

PATROLOGIÆ

CURSUS COMPLETUS

SIVE

BIBLIOTHECA UNIVERSALIS, INTEGRÆ, UNIFORMIS, COMMODA, OECONOMICA,
OMNIUM SS. PATRUM, DOCTORUM SCRIPTORUMQUE ECCLESIASTICORUM

QUI

AB ÆVO APOSTOLICO AD INNOCENTII III TEMPORA
FLORUERUNT;

RECUSIO CHRONOLOGICA

OMNIUM QUÆ EXSTITERE MONUMENTORUM CATHOLICÆ TRADITIONIS PER DUODECIM PRIORA
ECCLESIAE SÆCULA,

JUXTA EDITIONES ACCURATISSIMAS, INTER SE CUMQUE NONNULLIS CODICIBUS MANUSCRIPTIS COLLATAS,

PERQUAM DILIGENTER CASTIGATA;

DISSERTATIONIBUS, COMMENTARIIS LECTIONIBUSQUE VARIANTIBUS CONTINENTER ILLUSTRATA;

OMNIBUS OPERIBUS POST AMPLISSIMAS EDITIONES QUÆ TRIBUS NOVISSIMIS SÆCULIS DEBENTUR ABSOLUTAS
DETECTIS, AUCTA;

INDICIBUS PARTICULARIBUS, ANALYTICIS, SINGULOS SIVE TOMOS, SIVE AUCTORES ALICUJUS MOMENTI
SUBSEQUENTIBUS, DONATA;

CAPITULIS INTRA IPSUM TEXTUM RITE DISPOSITIS, NECNON ET TITULIS SINGULARUM PAGINARUM MARGINEM SUPERIOREM
DISTINGUENTIBUS SUBJECTAMQUE MATERIAM SIGNIFICANTIBUS, ADORNATA;

OPERIBUS CUM DUBIIS, TUM APOCRYPHIS, ALIQUA VERO AUCTORITATE IN ORDINE AD TRADITIONEM
ECCLESIASTICAM POLLENTIBUS, AMPLIFICATA;

INNUMERABILIBUS INDICIBUS LOCUPLETATA; SED, PRÆSERTIM DUOBUS IMMENSIS ET GENERALIBUS, ALTERO
SCILICET RERUM, QUO CONSULTO, QUIDQUID NON SOLUM TALIS TALISVE PATER, VERUM AUTEM UNUSQUISQUE

PATRUM, ABSQUE ULLA EXCEPTIONE, IN QUODLIBET THEMA SCRIPSERIT, UNO INTUITU CONSPICIATUR;

ALTERO SCRIPTURÆ SACRÆ, EX QUO LECTORI COMPERIRE SIT OBVIUM QUAM PATRES ET
IN QUIDUS OPERUM SUORUM LOCIS SINGULOS SINGULORUM LIBRORUM SCRIPTURÆ VERSUS, A

PRIMO GENESEOS USQUE AD NOVISSIMUM APOCALYPSIS, COMMENTATI SINT.

EDITIO ACCURATISSIMA, CÆTERISQUE OMNIBUS FACILE ANTEPONENDA, SI PERPENDANTUR: CHARACTERUM NITIDITAS,
CHARTÆ QUALITAS, INTEGRITAS TEXTUS, PERFECTIO CORRECTIONIS, OPERUM RECUSORUM TUM VARIETAS

TUM NUMERUS, FORMA VOLUMINUM PERQUAM COMMODA SIBIQUE IN TOTO OPERIS DECURSU CONSTANter

SIMILIS, PRETII EXIGUITAS, PRÆSERTIMQUE ISTA COLLECTIO, UNA, METHODICA ET CHRONOLOGICA,

SEXCENTORUM FRAGMENTORUM OPUSCULORUMQUE HACTENUS HIC ILLIC SPARSORUM,

PRIMUM AUTEM IN NOSTRA BIBLIOTHECA, EX OPERIBUS AD OMNES ÆTATES,

LOCOS, LINGUAS FORMASQUE PERTINENTIBUS, COADUNATORUM.

SERIES PRIMA,

IN QUÆ PRODEUNT PATRES, DOCTORES SCRIPTORESQUE ECCLESIAE LATINÆ
A TERTULLIANO AD GREGORIUM MAGNUM.

ACCURANTE J.-P. MIGNE,

BIBLIOTHECÆ CLERI UNIVERSÆ,

SIVE

CURSUM COMPLETORUM IN SINGULOS SCIENTIÆ ECCLESIASTICÆ RAMOS EDITORE.

PATROLOGIA, AD INSTAR IPSIUS ECCLESIAE, DUABUS PARTIBUS CONSTAT SIMUL AC DIVIDITUR, ALIA NEMPE LATINA,
ALIA GRÆCO-LATINA. ILLA PENITUS EXARATA, NOVEMDECIM ET DUCENTIS VOLUMINIBUS EST IMMENSA, CENTUMQUE
ET MILLE FRANCOIS VENIT. GRÆCA SUBDIVIDITUR ET DUPLICI EDITIONE TYPIS MANDATA EST. PRIOR GRÆCUM TEXTUM,
UNA CUM VERSIONE LATINA, LATERALIS AMPECTITUR, ET FORSAN CENTUM VOLUMINUM EXCEDET NUMERUM. POSTE-
RIOR AUTEM HANCCE VERSIONEM TANTUM EXHIBET, IDEOQUE INTRA QUINQUAGINTA CIRCIter VOLUMINA RETINEBITUR.
UNUMQUODQUE VOLUMEN GRÆCO-LATINUM OCTO, UNUMQUODQUE MERE LATINUM QUINQUE FRANCIS SOLUMMODO
EMITUR: VERUM, IN UTROQUE CASU, ID EST AD FRUENDUM HOC BENEFICIO, COLLECTIONEM INTEGRAM, SIVE
ORIENTALEM, SIVE OCCIDENTALEM CONDUcat EMPtor NECESSE ERIT; ALIAS CUJUSQUE VOLUMINIS AMPLITUDINEM
NECNON ET DIFFICULTATES VARIA PRETIA ÆQUABUNT.

PATROLOGIÆ TOMUS XLVI.

S. AURELII AUGUSTINI

TOMUS UNDECIMUS ET ULTIMUS.

EXCUEBATUR ET VENIT APUD J.-P. MIGNE EDITOREM,
IN VIA DICTA D'ANBOISE, PROPE PORTAM LUTETIÆ PARISIORUM VULGO D'ENFER NOMINATAM,
SEU PETIT-MONTRouGE.

1845

4 6

SANCTI AURELII
AUGUSTINI

HIPPONENSIS EPISCOPI

OPERA OMNIA,
POST LOVANIENSIVM THEOLOGORVM RECENSIONEM,

CASTIGATA DENUO AD MANUSCRIPTOS CODICES GALLICOS, VATICANOS, BELGICOS, ETC.

NECNON AD EDITIONES ANTIQVIQRES ET CASTIGATIONES,

OPERA ET STUDIO

MONACHORVM ORDINIS SANCTI BENEDICTI
E CONGREGATIONE S. MAURI.

Editto novissima, emendata et auctio.,

Accurante J.-P. Migne,
BIBLIOTHECÆ CLERICI UNIVERSÆ,
SIVE

CURSUM COMPLETORVM IN SINGVLOS SCIENTIÆ ECCLESIASTICÆ RAMOS EDITORE.

TOMVS VNDECIMVS.

16 VOL. : Prix 86 FR.

— ❧ —

18/

EXCDEBATOR ET VENIT APVD J.-P. MIGNE EDITOREM,
IN VIA DICTA D'AMBOISE; PROPE PORTAM LUTETIÆ PARISIORVM VVLGO D'ENFER NOMINATAM,
SEU PETIT-MONTRQVE.

1842

56

ELENCHUS OPERUM

QUÆ IN HOC UNDECIMO TOMO CONTINENTUR.

	Pag. 5
INDICULUS LIBRORUM, TRACTATUUM ET EPISTOLARUM.	
OPERA APPENDICUM, QUORUM AUCTORES AUT JAM ANTEA NOTI, AUT HAC EDITIONE DETECTI SUNT, EORUMQUE AUCTORUM NOMINA AUT ETAS.	22
OPERUM ORDO NOVUS CUM ORDINE VETERI COMPARATUS.	23
OPERUM ORDO VETUS CUM ORDINE NOVO COMPARATUS.	59
OPERUM OMNIUM INDEX ALPHABETICUS.	53
INDEX IN OMNIA OPERA.	45
LECTORI PHILAUGUSTINO.	813
SERMONES INEDITI.	817
EPISTOLA AD PIVM VII.	959
SERMONES X EX COD. CASSIN. RECENS EDITI.	945
INDEX SUPPLEMENTI. SERMONES RECENS EDITI A MICHAËLE. DIONYSIO, CUI INDICI JUNGIMUS INITA SERMONUM.	1003

Ex typis MIGNÉ, au Petit-Montrouge.

INDICULUS

LIBRORUM, TRACTATUUM ET EPISTOLARUM

SANCTI AUGUSTINI

HIPPONENSIS EPISCOPI,

EDITUS CURA POSSIDI EPISCOPI CALAMENSIS.

CAPUT PRIMUM. — CONTRA PAGANOS.

- In tomo 1.* — De Academicis, libri tres.
Ibid. — De Ordine, libri duo.
In tomo 8. — De Utilitate credendi, liber unus.
In tomo 1 (a). — De Vera Religione, liber unus.
Ibid. — De Animæ Immortalitate, liber unus.
In tomo 8, in libro Questionum 83, quæst. 1. — Quæstio, Utrum anima a se ipsa sit.
Ibid., quæst. 3. — Quæstio alia. Utrum a Deo auctore sit homo deterior.
Ibid., quæst. 9. — Item alia quæstio, Utrum corporeis sensibus percipi veritas possit.
Ibid., quæst. 11. — Item alia quæstio, Quare Christus de femina natus sit.
Ibid., quæst. 16. — Item alia quæstio, De Filio Dei.
Ibid., quæst. 19. — Item alia quæstio, De Deo et creatura.
Ibid., quæst. 23. — Item alia quæstio, De Patre et Filio.
Ibid., quæst. 27. — Item alia quæstio, De providentia.
Ibid., quæst. 28. — Item alia quæstio, Quare Deus mundum facere voluerit.
Ibid., quæst. 29. — Item alia quæstio, Utrum aliquid sit sursum aut deorsum in universo.
Ibid., quæst. 32. — Item alia quæstio, Utrum rem ullam alius alio magis intelligat; atque ita ejusdem rei per infinitum eat intelligentia.
Ibid., quæst. 42. — Item alia quæstio, Quemadmodum Dei sapientia Dominus Jesus Christus, et in utero matris fuerit, et in cælis.
Ibid., quæst. 44. — Item alia quæstio, Quare tanto post venit Dominus Jesus Christus.
Ibid., quæst. 48. — Item alia quæstio, De credibilibus.
In tomo 3, parte 2. — De Consensu Evangelistarum, libri quatuor.
In tomo 2, Epist. 102. — Questiones contra Porphyrium expositæ sex, id est, De resurrectione, De tempore christianæ religionis, De sacrificiorum distinctione, Ex eo quod Dominus dicit, *In qua mensura mensi fueritis, remetetur vobis*, De Filio Dei secundum Salomonem, De Jona propheta.
In tomo 6. — De Divinatione dæmonum, liber unus.
In tomo 7. — De Civitate Dei, libri viginti duo.

EPISTOLÆ CONTRA QUOS SUPRA.

- In tomo 2, Epist. 17.* — Maximo Madaurensi. Fratribus Carthaginiensibus.
Epist. 232. — Madaurensibus.
Epist. 118. — Dioscoro.
Epist. 132, 137. — Volusiano.
Epist. 138, 143. — Marcellino.
Epist. 153. — Macedonio, de intercessionibus episcoporum.
Epist. 155. — Item ipsi, de veris virtutibus.
Epist. 253 et 235. — Longiniano.

TRACTATUS ADVERSUS QUOS SUPRA.

- In tomo 3, Serm. 348.* — Exhortatio ad fidem. — De

timore Dei. — De Parentalibus. — De defectu Solis *Serm. 199, etc.*, necnon forte *Serm. 375.* — De Epiphania, duo.
Item de Epiphania contra quos supra, duo.
Serm. 197, 198. — De Kalendis Januarii, contra quos supra.
Serm. 240, 241, etc. vel 361, 362. — De Resurrectione, tractatus duo.
Sermo 150. — De lectione Actuum Apostolorum, ubi Epicurei et Stoici philosophi cum apostolo Paulo contulerunt.
De testimoniis Scripturarum contra Donatistas et idola.

CONTRA MATHÊMATICOS.

- In tomo 6, in libro Questionum 83, quæst. 45.* — Quæstio adversus quos supra.
In tomo 2, Epist. 246. — Epistola ad Lampadium.

CONTRA JUDÆOS.

- Quæstio de Judæis¹.
In tomo 6, in libro Questionum 83, quæst. 56. — Item alia quæstio, De annis quadraginta sex ædificati templi.
In tomo 2, Epist. 196. — Epistola ad Asellicum episcopum, de cavendo Judaismo.
Adversus quos supra, tractatus duo.

CAP. II. — CONTRA MANICHÆOS.

- In tomo 1.* — De moribus Ecclesiæ catholicæ, et de Moribus eorum, libri duo.
In tomo 8. — De duabus Animabus, liber unus.
In tomo 4. — Unde malum, et de libero arbitrio, libri tres.
In tomo 8. — Acta contra Fortunatum Manichæum, liber unus.
In tomo 1 (a). — In Genesim contra Manichæos, libri duo.
In tomo 8. — Contra epistolam Fundamenti, liber unus.
Ibid. — Contra Adimanti calumnias, quæstiones diversæ, numero viginti octo.
In tomo 6, in libro Questionum 83, quæst. 2. — Quæstio de libero arbitrio.
Quæst. 6. — Item quæstio de malo.
Quæst. 10. — Item alia quæstio, Utrum corpus a Deo sit.
Quæst. 14. — Item alia quæstio, Non fuisse corpus Domini nostri Jesu Christi phantasma.
Quæst. 21. — Item quæstio, Utrum Deus mali auctor non sit.
Quæst. 22. — Item quæstio, Deum non pati necessitatem.
Quæst. 24. — Item quæstio, Utrum et peccatum et recte factum in libero sit voluntatis arbitrio; quod ita esse, omnino verissimum est.
Quæst. 25. — Item quæstio, De cruce Christi.

¹ Ille forte la, sus est auctor Indiculi. Nam in libro Questionum octoginta trium exstat quædam quæstio, *de Ideis*, quæ in hoc indiculo sola prætermittitur: nulla vero est, *de Judæis*.

(a) Vide Monitum tom. II, p. 1. M.

(e) In hæc nostra editio liber de Vera Religione ad tomanum tertium revocatus est. Vide Monitum tom. II, p. 1. M.

SANCT. AUGUST. XI

(Une.)

- Quaest.* 67. — Item quaestio, De eo quod scriptum est, *Existino enim quod indignae sint passiones huius temporis ad futuram gloriam, quae revelabitur in nobis*; usque ad id quod dictum est, *Spe enim salvi facti sumus.*
- Quaest.* 68. — Item quaestio, De eo quod scriptum est, *O homo, tu quis es, qui respondeas Deo?*
- Quaest.* 70. — Item quaestio, De eo quod Apostolus dicit, *Absorpta est mors in victoria; ubi est, mors, contentio tua? ubi est, mors, aculeus tuus? Aculeus autem mortis peccatum est, virtus autem peccati lex.*
- Quaest.* 71. — Item quaestio, De eo quod scriptum est, *Invicem onera vestra portate, et sic adimplebitis legem Christi.*
- Quaest.* 72. — Item quaestio, De temporibus aeternis.
- Quaest.* 74. — Item quaestio, De eo quod scriptum est in Epistola Pauli ad Colossenses, *In quo habemus redemptionem, remissionem peccatorum, qui est imago Dei invisibilis.*
- Quaest.* 75. — Item quaestio, De haereditate Dei.
- Quaest.* 76. — Item quaestio, De eo quod apostolus Jacobus dicit, *Vis autem scire, o homo inanis, quia fides sine operibus otiosa est?*
- Quaest.* 77. — Item quaestio, De timore, utrum peccatum sit.
- Quaest.* 78. — Item quaestio, De pulchritudine simulacrorum.
- Quaest.* 79. — Item quaestio, Quare magi Pharaonis fecerunt quaedam miracula, sicuti Moyses famulus Dei.
- Quaest.* 81. — Item quaestio, De Quadragesima et Quinquagesima.
- Quaest.* 82. — Item quaestio, De eo quod scriptum est, *Quem enim diligit Dominus, corrumpit; flagellat autem omnem filium quem recipit.*
- Quaest.* 83. — Item quaestio, De conjugio.
- In tomo 3, parte 1.* — De Doctrina Christiana, libri quatuor.
- In tomo 6.* — Ad Simplicianum, de Diversis Quaestionibus, libri duo.
- In tomo 2, Epist.* 157. — Responsio objectis Hilarii, liber unus.
- In tomo 3, parte 2.* — Adnotationes Evangeliorum, libri duo.
- In tomo 3, parte 1.* — Adnotationes in Job, liber unus.
- In tomo 2, Epist.* 54, 55. — Ad inquisitiones Jauuarii responsio, libri duo.
- In tomo 1.* — Confessionum libri tredecim.
- Catechismi ¹ liber unus.
- In tomo 6.* — De opere monachorum, ad Aurelium episcopum, liber unus.
- Retract. lib. 2, cap. 32.* — Epistola Jacobi exposita non tota, liber unus.
- De Vetere Testamento aliqua exposita ².
- In tomo 6.* — De sancta Virginitate, liber unus.
- Ibid.* — De Bono Coniugali, liber unus.
- In tomo 3, parte 1.* — De Genesi ad Litteram, libri duodecim.
- Quaternio unus, quem propria manu sanctus episcopus Augustinus initiavit.
- In tomo 8, contra Faustum Manich.* — Quaestiones diversae de Vetere Testamento, in libris triginta tribus.
- Retract. lib. 2, cap. 11.* — Contra Hilarium ³, De canticis ad altare, liber unus.
- In tomo 2, Epist.* 140. — De gratia novi Testamenti ad Honoratum, liber unus.
- In tomo 6.* — De fide et operibus, liber unus.
- In tomo 2, Epist.* 147. — De videndo Deo, ad Paulinam, liber unus.
- Jam supra, cap. 4.* — De Perfectione iustitiae hominis, liber unus.

¹ Fortasse, *De Catechizandis rudibus*. In tomo sexto.

² Fortasse, *Quaestio in Heptateuchum*. In tomo tertio.

³ Fortasse, *Hilarium*.

In tomo 2, Epist. 166. — De Origine animae, et sanctum Hieronymum, liber unus.

Ibid. Epist. 167. — De Sententia Jacobi apostoli, ad eundem, liber unus.

Epist. 187. — De Praesentia Dei, ad Dardanum, liber unus.

Epist. 36. — Ad Casulanum, De jejuniis sabbati.

In tomo 10. — Ad Victorem, de Natura animae et ejus Origine, libri quatuor.

In tomo 6. — Ad Pollentium, de incompetentibus Nuptiis, libri duo.

In tomo 8. — Contra Adversariam Legis et Prophetarum, libri duo.

In tomo 6. — Adversus mendacium, liber unus.

Ibid. — Ad Laurentium, de Spe, Fide et Charitate, liber unus.

In tomo 4. — Psalmi expositi, a primo usque ad trigesimum secundum. Ex his in populo tractati sunt, decimus quartus, decimus quintus vigesimus primus, vigesimus sextus, trigesimus, trigesimus primus, trigesimus secundus, trigesimus tertius ¹.

Ibid. — Item alii dictati, id est, sexagesimus octavus ², septuagesimus primus, septuagesimus septimus, septuagesimus octavus ³, octuagesimus secundus, octuagesimus sextus, octuagesimus octavus ⁴, centesimus quartus, centesimus quintus, centesimus septimus, centesimus octavus, centesimus decimus, centesimus undecimus, centesimus duodecimus, centesimus decimus tertius, centesimus decimus quartus, centesimus decimus quintus, conjunctis sibi centesimo decimo sexto, centesimo decimo septimo, centesimo trigesimo quinto, centesimo quinquagesimo.

Ibid. — Reliqui omnes, excepto centesimo decimo octavo ⁵, in populo disputati sunt, numero nonaginta septem.

Ibid. — Fiant ergo omnes tractatus Psalmorum in populo habiti, numero centum viginti tres, quia centesimus vicesimus primus bis ⁶ est expositus.

In tomo 3, parte 2. — Tractatus de Evangelio Joannis, a capite usque ad finem, in codicibus sex.

CAP. VII. — EPISTOLAE.

In tomo 2, Epist. 3, 4, etc. — Ad Nebridium, decem.

Epist. 1. — Ad Hermogenianum.

Epist. 2. — Ad Zenobium.

Ad Firminum ⁷.

Epist. 18. — Coelestinum.

Epist. 20. — Ad Antonino ⁸.

Epist. 142. — Saturnino.

Thalasio et Valentino.

Eumatio ⁹.

Epist. 19. — Gaio.

Epist. 26. — Licentio.

Desiderio ¹⁰.

Epist. 21. — Valerio episcopo.

Epist. 100, 112. — Donato.

Epist. 243. — Lato.

Cratoni et aliis Carthaginensibus.

Maximo ¹¹ episcopo.

Epist. 38. — Profuturo.

Epist. 74. — Praesidio.

Epist. 145. — Anastasio.

¹ Fossatensis codex, *trigesimus octavus*.

² Codices Mss., *id est, sexagesimus septimus*.

³ Unus Carnutensis codex hic addit, *septuagesimus nonus*. Hunc etiam Fossatensis habet; sed praeterit, *septuagesimus octavus*.

⁴ In Mss., *octuagesimus septimus, octuagesimus nonus*: omisso, *octuagesimus sextus*; et, *octuagesimus octavus*.

⁵ Fossatensis Ms., *excepto centesimo vigesimo octavo*.

⁶ Sic in uno ex Carnutensibus manuscriptorum. At in editis, *sibi*.

⁷ Unus Carnutensis Ms., *Ad Firmianum*.

⁸ Duo Mss., *Antonio*.

⁹ Sic Ullmeriana editio et quatuor melioris notae manuscriptorum. At Lov., *Rumachio*. Duo manuscriptorum, *Hermato*.

¹⁰ Fortasse legendum, *Dario*. Epistolae scilicet 220 et 251

¹¹ Fossatensis Ms., *Marimur*.

Victori presbytero ¹ de campo Bullensi.
Epist. 248. — Sebastiano Mouscho.
Epist. 120, 205. — Consentio.
Epist. 98. — Bonifacio episcopo.
Epist. 105. — Romaniano.
Epist. 32. — Item ipsi.
Epist. 85. — Paulo episcopo.
Epist. 268. — Plebi propriae.
Epist. 78. — Item ipsi.
Epist. 22. — Aurelio episcopo.
Epist. 41. — Item ipsi.
Epist. 60. — Item ipsi.
Epist. 29. — Alypio episcopo.
Epist. 83. — Item ipsi.
Epist. 192. — Deogratias presbytero
Epist. 28, 40. etc. — Ad sanctum Hieronymum, scx.
Epist. 27, 149. etc. — Ad Paulinum, octo.
Epist. 52. — Severino.
Epist. 53. — Gencroso.
Epist. 127. — Armentario et Paulinæ.
Epist. 159, 162, 164 et 169. — Jovino et Joviniano ²
 et cæteris.
 Evodio, epistolæ tres ³.
Epist. 130. — Probæ, De orando Deo.
Epist. 131. — Item ipsi, duæ.
Epist. 150. — Item ipsi et Julianæ, De relatione De-
 metriadis.
 In tomo 6. — Julianæ, De sancta Viduitate.
Epist. 49. vel 140, vel 228. — Honorato, tres.
 Flactiano.
Epist. 91, 104. — Nectario ⁴, quatuor.
Epist. 86. — Cæciliano.
Epist. 47. — Publicolæ, duæ.
Epist. 257. — Orontio.
Epist. 96, 97. — Olympio.
Epist. 259. — Cornelio.
Epist. 173. — Donato.
 Item Olympio ⁵.
Jam supra. — Plebi propriae, duæ.
Supra. — Paulo episcopo.
Supra. — Item Paulo supra scripto.
Epist. 61. — Theodoro prasidi ⁶.
Epist. 59. — Victorino.
Epist. 56, 57. — Celeri ⁷.
Epist. 151. — Cæciliano.
Epist. 62. — Severo episcopo.
Epist. 84. — Novato ⁸ episcopo.
Epist. 252. — Felici.
 Adeodato.
 Catulino.
Epist. 34, 35. — Eusebio.
 Fausto et Pelagiæ.
 Aurelio episcopo.
 Placentino episcopo.
Epist. 265. — Seleucianæ.
 Severo.
 Memori ⁹ episcopo.
Epist. 101. — Asello ¹⁰.
 Amilino.
 Theodoro et Felicissimo.
 Aproniano et Avitæ ¹¹.
Epist. 266. — Florentinæ.

¹ Duo manuscripti præbent, *Victorino episcopo*.
² Fossatensis Ms., et Joanno. Alii quidam Mss., et Jo-
 siano.

³ Aliquot Mss., *Erodio episcopo, tres*.
⁴ Sic tres Mss. Alii vero cum editis, *Flactiano exnotario*.
⁵ Ex manuscriptis addidimus, *Item Olympio*.
⁶ In tribus manuscriptis omisum, *prasidi*. Hoc tres opti-
 mæ notæ manuscripti habent : cujus loco in uno Carnutensi
 codice substitutum, *Cresimi*; a:ud Lov., *Crescenti*; a:ud
 Ulm., *episcopo*. Itaque autem Theodoro duo Mss. præmit-
 tunt, *Crisimo*.

⁷ Alter ex duobus Carnutensibus manuscriptis, *Celerino*.
⁸ Du. Mss., *Item ipsi Novato episcopo*.
⁹ Duo Mss., *Memorio* : ut infra.
¹⁰ Fortasse, *Asellico*. E; ist. 198.
¹¹ Fossatensis Ms., *avitæ*. Alii duo Mss., *Habitaæ*.

Marinianæ.
Epist. 175. — Innocentio episcopo.
 Imperatoribus.
 Stiliconi.
 Præfectis Italiæ ¹.
 Crescenti episcopo ².
Epist. 125. — Alypio ³ episcopo.
Epist. 249. — Restituto diacono ⁴.
 Macario ⁵.
 Domnioni.
 Viventio presbytero.
 Delfino.
Epist. 176. — Item Innocentia episcopo ⁶.
Epist. 58. — Pammachio ⁷.
 Agrippino.
 Plebi Cataquensi.
Epist. 174. — Item Aurelio episcopo.
 Gerontio.
 Maximiano ⁸.
Epist. 63. — Item Severo episcopo.
Epist. 77. — Felici et Hilarino ⁹.
Jam supra. — Item plebi propriae.
 Item ipsi.
 Item ipsi.
Epist. 177. — Item Innocentio episcopo.
Epist. 17 vel 170. — Maximo ¹⁰.
 Burnio ¹¹.
 Presbyteris propriis.
 Item Macario ¹².
 Theodolo.
 Concordio.
 Item Memorio ¹³ episcopo.
 Item Cratoni.
Epist. 110. — Item Severo episcopo.
Jam supra. — Novato,
 Mecurio diacono.
 Romano.
 Item Emilio presbytero.
 Theodoro et Felicissimo, duæ.
 Oratori ¹⁴.
 Item Aurelio episcopo, duæ.
 Firmo.
 Muneri.
 Repentino.
 Lauritio.
 Pelagasio ¹⁵ et Vagula.
 Ampelio episcopo.
 Item Repentino.
 Maximo.
 Samsucio.
Epist. 245. — Possidio episcopo,
 Protogeni et Thalasio.
 Item Protogeni.
 Item Thalasio.
 Item Protogeni, duæ.
 Item Aurelio episcopo.
 Clericis Carthaginiis.

¹ Tres Mss., *Præfectis Italicæ*. Alii tres, *Præfecto Italiae*

² Tres Mss. omittunt, *episcopo*.

³ Unus Carnutensis Ms., *Olympio*.

⁴ Duo Mss., *Restituto episcopo*. Unus Carnutensis, *Resi-
 tuto diacono et Restituto episcopo*. Fossatensis vero, *Resti-
 tuto diacono, Restuto, Marario, Domnioni*, etc.

⁵ Forte, *Macrobio*. *Epist.* 106.

⁶ Duo Mss., *Item ipsi Innocentio episcopo*.

⁷ Fossatensis Ms., *Pammatico*.

⁸ Forte, *Maximino*. *Epist.* 23.

⁹ Sic duo manuscripti. Alii tamen probæ notæ, cum edi-
 tis, *Hilariano*.

¹⁰ Unus e Carnutensibus Mss., *Maximino*, Colbertinus et
 Cassaniensis, *Maximo et Burnio* (vel *Burnio*) *presbyteris
 propriis*.

¹¹ Duo Mss., *Burnioni*.

¹² Forte, *Macrobio*. *Epist.* 108.

¹³ Duo Mss., *Memori* : ut supra.

¹⁴ Fossatensis Ms., *Oratorio*. Unus ex Carnutensibus, *ira-
 lo*.

¹⁵ Tres Mss., *Pelagasio*. Tres alii, *Pelgasio* : unus ex istis,
 qui est Fossatensis, et *Valgulo*.

- Supra.* — Sebastiano monacho.
Epist. 256. — Christino ¹.
 Anisio.
 Felici.
Epist. 252. — Gemiliano.
 Item Firmo *supra* scripto.
Epist. 261. — Audaci ² grammatico.
 Acaio ³.
Epist. 115. — Cresconio.
Epist. 227. — Item Alypio episcopo.
Jam supra. — Item Alypio.
Epist. 126. — Albinae.
Epist. 154. — Apringio proconsuli.
Jam supra. — Item Christino.
Epist. 124. — Albinae, Piniano, et Melaniae.
Epist. 247. — Romulo.
Epist. 251. — Panchario.
Epist. 114. — Florentino.
Jam supra. — Cresconio.
Epist. 115. — Fortunato episcopo.
Epist. 116. — Item Generoso.
Epist. 255, 254. — Benenato episcopo, duæ.
Epist. 255. — Rustico.
Epist. 64. — Quintiano ⁴ presbytero.
Epist. 65. — Xantippo,
Supra. — Item Aurelio episcopo.
Epist. 78, 123. — Item Clero ⁵.
Epist. 69. — Castorio.
Supra. — Item Alypio episcopo.
Supra. — Item Severo episcopo, duæ.
Epist. 92, 99. — Italicæ.
Epist. 246. — Lampadio.
Epist. 267. — Fabiolæ.
Epist. 70. — Naucellioni.
 Fratribus a Carthagine.
 Redempto.
 Fratribus Carthaginis.
 Item plebi propriæ.
Epist. 264. — Maximæ.
Epist. 202. — Ad Ecdiciam, epistola una.
Epist. 684 altera. — Ad Petrum et Abraham, una.
- CAP. III. — TRACTATUS DIVERSI.
 De Charitate et Timore casto.
 De Spe.
 De eo quod scriptum est, *Jugum meum suave est, et sarcina mea levis est.*
In tomo 5, Sermo 54. — De placendo et non placendo hominibus.
Sermo 144. — De eo quod scriptum est, *Ille arguet mundum de peccato, de justitia, et de judicio.*
 Tractatus de Psalmo trigesimo quarto, non toto.
Sermo 51. — De generationibus secundum Matthæum et Lucam.
Sermo 4. — De Jacob et Esau.
Sermo 88. — De duobus cæcis.
Sermo 2. — De filio Abraham ducto ad sacrificium.
Fortè Sermo 3. — Item de Abraham, vel ejus filiis duobus.
 De tribus virgibus Jacob, et de Psalmo vigesimo primo, non toto.
Sermo 9. — De decem chordis.
Sermo 351. — De utilitate agendæ poenitentiae.
Sermo 32. — De Goliath, et David, et de contemptu mundi.
Sermo 346. — De peregrinatione Christianorum, quæ in hac vita est.
Sermm. 248, 249, etc. — De centum quinquaginta tribus piscibus, ex Evangelio Joannis.
 De Judicio Salomonis inter duas mulieres mere-

¹ Editi et plerique Mss., *Pristino*. Carnutenses duo libri, *Christino*. Videtur verius: nam infra rursum, *Item Christino*.

² Fossatensis liber, *Adaci*. Unus Carnutensis, *Saddaci*. Et hunc juncto interposito succernunt a subsequente, *Grammatico*.

³ Ajmnd Lov., *Agatio*.

⁴ Quatuor Mss., *Quintiliano*.

⁵ Unus et Carnutensibus Mss., *Celeri*.

- trices.
Sermm. 259, 260, 353, et forte 391. — Ad juvenes, de die octavarum infantium, duo.
Sermo 33. — De versu Psalmi, *Deus, canticum novum cantabo tibi.*
 De cantico Isaie.
Sermo 363. — De cantico Exodi.
 De Psalmo decimo septimo, et Joannis apostoli Epistola.
 De Psalmo vigesimo primo ¹, et Epistola beati Petri apostoli.
 De responsorio Psalmi, *Da nobis auxilium de tribulatione, et vana salus hominis.*
 Sermo in quo multæ propositæ sunt quæstiones, sed una soluta est.
Sermo 149. — Alius in quo quæstiones propositæ ex Actibus Apostolorum et Evangelio solvuntur.
Sermo 278. — De vocatione apostoli Pauli, et commendatione dominicæ orationis.
Sermo 76. — De eo quod Petrus in mari titubavit.
 De Psalmo quadragesimo quarto ², non toto.
 De depositione Cyri ³ episcopi Carthaginis.
Sermo 9. — De novissimo die.
 De Psalmo septuagesimo primo, non toto.
Sermo 288. — De natali sancti Joannis, de voce et verbo.
 De Apostolo, *Finis enim legis Christus: et de versu Psalmi nonagesimi ⁴.*
 De Evangelio, *Si vos Filius liberaverit, vere liberi eritis.*
 De venatoribus Dei et sæculi.
 De versu Psalmi centesimi tertii.
Sermo 110. — De muliere curva, decem et octo annos habente in infirmitate.
 De eo quod ait in Ecclesiastico, *Omne animal diligit simile sibi, et omnis caro ad similem sibi conjungitur; et si communicabit lupus agno aliquando, sic peccator justo.*
 De Apostolo, ubi ait, *Credenti in eum qui justificat impium; et, Lex spiritualis est, ego autem carnalis sum, etc.*
 De versu Psalmi quinquagesimi secundi ⁵, in natali Martyrum.
Sermo 22. — De versu Psalmi sexagesimi septimi, *Sicut deficit fumus, deficiant, etc.*
Sermo 170. — Ex eo quod Apostolus ait, *Secundum justitiam quæ ex lege est, qui fuerim sine querela; et de versu Psalmi centesimi quadragesimi secundi.*
 De versu Psalmi viginti quarti, *Vias tuas, Domine, ostende mihi, etc.*
 De versu Psalmi quadragesimi primi, *Quemadmodum cervus desiderat ad fontes aquarum, etc.*
 De versu Psalmi centesimi noni, ubi ait, *Tecum principium in die virtutis tuæ; et de Melchisedech.*
 De Apostolo, *Infelix ego homo, quis me liberabit a corpore mortis hujus?*
 De muliere quæ fluxum sanguinis patiebatur: et de Jeremia, ubi ait, *Accepit lumbare lineum, et abscondit eum in petra.*
 De Apostolo, *Mortui enim estis, et vita vestra abscondita est cum Christo.*
 De depositione Restituti episcopi Carthaginis.
Sermo 64. — De Evangelio, *Ecce ego mitto vos sicut oves in medio luporum, etc.*
In tomo 6. — De Obedientia.
 De Utilitate jejunii.
In tomo 5, forte Serm. 352. — Item de Utilitate agendæ poenitentiae, et de versu Psalmi quinquagesimi, *Miserere mei, Deus.*

¹ Item Carnutensis Ms., *vigesimo secundo non toto.*

² Tres Mss., *quadragesimo tertio*. Unus Carnutensis, *quadragesimo quinto*. Reccensis, *quadragesimo sexto*.

³ Reccensis Ms., *Quirini*. Duo Carnutenses, *Quiri*.

⁴ Lov., *nonagesimi primi*.

⁵ Duo Mss., *Psalmi sexti*.

Sermo 125. — De quinque porticibus, ubi multitudo languentium jacebat; et de piscina Siloe.

Ex eo quod scriptum est in Genesi fecisse Deum tertio die.

Item alius, de die quarto.

Alius, de die quinto.

Alius, de die sexto.

Alius, de die septimo.

De ebrietate Noe, et nudatione femorum ejus.

Sermo 5. — De luctatione Jacob cum Angelo.

De virga conversa in serpentem, et manu colorata, et aqua in sanguinem.

Sermo 45. — Ex eo quod ait Isaias, *Qui autem dediti mihi erunt, possidebunt terram¹, et hæreditabunt montem sanctum meum*: Et de Apostolo, *Has ergo promissiones habentes, charissimi, etc.*

Sermo 157. — Ex Evangelio, de pastore mercenario, et fure.

Sermo 368. — De Apostolo, *Nemo unquam carnem suam odio habuit*: et ex Evangelio, *Qui amat animam suam, perdet eam*.

Sermo 177. — Ex eo quod Apostolus ait: *Nihil intulimus in hunc mundum*: et de versu Psal. ni quinquagesimi, *Miserere mei, Deus*.

Ex Evangelio, *Agite pœnitentiam*.

De Regnorum², ex eo quod David intravit ad Bethsabee, et maritum ejus occidendum curavit.

De versu Psalmi trigesimi tertii, *Venite, filii, audite me, timorem Domini docebo vos*: et de muliere in adulterio deprehensa, quæ Domino oblata est.

Sermo 141. — Ex Evangelio, *Ego sum via, veritas et vita*: sermo habitus cum pagani ingrederentur.

De Apostolo, *O altitudo sapientiæ et scientiæ Dei!* et de versu Psalmi quinquagesimi noni, *Deus, repulisti nos, et destruxisti nos*: et de versu Psalmi centesimi decimi octavi, *Bonum mihi quod humiliasti me, ut discam justificationes tuas*.

De versu Psalmi trigesimi, *In te, Domine, speravi, non confundar in æternum*.

De Operibus misericordiæ.

Ex Evangelio Joannis, ubi regulum increpavit.

De Charitate inquieta.

De responsorio³ Psalmi centesimi trigesimi primi, *Paravi lucernam Christo meo, etc.*

De responsorio Psalmi centesimi tertii, *Benedic, anima mea, Domino; Domine Deus meus, magnificatus es nimis*.

De responsorio Psalmi quinquagesimi primi, *Speravi in misericordia Dei*.

Sermo 37. — De lectione Proverbiorum Salomonis, ab eo loco ubi dictum est, *Mulierem fortem quis inveniet*: usque ad finem libri, hoc est, *Et laudetur in portis vir ejus*.

Sermo 36. — Ab eo quod scriptum est in Proverbiis Salomonis, *Sunt qui divites se affectant⁴, nihil habentes; et sunt qui se humiliant, cum sint divites*: et, *Redemptio animæ viri divitiæ ejus, pauper autem non suffert minas*.

Sermo 35. — Item de eo quod scriptum est in Proverbiis, *Fili, si sapiens fueris, tibi sapiens eris, et proximis tuis; si autem malus evaseris, solus hauries mala*.

Sermo 82. — De eo quod scriptum est in Evangelio, *Si peccaverit in te frater tuus, corripe eum inter te et ipsum solum*: et in Salomone, *Annucius oculis cum dolo, congregat hominibus mæstitiam; qui autem arguit palam, pacem facit*.

Sermo 91. — De Evangelio; ubi Dominus interrogat

Judæos, *cujus dicerent Christum esse filium*: et de vidua illa, quæ misit duo minuta in gazophylacium.

Ex Evangelio Matthæi, de thesauro in agro, et pretiosa margarita, et de reti misso in mare.

Sermo 245, etc. — Ex Evangelio, ubi Dominus tangi se noluit a Maria, eo quod nondum ascenderat ad Patrem.

Sermo 146. — Ex Evangelio, ubi Dominus oves suas Petro commendat.

De responsorio Psalmi quinquagesimi sexti, *Miserere mei, Deus, miserere mei, quoniam in te confidit anima mea*.

Ex Evangelio, ubi de divite, qui inducitur purpura et bysso, scriptum est.

Sermm. 261, 262, etc. — De quadagesima Ascensionis Domini.

De quinquagesima per vigiliis, ex eo quod scriptum est, *In principio fecit Deus cælum et terram*.

Item aliis ejusdem dici, de responsorio Psalmi centesimi quadagesimi, *Pone, Domine, custodiam ori meo*.

Forte Sermo 53. — De octo sententiis beatitudinum, ex Evangelio.

Item de die Pentecostes, ex eo quod scriptum est in Tobia, *A die Pentecostes, qui est sancta septimanarum*.

Serm. 109. — De Evangelio, ubi scriptum est, *Concorda cum adversario tuo, cum es cum illo in via*.

Ex Apostolo, de homine vetere exuendo, et novo induendo, et de versu Psalmi vigesimi quinti.

Ex Evangelio, *Videbo vos iterum, et gaudebit cor vestrum, et gaudium vestrum nemo tollet a vobis*.

CAP. IX.

Sermm. 184, 185, etc. — De natali Domini.

Sermo 261, etc., supra. — De Die quadagesima Ascensionis Domini.

Serm. 101. — Ex Evangelio, quod scriptum est, *Messis multa*; usque ad id quod ait, *Pax vestra ad vos revertetur*.

Sermo 60. — Ex Evangelio, de thesauro in cælo condendo.

Sermo 145. — Ex Evangelio, ubi Jesus dicit discipulis suis, *Usque nunc nihil petistis in nomine meo*.

Sermo 285. — De die natali martyrum Casti et Æmilii.

Sermo 266. — De die Pentecostes, de versu Psalmi centesimi quadagesimi, *Emendabit me justus in misericordia*

Sermo 29. — Item de eodem die, de versu Psalmi centesimi decimi septimi, *Confitemini Domino, quoniam bonus est¹*.

Sermo 7. — De flamma in rubo in Exodo, eo quod non comburebatur.

Sermo 28. — Per jejunium quinquagesimæ, de versu Psalmi centesimi quarti, *Lætetur cor quærentium Dominum*.

Item de versu per jejunium quinquagesimæ Psalmi centesimi decimi quinti, *Ego dixi in pavore meo, Omnis homo mendax*.

Sermo 133. — Ex Evangelio, ubi Jesus non se ascensurum ad diem festum dixerat, et tamen ascendit. Ex Epistola ad Galatas, ubi Paulus Petrum reprehendit.

Sermo 89. — Ex Evangelio, ubi Jesus arborem arefecit; et de illo, ubi se finxit longius ire.

De avaritia.

Sermo 160. — De Apostolo, ubi ait, *Qui gloriatur, in Domino gloriatur*: et de versu Psalmi septuagesimi, *In tua justitia erue me et exime me*.

Sermm. 103, 104. — De Evangelio, ubi Dominus Martha ministrabat.

Sermm. 287, 288, etc. — De natali Joannis Baptistæ.

Sermm. 295, 296, etc. — De natali sanctorum apostolorum Petri et Pauli.

¹ In manuscriptis hic et infra, *quantam bonitas est*.

¹ Sic mss. At Lov., *Quæ autem serviunt mihi, erunt possidentes terram*.

² Lov., *De regno cælorum*. Verius Fossatensis vetustissimus liber, *De Regnorum*; subaudi, *libro*: sic enim præcis citari solet.

³ Sic quinque manuscripti. At editi hic et infra, *De responsione*: tametsi habeant supra, *De responsorio Psalmi, Da nobis auxilium, etc.*

⁴ Lov., *efficiunt*.

Ex Evangelio, de dilectione Dei et proximi.
 Ex Evangelio, ubi Pharisei Dominum interrogant, *Si licet uxorem quacumque ex causa dimittere.*
 De Apostolo, ubi ait, *Quis nqs separabit a charitate Christi?*
 Ex Evangelio, *Qui non odit patrem et matrem, etc.*
 Per natalem Catulini.
 Per natalem sanctorum martyrum Scillitanorum, tractatus duo ¹.
 Ex Evangelio, ubi ait Jesus, *Impleta sunt tempora, et appropinquavit regnum Dei, pœnitentini, et credite Evangelio.*
 Sermo 72. — Ex Evangelio, *Aut facite arborem bonam, et fructum ejus bonum; aut facite arborem malam, et fructum ejus malum.*
 Sermm. 502, 503, etc. — Per natalem sancti martyris Laurentii.
 Ex Evangelio, de muliere quæ decem et octo annos curvata erat, et de his super quos turris ceciderat.
 Sermo 506. — Per natalem martyrum Massæ candidæ.
 Per natalem martyris Quadrati.
 Ex Evangelio, *Ego sum panis qui de caelo descendi: et, Operamini escam, non quæ perit, sed quæ permanet in æternum.*
 De versu Psalmi decimi septimi, *Disciplina tua me direxit in finem, et disciplina tua ipsa me docebit.*
 De versu Psalmi decimi noni, *Mittat tibi auxilium de sancto.*
 Sermo 65. — De Evangelio, ubi ait, *Nolite timere eos qui occidunt corpus, etc.*
 Sermo 55. — Ex Evangelio de beatitudinibus.
 Sermo 274, etc. — De natali sancti Vincentii.
 De versu Psalmi quadragesimi tertii, *Quoniam propter te morte afficimur, etc.*
 Per natalem sancti Agilri ².
 Sermo 69. — De Evangelio, *Venite ad me, omnes qui laboratis et onerati estis, et ego vos reficiam.*
 Forte Sermo 70. — Item ex eadem lectione, per natalem Carthaginiensium ³.
 Forte Sermo 354. — De Amore Dei.
 Sermo 75. — De evangelica lectione, ubi Domino jubente Petrus super mare ambulavit.
 De ordinatione dicit ⁴, et depositione episcopi Florentii.
 De episcopo eligendo et ordinando in locum memorati.
 De versu Psalmi septimi, *Justum auxilium meum a Domino, qui salvos facit rectos corde.*
 De versu Psalmi septuagesimi tertii, *Exsurge Domine, judica causam tuam, commemorare opprobriorum tuorum.*
 De versu Psalmi centesimi, *Misericordiam et judicium cantabo tibi, Domine.*
 In tomo 5, parte 2. — De epistola Joannis ad Parthos, sermones decem.
 In tomo 5, Sermo 24. — De versu Psalmi octuagesimi secundi, *Deus, quis similis erit tibi? ne taceas neque milesceas, Deus.*
 Supra. — De natali sancti Joannis Baptistæ.
 Sermo 8. — De decem plagis et decem præceptis.
 De lectione evangelica.
 Sermm. 326, 327, etc. — De die natali Martyrum.
 Ex Evangelio Luca, et de Actibus Apostolorum.
 De versu Psalmi centesimi quadragesimi tertii, *Deus, canticum n rum cantabo tibi, etc.*

¹ Sic plures manuscripti. Editi autem ommissa voce, duo; non enim, *Tractatus*, transierunt ad sequentis sermonis titulum, hoc pacto: *Tractatus ex Evangelio, etc.*

² Colbertinus manuscriptus præbet, *Aquilæi*. Cassaniensis, *Achillei*. Fossatensis, *Agelci*: et sic vetus Kalendarium Carthaginense ad octavum diem ante kalendas februarias.

³ Fossatensis codex, *Calhariensium*. At in vetere Kalendario Carthaginensi *Cartherienses* nominantur ad diem quartum ante nonas februarias.

⁴ Hipp. Ass. Dei.

Sermo 44. — De lectione Isaia, *Domine, quis credidit auditui nostro?*
 Sermm. 330, 331, et 368 — Ex Evangelio, *Qui amat animam suam, perdet eam.*
 De natali sancti Joannis, tractatus duo.
 Sermm. 295, 296, etc. — De natali apostolorum Petri et Pauli.
 De Evangelio, ubi Centurio Dominum rogat pro puero suo.
 De adolescentium luxuria.
 Sermo 98. — De tribus mortuis a Domino resuscitatis.
 Sermo 126, jam supra cap. 5. — Ex Evangelio, *Non potest Filius a se facere quidquam, nisi quod viderit Patrem facientem.*
 Sermo 127. — De eo quod scriptum est, *Quod oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit quæ præparavit Deus iis qui diligunt eum.*
 De die Pentecostes per vigiliis, ex eo quod scriptum est, *In principio fecit Deus caelum et terram.*
 De Charitate tractatus, duo.
 De versu Psalmi septuagesimi, *Libera me de manu peccatoris, etc.*
 De versu Psalmi septuagesimi quarti, *Confitebimur tibi, Deus, confitebimur tibi.*
 De versu Psalmi centesimi decimi septimi, *Confitemini Domino quoniam bonus est.*
 De retenta unitate ad senem Maximum ¹.

CAP. X.

Sermo 184, etc. supra, cap. 9. — De natali Domini, tractatus septem.
 Sermm. 109, 200, etc. — De Epiphania, tractatus septem.
 Sermm. 205, 206, etc. — De quadragesima ante Pascha, tractatus quinque.
 Sermo 218. — De Domini passione, tractatus duo.
 Sermm. 119, etc. 219, etc. — Per vigiliis Paschæ, tractatus viginti tres.
 Sermo 212, 213, etc. — De Symbolo, tractatus tres.
 Sermm. 56, 57, etc. — De Oratione Dominica, unus.
 Sermo 216. — Exhortatorius ad Competentes, tractatus unus.
 Sermo 259, etc. supra, cap. 8. — De octavis infantium, tractatus duo.
 Serm. 26, etc. supra, cap. 8, et cap. 9. — De Ascensione Domini, tractatus duo.
 De Eucharistia, tractatus unus.
 Serm. 267, etc. — De adventu Spiritus sancti, tractatus unus.
 De natali Apostolorum, tractatus unus.
 Sermm. 274, 275, etc. — De natali sancti Vincentii, tractatus duo.
 Sermo 339. — De natali episcopi, tractatus unus.
 Supra. — De natali sancti Joannis, tractatus unus.
 Sermm. 309, 310, etc. — De natali sancti Cypriani, tractatus quatuor.
 Sermm. 280, 281, 282. — De natali Perpetuæ et Felicitatis, tractatus tres.
 De natali sancti Salvii, tractatus unus.
 Supra. — De natali sancti Vincentii, tractatus duo.
 Sermo 340. — De natali episcopi, tractatus unus.
 De versu Psalmi centesimi trigesimali octavi, *Imperfectum meum viderunt oculi tui.*
 De eleemosynis rerum spiritualium.
 De ministerio rerum carnalium, quod fit in sanctos.
 De eleemosynis quæ fiunt in omnes.
 Sermo 364. — De Samson, et de versu Psalmi quinquagesimi septimi, *Si vere ergo justitiam loquimini.*
 De natali sancti Victoris, et de versu Psalmi centesimi decimi quinti, *Pretiosa in conspectu Domini.*
 Sermo 343. — De Susanna et Joseph.

¹ Fossatensis manuscriptus et unus Crepantensis, *Maximianus*.

De versu Psalmi centesimi trigesimi primi, *Scaes-les tui induantur iustitiam.*

Serm. 336, 337, etc. — De dedicatione ecclesiae, tractatus duo.

Sermo 71. — De blasphemia Spiritus sancti.

In tomo 6. — De cura pro mortuis gerenda.

Ibid. — Ad Dulcitium, liber unus.

Ibid. — De continentia, sermo unus.

Fient simul ¹..... Ac per hoc, quod memoratue sanctus Augustinus episcopus Spiritu divino actus, in sancta Ecclesia catholica, ad instructionem animarum fecit libros, tractatus, epistolas, numero millo triginta, exceptis iis qui numerari non possunt, quia nec numerum designavit ipsorum.

¹ Locus mendosus in exemplaribus manuscriptis.

OPERA APPENDICUM,

QUORUM AUCTORES AUT JAM ANTEA NOTI, AUT HAC EDITIONE DETECTI SUNT;

EORUMQUE AUCTORUM NOMINA AUT ETAS.

IN TOMO PRIMO.

Principia Dialecticæ auctorem habent Augustinum quemdam, alium quidem ab Hipponensi, sed forte non alium ab auctore librorum de Mirabilibus sacræ Scripturæ, qui pariter Augustinum se nuncupat.

De Vita Eremitica ad sororem liber, est Aelredi Rhievallensis in Anglia abbatis.

IN TOMO SECUNDO.

Epistola ad Demetriadem, est Pelagii.

Altercatio Augustini cum Pascentio, est Vigilii Tapsensis.

IN TOMO TERTIO.

Libri tres de Mirabilibus sacræ Scripturæ rursum cujusdam Augustini sunt, aut Britonum natione, aut Britonum vicini, qui ante Bedam quidem vivebat, sed non ante annum Christi sexcentimum sexagesimum hos libros scripsit.

Opusculum de Benedictionibus Jacob patriarchæ, est fragmentum Quæstionum in Genesim, quas Alcuinus tum ex Hieronymo, tum ex Gregorio maxima ex parte collegit.

Quæstionum Veteris et Novi Testamenti scriptor, quæstione quadragesima quarta ex Veteri Testamento, anno circiter trecentesimo ab excidio Hierosolymitano se scripsisse indicat. Dicendi quoque ratio scriptorem sapit non longe recentiore. Multi hoc opus adjudicant Hilario diacono, qui Damaso summo Pontifice florebat.

IN TOMO QUINTO.

Sermo 9, est Origenis, ex quo et plura translata in Sermones 5, 6, 20, 24, 25, 27, 30, 31, 35.

Gregorii Bæatici creditur Sermo 255.

Ex Ambrosii præfatione in librum de Spiritu sancto descriptus est Sermo 56, sicut et ex vulgato ejusdem opere de Sacramentis Sermo 84.

Joannis Chrysostomi est Sermo 155, ac, secundum duos manuscriptos, Sermones 45 et 208.

Pelagii libellum continet Sermo 256, ejusque doctrinam sapit Sermo 71.

Heraclii, qui Augustino in episcopatu successit, est Sermo 72.

Pertinent ad Leonem papam, Sermones 153, 148.

Ad Maximum Taurinensem, Sermones 80, 100, 122, 145, 152, 185, 208, 248.

Petri Chrysologi sunt Sermones 61 et 199, sed non nihil interpolati ac decurtati.

Fausti Regiensis censeri possunt Sermones 119, 155, 154, 156, 161, 162, 176, 182, 196, 203, 234.

Casario Arelatensi partim asserti, partim ad horum assertionem confirmandam ex jam vulgatis ipsius nomine huc revocati sunt Sermones 2, 4, 8, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 22, 28, 29, 34, 35, 37, 38, 40, 41, 42, 44, 45, 63, 66, 67, 68, 69, 76, 77, 78, 89, 90, 91, 93, 101, 107, 110, 112, 115,

116, 129, 130, 139, 140, 141, 142, 173, 174, 224, 225, 228, 229, 250, 241, 249, 253, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 265, 264, 265, 266, 267, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 288, 289, 292, 295, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 303, 305, 307, 308, 309, 313, 314. Ac præterea videntur ab eodem ex aliis Patrum scriptis collecti Sermones 5, 6, 14, 21, 24, 25, 33, 36, 53, 57, 58, 75, 101, 105, 111, 149, 168, 197, 198, 210, 220, 252, 287.

Ex Vigilio Tapsensi descriptus est totus Sermo 113, cum parte postrema Sermonis 234.

Ambrosio Auberto tribuendus est Sermo 208, forsitan et Sermo 195, alique qui cum his duobus stilo consentiunt.

Rabani Mauri nomine jam inter ipsius opera exstant Sermones 98, 108, 222, 280, 290, 291, 297, 302, 304, quibus forsitan adjungendus et Sermo 143.

Beda vel Alcuini, aut certe concionatoris Rabano familiaris eoque antiquioris est Sermo 209.

Odilloni abbati Cluniacensi restituendus est Sermo 171.

Ad Ivonem Carnutensem pertinent Sermones 64, 74, 247, forte et Sermo 223.

IN TOMO SEXTO.

Hoc in tomo habentur Tractatus

De Fide ad Petrum, sive de Regula veræ fidei, Fulgentii Ru-pensis episcopi.

De Spiritu et Anima, Alcheri Cisterciensis monachi. Nec dissimili stilo conscriptus est liber de Diligendo Deo, ac Manuale.

De Amicitia, opus est Aelredi Rhievallensis in Anglia abbatis Cisterciensis, in epitomen contractum.

De Substantia dilectionis, Hugonis Victorini.

Meditationes, aut omnes, aut prope omnes, Joannis Fiscannensis abbatis.

De Contritione cordis, ex meris Anselmi Cantuariensis archiepiscopi conflatum opus.

Speculum, prima pars est operis, quod sub titulo Confessionis fidei Alcuini, Pater Chiffletius edidit.

Scala paradisi, Guigonis Carthusiensis.

De Cognitione vite, Honorii Augustodunensis.

De Vita Christiana, Fastidii Britonis.

De salutaribus Documentis, Paulini Forojuiliensis seu Aquileiensis patriarchæ.

De septem Vitiis, et septem Donis Spiritus sancti, Hugonis Victorini.

De Conflictu vitiorum et virtutum, Ambrosii Auberti, seu Autperti.

De Antichristo, opus ab Adsona Derbensi abbate, Gerberga regina Ludovici Ultramarini regis Francorum uxore rogante, conscriptum.

Psalterium, dicitur beati Joannis papæ factum apud Viennas.

In canticum Magnificat, ex Hugone Victorino.

De Consolatione mortuorum, sancti Joannis Chrysostomi.

De Rectitudine catholicæ conversationis, Eligii Noviomensis.
De Bono Disciplinæ, Valeriani Cymelensis episcopi.
Mittimus quæ tomo septimo habentur de translatione Reliquiarum sancti Stephani notorum scriptorum opuscula.

IN TOMO OCTAVO.

Hoc in tomo comparant
Liber de Fide contra Manichæos, Evodio tributus.
Dialogus contra Felicianum de Unitate Trinitatis, Vigilio restitutus.

Quæstiones de Trinitate et Genesi, ex Alcuimo descriptæ.

De Incarnatione Verbi ad Januarium libri duo, ex Origenis opere *περι Ἀρχῶν* juxta Rufini versionem collecti.

De ecclesiasticis Dogmatibus liber Gennadio Massiliensi presbytero tributus.

Neque hic opus fuerit recensere varia excerpta, quæ tum in tomo nono ad historiam Donatistarum, tum in tomo decimo ad historiam Pelagianorum illustrandam collecta sunt.

S. AUGUSTINI EPISCOPI OPERUM ORDO NOVUS

CUM ORDINE VETERI COMPARATUS.

Editio nova.	Ediitio Lovaniensis.	Ediitio nova.	Pag.	Ed. Lov.	Tom.	Pag.
TOMO PRIMO.		nyml.	1120		II	378
Monitum de hac Benedictinæ editionis nova recusione.		Altercatio Augustini cum Pascenno.	1130	Epist.	178.	
In novissimam S. Augustini operum editionem præfatio generalis.		TOMO TERTIO.				
Vita Possidii Calamensis episcopi.		Opuscula exegetica secundum scripturarum ordinem disposita sunt, cum præfixis in capite libris de Doctrina Christiana, scilicet :				
Vita sancti Aurelii Augustini Hipponensis episcopi, auctore Possidio Calamensi episcopo.		De Doctrina Christiana libri quatuor.	15		III	3
Vita sancti Aurelii Augustini Hipponensis episcopi, ex ejus potissimum scriptis concinnata.		De Vera Religione liber unus.	121		I	299
Opuscula quæ adhuc catechumenus, aut nondum presbyter edidit S. Augustinus, cum retractationibus et Confessionibus continentur, hoc ordine :	In editione Erasmiانا seu Basileensi atque in editione Lugdunensi et in Veneta, eadem est in singulis tomis operum distributio, etsi non idem ordo ac in editione Lovaniensi.	De Genesi contra Manichæos libri duo.	173		I	343
		De Genesi ad Litteram imperfectus liber.	219		III	188
		De Genesi ad Litteram libri duodecim.	243			198
		Locutionum libri septem.	483			41
		Quæstionum in Heptateuchum libri septem.	547		IV	37
		Adnotationum in Job liber unus.	825			383
		Speculum de Scriptura sacra.	887		III	324
		De Consensu Evangelistarum libri quatuor.	1041		IV	160
		De Sermone Domini in monte libri duo.	1229			520
		Quæstionum Evangeliorum libri duo.	1321			141
		Quæstionum septemdecim in Evangelium secundum Mattheum liber unus.	1363			138
		In Joannis Evangelium tractatus centum viginti quatuor.	1379		IX	3
		In Epistolam Joannis ad Parthos tractatus decem.	1977			258
		Expositio quarundam propositionum ex Epistola ad Romanos.	2003		IV	367
		Epistolæ ad Romanos inchoata expositio.	2087			360
		Expositio Epistolæ ad Galatas.	2103			378
		IN APPENDICE.				
		De Mirabilibus sacræ Scripturæ libri tres.	2149	Append.	III	394
		De Benedictionibus Jacob Patriarchæ.	2199			427
		Quæstiones Veteris et Novi Testamenti.	2215	Append.	IV	426
		Quæstiones Veteris et Novi Testamenti post vulgatas.	2385			478
		In B. Joannis Apocalypsim Expositio.	2417	Append.	IX	531
		TOMO QUARTO.				
		Enarrationes in Psalmos continentur.			VIII	
		TOMO QUINTO.				
		Sermones ad populum habentur sic distributi :				
		Classe prima, Sermones de Scripturis.	25			
Retractionum libri duo.	Pag. 583					
Confessionum libri tredecim.	639					
Contra Academicos libri tres.	903					
De Beata Vita liber unus.	959					
De Ordine libri duo.	977					
Soliloquiorum libri duo.	869					
De Immortalitate Animæ liber unus.	1021					
De Quantitate Animæ liber unus.	1055					
De Musica libri sex.	1081					
De Magistro liber unus.	1193					
De Libero Arbitrio libri tres.	1221					
De Moribus Ecclesiæ catholicæ et de Moribus Manichæorum libri duo.	1309					
Regula ad servos Dei.	1377					
IN APPENDICE.						
De Grammatica liber.	1385	Append. I	100			
Principia Dialecticæ.	1409		101			
Categoriæ decem.	1419		117			
Principia Rhetoricæ.	1439		128			
Regulæ clericis traditæ fragmentum.	1447		366			
Regula secunda.	1449		368			
De Vita Eremitica ad sororem.	1451		307			
TOMO SECUNDO.						
Exhibentur Epistolæ ducentæ septuaginta duo secundum temporum ordinem dispositæ, et quatuor in classes digestæ.						
IN APPENDICE.						
Augustini nomine ad Bonifacium, et contra, Epistolæ breviores sexdecim.	1083	Append. II	371			
Ad Demetriadem Pelagii epistola.	1099		372			
Augustini nomine ad Cyrillum, et contra, de laudibus Hiero-						

Ediitio nova.	Pag.	Ed. Lov. Tom. Pag.	Ediitio nova.	Pag.	Ed. Lov. Tom. Pag.
Classe secunda, sermones de Tempore.	906		De Tempore Barbarico sermo.	699	
Classe tertia, Sermones de Sanctis.	1247		De Utilitate Jejunii sermo.	707	
Classe quarta, Sermones de Diversis.	1485		De Urbis excidio sermo.	715	
Classe quinta, Sermones dubii.	1639		IN APPENDICE.		
In Appendice, Sermones suppeditati.	1735		Liber Sententiarum viginti unius.	725	Append. IV 417
Ad superiores illas germanorum vel spuriorum classes revocantur universi Sermones qui apud priores editiones sic digesti erant:			Dialogus Questionum sexaginta quinque.	755	
Sermones de Verbis Domini.		Append. X 3	Liber de Fide ad Petrum.	753	Append. III 384
Sermones de Verbis Apostoli.		85	De Spiritu et Anima.	779	
Homiliae quinquaginta.		136	De Amicitia.	831	Append. IV 528
Sermones de Tempore.		208	De Substantia Dilectionis.	843	
Sermones de Sanctis.		404	De Diligendo Deo.	847	Append. IX 367
Sermones septemdecim a Parisiensibus editi.		431	Soliloquia animae ad Deum.	865	
Sermones de Diversis.		443	Meditationes.	901	IX 334
Sermonum Fragmenta.		615	De Contritione cordis.	939	Append. IX 369
Sermones ad Fratres in eremo, quorum tamen pars maxima in sequentem tomum rejecta est.			Manuale.	951	
Sermones undecim ex majoris Carthusiae manuscriptis.			Speculum.	967	
Sermones a Jacobo Sirmundo additi.			Speculum Peccatoris.	983	
Sermones ab Hieronymo Vignierio additi in prima parte Supplementi.			De Triplici Babilaculo.	991	
Sermones ab eodem additi in secunda parte Supplementi.			De Scala Paradisi.	997	
Sermones quoque hic nunc primum vulgati numero septemdecim.			De Cognitione verae vitae.	1008	
Fragmenta hic addita sexdecim.			De Vita Christiana.	1051	
Sermo Eraclii.			De Salutaribus Documentis.	1047	Append. IV 518
Homiliae quatuordecim sancti Caesarii Arelatensis episcopi, a Stephano Baluzio editae, aliaeque ejusdem sancti Caesarii ex bibliotheca Patrum de promptae.			De Duodecim Abusionum gradibus.	1079	Append. IX 305
TOMO SEXTO.			De septem Vitiiis, et septem Donis Spiritus sancti.	1069	Ex supplemento Vignierii.
Opera moralia cum aliquot questionum libris, scilicet:			De Conflictu vitiorum et virtutum.	1091	Append. IX 440
De diversis Questionibus octoginta tribus liber unus.	11	IV 329	De Sobrietate et Castitate.	1105	
De diversis Questionibus ad Simplicianum libri duo.	101		De Vera et Falsa Poenitentia.	1115	Append. IV 511
De octo Dulcissimi Questionibus liber unus.	147		De Antichristo.	1131	Append. IX 454
De Fide rerum quae non videntur liber unus.	171		Psalterium quod Augustinus martiri suae composuisse fertur.	1135	
De Fide et Symbolo liber unus.	181		Expositio cantici Magnificat.	1157	Append. IX 453
De Fide et Operibus liber unus.	197		Tractatus de Assumptione B. Mariae.	1141	
Enchiridion, de Fide, Spe et Charitate liber unus.	231		De Visitatione infirmorum libri duo.	1147	
De Agone Christiano liber unus.	239		Sermones de Consolatione Mortuorum.	1159	
De Catechizandis rudibus liber unus.	309		De Recitudine catholicae conversationis.	1169	
De Continentia liber unus.	349		De Symbolo.	1189	Append. X 687
De Bono Conjugali liber unus.	373		De Esu Agni.	1201	Append. X Edit. Par. 573
De Sancta Virginitate liber unus.	395		Sermones ad Neophytos.	1203	A Sirmundo editi.
De Bono Viduitatis liber unus.	429		De Creatione primi hominis.	1213	Append. IX 444
De Conjugis Adulterinis libri duo.	451		De Vanitate Saeculi.	1215	
De Mendacio liber unus.	487		De Contemptu Mundi.	1215	
Contra Mendacium liber unus.	517		De Bono Discipline.	1217	
De Opere Monachorum liber unus.	547		De Obedientia et Humilitate.	1231	
De Divinatione Daemonum liber unus.	581		Sermones alii ad populum.	1233	
De Cura pro Mortuis gerenda liber unus.	591		Sermones ad Fratres in eremo.	1255	Ex App. tom. X Edit. Par. aut ex Vignierio, aut ex Sirmundo.
De Patientia liber unus.	611		TOMO SEPTIMO.		Append. X 712
De Symbolo ad Catechumenos tractatus quatuor.	637		De Civitate Dei contra Paganos libri viginti duo.		
De Disciplina Christiana sermo.	667		Librorum et capitum summaria ad frontem operis edita sunt.		V
De Cantico novo sermo.	677		IN APPENDICE.		
De Quarta Feria sermo.	685		Exhibentur scriptiones aliquot de Stephani martyris detectione, translatione et miraculis, scilicet:		
De Calacyano sermo.	695		Aviti ad Palchonium Epistola de reliquiis S. Stephani, et de Luciani ejus istola a se e graeco in latinum versa.	805	Append. X 630
			Luciani Epistola ad universam Ecclesiam de revelatione corporis Stephani martyris.	807	
			Anastasio ad Anduleum Epistola, de subsequente scriptura.	817	ibid.
			Scriptura de alia detectione ac translatione Stephani in urbem Byzantium, quam Anastasius latinitate donavit.	817	Append. X 639
			Severi Epistola ad omnem Ecclesiam de virtutibus in Minoricensi insula factis per reliquias S. Stephani.	821	
			De Miraculis S. Stephani libri duo ad Erodium.	833	ibid.

Editto nova.	Pag.	Ed. lov.	Tom.	Pag.	Editto nova.	Pag.	Ed. lov.	Tom.	Pag.
TOMO OCTAVO.									
Opera polemica adversus Judæos, Manichæos, Priscillianistas et Arianos, cum præfixo in capite libro de Hæresibus, et adjunctis in calce libri de Trinitate, exhibentur.					tuor.	445			104
De Hæresibus ad Quodvultdéum liber unus.	21	VI		5	De Unico Baptismo contra Pelilianum liber unus.	505			82
Tractatus adversus Judæos.	51			30	Breviculus Collationis cum Donatistis.	613			215
De Utilitate Credendi ad Honoratum liber unus.	63			34	Post Collationem ad Donatistas liber unus.	651			253
De duabus Animabus contra Manichæos liber unus.	93			58	Sermo ad Casarsænsis Ecclesie plebem Emerito præseate dicitur.	689			247
Acta seu Disputatio contra Fortunatum Manichæum.	111	Append.	VJ	65	De Gestis cum Emerito.	697			250
Contra Adimantum Manichæi discipulum liber unus.	129			72	Contra Gaudentium Donatistam episcopum libri duo.	707			254
Contra Epistolam Manichæi, quam vocant Fundamenti.	173			45	Sermo de Rusticiano subdiacono, a Donatistis rebaptizato et in diaconum ordinato.	755	Ex Vign. Supplem.		
Contra Faustum Manichæum libri triginta tres.	207			89	IN APPENDICE.				
De Actis cum Felice Manichæo libri duo.	319			206	Contra Fulgentium Donatistam incerti auctoris liber.	763			
De Natura Boni contra Manichæos liber unus.	331			228	Excerpta et scripta vetera ad historiam Donatistarum pertinentia.	775	Append.	VII	271
Secundini Manichæi epistola ad Augustinum.	371			217	TOMO DECIMO.				
Contra Secundinum Manichæum liber unus.	577			219	Opera polemica contra Pelagianos.				
Contra Adversarium Legis et Prophetarum libri duo.	603			245	De Peccatorum meritis et remissione et de Baptismo parvulorum ad Marcellium libri tres.	109		VII	277
Consultatio Orosii ad Augustinum.	663			264	De Spiritu et Littera ad eundem liber unus.	199			309
Ad Orosium contra Priscillianistas et Origenistas liber.	669			268	De Natura et Gratia contra Pelagium, ad Timasium et Jacobum liber unus.	247			310
Sermo Arianorum.	677			273	De Perfectione Justitiae hominis epistola seu liber ad Eutropium et Paulum.	291			308
Contra Sermonem Arianorum liber unus.	683			274	De Gestis Pelagii ad Aurelium liber unus.	319			324
Collatio cum Maximino Arianorum episcopo.	709			283	De Gratia Christi et de Peccato Originali ad Albinum, Pinianum, et Melaniam libri duo.	339			323
Contra eundem Maximinum Arianum libri duo.	743			ibid.	De Nuptiis et Concupiscentia ad Valerium, libri duo.	413			343
De Trinitate libri quindecim.	819		III	222	De Anima et ejus Origine contra Vincentium Victorem libri quatuor.	475			481
IN APPENDICE.					Contra Duas Epistolas Pelagianorum, libri quatuor ad Bonifacium.	549			480
Tractatus contra quinque hæreses.	1111		VI	15	Contra Julianum hæresis Pelagianæ defensorem libri sex.	641			363
Sermo contra Judæos, Paganos et Arianos.	1117			23	De Gratia et Libero Arbitrio ad Valentinum et cum illo monachos Adrumetinos liber unus.	881			517
Dialogus de Altercatione Ecclesie et Synagoge.	1131	Append.	VI	367	De Correctione et Gratia ad eundem liber unus.	913			531
De Fide contra Manichæos liber Evodio tributus.	1139		VI	230	De Prædestinatione Sanctorum ad Prosperum et Biliarium liber unus.	939			546
Communitorium (vulgo Augustini) de recipiendis Manichæis qui convertantur.	1153	Append. Par.	X Edit.	577	De Dono Perseverantiæ ad eundem liber unus.	993			538
Contra Felicianum Arianum de Unitate Trinitatis liber Vigilio Tapsitano episcopo restitutus.	1157		VI	325	Contra secundam Juliani responsionem imperfectum opus sex libros complectens.	1049	Ex Vign. Supplem.		
Questiones de Trinitate et de Genesi.	1171	Append.	III	426	IN APPENDICE.				
De Incarnatione Verbi ad Januarium libri duo.	1175	Append.	IV	492	Hypomnesticon contra Pelagianos et Coelestianos, vulgo libri Hypognosticon.	1611	Append.	VII	591
Liber de Trinitate et Unitate Dei.	1193			497	Liber suspecti auctoris de Prædestinatione et Gratia.	1663			610
De Essentia Divinitatis.	1199			504	Libellus incerti auctoris de Prædestinatione Dei.	1077			620
Dialogus de Unitate sanctæ Trinitatis.	1207	Append. Par.	X Edit.	577	Varia scripta et monumenta ad historiam Pelagianorum pertinentia.	1079			
Liber de Ecclesiasticis Dogmatibus.	1213	Append.	III	380	Prosperi Aquitani pro Augustino contra iniquos doctrinæ ipsius de gratia et prædestinatione reprehensores apologetica opuscula, scilicet:				
TOMO NONO.									
Opera polemica contra Donatistas.					Epistola ad Rufinum de Gratia et Libero Arbitrio.	1793			
Psalmus contra partem Donati.	23		VII	3	Liber contra Collatorem.	1801	Append.	VII	594
Contra Epistolam Parmeniani libri tres.	33			6	Responsiones ad capitula quæ-				
De Baptismo contra Donatistas libri septem.	107			52					
Contra Litteras Pelliciani libri tres.	243			89					
Epistola ad Catholicos contra Donatistas, vulgo de Unitate Ecclesie liber unus.	391			141					
Contra Crescimum grammaticum partis Donati libri qua-									

Editio nova.	Pag.	Ed. Lov. Tom. Pag.	Editio nova.	Pag.	Ed. Lov. Tom. Pag.
Infantium Gallorum.	1835		ad Indiculum ab eodem Pos-		
Responsiones ad capitula obje-		575	sidio editum pertinentes.	5-20	
ctionum Vincentianarum.	1845	577	S. Augustini episcopi operum		
Responsiones ad excerpta Ge-			omnium ordo novus cum or-		
nuenstium.	1849	Append. V 579	dine veteri comparatus.	25	
Ejusdem liber Sententiarum ex			S. Augustini episcopi operum		
Augustino.	1850	Append. III 428	omnium ordo vetus cum or-		
			dine novo comparatus.	29	
TOMO UNDECIMO.			S. Augustini episcopi operum		
Opera Appendicum quorum au-			omnium Index alphabeticus.	33	
ctiores aut jam antea noti,			Index generalis in omnia opera		
aut hac editione detecti sunt,			S. Augustini, cui subjungitur		
eorumque auctorum nomina			Index generalis in omnia Ap-		
sunt zetas.	21		pendicum opera, cum locis		
Indiculus librorum, tractatum			Scripturæ quæ sive in operi-		
et epistolarum sancti Augu-			bis S. Augustini, sive in		
stini Hipponeusis episcopi,			operibus Appendicum expli-		
editus cura Possidii episcopi			catur.	45	
Calamensis.	5				
Lectioes variantes					

S. AUGUSTINI EPISCOPI OPERUM ORDO VETUS CUM ORDINE NOVO COMPARATUS.

— 0110 —

Editio Lovaniensis.	Pag.	Ed. nova. Tom. Pag.	Editio Lovaniensis.	Pag.	Ed. nova. Tom. Pag.
TOMO PRIMO.			duodecim.	198	III 248
Retractionum libri duo.	5	I 583	De Agone Christiano liber unus.	288	VI 289
Confessionum libri tredecim.	28	659	De Opere Monachorum liber		
Grammatica, liber unus.	100	1383	unus.	203	547
Dialectices principia.	111	1409	De Spiritu et Littera liber unus.	303	X 199
Categoriz decem.	111	1419	De Divinatione Dæmonum liber		
Principia Rhetorices.	128	1432	unus.	321	VI 581
Principia Geometriæ (non ex-			Speculum ex utroque Testa-		
stant).			mento.	324	III 687
Principia Arithmetices (non ex-			IN APPENDICE.		
stant).			De Definitionibus orthodoxæ fi-		
Principia Philosophiæ (non ex-			dei liber unus.	380	Append. VIII 1213
stant)			De Fide ad Petrum, seu Regula		
Principia Philosophiæ (non ex-			veræ fidei, liber unus.	384	Append. VI 753
stant)			De Mirabilibus sacræ Scripturæ		
De Musica libri sex.	153	I 1081	libri tres.	394	Append. III 2149
Contra Academicos libri tres.	175	903	De Spiritu et Anima liber unus.	410	Append. VI 779
De Ordine libri duo.	193	977	Quæstiuncula de Trinitate.	436	Append. VIII 1171
De Vita Beata liber unus.	212	989	Interrogatio de Benedictionibus		
Soliloquiorum libri duo.	219	809	Jacob.	437	Append. III 2199
De Magistro liber unus.	252	1193	Prosperi Aquitani sententiæ.	428	Append. X 1839
De Animæ immortalitate liber			TOMO QUARTO.		
unus.	242	1021	De Mendacio ad Consentium li-		
De Quantitate Animæ liber unus	248	1033	ber unus.	5	Append. VI 487
De Libero Arbitrio libri tres.	203	1.21	Contra Mendacium ad eundem		
De Vera Religione liber unus.	290	121	liber unus.	14	517
De Moribus Ecclesiæ liber unus.	310	I 1309	De Fide et Operibus liber unus.	25	197
De Moribus Manichæorum liber			Quæstionum de Divinis libri se-		
unus.	331	1345	ptom.	37	III 347
De Genesi contra Manichæos li-			Quæstionum Evangelicarum li-		
bri duo.	345	173	bri duo.	141	1321
Regula sancti Augustini.	363	1577	Quæstionum Evangelicarum se-		
IN APPENDICE.			cundum Matthæum.	156	1303
Regulæ Clericis traditæ fragmen-			De Consensu Evangelistarum		
tum.	380	Append. I 1477	libri quatuor.	160	1041
Regula secunda.	308	1449	Octoginta trium quæstionum li-		
De Vita Eremitica ad sororem.	367	1451	ber unus.	220	VI 11
TOMO SECUNDO.			De Diversis quæstionibus quæ-		
Epistolarum volumen continens			stiones septem, libri duo.	264	101
Epistolas numero ducentas			De Octo Dulcitii quæstionibus		
septuaginta et unam.			liber unus.	280	147
IN APPENDICE.			De Cura pro Mortuis gerenda li-		
Continentur Epistolæ novende-			ber unus.	288	591
cim.			De Catechizandis rudibus liber		
TOMO TERTIO.			unus.	203	309
De Doctrina Christiana libri qua-			De Continentia liber unus.	308	349
tuor.	3	III 45	De Patientia liber unus.	310	611
Locutionum libri septem.	41	483	De Bono Viduitatis liber unus.	321	429
De Fide et Symbolo liber unus.	61	VI 181	De Sermone Domini in monte		
Enchiridion, ad Laurentium li-			libri duo.	329	III 1220
ber unus.	85	251	Expositionis Epistolæ ad Roma-		
De Trinitate libri quindecim.	85	VIII 819	nos inchoatæ liber unus.	360	277
De Genesi ad Litteram imperfe-			Expositionis quarundam propo-		
ctus liber unus.	188	III 219			
De Genesi ad Litteram libri					

Ediitio Lovaniensis.	Pag.	Ed. nova. Tom. Pag.	Ediitio Lovaniensis.	Pag.	Ed. nova. Tom. Pag.
ationum ex Epistola ad Romanos liber unus.	367	III 2003	TOMO SEPTIMO.		
Expositionis Epistolæ Pauli ad Galatas liber unus.	376	2103	Psalms contra partem Donati.	5	IX 25
Adnotationum in Job liber unus.	393	823	Contra Epistolam Donati liber unus (non exstat).		
IN APPENDICE.			Contra partem Donati libri duo (non exstant).		
Viginti unius Sententiarum liber unus.	417	Append. VI 723	Contra Iulianum liber (non exstat).		
sexaginta quinque Quæstionum dialogus.	420	753	Contra Epistolam Parmeniani libri tres.	6	33
Quæstionum Veteris et Novi Testamenti liber unus.	426	Append. III 2213	De Baptismo contra Donatistas libri septem.	52	107
De incarnatione Verbi libri duo.	492	Append. VIII 1173	De Unico Baptismo contra Petilianum liber unus.	82	393
De Trinitate et Unitate Dei liber unus.	497	1193	Contra quod attulit Centurius (non exstat).		
De Essentia Divinitatis liber unus.	504	1199	Contra litteras Petiliani libri tres.	89	245
De Fide rerum invisibilium liber unus.	507	VI 171	De Unitate Ecclesiæ contra Petiliani Epistolam liber unus.	141	591
De Substantia Dilectionis liber unus.	510	Append. VI 843	Contra Cresconium grammaticum libri quatuor.	161	445
De Vera et Falsa Penitentia liber unus.	511	1113	Probatium et testimoniorum contra Donatistas liber unus (non exstat).		
De Salutaribus Documentis liber unus.	518	Append. VI 1017	Contra nescio quem Donatistam liber unus (non exstat).		
De Amicitia liber unus.	523	831	Admonitio Donatarum de Maximianistis, liber unus (non exstat).		
TOMO QUINTO.			De Maximianistis contra Donatistas, liber unus (non exstat).		
De Civitate Dei contra Paganos libri viginti duo.		VII	Breviculus Collationum cum Donatistis : Collatio dierum trium.	215	615
IN APPENDICE.			Epistola nomine Cirtensis concilii ad Donatistas post Collationem.	230	II 577
Castigationes.			Post Collationem ad Donatistas liber unus.	232	IX 631
Jeannis Ludovici Vivis Commentaria.			Ad Emeritum liber unus (non exstat).		
TOMO SEXTO.			Sermo de Emerito ad plebem Casareensis Ecclesiæ.	247	689
De Hæresibus ad Quodvultdeum liber unus.	5	VIII 21	De Gestis cum eodem Emerito liber unus.	250	697
De quinque Hæresibus oratio.	13	Append. VIII 1111	De Correctione Donatarum (tomo 3, pag. 79).		
Concio ad Catechumenos.	23	1117	Contra Epistolam Gaudentii libri duo.	54	IX 707
Oratio adversus Judeos.	30	VIII 51	IN APPENDICE		
De Utilitate Credendi ad Honoratum liber unus.	34	63	Contra Fulgentium Donatistam liber unus.	271	Append. IX 763
Contra Epistolam Manichæi Fundamentum dictam liber unus.	43	173	Posterioris partis eienctur De Peccatorum meritis et remissione libri tres.	277	X 109
De Duabus Animabus contra Manichæos liber unus.	58	93	De Spiritu et Littera liber unus.	309	109
Contra Fortunatum Manichæum liber unus.	65	111	De Natura et Gratia contra Pelagianos.	310	317
Contra Adimantum Manichæi discipulum liber unus.	72	129	De Gestis Pelagii liber unus.	324	319
Adversus Faustum Manichæum libri trīginta tres.	89	207	De Gratia Christi, et Peccato Originali contra Pelagium libri duo.	325	359
De Actis cum Felice Manichæo libri duo.	206	519	De Nutris et Concupiscentia ad Valerium libri duo.	343	413
Epistola Secundini Manichæi ad Augustinum.	217	571	Contra Julianum Pelagianum libri sex.	363	641
Contra Secundinum Manichæum liber unus.	219	577	Contra Duas Epistolas Pelagianorum libri quatuor.	430	549
De Natura Boni contra Manichæos liber unus.	223	531	De Anima et ejus Origine libri quatuor.	481	473
De Fide seu de Unitate Trinitatis contra Manichæos.	236	Append. VIII 1159	De Perfectione Justitiæ contra Cælestium liber unus.	508	291
Contra Adversarium Legis et Prophetarum libri duo.	243	VIII 603	De Gratia et Libero Arbitrio liber unus.	517	881
Contra Triscillianistas et Origénistas liber unus.	268	669	Ad Valentium et ipsius monachos epistolæ duæ.	528	II 968
Sermo Arianorum distinctus numeris.	272	677	De Correctione et Gratia liber unus.	351	X 915
Contra Sermonem Arianorum liber unus.	274	683	Ad Augustinum Prosperi et Hilarii epistolæ.	343	II 1002
Contra Maximum Arianorum episcopum libri tres.	283	709	De Prædestinatione Sanctorum liber unus.	346	X 959
De Unitate Trinitatis contra Felicianum liber unus.	323	Append. VIII 1157	De Dono Perseverantiæ liber unus.	358	923
De Bono conjugali Contra Jovianum liber unus.	350	VI 373			
De Sancta Virginitate liber unus.	338	393			
De Adulterinis Conjugiis ad Polentium libri duo.	330	431			
De Epicureis et Stoicis tractatus unus.	363	V 808			
In illud, <i>Ego sum qui sum</i> , tractatus unus.	363	62			
IN APPENDICE.					
De Altercatione Ecclesiæ et Synagoga liber unus.	367	Append. VIII 1131			

Editio Lovaniensis.	Pag.	Ed. nova. Tom. Pag.	Editio Lovaniensis.	Pag.	Ed. nova. Tom. Pag.
IN APPENDICE.			De Triplici Habitatulo.	391	Append. VI 991
Prosperi Regiensis episcopi Responsionum libri quatuor.	573	Append. X 1833	De Scalis Paradisi.	393	997
Celestini pontificis Romani pro Augustino epistola.	504	1735	De Duodecim Abusionibus.	395	1079
Concilium Arausicanum habens canones viginti quinque.	505	1785	De Contritione cordis.	399	939
Hypognosticon incerti auctoris libri sex.	507	1611	De Cognitione veræ vitæ.	401	1095
De Prædestinatione et Gratia liber unus.	610	1665	De Speculo.	410	967
De Prædestinatione Dei.	620	1677	De Vita Christiana.	416	1031
TOMO OCTAVO.			De Assumptione B. Mariæ Virginis.	421	1141
Enarrationes in Psalmos libros quinquagenis distributos complectitur.		IV	De Contemptu Mundi.	423	1215
TOMO NONO.			De Vanitate sæculi.	425	1215
In Evangelium Joannis expositio. Tractatus.	5	III 1579	De Obedientia et Humilitate.	426	1221
In Epistolam Joannis expositiones numero decem.	250	1977	De Bono Disciplinæ.	427	1217
De Decem Chordis liber unus.	268	V 75	De Visitatione infirmorum.	438	1147
De Pastoribus liber seu sermo.	274	270	De Visitandis infirmis.	450	1147
De Ovis tractatus seu sermo.	285	285	De Consolatione mortuorum.	452	1159
De Symbolo fidei ad catechumenos libri quatuor.	291	VI 627	De eodem argumento.	455	1159
Tractatus quatuordecim de diversis, scilicet :			De Sobrietate et Castitate.	455	1105
De Disciplina Christiana.	510	667	De Speculo Peccatoris.	457	985
De Cantico novo.	513	677	De Conflictu Vitiarum et Virtutum.	440	1091
De Cultura agri dominici, sive de Feria Quarta.	316	685	De Rectitudine catholicæ conversationis.	444	1169
De Cataclysmo.	518	695	De Creatione primi hominis.	452	1215
De Tempore Barbarico.	522	699	De Arbore scientiæ boni et mali.	452	Append. V 1735
De Quatuor Virtutibus charitatis.	526	Append. V 1952	De Antichristo.	454	Append. VI 1151
De Laudibus Charitatis.	526	V 1533	Super Magnificat.	455	1157
De Honestate mulierum.	526	Append. V 2501	TOMO DECIMO.		
De Convententia decem plagarum et decem præceptorum.	530	V 67	Sermones sexaginta quatuor de Verbis Domini.	3	Tomo quinto habentur omnes isti sermones, quorum ordinem tam in veteri quam in nova editione servatum exhibet index post præfationem et Disquisitionem criticam appositus.
De Utilitate Jejunii.	536	VI 707	Sermones triginta de Verbis Apostoli.	53	
De Urbis excidio.	550	715	Homiliæ quinquaginta.	156	
De Pugna animæ.	552	V 715	Homiliæ ducentæ quinquaginta sex de Tempore.	208	
De Utilitate Pœnitentiæ.	552	V 1549	Homiliæ quinquaginta et una de Sanctis.	404	
Psalterium metri compositum.	552	Append. VI 1155	Sermones septemdecim a Parisiensibus additi.	451	
Meditationum liber.	554	901	Sermonum de Diversis partes duæ.	504	
IN APPENDICE.			Fragmenta quædam operum D. Augustini.	615	
In Apocalypsim Joannis Expositio. Homiliæ.	552	Append. III 2417	IN APPENDICE.		
De Diligendo Deo, seu Meditationum liber.	567	Append. VI 847	De Revelationibus Stephani protomartyris.	650	Append. VII 805
Soliloquiorum liber unus.	573	805	Appendix Sermonum de Diversis.	641	V
Manuale.	585	939	Sermones ad Fratres in eremo.	712	Partim in tomo quinto partim in Appendixe tomi sexti.

S. AUGUSTINI EPISCOPI

Operum omnium

INDEX ALPHABETICUS.

	Tom. Pag.		Tom. Pag.
A			
De Duodecim Abusionum gradibus.	Ap. VI 1079	De Agri Dominici cultura.	VI 685
De Actis cum Felice Manichæo libri duo.	VIII 519	Altercatio Augustini cum Paseentio.	Ap. II 1156
Contra Academicos libri tres.	I 905	Dialogus de Altercatione Ecclesiæ et Synagogæ.	Ap. VIII 1131
Contra Adimantum Manichæi discipulum liber unus.	VIII 429	De Amicitia.	Ap. VI 831
De Ascensione Domini sermo extra ordinem.	V 1716	De Amore Dei et Amore sæculi.	V 1512
De Adversitate temporali.	Ap. V 2515	De Amore hominis in hominem.	1690
De Conjugiis Adulterinis libri duo.	VI 451	Anastasio ad Landuleum Epistola de subsequente scriptura. Scriptura de detectione ac translatione sancti Stephani in urbem Byzantium, quam Anastasius latinitate donavit.	Ap. VII 817
In Adulteros.	Ap. V 2238	De Anima et ejus Origine contra Vincentium Victorem libri quatuor.	X 475
De Esu Agni.	Ap. VI 1201	De Duabus Animabus contra Manichæos	
De Agone Christiano liber unus.	VI 289		

	Tom. Pag.		Tom. Pag.
liber unus.	VIII 95	Quare natus et passus sit Christus.	Ap. V 2200
De Spiritu et Anima.	Ap. VI 779	Quod Christianorum tempora prædicta sint.	2348
De Immortalitate Animæ liber unus.	I 1021	De Christiano nomine cum operibus non christianis.	2257
De Quantitate Animæ liber unus.	1035	Quales sint Christiani boni et mali.	2240
De Antichristo.	Ap. VI 1131	De Vita Christiana.	Ap. VI 1031
In Joannis Apocalypsim Expositio.	Ap. III 4117	De Civitate Dei contra Paganos libri viginti duo.	VII
Sermones de Verbis Apostoli.	V 814	De vita et moribus Clericorum suorum sermones duo.	V 1568
Arausiani concilii canones.	Ap. X 1785	Regula Clericis tradita fragmentum.	Ap. I 1447
De Libero Arbitrio libri tres.	I 1221	De Cogitationibus turpibus fugiendis.	Ap. V 2344
De Libero Arbitrio et Gratia.	X 881	De Cognitione veræ vitæ.	Ap. VI 1005
De Arbore scientiæ boni et mali.	Ap. V 1735	Breviculus Collationis cum Donatistis.	IX 613
Opera polemica adversus Arianos.	VIII	Post Collationem ad Donatistas liber unus.	885
Sermo contra Arianos.	V 1485	Collatio cum Maximino Arianorum episcopo.	VIII 709
De Trinitate, sive de Scripturis veteribus et novis contra Arianos.	1089	Liber Contra Collatorem.	Ap. X 1901
Sermo contra Judæos, Paganos et Arianos.	Ap. VIII 1117	Commonitorium (vulgo Augustini) de recipiendis Manichæis qui convertuntur.	Ap. VIII 1155
Sermo Arianorum.	VIII 677	Ad Competentes sermo exhortatorius.	Ap. V 2242
Contra Sermonem Arianorum liber unus.	683	In eos qui Concubinas ante aut post uxores adhibent.	2288
Arithmetica principia (non exstant).		De Nuptiis et Concupiscentia ad Valerium libri duo.	X 415
De Auguriis.	Ap. V 2208	De Confessione peccatorum.	Ap. V 2212
De Assumptione B. Mariæ.	Ap. VI 1141	Confessionum libri tredecim.	I 659
Augustini Vita auctore Possidio.	I 35	De Bono Conjugali liber unus.	VI 373
Indiculus librorum, tractatum et Epistoliarum Augustini, cura Possidii editus.	XI 5	Ad Conjugatos sermo.	V 1709
		De Consensu Evangelistarum libri quatuor.	III 1044
B		De Contemptu mundi.	Ap. VI 1215
De Baptismo contra Donatistas libri septem.	IX 107	Ad Continentes sermo.	V 1565
De Unico Baptismo contra Petilianum.	593	De Continentia liber unus.	VI 349
De Peccatorum meritis et remissione et de Baptismo parvulorum ad Marcellinum libri tres.	X 109	De Contritione cordis.	Ap. VI 939
De Mysteriis Baptismatis sermones tres.	Ap. VI 1203	De Correctione et Gratia liber unus.	X 915
De Tempore Barbarico.	VI 699	De Correctione proximi.	V 1697
De Beata Vita.	I 959	De Utilitate arendendi ad Honoratum liber unus.	VIII 65
De Benedictionibus Jacob Patriarchæ.	Ap. III 2199	Contra Cresconium grammaticum Donatistam libri quatuor.	IX 445
De Natura Boni contra Manichæos liber unus.	VIII 551	Sermones de Consolatione Mortuorum.	Ap. VI 1159
De Bono Conjugali.	VI 373	De Cultura agri Domini.	VI 685
De Bono Disciplina.	Ap. VI 1217	De Cura pro Mortuis gerenda.	591
De Bono Viduitatis.	VI 429	Augustini nomine ad Cyrillum Jerosolymitanum episcopum, et contra, de laudibus sancti Hieronymi epistolæ.	Ap. II 1120
Ad Bonifacium contra Duas Epistolas Pelagianorum libri quatuor.	X 549		
Augustini nomine ad Bonifacium, et contra, Epistolæ breviores sexdecim.	Ap. II 1447	D	
Breviculus Collationis cum Donatistis.	IX 613	De Decimis sermones duo.	Ap. V 2264
C		Ad Demetriadem Pelagii epistola.	Ap. II 1099
Sermo ad Cæsarensis Ecclesiæ plebem Emerito præsentem dictus.	IX 689	Principia Dialecticæ.	Ap. I 1409
Homiliæ plurimæ sancti Cæsarii Arelatensis.	V	Dialogus Questionum.	Ap. VI 755
De Cantico Exodi.	V 1634	De Substantia Dilectionis.	843
De Cantico novo.	VI 677	De Diligendo Deo.	847
De Charitate.	V 1533	De Dilectione parentum et Decimis.	Ap. V 2264
De Charitate.	Ap. VI 1223	De Disciplina Christiana tractatus.	VI 667
De Charitate et Cæco illuminato.	V 1529	De Bono Disciplina.	Ap. VI 1217
De Pace et Charitate.	1586	De Divinatione Dæmonum liber unus.	VI 581
Ad tenendam Charitatem exhortatio.	Ap. V 2245	De Essentia Divinitatis.	Ap. VIII 1199
De dilectione Charitatis et odio Cupiditatis.	2247	De Doctrina Christiana libri quatuor.	III 45
De Castitate.	2291	De Salutaribus Documentis.	Ap. VI 1047
De Castitate et Munditia.	2296	De Ecclesiasticis Dogmatibus.	Ap. VIII 1215
De Castitate conjugali.	2297	De Dominica et aliis diebus festis pie celebrandis.	Ap. V 2274
De Sobrietate et Castitate.	Ap. VI 1105	Opera polemica contra Donatistas.	IX
De Cataclysmo.	VI 693	Excerpta et scripta vetera ad historiam Donatarum pertinentia.	Ap. IX 775
De Catechizandis rudibus liber unus.	309	De quodam Donatista qui reversus est ad Ecclesiam.	V 1598
Categoriæ decem.	Ap. I 1419	De lite et concordia cum Donatistis.	1590
De Rectitudine catholice conversationis.	Ap. VI 1169	De septem Vitiis, et septem Donis Spiritus sancti.	Ap. VI 1069
Epistola ad Catholicos contra Donatistas, vulgo de Unitate Ecclesiæ.	IX 591	De octo Dulcissimi questionibus liber	
Contra id quod attulit Centurius (non exstat).			

unus.	Tom. Pag.	Tom. Pag.
	VI 147	Ap. I 1385
E		II 558
in Ebrietatis malum sermones duo.	Ap. V 2303	
De Moribus Ecclesie catholice.	I 1309	
In illud, <i>Ego sum qui sum</i> .	V 62	X 359
De faciendis Eleemosynis sermones tres.	1700	
Plures alii.	Ap. V 2351	
De Gestis cum Emerito.	IX 697	881
De generalitate Eleemosynarum.	Ap. VI 1227	
De Oratione et Eleemossyna.	1225	915
Euchiridion de Fide, Spe et Charitate, liber unus.	VI 231	Ap. X 1665
De Eropto Energumeno.	Ap. V 2317	
De Epicureis et Stoicis.	V 807	
Epistola ducenta septuaginta secundum temporum ordinem disposita, et quatuor in classes digesta.	II	Ap. VI 991
Epistola consolatoria ad Probum.	Ap. X 1897	VIII 21
Expositio quarundam propositionum ex Epistola ad Romanos.	III 2063	Ap. VIII 1111
Expositio epistolae ad Galatas.	2105	III 547
In Epistolam Joannis tractatus decem.	1977	V 5
Contra Duas Epistolas Pelagianorum libri ad Bonifacium quatuor.	X 549	Ap. VI 1213
Contra Epistolam Donati (non exstat).		Ap. V 2301
Contra Epistolam Parmeniani libri tres.	IX 33	2313
Contra Epistolam Petilianii libri tres.	245	
Sermo Eraclii, presente Augustino habitus.	V 1718	2310
De Vita Eremitica ad sororem.	Ap. I 1451	Ap. X 1611
Sermonum ad Fratres in eremo aliqui.	V	
Sermones ad Fratres in eremo.	Ap. VI 1235	II 733
Questionum Evangeliorum libri duo.	III 1321	199
Questionum septemdecim in Evangelium secundum Matthaeum liber unus.	1365	VI 707
In Evangelium Joannis tractatus centum viginti quatuor.	1379	Ap. VIII 1175
		Ap. V 2198
F		Ap. V 2160
Contra Faustum Manichaeum libri triginta tres.	VIII 207	V 1695
De Actis cum Felice Manichaeo libri duo.	519	Ap. V 2250
Contra Felicianum Arianum de Fide Trinitatis liber.	Ap. VIII 1157	III 825
De Quarta Feria tractatus.	VI 685	
De Fide et Operibus liber unus.	197	
De Fide rerum quae non videntur liber unus.	171	
De Fide et Symbolo liber unus.	181	
De Fide contra Manichaeos liber Evodio tributus.	Ap. VIII 1159	
De Fide catholica sermones quatuor.	Ap. V 2176	
Expositio fidei, et interpretatio nominis ejus.	2233	
Liber de Fide ad Petrum.	Ap. VI 753	
De Fine seculi liber unus.	II 904	
Acta seu disputatio contra Fortunatum Manichaeum, liber unus.	VIII 111	
Fragmenta sermonum.	V 1719	
Fragmenta sexdecim hic addita.	V	
Contra Fulgentium Donatistam incerti auctoris liber.	Ap. IX 765	
Contra Epistolam Manichaei quam vocant Fundamenti liber unus.	VIII 173	
G		
Responsiones ad capitula calumniantium Gallorum.	Ap. X 1833	
Contra Gaudentium Donatistam episcopum libri duo.	IX 707	
De Genesi contra Manichaeos libri duo.	III 175	
De Genesi ad Litteram imperfectus liber.	III 219	
De Genesi ad Litteram libri duodecim.	245	
Responsiones ad excerpta, quae de Genuensi civitate sunt missa.	Ap. X 1849	
De Grammatica liber.		
De Gratia novi Testamenti.		
De Gratia Christi et de Peccato Originali contra Pelagium, ad Albinam, Pinianum, et Melaniam libri duo.		
De Gratia et Libero Arbitrio ad Valentinum et cum illo monachos Adrumetinos liber unus.		
De Correctione et Gratia ad eosdem liber unus.		
Liber suspecti auctoris de Praedestinatione et Gratia.		
H		
De Triplici Habitaculo.	Ap. VI 991	
De Haeresibus ad Quodvultdecum liber unus.	VIII 21	
Tractatus contra quinque haereses.	Ap. VIII 1111	
Questionum in Heptateuchum libri septem.	III 547	
Homiliae quinquaginta.	V 5	
De primi hominis creatione.	Ap. VI 1213	
De Honestate mulierum.	Ap. V 2301	
De Humilitate et Timore Domini.	2313	
Quod Scripturae humiles benedixerint et superbos maledixerint.	2310	
Hypomnesticon contra Pelagianos et Coelestianos, vulgo liber Hypognosticon.	Ap. X 1611	
I		
De Sententia Jacobi liber unus.	II 733	
Ad Inquisitiones Januarii libri duo.	199	
De Utilitate Jejunii tractatus unus.	VI 707	
De Incarnatione Verbi ad Januarium libri duo ex Origene collecti.	Ap. VIII 1175	
De Mysterio Trinitatis et Incarnationis sermones duo.	Ap. V 2198	
In die octavarum Infantium.	V 1560	
De Dilectione inimicorum.	1695	
Alii duo sermones.	Ap. V 2250	
Adnotationum in Job liber unus.	III 825	
In Joannis Evangelium tractatus centum viginti quatuor.	1379	
In Epistolam Joannis ad Parthos tractatus decem.	1977	
De Susanna et Joseph.	V 1505	
Tractatus adversus Judaeos.	VIII 51	
De Extremo Judicio sermones tres.	Ap. V 2206	
Contra Julianum haeresis Pelagianae defensorem libri sex.	X 611	
Contra secundam Juliani responsionem imperfectum opus sex libros complectens.	1046	
Ad Juvenes sermo.	V 1706	
L		
De Lectione et Meditatione legis Dei.	Ap. V 2323	
Ut populi Lectiones divinas audire studeant.	2324	
Contra Adversarium Legis et Prophetarum libri duo.	VIII 603	
De Libero Arbitrio libri tres.	I 1221	
De Gratia et Libero Arbitrio ad Valentinum et cum illo monachos Adrumetinos liber unus.	X 881	
Lectionum libri septem.	III 485	
Luciani Epistola ad universam Ecclesiam de revelatione corporis Stephani martyris.	Ap. VII 807	
M		
De Magistro liber unus.	I 1195	
Expositio cantici Magnificat.	Ap. VI 1137	
De Moribus Manichaeorum liber unus.	I 1545	
De Mandatis Dei servandis.	Ap. V 2243	
Manuale.	Ap. VI 951	

	Tom. Pag.		Tom. Pag.
De Martyribus vel Phylacteriis.	Ap. V 2271	Peccatoris Speculum.	Ap. VI 983
Collatio cum Maximino Arianorum episcopo.	VIII 779	De Peccato Originali contra Pelagium.	X 385
Contra eundem Maximinum Arianum libri duo.	743	De Peccatorum meritis.	109
Meditationes.	Ap. VI 901	De Gestis Pelagii ad Aurelium liber unus.	319
De Mendacio liber unus.	VI 487	Contra Duas Epistolas Pelagianorum libri ad Bonifacium quatuor.	549
Contra Mendacium liber unus.	517	Opera polemica contra Pelagianos.	X
De Mirabilibus sacræ Scripturæ libri tres.	Ap. III 2149	Varia scripta et monumenta ad Pelagianorum historiam pertinentia.	Ap. X 1679
De Miraculis sancti Stephani ad Evodium libri duo.	Ap. VII 835	De Peregrinatione nostra in hac vita per fidem.	V 1522
De Misericordia et Indulgentia.	Ap. V 2328	De Perfectione Justitiæ hominis, epistola seu liber ad Eutropium et Paulum.	X 291
De Misericordia divina et humana.	2330	De Dono Perseverantiæ liber.	993
Ut populus ad integrum Missas audiat, sermones tres.	2278	Contra Litteras Petiliani libri tres.	IX 245
De Opere Monachorum liber unus.	VI 547	De Martyribus vel Phylacteriis.	Ap. V 2271
De Moribus Ecclesiæ et de Moribus Manichæorum libri duo.	I 1509	De Prædestinatione Sanctorum ad Prosperum et Hilarium liber.	X 939
De Cura pro Mortuis gerenda liber unus.	VI 591	Liber suspecti auctoris de Prædestinatione et Gratia.	Ap. X 1605
De Mortuorum Consolatione.	Ap. VI 1159	Libellus incerti auctoris de Prædestinatione Dei.	1677
De Contemptu Mundi.	V 1517	De Præsentia Dei liber seu epistola ad Dardanum.	II 832
Item.	Ap. VI 1245	Prosperi Aquitani pro Augustino contra iniquos doctrinæ ipsius de Gratia et Prædestinatione reprehensores apologetica opuscula, scilicet :	
De incauta familiaritate extrapearum Mulierum.	Ap. V 2304	Epistola ad Rusticum de Gratia et Libero Arbitrio.	Ap. X 1793
De Mulierum honestate.	2501	Liber contra Collatorem.	1801
De Musica libri sex.	I 1081	Responsiones ad capitula calumniantium Gallorum.	1833
N			
De Natura et Gratia contra Pelagium, ad Timasium et Jacobum liber unus. Sermones ad Neophytos.	X 247	Responsiones ad capitula objectionum Vincentianarum.	1843
De eo quod Neophytis ex oleo sancto aures et nares a sacerdotibus illimantur.	Ap. VI 1203	Responsiones ad Excerpta quæ de Genuesi civitate sunt missa.	1849
De unctione capitis et de pedibus Neophytorum lavandis.	1201	Ejusdem liber Sententiarum ex Augustino.	1859
De Nuptiis et Concupiscentia ad Valerium libri duo.	Ap. VI 1211	Enarrationes in Psalmos.	IV
O			
De Obedientia et Humilitate.	X 413	Psalmus contra Partem Donati.	IX 23
De Obedientia et Humilitate.	Ap. VI 1221	Psalterium quod Augustinus matri suæ composuisse fertur.	Ap. VI 1155
Opus imperfectum contra secundam Juliani responsonem, sex libros complectens.	X 1049	De quadam Psallendi consuetudine.	Ap. V 2282
De Opere Monachorum.	VI 547	De Purgatoriis Pœnis et Inferni Puteo.	2210
De Fide et Operibus.	197	De Psallendi ritu.	V 2284
Oratio adversus Judæos.	VIII 51	De Pugna animæ.	V 745
Orandum esse attente, et de sermonibus otiosis.	Ap. V 2280	Q	
Ut genua flectantur in Oratione, et de verbis otiosis vitandis.	2285	Quæstiones sex contra Paganos expositæ, liber seu epistola.	II 370
In die anniversaria Ordinationis episcopalis.	V 1687	Quæstionum in Heptateuchum libri septem.	III 547
De Ordinationis Augustini die sermones duo.	1480	De diversis Quæstionibus ad Simplicianum libri duo.	VI 101
De Ordine libri duo.	I 977	De diversis Quæstionibus octoginta tribus liber unus.	41
Ad Orosium contra Priscillianistas et Origenistas liber unus.	VIII 669	Quæstiones Veteris et Novi Testamenti.	Ap. III 2215
De Ovibus.	V 295	Quæstiones Veteris et Novi Testamenti post vulgate.	Ap. III 2385
P			
De Pœnitentia sermones novem.	Ap. V 2216	De octo Dulciti Quæstionibus liber unus.	VI 447
De Utilitate agendæ Pœnitentiæ sermones duo.	V 1535	Quæstionum Evangeliorum libri duo.	III 1321
De Pœnitentibus.	1713	Quæstionum septemdecim in Evangelium secundum Matthæum.	1365
De Vera et Falsa Pœnitentia.	Ap. VI 1113	Quæstiuncula de Trinitate.	Ap. VIII 1171
Sex quæstiones contra Paganos.	II 370	R	
De Scala Paradisi.	Ap. VI 997	De Rectitudine catholicæ conversationis.	Ap. VI 1169
Contra Parmenianum libri tres.	IX 33	Regula ad servos Dei.	I 1377
Pascentii altercatio cum Augustino.	Ap. II 1156	Regula secunda.	Ap. I 1449
De Pastoribus.	V 2706		
De Patientia liber unus.	VI 611		
Sermones duo de Pace, instante Collatione cum Donatistis.	V 1582		
De Laude Pacis.	1582		

	Tom. Pag.		Tom. Pag.
Regule Clericis traditæ fragm.	Ap. I 1447	Fragments hic addita sexdecim.	
Regula veræ fidei.	Ap. V 1959	Sermo Eraclii.	
De Vera Religione liber unus.	III 121	Homiliæ quatuordecim sancti Cæsarii	
De Remissione peccatorum.	X 109	Arelatensis a Stephano Baluzio editæ, aliaque ejusdem sancti Cæsarii ex bibliotheca Patrum depromptæ.	
Responsiones ad capitula calumniantium Gallorum.	Ap. X 1835	De Sermone Domini in monte.	II 1229
Responsiones ad capitula objectionum Vincentianarum.	1813	Severi Epistola ad omnem Ecclesiam de virtutibus in Minoricensi insula factis per reliquias S. Stephani.	Ap. VII 821
Responsiones ad excerpta, quæ de Genuensii civitate sunt missa.	1849	De Sepultura Domini.	Ap. V 2204
De Resurrectione mortuorum Sermones duo.	V 1599	De Sobrietate et Castitate.	Ap. VI 1105
Retractionum libri duo.	I 583	Soliloquiorum libri duo.	I 869
De Revelationibus S. Stephani.	Ap. VII 805	Soliloquia.	Ap. VI 863
Principia Rhetorices.	Ap. I 1459	Speculum.	III 887
Expositio quarundam propositionum ex Epistola ad Romanos.	III 2063	Speculum.	Ap. VI 967
Epistolæ ad Romanos inchoata Expositio.	2087	Speculum Peccatoris.	985
Sermo de Rusticiano subdiacono, a Donatistis rebaptizato et in diaconum ordinato.	IX 753	De Spiritu et Litera liber unus.	X 199
		De Spiritu et Anima.	Ap. VI 779
		Scriptiones aliquot de Stephani martyris detectione, translatione et miraculis.	Ap. VII 805
S		De Stoicis et Epicureis.	V 807
De Sacrificio vespertino.	V 1501	De Susanna et Joseph.	1505
De Scala Paradisi.	Ap. VI 397	De Symbolo ad Catechumenos tractatus quatuor.	VI 627
De Fine Sæculi.	II 904	De Symbolo sermones septem.	Ap. V 2185
De Vanitate Sæculi.	Ap. VI 1213	Item de Symbolo.	Ap. VI 1180
De Salutaribus Documentis.	1047	De Symboli fide et bonis moribus.	Ap. V 2194
De Samson.	V 1639		
De sacræ Scripturæ Mirabilibus libris.	Ap. III 2149	T	
Secundini epistola ad Augustinum.	VIII 571	De Tempore Barbarico.	VI 699
Contra Secundinum Manichæum liber unus.	557	De Timore Dei.	V 1524
Prosperi liber Sententiarum ex Augustino.	Ap. X 1859	De Trinitate libri quindecim.	VIII 819
Liber Sententiarum viginti unus.	Ap. VI 725	De Trinitate, sive de Scripturis veteribus et novis contra Arianos.	V 1689
Sermones ad populum habentur, sic distributi:		De Trinitate et Genesi, quæstiones ex Alcuino descriptæ.	Ap. VIII 1171
Classe prima, Sermones de Scripturis.	V 23	Liber de Trinitate et Unitate Dei.	1193
Classe secunda, Sermones de Tempore.	995	Dialogus de Unitate Trinitatis.	1207
Classe tertia, Sermones de Sanctis.	1247	De sancta Trinitate.	Ap. V 2175
Classe quarta, Sermones de Diversis.	1485	De mysterio Trinitatis et Incarnationis sermones duo.	2196
Classe quinta, Sermones dubii.	1639	Quæstiunculæ de Trinitate.	Ap. VIII 1174
In Appendice, Sermones supposititii.	1735		
Ad superiores illas germanorum vel spuriorum classes revocantur universi Sermones qui apud priores editiones sic digesti erant:		V	
Sermones de Verbis Domini.		De Vanitate Sæculi.	Ap. VI 1213
Sermones de Verbis Apostoli.		De esuriendo et sitiendo Verbo Dei.	Ap. V 2317
Homiliæ quinquaginta.		Qualiter excipiendum Dei Verbum.	2319
Sermones de Tempore.		Ut aspera prædicatio non respuatur, sed requiratur.	2320
Sermones de Sanctis.		De Videndo Deo.	II 596
Sermones a Parisiensibus editi.		De Bono Viduitatis liber unus.	VI 429
Sermones de Diversis.		De Anima et ejus Origine contra Vincentium Victorem libri quatuor.	X 475
Sermonum Fragmenta.		Responsiones ad capitula objectionum Vincentianarum.	Ap. X 1843
Sermones ad Fratres in eremo, quorum tamen pars maxima in totum sextum rejecta est.		Quare sancti Viri in hoc sæculo in peccatoribus vindicaverint.	Ap. V 2262
Sermones undecim ex majoris Carthusiæ manuscriptis.		De Sancta Virginitate liber unus.	VI 395
Sermones a Sirmundo additi.		De Visitatione infirmorum libri duo.	Ap. VI 1147
Sermones a Vignierio additi in prima parte Supplementi.		De Beata Vita liber unus.	I 959
Sermones ab eodem additi in secunda parte Supplementi.		Ad eos qui putant quod illis ad Vitam æternam sufficiat, si male non fecerint.	Ap. V 2231
Sermones quoque hic nunc primum vulgati numero septendecim.		De Vita Christiana.	Ap. VI 1031
		De Cognitione veræ Vitæ.	1005
		De Vita Eremitica.	Ap. I 1451
		De Conflictu Vitiorum et Virtutum.	Ap. VI 1091
		De Urbis excidio tractatus unus.	VI 716

INDEX

IN OMNIA OPERA

SANCTI AUGUSTINI.

Prior Romana arithmetica nota, totum designat, posterior arabica, columnam.

Aaron medius inter Moysen et populum. III, 599. Aaronis et Moysis non solum officia, sed et mortes, fuerunt signa futurorum. III, 744. Summum sacerdotium cupisse videtur ab Aarone. III, 684. Aaronis sacerdotio quare promissa averteritas, cum finiendum esset. VII, 536. Aaronis sacerdoti in deficit. VII, 554. In Aarone ministerium fuit, in Moysae principatus. III, 599. Aarone imputatur peccatum Israelitarum. III, 615. Aaron erranti populo ad idolum fabricandum non consensit inductus, sed cessit obstructus. VII, 419.

Abaddires numen paganorum. II, 82.

Abdus Regis ad Christum epistolam citat Darius. II, 1022. Christum ad Abagarem perrexisse, multaque illi et civitati illius beneficia praestitisse ait Darius. II, 1022.

Abba et pater idem. IV, 1012, 1449. Cur simul iunguntur ab Apostolo. IV, 1011, 1419. Abba et pater, quia duo populi in Christo. V, 858.

Abbar Germanicana. IX, 211.

Abdis qui I prophetauit. VII, 587. Quando prophetavit non invenitur. VII, 587.

Abel interpretatur Luctus. VII, 461. Abel gratia electus et praedestinatus. VII, 458. Abelis sacrificium cur Deo acceptum. III, 2017. Abel sacrificium, novi Testamenti fides. VIII, 258. Abel immolatus, primitiae Ecclesiae. IV, 1589. Abel martyrium dedicavit. X, 1575. Abel figura Christi. VII, 445, 460, 461; VIII, 250. Et iustorum persecutiones ab impiis sustinentium. VII, 456, 614. Abel initium fuit civitatis Dei. IV, 4846. Abel primus civis civitatis caelestis. VII, 437. Abelis sanguis clamat de terra. IV, 442.

Abeloni seu Abeliani vel Abelioae haeretici. VIII, 47. Filios non generabant, sed adoptabant qui sibi succederent. VIII, 47.

Abimezer interpretatur Lapis adulatoris. VII, 539.

Abiona Dea. VII, 128, 136.

Abiquil nexit David et a sanguine mariti revocavit. V, 1109.

Abimelech interpretatur Regnum patris mei. IV, 502, 508, 602. Abimelech rex Philistinorum. VII, 509, 514. Nomen Abimelech pro Actis positum. IV, 501. Abimelech ad quem abiit Isaac, an alter ab eo ad quem perrexerat Abraham. III, 509. Abimelech et feminis ejus an libido detracta et postea restituta. X, 454, 722. Abimelech ignorantia justitiae nomine male nuncupatur a Juliano. X, 531.

Abitenses. IX, 106, 108, 253.

Abiactare volentium nos transatus ad abiactationem spiritalem. IV, 246. Abiactari autem tempus. IV, 1715.

Abnegare se omnibus jussum est. V, 588. V. Negare se. Abominari, se abominari, sic aliquem habere, ut nec homo videatur. V, 84.

Abominari Deus quandoque dicitur, non ad perditionem, sed ad disciplinam. IV, 1415. Abominati solent dici exhereditati. VI, 86.

Abominatio ab omen dicta. I, 586. Abominatio desolationis tunc facta est, quando eversa est Jerusalem. II, 916.

Abortivi fetus an resurgent. VI, 172. Abortivos fetus resurrecturos nec affirmare nec negare audeat Augustinus. VII, 776. Probabilis videtur resurrecturos. VII, 776.

Abortus. Ad homicidium non pertinet puerperium informe. III, 623.

Abrahae patria. VII, 492. Abraham quo tempore natus. VII, 497, 501. Et quo anno vitae tharraz natus et egressus de tharra. III, 531. Quoto vitae anno de Charra egressus est. VII, 498. Abraham tempore antecedit amentiam Aegyptiorum. VII, 587.

Abrahae cur nomen mutatum, et quae utriusque nominis significatio. VII, 507. Abraham cur prius nomen cum posteriore non retinet, Jacob vero e contra. V, 682. Ex Abraham Hebraeus sic appellatus. vixisse credibile est. I, 636.

Abraham an ex fide justificatus, an ex operibus. IV, 238. Abraham fide placuit Deo. IV, 1918. Abrahae cor electum ad gloriam. V, 27. Abrahae opus sine fide qualecumque esset, nihil proficiet. IV, 250.

Abraham an fuerint angeli qui apparuerunt Abrahae et

Loth. VII, 508. Abrahae Trinitas tota apparuit. VIII, 806, 808. Abraham animo exire de terra sua primitus jussus est. VII, 496. Abraham Transfluvialis appellatus est ex ea regione unde venerat. III, 536.

Abrahae promissio quo anno facta. VII, 524. Duplex promissio Abrahae facta est. VII, 496, 809, 524. Abrahae facta est promissio terrae amplissima. III, 585. Promissio facta de danda Abrahae et ipsius semini terra Chanaan. VII, 499. Quomodo promittitur Abraham terra Chanaan in aeternum. VII, 503. Terra Abrahae promissa in possessionem aeternam aut spiritaliter accipi debet, aut secundum tempus cuius non constituitur finis. III, 557.

Abrahae promittitur posteritas multiplicanda ut stellae caeli. VII, 500. Promissio facta Abrahae de spiritali semine impleta per incarnationem Christi. VII, 525. Posteritas Abrahae caelesti felicitate donanda hoc promisso significari videtur. VII, 500. Multiplex seminis Abrahae segregatio. VII, 514, 519. Quomodo orbis terrarum in semine ejus contentus. VII, 521. Abraham non dubitavit in fide quando petiit signum. VII, 501. Quid significat sacrificium quod Abraham obtulit, cum poposcisset ut de his quae crediderat doceretur. IV, 1362; VII, 501. Abrahae sacrificium figura immolationis Christi. V, 133.

Abrahae nondum proles de Sara promissa, cum de Agar suscipere voluit. VIII, 271. Abraham non peccavit accedens ad Agar ancillam. VII, 503. Nec aliquo se contaminavit adulterio. VIII, 636.

Abrahae corpus quomodo emortuum. X, 712. Abrahae corpus emortuum dicitur respectu Sarae senioris. III, 557. Non erat emortuum respectu Cethurae. III, 557, 566. Abraham per miraculum suscepit Isaac de Sara. III, 557, 566. Abrahae secunditas restituta est, non libido. X, 449, 712. Abrahae, cum genuit Isaac, concupiscentia non defuit. X, 440. Abraham concupiscentiae malo bene usus est. X, 1459. Caro Abrahae simul habebat et vulnus praevicationis et medicamentum vulneris. III, 424.

Abraham castitatem celibum habebat in habita, castitatem nuptiarum in usu et habitu. VI, 392. Abraham qua ratione melior sit continentibus. VI, 392. Abraham continentiae merito, quam in habitu habebat, Joanni non impar. VI, 391. Abraham laudatur quod vir viriliter usus sit feminis. VII, 504. Quid significat quod post mortem Sarae alteram uxorem duxit. VIII, 557. Conjugium Abrahae cum Cethura aliquid mystice significat. III, 566. Abraham, Isaac et Jacob propter Christum conjuges, propter Christum patres fuerant. VI, 396.

Abraham uxorem suam ad concubium duobus regionibus vendidisse calumniabatur Faustus. VI, 166. Abraham a Fausti criminationibus vindicatur. VI, 166; VIII, 420. Abraham non mentitus est dicendo Saram esse sororem suam. III, 533. Sed cautela humana tacuit uxorem. VIII, 422, 423, 599. Quid hac cautela figurabat. VIII, 424.

Abrahae risus quid significat. VII, 503. Abrahae risus admirationis fuit et laetitiae; Sarae autem dubitationis. III, 538. Abrahae cur seni natus filius. V, 504. Convivium quod celebravit Abraham die quo abiactatus est Isaac, reerendum est ad spiritalem significationem. III, 560.

Abrahae tentatio a Deo. V, 28. Abraham non peccavit quod filium Deo jussus voluit immolare. III, 702, 811; VII, 33, 39. Abrahae factum quando voluit filium immolare, quod Deo iubente fuit obedientia, Deo non iubente, quid iuit nisi dementia? IX, 731. Abrahae fides et pietas in filii sui oblatione. V, 27, 31, 32. Et obedientia. VII, 810. Abrahae obedientia magna, quia res difficilissima imperata. VII, 423. Abrahae fides in oblatione filii Isaac, et huius rei sacramenta. IV, 244. Abraham in similitudinem Patris aeterni adducitur. VII, 514. Abraham propter obedientiam et fidem Isacco praeferebatur. VII, 514.

Abraham fuit Propheta. III, 1712; VII, 587. Quidquid Scriptura dicit de Abraham, et factum est, et propheta est. V, 51. Abraham vidit Verbum in sinu Patris. III, 1712. Abrahae demonstratum est sacramentum Filii Dei. VI, 334. Et Christi incarnatio revelata. X, 601. Abraham incarnationem homini

novit. III, 1712. Quare Abraham fecit jurare servum suum sub femore suo. III, 1712; IV, 302.

Abrahæ semen secundum hyperbolen dicitur futurum sicut arena maris. III, 356. Abraham in Christo pater multarum gentium. VII, 507. Una gens ex omnibus gentibus vocata pertinet ad semen Abrahæ. IV, 1592. Abrahæ progeniem perdidit, qui ab ejus fide degeneravit. IV, 1948. Abrahæ progeniem perdidit Judæi non credendo. IV, 1948. Abrahæ nomen immerito jactant Judæi. IV, 530. Abrahæ duo filii, duo Testamenta. III, 2133.

Abrahæ semen, et filii, qui. IV, 1070, 1392, 1470, 1948. Abrahæ filii ii qui sunt ex hde. II, 894, 895. Abrahæ filii credendo facti sumus. IV, 244, 1948. Fideles omnes Abrahæ sunt filii. VI, 354, 358. In semine Abrahæ benedicuntur qui fidem Abrahæ imitantur. VIII, 332. Abrahæ filii nos imitando ejus factem. III, 1465. Abrahæ semen facti sunt imitacione fidei, credentes in Christum. VIII, 421, 514. Reges gentium quomodo ex filio Abraham. III, 357.

Abraham olea. X, 853. Abrahæ inseritur oleaster gentium. X, 984. Abraham ad Ecclesiam pertinet. V, 59. Abrahæ quod per promissionem donavit Deus, ad fidem nostram pertinet. X, 592.

Abraham in divitiis pauper. IV, 1083; V, 415. Et in bonis operibus non inflatus. V, 415. Munera ab Abrahamo filiis concubinarum suarum distributa mystice quid significant. II, 586.

Abraham patruus Loth. VIII, 457. Secessio sacra Loth et Abrahæ, ex caritate. VI, 498. A diluvio ad Abraham mille septuaginta et duo anni fluxerunt. VII, 489. Ab Abraham usque ad Moysen generationes septem per Jacob numerantur duodecim per Esau. III, 579.

Abrahæ sinus. I, 763; II, 711; III, 481; V, 415; VIII, 514; X, 578. Abrahæ gremium. VII, 26. Abrahæ sinus intelligitur remota sedes quietis atque secreta ubi est Abraham. I, 763. *Nota (a)*. Abrahæ sinus an ad inferos pertineat. II, 834. Abrahæ sinum non esse in inferis censet Augustinus. II, 711. Abrahæ in sinu presentia divinitatis antiqui justii fruebatur. II, 712.

Abrahamum, locus ubi sunt corpora Patriarcharum. III, 592, 593. Misit a monte Calvarie triginta millibus. III, 592. *Idem*. VIII, 26.

Abrenuntiatio in mysteriis baptismatis usitata. X, 1241. V. Baptismus.

absalon sive *Abessalon* interpretatur patris Pax. IV, 73, 97. Quomodo patri pax cum patrem bello persecutus sit. IV, 97. Absalon impius ius patrem sanctum David extinctus quam rebellis afflixit. IX, 730. Quid i otuit consolari David de morte Absalon. II, 807. Absalon figuravit Judam i proditorem et falsos fratres. IV, 73, 97, 1847.

Abscindere oculos aliquorum, amorem eorum conciliare. III, 729.

Abscondit se a conspectu Dei, qui deserto ipso incipit jam amare quod suum est. III, 208.

Absconditum vultus Dei. IV, 232, 255; V, 1615.

Absconditum tabernaculi Dei, quid sit. IV, 204.

Absens, qui sensu abest, censetur. IV, 1274.

absentius. IX, 245.

Absolvere est innocentem judicare. V, 152. Deus reum non absolvit, sed peccata donat converso. V, 152. V. Solvere. Absolvendi potestas Ecclesie tradita. III, 1762. Absolutio peccatorum per Ecclesiam dari potest, suscitari autem i se mortuos, non nisi intus clamante Domino potest. IV, 1500.

Absorpti vivi, et mortui absorpti quinam sint. IV, 761. Ecclesia non absorbet viros, sed prius maculat. IV, 541, 1042.

Absentibus ceremoniarum observare non licet nisi quas ratio approbaverit. III, 746. Abstinentia Manichæorum superstitiosa. I, 1361. Non immunditia obsonii timenda est, sed immunditia cupiditatis. I, 798. Abstinentiam ab aliquibus cibis nihil prodesse putavit Jovinianus. VIII, 45. Abstinentie laudabilis triplex causa, ad comprimendam delationem, ad suendam i. firmitatem, propter caritatem. I, 1338, 1360. Abstinentia rerum terrenarum sæpe facilius est quam temperatus usus. VI, 390, 392. In abstinentia cibi et potus discretio servanda. II, 960. Abstinentia qualis suscipienda tempore Quadragesimæ. V, 1043, 1047. Abstinentia delicata et ridenda. I, 1339. Abstinentia a vino delicata. V, 1033. V. Quadragesima.

Absinere ab omni re mala quid dicitur. X, 306. Abstinerere a carnibus quia immande putantur contra fidem est. II, 221.

Abstractum innotuit plus esse quam concretum. III, 1684.

Abundantia intelligitur quasi rei nimium exuberantis effusio. I, 975. Abundantia hominis in paradiso vera: post peccatum abundantia quæ est i ærumna, calamitas. IV, 224. Ab ipsa abundantia nec egestas aliena est. I, 975. Abundantia non est a iud divites. IV, 224. Abundantia nostra ipse Deus. IV, 1628.

Abundare et scire, non nisi eorum est, quos abundantia non corrumpit. VI, 300.

Abundare dicitur per antiphrasim, quod non est. III, 800, VI, 534.

Abundantio in fundo Stralonianensi diocesis Hipponensis ordinato presbytero ecclesiam committere noluit Augustinus ob malæ conversationis ejus indicia publica. II, 234.

Abusus rerum culpandus, non res ipsæ. I, 1239.

Abyssus quid. IV, 1334, 1943. Abyssus cor hominis. IV, 473, 980. Abyssi nomine latentia corda mortalium, et profundæ cogitationes significantur. IV, 1748. Abyssus est in corde brno, et in corde malo; sed hæc nuda sunt Deo. IV, 1749. Abyssus humanæ conscientie nuda est oculis Dei. I, 779. Abyssus profunditas peccatorum, quo quisque iervenit contemnendo Deum. IV, 348, 519.

Abyssus prædicatores verbi. IV, 984.

Abyssi nomine intelligitur materies informis in Genesi. VIII, 612. Abyssus et tenebræ super faciem abyssi. I, 827. Abyssus abyssum invocans quid. I, 830.

Academia. In Academia, Archesilæ Polemoni, Polemoni Xenocrates, Xenocrati Plato successit. II, 459. Academiae tertie princeps auctorque dicitur Carneades. I, 955. Academia; schola Platonis. VII, 361. Sic dicta quod a populo esset secreta. I, 945.

Academica Philosophia. VIII, 1073, 1074. De rebus etiam nancifissimis dubitabat. VIII, 1019, 1036. Academiae utriusque veteris ac novæ dissidium. I, 926. Nova Academia non iam contra veterem, quam contra Stoicos commota est. I, 926. Unde nata sint quæ novæ Academiae tribuuntur. I, 935.

Academici Philosophi a Platone instituti. VII, 625. Academici Philosophi ideam qui Platonici. VII, 257. Academici veteres quid senserint de finibus honorum et malorum. VII, 625, 626, 627. Academicus veteres longius aberraverunt a veris, ponentes beatitudinem in hac vita. VII, 650. In quo differunt novi Academicus a veteribus. VII, 625.

Academicis novis incerta sunt omnia. VII, 640. Academicorum placita fuerunt, homini scientiam non posse contingere. I, 925. Et tamen hominem posse esse sapientem. I, 925. Academicus sentiebant verum non posse comprehendere. I, 925. Sapientis totum munus in acquisitione veri collocatum esse. I, 925. Sapientem nulli rei assentiri debere. Errare enim eum qui assentiat rebus incertis. Omnia autem incerta esse. I, 925. Suspensionem assensionis magnum esse sapientis actiorem. I, 924. Nihil esse turpius quam opinari. I, 925. Academicus non potuerunt in dubium vocare animi quasdam per se sui firmissimas perceptiones rerum verarum. VIII, 1073. Academicorum dubitationem languam dementiam Christiani detestantur. VII, 616. Academicus putantes errorum peccatum, et ideo omnem assensionem suspendendam, refelluntur. VI, 242.

Academici philosophi longe in alia, quam vulgo creditum est, fuere sententia. II, 61. Academicus Philosophi Platoniam doctrinam occultant, ne irruentibus assini pecoribus et rudibus, nullo modo posset liquida i uraque servari. II, 61. Quia metuenda erat falsi approlatio. II, 62. Quia nonnulli inventionem ipsam veri i carnis sensibus ponebant. II, 441. Academicorum sententiam de fallacia sensus humani quomodo explicet Petilianus. IX, 330.

Academicorum argumenta eruditus quoque negotiorum facessabant. I, 919. Vel etiam i si Augustino. I, 903, 904, 950. In Academicorum sententiam propendebat Augustinus initio. VIII, 78, 79. Credit tamen eos certo consilio sententiam suam dissimulasse, neque sensisse uti vulgo i utantur. I, 935 et seq. Contra Academicos libri tres ab ipso scripti in secessu ante hanc tismum. I, 905, 904, 950.

Academici a Mennica dicti Caducarii. I, 908. Lepidus Ciceronis locus de Academicis. I, 941.

acatus clausis oculis natus cataplasmate ex Eucharistia curatus. X, 1315.

Acra nutrix Romuli. VII, 578.

Accedari. III, 953.

Achab abstulit labores Nabuthæi injuste, Israel vero abstulit labores Chananeæi juste. II, 811. Achab cur fallacia i spiritu seductus. IV, 1001.

Achai. VII, 86.

Achan. Quo Dei iudicio peccato Achan cæsi sunt ab hostibus filii Israel. IX, 743.

Achilles. VIII, 583.

Achitophel interpretatur fratris Ruina. IV, 97.

Achis Rex Geth. IV, 501. Achis interpretatur, Quomodo est. IV, 302, 303, 308, 313. Achis intellectus nomine Abimelech. IV, 301.

Accedere. Non locorum intervallis acceditur ad Deum, aut receditur a Deo: dissimilis factus, longe recessisti, similis factus, proxime accedis. IV, 1273, 1217. Accedimus ad Deum, vel recedimus ab eo, non loco, sed conscientia; non vehiculo, sed animo; non pedibus, sed affectibus. IV, 1871. Acceditur ad Deum per penitentiam. IV, 314. Accedunt gentes, fide sectando, corde inhiando, caritate currendo. IV, 313. Accedamus ad Christum, ut illuminemur, non ut tene-

brannus. IV, 313.
 Accutus in codicibus graecis non contemnendi. III, 592.
 Accessio critica medicis vocatur. I, 719.
 Accessus ad Deum. I, 673. V. Accedere.
 Acceptio personarum. II, 1636. Acceptio personarum quid. X, 580. Acceptio personarum non est, ubi iniquitas non est. X, 580. Acceptio personarum non est quod gratia uni detur, alteri non detur. X, 580, 581. Acceptio personarum in electione ad honores ecclesiasticos, non leve peccatum. II, 740.
 Acceptorum personarum Deum non esse ex parvulorum causa probatur. II, 583.
 Accidens arguit semper aliquam rei mutationem. VIII, 613. Accidens separabile et inseparabile. VIII, 613.
 Accipere iniquitatem, pro, ignoscere aut oblivisci iniquitatem. III, 502.
 Accipitrem necat janis. I, 1310.
 Acclamatio plebis. V, 100.
 Accusatio perversa fati, fortunae, diaboli vel Dei in peccatis. VI, 358. In accusationibus nonnullorum adversas alios quomodo judicandum. IX, 610. Accusationes haereticorum contra catholicum presbyterum admitti nec possunt nec debent. II, 1068.
 Accusatorum duo genera. I, 938. Accusant multi in altero, quod in corde proprio cogitant facere. IV, 800.
 Actuum Christo in cruce oblatum, quod gustare noluit, quid significet. IV, 477, 831.
 Actus luminis, quo lux et tenebrae dijudicantur, per oculi pupillam dirigitur. IV, 146.
 Actiois bonitas aut malitia unde dignoscenda. VIII, 446. Tota hominis actio bona, est converti ad Deum. III, 382. quid in actione querendum est. VII, 617. In omni notu actionis et mitum et finis debet attendi. VII, 200. Actio quae ad gloriam se spectat qualis sit. II, 188. quod sit a te, deus facit in te. Nunquam sit a te, quod non ipse deus facit in te. Sed aliquando facit in te, quod non sit a te. V, 380. Juste ac bene aliquando fieri non ideo putandum, quia deus fieri sinit. VI, 583.
 Actiois laborem cur plerique vitant, quamvis regendis populis idonei esse possint. VIII, 436. Actiois negotium iustum suscipit necessitas caritatis. VII, 618. Actio beatorum non erit operosa. VI, 512. Actio et cognitio beatorum hominum faciunt. VI, 200. Actiois cognitionis quo ordinata consensio, iux animae rationalis. VII, 610, 612. V. Agere.
 Activa vita prius et uberius secundatur. VIII, 434. Activam vitam nemo propter se expetit, sed propter contemplativam. VIII, 432, 433.
 Actus Apostolorum quiklam Manichaei repudiant. II, 1033. VIII, 600, 308, 305. Et huic libro nolunt credere. III, 132.
 Actuum Apostolorum lectio celebris in Ecclesia. X, 962.
 Nota 2. Actuum Apostolorum liber omni anno in Ecclesia recitatus. III, 1433. Actuum Apostolorum liber legi solitus a Dominico Paschae. V, 1426.
 Aculeus mortis peccatum, quare. IV, 85. Acutissimorum hominum vanitas dolenda. VII, 200.
 Acyndinus praefectus et consul. III, 1234.
 Adamas nulla alia vi praeter hircino sanguine vincitur. VII, 713.
 Adam interpretatur homo, vocabulum commune utriusque sexui. VII, 460. Adam hibræo sermone hominem significat. X, 1383, 1385. Adam orbem terrarum nomine suo significat. IV, 1236. In nomine Adam quatuor orbis terrarum partes demonstrantur. III, 1463, 1473. Et quadragenarius senarius numerus invenitur. III, 1474.
 Adam primus homo. VIII, 211. Adæ et Evæ origo juxta Manichæos. I, 1375 et eorum parentes. VIII, 37. Adam a principe tenebrarum creatum dicunt Manichæi. VIII, 569.
 Adamque ætate aut statura conditus fuerit. III, 348. Adam et Eva non formati in illo die spiritali primitus condito. III, 341. Adam non aliter formatus fuit quam habent causæ primordiales. III, 340, 351. Insufflatio Dei in Adam quid significet. III, 201. Dei status in Adam aut ipsa anima est, aut ipso facta est. II, 348. Difficultates variae si anima Adæ non prius creata quam corpori insi irata. III, 370.
 Adæ ecclasiis. III, 408. Per ecclasiis factus est Adam particeps Anglicæ curiæ. III, 408. Ex costa Adami sopiti formata Eva eique matrimonio juncta quid sibi velit. III, 303. Quando immisit ei Deus sojorem, ut de latere illi conjugem faceret, typum gerebat Christi dormientis in cruce. IV, 668, 1381. VII, 778. Adam figura Christi, Eva figura Ecclesiæ. IV, 461. Adam evigilavit tanquam prophetæ plenus. III, 408. Ad quid Adamo data femina. VI, 331. Adamo Deum creasse duas mulieres unde genealogiæ indoluit, anilis traditio Judæorum. VIII, 637.
 Adam qualis creatus. VII, 790. Ad imaginem Dei quomodo creatus. VI, 331. An sapiens conditus sit. I, 607. Sapientia in Adamo excellentissima. X, 1433. Adam creatus est justus. V, 1426, et cum bona voluntate. VII, 418. Adamo dona gratiarum in creatione collata. X, 933. Gratia si homini defuisset, non sua culpa recidisset. X, 936. Gratia

primi hominis quibus. X, 274, 938. Fortissimo dicitur Deus atque permisit facere quod vellet. X, 940. Adamo non tanta gratia collata est, quam sanctis. X, 937. Potentior est gratia in Christo data, quæ efficitur ut homo in bono permanere velit, quam gratia Adæ. X, 933. V. Gratia. Primus homo catholico dogmate magis bonus conditus prædicatur, quam Pelagiano. X, 1536. Manichæus negans Adamum bonum a Deo conditum, non Genesis vel Paulinæ epistolæ auctoritate, sed ratione convincitur. X, 1537. Sic oportebat prius hominem fieri, ut et bene velle posset et male; postea vero sic erit, ut male velle non possit. VI, 336. Libera servitus Adæ expediebat. VII, 423.
 Adam in natura sine culpa et vitio. V, 172. Adæ natura inculpata et sine vitio creata. X, 247, 271, 932. Adam non creatus est in carne infirma, neque aliquem genuit ante peccatum. II, 588. Generaturus fuisset posteros etiam si non peccasset. I, 601, 603. Adam non est creatus in carne peccati. X, 149. Adæ caro non est similitudo peccati. X, 815. Adam et Eva caeci creati. X, 416. Apertio oculorum in Adamo et Eva quid. X, 417, 565. Adam malum nescisset, nisi fecisset. VIII, 613.
 Adæ felicitas ante peccatum. VII, 434. Homo quam beatus et libera voluntatis ante peccatum. X, 1531. Homo ante lapsum beatus, sed non plane. X, 932; futurus perfecte beatus, si stetisset. X, 933. Quæ ista beatitudo. X, 933. Adam in paradiso ante peccatum beator, quod ad delectationem præsentis boni, quolibet justo. VII, 328. Adami natura ante peccatum quam sublimiter stabat. X, 1532, 1533.
 Adam a Deo factus voluntatis bonæ. X, 1496. Adami voluntatis vires ante peccatum. X, 935, 940. Adam ante peccatum poterat omnia quæ volebat, quomodo. VII, 423. Adam sic factus est, ut nihil omnino voluntati ejus resisteret, si vellet Dei præcepta servare. VIII, 124.
 Adam Dei lumine et amore egebat ad perseverandum. VII, 422. An Adamus accepit perseverantiæ donum. X, 931. Adam quomodo peccaverit non perseverando, si perseverantiæ donum non accepit. X, 931. Primus homo gratiam sibi ad perseverandum necessariam acceperat, sed in ejus relictam arbitrio. X, 933, 938. V. Perseverantia.
 Adam liber ad opus bonum creatus est. X, 271, 1444. Adam poterat legem facile custodire si vellet. X, 149. Adim per liberum suum arbitrium stare potuit. X, 933. Adam poterat et non peccare si nollet. X, 1536. In conditi hominis erat viribus non discedere a Deo. X, 1001. In Adæ arbitrio erat cum Dei adjutorio diabolum vincere. VII, 435. In potestate Adæ non erat, bene vivere sine Dei adjutorio, erat autem male vivere. VII, 435. Justitiæ retinenda non sufficiebat ejus liberum arbitrium, nisi divinum adjutorium præberetur. VI, 281. Adam adjutorio, quod necessarium est jam ad resistendum concupiscentiæ, non indigebat. X, 933. Homo per liberum arbitrium Deum deseruit. X, 933. Adam arbitrio suo factus est malus. V, 406. Adam per liberum arbitrium perdidit merita, per quod potuit illa habere. X, 930. Adamo merces fuisset meriti non posse peccare, si perseverasset. X, 936. V. Libertas.
 Adæ corpus quale fuit. VII, 393, 395. Adam secundum corpus terra erat. X, 110. Adæ primo corpus animale. VII, 393, 397, 402. Adami et Evæ corpora ante peccatum non erant corruptibilia. VII, 332. Adami corpus prius animale, postea spiritale factum esse quidam opinati sunt. III, 352. Discutitur hæc opinio. III, 332. Adæ corpus spiritale factum fuisset merito obedientiæ. VII, 402.
 Adam non patiebatur discordiam carnis et spiritus. X, 172, 173, 1536. Nec necessitatem certandi cum vitibus. X, 803, 818. Adæ corpus animæ ejus perfecte famulabatur. X, 172. Anima Adæ ante peccatum, etiam si nondum spiritale corpus, sed animale, tamen pro arbitrio regebat. II, 580. Adam plenus habebat dominium in membra sua. X, 563. Adam si concupiscentiam ante peccatum habuisset, miser fuisset. X, 1531. Adamum miserum faciunt Pelagiani etiam in paradiso. X, 1536. Præscientia Adami miserum eum fecisset. X, 933. Adam ante peccatum nudus a simulatione, sed divina luce vestitus. III, 208. An Adam habuerit affectus timoris et doloris ante peccatum. VII, 417. Nullam pati poterat corporis ægritudinem. I, 601.
 Adam mortalem factum, qui sive peccaret sive non peccaret morturus esset, dogma Calcestii. X, 333; et Pelagianorum. VIII, 48; X, 1170. 1178, 1362, 1339, 1560, 1561, 1570, 1571. Hoc dogma Pelagius in judicio Palaestino damnavit. X, 1178. Fictio corde damnavit hæresim suam. X, 1089. Damnavit hæresim suam, ne damnaretur. X, 1536. Licet in judicio Palaestino damnaverit dogma suum Pelagius, tamen non timent tenero Pelagiani. X, 1273, 1270. Adam etsi non peccasset, fuisse vel corpore morturum desinant Pelagiani dicere, uti existimant Augustinus. II, 873. Adam mortem non timelat. X, 1536.
 Adam immortalis est creatus. X, 1308. Adam immortalis creatus est, quatenus poterat non uori. III, 334. Adam

poterat non mori si peccare noluisse. X, 1536. Adam non mortuus fuisset nisi peccasset. VII, 398, 397; X, 100, 1536. Adam in corpus spirituale mutandus fuerat. X, 110. Adam si non peccasset, sine defectu fuisset aunosus et tempore quo Deus vellet a mortalitate ad immortalitatem sine media morte venturus. X, 110. Adam et posterius ejus potuissent in angelicam formam citra mortem mutari. III, 597. Si Adam juste vixisset, corpus ejus in spiritali habitu mutatum fuisset, nec ivisset in mortem. III, 553, 554, 553, 593. Adam post genitos filios, sine interpositione mortis, ad meliora perductus fuisset, si non peccasset. VI, 281. Adam et Eva eorumque posterius si præceptum Dei non violassent, ita erant victuri quamvis in corpore animalis, ut nunc vivunt Elias et Enoch. X, 1597. Adam si non peccasset, talis esset, vita Sanctorum sine mortis experimento, qualis erit post resurrectionem. VII, 417.

Adam, licet spiritalis mente, corpus tamen habuit animale, etiam in paradiso constitutus. III, 335. Adæ non spiritalis, sed animale corpus a Deo formatum est. III, 351. Corpus Adæ ex hoc mortale, ex quo animale. III, 553, 554. Adæ corpus factum est propter peccatum, non mortale, sed mortuum. III, 554. Adam quatenus mortalis creatus. X, 1099. Adam mortalis erat conditione corporis animalis, immortalis beneficio Conditoris. III, 554. Adam etiam non peccasset, mortuus fuisset, nisi de ligno vitæ edisset. VII, 596. Adam in paradiso habebat ex lignorum fructibus refectionem contra defectionem, et de ligno vitæ stabilitatem contra vetustatem. X, III. Adam ante lapsum usus est ligno vitæ. X, 172.

Adam morti addictus, quia peccavit. X, 1571. Adam mortuus merito culpæ, non necessitate naturæ. X, 1560. Adam et Eva ex quo peccaverunt, per mutabilitates ætatum, morbo quodam concepti ierunt in mortem. X, 120. Adam mortuus esse dici potest ipso die, quo de ligno comedit. VII, 596. Adam quod modis mortuus est. VII, 587. Adam mortem animæ, non corporis, peccato meruisse quidam non recte arbitrantur. III, 335. Adæ spiritus quadam morte infidelitatis extinctus. X, 115. Adam per peccatum factus est homo vetus qui corrumpitur, etc. III, 554. Adam mortalis factus genuit homines mortales. VII, 379.

Adæ quomodo locutus sit Deus. III, 392. Aliqua specie corporali. III, 387. Adam cur arbor vetita. VIII, 562, 615, 616. Adam cur prohibitus sit a re bona. IV, 896. Adam et Eva quare a ligno scientiæ boni et mali prohibiti. X, 172. Prohibito facta Adamo non vescendi de ligno scientiæ defenditur. VIII, 615, 615. In prohibitione, etc., nec instituit Deus quod obesset, nec voluit quod non potuit, nec infructuose voluit quod homo non erat servaturus. jubere. VIII, 615, 616. Ideo præceptum licet levissimum dedit ei Deus, ut se esse Dominum commoneret. VII, 422. Adamum non cibus, sed prohibitus cibus perdidit. II, 140. Vide Lignum scientiæ.

Adamus cur creatus, qui præsciebatur peccaturus. VI, 352. Cur Deus jussit Adæ et Evæ, quod sciebat illos non esse servaturos. X, 165. Adæ tentationem et casum cur Deus permisit. V, 172; VII, 435, 456. Adam Deus in ea salute, in qua conditus erat, custodire voluisset si præscisset non peccaturum. VI, 276. Deus non ignarus fuit Adamum peccaturum, sed simul præscivit quid boni et justī de peccante esset facturum. VIII, 614. Tentatio et culpa Adami permessa est ad utilitatem posterorum. III, 435. Adam animalis primum, deinde spiritalis tum effectus est, cum in paradiso præceptum perfectionis accepit. III, 201.

Adami lapsus causa. III, 1603. Qua ratione Adamus ad peccandum inductus sit. III, 453, 454. Adam non credidit serpenti. III, 452, 453. Adam dicitur ab Apostolo non esse seductus. VII, 419. Adam licet non seductus, non tamen ideo minus reus. VII, 419. Adam non errore sed necessitudine sociali peccavit. VII, 419. Et amicali quadam benevolentia, non carnis victus concupiscentia. III, 453. Adam imitatus est Evam peccando. X, 1225.

Adæ peccatum ab animo cepit per elationem. X, 685. Adam superbia cecidit. III, 2040. Adæ peccatum a superbia primo incepit. VII, 420, 421. Et defectione a summo bono. VII, 420, 421. Adam appetivit non esse sub dominatione Dei. III, 384. Adam inter paradisi delicias noluit servare justitiam. X, 185. Adam avaritia cecidit, quippe cui Deus sufficere non potuit. III, 2059. Rapere voluit divinitatem, perdidit felicitatem. IV, 848. In Adæ prævaricatione voluntas mala malum opus præcessit. VII, 420. Adam sine certamine victus. X, 1125. Ad umbram fugit a facie Dei. IV, 1834. Credidit Deum facile induliturum veniam peccati. III, 446. Excusationes Adami et Evæ plenæ superbia. III, 449. Quo sensu dixit Deus, Ecce Adam factus est tanquam unus ex nobis. III, 451. Adam prius deseruit Deum, quam desertus est. VII, 587. Adæ peccatum ex eo tempore requiri debet, ex quo potuit vivere vel bene vel male. III, 546.

Adami lapsus nihil Deo nocuit. VI, 333. Vide Homo. Adami peccatum non potuit perturbare Dei consilium. VII, 418.

Adami casus ad experimentum cavendi debet nobis valere, non ad imitationem peccandi. Ideo ille cecidit ut nos surgamus. IV, 559. Peccatum Adæ necessarium fuisse absurdum est credere. VII, 450. Adami etiam non peccasset, potuissent tamen posterius ejus peccare. VII, 418.

Adam in paradiso peccavit. X, 471, 794. Adami apostasia ineffabilis. X, 1274, 1275. Culpa magna fuit. X, 1573. Peccatum magnum. X, 1179. Tanto gravius, quanto facilius, peccatum est. X, 298, 957. Adæ tanto gravius peccatum, quanto ei fuit liberius ab eo abstinere. X, 1148. Vide Libertas. Adæ peccatum grandius, quam indicare possumus. X, 471, 1535. An Adæ peccatum gravius quam Cain et Sodomitarum. X, 1555. Adæ peccatum quare tam grave. VII, 420, 423; X, 1440.

Adæ impietas quanta fuerit indicat et divina Scriptura, et ipsa generis humani miseria. X, 1277. Adæ peccatum granditate supplicii æstimandum. X, 1553, 1558, 1572. Adæ peccatum ut non videatur grande, leve ac prope nullum supplicium esse contendit Julianus, quod meruit. X, 1569, 1572, 1573. Adami peccata peccata posterorum quamlibet horrenda æquari vel præferri non debent. X, 1553, 1554. Cur Adam post lapsum ante Evam interrogatus. III, 449.

Adæ damnatio justa. VII, 425. Adami pœna. III, 450. Adæ peccati pœna justissima. X, 960. Quæ fuit Adæ pœna. VII, 422, 425. Quid perdidit Adam per peccatum. III, 555. Adam imaginem Dei perdidisse peccato, quomodo accipiendum. I, 640. Adam amissa beatitudine in miseriam projectus est. V, 209. De pœnis Adæ et Evæ inflictis. III, 211. Adam in quales miseria ceciderit malo usu liberi arbitrii. VII, 586. Adami posterius post liberum ejus peccatum, in necessitatem præcipitatis sunt. VIII, 124, 125. Ab illa necessitate, Adami posterius per gratiam liberantur. VIII, 125. Adæ inobedientia inobedientia retributa est. VII, 423. Inobedienti homini hæc est pœna reddita in semetipso, ut ei vicissim non obediat, nec a semetipso. VIII, 615. Obedientia Adamo fuisset mercedi; pœna inobedientiæ sanctis ejus posteris est exemplo. VIII, 614. Adam priusquam peccaret, nec carnem peccati habuit, nec similitudinem carnis peccati. X, 1584. Adam non talis factus, quales nascuntur hodie infantes. X, 1496. Alia fuit Adæ et Evæ conditio, alia posterorum. X, 1332. Adam non ad infantilem hebetudinem ac infirmitatem peccato vel pœna reductus est. VII, 379. Quod in Adam fuit voluntarium, in nobis factum est naturale. VIII, 166. De pœnis Adæ, quæ in posteris transeunt. I, 1297; III, 211. Per peccatum Adæ nuntiata nuditas. X, 1070. V. Membra. Nuditas. Adam cur indutus tunicis pelliceis. IV, 1341.

Adam paradiso expellitur III, 451. Adam cur de paradiso dimissus. X, 185. Adam separari debuit a ligno vitæ. III, 451. Adam tanquam excommunicatus fuit. III, 451. Quare Adam contra paradisi collocatus. III, 451. Adam post peccatum e paradiso a Deo dimissus dicitur, non exclusus, quare. III, 215. Adam civis Jerusalem, peccando factus est peregrinus. IV, 1658. Adam homo qui descendebat ab Jerusalem in Jericho. III, 1540. In punitione Adami et cæterorum peccantium, nec futurorum improvidus Deus, nec impotens, nec malitiosus, nec æmulus. VIII, 614, 616, 617.

Adæ peccatum ipsum solum læsisset et non genus humanum, dogma Carlestii. X, 538. Et Pelagianorum. X, 451. Adæ peccatum non ipsi soli nocuisse, et infantem non esse in eo statu, in quo Adam fuit ante peccatum, quo sensu intellexit Pelagius. X, 593. Adam primus accepit morsum serpentis cum veneno. V, 1542. Adæ culpa mors omnium. II, 825, 826; X, 1157. Et ejus prævaricatione polluti omnes. X, 1227. Adam unus homo et totum genus humanum. III, 1473. In Adam genus humanum tanquam radicaliter institutum est. III, 545. In Adam omnes unus homo fuimus. X, 115, 194, 444, 1219, 1401. In Adam omnes fuerunt quando peccavit. VII, 586. In Adam omnes peccaverunt. X, 835. Adæ posterius vinculo damnationis obstructi. II, 843, 838, 839. In Adam omnes fuerunt ratione seminis quando damnatus est. VII, 578; X, 1442. Peccato et morti primi hominis obnoxii omnes nascuntur, et simul justitiæ vitæque æternæ secundi hominis sociati renascuntur. X, 121. Ex Adam trahitur originale peccatum. I, 649, 654. Adami peccatum ab omni nascente etiam de parentibus renatis trahitur. X, 474. Adæ posterius per naturalia progenitis et peccato et damnationi obnoxii. X, 1535. Omnes filii Adæ naturaliter mali. X, 1251. Adæ peccato humanum genus oleastrum factum est. X, 433. Ex Adam et super Adam multa peccata nascuntur. IV, 1735. Adæ peccatum quomodo et nobis alienum, et nostrum. X, 1210.

Adam. Initium peccati ex Adam factum esse quatenus cæteri cum imitati sunt, docebat Pelagiani. II, 679, 684. Pelagiani, qui docebant initium peccati ex Adam factum esse quatenus cæteri eum imitati sunt, refelluntur. II, 684. Adam an posterius exemplo tantum peccandi vitaretur. X, 1161. Adam exemplum quidem est voluntate peccantibus, sed

origo est cum peccato nascentibus. X, 114, 115. si in Adam omnes imitatione peccaverunt quia primus peccavit, in Abel omnes justificantur quia primus iuste vixit. X, 119. in Adam peccaverunt omnes, non imitatione tantum, sed contagio. X, 231, 868, 1217. Adæ peccatum non imitatione tantum, sed propagine in omnes transit. X, 462, 463, 1186. Similitudo transmissionis peccati ex Adamo. X, 1218. Ad Adam pertinet omnis qui ex illa successione propaginis nascitur, sicut ad Christum omnis qui in illo gratiæ largitate renascitur. X, 1211, 1224. V. Omnes.

Adam et Christus ab Apostolo propositi, ille ut generationis, hic ut regenerationis auctor. X, 1163. Adam et Christum Apostolo proponente, imitationem imitationi, non regenerationem generationi opponunt Pelagiani. X, 1202. Secus Apostolus. X, 1265. In Adam non prima secundum Julianum forma peccati, sed maxima: similiter et in Christo non prima iustitiæ forma, sed maxima. X, 1587, 1575. Adam forma peccati propter generationem, non propter imitationem. X, 1255. peccare in similitudine prævaricationis Adæ quid. X, 116.

Adam ante lapsum sanguine Christi non indignus. X, 833. Adamo ad quam rem prolecerit penitentia. X, 1582. Adamus recte creditur per Christum ab inferni vinculis solutus. X, 1523, 1582. Adamum per Christi gratiam, quando descendit ad inferos, ab inferni dolibus liberatum credit Ecclesia. X, 1555. Adam Dei misericordia liberatus ex inferno. X, 258. Adam solum fuisse doloribus inferni Ecclesia consentit. II, 711. Primi parentes salvati. X, 185. Adami salutem contradicunt Tatiani. VIII, 50.

Adam primus, Adam secundus. X, 1535. Adam quatenus forma futuri Adæ secundi. X, 462, 1171, 1233, 1235. Adam quomodo forma Christi. II, 684. Omnes in Adam, omnes in Christo. V, 1533. In Adam Christus, et Adam in Christo. IV, 1296. Nemo in mortem nisi per Adam, nemo in vitam nisi per Christum. II, 845. Adæ caro simul habuit et vulnus prævaricationis, et medicamentum vulneris. III, 424. Adam non potuisse erui ex prævaricatione, nisi statum pristinae libertatis Christi Domini reformasset adventus, ait Innocentius. II, 785. Quia cecidit Adam, ideo descendit Christus; ille cecidit superbia, ille descendit misericordia. IV, 1596. Christus plus præstat regeneratis, quam eis Adam nocuerat. II, 684.

Adam victus in Job. III, 2007. Adam victus in paradiso, vicit in stercore. III, 2007. Adam in stercore cautior, quam Adam in paradiso. IV, 220. Ab Adam homines, a Christo filii hominum dicimur in Scriptura. II, 548. Non tamen ubique. II, 548. Adam homo, non filius hominis. IV, 530. Cur quorundam tantum filiorum Adæ nomina exprimantur in serie generationum. VII, 456.

Adam an solos Cain et Abel ante Seth genuerat, non potest affirmari. VII, 456.

Adam utrum soleret corporeis oculis Deum videre, non evidenter apparet. VIII, 838.

Ab Adamo nondum sex millia annorum complentur. VII, 599.

Adam si hodie moreretur, paucos dies vixerat. V, 1518.

Adam origo duarum civitatum. VII, 466.

Adamiani hæretici, eorumque dogmata. VIII, 31.

Adelphus a Thasbalte. IX, 222.

Adeodatus naturalis filius Augustini. I, 760. Augustino horrore est illius ingenium. I, 760, quod magnum quiddam pollicebatur. I, 963. Adeodatus interloquitur in libro de beata vita. I, 968, 968. Sensus ipsius sunt omnia, quæ ex alterius collocutoris persona referuntur in libro de Magistro edito Romæ cum esset in annis sedecim. I, 769. Etatis anno ferme 15, cum Augustino baptizatur. I, 769. Adeodatus præmatura morte rapitur. I, 769.

Adeodatus episcopus. II, 759, 780.

Adeona dea. VII, 128, 136.

Adeps frumenti. IV, 1046, 1930. Adipem in escam non sumant Judei. III, 684.

Adhærere Deo quantum bonum. VII, 330. Adhærere Deo beatissimum. I, 1323. Bonum est creato spiritui adhærere Deo semper, ne quod adeptus est conversione, aversione lumen amittat. I, 546. Adhærere Deo incorporealiter potest, qui potest Deum invisibiliter videre. II, 613. Adhærere Deo non valeamus, nisi dilectione, amore, caritate. I, 1522.

Adimantus Manichæi discipulus. V, 100; VIII, 129, 150. Prænomine dictus est Addas. VIII, 129, 130, 605. Adimanti opus sive liber. VIII, 207, 663, 252. Adimanti error de anima refellitur. VIII, 144. Ejus calumniosa objectio ex Apostolo. V, 100. Adimantus solum Manichæum præferebat Faustus. VIII, 207, 233.

Adiuro te, pro jura mihi. III, 492.

Adiutorium Dei nobis necessarium. V, 108, 121, 375, 836, 894, 895, 1167, 1171. Illud orandum ad faciendum horum, X, 1292, 1293. Vide Gratia. Deo desistente ab adiutorio, laborare potes, vincere non potes. IV, 1424. Sine adiutorio Dei

non potest homo intelligere et obedire oculis et auribus cordis. III, 770. Adiutorium Angelo et primo homini necessarium, si tunc defuisset, non sua culpa cecidisset: nunc quibus deest, poena est peccati. X, 936. Adiutorium Dei si desit, non ideo est excusabile hominis vitium. III, 771. Adjuvat Deus ut faciamus ejus jussa a quo speramus promissa. V, 1609. Non est durum et grave quod Deus imperat, qui adjuvat ut fiat quod imperat. V, 584. Adjuvat non solum sanctificando, illuminando, etc., sed etiam caritatem dando. X, 1291. Adjuvantur omnes sancti a Deo, sed intus ubi nemo videt. IV, 625. Adiutoriorum duo genera. X, 321. Adiutorium sine quo aliquid non fit, et quo aliquid fit. X, 936. Vide Gratia.

Admetus Rex. VII, 571.

Admirationem quænam causent. VIII, 871. Admiratio oboritur ex re insolita et insperata. I, 981; III, 179. Non est sine quadam formidine. IV, 1412. Quædam admiratione digna in homine fidei. IV, 469. Quod fidem credentium admiratur Christus, nobis mirandum esse significat. III, 180.

Admiratio pro laude. II, 707.

Adnominare aliquam, id est, facere eam uxorem. III, 624.

Adolescentes paucissimi sunt, qui ab ineunte adolescentia nulla damnabilia peccata committant. VII, 750. Adolescentiæ quænam vitia adolecent abundant. VII, 556. In adolescentibus qui dant operam litteris, coercendi sunt æmulationis et iuavis jactantiæ motus. I, 991. Adolescentibus præcepta morum traduntur. I, 1006.

Adolæscere quid. III, 565.

Adonai interpretatur Dominus eo modo quo solus Deus dicitur Dominus. VIII, 513.

Adonis a primo dente extinctus. VII, 185.

Adoptio filiorum. V, 348. Adoptandi consuetudo antiqua in populo Dei. III, 1072. Adoptionis vinculum ab antiquorum moribus alienum non fuit. VIII, 215, 216; neque a sacris litteris. V, 349. Adoptionis varia exempla. Ia. VIII, 215. Adoptans dei potest genuisse non carne, sed caritate, quem filium sibi adoptaverit. III, 1073. Adoptionis lex filios etiam mortui adoptabat. I, 635. Adoptionis genus duplex. VIII, 206.

Adoptionis nomen plurimum valet in nostræ fidei Sacramento. VIII, 215. Adoptio filiorum Dei quæ. III, 1268. Adoptio hominum quomodo fit a Deo. VIII, 215. Adoptionem parvulorum in baptismo agnoscebant Pelagiani. X, 578, 585. Dei misericordia et benevolentia homines adoptant. III, 1594. Adoptio credentium jam facta, spiritu, non corpore. III, 2075. Adoptio nostra non erit perfecta nisi in celo. VII, 729. Adoptio et glorificatione hominis non ex meritis ipsius, sed ex gratia Dei. III, 1276.

Adorare et rogare non convertuntur. VIII, 751. Adoratio humanitatis Christi. IV, 1264. Nemo Christi carnem manducat, nisi prius adoraverit; et non solum non peccamus adorando, sed peccaremus non adorando. IV, 1264. Homo fit similis ei quem adorat. III, 1466. Non adorandæ creaturæ unde aliqua similitudo ducitur ad Christum vel sanctos significandos. IV, 1193. Christiani nullum mortuum colunt, nihil ut numen adorant quod sit factum et conditum a Deo. II, 85. Adorare in templo et ad templum differunt. IV, 86.

Acquirere quid significat. VII, 537.

Adrastus Cyzicenus nobilis mathematicus. VII, 720.

Adrumetum. IX, 204.

Adrumetini monachi turbantur quibusdam in illis sic gratiam prædicantibus, ut negent liberum arbitrium, Deumque redditurum unicuique secundum opera ejus: non recte intellecta Aug. epistola ad Sixtum, de qua Evodius consulunt. II, 969. Illis Aug. epistolam rescripsit Evodius. II, 969. Vide Notas. Augustini epistolam ad Sixtum apud ipsos inter, ceteris sabinus presbiter, nec sedatur contentio. II, 976. Adrumetinorum monasterii Cresconius et Felix erant monachi. II, 969. Cresconius et Felix ad Augustinum perrexerunt ante festum Paschæ. II, 970; et cum eis alter Felix, et cum eo Pascha egerunt. II, 971. Augustinus Valentinum rogat mittatur ad se is a quo se turbatus dicebant. II, 970, scilicet Florus. II, 973. Florus ad Augustinum venit. II, 977, cum Valentini litteris quibus ab erroris suspicione liberatur. II, 976. Adrumetini monachi inter se de gratia et libero arbitrio dissidentes consulunt Augustinum, qui a eos librum super ea re scribit. I, 656. Librum de gratia et libero arbitrio ad ipsos scribit Augustinus. II, 972. Ad ipsos mittit Augustinus quæ contra Pelagianum errorem confecta erant. II, 972. Adrumetinorum monachorum occasione de correptione et gratia prodit liber. II, 1002.

Ascensionis et adventus Spiritus sancti festa traditione recepta sunt. II, 200.

Ascensio Christi pignus nostræ. V, 1210. Non ascendit in caelum, nisi qui inhæret Christo. V, 570.

Ascensio interior in Deum. IV, 413, 1629, 1659, incipit ab humilitate. IV, 1603, 1673.

Advenæ, adventitii perhibentur. IV, 1518.

Adventus Christi duplex. IV, 1233, 117; V, 121, 128,

vel in Ecclesia, vel in corpore proprio. II, 920. Adventus Christi primus et secundus quid differant. III, 1624. *Vide* Christus. Comparatur inter se duo adventus. IV, 1258. Adventus Christi Danielis hebdomades transactum significant, non futurum. II, 899, 911. Ita censent ejusdem prophetie expositores. II, 912, 917, et Hesychie mens est. II, 905, 911. An ad utrumque adventum pertineant hebdomades Danielis. II, 911. Adventus Christi quæ fuit utilitas. IV, 1766.

Adventus Domini ad judicium, computatis annis ab Adæ, post septem annorum milia futurus a nonnullis creditur. IV, 90. Refutatur hæc opinio. IV, 90. Qui dicit Domini adventum citius esse futurum, et qui dicit tardius esse futurum, uterque errat. II, 924, 925. Adventus Christi optandus. IV, 811, quomodo. IV, 811. Diligendus et expectandus. II, 909. Si amamus Christum, utique adventum ejus desiderare debemus: perversum enim est, si tamen verum, quem diligis, timere ne veniat; petere adventum ejus, et timere ne exaudiaris. IV, 1915. Adventus Christi durus est durus, mitis est piis. IV, 1237. Tribulationes facit Christus ad inflammandos animos desiderio adventus sui. IV, 125. In potestate tua est quomodo expectes venturum Christum: ideo differt venire, ut cum venerit, non te damnet. IV, 1257. Adventum Domini vere desiderat et expectat, qui pia vivit. II, 904, 905, 909. Ad eum quisque se præparare debet. II, 903, 906, 907, 908. Non resistamus primo adventui, ut non exspavescamus secundum. IV, 1253.

Adversarius occultus grande malum. VII, 632. Adversarius a nobis vincendus ut coronemur, quis sit. VI, 289. Adversarius auxilio Christi vincitur. VI, 291. Adversarii et nocentes tolerandi ut phrenetici, parvuli et infirmi. III, 1258. Adversarius tuus cui debes consentire dum fueris in via, quis sit. IV, 342; v. 76, 245, 636, 1171, 1698. Adversarius est voluntatis tuæ sermo Dei, donec fiat auctor salutis tuæ. V, 636.

Adversa quare justis et injustis communia. VII, 20, 21. Amatores hujus sæculi crebrius inter adversa quam inter prospera cordis aures admovent veritati. II, 938. In adversis magis cogitant amatores hujus sæculi evadere unde anguntur, quam capere unde curentur. II, 958. In ferendis adversis constantia. V, 625. Adversis in rebus contra Deum non murmurandum. V, 1557. *Vide* Flagellum. Tribulatio. Non deest quis Deus in adversis. VII, 28. Deus affligi permittit quos diligit. II, 424. Adversitates temporales necessariæ sunt exercendæ atque perficiendæ virtuti. III, 1220. Adversitas, vel supplicia quibus puniuntur peccata, vel exercitationes quibus diluuntur. VIII, 588. Adversitates temporales a Deo possunt imperari, et propter Deum debent tolerari. VIII, 451. Adversitas domini est admonentis Dei. II, 957. Ad sedes felicitatis æternæ venire non possumus, nisi temporalibus malis exerciti non defecerimus. II, 267. In tormentis beati dicuntur pii, quia spe beatitudinis adipiscendæ mala hujus vitæ fortiter perferunt. II, 673. Adversitas quælibet temporalis facile toleratur, ut æterna poena vitetur, æterna quies comparetur. V, 444. Spe beatitudinis adipiscendæ mala hujus vitæ pii fortiter perferunt. II, 668, mala sæculi tolerant recti corde. III, 1025. *Vide* Afflictiones.

Adversitates quibusdam utiles sunt, quibusdam perniciosæ. VIII, 451. Adversitas nulla frangit quem felicitas nulla corrumpit. IV, 1058, aut quem non decipit sæculi hujus prosperitas. V, 687. Adversitas omnis corporalis atque spiritalis elemosynis et jejuniis atque orationibus superandæ sunt. V, 1042. Adversitas et prosperitas, utraque cavenda est, ista ne corrumpat, illa ne frangat. IV, 1824. Adversitates devitandæ cum Deus apertissime adiutor est. III, 615. Per malos et iniquos Deus flagellat poenis temporalibus quos voluerit. II, 995.

Adulatio est fallaci laude seductio. V, 1561, falsa ius. IV, 1824. Adulatione plerumque homines mentuntur. IV, 67. Adulatio comes est omnibus malis. IV, 142. Adulatio oleum peccatoris. IV, 1824; IX, 66. Nemo gratuletur homini qui prosperatur in via sua, cujus peccatis deest ultor, et adest laudator: major hæc ira Domini est. IV, 126.

Adulator. V, 579, 1220. Adulatores laudem suam tanquam oleum venditant stultis. II, 571; IV, 1921; VI, 46. Peccatoribus adulari quantum malum. IV, 581. Adulantium linguæ alligant animas in peccatis: delectat enim ea facere in quibus non solum non metuitur reprehensio, sed etiam laudator auditur. IV, 126. Adulatione trahunt in se, quos ad peccata illicent, et eos tanquam devorant. IV, 87. Adulator, adstupulator est facti. IV, 581.

Adulantes amici pervertunt; inimici litigantes plerumque corrigunt. I, 772. Magis amat oljurgator sanans, quam adulator ungens caput. II, 114. Adulatoris lingua plus persequitur, quam manus interfectoris. IV, 869. Non timebis comminatore, si non amas. IV, 675. Aliqui dicunt bona nostra malo animo, alii mala nostra bono animo: utrique cavendi. IV, 449.

Adulteri male utuntur corporis bono. X, 1451. Adultero-

rum membra, et divina opera, et membra naturæ; attamen vitio, et per hoc diabolo subjecta. X, 1407. Adulteri redarguuntur. V, 85. Adulterantem virum, non propter carnem, sed propter caritatem dolere debet femina Christiana. V, 85. Adulterorum fœda excussio. V, 84. An mulier marito permittente possit misceri alteri viro, et vicissim. III, 1284. Historia de hac re. III, 1284.

Adulteræ quamvis aliqua damnatione, morte tamen non plectebantur. VII, 82. Adultera mulier cur non fuerit lupulata. IV, 1325. De muliere adultera. V, 109, 1398. Adulteræ mulieris historia in Græcis plerisque exemplaribus non legebatur. VI, 431. Adulter permanens in adulterio ad baptismum non admittitur. VI, 220, 482. Adulteris poenitentibus recte pax datur. II, 341. Antonini Lex contra adulteræ. VI, 474. *Vide* Conjugium.

Adulteræ quedam animæ, quedam fornicariæ. V, 117. *Vide* Fornicatio.

Adulter serpens antiquus. IV, 451.

Adulter ut letatur carne corrupta, sic diabolus corrupta mente. IV, 452.

Adulterium, quid sit. VI, 575, unde dictum. V, 345. Adulterii malum quam late patens. V, 78, 83. Adulterium unde malum convincatur. I, 1225. Adulterium, non ideo malum est quia vetatur Lege, sed ideo vetatur Lege quia malum est. I, 1225. Adulterium duplici præcepto prohibetur. V, 71. Adulterio non solvitur conjugium. VI, 452. Infantes ex adulterio nati non ob hoc peccatores. III, 418. Adulterii conceptibus Deus juste animis largitur. II, 778. Contra adulteria quidam in totum poenitentia locum clausurunt. II, 540. De adulterinis conjugis liber. VI, 451. Adulterium inter deos frequentatur. VII, 81. Adulterium carnis, et adulterium cordis. V, 1459. Adulterium animæ colentis dæmonia. V, 76. Adulterium est amare aliquem hominem pro Christo. III, 1497.

Adulterinam pecuniam erogare. VI, 228.

Advocatus, qui causam malam agit, restituere tenetur. II, 663.

Advocati nostri sic Martyres sunt, ut tamen unus sit Advocatus noster Christus. V, 1295.

Aduym templi. IV, 204.

Edificantium duo sunt genera, aut super arenam, aut super petram. III, 1444. *Edificare* in petra, et *edificare* in arena, quid. IV, 1533. *Edificant* in petra, qui ad tentationes præparant; *edificant* in arena, qui felicitatem terrenam promittunt. V, 275. *Edificare* aurum, argentum, et lapides pretiosos, quid. IV, 222. Nil amantes præter Christum, *edificant* aurum, argentum, etc. Amantes cum Christo terrena, quæ tamen ei non præferant, *edificant* lignum, stipulam, etc. IV, 222. Qui *edificat* amorem terreorum super fundamentum regni cælorum, salvus fiet, sic tamen quasi per ignem. IV, 1044, 1044.

Edificatio civitatis spiritalis. IV, 1620. *Edificatio* et *dedicatio* domus Dei in nobis. V, 1471. *Edificatio* in labore, *dedicatio* in lætitia. V, 1476.

Edificium Dei sumus, quia qui colit nos, habitat in nobis. IV, 802. Gratia Dei, non meritis præcedentibus *edificamur* in locum sanctum Dei. IV, 816.

Eger. *Vide* *Agrotus*.

Egeria nympba Pompilii conjux habita. VII, 223,

Egiptus primus rex Assyriorum. VII, 561.

Egis, scutum Jovis. III, 1056. Unde sic nominatur. III, 1066.

Agritudo alterius quomodo suscipienda ex caritate, ut sublevetur. VI, 80.

Agrotare. Nasci hic in corpore mortali, incipere *agrotare* est. IV, 1520. *Agrotare* et *convalescere* non æque habet homo in potestate. V, 850, 1269. *Agrotat* periculosus, qui se sanum putat. V, 495.

Agrotorum duo genera. V, 495. *Agrotus* et infirmus in quo differunt. V, 277. *Eger* medico consilium dare non audeat. IV, 1914, 1915. *Agroti* concordia cum medico. V, 82. *Eger* non exauditur ad voluntatem, sed ad sanitatem. V, 1299. *Agrotus* præcepta medici observando, non nisi paulatim fit sanus. V, 1270. *Agrotus*, qui irridet medicamentum suum, nihil est superbius. IV, 1858. *Agrotantium* illicita remedia. V, 1459. *Agrotus* sanari nolens remediis superstitiosis, fit martyr in lecto. V, 1501. *Agrotus* dum facilius fert sanus unus, quam duo *agroti* se invicem singulos: sic malos facilius ferunt boni. IV, 190. *Agrotos* omnes Christus medicus invenit. V, 495. *Agroti* quo remedio per Christum sanati. V, 496. Ad poculum sumendum exemplo medici Christi invitatur. v. 543, 781. *Agroti* multi in lecto diabolum vincentes. V, 52.

Agroti ad piscinam sanatio figurativa. V, 686, 690, 693.

Egypti ex semine Cham oriundi. IV, 1598. *Egyptiorum* regnum florebat Abrahæ temporibus. VII, 497. *Egyptiis* tradidit litteras Isis. VII, 597, 599. *Egyptiorum* sapientia commentitia, antiquitate posterior est prophetia Abraham.

VII, 597. Et Patriarcharum nostrorum. VII, 599. *Egyptiorum* sapientie commentitiae antiquitas refellitur. VII, 599. *Egyptiorum* sapientia, maxime Astronomia. VII, 599. *Egyptii* Geometricam dilexerunt. III, 549.

Egyptiorum mos circa mortuorum corpora. V, 1003. *Egyptii* condidit corporibus mortuorum præcellunt. III, 502. *Egyptiorum* religionem casuram prædixit Trismegistus. VII, 248, 251. Et hoc accepit a demonibus. VII, 248, 251.

Egyptiis pastores abominabiles. III, 605. *Egyptiis* sacrificia Israelitarum abominabiles sunt. III, 605. *Egyptii* Hebraeis proximi dicti. III, 507.

Egyptiorum plagæ decem exponuntur. IV, 1001; V, 67. *Egyptiis* cur ranis et muscis domiti sunt. III, 2039. In *Egyptiis* figura præsentis sæculi.

Egyptiorum spoliatio male a Fausto reprehensa. VIII, 445. *Egyptios* ab Israelitis in mutua auri et argenti acceptione decipi, quomodo permisit Deus. VI, 31. *Egyptiorum* divitiæ, quas Israelitæ abstulerunt, ipsis erant debite. IV, 1400. *Egyptii* spoliati, figura Christianorum proficiendum ex Ethnicorum scientia. III, 64. *Egyptiorum* submersio in rubro mari, figura abolitionis peccatorum in baptismo. III, 1722; V, 37.

Egyptiaci dies. III, 2150.

Egyptus. V, 291, 292, 768. *Egyptus* terra Cham. IV, 1506. *Egyptus* in Hebraea lingua tenebras vel tribulationes significat. IV, 1001. *Egyptus* interpretatur afflictio, et figuram sæculi refert. IV, 1477, 1750. *Egypti* situs. IX, 425. Eductus populus Dei de *Egypto*, quid figuravit. IV, 487. Exitus Israel ex *Egypto* mystice exponitur. VIII, 269. In *Egypto* frumentorum copia ex inundatione Nili, i ascuorum vero e contra. III, 591.

Erim vel *Erimin* interpretatur Fontes. VIII, 457.

Elianus Proconsul. II, 599. *Elianus* Proconsul Africae. IX, 540, 611, 649, 686. Quo tempore Felices causam audivit. IX, 687. *Eliani* sententia qua Felix Aptugensis iurgatus et absolutus est. IX, 540.

Elius diaconus. IX, 515.

Emilianus episcopus. II, 739.

Emilius et *Castus* martyres. V, 1295.

Emulari ut velint iniucos, moveantur boni, cum floreat illos vident. IV, 1201.

Emulatio et invidia quid differant. III, 2142. *Emulatio* proclivis ad suspicandum malum. IV, 1435.

Eneæ pater, Anchises; mater, Venus. VII, 81. Quo tempore *Eneæ* in Italiam venit. VII, 576. *Eneam* venisse Carthaginem non est verum. I, 671. *Eneæ*, pius appellatur. VII, 16. *Eneæ* domus, id est, Romani. VII, 462. *Eneæ* deus a Latinis factus est. VII, 576, 577.

Enigma quid. VIII, 1008, 1060. *Enigma* est obscura parabola quæ difficile intelligitur. IV, 546. *Enigmata* valent ad amorem veritatis accendunt. VI, 520.

Enigmatiste poetae vocantur. III, 739.

Equalitas ipsa vera, atque ipsa vera et prima unitas, non sensu sed mente conspicitur. III, 146.

Equanimitas quomodo servanda. IV, 1212.

Equitas ab æqualitate dicta. I, 1045.

Equitatem perdere Deus non potest. IV, 744.

Eonias triginta admittebat Valentinus, quomodo. VIII, 28. *Vide* Ptolemæus. Marcus.

Aer non est prætermisus in Genesis historia. III, 281, 292. Aer quando et cur factus sit. III, 258. Aer, cælum dicitur. I, 865; VI, 292; VII, 684. Aer, cæli et cælorum nomen accepit. III, 263, 279, 281. Aer terræ, aquæ, cælo, firmamento pro sua puritate vel impuritate deputatur. III, 258, 259, 271, 281, 282. Aer Junoni datur. VII, 119. Aerem deum esse sensit Anaximenes. I, 782; II, 445. Aeri infinito rerum causas tribuit Anaximenes. VII, 226, 250.

Aer est quid aliud ab æthere secundum poetas. VII, 119. Vent, tonitrua, nubes, pluvia, grando, serenitas, fiunt in inferiore aeris parte. III, 284. Non in sublimiore. III, 237. Aer comparatione aquarum siccat sentitur. III, 258. Aerem aqua superiorem esse probatur. III, 264. Aer in humidam naturam conversus creditur tempore diluvii. III, 280. Aer quomodo gestandis volatibus avium sit accommodatus. III, 258, 282, 286.

Aer alimentum est. I, 1251. Sine aere, nullus sensus aut motus corporis. III, 363.

Aer est carcer peccantium angelorum. III, 285, 730; IV, 1045. Aeris animalia dæmones. I, 915, 1007. Qui nos acumine ac subtilitate sensuum superant, non ratione. I, 916.

Aerius a quo Aeriani. VIII, 39, 40.

Aeriani quid audiunt Arianis. VIII, 59, 40.

Æs inventum ante ferrum. VII, 214. *Æs* antiqui colebant terram. VII, 214.

Æschines. IX, 468. *Æschines* Atheniensis tragicus actor rempublicam capessivit. VII, 56.

Æsculapius deus. VII, 128.

Æsculapius deus medicus. VII, 128. Ab Epiklauro Romam

advocatus. VII, 87, 97. *Æsculapio* naviganti Romam Epidaurius serpens comes adhaeruit. VII, 294. Templum *Æsculapio* consecratum in monte Lybie. VII, 254. *Æsculapius* homo idem et deus. VII, 254.

Æsopi fabulae. VI, 538. *Æsopi* fabulas versibus prosecutus est Socrates. III, 1048.

Ætas nostra quæ. IV, 1947. *Ætas* prosperitatem sæculi, hiems adversitatem designat. IV, 475, 604. Perventes spiritum per ætatem, novelli in fide per verum significantur. IV, 941. *Ætas* nostra, Christi est adventus; hiems nostra, Christi occultatio. V, 217.

Æstimare Dei, est ordinare. IV, 1865. *Æstimator* integer rerum, quis. III, 29. Juste et sancte vivit. III, 29.

Ætates mundi sex. III, 1515, 1461; VI, 15, 558; per sex hydrias significantur. III, 1461. Sex mundi ætates ad sex creationis dies comparantur. IV, 1182. Unde incipiat ætas quælibet, et quo finitur. III, 190. Sex illæ ætates operose sunt, in septima speratur requies. III, 190. *Ætates* mundi septem per septem dies designatæ. III, 190. *Ætates* quatuor ab Abraham usque ad finem sæculi. VIII, 138. *Ætatem* sextam inchoavit Nativitas Christi. VIII, 892. Cur istæ ætates sint inæquales. III, 183.

Ætatis gradus. II, 906. *Ætatis* quot gradus, tot mortes ætatum. IV, 1686. *Ætates* dux, senectus et senium. IV, 894. *Ætas* senioris et senis quo differant. III, 191. *Ætas* non est, ubi est æternitas. VIII, 775, 774. *Ætas* etsi longa videatur, cum pervenerit, convincitur brevis, quia finitur. IV, 1613.

Ætates spirituales. V, 1061. *Ætates* sex hominis cum veteris tum novi. III, 145. *Ætas* viginti annorum fideles significat. III, 748. *Ætas* nulla ab uberibus Philosophiæ excluditur. I, 906.

Ætius a quo Aetiani, qui et Eunomiani appellantur. VIII, 40.

Æternitas quid sit. VII, 751. Omnia stant in æternitate. IV, 1625. In æternitate nec præteritum quicquam est, nec futurum, sed præsens tantum. IV, 71. *Æternitas* non habet quando. IV, 1459. In æternitate stabilitas est, in tempore autem varietas: in æternitate omnia stant, in tempore alia succedunt, alia accidunt. V, 666. *Æternitas* dicitur longitudo dierum. IV, 1615. *Æternitas* unus dies, et multi dies, et multi anni. IV, 737. *Æternitatis* dies simul sunt omnes: ideo satiant. IV, 1147. *Æternitatis* dies non venit, neque transit; quia nec hesternum præterit, ut veniat, nec crastinum urgetur, ut transeat. IV, 1465. *Æternitas* in verbo quatuor syllabis constat, in se sine fine est. IV, 1698. Vera æternitas est, ubi temporis nihil est. III, 1588. *Æternitas* quomodo differt a tempore. VII, 321; quomodo exprimitur in Scripturis. IV, 1510.

Æternitas vera solius Dei. VIII, 865. Non ejus æternitatis est hic mundus, cujus æternitatis est Deus. III, 173. *Æternitas* dei æternitas semper stans. I, 814. *Æternitas*, ipsa Dei substantia est, quæ nihil habet mutabile, nihil præteritum, nihil futurum; nec est ibi nisi est. IV, 1511. *Æternitate* misera veritas est temporalis felicitas. VII, 241. *Æternitas* non est sine veritate et caritate. VIII, 909. *Æternitas* facta est nobis refugium, ut ad eam de hac temporis mutabilitate fugiamus. IV, 1142. In cælo est æternitas et veritas; in terra duo ista, quod ortum est, et fides. III, 1070. *Æternitas* quantum ad id quod ortum est valet, tantum ad fidem veritas. VIII, 904. *Æternitatem* aliquando significat nomen sæculi. IV, 1715. *Æternitatis* imitatio quædam in vicissitudine temporum. IV, 120. Omnia sæculorum spatia defluta si æternitati interminatæ comparantur, sunt nulla. VII, 359.

Æternitas quærenda. III, 1658. *Æternitatem*, veritatem, beatitudinem omnis homo quærit. VIII, 887. Non est hic quod quærimus. VIII, 887. Ab omni forissecus strepitu requiescat, qui cogitare vult annos æternos. IV, 976.

Æternum dicitur cujus temporis finis non est. III, 511, 556. *Æternum* antecedit tempora, nec clauditur tempore. IV, 915. In æterno neque quicquam præteritum, neque quicquam futurum, sed quicquid est, tantummodo est. VI, 15. *Æternum* hoc vere habendum, quod nullo tempore variatur. IV, 906. *Æternum* duobus modis intelligi potest. III, 608, 680. *Æternum* quod habet initium, est tantquam numerus. VII, 320. *Æternum* deinceps esse non posse nisi quod semper antea fuisset, falso docebant Platonici. VII, 511. Plato contraria sensisse videtur. VII, 514. *Æternum* omne est immortale, et non e contrario. VI, 15. *Æternum* et per otium inter se differre Priscillianistæ ceusebant. VIII, 668.

Æterna bona non carnaliter cogitanda. IV, 488. *Æterna* vitæ meritum non apprehenditur nisi dono Dei. III, 419. Ad æterna capessenda quomodo mens efficiatur idonea. VIII, 905. *Æterno* creatori adhaerere et nos æternitate afficiamur necesse est. III, 151. *Æternum* ardentius diligit adeptum quam desideratum. III, 55. *Æterna* ad fruendum, temporalia præstat Deus ad utendum. V, 413. *Æternum* infernum. I, 708.

Æthan interpretatur Robustus. IV, 1120.

Aetherem aliud esse, aliud aere[m] antiqui Poetae volunt. VII, 120. **Aether** mobilior aere. III, 223. **Aether**, animus Dei mundi. VII, 212. **Aether** Jovi datur. VII, 119.

Aethiopes nigri, quosnam significant in Scripturis. IV, 638. **Aethiologia**. VIII, 68.

Aethna mons flammarum flumina evomit. VII, 111. **Aethna** ignibus ita ferbuisse mare legitur, ut rupes urerentur, navim proes solverentur. VII, 111. Catinensis urbis loca vi favillae ex **Aethna** erumpentis diruta. VII, 111.

Affectantes mala, quamvis aliis ad salutem valeat quod fecerint, bona invenire non possunt. IV, 812.

Affectiones nostrae, motus animorum sunt. III, 1752. Aliud affectio, aliud affectionalis qualitas. X, 853. **Affectiones** quae a Graecis *εὐχαισται*, a Cicerone Constantiae dicuntur, tres sunt. VII, 411. **Affectiones** seu affectus animi qui a Graecis *πάθη*, a Cicerone Perturbationes appellantur, quatuor sunt. VII, 258, 406. **Affectiones** quare Deo et Angelis tribuuntur, cum his carcant. VII, 261. An primi parentes affectiones timoris et doloris haberint ante peccatum. VII, 449. **Affectiones** cadere in sapientem dicunt Platonici, Stoici negant. VII, 258. **Affectiones** quasdam in animum sapientis admittunt Stoici. VII, 411. **Affectio**nis Christus non caruit. VII, 415; non tamen ex conditionis infirmitate. VII, 415.

Affectiones in usus justitiae convertit Christiana disciplina. VII, 260. **Affectio**nes omnes recta vita rectas habet, perversa perversas. VII, 416. **Affectio**nes si nuile sunt, tunc recto non vivitur. VII, 415. **Affectio**nes seu delectationes suas habent etiam pia opera. IV, 978. **Affectio**nes hujus vitae sunt, non futurae quae speratur. VII, 415. **Affectio**nes quaedam tamen erunt in patria. VII, 416. **Affectio**nes corporis tres, sanitas, stupor, immortalitas. IV, 650.

Affectus humani quasi pedes sunt. III, 1780. **Affectus** nostri, pedes nostri sunt in itinere ad Deum. IV, 1217. **Affectibus** ad Deum currimus, non passibus. VI, 681. Vox non est ad aures Dei, nisi animi affectus. VI, 522. **Affectus** puniuntur etiam qui non succedunt effectus. VII, 483.

Afflictiones futurae etiamsi Adam non peccasset. I, 603, 615; contra quam alias crediderat Augustinus. III, 161. **Afflictio**nis spiritalis. III, 162.

Afflictionibus laborant boni, dum hic mali florent. IV, 190. **Vide** Quare boni malis temporalibus affliguntur. VII, 20.

Affligi in hac vita iustus expedit. VI, 96. **Affliguntur** homines, ut Deum querant. III, 865. et ut affectiones suas a terrenarum delectationum fluxu colligant. III, 871. **Afflictio**nibus purgatur et exercetur Ecclesia. III, 23. Quibusdam parcitur in hoc mundo, ut abundantius torquentur in altero: quibusdam hic non parcitur, ut ibi parcatur. III, 1577. Nunquam immerito affliguntur homines. III, 871. **Vide** Adversitas, Tribulatio, Presperitas.

Africa tertia pars Orbis. VII, 497. **Africae** dimensio. VII, 497. **Africa** num in meridie. V, 291, 768. **Africae** situs. IX, 423. **Africa** in ordine credendi non est novissima. IX, 419. **Africa** an communicet Orienti et Oriens Africae. IX, 538. **Africa** a barbaris divexata. II, 529. In **Africa** facilius corniculus audieris quam, etc. II, 436. **Afrorum** traditorum crimen non potuit maculare Orbem terrarum. IX, 100, 538, 539, 541. **Vide** Donatistae, Traditores. **Africa** Pelagiana haeresis infecta. X, 586.

Africanus de Christi Genealogia scripsit. I, 635.

Africanus episcopus. II, 759, 780.

Agamemnon rex Mycenarum. VII, 573.

Agapes. Sacrificia gentium Christiani non verterunt in agapes. VIII, 583.

Agar ejusque filius, carnales veteris Testamenti significabant. VII, 512. **Agar** fugiens a facie Saræ, figura haereseum. V, 32.

Agas et **agras** quid differant. IV, 1444, 1509.

Agareni interpretantur proselyti. IV, 1035.

Agellius noctium Atticarum auctor. VII, 239, conjuxtam Philosophi in maris tempestate perturbationem narrat. III, 531.

Agenor dea. VII, 122, 125.

Agendum nihil quod ratio non approbaverit. III, 746. **Nemo** melius ordnat quid agat, nisi qui paratior est non agere quod divina potestate prohibetur, quam cui idior agere quod humana cogitatione meditatur. VI, 526. Quidquid egeris, bene age: et laudasti Deum. IV, 511. **Actio** animae talis esse debet, quae tendat ad quietam securitatem, non quae augeat inquietum laborem. IV, 1489. **Actio** bona perducit ad semper vigilantem quietem. IV, 1489. **Actio** quietorum, et otium beatorum. IV, 1463. Ad bene agendum spes non habenda in homine. X, 886. **Vide** Gratia, Opera. **Agere**, nec perficere bonum sive malum, quid sit. V, 818. **Vide** Actio.

Agri plus est, quam regi. X, 325. **Aguntur** homines ut agant. X, 573, 918. **Agis**, si agaris; et bene agis, si a bono agaris. V, 748, 836.

Agenses in rebas duo cognita Antonii vita nuntium saeculo remittunt. I, 763

Agarus, quid et quo tempore prophetaverit. IV, 1467; VII, 593; propheta erat in captivitate Babylonica. IV, 1917, propheta vit reparacionem Jerusalem. IV, 1917. **Aggae** locus vindicatur contra Manichaeos. V, 330. **Aggae** non favet Donatistarum schismati. IX, 670.

Agga. IX, 235.

Agilis et Romanus a Paulino ad Augustinum missi. II, 132, ab Augustino cum magna jucunditate suscipiuntur. II, 132.

Agnesis. II, 1063.

Agnes Virgo et Martyr. V, 1250, 1265.

Agnoscere in Scriptura aliquando idem sonat, atque gratum habere. IV, 1374. **Agnoscere** Dei multis Scripturae locis, servare est; non agnoscere, damnare est. IV, 1856. **Agnoscere** Deum peccata, pro non ignoscere. IV, 947.

Agnosius Episcopus Maximianista. IV, 580.

Agni vel **agnae** pro tempore et artus ovium. III, 572. **Agnus** in lacte matris suae non occiditur, propheta de Christo. III, 652. **Agnus** Paschalis figura Christi. III, 608. **Filius** mysteria. VI, 605. **Agnus** significat innocentiam sapientiae ruminantis. IV, 1834. **Agnus** immaculatus Christus, quomodo. IV, 763. **Agnus** sequi quocumque ierit, proprium Virginum. VI, 407.

Agon Christianus. VI, 289.

Agonistici appellati a Donatistis Circumcelliones. IV, 1732.

Agonotheta diabolus. IV, 1839.

Agri nomine, castella, municipia et coloniae vocari solent. III, 1206. **Ager** Domini mundus iste. III, 108; IV, 1930. **Ecclesia** Dei. IV, 1440. **Agri** Domini cultura. VI, 695. **Duo** in agro, clerici sunt qui gubernant Ecclesiam. IV, 1279, 1730.

Agrariae leges. VII, 107.

Agricola perdit quod seminat; sic perdenda nunc anima. V, 1456. **Agricultorum** peccata. IV, 886. **Agricola** noster est Deus. IV, 802. **Homines** vero operarii hujus Agricola. IV, 802. **Deo** quasi agricola, fructus de eo quod seminavit, affertur. IV, 1518.

Agricultura plurimi delectantur. III, 1301. **Filius** encomium. III, 1301, 1305. **Agricultura** omnium artium innocentissima. VIII, 37. In usu esse coepit apud Graecos regnante Argo. VII, 564. **Ante** peccatum non erat afflictio laboris. III, 378. **Agriculturae** opus allegorice. III, 579. **Agriculturam** cur auditoribus suis permitunt Manichaei, in caeteris accusant. VIII, 57.

Agrippinus episcopus Carthaginiensis. IX, 606, 1746. **Agrippinus** Cyriani. IX, 133; baptizatus ab haereticis non rebaptizandi consuetudinem deserere prior tentavit. IX, 133, 134, 140, 145, 150. **Difficultas** opponitur. IX, 135. **Agrippinus** etiam aliter sentiret, unitatem non deseruit. IX, 140.

Agas. VIII, 583.

Agas, quomodo Latine reddi solet. IV, 1020, 1187, 1593.

Agas. VII, 506.

Alae duae caritatis. IV, 1347, 1791, 1952. **Alae** orationis duae, jejunium et eleemosyna. IV, 482.

Alaricus. V, 624, Romam evertit. I, 647; prima urbis obidione an. ccccvi exente hanc cladem populo Romano infert. II, 305. **Not.** a. Urbe capta jussit inviolatos servari qui ad loca sancta confugissent. VII, 13, **not.** 2, 17, 43, 48. **Militem** Alarici humanitas. VII, 48.

Alba ab Ascanio aedificata est. VII, 80; quo tempore. VII, 577. **Alba** Romae mater est propior quam Troja. VII, 80. **Tullo** Hostilio exiugnata est. VII, 89. **Latinorum** reges, post Albam conditam. Albanorum reges dicti sunt. VII, 577. **Albanis** impie bellum intulerunt Romani. VII, 89, et injuste. VII, 89.

Albicerius divinus professione apud Carthaginem. I, 925, consulentibus mira quaedam et certa respondebat. I, 925, interroganti cuidam ut diceret quid anima voleret; Virgilio versum eum cogitare respondit; eundemque versum securus recitavit; licet ineruditus. I, 915.

Albina mater Melaniae. X, 359. **Not.** Albina, Pindanus, Melania, etc. II, 471. **Not.** Alypium et Augustinum per Hieronymum salutant. II, 928.

Albinus Acolythus ecclesiae Romanae. II, 867, 868, 871, 874.

Albor in cute lepra est, non candor. IV, 857.

Albulus fluvius, nunc Tiberis. III, 203.

Album ad Deum pertinere dicunt Manichaei, nigrum ad Nylen. VIII, 596. **Albis** vestibus induti post baptismum. V, 678, 1092.

Al ibidius tri litia. VII, 415.

Alcimus pontifex factus, licet a genere sacerdotali esset alienus. VII, 606.

Allecto furia infernalis. VII, 88.

Alexander rex atque Pontifex apud Juratos. VII, 606.

Alexander Macedo Alexandriam condidit. I, 1, 795; regnum ejus magnam locis, sed brevissimum tempore. VII, 117, 118.

incentissima, sed minime durissima potentia. VII, 602; in
 vel templo hostias immolavit, sed non vera pietate. VII,
 606. De sacris deorum ad Olympiadem matrem scripsit. VII,
 256, 358.

Alexander vetus hæreticus cujus meminit Hieronymus.
 I, 252, 286. In epistola ad Galatas commentarios reli-
 quit. II, 232.

Alexandra Regina Judæorum. VII, 606.

Alexandria. VIII, 911, 966.

Alienari a vita Dei, quam magna poena. VI, 539.

Alienatio a sensibus et a spiritu malo, et a bono fieri po-
 test. III, 470, quoniam discrimine. III, 470.

Alienigena qui. IV, 648, 731. Alienigenæ, qui totam felici-
 tatem non putant, nisi per ræsentem. V, 204, 205.

Aliena possidentur, cum superflua possidentur. IV, 1922
 Alienum a conscientia, quod alienum ab opere: quod alien-
 um est a conscientia, alienum videtur a scientia. IV, 554.
 Alienus est, quisquis ex tuis nihil tibi prodest. IV, 553.

Alimentum. Præter cibum et potum, tertium est alimen-
 tum aurarum. X, 515. Alimenta, medicamenta quotidiana.
 VII, 600. Augustinus a Deo edoctus, ut quemadmodum me-
 dicamenta, sic alimenta sumpturus accedat. I, 797, 798. Ali-
 mentorum sumendorum regula. III, 1337. Alimentum sola
 salutis causa sumendum. I, 797. Usus alimentorum et ligni
 vitæ in paradiso. X, 772.

Allegoria quid. IV, 1347; VIII, 1068. Allegoriæ plures spe-
 cies. VIII, 1068. Allegoria quadruplex, historia, facti, ser-
 monis et sacramenti. III, 168. Hæc regula in omni allegoria
 retinenda est, ut pro sententia præsentis loci consideretur,
 quod per similitudinem dicitur. IV, 116. Allegoriarum uti-
 litas. II, 214. Allegoria usus est ipse Christus in Evangelio.
 VIII, 70.

Alleluia. *Vide* Halleluia.

Allevare aliquem, pro interficere. III, 824.

Alligamenta contritionum, sacramenta. IV, 1905.

Alloj hyl mystice. III, 118; IV, 648, 721.

Alman fluvius non procal ab Urbe in Tiberim influens.
 VII, 50. *Not. (c).*

Alogia dicitur, cum epulis indulgetur, ut a rationis tra-
 mite devietur. II, 141. Alogiare est epulis indulgere, ita ut
 a ratione devietur. III, 1423.

Alogi hæretici. VIII, 31.

Altare. I, 778; IX, 202. Altare Christi. IX, 220. Altare li-
 gnæum. IX, 190. Altare cælestè, quod nemo tangit indig-
 nus; et altare visibile, quod nulli tangunt indigni. IV,
 193. Altare subline invisibile, quo non accedit injustus: ad
 illud altare illo solus accedit, qui ad istud securus accedit.
 IV, 479. Altare erectum super reliquias stephani. V, 1438,
 et asper corpus Cypriani. V, 1425. Altaria Martyribus ipsis
 non crignantur, sed Deo. V, 1251, 1438. Ad altare Dei re-
 ciantur suo loco Martyres et sanctimoniales defunctæ. VI,
 425. Martyres ad altare meliorem loco recitantur. V, 1251.

Altaris oblatio. II, 637. Altaris sacrificium pro mortuis.
 VI, 609. Ad altare fieri memoriam sui desiderat Monni a ia
 extremis. I, 778. Altare, vel quod accipitur de altari. V,
 562. Ex altari dispensatur victima sancta. I, 778. Recipitur
 apud Carthaginem mos cantandi psalmos ad altare. I, 654.

Altare spirititaliter fidem accipere debemus. III, 1242. Al-
 tare Dei cor nostrum. VII, 290.

Altercandi studium damnatur. III, 1308.

Alternantia in creatura mutabili movere nos non debent.
 VI, 151.

Altitudo. Nullum corpus est quod longitudine, latitudine,
 et altitudine careat. I, 1038, 1048. Altitudo corporis, aliæ-
 que dimensiones explicantur. I, 1038. Altitudo spiritualis.
 IV, 1728.

Altus est Deus, et ab humilibus contingitur. IV, 947,
 1205.

Alypius Thagaste oriundus. I, 724, parentibus primatibus
 municipibus. I, 724, corporis statura brevis. I, 967. Alypii
 cognatus Romanianus. II, 110. Alypius, natu minor Augusti-
 no. I, 724. Augustino amicissimus a primis annis. I, 724, ab
 eoque frater cordis sui dicitur. I, 760. Alypius Augustini
 Thagaste et Carthagine in Rhetorica auditor. I, 724. Alypius
 a minori ætate magnam virtutis indolem præferbat. I, 724.
 Carthagine ut fur apprehenditur, sed mox liberatur. I, 726,
 Carthagine spectaculis deditus, a Circensium insanis revoca-
 tur oburgatione Augustini. I, 726; Romam venit ante Au-
 gustinum ut jus discat. I, 726. Alypius fortissimus domitor
 corporis Italicum glaciæle solum nudo pede obterit insolito
 ausu. I, 760. Spectaculorum gladiatorum amore incredi-
 bili, incredibiliter abreptus est. I, 726. Manichæorum su-
 perditione cum Augustino involvitur. I, 726.

Alypius Mediolanum cum Augustino profiscitur. I, 727,
 continentissime vivit. I, 730. Augustinum ab uxore ducenda
 prohibet, quo simul sapientie libere vacent. I, 730. Asses-
 soris munere tertium fungitur. I, 727, 734. Dum assidet co-
 nuli largitionum Italicarum, ejus integritas a potentissu-

mo senatore, et sollicitationibus et malis tentatur. I, 727.
 Alypius abstinet se ab ararum Prætoriani usu præ justitiæ
 amore. I, 727.

Alypius putat credi a Catholicis non esse in Christo ani-
 mam et mentem hominis, Ideoque ad fidem pigre movetur.
 At postea errorem huic Apollinaristarum esse intelligit.
 I, 746. Alypius Augustini ad Deum conversi proposito bonæ
 esse adjungit. I, 761. Alypius secedit cum illo in agrum
 Cassisiacum, catechumenus cum catechumeno. I, 766. Dispa-
 rat cum Augustino de finibus bonorum et majorum. I, 732.
 Christi nomen litteratis illis lucubrationibus inseri dedi-
 gnatur, sed postea respiscit. I, 765. Illic Augustino suam
 operam confert in edendis libris, de Ordine et de Acade-
 miis; interlocutoris personam in istis ita sustinens, ut ipsa
 ejus verba sint, quæ litteris mandata fuerunt. I, 908. Aly-
 pius remeat Mediolanum nomen inter baptizandos cum
 Augustino daturus. I, 769. Alypius baptizatur. IV, 169.

Alypius Thagastensis episcopus. IX, 607, 700. Alypium
 patrem et fratrem salutem Hieronymus. II, 156. Ad Alypium
 Eusebii episcopi Constantino-politani historiam mittit Pauli-
 nus. II, 212, mittit et panem unum. II, 100. Alypium quanti
 Augustinus æstimaret. II, 90. Alypius ob abdicatorem spe-
 culi, ob reclusam carnem et sanguinis, et solitudinem laeta-
 tus. II, 95. Alypii historiam Augustinus Paulino scripturam
 se sponte. II, 110. Alypius ad sextum rescribit. II, 867.
 Alypius et Augustinus Julianum et ejus familiam bonis mo-
 ribus imbuerunt. II, 848. Alypio et Augustino cohortantibus,
 multis jam paratis numquam remisit Demetrius. II, 848. Aly-
 pius benignissime ac sincerissime acceptus a Beneficio Pa-
 pa. X, 549. In Alypium multa contumeliosa et indigna cla-
 marunt Hyponenses cum Pinianum ad presbyterium postu-
 labant. II, 477, 481. Juliani calumnia in Alypium. X, 1065,
 1066. Alypius vernula peccatorum Augustini a Juliano dicitur.
 X, 1055. Augustinus Alypio verborum, Alypius Augu-
 stino rerum magister effectus est, professione ipsius Au-
 gustini. I, 1007.

Amaccura. IX, 221.

Amalech, interpretatur Populus linguens. IV, 1055.

Amian, interpretatur Frater ejus. IV, 1110.

Amaricantes. IV, 88, 796, 816, 1750.

Amaritudo. Quocumque se converterit anima, in terrenis
 rebus amaritudinem invenit: unde dulcescat non habet,
 nisi levet se ad Deum. IV, 1085, 1086. Amaritudines dulcedi-
 ni vite temporalis cur Deus miscet. IV, 1213, 1795. Amari-
 tudines miscet Deus delectationibus etiam innocentibus,
 ut amorem non habeamus nisi vite æternæ. IV, 458.

Ambracum Propheta quid quando prophetavit nos invenit.
 VII, 587.

Ambrosiorum miseria. I, 724.

Ambrosius episcopus. II, 759, 778.

Ambrosius episcopus Mediolanensis. X, 866, laudatur. I,
 717. Celibatus ejus, occupationes et studia. I, 720, 721.
 Ambrosius in litteris secularibus et ecclesiasticis eruditus.
 X, 1157. Omni die Dominico verbum Dei tractat ad popu-
 lum. I, 721. Ambrosius diligitur a Monnica perinde atque
 Angelus Dei. I, 719. Ambrosius benigne excipit Augusti-
 num, qui studiose ipsam conclusionem audit. I, 717. Am-
 brosius, consulenti Augustino quod potissimum de Scripturis
 legere debeat, quo sese ad baptismum comparat, Isaiam
 præscribit. I, 769. Augustinus per Ambrosium conversus et
 baptizatus. X, 645. Ambrosii ore potissimum Deus Augusti-
 num ab errore liberavit, et per illius ministerium gratiam
 salutaris baptismi huic indulsit. II, 152, 620.

Ambrosii persecutio. II, 177. Ambrosius persecutionem a
 Justina Augusta Ariana patitur. I, 770. Excubat plebs in
 Ecclesia mori parata cum Episcopo. I, 770. Tunc Hymni et
 Psalmi ut canerentur secundum morem Orientalium partium,
 ne potius maroris tædio tabesceret, institutum est,
 et ex illo retentum. I, 770.

Ambrosius synaxes ad memorias martyrum prohibet. I,
 719. Ambrosius corpora SS. Protasii et Gervasii divinitus de-
 tegit. I, 770; VII, 761; IX, 450. Ambrosium adhuc vivum,
 obsecrabant demones ut sibi parceret. VI, 608. Ambrosius
 in observando sabbati jejunio, servandum esse morem Ec-
 clesiæ in qua quisque versatur, respondit. II, 151, 201.

Ambrosii dilectione Paulinus ad fidem innotuitus est. II,
 102. Ambrosium Paulinus patrem suum vocat. II, 102. Am-
 brosii presbyter censetur Paulinus. II, 102.

Ambrosii mors contigit an. CCCXCVII, 4. April. II, 151,
 152. *Notas vide.*

Ambrosius hæreticorum expugnator. X, 1368. Ambrosius
 Pelagio opponitur. X, 381. Ambrosii doctrina opposita Pel-
 agianis. X, 681. Ambrosius peccatum originale agnovit. X,
 1032, 1157. Neminem sine peccato esse docuit. X, 281.
 Ambrosii sententia pro peccato originali. X, 578, 409. Am-
 brosii testimonia contra Pelagianos. X, 632. Ambrosii doctri-
 na tribus Juliani erroribus opposita. X, 674, 675. Ambrosii
 fidem et purissimum in Scripturis sensum, ne inimicus qui-

dem, teste Pelagio, ausus est reprehendere. X, 1052. Ambrosius, si viveret, rimum seipsum, deinde ceteros ementatorem in materia de peccato originali, dicebat Julianus. X, 1408, 1414. Ambrosius quamlibet sanctus nequam auctoritati scripturæ canonice comparandus. X, 381.

Ambrosius inter scriptores ecclesiasticos flos quidam entituisse speciosus, dicitur a Pelagio. 1228, 1250. Ambrosius Pelagii ore inagropere laudatus. X, 581, 583, 581, 409, 410, 436, 445, 466, 432, 661, 671, 695, 1070, 1080, 1157, 1274, 1345, 1378, 1402, 1411, 1412.

Ambrosius Mariæ virginitatem defendebat. X, 445. Hancock rem Manichæus a Joviniano appellatus. X, 445. Ambrosius scripsit contra eos qui Dominum profecisse de libris Platonis contemdebant. II, 125. Ambrosii de Christi justitia sensus. X, 1064. Ambrosii sententiam de videndo Deo amplectitur Augustinus II, 620. Ad veteris legis interpretationem quasi regulum contemendans, sæpe inter concionandum dicebat, Litera occidit; spiritus autem vivificat. I, 723. Ambrosius interpretationem Origenis in quibusdam sequutus est. II, 261.

Ambrosius expositio in Isaiam. X, 652, 655, 654, 647. In psalmum XLVIII. X, 646. In librum Tobie. VI, 579. In Lucam. X, 645, 1024. Ambrosii lib. de Isaac et Anima. X, 671. De Sacramento regeucrationis seu de philosophia. X, 683, 687, 690. Apologia prophetæ David. X, 652, 645, 1024. Ambrosii liber de Fuga sæculi. X, 635, 634, 689, 1005. De Arca Noe. X, 652, 674. De Bono mortis. X, 635. Liber I. De Penitentia contra Jovinianos. X, 653. Lib. de Paradiso. X, 682, 688.

Ambrosianus versus. I, 777.

Ambrosiana basilica. I, 770.

Ambulare secundum carnem et secundum spiritum. V, 848. Ambulare non secundum hominem, sed secundum Deum. VI, 556. Ambulare nostrum, est fervere in itineribus bonorum operum. IV, 290. Ambulare viam pigris melius est, quam præter viam fortiter currere. IV, 259. Ambulans in via fidei, perducitur ad speciem. IV, 1854.

Amen vox hebræa. III, 1694. Quare non est interpretata. III, 1694. Quid significet. *Ibid.* Amen, idem ac verum est. V, 1633. Amen interpretatur verum, non quomocumque, sed mystica religione. VIII, 313. Amen, ad invocationes Antistitem respondet populus. VI, 530. Amen, fideles Eucristiani accipientes respondent. V, 1247, 1469. Amen et halleluia diebus Passionis et Resurrectionis Dominicæ per totum mundum cantur. IV, 177. Amen et halleluia propter sanctorum auctoritatem servata sunt. III, 42. Amen et halleluia tota erit beatorum actio. V, 1530. Amen amen ad aliquid affirmandum assumitur. III, 649.

Amicitia quid sit. VI, 22; X, 550. Amicitia est rerum humanarum et divinarum cum benevolentia et caritate consensio. I, 941; II, 1071. Amicitia multo amore constat. VI, 175. Amicitia similibus moribus confit. III, 243. Amicitia vera est caritate æternitatis et veritatis nanat. II, 067. Non est vera amicitia, nisi eam Deus adglutinet inter ipsi hærentes caritate. I, 096. Amicitia nusquam nisi in Christo fidelis est. X, 550. Illa est lex amicitia justissima, ut sicut non minus, ita non plus quisque amicum, quam seipsum diligat. I, 875.

Amicitia nullius rejudianda. VI, 82. Amicitia hominis parum prodest, et quoadque multum nocet: secure optatur amicitia Christi. II, 1718. Amicitia offerenda his qui eam a nobis petere non audent. VI, 83. Illum in amicitiam receptum possumus dicere, cui omnia consilia nostra refundere audeamus. VI, 83. Temerarius benevolentia judicium cavendum est erga eum, cujus nonnisi bona statim apparent. VI, 83. Ab animo non repellendus, cujus primo non nisi mala innotescunt. VI, 83. Sine fide de amicitia non constat. VI, 173. Amicitia amor amat quod non videtur. V, 1692.

Amicitia alia consuetudinis, alia rationis. V, 1691. Amicitia aut propter se solum petenda sit. VI, 21. Amicitia amor sit gratuitus. V, 1692. Amicitia non pensanda temporalibus commodis, sed gratuito amore putanda. II, 667. Amicitia pereunte, connubiorum, cognationum et affinitatum vincula in animo non servabuntur. VI, 173. Amicitia simulata nihil amari. VII, 632. Amicitia res plena timoris et sollicitudinis. VII, 634.

Amicitia malorum inimica. I, 682. Amicitia mundi hujus, fornicatio est a Deo. I, 670. Amicitias civium Babyloniarum affectas, vide ne incipiat te delectare Babyloniam, et obliviscaris Jerusalem. IV, 1768. Miser est omnis animus victus amicitia rerum mortalium. I, 697.

Amicum nihil est homini siue homine amico in quibuslibet rebus humanis. II, 495. Bene quidam dixit de amico suo, Dimidium animæ meæ. I, 606. Amicus nullus inter hiqnos. IV, 1170. Amicum ille veraciter amat, qui Deum amat in amico, aut quia est in illo, aut ut sit in illo. V, 1472. Amicum propter Deum amat, qui Dei amorem amat

in amico. VIII, 431. Amicos amicum in Deo certius habet. II, 72. Solus nullum eorum amittit, cui omnes in illo cari sunt qui non amittitur. I, 690. Beatus qui amat Deum et amicum in Deo, et inimicum propter Deum. I, 669. Amici veri indicium, si in religione consentit. I, 941. Amici non amittunt, qui in rebus tantum humanis consentiunt. II, 1672. Inconstantia ejus qui ex caritate amicus est non timenda. II, 250.

Amicorum verorum et bonorum fides non ficta et nutu dilectio consolatur nos in hac vita. VII, 634. Amici obijurgare metuentes, plerumque minus utiles quam inimici jurgantes. II, 247. Amicus ne admoneat amicum, verecundia impedire non debet. II, 671. Amicus non omnibus qui parci, nec omnibus qui verberat, inimicus. II, 323. Nihil sic robat amicum, quemadmodum oneris amici portatio. VI, 80. Amicorum vitia non amanda. V, 323. Amicus malum suadens. V, 301. Amici et boni ad bonum, et mali ad malum, multum valent. V, 537. Amicus hominis veraciter esse non potest, nisi fuerit ipsius primitus veritatis. II, 667. Amicus recti non est, qui mallet id quod rectum est non juberi. IV, 825.

Amicus et inimicus unæ vix dignoscitur. V, 322. Amici bona voluntas non videtur, sed creditur. VI, 171. Nec benevolentia ejus nobis constat sine fide. VI, 171.

Amici mors amara, amarior mutatio. VII, 633. Quid in morte amicorum vere consolatur. VI, 655. Prodest aliquid, cognoscere quæ amara et tristitia sunt erga carissimos nostros. II, 363.

Amicus Dei non efficitur quiescum nisi purgationis moribus et sincera caritate. III, 175. Si voluntatem Dei nosse quisquam desiderat, fiat amicus Deo. III, 173.

Amicus nocte interpellatus ut det tres panes ad rediciendum amicum. V, 619. Amissionem rerum quas habet natura, devitat. III, 386. In amissione rerum temporarium, nihil perit sanctis. VII, 25.

Amisisse amicum dicitur, qui speratum non proceperit. III, 333.

Ammanitæ ex Lot propagati. III, 762.

Amedera. IX, 221.

Ammon interpretatur Filius populi mei, sive Filius marioris. III, 818; IV, 1035.

Ammonius episcopus. X, 682, 663.

Ammonius medicus. VII, 761.

Anno. Anare, quid sit. VI, 25. Non amares aliquid nisi pulchrum. I, 701, 1185. Anare homo unde se putat fieri beatum. VI, 672. Anari inognita un possunt. VIII, 952, 954, 971, 875, 974, 910. Qui amat, non laborat. III, 1711. Non omnia quibus utendum est diligenda sunt. III, 27. Quod amas ad tempus, aut subducitur tibi, aut subducitur illi. V, 1653. sine dolore non pereant, quæ cum amore possessa sunt. VI, 156, 263. In saeculo non est quod possit anare Christianus. VI, 670.

Anastasia patriæ nostræ cantanda, non vetera. IV, 807. Amatores lubrici, ut sicut formosæ fallaces, non carant reprehensores veraces. IV, 282.

Anare Deum, nihil melius invenit. V, 1551. Ad amorem Dei, magnum incitamentum est Christi incarnatione ductum. VI, 314, 330. *Ide* Amor. Amari Deus non potest, nisi habeatur. V, 211. Deus continuo cum amatur, habetur. V, 211. Amandus Deus super parentes. V, 4512. Amandus est Deus gratis. V, 905, 1646. Amare Deum gratis, pietas est. V, 568. Amare gratis Deum, quid sit. IV, 626, 638, 263, 1404, 1745. Amare Deum gratis hoc est, de Deo Deum sperare. Ise sufficit tibi, præter illum nihil sufficit tibi. V, 1409. Si adhuc propter penam timens Deum, nondum amas quem sic times. III, 2049. *Vide* Caritas, dilectio. Id quod nihil est aliud habere quam nosse, non potest deesse dum amatur. VI, 25. Præceptum diligendi Deum toto corde, nullam viam nostræ partem relinquit, quæ vacare debeat. III, 27. Amor iste fluvio comparatur. III, 27.

Anandus Deus propter ipsum, et proximum propter Deum. V, 1172. Anare aliquem hominem pro Christo, adulterium est. III, 1497. Amamus Deum de Deo. V, 210, 923. Novit Deus in unoquoque nostrum, et odisse quod fecimus, et amare quod fecit. III, 1923. Amat Deus suum, etiam in vitiosis, vel salvatione beneficium, vel damnatione judicium. III, 1923. quantum nos Deus, et quæles dilexerit, cur necesse est cognoscere. VIII, 988.

Amat recte proximum qui agit etiam in ipse toto corde, tota anima, tota mente Deum diligat. III, 27. Qui diligit fratrem, Deum diligit, quare. VIII, 967, 968. Quamvis et proximum et seipsum juste diligunt. VIII, 986. Amare non sic debemus homines, quomodo gulosi turdos. III, 2058. Amamus homines in quibus est aliqua scintilla caritatis, et e contra. III, 1403. Unde amatur aliquis qui putatur justus, et non est. VIII, 966. Bonos imitare, malos tolera, omnes ama. VI, 347. Amandi nondum quid, ut sint; qui jam sunt, ardentius diligendi. VI, 544. Quid in his diligendum. VI, 548. Animus plus amatur quam corpus, etiam in alio homine. II, 1420. Non opus est ut qui amat, excitetur ad quem

amico ferendam. II, 1730. Amari cupiebat Augustinus non in se, sed in Christo. II, 1425. Amari et superiores ab inferioribus amant. VI, 315. Amare. *Vide* Amor.

Amat semper se et suum corpus homo. III, 27, 29. Praecipendus est modus homini quo se et corpus suum diligit. III, 28. Amare se, et negare se. V, 1456

Amas caritate, quidquid bene amas. V, 160. *Vide* Amicitia, Amor, Diligere. Tanto sumus dilectione pleniore, quanto sauiore sumus a timore superbiae. VIII, 957, 958.

Amandi inferiora modus. V, 1634. Amarus factus mundus, amari non desinit. V, 1419. Amor mundi si habitat, non est qua intret amor Dei. III, 1903. Amando Deum efficiuntur Dei: amando mundum, dicimur mundus. V, 678.

Amor pondus est, quo animus fertur quocumque fertur I, 818; II, 677; VII, 342. Amor hoc animis, quod pondus est corporibus. II, 212, 213. Amor manus animae. V, 694. Pes animae. IV, 124. Amore anima movetur tanquam ad locum quo tendit. IV, 124. Amor cursus est. IV, 441. Amor vacare non potest. IV, 260, 1618. In eo quod amatur, aut non laboratur, aut et labor amatur. VI, 448. Amor a dolore an vacare possit. IV, 308. Amoris vulnus. V, 1368.

Amor omnia seva et inmania prorsus facilia et prope nulla efficit. V, 444. Amore dura quaeque nitescunt. V, 444. Amore trahitur animus. III, 1008. Nihil est tam ferreum atque durum, quod non amoris igne vincatur. I, 1328. Nulla maior ad amorem invitatio, quam prevenire amando. VI, 314. Amor ipse an amandus est. VI, 23. Amor ipse quo bene amatur quod amandum est, ordinate amandus. VII, 467. Amor ipse amatur. VII, 341. Amoris vicissitudo in amato quaeritur. V, 211. In rebus maxime animus solentis intendere quas amamus. I, 1184. Quando quisque quod amat, habere videtur, felix vocatur: vere autem felix est, non si habeat quod amat, sed si id amet quod amandum est. IV, 202. Amate, sed quid ametis videte. IV, 200. Nihil aliud curae esse debet quomodo vivatur, nisi ut quod amandum est eligatur. V, 585. Amor animae. *Vide* Anima. Amor ad omne recte factum, et ad omne peccatum amor et timor ducit. IV, 1026. Ex amore suo quisque vivit, vel bene, vel male. VIII, 228. In hac vita virtus non est, nisi diligere quod diligendum est. II, 671, 673. Amor cum pravus est, vocatur cupiditas aut fihido; cum autem rectus, dilectio vel caritas. IV, 124. Amor et dilectio non differunt. VII, 410.

Amor aut ascendit aut descendit. IV, 1620. Non praecipitur amor nisi Dei et proximi. III, 27. Amor Dei et proximi finis et plenitudo Scripturae. III, 34. Amor verus quo ordine comparatur. V, 1634.

Amari se jubet Deus ab homine; et nisi faciat, nitatur ingentes miserias. I, 663. Summo amore ad Deum tendere jubemur. I, 1316. Quia novit Deus hoc nobis prodesse ut amemus eum, laudando se, a nobilibus se facit. IV, 1860. Deus sagittat cor amantis, ut adjuvet amantem; sagittat, ut faciat amantem. IV, 1590. Virtus ad beatam vitam ducens nihil omnino nisi summus amor Dei. I, 1522. Omnia nobis dicunt ut Deum amemus; nec cessant dicere omnibus, ut sint inexcusabiles. I, 782. Ad amorem Dei excitat mundi pulchritudo. IV, 1887, 1892.

Amor Dei ex toto corde est cultus Dei, vera religio, recta pietas, debita servitus. VII, 281. Pietas cultus Dei est, nec colitur ille nisi amando. II, 536. Summa et vera sapientia est in praecipio illo primo, Diliges, etc. II, 536. Amor stravissimum Deo incensum. VII, 279. Amor, genitus columbae. III, 1425. Amantium mustum sicut lacrymae contributorum. IV, 1061. Nec amor noster erga Deum sine spe est, nec sine amor spes, nec utrumque sine fide. VI, 232. Qui recte amat, recte credit et sperat: qui vero non amat, inaniter credit et sperat. VI, 288. Melior est animus cum obliviscitur sui praecaritate Dei. I, 1508. Deus praecipue et solus diligendus, quia nihil eo melius. II, 672. Modus amandi Deum est sine modo amare, ex epist. Severi. II, 419. Non possumus metiri, ut sciamus quantum desit a nobis amoris ad id quod sat est. I, 848. Totum exigit te, qui facit te. V, 212.

Amor Dei gratuitus spem mercedis non tollit. V, 1483. Sicut pii gratis amant Christum, sic impii gratis oderunt. IV, 1432. Amore casto colendus est Deus. IV, 626, 638, 928, 1101. Minus Deum amat, qui cum Deo aliquid amat, quod non propter Deum amat. I, 796. Quod non propter se amatur, non amatur. I, 881. Castus timor venit de amore. IV, 1682. Timore non perit amor, ubi castus est timor. IV, 1592. Amor causa cor bonum recte facit. X, 586, 788. Amat Deum omne quod potest amare, si vesiculis sive nascens. I, 869. Amare Deum plene non possumus, quia eum non videntur, IV, 1802. Quem cognoscere volumus prius plena caritate diligamus. I, 1331.

Amor Deum facit praesentem. II, 672. Amor Dei facit ut mors non modo contemnatur, sed etiam desideretur. Qui solum Deum amat et proximum propter Deum invictus est. III, 160. Ibi est locus quietis imperturbabilis, ubi non dese-

ritur amor, si ipse non deserit. I, 701. Stans in terra, in caelo es, si diligas Deum. IV, 1085. Amaudo, cor ad Deum levatur. IV, 1083. Quanto ius amaveris, tanto plus addecedes. IV, 1063. Amando Deum adscendis, amando saeculum cadis. IV, 1067. Nondum coepit esse amor Dei, qui eligeret in affluentia bonorum saecularium semper esse, et faciem Dei non videre. IV, 1080. Necessae est ut parum diligat Deum, qui non ab illo, sed a se ipso bonum se arbitratur effectum. II, 576. Amore Dei nolle laborare, quam pudendum. VI, 448. Amore petitur, amore quaeritur, amore pulsatur, amore revelatur, amore denique in eo quod revelatum fuerit permanetur. I, 1323.

Amorem Dei non donat, nisi ipse Deus, nec aliter nisi per Christum. VII, 730. Non amaretur Deus nisi per Spiritum sanctum. I, 745, 848. Quo nisi Deo plenus est, qui plenus est dilectione. VIII, 968. quis veraciter laudat, nisi qui sinceriter amat? II, 357. Libere laudas, quod laudando amas. IV, 1745. Agendum in Deum tum apparet, si amantur lucra Dei. V, 1358. Agendum est ut ceteri nobiscum Deum ament. IV, 929. Amor Dei principium civitatis caelestis, amor sui principium terrenae. VII, 436.

Amor Dei in homines commendatur. VI, 314. Amat semper Deus, sive blanditur sive minetur. VIII, 964. Amoris Christi erga sponsam ignora, Spiritus sanctus et sanguis. IV, 1170. De solo amore Christi in nos certi sumus. IV, 1292. Unde probari queat, an Christus ametur. IV, 1681.

Amanti Deum nec temporalium poenarum, nec imperalium legum, nec gehennarum timor est necessarius. II, 803. Amor Christianus Deo, humanae timor regibus debetur. IX, 45. Si omnes humanae actionis motus ad Dei et proximi amorem referamus, mundabimur. I, 1186. Dilectionis Dei virtute homo inferiora ordinat, nec ab eis sordidatur. I, 1187.

Amor proximi. Vita bona et honesta non aliunde formatur, quam cum diligitur Deus et proximus. II, 523, 557. Anima tenet ordinem, sed sa tota diligens quod supra se est, id est Deum; socias autem animas, tanquam seipsam. I, 1187. Non diligit proximum tanquam tei sum, si non ad bonum, ad quod ipse tendis, adductus. I, 1332. Si placent animae, in Deo amentur et ad eum rapiantur. I, 703. Disce amare in creatura creatorem, et in factura factorem, ne teneat te quod ab illo factum est, et amittas eum a quo et ipse factus es. IV, 459.

Amandus homo secundum Deum; quia et teipsam sic debes diligere. IV, 1810. Proximum sicut se; sicut diligit, qui eum ad similem Dei dilectionem quantum inest perducit. II, 490. Regula dilectionis proximi est, ut quae sit i quisque vult bona i roveure, et illi velit; et quae sibi accidere mala non vult, et illi nolit. III, 161. Qui diligit proximum, agit quantum potest, ut salvus corpore salvusque animo sit; quodque ad animam pertinet, ut primo timeat, deinde diligit Deum. I, 1334. Cum omnibus quos pariter diligit homo prodesse non possit, nisi conjunctioribus prodesse malit, injustus est. III, 163. Non sic ab homine homo diligendus est, ut diligantur affines et cives, propter necessitudines temporales, quas odisse oportet. III, 161. Amare hominem, ut ex eo aliquid temporalis voluntatis aut commodi capias, laetum et detestabile vitium est. III, 161. Facile est malos odisse, quia mali sunt; raram eos diligere, quia homines sunt. II, 634. Praecepto de diligendo Deo et proximo, non litterae philosophorum, non leges civitatum comparanda. II, 524. Hominem recte diligere non novit, quisquis eum non diligit qui hominem fecit. II, 1072. Illud maxime timendum est, ne se quisquam credat, contempto proximo, ad Deum quem diligit esse venturum. I, 1332. Nullus certior gradus ad amorem Dei, quam hominis erga hominem caritas. I, 1187, 1334. In amore proximi; sicut quasi cunabula caritatis Dei. I, 1187.

Amor hominis in hominem alius rectus, alius perversus. V, 1690. Amoris liciti gradus. V, 1690. Amor parentum. V, 1512. Uxoris. V, 504, 1513. Filiorum. V, 566, 1513. Inhumanum est non amare in homine quod homo est, sed amare quod illius est. I, 161. Amemus Dominum, amemus Ecclesiam ejus; illum sicut patrem, istam sicut matrem. IV, 1140.

Amor inimicorum. Cur Dominus praecipit diligendos inimicos, et odio habendos parentes et filios. I, 615. Qui inimicum odit, is odio se ipse gravius vastat, quam aut inimicum vastet, aut ab inimico vastetur. I, 674.

Amores duo, socialis et privatus. III, 457. Amores omnes prius sunt in hominibus de se, et sic de alia re. V, 1634. Qui se diligit, non aliud esse vult quam beatum. VII, 270. Solus se novit diligere, qui Deum diligit. I, 1334. Se spiritualiter diligit, qui ex toto quod in eo vivit, Deum diligit. I, 132. Nisi diligat Deum, nemo diligit se ipsum. II, 499, 708. Timere et amari velle ab hominibus non propter Deum, misera vita est et foeda jactantia. I, 803. Duo tantum pra-

repta caritatis data sunt, quia homo et Deum et seipsum eadem dilectione diligit. II, 672. Amor sui non diu subsistit in se, sed cito in vanis evanescit. V, 585. Sibi placentes multum Deo displicent. I, 806. Animus si placet sibi, tanto fit minor, quanto se cupit esse majorem. I, 1508. Amor sui perversus, verius est sui contemptus. V, 1457. Amor sui, causa cur a Deo ad infima deflectitur. VIII, 1006, 1007. Amor sui prima hominis perditio. V, 585. Amor privatus et superbia, fontes malorum. III, 436. Amor sui animam turbat. VII, 590.

Amor Dei et amor sæculi opponuntur. V, 482, 653, 694, 1512. Amandus est solus Deus; omnis vero iste mundus, id est, omnia sensibilia contemnenda, utendum autem his ad vitæ necessitatem. I, 1327. Creatura si diligatur ab homine qui negligit Deum, fit i generalis dilectori suo. I, 138. Amor Dei, amor proximi caritas dicitur; amor mundi, amor huius sæculi cupiditas dicitur. IV, 260. Vita quæ sunt in amore. VII, 652. Amor rerum vanarum et noxiarum poena primi peccati. VII, 784. Amor rerum inordinatus, non ipsa res in vitio. VII, 556. Peccatum ipsum non amat, sed ipse inordinatus amor creaturæ est peccatum. V, 145. Amor sæculi non comparatur amore Dei. V, 694. Amor Dei minuit amorem creaturæ, et e contra. III, 1647, 1001. Amor temporalium rerum non expugnat nisi aliqua suavitate æternarum. I, 1190. Amor rerum terrenarum viscum est penarum spiritualium. V, 646, 1415. Amas sæculum, absorbebit te; amatores suos vorare novit, non portare. V, 482. Amore et rum quæ torinsecus sentiuntur, computrescunt interiora. III, 845. Amore subduntur homines creaturis, et subditi judicare non possunt. I, 785. Deus jubet nos tolerare, non amare presentia. IV, 251. Amore rerum etiam concessarum adificatur tenum, stipula, etc. IV, 1045. Amando res noxias miserii; habendo, miserior. IV, 202. Propitius Deus, cum male amamus, negat quod amamus; iratus dat amanti quod male amat. IV, 202. Cum id amamus, quod vult Deus ut amemus, i rocul dubio daturus est nobis. IV, 202. Amor mundi laboriosus. I, 1188. Amorem perniciosissimum rerum corporearum vera et divina philosophia monet frenare. II, 65. Quæ remedia contra amorem rerum vanarum et noxiarum Deus opposuit. VII, 785. Amorem suum ab eo quod abesse a se invito potest, disjungere nititur Augustinus. II, 65.

Amor nullus, et amor noxius. V, 1634. Amor illicitus. V, 1550. Amor tartareus. IV, 1816. Deum esse amoreu turpis et vitio favens fluxit libido. VIII, 374. Amoris iniuri vis. V, 584, 885. Amor turpis quantas molestias habet. IV, 1531. Amor immundus in iura precipitat, amor sanctus ad superna levat. IV, 1618. Quisquis amat carnaliter, necesse est ut cum zelo pestifero amet: at amor sapientie sine zelo. IV, 310. Amori corporeo cum animus moritur, dulce vivit. II, 72.

Amando bonum, nos meliores efficitur. IV, 1809. Tales sunt homines, quales sunt amores. V, 584. Non faciunt bonos vel malos mores, nisi boni vel mali amores. II, 672; V, 1447. Amores duo contrarii possunt esse in homine. VII, 544.

Amor egenus et indignus ita diligit, ut rebus quas diligit, subjiciatur. III, 231. Amor est gratior non proflucus ex indigentia. VI, 515.

Amor justitie castus, unde probatur. V, 903. Vide Timor. Amor justitie, non jœne timor, innocentiam parit. IV, 1190. Amore lex impletur, non timore. V, 199, 1171. Amore et timore differunt homo novus et vetus, et utrumque Testamentum. V, 81, 207. Amor inflammat, timor humiliat. IV, 1027. Ex ipsius amoris vario affectu virtus quadripartita. I, 1523, 1550. Vide Dilectio, Testamentum, Lex, Caritas, Homo, Odium.

Amorrhæi, interretantur Amaricantes. IV, 1750.

Amos Propheta quid et quo tempore prædixit. VII, 585, 588. Amos propheta eloquentia quam sana. III, 96.

Ampelius episcopus. II, 739, 780.

Amphitheatrum. V, 534, 1026. Amphitheatrum ludorum gladiatoriorum. I, 726. Amphitheatri cruenta certamina. VI, 650.

Amphionis fabula. VII, 570.

Amplitudo quid sit. VI, 22.

Amanti vallis. X, 1069.

Amulius frater Numitoris. VII, 577, 578, expulso fratre Albæ regnavit. VII, 91. Amulius decimus quartus ab Æneæ rex in Latio. VII, 577.

Amurea, oleum. V, 121, 157.

Amynias octavus decimus rex Assyriorum. VII, 509.

Amphipol quid sint. IV, 415, 1596.

Anachoretarum institutum laudatur. I, 1538.

Analogia quid. V, 304; VIII, 69.

Anania et uxoris ejus salutem spiritalem, morte corporali consulebat Petrus. IX, 84; hæc corruptio non fuit severior. V, 799. Anania et Sapphira credendum est quod post hanc

vitam perpeccerit Deus. V, 799.

Ananias suscitatio, *Ananias* resurrectio. III, 487.

Anastasius Pontifex Romanus. IX, 300. Anastasio Papa Rufinus libellum obtulit. II, 719.

Anastasius episcopus Maximianista. IV, 376.

Anathema unde dictum et quid significet. III, 510.

Anathematizare mortuum Cæcilianum; Præstus Augustinus si crimina in eum objecta probaverit. II, 794.

Anatomicam artem continet ars medicinalis. X, 528.

Anatomici medici. VII, 791.

Anconenses clerici (Sisinnius, Martyrius et Alexander) a Gentilibus occisi. II, 536.

Anaxagoras auditor Anaximenes. X, 776. Quid de rerum causis seussit. VII, 226. solem esse lapidem ardentem non vero deum dixit. VII, 601. Mentem deum esse dicit. II, 442, 443.

Anaximander auditor et successor Thaletis. VII, 226, quo tempore claruit. VII, 582. Quid sensit de rerum principiis. VII, 226. Mundos innumerabiles admisit. VII, 226.

Anaximenes discipulus et successor Anaximandri. VII, 226, quo tempore claruit. VII, 582. Aerem deum esse credidit. I, 782; II, 443. Aeri infinito rerum causas tribuit. VII, 226. Anaximenes deos ex ære ortos credidit. VII, 226. Contra Anaximenes et Anaxagora sententiam de Deo Cicero disputat. II, 443, 444.

Anchises pater Æneæ. VII, 81.

Ancilla et servi nos sumus. IV, 1633.

Ancone extracta memoria Stephani ante ipsius corporis detectionem. V, 1445.

Ancones et Anconisci. III, 764.

Anus Marcus rex apud Romanos. VII, 92, 582; rex quintus. VII, 591.

Andabaturum mos. X, 1057.

Andreas. Apocrypha Scripturæ sub nominibus Andreæ et Joannis. VIII, 626.

Andreas ex insula Capraria (monachus). II, 189.

Androgyni seu hermaphroditi. III, 294; VII, 486.

Andronache Hectoris uxor a Pyrrho in Graciam abducta, eique nupta. VII, 88.

Andromeda uxor Persæ, in cælum post mortem recepta. VII, 572. Stella nomine Andromedæ appellata. VII, 572.

Anobon Ægyptius, ad quem scripsit Porphyrius ut de diversitate demonum doceretur. VII, 268.

Angelus coagulans duos parietes Christus. IV, 712, 1222.

Angusta via ambulandum est, ut concupiscentiæ carnis evanuerit. IV, 682. Angustus es in terra, nigra in cælum. IV, 1756.

Angelorum nomen latius acceptum. I, 602. Angeli, latine nuntii. III, 1596; V, 64, 250, 691; VII, 468. Angelus, latine nuntius, officii nomen est, non naturæ. IV, 1548, 1757; V, 64. Angelus, natura spiritus est; cum mittitur, fit angelus. IV, 1548. Angeli, spiritus rationales, celestibus corporibus præsentibus. VI, 708.

Angelorum creatio. III, 222; per lucem primo die facta intelligitur. III, 228. Angeli non sunt coeterni Deo, nec tamen passi vicissitudinem temporum. I, 851. An Angeli potuerint semper esse. VII, 565. Angeli de substantia Dei geniti, secundum Manichæos. VIII, 568, et post Christum a Patre geniti. VIII, 581. Manichæorum error de Angelis post Christum a Patre genitis, refellit. VIII, 582.

Angeli quandonam creati sunt. VII, 524, 547. Angelorum creatio anterior quam mundi. VII, 545. Angelorum creationem non evidenter expressit Scriptura. VII, 524, non tamen prætermisit Scriptura. VII, 524, 547. Angelica creatura prima omnium creata est. III, 526, quare. III, 520. Angelica natura dies est prius creatus conditus. III, 551. Angeli quomodo creati, aut Deo non coeterni, si semper fuisse intelliguntur. VII, 364. De Angelorum creatione quibus conditionibus licet disputare. VII, 545.

Angelorum origo, informatio, et beatitudo, a Deo trino. VII, 538. Nihil melius instituit Deus quam Angelos. VII, 751. Angelorum pulchritudo. V, 136. In Angelis prima omnium creata est sapientia. III, 515. Angeli beati, sapientia creata. I, 851. Angelos Deus creavit simul eis et condens naturam et largiens gratiam. VII, 565. Angeli secundum aliquod temporis spatium, non prius fuerunt tenebræ. VII, 527. Angelos sanctos sine Dei amore nunquam fuisse credendum est. VII, 557. Angeli adhæserunt continuo luci creati. III, 517. Ex quo creati sunt Angeli in sa Verbi æternitatis pia et sancta contemplatione perfuruntur. III, 270. An omnes Angeli æqualis felicitatis ab initio creati. VII, 329.

Angelorum cognitio matutina et vespertina. VII, 345. Quæ am Angelorum cognitio dicitur vespertina et matutina. III, 554, dies et vespera. III, 515. In Angelica cognitione dies vespera et mane. III, 515, 526, quomodo. III, 516, non tamen iude ignobilior ista cognitio. III, 516. Lucem creatam et se in illa viderunt Angeli in puncto creationis. III, 517. viderunt etiam se in se. III, 517. Angeli in ipso Verbo

Dei prius noverunt rationes æternas creaturarum, deinde in ipsis creaturis III, 313. Angelica cognitio in creatura non reinanet, sed creaturam refert in laudem Dei. III, 313. Sexta repetitione Angelicæ cognitionis matutine et vespertine, consummata est universa creatura. III, 313. Dies vespere et mane in simul in cognitione Angelica initio creationis et unuc. III, 316. Angeli non tantum in Deo norunt quod absconditum est, sed etiam hic eis apparet cum efficitur. III, 333. Angeli quomodo Deum Trinitatem cognoscunt. VII, 343. Angeli concordissima contemplatione Verbi Dei, sunt unus dies quem fecit Dominus. III, 313. Angeli creaturam melius norunt in Verbo, quam in ea ipsa. VII, 345. Ordo quo Angeli opera Dei noverunt. III, 317, 320. Angeli in Deo veritatem incommutabilem vident, et secundum eam suas dirigunt voluntates. III, 390. Angeli mysterium regni celorum noverunt a sæculis. III, 331. Angeli cogitationes nostras, etiamsi nolimus, noverunt; nos autem ipsorum, nisi ostendatur, nosse non possumus. III, 473. Quomodo sensibilia cognoscunt. III, 269. Angeli unde temporalia et mutabilia certius noverunt. VII, 263. Angeli nunquam in futurorum cognitione falluntur. VII, 274, 275. Angeli numeratum est, quod homini videtur infinitum. IV, 1906. Angelis cognitio temporalium et mutabilium vilis est. VII, 263. Ineffabili modo de actibus suis æternam veritatem tanquam legem incommutabilem consulunt. IV, 1009. Quomodo, veritatem Dei consulant. VI, 146. Angelis sive bonis, sive malis Deus loquitur multis modis. V, 103; quomodo his loquitur. III, 391.

Angelorum omnium natura bona. VII, 349. Angelica natura i. s. vicio quo misera est, optimam se institutam docet. VII, 733. Angeli natura mutabiles. I, 831; III, 133. Angeli mali, non a Deo mali sunt conditi, sed peccando facti sunt mali. VII, 361, recedentes a summo bono. X, 819. Angeli cum libero arbitrio creati. VII, 751. Angelorum bonorum permansio, malorum casus, per liberum arbitrium. X, 933, 933. Quare Deus liberum arbitrium malis angelis non ademittit, cum præsciret eos illo male usuros. VII, 751.

Angelorum genera duo secundum Porphyrium. VII, 303. Genus duplex Angelorum additendum esse non habetur ex Scriptura. III, 439. Inter Angelos bonos et prævaricatores, vel præscientia, vel opere, Deus divisit. VII, 348. Angelorum diversitas non ex natura, sed ex voluntatibus et cupiditatibus. VII, 340, 353. Bonorum et malorum discretio quando facti. VII, 333. Angelorum societates duæ, una bona, altera perversa, lucis et tenebrarum nomine declaratae. VII, 346. Angelorum bonorum et malorum discretiorem significari aequalium discretarum nomine quidam putant. VII, 347, 348.

Angeli prævaricatores quatenus ante peccatum participes fuere sapientiæ, non potest deliri. VII, 327. Angeli prævaricatores non obtinerunt excellentiam sapientis beatæque vite. VII, 327. Angeli prævaricatores ante peccatum aliquam beatitudinem habuere, etsi non præciam. VII, 329. Angeli prævaricatores aut minorem acceperunt gratiam, aut minus adjuvi sunt quam qui steterunt. VII, 337. Quomodo Angeli qui steterunt amplius adjuvi quam qui ceciderunt. VII, 337. Angeli quomodo extrinsecus adjuvantur. III, 391. Angelorum et hominum sic Deus ordinavit vitam, ut in ea prius ostenderet, quid posset eorum liberum arbitrium, deinde quid posset suæ gratiæ beneficium, iustitiæque iudicium. X, 852. Angeli desertores immortales simul et mortui. VII, 402. Angeli mori poterunt, quia peccare poterunt. VIII, 767.

Angelicæ ruinæ causa, superbia. III, 433, 437, 441; IV, 1608, 1623; VII, 731. Angeli tanto minus quam nos peccare debuerunt, quanto meliores nobis fuerunt. III, 1925. Angelorum laesus nihil Deo nocuit. VI, 333. Tanto damnabilior iudicata est Angelorum culpa, quanto sublimior erat eorum natura. III, 1923. Cur irreparabiliter cecidit Angelus. X, 1353. Cur nihil gratiæ Deus his reparandis contulit. III, 1923, 2133. In eorum locum succedet pars hominum reparata. VI, 346.

Angeli de paradiso spiritali ceciderunt. VII, 1419. Angeli peccantes in huius aeris caliginem detrusi sunt. III, 750. Iis aer est velat carcer. VII, 346. Angeli desertores, et vitatores, possessores ac consortes hominis peccatoris. VI, 245. Angeli reprobi, exterminatores et angeli iracundiæ. III, 136, ultimi servi. III, 136; caro dicuntur. VII, 470; in secundam mortem post ultimum iudicium sunt præcipitandi. VII, 402; communi orbis incendio non sunt consumendi. IV, 1313; sensu doloris non carebant. VII, 402.

Angeli an habeant corpora. II, 333; VII, 467, 468. Angelorum corpora. I, 626; IV, 1094; V, 1262. Angelorum caro quo sensu dici possit. V, 1623. Angelorum corpus spiritale VII, 870. Quæ sit, in quibus apparuerunt corpora, et quomodo mentibus ingerant visiones, difficile explicatur. VI, 300; VII, 870. Angeli per verum corpus assumptum apparent. V, 104. In corporibus apparuerunt quæ videri et

largi possent. VII, 468. Angeli cum sint spiritus, an corporaliter cum mulieribus possint coire. VII, 468. Angeli ad Abraham vere manducaverunt. V, 1617. Angeli qui apparuerunt, cibos, non quia indigebant, sed quia volebant et poterant, sumpserunt. VII, 396. Angelus manducal non ex necessitate, sed ex potestate, et ut hominibus congruat. V, 1618. Deum in Angelis an et quomodo Abraham et Sara agnoverint. III, 337, 338. Angelus apparens vice Dei, Dominus appellatus. V, 65. Angelus gestans personam Dei apparuit Jacob. V, 57. Angelus luctans cum Jacob, et teneri se nolens, quid significet. V, 58. Angelus qui apparuit Manue significabat Christum. III, 821. Angeli animalia. VII, 267. Angelorum ministerio, vox Patris in monte, et species columbæ visa, poterunt fieri. II, 747. Per Angelum quandoque Deus loquitur. IV, 1393.

Angelorum beatitudo ex Deo solo. VII, 220, 275, 349, 333. Angeli Deo debent quod sunt quod vivunt, quod iustè vivunt, quod beate vivunt. IV, 893. Angelis præceptam dedit Deus ut laudent illum. IV, 1941. Angelus lux est, non in se ipso, sed in Deo. VII, 323. Angeli hinc beati, unde et nos, etiam secundum Platonicos. VII, 379. Angeli beati nunquam sunt peregrinati, sed ita formati ut sine ullo defectu contemplationis, sine ullo intervallo mutationis, æternitate et incommutabilitate Dei perfruantur. I, 831. Angeli eo beatores, quod nunquam peregrinati sunt. VII, 323. Angeli in sublimibus sedibus non Deo cœterni, sed de sua sempiterna felicitate securi. VII, 328, 329, 346, 337. Angeli æternitate Dei sunt firmi, veritate certi, munere sancti. VII, 284. Angeli beati stabiles, non natura, sed voluntate, quia magis Deum quam se diligunt. I, 133. Angeli facti sunt de sua nunquam casura stabilitate securi. VI, 246. Non posse peccare facta est Angelis sanctis merces meriti. X, 936. Angeli non essent beati, si beatitudinis suæ incerti essent. III, 436, 437. De nullo eorum, ne peccando fiat diabolus, formidamus. VI, 339; X, 1117.

Angelorum naturæ convenit, ut Deo adhæreant. VII, 330. Angeli beati, liberaliter Deo servant: neque hoc Deo, sed ipsis prodest. I, 133. Angeli æterni Dei imperio liberaliter, quia suaviter, servant. VIII, 418. Angeli a contemplatione Dei nunquam resiliunt. III, 390. Angeli sunt participes æternitatis, veritatis et voluntatis Dei. III, 390. Angeli sancti nunquam deserunt Deum. VIII, 614. Angelus cum avertitur a Deo fit imundus. VII, 325.

Angelorum panis. I, 1286. Angelis Deus ipse est tanquam vita victusque communis. VII, 751. Verbo vitæ tanquam pane suo cibantur. III, 1378. Angelos Verbum Dei lucorruptibiles incorruptibiliter pascit. IV, 995. Angelorum cibus et satietas. VI, 707. Angeli in Verbo Dei requiescunt in sancto silentio. VI, 331. Angeli habent contemplationem et actionem suam. VIII, 418. Angeli quomodo vident faciem Patris, ita et nos videbimus Deum sicuti est. II, 606. Naturam Angelicam nihil prorsus delectat illicitum. III, 433.

Angelorum pericula iustitia. III, 1634; X, 601. Angeli non secundum Angelum, sed secundum Deum debet vivere. VII, 407. Angeli in comparatione Dei iustitiæ, non iusti, quomodo. VIII, 677. Angelos etiam sanctos, adhuc a peccatis suis esse purgandos, male asserebant Priscilianiste. VIII, 674. Pro Angelis Christus non est mortuus. VI, 261. Angeli opera sunt Christi. III, 1823. In Angelis diffusa caritas per spiritum sanctum. VII, 337.

Angelorum numerus nobis ignotus. VII, 437.

Angeli beati, officio superiores animis rationalibus, non natura. I, 1287. Angeli majores quidem homine, sed corrupto. VIII, 805. Ad Angelorum multitudinem, omne genus humanum, ad unam comparatur ovem. VIII, 727.

Angelorum quæ sint differentie, et an ex eorum numero sint sidera, incertum. VI, 259. Beatos spiritus inter se differre credit Augustinus, sed quid differant, nescire se fateor. VIII, 678. Angeli hominem præponere, quia pro eo Christus mortuus est, quid est aliud, quam de impietate velle gloriari? III, 1934.

Angelos creare corpora tantum, non animas voluit Plato. VII, 575. Quid inde sequitur. VII, 575. Angeli creare non possunt. III, 404. Angeli sive boni sive mali, non creatores. VIII, 876, 878. Ne ullius quidem nature quamlibet minime creatores. VII, 373, 374. An Creatori cætera facienti ministerium præbuerunt. VII, 374. Angeli nonnullam operam præstare possunt, ut aliquid creetur. III, 404. Materia corporali visibilibus elementorum possunt uti Angeli, et boni et mali. IV, 1001.

Angelis beatis solus Deus imperat, ipsi autem universus mundus subiectus est. I, 1287. Quænam beatis Angelis subditæ creaturæ. III, 390. Angeli eorum præpositi super potestates æreas. IV, 1385. Ex illa lege faciunt quiddam hic fit. IV, 1385. Gentes alienigenas sub Angelis Deus constituerat, portionem sibi faciens populum Israel. IV, 1121. Cur Angelis tribuantur affectus, cum peragunt officia. VII, 261.

Angeli officium est, ut animam restituat ante conspectum Domini. VIII, 727. Angelus quomodo ad Deum venit. VII, 484. Angeli boni non possunt esse medii inter miseros mortales, et beatos immortales; possunt mali. VII, 268.

Angeli sive boni sive mali, ad beatitudinem obtinendam mediatores hominum esse non possunt. VII, 276. Angelorum honorum favor nobis necessarius ad beatitudinem assequendam. VII, 504. Angeli miserantur nos, et iussu Domini auxiliantur nobis. IV, 751. Angeli Deo offerunt orationes nostras. IV, 1009. Quomodo Angelus dicatur intellectum dare homini. IV, 1535. Angeli de salute hominum letantur. IV, 1379. Angeli cum exaudiunt, Deus in eis exaudit. VII, 291. Angelos sanctos ad homines mitti dicunt Christiani, Platonicis non placet. VII, 276. Angeli adjuutores nostri. VI, 69, 238. Quanta nobis misericordiae officia impendant. III, 31. Sine dolore et gemitu id praestant. VI, 69. Angeli in obsequium, non in adiutorium Christi, mitti poterunt. IV, 666. Quando et quomodo manibus portarunt Christum. IV, 1166. Angeli in Ecclesia ascendunt et descendunt super Filium hominis, quomodo. IV, 507.

Angelos quomodo spectat hominum redemptionem. VI, 261. Homini sapienti amicos Angelos esse voluit philosophi. VII, 627. Angelorum amicitia nobis manifesta esse non potest. VII, 636. Amicitia Angelorum per bonae voluntatis similitudinem quaerenda. VII, 232. Angeli daemonebus amici esse non possunt. VII, 232. Angeli beati honorantur a nobis caritate, non servitute. III, 170. Angelos venerantur et amant Christiani, sed non illis sacrificant. VII, 654. Angelis iis qui sibi sacrificari iubent, non sacrificandum, docet vel naturae sensus. VII, 294, 295. Angeli nolunt nos sibi sacrificare. VII, 284. Angeli divinos honores nolunt, et apertissime quandoque respuerunt. VII, 298. Angeli, nec cultum nec sacrificium exigunt. VII, 505, 504. Angelus ideo in Apocalypsi prohibet hominem adorare se, quia talis apparuerat, ut pro Deo possit adorari. III, 564. Angeli nolunt se pro Deo coli. IV, 1090, 1246, 1757. Angeli milites sunt, non norunt quaerere gloriam, nisi Imperatoris: si autem suam quaesierint, ut tyranni damnantur. IV, 1337. Angeli sancti ideo dii nusquam forte in Scripturis appellati, ne illis homines patriae cultum exhiberent. IV, 1757, 1757. Angelos imitandos potius quam invocandos admonet Porphyrius. VII, 504. Angelis iis qui nolunt sibi, sed uni Deo serviri, credendum est de beata vita. VII, 293. Angeli et homines, vivum sacrificium Dei, vivum templum eius. VII, 505, 512, 537.

Angeli boni et mali habent quaedam opera similia. III, 445. Multa per Angelos agit Deus. VII, 220. Quenadmodum in hoc mundo operentur non novimus. III, 405.

Angelorum quanta potentia. IV, 1232. Angeli boni, potentiores malis. III, 444; VII, 717. Angelorum potentiam omnis homo desiderat, sed non iustitiam. IV, 1232. Angelis malis bene utitur Deus. IV, 1002. Malis quae homines patiuntur, an praepositi quidam sicut angeli mali. IV, 1596. Angelis malis utitur Deus, non solum ad puniendos malos, sed etiam ad probandos et manifestandos bonos. IV, 1004. Mala morum per malos Angelos exerceri in eos qui illis divina aequitate subduuntur, convenientissime creditur. IV, 1001, 1005. Dolores corporum plerumque immittuntur ab angelis satanae. IV, 1709. Angelos malos non propter iustitiam, sed propter malitiam poena humana delectat. IV, 105.

Angeli reprobi infima ministeria appellantur. I, 156; IV, 105; et angeli iracundiae. IV, 105.

Angeli, cives Jerusalem. IV, 1901. Angeli et homines sancti una civitas Dei. VII, 284, 525, 557. Angelorum cives sumus. VII, 797. Quatenus Angelis, etiam in terra carnis conditione habitantes, jungi possumus. VII, 232. Angeli proximi nostri deputandi sunt. III, 31. Potest mens humana divinitus rapi ex hac vita ad angelicam vitam, antequam per istam communem mortem carne solvatur. II, 610. Iustus raptus ad vitam Angelicam. II, 610.

Angelorum caelestis habitatio. IV, 1095. Angeli beati, domus Dei. I, 850. Templum Dei. IV, 1776; V, 1190. Curia caelestis Imperatoris, caelestis militia. I, 748. Angeli beati, excellentissima et sancta Dei ministeria. I, 170. Angelica ministeria, cursus Dei dicuntur. VII, 692. Membra Christi ad Angelorum aequalitatem divinae gratiae largitate perducta sunt. III, 1924, 1925. Angelos imitari gratiae beneficium. X, 1164. Angelis futuros non aequales non desperamus, quibus Angelorum Dominus ministravit. III, 574; IV, 1776. Angeli sancti deorum nomine possunt intelligi. VII, 275. Et ita appellantur in Scriptura. VII, 275. Angeli etiam Dei, homines nuncupati. VII, 468. In Scriptura nuncupantur viri. VIII, 808, 810. Nominis virorum solent appellari. III, 802. Sed nomine animarum non solent significari. I, 601, 612.

Angeli appellari solent homines aliquid nuntiantes. VIII, 537. Angeli omnes qui salutem caelestem hominibus annuntiant. V, 1344. Angeli dici possunt Israel. IV, 1901. Dicuntur oves et boves. IV, 114. Angeli organa caeli. III, 879. Angeli nomen universae supernae civitati tribuitur. III, 534.

Angeli beati dicuntur caelum caeli. I, 380.

Angelum videndi etsi potestas non est, et videre possumus, promerendi gratia est. II, 604. Deus nunc fortasse videtur a quibusdam Angelis, eo modo, quo videtur sicuti est. II, 605.

Angeli ascendentes et descendentes in scala Jacob, quid significant. IV, 1577. Angelus movens aquam piscinae. V, 630. Angelus Ecclesiarum septem de quibus in Apocalypsi, Tichonius intelligit Ecclesias. III, 81.

Angelorum codex. I, 852.

Angelus cuique adhibitus. VII, 680.

Angelus praepositus cuique rei visibilis. VI, 90. Angeli his corporalibus iudicandis et administrandis praesunt. III, 484.

Angelicis haeretici. VIII, 32.

Ania vidua magni meriti. V, 1657.

Angustia. Per angustias transitur ad locum latitudinis. V, 1360.

Anianus pseudodiaconus Celedensis. II, 928. Alienae, scilicet Pelagii blasphemiae, frivola verba subministra. II, 928. *Not.* b. Ejus libros ab Eusebio presbytero nomine suscipit Hieronymus. II, 928. Anianus Traduciani nomine Augustinum aut Hieronymum designare videtur. II, 928. Latinitate donavit hominibus Joannis Chrysostomi. II, 928.

Aniciana familia. II, 645; VIII, 574.

Anima. Quaestio de anima valde difficilis. III, 333, 336; X, 520. Nec facile solvitur ex Scripturis. III, 415. An eo ipso, quo distat natura nostra a pecore, de origine animarum disquirere ac disserere novit. X, 352. De natura spiritus et animae nostrae multa ignorare, an vitio dari possit et debeat. X, 350. An turpe sit animae, haec ignorare. X, 528. Et magnum doctrinae Ecclesiae detrimentum. X, 498. Animarum originem ad nos forte non pertinet in hac vita nosse. X, 520. De origine animae incerta erat Machabeorum parens. X, 814. Vincentii Victoris sententia de animarum origine difficultatibus plena. X, 508. In quaestione de origine animae quid cavendum. X, 493, 484. Quatuor devitanda in quaestione de origine animae. X, 493, 494. Undecim quae cavenda sunt in quaestione de anima. X, 546.

De anima opiniones duae. III, 412. Animae origo tribus modis intelligi potest. III, 410. Quatuor de illius origine sententiae. I, 1296. Ante Augustinum de origine animae. X, 150, 489, 490, 501, 506, 525, 525, 547, 1400. De ejus origine nihil defluit Augustinus. II, 588, 717, 837. Et Hieronymum consulit sicut et Marcellinum. II, 864. De origine animae nihil certi in Scripturis canonicis comperit Augustinus. II, 862. Circa originem animarum varia expendantur Scripturae testimonia. III, 412, 415, 414, 419. Quatuor de origine animae sententiae. II, 776. Quaecumque sententiarum de origine animae vera sit, Deum sine dubio laudandum esse voluit Augustinus in libro de libero arbitrio. II, 587. Qui aliquam ex quatuor sententiis Augustini de animarum origine, caeteris tribus rejectis vult pronuntiare, aut aliquid de Scripturis, quod non possit aliter accipi, proferat, aut rationem tam certam, ut contradictio nulla existat. II, 590. Versus 7 capitis 12 Ecclesiasticae adhiberi potest ad deferendam quamlibet quatuor sententiarum Augustini de animarum origine. II, 587, 589. In quaestionibus de animarum origine, cavendum ne negetur originale peccatum. II, 728, 729, 882, 752, 753. Quidquid de animae origine cubilibet inquisitione vel affirmatione disseritur, si contra peccatum originale est, verum esse non potest. X, 608. Anima unde sit, a Deo est. III, 366, 411, 412, 418.

Anima non est a se ipsa. VI, 11. Anima Deum habet auctorem. VI, 11. Anima omnis nonnisi a Deo esse potest. VIII, 93. Anima magis tribuenda Deo, quam lux sensibilis. VIII, 93, 99. Animae omnes per Christum creatae et conditae. VIII, 95.

Animam de nihilo esse factam non credebant Manichaei; sed ejus, cujus est Deus, esse naturam dicebant. VIII, 34, 35. Manichaeorum error de anima. X, 1323. Anima non templum Dei, sed pars aut membrum ejus secundum Manichaeos. VIII, 380, 381. Animam esse ipsam Dei substantiam Manichaei dicunt. III, 361. Et id quod Deus est. VI, 296. Animam esse a propria Dei substantia, Stoici, Manichaeus, et Hispana Priscilliani haeresis censuit. I, 1237, 1242. Priscilliani error de anima. VIII, 666, 667, 668, 671, 672. Animam de nihilo esse factam non credebant Priscillianistae. VIII, 668, 669, 670. Sed ejus, cujus est Deus, esse naturam dicebant. VIII, 44. Et esse partem Dei. VI, 323. Sicut et Gnostici. VIII, 27. Animam a Deo factam, non ex nihilo, sed ex semetipso, error Victoris. X, 477, 512. refellitur. X, 477, 512.

Anima ex Deo est, non de Deo. VIII, 117, 349, 669. Anima non est Deus. VIII, 116. Non substantia Dei. III, 366, 372; IV, 1822. Anima non est natura Dei, sed illam participando potest illuminari. II, 541. Anima non est de ipsa substantia Dei. III, 356, 358, 412. Anima quoniam mutabilis est, facta esse de Deo qui immutabilis est, non potest. X, 477. Anima non est pars Dei contra Manichaeos. II, 721; VIII,

549, 614. Non est pars Dei, sed magnum bonum. v, 853. Animam portionem esse Dei dicere, et blasphemia est et accresis. X, 496, 498.

Anima status Dei, sed non de ejus substantia. VII, 375, 402. Animam non esse partem halitus Dei ostenditur. X, 512, 513. Insufflatio Elisæi in faciem pueri, frustra adducitur ad probandum animam partem esse Dei status. X, 514, 136. Anima et Deus, non unius ejusdemque nature. X, 497. Animæ naturam a natura Dei, distinguunt philosophi. III, 361. Animam deo coeternam putabant Platonici, quo fundamento. VII, 311. Animam, Angelos, dæmones, unius esse substantiæ, sed pro meritis distingui, asserunt Priscillianistæ. VIII, 668. refelluntur. VIII, 674, 676. Anima non est ex Angelis. III, 411. Animæ ratio causalis non fuit inserta in natura Angelica. III, 368. neque in creatura corporea. III, 368. Animam rationalem ex irrationali fieri, nonnulli philosophi putarunt. III, 360. Animam mulieris ex anima viri factam, quidam opinati sunt. III, 407. refelluntur. I, 406. Anima non est ex terra. IV, 1318. Anima Adæ non est aliqua creatura. III, 414.

Animarum propaginem Occidentalis Ecclesie solebat sentire. II, 864. Animæ ex traduce esse Tertullianus, Apollinaris, et Occidentalium maxima pars censuit. II, 719. De animarum traduce, opinio Tertulliani et Manichæi, X, 1218. De hoc errore Catholici a Pelagianis accusati. X, 1318. Animæ quomodo traduci possunt, non potest explicari. II, 862. Per semen concumbentis transundi etiam semen animæ, volunt Traduciarum. III, 424. In anima non est materia seminis manifesta, aut ratio seminis occulta. III, 425. Animæ aut sint ex traduce, aut de novo creantur, ambigit Augustinus. III, 425. sententia Traduciariorum de animarum creatione de novo, præponderare videtur. III, 426; eorum argumenta. III, 415, 418, 422. Animarum propaginem unde nonnulli astringere solent. X, 491. Animarum propaginem defendentium testimonia solvuntur. II, 865. Quid cavendum Traduciarum. III, 426. Animas a Deo, non ex propagine fieri, an aliqua Scripturæ testimonia evincant. X, 484, 485, 486, 487, 488, 507. Anima an sit ex traduce, nihil certi Scriptura habet. X, 196. nec ex Scriptura potest demonstrari. X, 402.

Anima si ex traduce non est, ex nihilo est, non ex Dei natura. X, 487. Anima non de Deo nata, sed creata est. II, 853. Anima a Deo facta, non ex se ipso, sed ex nihilo. X, 477, 497, 499. Anima an ex nihilo. III, 338, 414. facta est ex nihilo. VIII, 117. Animas de celo lapsas esse putarunt Pythagoras, Platonici, Origenes. II, 718. Animas vixisse antequam ista corpora gererent, Plato docuit. VIII, 1011. Opinio Platoniorum de vita animæ ante corpus, figmentum. X, 492. De animæ incarnatione, quatuor sententiæ. II, 587, 725.

Animas pro diversitate peccatorum, diversa corpora meruisse, sensit Origenes. VII, 356; refellitur. VII, 357. Anima non detruitur in corpus, propter mala sua demerita. II, 717, 727, 731, 838. Animas pro diversis meritis, in diversa corpora detrusas esse, non dicendum. III, 345, 419. Animæ non habent aliqua merita antequam corpori inserantur. III, 415, 419, 421, 422. Animæ in carne peccati creantur, ut meritum comparant. III, 418. Anima, an ad corpus venit propria voluntate, an Dei nutu. III, 368. Si proprio nutu corpori inserta anima, non tunc præscia futuri. III, 369.

Anima a Deo descendit, necne, magna questio videtur Augustino. VII, 116. Animæ origo qua sit in corpore, Augustino etiam semi ignota. I, 587. Animas olim couditas, in thesauro Dei haberi, quidam Ecclesiastici existimarunt. II, 719; urgentur. II, 732. Animas Deum per infinitum tempus, atque ita semper dare, sicut semper est ipse qui dat, error Victoris. X, 515. Animas viri et mulieris prius creatas quam corpora, Scriptura non permittit credere. III, 343. Hieronymus Marcellino insinuat suam esse sententiam, singulis animas novas nascentibus fieri. II, 747; et suam sententiam exposuit in opusculis contra Rufinum. II, 719, 864. Animarum novarum siue propagine insufflationem, deinde minime prohibet Augustinus. X, 493. Difficultates circa creationem animarum de novo. III, 410; X, 485. Animæ si creentur singule singulis, quomodo peccatum originale contrahant. II, 725. Animæ quatenus secundum Vincetium, peccato originali obnoxie, si non sint ex traduce. X, 502. Animam ante peccatum meruisse esse peccatricem, et liquidari per carnem, error Victoris. X, 477, 478, 516; refellitur. X, 478, 481, 482, 502. Anima ante carnem, aliquem statum et aliquod meritum an habuit. X, 501; habuisse aliquem statum bonum, et meritum bonum, error Priscillianistarum. X, 515. Animam ante carnem alibi peccasse, ut damnaretur in carnem, dici non potest. X, 482; nec ob delicta alibi commissa, in corpora meritis suis convenientia detruendi, in hisque magis minusve affligi. X, 126, 127. Anima meritum aliquod perdidisse per carnem, tanquam boni meriti fuerit ante carnem, error Victoris. X, 515. Error de animarum peccato ante corpus unde. V, 905

Anima peccato originali non est obnoxia nisi per carnem. X, 479. Animam per carnem reparare habitudinem prius habet et per illam renasci, per quam meruerat inquinari, dicit Victoris. X, 516. Anima, quatenus originale peccatum contrahat, anceps Augustinus. X, 507. Quid secundum fidem de anima tenendum putabat. X, 525. Animæ, cum ex Adam non veniant, tamen ex illo justam sortem damnationis inveniunt, nisi ad remissionem peccatorum renascendo perveniant. II, 864. Animæ parvulorum innumerabiles, quas Deo certum est sine baptismo de corporibus exituras, quomodo juste dentur in damnationem. II, 778. Animas innocentes et mundas non implicat Deus peccato, eas carni peccatrici admiscendo. X, 478. Anima data corpori ut bona faceret. VII, 510. Animas novas creati asserentium solvuntur testimonia. II, 865.

Animæ passionem esse ex terreni corporis moribundis membris putarunt Platonici. VII, 711; refelluntur. VII, 406. Anima propter originale peccatum miserabili ignorantia prægravatur. X, 180. Vitium animæ non natura ejus, sed contra naturam ejus est, nihilque aliud est quam peccatum et pena peccati. III, 141. Non sicut peccatum in animæ potestate est, ita etiam pena peccati. I, 1171. Anima etiam renata, ab omni peccato et ignorantia non potest esse libera in hac vita. VI, 80. Anima motibus perturbatur sæcularibus secundum suas inferiores partes. IV, 1887. Anima de inferiorum diversitate verberata, portat plagas sæculi, divisa per amores multos. IV, 1887. sanitas animæ quando firmissima erit. I, 1171.

Anima an et quomodo condita in primis sex dierum operibus. III, 338, 366, 368, 409. Anima quid sit, vix potest exprimi. III, 366. Utrum anima sit corporea. X, 554. Animarum non Deum, sed Angelos creatores esse de igne et spiritu, volunt Seleuciani. VIII, 41. Animam aerem esse quidam putaverunt. VII, 336. Anima non est aëria. X, 553; non est ignis, aer, aut aliquod corpus. VIII, 981, 982; non est ex elementis. III, 358, 362, 363, 366. Animam quantum corpus esse Aristoteles dixit, Plato nullum. VII, 775. Animam ex atomis esse Lucretius scribit. VIII, 72. An animæ creationem materies aliqua præcessit. III, 338; non potest dici qualis fuisset ista materies. III, 339. Anima si de materia facta, saltem de materia spiritali. III, 370.

Animam immortalem quidem, sed eam corpus esse contendit Tertullianus. VIII, 46, 47; X, 499. Animas ex traduce fieri qui putant ex sententia Tertulliani, eas esse corpora volunt. II, 861. Animam corpus esse credere, qui ex parentibus eam creati opinati sunt. III, 423; alii idem sensere propter arentem divitiis linguam. III, 376. Tertullianus quia incorpoream cogitare non potuit. III, 427. Colorem aërium et lucidum et sensus, animæ dat Tertullianus. III, 427. Animam crescere substantia, noluit Tertullianus. III, 428. Quid de incrementis animæ sensit Tertullianus. III, 426. Quid alii qui eam corpus esse crediderunt. III, 425. Animam de corpore formam accipere et cum corporis incremento protendi et crescere absurdum est dicere. X, 541, 543; Animam se subtrahere cum membra præceduntur, Victoris sententia. X, 540. Animæ quantitas molis quidem nulla, fusa per totum librum de hoc argumento editum. I, 1037, 1038; quantitas vero virtutis distincta in septem gradus, per ordinem ad corpus, ad se ipsam, ad Deum. I, 1076.

Animam esse corpus alius error Vincentii Victoris. X, 477. Anima non est corpus. III, 372, 425, 436, 545; neque ex ullo corpore. III, 365. Anima non est corporea. III, 480, 363, 364, 366; VI, 671; X, 538, 539, 544; non est qualitas corporea. III, 426; non est temperatio corporis. I, 1029; Aliud anima, aliud organa corporis. III, 365. Potest tamen habere similitudinem corporis et corporum membrorum. III, 480, 481, 363, 364. Fieri potest ut sit in anima similitudo quædam corporis, nec ipsa sit corpus. X, 540. De animæ conformatione. VI, 27. Desistentibus nullis sentiendi et ministris movendi, anima abscedit. III, 364; his autem desistentibus ejus intentio turbatur. III, 364. Unde fit ut anima abstrahatur a sensibus. III, 364. Anima delectatur tenitis, vel excristatur offensis corporis sensibus. III, 1584. Non parvum animæ malum, tristitia. III, 482.

Anima non est subdita corporibus, ne quidem celestibus. III, 278. Ut vel anima ex corpore afficiatur, vel corpus ex anima, faciunt congruæ rationes in sapientia Dei incommutabiliter viventes. VIII, 877. Anima quatenus læta aut tristitia patitur. X, 540. Anima vere læta aut tristitia patitur, et si non per corpora, sed per corporum tantum similitudines sentiat. X, 540, 542. Animæ vox in dormiente, quæ. IV, 1317. Anima dolet cum corpore, dolet sola in corpore, dolet et extra corpus. VII, 711. Aliud est in anima quo corpora vera sentiunt, aliud quo similia corporibus, non corpora certius, aliud quo nec corpora nec corporum similitudinem contuemur. X, 542. Falsum est quod si anima est incorporea, careat forma. X, 557. Unde error eorum qui opinantur animam esse corpoream. VIII, 978, 979.

Anima si corpus est, sequitur etiam Deum esse corpus. III, 426. Anima si corpus est, erit et sexus. X, 542. Utrum anima humana magicis carminibus evocata, vivorum conspectibus apparere possit, corporis lineamenta gestans. VI, 144. Animæ corpus vel quasi corpus, quod vehiculum nonnulli dicunt. II, 78.

Anima utrum sit spiritus. X, 535, 545, 546. Anima spiritus est, non corpus. II, 858; est simplex quiddam et propria substantiæ. I, 1035; spiritualis est, incorporea, vicina substantiæ Dei. IV, 1886.

Anima caro nominatur, cum carnalia bona adhuc appetit. VI, 194. Anima secundum se vivens, est carnalis. V, 854. Animæ cupiditates, quatenus carnis dicantur. X, 802. Anima terra dicta est. III, 225. Anima iniqua terra dicitur. III, 1257.

Animæ humanæ excellentia. III, 1451; V, 429. Anima nihil potentius, nihil subtilius. III, 1585. Anima ad imaginem Dei facta. V, 592. Nihil melius in natura animæ, quam quod ad imaginem sui Creatoris facta est. VIII, 1039, 1040. Anima secundum quid facta sit ad imaginem Dei. VIII, 1040. Animæ rationales, Angelis officio quidem impares, sed natura pares. I, 1287. Si quid aliud eorum quæ Deus creavit, est melius anima, hoc peccato ejus fit, non natura. I, 1078. Animam factam, corpus autem sicut a Deo, putarunt quidam. IV, 1551. Animæ præstantia supra res corporeas. III, 564. Philosophorum opinioniones de animæ substantia refelluntur. VIII, 978, 981, 982.

Anima et spiritus duo quædam sunt, sed sæpius uno nomine nuncupantur. X, 495. Anima aliquando cum mente, aliquando excepta mente, intelligitur. VI, 15. Animæ caput, mens, et spiritus. IV, 74, 77. Animæ pars duplex, intellectualis et sensitiva; utriusque differentia. VII, 287. Animæ pars superior mens rationalis. IV, 1887. Animæ partes inferiores. IV, 1887.

Animas duas constituiebant Manichæi. VIII, 94, 95, 225. Manichæi error de duabus animabus, altera mala, altera bona, deque earum commixtione ac pugna. X, 1518, 1519. Animarum duo genera non haberi, ex deliberatione in malum et in bonam partem sequitur. VIII, 108, 109. Animarum an diversæ naturæ, quæ sunt diversæ voluntates. VI, 27. Animæ tres gradus juxta Varro nem. VII, 212. Animæ rationales trium generum sunt. VII, 238. Animæ intellectuali quantum Platonicis tribuant. VII, 508. Vide Mens. Anima quomodo aut in somnis, aut corpore exonerata, cognoscat. X, 541.

Anima omnis a veritate habet, ut omaino anima sit. VI, 41. Cum corperit esse capax rationis, aut a sapiente mente regitur, aut ab errore. III, 1518. Anima nostra errore ac stultitia irretita, viam, si qua est, quaerit veritatis. VIII, 75, 76. Animæ oculus mens. III, 1658. Animæ lumen Deus. III, 479. Ex Deo est quiddam intelligit anima, sicut valet. III, 480. Anima intelligendi potentia, de rerum varietate, deque ipsa cogitatione judicat. VIII, 186. Cum anima intellectuali visione Deum videt, etiam supra se videt illum. VIII, 480. Cum lumen illud anima conatur intueri, palpitat infirmitate et minus valet. VIII, 479. Anima quædam legit in æterna Dei luce. IV, 1888. Ut Deum resque divinas et spirituales intelligat, a lumine oculorum se avertit. III, 362. Anima nisi se ipsa super se effundat, non pervenit ad cognitionem substantiæ incommutabilis. IV, 1712. Animæ cur præceptum, ut se cognoscat. VIII, 977. Quomodo seipsam quærat. VIII, 979. Anima omni voluit Deus inseminare initia intellectus, initia sapientiæ. V, 667. Anima capit rerum infinitarum imagines. IV, 1886. Animam humanam habere vim quædam divinationis in seipsa, nonnulli volunt. III, 464; impugnantur. II, 464. Anima, mala non disceret, si non faceret. VII, 310.

Animæ humanæ alias promittit beatitudines Plato. VII, 776. Anima unde beata. VIII, 1051, 1052; unde ærumnosa. VIII, 113, 115; unde misera. VIII, 127, 1051, 1052. Anima beatitudinis amissæ non reminiscitur, sed Dei. VIII, 1052; et regularum justitiæ. VIII, 1052. Animæ, ut beata sit, corpus omne fugiendum ait Porphyrius. VII, 387, 390, 776, 799; refellit. VII, 390. Animæ felicitati non obstabit corpus incorruptibile. VII, 794. Anima lætabitur in corpore in quo genuerit. VIII, 794. Anima cum Deo solo, in Deo solo, de Deo solo est beata. III, 1584, 1585; VII, 237. Animæ quies in solo Deo. II, 212, 213. Anima non habet ultra Deum, quod appetat. X, 240. Anima bene uti potest corporali felicitate servando ordinem in creaturis, si eam fecerit servare Creator. II, 559. Animam beatam esse non posse nisi participato lumine Creatoris, noverunt Platonici. VII, 277. Novit et Plotinus VII, 279. Animam, etiam cum sapientiam percepserit, transire de beatitudine in miseriam, et vicissim, quidam tenuere. VII, 361; quam inipsum et absurdum, hoc asserere. VII, 369, 370, 371; hanc sententiam ipse Porphyrius reject. VII, 310, 362, 793. Animæ si redituræ sunt ad corpus, beatæ esse non possunt. V, 1136. Animarum spes hæc esset felici-

cior, quam in illa felicitate. V, 1136. Anima si semper ejus miseria et beatitudo alternat, non vere beata. VII, 519. Ex transitu animæ de beatitudine in miseriam, et vicissim, quomodo veritas elicitur. VII, 795. Animæ rationalis pax in quo sita est. VII, 640, 642.

Anima est immortalis. III, 372, 1757. Animæ vita post mortem adstruitur in numeris. III, 756. Animæ immortalitas probatur. I, 896, 897. Item in libro de hac re scripto. I, 1021. Ad indagandam solius animæ immortalitatem, vix pauci ingeniosissimi et eruditissimi pervenire poterant. VIII, 1025. Qualem beatitudinem invenerunt, qui ad indagandam ejus immortalitatem pervenire poterunt. VIII, 1025. Animæ immortalis modum quendam habet. VII, 1040. Anima modo suo immortalis. V, 428. Anima est immortalis, non ita ut Deus. II, 588, 721. Animæ cum corporibus mori, et in fine sæculi utrumque resurgere, dixerunt Arabici. VIII, 46. Animæ quidam Philosophi crediderunt esse mortales, alii immortales: utriusque sententiæ varia placita. VII, 601. Animam immortalem et miseriam vel beatitudinem obnoxiam permanere tenuerunt philosophi multi. II, 589.

Anima licet immortalis, est mutabilis. III, 565, 1546, 1565; VI, 38. Id ostenditur contra Manichæos ex ipsorum doctrina. VIII, 584, 585. Anima vel in deterius, vel in melius mutari potest. III, 556. Animæ mutabilitas quæ. III, 559. Anima cum sit immortalis, quomodo mutabilis. VIII, 609. Anima, quia mutabilis est, non proprie est. III, 1635. Anima est quodammodo mortalis, quia est mutabilis. III, 1588; VIII, 768. Anima, mortalis aliquo modo intelligi potest. III, 372. Quomodo mortalis. VI, 194; VIII, 865.

Anima et vitam et mortem suam habet. VIII, 1040. Animæ vita Deus. III, 1530, 1586, 1737; V, 415, 428, 881. Anima corporis sui vita, vita ipsius animæ Deus. V, 1248. Sicut tota vita corporis est anima, sic beata vita animæ Deus est. I, 783, 791, 1265. Animæ vita sapientia. VIII, 614, 616. Veritas. VI, 240. Animæ anima fides. III, 1754.

Anima quomodo mori potest. V, 428. Animæ mors duplex. VII, 710. Animæ mors, describitur a Deo. VII, 377. Animæ mors insipientia. VIII, 614, 616. Hæc est mors animæ, ut Deum nesciat. III, 835. Animæ quæ mors peior est, quam libertas erroris? II, 965. Anima immortalis simul et mortua potest esse, quo sensu. VII, 402. Ea vitando vivit anima, quæ appetendo moritur. I, 857. Non alia salus animæ est, aut renovatio, aut reconciliatio auctori suo, nisi ut omnia corporea contemnat universoque huic mundo renuntiet, uti præcipitur in mysteriis. I, 1057.

Anima sine caritate mortua est. III, 1462. Anima mortua quid significat. III, 711. Anima mortuæ motus tres, iustus elationis, delectatio libidinis, venenum curiositatis. I, 857. Animæ mortuæ corpus seculum est. IV, 1117.

Animæ resurrectio. III, 1550, 1552. Animæ mors et resurrectio. VII, 663; VIII, 890, 898. Resurrectio animarum fit per substantiam Patris et Filii æternam; resurrectio corporum per dispensationem humanitatis Christi. III, 1591, 1592. Anima quomodo resurgit a peccato. III, 452. Ut mors carnis differatur, omnes sedulo laborant; ut uors animæ eviteur, vix aliqui curant. III, 1747. Anima sine gratia redire non potest. VIII, 1007. Se ipsam vulnerare potuit, sanare non item. V, 1269. Animæ suscitatio differt a suscitatione corporis. IV, 885. Animæ vivæ quare sic dicitur. III, 259.

Anima qualis sit. VI, 639. Animæ meritum non ex gradu corporis quod inhabitat, pendendum. VII, 240. Animæ non possunt dici magis vel minus bonæ, nisi vel mortuus vel differentia temperaturæ corporum. III, 421. Anima media inter Deum et corpus. III, 1585. Inter Creatorem et creaturam. II, 539. In medietate quodam rerum est ordinata. II, 201. Superior anima, scilicet Deus. I, 1170. Anima sub Deo et supra cetera collocata. VIII, 558, 547, 591, 592, 977, 1051. Anima habet infra se carnem, supra se Deum. VI, 710. Anima Deum dominum habet, servum corpus. IV, 1887. Anima, unum est in rebus proximum Deo. I, 961, 1077.

Anima subdeula Deo, animæ caro. V, 715. Animæ colendus est Deus solus, qui solus ejus est auctor. I, 1078. Animæ bonum Deo adhaerere. VI, 38. Oportet animam et regi a superiore, id est Deo, et regere inferiorem, id est corpus. I, 1170. Anima in medio quodam constituta, legem accipit, hæere superiori, regere inferiorem. IV, 1887. Deus subjicit animæ corpus, animam sibi, et sic omnia sibi. I, 1079. Anima tanto minus subditur Deo, quanto minus Deum in ipsis suis cogitationibus concipit. I, 1201. Rationalis anima si Creatori suo serviat, cuncta et cætera servient. I, 1231. Intenta in Deum anima magis est, intenta autem in corpus minus est. I, 1170. Ut serviat sibi caro, serviat et illa Deo. VI, 711. Anima famula est caro bene obediens. IV, 1887. Anima infelix est, quæ a corpore expectat consilium. IV, 1887. Anima cum se ad Deum referit, sacrificium est. VII, 285.

Animæ motus omnes nihil aliud quam voluntates sunt. VII, 409. Animæ pes amor, amore movetur tamquam ad locum, quo tendit. IV, 124. Anima non movetur pedibus, sed affectibus. III, 1741. Anima ad Deum levanda, tamquam vas ad fontem. IV, 1834. Anima nisi sitiat, non recte irrigabitur. IV, 1330.

Anima non habet ex se lumen, non habet ex se vires, etc. IV, 704, 1858. Anima non per seipsam, sed participatione Incis Dei est pulchra et virtute pollens. VIII, 261. Anima rationalis ut luna splendescere debet. III, 740. Anima non potest justa, salva, sapiens, aut beata esse, nisi participatione incommutabilis boni. II, 571. Anima fit bona, casta, pia, etc., participatione bonitatis, castitatis, pietatis quæ in Deo est. III, 1684. Anima humana non vegetatur, non beatificatur, non illuminatur, nisi ab ipsa substantia Dei. III, 1584. Anima nostra est ad Deum, quod aer ad lucem. VII, 526. Anima si ad lucem suam attenderit, tenebratur; si ad lucem Dei, illuminatur. IV, 1261. Anima dat ipsa sibi consilium ex luce Dei per rationalem mentem, unde concipit consilium firmum in æternitate Auctoris sui. IV, 1887. Anima avertens se a luce justitiæ, quanto magis quarit quod inveniat contra justitiam, tanto plus a luce repellitur, et in tenebrosa demergitur. IV, 763.

Animæ fœditas, quæ. VIII, 636. Animæ pulchritudo, virtus, veritatisque doctrina, dormititas, vitium est. III, 539. Anima rationalis deformitur vivit, cum secundum trinitatem exterioris hominis vivit. VIII, 988. Anima si seipsam sequitur ut virtutem adipiscatur, stultum aliquid sequitur. I, 1314. Animæ natura perfecta est, cum spiritui suo subditur. VI, 194. Animæ quasi maritus est spiritus hominis. VI, 58. Anima tanto est pietate purgator, quanto privato suo minus delectata legem universitatis intuetur. VI, 90. Anima propria voluntate bonum sibi esse non potest, sed malum. II, 571. Anima valeatur peccat, et post peccatum divina lege imbecillior, minus potens est auferre quod fecit. I, 1170. Anima, sicut se illuminare de se non potest, ita se satiare de se non potest. I, 833. Animam fœdam Christus ut pulchram faceret, fœdus factus est. IV, 1538. Anima humana tantum dilecta est fœda, pulchra quomodo fulgebit? IV, 204. Anima Christi quibus malis repleta fuerit. IV, 1110.

Anima sibi sufficit, ut perdat se, Dei est salvam facere. V, 158. Animæ virtus, caritas. IV, 1353. Animæ ossa, id est, firmitatem ejus et fortitudinem. IV, 92. Anima nostra posita in mediis tentationibus sæculi, nihil infirmius. IV, 1634. Anima, unde infirma et tenebrosa. VIII, 1030. Anima vires tanto consumit citius, quanto cum deserit, a quo data sunt. III, 1314. Anima deterior fit appetitu inferiorum. II, 539. Anima tanto Deo propinquior, quanto similior: tanto dissimilior, quanto rerum multatibulum cupidior. VII, 271. Anima obligata amore terreno, quasi viscum habet in penis, volare non potest. IV, 1618. Animam curvari quid sit. IV, 1819.

Anima sæcularium amore capta fit adultera et inimica Deo. IV, 1178. Anima quomodo a Deo deflectit, et fornicatur. VIII, 998, 999, 1003, 1006. Animæ fornicatio, quænam sit. VIII, 158. Animæ aversio a Deo. VIII, 102. Anima unde a Deo avertitur. VIII, 977. Anima foras exiit a Deo propter superbiam. III, 1603, 1605. Animam esse causam peccati ostendit rex ex ipsius peccati poenitentia et indulgentia. VIII, 121, 123.

Anima Christi sponsa. VIII, 424. Animæ panis, verbum veritatis. IV, 752, 754. Ejus vir legitimus, Verbum divinum. VI, 58. Animæ humanæ cum Verbo Dei copulatio, difficilis ad intelligendum. VIII, 425. Anima peccato et legi peccati moritur, ut nubat Christo. VI, 62. Anima per fidem et spem in Christo est. IV, 1843. Animæ sanctæ, celum et sedes dei. IV, 550, 1186, 1260. Originalis regio beatitudinis animi, habitatio animæ et patriæ, Deus est. I, 587, 1036. Anima munda, locus Dei. VI, 16. Anima justæ, fræma Dei. IV, 324. Anima, census noster. IV, 388. Animarum jactura, jactura pastoris est. IX, 734. Animæ consuleudum, non ut habeat bona, sed ut ipsa sit bona. V, 629. Animæ bona solus Deus donare potest. II, 391.

Anima Christiana in hac vita debet desolatam se reputare. II, 494, 496. Et ut desolata orare. II, 506. Anima, quæ intelligit se desertam omni auxilio, nisi solius Dei, vere vidua est. IV, 1725. Anima cum hic est in ista carne, habet etiam ipsa solatia verbi, solatia orationis, solatia disputationis. IV, 735. Anima luctans cum morbis suis, diu differtur a medico, ut ei persuadeatur in quæ mala se peccando præcipitaverit, ut diligentius tueatur receptam sanitatem, utque intelligat quanta poena impiis præparatur, qui se nolunt convertere ad Deum. IV, 92. Animæ divitiæ. VIII, 165. Animæ fames. VIII, 636. Anima nostra pigro corpore involuta, velut nix facta est. IV, 1352. Animæ, per virgines quinque in Evangelio significatæ. IV, 1920. Animæ quæ tradendæ sunt bestiis. IV, 942. Anima nunquam a Dei laudibus silere debet. IV, 1316. Animæ virtutis capaces ac

fertiles præmittunt sepe vitia, quibus indicant, cui vitium sint potissimum accommodatæ, si fuerint præcepis exultæ. VIII, 444. Animæ malum accidit nulla addita detractave substantia. VIII, 195. Anima perverse utens creaturis, non effugit ordinationem Creatoris. II, 539.

Anima a Deo lacta, per liberum arbitrium peccavit, peccato polluta est, et per misericordiam Dei in poenitentia est liberata. VIII, 547, 550. Opotebat ut Deus animæ daret liberum arbitrium. VIII, 118. Animæ quæ natura sua bonæ sunt secundum Manichæos, scilicet peccare quomodo ostenditur. VIII, 107. Animæ voluntate non natura malas esse, sequitur ex utilitate poenitendi. VIII, 109, 110, 119. Et ex earum justa damnatione. VIII, 108, 107. Anima sua culpa lapsa, sola Dei misericordia liberatur. II, 722. Animam terrenis peccatis obrutam Lazarus in monumento significat. VI, 59. Anima temporalibus voluptatibus dedita semper exardescit cupiditate, nec satiari potest. IV, 82. Unde anima voluptatem corporis pluris aestimat, quam ipsam sanitatem. I, 1170.

Ani. æ vis in corpore suum. VIII, 989. Modus quo anima corpori adheret, non potest comprehendi. VII, 725. Anima per se movetur. VI, 13. Anima est vita quædam. III, 1349; V, 880. Est vita corporis. III, 1586, 1737. Anima, summum corpus bonum. I, 4315. Quid corpori præstat. I, 601, 1074. Anima humana quodammodo condit putores. III, 1431.

Anima viva appellatur a Scriptura administratio corporis. III, 363. Anima totum corpus animat et vivificat. VI, 501. Tota est in qualibet corporis parte. II, 723. Tota sentit in singulis particulis. VIII, 183. Anima non modo universam molli corporis sui, sed etiam unicuique particulæ illius sola simul adest. I, 1034. Dissecto corpore vermiculi, anima non secatur. I, 1071. Animæ officium. VI, 711. Anima, quomodo moveat corpus. III, 388, 389. Anima, domina curam gerens luteæ domus. VI, 667. Animæ in carne jus. VI, 716. Corpus administrat per lucem et aërem. III, 363, 364. Leges in inferiorem non habet, nisi a superiore Deo. VI, 711. Anima regere corpus non potest, nisi ipsa regatur a Deo. IV, 887. Anima primi hominis aate peccatum, etiam nondum spirituale corpus, sed animale, tamen pro arbitrio regebat. II, 1103. Post peccatum regit, non omni modo pro arbitrio suo, sed sicut leges universitatis suam. I, 1287; II, 587. Animæ quanta sit vis ad immutandam materiam corpori oralem, longum est disserere. VIII, 877.

Anima an aliquod a corpore patiatur. I, 1167, 1168. Anima per sensus accipit, quicquid eam corporalium non latet. III, 363. Anima (quomodo) regitur a sensibus, quomodo ab intellectu. III, 1317. Corpus in anima facere quicquam fortasse non posset, si non esset prius peccato in deterius mutatum. I, 1166. De animis rationalibus operari, non per corpus sed per seipsum, solus Deus potest. I, 1185. Peccatorum conditione fit, ut permittantur animæ de animis aliquid agere per alterutra corpora. I, 1185. Anima, qualia ouera, cum in corruptibili corpore agit, patitur. IV, 1520. Animam corpus non aggravat ante peccatum. X, 1381. Anima corpore gravatur propter originale peccatum. X, 1268. Animæ corporibus coactatæ, tanquam oblivione prægravantur. III, 418. Anima nondum passa sensibilium sensuumque vanitatem, minus est obnoxia falsitatibus. I, 70. Anima illuditur, non similitudinum rerum vitio, sed opinionibus suæ. III, 475. Lux oculorum impedimento est animæ ad intelligenda spiritalia. III, 383.

Anima memoria capit maximatorum locorum imagines. VII, 185, 186. Cogitat quæ non vidit, demendo et addendo. II, 69. Quomodo videat et audiat ubi non est, difficile explicatur. II, 517, 518. Anima quædam accipit per corpus quæ commutat, quædam quæ non commutat: et per seipsam quiddam accipit quod commutat, quiddam quod non commutat. VI, 27. Animæ carnisque discordia in naturam versa, unde. X, 681. De anima et corpore sententia Manichæi. X, 1319. Animæ et corporis consortium. III, 1584. Anima de corpore non maculatur, nisi cum mortalia ejus bona concupiscit. VI, 187.

Anima naturaliter appetit corpus. III, 309. Appetitu corpus administrandi, retardatur a visione summi cæli. III, 485. Animæ est esurire et sitire. IV, 217. Animæ nec in suis corporibus semper esse, nec sine corporibus durare perpetuo sentiebat Plato. VII, 392, 795.

Animæ commendatio. IV, 1885. Anima cujusvis pecoris quam admirabilis. III, 1431. Anima nostra quamvis peccatis tabefacta, melior est quam si in hac lucem visibilem videretur. I, 1276. Anima musca, immo omnis anima etiam vitiosa, præstantior luce. VIII, 96. Anima peccatrix melior est quolibet præstantissimo corpore, non meritis, sed natura. IV, 1883, 1886. Anima licet vitiosa melior corpore etiam satissimo. VII, 264. Primo corpori animæ extrema præponitur. I, 799. Anima rationalis præcrenda rebus iis quæ pro diis habentur. VII, 229. Animæ rationalis et irrationalis facultates. VII, 154.

· Animam humanam sanguinem esse nusquam in Scriptura invenitur. VIII, 145. Non frustra per sanguinem significatur. VIII, 630. Anima peccatis, quo sensu sanguis dicitur. VIII, 144, 146.

Animam, sive spiritum animalia omnia habent. IV, 1273. Anima irrationalis in bestiis. VII, 640, 642. Animæ animalium, a Deo. VII, 574. Animæ rationales volucris tribuere, ad hæresim pertinet. X, 530. Animarum irrationalium semina vitare possunt maligni spiritus, ut cum sui generis vitis nonnulla nascantur. X, 1382.

Anima diversimode in Scriptura sumitur. IV, 1411. Anima pro vita. III, 496, 535, 540, 704, 711, 1291. Anima vita est qua vivimus. IV, 1776. Anima vegetativa, non anima dici solet, sed vita. III, 230. Anima pro homine. III, 517, 521, 588, 1740; VII, 408; VIII, 954. Anima est homo interior. X, 156. Anima aliquando sumitur pro corpore. II, 865, 864. Pro delectatione animalium. III, 744. Animæ nomen aliquando positum ab Augustino, pro universa creatura incorporali. I, 815. Anima cur mundo data, systema Porphyrii. VII, 310. Anima cur datur morituris. II, 726. Animam secum attulisse omnes artes, nec aliud esse discere, quam remissis, quomodo accipiendum. I, 594, 787.

Animæ omnium Christianorum, propter unam fidem, una anima est. IV, 1336.

Animam ponere, mori est. III, 1758.

Animam alicujus querere, et in bono et in malo dicitur. III, 504.

Animam suam perdere quid significat. III, 75. Animam suam amare et perdere duobus modis intelligitur. V, 1459. Animæ quidam amor perversus, et quoddam rectum edium. V, 1633. Animæ amor perversus abundat, rectus valde paucorum est. V, 1635. Animam diligendi modus. V, 1633. Anima hic non amanda. V, 1398. Cujus gratia animam perdere jubemur. V, 1394. Animam odisse quid. III, 1767. Animam perdit qui amat, quomodo. III, 1767; V, 1633. Animam perdere ut inveniat. V, 1594. An illam odit, qui carnalem ejus affectum interimit. II, 1050. Animam appendere cum pecunia. V, 1457. Animæ impiorum in penis vivunt. VII, 582. Justorum in requie sunt. VII, 582, 592, 593.

Anima. De Animarum statu post mortem, quid senserint Philosophi. V, 1152, 1153. Quid circa animas agitur a die mortis, usque ad resurrectionem. X, 978. Animarum iudicium in ipso de corpore exitu. X, 499. Animarum receptacula ante resurrectionem. VI, 158, 285. Animarum receptione diverse. III, 1751. Animæ piorum in sinu Abrahamæ secure expectant iudicii diem. IV, 361. Animæ ab omni contagione corruptionis purgatæ, in placidissimos sedibus constituuntur, donec corpora recipient. VIII, 1039. Anima continuo post mortem requie fruatur, si digna est: sed vita æterna cum Angelis in fine datur. III, 1751. Animæ sanctorum ante resurrectionem corporis, sunt quidem in requie, sed in ea non sunt actione qua corpora recepta vegetantur. II, 527. Utrum animæ cum a corpore excesserint, loco corporali contineantur. III, 576. Animæ pro meritis feruntur ad loca, vel pœnarum, vel quietis, similia corporibus. III, 480, 481. Mutari anima potest, non localiter, sed temporaliter. III, 150. Anima nullo modo locorum spatia, sua mole occupat. VIII, 184, 185. Animæ locus, non in spatio aliquo est, sed in delectatione, quo se pervenisse per amorem lætatur. IV, 124. Corpus peregrinatur locis, anima peregrinatur affectibus. IV, 1604. Anima non exit de corpore cum corpore, quo possit ad loca corporalia ferri, et his contineri. II, 699, 706. Anima cum exierit de corpore, non habet aliquod corpus. III, 480. Anima ad corporalia loca, vel non fertur nisi cum aliquo corpore, vel non localiter fertur. III, 480. Vera est pœna aut lætitia animæ post mortem, licet non sit corporalis. III, 480, 481. An in inferis se non corporibus, sed corporum similitudinibus agnoscat. X, 540. Animarum alia est sine corporibus requies aut pœna, alia cum corporibus. V, 1285, 1434. *Vide* Martyres.

Animæ purgatio. III, 832. Animam quæ Deo mittente polluta est, Deoque deficiente mundari non potuit, in globo tenebrarum perpetuo vinculo puniri, Manichæorum doctrina. VIII, 284, 285. De animarum purgatione phantastica et ridicula Eucharistiarum tabula. VIII, 40, 41. De purgatione animæ per sacrificia et consecrationes, sententia Porphyrii. VII, 286, 287. Animam spiritalem purgatione theurgica posse purgari, non vero intellectua, dicebat Porphyrius. VII, 306. Sine theurgicis artibus et teletis, virtute continentia posse purgari, favebat Porphyrius. VII, 306. Teletis idoneam fieri susceptioni spirituum, et ad videndos deos, docebat Porphyrius. VII, 286. Non vero intellectua, ad videndum Deum suum. VII, 287. Animam ab ignorantia per nullas teletas purgari, putabat Porphyrius. VII, 307. Animæ purgationem in principis esse, Platonicus præsentatur. VII, 300. Anima, veri Dei cultu mundatur et sana-

tur. VII, 288. Animæ defunctorum an sciant, vel curent quæ geruntur circa vivos. IV, 1457. Animas sapientium in astra ferri, stultorum ad corpora, sive hominum, sive bestiarum revolvi, Platonicum dogma. VII, 392. Animas eorum qui inhoneste vixerint, ut luant pœnas, ad alia hominum corpora, Porphyrius; ilato etiam ad bestiarum redire docuit VII, 375. Animas etiam purgatas, ad corpora iterum redire, stulte Platonicis asserabant. VII, 311. De animarum reditu in corpora post purgationem, melius Platone Porphyrius philosophatus est. VII, 310. Virgilio non placet doctrina de animarum reditu in corpora. V, 1154. Animarum revolutio usque ad corpora bestiarum, Platoni et Plotino probata est, Porphyrio displicuit. VII, 310. In alia humana corpora transmigrare animas, docuit Porphyrius. VII, 310. De animarum revolutione, Manichæorum sententia. VIII, 220, 231, 383, 384. Animas cæteras, præter Auditorum et Electorum, in pœora redire putant Manichæi, et in omnia quæ radicibus fixa sunt et altuntur in terra. VIII, 37, 143, 144. Non tamen in minutissima animantia. VIII, 144. Opinio Manichæorum, animarum transmigratorem admittentium, deterior quam philosophorum. III, 361. Animas humanas ad pœora, ad canes, ad porcos et ad corvos revolvi, futilis quorundam opinio. IV, 1911.

Animas sceleratorum veritatem in dæmones, et in quæque animalia suis meritis congrua, quædam hæresis docet. VIII, 45. Animas hominum pessimas post mortem in dæmones verti, putavit Tertullianus. VIII, 47. Animas hominum, dæmones esse post corpora, dixit Plotinus. VII, 205. Triplex genus dæmonum in quos animæ mutari possunt. VII, 205. Animæ natura in naturam corporis non convertitur. III, 411. Nec in naturam animæ irrationalis, nec in naturam Dei. III, 411. Animarum quarundam scititiæ transmigrationses. III, 361. Plato solas animas a Deo conditas putans, easque in bestias revolvi, refutatur ab Ambrosio in libro de *Philosophia*. X, 686. Animas hominum in pœora, vel pecorum in homines posse transferri fides veritasque catholica non admittit. III, 360, 361. Nec morum similitudo vincit. III, 361. Animas ad propria corpora reverti, doctrina Angelorum, Prophetarum, Christi et Apostolorum. VII, 310. Animæ cupiditas revertendi ad suum corpus. VII, 711, 794. Anima resumptum corpus nunquam ulla morte deponet. VII, 794. Animarum liberatarum numerus an possit semper augeri. VII, 371.

Animus defluit substantia quædam rationis particeps, regendo corpori accommodata. I, 1048. Animus, summus gradus animæ. VII, 212. Hæc pars anime, mundi dicitur Deus. VII, 212. Animus ad capiendum seipsum angustus est. I, 785. Animus quid sit non incongrue nos dicitur ideo nosse, quia et nos habemus animum. VIII, 953, 954. Animus in homine vocatur genius. VII, 212. Animus ipse, rectissime sensus dicitur. VII, 518. Animi partes tres. VII, 427.

Animi potentia sine quibus recte vivi non potest, media bona sunt. I, 597, 1268. Animi motus omnis aliquid facit in corpore. II, 72. Animi perturbationes quatuor. I, 788. Animus unde mutabilis esse cognoscitur. VII, 251.

Animus melior est quam omnia corpora. III, 1561. Animus melior corpore. II, 63. Nullo modo illo animo ullum corpus potentius. I, 1185. Corporis decus animus: animi decus, Deus. III, 1643.

Animus non nisi conversione ad Deum fit bonus. VIII, 950. Animi pulchritudo, justitia. VIII, 934. Animus cum ad corpus declinat, quodammodo corpora cit. VIII, 583. Et terrenorum cupiditate sordescit. III, 1289; VIII, 89, 90. Animus fit Deo similis, dum ei se subicit: quantoque id fecerit studiosius, tanto erit sublimior, et illo solo dominante liberrimus. I, 1319. Animus nimis intentus humanis actionibus, Deo quodammodo vacuatur. III, 619. Animus tanto fit plenior Deo, quanto in superna atque æterna liberius extenditur. III, 619.

Animus diligendo corpus, fit infirmus. III, 27. Agritudo hæc animi est, quia non totus assurgit veritate sublevatus, consuetudine prægravatus. I, 759. Animi sanitas secundum stoicos. V, 1528, et secundum veritatem. V, 1528. Animus per sapientiam sanatur. VII, 656. Sanitas animi est, firmissime inherere incommutabili Deo. III, 27. Animus non sanus æstimandus est, qui non temporalibus æterna præponit. II, 499.

Animus cum ordinate se vincit, laudis atque virtutis est. VII, 431. Nullo modo animus potestati alterius animi, nisi suis cupiditatibus subditur. I, 1052. Animus prosternere est in eis quæ sublimia sunt in corporibus, quietem voluntatis appetere. VIII, 898, 899, 1005, 1006, 1009.

Animi mors et resurrectio quædam. III, 25. Cujus animus non moritur huic sæculo, is non resurgit ad vitam, sed ad supplicia. III, 25. Animus cum seipso sibi quasi suo bono gaudet, superbus est. II, 439. Animus in hac vita lætem patitur. III, 1281. Animi pabulum veritas. II, 62. Animus

quanto magis inseritur veritati, quanto familiarius in ea volutatur. II, 66. Animus cibo præceptorum refectendus est. III, 1287. inde animus pasceatur unde lætatur. I, 865.

Animi in corpus imperium, quale. VII, 450. Animus corpori recte non imperat, si Deo ipse non servit. VII, 696. Animus imperat corpori, et paretur statim; imperat animus sibi, et resistitur. I, 760. Animus facilius corpori imperat, quam sibi. VII, 450.

Animus corporis dominator, rector, habitator, videt res sine corpore. IV, 468. Animus absque simulacris potest aliquid cernere. III, 501. Non videtur Deus nisi ab animo, non tamen ut animus. IV, 469.

Animus non essent passivi homines et demones, nisi essent miseri. VII, 241. Animus locus est affectio sua. IV, 95. Animus an post resurrectionem, sine organo corporis valeat corporaliter nosse, necesse se affirmat Augustinus. II, 620. Animus de consuetudine id semper inquiri, unde gaudere solet. VI, 46. Animi magnitudo non est seipsum interuenire quacunque ex causa. VII, 53.

Animalia mortalia, a minoribus diis seu Angelis facta, sentiebant Platonici. VII, 575, 576. Inepta Vanichæorum de labitatione animalium in gente tenebrarum, fabula irridetur. VIII, 395. Animantia an uno die multiplicata fuerint. III, 240. Animalium ex aquis educio prius narratur, quam quæ de terra, quare. III, 279, 280. Potuerunt animalia noxia etiam creata, nihil nocere, si causa non exstitisset, vel penitentiorum vitiorum, vel probandæ virtutis. III, 288. Animalia noxia vivos homines aut penaliter lædunt, aut salubriter exercent, aut utiliter probant, aut ignoranter docent. III, 289. Animalia venenosa ante peccatum hominis videntur creata. III, 289. Animalia vere adducta sunt ad Adam ut illi nomina imponeret. III, 400. Hoc significationem prophetam habet. III, 400. Quomodo animalia adducta ad Adam. III, 402. Animalia carnivora non vixisse carnibus in Arca, magis credendum est. III, 550. Animalia in Arca inclusa, figuræ variarum gentium in Ecclesiam introducendarum. VII, 483. An in insulis à terra remotissimis animalia propagata sunt ex his quæ servata sunt in Arca. VII, 483.

Animantibus Deus certos numeros seminum dedit. III, 240. Animalia, quæ nulla præcedente commixtione oriuntur, ex vi quæ elementis inest, oriuntur. VIII, 875.

Animalia quedam in veteri Testamento cur immunda censebantur. VIII, 233. Significationis tantum causa, immunda erant Judæis. VIII, 498. Animalia munda et immunda quid significant, et quomodo illa figuris prophetis de Christo à Moysæ commemorata sunt. VIII, 357.

Animalium motus, quibus appetunt vel iungunt aliquid, non appellandæ voluntates. VII, 451. Animalium merita, non pro gradibus elementorum existimanda. VII, 240. Animal irrationale beatum esse non potest. VI, 12. Animalia quedam in mediis ignibus vivunt. VII, 700. Animalia domestica subito efferrata Romæ, quid portendebant. VII, 104. Animans animal, ex animo constans et corpore. VII, 264.

Animositas, ingenii majoris est animositatis flammam cogitando extinguere, quam falsitatis nebulas intelligendo vitare. IX, 533.

Anna interpretatur gratia. VII, 526. Anna mater Samuelis, figura Christianæ religionis et gratiæ. VII, 528. Anna propheta, unde maxime commendatur. VI, 440. Cur etsi illos non habuit, secundas nuptias recusavit. VI, 436.

Anna Seneca Apostolorum temporibus claruit. VII, 190. Anna et Cyprianus pontifices, alternos annos agere solebant. III, 1957.

Antonius consul. IX, 687.

Antibal de Romanis multas victorias reportat. VII, 180. Irope Romanam fulminibus deorum territus est. VII, 101. Animal à scipione Africano majore victus. VII, 102.

Antibornus Robautensis E. J. sc. IV, 581.

Annona Retica. VII, 573.

Annus circuitu solis animadversus est. VIII, 895. Quis annus magnus sive Platonis. III, 256. Anni manifesti et obscuriores quinam sunt. III, 256. Anni diversimode numerabantur apud populos diversos. VII, 451. Anni Egyptiaci quaternis mensibus quondam fluibantur. VII, 358. Anni primorum hominum an nostris æquales. VIII, 450. Annos primorum hominum æque prolixos tulisse ac nostros ostenditur. VII, 451. Annorum primorum hominum numerus, aliter in codicibus Hebræis, aliter in nostris recensetur. VII, 449. Unde nata est diversitas in dinumeratione annorum Hebræorum et LXX interpretum. VII, 453. In dinumeratione annorum, magis Hebræorum quam LXX sequenda auctoritas. VII, 452.

Anni æterni. IV, 752, 976. Anni sine annis. IV, 418. Anni Dei, unus dies. I, 815. Anni Dei I mnes simul stant. I, 815. Anni illi non deficiunt, qui stant. Vo, 1023. Anni nostri deficientes dicuntur, sive quia in eis deficientis amando quæ transeunt, sive quia ad paucitatem reducti sunt. IV, 1145. Anni stant in vita æterna, hic autem transeunt, imo pereunt. II, 551.

Annorum numerus unicuique computandus est, et facta est prima mortalis nativitas. III, 875. Annos crebris non addi, sed subtrahi, exemplo probatur. IV, Anni homini magis decedunt, quam accedunt. V, 638.

Annorum multa millia quidam falso in historia tempore computant. VII, 338. Absurda hæc vanitas refellitur. 338. Ab creatione hominis ad Augustini tempora, non sex millia annorum completa erant. VII, 338. Annorum milibus hoc sæculum definitur quidam. IV, 1142. System. 22. d. Anni CCCCXC. sunt in hebdomadibus Danielis. II, 941. Annorum multitudo diei nomine aliqui significatur. II, 910, 911. Annus senario numero. VII, 895.

Anni per agnos, vindemias, messes, aut aristas aliqui numerantur. III, 572.

Annus bissextus. III, 451.

Anniversarii Ordinationis episcopi. V, 1483, 1687.

Anni aurei, insignia dignitatis apud Romanos. VII, Annulorum aureorum modios tres e Cannensi prælio thaginem misit Annibal. VII, 100.

Auseri solemnia celebrant Romani. VII, 70. Anse non facile quidquam edacius invenitur. VIII, 198.

Ansæ de ossibus struthionum in digitis, genus suppletionis. III, 50.

Antai fabula. VII, 570.

Ante Deum, id est in honorem Dei. III, 615, 618.

Anticategoria. IX, 510.

Antichristus à Daniele prædictus. VII, 787. et ab apostolo Paulo. VIII, 685. Pseudo-propheta nomine in Scripturis signatur. VII, 679. ab apostolo Paulo, refuga appellatur. VII, 685. De tribu Dan exsurrecturus est. III, 788. Antichristus usque adeo beatus videbitur hominibus, ut etiam putetur. IV, 126. In quo tempore Dei sit assensus in cer. VII, 685.

Antichristus quomodo mendaciter operatur. VII, per nefarias artes pervenit ad vanum et inane culmen minationis. IV, 126. Vm habebit in imperio, dotum in oculis. IV, 128. Antichristi tribunal, ignis per quem ur cujusque opus probabitur. VII, 745. Persecutio per christum ventura, violenta et fraudulenta erit. IV, Antichristus totam nequitiam et impietatem, quam on pseudo-propheta inchoaverunt, impleturus est. IV, In Antichristi liquores irruent Judæi. IV, 1418. Antichristi interficietur Spiritus oris Christi. II, 908. Antichristus dantiioni ultimæ destinatus. IV, 126. De Antichristo illud ponitur, Constitue Domine legislatorem, etc. IV, 125. Antichristi persecutio tribus annis et sex mensibus erit. 677. Antichristi persecutionis tempus ignotum. VII, Antichristus manifestus futurus est. II, 908. Antichristi prius veniet, et tunc veniet dies iudicii. III, 1908.

Antichristi et pseudo-Christiani. IX, 151. Quinam dicitur. IX, 251. Antichristi multi in Ecclesia. III, 1909; scilicet qui ore profitentur Christum, et moribus dissentiunt Christo. III, 2002. Antichristi hæretici appellantur. 687. Neronem resurrexerunt, et Antichristum futurum illi suspicantur. VII, 696. Alii nec occisum putant sed substractum. VIII, 686.

Anticomarita hæretici. VIII, 40.

Antidotum contra omnia peccata. V, 1270; ex sanguine Christi. VI, 656.

Antiochena Ecclesia, ubi primum discipuli appellati sunt Christiani. IX, 414.

Antiochiæ basilica Machabæorum. V, 1579.

Antiochus Machabæorum persecutor. V, 1579, 15 Judæos ad idola colenda compellit. VII, 606. Meruit ob rari. V, 1381. Misericordia Dei indignus. V, 1507.

Antiochus fenesc Platonici. I, 935. Philonis auditor 935, 936. Academiz utriusque sententias in simulat adducit. I, 936. Antiochus magister Ciceronis et Varro Stoicus magis quam Academicus. VII, 627.

Antipater procurator Judææ. VII, 607.

Antiphrasis. VI, 554.

Antipodas esse non putavit Augustinus. VII, 487.

Antiqui eadem cum fidelibus nostri temporis fide Christum salvi facti sunt. II, 680, 845, 709, 858. Antiqui erat aliquod occultum regenerationis sacramentum. II, 8 P. Patres.

Antithenes philosophus Socraticus, summum bonum virtute animi posuit. VII, 227, 601.

Antitheta, ornamenta elocutionis decentissima. VII, 3 Antiochus Christianorum persecutor. VII, 614. Anton lex in adulteros. VI, 475.

Antonius vitis omnibus inquinatus, regni potentia affectare videbatur. VII, 410. Antonio resistebat Cicerus. VII, 410.

Antonius Ægyptius monachus. I, 733. Vir sanctus et perfectus. III, 17. Antonius ad Deum conversus audita Evangelica voce, *Ecce, vende*, etc. I, 762. Antonius scriptus

divinas et memoriter audiendo tenuit, et prudenter cogitando intellexit. III, 17. Ex ejus vitæ lectione, convertitur duo aulici. I, 737.

Antonius unus e Patribus Carthaginensibus. II, 738, 780. **Antonius** lector, episcopus Fussalensis ordinatur. II, 934. Variis criminibus accusatur a Castellanis et aliis. II, 934. Communiōne privatur nisi prius Fussalensibus omnia redderetur. II, 935. Antonius episcopus Fussalensium communiōne privatus Numidia Primatem inducit ut se Papæ Bonifacio commendat. II, 933. Fussalensibus et iudicia, et publicas p. testates, et militares impetus tanquam executor Apostolicæ sedis sententiam comminatur. II, 936. Iudicio consentit; agit postea ut ei communiō reddatur. II, 933.

Antonius Notarius. VIII, 713.

Antropiani. Nota (a). IX, 589.

Antropomorphitæ qui am dicuntur. II, 628; VII, 189. Deum habere membra dicebant. II, 628. Tolerantius et honestius de Deo sentiunt, quam Manichæi. VIII, 189. Antropomorphitæ schismatici, non hæretici. VIII, 59. Antropomorphitæ monentur. IV, 1747.

Anubis. I, 750.

Anulinus Proconsul. IX, 610, 626. Per eum Cæciliani causam ad Constantinum miserunt Donatistæ. II, 492. Duæ ejus relationes ad Constantinum Imperatorem. IX, 627, 637, 640. Anulinus transmisit libellos duos ad Imperatorem. II, 305. Unum contra Cæcilianum. II, 327. Alterum forte supplicem. II, 305. Vide Notas.

Aperia quid. VII, 781.

Animus bona plane et maxime optanda est, sed non est hujus vitæ. VII, 415. Animus quædam est omnibus vitis peior. VII, 415, 417. Animus hominis desperatus ægrotat, quando et doloris amiserit sensum. III, 1798.

Apelles hæreticus. VIII, 29, 536.

Apellitæ seu Apelliani, ab Apelle sic dicti. IX, 589. Eorum dogmata. IX, 589.

Apes de homin cadavere nascuntur. I, 1572. Apibus nihil inest maris vel femine. VII, 475. Apes semina filiorum non coeundo concipiunt, sed tanquam sparsa per terras oro colligunt. VIII, 876. Sic operantur generationem filiorum, quemadmodum ceræ speciem liquoremque mellis. III, 399. Apex flammis. VII, 60.

Apis tertius rex Argivorum. VII, 563. Apis factus est Serapis, omnium maximus Ægyptiorum deus. VII, 563. Bovem in honorem Apis albat Ægyptus. VII, 563.

Apocalypsis liber, quam obscurus. VII, 685. Apocalypsin non accipiunt Alogi. VIII, 61. Apocalypsis a Pelagio sit accepta, dubitat Augustinus. V, 1376.

Apocryphæ scripturæ quænam sint. VII, 470; VIII, 245.

Ἀποχὸν Chaos. VIII, 195.

Apollinaria Laodicenus, Psalmos interpretatus est. II, 261. **Apollinaria** hæresiarcha. VIII, 40, 687.

Apollinaristæ hæretici ex Apollinari auctore suo dicti. VI, 93. Eorum errores. IV, 217, 1084; VI, 93, 248, 524; VIII, 40, 687; X, 1366. Apollinaristarum error de Christo. I, 746. Apollinaristæ Verbum in Christo, loco animæ fuisse asserunt. III, 716. Apollinaristæ animam humanam Christo deivisse putaverunt. VII, 404. Et non habuisse animam, aut non habuisse rationalem. II, 542; III, 1596, 1757. Apollinaristarum argumentum ut probarent Christum carnis anima. X, 492; convehitur. VI, 94.

Apollinaristarum tres sectæ. X, 1034. Dubitatur an Apollinaristarum hæresis exstent reliquæ. IV, 217.

Apollo duplex. I, 965.

Apollo frater Dianæ, qui et sol esse dicitur. VII, 207. **Apollo** ignarus futuri. VII, 79. Ambiguum Apollinis oraculum de Pyrho. VII, 97. Apollinis oraculum Christum vituperabat. VII, 620, 635. **Apollo** Cumanus quatrifido flexisse fertur. VII, 86. Quid de Apollinis fletu aruspices dixerint. VII, 86. **Apollo** pro Trojanis pugnabat. VII, 79. Apollinis servilia ministeria in extruenda Troja. VII, 79. **Apollo** quare sagittas tenet. VII, 207. Apollini Delphico quare instituti ludi musici. VII, 569. **Apollo** ephesus pingitur. VII, 184.

Apollo deus medicinæ cum Æsculapio. VII, 120. **Apollo** divinator et medicus. VII, 207.

Apollo filius Latonæ Admeti regis arma cum Hercule pavit. VII, 571. **Apollo** ab illo qui reddere oracula. VII, 571.

Apollonius Tyaneus. II, 583, 514. Magus multo melior, quam Jupiter. II, 533. Apollonius Tyaneum con erre Christo vel etiam præferre, quidam conati sunt. II, 533.

Aprophoretum relationis. II, 645. P. Not.

Aprostasia primi hominis, quam magnum peccatum. X, 1274, 1275, 1277.

Apostata, sal infatuatum. III, 1543. **Apostata** peior est quam ille qui non deseruit fidem, quam nunquam tenuit. VII, 712. **Apostata** seu desertores difficilius veniam consequuntur. IX, 478. Humiliorem agere penitenti-

tiam tenentur, quam qui in Ecclesia nondum fuerunt. IX, 605. **Apostata** sacramentum fidei non amittit. X, 420. Ad quid manet sacramentum. X, 429.

Apostatæ nullum in Catholica Ecclesia, possunt honorem habere. IX, 514. Vide Episcopi. Ad militiam clericatus non eligendi. II, 228; IX, 605.

Apostatare a Deo, quid sit. I, 1188.

Apostatica radix. VI, 278. **Apostatica** creatura. X, 1177.

Apostolici hæretici. VIII, 52. Encratitis similes sunt, et **Apostatitæ** appellantur. VIII, 52.

Apostoli latine Missi appellantur. III, 1781. **Apostolorum** duodenarius numerus, magnum sacramentum. IV, 1103, 1339. **Apostoli** non de mundo. III, 1677. **Apostoli** quid relinquerunt ut sequerentur Dominum. IV, 1374. **Apostolos** cur Christus humiles elegit. VII, 611. Cur infirmos. IV, 768. In tam contemptibilibus testibus, ut in Apostolis, multo mirabilis divinitas se ipsa persuasit. VII, 756. Quomodo Apostolis hic omnia nota facta sunt. V, 180. **Apostoli** et discipuli baptizati. X, 519. **Apostoli** ante passionem Domini baptizati sunt. II, 178, 1086; X, 519.

Apostoli Dominum tantummodo hominem putaverunt. IV, 1798; V, 1149. Non omnes Christum videbant, ait Ambrosius. II, 604, 610. **Apostoli** in passione Domini trepidaverunt. IV, 1799; V, 495. In passione ipsum relinquentes fidem amiserunt. III, 1901. De Christo dubitantes, a latrone victi sunt. IV, 1851; V, 749, 1116. **Apostoli** spem amiserunt. IV, 847, 1927. In passione Domini titubantes, ejus resurrectione firmati sunt. IV, 1798, 1799. Ante Christi mortem nondum erant martyrii maturi. III, 1807. Ante ejus resurrectionem humana magis quam divina sapiebant. I, 1899. **Apostoli** Ecclesie personam gesserunt quando spiritum sanctum acceperunt, et potestatem remittendi peccata. IX, 150.

Apostoli etiam post Christi resurrectionem peccato obnoxii. V, 749. **Apostoli** non sine peccato. X, 631. Licet nihil iis sanctius in novo Testamento. X, 599. **Apostoli** sub lege nondum a cupiditatibus liberi. V, 794. **Apostolis**, sic ut et nobis, convenit dicere, *Dimitte nobis*, etc. IV, 1849. **Apostolos** libidine pollutos fuisse, calumnia Juliani. X, 536. **Apostoli** tanta humilitate et pietate de concupiscentia carnis gemebant, ut optarent eam potius non habere, quam domare. X, 562.

Apostoli Judæis et Gentibus Evangelium annuntiaverunt. IV, 541. **Apostoli** missi sunt ad gentes ad quas Prophetæ missi non erant. IV, 1121. Exrum prædicatio in omnem terram. III, 124. Et ad omnes Gentes. V, 159. **Apostoli** pervenerunt usque ad extremum terræ. IV, 1674. **Apostolorum** verba in finis orbis terræ quomodo pervenerunt. IV, 1122. **Apostolorum** prædicationem confirmant oracula Prophetarum. VI, 180. **Apostolorum** eloquia, mira fuerunt facta, non verba. VII, 756. Majora videntur fecisse miracula, quam Christus. IV, 1707. De ipsis Deus coruscabat miracula, tonabat terrores, pluvialit consolationes. IV, 1626. **Apostoli** in miraculis faciendis non sibi arrogabant potentiam Domini sui. IV, 1199. **Apostolos** Christus sicut luminaria, et aptaverat verbo, et accenderat spiritu sancto. VII, 612. **Apostoli** igne divino ferventes, tanquam ligna ardentia, dum fugarentur e loco in locum, totam silvam mundi suo igne impleverunt. IV, 253.

Apostolis quomodo præceptum, ne aliquid secum portarent in via. VI, 507. Permissum ipsis mulieres sibi necessaria ministrantes habere, exemplo Christi. VI, 552. **Apostolis** data licentia vacandi ab opere corporali. VI, 554. **Apostolis** permittebatur aut victum ab aliis accipere, aut manibus operando quærere. VIII, 165.

Apostoli bonus odor Christi sunt et iis qui perierunt, et iis qui salvi fiunt. X, 990. **Apostoli** nec cum suspicerentur ab hominibus, nec cum despicerentur, elisi. II, 78. **Apostoli** in pressura laudant Deum. V, 500. **Apostoli** Christi conjugæ suscepta, filios et procreant. V, 1685. **Ecclesias** non sibi, sed Christo genuerunt. IV, 508.

Apostoli Jerosolymis decreverunt ne quisquam cogeret Gentes judaizare, non autem ne quisquam Judæos judaizare prohiberet. II, 379. **Apostoli** sabbatum non vacarunt, nec jejunaverunt. II, 158. Non solebant solemniter die Dominicæ jejunare. II, 149.

Apostolorum et Evangelistarum testimonium de Christi genealogia immerito rejicitur. VIII, 259, 240. **Apostoli** de Domino quæ ipsi viderant confitendo, mortui sunt. V, 1414. **Apostoli** et martyres cur hic non regnaverunt. VIII, 449.

Apostolorum quibusdam divinæ substantiæ visionem fuisse concessam, non incredibile. II, 610. **Apostoli** leges ab Imperatoribus non postularunt, quare. II, 801. **Apostolos** sexaginta, relictiis xii, cum Christo Domino, apostatas a fide recessisse, et apostolos tamen putatos esse, dicit Petilianus. IX, 271.

Apostoli arietes vocantur ab Augustino. II, 1026. **Arietes** regis. V, 749, 1114. **Duces** ovium, præcipua membra Pasto-

ria. IV, 785, 916, 1849. Apostoli, barbæ nomine designati. IV, 1755. Apostoli, boves. III, 1470. Canes Domino fidem servantes et contra inimicos latrantes. IV, 835. Apostoli cælorum nomine significati. III, 1664; IV, 288, 817, 1121, 1245, 1864. Apostoli cælum facti, quia iustificati. IV, 1626. Apostoli dicti colles. IV, 785. Columnæ. IV, 950, 1831. Columnæ Dei vivi. VI, 692. Columnæ quæ passione Domini nataverunt, resurrectione firmæ sunt. IV, 950. Apostoli, filii sponsi. IV, 1845. Filii excussorum, quia filii Prophetarum. IV, 1674, 1677. Firmamenta et columnæ Ecclesiæ. II, 535. Flumina vocem suam per orbem elevantia. IV, 1187. Apostoli fundamenta et portæ Ecclesiæ. IV, 1103. Fundamenta civitatis supernæ. IV, 1101. Apostoli duodecim, duodecim horæ diei. III, 1750; IV, 650. Apostoli lapides pretiosi. IV, 168. Lumen et lucerna, quo sensu. IV, 1566; V, 1511. Luminaria mundi, ignes sancti et decori. I, 856. Apostoli dicti sunt montes. IV, 547, 517, 781, 817, 882, 1353, 1650. Montes æterni, montes magni. IV, 961. Mons Sina. IV, 817. Apostoli, nubes. IV, 547, 520, 980, 1212; VII, 553. Nubes Christum portantes. IV, 814, 835, 1235. Apostoli oculi Christi. IV, 1114. Oculi Ecclesiæ. III, 845. Ossa seu firmamenta corporis Christi. IV, 168, 1297. Apostoli, patres. IV, 515. Pedes Domini. IV, 1107. Piscatores hominum. IV, 781. Principes. IV, 854. Throni seu sedes Dei. IV, 1625. Apostoli, quibusdam vasa sunt mortis, et sagittæ acutæ. IV, 106. *et seq.*

Apostolorum Memoria, liber hoc titulo donatus. VIII, 667.

Apostolus cum dicitur, si non exprimitur quis Apostolus, non intelligitur nisi Paulus. X, 589. Apostoli intentio in Epistola ad Romanos. VI, 124. Eius scopus in exemplo Jacob et Esau. VI, 112. Apostolum ipsum, ad quæstionem de electione et reprobatione, defecisse in responsione, inopia reddendæ rationis, putant quidam stulti. VI, 278. Apostolus Rom. VII et sua et iustorum persona locutus est. X, 865, 867. Julianus sensum novum et distortum excogitat in verbis Apostoli. X, 868. Apostoli Pelagiana interretatio. X, 1131, 1132, 1450. Apostolum pro qualitatibus ingeniorum in quinque personis locutum esse, commentum absurdum. VIII, 639, 647. Apostolus sic omnibus omnia factus, ut fallere non intenderit. VIII, 658, 659, 640, 641, 642, 657, 658. Apostoli monita sunt de re libera, quandoque tamen de re fini erata. VI, 464. Apostoli merita, Dei dona. X, 890.

apotactiæ seu Apostolici heretici. VIII, 52.

Apparitiones Dei antiquis Patribus factæ. VIII, 806, 807. An Trinitas ipsa, an aliqua seorsim persona Patribus apparuerit. VIII, 855, 855. Apparitiones quædam factæ in veteri Testamento, Verbo tribuendæ. VIII, 140. Soli Filio tribuuntur ab Arianis. VIII, 759. Apparitio Dei Adamo, in specie humana. VIII, 855, 856. Patri tribui potest. VIII, 853, 856, 857; et toti Trinitati. VIII, 857. Non evidenter apparuit utrum aliqua ex Trinitate personæ, an Deus ipse Trinitas visus fuerit Abraham. VIII, 857, 858; et Loth. VIII, 859. An Trinitati, an personæ alicui seorsim, an Angelis tribuenda apparitio in rubo. VIII, 859, 860; et apparitio in monte Sina. VIII, 861. An Trinitas, an aliqua propria persona in apparitione in monte Sina loquebatur. VIII, 862. Cui tribuenda apparitio in columna ubis et ignis. VIII, 861. Non temere dicendum quænam ex Trinitate persona cuilibet Patrum apparuerit. VIII, 868. Apparuit sensibilibus Trinitas in baptismo Christi. V, 355. In apparitionibus divinis, vox Patris, species corporalis qua Spiritus sanctus demonstratus est, quomodo facta. VIII, 810. Apparerebatur tota Trinitas in Angelis, et aliquando sine distinctione personæ, aliquando quædam seorsim persona figurabatur. VIII, 883, 886. Apparitiones factæ in veteri Testamento quomodo et Dei et Angeli esse dicuntur. VIII, 140.

Apparitiones Dei quomodo factæ, latet. VIII, 881, 882. Nunquam oculis corporeis apparuit Deus. VIII, 835, 836, 862, 865. Essentia Dei nunquam per se apparuit. VIII, 881, 882, 885, 886; sed per subjectam creaturam. VIII, 725, 811, 812, 852; et Angelorum ministerio. VIII, 882, 885, 884, 886. Apparerebatur Moysi Deus in specie visibili assumpta. III, 647. Quot modis creatura assumitur ad significandum. VIII, 879. Objectio ex locutionis modo in apparitionibus Dei ducta, diluitur. VIII, 882. Dubitationes variæ de apparitionibus divinis. VIII, 855. *vide* Deus.

Apparitiones extra somnum et in somno. II, 667. Quomodo fiant, explicare non audeat Augustinus. II, 669. Apparitiones solum affirmat Augustinus non fieri qualitatibus aut motibus corporeis. II, 699, 700. Apparitio Augustini adhuc viventis, ipsomet incasio. V, 1444, 1445.

Apparere (ex Ambrosio) dicitur, quod prævideri non potest. II, 605.

Apparitores qui et Stationarii appellantur. IX, 807.

Appetere. Quatuor ab homine naturaliter appetuntur. VII, 621.

Appetitus naturalis, non omnis malus et inhonestus. X, 446.

Apponi alicui rei, id est, eam affere. III, 495.

Apponi ad populum, quid. III, 594.

Aperilis quid. III, 278.

Appius. II, 752.

Approbare quod bene facit, et improbare quod peccat, nemo potest, nisi clamante intus voce veritatis. V, 102.

Aprilis quasi Aperilis. VIII, 546.

Apringius, frater Marcellii. II, 511.

Apruguntani. IX, 540.

Aptum et pulchrum, quid. I, 701, 703.

Aptus docebat iudæizare Christianos. II, 898.

Apuleius Afer Platonius nobilis. VII, 257. Librum de mundo scripsit. VII, 113; et de deo Socratis. VII, 258. Librum quem de deo Socratis scripsit, de demone Socratis debuisse appellare. VII, 259. Asini aurei libros scripsit. VII, 574.

Apuleius Madaurensis, magus. II, 583, 514, 554. De magicis artibus accusatus. VII, 242. Se contra magicarum artium crimina defendit. II, 521, 554; copiosissima oratione. VII, 244. Apuleius Madaurensis magus cum omnibus suis magicis artibus, ne ad aliquam quidem iudicialiam reipublicæ potestatem, potuit pervenire. II, 554. Apuleium magum conferre Christo vel etiam præferre quidam impie conati sunt. II, 555.

Aquam non a Deo creatam, sed ipsi coæternam, quædam hæresis dixit. VIII, 45. Aquas a Deo factas esse, impie negatur. VII, 348. Aqua quando creata. III, 256. Aquæ nomine materies informis insinuat in Genesi. III, 255, 250; VIII, 612. Et tota materia corporalis intelligitur in Scriptura. VI, 167. Quare super aquas Spiritus sanctus superferebatur. III, 250, 251. Cur solus Spiritus sanctus, non vero Pater et Filius. I, 847, 848.

Aqua, quando speciem propriam accepit. III, 275. Aquarum divisio. III, 181. Naturam aquarum non posse esse super sidereum cælum, multi asserunt. III, 205. Non refelluntur recurrendo ad omnipotentiam Dei. III, 205. Aquas esse supra cælum, quomodo quidam conatus est demonstrare. III, 265. Aquas esse super cælum non dubitandum est, quælibet, aut quoquomodo sint. III, 267. Aquas super cælum non vaporali tenuitate, sed glaciali soliditate pendere, quidam autumant. III, 267. Aquas esse etiam super sublime cælum, non repugnat. III, 206. Aqua supra firmamentum, et sub firmamento, quomodo intelligenda. III, 252.

Aquarum congregatio est, i. s. a. um formatio. III, 181, 252. Aquarum congregatio, quomodo facta. III, 255; VIII, 612. Omnis aquarum congregatio, Hebræis dicitur mare. III, 181. Non omnis aqua, mare est. III, 254.

Aquam rerum omnium principium putavit Thales. VII, 226, 230. Ex aqua generantur omnia. V, 67. Cuncta genera vel animalium, vel herbarum, atque lignorum. III, 528.

Aqua aeri similis. III, 280. Aquarum tenues halitus aeri vaporaliter inseruntur. III, 285. Aqua sumpta pro aere crasso III, 184; et terris contigua. III, 257, 258. Terræ vocabulum aquis etiam tribuitur. III, 595. Aqua omnem potum significat. III, 514, 652. Aqua viva quæ. III, 1514.

Aqua in sanguinem versa, V, 62, 67; significat de rerum causis sentire carnaliter. IV, 1000. Aqua marina stultitiam inducit. IV, 1534. Vapor aquarum marinarum decocturum sinuato cooperulo exceptus, humorem dulcem gustantibus exhibet. III, 259. Aqua sine substantia, quæ. IV, 1645.

Aquæ in Scripturis significationes diversæ. III, 1528, 2026. Aquæ nomen ubi in Scriptura reperitur, non statim baptismus intelligendus est. IX, 384. Aqua vitæ salutaris. IV, 270. Aqua irrigat aut abluat, et significat Christum. IV, 175. Aquæ nomine, Spiritus sanctus significatur. III, 216; IV, 1555. Aqua et populum significat, et Spiritum sanctum. III, 79. Aquæ nomine, Angeli intellecti. I, 852. Aquæ populos in Scripturis significant. IV, 68, 215, 980, 986, 1058, 1425, 1865; V, 690; IX, 65, 148, 559, 567. Aquæ nomine, peccatores populi intelliguntur. IV, 1644. Aqua quinquæ porticibus cincta, populum Judæorum Lege conclusus. IV, 1065. Aquæ contradictionis, populi persequentes. IV, 1865. Aqua piscinæ turbata, passionem Christi figurabat. IV, 1065. Aquæ quomodo intraverint in animam Christi. IV, 842. Aqua, caritas. IV, 1555. Aqua est symbolum gratiæ. III, 737. Vis quædam rationi subjecta, qua ratione Deus veritasque cognoscitur, recte aqua divinitus appellata est. III, 252. Potest et intelligi vita spiritalis informis, nomine aquæ. III, 250. Aqua, prosperitas sæculi. IV, 797. Aquæ multæ, variæ doctrinæ. IV, 269.

Aquarii hæretici. VIII, 42.

Aquatilibus solis cur benedictio, sicut homini impertita. III, 286.

Aquila Scripturam ex Hebræa lingua in Græcam translulit. VII, 603. Quo tempore. VII, 603. *Not. (b.)* Aquilam cæteris interpretibus Judæi anteponunt. VII, 470.

Aquilas non vixisse caribus in arca magis credendum est. III, 530. Aquila non egent potu. I, 1566. Aquilarum oculi perspicaciores nostris. I, 1019; III, 176. Aquilis quanta

vis oculorum VI, 799. Aquilæ pulli quomodo probantur. III, 1668. Aquilæ renovatio, resurrectionis similitudo. IV, 1323. Aquila rostri partem in senecta exuberantem ad petram excutit, ut possit cibum capere. IV, 1323. Aquila symbolum Christi. III, 884. Aquila ideo te querit, quia cepistis leporem. IV, 1646. Aquila quomodo nobis imitanda. IV, 1323, 812.

Aquilo nunquam sumitur in bono in Scripturis sacris. III, 876. Aquilo significat diabolum et regnum ejus. IV, 534. Glacien peccati. II, 561. Aquilonis latera, quæ. IV, 534.

Arabia gentes figurat. IV, 911.

Arabici hæretici. VIII, 46.

Arathus vel Analius, quintus rex Assyriorum. VII, 362.

Aratus astrologus. VII, 500.

Arbiter, medius ad componendam causam dicitur. IV, 1583.

Arbitrium liberum a Manichæo agnatum. VIII, 543, 538, 1087. Arbitrium voluntatis non omnibus naturis datum. III, 390. Arbitrium liberum asserit. VIII, 121. Arbitrium liberum in Angelis et hominibus. VIII, 537, 538, 542, 543. Primus homo per liberum arbitrium suum stare et ipse potuit. X, 853. Arbitrio nostro ut facti sumus ex bonis mali, ita ex malis bonos fieri posse qui dicunt reselluntur. V, 409; X, 1841, 1842, 1844.

Arbitrium laudabiliter liberum, quodnam sit. X, 1102. Arbitrium tunc vere liberum, quando est liberatum. X, 234. Arbitrium hominis liberandum a servitute peccati, quod ei nunc cum morte dominatur. VI, 282. Arbitrium voluntatis tunc est vere liberum, cum vitiis peccatisque non servit. VII, 418. Non liberatur arbitrium, nisi per gratiam. VI, 282. Arbitrium liberum pertinet ad gratiam. X, 241.

Arbitrium liberum non sic defendendum est, ut adiutorium Dei non putetur necessarium. III, 1778. Arbitrium voluntatis sine Dei gratia tentationes vincere, et præcepta Dei implere posse, suadent Pelagiani. VI, 329. Liberum arbitrium extollendo præcipitant Pelagiani. X, 1246. Arbitrii libertate non fidendum. VII, 467. Arbitrium voluntatis cum gratia commendatur. X, 342. Liberum arbitrium sine gratia non sufficit. X, 202, 203. Liberum arbitrium adjuvatur per gratiam, ut quod naturaliter volumus, hoc est, beate vivere, beate vivendo habere possimus. X, 1566. Liberum arbitrium parum est naturæ ad non peccandum, nisi adiuta, sanetur gratia. X, 235. Deo volenti saluum facere, nullum hominum resistit arbitrium. X, 942. Deus non aufert, sed adjuvat bonæ voluntatis arbitrium. III, 757. *Vide* libertas.

Arbores quomodo et quando creatæ. III, 275. Tertia die creatæ secundum rationes causales. III, 259. De herbis et arboribus non solum dicitur, secundum genus, sed, et secundum similitudinem. III, 287. Arbor scientiæ boni et mali cur appellata est. IV, 897. Arbor scientiæ boni et mali ex se non perniciosa, sed ex obedientia violata. X, 172. Arbor paradisi bona erat, et ideo solum tangi non debuit, quia deus prohibuerat. IV, 896, 897. Arbor paradisi interdicta ad commendandum obedientiæ bonum. VII, 394.

Arbor vitæ. III, 214. Ad eam nemo nisi per tolerantiam et scientiam pervenit. III, 214.

Arbor bona et arbor mala in Evangelio, quid. X, 461, 1433, 1438. Arbor bona vel mala, voluntas est. X, 667, 668, 672, 754, 1434. Arborem bonam vel malam quo sensu faciat homo. X, 370.

Arborum insitio. III, 403. Arbor ex semine, et semen ex arbore, quomodo. III, 538. Omnia quæ ad arborem pertinent, primitus in semine fuerunt vi et potentia causali. III, 357. Arbores sic vivere putant Manichæi, ut sentiant et doleant, cum læduntur. VIII, 37.

Arca Noe de lignis impuitribilibus. IV, 1917. Et de lignis quadratis extracta, quo mysterio. IV, 1103. Arca quomodo bicamerata et tricamerata. III, 349. Cubita in mensura Arce, an fuerint geometrica. VII, 474. Cubita fuisse geometrica, putat Origenes. III, 549. Arca diluvii secundum rationem corporis humani, a Philone explicata. VII, 472; VIII, 274. Arca cur tot annis ædificata. V, 1610. Arcam aliam ædificatis Christus, quid nos admoneat. V, 1611. Quænam animalia in Arcam introducta sint. VII, 475. Cur de Arca conjuncti exeant, qui disjuncti intraverunt. VIII, 365. Difficultatibus eorum qui Arcæ historiam iniquant, satisfiit. VII, 473.

Arce significationes exponuntur. VII, 472. Arce Noe allegorice expositio. VII, 262, 263. Neque historia sola sine allegoriis, neque allegoriæ solæ sine veritate historiæ admittendæ, ubi de Arca et diluvio agitur. VII, 472. Arce bituminatæ allegoria. Donatistarum errori accommodata. IX, 507. Arce altera allegoria veritati magis consentanea. IX, 507. Arca Noe figura Christi. VII, 477. Figura Crucis. III, 1464. Et Ecclesiæ. III, 1434; IV, 1338; VII, 472, 476; IX, 397. In Arca quædam ad Christum, quædam ad Ecclesiam referuntur. VIII, 274, 275. Arca qualiter Ecclesiam figuravit. IX, 196. Ut illa omnia animalium genera continebat, ita Ecclesia omnes gentes. IV, 1338. Arca Noe, prophetia nostro-

rum fuit temporum. VII, 598. Arcam Noe, novine pancarpæ exagitabant Manichæi. VIII, 598.

Arca in qua Lex inclusa est, unde dicta est Arca testamenti. VII, 295. Miracula quæ per Arcam facta sunt, Divinitati adstantur. VII, 295. Arca testamenti, pro sacratione quadam præsentia Domini, accipi potest. VI, 144. Arce et propitiarii mystica expositio. III, 633. Arca sanctificationis Christi, Ecclesia vel Corpus quod ex Maria natum est. IV, 1722. Arca Domini in æternum manet, quomodo. IV, 1603.

Arcades a dæmonibus Arcadibus homines in lupos conversi dicuntur. VII, 575.

Arcadius Imperator. VI, 722. Arcadius Augustus, bis Consul. VIII, 111, 112. Arcadius III consul. IX, 520, 574. Arcadii tempore Constantinopolis igne cælesti peritura revelatur. VI, 722.

Archelaus, auditor et successor Anaxagoræ, quid de rerum principiis sensit. VII, 226.

Archisilas Zenonis condiscipulus sub magisterio Polemonis. I, 953. Polemoni eidem successit. I, 953. Academicæ sententiam dissimulavit. I, 953. Archisilas auctor academicæ novæ. VII, 226.

Ἀρχιτέρας, præpositus militiæ, vel coquorum. III, 582, 581.

Archimedes geometricæ litteræ, pertinaciter impugnatæ ab Euclyro. VIII, 74.

Architectonica etiam dicitur ars opificum ex auro, argento, et metallo. III, 631. Architectonicum opus in textilibus. III, 513, 516.

Archisynagogi filia, et hæmorrhœissa, quid figurent. V, 185, 486.

Archontici hæretici, eorumque dogmata. VIII, 29.

Arcus in nubibus quid significet. VIII, 265, 266, 630.

Arcus Dei extensus, sunt minæ ejus. IV, 686. Arcus nomine, Scripturæ sanctæ intelliguntur; IV, 106. Arcus Domini quas sagittas habeat, et quæ vasa mortis. IV, 106. Arcus iniquorum, insidiæ ipsorum. IV, 365.

Ardea civitas. VII, 93.

Area Dominica, Ecclesia. III, 127. Area Domini in qua nunc triticum, non sine palea. V, 119, 1174. Area ante ventilationis tempus non deserenda. IV, 190.

Arelatum. IX, 41.

Arelatense Concilium in causa Cæciliani. II, 161, 169, 198; IX, 41, 610.

Aræ maris nomine, infirmi et carnales in Ecclesia intelliguntur. II, 356.

Areopagos Atheniensium Curia. V, 808. Unde sic dicitur. VII, 567.

Argentius deus, dei Æsculani filius. VII, 103.

Argentius. II, 120.

Argentum probatum. III, 586. Argento probati, qui? IV, 1429.

Argirus in Priscillianistas aut nesciens irruit, aut eisdem hæresis rebus implicatus. II, 1034.

Argiris primus regnavit Inachus. VII, 597. Argi seu Argivi unde sic dicti. VII, 564. Series regum Argivorum. VII, 562. Argivorum regnum simul cum Abrahæ nepotibus ortum est. VII, 562. Argivorum regni occasus. VII, 572.

Argus, filius Apis, rex Argivorum. VII, 564. Argus post obitum ut deus haberi cepit. VII, 564.

Arguendi mali. V, 78, 549. Neque consentientes sitis malis, ut approbetis; neque negligentes, ut non arguatis; neque superbientes, ut insultanter arguatis. V, 530. Arguit in misericordia, qui non odio arguit. IV, 1824. Arguentur in ira Dei quidam, et non emendabuntur; quidam vero in emendatione fient salvi. IV, 397. Argui non vult in ira Dei, quisquis in hac vita sanari desiderat. IV, 91.

Aridum. Non omne aridum terra est. III, 251.

Aries hærens cornibus, figura Christi crucifixi. IV, 244. Aries rubricatus, figura Christi et Martyrum. III, 635.

Ariminense Concilium. VIII, 710, 711, 730, 772; X, 1100. Ariminensis Concilii auctoritate non se teneri dicit Augustinus. VIII, 711.

Aristippus philosophus Socraticus, voluptatem summam bonum esse dixit. VII, 227, 601.

Aristobolus filius Alexandræ reginæ Judæorum. VII, 607. Primus a Judæos et rex et pontifex factus est. VII, 607. Vincit ducitur Romam. VII, 601.

Aristodemus tragicus actor, sæpe ad Philippum legatus ab Atheniensibus missus. VII, 56.

Aristonicus rex a Romanis victus. VII, 86.

Aristoteles sectam Peripateticam condidit. VII, 357. Aristoteles vir excellentis ingenii, eloquio Platoni impar. VII, 237. Cum Platone consentire visus. I, 956. Aristoteles loquente Christo apud inferos, contremiscit. IV, 1828.

Arithmetica non est ex instituto hominum. III, 61.

Ariomis Methymnæi nobilissimi citharistæ fabula. VII, 28. *Arius*. V, 1641; VI, 714. Heresiarcha a quo Ariani. VIII,

39. Arius non intravit per ostium in ovile. III, 1721. Arii hæresis de Filio Dei. III, 1609; IV, 283, 837, 1040, 1712; VII, 925. Arium et Eunomium Pascentius anathematizat. II, 1039.

Ariani. v, 53; IX, 395, 469, 589. Arianorum fides de ss. Trinitate. II, 1049. Patris et Filii et Spiritus sancti diversas substantias esse dicunt. II, 792. Patrem invisibilem dicebant, Filium vero visibilem. III, 1779. Patrem invisibilem, Filium vero et Spiritum sanctum visibiles dicebant. II, 636; III, 1779. Ariani putant substantiam Filii Dei nullò assumpto corpore, per seipsam esse visibilem. III, 392. Et Patrem solum esse invisibilem. III, 392.

Ariani Filium Dei negant verum Deum. VIII, 950. Dicunt aliud esse Patrem, aliud esse Filium. III, 1757. Patrem dicunt non genuisse id quod est. II, 750. Negant Filium esse æqualem Patri. III, 1672, 1711, 1796, 1820. Et Spiritum sanctum Filio. III, 1796. Refelluntur. III, 1337, 1559, 1560, 1802. Ariani aut non colunt Christum, aut non unum Deum colunt. VII, 745, 765. Ariani duos Deos et Dominos consequenter admittebant. VIII, 769, 770. Christum sine anima carnem suscepisse sentiunt. VIII, 39. Christus, Filius. Ariani diversas dicere naturas Patris et Filii convincuntur. VIII, 779, 780. Ariani per Filii injuriam, Patrem falso honorant. V, 772. Ariani cujusdam interrogationi utrum Deus volens genuerit Filium, an nolens, quomodo responsum. VIII, 1087. Ariani peccabant in Spiritum sanctum. II, 814. Ariani refelluntur asserentes Patrem majorem, Filium minorem, Spiritum sanctum multo inferiorem. VI, 640, 648, 688, 685, 692, 697. Ariani refelluntur. V, 664, 665, 701, 746, 770, 774, 989, 1150, 1406, 1676, 1689. Ariani minus intelligentes quam Judæi. III, 1744. Concilium Sardicense, quod Donatistæ proferebant, Arianorum fuisse advertebat Augustinus. II, 176.

Ariani Sabellianos nos esse criminantur. X, 458, 1461. Ariani dum Sabellianos fugiunt, in pejus aliquid inciderunt. X, 1462. Ariani Donatistas sibi sociare tentarunt. II, 176; IX, 516. Arianorum fidem i si Donatistæ aliquando pro essi sunt. II, 795. Inter errorem Arianorum et Donatistarum quid intersit. II, 793. Arianus et Photianus, ambo hæretici, adversum se divisi. V, 447. Ariani damnati. VI, 650.

Ariani ad Ecclesiam redeuntibus gradus honoris servabantur. II, 815. Hoc displicuit Lucifero Calaritano, unde et in tenebras schismatis cecidit. II, 815. Quidam Reges ab Arianorum hæresi, conversi. VIII, 759. Ariani rebaptizant. VI, 632, 692, 706; VIII, 39. Persecutio per Arianos facta. VI, 508. Imperiales leges contra Arianos. VIII, 709. Ariani toto orbe abjecti. VI, 685. Ariana hæresis Augustini tempore pene extincta, similis cadaveri putrescenti, aut homini animam agenti. III, 1689. Arianus olim mortuus et renascens. VI, 696. Arianorum sermo, seu synopsis dogmatum eorum. VIII, 678, 679, 680.

Arma dextera et sinistra. IV, 426, 1215. Armatus Deus pro nobis. IV, 525. Magnam spectaculum est videre Deum armatum pro te. IV, 525. Armatus Deus, quomodo intelligendus. V, 1425. Arma Dei, si bene profecerimus, et nos erimus, quomodo. IV, 525. Arma contra tentationes fortissima, desideria æternæ vitæ. IV, 1774. Arma quibus expugnatur inimicus, et invictissimum scutum. IV, 89. Arma contra diabolum. VI, 637, 658. Arma nostra comburenda sunt igni, priusquam armet nos Deus armis Evangelicis veritatis, continentiae, etc. IV, 525. Arma templis deorum detracta. VII, 100. Arma diaboli. VI, 637, 638.

Armaniter octavus rex Assyriorum. VII, 562.

Armenianensis fundus. II, 255.

Arreptitii. VII, 50. Arreptitii idolorum, tanquam ranæ de paludibus. IV, 520.

Arrha et pignus quo differant. V, 158, 858, 1675.

Arrogantia non ita caveatur, ut veritas relinquatur. III, 1712. Cum omnis arrogantia odiosa est, tum illa ingenii et eloquentiæ multo molestissima. III, 1794.

Ars unde dicitur. VII, 128. Ars in animo residet. I, 1024; III, 179. Ars affectio quædam animi. I, 1182. Ars consistit imitatione et ratione. I, 1086. Artium genus triplex. III, 57. Artium omnium lex, æqualitas et unitas incommutabilis. III, 147. In artibus sapientia, quo sensu. III, 515. *Vide* Studium. Ars non habet vitium, non novit. IV, 334. Ars Dei vocat vitia, et judicat vitia. V, 579.

Artis genus duplex. I, 1055. Artium liberalium utilitas. I, 1015. Ars vulgaris quid. III, 146. Artem malam qui delegerunt unde vitam transigant, puniendi sunt; quia inde se volunt pascere, unde offendant cum a quo omnes nascuntur. IV, 1692. Artium professores unde sic appellantur. III, 1795. Artium cognitio aliquid confert ad intelligentiam scripturæ. III, 57. Ars in brutis non reperitur. I, 1080.

Artifex vix ullus est, qui non habeat artem suam pecuniaria mercede venalem. VII, 197.

Artificia discere, quam prorsus sit pueris. VII, 728. Artificiorum forma per artificis manum traicitur a sapientia

Dei, VI, 96.

Artemon seu Artemonius hæresiarca. VIII, 34.

Arteriæ aeris venæ. X, 537.

Articuli temporum quinque. VI, 513, 538.

Ariolytus hæretici unde sic dicitur VIII, 31. Ariolyt jungit Repozianis Epiphanius. VIII, 31.

Aruspicum libri superstitionis. III, 50.

Asaph interpretatur synagoga. III, 1547; IV, 916, 1011; congregatio. IV, 970, 1035, 1031.

Asbestos Arcadiæ lapis, semetaccensus non potest extinguui, VII, 715, 719.

Ascanius filius Æneæ, tertius Latioorum rex. VII, Albam ædificat. VII, 89.

Ascalodes rex Assyriorum. VII, 568.

Ascensus. *Vide* Adscensus.

Asclia hæretici. VIII, 42.

Aclepius nepos Æsculapii. VII, 253.

Asellus diaconus. II, 718.

Asellus Domini, populus mitis. IV, 272, 310.

Asia totius orbis ad numerum partium tertia dicitur magnitudinem diuina reperitur. VII, 581. Asiæ dime VII, 578. Asia nomen provincie, et etiam tertiæ partem III, 783; VII, 497. Asia a Nino subjugata. VII, 578. A pene universam Scythiæ aliquando tenuerunt, III, 794 Asiatica luxuria. VII, 105.

Asina Balaam loquens quid significet. III, 742.

Asinius Pollio. II, 265.

Asinus aureus liber ab Apuleio scriptus. VII, 574.

Aspasius Paternus, proconsul. V, 1410.

Asper Grammaticus. V, 85.

Aspis ne audiat vocem incantantis, alidit unam a terræ; et de cauda obturat alteram. IV, 680, 681; V, 1 Aspidi comparatur surdi verbum Dei audire nolentes 117. Aspidis insidiosus. IV, 684.

Aspidiscæ. III, 636.

Assaraci domus, id est, Romani. III, 553; VII, 463.

Assur figurate pro diabolo. IV, 1035.

Assuri, IX, 235. Assuritana civitas. IX, 253, 507, 528, *Assuritanus*. IX, 108, 180.

Assyrii interpretantur dirigentes. IV, 1021. Assyrio regnum, a Nino longe lateque porrectum. VII, 110. A riorum regnum, Asiæ universe, excepta India, dominatur. VII, 497. Assyriorum regnum florentissimum. VII, 561. Florebat Abrahæ temporibus. VII, 497. Assyriorum gnum, mille ducentos et quadraginta annos permansit. 117, 577. Assyriorum regnum ad Medos translatum. 117, 577. Assyriorum regnum quo tempore desit. VII, Assyriorum regnum series. VII, 581.

Astaroth, et Astarte nomen Junonis. III, 797.

Asterisci in codicibus Græcis significant ea que habet Helææ, nec habent LXX interpretes. III, 930; IV, 821.

Asterius Cretensium rex. VII, 509, *not. b.*

Asterius subdiaconus litteras Hieronymi ad Augustini retulit. II, 257, 245. Asterius creatur episcopus. II, 276

Astiscus Scythopolitanus Psalmos interpretatus est 262.

Astrologia, ejus inventio. I, 1014. Astrologia magnum ligiosus argumentum, tormentumque curiosis. I, 1014. Astrologorum vanæ divinationes. I, 694, 707, 737, 915. Astrol fatalibus stellis homines colligatos, et corpus secundu duodecim cœli signa compositum, volunt Priscilliani VIII, 44.

Astrologorum nugæ refutantur. VI, 112. Astrologi u vera respondeant. VII, 147. Astrologorum perspicacitæ cæcitas. V, 438. *Vide* Mathematici.

Astuti, male cordati intelliguntur. III, 431.

Asystaton. X, 1095.

Asylum constituere Romulus et Remus. VII, 45. Asylum nomen, umbra quædam remissionis peccatorum. 161. Asylum Apostolorum longe tutius, quam deorum VII, 17.

Athanasii regis Gothorum persecutio in Gothia adve Catholicos. VII, 816, et *not. b.*

Athanasius Alexandrinus episcopus catholicus. IX, Vir magnæ constantiæ, et fidei sanissimæ. X, 1101. Astantino specialiter quærebatur. II, 1016. Pro utilitate clesie se servavit. II, 1017. Athanasii tempore omnis p mundus a fide Apostolorum dilapsus. X, 1100. Ex DC. scopis vix septem cum Athanasio in Trinitatis confessi permanserunt. X, 1100. Athanasius modulationes in I morum cantu non probabat. I, 800. Mos ille cantandi improbat ab Augustino. I, 800.

Athanasiani vel homousiani vocabantur ab Arianis Calici. X, 1101.

Athenarum civitas sub Cecrope rege vel instaurata vel condita. VII, 566. Athenæ unde dicte. VII, 566. Sub crope rege sic dicte sunt. VII, 566. Qua occasione, VII, 567. Athenis nihil habuit Græcica clarior. VII, 567. Athenis

parva ex litteris et philosophis gloria accedit. VII, 561.
Atheniensium in omni litteratura apud omnes fama. V, 908. Atheniensis clariorum in Græcia, plus fama quam re ipsa. VII, 561. Athenis loquacissimæ philosophorum hæreses exsisterunt. IX, 454. Atheniensium regnum in rempublicam mutatum. VII, 577. Atheniensis feminae publicis intererat consultationibus. VII, 566. Quare e publicis consultationibus expulsæ. VII, 567.
Atheus quomodo convincendus. I, 1216. Nonnulli pro Deo habet, cui cultum impendit. III, 153.
Atlas astrologus rex Mauritaniae, frater Promethei, maternus avus Mercurii majoris. VII, 599. Florebat tempore quo Moyses natus est. VII, 599. Cur. um solis, lunæ ac siderum primus observavit. VII, 254. *not.* 1. Quare eulum portare fingitur. VII, 565. Atlas laturarius. VIII, 507, 509, 574.
Atlas mons. VII, 565.
Atlantici philosophi. VII, 254.
Atom, principia rerum secundum Epicurum. VII, 230. Atomorum concursus fortuito, et mundos innumerabiles, et animantia, et animas, et deos ipsos fieri dicit Epicurus. II, 444. Refellitur a Cicerone. II, 444, 445. Atomus in corpore et in tempore. V, 1624.
Atria, ampliora spatia domus intelliguntur. IV, 4736. Atria Domini, pro futura beatitudine. IV, 1067, 1059, 1281. Atrium sanctum Domini, Ecclesia Catholica. IV, 1235.
Atys, formosus adolescens, abecisus. VII, 185. Atys fabula. VII, 215.
Avaritia quid. VII, 536. Avaritia generalis, qua plus appetit quisque, quam sat est. IV, 1530. Avaritia est velle esse divitem, non jam esse divitem. V, 525. Avaritia crescit copia. IV, 1639. Avaritia inexplebilis. IV, 530, 432, 438; V, 1631. Avaritia percat, et dives est natura. V, 395. Avaritiæ fauces major pecunia non claudit, sed extendit; non irrigat, sed accendit. V, 328. Avaritia sæpe crevit in iis qui lasciviam compresserunt. VI, 418.
Avaritia grave peccatum. IX, 89. Opus est mali hominis, non Dei. IV, 1691. Avaritiæ crimen et poena. V, 958. Avaritiæ onus. V, 897. Avaritia catena pedum. III, 2057. Avaritia inimica Christi. IV, 1249. Damna eorum, qui ob lucra peccant. IV, 1645. Avaritia excusatur specie pietatis erga filios. V, 89.
Avaritia quedam vitæ, etiam ipsa cavenda. V, 665. Avaritia quedam est in libidine et in idololatria. V, 630. Avaritia pro amore privato ponitur. III, 456. Qui sua repetunt, caveant ab omni cupiditate. IV, 1570. Amat et avaritia unitatem. IV, 451. Avaritia plures allicit, quam perit. VII, 197. Avaritiæ consilium imprudens et stolidum. V, 537. Consilium Dei id jubentis, quod avaritia. V, 529. Avaritia aliud contra Deum jubet, aliud Deus contra avaritiam. IV, 675. Avaritia omnis precipienda. V, 627, 630.
Avaritiæ remedium. IV, 1636. Christianis quæ fugiendæ avaritiæ doctrina traditur. V, 931. Avaritiæ dura jubentis impigre obeditur. V, 237. Avaritiæ homo servil, non Deo. V, 1205. Avaritia jubet dura, et obeditur; levia Deus, et non obeditur. IV, 1691. Ab avaritiæ et luxuriæ jugo Christus liberat. V, 526. Avaritia omnis a nobis circumciditur, si gratis colatur Deus. IV, 1531. Ab avaritiæ sordibus purgat amor sapientiæ. VII, 204. Ut sacculus tuus impleatur nummis, anima tua febricit curis. V, 405. Avaritia, cum arguitur, incipit odisse et criminari. IV, 1691. Avaritia verbis apud omnes damnatur, non factis. V, 953. Avaritia et luxuria, domine duæ contraria jubentes. V, 536. *Vide* Cupiditas.
Avaritia sancta. V, 526.
Avaritia vitæ æternæ optima. IV, 1169.
Avari. Non essent homines amatores pecuniæ, nisi eo se potarent excellentiores, quo sunt ditiores. III, 437. Tanto avari sunt homines, quanto elati. IV, 1909. Avarorum adagium: Quantum habebis, tantus eris; frange lunam, et fac fortunam. IV, 610; VI, 674. Avarus est, non solum qui rapit aliena, sed et qui cupide servat sua. V, 628. Avari vel sua cupide servant periculum. V, 631. Avarus suorum reconditor, damnatur. V, 961. Avarus hydroꝝ s. V, 410, 956. Avari æstus quanti et quam impetiles. V, 405. Avarus quasi Martyr auri. V, 1481, 1470. Auro torquetur unde misericors adjuvatur. V, 527. Avari, pauperes. VII, 204. Avarus non tam habet, quam se credit habere. VI, 674. Fides ei potior proponitur. VI, 674. Avari insania. IV, 422. Avarus nimistrum lucri sui facit Deum. IV, 250. Avarus lucrum invocat, non Deum. IV, 250, 617. Avarorum crudelitas. IV, 1778. Avarorum sarcina, pauperibus erogando, minuenda. VI, 675.
Avarorum inepta excusatio. V, 956. Avarorum falsa pietas in filios. V, 89, 528. Avari excusatio crudelitas, filiorum oblatu. VI, 675. Avarus vocem habet pietatis, sed excusationem habet iniquitatis. IV, 423. Avari filio mortuo sua pars transmittenda. V, 528. Mortuo filio debetur, quod vivo servalatur. V, 528. Christus filis annumerandus in patrimonio divisione. V, 528; VI, 675.

Avari formicis comparati. III, 561. Acute in quosdam avaros cæcos. VI, 674. In eos qui res alienas concupiscunt. IV, 451. Avarus laborat, ut habeat unde impleat arcum. perdat securitatem. III, 2056. Avarus cum labore amat quod amat; sine labore amatur Deus. III, 2056.

Avarus est Deus ad salutem nostram. V, 580. Avarus et amor Dei. VI, 674. Avare, Deus si ad te veniat sine auro et argento, non vis illum? quid tibi de his quæ fecit Deus sufficit, cui Deus ipse non sufficit? IV, 250. Avaris quid sufficit, si Deus ipse non eis sufficit? V, 441. Avarorum colloquia cavenda. VI, 675.

Auctoritas. Gemino pondere impellimur ad discendum, auctoritatis et rationis. I, 957, 1001, 1007. Tempore auctoritatis, re autem ratio prior. I, 1007, 1311. Ad discendum, auctoritati credere, magnum compendium. I, 1042. Auctoritas duplex, divina et humana. I, 1007. Rationi roborandæ, hominum auctoritatem querere, est imbecillitatis. I, 1152. Auctoritatis culmen, lumenque rationis, in uno Christi nomine, atque in una ejus Ecclesia constitutum est. I, 1009. Auctoritate divinitus constituta, velut gradu quodam ad Deum adtolimur. VIII, 89. Auctoritas divinitus constituta quomodo nos movet. VIII, 89, 90. Auctoritate decipi miserum est, sed certe miserius non moveri. VIII, 89.

Auctoritas utilis ad bonos mores; opulis persuadet eos. VIII, 90, 91. Bonorum vita facillime, non disputationum ambagibus, sed mysteriorum quibus initiamur, auctoritate, purgatur. I, 1007. Juvat sequi auctoritatem et præce; ta sapientum, et per hæc loqui sibi Deum credere. I, 1075. Auctoritas velut canonica non constituitur in scriptis doctorum. VI, 160. Dis, utatorum quorumlibet sententiæ non tanquam auctoritas canonica. X, 194.

Auctores sacri pauci esse debuerunt, quare. VII, 000. Aucupea insidiosi. VIII, 67.

Audientes et Catechumeni. V, 754.

Auditorum erga doctores officium. V, 155. Auditor negligens, prædicatoris vitia ne causetur. V, 971. Auditores, terræ nomine significati; prædicatores, cæli. V, 1234. Auditores quinam carnales, quinam spirituales. V, 156. Auditorum verbi divini, alii ædificant super petram, alii super arenam. V, 971. Auditorum acclamatio. V, 135, 1373, 1383, 1415.

Andre coram Deo, quid. IV, 195. Audiatur Deus qui vult audiri a Deo. V, 126. Non audire, quasi non ædificare, malum est. V, 971; IV, 1812. Audire et non facere, in arca ædificare est; audire et facere, in petra ædificare est; nec audire nec facere, nihil ædificare est. IV, 1333. Qui bona audit et mala operatur, pro dulci pluvia spinas generat. IV, 1345. Quomodo fortis poterit esse in faciendo, qui deficit in audiendo? IV, 1211. Audiendo credimus, et credendo videbimus. IV, 510. Prius audi, postea vide. IV, 557. An audire et auribus percipere differant. IV, 544. Audire vocem laudis, est intelligere bonus; quia quidquid in te mali est, tuus est; quidquid mali est, Dei est. IV, 195. Audire verbum Dei tutius est, quam prædicare. V, 968. Audire magis optet servus Dei, quam dicere. IV, 1812. Audire, trahi et discere a patre. X, 972. Omnis qui audit a Patre et didicit, venit ad Christum. X, 971. Audire et discere, est manducare. IV, 1874.

Auditores a Jud Manichæos. VIII, 53; IX, 557. Merito a mandatis Evangelicis alienati. VIII, 228. Auditorum suorum animas in Electos aut in Electorum escas resolvit, arbitrantur Manichæi. VIII, 57. *Vide* Manichæi.

Auditus fit ex percussione aeris. I, 253. Auditus duplex, bonus et malus. IV, 344, 1356. Audiendi libido etiam in divinis canticis. X, 770.

Adurus, nomen fundi. VII, 767.

Aventinus rex Latii, deorum numero additus. VII, 577.

Aventinus mons. V, 63. Unde dictus. VII, 577.

Averni puteus. X, 1069.

Avertere. Rogandus Deus ut faciem non a nobis avertat, sed a peccatis nostris. V, 132.

Aversio voluntatis ab incommutabili bono ad mutabile bonum, vel proprium, vel exterius, vel inferius, efficit bonum superbum, curiosum, lascivum. I, 1269. Aversione a Deo, homo tenebratur; conversione ad Deum, illuminatur. IV, 195.

Aves ex aquis a Deo creatæ, ut intelliguntur. III, 183. Aves non in firmamento volant, sed secundum firmamentum. III, 285. Aves in aere sublimiore volare non possunt. III, 237. Aves quadrujedes. I, 636. Avium vita et memor et garrula, et in nidis construendis, et educandis fetibus, solertissima. III, 285. Aves pollent memoria. I, 790. Inter aves unguiculae sunt quæ aquam non bibunt. III, 237. Aves, non animæ vivæ, sed volatilia animarum vivarum dicuntur. III, 284. Aves cur Abraham in sacrificio non divisit. IV, 1562.

Avio nomen patris aliquando tribuitur. III, 494.

Auferre et tollere, quo differant, IV, 906.

Augudiensis sive Augendus Arcensis episcopus. IV, 581. Auguratio, res illicitae in quo a signis licitis differant. III, 564. Auguria irridit Cicero. VII, 136. Augustinus natus est idibus novembris. I, 962. Thagastæ, municipio Africæ. I, 677. Apud mediterraneos natus atque nutritus. II, 70. Madaurensis, et fratres et parentes vocat. II, 1029. Parentes ejus patricius et Nonnica. I, 870. Eius pater, municipes Thagastensis, admodum tenuis. I, 677. Augustinus hominem pauperem et de pauperibus natum se profitetur. V, 1580. Augustini parentes, fide ac moribus dispares. I, 669, 677. Frater ejus Navigius. I, 962, 980. soror monialibus præposita. II, 959. Cousobrini, Lasiidianus et Rusticus. I, 962. Consanguineus, Licentius. II, 106. Et Severinus Donatista. II, 191. Mater ejus, et omnis domus, præter patrem, credebant in Christum. I, 669. Augustini infantia. I, 681. Unde loqui didicerit. I, 666, 671. Augustini pueritia. I, 666. Augustinus, ab utero matris in christiana religione fuit educatus. I, 668, 921. Positusque a parentibus in catechumenorum gradu. I, 729. Signatus signo Crucis et Sacramento salis initiatus. I, 668, 921. Salagebat Nonnica ut Deus pater esset Augustino. I, 669. Pater ejus non evicit in eo jus maternæ pietatis, quo micus in Christum crederet. I, 669. Augustinus stomachi pressu laborans adhuc puer, baptismum pie instanterque flagitat. I, 669. Reparata valetudine baptismus differtur. I, 669. Augustinus datur in scholam ut discat litteras. I, 667. Refugit litterarum rudimenta, ubi legere, scribere et numerare discitur. I, 670. Litteras latinæ amat, græcæ odit. I, 670. Latinas litteras inter blandimenta nutricum didicit. I, 671. Sentiebat tunc, ut poterat, Deum esse magnum aliquem, qui posset, etiam non apparens sensibus, exaudire et subvenire. I, 667. Quantum metuebat ne in schola vapularet. I, 667. Fatetur peccasse, minus scribendo, aut legendo, aut cogitando de litteris, quam exigebatur. I, 668. Ludere amabat, in certaminibus superbas victorias, et scalpi aures suas falsis fabellis. I, 668. Innumerabilibus mendaciis fellebat pædagogum, magistrorum, parentes. I, 674. Purta ejus domestica. I, 674. Fraudulenter victorias aucupabatur in ludo. I, 674. Gulæ et iræ deditus erat. I, 674. Quid recte vivere ipsi proponebatur. I, 667. Cura tantum erat ut disceret fieri. I, 677. Ipsi in scholis sese exercenti, acclamator præ multis coætaneis et condiscipulis suis. I, 675. Ob progressum in litteris *bonæ spei puer* appellatur. I, 675. Reducitur a Madauris, in quam urbem, litteraturæ atque oratoricæ percipiendæ causa, peregrinatus fuerat. I, 677. Augustinus annum ætatis XVI in paterna domo intermissis studiis transigit, genio ac libidinis indulgens. I, 675. Interposito otio creverunt vepres libidinum. I, 675. Matris monitus, pro muliebribus habet. I, 678. Nunquam tamen in matrem contumeliosus, aut verbo durus. I, 776. Augustinus furtum nocturnum committit. I, 678. Inter coætaneos pudebat eum minoris dedecoris. I, 678. Libebat malum facere, non solum libidine facti, verum etiam laudis. I, 678. Hac de causa fingebat se fecisse quod non fecerat. I, 678. Augustinus studiorum causa Carthaginem mittitur ætatis anno XVII. I, 683. capitur theatricis spectaculis. I, 683. Amore captus. I, 683. Amari et amare, dulce ei; si erat, magis si et amantis corpore frueretur. I, 683. In solemnitate sacrarum celebratæ, intra ecclesiæ parietes concuiscit. I, 683. Ob quod peccatum a Deo verberatur. I, 683. Augustinus, in schola rethoris, major est. I, 685. Studia ejus ad lora litigiosa tendebant. I, 683. Augustinus, a moribus protervis condiscipulorum qui eversores dicebantur, abhorret, pudore tamen impudenti, quod talis non esset, I, 685, 712. Sub id tempus orbatu patre. I, 683. Augustinus prosequitur studia, matre sumptus suppeditante. I, 683. Et adjuvante Romaniano ejus Mæcenate. I, 920. Augustinus Ciceronis Hortensio ad sapientiæ studium incenditur. I, 683, 757, 961. Ardebat revolare a terrenis ad Deum. I, 686. Quam alte a puero Christi nominis amorem et reverentiam imbiberat. I, 686. Scripturam negligit, ut indignam quam Tullianæ dignitati compararet. I, 683. Augustinus adolescens, Licus, catechumenus in Manichæorum hæresim incidit. I, 686; VIII, 174, 304; IX, 591. A Manichæis deceptus. IX, 345. Duplici ratione deceptus. VIII, 102. Qua de causa in manichæos incidit. VIII, 66. Non Electus, sed Auditor fuit apud Manichæos. VIII, 115. Eius interim errores de Deo. I, 687, 703, 704, 705, 713, 756. De Christo. I, 716. De natura mali. I, 715. De veteri Lege. I, 688. De peccati causa. I, 753. In cujus inquisitione torquetur. I, 756. De rationali et irrationali natura. I, 705. De terræ fructibus. I, 691. Augustinus in Manichæorum hæresim alios inducit. I, 695. Inter illos Romanianum. I, 920. Et Alypium. I, 723. In ea novem annos, scilicet ab anno ætatis XIX ad XXVIII, persistit. I, 692, 710, 1526, 1574; VIII, 61, 480. Præconcepta ejus opinio de sanctitate Manichæi. I, 710. In difficultatibus quas Augustinus proponebat, ad Faustum

remittebatur. I, 710. Augustini convictum refugit Nonnica detestans errores ejus. I, 691. Ajud Deum plangit ejus perditionem. I, 691. Nonnica de ejus futura resuscitantia admonetur per somnium. I, 691. Et per Episcopum i cuiusdam responsum. I, 691. Augustinus *filius lacrymarum* ab ipso appellatus. I, 692.

Augustinus liberales doctrinas docet. I, 693. Et Rhetoricam. I, 693. Primum Thagastæ. I, 690, 925. Tum Carthagine. I, 712, 721. Quo impatientia doctoris ex amici cuiusdam sui morte, migraverat. I, 696. Nec non illustrioris professionis gratia. I, 920. Utraque in urbe auditorem habet Alypium. I, 721. Quem a circensium insaniam convertit. I, 723. Vanæ gloriæ cupiditate ductus, poetices agonem subit. I, 693. Haruspicum sibi palmam in litterario certamine promittentem detestatur. I, 694. Augustinus consulere solet Mathematicos. I, 694. A quibus evocare eum frustra nititur Valerianus senex. I, 695. Et Nebridius. I, 696, 737. Istud divi nationis genus vanum esse intelligit demum, audita narratione Firmini, et prorsus rejicit. I, 737. Augustinus concubinam fovet, servatque ipsi thori fidem. I, 693, 732. Ex ea filium suscepit, Adeodatum nomine. I, 709. *Vide Adeodatus.*

Augustinus categorias Aristotelis, et liberalium artium libros, annos natus ferme xx, per sese intellexit. I, 704. Ingenii Augustini quanta solertia, quanta perspicuitas. I, 705. Deformiter et sacrilega turpitudine, in doctrina pietatis errabat. I, 706. Falsa tunc de Deo cogitabat. I, 705. Unde in amorem eorum quæ tempore rapiuntur, lapsus sit. I, 701. Augustinus, libros de Pulchro et *aplo* duos aut tres scribit. I, 701. Circiter annum ætatis xxvi. aut xxvii. I, 704. Quos Hierio, Romæ urbis oratori nuncupat. I, 702.

Augustino diu optatus, diu expectatus Faustus venit Carthaginem. I, 707. Augustinus a Manichæis alienari incipit comperta Fausti imperitia circiter annum ætatis xxix. I, 711. Non tamen omnino rececit. I, 711. Augustinus invenientiæ ac retinendæ veritatis desiderio, ab incunte adolescentia, flagravit. VIII, 65, 66, 78, 79. Augustinus credit, precibus matris datam sibi eam mentem, ut invenientiæ veritati nihil omnino præponat. I, 1019.

Augustinus, pertæsus licentiæ scholarium Carthaginensium, Romam navigat. I, 712. Invita et decepta matre. I, 712. Augustinus, Romæ tebræ correptus, periculose laborat. I, 713. In domo cuiusdam Manichæi ubi convalescit. I, 714. Romæ jungebatur Manichæis, tam Auditoribus, quam Electis. I, 714. Ab insana eorum de natura mali opinione, nondum liber erat. I, 714. De invenienda ad Manichæos veritate desperat. I, 715. Academicis omnia dubia æstimantibus, suffragatur. I, 715. Familiaritas Manichæorum, studium ejus ad verum indagandum infringebat. I, 715. Errores ejus circa malum, circa naturam Dei, circa incarnationem. I, 715. Quid Augustinum in errore retinebat. I, 716.

Augustinus Rhetoricam docet Romæ. I, 716. Sedatiores Augustini discipuli Romæ, quam Carthagine. I, 716. Multi ne mercedem magistro reddant, subito conspirant. I, 716. Cur tales tunc odio haberet. I, 716.

Augustinus Mediolanum mittitur a Symmacho urbis præfecto, Rhetoricam docendi causa. I, 717. Augustinus excipitur benigne ab Ambrosio. I, 717. Eius amore captus. I, 717. Et facundia delectatur. I, 717. Veritatem in Ecclesia catholica inveniri posse desperabat. I, 717. Audiendo Ambrosium, sensim veritatem admittit. I, 717. Manichæos relinquendos decernit. I, 717. Quid Augustinum a sociis Manichæorum revocavit. VIII, 66. Movetur Helvidii disputatione contra Manichæos apud Carthaginem. I, 716. Necnon Nebridii contra eosdem argumento. I, 734. Quo timore, qua cupiditate Manichæos reliquit. VIII, 577, 578. Quo pacto a dualibus naturis admittendis revocatus. VIII, 150. Augustinus, audita unius aut alterius loci Scripturæ tractatione, cognoscit fidem catholicam defendi posse contra Manichæos. I, 718. Sed adhuc de omnibus dubitans catechumenus in Ecclesia catholica esse statuit, donec aliquid certi eluceat. I, 718. Ab errore facile resiliisset, si substantiam spirituales cogitare potuisset. I, 718. Cur conatus Augustini ad indagandam veritatem, inutiles. I, 720.

Augustinus ætatis anno xxx, nec Manichæus est, nec Catholicus. I, 719. Quod Nonnicæ matri Mediolanum adventanti renuntiat. I, 719. Ecclesiæ doctrinam magis magisque intelligit concionante Ambrosio. I, 721. Necessitatem fidei et Scripturarum auctoritatem agnoscit. I, 722. Inhiat adhuc honoribus, lucris, conjugio. I, 723. Ambitionis et cupiditatum vanitatem edocetur, viso mendico præ vino jocante et extante. I, 723. Augustinus panegyrim habet in laudem Imperatoris. I, 725. Forte Valentiniani minoris. I, 725. Bautoni consuli panegyrim dixit Mediolani. IX, 362.

Augustinus anxius de vitæ ratione ineunda. I, 728. Conversionem de die in diem differt. I, 729. Augustinum ab ineundo conjugio revocare conatur Alypius. I, 730. Augustinus uxor quaeritur, ut conjugatus baptizetur. I, 750. In

ejus futuro matrimonio revelationem expetit mater, sed frustra. I, 729. Augustinus, concubina in Africam redire permissa, aliam ipse procurat. I, 730. Augustinus, a gurgite carnalium voluptatum metu mortis et futuri iudicii revocatur. I, 732. Qui metus ab ejus pectore nunquam recessit. I, 732. De vita communi agenda cum amicis deliberat. I, 734. Decem ferme venturi erant in unam societatem, quo ex numero dini anni necessaria curarent, cæteris quietis. I, 731. Consilium istud abjicitur. I, 731.

Augustinus ætatis anno xxxi, ignorantie tenebris involutus errat adhuc circa Dei naturam. I, 733. Verum contemplatione gradatim adsurgens, pervenit demum ad id quod est; sed figure adiem non valet. I, 743. Augustinus credit in Christum stabili fide, sed infirmi. I, 737. Et erronea. I, 746. Paulatim assuescit Ecclesiæ doctrinæ, quam tantopere damnaverat. I, 721. Eamque præfert Manichæorum doctrinæ. I, 722. Ecclesiam catholicam semper illi commendarent parentes. I, 718.

Augustinus qua via venerit ad catholicam Religionem. VIII, 78, 79. De Dei existentia nunquam dubitavit. I, 723. Non tamen recte de Deo sentiebat, quia corporeum adhuc aliquid cogitare cogebatur. I, 723. Platoniorum librorum lectione ad invenendam veritatem adjuvatur. I, 740, 961. Ex his libris peritiorum quidem, sed inflator evadit. I, 746. Augustinus transit ad Scripturam sacram, maximeque ad Apostolum. I, 747. Cujus lectione mirum in modum proficit. I, 747, 921.

Augustino, anno ætatis xxxiii, displicet agere in seculo. I, 749. Amore tamen feminæ detinetur. I, 749. Vis malæ consuetudinis in Augustinum. I, 754. Ligatus erat non ferro alieno, sed sua ferrea voluntate. I, 753. Quam implicatus otium vitæ hujus mundi. VIII, 67. Augustinus simplicianum ætit. I, 735. Movetur et angitur, audita a simpliciano conversione Victorini. I, 731. Movetur audita vita Antonii narrante Pontiliano. I, 733. Et audita conversione duorum Argentium in rebus. I, 736. Augustinus adolescens petebat a Deo castitatem, sed cito exaudiri volebat. I, 763.

Augustinus secedit in hortum sequente ipsum Alypio. I, 758. Spiritus ejus et carnis luctamina. I, 758. Augustinus nec plene volebat, nec plene nolebat converti; ideo secum contendebat. I, 759. Plus in ipso valebat deterius inolitum, quam melius insolitum. I, 760. De difficultatibus ab ipso superatis. I, 921, 961. Augustinus ab Alypio paululum secedit, et sub sicu se sternens, vinum lacrymarum profundit ac Dei misericordiam deprecatur. I, 761. Augustinus vocis admonitu legit Apostolum et totus convertitur. I, 762. Indicat matri. I, 762. Gaudet mater, exultat, triumphat de filii conversione, et Deo benedicit. I, 762.

Augustinus per Ambrosii opotissimum ab errore liberatur, et ab ipso baptizatur. II, 621; X, 436, 645. Trans mare baptizatus est in Ecclesia nota universo orbi terrarum. IV, 394. Conversio Augustini fidelibus et quotidianis matris ejus lacrymis concessa. X, 1026. Augustinus corlibem vitam amplectitur, abjecta omni spe sæculi. I, 762. Deserere professionem rhetorices usque ad vindemiales ferias differt. I, 762. Quam paucissimum dierum dilationem excusat. I, 764. Quamquam haud culpa vacasse non diffidetur. I, 765. Augustinus munus docendi tandem deserit. I, 767. Cogente quidem dolore pectoris. I, 764, 769, 907, 961, 980. Sed magis allicente desiderio vacandi Deo. I, 764; II, 67.

Augustinus, feriarum vindemiales tempore, in Verecundi villam, Cassiciacum secedit cum suis. I, 763. Ruris otium in studio sapientie insinit. I, 907. Inveniendi veri gratia dimidiam tere noctis partem pervigil agere solitus. I, 961. Quotidianis fletibus Deum rogat ut sanentur vulnera sua. I, 901.

Augustinus Ambrosium per litteras consulit quid potissimum de Scripturis sibi legendum sit, ut ad baptismum se digne comparat. I, 769. Isaiam legere jubetur. I, 769. Augustinus libros aliquot sibi conscribit et ad Nebridium Epistolæ. I, 766. Augustinus instituendis discipulis Licentio et Trigetio curam adhibet. I, 908, 980. Quotidie ante cenam dimidium Virgiliti volumen audit. I, 969, 924. Ipsi morum præcepta tradit. I, 620. Pueriles regulas et inanitas jactantiae motus reprimat. I, 991. Hanc rogat magistro mercedem reddant, boni sint. I, 991. Augustinus inchoat libros contra Academicos, paucis diebus post secessum, exeunte anno ætatis suæ xxxii, Christi cccclxxxvi. I, 905, 908. Augustinus scribit librum de *beata Vita*, idibus Novemb. anni Christi cccclxxxvi, quo ipse die in annum ætatis xxxiii progrediebatur. I, 939, 962. Dis; utat cum Alypio, et Nebridio de fluidis honorum et malorum. I, 732. Libros de *Ortine* edit eodem tempore. I, 977, 980. Augustinus perficit postmodum libros contra Academicos. I, 924. Recitatione Psalmorum vehementer afficitur Augustinus catechumenus, in villa cum catechumeno Alypio feriat. I, 766. Psalmum quartum meditatur, adversus Manichæos pie ex-

candescens. I, 766. Augustinus dolore dentium acerrime cruciatur. I, 768, 880. Augustinus orat cum suis, et dolor fugit. I, 768. Augustinus *Soliloquia* scribit ætatis anno xxxii, Christi cccclxxxvii. I, 869, 878. Quinam tunc ejus mores et affectus. I, 877.

Augustinus Mediolanum revertitur, nomen daturus inter baptizandos. I, 769. Ibi librum de *Anime Immortalitate* anno Christi cccclxxxvii scribit. I, 1021. Et inchoat libros *Disciplinarum*. I, 591. Augustinus baptizatur cum Alypio et Adeodato. I, 769. Gaudium ejus spiritale post baptismum, fingente omni sollicitudine auteactæ vitæ. I, 769. Lacrymæ et motus pietatis ad hymnos et cantica Ecclesiæ. I, 769, 801.

Augustinus rediit in Africam cum suis suscipit. I, 771. Augustinus apud Ostia Tiberina cum matre colloquitur de æterna vita, atque in ejus contemplationem anho rapiuntur. I, 774. Vilescit ipsis mundus iste cum delectationibus suis. I, 775. Hinc elapsis vix quinque diebus ægrotat Monica, et die nono ægritudinis suæ, anno ætatis lvi, et ætatis Augustini xxxiii, corpore solvitur. I, 776. Mortem ejus luget Augustinus. I, 776. Funus pro solemini more celebratur prosequitur absque lacrymis. I, 777. Augustinus orat pro ejus salute. I, 778. Augustinus Romæ moratur, ibique libros de *moribus Ecclesiæ et de moribus Manichæorum* anno Christi cccclxxxvii scribit. I, 1310. Ibidem libri de *libero Arbitrio* ab ipso inchoati eodem anno; postea autem in Africa anno cccxcv absoluti. I, 1222. Augustinus reversus in Africam scribit libros duos de *Genesi contra Manichæos*. III, 171, 172. Circiter anno Christi cccclxxxix. III, 174. Sub id temporis absolvit libros de *Musica*, quos Mediolani anno cccclxxxvii inchoaverat. I, 1022. Item librum de *Magistro* cum Adeodato. I, 769, 1194. Librum de *Fera Religione* nondum presbyter. III, 121, 122. Vide infra ubi de Operibus Augustini. Augustinus trans mare peregrinatus, alius ivit, alius rediit. IV, 394. Quandam Africam repetit. IX, 302.

Augustini deliciae, occupari Dei memoria. I, 794. Spes ejus nonnisi in magna valde misericordia Dei. I, 796. Augustinus ab actionibus necessitatis, quantum relaxari potest, ad Dei contemplationem refugit. I, 807. Castæ ejus deliciae, Scripturæ divinæ. I, 810. Si quid temporis liberum habet, in illis totum impendit. I, 810. Augustinus, secessum in solitudinem aliquando animo agitans, prohibetur a Deo, ut non sibi soli, sed aliis vivat. I, 808. Amor ejus in Deum vehemens. I, 782, 793. Non dubia, sed certa conscientia Deum amat. I, 782. Augustinus incitatur a diabolo ut signum a Deo aliquid petat. I, 803. Dolet spectaculis aliquando se interfuisse. I, 1919.

Augustinus juvenis, abjecta omni spe sæculi, dum quarit ubi monasterium constituat, Hipponem venit, invisendi amici causa, quem secum in monasterio habere cupit servientem Deo. V, 1369. Augustinus monasterium Hipponem instituit in horto dato per Valerium. V, 1369. Augustini monasterium. X, 1017.

Augustinus ante presbyteratum fama pollet inter servos Dei. V, 1369. Augustinum ad clericatum pertinet Hipponenses. II, 480. Augustinus apprehensus fit presbyter. V, 1369; et ordinatur invitus. II, 88. Augustino Valerius prædicandum onus imponit. II, 117. Augustinus spatium temporis usque ad Pascha petit, ut in secessu vacet precibus et studio. II, 89. Augustinus rarissime tacere permissus est, ubicunque Valerio presente, loqui opus esset ad populum. I, 584. Augustinus presbyter Hipponensis jam creatus, disputat contra Fortunatum Manichæum. I, 612. Et biduo contra Fellicem. I, 633.

Augustinus coepisco, usque Valerii creatur. II, 123, 126; v, 1370. Imminente Christi Natali. II, 123. Quam vehementer ejus iscopatum timebat. v, 1369. Augustinus a Megalio Calamensi episcopo ordinatus. IX, 357, Not. (a), et in app. 834. Tempore ordinationis lacrymas fundit. II, 88. Augustinus ordinatus est et sedit episcopus vivente adhuc Valerio, utroque ignorante, id Concilio Nicæno fuisse prohibitum. II, 967. Augustinus Ecclesiæ non tam præesse quam prodesse desiderat. II, 514.

Augustinus omnia dimisit. II, 692. Non divitias dimisisse, sed ad divitias venisse dum episcopus factus est, sibi videri ait. II, 480. Augustinus secum habet monasterium clericorum in domo ejus iscopii. v, 1370. Augustino objiciebat Petilianus, quod ab ipso monasticæ vitæ genus fuerit institutum. IX, 572. Augustinus calcatus fuit. v, 809.

Augustini domus vigilantia cura administrata. II, 271. Augustinus solo victu ad corporis valetudinem necessario contentus esse decernit. VIII, 67. Augustinus in victu et vestitu non decere se putat, nisi id quod cæteris sodalibus suis diaconis et subdiaconis conveniat. v, 1380. Augustinus clericis non permittit aliquid habere proprium, sed bene de fratribus sentiens, ab inquisitione dissimulat. v, 1369. Augustinus suos foris prædare aut crenare non permittit. v, 1380. Hereditatem cujusquam, filiis exhereditatis, non suscipit. v, 1371. Acriter dolet testamentum a Januarii

clericis factum. V, 1570. Testamentum Januarii in gratiam Ecclesie factum licet, irritum habet. V, 1570. Augustinus de suorum clericorum vita apud plebem agere cogitur. V, 1575. Augustini cura de fama. V, 1577. Augustinus statuerat nullum ordinare clericum, nisi qui sancte societatis propositum amplecti vellet, ut postea si discederet, clericatu careret; mutato aliquando consilio offert clericis licentiam discedendi, servato clericatu. V, 1575. Comperta denique sodalium suorum firma voluntate, clericorum alio exiungendum statuit, qui paupertatis propositum violaverit. V, 1580. Augustinus in communem usum cedere vult, quae clericis suis offeruntur a fidelibus. V, 1579.

Augustinus nunquam abfuit Hippone, licentiosa libertate, sed necessaria servitute. II, 470. Augustinus in Mauritania Cesariensem necessitatis Ecclesiasticae causa perrexit. I, 650; II, 860. *Vide Notas.* Missus a Zozimo Papa. II, 857. Augustino grave est prolixas epistolas scribere, ne officio pastoralis desit. II, 421. Augustinus omnia alia officia etiam caritatis, dignitatis sua: numeribus postponit. II, 421. Conqueritur per diem integrum se negotiis hominum, ut antea, implicari. II, 968. Otium postulat ut Scripturis vacet. II, 968. Plebs Hipponeensis adqueverat ut Augustino propter curam Scripturarum, per quaque dies hebdomadae nemo molestus esset. II, 967. Augustinus quam studioso in lege Domini meditare. VIII, 823. Ad divinas Scripturas non pliam mentem afferens, aliquando, decipitur. V, 556.

Augustinus in dicendo Grammaticorum censuram non veretur, dum omnes instruat. IV, 1796, 274; V, 228. Augustinus non praeparatus, ex occasione sermonem habet. V, 1549. Augustinus maluit in errore lectoris voluntatem Dei sequi, quam suam in proposito ante psalmo ad enarrandum. IV, 1784. Augustinus Scripturam gestat in manu: us inter concionandum. III, 1685; V, 221. Augustinus legit ex codice. V, 1628. Augustinus saepe verba non latina dicit ut populi intelligant. IV, 1644. Augustinus diebus solemnibus differt concionem, quod multi sint quibus onerosus est Dei sermo. V, 333. Augustinus aliquid auditoribus meditandum discutiendum reliquit. V, 364. In sermonibus ad populum, fatetur se semper vitasse questionem de peccatis in Spiritu sanctum. V, 449. Eam impulsus a Deo tractat. V, 449. Augustinus a pauperibus impellatur, tanquam eorum legatus rogat, monet, jubet eis dari. V, 413. Augustinus factus mendicorum. V, 433. Augustini fatigatio in vigilia Paschae. V, 1442.

Augustini prudens caritas in rudibus imbuendis. VI, 528. Augustini in reprehendendis palam feminis modestia et verecundia. V, 203. Augustino concionanti acclamant auditores. V, 154, 350, 4574. Inter praedicationem Augustini lacryma auditoribus oborta. II, 117. Pugnae civilis immunitatem consuetudinem a;ud Caesarem Natritaniae Augustinus populo dissuasit. III, 115. Augustinus canem gregis se vocat. IX, 353. Augustini in praedicatione modestia. IV, 741, 1608, 1945. Augustinus non se commendat plebi, sed Deum, cui et ipsos commendat. IV, 1952. Ad populum de loco quasi sublimiore loquebatur, sed timore sub pedibus audientium erat. IV, 812. Augustinus suos hortatur ut ipsi bene viventes relevent. V, 1481. Augustinus non delectatur nisi profectibus auditorum suorum. IV, 812. Et ovium suarum bona vita. V, 128. Augustinus salvus esse non vult sine ovis suis. V, 123. Augustinus mercedem suam non vult securam esse perditis ovis inobedientibus, sed iis inventis. V, 514, 1567. Augustinus pastor, non mercenarius. V, 762. Augustini studium ad juvenandis verbi Dei ministros. VI, 511. Augustinus quae lecta fuerant, libro accepto a diacono, iterato legit. V, 1574. Augustinus Cyprianum in manus sumit et legit. V, 1547.

Augustinus antiquae fidei appellatur rursus conditor. II, 891. Augustinus laborat contra haereticos disputando, convincendo, conveniendo, terrendo; tamen omnes diligendo. IV, 433. Augustinus Fortunatum Manichaeum in disputatione vincit. II, 373. *Vide Notas.* Cum Fortunio publicam disputationem habuit. II, 174. Augustinus trepidissime aggressus mysterium Trinitatis insinuandum, ne tardioribus tedium faceret, gratias Deo agit secus contigisse. V, 365. Augustini manu subsignata epistola Leporii mittitur. II, 992. Augustinus ad Provectum et Cylinnium scribit ut Leporium iam poenitentem et correctum suscipiant. II, 992.

Augustinus qua mentis affectione adversus Donatistas disputat. IX, 449, 450, 451. Quo animo ad repellendum Concilium Carthaginiense a Cypriano habitum accedat. IX, 202. Augustinus a Donatistarum criminibus recensendis abstinere aequo ut potest excusat. V, 306, 1593. Supplicium mortis ab aliquibus Donatistarum inagnorum scelerum reis amoliri conatur. II, 535, 556. Augustinus litteras scribit ad laicos Donatistas. II, 537. Sentebat non petendas leges ab Imperatoribus contra Donatistas. II, 804. Ad unitatem Christi neminem esse cogendum senserat. II, 529. Mentem postea mutavit. II, 529. Augustinus legem Theodosii contra

haereticos observandam sentebat. II, 804. Augustino a;ud Cirtenses loquente et hortante, multi ex Donatistas conversi sunt. II, 594. Augustini torta viscera, dum Donatista ad Ecclesiam revertens a fratribus repulsus est. V, 1598. Augustinus appellatur haereticus ab iis quos eo nomine appellare posset, non appellat. V, 1548. Augustinus Donatistarum insidias saepe patitur. IV, 1605. Augustini felix error in bivio. VI, 239. Augustinus Orosio de Priscillianistarum haeresi et Origenis quibusdam opinionibus, uno libro respondit. II, 748.

Augustinus ceterique Africani episcopi contra Pelagianos exerceri incipiunt. II, 537. Anno Christi cccxxi, aut cccxxii. II, 537. *Notas Augustinus* quatuor de animarum origine sententias refert in libris *De Libero Arbitrio*. II, 723. De ea origine nihil definit. II, 857. Augustinus cum Catholicis de animarum traduce accusatus. X, 1218. Augustinum jam Manichaeum esse, temere accusatur. IX, 545. Augustinus si Manichaeus quia asserit peccatum originale, Manichaeus et Ambrosius. X, 1402, 1404, 1414, 1417.

Augustinus fatetur se non recte aliquando de gratia Dei sensisse. X, 964. Aliquando credidit fidem, Dei donum non esse. III, 2061. *Retr.* Episcopali iudicio contra Celestium Carthagine habito non inter. vit. I, 644. Gratiam negari in disputationibus Pelagianorum detestatur et horret. X, 222, 272. Augustinus Apostoli mentem de electione gratiae, primo non erat assecutus. III, 2061. Et *Retr.* lib. I, c. xxiii. Juliani libros ad Augustinum mittit Claudius episcopus. II, 949. Augustinus opus aliud contra Julianum mittit ad Claudium episcopum. II, 950. Juliani calumnia adversus Augustinum de gratia et libero arbitrio. X, 763, 1122. Julianus Augustinum Apollinaristam facere conatur. X, 814. Augustinum, Epicurum sui temporis appellat. X, 726, 1464. Diaboli cultorem appellat. X, 720. Epistola Primatis adversus Augustinum scripta, in Concilio episcoporum damnata. IX, 891.

Augustino Patres duorum Conciliorum Numidiae et Carthagini curam Scripturarum imposuerunt. II, 968. Honorius et Theodosius de haeresi Pelagiana scribunt ad Augustinum. II, 927. *Vide Notas.* Testimonium quod Augustinus ex Sap. 4, n. adulerat, tanquam non canonicum definitum occultandum Massilienses et Sempelagiani. II, 1009. Augustini fides de SS. Trinitate. II, 1042, 1050. Augustinum et Hieronymum omnes haeretici detestantur. II, 891.

Augustinus Hieronymum summo affectu diligebat. II, 289. Augustinus a libris veteris Testamenti ex Hebraeo vertendis Hieronymum dehortatur. II, 242. Quomodo libros veteris Testamenti in latinam linguam ab Hieronymo verti velit. II, 112. Hieronymum hortatur ut LXX versionem depravatam se variatam, reddat latinae veritati. II, 244. Hanc de LXX quam ediderat Hieronymus interpretationem petit. II, 291. Augustinus Hieronymi apologiam adversus Rufinum accipit. II, 247. Dolet inter tam familiares personas (Hieronymum videlicet et Rufinum) discordiae malum exstitisse. II, 248. Hieronymum rogat ut prodar Origenis et haereticorum errata. II, 157. Ab Hieronymo litteras poscit et scripta. II, 241. Litteras ab Hieronymo accipit. II, 154. Julianus Augustinum assecum Hieronymi vocat. X, 1417.

Augustinus disputat cum Hieronymo de Legis observatione. II, 257, 260. Augustini et Hieronymi sententia de Legis observatione in quo differat. II, 260. Augustinus de Petro eprebenso a Paulo II, 111, 136, 253, 255, 257. Augustini sententia menti Cypriani et Ambrosii consentit. II, 286. Augustinus adversus Hieronymum scripsisse se librum et Romam misisse negat. II, 257. Augustinus in scribenda adversus Hieronymum epistola gloriam populi requisivisse quidam Hierosolymis accusabant. II, 244. In epistola Augustini ad Hieronymum quaedam haeretica ipse Hieronymus iudicat. II, 244. Augustinus respondet Hieronymo cum humilitate. II, 246, 249, 289. Ab Hieronymo veniam petit. II, 246, 376, 290. Et edoceri postulat. II, 276. Ad Augustini sententiam accessit Hieronymus. II, 290, not. 779.

Augustinus quantum veritatis studiosus. VIII, 857. Qua ratione indagande veritati se comparabat. VIII, 68. Et qua animi affectione de quaestionibus disputabat. VIII, 822. Quomodo ad solutionem quaestionis accipitur se compararet. VIII, 98. Augustinus resurrectionem corporalem futuram ante universalem, aliquando opinatus est. VII, 667. Quod instituitur praeter consuetudinem, ut quasi observatio Sacramenti sit, non approbat Augustinus. II, 221. Idola paganorum frangi non vult, nisi prius data potestate. V, 422. Consuetudo jurandi ab ipso victa. V, 977, 1407.

Augustini modestia inter laudes. II, 818, 1078. Quomodo se gerit ad humanas laudes. I, 804; II, 93, 109, 426; V, 414, 1480. Augustinus scien falsis detractionibus mercedem crescere, hanc non vult cum aliorum detrimento. V, 1581. A reprehensore falsitatis, quamvis ejus non esset concinns, reprehendi, quam ab ejus laudatore laudari, malebat. VIII, 825, 821. 814. Augustinus qualibus laudibus et a quibus laudari velit. II, 1025. Augustinus non tam delectatur vo-

oes laudantium, quam voces confitentium, et facta rectorum. IV, 812.

Augustinus ut se habet ad tentationes libidinis carnalis. I, 796. Et ad tentationes gulae. I, 797. Augustinus, ebriosus nunquam fuit. I, 798. Ut se gerit ad odorem illecebras. I, 799. Ut se habet ad secundum tentationis genus, quod est curiositas. I, 800. Ut se habet ad oculorum illecebras. I, 800. Quomodo se gerit ad tertium tentationis genus, superbiae. I, 801. Ut se habet ad voluptates aurium. I, 799.

Augustini modestia. III, 1574; VI, 148, 159; VII, 357, 363, 365, 682, 686, 776; VIII, 678, 911; X, 523, 526, 547, 1027, 1034. Augustini pietas et modestia. VIII, 678, 911. Augustini modestia post expositionem Scripturarum difficilioris. V, 468. Augustini modestia inter calumnias. II, 159; IX, 331, 333, 335. Augustinus detractiones hominum non timuit. IV, 1132. Augustinus a detractionibus se purgat, sed detractores non dominat. V, 1579. Augustinus qualis in criminatibus et calumniis adversus eum prolatis. IX, 331, 333, 335. Augustinum Tertullii oratoris vocabulo propter Rhetoricam denotabat Petilianus. IX, 336. De Augustino adhuc presbytero cum malam in partem scripsisset, a sancto Concilio veniam petiit et meruit. IX, 337. Augustinum Manichaeum esse dicebat. IX, 334, 336, 343. Et presbyterum Manichaeorum esse dicebat. IX, 357. Augustinum Academicum damnable ingenium habere Carneadis dicebat Petilianus. IX, 339. Et Messianum proconsulis sententia fuisse percussum temere dixit. IX, 362. Augustinus quando cuique vel dicendo vel scribendo respondet, maledicta pro maledictis non rependit. IX, 347. Ineptae Cresconii calumniae adversus Augustinum. IX, 544. Augustini de sua conscientia, fiducia. IX, 545. Augustinus nomina declinare nondum nosse concedit Cresconio. IX, 467.

Augustinus Mediolani constitutus, inscius apparens in sonibus Eulogio Carthaginis rhetori, locum Ciceronis exponit. VI, 601. Saepe etiam apparet duobus infirmis, pariter et ipse nescius. V, 1444, 1445.

Augustinus amorem suum nititur disjungere ab eo quod a se invito abesse potest. II, 63. Augustinus in iudicando, aut aliquid mali suspicando de aliquo maxime cautus. II, 267, 269. Augustini mansuetudo et misericordia in malos elucet occasione cuiusdam tumultuoso caesi. V, 1589. Augustinus satagit ut sibi reconcilietur Episcopus, quem litteris asperioribus offenderat. II, 623. Juvenis contra se arrogantem scribentis, liberos benigno et aequo animo suscipit. X, 475.

Augustini humilitas. II, 516; III, 121. Modestia. III, 411, 583, 431, 469, 470; X, 523. Augustinus in Scripturis sacris multa sibi latere ait. II, 222. Hebraeam linguam ignorare se ait. II, 369. Augustino lingua graeca parum familiaris. VIII, 868, 839. Augustini modestia in definiendo. IX, 242, 243, 575. Fjus animus in accipiendis viri sapientis responsis. VI, 537. Augustinus non vult se haberi magistrum. V, 155.

Augustinus plus amat discere, quam docere. II, 643. Magis audire, quam docere. VI, 161, 170; IV, 1612. Augustinus jam senex, non dedignatur ex ministerio et studiis adolescentium, aliquid discere. IV, 1354. Inter praedicatorum, nebulosam nubem se dicit. IV, 1343. Augustino suus sermo prope semper displicet. VI, 511. Non ita aliis. VI, 512. Augustinus non haeret pertinaciter suae sententiae. III, 315. Facile est ut quisque Augustinum vincat, de se ipso ait. II, 1048. Augustinus ego de Verbi generatione loquens ait: si non potuero ego explicare, non rationem putetis, sed hominem defecisse. V, 664.

Augustinus quid a suis lectoribus exposcat. VIII, 822, 823. Quomodo libros suos legi aut corrigi volebat. VIII, 869. Auctoritatem velut canonicam scriptis suis tribui non vult. II, 628, 873. Quantum scriptis suis tribui velit. II, 585. Neminem vult sic amplecti omnia sua, ut ipsum sequatur, nisi in his, in quibus ipsum non errasse perspexerit. X, 1027. Augustinus meditationes suas, ne oblivione fugerent, stilo alligabat. VIII, 823.

Augustinus cupit ut opuscula sua eo legantur ordine, quo scripta fuerunt. I, 584. Augustini libri tres contra Academicos. I, 905. Libros de Academicis scripsit, ut in spem repentiendae veritatis reduceret, quos forte a rerum comprehensione, Academicorum sententia deterruerat. II, 62. Augustinus scribit Romae librum de *Quantitate animae*, circiter initium an. ccc.lxxviii. I, 1036. Augustini libri tres de *Libero arbitrio*. VIII, 588; X, 286. Hos libros ad Paulinum mittit. II, 125. Augustinus scripsit de *Genesi ad Litteram*. VI, 166. Expositionem Genesis ad litteram neque inaccessibile esse, neque ipsi auctoritati Scripturae repugnare, demonstrandum Augustinus suscipit. II, 401: et de facto explicat ad litteram. III, 374. Duos libros de *Genesi contra Manichaeos*, initio conversionis scripsit secundum allegoriam. III, 573. Quare. III, 573. In libris de *Genesi* loquitur Augustinus secundum proprietatem rerum gestarum, non secundum aenigmata figurarum. III, 239. Quare Augustinus in-

terpretando Genesis, scripsit nihil asserat. III, 261. Augustinus in exponendis Scripturis ad litteram, succumbit. III, 219.

Augustinus poeticam nobilitavit libris *de Musica*. II, 513. *Not.* Augustinus Romae absolvit libros de Musica, quos Mediolani an. ccc.lxxvii inchoaverat. I, 1082. Augustinus quo sine libros de Musica scripsit. II, 569. Augustini libri sex de Musica qui exstant, agunt de solo rhythmo. II, 569. Augustini liber sextus de Musica, eorum qui exstant fructum omnem habet. II, 539. Augustinus disponebat alios sex libros de melo scribere. II, 539.

Augustinus de *Religione Catholica* quiddam scripsit. II, 81. Scripsit librum de *vera Religione* nondum presbyter, circiter an. cccxc. III, 121, 122. Augustini liber de *Utilitate credendi* quo tempore scriptus. VIII, 63, 64. et quo animo VIII, 63, 66. Augustini liber contra *Adimantum*. VIII, 664, 665, 666. Augustinus de *Fide et Symbolo* sermonem habet, in plenario Africæ concilio apud Hypponeum. I, 612. Augustinus libros contra Manichaeos ad Cælestinum misit. II, 85. Augustini libri duo ad *Simplicianum*. X, 1027. Libri de *Doctrina Christiana*. VIII, 461. Libri *Confessionum*. VIII, 186. Confessionum liber tertius. IX, 337. Augustinus libros Confessionum circa an. cccc edit, jam pridem episcopus. I, 658, 659. Augustini Confessionum libros petit Darius. II, 1022. Augustini Confessionum libri scripti antequam Pelagiana haeresis exstisset. X, 1026. Mores Augustini per id tempus, quo libros Confessionum scribit, quinam sint. I, 779 et sequentibus ad finem lib. X.

Augustini opus contra *Faustum*. III, 553, 597, 1015, 1575; VI, 166, 442; VII, 475; VIII, 604. Augustinus opus de *Civitate Dei* sollicitur. III, 437. Liber I. de Civitate Dei. III, 816. Augustinus libros de *Trinitate* juvenis inchoavit, edidit senex. II, 758. Libros de *Trinitate* absolutos et emendatos mittit ad Aurelium. II, 758. Augustinus libros de *Genesi* et de *Trinitate* citius edere non vult, quia periculosissimas questionum continent, quas discuti sedulo necesse est. II, 587. Augustini libri de *Trinitate*, de *Genesi* ad litteram contra *Faustum*. IX, 243, 246. *Not.* Augustini Confessionum libros de *Trinitate*. VIII, 1058, 1059. Quo instituto et quo tempore Augustinus scripsit libros XII de *Genesi*. III, 244. Hos libros laudat Cassiodorus. III, 244. Augustini libri de *Bono conjugali*. X, 143. Augustinus scribit de *Bono conjugali* et de *sancta Virginitate*. VI, 442, 430; X, 142. Augustinus rogatus a Juliana scribit de *Professione Viduitatis*. VI, 431.

Augustini opus de *Baptismo parvulorum*. VII, 379. Augustini liber ad *Marcellinum*. X, 254, 260, 333, 1401, 1402. Epistola contra *Petilianum*. IX, 480. Augustini liber de *Spiritu et Littera*. III, 83; VI, 211; de *Fide et Operibus*. VI, 149, 154. Augustinus commonitorium scribit ad Fortunatianum Siccensem de *Videndo Deo* II. 586. Augustini liber de *Natura et Gratia*. X, 338, 347. Augustini libri de *Civitate*. VIII, 34, 613, 1023. Augustinus quinque priores libros de *Civitate* absolvit. II, 742. Augustinus adversus *Emeritum* disputat a quod Caesarem mense Septembri an. ccccxviii. I, 650: quando scriptus est Augustini liber de *Antiis et Concupiscentia*. X, 535, 1049. Augustinus librum *Primum de Nuptiis et Concupiscentia* mittit ad Valerium Contitem. II, 930. Ex Juliani libris contra Augustinum decerta nonnulla ad Valerium (contitem missa erant. II, 930: quibus responderat Augustinus in libro 2. de *Nuptiis et Concupiscentia*. II, 930. Adversus Augustini scripta de *Nuptiis et Concupiscentia*, quatuor libros edit Julianus. II, 930. Augustini libri contra *Julianum*. X, 1031. Augustini *Enchiridion de Fide, Spe, et Caritate*. VI, 154, 158: sermo de *Decem Plagis et Praeceptis*. IV, 1001: liber de *Cura pro Mortuis* ad Paulinum. VI, 157: liber de *Gratia et Libero arbitrio* causa perturbationis in monasterio. X, 875, 876, 911, 912. *Not.* (u). Augustini liber de *Corruptione et Gratia*. X, 1027.

Augustinus retractat opuscula sua simul et respondet Juliano. II, 1001: Augustinus senex scribit *Retractionum* libros. I, 585: quare consilium cepit recensendi scriptio- nes suas. I, 584. Augustini *Retractionum* libri quo fine et quando scripti. X, 1028. Augustinus libros suos numero cccxxx esse cognovit. I, 639; II, 1000. Libri quidam post *Retractiones* ab eo conscripti. I, 636. *Not.* Augustinus hominibus non retractaverat anno ccccxviii, nec de epistolarum saltem plurimarum *Retractionum* quidquam dictaverat. II, 1001.

Augustini *Opus imperfectum*, qua occasione scriptum. X, 1049, 1050. Augustini opusculum contra *Porphyrium*. X, 975. Epistola ad *Probam*. VI, 450. Epistola ad *Pelagium*. X, 549. Epistolam ad *Pelagium* per Innocentium mittendam scribit. II, 770. Augustini et aliorum quatuor episcoporum epistola ad *Innocentium*. X, 589. Augustini epistola ad *Hilarium*. X, 531. *Not.* 8. Ad *Sixtum Romanæ Ecclesiae* presbyterum. X, 879, 880, 1027. Ad *Mercatorem*. VI, 159. Epistola decima de *Fine Saeculi* ad *Hesychium*. VII, 684. Augustini epistola ad sanctum *Paulinum Nolanum*. X, 1028. Augustinus suis litteris inserit magis necessaria aliis, quam quibus

scribit. VI, 431, 444.

Augustini liber de *Hæresibus* instante Quodvultdeo scriptus. VIII, 21. Qualiter Epiphanium in libro de hæresibus secutus sit. VIII, 41. Si eculum Augustini memoria maxime tenendum est. III, 903. Augustini scopus in Speculo. III, 880. Libri cæteri ab Augustino scripti. *Vide* retractationes. I, 635. Augustini opusculorum indiculus. II, 576.

Augustinus contulit sacram Scripturam cum LXX interpretatione. III, 547. Augustinus psalmum LXXII nocte qua illucebat solemnitas beatissimi Cyrriani, exposuit. II, 545. In exsequiis cujusdam fidelis, psalmum exposuit. IV, 1352. Jubentibus fratribus et coepiscopis, psalmos aliquot interpretatus est. IV, 522, 563, 1216, 1352, 1805. Non interpretatus est Psalterium, sed codicum latinorum nonnullas mendositates emendavit. II, 1077. Augustini interpretationem in psalmos, ab interpretationibus veterum Græcorum discrepare ait Hieronymus. II, 246. Augustini sermones in Psalms stilo excipiuntur. IV, 909. Augustini sermo XLIV de Diversis, laudatus. III, 567. Sub Augustini nomine opuscula quædam in Hispaniam delata. X, 331. De libris Augustini quid sentiret Julianus. X, 1035.

Augustinus et Alypius Julianam et ejus familiam bonis moribus imbuerunt. II, 848. Augustino et Alypio hortantibus, Demetrias nuptiis jam paratis nuntium remisit. II, 848. Augustini desiderium videndi Paulinum et alloquendi. II, 108. Augustinus a Paulino panem accipit. II, 103. Ad Paulinum dono panem mittit. II, 125. Paulino spondet se Alypii historiam scripturum. II, 410. Augustinus a Palatino missa cilicia gratissime accepit. II, 990.

Augustinus in Fussalensium et episcopi eorum Antoini periculo, timore tanto et more ex cruciatur, ut ab officio cogitet gerendi episcopatus abscedere. II, 956. Augustinus rerum ecclesiasticarum procuratore, si salvo officio possit, carere desiderat. II, 481. Inter urgentissimas occupationes. VI, 431. Et corporis infirmitates. VI, 576. Mallet more monachorum operari certis horis. VI, 576. Augustinus Evangelio terretur, ne episcopali onereposito, securi rem vitam deligat. V, 1481. Augustinus nollet habere rationem cum potentatibus sæcularibus. V, 1392.

Augustinus infirmæ valetudinis. II, 470. Rhagadis et exochadis dolore ex tumore laborat. II, 452. Augustinus senex per ætatem, sed per infirmitatem corporis jam ante senex. V, 719, 1574. Augustinus cum morte familiaritatem querit. II, 74. Augustinus presbyterum Eraclium successorem sibi exoptat. II, 967, 968. Hujus electionem populus cum plausu excipit. II, 967, 968. Augustinus onera occupationum suarum Eraclio reïndit. II, 968. Augustinus præ corporis imbecillitate vix loquebatur, cum ad eum Bonifacius venit. II, 995.

De gestis Augustini vide vitam ejus a Possidio scriptam. I, 38.

Augustini alumni Alypius. II, 90. Bonifacius. II, 268, 271. Donatus. II, 227. Evocius. II, 697. Licentius. I, 908, 981. Privatus. II, 697. Possidius. II, 368. Profuturus. II, 111, 697. Servilius. II, 411, 697. Trigetius. I, 908, 981. Inter Augustini familiares s. Paulinus. II, 107. Augustinus et Alypius, coeque tantum, non animo, duo. II, 111.

Augustini elogium. II, 644. Augustinus vir probitatis justitiaeque documentum appellatur. II, 514. Augustinus ab Ambrosio laudatus. X, 1081. Augustinum magistrum in fide vocat Paulinus. II, 470: et magistrum et medicum spiritalem. II, 349. Augustinus mortuum esse sæculo ait Paulinus. II, 349. Augustini scientiam et litteras, plurimi facit Paulinus. II, 347, 350. Augustinum, benedictum Doctorem Israel vocat. II, 462. Sal terræ, lucernam digno super caudalium Ecclesiæ positam. II, 101. Augustini os, fistulam a quæ vivæ, et venam fontis æterni appellat. II, 101. Augustini libros, ut dictata divinitus verba Paulinus miratur. II, 99. Augustini verba, cœlestia appellat. II, 126.

Augustinus oraculum Legis, sacrorum justitiæ, instaurator spiritualis gloriæ, dispensator salutis æternæ vocatur ab Aulace. II, 1076. Augustinum legendo, gentiles ritus contempsit Darius. II, 1022. Augustinum Tullio comparat Nectarius. II, 586. Augustini epistolæ Christianum, Platonem, Plotinum, Nebridio sonabant. II, 67. Orosius juvenis presbyter ab ultima Hispania ad Augustinum transit, litterarum ardore inflammatus. II, 748. Augustinus laudatur a Secundino. VIII, 574. Theodosius ad Augustinum scribit, ut Consilio Ephesino adsit. II, 927. *Not.* Augustinum longe adhuc a fide Christiana sepositum, et studii olim deditum litterarum, quietis et honestatis fuisse cultorem dicit Vincentius. II, 348. Cum ad Augustinum venitur, Legi deest quidquid contigerit ignorari, ex Volusiano. II, 514.

Augustinus quidam Donatistarum episcopus. IX, 48. Augustus Cæsar Cæsaris filius adoptivus. VII, 110. Cum multis gessit bella civilia. VII, 109. Augusti pietas. X, 1034.

Augustus mensis sic appellatus in honorem Imperatoris

Augusti. III, 51; VIII, 346.

Avitus, duo hujus nominis cives II. s. ani. VIII, 667, 668. Avocamentum cordis. IV, 202.

Aulæ favor res fragilis. I, 756. Aulici per multa pericula perveniunt ad grandis periculum. I, 736.

Aurelianus Christianorum persecutor VII, 644.

Aurelius episcopus ecclesiæ catholicæ cartaginensis. II, 589, 592; 490, 495, 577, 758, 770, VI, 547; VII, 763, VIII, 817, 818, IX, 700; X, 319, 386. Aurelius auctor est Augustino edendi libri, *de opere Monachorum*. I, 639. Ad Aurelium Sixtus scribit. II, 867. Et Paulinus II, 101. Sixti epistolam ad Aurelium descripsit Augustinus. II, 867. Aurelii Cartaginensis factum laudabile. V, 1372. Aurelii Cartaginensis, Ordinationis dies anniversarius. V, 643.

Aurelius ab Utica. IX, 228.

Aurelius a Chullabi. IX, 258.

Auriga. V, 156, 562, 1026, 1511; VI, 500, 638. Auriga et venator, in iis qui populo spectaculum exhibebant. IV, 458, 459, 636, 1954. Auriga laudatur à populo in theatro secundum suarum studia partium. VII, 262.

Aurinum deum Romanis non colebant. VII, 153.

Aurium voluptas. I, 779. Auris peccata. V, 382. Audisti verbum ab irato moriatur in te. V, 323. Auris Dei, intelligenda est potentia ejus qua exaudit. IV, 150. Aures cordis, non corporis, requirit Deus. IV, 544. Aures audiendi voluntas est obediendi. X, 1016. *Vide* *audire*. Auris dextera servo amputata a Petro, allegorice in Donatistas. VI, 306. Auribus præstare sensum videndi et oculis audiendi non est impossibile Deo. X, 559.

Aurum pallor terræ, argentum livor terræ. V, 156. Aurum terra fulgens. V, 1635. Aurum et argentum terra est ei animo, qui terra non est. IV, 1481. Aurum fecit Deus, et te super aurum, ut illius sis Dominus, non servus. IV, 1646. Aurum post te debet ire, non tu post aurum. V, 1417. Debet duci, non ducere; possideri, non possidere. V, 1417. Aurum per se et natura sua bonum, quamvis non summum. V, 528. Aurum bonis et malis cur datur. V, 537. Conditum est ad Conditoris laudem, ad bonorum probationem, ad malorum supplicium. V, 528. Aurum et argentum res est non hominis, sed Dei; quia id Deus non modo condidit, sed pro nutu administrat, aliis ad subsidium et probationem, aliis ad supplicium. V, 536, 537. Auro torquetur avarus, unde misericors adjuvatur. V, 527. Auri cupiditas damnatur, rectus usus a Domino commendatur. V, 329. Auri usus quisi bonus, quis malus. V, 148. Aurum ille habet, qui auro uti novit; qui autem auro uti non novit, habetur, non habet. IV, 1646. Aurum ejus proprie est, qui bene illo utitur, adeoque veritas est Dei. V, 527. Aurum et argentum malis malum est, bonis bonum est. V, 408. Aurum et argentum bonum est, non quod te faciat bonum, sed unde facias bonum. V, 410. Auro bonus multa bona præstat, malus multa mala. V, 1417. Aurum ipsum ornat ille, qui bene utitur. V, 148. Aurum ab avaris Deo præcipitur. V, 144. Et fidei. V, 140. Aurum multi ut acquirunt, fidem perdiunt. IV, 1645. Aurum acquisisti, perdidisti summum. III, 2056. Auri martyres, avari. V, 1461, 1470. *Vide* *Divitia*. Aurum non recte vituperari potest. V, 528, 529. Auri contemptus in Prophetice litteris commendatus. V, 352. Aurum et argentum allegorice. V, 331. Aurum significat sapientiam. III, 633. Auro sapientia, argento prudentia figuratur. IV, 825, 911. Aurum fides est, ignem concupiscentia. IV, 1242. Auro boni similes sunt, freno mali. IV, 1575.

Ausa. IX, 256, 507, 528, 550.

Ause prius appellabatur qui postea Joste. V, 1535; VIII, 527.

Auster ventus calidus. IV, 1064. Auster non aliquid mali significat in sanctis libris, sic ut nec aquilo aliquid boni. III, 876. Auster fervorem caritatis significat. II, 581.

Ausuga. IX, 250.

Auxilii divini necessitas ad bonum. *Vide* *Adjutorium*. Gratia. Auxilium Dei cum poscit Julianus ad libros suos scribendos, Deum in voluntatibus hominum operari nesciens fatetur. X, 1249. Auxilium Dei justum dicitur, quod jam justo tribuitur. IV, 104. Ut de auxilio Dei diffidamus, suadet diabolus. IV, 325. Auxilium a Domino querendum. IV, 326. Auxilium gratiæ fides impetrat, quæ est in Christo Jesu. II, 760. Auxilium gratiæ quibusdam adest. VIII, 83.

Aurilius anathematizat Classicianum cum omni ipsius domo. II, 1006.

Axa lilia Caleb. III, 795.

Aymnius ab Ausuga. IX, 250.

Ayman interpretatur moror eorum. VIII, 457.

Azymorum primus dies, quinta Sabbati a Matthæo appellatur. II, 450. Azymorum diebus continentatio Judæis erat, in atemgenæ habitaculum intrare. III, 1936. Azymorum man ducatio quomodo spiritualiter intelligenda et observanda. III, 257, 503.

B.

- Baal** nomen Jovis. III, 797. Baalsamen quasi Dominus caeli Punice dicitur. III, 797.
- Babylon** confusio interpretatur. IV, 773, 774, 1039, 1701; VII, 482, 490, 497, 550, 601. Babylon a Nencrot condita est. VII, 482. Babylonicam turrem edificavit superbia. VII, 482, 490. Isthaec superbia quomodo punita est. VII, 490, 491. Babylon in intimis Persidis regionibus condita est. IV, 773. Babylon caput regni Assyriorum. VII, 497. Babylonia quasi prima Roma. VII, 561. Babylonem condidit aut instauravit Semiramis. VII, 561.
- Babylon** mundum istum significat. IV, 536, 1039. Babylon civitas diaboli. VII, 550; IX, 56. Typus societatis iniquorum. VI, 557. Babylonia civitas, societas est omnium perditorum, et ipsa regnum habet terrenum. IV, 208. Babylonia, prima fuit mater nostra. IV, 208. Primo nos genuit in captivitate. IV, 1795. Babylon et Jerusalem figurae iustorum et reproborum. IV, 773. Babylon incepit a Cain, Jerusalem ab Abel. IV, 753, 775. Babylon regem diabolum, Jerusalem regem habet Christum. IV, 753. Babylonia et Jerusalem modo permixtae sunt, IV, 773. Quinam ad civitatem illam aut istam pertinet. IV, 753, 1106. Babylonia et Jerusalem faciunt duo amores; Jerusalem facit amor Dei, Babylonia u facit amor sanctorum. IV, 773. Babylonia habet amatores suos, et quales. IV, 1762.
- Babylonia.** Quomodo de medio Babyloniae spiritaliter fugiendum. VII, 574. Incipit exire de Babylonia, qui incipit amare. IV, 774. Etsi corpus adhuc in Babylonia tenetur, cor ad Jerusalem praemittitur. IV, 1940. In Babylonia qui fideliter versantur, non pereunt, quia praedestinati sunt cives Jerusalem. IV, 1762. Babyloniae cives, filii alieni. IV, 1770. Babylon ipsa quomodo filia Babyloniae. IV, 1775. Babyloniae parvuli, qui. IV, 1773. Babyloniae feminae sunt, omnia quae hic amantur et transeunt. IV, 1762. Babyloniae gaudium est iuxta temporalis. IV, 1761. Captivitas Judaeorum in Babylonia, figura est captivitas nostrae in mundo. IV, 1639.
- Babyloniae** captivitas et in ea gesta, quid significant. VI, 538. Babyloniae Judaeorum captivitas quo tempore contigit. VII, 582. Transmigratio in Babylonia et reditus ex ea quid significant. VIII, 273, 275. Babyloniae transmigratio figura transitus Evangelii ad gentes. V, 340.
- Bacchae,** feminae non tam virtute nobiles quam furore. VII, 571.
- Bacchanalia.** II, 84. Bacchanalla, sacra Iubero patri instituta. VII, 571. Bacchanalla a senatu in Urbe Roma, prohibita. VII, 187, 571.
- Bacchus.** Vide *Liber*.
- Baculus** misericordiae. V, 1650.
- Baculus** Elisaei Legis figura. V, 176.
- Baculus** arundineus. IV, 1058.
- Badesitima** ecclesia. II, 253.
- Badi** vel *Beda*. IX, 211.
- Bagai** et *Thanugade* oppida Donatistarum praecipua. IV, 177.
- Bagaiense** oppidum. IX, 209, 503.
- Bagaiense** seu Bagaitanum Concilium. IV, 645, 683; IX, 7, 51, 113, 137, 251, 370, 505, 504, 506, 509, 519, 535, 585, 704. Bagaitanum Concilium Donatistarum adversus Maximianistas. An. CCCCIV, habitum. II, 580; IX, 529. Bagaitanum Concilium trecentorum et decem episcoporum. IX, 527, 547, 585, 588, 598. Nomina nonnullorum. IX, 555. Pelicianum Musitanum et Praetextatum Assuritanum Donatistae in eo Concilio damnaverunt et postea in eodem episcopatu in quo damnati sunt receperunt cogente Optato Gildoniano. II, 192, 198, 203, 509. Bagaiense Concilium caeteris in eodem Maximiani schismate constitutis, Primiani etiam damnatoribus, tantum quia Maximiani ordinationi non interfuerant, dilationem dedit. IX, 528, 530, 552, 555, 563. Terminus dilationis. IX, 550, 550, 572. Praetextatus et Pelicianus etiam post diem praestitutum cum Maximiano fuerunt. IX, 574. Bagaiense Concilium sententia in Maximianum et duodecim ordinatorum. IX, 506, 550, 552, 709, 745. Bagaiense Concilium sententia dictata ab Emerito Caesariensi. IX, 507, 704. Bagaitanum Concilium, Mortuorum fueribus plena sunt littora, dixit de Maximianistis. II, 756. Bagaiense basilica a Donatistis incensa, et codices sancti in ignem coniecti. IX, 630.
- Bagrada** flumen. VII, 769.
- Balamense** oppidum. IX, 528, 550.
- Bala** interpretatur iaveterata. VIII, 454, 455.
- Balaam** reprobos et damnatos. VI, 156.
- Balbus** apud Tullium. X, 706. Balbus disputat in lib. Ciceronis de *Nat. deorum*. VII, 149.
- Baleus** decimus rex Assyriorum. VII, 565.
- Baleum** ideo dictum, quia anxietatem pellit ox animo. I, 777. Baleus effectus. I, 777. Baleorum usus semel in mense conceditur sanctimonialibus. II, 963.
- Baptizari.** Verbum hoc ex graeco latina consuetudo sic habet, ut non solet alibi, nisi in sacramento regenerationis intelligi. X, 857.
- Baptismi** Joannis finis. IX, 182. Baptismus Joannis militat Christo, sicut Legis vetera sacramenta praecursorio quodam et praefiguratario fungebantur officio. IX, 599. Baptismus Joannis ad Christi baptismum non pertinet tamquam pars aut gradus. IX, 289. Joannis baptismo regeneratio non fiebat. VI, 235. Nec remittebantur peccata, nisi in spe. IX, 185. Baptizandis praecipua morum a Joanne tradita. VI, 210. Baptismus Joannis suscepit Christus. VI, 256; IX, 174. Suscepit ad ipsius sacramenti consecrationem. V, 1335. Et propter superbiam futurorum. IV, 1164. Baptismus Joannis cur non perseveravit. IX, 182. Baptismus qui dabatur a Joanne, dictus est Joannis; non vero qui dabatur a Paulo, dictus est Pauli, quare. IX, 435.
- Baptismus** Christi. V, 947, 1503. Joannis baptismo discernendus. V, 1048. Baptismus, Sacramentum. III, 70. Sacramentum nativitatis, sacramentum magnum, divinum, sanctum, ineffabile. III, 2016. Ejus institutor. II, 180. Baptismus ad dispensationem Christi, quae per ejus humilitatem facta est, pertinet. X, 151. Baptismus, (Christi morte consecratus, V, 1562, 1635; et sanguine. IV, 1130. Baptismi aqua. Christi nomine consecrata, et cruce ipsius signata. V, 1551. Aquae virtus per consecrationem verbi. IV, 694. Homo spiritualis judicare potest de solemnitate sacramentorum, sive Baptismi, sive mysterii in quo ille piscis (Id est Christus) exhibetur. I, 861. Baptismus in nomine sanctae Trinitatis datur. I, 851; V, 605. Ideo vocatur Baptismus Trinitatis, V, 1235.
- Baptismatis** mysterium insinuat in initio libri Genesis. VI, 153. Baptismus diluvio significatur. VIII, 203. Et Israelitarum per mare rubrum transitu figuratus. III, 1725; IV, 917, 1037, 1411, 1420, 1769; V, 57, 1651, 1555, 1502, 1635, 1637; VI, 335, 695. Baptismus Christi significatur aqua adspersionis. III, 755, 756; VIII, 681. Et ambudati Christi super aquas. VI, 694. Circumcisio figura fuit baptismatis. X, 853. Et baptismi vice olim fuit. II, 845. Sacramentum baptismi Christus in Ecclesia pro circumcisioe dedit. II, 1093. Baptismus circumcisionem spiritalem exprimit. X, 405.
- Baptismus** respuat Seleucianis. VIII, 41, 42. Et Manichaei. VIII, 58.
- Baptismus** propter quid institutus. X, 1120. Instituta est secunda nativitas, quia prima est damnata. X, 857. Quia in Adam damnata est generatio, in Christo quaeritur regeneratio. V, 1545. Secunda nativitas est ex Deo et Ecclesia. V, 690. Vulva matris, aqua baptismatis. V, 674. Homo ante baptismum sub diabolo est, nec tamen ipsi Dei potestati subtrahitur. X, 857. Unde homines, qui non regenerantur, sunt sub diabolo. X, 821. Hoc inter se fecerunt Iudeum et diabolum, ut quicquid perferuntur, Deus, quicquid nascitur, diabolus sibi vindicet, Juliani vanum acumen. X, 857.
- Baptisma** omnibus necessarium. VI, 253; X, 189, 190, 199. Etiam post baptismum Joannis. IX, 182. Paulus baptizavit post Joannem baptismum Christi. II, 343. Baptismus necessarius etiam perfecte viventibus. III, 1495. Et in quolibet provocato interioris hominis. IX, 175. Ad baptismum nemo innocens venit. IX, 538. Baptismi necessitatem asserit Innocentius papa. X, 576.
- Baptizatos** Judam et caeteros Apostolos ante passionem Domini fuisse probatur. II, 178. Cum Petrus negavit Dominum, nondum fuerant Apostoli baptizati, non tamen aqua, sed spiritu sancto. II, 1068. Apostolos a Christo baptizatos magis credibile est. II, 1088.
- Baptismus** ad quod omnes aetatibus necessarium credebant Pelagiani. X, 609, 615. Baptismus cur tantopere extollunt Pelagiani. X, 621.
- Baptismus** Christi necessarius parvulis. III, 418; V, 657. Baptismus parvulorum non superfluum, quia peccato originali obligantur. II, 678. Baptismus necessarius parvulis ob peccatum originale, non ob personale. X, 121. Regenerari; ritualiter opus habet, quisquis carnaliter generatur. X, 121. A damnatione Adae nemo liberatus nisi in Christo renatus. VI, 256. Baptismus in parvulis sufficit, nec post mortem obit quod carnalis generatio cum morte contrahit. VII, 750.
- Baptizari** parvuli debent, ut a diaboli potestate et a peccato liberentur. X, 1458. Per baptismum de potestate tenebrarum eruantur parvuli morientes. II, 962; X, 426. Ab originali peccato liberari parvuli non possunt nisi baptismum Christi. II, 685. Baptizantur parvuli, non tantum ut justi sint, sed ut originalis in eis aegritudo sanetur. X, 122. Baptizantur parvuli in remissionem peccatorum. V, 751. Baptismus qui traditur in remissionem peccatorum, falsus est illis qui nullum habent remissionem peccatorum. X, 978. Parentes sollicitos esse oportet, ut baptizentur infantes. X, 199.
- Baptismus** parvulorum ad quod admittunt Pelagiani

(Quatre.)

SANCT. AUGUST. XI.

viii, 46; X, 570, 1067, 1458. De baptismo parvulorum, dogmata Pelagianorum et paradoxa. X, 705, 708. Baptisma isdem sacramenti verbis in infantibus, quibus in maioribus, celebrandum esse dicit Pelagius. X, 596. Parvulos propter salutem baptizandos negant Pelagiani, eo quod nullum ex Adam contagium damnationis attraxerint. II, 701, 703, 775. In parvulis per baptismum remissionem fieri peccatorum fatentur aliqui Pelagiani, quo sensu. X, 146. Etsi atentur Pelagius et Coelestius parvulos baptizari in remissionem peccatorum, negant eos ullum habere originale peccatum. X, 577, 585, 587, 588. Massilienses dubitasse videntur, parvulos erui de potestate tenebrarum per baptismum. X, 1009.

Baptizandos parvulos Pelagiani concedunt, non propter vitam aeternam, sed propter regnum caelorum. V, 1536; X, 142, 394, 595. Infantes etsi non baptizentur, habere vitam aeternam, dogma Coelestii. X, 534. Addebant Pelagiani, aeternae vitae praemiis, sine baptismatis gratia, posse parvulos donari. II, 788. Non tantum ad regnum caelorum obtinendum, sed et in peccati remissionem baptismum opus habent parvuli. X, 121. Sine baptismum, parvuli non possunt habere vitam in semetipsis. X, 615. Praeter Christi societatem nemo salutem vitamque aeternam consequi potest. X, 122, 128, 196. Parvuli non baptizati manent in tenebris. X, 129, 151. Parvulos sine baptismo mortuos posse pervenire ad regnum caelorum, error Vincentii. X, 480, 481. Non baptizatis mortuis, veniam peccatorum promittit Vincentius et paradisum a regno caelorum separatim. X, 503, 504, 518, 520, 522. Parvuli ante vel post susceptum baptismum mortui aut resurgunt. II, 730. Pro parvulis ante baptismum mortuis offerendum esse sacrificium Corporis Christi, error Vincentii. X, 480. Parvulis non baptizatis regnum caelorum promittere non aucti sunt Pelagiani. X, 481, 520; tribuunt salutem et vitam aeternam; sed eos a regno caelorum faciunt alienos. X, 125. Locus secundae felicitatis parvulis non baptizatis edificatus a Pelagianis. X, 1130. Medium locum inter regnum caelorum et damnationem eis promittunt. X, 481. Et ob id a Conciliis et Sede Apostolica damnati. X, 505. Medius ille locus impugnatur. III, 1815; X, 481. Sententia Dominica excludens non baptizatos a regno Dei, fatentibus Pelagianis. V, 1540. Parvuli non baptizati damnantur. X, 188, 189. In damnatione erunt cum diabolo. X, 140, 189. In mitissima tamen damnatione. X, 120.

Baptizandi filii etiam fidelium. X, 175, 812, 817. Baptizatorum filii cur baptizentur. X, 177, 178. Nec pater non regeneratus obest filio regenerato ad capessendam vitam aeternam, nec pater regeneratus prodest ad hoc filio non regenerato; nec vicissim, etc. X, 1272, 1275. Nemo in suo parente renasci potuit non natus. X, 177. Non superfluo baptizantur baptizatorum filii. X, 194, 195, 199.

Baptizatis infantibus prodest Christus. V, 1546. Baptizatos in aures Ecclesiae fidelium numero adiungit. X, 121. Et suo corpori Christus gratia inserit. X, 114, 196. Parvuli oblati per sacramentum caritatemque fidelium, ac si incorporati Christi corpori, quod est Ecclesia, reconciliantur Deo. X, 151. Adoptantur ex filius hominum in filios Dei in baptisimato. X, 578, 583. Neminem nisi baptizatum, ad altare admittit Ecclesiae traditio. IX, 158. Inscrutabile cur in aetate alii decedunt frustrati baptismo, alii non. X, 125. In questione de parvulis cur alius baptizetur, alius non baptizetur, confugiendum ad auctoritatem divinam. V, 1539. De parvulis ante baptismum decedentibus scriptum esse, Raptus estne malitia, etc. error Vincentii. X, 517. Baptismum procurari infantibus, quorum pietatem futuram, si diu vixerent, Deus praerudit, an dici possit. III, 419, 420. Itic refellendi gratia excogitatum est ab Augustino. III, 420. Varias responsiones, juxta varias de aetate origine sententias. III, 419, 420. Non fato, non fortuna, non acceptance personarum infans unus praeter altero ad baptismum gratiam pervenit. X, 581. Non parentum aut ipsius parvuli merito, non ex praevisione bonorum vel malorum operum. II, 885; X, 578. Quid dicendum de infante per incuriam parentum sine baptismum decedente. III, 419.

Baptizari prodest parvulis in fide offerentium et Ecclesiae. I, 1501. Fides aliena prodest infantibus. III, 418; V, 1537. Valet ad consecrationem parvulorum, responsium offerentium. IX, 173. Parvulus credit in altero, qui peccavit in altero. V, 1512, 1546. Ad verba aliena sanatur, quia ad factum alienum vulneratur. V, 1542. Infantibus prodest offerentium ad baptismum voluntas per societatem unius ejusdemque spiritus, ex quo fit regeneratio. II, 360. Quia non tam offeruntur a gestantibus, quam ab universa societate fidelium. II, 501. Ea propter nec offerentium prava intentio impedire potest virtutem sacramenti. II, 501, 502. Infantes ab aliis quam a parentibus offerri possunt ad baptismum. II, 502. Per baptismum de potestate tenebrarum eruantur parvuli mortuos; quia parvulum, etsi nondum fides illa, quae in credentium voluntate consistit, jam tamen fides sa-

cramentum fidelem facit. II, 564. Cum homo ad usum rationis venit, Sacramentum baptismi non repetit, sed intelligit; ejusque veritati consona voluntate coaptatur. II, 564. Baptizare parvulos, regula antiqua. V, 959. Et traditio Apostolica. III, 426; X, 151. Non inquitur parvulis ad culpam quod reluctantes baptismum recipiant. II, 841.

Baptisma Christi non nisi in sua communionione Donatus assererat esse. I, 618. Baptismum verum, nec in toto orbe terrarum, nec in grandiore parte Donati, sed apud se tantum remansisse, quaelibet minutissima pars Donati asserit. IX, 114. Baptismum suum sanctum dicebant Donatistae, aliorum autem, nullum. IV, 1890. Baptismum verum non esse dicebant Donatistae, nisi qui ab homine justo datur. II, 511. Baptismum Donatistae nisi ipsi dederint, inane esse vident. VI, 506. Justificari vero eum, quem ipsi baptizaverant. II, 809. Baptismum talem esse voluit, qualis est ille a quo habetur, vel datur, vel sumitur. IX, 286. Dictum eorum, *Qualis sum ego qui baptizo, tales facio quos baptizo*, reellitur. V, 1523. In hoc ore proprio damnatur. X, 287.

Baptismi minister non attendendus, sed Deus. IV, 1800. Ostenditur ex exemplo Christi. IX, 77. Ostenditur et ex ipsis Donatistis. IX, 78. Testimonia a Donatistis allata, ad hanc rem non pertinent. IX, 507. In questione baptismum non considerandum quis det, habeat, aut accipiat: sed quid accipiat, habeat, accipiat. IX, 163. Baptismi virtus non ex meritis ministri pendet. II, 401. Nec a bonitate vel malitia ejus. III, 1421. Sed ex Dei gratia mundat. V, 602. Et constat propria sanctitate. IX, 550, 560. Baptismus per se ipse considerandus verbis Evangelicis consecratus, non adjecta perversitate sive accipientium sive tradentium. IX, 463.

Baptismus Christi unde agnosceendus et approbandus. IX, 142. Baptismus in nomine Patris et Filii et Spiritus sancti, Christum habet auctorem, non quencilibet hominem. IX, 279. Baptismus secundum Evangelium datus, Christi est, non ministrorum. IX, 110, 260, 262, 343, 438. Baptismus Christi sive per aliquum, sive per justum ministratum, nihil aliud est quam baptismum Christi. IX, 508, 560, 571, 572. Sacramentum Christi sanctum est, etiam per minus sanctum, vel non sanctum hominem ministratur. IX, 561. Si quisquis inter homines fuerit, jus sibi baptismatis non debet usurpare, nemo est qui audeat baptizare. IX, 487. Baptismi sanctitas non impar, propter impares ministros. II, 544; III, 1428; IX, 473, 455, 490. Aliud est baptizare per potestatem, aliud baptizare per ministerium. III, 1417. Baptizandi potestas in neminem transit a Domino, ministerium transit in omnes, sive bonos sive malos, III, 1419, 1428, 1437. Non minister, sed ipse Christus est qui baptizat. II, 511. Baptizabat Jesus, et non baptizabat, quoniam. III, 1511. Baptismus quem dederunt Apostoli ante passionem Christi, et post Christum, non erat eorum, sed Christi. II, 544; IX, 458. Baptismus Christi nemo Apostolorum ita ministravit, ut auderet dicere suum. IX, 585, 586. Sicut dixit aut Evangelium aut ministerium. IX, 185. Baptismus a sacrilegis datus, est Christi, sicut est Christi nomen quod a sacrilegis dicitur; sed utrisque non prodest. IX, 602, 603. Non talis quisque redit a baptismo, qualis fuit a quo baptizatus est. IX, 558, 574, 575, 576, 577. Alioquin Donatistae redeunt peccatores. IX, 558, 540. Quotquot ab Orato baptizati sunt, Optati facti sunt. IX, 558, 540: sequeretur ut baptizandi denuo forent quam plurimi Donatistarum, quos tamen non rebaptizant. IX, 257, 366, 367, 508.

Baptismata duo dicunt qui aliud habere justos existimant, aliud iniquos. IX, 280. Baptismus communis bonis et malis. V, 561. Justis et injustis. IX, 193, 196. In zizanis et in palca verus est baptismus. IX, 280. Baptismi Sacramentum et in sacrilegis per se sanctum est. IX, 546. Baptismus etiam in sacrilego bonus, sicut lex in Judaeo malo bona est. IX, 181, 596. Baptismi sanctitas cujusquam scelerebus pollui non potest. IX, 144, 167. Baptismus et in perversis est, et nullius perversitate perversus fit. IX, 190, 191, 197, 198, 200, 214, 215, 225. Exemplis ex veteri Testamento desumptis ostenditur. IX, 225. Sacramenta ritu Evangelico celebrata, etiam si a traditoribus, haberent, non sunt sacrilega. IX, 602. Baptismus quidem habent iniqui quamdiu iniqui sunt, sed non habent salutem cujus la, tismus est Sacramentum. IX, 217. Baptismus in malis integer est, sed non prodest ad salutem. IX, 174, 219, 221. Cum a malignitate disceditur, incipit jam prodesse ad salutem, qui prius inerat ad perniciem. IX, 179, 509. Baptismus et esse potest in perversis, et ab eis etiam manifestis dari. IX, 240, 286.

Baptismum sancte dantis conscientia attenditur, quae ablat accipientis, falsa Petiliani doctrina quae refellitur. IX, 247, 260, 553, 556, 558, 563, 564, 573, 574, 577, 481, 556. Baptismus ab impio latente recte datum putabant Donatistae; non vero ab impio manifesto. IX, 75, 230. Si tunc per se abluit Deus aut Angelus cum latet conscientia polluta baptizantis, eandem est baptizari ab oculo malo, quam a

manifesto homine bono. IX, 67, 248, 250, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 480, 481, 503. Consequentia hæc non est Augustina, sed ab illo necessaria ostenditur. IX, 378. Conscientia dantis an debet attendi tantum secundum famam quæ de illa seu vera seu falsa est. IX, 478, 480, 481, 490, 500, 537. Baptismus non dant verum Donatistæ, si reus vel occultus vel manifestus non dat. IX, 279, 280, 281. Argumenta quibus baptismum a perfidis datum nullum esse probabant Donatistæ, in ipsos retorquentur. IX, 250.

Baptizari a mortuo, quid. IX, 218. Baptizantur a mortuis, qui baptizantur in idolorum templis. IX, 484. et in deorum nomine. IX, 486. Baptizatores mortuos quosdam intelligere possunt Donatistæ. IX, 250. Baptizare si non potest omnis peccator tamquam mortuus, nec occultus potest. IX, 485, 486. Baptismus a malis et improbis datus, non potest dici non datus. IX, 75. Baptismus a malis sive occultis sive manifestis datus integer est. IX, 509. Baptismus tantum valet per hominem contemptibilem, quantum per apostolum datus. IX, 184. Baptismus sicut Evangelium, potest per bonos et malos dispensari a Deo. IX, 498, 500. Dispensator verbi et Sacramenti Evangelici si bonus est, consocius est Evangelii; si malus, non ideo non est dispensator Evangelii. IX, 584. Judas in exemplum adducitur. IX, 585.

Baptismi vis, sicut nec Evangelii, non pendet a ministro. IX, 260, 261, 262. Baptizati justificatio a baptizatoris justitia non pendet. IX, 445, 368, 370, 371, 374. Baptizantis meritum in gratia baptismi non cogitandum. IX, 61, 453, 490. Ipsi idololatræ non a sacerdotibus suis se accipere arbitrariæ sanctificationem quam putant, sed a diis suis. IX, 481, 486. Baptizati innocencia si ex innocencia baptizantis expectant, incommoda sequuntur multa. IX, 261. Baptizati spes vana et inanis, si conscientia baptizatoris attenditur. IX, 247, 269. Spem suam ponit in homine, qui baptizatoris conscientiam attendit. IX, 500. Hinc schismata. IX, 502. In baptizatore non spes ponenda. IX, 378, 379, 380. Sive a fidelis, sive a perfido baptismi Sacramentum quisque percipiat, spes ei omnis in Christo sit. IX, 249, 260. Baptizati seu Christiani caput et origo solus Christus. IX, 500, 502, 518, 560. Hoc vi veritatis oppressu concessit tandem Petilianus. IX, 490. Baptizator non sequendus. IX, 530. In nomine baptizatoris non baptizatur. IX, 535. Baptismi ministros cur per aliquod signum excellentioris sanctitatis noluit demonstrari. IX, 184. Aliud sacramentum, aliud sacramenti effectus et usus. IX, 197. Baptizare non tamen cuiquam licet. IX, 489, 498. In Sacramento baptismatis an nonnulli fidelis et iustissimus operarius adhibendus. IX, 500. Baptismi ministerium justum esse præstat, quam iniustum. IX, 499. Quare. IX, 361. Quomodo aliter Deus per bonos, aliter per malos ministros operetur. IX, 67. Baptizati ab hominibus sua querentibus, et mundum diligentibus, quasi ancillæ filii. III, 1486. Minister malus, carnalis lapideus. III, 1422.

Baptismus amittit discedendo ab Ecclesia, dogma Donatistarum. IX, 590. Refellitur ex modo quo Maximianista recijuntur. IX, 588, 590, 595. Baptismus orbis terrarum quibus rationibus exsufflant Donatistæ, hisdem exsufflant et suum. IX, 265. Baptismus non amittitur discedendo ab Ecclesia. IX, 108, 145, 195, 256, 257, 262, 298. Ex ipsomet Donatistarum consensu. IX, 109. Nec in apostatis baptismi character deletur. IX, 71, 72. In errante et deserente milita crimen est desertoris, character autem non est desertoris, sed imperatoris. IX, 691. Baptismus sic habent hæretici, quomodo deserat characterem. VI, 656. Unde damnantur, non unde coronentur. VI, 656. Baptismus eis redeuntibus non mutatur. VI, 656. Baptismus non amittitur discedendo ab unitate, incipit prodesset redeundo. IX, 204, 207, 208, 344. Baptismus communis esse potest, quibus non est Ecclesia communis. V, 1252; IX, 253, 258, 464. Baptisma qui Ecclesie commune cum hæreticis facit, non prodit sponsam Christi adulteris. IX, 250. Baptisma unum est, et in Ecclesia sancta est, sed non in sola catholica. IX, 210, 219. Nec in solis sanctis. IX, 219. Baptisma potest esse et unde se aufert Spiritus sanctus, et ubi non est Ecclesia. IX, 193. Baptismus et Ecclesia a se dividi possunt et separari. IX, 186, 191, 195, 206. Baptismi in Ecclesia dati veritas, a Petiliano diversis rationibus et exemplis iniqua, propugnatur. IX, 290. Baptismi veritas exemplo Christi in hæreticis non neganda, improbanda, aut destruenda, sed ipsorum iniquitas. IX, 601. Baptismi aqua sicut Euphrate fluminis extra paradisum effluit. IX, 210, 221, 227, 229, 476. Baptismus Christi posse esse extra Ecclesiam, probat aqua quæ de corpore Domini exivit foras. IX, 440.

Baptismus qui amittere non potest, nec potest amittere jus dandi baptismum. IX, 70, 72. Ad integritatem sacramenti nihil interest quæ sit fides suscipientis. IX, 146. Aut ministri. IX, 147. Nihil accipientis, habentis, aut dantis bonitas aut malitia. IX, 199, 200, 212. Baptismus verbis Evangelicis consecratus non est aqua mendax. IX, 537. Et

apud hæreticos est, sicut et Evangelium. IX, 250. Scripturæ testimonia quæ contraria videntur; de veritate baptismi extra Ecclesiam dati, conciliantur. IX, 114. Baptismus etiam in hæreticis agnoscendus. IX, 650. Baptizare possunt thurificatores, traditores, persecutores. IX, 558. Baptisimum habent qui quamvis fallaciter accipiant, in Ecclesia accipiunt, aut ubi putatur esse Ecclesia ab eis, a quibus accipiuntur. IX, 245. Baptisimum verum habere possunt nonnulli, etiam si non habeant veram fidem. IX, 604.

Baptismi duo non sunt quia hæretici possunt baptizare. IX, 250. Baptizandi potestatem non habent mali, si non habent hæretici. IX, 458, 460, 245, 246, 217, 221, 232, 250, 251, 256, 244. Baptismus nomine Patris et Filii et Spiritus sancti consecratus, apud hæreticos datus, Christi est et Ecclesie, non ipsorum. IX, 121, 140, 145, 151, 165, 220, 251. Sicut et ordinatio non est hæreticorum, sed Christi. IX, 606. Sola Ecclesia catholica, per hoc quod suum habet in communionibus separatis, generat filios spirituales. IX, 117, 121, 125, 126. Baptismus evangelica regula datus, etiam ab hæretico de Trinitatis unitate dissentiente, integer est. IX, 567.

Baptismus ab hæreticis datus, bonus, sicut et a malis. IX, 190, 191. Baptismus Christi violari non potest hæreticorum perversitate, cum apud eos datur et sumitur. IX, 177, 178, 179. Baptismus minorum non valet, si non valet hæreticorum. IX, 185, 203, 204, 205, 206, 207, 209, 211, 212. Baptismus ab hæreticis et schismaticis dari posse, in Concilio Nicæno definitum est. IX, 72. Utrum baptismus extra Ecclesiam posset conferri ante Concilium plenarii defensione, inter magnos viros salva pace controversatebat. IX, 114, 124. Quidquid de baptismo hæreticorum Cyprianus ejusque collega in Concilio Carthaginiensi dixerunt, de baptismo iniquorum dici potest. IX, 259. et *lib. 6 et 7 de Bapt.* Quæ ex Cypriani epistola ad Jubaianum probare videntur baptismum Christi non posse ab hæreticis conferri, refelluntur. *tom. IX lib. 5 et 4 de Bapt. cont. Donat.* Donatistæ jam non permittuntur ignorare quin valeat baptismus, extra Ecclesiam acceptus. IX, 115. Baptismus in schismate datus, apud hæreticos a Donatistis. IX, 650. Baptismus Trinitatis non habere Catholicos contendebat Petilianus, id ipsum de Donatistis probat Aug. IX, 286. Catholicos inter et Donatistas cardinales, nulla jam de baptismi bonitate extra Ecclesiam collati controversa est. IX, 115. Per Maximianistas finita est. IX, 650, 551. Baptismus Christi posse extra Ecclesiam dari, ex schismate Maximiani noverrunt Donatistæ. VIII, 43, 44.

Baptismus unus etiam extra Ecclesiam ab ignorantibus datur, sicut extra Ecclesiam ipse unus Deus ab ignorantibus colebatur. IX, 599, 604. Utrumque tamen non potest. II, 408, 415; IX, 599, 604. Baptismus etiam extra Ecclesiam, valere ostenditur ex illo Christi dicto, *Qui contra vos non est, pro vobis est.* IX, 515. Baptismus non accipiunt mali si non accipiunt hæretici. IX, 228, 229, 233, 244. Baptismus eam sit apud Donatistas, non sequitur tamen illic accipiendum esse. IX, 460, 462, 496, 467, 550. Aqua præter Ecclesie societatem, non solum non valet ad salutem, sed valet potius ad perniciem. VIII, 265, 264, 265. Qui per baptismum nascitur de Ecclesia catholica, tanquam de Sara nascitur: qui nascitur de hæresi, tanquam de ancilla, sed ex semine Abraham. III, 1477. Baptismus utique conferatur, venerandus est. II, 501. Ex duobus in errore pari ac malitia constitutis, qui foris baptizatur, pejor est quam qui intus. IX, 169. Baptizari in schismate qui eligit, baptismum scilicet non recte ibi dari, perversus et iniquus est. IX, 110, 111, 112. Certa incertis præponenda cum agitur, ubi baptismus recte accipitur. IX, 115. Propter pacem Ecclesie non putat Cyprianus eos ab Ecclesie muneribus separandos, qui extra eam baptizati sunt. II, 539.

Baptismus apud hæreticos collatus valet, nec iterandus est. II, 362; v, 462, 797. Necessè non est ut rebaptizantur Donatistæ qui ad Ecclesiam catholicam transeunt. II, 345. Hæresum sectatores, imo et conditores, in catholica baptizati, si redeant non rebaptizantur. IX, 225. Post illos, qui baptismum dederunt, quamvis hæreticos et perversos, non baptizatur, quia non eorum, sed Christi baptismus est. II, 345, 344. Qui baptismum super baptismum imponit, lapidem super lapidem ponit, sed qui destruitur. IV, 433, 1249. Qui rebaptizat, non facit ut baptismus non habeatur, sed ut ad poenam habeatur. IV, 432. Baptismus non iterandum venientibus ab hæreticis, apta similitudine ostenditur. IV, 481; v, 797. Urgentur Donatistæ, quod Catholicos rebaptizent. IV, 134. Baptismus iterato dantes Donatistæ, baptizandum docent ut se Christianum non esse profiterentur. IV, 452, 4895. Baptismus non potest repeti. III, 1477, 1483; IX, 70, 72. Baptismus non propterea debet repeti quoties peccatur. x, 455. Rebaptizatio grande scelus. IX, 54. Sicut in Judæis, cum Christiani sum, non bona Dei destruenda, sed mala ipsorum; ita et in schismaticis vel hæreticis, cum catholici sunt, non sacramenta violanda, sed schisma aut hæresis

recludenda. IX, 590. Baptismus impie iteratur propter traditionis crimen aut ignotum, aut non probatum. IX, 515. Baptizandum non est post hereticos, si non baptizatur post ebriosos, luxuriosos, etc. IX, 218, 457. Baptisma ab hereticis aut a malis datum non repetendum ostenditur. *Tom. IX lib. 3 et 4 de Bapt.* Baptisma non iterandum in illo qui male credit. IX, 77. Baptizatos foris, Ecclesia suscipit. IX, 186. Baptismus non iterandi consuetudo Ecclesiae. IX, 226, 227, 234, 257. Et baptizatos in haeresi vel schismate non rebaptizandi. IX, 219, 220, 491. Etiam ante Cyprianum. IX, 143. Et ex Apostolica traditione veniens. IX, 133, 134, 135, 159, 170, 194. Haec quasi cepit corrigere vel potius corrumpere Agrippinus praedecessor Cypriani. IX, 155. Et Agrippini auctoritate mutavit Cypranus. IX, 159. Rebaptizare hereticos, ut voluit Cyprianus, tunc fuit humani erroris; rebaptizare Catholicos, quod adhuc Donatistae faciunt, semper est diabolice praesumptiosus. IX, 606. Baptizatos extra Ecclesiam denuo non baptizandos censuit Ecclesia Catholica, antequam esset pars donati. IX, 465. si baptismum non habebant, qui apud hereticos baptizati sunt, cum ad Ecclesiam sine baptismo advenissent, unum ex duobus fatendum est, aut perisse tunc Ecclesiam, aut non obesse aliena etiam nota peccata. IX, 475. Ab hereticis venientes, denuo baptizatum, in scripturis canonicis probare non possunt Donatistae. IX, 465. In scripturis nec schismatici inveniunt hereticos ad Catholicam venientes denuo baptizatos, nec catholici hereticos in baptismo quem in haeresi acceperant fuisse susceptos. IX, 601. Baptismus iterandum esse non sequitur ex eo quod post Moysen aut Joannem Apostoli baptizaverunt. IX, 501, 503, 509, 609. Cur post baptismum Joannis baptizavit Paulus. IX, 181, 185. Testimonia Evangelica ad alstruendam baptismi iterationem solvuntur aut explicantur. IX, 601, 602. De baptismo post hereticos iterando necne, nihil praecipere Apostoli. IX, 192. Baptismus non iterandum quomodo ex Apostolis habeamus. IX, 605. Baptismus non iterandi consuetudo jam plenarie Concilio firmata est. IX, 158, 159, 163, 190, 192, 197, 199, 206, 219, 223, 232, 234. Hereticos non rebaptizandos Ecclesiae Deus revelavit. IX, 221. Ex haeresi venientes non rebaptizandos vel ipsi Donatistae consentiunt. IX, 745. Baptizatos a schismaticis suis recipiebant Donatistae. IX, 251, 253. Baptismus in parte Caeciliani collatus optinuit ostenditur contra Donatistas. IX, 69. Aut post Primitianum baptizare debent Donatistae, aut non debent post Caecilianum. IX, 520. Si pro unitate partis donati baptizatos in schismate nemo rebaptizat, pro unitate Christi lex vera et plenaria illius hereditatis deberet agnoscere. IX, 509. Baptismi iterationem occulta nescio qua inspiratione Dei, homines detestantur. IX, 180. Etiam ipsi heretici. IX, 180. Baptismi iterationem perversam esse, ex ipso cresconio Donatiano ostenditur. IX, 469, 470, 471. Rebaptizare non debent neque heretici neque catholici, sed ex diversa causa. IX, 145. Baptismus cur non iteratur a Catholicis. IX, 516. De his qui de haeresi in Ecclesiam sine baptismo admissi sunt, quid senserit Cyprianus. IX, 400, 492. Heretici qui ideò vellunt ad Ecclesiam venire, quia baptismum non habere putarent, quomodo erudiendi. IX, 179. Utrum perniciosus sit non baptizari, quam rebaptizari. IX, 158.

Baptismus ab hereticis aut malis datus integer est. IX, 207, 214. Sed non prodest ad salutem. IX, 110, 144, 170, 235, 236, 259, 257, 457, 756. Nec recto datur. IX, 110, 111. Baptismus legitimum possident heretici et perversi, sed non legitime. IX, 180, 186. Legitime habent cum ad unitatem catholicam, aut ad vitam tanto sacramento dignam convertuntur. IX, 180, 186. Baptizatis extra Ecclesiam cum ad illam redeunt, tunc accedit, quae nisi iustus dari non potest, unitas Spiritus. V, 462. Baptizati extra Ecclesiam an ad veniam pertinent. IX, 139, 146. Baptismus tanto magis valet ad exitum separato, quanto magis posset ad salutem valere conjuncto. IX, 200. Baptismus habere possunt heretici et mali, sed non habent remissionem peccatorum. IX, 227, 228, 232, 238, 244. Baptismus extra Ecclesiam datus non prodest ad remissionem peccatorum, nisi cum quis unitati reconciliatus fuerit. IX, 119, 121, 200. Baptismo etiam in schismate dato dimittuntur peccata, replicatur tamen propter perseverantiam in schismate. IX, 120, 227. Non tamen oportet rebaptizare. IX, 120, 121, 227. Baptismus ad irrevocabilem peccatorum remissionem non valet extra Ecclesiam. IX, 146, 147, 149, 150. Unde per malos ministros intra Ecclesiam datus, peccata dimittit. IX, 149. Baptismus Ecclesiae potest esse extra Ecclesiam, munus autem beatae vitae non nisi intra Ecclesiam. IX, 155. Apud hereticos valet et sufficit ad consecrationem, non ad vitae aeternae participationem. II, 362. Baptismus usque ad sacramenti celebrationem heretici perceperunt, vitam tamen aeternam, nisi per unitatis sacramentum, non consequuntur. IX, 155, 210. Baptisma aqua sicut aqua diluvis constituitur intra arcam salutaris, extra arcam vero mortifera. IX, 221.

Baptismus tunc incipit proficere, cum ad Ecclesiam intrat. IX, 109, 115, 487, 711. Baptizatis in schismate praestatur, cum ad unitatem redeunt. IX, 372, 351. Iustus a malis acceptus aut peccatorum remissionem ostenditur. IX, 163, 166. Baptismus dare possunt heretici et versari, peccatorum remissionem dare non possunt. IX, Sacramentum interdum danti nocet, accipienti pro IX, 488. Baptismus habere et dare possunt boni et boni utiliter, mali perniciose. IX, 196, 200. Baptismus nam utiliter accipiunt et tradunt, quoniam inuitit. 211. Baptismus qui dant caritatem unitatis non habet ad perniciem suam danti. IX, 71, 72. Fidelem inter dumque plurimum distat, non ad sacramentum, si que dat aut labet, sed ad mortuum. IX, 560, 565.

Baptismus dare possunt boni et mali, abluere a conscientiam non nisi Christus. IX, 483. Baptismus nisi non iustificat, sed Christus. IX, 249, 260, 261. Baptisma sacramentum corporaliter opere ministrorum adhibetur, hoc deus hominis consecrationem spiritualiter, opere IX, 192. Hominis in baptismo consecratio unica Christus IX, 596. Quia hereticis aut iniquis baptizantur, si non corde convertuntur, a Christo baptizantur. IX, 219. Christus baptizat non visibili ministerio, sed occulta gratia. IX, 385. Non aqua visibilis sufficit ad mandandum; requiritur praeterea fons ille signatus, cui nemo communicat aliter IX, 476. Aqua exhibens forsuscus sacramentum gratiae Spiritus operans intrinsecus beneficium gratiae, regens hominem. V, 312. Quaestiones variae de accipientibus tradentibus baptismum veraciter aut fallaciter. IX, 261. Quaestio de baptismo erraverunt multi in Ecclesia 1422. Concilia duo facta in Africa de quaestione bapt. IX, 114. Ad baptismum exhortatio. V, 754, 1535.

Baptismi virtus. VIII, 572; IX, 163. Effectus. X, 570. Sicut eo non intratur in regnum caelorum. I, 837. Hinc ipsum nihil aliud quam salutem vocant Christiani nunci. X, 129. Ad baptismum correbat catechumeni in oculis. VII, 674. Baptizati in Oriente et Africa multi ob notum. V, 156. Baptismus Christi omnia peccata delet. 53, 382, 585, 390, 401, 752, 1064, 1537, 1635; VI, 288, 639; VII, 40; X, 450, 600, 688. Baptismus dat omnem indulgentiam peccatorum et auert crimina, non radi. 562, 565. Perfecta mundatio non in Joannis, sed in de baptismo est. II, 178. Nemo eorum qui ad Christum accesserunt per baptismum, exceptus est a gratia remissionis peccatorum, X, 140. Post baptismum, homo mundus est. I, 1789, 1790. De fonte Christi consecrata in sanguine pulchra ascendit anima. VI, 689. Baptismus a re expellit exterminatorem, si cor nostrum recipiat salutem. III, 1759.

Baptismus quatenus parvulis prosit et adultis. X, Baptismus parvulorum. IX, 174. Quid valeat. IX, Baptizatis gratia collata. V, 1035. Parvulis in baptismo tenet gratia infunditur. X, 114. Innovatur parvulo baptismum. X, 1077. Per baptismum etiam in infanti a originali peccati poena solvitur. III, 419. Per baptismum commendatae Ecclesiae caritate, a damnatione liberantur ante usum rationis morientes. II, 364. Sacramento rationis in utero moriens ante usum rationis non perit. 368. Quatenus per baptismum evacuetur peccatum in parvulis similiter et in adultis. X, 150. Baptismi sacramentum tollit omnis reatus peccatorum, qui in deoem Legitimus admittitur. VIII, 263. Baptizatus aut sanus de stia egressus est, aut sanus in stabulo est. X, 276. Qui sacramento baptismi recte alluitur, spiritualiter et in carnis anima mundatur. III, 756. Baptismi effectus est, unitus peccatorum praeteritorum solvatur in omnibus, grandibus etiam sanctorum voluntas et praeparatur a Domino spiritu fidei et caritatis. I, 601. Non solum peccata, sed ipsa desideria vitiosa baptismis lavacro purgantur. 407. Et si in baptismo plena perfectaque remissio fiat, tamen plena renovatio. X, 177.

Baptismus omnia delet peccata, non tamen omnem sanat infirmitatem. V, 752; X, 590. In baptismo, vitium reatus solutus est, manet infirmitas. X, 682, 683. Retur culpa, non langor quem culpa meruit. VI, 560. Et sanus concupiscentiam non auferit. X, 678, 1116. Sed i qui sine reatu. V, 501, 752, 820, 1537. Scilicet ad pug. V, 501. Hinc baptizatis cunctis pugnandi necessitas, X, 679, 836. Baptizati quavis peccato mortui, licet quod in se mortificent. X, 846. Etiam ipsi baptizatis contraria est, ac proinde gratia necessaria. X, 276. Quatenus baptismus a concupiscentiis solvit. X, 846. In his carnalem concupiscentiam non donabit, nisi ad sacramentum baptismi. III, 419. Augustini amicus nec baptizatus mirum in modum animo mutatus est. VI, Regeneratio plus praestat, quam generatio. X, 1185. Baptismo accepto hominem non posse peccare docuit

viciamus. VIII, 45, 46. Non solum potest homo peccare post baptismum, verum etiam quavis venialia, tamen aliqua peccata committit. X, 1117. Baptismus est unus, sed in oratione accipimus unde quotidie laevamur. V, 401. Propter quid baptizati orant, *Mitte nobis debita nostra*. X, 565. Baptizati solvantur reatu malorum quae remanent post baptismum. X, 855. Generatio ex Adam uno delicto obligat, regeneratione ex Christo tam illud, quam quidquid postea ex suisque operibus humanae conversionis accedit, solvit. II, 679. Baptismo universus reatus est solutus, cum omnibus quae illi obediens, fecimus, diximus, cogitavimus; nec nobis deinceps obsetet languor unde illicita desideria commoveantur, si illis nunquam obedientiam praebuerimus. IV, 1807. Omni peccato caret baptizatus, non omni malo. X, 850. Vis consuetudinis non deponitur in baptismo. X, 606. Baptismus non nos eximit praemis huius vitae. VII, 728.

Baptismus sanctitate non solum peccata, sed mala prorsus omnia tollenda. X, 455. Cur non statim eruntur baptizati omnibus malis. X, 1179. Nec statim eis datur resurrectio sanctorum. X, 1180. A quibusnam malis perfecta sanitas et novitas in baptismo perficitur. X, 855. Absurda quae sequuntur ex illa sententia, quae nulla mala in baptizatis remanere tenet. X, 855. Baptismatis beneficio ad futuri saeculi perfectionem pervenitur. X, 814. Baptismo omnia peccatorum remissio, plenaeque in resurrectione sanatio et ab omni malo liberatio, accepta referri debet. X, 431, 591. Infirmis quae post baptismum remanet, resurrectione consumetur. X, 590.

Baptismo sanctificatur et corpus. X, 814. Baptizati corpus restauratum est ad statum primi hominis ante peccatum. VI, 691. In baptismo regi multi sanati. VII, 761.

Baptizati recens dicti dies. V, 1092. Dicti in antes. V, 1092, 1099, 1101. Quare sic vocentur. V, 1101.

Baptizari in morte Christi quid. X, 824. Baptizari in Christi morte nihil aliud est, quam peccato mori. X, 680. Haec simul ac resurrectionis Christi similitudo in parvulis ut in maioribus. VI, 236. In baptismo nullus non moritur peccato. VI, 253. In baptismo parvuli peccato moriuntur. X, 824, 827, 850, 1239. Mors mystica in baptismo. X, 685. Baptismus datur ut et moriamur et reviviscamus. VI, 253. Qui in morte Christi baptizantur, moriuntur peccato, ut Deo vivant. VIII, 744, 745. Baptismus qui desiderat, vitam novam concupiscit. VI, 677. Baptizatus signatus est regio caractere. II, 507. Baptizatus quietem et operationem Dei imitari debet. III, 303. Baptizati hic et adhuc illi saeculi, et tamen filii Dei, quomodo. X, 157, 844. Baptismo parvuli qui abluuntur, eliguntur de mundo. X, 825. Tunc tempus est post baptismum cavendi omnia futura peccata, cum omnia sunt deleta praeterita. VII, 40. Post baptismum major est delictorum reatus. I, 609. Baptizati recens nomenitur, ut morum innocentiam praeseferant. V, 1500. Bonos Christianos imitentur, non malos. V, 790, 1092, 1094, 1102, 1670.

Baptismus non omnibus prodest. IX, 462. Ubicumque est ipse est; sed non ille qui accipit, ubicumque est ipse est. II, 501. Commune est lavacrum regenerationis, sed ipsa gratia non communis est omnibus. IV, 984. Baptismo Christi potest homo baptizari, et tamen non fieri in eo remissio peccatorum. IX, 118, 119. Baptismus Christi quisquis habet, non propterea de peccatorum remissione securus esse debet. IX, 218. In baptismo Christum induunt usque ad sacramentum perceptionem et boni et mali, usque ad vitae sanctificationem sicut boni. IX, 193. Baptismus aliis in vitam, aliis in mortem. IV, 1760. Quosnam vivificat, vel non. IX, 189. Baptismus qui recipitur, et saeculo verbis et non factis renuntiant, verum habent baptismum, sed non vivificantur. IX, 189. Baptismus tamquam character infixus ornat militem, convincit desertorem. IV, 455. Baptizatos ubicumque et quomodocumque, gratiam baptismi non consequi, quomodo intelligendum. IX, 167.

Baptismus habere eos qui ubicumque et a quibuscumque illum verbis evangelicis consecratur, sine sua simulatione et cum aliqua fide accipissent, sed sine caritate, non prodesse. Aug. sententia. IX, 245. Sacramenta, scientia, prophetia, fides, magna quidem sunt, quamvis nihil illi sit qui ea sine caritate habuerit. IX, 601. Baptismus sine caritate nihil prodest. III, 1452. Qui factus ad baptismum accedit, an accipiat remissionem peccatorum. IX, 119. Baptismus Christi potest quisque sine contagione mali ministri percipere, qui bona fide accedit ad Christum. IX, 586. Baptismo eodem et boni catholici salvi fiunt, et mali catholici vel haeretici pereunt. IX, 198.

Baptismus ab haereticis datus aut a malis, nec ipsis prodest nec accipientibus, nisi mutentur. IX, 156, 157. Ex baptismo et conversione cordis salus completur, unum tamen sine altero esse potest. IX, 176. Baptismus sine iustitia non perducit ad regnum, nec vicissim. IX, 457. Praecepta duo de dilectione Dei et proximi, a nonnullis male dicuntur referri, alterum ad baptizandos, alterum ad baptizatos. VI, 207.

Baptismus sine mandatorum observatione sufficere ad vitam, male quidam putant. VI, 210. An baptizati peccatores, exituri sunt de gehenna. VI, 149, 154. Baptizatis omnibus, etiam haereticis, quidam promittunt liberationem ab aeterno supplicio. VII, 753. Quidam solis baptizatis apud Catholicos quamvis male viventibus. VII, 741, 742. Poena transitoria baptizatis scelerate viventibus non remittenda. VI, 226. Baptismo nisi vita respondeat, non obtinebitur regnum caelorum. VI, 227.

Baptismi forma seu ritus. II, 97; X, 145. Baptizandi parvuli ad Ecclesiam deferuntur. V, 1535. Ordo curationis erga baptizandos tenendus. VI, 221. Ad baptismum recipiendum fides necessaria. VI, 619. Baptismus non prodest, si desit fides. III, 756. Baptizandum interrogatur utrum ad Deum converteretur et in illum crederet. IX, 552. An saeculo renuntiaret, IX, 190. Cur pro eo qui respondere potest, non debet alius respondere. IX, 175. Baptizandis symbolum tradebatur, reddendumque reposebatur. VI, 206. Pueri se totum cum baptizantur, reddunt symbolum. X, 481, 517. Baptizantur regulam fidei confitentes. V, 1614. Fidei professio de loco eminentiori coram fidelibus memoriter fieri Romae consueverat a baptizandis. I, 751. Ab offerentibus infantem ad baptismum, citra mendacium respondetur ipsum fidem habere propter fidei sacramentum, et convertere se ad Deum propter conversionis sacramentum. II, 564. Infantes per eos fiunt credentes, a quibus baptizandi offeruntur, et per eos increduli, qui eos, dum nihil prodesse credunt, offerendos esse non credunt. II, 870, 984. Parvulis accommodat Ecclesia aliorum pedes ut veniant, cor ut credant, linguam ut fateantur. V, 950. Si dixeris cum quem offers habere quod in illo salvum fiat, confitendo deles; si dixeris, non habet; negando tenes. V, 950. Si hanc fidem in corde non habueris, pro quibus respondetis, negando occiditis. V, 944. Quo sensu dicat Cyprianus parentum sacrilegiis amisisse parvulos quod fuerant consecuti. II, 361.

Baptismo praemittenda poenitentia de suis prioribus peccatis, quae tamen non est utilis, nisi etiam baptizantur. II, 1088. sicut et post baptismum si post illum peccaverint. II, 1088. A Petro non sola fides, sed et poenitentia baptizandis indicta. VI, 204. Poenitentia non solius infidelitatis, sed vitae veteris quae mutanda in novam. VI, 204. A baptismo prohibebantur pertinaces adulteri et meretrices. VI, 150, 470. Prohiberi pertinaces malos a baptismo, non novum. VI, 219. Error quorundam, omnes citra discrimen, etiam adulteros notos et pertinaces admittendos ad baptismum. VI, 197. Morum doctrinam non nisi baptismum esse tradendam. VI, 197. Et propter fidem Christianam salvandos omnes baptizatos, etiamsi mores quantumlibet malos non corrorixit. VI, 197. Triplex hic error: refellitur. VI, 202. Baptizandi quid cavere, quid amare, pro quibus debeant orare. VI, 692. Abstinencia, jejunium, exorcismi, et continentia, praeparationes necessariae ad baptismum. VI, 202. Baptizandis exponitur Psalmus XXII. V, 1616.

Baptizandi diabolo renuntiant. II, 889; X, 406, 427. In baptismo exorcismus et exsufflatio. II, 890; VI, 639; X, 619, 653. Cui baptizandos exsufflet et exorcizet Ecclesia. X, 1073, 1078, 1079, 1081. Signo crucis baptismatis unda consecratur. V, 1034; X, 861. Aquae virtus per consecrationem verbi. VI, 694. Baptismus Christi non est, si verba Evangelica quibus symbolum constat, illic non fuerint. IX, 214. Baptismus sine certis illis Evangelicis verbis non potest consecrari. IX, 214. Facilius inveniuntur haeretici qui omnino non baptizent, quam qui non illis verbis baptizent. IX, 214. Baptismus non vivit perversa Evangelicorum verborum seu ministri seu accipientis intelligentia. IX, 164, 167, 168, 176. Error qui per imperitiam in verbis illis contigit, non evacuat integritatem sacramenti. IX, 213, 214. Vitium praecipis superat affectus praecantis. IX, 214.

Baptisma unum. VI, 706. Qui Baptismus duplicare volunt, duplicem corda necesse est requirant. II, 97. Baptismus tribus gradibus consecratur dicere, error magnus. IX, 281, 285. Baptizatus, unctus oleo. VI, 695. Imponitur ei manus. V, 1157. spiritus sanctus invocatur super eum. V, 1163. Baptismus parvulorum et communio. V, 945. In baptismo osculum dabatur infantibus. X, 625. Baptismus ante octavam diem conferendus. X, 625. Ad baptizandum parvulus octavam dies non expectandus. X, 190, 191. Baptismi sacramentum, dies sabbati. III, 303. Baptismus omni die dari potest. V, 1018. Baptismus superstitiosus in nari die natali S. Joannis. V, 1021. Baptismus per solennitates Paschales. IX, 180. Cur baptizandorum numerus major in his diebus. V, 1048. Ex diebus paschalibus septem vel octo infantium Sacramenti deputati. V, 1101. Cur Quadragesimale jejunium ante baptismum Christi celebrationem. V, 1018. Baptizati recens vestibus albis induti. V, 678, 1042. Baptizatorum in vestibus signum Christi apparuit apud Jerusalem. V, 137. Baptizatorum infantium octavae. V,

1101, 1196, 1204, et nota, 1380, 1669. Graviter pueri scilicet quod per octavas suas terram modo pede tetigerint. II, 221. Octava in albis. II, 133. Baptizatorum capti in die octavarum reventur. V, 1689. Baptizatorum octavo die, quid celebratur. IX, 290. Necessae est ut infans baptizetur vivus. III, 420. Baptizatus Catechumenus in ultimo vitae an dandus non petentibus nec respondere valentibus, diversae sententiae. VI, 409. Baptizatum dandum sentit Augustinus in eam propositio etiam adulterina conjuga retinentibus. VI, 469. Baptizari pro mortuis quid secundum Julianum. X, 1590. Baptizatus quid in Cornelio valuit. IX, 174, 175. An qui baptizati sunt a discipulis (Christi ante mortem ipsius, acceperint et iram sanctam. VI, 55. Quibus parvulos ad baptismum percipiendum ferant, quod eos pateat hoc remedio temporalem retinere vel recipere sanitatem. II, 361.

Baptizatus anguinus, quis. IX, 276. Baptizati vicem sapient martirium et in articulo necessitatis vera conversio. IX, 173. Nolentium negare Christum, passio pro baptizato deputatur. II, 1087. Supplet beatitudinis quod necessitas excludit. IX, 175. Deputatum est baptizatum credentibus laicis, et pro accepto bapizatum in animo libero, quod in corpore crucifixo dari non poterat. VI, 53. Baptizatus quotidianus. V, 1005.

Baptizari non potest sine ministro. IX, 409. Baptizatus minime et joculariter administratus, an ratas habendus. IX, 243. Baptizatum dandi jus in Ordinatione habetur. IX, 71. Presbyterum baptizare solere innuitur. II, 343. Laicus in necessitate baptizatur. IX, 71. Baptizatus sine ulla necessitate a laico datus, non potest dici non datus, sed illicite datus. IX, 71. Exemplis illi declaratur. IX, 71. Baptizatus in extrema necessitate etiam ab haeretico vel schismatico accipi potest. IX, 109, 200, 242. Baptizatus an dari possit ab illis qui nunquam Christiani fuerunt. IX, 242.

Baptizatum auferet secundum Christi aduentus sicut circumcissionem abstituit primis. II, 96. Mater quaedam filiam imprecatura, ad sacrum fontem occidit. V, 1443.

Baptizatum suum habebant idololatre. IX, 230. Baptizatus novi institutor quidam Carthecorum major. II, 180.

Barabbas calicis nomine intelligitur III, 1329.

Barba virili est ornamento, non monumento. VII, 791. *Barba* non intelligitur nisi in perfectis IV, 1730. Virtus divina Christi *barba* figuratur. IV, 309. *Barba* significat fortis. IV, 1735. *Barbata* fortuna. VII, 123.

Barbariani. VIII, 417. *Barbarismus* quid. III, 44.

Barbari in Urbis vastatione pepercere (Christianis propter Christum. VII, 14, 17. *Barbaricum* tempus. VI, 699.

Barbarus servus Dei. II, 698.

Bardesanes a quo Bardesanae haeretici. VIII, 31, 32.

Barjesu magus. IX, 372.

Barnabas cum Paulo psallens in vinculis. III, 1033. *Barnabas* et Petri simulatio merito a Paulo reprehensa. VI, 536.

Barnabas Presbyter. II, 966. V, 1580.

Barnabam servum Dei ad Augustinum mittit Pinianus dum a populo ad presbyterium egeretur. II, 479.

Baruch, scriba Jeremiae. VII, 591.

Bazam interpretatur accitas. IV, 832. Conversio. IV, 832, 1751, 1760.

Basilica asylum vel ipsis barbaris venerabile. VII, 14, 17, 20, 45, 110, 113, 170. Contingentes ad loca sancta in dirptione Urbis, a barbaris servati. VII, 170. *Vide* Ecclesia

Basilica Celerinae. V, 516, 939. *Basilica* Fausti. V, 613, 1292. *Basilica* Florentia. V, 1307. *Basilica* Gratiani. V, 819. *Basilica* Honoriana. V, 869. *Basilica* Leontiana. V, 1301, 1307. *Basilica* Major. V, 1194. *Basilica* majorum Carthagine. V, 209, 902, 1533; X, 534. *Basilica* Martyrum Scillitanorum. V, 840. *Basilica* viginti Martyrum. V, 799. *Basilica* ad octo Martyres. V, 1022. *Basilica* Novarum Carthag. V, III. *Basilica* Petri Carthag. in regione tertia. V, 116. *Basilica* Reatinta Carthag. V, 132, 185, 559, 643, 1257. *Basilica* Tricillarum. V, 304.

Basilicarum forma. III, 600.

Basilice apud Carthaginem incense a Donatistis. IX, 709.

Basilides a quo Basilidiani haeretici. VIII, 26. *Basilides* primus amicus est dicere Deum quem Judaea gens coluit, non fuisse verum Deum. VIII, 664.

Basiliscus mutu quodam regali inter serpentes excellere dicitur. IX, 54. *Basiliscus* rex est serpentium, sicut diabolus rex demoniorum. IV, 1169.

Basilisus, natione Graecus. VIII, 668. Episcopus Caesariensis. X, 865. An Basilisus faveat negantibus originale peccatum. X, 630. Basilii testimonium pro peccato originali. X, 632. Basilii sermo de Jejunio. X, 632. Liber contra Manichaeos. X, 849.

Bassus Syrus. VII, 767.

Basterna. II, 75.

Bastaga, forcolum. II, 181.

Bathnarius comes Africae. VII, 414.

Batorum amaritudo. V, 1505.

Batonis consuli panegyrum Mediolani dixit Augustinus.

IX, 362.

Beatitudinem omnes appetunt. I, 792, 793, 1220, IV, 293; V, 363, 368, 1401; VI, 277. Beatitudinem, vitam, veritatem quaerunt omnes. VIII, 887, 1018. Beati esse omnes volunt. X, 1521, 1524. Etiam peridi 497. Mali propterea sunt mali, ut sint beati. IV, 1303. Volant mali esse, ne miseri sint. IV, 203. Beatos esse esse velle, et ipsi hujus saeculi Philosophi, et Academia rebus omnibus dubitantes, coacti sunt confiteri. X, 1 Propter beatitudinem omnium philosophorum invigilaret industria. VII, 226.

De beatitudine quanta varietas voluntatum. VIII, 1 1019. In sola veri inquisitione illam ponebant Academici 908. Beatitudo in animo non est, ut contendebant Stoici 439. Philosophi falso in doloribus et cruciatibus sapient beatam esse asseverarunt. II, 667, 668. Beatitudo Philosophorum superborum ridenda et miseranda. VIII, 1021. Non beatus dicendus, qui secundum suam vivit voluntatem 497. Beatitudo non est vivere ut quisque vult. V, 21, II 1020. Praeclara ea de re Ciceronis sententia. VIII, 11 Beatitudo in quo sita secundum Ciceronem. VIII, 1046. beatitudine praeclearum Plotini dictum. VII, 271.

Beatitudo quid sit. V, 1401. Beatitudo, honorum omnium summa et cumulus. IV, 72. Beatitudinis notitia impressa mentibus nostris. I, 1254. Beatitudo est adipisci summum bonum. I, 1254, 1260. Bonum summum illi dicitur quo cetera referuntur. II, 438. Vita beata in eo constituitur quod propter se diligendum est. III, 26. Beatitudo in fructu veri et summi boni consistit. VII, 233, 703. Eo fruendo qui quod beatus est, propter quod cetera vult habere, eam lud jam non propter aliud, sed propter se ipsum diligit II, 438; VII, 621. Beatitudo in basis summo bono. VIII, 9

Beatitudo est Deus ipse. I, 848, 965, 968; II, 505; V, 463, 534. Beatitudo hominis Deus, vel notitia Dei. II, 8 Consecutio Dei. I, 1313, 1319. Fructio Dei. I, 587. Iudicium Deo. I, 795. Gaudere de Deo ad Deum propter Deum. 703. A multis ad unum currere, et apud unum manere. 587. Beatitudo est gaudium de veritate. I, 793. Perfecta cognitio veritatis qua est fruendum. I, 976. Beatitudo in visione Dei est certa et perpetua. III, 1388. Unde fiat perpetua. V, 663. Beatitudo hominum et Angelorum ex se solo. VII, 217, 229, 269, 279, 280, 290, 349, 656. Et in agnovissent Platonici. VII, 279, 290.

Beata vita Epicureo est voluptas corporis. Stoico virtus animi, Christiano donum Dei. V, 812. Nihil magis Dei donum dicendum est. I, 962. Beatitudo, in oquibus non omnes stit, etiam si quis se eas non amissurum certo sciat. I, 963. Beatitudinem in bonis terrenis non ponunt, nisi qui non pertinent ad regenerationem gloriam Dei. II, 669. Non illi beatus dicendus qui salutem temporalem in se habet, vel in aliis quos diligit, fuerit adeptus. II, 408.

Beatum vitam nemo novit et miser est. VI, 21. Conditio nes duae ad beatitudinem, fructio boni incommutabilis, securitas de non amittendo illo. VII, 528. Beata vita non est nisi aeterna sit. V, 1403; VI, 24; VIII, 603. Beatitudinis aeternae promissiones in Prophetis. VII, 733. Beatitudo, aeternitas, veritas, felicitas. VII, 369. Aeternitas et securitas ad beatitudinem requiritur. V, 1401; VII, 327, 300, 370, 433. Beatitudinis non aeterna possessio, amorem Dei destruit. VII 371. Beatitudo fallax et falsa, in qua miseria futura au ignoratur, aut timetur. VII, 371. Beatus non est qui time ne amittat quod possidet. I, 963. Qui praesens se in miseriam casurum. X, 952, 953. Beatitudinem futuram esse vere sempiternam non argumentationibus humanis, sed illi auxilio didicimus. VIII, 1023. Beatitudinis perfecta immortalitas sola potest implere mensuram. VIII, 607, 1022. Beatitudinis immortalitas ex filii Dei incarnatione creditur sit. VIII, 1023.

Beatitudo futurae vitae perfecta. VIII, 1018. In civitate superba nulla erit toleranda calamitas, nulla frangenda cupiditas, sed sola Dei et proximi retinenda caritas. II, 523. In vita, ubi dies boni, ubi nihil concupiscit adversus spiritum ubi non dicitur, pugna, sed gaude. IV, 1862. In beatitudine, nec quod pugnet erit, nec quod utilitet; totum exiet in pace. IV, 1860. Ibi non relinquatur nec in animo nec in corpore, quod rebellet adversus amorem Dei. IV, 1862. In beatitudinis victoria, veritas; in beatitudine dignitas, sanctitas; in beatitudinis pax, felicitas; in beatitudine, vita, aeternitas. VII, 78.

Beatitudo in hoc mundo non reperitur. I, 701. Beatitudo vera non est hujus vitae. VII, 433, 628, 631. Non est hic quaerenda. I, 1106, 1363. Non est hic quod quaerimus. VIII, 887. Beata vita ubi quaerenda. V, 1106. Nulla hic beata vita, nisi qua in philosophia vivitur. I, 928. Beatitudo qualis potest esse in hac vita. VII, 636. Beatitudo spe tantum in hac vita tenetur. VII, 631, 648. Beatitudo hic perfecta est. V, 1179. Beatitudo nostra in hac vita intrinsecus est. III, 1258

Beatitudo in vita sociali non hic reperitur. VII, 651.

Beatitudinem non omnes qui volunt, adipiscuntur. II, 563. Nec erratur illam appetendo, sed ad illam tendendo. I, 1254. Cur tam pauci ad illam perveniunt. I, 1257. Nulki alijisci eam non tantum volunt quantum sat est, ut valeant. I, 795. Beatitudinem omnes quidem concupiscunt, sed quoniam modo ad eam perveniatur, plurimi nesciunt. IV, 1502. Id sine quo ad illam non pervenitur, pauci volunt. IV, 1503. Nosse quomodo homo possit esse beatus vera scientia, et omnibus anteponenda. II, 436. Homo peccato beatitudinem amittit, non tamen amittit illius recuperandæ facultatem. I, 1260. Ad beatitudinem non invenitur via certa sine divini auctoritate. VIII, 600. Ad beatitudinem tendendum per fidem. VIII, 1020, 1033. Ad eam tendit qui bene vivit. I, 1521. Ad eam per bona opera pervenitur. I, 976, 1018. Beatus esse non potest nisi qui notitiam Dei habeat et imitationem. VII, 253. Deus unus colendus ad beatitudinem obtinendam. VII, 280. Via ad beatitudinem, similitudo cum Deo. VII, 271. Beatitudinem quemquam assecuturum negant Platonici, qui non incommuni illi Deo puritate-casti amoris adhaerent. VII, 277. Ad beatitudinem via, Christus. V, 815. Felicitas. Beatitudo et immortalitas haberi non potest nisi per Christum. X, 747. Ad patriam celestem et vitam viam esse, et multas vias Scriptura exhibent. II, 395. Beata vita si non amatur, non habetur. VII, 453. Regum, Principum, etc., labor in procuranda populis quiete inutilis ad vitam beatam, nisi eurent ut hæc ipsa quiete ad Dei cultum referatur. II, 680. Beatitudinis nomen, etiam ad homines in diversis conditionibus constitutos, extenditur. VII, 528. Beatitudo carnalis in veteri Testamento promissa, spiritalem in novo expectandam decebit. VII, 550. Beatitudo vita significata est paradiso corporali in quo Adam fuit. III, 478.

Beatus quis. I, 980. Ille beatus est qui non eget, hoc est, qui sapiens est. I, 976. Veritas perquirenda si beati esse volumus. I, 919. Ut quid vultis beati esse de infimis? sola veritas facit beatos, ex qua vera sunt omnia. IV, 79. Beatus ille qui ad summum modum per veritatem pervenit. I, 976.

Beatum faciunt duæ res, bene velle, et posse quod velis. VIII, 1020. Beatus non est qui quod vult non habet, nec tamen omnis qui quod vult habet, beatus est. I, 964. Ille beatus dicitur qui omnia quæ vult habet, nec aliquid vult male. VIII, 1020, 1021. Aut quod non decet. II, 478. Velle quod non deceat miserimum est. I, 964. Quare magis eligunt bonos, cum utrumque non possunt, ut omnia quæ volunt habeant, quam ut omnia bene velint, etiamsi non habeant. VIII, 1020. Beatus neque ille dicitur potest qui non habet quod amat, quaecumque sit, neque qui habet quod amat si noxium sit, neque qui non amat quod habet, etiamsi optimum sit. I, 1512. Vere est beatus, non qui id habeat quod amat, sed qui id amat quod amandum est. IV, 202. Et qui eo fruatur, quod est optimum. I, 1512. Beatus non est continuo dicitur, qui eo fruatur quod amat. VII, 253. Beatus nullus nisi qui virtute aliusque bonis sine quibus virtus esse non potest, fruatur. VII, 626. Beatus nemo nisi eo pervenerit, ubi mori, falli, offendi omnino non possit. VII, 453. Beatus nullus, nisi justus. VII, 453. Beatus populus, quis. V, 206. Beati spe qui scrutantur testimonia Dei, non quia scrutantur, sed quia inventuri sunt quod exquirunt. IV, 1503.

Beatus fieri a se non potest homo. VI, 672. Philosophi in hac vita beati, et a se ipsis beati fieri, mira vanitate voluerunt. VII, 627. Beati volunt esse omnes habendo aliquid, sed fieri non potest ut res deterior te faciat esse beatum. IV, 295. Hoc solo beati eritis, re meliore quam vos estis; deus est melior te, qui fecit te. Hoc ama, hoc posside; hoc enim vis, habebis, hoc gratis habebis. IV, 294. Beati nos sumus ex ipso Deo et per ipsum, et in ipso. VIII, 928. Beatos nos fac, Domine, de te, non de auro, non de fundis, etc. V, 651. Non facit beatum hominem, nisi qui fecit hominem. II, 667, 668, 670. Inde necesse est ut fiat homo beatus, unde fit bonus. II, 405. Non aliunde beatus homo, aliunde civitas beata. II, 669, 670. Beati erimus Deum possidendo. IV, 295. Qui me longe positum misericorditer respexit, secum posuit quomodo beabit? IV, 214. Beatissimos quid facit. VIII, 63, 64, 1061.

Beatorum premium ipse Deus erit. VII, 801. Beatis spectaculum est ipse Deus. IV, 1001. Beatis meritis cibus, Deus. V, 709. Beatorum requies et cibus erit veritas. V, 1633. Beate vivere est perfrui Deo. III, 50. Quomodo homo fruatur Deo. VII, 253. Beati non convertuntur in Dei substantiam. X, 265.

Beatorum status. III, 476. Dei domum omnes habent beati, et singuli habent totam. IV, 1061. Cum audis recumbent cum Abraham, etc., non pares ventrem, sed mentem. V, 489. Ubi de beata vita agitur, contractionem corporaliu mentio fieri non debet. VII, 271. Beatorum jucun-

dias. IV, 1108. Ut natura beati fuerit intrinsecus, doctrina ministratur extrinsecus. III, 380. Beati jam in luce veritatis positi. IX, 188. Pax æterna, beati ubi finis. VII, 656, 657. Hæc superat omnem intellectum. VII, 700. Præmium quod in fine Deus daturus est beatis, non potest verhis explicari. III, 25. Summam in se ipsis. Inter se et cum Deo pacem obtinebunt. VII, 707. Beatis Dei fruitio erit honorum omnium loco. V, 1180. Deus erit omnia in omnibus. V, 570, 807. Quæcumque hic varia quaeris, tibi Deus ipse tibi unum omnia erit. V, 576. Beatorum gaudium. VII, 601. In beatitudine erit vera gloria, verus honor, vera pax. VII, 801. Beati ex requie in requiem transibunt. VII, 604.

Beatum hominem faciunt cognitio et actio. VI, 299. Beatus dicitur aliquis, aut habendo aut agendo. IV, 1001. Beati quid habituri, quid acturi sint. IV, 1061. Beatorum actio quænam erit. V, 1147. Beati vacabunt, vilebunt, amabunt, laudabunt. V, 1183; VII, 801. In celo erit laus Dei sine cessatione, sine fastidio. V, 1147. Beatorum negotium non aliud nisi laudare Deum. IV, 1061, 1062, 1103; V, 235; VII, 801. Et cantare halleluia. V, 1147, 1176, 1186. Perpetua Dei laus erit otiosorum negotium: quo jam nemo accedet, unde jam nemo discedet. VIII, 314, 315. Inest in quiete patrie non desidiosa segnitia, sed quædam ineffabilis tranquillitas actionis otiosæ. II, 212. Non satiabit beatos laus Dei, amor Dei. IV, 1062. Beati ideo laurant, quia amant; ideo amant, quia vident. IV, 4910. Beati etiam membris corporis Dei laudibus vacabunt. VII, 801. Beatorum tota actio erit dicere Amen et halleluia. V, 1632. Non sonis transeuntibus, sed affectu animi. V, 1052. Beatis nihil jucundius erit cantico in gloriam gratiæ Dei. VII, 865.

Beati visuri sunt Deum in ipso corpore. VII, 707. An per corpus visuri sint Deum. VII, 797. Oculis corporis jam spiritalibus, incorporata videbunt. VII, 709. Ad omnia videnda non indigebunt oculis corporeis. VII, 798. Oculi corporis oculi habebunt summum officium. VII, 798. Beati se omnes invicem divine videbunt quando Deo pleni erunt. V, 1146. Suas invicem cogitationes videbunt. V, 1145; VI, 567. Omnia videbunt unde absentes sunt corpore. VII, 797. Id quod extra est, cognituri sunt. VII, 781. Cognituri sunt penas damnatorum. VII, 784. Beate vitæ adesse debet veritas et amicum cognitio sine metu deceptionis. V, 1401. Beatorum scientia et sapientia erit plena et perfecta. VII, 721.

Beati omnes immortales erunt. VII, 751. Beatorum immortalitas peccato auferri non poterit. VII, 405. Beati non facient opera iniquitatis, quia ibi nulla est iniquitas; non opera necessitatis, quia ibi nulla est necessitas; non opera misericordiæ, quia ibi nulla est miseria. IV, 1062, 1099, 1108, 1041. Beatorum liberum arbitrium quale erit. VII, 802. In beatis erit inamissibilis voluntas, pietatis et equitatis, quomodo est felicitatis. VII, 802. In beatis voluntas, in damnatis facultas non poterit ulla esse peccandi. VI, 283. Quomodo beati malorum suorum obliviscuntur. VII, 803. Beatis erit insatiabilis satietas. V, 1635.

Beatitudo quomodo æqualis omnibus et diversa. V, 555. In beatitudine erunt quidam prætorum gradus. VII, 802. Nulla tamen invidia. VII, 802. Beatorum felicitas, et miseria damnatorum, alia aliorum major. VI, 265. Minores et majores in beatis quilibet. X, 225. Sanctorum communis erit vita æterna, qualibet honorum distantia concedit fulgeat. VI, 283. In vita beata, una erit virtus quæ virtutes omnes complectetur, aut potius quæ ipsa erit virtutes omnes. II, 671, 675. Pro virtutibus quibus constituta in laboribus utitur anima, tales quædam potentie in altera el vita sperandæ sunt. I, 1191. Beata vitam similes actiones atque virtutes indicant. III, 243. Fides, spes, patientia non erunt in vita beata. III, 479. Beatissimi sunt, quibus hoc est Deum habere quod nosse. II, 840.

Beatitudinis bona conjicienda sunt ex bonis hujus mundi. VII, 792. Ex morte Christi. VII, 792. Pro beatitudine minimum justis laborant, et in ea veraciter semperque regnant. VII, 77. Multi beati, non propter quod adest, sed propter quod aderit. IV, 1504. Beati spe, qui scrutantur testimonia Dei, non quia scrutantur, sed quia inventuri sunt quod exquirunt. IV, 1503. Si beatitudinis futuræ præmia non consolarentur martyres, qui tanta sustinerent? V, 1425. Beatitudo est gloria Martyrum post resurrectionem major. V, 1263, 1454. Beatitudinis adipiscendæ spe, mala hujus vitæ plii fortiter perferunt. II, 668. Hinc in tormentis beati dicuntur. II, 673.

Beatitudo sicut animæ promittitur, sic carni resurrectione. IV, 751. Vide Felicitas. Beatitudo etiam corporum merces bonorum operum. X, 259. Beatorum corpus erit plene subjectum spiritui. VII, 802. Beatorum corpora quanta pulchritudine prædita erunt. VII, 781. Beatitudo corporis illa erit plenitudo sanitatis, id est incorruptiois vigor. II, 439. Beatorum corpora, etsi post resurrectionem spiritualia, magnas et voces habebunt quibus divinas laudes deprimant. II, 530.

beatitudo in statim post hanc vitam comparetur an in fine sæculi tantum, magna questio est. III, 1351. *Vide* vita æterna. Beatitudinem an possideant homines sancti defuncti, merito queritur. VIII, 63, 64. Bene viventes hinc exeunt ad requiem, ad beatitudinem. VI, 677.

Beatitudinem inter et miseriam non est medius status in quo possit esse creatura rationalis. VII, 266.

Beatus Deus vere. VII, 328.

Beatus solus vivit et vult. VII, 453.

Beato vivere quid sit. VI, 24.

Beatitudinis sola creatura rationalis capax. VIII, 554.

Beatitudinis postre perfectio in denario, quia reddit ad primum. II, 218.

Beatitudines octo, sunt veluti gradus ad perfectionem. III, 1253. Beatitudines comparantur cum septiformi operatione spiritus sancti. III, 1254; V, 1525.

Eebus unco tractus sparsis visceribus interit. VII, 107.

Eebus alter in victoria syllana laniantum manibus dirceptus. VII, 108. *Not. (c).* sparsis visceribus interit. VII, 107.

Bejanus Bajanensis. IX, 507, 528, 530.

Bellæ quomodo cognoscant. I, 1086. Num iis ratio et scientia. I, 1063. Bellæ vim sentiendi habent, non sciendi. I, 1086. Itæc vis est velut imago scientiæ quæ est in homine. I, 1067. Bestiæ iudicare non possunt de differentia sensuum externorum. I, 12 G. Mellior est homo brutis, non numeros faciendo, sed cognoscendo. I, 1018. Nulla ijsi cum bellis societas est. I, 1568, 1570. Sensu a plerisque bestiis superamur: at mente, ratione, scientia illis præstamus. I, 1067. Bestiis dominari quid significet per allegoriam. III, 187 qui bellus domant, mansuetarii vocantur. I, 1255.

Bellerophontis fabula. VII, 570.

Bellona conjux Martis. VII, 191. Templum Bellonæ constitutum Romæ. VII, 103.

Bella omnia non culpat doctrina christiana. II, 530. Quibus causis quibusque auctoribus homines bella gerenda suscipiant, multum interest. VIII, 447, 448. Bellum quod gerendum Deo auctore suscipitur, recte suscipitur. VIII, 447, 448. Bellare non omnibus fas est. III, 781. Belli suscipiendi auctoritas et consilium penes principem, exsequendi ministerium penes milites esse debet. VIII, 447, 448. Bellare recte potest vir justus sub homine sacrilego. VIII, 447, 448. Bellorum civitatis terrene causæ. VII, 440. Bellum pro salute a republica suscipi posse censuit Cicero. VII, 758. Bellum inferre sola regnandi cupiditate, grande latrocinium. VII, 117. Ad belligerandum sola necessitas bonos compellit. VII, 124. Quenam in bellis jure culpantur. VIII, 447. Quid in bello noxium periculosumque est. VII, 658.

Bellantium finis, pax. VII, 440, 637. Bellum sine aliqua pace esse non potest, et e contra. VII, 611. Non pax queritur ut bellum excitetur, sed bellum geritur ut pax acquiratur. II, 856. Pacem habere debet voluntas militis, bellum necessitas. II, 856. Bella ipso verbo occidere, quam homines ferro; et acquirere pacem pace, non bello, majoris est gloriæ. II, 1020. Si resp. custodiat præcepta christiana, bella non gerentur sine inevolentia. II, 531. Nec sine misericordia. II, 531. Cum justum bellum geritur, pro peccato, et a contrario dimittitur. VII, 645.

Bella justa quenam. III, 781. Bella justa gerebant Israelitæ. III, 739. *Vide* inimici. Bella etiam justa dolore sagittenti creant, unde. VII, 651. Bellorum multiplices clades, diraque necessitates. VII, 631. Bellorum miseriæ veræ sunt. VII, 651. In bellorum calamitatibus quid considerandum. VII, 450, 431. Bellorum miseriæ quisquis sine dolore vel cogitat, vel patitur, illeo miserior est, quia sensum humanum perdidit. VII, 651. Quare prospera et adversa bellorum alternant. VII, 522.

Bellorum tempora exitusque ex Dei judicio pendent. VII, 168, 170. Bellis Deus hominum mores emendat, virtutem exercet, et auget. VII, 15. Bellum etiam illud quod ex cupiditate geritur, non solum non obest Deo aut sanctis, imo his prodest. VIII, 448. Cur viri virtute magni bellum exoptant. VII, 153. Magni quidem sunt et habent gloriam suam fortissimi, sed præcipue fidelissimi bellatores quorum laboribus Deo auxiliante hostis indomitus vincitur, et quies reip. comparatur. II, 1020. Bella decorum exemplo exarserunt. VII, 73, 74. Bella primus omnium Ninus intulit finibus. VII, 116. Quot bellis afflicti Romani post conditam aram concordiæ. VII, 106. Bella scvissima sub imperatore Galieno. II, 918. Bella socialia. VII, 106.

Belli civilis calamitas. VII, 88. Bella civilia, omnibus bellis hostilibus anariora. VII, 103. Et miserabiliora. VII, 634. In bello civili Romano frater iratrem se occidisse cognoscens se ipsum peremit. VII, 73. Bellum civile Mariauum atque Syllanum. VII, 106. Bellum fugitivorum gladiatorum. VII, 168. Bellum Mithridaticum quadraginta annis peractum est. VII, 169. Bellum Piratarum. VII, 168. Bellum Samniticum Romanis in austum annis tractum est ferme quinqua-

ginta. VII, 169. Bellum Punicum primum per viginti annos per actum est. VII, 169. Bellum Punicum secundum per annos decem et octo vires Romanorum exte. VII, 169. Quis detrimenti altitudo Romanis. III, 162. Punicum tertium brevi confectum est. VII, 168. Punicum servile. VII, 106. *Not. (b).* Bellorum diuturnitatem temp. Christianis male triumphanti Romani. VII, 169. De hoc connoxiione quæ adventum Christi plurima et grav præcesserunt. VII, 109. Bella, magni ludi demonum. 99. Bellum magnum bellum Domini dicitur. III, 736.

Bellorum nobis duo genera. IV, 969, 1858. I hominis adversus seipsum. IV, 969. Bellum suum trahit homo bonus quocumque it. V, 169. Bellum contra. VI, 395; VII, 730. Bellum in nobis unde. VI, 360. I carnis adversus spiritum, ex peccato ortum est. VI Ex peccato divisus es adversum te: habes contra pugnes in te, quod expugnes in te. IV, 1830. sic videt in rebellem adversus Deum, ut ipse sibi sit bellum pacem noluit habere cum Deo. IV, 891, 900. Bellum tale quomodo a suggestione incipit, delectatione suscitatur, et consensu vel renitu consummatur. IV, 1839. E spiritale dum geritur, non contraria natura contra pugnat, sed tanquam in domo maritus et uxor. IV, Pugna hominis cum vitis non arguit eum esse vitis X, 153.

Bellum interioris animæ et carnis in justis. V, 169. Concupiscentia, Lucta, Pugna. Bellum intestinum cum ste concupiscentia. X, 833. Bella intestina sanctorum quiescunt in hac vita. X, 836. Bellum internum quam festum. IV, 1838. Bellum nullum gravius et amarior voluntatis et passionis sine ulius victoria. VII, 638. B magnum nobis est hostes non videre et viuere. IV, Melius est bellum cum spe æternæ pacis, quam sine liberationis cogitatione captivitas. VII, 729. Post relictionem nihil nobis repugnabit ex nobis. VI, 274. Pugna.

Bellum spiritualium adversus carnales, est illa in cor correctio: gladius eorum sermo Dei est. IX, 507. I adversus Deum impietas. IV, 525. Bellis tanquam civi per hæreticos quatit Ecclesia. IV, 1423.

Bellum quinque elementorum, sive gentis lucis et tenebrarum iuxta Manichæos. VIII, 56.

Belochus nonus rex Assyriorum. VII, 862.

Belus primus rex Assyriorum. VII, 561. Pater VII, 577.

Bema Manichæorum. VIII, 173, 174. Mense Martio magna festivitate celebratur. VIII, 346.

Bene nobis esse non potest, quomodo a Domino pernamur. IV, 1059. Nil aliud vult homo, quam ut bene sibi; sed non in ea regione querit in qua querendum IV, 1065.

Benedictio, et bona dictio. VI, 350. Benedictio hominibus et piscibus tantum a Deo impertita, quare. I, Benedictio quam Deus animantibus dedit ad multiplicem finem, quæ sit. III, 240, 241. Benedictio Dei quid in parentibus operata sit. X, 403. Benedictiones Jacob et de Christianis et Judeis exponuntur. V, 37, 38, 56. B dictio iusti est gloriari in Deo et inhabitari a Deo. IV Benedictio Christianorum per carnem Christi. V, 57. B dictio qua benedicimus Deum, et benedictio qua nos benedicit, comparantur. IV, 802. Deus cum benedicit, quod dicit. IV, 1444. Benedici a Deo multis modis hominibus. IV, 803. Benedictio Dei vita æterna est. IV, 1 Benedictio Domini ex sion quæ. IV, 1688, 1738. Benedictionis inber. V, 512. Benedictio Antistitum super populum 761, 775.

Benedicendus Deus in omni tempore. IV, 278, 308, 563. Benedicendus Deus per singulos dies. IV, 1870, 1 Benedicendus Deus in diebus et in noctibus, in prosperis et in adversis. IV, 1737. Benedicere Deum in Ecclesiis sic vivere, ut per mores cuiusque benedicatur Deus 196. Benedicunt Dominum, qui habitant concorditer 1736. Benedicere Dominum si vis, tac verbum ejus voluntatem ejus. IV, 1535. Cum ceperis in bona vita benedicere Dominum, opera ejus omnia benedicant, non merita. IV, 1333. Benedicunt quidam ore, et corde non dicunt. IV, 757, 1736. Benedictio extorta. V, 50. P preces antequam illud quod est in Domini mensa cipiat benedici; orationes, cum benedicitur; interpellationes seu postulationes, cum populus benedicitur; et hæc omnia gratiarum actiones. II, 636. Benedictio constitutum super populum. II, 761, 775. Mos erat apud Jud maxime, ut trahentes per operantes, illos benedicerent. IV, 1665. Benedicunt sono in foro, voto in Eccle VI, 320.

Benedicere, pro, maledicere dicitur. III, 800; VI, 554. Benefactoribus honores divini olim decreti. VII, 51.

Beneficentia nominatur, quod agit caritas ut prox

prosit. III, 72. Benefici non tunc servus, cum id quod a nobis petitur, facimus, sed cum id facimus quod non obicit petentibus. II, 301. Duobus modis peccat homo in beneficentia. X, 289. Beneficia a solo Deo expectanda. VII, 293. Beneficia Dei duplicis generis. IV, 343. Beneficia Dei in hominem, esse, vivere, sentire, intelligere. V, 254. Beneficia temporalia iustis et iniustus communia. IV, 638, 801, 1282. Beneficia Dei in omnes et bonos et malos. V, 1186. Non cessat Deus vocare, aut vocatum negligit instruere, aut instructum cessat perficere, aut perfectum negligit coronare. IV, 1519. Beneficentia Deum aversum convertere, pugnantem adjuvare, vincentem coronare. IV, 1934. Quia non gratis inferretur supplicium, ideo gratis praestitum est beneficium. IV, 138. Beneficia gratiae Dei recolenda. IV, 1739. Beneficiorum Dei memoria solemnitatibus testis recolenda. VII, 280. Beneficia quae praestare hominibus vel Angeli vel homines possunt, in unius omnipotentis potestate sunt. VII, 293. Beneficium qui praestat, ignoscitur. III, 1264. Beneficium tribuendi duo genera. III, 1261. Beneficendum est hominibus propter salutem eorum aeternam. III, 1288.

Beneficentia. IX, 638, 640.

Benignitas. IV, 376. Tugutianensis Episc. II, 1060, 1070, IV, 381.

Benevolentia est, qua prosumus cui possumus. VI, 511. Benevolentia pervsa. IV, 1919. Benevolentia qua homo vult consulere proximo; fons et fluvius. III, 2050, 2040; IV, 657.

Benjamin interpretatur filius dexteræ. IV, 1022. Benjamin adolescentulus in mentis excessu, quem significat? IV, 854.

Benignitas summa et sancta et iusta Deo inest. III, 230.

Berecynthia deam mater a Pessinunte. VII, 50, 87. An Berecynthia (gnocephalus) peperit et lebrim. VII, 87. Berecynthia quatinis ad Almoam fluvium abluebatur. VII, 50. *Not. (c)*. Berecynthia simulacrum a Scipione Nasica in Urbem invectum. VII, 50. Sacra Berecynthiae quam turci. VII, 87. Berecynthiae matris deam sacra deorniter crudelia et aliis sacris turpiora. VII, 216.

Bersabee interpretatur puteus salietatis sive puteus septimus. VIII, 438.

Bertzellii Galaadites regis David beneficia juveni delegat filio. II, 244.

Bestiae et pecoris nomina quibus animalibus usitate conveniant. III, 241, 286. Bestias agri sexto die fluxit Deus operatione distincta ab illa qua creavit omnia simul. III, 312. Bestiae invicem nocentes cur create. III, 288. *vide* Animalia noxia. Bestiae quod nunc homini nocent, pona est primi peccati. X, 657, 663. Bestiae in paradiso nec moriturae fuissent, nec seviturae. X, 1307. Revolutionis bestiarum in homines et hominum in bestias opinio. III, 445. Bestiae spiritus. VIII, 770. Anima inest et pecori. VIII, 1037, 1061. Bestiarum animae vivunt, sed non intelligunt VIII, 973, 979. Bestiae intellectu carent. IV, 480, 1030. Bestiae non habent rationem intelligendi, sed habent spiritum corporis animati et vitam manifestam, appetendi cibum, utilia sumendi, etc. IV, 1939. Bestiae sentiunt, reminiscuntur, appetunt. VIII, 909. Bestiae multae hominem sensuum acrimonia, viribus, motu, vitae diuturnitate vincunt. VII, 240. Bestiae sensibus et sensuabilibus motibus utuntur ad appetenda utilia et vitanda contraria. VIII, 673. Bestiae habent quaedam inter se signa. III, 57. Imagines in parte animae bestiarum. VIII, 979. Sicut beatitudinis non sunt capaces, sic poenae damnationis non sunt obnoxiae. X, 408. Per bestias sylvae, gentes significatae. IV, 1338. Bestias occidi et manducari a Petro apostolo, quid? IV, 1339.

Bestiarii. V, 203.

Beta apud Graecos aliud, aliud a; ud Latinos significat. III, 34.

Bethel Clammaus, Iusa, eadem civitas. III, 577.

Bethlem villa etiam nunc appellatur. VI, 359.

Bethsam, hodie scythopolis dicitur. III, 793.

Biaz Prieneus unus o septem sapientibus. VII, 582.

Bibunt omnes peccatores eundem calicem in hoc mundo, sed alii fecem, alii vinum. IV, 933.

Bigae. VII, 636.

Birger seu Birger. P. Abbr.

Birka. IX, 202.

Bisextum post quatuor annos. III, 275; VIII, 893.

Bizacenus episcopus. II, 739, 781.

Blasphemiae, inimici Dei. IV, 1178.

Blasphemare est mala verba de Deo dicere. I, 1354. Blasphemare peius est, quam pejerare. VI, 543. Blasphemari Deum faciunt Christiani mali. IV, 196. Infideles a salute impediunt. IV, 196. Rari jam inveniuntur qui Christum lingua blasphemant, multi qui vita. III, 1621. Blasphematur Deus de opera malo. IV, 1899. Non mirum si homines servis Dei detrahant, cum ipsam Deum quotidie blasphemare non cessent. II, 266.

Blasphemie infidelium contra Christianos, quando cessa-

bunt. IV, 230. Blasphemia in Spiritum sanctum irremissibilis quatenus sit. V, 448. Blasphemia alia, dimisso peccato in Spiritum sanctum, dimittitur. V, 437. Blasphemiam Filii non ideo facilius quam Spiritus remitti, quia ille minor est in quantum homo. V, 437.

Blatae lucifugae. VIII, 363.

Lobba seu Obba. IX, 229.

Bullensium regionum fons magnus. III, 234.

Bollitani seu Volitani Martyres. V, 849.

Bonifacius Romanae Ecclesiae episcopus. I, 653; II, 933; X, 349. Cautela ejus in Antonii causa. II, 953.

Bonifacius. VIII, 534, 535.

Bonifacius, episcopus. II, 536, 631, 652. Bonifacius episcopus, perlator Epistolae Marcellini ad Augustinum. II, 585.

Bonifacius episcopus Cataquensis. II, 358, 359. *Not.* Pauli cujusdam successor. II, 357. Maxime cavebat mendacium. II, 361.

Bonifacius presbyter, inter quem et quemdam monasterii S. Augustini nomine spem causa exorta est. II, 266. Quenam illa causa. II, 268. Turbulentius agere cepit spes ut Bonifacius presbyter in suo gradu esse non permitteretur: Bonifacius paratus est honoris sui apud homines damnatum percelli potius, quam usque ad perturbationem Ecclesiae inaudite progredi. II, 269. Bonifacium presbyterum in nullo crimine reum detexit Augustinus. II, 266, 268. Bonifacii nomen de numero presbyterorum auferri jubere non vult nec audeat Augustinus. II, 266, 267. Augustinus Bonifacium et spem ad sepulchrum B. Felicis Nolensis mittit; Bonifacius honorem suum sacerdotalem humiliter in peregrinatione occultavit. II, 267.

Bonifacius Africae Comes. II, 995; V, 632. Bonifacius adhuc Tribunus barbaras Afrorum gentes expugnando ac terrendo pacavit. II, 995. Domesticorum et Africae Comes factus eas grassari sivit. II, 993. Inter curas armorum desiderat nosse quae Dei sunt. II, 792. Bonifacius quantis negotiis sit implicatus. II, 993. Bonifacius rebus Romanae pacis necessariis occupatus. II, 793. Bonifacius in militia merenti praescribitur recte vivendi ratio. II, 854. Bonifacius tamen navigans uxorem duxit. II, 994. Sed non nisi prius catholicam factam. II, 994. Filia tamen ipsius ab iis baptizata est, qui negant verum Filium Dei. II, 994. Et fama est eum concubinarum commixtione pollui. II, 994. Opatur ut uxori continentiam persuadere possit, quo reddat quod Deo debet. II, 997. Ac monasticam vitam suscipiat. II, 997. Bonifacius suadet ut penitentiam agere non differat. II, 994. Ac minus attendat quid de eo meruerint homines, quam quid secundum Deum agere debeat. II, 993. Et dicatur liber de correctione Donatistarum. II, 792. Bonifacius recentis prioris conjugis obitu concupivit servitutum Dei. II, 994. Hoc est monachorum vitam. II, 994. Quo Augustini et Alypii consilio fuit inde revocatus. II, 994. Postea non debet uxorem ducere. II, 997.

Bonifacius cupus hereditatem suscipere noluit Augustinus. V, 1372.

Bonus ut doctissimus ab Ariano laudatus. II, 1035.

Bonum verum, quid sit. V, 408. Bonum omni malo carens integrum bonum est. VI, 257.

Bonum summum, quid. II, 458; VII, 232. Bonum summum est illud, cujus participatione sunt bona caetera. IV, 1740. VI, 17. Et homo beatus fieri potest. VII, 227, 624, 625.

Bonum summum unde sit in homine. VII, 252. Bonum beatificum. X, 736, 739. Bonum hominis quodammodo sit. VII, 281; X, 739. Philosophorum disensiones de summo bono. VII, 227, 252. Opius Dinomachi de summo bono. X, 852. Summum bonum in voluptate corporis Aristipus, in virtute animi Antisthenes posuit. VII, 601. In Deo solo summum bonum posuerunt Platonici. VII, 252. Summi boni duae conditiones, ut nihil eo melius sit, et ut tale sit quod non amittat invitus. I, 1512. Bonum quo vere bonus es, nec invitus accipis, nec invitus amittis. V, 469.

Bonum summum est incorruptibile. VIII, 607. Bonum simplex incommutabile. VII, 523. Bonum summum et omnino incommutabile, ipse Deus est. VII, 349; VIII, 101, 519, 531. Bonorum summa Deus nobis est: Deus nobis est summum bonum. I, 1316. Summum bonum, hoc anima est tum bonum: sunt et inferiora bona, quae aliis et aliis bona sunt. IV, 1522. Bonum omnis boni bonum, unde omne bonum; bonum cui non additur quid sit ipsum bonum, bonum simplex: hoc a nobis desiderandum est. IV, 203. Totum hominis et verum bonum est lumen, quod non oculis sed mente percipitur. IV, 81. Bonum summum quibus oculis cernitur. VIII, 206. Bonum summum diligere non potest, quamdiu mala corporis et fortuita formidat. VIII, 89. Bonum summum adipisci nemo potest, nisi perfecte dilexerit. VIII, 89. Bonum quod non amatur, nemo potest perfecte habere vel nosse. VI, 24.

Bonum omne aut Deus, aut ex Deo est. I, 1263; 1270;

III, 157. Deus bona omnia bona fecit. I, 745, 811. Bona omnia creavit. VIII, 665. A summo bono formam speciemque accipiunt omnes locales temporalesque naturæ. VIII, 206. Bonum etiam infimum, nisi a summo bono esse non potest. VIII, 606. Omnino nullum invenias bonum, quod non a Deo sit bonum. IV, 1741. Non nisi a Deo bona omnia sive magna sive parva. VIII, 193, 531, 533, 586, 597. Etiam minima et terrena. I, 597; VIII, 418, 560, 595. Bona sunt, sed non summe aut æqualiter queque creata, simul vero universa sunt bona valde. VI, 235. Ut aliquid sit bonum non requiritur ut æquale sit Deo. VIII, 606. Omnia bona sunt. I, 745, 744. Bonum quoddam suum habent omnes creaturæ. IV, 1322. Sed comparatione Dei bona creata non sunt bona. I, 828.

Bona omnia Deus creavit, sed non sibi paria. VIII, 548. Bona alia alia meliora. VI, 379. Alia aliis inferiora et nihilo per Omnipotentem creantur. VIII, 191, 586. Bona sunt omnia quæ sunt, sed inæqualia. VII, 353. Bona creata non debuerunt esse inter se æqualia. VIII, 606, 607. Bonum solum laudatur IV, 1741.

Bona possunt esse sine malis, mali vero non sine bonis. VII, 418. Manichæum inter et Catholicum quid distat circa boni naturam. X, 1117. Boni naturam mutabilem vult Manichæus, mali vero naturam immutabilem. X, 1113. Boni necessitatem esse dixit Jovinianus. X, 1418. Tam bona quam mala naturaliter possunt amitti, quomodo. X, 1543. Quod generatur bonum est, non tamen sine malo. X, 848. Boni et mali pugna nulla esset, si nemo peccasset. X, 756. Bonum nisi remansisset in natura, nullus boni amissi dolor esset in pœna. III, 583. De boni a malo purgatione ac liberatione, sententia Manichæorum. VIII, 35.

Boni genus triplex. VII, 252. Bonum summum, Deus; bonum magnum, anima; parvum bonum, corpus. V, 833. Bonum triplex est, magnum, medium, et minimum. I, 1268. Magna bona sunt quibus recte vivitur, virtutes; media, sine quibus recte vivi non potest, potentia animi; minima, sine quibus recte vivi potest, species corporum. I, 1268. Bonum duplex, bonum alio bono bonum, et bonum seipso bonum. IV, 1740. Bonum duplex, aliud quod faciat bonum, aliud unde facias bene. V, 520, 410. Bona alia propter se expectanda, alia propter aliud. VI, 390. Bonum aliud nomine superius, alia diversi generis inferiora. V, 144. Bona Dei duplicis generis. IV, 345. Est bonum quod Deus non dat malis, est malum quod non dat bonis, et sunt quædam media et bona et mala que dat et bonis et malis. IV, 658. Bona queramus quæ non nobis sint communia cum malis. V, 1200.

Bonum animi id quod melius animo. IV, 295. Bonum animi Deus. IV, 294. Bonum anime querendum, non cui supervolitet iudicando, sed cui hæreat amando. VIII, 949. Bonum corporis animus. IV, 295. Bona ipsius corporis, si quæ sunt, sicut forma et vires et salus, etc., non sunt nisi ex Deo creatore ac perfectoris nature: quanto magis anime bona donare nullus alius potest? II, 591. Bona sive corporis sive anime siue virtute, non bona eius sunt, cuius sunt. VII, 626.

Bonum nullum secundum Stoicos præter virtutem. VII, 238. Boni finis est secundum virtutem vivere. VII, 233. Beata vita merces bonorum est. V, 809. Bonum queris, et malum facis, in contrarium curris, quando pervenis? V, 809. De boni fine inter philosophos magna contentio est. VII, 281. Oppositæ philosophorum sententiæ circa finem boni. VII, 601.

Bona temporalia et æterna. V, 498. Bona Domini dulcia, immortalia, incomparabilia, sempiterna, et incommutabilia sunt. IV, 210. Bonum cui suspiramus, pax erit: qualis pax? IV, 1688. Bona cælestis Jerusalem quæ? IV, 779, 1679, 1686. Bona futuri sæculi non sapiunt impio. IV, 251. Bonum quod appetendum, regnum Dei est et iustitia eius. III, 1292. Bona æterna quomodo petenda, quomodo temporalia. V, 1567.

Bona interiora sola diligenda sunt, cæteris autem ad necessitatem utendum, non ad gaudium perfruendum. IV, 81. Non facile inveniuntur, qui diligant bona interiora. IV, 81. Bonum tunc concupisci incipit, quando dulcescere cœperit. X, 586. Quando delectat bonum, magnum est Dei donum. IV, 1547. Vide Opus bonum. Suavitatem dat Deus, ut bonum vere bene, hoc est non mali carnalis formidine, sed boni spiritualis delectatione faciamus. IV, 1565. Boni etiam imperfecti cupiditas domum gratiæ est, alioquin gratia secundum merita datur. X, 585, 584, 586. Nemo habet aliquid boni, nisi ab illo accepit qui solus bonus est. IV, 1670. Boni cupiditas, caritas, quæ tota ex Deo. X, 586. Boni quidquid habes, in justificationibus Dei est. IV, 193. Nihil homini jubetur, quod a Deo non detur. X, 588. Bona spiritualia non auferet Deus, nisi tu dimisoris: carnalia vero et temporalia ipse auferit; et quisquis alius auferit, ipso domine potestatem, auferit. IV, 201.

Bonorum radix caritas. X, 289, 270, 574. Sine caritate nullum opus bonum recte vocatur. X, 574. Nullum bonum opus imputatur. X, 574. Nihil boni potest homo velle nisi per fidem gratiam gratuitam accepit. X, 355. Nihil boni sine gratia. X, 570. Bona hominum facit in ipsis. X, 1153. Multa facit Deus in homine bona, quæ non facit homo; nulla vero facit homo, quæ non faciat Deus ut faciat homo. X, 586. Bona multa Deum facere de malis nostrisque peccatis. II, 727. Deus per se et in te hominum operatur. IV, 1555. Bonum facere nemo potest, nisi per Christum. IV, 141. Et nisi cognoverit unum Deum. IV, 141. Tam bonum quam malum facit homo ex propria voluntate, sed diversimode. X, 1484. Bonum qualiter voluntarium. X, 314. Bona voluntas datur a Deo et excitatur. V, 108. Bona voluntas Dei præcedit bonum voluntatem re tam. IV, 89, 151. Ab incommutabili bono deficere, origo malæ voluntatis. X, 370. Nonnulla animi bona sic pereunt per malam voluntatem, ut non possint redire per bonam, nisi Deus faciat quod non potest homo. X, 1541, 1543, 1546. Aut nollet quod bonum est, aut illud non posse perficere, ex vitio originali venit. X, 1517.

Bonum nec incipere nec perficere sine Deo possumus. X, 590, 586. Bonum quidem non facere non adiacet, sed perficere. X, 306. Bonum hic datur facere, non perficere. VI, 362. Bonum perficere quid sit. X, 560, 734, 803. Bonum agit qui malæ conscientie non consentit; sed bonum non perficit qui adhuc concupiscit. V, 818. Quando non perficitur? X, 303, 451. Totum bonum quod habemus, ab artifice nostro habemus; quod in nobis nos fecimus, inde damnatur; quod in nobis ille fecit, inde coronatur. IV, 1280. Bona aliqua fieri possunt, non bene facientibus a quibus sunt. X, 749. Bonum operandum est in laudem illius a quo habes ut bonum agas. Abs te habes male agere, a Deo habes bene agere. III, 2050. Bonum quando timore pœnæ, non amore iustitiæ fit, non bene fit bonum, nec fit in corde, quod fieri videtur in opere. X, 586. In donis spiritalibus tunc deputa quod amas in fratre; suum deus utet quod amat in te. V, 1040. Bona nostra, instituta et dona Dei sunt; mala vero nostra delicta nostra sunt et iudicia Dei. I, 781. Boni faciunt cum Deo quod bonum est, de malis facit Deus quod iustum est. VI, 294. Castigator qui se in bono faciendum metitur de comparatione peioris. V, 89. Opus bonum. Ad aliquem cogendum ad bonum vis potest adhiberi. II, 751, 757, 805.

Bono superiore relicto noli curvare te ad inferius bonum. V, 144. Bonum quid querat qui adest Deus? ut quid sufficit ei, cui non sufficit Deus? V, 306. Coheres Christi quid gaudes, quia socius es peccati? Frige spem tuam ad bonum bonorum omnium. IV, 1522. Hic ibent ima bona delectationes, sed non sicut Deus, qui est delicia rectorum corde. I, 679. Bona sunt ista quæ queris, sed mala tibi erunt deserto illo a quo bona facta sunt. IV, 1522. Vide Temporalia. Falsis bonis illud est seipso inferiora miranda et appetenda arbitrari. I, 1328. Bona extrinseca non esse propter se appetenda noverunt philosophi. VII, 233. Bona omnia creata, mutabilia. VII, 349. Bona mutabilia unde sint bona, unde mutabilia. VIII, 607. Bona mutabilia nulla essent, nisi esset incommutabile bonum. VIII, 980. Bona mutabilia, bona sunt et non sunt; non stant, sed labuntur et fluunt. IV, 1686. Bona, quia non summe bona, ideo corruptibilia et malo obnoxia. VI, 256. Bona mutabilia, non per se bona. IV, 203. Bona dicenda non sunt, quæ non faciunt bonos. V, 1511. Bona si queris, prius esto ipse quod queris. Si autem malus multi bona invenisti, quid tibi prodest quia peristi? V, 187. Bona habere vis, et bonus esse non vis: contraria est vita tua votis tuis. V, 521. Non vides te erubescere de bonis tuis, si domus tua plena est bonis, et te habet malum? V, 469. Bonorum tacita vox adversus eum qui ipsa sine Deo habet. V, 469. Bona omnia homo vult habere præter vitam et præter se ipsum. V, 141, 187, 469, 515, 650, 1362, 1482. Quid te offendisti? quid de te male meruisti? Inter bona tua non vis esse malum, nisi te solum. V, 1112, 1363. Bona obsunt, et mala prosunt, sicut fuerunt quibus dantur. III, 1801. Bonum est quicquid patitur bonus, nec tormentum est pœnæ, sed occasio coronæ. V, 1364.

Bona huius vitæ, quænam sunt. VII, 644. Bona temporalia, sunt munera Dei. VIII, 163, 165. Non nisi a Deo expectanda. III, 268; IV, 316, 803, 1686. A solo Deo vero. VII, 150. Bona sunt ad necessitatis usum, non ad caritatis affectum: tamquam stabulum viatoris, non tamquam prædium possessoris. V, 941. Bona temporalia ipsa bona non sunt, nec dantur hominibus nisi ab illo qui habet omnium cœlestium et terrestrium potestatem. II, 996. Deus utilitati eorum consulit, quos orantes pro bonis temporalibus non audit. II, 543. Omnibus bona terrena petentibus Deus non dat, ut gratis eum colant. VII, 20. Bona non magnipendenda, quæ adipiscuntur et mali. V, 469; VII, 660. Impiis abundantia bonæ, quæ piis aliquando desunt. IV, 351, 1678. Bona tem-

poralia cur et malis dantur a Deo. V, 1418. Bona temporalia malis dantur, ut a bonis contemnantur et meliora querantur. V, 1418. Bona temporalia concupita inardescunt, adepta vilescent, amissa vanescunt. V, 801. Nec cessant inflammare ventura, corrumpere venientia, torquere transuentia. V, 861. Bona temporalia prophetice gubernabantur ante Christum. II, 540. Bona hujus seculi dantur et hominibus malis, ne magnipendantur a bonis. III, 1647.

Bona et mala bonis et malis communia. V, 236. Bona temporalia cur Deus dat et aufert bonis, dat et aufert pariter malis. IV, 803. Bona temporalia ne putentur mala, dantur et bonis, ne putentur magna et summa bona, dantur et malis. II, 996. Bona temporalia auferuntur et bonis, ut probentur, et malis ut crucientur. II, 996. Justorum et injustorum discrimen in hujus vite bonis et malis. VI, 295. *Vide Mala.* Bonum cuiuslibet naturae qui perverse amat, etiamsi adipiscatur, si se sit in bono malus, et miser meliore privatus. VII, 356. Bonis temporalibus bonus non extollitur. VII, 20. Bona alia bonorum propria, alia communia malis. V, 400, 1417, 1460. Bona quae reseruantur suis propria. V, 150, 1187. Bona et mala hujus vite, non vero alterius, justis et injustis communia, quare. VII, 20, 21, 48, 173, 661. Bona alia sunt, quae dat Deus et inimicis suis, alia quae non servat, nisi amicis suis. IV, 753, 803, 918, 1068, 1088.

Boni tanta vis est, ut bonum querant et mali. V, 145. Ubicumque peccas, quasi bonum quaeris. IV, 1322. Hoc ipsum quod forte peccas, eligendi boni aviditate falleris, quod bonum consilium Dei non audis, quid contemnendum et quid eligendum sit. IV, 1322. Bona terrena desiderantur, sed ex confusione Babylonica. IV, 779. Bona transuentia et mortura non querunt qui Deum quaerunt. IV, 122. Bonorum inferiorum adeptio gaudium facit, sed iniquitas est deserto meliorum. VIII, 557, 562. Initium bonorum hujus vite sine provolentia, et fluxus cum poenitentia. II, 958. In his fallax est suavitas et infructuosus labor, et perpetuus timor, et eructiosa sublimitas. II, 958. Terrenum bonum vilescit adeptum, quamvis accenderit desideratum. IV, 1323. Deus jubet nos tolerare, non amare praesentia. IV, 251. Bonis temporalibus non gaudendum, quare. III, 817. Bona ideo nemini conferunt veram felicitatem, quia non extinguunt insatiabilem cupiditatem. IV, 1411. Bona terrena ad sinistram pertinent. VII, 302. Bona corporis, etiamsi minuuntur, bonam justaque vitam non minuunt. VII, 31. Bonorum temporalium iacturam non est cur timeant boni. IV, 804. In temporalium bonorum amissione, mali majore damno feriuntur. IV, 804. Amittendo bona temporalia agnosces utrum ea diligamus necne. III, 163. Stultum est fidere in vanitate, et laborare ad acquirenda bona peritura, sine ullo timore amittendi. III, 882.

Bona praesentia sunt contemnenda. V, 1397. Bona terrena contemnenda, mala autem non timenda exemplo docuit Christus. VI, 350. Bona temporalia noluit habere Christus, ut ostenderet contemnenda. IV, 250. Bona temporalia et a Deo petenda, et propter Deum contemnenda. VIII, 451, 452. Beatitude in bonis terrens non ponunt nisi qui non pertinent ad regenerationem filiorum Dei. II, 669. Divitiarum quale bonum. V, 468, 1419.

Bonis temporalibus quomodo utendum. I, 1238; VII, 643. Bonum alienum est quod male possidet, male autem possidet, qui male utitur. II, 605. Bonis etiam quibusdam sic utendum, ut non ea tamen diligamus. X, 517. Bonis qui non ad hoc utitur, propter quod instituta sunt, peccat, alias ventraliter, alias damnablem. VI, 390. Bonis temporibus bene utendum, ad obtinenda aeterna. VII, 641, 642. Bona temporalia ad aeternum bonum referenda. IV, 1404. Esto bene utens rebus inferioribus fruens bono superiore. V, 144. Malum est male uti bonis, et bonum bene uti malis. I, 650. Boni et mali usus quatuor differentiae. X, 147. Bona quaedam quorum usus potest esse malus, quaedam quorum non potest. X, 160. Bona cui non sunt necessaria, si non eis utitur, melius facit. VI, 580. Bonorum terrenorum facillior abstinentia, quam usus temperatus. VI, 390. Nec quisquam eis bene utitur, nisi qui et non uti potest. VI, 390. Bona quae a Deo accepimus, ad hoc eunantia sunt, ut aliis praesent. IV, 653. Omnis terrena possessio et exercitatio humanitatis est, et supplicium cupiditatis. V, 327. Gravius esse spoliari facultatibus, quam occidi, Nectarius arbitratur. II, 586. Jura civilia non faciunt ut homines bonis bene utentes sint, sed ut male utentes minus molesti sint. II, 668. Bonorum suorum distributores et relictores quam multi in catholica communione. VIII, 225. Non deerunt, nec desunt Aeterea, qui felicitate temporali praerollant. II, 549.

Bona temporalia Judaeis promissa quid figurabant. VIII, 163. Boni temporalia in Christo expectabant Judaei, et illos his cumulavit. II, 546. Bona veteris Testamenti Ecclesiae deneganda fuerant, ut bona novi optare atque sperare jam disceret. II, 544. Ex bonis hujus mundi, concitanda sunt ea quae daturus est Deus in caelo. VII, 792. Boni dies quinam

falso putantur. V, 243. *Vide Dies.*

Bona quaedam multa sunt in se, quae tamen non significantem habent in Scripturis. X, 834. Bona parva in comparatione majorum, contrariis nominibus appellantur. VIII, 553. Quare diabolus bonis spargat mala. V, 568. Per prudentiam boni malum sciunt, et per experientiam mali, bonum. III, 385. Soli Christo placuit bonum sine experientia mali. III, 385.

Bonum Syllaxum. X, 852.

Bonus solus Deus a quo caetera bona. V, 119, 183, 550. Solus Deus summe bonus et quod de illo est. VIII, 203. Solus simpliciter et sine addito bonus. IV, 1740. Bonus singulariter Deus est, et homo a Deo bonus est, de suo vero malus. II, 658. Bonus unus Deus secundum rectum verumque bonum. VI, 701. Quantum Deo proprium sit, quod bonus est. IV, 1490. Bonus quomodo solus Deus. X, 308, 309. Bonus seipso bono, non aliunde participato bono, solus Deus. IV, 1740. Boni per se et boni per participationem differentia. I, 1347. Bonus solus Deus, sed et secundum modulum proximum est et homo bonus. V, 119.

Boni sumus in quantum sumus. III, 32. Bonus nemo qui non fuerit malus. VII, 438. Homo ex se malus, Dei autem dono bonus. V, 1428. Bonus de malo non fit nisi a Deo. V, 409. Bonum facit de malo, qui semper est bonus. V, 409. Bonus nemo de suo, sed de illius qui nunquam est malus. V, 120. Deus bonos non tantum praescit, sed ipse facit. X, 938. Dei figmentum sumus non tantum ut homines simus, sed etiam ut boni simus. III, 385. A mortalitate et malitia quisque incipit, ut fiat bonus postea. IV, 734. Boni sunt tantum homines secundum quendam modum. VI, 701. Creaturae omnes testimonium dicunt bonitatis et magnitudinis Dei. IV, 1630. Boni vasa misericordiae. III, 606. Bonos misericordia Dei amplectitur fovendos. VII, 20. His qui nihil malunt se esse quam viros bonos, reliquam facilem esse doctrinam dixit Socrates. II, 1030.

Bonus vir non merito dicitur qui scit quod bonum est, sed qui diligit. VII, 311. Bonus est, qui quando potest mala facere, non facit. IV, 1190. Bonus ille dicitur, cujus praevalet bona. II, 658. Non te laudes et quando bonus es, nam laudando te bonum, his malus: bonum enim te fecerit humilitas, malum te facit superbia. IV, 103. Bonus non putet se solum bonum esse, neque malus neminem esse bonum. IV, 191. Bonum neminem esse dum quis putat, ipse sit nemo. V, 569. Si corporis esse bonus, crede esse et alios. V, 1162. Boni hic latent, quia bonum eorum intus est et absconditum in corde. IV, 621. Bonus non est quisquam timore praevae, sed amore justitiae. II, 660. Bonum non facit terrena felicitas. V, 135. Bonus quantumcumque fueris, non eris sine aliquo malo. V, 119. Bonus nullus est alterius bono, nec malus alterius malo. V, 213.

Boni mixti cum malis in hoc saeculo. VII, 46. De bonorum et malorum permixtione. IV, 550, 540, 775, 1603, 1604. Bonus in commixtione malorum non timet. IV, 191. Boni malorum contagione non polluntur. IX, 78, 629. Etiam ex ipso Donatistarum judicio. IX, 629. Et docet ipsum Christi exemplum. IX, 77, 78. Boni estote inter malos, et eritis sine malis boni. V, 1162. Exemplum regis Josaphat a Donatistis allatum nihil faveat illis. IX, 78. Bonum malis duobus modis non maculat. V, 559. Boni in malorum temporali commixtione genuunt ob iniquitates. IX, 103. Boni a malis separantur non loco, sed animo. IV, 93. Notae quibus boni a malis distinguantur. IV, 775, 1604. Boni et spiritaliter ex carnalium conversatione tollerando roficuntur. V, 48. Bonus aliquando erubescit inter malos esse bonus. IV, 1209. Bonis mali nihil nocent. VI, 295. Bona malis nil vere nocet, sed prodest. V, 203. Bonis quid agendum cum mali eus a pio proposito deterrent. V, 516, 518, 586. Boni cum adhuc infirmi sunt, opus habent in quibusdam malorum commixtione. III, 1371. Bonis mali necessarii. V, 1564.

Boni malis mixti sunt, non solum in saeculo, sed et in ipsa intus Ecclesia. IV, 102, 1275, 1693. Boni et mali sunt in Ecclesia. II, 932; V, 470, 549, 1164, 1167, 1417. Boni ab Ecclesia per seditiosos nonnunquam expelluntur. V, 852. Illorum tunc virtus est patientia. V, 852. Bonus quisque in Ecclesia, oleum sanctitatis est in torculari, vas in honorem in domo magna, aurum in fornace, graum in horreo. V, 120. Boni ne deserantur, mali potius tolerandi, quam boni deserendi, ut separantur mali. II, 417, 418. Boni imitandi, mali vero donec ultimo judicio discretio fiat, tolerandi. V, 52, 471. Bonorum a malis separatio usque ad adventum Christi differtur. II, 258.

Boni saepe mala patiuntur in hoc saeculo tamquam mali sint. VII, 661. Bonorum miseria, et malorum felicitas temporalis, pluribus scandalo est. VII, 703. Boni jure cum malis temporaliter flagellantur aliquando. VII, 21. Cur boni hic exerceantur, et mali prospere agunt. IV, 470. Boni cur cum malis puniantur, et quantum inde proficiant. VI, 701. Bonos flagellum Dei erudit ad patientiam. VII, 20.

Boni verissima atque certissima felicitate repleant. VII, 71. Malis non revera bene est, nec bonis male. V, 319. Bonus ad tempus laborat, et malus ad tempus floret. IV, 1191. Bonus labore hic, et malus florere cum videmus, tentatio periculosa est. IV, 190. De malitia mali flagellatur bonus, et de servo emendatur filius. IV, 1215. De malis hominibus quanta nobis praeat Deus. IV, 1214. Boni quomodo mutantur mundo. VII, 444. Bonus etiam si serviat, liber est. VII, 114. Boni an inter se pugnant, et quomodo. VII, 442. Justus quanto bonus est, tanto magis oneri est peccatori. IV, 364. Bonus facile inventurus est qui talis est. VI, 344, 347. *Vide Mali*. Bonorum amanda societas, sed spes in ipsis non ponenda. VI, 344, 348. Nemo steriliter bonus. X, 749. Bonus premium Deus ipse erit. V, 1460. Bonus et malus aequalem aequum honorem habituros, Joviniani blasphemiam. X, 1418. Bonus proximis, qui sibi bonus. V, 213.

Boni vocatur speciosi corpore. VII, 469. Boni similes auro, mali feno. IV, 1375. Boni motium nomine designati. IV, 349. *Borboritae* seu Gnostici haeretici. VIII, 26. *Bos* Aegyptiorum deus Apis. VII, 504. *Bos*, id est Judaei, cognovit possessorem suum, et asinum, id est Gentiles. IV, 1675. Boves triturantes qui sint. IV, 114. Boves intelliguntur, qui nobis Scripturas sanctas dispensaverunt. III, 1470. Bovem et asinum ad operandum iungere quid sit in nova Testamento. VIII, 258. Boves locutos quidam historici referunt. VII, 110.

Botrus, episcopus in Numidia, accusator Caecilianus. IX, 26. *Botrus* et uva in spinis. V, 285, 475, 762. *Botrus* uvae Christus. IV, 109.

Brachium domini Christus. IV, 481, 891, 1253. Breve est quicquid finem habet. IV, 727. Brevitatio gestorum collationis Carthagenensis. II, 537. *Brixia*. IX, 539.

Brutus. II, 329. Consanguineus Tarquinii. VII, 94. Propinquus Lucretiae. VII, 32. Brutus unus ex duobus primis consulibus a populo creatis post expulsos reges. VII, 61. Brutus erga Collatium injuria. VII, 94. Brutus Lucium Tarquinium Collatium collegam suum urbe eiecit. VII, 94. Brutus filios occidit pro patria. VII, 162.

Bubona Dea bovm curam gerens. VII, 140. Buccella. quam multos Judas implet sanatus indigens accipientes buccellam. IV, 1854.

Buda, amictus juncus. II, 503. *Vol.* *Bulla*. VII, 194. Bullae apud Romanos insignia dignitatis. VII, 101. *Bulla*. IX, 253. Bullensis Campus. II, 234.

Buri in. VIII, 601; tyrannus, filius Neptuni ex matre Lybia. VII, 570. Dis suis suos hospites immolabat. VII, 570. *Bulaceni*. IX, 254.

Burrhus. V, 883, 1579. *Bysacium*. IX, 450. *Bysaceni*. IX, 393, 586.

Byzantium Maximianistarum schismate involutum. II, 333.

C.

Cabarsusitanum concilium Donatistarum. II, 580; IX, 503. Ejus epistola contra Primianum. IV, 376; IX, 807 *app.* Fo concilio Primianus damnatus. II, 579.

Cacus semihomo, sic dictus propter insanabilem feritatem. VII, 638. *Cacus* semihomo. Figuentum poeticum. VII, 639.

Cadaver nisi caro exanimis non solet nuncupari. VII, 695. *Cadaver* a cadendo dicitur. VII, 675, 693. Quia discedente habitatore corpus cadit. V, 1154. *Cadaveribus* mortuorum peccata significantur in Lege. III, 592.

Cadere et descendere differunt. V, 1008. *Cadere* multi volunt cum David, et nolunt resurgere cum David. Non caedendi exemplum propositum est, sed si cecideris, resurgendi. IV, 586. Non sit delectatio minorum lapsus majorum; sed sit casus majorum tremor minorum. IV, 586. Non auditur sanus medici praecipitum, ut non caderet; audiat vel aegrotus, ut surgat. IV, 458, 951. Cadis amando scernulum, ascendis amando Deum. IV, 546. Idoneus potuit esse homo ad casum suum, non est idoneus ad resurrectionem suam. IV, 1696.

Cades inter retatur, et mutata, et sanctitudo. III, 773. *Caducarii* dicuntur, qui morbo comitiali laborant. I, 967. *Caecilianus* episcopus. II, 758; IV, 133; V, 1587. Propter ordinatum contra suam voluntatem Caecilianum ecclesiae Carthagenensis episcopum; schisma fecerunt Donatistae. VIII, 43. Caecilianus episcopus an ordinatus fuerit a traditoribus, ignorat Augustinus. II, 794. Caecilianum falso ac-

cusaverunt Donatistae. II, 794. Ejus innocentiam saevae suspicionibus insectati sunt Donatistae. IX, 86. Caecilianus traditionis et thurificationis accusatus. IX, 523. Calumniosis criminibus appetitus. VI, 201. Caeciliano peccatum in Spiritum sanctum obiectum injuste. IX, 554. Donatistarum testimonium contra ipsum pietas, veritas, caritas non permittit accipere. II, 794.

Caecilianus ad hospitium collegarum, qui ab inimicis suis perversi erant, venire noluit. II, 163; IV, 373. In eum nihil mali probare potuerunt Donatistae. II, 757. Eum tamen simul cum Felice ejus ordinatore damnandum putarunt Donatistae. II, 160, 162; IV, 373. Caecilianum a LXX ferme episcopis damnatum fuisse cum suis collegis et ordinatoribus Donatistae dicebant. II, 160; IV, 383. Caecilianus ab eis et innocens damnatus. V, 900. Inter eos qui eum damnarunt, multi traditores numerantur. II, 160. Ut referunt gesta concilii Cirtensis an. CCCV. II, 580. Majorinus damnari eum curavit absentem, et contra eum episcopos ordinarios est. II, 172. Non plus valere debet concilium Secundi Tigistiani adversus absentem Caecilianum, etc., quam concilium Maximianensium adversus absentem Primianum. II, 173; IX, 633, 634, 635. Caecilianus eadem ratione excusatur a Catholicis qua Primianus a Donatistis. IX, 585. Caecilianus et ordinatorum ejus causam ad ecclesiam transmarinam deferre noluerunt Donatistae. II, 163.

Caecilianum Donatistae accusarunt apud Constantinum. II, 302, 310, 328, 331, 581. Per Anulinum proconsulem. II, 302. Concilium Romae habetur ad discutendam Caecilianus causam. II, 399. Presidente Melchiade. II, 399. Adversus Caecilianum libellus Romae Melchiadi et episcopis a Constantino missis datus. II, 160. Donatus Romae cum Caeciliano causam dicens nihil probat. VI, 507. Caecilianus apud Constantinum falso accusatus absolvitur. I, 643. Per sedem Apostolicam purgatur. IV, 582. Innocens pronuntiatur, et in episcopatu confirmatur. II, 161, 160, 167, 399.

Caecilianus causam in concilio Arelatensi Constantinus Imperator diligentius examinandum terminandumque curavit. II, 161, 169, 198. Caecilianus causam post episcopalia judicia ad Constantini Imperatoris iudicium miserunt Donatistae. II, 794. Caecilianum in iudicio Constantini Imp. damnatum fuisse Donatistae mentiebantur. II, 794, 580. Caecilianus transmarino iudicio Donatistae, apud eos quos ipsi petierant iudices, ter vicit. IV, 383; V, 900, 1585. Caeciliano qui communitant, inquirari Donatistae consent injuste. II, 412. Caecilianum vel eos qui ei concorditer inhaerebant, fuisse zizaniam unquam demonstrare potuerunt. IX, 61. Caecilianus causa victrix demonstratur ipsis Donatistarum verbis. IX, 682. Caecilianus causa, cause Ecclesiae non praedjudicat. IX, 667. Etiam si vera essent ejus crimina. IX, 833. Maxime si Maximianistarum causa non praedjudicat Donatistis. IX, 667, 673. Caecilianus non polluit transmarinos, si Maximianus consortes schismatis sui non polluerit. IX, 740. Caecilianus non caput posteris aut radix. IX, 577, 833. Caecilianus causa cum Primiani causa confertur. IX, 705. Conferuntur inter se iudicia quibus Caecilianus et Primianus damnati et absoluti sunt. IX, 552, 553. Caecilianus causa obesse non potuit Ecclesiae toto orbe diffuse. IX, 634.

Caecilianus causam ad causam Ecclesiae non pertinere ut ostenderetur, egerunt Catholicis in Collatione. IX, 653. Caecilianus causam, licet ad Ecclesiae causam non pertinentem, de eadem susceperunt episcopi catholici in collatione Carthagenensi. II, 580. Ut calumniae Donatistarum manifestarentur. II, 580. Valentinianus, Gratianus, Theodosius et filii ejus, iudicium Constantini in Caecilianus causa firmissime custodierunt. II, 400. Caecilianum ex his Donatistarum principiis ad Ecclesiam pertinuisse probatur. II, 796. Gesta pertinentia ad causam Caecilianus et Felicis, Augustinus recitavit Glorio et Eleusio. II, 160. Caecilianum mortuum anathematizare paratus Augustinus, si crimina in eum obiecta probentur. II, 794. Caecilianus in unitate baptizatus, legitime baptismum conprobatur. IX, 52. Caecilianus nomen ad altare recitatur post ejus obitum. IX, 832. Caecilianus ordinatio, depositio, accusatio, purgatio, etc. *V. Donatistae.*

Caecilianus magistratus Aptungianorum. II, 304, IX, 510, 780. Exduumvir. IX, 340, 779, 780.

Caecilianus peritor epistolae Innocentii ad Augustinum. II, 646. Caecilianus unde in suspicionem venerit, quasi consensus caedis Marcellini. II, 647. Caecilianum catechumenum permanere aegre fert Aug. II, 652.

Caecilius filius Celeris proconsulis Africae. II, 223.

Caecilius a Bilita. IX, 202.

Caecilii orationes. VIII, 76.

Cacitas et infirmitas morbi natura. X, 293, 296. *Cacitas* dicitur aliquando etiam si aliqua tantum objecta non videantur. III, 539. *Cacitas* omnium hominum a nativitate. V, 716. *Cacitas* interiorum oculorum est non intelligere. IV, 1552. *Cacitas* mentis est damnum intelligentiae veritatis, cum quis datur in reprobum sensum. IV, 94. In eam sus-

quæ datus fuerit, ab interiore dei luce secluditur, sed non penitus cum in hac vita est. IV, 91.

Cæcitas cordis quanta infelicitas. IV, 860. Cæcitas, prima peccatoris pœna. V, 604. Impiorum pœna. III, 863. Cæcitas cordis, cum peccatur, quia nescitur quid iustitia velit, non tantum peccatum est, sed et pœna peccati. X, 1559. Cæcitas cordis gravis pœna, et simul peccatum. X, 238, 1068. Cæcitas mentis ex judicio dei æquissimo, etsi occultissimo. VIII, 638. Cæcitates pœnales si arguit Deus super illicitas cupiditates. I, 674. Cæcitas cordis causa peccati. X, 787. Cæcitas hominum de cæcitate gloriantium. I, 685. Cæcitate cordis carere non est in hominum potestate. X, 1559. Cæcitas in iudeis grande incredulitatis malum, et grandis causa peccati. X, 787. Cæcitas Judæorum Christi adventu aucta est. V, 752. Occulta vindicta est. IV, 860.

Cæcitas corporalis Pauli vera pœna fuit. II, 803.

Cæcus corde est omnis iniquus et omnis impius. III, 1568.

Cæci a prima ætate cum de luce coloribusque interrogantur, quid respondeant non inveniunt. II, 70.

Cæci nati illuminatio. V, 730. Cæci nati error putantis peccatoris non exaudiri. V, 751. Cæcus illuminatus Mediolani ad corpora martyrum. I, 604; VII, 761. Cæcorum duorum curatio quid significat. V, 544.

Cælestius Pelagii discipul. s. I, 614. A quo Cælestiani. VIII, 32, 47. Vir æcerium ingenii. X, 574. Falsæ doctrinæ venio inflatus. X, 388. Cælestius et Pelagius adversus Dei gratiam disputant. II, 863. Cælestius gratiam non ponit præter naturæ arbitrium voluntatis nisi in lege et doctrina. X, 575. Testimonia Scripturæ, quæ a Catholicis contra possibilitatem et arbitrii libertatem obijciuntur, aliis testimoniis conatur eludere. X, 304. Cælestius ad honorem presbyterii subrepere cœperat, sed ad iudicium episcopale perductus est. II, 863. Cælestius ad presbyterium pervenit in Asia. II, 760, 764. Cælestius cum Pelagio erroris arguunt fieros et Lazarus. II, 739, 764. Cælestii capitalia capitula de gratia a Palæstinis iudicibus damnata. X, 537, 338. Cælestii sententias Pelagio objectas quatenus approbaverunt Palæstini episcopi. X, 357. Orosius concilio Carthaginiensi litteras Herotus et Lazari contra Cælestium dedit. II, 739. Cælestium et Pelagium anathemari oportere, nisi errores suos anathemaverint, concilium censuit. II, 760. Cælestius Carthagine damnatus. X, 389, 335. Et excommunicatus. I, 614. Errorem de peccato originali in iudicio Carthaginiensi damnare recusat. X, 386. Parvulorum redemptionem per baptismum fieri confessus est tandem Cælestius. II, 683, 764. Pars actorum Carthaginiensis iudicii contra Cælestium. X, 386. Cælestius consentire se litteris Innocentii Papæ fallaciter profiteretur. X, 574, 575. Libellum filii Zosimo Papæ offert. X, 386, 574. Quo sensu catholicus libellus dicitur est. X, 386, 574.

Cælestio jam sua professione quasi correcto sedes Apostolica benignissima lenitate pepererat. X, 576. Quidquid cum Cælestio lenius actum est, correctionis fuit clementissimæ suasio, non approbatio extiosissimæ pravitatis. X, 574. Litteræ concilii Africani ad Zosimum, quibus doli et fraudes Cælestii deteguntur. X, 574. Cælestius se purgare molleas, ad consentiendum Apostolicæ sedis litteris obstrictus a Zosimo. X, 574, 575. Cælestius subducit se examini sedis Apostolicæ. X, 574, 575. Cælestii libellus Romæ gestis allegatus. X, 388. Cælestius a Zosimo damnatus. X, 389. Simul et Pelagius. X, 574. Gesta in causa Cælestii apud Zosimum. X, 575. Clerici Romani in damnatione posteriore Cælestii et Pelagii sub Zosimo nihil aliud senserunt, quam in priori sub Innocentio. X, 575, 576.

Cælestius Constantiopolim damnatus. X, 703. Cælestius et Pelagius damnati a conciliis episcopalibus, ab Innocentio et Zosimo. II, 863. Cælestium et Pelagium in Ecclesia sanari malunt Patres Milevitani, quam desperata salute ab Ecclesia rescari. II, 764, 775. Exempla sententiæ in Pelagium et Cælestium litæ a Conciliis, ab Innocentio, et a Zosimo, Augustinus mittit ad Opatum. II, 863. Cælestius catholica communione privatus. II, 894. Qui doctrinam eius defenso. II, 785. Damnationi Cælestii et Pelagii qui subscribere neglexerint episcopi, episcopatus amissionem iunctam, interdicta, in perpetuum civitatibus expulsi, communione privantur. II, 927. Præscriptæ in Pelagianos pœnæ addiuntur, qui Cælestium et Pelagium propellere aut prodero distulerint. II, 927. In Cælestium et Pelagium nona Imperatorum sanctio. II, 927. Ut Pelagius et Cælestius urbe Roma pellerentur constitutum est. II, 927. Cælestium apud Hilarium (in Sicilia) dogmatizare suspicatur Augustinus. II, 683.

Cælestii definitiones. X, 292, 293. Has refellit Augustinus. X, 292, 293. Cælestii dogmata Pelagio objecta tanquam eius magistro, sed aliter ab illo intellecta. X, 337. Et ab ipso reprobatæ. X, 334, 344. Cælestius Pelagio audacior. X, 388. Cælestius apertior et pertinacior hæreticus, Pelagius

occultior et mendacior. X, 391.

Cælestiana hæresis ab Augustino et Alypio jugulata. II, 928.

Cælestiani hæretici. V, 960. Dicitur sunt Pelagiani. II, 683. Not. a. Cælestiani et Pelagiani odio habebant Hieronymum, quare. II, 928.

Cælestinus diaconus. II, 868. In sede Romana sine ulla plebis disscissione constitutus. II, 953.

Cælestinus ad quem libri contra Vancliaros mittuntur. II, 85. Cælestinus Augustini amicus. II, 83. Cælestinus Augustini presbyter. II, 439.

Cælestis dea apud A'ros et Carthaginenses maximo in honore habita. IV, 752, 1270; V, 624; VII, 75. Not. a. sacra deæ Cælestis turpia. VII, 75.

Cælibi sanctæ vitæ concubitus est omnis illicitus, cui conjugalis nec est licitus. X, 1580. Cælibatum servans Daniel, figura servorum Dei. IV, 1731.

Cæli, Samen appellatur apud Punicos. III, 797.

Cælum patrem saturni, f. bulantur. VII, 209. Cælum esse Jovem innumerabiliter affirmat. VII, 210.

Cæli locum igni tribuit Plato. VII, 256. Cælus trecentos sexaginta quinque esse dicebat Basilides. VIII, 20. Alii septem, alii octo, alii novem vel etiam decem perhibent cælus. III, 478. Primum, secundum, et tertium cælum corpore, spiritalitate, et intellectualitate significat. III, 483. Tertii cæli occasione, corporalis et animalis et spiritualis hominis differentias quidam accipi volunt. III, 484. Cælestia spatia quam sint terrestribus latiora, obscurum. V, 1262. Cælesti corpore nihil in corporibus melius. III, 252. Cæli porta quomodo vocetur aliquis locus. III, 570. Cælus stare non putandum ob firmamenti nomen. III, 273. Questiones variae de motu cæli. III, 271. De figura ejus. III, 270. In cælo æthereo pacata sunt atque firmata omnia, in terra illud omnia mutabilia sunt et dissolubilia. III, 252. Turbulentæ qualitates hujus cæli inferioris non casibus voluntur. III, 336. Cælum Inferius terræ nomine deputatur. III, 336. Cæli s. aeris diluvio perisse quomodo intelligendum. III, 279. An perituri sunt cæli in conflagratione novissimi iudicii. VII, 607. Cæli quinam igne perituri sint, discipulatur inter doctos. IV, 1515. Quomodo cælum fiet novum post iudicium. VII, 682, 684.

Cælum cæli est cælum quod non cœnimus. I, 839, 850. Cæli cælorum, cæli superiores; cæli inferiores, spatia aëria. IV, 1515. Cæli superiores quomodo sint super iocum, vel quot sint, vel quibus modis distincti, quibus incolis inhabitati, qua dispositione regantur, multum est ad nos inventio, sagittimus tamen illic pervenire, ubi est patria nostra. IV, 288.

Cæli et terræ nomine intelligitur materia informis initio creata. III, 478, 235, 237, 272, 326. Machina æthereæ. III, 235. Universa creatura. I, 815; III, 197, 499, 225, 248, 321, 323, 334, 750. Mundus. I, 1517. Angeli. I, 850, 855. Cæli nomine intelligitur spiritalis creatura. III, 252, 258. Spirituales et carnales in Ecclesia. I, 650; III, 264; V, 580, 586.

Cælum undique terram protegens, misericordiarum divinæ figura est. IV, 1531. Cæli nomine significatur Scriptura sacra. IV, 1341, 1900. Cæli sunt libri utriusque Testamenti. IV, 112. Sunt Apostoli. IV, 157, 1475. Unde cæli, homines i. d. h. IV, 1950. Cæli Apostoli misericordiam Domini ubique comm. lucunt. IV, 288. Cæli sunt Evangelistæ. IV, 134, 170. Cæli animæ sanctæ. III, 1266. Cæli sunt sancti. IV, 137, 139; V, 891. Ut pote a terra suspensi, Deum portantes, præceptis tonantes, sapientia oruscantes. IV, 180. Sancti et justi recte cælum appellantur. VII, 698. Cælo justus, terra peccator significatur. IV, 156, 275, 276. Cælum, sancti; terra, terreni. V, 570. Cælum quilibet fidelium esse potest. IV, 1243. Cæli fundamenta dicuntur illi, quibus regnum cælorum superædificatur in sanctis et fidelibus. IV, 1049. Quomodo allegorice intelligendum sit cælum sicut j. ellis extentum, dixit Aug. lib. 15. Conf. c. 15. III, 271. Cælum æthereum spiritalis significat. IV, 1748. Cælum Ecclesia, ipsa terra inicii Ecclesiæ. V, 580, 588, 594. Cælum et terra quomodo in oratione Domini accipiuntur. X, 997. Cælum et terra in dominica præcatione, quasi vir et femina convenienter intelligitur. III, 1279. Cælum meum, terra caro. V, 580, 588, 594, 401. Cæli ad serenam intelligentiam veritatis significandam pertinent. III, 264. Per cæli superiora, caritas intelligenda. IV, 1543.

Cælorum regnum variis nominibus exprimitur. III, 1253. Etiam in veteri Testamento promissum est. II, 708. Toto desiderio tendendum in cælum. V, 632. Vide n. num. cælorum. Cælum nati clausum, nisi ei qui se exclusit. V, 1450. Homines a patria cælesti repercutiantur pravorum morum flatibus. III, 25. Cælum qui vult ascendere, Christo uniatur. IV, 1630. Ascendere vis? ascendendum tunc; membrum ipsius esto qui solus ascendit. V, 870. Christus de forma servi stravit viam, de forma Dei condidit patriam. V, 571, 575. Cælum ascenderunt Apostoli. V, 570. Non

ble, spe et caritate cum capite nostro sumus in cælo; quia et ipsum divinitate, bonitate, unitate, nobiscum est in terra. IV, 205. Cælorum regnum venale Deus proposuit. IV, 1211. Imitur tanti, quantum quisque habere poterit. IV, 1470; V, 707. Cælum indocti rapiunt. I, 757. Cælum latro prius intravit, Stephanus violenter invasit. V, 1423. Cæli, ubi nulla miseria, non indigent misericordia, indigent tamen Domino. IV, 287. In patria nullus erit orandi locus, sed tantum laudandi. V, 868. In futuro sæculo bene qui erunt, peccare non poterunt. X, 1233.

Cælestis patriæ or us. V, 615. In cæli patria vespere, mane et meridies reperitur, non nox. III, 316.

Cælicolarum major novi baptismi institutor. II, 180.

Cerimoniarum. V, 1412.

C. *Cæsar*is bellum adversus Pompeium. VII, 109. Cæsar victor Pompeii clementer exercuit victoriam civilem. VII, 109. Cæsar in domo sua victoria Mariana trucidatus. VII, 107. Tanquam appetitor regni in ipsa curia trucidatus. VII, 109. Cæsar Aug. libertatem jam quidem languidam, omni modo extorsit Romanis. VII, 103. Remp. veluti instauravit ac renovavit. VII, 103. Cæsar nihil oblivisci solitus nisi injurias. II, 528. Cæsaris clementia. II, 528. Cæsar ad Deos immortales sublatus a Romanis. III, 1037. Cæsaris laudem in qua re Sallustius posuit. VII, 155.

Cæsares appellati sunt qui Cæsari Aug. successerunt. VII, 577.

Cæsaris vicus. IX, 216.

Cæsarea Cappadociz. V, 1443.

Cæsarea urbs Mauritaniz. II, 837. Cæsariensis provincia. IX, 306.

Cain possessio interpretatur. VII, 460, 461. Qua ratione potuerit Cain civitatem edificare, cum tres aut quatuor tantum homines fuerint. III, 548; VII, 443. Quantum interfuerit temporis inter parentes primos factos et Cain Scrij turæ non expressit. III, 396. Cain et Nonulus qui differunt. VII, 441. Cain reprobus cur prius natus Absele electo. VII, 457, 458. Cain invidia sua Deo odibilis. VII, 444. Ex invidia diabolica fratrem occidit. VII, 441. Et ex odio. III, 2013. Cain culpa videtur ingens et levis pœna, sed hominum iudicis hoc videtur. X, 1556. Cain cori oralem mortem magis timet quam spiritalem. VIII, 260. Vita carnifice punitus est. IX, 34, 519. An maledictio, qua Cain sterilitate terræ punitus est, sit contraria Evangelio. VIII, 134.

Cain filiz, filiz hominum dicte. VII, 469. Cain posterius cur non recensetur in historia sacra. VII, 436. Cain successio in octo ab Adam generationes clauditur. VII, 463. Udenario numero finitur. VII, 408. Cur filiz inter posteros Cain recensatur, et non inter posteros Seth. VII, 460. Cain ex Eva matre genuisse cur putatum a quibusdam fuerit. X, 208. Cain sacrificium, veteris Testamenti terrenas or es exprimit. VIII, 258. Cain, filius diaboli. III, 2013. Cain est primus civis civitatis terrene. VII, 457, 441. A Cain crepit civitas Babylonia. IV, 753, 775. Cain accepto signo a Deo, ne occidatur, typus Judæorum. IV, 442, 703, 907. Cain Judæ et Judæorum figura. VI, 698; VII, 445; VIII, 258, 259, 260. Et persequentium iustos. VII, 436.

Caini heretici unde sic appellati. VIII, 28, 29. Eorum dogmata. VIII, 28, 29.

Caiphas et Annas ambo Pontifices, alternos annos agere solebant. III, 1953.

Caius Cæsar. Vide C. Cæsar.

Caius Servilius Prætor. VII, 106.

Calama urbs. VII, 453, 706. Calamense oppidum. IX, 337, 383, 523, 524. Memoria sancti Stephani Calamam advecta a Possidio episcopo. VII, 766. Miracula quæ Calamæ facta sunt in memoria sancti Stephani a Possidio episcopo illic advecta. VII, 766, 768. Calamensis colonia. II, 313. Eius vis et injuria erga catholicos et Ecclesiam. II, 316. Illic cum esset Augustinus, qui se gessit. II, 317.

Calamitatum omnium causa, peccatum. V, 1131. Calamitates publicæ divinz providentiæ tribuendæ. VII, 18. Calamitatis tempore multitudo objurganda. IX, 95. Impii in calamitatibus positi se justificant, et Deum accusant. IV, 1637. Calamus Scripturas significat. IV, 836.

Calcanem diabolus quomodo observat. IV, 548.

Calculonum et librorum professio velut quaedam Grammaticæ infantia. I, 1012.

Caldonius episcopus. IX, 192.

Calibus junior curatur Aptungitanæ civitatis. IX, 540.

Caliginem patitur quam non sentiebat, qui incipit velle capere veritatem. IV, 1953.

Calligonus eunuclus ob meretricem attentatam gladio percussus. X, 843.

Calliphonis philosophi mens de virtute et vitio. X, 1083, 1084.

Calix in bonum an in malum accipi debeat, in §. 9. Psal. 79, incertum est. III, 80. Calicem salutaris accipere, passiones Domini imitari. IV, 1318. Calicem nisi prius bi-

beret medicus, tangere timeret ægrotus. V, 1458. Calix dominicus aquam vino mixtam debet habere. III, 111. Ang. loquens de calice aquæ frigidæ, quem Deus dari jubet, frigida hominum pectora infannavit. III, 100. Calix in manu Domini vini meri plenus mixto quid? IV, 934. Quare peccatorum pœna appellatur calix. IV, 137.

Caloris sedes in Jecore. III, 362.

Calphurnius Lanarius vocatur ruffinus. II, 238.

Calvariz locus quid significat. V, 1083.

Calvities Elisæi a puoris irrita quid significet? IV, 1036, 1009.

Calviensis fundus. IX, 321.

Calumniæ non est nisi quando falsi criminis objectione proximo læditur. III, 707. Calumniæ sine rixa refellendæ. V, 1579. Calumniæ qualiter ferendæ. IX, 331, 332. Calumniæ infidelium, hæreticorum, schismaticorum, demonum vitantur, cum Christus crucifixus attenditur. IV, 1578. Calumniæ perpresso Dei adiutorium cur differatur. V, 1810. Nec malam conscientiam sauat laudantis præconium, nec bonam vulnerat convictantis opprobrium. IX, 352. Calumniæ quod crimen falsum est, reum non facit hominem, nisi apud iudicem hominem: ubi autem Deus iudex est, nullus falso crimine læditur, quia non cui obicitur, sed obijcanti potius imputatur. IV, 1582. Calumniæ Gentium et Judæorum in Christianos maxima est, quod ab ipsis mortuum calumntiantur soli. IV, 1578. Qui dolosas calumnias facere quærunt, prius implentur, quam quos implicare contendunt. IV, 684. Calumniæ græca. I, 948.

Calumniatores verba omnia auccipiantur. IV, 634. Calumniator, diabolus. IV, 903.

Calix miraculum. VII, 713. Calix cur viva dicitur. VII, 713. Calix oleo perfusa non iervescit. VII, 713, 719.

Camænu dea canere docet. VII, 122.

Canillam Diana doluit. VII, 86.

M. Canillus quam ingratis sensit Romam, de qua optime meritus erat. VII, 63. Romam quam senserat ingratis, a Galli tamen iterum liberavit. VII, 117.

Caminus diem iudicii significat. IV, 1362. Caminus, lingua adulatoris. IV, 860.

Campestris quid sunt et unde dicta. VII, 426; X, 407. Campestrati quinam dicantur. VII, 426; X, 503.

Cancellos vel cancellum. VIII, 534. Intra cancellos collocari, honoris nota. II, 432.

Cancer nullis medicamentis sanabilis. VII, 763. Canceri curatio miraculosa. VII, 763.

Candelabrum quis sit. V, 1479.

Candidianus presbyter. VI, 610.

Candidus episcopus. II, 759, 780.

Candidus villa-regiensi ex Donatista episcopo apud Catholicos episcopus. IX, 475.

Candorius episcopus. II, 739, 780.

Canes non semper in malo accipiendi sunt. II, 634. Canes Christi vigilant et latrant, et pro domo et pro Domino, et pro grege et pro pastore. II, 634. Canes, qui non pro veritate sed pro consuetudine latrant. IV, 175. Canis pro extremo vel hominum vel pecorum. III, 507. Et pro hoc quod est contemptibile. III, 805. Canes hæretici. IV, 1023. Canibus comparati maledicti. II, 271. Canis dominum suum jam suis hominibus oblitum recognoscens. I, 1087.

Canere in jubilatione, est intelligere verbis explicari non posse quod canitur corde. IV, 283. Hoc est bene canere Deo, cantare in jubilatione. IV, 283. Vide, Cantare.

Canne urbs seu vicus Apuliz. VII, 100. Not. d. cannone prælium quam creutum, et Romanis infastum. VII, 100.

Canon Ecclesiasticus. IX, 489. Canon librorum veteris et novi Testamenti. III, 41.

Cantare et psallere quo differunt? IV, 814, 1173, 1300. Curandum ut intelligamus quo cantamus. IV, 157. Cantare scienter naturæ hominis divinz voluntate concessum est. IV, 157. Nemo Deo cantat digna, nisi qui ab illo accepit, quod cantare possit. IV, 323. Qui desiderat, etsi lingua taceat, cantat corde. IV, 1101. Cantantes Deo, timeamus ne non bene cantemus. IV, 385. Cantandum Deo et orbis et moribus. V, 211. Cantandum corde, non carne. IV, 774. Cantandum ore et corde. V, 1024. Cantamus voce, ut nos excitemus; corde cantamus, ut Deo placeamus. IV, 1917. Cantatio laborum tuorum exigitur de corde tuo. IV, 565. Caritate cantatur canticum novum. V, 207. Caritatem qui non habet, portare psalterium potest, cantare non potest. IV, 1866. Cantare amantium negotium. V, 207. Cantor amantis est, vox huius cantoris, fervor sancti desiderii. V, 1472. Non valde attendas ad vocem cantantis, sed ad mores operantis. IV, 1950. Cantat Deo, qui vivit Deo; psallit homini eus, qui operatur in gloriam ejus. IV, 814. Non poteritis probare, quam vera cauetis, nisi cooperitis facere quod cantatis. IV, 1004. Cantantes in decachordo quinam sint. V, 81. Cantatio ipsa confessio est, confessio peccatorum tuorum, et virtutis Dei. IV, 808.

Canticum et psalmus quid differat? IV, 78, 813. Canticum vetus et novum. V, 81, canticum novum. VI, 673. Canticum novum cantare. V, 200, 800. Canticum vetus cantat cuius ditas carnis; novum cantat caritas Dei. IV, 1237. Canticum novum nihil aliud est quam laus Dei. II, 337. Est i, sa dilectio. IV, 1237. Canticum novum gratia est, boniis novi, et Testamenti novi. IV, 265, 1866, 1949. Canticum Jerusalem, lingua nostra; canticum dilectionis huius seculi, lingua barbara est, lingua aliena quam in captivitate didicimus. IV, 1771. Canticum novum, canticum pacis, canticum caritatis. IV, 1949. Canticum Dei, est gaudium sanctum. IV, 1917. Cantica divina, deliciae spiritus nostri. IV, 1884. Canticum novum, mandatum novum. V, 1471. Canticum nostrum cui moribus tanquam saltatione oportet consonare. V, 1416. Canticum cum cithara significat sermonem cum opere bono conjunctum. IV, 1174. Canticum quod uenio cantat praeter virgines. VI, 410. Canticum novum ad novum hominem pertinet, vetus ad veterem. IV, 433, 807. Canticum nullum aliud docet nos Deus, nisi fidei, spei et caritatis. IV, 1171. In canticis passionis Christus quasi praecentor, martyres vero quasi succentores. IV, 1109. Canticum divitum et pauperum de canticis sion quale? IV, 1768.

Canticum Moysis exponitur. V, 1634. Cantica graduum sunt quindecim, quia totidem fuerunt templi gradus. IV, 1900. Canticum graduum mystice quid. IV, 1596, 1639, 1667. Cantica canticorum, sancta cantica amatoria, etc. V, 269. Aenigmata. V, 269. Canticum canticorum amores sanctos Christi et Ecclesiae commendat. III, 925. Difficillimum est ad intelligendum. III, 925. Ostendit quantum appetenda, quantique pendenda divina caritas. III, 925. Narratio in Canticis canticorum genere locutionis figuratarum rerum est. III, 572. Canticum amatorium Manichaeorum. VIII, 507.

Cantus est sonus speciosus. I, 845. Ejus melodiae utilitas magna. I, 800. Utilis est ad movendum pie animum. II, 221. Cantus psalmodum in Ecclesia. IV, 157. Cantus ecclesiasticus instituitur Mediolani a sancto Ambrosio. I, 768. Fo mirum in modum afficitur Augustinus. I, 768. Delictatio carnis etiam in divino cantu cavenda. I, 799. Peccatur cum cantus amplius delectat quam res. I, 799. Cantus gravitate furentium adolescentium petulantia sopita. X, 797.

Cantionum vanarum periculosus delectatio. V, 79. Ad cantiones vanas, quam ad salutaria monita audienda, major bonorum propensio. V, 79. Cantica profana et saltationes pulsa de ecclesia ubi seculus est. Cyprianus. V, 1415. Cantantes turpia reprehenduntur. IV, 157. Cantat ihs in nobis cujus gratia cantamus. II, 558. Cantandi in ecclesia tempus, utilitas, sanctitas. II, 221. Cantant Donatistae psalmos humano ingenio compositos, miscentque ebrietates. II, 120, 220.

Capitulum caput civitatum Galilaeae. III, 1106.

Capilli cum secantur non sentimus, quare. I, 1171. Capillus nudare feminas nec maritatus decet. II, 1060. Capilli temporaliu rerum superbia significant. IV, 603. Iude tergendis pedes Domini. IV, 603, 1820.

Capitolium rex Tarquinius fabricavit. VII, 87. Capitolium Jovi dicatum fuit. VII, 119. Capitolium Jovi cedere voluerunt, Mars, Terminus, et Juventas. VII, 150. Capitolii incendium. VII, 72. Capitolio pepercunt Galli, non vero syllae. VII, 109.

Capitolinus la; is, Jovis simulacrum in Capitolio lapideum. VII, 77. Not. c. Capitolinus collis, auseris vigilantia servatus. VII, 70, 81.

Capraria insula. II, 189.

Caprae nomine Ecclesia de Gentibus significatur. IV, 1362. Capreae. IX, 255.

Captivitas justorum, religioni Christianae probro esse non debet. VII, 50. Captivitatem religionis causa sponte tolerandam etiam pagani noverunt. VII, 28. Sunt in Scripturis sanctis, captivitas religionis causa, magna solatia. VII, 28. Captivitas ad probationem vel emendationem a Deo permittitur. VII, 37. Captivitas Marci Attilii Reguli. VII, 28. Captivitas feminarum castorum et sanctarum multum dolenda: qui eas non deserat Deus. II, 426.

Captivitas nostra prima. IV, 891. Totus mundus sub captivitate. V, 179. Captivitas nostra demonstratur. IV, 1765. Captivitas nostra in quo consistat. IV, 1765. Captivitas est peregrinatio nostra. IV, 1917. Totum mundum velut massam infidelium diabolus possidebat. V, 890. Captivitas hominis ex peccato. V, 188. Captivitas hominis injusta non est, qui deseruit Imperatorem Deum, et divertit ad desertorem diabolum. IV, 990. Captivitas de qua per Christum liberamur. V, 179. Captivitas nostrae instrumenta Redemptor noster sanguine suo delevit. V, 890. Captivi facti sumus, quia venundati sumus sub peccato: vendere nos potuimus, redimere non possumus; vendimus nos consensione peccati, redimimur in fide iustitiae, dato pro nobis sanguine innocenti. IV, 1231, 1038. Confiteri te esse in captivitate, ut dignus sis liberari. IV, 1071. Captivatores nostri diabo-

lus et angeli ejus. IV, 1765.

Captivitas Judaeorum figura est captivitatis nostrae. IV, 772, 876, 1638, 1765. Captivitas felix per quam homines ad bonum capiuntur. IV, 830. Captivare captivitatem quid. IV, 830.

Caput circuitus impiorum superbia. IV, 1810. Caput erigere, levitatis et superbiae signum. IV, 401. Caput ita draconum qui sint. IV, 957. Caput vituli quem Moyses misit in ignem, corpus erat impiorum. IV, 758. Caput insultantium Christo quare nutabat. IV, 1339. Capita inimicorum suorum Christus quomodo conquassabit? IV, 831. Caput ojeriebant Africani in luctu, Judaei nudabant. III, 690.

Caput omnium justorum et Angelorum Christus. IV, 385. Caput bonorum Christus, caput malorum diabolus. IV, 1807. Caput nostrum quomodo Christus, et corpus Ecclesia. IV, 1803. Caput dici non potest, ubi corpus nullum est, cui sit caput. IV, 1803. Capitis excellentia ad caetera membra. IV, 217. Caput connexionem caritatis adheret corpori suo. IV, 251. Caput ubi est, ibi caetera esse membra proverbium est. IV, 225. Caput et cor us quomodo unum sunt. IV, 251. In capite membrorum vox agnoscenda. IV, 1295.

Carbo Cneus Papyrius Marianas partes sequutus, a Sylla victus, a Pompeio interfectus. VII, 69. Not. d. Carbonis Cneii Papyri crudelitas. VII, 107. Carbores multi fuere ex gente Papyria. VII, 69. Not. d.

Carbores sunt incorruptibiles. VII, 715, 719. Ideo limitibus substernuntur. VII, 719. Carbores ignis congerere super caput alterius quid sit. III, 75. Carbores ignis a Jud. Aq. ost. Rom. 12. non indignationem Dei, sed ignem iustitiae significant. IV, 1018. Carbores dicuntur, qui se convertunt ad Dominum, quia de mortuis reviviscunt. IV, 1601.

Carbunculus lucet in tenebris. III, 47.

Carcedonius. II, 250, 251, 252.

Carcerem merita faciunt. IV, 1842. Unum habitaculum alteri facit domum libertas, alteri carcerem servitus. IV, 1842. Carcer latus est homini gaudenti, et pratum tristi angustum est. IV, 1844. Carcer mundus iste. IV, 1845. Carcer, corpus dicitur a quibusdam. IV, 1845. Et caro propter corruptelam. IV, 1845.

Carchabia. IX, 507, 528, 530.

Cardea, dea praefecta cardini ostii. VII, 119.

Cardines astrologici. VII, 145.

Carere. Non est in carendo difficultas, nisi cum est in habendo cuius ditas. III, 70.

Caritas quid sit. V, 145; VI, 25. Caritas virtus est, qua id quod diligendum est, diligitur. II, 759. Caritatem donum Dei esse negat Pelagiani. X, 1292. Caritatem inter gratiae adiutoria nominare cur noluit Pelagiani. X, 1296. Pelagianorum tenebrae, cum scientiam Legis ex Deo, caritatem vero ex nobis esse volunt. X, 903. Possent habere fidem vel caritatem, naturae est hominum; habere autem, gratiae fidei. X, 968. Caritas non ex libero arbitrio, sed ex dono Dei. X, 302, 303. Caritas non per vires nostras, id est humanas, diffunditur in cordibus nostris. II, 900.

Caritas est donum Dei. II, 578, 585; V, 210, 577, 620, 715, 795, 1223, 1241, 1462; X, 237, 210, 290, 904, 905. Caritas donum majus gratia. X, 903. Caritate nullum Dei donum excellenti. VIII, 884, 885. Caritate minus est quidquid tibi Deus dederit. V, 795. Caritas qua recepta implentur, non ex nobis est, sed ex Deo. X, 903. Caritas tota ex Deo. X, 586. Caritas et scientia ex Deo. X, 905. Si scientia Legis ex Deo, multo magis caritas. X, 1112. Caritas et vita aeterna munus hereditatis filiorum promissionis. III, 586. Caritatem a nobis habere non possumus, sed a Deo per Spiritum sanctum. X, 1103. Caritas donum est Spiritus. III, 2067. Caritas cordis est dilatatio a Spiritu sancto. V, 925. Effectus est praesentis spiritus sancti. V, 1673. Caritas verius arra, quam lignus dicitur. V, 150. Caritas ut ab illo detur, a quo jubetur, orandum. II, 505, 1016. Caritas fide impetratur. II, 818. Caritas in quantum adest, exercentur bene vivendo; in quantum autem minus est, impetretur petendo. V, 1016.

Caritas nequit esse sine fide. V, 584. Ubi dilectio est, ibi necessario fides et spes. III, 1846. Caritas languescit fide titubante. III, 35. Caritas de corde puro, et de conscientia bona, et fide non ficta quid sit. III, 36. Sine fide, spe et caritate anima nulla sanatur, ut possit Deum videre. I, 878. Post hanc vitam sola caritas. I, 876. Caritas sola semper manet. V, 867. Amor, dilectio. Caritas nullo modo recte esse potest, si ea quae diliguntur, non vera, sed falsa sunt. III, 119. Caritatis via nihil excelsius, et non in illa ambulat, nisi humiles. IV, 1857.

Caritas ab Apostolo commendata. X, 902. Caritas commendatur. III, 1461, 2033; IV, 1949. Caritas quantum bonum. V, 764; maximum omnium bonorum. II, 811. Caritatis laus. II, 834; V, 1555, 1554. Caritas est Deus ipse. II, 818. Uaque adeo caritas est donum Dei, ut Deus

rocur. V, 832. In caritate tria quedam, velut vestigiū Trinitatis. VIII, 857, 858, 860. Tria hæc considerantur. VIII, 861, 862. Per mediatorē Deo reconciliati, hæreamus uni, trauimur uno, permaneamus unum. VIII, 893, 896.

Caritas est magna et vera virtus. II, 737; V, 1397. Virtus animæ. IV, 1535. Virtus civitatis Dei. IV, 541. Caritas vera Christianorum, quæ. IV, 1816. Caritas major est fide et sp̄e, quia a veniente objecto hæc cessant, illa vero crescit. IV, 1171. Caritas in omnibus et super omnia habenda. I, 1310. Quorumnam in cordibus diffunditur. X, 297. Caritas nova et æterna. IV, 1919. Caritas gratia est novi Testamenti. III, 755. Caritas vita cordis est. II, 564. Caritas, magna via est, magnum miraculum habet. IV, 1837. Mandatum est novum. V, 1236. Præceptum breve et apertum. VI, 669. Verbum consummatum et brevium. II, 834; VI, 670. Caritas finis omnium præcepti. VI, 298. Præcepti illis, non quo consumuntur, sed quo perficiuntur præcepta. IV, 261.

Caritas supereminētissimum locum in Scripturis obtinet. IV, 1252. Ad caritatem pertinent quæ scripsit Moyses. I, 840. Centus utriusque Testamenti de præceptis caritatis. I, 1310, 1317. *Vide* Amor Dei et proximi. Caritas est latitudo mandati. III, 2058. In caritate latitudo est, in odio angustia. IV, 1736. Caritas latitudo, longitudo, sublimitas, et profundum. II, 564, 563, 611. In cruce Christi figuratur. II, 563, 612. Qui cognovit quæ sit latitudo et longitudo et altitudo et profundum, et supereminentem scientiæ caritatem Christi, vidit et Christum; vidit et patrem, ex Ambr. II, 604. Caritas latitudinem facit, unde Deus in nobis deambulat. V, 889. Caritas præceptum continet physicam, logicam, ethicam, et reipublicæ salutem. II, 524.

Caritatis duo præcepta semper cogitanda, semper meditanda, etc. III, 1531. Duo præcepta caritatis significata per bildum quod Jesus mansit in sanaria et Galilee. III, 1522, 1523. Caritatis pedes duo. IV, 313. Caritatis præcepta duo in omnibus Scripturæ sermonibus reperit Augustinus. II, 223.

Caritas dicitur amor Dei et proximi. IV, 260. Caritate et Deum diligimus, et invicem diligimus. III, 1832. Caritas est nexus, quo homines invicem sibi et Deo connectuntur. III, 878. Deus et proximus una caritate diliguntur, etsi non sunt unum qui diliguntur. V, 1225. Bipario numero in Scripturis, bipertita caritas commendatur. III, 1531. Caritas est motus animi ad fruendum Deo propter ipsum, et se atque proximo propter Deum. III, 72. Caritas est amor Dei, et proximi, sui que ipsius secundum Deum. VII, 410. Caritas alia divina, alia humana. V, 1529.

Caritate Deus colitur. II, 737. Caritas gluten quo anima agglutinatur post Deum. IV, 758. Amandus Deus ita, ut si fieri potest, non ipsos obliviscamur. V, 779. Amare Deum gratis, non sibi extra illum ponere mercedem quam expectet ex illo. V, 568. si amas, gratis amia: si vere amas, ipse sit merces quem amas. V, 905. Hoc est Deum gratis amare, de Deo Deum sperare, de Deo prosperare impleri, de ipso satiare. V, 1469. Omnia quisque faciat cum caritate, non expectans retributionem temporalem, sed faciem Dei. V, 863. si promissis quibuslibet bonis, tantum faciem Dei negaudam audiens expavisti, gratis anasti. V, 906. Craus Deum diligere invenitur Job, eum amans non quia aliquid dedit, sed quia se ipsum non abstulit. V, 569. Deus bono nostro diligitur, non bono suo. IV, 1952. Non minus deus habebit divinitatem; si homo in illum non habeat caritatem. IV, 1952. Caritas Dei in nos major, quam nostra in Deum. IV, 1555. Deus est abundantia nostra per caritatem. IV, 1628. Deus sedet in eo, qui habet caritatem, tanquam in celo. IV, 1931. Non est vera Dei caritas in eo qui ingratu est spiritui sancto. IV, 903. Caritate et humilitate Deo nunc propinquamus. V, 142.

Caritate Christo coharemus, non timore pœnæ. II, 505. Nemo ad Christum pervenit, nisi per caritatem. IV, 149. Caritas Christi in unitate ep̄s. II, 229. Caritas clamat ad Christum de nobis, caritas clamat de Christo pro nobis. IV, 1817. si per caritatem nobiscum Christus est in terra, per eandem cum eo in celo sumus: Christus deorsum est compassione caritatis, nos sursum sumus spe caritatis. IV, 1630. Dominus ascenditur, superior esset cælis et inde mitteret caritatem. IV, 1544. In via caritatis qua ratione Christus ambulavit. III, 1985.

Caritas capaces reddit ad capiēda divina. V, 703. Caritas reipublice divinæ nos adsciscit. II, 533. Caritas divina anorem dicitum meretricis non compatitur. V, 1534.

Caritate fideles in eo incommutabili unum sunt. X, 109. Quomodo christus vult omnes in se unum esse. VI, 712. Caritas unitatis vinculum fortissimum. VI, 137. Caritas de nullis cordibus hominum facit eor unum. III, 1538. Caritas fervor ex multis unum confiat. III, 2036. Caritatem qui non habent, non habitant in unum. IV, 1736. Caritatis fraternæ commendatio. III, 2014.

Caritas est nota discipulorum Christi. III, 1809. Cur hac

fere solam Joannes apostolus commendat. III, 2037. Caritas Pauli et Stephanii commendatur. III, 2014.

Caritatem non habent, qui ab Ecclesie catholice communiōne præcisi sunt, aut non d ligunt unitatem. IX, 148, 149. Caritas nisi in unitate Ecclesie non potest custodiri. IX, 512. Non habetur extra Ecclesiam. V, 1225. Caritas laudat Dominum, discordia blasphemat Dominum. IV, 1930. Caritatis fons spiritus sanctus, principium unitatis in Deo. III, 1684. Caritas coniugem facit, coniuges complectitur unitatem, unitas servat caritatem, caritas pervenit ad claritatem. IV, 259. Nulla est caritas Christiani, a quo non custoditur unitas Christi. V, 1422. Mater caritas quomodo sciendi unitatem docet. III, 1434. Qui caritatem habet, securus est: nemo illum movet de Ecclesia catholica, et si toris incipiat illam habere, intronititur, quomodo ramus olivæ a columba. IV, 176. Caritas, vita; discussio, mors. VI, 713. Fraternali caritatem oppugnare, est peccatum in Spiritum sanctum. III, 1267. Dissensiones aliquando aut a caritate nascuntur, aut caritatem probant. II, 957. Aliorum tribulatio communis est, quibus probatio, sp̄es, dilectio, spiritusque communis est. II, 303. Caritas in commune magis quam in privato consulti. II, 564. Quisque etiam ipse habet, cum amat in altero, quod ipse non habet. III, 1812. Qui per aliquam necessitatem non potest implere quod jubet Deus, anet illum qui implet, et in illo implet. IV, 1627. Caritati nihil adversus invidentia. VI, 313. Caritatem quoniam habere non possunt. IV, 1343, 1344. Caritas est in eo qui non sua querit in hac vita. IV, 1629. Caritatis societatem duo Cherubim commendant. III, 634. Qui habent caritatem, portant invicem onera sua; qui non habent, graves sunt sibi. IV, 1608. Quanto maior caritas, tanto maiores lagæ de peccatis alienis. IV, 1269. Non est socius iniquitatis, qui impios ex caritate diligit, iis benefacit, pro iis intercedit. II, 654, 655, 658. Gratior est Deo pro fratre de peccato, ubi sacrificium caritatis offertur. II, 87. Caritas sola exstinguit delicta. III, 1982.

Caritatis unitas præponeuda est terrenæ commodo hereditatis. V, 1577. Fideles de requie fratrum suorum lactantur, etiam in propriis anxietatibus. II, 535. Omnis qui peccat, adversus caritatem facit: unde qui in uno offendit, factus est reus omnium. II, 739. qui clades hostiles non fugit ne deserat ministerium Christi plebi necessarium, majorem caritatis invenit fructum, quam qui propter se ipsum kygiens, atque comrehensus non negat Christum, suscipitque martyrium. II, 1018.

Caritas duplex severitatis et mansuetudinis. IX, 81. Ignoscendum est et vindicandum ex caritate. II, 600. Sicut parata est severitas peccata que invenerit vindicare, ita non vult caritas quod vindicet invenire. II, 958. Caritas sevens. IV, 1755. Caritas cedit, blanditur iniquitas. III, 2033. Caritas sedit iure columbino, non corvino. III, 2033. Caritas quo usque irasci potest. IV, 1575. Aliquando amaris molesta esse non timeat. V, 539. Caritas intus non intermittitur, caritatis officia pro tempore exhibeantur. III, 2057.

Caritatis officia. VI, 328. Caritas non sic impenditur, ut pecunia. II, 869. Caritas exactor dulcis. III, 2045. Caritas semper debetur, et sola, etiam reddita, detinet semper debitorem. II, 869; V, 800. Caritas nos semper debitores tenet, quia illa una est que etsi quotidie redditur, semper debetur. IV, 307, 593. Caritas cum impenditur, non deficit. VIII, 272. Crescit cum erogatur. IV, 1922. Caritatem erogat, qui misericordiam facit. IV, 1922. Dilectio Dei sit gratuita, proximi benefica. V, 571. Dilicite invenitur, qui non abeat unde præstet alteri. V, 571. Caritas semper habet unde det. IV, 371. Caritas dimittit, caritas dat. IV, 1861. Caritas non permittit te non præstare quidquid potes, etiam inimicis. IV, 200. Proximo quid quisque præstare debeat. V, 571. Caritas circa qua debeat occupari. V, 1599. Caritas proximi in hoc comprehenditur, *Quod tibi fieri non vis, etc.* IV, 281. Itac sententia, omnia flagitia et facinora exstinguit. III, 74. Caritas Dei in tribus consistit, caritas proximi in septem. IV, 281.

Caritatis ordo. VII, 645. Caritatem ordinare. V, 605. Non ordine amandi, sed ordine subveniendi, infraiores fortioribus anteponit. II, 537. Caritas ad inimicos extendi debet. V, 564. Caritas inimicis cauta impenditur, amicis socura rependitur. II, 869. Caritas non tantum præsentibus, sed et toto orbe dispersos fratres complectitur. III, 2025. Caritatem non solum in fratres, sed etiam in eos qui toris sunt, exhibere debemus. IV, 229. Caritatis opus in futuræ sæculo. II, 563.

Caritas qui se diligunt homines malæ conscientie. V, 562. Caritatem quā vocant habent inter se etiam latrones. VIII, 225. Caritas humana alia licita, alia illicita. V, 1529, 1530. Caritas humana licita. V, 1529, 1530. Caritas ad inimicos extendi debet. V, 564. Caritas inimicis cauta impenditur, amicis secura reipenditur. II, 868. Caritas non tantum præsentibus,

seel et toto orbe dispersis fratres comploctitur. III, 2018. Caritatem non solum in fratres, sed etiam in eos qui foris sunt, exhibere debemus. IV, 239. Caritatis opus in futuro saeculo. II, 505.

Caritas radix omnium bonorum. X, 570, 574. Sicut maiorum omnium radix cupiditas. IV, 1154. Ex caritate lamquam ex capite exoriuntur caetera bona. III, 1852. Non fructus est bonus, qui de caritatis radice non surgit. X, 217. Caritatem tolle, non est quo te moves ad bonum opus; aut si moves, ut servus moves. V, 569. Sine caritate nihil est homo, quicquid aliud habuerit. III, 1439. Caritas sola bene operatur. V, 904. Sola bene utitur donis Dei. VI, 157. Caritate amas quicquid bene amas. V, 160. Quod fit sine caritate, nullo modo fit bene. X, 905. Ubi caritas non est, non potest esse iustitia. III, 1236. Omnia bona opera unum est opus caritatis. IV, 1148. Cum vere fit opus Legis, caritate fit, non timore. III, 735. Lex non impletur sine caritate. V, 267, 636, 1241. Caritatis latitudine opus est, ne pereat quicquid boni facis. V, 904. Nihil boni fieri, nisi esset caritas; et cum adest caritas, non potest bonum non fieri. X, 574. Caritate quid pretiosius, quid luminosius, quid firmitus, quid utilius? V, 764. Ubi caritas est, quid possit deesse? Ubi autem non est, quid est quod possit prosedde? III, 1141, 1151, 1815. Cum caritate omnia habentur; sine illa nihil prodest, quicquid haberi potest. III, 1616; IV, 1627. Caritatem adde, prosunt omnia: detrabe caritatem, nihil prosunt caetera. V, 44, 562, 575, 761, 785. Sine caritate omnia bona nihil prosunt. II, 220, 755. Nihil prosunt quaecumque sancta poterint haberi. IX, 185. Nec veritas, nec sacramenta, scientia, prophetia, aut alia. IX, 512, 514, 601. Omnia inuicem habet, qui unum illud quo uniuersa utatur, non habet. V, 550. Caritas si desit, frustra habentur caetera; si adsit, recte habentur omnia. III, 1462. Caritatem non habenti caetera dona auferuntur. IV, 1905. Carita em aufer a corde, solum superat mendacium. V, 1645. Caritate sola distinguuntur boni a malis: caetera habent communia. V, 585. Nisi caritatis delectatione vincitur delectatio peccati, inuicta seruitutis necessitas. X, 1121.

Caritas aq̄ ellatur bona voluntas. VII, 410. Caritas de te operatur, quando agis volens. V, 795. Caritas facit ut illi tantum boni utatur qui modicum dedit, quantum illi qui multum. IV, 1627. Caritas occidit quod sumus, ut sinus quod non eramus. IV, 1025. Caritas vincit carnis concupiscentias. III, 2061, 2062. Retr. Servi eramus cupiditatis; liberi serui efficiuntur caritatis. III, 1696. Caritas non privata excellentia laetatur, unde et non inflatur. III, 457. Caritas seculanda, ut vitetur inflatio. V, 785, 1565. superflua sollicitudo, ne ubi fervet caritas, desit humilitas. VI, 427. Caritas instanter petenda, ut caeterae delectationes contemnantur, et quaelibet passionem preferantur. IV, 1548. Caritatis vulnere qui non fuerit vulneratus, ad veram sanitatem pervenire non potest. IV, 509.

Caritatis lex, libertatis lex est. II, 710. Caritatis consilio facienda sunt multa, non iussa praecipit legibus. VI, 459. Caritatis lex cum lege veteri comparatur. IV, 1698. Caritas sarcina levis. IV, 825; X, 280. Sarcina passionum infinita; gravis, caritati levis. X, 901. Levis fuit Petro quando passus est pro Christo, non quando cum negavit. X, 901. Caritate fluit praecipua levia. V, 581. Non nisi caritati sunt praecipua facilia. III, 632. Caritatis praecipit homo sine fructu admoneretur ut quaereret Dei donum, nisi prius acciperet aliquid dilectionis. X, 905. Poena ex caritate coronam pertinetur. IV, 1814. Caritati quanto sunt iutura meliora, tanto sunt infirmitati violentiora praesentia. II, 595. Ut cupiditas nihil sine angustia, ita nihil cum angustia caritas tenet. III, 1548. Caritatis sarcinae suscipienda, pro sarcinis cui tollatis. V, 807.

Caritatis vis. IV, 311. Persecutionibus sola caritate resistitur. IV, 124. Caritas omnibus questionibus difficilibus tortor. V, 1612. Caritas sic violentissima est ad salvandum, quomodo mors ad auferendum violentissima. IV, 511. Cur non committatur fortitudo caritatis. IV, 1028. Caritas transfert de morte ad vitam. III, 2017. Caritas mortem evangelicam efficit in nobis, ait Paulinus. II, 349. Pro caritate patientia debemus etiam mundi odia sustinere. III, 1855.

Caritas mittit foras timorem, sed servilem. II, 860. Quomodo. IV, 1680. Caritas timorem alium pellit, alium introducit. V, 853. Timore casto peccare timet caritas, etiam si sequatur impunitas; quia nec impunitatem iudicat secutura, quando amore iustitiae peccatum ipsum deputat poenam. IV, 1576. Timor id agit, ne facias; caritas, ut nolis facere, etiam si impune possis admittere. V, 882, 885. Caritas de timore zelanda. VI, 516. Pietas timore inchoatur, caritate perficitur. III, 156. Caritatis perfectus signum, inuincibilis timor; signum perfectionis eius, nullus timor. VI, 25. Caritas tunc perfecta erit, cum poenalis timor omnino abcesserit. X, 304. Caritas perfecta nec cupidita-

tem saeculi conquistur, nec timorem. VI, 500. Caritate non agi non timore, unde quis dignoscat. V, 795. Virtus Testamentum ad timorem pertinet, novum ad caritatem. III, 2074.

Caritati subservit scientia. II, 223, 757. Fidelis, spei, et caritati omnis scientia et prophetia militat. III, 35. Quicquid salubriter concipitur mente, vel ore profertur, vel de qualibet pagina divina excelsuratur, non habet finem nisi caritatem. IV, 1815, 1816. In nullis scripturis aliud requiritis, nemo vobis aliud praecipit: quicquid obscurum est in scripturis, haec ibi occulta est; quicquid ibi planum est, haec ibi aperta est. IV, 1816. Caritas ad intelligentiam veritatis ducit. III, 1876, 1877. Caritas facit ut intelligere divina possimus. I, 1524. Caritatem scientiae plenitudo consequatur necessario est. IV, 1022. Caritatem qui tenet in moribus, ille tenet et quod patet et quod latet in divinis sermonibus. V, 1551. Caritate doctrina scripturarum tota possidetur. V, 1831.

Caritatis dulcedo. IV, 1720. Caritas sine gaudio talis esse non potest. IV, 974. Caritas amatur, nec tamen sentitur. V, 160. Sine caritate nulla est pax. IV, 1685. Caritas latum mandatum, quo pax redintegratur. V, 1588. Caritatem non libet, nisi quod licet. X, 256. Caritatem qui habet, conscientiam suam attendat, et ibi videt Deum. IV, 1951.

Caritas et cupiditas in homine. V, 562. Emergunt homines pondere et terrenis affectibus, et emergunt caritatis sublevatione et spiritu sanctitatis. I, 847. Ipsi qui fracta praevalet caritatis, possunt tamen aliquid habere purgandum. IX, 125. Homo tanto plenior iniquitatis, quanto inerior caritatis. II, 740. Qui noluerit servire caritati, necesse est ut serviat iniquitati. IV, 163. Caritas si defuerit, iniquitas erit. IX, 601. Quanto magis regnat in quocumque Dei caritas, tanto minus et deminuat iniquitatis. IV, 1582. Regnat carnalis cupiditas, ubi non est Dei caritas. VI, 287. Caritas carnalis sperantium carnalem felicitatem in futuro saeculo. V, 31. Caritatis venenum non est spes adipiscendorum aut retinendorum temporalium. VI, 25. Anima amans terrenam, vel etiam se ipsam, tantum deficit, quanto id quod amat, minus est quam Deus. V, 779. Ex abundantia iniquitatis fit torpor caritatis. IV, 455. Caritas si nata est, labendo crescit, crescendo perficitur, per eam permanet. V, 858. Caritas quanto maior est, tanto melior in quo est. VI, 286.

Caritas semper hic augeri potest. II, 739. Qualem caritatis mensuram Christus nobis indicavit. IV, 661. Caritas quomodo nutriatur. V, 966; VI, 25. Caritas nutrimento est immitatio cupiditatis, perfectis nulla cupiditas. VI, 25. Caritate crescente minuitur cupiditas, donec veniat hic ad tantam magnitudinem qua maior esse non possit. VI, 288. Caritas inchoata, inchoata iustitia est; caritas protracta, protracta iustitia est; caritas per eam, perfecta iustitia est. X, 290, 295. Caritatis si quid minus est, ex vicio est. X, 290. Caritas tunc maxima est in hac vita, quando pro illa ipsa, contemnitur vita. X, 290.

Caritatis fons summum bonum. V, 459. Caritas facit civem Jerusalem. IV, 775. sancti non sunt, nisi qui habuerint caritatem. V, 44. Caritate matre parturiti et parti sunt filii caelestis Jerusalem. IV, 1925. Qui in caritate compaginatus est lapidibus visis, ad donum Dei pertinet. IV, 1721. cum animae Deum intelligere contingeret, caritati non solum nihil detraheretur, sed addetur etiam plurimum. I, 876. Tunc illa erit plenissima. I, 895. Caritas an habet quo crescat, cum de mortali excesserit vita. X, 290. Vide Dilectio. Abundantia caritatis Dei facit ut beati cadere non possint. X, 935.

Caritas cur aquae comparetur. IV, 1353. Caritas per superiora caeli designatur. IV, 1542. Caritatis symbolum coccinum. III, 734. Tabernaculum decem aulcorum. III, 654. Vide Praeceptum, Scriptura, lex. Caritas est fructus qui super Libanum extollitur. IV, 912. Caritas lex civitatis Dei. IV, 1261. Caritas lux est. II, 561; III, 1598. Margarita Evangelii pretiosa. VI, 670. Caritas quasi navis. IV, 1690. Caritas est oleum. III, 1453; V, 575. panis. III, 1542. radix nostra. IV, 567, 607. Caritas sapientia Dei est. II, 587. Tunica Christi desuper texta. IV, 178. Christi vestimenta sunt sancti eius, tota Ecclesia eius. IV, 507. Tunica vero desuper texta, caritas. IV, 176; V, 149. Caritas vestis nuptialis. V, 565; IX, 669. Fides, spes, caritas in pisce, ovo et pane in Evangelio Lucae significatur. II, 500. Caritas Ecclesiae figurata in Rebecca. V, 44; Caritatis sicut geminae. IV, 825, 1791, 1952. Caritas quo pretio comparanda. V, 214. Caritas gratis constat. III, 2034.

Caritas ea dicenda, quae non est vilitas. V, 1327.

Caro. De origine carnis error Manichaeorum. V, 180. Carnis opificum non Duo bono et vero, sed malignis angelis tribuunt Priscillianistae. VIII, 44. Carnis alium auctorem, alium spiritum putant Manichaei. VI, 709. Carnem compe-

dem et arcerem putant. VI, 710. Carnem non pertinere ad hominem, error. V, 1191. Caro animata et sentiens unde et quomodo nascitur. III, 401. Carnis artifex Deus, contra Manichæos. VIII, 392, 393, 394, 395. Caro a Deo creata non est malum. V, 852. Sed parvum bonum. V, 853. Per carnem nos benedixit Dominus. V, 58. Carnis non natura mala est, sed vitium. X, 1529. Carnis substantiam vel naturam malum non esse ostendit Christi incarnatio. VII, 301. Carnis et spiritus coinquinatio. V, 268.

Caro peccati est quæ per concupiscentiam nascitur. X, 1237. Caro peccati omnium est quæ de commixtione nascuntur. X, 421, 1384, 1403, 1404, 1406. Cur mortalis carnis assumptio peccatum dicitur. III, 2072. Caro Christi solius non caro peccati. V, 823. Cæterorum autem hominum a Christo, non est nisi caro peccati. X, 1220, 1580. Omnis caro præter Christi carnem ex Deo, ex carne et ex peccato. X, 678. Caro peccati et similitudo carnis peccati, quid differant. V, 1114. In carne peccati mors et peccatum, in similitudine carnis peccati mors sine peccato. V, 814.

Caro concupiscens adversus spiritum quid. III, 416. Manichæi aliam animam admittēbant, quæ cum carne concupisceret adversus spiritum. III, 1330. An caro dolet et concupiscit sine anima. VII, 421. Caro quomodo siue anima concupiscit? III, 417. Carnis et spiritus quasi quoddam conjugium. VI, 710. Carnem concupiscere est animam carnaliter concupiscere. X, 843. Carnis inobedientia peccatum habitans in membris nostris. X, 172. Caro tanto minus animæ subditur, quanto magis adversus spiritum concupiscit. VII, 629. Caro nunc onerosa, quia indiga, infirma, mortalis, corruptibilis. V, 1239.

Carnis discordia et spiritus non ex creatore. X, 1552. Non diaboli accedente concubitu corporali, sed spiritali Dei gratia recedente, secuta est. X, 864. Carnis adversus spiritum pugna, vitium est, non natura. X, 278. Deformitas est. X, 1335. Ex primi parentis prævaricatione est. X, 4324, 1336. Carnis corruptio ex peccato contracta, non peccatum, sed poena. VII, 406. Carnis concupiscentia adversus spiritum, iusta poena inobedientie primorum parentum. III, 400; X, 417. De damnatione hominis veniens. X, 287. sic est peccatum inobedientie, ut sit poena peccati. X, 175. Carnis fragilitatem, dolorum tormentum, vinculum mortis et laqueos tentationum ex Adam duximus. IV, 1072. Carnis rebellio poena est hominis, rebellio vero hominis non est poena Dei. VII, 424. Caro hominis et pecoris licet materiae convenient, tamen sicut feno, sic et initio suo differrent, si homo non peccasset. X, 1539.

Carnis inobedientia non erat in primis hominibus ante peccatum. X, 172. Caro etiam post peccati remissionem in baptismo, captiva sub lege peccati. X, 433. Caro contraria, etiam ipsa baptizata. X, 276, 280. Quam juste per carnem nos exercent Deus. VI, 362. A molestiis carnis alieni esse non possumus in hac vita. VI, 60. Carnis opera hostes nostri. VI, 354. Carnalia duo opera quibus sancti et prudentes imprudentibus secerantur. V, 346. Eva nostra interior, caro nostra est. IV, 548. Quomodo Adam per Evam diabolo supplantavit, sic per carnem vult nos supplantare. IV, 548. Carnis opera, opera hominis; hominis autem, quæ non Dei. VI, 369. Carnis opera enumerantur. VI, 60.

Caro quomodo domanda. VI, 681, 709. Carnis mortificatio, opus nostrum in hac vita. V, 854. Caro peccati laboribus et molestiis erudienda. X, 183. Carnis delectatio aliquantum et a licitis refrenanda. VI, 711. Servi tu ei qui fecit te, et tibi serviat quod factum est propter te: si contemnis servire tu Deo, nunquam efficies ut tibi caro. IV, 1860. Qui vult ut caro serviat sibi, admonetur ipse servire Deo. V, 715; VI, 362. Caro pugnant contra spiritum, quasi uxor contra maritum. IV, 1860. Caro tua conjux tua, famula tua: quodlibet deputa, opus est ut subicias. IV, 1860. Caro tanquam conjux amanda et castiganda. IV, 1860. Caro propter animam diligenda. I, 623. Caro est famula animæ. IV, 1884, 1883, 1887.

Carnem suam quisque diligit, etiam cum sibi subjecti. VI, 710. Carnis vitium quando resistitur, ipsa amatur, quia ipsa curatur. VI, 361. Carnem suam sancti diligunt et desiderant. VII, 393. Carnem suam non odit homo, qui corpus suum castigat. VIII, 391, 392. Carnem suam nullum animal odit quamlibet abjectissimum. VIII, 391, 392.

Carni spiritus dupliciter consuli. VI, 364. Carnis opera mortificant eos a quibus per continentiam non mortificantur. VI, 365. Operum carnis quamvis indicitis mortificatoribus, non desunt vulnera peccatorum. VI, 357. Etai lex peccati captivum teneat aliquid carnis aliquando, tamen non regnat. X, 433.

Carnis concupiscentia et bonum quando perficiatur. X, 753. Sensus carnis distinguendus a concupiscentia. X, 1532. Carnis affectus. X, 433. Caro agit desideria sua, age et tu tua. V, 820. Carni nihil plus permittas, nisi desideria. V,

820. Per desideria carnis famem scilicet, sitim, etc., quamvis inculpabilia sint, quidam in culpas incidunt. X, 282.

Carnis peccata non contemnenda. V, 511, 512. Et arguuntur qui dicunt Deum ea non curare. V, 511, 512. Carnis peccata diabolo levia facit, cum sint graviora et mortifera. V, 1094. Carnis voluptas, unum ex tribus vitiorum, quibus omnia peccata concluduntur. IV, 115.

Carnem inter et spiritum concordiam fieri petunt baptizati in oratione Dominica. X, 676. Non virtus humana, sed divina gratia inter spiritum et carnem facit concordiam. X, 676. In pugna carnis adversus spiritum auxilio Dei indigemus. VI, 80. Carnis opera ut spiritui nostro notificemus, spiritui Dei agimur. VI, 357. Ne dicas, non possum tenere et portare et frenare carnem meam; adjuvaris ut possis. IV, 437. Caro quos possideat aut a quibus possideatur. V, 1620. Lectulus doloris infirmitas est carnis. IV, 457. Caro si spiritui subjiciatur, pax recta; si vero spiritui dominetur, pax perversa est. IV, 1860. Carnem qui vicerit, diabolum continuo superabit. IV, 1838. Caro per cor mundatur. VII, 303. Per carnem quæ bona opera fiunt? IV, 1000.

Carno servire Deo. V, 915. In carne non esse. V, 847. Et in carne esse, quid? X, 178. In carne esse dicuntur, qui secundum carnem vivunt. X, 235. Qui per Dei gratiam renati sunt, non sunt in carne. X, 178. Fidere in carne. V, 917. Vivere secundum carnem. VII, 404, 405. Ambulare secundum carnem quid sit. V, 846. Secundum carnem vivere, Epicureorum est; secundum animam, Stoicorum. V, 833. Anima secundum Deum, caro secundum animam vivat. V, 833. Secundum carnem vivere malum est. V, 833. In carne sumus, et in carne non sumus, quomodo? IV, 1490. In carne non cadere, magnum est; non autem in ea labi quis potest. IV, 1400. Carnis voluptas inimica est iustitie. X, 726. Carnis et spiritus prudentia. V, 846. Affectus carnales. IV, 200.

Carnalis vita quid sit. III, 466. Carnalis et spiritalis, sanctus quisque in hac vita. V, 836. Caro totus est homo, qui caro corpore, carnalis est animo. V, 299. Carnalis erit anima, si secundum ipsam vivere voluerit. V, 834. Carnalis quis totus, quis ex parte, vel totus spiritalis. V, 836. Carnales in Ecclesia quinam? X, 193. Carnales dupliciter dicuntur. VI, 105. Carnalis christianus est, qui carnalem felicitatem hic habere gaudet, vel talem sperat in futuro. V, 31. Carnales et animales, qui adhuc parvuli sunt in Christo. V, 462; VI, 122. Carnales terra, spirituales coelum. IV, 1748. Omnes carnales spiritalibus inimici sunt. IV, 1603, 1772. Carnales de Ecclesia in sorte sunt Esau. V, 59. Carnales veteris et novi Testamenti per Agar et Cethuram figurati. VII, 512. Carnales inter se dividuntur. VII, 502. Carnalium divisione demones pascentur. VII, 502. Carnales Christiani spiritalibus serviunt, non contra. V, 49. Carnales per ignem judicandi sunt in fine sæculi. VII, 504. Carnales quidam per ignem salvabuntur, quidam in igne damnabuntur. VII, 504. Carnales per noctem, spirituales per diem significantur. IV, 940. Carnalia in regno cælorum non expectanda. V, 488.

Caro nostra fluxiva est. V, 674. Caro nostra fossum. V, 269. Carnis decus ad illud referendum est, a quo decora sunt omnia. I, 626. Caro nostra sitit Deo, quomodo. IV, 751. Caro omnis ad Deum venit, quia Christus ex utero virginali assumpsit carnis primitias. IV, 778. Omnis caro, id est ex omni genere carnis. IV, 776. Caro Christi vehicula quo processit ad nos, vestis, jumentum, templum. V, 676. Caro humana sponsa Christi. III, 1452. Caro Christi crucifixæ data pro sæculi vita. V, 57. Carnem Christi conversum iri in substantiam Dei quidam asseruerunt. V, 57.

Caro Christi et sanguis, cibus et potus. III, 1612. Carnem et sanguinem Christi non satis est in sacramento tantum edere. III, 1621.

Carnibus non vescuntur Aeriani. VIII, 40. Priscillianistæ. V, 801; VIII, 44. Tatiani. VIII, 30. Carnem sic detestandam putant Patriciani, ut quidam eorum illata sibi morte, carne carere voluisse perhibeantur, quare. VIII, 42. Carnibus non vescuntur Manichæi. VIII, 36, 37. Carnibus vescuntur sacerdotes solum apud Manichæos. VIII, 491. Carnibus quomodo vesci audientes suos sinunt Manichæi. VIII, 37. Carnium comestio, cur a Manichæis interdicatur. I, 1361; VIII, 150, 151, 154, 493, 494. Finguntur Manichæorum de origine omnium carnium. VIII, 234, 235, 396. Carnem omnem immundam existimabant Manichæi. VII, 227, 232. Quare. VIII, 233, 234, 235, 256, 320. Quia ratione carnibus vesci volebant Manichæi, eadem a cæteris escis debebant abstinere. VIII, 232, 233, 233. Carnes frugibus immundiores, non est cur doceant Manichæi. VIII, 235, 236. Temperare se a carnibus edendis, quia immunda putantur, coartabilem est. II, 222. Carnium comestio non conquinat, si sine ulla offensione, sine ulla infirma opinione, sine ulla libe-

diue sumantur. I, 1360. Cur quidam cibi carniū veteri Testamento prohibiti. VIII, 151, 152, 233. Quasnam carnes dediderunt Israelitæ in deserto. II, 617. Carnes omnes vescendas a discipulis suis remisse Christum, seculari usū vero indifferentiam ciborum permisisse, mendacium Faustī. VIII, 557. Novum Testamentum in eo quod nullas animalium carnes immundas habeat, non adversatur veteri. VIII, 253. Abstinerē a carnibus bonum est. I, 1358. Carnem non manducare bonum esse, cur Apostolus dixerit. VIII, 149. A carnibus primi patres abstinerunt, non dandandi, sed significandi gratia. VIII, 493. A carnibus cur abstineant Christiani. VIII, 193, 194. Multi ex primis Christianis carnes non edebant, quare. V, 801.

Carnis resurrectionem negant Archontici. VIII, 29. **Casani.** VII, 29; Car, ceras. VIII, 27. **Cerdon.** VIII, 29. **Theracite.** VIII, 38, 39. **Marcus.** VIII, 28. **Severiani.** VIII, 50. **Simon Magnus.** VIII, 25. **Valentius.** VIII, 28. **Carnis resurrectionem aliquatenus cognoverunt Flato, Varro, alique gentiles.** VII, 795. **Frastantius est nosse carnem resurrectionem, et sine fide victuram, quam quidquid de eus natura elici docere poterunt.** X, 532. **Carnis resurrectio adstruitur.** IV, 752. **Caro sanctorum in spe requiescit.** VII, 395. **De carne quid sperandum.** V, 848. **Carnis restitudo et immortalitas p̄is promissa.** V, 848. **Caro hominis quæ ab alio in escam sumpta est, reddetur homini in quo esse caro humana primitus cepit.** VII, 783. **Carnis resurrectionem si sine miraculis mundus credidit, grande miraculum.** VII, 736.

Caro post resurrectionem spiritalis futura. VI, 361; VII, 593. **Post resurrectionem fiet spiritalis.** X, 434. **Carnis spiritalitas, quanta sit gratia, de donis quæ in hac vita largitur Deus conijciendum.** VII, 784. **Caro post resurrectionem non erit caro secundum corruptionem, erit secundum substantiam.** VIII, 129, 130, 145. **Caro in resurrectione jam non corruptibilis erit.** IV, 773. **In carne incorruptibili possessura est regnum Dei, ex omnibus gentilibus congregata Dei familia.** X, 1002. **Caro post resurrectionem longe perfectior erit, quam fuit in primis parentibus.** VII, 595. **Quomodo.** VII, 395. **Concordia summa carnis et spiritus post resurrectionem.** VI, 271. **Carni an visio Dei promissa in Evangelio (Luc. 3. 6).** V, 1266. **In iudicio videbitur Christus ab omni carne.** V, 1266.

Carnis futura commutatio. V, 269. **Caro hominis in corpus Angeli convertenda.** V, 269. **Carnis mutatio in melius, propria sanctorum erit.** V, 1623.

Caro in Scriptura ponitur pro homine. II, 512, 513; IV, 217, 1761; V, 725; VI, 91, 356; VII, 401, 408; VIII, 690, 831, 832. **Caro dicitur homo, figura a parte totum.** X, 491, 1168. **Caro pro uxore.** III, 1395. **Pro fratre ponitur.** III, 496. **Pro corpore aut pro consanguineis.** III, 44. **Pro mortalitate.** VIII, 250, 333. **Pro corruptione.** VIII, 250. **Carnis et sanguinis nomine ipsam corruptionem carnis et sanguinis Apostolus nuncupavit.** I, 613, 631; II, 943, 945, 946; V, 1623. **Vel opera carnis et sanguinis intelliguntur.** II, 943. **Carnis et sanguinis nomine potest intelligi vel carnalis prudentia vel corruptio.** X, 1602. **Consuetudo animæ facta cum carne, in Scripturis caro nominatur.** I, 1181. **Carnalis consuetudo morte significatur.** VI, 79. **Caro, corporis mortis cur dicitur.** X, 676. **Caro et sanguis quomodo non possidebit regnum Dei.** II, 948; V, 1619.

Carazum vinum coctum. I, 1563.

Carosus subdiaconus. IX, 513.

Carmentes deæ quæ fata nescientibus canunt. VII, 122.

Carneades Græcus Philoso; hus. I, 909. **Academicus.** IX, 339, 360, 439. **Tertius Academiæ princeps atque actor.** I, 953. **Archelæus vindex.** I, 933. **Stoicos et Crypsippum sibi convellendos proponit.** I, 933. **Nemo Academicorum minus alte quam Carneades dormivit.** I, 945. **Carneades verum vivere non potuit.** II, 62.

Carpi. IX, 217.

Carpocrates hæreticus. VIII, 27. **Ejus hæresis.** VIII, 27. **Carpocrates mundum non a Deo factum, sed a demonibus asseruit.** VIII, 664. **Ab illo Carpocratiani.** VIII, 27.

Carraria. V, 1578.

Cartenna civitas. II, 332; IX, 697. **In Mauritania Carthaginiensi.** IX, 697. **et II, 332.**

Carthago. II, 163; V, 166, 195, 624, 809; VIII, 954, 966; IX, 209. **Civitas notissima et caput Africae.** IX, 137. **Conditā a Didone.** IV, 557. **Tharsis nomine intelligitur.** IV, 556. **Carthago regnum deæ coelestis.** IV, 1270. **Carthaginiensi regni primordia inter cæteras gentes navigationibus excelluerunt.** IV, 557. **Carthaginienses inter et Romanos tria bella gesta sunt.** VII, 62. **Not. c.** **Carthaginem Romæ æmulam volebat dirui Scipio Nasica, quare.** VII, 43, 62. **Carthago a Scipione Africano deleta.** VII, 102. **Carthago plus nocuit Romanis eversa, quam adversa.** VII, 102. **Carthago atque Roma duæ urbes lætinarum littorarum artifices.** II, 436. **Carthaginiensium re-**

rum status dum ibi sæviret Marinus Comes. II, 647. **Carthaginiensibus gratulatur Augustinus, quod Romanos deos Romæ delectos nolint stare Carthagine.** V, 165. **Carthago in nomine Christi manet.** V, 624. **Carthaginiensis Ecclesie quanta sit in cæteras Africa auctoritas.** II, 92. **Ejus prerogativa.** II, 163. **Basilicæ apud Carthaginem.** V, Basilica. **Carthaginensem episcopum, non a Numidiæ, sed a propinquiorebus episcopis ordinari, mos erat.** IX, 641. **Carthaginiensis Clerici.** V, 293. **Carthaginiensis genium.** V, 419.

Carthaginense Concilium. *Vide Concilium.* **Carthaginense Concilium Donatistarum adversus Cæcilianum et socios.** IX, 512. **Septuaginta ferme episcoporum fuit.** IX, 533. **Cæcilianum absentem damnavit.** IX, 644. **Carthaginiensium Concilium schismaticorum contra Cæcilianum.** IX, 639. **Consulem non habet, neque diem.** IX, 639, 642. **Carthaginense Concilium factum sine die et Consule.** IX, 665. **Carthaginense Donatistarum Concilium quadraginta trium episcoporum.** IX, 552. **Cautius, modestius, diligentiusque se gessit adversus Primitianum, quam Bagaitanum adversus Maximianenses.** IX, 532. **Carthaginense iudicium contra Cælestium.** X, 386. *V. Cælestius.*

Cartigare. IV, 422. *Not. 1.*

Carus. II, 234.

Casas in vicis quam multi Christiani facientes aut fieri cupientes, reprehenduntur. IV, 1033.

Caseum et panem offerunt Artolyritæ. VIII, 31.

Caspuliana nomen iundi. VII, 767.

Castorii laus. II, 239.

Cassianus episcopus Donatista. IX, 334, 335.

Cassianus diaconus. IX, 640. **Traditionis accusatus.** IX, 662, 663.

Cassiacum, rus Verecundi, ubi parabat se Augustinus ad baptismum suscipiendum. I, 763.

Cassius a Macomadihus. IX, 215.

Cassius templum Jerosolymitanum exspoliavit. VII, 607.

Casitas est Dei donum. I, 681; III, 653; V, 1303, 1307. **Casitas non nisi ex Deo.** II, 830.

Casitas in Deo vera est. III, 241. **Casitas animi quid sit.** VI, 515, 545. **Casitas mentis, pulchritudo filiarum regis intrinsecus.** VIII, 313, 316. **Casitas in mente esse debet.** V, 1439. **Casitas in quo consistat, et per quid corrumpatur.** VI, 514.

Vide Continentia, Pudicitia. **Casitas sine voluntatis assensu non violatur.** VII, 30, 32, 41. **Casitatis integritas tantum in mente valet, ut illa inviolata, nec in corpore possit pudicitia violari, cujus membra potuerint su, erari.** II, 427. **Violentia illata corpori animo rejuvant, non pro corruptionis turpitudine, sed pro passionis vulnere deputabitur.** II, 427. **Casitas violentia non violatur, si mente servetur.** II, 1071. **Casitas fidei non sensu interiori corrupto pereat magis timendum, quam ne femine violenter constuarentur in carne.** II, 1016.

Casitas viris, feminis, nondum conjugatis, ac jam voto obstrictis commendatur. V, 735. **In castitate servanda multi viri a feminis viuuntur.** V, 735. **Feminas coercent parentum custodia, sexus verecundia, legum timor; ideoque gloriosior virorum castitas.** V, 736. **Casitatem quicumque non servatis, nolite accedere ad panem Eucharistiae.** V, 736. **Casitas et concupiscentia.** X, 803. **Casitas in utroque Testamento commendata.** VIII, 154. **Casitatis et continentie professio ad Catholicos.** VIII, 225. **Casitatis præmium.** VIII, 168. **Casitas virginum et conjugatarum præmium inæquale, sed æternum utraque habet.** V, 1507. **Casitatis studium in Joseph et Susanna.** V, 1459, 1465. **Casitatem in aliis, impudici vel ipsi amant.** V, 1039. **Casti uxor.** V, 759. **Castus dormientis affectus.** I, 797. **Casti hominis desiderium et pugna.** V, 718. **Quo iudicio Dei in corpora continentium, libido hostilis peccare permessa est.** VII, 41. **Casti quomodo mortificant fornicationem.** X, 816. **Nihil pudendum est quod castum est.** III, 405.

Caste Deum querere quid sit. V, 760. **Caste vivit qui solum Deum attendit.** I, 969. **Castum cor, quo gratis amatur Deus et ab illo non petitur aliud præmium.** IV, 928. **Castum cor non est, si Deum ad mercedem colit.** IV, 638.

Castor et Pollux in deos relati. VII, 154.

Castra pro aciebus in prælio constituta. III, 559.

Castrum Galbæ. IX, 207.

Castus Siccensis. IX, 143, 210.

Castus et Amilius in tornentis unde victi primum, unde post victores. V, 1205.

Castra. V, 630.

Casa, vocatur cujus ratio et causa secreta est. I, 583. **Nihil omnino posse fieri sine causa.** I, 983, 985. **Casu nihil fit in mundo.** VI, 17. **Casibus omnia regi, impia doctrina est.** IV, 270, 224. *V. Cadere.*

Catacarposus reliquæ holocausti quod ignis consumpsit. III, 678, 679.

Catamitus Bucolicorum. VIII, 77.

Cataphryges hæretici. II, 138. **Forum auctores, dogmata,**

nomen. VIII, 30. Cataphryges promissionem Domini de mendo Spiritu sancto, in montano et triscilla completam asserunt. III, 1034, 503. Et se promissam paracletum suscepisse. VIII, 508, 507. Secundas nuptias damnabant. VIII, 506, 507. Hic error damnans secundas nuptias a Tertulliano propalatus. VI, 45. Cataphryges in Phrygia schisma fecerunt. V, 1174.

Cataplasma ex Eucharistia. X, 1515.

Cataquensis Episcopus. II, 358.

Catarista, Manichæorum secta. VIII, 36, 37.

Catata. V, 1233.

Catastolium. VIII, 373.

Cathari hæretici unde sic dicti; et etiam Novatiani appellati. VIII, 32. Cathari negabant Ecclesiam posse omnia peccata dimittere, et vetabant viduas nubere. VI, 508.

Catechismi ad baptizandos. VI, 210, 219, 220, 238. Catechizandi officium traditis præceptis docetur. VI, 311. Catechistæ orationis formulæ. VI, 528, 345.

Catechumeni. V, 136. Catechumenus dicitur cui baptismus quandoque debeatur. IX, 537. Catechumenorum gradus. VI, 203. Catechumeni initiatio. VI, 344. Catechumeni in uncti. III, 1714. Catechumenorum sacramentum. IX, 172. *Not.* Eorum sacramentum, quamvis non sit corpus Christi, sanctum est tamen et sanctius, quam cibi quibus alimur. X, 176. *Not. a.* Catechumeni secundum quendam modum per signum Christi et orationem manus impositionis sanctificantur. X, 176. Catechumeni sanctificatio non valet ad intrandum regnum cælorum, aut ad remissionem peccatorum, si non fuerit baptizatus. X, 176. Catechumeni ad baptismum iuvantur. V, 153.

Catechumeni baptismus est necessarius ut illuminentur. III, 1714. Eorum ad baptismum præparationes. VI, 636, 600. Catechumeni datis ad baptismum nominibus, abstinentia, jejuniis, exorcismis purgantur, et non matrimonii abstinent. VI, 203. Catechumeni in ultimo vitæ an dandus baptismus non petentibus, nec pro se respondere valentibus. VI, 460. Opinio negans rejicitur, nec tamen damnatur. VI, 460. Cæcilianus existimans fideles non posse rempublicam administrare vult catechumenus semper esse: non prodatur Augustino. II, 652.

Catechumeni sit missa post sermonem. V, 523. Cur catechumeni non prodantur sacramenta fidelium. III, 1873. Catechumeni nesciunt quid sit manducare carnem Domini. V, 734. Urgentur ut Pascha imminente dent nomen, ac si eos non exolat festivitas, ducat eos curiositas sciendi quid hoc sit. V, 133. Catechumenus catholicus divina caritate flagrans, non solum hæretico, sed et malo baptizato anteponeendus. IX, 172. Catechumenorum vox in psalmo ad gratiam sancti lavacri festinantium. IV, 461.

Catechumeni apud Manichæos an iidem qui auditores. IX, 357.

Cathedra magistri nostri, cælum. V, 1203, 1237, 1320. Cathedra docentis magistri, lignum pendens actum est. V, 1110, 1450. Cathedra pestilentie regnum terrenum cum superbia dicitur. IV, 1.

Catholicæ nomen, nota Ecclesie Christi. VIII, 175. Catholica etiam a suis inimicis Ecclesia nominatur. III, 128; IV, 643. Catholicam apud se potius esse quam apud adversarios, contendeant Donatistæ. IX, 623, 623.

Catholicum unde dicitur. IX, 292, 594, 741. Unde dictum velint Donatistæ. IX, *app.* 621, 850. Catholica communio. V, 53. Catholica fides. V, 1423. Catholica plebs. V, 762. *r.* Ecclesia. Catholici a calumniosis Donatistarum criminatibus innocentes. IX, 333. Catholicorum mansuetudo et lenitas erga Donatistas. II, 500, 307. Catholici Donatistas non persequuntur, sed se defendunt. II, 500. Non agunt adversus Donatistas, ut res coram habeant. II, 545, 808. Quare Donatistas querunt. II, 343, 811. Catholicorum in Donatistas contentio dilectionis est, non litis. V, 1580. Catholici Donatistarum salutem consulunt, dum ad imitatem eos cogunt. II, 401. Donatistæ furore et sævitia in Catholicos agunt, dicunt tamen se pati persecutionem. II, 507. Catholicos Donatistæ Macarianos appellant. II, 301. Dispar ratio agendi Donatistarum in Catholicos, et Catholicorum in Donatistas unde. V, 298.

Catholicum rebaptizare, immanissimum scelus est. II, 95. Catholici etsi persecutores aut traditores probarentur, non tamen rebaptizandi. IX, 374. Novi hæretici catholicis a quibus exeunt, novum nomen imponunt. X, 1053. Catholicos Pelagiani et Jovinianus appellabant Manichæos. X, 532. Quare. X, 571. Catholicorum sententia, Manichæorum inter et Pelagianorum sententiam mediæ. X, 607. Sic tamen ut utrosque damnet. X, 611.

Catholicus Lodi. III, 1569. Catholicus mali. III, 1568. Catholicus pessimis moribus an hæretico præponendus eo solo quod hæreticus est. IX, 471. Catholicus mali facilius convertuntur, quam hæretici. IX, 163. Catholicis in ecclesia perseverantibus, quamvis pessime vixerint, quidam salutem

promittunt. VII, 734.

Catholicus scriptores quibusdam occasionibus fuerunt ad hæresim molendam. VI, 319.

Catiline. X, 751. Vir pessimus. VII, 71. Haud gratis malus. I, 690. Ejus tolerantia non vulgaris. I, 1356, 1357. Non fuit fortitudo, sed duritia, quod iudicæ, algeris, vigiliæ, supra opinionem patiens erat. II, 736. Catilina conjuratio. VII, 80. Bellum civile. VII, 109. Catilina in bello civili prostratus est. VII, 71.

Catinensis urbis lecta vi favillæ ex Ætna monte erumpentis diruta. VII, 111.

Catius Deus, catcus id est acutus facit. VII, 128.

Catonis laus. VII, 136. Catonis virtus veritati propinquit, quam Cæsar. VII, 136. Cato minor se ipsum occidit Uticæ, ne ipsi pepercisse Cæsar gloriaretur. VII, 56. Cato impatientia se peremit. VII, 630. Catonis voluntariam sui ipsius cædem, ejus amici tribuerunt infirmitati. VII, 56. Et ipse in filio suo indicavit infirmitati tribuendam esse. VII, 56. Catonis lepidum responsum ad superstitiosum. III, 51. Cato uxorem suam alteri tradidisse laudatus. VI, 203, 388. Cato Uticensis Martiam uxorem suam cessit Hortensio. X, 810.

Catonis utriusque et innocentia et sapientia in proverbium abiit. VII, 38. *Not. b.* Catonem imitari tutius, quam Jovem. II, 313.

Catossus coquus bene Christianus. VII, 766.

Catulinus subdiaconus. IX, 515.

Catuli bellum civile. VII, 109. Catulus hausto veneno se manibus inimicorum subtraxit. VII, 107.

Catuli leonum rugientes, et quærentes escam, daemones quando tentant. IV, 1292.

Caudium oppidum Samnii. VII, 97. *Not. 1.*

Causa est fortuita, naturalis, voluntaria. VII, 151. Causæ omnium quæ sunt, non sunt nisi voluntariæ: illius naturæ quæ spiritus vitæ est. VII, 151. Et ita sensit Socrates. VII, 226. Non factis et penis, sed causis, mali et boni discernendi sunt. II, 324.

Causa originalis omnium a Deo. VIII, 877. Causa omnium quæ fecit Deus, voluntas ejus est. IV, 1745. Causa rerum bonarum, bonitas Dei; malarum, voluntas deficiens boni mutabilis. VI, 244. Causæ secundæ malorum, et ignorantia et concupiscentia. VI, 244. Causæ rerum nosse an pertineat ad hominis felicitatem. VI, 238. Quas nosse debemus. VI, 238, 238.

Causa cadit, qui plus petierit, quam ei debeatur. IV, 1542. Causæ Christianorum ad Ecclesiasticos iudices, non ad forum deferendæ. IV, 1570. Causam suam intra annum agere si quis neglexerit, ut deinceps vocem ejus nemo audiat institutum est in Concilio Carthagine habito 13 septembris an. CCCCI. II, 235. Causam presbyteri episcopus sex terminari Concilio Carthag. an. CCCXLVIII aut CCCXLIX statutum est. II, 253. Causam agere ad duas. II, 160. Nec causa causæ, nec persona personæ præjudicat, effatum Donatistarum. II, 580, 584; V, 901; IX, 667, 676. Quatenus illud dictum toties a se recantatum volebant intelligi Donatistæ. IX, 667. Refelluntur. IX, 667. Hoc dicto se jugularunt Donatistæ. IX, 633, 684.

Cautionem contra nos tenebat diabolus, hanc cautionem, hoc chirographum, suo sanguine delevit Christus. IV, 1127. Cautio debitoris deleta sanguine Redem; toris. V, 743. Cautio promissorum Dei, Evangelium. V, 1469.

Cayphas. Hoc in eo egit propheticum chrisma, ut prophetaret; hoc autem vi a impia, ut nesciens prophetaret. VIII, 331.

Cecrops rex Atheniensium. VII, 565, 508.

Cedar interpretatur tenebræ. IV, 1603.

Cedias ceu cesas aut chesas. IX, 200.

Cedrus et palma nec in tempestatibus curvantur. IV, 1180. Cedri libani, altitudines sunt mundi. IV, 1024. Cedri, homines elati nitore terrene nobilitatis. IV, 213. Cedrorum contritio, nobilium ad imitationem humilitatis Christi, depressio. IV, 213. Cedrinum lignum, symbolum spei. III, 734.

Celer Proconsul Africae. II, 223. Ejus procurator Spondeus. II, 536. Celer vir spectabilis, nullam jam uspiam gerit potestatem. II, 954.

Celerina basilica. V, 316.

Celeritati radii ex oculo emissi resurrectio comparata. V, 1263.

Celestius seu Crelesius, episcopus in Numidia, accusator Cæciliani. IX, 26, 775.

Celinius. I, 921.

C. Celsus. II, 273.

Celsus quidam opiniones omnium philosophorum usque ad sua tempora, sex non parvis voluminibus absoluit. VIII, 26.

Celsus. I, 881. Ejus opinio de summo bono, et de summo malo. VIII, 168.

Celticam catechumeni et postea Episcopi historia. VI, 103.

Censura. Injusta vincula cisrum; it justitia. V, 510. Animas innocentes puniendas esse pro scelere alieno non putat Augustinus. II, 1067.

Census quid. III, 610.

Centarorum fabula. VII, 570.

Centones. VII, 518.

Centrum pro universitate ponitur. VII, 600. Centrum vocant Geometrae medium terrae. VII, 590.

Centuria. V, 205.

Centurio. IX, 630, 640. Centurionis humilitas. III, 1526; IV, 428. Humilitas et fides. V, 415, 487, 1503. Centurio et regulus inter se comparantur. III, 1525. In Centurione gentes figuratae. V, 416.

Centurius laicus Donatista. I, 138.

Cephus quibusdam idem ac Mesaipus. VII, 503

Cerberi fabula. VII, 570.

Cercapitheci. VII, 487.

Cerdon duos deos admisit. VIII, 064.

Cerdoniani haeretici eorumque dogmata. VIII, 29.

Cerebri tres ventriculi. III, 361. Pars cerebri anterior unde sensus omnes distribuuntur, ad frontem collocata est. III, 364.

Cerei laus ab Augustino dicta. VII, 468.

Cerem matrem magnum seu terram et Junonem esse perhibent. VII, 207. Ceres cum libero seminibus praeponeatur. VII, 207. Ceresis sacra. VII, 185, 210. P. Flousinia. Cererem ac Liberum propter panem et calicem colere putantur Christiani a nonnullis. VIII, 379.

Ceretus episcopus. II, 1054.

Cerimonia a carendo quasi carimonia. I, 010.

Cerintus haereticus, ejusque opiniones. VIII, 27. Cerintus et Hebron ideo anathematizati, quod Legis cerimonias Christi Evangelio minuerint ex Hieronymo. II, 257.

Cerinthiani haeretici. VIII, 27.

Certamen gratia nunc instituit, postea perficiet sanitatem. X, 1198. Etiam sub gratia homo spiritalis pugnat. X, 900. In hoc saeculo certandi viros praestantur, in futuro sempiterna pax. X, 1199. Certamen usque ad sanguinem. V, 1458. Certant victoria datur per Christum. V, 1567. Certantem ad uvat qui certamen iudixit. V, 1511.

Certitudo non eadem in omnibus quaerenda est. I, 722. In rebus ad salutem animae pertinentibus, certis incerta praeponeere grave peccatum. IX, 111, 115. Certum nihil est in hac terra, nisi mors. IV, 428.

Cervi proprietates allegorice exponuntur. IV, 463, 469. Cervi designant repulsores linguarum venenosarum. IV, 214. Cervi maligni et spiritaliter transcendentis in cursu omnia spinosa veprium atque silvarum. IV, 1572.

Cervorum indoles cum fretum traeseunt. VI, 81. Cervicati, superbi dicuntur. IV, 1694.

Cethura quod ex ea filios procreavit Abraham, non incontinentia tribuendum, sed significationi allegorice. III, 566. Cethura et filii ejus, carnales novi Testamenti significant. VII, 512.

Cetorum magnitudo. II, 582. Ceti costae Carthagine in publico fixae. II, 582.

Cheremon peritus sacrorum quae diis celebrantur VII, 290.

Chaldaea ad regnum Assyriorum pertinebat. VII, 492.

Chaldaei philosophi. VII, 254.

Cham interpretatur calidus. VII, 477. Cham filius Noe pater Chanaan. IV, 1398. In filio suo Chanaan maledicatur propter prophetiam. III, 551. De Cham semine exortii Aegyptii. IV, 1308. Cham figura fuit perditae civitatis. VII, 478. Haereticorum. VII, 477.

Chamaeleon. VIII, 988.

Chamos, nomen Dei cujusdam. III, 809.

Chanaan interpretatur humilis. IV, 1394. Paratus humilitati. IV, 1751. Motus eorum. VII, 478. Quo tempore sit impleta promissio Dei de terra Chanaan. VII, 524. Chanaan terra quomodo usque in saeculum pertinet ad semen Abraham. VII, 490.

Chanaanai cur dicti sunt semen maledictum. X, 1426, 1428. Chanaanorum nomine septem gentes Israelitica infensus aliquando intelligende. III, 785. Chanaanai labores Israel abstulit juste, Aclab vero abstulit labores Nabuthiaci iniuste. II, 811.

Chanaanica mulier, humilitatis exemplum. V, 483, 487. Chanaanica perseverantia in petendo. V, 487. Ejus fides quas laudata est. VI, 154.

Chaos materiam confusam et initio informem Graeci appellant. III, 178.

Character Christiani, crux in fronte ipsius, ipsum docet quid proficiat. V, 1596. Character dominicus. V, 1550. Hunc portant baptizati. II, 754, 803. Characterem domianus in fronte Stephanus posuerat. V, 1437. Character sacramenti. V. Apostata. Character regius in militibus. II, 803.

Charus III, poeensis civis, orbicallis autem diaconus. X, 352.

Cherubim scientiae plenitudo latine dicitur. III, 214; IV, 1021, 1260. Cherubim creatura rationalis in multitudine scientiae. III, 654. Cherubim in propitiatorio positorum explicatio mystica. III, 653. Duo testamenta figurant. III, 654. caritatis societatem commendant. III, 634.

Chettacus interpretatur abscessus. VIII, 450.

ΧΙΛΙΑΣΤΑΙ. VII, 667. Seu Millenarii. VII, 608.

Chilo laedamonius unus e septem sapientibus. VII, 582.

Chirurgica unde dicta. I, 1088.

Chirurgi cujusdam Alexandrii bona fides. VII, 762.

Choraula malus, bonus symphonicus. II, 228.

Chordae. De decem chordis. V, 75.

Chorus est consensio cantantium. IV, 1935. Chorus concordiam significat, quae in caritate consistit. IV, 1109. Chorus Christi jam totus mundus est. IV, 1935.

Chrisimon adversis rebus valde turbatum consolatur Aug. II, 1079.

Chrisma. V, 1100. Chrismaticum sacramentum in genere visibilium signaculorum sacramentum est, sicut ipse baptisus. IX, 542. Potest esse et in hominibus pessimis. IX, 312.

Christinus. II, 4070.

Christus sacramenti nomen. III, 2000. Christus Messias Hebraice, Graece Christus, Latine unctus, qui corpus suum (ecclesiam) totum perungit. IV, 1370. Christus a chrismate dicitur. III, 1648; VII, 519. Sive ab unctione. IV, 200, 1370; VIII, 53, 54, 615, 689. Quomodo unctus a Spiritu sancto. VIII, 1005.

Christus ab initio generis humani praedicari non destitit. II, 376; X, 975. Nec defuerunt qui in eum crederent. II, 376. Articuli temporum quinque, per quos praenuntiari non desuit. VI, 514. Christi promissionem, ne in aliquo regnum suorum completam putarent Iudaei, quid acutum sit. VI, 358. Christus ubique sacrarum Scripturarum occurrit et reficit. VIII, 269. Christus a multis prophetis praenuntiatus. V, 1674. Christi prophetata veritas, de Judaeorum cecidibus probatur. III, 1032. Testimonia Prophetarum de Christo. III, 1638, 1060, 1661. Eorumque praedictiones de illo. VII, 584. Praedictio de Christo, Eliezer juramentum. VII, 512. Christum Job prophetavit. X, 283. Christus in gestis et scriptis veteris Testamenti intelligendus. V, 51; VIII, 273, 276, 277. Christi figurae fuerunt, sive quae mystice patribus nostris per Angelica miracula apparuerunt, sive quae per ipsos facta sunt. VIII, 895. Christum praeloquuntur quae in secundo Geneseos cap. leguntur. VIII, 280. Christus praenuntiatus in XLIV. psalmo. VIII, 55, 54. Et in LXVIII. VIII, 51. Psalmus LXXI de Christo, non de Salomone intelligendus. IX, 406. Christus praenuntiatus in Isatae prophetia. VIII, 57, 58, 59. Christus promissus et praenuntius a Prophetis. VIII, 282, 283, 284, 643. Christum non sufficienter annuntiassem miracula sine prophetis testimoniis. VIII, 379. Christus cum Jona comparatur. VI, 660. Christum non tam prophetavit Jonas sermone, quam sua quadam passione. VII, 587. Adventus Christi praedicitur. VII, 581, 588, 592, 593. Christus ipse et in Prophetis praedicebat. IV, 1845. Christum annuntiant Prophetae pleni Christo. IV, 1845. Praenuntiaverunt ut Deum et hominem. II, 521. Christus in antiqua lege prophetatus. II, 654. Scripturae propter Christum factae sunt. IV, 1779. Quidquid difficultatis habet homo in Scripturis, a Christo non recedat: cum ei fuerit in iis Christus revelatus, intelligat se intellexisse. IV, 1237. Multa quae de Christo dicuntur, non ad litteram intelligenda. IV, 1507.

Christum aliis sacramentis praenuntiarum cum venturus esset, aliis cum venisset annuntiarum oportuit. II, 528. Alienigenarum testimonia de Christo. VII, 609. oraculorum responsa de Christo. VII, 650, 681. Christum oracula non praedicebant ut Deum, sed ut hominem tantum. VII, 682. sanctorum immortaliumque confessa sunt. VII, 305. Christum sic laudant oracula, ut viderent Christianos, quare. VII, 652. Christus cur fuerit praenuntiandus. IV, 1447. Christum praeservat multi praecoones, tanquam iudicem magnam. IV, 1258.

Christi nascituri quantum in antiquis sanctis desiderium. V, 800, 1038. Christi incarnatio etiam nondum facta profuit patribus antiquis. X, 401. Per fitem in Christum venturum justificabantur patres. IV, 383, 596. Christus antiquis patribus ac nobis idem. V, 1553.

Christus figuris in veteri lege celebratur. VI, 42. Christus figuratus in carnibus ad vespem et panibus mane praestitit populo Israel. III, 616. Christus in sacrificiis veteribus prophetatus. VIII, 347. Figura de Christo. III, 791. Christi variae figurae ex veteri Testamento recensentur. VIII, 268, 269, 270, 271. Christi figura, lignum vite. VII, 701. Noe et arca. III, 2022; VII, 472. Isaac. III, 1461. IV, 245; V, 433; VII, 511; VIII, 892. Arics quem vidit.

Abraham. VII, 511. Arles rubricatus. III, 653. Ia; is 'accb, virga Moysi. VIII, 855, 880. Christus figuratus per Angelos, per Isaac, per petram, per arietem. VIII, 772. Per tres aves. IV, 1299. Per serpentem a Moysae exaltatum. IV, 1578; X, 1158. Christus petra, manna, columna, nubes, etc. VIII, 269, 270. Christus in Angelo luctante cum Jacob. IV, 506, 1036; V, 682. Christus in Moysae. V, 798. Christi figura Josue. VIII, 528. Christus et Ecclesia in Ipsi iudicum et Regum temporibus figurantur. VIII, 271. Christi nomen et Ecclesiam ita exhibent presentia tempora, sicut praeeterita nuntiarunt. VIII, 283. Christus in Samson. V, 1640. Christus in Iechonia adumbratus. V, 341. Christus in agno, tauro, hircu. V, 153. Christi crucifixi in similitudine carnis peccati, figura in serpente aereo exaltato. V, 1342. Christus sic in velamento Legis latet, ut in hordeo medulla sub palea. V, 723. Christus per Lazarum significatus. III, 1552.

Christum ante carnem susceptam, fuisse visibilem, quidam existimant. VII, 508. Et apparuisse Abraham. VII, 508. Christus apparuit Abraham in persona Angeli. III, 563. Christi incarnatio, non incongrue creditur quibusdam fuisse revelata in gentibus. VII, 609. Christus tamquam Dominus Deus loquitur in prophetis libris, et tamen Christus apparet. VII, 705.

Christum nihil aliud quam hominem fuisse, quamvis excellentissimae sapientiae, pagani dicebant. I, 656; III, 1048, 1069, 1071. Fingebant editis esse ab eo libros de magis. III, 1049. Eosque inscriptos Petro et Paulo. III, 1049. Christum suis sententias de Platonis libris didicisse quidam dicere ausi sunt. III, 56. Christum non vere, sed putative passum asseverabat Marcus haereticus. VIII, 28. Cerdon. VIII, 28. Christum neque natum ex femina, neque habuisse carnem docebat Cerdon. VIII, 29. Deum annuntiatum in veteri Testamento, Deum Legis ac Prophetarum non esse patrem Christi, docebat Cerdon. VIII, 29. Docebat Marcionite. III, 1711. Christum hominem tantum dicebant Cerinthiani. VIII, 27. Ebionaei. VIII, 27. Photinus. II, 459. Christum colubum esse arbitrantur Ophitae. VIII, 28, 29. Christum, Sem filium putari a Sethianis quidam dicunt. VIII, 29. De Christi incarnatione errores Manichaeorum, Photinaeorum, et Apollinaristarum. X, 1055, 1054. Christum tantum hominem Photiniani, tantum Deum Manichaei volunt. V, 229. Christum alii tantummodo Deum fuisse dixerunt, alii hominem tantum; fides utrumque confitetur. III, 1665.

Christum serpentem (paradisii) dicunt Manichaei. VIII, 37, 58. Christum non solum in caelo ac stellis, sed etiam in terra atque in omnibus quae nascuntur in ea, conflixum, colligatum et concretum Manichaei dicebant. VIII, 211, 212, 379. Christo in rebus omnibus colligato quomodo subveniri posse putabant Manichaei. VIII, 211, 212. Christum primum quem sibi flangebant hominis filium dicebant. VIII, 211. Fumque esse solent istum visibilem. III, 1632; V, 56. Christum nullam carnem habuisse error Manichaeorum. X, 1586. De carne Christi quid Manichaei et Pelagiani, quidve Catholici contra eos credant. X, 1385. Christum Manichaei non verum, sed phantasticum, colentes. V, 28. Christum corpus habuisse vulnerabile et mortale negant Manichaei. VIII, 304. Christum ex utero natum credere indignum putabant. VIII, 178, 215, 217. Christum non habuisse matrem coaetant asserere. IV, 120. Christum speciem carnis, mortem crucis, vulnera, passionis, cicatrices resurrectionis mentium esse suadebant. VIII, 57, 58, 179, 223, 238, 217, 236, 290, 309, 321, 322, 483, 487, 488, 489, 494, 495, 506, 599. Christum non habuisse carnem, et in corpore suo non resurrexisse, multi dixerunt. IV, 871.

Christum non semper fuisse, sed initium ejus, ex quo de Maria natus est, asserebant Pauliniani; nec eum aliquid amplius quam hominem. VIII, 54. Christum creaturam introlocunt Origeniani. VIII, 35. De Christo quid senserint Ariani. VIII, 680, 681, 686, 687. Christum non secundum formam Dei, sed secundum formam hominis, de humana carne contagia passum esse dicebant Ariani. VIII, 725. Christum, Deum omnis creaturae dicebant. VIII, 721. Christum eundem ipsum esse et Patrem et Filium et spiritum sanctum volunt Noetiani. VIII, 32. Sabelliani et Priscillianistae. VIII, 44. Christum esse medium Trinitatis dicebat Petilianus. IX, 572. Christum in carne venisse negant Proclianistae. VIII, 41, 42. Christum in carne venisse negant omnes haeretici. V, 980. Negant et omnes mali Catholici. V, 902. Error quorundam negantium corpus Christi formatum de femina, et putantium sic factum esse, quomodo illud quo spiritus sanctus apparuit in columba. VI, 302.

Christum sine anima carnem suscepisse docent Ariani et Apollinaristae. VIII, 59, 40, 680, 687, 689. Quidam haeretici in Christo Verbum loco animae esse, alii loco mentis humanae crediderunt. II, 835. Haeresis f. it, quae Verbum Dei illi pro mente, pro intellectu, pro ratione fuisse dice-

ret. V, 1124. Christum non assumptisse animam rationalem dogmatizant Apollinaristae. III, 1757; VII, 404. In Christo Verbum loco animae fuisse sentiebant Apollinaristae. III, 716; VIII, 40. Christum animam tantum, sine mente humanam habuisse dixerunt Apollinaristae. IV, 217. Quidam ex illa haeresi propagati dixerunt eum carnis etiam ipsa anima. IV, 218, 1084. Christo jam nato animam rationalem accepisse, temerarium est dicere. II, 552. Christus unde animam acceperit. III, 422. Christi anima non est ex traduce. III, 422. Et fatentur ipsi Traduciarum. III, 424. Christus secundum aliquos, Sap. vii dicit, *Sortitus sum animam bonam*. III, 413. Id examinator. III, 421. De anima Christi difficilima quaestio est. VIII, 784.

Christi carnem non fuisse susceptam de carne Mariae, et Verbi aliquid in carnem fuisse conversum docent Apollinaristae. VIII, 40. Christum spirituale corpus secum attulisse, nihilque de Maria adsumpsisse, sed per illam tanquam per rivum aut fistulam transisse docebat Valentinus. VIII, 28. Christum non carnem de coelo, sed ex elementis mundi accepisse docebat Apelles, eamque mundo reddidisse, cum sine carne resurgens ascendit in caelum. VIII, 30. Quid de carne Christi sentirent Priscillianistae. VIII, 663. Christum non resurrexisse, sed resurrecturum dicunt Ebionaei. VIII, 27. In Christo humanam formam in divinam substantiam esse commutandam, quidam censuerunt. VIII, 708. Christum in carne contempsit Porphyrius. VII, 301. Quid de Christo sentiant Pelagiani. X, 609. Haereticorum error de Christo tribus generibus terminatur. III, 1332, 1666. De Christo quid credendum. X, 1054. Christum quid erat ante incarnationem. V, 1095.

Christi duplex adventus. IV, 117, 1235; V, 202. Christi adventus in mundum, ratione carnis intelligendus. V, 839. Christum ut hominem tota Trinitas fecit. VI, 251. Christi Incarnatio opus est totius Trinitatis. V, 1096. Christus cur ad nos venit. V, 945; VI, 668. Praecipua causa adventus Christi, caritatis commendatio. VI, 314. Christo nulla fuit causa veniendi, nisi peccatores salvos acere. Tolle morbos, tolle vulnera, et nulla est medicina causa. V, 945. Christus venit, ut salutem hominis procuraret. IV, 1069. Quia cecidit Adam, ideo descendit Christus. IV, 1598. Si tu, o homo, non dimiteres Deum, non fieret pro te Deus homo. IV, 372. Deus factus est homo, ut quoniam homo potes ad hominem, qui non posses ad Deum, per hominem venires ad Deum. IV, 1741. Christum de caelo ad terram non merita nostra bona, sed peccata duxerunt. V, 944, 1074. Non liberaretur humanum genus, nisi sermo Dei dignaretur esse humanus. V, 959. Si ille non esset homo, non liberaretur homo. IV, 766. Christus non quaereret quem fecerat, nisi fieret ipse quod fecerat. III, 1622. Christus factus est homo, ne periret homo. V, 174. Nisi venisset filius hominis, perisset homo. V, 895. De Christi in carne ad nos adventu pulchra. I, 701, 746.

Christus naturam humanam assumpsit, ut doceret id esse homini colendum, quod ab omni creatura intellectuali colendum est. III, 170. Nullomodo beneficentis generi humano consultum est, quam cum ipsa sapientia Dei totum hominem suscepit. III, 154. Christus factus est particeps mortalitatis nostrae, ut efficeremur particeps divinitatis ipsius. IV, 1516, 1783. Christus venit hominibus magisterium et adiutorium. II, 521. Christus nobis per mortale corpus apparuit, quia nos humilitate Filii Dei sanari oportebat. II, 946. Quantum locum habeat homo in operibus Dei, videt ex Filii Dei incarnatione. VI, 207. Christus carnem suscepit, ne homo carnalibus inhaereret. II, 1057. Homo factus est, ut nos deos faceret. V, 1012. Nostram naturam suscepit, ut de ipsa quam deceperat, diabolus vinceretur. VI, 291.

Christi generatio et nativitas duplex, utraque mirabilis. V, 260, 775, 1007, 1015, 1017, 1019, 1073, 1655, 1659, 1691, 1675, 1676. Christus quomodo incarnatus. V, 1061. Christi incarnatio quam miranda. V, 1011. Est ineffabilis. VI, 219. Forma servi accessit, non forma Dei recessit. V, 990. Verbum non recessit a Patre. V, 1097. Christus hic erat per divinam maiestatem, venit per humanam infirmitatem. V, 910. Christi missio, ejus exinanitio. III, 1615. Christus exinanivit se apud homines, occultans quod erat, et demonstrans quod factum erat. V, 1005. Christus vadit latendo, venit apparendo, manet regendo. III, 1815. Homo in Christo non sic susceptus est a sapientia Dei, quomodo et alii homines ab ea sapientes fiunt. VI, 501. Homo sic susceptus est a Verbo, ut simul cum eo Deus fieret. IV, 75. Christus sic homo factus est, ut non destitit esse Deus. III, 1621; V, 990, 1205, 1205. Ipse homo Christus nunquam ita fuit homo, ut non esset unigenitus Dei Filius, propter unigenitum Verbum. X, 1137. Christus, deus de Deo, lumen de lumine. III, 1635. Christus verus Filius Dei cur dicitur sit. V, 774. Filius Dei aequalis Deo. V, 691. Filius Dei unicus. V, 1061, 1068.

quomodo Dei Patris unicus. V, 769. Christus secundum formam Dei est invisibilis perinde ac Deus Pater. IV, 1789.

Christus verus et verax Filius Dei et hominis. VIII, 311, 316, 322. Christus et Dei Filius semper natura, et hominis filius qui ex tempore assumptus est. gratia. VIII, 688, 702. Christus Filius Dei natura, non gratia; verus, non adoptatus. V, 990. Christus nusquam scripturarum dicitur Filius Dei adoptione. VIII, 581. Ne eliduntur qui dicunt, *Qui filius est hominis, factus est Filius Dei; qui vero Filius est Dei, non est factus filius hominis.* V, 999.

Christus verbum et homo. III, 1737. Deus et homo. IV, 528; V, 229, 196, 547, 575, 685, 1149, 1279, 1398, 1495. Christus est Deus, anima rationalis, et caro. III, 1836; IV, 1084; VIII, 690. Sicut unus homo, anima et caro; ita unus Christus, Deus et homo. V, 940, 997. Christus non semi-Deus quasi parte Dei, Deus, et parte hominis, homo; sed totus Deus et totus homo. V, 1552. Verus Deus et verus homo. VI, 300, 439; VIII, 211. Christus Deus latens in carne. V, 1550. Deus et homo non duo sed unus est Christus. III, 1737, 1759, 1836; X, 144. In Christo gemina substantia, divina et humana, utrumque non duo, sed unus est Christus. III, 1836; V, 727.

Christus in unitatem personae suae accepit visibilem hominis formam. VIII, 756, 757. Deus non pars personae Christi. VIII, 705. In unitate personae ita Christus coagulavit Dei hominisque naturam, ut et solita sublimaret insolitum, et insolita solitum temperaret. II, 519. Idem Deus qui homo, non confusione naturae, sed unitate personae. V, 999. Christus Deus simul et homo in unitate personae. VI, 249. Unam facit Dominus cum servo personam. V, 456. Unica in Christo persona. II, 543; III, 1553, 1617, 1817; V, 568; VIII, 698; X, 1034. Non duo Christi sunt, nec duo Filii Dei. V, 1341. Christus filius hominis erat in caelo, etiam quando in terra loquebatur. III, 1617; V, 456, 1340. Christus ob personae unitatem, et in caelo manebat et ambulabat in terra. X, 144. In Christo sunt duae substantiae, Deus et homo; sed una persona, ut Trinitas maneat, non accedente homine quaternitas fiat. V, 728, 909, 1305. In Christo distinguenda forma servi, non separanda aut alienanda, et in aliam personam constituenda. V, 509. In Christo propter unitatem personae quaelibet natura vocabulum alteri imperit, et divina humanae et humana divinae. VIII, 257. Dicitur de caelo descendisse filius hominis, et crucifixus Filius Dei. VIII, 789, 790. De eodem Christo praedicantur diversa, ac diversas naturas hypostaseos. VIII, 840.

Christus geminae gigas substantiae, secundum quid obediens, secundum quid aequalis Deo. VIII, 689. Christus Pater minor et aequalis. VI, 250. Christus et unigenitus et primogenitus, quomodo. VIII, 581, 585. Christum non secundum susceptionem hominis, sed secundum divinitatis excellentiam primogenitum intelligi volebant Manichaei. VIII, 475, 582. Christus propter formam Dei, dicitur principium, primogenitus, dominus gloriae; propter formam servi, sponsum procedens de thalamo, caput corporis Ecclesiae, etc. VIII, 835. Christo ut homini Deus et Pater est et dominus. VIII, 601. Ipsi Deus Pater formae Dei, dominus formae servi. IV, 1785. In Christo plenitudo divinitatis corporaliter, quomodo. II, 846; III, 459. Quo discrimine habet divinitas in Christo, et in membris eius. II, 846. In Christo nec divinitas in creaturam, nec creatura in divinitatem mutata est. VIII, 829. Christum Dei Filium eundem esse filium hominis incarnatione. V, 1000. Quomodo Christum filium hominis credere debemus. VIII, 225.

Christus ut homo ejus est naturae, cujus et nos. V, 941. Christus eo ipse quo factus est filius hominis, qui distat a nobis. V, 680. Christus accessit ad id quod non erat, non amisit quod erat. V, 680, 685. Christi participatio in inferiori nostra, et participatio nostra in illius superiora, dissimilis. X, 174. Aliud in Christo stabile, aliud transitorium. IV, 1440. Priora Christi, ejus divinitas; posteriora, humanitas. IV, 1600. Christus unigenitus Dei non de nihilo factus. X, 1481. Christus quomodo Creator, quomodo creatus. II, 855. Christus inmutabilis quantum ad Verbum. V, 680. Filius Dei non est mutatus per incarnationem. V, 103, 308. Christus siue sui mutatione homo lactus. VI, 350, 345. Christus ideo est nostra firmitas, quia eum nostra non mutavit infirmitas. V, 106.

Christus per eum homo. II, 855. Christus suscepit plenum hominem. V, 456. totum hominem. V, 1124; VI, 180, 302, 335; VII, 505. Per s, iritum, animam; et per animam, corpus suscepit. VI, 300. Christus habuit animam. VI, 302; et mentem hominis. VI, 301. Neque Christus aut non habuit animam, aut non habuit rationalem. II, 542. Christus si solam suscepisset animam, membra ejus non essent nisi animae nostrae. V, 878. An anima ejus ex Adamo propagata, an creata. II, 717. *V. supra.* Christi anima non obnoxia peccato originis. II, 866.

Christi caro vehiculum quo processit ad nos et levavit ad patrem. V, 673. Item vestis est jumentum, templum. V, 673. Christi vera caro, et ex Maria suscepta. V, 1619. Christi caro vera, quia non caro peccati, sed similitudo carnis peccati. V, 844. Christum negantes verum corpus habuisse, sed oculis visum esse quod non erat, refelluntur. V, 477. Christum habere verum carnem, contra Manichaeos et Priscillianistas. V, 1122, 1125. Pro, ter Verbum. Patri cara est Verbi caro. III, 1925. Christus habuit verum corpus. VI, 14, 300. Christi caro, vulnera, et cicatrices verae. VIII, 230, 231, 340. Omnes conditionis humanae affectus non simulavit, sed plane exhibuit; non conditionis necessitate, sed magisterii voluntate. VIII, 484. Imbecillitatem nostram suscepit Filius Dei. VI, 236. Christus humanae infirmitatis affectus, sicut ipsam carnem ac mortem carnis, non conditionis necessitate, sed miserationis voluntate suscepit. IV, 1111, 1208; VI, 94, 95; VII, 414. Christi infirmitas fuit ex potestate. VII, 415. Christus esuriebat, et sillebat, quia dignabatur, non quia cogebatur. V, 968. Somnus, cibis, et affectus humani, in Christo naturam humanam probant assumptam, non consumptam. II, 519. Christus communicavit nobiscum mala nostra, nobis datus bona sua. V, 680. Contra Apollinaristas ostenditur habuisse Christum omnia hominis, praeter peccatum. IV, 218.

Christi conceptio non habet exemplum. II, 707. Christus natus est de Spiritu sancto, non ut de patre, sed de Maria ut de matre. VI, 251. Christus sine concupiscentia conceptus. II, 844; III, 422. Christum non concupiscentia, sed gratia mater concepit. V, 825. Christi caro de nostra massa, non ex nodo concupiscentiae hominis et feminae. V, 928. Christus factus ex muliere, nullo interveniente concubitu. III, 405. Fide matris conceptus. VI, 249. Christum virgo non carnaliter concupiscendo, sed spiritaliter credendo concepit. IV, 826. Quomodo in utero matris fuit et in caelis. VI, 27. Christus in hunc mundum ad nuptias venit. III, 1452. Christi nuptiae ad quas Judaei et gentiles invitati. V, 530, 1662. Christus natus est mortalis, ut mortem auferret. V, 1115. Mortalitem suscepit, ut daret immortalitatem. V, 688. Christus venit in carne, carnis vitam mundaturus. V, 1019. Christus induit se morte in virginitate matris, induit se vita in aequalitate patris. IV, 1942. Christus venit suscipere mortem nostram, promittere vitam suam. IV, 1942. Ad hoc venit, ut mortem crucis subiret. IV, 857. De nostro mortuus, de suo mori non potuit. V, 710. Sacerdos noster a nobis accepit quod pro nobis offerret. IV, 1701. Accepit ex te, unde moreretur pro te. IV, 1942. Accepit mortem de nostro, ut nobis daret vitam de suo. V, 688, 1110. Quia passurus venit, occultus venit. IV, 567. Christus venit non facere quod peccatores, sed pati quod peccatores. IV, 1108. Venit Christus, ut resurgant animae ab iniquitate, corpora a corruptione. III, 1586. Christus ad hoc venit, ut crederes Deo. IV, 1808. Et ut post vitam fidei, coneret vitam aeternam. III, 1727. In Christi carne poena sine culpa, ut et culpa sanaretur et poena. V, 1374. Christus suscipiendo poenam, et non culpam, et culpam delevit et poenam. V, 934, 1345.

Christus suscepit iniquitatem nostram, sed ferendam et sanandam, non autem habendam. V, 1531. Carnem assumpsit, non iniquitatem carnis; assumpsit carnem mundam, mundatricem. IV, 1850. Carnem assumpsit de utero Virginis, ut mundam offerret pro immundis. IV, 1955. Christus de Virginis corpore non suscepit quod sanaret, sed unda sanaret. V, 1511.

Christi caro per psalterium et citharam significatur. IV, 672. Christi caro cilicium appellatur, propter similitudinem carnis peccati. IV, 555. Christi caro, saccus. IV, 852, 1851. Lucerna sapientiae dicitur. IV, 1793. Christi caro, tabernaculum, et sponsa Verbi. IV, 1103.

Christum a peccatis non liberum fuisse, Juliani calumnia contra Catholicos. X, 561, 559. In Christo natura humana sine peccato propter unionem. VIII, 688. Christus de humana carne contagia nulla passus est. VIII, 720, 744. Christus sic ad terrena contagia descendit, ut nullum haberet peccatum, etiam ex Arianorum confessione. VIII, 761. Christus sine peccato conceptus, ut solveret peccatum. V, 817. sine peccato natus, quia sine libidinis conceptus. V, 442, 785, 825, 852. Christi nullum peccatum, nec originis nec propriae iniquitatis. V, 824, 928. Christus peccatum originale non traxit. X, 1533. Christus solus sine peccato originali. X, 1416. Quomodo fuerit alienus a peccato originis. IV, 591. Christus solus sine peccato natus. X, 142, 233, 1083. solus potuit ita nasci, ut ei non opus esset renasci. VI, 235. Christus solus in carne sine peccato et ignorantia. VI, 60. Solus Christus sine peccato in hac vita. III, 733, 867, 1096, 1697, 1847; X, 184. Quare. X, 815. Christus peccatum elium major fecisset, si parvulus habuisset. X, 815. In Christo natura humana impeccabilis. X, 934.

Christi carnem ceterorum carni coequare, blasphemiam est. X, 1375. Coequant Pelagiani. X, 1318, 1429. Christi carnem ceterorumque nascentium ejusdem putat Julianus esse puritatis. X, 815. Christo libidinem conatur Julianus inferre. X, 1371, 1375. Christi nativitas de carne in quo nostrae similis et dissimilis. X, 174. Christi caro non a natura atque substantia carnis nostrae, sed a vitii communiione distinguitur. X, 1587, 1588, 1608. Christus non sumpsit carnem peccati, quamvis de materna carne peccati. X, 174. Christus quia non de carnis concupiscentia natus, non habuit carnem peccati. X, 1590. Veritas membrorum in Christo, non cupiditas peccatorum. X, 1370. Christus in carnem suam peccatum non transtulit, sed mortem. X, 145. Christus mortalitatem de matris mortalitate traxit, non vero peccatum. X, 814. Christi caro senescendo, admortem etiam ventura fuisse videtur. X, 180.

Christus non habuit concupiscentiam vitiorum. X, 1366, 1369. Christus concupiscentiam non habuit, ac per hoc peccatum sicut non fecit, ita nec concupivit. X, 1390. Christus non per concupiscentiam natus nulla concupiscentia illicita. X, 1373, 1374. Christus non ideo debuit habere concupiscentiam, quia se imitandum proposuit. X, 1358, 1390. Exempli ratio nem non tolli in Christo, etiamsi non haberet concupiscentiam communem nobiscum. X, 815. Concupiscentiam carnis Christus si habuisset, non eam sanasset in nobis. X, 816. Qui in Christo negavit concupiscentiam, non propterea convenit cum Apollinaristis. X, 814. Christus solus concupiscentiam non habuit. X, 362. In Christo concupiscentiam diabolus non invenit. X, 1541, 1596, 1584, 1587. In carnem Christi cur non transtulit concupiscentiam. X, 814. Carnis sensus in Christo fuerunt, non concupiscentiam. X, 1367.

Christi caro non caro peccati erat, quae non de carnali delectatione nata erat. VI, 61. Christi corpus non caro peccati, sed similitudo carnis peccati. III, 422; V, 179, 744, 811. Christus solus habuit similitudinem carnis peccati, quae non esset caro peccati. X, 1584, 1585. Christi caro quomodo in similitudinem carnis peccati. VIII, 297; X, 815. Similitudo carnis peccati, in qua Christus venit ad nos, dicta est peccatum. VIII, 744. Christus sine peccato, factus tamen peccatum. VI, 252. Quo sensu. V, 825, 843; X, 599. Quomodo appellatus peccatum. X, 405. Quomodo peccata et delicta habere dicitur, qui peccatum non fecit. IV, 172, 400; V, 1607. Christus fuit delictorum susceptor, non commissor. IV, 819. Delicta nostra sua delicta fecit, ut justitiam suam nostram iustitiam faceret. IV, 172. Christus solus in hominibus verum dicere potuit homo deus: si invenistis in me peccatum, dicite. IV, 590. In Christo integritas sine peccato, reddidit sine debito, flagellum sine merito. IV, 465. Non solveret a vinculis nisi liber a vinculis. IV, 1850. Christus quomodo missus ut de peccato daretur peccatum. V, 745, 825. Per solum Christum diluitur originale peccatum. VI, 255. Et alia originali peccato addita. VI, 256. Quod Christus ut homo aliquid sit animus, quam ceteri homines. IV, 217.

Christi humana natura non ante esse coepit, quam a Dei Filio suscipitur. VI, 252. 501. In Christo homo qui assumptus est, non prius creatus ut post assumeretur, sed in ipsa assumptione creatus est. VIII, 688. Christus non fuit prius Filius hominis et postea Filius Dei, sed in ipsa susceptione factus est. V, 941. Christus Dei filius susceptus totum hominem non antea se praeferentem, sed omnino gratis. V, 941. Pelagianae haeresis eo ducit, ut putetur Christus voluntatis suae virtute meruisse, ut a Verbo Dei susciperetur. X, 1586. Christus praeclearissimum praedestinationis lumen. X, 982. summum gratiae exemplum. VII, 508.

Christus praedestinatus. III, 1907; X, 982. Quisquis Dei Filium praedestinatum negat, hunc eundem Filium hominis negat. III, 1907. Quod in unitate personae unigeniti assumptus est homo, gratia est, non natura. III, 1828. Ad personam unigeniti Filii Dei per gratiam pertinet natura humana. III, 1844. Christus ut susciperetur non meruit. VI, 250. Non ex meritis, sed ex gratia homo Christus est ab initio suo Dei Filius. X, 1157, 1158. Ex Pelagiano dogmate quae sequatur impietas contra gratiam Christo propriam. X, 1157. Christo gratia quodam modo fuit naturalis. VI, 252. Per eam factum est ut nullum posset habere peccatum. VI, 250. Hanc gratiam insinuat modus, quo natus est Christus de Spiritu sancto. VI, 251, 252.

Christus ex Adami semine, non seminali ratione procreatus: in eo cum ceteris non peccavit. X, 1401. Christus ante et quomodo in lumbis Abrahae. III, 424. Christus ex carne Abrahae non fervorem vulneris, sed materiam traxit medicaminis. III, 424. Si Christus in Abrahamo secundum animam fuisset, non potuisset non decimari. III, 425. Christus non decimatus in Abrahamo, quomodo. X, 1552.

Christus homo dominicus. VI, 25, 42. Christus homo celestis. VI, 409. Etiam secundum carnem. X, 1002. Christi di-

vinitas opponitur Romuli divinitati. VII, 737, 738. Christum Deum esse, et miracula et prophetiae in illo implete persuadent. VII, 737, 739. Christum Deum esse persuadet confessio constans martyrum. VII, 676, 758. *Kol.* Christum esse Deum intellexit mulier, quae ab eo peccata sibi posse dimitti credidit. V, 500. Christi latentem divinitatem prodere, divina quae gessit. V, 700. Christum Deum se esse probat. III, 1812. Christus haec agit dictis et factis, ut Deus et homo credatur. III, 1623. Christus nunquam a Verbo separatus. III, 1817. Numquam desertus. IV, 79. Nec passionis humilitate a Verbo depositus. IV, 74. Anima Christi nunquam separata a Verbo. III, 1738. Christus dictus etiam sola caro, et sola anima. III, 1739, 1740, 1836. In Christo suscepta est et Ecclesia a Verbo. IV, 77.

Christus secundum quod Filius Dei non habet genus in terra. VIII, 259. Christi origo carnalis ex iustis et peccatoribus. III, 769. Christus de regia stirpe et de sacerdotibus. III, 809 1072. Christus quomodo filius Abraham et David. V, 537. Christus Filius Dei et Filius David. VIII, 468, 469. Christus filius David. III, 1742. Filius est et Dominus David. V, 543. Christus se filium David non negat. V, 572. Christus tamquam ex utero genitus est a David. IV, 1459. Christum ex semine David esse secundum carnem, omnium librorum atque linguarum clamat auctoritas contra Manichaeos. VIII, 248, 249. Christus filius David merito appellaretur, etiamsi Maria ex David nullam originem duceret. III, 1072. Quaestio Judaeis facta de Christo. V, 572. De Christo quid credendum. V, 1075, 1149. Christus non se negat filium Joseph. V, 542, 543. Generationes ab Abraham usque ad Christum. V, 357.

Christi generationem aliter Mathaeus, aliter Lucas recensuit, quare. VI, 49; VIII, 214. Christi progenitores alios Mathaeus, alios Lucas commemorando non mentiantur. V, 350; VIII, 216. Christi generationes cur Mathaeus descendens numerat, Lucas ascendens. V, 351. Quare per Joseph numerantur, non per Mariam. V, 342, 350; VIII, 470; X, 810. De quadragenario numero in generationibus Domini. V, 352. Christi generationes cur LXXVII numerat Lucas. V, 355. In Christi generatione cur recensentur peccatores. VIII, 440. Christus quare de tribu Levi nasci voluit. VI, 50.

Christi duae nativitates. III, 1488, 1648. Christus antequam nasceretur, et ante omnia tempora erat. IV, 1186, 1187. Non in forma Dei, sed in forma servi natus est ex femina. VIII, 217, 218. Cur nasci de femina voluit. V, 105, 334, 1007; VI, 141, 186. Christus voluntate natus, misericordia mortuus. IV, 1241. Christus sibi fecit matrem de qua nasceretur. IV, 958. Christi ex Virgine nativitas. VI, 645. Christus cur partum Virginis elegit. VIII, 410. Hominem Deum ex Virgine nasci decuit. VI, 174. Christus Virginis filius et Virginum sponsus. V, 1018; VI, 597. Nobilitas fuit nascentis in virginitate parentis, et nobilitas parentis in divinitate nascentis. V, 1029. Quare Christus ex Maria carne sumere voluit. III, 403. Christus non ideo ex Maria virgine natus, quod aliter in vera carne existere non posset. VIII, 485, 486.

Christus natus est illa matris virginitate. V, 909, 1004, 1005, 1011, 1008, 1075. Incurrit illius integritate. VI, 186, 249. Per clausa ostia natus est. V, 1074, 1157. In exitu Christi per virgine inviolatae matris viscera, introitu per clausa ostia, tota ratio facti est potentia facientis. II, 519. Christus sine peccato natus, quo non per concupiscentiam natus. X, 1584, 1585. Christi nativitas carnalis ideo secundum Ambrosium expers delicti, quia non est de commixtione sexus utriusque. X, 444, 1589. Christus solus ex solo utero genitus. IV, 1459. Christus in solitudine natus est, quia solus ex Virgine natus. IV, 1813. Christi nativitas prodigiis plena. VI, 665; VII, 314. signa in Christi nativitate. VI, 645. Christus quo tempore natus. VII, 109, 603. Quo die, quo Consule natus est, constabat tempore Augustini. III, 1592. Quot anni a nativitate aut a resurrectione ejus numerabantur. II, 911. Christus hic diem habet natalem ut homo, non ut deus. V, 1302. Christus natus est octavo Kalendas Januarias. III, 620; VIII, 894; IX, 572. Christus conceptus est et mortuus circa octavum Kal. Aprilis. III, 620; VIII, 894. Christus natus est quando dies jam incipit crescere, Joannes vero cum incipit minui: quo mysterio. IV, 1755. Christus ante Joannem factus, id est Joanni antepositus. V, 1678. Christi natalis diei cum opere Christi congruentia. V, 1000, 1007, 1015, 1013. Christi et Joannis natalis cur celebretur, non vero affertur. V, 1501, 1515. Christus qui nascatur in nobis. V, 1659.

Christus cur post tam longa tempora venerit. X, 973, 974. Christus cur non ante venerit. III, 1658. Quare non in principio peccati hominis venit. VI, 28. Venit vero in juventute et in senectute mundi. I, 626; V, 504. Sexta aetate humani generis. VI, 53. Quare venit post datam Le-

gem. V, 28. Christus tunc hominibus q; parere voluit, et apud eos predicari doctrinam suam, quando sciebat, et ubi sciebat esse, qui in eum fuerant credituri. II, 374.

Christus cur inlaus natus est et imbecillis, cum expertus esset peccati. X, 149. Christus Deus nostri causa infans. V, 108, 1020. mira in Christo in ante dissideutium attributorum convenie utia. V, 1077, 1001. In Christo infante nec ignorantia nec animi infirmitas. X, 180.

Christi patria, populus Judaeorum. III, 1521, 1526. Et nos ipsi. III, 1526. Christus in Judaea natus, sed non soli Judaeis. IV, 1243. Christus condens sion et nasceus in sion. IV, 1846. Christus natus, in se iudeos et gentes innox copulat. V, 1026. Quomodo Christus non receptus a suis. V, 1503. Christo nato omnis fidelium gradus attestatur. V, 1019, 1637, 1639. Christus natus magis manifestatur. V, 1663. Judaeis et gentibus. V, 1668. Christi pulchritudo. IV, 493.

Christi praesepo securitatem veniae peccatorum, et oblivionem curarum mala conscientiae generat. III, 881. Christus et parvus magnus est. IV, 1250. Magnitudo illius ante dies, ultra dies, sive die. IV, 1250. Christum miracula quonia fecit, etiam antequam natus homo. IV, 1150.

Christi paupertas summa. IV, 844. Christus pauper nasci voluit. III, 696. Christus cur egenus lactus est. V, 243, 916, 1129, 1391. Christus implere venit pauperes, qui pauper effectus est. IV, 433. Dignatus est indigere, ut posset operis mercedem reddere. V, 968. Christus egere voluit propter te, ut haberes ubi seminare terra quae dedit, et meteres vitam aeternam. V, 91. Christi paupertas, divitiae nostrae sunt: quomodo infirmitas, et stultum ihsus, et mortalitas, est fortitudo, sapientia et immortalitas nostra. IV, 451. Christus pauper et dives, quomodo. V, 113, 313, 683. Christi divitiae quae? IV, 844.

Christi humilitas in incarnatione commendata. IV, 302. Humilitas Christi. III, 1500, 1681, 1787. Christi humilitas explicari non potest, nec in eius divinitas. III, 1402. Christus verus propter humilitatem carnis, fortassis etiam propter Virginis partum. II, 583. Christi humiliatio non potuit nisi alta esse. IV, 1733. Christus ita humiliavit se velut sum, ut minor videri non potuerit. III, 1003. Seponit divinitatem, dum occultat quod suum erat, apparet quod accepit. V, 483. Humilia quae de Christo narrantur, ad carum eius pertinent; sublimitas ad divinitatem. III, 1662. Christi humiliatio misericordia est, non impotentia. IV, 1239. Exinavit se sumendo quod non erat, non perdedo quod erat. V, 375. In ea carne parvus exiit, in qua resuscitatus per clausa ostia magnus intravit. V, 1074, 1157. Cur tanta humilitate ad nos venerit Christus. VII, 221. Propter magnum superbie peccatum Deus humilis venit: haec causa, hoc peccatum magnum, iste ingens morsus, animarum omnipotentem medicum de caelo deluxit. IV, 163, 302. Christus lacuatus est, ut humilitatis viam doceret. V, 1321. Christus humilis via, Christus excelsus et deus, veritas et vita. V, 778. Christus humilis apparuit, ut eum caperemus. IV, 1250. Verbum Dei panis Angelorum lactescit incarnatione, ut ad parvulos perveniat. IV, 303, 1710. Christus idem Angelorum in oculis, et hominum in praesepo cibus. V, 1016. Christus creator Angelorum factus est homo, ut panem Angelorum manducaret homo. V, 1016. Christus in praesepo, fidelium cibaria jumentorum. V, 1008. Cibus cui capiendo invalidi eramus, missus est carni, et Verbum caro factum est, ut infantiae nostrae laxaretur Dei sapientia I, 743, 1286. Christus nisi esset humilis, nec manducaretur nec liberetur. IV, 503. Humilitas, caro et crucifixio Christi, lac est quod sufficit parvulis. IV, 1613. Christus humilitate altitudinem praecedere voluit. III, 1624. In Christum humilem qui non offendit, non formidat excelsum. III, 2000. Christus lituit, ut infirmitate praerberet exemplum. III, 1622. Christus exemplum magnum humilitatis nobis praebuit. III, 1631. signum Christi est humilitas eius: noluit stellam esse in fronte fidelium signum suum, sed cruceam suam. III, 1306. Christi humilitatem qui respuit, superbus est, et longe a sanitate. V, 687.

Christus non solum loquendo, sed etiam nascendo magister existit. VIII, 440. In se nos discere voluit quid in hac vita contemendum, quid in altera sperandum esset. II, 543, 549, 350, 351. Christi ortu iustitia nobis allata. V, 1005, 1013.

Christi circumcisio die octavo facta, ut ejus resurrectionem significaret. II, 680. Prophecia de Christo non occidendo in infantia. III, 629, 632. Christus in Aegyptum portatus, factus jam loquebatur membris suis, ut persequentes se inimicos fugerent. V, 1031. Christi sapientiam in annis duodecim seniores mirabantur. III, 422. Christus ut esset parentibus subditus, non divine majestatis fuit, sed aetatis humanae. VIII, 786, 787. Christi obedientia opposita inobedientiae Adae. VII, 423. Vita Christi compendio descripta. III, 453. Christus quare voluit baptizari. III, 1411, 1413, 1418; V, 1522. VI, 238; IX, 77, 182, 200. Cur baptizari

voluit, qui sordes non habuit. IV, 1164. Suscepit commendanda medicamenta, non vulnera. V, 1333. Cur sacramenta veteris legis suscepit. V, 1048. Baptizatus est, ut congrueret poenitentibus. X, 1376. Ut humilitatis viam doceret. V, 1321. Dum baptizari voluit, humilitatem suam altius commendavit. II, 843. Cur non solus baptizatus a Joanne. IX, 238. Christum annorum fere XXX baptismum fuisse, auctoritate evangelica retinetur. III, 55. Quare Christus neminem baptizavit. III, 1303. Christus baptizavit omnes, quos ministri ejus baptizant. III, 1417.

Christus cur quadraginta diebus jejunavit. V, 1211. Cur esuriens non fecit panem de lapide. IV, 1164. sicut in nuptiis vinum de aqua. V, 686. Christi esuries et sitis, nostra bona opera et populorum fidem respiciebat. IV, 336, 736, 851. Christus cur se a diabolo tentari permisit. V, 683. Christus quando a satana tentari voluit, nos transfiguravit in se. IV, 724. Christi tentatio, nostra doctrina est. IV, 1149. Tentatus est, ut suos doceret resistere tentatori. V, 685. Christi tentatio tripartita est, propter tria vitiorum genera, volu, tatem carnis, superbiam et curiositatem. IV, 116. Christi mysterium in veteri Testamento revelatum. V, 1377.

Christus lit: non bonis potitus, sed mala perpressus. V, 134. Christus calcatus. f. l. V, 608. Christus tentans Philippum. V, 28. Christum quidam putantes in aliquo mentium, neque eventura esse quae imminuit est impiis. V, 478. Unde nata haec opinio. V, 478. P. Filius Dei, Verbum. Christus in loco Joann. VII a mendacio viadicatus. V, 737, 740, 741. Testimonium etiam de seipso quam verum sit. V, 713. Christus interpellatus ut fratri jubeat hereditatem partiri, cur facere renuit. V, 1392. Christus divisor hereditatis esse nolens, quid doceat. V, 606. Christus Jesus transiens interpellatur, et sanat. V, 545. Christum Jesum transire quid sit. V, 544, 517, 1331.

Christi miracula. VII, 608. Alia sunt ei communia cum aliis: at proprium ipsi fuit nasci de Virgine, a mortuis resurgere, in caelum ascendere. II, 522. Christum magicis artibus locisse quae fecit, calumniantur infideles. V, 236, 447. Christi facta etiam aliquid significabant, quasi verba. V, 486. Aliquid aliud quam quod pra se ferebant. V, 592. Christi facta, quae verba sunt. V, 582. Christus lectoris officio functus. X, 140.

Christi actionum quarumque sco; us. V, 1613. Christus in omnibus quae fecit, nos admonet quemadmodum hic vivamus. V, 473. Quod agit Christus, venit ad nos; et quod agimus propter illum, redit ad nos. V, 1473. Quid tacerit Christus ut hominem laborantem sanaret. V, 543. Cur primum elegit pauperes et idiotas, non divites, non oratores, etc. V, 537. Christus totus et Apostolis innotuit, et nobis: sed nec ab eis, nec a nobis totus est visus. V, 600. Quomodo nos invicem adjuvent visa nostra. V, 660. Christus tributum solvens, mortem infernitatem se soluturum praesignabat. V, 845. Christus Judaeos terrendo revocavit ad misericordiam erga mulierem in adulterio deprehensam. II, 657, 658. Christus cum se abscondit, infirmitati nostrae consulit, non suae potestate derogavit. III, 1774. Christus non mortuum feliat, sed mortem quam sibi homo peccando comparavit. V, 938.

Christi in monte oratio. V, 475. Christus orat pro nobis, ut sacerdos noster; orat in nobis, ut caput nostrum; oratur a nobis, ut Deus noster. IV, 1081. Christus ex quo homo, ex hoc et infirmus; ex quo infirmus, ex hoc et orans. IV, 216. Christus ut Deus Verbum, non habet ad quem, aut quare orat. IV, 216, 337. Christus orat, et dat quod orat. V, 1083. Oravit Christus pro omnibus quos redemit, sive tunc viventes, sive postea futuros. III, 1917, 1919. Ad hoc oravit, ut doceret orare; ad hoc passus est, ut doceret pati; ad hoc resurrexit, ut doceret sperare resurrectionem. IV, 603. Christi oratio, nostrae est infirmitatis indicium. IV, 79. Discipulorum est edificatio. III, 1002.

Christus passurus pascha celebravit ea vespere, qua incipiebat primus dies azymorum. II, 963. Christi pedes discipulorum lavantis, humilitas quanta. III, 1787. Quotidie lavat Christus pedes nobis. III, 1789, 1790, 1794. Christus etiam ante mortem, carnem suam mutavit in quod voluit. V, 1618. Christi perturbatio, cum Judas exiret esset, quid significat. III, 1790. Christus propinquantem hora passionis, potestate turbatus est. III, 1797, 1799. Turbus est, quia voluit. III, 1733. In illius potestate erat sic vel sic affici, vel non affici. III, 1733. Christus pro nobis turbatus est. III, 1798, 1799. Turbatus est, ne nos desperemus. V, 1399. Quantum bonum sperare debemus de participatione divinitatis Christi, cujus nos et perturbatio tranquillat et infirmitas firmat. III, 1798. In Christo turbatur nostra infirmitas. III, 1799. Christus in se transtulit membra sua, et eorum affectum suscepit. III, 1769, 1799. Christus cum tristis fuit, membra sua infirma in se figuravit. IV, 481, 1209, 1369. V, 105, 1308. Christus loquitur ut peccator,

sed in persona membrorum suorum. III, 422. Christi fuit tristitia vera, sed voluntate. sicut ipsa caro, suscepta. IV, 1208. Christo unde tristitia causa. IV, 838. Christus mortuus ex eo quod nostrum habebat, non in se, sed in nobis pavebat. IV, 250. humana voluntas in Christo mortem refugiens. V, 1513. Christus sanguinem sudans de toto corpore, quid significet. IV, 1817.

Christi traditio, et a Juda, et a Deo. V, 1383. Quod Judas vendidit, Judæus emit, Christianus acquisivit. V, 1474. Christus patienter utebatur proditore. III, 1786. Christi in Judam proditorem patientia. IV, 73, 135. Christus Judam proditorem deserens, figuratur per Davidem fugientem a facie filii Absalonis. IV, 72. Christus in Judam sperasse dicitur, quia fideles aliqui in illum se, erabant. IV, 461. Christus seipsum tradidit. III, 1802. se tradidit Judæis, ut faceret de nescientibus voluntatem suam. III, 1931. Auctor calicis passionis suæ, hæ se est qui bibit. III, 1932. Christus a patre, a se ipso, a Juda traditus est. II, 324; III, 2052; IV, 793. Christi mortem inique voluerunt impij, Deus juste permisit. IV, 745. Cur Christus percutienti maxillam, alteram non præbuit. III, 1934, 1935. Christus percutientem se punire noluit, ut nos pacem diceret. III, 1934, 1935.

Christi passio. VII, 583, 588, 591. Quidquid passus est homo, non potest dici non passus deus. IV, 1711. Deus crucifixus recte dicitur de Christo. II, 746. Cum sit totus Christus Verbum anima et caro, ad totum refertur quod in sola anima tristis est, aut quod in solo homine crucifixus, aut quod in sola carne sepultus. V, 1069. Christus quando crucifixus est, defectus solis vere prodigiosus. II, 917. Christus recte dicitur mortuus, etsi divinitas ejus non moriatur. IV, 455. Christus, quia latebant oves in vepribus, ideo ad eos invenientes non pervenit, nisi spinis passionis coronatus. V, 554. Christi manus extente in cruce, quid significant. IV, 753.

Christus ideo crucifixus, ne quis genus aliquid mortis, quod homines ignominiosissimum arbitrantur, horreret. VI, 187. Ideo crucifixus, ut in cruce ostenderet veteris hominis nostri occasum. V, 1105. Christus cur in passione tacebat. IV, 407. Christus in cruce cathedra docens regulam pietatis. V, 1450. Insultationes sustinuit ad exemplum nostrum. IV, 533, 1132. In cruce docuit nos adversus linguas hominum esse patientes. IV, 551. Calumniam infidelium hæreticorum, schismaticorum, demonum vincuntur, cum Christus crucifixus attenditur. IV, 1578. Christo insultantium cur notabat caput. IV, 1539. Christi loganimitas in cruce. IV, 1096. Christus noluit descendere de cruce, quia patientiam docebat. III, 1597, 1675, IV, 462, 767, 882. In cruce distulit potentiam, publicavit misericordiam. III, 1663. *Vide Crux*. De cruce descendere diferebat Christus, ut de sepulcro resurgeret. III, 1487. Christi fortitudo te creavit, infirmitas Christi te recreavit. III, 1512.

Christus quomodo factus peccatum et maledictum. VIII, 297, 744. Christus non meruit maledictum, licet in ligno pependerit. VIII, 166. Tam non est contumelia Christi, cum Moyses eum dixit maledictum, quam non est laus Christi, cum Manichæi negant carnem habuisse mortalem. VIII, 298. Christus non merito iniquitatis, sed officio misericordie suæ passus est. VIII, 545. Christi passio non ex indigentia, sed ex misericordia. VIII, 542, 547. Christus et nasci potuit non satus, et pati non partus. VIII, 483, 486, 487, 488. Christi in passione caritas, VI, 656. Christi interfectio paratum ex ejus sanguine medicamentum. V, 946, 998.

Christus speciosus, sed foedus factus propter foedam sponsum, ut eam faceret pulchram. V, 582. Christus orat pro crucifixoribus suis. V, 196, 524. De Christi deformitate processit decor Ecclesie. V, 259. Tanto carior et dulcior factus est sponse, quanto magis deformis. V, 259. Ut animam pulchram faceret, foedus factus est. IV, 1538. Christus deformis et speciosus. V, 181. Quomodo. V, 766. Christi deformitas pulchritudo nostra est. V, 181. Christus etiam in cruce decorem habuit. IV, 495. Christus iis foedus apparuit, a quibus passus est. IV, 1681. Foeda species crucifixi parturit pulchritudine in resurrectionis. V, 1184. Christus propterea hic exhoratorem atque crucifixus, ut doceret nos bona hujus sæculi continere magis, quam diligere. II, 905. In Christo doluisse divinitatem cum caro ejus in cruce ageretur, hæresis quædam dixit. VIII, 44. Christus ex persona membrorum dixit, *Deus meus, Deus meus, ut quid me dereliquisti?* II, 544, 550; IV, 567, 625, 693, 682. Et ex persona martyrum. II, 530. Christus sæpe ex persona Ecclesie loquitur. II, 545. Christus in sua passi ne orans infirmitatem nostram portabat. II, 545; IV, 173. Christus in passione clamans non eratur. IV, 173. Christus derelictus est non ad insipientiam nobis, sed ut sapiamus. II, 530. Christus in Ecclesia, et Ecclesia in Christo patibatur. II, 545.

Christi latus apertum, ut omnes per aliud intrent. VI,

704. Christus janna, apertum est ostium, quando latus ejus perforatum. V, 1415. Inde aqua sanguisque profudit: in uno mundatio tua, in altero redemptio tua. V, 1415. Christi conjux Ecclesia, de latere in cruce dormitans formata. IV, 1524, 1581, 1672, 1684, 1783. Christi aperto latere effusus est sacculus pretij nostri. V, 1454, 1475. Christi latus lancea perforatum est, et manavit pretium nostrum. V, 1064. Sanguis Christi si non funderetur, orbis terrarum non redimeretur. V, 683. Christus sanguine suo delevit omne peccatum. V, 824. Fecit nobis collyrium de sanguine suo. V, 755. Sanguis et aqua exiens de latere Christi, gemina Ecclesie sacramenta. IV, 461, 1735; VI, 689, 696. Cum htotus ille pressus est, manavit illud unde calix inebrians quam præclarus est. IV, 649. Christi sanguis in terra, magnam vocem habet. VIII, 239.

Christi mors voluntaria. VII, 520. Spontanea. VIII, 898. Christus passus et mortuus potestate et voluntate, non necessitate. IV, 1104; V, 1085; X, 250. Et hoc est pretium nostrum, quo nos morte redimeret. X, 256. Per id quod h mo erat, mortuus est deus; et per id quod deus erat, excitatus est homo. IV, 1711. Mors voluntate obedientie a Christo suscepta. X, 180, 182. si mortuus non fuisset, Christus esse non posset. V, 1121. Christus factus est pro nobis obediens. VIII, 781. In Christo æternitas et simul mortis humilitas. III, 1775.

Christus Filius Dei in se ipso vita, quomodo mortuus sit. V, 710, 1061. Christus mortuus est, cum caro mortua est. III, 1517. Christi mortalitas vade. V, 1607. Mors illi dignatione, non conditione. V, 1110. Mortalitas carnis ex peccato hominis, etiam in Christo facta. VIII, 297. Christus mortalis non de sua substantia, sed de nostra; sic nos immortales non de nostra, sed de hjus substantia. IV, 1906. Christi mors mortem occidit. III, 1490. Christus mortuus mortem occidit. V, 1114. Mortem suscipiendo Christus superavit. X, 198.

Christus mortuus est quando voluit. III, 1638, 1673, 1674, 1675, 1739. Et quia voluit. III, 504, 1674, 1736; V, 84. Christus passus est quod et quando voluit pati. III, 1475, 1714, 1770. Christus non debuit mori, nisi quando oportuit. III, 1457. Sexta mundi ætate reformavit hominem, quem sexto die formaverat. IV, 1182. Hora Christi, tempus Christi, quomodo debet accipi. III, 1674. tempus mortis Christi. VII, 619. Christum ætate XLVI annorum passum esse, nonnulli per errorem putarunt. III, 55. Conciliantur Evangelistæ super hora, qua Christus crucifixus est. IV, 765.

Christus ex eo quod mortuus sit, an recte inferatur hominem eum fuisse. VIII, 479, 482. In Christi morte quis ponit animam, et quam animam. III, 1757. Verbum in Christi morte animam non posuit. III, 1738. Nec anima Christi seipsa posuit. III, 1738. Caro ipsa Christi quomodo posuit animam. III, 1738. Quomodo Christus ipse posuit. III, 1739.

Christi in passione cum diabolo certamen. VI, 664. Christus, justitie veritate, non violentia potestatis diabolum vicit. VI, 255; Christus vulneratus diabolum vulneravit. IV, 1126. Christi morte quasi trophæo suo diabolus victus est. V, 1209. Christus de cruce sua, in qua erat fixus, diabolum occidit: et inde rex noster. IV, 1952.

Christus mortem occidit, vinculum vinxit, captivitatem captivavit. IV, 1830. si ille non occideretur, mors non moreretur. V, 1209. Ille solus potest dicere sine causa hic se passum. IV, 1936. Sustinendo sine culpa penam, et culpam solvit et penam. V, 734, 1131. Nisi indebitum solveret, numquam nos a debito liberaret. V, 845. Ille potuit redimere, qui se non potuit vendere. IV, 1705. Christus perfectissima victima pro mundandis vitis nostris. VIII, 901. Christus sacerdos, cum in mundo non inveniret mundum quod offerret, seipsum obtulit. IV, 1733.

Christi mors predicta in Scripturis sacris. VII, 582, 585. Christi mors significata in benedictione Judæ. VII, 520. Prophetia de Christo in cruce tollendo. III, 776. Christi mors per serpente in deserto exaltatum figurata. X, 143. Christi mortem veram fore quomodo a Moyse assertum. VIII, 297, 298, 299. Christi passio figurata per nuditatem Noe. VII, 478. Per vaccam ruam. III, 735. Christi passio, sacrificium vespertinum. IV, 1818. Passionis Christi figura, ovis immolatio. VI, 335. Christus sacrificium sese obtulit pro omnibus sacrificis. IV, 71. Christi passio prophetata in libro sapientie. VII, 554. De Christi passione agitur per totum Psal. LXXXI. IV, 760. Christi passio predicta in Psalmo dedicationis. V, 1473.

Christi passionis mysteria et partes explicantur. V, 1084. Christi passionis et resurrectionis sacramentum. V, 1104. Christi mors propter aliud, et propter aliud resurrectio. V, 1120. Christi passio, exaltatio ejus. III, 1773. Christi passio, purgatio nostra est. III, 1787. Christi passio distinctio est honorum spiritualium atque carnalium, tempora-

lium atque æternorum. III, 733. Passions Christi fructus. VI, 644, 645, 630.

Christus mortem cur suscepit. X, 1181. Christus Filius Dei crucifixus et mortuus pro nobis. V, 1060, 1074, 1089. Christi sanguis pro nostra redemptione fusus. V, 1473, 1313. Christo nec mors, nec vita nobis debebatur. V, 1110. Christi mors iudicata, liberavit obnoxios morti. VIII, 1027, 1028. Unde reatum moriendi Christus accepit. III, 422. Quo modo peccato mortuus. X, 1241. Christi mors quam convenienter electa, ut in sanguine ipsius justificaremur. VIII, 1030. Christus moriendo pro impiis, etsi in tolerantia paucos, in causa tamen nullos potest habere consortes. X, 1213. Christus ille solvere potuit moriendo peccata, quia et mortuus est, et non pro suo peccato. VII, 304.

Christi sanguine totus orbis redemptus est. IV, 177, 179, 1230. Christus emit sibi fratres sanguine suo, probavit reprobatus, redemit venditus, honoravit injuriatus, vivificavit occisus. V, 955. Christus redemit omnes captivos. IV, 1697. Apostolica sententia est et vera, quia salvator omnium hominum Christus. V, 1522. Christi sanguine redemptus non perit. V, 1253. Totum emit, qui tantum pretium dedit. IV, 1254. Secundum Petrum pro his tantum videtur passus qui sequuntur ejus vestigia. V, 1396. Christus pro omnibus passus est. V, 1390. Sanguis Christi pro servis pretium est, pro sponsa ignis. IV, 1634. Christi sanguis sic in remissionem peccatorum omnium fusus est, ut ipsum etiam peccatum posset delere, quo fusus est. III, 1863. Mors Christi, remissionis peccati similitudo. VI, 256. Christum gratis mortuum esse sequitur ex hæresi Pelagiana. II, 768. Christus pro nobis mundum vicit, non armato milite, sed irrisa cruce. IV, 760. Christus nobis quotidie immolatur ipsa recordatione beneficii sui Salvatoris. IV, 966. Christus tunc pro uno quoque moritur, quando mors ejus in baptismo ut particeps. X, 828. Christi sanguis vultus salus, noleat supplicium. V, 1315. Christus ut in amore timor converteretur, occisus est. IV, 1167. Christus mori voluit, ne mortem timeremus istam, sed illam potius unde nos liberavit per istam. IV, 851. Christus non solum verbo, sed etiam exemplo abstulit omnem timorem Martyribus. IV, 866. Postea quam Christus transit per tribulationes, jam patet via illius transitu. IV, 720. Christus pati voluit, ut consoletur patientes. IV, 1176. Christi passione felicitatem æternam querere docemur. II, 512, 513. Christi mors, pignus vitæ ejus nobis donata. V, 1468. In Christo per patientiam homo cælum acquisivit, et Deus in homine credentibus profuit. IV, 121. Plus est quod fecit, quam quod promisit Christus; incredibilis est quod mortuus est æternus, quam ut in æternum vivat mortalis. IV, 1942. Christus donavit impiis mortem suam, quid servat justis nisi vitam suam? IV, 1942. Venit Christus contemnendus et honorandus, confitendus et negandus, etc. III, 1660. Morte Christi seminatum est nomen ejus. IV, 453. In uno exiguo loco cecidit granum, sed multum fructum attulit. IV, 860, 1577. Christus infirmus prædicatus est nobis, ut ejus magis eligeremus opprobrium. IV, 625. Christus imitandus a nobis est, non in miraculorum potentia, sed in tolerantia passionum. IV, 1149. Christi passionum communicatio ex caritate. V, 923. Christi passiones imitandæ sunt Christiano, non deliciae conquirendæ. V, 273. De morte Christi cur non erubescendum. V, 1278, 1279. Christi aspectus contra morsum serpentis metaphorice in hæresim Pelagianam. X, 1158. In Christi mortis contemptum quomodo diabolus suos inducat. VIII, 900. Quare in Christi sepultura sit recordatio novi monumenti. VI, 187. Deus requiescens ab operibus suis die septimo, prænuuntiare voluit diem quo erat Christus in sepultura quieturus. III, 303. Sola Christi caro jacet, et dico, Dominus noster: quia vestem intueor, vestitum adoro. V, 1062.

Christus descendit ad inferos. II, 710, 711, 713. Quare VII, 541. Christus in inferno fuit secundum animam. II, 833. Christus an descenderit ad locum pœnarum. II, 834. Christus descendit usque ad ea loca ubi peccatores cruciantur. III, 481. Christus ad inferos subvenit quibusdam. V, 456. Quosdam a tormentis solvit. II, 854; III, 481. Christo ad inferos descendente, credidisse incredulos, et exinde omnes liberatos, quosdam hæresis existimat. VIII, 45. Quidam putant eos ad inferos solutos esse a Christo, qui non audierant Evangelium. II, 714. Alii tractas et Oratores qui falsos deos ridendos monstrant, alii Paganos vitæ laudabiles. II, 710. Quosdam ab inferis liberaverit, temerarium est declinare. III, 1697. Christus inferna penetrans, et inde mortis victor ascendens, magnum mortuus miraculum fecit. IV, 1115. Quomodo Christus tribus diebus et tribus noctibus fuit in corde terræ. III, 87.

Christi resurrectio. VI, 187; VII, 584, 587, 592. Christi resurrectionem imaginariam fuisse dicunt Manichæi. VIII, 488, 480. Christi resurrectionem non in longum differri volebat. II, 548. Nec ejus carnem resurrectioni ultimæ ser-

vare. II, 534. Christus suscitavit se, et suscitavit cum Patre. V, 1300. Et a Patre resuscitatus est, ut homo; et ipse se resuscitavit ut Deus. IV, 452, 666, 1442. Christus potestate mortuus est, potestate resurrexit. V, 1300. Christus in cruce patientiam, in resurrectione ostendit potentiam. VI, 663. Corpus Christi tale resurrexisse, quale positum est in monumento. VI, 304. Christi resurrectio, proprium signum, quod in ipso solo fuit. IV, 791. Unus ille resurrexit, jam non moriturus. IV, 1672. Nemo ante Christum resurrexit in æternum. IV, 1642, 1704. Christus, totus jam Deus post resurrectionem, qui intelligatur. I, 622. Christum et per clausa ostia post resurrectionem intrasse, et per incorrupta matris membra nascendo exisse fides credit. V, 1010. Utrumque negant increduli. V, 1010. Christum et seculo a discipulis sublatum hodieque apud Judæos fama est. V, 261. Vanitas militum vendens vanitatem vanitati. V, 261. Quare linteamina ejus et sudarium in monumento inventa sunt. VI, 60.

Christi resurrectio cur primo per feminas nuntiata viris. V, 263, 1108. Christus apparet Magdalene. V, 1148, 1154. Difficultas in Christi verbis ad Magdalenam. V, 1143, 1148, 1151, 1134. Christus ad discipulos intrat per clausa ostia. V, 1137. Ab eo discipuli spiritum se videre putantes, reprehenduntur. V, 1122, 1125. Claritas in Christi corpore cum resurrexit, ab oculis discipulorum abscondita fuisse potius, quam defuisse credenda est. VII, 781. Christus jungitur discipulis in via. V, 1418. Christus in fractione panis agnoscitur. V, 1111, 1127. Christus cur corporis sui servavit cicatrices. V, 539, 645, 638, 1140; VI, 647. Cicatrices servavit in corpore, ut vulnus dubitationis sanaret in corde. IV, 1134. Christus post resurrectionem cicatrices, non vulnera demonstravit dubitantibus. II, 372. Cicatrices ille, quas Christus post resurrectionem demonstravit dubitantibus, non erant fictæ. II, 372. Christus quare passus est in conspectu omnium, non vero resurrexit in conspectu omnium. II, 348. Christus post resurrectionem quomodo agnitus et non agnitus sit. II, 645. Christus recte dici potest fixisse. V, 536. Fictio figurata, non fallax. V, 538. Christum nec falli, nec mentiri posse acriter proponitur. V, 757. Christus post resurrectionem conversatur cum discipulis suis, ut in libe confirmetur. V, 1212. Christus cur dies quadragesima agit cum discipulis post resurrectionem. V, 1211, 1216. Christus post resurrectionem cibum ac potum sumpsit. VII, 395. Christus post resurrectionem manducavit potestate et caritate, non necessitate. V, 659, 1360. Christus post resurrectionem, esuriendi et sitiendi egestatem non habebat. III, 1800. Christi resurrectio indicavit nihil perire naturæ hominis. III, 135. Christi morte resurrectio iustis præstalam esse talem, qualis in fine nobis promittitur, quidam dixerunt. II, 741. Christi nativitas et resurrectio, propria et singularia miracula ejus. VII, 314.

Christi mors et resurrectio in Abel et Seth figurata. VII, 461. Resurrectionis Christi signum concrematio vacæ rufæ. III, 754. Christi resurrectionem prædixit Amos. VII, 584. Osce. VII, 584. Christi resurrectio, clarificatio patris et filii. III, 1903. Christi corporis una mors et resurrectio, duplici nostræ morti, ac resurrectioni corporis et animæ concinit ad salutem. VIII, 889, 890, 891. Christi crux, sepultura, resurrectio, vitæ Christianæ figura. VI, 257. Christi resurrectio spes nostræ resurrectionis est. IV, 1700. Christi resurrectio, nos circumcidit. III, 1651; V, 1103. Christi mors nobis ad non timendum, resurrectio ad sperandum. III, 422. Christus morte et resurrectione sua docuit, quid non timeres, quid sperares. IV, 899. Christus passione sua ostendit quid sustinere pro veritate, resurrectione quid sperare in æternitate oporteret. VII, 612. Christus nascendo conciliavit caritatem moriendo et resurgendo exclusit timorem. VIII, 80. Idem, spem et caritatem mittere debemus in resurrectionem Christi. III, 754. Christus vivit in eis qui adversus concupiscentias pugnant. X, 866. Christi resurrectionis fides, Christianes discernit. V, 1075, 1153. Hoc est vere Christum velle interficere, nomen resurrectionis ejus extinguere. IV, 604.

Christus cur post resurrectionem suam præsentiam suam mundo sublaxerit. X, 182. Christus absentavit se corpore, ut edificaretur fides. V, 1110. Ut absente carne, divinitas ipsius cogitaretur. V, 1214. Christi humanitas, in qua humano affectu hærebant, oculis discipulorum auerti debuit. V, 1238. Christus ascendit, ne discipuli remaneret in carne. V, 1212. Cur spiritus sanctus non posset venire, nisi abeunte Christo. V, 1258. Christi resurrectio et ascensio. V, 1070. Christi due glorificationes. V, 1222. Christi clarificatio in resurrectione: et in cælum ascensione cognoscitur. III, 595. Glorificatio de victoria Christi completa est resurrectione et ascensione. V, 1209.

Christi ascensus in cælum. VI, 187. Christum cum corpore ascendisse in cælum. V, 1210. Christus vult ascendit in cælum quomodo. III, 1488; V, 670, 780. 1311; X,

144. Christus quam multis aedem ascendit. V. 1153. Christi resurrectio et cum corpore in caelum ascensio creditis probatur. VII. 735. Et jam credita ostenditur. VII. 756. Christi ascensioni miracula multa attestata sunt. VII. 760. Christi ascensio grande salubreque miraculum. VII. 760. Christus descendit ad nos ex misericordia, ascendit ad Patrem ex iustitia. V. 780. Christi Davidici ascensio sic celebranda, ut cum ipso ascendamus. V. 1202. Resurrectio Domini et ascensio in caelum nostram fidem fovit. III. 24. In Christi clarificatione peccata dissolvuntur et aboleantur. III. 294. Christus ascendit in caelum, ut caput de sublimioribus s. hveniat membris in terra laborantibus. V. 852. Christo uniat qui vult ascendere in caelum. IV. 1630. Christus ascendens levat nos, ad quos cadentes descendit. IV. 205. Christi in passione et resurrectione transitus de hac vita mortali in aliam vitam immortalem commendatur. II. 205. Vespere Dominus in cruce, mane in resurrectione, meridie in ascensione. IV. 640. Christus pellicanus nascendo, nycticorax moriendo, passer resurgendo. IV. 1300. Christus quomodo vadit parare mansuetos, quae jam erant in domo Patris. III. 1814. Christi in caelum ascendentis novissima verba quanti fieri debeant. III. 2061. Christi verba novissima a schismaticis contempta. V. 1222. Caput in caelum ascensurum, commendavit membra in terra, et discessit. III. 2060. Christi ascensionis propheta. V. 1208. Vestigia pedum Christi in monte oliveti. III. 1735. Christi nativitas, resurrectio, et ascensio, potentius fortasse opus est, quam mundus. II. 522.

Christum carnem ad dexteram Patris non tulisse, sed eam in sole potuisse perhibent Seleuciani VIII. 41, 42. Torrenum corpus posse esse in caelo non intelligebant gentiles. VI. 168. Corpus ipsum Christi esse levatum in caelum. VI. 304. Quomodo ait in caelo corpus Dominicum, supervacaneum esse querere. VI. 188. Christus quomodo nunc credatur esse in caelo. II. 833. Christi corpus ita est in caelo, ut erat in terra quando ascendit in caelum. II. 942. Christi corpus non est obnoxium corruptioni. II. 945, 945.

Christi sessio ad dexteram Patris. V. 1075. Christus ut homo sedet ad dexteram Patris; ut Deus ubique totus est. VI. 658. Christi sessio ad dexteram Patris quomodo intelligenda. VI. 188, 304. Christus quatenus Deus, est ubique; quatenus homo, est in aliquo loco. II. 854, 856. Non alicui non est Christus. III. 483. Christus ubique. V. 1541. Ubique totus. V. 1264. Simil ubique totus ut Deus. V. 1264. Christus qui mutavit locum, nec mutavit. V. 547. Christi triplex praesentia. V. 1002. Christus et hic et sursum est. V. 683, 685. Christus et similis Moysi et dissimilis ex Scriptura agnoscitur. VIII. 325, 326.

Christus aliquid amplius praecipit, quam praecipitum est in veteri Testamento. VIII. 129, 150. Christus nec a se o Deo voluit quemquam Iudeorum avertere, nec aliquo mandatorum quae per Moysen data sunt, infregit. VI. 349, 350. Christus nihil egit vi, sed omnia suadendo et monendo. III. 155. Quomodo id intelligendum. I. 604. Christus attulit veritatem ut doctor, mansuetudinem ut liberator, iustitiam ut cognitor. III. 1648, 1649. Christi doctrina non adversa republicae. II. 552, 555. Christi disciplina ventosam et turbidam cupiditatem rerum extra nostram potestatem constitutarum, pellit ex anulo. II. 485.

Christus et nostra sapientia et nostra scientia. VIII. 1054. Christus qua ratione dicatur diem et horam iudicium desicire. VIII. 312.

Christus et exemplum et adiutorium nostrum. V. 668. Exemplum Angelis et hominibus factus est Christus. III. 1069. Christus singulare exemplum obedientiae. III. 583. Christi exemplum non sufficeret, nisi spiritus sanctus mitteretur. III. 1864. Christus imitandus proponitur homini qui demonem imitatus fuerat. I. 1506. Christi imitatio. V. 784, 1447; VI. 26. Christum an imitari possimus. X. 1588. Christum quatenus imitemur. X. 1590. Non propter Christi excellentiam nos excusare debemus, ut non eum pro modo nostro studeamus imitari. X. 1590. Perfectionis exemplum in Christo sic imitandum, ut nitamur atque optemus concupiscentias non habere. X. 1575. Christum sequi omnes debemus. V. 1505. Christus sequendus quo et qua via. V. 586. In quibus liceat Christum sequi praeter martyrium. V. 1506. Christum sequentium varii gradus, quidve in illis sit retro respicere. V. 588. Christum se secutum qui proleatur, cur reprobat. V. 602, 605. Alter a Christo vocatus. V. 603. Ab eo vocatus quidam pietate carnali differre volens, urgetur. V. 605. Tertius ab eo vocatus ad suos respiciens culpatur. V. 604. Christus odit remanentem, retro redeuntem, aberrantem. VI. 681. Christum sequi, non praecedere debemus. IV. 449. Christum quasi praecedere vult, qui consilio suo vult vivere. IV. 868.

Christi jugum suave. II. 485. Christi jugum leve. II. 200.

Christus rex et sacerdos. VI. 48. Christus rex et sacerdos in universo veteris instrumenti apparatu praenuntiatus.

VIII. 290, 370. Christi sacerdotium et regnum praenuntiatum in Samuele et Davide. VIII. 271. Christus rex luminum beatorum. VIII. 579, 580. Christus rex angelorum et hominum. VI. 556. Christus quo titulo rex Israel. III. 1763. Christus Dominus verissimus. IV. 1809. Christi sacerdotium figuravit Melchisedech. II. 769. Christus sacerdotium et sacerdos. III. 1693; IV. 200, 1733. Auctor Epistolae ad Hebraeos Christi sacerdotium in Melchisedech figuratum indicat, et proponit sacerdotio Levitico. X. 1552. Per Melchisedech, sacerdotium Christi a sacerdotio Levi discernitur. III. 425. Christus sacerdos quo Deum placamus. VII. 280. Christus et in homine et secundum hominem quem suscepit, sacerdos et sacrificium. VII. 298, 313. Christus victor et victima, sacerdos et sacrificium. I. 808. Christus sacerdos et victima sacrificium laudis implevit. VIII. 57. Christus solus princeps sacerdotum, qui non habuit necessitatem sacrificium offerre pro suis peccatis. X. 162. Christus in forma servi maluit sacrificium offerre quam sumere, ne culibet creaturae sacrificandum quicquam iularet. V. 1232; VII. 298. Christus ad dexteram Patris, sacerdos in aet. IX. 50.

Christus quotidie in sacramento immolatur. II. 364. Christi corporis sacrificium, sacramentum fidelium. II. 567, 569. Christi sacrificium per totum orbem terrarum in Ecclesia offertur. VI. 49. Christus seipsum hominibus dat cibum per sacramentum corporis et sanguinis sui. III. 879. Ex altari dispensatur victima sancta, qua deletum chirographum quod erat contrarium nobis. I. 778. Carnis et sanguinis perceptio necessaria, ut habeatur vita. X. 1268. Christi sanguis inebriat mentem, ut amorem obliviscatur mundi. VI. 698. Christi corporis sacramentum a sapientium superbiorum cordibus longe est. II. 840. Christi sanguine accepto ab omnibus gentibus respondetur Amen. VIII. 230. Adorant tantum, et non saturantur de corpore et sanguine Christi, qui non imitantur. II. 567. Christi corpore et sanguine divites terrae non saturantur. II. 567. Parvuli qui carnem Christi non manducaverunt, vitam aeternam non consequuntur, ex Innoc. 785, 828. Christi sanguis figurabatur veteribus sacrificiis. X. 809. Christi sacrificii erant umbrae omnia sacrificia Legis et prophetarum. VI. 249. Christi sanguine novum Testamentum dedicatum est. X. 528. Habes Christum in praesenti per fidem, in praesenti per baptismatis sacramentum, in praesenti per altaris cibum et potum. III. 1765. Manducare corpus Domini et bibere ejus sanguinem, hoc est manere in illo. III. 1614, 1616, 1618. Credere in Christum est manducare panem vivum. III. 1601, 1607.

Christi corpus duplex. III. 92. Christus tribus modis dicitur in scripturis. V. 1485, 1500. Modus primus quo praedicatur ut Deus. V. 1485. Alius modus quo commendatur ut Deus et homo. V. 1488. Tertius modus quo intelligitur caput et corpus. V. 1486. Christus caput et corpus. V. 751, X. 144, 145. Totum quod annuntiat de Christo, caput et corpus est. IX. 592, 595. Christus et membra eius unus est Christus. III. 1488; V. 570, 753, 780, 1341, 1510. Christus sursum in se, et deorsum in suis. V. 683, 685. Christus aliquando de capite, aliquando de toto corpore Ecclesiae dicitur. VI. 79. Christus caput Ecclesiae. V. 205. Caput Ecclesiae, iustorum omnium et Angelorum. IV. 385, 749, 786, 1159. Ista caro Christi caput Ecclesiae est. IV. 1613. Adjuncta eius carni Ecclesia, ut Christus totus caput et corpus. III. 1979. Christus et Ecclesia, caput et corpus, unus homo est, unus Christus. IV. 161, 252, 250, 453, 629, 662, 695, 695, 725, 750, 764, 830, 948, 1082, 1156, 1079, 1784, 1817, 1819, 1810. Christus totus cum membris suis est propter Ecclesiam. X. 1001. Christi substantia, potius ejus. VII. 544. Christi corpus, Ecclesia catholica sola est. II. 815. Humilitate non potestate initio congregata. II. 757. Christus Ecclesiam auctoritate munivit, et ratione armavit. II. 448. Christus totus in corpore et in capite. III. 1022. Christus in membris suis. III. 1622. Videte quanta gratia pertingamus ad Deum, ut ipse voluerit esse nobiscum unus, qui est cum patre unus. IV. 1816. Christus aliter est unum cum patre, aliter unum nobiscum. V. 780. Qui non dedit atus est assumere nos in se, nec dedignatus est transfigurare nos in se et loqui verbis a se. IV. 250, 251. Nobiscum est in terra divinitate, bonitate, unitate; nos cum illo in caelo fide, spe, caritate. IV. 205, 1630. Christus in membris hic parturit et dolet. IV. 615. Christus capite in caelo residet, pedibus et corpore in terra laborat. IV. 1105, 1163, 1167, 1178, 1816. Christus loquitur de caelo, quando ejus membra calcantur in terra. III. 2060. Christus solet in se membrorum suorum transferre personam. VII. 552. Ex persona membrorum est, quod dicit se defecisse a sperando in Deum. IV. 847. Dicitur accipere in membris suis quae dona membra ejus accipiunt. IV. 829, 850. Christus totus hereditatem Patris accepturus est, non dum accepit. V. 154. In Christo passi sumus, et patitur ipse in nobis; in illo resurreximus, et ipse resurgit

in nobis. IV, 749. Prophetia de Christo capite, nobis ejus membris aptata. V, 1474. Nunc in persona membrorum suorum, nunc in persona propria loquitur Christus apud Prophetas. IV, 79, 456. Christus semper origo, radix, caput Christiani. IX, 248, 249, 260, 374, 375, 382. Christiani creator et caput Christus. IX, 576, 577. Christus ex nobis omnibus tamquam membris corpus sibi facit. VI, 712. Non solum Christiani, sed Christus facti sumus. III, 1368.

Christi membra quomodo efficiuntur. V, 1341. Ad Christum non omnes transeunt, sed quibus auferitur velamen. VIII, 633. Non transit quisque in corpus Christi, nisi carnalibus expoliatus fuerit indumentis. III, 1325. Christus ab eo non potest intelligi, qui per Apostolica et Prophetica verba, lactis alimenta contempserit. VIII, 279. Nemo fit membrum Christi, nisi aut baptisate in Christo, aut morte pro Christo. X, 480. Quam pertinet ad corpus mysticum Christi, et qui non pertinent. II, 839. Venire ad Christum, quid. X, 888. Venire ad Christum, credere est. X, 533. Christus fide concipiendus, operibus edendus. V, 1012. Fides incarnationis Filii Dei. VI, 300.

Christus fidei Catholicae proprium fundamentum. VI, 253. Fides in Christum necessaria ad salutem. X, 598, 400. *Vide* Fides. Nemo ad spiritalem Jerusalem unquam pertiuit, nisi cui Christus revelatus est. V, 610. Christus per fidem tenetur. III, 1739. Christo credendum esse docent omnes, etiam haeretici. VIII, 86. Credere in Christum, donum Dei est. X, 972. Nemo venit ad Christum, nisi cui datum fuerit, et datur hoc praedestinatus. X, 1014. Christi notitia donum Dei, concessum quibus voluit et quando voluit. VII, 513.

Christi cogitatio et adoratio ex gratia ipsius. III, 648. Christi cognitio emicus non erit, nisi in altera via. X, 002. Christum non Apostoli omnes videbant, ex Ambrosio. II, 601, 610. Qui cognovit quae sit latitudo, longitudo, et altitudo, et profundum, et supereminentem scientiae caritatem Christi, vidit et Christum, vidit et Patrem, ex Ambrosio. II, 604.

Christi fide etiam antiqui justi mundari poterunt. VII, 302. Christi membra quaedam praecesserunt adventum incarnatiouis Christi. IV, 751. Christi antiqui Patres appellari, etiam antequam esset unctio; forsitan quia jam Christiani. IV, 1503.

Christus nomine tenus est apud haeticos. VI, 253. Ne Christo et Judaeis in Christum credituris prophetia est, promissio Moysi facta de visione Dei. III, 648, 649, 650. Prophetia de benedictione quam Christus daturus erat populo novo. III, 774. Christi praedicatio in omnibus gentibus est Jacob benedictio. VII, 813. Quod in Christum mundus creditur, virtutis lucis divinae, non persuasionis humanae. VII, 730. Christi iustitia non credentibus prodesse non potest. X, 152. Nemo potest esse justus quamdiu fuerit ab unitate corporis Christi separatus. II, 811, 815. Christus unitate gaudet. VI, 712.

Christi corporis unitas nostro sacrificio commendatur. II, 839. sanctorum aggregatio ad Christum, perfecta statura Christi. IV, 227. Christi ossa, cor, venter, et lingua allegorice. IV, 175. Christi cor, scriptura sacra. II, 534; IV, 175. Lingua, praedicatores Evangelii. II, 534. Vestimenta, sacramenta ejus. IV, 176. Apostoli. V, 486. Ecclesia. V, 490. Christi vestis in monte fulgens sicut nix, quod significabat. IV, 1932. Vestis inconsultis, caritas quae dividi non potest. V, 149.

Christus sponsus et gigas, pulcher et fortis. V, 1662. Christus sponsus. III, 820, IV, 333, 493. Christum cum audis, noli sponsum a sponsa separare. IV, 333. Christus et Ecclesia, unum corpus. X, 1001. Christi et Ecclesiae aliquando una persona intinatur. III, 82. Christus et Ecclesia verum semen Abrahae. III, 789. Christi corpus et sponsa Ecclesia. *Vide* Ecclesia. Christus sponsus et sponsa. IV, 1295. Sponsus in capite, sponsa in corpore. V, 571. Christus Patrem et matrem reliquit ut adhereret uxori. VIII, 238. Quomodo. IV, 501, 495; V, 570. Quod Christus Patrem et matrem reliquerit, et adhererit uxori suae, pulchre intellectum. III, 215.

Christus sponsam suam amavit dum adhuc esset foeda. IV, 493. Christus peccatores amat, ut non semper sint peccatores. V, 947. Christus nihil nisi Deum in nobis dilexit. III, 1800. Sponsae ad Christum affectus. V, 766. Christi sponsae verba ut intelligenda. V, 766.

Christus amandus. V, 727. Ante omnia diligendus. IV, 222. Christum pii amant gratis, impii gratis oderunt. IV, 1432. Christum qui amant, debent odisse quod odit. IV, 1248, 1249. Christum in fundamento habere quid sit. VI, 155, 264. Christum in fundamento habere, est nihil ei praeponeere. VII, 743. Christus crucifixus cura amatur, caritas amatur. IV, 1681. Amorem erga Christum Elias Judaeos docebat. VII, 704. Christus vita cordium. II, 596.

Christi adventus primus et secundus. III, 1327, 1406, 1624, 1675. Venit Christus primo salvare, postea judicare.

III, 1664, 1665. Christi adventus alter occultus, alter manifestus. V, 124, 128. Christi adventus ad iudicium. VI, 168. Christi adventus ad iudicium, praenuntiatus. V, 1219. Christus sic praedicator crucifixus, humiliatus, iudicatus, ut veniat et excelsus, veniat vivus in virtute, veniat iudicaturus. IV, 1262. Christum iudicem de caelo esse venturum non tam veteri, quam novo Testamento expressum est. VII, 703. Ubi legitur Deus ad iudicium faciendum esse venturus, intelligendus est Christus. VII, 707. Christus ut homo accepit potestatem iudicium faciendi. III, 1580; VIII, 222. Christus secundum hoc quod filius hominis est, potestatem iudicium faciendi a Patre et a seipso et a Spiritu sancto accepit. VIII, 001. Totum orbem iudicabit, quia pro toto pretium dedit. IV, 1256. Christo omnes omnium ordinum rationem reddituri sunt. II, 1028. *Vide* Adventus. Novissimus Christi adventus, qualis. V, 1369.

Christus qualis veniet. VI, 647, 638. Visibili forma iudex veniet. V, 1070. Christus iudex futurus in forma servi. V, 711. Christus in forma hominis ad iudicandum veniet. IV, 1096; VIII, 691. Christus ut homo homines iudicabit. III, 1535. In Christo iudicante forma servi videbitur, occulta erit forma Dei. III, 1533; VIII, 222. Impii videbunt Christum in forma servi, iusti in forma Dei. X, 223. Christus cum iudicatur, docebat, ut iudicaret quos ducerat. IV, 291. Christus cum potestate magna iudicaturus, quia cum magna humilitate iudicatus. IV, 408. In iudicio presentabitur velut ignis, ad poenam impiorum, immoque justorum. IV, 814. Christus defensor praesentis, et petitor veniae contentis, et iudex innocentis. IV, 809. Quam sunt vivi et mortui quos iudicaturus est. VI, 188. Christus modo tacet iudicio, sed non tacet praecito. III, 1406. Nunc sicut a vindicando, non silet a monendo. IV, 568.

Christus ut iudex non metuendus, quia advocatus. IV, 568. Christi adventum non solum securi expectare, sed etiam desiderare debemus. IV, 1915. De Christi domini expectando et desiderando adventu. V, 632, 1369. De secundo ejus adventu dicitur, *veniet desideratus*. V, 350. Christiano turpe est adventum Christi non desiderare. V, 1610. Christum amanti sola poena est esse sine ipso. V, 766. Christi adventus quondam sit futurus, sciri non potest. II, 907, 908. Discipulorum inquisitio de tempore futuri adventus Christi. V, 1219. Christi responsum de suo adventu. V, 1219.

Christus non est agnitus a Judaeis. IV, 304. In carne cur deus non agnitus. III, 2007. Caro Christi, nubes qua lumen mundi temperetur, non obscuratur. III, 1653. Christus non est agnitus a Judaeis, quia gravita super eos erat manus homini. IV, 1789. Christum solum Judaei non agnoscunt in scripturis, propter quem factae sunt scripturae. IV, 1779.

Christum venturum credunt Judaei, sed non mortuum. VII, 553. Rona temporalia in Christo expectabant Judaei. II, 546. Christum jam venisse convincuntur Judaei, et filie gentium, et his quae in ipsa Iudaeorum gente facta sunt. VIII, 278. Christum esse Messiam probatur contra Judaeos. V, 567. De ipsa civitate ubi illum occiderunt, omnes exiuli sunt. IV, 1735. De Christi adventu quantum distat inter praedicationem Angelorum et confessionem daemoneum, tantum inter auctoritatem Prophetarum et curiositatem sacrilegorum. VIII, 230. Haeretici in hoc conveniunt, ut negent Christum in carne venisse. V, 968. Christum in carne venisse dubitare, malis Catholicis aequae haereticis commune est. V, 992. Christi adventus quantum credentibus salutaris, tantum non credentibus exiliabilis factus est. III, 1856.

Christus quare venerit, et quid profuerit generi humano, explicatur contra Paganorum queras. IV, 1766. Christi adventu praestita nobis beneficia. V, 694. Christi Filii Dei incarnatio, gratia quam maxima est. V, 1514. Christi incarnatio purificationis nostrae principium. VII, 301. Christus suscepit duo mala nostra, ut daret duo bona sua. V, 1279. Communicavit nobiscum mala nostra, nobis daturus bona sua. V, 680, 1596. Christus diabolum alligavit sacramento incarnationis suae. IV, 821. Verbum incarnatum, collyrium. III, 1656, 1660. Christus quomodo non missus nisi ad Israelitas. V, 483. Christum Filium suum Deus misit propter praesatos et praedestinos, vocandos, iustificandos, glorificandos. V, 845. Christi bona opera solis praedestinitis ad aeternam salutem proferunt. IV, 1413. Nati Christi, qui intelligantur. X, 926. Quo sensu dictum est, *In Christo omnes vivificabuntur*. VII, 598. Modus liberandi hominem Filii Dei incarnatione ac passione, quam conveniens. VI, 297.

Christus unus mediator Dei et hominum. I, 601; IV, 216, 4159, 1741; V, 310, 503, 680, 1332, 1607; VII, 268. Christus Verbum apud Deum, caro apud nos, Verbum caro inter Deum et nos. III, 583. *Vide* Verbum. Ipse medius arbiter, qui nisi veniret, misericordiae perierat iter. IV, 1583. Christus Jesus unus est mediator Dei et hominum, tam in veteri, quam in novo Testamento. X, 399, 400.

praeter Christum mediatores alii non quaerendi. VII, 269. Quomodo Christus mediator effectus. VII, 302. Ad hanc mediationem quid requiritur. VII, 268, 271. Christus per quod mediator. X, 403. Christus mediator, non quia Deus, sed quia homo. III, 1843; IV, 1383; VII, 269. Christus ut homo, redemptor, mediator, caput Ecclesiae, etc. III, 1811. Christus in quantum homo, in tantum mediator; in quantum autem Verbum, non medius, quia aequalis Deo. I, 808. Verus est mediator mortalis cum hominibus, justus cum Deo. I, 808.

Christus via, veritas et vita. III, 35, 1578, 1816. Christus veritas, etiam non veritate annuntiari potest. III, 118. Christus manens apud Patrem, veritas et vita; induens se carnem, factus est via. III, 1636. Christus via nostra. VI, 681; Unica ad salutem via. I, 700; II, 637. Christi incarnatio via universalis animae liberandae. VII, 513. Sola via munissimam ad Deum VII, 318. Christus factus est nobis via. III, 23, 313. Via qua imus. III, 1832. Christus via, ut in illo ambulantes secure gradiamur. IV, 806, 807, 1137. Christus seipsum nobis fecit viam in caelum. VI, 339. Christus viam et stratum magnam se ipsum fecit, per quam ducit ad patriam. V, 91. Christus ad patriam via, ad vitam, ad veritatem. V, 685, 777, 778, 780, 952, 1403. Christus dux, via et patria: ducit nos tanquam dux, et in se ducit tanquam via, et ad se perducit tanquam patria. IV, 1640. Christus rex civitatis ad quam tendimus, ipse se fecit viam ut ad civitatem perveniremus. IV, 1101. Christus de forma servi stravit viam, de forma Dei condidit patriam. V, 571, 573. Ipse est patria, quo imus; ipse via, qua imus. V, 573, 665. Christus per carnem sibi et nobis via fuit qua rediremus. III, 1817. Per Christum imus ad Christum et ad Patrem. III, 1816. Per hominem Christum, tendis ad Deum Christum. V, 1206. Christi humanitas via ad divinitatem. III, 1703; V, 1217. Christus factus particeps humanitatis nostrae, compendium praebuit participandae divinitatis suae. VII, 269. Christus donando peccata viam aperuit ad patriam. III, 23. Non est salutis via sine participatione corporis et sanguinis Christi. II, 637. In Christo ut est via non inherendum. III, 34. Christus et noster est, et Patris. IV, 1728. Christus frater noster. IV, 549. Christus proximus noster. III, 31; V, 953; VII, 701. Longinquus et proximus. V, 932. Christus mediator, non inter Patrem et homines, sed inter Deum et homines. IV, 216. Christus componit inter nos et Deum, nostram voluntatem corrigens ad iustitiam, illius sententiam flectens ad misericordiam. IV, 1384. Inter Deum Trinitatem et hominum infirmitatem et iniquitatem, mediator factus est homo non iniquus, sed tamen infirmus; ut ex eo quod non iniquus iungeret te Deo; ex eo quod infirmus, propinquaret. IV, 216.

Christi mediatoris gratia commendatur. III, 1812. Mediatio Christi necessaria fuit. III, 1070; IV, 1159, 1744. Nemo hic sic natus est, ut Christo medico non egeret. III, 1445. Christi mediatoris beneficium omnes egeret. X, 151. sicut nemo moritur nisi in Adam, sic nemo vivificatur nisi in Christo. X, 140. Christus qua gratia ab initio bonus, eadem alii ex malis boni. X, 1137, 1139. Pelagianum verbum, non gratis mortuum esse Christum, sed ut facilius iustificemur. X, 1226. Christum ad id nobis necessarium fuisse putavit Pelagius, ut discamus quemadmodum vivere debeamus. X, 270. Pelagiani doctrinae tantum et exempli magisterium in Christo agnoverunt. X, 705. Crux Christi quatenus evacuetur. X, 230, 251, 260, 270.

Christus medicus noster. III, 1597, 2034; V, 1570. Magnus medicus. V, 915. De sanguine suo, insano interfectori medicamentum fecit. V, 945, 816. Christus Samaritanus homini sauciato subveniens. V, 953. Christus medicus quomodo nos paulatim sanat. V, 1370. Christus medicus qui poculum prior agro bibit. V, 512, 781. Christus in Filio Dei incarnato medicina est omnibus consulens. VI, 298. Christus sanitas nostra. IV, 481. Christus in paulo ostendit magnitudinem artis suae. IV, 1708. Medicum Christum parvulis ob mala corporis necessarium fatentur Pelagiani, sed non ut diaboli potestate liberentur. X, 1306. Medicum Christum his necessarium dicunt, ut devitent inviliam. X, 1308. Christus etiam pro parvulis mortuus est. X, 122. Christus non nisi pro peccatoribus mortuus. X, 825. Christum et pro parvulis mortuum fatetur Julianus Pelagianus. X, 406.

Christus Redemptor noster. V, 726. Christus salutare Dei. III, 789; IV, 331, 445, 1593; V, 890, 1266; VIII, 611, 624. Christus veritas et salutare Dei. IV, 445. Christus spes nostra. IV, 723. Christus unicus salvator. V, 1061. In Christo est salus omnium gentium. III, 872. Nemo liber a vulneribus cruciatoris, nisi gratia Salvatoris. II, 843, 858, 881, 859, 374. Christus liberator. I, 1353. Superavit diabolum lege iustitiae sine crimine occisus, sine libidine natus. I, 1286. Christi sanguis pretium nostrum, quod bibebat et erogabat Augustinus. I, 810. Non alicui ei refundet iuno-

centem sanguinem, non ei restituit pretium, quo nos emit ut nos auferat ei. I, 778. Christum ipsos parvulis nolunt eum esse Jesum Pelagiani. X, 1508. Christus quatenus reparat quae ab Adam fuerunt lapsa. X, 1178. Quomodo omnia in ipso instaurantur et pacificantur. VI, 261. Christus pro Angelis non est mortuus. VI, 261. Christus in forma Dei et in forma servi Dominus est Angelorum. III, 531.

Christus salvator, iudex et advocatus. V, 1092, 1570. Christus advocatus tantum pro his qui in eum credunt. VI, 223. Ita Christus se Patri exhibere voluit peccatorem, ut meminisset nostrum se esse doctorem. III, 1902.

Christus propheta prophetarum. VI, 537. Christus propheta et dominus prophetarum. III, 1396.

Christus magister verus. VI, 678. Christus vere magister bonus, quia Deus. I, 835. Christus bonus magister, docens quod expedit scire. V, 1221. Christus magister qui scilicet et docere quod proderat, et non docere quod oherat. IV, 535. Christus magister omnium. V, 742. Christus concinator mundi. V, 596. Christus magister in caelo, non hominum tantum, sed Angelorum. III, 1487. Cathedram habet in caelo. VI, 678. Intus docet. I, 873. Schola ihsus in terra, corpus ipsius. VI, 515. Christi facta etiam sunt signa. III, 1747. Et genera sunt locutionum. III, 1598. In omnibus quae fecit Dominus, admonet nos quemadmodum hic vivamus. V, 475. Christus etiam factis loquitur. V, 1171. Christi temporalibus gestis instruitur ad vitam aeternam. V, 1614. Verbum Dei parum erat si loquendo praeciperet, nisi et faciendo praeredit. I, 732. Totam vitam Christi disciplina morum fuit, qua edocuerunt nos appetenda, quae fugienda. III, 133. Christus dictis, factis, morte, vita, descensu, ascensu clamat ut redeamus ad cor, et inveniamus eum. I, 701. Docuit nos et factis potestatem suam, et humilitatem clementiam, et praecipione naturam. I, 1007. In Christo crucifixo multa homines discunt. VI, 207. Quenam nos doceat Christus. I, 1007. Christus docens quid a se disci velit. V, 807. Christus mandatum Patris. V, 775. Christi praecipula quam utilis. VII, 63. Christus praecipula dedit pro moribus optimis contra perditos mores. VII, 74.

Christus magister humilitatis. V, 191. Doctus humilitatis. VI, 413, 414, 416. Infirmus Christi, magistra humilitatis. I, 745. Christi humilitas, medicina superbiae nostrae. V, 684, 688. Christus caritate et humilitate du, licet hominis morbum sanavit. VI, 313. Christi humilitas summum medicamentum et altum sacramentum. VIII, 952. Magna est miseria superbus homo, sed maior misericordia humilis Deus. VI, 314. Christus novum Testamentum semperiternae hereditatis manifestans, terrena co. temore exemplo docuit. VI, 539. Christi disci, nisi duo: us modis dicti, X, 929. Christi cathedram figurabat cathedra Moysi. IX, 505.

Christo quisque vivat, non sicut. II, 568. Christo suscitare semen tenetur quisquis spiritaliter natus est. VIII, 302. Christi paupertate saturatur, qui non tantum bona tempora contemnit, sed et mala sustinet. II, 567. Christus contemnitur in se et membris, ab his qui amant quae contempnit. IV, 230. Christi tanta caritas fuit, ut voluerit habere coheredes. IV, 563. Christus ipse futurus possessio nostra. V, 1469.

Christus habet rempublicam suam. IV, 1911. Christus nos modo desuper gubernat. IV, 1774. Christi regnum alter et aliter dicitur. VI, 76, 77, 78. Christi regnum per omnes gentes quomodo propagatum. IV, 389. Pagani dictabant nomen Christi tantum per CCCXV annos duraturum. IV, 435, 434. In nomine Christi diabolus vincitur. VII, 300. Christi nomine fiunt, quaecumque prodigia fiunt. V, 1431, 1440.

Christi auctoritas. VII, 589, 593, 594, 595. Christus etiam ab his qui in ipsum non credebant, laudatus. IV, 1570. Christum tanquam maxime sapientem Pagani honorant, deum negant. I, 636. Christum blasphemare Pagani non audebant. IV, 1245. Pagani a diis suis prohibiti sunt Christum blasphemare. III, 1061. Christo impudenter incommoda praesentia imputant, qui colere non sinuntur. VII, 109, 110. Christo quatenus Deus est, quaedam quatenus est homo, conveniunt. II, 853. Multa de illo in scripturis secundum ornam Dei dicuntur, multa secundum formam servi. II, 1043. Que non con mndenda. II, 1042. Christum Patrem majorem se esse dicit quatenus formam servi accepit. II, 731. Non facile invenitur Patrem a Christo appellatum fuisse Dominum. III, 565. Filius ideo totum Patri assignat, quia ipse de Patre, non Pater de illo est; fonti unde natus est totum dat. V, 1083. Christus cur assidue se dicat filium hominis. V, 1115. So filium hominis dicit in Evangelio, ut ostingat se ab Adam, qui homo est, non filius hominis. II, 547. Christi divinitas ab humanitate non separanda, sive Filius Dei appellatur, sive filius hominis. II, 835. Christus *πρωτότοκος* dicitur, non *πρωτογενής*; *πρωτογενής*, non *πρωτότοκος*. III, 739. Motus exterioris Christi non perturbati animi signa sunt, sed docentis magisteri. III, 180. Christus quod de se tulit testimonium quo-

modo verum. VIII, 522. Christus multa potuit quae noluit : et hoc melius est quod voluit. VIII, 485, 490. Christus majora opera dignatus est facere per discipulos, quam per se. II, 1825. Christus oculis corporeis non vidit Patrem. II, 320, 707.

Christi ad Adam comparatio. III, 1404, 1465. De primo homine et de Christo intelligitur primus et novissimus Adam, vel de uno quoque homine diversimode considerato. II, 946. Christus cur secundus Adam et secundus homo dicitur. X, 1512. Adam quomodo Christi forma. II, 681. Christus e contrario forma Adami. X, 1538. Ab Adam homines, a Christo filii hominum dicitur in Scriptura, non tamen ubique. II, 548.

Christus vitis, ovis, leo, agnus, petra, lapis angularis dicitur per similitudinem. III, 1859. Nomen quod Christo convenit, secundum proprietatem, Verbum in principio. III, 1729, 1756. Christus octus Agnus. V, 45, 1209. Agnus immaculatus, quomodo. IV, 763. Angelus magni consilii. IV, 515, V, 64, 691. Angelus et dominus Angelorum. III, 1506. Christus aquila. III, 884. Christus ariete cornibus haerente figuratur. IV, 245. Christus taurus, aries, hircus in figuris eloquiorum divinarum dicitur est. VIII, 546. Christus botrus. VIII, 871. Botrus uvae pressus in torculari. IV, 409, 649. Brachium Dei. III, 1546; IV, 484, 804. Christus caneli nomine intelligitur. III, 1560. Christus cibus Angelorum. IV, 995. Christus cibus est magnis ac parvulis. IV, 1598. Cibus mentis reficiens nec deficiens. V, 185, 1003, 1010. Cibus est qui esurientes satiat et integer manet. V, 185. Christus homo de caelo caelestis. V, 1621.

Christus David appellatur, quare. VI, 168. David dicitur Christus, quia est ex semine David. IV, 1869, 1870. Christus filius et dominus David. IV, 1870. Christus nomine David figuratur est. IV, 616, 663. Christus Deus deorum. IV, 564. Dies noster. V, 952. Dies de die. V, 1005, 1099. Dies, cujus Apostoli duodecim horae fulgentes. IV, 650. Christus doctrina Patris. III, 1629. Christus homo Dominicus. IV, 67, 78, 103, 109, 414.

Christus Emmanuel. III, 585. Christus per favum designatus. IV, 1497. Christus finis noster, finis perficiens, non interficiens. III, 1785. Christus finis legis, non quia consumit, sed quia perficit. IV, 78, 514, 658, 862, 725, 785. Christus firmamentum. IV, 911. Christus fons unde omnes sive ante incarnationem premissi, sive ab incarnatione missi acceperunt. V, 1514. Christus fundamentum nostrum et caput. V, 1616. Christus fundamentum eorum etiam qui ad Legem et Prophetas pertinent. IV, 1560. Christus galinae comparatur. III, 1550; IV, 526, 695. Christus gigas giganteum. IV, 1116. Christus granum mortificandum et multiplicandum. III, 1766. Granum quod cecidit in terram in passione. IV, 720. Granum morte multiplicatum. V, 1307. Qua ratione Christus vae dicitur. VII, 580. Christus janua. V, 735, 780, 1647. Christus jurisperitus caelestis. IV, 1819.

Christus ex lapide parvo mons magnus. IV, 522, 553, 554, 680. Christus lapis praecisus de monte sine manibus. III, 1407, 1465; IV, 1294. Christus lapis praecisus de monte, qui jacendo humilis quassat offendentem, veniendo excelsus conterit superbieientem. V, 567, 575, 681. Christus lapis angularis. III, 1859, 2062; IV, 554; V, 42, 341, 544. Christus lapis offensionis omnibus malis. III, 2000. Christus lapis unctus a Jacob. III, 1449; IV, 508. Christus lapis unctus et reprobatus. III, 576. Christus leo. III, 1728, 1756; V, 45, 1209. Christus leo figurate, et petra, et vitulus. IV, 1155. Christus per solem, per leonem, etc., similitudinis causa non proprietatis substantia significatur. VIII, 206. Christus lignum vitae est in paradiso spiritali. III, 576. Christus lucerna vocatur. IV, 1567. Christus lumen illuminans. III, 1782. Lux domini. IV, 155. Lux proprie dicitur, lapis autem figurative. III, 515. Lux mundi. III, 1652. Lux inextinguibilis. III, 1575.

Christus manus Dei. IV, 1895, 1868; V, 1517. Christus margarita pro qua omnia vendenda sunt. III, 1571. Christus medicus. IV, 555. Medicus qui de seipso aegrotis medicamentum fecit. V, 725. Christus mercator. IV, 866. Christi quale cum humano genere commercium. V, 689. Christus mercator, qui in sacco ferebat pretium nostrum : percussus est lancea, fusus est saccus et manavit pretium orbis terrarum. IV, 178, 179. Christus huc venit ad commercium, attulit bona, accepit mala. IV, 1942. Christus assidue in Scripturis appellatur mons. IV, 74, 77, 517; V, 45; VI, 52. Christus mons montium. IV, 1116. Mons uber et incaseatus. IV, 827. Mons et vallis. IV, 1597. Christus murus adversus insidias inimici. III, 1440. Christus negotiator caelestis, qui venit accipere contumelias, dare honores; haurire dolorem, dare salutem; subire mortem, dare vitam. IV, 251. Christus nubes ex Virgine. IV, 1124.

Christus oleum. III, 710. Ostiarum. III, 1728. Ostium. II, 1728, 1754, 1755. Ovis. III, 575, 1728, 1755. Panis. V, 265,

725, 1465. Panis verus. III, 1002, 1607. Panis caelestis manna adumbratus. V, 45, 1531. Panis caelestis quem manducaverunt veri Israelitae. V, 1531. Panis Angelorum. I, 1266. Panis Angelorum et annona praesentium de horreis injecta dominici. IV, 1865. Christus panis et potus. III, 1612. Qui esurit panem Christum, esurit justitiam. III, 1607. Christus paracletus. III, 1828. pastor. III, 1728, 1754; V, 308, 1647. Pastor et janua. IV, 1102, 1105. Christus pax. V, 170. Pax nostra. III, 1854. Christus pax nostra et verus pacificus. IV, 1685, 1068. Christus perscrutor quatenus dici potest. IX, 265. Christus petra. III, 378, 757, 791, 804, 1729, 1756; V, 45. Petra supra quam Gedeon carnem hœdi et azyma posuit, figura Christi. III, 112. Petra super quam ædificata est Ecclesia. I, 618; V, 1238, 1548. Petra ad quam hostis major est occidendus et minor elidendus. IV, 1774. Christus pretium nostrum. V, 1591. Christus principium. III, 1681; V, 24. Christus rector, sponsus, et redemptor Ecclesiae. IV, 1784. Christus rex Judæorum. IV, 526, 759. Christus rex et sacerdos. III, 1043, 1594.

Christus sacerdos dicitur a sanctificando nos, et rex a regendo nos. IV, 504. Christus per Salomonem figuratus. IV, 1068. Christus salutaris noster. IV, 1728. Christus samaritanus. IV, 1765. Christus sanctus sanctorum. IV, 1116. Si sacramenta cogites, sanctus sanctorum; si gregem subditum, pastor sanctorum; si fabricam, fundamentum fundamentorum. IV, 1102. Christus sapientia Dei ubique praesens. III, 1659. Christus sol dicitur: hinc Manichæis occasio errandi. IV, 152, 1947. Christus templum et altare. III, 1529. Christus turris fortitudinis. IV, 725. Verbum divinum uva, Christus botrus uvæ. IV, 109. Christus veritas et misericordia. IV, 667. Christus veritas, quare. II, 384, 547. IV, 174. Christus Dei virtus, Dei sapientia, veritas. I, 1521; III, 170. Christus fons vitae. V, 1115. Fons et lumen vitae. III, 1654. Christus sacramentorum vita. V, 92. Christus vita æterna. III, 1610, 1818. Christus ut homo est vitis, agricola secundum divinitatem. III, 1859. Christus quare se vitem dixit, discipulos vero palmites. III, 1841. Christus vitulus propter victimam appellatus est. V, 45. Christus vultus. III, 883.

Christiana religio vera religio. I, 602. A quibus antiquos fuit. I, 602. Christiana religio ab Jerusalem sumpsit initium. VII, 618. In sola Ecclesia catholica reperitur. III, 127. Christianæ religionis salubritas. VII, 76, 79. Cur tanto tempore tractu, orbis sine Christiana lege fuerit, querenti respondetur. II, 575. Christum quomodo jam omnes cantent. II, 1028. Christianæ doctrinæ modus perquam optimus. III, 154. Christiana religio hominibus persuasit, quæ Plato persuadere non potuit. III, 125. Quæ de Christiana religione in Scripturis prædicta sunt sic transcunt, ut transitura esse prædicta sunt. II, 1028. Factis regibus Christianis ubique in parvo tempore Christi evangelium penetravit, ait Heesych. II, 904. Christianam religionem ad parvum tempus duraturam esse jactabant ejus inimici. IX, 894. Christianitas an mortibus proficit. IV, 521. Fidei christianæ veritas, ex sanguine martyrum, castitate virginum. III, 125.

Christiani a quibus Antiochiam primum sic dicitur. I, 622. Christiani propter mysticum christa sic dicuntur. VII, 676. Christianos recte Christus dicere possumus. VII, 553. Christiani figurati in Jacob. V, 45, 53. Christiani boni et mali in eodem Jacob benedicto et Esau claudicant adumbrati. V, 58. Christianorum figura in his quæ contigerunt Israelitis. V, 37, 38. Christianorum populus, Judæorum populo præteritus. IV, 990. Christianorum servi Judæi. V, 56.

Christiani ante Christum nonnulli exstiterunt. V, 1576, 1577. Antiqui sancti per fidem futuræ passionis Christi salvi facti sunt. I, 806. Christiani filii Patriarcharum, non veniendo de carne ipsorum, sed imitando fidem. IV, 93. Christiani reges appellantur a Christo. II, 1055.

Christianus fratris nomine intellectus. III, 1266. Christiani vere fratres Christi per adoptionem. VIII, 215. Fratres Christi et filii. III, 1829. signum Christi in fronte actum qui primum credit. V, 1075. Christiani in Christum, non in Petrum credunt. VII, 620. signum summum Christus in fronte nobis figi voluit, ne Christi opprobria Christianus erubescat. IV, 252. Christiani nomen tamquam ad insultationem et opprobrium olim obijebatur. IV, 486. Aliquando crimen et ignominia erat esse Christianum, nunc honor est. IV, 719, 886, 1158. Nullus jam error se audent extollere, qui non Christiani nominis velamenta conquirit. II, 417. Christiani sibi non sicut viles, quibus deus unigeniti sui pretiosissimum sanguinem quotidie fundit. V, 1578. Plus potest ad hominem quod Christianus est, quam quod homo, quare. II, 1120. Christiani Catholici vel orthodoxi nominantur, id est integritatis custodes et recta sectantes. III, 127. Christianus auctoritatis pondere ducendus. V, 1600. Christiano satis est si credat a summe bona Trinitate creati esse omnia, eaque bona. VI, 235. Christiani non omnes sunt templum Dei, sed illi soli qui bene vivunt. IX, 671.

Christianorum duo genera. III, 127. Christiani trij. Meis generis. V, 55. Christianorum ex modo nascendi quatuor genera. III, 1479. Christiani boni et mali. V, 539, 561. Christiani veri quinam. IV, 573; IX, 151. Christiani a gentium moribus discrepare debent. V, 1025. Fausti calamitas nihil mutasse Christianos de moribus gentium, refellitur. VIII, 435. Christiani catholici a fausti calumniis vindicantur. VIII, 547.

Christianus crimem habere non debet. III, 1697. Christianorum habitus et mores. VII, 617. Christianorum et Christianarum verus ornatus non tantum nullus fucus mendax, verum ne auri quidem vestisque pompa, sed mores boni sunt. II, 1060. Forum affectus erga res creatas et ipsa trum. VI, 351. Vitae Christianae ordo. I, 866, 867. De Christiana professione non sibi blandiendum, nisi et opera sequantur. IV, 1045, 1044. Christianorum est imitari Christum. V, 55. Christi sanctitatem quatenus exprimitur Christiani. IX, 274. Christiana vita cruci Christi, sepulturae, resurrectioni, etc., configuranda. VI, 237.

Christianus, quia Christianus est, aliquid plus passurus est in hoc saeculo. V, 276. Christianus frustra est, qui non est in ea sorte propter quam passus est Christus. III, 176. Si putas te non habere tribulationes, nondum coepisti esse Christianus. IV, 649. Christianorum adversus tyrannorum minas, fortitudo. IV, 1291. Christianus exemplo Christi, in tribulatione fortis effectus est. IV, 649, 655. Christiani martyrium pro Christo finis optimus. X, 905. Christianus quando non potest occidi, agitur ut exhonoretur. IV, 753. Christiani patienter ferant injurias ad instructionem aliorum. II, 529. Christiana firmitas. V, 377. Christianus similis debet esse quadrato lapidi. IV, 1105. Christianorum sub patrono Christo securitas. V, 729. Christiani quid pro patria caelesti agere debeant, discunt ex eo quod Romani fecerunt pro terrena. VII, 100, 102.

Christianus gratis persecuti sunt reges terreni. IV, 1591. Christianum nomen gentiles perdere non potuerunt. V, 1657. Christianum nomen, mortuo Christo, per Martyrum passiones disseminatum. IV, 453, 454. Christianorum pugnae modo non sunt cum tyrannis, sed cum diabolo, cum carne. IV, 1687. Christianum descriebat Apostolus, non Judaeum adhuc sub lege positum. X, 993. Christiano mundus inimicus est. IV, 649. Christianorum vita in hoc mundo similis arboribus quae per hyemem videntur mortuae. III, 1627.

Christianorum opes. VII, 25. Qui Christiani sunt, prorsus pauperes sunt. IV, 865. Christiani damari turbari non debent. II, 1060. Christiani cor angitur, non ob damnum, sed quia nondum cum Christo vivit. IV, 1651. Christianus fieri volens propter commodum temporale, redargitur. VI, 330. Christianus non ad hoc factus est, ut in saeculo isto floreret. IV, 190. Qui Christianus est, ut abundet temporalibus, desit ubi ista deficiunt. IV, 1701. Christianus qui vult fieri ob felicitatem terrenam, adhuc in tenebris peraeberat. IV, 1673. Christianus nondum est, qui non ad Dei promissa de futuro saeculo attendit. V, 78. Christiani Deo spe carnalis mercedis servientes, ad vetus Testamentum pertinent. V, 32. Christianorum est pati mala temporalia, et sperare bona sempiterna. V, 1366. Christianos ad praesentis temporis bona non esse factos. V, 703. Christiani ad hoc sunt, ut praesentia superent, et futura sperent. IV, 1154. Christiani sumus, non pro, ter temporalia, sed propter aeternam vitam. V, 652, 1196, 1366, 1368, 1650. Christiani esse debemus propter vitam sempiternam. II, 530. Christianus vere est, qui religionem proficitur propter futuram requiem. VI, 351. Propter unam aeternam vitam Christiani sunt. VII, 189.

Christianus est, qui hic peregrinum se esse cognoscit. V, 842. Christiani boni terrenis tanquam peregrini utuntur, nec capiuntur; mali autem aut probantur, aut emendantur. VII, 42. Christiano tria commendantur, continentia, justitia, spes praesentis aeterni. V, 653. Christiano de resurrectione jubitare non licet. V, 1614. Christianorum propria est spes resurrectionis. V, 1112. Christianum cor, faculae ardentis similitudine, caelum saepe petere debere ostenditur. V, 1117. Christiani boni tota vita sanctum desiderium est. III, 2008. Qui transit ad Christum, transit a timore ad amorem. V, 199. Christiano amanti lex non est pondus, sed decus, non tormentum, sed ornamentum. V, 207. Christianus es, audi Christum; servus es, audi dominum; filius es, audi matrem. IV, 160. Christianae animae pascua. V, 1647. Christianus bonus quomodo devoratur in cinere. IV, 617.

Christianorum perfectorum vita laudatur. I, 1537. Christianum in civitate simul viventium vita et mores. I, 1538. Dimitte patrem aut matrem aut uxorem, quandocum tenetur Christianus. II, 689.

Christiani sunt sacerdotes. VII, 676. Christianorum sacrificium. V, 284.

Christianorum omnium una respublica est. VI, 575. Chri-

stiani ad unitatem revocantur. VI, 712, 715, 716. Pro ipso quo accepisti nomen Christi, sacramenta quaedam utas et in visceribus Ecclesiae. IV, 678. Christianorum non animae, sed anima una, unica illa Christi. II, 1038. Christiani omnes unus homo. IV, 1516, 1536, 1634, 1704. Omnes in Christo et Christi et Christus sumus. IV, 200, 1679. Christianus in alio Christiano faciente miracula, quomodo et ipse facit. IV, 1707. In Christianis adhuc carnalibus nocentibus spiritus perficit quidquid deest, quia ab unitate corporis Christi non recesserunt. II, 843. Christiani homi a tepiditate prohibiti, ne ducantur quasi auctoritate turbantur. V, 546, 548.

Christiani quidam nomine, opere vacui. V, 1562. Inter Christianos hujus mundi dilectores, et contemptores discrimen. II, 496. Semi-christiani. VIII, 207. Christiani mali. VI, 545, 547. Falsi. VII, 674. Christiani facti et mali non computandi in membris Christi. VII, 742. Christiani facti et mali, mysterium inquitatis. VII, 686. Christiani bonos mores non habentes, et Dei dicuntur, et non Dei: Dei propter ipsius sacramenta, non Dei propter propria vitium. IV, 559. Christiani mali portant sanctum nomen ad peccata suam. V, 848. Christiani mali injuriam Christo faciunt. III, 1700. Implent ecclesias per dies festos Christianorum, qui implent et theatra per dies solemnes paganorum. VI, 543. Christianis per paganos, Judaeos, haereticos, et maxime malos Christianos instant tentationes. VI, 545, 547. Ut olim paganorum, sic nunc malorum Christianorum insulsiatious insulantur virtutibus justorum. IV, 1151, 1152. Christiani mali tanto sunt nocentiores, quanto interiores inimici. VI, 180. Christiani mali pejus vivunt quam Judaei et pagani: hi comitantur ligno silvatico, illi sarmento praeciso. IV, 212. Christiani nomine tantum, ferre calami dicuntur. IV, 856. Multi qui volunt fieri Christiani, offendantur malis moribus Christianorum. IV, 245. Ex malorum Christianorum moribus non speranda Ecclesia. I, 1541. De pravis multorum Christianorum moribus perturbari non debet qui in Ecclesiam congregatur. VIII, 291. Christiani boni et mali hic simul confunduntur, quare. IV, 248, 249. Anorum o. posti nures. III, 128. Mali, ut laeta tolerantur. III, 127. Nec ab Ecclesia praedicantur. I, 1541. Christiani boni ad tolerandum malos excitantur. V, 471. Christiani mali provocantur ad vitae mutationem. V, 471. Maledicta in malos Christianos cadunt in omnes Christianos. IV, 582. Christiani plures super numerum sunt, quomodo. IV, 440. Christiani boni in comparatione multitudinis malorum pauci sunt, per se autem considerati multi sunt. VIII, 291. Christianis pagani nil valent obicere nisi dissensionem Christianorum. V, 314. Maxima calumnia est, si Christi mis exprobetur quod mortuum colat. IV, 1578. Christiani nullum mortuorum colunt. II, 83. Christianos accusavit Porphyrius quod demones venerarentur. VII, 658, 651. Mala quae per quosdam haereticos Christianos imperio Romano accidit, immenite in doctrinam Christianam rejiciuntur. II, 552. Christianis tribuebant pagani Romani mala omnia quae patiebantur. VII, 49, 111. Refelluntur. VII, 111. Christiani satagunt, etiam pagani testimonio ut diuturnitate calamitatis afflicti non scutia. II, 587, 589. Christianos nec vituperat Seneca, nec Iudaei. VII, 192. Christiani temporibus Juliani lege data prohibiti sunt docere litterarum et oratoriam. I, 753. Christianus nec falsae philosophiae tonni loquacitate seduci, nec falsae religionis superstitioe terreri debet. III, 262. Christianus de rebus naturalibus quasi secundum Christianas litteras loquens, nihil temere affirmet coram infidelibus. III, 264, 261. Christiani nominis inimicorum mirabilis conversio. VII, 612. Christiani nominis inimici parum crediderunt, partim perierunt, pauci tamen remanserunt. IV, 1782.

Christiani, sunt Israelitae et filii Abraham. II, 896. Non carnaliter, sed spiritaliter sunt Judaei et Israelitae. II, 835, 896. Christiani licet spiritaliter Judaei sint et Israelitae, non tamen debent haec nomina sibi imponere. II, 896, 897. Christianos aptus Judaizare docebat. II, 897. Christianos non oportet Judaizare. II, 892. Christiani in celebratione paschae observant ut occurrat sabbatum. II, 311. Nec tamen observant dies et annos, et menses et tempora. II, 209, 210. Ad solis et lunae computationem pascha celebrant. II, 209, 210. Christiani, si possunt, non permittere debent ut aliquid de area et torculari tollatur ad sacrificia demoniorum: si quid vero ipsis iuscis sabbatum est, utuntur mundis reliquiis fructibus. II, 183. Christianis non licet uti re aliqua in honorem deorum, etiam si animo continentur. II, 183. Non licet de templis, idolis, lucis qui evertuntur, in usus privatos quidquam usurpare. II, 183. Christianos et justos non debere quenquam etiam malum occidere, Donatus dicebat. II, 177. An aliqui fient Christiani ultimis tribus annis et mensibus sex. VII, 671.

Chromatius episcopus. X, 652, 665.

Chrysippus. I, 923; IX, 450. Chrysippus unus ex principibus stoicorum. VII, 259, 261. Quando cum illo dis; utat-

rus erat Carneades, elleboro purgandum cor ceasebat, etc. IX, 459. *Chrysippea* argumenta. II, 82.

Chrysothomus. X, 685. In numero eruditorum ac sanctorum excellentissimus, secundum Julianum. X, 661. Car de peccato originali non tam expresse locutus est. X, 656. Chrysostomi testimonia pro originali peccato. X, 666, 687. Chrysothomus Origenis et veterum sententiam de Petro reprehensam a Paulo amplexus est. II, 254.

Cibulabi. IX, 258.

Cinai, interpretatur silentium. IV, 97.

Cibuliano. IX, 232.

Cibus manducando atque ructando purgari et mundari, Manichaeorum deliramentum. VIII, 226, 230. Non quod intrat coquinare hominem, sed quod exit, ad solas turbas dixisse Christum calumniatur Adimianus. VIII, 232. Cibi nulli sunt immundi. VIII, 151. Cibi non polluant. I, 709. Cibus non perdidit Adamum, sed prohibitus cibus perdidit. II, 141. Noe omne carnis genus quod cibo esset usui, manducare permisit. I, 799. Johannes locustus in escam cedentibus non fuit pollutus. I, 799. Ciborum religio. I, 1340. In ciborum delectu superstitiones fraterne admonendi. I, 1341. Alimenta mundis munda sunt, sed in nullo est munda luxuria. V, 1010, 1045. Non immunditia omnium timenda, sed cupiditas. I, 799. Non cibi genere, sed aviditate immoderata quisque culandus est. VII, 515. Cibi potusque parcimonia. X, 725. Temperantia cibi et potus in paradiso, qualis fuisset futura. X, 772.

Cibum et potum nonnisi gratia conservandae salutis lex aeterna admittit. VIII, 425. Alimenta sumenda tamquam medicamina. I, 797. Magnus ille est, qui in cibo non rapit aliquantulum extra metas necessitatis. I, 799. Quod saluti satis est, delectationi parum est. I, 797. Cibus sine voluptate non sumitur, ut viratur. VII, 622. Ciborum necessitas calamitas est, et deliciae vocantur. I, 797. In cibo insidiatur laqueus concupiscentiae, et adiungit sese tamquam pedisequa periculosa iucunditatis. I, 797. Felicitas esset sine ulla saepioris illecebra: sa suavitate cibum et potum percipere. X, 771. Cibus qui in ventrem non sapit, in memoria quasi sapit. I, 796. Cibi aviditas maior in curis. I, 924. Cibus corporis quomodo in Dei laudem sumendus. IV, 1800. De ciborum abstinencia non gloriandum. I, 798. Cibi pretiosius divitum infirmitati indulgentur: cibi viles et electi nihil amplius praestant. V, 415. Cibus an ad corpus, an ad animam pertineat. I, 963.

Cibus terrenus, et cibus caelestis. VI, 707, 708. Cibus spiritualis unde praestantior corporali. V, 1481. suus animae cibus proprius et sua fames. I, 963. Cibus mentis. V, 700. Animus inde pascitur unde letatur. I, 865. Cibus noster, deus: solus reficit, nec deficit. IV, 577. Non aliunde vivit bono, et aliunde vivit Angelus. IV, 1742. Cibo iustitiae pascitur pius, impius superbia. IV, 1290. Cibus serpentis si esse non vis, n si esse terra. I, 1588. Cibus oculorum, lux. V, 185; Cibus Aegyptius. I, 741. *Not. (a)*.

Cicatrix in Scriptura etiam solius coloris notam significat. III, 519, 606. Cicatrix quodammodo currere dicitur. X, 315.

Ciceion vel ciccia genus virgulti. II, 265.

Cicero. II, 591, 595. Philosophus Academicus. VII, 150; VIII, 1056; X, 1506. Vir eloquenti: simul et verborum vigilantissimus appensor et mentor. VIII, 656. Ab ipso in latina lingua Philosophia et inchoata est et perfecta. I, 910. Cicero nihil excellentius in latina lingua. I, 1204. Cicero laudatur. II, 498. Cicero inopem se fuisse ait linguae latinae, ut minus apta rebus nomina imponeret quas sentiebat. I, 933. Ejus linguam omnes mirantur, pectus non ita. I, 685. Apud ipsum etiam solreismi. I, 1015. Ejus oratio qua tota servata fuit, barbara visa est. I, 1015, 1016. Orationes Cicerois, quas Verrinas vocant, nobilissimae. I, 1204. Cicero eloquentiam suam I udando, arrogantiam non timet. III, 1795. Cicerois dialogus cui nomen Hortensius. I, 686; VIII, 1019, 1046, 1056; X, 774, 802. Cicero in Hortensio miseriam hominis vidit, causam non agnovit. X, 778. Cicerois disputatio contra Anaximenis et Anaxagorae de Deo sententiam. II, 445. Cicerois sententia de definitione ac divisione virtutum animi. VI, 20. De beata vita. I, 809. Cicerois locus ex Tusculana. exagitur. II, 667. Alius verior. II, 668. Locus de amicitia laudatur. II, 1071. Cicerois locus. II, 1074. Cicerois epistoliarum modus. II, 1075. Cicerois libri de Republica. VII, 648; X, 767. Perterunt VII, 55. *Not. (a)*. Cicero quos dixerit quasi consulares consocios. II, 589. Cicero laudat Caesaris clementiam. II, 529. Cicerois dictum de Roscio histione. III, 1068. Cicero improbat de quodam dictum, *Nullum unquam verbum quod revocare vellet, emisit*. II, 586. Cicero simulatorum institutional, et fabulosus de jis opinioibus indignatur. VII, 156. Auguria irridet. VII, 156. De Cicerois filia multa interrogatus Augustinus, quid respondeat. II, 452. Cicerois codex Hippone non reperiretur. II,

SANCT. AUGUST. XI.

456. Cicerois cardes, ejusque causa. VII, 110.

Cilicium dictam esse Tharsis, quibusdam visum est. IV, 556.

Cilicium. II, 189. Cilicium pauperis. V, 1402; Cilicium ad peccati significationem pertinet. III, 1077. Ad peccatorum confessionem. V, 518. In eo est recordatio peccatorum. VII, 468. Cilicium caro Christi propter mortificationem et similitudinem carnis peccati. IV, 555, 883. Cilicia ad se missa gratissime accepit Augustinus. II, 989, 991.

Cincinnati dicatoris paupertas. VII, 161.

Cinis poenitentiae. IV, 1501. Poenitentes voluntur in cinere tamquam similes se contemntes. IV, 1953. Cinis vaccae rufe significat famam quae consecuta est passionem resurrectionemque Christi. III, 734.

Cinna Consul. VII, 107. Cinna peccandi licentia felix appellabatur. VII, 174. Cinna bellum Urbi intulit, eamque vastavit. VII, 69 et *Not. (c)*, 107.

Circe maga famosissima. VII, 575. Socios mutavit Ulyssis. VII, 575.

Circissarii agitantes quamdiu agitant, a communione separantur. IX, 787.

Circulo virtus comparatur. I, 1051.

Circi spectacula. VI, 658, 700. Circi insania. V, 1026. Circo et amphitheatro qui intersunt, redarguuntur. IV, 585, 1033, 1919. Circensium spectaculum qua de causa Neptuno equestri a Romulo institutum. VII, 61, *Not. (c)*. Ludis Circensibus solis primum utebantur Romani. VII, 44. Unde Iudi Circenses Consualia dicit. VII, 61, *Not. (c)*.

Circumcelliones. VIII, 45; IX, 28, 98, 725. Circumcelliones seu Circilliones unde dicit. IV, 1750. Circumcellionum improbi mores. IV, 1730. Ebrietas et licentia. IX, 53, 54, 62, 257, 268, 320. Furor in seipos et in alios. VIII, 45. Circumcellionum furor precipitantium se per abrupta montium. IX, 106. Circumcellionum mortes voluntariae. IX, 651, 656. Circumcellionum est velle mori sine causa. V, 422. Circumcellionum principes. V, 506, 507. Circumcellionum sub Episcopis ac presbyteris ducibus voluntarium quotidianae violentiae. IV, 154, 1254. Circumcelliones, clericorum Donatistarum satellites. IX, 580, 581. Circumcellionum duces clerici. II, 597. Circumcellionum greges et feminas, et sanctimoniales habent. II, 155. Circumcellionum furiae. V, 506. Furor. IX, 45, 46, 285, 306, 317, 319, 320, 322, 425, 429. Innocentius post effossum oculum et digitum praecisum et Restitutur presbyter ab eis occisis. II, 593. Circumcellionum sevitia. II, 97, 98, 307, 415. Sic vastant ecclesias in regione Hipponensi, ut barbarorum fortasse facta multiora sint. II, 422. Circumcellionum scelera, et crudelitatis eorum in Catholicos exempla. IX, 520, 522, 560, 651, 656. Circumcellionum sevitia in episcopos. II, 506. In episcopum Bagaitanum. II, 507. In clericos catholicos. II, 502, 506. In clericos Hipponenses. II, 511; in laicos. II 507. Circumcellionum furor erga Paulum et Marcianum. IX, 47. Erga Rogatum. IX, 704. Circumcellionum arma. IV, 645. Ligna, ferrum, fundae. IX, 46, 320, 353.

Circumcellionum fustes, dicitur Iaracolis. IV, 154. Circumcelliones calce et aceto humanos oculos persecuti sunt. IX, 656. Circumcellionum licentia juste reprehenditur, eamcum aliquibus pessimis violenti sunt. IX, 452. Circumcelliones basilican Catholicorum apud Hasnam invaserunt, altare comminuerunt. II, 120. *Vide* Donatistae. Circumcellionibus salutandi formula haec erat, *Deo laudes*. IV, 1732; IX, 506. Circumcellionum salutandi formula plus timebatur, quam frenius leonis. IV, 1732. De Circumcellionum sevitia, expositio clericorum Hipponensium ad Januarium. II, 506. Lex lata contra Circumcelliones. IX, 48. Ex iis Circumcellionibus multi vi legum veraciter correcti. II, 522. Circumcellionica fortitudo. IX, 538. Circumcelliones a Donatistis appellantur Agonistici. IV, 1752.

Circumcisio cur tempore natiuitatis Isaac imperata. VII, 506. Et toti familiae Abrahae imperata. VII, 506. In Circumcisione nomen mutabatur. VII, 505. Circumcisio et recte imposita est servis, et recte a liberis intellecta. VIII, 157. Circumcisio signum veteris Testamenti, quare in latenti carne. V, 876. Circumcisionis signum in congrua corporis parte datum. VIII, 179. Circumcisio quid praestantur. IX, 290. Circumcisio propheta Christi. V, 876; X, 405. signum gratiae Christi tollentis originale peccatum. X, 1175. Circumcisio figurabat regenerationem in Christo. X, 1075. Et gratiam Christi. X, 1206. Circumcisionis sacramentum praefigurabat nostri temporis baptismum. X, 504. Circumcisionis necessitas. VII, 506. utilitas. II, 96, 415. Effectus. IX, 175. Circumcisio vitium purgabat originale. X, 450, 851. A morte liberabat aeterna. X, 720. Circumcisio parvulorum sub tanti supplicii terrore praecipua, naturam vitiorum esse arguit. X, 402, 405. Circumcisionis praecipuum ostendit peccatum originale. X, 450, 686. Circumcisio cur octavo die praecipua. V, 916; VIII, 228, 335; X, 835, 1429. Circumcisio carnis in die octavo ad prophetandum Christum

(*Sic.*)

pertinet. VIII, 353. Eiusque resurrectionem. II, 679. Circumcisio vice baptismi olim fuit. II, 815; V, 1548; IX, 309. Circumcisionis et baptismi comparatio. X, 686. Circumcisio carnalis spiritalem significat. III, 1054. Circumcisio magni sacramenti res est, et intelligitur in de circumcisio cordis. IV, 984; V, 801. Circumcisio cordis. X, 208. Circumcisio renovationem significabat. VII, 505. regenerationem. VII, 805. Et exspoliationem carnalis vite per resurrectionem Christi. V, 1105.

Circumcisionem velut idololatriam detestari ne videretur Paulus, Timotheum circumcidit: Titum non circumcidit, ne sine ea salutem nullam esse putarent. II, 280. Circumcisio Timothei non per simulationem facta. VI, 492. Circumcisio in figura venturi baptismi ab antiquis observata. IX, 461. Circumcisionis ritus post Christum superfluis, non perniciosus, nisi ei qui in hoc coneretur spem salutis. III, 2115, 2134. Circumcisio cur jam non observetur. VIII, 383. Circumcisionis iugum quare non imponendum gentibus in Christum credentibus. VIII, 156. Circumcisionem nec prodesse gentibus, nec Judæis obesse. VI, 492. Nec Judæos ab illa prohibendos, nec ad eam gentes compellendas esse. VI, 492. Cum circumcisionem irridit Manichæus, sibi ipsi adversantur. VIII, 478. Circumcisio et iustitia quomodo nos sumus. V, 916.

Circumitus temporum temporaliumque, an admittendi. VII, 361, 369. Circuitus, temporalium rerum cupiditatem significat, qua septem dierum repetito circuitu tanquam rota volvitur. IV, 159.

Cirta. IX, 208, 511. Quondam dicta Constantina. IX, 512. *Not.* 2. Cirtam pergit Augustinus episcopi ordinandi causa. II, 180. Cirtenses et Augustinus mutuo sese visendi desiderio flagrant. II, 592. Cirtenses conversionem suam Augustino quamvis absenti adtribuunt. II, 591. Illic ille negat sibi tribuendam fuisse, etiamsi dum apud illos esset, et loqueretur, provenisset. II, 501. Cirtense concilium schismaticorum a. n. CCCXI. secundo Tigisitano præside. II, 161, 162, 580; III, 659, 753. Vix undecim aut duodecim episcoporum fuit. IX, 685. Cirtense Concilium falsum esse contendebat Donatistæ. IX, 612, 613, 755. Cirtense Concilium verum esse ostenditur contradicentibus Donatistis. IX, 613, 614, 605. Utrum falsum sit, discuti jubet cognitor. IX, 645. Cirtensis Concilii temus. IX, 645. Cirtense Concilium diem et consules habet. IX, 605. Cirtensis Concilii acta. IX, 510. *Not.* (a).

Cison, interpretatur duritia eorum. IV, 1034.

Citharæ et psalterii distinctio ac mystica significatio. IV, 280, 473, 671, 672, 900, 1064.

Civitas quid. VII, 417. Civitas proprie in hominibus inhabitantibus intelligitur. IV, 1621. Non in partibus. VI, 721. Civitas, multitudo hominum in quoddam vinculum redacta concordia. II, 529. Concorso hominum multitudo. II, 670. Civitas Romana pro regno Romano. III, 1106. Civitas vere florere dicenda est, quæ castis, honestis ac probis moribus præpollit. II, 514.

Civitas cum sine additamento ponitur in Scriptura, de civitate Dei, vel de Ecclesia intelligitur. IV, 913. Civitates duæ. VII, 457. Ab initio generis humani. VI, 533, 537. Altera justorum, altera iniquorum. III, 436. Civitas utraque Angelorum et hominum. VI, 281. In omnibus gentibus licet tanta varietate inter se distinctis, non amplius quam duæ civitates. VII, 405. Una prædestinata est regnare cum deo, altera cruciari cum diabolo. VII, 457. Utraque civitates in primo homine per præscientiam exortæ. VII, 376. Utrique civitati bona et mala communia, sed usus diversus. VII, 620. Prophetiæ partim ad civitatem cælestem, partim ad terrenam, partim ad utramque pertinent. VII, 525. Utraque civitas, pia et impia, nunquam terrens deicit. VII, 480.

Civitates duæ diversis suis generationibus in historia Genesios distinguuntur. VII, 446, 460. duarum civitatum excursus. VII, 620. serie generationum Cain et Abel exprimitur. VII, 456, 460, 467. Civitatis utriusque mysterium in Cain et Seth. VII, 456, 460, 466. Civitatum duarum principium, amores duo. VII, 421, 436. Civitatum Dei esse, habetur ex Scripturis. VII, 515. Civitas Dei ex Angelis et hominibus constat. VII, 349, 281. Civitas Dei per præscientiam ordinata ante perpetratum Adami peccatum. VII, 418. Civitas Dei semper tolerans terram, sperans caelum, Jerusalem vocatur et Sion: initium habet ab Abel, sicut mala civitas a Cain. IV, 1846. Civitatis Dei notitia evidentior in Abraham. VII, 496.

Civitatis Dei origo, informatio et beatitudo unde sit. VII, 538. Civitatis Dei conditor Christus. VII, 61. Civitatis spiritualis ædificatio. IV, 1020, 1021. Civitas Dei ex fide gignitur, vivit ex spe. VII, 461, 466. Civitas Dei sancta ecclesia. IV, 1261. Civitatem unam, domum Dei unam faciunt omnes fideles tam præteriti, quam præsentis et futuri. Angelus adjuncti. IV, 1668, 1669. Multi pleni caritate, civitatem fa-

ciunt deo. IV, 1261.

Civitas spiritualis, ubi nemo nascitur, quia nemo moritur. V, 42. Civitatis supernæ quietes et felicitas. IV, 1006, 1916. Civitas non aliunde beata, non aliunde beatus homo. II, 609, 670. In civitate Dei, voluntas Dei lex est. VII, 65, 284. Civitatis Dei lex et virtus, caritas. IV, 541, 1261. Civitatis supernæ rex veritas, lex caritas, modus æternitas. II, 555. Civitatis cælestis figura. VII, 458, 446, 465. Civitas superna hinc est peregrina. VII, 458. Civitas superna in sanctis populi Dei peregrinata est, et in omnibus aliis sacramento adumbrata. VII, 481. Civitas superna dum peregrinatur in terra, pacem non habet in fide. VII, 643. Unde cum civitate terrenam pacem habeat, unde discordiam. VII, 643. Pacem terrenam refert ad cælestem. VII, 616. Civitas superna dum peregrinatur in terra, leges et instituta nationum sequitur, quæ religionem non impediunt. VII, 616. Civitatis Dei custodes, Episcopi. IV, 1069. Cives Dei, sive beati in hac vita. VII, 618. Civium Dei in hac vita languores et curatio. VII, 442. Cives patriæ supernæ fuerunt etiam in aliis gentibus a Judæis. VII, 609.

Civitas terrenæ exordium. VII, 521. Civitatis terrenæ cives parit natura vitata, civitatis vero supernæ liberans gratia. VII, 459. Civitas impia apparere cepit a Divisione linguarum. VII, 489. Civitas terrenæ generationes terrenas usque in finem habitura est. VII, 461. Civitatis terrenæ victoria mortificæ aut certe mortales. VII, 440. In civitate terrena duæ formæ inveniuntur. VII, 459. Civitatis terrenæ bellum et pax. VII, 440. Civitas impia bestia nomine significatur. VII, 674, 679. Civitas diaboli et hujus civitatis curia, ministri, plebs. IV, 120. Civitatis mala cives administrare aliquando actus bonæ civitatis exemplo ostenditur, et e contra. IV, 755. Cur sinit Deus iniquorum civitatem esse numerosiorem. VI, 357. Civitas Jerusalem captiva ab hujus sæculi Babylonia decursis temporibus liberanda. VI, 525. Civitates duæ quantum ab invicem discrepant. VII, 161. Et utriusque discrimen. VII, 456.

Civitates duæ confusæ sunt in hoc sæculo, iniquitate participata. VII, 46, 467. Jerusalem et Babylon jam corde sunt separate. IV, 1761. *vide* Babylon. Civitates duæ in hoc mundo, Jerusalem et Babylonia permixtæ sunt interim, in fine separabuntur. III, 456; IV, 753, 775. Duæ civitates post iudicium in æterna vel beatitudine, vel miseria. VI, 281. Opus de Civitate Dei pollicetur Augustinus. III, 456. De Civitate Dei quinque priores libri ablati. II, 742.

Civitas circumstantiæ quæ. IV, 255, 724.

Civitas contradictionis quæ. IV, 657.

Cizan in direcessit Ilippen. II, 252.

Clades et vastationes Christianis utiles. V, 621.

Clamare ad Christum quid. V, 543. Clamandum inter turbas clamare prohibentes. V, 518. Clamare ad Christum prohibens turba. V, 546.

Clamor cordis. V, 858. Clamor cordis est flagrantia caritatis; silentium cordis frigus caritatis. IV, 404. Clamor ad Dominum in affectu cordis. IV, 74, 85, 254, 971, 1854. *vide* Oratio. Clamor media nocte. V, 576. Clamor pro impudentia et libertate iniquitatis. III, 491. Clamor pro peccatis manifestus. III, 858.

Clarentius. II, 210.

Clarus a Mascula. IX, 257.

Classicius cum tota domo sua anathemate damnatur. II, 1066, 1067.

Claudius poeta a Christi nomine alienus. VII, 173.

Claudianus episcopus. X, 659, 640. Claudius episcopus Augustino mittit quatuor libros Juliani adversus unum illius opus. II, 949. Claudio mittit Augustinus quæ ad Juliani libros responderit, ut de his iudicet. II, 949.

Claudianistæ seu Claudianenses. IX, 538. Claudianistæ ad communionem a Primitano admissi. IV, 579.

Claves Ecclesie. V, 1345, 1549, 1711; VII, 673. Claves Ecclesie tradite. III, 25. Claves regni cælorum datæ Petro Ecclesie personam gestanti. V, 802, 1549; VI, 508. Claves non soli Petro, sed Ecclesie datæ sunt. V, 802. Claves regni cælorum in Ecclesia. VIII, 572. Clavium Ecclesie potestas. II, 356. Claves sic datæ sunt Ecclesie, ut non solum peccata remitteret, sed etiam ut ea vindicaret. VIII, 625. Penæ spirituales longe graviores quam corporales. VIII, 619, 625. Gravius punitus est, qui velut relictus est impunitus. VIII, 625. Qui male a Donatistis intelligitur, *Quæ solveritis in terra*. V, 600. Claves Ecclesie per antistes ministrantur. V, 1543. Christus prius resuscitavit, tunc Ecclesia solvit. V, 1549. Discipulorum est solvere quos Christus suscitavit. V, 594, 595. Vincula ipsius reatus solvunt. V, 595. Ad illas claves non pertinet quoniam est in Catholica. V, 802.

Clauthmon mons. III, 796.

Clementia tanto plenior esse debet animis, quanto a ueritate purior. II, 659.

Clementius episcopus. X, 652, 605.

clero. VII, 54.
Cleobolus Lindius unus e septem sapientibus. VII, 583.
Cleombrotus quare se præcipitem dedit de muro. VII, 56.
Cleophon. VII, 54.
 Clericatum amant homines. V, 1573. Clericatus magis
 datus, quam honor. V, 1573. Clericatum non accipiebant
 penitentes, nec a l i i sum rediliant ex rigore discipline :
 poterat tamen circa illos dispensari. II, 812. Clericatus hon-
 or non auferitur Donatistis ad Ecclesiam redeuntibus. II,
 811, 815.
 Clerici unde dicti. IV, 824. Clericorum laus. I, 1350.
 Clericorum etiam invite electorum continentia. VI, 486.
 Clerici quomodo erga se invicem agere debeant. II, 1018.
 Clericorum Augustini in monasterio vita et mores. V, 1569.
 Clericos a vitæ communis proposito discedentes Augustinus
 degradare non audeat. V, 1572. Eos tandem se de cler-
 icorum tabula deleturum declarat. V, 1580. Clerici non
 sicut, qui de aliquo monasterio recesserint, vel projecti
 fuerint. II, 253. Clericum bonum vix bonus monachus facit,
 etc. II, 228. Clerici non recipiendi in monasterium.
 II, 253. Clerici ab omnibus publicis functionibus immunes.
 IX, 777.
 Clericum degradare. VI, 271. Clericum nullum, qui nondum
 convictus sit, suspendi debere, nisi se non præsentaverit. II,
 269. Pontifici presbyteri laudatur humilitas, qui nec litte-
 ras accipit quibus in peregrinatione honorem suum acci-
 peret. II, 269. A clero ac populo petit Augustinus, utrum
 placeat ut presbyteri accusati, sed non convicti, nomen ad
 altare non recitentur. II, 269. Ne quis post criminis penitenti-
 am clericatum accipiat, vel ad clericatum redeat, vel
 in clericatu maneat, rigore cautum est disciplina, non de-
 operatione indulgentiæ. II, 812. Secus agere licet poscente
 Ecclesiæ utilitate. II, 812. Presbyteri a se ab officio remoti
 Augustinus rationem reddit Primati. II, 254. Reddit et
 Concilio. II, 254. Ut si intra annum causam suam agere
 neglexerit, vocem ejus deinceps nemo audiat. II, 254. Cle-
 ricum unius Ecclesiæ ad aliam transire non sinit ordo ec-
 clesiasticæ disciplinæ. II, 231, 252. Institutum est ut cle-
 ricum alienum nemo suscipiat. II, 235. Clericorum hereditas
 ad quos pertinet. II, 235. Presbyteri ex monacho facti
 bona ecclesiæ, in qua ordinatus erat, relinquenda censet
 Augustinus, cum prius dimidium tantum concessisset. II, 292.
 Clero suo Ambrosius vindicare vult Paulinum presbyterum,
 etsi in diversis locis degentem. II, 100. Clerici omnes vanis-
 simæ superstitionis hortatores a gentilibus appellati.
 IX, 845.
 Clerici figurantur per Noe. IV, 1731. Clericorum nomine
 testamenta ipsa significantur. IV, 824. Et ipsæ hereditates.
 IV, 824. Clerici designantur per illud, *duo in agro*. IV,
 1279, 1730.
 Cliens quis. V, 728. Cliens majoris adversus minas alterius
 quo pacto se defendat. V, 728.
cloacina dea. II, 84. Unde sic dicta. VII, 118. *not. 1.* Cloacina
 Tatiis dedicavit deam. VII, 190.
cloacina nomen Veneri tributum. VII, 118. *not. 1.*
 Cluere, id est purgare. VII, 118, et *nota 1.* Cluere idem
 quod pollere. X, 1147.
clueus Manlius proconsul de Gallo-Græcis triumphat. VII,
 102.
 Cœternum et cœvum, quo differant. V, 666.
 Codices prætendebant inscriptionem in liminari pagina.
 II, 153.
 Codrus Atheniensium rex morte sua patriam liberavit,
 quomodo. VII, 576. Codrus ab Atheniensibus ut deus habi-
 tus. VII, 576. Codri jurgia quid. VII, 576.
coenas. II, 534.
 Cœlum, *vide* Cælum.
 Cœna Dominica vocatur sumptio corporis Christi. II, 203.
 Cœna manibus Domini consecrata. V, 645. Cœnæ Dominicæ
 mysterium est, ut cujus sanguinem sumimus, pro ipso ani-
 mam posuimus. V, 1595. Cœnam suam dedit dominus, pas-
 sionem suam dedit : ille saturatur qui imitatur. IV, 178.
vide Eucharistia. Ad cœnam venire nemo cum lectur. V, 647.
 Judæi ad cœnam invitati, nos ducti et coacti. V, 643. Co-
 gendi intrare ad cœnam : foris invenitur necessitas, nascitur
 venire voluntas. V, 647. Tres excusationes ad cœnam
 venire nolentium. V, 645. In die cœnæ Dominicæ quibus-
 dam in locis offertur tantum ad vesperam. II, 202. Aliis in
 locis mane offertur corpus et sanguis Domini propter pran-
 dentias, ad vesperam propter jejunantes. II, 204. Nonnullis
 placet hoc die corpus et sanguinem Domini post cibos of-
 ferri et accipi. II, 204. Discipuli corpus et sanguinem Do-
 mini non acceperunt jejuni. II, 203. An ante refectionem,
 an post, sumenda sit communio, non audeat Augustinus de-
 finire. II, 202. De communione in die cœnæ, faciat quisque
 quod in ea ecclesia in quam venit, invenerit. II, 202. Mos
 lavandi corpus in die cœnæ, et jejunium relaxandi. II, 203.
 Inde ortus, quod baptizandorum corpora per observationem
 quadragesimæ sordidata eo die lavarentur. II, 204. Loto-

nem pedum in die cœnæ in consuetudinem multi recipere
 noluerunt. II, 220. Nonnulli lotionem pedum in die cœnæ
 de consuetudine auferre non dubitaverunt, alii in diem
 tertium Octavarum vel in ipsum octavum transtulerunt.
 II, 220.

Cœnitandi et pransitandi in propatulo, mos antiquorum
 Romanorum. X, 1357.

Cœnobitæ laudantur : eorum institutum. I, 1358. Cœno-
 bitarum vita in Actibus Apostolorum describita. V, 1574.

Cœnum vulneribus quæ ab igne acciderunt medicamen-
 tum. I, 1350.

Cogere. Ad aliquem cogendum ad bonum vis potest adhi-
 beri. II, 734, 737, 803. Cogendus quis in Ecclesiam. V, 648.
 Foris invenitur necessitas, nascitur intus voluntas. V, 648
 Cogi possunt hæretici et schismatici penarum timore. II,
 523, 803. Quomodo. II, 520, 522, 526. Non considerandum
 quod quis cogitur, sed quale sit istud quo cogitur. II, 529.
 Qui cogitur, non vult. X, 1117. Non ideo quis cogitur velle
 bonum, quia velle non potest malum. X, 1117. Onerosior
 est quam utilior diligentia, cogi tantum homines, non do-
 ceri. II, 367.

Cogitari proprie dicitur, quod in animo colligitur, id est
 cogitur. I, 787. Cogitationes nostras non oriri nisi ex imaginibus
 corporum quæ intrant in animum, Democritus voluit. II,
 443, 446. Et Epicurus. II, 443, 446. In cogitatione
 quatuor species reperiuntur. VIII, 996. In cogitatione unitas
 trium fit, memoriæ, internæ visionis, et voluntatis. VIII,
 988. Cogitatio notitias rerum in abditio mentis reconditas,
 in conspectu mentis constituit. VIII, 1042. Cogitatio ver-
 bum supponit. VIII, 1070. Cogitationes et locutiones sunt et
 visiones, quomodo. VIII, 1070. Cogitationes nostras an ali-
 quando videre possumus. VI, 51. Cogitationes nostras cur
 modo absconditis, in cœlo manifestas volumus. V, 1145.
 Cogitare nihil valent homines, nisi corpora. II, 517. Cogitanti
 corpora menti obversantur incorporeæ eorum similitudines.
 II, 614, 618. Cogitare non possunt Stoici et Epicu-
 rei, nisi corporalia. II, 444. Quosdam non fugit rerum
 incorporearum intelligentia. II, 444. Cogitatur prope innum-
 erabilia incorporaliter atque intelligibiliter ab eis qui talia
 cogitare noverunt. II, 445. Itinc refellitur opinio Democri-
 ti de cogitationum nostrarum causa. II, 445. Cogitatio unde
 fertur in varia. VIII, 994. Cogitationem a consuetudine
 abducere, magni ingenii est. II, 517. Cogitationes in
 corporibus cœlestibus non latent. III, 215. Aliud est cogitare,
 aliud cupere. X, 584. Cogitare bonum, minus est quam cupere.
 X, 584. Facillime ac celerrime peccata fiunt cogitando.
 X, 581. Cogitatio quodam accedente consensu peccatum.
 X, 243. Sicut ante homines facti, sic ante Deum cogitationis
 peccatum est. V, 928. In cogitatione quisque innocens,
 in cogitatione reus. IV, 1571. Navigat quisque in corde suo :
 naufragium non facit, si bona cogitat. V, 424.

Cogitatio pia a Deo est. I, 976. Cogitationes bonæ non nisi ex gratia. II, 818. Quod attinet ad pietatem, non sum-
 mus idonei cogitare aliquid tamquam ex nobis. X, 1013.
 Cogitatio hominis non potest in perpetuum mutari sine gratia.
 X, 448. Non potest fieri ut habeat mala facta, qui habet
 bonas cogitationes. IV, 1838. Cogitanti justitiam aliquid præsto
 esse quod est ubique totum. V, 1486.

Cogitatio culpabilis mali quenam. X, 327. Malum nec in cogitationem
 venire, sententia Pelagii ipsi in synodo episcopali objecta,
 quatenus ab ipso explicata. X, 324. Cogitationibus illicitis
 delectari sine consensu, nondum perfecta mors est, sed quodammodo inchoata. V, 594. Cogitationum
 delectationes illicitæ sunt peccata. VIII, 1009. Cogitationes
 malæ animam interficiunt, quamquam opere non impleantur.
 IV, 1190. Cogitationum malarum in corde uniuscujusque pugna.
 IV, 1277. Cogitationes malæ mundandæ. V, 268. Cogitationes morosæ. X, 596. Cogitationes
 quæ a spiritu maligno inmittuntur, difficile est discernere.
 III, 463. Non discernuntur nisi dono Dei. III, 463. De cogitationibus
 alienis judicari non debet. III, 1839.

Cognatio spiritalis cum Christo, proinquitati ejus carnali præponenda.
 VI, 397.

Cognoscendi multij lex ratio explicatur. II, 456, 457. Credo
 quo fit cognitio. III, 516. Deus scit in nobis etiam id quod
 ipse nescimus. III, 1644. Cogniti a Deo homines dicuntur,
 cum eis se cognoscendum præstitit. III, 503. Cognitio
 Angelica. *vide* Angeli. Cognitionem plenam in hac vita
 habere non potest homo. VI, 60. Cognitione creaturæ
 vespem habet et mane, quo modo. VII, 322. Cognitione rei
 cursusque in Verbo Dei ad diem pertinet, cognitio rei in ejus
 natura ad vespem. III, 513. Inter utramque multum interest.
 III, 513. Extra nos res corporeas novimus; spirituales in nobis.
 VIII, 934.

Cognitio Dei. I, 872, 873. Ad cognoscendum Deum quæ
 necessaria. I, 875, 876. Quem cognoscere volumus, prius
 plena caritate diligamus. I, 1351. Si voluntatem Dei nosse
 quisquam desiderat, fiat amicus Deo. III, 175. Infelix homo
 qui scit alia, et Deum nescit. Beatus autem qui Deum scit,

etsi alia nesciat. I, 708. Beatissimi sunt quibus hoc est Deum habere, quod nosse. II, 840. Dei plenitudinem nemo comprehendit. II, 606. Non parva est inchoatio cognitionis Dei, nosse quod non sit. II, 499. Nesciendo melius scitur: perfecta cognitio Dei in futura vita. I, 588. Cognitio Dei per negationes. III, 1938. Sententia Dei in anima hominis non est, nisi scire quomodo eum nesciat. I, 1017. Sensu corporeo non cognoscitur. I, 781. Cognitio Dei quamquam vera et ad vitam aeternam conducens. VI, 223. Nemo cognoscit Deum, nisi qui intelligit illum esse summum atque incommutabile bonum, cujus participatione sit bonus. II, 575. Creaturae ducunt ad cognitionem Dei. I, 745, 1275. Inexcusabiles sunt, qui Deum per ea quae facta sunt cognoscentes, non obediunt veritati. II, 895. Cum Deum scimus, nec hoc quidem nobis tribuendum est, sed illius misericordiae. II, 574. Non parva ex parte intelligit et scit Dominum, qui intelligit etiam hoc a Domino sibi dari ut intelligat et sciat Dominum. VII, 551. Cognitionis merces datur merito fidei. VI, 71. Deus non invenitur a superbis etiam si doctis. I, 707. Tanto magis vivere tendimus, quanto magis in Dei cognitione proficimus. III, 1903. Cognoscere Deum, et non sicut Deum glorificare, impetata et insipientia. X, 212. Cognitio Christi eminentis non erit nisi in altera vita. X, 515.

Cognitio et consideratio sui. III, 1649. Cognitio sui quae utilis. V, 736. Cognitio sui ceteris scientiis praestat. VIII, 883. Homo sibi ipsi incognitus. I, 782, 979. Difficile est ut de se quisque perfecte iudicet. IV, 1931. Recessus a sensibus et animi in seipsum collectio, necessaria homini ad notitiam sui adsequendam. I, 979. Quisquis ea sola novit quae corporis sensus attingit, non solum cum Deo esse non videtur, sed ne secum quidem. I, 996. Cognitio sui quales in anima excitat affectiones. VIII, 886. Cognitio sui ipsius facit ut sibi homo displiceat, et sic Deo placeat. IV, 266, 267. A cognitione sui ad cognitionem Dei transiendum. III, 1542.

Cognitio certa et facili rerum, unde. VIII, 608. Cognitio veritatis corde mundata. VI, 310. Cognitio et actio beatorum hominum faciunt. VI, 299. Cognitio aliquando sumitur pro fide, aliquando pro visione. III, 1022. Cognoscere aliquando idem ac probare. IV, 1268.

Cognitor. V, 509.

Cognomenta hominum improborum non assumenda. X, 511.

Cognoscere aliquem proprie dicitur, quando eius mores et vita non latent. III, 1839. Nemo nisi per amicitiam cognoscitur. VI, 82.

Colere Deum veram esse sapientiam scri, tura definit. I, 635. Hoc mos est debere vero Deo, quod sibi exigit falsus deus. IV, 1230. Cultus vani plures expoluitur. III, 160. Angelus malus non colendus. III, 169. Nullam creaturam colendam esse animae, verba ipsa sunt Ecclesiae olim fidelibus insinuata. I, 1077. Nihil omnino colendum, quod mortalis ullus corporis sensus attingit. I, 583. Quia Deus rebus omnibus maior et melior invenitur, plus omnibus diligendus est ut colatur. IV, 996. Colere Deum gratis et casto amore debemus. IV, 489, 617, 626, 638, 923, 1404, 1551, 1745. Colendus Deus fide, spe et caritate. VI, 232. Hoc enim colitur quod diligitur. IV, 906. Colitur Deus sacrificio laudis actionisque gratiarum. X, 214. In Ismael sunt omnes qui carnaliter colunt Deum; ad hos pertinet vetus Testamentum. IV, 1005. Cum nomen Christianum evictere non possit diabolus, suggererat, ut sicut Deus propter caelestia, ita ipse propter terrena coleretur. IV, 456, 457. Idem cultus daemonis exhibitus fuit, qui vero Deo. IV, 1220. Coli dicuntur non tantum Deus, sed et homines, immo et aliae creaturae. VII, 278. *Vide* Cultus. Athel qui nihil colendum putant, serviunt tamen vitiiis. III, 155. Non sic colimus Deum quasi terram. I, 815. Colimus Deum tanquam Dominum, et colit nos tanquam terram suam. IV, 295. Colit tu Deus et colis Deum, non ut ille, sed ut tu sis fructuosus. IV, 1891; V, 516.

Coloni ab incolendo dicuntur, non ab agricultura. VII, 278.

Collatina dea collibus praefecta. VII, 118.

Collatinus maritus Lucretiae. VII, 52. *Vide* Tarquinius.

Collatio privatarum opum in usus publicos. VII, 100. Collatio publica Ecclesiae pro necessitatibus hominis aere alieno obruti. II, 1093.

Collatio Carthagenensis cum Donatistis. II, 488; X, 356, 348, 704. Multi ex parte Donati, episcoporum suorum et catholicorum collationem optant. IX, 523, 680. Catholicis episcopis Carthagine ad Concilium congregatis placuit Donatistas convenire, eisque offerre collationem. IX, 523, 810. Collatio saepius oblata est Donatistis. IX, 591, 595. Donatistae hanc recusant. IX, 591, 595. Donatistae collationem saepius recusant. IX, 435, 259, 651. Et consensum cum catholicis. IX, 836. Cur toties oblata collationem recusant. IX, 449, 453. Ex diffidentia causae natae nolunt con-

ferre cum catholicis. IX, 592. Donatistae collationem a catholicis oblatae reprehendunt villos contentions nomine. IX, 548. Collatio via expeditior veritatis et unitatis causam agendi, quam lis. IX, 548, 549. Primitivus per advocatos in foro adversus Maximianum litigavit. IX, 548. Donatistae non approbandi, qui de baptismo cum catholicis nolunt conferre. IX, 466, 467.

Collationem inter episcopos utriusque partis fieri jubet Honorius imperator. IX, 615. Praeceptum Honorii de habenda collatione. IX, 816. Marcellinum collationi principe heret principem sedere vult Honorius. IX, 817, 818, 819. Marcellini edictum quo utriusque partis episcopi convocantur. IX, 614. Donatistas quibus beneficiis cognitor invitavit ad conferendum. IX, 614. Edictum Marcellini de loco et modo collationis. IX, 614. Edicto Marcellini collationis Cathagine habendae conditiones proponuntis Donatistae consentire noluerunt. II, 490. Litterae catholicorum, quibus respondent consentire se ad omnia quae illo edicto fuerant ordinata. IX, 615, 821. Quo animo episcopi catholici ad collationem venerunt. V, 1338. Notoria Donatistarum. IX, 615, 805. Collationis locus assignatus Therae Gargilanae. IX, 620, 679, 819. Collationi quisquam dies constituitur. IX, 622, 818.

Collatio Carthagenensis quomodo habita. II, 578. Collatio cum Donatistis quo die et anno habita. IX, 615, 614, 616. Collationi quot ex utraque parte adfuturos episcopos designat cognitor. IX, 615, 677. Concedunt catholici, ut universi ex Donatistis qui venerant adessent. IX, 615. Numerus episcoporum tum Catholicorum tum Donatistarum, qui Carthaginem ad collationem venerunt. IX, 620, 677, 827. In eo quod ad collationem venerunt Donatistae, Catholicis non esse traditores agnoverunt. IX, 651. Quid propebant episcopi catholici pro bono pacis acturos fore, si aut in parte Donati, aut in sua communione, veritas Ecclesiae demonstraretur. IX, 615, 700, 701. Catholici episcopi non ea tempe, qua Donatistae ingressi sunt Carthaginem. IX, 618, 679. Collationis exordium. IX, 815. Donatistae id egerunt, quantum poterunt, ne collatio fieret, tum ne acta facile legerentur. IX, 613, 618, 688. Donatistae timebant ne ultra verba eorum tenerent Catholicis. IX, 235, 257. Numquam agi volebant, ubi vinces metuebant. IX, 679, 680. Timor eorum, ipse eorum iudex. IX, 680. Cathedralis antiquis episcopos alios additos ut numeros augeretur, objiciebant Catholicis Donatistae. IX, 618. Quod ipsos in Musitana diocesi fecisse apparuit. IX, 618, 619. Donatistae falsitatis convicti in recitatione episcoporum suorum. IX, 619, 677. Donatistae proponunt Catholicis quatenus agere velint in collatione, an testimonio legis, an gestis publicis. IX, 626, 831. Catholicorum responsio. IX, 627, 679, 851. Notoriae et mandata Donatistarum cum responsionibus Catholicorum. IX, 820, 821, 822, 827. Mandatum Catholicorum quo tota causa comprehensa est, et electis ad disputationem septem episcopis injuncta est catholice defensio. IX, 821. sic a catholicis secunda die causa acta est in conscriptione mandati, ut responsionem invenire non possent Donatistae. IX, 678. Donatistarum tergiversationes tertia die collationis. IX, 679, 680. Donatistae Catholicis faciebant invidiam, quod hominem cognitorem postulassent. IX, 656, 657. Apparet ipse Donatistas hominem iudicem postulasse. IX, 656, 657.

Collationis an petitores Catholicis. IX, 622, 623, 625, 679. Pettorum personam cur aliquando noluerunt suscipere Catholicis. IX, 624, 679. Collationem ab utrisque petitam esse non dubium est. IX, 679, 818, 829, 850. Consensum a cognitore oblatum recusant Donatistae. IX, 619, 827. Quare. IX, 621, 654. Ratio eorum expoluitur. IX, 621, 654. Contra Ecclesias transmarinas causam se non habere confessi sunt Donatistae. IX, 682. Hinc separatio eorum injusta probatur. IX, 682. Contra se ipsos egerunt multa, dixeruntque et recitarunt Donatistae. II, 578, 579, 582. Caecilianus de quo in collatione accusatus. IX, 639. Excusatur. IX, 641. Caecilianus aliorumque episcoporum causam quatenus agi velint episcopi catholici in collatione. IX, 655, 826. Donatistae iniquiores in Caecilianum, quam in Prilianum. IX, 553, 554, 641. Et in Novellum Tysicensem et Faustinum Tururitanum. IX, 676. Donatistae se potius iudicio Constantini damnatos, quam Caecilianum, libello quem protulerunt, et litteris Imperatoris ostendunt. IX, 685. Feliciis Aptuginensis causam quare commoverunt Donatistae in collatione. IX, 686.

Collatio Caecilianus causam purgavit. IX, 752. Donatistae petierunt et acceperunt sex dierum dilationem. IX, 678, 828. Donatistae Mandato catholicorum respondere non poterunt in collatione, post acceptam dilationem. IX, 682, 685. Sententia cognitoris de omnibus quae per tres dies in collatione acta sunt. IX, 655. Collationis gestis subscribere diu recusantur Donatistae. IX, 680. Postea instante iudice consenserunt. IX, 660. Fratris nomen a catholicis reserunt. IX, 749. Calumniam Donatistarum de Marcellino collationis cognitore. IX, 609. Collationis iudicem corruptum esse praemio dicebant Donatistae. IX, 651, 655, 660, 676,

687. Conqueruntur Donatistae quod nocte contra eos est prolata sententia. IX, 661. Injusta eorum querimonia. IX, 661, 680. Donatistae inclusos se tanquam in carcere fuisse conclusos sunt. IX, 680. Respondetur Donatarum querimoniam de erepta sibi humano imperio libertate quam ipsi deus largitus est. IX, 710, 719. Donatistis suum liberum arbitrium ab Imperatore concessum. IX, 618, 650. Donatistis perditionis libertas data a Juliano. IX, 722. Donatistae a Catholicis conlutati in collatione Carthaginiensi. IX, 681, 652. Et victi. II, 795. Post collationem Carthaginiensem Donatistae pene omnes conversi. IX, 680.

Collationis cum Donatistis gesta. V, 500. Collationis acta per omnes passim Ecclesias diebus quadragesime in ecclesia recitari solent. IX, 700. Collationis cum Donatistis Breviculus. I, 610. Liber post collationem contra eosdem. I, 610. Augustinus Bonifacium remittit ad brevitarium collationis Carthaginiensis. II, 708.

Colles fidelium plebem significant. IV, 1470.

Collonata porta Roma. VII, 125.

Colloquium vinculum est societatis. I, 1011.

Collyria ad visum mentis sanandam, quae. III, 1543.

Collyria panis subinericium. III, 577.

Color non nisi in corporalibus. V, 1498. Color non corpus, sed quaedam corporis qualitas. I, 1107. Color unus est omnibus, aut potius nullis, si lux auferatur. V, 1498. Colores ad sensum oculorum proprio pertinent. VIII, 98. Colorum varietas in peccatoribus Jacob, unde. VIII, 877.

Colubaeus, ejusque haeresis. VIII, 28.

Columbae natura et indoles. III, 1566, 1427. Columbae simplicitas aliarum proprietates unitanda. V, 426. Columba ex arca dimissa et cum surculo olivae rediens, quid significat. VIII, 265. Columba spiritum sanctum significavit. IV, 1706. Vox patris in monte audita, species columbae visa, sine vivificantis animae ministerio, II, 746. Angelorum ministerio fieri poterunt. II, 747. In columba Spiritus sanctus non sua natura, sed significativa specie demonstratus est. II, 747. Columbam veram fuisse, in qua Spiritus sanctus apparuit. VI, 302. Columbam emere et vendere, quid. IV, 1706. Columba pro signo dilectionis ponitur. IV, 634.

Columna ubi duce Jesu subtracta est. III, 777.

Coluthus a quo Coluthiani. VIII, 42.

Comes. II, 100. Comes largitionum Italicianarum. I, 728.

Comitis officialis. II, 430.

Commemorari praecipit, id est admoneri. III, 706.

Commemoranties. IV, 1200. Quinam sint. IV, 1200, *not.*

Commercia divina notis cum Christo incarnato perfecta. IV, 251, 1042. Commercium Christi nobiscum. V, 688, 725. Commercium emptiois nostrae per Filium Dei. IV, 1521, 1925.

Commixtio conjugalitatis, bona est. X, 1411. Commixtio castorum conjugiorum procreandi causa, bonum opus. X, 1457. Bonum nuptiarum. X, 1400. Commixtio conjugalitatis, duo tribuenda. X, 1412. Commixtio corporum non omnia mala. X, 709, 710. Commixtionem conjugalem non instituit diabolus. X, 857. Commixtio conjugalitatis esset, etsi nemo peccasset. X, 857. Commixtio sexuum etiam in paradiso futura erat. X, 709. Commixtio conjugalitatis esset, ut aut nulla libido esset, aut non inquinata. X, 857.

Commotioem patiuntur omnes, qui a misericordia dilectionis Dei exeunt. VIII, 261.

Comraue vocatur ab Apostolo immundum et coinquinatum. I, 1560.

Communicare. *Vide* *hanc*.

Communionem malorum bonos contaminari dicunt Donatistae. I, 657. Donatarum regula : Quales fuerint cum quibus fuerit communicata, tales fieri omnes, et universam massam. IV, 378, 379. Communicare malis et peccatis alienis quid. IX, 517, 565, 657, 658. Communicare improbis est illis consentire. II, 265; IX, 79, 80. Communicatur malo, quando factio ejus, consortium voluntatis vel approbationis adjungitur. V, 540. Malos etiam cognitos bonis non luisse in Ecclesia, si eos a communionem prohibendi aut potestas desit, aut aliqua ratio conservandae pacis impediatur. II, 207. Communio malorum non maculat aliquem participatione sacramentorum, sed consensione factorum. II, 579. Non id agit Augustinus, ut ad communionem catholicam quisquam cogatur invitus. II, 152, 153. Communio alterius hominibus scribens de negotio fundi non reprobatur, sed non sine suspitione est scribens de negotio animae. II, 160. Eis scribit Augustinus litteras qualibus ut licet ad paganos. II, 154. Communicatio spiritalis tantum cum malis, consensioque factorum prohibetur. IX, 672, 673. Communicat altari, non malis, quibus mali dislicent, etsi eos tolerat. II, 170. Christiani, laboris et quietis invicem participes sunt. II, 187. Quod alter minus potest, in eo qui potest facit, si in altero diligit quod ideo quae non potest, non facit. II, 507. Communicare se ei

non posse, qui Aurelio non communicat, Augustinus declarat. II, 252. Communionis nostrae Imperatores, id est, Ecclesiae catholicae, leges adversus omnes haereticos dederunt. IV, 681. Communionis eorum qui non sunt, hos appellant haereticos. IV, 681.

Communionem sancti altaris privantur interdum qui nolunt ablata restituere. II, 665. Ab ea non prohibentur nisi sponte confessi, vel legitimo convicti. V, 1541. *Vide* *Excommunicatio*. Insuper ad communionem. III, 1611, 1246. Communio quotidiana. II, 201; VI, 001, 696. Communio alicubi quotidie, alicubi certis intervallis dierum. III, 1280, 1614. In partibus orientalibus plurimi non quotidie coram Dominice communicant. III, 1280. Communio parvulorum. V, 945.

Communis vita. VI, 510. Communis sanctorum vita laudatur. IV, 1058. Communia sunt omnia in monasterio. I, 1577, 1578. Communiter quae possidentur, non ea lites, inimicitias et cetera mala generant, quae ex privata rei possessione nascuntur. IV, 1748. Communes de privatis fecisse res suas quid proderat primis Christianis. IV, 1748.

Comoxiarum scriptiones et actiones nullo modo potuisse recipi, nisi mores recipientium consonarent, fassi sunt etiam Pagani. II, 515.

Comparatio. Non ex bonis singulis homines inter se comparandi sunt, sed universa consideranda sunt in unoquoque. VII, 514. Comparativi gradus vis. IX, 542, 544. Comparativi gradus non semper auget quod comparat. IX, 565.

Comparatus. VIII, 508.

Compassione caritatis Christus deorsum elat, nos sursum spe caritatis. IV, 1650. Compassione clamat lingua calcato pede, non auritione. IV, 1105. Minus sit quod patitur unum membrum, si committuntur alia membra. II, 505.

Compedes disciplinae Dei et timoris ejus. IV, 1505. Compedes nostrae, mortalitas. IV, 1805. Compedes solverunt occidendo, et in coronas converterunt persecutores. IV, 1506. *Vide* *Vincula*. Compediti quidam fugiunt in Ecclesiam, et solvuntur; at matrimonii compedes artius ibi contrahuntur. IV, 1959.

Compendiare alicui, id est oculi vere. III, 824.

Competentes. V, 1556. Unde diei. VI, 202, 203, 605.

Competentes quasi simul petentes. IV, 1076. Pactum cum competentibus Dominus iocohat. V, 1077. Competentibus fidei symbolum tenendum memoriter traditum. I, 612; VI, 180. Competentibus plus symbolum, ac postea oratio tradebatur. V, 577. Competentes in vigilia Paschae symbolum, non orationem reddebant. V, 599.

Complacencia sui, causa primi peccati. VII, 435.

Comuresbyter. VI, 610.

Compunctus corae quis dicitur. IV, 1440. Coniunctio ex conscientia peccati, timore mortis, timore iudicii, IV, 215.

Conatus. Voluntatem quidem liberam mihi dedisti, sed sine te nihil est mihi conatus meus. IV, 208.

Conceptio humana quomodo procedat et perficiatur. VI, 30. Conceptum proli cur vitari jubent Manichaei. VIII, 120.

Conciliorum saluberrima auctoritas. II, 200. Obscurae quaestiones ne in universali quidem Concilio statim sunt delibenda. IX, 129. Litterae episcoporum et conciliorum provincialium decreta cedunt majoribus Conciliis. IX, 128. Concilia ipsa plenaria priora posterioribus emendantur. IX, 120. Et posteriora prioribus ad id posteros proponuntur. IX, 135. Concilium plenary. II, 200. Concilium plenary restat post iudicium Romanum. II, 169. Concilii acta episcopus non habet in potestate, contradicente Primat. II, 164. Concilia Catholicorum consules et dies semper habuerunt. IX, 659. Hoc et ex Concilio Melchiodis et ex Scripturis probantur catholici. IX, 642. Concilia an diem et consules habere debere ex Scripturis probetur. IX, 665.

Concilia duo Aethiopiae de quaestione baptismi. IX, 144, 145, 159. Concilium episcoporum Africae et Numidae sub Agrippino. IX, 606. Concilium Carthaginiense sub Cyrilliano. IX, 141, 145. Eius exordium. IX, 128. Concilio Carthaginiensi de rebaptizandis haereticis non consentitur. IX, 254. Illudque refellitur. IX, 161, 162. Concilium Carthaginiense de baptismo haereticorum damnat Donatistas. IX, 219. Et schismatis arguit. IX, 220, 225. Concilii Carthaginiensis patres quam studiosi unitatis. IX, 214. Concilium Carthaginiense totius Africae de conveniendis Donatistis. IX, 525, *app.* 810. Carthaginiense Concilium Africae universale de reconciliandis Donatistis. IX, *app.* 809. Varia concilia Catholico habita contra Donatistas. IX, *app.* 802, 806, 807, 814. Concilium Iconiense et synodense. IX, 495, 496, *not.* Concilium plenary in quo de baptismo non iterando actum est. IX, 114, 135. Concilium Zertense in Numidia contra Donatistas. I, 647; II, 577. Concilium Hippone-Regiense totius Africae plenary. I, 612; II, 92 *not.*, 115 *not.*, 255. In eo sermone habuit Augustinus presbyter. I, 612. Concilium Romanum in causa Caeliani, sub Melchiodis,

II, 599, 794. Concilium Arelatense in causa Cretiliani. II, 161, 794; IX, 40. Concilium Milevitanum contra Pelagii hæresim. II, 762, 784. Concilia Carthaginense et Milevitanum. X, 618. Conciliorum Carthaginensis et Milevitanum scripta ad Innocentium Papam directa. X, 576. Concilia duo adversus Pelagianos ad sedem Apostolicam missa. V, 734. Concilium Diosopolitanum seu Palestinum in Pelagii causa. II, 776, 827. *Vide* Pelagius. Concilium Carthaginense an. CXXXI. II, 539. Concilium Carthaginense schismaticorum an. CCCCX. II, 163, 492, 579. Concilium Carthaginense an. CCCCXLIII aut CCCCXLIX sub Grato. II, 233. Concilium Carthaginense an. CCCCXII. II, 209. Concilium Carthaginense an. CCCCXIII. II, 228, 233, 235. Dicitum plenarium. II, 233. Concilium Carthaginense an. CCCCXIV. II, 805. Collatio Carthaginensis. II, 488. Concilium Carthaginense contra Cælestium. I, 644; II, 739. Ituc non interfuit Augustinus. I, 644. Concilium aliud Carthaginense contra Pelagii hæresim. II, 739, 779. Concilium aliud Carthaginense de quo ad Zozimum datae litteræ. II, 972. Concilium aliud Carthaginense dicitum plenarium Africae. II, 972. *et not.*

Concilium Sardinense Arianorum fuit. II, 176; IX, 516. Contractum contra Athanasium Alexandrinum episcopum catholicum. IX, 516. Hujus Concilii epistolæ principium præfert nomen Donati Carthaginis episcopi. IX, 516. Sine civitatem nonnibus ejus iscopos ad quos hæc data est habebat. IX, 516.

Concilia Donatistarum Cirtense, an. CCCCXV. II, 161, 580; IX, 510. *Vide* Cirtense. Concilium schismaticorum contra Cretilianum. V, 960. Concilium Carthaginense schismaticorum in Cretilianum. IX, 533. Septuaginta ejus iscoporum. IX, 420. sub secundo Tigrisitano. IX, 445, 630. Concilium Carthaginense donatistarum litteris per totam Africam missis facile creditum est. IX, 445. A Cretiliano multos alienaverat falsa criminatione. IX, 445. Detecta dissensione sacrilega contra totum orbem Christianum, multi et ejusopi et clerici et populi relictis donatistis ad catholicam pacem redierunt. IX, 445. Concilium aliud Carthaginense CXXX episcoporum schismaticorum. II, 342. *not.* Concilium Carthaginense quadraginta trium episcoporum contra Primumianum. IX, 532. *Vide* Carthaginense. Concilium Bagaitense. II, 813; IX, 98, 426. *Vide* Bagaitanum. Donatistæ illud vocant plenarium. II, 192; Cabarsussitanum. II, 580. IX, 503, 532. *Vide* Cabarsussitanum. Carthaginense triginta ejus iscoporum post collationem. IX, 736. Concilium Maximianistarum contra Primumianum. V, 960.

Concio. Inter concionandum oratio. II, 117.

Concionantes. VII, 103, 106.

Conclericos vocat Augustinus clericos ad quos scribit. II, 470.

Concordiæ atque convenientiæ deus auctor. I, 1174. Quæ harmonia a musicis dicitur in cantu, ea est in civitate concordia. VII, 66. Concordiæ præcepta in ecclesiis Christi traduntur. II, 529. Concordiæ præcepta talia non habebant falsorum deorum cultores, qualia in ecclesiis Christi traduntur. II, 529. Concordia salus populi. VII, 635. Concordia sine justitia esse non potest. VII, 66. Concordia hominis cum deo, qualis exigitur. V, 82. Concordia fratrum quæ rara. V, 1590. Concordia fratrum in caelesti hereditate. V, 1593. Concordia eorum qui non ponunt spem suam nisi in rebus secularibus, non multum est firma. IV, 625. Concordia paganorum in cultu litigantium deorum. VI, 712. Cur lites inter Christianos, non inter paganos immitat diaboli. VI, 713. Utium hujusmodi utilitas. VI, 714. Agendum omnibus modis ut litigantes ad concordiam revocentur. VI, 714. Concordia membrorum corporis, Christianos ad unitatem revocat. VI, 712. Concordia summa carnis et spiritus post resurrectionem. VI, 974. In patria, summa erit lætitia, summa concordia. III, 1036. Concordia et securitas perfecta laudantium deum, non nisi in celo. V, 1190.

Concordia dea. VII, 103, 132. Vane Concordia ut dea habita a Romanis. VII, 106. Concordiæ ædes facta in loco seditionum et credium. VII, 103, 106.

Concordialis. II, 532.

Concubinae aliquando dicuntur uxores. VII, 513. Concubina omnis, uxor; non autem omnis uxor, concubina. III, 571. Concubinas habere non licet. V, 1710. Concubina quæcumque præter uxorem, est meretrix. V, 1094. Concubina dimissa, si professa fuerit nullum se alium cognituram, an ad baptismum sit admittenda, merito dubitatur. VI, 221. Concubinarum filii hæreticos et carnales Judæos significant. VII, 513.

Concubitus hominis nonnisi propagationis causa statuitur. VIII, 438. Concubitus conjugalis intentione generandi non est peccatum. X, 421, 816. Concubitus quando honestus, quando venialis, quando culpabilis. X, 819. Concubitus conjugalis, qui fit per incontinentiam, est peccatum. VIII, 494. *Vide* Conjugium, Nuptiæ. Concubitus ob solam libidinis vo-

luptatem non caret culpa, sed propter nuptias est venialis. X, 423, 807. Concubitus conjugali hominem immundum fieri lex dicit. I, 632. Concubitus maris et femine iudicium est mortalium corporum. III, 203. Concubitus antiquorum cum ancillis quomodo sine adulterio. V, 349. Concubitus etiam conjugalis remotum ab arbitris cubile querit. VII, 420.

Concupiscentia. X, 719, 829, 868, 1236. Concupiscentia presentium est atque absentium, desiderium vero tantum absentium. IV, 1521. Concupiscentiam esse in homine ostenditur. X, 279. Sine concupiscentia modo nemo nascitur. II, 844; X, 1097, 1225. Non sentit cum Paternianis aut Venustianis, qui concupiscentiam admittit. X, 800. Concupiscentia alia laudabilis, alia damnabilis; hæc intelligitur quoties sine addito nominatur. IV, 1520. Concupiscentia, si non addatur cuius rei sit, in malo intelligitur. VII, 411. Concupiscentiæ in nobis male, cum id quod non licet, libet. VI, 362. Concupiscentia omnis mala, recte fornicatio vocatur. III, 1247.

Concupiscentia carnalis, et concupiscentia spiritalis. VI, 352. Concupiscit caro adversus spiritum in bonis, nam in malis non habet contra quem concupiscere. V, 717. Discordia, quæ est in spiritu et carne, pro concordia laborat. V, 821, 849. Concupiscentia carnis ad quatuor hominum gradus consideratur. III, 2065. Concupiscentia carnis, voluptatis inflamæ amatorum significat. III, 133. Concupiscentia oculorum curiosos, ambitio sæculi superbos. III, 133. Concupiscentiæ si quando usurpant oculum, a rem, linguam, volatram cogitationem, nec sic de salute desperemus. V, 816. Esau non esca, sed usque ad contemptum sacramenti quod in primatu suo habuit, esca concupita damnavit. II, 141.

Concupiscentia rei alienæ quænam decimo præcepto vetita. V, 71. Concupiscere rem proximi, etiam si justa tibi successio queratur, non licet. V, 71. Concupiscens res alienas, reprehenditur. IV, 431.

De concupiscentia carnis tres sententiæ contrariæ. X, 1454. De concupiscentia quid sentiant Manichæi. V, 815, 821; VIII, 38; X, 1324. Concupiscentiam genti tenebrarum tribuunt Manichæi. X, 1334, 1336. Manichæus dicit concupiscentiam esse substantiam malam. X, 1520. Non vitium substantiæ bonæ. X, 1525. Manichæi errori quantum fides catholica adversa sit. X, 1325. Circa discordiam carnis et spiritus prorsus errant Manichæi et Pelagiani. X, 1511. Manichæorum et Pelagianorum sententiæ de concupiscentia. X, 1433. Concupiscentia carnis adversus spiritum, et spiritus adversus carnem, unde secundum Manichæos. X, 1510. Discordia carnis et spiritus secundum Pelagianos ex vi consuetudinis, secundum Manichæos ex commixtione naturarum boni et mali. X, 1322. De concupiscentia errores Manichæorum et Pelagianorum quid ab invicem et a fide catholica differant. X, 1350. Catholica fides de discordia carnis et spiritus quantum abhorreat a Manichæi errore. X, 1510. De concupiscentia dogma catholicum utriusque erroris, Manichæorum et Pelagianorum, contrarium. X, 1521. In eo quod simul dicant malam esse concupiscentiam, longe a se invicem distare Manichæos et catholicos. X, 1460.

Concupiscentiam dicebat Julianus, de se esse affectionem naturalem et innocentem. X, 1094, 1095. Concupiscentiam vocat Julianus naturalem, non concupiscentiam carnis. X, 207. Julianus concupiscentiam laudat. X, 769. Concupiscentiam nominare Pelagianos pudet, laudare non pudet. X, 446. Concupiscentia tamquam bonum a Juliano laudata et in paradiso collocata. X, 1274, 1275, 1284. Dissensionem carnis et spiritus in paradiso collocat Julianus. X, 1408.

Concupiscentiam in paradiso collocant Pelagiani. X, 1093, 1236, 1327, 1336, 1340, 1341. Etiam talem qualis nunc est. X, 1514, 1531, 1536. Concupiscentia in paradiso futura non fuisset. V, 717; X, 1544, 1557, 1530. Concupiscentia carnis contra spiritum non fuisset in paradiso, si non peccasset homo. X, 1091, 1092, 1093, 1344, 1338, 1330. Lex in membris repugnans legi mentis non erat in paradiso. X, 459, 1458. Non fuit ante peccatum. X, 752. Concupiscentia non erat in corpore illius vitæ quæ fuit in paradiso ante peccatum. X, 1459. Si concupiscentia in paradiso ante peccatum, nec tunc in primis parentibus efficace libera voluntas. X, 1314. Concupiscentia aut nulla in Adamo fuit ante peccatum, aut in illo vitata est per peccatum. X, 1555. Carnis concupiscentia qualis esse potuisset, si nemo peccasset. X, 1347, 1339, 1360, 1363. Concupiscentia carnalis vel nulla fuit in paradiso ante peccatum, vel si fuit, talis non fuit ut resisteret voluntati. VIII, 1032; X, 772, 802.

Concupiscentia non est sensus, sed qualitas. X, 830. Aliud sensus, aliud concupiscentia. X, 1579. Vis sentiendi et vis concupiscendi diversa sunt. X, 1533. Horribilis absurditas consequens Pelagianum errorem de concupiscentia. X, 1367, 1369, 1370. Concupiscentiam carnis, totius corporis sensibus inmixtam dicit Julianus fuisse in Christo. X, 1370.

Concupiscentia bona dicebatur a Juliano. X, 1120. Concupiscentiam carnis, etiam quando malum concupiscitur, bonum putat Julianus. X, 1335. Concupiscentia non est bonum. X, 798, 815. Concupiscentia nec veraciter vituperatur a Manichæo, nec veraciter laudatur a Juliano. X, 1316. Concupiscentia est malum. X, 738, 750, 740, 742, 775, 799, 801, 802, 817, 820, 842, 1008, 1350, 1551, 1574, 1576, 1579, 1590, 1461. Concupiscentia carnis nostræ naturæ accidens malum, non Dei disjunctione separandum, sed Dei miseratione sanandum. X, 607. Concupiscentiam famem sacrilegam vocat Ambrosius. X, 1095, 1096. Concupiscentia et in conjugatis et in continentibus est malum. X, 740, 741. Concupiscentia malum non esset, si sola generandi causa ad licitum concubitum moveretur. X, 702. Concupiscentiam qui expugnat, fatetur esse malum. X, 724, 725, 727, 728. Concupiscentia carnis mala. X, 764, 1579. Concupiscentia etiam in sententia Philosophorum est mala. X, 852. Concupiscentia mala est atque hic frenanda et minuenda, in beatis autem omnino sananda. X, 1317. Concupiscentia mala, quia impellit in malum. X, 1120. Concupiscentia carnis nunc sive excurrans in illicita, sive tantum impellens, est mala. X, 1432. Juliano non concupiscentia ipsa, sed excessus tantum malus erat. X, 716. Concupiscentia ipsa mala, et non tantum ejus excessus. X, 722. Concupiscentiam ipsam in Juliano opinione nec quando inmodica est malum esse. X, 1348. Concupiscentiam ipsam malam esse, nec nisi post peccatum esse corpisse. X, 1436. Concupiscentia quare pejor sit ignorantia. X, 741. Julianum propriis verbis convincit Augustinus, ubi agit de concupiscentia. X, 725, 724, 727.

Concupiscentia vitium unde et a quo sanari potest. X, 276. Concupiscentia non est a patre. X, 768. Opus Dei est homo, non concupiscentia, sine qua non generatur. X, 446. Concupiscentiam carnis prius in homine esse corpisse, quam culpam, Julianus prædicabat. X, 1552. Concupiscentiam carnis talem fuisse ante peccatum, non ostendit forma membrorum. X, 1438. Concupiscentiam præcessit mala voluntas. X, 1095. Concupiscentia non erat ante peccatum. X, 1605. Concupiscentia nulla esset, nisi homo ante peccasset. X, 415. Concupiscentia per prævaricationem primi hominis in nostram vertit naturam. X, 259, 1097, 1147, 1274, 1545, 1550, 1361, 1594, 1408, 1414, 1455, 1514, 1608.

Concupiscentia languor noster est, non quasi alia natura. V, 816. Concupiscentia morbus. X, 717. Remedium concupiscentiæ qui agnoscit, morbum concupiscentiæ agnoscit, X, 725. Concupiscentia est naturæ vitium. X, 800. Concupiscentia aut vitium est, aut vitiatæ est. X, 1257. Concupiscentia in natura hominis aut ex peccato nata, aut peccato vitiatæ. X, 1360. Concupiscentia, malum veniens ex depravatione peccato vitiatæ nostræ naturæ. X, 1455, 1401, 1460. Concupiscentiam s. Patres ante Pelagianos dixerunt humanam vitiatæ naturam. X, 1095, 1097. Concupiscentia et alia generis humani mala non nisi ex natura bona ex Deo insituta, sed prævaricatione primi hominis vitiatæ. X, 1525, 1528, 1558. Discordia carnis et spiritus secundum catholicos accidit ex primi hominis peccato. X, 1522.

Concupiscentia venit ex peccato. X, 820, 1081. Unusquisque natus ex Adam, portat secum traducem iniquitatis. IV, 731. Concupiscentia esse non potuit nisi in corpore mortis hujus. III, 400. Concupiscentia carnis adversus spiritum est ex primo peccato. VII, 788. Concupiscentia nobis lunata est et ex primo peccato orta. V, 817.

Concupiscentia supplicium. X, 630. Concupiscentia poena peccati. VI, 562; X, 261, 1578. Venit hoc de poena peccati, ut homo adversus seipsum divideretur, qui uni subditus esse noluit. IV, 891. Bellum. Concupiscentiæ violentia, qua vincitur qui scit unde debeat abstinere, non tantum est peccatum, sed et poena peccati. X, 1559. Concupiscentia carnis homini est poena, non bestia. X, 1550. In pecoribus cur malum non est concupiscentia. X, 776.

Concupiscentia aliquando peccatum dicitur. I, 608; VI, 535. Concupiscentia peccatum est. X, 1556, 1605. Non est peccatum et non consentienti. II, 895. Concupiscentiam nomine peccati appellat Apostolus. X, 560. Concupiscentia carnis quare peccatum vocatur. V, 840; VIII, 93, 94. Et quo sensu. X, 428, 865, 896, 1245. Peccatum vocatur, quia merito peccati contingit. V, 717. Concupiscentia carnalis, lex peccati. X, 452. Concupiscentia cur lex peccati, curve peccatum dicta. X, 1096. Concupiscentia et peccatum, et poena peccati, et causa peccati. X, 787. Concupiscentia carnis filia et mater peccati. X, 429. Concupiscentia eadem quæ lex peccati resistens legi mentis. X, 1097. Concupiscentia legi mentis repugnat. X, 798. Concupiscentiam juste patitur homo. V, 821. Pro concupiscentia non murmurandum adversus Deum, sed misericordia ejus querenda. X, 260.

Concupiscentia lex foeda, lex misera, vulnus, tabes, lan-

guor. V, 819. Ipsa per se ipsam concupiscentia suis ipsis motibus accusatur. X, 742. Concupiscentiæ motus, actus est ejus. X, 859. Cur pudet concupiscentiæ carnalis. X, 1445. Pudenda et pudenda carnis inobediencia. X, 1378. Concupiscentia pudenda non esset, nisi homo ante peccasset. X, 467, 1085. Sive concupiscentia seminaretur homo, si peccatum non præcessisset. X, 446. Commixtio corporum fuisset, sed sine concupiscentia, si peccatum non præcessisset. X, 750.

Concupiscentia carnis nuptiis non imputanda. X, 606, 424, 607. Concupiscentiæ malum a bonitate nuptiarum discernendum. X, 414. De concupiscentiæ usu quid inter Catholicos et Pelagianos distat. X, 725, 727. Concupiscentiæ malo quis uti et non vinci existimandus. X, 419. Concupiscentiæ carnalis usum non vituperat Apostolus. X, 1524. Fecunditatem Abrahæ et Saræ dedit Deus, non concupiscentiam excitavit. X, 440. Concupiscentia carnalis non conficit semina, sed excitat. X, 451. Concupiscentiæ bonus usus laudatur in concubitu conjugali. X, 1462. Concupiscentiæ in nuptiis non servitur, sed ipsa ad prolem propagandam servire cogatur. X, 424. Concupiscentia etiam in conjugis frenanda. X, 807. Concupiscentiæ morbus in nuptiis non sit ex voluntate, sed ex necessitate. X, 418. Concupiscentia servit in connubiis, regnat in adulteriis. X, 421. Concupiscentiam carnis in usum justitiæ, fidelium nuptiæ convertunt. X, 416. Concupiscentiam non extinguit bonum nuptiarum, sed modifical. II, 844. Concupiscentiæ malo bene utuntur casta conjugia. X, 178, 750, 1457. Concupiscentiæ malo, et parens bene utitur cum pudice filium gignit, et Deus cum provide hominem coadit. X, 725. Concupiscentiæ repugnat pudicitia conjugalis. X, 1256.

Concupiscentia carnis non in sola voluptate genitalium, sed in quocumque corporis sensu. X, 1352. Carnem concupiscere, quid. X, 845. Carnem concupiscere, est animam ipsam carnaliter concupiscere. X, 501. Carnalis concupiscentiæ causa non in carne sola, sed etiam in anima. III, 416.

Concupiscentiam in Christo diabolus non invenit. X, 444. Concupiscentia carnis spiritui resistentis non fuit in Christo. X, 1574. Concupiscentia non erat in Christo. X, 816. Christi virtus erat non habere concupiscentiam, nostra virtus est ei non consentire. X, 1505. Vide Christus. omnes, uno excepto, ex concupiscentiæ voluptate concreti. X, 684, 720. Quidquid per concupiscentiam nascitur, non immerito subjungatur diabolo propter peccatum. X, 428. Ex hoc vitio peccatum originale. X, 1193. Non de nuptiis, sed de concupiscentia peccatum originale trahitur. X, 750. Concupiscentia trahitur ab iis, qui carnaliter etiam ex parentibus regeneratis gignuntur. X, 505. Concupiscentia quæ solo baptismo expiatur, vinculum peccati trahit in posteros. X, 428. Concupiscentiæ reatus facit hominem originaliter reum. X, 829. Lex peccati cum reatu in parvulis non baptizatis. X, 454. Concupiscentia parvulos non baptizatos reos inuicit. X, 152.

Concupiscentia malum est, et manet post baptismum. X, 852. Concupiscentiæ reatus manet in filiis regeneratorum, donec baptismum abluatur. X, 407. Concupiscentia in baptizatis remanet. X, 848, 850, 1117. sed sine reatu. V, 590, 752, 820. Concupiscentia carnalis manet in prole, etsi reatus ejus absolutus sit in parente. X, 407. Concupiscentiæ malo non polluantur ejus fortissimi debellatores. X, 1522.

Concupiscentiæ reatus non nisi baptisate solvitur. X, 855. Concupiscentia sic dimittitur in baptismo, ut licet tracta sit in nascentibus, nihil noceat renascentibus. X, 503. Concupiscentia remittitur in baptisate, non finitur. X, 678. Ejus reatus in baptisate solvitur, manet tamen infirmitas. I, 609. Si quemadmodum regeneratione et remissione peccatorum sanatur a reatu, sic ab omni infirmitate jam sana esset natura, non contra carnem spiritus concupisceret. X, 1452. Quomodo in baptizatis perempto concupiscentiæ malo remaneat. X, 178, 430. Concupiscentia quomodo post baptismum mortua, cum jam excitet tot mala desideria. X, 896. Concupiscentia inest nato et renato, obest nato, non obest renato. X, 407. Concupiscentiæ reatus, manente ipsa, post baptismum solvitur. X, 178, 179. Concupiscentia remittitur in reatu, remanet in actu. X, 676.

Concupiscentia quatenus in nobis. X, 152. Concupiscentia post solum reatum vis occulta, donec fiat plena mutatio. X, 454. Concupiscentiæ vis in infante sopita est. X, 1246. Et latet. X, 179. Concupiscentia post baptismum remanens quo sensu iniquitas dicta. X, 883, 793. Concupiscentia in baptizatis, an et quando sit peccatum. X, 678. Concupiscentia sine consensu non est peccatum. II, 895; X, 428, 1316. Concupiscentia non nocet baptizatis, sed solus in eam consensus. X, 152, 1605. Non ellicit malos, cum quod mala libet, vincute bona delectatione non fit. VI, 562. Concupiscentia

placencia nobis non obesset, si desideris ejus illicitis nullis obediremus. IV, 1507. Diabolus nihil vobis nocet, si membra vestra vobis auferentibus non tenebit. V, 1677. Ut absque culpa est in corpore dormientis concupiscentialis inobedientia, ita in corpore non consentientis. VII, 59. Concupiscentia qui consentit dicere non potest, *Non ego operor*, etc. X, 560. Multi concupiscentis damnabilibus victi se excusant verbis Apostoli, *Et non ea quae vultis, illa faciatis*. V, 716. Concupiscentia non habet necessitatem criminis. X, 815. Concupiscentia mala displicet Deo etiam in baptizatis. X, 848. Non concupiscentias sentire, sed sequi peccatum est. X, 789.

Concupiscentiae motibus in hac vita sancti non carent. III, 2061, 2063, *Retr.*; V, 718. Concupiscentiam sancti Patres conjugati quo usque licebat, in concubitu relaxarunt: sed non quousque licebat, ejus impetum pertulerunt. III, 422. Concupiscentiam casta et bona jura nuptiarum non sinunt valere, nisi quantum ex ea possunt generi substituendo prospicere. III, 424. Apostoli de concupiscentia carnis genuerunt. X, 562. Concupiscentia quomodo captivabat Apostolum. X, 452. Non frustra non dixit Apostolus: non sint concupiscentiae, aut non eas feceritis, sed *ne perferatis*. V, 716, 717, 719, 815. Velimus nolimus, habemus illas. V, 718. Nec ipse Apostolus sine concupiscentia. V, 851. Concupiscentia carnis nihil aliud est quam desiderium peccati. X, 207. Concupiscentiae desideria mala. X, 430. Cur Deus non auferat nobis omnem prorsus carnis concupiscentiam. X, 752.

Concupiscentia ad quid remanet in baptizato. X, 829. Concupiscentia de peccato factum supplicium, sed de supplicio potest fieri meritum. III, 400. Concupiscentia quantum ad innocentiam promovet. X, 742. Concupiscentiae reatus regeneratione solutus est, conflictus ejus ad agnitionem relictus est. X, 1036, 1097. Concupiscentia non penitus extinguitur per baptismum, remanet ad certamen. X, 150. Concupiscentia cuius reatus solvitur non nocet, cum adversus eam pugnatur. X, 861. Pugna contra concupiscentiam. X, 679, 682, 685. *Vide* Certamen, Conflictus, Pugna. Concupiscentia, ex quo desiderantur Jerusalem, adversum nos contendit. IV, 775. Si nulla in te rixa est, vide ne forte illo non sit bellum, quia pax perversa est. V, 189. Concupiscentia pugnam non experiuntur nisi bellatores virtutum, debellatoresque vitiorum. VI, 5, 5. Sanctorum tota vita in bello. V, 818, 821. Praestat pugnare cum concupiscentiis, quam pacem habere cum illis. VII, 720.

Concupiscentia in aliis major, in aliis minor. X, 1421, 1428. Concupiscentia vehementius quosdam oppugnat. X, 865. Juvencilis aetas acriores habet hostes, senilis minores, sed tamen habet. V, 719. Concupiscentia minor est, quamdiu non a sciente, sed ab ignorante peccatur. X, 1603. Concupiscentiae per infirmitatem et ignorantiam magis nimisve creditur, prout quisque melior est aut deterior. X, 152. Concupiscentia habet quo cre. cat. X, 1605. Concupiscentia consuetudinae roborata vehementior. X, 853. Concupiscentiae vires addunt, et peccata ex voluntate commissa, et consuetudo peccandi. X, 1605. Concupiscentias sequendo, vires eis adduntur. III, 1699. Concupiscentiae sunt vires, subjecto nostra. V, 816.

Concupiscentia vitio plura committit homo vel infirmitate, vel caecitate. X, 261, 265. Concupiscentiarum ignis non sinit videre veritatem. IV, 688, 689. Concupiscentiae peccata in usu rerum concessarum et licitarum. X, 300. Veniales quidam concupiscentiae lapsus. X, 686. Qui concupiscentiis carnalibus cedit, vel bonas putans, vel malas sciens et sequens, totus carnalis est. V, 856. Concupiscentia carnalis, poena qua percussit Deus carnales. III, 828. Quomodo tradit Deus in concupiscentias. X, 795. Non cogendo, sed deserendo tradit. V, 301.

Concupiscentia non est luxuria, nisi quando perlicetur. X, 1565. Concupiscentias perficere quid sit. V, 719; X, 755. Etiam quando lex in membris repugnat legi mentis, nulla est condemnatio his qui sunt in Christo. X, 435. Concupiscentia qui agat malum, et non perferat. V, 818. qui non sinat perficere bonum. V, 858. Non concupiscere, omnino perfecti est; post concupiscentias suas non ire, pugnantis est. V, 816, 856. Concupiscentis obedientium triplex gradus, tribus mortuis a Domino suscitatis adumbratus. V, 720.

Concupiscentiae resistendum. V, 597; X, 778. Concupiscentiae resisti potest, non ea tamen prorsus carendo. X, 799. Concupiscentia carnis, cum qua de traduce nascimur, cito vincenda est. IV, 688. Concupiscentiae notum post te ire, noli post eas ire; rebellant, rebella; pugnant, pugna; expugnant, expugna; hoc solum vixit ne viuant. V, 816. Magna merces preparata est qui concupiscentiam vicerint per gratiam. III, 400. Concupiscentiam vincere non est impossibile. III, 400. Concupiscentia domabilis expugnabilis. non laudatoribus ejus. X, 1345. Concupiscentiae et

consuetudini male quomodo resistendum. V, 719, 816; VII, 38. Concupiscentia non extinguitur per jubentem litteram timore poenae, sed per juvenem spiritum dilectione justitiae. VIII, 651. Ad vincendum concupiscentiam non sufficere legis notitiam. V, 794.

Concupiscentiae malum ante legem ignotam. V, 829. Concupiscentia legem dei necientibus nec iohanna deputatur. VI, 355. Concupiscentia per legem innocens, augetur ac fit invidiosa. VI, 105, 355. Concupiscentia ex prohibitione legis augetur, non sanatur. II, 835, 894; III, 2065, 2068, 2070. Concupiscentia aucta per Legem, non victa. V, 829. Audiens, *Non concupisces*, si gratia non misit, poenam tuam audisti. V, 792. Non sufficit homo ingentis sibi motibus dare leges. X, 820. Fidenti de se timentum ne multo amplius indo sibi peccatum dominetur. VI, 357. Si posueris spem in ipso spiritu quo homo es; iterum spiritus tuus in carnem relabitur. V, 850. Concupiscentia timore poenae non tollitur. V, 949. Concupiscentia in eo servit, qui a factis malis temperat non delectatione justitiae, sed formidine poenae. V, 82. Contra concupiscentiam armae, Dei praecepta. V, 719.

Concupiscentia malum est, nec ei resistitur nisi adjuvante Deo. X, 1006. Concupiscentia non nisi per gratiam vincitur. VI, 355. Concupiscentias carnis vincit caritas. III, 2061. *Retr.* Vincere delectatione justitiae non ceditur malae concupiscentiae. VI, 225, 287. Concupiscentiae, et legis dei delectationes. V, 850, 858, 859. Spiritus dei est qui pugnat in te adversus te, adversus illud quod est in te contra te. V, 717. Christus vivit in eis qui contra concupiscentias pugnant. X, 866. Concupiscentiae languor tyrannus est, cuius si vis ta esse victorem, Christum invoca imperatorem. V, 190. Contra concupiscentiam tres ultimae petitiones orationis dominicae adhibenda. X, 153. Conflictus cum concupiscentia etsi non sit damnabilis, est tamen miserabilis. X, 440. Concupiscentiae lucta spiritualium delectationem et perfectionem minuit justitiae. X, 742. Strenuus bellatoribus non desunt vulnera peccatorum. VI, 357. Pars aliquantulum libera resistit reliquis servitutis. V, 189. Concupiscentia victa nec regnat, nec pugnat, inest tamen. IV, 1860. Cum non sunt membra tua arma iniquitatis, est quidem iniquitas in membris, sed non regnat. V, 190.

Concupiscentia in quibus regnet. X, 1245. Concupiscentia tunc regnat, cum desideris ejus obeditur. III, 417; V, 719; VI, 354. Ut non regnet, tene membra tua, et noli his armare adversarium tuum contra te. V, 719. Concupiscentia ut non dominetur, facit gratia. VI, 357. Concupiscentiae regnum non evertitur nisi per gratiam. V, 190. Concupiscentiae dominatum non liberat, nisi gratia. III, 2061. *Retr.* Concupiscentia quantum ad sanctos, in hac vita regnum perdit, in alia perit. V, 840, 841. Concupiscentia non regnante plus habet juris mens ad tenenda membra carnis, quam ipsa concupiscentia ad ea movenda. V, 841. A quo accipit homo victoriam concupiscentiae, ne voluptate pertrahatur, ab illo etiam robur patientiae, ne dolore frangatur. IV, 1577. Concupiscentia quandoniam recte superatur. X, 788.

Concupiscentia minuitur. X, 835. Quomodo. X, 856. Concupiscentia minui in hac vita potest, consumi non potest. X, 851. Imminutio cupiditatis, est profectus sanctitatis. X, 845. Concupiscentia seu necessitas nostra per gratiam minuitur, per gratiam finitur. X, 1279. Concupiscentia in proficientibus minuitur, augetur in incontinentibus. X, 430. Concupiscentias carnis quodam modo crucifigit continentia. VI, 355.

Concupiscentia in conjugatis est et continentibus, quare. X, 742. Cur in continentibus penitus non extinguitur. X, 742. Femina a concupiscentiae motu non immunis. X, 798. Concupiscentia sic insidiat sanctis, ut faciat dormientibus quod non potest vigilantibus. V, 819. Concupiscentiae violentia carere non est in hominis potestate. X, 1559. In potestate anime non est ne concupiscat, quamdiu inest peccatum in membris. III, 417.

Concupiscentia minui potest, quamdiu vivimus finiri non potest. V, 817. Concupiscentia vinci potest, donec sicut vulnus in corpore, ita pericula curatione sanetur. X, 722. In hac mortali vita difficile est etiam sub gratia positus omni modo inquirere quod in lege scriptum est, *Non concupisces*. VIII, 552. Praeceptum, *Non concupisces*, hic profectus non adiugetur. II, 805. Ad quid lex *Non concupisces*, si hic non impletur. X, 432. Ostendit non quod hic valeremus, sed quo proficendo tendamus. II, 895. Concupiscentias rerum illicitarum penitus extirpare omni modo velle debemus, licet hoc non detur in hac vita. V, 892. Contra concupiscentias: quae verba pugnantium, quae triumphantium. V, 892. Concupiscentiae interitus in votis esse debet. V, 189, 815, 820, 892. Mali voti homo es, si tali adversario non vis carere. V, 189. Quandoniam est omnis concupiscentia. X, 2003. Concupiscentias non habere, non est

presentia vite, sed future. X, 1383. Concupiscentia primo sequentes ducit, postea renitentes trahit; accepta gratia nec trahit nec ducit, sed adhuc contendit; post contentione victoria. IV, 775. Non concupiscere plenitudo est virtutis, perfectio justitiæ, palma victoriæ. V, 816. Concupiscentia aliquando gratia Christi pernicenda. V, 819. Concupiscentia nulla erit in fine. X, 153. Concupiscentiæ rebelles motus non quiescent in justis, donec carnem incorruptibilem habeant. I, 623. Concupiscentia non erit, quando mortale non habebimus corpus. X, 1243. Concupiscentia non erit in perfectione justitiæ. X, 500. Tunc omni malo carebit homo, quando cui rejuget non erit. X, 1453. Concupiscentia non erit in beatorum corporibus post resurrectionem. X, 433, 562. Concupiscentia carnis quæ hinc impis est delectamento, post in tormenta vertetur. X, 852. A concupiscentia non liberatur moriens iniustus. X, 277, 561. *Vide* Corpus peccati, Lex, Libido, Caro.

Concupiscentia per fœnum designata. IV, 1242. Concupiscentia carnalis fluxivo comparatur. III, 1508. Concupiscentia per mulierem, mens per virum figuratur. VI, 579. Concupiscentia, hydrops. V, 410.

Condemnatio ob peccatum originale. X, 440. Ex condemnatione in quam omnes nascuntur non liberat, nisi gratia Christi. X, 446.

Condiacorum appellat Augustinus dicorum de quo loquitur. II, 630, 644, 758, 868, 893, 1001.

Condiscipuli omnes sumus sub Christo magistro. V, 153.

Confessio idem ac symbolum fidei. VI, 276. Confessi dicebantur, qui Christianam fidem profitebantur, ut ad familiam Christi admitterentur. VII, 45. *Not. (a)*. Confessio fidei sine rubore. V, 1279. Confiteri Deo quid sit. I, 779. Nihil propius auribus Dei, quam cor confitens et vita ex fide. I, 677. Parum est in corde habere Christum, et nolle confiteri dum timetur opprobrium. IV, 1436, 1437. Magni fructus hujusmodi confessionum. I, 781. Confessio gemina est, aut peccati, aut laudis. IV, 106, 235, 513, 1020, 1218, 1403, 1463, 1493, 1771, 1844, 1878. Confessio ponitur interdum in laude Dei. III, 1366. Confessio duplex, laudantis et penitentis. V, 186, 435, 952. Utraque debita Deo. V, 186. In utraque re, et in peccato tuo, quia tu fecisti; et in bono facto, confitere Domino quia ipse fecit. IV, 1173. Quando nobis male est, confiteamur peccata nostra; quando nobis bene est, confiteamur laudem Deo: sine confessione tamen non simus. IV, 225. Semper habemus quod confiteamur. IV, 1281. Confitere modo quod tu fecisti in Deum, et in æternam confiteberis quid tibi fecerit Deus. IV, 226. Confiteatur infirmitatem, qui vult pervenire ad divinitatem. IV, 1907.

Confessio peccatorum. III, 635; V, 90, 153; VI, 358. Confessio peccatorum ad salutem necessaria. V, 138, 186, 750. Confessionis medicina. V, 439, 962. Confessionis et penitentiae medicina peccatori necessaria. VIII, 419. De confessionis utilitate ac necessitate. IV, 408, 253, 809, 859, 1079, 1090, 1219, 1232, 1518, 1761, 1827, 1853, 1861, 1883. Confessio hostia est Deo. IV, 1255. Confessio peccatoris etiam ipsa Dei est laudatio. V, 435. Te prius accusa, te accusato Deum lauda. IV, 1908. Confessione amissa, non erit locus misericordie. IV, 854. Confessio bonis, humilitas hominis; miseratio Dei, altitudo Dei. III, 1904. Ad justos pertinet confessio peccatorum, ad superbos pertinet defensio meritorum. V, 1582. Gratia benefici Dei prima, redigere ad confessionem infirmitatis, ut quidquid potentes sumus, ab illo simus. IV, 428. Deus interrogavit Adam, ut eum ad peccati confessionem cogeret. III, 207. Confiteatur homo quod est, ut ab illo curetur, qui semper est quod est. III, 1962. Antequam veniat Dominus, nos confitendo damnemus quod fecimus, ut ille quod corripet, non quod damnet, inveniat. IV, 1219. Ipsa hominis justitia, in confessione sibi non parcere. III, 859. sicut odit Deus peccata sua defendentem, sic sublevat confidentem. IV, 1686. Societatis pactum cum iniquitate est, cum eam confiteri quam cavere delectat. VI, 423. Times confiteri, qui non confitendo esse non potes occultus? Damnaveris tacitus, qui posses liberari confessus. IV, 806. Cur confiteatur Deo omnia scienti. I, 809. Confessio malorum operum, est initium bonorum operum. III, 1491, 2006. A confessione reformatio incipit, et per bona opera perficitur. IV, 1281, 1538, 1908. Peccator qui confitetur, procedit de tenebris ad lucem. III, 1578. Confitentium peccatorum fumus lacrynas extorquet humiliorum superborum. IV, 1863. Confessionis nomine auditio populi pectora percutere solebant. IV, 1493, 1774, 1844; V, 186, 433.

Confessio ante omnia, deinde dilectio. III, 1982. Majora et veriore gloria quisque correctus sua confessione reprehenditur, quam cujuslibet errantis ore laudatur. X, 548. Ne securus sis cum confessus fueris peccatum, tamquam semper paratus ad confitendum et committendum peccatum: curam gere ut sanetur. IV, 409, 1338. Cum Dei laude

conjuncta esse debet peccatorum confessio, quæ aliter in non est, nisi non desperas et proceus misericordiam Dei. IV, 1406. Post confessionem non afferet Deus ultionem, si et tu non repetas iniquitatem. V, 300. Confessione scrupulus conscientie tollendus. V, 500. Confidenti quid proxi Ecclesia, si prius a Domino resuscitari debuit. V, 451. Ecclesia aperuit os suum in confessione peccatorum accipere sanguinem Christi. VIII, 259. Confessio divitis in inferno. IV, 85. Confessio commendata in præcepto non manducandi de suffocatis. VIII, 265.

Confessionum libri scripti circa an. cccc. I, 632. Confidendum in Deo solo, non in Angelo. IV, 1496. Non in se. V, 829. Confidere in homine, non in Domino, miserum est ac mortiferum. IV, 1889, 1890. Confidendum in Christo, non quia filius hominis, sed quia filius Dei est. IV, 1890.

Confit. II, 80.

Conflictus carnis et spiritus etiam in sanctis. X, 1327. Conflictus carnis et spiritus a Gregorio Nazianzeno describitur. X, 1528.

Conformatio, quæ est unum ex bonis originalibus, quid sit. VII, 788. Congregationes fraternæ quam multæ in catholica communiione. VIII, 225. Varia genera eorum qui in congregationibus vitam susceperunt. VIII, 223.

Confusio quid. IV, 836. Confusionis causa libido. VII, 778. Confusio quadam est salubris. IV, 328. Confusio, conversionis principium. IV, 868. Confusio alia est temporalis, alia æterna. IV, 233. Confusio temporalis utilis, est perturbatio animi respicientis peccata sua, respectione horrentis, horrore erubescens, erubescencia corrigentis. IV, 232. Confusionem temporalem non formidet Christianus; si hæc non habuerit, habebit æternam. IV, 232. Confusio adducens peccatum, et confusio adducens gratiam. II, 348. In judicio confundentur perniciose, qui mundo nolant contumpe salubriter. IV, 1098.

Conjectores unde sit ut aliquando vera predicant. VII, 722.

Conjugium a diabolo esse manicheorum blasphemia. VIII, 367. In conjugio quid odiosum Manichæis. VIII, 310, 363. Conjugii usum damnant Manichæi. I, 1344, 1372, 1373. Conjugia laudantur ab Auroscuro et a Catholicis. X, 1407. De conjugio quid inter Augustinum et Julianum controversatur. X, 811. Conjugium an natura species. X, 1461.

Conjugii sacramentum in Christo et in Ecclesia magnum, in viro et uxore minimum. X, 427. Conjugium facit non commixtio carnalis, sed caritas conjugalis. V, 344. Copulatio animorum carior, quam commixtio corporum. VIII, 476, 471. Mariam inter et Joseph verum conjugium. X, 420, 810. Conjugium spiritale in homine. III, 206. Mutuum castitatis votum conjugium non dirimit. X, 420.

Conjugia fratres inter et sorores primo necessaria. VII, 438. Quare cum propinquis inire conjugia patres antiqui studebant. VII, 459. Quare prohibita. VII, 450. Conjugia fratres inter et sorores apud Paganos damnata. VII, 458. Quare religione prohibita. VII, 458. Conjugium inter fratres jam Abrahæ temporibus non erat licitum. VIII, 422. Conjugia cum propinquis non divina, sed humana lege prohibita. VII, 459. Conjugia cum propinquis inire mos ipse horret. VII, 458.

Conjugium inire cum infidelibus non licere, asserit Cyprianus. VI, 221, 469. Conjugium Catholicorum cum Douctis innotuit. V, 379.

Conjugium non solvitur ob sterilitatem. VI, 595. Conjugii vinculum sola morte resolvit, non autem fornicatione et separatione conjugum. VI, 473, 479. Conjugatis divortium facere sola fornicationis causa permittitur. VI, 100, 451. Conjugatis fornicationis causa a se discedentibus aliis posse nubere sentit Pollentius, sed refellitur. VI, 451. Dimissa adultera alteram ducens, moechatur. VI, 467. Etiam si ducat ut Christianam faciat. VI, 468. Nihil iudo præceptum esse in novo Testamento putat Aug. VI, 408. Conjugem ab alio contaminatam viro recipere omnimodo prohibitum erat in veteri Testamento. VI, 474. Reconciliatio post adulterium cum conjugate respicente, quam conveniens Christiano. VI, 474. Nolentes reconciliari conjugibus adulteris, continentiam custodiant. VI, 479, 485. Incontinentium querelæ adversus legem Christi vetantis alteri nubere, dimissa adultera. VI, 476. Dimittite infideles conjuges non licere sentit Pollentius, licere, aut non expedire dicit Augustinus. VI, 459. Discessio ab infideli conjugate non prohibita præcepto legis, sed consilio caritatis. VI, 100, 461, 463, 464.

Conjugii bonum, quid. X, 141. Conjugii multiplex bonum. VI, 375, 379, 432. Conjugii bonum triplex. X, 404, 685, 810. De bono conjugali liber contra Jovinianum. I, 639; III, 397. De adulterinis conjugis. I, 633. Quid postulant conjugati, dum bonum conjugale postulant. X, 758. Conjugia cur instituta. X, 1582. Conjugia propter liberos suscipiendos

tantum copulanda sunt. VIII, 510. Conjugum plorum quis filius et intentio. X, 758. Non ob aliud debet femina nubere, quam ut mater fiat. VIII, 363.

Conjugalis debiti redditio. VI, 379. Conjugale decus est castitas procreandi, et reddendi carnalis debiti fides. VI, 382. Conjugalis congressus non damnandus. X, 535. Concupiscitio necessarius causa generandi inculcabilis, et solus i, se nuptialis est. VI, 381. Conjugii usus quondam inculcabilis. V, 1272, 1540; X, 1451. Eo ipso concessio immoderatus utendo, corrumpit in te templum Dei. V, 1272. Pacti es violatur. V, 1273. Conjugalis concubitus futurus erat etiam si nemo peccasset, sed sine libidine. X, 705. Peccata damnabilia et venialia in conjugibus. X, 429. In usu conjugis quid sine culpa, quid cum veniali culpa, quid cum mortali. X, 423. *Vide* Concupiscitio. Illicite et turpiter etiam cum legitima uxore concubitur, ubi proles conceptio devitatur. VI, 479. Conjugum peccatum qui generationi prolis obstant. X, 435. Conjugatorum peccata venialia. X, 724. Conjugii usus quis non sine veniali peccato. X, 1555. Conjugalis concubitus concupiscentiæ satiatione gratia venialem habet culpam. VI, 369, 377, 381. Iustus delicti non hortatrices, sed de reatrices nuptiæ. VI, 381. Solius carnis voluptatis causa libidini consentire peccatum est, quamvis conjugatis secundum veniam concedatur. X, 503. Conjuges quondam bene, quando venialiter male libidine utuntur. X, 810. In conjugibus castis et voluntas est in sobolis procreatione, et necessitas in libidine. X, 806.

Conjugatorum contra concupiscentiam pugna. X, 724. Non corpora conjugatorum, sed delicta malo auctori dequantur. X, 445. Deliciae amoresque terreni propter conjugalem copulam, non damnabiles. VII, 743. Delicias amoresque conjugatorum, licet non damnabiles, exurit ignis tribulationis et orbitatis. VII, 745, 744. Intemperantia quædam in conjugibus toleranda. X, 423. Inobediens membrorum motibus verecundantur etiam ipsa pudica conjugia. X, 363. Conjugati de sola libidine erubescunt in corporum commixtione. X, 1504. Conjugalis usus cum dolore expectendus. V, 348. Poena est Adam. V, 348.

Conjugalis pudicitia perfecta, quæ. X, 724. Conjugalis pudicitie culmen, cum nihil sit propter concupiscentiam. X, 741. Sancti Patres quomodo olim conjugibus usi. X, 419. Nuptiis nuptialiter usi sunt. VI, 594. Obedientiam in opere, continentiam in habitu tenuerunt. VI, 395. Antiquorum etiam vita conjugalis prophetica fuit. VI, 397. *Vide* Nuptiæ. Et conjugium bonum et homo bonus, et tamen originale peccatum admittendum. X, 728. Pelagianorum consilium in laudanda conjugalis commixtionis innocentia, ut tollant peccatum originale. X, 555. A conjugio abstinere an sit bonum. VII, 403. Ante diluvium nemo a conjugio abstinuisse reperitur. VII, 403. In utraque civitate plures ab opere generandi abstinent. VII, 463. Conjugati abstinentes ex consensu. V, 314. Conjugium permanet etiam servata pari consensu continentia. III, 1071. Conjugatis continentiam nisi ex consensu servare non licet. VI, 453. Conjugia beatorum sunt, quæ continentiam inter se pari consensu servare poterunt. III, 1240. Conjugium in quo continentia servatur, longe excellentissimum. III, 1250. Conjugatus fidelis melior infideli continente. VII, 315. Conjugati fideles anteponunt infidelium virginibus. X, 763.

Conjugali pudicitie meritum sacram virginum æquabat Jovinianus. I, 639. Bonum conjugii quam inferius bono sanctæ virginitalis. VI, 401. Et dono ipso viduitatis. VI, 435, 434. Conjugati humiles superbis continentibus meliores. V, 1564, 1567. Conjugium humile melius est quam superba virginitas. IV, 1290. De conjugio, viduitate, et virginitate multe sunt perplexitates. VI, 442. Conjugia casta multa probata sunt calamitatis maritorum, quibus uxores amplius obsecrate sunt. IV, 838.

Conjugum mutuum officium. II, 1078. Vir et uxor quales secum esse debent, præceptum accipiunt et exemplum. VI, 364. Conjuges an sibi occultare debent bona opera sua. III, 1272. An conjugum alter eleemosynam facere possit, altero nesciente. III, 1272. Maritus vel molestissimos defectus, qui fornicationis crimen non habent, in conjugem toleret. III, 1257. Conjugis adulteræ, et conjugis castæ, qualis animus. II, 560. Conjug bona maritum suum dominum et vocat, et corde sentit. V, 225. Tabulas matrimoniales instrumenta emptionis suæ deputat. V, 225. Conjugati fideles jam corpus Christi manducantes, de castitate servanda admoventur. V, 755, 1710. In ipsis conjugibus luxuria est abutendi intemperantia. III, 76. Conjugis alienæ temerario morte puniri timet. V, 871. Conjugalis vita in triceno fructu significata. VI, 423. Conjugati fructum tricesimum referunt. III, 1549. Conjugatorum sanctorum lusus cum uxoribus suis ac pueris, non iuavis, sed prudens. VI, 451. Conjugum ætas qua generare possint. X, 714. Senex non de omni femina filius gignere potest. X, 712. Rex Cyprius de fornicis conjugii suæ ne deformes pareret, proponere solebat

in concubitu formosam picturem. I, 633. Conjugiorum quædam quasi confederatio in nonnullis animalibus. X, 416.

Conjurati cum Catilina, perjuri. VII, 80. Concubia non sunt, nisi ubi mors est. III, 1561. Conscientia, tanquam ara, in qua immolatur Deo. IV, 578. Conscientia erronea obligat. I, 1560. Si quis bonum putaverit quod malum est et fecerit, hoc putando utique peccat. II, 186. Conscientia venter interioris hominis. III, 1643. Conscientiæ suæ qui erubuit, ponit modum iniquitati. V, 1457. Conscientia plorum, sedes Dei. IV, 520. Conscientia impiorum quomodo magna est poena, sic magnam gaudium plorum ipsa conscientia. IV, 625. Conscientia mala quomodo tota in desperatione, sic bona tota in spe. IV, 261. Refugium in tribulationibus conscientia sana, ubi homo inveniet Deum. IV, 515. Conscientia in eremo habitatio et quies. V, 311. Conscientiæ bonæ lætitia, paradisi est. III, 483. Conscientia, desertum ubi invenitur requies et consolatio. IV, 635. Conscientia nunc magna solitudo. V, 512. In celo jam non erit eremus. V, 512.

Conscientiæ testimonio virtus melior contenta est. VII, 156. Conscientia bona aliquando non sufficit. II, 475, 446. Quando sufficiat. V, 302. Conscientiæ bonæ accedat cura de fama. V, 1508, 1568. Conscientia bona non sufficit, si est negligens coram hominibus conversatio. V, 501. Ad extirpationem hominum, magna testium coactio; ad dei vero conspectum, sola requiritur conscientia. IX, 545. Conscientia mala, fovea quo cadit impius. IV, 670. Nulla major tribulatio, quam conscientia delictorum. IV, 515. Horrendis et poenitentibus tenentis omnes non tantum carceres, sed etiam inferos vincit scelerati hominis conscientia. II, 651. Conscientia mala non fugit seipsum. III, 1694. Quicquid vis potes fugere, homo, præter conscientiam tuam. IV, 254. Conscientia mala cum ore mala et habitaculo incommodo comparatur. IV, 512, 344, 515, 1286. Conscientiæ discussio. V, 110. Conscientiæ abyssus nuda oculis Dei. I, 779. Conscientia cito mundanda. V, 300. Quomodo mundanda. IV, 512. Conscientias iniquorum non sanat nisi indulgentia. IV, 516.

Consecrationis sacramenta non audeat quisquam recusare qualibet præpollens gratia. III, 745.

Consentes dii in consilium Jovis adhibiti. VII, 150.

Consentire. Consensio verbum cordis. VI, 350, 351. Neus sit divinis legibus quisque, verbo in corde dicto, nullo facto per corpus admissio. VI, 351. Non in ipso desiderio pravo, sed in nostra consensione peccamus. III, 2000. Consensus voluntatis peccato qui discerni possit. X, 451. Consensio ad peccatum alterius, tum sit peccatum. IV, 1639. Consentire facientibus quid sit. IX, 57. Nemo potest vinculo alienæ iniquitatis obstringi, cui nulla sua voluntate consentit. II, 359. Inter committentes animum et consentientis favorem, non multum interesse arbitratur Innocentius. II, 786. Plurimumque deditur errare, cui nemo consentit. II, 786. Omnis malus ideo persequitur hominem, quia non illi consentit bonus ad malum. IV, 1690.

Consentire vocatiui vel ab ea dissentire propriæ est voluntatis. X, 240.

Consentius. VI, 517. Consentius libros suos Augustino discutiendos ac probandos mittit. II, 452. Consentii ingenium, probitas, humilitas. II, 452. Consentius Augustino quaestiones de Trinitate proponit. II, 448. Consentii quaestiones respondit Augustinus. II, 942. Consentius Augustino ignotus facie. II, 942.

Conservari a Deo qua linet creatura indiget. VII, 375. si Deus subtrahat naturæ operationem intimam qua eam substituit et facit, continuo tanquam extincta nulla remanebit. III, 504, 404.

Consilium Dei, quod de nostra prædestinatione est, manet in æternum. IV, 202. Consilium in Deo novum existitisse, ineptissimum est dicere. I, 4016.

Consilia Evangelica. I, 835. Consilium Domini quomodo distinguitur a præcepto. VI, 402, 466. Ad consilia sic excitandum est, ut vita ad præceptorum regulam exacta non damnetur. II, 601, 692.

Consilii donum quid efficit. III, 40. Consilium, quintum ad sapientiam gradus. III, 40. *Vide* Moyses. Consilium verum ex quacunque anima procedat, Deo tribuendum. III, 18. Nec debet contemni. III, 619. Consilio non opus est, nisi in adversis. IV, 140. Consilium a Christo capiendum in hujus mundi tribulatione. V, 402, 404. Consilio dives indiget: dæa consilium, et præstitit eleemosynam. IV, 1665. Justum iudicium aut verum testimonium non vendendum, licet vendatur justum patrociniū et verum consilium. II, 665. Bona latera habet et mala latera habet, proverbium est de eo qui bonis et malis consiliis vivit et regitur. IV, 1684. Consilium salutis petens, nec libenter audiens. V, 324.

Consolatur Deus cor bonum, torquet cor malum. IV, 1748, 1749. Consolatio miserorum, non gaudium beatorum

est, quidquid nobis prospere Deus exhibet. IV, 1861. Anima iusti quomodo renuit consolari. IV, 974. Consolationes nostrae in deserto. IV, 755. Consolatio nostra in spe, gemitus noster in re. IV, 165. Consolatio vera unde nobis sit. II, 405. Consolatio illa erit vera, qua dabitur quod non amittatur. V, 365. Consolari qui vult aliquem, nisi condelectat cum illo, non illum erigit. IV, 1199. Consolationes tamquam potus. III, 851. Consolatoria ad viduam de mariti morte epistola. II, 509. Consolatio de morte fratris. II, 1083, 1084.

Constantia sine actionibus similibus atque virtutibus esse non potest. III, 244. Constantia non sinit hominem depravari, pertinacia non sinit corrigi. II, 221. Si pertinacia insuperabiles vires habere constantur, quantas decet habere constantiam. II, 509. Constantia sanctorum, ignis respectu persecutorum. VII, 677.

Constantia seu *obstantia*, quid et quot. VII, 411.

Constantina urbs. II, 153; IX, 357, 371. Constantiniensis ecclesia. IX, 246.

Constantinopolis. VIII, 1017. Romano imperio socia, et velut ipsius Romae filia. VII, 171. Constantinopolis et crevit, et crescit. V, 634. Constantinopolis terrore imminentis sibi incendii emendata divinitus et servata. VI, 722.

Constantinus Maximus, Augustus. II, 169, 504; IX, 512. Imperator. IX, 540. Consul iterum et ter. IX, 687. Donatistae Caeciliani causam ad ipsum detulerunt. II, 399, 580, 794. Ab ipso petunt iudices episcopos. II, 161, 166, 204, 302. Constantinus de causa episcopi iudicare non est ausus. II, 599. Constantinus iussit venire partes ad episcopale iudicium in urbe Roma. II, 505. Constantini litterae ad Probianum Proconsulem in causa Caeciliani. II, 505. Ad Verinum Vicarium. II, 581. Ad Proconsulem quibus Ingentium ad se mihi iubet. II, 582. Constantini litteris omnia testatissima. II, 162, 170. Iudicio episcopali non acquieverunt Donatistae. II, 162, 170. Alterum dedit episcopale iudicium habendum in Arelatensi Galliae civitate. II, 162, 170. Nonnulli Donatarum pertinacissimi et litigiosissimi ad eundem Imperatorem appellaverunt. II, 162, 170. Constantinus de episcoporum iudicio iudicare non est ausus. II, 170. Postea et ipse coactus episcopalem causam terminavit. II, 170, 505. Caecilianum innocentissimum prouitavit. II, 170, 304. Pro unitate Christi iustissima iudicans, acceptari a Donatistis nec ad se appellantis meruit. IX, 326. Parmenianus conqueritur quod Donatistas capituli sententia damnarit, suggerente, inquit, Osio Hispano. IX, 43. *Vide* Donatistae. In causa Caeciliani longe ordinatius egit Constantinus, quam illius accusatores. II, 528. Basilicas iussit auferri Donatistis. IX, 526. Constituit primus adversus Donatistas, ut fisco vindicarentur loca congregationum eorum. II, 505. Res ad ipsos pertinentes. II, 528. Constantinus nequaquam Christiani nominis invidus, sed plane Christiano nomine gloriosus. IX, 526. Constantini pater inter ceteros imperatores persecutionem non exercuit. IX, *app.* 778. Constantino Imperatori quare tot prosperitates contulit Deus. VII, 171.

Constantinus junior, Caesar. IX, 512.

Constantinus amicus quidam Augustini. IX, 593, 594, *Retr.* 593.

Constantius episcopus. X, 378.

Constantius Imperator, haereticus. VIII, 771. Athanasium specialiter apprehendere cui iovit. II, 1010.

Constantius consul. II, 786.

Constantius Romanus, ex Manichaeo catholicus Christianus. VIII, 225.

Constellatio quid. III, 51.

Constitutiones imperatorum in Donatistas. IV, 155.

Consuetudo ex voluntate gignitur. X, 1398. Consuetudinis veterosae vis. I, 754, 1350; VII, 194, 750; X, 1525. Consuetudinis pestilentiosae dulcedo. I, 1307. Consuetudinis vis a Juliano concessa. X, 1108. Consuetudinis vi cogi peccare nolentem intelligunt Pelagiani in verbis Apostoli. X, 1395. Consuetudinis violentiae tribuunt pelagiani quod ait Apostolus, *Non quod volo*, etc. X, 1324. Consuetudo est velut catena. I, 755. Consuetudines delectationum caruallium, vincula. III, 863. Consuetudo etiam mala, pro lege observatur. V, 78. Consuetudo quasi natura secunda. I, 1173; X, 1119, 1308, 1605. Consuetudo necessitatem inducit. VIII, 124. Consuetudinis necessitas. IV, 238. Consuetudo fit necessitas, dum ei non resistitur. I, 755. Gradus varii quibus ad eam necessitatem devenitur. I, 755. Vitium non fit ex consuetudine minus voluntarium. VII, 351. Consuetudo mali non sinit videre quia malum est. V, 305.

Consuetudo mala, genus mortis immane. III, 1748. Mala consuetudo, lapis sepulcri in quo jacet peccator. III, 1578. Consuetudo mali in Lazaro sepulto et jam forascente significata. V, 519, 720. Consuetudinis male mole qui premitur quasi sepultus est Lazarus. V, 435. Consuetudinis powdere pressus non est desperandus. V, 505. Objurgatio-

nis multo clamore opus est ad eos qui consuetudine deservunt. V, 584. Objurgatio illa quid proferre solet. V, 504.

Consuetudinis male pugna. V, 816. Consuetudinem vincere, dura pugna. IV, 238. Consuetudines vitiosae quomodo vincuntur. II, 92; III, 1257. Consuetudinis carnis impetus quomodo frangatur. I, 1181. Consuetudo maior, majorem intentionem flagitat. V, 978. Consuetudo mala aequam roboretur, elidenda, cum parvula est cupiditas. IV, 1775. Quomodo freuata paulatim languescit et emoritur. V, 977, 979.

Consuetudinis peccata non contemnenda. V, 125. Consuetudinis peccata difficile solvuntur. VIII, 1756. Satellitum perdurantem consuetudinis. I, 752. Consuetudinis sarcina degravat. I, 807. Doleandum quod minus curentur quae in divinis libris saluberrime praecipita sunt, et varii usus et praesumptiones exacte observantur. II, 221. Non ex consuetudinis regula culpanda sunt vel probanda facta hominum. VII, 71. Consuetudo humana non excusat quod per legem Dei aeternam non licet. I, 712.

Consuetudines in Ecclesia mutandae, quae. II, 221. In his rebus de quibus nihil certi statuit Scriptura divina, mos populi Dei, vel instituta majorum pro lege tenenda sunt. II, 150, 200. Quae non sunt contra fidem, neque contra bonos mores, et habent aliquid ad exhortationem vitae melioris, ubicumque institui videmus, aut instituta cognoscimus, laudando et imitando sectemur, si aliorum infirmitas non ita impedit, ut amplius detrimentum sit. II, 221. Perturbatioes saepissime oriuntur ex contentiosa in retinendis consuetudinibus obstinatione. II, 201. Consuetudinis mutatio, etiam quae adjuvat utilitate, novitate perturbat; adeoque noxia est, quae utilis non est. II, 205. Non facile a consuetudine recedendum, nisi rationi adversetur. I, 1108. Consuetudo rationi cedat. IX, 144, 157. Veritati cedat. IX, 143, 144, 220. Sed cum consuetudini veritas suffragatur, nihil oportet firmiter retineri. IX, 157. Consuetudinis vetustas, sed pessimae propugnatores blande accipiens Augustinus sedat. II, 118. Et eorum obiectis respondet. II, 118. De consuetudine aliorum quomodo iudicandum. III, 74.

Consuetudinis tuus. V, 581.

Consulere, est consilium impertire aut querere. V, 1412. Consulentiibus consultiisque nescientibus occulto instinctu agit Deus, ut dum quisque consulit, hoc adival quod oportet eum audire occultis meritis animarum. I, 739. Amicorum saecularium lingua piis velut consulendo contradicit, et sicut cibum assolet amando consumit. I, 764.

Consulere sibi quomodo convenit. V, 1411.

Consules a consulendo dicti. VII, 154. Consules Romanum imperium brevi propagarunt et auxerunt. VII, 154. Consules et dies decretis episcoporum non conscribi ex consuetudine ecclesiastica donatistae contendebant. IX, 642. Consules et dies semper habuerunt Concilia catholicorum. IX, 639. Hoc et ex Concilio Melchiodis, et ex scripturis probarunt Catholici. IX, 642. Imperialia constituta, etiamsi consules non legantur, in dubium non vocantur. IX, 647.

Consummationis et consumptionis discrimen. III, 2057. Consummatur, quod sic finitur, ut perficiatur; consumitur, quod sic finitur ut non sit. IV, 709. Consummatio cum fide non stat. III, 1924.

Consus Deus qui praebet consilia. VII, 122. Consus Deus Neptunus equestris. VII, 61. *Not. (c)*. Consualia, Iudi Circenses unde sic dicti. VII, 61. *Not. (c)*.

Contactus mortui est hominis iniquitas. III, 738.

Contemplatio. V, 925. Scopus quo tendunt quicumque convertuntur. VIII, 432, 433. Contemplatio promissa, finis omnium actionum. VIII, 831, 834. Ad contemplationem non nisi per actionum laborem atque passionum pervenitur. VIII, 433. Contemplationis rerum caelestium excellentia. II, 128. Contemplationis sublimitas etiam minimis quibusdam, sed in via fidei perseverantissime gradientibus concessa, intelligentioribus negata. II, 434. Non iners vacatio, sed aut inquisitio aut inventio veritatis delectare debet. VII, 647. Contemplatio Dei incommutabilis boni. IV, 205. Contemplatio Dei non impudenter petitur et speratur. IV, 204. Unde qui Deum rite colunt transeant in aeternam contemplationem speciei, etiam cum tempus est finis. II, 527. Omne quod contemplatur sive cogitatione capimus, aut sensu aut intellectu capimus. I, 1026. Contemplatio, ebrietas sancta alienatae mentis ab iura libentibus temporalibus aeternam lucem sapientiae contentis. VIII, 376. In contemplatione rerum aeternarum non manet diu actus mentis. VII, 1010. In contemplatione otium sanctorum quaerit caritas veritatis. VII, 647. Contemplatio actioni praecedit. VIII, 1070. Bonum est ut etiam contemplativa vita gloriam popularem mereatur. VIII, 436. Contemplativa vita quare sterilis. VIII, 434. Nemo a contemplatio ne prohibetur. VII, 647.

Contemptus mundi. V, 242, 586, 1415.

Contendere de verbis turpissimum est. I, 940, 917. Qui de verbis imperita contendit, docendus; qui mactia, deserendus. I, 940. Contendere verbis quid sit. III, 119. Contendere iudicio pro rebus terrenis, delictum est. IV, 1015. Contende cum malo, sed de bonitate. IV, 364. Contento vera ipsa est, ut sit bonus contra malum, non ut sint duo mali. IV, 361. Contentiosa animositas duplicitis generis. IX, 539. Contentiosis et laudis humane appetitus superbia mater est. II, 92. Contentiones et dissensiones non faciunt nisi iniurias. V, 73. Contentiones cupidiores quam veritatis, uti soleant latebras defensionis querere. II, 1039. Itaecripiantur verba quaeque scribendo. II, 1059. Contentiosis non est unde videant Deum. V, 162. Contentio Catholicorum cum Donatistis, dilectionis est, non litis. V, 1586.

Continentia et sustinentia duae virtutes huius vitae. V, 139, 235, 236. Continentia a carnis illecebris quintuplex. VI, 45. Continentia a mundi illecebris praecipitur Lege, Prophetis et Evangelio. IV, 1463. Continentia cuiilibet peccato cohibendo est necessaria. VI, 359. Continentiae pugna contra libidines quamdiu hic sumus. VI, 352, 362. Non expugnat concupiscentiae malum, nisi continentiae bonum. VI, 353. Continentia ipsas carnis concupiscentias quodammodo crucifigit. VI, 355. Continentia servanda pro suo cuique gradu. V, 753, 756, 1200. Continentia servanda aut conjugalis aut excellentior. VI, 484. Continentia conjugalis. VI, 368. Continentia a libidine carnis, et continentia oris. VI, 349. Continentia cordis, nomine oris a Christo commendata. VI, 351. Continentia carnis in animi bonis numeranda. VI, 400. Continentia in bello spirituali plurimum valet. VI, 355. Contra suavitatem noxiam qua vicebat concupiscentia, Dominus dat suavitatem benevolentiam qua delectet amplius continentia. VI, 353.

Continentiae casta dignitas, serena, non dissolute hilaris. I, 701. Continentia luminosa et speciosa. II, 852. Continentia non est sterilis sed fecunda de Domino Deo marito. I, 701. Per continentiam colligitur ad unum Deum a quo in multa defleximus. I, 790. Continentia cum immoderata carnalium concupiscentiarum non cedit, et ipsum corpus sanctificatur. VII, 51.

Continentia conjugio praefertur. VI, 380; VII, 515; VIII, 597; X, 738. Iure divino. VI, 367. Continentia nunc procreatione filiorum melior, si tamen ea servetur ad cogitandum quae Domini sunt. VI, 394, 478. Ante Christum tempus nubendi, post Christum tempus continendi est. X, 422. Continentia perpetua cur insolita apud antiquos. VI, 455. Distinguenda continentia ut et aliae virtutes, in habitu et in opere. VI, 300. Continentia in antiquis habitu, nunc opere tenenda. VI, 380, 391. Continentia quibus potest, suscipitur. VI, 449. Nunc soli conjugari debent qui se non continent. VI, 380. Continentia, si digne ab omnibus servaretur, citius Dei civitas conluceretur. VI, 381. Continentia et virginitas in veteri Testamento commendata. VIII, 302.

Continentiae votum. VI, 412; X, 740. Continentiae votum non reddens, damatur. V, 1201. Continentiam professus non licet desiderare conjugium. X, 741. Continentiae votum nulla spe compensationis rumpendum. VI, 468. Continentibus deliciae spirituales sint loco carnalium. VI, 447. Continentia a volentibus servari potest. X, 819. Continentiam professores servare possunt, quam et non professores saepe servare coguntur. VI, 447. Continentes caveant ne nummus viri auri succedat, et compressa lascivia crescat avaritia. VI, 447.

Continentiae perpetuae votum mutuo inter conjugatos consensu iustum. II, 1012. Continentia voveri nequit sine utriusque conjugis consensu. II, 487, 907; III, 746; IV, 1059; VI, 408; X, 957, 958. Continentiam uxor marito nondum volente, non secundum sanam doctrinam suscipit. II, 1078. Mulier quae ex consensu mariti consortio carnali non miscetur, in ceteris conjugati obsequio viro suo servire debet. II, 1078. Mulier quae ex consensu mariti continenter vivit, nihil de veste, auro, aut ullis rebus sine arbitrio eius licere debet. II, 1079.

Continentiae voto obstricti. V, 736. Continentia clericorum qui electi sunt invitati, omnino viris volentibus in divortio se continere. VI, 486. Continentia voluntate delecta fit necessitatis, et quae ex necessitate custoditur, fieri potest voluntatis, quomodo. VI, 485. Continentia interdum violatur non violato corpore. VI, 351. Continentia, si servetur, nec violatur corporis continentia. VI, 352. Continentia quorundam immodica, ut per magicas artes perveniunt ad uxores alienas. VI, 367.

Continentia conjugatis servanda certis diebus per annum. V, 1032. Quadragesimae tempore servanda. V, 1017, 1032. Continentia continentium ab invidis mordetur ut roboratur. V, 1584.

Continentia et sustinentia dona sunt Dei. V, 1286. Continentia et castitas Dei donum. III, 630; VI, 349, 373, 421,

442; X, 807. Continentia, quam magnum inonus. VI, 444. Contingens esse nemo praeter nisi Deos det. X, 297. Continentia est donum Dei et datur petenti. I, 739. Continentia a Deo petenda. X, 236. Orationes plus valent ad bonam continentiae diligendum et habendum, quam exhortationes. VI, 445. Continentiam Deus jubet et dat. I, 796; II, 677. Continentia ex dono Dei et libero arbitrio. X, 886. Ut ab ea quis non deficiat, ne de propriis viribus praesumat. VI, 355, 387. Non se continet spiritus tans, si non continetur ab alio superiore. V, 850. Continentium locus excellentior in Christi corpore. V, 1564. Continentes, maxime apud Deum loci. II, 885, sed possunt conjugati esse continentibus meliores. VI, 392.

Continentia sine fide, nulla vera. VI, 368. Praeter continentiam et opera bona, requiritur caritas. V, 575. Obedientiae bonum majus quam continentiae. VI, 392. Continentis mulier, a nuptiis nimium detestanda est, si non continet a delictis. VI, 585. Continentes viventes contra propositum reprehenduntur. VI, 415. Melius nubere quam urere. VI, 415. Continentium varia genera, et quodam est excellentius. VI, 484, 485.

Continentibus quam maxime cavenda superbia. V, 1567. Contingens cogit quid sibi desit, non quid adsit. V, 1565. Contingens superbo melior conjugatus humilis. V, 1564, 1567. Continentium superbiis quo pacto Deus aut punit, aut praevent. VII, 41. Continentibus superbis expedit cadere. V, 1567. In eos qui putant continentiam non prodesse nisi ad praesentem vitam. VI, 401. Continentes huius temporis non abjecte sentiant de sanctis patribus conjugatis. VI, 395.

Contractus humani supernae justitiae quadam habent impressa vestigia. VI, 120.

Contradictio mundi. V, 1531. Contradictores patitur qui cepit sequi Christum. V, 586.

Contraria ad decorem universi pertinent. VII, 352. Contrariorum reciprocatio. X, 858. significatio quarundam vocum a contrario debet intelligi. III, 800. Contraria a contrariis notis peraeque intelliguntur ignota. III, 386. Contraria nulli rei duo simul inesse dicuntur dialectici. VI, 258.

Contritio cordis quae. IV, 947, 1902. qui cor non contulerunt non sanantur. IV, 1902. Contritio cordis, vox magna ad Dei misericordiam. I, 739. Contritio cordis signum peccatoris tussio. IV, 1903. Contritio cordis alligamenta sunt sacramenta temporalia. IV, 1903.

Contubernales dicuntur milites, tamquam simul habentes tabernacula. IV, 145.

Contumelias haereticorum pro laudibus habende. X, 1254.

Contyrones. V, 1077.

Convenientia et inconvenientia universale bonum et malum est. I, 1550. Convenientia omnia pulchra sunt. III, 146. Summa convenientia est veritas. III, 154. In voluntate corporis tenetur convenientia. III, 154.

Conversionis bonae coram fratribus sit cura. V, 501, 505. Propter ipsorum utilitatem, non propter nostram dignitatem. V, 502. Conversatio siue querela secundum legem. V, 929.

Conversio ad Deum. I, 988. Ut homo sit aliquid, converti se ad illum a quo creatus est. IV, 896. Semper a Deo fieri, semperque perfici debemus inherentes ei, et in ea conversione quae ad illum est permanentes. III, 401. Vita spiritalis conversione ad Creatorem formatur atque perficitur. III, 247. Avertendo nos ad peccatum, illuminationem audivimus, convertendo nos ad Deum percipimus illuminationem. III, 1506. Conversio animae ad Deum quomodo fit. III, 418. Conversio oritur, et ex confusione peccati fame et siti iustitiae. IV, 852. Bonum meo male mihi fuit sine te; nam si bene mihi esset, siue te, nollem forsitan redire ad te. IV, 1787. Deus fugientes dorsa persequitur, faciem rediens illuminat. V, 780. Habes iudicem fugiens, patrem habeto rediens. V, 780. Caecitatis infliccione conversus est Paulus. II, 803.

Converti est ab immoderatione vitiorum virtute ac temperantia in sese atollit. I, 968. Conversionem ad Deum debet praecedere reanatiatio huic saeculo. V, 1634. Converti ad Deum nemo potest, nisi ab hoc mundo se avertat. VIII, 103. Non convertitur anima ad Deum, nisi dum ab hoc saeculo avertitur, nec opportunius ab hoc saeculo avertitur, nisi noxiis eius voluptatibus dolores misceantur. IV, 121. Mutanda vitae malae in bonam, dum vivitur, semper est locus, semper est tempus. IV, 773. Conversionis tempus nunc, in altera vita nonnulli retributio meritorum. IV, 65. Bis miser homo ante conversionem. IV, 1638.

Conversionem plerique male sperando differunt. V, 140, 244, 536. Alii sperando, alii desperando differentes. V, 139, 244. Conversio in crastinum non differenda. V, 141, 180, 241, 245. Conversionem suam qui differunt, fit in illis vox corvina, cras, cras. IV, 1530. Conversioni tuae Deus indulget.

tiam promisit sed dilationi tunc diem crastinum non promissit. IV, 1501, 1877; V, 515, 556. Conversionem ad confusionem habebunt, qui ad salutem habere noluerunt. IV, 96.

Conversionis impedimenta. I, 1170. Conversionis labor et difficultas unde. IV, 95. Convertenti se ad Deum animae difficultates et morbi non statim tolluntur, quare. IV, 92. Angustiae hominis ad Deum conversi, et latitiae spirituali non recreant. III, 1341. Conversio homini ad Deum non subtrahitur delectatio, sed mutatur. IV, 946. Conversio nostra perfecta paratum invenit Deum. IV, 92. Conversio omnia prorsus peccata dimittuntur, ac donatis debitis sumi cum illo tabulae novae. V, 535. Si mutaris, Deus mutatur. V, 152. Conversio mutatio vitae non sufficit, nisi adsit et satisfactio pro commissis. V, 1548.

Conversio. Peccator non potest resurgere per se a peccato absque gratia. V, 157. Quod nos ad Deum convertimus, nisi ipso excitante atque adjuvante, non possumus. X, 169. Conversio Deo tribuenda non operibus humanis. II, 591. Conversio de gratia Dei est. III, 1779; IV, 1119, 1075. Non ex meritis. V, 1648. Conversio nostra ad Deum, donum Dei. X, 888. Anima se convertens ad Deum, orat ut ad eam se convertat Deus. IV, 92. Facit de malo bonum, qui semper est bonus. V, 410. Peccator in libero arbitrio habet ut convertatur. V, 48, 51, 58. De conversione peccatorum plus laudandus Deus, quam de resurrectione mortuorum. IV, 1125. Ut durum est convenientiam praebere peccantibus, ita impiam manum negare conversis. II, 781. In conversione peccatorum Deus et Angeli magis gaudent. I, 751. In conversione nobilium quare plus laetandum. I, 753. Gaudium quod percipimus quando aliqui correcti in melius mutantur, nulli gaudio in hac vita comparari potest. II, 1085. Exhortatio ad vitae mutationem in melius. V, 1482. Reprehensione digniores qui nunc Christo edificante Ecclesiam non convertuntur, quam qui olim Noe edificante arcam. V, 1611.

Conversio gentium figuratur. III, 1355. *Vide* Peccator, Via Domini.

Convalescitur cum extraneis, cum paganis, facilius quam cum fratribus et Christianis si male vivant, idque propter correptionem et medicinam. IV, 1289, 1290.

Convicia quomodo cedunt in utilitatem iustorum. IX, 535. Ut sese gerere oporteat auditu convicio. IV, 1185, 1434. Convictum grave presbyteri quomodo ferat Augustinus. II, 156. Convictum convicio non reddendum. V, 1581. Convictus si percutus, non est ista fortitudo, quoniam ab ira victus es. IV, 1184.

Convivium dominicum duplex, aliud hic fidelium, aliud in caelis beatorum. V, 559. Convivii caelestis panis justitia, potus sapientia. V, 417. Qualis qui ad convivium invitavit. V, 582. Discumbens sine veste nuptiali reprobat. V, 585. Mali a convivio exclusi, quinam intelligendi. V, 560. Uno excluso a convivio multos exclusos significari. V, 560.

Convivia in Ecclesiis celebrari solita aboleri curat Augustinus. II, 113, 116. Convivia in basilica B. Petri olim celebrata. II, 119. Convivia luxuriosa in templo celebrasse Judaei non leguntur. II, 115.

Copia omnis quae Deus non est, egestas est. I, 848.

Copula nuptialis propter quid instituta. X, 750. Copula nuptialis fieret sine concupiscentia si nemo peccasset. X, 750.

Cordium lux Deus. II, 560, 581. Vita cordium Christus. II, 564, 565. Cor nostrum verbo suo Deus tanquam agrum suum visitare dignatur, et de corde nostro fructum querit. IV, 706. Cor radix unde vel spinæ vel fructus procedunt. V, 569. Cor querit Deus, cor inspicit, intus testis est, iudex, approbator, adiutor, coronator. IV, 1748. In corde homo est, quicumque est. I, 781. In corde hominis sedet Imperator, si bonus bona iubet, bona sunt; si malus mala iubet, mala fiunt. IV, 1958. De cordibus iudicat Deus, non de verbis. III, 726. Cor os suum habet. VIII, 1070. Cordis os et lingua. IV, 1660, 1661, 1775. Ex ore cordis quicquid procedit si malum est, inquinat nos; si bonum est, mundat nos. IV, 1660. Corde laudas, corde in aram conscientiae victimas sacras imponis. IV, 1746. Lacrymae sanguis vulnera cordis. II, 1081, 1082. Per cor caro mundatur. VII, 305. Deus legem suam in corde ponit, ut ea casto amore diligatur. IV, 1585. Ex corde nullo modo fieri potest, quod fornicatione fit, carnis, non dilectione iustitiae. IV, 990, 991.

Cor hominis cum thesauro suo. V, 1519. Cor ubi ponendum. V, 156. Cordis et thesauri nostri locus caelum est. IV, 1170. Cor tardum, securum est quando in caelo est; et acutum cor nihil est, quando in terra est. II, 306. Cor flagidum in Deo aeterno ut stet. I, 814. Cor nostrum inquietum donec requiescat in Deo. I, 661. Cor nostrum ubi totum Deo est, non perit nobis. V, 212. Cor volitans in praeteritis et futuris rerum motibus, adhuc vanum est. I, 814. Cor humanum quam multa fibrima parit. VIII, 887. Cor ex multitudine ad unum gratia Dei convertitur. V, 1290. Corda quarentium Deum sincera pietate, sensum

ipse ab affectuum terrenorum Libe purgat. I, 775. Cor gravidum. IV, 1775. Cor tuum intrucrat in terra: non gratis audis sursum cor, ne iureat. IV, 271, 1941.

Cor sursum. V, 135, 168, 170, 369, 523, 623, 904, 988, 1456. Cor sursum quondam ieiatus, quondam superbiae. V, 1202. Cor sursum habere ad semetipsum, est superbia; ad Deum, est obedientiae. VII, 421. Cor sursum ad Deum habere munus est Dei. X, 1013. Cor cum ad Deum sursum est, ejus est altare. VII, 269. Cor quomodo effunditur coram Deo. IV, 759. Frigus caritatis silentium cordis est, flagrantia caritatis clamor cordis est. IV, 405. Cordis nostri fundamentum est Christus, si saecularia ei non praeparantur. V, 1618. Favor et conturbatio cordis ex amissione fortitudinis nostrae. IV, 404, 405. Cinis est cor, quod ex temporali damno agitur. IV, 1631.

Cor rectum quid. VI, 162. Cor rectum quale. IV, 901, 1207, 1287, 1468, 1649. Corde recti et corde pravi quinam. IV, 273, 274, 277, 352, 1619. Corde perverso est qui vult delinquere cor Dei quod semper rectum est, ad pravitatem cordis sui. IV, 771. Corde rectus est qui laudat flagellum patris. V, 146. Cor cum directum non est, opera recta non sunt, etiamsi recta videantur. IV, 901. Corde rectus et mundus qui differant. X, 311. Cor simplex et mundum. III, 1504. Cor mundum, est cor simplex. III, 1252. Non habet simplex, id est mundum cor, nisi qui transcendit humanas laudes et illum solum intuetur qui conscientiae solus inspector est. III, 1270. Quisnam vere iustus est corde. III, 40. Cor castum. IV, 658, 928, 1246.

Cor unde mundetur. V, 569. Cor per quae immaculatum. IV, 1556. Ad munditiam cordis quomodo pervenitur. X, 286, 310. Cor conterendum ut fiat mundum. V, 154. Cordis purgatio, sextus ad sapientiam gradus. III, 40. Cor mundandum quo videatur Deus. V, 1201. Mundi corde Deum videbunt. II, 604, 608, 618, 620, 621. Ut interiores oculi aperiantur et serenentur, fide corda mundantur. IV, 1552. Cor tanquam oculus quo videtur Deus. III, 1269. Oculis cordis ad videndum Deum requiritur. III, 1310, 1527, 1559. In corde est imago Dei. III, 1542. Deus habitare vult in corde mundo. V, 1205. Cor fidelis templum non angustum Deo. V, 158. Corda sanctorum, magna Dei tabernacula. IV, 508.

Cordis puri vitales deliciae Deus. I, 857. Voluptas cordis. III, 1608. Cordi tribuntur delectationes bonae, reulibus non bonae. IV, 404, 192. Cordis tranquillitas de serenitate bonae conscientiae. V, 1342. Quando dicitur cor nostrum nos reprehendere vel non reprehendere. X, 305. Cor impiorum est fundum maris. IV, 782, 1423. Cordis tempestas quomodo sedatur. III, 1755.

Cordis cubiculum. IV, 1851. Cor cubile sanctum virtutis. VIII, 448. Cor iusti, domus ejus. VI, 162. Cor viri iusti domus ejus est, ubi Deo laudante opulentius habitat, etc. IV, 1469. In corde libenter habitamus, si illi ab iniquitate mundemus. IV, 945. *Vide* Conscientia. Cordis pennae quibus volat in domum suam, fides, spes, caritas. IV, 1640. In cor regreditur quiaquis studet Deo vacare. I, 854. Et illum invenire. I, 701. Cor diligenter claudendum. IV, 1834. Cordis ostium duas quasi valvas habet, cui dilatis, et timoris. IV, 1835. Virginitatem cordis violat seductio linguae. III, 1409. Cordis silentium orationi tam necessarium quid perturbet. I, 805. Cor non in corde sed in oculis habet hominum multitudo. IX, 45. Cor in auribus. IX, 358. Cor duplex mentientis. V, 759. Infidus homo nullo suo cordatus est. I, 972.

Cor hominis, abyssus. IV, 475, 1749. Cordis res iudicem habere non potest nisi Deum. V, 569. Cordis accusator et inspector Christus. V, 569. Cor clausum non excludit oculum Dei. I, 703. Cordis intima Deo nuda. I, 779.

Cor tortum et durum. IV, 1905. Cor confortari, pro obdurari. III, 783. *Vide* Induratio. Cor lapideum et cor carneale, quid. X, 898. Cor carneum et cor lapideum quomodo intelligendum. III, 85. Duritia cordis ex vitio unicuique est. III, 601. Cordis duritia usque ad finem vitae peccatum in Spiritum sanctum. II, 814. Cordis hominum duritia manum Dei non repellit, sed solvit eam Deus cum vult, aut miserans aut vindicans; et non est qui se abscondet a calore ejus. I, 705. Deus in cordibus hominum agit, et illud quo voluerit inclinatur. X, 907, 908, 909. Deus operatur bona in cordibus electorum. X, 909. In corde hominis operatur conversionem. X, 1296. Deus agit in cordibus hominum etiam motum voluntatis eorum. X, 908. Deus in cordibus etiam malorum agit quicquid vult. X, 907. Deus cordibus malorum ulitur ad laudem et adiumentum honorum. X, 907.

Corde dilatari quid sit. IV, 79. Cordis dilatatio et in bono et in malo accipi potest. III, 532. Cordis dilatatio ex caritate. V, 158. Cordis dilatatio, iustitiae est delictum. IV, 1527. Corda nostra contra iovicem videbimus post hanc vitam. V, 321, 322.

Corax rex Sicyoniorum. VII, 369.
Core interpretatur calvus, calvitium aut calvaria. IV, 411, 482, 493, 514, 525, 533, 605, 1036, 1060. Estque figura Christi. IV, 1069.

Cornelius Rufinus Senatu pulsus, quod decem pondo argenti in vasis habere compertus est. VII, 164.

Cornelius Celsus sensit summum bonum esse sapientiam, summum malum dolorem corporis. I, 881.

Cornelius Censor. II, 263.

Cornelius et qui cum illo erant, primi fuere in quos nondum baptizatos Spiritus sanctus descendit. IV, 1247. *Cornelius* ante visibilem baptismum, Spiritum sanctum accepit. III, 733; V, 1233. *Cornelius* centurio accepit Spiritum sanctum sine manus impositione. V, 601. *Cornelius* centurionem multaverunt eleemosynae ad quendam modum. V, 802. *Cornelius* centurio non sine aliqua fide orabat et donabat. X, 970. *Cornelius* Petro traditur imbuendus. III, 48.

Cornelius nondum catechumenus a vitio impudicitiae temperatissima voluntate se correxerat. II, 1074. *tuus* pravos mores non palando, Augustinus se vere amicum ostendit. II, 1075.

Coraculus facilius in Africa audieris quam, etc., proverbium. II, 436.

Corona in Africa non esse inuitur. II, 70.

Corua altitudinem, non carualem sed spiritalem significat. IV, 1728.

Corvulus presbyter. II, 899, 901.

Co-nulus Grammaticus. VIII, 77.

Corona vincitibus promissa. VI, 289. *Coronari* non potest quisque, nisi vicerit; nec vincere, nisi certaverit. IV, 724. *Corona* debita servantiis fides. V, 1369, 1371. *Corona* non redderetur debita, nisi gratia prius data fuisset indebita. V, 1366. *Corona* ut reddatur digno, gratia datur indigno. X, 34. *Coronat* nos Deus de misericordia. V, 753. Nisi primo Deus per misericordiam parceret, non inveniret quos per iudicium coronaret. IV, 1232. *Coronabit* sua dona Deus, non merita tua. IV, 893, 1280, 1321, 1783, 1784.

Corona spinosa Christi. IV, 1942. Quotacumque pallassis, non pervenies ad illas insultationes, ad illa flagella, ad illam ignominiosam vestem, ad illam spinicam coronam, ad illam postremo crucem. IV, 366.

Corona aurea in vitulino jecore ostensa sylvae inter sacrificandum. VII, 72, 73.

Corpus a diabolo fabricatum secundum Manichaeos. VIII, 380, 386. Et opificium gentis tenebrarum. VIII, 498. *Corpora* terrena tanquam inani naturam Manichaei detestantur. VII, 406. *Corporis* humani partes inferiores non a Deo sed a diabolo dicunt Paterniani. VIII, 46.

Corpus omnia est a Deo. VI, 14. *Corpori* a Deo solo formari possunt et creari. VIII, 83, 530. *Corpus* factum a Deo, animam vero ab ipso factam dixere quidam. IV, 1531.

Corporis nomen quot modis intelligi valet. II, 732. *Corpus* quid sit. X, 531, 534. *Corpus* est natura quaelibet longitudo, altitudo, latitudo, spatium loci occupans. III, 368. *Corporibus* tolle locorum spatia, jam non erunt. II, 838. Id quod corpus non est, quidam putant nullam esse substantiam. II, 619. *Corpus* nullum est sine partibus. I, 1023. *Corpus* sine parte continuatarum partium ac similitudine, fingi aut sentiri non potest. VIII, 183, 199. *Corpus* habet innumerabiles partes. I, 1232. *Corpus* tanto est mellos, quanto est numerosius. I, 1167. *Corpus* proprie dici unum non potest. I, 1252. *Corpuscula* etiam minutissima infinite dividuntur. VIII, 998. *Corpus* quodlibet in infinitum secari potest. I, 1027; II, 64; III, 266, 301. *Corpus* nullum est omnino quod non minus sit in parte, quam in toto. VIII, 183.

Corporis proprium est in loco esse, de loco in locum moveri. V, 360, 361. *Corporum* ordo esse diversitate ponderum. V, 1142. *Corporum* caelestium celeritas. V, 1286. *Corporum* graviorum celerior quorundam motus. V, 1142. *Corporibus* terrenis corpora superiora non sunt potentiora. III, 278. *Corporis* proprii motus et naturam norant paucissimi. X, 528. *Corporis* naturam nec ipsa anima novit. X, 537. *Quaestiones* de corporis natura. X, 327.

Corpora quomodo sint in intellectu. VII, 251. *Corpus* non habet vim ut formet aliquid spiritale. III, 470. *Corporis* imaginem non corpus in spiritu, sed spiritus in seipso facit. III, 467, 470. *Corporis* imago praestantior est in spiritu, quam ipsum corpus in substantia sua. III, 467. *Corporum* similitudines quas habemus in somnis, cujus naturae. X, 540. *Corporum* quae vel in somnis, vel in extasi demonstrantur, velut materies spirituales non corporales. X, 539. De corporalibus secundum rationes incorporeales et sempiternas iudicare, sublimioris est rationis. VIII, 999. Quanto magis quis lucem mentis praeponeat luci corporis, tanto melius valet. II, 616.

Corpus sine aliqua specie esse non potest. VIII, 193.

Corpus aliqua forma et specie continetur. I, 901. In eo sola pulchritudo laudatur. II, 64. In corpore pulchritudo quaedam rationis. VII, 791. Ipsi non hoc est esse, quod pulchrum esse. I, 846. *Corporis* humani fabrica quam pulchra et admirabilis. VII, 790. *Membra* corporis si etiam singula pulchra sunt, in universi corporis compage pulchriora sunt. III, 296. *Corporis* structura, compositio, opificium iudicis artificem suum Deum verum. VIII, 302. *Corpus* quomodo factum ad similitudinem Dei. VI, 32. *Corpus* imaginem Dei non capit. X, 537. *Corporum* conditio non deformis in sexuum diversitate, etiam si esset semper mala utriusque commixtio. X, 710. In corporis conditione dignitas necessitati fuit praelata. VII, 791. *Corporis* elementa et qualitates quatuor. IV, 91. *Corpus*, terra. VII, 531. *Medicorum* sententia de corpore humano. III, 362. *Membrorum* diversa officia cum summa in corpore consensione. IV, 1707. *Corporis* sanitas, membrorum concordia. VI, 712. *Corporis* compago, symbolum caritatis. VI, 125.

Corporis pulchritudo, magnitudo, fortitudo, bona communia bonis et malis, quare. VII, 471. *Corporis* bona aut mala nolunt appellare Stoici, sed commoda aut incommoda et externa. VII, 258, 260. Est tantum verborum certamen, non examen rerum. VII, 260. *Corporis* bona non nisi ex Deo. II, 568. *Corporis* bona si minuuntur, bonam justaque vitam omnino non minuunt. VII, 51. *Corpori* non subducitur Angeli, sed subditum regunt. VIII, 870. *Corpora* Angelis esse verisimilius probat Augustinus. II, 533. *Corpus* non esse animi bonum. II, 438. *Corpus* secundum id quod in caelum erectum est, animae rationali congruit. III, 548. *Corporis* bonum est anima. I, 1313. Quae etiam peccati sui poenas luens, ipsum ornat. I, 1284. *Corpus* animae vestimentum. IV, 1314.

Corpus non vegetatur nisi per animam. III, 1385. *Corporis* sensus unde. III, 466. *Corporis* vires unde majores. I, 1036, 1057. *Corporis* vires qui extenuentur. V, 1617. *Corporis* affectiones tres, sanitas, stupor, immortalitas. IV, 650, 651. *Tria* sunt ejus incrementorum genera. I, 1034. *Corporis* melior quaelibet incorporea natura, etiam vitiosa et misera. II, 561. *Corpore* praestantissimo anima vilissima praestantior est. IV, 1883. *Corpore* melior animus. II, 64. *Corpus* inter et animam, quod melius sit corpore, deterius anima, non invenitur. VI, 58. *Deterius* omni corpore nihil est. VI, 58. *Corpora* non se colere dicebant gentiles, sed numina quae illis regendis corporibus praeciderent. IV, 1484. *Corpora* quae quasi animarum, quae alibi peccaverint, carceres arbitrantur nonnulli. V, 1239. *Omnis* animi motus aliquid facit in corpore. II, 72. *Corpus* quomodo mutetur in affectu voluntatis, noscere difficile est. VIII, 871. *Corporibus* suis quidam homines utuntur ut volunt, ad mirabiles effectus producendos. VII, 435.

Corporale omne est passibile ex Tertulliano. III, 427. *Corpus* nihil forte in animam agere possit, nisi praecessisset peccatum. I, 1166. *Omnis* corporeae mutationis causa superior, voluntas Dei. VIII, 871. *Exemplo* demonstratur. VIII, 871. *Alius* status corporis ante Adae peccatum, alius nunc. X, 1449. *Corpori* dominabantur prius parentes. III, 283. *Corpus* ante peccatum regebatur pro arbitrio animae, etiam si nondum spiritale. II, 568. *Corpus* regitur ab anima post peccatum ordinata, sicut leges universitatis sinunt. II, 367. *Aliter* corpori, aliter libidini animus imperat. X, 767. *Corpus* nostrum deterioris conditionis quam Adae. III, 534. *Corpora* priorum hominum majora, quam hujus temporis hominum. VII, 447, 448. *Corpus* hominis ante peccatum erat in suo genere optimum. III, 154. *Aegritudinem* non patiebatur. I, 601. *Corpus* an dolere possit, nec tamen mori. VII, 710, 711.

Corpus Adami ante peccatum non erat corruptibile. VI, 332. *Adae* corpus mortale simul et immortale. III, 334, 337. *Adam*. *Corporis* Adami immortalitas ex ligno vitae. VII, 591. *Corpus* animale priorum hominum et eorum qui ex eis nascerentur, si nullum peccatum exstisset, in spirituale transire poteret sine media morte. X, 1599. si non peccassent primi parentes, corpora eorum accepturi erant angelicam formam. III, 283. *Corpus* post peccatum cae it subiacere morti. III, 200. *Corporis* mors ex peccato. X, 114. *Corpus* quomodo mortuum ob peccatum. X, 112. *Mortuum* ab Alostolo dicitur propter hanc moriendi necessitatem. I, 638. *Corpus* mortuum est in nobis etiam juste viventibus. III, 534. *Quare* Alostolo vocat corpus mortis, aut corpus mortuum, non vero mortale. III, 534, 399. *Corpus* etiam nunc mortuum esse dicitur, quamdiu non perfecte servit spiritui. VI, 62, 65. *Corpus* sepulcrum est vitae mortuae. IV, 1117. *Corpus* carnis quid. X, 545. *Corpus* mortis, an peccata an carnem intelligere oporteat. X, 1089. *Corpus* mortis de vitio, non de substantia dictum. X, 279. *Vitia* corporum vel ingeniorum congenita probant originale peccatum. X, 1452. *Vitia* corporum sive animarum naturae a non influentia Deo conditori. X, 1420. *Corpora* non nasce-

rentur vitiosa, si non esset peccatum. X, 1194, 1288. Et nisi natura esset peccato vitata. X, 1290.

Corporis gratia amissa, poena peccati Adæ. X, 120. In corpore duo consideranda, figmentum Dei, et poena meriti. IV, 1845. Corpus tuum fecit Deus bonum, quia bonus est; corruptionem intulit justis, quia iudex est. IV, 1843, 1844. Corpus humano et belluino licet materie communi, potuit tamen corruptio et libido non esse communi. X, 1565. Consuetudo tegendi corpus orta ex peccato. X, 1376. Pax carnis et spiritus non est in corpore mortis huius, fuit vero in corpore vite illius hominum ante peccatum. X, 1531.

Corpus animale, mortuum et spiritale, quid. VII, 397. Corpora animalia et spiritalia quænam sint. VII, 305. Et quæ differant. VII, 402. Corpora animalia, id est animata. VII, 401. Corpus dicitur animale propter mortis dissolutionem, spiritale autem quod jam cum spiritu immortale est, non quod mutetur in spiritum. II, 943. Omne corpus in omne corpus posse mutari quidam asseruerunt. III, 562. Et hoc fieri posse credibile est. III, 565. Nullum corpus in animam aut in naturam incorpoream converti potest. III, 362. Corpus corruptibile non gravaret animam, si non esset peccatum. X, 1529. Corporis onus in hac vita semper manet. V, 1260. Corpora corruptibilia sunt omnium, sed alias animas minus, alias plus gravant, pro diversitate iudiciorum Dei occultorum quidem, sed tamen justorum. X, 1421. Corpus nostrum ornamentum nobis fuit; peccavinus, et compedes inde accepimus. IV, 1896. Corpus homini gravissimum vinculum est. I, 1328. Corpus servum est et hominibus cum belluis commune. VII, 264. Corpus animæ famulus. III, 400.

Corpus castigandum, ut diabolus et mundus vincatur. VI, 294. Corpus subjiciendum est servituti. VI, 294. Id fit, si prius nos ipsos subjiciamus Deo. VI, 294. Corpus donare. V, 107. Corpori non parcendo, et consulitur. V, 1258, 1261. Corpora diligendo, quare peccamus. VIII, 109. Corpus suum nemo odit. III, 28. Et si amplius aliquid diligitur quam corpus, non tamen corpus odio habetur. III, 29. Corpus omne fugiendum esse Porphyrius docuit. I, 590; V, 1108. Propter animæ purificationem. VII, 575. Ut anima beata esse possit. VII, 308. Corporis castigatio sacrificium est. VII, 283. Corpora fidelium, hostia sunt Deo, membra Christi, templum spiritus sancti. VIII, 791.

Corpus fidelium, templum Dei. X, 453. Corpora nostra, ob corpus Christi, membra sunt Christi sicut animæ nostræ. V, 878. Corpora nostra, propter inhabitantem spiritum Christi, templa sunt spiritus sancti. V, 878, 880. Et quæ emissa sunt sanguine Christi. V, 886. Quomodo in ipsis spiritus sanctus inhabitat. V, 881. Corpus baptismate quatenus sanctificatur. X, 847. Corporum sanctificatione perfecta speratur, non tenetur. X, 425. Corpus peccati evanescere, quid est. III, 2069. Corpus sanctum fit usu sanctæ voluntatis. VII, 50. Sanctitatem non auferit corpori violentia libidinis alienæ. VII, 52. Corpus dicitur vas et domus hominis. IV, 261. Corpora justorum, tamquam vasa et organa, quibus ad opera bona usus est spiritus sanctus. VII, 27. De corporis sepultura parum curant sancti. I, 775, 778.

Corporis et mors et resurrectio. III, 23. Corporum resurrectio negata a Paganis, contra eos adstruitur. VII, 754. Corporum resurrectionem negant Manichæi. VIII, 146. Corporum resurrectionem mundus non temere credit. VII, 793. Corporis vita speranda est, præcedente jam spiritus vita. X, 115. Resurrectio corporum ad perfectam animæ beatitudinem necessaria. III, 483. Corpus non obstat felicitati animæ. VII, 794. Corpus quod nunc est onus, post resurrectionem erit honor; quod nunc sarcina, tunc levamen. V, 1259. Nulla corpora, quantum ad ea pertinet, vel læta possunt esse vel misera. I, 1283. Corporum resurrectio, et qualis futura est sæculo venturo. X, 112, 113. Corporibus humanis, etiamsi belluina et terrena sint, debetur resurrectio et incorruptio sempiterna. X, 1339, 1362. In talem statum revocantur corpora, cum sanantur, quam jam sortita est post peccatum natura mortalium, quæ illos in mortem compellit. X, 1449.

Corporum salus erit in resurrectione mortuorum. III, 1527. Aliud exire, aliud liberari de corpore mortis huius. X, 299. A corpore mortis huius non liberantur qui sunt ad penam resurrecturi. X, 453. Corpus mortis in resurrectione redit ad impium. V, 840. Quid de corpore nostro post mortem futurum sit, parum curandum. III, 289. Corpus idem erit, quod ante. I, 613. In resurrectione quo pacto corpora redintegrabuntur. VII, 27. Corpus in futura vita præstinæ stabilitati restituetur. I, 603; III, 152, 153.

Corpora sanctorum qualia post resurrectionem futura. VII, 305, 403. Corpus melius erit post resurrectionem, quam fuit primorum parentum in paradiso. I, 601. Corpus hominis quale est in cælo. VII, 793. Corpus erit spiritale. I, 620, 647. Quomodo futurum spiritale in resurrectione.

VIII, 445. Corpora nostra nunc terrena et animalia, post resurrectionem fient spiritalia, et quomodo. II, 335, 618, 629; VI, 188, 274. Corporum, post resurrectionem, spiritalium futuram qualitatem non dubitat Augustinus, etsi non valeat explicare. II, 335. *Vide* Resurrectio. Corpora spiritalia post resurrectionem unde dicta. V, 1145. Spiritus sine molestia subdetur corpus. I, 588. Non indiget alimentis. I, 603. Corpora sanctorum sic erunt spiritalia, ut non, nisi velint, possibilitate non necessitate vescantur. VII, 305. Corporis spiritalis velocitas. V, 1263. Corpus celeste, Christi instar, clausis ostiis poterit domum intrare. V, 1264.

Corpus erit incorruptibile et immortale. I, 588. Corporis sanitas perfecta, totius hominis immortalitas. II, 438. Corpus manet incorruptum, si ab animo incorruptum non recedat. VI, 495. Immortalitas et incorruptio corporis de sanitate animi existit. III, 27. Est præmium meriti illius quod Adam amisit. III, 333. Corporum immortalitas post mortem. VII, 240. Et æternitas. VII, 309. Corpus immortale et æternum esse post mortem, absurdum philosophis videbatur. VII, 389. Corporum immortalitatem et æternitatem post mortem, non impossibile esse ostenditur. VII, 390. In corpore semper vivere, Dei manus ligens secundum Platonem. VII, 592.

Corpus terrenum quomodo in cælo erit. V, 1140. Corpora terrena in cælo esse non posse, dogma philosophorum. VII, 300, 775. Refellitur. VII, 772. Corpus nostrum quomodo in cælo erit, si non sit ibi corruptum. V, 1622. *Vide* Resurrectio. Mirabilis est animos incorporeos terrenis corporibus illigari, quam corpora terrena celestibus sublimari. VII, 755. Latent nunc in corpore cogitationes, at non ita in corpore celesti. III, 213.

Corporalia an solo corpore possunt videri. VII, 800. An Deus videbitur per corpus spiritale. V, 1264. An per corpus spiritale videri possit substantia quæ non videtur in loco, adhuc incognitum. V, 1263. Corporalem spiritum anare an sit alienari. VIII, 817, 818. *Retr.* An præter corporis formam possit cognitio provenire. X, 557. Corpus pavimenti nomine significatum. IV, 1525.

Corpus pro toto homine ponitur. III, 1739. Corporum traditio. III, 263. Corpora pro rebus quæ corporaliter possidentur posita. III, 265. Et pro servis. III, 496.

Corporale et proprie et translate dicitur. III, 459. Corporalium servitute iuste prementur, qui corporalibus ultra se manciparunt. I, 740.

Corporis et sanguinis Christi sacramentum. III, 612; V, 729. *Vide* Eucharistia. Corporis et sanguinis Christi sumptio. III, 704. Corporis Christi sumptio quotidiana, et alicubi non quotidiana. III, 1280, 1614. Corpus Christi manducare et sanguinem ejus bibere, quid sit. III, 1614, 1618. Corpora nostra sunt membra Christi propter corpus Christi. V, 878. Corpus Christi, quod est Ecclesia, dicitur Christus: et corpus diaboli, diabolus. III, 442. Corpori Christi per fidem copulamur, per intellectum vivificamur. III, 1618.

Correctio cujusquam non est desperanda, nisi diali. IV, 630. Correctio vite non procrastinanda. V, 512, 1093. *Vide* Conversio. Correctionem morum suorum differre periculosum. III, 1631.

Correctio fraternalis. III, 708; IX, 81, 82. Correctio et disciplina non negligenda. V, 111, 549; IX, 98; X, 918. Licet odiosa. II, 217, 957. Correctio non negligenda, cum fieri potest vel consilio, vel auctoritate, vel potestate. III, 1265. Correctionem fraternali negligere grave malum est. IX, 85. Feriens pius, parcens crudelis. V, 111. Correctio ex cupiditate aut induritate neglecta, peccatum est. VII, 21. Correctio facienda. X, 931. Correctionis necessitas et utilitas. X, 919, 921. Correctio utilis et necessaria, etiamsi gratia a Deo pendeat. X, 920. Quamvis prædestinatio certa, seu quamvis prædestinatorum nullus perire possit, non est tamen negligenda correctio. X, 945. Quoniam incertum nobis est quos Deus salvare decreverit, omnium et singulorum debemus procurare salutem voto, prædicatione, et correctione. X, 944. Omnium correctio est adhibenda. X, 946. Corripiuntur boni ut filii, dimittuntur mali ut alieni. IV, 883, 1177. Cui ignoscitur in futuro sæculo, corripitur de peccato in isto sæculo. IV, 593. Correctio non solum ejus qui corripitur, sed et aliorum utilitati servit. VII, 644. Correctio medicamentum contra quædam peccata. VI, 228. Domini præceptum de corrigendis malis. VI, 200.

Correctionem facere tenentur omnes. VII, 21. Maxime episcopi. VII, 21. Et qui præpositi sunt aliis. VII, 21. Corripendi munus præpositis impositum. V, 124, 4697. Non regit, qui non corrigit. IV, 504. Corripere eos qui ad nostram curam pertinent, ne negligamus. V, 549. Pastores ne vitios percaant multitudinis concilianda causa. V, 274. Corripere veri pastoris est. V, 762. Non corripere mercenarii. V, 761. Qui correctionem negligit, jure cum malo agentibus temporaliter flagellatur. VII, 21. Libertas Augu-

mini in corripiendo amico qui consolationem ab ipso petterat de morte uxoris. II, 1074.

Correctio quae et quatenus licita. IX, 432. Reprehendi officium, quo animo suscipiendum et implendum. III, 1261, 1262, 1263, 1268, 2143. Correctio quo animo facienda. II, 531; V, 507, 519, 1008; VI, 199. Correctio fraterna quo modo facienda et quomodo recipienda. I, 1381. Correctio iniquitatum non est mali pro malo redditio. IX, 350. Correctio non est malum, sed bonum pro malo redditur. X, 946. In malos saevire non licet. V, 1389. De malitia vis vincere malitiam? erunt duae malitiae. V, 1389. Si ille qui corrumpit, reddere vult malum pro malo ei qui corripienti indignatur, non fuit dignus qui corripere sed dignus plane qui etiam ipse corripere deberet. II, 958. Correctio non sit ut insultet, sed ut confusione sanet. V, 779. Ut anima quae ibat effusa, reseat confusa. V, 780. Correctio cum caritate facienda. X, 902. Correctio ex caritate proficitur. X, 942, 944. Correctio officium dilectionis est. V, 54. Qui corrumpit ex caritate, adhibendo severitatem non amittit caritatem. II, 530. Melius est cum severitate diligere, quam cum lenitate decipere. II, 323. Agenda sunt multa etiam cum invidis benigna quadam asperitate plectendis. II, 531. Vindicta ultima iuste poscitur, quando nullus iam restat correctionis locus. II, 530.

Correctio quoniam proficit. X, 920. Correctio unde habet vim et efficaciam. X, 942. Correctio unde habet ut utilis sit. X, 944. Dei est correptionem utilem facere. X, 946. Correctio non nisi per Deum proficit. X, 921. Correctio humana non fit nisi operatione divina. X, 1246. Correctio sine gratia intrinseca operante non proficit. VII, 442. Cur iuste corripiantur qui non obediunt, tamen gratiam obediendi nondum acceperint. X, 920. sive sint regenerati sive non sint. X, 921. Correctio praedestinata est salubre medicamentum, reprobo pernale tormentum. X, 942. Corripit a Deo et erudiri, ad eandem mansuetudinem revocantur. IV, 1143. Usus praecipit, correptionis et orationis. X, 919. Correctiones sunt oburgatione, monitione, oratione. II, 231. Correctio et gratia non se invicem tollunt. X, 942.

Correctio quomodo facienda. IX, 83, 84; X, 946. Correctio pro culpam diversitate diversa. X, 944. Correctio alias secreta, alias publica esse debet. V, 510. Quando secreta esse debet, quando publica. V, 510. Cur secreto fiat. V, 511. Publice publica tantum corripienda peccata. X, 946. Si solus nostri quia peccavit frater, et eum vis coram omnibus arguere, non es corripitor, sed proditor. V, 510. Correctio publica in Ecclesia. V, 127. Ad correptionem faciendam magna consideratione opus est ne peccator. II, 353. In correptione facienda se quotidie peccare fateatur Augustinus. II, 353. Melius homo corrigitur parvus, quam irangitur durus; et melius indoctus docilis corrigitur, quam pervicax. II, 873; VI, 160. Correctio aliquando ex consilio caritatis omittitur. VII, 21. Corrigi qui non possunt, tolerandi sunt. IV, 1092.

Correctio a minore quolibet non refugienda vel dedignanda. II, 290. Contra eos qui corripere nolunt. X, 920. Excusationi nolentium corripere occurritur. X, 921. Correptionem qui moleste ferunt, litigiosos et contentiosos vorant qui secum sedulo agunt. IX, 450. Qui non vult in se fieri saevus, in eum qui corripit fit insanus. V, 78. Corrigi pudere, vitium est superiorum. VII, 309. Correptione quam bene utantur honestiores. I, 725. Facilius est videre quid in alio corrigas atque corrigere, quam videre quid in te corrigendum sit, libenterque corrigi. III, 2114. Multo est mirabilius et humilissimum libenter accipere corrigentem, quam audacter corrigere deviantem. II, 286. Petrus accipiendo humiliter correptionem a Paulo, rarius et sanctius exemplum posteris reliquit, quam Paulus corripiendo Petrum. II, 283. Peccata videntur venialiora, cum is qui reus est, correptionem pronitit. II, 634. Dum verum nobis cum aliqua asperitate dicitur, non ab homine, qui forte peccator est, sed a Christo emendamur. II, 130. Paulus eorum vitiis a quibus sibi honor exhibetur non parit. V, 273. Quomodo reus corrigi. VIII, 159. Corripientis Dei flagellum patienter ferendum. V, 146. *Vide* Flagellum. Correctio haereticorum quomodo tentanda. VIII, 173. Correctio hominis per visum cæci. V, 1410.

Corruptela ingenii et indolis multis signis se prodit in pueris. I, 674.

Corruptio et mutatio perpetuae cor, us obnoxium est in hac vita. IV, 752. Corruptio unde est. VIII, 202, 203. Corruptibiles naturae, quia ex nihilo factae. VIII, 554. Corruptio tendit ad non esse. VIII, 204. Per corruptionem omnia tendunt ad non esse. I, 1348. Sed eo usque pervenire a Deo non sinuntur. I, 1349. Corruptio non est natura, sed contra naturam. VIII, 201. Corruptio non est substantia, sed est in substantia. I, 1348. Nihil corrumpitur nisi bonum. I, 1340. Corruptio nihil est aliud quam exterminatio

boni. VI, 238. Ubi quocumque corruptio, ibi bonum fuit. VIII, 201.

Corruptio quare a Deo permittitur. VIII, 203. Bonitas Dei res quae corrumpuntur congruentissime ordinat. I, 1340. Non omnis corruptio vituperatione digna est. I, 1300. Sola quae vitiosa est vituperatur. I, 1291. Corruptio animae per illicita desideria. IV, 1920, 1921. Corruptio a mala fide incipit, inde itur in turpes mores, inde in acerrimas iniquitates. IV, 814. Corruptela mentis est, fastidiare quod dulce est. IV, 1425.

Corruptores sui non innocentes. V, 1272. Quis ab aliis corrumpi possit, et quis non. I, 1290.

Coruscationes miracula significant. IV, 1803.

Corvus ex arca dimissus potuit cadaveri insidere. III, 551. Corvus ex arca emissus nec reversus, quid significat. VIII, 264. Corvi, gentiles; pulli corvorum, filii gentium. IV, 1911, 1912. Corvina vox. V, 512, 1093. Corvina vox, cras cras, in illis qui conversionem differunt. IV, 1350. Non quaerit Deus dilationem in voce corvina, sed confessionem in gemitu columbino. IV, 1330. *Vide* Peccatores qui contentes.

Costa cur dormienti Adæ, et non vigilanti, detracta. IV, 668.

Cotem Tarquinius novacula secuit. VII, 204.

Cotta dis; utat in lib. Cicer. de natura deorum. VII, 149.

Coturnices non date sunt Israëlitis in eremo, sed ortygometa. III, 617.

Cramæus Cecropis regis in regnum Atheniensium successor. VII, 568.

Crassi duo, pater et filius, in conspectu mutuo mactati tempore victoriae Mariane. VII, 407.

Cras, cras, corvina vox, cum qua multi clauso ostio, foris remanserunt. V, 512.

Crastinum. Quomodo de crastino non cogitandum. VIII, 167. Praeceptum non cogitandum de crastino, ut intelligendum. III, 1803; VI, 307.

Crates Thebanus Cynicorum sectam amplexus. X, 1302.

Creare et condere idem est. VI, 184. Creare, condere, constituere, facere pro uno indifferenter et eodem ponuntur in script. VIII, 652, 653. Creare non potest ulla creatura. III, 802. Ideo non possunt homines de nihilo aliquid fabricare, quia per corpus operantur. VI, 90.

Creator. Quisnam creator solus est. VIII, 877, 878. Solus Deus potest esse creator cujuslibet naturae. III, 403, 405. Creator nullorum vitiorum offensio vituperandus, et omnium naturarum consideratione laudandus. VII, 353. Creatori nihil in creatura coaeternum. VII, 366. Creatoris omnipotentia. III, 406. Creatoris opera quam admirabilia. III, 1490. Creator est omnipotens virtute sapientiae, non potentia temeraria. III, 406. Creatoris omnipotentia est causa subsistendi omni creaturae. III, 304. Juste creator laudatur in omnibus quae fecit omnia bona valde. III, 360. qui mutabilia et temporalia non commutabilibus et temporalibus motibus condit, multum est vel tenuiter sapere. II, 948. Creaturae, gradus ad creatoris creationem. I, 744, 745. Creaturam non amemus neglecto creatore: sed creaturam attendamus, et laudemus creatorem. V, 1201.

Creatum idem esse quod genitum Ariani existimabant. VIII, 633, 634. Creatoris proles non est creatura. VIII, 583, 584. Creatoris proles omnino est illi aequalis. VIII, 585.

Creationis beneficium. V, 172. De creatura tria scienda, quis eam fecerit, per quid fecerit, quare fecerit. VII, 354. In creatione universi quam admirabilis sapientia creatoris. VIII, 301. Creationis opera non videri debent incredibilia. VII, 376. Universam creaturam Deus non per aliquam creaturam, sed solus fecit. IV, 1738. Nihil nascitur, si non id operetur Deus. IV, 1523. Creatura nulla est, quae ab omnipotente non creata sit. VI, 183 scriptura non praetermisit aliquid genus creaturae in historia creationis. III, 341. In rei natura est, ut quid esse possit; ut futurum sit, non nisi in Dei voluntate. III, 350. Creatura undique clamat, Deus me fecit. IV, 205. Creaturae clamant, *ipso fecit nos*: clamor earum est species earum. I, 783. Creatura universa habere se praestantissimum conditorem proclamant. VIII, 1061. Creaturae quavis nihil esse possint sine Deo, non sunt quod ipse. VII, 220.

Creatio. Ex nihilo Deus fecit omnia. I, 844, 828; III, 137. Quare. VIII, 117. Contra eos qui negant de nihilo fieri posse aliquid. I, 1191. Creatura non de Dei natura, sed de nihilo facta est. III, 247. Creaturae ex nihilo factae, non de Deo. VIII, 559. Creaturae quomodo ex Deo. X, 497. De nihilo factum esse, idem ac naturam Dei non esse. X, 1479. Omne quod fit, ei a quo fit par esse non potest. VI, 11. Creaturae in se habent naturae suae terminum, quo non sint quod Deus est. III, 509. Creatura non est deo consubstantialis aut coaeterna. III, 247. Creaturam nec a Deo alienam esse, nec tamen ejusdem cum illo substantiae, ex Paulo ostendi-

tur. VIII, 585. Creatura quomodo a Deo facta, non de Deo genita. VIII, 548. Creaturas omnes ex sola bonitate sua condidit Deus, non ex indigentia. I, 845.

Creaturæ in Deo. III, 332. Creaturæ quæcumque in Deo vita sunt. III, 1387. Quomodo. III, 1387. Creaturæ non in se, sed in Deo vita sunt. III, 332. Qualis vita sunt. III, 332. Quæ facta sunt, in Deo sunt meliora; quia ibi veriora, æterna, et incommutabilia. III, 332. Omnia priusquam fierent, erant in notitia facientis. III, 332. Creatura antequam fieret, vita erat in sapientia Dei. III, 1397. Creaturæ in I, sa Dei sapientia. III, 287. Creaturæ quomodo in Dei sapientia ante creationem. VIII, 674. Omnia antequam facta apparent, semper in Dei sapientia facta mansisse docebat Priscillianistæ. VIII, 668. Quomodo hoc recte intelligi possit. VIII, 674. Creaturæ omnes virtute et sapientia Dei conditæ. VIII, 586. Quam facilis sapientiæ efficitissimus motus est, tam facile Deus condidit omnia. III, 318. Creaturæ omnes in Dei Verbo. III, 1674. Creatura quælibet, præter lucem, primo erat in Verbo Dei, deinde facta est in cognitione rationalis creaturæ, postea in genere suo. III, 269. Creaturæ aliter se habent in Verbo Dei, aliter ut primitus a Deo conditæ sunt, aliter ut nunc producuntur. III, 331.

Creaturæ omnes a Deo per Filium suum factæ. VIII, 579. Patris jussio ut fierent omnia, non est nisi Verbum Patris per quod facta sunt omnia VIII, 685. quid est quod in creatione commemoratio fiat Filii, modo ut est Principium, modo ut est Verbum. III, 248. Opinio quorundam, Deum Verbo fecisse omnia, et tanquam præstantiorem cæteris hominibus suis manibus fecisse, refutatur. IV, 158. Deus per Filium in unitate s. Spiritus universam creaturam constituit. III, 231, 241. Creaturam qui negat a Deo Patre per Filium in bonitate Spiritus sancti de nihilo factam esse et mutabilem, sacrilegia de Deo dicere cogitur. VIII, 581.

Concio mundi opus totius Trinitatis. VIII, 129. Omnis creatura a Trinitate creatrice habet esse speciem et ordinem. III, 120. In creatura vestigia Trinitatis. VII, 312. ss. Trinitas insinuat in inchoatione et perfectione creaturæ. III, 251. Creaturæ spiritalis principium est æterna Sapientia. III, 250.

Creatura non ante sæcula, sed a sæculis facta est. III, 336. Argumenta quibus creatio naturarum in tempore impugnatur. VII, 366. Solvuntur. VII, 366. Res mundo novas facere, et mutabilem voluntatem non habere, Deo non est impossibile. VII, 371. Aliquid jam de nihilo fieri violentam esse velle monstrare. III, 411. Principium Genesis de creatione cæli et terræ, varie sumi potest. III, 247. Omnia simul creata sunt. III, 251, 254, 317, 322, 327, 328, 350, 588. Quomodo itaque sex dies narrentur. III, 319, 326. Et singulis diebus singulæ tribuantur operationes. III, 251. Creata sunt omnia simul in rationibus creaturæ spiritalis. III, 234. sine cognitione creaturæ spiritalis cæteræ creaturæ non factæ sunt. III, 312. Creaturæ quæ ratione a Deo et ab Angelis noscuntur. III, 334. Aliter nota est Angelis creatura Dei, aliter nobis. III, 325. Mens nostra non est idonea creaturas videre apud Deum in ipsis rationibus quibus factæ sunt. III, 335. Creaturas non tam facile novimus, quam Deum, quare. III, 219, 220. Creaturas in Verbo Dei et in prima creatione non per sensus novimus, sed ex divina auctoritate credimus. III, 331. Creaturæ plures nobis ignotæ. III, 334. In creaturis *mane* significat earum speciem, *vespera* earum privationem seu defectum. III, 235. Cognitione creaturæ in seipsa fiebat vesperam. III, 314. Non incongrue tamen dicitur dies sub aliquo respectu. III, 312. Creatura habet in se vesperam, non in Deo. III, 308.

Creationis opera sexto die consummata et adhuc inchoata, quomodo. III, 318, 348, 393. Unus tantummodo dies creatus, cujus repetitione multi qui dicuntur dies prætereunt. III, 310, 314, 321. Ordo creationis rerum per sex dies, non intervallis temporum, sed connexione causarum. III, 323, 326. Cur certis diebus certa opera edita sint. III, 373. Initium creaturæ in quiete creatoris, mane septimum diei significatum est. III, 309. Non apparet quando dies septimus fuerit creatus. III, 310. *Vide* Dies. In die septimo creationis, plenitudo et requies commendatur. VII, 544. Creationis dierum numerus, mysticus. VII, 347. Quomodo condita sunt, quæ temporalibus intervallis moventur ad peragenda quæ suo cuique generi competunt. III, 318. Rerum creatio prima facta est sine corporis mora, administratio non ita. III, 330. Productio et vicissitudo rerum quæ jam sit, est explicatio seculorum quæ Deus universæ creaturæ indidit. III, 336. In creatura quæ facta narratur sine intervallis temporalium morarum, distinctus mirabiliter ordo rerum invenitur. VIII, 609, 610. Creaturæ genus duplex tempori non subjacens. I, 831.

Creaturæ universæ species non nisi opere Dei formatur. VII, 374. Omnia quæ arte divina facta sunt, et unitatem quandam in se ostendunt, et speciem, et ordinem. VIII, 553. Creaturæ habent mensuras, numeros, ordines suos.

III, 288. Creaturæ omnes gradibus suis conditæ et ordinibus distinctæ. VIII, 538. Creaturarum gradus, ordo, numerus cognitus a Deo ante creationem. VIII, 674. Modus, species et ordo, generalia bona in rebus a Deo factis. VIII, 553. Unde interdum dicitur malus modus, etc. VIII, 558. In creaturis est ordo rationis, ordo utilitatis, et ordo justitiæ. VII, 331. Creaturæ omnes certis gradibus ordinatæ sunt, aut locorum intervallis, aut meritis naturalibus, aut meritis prætorum atque peccatorum. VIII, 586, 585. Quam mirabilis et diversa creaturarum pulchritudo. VII, 794. Unde creaturæ formam accipiunt. I, 845. Informes penderent, si solam a Deo traxissent existentiam. I, 845. Creaturarum mira ordinatio. IV, 1878. Creaturæ omnes ordine quædam reguntur. VIII, 873.

Creatio cæli et terræ. I, 811. Ut varie intelligitur quod Scriptura dicit de creatione rerum. I, 841, 842. Ut respondendum quærenti quid faciebat Deus ante cæli et terræ creationem. I, 845. Creavit Deus hominem per Verbum suum, et per Verbum recreavit. IV, 1835. Mirabilia seu miracula creationis ideo insolita, quia prima. III, 373.

Creaturas omnes bonas esse adversus Manichæos. I, 743. Creatura omnis bona in genere et ordine suo. VIII, 538, 607. Sed non æqualiter, quare. VIII, 600. Cum omnia Deus fecerit, quare non æqualia fecit. VI, 27. Deum de nihilo fecisse omnia bona valde, quomodo probetur. VIII, 590. Creatura ex nihilo facta, non de Deo, ideo non summe bona. VIII, 583. Creaturæ in tantum bonæ sunt, in quantum acceperunt ut sint. III, 52. Ex corruptione creaturæ, et ex ipsa etiam vituperatione vitii, ostenditur bonitas naturæ ejus. I, 1289. Creaturæ omnes ita sunt bonæ, ut etiam ipsas quæ cum vitiiis creantur, ratio bonas esse demonstrat, ipsorum quoque attestatione vitiorum. X, 1537. De bonitate creaturarum semper sunt urgendi Manichæi, ut eorum bonum Deum, quod negant, fateantur auctorem. X, 1537.

Creaturam quatenus laudant Catholici. X, 611. Cur laudant Pelagiani. X, 606, 609. Pelagiani in laude creaturæ a Manichæorum errore sani videntur, sed alia sua pestilentia moriuntur: utriusque a Catholicis redarguuntur. X, 611. Creaturarum vera laus. VIII, 300. Creatoris opera quatenus laudanda. X, 770.

Creaturæ Deo non comparatæ, sunt; quoniam ab illo sunt: illi autem comparatæ, non sunt. IV, 1741, 1865. Creatura rationalis, quæ non nisi malorum comparatione cavet malum, non parvi boni est. III, 454. Creaturarum defectum non fecit Deus, sed ordinavit. III, 240. Nihil homini secundum vitia corporalia, quod Deus nolit. III, 598. Creatura omnis sponte peccavit, et inimica facta est veritati; sed ut merito puniretur, non sponte subiecta esse veritati. IV, 1532. Amor Dei in opera sua ex beneficentia venit. III, 250, 251. Rebus quæ quotidie oriuntur condendis efficaciam virtutis suæ adhibet Deus. II, 948. Creat Deus interius, extrinsecus adhibentur opera creaturæ. VIII, 876. si Dei se bonitas rebus conditis subtrahat, ad nihilum relabentur. X, 712, 838. Creatura sive corporalis, sive spiritalis, semper multiplex. VIII, 928.

Creaturarum subjectio Deo et sibi invicem. III, 300. Spiritalem creaturam corporali Deus præposuit. III, 588. Res alias, præter hominem, quas creavit Dominus, sapientissima ordinatione sive bonis sive malis angelis subiecit. X, 1421.

Creaturæ spiritalis creatio. I, 846. Creatura rationalis, quam magnum bonum. VIII, 534. Creatura intellectualis in Deo quietis habet locum. III, 303. Creatura spiritalis quam infirma sit, unde pateat. I, 848. Creatura in quantum est, bona est; in quantum deficit, se non de Deo genitam, sed ab ipso de nihilo factam ostendit. VIII, 191. Cur deficient et mutabiles sunt creaturæ. III, 156. Creaturæ omnes mutabiles, non quia a Deo, sed quia de nihilo factæ. X, 660, 667, 1481. Et tamen sunt bonæ. X, 1405. Creatura corporalis per tempora et loca, spiritalis per tempora tantum mutari potest. III, 388. Creatura intellectualis contemplatione veritatis omnia tempora excedit. III, 252.

Creatura rationalis quænam melior. VIII, 614. Creatoris participatione incorporeæ creaturæ rationales fiunt meliores. II, 562. Creatura spiritalis potest habere vitam informem, quare. III, 249. Informitas creaturæ est aversio ejus a sapientia incommutabili, pulchritudo vero conversio ad eam. III, 249. Creatura spiritalis est imperfecta et tenebrosa abyssus, dum ad creatorem non convertitur. III, 247, 252. Creatura deserta incommutabili lumine, in se obtenebratur; ad illud autem conversa, fit lux, non in se, sed in Domino. VIII, 602. Quomodo creatura potest illuminari. III, 247. Et dici lumen. I, 846. Creatura tunc imitatur Verbi divini formam, cum ad creatorem suæ substantiæ convertitur. III, 249. Creaturæ intellectuali non cessat loqui Sapientia æterna, ut convertatur ad id ex quo est. III, 249. Creatura ad creatorem suum non conversa, tendit ad nihilum. III, 247. Creatura, quia de nihilo facta est, quando

peccat, potest ad nŕ. lŕm vergere, quomodo. VIII, 583, 581, 587, 590, 594. Creatura rationalis cum creatori suo dilectionis obedientiam coheret, naturam suam in illius aternitate, veritate, caritate custodit. VIII, 595.

Creatura rationalis aut beata aut misera. VII, 206. Creaturæ rationalis beatitudinum et miseriarum alternantes vices semper fuisse, semper fore, docuit Origenes. VIII, 53. Creaturæ spiritualis felicitas et perfectio in quo sita. I, 846. Creatura rationalis ita facta est, ut sibi ipsa bonum, quo beata fiat, esse non possit. II, 561, 568. Creaturæ rationalis aversio ab incommutabili bono, vitium et miseria; conversio vero, virtus et beatitudo. II, 561, 568, 569. Recedenti a Deo, creaturæ in supplicium convertuntur. IV, 1487.

Creatura rationalis, aut mortalis aut immortalis. VII, 206. Creaturæ omnes cœperunt esse, sed aliæ desinunt, aliæ permanent. VIII, 604. Quod creatur in tempore, potest esse immortale. II, 727. Creaturam nullam Deus conderet quam præcideret futuram esse malam, nisi nosset quibus eam honorum usibus commodaret. VII, 553. An crudele sit, Deum creare quos scit esse damnandos. X, 1442. Creatura nulla secunda se ipsam vivere debet. VII, 408. Creaturæ indigentiae explendæ non sufficit nisi Deus. VII, 349. rationalis creaturæ verus cibus, solus Deus. X, 253. Creatura spiritualis cœlum cœli. III, 252. Universa creatura spiritalis et corporalis sæpe cœlum et terra nominatur. III, 273.

Creaturæ sunt vestigiæ et nutus Dei. I, 1264. In creaturis quomodo Deus continetur. IV, 1480, 1481. Omnia opera Dei testimonium dicunt honoris et magnitudinis Dei. IV, 1580. Creaturæ omnes laudant Deum, quomodo. IV, 203, 843, 846, 1091, 1878, 1946. Creaturarum species, voces sunt creatorem laudantium. IV, 206. Creaturæ omnes testimonium perhibere Christo. III, 1538. Creatura spectaculum homini facta est. IV, 1831. Creatura amplissima quædam immensaque respulica. VIII, 873. Creatura universa, magnus quidam liber naturæ rerum. VIII, 509. Creatura non fruitur Deo, sed utitur. III, 53. Quatenus utitur Deo ut vult creaturis omnibus, describitur. VIII, 873. Creatura voluntatem creatoris nunquam superat. IV, 1464.

Creata quomodo amanda. III, 1995. Creatura et bene potest amari, et male. VII, 467. Creatura non ob aliud perniciosa est amatori, nisi quia præcœdit creatori. IV, 1028. Creaturam Deo præponentes reprehenduntur. V, 144. Creaturarum amor, ebrietas. I, 677. Hominem quasi dispergit et discindit. I, 675. Nullam creaturam licet colere cultu qui soli Deo debetur. VII, 217. Creaturam qui colit ritibus sceleratis et obscenis, his peccat in Deum. VII, 217. Ex creaturis assurgendum ad creatorem. V, 690.

Creatura Dei nulla mala, sed ea male uti est malum. VIII, 562. *Vide Malum*. Peccatum. Creatura quomodo utendum aut fruendum. VIII, 968. sine creatoris amore nemo bene utitur creaturis. X, 755. Creaturarum usus miserorum sunt damnatorumque solatia, non præmia beatorum. VII, 792. Creaturis perverse utens anima non effugit ordinationem creatoris. II, 539. Creatura quot modis assumitur ad significandum. VIII, 879. Creatura hominis in homine. VIII, 583. Creatura omnis partim corporalis, partim incorporealis. II, 378.

Credentibus vehementer insultabant Manichæi. VIII, 183. Credere non est turpe in religione antequam scire. VIII, 81. Credere in multis quam necessarium ad humanam societatem. VIII, 84, 85. Credere aliquando sine vitio est, aliquando cum vitio, quandonam. VIII, 85. Credere inter et opinari quid distat. VI, 489. Credentes ab opinantium temeritate quomodo alieni. VIII, 84.

Credere est cum assensione cogitare. X, 963. Creditor quod non capitur. III, 1667. Alia sunt, quæ nisi intelligamus, non credimus; et alia sunt, quæ nisi credamus, non intelligimus. IV, 1532. Creditor ut intelligatur. III, 1667. Credere non idem est quod mentis aspectu conlueri. II, 597, 599. Creduntur absentia, presentia videntur. II, 609. Credere nolle, nisi quod videas, perversum est. V, 606. Credita videre mente dicimur, quomodo. II, 600. Cum aliqua corporalia lecta vel audita quæ non vidimus, credimus, sciat sibi aliquid animus in lineamentis fornicisque cori orum necesse est, et hoc ad aliquid utile. VIII, 951, 952. Crede quod nondum vides, ne erubescas cum videris. IV, 1308. Credere vel non credere licet testibus vel testimoniis humanis, quantum ea momentu ad faciendam fidem vel habere vel non habere penditur. II, 598.

Credere in Deum quid. III, 1631. Credere in Deum hoc est, credendo adherere ad bene cooperandum bona operanti Deo. IV, 988. Credere est ad Deum accedere. III, 1741. Non credimus in Apostolum, vel in hominem, quare. III, 1781. Vivis, si credis; si credis, efficeris templum Dei. IV, 1620, 1704. Credentium tres gradus. V, 1297. Fides in Christum pauperem et crucifixum. V, 231, 730. Quicumque in Christum non credit, damnatur. V, 1345. Credere Christum et credere in Christum differunt. V, 788. Credere in

Christum, quid. III, 1778. Credere in Christum hoc est, diligere Christum. IV, 1701. Habere fidem quæ per dilectionem operatur. VI, 217. *Vide Fides*. Corde credere non sufficit, nisi et ore non negetur Christus. VI, 526. non perfecte credunt, qui quod credunt, loqui nolunt. IV, 1492. Difficile est ut male vivat, qui bene credit. V, 321. Venire ad Christum est credere. X, 568. Parvulis credere est baptizari. X, 132. Multi nolle se in Christum credere dicunt, quia nemo potest implere quod jubet. IV, 1570. *Vide Fides*. Credis in Christum natum in carne, pervenies ad Christum natum de Deo. IV, 1641. De Christo quid credendum. V, 1072, 1124. *Vide Christus*.

Credere Evangelio donum Dei est. X, 972. Credere datur nobis a Patre. III, 1618. Nemo credit, nisi qui audit a Patre: et omnis qui audit et didicit, venit. X, 970. Credendi voluntas unde. X, 237. Ad credendum voluntas sine gratia non sufficit. II, 830, 831. Voluntas credendi non propterea Deo tribuitur, quod ex libero arbitrio est, quod cum crearemur accepimus. X, 240. Qui nimium viribus suis tribuunt, non possunt credere in Christum. III, 1778. Credere est opus Dei, et eadem ipsa iustitia. V, 330. Ipsum velle credere Deus in homine operatur, quomodo. X, 240. Et credere et bonum operari, per Spiritum sanctum datur, et simul nostrum est. X, 964. Credere et velle quomodo nostrum est. III, 2061, 2062. *Retr.* Difficilia non creduntur aut capiuntur, nisi donante Deo. III, 1815. Credere nemo potest, nisi aliqua vocatione tangatur. VI, 126. ut credamus, misericordia Dei vocatur; et credentibus præstatur ut bene operentur. III, 2061, 2062. *Retr.* Judæi et qui cum eis non credunt, voluntatis suæ vitio non credunt. II, 830. Pœna justa fit, ut homines non credant excecato corde; gratia vero gratuita, ut credant libera voluntate. X, 1518. Posse aut non posse credere non predest aut obest, nisi habita ratione prædestinationis. X, 1014. Fisi quidam naturaliter apti sunt ad credendum, si vel dicta vel facta quædam adhibeantur, non adhibentur tamen si non sint ex prædestinatione. X, 1014. Non profuit Tyris pœsse credere, quia non erant prædestinati: non obfuisse Judæis non posse credere, si fuissent prædestinati. X, 1014. Cur illis datum sit ut credant, aliis non datum, inscrutabile iudicium est Dei. X, 1016. Omnes gentes, non omnes homines omnium gentium credent in Christum. II, 925.

Credibilium tria genera. VI, 51. Ex eo quod Deus fit, credibile fit quod promissum. V, 727. Credibiliorum fit fides ex incredibilioribus creditis. X, 144. Creduntur vix, quæ multum læta sunt, etsi certa sunt. IV, 1927.

Credulum inter et credentem plurimum interest. VIII, 80. Creduli nomen pro vitio solet objectari. VIII, 80. Non cullibet spiritui credendum. V, 984. *Vide Fides*.

Creditoris et debitoris officium. III, 764. Creditores suos Deus convenit ipsi ut recipient. V, 525.

Crescens a Ciria. IX, 208.

Crescentianus Murensis Episc. IV, 381.

Crescere. Creverunt juvenes, pro, crescendo facti sunt juvenes. III, 495.

Cresconius Tribunus. II, 428. *Not. (b).*

Cresconius Adrumethinus monachus. II, 968, 971.

Cresconius Episc. Maximianista. IV, 376.

Cresconius alter Maximianista. IV, 576.

Cresconius grammaticus Donatista. I, 641.

Cresconius-nulla functione clericatu adstrictus. IX, 447.

Creso Conjustiacensis Episcopus. IV, 381.

Creso sive Cresconius Titanensis. IV, 381.

Creticam accessionem medici vocant, per quam transitur ad sanitatem. IV, 925.

Crisa Eneæ uxor. VII, 576.

Crius rex Argivorum. VII, 563.

Crius quintus rex Argivorum. VII, 563.

Crimen est peccatum grave. III, 1697. Crimina mortifera tria tantum esse quidam putarunt. III, 995. Refelluntur. III, 995. Satius est incertum de futuro crimine, quam certum de presenti eligere. VII, 570. Crimine falso delectari, crimen est verum. VII, 570. Crimen falsum quod est calumnia, reum non facit hominem, nisi a iudiciem hominem. IV, 1582. Quod equo natura est, homini crimen est. IV, 1539.

Crimen alienum non maculat. II, 86; IX, 51, 40, 233. Præsertim si ignotum. II, 86; IX, 51, 40, 233. *Vide Mali*.

Peccata, Traditio. Crimina etiam vera sint, honorum caritati pro unitate in unitate omnia tolerant, nihil nocent. IX, 57. Criminis aliorum non fit particeps, nisi qui iniqua agit aut approbat. IX, 79. Etsi a crimine longe simus, non tamen sine peccato. IV, 1508. Multi sine crimine esse possunt, nemo sine peccato. X, 563. *Vide Peccatum*.

Crimina quælibet in Ecclesia remittuntur. VI, 262. Crimina elemosinis non redimuntur, nisi vita mutetur. VI, 265. *Vide Peccatum*. Crimina criminibus aliquando vindicantur, et supplicia peccantium non sunt tormenta, sed incrementa vitiorum. VIII, 635. Criminationes ab Ecclesia

Inimicus cum ipsa Ecclesia perpetui, gloriosum est. IX, 611.
Criniti monachi castigantur. VI, 578. Cur in samuele
 alisque antiquis coma laudabilis. VI, 578.
Crispina martyr. IV, 1616, 1775, 1777, 1785; V, 1298,
 1365; VI, 422. *Not. (a)*.
Crispinus Calamensis episcopus Donatista. IX, 523, 528,
 533. Hesterius tyro appellatur. IX, 523.
Crispinus presbyter Crispini Calamensis Donatista. IX,
 523. Fjus immanitas. IX, 523. Quare adversus Crispinum
 leges commotæ a catholicis. IX, 524. Ad Theodosii filios
 provocat Crispinus. II, 306; IX, 524, 525. Crispinus pona
 decem librarum auri per mansuetudinem catholicam feriri
 non est permissus. II, 236, 306, 507. Intercedente Possi-
 dio. IX, 524. Crispinus apud Hippocem comparavit fundum.
 IX, 316, 336. Crispinus non dubitavit octoginta ferme animas
 rebaptizandum submargere. IX, 316, 336. Crispinus
 hæreticus rebaptizavit Mappalienses metu et pecunia sub-
 actos. II, 236.
Crispatus episcopus. II, 739, 780.
Crispus consul. IX, 687.
Critica medicis, quæ aliis accessio dicitur. I, 719.
Crocodylus solus superiorum in mandendo partem movet.
 I, 891; X, 851. **Crocodylorum** lituus. VII, 255.
Crucifixerunt inter et **crucifixi** discrimen. II, 900.
Cruciatibus non delectatur Deus, sed iustitia nostra;
 nec queritur quid quisque patiat, sed quare. V, 1293.
Cruciatu omnes qui corporaliter inferuntur, aut exercent
 conversos ad Deum, aut ut convertantur admonent, aut
 iuste damnationi ultimæ præparant obduratos. IV, 117,
 118. **Cruciatu** corporis malos affligit, bonos purgat. VI,
 295. Qui cruciatur, si iude nihil adquirat boni, dolcet dam-
 num salutis. VII, 641.
Cruciatu cum gehenna comparatus, quam levis. VI, 719.
Crucis supplicium cur Christus elegit. VI, 17, 630. Cruce
 ignominiosissimum mortis genus ideo susceptum Chris-
 tus, ut non solum nullam mortem, sed etiam nullum
 mortis genus christiana libertas formidaret. VIII, 166.
 Portans crucem suam Jesus, grande spectaculum. III, 1945.
 Quid significet quod Christus crucem suam portavit. V,
 1084. **Titulus** super crucem. V, 1084. De cruce cur non
 descendit Christus. V, 533, 545. Cruce Christus vicit orbem
 terrarum. V, 534. **Cruce** muscipula qua captus est diabo-
 lus. V, 726. **Cruce** virtute continentur hæreses, ut virga
 Moysi magorum serpentes. VI, 696. Videtur consummata
 nequitia hominum, qui crucifixerunt Filium Dei: sed eorum
 major est qui noluit recte vivere, et oderunt præcepta
 veritatis, pro quibus crucifixus est Filius Dei. IV, 103.
Cruce genus mortis pessimum. III, 1665. **Crucis** supplicium
 nihil execrabilius videbatur. IV, 1829. **Cruce** jam de poena
 generis humani sublata est, modo nullus crucifigitur. IV,
 568. **Cruce** modo in poenis reorum non est apud Romanos.
 III, 1664. A locis suppliciorum fecit transitum ad frontes
 Imperatorum. IV, 366. Jam in fronte regum crux illa fixa
 est, cui inimici insultaverunt. IV, 637, 635, 1839. Christus
 de cruce sua vicit reges, et subjugatis ipsam crucem in
 fronte fixit. IV, 1228. Jam in frontibus regum pretiosius
 est signum crucis, quam gemma diadematis. IV, 292, 934.
Crucis ignominiam in loco pu:loris nostri constituit Chris-
 tus. IV, 1839. **Crucem** suam cur hinc honoravit. V, 543.
 Qui tantum honorem dedit penis suis, quid servat fidelibus
 suis. IV, 292, 366. **Crucem** Christi qui irrident, a demoni-
 bus tanquam a bestiis devorantur. IV, 325.
Cruce clavis Testamenti veteris. V, 1377. **Clavis** fuit, qua
 clausa aperirentur. IV, 314. **Crucis** mysterio omnia reve-
 lata. V, 1578. **Cruce** novi Testamenti signum, ut circumcisio
 veteris. V, 876. **Cruce** virga regni Christi. VI, 696. **Cruce**
 Christi tribunal fuit. III, 1642. **Tribunal** fuit, non supplicium.
 VI, 69, 693. **Tribunal** iudicis. V, 1293. **Tribunal**
 unde Christus insultantem damnavit, contentem coronavit.
 V, 1460, 1471. **Cruce** Christi magnum candelabrum.
 V, 1311, 1436. **Cruce** schola et cathedra Christi. V, 1116,
 1430. **Cruce** non ad potentiz documentum, sed ad patientiz
 exemplum a Christo suscepta est. III, 1397. In cruce
 Christi abscondita erat virtus, sicut in grano numeri semi-
 num latent. IV, 720. **Cruce** ipsa et pro ipsis persequentibus
 facta est. IV, 487.
Crucis grande commercium. V, 1434. **Crucem** tollere.
 V, 586, 1436. **Quænam** crux tollenda ad sequendum Chris-
 tum. VIII, 166. **Crucem** ferre debet Christianus in præ-
 senti vita. II, 215. **Cruce** Christi amplectenda, ne mundi
 hujus gurgite abrepti sorbeamur. II, 335. **Cruce** Christi,
 navis qua transeamus mare hujus sæculi. III, 1389, 1390.
Cruce homini portemur necesse est, ut ad patriam trans-
 eamus. V, 475. **Christianus** debet perpetuo pendere in
 cruce. V, 1039. A cruce non recedendum, et ipsa ad pa-
 triam perducet. III, 1389. **Melius** est non videre mente id
 quod est, et a Christi cruce non recedere, quam videre
 illud mente, et Christi crucem contemere. III, 1389.

Cruce Christi nos firmat adversus colluviem morum peccati-
 morum generis humani. II, 533.
Cruce non erubescenda. V, 1071. De cruce non erube-
 scit Christianus, sed in fronte eam portat. IV, 1839. **Glori-
 ficatio** sit in cruce Christi, non in nostra iustitia. V, 877.
Cruce medicamentum. IV, 1858. **Cruce** signum humilitatis,
 unde sanatur tumor superbiæ. IV, 1858. **Crucis** humilitas,
 via ad celsitudinem. V, 875. **Crucis** lignum appellatur vita.
 III, 1386.
Crucis signum. I, 668; II, 604. **Crucis** signum Ecclesie
 inimicos superat. V, 1638. **Crucis** Christi, signum Christi:
 quod signum nisi adhibeatur, nihil rite perficitur in cele-
 bratione sacramentorum. III, 1930. **Cruce**, sepultura, et
 resurrectio Christi observanda in celebratione Paschæ. II,
 215. **Crucis** signum in fronte. V, 181, 201, 876, 941, 1295,
 1386, 1501; VI, 533. **Signantur** signo dominicæ passionis
 in frontibus populi ad tutelam salutis. VIII, 270. **Continuo**
 se signant in fronte Christiani, si aliqua ex causa expave-
 scant. IV, 583. **Moriens** adolescens signare se cepit in
 fronte. II, 694. **Goliz** percussio in fronte, ubi crucis signum
 non habuit, non est sine mysterio. IV, 1837. **Cruce** tanquam
 tropæum in frontibus fidelium. III, 1396, 1663, 1709, 1780,
 1946. Si portas in fronte signum humilitatis Christi, porta
 in corde imitationem humilitatis Christi. V, 201. **Cruce** fide-
 libus est triumphus, et vexillum contra diabolum. VI, 664.
Cruce in fronte catechumenorum. III, 1476. **Per** crucis
 signum catechumenos Ecclesia suscipit. VI, 639. **Crucis**
 signi cancer curatus. VII, 763. **Crucis** signum in vestibus
 baptizatorum apparens. V, 156. **Crucis** clavorum virtus.
 V, 1646.
Cruce Christi allegorice. III, 1949. **Cruce** nostra mortali-
 tas nostra. II, 1058. **Crucem** suam quodam modo tollit, qui
 continentia regit mortalitatem suam. V, 1085. **Crucis** quæ-
 tuor dimensiones. V, 371, 905. **Crucis** dimensiones quid
 significant. II, 566, 614; IV, 1348. **Crucis** latitudo, longi-
 tudo et profundum omnem actionem christianam describit.
 III, 64. **Crucis** latitudo, hilaritas; altitudo, expectatio re-
 tributionis de sublimi iustitia Dei; longitudo, tolerantia;
 profundum, secretum sacramenti. II, 216. **Crucis** profun-
 dum, quod gratia alii detur, alii non detur. V, 905. **Crucis**
 quatuor gradus ad cælum perducentes quomodo ascen-
 dendi. VI, 698.
Crucis figura fuit arca Noe. VI, 354. **Necnon** Moyses ma-
 nus extendens. VIII, 901. **Lignum** immissum in aquas ut
 dulces fierent. III, 616. **Littera** græca T. III, 804. **Virga**
 qua petra percussa est. III, 737. **Duo** ligna crucis per ge-
 minam percussionem petræ significata. III, 1612.
Crucifixum Christum scire magna sapientia. V, 874. **Crucif-
 fixi** sumus et resurreximus in Christo. III, 2063. **Cruce**
 sepultura et resurrectio spe et fide geritur. II, 215, 216.
 In cruce Domini crucifixio veteris hominis designatur. III,
 2069. **Crucifixio** hominis interioris, penitentiz dolores,
 continentiz quidam salubris cruciatus. VIII, 891. **Crucif-
 gendæ** in Christo similitudinis carnis peccati, figura fuit et
 similitudo serpentis per Mosen exaltata. IV, 1578. **Crucif-
 fixi** mundo quid sit. VI, 207. **quis** mundo crucifixus, et cui
 mundo crucifixus est. V, 1312. **Crucem** luminis lædere,
 apud Manichæos quid significet. IV, 1823.
Crudelitas parcens, misericordia sevens. II, 660.
Crystallum quid et quomodo fiat. IV, 1914.
Cubile nostrum interius est cor nostrum. IV, 543, 515.
Cubitus geometricus sex cubitus nostris æquivalet. III,
 549; VII, 474. **Per** cubitum geometricum aræ capacitas
 ad continenda omnia animalia demonstratur. III, 549.
Cucurbitæ occiduntur secundum Manichæos cum decer-
 puntur. VIII, 230.
Cuculis. IX, 236.
Culpam etiam poenam esse peccantis confessus est Ju-
 lianus. X, 1334.
Cultus Dei unico verbo non potest exprimi. VII, 278.
Cultus, qui dicitur latria, soli Deo debetur. VII, 279, 280.
 Hæc est religio Christiana, ut unus colatur Deus; quia nec
 facit animam beatam, nisi unus Deus. III, 1585. **Cultus** Dei
 in quo constitutus est. X, 211. **Cultus** Dei amor ejus. VIII
 1010. **Cultus** Deo debitus est, vel aliqua nostra, seu nos
 ipsos religionis ritibus consecrare. VII, 277. **Homo** fit si-
 milis ei quem adorat. III, 1466. **Cultus** Dei pietas: nec
 colitur ille, nisi amando. II, 557, 757. **Nobis** prodest colere
 Deum, non ipsi Deo. II, 377. **Colimus** nos Deum, et colit
 nos Deus. V, 316, 531, 651. **Cultus** Dei gratuitus. IV, 207,
 488; V, 207, 863. **Legis** veteris servitus est, cum Deus
 colitur propter terram. V, 167. **Cultum** Dei vilissimo præ-
 tio addicit, qui pro illo terrenam felicitatem querit. V, 135.
Cultus gratuitus Deo solus animam satiat. V, 863. **Calori-
 bus** suis præmium Deus ipse est. V, 136. **Cultus** Dei servi-
 lis quis, quis liberalis. X, 597.
Cultores veri Dei, dii. VII, 279. **Sancti** conservi sunt
 nostri, non pro Deo colendi. V, 1442. **Martyres** honorandi,

deus colendus. V, 1249. Cultum Deo debitum impendi sibi horrent sancti. V, 1251. Cultus mortuis hominibus a paganis impensus. V, 1249. Cultus multorum deorum et falsorum, fornicatio. III, 1702. *vide* Latia.

Cumæa Sibylla multa de Christo cecinit. VII, 580. Cumæa vates aliqui de unico Salvatore in spiritu forte audiit. II, 1073. Cumæum carmen. II, 595; III, 2080. Cumææ Sibyllæ tribuuntur carmina de Christo, nomine Erytrææ vulgata. VII, 580.

Cumana colonia Græca erat. VII, 86.

Cunæ nutritoriæ. I, 841.

Cunina dea, quæ cunas infantum administrat. VII, 118, 122.

Cupiditas quid sit. VI, 24, 25; VII, 409. Cupiditas est improba voluntas. I, 1295. Cupiditas abusive dilectio dicitur. VIII, 956. Cupiditas vocatur amor, cum pravus est. IV, 124. Cupiditas est amor eorum rerum, quas potest quisque iuvius amittere. I, 1227. Cupiditas cum non additur cuius rei sit, non nisi in malo potest intelligi. VII, 411. Cupiditas in malis flagitiosisque dicitur. III, 1505. Non est vocanda cupiditas rerum quæ propter aliud requiruntur. I, 880.

Cupiditatem nemo præter Pelagianos negat esse malam. X, 1566. Cupiditas mala non est a Deo. IV, 291. Nulla in Adamo ante peccatum cupiditas resistebat voluntati. X, 1550. Cupiditas nos facit Deo dissimiles. VII, 271. Cupiditas culpabilis est non ex objecto suo, sed ex inordinatione sua. III, 1824. Cupiditas omnium malorum radix. IV, 1154; X, 370. Cupiditates meretrices. I, 705. Cupiditas triplex, voluptatis, dominationis et cognitionis. I, 807; III, 155. Christus a diabolo tentatus eas vicit. I, 807; III, 155. Amor auri, laudis, feminarum, congruentius cupiditas vel libido nominatur. I, 1329. Amor mundi, amor hujus sæculi cupiditas dicitur. IV, 260. Cupiditatem ventosam et turbidam, avidam rerum extra nostram potestatem constitutarum, pellit ex animo humilitas. II, 483. Ibi labor, ubi multa quaruntur et diliguntur, quibus adipiscendis et relinendis voluntas non satis est. II, 485. Nescit cupiditas ubi finitur necessitas. X, 775. Cupiditates non finiuntur, sed augentur, si præsentia propter terrenas promissiones contemnantur. V, 265. Cupiditas rerum æternarum cupiditati rerum temporalium non debet misceri. V, 204.

Cupiditates non extinguunt res temporales. IV, 1411. Plus augent cupiditatem illis qui res temporales possident. IV, 1659. Cupiditatis ardorem dum scalpimus, accendimus. I, 681. Cupiditas viscum. IV, 1792. Dominus rerum suarum est, qui non est irretitus cupiditate; qui autem cupiditate tenetur, possessus est, non possessor. IV, 544. Cupide servantis sua quæ sint pericula. V, 651. Cupiditas temporalium quomodo in proximum iniqua. V, 205. Cupiditates et libidines solent de repentino successu terrenæ felicitatis existere. III, 799. Cupiditas malus dominus. IV, 165.

Cupiditates omnes vitæ hujus suat satellites. V, 1282. Cupiditas pondus. I, 847. Cupiditas sua unicuique temperatas est. V, 483; VI, 436. Omnia peccata dicitur res faciunt in homine, cupiditas et timor. IV, 1026. Cupiditas animi progressio; timor animi fuga, etc. III, 1732. Cupiditas et timor dicitur januæ diaboli tentatori. V, 200, 201. Per quas intrat et regnat inimicus. VI, 310. Per cupiditatem diabolus regnat in homine. VI, 291. Vincuntur invisibiles potestates, ubi vincuntur cupiditates. VI, 291. Cupiditates pravæ sunt portæ mortis. IV, 125. Cupiditas peccatum vocatur. VI, 106. Cupiditate inferiorum quisque peccat. IV, 950. Cupiditas quanto major est, tanto quemque efficit ad mala quæcumque perferenda fortiolem. VI, 618, 622. Cupiditas quamdiu est in membris nostris, lege quadam sua repugnat legi mentis. II, 771.

Cupiditates aliquæ nobiscum nascuntur, aliquas consuetudine facimus. V, 817. Cupiditas natura et consuetudine roboratur. VI, 106. Cupiditas mundi initium habet ex arbitrio voluntatis, progressum ex juvenitate voluptatis, firmamentum ex vinculo consuetudinis. VI, 619. Humana voluntas non libera dicenda est, quamdiu est vincens et vincens cupiditas subdita. II, 585. A cupiditatum vinculis expediti, quantum bonum. I, 765. Cupiditates quando valitæ sunt, eisque servinus, necessitates vocantur. IV, 258. Cupiditas frustrata vertitur in dolorem. VII, 711. Non tam satiætas est de plenitudine cupiditatum, quam pressura. III, 848. Cupiditas, sicut radix spinarum, dulcem pluviam ad punitiones convertit. IV, 1805. Cupiditatem omnem sua culpa consequitur. I, 674. In isto animo, ubi appetitus voluntatis humanorum omnium est mensura factorum, continuo poena sequitur culpam, plerumque major non sen. ientis cæcitate graviore. II, 581. Anima cupiditas quomodo carnis dicantur, et quomodo curentur. X, 602.

Cupiditates quæ pulsantur ad innocentiam pertinere et licitæ, legibusque concessæ. VI, 613. Cupiditas facit cives Babylonice. IV, 773, 774.

Cupiditates male nascentes, parvuli Babylonice. IV, 1775.

Cupiditas, cum parvula est, elidenda. IV, 1775. Cupiditas hic perimenda, ut consumatur; non differenda, ut ibi (in cælo) satiatur. IV, 1460. Cupiditas in beatis nulla erit. VI, 280.

Cupiditatis aut caritatis suæ quisque onus portat. V, 898. Quanto sunt caritati futura meliora, tanto sunt infirmitati violentiora præsentia. II, 595. Cupiditas et caritas quo differunt. VIII, 967. Regnat carnalis cupiditas, ubi non est Dei caritas. VI, 287. Merguntur homines pondere cupiditatis, et terrenis affectibus; et emergunt caritatis sublevatione, et spiritu sanctitatis. I, 847. Pro sarcinis cupiditatis, suscipiendæ sarcinæ caritatis. V, 897. Cupiditas te male subjugaverat, salubriter te subjuget caritas. V, 897. Cupiditates facilius reserantur in eis qui Deum diligunt, quam in eis qui mundum diligunt aliquando satiatur. II, 994. Cupiditas minuitur caritate crescente. VI, 288. Cupiditatis minuendæ initium est Deum timere. VI, 25. Quanto magis regnum cupiditatis destruitur, tanto caritatis augetur. III, 72. Cupiditatum servitus tunc oneri est, cum ipsæ deferere coperint. I, 749. Imminutio malorum cupiditatum, sanctitatis est profectus. X, 845. Cupiditas cupiditate alia pellitur. X, 747. Non sanatur. X, 594. Multum interest utrum animi desperatione obruatur cupiditas, an sanitate pellatur. I, 879. Cupiditatis malæ negotium dum foris non impletur timore poenæ, ipsa intus manet hostis. II, 595. Cupiditas quiescendo frenatur. VII, 445. Cupiditas vitæ, extrema et omnium maxima. X, 691. Cupiditatum omnium victor est, qui subjugat amorem vitæ hujus. V, 1282. A concupiscentiæ dominatu sola gratia Dei per Jesum Christum liberamur. I, 620, 621. *vide* Concupiscentia et Libido.

Cupiditas ubi domita censenda sit. V, 965. Cupiditas carnis expulsa per penitentiam, aliquando avidius redit. III, 1525. Nihil tibi predest si egres facultate, et ardes cupiditate. IV, 609. Non pecunia, sed avaritia damnatur. IV, 609. Non attendit Deus facultatem, sed cupiditatem. IV, 1727. qui ex cupiditate ad ea quæ foris sunt in hoc mundo nimis intenti sunt, per corvum ex arca dimissum significantur. VIII, 264.

Cupido cur puer volitans et sagittans fingitur. VIII, 574.

Cupsones. In Cupsonebus habitantes Donatistæ. V, 295.

Curæ finis delectatio est. IV, 105. Securitatem hic cum vix sperare liceat, agendum ut curis exuamur inutilibus, et induamur utilibus. II, 83. Cura est Deo de omnibus, quantum ad universalitatis providentiam attinet: non est ei cura de bobus, hoc est, præceptum de illis homini non dedit. IV, 1835. Infelix homo, Deus ut esses curavit, ut bene vivas non curas? IV, 1201.

Curari qui velit, opus est ut manus omnipotentis medici non refugiat. IV, 712.

Curator. II, 102.

Curator civitatis. II, 501.

Curia a cura dicta videtur. VII, 285. Curias populi triginta quinque habet Roma. IV, 1624.

Curatiorum trium contra tres Horatios certamen. VII, 89.

Curiositas a cura nomen sortitur, inimica securitati. I, 1184. Curiositas dicitur desiderium oculorum. III, 1996. Cur sic nuncupata. I, 802. Curiositas unum ex tribus vitiorum generibus, quibus omnia peccata concluduntur. IV, 115. De curiositatis vitio. I, 802. Omnis anima inducta curiosa est. VI, 205. Curiositas quod comprehendit, minus miratur. X, 832. Curiositate admonemur ad contemplantam veritatem. III, 164, 165. Curiositas sensibus nosse querit, voluptas gaudere. I, 802. Curiositatis pericula. I, 726. Curiositas quinque sensuum est impedimentum fidei. V, 644, 645. Curiositas inanis rerum difficultium, vel inutilium plerumque separat a Deo, nisi vincat caritas que ad spiritualia invitat. III, 2077. Curiosa attendere vetat delictus Deo honor. I, 687. Curiosis tractandis questionibus tempus esse non debet illis, qui suæ salutis et Ecclesiæ utilitati studere debent. III, 271, 277. Curiosis questionibus non occupandum tempus, rebus impendendum melioribus. II, 75. Scripturarum perscrutatio in curiositatis medellam. III, 166. Curiositas sacris litteris prohibetur. I, 1327. Curiositas hominis carnalis tantum, non spiritualis objugata est ab Apostolo. VI, 70. Curiositatis poena. VII, 722. Curiositate instigante divini honores daemonibus delati. VI, 584. Contra curiositatem incomprehensibilia sunt judicia Dei. X, 832.

Curiosus in quo differt a studioso. VIII, 80. Curiosos homines reprimere ac refrenare inter curas Augustini vel maxima cura est. II, 452. Homines curiosos genus ad cognoscendam vitam alienam, desidiosum ad corrigendam suam. I, 780.

Curma curialis. VI, 602.

Curma faber ferrarius. VI, 603.

Currere proficere est. X, 315. Quotquot in stadio nostro perseverauerunt currunt, omnes coronam accipiunt; et qui prior venerit expectat ut cum posteriora coronetur. IV, 411.

Cursus publicus. I, 717. *Not. (a).*

Curtius in abruptum terrae hiatus se præcipitem dedit pro patria. VII, 127, 163.

Curubis, oppidum. V, 1410; VII, 764.

Curvatus dicitur, qui se pronum fecit ad terrenas concupiscentias. IV, 595. Qui terram sapit. IV, 1849. Qui peccatorum pondere pressus non se potest erigere. IV, 401.

Curvus, qui in prosperis laudat Deum, in adversis blasphematur. IV, 278. De inferioribus cogitare, hoc est dorsum curvum habere. IV, 860.

Custodia. Lex qua conceduntur cui velit, triginta dies quibus agit sub moderata custodia in ea civitate in qua detentus est. II, 429, 450.

Custodiæ, nocturni temporis spatia significant. III, 718. *Cutzupite* vocati sunt Donatistæ in urbe Roma. II, 196. *Vide not. (a).*

Curubianus ex mimo, a paralyti, etc., cum baptizaretur salvus effectus est. VII, 761.

Cutem animalia quædam ibi tantum movent, ubi sentiunt: quod non potest homo. VII, 452.

Cylinthus episcopus. II, 991.

Cynerius filius Floræ. VI, 157, 501.

Cynici Philosophi. I, 936. Unde dicti sint, et in quo a cæteris differant. VII, 624. Cynicorum habitus differentiam nullam facit in religione. VII, 647. Eos quædam vitæ libertas atque licentia delectat. I, 950. Cynicorum turpitudine et imudentia. VII, 428; X, 428. Herculeæ Cynicorum auxilia. I, 945.

Cynocephalus unum ex numinibus Romanorum. VII, 50. *Cynocephalus* ex Ægypto Romanus venit. VII, 87.

Cynocephali. VII, 485.

Cynomyia, canina musca. V, 60. Caninos mores significat. IV, 1000.

Cyprianus martyr. IV, 1009; VII, 255. Prænomine Tascius. V, 1412. Carthaginensis episcopus. IX, 250. Cyprianus qualis ante conversionem ad fidem. V, 1120. Unam nefariam, quam impiæ, quam detestantæ vitæ. V, 1416. Cyprianus a cypro vero factus est, quando factus est Christianus. V, 1421. In Cyprianum gratiæ beneficia. V, 1422. Cyprianus ex forensi oratore factus est predicator Christi. V, 1023, 1421. Cyprianus linguam suam ab redundantia revocavit, et ad graviores eloquentiam modestioremque restrinxit. III, 102. Cypriani exsilium. V, 1410. Cypriani reditus ab exsilio. V, 1410. Inde regressus, in hortis suis manet. V, 1410. Cyprianus bonus pastor. V, 763, 764. Cypriani sollicitudo pastoralis. V, 1411.

Cypriani comprehensio a duobus apparitoribus. V, 1411. Procosulis verba ad Cyprianum, et huius responsum. V, 1411. Cypriani verba. V, 1412. In Cyprianum sententia. V, 1412. Cyprianus martyr confessionem promisit, in fide permansit, sanguinem fudit, diabolum vicit. V, 110. Pro sanguine Christi quem bibit, sanguinem fundere non dubitavit. VI, 689. Cyprianus ab inferiore accepit sententiam, a superiore coronam. IV, 301. Cyprianus pro fide in Christum natum, martyrium passus. VIII, 225. Locus in quo occisus est. IV, 200. Cypriani sepulchri locus. V, 1422. Cypriani martyris mensa. IV, 1036, 1040; V, 107. Apud Carthaginem. V, 320, 632, 729, 835, 915, 1415. Cypriani memoria. V, 1415. Altare erectum super ejus corpus. V, 1424. Cypriani martyris memoria non procul a mari. I, 715. Cypriani sollemnitas. II, 648. Cypriani martyris natale Africa tota percelebre. V, 1412. Cypriani orationibus adjuvari optat Augustinus. IX, 188. Et petit. IX, 225. Nocte quo illucescebat sollemnitas B. Cypriani, Augustinus psalmum LXXII exposuit. II, 543. Cypriani episcopatu et martyrio ecclesia Carthaginensis nobilitata. V, 1415. Cyprianus et passione et scriptis suis per orbem clarus. V, 1415, 1422. Cyprianus ante exortiam Vanichæorum hæresim martyrium passus. X, 466. Cyprianus multos ad vincendum diabolum, flagrantissimis exhortationibus accenderat. V, 1412, 1421.

Cyprianus spectacula damnati. VI, 659. Cyprianus a Pelagio cum debito honore commemoratus. X, 625. Cyprianus puenus, magna hæresis Pelagianæ pena antequam nasceretur. X, 1035. Cyprianus peccatum originale defendit. X, 466. Cypriani testimonium pro originali peccato. V, 1347; X, 625. Cyprianus, pro fide de concupiscentiæ origine, Pelagianus luturis resistit. X, 1511. Cypriani testimonium de gratia Dei. X, 626.

Cyprianus aliter sensit de baptismo, quam forma et consuetudo habebat Ecclesiæ. II, 340. Cyprianus baptismum Christi non esse apud hæreticos et schismaticos censuit. IX, 197, 199, 301. Cyprianus nihil habet d. baptismum apud hæreticos aut schismaticos dato. IX, 208. Patetur in præter-

itum sic esse admissos in Ecclesiâ qui fuerant alibi baptizati, ut denuo non baptizarentur. II, 539. Ac licet illos sine baptismo arbitretur, non credit tamen ab Ecclesiæ muneribus separari. II, 539. Quid de salute baptizatorum extra Ecclesiam sentiret. IX, 138. Cyprianus hæreticos denuo baptizandos docuit. IX, 124, 151, 607. Unde in errorem lapsus est. IX, 154. Cyprianus excussatur. IX, 121, 129, 150, 490, 491, 606. Nationes Cypriani verisimiles potius, quam veræ. IX, 159. Cyprianus circa baptismum, sicut Petrus circa circumcisionem erravit. IX, 225, 232. Cyprianus ex fide Ecclesiæ eos correxit, qui ante octavum diem parvulum non baptizandum putabant. II, 731. Ipse cum quibusdam coepiscopis, mox natum rite baptizari censuit. II, 731; X, 490, 491. An censuit hæreticos denuo baptizari, subdubitare videtur Aug. IX, 465. Cypriano pravam de baptismo sententiam fuisse afflictam quidam contendunt. II, 340. Germanam ejus esse sententiam arbitratur Augustinus. II, 340, 410. Solius Agrippini auctoritate consuetudinem non iterandi baptismum mutavit. IX, 159. Cyprianus sententiam mutasset post Concilii plenarii definitionem. IX, 129. Quid acturus fuisset, si questio de baptismo finita fuisset plenario Concilio conjicit August. IX, 157, 159.

Cyprianus quam doctus et docilis. IX, 157, 164. Cyprianus num mutaverit sententiam, ignoratur. IX, 129. Suae de baptismo sententiam correxisse, etsi non invenitur, non incongrue tamen existimatur. II, 340. Cypriani sententia de baptismo correctio forte suppressa est. II, 340. Cyprianum suam de baptismo pravam sententiam postea aut correxisse in regula veritatis, aut hunc quasi verum cooperuisse ubere caritatis, et falce passionis purgatum fuisse censet Aug. II, 340, 511, 409. Cur Cypriano veram de baptismo sententiam Dominus non revelavit. IX, 124, 129, 159. Et permisit de baptismo non recte sentire. IX, 196. Multosque coepiscopos in eam Cypriani sententiam consentire. IX, 200. Cyprianus favet Augustini sententiam de reprehensione Petri. II, 286. Cypriani auctoritatem cur tantum habeant Donatistæ. IX, 759.

Cypriani concilium aut non est factum, aut a cæteris unitatis membris, a quibus ille non est divisus, superatum. IX, 465. Cypriani concilium diem habet. IX, 665. Cypriani auctoritate Donatistarum error obtunditur. II, 340. Cypriani auctoritas Donatistas confundit; nedum juvat. IX, 141, 489. Cyprianus Donatistas sua auctoritate abutentes damnat. IX, 225, 231. Cypriani litteræ et factum plurimum valent ad refellendum Donatistas. IX, 107, 108, 109. Donatistas Cypriani auctoritatem in questione baptismi objicientibus, quomodo respondendum. IX, 126, 746. Inter Cyprianum et Donatistarum errorem quid distat. IX, 126. Argumentum quod ex Apostolo contra rebaptizationem opponerent, recte refellit Cyprianus. IX, 460. Cypriani auctoritas magis pro Catholicis, quam pro Donatistis proponenda. IX, 159. Cypriani auctoritas Catholicos non obligat. IX, 490. Cypriani dicta aliorumque doctorum quomodo accipienda. IX, 490. Cypriani sanctitati nihil præjudicat error circa baptismum. IX, 186. Cyprianus etsi de baptismo aliter sensit, quam veritas monstravit, sacramentum tamen fuit in radice Christi, quod Pater purgaret, etc. IX, 746. Cyprianus licet aliud de baptismo sentiens, non deseruit unitatem. IX, 124, 450, 451, 161.

Cyprianus quantum diloxit unitatem Ecclesiæ. V, 1422. Cyprianus unitatis studiosissimus. IX, 88, 89, 90. Et amantissimus. II, 340, 341, 410; IX, 866. Radicem non deseruit unitatis. II, 510. Quam studiosum unitatis se exhibuit Cyprianus in Concilio Carthaginensi. IX, 201. Quantum unitatis caritatem coluit et custodivit Cyprianus. IX, 187, 188, 198, 200. Cyprianus quanti fecerit unitatem Corporis Christi. IX, 491, 496, 497. Cypriani testimonium de unitate Ecclesiæ. II, 410. In Cypriano Deus ostendit speciem caritatis et unitatis. V, 1422. Cyprianus in unitate manendum putavit cum eis, qui baptizandum post hæreticos non censebant. IX, 194, 196. Episcopos diversa sentientes, a communionis jure amovari noluit Cyprianus. IX, 201, 205, 214, 219, 226, 227, 234, 244. Cyprianus a collegis suis malis non separavit se, sed graviter eos arguit. IX, 85. Quandonam. IX, 88, 89. Cyprianus non tantum collegas diversa sentientes toleravit caritatis patientia, sed et malos manifestos. IX, 93. Toleravit avaritiam collegarum. II, 518. Eamque redarguit. II, 410. Cyprianus ejusque collegæ et perversos, et diversos a se sentientes, in unitate tolerarunt. IX, 228, 229, 231, 253, 254, 244. Ecclesiam non esse deserendam propter malos bonis permixtos semper docuit Cyprianus. IX, 493, 494, 495, 521. Cyprianus coronatus, non quia pro Christo nomine passus est, sed quia pro Christi nomine in gremio unitatis passus est. II, 410. Cyprianus exemplo est Donatistis ab unitate non recedendi. IX, 158, 159, 140.

Cypriani epistola ad Antonianum. II, 340; IX, 457, 158, 165. Ad Donatum. V, 1121. Ad fidem episcopum. X, 624.

644. Ad Jobannem. IX, 236, 400, 406. Expenditur hæc epistola. IX, 141, 145, 144, 145. In Concilio Carthaginiensi recitata est. II, 340. Cypriani epistola ad magnum. IX, 203, 240. Ad maximum. II, 410, 411; IX, 492, 742. Ad Pompeium. IX, 102, 195, 301. Ad Quintum. IX, 192, 201. Ad quirinum. X, 637, 650. Ad Saturninum, maximum et alios. IX, 192, 201. Ad Stephanum. IX, 206.

Cypriani epistola de patientia. X, 634. Libellus de bono patientie. IX, 161, 187. Epistola de lapsis. II, 690; VI, 220, 230; IX, 161. Ex illa locus explicatur de parentibus parricidis. II, 360. Cypriani liber de mortalitate, multis ac pene omnibus qui ecclesiasticas litteras amant, laudabiliter notus. X, 624, 629, 690, 979, 1538. Librum hunc quo sine scripsit. II, 986. Cypriani epistola de opere et elemosinis. X, 629, 691. Tractatus de oratione dominica. X, 626, 639, 676, 877, 878, 922, 966, 987. Cyprianus omnia quibus recte virtutis, a iure nostro qui est in cælis, esse poscenda docuit in lib. de oratione dominica. II, 972, 979, 980. Cypriani liber testimoniorum. X, 625. Cypriani epistola de unitate, seu liber de simplicitate prælatorum. IX, 491. Epistola de zelo et livore. IX, 161, 164. Cypriani stilus habet quandam propriam faciem. II, 340.

Cypriani encomium. IX, 141, 187, 198. Cyprianus ab invidia alienus. IX, 161. Cypriani anima, frama magna Dei. V, 1424. Cyprianus electum granum V, 1417. Lapis pretiosus. V, 225.

Cyprianus, unus Patrum Carthaginensis Concilii. II, 759, 780.

Cyprianus diaconus Augustini ad Hieronymum epistolæ peritor. II, 241, 245, 251, 268, 301.

Cyprianus a Thulursicubure episcopus Donatista a Primitiano damnatus. IX, 368. In lupanari deprehensus. IX, 368.

Cyprus rex uxori suæ formosam picturam proponere solitus in concubitu, ne deformes pareret. I, 635.

Cyrus rex Persarum. VII, 117. Chaldaei etiam et Assyrii imperat. VII, 583. Cyrus quinquaginta mille Judeorum ad instaurandum templum regredi fecit e Babylonia. VII, 583.

D.

Daemones. V, 1257, 1260.

Daemones, digitus. VIII, 42.

Dardani fabula. I, 894; VII, 570.

Daemones debeatit secundum Apuleium. VII, 263. Secundum Platonem. VII, 241. Daemones ob scientiam sic nominati. VII, 273. Daemones scientia sine caritate. VII, 273. Daemones angelos coelestes vel supercoelestes fuisse, nonnulli non putant. III, 285, 450. Daemones ab Angelis distinguit Porphyrius. VII, 267. Daemones ex hominibus fieri putantur Platonicis. VII, 265.

Daemones peccatum superbia. VII, 221, 355. Amor fastus et honoris. VIII, 583, 592. Daemones cur superbi sunt. VII, 273. Daemones ante lapsum beati, sed non plene. X, 953.

Daemones de caelis dejecta sunt. IV, 1220. De spiritali paradiso ceciderunt. VII, 419. Daemones in caelo inferiore, id est, in aere habitant, non in summo caelo ubi sol et stellæ. VI, 291. Daemones detrati tamquam in carcerem caliginis hujus aeris. II, 378; III, 283, 443; V, 1091; VIII, 562, 578. Daemones sedes in aere. VII, 239. Velut in congruo sibi carcere. VII, 246. Daemones a luce atque fervore caritatis averti, velut glaciali duritia torpuerunt: et ideo per figuram, tamquam in aequilone ponuntur. II, 564. Daemones aëria æthereæ animantia. II, 73; III, 284. Animalia aëria vilissima. I, 916. Daemones a quibus subtilitate sensuum superantur, non ratione. I, 916; II, 72. Quare daemones morte non dissolvuntur. III, 294. Daemones corpus aërium. VI, 584, 585.

Daemones communitatem habent cum diis et hominibus. VII, 239. Daemones sola corporum æternitate, non animo, diis similes, secundum Apuleium. VII, 263. Quam hoc sit absurdum. VII, 263. Daemones corporei. VII, 259, not. (a), 357, 710. Daemones neque propter aëria corpora, neque propter superiora habitacula, hominibus antecellunt. VII, 259, 240, 246. Cur excellentia corporali voluit Deus daemones antecellere hominibus, quibus vite bonitate sunt inferiores. VII, 210. Vitæ bonitas in homine, præferenda excellentiæ corporali daemones. VII, 240, 246. Daemones inferiores in corpore æterno, quam homines in mortali. VII, 265. Quare. VII, 265. Nihil boni est daemouibus esse æternos, si sint miseri. VII, 371. Daemones corpus æternum vinculam damnatorum. VII, 265.

Daemones nomine deorum quidam appellaverunt. VII, 255. Daemones quomodo ab homine factus deus. VII, 252. Daemones non simpliciter dii, sed dii gentium dicuntur. IV, 1757.

Daemones alia majora, alia contemptiora. IV, 1578. Daemones a diis quidam distinxerunt. VII, 257.

Daemones medicis inter deos et homines quidam statuerunt. VII, 257. Daemones aut immanidi sunt, si misceri homini sit contaminari; aut diis meliores. VII, 269, 270. Quatenus daemones mediis esse possint inter deos et homines. VII, 266. Daemones quibusdam persuaserunt se esse deos, quibusdam se deorum saltem internumtos. VII, 247. Daemones etsi deos factos ab hominibus asserat Hermes, non dixit tamen internumtos esse et intercessores. VII, 252. Daemones nuntios esse et interpretes deorum, absurdum est fingere. VII, 245. Daemones mediis deos inter et homines frustra finguntur, ut diis bonis homines commendarentur. VII, 245, 244, 245, 246. Et ipsis conciliantur. VII, 257. Per daemones ad deorum amicitias frustra homines ambiunt. VII, 264. Daemones, tanquam redeundi ad Deum mediatores, infeliciter coluerunt nonnulli. I, 807. *Vide* Diabolus. Daemones non solum non præbeat viam ad Deum, sed ne via teneatur impediunt. VII, 272. Daemones falsi sunt ac fallaces mediatores. VII, 264, 272. Daemones mediatio nihil prodest homini. VII, 268, 269, 270, 272. Non prodest ad beatitudinem obtinendam. VII, 275. Felicitas etiam terrena, non in potestate daemones. II, 534. De demonibus varia inquirunt Porphyrius ab Anechonte Ægyptio. VII, 288. Daemones cavendam societatem dixit Porphyrius. VII, 287. Daemones alicujus amicitia cuique utendum sentiebat Porphyrius. VII, 287.

Daemones negotium suum agunt, ut pro diis habeantur et colantur. VII, 72. Daemones se per miracula coli volunt. VII, 236. Daemones æthereis invitandos, et *æthereis* placandos monent Romani. III, 1055. Daemones alios malos, alios bonos, hosque propter vitam æternam colendos, quidam censuerunt. VII, 257. Quid de iis sentiendum. VII, 257. Daemones deos quidem negat Apuleius, sed cultum eorum a supernorum deorum religione non separat. VII, 247. Daemones omnino indignos honore divino, quidam dicere non ausi sunt. VII, 248. Daemones animæ evocata, imaginibusque et mysteriis indite. VII, 253, 254. Daemones gentium affectu ad possidenda simulacra invitabantur. IV, 1485. Daemones quomodo illiciterunt. VII, 717. Daemones cultus a principibus civitatum introductus. VII, 139. Daemones cultum declinare rudiori populo difficile fuit. VII, 139. Daemones cultus qualis exhibitus a paganis. IV, 1220. Daemouibus ferula exhibita. VII, 49. Daemones cur gaudent sacrificiis. VIII, 901. Daemones sacrificiis sanitas parvulis quaerita. II, 359. In daemones cultu et invocatione, quot absurda, quot sibi contraria. VII, 288. Quando liceat in proprios usus convertere, quæ usui fuerint ad cultum daemones. II, 185. Quando sine culpa nostra tollatur aliquid de area nostra, ad sacrificia daemones. II, 185.

Daemones non colendi. VII, 276. Daemones cultus impugnantur. IV, 209, 1246. Daemones non colendi, neque propter ea quæ in eis runc sunt, neque si virtutem sapientiamque haberent. VII, 241. Daemones periculosos sentiant, quam idolis. IV, 1245. Non uno modo eis sacrificia a peccatoribus. I, 675. A cultu daemones liberat nos sacrificium Christi, et donum spiritus sancti. VII, 138. Daemones imunditiam, jussaque impura detestari admonuit Plato. VII, 239.

Daemones propter imunditiam et infirmitatem concupiscentiarum et peccatum suarum, præsentem intrinsecus veritatem contueri et consulere non valent. VI, 146. Daemones æternas temporum causas in Dei sapientia non contemplantur. VII, 274. Daemones quomodo futura prospiciunt. VI, 143, 164; VII, 274. Unde ventura prænuunt. VI, 586. Daemones ob acrimoniam sensus, celeritatem motus, ac diuturnam experientiam multa futura prædicunt. VI, 584. Nec ideo hominibus sunt præponendi. VI, 584. Quam distans eorum divinitate ab altitudine prophetiæ diviniæ. VI, 586. Daemones quadam prædixerunt, quæ ex oraculis prophetiis aut angelicis didicerant. VI, 587, 588. Cur ea diu siluerint, ac tandem protulerint. VI, 587. Non est mirum daemones nuntiare alibi longe jam facta. III, 467. Daemones in cognitione futurorum saepe falluntur. VI, 586; VII, 274. Cum aliquid veri prænuunt, fallacias miscent. VI, 143.

Daemones quomodo fallant. VI, 587. Cur daemones aliquando vera dixisse per suos vates reperiantur. VIII, 905. Si spiritus mendax aliquid veri dixerit, non ideo negandum, quia hoc detestandum spiritus dixerit. IX, 368. An indignum sit ut veritas per eos innotescat. VI, 580. Daemones quomodo signis forinsecus ad faciendum, vel non faciendum moveantur. VI, 146. Quomodo hominum dispositiones cogitatione tantum conceptas pervideant. II, 72, 75; VI, 582, 586. Daemones sentire possunt quæ in memoriis nostris incurrerint, veluti si verum recogitamus. I, 916. Sic eorum ope versum, quem Augustini discipulus quidam animo volebat, divinavit Allicetrius. I, 915. Daemones apud memoriam sanctorum mirabiliter et terribiliter Mediolani cou-

tentur. II, 269. Demones Christum Filium Dei constabantur timendo, non sicut Petrus, diligendo. V, 695, 1117.

Demones delectantur certis quibusdam creaturis Dei. VII, 717. Quare demones lidorum obscenitatibus et posturam figmentis delectantur. VII, 258, 259. Quid de moribus demonum dixit Apuleius, quid quod laudaret in eis invenit. VII, 259, 240. Demones a luna et infra ordinatos solum, passionibus agitari censuit Apuleius. VII, 304. Demones passionibus agitantur. VII, 242. Quare. VII, 242, 237, 261, 263. Demones non esse colendos hinc evincitur, quod nobiscum sunt passionibus similes. VII, 242.

Demones maxime superbiae fastu et invidentiae malitia sunt perversi. VI, 585. Dæmonum invidia erga homines. VII, 78; VIII, 585, 592. Dæmonibus aeterna hominum felicitas poena est. VII, 78. Demones pascuntur miseria damnatorum, et bonorum liberatione præ malevolentia torquentur. III, 156. Errore delectantur et quodam modo pascuntur humano. II, 578. Dæmonibus similes sunt, qui alienis gaudent miseris. III, 156. Demones qua nocendi arte velint vel falsa de se crimina, vel vera narrari. VII, 35. Hoc malevolentiae illorum proprium est, ut nec si placentur, nec si rogentur, desinant nocere velle. IV, 209, 1246.

Dæmonum maxima vitia sunt superbia atque fallacia. VIII, 409. Dæmonibus maxima est fallendi cupiditas. VII, 159. Demones ad decipiendum sunt vigilantissimi. VII, 84. Demones quomodo mala malis suadeant. VI, 586. Demones dum probitatis præcepta paucis tradunt, omnibus vero specacula turpia exhibent, deceptionis negotium implent. VII, 75, 76. Demones exemplo suo velut divinam auctoritatem acceleribus præbere voluerunt. VII, 73. Demones mentes iniquas agitant occulto instinctu. VII, 73.

Demones possessione cordis mortalium potissimum gloriantur. VII, 717. Demones maxime possident coram mortalium, cum se transigunt in angelos lucis. VII, 717. Demones transigunt se velut angelos lucis ad tentandos eos quos ita vel erudire opus est, vel decipi justum est. VII, 630. Demones possidere non possunt, nisi quos deciperint. VII, 159. Demones minus forte deciperent, si otiosos homines minime reperirent. VII, 84. Demones non tentarent, si virtutum internam speciem possent in hominibus cernere. III, 467. Dæmon per omnes auditus sensuales incedat animæ sanctitatem. VI, 14.

Dæmonum esca, quæ. IV, 1202, 1374, 1375. Demones carnalium divisione pascuntur. VII, 502. Neminem diabolus manducat, nisi per tribulationem everterit. IV, 1292. Demones non aliquem vincunt, nisi societate peccati. VII, 500.

Dæmon mundi hujus auctor creditur a nonnullis, quare. VIII, 651, 653, 659. Argelis prævaricatoribus infima pars mundi subjecta est. III, 52. Dæmonibus non servit ad nutum hæc visibilium rerum materia, sed deo, etc. VIII, 873, 876. Demones cujusnam mundi rectores. IV, 630. Demones rectores sunt illius mundi quem fecerunt. IV, 1854. Dæmonibus tota civitas terrena subditur. VII, 634. Demones quomodo rectores tenebrarum sunt. VI, 202.

Demones nulla mira faciunt. VI, 581, 585. Demones nonnulla faciunt Angelis sanctis similia, non veritate, sed specie; non sapientia, sed plane fallacia. II, 385. Demones magicam artem homines docuerunt. VII, 717. Demones magicis artibus evocati, non creatores. VIII, 876, 878. Demones naturas non creant, sed commutant. VII, 575. Demones infima ministeria. III, 156. Ultimi servi. III, 156. Utitur Deus ministris etiam spiritibus malis ad vindictam malorum, vel ad honorum probationem. VI, 151. Demones dicuntur exterminatores, et angeli iracundie. III, 150.

Dæmonum potestas in homines, ex alio justoque Dei judicio. VII, 224. Demones in bonis et malis carnalibus non hoc possunt, quod putatur. VII, 78. Demones nihil agunt in homines, nisi quando et quantum permittuntur alta et secreta Dei providentia. VII, 70, 251. Dæmonum potestas ut morbos immittant. VI, 586. Demones penam peccatorum suorum priores patiuntur, ut necant. VIII, 586. Demones nocere cuiquam non possunt, nec valent aliquid, nisi desuper data potestate. VIII, 663, 875. Dæmonibus cur et quomodo aliquando nocendi potestas desuper datur. VIII, 873, 876. Demones non operantur nisi quod Deus permiserit. VII, 574. Demones non possunt quod non sinuntur efficere. VII, 224. Demones beneficiando magis nocent. VII, 251. Dæmonium meridianum, persecutio vehementior. IV, 1134. Dæmonibus permissa potestas persecutiones excitandi, utilis Ecclesiæ. VII, 296. Quanto majorem eorum potestatem in hæc ima videmus, tanto tenacius Mediatori inherendum. VII, 574. Contra demones patientia et prudentia pugnandum. VIII, 586. Quid ex certamine adversus demones deus intendit. VIII, 586.

Dæmonum incursus patiuntur aliqui. VII, 628. Etiam ex parvulis baptizatis. VII, 714. Quare hoc Deus permittit. VII,

766. Dæmonum incursus non obest parvulis baptizatis. VII, 714. A dæmonio liberatur adolescens ad memoriam martirum Protasii et Gervasii. VII, 763. Et virgo Hippocentauri, cum se oleo perunxisset. VII, 765. Demones eijcunt anas exorcizando, non placando. VII, 399. De expulsionem dæmonum nemini gloriandum. IX, 305.

Demones in judicio puniendi servantur. III, 443. Quam dæmonum miseria. VII, 549, 355. Dæmonum miseria non esset aeterna, nisi esset magna malitia. VII, 267. Dæmonum transgressorum celestia corpora (si forte generantur), non mirum est in aeriam qualitatem fuisse conversam, ut possint ab igne aliquid pati. III, 285. Etsi dæmones sint incorporei, poena corporalis ignis possunt affligi. VII, 724. Quomodo. VII, 724. Dæmonum desperatio. VII, 240. Dæmonis quid judicando facturi sunt martyres, qui eorum templa moriendo everterunt. V, 1422. Demones Ambrosium vivum, et minime concium, obscant et sibi parcat. VI, 606. Dæmoniorum fides. II, 878. Dæmonia per leones et catulos leonum significantur. IV, 1292, 1374. Demones sunt milvi. IV, 1161. Demones piratae. III, 841. Pulli vulturis. III, 829, 841. Demones invicem pugnare visunt in planitie Campaniæ. VII, 75.

Demones in scripturis in malam partem accipiuntur. VII, 275. Demones etiam a Paganis in malam partem accipiuntur. VII, 275. Dæmonum nomen tam detestabile est, ut a sanctis Angelis removeri debeat. VII, 274. Dæmonum nomen omnes vel pene omnes exhorreat. VII, 259.

Dæmoniacus presbyterum ad se ex duodecim milibus venientem domo constituitur cefnehat. III, 468. Cum dæmon in dæmoniacis loquitur, nesciunt quid loquantur. III, 444. Quomodo dæmoniaci aliquando verum dicant. III, 464.

Damascus, civitas divitis florens. V, 1034.

Damascus. Dissensio populi Romani ob Damasi Pontificis electionem. X, 842.

Damnatio generationis carnalis ob originale peccatum. X, 160. Damnationis causa, peccatum originale in parvulis qui sine baptismo moriuntur, non facta quæ facturi erant, si viverent. X, 1006. Damari omnes justitiæ erat. X, 250. Omnes omnino homines in massa perditionis, a qua nemo liberatur, nisi gratia Redemptoris. X, 402. Damnationis vinculo nemo solvitur, nisi per Christum. II, 843, 858, 859. Damnatio in sanctis hinc nulla. V, 841. A damnatione, quam peccatum originale meretur, nemo nisi misericordia et indebita gratia liberatur. VII, 727; X, 1606. Quantas gratias debeant agere qui per Christum liberantur a damnatione. X, 250. Qui in damnatione relinquuntur, non habet quod queratur. VII, 727. Damati nullam excusationem habebunt. V, 151, 152. Damari animas parvulorum, si sine baptismo hinc migrarint, et sancta scriptura, et sancta testis est Ecclesia. H, 517.

Damnatur juste, qui per gratiam non liberatur. X, 250. Damnatur et ii, qui justificari non potuerunt. X, 251. Inscrutabile cur Deus de stirpe humana damnata creet homines qui futuri sint damandi. X, 837, 1150. Quod creat Deus quos damnandos præscivit, quidam indignantur. X, 1071. A damnatione si omnis homo liberaretur, lateret quid peccato per justitiam debeatur; si nemo quid gratia largiretur. II, 875. Damare nos non vult Deus. V, 159; 152, 154. Non potest Deus quemquam sine malis meritis damnare, quia justus est. X, 721. Deus neminem damnat nisi æquissima veritate. II, 820, 882. Justitia et veritate Dei damnantur, quicumque damnantur. IV, 1585. Approbare falsa pro veris, et non posse a libidinoso operibus temperare, est poena hominis damati. I, 596.

Damnatorum miseria, privatio participationis Dei. VII, 260. Damatis perire a regno et alienari a vita Dei tam grandis est poena, ut ei nulla possint tormenta quæ notis comparari. VI, 285. Supplicium damnatorum incredibilis, quam beatorum felicitas. VII, 709. Circa damnatorum penas variae sententiæ. VII, 731, 752. Extrema impiorum damnatio, cereæ fluenti a facie ignis comparatur. IV, 814. Damnatio impiorum, perditio ipsorum dicitur. VII, 684. Damnatio mors secunda. VII, 628, 660, 675. Damatis omnibus mors illa perpetua erit communis, quamvis eorum cruciatus varii. VI, 285. In damnatione mors etiam secundum corpus esse dicitur, quare. VII, 578. Damatis est cura suorum. IV, 1457, 1458. Damati an habeant notitiam, quid agatur intus in gaudio donati nescient. VII, 694. Quale bellum damati sustinebant. III, 658. Damati congruentissime in poena sunt. I, 604, 1349. Damnationem inter et regnum caelorum nullus medius locus. X, 140. Vide Parvull. Peccatum originale.

Damnatio gradus. X, 117. In illa damnatione erunt quidam duplo anlius quibusdam gehennæ filii. X, 250. Damnatorum miseria alia aliorum major. VI, 284. Damati alii aliis tolerabilius damnabuntur. IV, 1406; VI, 275. Damna-

Debitorum Dominus ipse se fecit, non accipiendo, sed promittendo. I, 714; IV, 1069, 1445; V, 640, 863, 1184. Ut homo exigeret debitum, prius accepit indebitum. V, 1428. Debitor ille factus est fidelis, esto tu avarus exactor. IV, 286. Si Dominus retribuere vellet, nihil nisi poenam debitam retribuisset. V, 177. Omnia Deo debent, primo quicquid sunt, deinde quicquid melius esse possunt si velint, et quicquid oportet ea esse. I, 1293. Anima Deo reddi quod debet, vel faciendo, vel patiendo. I, 1293. qui non facit quod debet, statim patitur quod debet. I, 1293. Debitor tenetur tempore iudicii, quia inventus est donator tempore misericordiae. IV, 1283. Debitor Dei est omnis homo, et debitor habet fratrem. V, 381, 515. Debitor habemus, et debitor sumus: quo pacto debita nobis relaxentur. V, 983.

Debitoris et creditoris obligatio. III, 764. Debitor non nimium urgendus esse. V, 1129.

Decachordum psalterium. V, 79.

Decalogus. V, 517. Decalogus respuunt Manichaei et violenti. VIII, 303, 307, 309, 310, 311. Praeceptorum Decalogi distinctio. III, 620; V, 1165. Tria ad Deum, septem ad homines pertinent. V, 79; VIII, 306, 310. Decalogi tria prima praeccepta ad singulas ss. Trinitatis personas indicandas pertinent. II, 213. Decalogi praeccepta omnia continentur praeccepto, *Quod tibi fieri non vis, etc.* V, 86. In praeccepto dilectionis Dei est casitas nuptiarum Ecclesiae, in praeccepto dilectionis proximi unitas membrorum eius. VIII, 306. Decalogi praeccepta singula exponuntur. V, 70. Decalogus non solum Iudeis, sed et nobis ad vitam recte instituendam datus. X, 215, 594. Praeccepta iustitiae, quae continent Decalogus, observare tenemur. X, 232. Decalogus quoque occidit, nisi adsit gratia. X, 215. Praecceptum observandi sabbatum solum inter cetera in umbræ figura positum. X, 217.

Decani Monachorum. I, 1338. Eorum munus. I, 682.

Decima. V, 89. Decimae rerum suarum dare num Christiano sufficit. V, 522.

Decipere neminem summa et prope divina virtus est. VI, 33. Hujus virtutis gradus. VI, 34. Decipi aliquem quomodo Deus sinit. VI, 35.

Decius. IX, 323, 328. Decius Imperator, persecutor Christianorum. VII, 614. Decii, pater et filius, pro patria se devoverunt. VII, 127, 163.

Declinare in dextra, est velle tribuere sibi quod rectum est, non Dei gratia. III, 769.

Decollare volens Ecclesiam. V, 723.

Decur domus Dei. V, 116.

Decurio civitatis. II, 304. Ingentius suspensus ideo non torquetur, quia se decurionem Ziquensium asseveravit. II, 304.

Dedicatio templi antea profani. V, 889. *Vide* Ecclesia. Dedicatio candelabrorum. V, 1478. Dedicatio templi Dei in nobis nondum fit, sed tantum aedificatio. V, 890. Ecclesiae fundamentum jam dedicatum, dedicabimur et nos cum surrexerimus. V, 661. Dedicatio domus, quae modo in tribulationibus fabricatur, fiat in secundo Christi adventu. V, 178; IV, 221. Jam in capite facta est tamquam dedicatio fundamenti. IV, 221.

Defectum in intelligibilibus quam in sensibilibus aegrius toleramus. VIII, 99. Defectus ensi inter intelligibilia numerantur, non tamen rebus sensibilibus praepoendi. VIII, 98. Defectus non semper culpae vel poenae deputandus, est etiam defectus laudabilis vel optabilis. IV, 1538. Non omnis defectus culpabilis est, sed solus voluntarius. I, 1291; VIII, 590. Defectus qui non sunt voluntarii, vel sunt ad punitionem peccati, vel ad pulchritudinem universi. VIII, 590. Deus non est auctor mali. I, 1346. Nec defectio. I, 1347. Defectus perfectusque creaturae non sunt sine supplemento decoris universi. III, 239.

Deficere a te potes, tu te ipsum reficere non potes. IV, 1224. Deficere est ad nihilum tendere. VIII, 587, 592. Deficiunt res aut deficere possunt, quia ex nihilo factae sunt. II, 439.

Defili. II, 833, 1076.

Defensio peccatorum, magna iniquitas. IV, 701, 834, 1795, 1808, 1821. *Vide* Peccatum.

Defensoris et intercessoris discrimen, et utriusque officium. II, 637.

Definitio nihil complexi debet quod sit alienum. I, 913. Definitionis partes. I, 1058. Definitio quomodo examinanda. I, 1058. Definitionis utilitas. VII, 67.

Deformitas corporum ostendit quam poenalis sit conditio mortalium. VII, 781. Non remanebit post resurrectionem. VII, 781, 783.

Defunctorum piorum sedes occultae. VII, 28. An defunctorum spiritus ignem transitorie tribulationis patiuntur. VII, 745. Defunctorum quorundam spiritus poenas patiuntur. VII, 739. Defuncti fideles membra sunt Ecclesiae. VII,

674. Eorum memoria ad altare fieri solita. I, 778. Ad altare pro commemoratis defunctis, non pro martyribus oratur. V, 867, 1204, 1305. Oratio pro defunctis. III, 1847. Oblationes pro defunctis. II, 92. Sacrificium missae pro defunctis. II, 694. Sacrificium pro defunctis posito juxta sepulcrum cadavere. I, 777. Quod pro sepositulâ Monnica. I, 778. Pro patre suo Patricio et matre sua Monnica vult orari ad altare Augustinus. I, 780. Ac ipsemet orat. I, 778. Sacrificium altaris et eleemosynae fiunt pro baptizatis omnibus defunctis. VI, 283. Operatio misericordiae in defunctos. III, 1350.

Defunctorum animae pietate suorum viventium relevantur. VI, 283. Defunctorum spiritus orationibus Ecclesiae, sacrificio salutari, eleemosynis adjuvantur, et quatenus adjuvantur. V, 936, 937. Ut ad ipsum sacrificium loco suo commemorentur, ac pro illis quoque id offerri commemoretur, hoc a Patribus traditum, universa observat Ecclesia. V, 936. His ritibus non comparantur mortuis nova merita. V, 937. Pro quibusdam defunctis orationes exaudiuntur. VII, 757. Sacrificium, orationes, eleemosynae eis prosunt, qui cum viverent, ut haec sibi postea prodesse, meruerunt. VI, 283. Frustra illis impenduntur haec pietatis officia, cujus pignore dum hic essent caruerunt. V, 937. Quibus prosunt, aut ad hoc prosunt, ut sit plena remissio, aut ut tolerabilior fiat ipsa damnatio. VI, 284. *Not. (a)*. Pro valde bonis gratiarum actiones sunt, pro non valde malis propitiationes, pro valde malis qualescumque vivorum consolationes. VI, 283. Missa pro defuncto de cuius anima dubitatur. VI, 284. *Not. (a)*. Pro defunctis impiis et infidelibus non oratur. VII, 756. Defunctis quibusdam nullum misericordiae auxilium praeribi potest. III, 1351.

Defunctorum commemoratio. IX, 635.

Defunctorum exsequiae quid recogitandum admonent. V, 937. Funeris pompae, etc., vivorum sunt qualiacumque solatia, non adiutoria mortuorum. V, 936. Haec tamen, ut noto in scripturis inter opera bona deputata, quisque pro viribus praestet. V, 937. Propter eos qui vivunt, fiunt laudes funebres, etc. II, 1074.

Defuncti corporis sui redemptionem expectant. I, 606. Defuncti absentes potius dicendi sunt, quam mortui. IV, 1897. *Vide* Mortui.

Degradatio clericum, poena ab ecclesiastica disciplina inflictâ. V, 1575; VI, 199, 271. Degradare cui et quando liceat. IX, 669.

Deborah iudex et prophetissa apud Hebraeos. VII, 572.

Delectatio finis est curae. IV, 103. Delectatio quasi pondus est animae. I, 1179. Ubi est delectatio ejus, ibi est thesaurus. I, 1179. Non amator nisi quod delectat. V, 869. Aliquando, etiam si nocet, professe creditur quod delectat. II, 963. Quod appetendum cognitum fuerit, non appetitur nisi tantum delectet, quantum diligendum est. X, 242. Saepè quod agendum sit videmus, nec agimus; quin non delectat ut agamus, et cupimus ut delectet. IV, 1322. Nisi etiam delectet et ametur quod agendum cognoscitur, non agitur, non suscipitur, non bene vivitur. X, 203. Tanto quidque vehementius volumus, quanto certius quam bonum sit novimus, eoque delectamur ardentius. X, 167. Tanto magis delectat opus bonum, quanto deus plus diligitur. X, 168.

Delectet Deus, a quo habetur quicquid delectat. V, 145. Quis sic delectat, ut illo qui fecit omnia quae delectant? IV, 281. Delectant bona, quae non sunt per se bona, qualis erit delectatio incommutabilis boni? IV, 203. Delectatio laudis Dei piis promissa, quae non datur impiis. V, 1188. Delectatio piorum in Deo amissis terrenis rebus. V, 147. Occupatio beatorum, delectationem ipsius Domini contemplari. IV, 203. Nec ex praeterita nostra vita, nec ex praesenti delectari debemus, sed in ea qua nobis promittuntur, intendere. IV, 681. Nulla creatura sic sibi placet, seque ipsa delectat, ut mens bona. X, 732. Delectatio mentis de justitia et fide. V, 869. Delectationis cordis de lumine veritatis, nulla voluptas comparanda. V, 969.

Delectatio boni non littorae, sed spiritus donum est. X, 203, 217. Quando delectat bonum, magnum est Dei donum. IV, 1547, 1563, 1566. Delectatio boni gratiae deputanda. X, 561. Delectatio iustitiae donum Dei. V, 919. Quis fiat ut iustitia nunc magis minusve delectet, nunc non delectet, X, 168. Delectatio iustitiae, nisi vincat aliarum rerum delectationes, vincitur in pugna contra peccatum. VI, 271. Delectatione iustitiae vincente non ceditur malae concupiscentiae. VI, 287.

Delectatio legis Dei, et delectatio concupiscentiae. V, 850. Delectationes sensuum licitae et illicitae. V, 868. Delectatio perniciosa sequitur cupiditatem, fructuosa caritatem. IV, 121. Delectationes quodammodo sunt illicitae. VIII, 419, 420. Delectationem illicitam non frenare est peccatum. VIII, 419. Delectationi alicui illicitae consentire,

non tantum in horrendis factioribus, sed et in levioribus, peccatum est. X, 244, 298. Delectationem carnis qui a nullis refronat licitis, vicinus est et illicitis. VI, 711. Delectatio iustitiae si perare debet quicquid aliud voluptas, sive dolor impedit. X, 212.

Delectationes vincendarum, et dolores. V, 1470, 1510. Delectationis inest semper aliqua titillatio, etiam in eo qui tentationem superavit. IV, 1860. Delectatione cogitationum lascivarum quis vulneratur, etsi non consentiendo victor abscedat. V, 391. Delectatio voluptatis in corpore non nocet illi, quibus major est delectatio voluptatis verbi sapientiae, praecepti Dei. IV, 345. Delectationibus terrenis amaritudines cur Deus miscet. IV, 438, 1213, 1793. Homines sancti habent in potestate illicitam delectationem cohibere. III, 433. Delectationes rerum periturarum transiet, qui credit in Christum. IV, 794. Delectationes bonae, cordi; rebus, malae tribuuntur. IV, 103, 104.

Deliciae peccatorum fluxae. V, 861. In delictis nihil requirendum praeter integram corporis valetudinem. II, 496, 497. Deliciae a Christiano non conquirendae, Christi passiones imitandae sunt. V, 273. Deliciae contemnendae. II, 496, 497. Deliciarum matres divitiae. II, 497. Vita in delictis temporalibus, in comparatione vitae aeternae, non vita, sed mors dicenda. II, 323.

Deliciae sunt iustitiae, ut et iniquitatis. V, 919. Deliciae spirituales quae. VI, 447. Deliciae nostrae Christus. IV, 1793. Deliciae sanctae in Scripturis divinis. IV, 415. Deliciae per Spiritum sanctum Scripturis sanctis insperae. IV, 1805. Deliciae spirituales in enigmate proponuntur in Scriptura sacra. VIII, 308. Deliciae spiritus nostri cantica divina, ubi et fletus sine gaudio non est. IV, 1884. Deliciae homini converso non subtrahuntur, sed mutantur. IV, 946. Deliciae mansuetorum, pax. IV, 362.

Delicta unde dicuntur. IV, 950. Delicta non intelliguntur, sicut nec videntur tenebrae. IV, 162. Delictorum duo genera, propria et aliena. IV, 162. Delicta nostra, sua delicta Christus fecit, ut suam iustitiam nostram iustitiam faceret. IV, 172. Delinquens iuste relinquitur, ut sibi ipse sit poena. X, 1533.

Delphinus episcopus. II, 557.

Demetrius bordegalenus. II, 100.

Demetrius in lupam mutatus, quare. VII, 575.

Demetrias virgo. X, 578. Fida Juliane. VI, 453, 442. Demetrias hortantibus Alypio et Augustino nuntium remisit nuptias iam paratis. II, 619. Demetrias volens et petens, virgo Deo oblata. VI, 441. Pelagii ad ipsam epistola. II, 834. Libri ad Demetriadem scripti virus notant Alypius et Augustinus. II, 850. Demetriadii sanctimonia virginalis ubique praedicatur. II, 645. Eius laus. II, 645.

Demetrius a Lepi-minus. IX, 322.

Demetrius presbyter a Primiano communione interdictus. IV, 379.

Democritus. I, 945. Democriti de Deo sententia. II, 445. Et de causa cogitationum nostrarum. II, 444, 445. Democritus ab Epicuro distare hoc in questionibus naturalibus dicitur, quod cursorioni atomorum vim quamdam animalem et spirabilem inesse senserit. II, 445.

Demosthenes clarissimus oratorum. IX, 468. In pronuntiatione omnia eloquentiae praecepta conclusit. II, 442. Fortunae Graeciae non in eo posita esse illone an illo verbo usus fuerit, Aeschili insolentiam locutionis obijcienti respondit Demosthenes. IX, 468.

Denarii centum forte mille asses sunt. V, 516. Denarius merces. V, 696. Denarius pro opera vineae reddendus aequaliter omnibus, non tollit diversitatem praemiorum. VI, 410.

Denarius numerus universitatem significat. VI, 38; VII, 696. Legem. III, 1442; V, 517, 1240, 1241, 1243. Perfectionem. V, 1240. Beatitudinis perfectionem. III, 1536. Et disciplinam quae insinuat conditorem Deum, et conditam creaturam. VI, 39. Denarii numeri significatio. V, 352, 353. Et mystica explicatio. III, 48. Perfectio beatitudinis nostrae in denario, quia redit ad primum. II, 218.

Dentes ad loquendum ut ad mandandum nos adjuvant. V, 1145. Dentes si obtusescant, quod remedium. IV, 562. Dentes quid ab oculis distant. X, 537. Deus ingentis molis in Ulicensi litore. VII, 448. Dentes peccatorum et dentes Ecclesiae, qui sunt. IV, 75, 1007, 1224.

Deponderare. V, 1513.

Depravationis publicae descriptio. VII, 65.

Deprecationes in devitandis malis, preces in bonis optandis adhibite. II, 635.

Derelictio. Vide Deserere.

Derelinquens non derelinquit Deus, quando in bonis temporalibus non exaudit. II, 545, 565, 573.

Descendere proprie et cadere differant. IV, 1398, 1631. Descendere ab Ierusalem in Jericho, homo descendens ab immortalitate ad mortalitatem. IV, 1134. Descendere ad

aliquid officio aliud est, aliud per cupiditatem in id cadere. V, 546.

Deseruit homo imperatorem, et defecit ad desertorem. IV, 892. Non deseret opus suum Deus, si ab opere suo non deseratur. IV, 1690; X, 261. Dereliquit Adam Deus, quia ipse deseruit Deum. IV, 695. Ira iudicis tradidit quosdam concupiscentis non cogendo, sed deserendo. V, 391. Deserente Deo continuo fit carceris. X, 236. Et homo fit in malum. X, 567. Possidet tentator. V, 590. Deus conversos adjuvat, deserit aversos. X, 153. Non deserit nisi dignos. X, 269. Deserit aliquantum Deus ne superbiamus. X, 151, 200. Misericordes sunt qui omnino malum desertionis suae non sentiunt. III, 432. Homo a Deo cum ipsum rogat, non deseritur. V, 171. Tu adjuvas qui condidisti, tu non deseris qui creasti. IV, 206. Pascabat te Deus contemnentem se, et deserit te timentem se? IV, 313.

Desertum propter ariditatem et sterilitatem, ipsum saeculum. IV, 1760. Deserta unde servis Dei impleta. IV, 634. Deserti quaelibet pusillanimitas tempestasque minus mihi videtur molesta, quam ea quae vel patimur vel timeamus in turbis. II, 334. Desertum piis est ipsa conscientia. IV, 635.

Desiderium est rerum absentium concupiscentia. IV, 1523. Desiderium sitis animae. IV, 750. Sius cordis est. III, 1691. Desiderio tardum videtur etiam id quod tempore acceleratur. II, 905. Desiderata diu dulcius obtinentur. V, 411. Desiderio vel concupiscentia extenditur animus, non laetitia consecuta. IV, 434. Desideria illicita animam corrumpunt. IV, 1920, 1921. Desideris pravus quando non castigatur. III, 2071. Non in desiderio pravo, sed in consensione peccamus. III, 2066. Desideria illicita quae ex ingentia concupiscentia nascuntur, nihil obsunt si illis non obeditur sive operatione, sive locutione, sive tacita assensione. IV, 1507. Desideria mala concupiscentiae, unde. X, 450. Desideria mala ut non sint, velle debemus. X, 451. Aliud est habere mala desideria cordis, aliud tradi eis. X, 789. Tradi desideris malis quid. X, 789. Desiderio suo ut pereant dimittuntur tantum reprobi, non vero praedestinati. X, 324. Non solum per patientiam, sed et per potentiam tradit Deus desideris malis. X, 790. Desiderii prohibiti fructus dulcor. III, 2070. Desideriorum diversitate verberata anima, portat plagas sauciae, divisa per amores multos. IV, 1867. Totum mundum dimittit, qui et illud quod habet, et quod optat habere dimittit. II, 692.

Desiderium sanctum est tota boni Christiani vita. III, 2008. Desideria sancta sunt a solo spiritu, non a carne. III, 416. Desiderium nostrum nunc non sit nisi in celum. V, 932. Desiderium regni Dei tribulationibus hinc atque hinc contendentibus producit. IV, 290. Qui non gemit peregrinus, non gaudebit civis, quia desiderium non est in illo. IV, 1641, 1940. Desiderium nostrum, donec ad Dei visionem perveniat, semper extendendum. IV, 1147. Desiderium Christi in omnibus iustis ab origine ad finem mundi. IV, 1537. Desideria aeternae vitae arma sunt contra tentationes. IV, 1774. Desiderium iustorum, delectationem ipsius Domini contemplari. IV, 205. Desiderium tuum, oratio tua est; et si continuum desiderium, continua oratio. IV, 404. Desideriorum forma in Dominica oratione. V, 378. Quodam desiderium Deus se cito exauditurum pollicetur. IV, 1296, 1898. Desiderium iustorum differtur ut crescat, crescit ut capiat. IV, 1057. Desiderium Deus extendit differendo, desiderando extendit animum, extendendo facit capacem. III, 2008. Nihil impedit quinonius habeant justificationes Dei, nisi quia non desiderantur. IV, 1522.

Desolati habent consolationem Patris orphanorum. IV, 815.

Desperare. Necesse est ut homo plus gaudeat, cum venerit quod desperaverat. IV, 1927. Desperatio in peccatis perdere se putat, si quid non fecerit quod instigat libido. X, 266. De Deo nihil desperandum. V, 36. Nec de peccatorum venia. III, 871. Ita Deus plenus est adipe misericordiae, ut ad eum conversis non solum quibuscumque peccatoribus, sed etiam impiis, non sit desperandum. IV, 597. Desperando plus perdit anima, quam delinquendo. V, 158. Peccatum cum desperatione, certa mors. IV, 588, 1703. Desperatione veniae anima suffocatur. V, 1558. Et spes et desperatio timeuda est in peccatis. IV, 1877. Desperatio et spes impenitentiae ac perditionis causa. V, 159. Desperationem inter et praesumptionem incedendum. V, 778. Ne quisquam superbe de se praesumat, ne quisquam humilis de Domino desperet. IV, 946. Ne desperatione homines peius viverent, promisit Deus indulgentiae portum; rursus ne spe vultu peius viverent, fecit diem mortis incertum. IV, 1502, 1876. De nemine quamdiu vivit desperandum. IV, 570, 630; V, 456, 1548; IX, 696. Desperationem salutis suggerens inimicus, quoniam invictissimo acuto repellitur. IV, 89.

Destinis responsionum fulcire ruinosas fabulas. V, 160.

Destruuntur a Deo alii et edificantur, alii sic ut non edificantur. IV, 1730, 1462.

Detractio est mordacior, quam veracior reprehensio. V, 1561. Quomodo irascaris alteri, quando de te male loquitur; sic irascere tibi, quando de altero male loqueris. V, 635. Ut amico laudanti, sic nec detracti inimico facile credendum. IX, 354. Cum detractur nobis, orandum primitus pro nobis, ut ulciscendi cupiditatem vincamus, deinde pro ipsis detractoribus nostris. IV, 1434. Fortitudo necessaria, cum presenti detractur, non ad revellendum, sed ad ferendum convicium. IV, 1184. Detractionibus falsis crescit merces servus Dei, et poena detrahentibus. V, 1581. Haec mercedis speciem non amat Augustinus. V, 1581. Detractio quæ fit ab his qui videntur alicujus momenti esse, scandalum est infans. IV, 582.

Deucalionis diluvium quo tempore contigit. VII, 508. Ad Ægyptum non pervenit. VII, 508.

Deuerra numen paganorum. VII, 188.

Devotio fit cum maledicto. III, 738.

Devotorum Leoninum oblationes. V, 1572. Nunc non omnia facere Patrem per Filium abigatur a sensu devotorum, etc. V, 356.

Deum existere probatur. I. de lib. Arbitr. a cap. V ad XV. Deum esse fide et ratione cognoscitur. I, 1262. Deum esse debere ratiocinando non efficitur. II, 705. Dei notitiam vanitas litigando quarit, pietas credendo. V, 1205. Error disputantium de Deo ex triplici causa. VIII, 810. Quis peior. VIII, 820. Deum esse agnoscitur ex operibus creaturæ. IV, 944; X, 211. Deus Philosophis notus ex creaturis. V, 776, 1153. Quomodo ad Dei cognitionem devenere Platonici. VII, 251. Ut anima ex motibus et administratione corporis, ita Deus ex administratione mundi, et animarum regimine intelligitur. V, 1022. Haec est vis veræ divinitatis, ut creatura rationali jam ratione utenti, non omnino ac penitus possit abscondi. III, 1910. Dei nomen gentibus, antequam crederent in Christum, non potuit esse omnino ignotum. III, 1910. Infidelis potest ad tantas tenetras pervenire, ut Deum esse neget. IV, 1117. Quomodo agendum cum atheo. I, 1242. Naturam hominum genus est, qui dicant in corde suo, non est Deus. IV, 615. Non esse Deum, nemo audeat dicere, etiamsi ausus fuerit cogitare. IV, 141. Deum ipsum negare aperta insania est. VII, 152. Deum negantium insania paucorum est. V, 441. Deus verus etiam oraculorum responsis agnitus. VII, 651. Deum verum, Jovis nomine Varro designavit. VII, 650.

Deus quid. III, 1638. Optime de Deo sentire, verissimum est pietatis exordium. I, 1224. De Deo falli periculosum, mentiri exitiosum. V, 157. Cum mendacio Deus non possidetur. I, 807. Varie de Deo opiniones. I, 721; III, 123, 104, 169. Opinio gentium de Deo nostro. III, 1033. Deum esse animam motu ac ratione mundum gubernantem Varro placuit. VII, 158. Deum se non esse clamant omnis natura. VI, 635. Quid de Deo natura universa nos doceat. VIII, 1081. Quid doceat Ecclesia. I, 1517.

Deus quid sit, sive quid non sit. I, 783; V, 145, 1689. Facilius dicimus quid non sit Deus, quam quid sit. IV, 1090. In rebus divinis pia ignorantia melior, quam præsumpta scientia. V, 603. Non parvæ notitiæ pars est scire quid non sit Deus, antequam scribi possit quid sit. II, 459; III, 1588; VIII, 948.

Deum omnes intelligunt id quo nihil melius est. I, 807; III, 22. Deus est id quo nullus superior. I, 1248. Dei excellentia. III, 1583.

Dei proprie est esse. VII, 256. Deus summe ac primitus est. III, 52. Solus proprie est. III, 1680. Deus habet in se ut sit longe aliter quam creaturæ. III, 333. Ita est Deus, ut in ejus comparatione, ea quæ facta sunt, non sint. IV, 1741. Deus summe est, quia nulla mutabilitate proficit seu deficit. II, 459. In Deo omne quod dicitur, id ipsum est. V, 1498.

Dei simplicitas. VII, 251. Deus natura simplicissimus. VIII, 1062, 1076. Deus pars ullius rei esse non potest. VIII, 765. Deus simplex et multiplex. VIII, 928, 929, 936. Deus etiam triplex, bonum simplex et incommutabile. VII, 323. Quomodo. VII, 326. In Deo non aliud potestas, aliud prudentia et ceteræ virtutes. V, 1498. Deo hoc est esse, quod posse. III, 1558. Hoc est esse, quod est magnum esse, bonum esse. VIII, 947. Fortem esse, justum esse, etc. VIII, 927, 929, 931, 933, 945. Sapientem esse. VIII, 947, 1076.

Dei natura, qualis. III, 1876. Deus ex factura intelligitur quæ sit. VI, 662. Deus est quadam substantia. IV, 844. Summa substantia. X, 253. Est excellentissima quadam immortalisque natura. III, 21. Incommutabilis. III, 537, 362. Invisibilis et ubique tota. III, 647. Quidquid in Deo intelligi potest, substantia est. VI, 192. In Deo abusive dicitur substantia, essentia proprie. VIII, 912. Deus sive dicitur substantia, sive essentia, ad se dicitur, non relative ad aliquid. VIII, 912. Quidquid secundum qualitates de Deo dici

videtur, secundum substantiam vel essentiam est intelligendum. VIII, 1062. In Deo nihil secundum accidens dicitur, sed secundum substantiam aut secundum relationem. VIII, 915, 914. De Deo quidquid dicitur vel intelligitur, secundum substantiam dicitur, falsum Ariarum dogma. VIII, 912, 914. Circa Dei naturam in quo conveniant Catholici et Manichæi, in quo dissentiant. X, 1468.

Deus essentia sua id ipsum est summe esse, et summe vivere. I, 665. Ipsi esse et vivere, non aliud atque aliud. I, 665. Deum esse quadam vitam æternam sapientem, sapientes facientem, intellexerunt Philosophi. V, 776. Ex consideratione mundi. V, 776. Dei vita, i. e. Deus. III, 1548. Vita Dei est immutabilis. III, 1518. Deus animam habere tropice dicitur, sicut et corporis membra. VII, 534. Deus summum vitæ principium. VIII, 95. In Deo et causa subsistendi, et ratio intelligendi, et ordo vivendi. VII, 228. Deus non ejusdem cum anima naturæ. VII, 250. Ex Dei anima vitas atque animas cunctorum viventium sorte sumi quidam dixerunt. VII, 125. Dei anima, voluntas ejus. III, 716. Deus nec sexum habet, nec ætatem, nec definita corporis membra. VII, 154.

Deus cum dicitur, quid cogitandum. V, 35. Qualis sit Deus non potest cogitatione comprehendendi. III, 790. Deus incomprehensibilis. I, 661; IV, 1742, 1745, 1872; V, 580, 665. De eo quædam in Evangelio propterea ræseminata, ut admoeremur, non oportere nos de temeraria comprehensione jactare. II, 1053. Deum comprehendendi non posse ait Plato. VII, 270. Deus verius cogitatur, quam dicitur; et verius est, quam cogitatur. VIII, 959. Deum aliquantum mente attingere beatitudo est, comprehendere impossibile. V, 665. Deus incomprehensibilis semper querendus. VIII, 1057. De Deo nihil potest intelligi sine pietate et quadam pace mentis. VIII, 92. Deus ut ex quantumcumque parte possit intelligi, non nisi magnis gemitibus et suspiriis fit. VIII, 174. Deum facilius eloqui audeat anima, quam videre; et tanto minus eloquitur, quanto sincerius videre poterit. VIII, 187. Deus prius fide non errante cognoscendus, ut possit amari. VIII, 951. Ad Deum solo intellectu ambiendum est. VIII, 90. Phantasmata quæ sibi cor de Deo fingit. V, 1201. Deum carnaliter cogitans, qua ratione edocendus. V, 457. Responda omnis carnalis cogitatio, ut capiat quomodo Deus veritas est. VIII, 948. Deus quomodo cogitandus. III, 2035. Quisquis talem cogitat Deum, qualis non est Deus, alienum Deum utique et falsum in cogitatione portat. III, 790. Tale aliquid esse, qualis figuratiter spiritui sanctorum demonstratus est, quidam volunt. III, 427. Deum facilius percipimus mente, quam creaturas. III, 333. Deus interior, exterior, antiquior, novior omnibus. III, 333.

Deus ineffabilis. I, 662, 663; III, 21, 333; IV, 1090. Quomodo. I, 662, 663; III, 21, 333; IV, 1090. Dei majestas a spiritalibus cogitari potest, a nullo autem effici. II, 1053. Deus est ineffabilis, ac silendo plus de eo sentire licet quam dicere. V, 665. Deo honorificum potius silentium, quam ulla vox humana competit. VIII, 142. Væ tacentibus de Deo, quoniam loquaces muti sunt. I, 662, 663. Omnia possunt dici de Deo, et nihil digne dicitur de Deo. III, 564; V, 1498; VI, 158; VIII, 158, 142, 627, 628. Ad loquendum de Deo nulla digna comparatio potest inveniri. VIII, 728. Non temere tale aliquid de Deo dicere debemus, quod in Scriptura ejus non legimus. III, 302. Potestas, prudentia et similia de Deo dicuntur, non proprie, sed quia nihil dici melius potest. V, 1497. Divinis rebus vocalula humana tribuuntur, sed ibi remotis imperfectionibus intelligenda. VI, 140.

Dei nomen duplex Moysi declaratum. V, 61, 66. Dei nomen, *εὐφραίνων*, ineffabile. III, 658. Dei nomen est ipsum esse. IV, 1741. Dei nomen jucundum est amantibus eum super omnes jucunditates. IV, 612. Deus quare appellatur ignis et lux. VIII, 148. Lumen. VIII, 938, 959. Lux lucifica. VIII, 404. Veritatis lumen illuminans omnem hominem Deus est. X, 150.

Deus spiritus est secundum Platonicos, secundum Stoicos est corpus. III, 1056. Deum corporeum esse, sicut et animam, contendit Tertullianus. X, 499. Et esse corpus. II, 861; III, 427; VIII, 46. Deo quidam corpus affingunt, ne non sit substantia. II, 619. Aliqui esse corpus igneum, alii candorem lucis finxerunt. III, 164. Sed incorporeus est. I, 721. Deum existimare corporeum omnino nefas est. II, 632, 623. Deus non est quid corporeum, nec aliquid quale formari nostra cogitatione possit. V, 53, 369. Quidquid corporeum occurrit, et in spiritalibus quidquid mutabile, non est Deus. VIII, 938. Nihil quod corporis sensus attingit, pro Deo colendum esse, vel imitari vulgus prædicat. VIII, 90. Deum non esse corpus probatur. VII, 250. Deo membra adscribi quam absurdum. II, 459. Deus nulla corporis forma definitur. VI, 188, 501. Non est admodum corporis in spatio cogitandus. V, 359. De Deo corporaliter dicta, qui accipiendi. I, 1518; III, 166, 186. Deo quæ tribuuntur membra, spiritali-

ter intelligenda. II, 628. Dei membra, potentia operationum ejus. IV, 150. Effectus operationum atque virtutum. III, 716. Deus totus oculus, totus manus, totus pes. II, 628. Dei facies, potentia qua dignis immotescit. IV, 137. Dei auris, non membrum corporeum est, sed potentia qua exaudit. IV, 150. Dei facies et manus et pedes quid. V, 566. Dei brachium et manus. Christus. IV, 484, 804, 1146, 1444, 1255. Filius et Spiritus sanctus. IV, 1351; VII, 375. Dei manus potentia Dei. III, 347; IV, 484, 1351, 1613; VII, 575. Virtus ejus. VIII, 692. Dei dextera, aeterna felicitas. IV, 1146, 1782. Dei digitus, Spiritus sanctus. II, 218; IV, 111. Dei zelus, ira, misericordia, patientia, poenitentia, manus, pedes, etc., quo sensu dicantur. VI, 34, 139, 140, 249, 611. Ira Dei et zelus sine perturbatione. III, 558, 899, 631. Deus perturbationibus non subiacet. III, 2065. In Deo situs, vestimentum, anni, locus, translate dicuntur. VIII, 817.

Dei pulchritudo. IV, 1075. Plenitudo. I, 845; III, 135. In Deo nihil deest et nihil redundat. I, 894. Plenitudo divinitatis in Christo corporaliter, quomodo. II, 817. Quoniam discriminata habitat divinitas in Christo et in membris ejus. II, 817.

Dei dictio quomodo accipienda. III, 227. Dei locutio in substantia sua, Verbum Dei incommutabile, quod est Christus. IV, 1798. Verbum Dei. III, 348. Deus Verbum co-aeternum loquitur. III, 250. Quomodo cum Angelis loquitur Deus. III, 447; VII, 484. Dei loquelam modis ineffabilibus audiunt Angeli, et ad homines deferunt. VII, 295. Quomodo Deus, et quam multis modis hominibus loquitur. IV, 536; VII, 317, 481. Deus loquitur aut per suam substantiam, aut per sibi subditam creaturam. III, 392. Deus loquitur vel in ipsa cogitatione, vel per creaturam corporalem. III, 1284. Illis intus loquitur, qui ei locum praebent. III, 2005. Deus per multa organa ipse sonat ubique, tangendo, modificando, inspirando. IV, 566. Quomodo Deus cum primis hominibus loquebatur. VII, 445. Deus primus parentibus locutus est post peccatum per subditam creaturam. III, 392, 447. Cum illis, aliis modis intrinsicis loquebatur. III, 392, 447. Moysi loquebatur per adsumptam creaturam, non per suam substantiam. IV, 1798. Deus aliquando servis suis in ipsis servis suis loquitur. III, 594. De locutione Dei varia inquiruntur. III, 252. Quomodo naturaliter fieri poterit, difficile est invenire. III, 252. More humano in Scripturis ad homines loquitur. III, 558. Numquam habet propter nos et propter ipsos. III, 334.

Deus invisibilis. V, 1266. Non tantum Pater, sed tota Trinitas unus Deus invisibilis natura. II, 605. Quomodo invisibilis, cum Angeli videant faciem ejus semper. VIII, 705. Deus non invisibilis Angelis et his qui similes illis erunt. VIII, 768. Deus videri non potest oculis corporeis. VI, 665. Deus oculis corporeis invisibilis, menti visibilis. II, 518, 519; V, 665; VIII, 171. Deus invisibilis, nullorum corporeis oculis, cordibus autem paucorum mundissimis notus est. IV, 1481. Deus non videri nisi animo potest, nec tamen ita ut animus videri potest. IV, 468. Deum nec cum videbis, poteris dicere, hoc est Deus. V, 369. Deus non potest videri in loco ad modum corporis. V, 1264. Deus invisibilis dicitur, ne corpus esse credatur. II, 618. Deus lux est, sed lux cordis. II, 561.

Deum nemo vidit unquam, quia eam quae in Deo habitat, plenitudinem divinitatis, nemo mente aut oculis comprehendit, ex Ambr. II, 604. Dei Filium in veteri Testamento visum esse insinuat Ambrosius. II, 604. Quomodo Deus visibilem se praebuit Patribus. VII, 291. Per creaturam primis parentibus Deus in forma humana apparere solebat. III, 448. Dei apparitio Moysi. V, 59, 160. Deum quomodo videbat Moyses. VI, 663. Deum videre cupiebat Moyses in ea substantia, qua Deus est. III, 477. Deum videre plii desiderantes, eam substantiam qua ipse est quod est, non eam speciem qua ut vult apparet, contueri cupiunt. II, 603. Dei apparitio Moysi per Angelum facta est. V, 60. Quare in rubo qui a flamma inhaerente non comburebatur. V, 60. Deus apparere solet in igne. VI, 659. Deus potest hic simul apparere et latere; apparere specie, latere natura. V, 161. Deus dum specie corporali apparet, substantia ejus non apparet. III, 594, 632. Refelli non potest, vel Patrem, vel Filium, vel Spiritum sanctum, si tamen est Spiritus sancti visio, videri ea specie quam voluntas elegerit, non natura formaverit, quoniam Spiritum quoque visum accepimus in columba. II, 604, 605. Ex Ambr. II, 618. Deus apparere per suam substantiam, sicuti est, non nisi mundis cordibus dignatur. V, 59. Dei quaedam est manifestatio interior, quam impii non noverunt. III, 1831. Dei forma a solis illis; in Christo forma servi ab omnibus videbitur. V, 711.

Deus an videndus sit oculis corporeis. VII, 798, 799, 800. An videbitur per corpus spiritale. V, 1264. An saltem per corpus glorificatum videri possit. II, 619. Deum esse visuros, receptis in resurrectione corporibus, non modo sanctos, sed et in justos, quidam dixerunt. II, 319. Deum

visuros per corpus eos qui ad vitam aeternam resurgent, putant alii. II, 619. Deus etiam in resurrectione non videbitur visione oculorum. II, 606. Deum invisibilem invisibiliter videri docuerunt SS. Patres Ambrosius, Hieronymus, Athanasius, Gregorius Orientalis, etc. II, 624. Deum qui potest invisibiliter videre, ipse Deo potest incorporaliter adherere. II, 615. Dei visio corporea, si aliquando dabitur, non impediet visionem spiritalem. II, 629. Angeli quomodo vident faciem patris, quomodo et nos videbimus Deum sicuti est. II, 605. Deus nunc fortasse videtur a quibusdam Angelis eo modo, quo videtur sicuti est. II, 605. Deus etiam in resurrectione non audietur auditu aurium. II, 609, 618. Deus oculis corporeis videri non potest. II, 319, 618, 619, 622, 625, 625, 626, 627; ne quidem a Christo. II, 707.

Deum videre summa felicitas. I, 1018. V, 711. Deus a filiis videbitur sicuti est. V, 161. Dei visio, mensura fidei. VI, 661. Cur differatur. VI, 662. Deus quot modis videri possit a beatis. VII, 801. Oculis cordis videbitur. VII, 799. Quid requiritur ut videatur Deus visione perfecta. VIII, 171. Ad eum videndum mens mutanda est. VI, 14. Purgandum animus. III, 25. Cordis oculus mundandus. V, 512, 670. Deus lux mentium purgatarum, non oculorum corporis. II, 518. Deum in ipsa quoque resurrectione videre non facile est, nisi iis qui corde sint mundo, ex Ambr. II, 604, 608. Ad videndum Deum per ejus auxilium cor mundum preparandum est. II, 622. Deum in futuro saeculo impii non videbunt, sed soli mundo corde. II, 607, 608. Videbunt mundi corde. II, 618, 620, 621. Deum in tantum videbimus, in quantum similes ei erimus. II, 349. Deum nunc in tantum non videmus, in quantum dissimiles sumus. II, 349. Deus quomodo jam videatur. VI, 661. Deum nunc videri a nobis per speculum, quomodo dicat Apostolus. VIII, 1067. Deus videtur ab his qui saeculo moriuntur. III, 40. Deus videri solum in illa vita potest, ubi, ut vivatur, huic vite moriendum est. III, 649. Deus diligentibus se ostendit eisque sufficit, adeo ut ab eo non declinent. I, 833. Deus ubique secretus est, et ubique publicus; quem nulli licet, ut est, cognoscere; et quem nemo permittitur ignorare. IV, 952.

Dei faciem videre, et non posse vivere, quomodo moraliter intelligendum. VIII, 804. Faciei Dei visio, ejus est manifestatio. VIII, 797. Dei posteriora unde videri possunt. VIII, 805. Dei posteriora ab Israelitis visa. VIII, 865. Dei posteriora Christus Dei. VI, 605. Caro Christi. VIII, 865, 864. Dei invisibilia per ea quae in corpore facta sunt, intellecta conspiciuntur. VIII, 342. Divina videntur intelligendo, non oculis carnis intendo. VIII, 743. De visione Dei. V, 133, 366. In questione de visione Dei excitatae ritae et contentiones. V, 162. Deum scire quid sit. VIII, 951. Dei cognitione fit homo beatus. V, 665. In quantum Deum novimus, similes sumus, sed non ad aequalitatem similes. VIII, 969.

Dei attributa sunt inexplicabilia. I, 662. Dei attributa summam describuntur. I, 662.

Dei pulchritudo antiqua est et nova. I, 795. Ejus imitatione pulchra, ejus comparatione fecla sunt caetera. I, 1018. Ab ea omnis pulchritudo. I, 801. Et omnis species. III, 151. Dei pulchritudo in intelligibili et incommutabili veritate. II, 444; in justitia. II, 462.

Dei aeternitas. VII, 562. Deus manet apud se et in se ipso plena et perfecta aeternitas. V, 1075. Deus non ab aliquo factus. X, 571. Deus est, et vere est, et eo ipso quod est vere, sine initio et termino est. IV, 1745. Deus nec esse coepit, nec enim vacationis suae taeuit, nec cessando torpuit, nec operando laboravit. VIII, 604. Deus solus aeternus est. V, 208. Omne tempus excedit. X, 401. Nescit tempora. I, 814. Deus praecedit omnia praeterita. I, 815. In Dei natura non aliquid quasi nondum sit; aut fuit, quasi jam non sit; sed est tantum id quod est, et ipsa est aeternitas. IV, 122. Ipsa Dei substantia est, quae nihil habet mutabile, ubi nihil est praeteritum, quasi jam non sit; nihil futurum, quasi nondum sit; et non est ibi, nisi est. IV, 1511. In Deo solum praesens invenitur. III, 1690. Dei aeternitas est dies unus. I, 815. Superat omnia futura. I, 815. Aeterna ibi est veritas, et aeterna caritas; et vera illi est caritas, vera aeternitas; et cara ibi est aeternitas, et cara veritas. VIII, 887. Deus sine temporali voluntate universa tempora facit. VIII, 335.

Deus immutabilis. I, 604, 1248, 1318; IV, 1142; VII, 220, 362; VIII, 548, 551, 558, 887, 941. In Dei natura mutabilitatem ponebant Manichaei. VIII, 595. Deus solus est immutabilis. V, 886; VIII, 912. Deus immutabilis bonum. III, 581. In substantia summi boni nulla mutabilitas temporis potest inveniri. VIII, 594. Deus est supra id omne quod est mutabile. I, 1248. Non est alias aliud, nec alias aliter; sed idipsum et idipsum. I, 823. Apud eum rerum omnium instabilium stant causa immutabiles, et mutabilium immutabiles manent origines, et irrationalium

temporaliamque sempiternæ vivant rationes. I, 664. Deus ætæ et vult immutabiliter. I, 833. Incommutabiliter manens format et innovat omnia. I, 1263. In Deo nullus novus motus. I, 815. Semper idem et immotus agit omnia. III, 389, 390, 394. Quomodo Deus immotus moveat creaturas, exemplo animæ Deprehendi potest. III, 388. Deus non temporalibus motibus operatur. III, 200. Quomodo Deo non temporaliter jubente fiant motus temporales in rebus temporalibus, difficillimum est capere. III, 252. Consilium Dei non mutabile est. III, 300. Deus incommutabili voluntate, veritate, æternitate persistit. VIII, 372. Deus mutabilis non est, quia aliud in veteri Testamento, aliud in novo sibi jussit offerri. II, 528. Deus voluntatem non mutat sed res quas voluit. VIII, 680. Deus cum mutat, opera sua per incommutabile consilium suum, propter ipsam non consilii, sed operis mutationem, poenitere dicitur. IV, 1416, 1723. Deus mutatur, si mutaris: mutatur ejus sententia, non justitia. VI, 144. Deus immutabilis, omnis boni auctor. VI, 360. Deus solus immortalis, quia solus immutabilis. VIII, 768.

Dei naturam corruptibilem dixere Manichæi. X, 1325, 1328. Est incorruptibilis. VIII, 518. Nulla ei natura contraria. VI, 185. Nisi quæ non est. VII, 550; VIII, 590. Deo nec noceri potest, nec alii naturæ nisi ipso permittente. VIII, 558, 563. Deus nullam necessitatem pati potest. VI, 46. Neque ex aliqua parte violari. VIII, 114.

Dei immensitas. II, 837; VII, 230. Deus ubique est. I, 707, 795. Deus Pater, Filius et Spiritus sanctus sunt simul ubique. II, 837. Difficile invenitur ubi Deus est, difficilius ubi non est. I, 1077. Ipso nihil secretius, nihil præsentius ubi non est. I, 1077. Falsa de immensitate Dei imaginatio Augustini adhuc Manichæi. I, 735, 750. sic est per cuncta diffusus, ut non sit qualitas mundi, sed substantia creatrix, sine labore regens, et sine onere continens mundum. II, 857.

Deus ubique totus. II, 443, 517, 622; III, 1640, 1634; V, 1264, 1268. Quomodo ubique totus in se ipso. II, 838. Divinitas est ubique tota, nusquam divisa. V, 360, 367. Deus ubique præsens. IV, 952, 1125. ubique præsens et omnia videns. V, 441. Spirituali præsentia adest rebus conditis. IV, 1047. Dei præsentia in rebus, causa est existentie earum. I, 664. Dei præsentie omnibus notæ argumentum est illa etiam improbis usurata juratio, testis est Deus. V, 101. Deus ubique præsens quandonam cuique nostrum simul esse censetur. VI, 14. Cum Deo est quicquid Deum intelligit. I, 995. Dei secretum in quo intrat servus Dei, quale. III, 1603, 1604. Possunt miseri esse ubi Deus est, sed beati soli sunt cum illo. III, 1927. Deus nec mole distenditur, nec partitione minuitur. VII, 280. Dei natura ubique integra, ubique præsens, non in parte minor, et in parte major; sine ulla mole, magna; per locorum spatia non distenditur. VIII, 184. si anima per locos non extenditur, multo minus Deus. VIII, 188. Qui ubique totus, et usqueque locorum est. I, 721, 795. Ubique præsens est, non locorum spatii, sed majestatis potentia. III, 1277.

Deus non est in loco. V, 367, 548, 1263, 1268; VI, 15, 661. Si in aliquo loco esset, non esset Deus. IV, 963. Deus nec per locum nec per tempus movetur. III, 387, 393. Quomodo descendere dicitur. VII, 485. Et esse in aliquo loco corporali. III, 732. Esse in cælis, cum ubique sit totus. II, 459. effectum miraculi præsentiam suam insinuat hominibus. IV, 484. Deus propinquior nobis quam multe creaturæ. III, 353. Deus homini corde ipso interior est. IV, 833. In interiori nostro est querendus. I, 795. Deum non habitare in locis ab hominibus fabricatis in utroque Testamento prædicatur. VIII, 141. Dei habitaculum per manus hominum factum, ad aliquam significationem in utroque Testamento accipitur. VIII, 141. Deus beat suum templum, non indiget illo ut sit beatus. VIII, 604. Dei templum et Angeli, et homines. VIII, 604. Dei sedes sancta, cæli et anima justæ. IV, 529, 550. Dei sedes, si vis, tu es. V, 367. Deus in sanctis et justis. III, 1276. Deus ubique est per divinitatis præsentiam, sed non per habitacionis gratiam. II, 837. Deus quibusdam non est præsens. III, 1392. Non æqualiter habitat in hominibus per gratiam. II, 837. Possidetur ab hominibus pro eorum capacitate. II, 838. Habitat in electis licet aliis carnalibus. II, 842, 845. In parvulis habitare dicitur, quia in eis occulte agit ut sint templum ejus, idque in proficientibus, et proficiendo perseverantibus perficit. II, 841. Deus inhabitando continet, non continetur. V, 1502. Portat et continet eos in quibus habitat: si se subtraxerit, cadunt. IV, 1632, 1633.

Deus præsens omnibus conscientis adest, bonis ut pater, malis ut iudex. V, 101. Noli cogitare Deum in locis, ille tecum est talis, qualis fueris: opitulatur, si bonus fueris; ultor, si malus. IV, 952. Dei præsentia Adæ justo gaudium, peccatori poena. V, 542. Deo, qui ubique est, et nullo continetur loco, non per loca propinquamus: propinquare illi, est similem fieri; recedere, dissimilem fieri. IV, 337,

1217. Deum amor exhibet præsentem. II, 670. Iniqui Dei præsentiam non effugiunt. I, 766. quis se abscondere a conspectu ejus dicitur. III, 208. Deus antequam faceret cælum, terram, sanctos, in se apud se Deus habitabat. IV, 1632. Deus Verbum quomodo erat in mundo. III, 1383, 1398. Deus non implet mundum velut aqua, aer, aut lux. II, 517. Dei plenitudinem nemo comprehendit. II, 606.

Deus magnus est non mole, sed virtute. II, 519. Dei substantia non circumscripta quantitate. V, 157. Quomodo crescit Deus. III, 1304. Deus non participatione magnitudinis magnus. VIII, 918. Deus ita magnus est in operibus magnis, ut minor non sit in minimis. V, 1060; VIII, 391, 663. Deus magnitudo incommutabilis, quomodo ex nobis magnificetur. IV, 1357. Deum magnum Porphyrius confitetur. VII, 650.

Deus sapiens, æternus, etc., non participatione sapientiæ et æternitatis, sed sapientia et æternitate cujus ipso est auctor. VI, 16. Dei sapientia simpliciter multiplex, et uniformiter multiformis. VII, 368. Dei sapientia et virtus in prima creatione, non ex usualis et quotidianis operibus metienda. VII, 375. Deus sapientum mentibus præsens non contaminatur. VII, 270.

Deus habet omnium rerum scientiam. I, 390. Solus Deus se novit sicut omnino est. I, 833. Nihil ipse occultum. I, 590. Dei scientia qualis. VIII, 1075. Dei scientia non variatur. I, 836; VII, 291. Non ei decedit aliquid, vel succedit. VIII, 931. Dei scientia, infinita comprehendit. VII, 367. Abyssus est et in corde hono et in corde malo; sed hæc nuda sunt Deo. IV, 1749. Dei oculos vitare nemo potest. IV, 1200. Deus præsentia, præterita, futura incommutabiliter videt. VII, 334. Deo futura præsentia sunt, ut præterita. VII, 291. Apud Deum omne præsens est. VI, 15. Dei cognitio causa est omnium. I, 738. Deus creaturas omnes non quia sunt, ideo novit, sed ideo sunt, quia novit. VIII, 931, 1076. Deus non sic cognoscit ut homo vel angelus, sed incomprehensibili modo. IV, 576, 577. Dei notitia tanta est, ut omnia apud ipsam essent quodam ineffabili modo, antequam creata essent. IV, 577. Scientia nostra scientie Dei comparata ignorantiæ est. I, 811.

Deum præscium esse futurorum negare, aperta insaniam est. VII, 149. qualis in Deo scientia et præsentia. VI, 136. Præsentia Dei sicut et sententia, certa et fixa. VII, 472. In Dei dispositione jam tempora facta sunt, quæcumque futura sunt. VII, 291. Non est auctor omnium qua præscit Deus. I, 1276. Non ei sunt imputanda peccata. I, 1280. Dei præsentia conciliatur cum libertate. I, 1275.

Deus quomodo dicitur scire, nescire, tentare. VI, 48, 106. Deo scripturæ solent tribuere quod in nobis facit, ubi de eo congruenter dici potest. IV, 75, 615, 616. De Deo sicut quædam laudabilia hominum non recte dicuntur, sic quædam culpabilia hominum recte intelliguntur in Deo. VI, 141. Deus scire dicitur, quod facit sciri. VII, 511. Videre quod facit videri. IV, 697, 699; VII, 483, 755. Cognoscere cum cognosci aut cognoscere facit. III, 351, 363; IV, 490, 615, 637. Deus videre dicitur quando miseretur. III, 1756. Deus cum vidit quia bonum est quod fecit, docuit bonum esse, non dicit. VII, 334. Deus tenet ut sciat, id est ut dono suo scire faciat. III, 757; IV, 490. Deus discere quomodo dicitur. V, 29. Deum esse miratum non repugnat. VIII, 406. quare de Deo nescire, poenitere, et similia dicuntur in Scripturis. V, 1498. Deum poenitere quomodo dicitur. V, 153. Deus quomodo dicitur peccatores nescire. IV, 69. Mandare et loqui nobis. V, 98, 102. Dei cogitatio et recogitatio quid. VII, 472. Deus non tentandus. III, 574. Deus tentare quomodo dicitur. V, 29.

Deus est æterna veritas, quæ grandium est cibus. I, 742. Deus veritas super omnia præsidens. I, 807. Facies Dei nihil est aliud, quam ipsa cui suspiramus, veritas. I, 988. Deus alio modo verax quam homo. III, 1683. Fallere neminem potest cum promittit. I, 826.

Dei voluntas non est creatura. I, 814. Dei voluntas et Dei potentia Deus ipse est. I, 736. Causa omnium qua fecit, voluntas ejus est. IV, 1745. Semel, simul, et semper vult omnia quæ vult. I, 832. Non nova voluntate Deus creavit mundum. I, 833. Deus multa potest quæ non vult. X, 250. Quomodo Deus multa velit quæ non facit. VII, 753. Dei voluntatem nulla vis vincit, secundum Platonem. VII, 389. Dei voluntas semper invicta et nunquam mala, sive misereatur, sive obduret. VI, 279. Nihil fit præter Dei voluntatem, etiam dum fit contra ejus voluntatem. VI, 279. Deus per eandem creaturæ voluntatem qua factum est quod creator voluit, implevit i, se quod voluit. VI, 279. Deo servit omnis creatura, velit nolit. VI, 294. Dei voluntas bona per bonas æque ac per malas hominum voluntates semper impletur. VI, 279. Dei voluntas de homine peccante impletur. VI, 282. Non sineret bonus aliquid fieri male, nisi omnipotens et de malo facere posset bene. VI,

279. Nihil homini secundum vicia corporalia potest accedere quod Deus nolit. III, 598. Deus iuste omnia vult. III, 598. Dei quæ fuerit voluntas erga salutem Adami, quem peccaturum præsciens. VI, 281. Dei consilia non norunt nisi amici eius et filii. VI, 71. Dei iudicia nemo comprehendit, iuste nemo reprehendit. VII, 71. Voluntas Dei dicitur, quam facit in cordibus obedientium mandatis eius. VII, 753. Deus facit ut homines faciant quæ ille præcipit. X, 873. Optimus minister Dei est, qui non magis intuetur hoc a Deo audire quod ipse voluerit, sed potius hoc velle, quod a Deo audierit. I, 705. Dei voluntas, Prophetis magis cogita quam philosophis. VII, 589.

Dei potentia et Dei voluntas Deus ipse est. I, 736. Ea est causa existentie creaturarum. I, 736. Deus omnia quæcumque vult facit, quomodo. VII, 753. Facit quidquid vult; quidquid male fit, non vult. VI, 627. Deum demum aliquid posse, quod nos fateamur investigare non posse. II, 519. Deus nullum habet Dominum. I, 803. sine typo dominatur. I, 804. Animus fit ei similis, dum ei se subijcit. I, 1320.

Deus omnipotens. V, 1060, 1067. Solus omnipotens. VI, 640. Deum omnipotentem nemo negat etiam paganus. V, 1131. Deus non ob aliud vocatur omnipotens, nisi quia quidquid vult, potest. VIII, 719. Deus omnipotens qui id solum non potest, quod non vult. V, 1067. Deus omnipotens quo volente fit quod alias fieri non potest. V, 1141. Dei omnipotentis voluntas an fatum potest nuncupari. X, 577. Nihil Deo impossibile. VII, 716. Deus dives est omnipotentia, non pecunia. VIII, 204. si nescis qua ratione fiat, crede non injuste fieri quod sinit aut facit Deus. V, 319. Dei omnipotentia nihil admittit quod peccare aut mori non possit. V, 1061, 1068; VII, 349, 793; VI, 627; VIII, 482; X, 283. Quidquid Deus dicitur non posse, non deficienter potest, sed potenter. VIII, 695. Deus omnipotens, iniquis multa contra ejus voluntatem facientibus, non superatur. V, 1067. Deus non victus a diabolo cum Adam deceptus est. VIII, 615.

Deus solus creator. VIII, 878. Solus verus creator. III, 605. Quidquid vera ratione melius occurrerit, scias fecisse Deum. I, 1277. Dominum quidquid non laudat, non fecit Dominus. III, 2002. Naturaliter sentit natura humana se esse factam a Deo. X, 247. Rerum coadendarum tam facultas, quam facilitas, est incomparabilis apud Deum. III, 502. Si bona facere non posset Deus, nulla esset potentia; si autem posset, nec faceret, magna esset invidentia. III, 307. An Deus causa rerum dici possit. III, 21. Deum primam esse causam quomodo Platonici noverunt. VII, 231. Ex ipso sunt omnia, non de ipso. VIII, 500. Deus creator omnium quæ ceruimus, et quæ meliora non ceruimus; quamvis modus quo ea fecerit, comprehendi non possit. VIII, 610, 611. Deus omnipotens factor ostenditur tribus potentis. VIII, 547, 519. Deum esse omnipotentem negant, qui putant mundum non ex nihilo fecisse, sed ex natura sibi coæterna. VI, 181. Deus omnipotens non esset, si indigeret materia ad faciendum quod vult. VIII, 117. Dei imperium, potentia et benignitas quomodo intelligitur in creatione rerum. III, 228. Dei opera carnalibus membris fuisse fabricata non cogitantur. VII, 373. Non nova voluntate creavit mundum. I, 832. Deus incommutabilis consilio et voluntate operatur. VII, 366, 367. Deus fecit nova non novus, temporalia sempiternus, mutabilia nesciens mutari. V, 1304.

Deus creator est temporum. III, 310. Coæterum Deo esse quidquid generavit et ejusdem cum eo substantia, error Manicheorum. VIII, 532. Deus omnia creavit in tempore, immutabilis tamen æternoque consilio. VII, 362. Deus cum operatur, non fit in ejus natura aliquid quod non ante fuerat. VII, 367. Quod Deus facit ex tempore, manente incommutabilitate consilii sui facit. VII, 320. Quidquid iucipere et desinere dicitur Deus, non in natura ejus, sed in ejus creatura intelligendum. III, 227. Deo hoc est natura quod fecerit. III, 349. Deus omnia in mensura, numero et pondere disposuit. III, 299, 300. quomodo. III, 299, 300. A Deo est omnis mensurarum modus, paritas numerorum, ordo ponderum. III, 337. Deus et mensura est, et numerus, et pondus. III, 299. Quomodo. III, 299. Deus miris modis habebat omnia antequam faceret. V, 858. Omnia noverat priusquam fierent. III, 352. Quare. III, 353. Ubi cernebat unde omnia diserneret. III, 300. Deus in vita sua vidit omnia, quando fecit. III, 352. Deum vidisse opera sua, est eum illa approbasse. III, 228. Deus novit omnia incommutabiliter. III, 334. Deus auctor omnium eorum operum propter quæ multos deos physiologi fluxerunt. VII, 219. Descriptio compendiarum operum Dei. I, 883.

Deus creator fecit cælum et terram sine distinctione actionis suæ. I, 823. Deus et cælestia et terrestria, in hisque exigua condidit. VIII, 600. Deus creator est cuiuslibet

naturæ quamvis minimæ. VII, 373, 374, 370. Deus in minimis operibus suis magnus est. III, 599. Deus ita est affluer magnus in magnis, ut minor non sit in parvis. VII, 533. Dei creatoris omnipotentia quantum in rebus minimis elucet. II, 519. Deus creator non parvus in parvis, sed magna de minimis insinuat. II, 519. In creando hominem, bonitatem suam ostendit. I, 1272. Deus et animæ et corporis conditor. X, 686. Conditor est corporis. III, 131. Deus hominem fecit, hominis vita non fecit. III, 2002. Deus visibilium et invisibilium conditor, non quantum ad vicia; sed quantum ad naturas ipsas attingit. III, 227. Deus nascentium conditor, sed ita ut naturarum sit auctor, non vitorum. X, 1300, 1501, 1503, 1512, 1513. Dei regno nullus subtrahitur. V, 1658. Deus non generator malorum. VIII, 632, 633. Quid agat Deus in omni genere et operatione naturæ. VII, 788. Dei potestas in omnes naturas et voluntates. VII, 435. Dei regno nullus subtrahitur. V, 1638. Deus quid sit rationalibus, irrationalibus animalibus, et corporibus. VIII, 372. Deum in mysteriis imbecillitate, in præceptis immoderatione, in iudiciis immanitate peccare. calumnia Juliani adversus sanctum Augustinum. X, 1418. Deus creator efficaciam sapientiæ suæ rebus quæ quotidie suis temporibus oriuntur coadendis adhibet. II, 918.

Deus etiam nunc creat quæ nascuntur. III, 325. Deus usque nunc operatur. III, 304, 334. Quomodo, cum omnia simul creaverit. III, 337. Semper operatur, et semper quiescit. I, 808; III, 1534; IV, 1181. Dei vacato ab opere sine desidia, opusque sine labore. VII, 367. Deus in operando non laboravit. III, 302. An proprie requievit. III, 302.

Dei requies ab operibus suis quomodo accipienda. III, 304, 320, 330, 358; V, 80. Quia Deus se ipso bono perfecte beatus est, a bonis quæ fecit in se ipso requievit. III, 298, 307. Requievisse dici potest Deus, quatenus creaturæ rationali requiem præbuit in semetipso. III, 302, 303, 306. Deus, quia requiescimus, se dicit requiescere. IV, 1725. Deus semper quietus, sua quies in se est. I, 868. Requies Dei sine initio, sine termino. III, 310. Nec mane nec vespeream habet. III, 308, 309, 310. Quare Deus septimo die requievit, eique benedixit. III, 303, 306. Ordinatis rerum causis, consilii sui secretissimi inmutabilitate disposuit, quæ suis quæque temporibus agnita et præsentia facit, et futura jam fecit. IV, 1416. Deus nihil facit quod non ab æterno se facturum esse præcavit. IV, 1416. Facit quod se facturum promisit. X, 224, 1206, 1208. Quomodo fecit Deus quæ futura sunt. III, 1814. Deus quadam per se ipsum facit, quadam per servientem sibi creaturam fieri jubet aut sinit; quamquam illa sunt. VI, 36, 37. Deus ita per ministros suos operatur, ut sint etiam ipsi cooperatores Dei. VII, 483. Cur voluerit mandum creare; frustra queritur. III, 475.

Deus omnia fecit bonitate, non necessitate. IV, 1745. Deus creaturam amat ut sit et ut maneat. III, 251. Dei amor in opera sua ex beneficentia venit. III, 250, 251. Deo inest ex beneficentia veniens, non ex indigentia, amor in opera sua. VI, 166, 167. Deus nihil sibi contulit de operibus bonorum. III, 433. Nullis eget bonis nec factis nec faciendis. III, 306, 308. Nec faciendis eguit, qui factis non eget. VIII, 606, 608. Ad agendam beatitudinem. VIII, 606, 608. Deus nulli quod ex ipso est debet, quod beatus est. III, 306, 308. Deus nulla creatura indiget ut aut melior sit, aut potentior, aut beator. IV, 896. Nec futurus erat minor nisi fecisset mundum, nec beator cum fecisset. III, 306. Deus iudex est voluntatum, creator naturarum. VIII, 544. Deus naturas creat bonitate, voluntates ordinat potestate. III, 389. Deus naturarum optimus conditor, peccantium vero justissimus ordinator est. III, 296. Deus solus reparator creaturarum. III, 408.

Deus omnipotens non sine ratione facit, unde animus humanus rationem non potest reddere. VII, 716. In rebus suis, ra naturam mirabilibus, tota ratio facit est potentia facientis. II, 519. Habet Deus in se ipso absconditas quorundam factorum causas, quas rebus conditis non inseruit. III, 406. Valde occulta et abstracta vis est, qua Deus agit, ut etiam illa quæ sensu carent, confestim ejus obtemperent voluntati. IV, 1410. Occultorum Dei operum utilitas. X, 832. Nonnulla in operibus Dei, quam Deus ipse, in quantum cognoscit potest, difficiliter cognoscuntur. X, 527. Sicut humana consuetudo verbis, ita divina potentia etiam factis loquitur. II, 585. Deus rerum creaturam effector, cognoscendam lumen, agendarum bonum. VII, 233, 234. Deus in principium nature, veritas doctrinæ, felicitas vite. VII, 233, 234. Deus naturarum auctor, intelligentiæ dator, amoris quo bene beateque vivitur inspirator. VII, 338. Itac agnoverunt platonici. VII, 250. Quærenti quid faciebat Deus ante cælum et terram, quid responsi reddatur. I, 815.

Deum curare humana negant Epicurei. VIII, 576. Dei providentiam res humanas non curare, impia iniquorum doctrina est. IV, 924. Gubernationem rerum humanarum ad

Deum non pertinere, unde quibusdam est suspicio. V, 518. Dei providentia omnium est moderatrix. I, 978, 979, 1223, 1349; III, 126, 145. Deus administrat universa. III, 283. Quomodo. III, 390; VII, 320. Quomodo Deus administrat humanum genus. III, 591. Et voluntates. III, 590. Sic curat unumquemque nostrum tanquam solum curet; et sic omnes, tanquam singulos. I, 602. Pravi corde tres habent de Deo sententias, aut non est Deus, aut injustus est Deus, aut non gubernat res humanas. IV, 273. Deus infusus carni, curam gubernandae universalis non deseruit aut amisit. II, 517. Dei beneficia generalia et particularia erga homines. VII, 220. Deus si rebus efficacem potentiam suam subtrahat, nec agere, nec permanere possunt. VII, 783, si a gubernatione rerum Deus cessaret, continuo dilaberentur. III, 504. Deus administrat imas et vilissimas mundi partes. III, 336. Deus bipertito opere providentiae creaturam universam administrat. III, 390, 402, 404. Quomodo facit Deus et ordinat, quaedam ordinat tantum. III, 229. Dei providentia in rerum gubernatione, et ordinatione malorum. V, 318, 602. Dei providentia ex impiorum felicitate quibusdam in dubium aut in reprehensionem venit. V, 123, 128, 133, 518. Deus rectus perverso non placens. V, 322. Deus non eget justitia recti hominis, quanto minus iniquitate perversi. III, 433. Cur divites ac pauperes facit Deus. V, 525. Musica ad indicandam divinae gubernationis harmoniam hominibus concessa est. II, 726. Deus cuncta gubernat, et cur non vindicet mala. VI, 661. Deus omnibus bene utitur. I, 809. Etiam errore hominum I, 670. Nequitia peccatorum. I, 772. Et malitia diaboli. III, 219. Deus non solum bonis, sed malis bene uti novit. VII, 433. Quomodo vel quamdiu sinat et bene esse malis et male esse bonis. V, 519. Deus cum diabolum fingeret bonum, praesciebat quomodo illo uteretur et malo. VII, 532. Deum in vetere Testamento improvidum, ignarum futuri, invidum et timentem, sanguinis hominum appetentem, zelantem, irascentem, hominum interfectorem, dicebat Faustus. VIII, 406.

Deus unus. V, 1073, 1076. Deus verus non est, nisi unus. VI, 387. Deus unus est Pater et Filius et Spiritus sanctus. V, 1333. Quid est Deus? Pater et Filius et Spiritus sanctus. IV, 216. De Deo patre, de Filio, de Spiritu sancto quid credendum. V, 1072. Deum unum ac Dominum esse Patrem et Filium et Spiritum sanctum ex Scriptura ostenditur. II, 4045, 4046. In Deo una essentia, tres Graecis hypostases, latinis tres personae. VIII, 917. Dum unum verum Deum significare volunt Graeci, articulum appointunt. III, 573.

Deus summum bonum. VII, 235. Bonum nulli indigeus homo. I, 845, 868. Deum bonum esse, est ipsum ejus esse. X, 369. Bonum esse per se, simpliciter et sine addito Dei proprium est. IV, 1496, 1740. Deus est bonum omnium bonorum, bonum a quo sunt omnia bona, bonum sine quo nihil est bonum; et quod sine ceteris bonum est. IV, 1742. Ex plenitudine bonitatis ejus subsistit creatura. I, 845. Honorum summa Deus nobis est et summum bonorum. I, 1316. Apud Deum vivit semper bonum nostrum: et quia inde aversi sumus, perversi sumus. I, 706. Quale bonum sit Deus commendatur, quando nulli ab eo recedenti bene est. III, 432; VIII, 354. Deus solum bonum quo natura intellectualis fit beata. VII, 162, 349. Deum esse summum bonum quomodo cognoscatur. VIII, 949, 950. Dei bonitatis et magnitudinis testimonium dicunt omnes creaturae. IV, 1865. Deum non esse bonum sed justum docebat Cerdon. VIII, 29.

Deus solus summe bonus, et quod de illo est. VIII, 202. Deus bono suo bonus est, non aliunde participato bono. IV, 1740. Deus bonus est singulariter, et homo a Deo bonus est, de suo vero malus. II, 658. Deus solus a se bonus, a quo caetera bona. V, 119, 185, 539. Nemo habet aliquid boni, nisi ab illo acceperit, qui solus bonus est. IV, 1280, 1670. Deus sic proprietate naturae bonus est, ut non possit vitium: secus creaturae. X, 1537. Deus sine qualitate bonus, sine quantitate magnus, sine indigentia creator, sine situ praesidens, sine habitu omnia continens, sine loco ubique totus, sine tempore sempiternus, sine ulla sui mutatione mutabilia faciens, nihilque patiens. VIII, 912. Deus in omnibus bonis invenitur sive emendans, sive consolans, sive exercens, sive coronans, sive purgans, sive illuminans. IV, 1635. Dei bonitas non est, cur accusetur in malorum procreatione. V, 851. Ipsa est illa mirabilis Dei bonitas, quae bene utitur etiam malis vel hominibus. IV, 1338. Deus tam bonus est, ut malis quoque utatur bene. II, 539; III, 1619, 1620; X, 1495. De ipsis peccatis hominum bene operatur. II, 727; V, 95. De malis facit bona. VI, 530. Deus facit bene, etiam sinendo fieri quaecumque sunt male. VI, 376. Deus bene utitur malis operibus hominum, sicut illi contra male utuntur bonis operibus Dei. IV, 1306, 1307. Nece utitur animarum voluntatibus etiam malis, cum illae converse utantur naturis bonis. III, 431. Deus

bene utitur cordibus malis ad id quod vult ostendere vel facere bonis. III, 601. Agit Deus in cordibus, ut det exitum rebus quem constituit. III, 801. Ad utilitatem bonorum; arciit iis quos malos futuros esse praescit. III, 606. Deus etiam ipsis hominum peccatis usus est ad significanda quae voluit. III, 815. Deus non operator peccatorum, sed ordinator, distributione meritum. III, 259. Deus improborum malitiam ad exercendum et comparatione admonendos bonos accommodat. II, 800. Deus omnia largitur et praescit; sed peccata praedicit, supplicia minatur, beneficia pollicetur. II, 558. Deus nostram de malis tristitiam consolatur quod ad proventum sanctorum conducunt. II, 1083. Deus tantum malos permittit esse, quantum novit expedire atque sufficere admonendae atque exercendae sanctae domui suae. II, 1083. Deus scit ubi ponat peccatorem, haud secus ac pector ubi ponat nigrum colorem. V, 1382. Mundus totus fornax aurificus, ibi justus tanquam aurum, impii tanquam palea, tribulatio sicut ignis, Deus sicut aurificus. V, 1383.

Deus misericors. I, 1553. Ejus suavitas. I, 1515. Apud Deum non est iniquitas, sive eligat, sive reprobet, quomodo. VI, 120, 121, 122. Deus, cum cujus vult miseretur, et quem vult obdurat, non est injustus. II, 822, 823; VI, 72. Neque acceptor personarum. II, 875. Deus cujus vult miseretur, non justitia, sed misericordiae gratia: et quem vult obdurat, non iniquitate, sed veritate vindicet. II, 870. Quomodo Deus adhuc conqueratur, cum miseretur cujus vult. II, 880, 888. De peccatoribus juste et misericorditer conqueritur Deus. VI, 121. Deum, quicquid fecerit homo, in factis suis laudabilem invenit. VI, 533. Deus quantum circa nos exhibuerit misericordiam, in illis demonstrat circa quos non habuit. IV, 704, 707. Deus quare misericordia nostra dicitur. IV, 712, 713. Quomodo velit Deus omnes homines salvos fieri. VI, 280. Deus quos praescit justitiam relictuos, aut in peccatis perseveraturos, non cessat invitare ad penitentiam. V, 807. Deus nullius frustra miseretur. VI, 419. Dei misericordia praeveniens et subsequens. V, 1650. Deus misericordia et veritate homines convertit. III, 604. Dei gratia non expectat voluntates hominum, ut praeveniatur eum. II, 987. Deus praeparat voluntatem. III, 2061, 2062. *Met.* Non tantum instructio oris, sed ipsa etiam aperiio, ad Dei voluntatem et gratiam pertinet. III, 598. Deus non mendaciter jubet quod scit non facturum cui jubetur, ut justum iudicium consequatur. III, 600. Deus non amat damnare, sed salvare; et Deus patiens est in malos, ut de malis faciat bonos. V, 129.

Dei patientia erga nos. V, 467. Dei patientia secundum corda hominum quibusdam utilis ad peccitendum, quibusdam inutilis ad resistendum Deo, etc. III, 603. Dei patientia invitavit malos; ejus flagellum ad patientiam erudit bonos. VII, 20.

Deus non est auctor mali. VI, 16. Non est auctor peccati. X, 235. Nullius vel levissimi. IV, 1398. Peccata hominum non inquinatur. VIII, 560. Deus non auctor culpae in reprobis. II, 884. Deus neminem obdurat, nisi merito. II, 823. Neminem deserit nisi deseratur. I, 699, 700, 707. Non deserit eos qui ex ejus fide vivunt, eumque pie colunt. II, 523. si Deus deserit, quae hominibus virtus. II, 535. Necessae est ut quo auxiliante vincimus, eo iterum non adjuvante vincamur, ait Innoc. II, 782. Deus derelinquens non derelinquit, quando in bonis temporalibus non exaudit. II, 563. Deus fomentis lenibus mordacissima quandoque medicamenta adjungit. II, 323.

Dei misericordia et severitas. III, 1290. In peccatores misericorditer sevit. I, 676. Etiam in electos vindicat temporaliter. III, 775. Esse Deum cum hominibus durae cervicis, est adesse vindicando et puniendo. III, 647. Deus nunquam tacet praecipio, sed interim tacet supplicio. IV, 952. Dei misericordiam et patientiam quomodo sequatur est justitia. V, 482. Dei aversio et conversio. V, 780. De Dei misericordia multum sibi pollicetur injustus, ut et injustum faciat Deum. IV, 728. Dulcis pater donans munera, dulcior condonans peccata. I, 675. Ejus misericordia etiam sanctis necessaria. I, 778. Quis sic praesumat de conscientia sua, ut certus sit eam sibi in iudicio Dei posse sufficere, nisi misericordes misericorditer iudicet. II, 571, 573. Deus si solum iudex, et non misericors esset, nemo ante eum staret. IV, 1698, 1700. In Deo solo de bonis nostris gloriantur. II, 851, 852. Cum Deus coronat merito nostra, nihil aliud coronat quam dona sua. II, 880. Concordia justitiae et misericordiae. Def. III, 134. Deus justus et misericors. V, 151. Deo nec misericordia potest auferre justitiam, neque justitia misericordiam. IV, 305.

Deus justus. I, 1296; X, 688. Deus etsi injustus esse non possit, non tamen non liber est. X, 1116. De justitia Dei dubitare dementis est. I, 1290. Dei aequitas latere te potest, esse ibi iniquitas non potest. V, 479. Deus et cum damnat, et cum miseretur, justus est. IV, 1922. Deus semper justus aut reamator aut damnator. VIII, 556. Re-

munerator aut damnator liberi arbitrii. VIII, 840. Deus quomodo. VI, 590. Deus quomodo nihil odit eorum quae fecit, cum odio habeat reprobos. VI, 182. Deus iniquos odit et diligit. X, 1423. Deus non exigit quod non dedit, et omnibus dedit quod exigit. IV, 575. Deus quomodo nemini parcet, nec justo nec peccatori. VIII, 407, 411, 412. Deus sive per pœnas sive per pœnam iustitia moderante omnia disponit. VIII, 159. Deus est justus etiam cum peccata dimittit. IV, 1265. Deus non relinquit impunita peccata eorum, etiam quibus ignoscit. IV, 892. Deus vere est justus, quando et justos sic protegit, ut per seipsum illuminet; et peccatores sic ordinat, ut non ipsius sed sua ipsorum malitia puniantur. IV, 106. Deus semper fuit justus, etiam antequam malum esset quod puniret. I, 1004. Deus justus est etiam dum punit. I, 1241. Et innocens. I, 680. Dei severitatis exemplum in excisione Judæorum, bonitatis vero in incisione gentium. VIII, 51. Dei severitas in penis infligendis, non major in veteri Testamento, quam in novo. VIII, 616, 617, 618, 619, 620, 621. Sicut tempore caritatis bonitas, sic tempore timoris severitas Dei maxime commendatur. VIII, 167. Deus in lege terret carnalibus, in Evangelio spiritalibus penis. VIII, 620, 622. Misericorditer sævit, amaritudine adspiciens illicitas cupiditates. I, 676. Infatigabili lege spargit penales cecitates super illicitas cupiditates. I, 674. Peccator a Deo leni et bono fugiens, in Deum justum et severum incurrit. I, 706. Deus inter poenalia mala, etiam bona malis multa præstat. VIII, 1026. Dei misericordiam et justitiam Testamentum utrumque prædicat. VIII, 158. Dei bonitas et severitas cur commendantur a Scriptura. VIII, 617. Deus justus, etiam quando id facit quod homo ei faceret, esset injustus. X, 1255, 1257. Justum non est omne quod permittit Deus. VI, 581, 582. Deus justus injusta permittit, etiam in rebus ad religionis cultum pertinentibus, sed non impune. VI, 582. Deus omnia ordinat. I, 990, 1001. Etiam peccata. I, 668, 1180, 1283. Deus justus et Deus zelans, non sibi opponitur tanquam contraria. VIII, 142.

Dei justitia dicitur non qua justus est, sed qua indigni hominem. X, 209, 230, 237, 803. Deus solus justus et justificans. II, 809. Deus fons justitiæ, quo justus sunt quicumque justus sunt. IV, 744. Fons justitiæ quo nullus dignus prohibetur accedere. V, 1315. Fons justitiæ, qui injusta nequit probare. V, 649. Deo qui putat placere facta mala, non eum putat Deum. IV, 614. Deus non premitur necessitate, ut peccare non possit. X, 1116, 1117. Deus vitium sanat a reatu statim, ab infirmitate paulatim. X, 679.

Dei ira quid. VII, 472. Deus passione nulla turbatur, licet irasci dicatur. VII, 261. Deus cum tranquillitate irascitur. IV, 690. In Deum non cadit perturbatio. IV, 92, 1415. Dei ira, non animi perturbatio, sed juxta fixaque vindicta. II, 860; VIII, 1050. Et vis qua justissime vindicat. IV, 70. Vindicta primi peccati, et eorum quæ addita sunt, vocatur ira Dei, quia de judicio Dei venit. IV, 690. Quod in ejus sinistris sit, quia per leges ejus fit, ira ejus dicitur. IV, 92. Ira, qua punit Deus, non in ipso est, sed in animis ministrorum ipsius. IV, 105. Dei ira accipit potest ipsa mentis obscuratio, quæ consequitur eos, qui legem Dei transgrediuntur. IV, 70. Dei ira est motus qui fit in anima quæ legem Dei novit, cum eandem legem videt a peccatore præteriri. IV, 70. Deus et iratus vindicat, et propitius. X, 166. Deus irascendo mitis. V, 166. Dei ira paterna qua per tribulationes irascitur et deducit; sævit et salvat; terret et vocat. IV, 653. Deus temporalia aliquando tribuit, aliquando utiliter subtrahit. II, 575. Deus mala infert malis, non peccata, sed supplicia. II, 358. Ira Dei illa est maxima, qua peccator non patitur quod acriter dolet, sed facit quod turpiter libet. VIII, 633. Dei ira major in peccatorem, cujus peccatis deest ultor et adest laudator. IV, 126. Deus multum irascitur, dum non exquirat, dum quasi obliviscitur et non attendit peccata, et per fraudes et scelera ad divitias honoresque perveniunt. IV, 126. *Vide Ira.* Deus tunc punit infestius, cum impunita peccata dimittit: misericorditer adversatur, cum copiosas libtines inopes reddit. II, 531. Deus in hoc sæculo infidelibus et desperatis bona largitur. II, 957.

Dei odium quid sit. IV, 83. Deus amat in peccatore quod est naturæ, odit quod est culpæ. IV, 504. Deus abominari aliquando dicitur, non ad perditionem, sed ad disciplinam. IV, 1413.

Dei irrisio et subsannatio ut accipienda. IV, 70.

Deum pœnitere quo sensu dicitur. VII, 418, 472, 539. Deum elatum esse gaudio mundi universitate perfecta, dixit Plato. VII, 334. Dei pœnitentia, ira, misericordia, zelus, oblitio, quid. VIII, 141, 147, 148, 410, 412, 627, 628, 629, 631.

Deitas unitas Trinitatis. VIII, 829. Deitatis unitas, et personarum distributio. V, 309. Quomodo in ipsa simplici-

tate Dei sit Trinitas. VIII, 1665. Deus Trinitas, sed non triplex. VIII, 929. Deitatis unitas et personarum pluralitas insinuat in creatione hominis. III, 291. Natura Dei in Trinitate creditur a multis, intelligitur a paucis. III, 536. Nec plures dii, sed Deus unus substantia. IV, 844. Quidquid de Deo substantialiter dicitur, de singulis personis singulariter et simul de ipsa Trinitate dicitur. VIII, 916, 917. Quæ Deo absolute conveniunt et essentia, de Trinitate singulariter dicuntur, non pluraliter. VIII, 918. Quod de Deo ex tempore dicitur, relative dicitur, non accidentaliter. VIII, 922. Et sine ulla ejus mutatione. VIII, 922. Quod genuit Deus, æquale est illi, non quod fecit. VIII, 190, 546, 547, 548, 551, 570, 584, 585. Deum mutabilem, prolemque genuisse mutabilem, implium est dicere. VIII, 585. Deus Trinitas, res qua fruendum. III, 21. Deus unus est in tribus personis. VI, 189. Ipsam communionem, sive deitatem patris et filii, ac in se invicem dilectionem, amorumque caritatem, quidam credunt esse spiritum sanctum. VI, 191. Deus crucifixus recte dicitur de Christo. II, 746.

Deus debitorem nostrum se ipse facit, non accipiendum, sed promittendo. I, 714; IV, 1068. Deus sit debitor, quia factus est donator. IV, 1283. Deus idoneus promissor est, fidelis redditor. IV, 453, 454.

Dei juratio quid. VII, 511. Dei juratio promissionis est confirmatio. IV, 1122.

Deum ipsum habemus et Deum, et Dominum, et Patrem. VIII, 216. Deus eorum proprie dicitur Deus, qui eum diligunt. IV, 637, 1809. Deus omnium est, et ab omnibus suis non divisus, sed totus possidetur. V, 515. Deus non omnium eodem modo: noster magis, qui de illo vivimus. IV, 294. Fjus proprie Deus dicitur, quem familiaris habet, tanquam in mancipiis et peculo suo. IV, 575. Dei titulum in corde gestamus. V, 165. Quomodo quæ Dei sunt, sunt nostra. V, 909. Deus protegit nos quia Deus est, ne moriamur; regit nos, quia rex est, ne cadamus. IV, 542. Deus susceptor, ne cadam; erutor, ne hæream, protector, ne feriar. IV, 1863. Deus refugium nostrum. V, 377. Devitanda sedulo quæ adversa sunt, etiam cum Deus apertissime adiutor est. III, 614.

Deus ex tempore appellatur Dominus. VIII, 922. A quo tempore cepit appellari Dominus. III, 582. Deum semper Dominum fuisse non audet dicere Augustinus. VII, 563, 565. Indigent omnia Domino et misera et felicia. IV, 287. Deus summa utilitas et salus nostra est. III, 583.

Deus Pater noster. V, 409. Pater Christi et hominum, quomodo. III, 1565. Aliud est cum tibi commendatur Deus, quia Deus est; aliud, quia Pater est. III, 1540. Quod Deus a nobis exigit, ut Pater noster sit, misericordia est. III, 1276. Ut Deus Pater noster sit, nullo sumptu, sed sola bona voluntate comparari potest. III, 1276. Dei filii dicuntur aliqui secundum prædestinationem, non secundum regenerationem. II, 816. Dei filii non desunt esse filii sæculi, tempore præsentis vite. X, 590. Deus non vocatus est a Judæis Pater, sed Dominus. III, 1275. Deum sic laudavit Porphyrus, ut et Deum patrem, et regem vocaret. VII, 793.

Deus corde laudandus et amore. V, 1613. Deus laudandus in prosperis et in adversis. IV, 509, 1794.

Deum colere justitiæ proprium officium est. X, 283. Nohis unus diligendus et colendus præcipitur. III, 70; VII, 646. Deum unum solum colendum docuit Varro. VII, 158. Et ex eo probatur, quod inter deos munera ejus libeantur. VII, 152. Deo vero fiebat a paganis maxima injuria, quod eum cum diis falsis colerent. VII, 154. Deum cum multis dum volunt habere idololatæ, facilius effecerunt, ut eum non haberent, quam ut diis multis falsis miscerent. II, 842. Deum perhorrescunt numina paganorum. VII, 734, 735. Rectorum principum labor in procuranda populis quiete inutilis ad vitam beatam, nisi curent ut hæc ipsa quæ ad Dei cultum referatur. II, 671. Deus Hebræorum solus colendus est, quo solo fruens, beatus sit cultor ejus, et e contra. VIII, 371; VII, 141.

Deus gratis et casto amore colendus. IV, 626, 658, 660, 661, 928, 1028, 1402, 1404; V, 29. *Vide Colere.* Deum quando glorificamus, nobis prodest, non illi. IV, 456. Magna est utilitas homini quod Deo servit. III, 584. Deus non solum propter æterna, sed etiam propter temporalia beneficia colendus. VII, 392. Deum unumquemque sit coli oportere, quomodo se ipse colendum præcepit, dixit Socrates. III, 1055. Deum verum colere cultu turpi et scelesto, nefarium est. VII, 217.

Deo vero tantum sacrificandum est. VII, 654. Deo illi sacrificiis serviendum, cujus nos ipsi sacrificium esse debemus. VII, 285. Deum colebant Judæi ritu significativo futurorum. VIII, 299. Deo simulacrum nefas esse Christiano in templo collocare. VI, 188. Deo soli cultus patriæ debetur. II, 749. Deo debetur respectus ut Deo, servitudo tanquam Domino. III, 651. Deo perfecta servitute serviri non

potest. III, 790. Quibus moribus colendus est Deus. VII, 653. Deus colitur caritate. II, 737. Fide, spe et caritate. II, 283. In Deum recta fide credere, illum colere et nosse, quid prosit. VI, 225. Deus in nobis deambulat presentia maiestatis, si latitudinem invenerit caritatis. V, 889. Dei cultus in hoc maxime constitutus est, ut anima non sit ei ingrata. X, 210. Sola pietate obedienter colitur Deus. X, 172, 210. Nomen Dei quomodo sanctificatur. III, 1278. Fieri potest ut etiam extra Ecclesiam idem ipse unus Deus colatur. IX, 463.

Deus præcipue et solus diligendus, quia nihil eo melius. II, 672. Deus cum sit sapientia incommutabilis, rebus omnibus anteposendus. III, 22. Omni homine, immo et se ipso cuicunque amplius diligendus Deus. III, 29. Deo non præponendum quod ipse dedit. V, 29. Deus quomodo sapientius. III, 1563. Quomodo tanquam pecunia amandus. VI, 673. Deus non ad præmium diligendus est. III, 1403. Deo tanto magis inhæretur, quanto minus diligitur propriam. VIII, 1006. Deus non tantum amatur antequam videatur, quantum amabitur cum videbitur. X, 603. Deus omnia cooperatur in bonum iis qui diligunt eum. X, 951. Quibusdam Deum diligentibus omnia cooperantur in bonum. X, 929. Deum ama: quidquid amas ab illo est. V, 1204. Deus quomodo caritas dicitur. VIII, 1080. Deus ipse puri cordis vitales deliciae. I, 857. Deus fit homini totum bonum quæ diligit homo. III, 1495. Optandum et agendum ut omnes Deum diligant. III, 30. præceptum de Deo et proximo, immo et de seipso diligendo datum est. III, 29. Quare præcipuum quo diligamus Deum, a dilectione proximi distinctum est. III, 35. Nihil Deus jubet quod sibi prosit, sed illi cui jubet. II, 527. Deus nunquam male amari potest. VII, 467.

Deus et amatur utiliter, et timeatur. VIII, 617. Deus quomodo amabilis est et terribilis. IV, 1874. Deus solus timeri sine amore non potest. VI, 23. Ut timeatur, quid agendum. VI, 23.

Deus in hac vita semper querendus. III, 1904. Deum querendum Deoque serviendum, et species rerum omnium, et interior nescio quæ conscientia hortatur. VIII, 89. Deus querendus est inveniendus; querendus est et inventus. III, 1904. Jam fide inventus qua ratione semper querendus. IV, 1391. Deus ubi et quomodo querendus. VIII, 967. Caste querendus. V, 739. Deus per scripturam et per creaturam queritur. VIII, 845. Post mortem non efficiuntur capaciores Dei inveniendi. III, 1904. Inquisitio de Deo purgat, insano deificat affectionem. VII, 633. Actio recti iustitiae est qua gloriam Dei spectat. II, 189. Qualis sit hæc actio. II, 181. Deus non tam attendit nostram voluntatem quam utilitatem. IV, 277.

Deus testis et iudex. III, 1609. Deus testes habere vult homines, ut et homines habeant testem Deum. III, 1679. Deus non de verbis sed de cordibus iudicat. III, 736. quid sit nos ad Deum venire, et Deum ad nos. VIII, 704. Ad Deum qui ubique præsens est non locis movetur, sed bonis moribus. III, 23, 25. Non motu corporis, sed voluntate cordis. III, 1608. Non pedibus, sed moribus. II, 672. Deus inaccessibilis est viribus nostris, sed acceditur ad eum muneribus suis. IV, 1315. Apud Deum plus habet loci, qui plus attulerit non argenti, sed fidei. V, 316. Quid sit hominem esse cum Deo, et Deum cum homine. VIII, 1048. Deo efficiuntur tanto similiores, quanto magis in ejs cognitione et caritate proficimus. II, 319. Ad Deum qua ratione accedant beati, cum sit inaccessibleis. VIII, 539. A Deo disceditur non locorum intervallis, sed voluntatis aversione. III, 585. Non pedibus, sed corde. IX, 62. Deus, si nos ab illo homo faciat casum, nunquam ab homine ipse facit occasum. III, 1634. Deum nemo tibi tollet, tu tibi illum tollis si illum fugis. IV, 1249. Qui non vult habere Dominum Deum suum, quo fugiet Deum omnium. IV, 1809. Deo propinquat homo ipe vivendo, peccando recedit ab eo. II, 838. Propinquat similitudine, recedit dissimilitudine. VII, 374; VIII, 948. Tanto anima Deo dissimilior, quanto rerum temporalium cupidior. VII, 271. Dei similitudo in nobis. V, 561. Dei similitudo etiam in peccatis appetitur. VII, 91. Deflexus ab imagine Dei. VIII, 1003. Quomodo fit. VIII, 1005. Deum inter et homines peccata sola separant. X, 123.

Dei inimici dicuntur, qui non natura, sed vitiis ejus imperio adversantur. VII, 350. In Deum esse inimicam quid sit. VI, 63. Deum in amarissime quinam intelliguntur. IV, 86, 89. Multi dum putant se non videri a Deo, propterea mala faciunt. V, 441. Dei oblivisci et meminisse quomodo quis possit. VIII, 1029. Necessè est ut aliter quam oportet, humana æstimet, qui divina contemnit. II, 1072. Ad Deum sine gratia, anima non redit. VIII, 1007. Deum propitium et salutarem sola humilitas et pietas capit. III, 648. Dei servitiis si detrahant homines non mirum, cum ipsum Deum quocumque blasphemare non cessant. II, 268. Dei in peccato-

rem beneficia. IV, 371.

Deus altus est, et ab humilibus contingitur. IV, 947, 1203. Deus sic est altissimus, ut non sit ab illo longe miseria nostra et gemitus noster. IV, 663. Deum quisquis intelligit, Deo junctus est. VI, 58. De Deo qui digne cogitare coeperit, inveniet silentium ineffabili vocis laudandum. V, 1498. Dei cognitio sapientibus viris cum se a corpore removerit, intermicat interdum. VII, 270. Deum non tangit homo, nisi animam transierit. III, 1562. Tanto fit animus plenior Deo, quanto in superna atque æterna liberius extenditur. III, 619. Nihil intentus humanis actionibus animus, Deo quodammodo vacuatur. III, 619.

Deus finis desiderii nostri est ipse promissor; se ipsum dabit immortalibus immortalem, quia se ipsum dedit mortalibus mortalem. IV, 477. Deus omnis appetitionis est finis. VII, 280. Ipse est præmium nostrum. IV, 575. Hereditas et possessio nostra. IV, 294. Deus quomodo hereditas hominum. III, 1594. Deus terra quam mites hereditabant. III, 1232. Deus et possidet et possidetur, et totum propter nos, ut beati simus. IV, 295. Præ omnibus quæ dat Deus et bonis et malis, servat seipsum bonis. IV, 918, 1036. Quid dabit amanti se, nisi se? IV, 1840. Deus petitur a se ipso; qui promittit seipsum. III, 1635. Deus omnino me non satiaret, nisi promitteret mihi seipsum Deum. V, 895. Deus nobis sufficit, sine Deo nihil sufficit. V, 492, 865, 938. Quidquid nobis adest præter Deum, non est dulce. IV, 1099. Deus beatus erit, quidquid hic pro magno desideramus. V, 1189, 1190. Deus meus non facile audit dicere, nisi qui in eum credit, et qui eum diligit. V, 315.

Deo adhaerere, nihil est melius. IV, 928. Qui adhaeret superiori, calcat inferiora, si autem recedat a superiore, ista illi in supplicium convertuntur. IV, 1887. Deo non utendum, sed fruendum. VI, 20. Deo frui, beate vivere est. III, 30. Animæ nulla quies nisi in Deo. I, 661, 666; II, 215. Deus quoniam erit omnia in omnibus. VIII, 708. In Deo esse nostrum non habebit mortem, nosse nostrum non habebit errorem, amare nostrum non habebit offensionem. VII, 312. Deum nulli videtur, totum singuli possidebitis. IV, 929.

Deus animæ lumen. III, 479; V, 56. Lux nostra matutina. III, 1532. Lux superior qua mens illuminatur. III, 1517. Deus hoc animæ est, quod lux et aer corpori. IV, 895. Deus cordi lux et odor et cibus. V, 183. Deus est homini panis, aqua, lumen. III, 1493. Lumen mentium ad discenda omnia. VII, 252.

Deus est fons vitæ. III, 151. Vita animarum et vita vitam. I, 687. In Deo habitare, vivere est. I, 870. Deus habitando continet, non continetur. V, 1502.

Deus verus est cui Christiani servant. VII, 630. Deum Israel esse Deum verum convincitur. III, 1034, 1060. Deus Israel nec Jovis, nec Saturnus est. III, 1061. Deum Israel qui rejiciant, non omnes deos colunt; nec eum colunt, qui alios colunt. III, 1039. Contra Deum Hebræorum nihil a pagano-rum vitiis prædictum. III, 1055. Deus quare voluit appellari Deus Abraham, Isaac et Jacob. III, 1479, 1486; VIII, 434. Deus Legis et Prophetarum crudelitate non arguendus. VIII, 618. Deus nec impurus, quod pudenda impiis; renuntiarit tormenta. VIII, 635.

Deus æorum quomodo. VII, 317. Dei veri participatione, non sua veritate dii sunt, dii creati. VII, 422.

Deus Manichæorum quis? III, 165. De Deo quam indigna sentiunt Manichæi. VIII, 391. Manichæorum errores circa naturam Dei. VIII, 92. Unum bonum et alterum malum admittabant. I, 1317. Deos duos a Manichæis admitti ostenditur. VIII, 389, 390. Deos duos fingere, unum bonum propter beneficia donorum, alterum malum propter judicia poenarum, non est necesse. VIII, 389, 394. Dei prælitum cum gente tenebrarum, signum Manichæorum. VIII, 398, 400, 533, 534, 583, 585; X, 1071. Deum sibi suisque regnis a gente tenebrarum timuisse, error Manichæorum. VIII, 333, 368, 595. Commentum Manichæorum de permixtione; artis naturæ Dei cum contraria et rebellis natura. VIII, 214, 414. Dei partem naturæ dæmonum mixtam fuisse, ligandam, pollundam, etc. error Manichæorum. VIII, 536, 537, 539, 544, 545, 563, 595. Dei naturam primo necessitate, et post inexplabiliter voluntate corruptam Manichæi dicunt. III, 456. Manichæi ipsam Dei substantiam a substantia mali, ex parte corruptam esse, et ad peccandi necessitatem perductam esse contendunt. II, 724. Dei substantiam secundum Manichæos corruptibilis. VIII, 115, 248; X, 1325, 1328. Deus incorruptibilis; non poterat ei nocere gens tenebrarum. VIII, 534, 535, 536, 539, 547, 548, 596. Dei pars naturæ dæmonum mixta et polluta, quomodo purgetur secundum Manichæos. VIII, 540, 544, 551, 567, 569, 570, 571, 585. Dei partem in omnibus conceptibus ligari, opprimere, coinquari, et nec totam postea liberari posse prædicabant Manichæi. VIII,

(Huit.)

218, 222, 229. Dei sui membra in cibis alligata putabant Manichæi; ructando et manducando reformari et liberari. VIII, 230, 231, 232, 284, 294, 320, 397. Maxime in electis. VIII, 35. Dei sui substantiam non solum coinquinatam, sed omni ex parte recuperari manducando non posse contendebant Manichæi. VIII, 235. Deus Manichæorum partem suam miscet infeliciter, iurgat turpiter, damnat crudeliter. VIII, 340, 346, 366, 385, 396, 397. Dei luctus (secundum Manichæos) donec membra sua purgentur. VIII, 214. Deum Legis et Prophetarum non esse verum Deum docent Manichæi. VIII, 37. Absurdiora sunt quæ de Deo suo fatentur Manichæi, quam quæ velut indigna Deo in veteri Testamento reprehenduntur. VIII, 413, 1414. Deus Manichæorum pejor hominibus. VIII, 416. Circa Dei naturam in quo conveniant Catholici et Manichæi, in quo dissentiant. X, 1409. Deum Israel non solum d monem, verum etiam ceteris demonibus pejorem ausus est quidam blasphemare. VIII, 610. Deum quidam esse animum nudi dixerunt. VII, 125, sola animalia rationalia partes Dei esse quidam dixerunt. VII, 125. Refelluntur. VII, 125. Deos duos quatenus admittit Apuleus. VIII, 29. Cerdon. VIII, 29. Gentis non usque adeo ad falsos deos sunt delapsæ, ut opinionem amitterent unius veri Dei. VIII, 385. Dei Monarchiæ opinio non ex gentibus habent Christiani. VIII, 385. De Deo quam recte senserint quidam pagani. IX, 221. De Deo non potuerunt tacere Paganorum scriptores. VIII, 200. Dii Paganorum contra Deum Israel nihil unquam predicere ausi sunt, aut dicere. VI, 580. Doctissimi eorum auctores magis quasierunt, quis Deus esset, quam Deum negare potuerunt. VI, 583. Tunc solum verum Deum, solumque esse colendum evincitur. VI, 589, 634. Ipsius cultui dæmonum cultum cesurum Propheta prædixerant. VI, 634. quod prædictum est, quotidie impletur. VI, 591, 592. Deus diis gentium demonibus terribilis, diis a se factis illis analis. IV, 336.

Deo laudes, salutandi formula Circumcellionum. IV, 1732; IX, 306, 318. Deo gratias, modus salutandi usitatus Monachis. IV, 1732. Ab hæreticis immerito reprehensus. IV, 1732. Deo gratias, nihil melius et animo gerimus, et ore pronimus, et calamo exprimimus. II, 158.

Deos multos rebus humanis conciliandos esse Pagani crediderunt. VII, 615. I, sa exactians est in multa deorum numina libido vesana. VII, 211. Philosophi diversa de deorum natura sentiebant. III, 123. Opiniones Varronis de diis ambiguae. VII, 208. Deorum multitudinem qua ratione Varro invenit. VII, 180. Popularem de diis persuasionem reprobat Varro. VII, 137. Ingenia acutissima Augustias patiuntur in fabulis deorum interpretant. VII, 209. Vana quæ de diis prædicantur, senserunt intelligentiores gravioresque Romani. VII, 136. hominis est, quod ad deorum naturam spectat, opinari; Dei, scire. VII, 209. Deum summum unum esse, sed ejus virtutes per mundanum opus diffusas multis vocabulis invocari scribit Maximus. II, 81. Et sigillatim ab Augustino. II, 83.

Dii alii naturales, alii ab hominibus instituti. VII, 183. Deos gentium quædam Dei unius magis membra dicere, sacrilege facit. II, 83. Dii autem quasi virtutes, vel membra vel artes Jovis. VII, 125. Deos omnes ad mundum referre, frustra conatur. VII, 218. quidquid ad mundum partesque ejus physiologi retulerunt, ad Deum verum referri debet. VII, 219. Dii non tot fingendi, quot sunt in mundo opera veri Dei. VII, 219. qui opera hominum Deos putant, alius demersi sunt, quam qui opera Dei, III, 70. Deum unum aliquando res plures faciunt pagani, aliquando rem unam plures deos. VII, 207.

Dii omnes ex una substantia secundum Paganos, quamvis diversa officia, opera, et potestates habeant. VIII, 576. Deos ex igne esse Heraclitus, ex numeris Pythagoras, ex atomis Epicurus credidit. VII, 181. Ex æro Anaximenes. VII, 226. Ab uno Deo factos sensit Plato. VII, 173. Dii animalia secundum Platonem. VII, 241. Et natura sua non immortales, sed voluntate Dei immortalis. VII, 794. Dii a summo Deo facti immortalia corpora habent. VII, 388, 390. secundum Platonem in celestibus corporibus sunt inclusi. VII, 791. Magnum beneficium est secundum Platonem diis a summo Deo factis, immortalia corpora habere. VII, 390. Refellitur. VII, 388. Diis secundum Platonem promittit Deus æternam in corporibus celestibus permutationem. VII, 794. Deos alios a summo Deo factos, alios ab hominibus, Trismegistus dicit. VII, 247. Error in conciliendis diis. VII, 250. Deos fieri ab hominibus dicitur, cum spiritus invisibiles simulacris per artem quamdam copulantur. VII, 247, 250, 251. Incredulitas, causa hujus erroris. VII, 250. Diis pro anima est dæmon, pro corpore simulacrum. VII, 251.

Dii, spiritus immundi. VII, 231. Fallacissimi dæmones. VII, 111. qui siti eungebant deos, a dæmonibus possidebantur. VII, 231. Dii raptus nuntiae dæmonum nuncupati

sunt. VII, 235. Deos a dæmonibus diligenter discernit Apuleius. VII, 239. Deos libentius dæmonibus misceri, quam hominibus, absurdum est asserere. VII, 315. Deum nullum misceri homini, aut ex hac attractione contaminari, falsum Platoniorum effatum. VII, 269. Deos dæmonibus indigere nuntias et interpretibus absurdum est. VII, 245. Dii Gentium ex quo nominari ceperunt in Scriptura. III, 572.

Dii Paganorum homines fuerunt. V, 1549. Deos aliquando homines fuisse Euhemerus conscripsit. VII, 181. Naro et Tullius putarunt. II, 84. Cicero confitetur. III, 1036. Leon sacerdos Egyptius declarat, et Alexandro patefecit. III, 1036, 1037; VII, 229. Et hoc creditibilis. VII, 208, 217, 233, 251. Mortui aliquot, vana superstitione Græcorum, in deorum numerum relati. VII, 505. Temporibus Cæsarium nemo referretur in deos errando, sed aduando. VII, 381. Facilius homo desinit esse homo, quam ut dii esse possint, quos fecit homo. VII, 230. Dii ab hominibus differunt, loco, æternitate, beatitudine. VII, 236. Diis se gentes ut homines mentantur, utile esse Varro dixit. VII, 81.

Deorum distinctio secundum Labconem. VII, 103. Dii quidam cælibes, quidam juncti matrimonio, etc. VII, 191. Plato deos masculos cælo, feminas terre trinit, postea confundit. VII, 218. Dii certi atque incerti. VII, 87. Deorum tria genera. VII, 133. Ordines tres. VII, 58, *not. (c)*. Dii selecti. VII, 130, 193, 194. De deorum selectione nulla ratio est. VII, 195. Dii selecti unde sic appellati. VII, 190. Dii selecti nobilitate criminum, non dignitate virtutum. VII, 221. Dii selecti magis ad injurias quam ad honores. VII, 197. Dii selecti magis innovare, propter sua opprobria, quam ceteri. VII, 217. Deorum selectorum vix ullus qui non infametur; deorum vero inferiorum vix ullus qui infametur. VII, 198. Deos selectos hunc esse mundum voluit. VII, 207.

Deus et non esse et malos, quidam opinati sunt. VII, 235. Deos omnes bonos beatosque credi voluit Apuleius. VII, 203. Deos tantum esse bonos, quidam opinati sunt. VII, 247, 253. Et Plato est opinatus. VII, 126, 237. Deos bonos, sanctos Angelos forte vocarunt Platonici. VII, 275, 276. Deos bonos, nos sanctos Angelos vocamus. VII, 252. Quare Deos tantum malos, seu dæmones, ludorum sceniorum voluptate privavit Plato. VII, 239.

Deos superiores perturbationibus subieci Porphyrius. VII, 304, 305. Et subiectos per Theurgiam, adserit. VII, 248. A perturbationum labe eos discrevit Apuleius. VII, 504. Discreverunt et stoici. VII, 262, 263. Quare. VII, 242. De carminibus ligari posse dicebat Porphyrius. VII, 304, 305. Contrariorum studiorum certamina, partes esse dæmonum, non deorum, volunt stoici. VII, 262. Deorum discordia. VII, 188. Diis litigia vel iudicia aliena esse voluit Varro. VII, 367.

Deorum cultus, institutum dæmonum. VII, 179, 187. Negotium summi agunt dæmones, ut pro diis habeantur et colantur. VII, 72. Tempora posteriora etsi mortuos homines, deos non instituerunt; institutos tamen, ut deos colere non desisterunt. VII, 381. Multa prætermissa sunt pagani, quibus divinos honores tribuere potuissent. VII, 127. Deos plures colendos censuerunt Platonici. VII, 277. Contra id quod scribat, deorum cultum admisit Porphyrius. VII, 303, 304. Diis bonis et malis sacrificandum dixit Porphyrius; Plato solis bonis. VII, 257. Deos, ex eo quod faciunt, non esse colendos ostenditur. VII, 251. Deorum multitudinem colebant Manichæi. VIII, 142, 307, 308, 321. Dii boni quos vocant Platonici, nolunt se coli pro Deo. VII, 281, 284. Deos colere nefarium, quare. VII, 217. Deorum multorum cultus, fornicatio. VII, 305. Et ita sepe ex propria Scriptura vocat. III, 70. Dii falsi alios coli secum non prohibent. III, 1058. Christianus non debet uti re aliqua in honorem deorum alienorum, licet animo contemnat, ne eos qui animum non vident, ad ea honoranda addifcet. II, 183.

Deorum falsorum cultus ipse varie se habuit. II, 373 375. Deorum colendorum scientiam contulisse romanis Varro vane gloriatur. VII, 123. Deos malos creantis victimis et tristibus supplicationibus, bonos ludis ac jucundis obsequiis placari Labco existimat. VII, 58, 237. Deorum placatio per ludorum obscena, magis noxia nonnullis, quam foret eorum indignatio. VII, 76. Deos malos tantum, seu dæmones ludorum sceniorum voluptate privavit Plato. VII, 238. Dii quam malo animo ludos scenicos sibi exhiberi jusserunt. VII, 75. Dii indigne ab honestis coluntur, qui per turpes placantur. VII, 78. Dii inde convincuntur obsceni, quod ludos obscenos sibi exhiberi jusserunt. VII, 35. Et hinc indigni honore divino videri debebant Romanis. VII, 57, 58. Fabulosa crimina in deorum obsequium per ludos turpiter agebantur. VII, 582. Deorum probra, quæ etiam in theatris spectanda proponuntur. II, 333. Dii libi

velis moribus cultorum suorum delectantur. V. 1023. Dii iade convincuntur falsi, quod criminibus suis, seu veris, seu falsis delectantur. VII, 73, 111. Dii minime curarunt ne mala morum cultoribus suis acciderent. VII, 60, 74, 79. Nulla unquam cultoribus suis præcepta pro litas dederunt. VII, 49, 51. Nulla unquam præcepta contra luxum et avaritiam dederunt romanis. VII, 64, 69. Leges ad instituendos bonos aut corrigendos malos mores non expectanda a diis, qui flagitia seminanda et augeunda curarunt. VII, 59, 74. Deos adfuisse cupiditatibus implendis, et non præfuisse refrænantibus, ostenditur. VII, 70.

Dii scelerum spectatores et fautores. VII, 92. Anctores se vitæ scelestæ immundæque testantur. VII, 74. Dii auctores doctoresque peccatorum, non ultores. VII, 81. Dii non probandi in eo quod crimina in quibusdam punirent, in aliis non ulciscerentur. VII, 82. Dii velut divinam præsent auctoritatem ad perpetranda crimina, dum ludos sceulos exigunt. VII, 111. Deorum falsorum imitatione nequissimos homines fieri piores, vel ex ipsis gentilibus philosophis evincitur. II, 313. Nihil enim homines tam insociabiles reddere. II, 314. Deorum exempla magis movent, quam philosophorum præcepta. VII, 52, 53.

Deorum destructioni causam miseriarum suarum frustra imputant Romani. VII, 101. Romanum imperium constituisse, auxisse, conservasse, dii non possunt dici, quare. VII, 119, 133. Nec Romano imperio pacem præstitisse. VII, 84, 85. Ex prohibitione cultus deorum, clades humano generi infligi opinabantur pagani. VII, 29. Dii frustra coluntur propter commodam huius temporalis vitæ. VII, 173, 174, 316. Hoc fateri pagani coguntur. VII, 29. Et exemplis ostenditur. VII, 29. Varietates rerum temporalium non ex favore aut indignatione deorum pendunt. VII, 70. Deos aut superfluo coli, aut injustos esse inferunt. VII, 70. Mala carnalia a suis cultoribus non avertentur. VII, 79. Cultoribus suis decipiendo et fallendo noctuerunt, nedum eos adjuverunt. VII, 115. Deorum officia scurrilitati mimicæ, quam divinæ consonant dignitati. VII, 187. Dii frustra coluntur propter vitam æternam. VII, 173, 185, 187, 193, 236. Deorum nullum auxilium in regna in quibus coluntur. VII, 117. Aut in urbes sibi commissas. VII, 85. Absurdum est petere ab uno deo, quod sub alterius tutela est. VII, 173, 176. Deorum deorumque turba innumera non requiritur, cum virtus adest et felicitas. VII, 116, 129, 130. Dii paganorum, dii mortui. IX, 63. Pani hordeaceo comparati. III, 802. Deorum templa, asyla male tuta confugientibus ad illa. VII, 15, 17, 18.

Deos sine simulacro plus annos centum et septuaginta coluerunt Romani. VII, 138. *Not. (b)*. Deorum simulacra quo tempore constituta. VII, 581. Ad quid excogitata. VII, 196. Deos castius sine simulacris Romanos coluisse docuit Varro. VII, 198. Deorum templa eversa et simulacra fracta Carthagine. VII, 620. Alexandria deos suos perdidit. V, 624. Dii aurei et dii lignei ad pretium disparet, ad habere oculos et non videre, pares. V, 624. Deorum falsorum templa, idola, luci possunt in usus communes, vel in honorem veri Dei converti. II, 183. Frustra in templis salubres interpretationes recitari eorum que antiquitus de deorum vita et moribus scriptæ sunt. II, 315.

Deorum varia nomina. II, 81. De Saturno et Jove quid pugali sint pagani. III, 1036. Dii parasitii Jovis. VII, 184. Dii Manes. VII, 235. Per solam Christianam religionem deorum fallacia manifestari potuit. VII, 221. Dii paganorum non comparandi Martyribus. V, 1230.

Deorum nomen commune Angelis et hominibus. VII, 275. Angeli sintne vocandi dii. IV, 1737. Dii homines appellati. IV, 1248, 1776. Dii homines, non meritis eorum, sed Dei gratia. IV, 1048. Dii participatione homines, non natura. IV, 1221, 1315. Dii homines ex gratia deificati, non de substantia nati. IV, 563.

Deo gratias Diaconus. VI, 309. Augustino indicavit pios æstus restituti. II, 1063.

Deuterius ej iscopus Donatista. IX, 691.

Deuterius Macriancensis episcopus Donatista. II, 342.

Deuterius metropolitani Cesareensis, IX, 697, 700.

Deuterius episcopus. II, 1033.

Deuteriosis Judæorum, traditiones eorum. VIII, 637, 642. Dextera in laude ponitur. III, 769. Dextera nominatur in omnibus bonis. III, 493. Dextera Dei, V, 1062, 1070. Dextera Patris, potestas. VI, 646, 658. Beatitudo. VI, 304, 316. Dextera significat id quod carius est. III, 1239, 1261. quod quis præponit. IV, 1435. Dextera et sinistra beatitudinem miseriamque significat. VIII, 397. Dextera nostra est vita æterna, sinistra vita temporalis. IV, 1770. salus in dextra, malus æterna; salus in sinistra, solus temporalis. IV, 1782. Dextera est caritas spiritalis, sinistra cupiditas carnalis. V, 806. Dextera prosperitatem significat. III, 493. Dextrum faciunt, quod est sinistrum, qui in temporalibus beatitudinem ponunt. IV, 1770. Ad dexteram sedetur honorabilis.

VIII, 792. Dextera aut sinistra ire post deos alienos quid sit. III, 770. Dextera iniquitatis quid significat. III, 770; V, 201.

Diabolus latine accusator dicitur. III, 741. Diabolus habere patrem, Manichei putaverunt. III, 1704. Et in creaturis Dei cæseri voluit. III, 436. Urgentur. III, 456. Diabolus non fuisse ex numero Angelorum supercoelestium, sed mundanorum quidam senserunt. III, 458. Diabolus inde, unde et ceteri Angeli. III, 1703. Diabolus princeps angelorum qui ceciderunt. X, 832. Quomodo fuerit in medio Angelorum. V, 105. Diabolus rex dæmoniorum, sicut basiliscus rex est serpentium. IV, 1168. Ex bono Angelo diabolus factus est. I, 1508. Aliquando bonus Angelus fuit. IX, 162. Eo, qui summe est, fruebatur. III, 135. De sublimi veritate gaudebat. III, 209. In veritate fuit, sed non permansit. X, 922. Quo sensu dicitur diabolus in veritate non stetit. VII, 330.

Diaboli casus unde. VIII, 615. Nonnulli dicunt diabolus cecidisse, quod inviderit homini ad imaginem Dei facti. III, 436. magis se ipsum quam Deum diligendo, subditus et esse voluit, intinuit per superbiam, et a summa essentia deficit. III, 135. Diabolus ex angelo factus est, cum voluit sibi idipsum esse sibi que principari. IV, 1623. Et quia se delectatus est amplius quam illo, cujus participatione beatus erat. III, 315. Diabolus superbus est. VII, 419. Diabolus cecidit ab eo quod accepturus erat, non vero ab eo quod acceperat. III, 441. Varia de conditione et lapsu diaboli. III, 443. Diabolus natura bestiis omnibus excellentior. III, 451. Diabolus creatum in malitia nonnulli putant. III, 459. refelluntur. III, 459, 441. Diabolus non semper in malo fuit. VII, 350. Diabolus bonus et rectus creatus fuit. X, 670. Diabolus auctor vitiorum, natura bonus, vitio malus. X, 1557. Diabolus factus fuit a Deo bonus. X, 734. Diabolus, unde malus. VIII, 592. Diabolus suam quamdam propriam, tamquam ex adverso principio naturam mali habere, Manicheorum heresis. VII, 339. Diaboli natura in quantum natura est, malum non est. VII, 641. Diabolus in quantum angelus, non est malus, sed in quantum perversus propria voluntate. III, 135. Diabolus non fuit beatus ante peccatum. III, 436, 438, 441. Diabolus non fuit aliquando beatus si Angeli norunt quales sint, et præcipient quales postea futuri sint. II, 248. Denique impios visuros et a diabolo vitios visum quidam dixerunt. II, 602. refelluntur. II, 607, 608. De sublimi habitatione celorum et apparatu superiorum Angelorum lapsus cum angelis suis, ad hunc aerem tamquam ad carcerem damnatus est. IV, 1220, 1362, 1383, 1913. Sedem habet in Aquilone. IV, 1127. Corpus diaboli aerium. III, 436. Diaboli præsens status comparatione explicatur. IV, 1585. De corpore mystico diaboli intelligendum est illud, *Quomodo cecidit de celo*, etc. Isai. xiv, 12. III, 441. Et illud Ezech. xxviii, 12. *Tu es signaculum*, etc. III, 442. Diabolus et angeli ejus in coelestibus quibusdam habitent. V, 1090. Diaboli corpus diabolus dicitur. III, 442. Diabolus ab initio temporis cecidit. III, 457. Diabolus duobus malis diabolus est, superbia et invidentia. VI, 415. Diabolus sola superbia lapsus, et inde solum puniendus est. IV, 709. Ex defectu inopia, et ex inopia invidentia, qua diabolus, diabolus est. III, 135. Diabolus homini stanti invidit, quia ipse ceciderat. VII, 419. Diabolus hominis adversarius ex invidia. IV, 709, 1245, 1623; VIII, 592.

Diabolus non est permissus tentare feminam nisi per serpentem. III, 451. Nec virum nisi per feminam. III, 443. Cur diabolus serpentem elegit ad tentandam Evam. VII, 419. Diabolus in serpente locutus est, non vero in temina. III, 445. Diabolus in serpente maledictus. X, 1576. Diabolus quomodo audierit vocem Dei. V, 102. Et in conspectum ejus venerit. V, 101, 105. Diabolus homicida ab initio. III, 1703; IX, 266. Quomodo. III, 457. Diabolus vere princeps peccator. V, 1344, 1345. Quo sensu dicitur, ab initio diabolus peccasse. VII, 350. Ipsum perpetua peccandi voluntas tenet. I, 1278. Diabolus arbitrium non habet ad bene faciendum, sed ad maximam malevolentiam poena sui sceleris obduratum. II, 982.

Diabolus infidelium pater, non eos creando, sed quod sint illum imitando filii. IV, 501; V, 1552. Diaboli filii quinam. IX, 266. Imitatores diaboli, filii diaboli. III, 2011, 2025. Per diabolum, peccatum quod peccantes imitarentur intravit in mundum. X, 1162, 1163. Aliud filii diaboli, aliud filii sæculi. X, 589. Diaboli filios non faciunt quævis peccata. X, 589. Infidelitas facit diaboli filios. X, 589, 590. Diabolus in filiis diffidentæ opera sua mala operatur, diffidentiam et infidelitatem. II, 982. Diabolus dicitur antiquus peccator, præpositus mortis, princeps huius mundi, id est omnium peccatorum. I, 748, 1286. Operis mali persuasor, supplicii exactor. IV, 1850. Diabolus princeps rexque vitiorum. VI, 357. Diabolus et angeli ejus rectores mundi. V, 1090. Diabolus per peccatum princeps est huius mundi. III, 1872. Cujusnam mundi princeps, X, 1346. Quo sensu

princeps. II, 1775, 1838; VI, 291. Princeps mundi, id est iniquorum qui corde non habitant nisi in hoc mundo. IV, 209, 1841; V, 790 princeps peccati, et ideo princeps hujus sæculi. V, 100, 455. Diabolus malorum caput. IV, 1807. Captivator noster. V, 736. Non tenebat nos nisi vinculis peccatorum. V, 736. Diaboli dominium in hominem unde. I, 1283. Diaboli ad regnum qui pertineant. V, 447. Diabolo veluti principi subditi omnes peccatores. X, 429. An homo per peccatum possit diabolo subijci. X, 862, 863. Omnes propter Adæ peccatum subditi diabolo. X, 444. Et traditi in potestate ejus non jussione, sed permissione Dei. VIII, 1026. Si in Christo non renascantur. X, 455. Deus non creat diabolo, quos novit sub peccato nascituros. X, 431. Homo per vitium sub diabolo. X, 1269. Runa diaboli est, ut in potestate habeat peccatores. III, 209. Diabolus ad voluntatem suam exauditus, sed ad damnationem. IV, 173. Diabolo peccator in cilium datus. VI, 291. *Vite* Demones. Omnes propter Adæ peccatum traditi in potestatem diaboli, non tamen alieni a lege potestatis Dei. VIII, 1026. Diabolus ipse non alienus a potestate Omnipotentis, sicut neque a bonitate. VIII, 1026. Nec homo peccator, nec diabolus Dei potestati subalternatur. X, 705, 719, 837. Illi soli a diabolo non possidentur, quos gratia Christi liberat. X, 1107. Diabolus accepit potestatem in infirma, et amisit maxima summa: et non est ista potestas irati, sed poena damnati. IV, 201. Diabolus non auctor naturæ humanæ. X, 837. Diabolus vindicat sibi quandoque aliquid eorum quæ naturaliter instituta sunt. X, 1436. Sic sunt in potestate diaboli quæcumque illi Deo judicante subduntur, ut a Dei potestate sub qua et ipse diabolus est constitutus, aliena esse non possunt. X, 1035.

Diabolus ejectionis per virtutem Christi. V, 445, 447, 787, 1090. Et per mortem ejus. I, 1286. A captivitate diaboli Christus nos redemit. IV, 1637. Quomodo diabolus victus sit a Redemptore nostro. V, 736, 745. Diabolus a Christo iustitiæ veritate, non violentia potestatis victus. VI, 256; VIII, 1026. Et nunc ita sperari debet. VIII, 1026. Diabolus quomodo victus potentia Christi. VIII, 1026. Quomodo iustitia. VIII, 1027, 1029. Diaboli muscipula, mortalitas et crux Domini. V, 745, 736, 1209. Diabolus trophæo suo victus est, dum occidendo novissimum hominem, primum de laqueis perdidit. V, 1309. Diabolus quod ad tempus prævaluisse visus est homine superato, etiam sic in æternum victus est homine reparato. VIII, 615. Diabolus alligare, est potestatem ejus a seducendis et possidendis hominibus cohibere. VII, 668, 670. Diabolus ligatus est, ut non seducat gentes ex quibus constat Ecclesia. VII, 670. Diaboli solutio quare permittitur. VII, 670. Et quando futura est. VII, 670.

Diabolus missus foras dicitur, non quia extra mundum, ut hæretici quidam putant, sed quia ab animis piorum qui non diligunt mundum ejectionis est. VI, 291. Diabolus in mysteriis exorcismo et exsufflatione mittitur foras. X, 1385. Diabolus exclusus a credentibus, plus cœgit hinc possidere. VII, 668. Diabolus autem non ante Christi adventum ejectionis est de cordibus iustorum III, 1772. Diabolus foras missus, qui intrinsecus dominabatur, extrinsecus præliatur. V, 787. Diabolus propter nostram exercitationem forinsecus oppugnare permittitur. V, 787. Diabolus nihil facit, nihil potest, nisi missus, aut permissus. III, 880, 1441; IV, 201, 4001, 1150, 1246; X, 757. Diabolus si posset aliquid, nullus nostrum remaneret. IV, 1246. Diabolo datur permissio in homines sive probationis causa, sive vindictæ, vel ad damnationem vel ad correctionem irrogatæ. III, 880. Nec tentari quis potest a diabolo, nisi permittente Deo, aut ad damnandos impios aut ad probandos pios. IV, 1575. Tantum tentare sinitur, quantum expedit proficiendis. IV, 761. Et electis. VIII, 1029. Tentandi voluntatem habet diabolus, in potestate autem nec ut faciat habet, nec quomodo faciat. III, 444. Non quiescit in diabolo voluntas nocendi, etiam cum potestas non datur. III, 896. Diaboli tentationes ad utilitatem sanctorum convertit Deus. VII, 532.

Diabolus creavit Deus, ut de illo bonis ipse prodeiret. III, 440. Diabolo utitur Deus ad salutem fidelium. VIII, 600. Diaboli persecutionibus bene utitur Deus. X, 737. Diaboli bellum iudicium adversum nos, in nostram fit utilitatem. X, 692. Diabolus malleus universæ terræ, quo in Dei manu posito tunduntur ductiles iustæ. IV, 1235. Diabolus divinæ providentiæ procurator et actor. III, 2128. Diabolus nocet quanta lona de illo fiant, etiam cum sævit. IV, 1709.

Diabolus Agonotheta. IV, 1859. Hostis exercitatus. III, 2006. Diabolus inimicus homo appellatur. IV, 1805. Diaboli furor et in Deum protervus, et in nos nefarius, et in se perniciosus. V, 1080. Diaboli contra Christum et Christi filios pugna. VI, 604. Diabolus ad solatium malevolentissimum damnationis suæ, cum quibus damnatur inquit. VI, 345. Diabolus cadens stant invidia. Et quæ agit ut homo

illuc non perveniat, unde ipse ejectionis est. IV, 709, 1807. Diabolus omnibus modis instat, quemadmodum depicit. IV, 758. Peccatori quid persuadeat. V, 139. Nihil aliud agit, nisi ut intercludat viam ad Deum. IV, 1751. Nihil sic, ut non credatur in Deum, nec ad Mediatorem a quo solvuntur opera ejus credendo veniatur. II, 982. Diabolus pessimus venator mundi. V, 334. Diabolus non cessat persequi, sivo aperte, sive insidias. III, 1467. Quomodo insidiatur. III, 1441. Diaboli angeli avidi in latebris insidiarum suarum. III, 1441. Diabolus non audeat nobis insidiari, si de via, id est, a Christo, non recesserimus. IV, 1060. Diabolus ipsum aliquando latet qualis sit homo: nisi tentet, non invenit. IV, 660. Diabolus omnia nostra peccata rimatur diligentibus inadvertentiæ. V, 928. Nostris nos armis oppugnat. V, 1077. Diabolo locum damus mala voluntate. V, 458. Diabolo tentatori duæ januæ, cupiditas et timor. V, 200, 201. Diabolus non tentat, nisi quod in te carnale dominatur. IV, 1838. Diabolus per cupiditatem regnat in homine. VI, 291. In potestate sua eos detinet, quos cupiditate hujus vitæ inlaqueat, et morte terret. IV, 227. Diabolus intrat in cor immittendo iniquas persuasiones cogitationibus iniquorum. III, 1159. Diaboli caput, initium male suggestionis. IV, 548. Diaboli phantasmata ad irretiendas animas. VII, 280.

Diaboli regnum, regnum fallaciarum. VIII, 807. Diabolus pater mendacii. III, 1704. Diabolus magis metuendus est cum fallit, quam cum sævit. IV, 432. Diabolus quæ modis homines decipit. VIII, 897. Diabolus pliquos sinit habere nonnulla veluti opera bona. II, 982. Diabolus et angeli ejus tenebræ sunt infidelibus hominibus exteriores. II, 562. Diabolus enim non decipit, quem Deus non deserit. IV, 1577. Diabolus ubi inane invenit, ibi nidum facere molitur. V, 1567. Diaboli vasa, qui ei per infidelitatem locum dant. V, 806. Diabolus et per se et per filios infidelitatis impugnat filios lucis. VI, 615. Diabolus per vasa sua agit persecutionem corporis, ut intus fiat ruina cordis. IV, 1841. Diabolus corruptor virginitalis Ecclesiæ. V, 575. Animam Christi persecutus est diabolus et Judas; nunc ad persecutionem corporis Christi diabolus manet, Judas autem Judas succedit. IV, 1849.

Diabolus trihus annis, et sex mensibus sæviturus est adversus Ecclesiam in novissimis temporibus. VII, 670. Quo sævior erit diaboli persecutio ultimis temporibus, eo fortior Christianorum patientia. VII, 671. Diabolus includitur in cordibus eorum qui oderunt Christianos. VII, 671. Diabolus affligendo exercet, non nocet; sciendo prodest ad coronam. IV, 1129. Diabolus persequente fugere malta debemus, quam decemte sequi. IV, 119. Diabolus tentat opprobriis hominum et malorum linguarum detractione nos dejicere, et animum nostrum frangere. II, 270; Diabolus calumniosus adversarius. V, 368. Calumniator IV, 905. Scit suas falsas criminationes nihil valere apud Deum: inter homines illas spargit, quo consistit. V, 368. Diabolus quos comprehensos captivosque jam possidet, non ut obtineat persequitur, sed quia obtinet. IX, 730. Diabolus etsi ejectionis foras non regnet, tamen tentare non cessat. III, 1772.

Diabolus qui nobiscum pugnat, cur non expugnet. III, 1985. Pugne Christianorum medo non sunt cum Tyrannis, sed cum diabolo. IV, 1297, 1687. Magnum prælium, hostem non videre et vincere. IV, 1854. Diabolo quisquam rebellet. X, 865. Diabolus unde nos subijciat, unde a nobis prosternatur. V, 1542. De diabolo, qui se ipsum interius vincit, foris triumphat. V, 29. Et qui carnem vicat. IV, 1838. Diabolus adversarius noster vincitur, quando vincitur cupiditates. VI, 291. De nulla re sic vincitur, quam cum misericordes sumus. IV, 1860, 1861. Diabolo, sicuti Gollæ, de gladio suo caput inciditur. IV, 1857. Diabolus vincitur a pæris et puelis per gratiam. V, 787. Ut resistatur diabolo, adiutorium Dei deprecandum. X, 281.

Diabolus tentans consentientem tenet, non cogit invitum. V, 200. Diabolus cogendi potentiam non habebat cum Adam tentavit, sed persuadendi versutiam. III, 1489. Non oppressor inviti (Adæ), sed tentator volentis. VIII, 539. Diabolus operatur in filijs infidelitatis, nulla vi aliâ, nisi societate et obligatione peccati. V, 433. Diaboli cum Job certamen. IV, 4382. Diabolus in paradiso viciit, in stercore superatus est. IV, 1585. Diabolus apud Jobum mystice descriptus. IV, 1384. Diabolo renuntiare et pompis et angelis ejus. VI, 291. Diabolo qui locum non præbeat, Deo locum præbeat. III, 2905. Diabolus si expellatur, admittitur Deus. IV, 394.

Diabolus gravius quam homines puniendus. X, 429. Quomodo a iustitia Dei illudatur in poena diabolus. VII, 611. Diabolo ab Angelis illudatur. IV, 1583. Originis error de diaboli reditu ad bonum. X, 4518. Et de ejus salute. VII, 751, 735. Diabolus posse Dei misericordiam impetrare quibusnam visum est, Origene ut perhibetur auctore. X, 1481. Diabolus cum damnatis aliquando esse salvandum, doctrina Priscillianistarum. VIII, 668. Refellitur. VIII, 672.

Diabolum, angelos ejus, impiosque omnes, post longissima tempora purgatos atque liberatos, regno Dei lucique restituit; et post longissima tempora ad hæc mala denuo relabi, Origenes docuit. VIII, 35. Diabolus non liberatur cum homine, quia plus peccavit. I, 1285, 1287. Diaboli et angelorum ejus tantum desperanda est correctio. IV, 650. Quare pro diabolo Ecclesia nunc non orat. VIII, 737.

Diabolus draco, inimicus Ecclesiae. IV, 1581. Diabolus fortis et potentis nomine significatus. IV, 695, 910. Per Goliath figuratus. IV, 502. Diabolus leo. V, 1209. Diabolus leo et draco. III, 1467. Leo et draco propter insidias et iram. III, 879. Leo in impetu, draco in insidiis. IV, 867, 434, 1108. Diabolus, lupus. III, 1751. Diabolus mors dictus. IV, 556. Mortis et inferni nomine significatur. VII, 681. Diabolus repositus mortis. IV, 225. Diabolus nebulo et pirata. V, 1049. Diabolum legis peritum quare ostendere conatus est Petilianus. IX, 209. Diabolus nisi templum, sacerdotum, et sacrificium uni vero Deo deberi nescit, numquam hæc sibi a cultoribus appetisset. II, 377. Diaboli tenui la ubique evertuntur, idola franguntur, sacerdotes et arripitii cecuntur. V, 1455. Dæmoniorum cultus, animæ est adulterium. V, 76. V. Dæmones.

Diaconus, latine minister. V, 1441. Diaconi, in tertio sacerdotio. IX, app. 775. Diaconi officium quam periculum. II, 88. Diaconi officium, ministrare sanguinem Christi. V, 1583. Diaconi voce oratio communis indicitur. II, 231. Diaconorum, qui ex parte Donati ad Ecclesiam venerant, lapsus. II, 271.

Diagnos Atheus. IX, 560.

Dialectica, nomen græcum. IX, 456, 457. Peritia est disputandi. IX, 455. Disciplina est disciplinarum. I, 1012. Sola scientes facere et vult et potest. I, 1015. Multa in ea percipiuntur. I, 949. Dialectica nihil aliud docet quam consequentia demonstrare; seu vera veris, seu falsa falsis. IX, 459. Scientia definiendi et dividendi non est falsa, etiam si falsis adhibetur. III, 60. Dialectica inventio. I, 1012. Veritas connexion non instituta est ab hominibus, sed animadversa. III, 58. Veritas sententiarum et connexionum unde eruenda. III, 58. Dialecticæ utilitas. III, 60. Dialectica Jurium valet ad intelligentiam Scripturæ. III, 57. Dialecticam reprehendit Cresconius. IX, 455. Dialectica nec eloquentia metienda veritatis assertoribus. IX, 466. Dialectica usus est Christus. IX, 458. Et Paulus. IX, 456. Fama sapiens callet. I, 949. Dialectica a stoicis vehementer amata. VII, 252. Quam maxime apud eos viguit. IX, 455. Et apud Epicureos. IX, 455. Non secundum dialecticam judicant Ecclesiastici Judicis. X, 819.

Dialecticus quis appellandus. IX, 455, 457, 459. Dialectici non efficiunt, ut si verum est, falsum sit; si falsum est, verum sit. IX, 480. Dialecticorum regula, nulli rei duo simul læsse contraria, ratione malorum et bonorum deficit. VI, 258.

Diana germana Apollonia, et Luna, et viarum præses habetur. VII, 207. Quare virgo dicitur. VII, 207. Dianam virtutem interpretantur pagani. III, 1059.

Diapsalma quid s. t. IV, 80.

Dictator in extremis tantum periculis creabatur. VII, 97. Dictator major honore, quam consulatus. VII, 164.

Dictinius Episcopus Asturicensis. VI, 522. Dictinii liber cui nomen est Libra. VI, 522, 545, 548.

Didonis mortem se flevisse, defert Augustinus I, 670.

Didrachma quid? IV, 1785.

Didymus episcopus. II, 759, 780.

Didymus Videns in Epistolam ad Galatas commentariolos reliquit. II, 252, 262. Librum scripsit de Spiritu sancto. III, 604. Didymus Videentem Hieronymus reprehendit. H, 286.

Dies diversimode sumitur. III, 251; IV, 1115. Diei et noctis nomen quomodo accipiendum. III, 250, 295. Dies appellatur illa lux, cui nox præcedenti recedentique succedit. III, 275. Dierum et noctium distinctio. III, 183. Dierum et noctium enumeratio valet ad distinctionem ponendam inter Deum et creaturas. III, 235. Dies primus creationis mundi impossibile est cogitare, quanto magis dicere. VII, 322. Quomodo dies unus peractus fuit sive in creatione, sive post creationem lucis. III, 255. Dies et nox quomodo poterint esse ante solis creationem. III, 251, 275. Quomodo tres dies noctesque sibi succedere ante solis creationem. III, 255. Diem et noctem ante creationem solis factam fuisse emissionem et contractionem lucis non probatur. III, 258. Dies, vespera, et mane quomodo intelligi debeat in creationis historia. III, 314, 317. Omnia simul facta, et nihilominus per sex dies facta. III, 319. Dies sex creationis quomodo accipiendi. III, 293, 309, 514, 525, 558; VII, 522. Dies et nox quomodo i. lucem sensualem et rationalem possunt cadere. III, 251. Diem et noctem, mane et vesperam quomodo lux spiritualis exhibuit. III, 311. Dies qui primus factus est, natura est Angelica. III, 526. Lux quam sapiens vocatus est. III, 540. Dies vespera et mane

in cognitione Angelica. III, 314. Dies creatura intellectus, suo sensu dici potest. IV, 1567. Interpretatio data de die spiritali, non figurata existimanda est. III, 314. Initium diei et initium noctis, principatum utriusque intelligere debemus. III, 257. Dies septimus sine vespera. V, 80. Cur dies septimus mane habuerit, non vesperam. III, 500, 514, 526. Septimus dies est septima repetitio rei primitus creati. III, 311. Diei septimi cessatio, ab ipsis creaturis condendis intelligenda est facta, non ab administratione earum quæ conditæ referuntur. III, 948. Dierum septem allegoria de hominis Christiani profectu in operibus bonis. III, 191. Dies septem mystice sunt septem ætates mundi. III, 190.

Dies fit conversione fixorum siderum. III, 256. Dies nunc dicitur mora solis super terram, nunc mora totius circuitus ejus ab Oriente ad Orientem. I, 824. Dies totus circumitus solis verius nuncupatur, non ab Oriente usque in Occidentem, sed ab Oriente usque in Orientem. II, 911. Usitati dies hebdomadæ longe disparæ septem diebus Genesios. III, 314. quid significant. III, 520. Dies in Genesi incipit a lumine, et finit ad tenebras; nunc e contra, quare. III, 1523; V, 1089. Dies in prioribus temporibus viginti quatuor horarum fuit, ut nunc est. VII, 455. Dies humilis totidem habet horas, quot æstivus, licet brevior. III, 159. Dies septem hebdomadis, deorum sortita nomine a Gentibus appellati. VIII, 346. Et planetarum. IV, 1192. Improbatur hic loquendi usus in ore Christianorum, qui ritu loquendi Ecclesiastico melius uterentur. IV, 1192. Dies feriati. V, 1201. Dies intercalares. VII, 451.

Dies alii cœli, alii terræ, IV, 1150. Dies vitæ æternæ, unus dies est sine occasu. IV, 202. Dies æterni et multi dies dicti sunt, et unus dies. V, 528. Proprie non multi sunt, sed unus. V, 520. Dies æternitatis semper hodiernus. VI, 253. Dies qui vere sit, hic non est. IV, 418. Dies jungunt se, sequuntur se, et non se tenent. IV, 419. Dies ponitur pro tempore in Scriptura sacra. VII, 639. Maxime cum dies in feminino genere dicitur. IV, 1115. Ponitur pro tempore indeterminato. III, 197. Pro multitudine annorum aliquando. II, 911. Dies unus secundum Scripturas, mille anni sunt. II, 911. Dies tres sæculi, unus ante legem, secundum sub lege, tertius sub gratia. IV, 224.

Dies observare et menses ad aliquid inchoandum, quod fausta vel infausta existimantur tempora, magnum peccatum. VI, 270. Diei electio ad uxorem ducendam, ad plantandum vel serendum, stulta. VII, 146. Dierum quæ observatio culpabilis. II, 210. Dies in celebratione Paschæ Christiani observant ex Patrum Concilia. II, 217. Judei in celebratione Paschæ, quæ figura est Dominicæ passionis, sabbatum occurrere, aut cum mense novorum ad tertium Lunæ hebdomadam concurrere, non attendunt. II, 215, 218. Ut octo dies Neophytorum distinguantur a cæteris, id est, ut octavus primo concinat, Ecclesie consuetudo roboravit. II, 220. Diei octavi et septimi mysterium. V, 1197.

Dies prosperitatem significat, nox adversitatem. IV, 1110, 1757, 1793, 1794. Dies hominis, quales. IV, 1487. Dies maligni ab initio peccati. V, 168. Dies maligni sunt, in quibus videntur florere peccatores, et laborare justi. IV, 1204. Dies nunc laboris et tristitiæ. V, 1031. Dies mali significant mala quæ in diebus perpetrantur. II, 916. Dies malorum aliter habent inquit, aliter fideles. IV, 125. Dies bonus non est homini qui malus est. V, 245. Dies malos duæ res faciunt, malitia et miseria. V, 909. Dies malignos faciunt maligni homines. V, 168, 1505. Dies boni quamvis et ubi querendi. V, 125, 169, 170, 635, 658, 1014. Semper dies mali in sæculo, semper dies boni in Deo. IV, 517. Dies ideo mali, quia transit unus, ut veniat alius: dies boni æterni, unus dies erunt. V, 1064.

Dies novissimus totius generis humani finis est sæculi: at unuscujusque hominis ipse est dies mortis. V, 76, 589, 932. Dies omnis pro extremo computandus. V, 1411. Diem mortis incertum salubriter constituit Deus. V, 241. Dies Domini quando futurus sit, sciri non potest. IV, 90. Signa quæ Christus ad significandum novissimum diem indixit, Iteychius dicit ex parte completa esse. II, 905. Dies novissimus quando futurus sit qui confitetur ignorare se, magis consonat Evangelio, quam qui citius aut tardius futurum esse dicit. II, 924. Dies novissimi dicti sunt, et in ipsis prima Apostolorum temporibus. II, 915.

Dies Dominicus. V, 916. Dicitur una sabbati, secunda sabbati, secunda feria, etc. IV, 1192, 1960. Dies Dominicus, qui octavus et primus a resurrectione Christi incipit declarari. II, 215. significat resurrectionem. II, 215. Hoc non latuit antiquos Patres. II, 215. Sabbatum tamen solum celebrandum tractum est, quia tunc erat tantum requies, non resurrectio mortuorum. II, 215. Dominicum diem nobis consecravit Domini resuscitatio. V, 916. Dies Dominicus præponitur sabbato fide resurrectionis, non consuetu-

omni refectio. ecc. II, 141. Priscillianistæ ad jejunandum de Dominicis. *Constitutionum de Actibus Apostolorum adhibentur*. II, 143.

Præceptum de nocte die. Filius dies ex die. V, 1084. *Deus ad deum Christus*. IV, 1417.

Deus qui partum perducit ad diem. VII, 122. *Deus Regator*.

Difficilis aliquem pro accusare. I, 1303.

Difficultas intellectui apud quos et quomodo tractandi. III, 22. Difficultas in rebus et obscuris cavenda temeritas. II, 132. *Contra difficultas queritur, solet dulcius inveniri*. IV, 132.

Difficultas, ad quid in primo homine post peccatum, ad quid in aliis. I, 1296. Difficultas, si esset primordia hominis, ob eam præcise non esset damnandus. I, 1302. Difficultas et ignorantia omni animæ peccandi, duo ista penalia sunt. X, 267. Ignorantia et difficultas si naturalis est, inde incipit anima in sapientie quietisque beatitudinem surgere. I, 1303. Hoc si neglexerit, in aliam difficultatem quæ penalis est præcipitur. I, 1302. In difficultate quid ad culpam deputatur. I, 1297, 1302. Difficultas sive naturalis, sive non, Deus tamen inde laudandus. I, 1303. Difficultas in posteris Adæ juste dimanavit. I, 1297. Difficultates necessæ esse existant, ut ostendantur homini quod homo est. V, 1539. Difficultas piis est admonitio proficiendi et perfectionis exordium. I, 1298. Studiosis ad coronam valet, negligentibus ad supplicium. I, 1299. Ad eam vincendam implorandum Dei adiutorium. I, 1297, 1303. Per quod facile sit opus pietatis, etiam quod difficile aut impossibile fuit. I, 630. Difficultas in bene operando, facit ut hujus demum largitore boni Deum agnoscamus. IV, 1421. Difficultas cum superatur, his vincitur demon quibus hominem vice rat. I, 1299. Operis ergo difficultas non semper auget meriti rationem. X, 837.

Diffidentia de adiutorio Dei nobis a diabolo suggeritur. IV, 525.

Digitus Dei Spiritus sanctus. III, 604; IV, 111; V, 74. Digni Dei, ipsius ministri, per quos Spiritu sancto repletos scripturæ confectæ sunt. IV, 111. Dignitas quibus pugnat corpus Christi, qui. IV, 1857, 1858. In dignis divisio intelligitur operationis et radix unitatis. IV, 1857. *Micare digitis*. VIII, 955.

Dignationem sumere. I, 730.

Dignitas quod sit. VI, 22.

Dilatari corde quid sit. IV, 79. Dilatatio cordis ex caritate. V, 758. Est justitiæ delectatio. IV, 1327. Munitus est Dei, ut in præceptis ejus non timore poenæ angustentur, sed dilectione et delectatione justitiæ dilatentur. IV, 1527.

Dilectio ab amore non distinguitur. VII, 410. Diligi non potest quod neque scitur, neque creditur. X, 215. Dilectio quomodo Deus est. III, 2031. Dilectio qua Deus diligit, est incomprehensibilis, immutabilis, æterna. III, 1925. Unversa in suis generibus ordinata, ordinatissime diligit Deus. III, 1921. Non est alia causa Patri diligendi membra filii, nisi quia diligit filium. III, 1923. Dilectio animarum duplex in Deo. X, 1422. Miro et divino modo quando oderat nos Deus, diligebat. III, 1923. Displacentes amati sumus, ut esset in nobis, unde placeremus. III, 1898.

Dilectionis unum est præceptum, si intelligitur. VI, 672. Diligendi Dei ac proximi mandatum exornitur. VI, 670, 671. Quatuor diligenda sunt, et quæ. III, 27. In duobus præceptis dilectionis, tria invenit homo quæ diligit, Deum, proximum, et seipsum. VII, 643. Dilectionis ordo et mensura. VIII, 959, 963. Quænam ordinata dilectio. III, 29. Dilectio Dei et dilectio proximi, et si seorsim aliquando posita in scriptura, se invicem important. VIII, 956, 958, 1030. Quæcumque jubentur sive monentur, tunc recte fiunt, cum referuntur ad diligendum Deum, et proximum. VI, 268. Dilectio Dei, et proximi. V, 563, 564, 1461, 1527, 1648. In dilectione Dei est tota perfectio. VIII, 156. Justiores tanto magis sumus, quanto Deum diligimus. X, 604. Deum non diligeremus, nisi nos prior diligeret. V, 210. X, 604. Ipse ut diligeretur dedit, qui non dilectus, dilexit. III, 1898. Quid aliud in nobis, quam Deum debemus diligere, aut quia habemus, aut ut habeamus? V, 1489. Ardua quæstio ex Domini verbis nata, dicentis plus enim diligere, cui plus dimititur. V, 897. Qui Deum non diligit, se odisse dicitur. VIII, 1049. Quomodo Deum toto corde diligere debemus. X, 528. Dilectionis præceptum in futura tantum vita perfecte impletur. X, 501. Diligendi Deum ex toto corde præceptum cur hic imponitur, cum non impletur. X, 243. Dilectio Dei nobis, non Deo proficit. V, 212. Diligimus nosmetipsos, si Deum diligimus. II, 499.

Dilectio Dei prior est ordine præcipiendi, dilectio proximi prior ordine faciendi. III, 1551. Vita bona et honesta non aliunde formatur, quam cum diligitur Deus et proximus. II, 521. ratio cur Deus et boni diligantur. III, 30

Omnis homo, in quantum homo, diligendus est propter Deum. Deus vero propter seipsum. III, 29. Hominem recte diligere non novit, quisquis eum non diligit, qui hominem fecit. II, 1072. Ecclesia propter proximum diligitur, Deus propter Deum. IV, 1615. Diligere invicem jubentur propter regnum Dei. V, 1461. Ad dilectionem Dei pietas pertinet, ad dilectionem proximi innocentia et benevolentia. VI, 514. Dilectio Dei sit gratuita, benefica sit dilectio proximi. V, 571. Dilectio qua invicem diligimus, imitari debet dilectionem qua Christus dilexit nos. III, 1808. Dilectionis fructum Christo nullum possumus reddere meliorem, quam imitationis exemplum. V, 1598. Dilectionis plenitudo, ponere animam pro fratribus. III, 1846.

Dilectionis hæc regula homini figitur, ut imitans Patrem, diligat inimicum. IV, 651. Dilectio inimici, dilectio perfecta. III, 2042. Perfectio misericordie. III, 1264. Dilige inimicos tuos, ne incautus oderis et amicos. V, 1404. Dilectio inimicorum. V, 383, 496, 1426, 1456. Diligere inimicum salubre est, licet amarum. IV, 447. Dilectione inimicorum nihil in mandatis Dei mirabilius. IV, 1518. Præceptum de diligendis inimicis nihil in scripturis contrarium. III, 1203. Unde inimicos diligamus. III, 50. *Vide Inimici*.

Dilectio proximi quanta debeat esse. IV, 1170; V, 1461. Diligere nolite vitia amicorum vestrorum, si diligitis amicos vestros. V, 525. Diligere vitium non propter hominem nec propter vitium odisse hominem. V, 525. Diligere bonos, aut qui creditur boni, ei prodest qui diligit. II, 87. Unus hic error cavendus. II, 87. Diligat quisque in aliis quod ipse non habet, et in illis Christum amet. V, 589. Proximus et ipse nunc per fidem diligitur. VI, 286. Præceptum de diligendo proximo importat præceptum de diligendo Deo, et vicissim. III, 1809, 1846.

Diligendo proximum iter agit ad Deum. III, 1552. Dilectio proximi certus gradus est ad dilectionem Dei. VIII, 136. Dilectione proximi purgatur oculus ad videndum Deum. III, 1551. Dilectionem proximi donat nobis Deus. III, 1809.

Dilectio extendenda, ut omnes rapiat ad Deum. V, 596. Omnes æque diligendi sunt. III, 50. Diligantur parentes, sed plus Christus. V, 1552. Amplius alius homo diligendus est, quam corpus nostrum. III, 50.

Dilectio proximi a dilectione sui regulam accipit. VII, 54. Ut se quisque diligit, præceptum non opus est. III, 54. Prava sui dilectio quæ. III, 27. Quis se, quis proximum male diligit. VI, 671. Quis sciat diligere se? V, 715. Diligere se qui nonlum novit, qui novit diligere proximum. V, 715. Non diligit se, qui Deum non diligit. V, 212. Qui se propter habendum Deum diligit, ipsi se diligit. III, 1846. Præceptum de proximo et seipso diligendo corpus et animam importat. III, 29.

Diligendus peccator quomodo. V, 45. Non est socius iniquitatis, qui pro impiis intercedit. II, 660. Aut qui impius ex caritate diligit, et his benefacit. II, 654, 655.

Dilectio vera quantum. VIII, 956. Opere est demonstranda dilectio, ne sit infructuosa nominis appellatio. III, 1850. Dilectio sola semper reddenda. V, 1201. Mundum istum diligere, est nequiter vivere. VI, 209. *Vide Amare*. Mores diluicari solent ex eo quod quisque diligit. II, 672. Talis est quisque, qualis ejus dilectio est. III, 1997. Non poterit laborare nisi hoc quisque diligit, quod invito non possit auferri. IV, 107. Hinc apparet te diligere quod bonum est, si inventus fueris odisse quod unum est. IV, 1219. Non est dignus Christus, cum quo diligit avaritiam. IV, 1248, 1249. Diligere justitiam, et odisse iniquitatem, hæc est tota virga regni Christi. IV, 504. Dilectio lumen est, odium tenebræ. IV, 655. Dilectio frustra prædicatur diligenti mundum. IV, 254. Disce non diligere, ut discas diligere; avertere, ut convertaris; funde, ut implearis. IV, 254.

Dilectio facit in nobis quamdam mortem. IV, 1628. Dilectio est mors nostra sæculo, et vita cum Deo. III, 1803. Dilectio fidei opus. IV, 2034. Dilectio sola discernit inter filios Dei, et filios diaboli. III, 2016. Dilectio virtus civitatis Jerusalem. IV, 1628. Præceptum dilectionis quare mandatum nostrum, et mandatum Christi dicitur. III, 1845, 1808. Dilectio ad novum Testamentum pertinet. III, 625. Dilectio mandatum Christi, per quam peccata solvantur. III, 2015. Dilectionis mandatum non est grave. X, 229. Cumana grave est. X, 230. Dilectio momento atque ausuendo componi, non invitum cogendo imponi potest. VIII, 365.

Dilectionem ad gratiæ beneficium pertinere docet Ambrosius. X, 582. Id agit gratia, ut dilectione impleantur mandata Dei, quæ timore non poterant. IV, 1579. Tunc fit vere opus bonum, quando dilectionis suæ sit mandatum. IV, 1840. Dilectionem spes solet occidere. IV, 1487. Dilige, et quotvis fac. III, 2055. Dilectio nunc est in desiderio, nondum in saturitate. III, 1853. Dilectio Dei et

proximi manet in aeternum. IV, 1363. Diligendo finis vere fortissimi, non superba duritia, sed secunda iustitia. V, 1326. Per dilectionem fit pax, et abundantia. IV, 1638. Dilectio et filices probator per hereses. II, 795. Dilectio fructus noster. III, 1852. Dilectionis praemium ipse est dilectus. IV, 1865. *Vide* Amor. Caritas.

Diligentiae suae non debet fidere homo. X, 255.

Diluvium Ogygii. VII, 586. Deucalionis. VII, 568. Universale temporibus Noe. VII, 586. Diluvium universale quoto ab Adam anno contigit. VII, 463. Cur hoc potius quam alio tempore contigit. VII, 471. Diluvii duratio, incrementa, decreta, etc. III, 580. Tempore diluvii universalis nullus filiorum Seth perit. VII, 471. Objectiones contra diluvium solvuntur. VII, 586. *Vide* Arca. Diluvium a calumniis vindicatur. VIII, 651. An diluvium universalis aliqui scriptores meminere. VII, 586, et *not.* Ad memoriam diluvii revocanda, sacra diis factis instituta sunt a regibus Graeciae. VII, 309. Diluvii sacramentum. VI, 534; VIII, 631. Diluvium quale sancti patiantur in hoc saeculo, et quomodo evadunt. IV, 214, 269, 270, 1354.

Dimensiones quatuor apud Apostolum, latitudo, longitudo, altitudo et profundum. V, 371. Dimensiones crucis. V, 903. *Vide* Crux.

Dimittere debita debitoribus. VI, 206. Deputare debemus nobis tamquam omnino dimissum, quicquid mali a nobis non est Deo regente commissum. VI, 420, 427. *Vide* Peccata. Dimissio peccati alieni, remedium a Deo datum pro obtinenda misericordia. IV, 1469, 1608. In hoc genere operis boni excusatio nulla est, ubi sola voluntas tota factus est. V, 1055. Dimissa peccata rejlicantur non dimittenti. V, 517. *Vide* Debitorum. De dimissione qualiscumque peccati non diffidendum, quando et interfectio Christi dimissa est contentibus. IV, 707.

Dimittere patrem aut matrem aut uxorem, etc., tenetur Christianus, ubi necessitas occurrit ut pater, v. g. aut Christus dimittatur. II, 689, 690. Dimittit divitias, qui spem non ponit in illis, qui eis recte utitur, etc. II, 690. Dimittit totum mundum, qui et illud quod habet, et quod optat habere dimittit. II, 693. Omnia contemnit, qui non solum quantum potuit, sed etiam quantum voluit habere, contemnit. II, 124. Paulinus omnia abdicavit. II, 102, 107.

Dionocrates frater s. Perpetuae Martyris an auctorem baptismi mortuus, sororis procius a damnatione sit liberatus. X, 481, 503, 505, 516, 517. Dionocrates sororis sanctae precibus de miseria meruit liberari. X, 541.

Dinomachi opinio de summo bono. X, 832.

Diocletianus. IX, 323, 328. Octies consul. IX, 510, 515. Novies consul. IX, 645. Diocletianus Christianorum persecutor. VII, 614.

Dioga Leptina agnensis. IX, 230.

Diogenes Apolloniates Anaximenis auditor, quae rerum principia agnovit. VII, 226; X, 777. Alter a Cynico. X, 777. *Diogenes* Cynici turpituudo et impudentia. VII, 428.

Diomedes deus factus a Graecis. VII, 573, 576. Diomedae volucres Graecigenae blandiuntur, alienigenas persequuntur. VII, 576. Diomedaeorum volucrum transformatio. VII, 576. Diomedae insula. VII, 573.

Dion Neapolites nobilis mathematicus. VII, 720.

Dionysius Areopagites, id est Atheniensium principalis. V, 808.

Dionysius, idem qui Liber pater dictus est. VII, 569.

Dionysius Tyrannus quid agebat ut filios pulchros haberet. X, 815.

Dionysiana vel Josiniana. IX, 250.

Dioscorus juvenis Graecus. II, 456. Carthaginem ad litteras ediscendas missus. II, 456. Petit ab Augustino quaestiones ex libris Ciceronis sibi explicari. II, 451.

Dioscorus Archiater ad Christianam fidem repetitis miraculis adductus. II, 1012.

Diospolitanae Synodi episcopi. X, 652, 663. summa capitum quae Pelagius in Concilio Diospolitano anathematizavit, quaeve Catholicus debet profiteri. II, 828. Pelagius Diospolitanae Synodi Gestis purgatus ferebatur. II, 761, 763. In iudicio Diospolitano Pelagius subterfugit, non se purgavit. II, 787. Patres Diospolitani, qui Pelagium absolverunt, non accusandi. II, 763. Diospolitanae Synodi Gesta petit Augustinus a Johanne Hierosolymitano. II, 776. De Gestis Diospolitanae Synodi dubitat Innocentius. II, 787. De auxilio gratiae Pelagius non sincere scripsit post Concilium Diospolitatum. II, 829.

Dijtycha. *Vide* Tabula.

Discedere. Non discedere a Deo ex gratia est. X, 1001.

Discere, quid. I, 787. Ab adversario mota quaestio, discendi existit occasio. VII, 477. Ad discendum ducimur auctoritate atque ratione. I, 967, 1007. Rationem praecedere debet auctoritas. I, 1007, 1511. Discere litteras vel artificia, quam penale sit pueris. I, 1500. Discendum tormenta in hac vita ad miseriam huius saeculi pertinent. X,

1516, 1525. *Via* consuetudinis ad discendum. III, 46. Ad discendas linguas majorem vim habet libera curiositas, quam meticulosa necessitas. I, 671. Quae in rebus vanis sepe discunt pueri, in rebus non vanis tutius disci possunt. I, 671, 672. Utiliora magis quam mirabilia sunt discenda. I, 1054. Ad discendum quod opus est, nulla aetas sera. II, 720. Discere litteras spe commodi temporalis, quam sollemne, et quam vanum. VI, 675. *Vide* Docere. Discunt multi justificationes Dei, et non discunt. IV, 1530. Discere oportet justificationes divinas, quomodo eas discant qui faciunt; non quomodo qui ut habeant quod loquantur, tantummodo meminerunt. IV, 1513, 1514. Nemo docetur, nisi discat; nemo discit, nisi doceatur. IV, 1548. Nemo recte discit quae pertinent ad vivendum cum Deo, nisi fiat a Deo docilis. III, 104. Qui per gratiam discit, agit omnino quicquid agendum dicitur. X, 347. Et venit ad Christum. X, 568. Inter discentes et videntes est aliqua similitudo. III, 101. Feliciores sunt qui discunt, quam qui docent. IV, 594. Veritas causa cur discamus, necessitas causa cur doceamus. II, 494. Discere Augustinus plus amat, quam docere. II, 194. Discere quidam nolentes, ne superbi fiant, reprehenduntur. IV, 1712. Quod ad arborem colendi negligentia; hoc ad animam, discendi negligentia. III, 580.

Disciplina a discendo dicta est. I, 1225; VI, 609. Disciplina est quarumque rerum scientia. I, 1021. Disciplina omnium excogitatrix est ratio. I, 1011. Disciplinae immerito dicuntur liberales, nisi adsit studium pietatis Christianae. II, 568. Disciplina duas habet partes, unam vitae, alteram eruditionis. I, 1006. Disciplina bonum est, non malum. I, 1225. Liberalium disciplinarum utilitas. I, 988. Effertur intellectum ad divina. I, 1015. Displect Augustinus quod nullum iis tribuerit. I, 588.

Disciplina seu institutio Christiana, quae. IV, 1204. Magister Christus. VI, 678. sch. la, corpus ipsius. VI, 678. disciplinae domus, ecclesia. VI, 669. Discitur ibi bene vivere, ut perveniat ad semper vivere. VI, 669. Disciplina ecclesiastica fundamentum habet in verbis Christi. VI, 200. Maxime militat contra superbiam invidentiae matrem. VI, 415.

Disciplina significatur per multitudinem in Ecclesia colligendam. V, 1168. Disciplinae rigorem relaxari in gratiam facis. II, 812. In rebus ad disciplinam pertinentibus perturbationes multas fieri gemit Augustinus. II, 201. Disciplina ubi diversa est, quae prudenti Christiano servanda. II, 151, 200. Disciplina ecclesiastica de martyribus ad altare recitandis. V, 866. Disciplina et correctio non negligenda. V, 111, 503, 518, 900. Periculose negligitur. II, 231. Quid debeat intueri. IX, 81, 84. Disciplina ecclesiastica quomodo exercenda. IX, 84, 86, 92. Disciplina domus quantumlibet vigilet, nemo arrogare sibi audeat, ut sit sine malis. II, 271, 272; IV, 1328, 1329. Disciplina erga malos exerceatur, non iudicium praecipitur. V, 209. Disciplina et correctio sine odio adhibenda est. V, 383. *Vide* Correctio. Disciplina danda cum opus est, sed caritas de corde numquam dimittenda. V, 518. Disciplina leniorem Christus esse voluit in novo Testamento. IV, 1415. Disciplina quae per emendatoriam tribulationem fit, accipiendae discitur. IV, 1548. Disciplina ecclesiastica per presbyteros data. V, 1221.

Discipuli Christi duobus modis dicti. X, 929. Magis fratres eius erant. III, 1468. Discipulorum corda mortua invenit Christus. V, 1118. Perdiderunt spem ac fidem. V, 1119. In morte Christi. V, 1120. Discipulorum anima quomodo alternabat in fide. V, 1109. Latronis fidem nec imitari poterunt Christi discipuli. V, 1110. Discipulorum Christi incredulitas. V, 495. Maxime audita Christi resurrectione. V, 658, 1104, 1108, 1122, 1151, 1154. Discipuli Christi ipsum hominem tantum ante resurrectionem putabant. V, 1149. Humano in eum affectu tenebantur. V, 1238. Discipuli in Christi morte dubitantes in Moysae figurati. V, 1364. Discipulorum error haereticorum errores figurat. V, 477, 478. Quomodo discipuli opera majora, quam Christus fecerunt. III, 1821. Christi verba ad discipulos, ad nos pariter spectant. V, 721. Renuntiandum est omnibus, ut discipulus Christi quis efficiatur. III, 1545. Discipulum Christi esse est turrim aedificare, et contra regem fortiolem dimicare. III, 1545.

Discordiae quomodo sedandae. I, 773. Maxime inter virum et uxorem. I, 773. In discordia duorum quomodo se gerere debet amicus anborum. V, 525. Discordia blasphemat Dominum. IV, 1930. *Vide* Concordia. Divisio. Dissidiorum causa. VII, 560. Discordia quae est in spiritu et carne, pro concordia laborat. V, 821.

Discordia dea. VII, 105. Bellum Trojanum excitavit. VII, 105.

Discerno. quis vasa misericordiae a vasis irae discernit. X, 582. Discretio ex massa perditionis. V, 446. Per gratiam. X, 925. Nemo nisi gratia salvatoris discernitur. X, 925, 1422, 1428. Dei filios discernit fides per dilectionem

operans. X, 890. Omnia quae ad salutem aeternam sunt necessaria, procurantur iis qui discreti sunt, sive electis. X, 924. *Vide* Electio. Gratia.

Discretio. Magni et spiritales viri cautissime provident, ne quid populariter agant, quod nondum esse temporis ut cum populo agatur, intelligunt. III, 144. Parvulis nonnulla oblegunt, sed nulla mentiuntur. III, 144.

Disperat. VII, 122, 207, 215, 218. *Vide* Orcus. Pluto. Dispensare potest Deus circa leges a se constitutas. III, 805. Quod ex inspiratione fit contra praeceptum, transgressionem imputandum est. III, 805, 816. Dispoasitive, quid sibi velit. II, 228.

Dispensatio carnis Christi. V, 4217.

Dispensatio salutis nostrae. V, 1122.

Dispicere homini debet quod Deo displicet, et contra. V, 154. Semper tibi dis, liceat quod es, si vis pervenire ad id quod nondum es. V, 926. Non in te placet Deo, nisi quod habes ex Deo: quod autem habes ex te, displicet Deo. V, 108.

Disputare quid. IX, 457. In disputationibus a contentione abstinendum. IX, 518. Improbum est aliquid addere veris alienis contra quae disputes. IX, 210. Afferenda non sunt ad disputationem quae utrique parti possunt esse communia. IX, 396. Nec quae figurata sunt aut obscura. IX, 396.

Disputandi quaedam pro; onantur conditiones. II, 276. quid est contentiosus, quam ubi de re constat, certare de nomine. II, 1040. Nusquam sic non invenio quod dicam, quam ubi res de qua dicitur, manifestior est quam omne de quo dicitur. X, 147. Non disputatio veritate, sed veritas disputatione requiritur. III, 517. Disputationem ambagibus non purgatur bonorum vita, sed facili mysteriorum sacrorum, quibus inquit amur, auctoritate. I, 1007. Disputatur cum Omnipotente quaerendo, non convincendo. III, 883. Non parvus in philosophia profectus, cum in comparatione recti verique invenienda contemnitur a disputante victoria. I, 910. Canonice libris non aequanda ullius disputatoris auctoritas. X, 623.

Dissensio, mors Christiani; caritas, vita. VI, 715, 714. Dissensio Christianorum, Satanae triumphus. V, 1065. Dissensiones numquam debent amari, aliquando tamen a caritate nascuntur, aut caritatem probant. II, 957. Dissensiones salva caritate. VI, 388. Dissensio carnis et spiritus unde. X, 1096. *Vide* Concupiscentia.

Dissimilitudine a Deo recedimus. IV, 337.

Distinguere labii suis, pro definire. III, 675.

Diu. Quid diu est, ubi finis est. V, 688, 1585. Diu videri facit infirmitas, quod cito est. IV, 381. Diu non est, quidquid finem habet. IV, 254, 1889.

Diversorium sanctorum, id est Monasterium. I, 1510.

Divina et incorporea ubique sunt tota. V, 1486. Divina carnalibus insinuare difficile. V, 663.

Divinatio a rebus divinis nominata est. I, 917. Divinationes daemonum. I, 1007. Divinationis aliquid Deus impertit aliquando demonibus. VI, 143, 164. *Vide* Daemones. Divinationes Mathematicorum fallaces. I, 737. Divinationes et predictiones plene sunt pestiferæ curiositatis, cruciantis sollicitudinis, mortiferæ servitutis. III, 53. Divinatio Mathematicorum genus est fornicationis animæ. III, 52. Daemonibus cura est animos hominum noxiæ hujus curiositatis rebus implicare. VII, 722. Divinatio per sanguinem. VII, 225. Per aquam. VII, 225. Divinantium dicta seu responsa quomodo accipienda. III, 757. Mira divinatio quorundam juvenum jocantium. III, 472. Et aliarum qui hominem a leone interemum iri prædixit. III, 475. Divinationes Albicerrii miræ. I, 914. Sed contemnuendæ. I, 914. Animam humanam habere vim quam divinationis in seipsa nonnulli volunt. III, 461. Impugnantur. III, 464. *Vide* Mathematici. Divinatio in civitatibus gentium ante adventum Christi prohibita. VII, 225. De divinantibus variae quaestiones a Porphyrio motæ. VII, 289.

Divinitas cur quaerenda. VII, 183. Divinitas humano visu nullo modo videri potest. VIII, 826. Divinitatem non esse in Theologia civili, constat. VII, 183. Divina munera quare inter deos colebant pagani. VII, 151. Refelluntur rationes eorum. VII, 152.

Divisio corporis in infinitum. III, 286. Divisionem recipiunt infinitam tam localia, quam temporalia spatia. I, 1174.

Dividere cupit cupiditas, sicut caritas colligere. V, 1224. Divisi inter se possunt ambo pertinere ad regnum diaboli, non item ambo ad regnum Christi. V, 446, 447. Divisio in Christianorum hereditate locum non habet. VI, 716.

Divitiæ, quare manna iniquitatis vocantur. IV, 532; V, 650; VII, 749. Divitiæ aliud sunt, aliud pecunia. VII, 204. Divitiæ non nisi iniquis est pecunia. III, 1549. Divitiæ multiplicis generis. IV, 1295. Divitiæ veræ et falsæ. V, 528, 650. Divitiarum cupiditas insatiabilis est. V, 936. Divitiarum cupiditas quam periculosa. V, 212, 1457. Corporis

et animi est enervatio. VII, 153. In divitiis cupiditas reprehenditur, non facultas. VII, 21, 23. Quam divitiarum amor salutem impedit. VI, 216. Divitias qui non habent et habere desiderant, inter reprobandos divites computantur. IV, 1057. Divitiæ propter vitam, non vita propter divitiæ. V, 4518. Divitiæ multis noxiæ fuerunt. IV, 621. Divitiarum illecebre. I, 880, 906, 907. Divitiæ per superbiam quaeruntur. IV, 545. Et superbiam generant. IV, 922, 1760. Divitias tanto plus amant homines, quanto majores in saeculo sunt. IV, 1909. Divitiis colligitur superbiae nidus, ubi natiatur et crescat. V, 957. Divitiarum vermis, superbia. V, 215, 242, 412, 521. Divitiæ non nocent, si tollis superbiam. V, 212. Si propter divitias infaris, non attendere quando eris præda hominum, jam diabolo præda es. IV, 1727.

Divitiæ somnium. V, 1517. Divitiæ, alienæ vocari debent, III, 1549. Itemium fecerunt non faciunt. I, 906; VII, 102. Divitiæ terrenæ, non facultatis, sed infirmitatis argumenta. V, 488, 1180. Fulcimenta sunt infirmitatis, non ornamenta potestatis. V, 232. Divitiæ non veræ sunt, quibus crescentibus, crescit inopia; quæ amatoribus suis, quanto fuerit am, liores, non afferunt salutem, sed infirmitatem cupiditatem. IV, 224, 1658; V, 528. Dicitur co; iosa inopia. I, 670. Divitias habes, egestas aucta est, non potestas. V, 950. Divitias habes, et concupiscis; morbus est, non opulencia. V, 410.

Divitiarum inanitas et incommoda. IV, 1737. Divitiæ nihil præter sollicitudinem afferunt. V, 1520. Divitiarum onus. V, 899. Divitiarum sarcina impedit ne homo Christus sequatur. III, 1635. Cum superbia quaerit homo, conpedes suas onerare desiderat. IV, 864. Divitiæ flumina sunt, quæ tollunt quos extollunt. IV, 1769. Ex divitiis pressuræ et timores. IV, 1057. Quanto eris ditior, tanto timidior. IV, 1762. Divitiæ malos, cum offeruntur, excecant; cum auferuntur, exercant. V, 528. Divitiæ terrenæ periturae sunt et plene periculum. V, 114, 217. A mortentibus hinc non auferendæ. V, 114. Divitias habere non est culpabile, sed amare et spem in eis ponere, et eas præferre aut conferre veritati, justitiæ, etc. VIII, 165. Spes in divitiis non ponenda. V, 958. Cor tuum fugiat aurum, et servus est tuis. V, 955. In hac causa si non vis esse servus, esto fugitivus. V, 955. Qui torqueri quam divitias prodece maluit, boni Christiani non sunt. VII, 25. Divitiæ cum desunt, et cum adsunt, quomodo circa eas se gerendum. II, 836. Divitiæ quomodo petendæ a Deo. IV, 624.

Divitias Deus bonis tribuit ad probationem, malis ad supplicium. V, 327, 328. Divitiarum abundantia reperitur etiam in justis, sed in iis cor non apponit. IV, 1867, 1868. Animo qui terra non est, aurum et argentum terra est. IV, 1481. Divitiæ et a malis male habentur, et a bonis tanto melius habentur, quanto minus amantur. II, 663. Mirabilis est iis non inherere cum possidentur, quam omnino eas non possidere. I, 1329. Divitias ab amicis Dei possideri non repugnat novo Testamento. VIII, 162, 163. Nec eas vendere præceptum est novi Testamenti, sed consilium. II, 687. Cuius terrena opulencia tenetur humiliter, quam superbe relinquatur. II, 124. Divitiæ temporales etiam in veteri Testamento contemptæ. VIII, 163, 164. Abraham in divitiis pauper. IV, 1083. Divitiæ, sine cupiditate si habentur, non culpandæ. V, 956. Divitiarum amor talis, ut sine dolore amittit non possit, lignum quod super fundamentum ædificatur. VI, 216. Divitias qui affectu carnali sic amat, ut tamen Christo non præponat, per ignem salvabitur, quomodo. VI, 153, 155.

Divitiæ non amandæ, sed iis tantum utendum. III, 1697. Divitias habere censendus non est, nisi qui bene utitur. V, 327. Quomodo iis utendum. I, 163. Divitiæ unus usus in operibus bonis. V, 90, 217, 219, 242, 328, 413, 522, 959. Per eas Deus bonis subministrat occasiones beneficiorum, malos torquet timore damnorum. V, 327. Divitiæ Christi pauperibus erogandæ. VII, 162. Divitiæ quamdiu in terra sunt, divitiæ non sunt. V, 650. Magnæ opes sunt Christianorum, necessitates egentium; si intelligamus ubi debeamus servare quod habemus. V, 1389. Divitiæ si diliguntur, ibi serventur ubi perire non possunt. II, 485. Ubina tuto collocantur. VII, 21. In tuto ponuntur dum erogantur. V, 359. Divitiarum locus tutus in cælo, quo per manus; superum perferuntur. IV, 425, 549, 550. Divitiæ et terra in colum migrandæ. V, 239, 240, 403, 413, 1519. Divitias suas alienis relinquunt omnes qui male vivunt. IV, 533.

Divitiæ Christianorum quæ. VII, 25. Divitiæ quaerendæ, quæ aucterri nequeant. IV, 1645. Divitiæ illæ veræ sunt, quas cum habuerimus, perdere non possumus. V, 650. Quænam illæ sint. V, 651. Divitiæ spiritales et veræ. IV, 516, 863, 864, 1638, 1639. Divitiæ animæ. VIII, 165. Divitiæ interiores quæ amittit nau ragio non possunt. V, 147, 218, 933. Divitiarum interiorum fons non latet, si cor patet: aperit cor clavis fidei. V, 955. Aurum multis fuget,

iles non fulget. IV, 563. Divitiæ tuæ, Deus tuus. V, 955. qui vult dives esse, Deo inhæreat. IV, 545. Aurum et si volueris, forte non habebis; Deum cum volueris, habebis. IV, 204. Omnis copia quæ Deus non est, egestas est. I, 818. Divitiæ illius quid nos facturæ sunt, cujus paupertas nos divites facit? V, 916. Divitiæ veræ in cordis. IV, 620. Divitiæ veræ immortalitas; quia ibi vera copia, ubi nulla indigentia. V, 216, 232. Divitiæ veræ a Deo expectandæ. V, 230, 631, 1520.

Divites quinam dicendi. VII, 204. Divites sunt mundi, et sunt divites Dei. V, 357. Divites hujus sæculi, et divites Algerius sæculi. V, 521. Divites non hujus mundi. V, 215. Divites sæculi egent. IV, 316, 317. Divitem tu putas, qui minus egeret, si minus haberet. V, 323. Dives et plenus, et inanis est. V, 366. Semper est mendiculus. V, 1521. Divites se pauperes esse agnoscunt. IV, 1628. Desideriis vastantur, cupidialibus dissipantur, timoribus cruciantur, tristitia confabescunt. IV, 224. Dives re et dives cupiditate differunt. V, 412, 956. Dives hydropici comparatur, et mulieri incurvatæ, de quibus in Evangelio. III, 1345. Si dominus auri es, facis de illo quod bonum est: si servus, facis de te quod malum est. V, 955. Divites vello alterius paupertate iniquissimum. V, 1591. Dives sciat se viatorem, et in divitiis tamquam in stabulum intrasse; non secum tollit quod in stabulo invenit. V, 114.

Dives et pauper quomodo onera mutua vicissim partiri ac minuere valeant. V, 890. Dives pauperi tribuendoonus minuit. V, 414. Divites facile tribuant elemosynam. IV, 549. Divitem et pauperem fecit Dominus: per eum qui habet, juvat egentem; per eum qui non habet, probat habentem. V, 245, 523; IV, 1649, 1650. Divites sibi bene fecisse quamdiu vixerunt, falso dicitur. IV, 561. si servaveris, tua non erunt; si erogaveris, tua erunt. V, 961. Dives imprudens et luxuriosus, qui reservare aut epulari propinat, non erogare. V, 529, 629. Dives timeat ne dum vult esse prædo, sit præda majoris, et minor isclis a majore devoretur. IV, 422. Dives sic utatur superfluis, ut tribuat pauperi necessaria. V, 415. Divitem superflua, necessaria sunt pauperum: res alienæ possidentur, cum superflua possidentur. IV, 1922. Divites et pauperes in corde interrogat Deus, non in arca et domo. IV, 545.

Divitibus quid præcipi velit Apostolus. V, 521. Divitibus caveoda superbia. V, 112, 956. Divitem humilem lauda, lauda divitem pauperem. V, 112, 113. Divites animo superbi, et per abundantiam non quærentes æterna. IV, 1814. Divites se pares ceteris non putant. IV, 920. Divites et nobiles adversus pauperes et ignobiles superbiere non debent, quare. III, 1276. Dives non dedigneatur frater pauperis appellari. V, 217. Dives pauperis contemptor, miser fuita vita. V, 249, 250. Dives et pauper in malitiae et morte æquales. V, 412. Dives sit humilis, plus gaudet quia Christianus est, quam quia dives est. V, 217. Divitibus adulantibus. V, 230. Divites, id est superbi, exinaniendi sunt; et esurientes, id est humiles, implendi. V, 1515. Dives qui in multis pecuniarum facultatibus non extollitur, pauper est. IV, 545, 1057. Dives si ideo se magnum putat, superbus et egenus est; in carne crepat, in corde mendicat; infatus est, non plenus. V, 215. Major animus divitiis suis, quæ eas vincit non concupiscendo, sed contemnendo. V, 215.

Divites superbiorum labor stultus. III, 882. Divites amari laborant cogitationibus, quam pauperes operationibus. X, 1578. Divites cupidi et pauperis tranquillii collatio. VII, 114. Dives in conscientia securior dormit in terra, quam dives in purpura. V, 216. Divites minus securi in perturbationibus sæculi, non solum sua perdidit, sed propter illa et hisperiierunt. V, 217. Dives superbi struthionibus comparantur. III, 881, 882. Divitium in sepulture cura stoliditas. IV, 535. Divites humiles et misericordes sunt veri pauperes. V, 115. Divites erant antiqui Patriarchæ Abraham, Isaac, Jacob, etc. II, 686. Divites terræ adorant Christum, sed non saturantur sapientia et justitia ipsius. IV, 1726. Non saturantur corpore et sanguine Christi. II, 566.

Divites hujus mundi non contenti a Christo. V, 216. Difficile salvantur. V, 521. Eorum conversio qui fiat. III, 882. Divites intrare in regnum cælorum, Deo facile est. II, 494. Divites correptionem non admittunt. IV, 920. Ut non plura peccata contrahant quam alii, difficile est. IV, 1731. Divites quinam a Deo non exaudiuntur. IV, 1083.

Divitem in divitiis suis manentem, regnum Dei non posse ingredi, etc. falso docebant Pelagiani. II, 688, 687, 688. Divites baptizati nisi omnibus abrenuntiant, si quid boni visi fuerint facere, non reputari illis, neque regnum Dei posse habere, dogma Pelagianorum. II, 688, 687, 688; X, 554. Divites pauperum cibis vesci non cogit Augustinus. V, 414. Divites qui ecclesias aut monasteria ædificant, sunt cædri Libani, in quibus passerres nidificant. IV, 1371, 1372.

Divites clarissimæque personæ utriusque sexus martyri gloria sunt sublimatæ. II, 691.

Divitis Christiani idea. II, 691. Dives omnis, Deus mendiculus. V, 686. Dives si Deum non habet, quid habet? V, 492, 521. Divites quidam inter Domini pauperes numerantur. IV, 1197.

Dives malus Judæus fuit. V, 249. Cor damnatus est. V, 962, 1631. Digerebat apud inferos, quod manducaverat apud superos. IV, 561. In inferis sero miseriors. V, 115. Ejus ignis. VI, 719. Flamma qua cruciabatut erat spiritalis. VII, 725. Quomodo intelligenda sit flamma inferni, sicut Abrahamæ, et cetera quæ in historia divitis referuntur, vix aut nunquam invenitur. III, 576. Varia de divite qui sepultus est in inferno. IV, 564. Divitis et Lazari comparatio. V, 217, 249, 530, 611, 911, 1518, 1630.

Divortium. Sex sæculi quoad divortia, alia a lege Evangelii. X, 420.

Diuturnum nihil est, in quo est aliquid extremum. VII, 539.

Docendi munus quam præstans. III, 18. Doctorum officium periculosum, auditorum securior conditio. V, 153. Ut discamus, invitare nos debet suavis veritas; ut doceamus, cogere necessitas caritatis. VI, 161. Augustinus magis amat discere, quam docere. VI, 161, 170. Docendi præcepta non superflua, tametsi doctores efficiat Deus. III, 103. Instituit Deus ut homines ab hominibus docerentur, non ab Angelis, quare. III, 18. Quidam sanctorum soli Deo docibiles. IV, 1486. Paucissimis donatum est, ut sine hoministulius ministerio doctrinam salutis perciperent. X, 1023. Homo post iudicium non per hominem deobitur, sed omnes erunt docibiles Deo. III, 1278.

Doctoris Christiani officium. III, 91. Doctoris est petere a Deo mysteriorum intelligentiam, ut de ille interrogantibus respondere valeat. V, 619. Veritatem honorat, qui doctorem honorat. X, 405. Patientissimè sustinendi sunt qui docent quod nos ignoramus. X, 536. Doctor non est qui malus est. I, 1225. Docens bona, agens mala, necessarius est, mercenarius est, prodest aliquid. V, 1169. Moribusque intenti flant, qui abs te aliquid accepturi sunt. II, 457. Nolo prius aliquid doceas, quod didicendum est, ut vera doceas. II, 457. Qui non facit quæ docet alios, si aliquando utilis est, non ipse facit, sed Deus. III, 1505. Doctores mali, spinæ botrum ferentes. III, 1750. Terrere, et non docere, improba dominatio est. II, 322. Docendum est sine superbia et invidia. III, 18. Doctori sollicitissime cavendum superbiæ vitium. II, 1090. Ut cui facile subrepti elatio. II, 1090. Doctoris solatium. II, 1090. Non ut quod scimus doceamus, aliorum ignorantiam optare debeamus. II, 1090.

Docet Deus aliter, aliter homo vel Angelus. X, 150. Homo doctor, exterior cultor arboris. III, 1610. Aures verborum sonus percudit, magister intus est. III, 2004. Docentis hominis vox aurum corporis ferit. Deus aurem animæ. IX, 697. Docet intus Christus; admonet homo. I, 4210, 1220. Christum intus magistrum habemus. III, 1937. Cathedralam in celo habet, qui corda docet. III, 2004. Quomodo Deus doceat per gratiam. X, 368. schola Dei patris valde occulta. X, 970. Docere quando vult Deus, prius dat intellectum, sine quo ea quæ ad divinam doctrinam pertinent, homo non potest dicere. IV, 1548. Deus sic docet, ut scienda faciamus aperiendo suavitatem. IV, 1549. Etsi gratia gratuita sit, doctrinæ exhortatio tamen est necessaria. X, 1023. Cur non omnes docet Pater ut ad Christum veniant. X, 974. Docibiles Dei sumus etiam cum homines audimus. II, 874. Et cum ea quæ ad veram pietatem pertinent discimus. VI, 161. Docibilis quis dicendus. IX, 195. Doctores sancti, filii Ecclesiæ discendo, patres docendo. X, 1406. Alia sunt, in quibus inter se aliquando etiam doctissimi atque optimi regulæ catholice defensores salva fidei compage non consonant, et alius alio de una re melius aliquid dicit et verius. X, 653. Doctorum sanctorum, quatenus valere debeat auctoritas. II, 277, 379, 626, 875. De magistrorum Ecclesiarum sententiis sentit Hieronymus periculose iudicari, et alterum alteri præferri. II, 904. Doctores dicti montes, etc. III, 1580.

Doctus vere et sapiens quisnam. III, 63. *Vide* Magister. Docti in Ecclesia, laides sunt pretiosi. V, 225. Jaceant in tenebris, si non sint in ornamento i, sicut Ecclesiæ. V, 225. Perdunt pretium, ubi non habent caritatem. V, 225. Docti quidam sibi non videntur, nisi labores alienos conentur commutare. VI, 441. Doctos viros in quibusdam interduum filli cur Deus patitur. IX, 129. Docti quidam malunt esse, quam justi. IV, 1505.

Doctrinarum duo genera apud Ethnicos. III, 50. Doctrina omnis vel rerum est vel signorum. III, 19. Doctrinarum multiplicitas, diluvium est aquarum. IV, 269, 370. Doctrinæ multæ vel superflua vel noxiæ, una utilis ac salubris. II, 1050.

Doctrinam reliquam iis factem docebat Socrates, quibus persuasum esset, ut nihil mallent, quam se esse virus bonos. II, 1030. Doctrinae seculares, siliquae quibus porci pasuntur. III, 1314. Doctrina salutaris, partim credendis, partim intelligendis rebus constat. VI, 496. Doctrina Christi praecipit humilitatem. V, 876; VI, 413. Morum corruptionem damnat. VII, 64, 74. Doctrina quomodo possit dici gratia. X, 367. Doctrina atque lex Dei quamvis sancta et iusta et bona, tamen occidit, si non vivificet Spiritus. II, 583. Adjumenta doctrinae tunc prosunt animae adhibita per hominem, cum Deus operatur ut prosint. III, 104. Deus in cathedra unitatis posuit doctrinam veritatis. II, 403. Doctrina accepta, non amaro corde communicanda. V, 500. Doctrina aperta, melli; quae vero de abstrusioribus sacramentis exprimitur, favo similis est. IV, 1566.

Doech interpretatur motus. IV, 601.

Dogmata sunt prolata sectarum. III, 1326.

Domesticorum salus omni vigilantia procuranda. V, 381.

Dolor quid sit. III, 564. Dolor duplex, carnis scilicet et animae. VII, 424. Dolorem in animo et in corpore quid facit. VIII, 357.

Dolor corporis quid. III, 152, 364. Dolor carnis, offensio est animae ex carne, et quaxlam ab ejus passione dissenso. VII, 424, 711. Dolor ipse qui dicitur corporis, non potest esse sine anima. IV, 1110. Dolorem carnis non praecedit ullus quasi metus carnis. VII, 421. Inde perniciosus corporis dolor, quia id quod nunc erat, disciudere nititur. I, 1017. Dolor quem bestiae sentiunt, indicat quod sint appetentes unitatis. I, 1503. Dolor carnis iudicium est vitae, non argumentum mortis. VII, 712. Dolorem carnis non semper sequitur interitus. VII, 710. Dolor carnis quare occidit. VII, 710.

Dolor animi. III, 132. Dolor animae est dissenso ab his rebus quae nobis nolentibus acciderunt. VII, 424. Tristitia nuncupatur. VII, 424. Dolorem animae praecedit metus, qui non est in carne. VII, 424. Dolor et timor, duo tortores animae, non simul torquentur, sed cruciatum alternantes. V, 687. Dolor et voluptas, duo incitamenta ad peccandum. V, 1286.

Dolor esse potest, ubi potest esse cupiditas. VII, 711. Quod non sine illicito amore habuit homo, sine urente dolore non perdit. VII, 744. Dolor nonnisi in naturis bonis. VIII, 357. Dolor est testimonium boni adempti, et boni relicti. VII, 641. Sicut laetitia deserti boni, in peccato testis est malae voluntatis; ita dolor amissi boni, in supplicio testis est naturae bonae. VII, 641. Animis non sunt nisi dolores extra Deum. I, 609.

Dolor alius est fructuosus, alius infructuosus. IV, 621. Dolor salutaris, quem secundo medicus facit. IV, 1486. Dolor sectionis ferendus, ut sanemur. V, 1270. Dolorem medicinalem tolera, futuram cogitans sanitatem. IV, 1319. Dolor qui fit in cordibus piorum, quos persequuntur mores impiorum, prodest dolentibus, quare. VII, 614. Semper lenitur animi dolor. I, 606. Dolor de amissione rerum quibus fruendo homo letabatur, ignis per quem salvus erit. VI, 153, 153, 216; VII, 744, 746. Dolor huius vitae transit, alterius vero non finietur. VII, 638. Ab illo robur patientiae, ne dolore frangamur; a quo accipimus victoriam concupiscentiae, ne volu; late pertrahamur. IV, 1577. Imaginis Dei poena est, conditioni peccorum in doloribus comparari. X, 1563. Convenientius injustus dolet in supplicio, quam laetatus est in delicto. VII, 641. Dolorem quisque magis fugit, quam appetit voluptatem. VI, 25. Omnino non dolere, immanitatis in animo, stuporis in corpore indicium est. VII, 415, 417. Interest utrum aliquid sanitate, an stupore non doleat. V, 1528. Dolores multi tolerarunt vitio, non virtute. V, 1254, 1267.

Dolus est cum aliud agitur, et aliud fingitur. III, 1446; IV, 86, 143; V, 45, 739, 1561. Dolus loqui, est aliud labiis promere, aliud pectore claudere. V, 123. Doli nomen positum pro figura. V, 45. Dolus numquam probat Deus, sed permittit. IV, 1400. Dolus potentis mali novaculae comparatur. V, 421. Dolus pro dolore multi imperitiores latuitatis ponebant. III, 1446.

Dolositas est fraus quaedam, in verbis aliud promeadi, aliud sentiendi. IV, 581.

Dolosus non sequitur Christum. V, 603.

Domiducus deus. VII, 188.

Dominari aliis homo appetit. III, 27. Et hoc intolerabilis superbia est. III, 27. *vide* Servitus. Dominandi cupiditas vitium primum, quod est propria potestate gauere. V, 641. Dominandi libido a quo tempore maxime cre; it. VII, 90. Perniciosa est. VII, 90. Vastat corda mortalium. VII, 644. Magis debent patres quod dominantur, quam servi tollerare quod serviunt. VII, 644. sicut prodest humilitas servientibus, ita nocet superbia dominantibus. VII, 644. Dominatio in Romanorum luctibus posita. VII, 133.

Domine ius. II, 145.

Domine ius celebrare, et ad domine ius venire. V, 205, et not. (b). Domine ius et collectam agere. IX, 643.

Domine ius dies. V, 916. resurrectione Domini caput habere festivitatem suam. II, 213. Domine ius diebus stantes oramus, et halleluia canimus, quo mysterio. II, 218. Utrum ubique stent orantes his diebus ignorat Aug. II, 220. In his non sine scandalo quos jejuaret. II, 156, 143, 148, 150.

Domine ius filius. V, 1357.

Domine ius Deus solus. III, 382. Deus ideo verus est domine ius, qui servo non indiget, et quo servus indiget. II, 527. Domine ius a Patribus in Angelis ipsius personam gerentibus adoratus. V, 63. *vide* Deus.

Domine ius quisvis homo vocari potest, ob caritatis servitium. II, 94. Homines non valde veri domine ius, cum egent servis. IV, 874. Domine ius quid servis debeant, et servi domine ius. I, 1529. Domine ius foris hominem non timere: malum domine ius in te time, cupiditatem tuam. IV, 163. Domine ius iniqui et difficiles tolerandi. IV, 736. Domine ius ap; elantur more epistolari in solatatione etiam non Christiani. X, 349. Domine ius est rerum suarum, qui non est irrelitus cupiditate. IV, 544.

Domine ius vobiscum. VIII, 1049.

Domitianus crudelissimus. VII, 168, 614. Neronis maxima pars. IX, 323, 328.

Domitius deus. VII, 188.

Domitor ferarum homo, domitor hominum Deus. V, 373.

Domitius dicitur domine ius aedium. IV, 429, not. 3, IX, 316, not. 4.

Domitio. II, 100.

Domus. V, 643, 967. Domne pauper. V, 113.

Domus, et fabrica dicitur et habitatores. V, 1503. ponitur pro civitate. VII, 462. Pro cubiculo vel tentorio. III, 494. Domus et tabernaculum quo differant. IV, 202. Domus hinc marmorata mala, et domus fumigata bona. V, 929.

Domus Dei ipsi ejus habitatores. V, 1477. Facto domus Dei, et erit domus tua. IV, 233. Domus orationum nostrarum Ecclesia, domus Dei nos ipsi. V, 1471. Haec domus quomodo aedificatur. V, 1471. Domus Dei cantando aedificatur, credendo fundatur, sperando erigitur, diligendo i; erficatur, in fine saeculi dedicatur. V, 1478, 1471, 1476. Domus Dei Ecclesia, praeter quam non exaudivit Deus ad vitam aeternam. IV, 478, 1721. In domum tuam, ut inlabites, intras; in domum Dei, ut inhabiteris. IV, 1721. Omnes fideles ei Angeli unam domum Dei faciunt et unam civitatem. IV, 1668, 1669. Ad domum Dei i; retinet, qui est in caritate, compaginatus lapidibus vivis. IV, 1721. Domus Dei adhuc aedificatur, multas gentes crescendo occupavit, omnes occupatione est. IV, 1228. Domus Dei decorem diligere quid sit. V, 116.

Donatianus primas provinciae Bizacense. II, 789, 780, 891.

Donatianus episcopus Donatista. IX, 526, 533.

Donatianus Maximianista. IV, 376.

Donatus proconsul Africae. II, 306.

Donatus exproconsul. II, 427, 428.

Donatus qui cum fratre Monasterium sioute deseruit et renitente Augustino. II, 228.

Donatus diaconus rehapitatus. II, 536.

Donatus unus Patrum concilii Zertensis. II, 577.

Donatus. VI, 714.

Donatus. V, 1587. Donati falsum miraculum. III, 1501.

Donati duo, alter Casensis, alter Carthaginiensis. IX, 648, 682. *vide infra*. Donatus Casensis Nigrensium auctor schismatis. II, 813. Et princeps haeresis Donatistarum VIII, 43. Donatus aliquando doctrinae seu eloquii ratione lapsus i; retiosus. V, 225. Superbia elatus, fecit sibi i; artem. V, 279.

Donatus episcopus Donatista. IX, 528, 529, 533.

Donatus Bagaiensis schismaticus. II, 175, not. *responde* martyr Donatistarum. III, 1483.

Donatus Belmensis ep. IV, 581.

Donatus Carthaginiensis schismaticus. II, 175.

Donatus Cebresitanus ep. IV, 380.

Donatus a Cibaliana. IX, 253.

Donatus Fiscianensis ep. IV, 580.

Donatus Macradianensis ex Donatista episcopo apud Catholicos episcopus. IX, 475.

Donatus masculinatus traditor. IX, 511, 612. *app.* 775. Schismaticus. II, 197.

Donatus Mutugennensis villae presbyter. II, 756. Summam illius in schismate pertinaciam vincere conatur August. II, 754.

Donatus Sabratensis ep. IV, 581; IX, 507, 528, 530.

Donatus Samudatensis ep. IV, 581.

Donatus episcopus Donatista in loco Turrousi. IX, 618.

Donatus Urbanus. IX, 510.

Donatus (a quo Donatistarum schisma.) IV, 154, 177, 317, 1925; VI, 201. Donati duo ejusdem schismatis; primus a quo incipit, episcopus Casensis Nigrensium in Numidia, alter post Majorinum secundus partis Donati Carthaginensis episcopus. I, 617, 618, et *not.* (a). Ab eo vocari Donatistas quidam volunt. VIII, 45. Donatistae a Donato Carthaginensi, aut a Donato Casensi sic appellati. IX, 468. Donati pars in Africa. V, 49, 55, 268, 280, 298, 291. Nata est de Numidia. V, 293. Primo apud Carthagine[m] pars Majorini dicebatur. II, 302. Donati pars nata est auctore secundo Tigititano haeretico. V, 293. Donatistarum velut principes, Donatus, Majorinus, Parmenianus. IX, 96. Donati partis schismatis auctores superbi. V, 304.

Donatus a Casis nigris altare contra altare primus erexit. IX, 468. Extra Ecclesiam primus sacrificavit. IX, 469. Convictus est Romae, adhuc diacono Caeciliano, schisma fecisse Carthagine. IX, 637, 642. Carthaginis haeresim maxime roborasse perhibetur. IX, 488, 469. Donatum praeter ceteris praedicant Donatistae. IX, 664. Eum ecclesiae Carthaginis ornamentum et martyrialis gloriae virum appellat. IX, 664. Ejus eloquentiam multum laudant. IX, 448. Donatus mirabilia fecisse praedicatur. IX, 498. Per canos Donati jurare solebant Donatistae. IV, 154. Eadem apertissimis vocibus dicebant, Euge, Euge dux bone, dum praecclare. IV, 870. Donatus an princeps Tyri intelligendus. IX, 423, *not.* 3. Donatistarum loca praecipua Bagai et Thamugade. IV, 177.

Donatistae. Concilium habetur in domo Urbani Donati. II, 197. Sive Urbani Carisi apud Cirtam civitatem. IX, *app.* 774. Ab undecim aut duodecim factiosis episcopis, quibus praest. secundus Tigititanus primas Numidiae. II, 161. Hic traditores praesentes et confessos, Deos judicandos relinquunt, et in sedibus episcopalibus manere permittit. II, 161, 162, 164; IX, *app.* 775. Maxime Donatum Masculianum, Marinum ab Aquis Tibilitanis, Donatum Calamensem. II, 137. Per sententias praesentium damnavit absentes. II, 161, 162, 164, 264. Suspicionem traditionis satis probabilis sibi metuebat secundus Tigititanus. II, 162, 164. Ab illo silvanus ordinatur Cirtensis episcopus. II, 197. Mensurarius cum apud Imperatorem ob occultatum apud se diaconum causam dixisset, jussus reverti, ad Carthaginem pervenire non potuit. IX, *app.* 775. Libertate Christianis a Maxentio resiliatis, Botrus et Celesius apud Carthaginem ordinari cupientes, ordinationem absentibus Numidis celebrari curarunt a solis vicinis episcopis. IX, *app.* 775. Caecilianus totius populi suffragio eligitur; et Felice Autumniano manus ei imponente ordinatur episcopus. IX, *app.* 775. Ambitores de spe sua dejecti, Lucilla, et seniores quibus pecuniam mensurarius crediderat, causas confligunt contra Caecilianum, ut vitiosa ejus ordinatio diceretur. IX, *app.* 776. Vocati sunt Numidae episcopi traditores, qui apud Cirtam celebraverant concilium. IX, *app.* 776. Concilium deinde alterum perversum atque nefarium colligitur apud Carthaginem. II, 160, 165, 164. Convenerunt septuaginta episcopi schismatici. II, 160, 166, 579; IX, 490, 639, 640, 681. Et traditores. II, 164; IX, 511. Adversus Caecilianum. II, 172. praesidet secundus Tigititanus primas. II, 166; IX, 519. Concilium istud contavit Lucilla. II, 172. mulier Hispana. IX, 335. Pecuniosissima. II, 167; IX, 57. Et factiosissima. II, 167; IX, 57. Quam pro Ecclesiae disciplina Caecilianus adhuc diaconus laeserat. II, 167, 172; IX, 37, 426; *app.* 775. Lucilla corrumpere animis episcoporum pecunia, ut testatur Numidianus diaconus in gestis apud Zenophilum consularem. II, 167, 168; IX, 426; *app.* 798. Et Caeciliani damnationem emebat. IX, 426, 445. Quadringentos folles dedit. IX, 513; *app.* 798, 799. Episcopi qui Concilio huic adsunt, empti et instigati damnationem aegre etiam ferentes quod non ipsi ordinaverant Carthagine episcopum. II, 168; IX, 26. Caecilianus a more noluit hospitium collegarum. II, 164. Eos contra veritatem suae causae ab inimicis suis perversos esse sentiebat. II, 165, 168. Et suspectos semper habuit. II, 163, 165, 168. Causam suam integram reservavit ecclesiis transmarinis. II, 164, 167, 168. Ad Numidas episcopos mandavit, ut si est quod in se probetur, exeat accusator et probet, paratum se asserens iterum ordinari, si nihil in illum Felix contulisset. IX, *app.* 776. Numidae episcopi non communicant Caeciliano. IX, *app.* 776. Nihil tunc in Caecilianum ab inimicis confectum est: sed de ordinatore, quem falso traditorem dicebant, infamatus est. IX, *app.* 776. Concilium Caecilianum innocenter et absentem damnari, quod ad eos venire noluerit; tamquam a traditoribus ordinatus, et quia cum esset diaconus, victum afferrit martyribus in custodia constantis prohibuisse dicebatur. II, 161, 162, 165, 166; IX, 639. Non servata est solita judiciorum forma. IX, 26, 57. schismatici dederant interventorem populo suae communionis. II, 177. Caecilianus deponitur, et alter ordinatur. IX, 57. Instante Lucilla odium accusa fuerat. IX, 512. Majorinum contra Caecilianum levave-

runt. II, 161. Et ordinaverunt. IX, 469, 553. Majorinus lector in diaconio Caeciliani fuerat, domesticus Lucillae. IX, *app.* 776.

Donati pars adversus Ecclesiam catholicam exorta est de Carthaginis schismate. IX, 637. Per totam Africam, fertur traditores apud Carthaginem fuisse damnatos. II, 164. Donatistae Catholicis traditionis crimen obijciunt. II, 264, 396, 403, 578, 538. Falsas indulgentias Imperatorum pro schismate vulgarunt. II, 508. Cum Caeciliano permanet communio orbis terrarum. II, 168. Caeciliano, ter mille folles numerari curavit Constantinus per Ursum Rationalem Africae. IX, *app.* 777. Et monet ut si quid pecuniae opus habet, ab Heraclida procuratore praediorum suorum petat. IX, *app.* 777. Constantinus Anulino proconsuli, et Patricio Vicario Praefectorum curam mandat compescendi eos, qui, uti accepit, Ecclesiae catholicae populum corrumpunt. IX, *app.* 777. Clericos ab omnibus functionibus publicis facit immunes. IX, *app.* 777.

Donatistarum quidam, adunata secum populi multitudine, Caeciliano contradicendum putarunt. IX, *app.* 778. Ad Imperatorem causam Caeciliani deferunt. II, 502, 510, 537, 539, 531, 392, 580, 794. Per Anulinum proconsule[m] ea quae Caeciliano obijciebant crimina accusando miserunt. II, 502; IX, 534, 535, 610, 626, 627, 651, 636, 640, 679, 695, 739. Libellos duos offerunt dirigendos ad Constantinum. IX, *app.* 778. Praesens episcoporum partis Majorini ad Constantinum Imperatorem. IX, *app.* 778. Non audet Imperator de causa episcopi judicare. II, 509. Donatistae cum Caeciliano causam agere ad duas a; ud ecclesias transmarinas eligunt. II, 109. Ab Imperatore petunt iudices. II, 161; IX, 27. Ex Gallia. II, 198. Consensit Imperator. IX, 27, 40. Et miliardi scribit ut Romae habeatur concilium. IX, *app.* 778. Colligitur concilium Romae. II, 166, 399; IX, 27. In domo Faustae in Laterano, Constantino ter et Licinio ter eos. sexto Nonas Octobres die, sexta feria. IX, *app.* 779. Nomina episcoporum qui concilio interfuerunt. IX, *app.* 778, 779. Huic Melchias Romanus episcopus praefuit. II, 164, 399; IX, 40. Constantinus denos ex utraque parte episcopos, ad agendam causam, navigare Romam jubet. IX, 637, *app.* 778. Rescribit Anulinus utroque convenisse, et se missuros episcopos promississe. IX, 637. Donatus Carthaginensis ad episcopale iudicium Melchias contra Caecilianum missus est. IX, 602. Cum Caeciliano causam agens nihil probat. Caeciliani causa jussu imperatoris Constantini discussa Romae in episcopali iudicio Melchias Romani episcopi, et aliorum Gallorum et Italorum episcoporum. IX, 637. Profertur libellus. II, 167. Donatistae nihil probare possunt adversus Caecilianum. II, 161, 166, 167. Donatus a Casis nigris in praesenti convictus est, adhuc diacono Caeciliano schisma fecisse Carthagine. IX, 647. Donatus praesens damnatus est. II, 399; IX, 637, 642. Quare sententia percussus. IX, *app.* 779. Caecilians innocens pronuntiatur, et in episcopatu confirmatur. II, 167, 399. Caecilianus apud Carthaginem Secundi Tigititani iudicio abseus damnatus, Melchias postea iudicio in Romano concilio praesens absolutus est. IX, 779, 519, 645, 661; *app.* 779. Miltiadis sententia. IX, *app.* 779. Eunuomus et Olympius episcopi in Africam missi declarant ubi sit Catholica, et sententiam pro Caeciliano dictam corroborant. IX, *app.* 779. Seditiosa Donati pars fieri non passa est, et de studio partium strepitus quotidiani sunt habiti. IX, *app.* 780. Felicem Aptungitanum Caeciliani ordinatorem traducunt traditorem apud Constantinum. II, 400. Purgato in urbe Caeciliano, Felix in Africa purgari jubetur. IX, 594, *Retr.* 610; *app.* 780. Felix a traditionis crimine absolutus Eliani proconsulis iudicio. II, 162, 164, 400, 492, 582; IX, 532. Falsum se fecisse adversus Felicem Ingentius confitetur. II, 582. Gesta proconsularia quibus absolutus est Felix. IX, *app.* 780.

Donatus petit ut ei reverti licisset, et nec ad Carthaginem accederet. IX, *app.* 779. Filumino suffragatore ejus, Imperatori suggestum est, ut bono facis Caecilianus Brixiae retineretur. IX, *app.* 780. Caecilianum majoribus suis accusantibus iudicio Imperatoris damnatum esse ut Brixiae in exsilio degeret, contendebant Donatistae. IX, 539, 541, 664, 666, 684, 695. Hoc falsum esse convicerunt Catholici. IX, 539, 541, 664, 666, 684, 695. Caecilianus non damnatus est, sed Brixiae bono pacis retentus est. IX, 685. Donatus ultro prior Carthaginem rediit. IX, *app.* 780. Hoc audito Caecilianus ad suam plebem properavit, et sic renovellatae sunt partes. IX, *app.* 780.

Donatus appellandum esse ab episcopis credit. IX, *app.* 779. Donatistae datis sibi a Constantiano iudicibus episcopis non consentiunt. IX, 426. Quare. IX, *app.* 785. Eos postmodum apud Constantinum tamquam iniquos iudices accusant. II, 169, 261, 303, 390; IX, 426. Non ausus est Christianus Imperator sic eorum tumultuosas et fallaces querelas suspicere, ut de iudicio episcoporum qui Romae sederant, ipse iudicaret. II, 169. Alios episcopos dedit. II, 169.

Concilium Arelatense indicitur intra diem Kalendarum Augustarum. IX, *app.* 783. Constantinus ad Ablavium Vicarium Africæ scribit, ut Arelatensium ad concilium ire jubet partes inter quas erat controversia. IX, *app.* 785. Chrestus syrtacianorum episcopus ad Arelatense concilium jubetur pergere. IX, *app.* 786. Nomina episcoporum qui Arelatensi interfuerunt concilio. IX, *app.* 786. Rem Donatistas inter et Cæcilianum in concilio Arelatensi diligentius examinandum terminandamque curat Constantinus. II, 461, 469, 498. Cæcilianus in Arelatensi concilio absolutus est. IX, 41, 640. Quid in Arelatensi concilio gestum sit. IX, *app.* 786. Constantinus Donatarum contumaciam detestans, jubet episcopos qui Arelatensi concilio interfuerunt, ad suas provincias redire. IX, *app.* 788. Donatistas vero ad comitatum suum perducit, ut ibi degant, ibi sibi mortem pervideant. IX, *app.* 789.

Donatistæ ab ecclesiastico judicio ad Constantinum provocant. II, 161, 198, 310, 327, 794; IX, 27, *app.* 426. Donatistis petentibus episcopate judicium dederat Constantinus et apud Romam, et apud Arelatum. Primum apud Constantinum accedunt, ab altero ad eum appellant. IX, 326. Ipsum advenit ut causam Cæcilianam cognoscendam decerneret etiam post Arelatense Concilium. IX, 41. Jubet Constantinus ut partes nonne occurrant ad causam agendam. II, 169; IX, *app.* 789. Nescio qua causa non occurrit Cæcilianus. II, 468. Ab Iuliano interpellatus Imperator præcipit ut Mediolanum sequantur. Quidam se subtrahunt, reliquos ab officialibus custoditos facit Imperator illuc pervenire. II, 469. Ingentium falsitatis convictum ad comitatum suum mitti jubet Constantinus: ut interpellantibus Donatistis intinari possit, frustra eos Cæciliano invidiam comparare. IX, 540. Constantini iudicium Mediolani habitum. IX, *app.* 790. præsentem utraque parte Cæcilianum innocentem iudicat Imperator: Donatistas calumniosos pronuntiat. II, 469, 509; IX, 610, 617, 648, 649, 650, 664, 685. Constantini sententia. IX, 647. Codex in quo iudicium Constantini legitur, diem et consulatum non habet. IX, 664. Imperatore inter partes audiente calumniosiores inventi Donatistæ atque damnati. IX, 371, 439. Cæcilianus iudicis et ecclesiasticis et imperialis absolutus. IX, 615, 626, 643, 681, 687, 695. Cæcilianus semel damnatus est absens, et ter absolutus est pro reo. IX, 562, 668. Cæcilianus transmarino iudicio absolutus est. IX, 503, 553. Constantini litteræ ad Eumalium de Cæcilianum purgatione. IX, 687. Et ad Probianum. IX, 640, 649. Transmarinos iudices a Cæciliano corruptos esse dicebant Donatistæ. IX, 533. Ipsi sumque Constantinum gratia corruptum. IX, 41, 553. Donatarum murmura adversus iudicem a quibus condemnati sunt. IX, 41, 42. Donatistæ in Cæcilianum causam humanas traditiones divinæ Scripturæ præferunt. IV, 1924. Donatistæ a iudicibus, quos postulaverant, ter condemnati. IV, 583.

Donatistæ nec sic toties victi quiescant. II, 400. Licet Cæcilianus ab Imperatore innocens apud Mediolanum pronuntietur, mentiuntur tamen ipsum Cæcilianum in eo iudicio fuisse damnatum. II, 704. In eadem turoris pertinacia permanserunt. IX, 426, 429. Ubique victi rebaptizant. IX, 27. Donatistæ nec superati corrigi voluerunt. IX, 39. Pronuntiat Constantinus ad Africam se venturum, ut inter Cæcilianum et Donatum de schismate in Africa facto iudicet. IX, *app.* 789. Constantinus adversus Donatarum errorem primum multa constituit. IX, 329. Constantinus basilicas jussit auferri Donatistis. IX, 326. Loca congregationum ipsorum fisco vindicari jussit Constantinus. IX, *app.* 791. Donatistæ libellum Constantino offerunt, quo dicunt nullo modo se communicaturos antistiti ipsius nebuloni, paratosque esse perpetui quidquid eis facere voluisset. IX, 648. Donatarum potius tolerandam insolentiam, quam vindicandam, censet Constantinus. IX, *app.* 791. Ad Valerium Vicarium de Donatarum exsilio soluto, et eorum furore Deo vindicti dimittendo, litteras dedit Constantinus. IX, 648, 685, 687. Occupata a Donatistis basilica, quam in Constantina civitate jusserat fabricari Constantinus, locum alium fiscoalem concedit, et basilicam fiscoalem summi erigi præcipit. IX, *app.* 792.

Donatarum preces ad Julianum Apostatam. IV, 374. Ab eo episcopi Donatistæ in exsilio agentes revertendi licentiam obtinent. IX, *app.* 802. Episcoporum Donatarum horrenda facinora post redditam sibi a Juliano libertatem. IX, 805. Catholici legatos mittunt ad Honorium. IX, *app.* 811. Communitorium legatis datum. IX, *app.* 811. Honorii lex confirmans ante latas constitutiones in hæreticos, et ad Donatistas pertinere declarans. IX, 822, *app.* 815. Eiusdem lex abrogans eam legem, qua hæreticis concessa fuerat libertas arbitrii. IX, *app.* 815.

Donatistæ. Concilium Carthagenensium Africæ universale cum Donatistis leniter et pacifice agere studens, legatos mittit qui exponant Donatistis nihil contra Ecclesiam juste proponi. IX, *app.* 810. Concilium alterum Carthagenense

ex tota Africa Donatistas conveniendos decernit. IX, *app.* 810. Forma conventionis Donatarum. IX, *app.* 810. Libellus a Concilio Carthagenensium datus seipsum proconsuli de Donatarum conventione. IX, 636, *app.* 811. Donatistas Catholici celebrato Concilio ad pacem invitanti, et ad pacifice simul conferendum, uti statutum fuerat in Concilio Carthagenensi ante octiduum die 25 Aug. II, 506, 508. Præceptum Honorii de habenda collatione. IX, *app.* 816. Marcellini edictum primum, quo per provincias misso, utriusque partis episcopi convocantur. IX, *app.* 817. Donatistis cur locum et tempus examinis præbuerunt terrene potestates. X, 1054, 1055, 1056.

Donatistis episcopi in Catholice conditionis collationis proponunt. II, 488, etc. Promittuntque se non requisitos episcopales honores, si ostendatur Ecclesiam in sola parte Donati remansisse. II, 488. Donatarum notitia. II, 501. Donatarum notitiam referunt respondet Catholici. II, 400. Donatistæ cum Catholicis conferre nunquam voluerat, quasi fugientes cum peccatoribus loqui. II, 401. Collatio habita cum Donatistis. I, 646, 650; V, 1582, 1586, 1590. Donatistæ in collatione, oblati sibi consensu a cogitore, sedere nolunt cum Catholicis, ne ab ipsis maculentur. V, 589. Unde se excusant ne cum Catholicis sederent, convicti sunt nec debuisse latrare. V, 589. Donatistæ in collatione instabant ne causa ageretur propter quam episcopi ex utraque parte coacti fuerant. II, 578. Contra se ipsos multa dixerunt et recitabant. II, 579, 580, 582. Confessi sunt contra Ecclesiam catholicam nihil se habere quod dicerent. II, 570, 580.

Donatistæ expugnati. VI, 696. Sua ipsorum sententia damnati. V, 901. Donatistæ jam capti dicunt, Contendere volumus. V, 296. Cæcilianum a suis persecutoribus apud Constantinum imperatorem accusatum fuisse professi sunt. II, 580. Ab Imperatore damnatum fuisse Cæcilianum cum dicerent, in mendacio convicti sunt. II, 580. Marcellinum cognitorem in collatione Carthagenensi præmio fuisse corruptum dicebant. II, 577. Maxime ab Augustino, ut pro ipso iudicaret. V, 901. Donatarum mendacia. II, 577, 579, 580, 582. Donatistæ mendacii convicti. II, 577. Donatistæ in schismate post collationem pertinaces. II, 161, 170, 172, 263, 309, 400; V, 386, 899. Quot criminum sint rei. V, 900. Quid eis reponendum, ubi dicunt: Non communico peccatis alienis, nec ferre debeo quem novi nulum. V, 900. Ruto quod ipse diabolus, si auctoritate iudicis quem ultro eligerat, toties viveretur, non esset tam impudens, ut in ea causa persisteret. II, 500. Donatistæ resistunt sciendum aut pigrescendo, velut phrenetici aut lethargici. II, 512. Appelluntur ab Augustino anima hæretica, insanabilis, animosa. V, 901. Et tamen statim jubet ut leniter cum eis agatur, et caveatur ab insultationibus. V, 902. Donatarum post Carthagenensem collationem Concilium trigaletum episcoporum. IX, 736. Donatarum obstinatorum quorundam inepta excusatio. V, 1396.

Donatistis duo mala obijciuntur, error in questione baptismi, et separatio. IX, 407. Donatistæ schismatis convincti. IX, 226, 253, 517, 519. Unde convincti. IX, 306. Missi a Secundo Tigris, clerici ad clericos Carthagenis accedere noluerunt. Visitationem consenserunt, a Lucilla suscepti sunt. V, 295. Donatistæ schismatis rei, quidquid de traditione et persecutione dicant aut flagant. IX, 587, 588, 592, 594, 595, 495. Fidei hæretici et schismatici sunt ex Cresconio definitionibus. IX, 469, 470, 471, 472. Donatistas Ecclesiam, a scholico labore fundatis extra Africam, non communicare manifestum est. IX, 629. Catholici a sua communione repellunt. V, 288. Diem Ejiptianæ nunquam cum Catholicis celebrare voluerunt. V, 1055. Eluenda putabant se contra loca et instrumenta quæ Catholici attigissent. II, 414. *Nota. vide.* Ab unitate catholica communicatorias litteras non accipiunt. II, 160, 170, 173. se Catholicos esse, testimonio beati Cypriani iussu affirmare conantur. IX, 741. suæ communionis esse Orientales contendebant. IX, 570. Concilium Sardienense dedisse litteras ad Afros episcopos communionis Donati contendeat Fortunius. II, 176. Donati nomen inventum inter episcopos concilii Sardienensis. IX, 576. Quid de hoc sententiam. IX, 516, 576. Non coasat Donatum, qui in litteris concilii legitur, fuisse illum schismatici auctorem. II, 176. Donatistæ execrabili sacrilegio ab unitate se præciderunt. IX, 256, 258. Donatarum schisma sacrilegum. IX, 293. Injustum. IX, 26, 28, 41, 49, 121, 585. separatio scelus maximum et nefestum. IX, 261, 268, 267. Donatistæ nolentes communicare omnibus gentibus urguunt. III, 1464. Augustini dilemma ad Donatistas. II, 522.

Donatistæ cum Catholicis erant in baptismo, in symbolo, in ceteris dominicis sacramentis, non in spiritu unitatis. II, 345. Donatarum animus ab unitate alienus. V, 1585. Careat caritate. V, 1256. Caritatem non esse in parte Donati, ex ipso quod fecerunt schismate ostenditur. IX, 511, 512, 515. Donatistæ significantur per corvum, qui non reversus est ad arcem. III, 1451. Ut ad unitatem redeant moneantur.

III, 1434, 1435, 1456. Donatistæ redarguntur. V, 41, 73, 74, 267, 290, 313, 628, 732, 763, 768, 991, 1126, 1161, 1228, 1234, 1235, 1256, 1326, 1330. Donatistæ separationem suam excusare non possunt. V, 304. Nullam separationis causam habent. IX, 62, 177, 179, 254, 256, 268, 269, 270. sine causa ab Ecclesia catholica sese dirimerunt. II, 173, 193, 231, 240, 297, 306, 314, 328; IX, 150. Donatistis nulla vii causa ab unitate recedendi, aut temeraria fuit. IX, 50, 130, 151. Quomodo exierunt ab Ecclesia. III, 2000. Et quare. IX, 361. Donatistæ tenere propter traditionis crimen de Ecclesia recesserunt. IX, 56, 558. Ob crimen traditionis objectum, non vero probatum se separant. IX, 141. Donatistarum schisma prudenti cuiquam christianismo proferri cupienti non placere. V, 306.

Donatistæ Scripturas se ab igne servasse jactant. V, 310. Donatistæ immerito tot gentes Christianas deserunt, quibus traditor ignotus est. IX, 513, 516, 519. Traditionis crimen in Donatistas potius quam in Catholicos conjiciendum. IX, 266. *Vide Traditio.* Donatistæ traditores. IX, 131. Eorum majores sanctos codices tradiderunt. II, 263; IX, 426. Et instrumēta Ecclesie. II, 265. Quomodo, ostenditur. IX, 750. In crimine traditionis detecti et confessi manentes. II, 403. Donatistas divinum codicum traditores fuisse in gestis ecclesiasticis et municipalibus legitur. IX, 354. In gestis Cirtensium Concilii. II, 580. Donatistæ traditionis crimen vel objectum, in aliis damnabant; sibi met ipsis vero eam confessum donabant. IX, 57. De traditoribus quæ ipsi dicunt, non idonea auctoritate nituntur. V, 289.

Donatistæ Christianos in toto orbe terrarum non esse contendebant. IX, 62. Et se solos esse Christianos. IV, 1234; IX, 36, 410. Ecclesiam de toto orbe terrarum perisse dicebant. IX, 423. *Vide Ecclesia.* Ecclesiam perisse tempore Cypriani ob admissos sine baptismo de hæresi ad Ecclesiam venientes, non audeat dicere Donatistæ. IX, 178. Donatistas inter et Catholicos quæstio versatur ubi sit Ecclesia. IX, 591, 392. Quæstio finiri debet verbis divinis, non illis quæ ex utraque parte obijciuntur. IX, 391, 394, 396. Donatistæ Ecclesiam suam non nisi canonicis sanctorum librorum auctoritatibus debeat demonstrare. IX, 437, 450. Ecclesiam divinarum litterarum auctoritate non agnoscunt. II, 705. Partem Donati Ecclesiam plenariam male appellant. IX, 587. Pars Donati est in sola Africa. II, 952. Hinc non est Ecclesia catholica. II, 100, 194. Donatistæ Mauritania et Numidiam occupant. IX, 586. In Numidia præpollent. IX, 51. Pars Donati magis parti romani orbis et barbaris gentibus ignota. II, 297. Donatistæ præter Africam paucos habent, eosque non apparentes. IX, 553. Unum aut duos, aut ut multum, tres episcopus ad hos mittere solent. IX, 533. Episcopus Romam paucis Montensibus ex Africa mittentibus. IX, 346, 494, 516. Et in Hispaniam domi unius mulieris. IX, 316.

Donatistæ male de paucitate gloriantur. IX, 296, 403, 537. Maximianistæ pauciores sunt. IX, 537, 582. Donatistarum paucitatem suam commendare cupientium argumenta refelluntur. IX, 416, 418. Ecclesiam toto orbe terrarum diffundi Scriptura dicit, negant Rogatistæ. II, 331. Negant Donatistæ. III, 1407. Famque in sola parte Donati polere affirmant. VI, 306. Et Christum ad duas linguas remansisse. III, 1991. Ecclesiam in sola Africa vel reliquam, vel ex Africa in omnibus gentibus reparandum debeat ostendere. IX, 428, 450. Nulla proterre possunt scripturæ testimonia quibus Ecclesiam in sola Africa remansisse ostendant. IX, 442, 445. Ecclesiam quodam modo volunt decollare. V, 723. Donati partem non esse Ecclesiam vel ex ipsis Cresconii verbis habetur. IX, 536.

Donatistæ orbem terrarum Cæliiani peccatis pollutum esse immerito dicunt. II, 799, 801. Schisma fecerunt, quod quasi nollent esse boni inter malos. IV, 191. Et dicerent malorum communionem in Ecclesia bonis obesse. IV, 837. Hoc erat in regula Donatistarum, quales fuerint cum quibus fuerit communicatum, tales fieri omnes et universam massam. IV, 573, 579. Donatistæ ex Ecclesia quæ tolerat malos, nati sunt. IX, 90. Donatistarum sententia de Ecclesie puritate. IX, 247. De veritate et sanctitate Ecclesie suæ præsumptio et elatio. IX, 95, 97. Donatistæ episcopos suos sine peccato esse dicebant, nec pro eis orandum. IX, 345. Præpositis Donatistarum præjudicat vana præsumptio de sanctitate suæ Ecclesie. IX, 103. Donatistarum societas plena hominibus sceleratis. IV, 154. Apud eos sunt traditores, ethrositates, luxus, et usuræ super usuras. V, 506, 507. Peccatorum multitudo. V, 506, 307. Ab eis se maculari non existimant, quos in sacrilegio schismate damnatos recipiunt. II, 198. Donatistæ ipsi a sceleratis non recesserunt. II, 801. Maximianistis (schismaticis) communicant. II, 412, 413, 414. Fosque in suis honoribus suscipiunt. II, 579, 801, 812. Baptisum a Maximianistis datum confirmant. II, 308, 406, 490, 590, 800. Donatus Deuterio traditores sine baptisum admittenti et universis Maurorum episcopis communi-

cavit. II, 342. Donatistæ in Concilio cæsar. episcoporum decedere, ut traditoribus, si baptizari nollent, pro integris communicaretur. II, 542. Felicianum Mustianum, quæ veritatis adulterum, catenam sacrilegii, Concilium Bagaitarum appellarat, in honore susceperunt. II, 240, 403. Donatistæ longe majore scelere schismaticis, quam quod in Maximianistis damnarunt, ab orbe terrarum separantur. II, 194. Maximianistas tanquam integros receperunt, quos ante damnaverant tanquam perditos. V, 530.

Donatistæ non habent suæ communionis originem, si malorum communio Ecclesiam perdidit temporibus Cypriani. IX, 140. Non habent suæ præcisionis aliquam defensionem, si non perdidit. IX, 140. Si Ecclesia perit propter malos in ea toleratos, unde nati sint Donatistæ ostendere non possunt. IX, 273. Donati partem Ecclesie ab Apostolis fundatis temere præponunt Donatistæ. IX, 533. Transmarinis Ecclesias temere accusant. IX, 40, 41, 46, 510. Quanta audacia orbem terrarum judicant. IX, 298, 500. Universam orbem Christianam damnare ausi sunt inauditum. IX, 51. Donatistæ injusti, qui detestantur a se inauditos; et a se damnatos in integris honoribus recipiunt. IX, 79. Donatistæ nollunt credi quæ de suis vulgantur crimina, credunt vero famæ quæ de innocentibus tanquam de traditoribus vel de interfectoibus seminata est. IX, 277, 280. Scripturæ verba, quæ se jactant custodisse a flamma, nollunt delere lingua. IV, 678. Donatistæ Ecclesiam orbis terrarum quomodo aliosolverint nescientes. V, 900. Hoc maxime dicto: *Nec causæ causæ præjudicat, nec persona personæ.* V, 901. Donatistæ suorum peccata per totam Africam manifesta fugunt ignorare; Afris autem ab Afris objecta crimina, non probata, imo absoluta, Orientalibus et Occidentalibus ignota esse non sinunt. IX, 563, 567. Donatistæ suos manifestos malos cum damnare non audent, temere damnant orbem terrarum. IX, 503, 504. Et cum communicant Maximianistis, orbi terrarum communicare temere recusant. IX, 438. Amplius putant valere iniquitatem hominis ad alium contaminandum, quam justitiam hominis ad alium purificandum. IX, 265. Donatistæ caritatem non habent, qui ignaro et ipsis in cogito orbi terrarum obijciunt, nec ipsa saltem probata, crimina Afrorum. IX, 337, 338. Orbem terrarum non potuit maculare crimen Afris objectum non probatum, si non maculat Donatistas manifesta quæ inter ipsos tolerantur crimina. IX, 277, 282, 319. Donatistas alienis peccatis maculari ex ipsorum regula sequitur. IX, 378. Donatistæ gaudent frustra de nomine Donati, cum et Optati rari acitate, et Circumcellionum ebrietate polluantur. IX, 265. Donatistæ polluantur, si hæreticorum communio et malorum polluit. IX, 225, 227, 235, 234, 337. Donatistas non maculat et communico Catholicorum, si non maculat Maximianistarum. IX, 253, 571, 572, 575, 581. Et malos, si sunt in Ecclesia, bonos non pollueret; aut si foris sunt, et i. ipsi sacramenta esse, ex Apostolo ostenditur. IX, 511.

Donatistæ non habent quemaliquidum schisma suum defendant. IX, 283. Ad defensionem suam scripturarum testimonia proferunt immerito. IX, 734, 757, 758. Donatistarum schismati non favent testimonia scripturæ, quibus separatio a malis præcipitur. IX, 670, 675. In Donatistas redeunt, quæ proferunt ex scripturis testimonia. IX, 49, 103. Et quidquid Catholicis obijciunt. IX, 50, 51, 52, 53, 54, 55. Donatistas parum adjuvat ad schisma defendendum testimonium Ezechielis. IX, 518. Donatistæ ipso secessionis Israelis a regno Juda, quam pro exemplo schismatici ponunt, conunduntur. IX, 417. Donatistis applicatur Psalmi clix versus 16, 17 et seq.: *Ut quid exponis justificationis meas,* etc. IX, 61. Quæ ratione donatistæ nollunt Orientalibus communicare, eadem nec debent Maximianistibus. IX, 576. Donatistæ suo se judicio jugulant in causa Maximianistarum. IX, 252, 255, 255, 257, 258, 577, 578, 583, 592, 641, 703. Causam suam in judicio præferunt quibusdam inconsideratis et temerariis responsionibus vulnervaverunt. IX, 625. Donatistæ nullam habent causam separationis, si mali bonos in unitate non maculant. IX, 244. Donatistæ imitæ ab orbe terrarum se separant, cum malos inter se referent. IX, 273, 277. Nec baptizatos a se rebaptizent. IX, 275. Adversus Donatistas explicatur Psalmus xxii quem adversus Catholicum pro se proferant. IX, 297. In Donatistas retorquentur proba et convicia, quæ ex psalmis et Evangelio in Catholicos conjiciuntur. IX, 267, 268, 269, 270, 271, 309, 310, 311. Donatistæ perveraces, qui tot de Ecclesia testimoniis scripturarum credere nollunt. IX, 414, 431, 434, 441. Si nonnullam habet inuaginem fortitudinis non cedere Imperatori, nulla laus est aperte contradicere veritati. IX, 105, 106.

Donatistis non favet Cypriani auctoritas. IX, 126, 128, 129, 135, 135, 606. Donatistarum causa ipsius Cypriani auctoritate tota penitus naufragavit. IX, 176, 177. Donatistæ schismatis rei convivuntur ex ipsa unitate, quam, licet diversa sentientes, tenuerunt Stephanus et Cyprianus. IX,

ab occulto peccatore. V, 1523. Ac tum hominem illum ex Deo nasci. V, 1523. Donatistis pendet salus ex vita praepositorum. V, 721. Donatistae solum se dare falso sibi arrogabant. IV, 1800, 1891. Donatarum voces superbae. V, 599, 4296, 1520. Donatista iustum se dicens, malus esse convincitur. V, 505.

Donatistae immani sacrilegio transmarium ecclesiarum baptismum execrantur, et admittunt Maximianistarum. IX, 31, 40, 108, 137, 225, 252, 427, 569, 570, 740. Nec schismaticos suos rebaptizabant, nec reordinabant. IX, 73. Quosdam quidem ex schismaticis suis rebaptizabant, sed quosdam non rebaptizabant. IX, 99. Maximianistas non rebaptizabant. IX, 137. In honoribus eorum integris eos susceperunt, nullumque rebaptizant. IX, 519, 534. Donatistae ridiculi, qui cum ex moribus et factis hominum sacramenta pensarent, post Optatum neminem rebaptizabant. IX, 291. Causam quam de baptismo cum eis habent Catholici, iam ipsi Donatistae terminarunt, cum post Maximianistas baptismum non repetant. IX, 536, 557, 558, 559. Donatistae in causa Maximianistarum, nec propter malos unitatem deserendam, nec baptismum Christi foris ab Ecclesia datum destruendum declararunt. IX, 683. Quod movet Donatistas de baptisni sacramento, in Maximianensium causa iam solum. IX, 571, 572, 551, 538. *Et toto lib. 4, contra Cresc.* scrij turæ testimonia, quibus Donatistae rebaptizationem necessariam prolixi utant, in Maximianenses detorqueuntur. IX, 538, 565. Sicut et auctoritas Cypriani. IX, 530. Donatistae cum post peccatores suos non rebaptizarent, nec post orbem terrarum debent rebaptizare. IX, 485. Donatarum plerique ministri non baptizant, si mali ministri non baptizant. IX, 64, 74, 73. Donatarum rebaptizatio ex ipsa circumcissione, quae nec post malos ministros iterabatur, confutatur. IX, 509. quod Paulus quibusdam schismaticis dixit: *Nunquid Paulus pro vobis crucifixus est, aut in nomine Pauli, etc.* Donatistis congruit. IX, 381. Donatistae in eo quod rebaptizant, sanguinem spiritaliter fundunt. IX, 54. Imperatorum constitutio in Donatistas rebaptizantes. IX, 805, 815.

Donatistarum furor. X, 701. Licentia effrenata. II, 132, 133. Immens et saeva agendi ratio. II, 415, 799, 809. Quotidianis violentiis circumquaque agunt per Circumcelliones. IV, 134. *Vide* Circumcellii n. s. Mala quae schisma Donatianum secuta sunt. II, 151, 415. Donatarum scelera summam comprehensa. IX, 720. Donatarum episcoporum post redditam sibi a Juliano libertatem horrenda factura. IX, 803, 812. Donatarum plerique et episcopi, et presbyteri, et clerici cordes et strages etiam suis increbant. II, 477. Per violentissimas turbas etiam ultro improbi sunt Ecclesiae catholicae, ubi possunt. IX, 272. Donatistae Eucharistiam canibus fundi iusserunt. IX, app. 803. Tunc canes dominos lanaverunt. IX, app. 803. Donatistae impediabant per violentias ne Catholici veritatem predicarent. II, 397. Donatarum insidias saepe passi sunt doctores catholici. IV, 1605. Donatarum crudelitas in eos qui ad Ecclesiam catholicam volebant transire. II, 397, 798, 800. Marcum presbyterum Casphalianensem, Restitutum Victorianensem, propria voluntate unitatem catholicam amplectatos, supplicis affecerunt. II, 597; IX, 525. Marciani transigenis, nemine cogente Catholici facti, subdiaconum prope usque ad mortem ecederunt, et lapidibus obruerunt. II, 397.

Donatistae homicidiorum amantes. II, 797. Interfectores Prophetarum. IX, 268. Varia referuntur crudelitates et saevitiae facinora quae commiserunt Donatistae. IX, 316. Ventant panem Catholicis coqui. IX, 316. Donatarum clerici quam crudeliter in catholicos clericos exarsunt. IX, 521. Donatistae oculis calcem aceto permixto in undunt. IX, 321. Calce et aceto excecando, an crudeliores in Catholicos, quam diaboli in Job. IX, 638. Restitutum occiderunt et Innocentium, cui oculum etiam effoderunt, et digitum praeciderunt. II, 509. Donatarum audacia regio sibi, onensis infestata. II, 296. Donatarum armata manus operibus Augustini transitum. VI, 259. Donatarum crudelitas in Maximianum Bagaiensem episcopum catholicum. IX, 521. Possidio Calamensis episcopo Iatronum more insidiati sunt. II, 597; IX, 525. Presbyterum sinitii cum gravi injuria projecerunt. II, 397.

Donatarum furor, ebrietas, mortes spontaneae, praecipitatio, praecipitatorumque cultus sacrilegi. IX, 590. Ebrietas suas ad cautum psalmorum humano ingenio compositorum inflammant. II, 221. Donatarum quorundam insaniam et furor. V, 1596. Donatarum spontaneae mortes. IX, 526. Donatistae se ipsos tradidabant. II, 797, 798, 799, 840. Tria mortis genera a Donatistis frequentata. IX, 724, 725. Donatistis quotidianus ludus erat se ipsos per praecipitatio, per aquas, per ignem occidere. II, 798. Cur non a laqueum etiam confugerint. IX, 736. Ultro se paganos occidendos ingerebant. IX, 723. Et trucklandos offerrebant. II, 798. Donatus Mutigenensis presbyter Donatista con-

quid quid Maximianistis objicie-

Ab occulto peccatore. V, 1523. Ac tum hominem illum ex Deo nasci. V, 1523. Donatistis pendet salus ex vita praepositorum. V, 721. Donatistae solum se dare falso sibi arrogabant. IV, 1800, 1891. Donatarum voces superbae. V, 599, 4296, 1520. Donatista iustum se dicens, malus esse convincitur. V, 505.

Donatistae immani sacrilegio transmarium ecclesiarum baptismum execrantur, et admittunt Maximianistarum. IX, 31, 40, 108, 137, 225, 252, 427, 569, 570, 740. Nec schismaticos suos rebaptizabant, nec reordinabant. IX, 73. Quosdam quidem ex schismaticis suis rebaptizabant, sed quosdam non rebaptizabant. IX, 99. Maximianistas non rebaptizabant. IX, 137. In honoribus eorum integris eos susceperunt, nullumque rebaptizant. IX, 519, 534. Donatistae ridiculi, qui cum ex moribus et factis hominum sacramenta pensarent, post Optatum neminem rebaptizabant. IX, 291. Causam quam de baptismo cum eis habent Catholici, iam ipsi Donatistae terminarunt, cum post Maximianistas baptismum non repetant. IX, 536, 557, 558, 559. Donatistae in causa Maximianistarum, nec propter malos unitatem deserendam, nec baptismum Christi foris ab Ecclesia datum destruendum declararunt. IX, 683. Quod movet Donatistas de baptisni sacramento, in Maximianensium causa iam solum. IX, 571, 572, 551, 538. *Et toto lib. 4, contra Cresc.* scrij turæ testimonia, quibus Donatistae rebaptizationem necessariam prolixi utant, in Maximianenses detorqueuntur. IX, 538, 565. Sicut et auctoritas Cypriani. IX, 530. Donatistae cum post peccatores suos non rebaptizarent, nec post orbem terrarum debent rebaptizare. IX, 485. Donatarum plerique ministri non baptizant, si mali ministri non baptizant. IX, 64, 74, 73. Donatarum rebaptizatio ex ipsa circumcissione, quae nec post malos ministros iterabatur, confutatur. IX, 509. quod Paulus quibusdam schismaticis dixit: *Nunquid Paulus pro vobis crucifixus est, aut in nomine Pauli, etc.* Donatistis congruit. IX, 381. Donatistae in eo quod rebaptizant, sanguinem spiritaliter fundunt. IX, 54. Imperatorum constitutio in Donatistas rebaptizantes. IX, 805, 815.

Donatistarum furor. X, 701. Licentia effrenata. II, 132, 133. Immens et saeva agendi ratio. II, 415, 799, 809. Quotidianis violentiis circumquaque agunt per Circumcelliones. IV, 134. *Vide* Circumcellii n. s. Mala quae schisma Donatianum secuta sunt. II, 151, 415. Donatarum scelera summam comprehensa. IX, 720. Donatarum episcoporum post redditam sibi a Juliano libertatem horrenda factura. IX, 803, 812. Donatarum plerique et episcopi, et presbyteri, et clerici cordes et strages etiam suis increbant. II, 477. Per violentissimas turbas etiam ultro improbi sunt Ecclesiae catholicae, ubi possunt. IX, 272. Donatistae Eucharistiam canibus fundi iusserunt. IX, app. 803. Tunc canes dominos lanaverunt. IX, app. 803. Donatistae impediabant per violentias ne Catholici veritatem predicarent. II, 397. Donatarum insidias saepe passi sunt doctores catholici. IV, 1605. Donatarum crudelitas in eos qui ad Ecclesiam catholicam volebant transire. II, 397, 798, 800. Marcum presbyterum Casphalianensem, Restitutum Victorianensem, propria voluntate unitatem catholicam amplectatos, supplicis affecerunt. II, 597; IX, 525. Marciani transigenis, nemine cogente Catholici facti, subdiaconum prope usque ad mortem ecederunt, et lapidibus obruerunt. II, 397.

Donatistae homicidiorum amantes. II, 797. Interfectores Prophetarum. IX, 268. Varia referuntur crudelitates et saevitiae facinora quae commiserunt Donatistae. IX, 316. Ventant panem Catholicis coqui. IX, 316. Donatarum clerici quam crudeliter in catholicos clericos exarsunt. IX, 521. Donatistae oculis calcem aceto permixto in undunt. IX, 321. Calce et aceto excecando, an crudeliores in Catholicos, quam diaboli in Job. IX, 638. Restitutum occiderunt et Innocentium, cui oculum etiam effoderunt, et digitum praeciderunt. II, 509. Donatarum audacia regio sibi, onensis infestata. II, 296. Donatarum armata manus operibus Augustini transitum. VI, 259. Donatarum crudelitas in Maximianum Bagaiensem episcopum catholicum. IX, 521. Possidio Calamensis episcopo Iatronum more insidiati sunt. II, 597; IX, 525. Presbyterum sinitii cum gravi injuria projecerunt. II, 397.

Donatus Mutigenensis presbyter Donatista con-

prehensus, jumento sibi admoto uti noluit, et se ad terram graviter collisit, et in puteum misit. II, 754, 755. Donatistarum mortes spontaneae, praecipitiae, etc., ut colantur ab hominibus. IX, 429. Donatistarum mortes voluntariae carpuerunt. VI, 616; IX, 721, 723, 725. Donatistae in quantum vitae suae non parcunt, nocentes sunt. IX, 709, 711. In quo diabolum imitantur. IX, 299. Ab illo spontaneae mortes didicerunt. IX, 299. Se ipsos necando dialoli instinctu, imitantur traditorem. IX, 736. Non quemquam hominem in parte Donati, sed ipsum errorem, sicut ante comperavit Augustinus. IX, 591. Donatistae pro spontaneae mortis insana sententia de scripturis sacris frustra aliquid proferunt. IX, 726, 728. Donatistae se ipsos occidunt mystice. IX, 276.

Donatistae. Leges Imperatorum contra ipsos. V, 900. Contra Donatistas primus legem severissimam dedit Constantinus. II, 369. Hinc imitati sunt illi ejus Constantius et Constans. II, 390. Adversus eosdem leges dederunt Valentinianus, Gratianus, Theodosius, Honorius et Arcadius. II, 400. Lex Theodosii multae decem librarum auri in haereticos, ad Donatistas quoque qui in Ecclesiam deservierant, extensa. II, 804; IX, pp. 806, 812. Lex de decem libris auri adversus Donatistas primo allegata. IX, 316. Honorii leges in Donatistas. I, 641, 654. Edictum Macedonii adversus eos. II, 673. Donatistis per leges Imperiales inflictae poenae notantur. II, 551. Donatistae nulla lex regia jussit occidi. IX, 319, 327. Et hoc forte ex majore Dei iracundia. IX, 519. Donatistis exsilii poena tantum, non vero mortis, ab Imperatore constituta. II, 940; IX, 717. Multae pecuniarie in Donatistas omnes, exsilium in episcopos vel ministros eorum decernitur. II, 805. Donatistae legibus Imperatorum nec in civitatibus esse jussi sunt. IX, 316. Donatistas in fundis et civitatibus suis tamquam obsides habent Catholicos. IX, 455. Ne ipsi ex agris unione pellerentur. IX, 317. Donatistis testamenta aut donationes faciendi facultas admittitur. IX, 788, pp. 812. Et ex his aliquid sumendi. IX, 788, pp. 812. Donatistarum testamenta Imperatores merito valere noluerunt. V, 310. Res terrenas auferre jussi sunt secundum leges regum terrenorum. II, 545. Congregationum eorum loca fisco vindicata. II, 503, 528. Imperatorum legibus non sinuntur retinere basilicas. IX, 526. Ne ipsas quidem quas in schismate fabricaverant. IX, 47. Non tamen reddiderunt omnes quas ab initio unitas tenuit. IX, 48. Donatistae res terrenas non recte possident. II, 343. Qui pro pace Christi omnibus terrenis caruerit, Deum habet: qui autem pro parte Donati vel paucos numeros perdidit, cor non habet. IX, 536. Donatistae se nec divitiarum jacturam, nec mortem ipsam timere jactabant. IX, 535, 536, 537. Augustinus aliquando sensit non petendas leges ab Imperatoribus contra Donatistas. II, 804. Invitat Maximianum ad colloquium, spondetque milites abfuturos; ne quis Donatistarum arbitretur ipsum tumultuosius agere voluisse. II, 98.

Donatistae objectant Catholicis Imperatorum Constitutiones. IV, 135. Innumeris queruntur quod apud Imperatorem Catholicos querelas suas deferant. II, 528, 580. Aut de latis adversus eos legibus ab Imperatoribus Christianis. IX, 46, 47, 631. Aut quod regibus terrae contra inimicos Christi aliquid Catholicos postulent. II, 794. Ipsi haec omnia primitus fecerunt. II, 527, 492, 795. Adversus rogatistas et maxinianistas jussa Principum impetrarunt. II, 192, 266, 527. Et adversus Catholicos potestates terrenas adhibuerunt. II, 201, 415. Ad Julianum desertorem Christi et idololatram recurrerunt, et apud eum solum justitiam locum habere dixerunt. II, 527, 400. Donatistae spontanea suorum praecipitiae persecutioibus Catholicorum imputant. IX, 518, 527. An se ipsos praecipitaverint, an alicujus potestatis jussu praecipitiae sint, incertum est. IX, 273. Crimina tempore persecutionis commissa a malis Christianis, quae quidem quorum auctores fecisse dicuntur, Catholicis obijciunt. IV, 133. Marculum et Donatum a Catholicis occisos vulgabant donatistae. IX, 268, 273. Injusta Donatistarum expostulatio de Pauli et Macarii persecutione. IX, pp. 800. De Macario invidiam faciunt Catholicos. IV, 134, 135. Ecclesiam catholicam vocabant Macarianam. II, 190.

Donatistae immerito persecutionem obijciabant Catholicis. IX, 551, 552. Immerito persecutionem se pati querebantur. II, 507, 310; III, 1482, 1483; IX, 317, 327, 432, 451. Forum queronis de persecutione responsio. IX, 606, 684, 709, 710, 715. Maximianistas ipsi persecuti sunt. II, 413, 414. Per Optatum Gildonianum. IX, 157. Donatistis de persecutione conquerentibus claudis os ipsa, quam fecerunt Maximianistis, persecutio. IX, 254, 295. Si persecutionem facere non licet, Donatistae Maximianensibus fecerunt. IX, 551, 552, 554. Donatistae immerito queruntur quod ecclesiarum suarum possessiones ad Catholicam transire jussuerint Imperatores. II, 809. Loca quae tenebant Donatistae, Ecclesiae esse ostenditur. IX, 303. Donatistae loca, quae jam separati habere coeperant, cum ad Ecclesiam traeseunt, ab

illis juste possidentur. IX, 304. Donatistae Maximianistarum basilicas abstulerunt. IX, 47, 737, 740. Donatistae basilicas restituit Julianus Apostata. IX, 47, 529, 554. Donatistae contradictionis arguuntur, dum persecutionem a Catholicis se pati coqueruntur. IX, 604, 605. Schismaticis suis nunquam peccerunt. IX, 55. Qua ratione Primianistarum crudelitatem in Salvium excusant, ea severitas Catholicorum in Donatistas excusatur. IX, 108. Si melior est qui persecutionem patitur, meliores Maximianistae Donatistis. IX, 636. Quae questi sunt de Caeciliano, talia et Maximianistae de Primiano. IV, 576. Donatistas persecutionem non pati, aut non pati secundum Evangelium, ostendit Augustinus. IX, 272. Donatistae persecutionem, Catholicos passionem sustinent. II, 414. Donatistae juste patiuntur ex jussionibus Principum. IV, 1894, 1895. Juste patiuntur quicquid patiuntur. IX, 451. Si quid patiuntur, juste patiuntur ob schisma. IX, 272. Donatistae a se ipsis persecutionem patiuntur. IX, 725. A se ipsis patiuntur quicquid mali eis accidit, cum legibus potestatum resistunt. IX, 453. Cur potestatum severitatem adversum se excitant. IX, 106. In potestate Donatistarum erat, ut nulla damna paterentur etiam haereticis suam sectantes; si nullas Catholicas violentias pateretur. IX, 451. Donatistae graviora committunt, quam patiuntur. IX, 45, 46. Gravior quid Ecclesia patitur a Donatistis, quam illi ab Imperatoribus. IX, 454. Donatistae se innocuum persecutores apud Imperatorem existisse docuerunt. IX, 649, 695. Donatistae in Christum et Evangelium crudeliores, quam qui et nomen Christi persequebantur, et Evangelium extum volebant aboleri. IX, 519. Imo quam Judaei. IX, 30. Judaeis ipsis peiores. III, 1901. Donatistae Antichristi saeculus imitantur. V, 725.

Donatistarum persecutio in Ecclesiam gravior, quam Imperatorum. III, 1420, 1482. Donatistae decipiendi oves infirmas Christi quam studiosi. IX, 152. Suadendo faciunt, quod persecutor occidendo non fecit. IV, 1895. Vide Baptisimus. Donatistae viperae. IX, 267. Donatistas non solum non esse oves Christi, sed esse lupos ostenditur. IX, 509. Donatistae lupi et latrones. V, 700. Donatistarum schisma, fructus ex quo cognoscuntur esse lupi rapaces. IX, 270. Donatistarum persecutione profecti Ecclesia. II, 807.

Donatistas qualiter Catholici persequebantur. IX, 315. Ad quid adversus Donatistas leges plenissimae coercitionis moventur. IX, 453. Quae patiuntur donatistae, aut pro errore, aut ut a salute sua impetus eorum depellant, terrae potestates decreverunt. IX, 528. Imperator non tantummodo saevienti licentiam auferre Donatistis, sed et eos ad unitatem catholicam coercendo redigere satagit. II, 806; V, 205. Non mortem eorum, sed conversionem et pacem Ecclesia quaerit. II, 807. Severitas legum adversus Donatistas ex Dei misericordia et dilectione Imperatorum Christianorum catholicorum. IX, 156, 307, 524. Donatistas non crudeliter, sed misericorditer reges terrent; Donatistae autem non fortiter, sed pertinaciter non timent. IX, 536. Quicquid agit cum Donatistis, ex caritate agit. IX, 552. Sedum si quod adversus Donatistas moventur, ex dilectione est, non ex odio. IX, 507. Donatistae resistunt veritati, alii saeviendo, alii pigrescendo. II, 512. Utrisque Ecclesia medetur. II, 523, 525. Donatistarum in Catholicos ab errore ipsos revocantes stolidi objectio. IV, 160, 290, 500. Tura in Donatistas. IV, 151, 170, 171, 177, 216, 639, 641, 784, 961, 963, 1067, 1091, 1228, 1229, 1231, 1235, 1269, 1270, 1509, 1510, 1613, 1656. Pie vindicatur in Donatistas per Imperatorum leges, ut ab errore resipiscant. II, 708. Donatistae immerito queruntur, quod reges terrae contra eos pro catholica pace leges constituerint. II, 492. quod regum terrae jussionibus ad unitatem cogantur. II, 397. Donatistarum saluti Catholicis consulunt, dum ad unitatem cogunt. II, 401. Donatistae qua causa aliquid a Catholicis patiuntur, debent considerare. IX, 453. Immerito queruntur quod quaerantur a Catholicis, imo a Deo per Catholicos. IX, 291. Donatistae cur et ad quid quaeruntur. III, 1483, 1448; IX, 555, 554, 452, 695, 710. Non querunt adversus eos Catholicos, ut res eorum habeant. II, 545, 608; IX, 757. Leges poenales adversus Donatistas latae non eos bene facere cogunt, sed male facere prohibent. IX, 513. Donatistae immerito de mansuetudine gloriantur, quod ad communionem suam neminem cogant. IX, 515. Donatistae quaeruntur per scripturas, per linguas pacificas, per flagella temporalium tribulationum. IX, 292. Donati pars si quid afflictionis pertulit, passa est tamquam Agar a Sara. V, 32. Donatistae similes servo Pontificis, cui auris amputata est; qui vero ex Catholicis Donatistas persequebantur, similes Petro. IX, 521. Donatistae simonias Cyrenaei factum pro se interpretantes. V, 294. Donatistae aut recte persecutionem passi sunt, aut si modus excessus est, palea fecit. IX, 254, 256, 265, 482. Si quid ultra modum votumque caritatis contra eos committitur, ad paleam Ecclesiae hoc pertinet, non ad triticum. IX, 48, 454. Non pertinet ad eos, a quibus qui talia agunt, 104.

delibitor pro unitatis pœne tolerantur. IX, 520, 526. Nullis bonis in Catholica hoc placet, si usque ad mortem in quemquam, licet hæreticum, sæviatur. IX, 526. Nec quivis longe a morte, si molestis libito descendi malum pro malo retribuatur. IX, 526. A te alieni quisque auferat velut pro unitate. IX, 526. Christianus qui vel odio, vel cupiditate, vi legum Imperialium persequitur Donatistas, pessime agit. II, 545, 546. Donatistæ de Augustini fama malefice detrahunt. IV, 305, 594. Augustinus supplicium mortis ab aliquibus Donatistarum magnorum scelerum reis amoliri conatur. II, 535. Donatistis persecutionem fieri debere non dixit Augustinus. IX, 520. Genethilus beate memorie Carthaginensis ante Aurelium episcopus constitutionem contra Donatistas compressit, unde multum ab eis laudabatur. II, 178.

Donatistæ pro fide et propter filium hominis, persecutionem se pati inmerito conqueuntur. IX, 718. Vane se de gloria tolerantiam jactant. IX, 100, 735. Si quid pro schismate et astituerit, hæretici se sanguine suo dicunt. IX, 279. Martyres haberi volunt. IX, 136, 517. Donatistarum mortuorum Memoriae. IX, 428. Sepulcra mortuorum suorum quos colunt, ebriosorum impudicorumque concursus. IX, 450. Donatistæ cadavera ulro præcipitatorum colabant. IX, 257, 508. Natalitia eorum celebrabant. IX, 100. Per canes et compages pseudomartyrum suorum jurabant. IX, 100. Donatistæ martyres veritatis inmerito se dicebant. IX, 45, 48, 62. Donatistæ vivunt ut latrones, mori se jactant ut martyres. IX, 515. Vivunt ut latrones, moriuntur ut Circuncelliones, honorantur ut martyres. II, 307. Donatistarum pseudomartyres. III, 1436, 1485. Donatistæ martyres nuncupari non possunt. IX, 635. Inmerito sibi Martyrum gloriam querunt. VI, 617. Temere sibi usurpant quod de Martyribus dictum est in Apocalypsi. IX, 723, 724. Donatistarum martyres capiuntur. V, 650, 1448.

Donatistas inquietos per ordinatas a Deo potestates cohibere, i utque corrigi, non inutile. II, 531. Donatistarum plurimi per leges Imperiales correcti sunt. II, 359, 705, 803. Et ad Ecclesiam compulsos se esse lætati sunt. II, 521, 522, 530. Donatistæ cæcisdam ex necessitate conversi historia. IV, 503, 570. Donatistarum subdiancos quidam ad catholicam pacem ex animo conversus. IV, 570. Donatistarum ex schismate multi ad Ecclesiam conversi. V, 4595.

Donatistarum error longe lateque Africanam pervaserat: pœnel jam in ea remanserunt. IX, 440. Numerus Donatistarum, qui ad Ecclesiam transeunt, longe major quam eorum, qui in dissensione Donati remanent. IX, 726. Multæ civitates prius Donatistæ, timore legum, Catholica ardentius diligunt unitatem. II, 529. Donatistarum aliorum conversio Ecclesiam consolatur de perditione aliorum. II, 808. De exclusione Donatistarum, gratiarum actiones de Carthaginensi ecclesia cum episcoporum litteris ad Comitatum mittendas esse. IX, 814. Donatistarum error non inexpugnabilis. IX, 475, 478. Patientia ipsis exhibenda. V, 902. Caritas commendatur in Donatistis. IV, 299. Fratres sunt, etsi mali fratres. V, 968. Fratres appellantur a Catholicis. IX, 091. Cum ipsis lis et concordia. V, 4590.

Donatistæ non rehapituntur qui ad Ecclesiam convolant. II, 805, 811. Donatistarum sacramenta Catholicis non sunt inimica. II, 512. Donatistæ ad Catholicam redeunt, eodem modo sine baptismi iteratione expiantur, quomodo expurgatos consueverunt Prætextatum et Felicianum. IX, 555, 556. Donatistæ quatenus suscipiantur a Catholicis. IX, 091, 806. Non tales suscipiuntur in Ecclesia, quales erant. IX, 472, 476. Donatistis ad unitatem venientibus caritatis bonum confertur. IX, 512. Donatistæ qui ad Ecclesiam convolant, necesse est penitentiam agant. II, 811. Si qui apud Donatistas degradati fuerant, si ad Catholicam transire volebant, non nisi in humillatione penitentia recipiebantur. II, 135. Donatistis ad Ecclesiam transeuntibus honor clericatus vel episcopatus non auferitur propter bonum pacis, vel ex sola clementia. II, 229, 480, 812, 815. Donatistarum episcopi ita in catholicam suscipiuntur unitatem, ut visetur paci et utilitati Ecclesie convenire. IX, 474. Ejus, qui in parte Donati baptizatus est, ordinandi auctor esse iussio non potest Augustinus. II, 1061.

Donatistæ cur severiorem disciplinam affectant. IX, 81, 85. Donatistæ Catholicos reprehendunt quod sobrie psallant in ecclesia divina cantica Prophetarum. II, 221. Penitentia in parte Donati. V, 4359. Donatistarum multi multa pauperibus distribuabant, et parati erant ad suscipiendam mortem. III, 2020. Donatistarum bona opera, falsa et vana. III, 1456. Donatistas factis non posse dicere, Dominus Jesus. V, 1256. Donatistæ Deum sperant, nedum clarificant. IX, 80. Visis suorum credunt. IX, 428. Donatistarum calumniæ adversus Catholicos, quod aliud in altare Dei ponerent. II, 350.

Donatistarum et Catholicorum quæ sit doctrina. V, 724. Donati scripta non recte de Trinitate eum scuisse pro-

bant. VIII, 45. Donatistarum cum Arianis unio, et discretio inter utrorumque errorum. II, 170, 793. Donatistarum quidam negant Filium æqualem Patri. V, 991. Donatistæ in Christum injuriæ. V, 724. Donatum pro Christo habent. V, 1025. Pro Christo se jactare convincuntur. V, 1523. Nec Moysi, nec Christo credunt vel resurgenti. V, 724. Donatistas quid in errore detineat. V, 901. Quid ostendat quomodo Donatistæ respiciant. IX, 156.

Donatus Christum dividere conatus, divisus ipse est a suis. VI, 306. Donati pars in nullas partes scissa est. II, 334; V, 50, 447; VIII, 45; IX, 40, 101, 114, 136, 113. Donatistarum schisma novo schismate scidit Maximianus. II, 172, 580, 800. Necnon Rogatus. II, 336. Donatistæ et Maximianistæ adversum se divisi. V, 447. Donatistarum, Maximianistarum, Rogatistarum congregationes. V, 709. Donatistæ iidem Marcianistæ. VIII, 52. Donatistarum concilium adversus Maximianistas. IX, 65. Donatistarum concilia. Vide Concilia.

Donatiani seu Donatistæ. VIII, 45. Donatianos a Donato potius quam Donatistas consentit Augustinus appellari. IX, 468. Donatistæ cur ita appellati, et non potius Christiani. IX, 552. Ut Maximianistæ et Claudianistæ, sic et Donatistæ non male dicuntur. IX, 535. Donatistæ a quod Carthaginem pars Majorini rimo dicebantur. II, 302. Montenses vel Cutzupitæ vocati su ita in urbe roma. II, 196; v. VIII, 45; IX, 510, 595. Unde loc. IX, pp. 805. Ad Donatianos seu Donatistas, qui Romæ Montenses vocantur, episcopi un ex Africa mittere solent. VIII, 45.

Donatulus a Capse. IX, 235.

Dona Dei quedam bonis et malis communia. IV, 1515 V, 1460. Dona Dei nostra sunt, etsi non ex nobis. II, 881. Nostrum est et quod nobis donatur. V, 1464. Dona Dei sunt hominis, cum amat quod accipit, et gratias agit illi qui dedit. V, 908. Dona Dei nulli invidenda: qui omnibus possunt esse communia. V, 1040. Qui donavit ut simus, donat ut boni simus. IV, 1579. Vide Beneficia. Dona Dei multa habent et mali. V, 704. Dona Dei quanto magis quis novit esse Dei, tanto magis inde beatus. VI, 442. Bonis Dei nempe est beatus, qui donanti existit ingratus. VI, 443. Melius est vel de jure Dei dono gratias ipsi agere, quam sibi a se velle de magno. II, 110. Dona alia filiorum heredum, alia filiorum exheredatorum. VI, 624. Dona Spiritus sancti sunt diversa, sed idem spiritus. II, 859. Donorum divisio est, et concordia unum corpus facit. III, 1500. Dona Dei multiplicentur in hominibus, cum hi ea alii dispendant. III, 19. Donum Spiritus sancti per aquam aut per ignem significatur. III, 804.

Dona Dei accipere aut habere non potest anima, nisi consentiendo. X, 241. Grandum ut Dei dona in nobis augeantur. IV, 1518. Dona sua Dei est custodire in vobis. V, 1562. Donum Dei gratuitum est ipsum hominis meritum. II, 820. Dona Dei sunt merita hominis. V, 1567. Cui Deus coronat merita nostra, nihil aliud coronat quam dona sua. II, 880. Donum proprium quod hic datur ut in futurum servetur bonis. V, 585, 1400. Discrimen inter donum et datum. III, 526. Exigitur quod quis noluit accipere cum daretur. IV, 287. Aliud est accipere non posse, aliud nolle, illic excusatio necessitatis, hic reatus voluntatis. IV, 287. Tutius videtur ambulare, qui minus accipit; sed si non perverse querat, quod recte non accipit. IV, 1709. Quis præferendus, quando res aliqua duobus vel pluribus dari non potest. III, 50. Non querat quisque in corpore Christi, nisi sanitatem. IV, 1709.

Donum nullum magis querit Deo, quam te. V, 508. Quia nihil melius in omni terrena creatura. V, 517. Dando te illi, bonus eris. V, 707. Vita æterna tantum valet quantum tu es; te da, et habebis illam. V, 707. Dando nos Deo quid lucentur. V, 212. De Dei dās Deo: ex eo quod tibi dedit, a te accipit. V, 915. Dederunt diversa Zachæus, Petrus, vidua: sed d unum pervenerunt, quia non diversa amaverunt. V, 515. Dona spirituality quæ d. nat. Deus, non auferet, nisi tu dimiseris: carnalia vero ipse auferet, et quisquis alius auferit, nisi donec potestatem auert. IV, 201.

Donec pro non amplus ponitur. VI, 77.

Dormit Christus in navi tentationibus agitata, si filius dormit in corde. IV, 1169, 1915. Dormiente Christo, cor fluctuat. IV, 1915. Dormit qui amat præsentia. IV, 965.

Dormitio in scripturis posita pro morte. IV, 74.

Dormire pro manere et cessare. III, 514, 531. Pro concumbere. III, 497.

Dorsum pone ad id quod cadit, et faciem ad illud quod manet. IV, 190.

Drachma a nullere quæsitâ quid allegorice. IV, 1570, 1792.

Dracones animalia sunt omnium maxima. IV, 1945.

M. Drusus. VII, 106.

Dualis numerus a Græcis et Hebræis usurpatur. VII, 695, 606.

Duas habes, locuto usitata. IV, 201. Causam dicere ad duas. II, 109.

Dubitatio. Veritate dubitat, non de veritate, qui certo scit se dubitare. III, 153. De quibusdam rebus licet dubitare. VII, 646. melius est dubitare de occultis, quam litigare de incertis. III, 576. Historiæ fides perit, si quod auctoritate et tempore firmatum est, in dubium revocetur. I, 1535. Dubitatio significat animum miuime temerarium, quæ custodia tranquillitatis est maxima. I, 1213. Dubitationis verbum aliquando increpative dicitur. III, 1671.

Dulcedo nominis Dei longe præponenda dulcedini sæculi. IV, 612. Dulcedo fallax, quæ. VI, 104. Dulcedinem nominis Dei soli norunt, qui gustarunt. IV, 612. Hortatio ad gustandam dulcedinem Dei. VI, 296. Dulcedo Dei abscondit timentibus, revelatur sperantibus. V, 791, 794. Dulcedinem amoris abscondit Deus iis quibus utilis est timor. IV, 223. Dulcedo hujus vite est muscipula, qua incauti capiuntur. IV, 1647, 1648.

Dulcis est voluptas, sed dulcior Deus. V, 1286. Quamdiu blanditur iniquitas et dulcis est iniquitas, amara est veritas. V, 830. Dulcia si sunt in sæculo, cum amaritudine digeruntur. IV, 612. Dulcedo peccati perniciosa per amaritudines tribulationis digeratur. V, 1.

Dulcius tribunus et notarius. VI, 147, 148; IX, 703, *Retr.* 706, 707. In Africa legum Imperialium exsecutor adversus Donatistas. I, 634; II, 939. Institui ab Augustino, cupit qui cum Donatistis se gerat. II, 939. Primum edicto eos apud rhamugadem admonet. II, 939. Hoc edictum altero explicat. II, 939. scribit ad Gaudentium Donatarum episcopum Thamaugadensem. I, 634. Honorificentius eum tractat quam decebat hæreticum. II, 939. Rescripta Gaudentii Augustino mittit refellenda. I, 634.

Duodenarius numerus pro universitate ponitur. VII, 663. Duodenarius numerus perfectus est. IV, 715. Duodenarius numerus consecratus. III, 1621. Duodenarii numeri Apostolorum, sacramentum magnum. IV, 1103.

Duplex cor mentientis. V, 739.

Dura Dominus jussit, sed magna promisit. V, 120. Quæ dura sunt laborantibus, eisdem ijs mitescunt amantibus. V, 444.

Duritia peccatorum in penitentibus lacrymas solvitur a facie Dei, sicut fluit cera a facie ignis. IV, 814. Durissima licet sint inter prædestinatos, et quasi crystallum facti, duri tamen non sunt misericordie Dei. IV, 1935.

Dusti demones quidam, sic a Gallis nuncupati. VII, 466. Duumviralitius. VI, 602.

E.

Ebionæi hæretici. VIII, 27.

Ebrietas sancta. V, 1008. Ejus effectus. IV, 531, 953, 1369. Ebrietas mentis sobria, et laudabilis. VI, 266. Ebrietas spiritalis. V, 160. Ebrui Martyres ad passionem ducebantur. IV, 552, 953.

Ebrietas peccatum. X, 150. Ebrietas peccatum consuetudine viluit, et contentum. V, 123. Eriosityatem non solum sine honore nominare, sed et cum hilaritate prædicare populi jam consueverunt. IX, 171. Ebrui nihil iusianus. IV, 1570. Ebrietas et malæ consuetudinis pugna. V, 816. Ebrietas cavenda. V, 1008. Lex æterna eam condemnat. VIII, 426. Ebrietas frequens tempore Augustini. II, 345. Etiam inter ministros Christi. II, 344. Ebrietas in honorem s. Martyrum quotidie celebrari solitas luget Augustinus. II, 91. Calicibus Martyres persequuntur, qui in eorum solemnitatibus inebriantur. IV, 723. Ebrietatum carpit Augustinus. II, 116. Ebrietas in solemnitate s. Leonii de Ecclesia pulsæ per Augustinum, non sine ipsius periculo. V, 1174. Ebrietas in solemnitatibus martyrum usitata, in omnibus aut prope omnibus transmarinis ecclesiis desierunt. II, 81. Ebrietas suas Donatistæ, ad psalmodum canticum, quasi ad tubas inflammant. II, 221. Ebrietas pro saturitate frequenter in Scriptura. III, 586.

Ebriosum inter et ebrium plurimum interest. VIII, 427. Ecbola. IX, 639, 640.

Ecclesie varia nomina. IX, 211. Ecclesia ex vocatione appellata. III, 2089. Tota instituta est ad colendum unum Deum. VI, 239.

Ecclesie antiquitas. IX, 122, 123. Ecclesia primitus in celo. III, 333. Ecclesia in II Genesios cap. præannuntiata. VIII, 258. Et in arca diluuii. VI, 334, 346. In benedictione Abrahæ promissa. VI, 174. Ecclesia est verum Abrahæ semen. III, 789. Prædicationes Prophetarum de Ecclesia. VII, 584; VIII, 289. Ecclesia in ipsis etiam promissionibus jam tunc figurata et præannuntiata, præsentiam parturit sanctorum. VIII, 303. Prophetiæ de illa impletæ. VI, 173.

Ecclesia mundus reconciliatus. V, 588. Corpus Christi. III, 23; V, 206. Ipse Iesus est caput. V, 755. Unum est corpus magnum, unius capitis magni. II, 584. Una domus. II, 584. Ecclesia et Christus caput et corpus, unus homo.

SANCT. AUGUST. XI.

et unus Christus. IV, 161, 232, 250, 433, 629, 662, 665, 666, 725, 730, 761, 866, 948, 1082, 1156, 1679, 1784, 1785, 1817, 1819, 1846; V, 571, 754; VII, 532; VIII, 896; X, 145.

Ecclesia in Christo etiam a Verbo suscepta est. IV, 77. Verbum ipsum non est pars Ecclesie, sed ut ejus caput, factum est caro. IV, 1942. Ecclesiæ carni Christi adiungitur, et fit Christus totus, caput et corpus. III, 1979. Ecclesia corpus Christi est, et templum, et domus, et civitas; cujus caput, et habitator, et sanctificator, et rex Christus est. IV, 1717. Ecclesia catholica sola est corpus Christi. II, 815. In corpore Christi quid caput, quid barba, quid ora vestimenti. IX, 341.

Christi et Ecclesie aliquando una persona intimatur. III, 82. Christus ex persona Ecclesie sæpe loquitur. II, 345. Ecclesie et Christi vox una. V, 722. Ecclesia in Christo, et Christus in Ecclesia patiebatur. II, 543.

Ecclesia Christi conjux. III, 25; IV, 1672, 1684, 1784. Sponsa Christi. V, 563, 991, 1253. Christo est sponsa in occulto. VIII, 423. Ecclesia sponsa Christi matrem synagogam reliquit, ut ei adhereret. V, 570. Ecclesia nurus synagogæ. IV, 501. Ecclesie nuptiæ celebrantur. III, 1990, 2013. Christi et Ecclesie matrimonium magna caritate conjungitur. IV, 1140. Ecclesie matrimonium cum Deo arctissimum est; nemo offendit unum, et alterum promeretur. IV, 1140. Ecclesie tabulæ Matrimoniales. VI, 668. Ecclesia a Deo cui nubit dotata, ab illo decorata, ab illo redempta, ab illo sanata. IV, 510. Sanguine Christi dotata. V, 1531; VI, 643, 698. Ecclesia i promissione vite æternæ adamavit in muneribus sponsi sui. VIII, 505. Ecclesiam ut fundaret Christus, induit decorem ad eos quibus placebat, et fortitudinem ad eos quibus displicebat. IV, 1183, 1185. Ecclesiam amavit Christus dum adhuc fœda esset; evertit fœditatem, formavit pulchritudinem. IV, 495. Eam pulchram fecit Christi fœditas. VI, 690. Ecclesia dealbatur et decoratur. VI, 289, 290. Ecclesie pulchritudo a Christi passione velut ex radice processit. V, 258. si miraris Christi humilitatem propter Ecclesiam, noli jam mirari Ecclesie celsitudinem propter Christum. IV, 1340. quidquid habet a sponsa unde Christo placeat, ab illo habet. IV, 510. Ecclesie rector, sponsus et redemptor Christus. IV, 1784.

Ecclesia de sponso nascitur. VI, 643. De latere Christi. III, 216, 1513; V, 53. Ecclesia nubit quando sponsus moritur. VI, 643. Ecclesie formationem mysticè significabat uteris formatio. III, 407, 1463; IV, 864, 1784. Ecclesie voluit uterus, fons vita, tism. V, 579. Ecclesie nidus de lignis crucis Christi. IV, 1300. Ecclesie unitatis societas cur tamquam proprium est opus spiritus sancti. V, 463. Ecclesiam hoc spiritus sanctus est, quod nostro corpori anima. V, 1251. qui spiritum sanctum in Ecclesia esse negant, similes pharisæis qui negabant esse in Christo. V, 448. Ecclesia tota una vidua. IV, 1736. Ecclesia vidua est absente sponso. IV, 1897. Ecclesia de patre soror Christi. VIII, 423. Ecclesia Christi soror de sanguine ejus, i proxima de accessu, columba de spiritu, perfecta de sermone. III, 1791. Ecclesia mater nostra. IV, 1140, 1141. Ecclesia dicitur illi a propter successionem, mater propter i relationem. IV, 1773. Ecclesia Christi uxor, et mater et filii, et fratres et sorores. IV, 1684, 1685. Non habebit Deum patrem, qui Ecclesiam noluerit habere matrem. VI, 668. Ecclesia sibi est et mater et filii. III, 1527. Ecclesia mater est, et ubera ejus duo Testamenta. III, 1996. Ecclesia diligenda ut mater. V, 1312. Amemus Deum sicut patrem, Ecclesiam sicut matrem. IV, 1140. Ad Ecclesie amorem adhortatio. VI, 692.

Ecclesie sollicitudo pro filiis. VI, 692. Ecclesia puellas sibi commendatas quantum curam debeat. II, 1069. Ecclesie mansuetudo erga eos qui primum delusi, postea correcti sunt. II, 357. Ecclesia Christi sponsa et virgo fecunda. VI, 645. Ecclesia virgo appellata est. III, 839, 1498. Ecclesia tota virgo dicitur. IV, 1920; VI, 438. Tota una virgo. IV, 1920. Ecclesia omnes gradus, una virgo est. III, 1409. Ecclesie virginitas in quo sita. V, 1005, 1012, tota in castitate atque integritate cordis debet virgo esse. IV, 570. Inventa meretrix, et facta virgo. V, 1033. Virgo est in hoc sæculo, nubet in fut. ro. VI, 47, 48. Et virgo est, et mater. V, 768, 1005, 1010, 1012, 1018, 1063. Perinde ac mater. VI, 397. In omni terra fecundatur, quando Christus super crucem exaltatur. VI, 645. Ecclesia appellatur tamquam sterili quæ non pariebat. III, 1064. Ecclesia sine corruptioe fecunda, virgo, mater. VIII, 503. Quotidie parit, et virgo est. VI, 249. Ecclesie pariunt per Evangelium. III, 880, cum dolore. III, 880.

Ecclesie firmamenta et columnæ sunt apostoli. II, 533. Sunt ejus ossa et fortitudo. IV, 175, 1297. Fundamenta et portæ, sicut et prophetæ. IV, 1165. Ecclesie filie apostolorum, filie regum sunt. IV, 508. Ecclesie celestis stabilitas. VI, 253. Ecclesie virtus, dilectio ejus. IV, 1028. Ecclesie fundamentum et caput Christus. V, 1615. Ecclesie fundamentum sursum in celo, et quare. IV, 223, 1105. Ec-

(Nuf.)

clesia non super homines, sed super Christum edificata. V, 479. In Ecclesia vera et salubris est, et quodammodo germana atque radicalis Christiana societas. VIII, 289.

Ecclesia ex omnibus gentibus congreganda praedicitur. VII, 583, 586, 592, 593. Congregatur ex omnibus aetatibus. III, 821. Humilitate, non potestate initio congregata est. II, 757. Christus ostium Ecclesiae. III, 1721, 1726. In Ecclesiam quem ob finem intrandum. III, 2013. Quatenus ad Ecclesiam vel veniunt pagani, vel redeunt haeretici. IX, 478. In Ecclesiam intratur per humilitatem. III, 1721. Ecclesia per humilitatem praesentem, futuram comparat celsitudinem. VII, 611. In quantum culmen erecta est. V, 314. Ecclesia Christi cruce exaltatur. VI, 688.

Ecclesiae doctrina et fides. I, 1336; III, 128. Ecclesia docet quod creditur, non quod novit. V, 1613. Ecclesia catholica venientibus praecipit fidem, haeretici promittunt rationem. VIII, 19. In Ecclesia catholica iehem non intelligendi vivacitas, sed credendi simplicitas tutissimam facit. VIII, 173.

Ecclesia esurit quos lucrari vult. IV, 242. In Ecclesia corpus nemo intrat, nisi prius occisus. IV, 1612. Ecclesia quodammodo manducat, quos per sanctos suos in corpus suum trajicit. IV, 242.

Ecclesia una, vera, catholica. V, 49. Ecclesia sursum in Angelis, deorsum in omnibus fidelibus. IV, 1776; VI, 260, 261. Ecclesia ex parte peregrina, ex magna parte manens in caelo. IV, 1952. Una tamen Ecclesia. V, 1500. Una est vinculus caritatis. VI, 239. Ecclesia in sanctis Angelis beata, suae parti peregrinanti opitulatur. VI, 258.

Ecclesia una ex Iudaeis et Gentibus. V, 757; VI, 341. Ex praecipuo et circumscriptione congregata. IV, 534, 1011, 1012. Ecclesia Christi ibi plantata est, unde eradicatae sunt spinae synagogae. IV, 462. Ecclesiam inter et synagogam differentia ex nominis notione. IV, 1047. Ecclesia Gentium proelyta, adventitia ad patres, non de carne eorum nata, sed imitatione filia. IV, 1896. Ecclesia etiam ante Christi adventum erat in sanctis. V, 38. Ecclesiae membra erant sancti qui Christum praecesserunt. VI, 313, 353.

Ecclesia est una. IX, 391. Ecclesia unica, non utique nisi una catholica. II, 536; V, 447. Ecclesiam vocat Christus unicum suam. II, 533; IV, 170. Ecclesia una et multiplex, quomodo. IV, 1637, 1961. Ecclesiae multae quidem inveniuntur dictae in Scripturis, sed illius unica membra esse intelliguntur. IX, 415, 633. Ex omnibus filiis regum fit una quaedam regina. IV, 809. Ecclesiae particulares dicuntur insulae. IV, 1240. Linguis omnium Gentium loquimur in Ecclesiae unitate. III, 1645. Ecclesia unitas est. IV, 1509.

Ecclesiae unitas commendatur. III, 1432, 1433, 1489; IV, 515, 538, 689; V, 693, 1076, 1224, 1233, 1586, 1587, 1595. Christus Ecclesiam nodo unitatis et caritatis tamquam sanitatis adstringit. III, 23. Ecclesia unitatis compage fit salva. IX, 341. Unitas sic ungitur, sicut uncti sunt sacerdotes. IX, 341. Ii sunt in unitate corporis Christi, qui sunt in pace Christi; ii autem sunt in pace Christi, qui sunt bonae voluntatis. IX, 160. Haeretici, Iudaei et pagani unitatem fecerunt contra unitatem. V, 423. Ecclesiae pax dimittit peccata. IX, 148, 147, 150. Pax ista non est in malis, sive intra sive extra Ecclesiam sint. IX, 150. Per caritatem membra sibi invicem, et capiti coherent. IX, 392. Ecclesiam constare unanimis et concordibus docuit Cyprianus, et testimonio Prophetico, et significatione sacramentorum. IX, 240. Orationes sanctorum qui sunt in Ecclesia quantum prosint. IX, 149.

Ecclesia merorem de amissis filiis consolatur perfectio unitatis. II, 940. Ecclesiae catholicae unitas dono linguarum significata. V, 534, 1223. Unus qui sanabatur in piscina unitatem Ecclesiae figurabat. IV, 880, 1733; V, 693. Sicut et Petro oves a Christo commendatae. V, 1350. Omnia clamant pro unitate. IV, 1923.

Ecclesia illa unica columba ex solis sanctis perficitur. IX, 219. Ad eam non pertinent haeretici, neque schismatici. VI, 193. Christum caput habere non potest, nisi qui in ejus corpore, hoc est in Ecclesia fuerit. IX, 429. qui haeretice sentiens, de Ecclesia alicujus saecularis emolumenti causa exire noluerit, tanto scleratus ab ea separatus habendus est, quanto magis errori et divisioni fallaciam simulationis adjungit. IX, 169. Extra Ecclesiam sunt qui vel de capite Christo, vel de corpore ejus, a Christi stificatione dissentiant. IX, 395. Multi, qui extra Ecclesiam sunt et appellantur haeretici, multis et bonis Catholicis meliores sunt secundum Dei praesentiam. IX, 156. De Ecclesia omnes haereses exterrunt, tamquam sarmenta inutilia de vite praecisa. VI, 635.

Ecclesia per haeticos tamquam civilibus bellis quatitur. IV, 1423. Si tua impatientia concusseris latera matris Ecclesiae, cum dolore quidem te excutit foras; sed magis malo tuo, quam suo. IV, 678. Ecclesia, sicuti nebecca, parit, discernatur quos geminos praegnants pertulit. IV,

1673. Ecclesiam cur Deus turbari sinat. V, 1496. Ecclesia turbatur separatione schismaticorum et haeticorum. III, 1799. Ecclesiae membra nonnulla seu frumenta, praevaleantibus haeresum et schismatum seditionibus, obumbrata sunt. IX, 443. Ecclesia temporales aliquando in suis frumentis jactatur tempestates, ut in quibusdam locis non cognoscantur; sed tamen etiam illic latent. IX, 443. Ecclesia quaedam conculcata. IX, 444. Quaedam omnino praecisa. IX, 444. Boni ab Ecclesia per seditiosos expulsi, ut se gerere debent. III, 128. Ecclesia omnibus errantibus utitur ad proventus suos. III, 127. Quid in Ecclesia detinere debet Christianum. VIII, 173. Parvuli in nido Ecclesiae phumescunt, et alas caritatis alimento sanae fidei nutriunt. I, 706.

Ecclesia interior est, et exterior. IV, 512. Ad Ecclesiam non solum non pertinent schismatici, sed etiam perversi. IX, 117. Multi qui videntur foris, intus sunt; multi qui videntur intus, foris sunt. IV, 1428; IX, 196. In Ecclesia multi qui ad eam non pertinent. IX, 453, 156. In Ecclesia non est dicendus, qui ovibus Christi corporali tantum commixtione miscetur. V, 462. Ecclesiae jalea separatae, et paleae interiores. IX, 536. An peiores sunt exteriores quam interiores mali, magna questio. IX, 163. Ecclesiae quamdiu quis cohaeret, non desperate sanitas est; secus qui praecisus est. V, 734. Intra Ecclesiam falsi Christiani, et inter impios Ecclesiae filii. VII, 43. Non omnes qui sunt in Ecclesia regnant cum Christo. VII, 673. Ad Ecclesiam non pertinent mali. III, 1431, 1433; IX, 160, 189, 193, 199. Non pertinent avari, et ceteri mali. IX, 149, 150, 153, 150. Mali etsi corporaliter in Ecclesia, spiritaliter foris sunt. IX, 207. Ab Ecclesia ceciderunt aperta et corporali separatione haeretici, occulta vero et spiritali, mali. III, 442. Etsi non rebaptizantur Donatistae dum ad Ecclesiam transeunt, non tamen suscipiuntur tales, quales sunt. II, 940. Ab illius Ecclesiae, quae sine macula et ruga est, unitate semper divisus est, etiam qui congregationi sanctorum in carnali obduratione miscetur. IX, 123, 124.

Ecclesia in iis est qui aedificant supra petram, non vero in iis qui aedificant supra arenam. IX, 436, 437, 440. Extra petram sunt, qui audiunt verba Christi, et non faciunt. IX, 228. Ad Ecclesiam pertinent omnes fideles qui fuerunt, qui sunt, aut qui futuri sunt. IV, 749. Praedestinati dividi nullo modo possunt ab Ecclesia. IX, 491. Nec ab ea sunt exclusi aut separati poenitentes. IV, 1293. Ab Ecclesia separati, quamdiu contra illam sentiunt, boni esse non possunt. II, 952. Extra illam necesse est in aeternum schismatici moriantur. V, 1596. Extra illam non oves Christi, sed hodi pascuntur a schismaticis. V, 1296. Extra illam existens nec audit, nec videt; et qui in illa est, nec surdus, nec caecus est. IV, 538. In ventre Ecclesiae veritas manet: quisquis inde separatus fuerit, necesse est ut falsa loquatur. IV, 678. Ab ea praecisi frustra de forma goriuntur. V, 1232. Et foris sunt aliqua in nomine Christi, non contra Ecclesiam; et intus ex parte diaboli contra Ecclesiam. IX, 164. Et accidere potest ut boni aliquid inutile doceant salva caritate; et mali aliquid salubre sine caritate. IX, 164. Opera bona, quae praeter Ecclesiam sunt, inutilia sunt. IV, 1030. Extra Ecclesiae unitatem non prodest quidquid operantur haeretici. IX, 54. Nihil prodest virginitatem servare. II, 952. Aut mori pro Christi nomine. II, 410. Martyres non nisi in Ecclesiae unitate honorandi. V, 1293. Spiritus sanctus, tamquam anima corporis Ecclesiae, extra eam non habetur. V, 461, 1221, 1231, 1232. Nec remissio peccatorum. V, 463. Extra eam nemo exauditur ad aeternam salutem. IV, 478, 1270, 1721. Quidquid boni haberi potest in orationibus, et elemosinis, non posse extra Ecclesiam prodesse probatur exemplo Cornelii. IX, 115. De hominibus quidem dici potest, quod extra unitatem Ecclesiae Deus non habet aliquem suorum, non de sacramentis. IX, 162. Extra Ecclesiam catholicam totum potest haberi praeter salutem. IX, 170, 693. Praeter caritatem. IX, 476. Orationes sanctorum qui sunt in Ecclesia, quantum prosint. IX, 149. Quosnam adjuvent, vel non. IX, 149.

Ecclesia sancta catholica quae. V, 1063, 1071; VIII, 78. Unde catholica dicitur. III, 221. Ecclesia hinc catholica dicitur, quod toto orbe diffundatur. II, 194. Ecclesia catholica non est, nisi ea quae orbe terrarum diffunditur. IX, 112. Ecclesiam toto orbe diffusam et per omnes gentes dilatam esse, ostenditur contra Donatistas. II, 189, 194, 193, 198, 204, 205, 794, 832; IV, 244, 513, 560, 610, 642, 660, 807, 1459, 1630, 1924, 1925; V, 289, 639, 722, 723, 1138, 1221; IX, 79, 252, 264, 265, 268, 269, 283, 284, 306, 310, 318, 319, 330, 370, 390, 392, 397, 398, 628, 633, 748; VI, 174, 300, 307. Ecclesia quibus praecisionis praedicator, quibus mysteriis commendatur, quibus sacramentis occultatur, qua praedicatione revelatur. IV, 1677. Laus Ecclesiae catholicae. VI, 682, 690. Ecclesia magna, sola Ecclesia catholica. IV, 443. Ecclesia homo est ubi, quae diffusus, cujus caput sursum est, membra deorsum. IV, 476. Jam totum corpus loquitur omnia lingua: et quibus

nondum loquitur, loquatur. IV, 1929. Universitas Ecclesie quadriduo figurata est. III, 821.

Ecclesia u igne est. VII, 609. A finibus terræ ad Deum clamat. IV, 1603. A quatuor mundi partibus in nomine Trinitatis vocatur. IV, 1104. Ecclesia sanctorum, Ecclesia catholica est, non Ecclesia hæreticorum. IV, 1051. Ecclesia catholica in toto orbe, hæreses quæque in sua tantum parte. V, 280. Ecclesia eadem ubique catholica, hæretici non ubique nisi alii et alii. IX, 538. Ecclesia catholica tabernaculum Domini; Ecclesie autem hæreticorum, tabernacula viri, tabernacula peccatorum. IV, 1912. Ecclesia catholica pars Donati non est. II, 189. Non est in sola Africa. II, 396. Ecclesia que non communicat omnibus gentibus, non est Ecclesia Christi. IX, 400. Ecclesia transmarina. V, 293, 295. Ecclesia tota una arbor est. IV, 1745. Ecclesia catholica per totum mundum fructificat et crescit. IX, 616. Ecclesie ex aljecta radice surgentis gloria per omnes gentes. V, 239. Martyrum sanguine seges Ecclesie fertilius pullulavit. IV, 434, 593, 1595; VII, 758. Ecclesie propagatio, fructus derelictionis, tribulationis, deprecationis Christi. II, 536. Ecclesiam futuram in omnibus gentibus, Scripturæ promittunt. II, 491. Promissiones Dei de Ecclesia diffundenda per orbem universum. IX, 35, 38. Magna ex parte completæ. IX, 36. Ecclesia quomodo crepta est ab Jerusalem, inde itura per omnes linguas. IX, 412.

Ecclesia quo iudicio cognoscenda. VIII, 289. Et unde demonstranda. IX, 427, 429, 450. Ecclesiam non quisque nominum in iustitia sua querit, sed in Scripturis divinis. II, 535. Ecclesia ubi sit, in verbis Domini tantum queri debet. IX, 392, 398, 596. Ecclesia catholica in Scripturis agnoscitur. II, 401, 491. In Scriptura sancta commendatur. IX, 468. In Scriptura significata. IX, 653, 428. Probatur ex scriptura. IX, 653. Innumerabilibus testimoniis. V, 298, 294, 797. Et primum ex Lege ostenditur. IX, 308, 415. Ex Genesi. IX, 451, 441, 534. Ex psalmis. IX, 405, 451, 441. Ex Prophetis. IX, 400. Ex Isaia. IX, 451, 441. Ex Evangelio. IX, 407, 450, 451, 458, 441. Ex Evangelio Lucæ xxiv agnoscitur. V, 1135. Ex Actibus Apostolorum. IX, 409, 450, 451, 442. Ex Epistolis Apostolicis. IX, 450. Ex Apocalypsi. IX, 450. Ecclesia aut per omnes gentes futuram portendeat donum linguarum Apostolis impertitur. IX, 476. Ecclesia catholica Petro in visione ostensa. V, 802. In quibus litteris a; paret Christus, apparet et eius Ecclesia. II, 491, 794. IX, 536. Ecclesia toto orbe diffusa, quam parva erat cum Abrahæ predicta est. V, 535. Oportet ut Ecclesia sit in omnibus gentibus, non ita tamen, ut omnes qui illi fuerint, credant. II, 925. Ecclesie sponsus super omnes cælos, ipsa sponsa super omnem terram. V, 508. Obscurius dixerunt Prophetæ de Christo, quam de Ecclesia, de qua maiores quam de Christo contentiones excitatas fore prævidebant. IV, 244, 245. De Ecclesia Christi non magis potest dubitari, quam de eius corpore qui resurrexit a mortuis. IV, 1928. Hæreticorum cecitas de Ecclesia, par est cecitati Judæorum de Christo. V, 200. Non sunt pro hæreses contra Ecclesiam, quot sunt testimonia in Legi pro Ecclesia. IV, 1925. Testimoniis Scripturæ, quibus Ecclesia toto orbe diffundenda prædicatur, quam inepte respondeant Donatistæ. IX, 406. Ecclesia catholica adstruitur, et contra objecta Vincentii defenditur. II, 551. Catholicam dici ex omnium præceptorum observatione alet. II, 535, 546. Et ad probandum non ubique Ecclesiam diffundi, locum hilariter assumebat. II, 535. Locus explicatur. II, 535, 537. Ecclesie universitas quomodo contra Donatistas ex ipsi eorum rationibus ostendatur. IX, 588. Et ex ipsa eorum confessione. IX, 585. Ecclesia catholica etiam ab inimicis nominatur. III, 128.

Ecclesia vera non est aperta et invisibilis. IX, 422. Abscondi non potest. IX, 343. Cunctis clara est atque consuetudina. IX, 495. Neminem latet. IX, 284. Latere non potest. V, 222. In manifestatione posita. IV, 160, 161. Sub nomine quasi secretæ et apocryphæ veritatis, et hominum iaculantis non agnoscenda. VIII, 200. Toto orbe notissima, nec in deserto aut in cubiculo querenda. IX, 445. Ecclesia post hoc sæculum ex nulla parte se latebit. IV, 514. Ecclesie doctrina, Juliano dogma populare. X, 1143. Ecclesiam catholicam humanum esse figmentum, dicere audebant Donatistæ. IX, 752.

Ecclesiam de orbe terrarum perisse Donatistæ volunt. IX, 55, 56, 57, 49, 79, 294, 340. Contagione malorum Afrorum. IX, 494. Cæciliani peccato. IX, 715. Propter crimina Cæciliani seu vera seu falsa. VIII, 45. Et in sola Africa remansisse. IX, 49, 52. Ecclesiam ad exiguam partem terræ redigere conantur Donatistæ. IX, 500, 512, 350. Imperite vel fallaciter quædam Scripturæ testimonia afferunt Donatistæ ut Ecclesiam de toto orbe perisse ostendant. IX, 417, 418, 419, 421, 424. Præstera perituram dicunt. V, 289. Ecclesias totius orbis temere condemnant Donatistæ. IX, 500, 512. Temere et injuste accusant. IX, 491. Ecclesiam catholicam mercetricem appellabant. IX, 696. Ecclesie toto orbe

diff. sc. imple ac calumniose objici crimina Cæciliani, ex scriptura ostenditur. IX, 633. Ecclesie sanctitatem non soluit malorum contagio. IX, 177, 478, 179, 275. Peccata aliena non maculant. IX, 570, 371. Ad eam non pertinent mala quæ in ea committuntur. IX, 510, 512, 515. Nihil ei præjudicant quicumque in ea mali sunt. IX, 254, 616, 617. Justis non obsunt peccata quæ in sua communione committuntur. IX, 417. Ecclesiam transmarinam crimine Afrorum non contaminari confessi sunt Donatistæ in collatione. IX, 681. Ecclesia perisse existimanda est, si peccatum aliorum contaminat. IX, 228, 244. Si mali bonos maculant in eadem communione ante Cyprianum. IX, 495. Ecclesia si contagione malorum de orbe terrarum perit, perit et apud Donatistas. IX, 595. Ecclesiam perisse tempore Cypriani dicere non audent Donatistæ. IX, 746. si jam perierat Ecclesia temporibus Cypriani; unde ergo origo Donati et Majorini. IX, 451, 453, 607, 608. Ecclesiam polluere non possunt Afri traditores, si Maximianistæ non polluerent Donatistas. IX, 585. Ecclesia catholica Afrorum criminibus perire non potuit. IX, 414, 415, 614. Nec maculari. IX, 252. Ecclesie prosopopœia ad Donatistas. IX, 51, 41. Ecclesie status, et qui non perierit Arianorum tempore. II, 86, 87.

Ecclesia interrumpi non potest quin pereat. IX, 140. An a diluvio usque ad Abraham fuerit interrupta. VII, 475. Ecclesia aliquando in uno solo homine, aliquando in una sola familia fuit. IV, 1689. Ecclesia tota in Abraham, Isaac et Jacob cogitanda. IV, 1745. Ecclesia in aliis abeuntibus, in aliis venientibus transiens, in æternum est fundata. IV, 894, 901, 906, 1007, 1509. Ecclesiam dicunt perisse qui in illa non sunt. IV, 1509. Ecclesiam decollare volunt Donatistæ. V, 725. Ecclesia malorum communione non est delecta. II, 559, 541, 342. Ecclesiam non perisse de toto orbe ostenditur. IX, 424, 425. Ecclesia non vincitur, non eradicatur, nec cedit quibuslibet tentationibus, donec veniat sæculi finis. IV, 736. Ecclesia nec perire, nec inclinari potest. IV, 1555. Ecclesie fides usque ad finem. V, 224. Ecclesia non deficiet. VI, 55.

Ecclesia bonos cum malis toto orbe permixtos habet. II, 338, 345; III, 1451; IV, 190, 1695; V, 290, 507, 1092; VI, 511; VII, 611; VIII, 291. Palea et zizania cum frumento permixta per totum mundum usque ad diem iudicii. V, 119, 1174; IX, 296, 297, 512, 444, 556, 557. Non tamen in ea zizania inter triticum, sed in mundo. IX, 629, 632, 634. Ecclesia non est hic sine macula et ruga. I, 595, 617, 637; II, 842; X, 556, 455, 621. Objectum est Pelagio, quod diceret Ecclesiam hic esse sine macula. X, 356. Ecclesiam esse sine macula quatenus dixit Cælestius, quatenus Pelagius. X, 356, 356. In solis iustis jam in præsentem tempore esse Ecclesiam docebat Pelagiani. X, 998. Ecclesia non est hic sine peccato. V, 981. Vocatur tamen regnum colorum. V, 1169. Ecclesia non habens maculam aut rugam non sic accipienda est quasi jam sit, sed quæ præparatur ut sit. IX, Retr. 107, 108. Hic agitur ut in cælis sit sine macula et ruga. V, 982. Malorum ab Ecclesia separatim corporalis fiet in fine sæculi. II, 358. Ecclesia ab omni malorum hominum permixtione pura, non nisi post istam mortalitatem futura est. IX, 658. Ecclesia ista terrestris, post resurrectionem in cælis congreganda est. III, 535. In futuro tantum sæculo ad immaculatissimam puritatem Ecclesia sancta perveniet. X, 265. Sine macula et ruga non nisi post resurrectionem. II, 810; X, 310. Ecclesia qualis post resurrectionem. V, 1197, 1245. Ecclesie claritas post iudicium quanta sit futura. VII, 682. Ecclesia tunc non nisi bonos habitura est. V, 1173. Ecclesia sanctorum, Ecclesia frumentorum. IV, 1630. Ecclesia inter malos sicut lilium inter spinas. IV, 1602. Ecclesie pulchritudo jam mirabilis. IV, 1540.

Ecclesie tempora distinguenda. IX, 658, 659. Ecclesia nunc mortalis, in sæculo venturo erit immortalis. IX, 652, 653. Ecclesie tempora duo. IX, 652. Non tamen duæ Ecclesie. IX, 653. Ecclesie ætates. IV, 585, 894. Ecclesie senectus candida erit recte factis, morte autem non corrumpitur. IV, 1179. Ecclesie senectus juvenilis et viridis. IV, 1179. Ecclesia Christi non est jam sub lege, sed sub gratia. VIII, 509, 511.

Ecclesie conjugis Christi mores, etc. VIII, 509. Tres gradus viventium in Ecclesia. VII, 40. Tria hominum genera. III, 1537. Singula habent bonos, habent malos suos. IV, 556, 1279, 1750. Duo genera in Dei domo existentium. IX, 241. Duo genera operariorum, boni et simulatores. V, 94. Ecclesia continet fortes et infirmos. V, 1640, 1670. Nec sine firmis esse potest, nec sine infirmis. V, 480. Continet spirituales et carnales. IX, 195. Utroqueque vita. IX, 198. Ecclesia constat ex spiritalibus et carnalibus, tamquam ex cælo et terra. IV, 1748. Carnales de Ecclesia in sorte sunt. Esu. V, 59. In Ecclesia qui honores suos et commoda amant, palea sunt. V, 50, 1175. Ecclesia parvulus vel tamquam ova sollicitis alis fovet, vel tamquam infantes lacte nutrit. VIII, 505. Ecclesia docet, et in ea donat Deus.

res, quos egregii philosophi ad rem requirebant potius quam formabant. II, 515. Qui male vivunt in Ecclesia, domum dei faciunt speluncam latronum. IV, 1705. Qui sua querunt in Ecclesia, non que Jesu Christi, oves, boves et columbas vendunt. III, 1400. Quomodo modo Ecclesia timet inquinare pedes, dum pergit ad Christum. III, 1789. Quomodo intelligendæ sint prophetice increpationes, quæ in totam interdum multitudinem dicuntur. IX, 417. Unum quemlibet de Ecclesia tamquam Ecclesiam Christus alloquitur. V, 292. In Ecclesia boni et mali. IX, 162, 167, 192, 417, 420, 427. Ex ipsa Donatistarum confessione. IX, 629, 630, 660. Ecclesia modo clauda est, habens bonos et malos. V, 59. Ecclesia fusca est et speciosa. III, 85. Ecclesia non hinc deserenda, quia in ea mali reperiuntur. II, 411, 794, 951. Etiam pastores. II, 951, 952. Ecclesia non deserenda propter zizania, aut malos qui in ea sunt. IX, 348, 349, 417, 514, 566, 583, 637, 658, 673. Nec propter traditores manifestos. IX, 517. Exempla. II, 329, 341; IX, 370, 371. Constantians hæc doctrina Cypriani. IX, 163, 314, 364, 683, 741, 742, 744, 747.

Ecclesiam non maculant malorum Christianorum peccata. IV, 1801. Malorum commixtio corporalis nulla perturbat. IX, 293. Ecclesia habet quod ferat foris, quod gemat intus. IV, 1847. Ecclesia hic parturit et dolet, quare. IV, 613. Ecclesia quamdiu parturit, filii sunt intus, boni et mali. IV, 1673. Conciliatio Scripturarum de permixtione bonorum et malorum in Ecclesia. IX, 632. Intra Ecclesiam boni et mali, extra eam boni esse non possunt. IX, 610. Mali cum bonis manducant et bibunt corpus et sanguinem Domini. IX, 600. Apsidas ascendunt etiam mali; in apsidis sunt frumenta, sunt et zizania. V, 472. In comparatione malorum, justi pauci sunt. IX, 417, 418. In Ecclesia cum paucis hæreditas Dei, cum multis autem signacula ejus participanda. VIII, 291. Ecclesia a malis nunc discedit disparitate morum, et eos tolerat in communione Sacramentorum. V, 1071.

Ecclesia. Mali in Ecclesia nunc sic permixti, ut non solum latentes nesciantur, sed plerumque propter unitatem pacis etiam cogniti tolerantur. IX, 631. Mali tolerandi in Ecclesia. II, 329, 403; VIII, 292. Pro unitate Ecclesie toleranda aliena peccata. V, 42, 49. Zizania toleranda. IX, 517. Ecclesia multa tolerat quæ non approbat. II, 222. Ecclesia non consentit factis malorum, sed eos tolerat. IV, 1802; V, 55, 56, 59. Ecclesie ad filios suos bonos, adversus praves, preces. II, 1057. Ecclesia non vituperanda ex malorum Christianorum moribus. I, 1342. tui ut palea tolerantur. I, 1342; III, 127. Jamdiu sustinetur peccatum, aut error cuiuslibet, donec aut accusatorem inveniat, aut pravam opinionem pertinaciter defendat. III, 127. Ecclesia non præjudicat consortium malorum qui cum bonis permiscerunt. II, 329, 492. si eca a communione prohibendi aut potestas desit, aut ratio pacis impediatur. II, 237. Ecclesie et innocentibus Christianis nihil præjudicaret, etiam si in ordinem episcoporum, qui ducitur a Petro usque ad Anastasium, quisquam traditor subrepsisset. II, 197. In Ecclesia catholica boni malos tolerant pro bono unitatis, oderunt pro bono æquitatis. II, 170, 179, 198, 553, 558. Quomodo in Ecclesia tolerandi sint perversi, Tychonius tractavit, cuius opus Augustino probatur. II, 1065. In Ecclesia catholica boni non communicant factis malorum, sed altari Christi. II, 170, 265, 298. Crimina quæ ipsi obijciuntur, ad pacem, non ad frumenta pertinent. II, 198. Nec propterea negligitur ecclesiastica disciplina. IX, 370. Ecclesiastica correptio incruenta disciplina vocatur. II, 637. Ad corripiendos malos non solum verbis, sed etiam excommunicationibus et degradationibus, vigilare debet ecclesiastica disciplina. IX, 631. *vide* mali. Separatio ab Ecclesia et reconciliatio. VII, 674.

Ecclesie tradita facultas peccata condonandi. III, 25. Ecclesia sola accepit potestatem remittendi peccata. VI, 265. In Ecclesiam compediti quidam fugiunt, et solvuntur. IV, 1859. Ecclesie claves. V, 1545, 1711. Ecclesie claves regni caelorum date, cum date sunt Petro. VI, 508. Petro scilicet Ecclesie personam gerenti. V, 802, 1549. Claves uni date sunt, quia Ecclesie unitati. V, 1549. Christus peccatores prius resuscitat, et tunc Ecclesia solvit. V, 1549. Ecclesia solvendo quid peccatoribus prosit. V, 454. Ecclesia aperuit os suum in confessione peccatorum accipere sanguinem Christi. VIII, 259.

Ecclesie catholice auctoritas. VI, 519; VIII, 91, 246; IX, 406. Ecclesie fundatissime auctoritatem stabilissimam conantur hæretici omnes quasi rationis nomine et pollicitatione superare, cur. II, 448. Ecclesie auctoritatem qui munierit Dominus. II, 448. Ecclesie quanta auctoritas vel in eis quæ gestis testatur. V, 1355, 1546. Ecclesiarum apostolicarum præ cæteris auctoritas. II, 161, 175. Ecclesie Occidentalis auctoritas. X, 648. Orientalis et Occidentalis Ecclesie fides una. X, 649. Quod tota credit Ecclesia, etiam

si nec ratione indagari, nec sermone explicari possit, recipiendum est. X, 829. Ecclesie consuetudo antiqua, canonica, fundatissima. V, 1545. Scripturarum tenetur veritas, cum hoc sit quod universæ Ecclesie placuit. IX, 466. Circa diversas diversarum Ecclesiarum observationes regula. II, 151, 200, 202. Ecclesia predestinata, columna et firmamentum veritatis. IV, 1550. In Ecclesia sola perfecta veritas. I, 1525. sola veritatem habet et in lacte suo, et in pane suo. VIII, 503. Nisi Dominus inhabitaret Ecclesiam, iret in errorem quamlibet studiosissima speculatio. IV, 122. Variæ lingue in Ecclesia, sed una doctrina. IV, 509. Ecclesia adversus profanas novitates vigilare debet. X, 141. Christus ad Ecclesiam remisit examen eorum quæ ad doctrinam pertinent. III, 1555. Ecclesie tantum detulerunt Principes, ut quidquid in ea judicatum fuerit, dissolvi non possit. IV, 196. Improbatio hæreticorum facit eminere quid sentiat Ecclesia. I, 752. Ecclesia contra omnes hæreses pugnans expugnari non potest. VI, 635. Ecclesie nihil nocere permittitur diabolo. VII, 615. Ecclesia nunquam a diabolo seducetur. VII, 670. Ecclesie varia disciplina pro varietate rerum. II, 812. Observandum quod universa frequenter Ecclesia. II, 202.

Ecclesie nunquam deest persecutio. VII, 615, 614. Ecclesia quamdiu hic est, non deerunt inimici qui ruinam ejus exoptent. IV, 1012. Ecclesia per omnes gentes est in magna gloria, sed in magna tentatione. IV, 724. simul est in latitudine gaudii, et in angustia tribulationis, propter bonos et malos quos complectitur. IV, 239. Nunc tamquam area cum palea trituratur. IX, 587. Persecutionem semper pro justitia patitur, etsi non semper tormentis corporalibus. IX, 420. Ecclesie persecutio triplex, prima per tyrannos, secunda per hæreticos et falsos fratres, tertia per antichristum. IV, 129. Ecclesia martyrum mater. V, 221. Persecutionibus crescit. V, 1351.

Ecclesie persecutiones decem numerantur. VII, 614. An ab his decem, usque ad undecimam quæ erit ab antichristo, nullam aliam persecutionem passura est Ecclesia. VII, 614. Ecclesie persecutio novissima, quæ. VII, 676. Tempore persecutionis novissimæ, Ecclesia erit ubique diffusa. VII, 676. Ecclesia post ultimam persecutionem, etiam quibusdam tribulationibus purganda est. III, 1326. Persecutiones Ecclesie plagis Ægypti non sunt significatæ. VII, 615. Tempus persecutionis et pacis Ecclesie in rege Nabuchodonosor figuratum est. II, 325.

Ecclesia tribulatio maxima ex malis operibus. IV, 720, 721. Ecclesia ab initio fuit impugnata ab impiis. IV, 1689, 1690. Temporibus persecutorum quasi tota simul in pellebatur, nunc autem per singulos tentatur. IV, 761. Ecclesia persecutionem patitur superbia et impietate carnalium, quos temporalibus molestiis atque terroribus emendare conatur. II, 324. Ecclesia timoribus, doloribus, laboribus et tentationum periculis eruditur. VII, 611. Ecclesiam Deus purgat et exercet quibusdam medicinalibus molestiis. III, 25. Ecclesie rebus prosperis consolatio, ut non frangatur adversis; et rebus adversis exercitatio, ut non corrumpatur prosperis, procuratur. VII, 615. Ecclesia modo fabricatur in labore et ærumina, postea deditur in gloria. IV, 219; V, 1471, 1476. Ecclesie celestis fabrica. V, 1473. Ecclesie dedicatio. V, 1473. pagani non habentes quid in ea reprehendant, Christianorum disensionem obijciunt. V, 314.

Ecclesie patientiam exercent tyranni, sapientiam hæretici, benevolentiam aut etiam beneficentiam inimici. VII, 615. Ecclesia pro salute temporali adversus amicos persecutores non pugnavit. VII, 758. si gladio tui vellet, videretur pro vita præsentis vgnare. IV, 723. Ecclesiastici quantum abhorreant ab occidendi voluntate. II, 367. Ab hoc proposito abhorret id velle, quod sine tormentis corporalibus agi non potest. II, 395. Ecclesia catholica adversus inimicorum impetus, non resistendo, sed perferendo roborata. VI, 298. Quomodo nunc de suis hostibus vincit. VI, 298. Vincit inimicos mansuetudine, sicut vicit Christus. IV, 1717. Orandum pro persecutoribus Ecclesie. II, 637. Pia opera fieri debent pro Ecclesie obtinenda pace. V, 1585. Contra Ecclesiam de Ecclesia Christianum non se ulciscatur. VII, 162. Contra rationem nemo sobrius, contra Scripturam nemo Christianus, contra Ecclesiam nemo pacificus senserit. VIII, 895. Ad Ecclesiam traeseutes crudeliter vexabantur a Donatistis. II, 798, 800.

Ecclesia belligerantibus adversus ac filii abortivis, iustum ac debitum poscit auxilium ab aliis filiis. II, 1057. Ecclesie tuitionem apud Imperatores querere licet. IX, 327, 354. Ad reges sæculi Christianos pertinet, ut pacatam velint Ecclesiam. III, 1483. Etiam sciendo adversus inimicos Ecclesie. III, 1485. Ad eorum curam pertinet, ne quis adversus Ecclesiam rebellet impune. IX, 755, 759. Et in res divinas peccat. IX, 749. Ecclesia filios perditos ut redeant juste cogit. II, 805. Utiliter cogit. II, 312. Potestatem non

tantum invitandi, sed et cogendi ad bonum habet. II, 757. Non mortem perditorem, sed conversionem eorum et pacem querit. II, 807. Ecclesia propter damnum nonnullorum deterreri non debet a procuranda salute aliorum. II, 799. Ecclesie maiorem de amissis filiis consolat ut vel unus converso. II, 808.

Ecclesiam catholicam Donatistae vocant Macarianam. II, 190. Ecclesia ex persecutione Donatistarum profecit. II, 807. Et ex bonis et malis legibus Imperatorum. II, 308, 795. Ecclesia patiente, Christus patitur. IV, 615, 749, 1119, 1153. Ecclesia in Christo patiebatur, quando ille pro Ecclesia patiebatur; sicut in Ecclesia ipse patiebatur, quando pro illo Ecclesia patiebatur. II, 545. Frustra Christianus est, qui non est in ea sorte, propter quam passus est Christus. IV, 176. An Ecclesia illa vera dicenda est quae persecutionem patitur, non quae facit. IX, 684, 665. Ecclesia quotidiano sacrificio seipsum per Christum discit offerre. VII, 298. Ecclesia universale sacrificium per sacerdotem magnum. VII, 284.

Ecclesia inops et peregrina. IV, 1119. Ecclesiae deneganda fuerant bona veteris Testamenti, ut bona novi Testamenti optare atque sperare jam disceret. II, 544. Ecclesiam loculos habituram significavit Dominus, cum ipse loculos habuit. III, 1763, 1805. Ecclesiastica bona iure humano possidentur. III, 1457. Donatistae immerito querebantur quod ecclesiarum suarum possessiones ad Catholicam transire iusserint Imperatores. II, 809. Ecclesiae oblationes factae, quando suscipiendae aut recusandae. V, 1571. Ecclesiae ministris necessaria suppeditanda, priusquam petant. IV, 1910. Ecclesiae praedixi uti fruique putantur episcopi, ac re ipsa nonnulli utuntur dominantis animo. II, 480. Eorum procuracionem tolerat, non amat Augustinus, atque ea, si salvo officio possit, carere desiderat. II, 481. Ecclesiastici si privatim quae sibi sufficiunt possident, bona Ecclesiae non sunt illorum, sed pauperum. II, 809. Ecclesiasticae causae Marcellino tribuuo potissimum injunctae, tamen ad Proconsulem pertinent. II, 510. Scrvorum Dei passiones nolumus, quasi vice talionis, paribus supplicis vindicari. II, 509, 510, 511. Ne passiones scrvorum Dei, quae debent esse in Ecclesia glorie, ininucorum sanguine dahonestentur. II, 556. Hoc jam in causa clericorum a gentilibus occisorum facile ab Imperatoribus impetratum. II, 556. Id etsi improbant aliqui recentioribus factis turbulentiis excitati, postmodum tamen laudabant. II, 556.

Ecclesia ager. V, 46. Ager Dei. IV, 1744. Ager Domini. VI, 683. Ager Domini primum spinosus. VI, 688. Ager Dei fructuosissimus. III, 236. Ager sanguine Christi rigatus. VI, 688. Ecclesiam nolebant Donatistae esse agrum Christi, sed mundum praeter Ecclesiam. IX, 742.

Ecclesia ancilla Dei. IV, 1140. Ecclesia angulus dicta. V, 557. Est arca Noe. III, 1454. In qua sancti custodiuntur. IV, 314. Ecclesia arca. V, 119, 1174. Arca quae paleam habet et frumentum. IV, 109, 115. Ecclesiam arcae esse comparatam in Evangelio Donatistae tentarunt negare. IX, 660. Ecclesia atrium sanctum Domini est. IV, 1255. Civitas Dei. IV, 553, 554, 680; VII, 387, 585. Quare dicta civitas regis magui, sion, Jerusalem. VII, 550. Ecclesia civitas supra montem constituta, quae abscondi non potest. IV, 680. Civitas in monte, et ovis in humeris pastoris. V, 222. Ecclesia caelum. III, 854. Columba deargentata. IV, 825. Ecclesia confessio et decor. IV, 1340.

Ecclesia domus Dei. IV, 194; V, 1647; VIII, 1085. Ecclesia in simbolo recte subiungitur Trinitati, tamquam habitatori domus. VI, 258. Ecclesiae domus Dei adificatio et dedicatio. V, 1471, 1476. Ecclesia appellatur firmamentum. IV, 552, 553. Fulgur. III, 1530. Haereditas Dei. IV, 394, 1012. Ecclesia Jerusalem nova, descendens de caelo, quomodo. VII, 682. Ecclesia haec ab Jerusalem terrena incipit, ad caelestem terminat. IV, 1920. Ecclesia Israel secundum spiritum. VIII, 628. Ecclesia mons. IV, 70, 478, 553; V, 265. Mons sanctus Dei. III, 442. Navis. IV, 1188, 1580, 1581. Navis tempestate jactata. V, 415. Ovile Christi. III, 1731. Paradisus. III, 207, 442, 478, 482; IV, 559; VII, 395. Petra. III, 885, 886. Petra super quam aedificanda promittebatur Ecclesia, ipse est Christus. V, 1238, 1348.

Ecclesia nomine pupillorum et viduarum accipitur. III, 850. Quare dicta regina. VII, 549. Vocatur regnum. III, 821. Regnum eorum. VI, 400. Regnum Christi. VI, 76. Regnum Dei. VII, 672. Ecclesia reticulum missum in mare. IX, 25. sol, luna, stella. II, 919. stabulum. V, 752. Ecclesia universalis, luna; ecclesiae particulares, stellae dicuntur. IV, 112. Ecclesia in paucitate firmiorum clariorumque, stellis; in multitudine infirmorum carnaliumque, arenae maris comparata. II, 356. Ecclesia stola Christi. VII, 520. Tabernaculum Dei. III, 1064. Tabernaculum est contra haereses, schismata, etc. IV, 232, 255. Ecclesia militans est tabernaculum Dei; triumphans, est domus. IV, 252, 460, 1720. Ecclesia summæ Trinitatis templum. VI, 230. Terra

beatorum et terra viventium. III, 85. Torculari comparatur. V, 121. Ecclesiae sunt torcularia. IV, 109, 1056. Ecclesia turtur dicitur. IV, 1500. Christi vestimentum. V, 490. Christi vestis, quae mundatur ut non habeat maculam, extenditur ut non habeat iugam. IV, 1734. Ecclesiae vestitus varius et decoratus, quomodo. IV, 509. Ecclesia cum vite comparatur. III, 1990. Quasi vitis pullulat, et putatur. V, 341.

Ecclesia figuratur per arcam Noe. IV, 115, 1105; V, 1216; IX, 196, 597, 652. Ecclesia sicut arca Noe fluctuat in hac vita. II, 847. Figuratur per arcam siccam Gedeonibus. III, 813. Ecclesiae sub regibus hujus saeculi servitute figurata. VI, 537. Ecclesiae per cervas exprimuntur. III, 680. Ecclesia figurata est per Evam. III, 215; IV, 1675. Per diluivium. IV, 1554. Per Jehete filiam. III, 825. Lunae comparatur. II, 209; IV, 132. Ecclesiae typus in Chanaan. V, 486, 487, 544. In Magdarena. V, 58. In Christi Matre. VI, 660. In matre Machabaeorum. V, 1380. In muliere cui Christus resurgens dixit, *Noli me tangere*. V, 1144, 1153. In meretrice cui Samsun nupsit. V, 1640. In Petro. V, 479, 802, 1348, 1350. Ecclesia respective ad tempus praesens et futurum, figuratur per Martham et Mariam. III, 1341. Figuratur per montem Pharan. III, 775. Ecclesia et Synagoga, mulieres duae coram Salomone litigantes de filio. V, 92. Mulier patiens fluxum sanguinis, typus Ecclesiae venturae de Gentibus. III, 820, 1641. Ecclesia figurata per mulierem ungentem Christum. IV, 171. Per mundi creationem. I, 850. In benedictione filiorum Noe. VIII, 265. In piscatione ante et post passionem Christi. V, 1158, 1161, 1164, 1167; IX, 196, 597, 652. Figurata per Rebecca. IV, 1673; V, 58. Per secundam Sabbati. IV, 552. Ecclesia in suis primordiis persecutionem sustinet, in Samsone figurata est. IV, 1126. Ecclesiae praesentis imago in Sion, Ecclesiae futurae imago in Jerusalem. IV, 122, 70, 1107. Ecclesia significata in vase quod ostensum est Petro. V, 802. In veste Jacob. V, 46. In veste summi sacerdotis. III, 687. In vestimentis Christi transfiguratus. V, 490.

Ecclesia vere a pellatur populus qui basilica continetur. II, 865.

Ecclesia dicitur locus quo Ecclesia seu fideles congregantur. III, 704, 711. Ecclesiarum forma. III, 660. Ecclesiae absis. II, 474, 477. Ecclesiae constructio, bonum opus in quantum ex fide et caritate. V, 1475. Simulacrum Deo nefas esse in templo christiano collocare. VII, 188. Ecclesiae Memoriae martyrum ornatu. IV, 1590. Quid in Ecclesiis agatur. VII, 76, 77. In iis quidam recte, quidam male occupati. V, 196. Arguuntur qui in ecclesia corpus, alibi cor habeant. V, 425. Ecclesiae institutae ad audiendum verbum Dei. VII, 52. In ecclesiis viri seorsim a mulieribus. VII, 76, 77. Ecclesiae praepositi sublimius sedent, cur. V, 569. Quidam ad ecclesiam non pietate, sed solemnitatis occasione concurrentes. V, 1600. Ecclesias implent qui in loca et theatra. V, 1165, 1174. Ecclesia solemnibus diebus impletur talibus, qui citius vellent discedere, quam venire. V, 1212. Mulieres ad ecclesiam in superbo vestitu venientes reprehenduntur. V, 205. Ecclesiae parietes satis muniunt corporalem salutem eorum qui capite plecti timebant. II, 647, 651. Confugientes ad ecclesiam, ibi expectare solent, donec per intercessionem episcopi sua negotia terminentur. II, 450. Officii sui esse dicit Augustinus non deserere qui ad ecclesiam suam ita confugerat. II, 429. Licet is minus cautus, extra eam raptus fuisset. II, 450. Queritur leges non servatas fuisse, ut sic reperetur. II, 450. Utrum non de ecclesia petendi sint, qui eo confugiunt, quo fidem fideiussoribus frangant, Aug. in Concilio agere aut etiam sedem Apostolicam consulere cupit. II, 1067. Gestis ecclesiasticis confectis, anathematis sententia percussus est, qui perjurus de ecclesia abduxisse videbatur, etsi diceret eos prius sponte egressos. II, 1066. Homo are alieno obrutus ad ecclesiae auxilium convolat: et exactores urgent Augustinum ut eum ipsi tradat. II, 1092.

Ecclesiastica munia et populorum regimen cur plerique vitant. VIII, 456, 457. Ad ea plerique vi coguntur. VIII, 437. Ecclesiae in diversis membris officia suavitersa, sed vita communis. V, 1251. In acceptione personarum ad honores ecclesiasticos, non leve peccatum. II, 1092. Ecclesia si quam monachi operam desideraverit, nec ille elatione avida suscipiat, nec blandiente desidia respuit. II, 188. Qui in Ecclesia excusationes praetendunt, ne dispensatoris officium suscipiant, comparati servo nolenti talentum erogare. VI, 218. Quis modus tenetur in honorum gradibus conferendis eis qui in Catholicam recipiuntur. IX, 478. In Ecclesia iste ordo est, ut alii praecedant, alii sequantur: et qui praecedunt, habent quem sequantur. IV, 456. Ii praeci debent vigilantem intentionem consulere. IV, 901. In Ecclesia sacerdotes et levites. VII, 645. Ecclesiae rectorum sollicitudo et pericula. IV, 1423. Nihil in hoc maxime tempore facilius ac laetius episcopi aut pre-

stylerit aut diaconi officio, si perfunctorie; nihil difficultis, si ut Deus jubet, res agatur. II, 88. Ecclesiasticis instante vilitatis periculo quando fugere liceat aut non liceat. II, 4013. Solent tum alii baptismum flagitare, alii reconciliationem, omnes consolationem, et sacramentorum confectioem et erogationem. II, 1016. *Vide Fuga*. Antistes Ecclesie cum hereticis et solocismis Deum invocantes, et verba que pronuntiant non intelligentes. VI, 320. Ecclesiam tenere, et primum tenere, an idem sit. IX, 167.

Ecclesiastes liber in Canone sacrarum litterarum a Judeis habetur. VII, 681.

Ecclesiasticus, non est in Canone Hebræorum. VI, 163. Ab aliis Jesus Sirach appellatur. VI, 123. Quia hujus libri auctor Jesus Sirach. III, 947; VI, 603. Ecclesiasticus propter similitudinem eloquii, salomonis dicitur. VI, 606; VII, 534. Libri sapientie et Ecclesiastici non sunt Salomonis. III, 947.

Ecclia religiosa femina. II, 1078.

Echini lunariibus incrementis et decrementis augentur et minuuntur. VII, 146.

Eclipsis. *Vide Sol*.

Ecstasis quid. III, 391, 464, 470; V, 102; VI, 120. *Ecstasis* est excessus sive alienatio mentis. IV, 226, 338, 834, 1492. Fit vel pavore, vel aliqua revelatione. IV, 1492. In ea res incorporales habent similitudinem corporum. VII, 725. Et imagines que cernuntur, aliquid significant. III, 463. *Ecstasis* descriptio. V, 360. *Ecstasi* vehementiori quid fieri solet. II, 610. S. Petri *ecstasis*. V, 1228. Rusticanus in *ecstasi* et vigilare se sciebat, et videre quiddam non oculis corporeis. III, 433.

Eculeus cordis. V, 110.

Eden, id est delicie, vel voluptas, vel epulum. III, 202; VIII, 261.

Edaciores quidam eo magis, quo pluribus curis sunt referti. I, 924.

Edendi libido. V, 771.

Edesius exceptor. IX, 513.

Edom nomen Esau. III, 579. Esau unde dicitur est Edom. IV, 1772. Edom interpretatur terrenus. IV, 713. Edom puice, sanguis dicitur. IV, 1772.

Educa, sive Edulicia dea. VII, 122, 140.

Effectum insolitum et praternaturalium rationes quasi seminales Deus posuit in rebus. III, 406. Amant homines inexplerta mari, et causas insolitum requirere. III, 409. Effeminatus est qui sustentium perdidit. IV, 211.

Effractor prodigiosa omnium animalium in ditone Romania. VII, 104.

Effractor. V, 422, 1383. Ex effractor fit met. licus. V, 693.

Egeatue omnis qui miser est. I, 970, 971, 972. Egeus et pauper est, qui non est perfectus. IV, 872, 873. Eget pauper ad te, egeus tu ad Deum. IV, 410. Egeus alius te querit, alium tu debes querere. IV, 1911. Egeus gaudet de dato tuo, ut et tu gauderes de dato Dei. IV, 410. Egeus omnes, et in se nullus egeus, eget in egenis Deus. V, 408. Egentem juvat Dominus per eum qui habet; et per eum qui non habet, probat habentem. V, 523.

Egestas et plenitudo mentis. I, 974. Egestas summa est egero sapientia: et qui sapientia non eget, nulla re omnino egere potest. I, 975. Egestas illa timenda, que neque copia neque inopia minuitur. II, 389. Vita egestosa eternam parit calanitatem, ait Nectarius. II, 387. Nullibi hoc legit Augustinus. II, 388.

Ego sum in carne, *ego* sum in mente: sed magis *ego* sum in mente, quam in carne. V, 837.

Egressus Dei intelligitur, cum apparere in operibus gratie. IV, 816. Egredi quomodo Christus dicitur. IV, 1144.

Elationis vitium. VII, 421, 422. Elatio magnis tenet irrepere. II, 881.

Electi heretici. VIII, 31. Hos Elionæis copulat Epiphanius. VIII, 27.

Electi pseudopropheta. VIII, 31.

Electio ad regnum. X, 924. Electio secundum gratiam. V, 604. Electio gratie ineffabilis. III, 1831. Cur ex eadem massa unus eligatur, alter reprobetur, investigabile. V, 177. Et ad inscrutabilia Dei judicia referendum. VI, 121, 122. Judicia Dei occulta in hominum electione. VI, 127, 375. *Vide Gratia*. Electio ex massa perditionis gratuita. X, 581. Electio ex gratia et proposito. VI, 114. Prædestinatio et electio est ex beneplacito Dei. X, 987. De massa illius perditionis que facta est ex Adam, non disceruit hominem, ut eum faciat vas in honorem, non in contumeliam, nisi Deus. II, 969. Electionis causa, dilectio. III, 1831. Electio per misericordiam et iudicium. X, 923. Electio gratie non ex operibus. II, 821, 823, 827; VI, 123. Non ex precedentibus meritis. X, 921, 1133, 1140, 1142. Vel parentum vel parvulorum. II, 887. Electio Gentium, non meritis, sed gratie tribuenda. IV, 1744. Electio non supponit meritum. III, 1831, 1833. prævenit omnia humana merita. VI, 620.

Electioem et vocationem nec ipsa files præcedit. X, 908. Electio gratie non est gratia, si eam merita ulia præcedant. I, 621. Electio dicitur, ubi Deus non ab alio factum quod eligat invenit, sed quod inveniat ipse facit. X, 592. Electio non ex operum prævisione. II, 888; X, 792, 1132. Electionem futuris operibus adscribentes Pelagianii, desipiunt. X, 582. Vocatio electorum est ex proposito Dei. X, 987. Electorum tantum est vocatio secundum propositum Dei. I, 621; III, 2061, 2062. *Retr.* sic Deus gratia electos suos adultos prædestinat, ut etiam eorum præparet voluntates. I, 595. Electio divina non habet personarum acceptionem, etiamsi ex meritis non procedat. X, 580. Electio de mundo seu vocatio supponit electionem ante mundi constitutionem. X, 986. Elegit Deus ante mundi constitutionem eos quos prædestinavit. X, 987. Electionis mysterium in pastorum imperitorum et magorum imperiorum vocatio. V, 1030. Electio gratie qualis caset, primo non invenit Augustinus. III, 2061, 2062. *Retr.* Electio ad gloriam. *Vide Vocatio*.

Electi, qui secundum propositum vocantur. II, 825; X, 924. Dilecti secundum electionem, prædestinati. II, 659. Eligendos facit ipse Deus, non invenit. II, 886. Eliguntur qui non sunt, nec errat qui eligat. V, 173. Elegit Deus quos voluit secundum suam gratiam, et secundum illorum justitiam. V, 604. Electi totum debent gratie Dei. V, 604. Electi sumus et prædestinati, non quia futuri eramus sancti, sed ut essemus. X, 987. Deus elegit justos, non quos tales per se ipsos futuros prævidit, sed quos ut tales faceret, prædestinavit. X, 987. Pelagianorum sententia de Esau et Jacob refellitur. II, 887. Christus omnes malos invenit, et gratia sua bonos facit. V, 587. Apostoli quia electi sunt, Christum elegerunt; non quia elegerunt, electi sunt. X, 904. Ignobiles cur prius electi a Christo. V, 537, 1103. Divites in fide quomodo Deus elegerit. X, 986. Operatur Deus ut sinus in laudem glorie Dei. X, 988. Electi Dei filii, Christi discipuli, duobus modis dicuntur. X, 929. Electi merito nuncupantur omnes boni fideles. VII, 194. Ad electionem non pertinet nisi boni. III, 579. Quomodo electi dici possunt, qui non sunt perseveraturi. X, 923. Electorum nullus perit. X, 792, 924, 930. Electus Deus facit etiam peccata proficere in bonum. X, 930. Adducuntur ad poenitentiam. X, 792. Plures sunt reprobi quam electi, quare. II, 880. Quomodo nunc pauci, nunc multi dicuntur. IX, 418. Comparatione reproborum pauci sunt, in se vero multi. II, 538; IV, 1208, 1473. Electorum certus erit numerus, sed tanta multitudo, quantum numerare nemo possit. V, 1161, 1165. Electi stellæ sunt, que a Deo numerantur; qui electi non sunt, supernumerarii sunt. IV, 1904. In electis et reprobis et bonitas Dei, et æquitas jure prædicatur. III, 434. Electio, misericordie; reprobatio, Dei iudicio adscribenda. II, 823. Per reprobos et electos divitie Dei manifestantur. II, 824, 876. Electi in reprobis agnoscent quid eis misericordia divina largita sit. II, 822, 824, 860, 876, 887, 986. solvitur obiectio dicentium, *quid adhuc conqueritur*, etc. II, 822, 882, 884, 888. Electi in laude dicuntur. III, 1619. Electorum nomen non invenitur in malo, nisi quando mali eliguntur a malis. III, 579. Electorum varia symbola et figuræ. III, 632. Electi comparantur pupillæ oculi Dei. VII, 703. Electi significati numero piscium. V, 1168.

Electi Manichæorum. IV, 1822; VIII, 35; IX, 357. Electorum vita vana, et inepta s. crilegia. VIII, 236. Electi isti non salvandi a Deo, sed salvatores Dei. IV, 1825. *Vide Manichæi*.

Eleemosyna græce misericordia est. V, 1043. Eleemosyna est opus misericordie. VI, 268. Eleemosyna commendatur. III, 2023, 2024; IV, 423, 965, 961, 1922; VII, 23. Eleemosynæ bona. V, 524. Virtus ejus ad redimenda peccata. V, 407. Eleemosynam impendi Dominus jubet. II, 1092. Eleemosyna in pauperem sacrificium est Christiani. V, 252. Eleemosyna exordium caritatis. III, 2019. Eleemosynæ, munera sunt in quibus rex adoratur. IV, 511. Consilium Dei de faciendis eleemosynis nunc amplexandum. V, 530. Eleemosynam Christus tacitus exigit; et major est vox tacentis, quia in Evangelio non tacet. IV, 1910. Egeus alius te querit, alium tu debes querere. IV, 1367, 1911. Deus egere a te voluit, et tu manus retrahas. IV, 1922. Non sub te ploret primo pauper, ut gaudet de te pauper. IV, 1863. Christus in paupere eget. V, 240, 245, 1129. In paupere pascendum se præbere dignatur. V, 615. Deus in paupere accipit et pascitur. V, 521, 1067. Christus dat de celo, accipit in terra. V, 253. Christus nihil a te petit, nisi quod tibi dedit: ipse largitor vult fieri debitor. V, 686. Eleemosynam præcipiens Deus, non de re illius cui jubet, sed de re sua jubet donari. V, 526. Considerent homines quantum sit meritum Christum pavisse esurientem, et quale sit crimen Christum contempsisse esurientem. V, 406. Eleemosynam erogans ex caritate duos pascit, eum nempe

quoniam panem esurit, et eum qui iustitiam. III, 2011. Deo credimus quae pauperi largimur. II, 1092.

Eleemosyna pium fœnus Deo. V, 239, 1706. Eleemosynam facientis mercatura. V, 410. Præmittenda in oculum divitiarum. V, 403. Necessaria dat homo, ut hic diutius vel misere vivat; non dat superflua, ut in æternum cum Christo regnet. V, 1387. Eleemosyna tua vide quid emas, quando emas, quanti emas. IV, 1326. Illi dant pretium redemptionis animæ suæ, qui non cessant eleemosynas facere. IV, 549. Non eris egenus tribuendo, quia thesaurus cœlestis certius possidetur. IV, 1469. Vis aliquid invenire in manibus tuis postea? noli contemnere modo manum pauperis; et respice manus iuanes, si vis habere manus plenas. IV, 963, 964. Querendi sunt quibus eleemosynam faciamus. IV, 1506, 1507.

Eleemosyna non de rapinis, sed de iustis laboribus facienda. V, 648, 962. Erogari sibi vult Deus ex eo quod dedit. IV, 1922. Eleemosynam qui dat pauperi, non de suo dat; sed de re Domini. V, 326. De illius das, qui jubet ut des; paterogator esto, non invasor. IV, 1923. Eleemosyna redditio est, non largitio. IV, 1256. Simile est fraudi, si quis superflua sua non tribuerit indigentibus. V, 1041. Superflua divitum, necessaria sunt pauperum. IV, 1922. Res alienæ possidentur, cum superflua possidentur. IV, 1922.

Eleemosynæ. Sepone aliquid tamquam debitum, quasi fœco reddendum. IV, 1911. Eleemosynæ fœcum aliquid deputandum vel ex annuis fructibus vel ex quotidianis quæstibus. IV, 1911. Nam quasi de vivo videris dare, et necesse est trepidet manus tua, quando illam porrigis ad id quod non debeveras. IV, 1911. Eleemosynæ qua mensura, et quo line faciendæ. V, 243, 253. Decimas reddituum tuorum dare parum est. IV, 1911. Pharisei, super quos debet abundare iustitia tua, decimas dabant; tu autem nec millesimam. IV, 1911. In eleemosynis habetur modus, non inquirendis divitiis. V, 89. *Vide* Divitiæ. Qui aliquid pauperi dedit, et alia perdidit, videat quia perdidit quod non dedit. IV, 368. A faciendis eleemosynis tinea malæ cogitationis revocans. V, 969. Avaritia se excusat specie pietatis erga filios. V, 89. Christus cum filiis debet in partem hæreditatis venire. IV, 421, 353; V, 1573. Filiis meis servo, vox pietatis, excusatio iniquitatis. IV, 422. Non perdunt homines quod erogant: servo commendant, et tutum est; Christo commendant, et perit. IV, 423, 353, 1709. Deus ipse servat quod pauperi datur. V, 524. Hoc solum non perit, quod das pauperi: alia vero quæ non dederis, et abundant tibi, aut cum vivis amittis, aut cum moreris dimittis. V, 253. Eleemosyna non perditur, sed servatur pecunia. V, 405. Portio filii mortui debetur Christo. V, 90.

Eleemosyna quomodo faciendâ. III, 1272, 1273, 1274. Eleemosyna cupiditate temporalium commodorum misere prohibetur. V, 806. Ex animo faciendâ. IV, 482. Erganda est cum humilitate et hilaritate. V, 1200. Non superbe, neque parce faciendâ. V, 89. Super pauperem non sese efferat, qui ipsum juvat. V, 1128. Eleemosynæ phariseorum insufficientes. V, 626. Eleemosyna plerumque fit a tristibus et a murmurantibus, ut careant tædio interpellantis, non ut reciant viscera indigentis. IV, 482. Si panem dederis tristicis, et panem et meritum perdidisti. IV, 482. Eleemosyna de corde procedit. Si manum porrigas, nec in corde misereris, nihil fecisti: si autem in corde misereris, etiam si non habes quod porrigas, acceptat Deus eleemosynam tuam. IV, 1660. Eleemosynam quomodo jubemur dare omni petenti, et prohibemur dare peccatori. IV, 1537. Eleemosyna in pauperes etiam simulators. V, 251. Eleemosynam fac et cum malo, ut pervenias et ad bonum. V, 251. Fac misericordiam iniquo, non tamquam iniquo: da operi Dei, noli operi hominis. IV, 4326, 1527. Deus non cui detur, sed quo animo detur attendit. VII, 748. Lariiores eleemosynas non faciat uxor sine mariti arbitrio. II, 1079, 1080.

Eleemosynas lacere quomodo possint pauperes. IV, 1664, 1665. Habet semper unde det, cui pectus plenum est caritatis. IV, 571. Coronat Deus intus voluntatem, ubi non invenit facultatem. IV, 1351. Quid det qui calicem aquæ frigidæ dederit, expenditur. IV, 1663.

Eleemosyna fiat in occulto. IV, 512. Quomodo publice fieri debet. IV, 512. Eleemosyna dupla est ejus qui manu sua erogat. V, 1200. *Vide* Opera misericordiarum. Eleemosynis amicitia pauperum comparanda. V, 250. Eleemosynæ opera amittenda tempore Quadragesimæ. V, 1042, 1043.

Eleemosynæ multum adjuvant orationem. II, 503, 507; VII, 717. Eleemosyna et jejuniunum duæ orationis alæ. IV, 482, V, 368. Eleemosyna et jejuniunum oratio iudicanda. V, 811, 1011, 1016. Hæc iustitia hominis in hac vita, jejuniunum, eleemosyna, oratio. IV, 482. Hæc tria sunt levium peccatorum remedia. V, 88. Eleemosynas quomodo oratio ipsa facit. V, 1011.

Eleemosynas dignas non faciunt qui male vivunt. VII, 717, 748. quibusnam eleemosynæ proderunt in iudicio. VII, 750. Illis prosunt, qui vitam mutarunt. V, 243; VI, 263, 267, 268. Nihil prosunt iis qui a libidinibus et criminalibus non abstinuerint. II, 673. Nummi tui convertuntur in bonum, et tu remanes malus? V, 650. si ideo das ut liceat tibi semper peccare impune, non Christum pascis, sed iudicem corrumpere conaris. V, 243. Eleemosynam iustum facere animæ suæ quisque tenetur. VI, 268; VII, 748. Eleemosyna an sine fide mundare possit. V, 626.

Eleemosynarum multa genera. VI, 263. Eleemosynæ duplex genus, dimittere et dare. V, 253, 1041, 1199, 1357. Eleemosyna una fit de corde, altera de substantia. V, 596. Eleemosynæ genus alterum, parcere inimicis. V, 1042, 1043, 1053. Eleemosyna ea nihil est majus, qua ex corda dimittimus quod in nos quisque peccavit. VI, 266. Nemo pauper in hoc eleemosynæ genere. V, 1042, 1053. Eleemosyna vera quæ fieri iubetur. V, 626. Eleemosynis omnis benevolentia et beneficentia, vel dandi vel ignoscendi significatur. X, 500. Eleemosyna nulla major ea quæ nobis Dei incarnatione collata est. V, 1043.

Eleemosynæ pro mortuis. VI, 158. *Vide* Avarus. Pecunia. Eleemosyna mercenaria non sit. IV, 1327. Eleemosynarum merces. V, 253, 523, 1023. Remuneratio pro eleemosynis unde colligitur. VII, 27. De solis eleemosynis mentio faciendâ in iudicio, quare. V, 407, 1700. Ad eleemosynas faciendas exhortatio. V, 90, 642, 686, 1651, 1671, 1700.

Elementa mundi. VII, 120. Elementa corporis quatuor. IV, 91. Elementa quinque Manichæorum. VIII, 53, 210. Elementa an quatuor an plura sint, præter fidem quæritur. X, 308. Elementorum ordo secundum philosophos. V, 1140. Elementorum ordo et situs non invariabilis. VII, 774. Non tantum locis, sed qualitatibus propriis distinguuntur elementa. III, 265, 264. Elementa habent vim et qualitatem suam definitam. III, 406. In elementis latent occulta quædam semina rerum quæ corporaliter visibilibusque nascuntur. VIII, 875. Quidam philosophi cuique elemento sua animalia tribuunt. III, 284; VII, 242. De elementorum conversione sententiæ variae. III, 290. Elementorum pondera. V, 1141. Elementa in recensione operum creationis non prætermittuntur. III, 227, 258, 290.

Elephantiosus. V, 489. Elephantaria. IX, 507, 536, 550.

Eleusynæ sacra. VII, 210.

Eleusinus. V, 1580, 1581. Eleusinus vir Tribunitius. VII, 768. Apud Thaumagadenses Tribunus. II, 941.

Eleutherius episcopus. X, 652, 663.

Elias et Enoch non permitti sunt hic vivere, quia nemo hic sine peccato potest vivere. II, 872. Vivunt forte in paradiso unde eiectionis est Adam. X, 1398. Nec morbo nec senectute deficiunt. III, 397. Et ætatis inter jam beatorum, et adhuc peregrinantium status medius. III, 596. Translatio ejus non probat mortem non esse penam peccati. II, 871. Elias et Enoch aliquando mortui sunt ex quorundam sententia. II, 871; V, 1375. Et redituri ad hanc vitam ut mortis debitum solvant. III, 597.

Eliæ adventus ante iudicium. VII, 704. Hoc erit Elias ad secundum adventum, quod Johannes ad primum. III, 1408. Elias docebit Judæos amorem erga Christum. VII, 704. Et Legem intelligere spiritaliter. VII, 704. Eliæ animam in Johannem fuisse revolutam quidam hæretici opinati sunt. III, 725. Elias mortuos suscitavit. II, 321. Non duxit uxorem nec processit filios creditur. III, 396. Licite sacrificavit extra templum Dei. III, 702. Cur ad viduam mittitur. III, 1416. Ad viduam mittitur ascendens, ut beneficium præstaret parvulis. V, 98, 1128, 1258. Elias personam gestavit prophetæ. V, 1216.

Eliczer juramentum, predictio de Christo. VII, 512. Eligere bonum ex Deo est. X, 514. Non eligimus Deum, nisi prius eligamur. V, 210. *Vide* Electi.

Elsabeth fuit de filiabus Aaron. III, 809.

Elisæus in suscitatione pueri tyrim gessit Domini. V, 176. Elisæi factio, Legis insufficientia et gratiæ necessitas figurata. V, 176, 753.

Elisæi et baculi ejus allegoria. X, 617. Elisæus mortuos suscitavit. II, 321. Elisæi calvitias a pueris irrita quid significet. IV, 1030, 1069.

Ellehorum modo cibus, modo venenum, modo medicamentum. I, 1350.

Ellysijs Græco et Hebræo eloquio familiaris. III, 524. Elpidius Arianus Augustinum bono et Jasoni doctissimis, ut scribit, viris mittit, putans eum errare, et ab errore volens revocare. II, 1033.

Elogium, id est, vituperatio. V, 1571. Eloqui parum, est multum loqui. II, 1023.

Eloquentia quid. IX, 447. Eloquentiæ vis. IV, 1702. Ejus inanitas. IV, 1762. Eloquentiam de civitate ac de humani generis societate pellendam iudicasse nonnullos refert Plauto. IX, 448. Eloquentiam accusat Cresconius. IX, 447.

448. *Ans.* Eloquentia criminatio refellitur. IX, 547. Eloquentia de homine. IX, 447. Eloquentia quatenus utilis. IX, 448. Trava deserte dicta, valde sunt noxia. X, 495. Nullo modo sonat deserte, quod dicitur inepte. IX, 265. Eloquentia cum sapientia in sacris auctoribus juncta est. III, 92. Et in sacris litteris. III, 93, 94, 95. Sapientia sine eloquentia parum prodest civitatibus: eloquentia sine sapientia nihil obest, parumque nunquam prodest. III, 91. Quis sapienter dicit. III, 92. Eloquenter et sapienter dicere, quid sit. III, 119. Qui sapienter et eloquenter dicit, vivit autem nequiter, erudit quidem multos, quamvis animae suae sit inutilis. III, 148. Eloquentiae malus usus quis. X, 476. Eloquentia non ab hominibus instituta. III, 60. De fine, officio, et partibus eloquentiae agitur in toto libro quarto de doctrina Christiana. Eloquens non immerito dici potest, qui docet, delectat et flectit. III, 104. Eloquentia quae huic saeculo placet, non pascit fidem. IV, 995. Eloquentes multi sunt, qui dum laudant creaturam, obliviscuntur creatorem. IV, 1873.

Eloquia divina salubria sunt bene intelligentibus, periculosa his qui ea volunt ad sui cordis perversitatem detorqueere. IV, 545.

Elysiis campis beatorum gaudia significari videntur. VII, 810.

Ematis. Aperiatio oculorum discipulorum *Ematis* non figurative accipienda. III, 446.

Emendandus est qui odio emendat. IV, 1824. Etiam eos quos emendas, multum amas. IV, 220. Sive blandiatur deus, sive emendat, eum erudit cui parat hereditatem. IV, 628. Rectum cor est non resistere patri emendanti, et credere pollicenti. IV, 1468. saepe filios per nequissimos servos pater emendat. IV, 1499.

Emendatio non differenda. III, 1631.

Emerere. V, 663, 910. Emerere vili volunt omnes, et caro vendere. VIII, 1017. Exemplum huic dicto contrarium. VIII, 1018. Emerere est hastario. II, 557. Emerere cuiusque alterius villam quomodo iniquus. V, 204. Deus non vult perire quos emit. V, 155. Potens homo non potest perdere quod emit auro suo, et Christus perdit quod emit sanguine suo. V, 1253.

Emeritus donatistarum episcopus. IX, 680, 698, 699. Apud Casaream. IX, 697, 698. Bono ingenio praedixus ac doctrinis liberalibus eruditus. II, 297, 298, 304. Unus e septem selectis ad disputandum in Carthaginiensi collatione cum Catholicis. I, 650. In altera collatione apud Casaream cum utraque disputante Augustino. I, 650. Illi pridem miserat Augustinus epistolam. II, 299. Emeritus in dissensione donati peritax peransit. IX, 708, 751, 752, 745. Dictavit sententiam concilii Bagaltani adversus Maximianistas. IX, 53, not. (b). Gesta cum Emerito. IX, 712, 759.

Empiricam artem continet medicinalis disciplina. X, 528.

Enchiridion. VII, 485.

Enchiridion quid. VI, 253.

Enchiridion. VIII, 50. Schismatici Tatiani secundum Epiphanium. VIII, 50.

Endor, interpretatur fons generationis. IV, 1054.

Ennius poeta. VIII, 1018. Euhemeri historiam in latinum vertit eloquium. VII, 217. Ennii dictum de laudis cupiditate. II, 1024.

Enoch. VII, 252.

Enoch dedicatio interpretatur. VII, 460, 461, 462. An Enoch primus filius Cain. VII, 447.

Enoch translatus est. III, 597. Enoch et Elias creduntur translati ubi est lignum vitae. X, 1581. Ubi sint, praeter fidem quaeritur. X, 598. Gratia etiam eis collatum est ut non peccent. X, 1581. Adhuc vivunt, non tamen in spiritalium qualitate corpori promissam post resurrectionem commutati. X, 111. Vivunt in corporibus, in quibus nati sunt. X, 308. Unde vivunt. X, 111. Rediuri huc, et moriuri creduntur. X, 1581. Enoch septimi ab Adam raptus quid significat. VII, 598; VIII, 262. Enoch propterea dicitur potest. VII, 598. Quare scripta Enoch in auctoritate non fuerunt. VII, 470, 598. Enoch genuit filios. III, 597. *vide* Elias.

Enos interpretatur homo, vocabulum soli viro proprium. VII, 460.

Entellus. VIII, 574. Entelli caestus. II, 238, 247, 240.

Entelca est gazae repositio. m. V, 1572.

Ephraim pater Libyae matris Busiridis. VII, 570.

Ephemeridum inspectores reprehenduntur. IV, 456.

Ephod, seu Ephod unum de sacramentis tabernaculi. III, 805. Ephod sacerdotalis honoris insigne. III, 806. Ephod utebatur solus summus sacerdos. III, 807.

Ephrata interpretatur speculum. IV, 1720.

Eph. a. u. ratiocinatio interpretatur. IV, 719, 1022.

Ephraim, milites Classiarum. II, 977, not. (a). X, 915.

Epicurus philosophus stoicus. VII, 259.

Epicurus. VIII, 72. Democriti haeres. I, 946. Solem vel lunam siderum Deum esse non credit. VII, 601. Nec Jovem, nec ullum deorum in mundo habitare contendit, ad quem preces hominum perveniunt. VII, 601. Feliciter in voluptate collocabat. I, 942; VIII, 1019. Voluptatem corporis summum bonum dixit. IV, 944. Ab ipsis philosophis porcus nominatus est. IV, 944. Post mortem restare animae vitam et tractus meritorum credere noluit. I, 752; IV, 944. Geometricis litteris Archimedis insensus erat. VIII, 74. Epicuri atomi. II, 64, 445. Refelluntur. II, 63. *vide* Atom. Trichila.

Epicurei philosophi. VII, 250, 252. Dialectice periti. IX, 435. Imperitia liberalium disciplinarum eos non solum non pudebat, verum etiam delectabat. IX, 655. Epicurei et stoici regulam comprehendende veritatis in sensibus ponebant, Platonici in sola intelligentia. II, 441. Epicurei nunquam corporis sensus falli, stoici falli aliquando dicebant. II, 441. Epicurei de anima quid sentiant. V, 811. Mortem malorum omnium esse finem putant, sicut et il qui animam mortalem censent. II, 589. Negant futuram vitam. V, 1528. Post mortem nullum omnino esse sensum putant. II, 608. Negant et Deum res humanas curare. V, 1528. Epicurei secundum carnem viventes, stoici secundum animam. V, 855. Epicureorum opinio de beata vita. V, 809. Ubi adest dolor, praeteritae voluptatis imagine se pascunt. V, 1528. Summum bonum posuerunt in corpore. II, 439. Refelluntur. II, 439. Epicurei et stoici cum Apostolo conferentes. V, 809. Paulo fidem praesentiant contradixerunt. II, 442. Epicurei moribus quidam Christiani. V, 811. Epicureorum et stoicorum sectae extinctae. II, 442. Epicureorum jam nec calent cineres. II, 457.

Epidaurus Achaiae oppidum. VII, 87, not. (b).

Epimenides Cretaeus. VIII, 646.

Epiphania manifestatio Christi. V, 1028. De qua festivitas merito instituta. V, 1035. Epiphaniae diem celebrat universa Ecclesia Gentium. V, 1035. Tredecim dies post nativitatem Christi, quo scilicet die traditur a Magis adoratus. V, 1035. Epiphaniae diem cum Catholicis celebrare nunquam donatistae voerunt. V, 1035. Quid erit tribunal iudicantis, quando superbos reges cumque terrebant infantis? V, 1029.

Epiphanius Cyprius episcopus Constantiniae, seu Salaminae. VIII, 25, not. (a). In catholice fidei doctrina laudabiliter diffamatus, haereses ante et post domini adventum LXXX. collegit. II, 999; VIII, 25, not. (a), 41; X, 1366. Quo usque librum de haeresibus produxit. VIII, 41. Epiphanius hic Philastro longe doctor. II, 999.

Episcopus unde dicitur. V, 589; VII, 647. Episcopus latine interpretatur superintendentor, quia superintendit. IV, 1669. Ideo altior locus ei positus est. IV, 1669. V, 1567. Episcoporum locus altior periculosus. IV, 1669. Episcopus a seculo vinitoris est, non fastigium superbiae. IX, 702. Episcopus nomen est operis, non honoris. VII, 647. Episcopi custodes sunt, pastores sunt, sed sub Christo custode et pastore. IV, 1069. Episcopi fieri non possunt Christiani seducti sive a paganis, sive ab haereticis, cum ad Ecclesiam redeunt. IX, 478. Episcopus cur non licet ordinare, nisi uxoris unius virum. VI, 587. Nec qui habuerit alteram, etiam dum paganus vel catechumenus erat. VI, 387. Id non ad vitae bonae meritum exigitur, sed ordinationis Ecclesiasticae signaculum. VI, 388. Quomodo est signaculum. VI, 388. Episcopi benedictio privatim. VII, 763.

Episcopatus presbyterio maior secundum honorum vocabula, quae jam Ecclesiae usus obtinuit. II, 320. Episcopatus ipse et tota hujus nominis auctoritas a Petro emerit, ex Innoc. II, 780, 784. Episcopatus quo animo suscipiendus, et quomodo in eo vivendum. VII, 647. Coactione opus est erga plurimos ut episcopatum suscipiant. II, 754.

Episcopalis officii partes. V, 1484. Episcopi officium ex mente pagani. II, 515, 516. Episcopatus non est artificium transigende vitae fallacis. II, 296. Episcopus non est, qui praesens dilexerit, non prodesse. VII, 647. Episcopi patres appellati. IV, 515. Episcopus laici filius, pater est patris. IV, 1450. Episcopi servi Ecclesiae. VI, 577. Episcopi non propter se sunt, sed propter eos quibus verbum et sacramentum Dominicum ministrant. IX, 474, 702. Contra officium suum sibi facere videtur Augustinus, si temporis stilas aliis rebus impendat, quam servitutis suae necessitati. II, 421. Occupationibus hominum ante et post meridiem implicatur Augustinus. II, 968. Petit ut per quinque dies nemo sibi molestus esset, propter curam scripturarum duobus Conciliis huius demandatum: placuit, gesta confecta sunt, nec tamen hoc die obtinuit. II, 968. Episcopus ecclesiasticis curis distractum, Tullianorum dialogorum questionculas exponere dedecorum est. II, 432, 433, 437.

Episcopalis sarcinae pondus. V, 960, 1480, 1482, 1687. Episcopi sarcina quid bene portata, quid male gesta ureatur. V, 1480. Episcopo demandata predicandi instantia. IX, 455. Episcopum non solum doctum, sed et docibilem esse

oportet. IX, 187, 194. Prædicationis onus grave, sed ab eo non est dimittendum. V, 1481. Etiam si non audiat. V, 1481. Episcopus de superiore loco loquitur. V, 606, 761. Nec quod dat, de suo dat; sed de illius a quo accipit et ipse. V, 606, 618. Episcopus qua ratione tenetur docentes quæ non oportet refellere. II, 133, 135. Episcopo quanta cura de aliorum salute imposita. V, 1480. Episcopus est propter correptionis officium. VII, 23. Episcopo proditi ab uxoribus adulteri quomodo corripiantur. V, 311. Episcopi vicem graviter dolet Aug. quod dicatur se humilem præbere debere erga virum qui nefaria patrasset. II, 647. Episcopi an mediatores. IX, 50, 60. In Ecclesia Antistes clara voce deprecatur. II, 221. Episcopi etiam mali orantes pro populo exaudiuntur. IX, 60. *Vide* sacerdos. Episcopi benedictio super populum. II, 761, 775. Episcopalem benedictionem inutilem esse sequitur ex hæresi Pelagiana. II, 761, 775. Episcopi vexabantur a litigantibus. IV, 1670. Episcopus pius rem habere cogitur cum sæcularibus potestatibus, ac multa indigna pati. V, 1591. Sacerdotii officium esse intervenire pro reis. II, 632, 634. Hoc ex religione descendere approbatur. II, 634. Quo animo id præstetur. II, 634. Episcopus quomodo adest, qui metuunt ne in carcerem mittantur. V, 879. Augustinus ut amicus petit, ut episcopus consulit, imo jubet ne iudex agat aliud, quam quod consulit. II, 310.

Episcopus pauperum procuracionem gerit. II, 800. Episcopi tutores pupillorum. V, 950. Episcopi uti fruique rebus; ecclesie tamquam possessores et domini existimantur. II, 474, 480. Episcopus divites culpando, et pascha cum Judæis celebrando schisma fecerunt Vadiani. VIII, 30. Episcopus curam habeat de bono nomine, curet præcipue avarus non audiri. II, 292. sicuti et Paulus faciebat. II, 295. Episcopus vel a sola avaritia maligna specie alienus esse decet. II, 292, 295. Episcoporum turpis avaritia Cypriani ævo. II, 410. Episcopus incumbit necessitas recipiendi hospites. V, 1370. Episcopi domus. V, 1560, 1670. Sunt falsi episcopi, sicut sunt falsi angeli et falsi apostoli. IX, 271. Episcoporum nonnullorum vitia a Cypriano relata. IX, 518. Episcopus non arbitretur ideo sibi non posse subreperere injustam commotionem, quia episcopus est. II, 1067. Episcopi mali non obsunt populis bonis. IX, 53, 54, 57, 58.

Episcoporum est de ecclesiasticis causis judicare. II, 169. Episcoporum lis ab Episcopis audienda. IX, 570. Episcopus tam judicari ab alio non potest, quam nec ipse potest alterum judicare. IX, 128, 141, 201. Seditio est contra primam sedem, ut episcopus nonnullus dammare velit, quos primas vult differri. II, 164. Episcopi inflicta pœnæ triplex gemis. II, 935. Episcopum degradatum suscipere nolens plebs, nec cogi potest, nec debet. II, 231. Qui amissum honorem per quoslibet violentias conatur recipere, non vult Christo volenti servire, sed Christianis nocentibus dominari. II, 231. Episcopus, nisi amisso ordine, batizandi potestatem non potuisse amittere. II, 193. Episcopus peregrinus juxta colligam considet. II, 489. Episcopus quilibet Ecclesie catholice qualiscunque sit, nullo ecclesiastico judicio damnatus, ceterorum est collega. II, 243. Episcopi non primates in Tractoria eo ordine, quo facti sunt, nominandi. II, 226. Episcopalem alterius personam in scribendo se non satis cognovisse August. ex animo pomitet. II, 623. Episcopo Donatistæ scribens Augustinus cur non citet episcopi nomen. II, 94. Episcopi cum epistolam episcopi scribunt, civitatum nomina non addunt. IX, 576. Litteras alicujus commendandi gratia negare, se non posse profitteretur Aug. II, 646. Episcopi ad plebem, quæ dispensationi eorum commissa non est, ultro scribere non possunt. II, 234. Ad Episcopum non pertinet cura nisi propriæ ecclesie; in aliis id agit quod pernitunt vel cupiunt eorum episcopi. II, 133. Coepiscopatus sarcinam, nonnullis jam exemplis præcedentibus, Augustinus suscipit. II, 123. Episcopum ordinandum curat August. in castello ab Hippone quadraginta millibus distito, quod ei adhibende diligentia non sufficeret. II, 953. Ordinationis hujus causa primas vocatur. II, 954. Offert Augustinus non petentibus adolescentem tantum in lectoris gradu constitutum, et acceptus sit episcopus. II, 954. Qui deinde apud Augustinum accusatus ac judicatus, ad Sedem apostolicam appellavit. II, 954. Episcoporum culpas, salvo episcopatus honore, posse puniri. II, 954. Episcopatum presbytero parat Augustinus deferre, sed ille eum omnimodo resistendo destituit. II, 953, 954. Post episcoporum abitus solent ecclesie per ambitiosos aut contentiosos perturbari. II, 966. Episcopus apud Milevum ordinatus est, quem præcedens episcopus designavit. II, 966. Non sine aliquorum nonnulla tristitia, quod nihil inde ad populum locutus, eum apud clericos tantum designasset. II, 966. Augustinus coram clero et populo ait: *Presbyterum Eraclium nisi successorem volo*. II, 966. Designationis hujus Gesta.

II, 966. Episcopo adhuc vivente ne alter ordinaretur, cautum est Nicæno concilio. II, 967. Alypius sedis apostolica dicitur collocatus. II, 99. Laudatur Alyp. quod monasticam vitam cum Episcopi munere conjungat. II, 99. Episcopus liberum est, salvo jure communionis non solum verum quaerere, sed et diversum sentire. IX, 144.

Episcopalia Gesta. V, 1576. Episcoporum translatio illicita. II, 934. Episcopum se esse Cyprianus, nec instante martyrio est oblitus. V, 1411. Abscedit Augustinus Carthagine, ubi cogebatur facere quod non deceret. II, 646. Episcopum episcoporum nemo se constituit. IX, 142.

Episcopatus officium interdum laudabiliter ponitur. IX, 474. Episcopalis dignitas fructuosior nobis erit, si gregem magis deposita collegerit, quam retenta disperserit. II, 489. Episcopatus sarcinam propter Ecclesie vitanda pericula deposuisse longe est gloriosius, quam propter regenda gubernacula suscepisse. II, 259. Episcopatu Vaginenti gloriose cessit Maximianus. II, 259, *et not.* Episcopatum pro Christi unitate deponere parati omnes episcopi catholici qui aderant collationi Carthaginiensi. IX, 615, 700, 701. Episcopatus societas Donatistis oblata. V, 1588, 1593. Episcopatus vel clericatus honor Donatistis ad Ecclesiam transeuntibus non auferitur, propter bonum pacis, et ex sola clementia. II, 812, 815. Episcopus quisque actum suum disponit et dirigit, rationem propositi sui Domino redditurus. II, 541. Episcopi vel inferioris ordinis ecclesiarum præpositi, an piscatorum similitudine intelligendi. VI, 219. Episcoporum ab ipsis Apostolorum sedibus inconcussa series. IX, 506. Episcopatus officium cuique patrifamilias impositum. V, 580.

Epistolæ formate. II, 175. Epistolæ modus ex institutione veterum. II, 1054. Epistolatum usitatum modus non custodiendus, nec a veteribus est custoditus, ubi id agerent quod breviter explicari non valerent. II, 859.

Epistolam ad Hebræos quidam negabant esse apostoli Pauli. VII, 500.

Epithalimia seu carmina a scholasticis in nuptiis dici solita. IV, 494, 495.

Epithema tumoris Apostolo datum. V, 835.

Epulæ terræ hujus, medicamenta quotidianæ sunt. V, 480. Epulas suas habet cor pium, epulas suas habet cor avarum. IV, 1290. Epulæ dei mentes quarunt, non ventres. V, 581.

Equæ Cappadociae vento conculunt, fetusque earum non amplius triennio vivunt. VII, 745.

Equi nomine honor temporalis significatur. IV, 297, 1912. Equi potentatus, superbia. IV, 1912. Equus et mulus significant superbos. IV, 272.

Eraclius presbyter. II, 966. Sermoem habet præserte Augustino. V, 1717. Gesta quibus Augustini successor designatus est. II, 966. In illum refundit Augustinus negotia quæ populus ad ipsum perferbat. II, 968.

Eraclius presbyter. VIII, 709.

Eraclius diaconus. V, 1577.

Eratus rex Sicyoniorum. VII, 564.

Eremus mundum significat. IV, 917. Eremus Christiano est hic mundus. V, 37. Sciant Christiani ubi sint: in eremo sunt, patriæ suspirant. IV, 917. Eremus conscientie. V, 311.

Erichthonius quartus rex Atheniensium. VII, 500. Filius Vulcani et Minervæ quare creditus. VII, 570. Unde sic dicitur. VII, 570.

Eridanus. De Nincio in Eridanum emigrare. II, 434.

Erigit nemo quemquam ad id quod ipse est, nisi aliquantum ad id in quo est, ille descendat. II, 77.

Erogare servi est, Domini rationem exigere. V, 1481. Erogare bona spiritalia, omnium est. V, 580. Eroganda pecunia, ut habeatur justitia. V, 410.

Eros episcopus Gallus. *Vide* Heros.

Eros carissimus Augustino, alius ab Herote Callo. II, 489.

Error quid sit. VI, 239. Est falsi pro vero approbatio. I, 912. Error adulter animæ. II, 62, 529. Approbare falsa pro veris ut erret invitus, non est natura instituti hominis, sed pœna damnati. I, 598; III, 840. Errat nemo in veritate. IV, 807. Errare quis non putandum est, cum aliquid se nescire scit, sed cum se putat scire quod nescit. II, 924. Quantum quisque errorem et falsitatem refugiat. VI, 240. Nemo vult cum quolibet errare. II, 286. Error turpitudine non caret. VIII, 83. Errorem putarunt Academici peccatum, quod vitari non possit, nisi omnis suspensio assensio. VI, 242. Errores gentium maxime in duabus sectis eminerunt, quæ ad tempora Christiana durarunt. II, 442. Error in re quilibet omni cura cavendus. VI, 259. Errores quam difficile caventur. VIII, 173. Error in via pedum aliquando utilis, non in via morum. VI, 239. quantum et in quo quisque erret, interest plurimum. VI, 239, 241. Et quam facile corrigat, vel quanta pertinacia suum defendere conetur erro-

rum. X, 1038. Excellentissima ingenia tanto in majores errores ierunt, quanto præcedentius tanquam suis viribus concurrerunt. II, 609. Numquam tutius erratur, quam cum amore nimio veritatis erratur. VI, 487. *Vide Falli*. Non est peior mors animæ, quam libertas erroris. II, 400. Errans disputator in quibus ferendus. V, 1548. Duo vitia quæ in errore hominum difficillime tolerantur. VIII, 845. Pertinacia in errore maxime cavenda. X, 375. Errare humanum est, diabolicum est per animositatem in errore remanere. V, 901.

Error definitur factus quam finitur. I, 911. Error unde convalescit. X, 194. Errorem in sectis variis confirmat series successioneis. IV, 837. Errorumque dediscit errare, cui nemo consentit, ait Innoc. II, 780. Nuis perverse se ipsum amat, qui et alios vult errare, ut error suus lateat. II, 586. Erroris hoc proprium est, ut quod cuique displicet, hoc etiam Deo displicere arbitretur. III, 208. Nihil tutius, quam ut abundant qui errores redarguant. II, 670. Errantes procliviores sunt querere potius, qui contra ea respondeant quæ objunguntur errori, quam intendere quam sint salubria, ut careant errore. X, 200. Errores exurgere non est mirandum, sed vigilandum ne nocent. II, 1084. Errorum tentationibus errandi sanctos expedit. II, 1084. Si quis in aliquo errat, modo sit humilis, reducetur a Deo. IV, 1715. Eum qui in errorem lapsus sit, corrigendi ordo et exemplum. II, 891, 992. Errantes per totam faciem terræ. V, 280.

Erubescencia primorum parentum, unde. X, 444. Erubescencia de inobedientia membrorum. X, 417. Membrorum erubescencia peccati. X, 564, 565, 712. Erubescere facit ingenuam frontem verecundia, etiam de falsi criminis objectione. IV, 836. Erubescere si crimen est, ejus est qui falsum objicit, non cui objicitur. IV, 836. In contumeliis non erubescet vultus nisi superbi. IV, 314. De Christo non erubescendum. IV, 800, 831; V, 1278. Frontosus esto, quid times frontis tuæ, quam signo crucis Christi armasti. IV, 831. *Vide Christus*.

Eruccare. Mamucas cum discipulis, eruccas cum doctis: manducas cum audis, eruccas cum prædicas. IV, 1874. Si vultis eruccare gratiam, bibite gratiam. IV, 1875.

Eruditi nomine quis dignus. I, 1015. Eruditos et peritos Legis non ponit Christus inter discipulos suos. III, 1146.

Erudivit Deus homines multis modis. IV, 1203. Hinc illo rationem exigit. IV, 1302. Erudiri non potest quisquam sine labore et dolore. IV, 1145. Eruditio quæ fit per molestias, in literis ecclesiasticis vocatur discipulina. IV, 1547, 1548.

Erutii orationes. VIII, 70.

Erythraea sybilla quo tempore vaticinata est. VII, 570, 581. Carmina ejus de Christo. VII, 579.

Esau et Jacob benedictiones. V, 38, 56. Esau et Jacob una et eadem sors ex patre, ex matre, ex conceptu, ex ortu; diversa tantum ex deo. II, 887, 888. Quomodo Esau treus odio habuit, qui nihil odit eorum quæ fecit. VI, 122. Cur fidei donum ei subtrahatur. VI, 117. Cur non congruenter vocatus. VI, 119. An ex præsentia futura voluntatis est im robatum. VI, 117. Ejus reprobatio quomodo iusta. VI, 115, 118. Esau non damnatur indignus. II, 825. Quam dispar moribus a Jacob. VII, 144. Esau non esca, sed usque ad contemptum sacramenti, quod in primatu suo habuit, concupita esca damnavit. II, 141. Esau non propter offam suam, sed propter lenticulam defricatam perdidit primogenita. V, 1045. *Egyptio* cibo perdidit primogenita. I, 759, 790. Esau primatum amittens victus concupiscentia, quid figurat. IV, 527, 558, 1772. Esau quomodo supplicatus a Jacob. V, 47.

Esau adoratus a Jacob, quid significet. IV, 1135. Esau servivit Jacobo usque ad regem Joram. III, 567. Quomodo. III, 567. Esau superbus et peccatorum designat. IV, 527. Esau pilosus et Jacob lenis, duo sunt Christianorum genera in utero Ecclesiæ genita. V, 41, 48. Esau significat carnalem in populo Dei. III, 567; IV, 1772. Jacob spiritalis. V, 31. Esau carnalis significans, cur major dicitur. V, 37. Esau figuram gestavit veteris synagogæ. IV, 1013, 1477. Esau Judæorum symbolum, Jacob Christianorum. V, 33.

Esca pro cujusque corporis congruentia vel delectat vel offendit. VIII, 597. Esca animas inesse credebant Manichæi. VIII, 250, 252.

Esdras quo tempore scripsit. VII, 306. Quodammodo de Christo prophetavit. VII, 506. Magis rerum gestarum scriptor est habitus, quam propheta. VII, 506.

Esse sensibilia et insensibilia appetunt, et illud conservare. VII, 540. Nemo est qui non velit esse. VII, 340. Non esse a nemine eligitur. I, 1281. Ne quidem ab his qui sibi mortem conciscunt. I, 1281. Nihil per divinam providentiam ad id ut non sit, pervenire permittitur. I, 1549. Nemo ore dicit se nolle non esse, quam miserum esse. I, 1270.

Magnum bonum est ipsum esse, quod et beati et miseri volunt. I, 1280. quanto amplius esse amatur, tanto amplius vita æterna desideratur. I, 1280. Omnia vera sunt, in quantum sunt. I, 744. Omnia quæ sunt, jure laudanda sunt, quia bona sunt. I, 1280. Omne quod est, in quantum aliqua substantia est, et bonum est, et non nisi a Deo esse potest. III, 456. In quantum sumus boni, sumus; in quantum mali sumus, minus sumus. III, 53. Homo est, et se esse novit, et id esse ac nosse diligit; in his tribus non fallitur homo. VII, 359. Esse ad lumen pertinet, non esse ad tenebras. IV, 109.

Esse nihil est quam unum esse. I, 1549. Esse vere, est semper eodem modo esse. III, 1679. Res quilibet si mutabilis est, non vere est. III, 1680, 1685. Id vere est quod incommutabiliter manet. I, 742; III, 52; IV, 1741; V, 61. Quod vere est, sine initio et sine termino est. IV, 1745. Esse verum, esse sincerum, esse germanum non habet, nisi qui non mutatur. V, 66. Esse nomen est incommutabilitatis. V, 60.

Esse vere, proprium Dei. VIII, 557. Nomen Dei proprium. V, 61, 66. solus Deus est verum esse. IV, 1741. Creature in comparatione Dei, non sunt. IV, 450. Quod sensu peccatores non habeant esse. IV, 450. Ab eo qui vere est, qui in contrarium pergit, ad non esse pergit. IV, 451. Omnis natura, in quantum natura est, esse cogitur. IV, 109. Quod nulla substantia est, nihil omnino est. IV, 844. Esse, vivere, intelligere. I, 1244. Ex intelligentia colligitur esse et vivere. I, 1244. Esse aliquid in aliquo, duobus dicitur. I, 805.

Esse, pro aestimari. III, 586.

Essentia quid. VII, 370. Essentia non aliter quam substantia solet intelligi. VIII, 950. Essentia et substantia, id est quod a prisca natura vocabatur. I, 1545. Essentia nulla est contraria Deo. VII, 350. Essentiarum gradus ordinati a Deo. VII, 350.

Esther liber, Scriptura sacra. X, 589. Quo tempore liber Esther scriptus. VII, 506.

Esurientes justitiam. V, 505.

Ethnici si quid divinum et rectum in doctrinis suis habere potuerunt, non improbaerunt sancti nostri, sed emendaverunt. IX, 224, 231.

Ethan interpretatur fortis. IV, 940.

Etruria. Bellum grave hominum cum Etruria. VII, 63. Etruscorum regum tormenta. IV, 579.

Eva prima parens. V, 1450. Eva quid significet. III, 207, 215. Cur vita dicta. III, 212, 215. Eva curiositate peccavit. III, 446. Dedit fructum viro, fortassis etiam cum verbosus a sermo. III, 445. Probabilius existimavit non esse mortem quam timuerat secuturam. III, 446. Eva etsi præcepti divini oblita fuisset, maximum tamen culpam incurere non desisset. III, 445. Eva menti inerat amor propriae potestatis, et quadam de se superbia præsumptio. III, 445. Eva quatenus a serpente corrupta. X, 864. Eva prævaricatio inexcusabilis. III, 445. Eva cur induta pelliceis tunicis. IV, 1544. Eva parturientis dolores ex damnatione culpæ, non conditione nature. X, 1561, 1566. Eva nomen, vita: magnum est Ecclesiæ sacramentum. X, 443. Eva figura Ecclesiæ. IV, 461. Eva et Ecclesiæ formatio simul comparata. V, 1475. Eva reliquiarum. I, 745. Eva nobis interior, caro nostra est. IV, 543.

Evacuare corpus peccati, quid. III, 2009.

Evagrius. II, 758, 780.

Evangelistarum auctoritas. VIII, 915. Quod Evangelistæ scripserunt, a Christo scriptum censi debet. III, 1076. Quia in eis loquebatur spiritus unus, verum est etiam quod dixerit unus. V, 1118. Evangelistæ quo ordine scripserunt. III, 1045. Evangelistæ quatuor, quia sunt quatuor partes orbis terræ. III, 1045; IV, 1350. Evangelistæ quatuor in quatuor animalibus Apocalypsis intelliguntur. III, 1690.

Alii alii aptius intellexerunt. III, 1046. Evangelistæ salva narrationis veritate variant. V, 1117, 1150, 1155. Scripta eorum inter se non sunt contraria. VIII, 315. In lexenda Christi generatione, ab invicem non dissentunt. VII, 217. Evangelistarum consensus de partitione vestimentorum Christi. III, 1947. Matheus, Marcus, et Lucas plura dederunt præcepta vivendi, quam Joannes, quare. III, 993. Evangelistæ dicti sunt cæli. III, 870; IV, 154. Angel. II, 575. Pedes Domini. IV, 1167. sagittæ. IV, 150. In Angelis ascendentibus et descendentibus significati. VIII, 269. Evangelista proprie vocatur Philippus diaconus. V, 1226, 1227. Evangelista pro Evangelii prædicatore. V, 600.

Evangelium unde dictum. IV, 1417. Evangelium latine bonus nuntius vel bona annuntiatio. V, 366, 740; VIII, 210, 214. Evangelium et Instrumentum est et Testamentum. V, 1456. Evangelium non ininitum Legi, quomodo. VIII, 636. Evangelium lex Testamenti novi. V, 167. In Evangelio revelatur novi Testamenti gratia, quæ in lege velabatur. IV, 1856. Evangelium unde et esse corpus et nominari, se-

secundum Manichaeos. VIII, 200. Unde secundum Catholicos. VIII, 215. Evangelium quomodo Fanusus definiit. VIII, 219. Evangelium legunt et laudant Manichaei. III, 180. Ex eo quaedam recipiebant Manichaei, quaedam respuebant. VIII, 321, 323, 352. Quaedam esse falsa dicebant. VIII, 330. Evangelium Apostoli dispensatione diviserunt, caritate junxerunt. IV, 541, 542.

Evangeliorum auctoritas. III, 1041. In Evangelium non cadit mendacium. V, 740. Evangelio non credebatur Augustinus nisi propter auctoritatem Ecclesiae. VIII, 176. Paulum non habuisse securitatem Evangelii praedicandi, nisi Petri et qui cum eo erant, fuisset sententia roboratus. II, 255. Evangeliorum dissonantia nulla esse secure creditur, donec intelligatur. V, 536. Exemplaribus graecis Evangeliorum major fides habenda. III, 1250. Evangelium quintum ab Hieronymo translatum. X, 1589. *Not. (a)* Evangelium Joannis caeteris supereminet. III, 905. Evangelii Joannis exordium quaedam ad sapientiam, quaedam ad scientiam pertinentia complectitur. VIII, 1013. Quaedam quae corporis sensu, quaedam quae animi ratione cognosci possunt. VIII, 1015. Evangelii secundum Joannem initium Platonicus quidam aureis literis scribendum dicebat. VII, 509. Impletum nunc, quod in Evangelio praedicebatur. V, 417. Evangelicum lumen figuratum per faculas in hydris fidelibus militum Gedeonis inclusas. III, 815.

Evangelii fides toto orbe recepta. V, 335. Evangelium novum praedicatum est in nonnullis gentibus. IX, 205. Nondum permixtis populis Africae. II, 922. Evangelii gratiam meritis suis debitam, nec Gentibus, nisi susciperent sacramenta Legis, dandam esse credebant Judaei. VI, 411. Etiam verum esset homines post Evangelii praedicationem gravius quam antea malis premi, merito tamen haec illis acciderent. II, 422. Evangelium sic audire oportet, quasi praesentem Dominum. III, 1452. Evangelium os Christi. V, 520. In illo etiam nunc nobiscum est Dominus. V, 784. Evangelia quatuor, draehmae auctor, quibus ab exactioe hujus saeculi liberantur. IV, 1785. Ibi peccata nostra solvantur. IV, 1785. Evangelium ponendum est ad cor, ut sanetur a peccatis. III, 1443.

Evangelium virga virtutis Christi. VII, 851. Vinum quod servatum est in nuptiis. III, 1459. Evangelica sacramenta in Christi dictis factisve signata, non omnibus patent. VI, 54. Evangelium magister est grandioribus, lex parvulis et paedagogus. VI, 57. Evangelio docemur quid amare debeamus, quid contemnere, quid agere, quid vitare, quid sperare. V, 1357.

Evangelium sine baptismo non perducit ad regnum caelorum, nec vicium. IX, 385. Evangelium accipere quid sit. VIII, 220. An non accipit, quisquis omnia non dimittit. VIII, 226. Varii gradus eorum qui Evangelicae implent praecipua. VIII, 226, 228. Evangelicam vitam sectanti qualiter vivendum cum minus perfectis. II, 332. Evangelio quando Christus parat homines, nullam excusationem vult interponi carnalis temporalisve pietatis. V, 605.

Evangelii dispensatio an praestantior quam baptismi. IX, 385. Evangelii praedico per passionem praedicantium clarius et potentius facta est. VII, 612. Evangelii praedicatores pro veritate perpetuo certarunt, moriendo vicerunt. VI, 179. Evangelium lumen crevit morte Martyrum. III, 815. Evangelici ministri debent esse forma fidelibus vivendo. I, 857. Evangelium per occasionem praedicare. V, 600. Evangelium non casu praedicant. IV, 159. Multi ministrant Evangelium, sed sibi ministrant. IV, 1291. Evangelizare qui cupiunt, relinquunt hydriam suam. III, 1521. Evangelium non sit venale. V, 275. Evangelium pro quo laboravit Paulus usque ad vincula, quod erat. IV, 1448. Evangelii praedicatores accipiant sustentationem necessitatis a populo, mercedem dispensationis a Domino. V, 275. De Evangelio vivere Apostolis aliisque licitum, non jussum. VI, 535. Evangelizati licet accipere carnalia pro spiritualibus. IV, 1366, 1367, 1910, 1911. Evangelizati subveniendum est, antequam petat. IV, 1366, 1367, 1910. Evangelium ponitur ad caput cum dolet. III, 1445.

Eucaditres. II, 85.

Eucharistia. III, 71, 1725; VIII, 582, 638, 879, 881; IX, 202, 290, 669. Sacramentum. II, 200; IV, 1548; VII, 520, 741. Prelii nostri sacramentum. I, 778. Eucharistia pretium nostrum quod manduco et bibo et ergo, ait Augustinus. I, 810. Eucharistia, altaris sacramenta. V, 584. Et sacramentum altaris vocatur. V, 401. Item corpus Christi. V, 401. Pene sacramentum omnes corpus Christi dicunt. V, 1585. Panis et calix ideo dicuntur sacramenta, quia in eis aliud videtur, aliud intelligitur. V, 1247. Panis est corpus Christi, calix sanguis Christi. V, 1246. Eucharistia dicitur communicatio Domini corporis. I, 720. Mensa Christi in medio Ecclesiae constituta. V, 755. Mensa corporis et sanguinis Domini. III, 1735. Mensa magna unde accipimus corpus Christi et sanguinem. V, 195. Corpus et sanguinem

Agni immaculati accipi in Ecclesia. II, 147. Christus de corpore ac sanguine suo dedit salutarem refectionem, ita ut non deficiat unde refectus. V, 720. Quam brevem esse qui in partes concidendum putabant, de integritate sua solutionem dedit. V, 720. si carnem Christi non haberemus, janam altaris non manducaremus. V, 720.

Eucharistia spiritalis alimonia quae accipitur de altari Dei. V, 589. Eucharistia: cibus et potus. V, 255. Eucharistia vitale convivium. V, 1649. De mensa Domini non viles epulas, aut ignobiles potus; sed i. suis occisi Christi carnem praebamus et sanguinem. V, 1082. Discrimen inter Eucharistiam et cibum temporalem. III, 1615. Non omnis panis, sed accipiens benedictionem Christi, fit corpus Christi. V, 1116. Fit notis mysticis. VIII, 379. Panis ille, quem videtis in altari, sanctificatus per verbum Dei, corpus est Christi: calix ille, imo quod habet calix, sanctificatum per verbum Dei, sanguis est Christi. V, 1099, 1246. Cuiusmodi manibus suis consecravit Christus discipulis dedit. V, 645. Ipsa est quae nunc praeparatur. V, 615. Ipsam cenam fide quotidie manducamus. V, 645. Eucharistiam primam confectam manibus suis, et ore suo commendatam, Judae sicut caeteris apostolis tradidit Christus. IV, 135; V, 455. Judae adhibuit ad convivium in quo corporis et sanguinis sui figuram discipulis commendavit et tradidit. IV, 75. Eucharistia signum corporis Christi. VIII, 144. Carnis suae praecisas particulas daturum esse Dominum quidam putaverunt. IV, 1265. Christus discipulis insauire videbatur dicens: *Quicumque non manducaverit carnem meam, et biberit sanguinem meum, etc.* IV, 505. Corpus suum Christus ferebat in manibus suis, cum diceret, *Hoc est corpus meum.* IV, 500, 508. Salvator quo vehementius commendaret mysterii illius altitudinem, ultimum hoc voluit alius infundere cordibus, et memoriae discipulorum. II, 205. Cena Domini post resurrectionem, ipsius manibus et ore firmata. V, 645. Teneatur et agnoscitur Christus ad fractionem panis. V, 558, 1111, 1118, 1127. Fractio panis in sacramento corporis Christi. II, 148. Noluisset agnoscitur Christus a discipulis, nisi in fractione panis, propter nos qui non eum visuri eramus in carne, et tamen manducaturi eramus ejus carnem. V, 1118.

Eucharistia figurata. IV, 505. Figurata in pane et vino a Melchisedech Abrahae propositis. VII, 509. Figuram hanc modo videmus impleri, quomodo, tacetur propter Catechumenos. V, 1407. Israelitarum cibus spiritalis quomodo idem ac noster. V, 1554.

Eucharistia sacrificium. VII, 655. Oblatio. IX, 58. Victima sancta quae ex altari dispensatur. I, 778. Non quod videtur, sed quod creditur, nascit. V, 645. Sacramentum corporis Christi nihil aliud quam vitam vocant Christiani Pauli. X, 128.

Eucharistiam nesciunt Catechumeni. III, 1477. Eucharistiae mensam Catechumeni et Audientes vident, sed ad epulas non accedunt. V, 735. Norunt fideles quid accipiant, quia per carnem benedicuntur. V, 58. Christum ubi agnoscimus, novit qui fidelis est; qui autem Catechumenus est, ignorat. V, 1111, 1116. Excitantur Catechumeni, ut nomine dato ad baptismum, subinde ad tales epulas accedere valeant. V, 754. De sacramento altaris sacri, quod bodie videntur baptizati, nihil adhuc audierunt. V, 1102, 1246. Panis quotidianus, quod fideles accipiunt, quod baptizati accipiunt. V, 381. Quod norunt fideles, a tritico et vino. V, 48.

Eucharistia ad regeneratos pertinet. X, 1245. Est sacramentum fidelium. V, 649, 729. Non conceditur nisi iis qui baptismum susceperunt. III, 1477. Manducare non possunt corpus Christi nisi baptizati. II, 826. Nec vitam habere possunt qui non manducaverint. II, 785, 826, 984. Praeter baptismum et participationem Eucharistiae, non solum ad regnum Dei, sed nec ad salutem, et vitam aeternam potest quisquam hominum pervenire. X, 128, 129. *Ista sententia, nisi manducaveritis carnem meam, etc.* omnes tenet etiam infantes. X, 125. *Not. (a)*, 124. Manducare non possunt corpus Christi nisi baptizati. II, 826. Nec vitam habere possunt qui non manducaverint. II, 785, 826, 984. Eucharistiae participatio necessaria parvulis ad vitam aeternam consequendam. X, 576, 648. Eucharistia parvulis ministrata. X, 1154. Infantes mensae Domini participes sunt, ut habeant in se vitam. V, 945. Sanguinem quem per insaniam fuderunt homicidae, per gratiam biberunt. IV, 517, 791. Credentes sanguinem biberunt, quoniam sciendo fuderunt. V, 485, 497, 538, 534, 1580, 1685.

Eucharistiae perceptio. VI, 202, 470. Vocatur cena Domini. II, 205. Sa sacramentum Eucharistiae quae dispositione suscipiendum. III, 1610. Carnem Christi nemo manducavit, nisi prius adoraverit. IV, 1264. Qui manducant carnem Christi, et bibunt sanguinem Christi, cogitent quid manducant. V, 754. Eucharistiae sacramentum etsi necesse est visibiliter celebrari, oportet tamen invisibiliter intelligi. IV, 1265. Tunc vita unicuique erit corpus et sanguis Christi, si quod in sacramento visibiliter suscipit, in i, sa veri-

tate spiritaliter manducetur, spiritaliter bibatur. V, 739. Verum Christi corpus et sanguinem in sacramento etiam impii accipiunt. IX, 181. Ad altare in Ecclesia positum multi scelerati possunt accedere, ad altare aliud in caelis non possunt. V, 1343. Corpus Christi manducant haeretici sacramento solo, Catholici re ipsa. VII, 734. Christi corpus manducare re vera, et non sacramento tenus, quid sit. VII, 742. Eucharistia corde manducanda. III, 1612. Modus quidam manducandi carnem Christi proprius. V, 455.

Eucharistiam percepturis castitas commendatur. V, 735, 736. Nosti quo accedis, quid manduces, quid bibas; imo quem manduces, quem bibas; abstine te a fructationibus. V, 83. Humilitas Christi in Incarnatione, et in altaris sacrificio declarata. IV, 303, 306, 312. Nisi esset humilis Christus, nec manducaretur, nec biberetur. IV, 303. Carnam suam dedit Dominus, passionem suam dedit: ille saturatur, qui imitatur. IV, 170, 178, 543. Corpus humilitatis Domini sui manducant etiam divites terrae, nec saturantur usque ad imitationem, sed tamen adorant. IV, 170. Et ipsi superbi veniunt ad mensam Christi, accipiunt de corpore ejus; sed adorant tantum, non etiam saturantur. II, 567. Comederunt pauperes, et saturati sunt, talia assi, qualia manducaverunt. IV, 178. Nos de cruce Domini pascimur, quia corpus ipsius manducamus. IV, 1200.

Eucharistia bonos vivificat, malos mortificat. III, 1762. In Eucharistia habet fidelis uti vivat, habet unde vivat, III, 1612. Manduca vitam, bibe vitam; habebis vitam, et integra est vita. V, 729. In corpore et sanguine suo Christus voluit esse salutem nostram. IV, 303. Eucharistiae calix inebriat mares ad caessenda caelestia. IX, 298. Judei de crucifixo Christo tenebrati sunt, nos manducando crucifixum, et bibendo, illuminamur. IV, 313. Eucharistia sacramentum pietatis, signum unitatis. III, 1612. Mysterium pacis et unitatis nostrae, quod idcirco in pane et vino consecratur. V, 1100, 1105. Concordia et unitio effectus sacramenti corporis Christi. III, 1643, 1611. soli illi manducant corpus Christi, qui sunt in compage membrorum ejus. VII, 742. Virtus quae in Eucharistia intelligitur, ipsa unitas est; ut redacti in corpus Christi, effecti membra ejus, simul quod accipiunt. V, 389. Corpus Christi sacramentum qui accipiunt, non omnes apud eum habituri sunt etiam locum promissum membris ejus. V, 1343.

Eucharistia. Sanguine Christi accipit, ab omnibus gentibus respicietur Aenea. VIII, 250. Pretium nostrum accipitur, Aeneam respondetur. IV, 1063. Ad pignus Christi quotidie dicis, Amen. V, 1409. Ad mensam Domini accedentes, illi respondent verba fidei. V, 143. Qui ad mensam Domini accedentes, illi respondent verba fidei, hi fideles vocantur. V, 145. Fideles illi, quibus Christi corpus erogatur. V, 649. Mysterium vestrum accipitis; ad id quod esis, Amen respondetis, et respondendo subscribitis. V, 1247. Audis, Corpus Christi, et respondes, Amen: esto membrum corporis Christi, ut verum sit Amen. V, 1247.

Eucharistiae perceptionem cur praecedit oratio Dominica. V, 127. Illis verbis *Dignite nobis*, etc. lota facio ad altare accedimus, et corpore ac sanguine Domini communicamus. V, 127.

Eucharistia panis noster quotidianus. V, 381, 389, 394, 643. Eucharistiae sumptio quotidiana. X, 627, 998. Eucharistiam quotidie accipere debent fideles. V, 1099. Communicant alii quotidie, alii certis diebus. II, 200. Qui non audeat quotidie sumere Eucharistiam, et qui non audeat ullo die praetermittere, uterque corpus et sanguinem Domini honorat. II, 201. Contemptum solum non vult cibus iste, sicut nec manna fastidium. II, 201.

Eucharistiam simul accipiunt boni et mali. V, 534. In ipsa quam multi iudicium sibi manducant et bibunt. V, 645. Qui manducant indigno, vere manducant, etsi iudicium sibi manducant. V, 1239. Quam multos Judas implet satanas indigne accipientes buccellam. IV, 1854. Bene esse non potest male accipienti quod bonum est. IV, 1851. Non natum est quod datur, sed bonum malo in iudicium datur. IV, 1854. *Fide* sacrificium. Si bene vixeris, cibum Christum habebis; si a Christo recesseris, cibus draconis eris. IV, 1586. Exitus de manducando quod manducatur; non prohibetur manducare a dispensatore, sed noneatur timere exactorem. IV, 545. Cum quis videt alium ad altare accedentem, quem novit indignum, quando inde nihil ipsi timendum. V, 699, 900. separatio ab Eucharistia intercedente aliquo graviore delicto. X, 627, 998. Crimina quae a Christi communione separant. X, 628. Non perseverantes in vita bona separantur a pane Eucharistiae. V, 393, 401. separatio a sacramento caelestis panis pro ecclesiasticam disciplinam in poenitentium humiliter amplectenda. V, 1343. parvula quaedam a nutrice, demonum sceleris impacta, postea in ecclesia illatam sibi Eucharistiam miris motibus respuit. II, 361.

Eucharistia ad Memoriam martyrum celebrata. I, 120. Mensa constructa in loco sepulturae Cyriani, in qua sacrificium Deo offertur. V, 1413. sanguinem Christi bibi multitudine venerans natalis Cyriani. V, 1415. Ad altare corpus et sanguinem Christi sumentes. V, 584. sacrum Christi sanguinem Laurentius diaconus ministravit. V, 1505. Eucharistia olim in manibus ipsi solita. IX, 277. Coniuncta manibus accipiuntur. IX, 68.

Eucharistia. Discipuli primum acceperunt corpus et sanguinem Domini non jejuni. II, 203. Non precepit Christus quo deinceps ordinis sumeretur, ut Apostolis servaret haec locum. II, 203. Eucharistia a jejuniis sumenda, et est mos universae Ecclesiae. II, 203. Nonnullus delectavit die Cenae Domini ad insigniorem commemorationem post cibos offerre et accipere. II, 203. videt sentiat Augustinus. II, 203. Ex hoc placuit spiritui sancto, ut in honorem tanti sacramenti, in os Christiani prius Dominicum corpus intraret, quam caeteri cibi. II, 205. Cataplasma ex Eucharistia. X, 1315. Sacramenta quae per Episcopos afferuntur manum, ad fidem dicti adluuntur. II, 650. Eucharistiam quomodo conficiunt Ophite. VIII, 28. Cataphryges. VIII, 50. Papiasiani. VIII, 51. Manichaei. VIII, 53.

Eucharistus presbyter per memoriam S. Stephani a calculo sanatus. VII, 768. Et suscitatus est. VII, 766.

Eucratius a Theosis. IX, 220.

Eucraei haeretici. VIII, 40.

Eudemones. VII, 265. Eudemones non possunt esse medii Deus inter et homines. VII, 266.

Eudorius astrologus. VII, 500.

Evection publica. I, 717.

Eversiones. I, 716; III, 156.

Eversores. I, 683; II, 799. qui scilicet risus sibi ac ludicra spectacula exhiberi volunt eversoribus et erroribus aliorum. III, 156. Eversor. II, 799.

Eufrates presbyter ad unitatem Christi conversus. II, 635.

Eugenius ab Ammedera. IX, 231.

Eugenius tyrannus maximi successor a Theodosio victus. VII, 172.

Euhemerus. III, 1036. Sacram historiam scripsit. VII, 217. Saturnum, Jovem, Neptunum et Plutonium homines fuisse prodit. III, 1036; VII, 184. Euhemerus ab Ennio in latinam Linguam versus est. III, 1036.

Eulogia panis. IX, 357. Eulogia fieri dicitur, dum somitur panis unitatis gratia missus. II, 100. Id est accipiunt benedicuntur. II, 103.

Eulogius episcopus. X, 523, 632, 663.

Eulogius diaconus martyr. V, 1247, 1249. Ejus res gesta. V, 1249, 1251.

Eulogius Carthaginis rhetor. VI, 603.

Eunulius Vicarius Africae. IX, 541, 640, 687.

Eunomius a quo Eunomiani haeretici, seu Aetiani. VIII, 40, 707, 1087. Eunomius Filium Dei non naturae, sed voluntatis esse filium dicens, refellitur. VIII, 1087.

Eunomiani. VII, 1830; V, 448, 998, 990; IX, 305. Recabant in Spiritum sanctum. II, 814. Eunomiani in Oriente, non in Africa. V, 280.

Eunuchus Candacis reginae accepit spiritum sanctum sine hominum ministerio. V, 601, 1237.

Evodius patria Tagastensis. I, 770. Cum agens in rebus militaret, convertitur ad Deum, et ante Augustinum baptizatur. I, 771. In libris de quantitate animae et de libero arbitrio, collocutoris personam sustinet. I, 1033. Augustino se socium in sancto proposito adiungit, et cum ipso redit in Africam. I, 771. Psalmum cantat in obitu Monice. I, 776.

Evodius cum Proculiano sermonem contulit. II, 129.

Evodius episcopus in Italiam profectus cum Theasio. II, 275.

Evodius de quo Paulinus. II, 400.

Evodius episcopus Uzalensis. II, 603; V, 1446; VII, 768. Rescribit Valentino de epistola ad sextum. II, 975, not. (a). Multa diversis epistolis Augustino proponit, quibus Augustinus respondet. II, 603.

Eupasia. VI, 475.

Euphemiae haeretici. VIII, 41.

Euphrates. III, 378. Nomine magni fluminis intelligitur. III, 787.

Europa rapt a Xantho Cretensium rege. VII, 569.

Europae dimensio. VII, 497.

Europus secundus rex Sicyoniorum. VII, 561.

Eusebius. VII, 279.

Eusebia Manichaea quasi sanctimonialis. VIII, 36.

Eusebius. VI, 567; VIII, 27. Historiam temporum quam ad sacra Scripturam pertinent, contexit. III, 62. Eusebii historiae a se in latinam linguam translate Rufinus duos libros addidit. VIII, 46. Eusebii Chronica. VII, 497, 566, 567. Eusebii sententia de tempore quo promissio nec Abra-

hæ factæ sunt. VII, 400. De anno servitutis Israelitarum in *Aegyptu*. III, 612. Eusebius Cæsariensis præulos interpretatus est. II, 262. Constantinopolitanus vocatur a Paulino, qui ipsius historiam mittit ad Alipsum. II, 99.

Eusebius Vercellensis. II, 263.

Eusebius Emisenus. II, 286. In epistolam ad Galatas commentarios reliquit. II, 252.

Eusebius presbyter Hieronymo mittit libros Aniani Pelagiani. II, 938.

Eustasius ex insula Capraria (monachus). II, 189.

Eustochium et Paula salutant Augustinum. II, 733. De dormitione Eustochii dolet Hieronymus. II, 928.

Eutimius episcopus. X, 683, 685.

Eutropius episcopus. VIII, 665.

Eutychimus Consul. VII, 620.

Eutychimi hæretici. VIII, 50. *Not. ult.*

Exactoris, qui quod suis jam redditum erat, rursus repetebat quasi se non mandante datum, iniquitas corrigitur. II, 1062.

Exaggeratissimi diaboli angeli. V, 883.

Exaltare Deum, est altum confiteri. V, 1681. Exaltat Deus humiles sic, ut non faciat superbos. IV, 1472. *Vid. Superbia.*

Exaudiri orationes hominum etiam peccatorum. V, 748, 751. Exaudiri hominem, cum Deum orat, ambigenti dubitatio tollitur. V, 171. Exaudiendi nos hinc Deo quædam necessitudo, quia fecit nos. V, 295. Deus prævenit desideria nostra. V, 494. Petentem iugiter propitius Deus non exaudit ut det, sed exaudit ut sanet, non dando. V, 265. Si Deus non dedit, scias quia prodest tibi, quia non dat pater bonus. V, 204. Exaudit quosdam Deus iratus, non exaudit quosdam propitius. V, 147. Deus aliquando non exaudit, ut intelligamus quid ab ipso petere debeamus. IV, 625, 624. *Vide* Oratio. qui vult audiri a Deo, prius audiat Deum. V, 126.

Exaudire murmurationem, id est, cognoscere. III, 509.

Excecatio maxima pœna. IV, 688, 690, 691, 692. Unusquisque aut exerceatur ad purgationem, aut admonetur ad conversionem, aut si commiserit vocationem et disciplinam Dei, exerceatur & damnationem. IV, 116. Cur alius exerceatur, alius illuminetur, iudicio divino relinquendum. III, 1777. Excecet hominem sinistra intentio. IV, 1859. Flatio causa excecationis. IV, 790, 794. Excecatio in delictum a diabolo potest esse. VIII, 305. In uno eodemque opere nullo aliud venit de astutia studentis, aliud de nequitia voluntatis, aliud de iustitia pontificis. VIII, 504. Excecatio infidelium secundum quendam modum ad verum Deum pertinere potest. VIII, 389. Nec iniuste. III, 1777, 1780. Excecet Deus deserendo. III, 1777. Excecatio Judæorum ex superbia. III, 1778, 1779; VI, 30. Excecatio aliquando iustis. III, 1572. Plurimis Judæorum profuit. III, 1779.

Excellentia tria. V, 1590.

Exceptor. V, 1500. Exceptores iudicis. II, 578, 581.

Excessus in rebus ad utendum concessis longe tolerabilior, quam in non concessis. VI, 583.

Exclusi ab Ecclesia quomodo eisdem prosint. III, 127.

Exclusores argentei. X, 310. sic vocantur qui de confusione massæ noverunt vas formam exprimerent. IV, 643, 636, 637.

Excommunicatio. III, 434, 761, 1763; VI, 190, 475; IX, 45, 414, 680. Excommunicatio a mensa. IX, 94. Excommunicatio est misericors severitas. VI, 190. Remedium est contra gravia quædam peccata. VI, 228. Corripimus, castigamus, excommunicamus, etiam cum dilectione separamus. IV, 635. Excommunicatione pœna maior in Ecclesia non est. X, 944. Qui ab Ecclesia reserantur, periculis omnibus ac laporum dentibus exponuntur. Innocentius. II, 783. Excommunicatio non nisi legitima potestate et cum iudicio faciendâ. V, 900, 1546. Excommunicatus a presbytero suo sibi dicitur. II, 419. Item excommunicatus a presbytero suo diaconus. II, 419. Excommunicatio ubi adhibenda. IX, 92, 93, 95. Excommunicatio peccatoris. III, 1753. Excommunicantur incontinentes. V, 1034. Excommunicatione pendente quandoque abstinendum, ne flagello peior fiat qui cæditur. V, 123. Maxime dum Ecclesie perturbatio et disruptio timetur. V, 51. Patres maluerunt Pelagianos in Ecclesie compage sanari, quam ex ejus corpore reserari, si necessitas permitteret. II, 685, 764, 775. Excommunicatum non fuisse qui merebatur, Augustinus probat, ubi erat periculum schismatis. II, 298.

Excommunicatio quid debet inferri. IX, 62, 94. Potest esse iustis. X, 944. Quomodo salubris. IX, 92. Per penitentiam aut per malam conscientiam a Christi corpore separari. VII, 674. Sicut ante visibilem excommunicationem, quisquis contra veritatem qua coarctatur et arguitur, inimicam gestat solam, jam præcisus est; sic post reconciliationem manet præcisus. IX, 444. sic objecta Cæciliano

crimina possint monstrari, ipsam jam mortuam anathematizavimus. II, 794. Separatio falsorum fratrum, aut tenuis messis, sine perturbatione Ecclesie non potest fieri. III, 1799. Ab his fratrum non separat caritatem, quos de fraterna congregatione præcipit Paulus separari. IX, 84, 85, 86, 92. Excommunicatio innocentes ac irritales homines non laedit, sed probat. IX, 125. Non obest homini, quod ex tabula (Ecclesie) non vult eum recitari humana ignorantia, si de libro vivorum non cum delet iuxta conscientiam. II, 269. Si quisquam fœdellum fuerit anathematis iniuste, ei potius oberit qui faciet, quam ei qui hanc patitur injuriam. II, 1068. Excommunicati iniuste ut sese gerere debeant. III, 128. Ut domus universa pro peccato unius anathemate feratur, rationem non invenit, nec facere ausus est Augustinus. II, 1066. Excommunicare laicum, et clericum degradare. VI, 271.

Excusator. II, 504.

Excusatum se putat humana superbia, quando ignorantia, non voluntatis videtur esse quod peccat. II, 883. Excusatos se dicit Pelagius malos, quod gratiam bene vivendi non acceperint. II, 882. Inexcusabilis ostenditur omnis peccator. II, 882. Eos qui scientes peccant, vocat Scriptura inexcusabiles etiam secundum iudicium superbiæ suæ, quo multum confidunt de virtutibus propriæ voluntatis. II, 883. Excusantes peccata sua, per circuitum volunt venire ad Deum accusandum, qui nolunt de compendio venire ad Deum placandum. IV, 208. Inquit ut se excusent, accusant Deum. IV, 1172, 1091. Excusatio peccati iuxta est, et a diabolo suggeritur. V, 158, 186; VI, 357. Excusatio in peccatis manifestis, est superbia damnabilior. VII, 422. Nolens se esse reum, addit potius ad reatum. VI, 357. Non penam removet, sed veniam. VI, 357. Excusationes in peccatis diversæ; fati, fortunæ, diaboli, et ipsius Dei. VI, 358. Excusator tuus cum vis esse, triumphat de te diabolus accusator tuus. V, 186.

Excussorum filii, qui. IV, 1074

Exdamtur. II, 304.

Exedra. IX, 697. Locus de quo episcopus loquebatur ad populum. VII, 770.

Exemplis ratio auteponenda. VII, 56. Exemplis magis movent quam præcepta. VII, 53. Fidem infirmorum roborant. IV, 1402. Exemplis sanctorum alios accendunt alios deiciunt. IV, 1812. Exemplis, carbones desolatorii. IV, 1600. Exemplis urgemur ad conversionem. IV, 1600, 1601. In Ecclesia qui præcedunt, exemplum se præbere debent sequentibus. IV, 456. Exemplum bonæ imitationis qui proponit, misericordiam præstat majorem, quam qui porrigit reficiendi corporis alimentum. V, 801. Exemplum non sumendum a multis, sed a paucis qui sint iusti. IV, 457. Exemplum peccandi ex magnorum virorum lapsu non accipiendum. IV, 539, 586. Exemplum malum non excusare, et quatenus bona non desunt. V, 1547. Exemplum malorum se excusans, querit sibi non patrum ad causam malam, sed consuetudinem ad penam. V, 738.

Exenia, pro, Xenia. IV, 106.

Exercere. Aliquando Deus per temporalem potentiam damnandorum, exercet disciplinam liberandorum. IV, 935. *Vide* Tribulatio.

Exherediti, dici solent abominati. IV, 86.

Exhortatio quem ad finem adhibetur. IV, 1501. Exhortationis vires ex gratia. VI, 444. Exhortatio nihili prodest, nisi revelet ille qui iustus est. III, 1609.

Exigitur plus ab eo cui plus datur. II, 863.

Exorcismus quid. I, 968. Exorcismus parvulorum in baptismo. IV, 797; X, 839, 1075, 1523. Et exsufflatio in baptismo. X, 1192, 1220, 1585. Exorcismus inter ritus baptismi. I, 908; X, 408. Est vetustissimus ritus. X, 465. Antiquissima Ecclesie traditio. X, 407. Exorcizatur potestas diabolica in baptismo. X, 426. *Vide* Baptismus. Exorcismus adjurato Christi nomine. V, 1080, 1100, 1103.

Exorcisterium ecclesiasticum. IX, 578.

Exorbitare est extra orbitam fieri. III, 1759.

Expalmatus. IV, 1250. Expalmaretur. III, 2051.

Expedit et illicitum a se quid differat. VI, 461. Quando quid expedit, quando non. VI, 465. Quod licet, sed non expedit tacere, non legis vinculo, sed libera dilectione cavendum. VI, 461.

Experimenta corrigant, quem verba non corrigant. V, 405. Experimenti assiduitas paulatim subtrahit admirationis iucundamentum. VII, 714.

Expomari. V, 268.

Exsequiarum solenne obsequium. IV, 1352. Per triannu in hymnis Dominum collaudavimus super sepulcrum defuncti, ac tertio die redemptionis sacramenta obtulimus. II, 684. In exsequiis quid ad spiritum mortuorum perveniat. IV, 534. Exsequiæ magis sunt virorum solatia, quam subsidia mortuorum. VII, 27. Exsequiæ divitum. IV, 322 534.

Exaspere, extra spiritum fieri. III, 1739.
Exsufflatio in baptismo. X, 408, 433, 829, 1075. Exsufflatio parvulorum vetustissimus ritus. X, 465. Et antiquissima Ecclesie traditio. X, 407. Ritus Ecclesie universae et antiquissimae. X, 1503, 1507, 1439. Exsufflatio in baptismo parvulorum ut eruantur de potestate diaboli. X, 1325. Exsufflare imaginem Dei in baptismo non liceret, nisi erucenda esset a potestate tenebrarum. X, 1335. Deo ipsi gravis et insignis fieret injuria, si imagines ejus sine peccato exsufflarentur et exorcizarentur. X, 1414.
Exsulare, extra solum fieri. III, 1739. Exsul nusquam Christianus. V, 1410. Exsilium, si patris amatur, magna poena; si non amatur, peior cordis poena. V, 1339. Exsilium sua sponte quotidie servi Dei eligunt. VIII, 225.
Exsultatio alia bona, alia mala. IV, 1217. Exsultare Domino pie debes, si vis securus mundo insultare. IV, 1217. Exsultare in cubilibus suis, est exsultare in cordibus suis. IV, 1933. Exsultatio sanctorum mundana est in re, sed in spe. IV, 639. Exsultare quisque debet cum tremore, quia donum Dei est unde exsultat, non meritum suum. IV, 1933. Exsultatio injulorum in seculo, ac profunde transiens; justorum in Domino, et perennans. IV, 277.
Exsurge, pro expurgare. III, 497.
Exteriora non amanda. IV, 1813. Exteriora munda esse non possunt illis quibus interiora immunda sunt. IV, 1061. De interioribus gaudeamus, in exterioribus necessitatem habeamus. IV, 1813. Externis tanto magis quis moritur, quanto magis appropinquat Deo; sicut cum ab eo recedit, omnes vires suas in externa convertit. II, 206.
Extrema. Progredi in extrema nihil est aliud, quam intima propere, id est longe a se facere Deum. I, 1185.
Extollere. Parum est ut illud quod in se est bonum, agnoscat homo quod a Deo sit, nisi etiam inde non se extollat super illum qui nondum habet. IV, 878. *Vide superbia.*
Ezechias optimus et piissimus rex, regnavit Romuli temporibus. VII, 578. Lucos et templa idolorum, et excelsa destruenda destruendo, Domino servavit. II, 801. Ezechias secundum quasdam futurorum causas moriturus erat, et quomodo quindecim anni ad vitam illius additi. III, 551.
Ezechiel, quid et quo tempore prophetavit. VII, 592. Prophetavit in captivitate Babilonica. IV, 772. Ezechiel de filiis et patribus suas vitas separationem ducentibus loquitur, cum sit injustitiam patris non nocere filiis. X, 1275, et *supra passim*. Ezechielis prophetia in cap. xviii pertinet ad praenuntiationem revelationis Testamenti novi. X, 1281. In Ezechielem commentarios edit Hieronymus. II, 719.

F.

Fabella Persica. VIII, 92.
Fabiola. II, 719, 1091.
Fabius. X, 745. Tarentinae urbis eversor. VII, 19. A simulacrorum depraedatione abstinuit. VII, 19.
Fabricarum constructio. IV, 1036.
Fabricius. II, 390; X, 743, 751. Illustris romanus. VII, 164. Voluntaria ejus paupertas. VII, 164.
Fabricius. VIII, 659. Haereticus. VIII, 664.
Fabula est compositum ad utilitatem delectationemve mendacium. I, 894. Fabulas suas ad naturam rerum, vel ad mores hominum interpretari conatur Pagani. VIII, 374. Et ad nescio quas physiologias vel theologias referre. VIII, 275.
Facere. Quod quisque facit, aut de se est, aut ex aliquo, aut ex nihilo. VIII, 347. Nulla res se ipsa gignit aut facit. I, 1028. *Quod tibi non vis fieri, ne facias alteri*, manu formatoris nostri in ipsis cordibus nostris veritas scripsit. IV, 673. Hoc nemo ignorare permixsus est, ut esset unde judicaretur quibus lex non est data. IV, 673. *Fac mecum*, quid importet. IV, 1442. Facientes numeri factis antependendi. I, 1165. Facta sermones sunt, quibus justus defenditur in judicio. IV, 1469. Cavendum ne sicut philosophi quaedam facta hominum dicamus media inter recte factum et peccatum. II, 290. Factorum quorundam, quae nec bona nec mala sint, exempla. II, 281.
Factio, consensus optimatum injulorum. VII, 67. Factionem si videt, qui ad judicium trahitur, debet causam suam meliori judicio reservare. IV, 375.
Facies Dei, praesentia ejus per Ecclesiam. IV, 814. Potentia qua dignis innotescit. IV, 157. Veritas. I, 988; Revelatio et praesentia ejus futura in judicio. IV, 858. Facies Domini propitii et adjuvantis super facientes bona, et irati super facientes mala. IV, 1295. Facies qua Deus videndus est. II, 629, 623, 625. Facierum humanarum similitudo et dissimilitudo miranda. VII, 721.
Faciurus, dicitur quod agit cu; iditas ut alteri noccat. III, 72.

Facultates dictae divitiae. V, 1189. Facultates non sunt nisi infirmitatis argumenta. V, 483, 1190. Facultatem non attendit Deus, sed cupiditatem. IV, 1727. Et voluntatem. IV, 1037. Coronat Deus iustus voluntatem, ubi non invenit facultatem. IV, 1351.
Facundia canina. II, 753.
Falciare. IV, 318.
Fallacia male utitur lingua. III, 1620.
Fallax differt a mendace. I, 892; III, 149. Fallax est qui habet fallendi appetitum. I, 892. Homo falsus docendus, cavendus fallax. I, 925.
Falli et mentiri quo differunt. V, 157, 738. Mentiri pejus est quam falli. V, 738. Aliquando mentiri quam falli est tolerabilius. VI, 241. Falli quam mentiri, quantum ad hominis voluntatem, minus est malum. VI, 241. Misericors sunt qui mentiendo fallunt, quam qui mendacibus credendo falluntur. VI, 240. In quibusdam rebus magno, in quibusdam parvo, in quibusdam nullo malo, in quibusdam non nullo bono fallimur. VI, 241. At ipse error per se, aut magnum in re magna, aut parvum in re parva, tamen semper est malum. VI, 241, 245. Fallere volunt multi, at nemo vult falli. I, 794; V, 984, 1405; VI, 240; VIII, 510. Fallere nolunt boni, falli nec boni nec mali volunt. V, 984. Falli quantum odierit anima naturaliter. V, 815. Hic non falli difficile est. II, 275. Fallitur cor hominum de peccato et de poena peccati. IV, 87. Vis venire ad vitam ubi non fallaris, age modo vitam ubi non fallas. V, 1405.
Falsitas non est quidquam, sed dicitur cum res putatur esse quod non est. I, 744. Fallit ipse animus, non oculi. III, 149. Falsitas non ex ipsis rebus, aut ex sensibus oritur, sed ex peccatis. III, 149, 150. Falsitas non est in rebus, sed in sensu animi. I, 887. Falsitatibus vinctis obnoxia est anima nondum passa sensibilibus sensuumque vanitatem. II, 70. Falsitas falsitatem trahit. IX, 432. Falsitatis hic regio. V, 975. Falsitas crimen capitale. V, 1471.
Falsum quid. III, 60. De falsi notione. I, 896. Falsum nihil aliud est, quam quod non ita est, ut videtur. I, 889. Quaedam eo vera, quo falsa. I, 893. Falsa nemo novit, nisi cum falsa esse novit. VIII, 1070. Non ideo verum aliquid quia diserte, neque ideo falsum quia in compositis dicitur. I, 710. Falsa cur plerumque cogitamus. VIII, 997. Falsa opinionibus tanto quisque inseritur magis, quanto magis in eis familiarisque volutur. II, 66. Cognito veritate, omnia falsa, si modo proferantur, etiam quae prius inaudita erant et dijudicare et subvertere idonea est. II, 457. Falsum dicere nunquam licet. IV, 86. Falsum testimonium nec mortis mihi debet dici. V, 125. Falsum testimonium etiam cum bonorum ac vitae discrimine fugiendum. V, 631. Falsi testes excaecantur, et ea dicunt nescientes, unde appareant falsi testes. IV, 373, 374.
Famae bonae cura habenda. V, 1508, 1569; VI, 448. Fama bona crudeliter contemnitur. VI, 448. Fama vulgi non debet esse studiorum finis. II, 453, 454. Fama bona odor bonus. III, 1760. Fama bona alius odor vitae in vitam, alius odor mortis in mortem. III, 1760. Famam animus perditus malis artibus sibi comparare molitur. IV, 137. Ubi pro exhibitione nostra quidquid recte possumus fecerimus, si quis famae nostrae detrahit, adsit conscientiae solatium, pleneque gaudium. VI, 449. Nobis necessaria est vita nostra, alia fama nostra. VI, 448. Aliquando ea causa est, ubi non sufficiat conscientia. II, 475, 480. Exitio suo quisque a bonis putatur bonus, cum oculus sit malus. III, 465. Fama bona et mala quomodo justi probantur. IX, 355. Famae auctoritate nihil vilius. I, 925. Rumor hominum ventis comparatur. II, 1308.
Fames et sitis dolores sunt. I, 797. Fames morbus, cujus medicamentum alimentum. IV, 398, 1396. Fame consumitur qui jejuna septem diebus. IV, 1638. Famen Abraham et Isaac passi sunt. IV, 584. Quomodo ergo justus non quaerunt panem. IV, 584, 586. Quid sit, *Deus roccavit famem*, etc. IV, 1396. Famis bona. VII, 25. Fames Romae. VII, 26. Fames Saguntii. VII, 101.
Fames cordis. V, 262. Famis tempus est modo, tempus saturitatis post erit. IV, 296. Fames perfectorum, conversio peccatorum. IV, 241, 242. Famelici Dei esse debent: ante januam conspectus illius in orationibus mendicemus. IV, 1895, 1896.
Familia quomodo administranda. VII, 644.
Farinae tria sata. V, 641.
Fascinare pro invidere. III, 536.
Fascius aere alieno obrutus ad Ecclesiam confugit. II, 1092.
Fatigatio cum succurrit, alia fatigatio incipitur. IV, 1520, 1521, 1636.
Fatuitas grande malum. X, 707. Fatuitas est naturalis, quare. X, 1514. Fatuitatem non aliene naturae committit, sed nostrae depravatio invenit. X, 1429. Fatui quidam nascentes, fateri cogunt originale peccatum. X, 707, 1514.

- Fatuorum absurditate delectari non nisi ex carnali affectu venit. X, 148. Fatuae virgines, quibus non sufficit conscientia, IV, 1921. Fatuae virgines excitantur ad bona opera, non robo et bonae conscientiae, sed excitemente linguae alienae. IV, 1921. Non dicit fratri suo, *fatuae*, qui cum hoc dicit, solum eius peccato infensus est. VII, 748.
- Fatum a Lino potest appellari. VII, 450; VIII, 213. Fati nomine quid vulgo intelligitur. VII, 141; X, 579. Fatum ex siderum dispositione fictitium. V, 1007, 1027. Fata tria in colo et fuso digitisque flum ex lana torquentibus, quare finguntur. VIII, 574. Fato nulla sunt. VII, 450. Doctrinam suam de fato Mathematici ipsi factis suis evertunt. II, 1061. Haec doctrina non parvum malum, quod ad defendendum peccatum a medicamento confessionis avertat. II, 1061. Fato si ri. quod merito non fit, Pelagianorum sententia, quae refellitur. X, 761. Causa peccati in fatum non convertenda. II, 1061. Fato qui mala sua tribuit, Deo tribuit. IV, 1175. Fatum non asseritur a Catholicis sub gratiae nomine. X, 577, 579. Cur hoc a Pelagianis obiectum est Catholicis. X, 577. Fati criminatio retorquetur in adversarios. X, 578, 579. Fati nomine non astrorum positionem, sed sanctorum Dei voluntatem quidam intelligunt. VII, 148. Quare a fati appellatione abstinendum. VII, 150.
- Fatalia quae sint. VII, 141. Fatalium siderum assertores impugnantur. VII, 141, 144, 145.
- Faucinus Paratianensis salus conductor. II, 429, 450.
- Favus Pici filius secundus rex taurentum. VII, 573. In Deos relatus. VII, 573.
- Favni incubi. VII, 468.
- Faustinianus episcopus. II, 739, 762, 780.
- Faustinus Tuburbitanus. IX, 676.
- Faustinus Donatista Hippone paucem coqui Catholicis velat. IX, 316.
- Faustinus episcopus Donatista. III, 1456.
- Faustinus diaconus. V, 1576.
- Faustus Manichaeus. VI, 166, 412. Manichaeorum episcopus. I, 707, 710, 711. Fausti patria, dotes, etc. VIII, 207, 225. Ingenium. VIII, 353. Mollities. VIII, 225. Falsae virtutes quibus gloriabatur. VIII, 224. Faustus negabat esse quidquam in libris Hebraeorum de Christo prophetatum. VII, 475. Faustus Augustini praeceptorem vocat Julianus. X, 1203. Faustus multis laqueis mortis, Augustino salutis occasio est. I, 711. Faustus eo quod Manichaeus esset, iudicio proconsulari cum nonnullis aliis in Insulam relegatus. VIII, 225.
- Faustus a Timida. IX, 235.
- Faustus perlator epistolae ad Bonifacium. II, 864.
- Favus basilica. V, 645, 1202.
- Favulus pastor, maritus nutricis Romuli et Nemi. VII, 578.
- Favo similis est doctrina sapientiae, quae de abstrusioribus sacramentis exprimitur. IV, 1506. Favus Christum designat. IV, 1407.
- Febria, Romanorum dea. II, 81; IV, 1596; VII, 59, 88, 125. Febri et pallori sana fecerunt Romani. III, 1053; VII, 105.
- Febri lectum non formidat argenteum, non timet pompam divitiis, non timet jacula bellatoris. V, 1260. Febres animae. V, 83.
- Februarius mensis unde nomen accepit. VII, 200. Februarius a Februus sacris Lupercorum appellatus. VIII, 546. Februarius mensis Deo Termino dedicatus est. VII, 200.
- Fel crescit irascendi facilitate, ac fellis crenamento crescit irascendi facilitas. II, 73. Fel Christus in cruce respuit, quia non intravit in corpus ejus amaricantes. IV, 852.
- Fecunditas. Ineffabilibus verbis suis Deus vim seminis indidit primis hominibus. X, 405. Fecunditas ante peccatum et peccato non adempta. I, 1207. Fecunditas homini donata, non est ablata post peccatum. I, 1207; VII, 788; X, 1458. Non est qualis fuisset, si non peccasset. VII, 780. Fecunditas, non commotio pendenda membrorum, munus est Dei. X, 450. Fecunditas feminariam etsi jam zermumosa lacta est, iniquitas non fecunditas hoc fecit. X, 1560. Feminarum uteros non obnoxia virtute, sed libera et potentissima fecundat Deus. X, 857.
- Felicia virgini consolatoria, vel exhortatoria epistola, ne a malis pastoribus scandalum patiatur. 41, 830.
- Felicianus Mustitanus. IV, 376, 381. Maximianista. IX, 70, 108, 109, 157, 178, 371, 507, 528, 550, 550. Ordinator Maximianista. IX, 355. Felicianus et alii cum eo conspirantes Primitianum damnaverunt. II, 412. Felicianus de tota conspiratione accusatur. II, 415. Adversus eum postulat Titianus. IX, 574. Postulatio adversus Felicianum de Mustitanis locis excludendum. IX, 529. Felicianus unus de duodecim qui apud tres sub amplius proconsulis accusati sunt, ut e sedibus suis pellerentur. II, 407. Agitur apud proconsulem ut de basilica excludatur. II, 241. Quamdiu duravit iste conflictus. IX, 530. Felicianus damnatur a Primitiano. II, 404, 405. A Donatistis. II, 380. A Concilio Basiliano. II, 192, 198, 300, 403; IV, 382; IX, 63, 73, 167, 254. Felicianus veritatis adulter, cateua sacrilegi appellatur. II, 403, 414. Felicianus a parte Donati transit ad Maximianenses. IX, 655. Communicat cum Maximiano, et extra communione Donatarum multos baptizat. II, 241. Felicianus vi per Optatum reductus. IX, 251, 252, 310, 365, 381, 701. Felicianus Primitiano reconciliatus est. IX, 107. Felicianus a Donatistis damnatus, cum ad eos studio concordiae redierat postea, sine baptismo in eodem honore ab illis receptus. II, 192, 198, 300, 403, 407, 413; IX, 39, 581, 618, 653, 740. Optato Gibdoniano cogente. II, 198, 405. Felicianum Mustitanum etsi damnatum receperunt denuo Donatistae velut integrum, quasi honore pacis. IX, 54. Recipiuntur et cum illo quos in schismate Maximiani baptizavit. II, 241. Nec Felicianum, nec quos baptizaverat in schismate, rebaptizantur Donatistae. IX, 97, 98, 113, 262, 504. Felicianus Mustitanus nunc apud Donatistas episcopus vivit. IX, 426.
- Felicitas et perpetua martyres. VI, 703. Felicitas mulier martyr. V, 1280. Felicitas parturiendo, Evae poenam experta est. V, 1284.
- Felicitati matri epistola. II, 842.
- Felicitas. II, 1068, 1069.
- Felicitas. IX, 535.
- Felicitas martyr. IV, 1680. Inter tormenta vitam minime fluit. IV, 1680. Not. (a). Martyrium subit Themise. IV, 1679, 1680.
- Felicitas. Nolam ad beati Felicis memoriam mittit Augustinus duos e suis, inde manifestum seret uter reus esset. II, 300. Felicitas basilica. VI, 157, 301. Felicitas confessor apparet ihsis hominum aspectibus. VI, 600.
- Felicitas ab Amaccura. IX, 321.
- Felicitas Aptugneus ordinarius Caeciliani. I, 612, 644; IX, 593, 594. Retr. 610. Acerbissimus accusatur in Concilio Cartaginensi schismaticorum. IX, 639. Crimen traditionis in eum conferebant Donatistae. II, 581. Malorum omnium fons in Concilio Donat. dictus. II, 503, 492. Felicitas Aptugneus causam a proconsule Aliano primo audiri fecit Constantinus. IX, 593, 594. Retr. 610. Felicitas Aptungitani causa multo praeter ceteris invidiosus et criminosis ventilata est a Donatistis. II, 461. Felicitas Aptugneus in iudicio proconsulis a quodam Vincentio de traditione convictum dicebat falso Donatistae. IX, 529. Ingentius confessus est in cognitione Aliani proconsulis, falsum se fecisse adversus Felicitam. II, 581. Felicitas Aptungitanus merito passus est in cognitione suae causae quendam equuleo suspendi. II, 106. Ad iussione Constantini proconsularibus gestis purgatus est. II, 164, 492. Et a crimine traditionis absolutus. IX, 532, 539, 557, 610, 649, 630, 696. Et Constantini rescripto. II, 581; IX, 540, 553. Gestis proconsularibus quibus Felicitas absolutus est. IX, pp. 780 Exemplar litterarum quibus innocens declaratur. II, 501. Felicitas Aptungitanus proconsulari quidem iudicio purgatus fuit, sed hoc sibi ipse non poscebat. II, 165.
- Felicitas episcopus. II, 789, 1069.
- Felicitas episcopus. II, 780, 1069.
- Felicitas episcopus Valerio Comiti commendatur. II, 949.
- Felicitas episcopus Donatista. IX, 526, 555.
- Felicitas a Bugai. IX, 209.
- Felicitas a Busiacenti. IX, 144, 253.
- Felicitas a Gurgitibus. IX, 256.
- Felicitas Manichaeus. I, 635; VIII, 519. Incendi paratum se dicebat ad defendendam magistris doctrinam. VIII, 527. Manichaeum anathemat. VIII, 551. Ipsi scriptam esse epistolam lxxxix suscipio est. II, 373. Not. (a).
- Felicitas Adrumetinus nonaclus. II, 969, 971; X, 911, 914.
- Felicitas alius pariter Dei servus ex eadem congregatione. II, 971, 973.
- Felicitas a Marazana. IX, 229.
- Felicitas a Notaria Centurioni. IX, 511.
- Felicitas ab Uthina. IX, 218.
- Felicitas dea. VII, 126. Eadem prius Felicitati constituit Lucillus. VII, 129. Felicitas si dea est, ipsa una coli debuit. VII, 129, 131. Erraverunt Romani, qui tam sero felicitatem ut deam coluerunt. VII, 129, 130. Felicitas potior regno. VII, 150. Felicitas non dea, sed munus Dei. VII, 151, 140, 195. Felicitas non est colenda, sed Deus. VII, 151.
- Felicitatem inter et fortunam bonam quodnam sit discrimen. VII, 126. Felicitatem veram non dat Deus, nisi bonis. VII, 150. Felicitas vera. VII, 370. Felicitas vera quanta erit. VII, 801. Felicitas est plentitudo omnium rerum optandarum. VII, 148. Est participatio Dei. VII, 153. Felicitas a solo vero Deo potest conferri. VII, 71. Beatitude nostra Deus, recedens ab eo non erit nisi invidia. IV, 808. Vide Beatitude, Prosperitas: Felicitas priorum hominum ante peccatum. VII, 454.
- Felicitatem in quo reponant homines. II, 531. Felicitas

non ponenda in temporalibus, V, 203. Status et perversus est, qui felicitatem hominis non putat esse nisi in temporalibus facultatibus, et deliciis, etc. IV, 1611. Felicitas temporalis ad vetus Testamentum pertinet. III, 650. Per Christum non terrenam carnalemque felicitatem, sed coelestem ac spiritalem expectandam esse intelligebant spiritales Iudei. VII, 546. Felicitate terrena veteris Testamenti, novum Testamentum figurate praesentabatur. II, 540. Felicitatem terrenam quicumque in Ecclesia quaerunt a Deo, ad Ismael pertinent. IV, 1603. Felicitas terrena etiam in veteri Testamento contempta. VIII, 165. Felicitas temporalis gentilium occultae Dei providentiae tribuenda, non deorum favori. VII, 71. Felicitas temporalis communis est iustis et impiis. III, 630; V, 129, 1586. Merumque datur et malis. VII, 595. Beneficentissima providentia, ne pro magno queratur a bonis. II, 545. Felicitas temporalis, sinistra dicitur; aeterna autem, dextera. IV, 1612, 1770, 1867, 1868. Felicitas perpetua habetur a bonis in dextera, temporalis in sinistra. V, 204. Felicitati temporalis qui cor opponit, quod sinistrum est dextrum facit. IV, 1867, 1868, 1869. Non felicitatem istam habere hoc peccare est, sed facere illam dexteram cum sit sinistra. IV, 1612, 1770, 1867. Felicitas secundum perversam hominum opinionem. II, 551. Felicitatem veram nemini conferunt res temporales, quia non extinguunt insatiabilem cupiditatem. IV, 441.

Felices non sunt existimandi, qui florent ad tempus. IV, 685. Felicitatem suam in praesenti impii nec ipsi tenent. IV, 1636. Malus ideo felix putatur, quia quid sit felicitas ignoratur. III, 1625. Malus eo est infelicio, quo sibi videtur felicio. V, 1166. Felix vere est, non qui id habet quod amat; sed qui id amet quod amandum est. IV, 202. *Vide* Beatus. Nihil est infelicio felicitate peccantium, quia poenalis nutritur impunitas, et mala voluntas velut hostis laterior roboratur. II, 551. Felicitas impiorum nonnullis scandalum. V, 126, 154, 168, 205, 1164. De felicitate seculari impiorum ne perturbentur pii. V, 1585. Non recti corde qui de malorum felicitate scandalizantur. V, 518. Felicitas malorum non invidanda. III, 1605. Declinanti a Deo in adversis, sit verus laqueus falsa malorum felicitas. IV, 1633. Qui patienter fert malorum felicitates et bonos labores, iam talis bestus est. IV, 1194.

Felicitas impiorum, magna ira Dei. V, 1557. Felicitate cui iste mundus aridet, in pressura se computet. IV, 1059. Felicitas peccatorum fovea ipsorum est. IV, 1204. Mali florent falsis bonis, pereunt veris tormentis. IV, 626. Somnium dormientis, felicitas. IV, 923, 1719. Maxime impiorum. VII, 602. Felicitas temporalis fluvius Babylonis. IV, 1764. Felicitas velut flos foeni arescet, et decidet. IV, 620. Felicitas fallax, major est infelicitas. IV, 1697. Felicitas mundi piis non honos, sed onus. V, 1384. Felicitas mundana nobis magis est periculum quam ornamentum. V, 1562.

Felicitas terrena, nec mala putanda est, nec etiam magni facienda. VII, 71. Felicitas terrena donum Dei. II, 555, 559. Iustis a Deo datur, ut ad hoc vacent, unde bonum aeternum adipisci possint. IV, 1401, 1402. Felicitas in hoc mundo et affluentia rerum temporalium, solatia sunt nostrae peregrinationis. IV, 579. Felicitas et infelicitas metienda. IV, 946, 1058. Felicitas terrena plus timenda quam miseria. IV, 587, 840, 841. Felicitas terrena contemnenda. V, 204, 205, 206, 1070. Felicitatis terreae regnum superbia est. IV, 1060. Felicitas bonorum habere Deum in conscientia. III, 1605. Felicitatem saeculi Christus non promisit. IV, 360; V, 1556. Felicitate terrena Christus homo non fuit commendandus, ne propter hanc serviretur Deo. II, 845. Felicitas humanarum rerum an diminuta sit per Christiana tempora. III, 1068. Felicitas hic non quaerenda. V, 154. Qui vult Christianus fieri ob felicitatem terrenam, adhuc in tenebris perseverat. IV, 1675. Dei cultum viliissimo pretio addicit, qui pro illo terrenam felicitatem quaerit. V, 135. In psalmo LXXII inducitur homo poenitens quod Deo pro mercede terrena servierit, et agnoscere intendens quare impii felicitate terrena floreat. II, 545. In eos qui felicitatem carnalem petentes exaudiri sibi non videntur. V, 147. In eos qui felicitatem in hac vita esse censent, ac de altera vita dubitant. V, 1581. Felicitatem terrenam quaerere et aeternam felicitatem patienter exspectare, dormire est inter medios clericos. IV, 825.

Felicitatibus terrenis amaritudines miscet Deus, ut alia quaeratur felicitas, cuius dulcedo non est fallax. V, 621. Felicitatibus huius saeculi si Deus amaritudines non misceret, obvisceremur eum. IV, 1212, 1213. Magnae virtutis est cum felicitate luctari, ne illicita, ne corrupta, ne ipsa subvertat. V, 485. Nulla infelicitas frangit, quem felicitas nulla corrumpit. IV, 1038. Felicitas est magnae est felicitate non vincit. V, 485. Felicitate terrena ad obsequium creatoris utendum est. II, 550. Et ad aeterna lucra. II, 556. Felicitas ecclesiae cum terrena cumjatur. V, 156. Felicitas anima-

rum alia ante, alia post resurrectionem. V, 1282. Felicitas plena quae sit. X, 1498. Beatissimi sunt, quibus hoc est Deum habere quod nosse. II, 810. Felicitas non est corporis, sed fruentis et intelligentis est propria. II, 459. Sita est in aeternitate, veritate, caritate, id est stabili, certa plenuque felicitate, ubi manentibus, videntibus, amantibus sunt cuncta perspicua. II, 744. Cum Deum diligimus propter se ipsum, et nos ac proximos propter ipsum, non iam nos in ipsa vita beata constitutos existimemus, quasi nihil sit amplius quod oremus. II, 499. Felicitas aeterna, dextera patris. VIII, 692. Felices sunt infeliciores saeculi homines, martyres feliciter infelices. IV, 1679. Felicitatem martyres quia videbant, tormenta passi sunt. IV, 1678. Felicitates aeternae duae frustra inductae a Pelagianis. X, 1158. Felicitas in futuro saeculo qualis speranda. V, 51, 30, 135, 1584. Carnalis cogitatio de futura felicitate. V, 1180.

Femina de viro facta. IV, 1784. Facta est ad imaginem Dei. III, 295. Extra sex dies creationis facta est. III, 315. Per feminam mors, per feminam vita. VI, 505. Per feminam venenum, per feminam salus. V, 354. *Vide* Mulier. Feminarum ante Christum opprobrium, gratia deletum. VI, 704. Feminae ad virum subiectio. I, 866; III, 203. Femina ut viris serviat, ordo naturalis est. III, 589. Et lex voluit. III, 762. Femina sub patre aut sub viro constituta vivere non potest sine eorum consensu. III, 744, 745. *Vide* Votum. Feminae olim philosophatae. I, 965. Feminae publicis consultationibus intererant Athenis, sed postea expulsae sunt, quare. VII, 566. Feminam heredem facere lex Voconia voluit. VII, 105. Feminus sexus conormatus propter sobrietatem, non tamen cum libidine, nisi homo peccasset, procreandam. III, 400. Feminae usus quis naturalis, quis contra naturam. X, 456, 457, 725, 1450, 1455. Feminae indifferenter utendi detestandam turpitudinem docebant Nicolaitae. VIII, 26. Simon Magnus. VIII, 25. Saturninus. VIII, 26. Feminae conceptus apud Manichaeos carceres et vinculum Dei. VIII, 597. Feminis cur permixte utendum censuit Plato. X, 1551. Feminarum prostitutio unde prohibita. VIII, 458. Femina non solo tactu, sed affectu quoque et aspectu appetitur et appetit. II, 961. Nihil magis ex arce deicit animus virilem, quam blandimenta femineae. I, 878. Feminam Job cur diabolus servavit. III, 2925. Feminas nec maritatus decet capillus nudare. II, 1060. Feminae solis maritis ornari, secundum veniam, non secundum imperium permittenda sunt. II, 1060. Feminis ornamenta exteriora quid noceant appetita, quid sperata conferant. V, 884. Feminini sexus honor est in matre Christi. V, 1008. Obsequium a feminis religiosus de earum facultatibus cur suscipit Christus. IV, 1567, 1568. Feminae resurrectionis Christi primae nuntiae. V, 555. Per feminas viris cur resurrectio Christi nuntiata est. III, 1998. Feminae de hoste victrices. V, 1285. Feminarum in masculinum sexum conversio. VII, 110.

Femur carnem significat. IV, 1183. Femoris alius est fructus, alius fructus ventris. IV, 1724. Femoris Jacob latitudo, generis multitudo. IV, 508. Quid sit accinctio gladii circa femur. IV, 1185.

Fercula diis exhibita. VII, 50.

Feriatii dies. V, 1201.

Fermentum modo in vituperatione, modo in laude ponitur in Scriptura. III, 78.

Ferrum tribulationem designat. IV, 1597.

Ferveamus in itineribus bonorum operum, hoc est enim ambulare nostrum. IV, 290.

Fessonia dea. VII, 129.

Festivitas Dei laetitia sine defectu. IV, 470. Festi quidam dies Paganorum. V, 1610. Festi dies Christianorum, et dies solemnes Paganorum. VI, 545. Festivitas profana. IV, 1058. Festa humana, laetitia transiens et plena luxurie. IV, 470. Festa cur anniversarie in Ecclesia celebrentur. VIII, 505. Festa quomodo observanda. II, 1404. Festorum carnalis celebratio. V, 1178. Festa quaedam celebrata cum laetitia convivantium in publicis mensis. V, 274. Festi dies gentium in abundantia epularum et ebrietate. II, 118. Cur Ecclesiae principio permixti sit festos martyrum dies simili luxu celebrari. II, 118. Festivitates martyrum ad hoc instituta, ut eos admoremur imitari. V, 52, 1295, 1592, 1564, 1414, 1447. Festivitates martyrum honorare et non imitari, nihil est aliud quam mendaciter adulari. V, 1447. Per diversa loca diebus dominicis, et quinquaginta post Pascha, et solemnius martyrum, et festis quibusque, praedetur. II, 146. Festum Ascensionis Domini ac depositionis S. Leontii eodem die celebratur. V, 1208. Festivitas sanguinis mulieris iudicandam III, 1459.

Festus interpellatur adversus Donatistas Hipponensis regionis. II, 509. Cum prius datae ipsius litterae nil quidquam valuissent. II, 512.

Fetus in utero quondam incipiat vivere. VI, 273.

Fetilla. V, 1014.

Fiat, Fiat, in psalmis, subscriptio est cautionis Dei. IV, 114.

Fictio non est semper mendacium. VI, 538. Christus figurate fluxit nescire se quod sciebat, finxit et se longius ire. VI, 537.

Ficus habens folia, carens fructu, Judæi et Pharisei habentes verba, non facta. IV, 264. Ficus foliis significatur pruritus libidinis. V, 442. Sub ficu homo visus a Christo, quid allegorice. IV, 264. Ficus Egyptiæ lignum non natum in aquis. VII, 713. Ficus sterilis per triennium. V, 553, 555, 558.

Fidentia quid sit. VI, 21. Fidentis Deo quanta securitas. IV, 201.

Fidentianus episcopus. II, 758, 786.

Fidentius episcopus. V, 1448.

Fides dea credita est, templumque habuit, et altare. VII, 137.

Fides unde dicta. III, 1700; VI, 515. Fides sic appellata est, quia fit quod dicitur. II, 285; V, 320. Fides est sperantium substantia, convictio rerum quæ non videntur. V, 699. Fides ex Scripturis canonicis concepta est. VII, 646. Fides catholica testimonio lectionis collecta, et Apostolica veritate fundata. V, 333. Fides titubet, si divinarum Scripturarum auctoritas vacillet. III, 55. Fidei nostræ adstantur codices iudeorum. VI, 178. Fides habet quoddam lumen suum in Scripturis. V, 608. Habet oculos suos, quibus quodammodo videt verum esse quod nondum videt, et quibus certissime videt nondum se videre quod credit. II, 456. Quod intellectui nostro nondum eluxit, non debet a firmitate fidei dimitti. VIII, 917. Fides est credere quod non vides. III, 1690. Hæc est laus fidei, si quod creditur non videtur. III, 1837. Fides proprie est rerum quæ non videntur. VI, 233. Ecclesiam videntes, Christum credere debemus, quem non videmus, sicut Apostoli Christum videntes, Ecclesiam crediderunt quam non videbant. V, 1126, 1143. Christiano quid non opus scire. VI, 235.

Fides tollitur, si juxta Academicos tollatur assensio. VI, 243. Fidem querit Dei voluntas, non questionem. V, 1158. Fides amplectenda prius est, quam finiatur questiones, ne finiatur vita sine fide. II, 586. Ubi deæcerit ratio, ibi est fidei edificatio. V, 1157. Et profectus. V, 1008. Fides quatenus aliquando præcedat rationem, ac semper præcedatur a ratione. II, 453. Fidei rationem querere et accipere licet. II, 453. Fallax manichæus, qui fidem incertarum rerum imperat, et certarum rerum cognitionem pollicebatur. VIII, 185, 184. quantum ad id quod ortum est æternitas valet, tantum ad fidem veritas, ex Platone. III, 1070. Ubi de fide agitur, longo uti sermone non opus est. V, 1075.

Fidei catholice varia argumenta. VIII, 175. Fidei firmitas in eo est, quia omnia, quæ evenerunt in Christo, prædicta sunt. III, 1989. Ad credenda quæ non vidimus, movere debent quæ nunc impleta conspicimus. VI, 176, 178, 341, 346. Christiani primi miraculis movebantur, ut crederent quæ ventura prædicebantur. VI, 341. Modus quo mundus credidit, si consideretur, incredibilior rebus quas credidit invenitur. VII, 756. Signa et indicia divinitus data non desunt, quibus inducamur ad fidem. V, 700. Fides indicis confirmata. VI, 174. Totius mundi fides in Christum mirabiliter conciliata. VI, 179. Fidei nostræ totus orbis adtestatur. V, 1603. Quisquis adhuc prodigia inquirat ut credat, magnum est ipse prodigium. VII, 760. Fides tanto fortior, quanto magis jam miracula non querat. X, 185. Testibus vel testimoniis humanis credere vel non credere licet, quantum ea momenti ad faciendum fidem vel habere, vel non habere perpenditur. II, 596. Fides nostra ex moribus hominum, sanctæ quantumlibet professionis, pendere non debet. IV, 1592.

Fides non est superborum. V, 556, 874. Fides primum, deinde præcepta vivendi subjiciunt animam Deo. VI, 299. Fides humilitatem habet. III, 1670. Fides lac parvulorum. VIII, 821. Fidei simplicitate lactari oportet, cum parvulus sumus. VI, 309. Fides catholica simplex parvulis una salus est: hæc uno lacte ad firmitatem solidioris cibi certo robore pervenitur. IV, 132, 153. Fides simplex quæ forte sufficit nobis, non sufficit aliis. V, 619. Illa rectissima disciplina est, in arcem fidei quam maxime recipi infirmos. II, 418.

Fides primogenita cordis nostri. V, 72. Fides res cordis, non corporis. VIII, 1046. Fides non res est salutatis corporis, sed credentis animi. VI, 516. Fidei comites spes et caritas. V, 369. Fides oculus cordis. IV, 1169. Fides nostra primitiæ nostræ. IV, 1749. Fidei, spei et caritati scientia omnia et prophetia militat. III, 53. Firma fide, spe et caritate opus est hinc. IV, 1171. Fide, spe et caritate Deus colendus est. VI, 252. Hæc sola in religione sequenda sunt. VI, 233. Fides sine spe et sine caritate, pia non est. II, 456. Fides quomodo ad unamquamque se habeat. II, 457.

Fides potest esse sine spe, non spes sine fide. VI, 234. Fidei amica spes. V, 248. Fides potest haberi sine caritate, non caritas sine fide. V, 564; VI, 235. Fide titubante caritas languescit. III, 35.

Fidei opus dilectio. III, 2034. Fides vera quæ per dilectionem operatur. III, 1651. Fides laudabilis, fides fidelium; ipsa est vera gratiæ fides quæ per dilectionem operatur. V, 564, 852. Qui non amat, inaniter credit et sperat. VI, 286. Fides per dilectionem operatur in corde, etiam si foras non exit in opere. V, 52. Fides sine caritate mors est. III, 1578. Fides mortua non Christianorum, sed dæmonum. VI, 217. Fides dæmoniorum. II, 878. Fides male viventium prope est fides dæmoniorum. V, 995. Incipit corruptio a mala fide, inde itur in turpes mores. IV, 614. Fides Christianorum discernenda a fide dæmonum. II, 878; V, 569, 865, 912, 1116. Fides Christiana quænam. VI, 286. Fides cum dilectione, Christiani; sine dilectione, fides dæmonis. III, 2035. Fidem qui non habent, peiores quam dæmones. III, 2055.

Fides ad religionem pertinens quæ sit et de quibus rebus. VI, 234, 299. Partitio rerum quæ ad fidei objectum pertinent. II, 456. Quid sufficit credere. VII, 235. Fides Christianorum præcipua. V, 808, 1116, 1135. Fides historica et temporalis, fides spiritalis et æterna. III, 166. Fide temporalis historia, quæ pro salute nostra ab incarnato Verbo administrata est, nutriuntur lactentes, id est, non dum capaces cognitiois rerum spiritualium atque æternarum. IV, 110.

Fidei primum et maximum officium est, ut in verum Deum credatur. VII, 127. Fides in Deum creaturam non sufficit ad salutem. X, 249. sine fide in Christum nemo unquam reconciliatus est. IV, 1396. Nullus unquam homo potuit justificari aut salvari. X, 599, 401. Nemo liberatur a damnatione quæ facta est per fidem Jesu Christi. X, 925. Nullus justorum etiam antiquorum a damnatione totius massæ perditionis salvus esse potuit, nisi per fidem in Christum. III, 1018; VI, 287. Qui in ea regione defunctus est, ubi Christi nomen audire non potuit, non potuit justificari. X, 249. Fides in Christum non est necessaria ad salutem, si homo sine illa potest juste vivere. X, 248. Fides Christi Legis operibus præponenda. III, 615. Fidei catholice certum propriumque fundamentum, Christus. VI, 233. In causa duorum hominum, Christi et Adami, proprie fides Christiana. V, 190; X, 599. Fides resurrectionis Christi, fides Christianorum. IV, 1609. Fidei plenitudo de Christo. V, 1196. Fides Christi, quæ. III, 1778. Fides in Christum, iter ad Deum. VI, 243; VII, 318. Fide in Christum natum in carne, pervenitur ad Christum natum de Deo. IV, 1641.

Fides vera ab exordio generis humani una et invariata fuit. II, 574. Fides veteris et novi Testamenti non varia est, sed una. II, 681. Ab initio generis humani nec prophetari Christus destitit, nec qui in Christum crederent defuerunt. II, 375. Antiqui justi eadem fide salvi fiebant, qua fideles temporis nostri. II, 845, 858; III, 1722. Fides justorum veteris Testamenti et novi eadem. VIII, 356; X, 272, 399, 400, 450, 569, 595. Ex fide in Christum justi ante passionem vixerunt. X, 264. Et salvati sunt. II, 681, 709, 858. Fides in Christum eadem nobis quæ patribus veteris Testamenti. IV, 596; V, 133; VII, 610. Ut nos per fidem passionis Christi præteritæ, ita antiqui sancti per fidem ejusdem passionis futura salvi facti sunt. I, 806. Sic salvi facti sunt credendo quia venit Christus, sicut nos salvi efficiuntur credendo quia venit. VI, 352. Fides veteris Testamenti ad gratiam spiritus pertinebat. IV, 283. Fides una sit etiam in diversis observationibus. II, 146. Fidem unam quare Deus multipliciter varieque diffudit. IV, 524. Fides quomodo communis et una omnium credentium. VIII, 1016, 1017.

Fides hic necessaria. V, 236. Necessaria ad salutem. V, 784, 1341. sine fide nullus unquam justus fuit aut erit. VI, 621. Fides quo usque necessaria. I, 877. sine fide impossibile est placere Deo. X, 755. Fides primum præceptum et initium religionis. V, 257. Initium salutis. V, 912. Initium corrigendi cor. X, 314. Initium vitæ bonæ. V, 251; VI, 204, 621. Principium melioris vitæ, et interioris renovationis. IV, 1749, 1750. Initium est hominis Christiani, martyrium pro Christo, finis optimus. X, 995. Fides necessaria ad pie vivendum. VII, 610. Fides gradus est pietatis. III, 1374. Fides tua justitia tua. IV, 279. Justitia ex fide, non ex operibus. II, 819. Neque per legem justitia, neque per naturæ possibilitatem, sed ex fide, etc. II, 708. A fide omnis justitia sumit initium. II, 877. A fide justificatus incipit. IV, 1464. Fides resurrectio peccatoris. III, 1568. Fide anima reviviscit. IV, 1116. Justificatio ex fide, sine operibus. V, 31. quid sit secundum Apostolum per fidem sine operibus justificari. VI, 88. Fidem ab operibus quatenus Apostolus distinguit. X, 969. Ex fide justificari nos, cur potius dixit Apostolus, quam ex operibus. X, 969. Quid

(Dir.)

quam scias quare quid dictum sit, crede ita dici dekuisse ut dictum est. IV, 1915. Sistebat Christus in cruce fidem illorum, pro quibus orat. at. IV, 834.

Fides, vita. III, 1577, 1727, 1733, 1815. Fides recta, via recta. IV, 262. Fides recta, initium bonæ vitæ. V, 254. Fidei rectæ vita recta adiungenda. V, 993, 994. Fide quomodo distinguimur, sic distinguamur et moribus, sic distinguamur et operibus. V, 1117.

Fides aedifici spiritualis fundamentum. X, 970. Fidem in fundamento habere quid sit. VI, 213. Quid super fundamentum fidei, ligna, foenum, et stipulam ædificare. VI, 434.

Fides orationem præcedit. II, 878. Fides cons orationis. V, 635. Non orat nisi fides. V, 913. Fides si deficit, oratio perit. V, 635. Fides fundit rationem, fusa oratio fidei impetrat firmitatem. V, 635. Fides in quantum proficit, in tantum tentatio deficit, ac vice versa. V, 635. Fides a Deo impetrat quod lex imperat. IV, 1545; VI, 287. Impetrat gratiam ad implenda mandata. IV, 1549. Per fidem implata sunt, quæ per legem impleri non poterant. III, 2966. Fide custodiuntur iudicia justitiæ Dei. IV, 1567. Opus bonum intentio facit, fides intentionem dirigit. IV, 239.

Fides plena. V, 912, 1106; V, 1315. Fides catholicissima. X, 237. Fides vera, seu fides Christiana ex qua justus vivit. X, 277. Vivere ex fide quid. X, 182. Est mandatum ut justus ex fide vivat, et huic fidei hereditas æterna promittitur. IV, 1393. Ex fide nemo vivit, nisi non videndo quod creditur. IV, 1452. Quomodo et credendum quod intelligatur, et intelligendum quod credatur. V, 257. Intellige, ut credas, verbum meum; crede, ut intelligas, verbum Dei. V, 238. Dedit nobis Deus videre, unde possimus credere quod non videmus. V, 700, 727. Qui vera ratione quod tantum credebatur intelligit, præponendum est ei qui cupit intelligere quod credit: si autem nec cupit, cui rei fides prosit ignorat. II, 456. Alia sunt, quæ nisi intelligamus, non credimus; et alia sunt, quæ nisi credamus, non intelligimus. IV, 1532. Deo adjuvante atque donante proficit intellectus ad intelligenda quæ credat, et fides ad credenda quæ intelligat. IV, 1532. Fides est credere quod nondum vides, cuius fidei merces est videre quod credis. V, 234. Fides utcumque lochoat cognitionem. VIII, 961. Fides gradus est ad intelligentiam I, 1224, 1243; III, 129. Fidei gradus saluberrimus et necessarius ad scientiæ ademptionem. IV, 111. Fides præcedere debet intelligentiam. VI, 299. Ad intelligentiam ratio vera perducit, fides animum præparat. II, 451. Fides ad veritatis cognitionem ducit. II, 447. Per fidem ad certam scientiam pervenitur. VIII, 185. Et ad intellectum. III, 1731. Fidem intelligentia sequitur. II, 447. Fidei merito datur merces cognitionis. VI, 71. Fides debet præcedere intellectum, ut sit intellectus fidei præmiun. V, 257, 672, 698, 770. Fidei fructus, intellectus. III, 1574. Fides oculos validiores habet ad conspiciendum finem impiorum hic feliciter agentium. IV, 1897.

Fidei certa merces, et infidelitatis pœna. V, 1119. Fidei merces, salus animarum. III, 1850. Contemplatio. VIII, 832, 853, 853. Fide simplici prius nutrienda est mens Christiana, ut fiat capax ad intelligenda superna et æterna. VIII, 279. Fides ad divina capienda facit habiles. VIII, 822. Fide mens purgatur, ut contemperetur æternis. VIII, 904. Fide corda mundantur, ut interiores oculi aperiantur et serenentur. IV, 447, 1332, 1640. Per rerum temporalium fidem, pervenit homo ad æternam veritatem. III, 1070. Inveniendi Deo quisquam non fit idoneus, nisi prius crediderit quod est postea cogniturus. I, 1243. Fides tunc est, quando expectatur in spe, quod in re nondum videtur. VII, 379. Quæ futura sunt, ita creduntur, ut etiam videnda sperentur. II, 436. Fides, regeneratio, spes, caritas, in hac vita sunt solatia miserorum, non gaudia beatorum. IV, 1353. Fides desideret videre quod credit. VI, 661. Credendo tendimus ad videndum. III, 1923. Fides ita laboret, ut tandem vileat. VI, 662. Fides est credere quod nondum vides; fidei merces, videre quod credis. V, 234. Fidei merces quæ esset, nisi lateret quod credimus? merces autem fidei, videre quod credidimus antequam videremus. IV, 1451. Fides ad visionem perducit. V, 103, 571. Per fidem perveniendum est ad visionem. IV, 510. Fidei merces visio Dei. III, 1601. Merces fidei deſpicienda est visio rerum quæ creditæ sperantur. III, 1927. Fidei tempus, et tempus speciei. V, 236. Per fidem ambulamus ad speciem. V, 1523. Fides est presentis vitæ, species futuræ. III, 1830. Fide mens imbuta tendit bene vivendo ad speciem pervenire. VI, 253. Fide lactatur, specie pascendi. V, 708. Lætificabit in patria, quem fides non consolatur in via. V, 541. Fides nostra quandouam fiet veritas. VIII, 901. In fidei temporali retentione, contemplatione, dilectione, trinitas quædam, sed nondum proprie imago Dei. VIII, 1038.

Fides reipublicæ divinæ nos adsciscit. II, 833. Fidei via

ad beatitudinis possessionem ducit. VIII, 63, 64. Fides præparat sanctos regno Dei. III, 1815, 1816. Fides necessaria ad beatitudinem obtinendam, quomodo. VII, 627. Fides et pietas præparationes ad introeundum cum sponso ad nuptias. II, 574. Fide mens purgatur, ut Deum videre valeat. V, 36, 368, 341; VIII, 931. Fidei merces et præmium Deus. V, 136. Fidei gratia in quibusdam tanta, quanta non sufficit ad obtinendum regnum cælorum. VI, 112. Fides catholica Deo gubernante secunda. VI, 293.

Fidei catholicæ quod contrarium est, illud nulla dubitatione falsissimum esse credendum est. III, 262. Catholica fides errori Manichæorum et Pelagianorum adversa. X, 1607. Fides catholica quid tenet. III, 221. Fidem suam prolixius declarat Augustinus. II, 1042. Brevius. II, 1050. Fidei regula, symbolum. V, 999, 1614. Fidei professio concepta certis verbis, tenenda memoriter Competentibus tradita solita. I, 612. Et in conspectu Ecclesiæ reddi. I, 731. Fidei Christianæ professio. VI, 190.

Fides libere confitenda. V, 1278. Fidei Christianæ constantia. VII, 646. Mors temporalis ad exercitationem fidei relinquitur. II, 683. Fidem in persecutione negantem, Elcesaros docuisse dicit Eusebius. VIII, 27. Fides an aliquando desideranda. VI, 376. Fides in corde et in ore habenda. IV, 444. Reprehenduntur qui corde credunt, sed ore negant, vel dissimulant. IV, 444, 445. Fides ne in persecutione deficiat, Dominus vivificat. IV, 446. Fides ne amittatur, omnia perdenda sunt. IV, 618. Fides Christiana duplici modo negari potest. IV, 761. Fidem multi perdidit amore visibilium. IV, 1643. Fidem qui amiserunt, primogenitum suum in corde sepelierunt. IV, 1750. Fides una etiam extra Ecclesiam habetur, sed sine caritate. IX, 463, 464. Fides hæreticorum nec fides appellanda. VI, 368. Fides, cordis virginitas et castitas. III, 1453, 1454. Catholica mulier bis nupta, professæ virgini hæreticæ præfertur. X, 599.

Fides et dilectio probatur per hæreses. II, 795. Misericordia Dei non deserit eos qui ex ejus fide vivunt, eumque pie colunt. II, 525. Fidem qui novit defendere, doctor est, non fidelior. V, 1131. Titubantibus est necessarius, non credentibus. V, 1131. Fidem qui in nobis est quomodo novimus. VIII, 1014. Fidei mysteria quomodo populo tradenda. III, 1333. Quæstiones præter fidem quæ, et earum exempla. X, 397, 398. In quæstionibus præter fidem sic dicitur quis errare, ut non tamen hæreticus judicetur. X, 397, 398. Regula in difficilioribus fidei quæstionibus servanda. VIII, 947. Fidei oppugnantibus locum et tempus examinis præbere non debent Christianæ potestates terrene reipublicæ. X, 1034. Ad fidem quidem nullus est cogendus invitus: sed per severitatem, imo et per Dei misericordiam solet perfidia castigari. IX, 315.

Fidei catholicæ encomium. V, 1690. Fides legi præponitur. X, 898. Fides eorum qui sub Lege sunt, alia a fide filiorum. X, 236. Fides quidem est in terra, sed vix inventur plena. V, 635. Fidei integritas res est non exigui momenti. IX, 146. In fide nihil vitii est. VIII, 80. De fide intelligendum dictum Christi, Luc. xviii. V, 853. Fides gentium, glorificatio Christi. III, 1766. Gentium fides prædicta in Scriptura. VII, 537, 539.

Fides collyrium. III, 1635. Fides per piscem significatur. III, 1342. Fides pia qui piscis bonus. V, 620. Fides magna sicut granum sinapis. V, 488. Fidei symbolum hyssopus. III, 734. Fides eorum quæ pro nobis Dominus temporaliter gessit et pertulit, tabernaculum protectionis a contradictione linguarum. IV, 220. Fides et tunica est et lorica. V, 399. In fide qui sunt stabiles, orbis terrarum est, qui non commovetur: in fide titubantes, orbis terrarum mobilis. IV, 1185. Fides alia vulgaris, alia superior a qua fideles vocantur. V, 145.

Fidem non recte negari rei quod tantum semel contigit. II, 590.

Fideles parvuli baptizati dicuntur a sacramento fidei. II, 984. Parvulo prodest eorum fides a quibus consecrandus offertur. I, 1304. X, 1180. Fideles non fiunt nisi libero arbitrio, et tamen illius gratia fideles fiunt, qui eorum a potestate tenebrarum liberavit arbitrium. II, 981. Quomodo. II, 982. In fidelibus quatuor consideranda, prædestinatio, vocatio, justificatio et glorificatio. III, 1614. Fideles dicuntur filii lucis, filii pacis, filii Ecclesiæ, membra Christi. IV, 1867. Fideles vocantur accedentes ad mensam Domini. V, 143, 649. Fideles falsi. V, 1201. Fideles sunt, qui vocantur et non sunt, in quibus sacramenta Christi patiuntur injuriam. V, 1092. Fidelibus suis Christus nusquam desse potest. IV, 1498. Unitatis amor et defectuum tolerantia fidelibus commendatur. III, 879. Fideles de reque fratrum suorum lætantur, etiam in propriis anxietatibus. II, 593. Fideles in sion et in Jerusalem significantur. IV, 598. Fideles omnes cum Angelis unam domum Dei faciunt, et unam civitatem. IV, 1668, 1669. Fidelium vita

tris plena, perfecta, summa VIII, 701. Similitudo et imago patris, forma omnium, summe implens unum de quo est. III, 159. Filius Dei aequalis Patri, licet Pater dederit, acceperit Filius. VIII, 774, 800. Licet Patri obedierit. VIII, 688, 691, 776, 781, 786. Filii Dei obedientia non arguit inaequalitatem. VIII, 688, 691. Filius Dei non ideo non aequalis Patri, quia a Patre glorificatus. VIII, 848. Aut a Patre unigenitus. VIII, 683, 903, 906. Respondetur testimonio quibus Filii Dei inaequalitas asseri videtur. VIII, 773, 774, 788. Filius Dei si non est aequalis Patri, duo sunt dii, Pater Iavidus fuit. VIII, 777, 780. Pater non ideo potentior Filio, quia creatorem genuit, Filius vero non genuit. VIII, 788.

Filius Dei, omnipotens, VI, 629, 640. Filius Dei, Deus, omnipotens, invisibilis, immortalis, sapiens secundum naturam divinam et Pater. VIII, 720, 724, 725, 745, 746, 762. Filius potentiam, immortalitatem, etc. quam Pater habet, habet et h. sc. IV, 502. Filii Dei voluntas eadem ac Patris. VIII, 686. Voluntas patris et Filii una est secundum aequalitatem formae Dei. V, 860. opera Patris et Filii eadem. V, 703, 746, 748. Filium et Patrem quasi duos artifices sibi propouens carnalis sensus. V, 702. Filius similiter facit eadem, quae facit Pater. III, 1535-1564, *toto tractatu*. Filius Dei in forma Dei usque adeo non est factus, ut per illum facta sint omnia. VIII, 723. Filius Dei non ideo non genuit, quia non potuit, sed quia non oportuit. VIII, 768. Quidquid facit Filius, non facit sine Patre, et vicissim. III, 1560. An ex eo quod nihil Pater sine Filio, aut Filius sine Patre facit, sequatur ut Pater dicatur natus, passus, etc. V, 336. Filius et Patris eadem opera, quia quae facit Pater, per Filium facit. V, 702, 704. Quia quae Patris sunt, Filii sunt. V, 746. Filius sine Patre non facit, quae se promisit tacere. III, 1826. An Pater iubendo, Filius obsequendo fecerit. V, 747. Neque hoc concessio sequitur, ut Filius sit minor Patre. V, 747. Filius Dei iussu Patris omnia creavit. III, 241. Non dubitemus per ipsum regi omnia, per quem facta sunt omnia. V, 336. Cui dicitur est, *Non potest Filius a se facere quidquam*, etc., tale est ac si diceretur, non esset, Filius, nisi de Patre nasceretur. V, 705. Filius quomodo faciat quae videtur Patrem facientem. V, 701.

Filius Dei immanens aequae ac Pater. VIII, 813. Filius Dei hoc est esse, quod nosse. III, 1689. Diem novissimum in Patre et Filius scit. V, 599. Filius Dei hoc est esse filium, quod videre Patrem. III, 1566, 1567. Scientia Filii, visio filii, idem quod Filius. III, 1567. In natura Filii Dei quod est esse, hoc audire, hoc videre. VIII, 693, 696.

Filius invisibilis aequae ac Deus Pater : quando voluit apparuit, non ut est, sed ut voluit. V, 64. Filius Dei etiam missus sicut aequalis est Patri non videbatur. VIII, 905. Filium Dei vel Prophetis, vel in Prophetis locutum quidam volunt. VIII, 819. Filius Dei an eo invisibilis, quod humanis oculis contemplari non possit. VIII, 729. De Filii Dei visibilitate ante incarnationem anceps Arianorum sententia. VIII, 805. Momenta quibus Filium Dei ab homine visum proliari putant, refelluntur. VIII, 804, 805, 806.

Filius Dei, incomparabilis splendor incomprehensibilis lucis. VIII, 610. ostenditur ex scripturis. VIII, 611. Filius Dei unigenitus pax Dei, splendor Dei ipse est. II, 617. Dies ex die. V, 891. Filius Dei, lumen. VIII, 611. Lumen verum. I, 740. Lux vera illuminans omnem hominem, quomodo. X, 150, 151. Filius Dei Deus de Deo, lumen de lumine, vita de vita recte appellatur ; non vero Verbum de Verbo, quare. VIII, 696.

Filius Dei dicitur Verbum, Principium, Sapiaentia, Veritas, Virtus Dei. I, 813. Quare Verbum dicitur. VI, 183. Quomodo Virtus et sapientia Patris. VIII, 956. Cur sapientiae nomine potissimum insinuetur in scripturis, cum et Pater et Spiritus sanctus sit sapientia. VIII, 956, 957. Filius Dei est Principium. III, 222. Principium est non Patri, sed universae creaturae. III, 251. Filius Dei a quo habet ut sit Deus, ab illo habet ut de illo procedat Spiritus sanctus. VIII, 1093. Amor patris erga Filium qualis. III, 1509. *vide Verbum*. Filius Dei et Pater aequaliter se invicem diligunt. VIII, 802.

Filius Dei non potest esse nisi unus, quare. VIII, 202. Filius Dei unigenitus est, et primogenitus. VIII, 202. Quomodo primogenitus omnis creaturae. VIII, 706. In se Dominus cum sine edditamento ponit Filium, seipsum unigenitum vult intelligi. IV, 116. Filius Dei non ex Patre quemadmodum universa creatura. II, 749. Filius Dei unicus similis est Patri nascento, nos videndo. IV, 563.

Filii Dei missio prorsus ineffabilis. VIII, 686. Quomodo intelligenda. VIII, 849, 850. Filius Dei non eo ipso missus dicitur, quod de Patre natus est. VIII, 907. Filius Dei an iussus a Patre, an missus dicendus est. VIII, 708. Quomodo missus et praenuntiatus. VIII, 905, 906. A Patre missus est, et a spiritu sancto, et a seipso. VIII, 790, 848, 850. Filii Dei missio, apparitio ejus in carne. VIII, 908. Filius

sic missus est, ut non recesserat a Patre. III, 1689. Filius Dei aliter mittitur ut sit cum homine, aliter ut sit homo. VIII, 907. Tunc unicuique mittitur, cum a quoquam cognoscitur. VIII, 907. Non vero Pater. VIII, 908. Filio Dei sicut nuntium esse, est a Patre esse ; ita mitti Filio, est cognosci quod ab illo sit. VIII, 908.

Filius licet missus a Patre, non tamen minor est Patre. III, 1573. Filius Dei non minor Patre. VIII, 721. In se non minor per incarnationem. V, 1214. In forma servi, non solum Patre minor, sed etiam seipso, et Spiritu sancto. VIII, 828, 836. Regula duplex ad intelligendas Scripturarum de Filio Dei locutiones. VIII, 845. Ambiguae Locutiones de Filio Dei ex utralibet regula sine periculo possunt intelligi. VIII, 847. Locutiones plurimae Scripturarum non quod Filius minor sit Patre, sed quod de Patre sit, intantur. VIII, 847. Quidquid de Scriptura profertur quod minor Patre Filius Dei videatur ostendi, aut de forma servi accipiendum, aut ideo dictum, ut alter ex altero demonstraretur. VIII, 775. Pater non dicitur Deus Filii ante incarnationem, nisi in prophetia. VIII, 782. Filius Dei Patrem suum esse etiam propter formam servi Deum suum, veraciter dixit, non humiliter fluxit. VIII, 781. Filius Dei minor Patre, imo minor Angelis propter infirmitatem. VIII, 687. Filius Dei ut homo, facit mandatum patris ; ut Deus, ipse est mandatum Patris. VIII, 706, 802.

Filius Dei non factus, nec minor Patre. VI, 184. Filium Dei non esse factum. II, 1053. Filius Dei non factus, nisi in forma servi. VIII, 736. Filius Dei aequalis Patri quomodo se exinanivit. IV, 699. Filium Dei vere dici natum et passum, sine divinitatis suae mutatione. VI, 303. Filius Dei in assumptione hominis non mutatus. VIII, 812. Filius accipiendo carnem non mutatus est, sicut qui accipit vestem, non vertitur in vestem. V, 1214. Filius Dei semper immutatus. III, 1366, 1367. Filius Dei manens in natura sua factus est participes nostrae naturae, ut nos manentes in nostra natura efficeremur participes naturae ipsius. II, 542. Filium Dei naturae nostrae participatio non fecit deteriorem, nos facit naturae illius participatio meliores. II, 542.

Filius Dei cur exterior factus, et humilis apparere dignatus est. VIII, 202. Filius Dei incarnatus est, ut magis homo timeret extolli fastu hominis, quam humiliari exemplo Dei. II, 1029. Filii Dei nativitas humana, humilis et excelsa. VI, 650. Filius Dei factus est nobis via temporalis per humilitatem, quae mansio nobis aeterna est per divinitatem. VIII, 958. Filius Dei sine exemplo nobis exemplum est. VIII, 958. In forma Dei exemplum est Angelis qui non lapsi sunt, et in forma servi hominibus ut resurgant. VIII, 958. Filii Dei obedientia, prima causa salutis hominum. VIII, 687, 688. Filii solius est nativitas ex Virgine, sed facta est a Patre et Filio, sicut passio ejus et resurrectio. V, 357, 1063. Filius Dei totam suscepit humanam naturam, sed ab omni peccati nexu liberam. VI, 249. Filius hominis utero Virginis contaminari non potuit. VIII, 598.

Filius Dei secundum formam divinitatis, ubique est ; secundum quod assumpsit carnem, est in caelo. IV, 969. Sedet a dextris Dei et interpellat. VIII, 723, 760. Filius Dei in qua forma iudicabit, et a quo potestatem accepit iudicandi. VIII, 840, 842. Filium Dei secundum formam hominis videbunt iusti et impii. VIII, 841, 842, 844. Secundum formam Dei, videbunt soli iusti. VIII, 844. Visio Filii Dei secundum formam Dei non erit summum bonum iustis. VIII, 844. Filius Dei non subditus Patri, nisi secundum hominem. VIII, 750, 820. Quomodo subjectus ei erit qui illi subjectus omnia. VI, 75. Filius Dei traditio regno Deo et Patri jam non interpellabit pro nobis. VIII, 855.

Filius Dei brachium Dei dicitur. IV, 484. Manus est et brachium Patris. III, 1744, 1775. Cibus est Angelis in quantum est Verbum Dei a quo Deum ; hominibus autem ut cibis esset, Verbum caro factum est. III, 879. Filius Dei magister, defensor, interpellator et dator. III, 1534. Filius Dei, manus Dei. V, 1377. Filius Dei rex solet appellari in scripturis. IV, 84. Dixit Petrus, dixerunt et demones : *Tu es Filius Dei*, par confessio, sed non par dilectio. IV, 566.

Filii Dei sunt multi gratia, unicus natura. V, 770. Deus Pater Filium, quem unicum genuit, noluit esse unum. IV, 814. Filius Dei fratres suos non esse voluit. V, 587. Filius Dei secundum id quod est unigenitus non habet fratres, sed secundum id quod est primogenitus. VI, 183. *vide Chistus*. Filius Dei cur factus homo. VI, 184. Filius Dei factus est filius hominis, ut filii hominum fierent filii Dei. V, 680. Filius solus ad divinitatem, non solus ad hereditatem. V, 702. solus de substantia Patris genitus, alii de familia ejus pro ipso adoptati. V, 702. Filios Dei fieri impossibile non est, propter quod Filius Dei factus est filius hominis. V, 675. Filii Dei ut efficiamur, potestas data. V, 1504. Potestas haec a Deo est. X, 285. Non est ex libero arbitrio, sed ex caritatis dono. X, 1001, 1202. Filios hominum filios Dei fieri

dis jam merito acriter flagellatur. V, 409. Flagello nullus non dignus, quia nullus sine peccato. VI, 700, 717, 720. Ut venio sine peccato, ita nec sine flagello. IV, 1132. Flagellum tuum in te, ex te ipso est. IV, 900. Flagellum fecit Deus de peccatore. IV, 562, 566. Iuste nos flagellat Deus, justitiam quantumque servare videamur. II, 423, 425. Cur boni flagellantur cum malis. VI, 701. Cur aliquando Deus ferat innocentem, et dimittat sceleratiorem. IV, 1180, 1945. Malos aliquos jam ex hinc punit Deus, ut innotescat providentia: aliquos non punit, ut servetur divina patientia. IV, 233. Flagellum ad poenam impiis, ad disciplinam filiis. IV, 274. Flagellat omnem filium quem recipit. Nullus exceptus: etiam unicus sine peccato, non tamen sine flagello. IV, 274. Flagellorum a passione si exceptus eris, exceptus eris a numero filiorum. V, 276.

Flagellum Dei admonitio nostra est. V, 150. Flagellum Dei et poena est, et gratia est: quid servat post poenam, qui per gratiam exhibet poenam? IV, 427. Quando aliquos flagellat Deus in terra, admonitio est, nondum damnatio. IV, 568. Flagellum medicamentum est contra peccata. IV, 409. Quando Deus castigat mundum, non vult damnare mundum. V, 935. Magna est ira ejus, cum peccantibus parit. V, 935. Deus irascitur quando non punit. V, 1036. Magnae misericordiae est nequitiam impenitentem non relinquere. V, 935.

Flagellat Deus, et diligit. V, 54. Pater et quando ferit, amat. V, 411. Etiam eos quos emendat Deus, multum amat. IV, 220. Pater est et promittens vitam, et imponens disciplinam. VI, 719. Melius est ut Deus flagellet te et recipiat te, quam parcat tibi et deserat te. V, 377. Flagella patris dulcia nobis sint, ne sit amara sententia iudicis. IV, 1795. Flagella parantur, quibus hereditas aeterna praeparatur. IV, 409. Flagellari non timeas, sed exheredari. IV, 1151. Non abigitur a Deo, sed ipse se alienat ab hereditate, qui eum refugit flagellante. IV, 1152. Flagellati non timeamus ne abiciamur, sed potius confidamus quia recipiemur justificati. V, 860. Tu noli dimittere corripientem et hortantem, terrentem et consolantem, percutientem et suavitentem. V, 277.

Flagella sua dolent homines, quare flagellantur non dolent. IV, 409. Dolent damnum pecunia, non justitia. IV, 409. Non attendat quisque quid patiat, sed quid faciat. VI, 719. Quicquid hic passus fuerit, si nec sic corrigatur, duplex damnatus est. VI, 720. Flagellis et donis Dei quomodo utendum. IV, 770. sive ergo in donis, sive in flagellis, lauda. IV, 1871; V, 134. Flagellum patris qui laudat, rectus corde est. V, 147. Flagelantis laus, medicina est vulneris. IV, 1871. Paterna iudicia laudentur in flagello, si promissa diligantur in premio. IV, 1592. Flagello Dei quam in spem hinc donamur. V, 376. Flagellum Dei dormitoris fere idem. V, 376. Quasiheb poenas humanas comparat ad gehennam, et leve est omne quod cogitas. VI, 720. Cogitata quae pertinet Christus. VI, 721. Flagella non designat peccator filius, quae sustinuit unicus sine peccato. IV, 1151.

Flagellatus quidam per visum. V, 1410.

Flagitium vocatur quod agit cupiditas ad corrumpendum animum et corpus suum. III, 72. Flagitia et facinora. III, 2034. Flagitia priora sunt facinoribus. III, 72. Flagitia quae contra naturam sunt, ubique ac semper detestanda; quae contra mores hominum, pro morum diversitate vitanda. I, 689. Flagitia omnia morum malorum ad mundi huius dilectionem pertinent. VI, 207. Flagitia tria mortifera, et excommunicatione punienda. VI, 220. Flagitiorum compesitio periculosissime admittitur. III, 539.

Flamen sacerdos dignitatis excellentis apud Romanos. VII, 60. Flamines tres tantum apud Romanos; Dialis, Martialis, Quirinalis. VII, 60.

Flamma. Ardet olla iniquitatis, sed major est flamma caritatis; noli vinci. IV, 721.

Flatus nihil aliud quam aer motus. X, 534.

Flatus Dei dicitur anima. IV, 1776.

Flatu significatur interdum spiritus sanctus. X, 484.

Flavianus quondam Vicarius et partis Donati. II, 300.

Fleat tanquam non fletens, qui adversitate non franguntur. IV, 1917. Flere in letitia, et in mœrore letari docens sermo divinus, perversum aliquid videtur docere. IV, 1764. Flere debes, sed recordando Sion. IV, 1763.

Fletus et risus. V, 943. *Fide* lacrymae. Fletus cur dulcis miseris. I, 697. Fletus Babylonius. IV, 1763. Fletus Babylonio multi flet, quia gaudent gaudio Babylonio. IV, 1763.

Flora vidua. VI, 157, 591.

Flora mater. III, 1038. Dea quae praesidet frumentis florentibus. VII, 118. Florae ludii scenici quam obscœci. II, 515; III, 1038; VII, 76.

Florentia Basilica. V, 1597, 1598.

Florentina. II, 1089.

Florentinus. II, 429. Officialis Comitum. II, 450.

Florentinus a; vel triptonem i robe notus. II, 1029. Litteras Madarensum ad Augustinum defert. II, 1029.

Florentius episcopus. II, 587.

Florentius episcopus. II, 991.

Florentius Adrumetinus episcopus. IV, 580.

Florentius episcopus Deuotista. IX, 528, 535.

Florentius sator, unde vestimentum emeret, miraculo obtulit. VII, 763.

Florinus a quo Floriniani haeretici. VIII, 42.

Florus Paganus. IX, 511.

Florus monachus Adrumentinus, patria Uzalensi. II, 975. Ejus iter ad patriam Uzalensem, et inde Carthaginam. II, 975. Augustini epistolam prolixiorum ad sextum defert in Monasterium Adrumetinum. II, 975. Libram scilicet de gratia et libero arbitrio. X, 915, not. 2, 915. Hoc libro movetur Valentinus, et oritur inter fratres dissensio. II, 975. Ad Augustinum scribit. II, 974. Augustinus petit ut Florus veniat ad se. II, 970, 974. Florus pergit ad Augustinum. II, 976. Flori fides de gratia, libero arbitrio, et retributione in die iudicii, sana. II, 976. Et catholica. X, 917. Non prava sicut fratres ejus erant locuti. II, 969, 970.

Florus Juliani collega. X, 1527, 1541.

Flori (episcopi) auctoritate susceptum opus Juliani contra Augustinum. X, 1051. Eique inscriptum. X, 1516.

Flos gloriæ significat. IV, 1738. Florentes sæculi felicitate, pereunt in Dei virtute. IV, 626. Florent ad tempus, pereunt in aeternum. IV, 626. Nutant aliquando iusti, cum vident impios florere et abundare. IV, 1648, 1649. Florentes hic feno comparantur. IV, 607. Ad florem feni ai te teneris, quoniam arescet, et tu cum illo decides. IV, 607.

Flumina paradisi, vera flumina. III, 378. Unde orientur. III, 328. Eorum fontes an noti sint an ignoti. III, 378.

Flumina Babylonis sunt, omnia quae hic amantur, et transeunt. IV, 1702. Sunt variae hominum cupiditates. IV, 1705. Sunt divitiarum quae tollunt quos extollunt. IV, 1769. Flumen est mortalitas huius sæculi. IV, 795.

Fluvius in bono et in malo significatur in Scripturis. V, 198. Fluvius Dei, populus Dei. IV, 783. Multa flumina et unus fluvius. IV, 783. Fluvii nomine sæculum designatur. IV, 1857. Fluvius quidam est, omnis iste ordo rerum labentium. IV, 794. Fluvii Ethan siccantur, dum nil proficiunt. IV, 940. Fluvii Ethan, de fortitudine ac virtute sua presumentes. IV, 940.

Fœnum et flos feni quid. IV, 1533. Fœni nomine etiam segetes frugum appellantur. IV, 1400. Fœnum toctorum, herba quae nascitur in tectis; in alto videtur et radicem non habet: quid significet. IV, 1694. Fœno nali simile sunt, auro boni. IV, 1575. Fœnum dicitur carnalis. IV, 1900. Fœnum est concupiscentia. IV, 1242. Fœnum montes producit, dum potentes fructus terræ pauperibus erogant. IV, 1909, 1910.

Fœnerationem Scriptura dicit quod mutuo datur. III, 534.

Fœnus et professionem habet, et ars vocatur. IV, 638. Fœnus detestabile peccatum. IV, 396. Fœnus pium Deo, elemosyna. V, 259, 524, 525; 1128, 1200, 1580. Fœnus trajectitium facere quid sit. V, 253. Fœnus corpus dicitur, quasi necessarium civitati. IV, 638.

Fœnerari latine dicitur, qui dat mutuum, et qui accipit. IV, 586. Ftantius potius si dicitur, fœnerare. IV, 586. Fœneratorem te esse jubet, qui te prohibet esse fœneratorem: fœnera Deo. IV, 586. Fœnerat Dominum, qui miseretur pauperis. IV, 587. Fœnerator minus vult dare, et plus accipere: da modica, accipe magna; da terram, accipe caelum. IV, 587. Fœnerator peccator et non solvit, cum non agit gratias Deo, a quo accipit tot bona. IV, 371. Fœneratorem objurgat Ecclesia, et exsecrantur omnes. V, 525. Fœneratores se excusantes quod non habeant aliud unde vivant, rehelluntur. IV, 1692. Fœnerator injuriarum est, qui peccata non dimittit, aut ultionem exigit. IV, 658.

Folles centum, folles mille. V, 263, 1704.

Fons quid sit, et quid significet. IV, 939. Fons paradisi irrigans totam terram, forte exsiccatus ut augetur incoletentium labor. III, 528. Varie de illo fonte quaestiones. III, 528, 529. De fontium et fluminum origine. III, 239. Fontem aut torrentem probat aetas; tentatio hominem in quo Verbum Dei factum est fons aquae. IV, 939. Fons et lumen apud Deum. IV, 465. Fontem non cupit sapientiae, qui adhuc laborat in veneno malitiae. IV, 465, 466. Ad fontem curre ut cervus. IV, 463. Qui peremptis serpentibus ad fontes acrius currit. IV, 463. Consume serpentes iniquitatis, et tunc amplius desiderabis fontem veritatis. IV, 463. Ad fontem vas affertur, cum anima ad Deum levatur. IV, 1834. Fons apud Garamantas frigidus diebus, fervidus noctibus. VII, 715, 718. Fons in Epiro in quo faces accensae extinguuntur, et extinctae accenduntur. VII, 718, 719.

Fonteus Carthaginensis de mente mundana ad videndum Deum scripsit adhuc paganus. I, 621; VI, 14.

non suffert, quid sufferat? II, 188. Fratres falsi omnia verba capiunt, ut in eis laqueos inventiant. IV, 459. Fratrum falsorum persecutio gravior, quam inimicorum. IV, 638, 650, 653. Periculum in falsis fratribus, quodnam sit. V, 119. Pericula a falsis fratribus quiescere usque in fluxum sæculi non novernat. V, 910.

Fraternitatem nos amare quomodo probemus. III, 1992. De fraterna concordia sermo. V, 1054. Qui minus valet, non impediatur plus valentem: et qui plus valet, non urgeat minus valentem. II, 597.

Fraudulenti patiuntur fraudem, dum volunt facere. IV, 925. Fraus non ideo non fit, quia fisco fit. II, 536. Melius inojaze laborem servi Dei tolerant, quam ut necessariorum occultatem cum conscientia fraudis obtineant. II, 556.

Frigiditas in viris tantum. X, 989.

Frigidum est quidquid stolidum. IV, 1955.

Frigus, dum deserit Deus peccatorem. IV, 1834. Frigus caritatis, silentium cordis. IV, 401. Frigus ac glacies spiritualis et ex iniquitate, et ex bonis operibus aliorum nascitur. III, 860.

Frons est in facie, frons est et in conscientia. V, 630. Frons laus pudoris nostri. IV, 1850. Frontem qui non habet, impudens est. IV, 1830.

Fronio servus Dei. VI, 521.

Fructesca dea. VII, 128.

Fructuosus episcopus. II, 759, 780.

Fructuosus episcopus martyris. V, 1217.

Fructuosus fessor. IX, 513.

Fructum sentire dolorem cum de arbore carpitur, cum occiditur, teritur, coquitur, manditur, dicebant Manichæi. VIII, 250. Fructum decerpit, homicidium Manichæis VIII, 250, 255. Abstinent a quibusdam terræ fructibus per Quadragesimam fere omnes Christiani; nonnulli etiam semper. VIII, 495. Fructus est quibus arbor dignoscitur. III, 1506. Gratia necessaria ut homo faciat fructus bonos. X, 570. Fructus noster non Deum ditiores facit, sed nos beatiores. V, 551. Fructus centenus, sexagenus, et tricenarius varie intellectus. VI, 423.

Frugalitas a quibusdam dicta virtutum omnium mater. I, 971. Frugalitas nullio virtutum maxima. I, 975.

Frui quid sit. VI, 19; VII, 359; VIII, 961, 982. Frui late dicitur cum delectatione uti. III, 33. Frui est præsto habere quod diligis. I, 1312. Frui proprie est amore inhaerere alicui rei propter seipsam. III, 20. Est in ea ponere fidem lætitiæ suæ. III, 33. Non fruendum seipso. III, 26. Non fruendum homine. III, 26. Qui homine in Deo fruatur, Deo potius quam homine fruatur. III, 33. Solo Deo fruendum. III, 33. Et solis rebus æternis. III, 26. Qui Deus dicitur omnia dedisse ad fruendum, cum eo solo fruendum sit. V, 958. Frui et uti. V, 938. stat qui Deo fruatur; qui se frui voluerit, id est superbus, cedit. IV, 1620. Interest utrum homo velit frui corpore et tempore, an divinitate et æternitate. II, 539. Deus nobis non fruatur, sed utitur. III, 32. Fruiusibus, quo sensu dicitur. VII, 539. Frui cibo et qualibet corporali voluptate non adeo absurde existimantur bestiae. VI, 19.

Frumentum ad ips. IV, 1930. Frumentum Christi later zizania gemit. IV, 476.

Fucari pigmentis adulterina fallacia est. II, 1060.

Fugere in persecutione licet. III, 1731. Quomodo et quando fugere liceat de civitate in civitatem premente persecutione. II, 1014, 1015. Quibus preceptum sive permissum est. IX, 272. Qui specialiter a persecutoribus persequitur, fugere potest, aliis qui non ita queruntur remanentibus ad ministerium necessarium Ecclesie. II, 1014. Paulus Apostolus fugit, quia specialiter quærebatur. II, 1014, 1015. Consilium Augustini est, ut episcopi aut clerici, quorum ministerium plebi necessarium est, imminente obsidionis aut excidii periculo, non recedant. II, 1013. si persecutio in solos ministros Ecclesie sæviat; non propterea Ecclesia deserenda. II, 1017. Quidam fugere possunt pro utilitate Ecclesie, si non desunt alii per quos supplentur ecclesiasticum ministerium. II, 1016. Si necesse est ut aliqui e clericis pro utilitate Ecclesie fugiant, et disceptatio caritatis est inter illos, sorte legendi sunt qui maneat, et qui fugiant. II, 1017. Qui fugit eo modo, ut Ecclesie necessarium ministerium illo fugiente non desit, facit quod Dominus præcepit sive permisit. II, 1018. Illi pro aliis patientur, qui cum se possent malis eripere fugiendo, ne aliorum necessitatem desererent, manere maluerunt. II, 1014. Qui fugit remanente plebe in persecutione, mercenarius est. II, 1015, 1018. Qui fugit formidine superatus, caritate non flagrat, et contra formidinem debet dimicare. II, 1015. Non oportet ministros manere, ubi jam non fuerint quibus necesse sit ministrare. II, 1015, 1018. Etsi episcopi et clerici non fugiant, non propterea non debet plebs fugere. II, 1018. Fugere corpore propter persecutionem, cræcessum est; fugere animo, non licet. IV, 1810. Fu-

glendi exemplum præbuit Christus. V, 744.

Fugiant impii a facie Dei, non latendo, sed timendo. IV, 814. Fugere a facie Dei quomodo possit peccator. IV, 1790, 1791. Fugere a Deo si vis, ad ipsam fuge: ad ipsam fuge confitendo, non ab ipso latendo; latere enim non potes, sed coufiteri potes. III, 2021. Non est, quo fugiat homo a Deo irato, nisi ad Deum placatum. IV, 953, 1217. Fugere nec conscientiam possimus, nec Deum. IV, 251, 255.

Fuga carnis, et fuga animi. IV, 814. Fuga in hieme et sabbato quid. III, 1131.

Fugalia festa. VII, 51.

Fulgora dea vidua. VII, 191.

Fulice aves sunt marinae vel stagnenses. IV, 1360. Fulice domus. IV, 1372.

Fulmina nocturna Summano Deo, diurna Jovi tribuebantur. VII, 151. Fulmina cur aliquando montem (id est bonum) percipiunt, non latronem. IV, 1945.

Fulvius Consularis occisus cum liberis in seditione Græchorum. VII, 105.

Fumus quadam unitate est quod est. VIII, 196. Fumo comparatur creatura. IV, 1865. Fumi globus quanto fuerit grandior, tanto fit vanior. IV, 370. Fumigant montes, cum tacti a Deo superbi precem et reddunt. IV, 1588, 1589. Quia timuit homo, dies ejus facti sunt dies umi. IV, 1302.

Fundamenta cæli, quibus regnum cælorum superædificatur, Christus, Apostoli, etc. IV, 1049. Fundamentum nostrum est Christus, si primum in corde locum obtineat. V, 1016. Fundamentum nostrum sursum, non deorsum. V, 1477. Quemadmodum fundamentum corporeæ fabricæ in imo est, sic fundamentum spiritualis fabricæ in summo est. IV, 1105. quia fundamentum nostrum in celo est, ad cælum ædificetur. IV, 1621. Fundamenta terræ, terrenorum honorum copia felices. IV, 1049. Fundamenta terræ quomodo moventur. IV, 1049.

Fundanus rhetor luscus cum esset, luscum genuit filium. X, 832.

Fundus noster Deus recte dicitur. V, 651.

Funes peccatorum, iniquimenta sunt inimicorum. IV, 1546. Justi aliquando corpus iniquitatur, sed non animum. IV, 1546.

Funiambulus. Petrus non funiambulus, sed mariambulus. IV, 440.

Funeris cura laudabilis. VII, 27. Funeris pompa. V, 811, 612, 956. Funeris pompa vivorum sunt qualicumque solatia, non adjutoria mortuorum. V, 936; VII, 26. Vide Exsequia.

Furius Camillus. Vide Camillus.

Furius contra justitiam injustitiam defendit. IX, 559, 560.

Not. (a).

Furnarius inquilinus. IX, 316.

Furnæ. IX, 235.

Furtum non est nisi quando alieno occulte ablato proximus læditur. III, 708. Furtum prohibendum. V, 70. Preceptum non furandi quomodo differat a præcepto non concupiscendi rem alienam. III, 621. Furtum est contra naturæ legem. I, 678. Nullus fur furem æquo animo patitur. I, 678. Nemo habet injustum lucrum sine justo damno. V, 70. Furtum an fecerint filii Israel spoliando Ægyptios, et an possit quis eos imitari. IV, 1400. Furtum non fecerunt Israelitæ spoliando Ægyptios. III, 608.

Furis occisio. Vide Tabulæ XII. Fur nocturnus si occiditur, ad homicidium non pertinet; si diurnus occiditur, pertinet. III, 627. Non est iniquitas per molestias corporales compellere fures redhibere pecuniam ablatam. II, 662. Interueniendum pro furibus, non ad hoc ut minime restituant ablata; alias ut societatem criminis veniretur. II, 665.

Fussala Hipponeensi territorio confine castellum. II, 953. Fussala ab Hippone millibus quadraginta sejunctum. II, 953. Fussala antea ad hipponensis Ecclesie præcæm pertinebat. II, 953. Fussala nullus omnino catholicus erat. II, 953. Donatistarum error plebes obtinebat. II, 953. Per magnos labores unitati Ecclesie coherent. II, 953. Donatistæ sæviunt in presbyteros qui Fussalensibus congregandis constituuntur. II, 953. Fussalensem presbyterum Aug. Quodvultdeo commendat. II, 1001.

Fussalense territorium. VII, 764.

Fusum inter et colum discrimen allegorice explicatur. V, 227.

Futura vere sunt quæ Deus vult. III, 330. Futura in Deo scientia causas habent efficientes. III, 1902. Necessario sunt futura quæ Deus præcivit. III, 350. Apud Deum jam factum est, quod ejus dispositione futurum est. IV, 1596. Futura credendi quænam sit ratio. VII, 720. Futura quot modis præsciuntur. VIII, 902. Futura prædicando verbis præteriti temporis utuntur Prohetæ. IV, 1354, 1476. Futurorum scientiam Cicero negavit. VII, 148. Quare. VII, 149.

G.

Gabbara. V, 1605.
Gabinus. IX, 710, 752, 753. Gabinus aliquando Donatista, jam ad Ecclesiam reversus. IX, 711.
Gabvianus non solum Christianus factus, sed fidelis valde bonus. II, 1012.
Gades insula Hispaniae. VII, 158.
Gæson, scutum, hastam, lanceam interpretantur. III, 859.
Gaenus. IV, 376. Tigualensis episcopus. IV, 581.
Gains. V, 253.
Gains ejus laudatur animus. II, 80.
Gajucius. III, 1456; IV, 885, 1826.
Galaud interpretatur abjiciens, sive revelatio. III, 818, 820. Et acervus testimonii. IV, 719.
Galatia non una ecclesia est, sed in ea regione innumera- biles. IX, 411.
Galeus Maximus decretum ex libello recitat in Cypria- num. V, 1412.
Galilæa interpretatur revelatio. III, 1216.
Galilæi non credentes, figura populi Judaici. III, 1523.
Galla vidua S. Stephani reliquias deferens, Quintiliano commendatur. II, 905.
Gallie cladibus afflictæ. II, 422.
Gallorum irruptio in Urbem. VII, 108. Romam incendunt, remanente solo colle Capitolino. V, 1536. Camillus patriam a Gallis vindicat. VII, 64.
Galli, sic dicti sacerdotes Bercynthiæ, a Gallo fluvio. VII, 52. *Not.* (a). Abscisio orant. VII, 183, 215, 214. Abscisio Gallorum sacerdotum impugnatur. VII, 214, 215. Hi a populo stipem posebant. VII, 215. *Not.* (b).
Gallo-Græci Galatæ, id est, Galli qui Asiam incolebant. VII, 102. *Not.* 2.
Gallorum gallinaceorum pugna. I, 989.
Galli Cantus. Post gallicantium tempus consuetum oran- di. IV, 1587.
Gallieno imperatore potuit putari propinquus finis mudi. II, 918.
Gallina dignoscitur utrum fetus habeat, ex voce, plu- mis, etc. IV, 1152, 1153. Gallina cæterarum avium sola est quæ ex materna caritate cum parvulis infirmatur. IV, 698, 1153. Gallinæ merito comparatur sapientia. IV, 1152. Gallina Evangelica. V, 623, 1213, 1224. Gallinæ dicuntur de ci- nere proprios fetus edere. II, 705. Gallinarum in masculi- num sexum conversio. VII, 110.
Gallionus episcopus Maximianianus. IV, 381.
Gammatus Donatista episcopus. IX, 528, 555.
Ganges prius Phison appellabatur. III, 203; 378.
Ganymedis fabula. VII, 152, 571.
Garbe. IX, 811.
Garimus in us. VII, 575.
Gargilia æ thermæ. IX, 620.
Garruli quinam dicantur. IV, 975, 976, 977, 1515.
Garus. V, 1587. *Gari*. VIII, 503.
Gaudentius Thamugadensis Donatistarum episcopus. I, 654. Unus ex septem electis ad tuendam Donatistarum cau- sam in collatione. IX, *Retr.* 705, 706, 707, 708. Duæ ipsius epistolæ. IX, *Retr.* 703, 706, 707, 708. His respondit Augu- stinus. II, 942. Libri duo adversus eum scripti. I, 654.
Gaudentius Thamugadensem litteris Dulcitius tractat hono- rificentium, quam decebat hæreticum. II, 940.
Gaudentius litteras a Severo Milevitano ad Aug. detulit. II, 419.
Gaudentius comes Imperatoris honorii. VII, 620.
Gaudere in Domino quid sit. V, 935. *Gaudere* ad Deum, de Deo, propter Deum; ipsa est beata vita e, a n est altera. I, 795. nihil aliud est beate vivere, quam veris bonis cer- tisque gaudere. I, 1237. *Gaudere* tamquam non gaudentes, qui prosperitate non corrumpuntur. IV, 1917. *Gaudet* ve- rius atque jucundius homo de bona conscientia inter mole- stias, quam de mala inter delicias. VI, 350. *Gaudet* iniquus in poena, gaudet martyr in carcere. IV, 1809. *Gaudes* ad tempus, noli ibi fidere; tristis es ad tempus, noli despera- re. IV, 1212. Necessè est homo plus gaudere, cum venerit quod desperaverat. IV, 1927. Sola spe gaudent sancti, quan- do sanum gaudent. VII, 811.
Gaudium majus molestia majori præceditur. I, 752. *Gaudium* Babylonium. IV, 1765. *Gaudium* impiorum quale. IV, 1251. *Gaudium* de sæculo immundum est. IV, 1661. Sæculi lætitia, est impunita nequitia. V, 955. *Gaudium* de bonis terrenis, molestum et periculosum. IV, 1777. *Gaudium* divi- tum hujus sæculi, gaudium phreneticorum. III, 1438. *Gaudium* carnale de mentis ægitudine venit. V, 1189. *Gaudia* insana non sunt gaudia. VI, 350. *Gaudium* non est nisi bonorum. III, 1506, 1507. Aliud est solatium captivo- rum, aliud gaudium liberorum. IV, 1764. *Gaudium* beato-

rum non est, sed consolatio miserorum, quicquid prosperum exhibet Deus. IV, 1864. Est gaudium quod non na- tur iniquis, sed eis qui Deum gratis colunt, quorum gau- dium Deus ipse est. I, 795. *Gaudia* in externis non colo- cemus. habentes in intimo Deum. I, 1188. *Gaudium* su- a Domino, non in sæculo. V, 955. *Gaudere* in sæculo noli; gaude in Christo, gaude in verbo ejus, gaude in lege ejus. IV, 1212. *Gaudium* justis de fide, de spe, de caritate, de veritate Scripturarum. IV, 691. Beata vita est gaudium de veritate. I, 795. In nullo homine securitas, de nullo certum gaudium. IV, 1085, 1086.

Gaudium quod percipimus ex correctione malorum, nulli gaudio in hac vita comparari potest. II, 1083. Cum gaude- mus de fidelibus et justis, et illis et nobis prodest bonum eorum: cum autem contristamur de infidelibus et iniquis, illis solis nocet et eorum malitia et nostra tristitia. II, 1085. *Gaudiis* terrenis Deus miscet tribulationes, ut discamus æternam desiderare dulcedinem. IV, 1777. *Gaudium* Chris- tianorum in tribulatione. IV, 1796, 1797. Martyres in tri- bulatione patientes erant, quia spe gaudebant. IV, 1679, 1680. *Gaudium* magnum habet spes gaudentis. IV, 1679. sine gaudio spes esse non potest. IV, 1885. Nec modo sine gaudio sumus. V, 861. *Gaudium* Christianorum jam in spe futura, postea in re erit. IV, 271, 559, 1610, 1679.

Gaudium justis non novit impius. IV, 1775. *Gaudium* pio- rum, canticum Deo est. IV, 1917. *Gaudium* nostrum, pax nostra, requies nostra, finis omnium molestiarum non est, nisi Deus. IV, 1073, 1077. *Gaudium* firmum in solo Deo. IV, 1870. *Gaudium* sempiternum quodcum sit. V, 479. Non- nisi in Deo est. III, 1502. *Gaudium* plenum quando. V, 142. *Gaudium* plenum, non carnale, sed s. ritale gaudium est. III, 1896. *Gaudium* plenum in ipsa societate, in ipsa carita- te, in ipsa unitate. III, 1980.

Gausafala. IX, 257.

Gazophylacium est arca Dei, ubi colligebantur ea, quæ ad indigentiam servorum Dei mittebantur. IV, 765.

Geba vallis vana, id est, fallaciter humilis interpretatur. IV, 1053.

Gedeon et Thua quomodo fratres fuerunt, cum sint e di- versis tribubus. III, 809. *Gedeon* peccavit sciendo Ephud. III, 813, 815. Quomodo itaque in Scriptura laudatur. III, 815. *Gedeon* subdefecit a fide. III, 814. Tentavit Dominum. III, 815, 814. Facula militum Gedeonis in hydryis licitibus inclusæ, figura luminis Evangelici. III, 815. Numerus mili- tum a Gedeone delectus, magnum habet sacramentum. IV, 835. *Gedeonis* vellus qui adumbrat. IV, 521, 907. Mystico interpretatur IX, 598. *Gedeonis* vellus figura populi israel, arca sicca figura Ecclesiæ. III, 814.

Gehennæ ignis quam timendus. V, 1616. *Gehennæ* com- minationem in veteris legis comminationibus non legimus. IV, 1413. *Gehennæ* metu martyres roborati sunt. IV, 526. Quis non bihat tribulationis temporalis poculum, metuens ignem gehennarum? IV, 845.

Gelizitana ecclesia. II, 162.

Gelosus presbyter. VII, 762.

Gemellus a Tanabæis ep. IV, 580.

Gemelli. IX, 259.

Gemini, interpretatur dexter. IV, 97.

Geminus ep. Maximianista. IV, 576.

Geminus a Furnis. IX, 255.

Geminorum quorundam similis dissimilisque valetudo, cui tribui debeat. VII, 142. *Geminus* duos egrotantes agnovit Hippocrates. VII, 144. *Geminorum* quorundam actus quandoque diversi, sicut et mores. VII, 145.

Geminorum constellatio discussa. I, 759.

Gemitus cordis, et *gemitus* carnis. IV, 403, 404. Quare gemunt fideles. IV, 1657. Qui male gemunt, vel male gaudet, gemendos se faciunt. IV, 1298. *Gemit* bene, qui suspirat in patriam, non qui premitur arumis. III, 1425. Homini, quantumcumque profecerit, non deerit hic unde gemat. IV, 471. In paradiso non gemetas, sed fruebaris; furis positus gemit. IV, 225. *Geme* de præsentibus, psalle de futuris; ora de re, psalle de spe. IV, 224. *Gemitus* non est nisi miserorum; oratio non nisi indigentium. IV, 206. *Gemamus* modo, oremus modo; orationi succedet laudatio, gemitui gaudium. IV, 206. *Gemitum* nostrum occultum querit Deus. IV, 344. *Gemitus* pii desiderii, etsi ridere aliquando servus Dei videatur, nunquam recedit ab auri bus Dei. IV, 404. *Gemitus* noster est in re, consolatio in spe. IV, 1659. Qui non gemit peregrinus, non gaudebit ci- vis, quia desiderium non est in illo. IV, 1940. *Gemitus* est qui habet et gaudium. IV, 1295. *Gemitus* piorum ex Spiritu sancti dono. IV, 199. *Gemere* dicitur Spiritus quod nos genere faciat. III, 2076.

Gemæ non arce, sed conscientia. V, 147.

Genealogia. In Genealogia feminas pro maribus ponere non est Scripturæ consuetudo. III, 768.

Generatio ante peccatum fuisset sine libidine. X, 736.

757. Ex membrorum obedientia, non ex eorum potentia. X, 447. Genitalibus membris usuri fuerant primi parentes, sicut ceteris membris, ad arbitrium voluntatis, si non peccassent. VII, 452, 451. *Vide* Libido. Genitalium inobedientia supplicium. X, 468, 469. Genitalia ante peccatum non pudenda. X, 1235. Unde facta sunt pudenda. X, 404, 406, 564, 565. Genitalium motus pudendus non fuisset in nuptiis, nisi precessisset peccatum. X, 467, 468. Genitalium involuntarius motus pudendus. X, 708. De pudendis motibus omnis pudens impudensque confunditur. X, 506. Casti supplicium inobedientiae genitalium sentiunt, immundi de hoc carnis suplicio graviore supplicio mentis exsultant. X, 468. De pudendis motibus non erubescere impudensissimum est. X, 565. Generatio primum et potissimum tribuitur patri. X, 1285. Generationis initium a viro. X, 1166, 1175. In generatione humana si deficiat mens, quis enaret divinam? II, 1054. Qua aetate homo generare possit. IV, 1395. Aetas conjugum qua generare possunt. X, 714. Quot annis terminetur. IV, 1395. Senior vir cum muliere seniore filios facere non potest. III, 557. Generatio ex Adam, et ex aliis patribus in quo diversa, in quo non diversa. X, 1277. Generationes humanae cum foliis arborum comparatae. IV, 1511. Generationes in Scripturis non per annos, sed per hominum successiones numerantur. III, 614. Generationes Domini ter quatuordecim apud Math. inveniuntur, Jechonia bis numerato. V, 330. Cur bis numeretur. V, 540. *Vide* Christus.

Generationem opponit Apostolus regenerationi. X, 1187. *Vide* Baptismus. Generatio carnalis facit filios carnis, filios mortis, filios saeculi, filios irae; generatio spiritalis et contra. X, 187. Generatio prima mortalis fuit de ira Dei, erit altera generatio immortalis de misericordia Dei. IV, 1073. Generatio carnalis tenet hominem in stirpe damnata. X, 406. *Vide* Peccatum originale. Generatio ex homine, regeneratio non nisi ex Deo. X, 1272. Generatio altera qua fideles efficiuntur, altera qua a mortuis resurgemus. IV, 1732.

Generis terreni necessitudinem propter regnum caelorum contemnendam exemplo docuit Christus. VIII, 248. *Generos* Numidiae Consularis integritas. II, 450. *Genesis* idium. VIII, 200, 214.

Geneseos historiam secundum proprietatem rerum gestarum quidam incipiunt ex quo Adam et Eva dimissi e paradiso genuerunt. III, 372. Satisfit rationibus eorum. III, 575. Narratio in libris *Geneseos* non genere locutionis figuratarum rerum est, sed gestarum. III, 572. *Geneseos* opera etiam corporaliter intellecta solidius asserunt divini eloquii narrationem. III, 375. Quis scopus scriptoris historiae *Geneseos*. VII, 450, 457, 462, 464. Liber de *Genesi* ad litteram imperfectus. I, 615; III, 210. Libri duodecim de *Genesi* ad litteram. I, 610; III, 215. Libri duo de *Genesi* contra Manichaeos. I, 309; III, 175. Iudicium Augustini de libris quos ipse edidit in *Genesim*. I, 615. *Geneseos* initium explicatur in tribus postremis libris *Confessionum*. I, 845.

Genadius in somnis audit hymnos beatorum. II, 690. *Genethlius* beatæ memoriæ Carthaginensis ante Aurelium episcopus, constitutionem contra Donatistas compressit: unde multum ab eis laudabatur. II, 179.

Genethliaci. VII, 796. Qui vulgo et mathematici vocantur, superstitiosi. III, 51. Seducatores sunt III, 1457. Responsum dant vana. VI, 112. *Vide* Mathematici. Scientia eorum ad pacta quadam cum daemonibus referenda est. III, 52. *Genethliaci* redarguuntur. III, 1456.

Genius Deus, a generando dictus. VII, 205. *Genium* Carthaginis. V, 410.

Genadius ne dubitet utrum ulla sit post mortem vita futura admonetur. II, 690.

Genis tenebrarum adversus regnum Dei rebellans Manichaeorum somnium. VIII, 115. Refutatur. VIII, 115, 116.

Gentes septuaginta duae ex filiis Noe ortae sunt. VII, 481, 484. *Gentes* per linguas divise sunt. VII, 485. *Gentium* numerus multo amplius auctus est, quam linguarum. VII, 485. De numero *Gentium* difficultas solvitur. VII, 491. Pro vero Deo falsum hominem adorabant. IV, 1481. Quid in corporibus colebant. IV, 1485, 1484. *Gentes* quae ignorabant Deum, desertum erant; *Gentes* omnes, fines deserti appellantur. IV, 785. Quoniam sunt *Gentes* quae naturaliter legem faciunt, eamque in cordibus scriptam habere dicuntur. X, 227, 228, 229, 749. 750. *Gentium* vocatio. IV, 1238, 1239. *Gentes* quomodo ad Christum conversae. III, 1641. *Gentibus* transmissum Evangelium. V, 607. Deus fecit ut *Gentes* velent quod et nolle potuissent. X, 1207. Iudaei rejecti propter superbiam, et *Gentes* insertae vel Ethnici additi propter humilitatem. II, 539; V, 488, 490. *Gentes* oleaster. IV, 1745, 1744. *Gentium* major laus, quam Iudaeorum. V, 485. *Gentes* per praedicationem Evangelii, spolia Israelitarum factae sunt. VII, 706. *Gentium* conversio tempore Augustini. IV, 1864, 1865. Ecclesiae de *gentium* vocatione gau-

dium. IV, 1247, 1248. *Gentium* vocatio et conversio praedicta. VII, 553, 584, 585, 589, 592. In Isaac figurata. VII, 505. Per discum mysticum administrata. IV, 1248. *Gentium* omnium salus, et receptio intra Ecclesiam figurata. V, 802, 1056. *Gentes* canes a Iudaeis dicebantur. V, 487, 679; IV, 702. *Gentes* canes ulcera Lazari lugescent. III, 1552. *Gentes* lapides agri dicuntur. III, 850. *Gentes* quare lapides. V, 679. *Gentes* lapides dicte sunt, quod lapides adorarent. IV, 530. *Gentes* per mare significanti et per Aethiopes. IV, 521, 957, 958. Contra *Gentiles*. V, 1150, 1155, 1159. *Gentes* duae sunt et duo regna, unum Christi, alterum diaboli. II, 918. *Gentium* nomine intelligi possunt iniqui. IV, 541. *Gentibus* misceri et ab his segregari. V, 1024.

Geometriae inventio. I, 1014. Geometriae Aegyptii dediti. III, 549. Geometriae rari in genere humano. VIII, 1011.

Geon fluvius, nunc Tigris. III, 205.

Girba. IX, 200.

Germanianus episcopus. II, 759, 780.

Germaniciana. IX, 228.

Germanicianenses. II, 1068.

Germanus episcopus. II, 759, 780, 788.

Gervasius et Protasius martyres. V, 1297. Forum corpora deteguntur. I, 770. Mediolani ab Ambrosio. VII, 761. Detectio miraculis illustrata. V, 1299, 1437. Caecus illuminatus. VII, 761. *Gervasii* et Protasii memoria celebratur eo die quo inventi, non eo quo mortui. V, 1299.

Geryonem tricornem fabulae ferunt. VIII, 948.

Gesta publica. II, 153; V, 1594. *Gesta* episcopalia. II, 580; V, 1570. *Gesta* ecclesiastica. II, 161, 162, 1066; V, 1575. Auferenda sunt, ubi sunt temere facta. II, 1067. *Gesta* proconsularia. II, 161, 162. *Gesta* municipalia. II, 265. Apud Zenophilum. II, 415; IX, 542. *App.* 795. *Cirtae* apud Numacium Felicem flaminem, etc. II, 107; IX, 585, 795. Apud Elhanum. IX, *app.* 780. *Gesta* concilii Cirtensis. IX, 510. *Not.* (a), 542. *Gesta* forensia. II, 415. *Gestis* publicis harrere vult August. sacrilegum nefas, cur. II, 153, 155.

Gestus tanquam verba naturalia omnium *Gentium*, I, 785. *Gestus* signa quadam sunt. I, 1206. *Geta*. IX, 525, 528.

Geth, torcular interpretatur. IV, 648.

Gethia pars Africae. VII, 95. *Not.* (d). Perpetua sinceritate laborat. I, 1001; IV, 1944.

Gethicus Victoriae episcopus. IV, 581.

Giddaba mons. III, 1988; V, 267.

Gigantes in lingua hebraea ajpellantur *gajhain*. III, 749. *Gigantes* proceræ magnitudinis homines. VII, 82, 448. Quare a Deo creati. VII, 471. An ex hominibus an ex demonibus procreati. III, 540. *Gigantum* tempus. VII, 469. *Gigantes* plures ante, quam post diluvium. VII, 471. *Gigantes* in utroque sexu exstiterunt. III, 549. *Gigantea* femina Romæ nata tempore Augustini. VII, 469. Superbi pro *gigantes* significati. IV, 1116. Sicut et qui spiritali robore in Ecclesia excellunt. IV, 1116.

Gignere inter et parere an Scriptura distinguat. III, 759.

Gildo. II, 299. *Gildonianum* tempus. IX, 310. *Vide* Optatus.

Gippitana ecclesia. II, 234.

Glabis. III, 836.

Gladiatores publicæ turpitudinis professores, ad sacramenta Christi non admittuntur. VI, 220. *Gladiatorius* animus. IV, 875. *Gladiatorio* animo sese libidibus satiandis addicere. V, 140.

Gladius in bono potest accipi. VII, 601. Positus in malo, pro discordiosa lingua. VI, 306. *Gladius* benignus et *gladius* malignus. IV, 1866, 1867. *Gladius* ex utraque parte acutus, sermo Dei in veteri et novo Testamento promittens aeterna et temporalia. IV, 1856. Narrans praeterita, promittens futura. IV, 1866. *Gladius* Christi, verbum ejus. IV, 500. *Gladius* Dei putredinem abscondit, et membra Christi sanat. IV, 1866. *Gladii* diaboli sunt iniqui. IV, 1857. Iis utitur diabolus ad trucidandas animas. IV, 1857. *Gladius* pro tribulatione ponitur. II, 644. *Gladius* datus Esau, non autem ipsi Jacob. V, 50.

Glaucia proles. II, 79.

Gloria quid sit. VI, 22. Quia gloria humana. VII, 156. Frequens de aliquo fama cum laude. III, 1905. Clara cum laude notitia. VIII, 770. *Gloria* non in ore vulgi, sed in rebus ipsis. II, 428. *Gloria* ignominiosa, honores saeculares. I, 670. *Gloriae* ingens cupiditas in Romanis. VII, 154. *Gloria* humana, merces reddita bonis moribus Romanorum. VII, 154, 160, 161. Ea putatur gloria vanitatis, nullis credere viribus veritatis. VII, 173. *Gloriae* cupiditas, et cupiditas dominationis, quid inter se differant. VII, 163. *Gloriae* cupiditas, fidei inimica. III, 1025; VII, 159. Tanto quisque est Deo similior, quanto est a gloriae cupiditate mundior. VII, 159. *Gloriae* cupiditas dilectione justitiae superanda. VII,

... ad peccatum, in campo imperitiam est virtutes habent...

corum gymnasiorum et Romanorum fororum alia sunt certamina...

gloria sua non querenda est, sed gloria Dei. III, 1632. gloria Dei...

Grammatica graece, laetiae litteratura dicitur. I, 1012, 1090. Grammatica est vocis articulatione...

glorificatio Dei, in qua quae quae idem. V, 439. glorificatione Dei...

Gratia crudeles inimici Pelagiani. X, 668, 695. Et Caelestiani...

gloria Dei in quibusdam hominibus habetur. IV, 105. gloria Dei...

Gratia quae secundum Pelagium ac Caelestium. II, 780. Gratia Pelagiana. X, 272, 361, 1201. Gratia Pelagiana multiplex. X, 1111...

gloria Dei in totum erimus per gratiam Christi, quanti sit merito...

Gratiam Dei qua iuvarum ad non peccandum, Pelagiani Legem esse dicunt. X, 617, 695. Et de gratia nihil Pelagius proficitur...

gloria Dei in totum erimus per gratiam Christi, quanti sit merito...

Gratiae adiutorium a Pelagio postum in sola doctrinae revelatione. X, 579, 360. Gratia Christianorum non in scientia tantum sita est...

gloria Dei in totum erimus per gratiam Christi, quanti sit merito...

Gratia Pelagiana in interiori et multiformi mentis illustratione. X, 364. Haec gratia a gratia Legis et doctrinae non distat...

gloria Dei in totum erimus per gratiam Christi, quanti sit merito...

Gratia proprie dicta non est natura, non Legis scientia, etc. X, 332. Gratiam, quae nec Lex sit nec natura, valere...

gloria Dei in totum erimus per gratiam Christi, quanti sit merito...

Goliath quis fuerit. V, 197. Goliath monomachia cum David. V, 197. Allegorice exponitur. IV, 1836. Goliath figura diaboli. IV, 302.

Gothorum potentia. VII, 113. Gothi comparato exercitu them vastant. VII, 113. Gothorum irruptio in Urbem. VII, 100. Gothi pagani romam oppugnantes vincuntur. V, 624. Gothi haeretici expugnantur. V, 624. Gothorum gladiatores. VII, 90. Gothos sibi conciliare qui conentur Donatiste. II, 705.

Gracchus Tiberius a Scipione occisus, qua de causa. VII, 641. Gracchi carui quantum grave erat, tanto auri pondere venditum est. VII, 105. Gracchorum seditiones. VII, 66, 69, 104. Gracchorum mors. VII, 103.

Gradatio seu aliquid dictionis figura. III, 63. Gradus hominis quatuor, ante Legem, sub lege, sub gratia, in pace. III, 2063. Graduum cantica. graece anaglyphus id est, ascendendum, non descendendum. IV, 413. Tot sunt, quot fuerant temporis gradus. IV, 1960.

Gracia facta est romana provincia. VII, 52. Graeci, foeta deleri, ad propria remeantes cladibus diversis contriti sunt. VII, 373. Graecorum vana superstitio et consuetudo referendi mortuos in deorum numerum. VII, 363. Graecorum regnum. Vide Argi. Graeci leves dicti. VII, 68. Graecorum lingua in gentibus praeminet. VII, 233. Graecorum gymnasiorum et Romanorum fororum alia sunt certamina. II, 436. Graecae linguae, tamquam praecedenti, unde scriptura in latinum translata est, magis credendum. IV, 1539. Graeci per litteras numerant. III, 1473.

Grammatica graece, laetiae litteratura dicitur. I, 1012, 1090. Grammatica est vocis articulatione custos, et moderatrix disciplina. I, 804. Haec historiae custodiam proficitur. I, 1012, 1039. An Grammatices sibi docere sonos et accentus. I, 1010. Grammaticae leges studiose observantur, negliguntur pracepta Dei. I, 673. Grammaticarum scholarum liminibus appensa vobis. I, 670; VI, 713. Liber de Grammatica scriptus dialogi forma ab Augustino, cum esset Mediolani baptisium percipiturus. I, 391. Qui liber ille excidit. I, 391. Grammatici magistri penitentia. I, 672. Grammatici litterones per contemptum appellati. II, 443. Nota. I. Grammatici iudices Poetarum. I, 1014. Grammaticorum censuram conciliator non timeat, dum omnes instruat. V, 228, 1371. Grammaticorum leges in concionibus minus curandae, si forte melius in barbarismo populum intelligit. IV, 396, 1796. Grando est iniquitas res alienas auferens. IV, 1000. Grandum morte multiplicatum. V, 1397.

Gratia Pelagiana in interiori et multiformi mentis illustratione. X, 364. Haec gratia a gratia Legis et doctrinae non distat. X, 364. Sapientiae revelatio non est perfecta gratia. X, 368. Gratia agitur non solum ut facienda noverimus, verum etiam ut cognita faciamus, etc. X, 367, 373. Gratia non solum ostendit quid faciendum sit, sed adiuvat ut fieri possit. X, 153, 241, 363. Non Lege atque doctrina insonante forinsecus, sed interna atque occulta mirabili ac ineffabili potestate operatur Deus in cordibus hominum, non solum veras revelationes, sed etiam bonas voluntates. X, 373. Ad doctrinam pertinet etiam quod sapientia revelatur, ad doctrinam pertinet cum suadetur omne quod bonum est. X, 366. Quomodo gratia possit dici doctrina. X, 367. Homo sub lege, homo sub gratia constitutus. I, 620. Conditio hominis sub gratia constituitur. V, 64, 66. Timor sub lege, spes sub gratia. V, 791.

Gratia proprie dicta non est natura, non Legis scientia, etc. X, 332. Gratiam, quae nec Lex sit nec natura, valere...

tantum, ut praeferita peccata dimittantur, non ut futura videntur, contendunt Pelagiani. X, 896. Gratia neque natura est cum libero arbitrio, neque Legis scientia, neque remissio peccatorum, etc. X, 352. Gratiam in remissione peccatorum, et in exemplo Christi ponebant Pelagiani. X, 361, 379, 774, 1245. Gratia proprie dicta, gratia Christi, Pelagius est exemplum Christi. X, 381, 1202. Gratiam Pelagius intelligebat eam in qua creati sumus a Deo cum libero arbitrio. X, 333. Gratia Pelagianorum nihil aliud, quam datum a Deo liberum arbitrium et Legis doctrina. X, 262. Gratiam Dei non ad singulos actus dari, sed in libero arbitrio esse, vel in Lege atque doctrina, sententia est Pelagiana. II, 979. Hanc Pelagius in iudicio Orientalium episcoporum, licet flecto pectore, damnavit. II, 979. Tria sunt quibus divina mandata dicit impleri Pelagius, possibilitas, voluntas, actio. X, 361. Possibilitatem Deo, reliqua duo homini tribuit. X, 362, 565. Sic deinde ab libero voluntatis arbitrio Pelagiani ut gratiae Dei non relinquere locum. I, 595. Gratia non est liberum arbitrium. X, 353. Gratia Christianorum non in natura liberi arbitrii, non in Lege atque doctrina. II, 849, 852, 965, 985; X, 338. Pelagianorum sententiam non adstraxit Augustinus in primis opusculis suis de libero arbitrio. I, 596. Non sola possibilitas, sed et voluntas et actio adjuvatur, cum Deus docet per gratiam. X, 368, 373.

Gratiam ta idem confessi sunt Pelagiani. V, 886. Qualem confessi sunt. X, 1484. Et ad singulos actus dari quatenus Pelagius professus est. X, 361. Gratiam ad facilius tantum agendum requirebat Pelagius. X, 374, 375, 580, 871. Per sacramentum mortis et resurrectionis Christi commodiorem tantum viam esse contendebat, non quod alia via esse non possit. X, 872.

Gratia non datur ad facilius tantum agendum. X, 584. Pelagius refellitur, qui gratiam dari ex abundantia, aut ad facilius operandum docuit. II, 829, 850. Pelagius impugnat gratiam Dei per Christum. II, 775. Gratiam qua iustificatur iniustus, et qua Christiani sumus. I, 647. Non tamen aperte audeat impugnare. II, 760. Gratiam agnovit Porphyrius, sed non gratiam per Christum. VII, 307.

Gratia generaliter et specialiter dicta. I, 624; III, 2087. *Actr.* Gratia alia communis omnium, quae est creatio; alia propria Christianorum, quae est electionis et liberationis per Christum. V, 172, 173. Gratiae adversarius in Christum injuriosus. V, 921. Gratia Christi tamquam nubes opponitur Iudeis. III, 656. Gratiam Christi confiteatur Pelagius petit Augustinus. II, 776.

Gratiam secundum merita nostra dari Pelagiani asserunt. I, 585; X, 376, 377, 370, 887, 888. Praeter solam gratiam remissionis peccatorum. X, 890. Gratiam mereri homines per bonum liberi arbitrii usum docebant. X, 372. Scripturae testimonia quibus probant Pelagiani gratiam secundum merita dari. X, 888. Zachariae testimonio abutuntur. X, 889. Alia Scripturae loca quibus abutuntur. X, 888. Dogma Pelagianorum, deberi fidei gratiam. X, 377. Fidem esse meritum gratiae. X, 377. Orationem esse meritum gratiae. X, 653, 758, 837. Primae cupiditati boni gratiam debent. X, 567, 585. Et conversioni cordis seu bono proposito. X, 585, 686, 886. Dogma Pelagianorum, gratiam secundum merita dari, damnavit Synodus Palaestina. X, 338. Pelagius ipse damnatus in Synodo Palaestina. II, 877; X, 587, 961, 962, 1011. Ne a catholicis iudicibus damnaretur. II, 983; X, 584, 1027, 1138. De gratia tamen non sincere scripsit post illud Concilium; sed gratiam dari ex abundantia, aut ad facilius operandum docuit. II, 829. Et secundum merita dari. X, 371, 374. Quidam nisi sibi aliquid assignent quod priores dent ut retribuatur eis, ab omni studio pietatis reprimi se putant. X, 977. Gratiam secundum merita nostra dari, Caesarii dogma. X, 344. Caesarii errores circa gratiam. X, 357. A Palaestinis iudicibus damnantur. X, 338. Et a Pelagio atque ipso Caesario. X, 338. Gratia creationis conditus est qui nihil boni merebatur, gratia electionis salvatus est qui multum mali merebatur. V, 176.

Gratiam subdolis verbis confitetur Pelagius. X, 352. Anathematizat eos qui gratiam non ad singulos actus dari dicunt, sed in libero arbitrio esse, vel in Lege atque doctrina. X, 338. Gratiam in Ecclesia notissimam Pelagium confiteri Synodus Palaestina credit. X, 353. Gratiam veram nusquam confessi sunt Pelagius et Caesarius. X, 375, 378.

Gratia Pelagiana exploditur. X, 872. Gratia Dei defendenda contra Pelagianos. X, 885. Quod cum Ecclesia sententium de gratia. II, 817. Sententiae duodecim de gratia. II, 984. Quas Augustinus dicit se scire ad rectam et catholicam fidem pertinere. II, 983, 987. Gratia, iustitia Dei. X, 866.

Gratia novo Testamento promissa per Prophetam. X, 261. Gratia novi Testamenti sub veteri occultata. X, 400. Tamquam pluvia Gedeon in vellere. II, 770; IV, 1779. Gratia figurata et explicata per matrem Samuelis. VII, 538. Vetera sacrificia gratiam significabant, non efficebant. II, 655. Si-

gnificabant priores Tabulae Moysi datae. III, 635. Praeceptum de observando sabbato. III, 635. Et maana. III, 634. Gratia in veteri Testamento occulta, in novo revelata. IV, 1856; V, 167, 755; X, 217. Quare. *o altitudo!* etc. II, 770. Gratia et veritas res est novi Testamenti. III, 1596.

Gratia est necessaria. III, 871, 1597, 1403, 1778, 1841, 1845; X, 170, 280, 281. Praeter naturam et Legem. V, 174. Non solus homo pertinet ad gratiam Dei, ipsi Angeli Deo debent quod sunt, quod vivunt, quod iuste vivunt, quod beate vivunt. IV, 893. Gratiae auxilium necessarium in utroque statu hominis, sed majus in praesenti. VI, 282. Nec natura humana, etiamsi in illa integritate in qua condita est permaneret, ullo modo se ipsam, creatore suo non adjuvante, servaret. II, 850. Salutem sine gratia non poterat custodire natura, etiam integra. II, 850.

Gratia quia sanat, dicta medicina. X, 1508. Gratia non indigeret natura, si sana esset. X, 285. Gratiae Dei est inimicus, qui naturam humanam in qualibet aetate negat egere medico Christo. X, 402. Gratia medicinalis. V, 850. Quid secundum Pelagium. X, 266. Gratia medicina est: qui vult semper agrotare, ingratus est medicinae. V, 852. Qui sani sibi videntur, insaniunt in medicum. V, 845. Gratia parvulis et majoribus subveniens. V, 907. Medicinam gratiae Christianae parvulis revera denegat Pelagiani. X, 1508.

Gratia liberatrix. V, 940. Per gratiam liberantur quicumque liberantur. II, 776, 822. Et praeter gratiam Salvatoris, quae nunquam humano generi deficit, nemo liberari potest. VII, 315; X, 315, 516. Gratia liberat a diabolo. V, 446. Sola ab hujus vitae miseris liberat. VII, 786. Et a peccatis. II, 885. A lege peccati. V, 842. A concupiscentiae dominio. I, 620; III, 2081. A corpore mortis hujus. II, 769. Sola aufert peccatum. III, 2065, 2068. Gratia salvi sunt praevaricatores cujuscumque legis. II, 681. Nec David ipse superasset peccato, nisi eum gratia relevasset, ex *innoc.* II, 492. Nulla est anima praeter ipsius Christi, cui liberanda a peccato non sit christiana gratia necessaria. III, 416. Hominem sine gratia posse non peccare docebat Pelagius. X, 281. Asserere hominem per gratiam posse esse sine peccato, tolerabile est. II, 771, 773. Iniquitatis in hominem dominantis ante gratiam. V, 187. Iustitia Dei sola me liberat, mea sola non sunt nisi peccata. IV, 895. Gratiae liberantis et adjuvantis necessitas. IV, 233, 234, 890, 895.

Gratia necessaria etiam ipsis baptizatis. X, 377. Gratia Dei nisi regat, cadis; nisi illa erigat, jaceat. V, 855. Si non potuisti facere te, quomodo potes reficere te? IV, 524. A te deficere potes, tu te ipsum reficere non potes, ille reficit qui te fecit. IV, 1224. Non potuisti in te, nisi perdere te; nec scis invenire te, nisi ille qui fecit te quaeat te. V, 108. Natura per semetipsam non instauratur, sed per Dei gratiam. III, 406, 418; IV, 891, 896.

Gratia necessaria ut ad Deum anima redeat. VIII, 1007. Ad peccandum nobis ipsi sufficimus; ad justitiam vero ut redeamus, non item. X, 259. Gratia delevit cuncta peccata, et ad non peccandum voluntati nostrae conantur adiutorium subministravit. V, 845. Gratia necessaria est et ad conversionis initium, et ad progressum ac perseverantiam. IV, 892, 895. Et ad poenitentiam amplectendam. VI, 271. Gratia prima quam peccator accipit, quatenam. III, 1400.

Gratia a Deo postulanda, ut diabolo resistatur. X, 281. Gratia in tentationibus petenda. III, 761. Gratia necessaria ad superandas tentationes. V, 490. Ne dicas, non possum tenere et portare et frenare carnem meam; adjuvaris ut possis. IV, 437. Imbecillitas hominis auxilio gratiae destituit. IV, 1746. Deus portat et continet eos in quibus habitat: si se subtraherit, cadunt. IV, 1632, 1633. Gratia divina privatus, necesse est diaboli laqueis irretitus occumbat. *Innoc.* II, 785. Nisi magnis precibus in nos gratia Dei impetrata descendat, nequaquam terreni corporis vincere conamur errores. *Innoc.* II, 782. Sancti omnes se sine Dei adiutorio nihil agere posse testantur. *Innoc.* II, 782. Necesse est ut quo auxiliante vincimus, eo iterum non adjuvante vincamur. *Innoc.* II, 782. Contra peccatum pugnantibus vincimur, nisi divinitus adjuvemur, ut non solum videamus quid faciendum sit, sed etiam delectatio iustitiae vincat in nobis aliarum rerum delectationes. VI, 271. Homo indiget ope Dei ad non peccandum et ad justa agendum. X, 155. Etiam per peccatissime iustificatus indiget auxilio gratiae ut recte vivat. X, 261. et in via iusta ambulet. V, 751. Gratiae Dei est et credendi ab initio, et perseverandi usque in finem voluntas. II, 985. Sanctificati indigent auxilio Dei ut fiant sanctiores. III, 1915. Sine gratia hominem non posse perfici confessus est ipse Pelagius. X, 345. A Deo donatur, ut sciatur a quo bonum omne donetur. III, 1830. Cum Deum scimus, ne hoc quidem nobis tribuendum est, sed illius misericordiae. II, 575.

Gratia necessaria ad explicanda mysteria fidei. V, 325. Cogitationes bonae non nisi ex gratia. II, 818. Ad credendum voluntas sine gratia non sufficit. II, 830. Homo illuminari a se ipso non potest. IV, 165. Oculi sani et patentes, si lux

desit extrinsecus, in tenebris remanent. IV, 1838. Præter Denm, nos tenebræ et infirmitas. IV, 200. Non peccare tam in natura integra, quam in vitia, ex adiutorio Dei est, sicut et posse non peccare. X, 274. Velle iustitiam nemo potest nisi ex gratia. X, 1520. Non solum propter possibilitatem, sed etiam propter voluntatem et operationem gratia prædicanda est. X, 573. Adulti non debent in suæ voluntatis virtute confidere. X, 1292. Non confidendum est de nostris viribus, sed oratio adiungenda conatibus; ut impleat bonis, qui deterret a malis. VI, 480. Universa facies, et vultus sanctarum Scripturarum admonet, ut qui glorietur, in Domino glorietur. VI, 278. Nemo præsumat viribus suis se reddere quod voverit: qui te hortatur ut voveas, ipse adjuvat ut reddas. IV, 1717. De Dei misericordia, non de virtute sua homo præsumere debet. X, 695. Misericordia et iudicium in voluntatibus hominum fiunt. X, 968. Homo velle bonum non potest, nisi adjuvetur ab eo qui malum non potest velle. X, 1114. Homo in malum quod fecit, nulla necessitate compulsus, sed sua voluntate collapsus est. in bonum autem quod reliquit, solius Dei gratia revocari potest, non voluntate libertatis, quam merito iniquitatis amissit. X, 1518. Non sola arbitrii libertate, et sine adiutorio gratiæ, ad Deum perveniri potest. X, 372. Voluntatem quidem liberam mihi dedisti, sed sine te nihil mihi conatus meus. IV, 208. Ut sit nutus voluntatis, ut sit industria studii, ut sint opera caritate ferventia, Deus tribuit, Deus largitur. VI, 127. Adam filii non a se ipsi mutari possunt, sed a Deo. X, 1231.

Gratia non tantum ut facilius, sed omnino ut facere possis, necessaria. IV, 826. Necessaria ut faciat homo aliquid boni. X, 570. Nihil boni sine adiutorio Dei. V, 826. Nihil rectum. X, 204. Gratia quanto magis minusve adjuvatur homo, tanto magis minusve potest ea quæ ad vitam æternam conducunt. II, 551. A Deo quidquid boni est datur. III, 1830. A Deo nobis est ut eum diligamus. II, 576. Homo non bene vixisset nisi per gratiam Dei. III, 451. Nisi gratia Dei liberetur voluntas a servitute peccati, recte pieque vivi a mortalibus non potest. I, 526. Homo non potest aliquid agere bene tanquam ex se ipso. III, 382. Gratia beneficii Dei prima, redigere nos ad confessionem infirmitatis, ut quidquid boni possumus, in Deo possumus. IV, 428. Sine gratia vel cogitare aliquid, vel agere secundum Deum, nulla ratione possumus. II, 969. Sine gratia nullum prorsus sive cogitando, sive volendo et amando, sive agendo faciunt homines bonum: non solum ut monstrante ipsa quid sit faciendum sciant, verum etiam ut ipsa præstante cum dilectione faciant quod faciunt. X, 917. Gratia nisi adjuvet, nihil pietatis ac iustitiæ sive in opere, sive etiam in ipsa voluntate habere possumus. II, 818. Sine ea voluntas bona esse non potest. II, 851.

Gratiæ tribuendum quod bene vivitur. IV, 584, 789, 1575, 1784, 1814. Omne bonum meritum nostrum non in nobis facit nisi gratia. II, 880. Iustitia nobis vera non est nisi ex gratia. V, 924. A Deo habet homo et quod homo est, et quod justus est. V, 107, 872. Ut sis, Deus operatus est; ut bonus sis, si bonus es, ipse operatur. IV, 1851. A quo accepti ut essem, ab eo accepti ut bonus essem. IV, 715, 1379. Quidquid sumus, illius misericordia sumus; quidquid autem ex nobis sumus, mali sumus. IV, 876. Homo si vult esse aliquid boni, non sit de suo proprio. V, 639. Quidquid boni habet homo, non habet nisi ab illo, qui omne bonum nostrum est. IV, 1073. Quidquid in te mali est de peccatis, tuum est; quidquid boni in justificationibus, Dei est. IV, 195, 1280.

Gratiæ novi Testamenti adversarii non Deo tribuere, sed potius sibi volunt arrogare quod boni sunt. II, 575. Nihil nobis arrogemus, ne et quod acceptius perdamus. V, 178, 191. Deo debemus quod homines sumus, quod bene vivimus, quod recte intelleximus. V, 953. Disciplina christiana hæc est, ut quod quis facit male, sibi; quod bene, Deo tribuat: neque super eum qui bene non facit sese extollat. IV, 1204. Qui putant sibi esse tribuendum, non gratiæ Dei, quod bene vivunt, jam non bene vivunt, quantumque bona opera facere videantur. IV, 902. Ambulans in via iusta, si id sibi tribuat, perit de via iusta. V, 750, 751. Qui sibi committuntur, et a se ipsis aguntur, non sunt boni, quia non sunt filii Dei. X, 803. Ad bene operandum spes non habenda in homine. X, 885. Gratiæ deputandum quidquid mali non fecimus. I, 681.

Gratiæ adversarius qui putat ad mandata servanda sufficere naturam. II, 741. Gratia data est ut lex impleatur. X, 221. Gratia necessaria ad implendam Legem. V, 75, 894, 1160, 1163, 1170. Gratia adiuvantis necessaria est, ut impleatur præceptum iubentis. IV, 757, 889; VI, 421. Præcepta Legis non possunt impleri nisi per gratiam. II, 674, 675, 676, 677, 769, 894, 898. mandatis Dei rectis et arduis humana non contemperatur infirmitas, nisi præveniens ejus adjuvet caritas. IV, 1512. Per adiuvantem gratiam implean-

tur præcepta, etiam in veteri Legge. VIII, 359. si nondum divinus adjuvat spiritus, secundum legem volens vivere vincitur, et sciens peccat. VI, 297. Lex non jubet, nisi esset voluntas; nec gratia jubet, si est esset voluntas. II, 768. Gratia id quod Lex jubet faciens nos amare, potest liboris imponere. VI, 331. Homini præsumptio per legem, captivitas per gratiam tollitur. V, 795. Lex jubet, spiritus juvat: Lex agit tecum ut scias quid facias, spiritus ut facias. V, 1165. Ut caveretur peccatum, non Lex sed gratia, non littera sed spiritus fecit. X, 1173. Nonnulli Deum donat, unde faciat eum facere quod mandat. IV, 1549. Ipse Deus dat vires, ut quod jubet, impleri possit. V, 200. Lex sine gratia littera est occidens. V, 1230. Non auferi, sed sæget peccatum. IV, 1572. Manet ad convincendam iniquitatem, non ad dandam salutem. IV, 898, 969, 1581. Lex ad hoc prodest, ut mittat ad gratiam. IV, 1575. Gratia et liberat a peccato, et litteram donat impleri. V, 1230. Spiritu adiuvante fit iussum Dei cum gaudio, cum delectatione. V, 1174. Auditis divinis testimoniis non commoveatur ad fidem, lo quibus occulta gratia non operatur ut credant. IV, 1117. Qui mandatorum difficultate deterrentur a fide, veniant non de viribus suis, sed de gratia Dei præsumendo; adjuvandi veniant non iudicandi. IV, 437.

Gratia qua mandata Dei impleantur, obtinetur humili oratione. IV, 1581. Fide impetratur. IV, 1540, 1580. Non ideo gratia non est necessaria voluntati, quia dixit Apostolus: *Quod vult faciat?* X, 314. Negantibus gratiam necessariam acerrime ac vehementissime resistendum. X, 202. Gratiam cuius bono operi faciendissimo necessariam esse similitudino ostenditur. X, 261. Gratiæ testificatio clarissima est oratio. II, 766, 979, 990; X, 887. Gratiæ adiutorium ad non peccandum non posceretur, nisi esset necessarium. X, 515, 514, 1354. Gratiæ necessitatem docet Innocentius. II, 781, 785. Iniquum est, ait, et ingratum, negare gratiam. II, 781, 782, 784. Docet Ambrosius. X, 382, 585. De gratiæ necessitate Augustinum inter ac pelagium controversia erat. X, 276.

Gratia vera Pelagianæ gratiæ opposita, quæ. X, 574. Gratia vera quænam dicenda. X, 332, 378. Quænam vera secundum Paulum. II, 835. Quænam gratia in Ecclesia prædicatur. X, 358. Quænam fides catholica prædicat. X, 1218. Sententia catholica de gratia. X, 960, 1055. Gratia Christianorum. II, 767, 768. Gratia Dei per Jesum Christum quænam sit. X, 917. Gratia in quo sit definita. X, 251. In quo gratiam sitam esse agnoscit fides Christiana. X, 280.

Gratiæ Christi definitio. X, 378. Gratia inspiratio dilectionis. X, 617. Gratia proprie dicta, gratia Christianorum. II, 1321. Gratia novi Testamenti caritas. II, 855; III, 84; X, 574. Caritas in cordibus diffunditur, ut anima sanata non timore penæ, sed amore iustitiæ operetur bonum. X, 253. Gratia, certa scientia et delectatio victrix. X, 170. Gratiæ effectus illustratio et delectatio. IV, 167. Quomodo Deus doceat per gratiam. X, 566. Docet Deus suavitatem, inspirando caritatem; docet disciplinam, donando patientiam; docet scientiam, illuminando intelligentiam. IV, 1549. An Deus omnes doceat per gratiam, necne. X, 971. Non per gratiam discit, agit omnino quidquid agendum didicit. X, 567, 568. qui per gratiam didicit, venit; qui non venit, non didicit. X, 568. Gratia quam Christiani profitentur ea est, qua non solum suadet, sed persuadet bonum. X, 566. Tunc disco ut faciam, si in tua suavitate doceas me. V, 850.

Gratia vera donum Spiritus sancti, quo fit in animo delectatio et dilectio boni. X, 203. Gratia donat iustitiæ delectationem qua immoderatio concupiscentiæ superetur. VI, 225. Gratia liberat a lege peccati et mortis, quomodo. VIII, 125. Liberat delectationem voluntatis a consensione voluptatis. X, 530. Spiritu sancto fit in nobis ut non peccare delectet, ubi libertas est: præter hunc Spiritum peccare delectat, ubi servitus. X, 218. Gratiæ suavitas facit plus delectare quod præcipitur, quam delectat quod imponitur. X, 235, 561. Gratia benedictio dulcedinis. X, 566. Cum ea delectant, quibus proficiamus ad Deum, inspiratur hoc et præbetur gratia Dei. VI, 127. Gratia significata est nomine lactis et mellis: dulcis et nutritoria est. V, 167. Gratiam nihil tam significat, quam lactis copia. V, 190. Gratia lacte significatur, quod misericordia delectabilis parvulis gratis infunditur. IV, 837, 1837. Gratia spiritalis intelligitur dilectio Dei et proximi. III, 2065.

Gratia Dei id agit, ut dilectione impleantur mandata Dei quæ timore non poterant. IV, 1579. Suavitatem dat Deus, ut bonum vere bene, id est, non mali carnalis formidinet, sed boni spiritalis delectatione faciamus. IV, 1563, 1566. qui nondum agit sive non faciendo omnino, sive ex caritate non faciendo, orat ut quod nondum habet, accipiat. X, 918. *Vide oratio.* Gratiæ divinæ vim et dulcedinem non intelligit, nisi qui amat, etc. III, 1609. Gratia absconditur timen-tilibus penam. X, 265. Gratia Dei intrinsece agit. X, 317

intrinsecus operatur. X, 114. Non forinsecus adjuvat Deus, sed intrinsecus. X, 220. Gratia quam secreta et a sensibus remota. X, 971. Ideo possunt homines, quia sic volunt: ideo sic volunt, quia sic Deus operatur gratia sua ut velit. X, 900, 939. quis idoneus est velle et posse, nisi insi irando adjuvet ut possimus, qui vocando praestitit ut velimus? V, 1014. Gratia efficit ut non tantum velimus recte facere, sed etiam possimus. III, 2060. Volo ut velis, sed non sufficit ut velis; adiuvandus es ut plene velis, et impleas quod velis. V, 894. Aliquando Deus facit in te, quod non fit a te: nunquam autem aliquid fit a te, quod non facit in te. V, 580. sic Deus in nobis operatur, ut et nos operemur: designat et se operatorem, qui invocatur adiutorem. V, 108. Sitire tibi possum, me irrigare non possum. IV, 1832.

Gratia Dei facit ut opera bona faciamus. X, 1142. Facit ut faciamus. X, 567, 901. Praebendo vires efficacissimas voluntati. X, 567, 901. Jactantia est, quod Deus promittit nos facimus. X, 1208. Quod promittit homines facturos esse, Deus ipse facit. X, 976. Qui promittit, quod facit promittit, non quod tu facis. V, 894. Quod fit a te, ipse Deus facit in te. V, 590. Gratia Dei non solum operatur remissionem peccatorum, sed etiam cooperantem sibi facit hominis spiritum in opere bonorum factorum. IV, 988. Deus voluntatem praeparat, non tantummodo Legem et doctrinam libero homini adhibendo arbitrio, sed sic agit sensum, ut Legi et doctrinae accommodet assensum. II, 980, 987. Gratiam Dei non praecedat aliquid meriti humani, sed ipsa gratia meretur augeri, ut aucta mereatur perfici, comitante non ducente, pedissequa non praevia voluntate. II, 819.

Gratia vis. III, 25, 84. Potentia et energia. X, 936, 971. Gratia vis et efficacia unde. X, 936, 971, 972. Gratia Dei vis ad voluntatem hominum convertendam. X, 568. Gratia vera voluntas Dei ad salvandum certa et efficacissima. VI, 276. Gratia violentia suavis. V, 730. Gratia cor nostrum quo voluerit inclinat. X, 572. Deus malas hominum voluntates quas voluerit potest in bonum convertere. VI, 277. Voluntati tantum praestat gratia salvatoris, ut agi ab illa dicatur. X, 523. Nos volumus, sed Deus operatur in nobis et velle: non operatur, sed Deus operatur in nobis et operari. X, 1013. Subvenit unde infirmitati voluntatis humanae, ut divina gratia indeclinabiliter et insuperabiliter ageretur. X, 940. Adjutorio gratiae donante fit ut invictissime quod bonum est velint, et hoc deserre invictissime nolint. X, 940. Gratia ea est quae a nullo duro corde respuitur. X, 971. Voluntas Dei salvare volentis non impeditur humana voluntate. VI, 276. Gratia ideo tribuitur, ut duritia cordis auferatur. X, 971. Gratia Dei reluctantes praevinit, ut volentes fiant. X, 618. Gratia Dei ex nolente facit volentem. X, 1299. Gratia tollit cor lapideum, hoc est jurisdictionem voluntatem, et adversus Deum omnino inflexibilem. X, 898, 971. Gratia efficacia quatenus moveat, in Petro ostenditur. X, 582. Gratiam non vacuum in se ipso fuisse unde probat Paulus. X, 342. Gratia natura et vis ex oratione dignoscitur. X, 960. Pro gratia testimonia Scripturae. X, 618. Cypriani. X, 626, 638. Ambrosii. X, 635.

Gratia nomine fatum non asseritur a Catholicis. X, 577. Cur hoc obiectum Catholicis a Pelagianis. X, 577. Liberi arbitrii et gratiae conciliandae difficultas. X, 583. Quaestio de gratia Dei et libero arbitrio difficillima, et paucis intelligibilis. II, 970, 972. Quaestio obscura. X, 981.

Gratia non sic defendenda, ut liberum arbitrium auferatur; nec liberum arbitrium sic extollendum, ut ingrati gratiae iudicemur. III, 1778; X, 168. Neque neganda Dei gratia, neque liberum arbitrium sic defendendum, ut a Dei gratia separetur. II, 969, 970, 971, 972, 974, 981. Quod probatur ex Scripturis. II, 973. Gratiam ita praedicantes, ut liberum hominis negent arbitrium, errant. II, 969. Qui liberum arbitrium credunt adjuvari per gratiam Dei, ut recta sapiamus et faciamus, bene sentiunt. II, 969. si non est Dei gratia, quomodo Christus salvat mundum? si non est liberum arbitrium, quomodo iudicat mundum? II, 969. Gratia et liberum arbitrium asserritur. X, 877, 888. Utrumque ad salutem requiritur. X, 893.

Gratia non tollit liberum arbitrium. X, 233. Non pellit, sed potius vitium pulsum revocat liberum arbitrium. X, 1206. Gratia Dei arbitrium vere ad bona eligenda et agenda fit liberum. II, 987. Voluntas tanto liberior, quanto sanior; tanto autem sanior, quanto divinae gratiae subiectior. II, 676, 677. Omnibus divinis paginis docemur, voluntatem liberam nihil posse caelestibus praesidiis destitutam. *inno.* II, 785. Per occultam inspirationem gratiae Dei praeparatur voluntas a Domino. II, 987. Libertas sine gratia qualis. V, 836. Libertas sine gratia non est libertas, sed contumacia. II, 682. Sine gratia cadit homo precipitatus libero arbitrio. X, 880. Dei gratia liberatur liberum arbitrium, ut ad recte faciendum sit liberum. I, 625. Libero arbitrio quantum possumus, nisi nos adjuvet ille qui jubet? IV, 1792.

Gratia et liberi arbitrii concursus. V, 902. Gratia et li-

berum arbitrium requiruntur ad bene vivendum. X, 887. Gratiae Dei adjuvandas voluntatis nostrae conatus. X, 154. Inclinare cor in testimonia Dei, simul est et divini muneris, et propriae voluntatis. IV, 1560. Praedicato Christo crucifixo unus audiens contemnit, alter ascendit; qui contemnit imputet sibi, qui ascendit non arroget sibi. V, 730. Filii Dei spiritu Dei aguntur; non quia nihil ipsi agunt, sed ne nihil boni agant, a bono aguntur ut agant. IV, 1581. Agis et ageris, et tunc bene agis, si a bono agaris. V, 855, 717. Adjuvatur nemo gratia, nisi et ipse quo aliquid agit. X, 515. Qui fecit te sine te, non te iustificat sine te. V, 923. Exhortationes, praecipiones, documents, liberum arbitrium demonstrant; vota vero, gratiam. X, 149, 350. De gratia et libero arbitrio non praesumendum. X, 579. Gratia omnes et virtutes unanquamque posse habere aliter Pelagius, aliter Caelestius dixit. X, 556.

Gratia ante et post lapsum datae distinctio. X, 933. Quale adjutorium gratiae primo homini concessum in statu innocentiae. X, 933. Gratiae adjutorium in statu naturae integratae adfuisse. X, 274. Tamquam lumen sanis oculis. X, 274. Majoribus nunc gratiae donis adjuvanda nostra infirmitas. X, 939. Gratia potentiore opus est post lapsum, quam ante. X, 934. Gratia in Christo data longe potentior, quam gratia primi hominis. X, 936. Gratiae adjutorium duplex, aliud sine quo non fit aliquid, aliud quo fit. X, 936. Exemplo alimentum et beatitudinis declaratur. X, 936. Quam gratiae adjutorio nunc homo indigeat. X, 937. Adjutorium gratiae quo, non adjuvat sine nostra voluntate. X, 204, 209, 212. Gratiarum diversitatem an auferebant Pelagiani. X, 539. Discrimen doni perseverantiae Adamo, et caeteris hominibus concessi. II, 1010. Gratia alia certantis, alia victoris. X, 1186.

Gratia praeveniens et subsequens. V, 942, 952, 1650. Gratia praevinit nos. III, 1813, 1831. Praevinit ut Deum diligamus. X, 1131. Misericordia Dei ubique praevinit nos. V, 1014. quis idoneus est velle et posse, nisi insi irando adjuvet ut possimus, qui vocando praestitit ut velimus? V, 1014. Gratia non prius existenti voluntati cooperatur, sed praevinit ut operetur eam. X, 1112. Absit ut in donis Dei nos priores faciamus, posteriorem ipsum. X, 586. Ut faciat homo Deus facit prior. X, 1133. Gratia quomodo nos in omnibus praevinat. V, 952.

Gratia operans et cooperans. X, 901. Gratia ut velimus sine nobis operatur, cum autem volumus, et sic volumus ut faciamus, nobiscum cooperatur. X, 901. Sine illa vel operante ut velimus, vel cooperante cum volumus, ad iustitiae opera nihil valeamus. X, 901. Gratiam adjuvare unicuiusque propositum, quo sensu catholice dicitur. X, 618. Voluntas admitti debet. X, 150. Operamur quidem et nos, sed gratia operante cooperamur. X, 264.

Gratia vera duobus modis adjuvat. X, 1244. Gratia adjutorium duplex. X, 1534.

Gratiae tribuere, non sibi, quod fit ex gratia, pietatis et humilitatis officium est. X, 342. Cum de gratia agitur, totum Deo tribuendum est. X, 1000, 1001. Tutiores vivimus si totum gratiae tribuimus, non autem nos illi ex parte, et nobis ex parte committimus. X, 1001. Gratia Dei sic cogitur, ut ab initio mutationis suae usque ad finem consummationis, qui gloriatur in Domino gloriatur. X, 588.

Gratia Christi multo magis abundat, quam peccatum Adae, quo sensu. X, 110, 118, 462, 826, 1229, 1250. Plus prodest quam nocuit peccatum. X, 1181, 1182. Au propter abundantiam gratiae prosit peccatum. X, 205. Gratia quomodo abundavit. III, 2069; X, 1200. Quatenus superabundat peccato. X, 1236. Gratiae Christi beneficia abundantiora, quam damna culae Adami. X, 1179, 1180. Gratia in multos, non in plures abundavit. X, 1229, 1230, 1251.

Gratiae divinae beneficia. I, 1296; IV, 279, 488, 499, 1319, 1321, 1322, 1429, 1430, 1629; V, 894, 982. Quid confert gratia. III, 2063. Operatur in nobis. II, 817. Gratia discernit a massa perditionis. II, 817, 820, 831, 860, 909. Redemptos discernit a perditis. VI, 278. Gratia Dei ea proprie est, quae bonos a malis discernit. X, 968. Et qua facti sumus oves et filiales. V, 173. Gratia qui possit esse communis in hoc et illo etiam nesciente, non item culpa. II, 560. Gratia homines Dei filios facit. V, 691. Gratia novi Testamenti est, nasci ex Deo. II, 511. Gratia ipsos homines bonos operatur ex malis. X, 1133. salvatoris beneficium duplex, primum remissio peccatorum, posterius sanatio languorum. X, 1314. Gratia et delet peccatum, et praestat ut non committatur. X, 201. Gratiam donat Deus duobus modis, et praeteritam dimittendo iniquitatem, et opitulando ne intremus in tentationem. X, 1120. Gratia facit ut lex impleatur, ut natura liberetur, ne peccatum dominetur. X, 807. Iustificat Deus per gratiam non solum dimittendo mala facta, sed etiam donando caritatem ad faciendam bona. X, 1212. Gratia sanatur infirmi, excitantur pigri, volentes juvantur. II, 831. Gratia Dei nihil habet nobis conferre utilitas

nisi ut moriamur peccato. II, 974. Regnum mortis sola in iudicet homine destruit gratia saluatoris. X, 416. Gratia beneficentia recessentur quatuor: primum, remissio peccatorum. V, 752. Secundum, curatio languoris post baptismum remanentis. V, 752. Tertium, redemptio ab omni corruptione et concupiscentia. V, 752. Quartum, corona iustitiae. V, 753. Liberatio a quatuor tentationibus per Dei gratiam. IV, 1421. Grata potens est omnia infirmus; et per ipsam fit conscius infirmitatis suae. I, 781. Gratia Dei fortes facit in tribulatione. IV, 1560, 1561. Ad solam nunc Dei gratiam pertinet, ut ad Deum accedamus, et ab eo non recedamus. X, 1001. Gratia aliis est aqua contradictionis, aliis aqua sanctificationis. III, 737. Quisquis ab initio peccatus permanet, a Deo regitur; et quisquis ex impudico pudicus fit, ab illo corrigitur; et quisquis usque in finem impudicus est, ab illo deservitur. VI, 423. Per gratiam homo creatur de novo. III, 412. An gratia perfecte novum hominem faciat. X, 814.

Gratiae varii effectus. X, 1192. Etiam illi, qui longo peccandi usu obdurerunt, quatenus instaurari per poenitentiam possunt secundum Pelagium. X, 379. Per Christi gratiam instaurati, et in meliorem hominem renati sumus secundum Pelagium. X, 379. Omne opus gratiae pertinet ad futuri saeculi novitatem. VII, 729. Anima illuminatur gratia sicut nubes a sole. III, 870. Deo donante atque adjuvante proficit intellectus ad intelligenda quae credat, et fides ad credenda quae intelligat. IV, 1552. Gratia est aqua qua interior sitis irrigatur. III, 737. Gratia tardos aequat ingeniosis. III, 882. Finire istam vitam in voluntate consentiente doctrinae salutari, electorum est. II, 982. Gratia praedestinos, et secundum propositum vocatos ad summam perfectionem glorificationemque perducit. X, 367. Gratia Dei facit homini gradus, quibus ascendat ad beatitudinem. IV, 1065. Gratia via est qua ad caelestem patriam pervenitur. II, 395. Non talem salutem dat Deus, quae ab aliquo possit extorqueri. IV, 300. Immortalitatem accepturus est homo per gratiam, quam fuerat, si non peccasset, accepturus per meritum. VI, 282. Sancti in vita aeterna plenius cognoscent quid boni eis contulerit gratia. VI, 275. Gratiam Dei veram defendi posso, etiam si nullum esset, ut volebat Pelagius, originale peccatum. X, 1010. Ex Dei gratia, et debitorum efficiuntur et redditores. V, 1568.

Gratia est a Deo. X, 917. Est Dei donum. V, 768. Obedientia et poenitentia, continentia et sapientia, dona Dei. VI, 421. Causa gratiae per quam salvi fiunt peccatores, in Deo est abscondita. III, 406, 407. Qui negat hominum quod ex Deo est, ex Deo esse, facit injuriam toti Trinitati. II, 832.

Gratia a Christo ut Deus et homo est. III, 1842. Ex Deo salus nostra, ita ut nec per Christum liberaremur, si non esset Deus. VI, 282. Gratia in Christo posita est magna et plena. IV, 157. Gratia humilitatis et passionis Christi quanta. III, 1402. Totum quod boni habes, Christi est. IV, 450. sine Christo nihil, totum in ipso valentus. IV, 253. Gratiae fons communis. V, 1457. Gratiae fons in Christo aperitus. VI, 285. Gratia quam praestitit nobis Christus gaudium ejus est in nobis, et gaudium nostrum. III, 1645.

Gratia est et vocatur gratia quia gratis datur. I, 597; V, 177. Gratia gratis datur. X, 909, 1005. Nisi gratis est, non est gratia. VI, 282. Gratia, quod mater gratis dat, et contristatur si desit qui accipiat. IV, 1837. Gratia gratuita. II, 875, 877; X, 249. Gratia non est, si non gratuita. IV, 458, 468, 891, 892, 895, 998, 1364. Gratia non debita, sed gratuita. X, 1151, 1155. Gratia Dei gratuita, orem lucernarum. III, 1585.

Gratia ineffabilis qua nos elegit Deus. III, 1851. Gratia non invenit eligendos, sed facit. II, 821. Invenit omnes injustos. VI, 623. Electio gratiae non fit illis praecedentibus meritis vel parentum, vel parvulorum, nec ex praevisione operum. II, 887. Gratia sortis nomine appellatur, quia id sorte non est electio, sed Dei voluntas. IV, 246. Dilectus Jacob, Esau odio habitus ante ulla propria merita. VI, 277. In odio Esau, iudicium poenale ingeritur digno; in dilectione Jacob, misericordia praestatur indigno. VI, 277. Neminem Deus liberat, nisi gratuita misericordia. II, 820, 882. Gratiae gratuita exemplum in parvulis. II, 814; X, 903. Nec gratiam secundum merita dari, nec quemquam nisi sum meritis puniri, ex parvulis optime inferitur. X, 1008.

Gratis vocati et praedestinati sumus. V, 865. Gratiae Dei est vocatio, non meritorum. IV, 80. Gratia non datur secundum merita. III, 874. Homini post lapsum liberatio gratuita per gratiam. X, 365. Gratia qua voluntas liberatur, praevincit voluntatem. I, 597. Contra gratiam frustra merita voluntatis extollit Julianus. X, 1140. Gratia effectus Dei misericordiae, non merces voluntatis hominis. X, 1007. Bona voluntas Dei praecedat bonam voluntatem nostram: atque hoc est invictissimum scutum, quo repellitur inimicus suggerens desperationem salutis. IV, 89, 131.

Gratia secundum merita non datur, sive majoribus sive parvulis. II, 984, 985, 996. Praesertim est gratiam secundum merita nostra dari. II, 970, 971; X, 573, 584, 567, 758, 875, 875, 877, 880, 981, 1012, 1028, 1031, 1032. Gratia non ex meritis nostris, sed ex misericordia Dei. II, 984, 985; X, 219, 577. Gratia vere gratuita, quae nullis meritis debita. X, 1153, 1155. Non pro meritis ante activitae gratia nobis tribuitur. X, 127.

Gratia inorta praecedit. VI, 115, 620; X, 638. Non merita gratiam. X, 574, 479, 898, 904. Nihil tantum praecedit, ut acciperes. IV, 891. Merita tua non praecesserunt, sed beneficia Dei te praevenerunt. IV, 234, 585. Gratia non invenit iustitias quas coronaret, sed delicta quae donaret. IV, 751. Meritis malis redduntur munera bona, scilicet gratia. X, 629. Gratia gratis datur, et indignis datur. X, 540. Ut corona digno redderetur, gratia data est indigno. X, 541, 542. Supplicium iustis non redditur debitum, gratia non datur debita. X, 1152, 1155. Quia non gratis inferretur supplicium, ideo gratis praestatum est beneficium. IV, 458. Gratia iam non est gratia, si praecesserint contempnimus merita. III, 1851. Si eam merita ulla praecedant. III, 2061. Retr. Jam non gratis datur, sed ex debito redditur. V, 177. Gratia et inchoandi, et usque in finem perseverandi, non datur secundum merita. X, 1912. Gratia qua cor lapideum auferitur, non bonis meritis, sed malis praeceditur. X, 898. Gratia Dei gratuita nullis praecedentibus meritis, non iniqua. X, 125. Gratia quatenus secundum nostra merita dari dici potest. X, 890.

Gratia praecedit opera bona. X, 1151. Opera ex gratia, non ex operibus gratia. II, 817. Gratia praevincit fidem. VI, 620. Gratia fidei non merito operum datur. IV, 262, 265, 1116. An qui per electionem gratiae iustificatur, destinatione dignus vocari possit dici. X, 345. An saltem ex fide dignus fuit Apostolus cum tanta gratia donaretur. X, 340. Dicentes se cum fide rogare Deum ut dei perseverare in bonis quae habent, et addat quae non habent, sique totam a Deo dari, refelluntur. V, 915. Cum coeperis in bona via benedicere Dominum, opera ejus omnia benedicunt, non merita tua. IV, 1555. Non invenit quod exigit Deus, nisi donaverit quod inveniat. III, 1051. Gratia sine meritis defenditur, etiam si nullum esset peccatum originale. X, 1010. Gratiam secundum merita dari, est gratiam negare. X, 1036. Est gratiam destruere. X, 535. De operibus suis gloriantes ad gratiam non perveniunt. IV, 887. Si vis esse alienus a gratia, facta merita tua. IV, 265. Quatenus potest dici quod natura humana gratiam mereatur. X, 744. Secundum merita non datur gratia, sed dat merita ipsa, cum datur. II, 980; VI, 620. Gratia cum adjuvat justum, videtur meritis reddi; sed non desinit esse gratia, quia id adjuvat quod in se est largita. VI, 621. Amatus es prius, ut dignus fieres qui amareris. V, 781. Ut diligeremus, dilecti sumus. V, 942. Et fides et oratio ex Dei gratia. V, 915. Gratia pie viventibus additur. X, 574. Gratia pro gratia, vita aeterna: quae merces est, et tamen gratia. II, 880; III, 4599; IV, 262; VI, 282. Gratia gratuita et efficac probatur ex verbis Jeremias et Ezechielis. X, 620.

Gratiae divinae perspicuum documentum, hominis a Verbo singularis susceptio. II, 847; VI, 250; VII, 508. Gratia in Christo maxime eluxit. V, 458, 940; X, 168. Gratia sine meritis in hominis Christi iustitia, exemplum est gratiae qua nos iustificamur. X, 1138. Gratiae ac praedestinationis exempla praecleara in parvulis et in Christo. X, 977. Eadem gratia qua tactus est Christus, fit homo Christianus. X, 962. Non exegit Christus quod debebatur, solvit quod non debebat. IV, 498. Venit cum oculo gratiae. IV, 498. Gratia maxime elucet in latrone. V, 455. In Petro. V, 480. In Paulo. V, 1268. Ex quo gratiam non secundum merita dari probatur. X, 888.

Gratiae distributio quam occulta. X, 369. Inscrutabilia Dei iudicia in gratiae distributione. X, 980, 1009, 1011. Gratiae munera ex profundo Dei iudicio dantur. V, 181, 1204. Gratia profundum est inscrutabile. V, 907. Gratia secundum placitum voluntatis Dei datur. X, 1009. Est in occulto voluntatis ejus. V, 371, 572. Gratiae dispensatio multum occulta, sed tamen iusta. VII, 443; VIII, 451. Gratia Dei non injusta. VII, 376. Gratiae distributio occultis fit causis, iustis tamen. VIII, 451. Ad gratiam non omnes pertinent. IV, 1594. Ad gratiam alius ex duobus parvulis pervenit, alius non. V, 177, 178. Gratia Dei per Jesum Christum, cur ad illum veniat, ad illum non veniat, causa occulta esse potest, injusta esse non potest. X, 123. Non fato fieri ut infantibus aliis subveniant, aliis non subveniant. X, 1011. Gratia in electione quorumdam parvulorum ad baptismum. X, 824. Gratiae altitudo inscrutabilis in parvulorum qui ad baptismum perveniunt discretionem. X, 1525. Inscrutabile cur unum potius quam alterum aut liberet aut puniat Deus. X, 1005. Cur unus liberetur, alter damnetur, ad Dei iudicia inscrutabilia pertinet: non est tamen iniquum.

tas apud Deum. X, 761. Nec ideo personarum est acceptor, aut injustus. II, 875, 885. sic nec misericordia impedit veritatem qua placitur dignus, nec veritas misericordiam qua liberatur indignus. II, 877. Nisi per indebitam misericordiam nemo liberatur, nisi per debitum iudicium nemo damnatur. VI, 275. Etiam si nullus liberaretur, nemo recte posset Dei vituperare justitiam. VI, 278. Qui liberantur, sic oportuit liberari, ut ex pluribus non liberatis ostenderetur quid meruisset universa conparsio. VI, 278. Omnes damnationem merentur, a qua si omnes liberarentur, lateret quid peccato per justitiam deberatur; si nemo, quid gratia largiatur. II, 875. Cur huic subvenitur, illi non subvenitur, revocandum ad Dei iudicia occulta. X, 910. Gratia cur alii datur, alii non datur. V, 905. Cur non omnibus datur. X, 971, 1009. Cum gratia gratis datur. X, 1002. Cur non omnibus vel non semper sanctis datur. X, 170. Non injustus Deus qui non omnibus, et uni potius quam alteri donat gratiam. X, 1002. Quidam adjuvi gratia ante baptismum, quidam nec post baptismum. X, 1115. Gratia aliis ex misericordia datur, aliis ex veritate non datur. X, 169, 170. Ad iudiciorum Dei profunditatem pertinet, cur alios religiosos facit, alios non facit. X, 1153. Cur illi ita suadet, ut persuadeatur; illi autem non ita. X, 241. Gratiam ad tempus cur accipiant nonnulli, et sinantur hinc vivere donec cadant. II, 985. Quibus gratia non datur, justo iudicio Dei non datur. II, 984, 986. Gratia et iustificat impium, et adjuvat justum. VI, 620. sed cum facit, per misericordiam facit; cum autem non facit, per iudicium non facit. VI, 277. Gratia Dei nimis occulta est quo hominum mentes reviviscunt, ut possint præcepta sanitatis audire. IV, 1116. Gratia peccatores quosdam peccata confitentes solvit, quosdam etiam defendentes resuscitat. IV, 916. Gratia data paulo infideli, et persecutori crudeli. V, 913. Gratia non tam movet cum præstatur indignis, quam cum æque indignis aliis denegatur. X, 125. Cur ille sic, ille autem sic adjuvetur, vel etiam non adjuvetur, nescit Augustinus; scit tamen Deum id summa sibi que nota acquirit facere. II, 554.

Gratia pluvia voluntaria. IV, 819, 1735; VIII, 887. eos Hermon. IV, 1735. In Deo, qui cuius vult miseretur, nulla iniquitas. V, 179. Cur Deus cuius vult miseretur, capere homo non potest. V, 179. *Æquitas* Dei cuius vult miserentis credatur nunc, donec postea videatur. V, 180. miseretur Deus magna bonitate, obdurat nulla iniquitate. VI, 276. *Vide* Dei voluntas. Gratia in vasis misericordiae est adiutorium, in vasis iræ documentum. X, 581. Gratiam non omnibus dari, et quibus datur, nec secundum merita operum, aut voluntatis eorum dari. II, 934, 985. qui intelligendum quod Deus velit omnes homines salvos fieri. II, 985. An ad electionem gratiæ vel majus ingenium vel minor peccata, vel honestæ utilitatis doctrinæ, vel ipsa voluntas consideretur. VI, 127, 128. Gratia non datur secundum qualitates interiorum. X, 126. Dei gratia præveniuntur bonium voluntates, et per haec ea potius præparantur, quam propter earum meritum datur. II, 987. Deus nec fatali necessitate prohibet ne id beneficii damnandis conferat, nec aliis ex personarum acceptione contort. X, 1508. Etiam sanctis suis Dominus Deus bonus alicujus operis justis aliquando non tribuit vel certam scientiam vel victricem delectationem, quare. X, 170. Cur sanctos et fideles suos in aliquibus vitis tardius sanat. Deus. X, 170. Gratia adiutorium differendo Deus adest. V, 892, 893. In hominibus causa est non adjuventur a Deo. X, 167. Quibus gratia deest, jam pena peccati est: quibus autem datur, non datur secundum debitum. X, 956. Nullis temporibus denegata prædestinatis gratia medela contra peccatum. X, 179. Gratia Christi nec ante ejus adventum deficit quibus eam impartiri oportuit. VI, 288. Gratia et fidei dono etiam antiqui ante iustificati sunt. VI, 621. Gratia Sacramentorum virtus. IV, 984. Gratia non pendet a visibilibus sacramentis. III, 712.

Gratia quinam adjuvandi. II, 678. Gratiam percipere incipit homo, ex quo incipit Deo credere. VI, 111. Gratia autem remissionem peccatorum inspirat fidem et timorem Dei impartito salubriter orationis affectu et effectu. II, 885. Gratiam bene operandi fides meretur. II, 818. Et impetrat. II, 760. Gratiam Dei dari ex fide petentibus, quaerentibus, pulsantibus. II, 989. Ad obtinendam gratiam necessaria est admittit propria cognitio. V, 481. Gratiam desiderare latium gratia est. X, 917. Gratiam divinæ bonitatis quomodo vis accipere, qui solum non aperis voluntatis? V, 905. Ut Deus velit dare, debes et tu ad accipiendum accommodare voluntatem. V, 905. Tibi capax fides adhibenda est, ut innotatione gratia humiliter te, supplices Deo, nihil de te presumas. V, 200. Gratiam Dei ut præcedat voluntas accipiendi, et jubet et facit Deus. III, 598. Gratia pluvia est: depressa impientur, alta siccantur. V, 750. Gratiam humiliter datam superbus amittit. V, 200. Ab interiore

Dei luce homo nondum penitus secluditur, cum in hac vita est. IV, 94.

Gratia majoribus ad singulos actus datur. II, 828, 985, 984. Dilectio et delectatio justitiæ, gratiæ indicia. X, 918. Solvitur excusatio perversorum qua dicunt se non accepisse gratiam. II, 882. Gratia non sic defendenda, ut quasi de illa securi, mala opera diligant homines. II, 974. Deus operis suum non deseret, si ab opere suo non deseratur. IV, 1800. Gratia etiam piis ac Deum timentibus impuganda qui suggeratur. X, 275. Gratia Dei quam non sint subjecti. X, 906. Apostolus ex sua et aliorum, qui sub gratis non sub Lege adhuc sunt, persona locutus est in epist. ad Rom. X, 557, 561, 562. Ex dogmate catholico de originis vitio ac de gratia, non ea sequi incommoda quæ obiectant Pelagianis. X, 1400. Explicantur Scripturæ loca ex quibus errandi occasio a Pelagianis sumpta est. X, 585. Quæstiones de gratia difficiles, ante Pelagium transeuntur attigerunt Scripturarum tractatores. X, 980. Gratia gratuita profundum. II, 564, 569. In hoc profundo multorum conterunt ingenia. II, 565. Volentes disputare de Dei profundo, mersi sunt in profundum, et inde error de animarum peccato ante corpus. V, 905. In mysterio gratiæ et electionis, melior est fidelis ignorantia, quam temeraria scientia. V, 179. quidam stulti putant Apostolum ad quæstionem de electione et reprobatione decisissimè in responsione, et inopia reddendæ rationis exclamasse. *o homo tu quis es*, etc. VI, 278. Gratiam qua nos elegit Deus, primo non invenerat Augustinus. III, 2061. *netr.* Quæstio de distributione gratiæ inscrutabilis. X, 621. Quatenus ab Apostolo solvitur. X, 621. Cui responsio ista, *o altitudo*, etc., displicet, quaerit doctiores, sed caveat ne inveniat præsumptores. X, 241. Cur de gratia, prædestinatione etc. non egerit Augustinus in libris de Libero Arbitrio. X, 1008. De libris de Libero Arbitrio frustra præscribitur Augustino in quæstione de gratia. X, 1010. Objectioni ex libris de Libero Arbitrio ipse satisfacit Augustinus. X, 1010.

Gratiæ commendatio. III, 1007; IV, 1831. Gratia Dei que liberat nos, commendat se nobis in omnibus Scripturis sanctis. IV, 874. Et præsertim in psalmo lxx. IV, 875. Gratiam quo pacto commendat Apostolus. II, 887. Gratia laus et prædicatio, vituperatio et damnatio est delictorum. X, 203. Gratia Dei prædicanda in festis Martyrum. V, 1286. Gratia et gloria promissionis firmitate jam data aliquando dicitur, quæ tamen suo tempore tantum danda est. III, 85. De gratia disserere cur plurimum delectatus Augustinus. X, 212. Liber *De gratia novi Testamenti* scriptus ab Augustino propter hæresim novam inimicæ gratiæ Dei. I, 615. Libri duo *De gratia Christi et de peccato originali*. I, 650. Liber *De natura et gratia*. I, 647. Liber *De gratia et libe. o arbitrio* ad Monachos Adrumetinos scriptus. I, 650. Liber ad eosdem missus *De correptione et gratia*. I, 650.

Gratia seu gratitudo quid sit. VI, 20, 21. Hanc vis innata inseruit. VI, 20, 21. Gratia Dei cognitio et gratitudo quam necessaria. V, 1236. Necessaria gratiarum actio et oratio. II, 851, 856. Gratiarum actio, gratiæ testimonium. X, 154, 906. Gratiarum actio et oratio ostendunt voluntatem per antecedentem gratiam præparari, non vero gratiam merito voluntatis antecedente donari. II, 988. Gratiarum actio est illusoria, si ob hoc gratiæ aguntur Deo, quod non donavit ipse nec fecit. X, 906. Si homini gratias ageret homo pro eo quod illum vel putaret non præstitisse vel nosset, adulatio vel irrisio verius, quam gratiarum actio diceretur. X, 989, 1245. Gratia Deo agenda, non solum cum benefacit, sed etiam cum emendat. IV, 562, 503; 1171, 1172. Gratiarum actio ab omnibus debita medico. V, 930. Gratias agens de parvo melior est incomparabiliter, quam se extolens de magno. II, 110; V, 1287. Unde majores agenda sunt Deo gratia. VIII, 624. Gratia omnis intentio id agit, ne simus ingrati. II, 576. In gratiarum actione nihil aliud agit, nisi ut qui gloriatur, in Domino gloriatur. II, 576. Gratias ipsi agere nobis licet, referre non licet. IV, 438. Gratiarum actionem pro beneficiis suis Deus exigit. IV, 371. Ad gratias agendas Deo pro beneficiis tum generalibus tum particularibus, non sufficit homo. VII, 221. Gratias Deo verbis agimus, re tenemus. IV, 1140. Gratia dona alicui sunt sua, cum amat quod accipit, et gratias agit illi qui dedit. V, 908. Gratiarum actio, sacratus laudis sacrificium. VIII, 624. *Gratias agamus* ubi dicitur, norunt fideles. V, 439. Gratiarum actio Domino Deo nostro, magnum sacramentum in sacrificio novi Testamenti. II, 558. Obsecrationes, orationes, interpellationes, gratiarum actiones, quo differunt. II, 656. Fiunt preces antequam illud quod est in Domini mensa incipiat benedici, orationes cum benedicitur, etc., interpellationes seu postulationes cum postulatur benedicitur, et post hæc omnia gratiarum actiones. II, 657.

Gratianus Imperator. II, 400. Gratianus Theodosium participem regni fecit præ fratre suo. VII, 171. Gratianus

ferro tyrannico lateremptus. VII, 171. Vindicatus est a Theodosio. VII, 171.

Gratiani Basilica. V, 849.

Gratianopolis civitas in Gallia. VII, 719. Non longe ab urbe Gratianopoli fons est in quo faces accensae exstinguuntur, et exstinctae accenduntur. VII, 719.

Gratulatio et oratio. in quo differant. IV, 1537.

Gregorianus. VI, 475.

Gregorius ex iscopus Orientalis. II, 626; X, 649, 677, 866. 1024. Ejus apologia prima de fuga sua. X, 677.

Gressus hominis si non dirigeret Deus, semper per prava frent. IV, 572.

Gregis Dei securitas. V, 286.

Gubernat Deus sine labore quae fecit. V, 692. Deus infusus carni curam gubernandae universalitatis non deseruit aut amisit. II, 517. Gubernatio est optima, ut omnia suis temporibus distributa ex ordine gerantur. VI, 568. musica ad indicandam divinam gubernationis harmoniam hominibus concessa est. II, 726.

Guldentis martyris natale. V, 1535.

Gulaz tentatio. I, 797, 798. Gulosi describuntur. III, 97.

Guntiasius IV, 376. Benefensis episcopus. IV, 381.

Gurgites. IX, 256.

Gymnosophistae, philosophorum secta apud Indos. VII, 426, 463.

H.

habere te agnosce, et ex te nihil habere, ut nec superbus sis, nec ingratus. IV, 1084. Quantum habebis, tantus eris, proverbium avarorum. IV, 609. Habendo aut agendo, beatus dicitur. IV, 1061. Felix vere est, non qui id habeat quod amat, sed qui id amat quod amandum est. IV, 202. Indignus es qui habeas, qui non vis esse quod vis habere. V, 630. Habere aliquid tunc quisque dicendus est, quando bene ulitur. V, 527. Aurum ille non habet, sed habetur, qui auro uti non novit. IV, 1646. Haberi aliquid potest, ut nec sciat quod habetur. V, 462. Nemo sibi dat quod non habet. IV, 744.

Habitare in altis quomodo dicatur Deus, et tamen humilia respicere. IV, 1472. Altus est Deus, non in te habitat, si altus esse volueris. IV, 1486. Habitare in unum, perfectorum est. IV, 1729, 1734, 1736. In quibus non est perfecta caritas, cum in uno sint, turbant ceteros, quomodo iumentum inquietum frangit calcibus quod junctum est. IV, 1736.

Habitatio nostra non debet recedere de caelo. IV, 557. Habitatio nostra in caelo aut in mundo, prout Deum aut mundum diligimus. V, 928. Habitatio Dei in Christo, longe aliter quam in sanctis. IV, 828.

Habitaculum Dei Apostoli, Angeli, praedicatorum veritatis. IV, 296. Habitaculum Deo per opera bona efficiatur. V, 1478.

Habitus multis modis dicitur. VI, 84. Quid sit habitus. VI, 596.

Habitus est matronalis a viduali ac monachae veste distinctus, qui conjugatis salva religionis observantia potest convenire. II, 1061. Quo habitu vel more vivendi fidem quisque sectetur, ad civitatem Dei non pertinet. VII, 647.

Hadrianus Armeniam, Mesopotamiam, Assyriam Persis concessit. VII, 153.

Haemorroissa quid figuret. V, 485, 486.

Haerere Deo vita est, recedere ab illo mors est. IV, 1889.

Haeresis quid sit, omnino definire difficile est. II, 999. Haeresim inter et schisma quid interesse putat Cresconius. IX, 469. Haeresis proprie schisma inveteratum. IX, 471. Non omnis error haeresis est, quamvis omnis haeresis, quae in vitio ponitur, nisi errore aliquo haeresis esse non possit. VIII, 25. Haeresis non est, quae non veritatem se nominet. VIII, 507. Haeresis nulla catholica. IX, 589. Haeresis Ecclesiae posterior. IX, 122. Haereses omnes de Ecclesia exierunt tanquam sarmata inutilia de vite praecisa. V, 53, 55, 280; VI, 633. Haereses quatenus illae Ecclesiae, et quid cum ea commune habeant. V, 253.

Haereses et schismata quomodo fiunt. IX, 153. Haereses natae ex Scripturis non bene intellectus. III, 1536. Haeresis auctor mons est ubi oves aliquando inventum pasca, sed de pluvia Dei, non de duritia montis. V, 279. Haeresum principes montium nomine designati. IV, 347, 1851, 1852. Haereses non fecerunt, nisi magni homines. IV, 1653. Haereses et schismata Ecclesiae stercora. V, 53. Per carnales contingunt. V, 49. Ab Prophetis praedicta. VIII, 298. Cur post idololatriam immisit eas diabolus. VI, 713. Cur

permittantur. IV, 106.

Haereses utiles. VII, 477, 612. Prosumt Ecclesiae, et quomodo. I, 746; III, 130, 173. Quid boni per occasionem Ecclesiae afferant. VI, 341, 713; X, 1026. Per eas eminet quid Ecclesia Dei sentiat, et quid habeat sana doctrina. I, 746. Fides et dilectio probatur per haereses. II, 793. Ita sana fides non est, non potest esse iustitia. III, 1250. Haereses non sinerentur pullulare per terram, nisi exerceat sanam et ipsa contradictio disciplinam. VI, 180. Haereses esse permittit Deus, ut scripturarum studio incumbamus. III, 173. Haereses quasi torrentes qui ad tempus perstrepunt. IV, 685. Haeresis prima in discipulis Christi orta. IV, 645. Haeresem ignorantia tutor. V, 286. Synodi congregatio ad haereses damnandas non semper necessaria. X, 678.

Haereses cxxviii computavit Philaster. VIII, 35. Epiphanius vero lxxx. VIII, 25. De numero sectarum non alia de causa Philasterius et Epiphanius differunt, nisi quod aliud unum eorum videretur esse haeresis, et aliud alteri. II, 999. Haereses diversae contra fidem Trinitatis, et Incarnationis. VI, 209, 300. Haereses omnes a Christo, earumque errores et ritus petit quodvultdeus ab Augustino exponi. II, 999. Maxime haereses post quas Ecclesia baptizet, nec tamen rebaptizet. II, 999. Pelagiana haeresis a Nonachis suscitata. X, 335. Ejus capita. X, 357. In Synodo palaestina damnata fuit. X, 355, 354, 533. Et a Concilio generali Carthagine habito quo anno. X, 538, 539. Not. Haereses crucis virtute contritae. VI, 686.

Haeresiote. II, 157.

Haereticus quisnam censendus. II, 160; VII, 612; VIII, 65; X, 531. Quid faciat haereticum, regulari quadam definitione comprehendere aut omnino non potest, aut difficile potest. VIII, 25. Haereticus et haereticus credens non est idem. VIII, 65. A regula catholica non recedit, qui haereticum catholica dogmata mendaciter profitentem, catholicum credit. VI, 521. Qui stulta aut falsa loquitur, non statim haereticus iudicandus est. X, 530. Haereticus non est, nisi qui manifestate catholicae fidei doctrinae resistit. IX, 160. Haereticum pertinacia facit. X, 523, 524. Haereticorum frontem non esse frontem. X, 751. Haeretici et schismatici de furtis Dominicis peculia sibi fecerunt. V, 796. Haeretici omnes, non quod Scripturas contemnant, sed quod eas non intelligant, haeretici sunt. II, 439. Et quod suas falsas opinioniones contra eorum veritatem perveraciter asserunt. III, 560. Haeretici malo voto per peccatum legentes, male coguntur intelligere, ut ipsa sit poena peccati. IV, 106. De obscuritate sacramenti et aenigmate lectionis armant impudentiam suam. IX, 400. Cum divinae Scripturae veritatem criminari et obscurare non possunt, homines per quos praedicator adducit in odium. II, 272. Comparant sibi sua voluntate perversa et praesentis meriti cecitatis, et futuri aeterni supplicii, si per contumaciam indociles fuerint, etc. II, 1064.

Haeretici non sunt in Ecclesia. IX, 440. Ad Ecclesiam non pertinent. VI, 185. Extra Ecclesiam sunt. V, 292, 290, 1167. Unde a catholica communione exclusi. III, 127. Haeretici ex eodem semine ac catholici nati, sed ab haereditate propter suam ebriam exclusi. V, 55. Cum ad defendendas opiniones suas pravas excolerentur, exclusi sunt de Catholica. IV, 1710. Aliquando boni sub haeresi aut schismatis nomine ab Ecclesia expelluntur. III, 128. Quam multi in haeresi nati, in ea permanent, credentes nihil interesse ubi fidem Christi tenerent. II, 350. Apud haereticos nomine tenus, non re vera est Christus. VI, 253. Haeretici quomodo ad populum Deo pertinent. IV, 1427.

Haereticus an ethnicus aut iudaeus pejor. IX, 225. Est pejor infidelibus. VII, 742. An eo ipso quod haereticus est, alia vita habeat. IX, 171. Haeretici et schismatici differunt. III, 127. Haeretici sacramenta, tanquam vestimenta Christi, dividere poterunt; caritatem, seu tunicam desuper textam, non diviserunt. IV, 176. Haeretici, quantum in ipsis est, destruunt laudem quam ex ore infantium et lactentium perfecit Deus, dum parvulos nutriti fidei lacte non sinunt. IV, 155. Auctoritate Ecclesiae quasi rationis nomine, et pollicitatione superare conantur. II, 448. Et hac fallaci pollicitatione decipiunt. I, 1194. Haeretici ventibus ad se non praecipiant fidem, sed promittunt rationem. VIII, 79.

Haeretici in multis sunt nobiscum. II, 345. Paria sacramenta celebrantes, sententia dispares sunt. III, 127. In eis esse possunt sacramenta formam pietatis exhibentia, virtus vero pietatis invisibilis et spiritalis in eis esse non potest. V, 465. Habere dona multa possunt, caritatem non possunt. IV, 1343; VI, 157. Quidquid habere poterunt quamvis per se sanctum, ipsi tamen nihil sunt. VI, 157. Haereticorum nec fides, nec continentia vera. VI, 368. Ipsi non prodest jejunium. VI, 711. Haereticorum si aliqua mira facta sunt, magis cavendum est. IX, 428. Haeretici;

martyrum gloriam, si quid patiuntur, sibi vindicant. IX, 105, 106. Nequidquam se martyres ac servos Dei dicunt. IV, 1404.

Hæretici non essent, si non esset superbia. III, 143. Una mater superbia omnes hæreticos genuit. V, 280. Omnis hæreticus consequenter stultus est. X, 330. Hæretici semper inquieti, quod adversetur eis Spiritus sanctus. II, 219. Hæreticorum inquietudine tamquam de somno ignavia nostra excitatur industria. II, 891. Ab hæreticis, tamquam civilibus bellis, quatitur Ecclesia. IV, 1423. Hæretici utiles Ecclesie. C. 339; VIII, 267. Quæ iis ad probationem suæ doctrinæ oritur. III, 127. Sapientiam Ecclesie et benevolentiam exercent. VII, 612, 613. Eorum morte, filii catholice Ecclesie a somno excitantur, et ad intelligentiam divinarum Scripturarum proficiunt. IV, 106. Hæretici præsent Ecclesie non verum docendo, quod nesciunt; sed ad verum aperiendo excitando. III, 129. Occasionem dederunt, ut quæ latebant in Scripturis aperirentur. IV, 643, 644, 657. De Ecclesia exereunt, Ecclesiam præsent, in eo quod datur nobis et inquisitionis studium, et timoris exemplum. IV, 1428. Hæreticorum comparatione jucundior est inventio veritatis. IV, 126. Hæreticis cum respondetur ex necessitate, adficiantur Catholici ex utilitate. IV, 1429. Ex his qui male sentiunt, probati sunt qui bene sentiunt. IV, 645. Hæreticus, Christianæ fidei inimicus et defensor. IV, 111.

Hæreticorum odium majoris gloriæ signum. II, 891. Hæreticorum errores, veræ persecutiones sunt pie vivere volentibus. VII, 613. Laquei eorum pernicios carnalibus. IX, 148. Hæretici omnes milites diaboli sunt et adiutores. X, 1545, 1546. Filii diaboli. V, 286. Hæretici plerumque se paucitate commendant. III, 1305. De paucitate gloriantur. VIII, 664. Vox hæc est omnium hæreticorum. X, 781, 792. Hæretici omnes in paucis et in parte sunt. IV, 265, 1438. Hæretici omnes catholice veritatis antiquitati diversa nomina imponunt; ipsi sua singula obtinent. VIII, 707. Nulla est societas erroris, quæ ita veritati Christianæ adversetur, ut non ambiat Christi nomine gloritari. VI, 180. Hæretici, omnes qui non sunt communionis eorum, legibus suis hæreticos vocant. IV, 684, 685. Hæretici veritate convicti dicere solent: Nos oves sumus, Episcopi de nobis reddent rationem. V, 282. Hæreticos magorum Pharaonis habere conatum declarat Apostolus. II, 219.

Hæretici serpenti comparantur. III, 216. Et ialeæ. III, 217. Per Quam figurat. VII, 477. Per vulpes ignem in caudis trahentes. V, 1641. Per filios concubinarum. VII, 513. Per Ismaelem alterum Abrahamæ filium. V, 33. Per sodalem Samsonis uxorem ducentem. V, 1641.

Hæretici antichristi sunt. VII, 686; VIII, 664. Fures et latrones. III, 1721. Canes dicuntur. IV, 1925. In i semitarii. VI, 682. Foræ calami. IV, 836. Pseudoprophete. IV, 101. Serpentes indignatione obdurati. IV, 684. Tauri dicuntur. IV, 836. Hæretici quomodo quidam in Ecclesia. IX, 444. Quidam in magna Ecclesie domo, tamquam vasa in contumeliam. IX, 157. Hæreticorum vanitatem doctus Christianus vel dolet vel ridet. III, 176.

Hæretici sanandi magis quam perdendi. VIII, 175. Onalibet ratione a periculo revocandi. II, 785. Adversus hæreses quo animo insurgendum, et quid utilitatis inde consequatur. X, 597. Hæreticorum scriptis cur respondendum. X, 551. Hæretici non correctioni, sed contentioni student. IV, 857. Hæreticis litigantibus et conviciantibus exhibenda mansuetudo. V, 1584. Contra eos non iurgis, sed magis ad Dei precibus agendum est. V, 1584. Non tam disputationibus, quam orationibus. X, 260. Hæreticis et Pelagianis instructio et oratio debetur. II, 830. Orandum pro hæreticis et schismaticis. IX, 260.

Hæretici spiritali gladio utriusque Testamenti acerbis acuto interficiendi. VIII, 333. Hæretici tanto fortius conviciantur, quanto iures præsent exitus ad eorum laqueos evitandos. VIII, 844. Hæreticis objici non vult Aug. privatorum crimina, sed tantum quod catholici non sint. II, 371. Qua via eos refellere voluerit Augustinus suis de Musica libris. I, 1194. Augustini in eos lenitas et clementia. I, 1511. Qui impugnant hæreticos, adjuvantur a Deo. III, 173. Hæresis auctore correcto, Ecclis revocatur ceteri, II, 788. Hæretici non inquinant ad communionem. IX, 226, 227. Agere cum hæretico vel schismatico de negotio anime licet, cum liceat agere cum eis de negotio fundi, aut litis dirimendæ. II, 153. Donatistæ, Maximianenses, Manichæi, Ariani, Eunomiani, Macedoniani, Cataphrygæ tempore Augustini vigeant. II, 458. Hæreticorum impii dogmata a quibuslibet Catholicis redarguenda; impii vero facta ab Episcopis præsentibus, aut in proximo constitutis, floccienda. X, 558. Hæreticos velut membra putrida præcidentes ait Innoc. II, 781, 782, 781.

Hæretici omnibus modis ad Ecclesiam revocandi. VI,

714. Hæreticos sic corrigi vult August. ut doceantur. II, 367. Si terrentur, et non docerentur, improba quasi dominatio videretur: si docerentur, et non terrentur, pigrius moverentur. II, 332. Hæreticum docere quamvis superbum et pervicacem non abnuat Augustinus. II, 125. Hæreticos Deus per humanas potestates misericorditer admonet. IX, 106, 108. Hæretici, schismatici, Pagni severis legibus pro religione possunt coerceri. II, 802; IX, 44. Molestiarum temporalium utilitas ad hæreticos reducendos. II, 521, 522, 530. Pietas est eis esse molestos. VI, 715. Persecutio adversus hæreticos et schismaticos non dici debet persecutio. III, 1482. Magna fit in hæreticos (Donatistas) misericordia cum per leges Imperatorum a sua secta eripiuntur inviti, etc. II, 798. Leges Imperatorum adversus hæreticos. IV, 684, 716, 1509. Theodosii lex generalis in omnes hæreticos. II, 804. Penna decem librarum auri in hæreticos a Theodosio constituta. II, 804. Et ab Imperatoribus. II, 506. Leges de confringendis idolis et corrigendis hæreticis, vivo Sillichone, in Africam missæ sunt curante Theodosio filio. II, 598. Hæreticos de basilicis excludendos præcipiunt leges Imperatorum. IV, 684, 685. Una eademque culpa ab Imperatore existimatur, eorum qui aut dissimulando convenientiam, aut non damnando favorem noxium hæreticis præstiterint. II, 927. Agit Augustinus apud præfatum prætorio, ut hæreticorum tumor terrendo sanctur potius, quam ulciscendo reseretur. II, 297. Hæreticos corrigi vult Augustinus, non necari. II, 367. Hæreticos falso appellare res suas, quas secundum leges Regum jussi sunt amittere. II, 545. Multi unitatem catholicam veraciter tenent atque defendunt, licet terrore ad eam accesserint. II, 521. Hæretici cum secte putarentur ad nos transisse, inventi sunt in tentationibus Catholicis veteribus præferendi. II, 512. Ex occasione legis imperialis quisquis vos non dilectione corrigendi, sed inimicandi odio persequitur, displicet nobis. II, 343. Quisquis res proprias vestras cupide appetit, displicet nobis. II, 343. Sicut et qui non per justitiam, sed per avaritiam tenet res pauperum vel basilicas quas sub nomine Ecclesie tenebat. II, 345.

Hæretici ex hæresi etiam post relapsam redeunt benigne recipiendi. V, 1538. Hæretici et schismatici aliter in Ecclesiam recipiendi, aliter pagani. IX, 478. Hæretici quomodo in Ecclesiam recipiendi. IX, 437, 440. Hæreticos denuo baptizandos Orientales aliquando censuisse probatur. IX, 498, 497. Not. (e). Apud hæreticos baptizati, ut denuo baptizentur, nusquam scriptura præcipit. IX, 221. Hæreticis ad Ecclesiam redeuntibus baptisma non est violandum. VI, 157.

Hæreticum facit prava dissensio, non sacramenta Christiana. II, 343. Hæretici ad Ecclesiam venientes siue baptismo admittuntur. IX, 175, 177, 178. Non per baptismum, sed per penitentiam eos recipiendos statuit Cyprianus. IX, 143. Et per manus tantum impositionem reconciliandos, in concilio Carthaginiensi censuit Crescens a Circa. IX, 208. Cur eis imponatur manus. IX, 195. Hæretici ad Ecclesiam transeunt caritate mundantur, non baptismi iteratione. IX, 711. Hæretici quid in Catholica querere debeant. IX, 185. Quid eis ad Catholicam venientibus conferatur. IX, 197, 238, 330, 468, 474, 476, 477. Cum ad Ecclesiam redeunt, incipit eis utile esse baptisma quod fors acceperunt. IX, 257, 242. Hæreticos baptismum Christi verum conferre inde habetur, quia et mali qui intra Ecclesiam sunt, conferunt. IX, 139, 140, 176. Vide libros de Bapt. 3. et 4. Hæreticos respicientes quatenus in usum honorum gradibus recipi conveniat. IX, 474.

Hæreticis quidam promittunt liberationem ab aeterno supplicio. VII, 735, 741, 742.

Halleluia. III, 2053; IX, 512. Interpretatur. Laudate Deum. IV, 1958; V, 996, 1147, 1181, 1190, 1192, 1632. Propter sanctiorem auctoritatem servatum est. III, 42. Cur in quibusdam Psalmis geminetur. IV, 1119. Halleluistici Psalmi. IV, 1404. Halleluia certo tempore solemniter cantatur secundum Ecclesie antiquam traditionem. IV, 1419. Halleluia et Amen diebus Resurrectionis et Passionis Domini per totum mundum canitur. IV, 177. Halleluia solemniter cantatur post Pascha. IV, 1937, 1938: scil. per quinquaginta dies, et hoc ex antiqua traditione. V, 1052, 1176. Tempore Paschali jejunia relaxant Christiani, halleluia canunt, quod est signum Resurrectionis. II, 217. Aliis diebus varie cantatur alibi atque alio. II, 320. Halleluia modo nobis canticum est victoris. V, 1180. Halleluia canticum est vite futuræ. IV, 1938. Halleluia citus noster in curia, potus Halleluia, actio quietis Halleluia, totum gaudium erit Halleluia. V, 1176, 1180. Halleluia in celo erit in re, modo autem in spe: modo cantat amor esuriens, tunc cantabit amor fruens. V, 1188.

Hæreticis. VIII, 574. Hannibalem juvenititer exultantem.

Q. Maximus patientia sua fregit. II, 214.
 Hariotus sapiens dici non debet. I, 916.
 Haruspices sacrificia dzemoni offocebant. I, 691. Haruspices contemnit Augustinus, cui ille victoriam suis sacramentis in Theatrici carminis certamine promittebat. I, 694. Haruspicum et auspicum libri superstitiosi. III, 50.
Harna. II, 126.
 Hebdomadas Danielis an ad primum, an ad secundum, an ad utrumque Christi adventum pertineant. II, 912. Non defuerunt qui ad utrumque pertinere arbitrarentur. II, 912. Hebdomadas Danielis in primo Christi adventu fuisse completas sentit Augustinus. II, 899. Consentiat et huius prophetiae expositores multi. II, 912. Completae non sunt ante passionem Domini. II, 915. In primo Christi adventu fuisse completas non putat Hesy chius. II, 904, 911. Si ad secundum adventum pertinent, iam implende fuissent. II, 912. Hebdomadas Danielis de futuro Christi adventu quidam exponens, ab Hieronymo temeritatis notatur. II, 901. Huius opinionis favet Hesy chius. II, 904, 911.
Hebionitae Christianos esse se simulant ex Hier. II, 237.
Heber. Ab ipso Hebraeorum vocabulum est. VII, 598.
 Hebraei unde sic appellati. I, 636; III, 523. Anab Heber, an ab Abraham cognominati. VII, 481. Hebraeis ante Legem praedicator Deus, vel Angeli non defuerunt. VII, 302. Hebraei uni Deo creatori omnium victimas obtulerunt. VIII, 598. Solum ex omnibus Gentibus non colebant Deos. VII, 454. An praeter idola, ritus omnes Gentium relinquerint. VIII, 598. Quae fuerit Hebraeorum conditio in Aegypto post mortem Joseph. VII, 564. Hebraeos exerceri oportebat in servitute Aegypria, ad desiderandum sui Creatoris auxilium. VII, 568. Unde apud Hebraeos alternaverunt humilitates laborum, et prosperitates consolationum. VII, 570. Vestigium non parvum iustitiae Hebraei populi. VII, 491. Hebraei non tam propter merita sua, quam propter peccata gentium quae debellabantur, victorias reportabant. VII, 522. Hebraeorum regni divisio. VII, 557. Post divisionem conjuncto. VII, 528. Aetates variae populi Hebraei, unde sumendae. VII, 522. Hebraea nomina primum in graecam linguam, deinde in latinam translata. IV, 302. Hebraea litteras apud Hebraeos scribere nulli fas erat, nisi solis scribis. VIII, 363. *Vide* Judaei.
 Hebraea lingua ab Heber nomen accepit. VII, 400. Primo omnium fuit. VII, 400. Quando inventa. VII, 522. Remansit in domo Heber. VII, 400. Ad populum Dei tantum transmissa est. VII, 490. Hebraica litterae ante Moysen. VII, 598. Hebraica lingua cum suis litteris per successionem patrum custodita. VII, 598. Hebraea lingua punice familiarissima. III, 468. Et significationis quaedam vicinitate sociata. V, 648.
Hecate oraculum, Christum laudabat. VII, 633.
Hecates, anima mundi. V, 1137.
Hector. VIII, 583.
Helena Graecorum. II, 157, 257. Uxor Menelai, adulterio corrupta a Paride. VII, 81.
Helenes meretrix quaedam quam Minervam credi volebat Simon magus. VIII, 25.
Heli sacerdos, Hebraeorum Judex. VII, 577. Heli filii ad quid morte panit. VIII, 618.
Heliopolis civitas solis. III, 584. Abest a Memphis amplius quam viginti millibus. III, 584.
Helles tabula. VII, 570.
Helpidius apud Carthaginem contra Manichaeos disputat. I, 716.
Helvidius a quo Helvidiani. VIII, 46.
Her interpretatur Pellicius. VIII, 436.
Heractius. VII, 181.
 Herbae quomodo et quando creatae. III, 275, 326. Spiroga et venenosa ad quid productae. III, 182. Herbarum vitio, qualis secundum Manichaeos. VIII, 37. Herba saepe viva. III, 1742.
Heracleonitae haeretici ab Heracleone, eorumque dogmata. VIII, 28.
Hercules. V, 164, 1249, 1250; VII, 639. Quo tempore vixit, et quare honores divini ei delati. VII, 563. Hercules scortum Larentia. VII, 185. Herculem inter Semideos Iaboo numerat. VII, 58, 59. Hercules dicitur Deus fortitudinis. V, 166. *Editi*us Hercules secum ipse quasi cum Hercule ludens. VII, 193. Hercules plures fuisse historia secretore dicuntur. VII, 569. Hercules syri seu Tyrii duodecim ingentia facta. VII, 569. Illum a se ipso in Oeta monte incensum produit. VII, 569. Hercules idolum cum suo titulo. V, 164. Cum herba deaurata apud Carthaginem, quae ibidem rasa est. V, 166. Suffediani ex Christianos necarunt propter Hercules idolum. II, 191. Hercules romae sublatus. V, 166. Hercules et Iunonis spiritus adversum se divisi. V, 447; VI, 712. Hercules auxilia Cyuicorum. I, 943.
 Hereditas. Concupiscens res alienas habere, vel hereditatis iure, peccat. V, 72. Hereditatis divisio ad majorem

fratrem, ad minorem pertinet electio. V, 1576. Hereditas veteris Testamenti, terrena felicitas; novi, aeterna immortalitas. IV, 824, 825. Hereditas in qua coheredes Christianus, non minuitur copia possessorum, nec fit augustinus numerositate coheredum. IV, 563. Hereditas Dei sumus, et Deus nostra. V, 706, 1593; VI, 87. Hereditas nostra Deus dicitur, quia ipse nos pascit et continet; et hereditas Dei dicimur, quia ipse nos administrat et regit. IV, 83. Hereditas nobis promissa, et in Christo capite iam exhibitus. V, 154, 838.

Heres veteris Testamenti, quis. X, 3:8. Heredes Dei facti sumus, non ut illi succedamus, sed ut cum illo in aeternum vivamus. IV, 1807. Heredes Christi dicimur et coheredes, quomodo. VI, 86, 87. Heres Christus cum filiis scribendus. V, 1571. Hereditatem cuiusquam, exhereditatis filiis, non suscipit Augustinus. V, 1571. Hereditatem quando Ecclesia suscipere aut recusare debeat. V, 1570.

Hereticus, figura eorum qui levioribus peccatis operiunt. IV, 1572, 1575.

Hermaphroditus. VII, 486; VIII, 1002.

Hermes Aegyptius quid de idololatria senserit. VII, 217.

Hermias a quo Herimiani. VIII, 41.

Hermogenes unde Hermogeniani. *Vide* Sabelliani. VIII, 52.

Hermon, inter retulur lumen exaltatum. IV, 1733. Item, anathema ejus. IV, 1127. Anathematio. IV, 472.

Hermogenianus. II, 61.

Herodes alienigena, rex apud Judaeos. VII, 607. Infantum interfecto. VI, 635, 664. Herodis metus et saevitia. V, 1029, 1064. Herodes timens regnum amittere, non meruit regem agnoscere. IV, 536. Innocentes quos Herodes occidit, Christus coronavit. IV, 536. Herodes in angustiis aut perjurii aut crucenti facinoris admittendi. V, 1408. Herodes an mortui, an vivi fratris uxorem duxerit, ambiguum. VI, 221. Herodes duo occasionem praestant crimen falsitatis Evangelio obijciendi. IX, 662. Herodis regis persecutio gravissima post ascensum Domini. VII, 615.

Heros unde dicitur. VII, 299. Heroes appellantur alicujus meriti animae defunctorum. VII, 299. Heroum nomen non facile reperitur in scripturis. III, 500.

Heros episcopus Callus. X, 320, 343, 355. Pelagium et Caesitium auctores nefarii erroris arguunt Heros et Iazarius. II, 739, 764. Eorum litteras Orsius presbyter detulit ad Concilium Carthagin. II, 739. Herotis et Iazari obiectis respondit Pelagius. II, 776.

Hesiodus poeta nomen imposuit Musis. III, 49.

Hesperius vir tribunus. VII, 764.

Hesperus stella Veneris. VII, 720.

Hesternus pro juvene ponitur. IX, 523.

Hesy chius Salontanus urbis episcopus. II, 899, *not* (b); VII, 664. Sanctus homo Dei. II, 924. Hesy chio scribit Augustinus. II, 899. Cui respondet Hesy chius. II, 901. Vicissimque rescribit Augustinus. II, 904.

Hebruscorum praedonum crudelitas. X, 778.

Hieraca a quo Hieracitae. VIII, 38.

Hierius. VIII, 707, 708. Romanus urbis orator. I, 702.

Hic nuncupati ab Augustino libri de Pulcro et apto. I, 702.

Hieroboam idololatriam in regno suo instituit. VII, 557.

Hieronymus. I, 649. Presbyter venerabilis. X, 296. Homo Dei. II, 625. Doctissimus vir. II, 861, 904. Maxime in scripturis. II, 628. Ab adolescentia ad senectutem in Monasterio desudavit et vixit. II, 245. In Monasterio variis quali fluctibus, et peregrinationis molestias se sustinere queritur. II, 154. Hieronymus augustino ignotus facie, sed spiritus unitate conjunctus. II, 135. Hieronymus non ex definito defendit nec Petrum peccasse, nec Paulum procaeter arguisse majorem. II, 255. In recenti opere secutus est de hac re sententiam Cypriani et Augustini. II, 779. Hieronymus in sacra Scriptura admisisse officiosa mendacia, dicere videtur August. II, 158. Hieronymus Augustino expostulat de illius epistola per Italiam sparsa. II, 241. Et de jure necessitudinis violato. II, 243. Hieronymum ad *maximianus* hortatur Augustinus. II, 137.

Hieronymus quid sentiret de origine animae, exposuit in opusculo contra Rufinum. II, 719. Marcellino scripsit suam esse sententiam, singulas animas novas nascentibus fieri. II, 748. Questionem de origine animarum Augustino sciendam remittit. II, 747. Hieronymi testimonium pro peccato originali. X, 663. Hieronymus dogma de peccato originali in libro contra Jovianum et in commentariis in Iohannem stabilivit. II, 725, 730. Hieronymi sententia de visione Dei. II, 621, 625. Sentit Patris, filii et Spiritus sancti divinitatem oculis carnis aspicere non posse. II, 621, 626. Ac rem incorporalem corporalius oculis non videri. II, 621. Hieronymi sententia de membris Dei contra Anthropomorphitas. II, 628. De Danielis hebdomadibus Augustinus Hieronymi expositiones Hesy chio dirigit. II, 899, 905. His lectorem suspendi dicit Hesy chius. II, 904. Hieronymus cuiusdam de Danielis hebdomadibus opinionem temeritatis

notanti, assentitur Augustinus, II, 901. Hieronymus questionem cucurbitae in libro explanationum in Jonam ridiculam vocat. II, 273. Hieronymi interpretationem in aliquem locum Jonae prophetae, velut mendositate corrigere conatus est quidam Episcopus plebe tumulante. II, 242. Hieronymus Origenem reprehendit. II, 286. Rogat eum Augustinus ut prodatur Origenis et haereticorum errata. II, 137. Hieronymus docet de magistrorum Ecclesiarum sententiarum periculose judicari. II, 904. Hieronymus in Oriente adversus Pelagium pro gratia Christi confixit. II, 764; X, 699. Ejus adversus Pelagium opus sub nomine Critobuli. II, 779. Pelagius de Hieronymo questus quod ei tamquam aemulo invidit. X, 700.

Hieronymus ex hebraeo in latinum eloquium Scripturas convertit. VII, 603. Psalterium a sancto Hieronymo translatum ex hebraeo non habet Augustinus. II, 1077. Hieronymus Job ex hebraeo interpretatur. II, 242. Interpretatio Jonae prophetae ex graeco in latinum facta ab Hieronymo accuratior. II, 242. Hieronymus respondet super interpretatione sua in Jonam prophetam. II, 263. Hieronymi in Ezechielem commentarii. II, 719. Libri in Daniele. VII, 603. In Malachiam. VII, 699. Evangelium ex graeco interpretatum est summa fide. II, 243. In expositione epistolae ad Galatas Origenis commentarios secutum se ait. II, 253. Nec non alios Graecos. II, 253, 253, 254. Quare novam post alios interpretationem librorum canonicorum aggressus est. II, 202. septuaginta editioni vacare non potest, ut optabat Augustinus, penuria notariorum. II, 753. In librum canonicorum interpretationem, sensuum potius veritatem, quam verborum ordinem conservavit. II, 261. Quid de Hieronymi versione sentiant Judaei. VII, 603. Hieronymus librum de optimo Scripturas interpretandi genere scripsit. II, 261. Hunc petit Aug. II, 291. Hieronymo dedicati duo Augustini libri. II, 752. Habentur. II, 730, 733. Hieronymo decretum est Augustinum amare, suscipere, colere, ejusque dicta quasi sua defendere. II, 753. Laudatur Hieronymi liber adversus Rufinum. II, 727. Opus adversus Jovinianum. II, 735, 757. Hieronymi opus in quo de resurrectione carnis praclare disputat. II, 779. Hieronymi epistola ad Marcellinum. II, 718. Laudatur ab Augustino. II, 723, 724, 747, 864. Hieronymi oculusculum de haeresibus Augustinus postulat. VIII, 49. Hieronymi Chronica VII, 566, 587. Hieronymi liber, cui nomen Epitaphium quidam tribuebant, de scriptoribus Ecclesiasticis appellandus est. II, 252. Venit hic liber in manus Augustini. II, 135. Quaedam huic addenda August. indicat. II, 157. Hieronymus Nepotiani presbyteri epitaphium composuit. II, 253. Hieronymus scribit houlinem bimembrem natum Lydae. VI, 273. Not. (a).

Hieronymi euconium. X, 192, 603, 609. Ejus ingenium divino dono aureum. II, 156. Hieronymi animus literis ipsis non mediocriter noscitur. II, 153. Hieronymi doctrina tantum in latina lingua ecclesiasticae literae adjunctae sunt, quantum umquam laetate potuerunt. II, 741. Hieronymi nullus sermo prolixus, quantalibet tempora occupet. II, 153. Infelix qui Hieronymi labores non digne honorat, aut de his Deo gratias non agit. II, 741. Hieronymi scienti in quantum faciat Augustinus. II, 347. Ab eo se in sacram literarum scientia superari fatetur. II, 247. Hieronymo Augustinus, Iesus August. testimonio, in multis rebus minor. II, 290. Hieronymo duo libri ab Augustino diriguntur. I, 649. Hieronymi desiderio quantum inardescat Augustinus. II, 237, 241, 247, 248. Hieronymum, si fieri posset, quotidie praesentem habere vellet Augustinus. II, 720. Hieronymus ne unam quidem horam labi possit absque Augustini mentione. II, 804. Hieronymus per Firmum ad Augustinum scribit. II, 275, 276, 291. Alypius salutem. II, 291. Hieronymum Alypius inquit. II, 111. Hieronymo Paulum unum e fratribus suis commendat Augustinus. II, 158.

Hilarius. X, 283, 866. Insignis Ecclesiarum doctor. X, 603. Vir non mediocri auctoritatis in tractatione Scripturarum, et assertionis fidei. VIII, 931. Hilarius episcopus Gallus Ecclesiae catholicae adversus haereticos defensor acerrimus. X, 643. Ejus doctrina de carne Christi. X, 1387. Mendacium non esse monstravit, quod dixit Christus se iudicii diem nescire. II, 778. Neminem sine peccato esse docuit. X, 283. Hilarii libri. VIII, 931. Tractatus in Psal. cxviii. X, 691. Homilia de sancto Job. X, 692. Ejusdem expositio Psalmi primi. X, 693. Et Psal. quinquagesimi primi. X, 693. Hilarius Origenem in Psalmos transtulit. II, 262. Hilarii locum de Trinitate. VIII, 1039. Hilarii interpretatio in dictum Apostoli. X, 614. Hilarii Piet. librum (scil. de Synodi) Vincentius opponebat contra crescentem ubique Ecclesiam. II, 332, 337. Not. (a). Hilarii locum obiectum interpretatur Augustinus II, 337.

Hilarius Arelatensis quibusdam movet Augustini dicta, in aliis omnibus doctrinam ejus sectatur et admirator II, 1007.

Hilarius Syracusanus consulit Augustinum. II, 674. Etque Augustinus facit satis. II, 674.

Hilarius laicus Gallus. II, 1007. Narbonensis esse videtur. II, 771. Not. Augustini se fuisse discipulum indicat. II, 771. Not. 1012; X, 937. Epistolam corxxvi ad Augustinum misit. II, 1007. Sequae aliam antea ad ipsum misisse epistolam movet. II, 1011. Augustini ad Hilarium epistola. X, 534. Est cxxxvii. II, 771. Not. Ejus orationibus Augustinus sese commendat. II, 771. Etque exponit Pelagiana commenta. II, 771. Hilarius, libros Retractionum, ac Librum de Gratia, et Libero Arbitrio postulat. II, 1011.

Hilarus Tribunus Catholicus. I, 634. Hymnos de psalmis ad altare cantari improbat, contra quem liber ab Augustino editur. I, 634.

Hilarensis oppidum. II, 1049.

Hippocentaurus Manichaeorum, quid? VIII, 313.

Hippocrates mulierem suscipione adulterii puniendam liberat. III, 572. Hippocrati quidam libri suppositi sunt, a medicis non recepti. VIII, 514.

Hippon Diaritulum. VII, 486; IX, 236.

Hippon. IX, 337. Hippon-Regius Romana civitas appellatur. II, 135. Not. (a). Hippon-Regio ecclesiae Paedis. II, 986. Hipponensis Ecclesiae praedia quae episcopus existitur possidere ut dominus. II, 480. Apud Hipponenses August. expostulat quod morem de vestendis pauperibus oblitus sint. II, 471. Hipponenses S. Pinianum suae civitatis habitorem habere voluerunt. II, 476. Et sibi presbyterum exoptarunt nulla turbi cupiditate. II, 480. Quanto tumultu eum presbyterum sibi ordinari petierunt. II, 478. In eo tumultu multa contumeliose contra Alypium dixerunt. II, 481. Postulant ut si quando Piniano ad suscipiendum clericatum consentire placuisset, non nisi in ipsa Hipponensi ecclesia consentiret: quod annuit Pinianus. II, 479, 483. Hipponensis populi infirmitas, et quanta ab illo patitur Augustinus. II, 473. Hipponensis regionis possessor et dominus Augustinum sub ironia adulatione laudat. II, 518.

Hipponensis diaconus. V, 1576.

Hipponense Concilium anno cccxciii habitum. VI, 181. Not. (a). In Concilio Hipponensi an cccxcvii Can. 38 et Caribag. iii, an. cccxcvii Can. 47 definitum est quae sint Scripturae canonicae quae in populo Dei legi debeant. II, 253.

Hircanus filius Alexandrae reginae Judaeorum. VII, 607. Confirmatur in pontificatu. VII, 607.

Hirci quidam non ad sinistram erunt. IV, 799.

Hispaniae tot provinciae coeperunt experiri mala a quibus erant intactae. II, 423. Hispanorum animas multo infelicius trucidant doctrinae falsae, quam barbaricus gladius. II, 721.

Historia non numeranda est inter instituta humana. III, 56. Historia est demonstratio similis. III, 56. Historia quatenus inter liberales disciplinas. III, 568. Ejus fides perit, si quod hominum et temporum consensione firmatum est, in dubium revocetur. I, 1535. Historia etiam prophana juvat ad intelligendos sacros libros. III, 53. Historia Ecclesiastica ab Eusebio graeca scripta, et a Rufino in latinam linguam versa. VI, 597. Historiae occasio. I, 1012.

Historici gentium cum inter se per multa dissentiant, non merentur fidem. VII, 716. Historicis potius credendum est, qui divinae non repugnant historiae. VII, 600. Historici solent, cum in suam personam venerint, ita se contexere, tamquam de alio narrent quod de se narrent. VIII, 342.

Histrion. V, 562, 1026, 1461. Histrionum signa valent ex instituto, non ex natura. III, 54. Histriones nullo modo possunt esse musicae periti. I, 1089. Histriones, aurigas, venatores, etc., qui spectare amant, reprehenduntur. IV, 458, 459, 440, 620, 1327. Histriones ad Christiana sacramenta, nisi relicta arte non permittuntur accedere. VI, 219. Histriones in administrationem reip. recepti a Judaeis. VII, 53.

Hoc, aliud cum corripitur, aliud cum producitur significat. III, 1940.

Hoedi duo populi. V, 42. Hoedi ante iudicium non separandi. V, 296, 304.

Holocarpoma. III, 678, 679.

Holocaustum dicitur sacrificium, cum totum inceditur. IV, 576, 599, 776, 798, 1775. Totus exardescat igne amoris divini, qui vult offerre Deo holocaustum. IV, 1775. Non omne sacrificium holocaustum erat. III, 823. Vide Sacrificia. De holocausto non manducabatur. III, 823. Holocausta humana Deus improbat. III, 810, 815, 816. Holocausta medullata, mystice. IV, 799. Holocaustosis, reliquiae holocausti quod ignis consumpsit. III, 678.

Homerus quo tempore vixit. VII, 80. Not. (a). Homerus poeta dulcissime vanus: hujus lectio Augustino puero amara. I, 671. Multa fluxit hominibus flagitiosis divina tribuendo, ne flagitia, flagitia putarentur, ac quisvis ea fecisset, non homines perditos, sed caelestes Deos videretur imitatus. I, 671.

Homo quid. VII, 636. Homo est animal rationale. V, 255. Factum de terra. V, 1588. Animal rationale mortale. I, 1009, 1009; VIII, 859. Cur duplex differentia ponitur in ejus definitione. I, 1009, 1062. Homo ex anima et corpore compositus est. I, 963; II, 65; V, 717, 810. Homo totus anima et caro. IV, 402. Omnis natura hominis dominatu animæ et sanitate corporis temperata est. VI, 126. Præter animam et corpus nihil ad ejus substantiam et naturam pertinet. V, 810. Hominis persona mixtura est animæ et corporis. II, 520. Hæc mixtura incredibilior videtur, quam mixtura Dei et hominis in Christo. II, 530. Homo magnum miraculum. V, 700. An anima sola possit dici homo. I, 1315.

Hominis descriptio secundum Apuleium. VII, 265. Manichæorum fabula de primo homine. VIII, 210, 221, 248, 373. De bello primi hominis cum gente tenebrarum. VIII, 210, 211, 225, 234. Hominis summi filios dicit Manichæus. VIII, 197. Cur hominis opificem malum inducere conatur Manichæus. X, 1552. Homines semper fuisse quidam opinati sunt. VII, 357. Responsiones eorum ad ea quæ obijciuntur. VII, 357.

Hominis creatio. III, 186, 241. Hominis Deum esse opificem, a quo sunt omnia bona sive celestia, sive terrena, carnis ipsius compago testatur. X, 1532. Hominis creatio cum creatione aliorum animalium conjungitur, et etiam distinguitur. III, 241. Homo præcipuum opus Dei dicitur. quare. III, 347, 348. Hominem interiore primam factum, deinde corpus hominis quidam suspiciunt. III, 235. Deus hominem sicut cætera per Verbum suum fecit. III, 371. Quomodo factus est homo in animam suam. III, 353. Homo su (tunc animatus cum Deo insufflavit in faciem ejus. VIII, 614. Deus sufflavit in faciem hominis, quia in se suo voluit organa sentiendi. III, 25. Homo factus est in die primo creationis invisibiliter, causaliter, et immutabiliter. In die autem sexto factus est visibiliter. III, 348. Homo factus est. 349, 410. Homo sexta die creatus, et sexto dieo incorporatus. VIII, 257. Homo ad Deum imaginatus in facie. I, 636, 638; III, 180. Homo nominatus Deo. V, 85. Homo quomodo factus est homo factus ad imaginem et similitudinem Dei. III, 33. Hominis ad Deum similitudo. I, 636. Homo ad ipsius trinitatis imaginem factus est. III, 348, 1001, 1003. An solus homo factus ad imaginem Dei, an etiam mulier. VIII, 1003, 1005. De homine a seipso seipsum dicitur quod ad imaginem Dei sit factus. III, 348. Homo factus ad imaginem Dei quod factus ad imaginem Dei. III, 348, 352, 347, 306, 400, 309; VII, 373, 307. VIII, 307, 308, 309. Homo in anima ad imaginem Dei factus. I, 33, VI, 638. Homo in hoc factus est ad imaginem Dei, quia intelligit, sapit, discernit bonum a malo. II, 618. Homo portat in se symbolum trinitatis, videlicet tres membra et collo. I, 810. Homo factus ad imaginem et similitudinem Dei. I, 301. Longo distans hæc imago. V, 369. Hominis hæc imago est imago. VIII, 1003. Homo quomodo sit a seipso seipsum dicitur imago Dei. III, 345. Cum dicitur Hominis imaginem creatam esse ad imaginem, cur dicitur et ad similitudinem. III, 311, 312, 313, 740. Homo factus est ad imaginem et similitudinem, non vero ipse est eadem imago et similitudo ipsius Patri. III, 313. Similitudo ad quam factus est homo, est ipsius Dei Verbum. III, 313. An similitudo aliud ad imaginem, et e conversum aliud ad similitudinem. VI, 33.

Homo duplex, interior et exterior, et utriusque ratio. VI, 52, 73. Hominis corpus, non animam, esse imaginem Dei quædam heretice dicit. VIII, 48. Non propter corpus, sed propter mentem homo est. III, 180. Homo non secundum corpus, sed secundum animam imaginem factus ad imaginem Dei. VIII, 1001. Hominis corpus, quantum ad imaginem, quare, ad similitudinem Dei factum esse dicit potest. III, 613. Homo in ipso corpore habet ad se esse ad imaginem Dei factum, quod ex seipso statum factus est. III, 517. Admonetur homo ad seipsum, non sibi terrena esse

imago. I, 113, III, 190. Homo totum non videt per imaginem Dei, sed tantum per seipsum. III, 190. Homo est per seipsum factus ad. X, 1002. Est tamen imago ad Deum a Deo. VII, 361, 360, 100. Quomodo factus est homo ubi spiritus. III, 190. Hominis factus est vita in tempore, sed immortalis consilio. VII, 360. Hominis cur homo factus, quod respiciendum. VII, 350. Homo factus ad Deum. VI, 311; X, 112. In parabola. Hominis factus est in natura sine culpa, et

spiritus. V, 717. Homo ante peccatum beatus spe commutationis future. III, 438. In suo genere bonus erat. III, 206. Deus forte non dixit hominem esse bonum, quia præciebat eum peccaturum. III, 233. Homo in agnitione Dei creatus est, et in ea renovatur. III, 292.

Homo ante peccatum miser formidine mortis, si non peccasset. X, 1530, 1536. Homo nisi peccasset, posset non mori. III, 334. Et hoc indicat ipsa mors hominis. III, 335. Posteri ejus morti obnoxii non essent. VII, 405. sine mortis interventu Angelis sociandi fuerant. VII, 377. si non peccasset homo, morti obnoxii non foret. VII, 720. Hominis naturam sic divinitus institutam, ut si non peccasset, moriturus non esset, totius Ecclesie fides. X, 1501. Homo futurus fuerat immortalis, si non peccasset. VIII, 615. Homo immortalis fuisset fructu ligni vite. VIII, 615. An cibum sumpsit ex ligno vite ante maledictum. VIII, 615. Posse non mori præstatur ei de ligno vite, non de constitutione nature. III, 354. si homo immortalis factus est, quomodo cibi indigerit, difficile est dicere. III, 295.

Hominis corpus quale erat ante peccatum. VI, 373. Non erat corruptibile. VI, 332. Hominis mortales generantur ex Adam mortali per peccatum facti. VII, 378. Homo secundum Julianum non peccatiter, sed naturaliter conditus mortalis. X, 1312. Homines ex quo concepti, agriudinem quamdam inchoant qui sunt necessario morituri. III, 379. Homines quædam mortales sunt corpore, ad misericordiam Dei pertinere arbitratu est Rhodius. VII, 268.

Hominum genus initium habere non regnatum Dei sapienter. VII, 370. Hominum genus prius existisse sine hominibus sequentibus, quidam philosophi admittere coguntur. VII, 339. De propagatione filiorum, si homo non peccasset, diverse sententia. VI, 575. Hominum multiplicatio quomodo facta fuisset, si immortales permansissent. III, 392. Et Adam non peccasset. III, 396. si homines non peccasset, genus humanum sine libidine multiplicasset. VII, 428, 429, 430. Hominem in paradiso seri potuisse ad voluntatis nutum, membris genitalibus obsequentibus, Augustini sententia. X, 1414, 1417. An primi homines a concubitu abstinerint usque ad eam ætatem, qua generare dicuntur. VII, 436, 463.

Homines omnes cur ex uno voluit Deus condere. V, 563, 1253; VI, 373. Homines ex uno procreati ad arctiorem cogitationis necessitudinem, et unitatis vinculum commendandum. III, 598. Ad societatem commendandam. VII, 372, 376, 403. Nihil est tam discordiosum vitio, tam sociale natura, quam genus humanum. VII, 376. Homo omnis in primo homine factus est, originis semelivique ratione. IV, 1533. In unoquoque homine est omnis creatura, quomodo. VI, 68; VIII, 675. Hominum genera monstrata an ex Adam vel filiorum Noe propagine prodierint. VII, 483.

Homo peccavit propria voluntate per culpam, ordinatus est Dei æquitate per poenam. III, 451. Homines mysteris Dei imbutos non posse peccare, Joviniani dogma. X, 1417, 1418, 1419.

Hominis tentatio quare permessa. III, 451, 452. Homo non fuisset futurus magnæ laudis, si propterea posset vivere bene quia nemo male vivere suaderet. III, 451.

Hominis lapsus. VII, 727. Cur a Deo permittitur. V, 172. Homo a tentatore dejectus, quia superbus. III, 451. Et superbiam deceptoris sequutus. III, 1787. Quia exaltato corde a Deo recessit. VIII, 615. Homo rectus erat, arbitrio suo factus est malus. V, 409. Hominis lapsi figura in eo qui descendit ab Jerusalem in Jericho. V, 752, 1646. stare ad Dominum noluit, cecidit, fractus est, quomodo vas de manu hominis cadens. V, 717. Homo donatus est sibi quia deseruit Deum placendo sibi. VII, 435. Quia sua voluntate uti voluit, præceptum rumpere delectavit; ut nullo sibi dominante feret sicut Deus. IV, 897. Hominis venditi pretium, exigua de arbore vetita voluptas. V, 188. Homo voluntate peccavit, non necessitate. III, 452. sic factus erat, ut aliqua necessitate deserere Deum non cogeretur. VIII, 614. Ut non posset peccare, si nollet. VIII, 614. Homo non impeccabilis. VIII, 410. Homo ita factus est, ut peccandi possibilitatem haberet a necessario, peccatum vero a possibili. X, 1404. Cur non sic factus ut nollet peccare. VIII, 614. Factus est cum potestate peccandi et non peccandi, pro præmio accepturus non posse peccare. VI, 350. sic eum Deus fecit, ut et stantem coronaret, et cadentem ordinaret, et surgentem adjuvaret. VI, 332.

Homo cum libero arbitrio creatus. VII, 752. Quare liber creatus. VI, 11. si liberum arbitrium non haberet, in natura rerum minus excelleret. III, 369. Homini sic datum est arbitrium liberæ voluntatis, ut eum tamen necesse sit vivere sub potestate melioris. VIII, 615. Homo non bene vixisset nisi per gratiam Dei. III, 451. Quare Deus liberum arbitrium homini non ademit, cum eum præciperet esse peccatum. VII, 752. Cur creat hominem Deus, quem possideat diabolus. X, 408. Hominem peccatum præci-

vit Deus, simulque populum plorum Angelis sanctis sociandum, in adoptionem vocandum. VII, 373.

Homo unde et quo cecidit. III, 138. Natura rationalis quanto est ipsa superior, tanto ruina ejus pejor; et peccatum ejus quanto incredibilius, tanto est damnabilius. X, 1533. Quia factus est qui sit in peccata vita, si bene vixerit; ideo erit in misera vita, qui male vixit. IV, 1302. Homo prævaricator amissa beatitudine in miseriam projectus. V, 200. Misera hominis post peccatum. VI, 244, 303, 628. Hominum sunt duo mala, iniquitas et mortalitas; una est culpa, altera est pena. V, 954. Homines mortales, fragiles, infirmi, lutea vasa portantes, quæ faciunt invicem angustias. V, 440. Hominis non ad aliud in hoc seculo, quam nasci, laborare, mori. V, 726. Homo sibi ipse pena sua esse meruit. IV, 405. Homo patitur ex se intrinsicè, forinsecus autem ex eis inter quos vivit. IV, 405. Homo omnis quærit beatam vitam. V, 810. An vera beatitudine homines felices esse possint, cum sint mortales. VII, 268. Homines quamdiu mortales sunt miseri sint necesse est. VII, 268. Homo ideo non beatus, quia non vivit ut vult. VII, 135. Et si viveret homo ut vellet, non tamen beatus foret, si turpiter viveret. VII, 135. Homo se ipsum Deo debet, eique reddendus est ut beatus sit, a quo accepit ut sit. II, 486. Homo de suo satanas est, de Dei beatus est. III, 1750.

Homines nascuntur in corpore mortis, et in carne peccati. X, 154. Prius mundo quam Deo nascuntur. X, 823. Homines tam majores quam minores, unde sunt rei. X, 708. Cur de parentibus justis non nascatur justus. X, 177. Humanum genus propter peccatum sub diaboli potestate. X, 1122. Homines in quantum homines sunt, opus sunt Dei; in quantum peccatores, sub diabolo sunt. X, 367. Potestati tenebrarum id est, potestati diaboli subjecti homines. II, 982. Quo jure potestati diaboli traditi quove ab ea per Christum liberati. I, 1286. Hominum captivitas de qua Christus eos redemit, est voluntaria. VIII, 545. Homo subjectus est vanitati, quia nolit subijci veritati. IV, 1549. Facti sumus manibus veritatis, sed propter peccatum projecti in dies vanitatis. V, 403. Homini juste pecunia quibus dominabatur effecta sunt. VIII, 205.

Homines natura condita est bona. X, 1516. Sed vitiosa est per voluntatem malam. III, 1703, 1705. Natura hominis ex Deo est, non iniquitas. III, 369; X, 1121. Omnis creatura humana in Adam vitata. IV, 1540. Homines omnes unus fuerunt. V, 906. Quæ sit causa cur homo sit deterior. VI, 12. Utrum Deo auctore sit deterior. VI, 11.

Humana natura virtutis et perfectionis capax. X, 688. Homo non bone, sed male factus fuit nature secundum Julianum: quia in eo plus valuit actio mala ne posset agere bene, quam actio bona ne posset agere male. X, 1522. quod in natura humana a Deo condita reprehendit Julianus, hoc in natura Angelica reprehendere debet. X, 1517, 1518. Etsi homines vitata origine sint damnabiles, bonitas tamen illis exhibetur. X, 857, 858. Homines quos de origine merito et juste damnata creat Deus, bonum aliquid sunt. X, 1445. Homo magnum bonum. III, 334. Sed mutabile. III, 364. Etsi bonum naturale homo amiserit, equum malum voluntarium inseparabiliter adhaerent; non tamen non est bene institutus. X, 1541, 1543. Nihil nocet homini nisi sua iniquitas. VII, 114. Homo delectat quod fecit, et placebit ei qui eum fecit. V, 587.

Homo post peccatum habet supplicio mixta solatia. VIII, 205. Homo non est derelictus siue misericordia. VIII, 203. Natura hominis est bona, et malo carere potest. X, 206. Quandoque a malo liberatur. X, 206. Homines omnes una massa peccati. VI, 71, 121, 124. Omnes nati filii iræ eguerunt reconciliare. VI, 248. Si tu, ô homo, non dimittes Deum, non feres pro te Deus homo. IV, 372. Homo ejus clementia reformandus est, cujus bonitate formatus est. I, 1067. Qui hominem creavit, formavit, fecit; ipse recreat, reformatur, reficit. IV, 324. Ut omnes liberarentur, Filius Dei ad eos missus. VI, 343. Homo sexto die formatus, sexta mundi ætate reformatus est. IV, 1182. Homo ex se non potest resurgere. I, 597. Homo inveteravit per peccatum, innovatur per gratiam. IV, 1949. Idoneus fuit ad vulnerandum se, non ad sanandum se. IV, 1263, 1606. Reparari non potest meritis aut libero arbitrio. VI, 240. Sed gratia. VI, 247. Ejus reformatio ex sola Dei misericordia. VI, 245. Quam justo est damnatus, quam misericorditer liberatus. VI, 685. Homo gratus factus est, et gratus liberatur. IV, 488. Hominis libertas, ipsius captivitate modo conveniens. X, 407, 408. Homo isdem, qui quibus perierat, gradibus reparatur. VI, 635.

Homo ad quid innovatus. III, 1636. Hominum pars reparata succedet in locum angelorum desertorum. VI, 246. Homines electi ut instaurant partem quæ lapsa est angelorum, et forte majori numero. VII, 752. Neque omnes homines damnantur, neque omnes liberantur, quare. VII, 727. Hominis veteris aliquid usque ad ultimum mortis por-

tas. V, 209.

Hominis generatio, et vita duplex, una secundum cor, et ante Christum, altera secundum animam post adventum Christi. IV, 90. Magnum discrimen inter hominem sanum et hominem lapsum. X, 271. Homo et peccator. V, 152, 323, 563. Homo bonus, et homo malus, quis. X, 570. Homo unus potest simul esse et natura bonus et vitio malus. X, 1260. Homo malus a quo quisque liberari se cret. V, 235. Homo unde sit bonus aut malus, Juliano non constat. X, 1491. Homo a se ipso malus, a Deo et per Deum bonus. III, 1706. Deus singulariter bonus est, et homo a Deo bonus est, de suo vero malus. II, 638. Homo recedendo a Deo frigescit, accedendo fervescit, recedendo tenebrescit, accedendo clarescit. IV, 806, 1173, 1379. Homo non est pius, castus, verax, etc., nisi pietate, castitate, veritate quæ in Deo est. III, 1683. Homines servi Dei ex oleo misericordiae illius, non ex viribus suis. III, 1583. Dei est non solum ut homo sit, verum etiam ut non nisi ab illo bene sibi sit, a quo habet ut sit. III, 484. Homo ex se ipso peccator, sed non ex se ipso justus. III, 854. Homo quomodo suus et non suus. III, 700. Homo a se ipso non justificatur. X, 873, 875. Homine sine Deo nihil vilius. V, 1527. Homo sine Deo nihil sibi est nisi dux in præceptis. I, 695. Nihil est hominis proprium nisi forte mendacium. III, 18; V, 200, 953.

Homines omne malum error et infirmitas. V, 987. Homines cæci a nativitate. III, 1715. Homo nec rationem potest vindicare ab erroribus, nisi adsit Deus lux mentium. II, 660. Homo ut multum oculus est sine lumine. V, 457. Deo sibi præsentem illuminatur, absente autem continuo tenebratur. III, 583. Homo se latebat: data est Lex ut se inveniret. V, 833. Hominem se agnoscere quid sit. V, 458. Homini suam infirmitatem demonstrat Lex docendo et jubendo quod sine gratia impleri non potest, ut quærat demonstrata infirmitas Salvatorem. II, 593. Aliud est esse hominis, aliud posse ipsius. III, 1588. In ejus est voluntate quid velit, non tamen quid possit. I, 630. Magnas liberi arbitrii vires accepterat, sed peccato amisit. V, 752. Per malum velle perdidit bonum posse. V, 168. Homo an possit mutare voluntatem in melius. I, 620. Homo quomodo potest peccatum vitare. VIII, 419. Homo habitur amando corpus, deserendo Deum. III, 132. Vivere secundum hominem, et vivere secundum carnem, idem est. VI, 355. Homines esse non debemus, quomodo. III, 1381. Homines cur oburgantur quod sint homines. V, 503, 908. Homo non debet se ipsum propter se diligere. III, 27. Homo non propter se ipsum diligendus est. III, 26. In homine spes non poneuda. IV, 246, 1651, 1652. Homo in quo magis sit, in carne, an in mente. V, 857, 658. Homines boni vel mali quantum conferant ad felicitatem aut miseriam nostram. II, 495. Homines inter mala quibus opprimuntur, voluptatibus indulgent. II, 919.

Homo vocatus est a Deo ut non sit homo, sed Deus, non natura, sed dono suo. V, 909. Homini natura est, ut possit summi boni naturæ adherere. III, 384. Homo tamquam est aliquid, quamdiu illi hæret a quo factus est homo. IV, 896, 962. Homo melior fit adherendo Deo. III, 384. Homo tanto minus se esse stabilem sentit, quanto minus hæret Deo qui summe est. II, 430. Deus ipse sufficit tibi, præter illum nihil sufficit tibi. V, 1460.

Homo ex justo ordine naturæ, Deo debet subdi. VII, 629. Mente Deo propinquior est homo, quam alia qualibet sui parte. VII, 318. Homo non est homo, nisi mandata Dei custodiat. VII, 601. Verus homo, poenitens et qui petit auxilium a Deo. III, 831. Tunc est optimus cum tota sua vita pergit in incommutabilem vitam. III, 26. Homo ab humanis in divina dirigitur, cum voluntati humanæ voluntas divina præponitur. III, 1770. Homo si bene cogitat, in Deo est: et si bene vivit, Deus in illo est. III, 1745. Hominis præstantia. III, 241. Homo non ut pecora, aut ut arbor, aut ut saxum factus. V, 475. Homini quid commune cum aliis rebus creatis, quidvo peculiare. V, 234. Habemus esse cum lignis et lapidibus, vivere cum arboribus, sentire cum bestiis, intelligere cum Angelis. V, 235. Homo etiam malus, melior est omni pecore. V, 1187. Quod non ita sit ut cada-ver, aut arbor, aut pecus, gratia dici potest. II, 767. Hominem tanquam præstantiorem, fuisse Dei manibus formatum, cætera vero ejus verbo facta, senserunt quidam. IV, 158, 1581. Homo Angelus inter et bestias est medius. VII, 268, 373. Vita eorum media inter Angelorum et pecorum. III, 1546. Homines vitæ genere pecorum sunt similes, III, 360. Hominis pena est quod comparatus sit pecoribus insectatis. X, 1559. Hominis dignitas præ cæteris animalibus. IV, 1272, 1302. Homines bestiis antecellere quæ ratione probatur. VI, 14. Homo dominatur bestiis. III, 186. Dominium istud amisit post peccatum. III, 186, 187. Tantæ excellentiæ est in comparatione pecoris homo, ut vitium hominis sit natura pecoris. X, 408. Homini crimen est, quod equo natura est. IV, 1379. Homo non distat a pecore nisi mente. VI, 186.

betur errori, sed errantis bonis dotibus debetur. II, 129.
 Honor nil prod' est agrotia. IV, 1520. Honor alit artes; sententia Ciceronis. VII, 158.
 Honores ecclesiastici. V, 509. In acceptone personarum ad honores ecclesiasticos non leve peccatum. II, 747. Honoris et virtutis aedes Romae conjunctae. VII, 156. Lucifero Calaritano dis, licuit, quod Arianis ad Ecclesiam redeuntibus gradus honoris servarentur. II, 815. Honor proprius contemnatur, ut Ecclesiae unitas servetur. V, 96. Maximianistas in suis honoribus susceperunt. Donatistae; sic et fecit Ecclesia. II, 814.
 Honorarium est id quod honoris causa datur. I, 909.
 Honoratus a Tucca. IX, 144, 237.
 Honoratus Manichaeus Augustini necessarius. X, 1464.
 A Manichaeis deceptus. VIII, 63, 64, 66. Ad eum scripsit librum *de utilitate credendi*. VIII, 63, 64.
 Honoratus ad cujus quaestiones August. liber seu epistola cxi. II, 538.
 Honoratus presby. cr. II, 295.
 Honoratus episcopus Thiavensis. II, 1015. *not. (b)*. Epistola sua ad Augustinum approbat Episcopos instante vastitatis periculo ad tuta loca migrandum. II, 1014. Nec consentit Augustinus. II, 1015.
 Honorius Imperator. VII, 620. Consul. II, 786. Iterum Consul. IX, 529, 574. vi. Consul. VIII, 519. ix. Cos. II, 583. xii. Consul. IX, 607. Honorii Leges contra Donatistas et Pelagianos. I, 641. Honorius et Theodosius eos qui Pelagianum et Caesetium in quacumque provinciarum parte latitantes aut propellere aut prodere distulerint, poenae in hos haereticos praescriptae subjacere volunt. II, 927. Honorii Leges contra Donatistas. IX, 445, 446. *Retr.* 489, *app.* 815, 815, 816. Contra Paganos. II, 516. Adversus haereticos et idololatrias. II, 357, 358. Honorius et Theodosius juxta synodum Nicaeam confessione sincera Deum venerantur. II, 927.
 Honoriana basilica. V, 880.
 Honorius Milevitanus in Catholica degradatus. IX, 572.
 Hora non est praesens tota. I, 817. Fugitivis particulis agitur. I, 817. Hora quinta ad mensam acceditur. V, 1521. Hora novissima, id est tempus novissimum. III, 1998.
 M. Horatius Consul. VII, 95. Horatii tres contra tres Curiatios pugnant; superant Horatii. VII, 89. Horatius sororem occidit, quod unum Curiatorum cui desponsata fuerat, mortem feret. VII, 89.
 Horatius poeta. VI, 558. Ejus effatum, sapere aude. I, 1059. Horatiana sententia. II, 586.
 Hordeum. Ex eo confectus potus cito inebriat. I, 1363.
 Horoscopus quid. VII, 145. Horoscopi vanitas. VII, 146.
 Horrea Celice. IX, 253.
 Horrearius dominicus. V, 925.
 Hortensianus a laribus. IX, 215.
 Hortensius dictator creatus. VII, 97.
 Hortensius, dialogus Ciceronis. VII, 92. Excitavit Augustinum ad ardorem philosophiae. I, 685.
 Mortus dominicus. V, 1596.
 Hosanna in aliam linguam transferri non potuisse dicitur. III, 42. Hosanna est interjectio laetantis. III, 43. Vel vox olsecanensis. III, 1764.
 Hostium Cordubensem ab Hispanis damnatum, a Gallis esso absolutum dicebant Donatistae. IX, 38. Gallorum iudicio postea cesserunt Hispani. IX, 39.
 Hospites hic omnes sumus. V, 643. In recipiendis hospitibus us ignotis multo melius est malum hominem perpeti, quam excludi bonum, dum cavemus ne recipiatur malus. II, 155. Aliquando nescientes, suscipiendo quos nesciebant, Angelos susceperunt. V, 615.
 Hospitalitas commendatur. V, 506, 642, 967, 1118, 1121, 1127, 1585. Quod pasci voluit Christus, pascenti praestitit. V, 615. Elia non ad viduum mittens, non ipse deiecerat, sed viduum benedicere disponebat. V, 613. Apud plerosque consuetudo est ut laventur pedes hospitum. III, 1794.
 Hostiarum magus. IX, 221.
 Hostias humanas sacrificandi causa et origo. VII, 200. Hostiae veteris Legis, figurae sacrificii Christi, et iustorum in caelo post iudicium. VII, 701. Hostiam humilitatis et laudis in ara cordis, igne fervidae caritatis, Deo sacrificamus. VII, 290. Hostiae Deo gratiae misericordiae, humilitas, confessio, pax, caritas. IV, 1256. Hostia est Deo confessio. IV, 1253. Cum humili corde iatra in domum Dei, et cum hostia intrasti. IV, 1255.
 Hostiina dea praefecta segetibus cum novis aristis aequatur. VII, 118.
 C. Hostilius Mancinus Consul. VII, 103.
 Hostiro, id est aequare. VII, 118.
 Hostis. Ab hostium furore cur famulos suos saepe non li-

berat Deus. VII, 42. Hostem visibilem vincis feriendo, invisibilem credendo. V, 453.
 Humanitati debitum redditur, cum homo de homine nihil mali temere suspicatur, nec cuiquam criminanti facile credit. IX, 610. *Vide Homo*.
 Humanus quis dicitur. V, 940.
 Humilitatis via in philosophorum libris non invenitur, a Christo venit. IV, 370. Humilitatis magister Christus. V, 191. Et doctor. VI, 413, 414. Tam magnum est esse parvum, ut nisi a Christo, qui tam magnus est, disci non possit. VI, 415. Humile cor de caelo adducit Deum, ut proximus fiat. IV, 1203. Magna est viseria superbus homo, sed major misericordia humilis Deus. VI, 516. *Vide Superbia*.
 Humiliati sumus veritate in mortem, misericordia instauramur ad vitam. IV, 1555. Tantum te pressit humana superbia, ut te non possit nisi humilitas sublevare divina. V, 1004. Tandem animadvertit terrena superbia, nihil in ipsis terrenis esse potentius humilitate divina. II, 1029.
 Humiliatio Christi non potuit nisi alta esse. IV, 1755. Humilitas Christi ab incarnationis initio usque ad crucem. V, 115. Humilitas a Domino proxime morturo commendata in lotionem pedum. VI, 414. Humilitatis Christi causa, infirmitas nostra. V, 778. Humilitate maxime iustitiam commendavit Christus. V, 1522. Humilitas a Verbo incarnato discenda. V, 671. Est pene una disciplina Christiana. V, 1538. Christus a se vult non mirabilia facere, sed humilis esse discamus. V, 441, 782. Doctrina Christiana, humilitatis praecipuum. V, 876.
 Humilitas Christi imitanda. III, 1604, 1606. Non per superbiam respuenda. V, 684, 687. Humilitas Christi superbis displicet: tibi autem Christiano si placet, imitare. IV, 1203, 1204. Humilitatis Christi exemplum, superbiae medicamentum. V, 1596. Ad hoc exaltantur etiam in isto saeculo quaedam Christi membra, ut in eis sit major humilitas. IV, 1149. Humilitas Christi est salus nostra in Christo. V, 1205. Humilis Christus via ad patriam. V, 685. Humilitas sectanda. V, 534, 1500. Necessaria fuit, ut ad Deum rediremus, qui superbia lapsi sumus. VI, 185. Humilitatis ratio in sanctis. X, 161. Superbia facit voluntatem suam, humilitas facit voluntatem Dei. III, 1604. Humiles dici non facile possunt, qui nondum suavi iugo Domini pia colla junxerunt. IV, 1475. Humilitas cordis sacrificium est. IV, 1705. Quod jusus es, Dei reputa pietati; quod peccator, tuae iniquitati. V, 905. Universa facies et vultus sanctarum scripturarum admonet, ut qui gloriatur, in Domino gloriatur. VI, 278. Melior est incomparabiliter, Deo gratias agens de parvo, quam se extollens de magno. V, 1287. Melior est humilitatis tremor, quam confidentia superbiae. IV, 1568. Melior est humilis peccator, quam justus superbus. IV, 1205; V, 950. Melior humilis maritata, quam virgo superba. IV, 968, 1290. *Vide Superbia*. Virginitas.
 Humilitas, sancta infantia. V, 1561. Tota humilitas hominis, ut cognoscat se. III, 1604. Humilis quot Dei munera in se collata agnoscit. IV, 1429, 1430. Propter humilitatem omnibus vel pene omnibus utile est, ut quales futuri sint, scire non possint. II, 985. Humilem esse, est nolle in se laudari. IV, 510. Quo pacto alter alterum possit existimare superiorem sibi. VI, 82, 494.
 Humilitatis utilitas et necessitas commendatur. IV, 311, 520, 428, 993, 1105, 1253, 1254, 1566, 1567, 1463, 1472, 1597, 1669, 1670, 1671, 1715, 1725, 1726, 1727. Tanta est humanae humilitatis utilitas, ut eam suo commendaret exemplo etiam divina sublimitas. III, 1787, 1794. Humilitas fundamentum est aedificii spiritualis. V, 441. Et perfectionis. III, 4690. Ipsa est perfectio nostra. IV, 1714. Humilitatis via, via vitae. IV, 145. Humilitas necessaria ut ascendamus ad Deum. I, 701. Deo excelso humilitate appropinquatur. V, 112, 1535. Altus est Deus, et ab humilibus contingitur. IV, 947. Humilitas via ad obtinendam veritatem. II, 442. Ne quisquam praeposterus antequam habeat humilitatem obedientiae, velit ad altitudinem sapientiae pervenire. IV, 1566. Deus vult nos esse, et humiles propter cavendam superbiam, et altos propter capiendam sapientiam. IV, 1712, 1713. Superflua sollicitudo, ne ubi fervet caritas, desit humilitas. VI, 427. Via caritatis nihil excelsius, et in illa non ambulant nisi humiles. IV, 1857. In humilitatis infirmitate perficitur virtus caritatis. VII, 887. Certe magnus est Deus; fortibus gravis, infirmis levis est. Infirmitas in humilitate major fortiundo est. IV, 1186. In humilitate est tota fortitudo. IV, 1181. Humilitate victoria obinetur. V, 893. Disciplina Christiana quos humilitatis sensus et affectus praescribit. IV, 1203, 1204. Humilitatis pia disciplina ventosam et turbidam cupiditatem, avidam rerum extra potestatem nostram constitutarum pellit ex animo, et quodam modo exspirat. II, 485. Qui humilis est, etiam in divitiis est verus pauper. V, 112. Justitiam suam si de medio auferat homo et humilietur, ve-

met Dei iustitia et exaltabitur. IV, 1128. Humiliato appropinquat Dominus, ab exaltato longe discedit. IV, 1082. Humilitas quomodo Deus dat gratiam. IV, 1427.

Humilitas civitatem Dei a civitate diaboli discernit. VII, 421. Humilis fit membrum Christi. III, 1604, 1606. Cor humiliatum locus Spiritus sancti. VI, 419. Domus Dei excelsi. I, 826. Humiles sibi Deus cœlum facit. IV, 1472. Peccata parva quæ subrepunt vigilantibus, superbia crescant, humilitate perimuntur. VI, 425. Humilitas medicamentum contra tumorem. V, 780. De tumentibus potest perire, de pusillis nihil perit. III, 1606. Nisi humilitas omnia quaecumque bene facimus, et præcesserit, et comitetur, et consecuta fuerit, totum extorquet de manu superbia. II, 442. Quod impetrat humilis, amittit superbus. V, 106. Filius prodigus infelix per humilitatem impetrat felicitatem, et eo se ostendit dignum, quo confitetur indignum. IV, 159. Qui didicerunt a Domino Jesu Christo mitis esse et humiles corde, plus cogitando et orando proficiunt, quam legendo et audiendo. II, 506. Humilitate et acquiritur et custoditur caritas. VI, 415. Humilitatis mensura cuique ex mensura ipsius magnitudinis data est. VI, 415. Humiles Deus exultat. V, 1278. Sic exultat, ut non faciat superbos. IV, 1472. Superbus malis, ut humilietur, iunctur; humilis a malis, ut exaltetur, eripitur. IV, 1589. Humilitatis habet principium excellentia claritatis Christi. IV, 1454. Humilitas exultat. VII, 421. Humilitas claritatis est meritum, claritas humilitatis est præmium. III, 1903. Omnes delectat celsitudo, sed humilitas gradus est. V, 586, 671. Humilitas solidissima potentior est et tutior, quam ventosissima celsitudo. VIII, 957. Humilitas via qua pervenitur ad aeternitatem. V, 685. Humilitas totam veramque in cœlum viam molitur. VII, 482. Humilis per januam intrando recipitur, superbus per aliam partem ascendendo præcipitatur. IV, 1229. Humilitas in monasterio potissimum sectanda. I, 1379. Humilis inordinate. V, 107.

Humilitas quedam perversa, qua quis ad terrena convertitur. IV, 1142. Humiliari a Deo quandoque et pœna est et gratia. IV, 437. Humiliatio mala et pœnalis. IV, 1731, 1732. Humilitas duplex, confessionis et tribulationis. IV, 1541. Item voluntaria et pœnalis. IV, 1530. Humiliari pondere manus Dei, qui non humiliatur confessione iniquitatis. IV, 267. Humilitas mendax et simulata. IX, 65. Humilitatem mendacem non accipit Deus. V, 981. Simulatio humilitatis, maior superbia est. VI, 421. Quid prodest videri hominibus humile esse quod dicat, si Deus videt altum esse quod sapit. IV, 1503. Fit miris modis, ut de falsa humilitate magis quis infletur, quam si apertius superbitur. II, 642. Humilitas vera tunc erit, si non sola ostentetur in lingua. IV, 1503. Humilitatis specie mendacium, peccatum est. V, 981. Humilitatis laus in parte non est ponenda falsitatis. X, 265, 267.

Humilitas difficile persuadetur. VII, 13. Primum et magnum nubis spiritus, humilitas et mansuetudo. III, 2438. Humilitatis signum in statura pueritiae a Christo collocatum. I, 674. Humilis per convallium significatur. V, 1524. Humilitatem plus in eis qui ex Gentibus erant, quam in Judæis scriptura commendat. V, 1036. Humilitas Centurionis. IV, 428; V, 1503. Publicani. IV, 446, 447. Chananae. V, 485, 487. Humilitas in Chananae fecerat fidei magnam. V, 1056.

Humores quatuor, quibus carnis natura temperatur. II, 945.

Hydromantia divinationis genus a Persis alatum. VII, 225.

Hydrops cordo, avarus. V, 410, 956. Hydrops curari non potest. V, 489.

Hyems incredibili inhumanitate nona sæviens. VII, 98. Hyems et æstas nostra quæ. V, 210. Hyems adversitatis figura. IV, 570. Hyems tempore similes sunt arbores mortuæ et vivæ, sed æstas veniens discernit. IV, 1917. Hyems vita ista. IV, 389, 1947.

Hyle quid sit. VIII, 379, 380, 836. Quid hoc vocabulo Græci intelligunt. VIII, 579. Hyle principium et natura mali secundum Manichæos. VIII, 370, 379, 369. Hylem non posse esse principium rerum ostenditur. VIII, 390. Absurda Manichæorum doctrina de hyle refellitur. VIII, 380, 385, 401. Hylem communiter dæmone appellat. VIII, 387.

Hymeneus. VIII, 575.

Hymenium mel. I, 986.

Hymnus est canticum continens laudem Dei. IV, 914, 1947. Hymnus tria debet habere, et laudem, et Dei, et canticum. IV, 914, 1947, 1948. Hymnorum cantus in ecclesiis. IV, 487. Hymnorum cantus ad altare instituitur Carthagine. I, 634. Impugnatur ab Hilaro prophanaturque ab Augustino. I, 634. Hymnus sempiternus merces sanctorum. IV, 1948. Hymnus qui Domini nostri Jesu Christi dicitur, in scripturis solet apocryphis inveniri. II, 1051. Verba ejus vult obscurissime posita. II, 1051. Plura referuntur. II,

1055. Hymnus trium puerorum ad Scripturam pertinet. VII, 321.

Hymnizaro. IV, 320.

Hyperbole quid. VII, 409; X, 788.

Hyperbolus. VII, 54.

Hypocrates. I, 685.

Hypocrisis origo, quæ. III, 203. Humanae laudis aviditas hypocrisis sæpe generat. II, 92. Hypocrisis foris lucet, intus lutum est. IV, 1229.

Hypocrita quis. III, 1271.

Hypogæa. V, 267.

Hyssopus herba humilis, sed medicinalis. IV, 593. Hyssopus, ut purgandis pulmonibus aptus est. IV, 553. Hyssopus cordis mundandi symbolum. IV, 595.

I. J.

Jabin interpretatur sapiens. IV, 1053.

Jacob, id est, supplantator, quia nascens a matris lactam tenuit. IV, 987, 1937. Idem qui postea dicitur Israel. V, 47, 681. Id est, videns Deum. V, 41; IV, 1937. De duplici ejus nomine. V, 681. Diversis causis imposito. IV, 987. Unde Jacob dicitur est Israel. VII, 518. Novo nomine accepto cur prius retinuerit. V, 683. Jacob et Esau constellationes. I, 739. Jacob et Esau una et eadem sors ex patre, ex matre, ex conceptu, ex ortu; diversa tantum ex Deo. II, 887. Jacob an ex præscientia future voluntatis approbatus. VI, 117. An electus ex præscientia future fidei. VI, 114. Dilixit in eo Deus non culpam quam debebat, sed gratiam quam donabat. VI, 125. *Vide* Electio. Benedictiones datæ Jacob et Esau. V, 30, 50.

Jacob et Esau duo populi. IV, 527, 1153. Jacob Christianorum figura, ut Esau Judæorum. V, 35. Jacob significat spirituales in populo Dei. III, 587; IV, 1771, 1772; Bonos Christianos. V, 34, 37. Esau carnales. IV, 527; V, 34, 37. Jacob benedictio, an sine dolo subrepta, et quid significat. VII, 515. Jacob sine dolo benedictionem accepit per dolum. III, 507; V, 41, 537. Jacob a mendacium defenditur. V, 45. Quantomodo impleta prophetia illa, *Major serviet minori*. IV, 527, 1138.

Jacob somnium figura fuit. V, 681. Angeli in scala ascendentes et descendentes visi a Jacob quosnam significent. IV, 1597, 1598. Lapis unctus a Jacob, figura Christi. VII, 517. Lucta Jacob cum Angelo. V, 57, 681. Quid significet. IV, 1936. Lucta Jacob cum Angelo, prophetia de Christo. III, 574. Et de Christi passione. VII, 518. In persona Angeli Dominus luctabatur cum Jacob. IV, 1936. Jacob prævalens Angelo, figura persecutoris prævalentis Christo. IV, 1032. Jacob figuram gestavit Ecclesie. IV, 1015. Percussio in latitudine femoris, multitudinem non credentium significat. IV, 506. Jacob benedictus et claudus quid significet. V, 57, 681; VII, 518. Benedictio, in his qui crediderunt; claudicatio, in his qui non crediderunt. IV, 506. Varii colores in pecudibus Jacob, unde. VIII, 988. Jacob male pro crimine obijciunt quatuor uxores. VIII, 428, 430. Quo animo Jacob plures uxores accepit. VII, 517. Et quid uxores quatuor figuraverint. VIII, 432. Jacob castitas. VII, 517; VIII, 430, 431. Quoto vitæ anno Jacob in Ægyptum descendit. VII, 563. Quoto vitæ anno mortuus est. VII, 564. Jacob filius Joseph benedicens. I, 801; V, 1275. Jacob in filiis suis plerumque appellatur. III, 596.

Jacobus qua ratione frater Domini. III, 2110.

Jacobi et *Mariani* martyrum natalis. V, 4288.

Jacubus. II, 1070.

Jacubus et *Timasius*. X, 317. Adolescentes honestissime nati. II, 774. Servi Dei boni, et honesti viri. X, 317. Pelagii aliquando discipuli et dilectores. X, 335, 347, 348. Pelagii exhortatione sæculo nauium remisissent, et continentibus vixerunt. II, 767, 774. Opera Augustini revocantur ab errore Pelagii. II, 767. Augustinum rogant, ut librum quem Pelagii esse affirmant, refellat. II, 767, 774, 816. Gratias agunt Augustino pro scripto ipsis libro de natura et gratia. II, 741. Eorum epistola laudatur. II, 767.

Jactantia quid. VII, 336, 424. Jactantia pestis ultima et ceteris nocentior. I, 992. Jactantia in ipsis sordibus luctuosus. III, 1287. Jactantia multos liberales et martyres facit. III, 2020. Tolle jactantiam, et omnes homines quid sunt, nisi homines? VII, 161.

Jactura bonorum tuorum non est tibi ablatum qui dedit, quamvis ablatum sit quod dedit. IV, 281.

Jaculatoria oratio. Fratres in Ægypto crebras quidem orationes, sed brevissimas, et raptim quodammodo jaculatas habent. II, 1020.

Jader a *Midila*. IX, 229.

Jamblichus philosophus Platonici. VII, 257.

Jambus a Germaniciana. IX, 238.

Jambi pedes, qui. I, 1008.

Januclus mos hodie Montorium vocatur. VII, 97. *Not.* 2.
Januclus urbs. VII, 196.
 Janus duæ per quas intrat et regnat inimicus, cupiditas et timor. VI, 510.
Januarius. IX, 584.
Januarius episcopus. II, 759, 780.
Januarius Donatista episcopus. II, 509; IX, 528, 535.
Januarius a vico Cæsaris. IX, 216.
Januarius a Lambosæ. IX, 206.
Januarius Muzilensis. IX, 223.
Januarius fossor. IX, 515.
Januarius perlator epistolæ Augustini ad Paulinum. II, 816.
Januarius ad cujus inquisitiones libri duo. I, 658; II, 199.
Januarius presbyter proprium contra legem monasterii retinuit. V, 1570. Testamentum fecit. V, 1570.
 Januarius a Jano appellatus est. VIII, 346. Et Jano dedicatus est. VII, 200. Januarius Kalendæ sollemnitatis. V, 1020, 1021, 1024. Superstitiones. V, 1020, 1021, 1025. Januarius Kal. ne fiant superstitiones consuetæ, præmonet Augustinus. V, 1020. Januarius Kal. aut jejunandum, aut saltem sobrie prandendum. V, 1025.
Janus cur bifrons fingitur. VII, 200. Et quadrifrons. VII, 201. Janus ceteris diis selectus est innocenter. VII, 198. Non recte distinguitur a Deo Termino. VII, 200. Et a Jove. VII, 205. Cur Jovi præponatur. VII, 201. Ad Janum pertinet rerum initia. VII, 200. Janus est mundus. VII, 200, 205. Jani portæ in bello apertæ, in pæce clausæ erant. VII, 84.
Japhet latitudo interpretatur. VII, 477.
Jason ut doctissimus vir ab Ariano laudatus. II, 1053.
Jason filius Triopæ regis Argivorum, relatus in deorum numerum. VII, 563.
Jeari fabula. VII, 571.
 Iconiense concilium. IX, 195, 196. *Not.* (a).
 Ictus oculi. V, 1024.
 Ideæ quid sint. VI, 30. Quanta vis in Ideis constituitur. VI, 29. Ideas Plato primus appellasse perhibetur. VI, 29. Ideæ Platonis. VII, 218. Ideæ quarumlibet rerum ab æterno sunt in divina mente. VI, 31.
 Idiomatica, proprietates alicujus lingue. III, 485, 557.
Idipsum summum et incommutabile bonum quod Deus est. VIII, 872. Idipsum est, *Ego sum qui sum*. IV, 1622. Sed quod semper eodem modo est. IV, 1022, 1906. Idipsum, nemo habet ex se. IV, 1625.
Ididum, interpretatur Transiliens eos. IV, 412, 729, 970.
 Idola colentes similes idolis, quare. IV, 1754. Merito homo deficit ab illo qui eum fecit, cum sibi præficit ipse quod fecit. VII, 249. Idololatricæ quinam dicuntur. VIII, 827. Idololatrarum falsæ physiologiae rejicitur. VII, 217. Idololatricæ principium. VI, 685. Origo. VII, 221, 224. Idololatricæ ex superbia. V, 1022. Et vanitate. X, 212. Idololatricæ in Ægypto instituta multiplicior, multoque ignominiosior. IX, 567. Nulla major, nulla supersticiosior. V, 1022. Ægyptiorum signentis mundus perfunctus. V, 1022. Ad idola facile convertebantur Judæi, qui terrenam ac temporalem felicitatem desiderabant. IV, 531.
 Idololatricæ grande malum. III, 745; VIII, 540. Idololatricæ peccata etiam supplicia sunt. V, 1022. Idolorum cultores quam insani. IV, 1754, 1957; V, 777. Qui Deum volunt habere cum multis, facilius effecerunt ut eum non haberent, quam ut diis multis falsisve miscerent. II, 842. Idololatricæ urgentur. III, 1061. Apostolorum contra idololatricam doctrina vindicatur ex prophetiis. III, 1066. Idololatricæ non potest defendi. VII, 221, 222. Frustra dicunt a se non simulacra, sed quod simulacris significatur, coli. V, 1023. Idololatrarum excusationes refelluntur. IV, 1244, 1245, 1246. Idololatricæ habent aliquid quod probetur. IX, 587. Idololatricæ aut punita aut coercita apud Judæos. VIII, 200. A Moysæ punita. VIII, 462. Idolorum lucos et templa et excelsa destruendo Ezechias et Josias Domino servierunt. II, 801. Idolorum frangendum in potestatem Daniæ dando et inimicos ejus leonibus ingerendo, Darius Domino servivit. II, 801. Idolorum cultus vetitus et eorum templa clausa per Imperatorum leges. IV, 1788, 1789. Idola eversa. V, 151, 162, 165. Idola, nisi legitima potestas detur, non frangenda. V, 422. Idololatrarum injustæ querimonie. V, 425. Eversis idolis non exinde Romanam cladem accidisse. V, 623, 624. Idololatricæ crimen juste ab Imperatoribus vindicari fatebantur Donatistæ. IX, 45. Idolorum frangendorum contentu ad paganorum sollemnitates veniebant Donatistæ, ut ab his interficerentur. II, 797. Illi idolis suis vovebant quotquot ex illis occidebant. II, 797.
 Idololatricæ excommunicatione puniendi. VI, 220. Idololatricæ rejectio prædicta. III, 1063; VII, 249, 588, 592. Idololatricæ destructa contrariis causis, quibus instituta fuit.

VII, 250. Idololatricæ per Christi nomen et Christianorum fidem juxta prophetias eversa. III, 1061. Idololatricam subvertit gratia verissimi Salvatoris. VII, 248. Idololatricæ pro idolo suo irascebantur Christo Domino suo, qui si pro idolo suo irascerentur servo suo, damnandi erant. IV, 1238. Idololatricæ non irascentium, sed pro illis orandum. V, 425. Idololatricæ species variz. III, 152. Idola cordium. VI, 645. Si faber idolo sicut figuram, ita et cor daret, ab idolo ipso adoraretur. V, 777. Idololatricæ quam in corde nostro ex consuetudine visibilium constituere conatur humana cogitationis infirmitas. II, 798. Idololatricæ unde avaritia. V, 650.

Idolium. Ne rehendantur in idolio conviventes cum Paganis. V, 417. Quidam Majoris alicujus metu recubentes in idolio. V, 418. Inepta excusatio recubentium in idolio. V, 419. Satius est emori fame, quam idolothytis vesci. VI, 585. Si quis dubitat de aliqua carne an immolati sit, et non est immolati, si eam cognitionem tenuerit quod non est immolati, et ea vescatur, non utique peccat. II, 186. Non peccat qui cibum postea nesciens manducaverit, quem prius tanquam idolothytum respuit. II, 185. Quod certo cognoscitur esse idolothytum, melius est non manducare, etiamsi adsit periculum mortis, nec ulla sit occasio scandalii. Si vero non esse idolothytum scitur aut ignoratur, sine ullo conscientie scrupulo in usum necessitatis assumatur. II, 187. Christianus non debet uti re aliqua in honorem deorum alienorum, licet animo contemnat, ne eos qui animam non vident, ad eos honorandos ædificet. II, 185. Idola, templa, luci possunt in usus communes, vel in honorem veri Dei converti. II, 185. Christiano licet uti olere quod nascitur in horto templi idoli, fonte, puteo qui in templo est, etiamsi aliquid sacrificiorum in puteum vel fontem projiciatur eo animo ut aquis sacrificetur. II, 186.

Idumæa, interpretatur terrena. IV, 721.

Idumæi gens Edom ab Esau propagata. III, 579; VII, 520. Interpretatur vel sanguinei, vel terreni. IV, 601, 602, 1032. Idumæi ab Israelitis tributarii facti per David. III, 567.

Jebus civitas, qua destructa, ædificata est Jerusalem. IV, 734, 775.

Jechonias interpretatur præparatio Dei. III, 1076. Jechonias Christi figura. V, 541.

Jehu pro nonnulla obedientia, quam pro cupiditate suæ dominationis exhibuit, mercedem transitoriam regui temporalis accepit. VI, 520.

Jejunium Christi spirituale. IV, 536, 851.

Jejunium, magnum opus, Christianum opus. IV, 1108. Jejunium Christianum, quod. III, 1359. Jejunium nostrum fide diversum a jejunio Paganorum, Judæorum et hereticorum. VI, 711. Jejunium qua intentione observandum. III, 1287. Qui jejunant ut prandeant lautius, negotium ventris agunt, non religionis. IV, 1108. Jejunium contra ventrem et guttur pugnat; aliquando illis militat. IV, 1108. Jejunium luxuriæ et ventri serviens. IV, 485. Jejunium ad carnem demandam est necessarium. VI, 709. Jejunium fraudatio carnis, et lucrum mentis. VI, 706. Jejunandum quando acriore luctamine cum hoste confingimus. V, 1049. Jejunium aut in tribulatione est, aut in gaudio. III, 1359. Jejunium voluntatis est, fames necessitatis. IV, 476.

Jejunia Deo accepta quarum. V, 1042. Jejunium cum oratione et eleemosyna. V, 811. Jejunium sine oratione et eleemosyna non sufficit. IV, 482. Oratio jejunantis libera sit a cupiditate et odio. V, 1044. Jejunium sine misericordia, et nihil est qui jejunat. V, 1045. Pauperibus erogandum est prandium, quod per jejunium intermittitur. IV, 482. Accipiat esuriens Christus, quod jejunans minus accipit Christianus. V, 1055. Voluntaria copiosa inopia, fiat necessaria inopiosa. V, 1055. Quod vobis demitis jejunando, eleemosynis addite prærogando. V, 1040, 1047. Jejunia, orationes, eleemosynæ ad vestitum ovium pertinent. III, 1306. Jejunium in novo Testamento præceptum est. II, 147.

Jejunium ante sollemnitatem passionis Christi maximo conveniens. V, 1050. Quadragesimo numero cur institutum. V, 1051. Jejunium Quadragesimæ habet auctoritatem et in veteribus libris, et ex Evangelio. II, 217. Jejunium quadragesimale nobis præcipitur ex Lege, Prophetis et Evangelio. IV, 1465. Jejunium Christi, ut Moysis et Eliæ, cur x. dierum. V, 695, 1050, 1216. Quod significet. III, 48. Jejunium et abstinencia qualis requiritur in Quadragesima. V, 1045. Jejunium ante Pascha non celebrabant Manichæi. VIII, 178. Jejunia Christianorum per dies Paschæ perque alias in Christo sollemnitates, et eorumdem jejunia pro Paganis in ipsorum festis profanis. IV, 1261, 1262. Jejunium Natalis Domini. II, 254. Quarta feria jejunatur, quia eo die Judæi consilium fuisse ad occidendum Dominum reperrunt. II, 150. Plebs Romana quarta et sexta feria et sabbato jejunare consuevit. II, 140. Jejunandum quinta sabbati Romanis non

videtur. II, 140. Jejunant sabbato quod pascha præcedit, etiam qui aliis sabbatis prædant. II, 150. Ecclesia die sabbati ubique prædant, exceptis Romanis, et paucis Occidentalibus. II, 139. Jejunium sabbati cum Romana observant multæ vicinæ, et aliquando remotiores Ecclesie. II, 281. Multo major pars orbis non observat. II, 281. Jejunant alii sabbato propter humilitatem mortis Domini, alii jejunium relaxant propter requiem Dei. II, 150. Sermo ejusdem Urbici, quo probat sabbato jejunandum, adversus Ecclesiam universam injuriosissimus. II, 137, 138. Argumenta Urbici illius, quibus probat sabbato jejunandum refelluntur. II, 139, 140, 141, 142. Jejunium sabbati exinde profectum esse, quod Petrus, Dominico die cum Simone certaturus, pridie jejunaverit, Romanorum aliqui existimant, alii falsum putant. II, 146. In observando sabbati jejunio, sequendus mos Episcoporum. II, 151. Et illud servandum, ut societas eorum inter quos vivimus, et cum quibus Deo vivimus, non offendatur. II, 148. Peregrinus of tene facit, dum sequitur morem jejuniorum loci illius in quo versatur. II, 202. Jejunare per nonnullos dies certis de causis mos Ecclesie prohibet. V, 1032.

Jejunium maxime festis diebus non agitur. II, 145, 146. Jejunia Christiani relaxant paschali tempore, stantes orant, Halleluia canunt, quod est signum resurrectionis. II, 218; V, 1018, 1032. Jejunium Dominico die non est illicitum, sed non sine justo scandalo hunc diem quis jejunio decernat. II, 138, 141, 149, 150. Apostoli non solebant solemniter die Dominico jejunare. II, 149. Dominicum diem ad jejunandum auditoribus suis constituebant Manichæi. II, 149, 150. Dies quibus jejunandum est aut non jejunandum, non definiuntur. II, 148, 151. Jejunium Dominicæ diei unde approbent Priscillianistæ. II, 149. Jejunia statuta solemniter celebrari nolunt Aëriani, sed cum quisque voluerit, jejunandum. VIII, 40. Jejunium quotidianum suadet, exceptis iis diebus quibus Ecclesia prohibet jejunare. V, 1032. Excepto sabbato et Dominico, multi tota vita sua jejunant, maxime in monasteriis constituti. II, 140. Jejunia diurna nec non trijuana absque cibo et potu. I, 1540. Jejunia crebra, quotidiana, vel etiam incredibiliter continuata in catholica communione. VIII, 225. Quadraginta dies jejunasse quendam, a fratribus accepit Aug. II, 149. Jejunia feminis etiam usitata. I, 1340. Jejunare si non potes, magis pascas pauperem, cujus saturitate tibi venia concedatur. V, 811. Jejunio universa corporis castigatio significatur. X, 500 Jejunium magnum et generale est abstinere ab iniquitatibus, et illicitis voluptatibus sæculi. III, 1329. Jejunare ab isto sæculo. V, 695, 1212. Cur gemendum et jejunandum in hac vita. V, 1050. Jejunia non prodesse aliquid dicebat Jovinianus VIII, 45. Jejunium hæreticis ut prosit, ad Ecclesiam redeuntium. VI, 711. Jejunare parvulos apud Niniven merito c. actos esse propter originale peccatum. II, 725.

Jemini, dexter interpretatur. IV, 97.

Jephthe id est aperiens. III, 817, 818. Jephthe iudex fuit Israelitarum, non rex. III, 819. Votum Jephthe discutitur. III, 810. An votum Jephthe Deo displicuit. III, 812. An Jephthe venerit ex inspiratione Spiritus sancti. III, 814. An ex jussu Dei filiam occiderit, merito queritur. VII, 33. An Jephthe recte egerit exsequendo votum. III, 812. Votum Jephthe, prophetia de Ecclesia. III, 815, 820. Jephthe, figura Christi. III, 817. Jephthe fides. III, 816.

Jeremias quomodo Deo notus antequam formatus. III, 344. In utero sanctificatus secundum prædestinationem, a nonnullis creditur. II, 848. Jeremias et Joannis Baptistæ sanctitas genuina. X, 1428. Jeremias et Joannes in utero sanctificati, traxerunt tamen originale peccatum. X, 1429. Quenam tunc inerat illis sanctitas. X, 1439. Jeremias sanctificationem nonnulli in typum Salvatoris accipiunt. II, 846. Jeremias captivitate septuaginta annorum, aliasque clades Judæis prædicit. VII, 582, 585. Et futuram reparationem civitatis Jerusalem. IV, 1917. Quid et quo tempore Jeremias prophetavit. VII, 591. Jeremias ce. tum ferme annos ante Platonem natus. VII, 256.

Jericho interpretatur Iona. IV, 728. Casus murorum Jericho in presenti. arca, destructionem spei hujus sæculi exprimit septenario dono Spiritus sancti. II, 200.

Jerusalem dicta est Jebus. III, 783, 785; IV, 773. Et Salem. IV, 303. Jerusalem ipsa esse que Sion. IV, 774. Jerusalem urbs communis tribubus Judæ et Benjamin. III, 785. De eversione ejus agitur toto psalmo LXXIII. IV, 929. Ex signis que Christus futura prædixit, alia ad excidium Jerusalem, alia ad adventum Domini per Ecclesiam, alia ad adventum ultimum in quo judicaturus est vivos et mortuos, pertinent. II, 214. Jerusalem eversa est in celebratione paschalis. IV, 952. Regnante Sedechia. VII, 582. In eversione Jerusalem talia mala populo Judaico tunc accidisse scribit Josephus, ut vix tolerabilia videantur. II, 216. Ad civitatem Jerusalem accedere prohibitum Judæis ab Imperatore Romano. V, 57. Promissiones actæ de terrena Jeru-

salem, quomodo intelligendæ. VII, 345. Jerusalem tempore Augustini plena erat laudatoribus Christianis, nullum habebat Judæum. IV, 750, 773. Jerusalem ob terræ motum multi Leprosi. V, 136. Jerusalem interpretatur visio pacis. IV, 123, 598, 734, 1036, 1753, 1761; VII, 637. Habet pro fine pacem æternam. IV, 1761. Jerusalem prærogativa. IV, 253. Jerusalem civitas sancta cur dicta. VII, 458. Jerusalem vera, Ecclesia sanctorum. IV, 1952. Jerusalem tanquam Ecclesie fervore mundus accensus. V, 660. Jerusalem unde crepit Ecclesia, non invisibilis, sed visibilis est intelligenda. IX, 409. Jerusalem spiritalis non magis Judæorum quam Gentium est. IV, 1467. Jerusalem ex parte peregrina, et ex parte immanens in celo. IV, 1952. Cujus cives et Angeli sunt. IV, 1761. Civitas Babylonia et civitas Jerusalem, ut ab invicem dissideant. *Vide* Babylonia. Jerusalem particula captiva tenetur in Babylonia pro peccato. IV, 1761. Jerusalem incipit corde liberari a captivitate, per confessionem iniquitatis et caritatem justitiæ. IV, 1761. Jerusalem celestis quisque fit civis idoneus, cum primum huic sæculo renuntiaverit. IV, 1477. Jerusalem celestis filii parturiti et parti sunt matre caritate; inclusi sunt colligente caritate. IV, 1923. Jerusalem typus civitatis celestis. VI, 350. Et umbra. IV, 1620, 1630, 1656. In Jerusalem imago Ecclesie futura, sicut in Sion imago Ecclesie presentis. IV, 122. Jerusalem significat matrem nostram æternam in celis, sivo in ipsa Angelis, sive in iis qui spe salviunt. III, 478. Jerusalem superna quot cives perdidit ex Angelis, tot vel etiam plures excipiet ex hominibus. VI, 246. Jerusalem amare, ad eam ambulare est. IV, 1916.

Jesus hebraice, *Xristi* græce, salvator latine. VIII, 1023. Jesus interpretatur salvator, sive salutaris. V, 944, 1551, 1570; VII, 553, 785.

Jesus Nave Moysi successit, et populum in terram promissionis introduxit. VII, 522, 568. Jesus Nave quo tempore mortuus est. VII, 508. Vocatur Auses. V, 1353.

Jesus. De eo stulta vaniloquia verba ploduntur. VIII, 576. Jesum patibilem gigni ex terra de Spiritu sacro concipiente, ipsumque omni ex ligno pendere, hæresis Manichæorum. VIII, 378.

Jesum hominibus salvatorem invident Pelagiani. X, 1125. Jesum parvulis esse Jesum negant ipsi Pelagiani. X, 1302, 1505. Jesus etiam parvulis Jesus. X, 190, 473, 1145, 1189, 1190, 1192, 1214, 1261, 1379, 1380, 1467, 1606. Jesus viz queritur propter Jesum. III, 1600. Jesus fortis et iudicatus. III, 1512. Jesu nomen, quam salutaris, amicus et dulcius est nominare. VII, 501. Jesum dicere verbis et factis. V, 1237.

Iguavia. Otio ad pietatem, non ad ignaviam fruendum. II, 188.

Ignis principium rerum juxta Stoicos. VII, 250. Et ab eis ut deus habitus. VII, 250. Ignis perpetuus Vestre dicitur. VII, 77. Ignem aere esse superiorem probatur. III, 265. Super aërem purus ignis esse dicitur cæcum. III, 265. Quare ignis reperitur in inferiori parte aeris corruptibilis. III, 265. Etiam iste ipse ignis laudabilis est. VII, 352. Ignis inferior omnia penetrat, ut motum in eis faciat. III, 281. Non potest frigescere. III, 281. In aliud elementum verti potest. III, 283. Non potest in coelestem superiorem tranquillitatem evadere. III, 285. Igni aliquid castitatis tribuerunt antiqui. VII, 121. In igne mira sunt plurima, que non possunt explicari. VII, 712, 719. In igne vivere animalia, Augustino ignotum. VIII, 198.

Ignis Spiritus sanctus. V, 234. Utrum oculis an spiritu visus sit ignis super Apostolos in die Pentecostes, disputari potest. VIII, 852. Ignis cur prius in sacramentis, in catechizando et exorcizando adhibeatur. IV, 797.

Ignis symbolum adversitatis, sicut aqua prosperitatis. IV, 797. Tentatio tribulationis, ignis. V, 254; VI, 155, 264. Ignis per quem uniuscujusque opus probatur. IV, 222. Quis inde exuratur, quis non. VI, 264. Ignis fornacis diversa agit, paleam in cinerem vertit, auro sordes tollit: sic tribulatio. IV, 173. Ignis in bono potest accipi. VII, 692. Ignis nomine poena intelligitur. III, 779. Ignis Christi adventum præcedens tum in penam morum, tum in salutem redemptionum. IV, 1240, 1241; VII, 503. Ignis ultimi iudicii qualiter non timeatur. IV, 509. Ignis purgatorius post hanc vitam. III, 212; VI, 156, 217, 264. Aliud igne non laedi, aliud per ignem salvari. IV, 222. *Vide* Purgatorius.

Iguem quo puniuntur peccatores, neque esse ignem verum, neque æternum, Priscillianistæ prædicabant. VIII, 668, 672. Ignis gehennæ pro dolore animi infructuose poenitentis ponitur, secundum aliquos. VII, 725. Ignis æterni poena conjuncta exclusioni a regno Dei. V, 879, 1357. Ignis gehennæ, poena peccatorum futura; ignis concupiscentiarum, poena eorum præsens et occulta. IV, 686, 687, 688. Ignis gehennæ pertinet ad corpus et animam. VII, 725. Ignis supplicio hominum et demonum erit attributus. VII, 724. An ignis ille sit corporalis. VII, 721. Quomodo spiritus ab

igne corporeo possunt torqueri. VII, 725. Ignis inferni aeternus et combustio aeterna. VI, 214. Ignis aeternus. VII, 682. Non est aeternus sicut Deus. VIII, 563. Ignis aeternus non est malus. VIII, 563. Ignis aeternus pro diversitate meritum alius levior, alius futurus est gravior. VII, 751. In qua mundi parte futurus sit ignis inferni, nemo novit. VII, 682.

Ignorantia et infirmitas, duae peccati causae. VI, 271. Ignorantia et infirmitas vitia sunt, quae impediunt voluntatem ne moveatur ad opus bonum faciendum, vel ab opere malo abstinendum. X, 167. Etiam per ignorantiam facta quaedam improbantur, et corrigenda judicantur. I, 1297. Peccata sunt. I, 1295. Ex ignorantia malum alicui causare, peccatum est. VII, 728. Ignorantiae peccata. X, 148, 243, 253, 287, 831, 1118, 1239. Quenam sint. II, 166. Ignorantiae peccata dicuntur peccata humana. III, 731. Peccata ex ignorantia sunt voluntaria. VII, 665. Quaedam peccandi necessitas ex ignorantia. X, 1118, 1120. Gravius peccat sciens, quam nesciens. X, 881. Nec ideo tamen ad ignorantiae tenebras confugiendum; ut in eis quisque excusationem requirat. X, 884, 885. Ignorantia duplex, scire notentium, et simpliciter nescientium: neutra excusat. X, 885. *Idem* scientia. Ignorantia non est justa excusatio. II, 885. Nec ignorantia excusat ut a poena liberet. X, 884. Ignorantia quatenus excuset. IX, 483. Ideo vocantur inexcusabiles qui scientes peccant, quia hi etiam proprio iudicio se vident inexcusabiles. II, 885. Ignorantia et difficultas quondam deputatur ad culpam. X, 288. Ignorantiam peccatum, iustitiae nomine nuncupat Julianus. X, 721. Ignorantiam et oblivionem non subjacere peccato, quoniam non secundum voluntatem, sed secundum necessitatem eveniunt, Caesestii doctrina. X, 345. Ignorantia et difficultas ad miseriam iustae damnationis pertinent. X, 1009. Ignorantia, poena primi peccati. VII, 784. Ignorantia et difficultas poena iusta de hominis damnatione veniens. X, 287. Ignorantia parvulorum quanta. X, 149, 150. Ignorantia malum etiam in baptizato. X, 831. Ignorantia et infirmitas ut vel nesciat homo quid velle debeat, vel non omne quod voluerit, possit, ex occulto praenarium ordine venit et inscrutabilibus Dei iudiciis. VIII, 451. Peccata dicuntur, quia de peccato liberare voluntatis originem ducunt. I, 1298. Sunt poena iustissima peccati. I, 1297. Ignorantia ipsa in eis qui intelligere noluerunt, sine dubitatione peccatum est; in eis autem qui non potuerunt, poena peccati. II, 883. Quamvis Manichaeis ex suppositione concessum sit, ignorantiam et difficultatem non esse supplicia naturae; fides tamen de peccato originali contra Pelagianos est defendenda. X, 1009. Etsi ignorantia et difficultas essent primordia naturalia hominis, nec sic culpandus foret Deus, sed laudandus. X, 1009.

Ignorantia et difficultas vinci possunt, quomodo. X, 288. Ignorantiae malum non tantum minus, sed et consumi potest in hac vita. X, 831. Unde minuitur. X, 831. Ab ignorantia liberari non potest homo, sine labore, dolore, timore. VII, 784, 785. Melior est fidelis ignorantia, quam temeraria scientia. V, 179. Non erubescendum est homini confiteri se nescire quod nescit, ne dum se scire mentitur, numquam scire mereatur. II, 862. Ignorantiae confessio, gradus est scientiae. V, 1383. Melius est nescire quam errare. III, 1535. Ignorantia in Dei rebus magis pia est, quam praesumpta scientia. V, 663. Sit pia confessio ignorantiae magis, quam temeraria professio scientiae. V, 663. Ignorantiam cautam magis eligit Aug. confiteri, quam falsam scientiam. II, 901. Ignorare se originem animae, sicut alia multa, Augustinus petentibus fatetur. II, 731, 732. Ignorantia rerum aliarum quae patienter ferenda. II, 732. Qua de causa etiam in doctis haec a Deo permittatur. II, 724. Ignorantia quaedam docta spiritu Dei. II, 503. Aliud est ignorare, quod nescire malum est; aliud, quod sciri vel non potest, vel non opus est, vel ad vitam quam quaerimus indifferens est. II, 735. De qua ignorantia dictum sit, *qui ignorat, ignorabitur*. II, 743. Ignorabatne aliquid Christus. IV, 333. Ignorabat Christus peccatum; et hoc non iudicando, sed non committendo. IV, 333. Nescire Deus dicitur, quomodo ars non novit vitia. IV, 334. Ignorantiae symbolum, tenebrae. IV, 326; V, 576. Ignorantia mater admirationis. I, 837. Ignoro, idein aliquando ac non approbo. III, 2071; V, 838; VI, 106. Ignoratur, quod alienum est ab opere. IV, 334.

Ignoscere Dei est non noscere; non noscere autem, non animadvertere, seu non vindicare. IV, 947. Ignoscit melius, quam agnoscit Deus. IV, 947. Ignoscit Deus contenti, sed se ipsum punientis. IV, 502. Aliquando cui Deus ignoscit in futuro saeculo, corripit eum in isto. IV, 593. *Vide* Parcere.

Ignoscendum fratri. V, 653, 1055, 1536. Cito ignoscendum veniam postulanti. II, 836. Et etiam nolenti petere veniam. V, 1036. Ille tantum accipit veniam, cujus culpa cer-

tissima est. II, 163. Ignoscendum fratri toties quoties. V, 515, 652. In hoc genere operis boni excusatio nulla est, ubi sola voluntas, tota facultas est. V, 1035. Ignoscens homini nihil perdit, caritate amplior domum redit. V, 232. Ignoscendi misericors mansuetudo non ad hoc valet ut ad iniquitas impunita. VIII, 624. Ac disciplina negligatur. V, 518. Ignoscendum est aut peccatum ex caritate. II, 661, 662.

Ignotus sibi quisque est ante interrogationem tentationis. IV, 908.

Ilia seu *Rhea* mater Remuli. VII, 578. *Iliam* de Marte concepisse geminos voluit. VII, 578.

Ilium eversum a Fimbria. VII, 83. A Graecis. VII, 91.

III excidium dii patri non impediunt. VII, 83.

Ille, loco nominis proprii apponendi. V, 964.

Illecebrae saeculares contemnendae. VI, 447. Illecebrare.

VI, 514.

Illicitum quid sit. VIII, 419.

Illuminatio duplex spiritalis, et corporalis. X, 130. Illu-

minatio per fidem est, et illuminatio per speciem. III, 2010.

Illuminationem per gradus ad patrem usque recurrere, sententia Arianorum. VIII, 711, 712, 713. Illuminatur homo

conversione ad Deum, non conversione ad se ipsum. IV, 195, 200.

Illusio, magna persecutio. III, 1481. Sicut poena animae illusio, sic praemium animae veritas. IV, 402. Illusiones animae quantae sint. IV, 402. Perfecta illarum cessatio, munus Dei. I, 797. Illusiones nocturnae involuntariae licet, nihil minus poenitentiae. II, 797.

Imaginatio quid. III, 464. Imaginatio quae nihil aliud est, quam plaga inflictata per sensum. II, 69. Imaginatio non est quid corporeum. III, 566. Imaginandi vis explicatur ex facultate quam habet animus demendi vel addendi illis quae sensu attingit. II, 70. Imaginatio corporis in animo melior est, quam species corporis, similitudo vero Dei non ita. VIII, 909. Vis imaginationis matrum in fetus. III, 572. Imaginariae formae ab aspectu intimo quam difficile abigantur. II, 615. Quid agendum ut abigantur. II, 616. Imaginatio quomodo ad fidem utilis. VIII, 981. Duo mala vitanda animo dum imaginatur. VIII, 980. Imaginatione gaudent peccata et volatilia. III, 366.

Imago, quid. III, 243. Imaginum triplex genus, rerum sensarum, putatarum, ratarum. II, 69. Imaginem habentem in corde impressam eorum quae cogitantur. IV, 1815. Imagines rerum non a se, sed a sensibus habet phantasia. II, 69, 70. Imagines quomodo formentur in animo, vix potest explicari. II, 706. Imagines corporum non sunt corporeae. II, 708. Imagines corporeales spiritu ceruntur per aliquam licet incorpoream, tamen similitudinem corporis. II, 618. Imagines dormientium, furentium, etc. unde. VIII, 989. Imago, aequalitas, et similitudo non idem sunt. VI, 83.

Imagines, earum rerum quarum imagines sunt, appellari nominibus solent. VI, 145, 163. Imagines non reddunt majores ingentia specula: in parvis autem speculis, et si magna facies sese opponat, brevissima imago pro modo speculi formatur. II, 63. Inter imaginem et similitudinem quodnam discrimen. III, 749. Imago pecudis in homine. VII, 1006.

Imago Dei duplex. V, 82. Aliud est imago Dei, aliud ad imaginem Dei: utrumque de homine dicitur; de Christo, non nisi primum. I, 628. Quenam creatura Dei imago dicenda. VIII, 991. Quomodo ad imaginem Dei est homo. VI, 352. Imago Dei intus est in homine, non in corpore. IV, 384, 629. Imago Dei in mente. IV, 480; VI, 628. Imago Dei in immortalitate animae rationalis quae randa. VIII, 1038, 1040. An imaginem Dei non portabat mulieris mens. III, 452. Imago Dei in Adamo mansit post peccatum, sed deformis. I, 640. Non est omnino deleta in infidelibus. X, 250. Imaginem in nobis Dei deformare potuimus, reformare non possumus. V, 253. Imaginem Dei in homine peccatum delevit, instaurat gratia. III, 535; X, 229, 230. Gratia iustitiae. III, 353. Imago Dei quomodo reformatur in homine. VIII, 1033, 1034. sine Dei gratia reformari non potest. I, 1067. Imago Dei per vitam perversam perturbatur. IV, 939. Digni sunt ut in civitate sua Deus ad nihilum redigat imaginem illorum, qui in sua terrena imaginem Dei ad nihilum redegerunt. IV, 926. Quondam homo ad imaginem Dei et secundum quid fiat. VIII, 475, 476. Quondam in eo perfecta Dei imago. II, 562; VIII, 1030.

Imago sua Deo reddenda est. IV, 1579. Pretiosissimum est in homine ipsius depositum. I, 1067. Imaginem Dei vere custodit, qui ei semper adheret. IV, 895. Aliud est imago et similitudo Dei, aliud ad imaginem et similitudinem Dei. VI, 53. Velle Deo similem esse, in uno sensu laudabile, et in alio perversum. IV, 895, 896. Incipis similis fieri, dum displicet tibi dissimilem esse. IV, 939. Imago Dei veritatem quaerit, non vanitatem. V, 566. In homine tunc perfecta erit Dei similitudo, quando Dei perfecta erit

visio. VIII, 1054, 1055. Imago alia hominis terrestris, alia hominis celestis. X, 1001. Imaginem celestis et terreni hominis quomodo portemus. III, 332. Imago Dei non diabolo-subiiceretur, nisi iudicio Dei. X, 1547. *Vide* Peccatum originale. Imagini Dei nullo peccato fuscatae iustam erat ut vivendi stabilitas tribueretur. X, 1596.

Imbecillitas nostra ex peccato. VI, 296.
Imitatio Dei. V, 653. Imitatio perversa Dei in peccatis. I, 681. Imitari Deum diabolus vult, sed perverse; nolens esse sub illius potestate, sed habere contra illum potestatem. IV, 806. Patientia Dei erga peccatores ab hominibus imitanda. II, 654, 655, 656. Imitatio Christi melior dilectionis fructus quem ei rependere possimus. V, 1393. Christi passio nihil prodest, nisi iis qui sequuntur vestigia ejus. V, 1396. In quo Christum imitari debeamus, et in quo non. IV, 1149, 1150. Imitari vias Christi, est intrare per januam. IV, 1119. Imitatio honorum et ipsius Christi. IV, 436. Imitatio Martyrum. V, 1405, 1447, 1547. Honorare et non imitari, nihil aliud est quam mendaciter adulari. V, 1447. Non parva pars imitationis est, mellorum congaudere virtutibus. V, 1283. Imitari velle hominem, et ab illo pendere, imperfectorum est. IV, 246. Imitari turbam si volueritis, inter paucos angustam viam ambulantes non eritis. V, 1094. Quos eligere debeamus imitandos. V, 1102. Imitatione dignos non invenienti quid agendum. V, 1547. Si non invenis quod imiteris, esto quod alius imitatur. V, 1102. Imitatores malorum, comites sibi ad gehennam quaerunt, non patrocinia ad regnum colorum. V, 759, 796. Imitatione peccatur. X, 1163. Imitatio praepostera. IX, 606. Imitatio plerumque improbanda, quamvis quod imitandum proponitur, non improbetur. VIII, 109. Non imitatione sola peccatum intravit in mundum. X, 1156. *Vide* Peccatum. Non imitationem imitationi, sed regenerationem opponit Apostolus generationi, cum de Adam et Christo loquitur. X, 1224.

Immaculati esse qui dicantur. X, 512.
Immensitas Dei. *Vide* Deus.
Immodica sub Deo aliquo modo cohibentur. VIII, 557.
Immolari est Deo mori. V, 1568. Immolatio cur Christianos vesci prohibuit Apostolus. VIII, 503.

Immortalitas vera. V, 425, 1059. Immortalitas Dei, vere immortalitas est. V, 428; VIII, 1062. Immortalitas nulli competit creaturae. VIII, 821. Immortalitas animae probatur, quia ipsa subjectum est disciplinae quae semper est. I, 606, 1021. Probatur et ex ratione numerorum quae est immutabilis, quaeque animo non sine vita inheret. I, 1025. Et quia ratio quae immutabilis est, ab animo separari nequit. I, 1025. Quia vita carere animus non potest. I, 1029. Quia non habet contrarium. I, 1029. Quia cognoscit veritatem. II, 65. Quia veritati, a qua est animus quod est, quatenus ipsa est, nihil contrarium. I, 1030. Postremo quia non potest in aliud mutari. I, 1031. Immortalitatem animae humanae meliores philosophi scriptis defendunt. V, 1152. Pherecydes Assyrius primus apud Graecos de immortalitate animae disputavit. II, 521. Pythagoras samius audita de immortalitate animae disputatione, ex athleta factus philosophus. II, 521. De immortalitate animae dubitans pius vir, visis divinis eruditur. II, 699. Immortalitas hominis duplex, prima qua poterat non mori, secunda qua non poterit mori. VI, 281. Immortalitas alia major, alia minor: minor qua quis potest non mori. X, 1580. Major qua quis habet ut mori non possit. X, 1581. Quam immortalitatem perdidit Adam. X, 1581. Adam potuit non peccando mutari ex minore immortalitate in majorem. X, 1581, 1582. Adam si non peccasset, sine mortis interventus accepturus erat non posse mori, et non posse peccare. X, 1582. A vita minore ubi et mori et non mori posset Adamus, per obedientiam custoditam pervenisset ad vitam ampliore, ubi mori non posset. X, 1598. De ligno vitae immortalitas Aedae subministrabatur. X, 1580. Immortalitatem corporis amisisse Adam dici potest, cum propter peccatum ad eam pervenire non potuit. III, 353. Primi hominis peccato natura nostra mutata ex possibilitate immortalitatis, in necessitatem mortis. X, 1512. Immortalitas primi hominis alia ab immortalitate quae erit post resurrectionem. X, 1096. Immortalitas Aedae fuit posse non mori, beatorum erit non posse mori. VII, 805. Immortalitas illa extrema totius hominis, erit corporis perfecta sanitas. II, 439. Immortalitas et incorruptio corporis de sanitate animi existit. III, 28. Incorporea quaedam excellentia est. II, 856. Immortalitas non dolet; absumpta est enim omnis corruptio. IV, 651.

Immortalitas et incorruptionis desiderium in nobis. X, 110. Et beatitudinis appetitus naturalis. X, 747. Immortalitatis merces si fidelibus redderetur in hoc saeculo, jam non esset fides. X, 181. Immortalitatis pignus nobis est nostra a Christo assumpta mortalitas. IV, 1906. sicut Christus mortalis non de sua, sed de nostra substantia; sic nos im-

mortales, non de nostra substantia, sed de illius. IV, 1906. Immortalitas hominum, si non peccassent, male a philosophis quibusdam negatur. VII, 502.

Immortalis quis dupliciter dicitur. X, 1590. Immortale inter et aeternum quodam discrimen. VI, 15. Immortale esse potest quod creatur in tempore. II, 727. Immortalis creatus est primus homo, quatenus poterat non mori. III, 334.

Immunditia ut ab altero depellatur, an alicui facienda injuria. VI, 506. Immunditia in eadem mala reputatur, sed ab his abstinetur concupiscentiae refrenandae causa. V, 1044, 1047. Immundis quomodo nihil est mundum. IV, 1661. Immundum non tangendi praecipuum quod intelligatur. V, 531. Animalia in veteri Testamento prohibita, non natura sed significatione immunda deputantur. VIII, 233, 236.

Immutabilitas solius Dei est. V, 986. Deus non ideo mutabilis, quia aliud in veteri Testamento, aliud in novo sibi jussit offerri. II, 527.

Impatientes dum mala pati nolunt, graviora patiuntur. VI, 611.

Impeccabilitas in Deo ex natura sua, in homine ex munere Dei. VII, 802. Utrum sit aliqua rationalis creatura quam nihil possit illicitum delectare, magna questio est. VIII, 419.

Imperare bene inferiori se non potest anima, nisi superioris se non fuerit dignata servire. IV, 530. In domo justi viventis ex fide, etiam qui imperant, serviunt iis quibus videntur imperare. VII, 645.

Imperator in unoquoque hominum intus est, in corde sedet: si bonus bona jubet, bona sunt; si malus mala jubet, mala sunt. IV, 1958.

Imperatori de religione dicere fas est. IX, 44. Ad Imperatorum curam non terrena tantum pertinent, sed et ne quis in res divinas impune peccet. IX, 740. Possidius Calamensis navigavit ad Imperatorem acturus causam Ecclesiae suae. II, 352. *Not.* (a). Imperatores Christiani quid juris habeant in haereticis et schismaticis coercendis ac puniendis. IX, 45. Valentinianus, Gratianus, Theodosius et filii ejus, iudicium Constantini in Caecilianus causa firmissime custodiunt. II, 400. Donatistae male exprobrabant Catholicis quod Ecclesiae causam apud Imperatores agerent, cum et id egisse proflerentur. II, 580. Donatistae dicunt ab Imperatoribus Christianis contra inimicos Christi non debere Christianos aliqui postulare, sed ipsi priores fecerunt. II, 305, 794. Maximianus per potestates terrenas persecutus sunt. II, 192, 205. Et tamen adversus Catholicos querebantur de persecutione per potestatem judicariam, quam ipsi interpellarunt. II, 505. Imperator Julianus deservit Christi supplicantibus rogatiano et pontio libertatem perditionis parti Donati permisit. II, 399, 414, et *Notam* *Vide*. Inmerito queruntur Donatistae quod Ecclesiarum suarum possessiones ad Catholicam transire jusserunt Imperatores. II, 809. Imperator non tantummodo severandi licentiam auferre Donatistis, sed et eos ad unitatem catholicam coercendo redigere satagit. II, 806. Imperatores catholici cogunt Donatistas ad unitatem. V, 295. Imperatorum constitutiones in Donatistas. IV, 133, 684. schismaticorum testimonia irritantes. V, 510. Imperialium legum utilitas, sive pro veritate contra falsitatem, sive pro falsitate contra veritatem ferantur. II, 795. Thagasta civitas Augustini ad unitatem catholicam imperialium legum timore conversa est. II, 330. Si quid ab Imperatoribus pro utilitate Ecclesiae petitur, non tamen speratur in eis. IX, 354. Imperatores catholici Scripturas sanctas non permittunt scire, temere audent dicere Petilianus. IX, 330. Et persecutionis accusare. IX, 331. Imperatores ac iudices catholicos persecutionem Donatistis faciendo periisse, male probat Petilianus. IX, 323, 328. Imperio Romano per Imperatores Christianos multa mala accidisse nobis immerito obijciunt. II, 532. Imperatorum litterae quaedam diem et consules habent, quaedam non habent. IX, 664. Imperatorum Christianorum felicitas. VII, 170. Imperatorem quidam contempnit de loco munito. IV, 878. Imperator orientalis. V, 291.

Imperii propagatio. VII, 124. Imp. Occidentale posterius tempore, sed magnitudine illustrius. VII, 158. Imperii potestas a solo vero Deo est. VII, 168. Via ad Imperium virtus. VII, 156. Nihil interest sub cuius Imperio vivat homo moriturus, si illi qui imperant, ad impia et iniqua non cogant. VII, 160. Imperii nobilissimi emulgentissimum culmen ad se, ulcrum piscatoris Petri submisso diademate supplicat. II, 1028. Imperium hominis in homines non est ex ordine a Deo primitus instituto. VII, 643.

Imperfectus. In Christianis adhuc carnalibus nondum perfectis morientibus spiritus sanctus perficit quicquid deest, quia ab unitate corporis non recesserunt. II, 813.

Imperitia non est parva poena huius vitae. VII, 728. Impietas proprie quid. IV, 596, 507. Impietatem odit Deus, et in aliis eam punit per damnationem, in aliis adimit per justificationem. VI, 125. Impios justificare majoris

est misericordiam, quam justos creare. III, 1823. Sicut magna pietas paucorum est, ita et magna impietas. V, 441. In ipsa impietate quanto magis damnabile vitium, tanto certius natura laudabilis. VIII, 1068. Impietatis nomen etiam levi peccato tribuitur. III, 767. Unum genus, una conpersio, una massa est impiorum imitatione sibi met connumerorum. VIII, 649. Cum omnibus impiis quibus caput est, quasi cum quodam corpore suo unus est diabolus. V, 790. Impiorum alii magis, alii minus peccant, unde. X, 1185. Impii stulti. III, 829. Impii nec bona futuri sæculi cogitare sciunt. IV, 251. Impii sæpe bona adipiscuntur in hac vita, tamquam boni sint. VII, 661. Impiis occulta dispensatione divinæ providentiæ datur tempus florendi atque regnandi. III, 727. Beneficentissima providentia omnipotens Deus terrenam felicitatem concessit et impiis, ne pro magno quæreretur a bonis. II, 543. In Psalmo LXXII inducitur homo penitens quod Deo pro mercede terrena servierit; et agnoscere intendens quare impii felicitate terrena florent. II, 543. Impii florent falsis bonis, pereunt veris tormentis. IV, 626. Impii immerito pios irridunt, quod felicitatem suam sperent, non possideant. IV, 1635. Impii miseri et quando felices vocantur. IV, 919, 920, 1658. Impii non vivunt, sed vivere sibi videntur. IV, 690. Impiorum vita comparatur cum herba, quæ per hyemem viget, in æstate arcescit. IV, 536, 537. Impii fumo comparantur. IV, 592. Impius pascitur cibo superbie. IV, 1290. Impiorum corda abyssus. VII, 668. Conscientia scelerati hominis, carceres et inferos, horrendis et pœnalis tenebris vincit. II, 631. Impiorum potest esse similis pœna, sed dissimilis est martyrum causa. II, 796.

Impii tentant. III, 432. Impius persuadens impietatem homicida. III, 847. Plus sibi nocet perversus, quam alius. II, 651. Impii moribus suis plus persequuntur. VII, 613. Impii quare a Deo creati. VIII, 608. Quo sensu boni dici possunt. VIII, 608. Impii habent locum suum quem in rebus impleant pro utilitate sanctorum. III, 435. Impius pio vivit, et peccator iusto. III, 144. De pravis impiorum moribus dolere, piis prodest. VII, 614. Impiorum correctio, maximum piis gaudium adfert. VII, 614. Impio locus hic inter justos, non in altera vita. V, 1384. Impiorum expulsio a Deo. IV, 88. Pœnæ impiorum interminabiles. VII, 637. Impii, mundi nomine nuncupati. III, 1862.

Impunita peccata in Spiritum sanctum irremissibile. V, 435, 464. Et desperatio et spes causa impunitatis. V, 159. *vide* Penitentia.

Impositione manus Antistites in oblatione altaris populos suos Deo offerunt. II, 637.

Impossibilitas conversionis et fidei, quæ et unde. III, 1778. Impossibilia Deus non jubet. X, 271, 288. *vide* Præceptum. Non posse interdum dicitur, quod potest per potentiam, sed non potest per iustitiam fieri. IX, 723. Non posse aliquando ponitur pro nolle. III, 1776.

Imprecari cum videtur psaltes mala, non optat, sed prævidet. V, 378.

Improbis omnis ex Imbecillitate animi venit. III, 1239.

Imprudens est, qui sibi non prospicit in futurum. IV, 551.

Impudicitia quid. X, 763. Quam late patet. V, 84. Impudicus amor non est amor. V, 1509. Impudici non modo ecclesiastico ministerio, sed ipsa etiam sacramentorum communione non digni. II, 91. Impudicitia excommunicatione punienda. VI, 220.

Impunitum non potest esse peccatum. V, 153, 159, 187. Impunitatem iniquitatis de divina misericordia sibi pollicentes revincuntur. IV, 237, 701, 997. Iniquum iniquum vult Deum, ut non peccatum puniat. V, 82. Magnæ misericordiæ est nequitiam impunitam non relinquere. V, 933. Percendo Deus sævit, sed iuste sævit. V, 935. Impunita peccata cum dimittit Deus, tunc infestius punit; misericorditer adversatur, cum copiosas libidines lupes reddit. II, 551. Impunitas maxima pœna. II, 592. Maxima vindicta. V, 935. Impunitas pœnalis nutritur felicitate. II, 551. Impunitatem permittere, non esse mansuetudinis Christianæ. II, 316, 317. Dei esse vehementius irascentis, si non correctis malum ad tempus voluerit impunitum. II, 516. Nihil aliud agit quem veraciter poenitet, nisi ut quod male fecerit, impunitum esse non sinat. II, 516. Impunitatem periculosam non permittit mansuetudine Christiana. II, 590. Sicut est misericordia puniens, ita crudelitas parcens. II, 660.

Inachus primus rex Argivorum. VII, 502, 597.

Inanaricasse Deum quingam dicuntur. IV, 88.

Inane quid. I, 735, 900. Quod differat a nihilo. I, 755; III, 177.

Inaures virorum in summis ex una parte auriculis suspense detrahuntur a ligaturis. II, 1060; III, 50. Illas gre-

stantes gestant signum diavoli. II, 1061. Inaures dicta klorum phylacteria. III, 576.

Ino uxor Athamantis in deorum numerum relata. VII, 572.

Incantatores præcationibus suis miscet Christi nomen. III, 1440. Incantatrix quanta promitteret, narrat Virgilius. VII, 718. Incantationum remedia illicita. V, 1439, 1671.

Incarnationis mysterium ab ineuntibus sæculis prænuntiarum non cessavit. VI, 332. Incarnatio Christi futura credebatur ab antiquis. II, 846. Ab Abraham præcognita est. X, 401. Et a Melchisedech Abrahamum benedicente. X, 401. In populo Hebræo id quod ex adventu Christi usque nunc et deinceps agitur, prænuntiatum est. VII, 221. Incarnationem negarunt Platonicus. VII, 307. Contra eos adstruitur. VII, 308. De Incarnatione Verbi doctrina Manichæorum. VIII, 585. Apollinaristarum error, non esse in Christo animam aut mentem hominis. I, 746. Deum hominem factum negarat Leporius, ne qua divinæ substantiæ indigna mutatio vel corruptio sequeretur. II, 952.

Incarnatio Verbi. X, 954. Incarnatio Christi, missio Christi. III, 1667, 1702. Incarnatio Christi infidelibus incredibilis. III, 393. Incarnatio Christi omnium miraculorum præstantissimum. III, 1527. Incarnatio Verbi ineffabilis. X, 982, 983. Quid de Incarnatione credendum. VIII, 910. Verbum Dei longe alio modo, quam eo quo creaturis ceteris adest, suscepit hominem, seque et illo fecit unum. II, 520. Homo Verbo accessit, non Verbum in hominem convertibiliter accessit. II, 745. Caro accedit ad Verbum, non perit in carne Verbum. V, 1515. Verbum Dei susceptione carnis non mutatum. II, 518. Hominem assumpto in Incarnatione non consumptus Deus. VII, 518. Verbum caro factum est, accipiendo quod non erat, non amittendo quod erat. V, 1317. Verbum sic assumpsisse corpus et Virgine, ut nihil aniserit eorum quæ ad naturam divinam pertinent, huius incredibile videri debet. II, 518. Somnus, cibus et affectus humani, a Christo naturam humanam probant assumptam, non consumptam. II, 519. Ipse Deus, Deus manet: accedit homo Deo, et fit una persona. V, 1352. Christus utramque naturam in unitate personæ copulavit. II, 519. Homo in unitatem personæ Verbi Dei coactatus est, permanente Verbo incommutabiliter in sua natura. II, 745. Persona Christi mixtura est Dei et hominis, sicut persona hominis, mixtura est animæ et corporis. II, 518, 519, 746.

Incarnatum Verbum Christus. V, 1510. Deus et homo non duo, sed unus Christus. X, 145. *vide* Christus. Hominem assumpto non auctus est numerus personarum in Trinitate. II, 543, 743. Verbum carnem factum esse susceptione inferioris personæ, ubi habent antiqui codices, qua ratione intelligendum. III, 215. *Not.* 1. Quomodo Verbum naturam humanam assumpsit in Incarnatione. VII, 720. Totum hominem suscepit. I, 746; III, 154. Dignatus in nobis totum liberare quod fecit. VI, 367. Verbum in homine quem assumpsit, totam naturam nostram suscepit, id est et animam rationalem et carnem mortalem sine peccato. II, 1083. Sine peccato, sed non sine peccatoris conditione naturam nostram suscepit. I, 1166. Verbum mediante anima rationali carnis particeps effectum est. II, 542. Credibilior debuit esse Verbi Dei et animæ permixtio, quam animæ et corporis. II, 520. Verbum voluit cum homine uniri quodam modo, ut sic ei coaptaretur homo totus, quemadmodum animæ corpus, excepta concrectione mutabili. II, 521. Incarnatio Verbi, nuptiæ. III, 1529; IV, 493. Verbum Dei manet sicuti est et ubique totum. II, 518. Deus infusus carni curam gubernandæ universalitatis non deseruit aut amisit. II, 517.

Incarnationis causa, peccatum. V, 944, 945, 951. Cur Filius Dei hominem suscepit de genere Adæ et ex virgine. VIII, 1052. Verbum æternum pro salute fidelium ex nullo fieri voluit. II, 540. Ne quis forte sextus a suo Creatore se contemptum putaret, virum suscepit natus ex femina. III, 154. Incarnatione Christi uterque sexus honoratus. VI, 186. *vide* Christus. Verbum Dei quia est incommutabile, de Virgine natum credere non timemus. VIII, 585. Nec ex homine quo indutus est in Incarnatione, nec ex hominibus inter quos conversatus est, contaminatus Filius Dei. VII, 272. Nec carne posse contaminari veram divinitatem, nec ideo meliores nobis dæmones, quia non habent carnem, monstravit. VII, 272. Duas vitas ostendit nobis Christus in carne, unam laboriosam, alteram beatam. VIII, 545, 547. Cur Christus crucem subire voluit. VIII, 545. Christus descendit usque ad loca, ubi peccatores cruciantur. III, 481. Incarnatione Deus homini quomodo factus est proximus, et unde antea longe distabat. V, 954.

Incarnatione Verbi demonstratur dignitas humanæ naturæ. III, 154. Maxime quia illius plagam assumere dignatus est. I, 1166. Cur sumptio hominis proprie Filio tribuitur. II, 70, 71. Verbum caro factum est, non pater aut Spiritus

sanctus, sed carneni Filii tota Trinitas fecit. V, 1063.
 Incarnatio an facta ex meritis Christi. X, 1137, 1138.
vide Christus. Istam conjunctionem, ut totum simul Verbum et caro unigenitus Dei Filius diceretur, operibus non meruit humana illa natura. IV, 1442. Incarnationis gratia omnium maxima. III, 1844. Hominis a Verbo assumpti est omnino singularis susceptio. II, 836, 847. Nulla anima per meritum liberi arbitrii efficere possit ut alter Christus sit. II, 847. Unio personalis cum Deo in Christo ex gratia singulari, non ex merito liberi arbitrii. II, 847. Non sapientiae tantummodo perfectiore participatione, sed ipsa persona veritatis ceteris hominibus antecellit Christus. I, 746. Quid ad scientiam, quid ad sapientiam pertineat in Verbo incarnato. VIII, 1053. In Incarnatione Verbi si ratio quaeritur, non erit mirabile; si exemplum poscitur, non erit singularis. II, 510.
 Incarnationis necessitas. V, 573, 710, 998, 1006, 1099. Incarnati Verbi gratia nulla major, nec causam habet, nisi gratiam. V, 999. Non liberaretur humanum genus, nisi sermo Dei signaretur esse humanus. V, 940.
 Incarnationis sapientia. VII, 508. Incarnatione Verbi convenientior non fuit modus alius liberandi hominis a mortalitatis miseria. VIII, 1024. Incarnationis beneficium. VII, 230, 232. quantum beneficium. IV, 898. Incarnatione praestita nobis beneficia. V, 1016, 1018; X, 174. Nullo modo beneficentius consultum est homini, quam filii Incarnatione. III, 151.
 Incarnationis finis. VIII, 533, 541, 546, 547, 583; X, 131. Incarnationis finis, adoptio hominum in filios Dei. VII, 729. Deus factus est homo, ut fieremus dii. V, 909. Verbum factum est quod nos sumus, ut attingere possimus ad id quod non sumus. V, 670. Per Incarnationem factum est ut homines divinitatem frustra non ambirent. II, 521. Ex quo Verbum caro factum est, non desperandum est homines fieri posse filios Dei. II, 542. Verbum, nomen humanitatis ab homine dignanter assumpti, divinitatis ei largitur tribuens. II, 521. Verbum suscepit hominem quem videre homines poterant, ut sanati per fidem postea vidrent quod tunc videre non poterant. II, 540, 543.
 Incarnationis utilitas. IV, 1768, 1767. Varia commoda. VIII, 1031. Incarnata Dei sapientia, via ad religionem commodissima. VIII, 88. Per Incarnationem quaedam nobis disciplina vivendi et exemplum praecipit insinuat. II, 70. Incarnatio Verbi qua infantia nostra lactescit sapientia Dei. I, 745. Verbum in Christo venit hominibus magisterium et adiutorium ad capeendam aeternam salutem. II, 520. Incarnatio Verbi calyptrium oculis cordis nostri. III, 1393, 1509. Latum quo sanata est caecitas generis humani. III, 1714. Magna contra superbiam medicina. I, 1167; V, 487. Incarnationis mysterium et virtutem superbia non percipit. VII, 725, 501. quantae pro Incarnationis beneficio gratiarum actiones agendae. VII, 220, 221. Incarnatio fidem fundavit. VII, 318. Iusti omnes sive ante, sive post Incarnationem, nec vixerunt nec vivunt nisi ex fide Incarnationis Christi. II, 859. Incarnationis fide antiqui iusti, sicut et nos iustificati. X, 400, 401, 403. Et salvi facti sunt. II, 686. Incarnationis fides necessaria est quamdiu hic degimus. V, 1216. *vide* Christus.
 Incarnate. V, 670.
 Incarnatio animae. II, 725, 729, 733.
 Incarnatum cibum mater lac facit. V, 670.
 Incerta sunt omnia temporalia. II, 495, 496, 506. Incerta hic omnia praeter mortem. V, 590.
 Incipientis vitam bonam quid pati soleant a contradictoriis. V, 548, 586.
 Incola dicitur qui habitat in terra aliena. IV, 1692. Incola idem est atque advena. IV, 1568. Incola et inquilinus, qui discrepat. IV, 1518. Incolae hic et peregrini dici vero non possunt infideles. IV, 1519.
 Incolumitas in ipsa vita ac salute, atque integritate animi et corporis constituta est. II, 499. Incolumitatis suae cura homini innata, vestigium est secretissimae unitatis ex qua est. I, 675.
 Incontinentia conjugum venialis est propter matrimonium. III, 537; VI, 458. *vide* Conjugium. Continentia.
 Incorporata omnia natura, spiritus in Scripturis a pelletur. II, 1045. Incorporata quaelibet natura, etiam vitiosa et misera, praestantior est omni corpore. II, 561. Solum Deum omni corpore semper carere, Evodius existimat. II, 608.
 Incurruptio. Tres virus in canino Deus conservavit aut addendo carni eorum incurruptionem, aut igni detrahendo corrumpendi facultatem: posterior modus mirabilior. II, 942. Incurruptionis typus in tympano et chordis. IV, 1064.
 Incredulitas et infidelitas, mors. III, 1755. Sicut quod Dominus so ipsam negare non potest, laus est voluntatis divinae; ita quod Iudaei non poterant credere, culpa est voluntatis humanae. III, 1778.
 Incubi. VII, 468.

Indigentia rerum terrenarum sollicitat animum. III, 2973.
 Indigentia dominorum ac servorum mutua. III, 2044.
 Indoctum esse minus malum est, quam esse indocilem. I, 942.
 Inductae. VI, 35.
 Indulgentia non oblativis, sed a peccato recedentibus speranda. VI, 225. Indulgentia peccatorum pertinet ad incerta et occulta sapientiae Dei. IV, 592. Indulgentia peccatori se convertenti promissa, non crassius dies. IV, 1501, 1877; V, 141, 245.
 Indurari pro fortis effici. III, 845.
 Induratio Pharaonis quomodo facta. III, 601. Indurationis Pharaonis causa, ipsa etiam Dei patientia. III, 605, 607. Induratur cor, cum deserit Deus, et possidet inimicus. III, 784.
 Infames intestabilesque juro habentur, qui muliebri habitu se ostentant. I, 899.
 Infantia unde sic appellata. VII, 522, 750. Infantia sine ullo renitu subjacet carni. VII, 522, 750. Nemo est qui non eligat perpeti mortem potius quam infantiam. VII, 728.
 Infans in utero matris non est pars corporis matris. X, 847. Infantes nondum natos, de utero matrum quaedam verba clamasse narratur. VII, 110. Infantium fletus in exordio hujus vitae, prophetia miserationum quas ingrediuntur. VII, 726. Infantes sunt infirmiores fetibus ceterorum animalium. VII, 379. Infans continuo vel cito moriturus cur nascatur, occultum est. III, 430. Infantium infirmitas quantae. X, 180. Quanta ignorantia, et unde. X, 148. Infantium ignorantia penalis est. X, 149. Infantium mens an se noverit. VIII, 1040.
 Infantes nuper natos in illo statu esse, in quo Adam fuit ante praevocationem, Caesarii dogma. X, 354.
 Infantia peccatis obnoxia. I, 665, 666. Infans unius diei non est mundus a peccato, non ex eo quod commisit, sed ex eo quod contraxit. V, 928. Infantes etiam ipsi liberatores eunt et baptismo. V, 1553. In aetate etiam salvat x Christus et redemptor. X, 428, 129. Infantes ante baptismum exorcizantur et exsufflantur. II, 890. Infantes non baptizati, sunt sub potestate diaboli. X, 436. Propter originale peccatum. X, 708. *vide* baptismus, parvuli. Infantibus peccatum personale non tribuendum. X, 121. Infantes, ut fideles, ita et poenitentes dicuntur. X, 125. Infantium consecrationes. I, 1060. Infantes antequam baptizentur morte praeventos posse ad originalium peccatorum indulgentiam pervenire, error Victoris. X, 516. Infantium sine baptismo decedentium damnatio levisima. X, 809. In qua corporis quantitate resurrecturi sunt infantes. VII, 776.
 Infantes nos quomodo Babylonia invenerat, et effocaverat. IV, 776, 777, 1773. Infantes et lactentes in Ecclesia, quinam. IV, 110. Infantia regenerationis, nova vita. III, 1992. Infantes appellantur recens baptizati. III, 1983; V, 1092, 1099, 1101, 1203, 1246. Infantium sacramentis septem vel octo dies deputantur. V, 1101. Infantium Octavae. V, 1201. Infantium Octavus habitus sermo. V, 1560. Ab lactari ante tempus in in aetate spiritali perniciosum. IV, 1715, 1714.
 Infantes pro Christo cecisi, martyres. VI, 633. Eorum passio graphicè describitur. VI, 644, 653. *vide* Innocentes.
 Infelicitatem velle omnino non possumus. X, 274. Infelicitatis suae cognitio non parvus est ad beatitudinem accessus. III, 1247. Infelicitas per ignem, prosperitas per aquam amulbratur. IV, 797. *vide* Felicitas, tribulatio.
 Inferiora calcat, qui haeret superiori; si autem recedat a superiore, ista illi in supplicium convertentur. IV, 1887. *vide* Temporalia et Felicitas. Secundum spiritum inferiora sunt omnia tristiora. III, 483. Homo diligens inferiora, apud inferos ordinatur. III, 132.
 Infernus varie sumitur. III, 582, 589. Infernus intelligitur vel locus impiorum post mortem, vel caecitas animi quae peccantem excipit et involvit. IV, 93. Inferorum vocabulo partes inferiores terrae nuncupantur. III, 750. quare. III, 482; IV, 1945. Inferi sub terris sunt. I, 640. Inferos in hac vita explicari, nec esse post mortem, quidam affirmant. III, 481. De inferorum substantia non dubitarunt sapientes gentilium. III, 481. Est prorsus inferorum substantia, sed spiritalis, non corporalis. III, 481. Inferorum nomen nusquam Scriptura in bonum sumit. II, 714, 834; III, 482. Inferi in lingua graeca $\alpha\iota\epsilon\iota$, ex eo quod nihil suave habeant. III, 483.
 Infernum duplex, superius et inferius. IV, 1093, 1094. Inferi inferiores, id est, poenae quas damnati luunt graviores post hanc vitam. III, 467. Ibi nulla est commemoratio veritatis, nulla ratiocinatio. III, 467. Exclusis a regno colorum non restat nisi poena gehennarum. V, 962. Inferorum gradus in inferno pro criminum diversitate. IX, 171. Inferni tormenta aliis duriora, aliis sunt mitiora. V, 879. Quae ibi mitiora sunt, pejora sunt quam quae hic formulantur. V, 879. Infernales angeli comparantur quae stio: aris toro: d-

hoc. V. 689. Vocatur exaggeratissimi diaboli angeli. V. 883. Dolorem aut corporis aut animi in inferno delaturum, absurdum est putare. VII, 735. Nullus in inferno ab igne aeterno liberabitur, cum in illum missus fuerit. VII, 736. Nemo cruciatibus saltem moriendo subtrahitur, ne in moriente simul etiam ipsa poena moriatur. VIII, 621. Quare in inferno hæc poenarum aeternitas dura et injusta videtur sensibus humanis. VII, 726. *Vide* Ignis.

Infernum inter et regnum æternum non est medius locus. VII, 741. Loca ab impiorum tormentis remotissima, non absurde creditur antiquis sanctis fuisse assignata, quinvis apud inferos. VII, 681. In eis non appellantur tibi iustorum animæ requiescunt. III, 481. Christus descendit ad inferos. II, 710, 713, 714, 834, 835. Et in inferis quosdam liberavit. II, 714. Adam solum fuisse doloribus infernalibus, Ecclesia consentit: quod et antiquis sanctis fuisse concessum addunt aliqui: sed displicet Augustino. II, 711. Poetas et Oratores qui falsos deos ridendos monstrarunt, et paganos vitæ laudabiles, fuisse liberatos a Christo, cum ad inferos descendit, quidam censuerunt. II, 710. Quidam putant eos esse solutos qui non audierunt Evangelium. II, 713, 835. Quoniam sicut i quos Christus liberavit, cum ad inferos descendit, temerarium est desuere. II, 710. Quoniam ex inferno dives potuerit videre Lazarum in requie constitutum. IV, 95. Inferni portæ, mortis imperium. V, 662. Inferni pericula in prosperis sæculi plus fallunt. IV, 1489. Inferni pericula inveniunt, et non inveniuntur. IV, 1486. Christus solus eruit animam suam de manu inferi. IV, 1158. Qui malum quod faciunt, noverunt esse malum, viventes descendunt in infernum. IV, 659.

Infidelitas, in ra. III, 1577. Infidelitas inchoat poenæ meritum. III, 2061. *Retr.* Filios diaboli facit. X, 589. Infidelitas in infanta trahitur. X, 847. Infidelitas iniquitatis et peccati nomine significata. IV, 1508. Infidelitas proprie peccatum vocatur, quasi solum sit, si non exprimitur quale peccatum sit. X, 580. Peccatum infidelitatis in Christiana, cur solum arguitur. V, 785, 787. Infidelitas mundi inexcusabilis. V, 787.

Iniuciles an bona opera facere possint. IV, 259, 260. *Vide* Fides. Infidelis non potest esse arbor bona. X, 751. Infidelium opera. X, 541, 753. Unde opera infidelium discutienda. X, 250. Infidelium opera non bona. X, 753. Et quæ bona videntur, sunt peccata. X, 753, 754. Quomodo. X, 753, 754. In infidelibus virginitas carnis esse potest, non pudicitia virginialis. X, 765. Infidelium opera nonnulla legitimus, quæ vituperare non possumus, sed merito laudamus. X, 541, 754. sine aliquibus operibus bonis difficillimo vita cuiuslibet pessimi hominis invenitur. X, 754. Invenies homines bene viventes, et non Christianos: bene currunt, sed quo plus currunt, plus errant. V, 777. Ipsa opera bona quæ faciunt iniuciles, non ij solum sunt, sed illius qui bene vitur malis. X, 754, 755. Infidelis cum laudabilibus moribus damnatur, fidelis minus bene moratus salvatur. X, 558. Infideles verba Dei custodire non possunt. IV, 1516. Infideles cum non credunt Evangelio, contra voluntatem Dei faciunt, eam tamen non vincunt. X, 258. Pro infidelibus non oramus ut fiat eorum natura, aut ut doctrina eis prædicetur; sed ut voluntas corrigatur, doctrinæ consentiantur, natura sanetur. II, 985. Infidelium et impiorum corda, leonum cubilia sunt. IV, 1376. Infideles et impii per mare designantur. IV, 1748. In aquis maris quomodo versantur. IV, 1580. Infideles et impii, tenentur. IV, 248. per fidem conversi ad Deum, lux sunt. II, 562. Infideles, aqua sunt; Christiani, vinum. III, 1432. Infideles credentes adumbrantur per caput vituli comminutum a Moysæ, et sparsum in aquam in potum filiis Israel. IV, 1129. *Vide* Pagani. Infideles et impii non sunt in terra peregrini. IV, 1519. Iis utitur diabolus tanquam gladiis contra fideles. IV, 1857, 1858.

Infinito nihil jungi posse. II, 445. Infinito quantumcumque finitum non comparatur. IV, 373. Infinitæ partes in corpore. I, 1252. Infinitæ secari potest linea transversa. I, 874.

Infirmitas humana communis exponitur contra Pelagianos. X, 689, 690, 692. Infirmitas et cæcitas, morbi naturæ. X, 295, 295. Hæbetudo et infirmitas animi et corporis infantium, quid arguunt. VII, 378. Infirmitas carnis in infantibus, poenalis est. X, 150. Infirmitas humana sine peccato esse non potest in hoc sæculo. I, 593. Infirmitates animi multiplicatæ sunt, non ad perniciem, sed ut medicus desideraretur. IV, 141. Infirmitas nos irremediabiliter obsidebat, ut nec ad medicum ire sineretur. V, 778. Infirmitas admotio est non superbiendi. X, 712. Quia non est in me firmitas mihi, nec est mihi spes de me. IV, 472. Qui potens in te esse cupiebas, infirmum te fecit Deus, ut fortem te cæceret de se, quia infirmabaris de te. IV, 525.

Infirmus et ignorantia duæ causæ peccati. VI, 571. Infirmus et corruptibilitas corporis, compedes. IV, 1019. In

nobismetipsis sola est infirmitas causa pugnandi. X, 712. Quanto sunt caritati futura meliora, tanto sunt infirmitas violentiora presentia. II, 585. Infirmitas tum corporis tum animi agnoscenda, ut quisque perficiatur. X, 567. Ut græta vincatur. V, 481. In infirmitatibus nihil querendum præter auxilium Dei. III, 1444. Infirmitas quæ post baptismum remanet, resurrectione consumetur. X, 591, 602. Infirmitates aliorum ferendæ, eisque opitulandum. III, 1257, 1258, 1261, 1262. *Vide* Opera. Infirmitas tringita et octo annorum. V, 691. Infirmitates pro peccatis in Scriptura ponuntur. II, 633.

Infirmus et ægrotus in quo differant. V, 277. Infirmus quomodo confirmandus. V, 276. Infirmi in monasteriis quomodo tractandi. I, 1580. Cur mente fortiores, infirmiores corpore. VIII, 586. Infirmiores opprimuntur a potentioribus. IV, 1646.

Inflatio et tumor imitatur magnitudinem, sed non habet sanitatem. IV, 420.

Ingenium omne laudabile, sine vera pietate ac religione, superbia vanescit. VII, 51. Ingenia excellentissima tanto in majores errores incidunt, quanto de se præfidentius cucurrerunt. II, 669. Ingenii tarditas et fatuitas quorundam naturalis, ex originali peccato provenit. X, 1381, 1382. Ingenio obtusi nascuntur merito peccati originalis. X, 1441. Ingeniosissimi quique quam longe distant ab ingenio Adami. X, 1452, 1453. Ingeniosum nasci felicitatis est. VII, 128. Ingeniorum diversitas unde oriatur, Augustinus ab Hieronymo sciscitatur. II, 728.

Ingenitus Pater recte dicitur, etsi hac voce non utatur Scriptura. II, 1039, 1040.

Ingenitius decurio Ziquensium civitatis. II, 304; IX, 540, *App.* 784. Ingenitius scriba publicus. IX, *App.* 780. Ingenitius scriba Augentinii. IX, *App.* 782. Ingenium falsas epistolam Cæcilianæ eduumviri Maximi contendit. II, 504; IX, 540. In se confessus est in cognitione Eliani proconsulis falsum se fecisse adversus Felicem Cæcilianæ ordinatorem. II, 582; IX, 686. Ingenium ad comitatum suum transmitti jubet Imperator. II, 582; IX, 540, 649, 686. Quare. II, 582. Cæcilianum ab Imperatore fuisse purgatum probat Optati codex. II, 581. Libellus a Donatistis Imperatori Constantino datus. II, 582. Litteræ Imperatoris ad Verinum Vicarium. II, 582. Litteræ Imperatoris ad proconsulem ut ad comitatum suum mitteretur Ingenitius. II, 582. Nec postea Imperator damnavit quem purgaverat. II, 582, 585.

Ingratitudinis vitio etiam magni viri ad idolatriam dedecus deflexerunt. X, 211. Ingrati describuntur. III, 97. Ingratus Deo, ij se est peccator qui generatur et non solvi. IV, 370, 371. Ingrata tunc est anima, quando quod illi ex Deo est, sibi tribuit, et præcipue iustitiam. X, 211. Non habens habet, qui nescit unde habet: tollitur a Deo res sua, et remanet illi iniquitas sua. V, 1287, 1290. Ingratum liberum arbitrium præcipitavit hominem. V, 1289.

Inimicitia tribus vitis vivunt, negligentia, pertinacia, superbia verecundia. V, 1046. Tribus his vitis opposita tria remedia. V, 1046. Inimicitia vel nasci non debuerit, vel cito et ante solis occasum mori. V, 1046. Inimicitia vitanda cautissime, ferendæ æquissime, finiendæ citissime. I, 1006. Inimicitias hominum nec excitare nec augere arum est homini humano, nisi eas etiam extinguere studuerit. I, 773.

Inimicus et inimicus. V, 325. Inimici Dei quinam. IV, 650, 1178, 1801; VII, 550. Inimicus quisquis erat Christi, erit sub pedibus ejus, aut adoptatus, aut victus. IV, 1452. Inimici Ecclesie qui. IV, 242. Inimicorum hominis duo genera. IV, 324, 325. Inimicus quamdiu tu tibi es, inimicum habes sermones Dei. V, 657. Inimicus quem licebat antiquis odisse, et quem jubebatur nunquam diligere, diabolus est. V, 806. Inimicos non admitti adversus fideles, nisi quantum his prodest testandis et probandis. V, 421. Inimicorum odium in diabolum, qui per eos nos persequitur, convertendum. IV, 1841. Inimici invisibiles, invisibiliter sunt expugnandi. V, 458. Inimici sunt spiritalibus omnes carnales. IV, 1772. Horrendum malum, inimicis iras inimicorum iratorum dicta prodere. I, 773. Inimici si flant duo ex tribus amicis, quid facit tertius. V, 523. Inimicos nihil nocere posse. V, 1430. Inimicus ævere potest; ferire, si Deus nulerit, non potest. IV, 366. Inimici duo sunt in persecutione, alter occultus, alter apertus. IV, 652, 640. Inimicus ipse intus sibi est, qui odit alterum. V, 507. Ipse sibi prius ac magis nocet, quam ei in quem ævrit. V, 507. Nullo modo tibi potest nocere ævrens inimicus, quantum tibi nocet, si non diligis inimicum. V, 583. Nihil justo nocet, qui bene etiam uti inimico potest. III, 163. Inimicos Deus convertit in usum suorum, non solus quando vincuntur inimici, sed etiam quando metuantur. III, 798. Inimici homines, qualescumque fuerint, non solus odio habendi; ne cum odit malus, quem patitur malum, sint duonali. IV, 248

Inimicorum dilectio commendatur. IV, 1273, 1274; V, 53, 363, 384, 564, 1404. Inimicorum dilectione nihil in mandatis Dei mirabilis. IV, 1518, 1534. Hanc etiam antiqua ex preceptis. V, 807. Inimicum dicere diligere, si vis cavere inimicum. IV, 1273. Inimicum diligere ambre est, licet amarum. IV, 447. Inimicum diligendi preceptum durum, sed magnum habens premium. V, 120, 1433, 1681. Calcet sanctus hujus mundi, qui diligit inimicos. IV, 631. Efficitur similis Deo. IV, 1274. Quo animo diligendus inimicus. III, 2058, 2041. Unde diligendus. III, 36. Inimicum qui diligit, fratrem diligit. III, 2941. Inimici etiam iniqui diligendi. IX, 120. Inimicus sic diligendus ut tamen corripiatur. V, 53. Inimici odium et amor quomodo sibi invicem non contraria sunt. VIII, 362. Vindicta in aliquem inimicum cum caritate procedere potest. VIII, 158, 159. Inimicorum interfecio Judæis tanquam carnali adhuc populo congruebat. VIII, 158, 159. Inimicorum interfecionem quo animo faciebant, qui in populo Judæo sancti et spiritales erant. VIII, 158, 159. Mansuetudo erga inimicos. V, 1430.

Inimicis parcere tenetur. V, 200. Saltem potentibus, venia danda est. V, 384. Inimico peccanti et veniam potest, ignoscendum. V, 381; X, 506. Inimico veniam negans nihil ipsi nocet, sed sibi. V, 383. Inimicus de nulla re sic vincitur, quam cum misericordes sumus. IV, 1866, 1861. Inimicis parcere, eleemosynæ genus maximum. VI, 266. Vide Eleemosynæ. Debita dimittere. Ignoscere.

Inimici pro quibus et contra quos orandum. IV, 248. Inimicum non habemus, nisi diabolum; pro cæteris orare debemus. IV, 238. Orare pro inimicis quam durum; quam magnus hujus operis fructus. V, 120. Inimicis nostris tantum bonum optandum, quantum nobis. IV, 438. Oratio contra inimicos quædam illicita, quædam licita. V, 564. Inimicis precari mala quam iniquum. V, 1686. Orandum contra malignum inimicum, non contra naturam. V, 384. Inimici mors qualis expectanda. V, 565. Non orent homines, ut corrigrant inimici; sed hoc orent ut corrigantur, et mortui erunt inimici. IV, 404. Quare nunc Ecclesia orat pro inimicis. VII, 737. Non frustra oravit Ecclesia pro inimicis. V, 151. Inimicis beneficium tribuere est, auferre quod illis noxium est. II, 390. Carbones congerendi super inimici caput quænam intelligantur. V, 807.

Inimici dilectio, dilectio perfecta. III, 2012. Inimicorum dilectio nostra est de diabolo victoria. IV, 1214. Inimicorum dilectio donum Dei. V, 1436. Inimicos diligendi exemplum de Patre cælesti datum. V, 525, 1433. Aliud exemplum in Christo. V, 1433, 1083. Aliud in Stephano. V, 525, 1436, 1683.

Iniquitas non est substantia. IV, 845. Sed perversitas voluntatis detorque a summa substantia in infamam. I, 744. Iniquitati necesse est ut serviat, qui noluerit servire caritati. IV, 163. Iniquitas malus dominus in corde. IV, 163. Iniquitati merito subderis, domino quem in tibi ipsi fecisti; quia ei qui te fecit, auditis esse notuisti. IV, 163. Iniquitatis capita ululant, principum, et spectandi, et sententiarum libidine. I, 690. Iniquitate et impietate nihil est laboriosius. IV, 127. Iniquitas est carnem spiritui reluctari. X, 861.

Iniquitas magna est sterilitas. IV, 1571. Quod ad arborem humor inutilis, hoc ad animum persuasio iniquitatis. III, 366. Iniquitas febris est, qua palatum cordis perditur. IV, 231. Ex abundantia iniquitatis, torpor caritatis. IV, 433. Iniquitas sola longe te a Deo facit; deinceps parietem peccati, et cum illo es. IV, 1775. Ab iniquis recedere non potes, ab iniquitate recede. IV, 1183, 1402. Iniquitatem suam quidam quasi querere conantur, et timent illum invenire. IV, 545. Iniquitatem suam qua ratione multi defendunt. IV, 545. Iniquitatis adversarius, sermo Dei: huic te junge, et permittit et vincitur. IV, 342. Iniquitatem aut occidis, aut occideris ab iniquitate. IV, 784. Iniquitates non sunt nobis naturales, sed possunt mutari. IV, 1198. Nemo non inaudit inique facit. IV, 1646.

Iniquitas male viventium modo toleranda est. III, 1624. Ex iniquitate proximi quomodo proficiendum. IV, 800. Iniquitas prius lædit cor injustum unde procedit, quam hominem justum in quem procedit. V, 107. Iniquitas, quæ fit per sanguinem, dicitur sanguis. IV, 597. Iniquitas hominis per contactum mortali significatur. III, 736. Iniquitas omnis parva magnave sit, penitentia necesse est, aut ab ipso homine penitente, aut a Deo vindicante. IV, 701. Iniquitas nulla impuneta nisi quam sanguis Salvatoris expleverit. X, 861.

Iniquus fit homo, cum propter se ipsas diligit res propter se ipsas assumendas, et propter aliud appetit res propter se ipsas diligendas. VIII, 461. Iniqui male utuntur bonis operibus Dei. III, 1620. Quod iniquus inique egit, hic non inique Deus permissit. IV, 745. Voluntas injusta damnatur, permissum iusta glorificatur. IV, 746. Iniquus ipse, si corre-

cti non fuerint, servat æternam supplicia, qui eorum malitia iuste utitur, ut aliis mala ingerat temporalia. II, 933. Iniquus non est vere amicus. IV, 1179. Iniquorum voces dant. IV, 1201. Iniquus non parva sibi pena est. IV, 663. Iniquorum humilitatio vere misera. IV, 253. Iniqui apud sunt inferioribus creaturæ partibus, quo dissimilioribus Deo: apti autem superioribus sunt, quo similiores Deo. I, 744.

Iniqui dicuntur alienigenæ. Sibi alieni, æque contraditionis, gladius malignus. IV, 1867. Iniqui, canes Lazari vulnere lingentes. III, 832. Iniqui granthi comparantur. III, 873. Pulveris nomine designantur. IV, 328. Iniqui, tenebræ. III, 1398; IV, 325, 1687. Iniqui omnes in tenebris sunt. IV, 557, 561. Iniquos a tenebris somnorum, excipit tenebræ tormentorum. IV, 564. Iniqui ictum diaboli unum corpus constituunt, unum iudicium sortientur. V, 790.

Injuria non est quod jure patitur. IV, 1894. Injuriarum triplex genus. III, 1261, 1265. Injuria quæ restitui potest, vel ad pecuniam vel ad operam pertinet. III, 1263. Injuriam nobis facit, qui alteri coram nobis facit. V, 511. Injuria qui facit, quid agere debet. V, 508.

Injurias et rerum temporum, huiusmodi quo animo Christianus ferre debet. II, 529. Injuriæ patientissime tolerandæ. III, 1257, 1268. Non ut patiaris molestiam te hortatur Apostolus, sed ut patiaris injuriam. IV, 1894. Injuriarum patientes vindicat Deus, puniens injuriosos. IV, 1894. Injuriarum passus quid agere debet. V, 508. Passus es malum, ignosce, ne duo mali sitis. IV, 658. Injuriarum passus vindicari vult: de aliena pena quærit medicamentum, et invenit grande tormentum. V, 684. Misericordiam impendens securus expectabis iudicium, non tam securus de justitia tua, quam de Dei misericordia. IV, 1922. Injuriarum fenerator quis sit. IV, 638. Injuriarum condonatio, misericordia est que gratis constat. IV, 1922. Injuria omnimoda remissio in novo Testamento est præcepta, et in veteri prænucciata. VIII, 459. Injuriarum condonatio et patientiæ præcepta, maxime in cordis preparatione retinenda. II, 530. Injuriarum princeps civitatis debet oblivisci. II, 528. Injuriarum condonatio reip. utilis est, nedum contraria. II, 529. Injuria accepta Romani ignoscere, quam persequi malebant. II, 528. Casarem nihil oblivisci solere nisi injurias, Cicero dixit. II, 528.

Injuriare. V, 288. Injustitiam ferre melius est, quam facere. IV, 1633. Injustitia aliena tantum te torquet, quantum recesseris a tua. IV, 1268. Injustitia injusto premium et soli proprie nocet. IV, 363. Injustus omnis malignus est. IV, 1805, 1806. Quod fit injuste, Deus juste fieri sinit. VII, 728. Injustus sive sit blandus, sive ferox, et sibi et aliis est noxius. IV, 1805. Parum tibi esset quod esses injustus, nisi et cum injustum voluisses, a quo in te vindicari noluisses. IV, 478. In injustum necesse est ut vindicetur, sive convertatur, sive non. IV, 364. Injustus comparatur facule ardenti, quæ semper comburitur, et non semper comburit. IV, 1241. Injusti a justis admoniti, quid respondeant. IV, 1200. Injusti duo vix se patiuntur. IV, 564. Qualis inter eos concordia. IV, 364. Vide Iniqui.

Innocens quis. V, 1272. Nihil innocentius eo qui in virtute perfectus est. III, 1259. Innocens est cujus cor innocuum est. IV, 1663, 1662. Qui nec alii nocet, nec sibi. IV, 1286. Innocens non est quævis non nocet, qui vult nocere. IV, 1190. Innocens, quisque est non timore penæ, sed amore justitiæ. IV, 1190. Solus Christus innocens. V, 928. Innocentis officium est, non solum nemini malum inferre, verum etiam cohibere a peccato vel punire. VII, 644. Innocentes cur hic affligantur. I, 1504. Innocentium oppressorum consolatio, Deus iudex, testis conscientia. IV, 406.

Innocentes, Christi martyres. I, 1304; III, 426. Innocentium felix ignorantia, qui pro Christo fati poterunt, quem nondum poterant condèri. V, 1027. Innocentes pro se occisos ab Herode, Christus coronavit. IV, 530. Innocentes, martyrum nomine et corona donati. V, 1664, 1668. Vide Infantes.

Innocentia est virtus, qua nulli nocemus. VI, 514. Ista est vera innocentia, quæ nec inimico nocet. IV, 103. Innocentia morum. V, 1690. Maxime erga Deum. V, 1531. Innocentia cordis requiritur, manuum innocentia non sufficit. IV, 1006. Tota justitia ad unum verbum innocentie redigitur. IV, 1286. Innocentia tua, etiam in dormiente vox est anime tue. IV, 1517. Innocentia divitiis omnibus anteponenda. IV, 1008. Innocentiam tene, quomodo, cum avarus esses, tenebas sacculum, ne tibi extorqueretur a fure. IV, 392. Illa tibi sit patrimonium tuum. IV, 592. Innocentia simulata, non est innocentia, sed duplex iniquitas. IV, 763. Innocentia peccato perdita ad duplex per penitentiam reparari. X, 1543.

Innocentia religiosissima femina a cancro per signum crucis sanata. VII, 763.

Innocentius Papa. X, 376, 378, 389, 374. Innocentio adversus Pelagium et Caelestium scribit Carthagin. concilium. II, 758. Item Milevitanum. II, 762. Item episcopi quinque. II, 764. Item Aurelius cum aliis aliquanto diligentius. II, 972. Quibus epistolis, quatuor aliis rescribit Innocentius. II, 779. Innocentii Papae epistola ad concilium Carthaginense. X, 375. Ad concilium Carthaginense et Milevitanum. X, 648. Ejusdem ad episcopos Numidiae. X, 576. Innocentii rescripta ad concil. Carthagin. Milevit. nec non ad litteras familiares episcoporum laudantur. II, 817. Innocentii epistolam per Caeclianum Augustinus accepit. II, 646. Innocentii iudicium de actis Palæstinae. X, 389. Pelagium esse purgatum non existimavit. II, 787. Caelestium et Pelagium simul cum dogmatibus damnavit. I, 649; II, 863; X, 574, 699. Innocentii censura in librum Pelagii. II, 788.

Innocentius episcopus. II, 577, 758, 780.

Innocentius Thebaltensis epis. IV, 580.

Innocentius presbyter portitor litterarum Hieronymi ad Augustinum. II, 928.

Innocentius presbyter oculo effosso ac digito præcisio a Circumcellionibus occisus. II, 809, 511.

Innocentius exadvocatus vicarie præfecturae, miraculo sanatus apud Carthaginem. VII, 781.

Innovari non possunt infantes, nisi traxerint vetustatem peccati. X, 1508.

Innuere, quid. VIII, 1071.

Insuperata tota animi intentione debet placere Deo. VI, 443.

Inobedientia quid. III, 377. Inobedientia grande malum. III, 385. Inobedientia Adam. IV, 897. Inobedientia carnis, prima pœna inobedientiæ hominis. VII, 383, 426; X, 564. *Vide* Adamus, Obedientia.

Inopia. Melius inopie laborem servi Dei tolerant, quam ut necessariorum facultatem cum conscientia fraudis obtineant. II, 337.

Inordinatus animus. I, 670. Jussit Deus, et sic est, ut pœna sua sibi sit omnis inordinatus animus. I, 670.

Inquinus quis dicitur. IV, 429, 1945. Inquinus in quo dissidet ab incolâ. IV, 1518. Inquinus es in terra, eris possessor in caelo. IV, 1946.

Inquinare pro inquinatum pronuntiare. III, 519.

Insecta a Deo creata sunt. III, 287. Quando. III, 287. In insectis major est consideratio bene considerantis, et laus uberior omnipotentis artificis. III, 289.

Insensibilitas minime laudabilis. IV, 630, 631.

Insidiae dicuntur arcus. IV, 765. Insidiari nobis hostis non audet, si de via, id est de Christo, non recesserimus. IV, 1660. Insidiae nullæ sunt oculatoribus, quam hæc quæ latent in simulatione officii. VII, 652. Insidiae non injuste ponuntur in bello justo. III, 781.

Insipientis est qui non intelligit in quo malo sit. IV, 531.

Insipientia non est parva pœna hujus vitæ. VII, 728.

Insipientiam quo sensu Christus habuit. IV, 849.

Instituta hominum quæ fugienda, quæ amplectenda. III, 55.

Insufflatio Dei in faciem, creatio animæ. VII, 373. Quod instituitur præter consuetudinem, ut quasi observatio sacramenti sit, non approbat Augustinus. II, 221. Ex institutis humanis non superstitiosas quædam superflua et luxuriosa, quædam commoda et necessaria. III, 54. Quenam illa. III, 54.

Instrumenta Ecclesiae tradita. II, 263.

Insultant pii modo, qui postea i, sibi insultabunt. IV, 4037.

Intellectus est aliquid animæ. III, 1516. Dicitur vir animæ. III, 1516. Intellectus vocatur oculus visus. IV, 296.

Intellectus et ratio differunt. V, 234. Intellectum ad intelligibilia videnda a sensu potius admoneri, quam aliquid accipere *Aebrid*. II, 67. Intellectum quænam percipiamus. II, 597, 599, 615, 615, 616. Intellectus proferendi quasi vehiculum, sonus. V, 183. Intellectu continetur quod novinus, et eo solo potest comprehendi. I, 990. In intellectu sunt universa, seu potius ipse universa. I, 1007. Intellectus finitus est. VI, 11. Intellectus et locutionis discrimen. VI, 511.

Intellectus, ne erret, opus habet magisterio divino et adjutorio. VII, 642. Intellectus fit in nobis Deum consulendo, sive ipsa per se mens, sive per sensus intelligat. II, 78. Deus solus est lux intellectus. IV, 1533. Intellectus hominis a spiritu sancto. V, 1645. Non parvi est intellectus, nomine a quo poscendus sit intellectus. IV, 1532. Intellectus et sapientia petatur a Deo. X, 911, 912. Quomodo Angelus dicitur intellectum dare homini. IV, 1533. Per fidem invenitur ad intellectum. II, 532; III, 1618, 1619, 1630; X, 126. Cur David petit intellectum. IV, 1532. Impia mens odit etiam ipsum intellectum, ne cogatur quod intellexerit facere. V, 850.

Intelligentia præstantissimum in homine. I, 1225. Intel-

gentia nostra est natura, quæ non alibi nocet, et alibi aliud; sed omnia quæ habet, in uno simul habet. II, 616. Intelligentiæ suæ vires nulli satis cognitæ. X, 550. Intelligentia prima, et consequens ex ea, quænam. IV, 265, 264. Intelligentia cujusque rei datur perfecta, qua præstantior esse non possit. VI, 22. Intelligentiæ fides præmittitur. V, 556, 570, 571. Intelligentiæ spiritalis lucem immunda corda non portant. VI, 470. Mores perducunt ad intelligentiam. III, 1340. Intelligentiæ facili præferenda bona vita: hæc mereatur amplius intelligere. V, 1179.

Intelligere excellentius, quam esse aut vivere. I, 1244. Intelligere, credere, opinari, in animis hominum sibi finitina sunt. VIII, 83. Quomodo differunt ab invicem. VIII, 83. Intelligere duobus modis in nobis fit, aut ipsa per se mente, aut admonitione a sensibus. II, 78. Intelligere semper sine vitio est. VIII, 83. Intelligere non est nisi verum sentientis. V, 157. Intelligere veritatem quid sit secundum Manichæos. VIII, 372. Intelligere rem quamque non semper alius alio magis potest. VI, 22. Intelligendi celeritas et dispiciendi acumen est donum Dei. I, 703; III, 1689. Tanto sincerius aliquis intelligit, quanto intentionem mentis a corporis sensibus removet. I, 1029. In homine carnali, tota regula intelligendi, est consuetudo cernendi. V, 1139. Intelligere superflua nihil nocet; sed fortasse discere docuit, quare. VIII, 83. Quædam non intelligimus, quia non possumus; alia, quia nolumus. IV, 342, 343. Alia sunt quæ nisi intelligamus, non credimus; et alia sunt quæ nisi credamus, non intelligimus. IV, 1552. *Vide* Fides. Ut valeamus intelligere quod credimus, quid agendum. V, 570. Intelligendi gradus, fides, fidei meritum, intellectus. V, 698.

Intelligibilia quænam sunt. VII, 231. Intelligibilia sensibilibus antecellunt. VIII, 90, 99. Sed defectus utriusque generis non possunt alteri alteris anteponi. VIII, 99. Intelligibilibus in rebus Philosophi divitias ponunt, in sensibilibus egestatem. II, 64. Intelligibilia per intelligibiles species intelligimus. VII, 311.

Intentio lumen est. III, 1289, 1330. Non quid quisque faciat, sed quo animo faciat, considerandum. III, 1289. Ex animo quisque ad præmii vel pœnæ retributionem pendendus est. IV, 400. Cum boni et mali eadem faciunt, eademque patiuntur; non factis et pœnis, sed causis discernendi sunt. II, 324. Intentio recta. V, 804, 805. Intentio culpabilis. V, 805. Intentio quæ prava, quæ recta. V, 503, 375. Intentio opus hominum facit, intentionem fides dirigit. IV, 259. Cordis sui intentionem vix homo cognoscit. IV, 1857. Soli Deo nota est. IV, 1857. Intentio bonæ conscientie, oleum est quo vegetantur lampades, id est, bona opera sapientum virginum. II, 571. Exæcat hominem sinistra intentio. IV, 1859. Quodlibet quisque facit, ut terrenum emolumentum consequatur, serviliter facit. V, 208. Quomodo agendum ut nesciat sinistra quod facit dextera. IV, 1834.

Intemperantia quantum peccatum. V, 1272.

Intercessoris et defensoris discrimen, et utriusque officium. II, 657, 662. Intercedere pro altero, cuique homini officium humanitatis videtur. II, 657. A Domino commendatur. II, 658. Interveniendum pro furibus, non ad hoc ut minime restituant ablata, alias in societatem criminis veniretur. II, 662, 663. Sed ut corrigendorum morum locus esset. II, 655, 656. Non imputanda intercessoribus mala quæ ex liberatione reorum aliquando sequuntur, sed bona quæ intuentur. II, 661. Intercessio sanctorum quantum pro aliis valeat apud Deum. IV, 1412.

Intercedona dea. VII, 188.

Interficit qui offert interficiendum. III, 1937.

Interjectiones in usum alterius linguae, per interpretationem transire non possunt. III, 43. Interjectiones magis affectum indicant, quam rem aliquam significant. III, 1764.

Interiora, non exteriora sunt amanda: illa ex voluntate, ista ex necessitate habeamus. IV, 1813.

Interpellationes, obsecrationes, orationes, gratiarum actiones, qui differunt. II, 653. Fiunt precesiones antequam illud quod est in Domini mensa incipiat benedici; orationes, cum benedicitur; interpellationes seu postulationes, cum populus benedicitur; et post hæc omnia gratiarum actiones. II, 656.

Interpretationum scripturæ diversitas, utilis. III, 43. Interpretationis vitium nunc emendari potest. III, 44. Interpretationem novam librorum canonicorum quare post alios Hieronymus aggressus est. II, 262. *Vide* Hieronymus. Interpretibus scripturæ plurimum auctoritatis tribuendum censet Aug. II, 112. Interpretum lxx. editio ab Augustino appellatur *Vulgata*. VII, 489. *Vide* Septuaginta.

Interrogatio non arguit ignorantiam. VIII, 408, 650.

Intervidores. IX, 610. *Not. (a)*. Interventor qui vacante sede regerat Ecclesiam. II, 177. *Not. (a)*.

Invenire, quid. VIII, 979. Invenitendi facultas deesse non potest animis pie Deum quærentibus. I, 1010. Inven-

tionis nonnulla pars est nosse quid quaeras. III, 547. Inventa res domino restituenda. V, 965, 965. Quod invenisti, et non reddidisti, rapuisti. V, 965. Non se excusat ignorantia, si non dominetur avaritia. V, 964. Egregium de hac re exemplum. V, 964.

Inventius episc. II, 759, 780.

Inventius alter episc. II, 780.

Inveterascens ira fit odium, etc. II, 135.

Invidia et simulatio, quo differant. III, 2142. Invidia, adium felicitatis alienae. III, 436; IV, 1329; V, 1561. Invidia superbiae filia. V, 785, 1591, 1585; VI, 315, 413, 450. Invidiae mater superbia. II, 581; IV, 1290. Et comes. IV, 709. Invidia sequitur superbiam, non praecedit. III, 456, 457.

Invidia quantum malum. IX, 160. Invidentia immane vitium. III, 160. Invidentia Deo est odibilis. VII, 444. Invidentia nihil miserius. VII, 268. Nihil adversus caritati. VI, 315. Invidia abesse debet a fidelibus. III, 879. Invidentia vitium diabolicum. VI, 315, 413, 675. Diabolicum malum. IX, 314. Peccatum diaboli. III, 2017. Hac diabolus, diabolus est. III, 135. Corpus diaboli ex invidis componitur. IV, 1807. Invidia peccatum diabolicum et simul poena peccati. X, 821, 832. Invidia causa est omnium seductionum et supplantationum. IV, 1807. Invidentia diabolica, quae. VII, 441. Invidia impedit ne quisque habeat quod alter habet. III, 1646. Quisque etiam habet, cum amat in altero, quod ipse non habet. III, 1813. In spiritualibus bonis tuum deputa, quod amas in fratre; suum deputa quod amat in te. V, 1040. Falsi justi veris justis invidiant necesse est. IV, 1807. Invidentia in oculis propter praemiorum differentiam nulla. VI, 412; VII, 802.

Invidus est, qui optat melior esse quam alius. III, 2010. Invidet nemo alteri in eo quod non vult vel esse vel videri. IV, 1807. Invidus nullus ut alterum laedat, non sibi prior ipse tormento est. VIII, 586. Invidus propria quadam nota peccator dicitur. IV, 414.

Invisibilia modo sibi congruo videntur, eoque sunt certiora, quam quae corporis sensus attingit. II, 456. Invisibilia meliora sunt visibilibus. V, 860. Invisibilia dicuntur quaedam aeterna, quia oculis istis mortalibus videri omnino non possunt. II, 456. Invisibilibus omnium maximus est Deus. VII, 519. De invisibilibus cui fides adhibenda. VII, 318. Invisibilitatis ordinem statuere Ariani, non modo in Trinitate, sed et in virtutibus caelestibus. VIII, 727, 745, 709. Refelluntur. VIII, 763.

Invitus facere quomodo quis dicitur. X, 251. Invitus nemo benefacit, etiamsi bonum est quod facit. I, 669. Ex Dei potentia vel in bonum vel in malum nemo cogitur invitus. X, 567.

Invocare Deum in veritate quid. IV, 1067, 1882, 1883. Quis proprie Dominum invocet. III, 1507. Invocare Deum anima non novit, nisi sola rationalis. IV, 1911. Invocare Deum non decet sine munda cordis. IV, 249. Nemo Deum invocavit, quem non prior ipse vocavit. IV, 1488. Invocant et non invocant Deum mali. IV, 249. Invocare Deum est illum in se vocare. IV, 249. Invocas, quidquid amas. IV, 1067. Qui invocat Deum propter terrena bona, Deum non invocet. IV, 250, 617, 618. Non vere Deum invocat, qui ea desiderat quae illi displicent. IV, 142. Invocatio aliquando dicitur, quae non Dei, sed hominum sit. III, 501. Martyribus nos debemus orationibus commendare. V, 808. Invocatio S. Stephani. V, 1447.

Io quae et Isis appellata est, Inachi filia, ut dea habitata est in Aegypto. VII, 565.

Joab interpretatur inimicus. IV, 715.

Joachim an Mariae pater fuerit et ex tribu Levi aut Juda, non constabat Augustino. VIII, 471.

Job ante Legem. V, 500. *Job* nec indigena, nec proselytus, sed ex gente Idumaea. VII, 609. Tertia generatione posterior fuit, quam Israel. VII, 609, 610. Usus est his quae acceperat tamquam bonus viator; possedit, non possessus est. VI, 704. In *Job* demonstratur Deum etiam temporalia dare et auferre. IV, 327. Remansit solus a facultatibus, solus a familia, solus a filiis, plenus Deo. IV, 660. Uxor ei sola relicta, sicut Eva, adiutrix diaboli, non consolatrix mariti. IV, 230, 660, 1150, 1151, 1382, 1732, 1738, 1881; VI, 632, 704, 719. Conjugem *Job* reservavit sibi ministram diabolus ad decipiendum virum, suis illi ablatis omnibus. IX, 727. Non dixit, Dominus dedit, diabolus abstulit; quia non abstulisset diabolus, nisi permisisset Dominus. IV, 1150. *Job* tuba ductilis fuit trilateralionis tonsione edens fortem et dulcisonum. IV, 1233, etc. Grati Deum cohibuit. IV, 660, 1752, 1794; V, 261, 569, 1092. Amissis omnibus delectatur in Deo. V, 147. Quare *Job* tentatus et probatus. III, 1697. Ipsum tentari Deum permisit, ut probaretur homo, diabolus vinceretur. IV, 1150, 1612. *Job* concessus est diabolo tentandus, ut eo probato esset ille cruciandus. III, 2025. Diabolum non videbat, sed potestatem Dei intelligebat. IV, 1150. An diabolus magis crudeliter in carne *Job* oculis pepercit, ut manerent ad spectaculum vultus, quod universo corpori infixerat. IX, 636.

Job exercitatus contra diabolum. III, 2007. Adamo fuit caetior. VI, 616, 719. Per ipsum victi Adam in stercore, victus in paradiso. IV, 220, 327, 530, 1207. Mellior *Job* patris in stercore, quam Adam integer in paradiso. IV, 1235. *Job* in stercore quam dives. V, 1511. Foris pauper, latus dives. IV, 395. *Job* in precara non passus scandalum. V, 800. Ignis tentationis accedens, aurum, non stipulam invenit; abstulit sordas, non convertit in cinerem. V, 569.

Job quare tanta passus. X, 305. *Job* non propter peccata afflictus. X, 162. Omnibus qui tunc in terra esse justi puterunt, antecedebat. X, 162. Non caruit tamen peccato. X, 150, 162. Quod ad justitiam pietatemque attinet, nullus *Job* homo suorum temporum, coaequatur. VII, 609. *Job* ipsum Deum tentari permisit, ut imitacionis exemplum nobis praeberetur. IV, 660. *Job* patientia describitur. VI, 615, 632, 704.

Job fortitudo. I, 1520. *Job* magnus in perferendis tribulationibus. X, 162. *Job* praevisa Christi passione ad tolerandum roboratus. X, 161. *Job* Christum prophetavit. X, 285.

Job figura eorum qui in conjugio Deum colunt. IV, 1753. Videtur aliquid dari contra Deum dixisse, sed non intelligentibus. IV, 1585. A blasphemia defenditur. IV, 1584. *Job* non minor forsitan est gloria, quam martyrum. VI, 719. *Job*, sanctique illi qui mala ferre maluerunt, quam sibi necem inferre, Catoni preferendi. VII, 57. Cum illi non dupli, sed totidem redditi sunt *Job* quot haberat, commendata est fides resurrectionis. II, 549. *Job*, Daniel et Noe quos significat. VI, 718. *Job* per lucem interiorum indifferenter habet, sive tenebras, sive lucem hujus vitae. IV, 1794. Liber *Job* in auctoritatem canonicam a Judaeis recipitur. VII, 609. *Job* primum ex graeco eloquio, tum ex hebraeo Hieronymus interpretatur. II, 242. In postrema versione non advertitur tanta diligentia. II, 242.

Jobinus. II, 702. Qui servit ancillis Dei. II, 708.

Jucunditas piorum in Domino, etiam in hac vita. V, 142, 146, 147. Jucunditas modo cum timore, plena erit in futuro. IV, 1022. Timor est praesentis vitae, jucunditas futurae. IV, 1554.

Joannes Baptista. Illius excellentia. IV, 1833. In utero sanctificatus. Vide *Jeremias*. Joannis exsultatio unde et quid significet. II, 840. Joannes cum peccato natus, salvatore indignus. V, 1335. An rationis et voluntatis usus acceleratus Joanni. II, 840. Missus est ante Christum ut incerna ante lumen. V, 1502. Non lumen, sed lucerna. V, 457, 1502. Lucerna. III, 1657. Lucerna quam paravit Deus Christo suo. III, 1583; IV, 1728. Lumen et non lumen. III, 1503. Erat lux, sed non vera lux. III, 1591. Erat lumen illuminatum. III, 1058. Non erat lumen quod non participando illuminatur. II, 341. Lumen verum a lumine illuminato, id est Christus a Joanne, quomodo discernitur. II, 541.

Joannes praecursor non sine causa tam mirabiliter natus, et tam magnus. V, 1508, 1516, 1528. Joannes quasi praeterita dispensationis limes quidam. V, 1328; X, 595. Joannes, personam generis omnium prophetarum. V, 1506, 1507. Et totius prophetiae. VI, 42, 44. Joannes plus quam propheta. V, 1502. Cur amplius quam propheta, et in natis mulierum non habuisse majorem dicitur est. IX, 269. Ideo tantus homo, quo nemo major, ut Christo se humilians, eum plus quam hominem esse ostendat. V, 1510, 1513, 1516, 1529, 1531, 1674.

Joannis magnitudo unde commendatur. V, 1503. Joanne quisque plus est, Deus est. V, 1501, 1521. Joanne solus inter homines major est Christus. V, 451, 1508. Joanne major est, qui inter Angelos minor est. V, 451. Joannes Baptista nolebat crescere hominum verbis, quia comprehenderat Dei Verbum. V, 451. Joannes Baptista vox clamantis in deserto. V, 1504. Vox Verbo ipso crescente Christo, minuitur. V, 1507. Joannes proprie vox, tamquam omnium vocum, quae Christum praenuntiavit signaculum. V, 1506. Joannes praeco Domini. V, 1502. Amicus sponsi. V, 1505. In nuptiis sponsi paranympus. V, 1532. Joannes mirabilis abstinentia. I, 799. Joannes Christus putatur. V, 1505, 1508, 1529. In Joannem animam Eliae fuisse revolutam quidam haeretici opinati sunt. III, 725. Joannes Elias, et non Elias. III, 1408. Joannis humilitas. III, 1496, 1498, 1505, 1658. Respuat falsum honorem, ut inveniret veram gloriam. IV, 394. Se abjecto Christum commendat. V, 1502, 1510. An Joannes dubitaverit de Christo. V, 452. Non inter discipulos Domini, sed discipulis habens cum Domino sit ejus testis credibilior. V, 1520, 1531. Testimonium Joannis Baptista de Christo, et Christi de Joanne. III, 1657; V, 450, 451, 1508, 1512. Cur quaesitum testimonium Joannis de Christo. III, 1660, 1661; V, 714. Quomodo Jo-

nares testimonium perhibuit de lumine. III, 1593. Joannis testimonium Christi divinitatem arguit. II, 540. Præstitium est a Joanne Baptista hoc quod dicebat, *Ego a te debeo baptizari*. V, 1338.

Joannis baptismus alius a Christi baptismo. V, 1018; IX, 290. Joannis baptismus ad prænuntiationem Christi pertinet. IX, 289. Joannes baptismus post quem Paulus baptizavit, in exemplum a Donatistis adduci non potest, ut rebaptizatio necessaria probetur. IX, 290.

Joannis Baptistæ cædes, qua occasione facta. V, 1406. Joannis præcursoris et Christi in nativitate comparatio. V, 1301, 1327. Joannis et Christi in nat. et pass. differentia. V, 1013, 1015, 1302, 1308, 1311, 1681. Joannis nativitas celebrandæ consuetudo majorum traditione suscepta. V, 1319. In natali Joannis solemnitas superstitionis et pagana qui correpta est. V, 1021. Christi tantum et Joannis nativitas cur celebratur, non aliorum. V, 1302, 1319.

Joannes Baptista martyr est, quia pro lege veritatis, licet non pro nomine Christi occisus. IV, 1832, 1833. Joannes Baptista mons. III, 1591.

Joannes Evangelista præ cæteris a Domino dilectus. V, 1148. Joannes se discipulum quem diligebat Jesus appellare solet. III, 1932. Quis fuerit discipulus ille qui Christum sequebatur cum Petro, cum ductus est ad Annam, non temere affirmandum est, quia tacetur. III, 1932. Fortassis Joannes ille est discipulus. III, 1932. Joannes scripsit in scribendo Evangelio. III, 1373, 1377. Joannes divinitatem Domini exprimebam curavit. III, 1045. Sublimius quam alii de divinitate Domini locutus est. III, 1062. Hinc longe ab aliis tribus superius fertur. III, 1045. In Evangelistis quatuor eminentissimus. III, 1085. Joannes creaturas omnes transcendit, ut ad Verbum perveniret. III, 1381, 1743. Joannes Evangelista aquila. III, 1310. Merito aquila comparatus. III, 1662, 1666, 1686. Quare Joannes super pectus Domini discumbebat. III, 1356. secretum divinitatis de pectore Domini uberius et quoquam modo familiarius bibit. III, 1045. Et doctrinam suam hausit. III, 1382, 1663. Joannes apostolus epulatore avidissimus. IV, 1874. Magnus ructator celestia secreta de Dominico pectore bibit. V, 210. Quare Joannes Evangelista dixit de Filio Dei, parvulorum mutes excitare possunt, grandiusculas vero exercere et pascere. III, 1536. Joannes Evangelista, mons. III, 1390. Ejus humilitas. III, 1382. Johannes circa virtutem contemplativam, alii Evangelistæ circa activam versantur. III, 903, 1016. Joannes apostolus, virgo. VIII, 493. Nullas expertus est nuptias. VI, 391. Elsi passus non est, patientiæ merito non est Petro impar. VI, 391. Joannem Evangelistam quomodo velit Dominus manere docere veniat. V, 1181. Joannes apostolus reperitur longo ante fuisse defunctus, quam quinque millia quingenti anni a generis humani exordio complerentur. II, 910. Joannis Evangelium respuunt Alogi. VIII, 31. Joannis epistola prima ad Parthos scripta est. III, 1333.

Joannes episcopus Jerosolymitanus. IX, 300; X, 312, 345, 551. Dicitur multum diligere Pelagium. II, 774. Ei scribit Augustinus, sibi ab ipso rescribi rogat. II, 774. Mittit ei librum Pelagii cum eo quo eisdem libro respondit. II, 773. Joannes Jerosolymitanus Pelagium refellit. II, 829.

Joannes episcopus. X, 632, 663.

Joannes Constantiopolitanus. II, 286; X, 863. De peccato quid sensit. X, 283. Peccatum originale agnovit. X, 1513, 1516. Joannis Chrysostomi loco male ad negandum originale peccatum a Pelagianis allato satisfiit. X, 654. Joannis Chrysostomi homilia de Lazaro resuscitato. X, 656, 657. Epistola ad olympian. X, 656.

Joannes eremita prophetandi spiritu præditus. VII, 172. De belli eventu a Theodosio majore consultus. VI, 607. Patientissime interrogabatur, et sapientissime respondebat. VI, 608. Numquam se videndum feminis permisit. VI, 607, 608. Feminae per maritum id anxie deprecanti, in somnis presentem se exhibet, ut promiserat. VI, 607, 608.

Joel quid et quo tempore prophetavit. VII, 583, 587.

Jonadab interpretatur Domini spontaneus. IV, 876, 890. Jonadab filius exemplum obedientiæ. IV, 875, 876.

Jonas quid et quo tempore prophetavit. VII, 583, 587. Iram non misericordiam annuntiavit. V, 1610. Jonam triduo fuisse in ventre ceti non magis incredibile est, quam aut Lazarum resuscitatum esse quarto die, aut Christum tertio die resurrexisse, aut tres viros in camino deambulasse. II, 582, 383. Jonas figura Christi. II, 583, 584. Jonas non tam sermo Christum, quam sua quadam passione prophetavit. VII, 587. Jonas et Christi comparatio. VI, 666. Jonas locus aliter ex hebræo quam ex septuagintua versus, tumultum in Ecclesia excitat. II, 242. Quid de eo loco sentiat Augustinus. II, 201.

Jonici philosophi. VII, 223, 225.

Jordanis. Juxta Jordanem in initio veris est messis tritici.

III, 777. Tunc repletur Jordanis amplius quam per hyemem. III, 777. Ab Jordane cepit magistrerium Christi. V, 1503, 1587. Jordanis baptismi figura. IV, 1479. Jordanis convers retrorsum quos significet. IV, 1479.

Joseph significat augmentum. IV, 1024, 1037. Joseph somnium de manipulis manipulum suum adorantibus optime de Christo intelligitur. III, 582. Joseph Psontom; hanech appellatus est a Pharaone. III, 582. Magis propheta quam Pharaon, quare. III, 461. Quo vitæ suæ anno a Pharaone sublimatus est Joseph, et quo patrem in Ægyptum accivit. VII, 565. Familia Joseph ipsius cura a famis periculo liberata, prophetia de liberandis per Christum. III, 588. Joseph castitas. VII, 563. Et certamen adversus peccatum. V, 1439, 1392. Joseph viris exemplum pudicitia. V, 1300. Quo anno mortuus est Joseph. VII, 564. Joseph figura Christi. II, 919; III, 588, 594; IV, 1037, 1404. Benedictio filiorum Joseph prophetia de Christo. III, 593. Joseph pro quocumque fratre ponitur. III, 98.

Joseph sponsus virginis duos patres quomodo potuit habere. I, 633, 633. Quæstio de duobus patribus solvitur. III, 767, 768, 1072, 1073, 1334; V, 348; VIII, 215, 216, 486. Joseph alium patrem, alium avum secundum Mattheum, alium secundum Lucam habet. VIII, 213. Propter virilem dignitatem ab Joseph vel usque ad ipsum generationes Christi contextuntur. VIII, 214. Non sola hominum opinione, sed vere conjuges erant Joseph et Maria. X, 810, 811. Joseph verus maritus Maria. V, 542. Ad testimonium conjugaliter semper mansure virginitalis electus. VI, 560. Joseph custos, imo testis virginitalis pudoris. V, 1096. Joseph justitia sincera, non sava. V, 358. Joseph testis partus Virginis. III, 1657. Pater Christi recte appellatur. III, 1071. Quomodo pater Christi. V, 312, 348; X, 421. Joseph Christi pater non carne, sed caritate. V, 331. Propter quoddam cum matre Christi sanctum et virginali conjugium, Christi parens meruit appellari. VIII, 214.

Josephus scriitor historiae Judaicæ. II, 916.

Josias longo antequam nasceretur, Propheta cuidam revelatus. VII, 548. Lucos et templa idolorum et excelsa destruendo, Domino servivit. II, 801.

Josue prius Ausus vocabatur. V, 1533; VIII, 327. In Josue quid significat mutatio prioris nominis ipsius. VIII, 327. Josue voto sol stabat, sed tempus ibat. I, 821. Josue figura Christi. V, 1533; VIII, 271.

Jothor socer Joysi an verum Deum colerit. III, 619.

Jovianus successor Juliani. II, 400. Parvo tempore imperavit. VII, 171.

Jovinianus monachus a quo Jovinianistæ. VIII, 45; X, 445. Ejus dogmata. VIII, 45. Hæresis. VI, 372; X, 1114, 1115, 1116. Errores. X, 1418. Error de nuptiis. X, 193. Virginitati sacræ nuptias idellum coæquabat. X, 458, 643. Prælationem virginitalis, nuptiarum accusationem putavit. X, 1415. Non propter majus meritum, sed ne conjugales molestias patretur, uxorem habere noluit. VIII, 46. Virginitatem sanctæ Mariæ destruebat. X, 532, 643. Joviniani hæresis Romæ invalescit. I, 639. Huic occurrit Augustinus edito libro de Bono conjugal. I, 639. Joviniani hæresis reprimatur ab Ecclesia Romana. I, 639. Joviniani vaniloquia ab Hieronymo repulsa. II, 725. Jovinianistarum percontatio exploditur. VI, 392. Jovinianus in tuenda peccatorum paritate stoicus, in accipiendis et defendendis voluptatibus Epicureus. II, 735. Cur Catholicis notam Manichæismi impingebat. X, 458, 643. Jovinianus Manichæum dicebat Anubrosium. X, 1419. Jovinianum inter et Manichæum et Catholicum quid distat. X, 1415. Pelagianus Jovinianus peiores. X, 1418. Jovinianus comparat Augustinum Julianus, et pejorem contumeliose pronuntiat. X, 1482, 1483.

Jovinus episcopus. X, 632, 663.

Jovis, Vide Jupiter.

Jovius comes Imperatoris Honorii. VII, 630.

Iphigeniæ regis Agamemnonis filia transformatio, quomodo facta. VII, 573.

Ira quid. VI, 140. Ira est turbulentus appetitus auferendi ea quæ facilitatem actionis impediunt. II, 73. Motus est animi provocans ad poenam inferendam. IV, 92. Est libido vindictæ. V, 396; VII, 424. Ira pro vindicta ponitur. VIII, 410. Ira ante peccatum non erat vitiosa. VII, 427. Iram, vitiosam animi partem esse concessi sunt Platonici. VII, 427.

Ira quantum noceat. V, 1431. Est lumen verum justitia atque sapientia, quod desinit mens videre, perturbatio iracundiæ tamquam nubilo superata. V, 476. Ira scorpio est. V, 1430. Iræ motus propter poenam peccati non est in potestate. IV, 80. Ira si Christiano subrepat, non debet detueri et fieri pridiana. IV, 189. Cavendum est ne ira in odium vertatur. IV, 241. Nutritur et crescit malis suspitionibus. V, 397. Ac perducitur ad odium. V, 506. Ira inveterascens fit odium. II, 133; IV, 189, 1373; V, 324, 397. Iram inter et odium quid intersit. IV, 652; V, 1034. Ira turbatur

oculus, odio extinguitur. IV, 241; V, 507. Ira surculus, nisi cito evellatur, crescit in trabem. IV, 241; V, 507. Iram servans, inimicum forinsecus devitat, et multo pejorem in iracundia retinet. V, 1045. Hoc agit, ut per illam velut per januam aditum praestet diabolo. V, 1045. Super iram non occidat iste sol, ne deserat ipsam mentem sol justitiae. V, 1045. sicut acetum corruptum vas, si diutius ibi fuerit; sic ira corrumpit cor, si in alium diem duraverit. II, 938.

Irascendi facilitate fel crescere, ac fellis cimento ad iram erebriorem nos cogit. II, 75. Ira inimica, praeter quam caeteri inimici minima nocent. V, 1450. Irati hominis et alterius patienter ferentis descriptio. IV, 1241. Ira sine peccato quae. V, 649. Uaque adeo non omnis qui irascitur odit, ut aliquando magis odisse convincatur, si non irascitur. V, 506. Irascens et odio habentis magnum discrimen. V, 507. si pater filio irascitur ut corrigat, irascendo amat. V, 1034. Irasci fratri suo, quid. III, 1229, 1230. Quid irasci fratri sine causa. I, 615. Non irascitur fratri, qui peccato fratris irascitur. I, 615.

Ira piorum unde. IV, 210. Aliquando male viventibus irasci licet, clamare non licet, cum corripi non possint, et inde interior turbati. IV, 241. Multo melius nec juste cuiquam irascimur, quam velut juste irascendo in alicuius odium irae occulta facilitate delabimur. II, 155. Immanitas iracundiae per ignem significatur. IV, 1000. Ira gentium ignis fuit, magis consumens eos qui persequebantur, quam quos persequebantur. IV, 1241.

Irasci humanum est. V, 1034. Irati festuca, odium trabes. V, 1034. Irasci sibi. V, 649. Irascitur sibi omnis homo quem poenitet. V, 1358. Ira non potest interimiri, sed reprimi potest. V, 1451. De ira victa laudabilis triumphatur. IV, 1469.

Ira Dei quid. VIII, 112. Ira Dei, vindicta ejus. VI, 139, 249. Secundum Apostolum. III, 2065. Justa fixaque vindicta. II, 880. Vindicta iniquitatis. IV, 1014. Ratio justa vindictae. IV, 1034. Aversio vultus ejus. IV, 207. Ira non redditur a Deo nisi debita. X, 621. Ira Dei ex populi peccatis. V, 1585. Ira Dei in malos non est sine bonitate. VI, 246. Deus irascendo mitis. V, 166. Quibus Deus irascitur, quid misericordia confertur humana. IV, 996. Servis suis irascitur ut pater corrigens, non ut iudex damnans. IV, 1022, 1023. Ira Dei potestatem vaide paucorum est nosse, quia plerique magis cum parcat, irascitur. IV, 1145. Ira Dei major, vana et seductoria felicitas impiorum. IV, 1143. Ad iram Dei pertinet iustum, quicquid faciunt libenter mali, et quicquid patiuntur inviti. VI, 246. Ira Dei transit super justos, non inane. IV, 1119. Potestas irae humanae hic solum et in corpus; divinae autem et hic, et post mortem. IV, 1145. Est ira consummationis, et est ira consumptionis. IV, 710, 711. Ira Dei ministris unde obrepere solet. V, 1540. Filii irae, id est portantes vindictam. IV, 598. Natura filii irae fuisse dicimur, quia spe iam non sumus, nam re adhuc sumus. IV, 398. Natura esse nos irae filios, quomodo Iulianus intellexerit. X, 841. Vide Peccatum originale. Ab ira Dei nulla res liberat, nisi gratia Dei per Jesum Christum. X, 125.

Iras interpretatur fratris mei visio. VIII, 457.

Irenaeus Lugdunensis episcopus peccatum originale asserit. X, 644.

Ireneus ab Uluis. IX, 252.

Ireneus collectarius. VII, 767.

Ironia et antiphrasis quomodo differunt. III, 81.

Irreverentia, quasi impudentia, quando Christiano necessaria. IV, 850.

Irridetur titulum Christus ab innumeris. IV, 171. Irrisio Dei et subsannatio ut accipienda. IV, 70.

Isaac interpretatur risus. VII, 510. Isaac gratiam significat. VII, 503. Isaac miraculo conceptus. X, 714. Isaac filius promissionis, Gentium vocationem significat. VII, 505. Isaac figura filiorum promissionis. III, 566. Deus iubens occidi Isaac a patre, non nisi impiis displicet. V, 27. Isaac ferens signa, figura Christi crucem ferentis. IV, 244, 245; VII, 511. In Isaac Christi immolatio figurata. V, 155. Isaac figura Christi. VIII, 810. passionem Domini et resurrectionem figurat. IV, 605. Isaac ludus cum Rebecca, quid significat. VIII, 427. Quare Rebecca dixit sororem, tacuit uxorem. VIII, 427. Isaac et Rebecca in benedictione Jacob quid figurabant. V, 58. Isaac in dolo Jacob figuram intellexit. V, 44. Isaac raptus in ecstasim post datam benedictionem Jacob. III, 569. Isthaec benedictio significacione prophetica non vacat. III, 569. Isaac est figura civium caelestium. VII, 459, 440. Isaac historia et vera est et figurativa. V, 51.

Isaias de Christo et Ecclesia multo plura quam caeteri prophetavit. VII, 583. Isaias prophetia similis Evangelio. V, 539; IX, 505. Isaias a quibusdam Evangelista, quam propheta potius dicitur. VII, 583. Isaias Deum vidit non sicut est. III, 1779. Isaias a Manasse occisus. VII, 582. Isaiam

legere jussus Augustiana, quo sese ad baptismum praepararet. I, 769. Isaias Pelagiana expositio. X, 1157, 1158, 1159.

Isis seu Io Inachi filia. VII, 597. Uxor Osiris. VII, 254, 256. Tradidit literas Aegyptiis. VII, 597, 598, 599. Isim mortuam, tanquam deam colendam putaverunt. VII, 599, 565. Isim fuisse hominem dicere vetitum erat sub capitali sententia. VII, 584. Isis irata multis obest, propitia favet multis. VII, 254.

Ismaelis lusus cum Isaac, persecutio fuit. V, 35. Ismael figura civium terrenorum. VII, 459. Carnaliter colentium Deum, terrenam felicitatem quaerentium. IV, 1605.

Ismaelita interpretatur obedientes sibi. IV, 1052.

Israel interpretatur videns Deum. IV, 959, 1251, 1600, 1624, 1636, 1957, 1951; VII, 518; VIII, 741. Israel uomen electionis. IV, 575.

Israelita cur dicti filii Dei. X, 1428. Populus Israel in Abrahamo decimatus. X, 1532. Israelita non cito hostes vicerunt, ne prosperitate elati interirent. III, 788, 798. Israelita non furtum fecerunt spolando Aegyptios. III, 608. Israel abstulit labores Chanaanai iuste; Achab vero abstulit labores Nabuthaei iniuste. II, 811. Israelitarum vestis et calceamenta per multos annos in eremo duravere. II, 942. Israelitici populi liberatio ex Aegypto describitur. VI, 694. Israelitae quot annis in Aegypto servierunt. III, 610; VII, 503.

Israelitarum regni exordium. VII, 577. Et regum successio. VII, 577. Israel reges omnes reprobi. VII, 558. Decem tribus Israel a Chaldaeis debellatae, et in captivitate abductae. VII, 581. Israelitae quare in idololatriam lapsi sunt. III, 1404.

Israelitae carnales et spirituales. VI, 354, 536. Spirituales Ecclesiae membra erant. VI, 535. Quae legis sacramentis significabantur, intelligebant. VI, 536. Israeliticus populus, gens prophetica. II, 378. Propheta fuit Christi. VI, 435. Hujus populi dicta et facta, propheta fuit. VI, 535. Israeliticus mystice exponitur. VI, 49, 694. Nullus Christianorum a nomine Israel se putet extraneum. IV, 1476, 1745. Multi ex Israel nati non Israelitae: et e contra. II, 895, 896. semen Israel, qui ad novam vitam nati, et ad visionem Dei reparati. IV, 169. Israel sunt omnes fideles. IV, 1743; Omnes sancti. IV, 1948. Filii Ecclesiae. IV, 1953. Quidquid Israel contigit in Aegypto et deserto, ad mores Christianorum traducitur. V, 1554; VIII, 269. Israelitarum captivitas et liberatio, figura captivitatis et liberationis Christianorum. IV, 917. Israel eductus ex Aegypto, homo per baptismum liberatus a peccato. III, 1626.

Israeli visio Dei promissa. V, 685. Israelis nomen promissionem visionis Dei in patria importat. III, 577. Populus Dei in caelesti Jerusalem erit veraciter Israel. VII, 547.

Israeles vocabant Circumcellionum fustes. IV, 134.

Italia pars magna a Graecia quondam nuncupata. VII, 225. Italiae clades. II, 422. Italia vastata a gladiatoribus. VII, 115. Italiae flores Poeta clarissimus commemoravit. II, 314. Itali in sonis verborum Augustinum exagitant et ab eo vicissim reprehenduntur. I, 1015. Itali serenas hyemes orant. I, 1001.

Italica praepotens femina. II, 348, Not. (b), 564. Augustini ad ipsam epistola memoratur. II, 705.

Iter aliud est mortalitatis, aliud iter pietatis. V, 955.

Ithacus. VIII, 1047.

Jubaianus episcopus. IX, 128, 141, 143.

Jubet Deus dura, sed promittit magna. V, 120. Deus dat quod jubet. X, 899. Deus facit ut homines faciant quae jubet ut fiant. X, 976. Deus adjuvat quod volumus, si quod jubet fecerimus. V, 165. Vide Mandata, Praecepta. Ille facit qui jubet, quando ministerium negare non licet. III, 623.

Jubilatio, sonus laetitiae sine verbis. IV, 1254, 1255, 1272. Jubilatio est admiratio gaudii, quae verbis non potest exprimi. IV, 528, 1218, 1523. Jubilationem intelligit, qui in Domino, non in se, in gratia Dei, non in meritis scit exultare. IV, 1126. Jubilatio decet ineffabilem Deum. IV, 285.

Jubilum sonus quidam, significans cor parturire quod dicere non potest. IV, 285.

Juda interpretatur confessio. IV, 510, 835, 865; VIII, 457. Juda nomine tribus Juda significatur. III, 795. Prophetia Jacob de Juda pertinet ad Christum. VIII, 440. Judae concubitus cum Thamar quid significet. VIII, 456. Juda factum neque approbavit Scriptura neque reprobat, sed pensandum dimisit. III, 812. Judas quantum in ipso fuit fornicatus est. III, 812. Judae concubitus cum Thamar est peccatum. VIII, 439.

Judas Machabeus tempus ab omni idololatriae contuminatione mundavit. VII, 606.

Judae Epistola inter Scripturas canonicas. III, 1831.

Judam cur Christus in Apostolum elegit. VII, 611, Hunc

elegit Christus, ut nobis daret exemplum tolerantiae malorum. IV, 329. Judas non est electus ad beatitudinem. III, 1796. Electus est ad opus tentationis; alii undecim Apostoli ad opus probationis. IV, 635. Inter Apostolos electos non frusta numeratur. V, 95. Omnia Judas non ita reliquerat, ut sinceriter abrumperet vinculum cupiditatis. IV, 1458. Judas ea quae mittebantur, de oculis auferebat. IV, 185, 1458. Judae fur qui Christus loculos credidit. VI, 532. Judas licet Dominorum loculorum infidelis custos, mittitur cum ceteris discipulis ad praedicandum regnum caelorum. IV, 158. Ipsi primam Eucharistiam confectam manibus suis et ore suo commendatam, sicut ceteris Apostolis Christus tradidit. II, 178, 329; IV, 135; V, 153. Eum Christus adhibuit ad convivium, in quo corporis et sanguinis sui figuram discipulis commendavit et tradidit. IV, 73. Judas manducavit panem Domini, contra Dominum panem manducavit. III, 1796. Corpus Christi male malus accepit. III, 1612, 1801. Post panem Christi male sumptum, diabolus in Judam intravit, ut sibi jam traditum plenius possideret. III, 1802. Diabolus non intrasset in cor Judae, nisi ille locum dedisset. IV, 1706. Buccella qua Dominus Judam designare voluit, non erat corpus Domini. III, 1802.

Judas de Christi divinitate non recte sentiebat. IV, 1439. Non tunc perversus factus est, quando a Judaeis corruptus Dominum tradidit. III, 1761. De Juda traditione. III, 1802, 2032. Judas traditor, explorator pastoris, insidiator salvatoris, venditor Redemptoris. III, 1786. Judas non laudabilis utilitate traditionis Christi, sed sceleris voluntate damnabilis. III, 1832. Ita malum tradendo faciebat, ut de illo tradito bonum fieret quod nesciebat. III, 1620, 1786. De scelere Judae nostram salutem Deus operatus est. V, 93, 339, 1067. Judas tradens Christum idem fecit quod Deus pater, et quod ipse Christus; sed non eodem animo. IV, 795, 1214. Judae proditio pulchre exponitur. VI, 688.

Judas libere Christum tradidit, quamvis eum traditurum Scriptura praedixerit. IX, 407. Judae mors voluntaria, grande peccatum. VII, 51. Judam non tam scelus quod commisit, quam indulgentiae desperatio, fecit penitus interire. V, 1558. Judas Deum timuit, sed nil profuit, quia non speravit. IV, 1912. Psalmus cuius totus de Juda explicatur. IV, 1451. *Vide* Christus. Judas voluntate sua malus, Dei ordinante providentia locum suum sortitus. V, 695. Judas filius sponsi persequens sponsum, per Absalon figuratus. IV, 75, 97, 1847. Judas filius perditionis dictus est, perditioni praedestinatus. III, 1914. Judas lupus ovina pelle connectus, et inter oves alio patrisfamilias consilio toleratus. III, 1930. Judam traditorem, divinum aliquid, ac scelus ejus beneficium deputant Caiani. VIII, 29. Judas inimicum Christi personam sustinet. IV, 1452. Corpus malorum significat. III, 1762. Jam non unus Judas, sed multi. IV, 1441. Judas et diabolus persecuti sunt animam Christi; et nunc ad persecutionem corporis Christi idem diabolus manet, Judas autem Judae succedit. IV, 1849.

Judaea confessio inter retatur. IV, 939. Cur terra desiderabilis dicatur. IV, 1412, 1415. Judaea et Judaei a Juda filio Jacob cognominati. IV, 936, 957; VII, 447.

Judaei quare Amorrhaei et Cethaei appellentur. III, 1705. Judaei gentis unde gloria praeceteris major. IV, 1077, 1078, 1221. Judaei captivi ducti in Babyloniam, quo tempore. VII, 582. Post captivitatem Babyloniam Judaei non habuerunt reges. VII, 596, 607. Judaeorum captivitas resoluta a Cyro. VII, 582. Judaei post institutionem templi non habuerunt prophetas. VII, 606. Hinc facti deteriores. VII, 606, 610. Judaeorum regnum et sacerdotium prophetia erat venturi regis et sacerdotis. VIII, 409, 417. Judaeorum universa gens, totumque regnum fuit prophetia Christi, Christianique regni. VII, 221; VIII, 285, 290. Judaeorum regnum sine ope deorum institutum, a solo vero Deo servatum. VII, 140.

Judaei acceperunt Legem qua fierent rei, non qua liberarentur a reatu. IV, 235. Eorum duritia lapideis tabulis significata. IV, 1369. Judaei non intellexerunt qua dispensatione Lex data esset. III, 2068. Judaei carnali Lex pondus et tormentum. V, 207. Juda:is cur Lex iram operabatur. X, 208. Verbum Dei non habebant in semetipsis, sed in litteris quas legebant. VIII, 619. Judaei quare sub servitute timoris. III, 615, 625. *Vide* Gratia. Non ex Lege sunt heredes, sed ex promissione. X, 1209. Judaico populo premia temporalia congruenter fuerunt promissa. VIII, 162, 164. Quia terrenam felicitatem desiderabant, in adversis facile ad idola deflectebant. IV, 351.

Judaei superbia laborabant. V, 945. Eorum gloriatio qualis. X, 208. De Lege ac libero arbitrio suo inanis gloria. V, 851. Legem Dei sua justitia se arbitrabantur implere. X, 208. Judaei errabant 1° Quia justitiae Dei non erant subjecti, suam justitiam volentes constituere; 2° Quia post Christi passionem vetera sacramenta ex necessitate salutis celebranda esse censerent; 3° Quia praedicatores gratiae,

tamquam Legis hostes persecuerentur. II, 145, 156. per Legem justificari se putabant, quibus similes sunt Pelagiani. II, 770, 895. Judaei tantum Pelagiani non quidem nomine, sed errore. II, 895. Judaeorum qualis justitia. V, 921. Judaei spongiae vere comparandi. V, 1066. Judaei natura ex Deo, vitio non ex Deo. III, 1705. Filii Abrahamae carnis origine, non vitae similitudine. III, 1701, 1705. Judaei non sunt filii Israel. IV, 1948. Degeraverunt, et progeniem Abrahamae perdididerunt. IV, 1948. Judaei filii diaboli imitatio, non nascendo. III, 1705. Filii veteris Testamenti. X, 593. Cur dicti filii regni. V, 417. Dicti propria Christi. V, 678.

Judaeorum caecitas. III, 1936. Maxime quando Christum apparuit. V, 260; VI, 643, 664. Judaei proprie justitiae opinione excacati. V, 875. Et superbiae suae merito. IV, 1789. Judaeorum caecitas et infidelitas. V, 260, 721, 731, 1029. Quomodo sunt videntes et caeci. V, 752. Judaeorum caecitas, occulta vindicta. IV, 860. Ex aliis occultis peccatis Deo cognitis veniens. VIII, 288. Judaei Christum in humilitate non agnoverunt. IV, 522, 790, 862. Quia gravata super eos erat manus Domini, et hoc fecit Deus, illis restituendo potius, quam saeviendo; non vulnerando, sed non sanando. IV, 882, 1789. In resurrectione mortuorum carnalia bona sperabant. IV, 786. Solos se ad beatam vitam resurrecturos sperabant, quare. IV, 786. Judaei a veritate Christo turbati. III, 1633. Judaei Filium Dei in forma servi contemntes perstringuntur. III, 1575. Bona temporalia in Christo expectabant. II, 516. Gratiam Christianam sibi debitam falso jactantes. V, 95.

Judaei nec Moysi crediderunt, nec Christo. V, 230. Judaeorum incredulitas prophetata. VIII, 288. Judaei inexcusabiles quod in Christum non crediderunt. III, 1838. Quodnam peccatum Judaei non habuissent, si non venisset Christus. III, 1857, 1860; V, 450. Judaei unde non poterant credere. X, 1014. Non poterant credere, quia volebant. III, 1776, 1778. Judaei, et qui cum eis non credunt, voluntatis suae vitio non credunt. II, 850. Judaeorum infidelitatem praedixit Deus, non fecit. III, 1776. Judaeorum infidelitas peccatum fuit. III, 1775. Judaei in peccato quo Christum occiderunt, aliorum peccatorum occultorum meritis excacati sunt. III, 1051. Judaeis solam praesentiam suam corporalem exhibuit Dominus. III, 1733. Judaeos Christus plenos peccatis invenit. V, 450. Judaei periculosos aegrotantes. V, 945. In medicum insaevierunt. V, 496, 945.

Judaeorum crudelitas. III, 1957. Plus peccarunt Dominum daemioniacum appellando, quam eum occidendo. III, 1653. Dominum occiderunt eo quod ei inviderent principatum. IV, 765. Et timerent terrena perdere. IV, 953. Gladio linguae Christum occiderunt. IV, 765. Dominum occiderunt, ut probarent utrum vere homo esset qui mori posset, an super homines. IV, 762. Occidentes Dominum magis ipsi occisi sunt, in quibus iniquitas vixit. IV, 765. Quanta passi sunt occiso Domino. IV, 668, 759, 1450, 1725. Cur statim persecutionem passi atque dispersi sunt. VI, 341. Cur eos subjugari a Romanis Deus passus est. III, 1051. Judaei Romanorum gloriae rectissime donati sunt. VII, 165. Patrio solo exclusi sunt Imperatoris Romani jussu. V, 57. Tributarii Romanorum facti a Pompeio. VII, 607. Tributarii facti sunt ex peccato. IV, 682. Merito eam terram perdidit, pro qua Dominum occiderunt. IV, 1157. Judaei servi etiam principum terrae. III, 1693. Haec dispersio praedicta. VII, 584. Judaei sine ulla unctione regis sacerdotisque remanserunt. III, 1052; VII, 533. Augustini aetate nullus erat Judaeus in Jerusalem. IV, 759, 1650. Gens illi non ita cessit in jura Romanorum, ut amiserit formam Judaeorum. IV, 706, 707. Judaeorum secta quare non prostrata deleta. VI, 179. Judaei populo Christiano serviunt. VII, 515. Judaeus populus qui major, quomodo serviat Christiano qui minor. IV, 1771, 1772. Judaei cur servati et per totum orbem dispersi. X, 594. Necessarii sunt credentibus Gentibus. IV, 705. Judaei non sine divina providentia ubique dispersi, gentis genus nomenque retinent. V, 1052. Non frustra a Romanis victi, nec deleti, in sua lege et consuetudinibus patriis manserunt, ut suis ritibus et Scripturis Christum ostenderent. V, 1667. Frustra Israel videntur in omnibus gentibus. IV, 1158. Judaei manent cum signo figurati per Cain, qui a Deo signum accepit ne occideretur. IV, 442, 465, 705, 997; V, 1052; VIII, 261. Judaei toto orbe terrarum dispersi propter testimonium Scripturarum. VII, 140, 221, 608, 610. Ut essent testes Christi per ipsam Legem. II, 634. Et fidei, cujus inimici sunt. V, 268, 1052, 1058. Et veritatis Christianae. III, 1081. Eorum codices fidei nostrae ad stipulantur. VI, 178. Judaei manent ut libros nostros portant ad confusionem suam. IV, 666. Ut ubique portant codices sanctos, quibus Christus et Ecclesia praenuntiata est. II, 825. Divinas litteras portant, non ad adiutorium salutis suae, sed ad testimonium salutis nostrae. V, 1050, 1052, 1054. Legis lucernam aliis deferunt, non sibi

VI, 664. Conhecem portat Judæus, unde credat Christianus. IV, 666. Judæi Christianorum servi et librorum nostrorum custodes. V, 56, 57, 1667. Christianorum scriuarii. VIII, 268, 267. Capsarii. IV, 465. Librarii nostri sunt. IV, 606. Judæi lapides ad milliaria. V, 1037, 1063.

Judæi nolentes contegi sub alis gentium ipsius sapientie, exemplum dederunt quo timere debeamus. IV, 1140. Judæorum infidelitas magnum aliquid in usum nostrum confert. VIII, 329. Judæorum a Deo dimissio per Isaiam pronuntiata. VIII, 59. Clarius per Isaiam. VIII, 61. Judæi ejecerunt Christum de Jerusalem terrena, Christus eos eiecit de Jerusalem caelesti. IV, 1650. Judæorum populus, quare maledictus. VIII, 289. Judæorum populus, etiam in domitus, a Deo desertus non est. IV, 1223. Judæi reprobat, sed non omnes. IV, 1221, 1222. Judæorum quidam electi. III, 1765. Ex his qui Christum persequuntur. III, 1087. Ex Judæis vasa iræ, et vasa misericordie, sicut ex gentibus. VI, 124. Judæorum multitudo perfidie merito reprobat, non ad Jacob, sed ad Esau potius pertinet. IV, 1476, 1477. Judæi multi conversi ex consideratione prophetiarum de Christo. VII, 606. Multi audito retro. V, 484, 947. In conversis oratio Christi de cruce valuit. IV, 1199. Judæi oliva tracta. V, 1505. Judæi ante Christum in radice oleæ, nunc sunt rami fracti. VIII, 241. Judæi rejecti propter superbiam, et Genus inserte ob humilitatem. II, 539; V, 457, 1505. In Judæis gratia prior, in Gentibus humilitas amplior. V, 1038. Judæi qui Christum crucifixerunt, per humilitatem et confessionem veniam consecuti sunt. IV, 1198, 1199. Judæi sanguinem quem sævientes fuderunt, credentes biberunt. IV, 791; V, 485, 497, 558, 554, 1580, 1683.

Judæi conversi vitæ Evangelicæ studio flagrant. VI, 540. Fervore Gentiles in conversione superarunt. IV, 1504. Judæi victi, victoribus leges dederunt. VII, 192. Judæis victis, Deus eorum se non esse victum ostendit idolorum eversione et gentium omnium conversione. III, 1051. Quam timenda Dei opera in reprobatione Judæorum et vocatione Gentium. IV, 789, 790, 791. Judæi pravificatores, pulvis. IV, 1505. De ipso pulvere venit paries tot millium credentium. IV, 1505. Non Judæi solum regem Christum recusaverunt, sed et modo multi cum ubique regnarent habere nolunt. IV, 847. Minus peccaverunt Judæi crucifigentes in terra ambulantes, quam qui contemnunt in celo sedentem. IV, 830. Deus non cessat spiritaliter acere ea signa propter electos, quæ olim fecit corporaliter propter Judæos. IV, 1731, 1840, 1841. Latet Judæos quod venerit Christus, sed volentes latet. V, 567. Judæi non conversi expectant adhuc Christum. IV, 956; V, 567, 572. Christum venturum credunt, sed non moriturum. VII, 353. Dissimulant se intelligere et videre Scripturas, per quas annuntiatum est Jesus Christus. II, 448. Judæorum cæcitas ex Scripturis veteris Testamenti convincenda. VIII, 51. De chartis inimici convincitur adversarius. IV, 463. sic apparent Judæi de scriptura, quomodo facies cæci de speculo; ab aliis videtur, ab ipso non videtur. IV, 666. Judæi qua animi affectione ad fidem invitandi. IV, 110. Judæi in Antichristi laqueos irruunt. IV, 1418. Ultimo tempore ante judicium convertentur ad Christum. VII, 701. Qui in novissimis diebus convertentur, plangent mortem Christi, non reatu criminis, sed pietatis affectu. VII, 706. Judæorum conversionem ad Christum ante judicium prædixit Osee. VII, 581. Judæorum error de resurrectione. V, 1022. Ad Judæos judicandos Christus surrexit. IV, 1723. Jam sunt judicati, et quomodo. IV, 1732.

Judæorum religio quam præstantior Paganorum. VIII, 290. Judæi Christum suis ritibus et Scripturis ostendunt. V, 1034. Judæorum sacramenta, significantia. V, 1242. Judæorum regnum, templum, sacerdotium et unctio mystica remanentia Christo deputata sunt. III, 1031. Judæi sacrificare apud Gentes non poterant. I, 600. Neque Pascha libilibet mactare. I, 600. *Nof. (a)*. Judæis contaminatio erat in alienigenæ habitaculum intrare diebus azymorum. III, 1956. Judæi carnaliter sabbatum observabant. III, 183. Eorum abstinentia ab immundis animalibus, figurativa erat. V, 800, 801. Judæorum sabbata et sacramenta a seneca reprehensa. VII, 192. Religio Judæorum infirmata, quomodo. VII, 529. Observationes veteres revelato Testamento novo non sunt necessariae. II, 891, 897. Gentiles qui in Christum credidissent, Legis onere liberos; eos autem qui ex Judæis crederent, Legi esse subjectos, ex Hieronymo censet Aug. II, 255, 257. Judæicæ observationes post Christi adventum nec Judæis perniciosæ, nec Gentilibus necessariae. VI, 492. Judæizare Judæos non cogebat Christiana doctrina, sed nec prohibuit Apostolorum decretum. II, 279. Judæorum caeremonias et perniciosas esse et mortiferas Christianis pronuntiat Hieronymus, quod et Augustinus sentit, modo gratia revelata ponatur. II, 238, 265. Judæis post Christum quo animo Legem observare liceret. II, 278. Ju-

dæicorum observationum præcepta cur legantur Christianis. V, 801. Christiani non carnaliter, sed spiritaliter sunt Judæi. II, 895, 896. Christianus licet Judæus sit et Israelita spiritaliter, non debet sibi hæc nomina imponere. II, 895, 897. A carnali Judaismo quis censeri debeat alienus. II, 391, 394. Aptus quidam dicitur carnaliter judæizare, sive que Judæum et Israelitam vocitare. II, 899.

Judæorum personam gerit Moyses. IV, 1789. Judæi in Cain adumbrati. VI, 688; VIII, 258, 260. Fabris aræ Noe comparati. V, 1663. In rubo qui non cremabatur figurati. V, 65. In aqua piscinæ. V, 687, 690. In Gedeonis vellera. IX, 398. Judæi per bovem, Gentes vero per animam significati. IV, 1675. Judæi carnales per illos concubingrum adumbrati. VII, 515. Judæi et Gentiles per divitiam et Lazarum significati. III, 1330. Judæi et Christiani per Jacob et Esau figurantur. IV, 1771. Judæos figuravit Esau. V, 65. Qui patris benedictionem non obtinuit. VII, 516. Judæos, quasi majorem illum respicere videbantur benedictiones; sed ad Christianos, quasi ad minorem, perveniunt. V, 43, 44. Judæi terræ et aridæ, Gentes maris nomine significantur. IV, 524, 957; IX, 398. Judæi soli ex veteribus, Christiani nominis velamentum non ambiunt. II, 448. Judæi, Ariani, etc. peccabant in Spiritum sanctum. II, 814. Judæi librum sapientie non recipiunt in auctoritatem canonicam. I, 658; II, 109. Judæorum traditiones non scripserunt. VIII, 677, 658, 642. Judæi in Calendis Januariis mactantur. V, 1020.

Judicium liber a quo tempore incipit. III, 791.

Judicium mentis de tam multis rebus non fit sine aliqua interiore luce. II, 615. De creatura visibili atque invisibili pro humano sensu non judicandum. VIII, 606. De quibus nobis judicare liceat, aut non liceat. III, 2063. Judicia hominum quam misera et dolenda. VII, 652. Judicandum de nemine. IV, 1801. Judicare de aliorum factis quatenus prohibuit. III, 1296. De nullo pronuntiandum in aliquam partem sive in bonam, sive in malam. IV, 370. Judicium de homine incognito non ferendum. VI, 83. Judicia quod videris: quod non vides Deo dimitte. V, 525. Non judicandum de occultis hominum. III, 1839. Judicium de occultis Deo reservandum. II, 267.

Judiciis temerariis plena omnia. V, 385. Judicium temerarium. III, 1297. Ne temere iudicetis, quod non videtis quo corde quis faciat. V, 1145. Quinam temere iudicant de lucertis. III, 1298. Difficile est ut non omnes tales tibi videantur, qualis es. IV, 359. Augustinus in iudicando aut aliquid mali suspicando de aliquo maxime cautus. II, 267, 268. Judicandi nondum est tempus: quando erit. V, 522.

Judicare de nobis ipsis quam difficile. IV, 1931. Judicium nostrum vel de nobis ipsis quam incertum. V, 385. Quid sit hodie qui, que hono, vix novit ipse homo. V, 285. Iniquum est ut quisque iudicare de alio velit, et iudicari de se velit. II, 1059.

Judices dicti sunt dii. III, 628. Judicandi officium homini est alienum. V, 299, 304. Ad officium iudicis exercendum pertinet humana societas. VII, 633. Quæ in iudice spectanda. X, 700, 701, 702. Hæc in iudice securitas fidei est, ut de se non timeat iudicari. IX, *app.* 820. Judices infantur, quia iudicant de cæcibus humanis. V, 1501. Iudex in se prius, tum in alios jus dicat. V, 110. Judices cum tremore iudicant homines. V, 108, 109. Iudicium præcipit quam iniquus sit. V, 398. A quibus suspicium exigendum, et quibus donandum sit, superbe iudicant debitores. VI, 121. Iudicibus misericordia necessaria. II, 656, 658, 659. Quia et ipsi misericordia egent. II, 656. Iudica te ipsum sine adulatione, et proximum cum dilectione. V, 322. Quando iudicas, dilige hominem, oderis vitium. V, 323. Iudex quomodo pii patris impleat officium. II, 509. Ad hoc mitissimi homines facinus occultatum diligenter examinant, ut inveniatur quibus parcat. II, 509. Audire scire, in potestate esse iudicis mitius iudicare quam jubent leges. II, 556. Iudicibus licet flectere in leniorem sententiam, etiam non in causis Ecclesiæ. II, 512. Iudex amet terrore, sed diligit. V, 111.

Judicium severitas non inutilis. II, 660, 661. Iudex ut veram huius vitæ miseriam agnoscere debet, necessitatem indagandæ veritatis vi tormentorum. VII, 635. Iudex peccata persequatur, non peccantem. V, 110. Non usque ad mortem persequatur, ne perdat hominem; homo non necetur, ut sit qui emendetur. V, 110. Iudices qui animalvertere dicuntur. V, 158. Consuetudo provocandi a mitiore sententia. II, 512. Iudici interrogandi ubi reus lateat, qui nescire se dicit, cum sciat, falsum dicit testimonium, et occidit animam suam. VI, 503. Iudicare parte absente et haudita nefas est. II, 163.

Judicare personaliter. III, 1056. Personam iudicando nemo accipit alienam, si non accipit suam. V, 960. In iudicio nec pauperi nec diviti favendum. III, 628. Pauperi lavere contra venientem non licet. IV, 285, 286. Quid proloquio iudic-

cie fieri possit in ejus gratiam. IV, 286. Non levi periculo subiacent, quisquis aut reo pepercerit, aut innocentem collidere pertentavit. IV, 577.

Judex an ulum unum non accipiat, novit solus Deus. IV, 105. Munus accipit, non modo qui propter aurum et argentum, sed etiam qui propter laudem iudicat male. IV, 195. Judicis periculum etsi non querentis aliena, cupido tamen servantis sua. V, 631. Judicium justum aut verum testimonium non vendendum, licet vendatur iustum patrocinium et verum consilium. II, 863. Judicis munus, si pecunia emitur, animo servendi iustitiae, non reprehendendum. V, 110.

Judici alia provinciae, alia Ecclesiae causa esse debet. II, 508. Judicium duplex, ecclesiasticum et forense. X, 598. Judicia secularia episcopis delata. IV, 1570; VI, 576. Judiciorum ecclesiasticorum regula. V, 1546, 1547. Hæreticorum accusationes contra catholicum presbyterum admittere nec possumus, nec debemus. II, 1068. Judicium quo episcopus accusatus causam dicit. II, 854. Ac salvo episcopatu puniuntur. II, 854. Judicat Augustinus presbyterum. II, 254. Etsi sex Episcopis causam presbyteri terminari in Concilio statutum est. II, 235. Quæ ille negavit, Deo dimisit. II, 234. Qui iudicium misericordia temperet. II, 234. Duos e suis vicem accusantes ac vicissim negantes, pacto mutuo mittit ad tumulum B. Felicia, ubi alteruter crimen fateri cogatur. II, 269. Verberum usus sæpe in iudicis solet ab Episcopis adhiberi. II, 509. Judicium episcopale indissolubile. IV, 198. Constantinii lex, ut sententia Episcoporum inviolata semper incorruptaque serventur. IV, 190.

Judicio non contendendum. III, 1260. Judicium habere adversus alterum de rebus secularibus prohibitum a Christo. VI, 200. Et delictum est, docente Apostolo. IV, 1043; VI, 209. sed veniale. VI, 300.

Judicium perversum, non iudicium. V, 517. Judicium et iustitiam facere. V, 517. Non solum qui bonam causam perdidit, sed etiam qui iustissime victus est, de iudice murmurat. IX, 41. Iudices per jocum et supersitionem fieri solebant Kal. Ianuaris. V, 1020. Judicium salmonis inter duas mulieres meretricis allegorice exponitur. V, 92.

Judicia Dei quam inscrutabilia. III, 1771, 1777; V, 177; X, 980. Quibus et quomodo dicuntur inscrutabilia. IV, 1514. Judicium Dei altitudo. X, 1130. Profundum. V, 905, 907. Abyssus. IV, 473, 474. Tale est velle scrutari inscrutabilia, quale est velle invisibilia videre et ineffabilia fari. V, 182. Nobis consideratio, admiratio, tremor, exclamatio, quia nulla penetratio; ipsi autem gloria. V, 118, 1204. Deus et nunc iudicat, et ab initio generis humani iudicavit. VII, 650, 687. Nihil hoc sine iudicio Dei agitur. VII, 660. Exempla quaedam ostenduntur iudiciorum Dei. X, 926. Et inscrutabilem. X, 1004.

Judicium duplex, occultum et manifestum. IV, 117. Judicium occultum est pœna, quæ nunc quisque aut exerceatur ad purgationem, aut admonetur ad conversionem, aut excrucietur ad damnationem. IV, 117. Dei iudicium in variis hominum affectionibus et ingentis. X, 744, 745. Sine Dei iudicio nemo est tardus in animo, vel claudus in corpore. IV, 1515. Judicia Dei in mysterio gratiæ non ratione scrutanda. V, 181, 1204. Judicia Dei occulta in hominum prædestinatione. VI, 273. Judicia Dei occulta, cur de prædestinato reprobos, et de reprobo prædestinatus nascatur. X, 846, 847.

Judicium mundi quomodo nunc sit. III, 1771. Judicium duplex, alterum damnationis, alterum discretionis. III, 1115, 1576, 1769, 1719, 1771. Judicium discretionis sit in hac vita. III, 1771. Pii querentes a Deo iudicari, querunt discerari a malis. IV, 191. Iudicavit Dominus plobem suam separando bonos a malis. IV, 1752, 1755. Judicium quandoque pro discretionis sanctorum. IV, 191. Bonus nunc iudicat quaedam, non erunt. V, 129. Ubi loqueris adversus Deum iniquitatem, ibi te iudicat; non iudicium differt, sed pœnam. IV, 985. Ad hoc multa reservantur iudicio, et quædam in presentia iudicantur, ut illi qui differuntur timeant et convertantur. V, 129. Non iudicat quemquam Deus ob ea quæ facturus fuisset si dilulus vixisset, sed ob facta tantum. X, 482, 483, 977, 981, 1007. Pelagiani ipsi viderunt falsum esse, hominem iudicari secundum merita præscita. X, 979. Qui unumquemque iudicari putant secundum merita præscita, adversantur sententiæ catholicæ de originali peccato. X, 978. Favors Pelagianis. X, 979. Iudicari quemquam secundum merita quæ habiturus fuisset si diu vixisset, absurdum est dicere. X, 978, 1004. Dicere hoc de parvulis compulsi sunt (etiam qui a Pelagianorum errore alieni esse voluerunt.) X, 1011. Judicium Dei in peccatis. V, 126. Deus in ipsa misericordia et condonatione peccatorum iudicium exerceat. IV, 285. Mutato reo Deus iudex mutatur. V, 153.

Judicia Dei occulta in hac vita. VII, 660. Et tamen justa.

V, 1381. Judicia Dei occulte sunt justa, iuste occulta. VII, 687. Piorum fidem non latet justum esse quod latet. VII, 661. Judiciorum Dei æquitas interim credatur, donec in patria perspecta habeatur. V, 180. Judicia divina nisi crudantur, non intelliguntur. IV, 1395. Judicia Dei in patria revelabuntur. III, 1777. Judicia Dei bonis prosunt, malis nocent. III, 605. Quænam iudicia Dei novit Ecclesia. IV, 1514. Intrare in iudicium cum Deo quoniam velle videantur. IV, 1818. Qui factionem contra se videt, debet causam suam meliori iudicio reservare. IV, 375. Judicium Dei aliquando ponitur in malo, aliquando in bono. VI, 298. Ubi sine adiectione ponitur, iustum iudicium intelligitur. IV, 905, 1376, 1377. Licet usus habeat, ut dicatur et bonum et malum iudicium. IV, 905, 1376, 1377. Judicia Dei triplicis generis, prima, media, novissima. VII, 660.

Judicium extremum. V, 124. Iudicium ultimum quare sic dicitur. VII, 659. quare dies iudicii dicitur. VII, 659. Iudicii diem certo venturum esse adstruitur. IV, 944, 945; VI, 505. Iudicii fides unde firmetur. VI, 542, 546. Firmatur auctoritate veteris et novi Testamenti. VII, 661. Quædam Scripturæ testimonia quæ de iudicio esse videntur, ad alia pertinent. VII, 665. Iudicium haud dubie futurum probant tot alia prædicta, et jam completa. II, 1028; V, 151, 640, 1455. Iudicii futuri exemplum in diluvio. VI, 554. Iudicii divini fides nutare non debet ex felicitate impiorum. IV, 357. Etsi nemo peccasset, non sine iudicio creatura beatitudine a Deo donaretur. VII, 659.

Iudicii venturi dies occultus. V, 271. Extremum mundi tempus, diem, horam nemo novit. II, 899, 900, 901, 902, 905. Christus ideo nescire dicitur, quia in magisterio ejus non erat, ut per eum sciremus. IV, 535. Et quia nescire nos facit quod nobis nosse non proderat. IV, 535. Utiliter Deus voluit latere illum diem, ut semper sit paratum cor. IV, 554. Iudicii diem Christus non revelavit Apostolis. II, 906. Nonnulli putant futurum post certa annorum millia. V, 576. Iudicii extremi tempus certa quædam annorum ab Adam computatione inveniri non posse. IV, 90, 1145. Transierunt sex annorum millia. V, 576. De Salvatore adventu qui expectatur in fine, tempora dinumerare non audeat August. II, 899. Quid de iudicio ultimo apostolus Petrus prædicat. VII, 685. Iudicium extremum post quantum temporis futurum sit Paulus non dixit, sed quomodo futurum. II, 906, 907. Possumus extremum mundi tempus coniecere ex signis. II, 905, 909. Ex signis quæ Christus futura prædixit, alia ad excidium Jerusalem, alia ad adventum Domini per Ecclesiam, alia ad adventum ultimum in quo iudicaturus est vivos et mortuos, pertinent. II, 914. Mala quæ extremum Domini adventum præcessura sunt, bonis et malis non erunt communia. II, 918, 919. signa adventus iudicii proxime futuri jam ab Apostolorum tempore: nec desinant tamen convenire diebus novissimis et esse signa. II, 913, 914. Iudicii signa quæ Prophetæ dixerunt, omnia pene completa. V, 576. Finis sæculi non adveniet antequam prædicetur Evangelium in universo orbe. II, 900. Non ita tamen ut omnes credant. II, 925. Iudicii nostri ultimi dies non longe. V, 128. Iudicii dies si sæculo longe est, unicuique vitæ suæ ultimus prope est. V, 271. Iudicium extremum cito est futurum. V, 76. Iudicii dies differtur, donec impleatur numerus membrorum Ecclesie. V, 228. Quanto magis differtur iudicium, tanto majore impetu venturum est. IV, 717. Iudicii extremi dies non ideo non potest acciri, quia dies breviandi sunt. II, 912. Iudicii dies quo sensu recte octavus intelligitur. IV, 90, 91. Iudicium ultimum per quot dies tendatur, incertum est. VII, 650.

Judicium ultimum quale futurum. IV, 1256. Quomodo peragetur. III, 1354. Hoc difficile in Scripturis sanctis comprehendi potest. X, 536. Iudicium fiet mox in adventu Domini. VI, 159. Pater non apparebit in iudicio ultimo. III, 1553, 1571. Pater iudicat et non iudicat secundum diversum iudicium. III, 1708. Pater non iudicabit per presentie manifestationem, sed Christus. VII, 707. Iudicabit Christus ut filius hominis. IV, 950. Filius venit in forma humana ad iudicandum. III, 1571, 1580. Iudicandi omnes videbant iudicem in forma servi, solis boni servabitur forma Dei. IV, 548, 547, 1096; V, 711, 1071, 1267. Impii videbunt filium Dei in carne ad supplicium, non ad præmium. III, 1851. Iudicaturus sic veniet Christus, quomodo venerat iudicandus. III, 1852. Ordo rerum gerendarum in novissimo iudicio. VII, 709. Vivi et mortui iudicandi sunt. II, 873; VI, 368, 634, 668. Ex Apostolo aliqui ad christi iudicium vivi rapiendi videntur: opponuntur difficultates. II, 873; VII, 688, 690. In iudicio Dominus quasi ignis veniet eis, quibus adventus ejus pœnalis erit. VII, 682. Ubi locorum erunt sancti tempore conflagrationis. VII, 684. In iudicio bonorum et malorum separatio. VII, 702. Hinc Filius hominis clarificabitur. III, 1804, 1806. Fiet separatio non modo malorum, sed etiam bonorum a bonis, ut alii ad dexteram stent iudicando, alii cum Domino sedeant iudi-

entari. IV, 570. Non duodecim Apostoli tantum iudicabunt, nec duodecim tribus tantum iudicabuntur. VII, 682. Iudicabunt omnes perfecti. IV, 570, 572, 1156. Qui sedebunt iudicaturi, appellantur in celum; qui stabunt iudicandi, terra nominantur. IV, 573, 1026. Tunc in iudicium convertitur utilitas, cum accipitur iusti potestatem iudicandi. IV, 1407. In iudicio libri veteris et novi Testamenti cum libro vite aperientur. VII, 680. Homines varie iudicabuntur. III, 1783. Non solum universaliter de genere damnorum atque hominum iudicat Deus, sed et de singulorum operibus. VII, 909.

Iudicabitur homo secundum opera sua. X, 877, 878. Non recipiet homo seu bonum seu malum, nisi secundum ea quae per corpus gessit, non secundum ea quae si diutius viveret gesturus fuit. II, 984, 986. Quomodo hoc verum sit etiam de parvulis. II, 985. *Vide* Adrumetani, Florus. In iudicio iudex ipse iustitia, testis mala conscientia. VI, 638. Unde in iudicio trepidat bona conscientia. V, 578. Inter iudicem iustum et conscientiam tuam, noli timere nisi causam tuam. IV, 408, 809, 1913. Factis suis iustus defenditur. IV, 1469, 1470. In iudicio Dominus futurus est testis. VII, 702. Iudex est Deus, vide qualem causam geras in corde tuo. IV, 1833. Gaudeamus quod talis est iudex noster, qui falli a diabolo non possit. V, 568. In ultimo iudicio Deus iudex incorruptus. V, 75, 299, 649. Dominus interrogat te, non ut discat a te, sed ut confundat te. V, 299. Quam severus futurus est iudex. IV, 1197, 1198. Quantumlibet rectus sibi homo videatur, ad regulam et iudicium Dei pravius invenitur. IV, 1849. Tempus misericordiae non est sine iudicio, nec tempus iudicii sine misericordia. IV, 1587. Nemo est qui coram iudice Deo audeat gloriari se castum cor habere. X, 309. Difficile purgata vita invenitur, cum ille iudicat qui novit ad purum et ad liquidum iudicare. IV, 481. Quantum quisque egerit ut misericorditer iudicetur, et qui hoc sperare licet. II, 571, 573. *¶* Deus solum iudex esset et non misericors, nemo ante eum staret. IV, 1698, 1700. Vae etiam laudabili vitae hominum, si remota misericordia discutat eam Deus. I, 778. Nulla spes, nisi superexsultet misericordia iudicis. II, 741. quisquis iudicium sine misericordia quasi securus expectat, iram justissimum provocat. II, 741. Iudicium sine misericordia quibusnam faciet Deus. IV, 1256, 1469. In iudicio Dei miseratio et misericordia. X, 239. Inest Deo et misericordia iudicanti, et iudicium miseranti. II, 741; IV, 281, 283. Iudicium et misericordia non sunt inter se contraria. IV, 284. Quam largiter Deus erogat misericordiam in praesenti saeculo, tam severe minatur iudicium in futuro. V, 75. Cum venerit iudicii tempus, erit poenitentia, sed infructuosa, quia sera. IV, 608. Arguentur in ira Dei quidam et non emendabuntur, quidam vero in emendatione fient salvi. IV, 597. In iudicio non deerunt, facta resurrectione, quibus misericordia impertitur, ut non mittantur in ignem aeternum. VII, 738. In iudicio quaedam quorundam purgatoriae poenae futurae. VII, 700. Iudicis ultima sententia quam secreto scribatur. V, 297. Iudicia Dei apparetur justissima in ultimo die. VII, 660.

Iudicii diem qui cogit credere, cepit timere. III, 2046. Iudicium ultimum timorem incutit negligentibus. III, 25. Iudicii dies his terribilis, qui securi esse bene vivendo nolunt, et male vivere diu volunt. IV, 354. Iudicium extremum cui non timendum sed optandum. V, 1063. Iudicium Dei formidandum malis propter poenam, amandum bonis propter coronam. IV, 1263. Iudicem venturum quisquis timet, metetur, et conscientiam modo corrigat. IV, 548, 560, 809, 1913. Iudicii diem novissimum securi boni, trementes mali expectant. V, 299. Iudicii diem securus expectat, qui vitam istam contemnit. IV, 1916. Adventum Christi vere desiderat et expectat qui pie vivit. II, 904, 909. Pios convenit desiderare adventum Christi ad iudicium. V, 1369. Adventum Domini amat et desiderat Augustinus. II, 923. Ex huiusmodi amatoribus quis amplius consonet Evangelii, qui Dominum citius, aut qui tardius venturum dicit, aut quid id se nescire confitetur. II, 925.

Iudicem venturum se Deus minatur, ut non inveniat quos puniat cum venerit. V, 150. Modo fac quod tibi minatur Deus, esto tibi iudex. IV, 583. Iudicem se quisque habet, ut Deum habeat defensorem. IV, 947. Qui tunc iudex futurus est, iam advocatus est. IV, 809, 1913. Quidquid ad iudicium exercendum requiritur, intus in ipso homine reperitur. IV, 673. Preparatio ad novissimum diem. V, 589. Sic vive quasi hodie venturus sit ad iudicium Deus, et non timebis cum venerit. V, 1231. Dulcis nobis sicut flagella patris, ne sit amara sententia iudicis. IV, 1783. Novissimum iudicii diem exemplo Noe expectare admonemur. V, 1610. Iudicii dies per continuum exprimitur. IV, 1362. Iudicium ultimum quare arcus appellatur extentus. IV

717. Iudicium pro poena dictum. III, 1576, 1577; V, 1030. Pro poena aeterna. II, 947; V, 1258. Pro damnatione. V, 1343; VI, 224, 305. Nonnihil interesse iudicium inter et iustitiam. IV, 1407.

Judith liberum in canone Scripturarum Judaei non receperisse dicuntur. VII, 585. Quo tempore gesta sunt quae scripta sunt in libro Judith. VII, 585.

Jugatinus Deus, jugis montium praefectus. VII, 118. *Jugatinus* Deus, qui conjuges jungit. VII, 122, 188.

Jugum grave super parvulos ideo iustum, quia nascuntur cum peccato. X, 1250. Est iniquum, si non est originale peccatum. X, 1278, 1281. *Vide* Miseria, Peccatum originale.

Jugum Christi ferre nihil aliud est, quam pie vivere in Christo. V, 445. Male te subjugaverat cupiditas, salubriter te subjuget caritas. V, 697. Jugo Christi qui subiectus est, subjecta habet caetera. III, 151. Jugum Christi hoc est Christiano, quod poenae avi. IV, 719. Jugum Christi in speciem durum. V, 442. Jugum Christi leve. II, 200. Unde fit leve. V, 443. Amanti suave est, non amanti durum est. V, 192, 1507.

Julianae domus, non parva Christi Ecclesia. II, 849. *Juliana* dicit domum suam ab his discretam qui vel parvos errores videntur habere. II, 849. Augustinus et Alypius Julianam et ejus familiae bonis moribus imbuit. II, 848. Et instruunt adversus Pelagianum virus libro ad demetriadem propinatum. II, 848. Juliana grato animo pias admonitiones excipit. II, 849. Hujus rogatu scriptum opus de bono viduitatis. VI, 429. Julianae gratulatoria epistola. II, 645.

Julianus Constantio et Constanti succedit. II, 509. Egregiam indolem Juliani apostatae decepti, amore domitiani, sacrilega curiositas. VII, 168. Juliani exercitus fusus, quia nimis oraculis flectat. VII, 154, 168. Ipsi domino temporali, licet infideli, obtemperabant Christiani milites propter Dominum aeternum. IV, 1684. Julianus lege data prohibet Christianos literas docere. I, 733. Docere ac discere. VII, 645. Juliani tempora. II, 516. Persecutio adversus Ecclesiam. VII, 645. Julianum hilaritas juvenis Christiani inter cruciatus psallentis, a caeteris torquentibus deterruit. VII, 615. Julianum quomodo Donatistae laudant. IX, 524, 525, 527, 534. Libello dato quantum ei adulerent. II, 527. Quam impudenter aduleatur Rogatianus et Pontius. II, 400. Tandem quibus eum extulerunt Donatistae, plena impietatis. IX, 47. Preces a Donatistis adulatorias accipit. IV, 374. Earum intuitu rescriptum concedit Donatistis. IX, 377, 308. Supplicantiibus Rogatiano et Pontio libertatem partitionis parti Donati permisit. II, 309, 415, et not. Basilicis unitatis reddidit Donatistis. IX, 47, 516, 534. Verba Juliani pro Donatistis. IX, 534. Adversus Donatistas explicatur. IX, 535. Juliano succedit Jovianus. II, 400.

Julianus a Marcelliana. IX, 253.

Julianus a Telepte. IX, 253.

Julianus litteras Alypii ad Paulinum et Therasiam defert. II, 99.

Julianus hereticus Pelagianus. X, 1049, 1050. Egregius adolescens. II, 365. Memor Juliani pater eum fecerat Augustino carissimum. X, 647. Eum impense amat August. et desiderat. II, 509. Julianus juvenis confidentissimus. X, 664. Litteris secularibus inflatus. X, 1157. Dialectice artis astutiam jactabat. X, 703. Julianus fuit conjugatus. X, 725. Continentiam postea professus est. X, 727. Possessus est Pelagiana impietate. X, 433. Julianus baptizatus fuit in Ecclesia catholica. X, 1145. Catholicam veritatem deseruit. X, 1032. De Catholicorum communionem discessit. X, 433, 1200. Juliano victus et otium non esset ad scribendum, nisi haec ab hominibus haberet. X, 1249.

Julianum inter et Augustinum quid controversabatur. X, 645. Juliani ratio propter quam negat originale peccatum faveat Manichaeis. X, 668, 669. Julianus cam reidet sententiam, quae assertit potuisse Deum concedere homini beato, ut de suo semine, sine pudenda libidine, sicut triticum sereretur. X, 1445, 1447. Julianus non relet scripturas fideliter. X, 432, 1106. Ejus calumniae adversus Augustinum et Catholicos. X, 532, 534, 1055, 1057. Omnia quae Julianus Augustino et Catholicis objicit, in ipsum retorquentur. X, 1359. Julianus suo gudio jugulandus a Manichaeo. X, 1515. Juliani objecta adversus August. ut librum primum de Nuptiis et Concupiscentia. X, 437, et seq. Destitutam veritatem unum se tueri gloriabatur Julianus. X, 669, 835. Libros quatuor scripsit adversus librum primum de Nuptiis et Concupiscentia. I, 631; II, 949; X, 657, 658, 644. Horum librorum deceptis nonnullis ac postmodum toti operi respondit August. II, 949. Quatuor libris. I, 631. Julianus usquequaque fidei venena spargere non cessat. II, 949. Liber secundus de Nuptiis in eum scriptus ab Augustino. I, 651. Julianus octo libros edidit, post quatuor illos quibus August. jam responderat. II, 1001; X,

1063. Illos Roma mittit Alympis ad Augustinum, multum instans ne his respondere differat. II, 1001; X, 1063. Juliani opus ad sanctum Turbantium directum. X, 1335.

Juliani querela de iudicibus qui pelagii haeresim damnarunt. X, 701, 702. Ad Orientis antistites provocat. X, 648, 649. Eruditos iudices exposcit. X, 1141. Querit examen ipse factum apud Apostolicam sedem, et in iudicio Palaestino. X, 1193. Queritur episcopo sibi examen et iudicium denegari. X, 700. Sibi dat palmam contra antistites Dei. X, 1146. Juliani chartula. X, 437, 440. Juliani epistola Thessalonicam missa. X, 571. Notam directa. X, 437, 1056. Juliani epistolae ad Zosimum duae. X, 1057.

Julius episcopus Concilio quod Sardicense jactatur, improbat. II, 176.

Julius episcopus ad Innocentium defert litteras Concilii Carthagini. II, 780. Concilii Milevitani. II, 784. Necnon Aurelii, etc. II, 786.

Julius obsequens auctor libri de Prodigis. VII, 73.

Julius Proculus. VII, 91.

Julius mensis sic appellatus in honorem Imp. Julii. III, 51; VIII, 346.

Jumenta a juvando dicta. III, 764. Jumenta dicuntur in Ecclesia simpliciter ambulantes, sed utiles et fide pleni. IV, 1427. Jumentum Christi vir mansuetus, qui non vult se laudari, sed eum quem portat. IV, 310. Jumentum Dei esse ne erubescamus. V, 1007.

Junior, homo novus, gratiae filius, cantator novi cantici, non Cain, sed Abel, etc. IV, 1512. Junior et senior idem aliquando ac minor et major, licet neuter senex. IV, 1564.

Junius Brutus filius et frater uxoris suae occidit. VII, 94. Junii Bruti mors. VII, 94. *Vide* Brutus.

Junii Quartii consulatus. II, 784, 787.

Junius episcopus a Neapoli. IX, 192, 239.

Junius exceptor. IX, 513.

Junius mensis a Junone cognominatus. VIII, 546.

Junio. I, 673; V, 1250. Aer esse dicitur. V, 1021. Juno solum aërem tenere perhibetur. III, 1063. Junonem terram esse perhibent. VII, 207. Quare Juno soror simul et conjux Jovis dicitur. VII, 119. Itemque mater Jovis. VII, 120. Soranus Junonem nihil aliud esse, quam ipsum Jovem dixit. VII, 203. Junonia et Herculis spiritus adversum se divisi. V, 447; VI, 712. Certamen Junonis, Minervae, et Veneris de pulchritudine pro malo aureo fabula, etiam ipsius paganis. VII, 567. Juno dea pariendi. IV, 203. Juno iterduca est pueris. VII, 185. Junonis asylum in Troja neminem liberavit a Graecis. VII, 17. Junonis spiritus. V, 447. Juno Astarte vocatur. III, 797.

Jupiter. V, 1249. In aethere accipitur. VII, 119. Jovem velut animam mundi hujus esse volunt recentiores Platonici. III, 1038. Et quibusdam placet. VII, 122. Alii esse mundum existimant. VII, 203. Jupiter ut Deus sit, non anima mundi, sed mundus ipse dicendus est. VII, 202. Ex Jove, Junone, et Minerva cuncta fieri, quomodo secundum Varronem intelligitur. VII, 218. Jovis omnia plena. VII, 120. Potestas Jovis in causis rerum efficientes. VII, 201. Jovis imbecillitas ad subveniendum populo. VII, 97. Jupiter mas et femina dicitur. VII, 202. Genitor genitrixque deum dicitur. VII, 202. Deorum omnium deorumque rex. VII, 119. Jovis stella, si rex iste est, aut fulgentior caeteris, aut saturno superior esse debuit. VII, 206. Jupiter ipse est saturnus. VII, 205. Ipse est Mercurius. VII, 203. Ipse est Genius. VII, 203. Ipse est omnes dii. VII, 203. sub deorum universorum nominibus colitur. VII, 121. Jupiter sub alio nomine colitur ab his qui unum Deum solum sine simulacro colunt. VII, 119. Varia cognomina Jovi imposita, ad unum eundemque referuntur. VII, 205. Inter alia cognomina, Jupiter pecunia vocatur. VII, 203, 204. quid de cognomine pecuniae Jovi attribuit, sapienti sentiendum. VII, 203. Jupiter facilius sapientia, quam pecunia vocaretur, si ad vitam aeternam aliquid conferret theologia gentilium. VII, 203. Jupiter stupris multis adolescens vacavit. VII, 97. Jupiter uxorum adulterator, Ganymedis raptor. VII, 153. Conversus est in bovem et cygnum, ut cum aliqua conumberet. VII, 134. Jupiter tonans et adulterans cur a poetis flectus. I, 672. Jovem dicere et mundum regentem, et per supra difluentem, repugnat. VII, 202. Jovis tabula picta adolescentis libidinem accendit. II, 515. Jupiter in Arcadia dicitur esse Lycaeus. VII, 574. Jupiter appellatur stator. VII, 89. Jupiter in monte Olympo castra posuit, cum adversus patrem bella gereret. II, 83. Jovi imposita a Virgilio falsitatis persona. V, 623. Jovem inducit Virgilius falsa loquentem, ipse veriora loquitur. V, 623. Jupiter ab Homero daemo nuncupatus est. VII, 256. Apollonius multo melior quam Jupiter. II, 533. Jovis, initio temporum non habuit Romae. VII, 87. Jovem Judaeorum Deum putavit Varro. III, 1063. Romani nihil solent superius colere, quam Jovem. III, 1035. Per Jovem lapidem,

juratio sanctissima Romanis. V, 77. *Not.* (c).

Juratio Dei quid. V, 511. Juratio Dei qua seipsum testatur. IV, 1459, 1460. Dei juratio, promissionis est confirmatio. IV, 1122, 1459. Juramentum appellat Propheta, quod statuit per sacramentum. IV, 1567. Juratio aliud est in ore jurantis, aliud in prophetantis significatione. IV, 99. Juramentum cur Deus prohibuit. VIII, 1060. Cur dicitur a iuratione autem omnia abstinendum. V, 977. Juratio licet a Deo usurpata, et ab Apostolo, nobis tamen fugienda. V, 972, 974, 1406. Juratio cavenda, et tutius est non jurare. II, 695. Non ideo quia Apostolus in suis epistolis juravit, ludus nobis debet esse juratio. II, 695. Juratio quamvis licita. III, 1235, 2110. Qua conditione adhibenda. V, 977. Securus jurat qui mentiri nescit. V, 1407. Jurans non sibi jurat, sed proximo. V, 979.

Jurationis fides servanda. II, 481. Etiam extortae. II, 482. Ita debet esse mens fixa in custodiendis mandatis Dei, ut sit pro iuratione quod de illis custodiendis statuit. IV, 1567. Non secundum verba jurantis, sed secundum expectationem illius cui juratur, quam novit ille qui jurat, hanc iurationis implendam esse rectissime dicitur. II, 476, 482. Jurationem servant Hebraei Gabaonitis quoniam neuticulis. III, 781. In iuratione servanda Reguli cujusdam religio. II, 476. De iuratione quaestio visa Augustino difficilis, fateturque se eam semper vitasse. V, 974. Quare eam vitavit Augustinus. V, 979.

Jurare quid sit. V, 975. Jurare est firme promittere. IV, 1717. Est Deum testari. IV, 1459, 1460. Deus solus securus jurat, quia falli non potest. IV, 1122. Juret Deus, quem nihil fallit, quem nihil latet. V, 975. Quod Deus jurando promisit, sine dubio venturum est. IV, 1725. Mianiam Deum et jurantem quantopere timere debeamus. IV, 1226.

Jurare omnino, quomodo vetitum. VI, 507, 512. Bene prohibetur homo jurare, ne in perjurium prolabatur. IV, 1122, 1459. Tanto longius erit a perjurio, quanto erit longe a jurando. IV, 1459. Quia grave peccatum est pejerare, compendium tibi dedit Scriptura, noli jurare. V, 975. Qui jurat, est juxta praecipitum perjurii. V, 974. Quam timendum ei a perjurii discrimine. V, 975. Jurare verum, fas est; non jurare, tutius. V, 974. Etsi verum jurando non peccatur, humanae tamen fragilitatis corda non jurando tutius a perjurio conservantur. VIII, 362, 364. Proinquit false jurati ni, qui vel verum jurat. V, 1407. Non est peccatum verum jurare, sed falsum jurare, gravissimum est peccatum. II, 695. Grande peccatum. V, 1406, 1407, 1408. Juratio falsa exitiosa est, vera juratio periculosa est, nulla juratio secunda est. V, 974. Jurare falsum per idola, perjurium est. V, 978. Non modo non jurandum est, sed nec aliquis compellendus est jurare. II, 184. Juramentum extorere ab alio unde fides ei fiat, non audeo dicere non esse peccatum, tamen humana tentatio est. V, 978. Scripturis dictum ne juremus, non autem ne iurationem ab alio accipiamus. II, 184. Utrum peccat qui a Pagano per falsos deos sibi jurari facit. II, 184. Jurans per falsos deos, et fidem non servans, bis peccat. II, 184. Jurans ab alio provocatus, non sic peccat quomodo iste alius. V, 1409. Jurare compellens eum quem falsum juraturum credit, peior est homicida. V, 978, 1409. Minus malum est per Deum falsum jurare veraciter, quam per Deum verum fallaciter. II, 184. Qui scit aliquem jurare falsum, an et quibusnam tenetur prodere. III, 673. Servus Dei, etiam imminente mortis periculo, jurare non debet se aliquid illicitum aut nefarium facturum. II, 475. Juratio temeraria non implenda admissio homicidii. V, 1408. Jurans David occisum se Nabal, et non occidens, minus peccavit. V, 1408. Jurans se ab Episcopo non recessurum, non est perjurii reus, si ipso permittente ab eo recedat. II, 230, 232. Possumus uti ea iace quae inter alios jurantes facta est. II, 184, 185. Licet uti fide ejus, qui ut eam servet, per daemonia juraverit. II, 181.

Jurandi consuetudo valde mala. V, 1409. Quomodo jurandi consuetudo convellitur. V, 979. Jurandi consuetudini aliquando obnoxius Augustinus. V, 977, 1407. Jurat Augustinus compellente necessitate. II, 480. Idque ad exemplum Apostoli. II, 481. Quomodo juret Augustinus magna necessitate compulsus. V, 977. Tutius ymeni ob iurationis peccatum divina correptione flagellatus. V, 1409.

Jurandi varii modi. V, 975. Jurat qui dicit. *Testis est Deus.* V, 102, 975. Jurandi per Evangelium mos. II, 1066. Juratio vulgaris, *per lumen meum.* V, 53. Jurare per oculos olim usitatum. III, 1639. Jurare solebat Socrates per canem, per lapidem, et per obvia quaeque, quare. III, 123. Donatistae per canes Donati jurabant. IV, 134. *Jura, per-jura, secretum prodere noli, dicitum Priscillianistarum.* VIII, 41. Jurare per execrationem, gravissimum jurisjurandi genus. IV, 99. Juratio appellatur aliquando execratio. III, 568. maledictum. III, 565.

Jus est quod justum est. IV, 1894. Jus et injuria contra-
ria sunt. IV, 1804. Jus non est, uli justitia vera non est.
VII, 648. Non jura dicenda sunt vel putanda, iniqua homi-
num constituta. VII, 648. Jus falso dicitur esse id, quod ei
qui plus potest, utile est. VII, 648. Jus divinum. VI, 595.
Jus carlest. V, 337. Jurisperitus coeli. V, 634. Jus fori et
jus poli. V, 1572, 1710. Jus divinum et jus humanum in re-
rum terrenarum possessione. II, 345. Jure Romano testa-
menta condere. II, 531.

Jura civilia non faciunt ut homines bonis bene utentes
sint, sed ut male utentes, minus molesti sint. II, 865. Jure
non tenet, quod quis juste non tractat. V, 527. Jus natura,
jura consuetudine quid. VI, 20, 21. Quotplex jus consuetu-
dine. VI, 21.

Jus Ecclesiasticum. IV, 196. Juris formulæ olim non
erant, sed arbitrium voluntatis pro norma legis habebatur.
V, 549.

Justina Valentiniani minoris mater ab Arianis seducta
persequitur Ambrosium. I, 770.

Justini historia. VII, 116.

Justificationum nomen unde exortum est. III, 651. Jus-
tificationes sunt non dicta, sed facta justitiæ. IV, 1514, 1520.
Justificationes ideo Dei dicuntur, quamvis a nobis fiant,
quia nisi ipso donante non fiunt. IV, 1514. Justificationes
Dei quomodo doceantur. IV, 1516. Quomodo discendæ sint.
IV, 1514. Ad eas quibus gradibus perveniatur. IV, 1522.
In justificationibus Domini nulla difficilior et mirabilior,
quam ut suos quique diligit inimicos. IV, 1524. Quid sit
concupiscere, desiderare justificationes Dei. IV, 1531, 1532.

Justificari quid sit. X, 238. Justificatur impius, cum ex
impio fit pius et ex possessione diaboli migrat in templum
Dei. IV, 100. Justificatio peccatoris. III, 1461. Justificare,
id est justum facere, homo non valet. V, 1524. Justus et
justificans non est nisi Deus. II, 809. Nemo recreat, nisi
qui creat; nemo reficit, nisi qui fecit. V, 852. Non solum
homines, sed etiam justos, si tamen sumus, ipse fecit nos,
et non ipsi nos. IV, 159, 195. Justificatione impij nihil ma-
gnificentius. IV, 1484. An majus sit creare justos, quam
justificare impios. III, 1825. In quo Pelagiani Deum justifi-
cationis auctorem agnoscunt. X, 208. Justus est et justifi-
cans Christus, nos autem justificati per gratiam ipsius. II,
810. Justificamur in Christo solo. X, 115. Nemo nisi Christus
justificat. X, 149. Omnes quomodo per Christum justifican-
tur. X, 463. Fides in Christum ad justificationem necessa-
ria. V, 784. Justificatio nostra in sanguine Filii Dei quo-
modo facta explicatur. VIII, 1025. Per carnem Christi fit
etiam in carnis nostra justificatione per gratiam. X, 679. Jus-
tificamur a peccatis per eandem gratiam, per quam Chris-
tus habuit in peccare non posse. VI, 230. Delicta nostra
sua delicta fecit Christus, ut justitiam suam nostram justitiam
faceret. IV, 172. In justificatione recte fit collatio ex
contrariis. X, 1256. Ut redimeretur homo, via inita est ei
contraria qua in captivitate est abductus. X, 407. Justifi-
cari non potuit, qui Christi nomen non audivit. X, 231.

Justificatio hominis gratuita. IV, 158, 704, 707; X, 210.
Justificari gratis, quid. X, 228. Deus non secundum opera
justitiæ quæ fecimus nos, sed secundum suam misericor-
diam salvos nos fecit, etc. II, 569, 570. Justificationem præ-
cedit vocatio, quæ non est meritum, sed gratiæ Dei. IV,
89. Justificatio nostra fit in vocatione misericordiæ, et ti-
more judicii. IV, 1965. Justificationis misericordiam qui-
busdam non esse præbendam æquissime judicat Deus. VI,
421. Hoc ipsum quod Deus justificat homines, nimis oc-
culto judicio facit. II, 569. Justificatio nostra ex gratia,
non sine nostra voluntate. V, 922. Templum suum non
sic de vobis ædificat Deus, quasi de lapidibus qui non ha-
bent motum suum. V, 837. Qui fecit te sine te, non te
justificat sine te. V, 925.

Justificatio per gratiam quomodo fiat. X, 209. Justificatio
in hac vita tribus peragitur. X, 689. Fides impetrat justifi-
cationem. II, 818, 819; V, 864. Justificatio ex fide impe-
tratur. X, 252. Non lege factorum, sed lege fidei homo jus-
tificatur. X, 215. Justificatio ex fide sine operibus. V, 51.
Quomodo intelligenda. VI, 88. Justificatus a fide incipit, ut
bona opera, non præcedentia quod meruit, sed consequen-
tia quod accepit ostendant. IV, 1464. Non justificat Deus
impium nisi credentem et confidentem. IV, 552. Fides con-
servat justificationem. II, 878. Justificationem præcedit
penitentia. IV, 1786.

Justificatio et perfectio nostra. V, 454. Justificati utrum
jam simus. V, 864. Justificatus est nemo, quamdiu vivitur
in hac vita. V, 950. Justificatio hic nobis imperfecta. V,
867. Tunc completitur, cum completitur spes nostra. V,
790. Justificatio perfecta in Martyribus. V, 867. Quod pec-
cator justificandus accipit, pignus est ejus quod accipiet
glorificatus. IV, 1465. Justificatio est tantum gratia, vita
æterna et merces et gratia. X, 856. Justitiæ Domini justifi-
cant impium, justitiæ hominis non faciunt piun, sed su-

perbum. IV, 1544. Nemo justificatur in conspectu Dei,
quomodo. X, 312. Quomodo sicut omnes ad condemnationem,
ita omnes ad justificationem. X, 837.

Justitia quid sit, et unde. VI, 20. Justitia virtus est qua
sua cuique tribuantur. I, 1256; IV, 1065; VII, 649; X,
1065, 1064. Quod vult Deus, ipsa est justitia. V, 700. Jus-
titiæ altera definitio. I, 1189, 1322. Justitia in quo consi-
stat. III, 1337. Justitia virtus est animi magna, præcipue
que laudabilis. IV, 1577. Justitia ad omnes partes anime
pertinet. III, 204. Justitiæ officium. VII, 629. Justitiæ re-
gulæ immutabiles, etiam impiis notæ. VIII, 1052. Justitiæ
regulæ immutabiles qui non videt, an non peccat. VIII,
1047. Justitiæ ratio non tantum quid factum sit, verum
etiam quare factum sit intuetur. VIII, 426.

Justitia esse videtur malum pro malo reddere, sed non
est hæc Dei justitia. IV, 87. Cum punit Deus peccatores,
non malum suum eis infert, sed malis eorum eos dimittit.
IV, 87. Justitiæ Dei punientis ordo. VII, 641. Justitia Dei
non est crudelis. VII, 576. Non sic est Deus misericors, ut
injustus sit. IV, 1330. Nec sic justus, ut misericors non sit.
IV, 446. Justitia si sine misericordia prolata fuerit, in
quolibet quod damnet inveniet. IV, 1922. Omnes damnationem
merentur, a qua si omnes liberarentur, lateret quid peccato
per justitiam debeatur; si nemo, quid gratia largiretur.
II, 875. Justitia ipsa quæ retribuitur bona pro nobis,
non est sine misericordia. IV, 1517. Judex justus est
Deus, etiam ignoscendo peccatis. III, 2065. Justitia et
misericordia passim commendantur in Scripturis. III,
863, 591. Ipsa est prima hominis justitia, ut puniat te
malum, et faciat te Deus bonum. IV, 1080. Justitia Dei
summa etiam malis bene utitur. IV, 1001. Quicquid mali-
rum ab iniquis dominis irrogatur justis, non est poena cri-
minis, sed virtutis examen. VII, 114. Justitiæ superne
quædam vestigia impressa tenenda sunt in contractibus
humanis. VI, 121. Justitia in terrenis rebus sit gradus ad
coelestem justitiam. VI, 57. Justitia firma et inflexibilis,
virga ferrea. IX, 405. Quenam est vera justitia. VII, 649,
656, 750. Justitiæ origo, ætas, genus, et species. X, 1065,
1064.

Justitia Dei et justitia hominis. II, 1607. Virtus et justitia
Dei tanto magis necessaria, quanto magis eam sic vult,
ut nolle non possit. X, 1498. Justitiæ divinæ constantia.
III, 2094. Justitia divina quanto excelsior, tanto ab huma-
na distantiore. X, 1256, 1257. Justitia quædam manens est,
quam cernit et injustus; ad quam si accedis, es justus, a
qua si recedis, injustus es; quæ nec crescit, nec deficit.
IV, 744. In dilectione justorum accenditur ex ipsa dile-
ctione incommutabilis formæ. VIII, 959. In multis justis
una est Dei justitia, quam omnes participant, tamquam si
una facies intueatur plura specula. IV, 157. Justitia qua vi-
vit anima, in se ipsa vivere intelligenda est. II, 461. Et
procul dubio Deus est. II, 461. Justitia lumen Deus. V,
56. Nonnulli per errorem putarunt nullam esse justitiam
per seipsam. III, 74. Ea est humanæ justitiæ disciplina,
non in se amare nisi quod Dei est, et odisse quod
proprium est. III, 2005. Tota justitia ad unum verbum inno-
centiæ redigitur. IV, 1286. Justitia hominis alia ab ea qua
Deus justus est, X, 895. Justitia Dei dicitur, quam Deus
facit. X, 211. Qua nos ex impijs justos facit. V, 755. Justitia
Dei sumus cum juste vivimus. II, 569. Non qua Deus
justus est, sed qua justus sunt homines quas gratia sua jus-
tificat. II, 570. Justitia Dei etiam nobis fit justitia, cum ei
coherendo juste vivimus. II, 461. Justitia Dei dicta quæ
homini ex Deo est. III, 818; X, 895. Quare dicitur nostra.
X, 209. Justitia Dei, quæ. X, 247. Justitia ex Deo, non
per Legem, sed per gratiam. X, 896. Justitia Legis, justitia
in Lege, justitia hominis, quæ. X, 605. Justitia Dei seu ex
Deo, justitia ex Lege quæ et quid. X, 567, 568, 895,
1209.

Justitia hominis, in Lege sive ex Lege, justitia Dei seu
quæ homini ex Deo, in spiritu gratiæ. X, 605. Justitia
quæ ex Lege est, dicitur nostra, quia Lex per litteram ju-
bet, non per spiritum juvat. II, 818. Justitia ex Lege est,
cum Legi timore obeditur. V, 919. Justitia Dei sine Lege,
quatenus non sine Lege manifestata. X, 209. Justitia Dei
manifestata per Legem et Prophetas. X, 209. Justitiam Le-
gis non implet justitia quæ in Lege est vel ex Lege, sed
quæ in spiritu gratiæ. X, 605. Justitia non ex Lege. X,
616. Destruitur promissio, si ex Lege justitia. X, 1210. Jus-
titia nec per Legem, nec per naturam. X, 249. Si per na-
turam voluntatemque justitia, gratis mortuus est Christus.
X, 748, 896. Qui ex Lege justitiam adstrunt, sunt inimici
crucis Christi. X, 605. Justitia ex Lege a Christo renovet,
quare. V, 918. Apostolo damnum videtur. V, 926. Justitiam
suam horret Paulus, ut habeat justitiam a Deo. V, 921. Jus-
titia quæ ex Lege est, cur a Paulo contempta. X, 602, 605.
Justitia Dei quæ Judæis et Pelagianis ignota est, V, 735.
Justitia Pharisæorum est dicere et non facere: abunde!

vestra, ut et bona dicatis, et bene vivatis. V, 1170. Justitia quaedam est sine querela in oculis hominum, non in oculis Dei. V, 929, 930. Si justitia ex imitatione justorum, Christus gratis mortuus est. X, 1203. Justitia incarnatione Christi nobis allata. V, 998. Calumnia Pelagianorum de Prophetarum et Apostolorum justitia. X, 597. Justitia Christi quomodo nostra. V, 790. Suam justitiam qui constituere velle dicantur. X, 893. Justitia nostra non per Legem, neque per naturæ possibilitatem, sed ex fide Dei per Jesum Christum. II, 769; X, 232.

Justitia ex fide. X, 1209. Justitia ex fide, ea est, qua credimus nobis justitiam dari, non a nobis in nobis nostris viribus fieri. II, 818. Justitia ex fide unguentum pisticum. III, 1760. Justitia justis, sic est hominis, ut sit Dei, id est ab ipso data. IV, 253, 877. Justitia nostra nulla nisi a Deo. V, 872, 913, 923, 950, 1515. Justitiæ horreum et fons a, ud Deum. X, 154. Justitiam non a se homo habet. X, 1102. Non nascitur cum illo. V, 922. Justitia hominis vera, non quæ ex libero arbitrio, sed quæ ex Deo. X, 1542. Justitia Dei non sine gratia. X, 1219. Non est in hominibus nisi beneficio gratiæ. III, 735. Est ex dono Dei. X, 231, 1064. Bene vivere donum est divinum. X, 204. Justitiam sine gratiæ interioris adjutorio perfici, impietatis crimen est dicere. X, 245.

Justitiam Dei caritas facit, non timor. X, 230. Ut justitia vera diligatur et delectet, non nisi divina subvenit gratia. VII, 380. Justitiæ particula impleri non potest, nisi Deus det. V, 877. Ad qualemcumque proventum veræ pietatæ gratiæ, nisi adjvante gratia Salvatoris perveniri qui negaverit, non est Christianus. X, 282. Justitia nulla vera sine fide gratiæ Christi. X, 603, 606. Non aliqua justitia præter Christum, licet sit aliquid peccati præter Adam. X, 120. Justitia vita animæ. II, 461. Ad faciendam justitiam quænam requiruntur. X, 242. Ad operandam perficiendamque justitiam et Dei mandata complenda sola humana natura non sufficit. II, 760, 768. Justa via, cum volumus, adest; quia eam ipsam plene velle justitia est. II, 488, 595. Sed licet ipsam plene velle in homine non erit, nisi gratia Spiritus sanctorum et adjvetur ut possit. II, 595. Justitiam nemo male habet, et qui non dilexerit non habet. II, 663. Non est bonus quisquam timore pœnæ, sed amore justitiæ. II, 600. Pœna corporis, etsi non a voluntate, tamen revocat ab opere peccati: justitia vero sic amanda est, ut ab ejus operibus etiam pœnæ corporis nos cohibere non debeant. II, 594. Vis adhiberi potest ut ad justitiam quis cogatur, si quidem Paulus violentia ad Ecclesiam compulsus legitur, et Sara salubriter edomabat superbiam Agar. II, 325. Justitiam saluti filii, non servi. X, 236. Justitiæ liberaliter servendum. VI, 81. Justitiæ servitus, vera libertas. VI, 247. Justitiæ plus servituti debetur, quam peccato solent homines exhibere. II, 594. Justitiæ inimicus est, qui ponit timore non peccat; amicus autem erit, si amore ejus non peccet. II, 594. Nondum amat justitiam, qui timore pœnæ a peccando revocatur. IV, 1958. Non est amicus recti, qui mallet, si fieri posset, id quod rectum est non juberi. IV, 823. Justitiam facilem facit amor. IV, 239, 825. Justitiæ amor castus. V, 965. Justitiam amat, qui mallet furta non esse, et si non essent gehennæ. IV, 282. Quam indignum ut ad peccatum suavitatis adducat, ad justitiam timor cogat. V, 870. Justitia Martyrum perfecta. V, 867. In amore justitiæ quidam gradus proficiunt. V, 868.

Justitia cum delectatione et amore sectanda est. V, 870. Justitiam qui perfecte novit, perfecteque amat, jam justus est. VIII, 908. Justitia ex Lege per timorem, non parit dulcedinem cordis, sed justitia ex fide. VII, 739. Justitiæ dulciores sunt fructus, quam iniquitatis. VI, 550. Justitiæ major est delectatio quam divitiarum. V, 1470. Cæteris delectationibus anteponenda est. V, 860. Inter omnia quæ delectant, plus delectet justitia. V, 868. Bonis omnibus præferenda est. V, 1470. Qui fiat ut justitia nunc magis minusve delectet, nunc non delectet. X, 168. Opus bonum tanto magis delectat, quanto magis Deus summum bonum diligitur. X, 168. Justitia sic delectet, ut vincat etiam licites delectationes. V, 869. Dilectio et delectatio justitiæ, gratiæ indicia. X, 918. Justitia non ita est tempore diligenda tranquillo, ut turbulento deseratur. IV, 1522. Justitia laboriosa, nisi amantibus. X, 1200. Justitiæ sarcina non est pondus onerati, sed alæ sunt volaturi. V, 896. Justitiæ cur jam molestum sit obedire, superbia causa est. X, 170.

Justitia pulchritudine animi. VIII, 954. Justitia pulchritudinem suam habet. IV, 780; V, 87. Quæ oculo cordis videtur. IV, 780. Quæ placet oculis cordis. IV, 282. In ipsa feditate corporis amatur. IV, 780. Pulcher est et amabilis cum justitia curvus et deformis senex. IV, 282. Justitiæ amatoris satis est, si placeat oculis sapientiæ; ceteros non curat. IV, 282, 283.

Justitia præmiæ æterni in paradiso, et justitia post lapsum in quo sita. X, 173. Justitia alia nunc est hominum ad re-

cipiendam sempiternam salutem; alia fuit hominis in paradiso ne eandem salutem amitteret. VI, 99. Justitiæ nostræ initium, confessio peccatorum. III, 2006. Justitiam maxime humilitate commendavit Christus. V, 1323. Ad recuperandam justitiam peccato amissam, laboribus et molestiis entendum. X, 185. Justitia hujus vitæ tribus comprehensa, jejuniis, elemosyna et oratione. IV, 482; X, 299. Justitia nostra, non cruciatibus delectatur Deus. V, 1295. Justitiæ opera sine baptismo nihil prosunt. X, 1263. Justitiæ humanæ quis modus. IV, 322. Justitia non sit laboriorum, sed et factorum. IV, 674. Justitiam vere loquitur, qui non aliud in labiis perstrepat, aliud celat in corde. IV, 675. Justitia quod Christus vadit ad Patrem, quare. V, 789. Justitia de qua arguitur mundus. V, 788.

Justitiam facere et perficere qui differant. X, 283. De justitiæ perfectione quatuor questiones. X, 155. Justitiæ perfectio in hac vita possibilis. X, 204. Etsi hic non invenitur. X, 242, 245. Justitia hujus vitæ imperfecta. VII, 637; X, 603, 604. Quare. X, 245. Perfecta justitia humana imperfecta est. X, 162. Justitiæ normam cum in Scripturis contemplatus fueris, quantumcumque profeceris, juvenies te peccatorem. IV, 1827. Homines in hac vita ex parte adhuc filii sæculi, ex parte filii Dei. X, 157, 158. Justitia hujus vitæ sine peccato qualis poni possit. X, 244. Justitia bene stat cum conflictu adversus vitam. X, 690. Nemo in hac vita sic mundus, ut non sit magis magisque mundandus. III, 1840. Quantumcumque justitia in nobis fuerit, rea est ad fontem justitiæ Dei. IV, 1638. Justitiæ hic aliquid habemus, et aliquid non habemus. V, 861. Grati sumus ex eo quod habemus, ut addatur quod non habemus, et non perdamus quod habemus. V, 864. De justitiæ nostræ perfectione et imperfectione in hac vita testimonia Hippriani. X, 629. Ambrosii. X, 634. Omnes quicumque in hac vita Scripturarum testimoniis justitiæ laude prædicati sunt, non fuerunt sine aliquo peccato. X, 164. Justitiæ perfectio et plena securitas nec in Paulo fuit. V, 831; X, 601, 604. Justitia quæ sine ullo peccato, non erit nisi futuri sæculi. X, 1234.

Justitia hujus vitæ. X, 1514. Quænam. V, 91. Et in quo sita est. VII, 637, 638. Semitæ justitiæ quænam. V, 1648. Justitia hominis perfecta hic esse quo sensu dicitur. X, 602. Justitiæ perfectio unde. X, 206. Perfecta est justitia, qua potius potiora, et minus minora diligitur. III, 164. Justitia perficienda non plus aliquid quam perfectam voluntatem requirit. II, 485. Justitiæ quæ particula Imperii potest sine aliqua continentia? V, 877. Fides tua, justitia tua. IV, 279. Caritatis gradus faciunt et justitiæ gradus. X, 290. Perfectus in justitia dicitur, qui nullum in ea profectum. X, 165. In ea quæ perficienda est justitia multum in hac vita ille profectus, qui quam longe sit a perfectione justitiæ proficiendo cognovit. X, 245. Pro justitia non solum contemenda voluntas, sed etiam ferendus dolor. V, 871. Veri Martyres, qui persecutionem propter justitiam patiuntur. II, 796. Justitia Martyrum perfecta est. V, 871, 1293. Justitia perfecta seu vita sine peccato, quamvis ad hominem pertineat, divinum quoque munus est. X, 201, 202. Sicut merito peccati tamquam stipendium reddidit mors, ita merito justitiæ tamquam stipendium vita æterna. II, 881. Justitia hujus vitæ ad justitiam futuram collata quam nihil facienda. V, 930. Longe inferior est ea qua æquabimur Angelis. VIII, 889. Justitia nostra per finem est, non per speciem. III, 2010. Justitia quondam perficitur. III, 2006. Justitia non potest tanta esse in hac vita, quanta in futura. X, 601. Justitiæ perfectio tantum in altera vita. X, 289, 300.

Justitia alterius vitæ perfectissima. X, 606. In quo sita est justitia alterius vitæ. VII, 638. Justitia perfecta, ubi perfecta pax. IV, 1930. Justitia vera pax. IV, 904. Justitia et pax osculantur se. IV, 1078. Justitia vera et perfecta tunc orit, ut nihil mali non solum facere, sed nec cogitare possimus. IV, 1630. Justitia cibum animarum. III, 1494. Justitiam Dei hic esurimus et sitimus, ut ea postea saturemur. VII, 740. Justitia Deus, quam profecto esurire et sitire, ea nostra est in hac peregrinatione justitia; et qua postea saturari, ea nostra est in æternitate plena justitia. II, 461. Justitiæ fames ad plenam satietatem parat. VI, 707. Justitia esuritur et sititur fortitudinis dono. III, 59. Satietas justitiæ in æterna vita. III, 1609. Justitia non satiabimur, nisi cum fuerit finita vita ista. IV, 751. Justitia perfecta cum videbitur Deus. V, 931. Justitiæ saturitas hic speratur in præcepto, ibi percipietur in præmio. X, 622. Nunc in præcepto est facienda, post mortem erit in præmio percipienda. X, 631, 632. Justitia perfecta futuræ vitæ non in præcepto erit, sed in præceptorum hinc observatorum præmio. X, 600. Justitia hujus vitæ perfecta facit meritum, perfectissima futuræ vitæ sit præmium. X, 606. Justitia est hujus vitæ; potentia, alterius. VIII, 1028, 1029.

Justitia perfecta non est, nisi in Angelis, et vix in Ange-

lis, si Deo comparentur. III, 3066. Justitiæ perfectio et securitas plena est in Angelis. X, 601. Justitia aut desinet in futura vita. VIII, 1046.

Justitiæ lex in cujusque corde inscripta est. IV, 673. Justitia panis est. IV, 503. Per panem et vinum significatur. IV, 1570. Vita justorum paradiso corporali, in quo Adam fuit, significata est. III, 478. *Vide* Homo, Sanctus. Justitiæ perfectio quadragenario numero significata. V, 694. Justitiæ eminentissimæ Noe, Daniel et Job. IX, 343. Sacrificium justitiæ in templo mentis. I, 1495. Justitia Dei. *Vide* Deus.

Justitia injurorum quæ. IV, 1455. Justitia dicimur, et qua ratione dicimur. V, 916. Justitia et circumcisio quomodo nos sumus. V, 915.

Justitia et judicium nonnulli differunt. IV, 1407. Judicium et justitiam facere, recte vivere. VII, 531. Justitia quomodo convertitur in judicium. IV, 1406.

Justus homo quis. VIII, 451. Quis justus animus. VIII, 935. Justus nemo nisi qui Deo servit. V, 649. Justus sub iugo justitiæ est. VIII, 426. Quid sit juste vivere in hac vita. VIII, 419. Juste vivere quid est aliud, nisi audire præcepta, et facere. V, 1270. Justorum hæc est omnis vita, disponere testamentum Dei super sacrificia. VII, 690. Vita justis de celo recedere non debet. IV, 537. Juste vivere ipsa est via nostra. III, 1658. Qui justus, continuo bonus. IV, 1577. Justus dici potest, qui perfectioni justitiæ plurimum accessit. X, 304. Justi non sunt, qui quod faciunt, timore faciunt. V, 32. Justi fallaciter, qui se putant facere, quod spiritali, quæ ex Deo est, non faciunt caritate. X, 603. Justus qua ratione homo dicatur esse sicut Deus. III, 2010.

Justi ante gratiæ electionem nulli. VI, 621. Justos ab injustis quis discernit. X, 397. Ab illo fit homo justus, qui nunquam potest esse injustus. IV, 1446. Homo fit justus eo modo quo aer fit lucidus. III, 585. Non ita se debet homo ad Dominum convertere, ut cum ab eo factus fuerit justus, abscedat. III, 582. Justus credit se sine Deo non posse servare justitiam. V, 605. Juste vivere opus est Dei, licet per nos agatur. X, 242. Deus vias justorum scit, ipsa eorum facit opera. X, 877. Justorum opera cur dicatur Deus operari. VI, 331. Deus hominem operatur ut justus sit, si homo ab illo per superbiam non abscedat. III, 390. Justi licet gratis justificentur, habent tamen merita sua. I, 1346. In homine quidam justus ordo naturæ. VII, 629. Justus esse nemo potest, quamdiu ab unitate corporis Christi fuerit separatus. II, 811, 815.

Justi opera sunt Christi. III, 1825. Justi sunt ea gratia homines qui renascuntur in Christo, qua gratia justus homo natus est Christus. X, 1139. Justus sine fide Christi nullus aut fuit, aut erit. VI, 621. Justus antiqui non nisi fide in Christum salvati facti. II, 838, 839; VI, 621; X, 450. Non nisi gratia Christi liberati. X, 315, 403. Justos antiquos eadem gratia et Mediatoris fides liberavit. X, 1127. Justorum antiquorum fides et nostra eadem. X, 599, 500. Pelagius et Caestius negant justos antiquos ex fide incarnationis vixisse. X, 1225. Et per Christum salvatos esse. X, 400. Justi antiqui eius non nomine, re tamen Christiani. X, 595. Justi omnes, etiam qui fuerunt ante adventum Christi, pertinerunt ad membra Christi. IV, 583, 731. Justi antiqui non pertinebant ad Legis litteram, sed ad gratiam Christi venturi. X, 116. Pelagianorum sententia de antiquorum salute. X, 569. Justi antiqui ad novum Testamentum pertinent. X, 596. Justi antiqui etsi non perfectæ virtutis, sed tamen propter fidem justis. X, 590. *Vide* Sancti. Testamentum. Justi antiqui quibus in sedibus erant ante Christi adventum; et utrum ipsos ad aliquod melius transtulerit ejus passio, unde indagandum. VIII, 513.

Justus nemo nisi humilis et pius. IV, 585. Justam viam non intrant infideles, de illa pereunt superbi. V, 107. Justus plus intendit in defectus suos, quam in virtutes. VII, 467. Justis ex cadendi periculo ratio sese humiliandi. VI, 419. Melior est peccator humilis, quam justus superbus. V, 950. Nemo sibi placeat, et comparet se illis qui male vivunt. V, 952. Aut aliis insultet. V, 953. Justi multi inferiora merito, peccatoribus conversis. VIII, 443, 444.

Justus qui stat, plerumque cadit. V, 669. Justis miscetur casuri, ut ex eorum casu tiorum augeatur. VI, 419. Justus seduci potest, sed non ad æternam damnationem. VII, 669. Justus nemo in omnibus. X, 161. Peccata hic nonnulla in justis. VII, 21. Justus ex fide viventes non sine peccato. X, 244. Sunt tamen qui vivant absque crimine. VI, 262. Justi omnes hac in vita secundum quid boni, secundum quid mali sunt. V, 559. Justorum quorundam vita, nec bona, nec mala. VII, 750. Justi antiqui non sine peccato. X, 622. In ipsis etiam fructuosus sarrmentis agricola qui in cælis est, invenit aliquid quod purget. IX, 746. Justus ad regulam divinam, et justus ad regulam humanam. VI, 718, 720, 721. Qui de justitia sua presumunt, justus appel-

lantur aliquando in Scriptura. IV, 696. Justus hic nullus, qui non quosdam humanis motibus deficiat ad se ipsum, et ideo peccet. VI, 262. quantumcumque justus, non gloriantur, sed poenitendi causa semper adest. V, 1558. Justi merito orant pro remissione peccatorum suorum. II, 842; VII, 657. Nulli non necessaria peccatorum remissio. VI, 262.

Justi cur multa patiantur in hoc mundo. IV, 1637. Deus non ideo injustus ac invalidus, aut res humanas non curat, quia sinit justos affligi. VI, 98. Justus expedit affligi in hac vita. VI, 99. Labor justorum, flagellum est patris. IV, 1204. Justos de tribulationibus semper eruit Deus, non quidem corporaliter, sed spiritaliter. IV, 319, 320. Justi humiliati non sunt miseri, nisi oculis impiorum. IV, 255. Justi humiliati non ceciderunt, quia Deus cui adherent, altitudo ipsorum est. IV, 255. Justi in malis temporalibus publicis cum Paganos dulciter affligunt, et ab impiis, et cum impiis. II, 423. Justo nil nocet. IV, 506. Justo qui nocet, sibi ipsi vere nocet, non illi. I, 600. Justus nihil justum displicet. III, 440. Quod fuit caminus regis tribus pueris, hoc erit ardens mundus justis in Trinitate signatis. IV, 1314. Non ideo quisque justior, quia persecutionem patitur: probatur exemplis. II, 177. Justi hic nunquam sine persecutione. V, 910. Qualiter persecutionem pro justitia semper patiantur. IX, 420. Justus et injustus oneri sibi sunt. IV, 584. Justorum labores quinam sint. VII, 787. Justorum labores improbis quibusdam scandalum. VI, 58. Justus proficit quando videt poenam peccatoris. IV, 690, 691. Homini justo unde hic conturbationis causa. IV, 241, 471. Justi nituntur aliquando, cum vident impios florere et abundare. IV, 1648, 1649. Justi vita in hoc sæculo, similis est arbori quæ per hiemem arida videtur. IV, 558, 559, 557. Justi vita hic bellum, nondum triumphus. V, 814. Justorum certamina. VIII, 586, 587. Justi non solum de suis, sed et de rebus aliorum afficiuntur. VII, 414. Justi passiones rectas habent. VII, 413, 416. Justus naufragus evadit dives et nudus. V, 1511.

Justus unde diligitur etsi incognitus. VIII, 971. Quomodo nondum justus justum cognoscat quem diligit. VIII, 953, 934, 939, 936. Justus, si a sua justitia recesserit, in qua diu vixit, et in ea fuerit impietate defunctus in qua non dico unum annum, sed unum diem vixerit, in peras iniquis debitas ibit, nil sibi præterita sua justitia profutura. X, 979. Quinam invenientur justis in ultimo judicio. X, 304. Justis liberandis vita non sufficit in judicio, sine suffragio Sanctorum. VII, 749. Justi quoddam modo purgabuntur in judicio, cum mali separabuntur ab eis. VII, 700. Justi in regno caelorum, hostiæ ipsi erunt. VII, 700. Quis fructus hic est justo. IV, 691. Justi hic et in celo gaudent; hic de spe, ibi de re. IV, 1679. Justi post opera bona salubatum æternum agent. IV, 1181, 1182. Justus secundum spem beatorum est Adam in paradiso constituto. VII, 328. Justi quomodo pauci. IX, 290.

Justi terram proprie regunt. IV, 514. Orbem proprie habitant. IV, 544. Justorum jure sunt omnia. II, 605. Justorum semen quomodo potens in terra. VI, 161. Quomodo non querat panem. IV, 587, 588. Juste agens laudem habebit ex potestate, sive illa absolva, sive damnet. V, 110. Quid est recipere justum in nomine justis. IV, 1527.

Justi appellati sunt vel angeli, vel filii Dei. III, 319. Appellantur campi, colles. IV, 784, 785. *Colli*. III, 1277; IV, 1314, 1623, 1626, 1632; V, 1590. Justus lumen est. III, 826. Dies est. III, 826. Nisi homo ad incommutabile bonum, quod est Deus, conversus substituerit, forma: ut justus beatusque sit non potest. III, 381. Justi regnum Christi. VIII, 830, 834. Justi palmæ et cedro comparantur. IV, 1179, 1480. Appellantur sedes Dei. IV, 1625, 1626. Sunt sedes Dei qui judicat ex ipsis tanquam a throno, et ipsos dirigit. IV, 1240, 1626. Justos hinc migrantes tollit Angelus in paradysum. V, 658. Justorum tria genera in Noe, Daniele et Job significata. II, 423; VI, 717; X, 158. Injustos quomodo Deus diligit. VI, 621.

Justum esse non potest quod est contra veritatem. VI, 540.

Justum solum. III, 2030, 2060.

Juventus dea. VII, 122.

Juventus circa triginta annos esse definitur. VII, 777. Juventutis erudiendæ modus improbat. I, 672. Juventus Christiani in laboribus et arduis, senectæ vero caudica est recte factis. IV, 1178, 1179. In juvenili ætate potissimum vita corrigenda. IV, 1512.

Juvenalis locus. II, 552.

K.

Kalendarum Januariarum solemnitas superstitionis. V, 1020, 1021, 1024.

L.

Labium interpretatur dealbatio. VIII, 452.
Labios iudex apud Hebræos. VII, 576.
Laqueo. Tres hujus nominis exsistere, scientia juris civilis clari. VII, 56, not. (a). *Laqueo* Philosophus. VII, 795. *Laqueo* antiquitatis peritissimus. VII, 56. Quomodo *Laqueo* distinguit deos. VII, 103. Per quid numina bona a numinibus malis distinguat. VII, 56. *Laqueo* dæmonicola. VII, 372.
Labia interioris et exterioris hominis. IV, 900. *Labia* dolosa augent linguæ suis penas, quibus apud inferos sistant. IV, 250. Consentiant labia tua cordi tuo; quærens pacem a Deo, tibi i; si esto pacatus. IV, 444. Labor laborum superbia. IV, 1810, 1811.
 Labor quomodo præceptus nobis sit. IV, 1211. Excellentius est labore manum sibi victum vestitumque parare, quam ab aliis accipere. II, 692. Labor servis Dei seligendus, qui animo libero exerceatur sine cura et cupiditate. VI, 560. *Vide* Opus.
 Labores alienos aliqui nisi conentur non iudicando discutere, sed iacerando consciudere, docti sibi non videntur. VI, 411.
 Labor hic unde. V, 440. A laboris pena nullus hominum est immunis. X, 1578. Labores conditionum aliquot recensentur. V, 445. Laborem et dolorem uno nomine Græci appellant. VIII, 410. Ibi labor, ubi multa quærentur et diligitur, quibus adiucendis et relictendis voluntas non satis est. II, 483. Non poterit labor finire, nisi hoc quisque diligit, quod invito non possit auferri. IV, 107. Laboret homo ut teneat quod facile amisit; tenebit ad firmitatem, quod tenuerit post laborem. IV, 1956. Laborant omnes filii suis, nemo sibi. IV, 1459. Labor est semen iniquitatis, peccatum conceptio laboris. IV, 107. Laborant homines pro cupiditatibus suis, laborare nolunt pro Dei promissis. V, 257. Labor impiorum in circuito. IV, 1810, 1811. Bonum opus non nullum laborat, malum opus habet laborem. IV, 1181, 1811. Nihil est laboriosius iniquitate et impietate: quem laborem sequitur dolor, quia non solum sine fructu, sed etiam ad perniciem laboratur. IV, 127, 142. Labor iustorum flagellum est patris, et felicitas peccatorum fovea ipsorum est. IV, 1204. Si vis sustinere laborem, attende mercedem. IV, 572. Brevis labor est, nec destituit consolatione. IV, 1212. Labores hujus vitæ, quia transeunt, nihil sunt, sed consequuntur bona quæ non transeunt. V, 728. Labor prelium est regni cælorum. IV, 1211. Modo tempus est laboris, tempus seminis, tempus frigoris: etsi inter ventos et pluvias, semina; ventet ætas, quæ te lætificet. IV, 391. Nec sentiunt amatores quod laborant, et tunc ab eis plus laboratur, quando a labore quisque prohibetur. V, 583. Labores amantium nullo modo sunt onerosi; nam in eo quod amatur, aut non laboratur, aut et labor amatur. VI, 447, 448. Laborem mundationis carnis et spiritus nemo suscipit, nisi præmio invitatus. V, 265.
 Labore emittitur requies. IV, 1211. Laborum et actionum omnium finis quis esse debeat. V, 83. Talis actio debet esse animæ, quæ tendat ad quietam securitatem, non quæ augeat inquietum laborem. IV, 1489. Quidquid laboras, ad hoc laboras ut videas. IV, 1170.
 Lac. Parvulus es, adhuc lacte nutriendus es, noli irasci uberibus. IV, 644, 781. Lactare ut nutriaris, sic nutrire ut crescas, sic crescere ut panem manduces. IV, 1715. Panis Angelorum lac factus est nobis. IV, 235, 1710, 1711. Humilitas, caro, crucifixio Christi, lac est quod parvulis sufficit. IV, 1615. Lac nostrum Christus humilis: cibus noster idem Christus æqualis Patri. III, 1998. Idem et lac parvulis et grandibus esca esse potest. X, 1017. Lac miro modo significat gratiam. IV, 827, 1857; V, 167. Lac gregis. V, 271. *Vide* Pastor. Lactis alimonia non vescuntur manichæi. VIII, 57.
 Lactentes in Ecclesia, ii qui nondum capaces cognitionis rerum spiritualium atque æternarum, nutriuntur fide temporalis historię, quæ pro salute nostra a Verbo Incarnato administrata est. IV, 110.
Lacedæmonia matres filios suos ut pro terrena patria sanguinem funderent, ardentius in certamina bellica quam signorum sonitus excitabant. II, 1057.
 Lacerata. V, 885.
 Lacrymæ testes doloris. V, 1556. Lacrymæ nascentium, testes et prophetice miseriæ eorum. V, 909. Lacrymæ sanctorum in hac vita. VII, 685. Justus quisque hic abundantius plorat, unde. V, 194. Pius unde lacrymarum causa. IV, 429. Ardes forte conscientia delicti, lacrymis extingue flammam peccati. IV, 1224. Lacrymas extorquet humiliorum superiorum fumus confitentium peccatorum. IV, 1865.
 Lacrymæ sanguis penitentis. V, 1542. Seminare in lacrymis omnium est Christianorum. V, 192, 194. Lacrymæ

plorum comparantur cum fletu impiorum. V, 195. Lacrymæ et risus inanes de rebus perituris. V, 194, 195. Dulciores sunt lacrymæ orantium, quam gaudia theatrorum. IV, 1683. Lacrymæ piæ contribulorum, mustum sunt amantium. IV, 1061. Panis lacrymarum die ac nocte comeditur. IV, 467. Lacrymæ quare dictæ sunt panes, non potus. IV, 457, 1683, 1684.

Lactantius operi suo quædam vaticinia Sibyllæ inserit. VII, 581.

Lacturnus Deus præsidet frumentis lactescentibus. VII, 118.

Lacus est profunditas miseriæ vel inferni. IV, 1111, 1835; VII, 594. Lacus infimus profundissima miseria. IV, 1112. Lacus est profunditas sæculi, abundantia luxuriæ. IV, 225. Lacus miseriæ est profunditas iniquitatis, ex carnalibus concupiscentiis. IV, 434, 1835. In lacum descendunt, qui sese libidiniibus immergunt. IV, 225. Et qui confessionem perdunt. IV, 1855. Lacum aperire et effodere quomodo differant. IV, 107.

Lædit prius iniquitas cor injustum unde procedit, quam hominem justum in quem procedit. IV, 107.

Lælius in disputatione Ciceronis de rep. inducitur ut interlocutor. VII, 67.

Lætitia quid. VII, 409. Lætitia in bono est et in malo. VII, 411, 412. Lætitia malorum de temporalibus bonis, cæcitas est ac summa miseria. VI, 295. Lætitia sæculi vanitas. III, 1458. Lætitia in malis fore est. IV, 671. Mors est ipsa lætitia in perfruendo, cum quisque adipiscitur quod perdit concupivit. IV, 125. Mellior est tristitia iniqua patientia, quam lætitia iniqua facientis. IV, 671. Lætitia sæculi est impunita nequitia. V, 935. Lætitia non foris quærenda, sed intus. IV, 82. Lætandum corde in Deo. V, 182. Recto corde semper est de Deo jucunditas. IV, 1251. Lætitia sanctorum inde est, quod Dominus sit in illis. IV, 829. Lætitia mentis acquiritur cessando a lætitia carnis. VI, 711. Causa tristitiæ tæ peccatum est, causa lætitiæ tæ justitia sit. IV, 478. Lætetur in Domino, non in nobis; quia bonum nostrum non nos nobis, sed ille qui fecit nos. IV, 118, 273, 770, 794. Nihil præstantius ea lætitia quæ in verbo Dei est. III, 485. Lætitia saginata procedunt nubes Scripturarum. IV, 1909. Lætitia sine timore non sit. IV, 1092, 1095. Lætitia plena et perfecta quando erit. IV, 1002, 1275. Cuius accepta fuerit cælestis et ineffabilis lætitia, perit quodam modo humana mens et fit divina. IV, 351. Lætitiam donabit dies, patientiam quaerit nox. IV, 1855. Quæ multum læta sunt, et si certa sunt, vix creduntur. IV, 1927.

Lætitia nominatur solemnitas. II, 115.

Læto qui sæculum, quod contempserat, repetere sollicitabatur, epistola II, 1053.

Læcus. V, 635, 758, 1540. Laici inferioris propositi (id est alii a monachis). I, 639.

Lamasba. IX, 236.

Lambæse. IX, 206.

Lamina in fronte summi sacerdotis significat sanctificationem et ablationem peccatorum. III, 641. Ac vitæ bonæ fiduciam. III, 658.

Lampadio de questione fati et fortunæ rescriptum. II, 1061.

Lampares vigesimus tertius Rex Assyriorum. VII, 572.

Lampius Parcilonensis. II, 100. A quo Paulinus apud Barcelonem in Hispania per vim inflammata subito plebis est sacratus. II, 100.

Lana et linum quid figurant. V, 224. Lana materies vestis est, et designat prædestinatos. IV, 1952.

Languor naturæ nostræ. IV, 1519, 1507. Languor ex culpa contractus. VI, 560. Languores, quos ex pena peccati patiuntur etiam cives civitatis superuæ. VII, 442. Languor post baptismum. V, 752. Languores nostri a quo sanentur. IV, 1519.

Laodicenus in epistola ad Galatas commentariolos relinquit. II, 252. Laodicenum de Ecclesia nuper egressum dicit Hieronymus. II, 232, 286.

Laomedon Trojam extruxit. VII, 79. Perjurio Apollinem et Neptunum fallit. VII, 80.

Lapides ossa principum esse dicunt Manichæi. VIII, 506.

Lapides et terra in mundo sunt ut ungues et ossa Dei. VII, 212. Lapides dicuntur Gentes quæ adorant lapides. IV, 850, V, 679. Lapides mortuos adorant Pagani, nos vivum lapidem invenimus. IV, 1244. Lapis angularis Christus. V, 42. Omnes fideles unus lapis. IV, 1226. Unctio lapidis capiti Jacob suppositi, figura unctiois Christi. III, 870. A lapide Christo conquassari aliud est, aliud conteri. IV, 522. Lapis demonstrationis et veritatis. III, 654. Quinque lapides David. V, 498. Lapidis vivi, lapides mortui. V, 165. Lapis Christus conquassat parvus, conteret magnus. IV, 936. Lapidis pretiosi et vivi in Ecclesia. V, 235. Qui credunt diligendo Christum, lapides vivi sunt, de quibus templum Dei ædificatur. IV, 512, 1704. Lapidis Sion omnes propheta. IV,

1505. *Lapis limitis agri*. V, 1511. *Lapidea miliaria litteris plena viam docent*. V, 1547.

Lapsus et reparatio hominis. III, 152.

Laqueus venantium, dulcedo hujus vite. IV, 1617. *Quomodo in laqueum incidant homines, et ex illo eruantur*. IV, 1151, 1647. *Laqueus non in via, sed circa viam tendit diabolus; via autem Christus*. IV, 1151. *In laqueo diaboli duo sunt; error quo illiciti, terror quo frangat*. IV, 256.

Larentina meretrix Hercules, quibus meritis divinos honores obtinuit. VII, 183.

Lares demones boni ex hominibus facti. VII, 265.

Largo de contemptu rerum hujus sæculi epistola. II, 958. *Num hic idem sit, qui proconsulatum Africae gessit*. II, 958, *not. (c)*.

Larva, noxii demones ex hominibus facti. VII, 265.

Lascivum motum repercutiens, si quid delectabilius cogitavit, non abit sine vulnere. V, 591.

Latera hominis dicuntur, qui illi coherent. IV, 535, 1684. *A latera Domini cadunt, qui de sua perfectione superbiunt*. IV, 1156. *A latera Christi stant, qui reliquerunt omnia*. IV, 1156. *Bonus homo est, sed mala latera habet, proverbum*. IV, 535, 1684.

Latere hic voluit Christus, et latere similiter boni. IV, 621.

Lastidianus Augustini consobrinus. I, 962.

Latina lingua in Africa vulgaris ætate Augustini. I, 671. *Latina lingua inopia in regionibus (Hipponeisibus) evangelica dispensatio multum laborat*. II, 204. *Augustinum in multis verborum sonis exagitant Itali*. I, 1015.

Latinus Fauni filius, a quo Latinorum regnum dici coepit. VII, 572, 576. *Latinorum reges, silvii dicitur*. VII, 577.

Latinus Muglensis episcopus. IV, 381.

Latria. VIII, 698, 703, 799, 827, 828. *Latria quid*. VII, 278. *Latria servitus Deo debita*. III, 556, 564, 628, 651; VIII, 313, 384, 585. *Unde vero Deo exhibenda*. VII, 160, 173, 221, 646. *Unum Creatori*. II, 749. *Et singulis personis Trinitatis*. II, 749. *Quomodo latriam in nobis ipsi exhibemus Deo*. VII, 280.

Latitudo caritatis. V, 904.

Latrocinia sunt parva regna. VII, 115.

Latrones habent inter se quam caritatem vocant. VIII, 225. *Latrones ut tutius infesti sint paci ceterorum, pacem volunt habere sociorum*. VII, 658. *Latronum obstinatio inter cruciatos, ne conscios aut nomina sua prodant, non sine magno amore*. V, 925.

Latrones a dextris et a sinistris Christi. V, 1085, 1451. *Latronis cum Christo crucifixi conversio*. III, 1678; V, 150.

Latro et confessio. IV, 532, 445. *Confessione effudit ex se sauiem, et factus est aptus cibo Domini*. IV, 848. *Latronis in cruce fides quanti meriti*. V, 150. *Quam magna, cum titubant discipuli*. V, 1110, 1295. *Latro in cruce tunc credit, quando in ipsis doctoribus fides deficit*. III, 1918.

Apostoli vincti sunt a latrone, qui tunc credidit, quando illi defecerunt. IV, 847, 1831. *Latronis fides cum discipulorum defectione comparatur*. X, 480. *Latronis in cruce justificatio per fidem, nullis precedentibus meritis*. VI, 125. *Latro in cruce justificatus et salvatus gratis, qui de fauce, id est, de latrocinio in iudicium, de iudicio in lignum, de ligno perductus est in paradysum*. IV, 532, 655. *Latroni misericordia obtulit, quod miseria distulit*. V, 436. *Latroni credenti, ineffabili potestate dominantis Dei baptismum deputatum est habitum in animo, quod in corpore crucifixum accipi non poterat*. VI, 55. *Latro cui Christus in cruce paradysum promisit, an baptizatus fuerit, incertum*. I, 627, 658; IX, *Retr.* 107, 108; X, 505, 508, 516. *Credibilis est fuisse*. I, 655. *Latro in cruce martyr in suo sanguine baptizatus*. X, 480. *Aut aqua quæ de latere Christi profudit perlitus*. X, 480, 481. *Latroni corporaliter alibi sanctificatio sacramenti per necessitatem debuit, adfuit per pietatem*. IX, 175, 174, 175. *Latronis exemplo non prescribendum salvatoris precepto de baptismo*. X, 481. *Modo mecum eris in paradiso*, latroni dixit Christus quatenus Deus est. II, 854. *Latro quomodo die mortis Christi in paradiso cum ipso*. II, 833. *Quo in paradiso anima eius collocata*. III, 485. *Latro sub filii prodigi parabola intellectus*. VI, 705.

Latram facere. V, 1519.

Laturarii divitum, pauperes sunt. V, 130, 240, 406.

Lavraca superstitionis in natali S. Joannis. V, 1021. *Lavratum aquæ in verbo perfectæ mundationis effectum sortitur post hanc vitam*. I, 593.

Lavare et rigare quomodo differunt. IV, 94. *Ad exemplum humilitatis Christus lavit pedes discipulis, non ad sacramentum mundationis*. IV, 1184. *Lavare manus in innocentibus quid*. IV, 195. *Lavandi mos in die cæne Domini*. II, 204.

Laudabiles res proprio fulgore, non ore vulgi esse pretiosas. II, 428, 455. *Quidquid laudamus, ideo laudamus, quia bonum est*. IV, 1741. *Laudant multa multi, laqueum*

qui. IV, 418. *Laudas quod sit? Istipulator es facti*. IV, 581, 1741. *Ecclesie vel professionum quarundam laudatores incauti*. IV, 1278. *Nemo laudat nisi quod ei placet*. IV, 1059. *Laudatio libera est a lege textentis historiam*. IV, 1400.

Laudare Deum, accusare nos ipsos. V, 454. *Lauda jucunda Deo, quæ*. IV, 1900. *Laudandi Deum preceptum habent Angeli et caelestia*. IV, 1941. *Qua ratione ab Angelis, qua a nobis laudetur Deus*. V, 1016. *Laudat Deum universa creatura*. I, 705. *Quomodo creature etiam inanimatae laudent Deum*. IV, 1691, 1878, 1959, 1946, 1947. *Ipsæ species creaturarum, voces sunt creatorem laudantium*. IV, 205, 206. *A laude Domini ad laudandum se vel unguem recedere non est tutum*. V, 455. *Laudans se, Deum non laudat, sed se a Deo avertit*. V, 952. *Ut se homo laudet, arrogantia est; ut Deus se laudet, misericordia est*. IV, 1869. *Dei est specie sua placere tibi, ad te pertinet enim in gratiarum actione laudare*. IV, 500. *Summum hominis opus non est nisi laudare Deum*. IV, 500. *Cui Deus laudari velit ab homine*. IV, 1518. *Deus misericorditer jubet ut eum laudemus, non arroganter*. IV, 1759. *Deus nec major sit si eum laudes, nec minor, si vituperes*. IV, 1758, 1759. *Laudatione, quasi manducatione, vires acquiruntur, et dulcescit qui laudatur*. IV, 1281.

Laudandi Deum causa nobis multiplex. IV, 596. *Laudamus, ut cari a nobis posset, temperavit Deus*. IV, 1742. *Laudavit se ipse Deus, ut bene ab homine laudetur*. IV, 1860. *In bonitate Dei laus ejus omnis includitur*. IV, 1740. *Sacrificia laudis, munera gratiosa*. IV, 856. *Laudes Dei, sacrificium justitiæ*. IV, 599. *Sacrificium justitiæ quod Deo gratius est, quam sacrificium vituli*. IV, 864.

Laudandus Deus semper. V, 1185. *Magisterium breve est, ut semper laudes Deum*. IV, 1871. *Alternat pro tempore sonus vocum, perpetua sit vox interitum*. IV, 1517. *Laudas Deum tota die, si vis: quidquid egeris bene age, et laudasti Deum*. IV, 541, 1958. *Laudat ad horam lingua, vita semper laudet*. IV, 1899. *Laudare Deum tunc desinis, quando a justitia declinas*. IV, 1958. *Laudandus Deus in prosperis et in adversis*. IV, 280, 638, 685. *Curvus es, si laudas Deum quando tibi bene est, et blasphemus quando male*. IV, 978. *Lauda flagellantis, medicina est vulneris*. IV, 1871. *Laudare Deum de se toto, est eum laudare lingua, voce, conscientia, vita, factis*. IV, 1958, 1959. *Laudandus Deus in voce, in intellectu et in opere bono*. IV, 1380, 1949. *Vita et lingua*. V, 1190. *Laudandus Deus in omnibus operibus nostris*. IV, 1516, 1517. *Frustra lingua Deum benedicit, si vita Deo maledicat*. IV, 580, 585. *Qui male vivit, et laudat Deum, a semetipso dissimulat*. IV, 1900. *Deum tantum homo securus laudat, qui non habet unde displiceat*. V, 1188. *Laudatio impiorum offendit Deum*. IV, 1900. *Laudant Deum avaritia, non laudant avaritia, luxuria: quia non illa fecit*. IV, 1691. *Nondum Deum laudat qui male vivit, aut qui meritis suis tribuit quod bene vivit, aut qui se super alium extollit*. IV, 540, 584. *Laudis vocem audire, est intelligere intus quia quidquid in te mali est, tuum est; quidquid boni, Dei est*. IV, 195, 786. *Vox laudis Dei est, quia gratia ipsius sumus, quidquid boni sumus*. IV, 796. *Deus in veritate laudandus, id est de suo, non de tuo*. IV, 195, 194. *A laude Domini recedit, qui a se boni aliquid habere putat*. V, 435. *Quia spiritus Dei in servis suis laudat eum, quid aliud quam ipse se laudat?* IV, 1869. *Laudes sanctorum, Dei esse laudes*. V, 1425. *Opera preceptorum laudes sunt ejus qui operatur in suis*. IV, 1467. *Divites se laudant, pauperes Dominum laudant*. IV, 178, 945.

Laudem præcedere debet confessio. IV, 1908. *Deum nemo convenienter laudat, nemo quomodocumque non laudat*. III, 106. *Laudat Dominum qui se subdunt Domino*. IV, 275. *Velle laudare, laudare est*. IV, 1746. *Eloquentes muti sunt, qui dum laudant creaturam, obliviscuntur creatorem*. IV, 1875. *Si non laudaverint servi Dominum, superbi, ingrati, irreligiosi erunt*. IV, 1758. *Et multo magis ab ipsis Deus laudandus est, quo mereantur esse et filii*. IV, 1759.

Laudandus Deus corde et amore. V, 1195, 1645. *Laudans corde, in aram conscientie victimas imponis*. IV, 1746, 1220. *Aures Dei non ad os, sed ad cor; non ad linguam, sed ad vitam laudatoris patent*. IV, 1900. *Laudare Deum, amare et laudare; laudare in amore, amare in laudibus, otiosum est negotium*. IV, 1946. *Laud sine amore, nec vera, nec Deo accepta*. V, 1645. *Laudet Deum lingua, laudet vita, sed habeat caritatem infinitam*. V, 1186. *Quis veraciter laudat, nisi qui sinceriter amat*. II, 557. *Noli timere ne non possis semper laudare, quem semper poteris amare*. IV, 1062, 1065. *Laudetur Deus voluntate, ametur caritate: gratuitum sit quod amatur et quod laudatur*. IV, 626. *Sacrificia laudis non timore sed caritate oblata, dicuntur voluntaria oris*. IV, 1568. *Laudando quod amas, libere laudas*.

IV, 1743. Nemo laudat Deum, nisi ori suo factis consentiat, Deum et proximum diligendo. V, 209, 211. Caritas laudat Dominum, discordia blasphemat. IV, 1950. Canticum novum nihil aliud est quam laus Dei. II, 557. A laude Dei incipere debet oratio. IV, 1390, 1882. Laus nostra letitiam habet, oratio gemitum. IV, 1957.

Laudis Dei tutum iter in scripturis querendum. IV, 1860. Laudatio hoc est cordi sagittatio, quod stomacho ructanti ructatio. V, 1188. Modo cantat amor esuriens, in celo cantabit amor fruens. V, 1188. Laus Dei solum erit negotium beatorum. IV, 1063, 1100, 1107, 1108, 1463, 1889; V, 1147, 1176, 1180. Ibi citius noster erit, ibi potius actio quietis, totum gaudium. V, 1477.

Laus sine fine in celo, quia sine fine amor. IV, 1281, 1844. Laudare modo incipe, si in aeternum laudaturus es. IV, 1870.

Laus propria non querenda, sed Dei. III, 2058. Laudare se homo quomodo possit absque arrogantia. IV, 1873. Non te laudes, et quando bonus es: laudando te bonum, sis malus; bonum te fecerat humilitas, malum te facit superbia. IV, 195. Nolle in se laudari, est esse humilem. IV, 310. Laudes humanas ambientes. V, 577, 579. Omnes mortales sese laudari optant. VIII, 1018. Vera laus ea est, quam non tacet Deus. IV, 1452. Laudes hominum totum non deperit qui recte agit. III, 1209, 1271, 1272. Laudibus humanis assuetus animus, quomodo instante iudicio deficiet. II, 573, 574. Laus humana in studiis non querenda. II, 433. Laudes hominum queritans operibus soia, adumbratur virginibus, fatuis. V, 577. Qui laudes hominum querit in pia professione, deficit hominum reprehensionibus. V, 1304. Virgines fatuae, propter ipsam inanem laudem, non propter conscientiam suam bona operantur. II, 571. Qui iudicat propter laudem male, munus accipit. IV, 195.

Laudis amor vitium. VII, 158. Praecipuum in vanitate locum habens. IV, 1532, 1553. Vitium hoc utile esse respiciunt. VII, 158. Laudes amore multi alia vitia cobibuerunt. VII, 158. Hi non quidem sancti, sed minus turpes sunt. VII, 158. Laus humanae cupiditati melius resistitur, quam ceditur. VII, 158. Laus humanae periculum. V, 478. Laus appetit et contentiones superbia mater est. II, 92. Laus aviditas hypocrisis saepe generat. II, 92. Qui laudari vult ab hominibus vituperante Deo, non defenditur ab hominibus Deo iudicante, nec erijetur Deo damnante. I, 804. Laus appetit miseris facit. I, 1231. Per gratiam suam praestat Deus hominibus unde laudentur. X, 206. Laudari etiam de Dei dono periculosum. II, 804. Non male vivendum est ne laudemur. I, 805. Laude immodica quaedam extulisse poenitet Augustinum. I, 587. Laudatio ibi a vanitate renota est, ubi citam vituperatio ab offensioe secura est. II, 428.

Laus humana non semper culpanda. IV, 1533. Laudes hominum quando non noceant. V, 804, 805. Laudatio comes bonae vitae. I, 803. Laus humana utilis est laudantibus, cum Deum, non hominem in bona vita sua honorat. III, 1200. Cum laudari quis, laudem in Christum re undat. IV, 450. Cum laudentur boni, non laudatis, sed laudantibus prodest. II, 1024. Qui laudat bonos, indicat sibi bonos placere, quos veraciter laudat. II, 1024. Ut sese gerunt iusti cum laudentur. II, 93, 1024; III, 174; VII, 166. Ut se gerat Augustinus. II, 109. Laus et honor quomodo a Praetatis accipi debent. II, 93. In laude veritas appetenda est, vanitas fugienda. II, 1025. Laudes suas audire delectari se quo sine dixerit Themistocles. II, 1025. Laudari exoptare partim approbandum, partim cavendum. II, 1025. Finem recti nostri non in hominum laudibus ponere, et tamen propter ipsos homines querere laudes hominum docuit nos Dominus per Apostolum suum. II, 1024. Laudibus hominum moveri debemus non propter nos, sed propter proximum. I, 803. Laus bonorum quomodo prosit etiam his quos laudant, licet in his nec sit quod laudent. II, 1024. Laudari a male viventibus non vult Augustinus. V, 1480. A bene viventibus, nec plene vult, nec plene non vult. V, 1480. Laudare se citra arrogantiam aliquando licet. III, 1733. Recte vivere et nolle laudari, quid est aliud quam inimicum esse rebus humanis? III, 1269. Laude carere facile est dum denegatur, difficile est ea non delectari cum offertur, II, 92.

Laus falsa adulatio est. IV, 1821. Melius vituperares, quam dolose laudares. IV, 1600. Laudes vendunt adulatores. V, 578. Adulantis laus respondenda. IV, 670.

Lavinia Aeneae uxor. VII, 576.

Lavinium urbs in qua Aeneas regnum constituit. VII, 94, 970.

Laurentius Martyr. V, 1385; VI, 689. Archidiaconus. V, 1388, 1393. Ejus martyrium crudele. III, 1621. Laurentii fortitudo. III, 1621. Unde. III, 1621. Laurentio flamma exterior frigatebat in comparatione fervoris quo intus ardebat. V, 1397. Laurentii corpus Romae. V, 1398. Laurentii memoria apud Ravennam. V, 1443.

SANCT. AUGUST. XI.

Laurentius provinciae Caesariensis episcopus. II, 933.

Laurentius frater Dulcicii. VI, 154, 229, 231.

Laurentium regni initium. VII, 573. *Laurentium* primus rex Picus. VII, 572. Ex *Laurentibus* origo Romana dicitur. VII, 572.

Lazapus presbyter. II, 1622.

Lazarus interpretatur adjutus. III, 4350; IV, 872. *Lazarus* quamvis esset figura peccatorum, multum a Domino amabatur. III, 1749. *Lazari* resuscitatio aliquid in allegoria significat. VI, 39. *Lazarus* suscitatus, peccatoris resurgentis figura. V, 455. Et *penitentium*. IV, 1506. *Lazarus* Ecclesiae Dei typum gerit. IV, 872.

Lazarus pauper ulcerosus in sinum divitis *Abrahae* levatus. V, 113. *Lazarus* et *Epulo* post mortem mutaverunt vicus. IV, 530. Non est in *Lazaro* meritum paupertatis, sed pietatis. IV, 610. *Lazari* cur nomen expressum, non divitis. V, 248. *Vide Dives*. *Lazari* cum divite comparatio. V, 248; 1630.

Lazarus episcopus Gallus. X, 320, 343, 355. *Lazari* et *Herotis* litteras *Orosius* presbyter detulit ad Concilium *Carthagini*. II, 739. *Pelagium* et *Celestium* auctores nefarii erroris arguunt *Heros* et *Lazarus*. II, 739. Objectis *Herotis* et *Lazari* respondit *Pelagius*. II, 776.

Lazarus presbyter. II, 966.

Lazarus diaconus. V, 1574.

Lectio nobis hic necessaria, non in patria. IV, 1196. Lectiones divinae nos erigunt contra desperationem, et terrent contra superbiam. V, 778. Quando legis, Deus tibi loquitur; quando oras, Deo loqueris. IV, 1086. Tanto citius quisque proficit cum bona legit, quanto citius facit quod legit. VI, 565. Lectionis perversum studium reprehenditur. VI, 303. Lectiones et cantus in Ecclesia. V, 950.

Lector psalmum qui populo exponendus esset, praeelegit. IV, 1784. Lector ascendit, tractator loquitur. V, 124, 131. Lectores sonant Dei verbum etiam quando taceant tractatores. V, 204. Lector recitat Evangelium. V, 453, 1117. Lector psalmum in ecclesia cantans, quem ipse elegit. V, 1530. Lector ecclesiasticus ille non est, qui scripturam non ecclesiasticam, quamvis in ecclesia tegerit. II, 234. Lectoris officio qui senel functi fuerant in aliqua ecclesia, ab alia teneri non poterant. II, 235 et *Not.* Pueri in lectorum gradu. III, 1049; V, 1550.

Lectorum error triplex. VIII, 72. Lectorum tardiorum errores auctori non tribuendi. VIII, 823. Legere qui non potest, assidue verbum Dei audiat. IV, 1159. Qui didicerunt a Domino *Jesus* Christo mites esse et humiles corde, plus cogitando et orando proficiunt, quam legendo et audiendo. II, 587. In conventibus Christianorum legebatur alternatim et psallebatur. II, 119.

Lectisternia in honorem decorum. VII, 96.

Lectus aliquando est voluptas carnis, et delectatio secularis. IV, 85. Lecto quies figuratur. IV, 1750. In lecto esse dicuntur, qui in otio Deo serviunt. IV, 1750. Lectus doloris, infirmitas est carnis. IV, 457. Lecti errati. VII, 102. Lectus argenteus. V, 1402. Lectus inargentatus. V, 114.

Leges urbs. II, 1094.

Legiones noxii daemones ex hominibus facti. VII, 265.

Lens cocta a *Jacob*, et manducata ab *Esau*, quid figuravit. V, 39. Lenticula, cibus *Aegyptiorum*. IV, 527. Lenticula *Alexandrina* magnificatur. IV, 527.

Leo sacerdos *Paganorum*. VII, 256. Sacrorum *Aegyptiorum* magnus antistes. VII, 229. Decorum originem prodit. III, 1057.

Leonem acolythum arbitrantur ipsum esse *Leonem* magnum, qui postea sexto in Romana sede successit. II, 867, *Not.* (b). *Sixtus* ad *Aurelium* senem per *Leonem* *Acolythum* scribit. II, 867.

Leones non vixisse carnis in arca magis credendum est. III, 530. *Leo* ponitur in laude, ponitur et in vituperatione. IV, 593. Per *leonem* *Christus* significatur. IV, 1375. *Leo* et *Christus* significat et *diabolus*. II, 79; V, 471. *Leo* victus est serviendo, *Agnus* vicit patiendo. IV, 1988. *Leo* in cubili dicitur *Antichristus*, in quo et vis et dolus operabitur. IV, 127, 128. *Leonum* cubilia, corda infidelium. IV, 1376. Catuli *leonum*, plebs *Judeorum*; *leones*, principes sacerdotum. IV, 667. *Leones* ac *leonum* catuli, daemones et eorum principes designant. IV, 1374, 1375.

Leonas Dei famulus. VI, 518.

Leontiana basilica. V, 1201, 1207. Ejus conditor ipse *Leontius*. V, 1208. *Leontii* solemnitas ac depositio. V, 1208.

Leontius diaconus. II, 1002, 1012.

Lepidi bellum civile. VII, 109.

Leporius negabat Deum hominem factum, et quartam in Trinitate subintroducebat personam. II, 991. *Leporii* erroris sententia contraria. VI, 249. *Leporius* a *Proculo* et *Cylinio* merito correptus. II, 991. Et damnatus. II, 991. *Leporius* pergit ad *Aug.* a quo sanandus suscipitur. II, 991. Et de facto sanatur. II, 991. Sanati sunt et qui cum illo ve-

(Treize.)

nercat. II, 992. Rogat August. ut per epistolam a se subscriptam suscipiatur. II, 991.
 Lepra mentis, doctrina varia et inconstans. V, 953.
Lepimagne. IX, 239.
Lepitinus. IX, 222.
 Lepus quid significet. IV, 1572, 1573.
 Lethargici. V, 538. Somno periclitantur. IV, 340, 341. Lethargicis cur nihil onerius. I, 1057. Lethargicus dormire volens, symbolum peccatoris perire volentis. V, 246, 538, 1590.
Leihens fluvius, seu fluvius oblivionis apud inferos. VII, 510.
Levana dea. VII, 122.
Levanda anima ad Deum, ut vas ad fontem. IV, 1854.
 Levandum cor sursum, ne putrescat. IV, 1083, 1629, 1630. Levare se ad Deum, et levare se contra Deum. V, 1536.
Leucippus octavus rex sicyoniorum. VII, 562.
Leucius episcopus. II, 750, 780.
Leucothea dea. VII, 572.
 Levi cur non derimatus. X, 173. Levi absconditus erat in lumbis Abrahæ. III, 407.
Levitas. Quidquid ad Levitas pertinebat, ad Deum pertinere censebatur. III, 719. Levitas pro primogenitis filiorum Israel sibi Deus deputat. III, 719.
Leviticus scripsit actus tamquam actus Apostolorum. VIII, 530.
 Lex a legendo seu eligendo dicta est. III, 681. Lex generaliter et specialiter accipitur. III, 2087, 2088. *Retr.* Lex universalis, sapientia divina. VI, 90. Lex alia æterna, alia temporalis: de utraque fuse et egregie. I, 1229. Lex æterna est ratio divina vel voluntas Dei ordinem naturalem conservari jubens, perturbari vetans. VIII, 418, 420, 438, 440. Lex Dei sempiterna. III, 618. Lex Dei, voluntas Dei. IV, 386. Æternæ legis notio. I, 1229. Lex æterna ante legem scriptam manebat in cordibus plorum. V, 500. Æternam legem fas est cognoscere, judicare nefas. III, 148. Qui legi æternæ adherent, temporalis legis non indigent. I, 1238. Lex triplex, in paradiso data, naturaliter insita, et in litteris promulgata. IV, 1574. Lex homini recto data, ut obedientia virtus mandaretur. X, 1534.
 Lex naturalis. II, 681. Vocatur lex rationis. II, 683. Legem naturæ nemo sinitur ignorare. IV, 1574. Omnibus hominibus inesse probatur. IV, 673, 1574. Lex scripta cur data est, cum jam in cordibus conscripta esset. IV, 673. Lex naturalis per legem scriptam est instaurata, aucta, et firmata. IV, 1574. Lex quinquæ libris Moysi continetur. V, 198, 199. Legis nomine omnia veteris Instrumenti eloquia significantur. VIII, 1081. Legis cor in decem præceptis agnoscitur. VIII, 262.
 Legum tria genera. VIII, 347. Lex et testimonium duo sunt homini rei unus. IV, 987. Lex quomodo justitiæ Dei testimonium perhibet. X, 506. Leges divinæ apud animum intus expressiores certioresque sunt. VIII, 103. Lex temporalis etiam a Deo data. I, 680. Lex temporalis potest per tempora commutari. I, 1229. Lex scripta digito Dei. VI, 333. Lex data est per Angelos, in quibus persona Dei apparebat. VII, 203. Lex quinquagesimo die post agni occasionem data, quid significet. IV, 1167. Cur in lapide scripta lex. IV, 1526. Legis minister Moyses, promulgator Christus. IV, 590. Legem ad condemnationem valere Tabularum contritio significat. III, 736. Legis repetitio novum Testamentum significat. III, 633. Cur lex apparatus terribili, mirabilibusque signis coram populo data est. VII, 202.
 Lex ad quid data. V, 689, 833, 842, 850, 927, 1533; VIII, 531, 543; X, 203, 297, 1238. Lex, prævaricationis est causa. VI, 211. Est insinuatrice peccati. VI, 103. Lex peccatum prohibens, virtus est facta peccati. VI, 355. Quare et quomodo virtus peccati. VII, 380; X, 198, 1005, 1006, 1607. Lex auxit concupiscentiam. VI, 103, 108, 353. Lex data factus est prævaricator, qui antea erat nescius peccator. V, 818, 820, 831, 928. Lex littera ostendit peccatum: tollit peccatum lex gratiæ. V, 825. Prævaricatio, ex lege. II, 700, 802. Lex apparuit peccatum, quod latebat. V, 175. Lex cur ministratio mortis appellatur. VIII, 632, 633. Lex peccati et mortis quenam. V, 842; VI, 61. Abundantia delicti per legem. X, 203.
 Legem abiecit Carpocrates. VIII, 27. Blasphemant Calani, et Deum Legis auctorem negant. VIII, 29. Sicut Marcon, et Manichæus. X, 603. Legi veteri Manichæi adversatur. III, 2065. Eamque imperitia furiosa reprehendere solent. VIII, 235. A paganismo nihil distare Faustius blasphemabat. VIII, 320. Manichæorum error de veteri lege. VI, 109. Et in eam calumniam. V, 23, 175; VIII, 403. Refelluntur. V, 823, 828; VIII, 404, 645. summa locorum scripturæ quos a calumniis vindicavit Augustinus. VIII, 629. Pelagianorum calumniam de usu legis veteris. X, 587.
 Lex non vituperanda tanquam mala. X, 557. Lex ab Apo-

stolo non improbat. III, 2063. Legis laus sectandam Pelagianos. X, 610, 616. In laude Legis quæ Pelagianorum intentio. X, 616. Legem sic mittere ad regnum, quemadmodum Evangelium, dogna Cælestii. X, 533, 534. Lex quatenus a Catholicis laudanda. X, 611. Lex etiam velata a Deo. X, 594. Lex non est mala, imo bona est. VI, 108, 109. Bona extenditur. V, 822, 823, 831, 842. Bona et sancta. VII, 380. Quomodo bona est. III, 2063. Lex bonum est volenti facere quod lex vult. X, 432.

Lex utiliter lata. VIII, 71. Legis utilitas. II, 676; V, 750; VI, 61, 103, 116, 270, 312, 348, 486. quibusnam utilis. X, 1111.

Lex cui bono data. II, 859. Lex tanquam pædagogus ad gratiam ducit. VI, 333. Ad hoc predest ut mittat ad gratiam. IV, 1575. Lex data est ad ostendendum quam arctis vinculis constringerentur, qui de suis viribus presumebant. III, 2068. Lex danda fuerat, quæ manifestus sibi ipsum ostenderet hominem, ne superbus animus humanus a se ipso se posse esse justum putaret. II, 860. Ideo data est Lex, ut crescente peccato humiliarentur superbi, humiliati confiterentur, confessi sanarentur. IV, 1339. Lex data, ut inveniret se homo qui se latebat. V, 833, 927. Lex etiam ipsa in adiutorium data, sed non sicut gratia. V, 850. Sic in adiutorium data est, ne te sanum putares. V, 850. Lex data, ut infirmitas inveniretur, imo auferetur; et vel sic medicus quaereretur. V, 842, 850. Lex docendo et jubendo quod sine gratia impleri non potest, homini demonstrat suam infirmitatem, ut quaerat demonstrata infirmitas Salvatorem. II, 593, 893. Lex quomodo languorem ostendat, superbiam curet, ad medicum ducat. V, 753. Lex data Judæis, ut ad gratiam confugerent. VIII, 652. Lex cancellis tibi fecit, ut non inveniendo qua exires, ad gratiam convolares. V, 804. Lex ostendit non tantum doctorem esse necessarium, verum etiam adiutorem Deum. X, 203. Pravo data lex, ut suam pravitatem sentiens, gratiam desideraret. X, 1534. Lex Judæis pædagogus, a quo perducerentur ad gratiam, quæ est in fide Jesu Christi. III, 615.

Legis infirmitas. III, 1403. Infirmitas ad justificandum. IV, 888, 889. Lex quare infirmata et infirma dicitur. IV, 818. Legis Moysi ad sanandum impotentia. V, 689, 753. Lex sive naturalis, sive scripta, non potuit auferre peccatum. X, 116. Nec a peccato liberare. X, 556, 557. Lex factum damnat, non aufert malitiam. X, 634. Lex sine gratia non aufert, sed auget peccatum. IV, 1573. Per Legem non sunt ablata peccata. III, 2067. Nec Lex, nec Sacerdotium introducunt in hæreditatem æternam, sed gratia per fidem. III, 743. Lex reconciliare non potuit. X, 826. Per Legem justificari se Judæi putabant, sicut et id putant Pelagiani. II, 760. Legis littera neminem justificat. X, 219, 536, 1227. Lex sine gratia non solum nihil predest, sed plurimum obest. X, 361, 363. Prævaricatores facit, vel usque ad effectum mali operis, vel saltem in sola voluntate. X, 221, 904. Lex justificationem non efficiet, sed prævaricationem. X, 230. Lex Moysi, baculus Giezi super faciem pueri. IV, 889; V, 176; VIII, 273. Lex lapis super mortuum positus. III, 1756. Lex vetus lapis offensivus est his qui gratiam non habent. IV, 1167. Legis infirmitas ex carne. V, 844.

Lex cur jubet. X, 214. Lex bonum jubet, sed non dat. VI, 533. Jubere novit, non juvare. V, 822, 1171. Lex data est ut nonstraret homini infirmitatem, et quaerat demonstrata infirmitas Salvatorem. X, 209. Lex sine gratia. X, 887. Lex sine gratia non sufficit. X, 806. Dat nosse hostem, non vincere. V, 794. Lex sine gratia nihil valet. V, 1163. Lex non est mala, licet sine gratia sit noxia. VIII, 312. Lex semper est bona, sive obsit inanibus gratia, sive prosit plenius gratia. VIII, 312. Lex quomodo nocet. III, 2063. Lex sine gratia non correctio peccantis, sed virtus est peccati. X, 1603, 1606. Lex peccato dedit virtutem, non quia mala jubet, aut bona prohibet, sed quia ex prohibitione animum est desiderium, non extinctum. II, 892; V, 841, 894; X, 203, 204. Nescio quomodo hoc ipsum, quod concupiscitur, fit jucundius dum vetatur. X, 204. Quod lex vetat, tanto magis libet, quanto minus licet. VI, 106. Lex quomodo virtus peccati, si bona est. V, 109.

Lex sine gratia peccatum operatur. VII, 730. Facit magis reos. V, 753. Iram operatur. X, 894. Quomodo. X, 208. Lex cognita peccare gravius est. I, 1538. Inexcusabiliores sunt qui divina lege instructi, legi non obediunt. II, 884. Legis prævaricatores sumus, cum id non facimus quod faciendum, vel facimus quod non faciendum esse jam scimus. VI, 271. Lex sine caritate dono jubere poterit, non juvare, sed prævaricatorum insuper facere. VI, 287. Contra Legem peccantium prævaricationis crimen accessit. III, 2063, 2068. Quibus non datur gratia, prævaricatores sunt accedente Lege, non just. X, 1427.

Per Legis cogitationem tollitur excusatio quam homines afferre solent in peccatis. X, 662, 663. Inexcusabiles sibi sunt, qui Legem cognoscentes, per eas vires quibus con-

debant non impleverunt. II, 884. Lex peccatores convincat, non absolvat. III, 1528. Qui in media aetate duarum Legum peccaverunt, etsi non alieni a peccato secundum Julianum, non tamen pravaricatores. X, 1223. Legis vel datæ in paradiso, vel in corde scriptæ, vel per Moysen datæ pravaricatores reputandi sunt omnes peccatores terræ. II, 681. Lex os omnium potuit obstruere, non potuit mentem convertere. X, 634. Legis violatæ rei, quomodo sanentur. III, 1397.

Legis antiquæ revera grave jugum quod leve fcebat. V, 414. Lex adjuvat ut gratia requiratur. X, 303. Lex data est, ut gratia quaeretur; gratia data est, ut Lex impleatur. X, 221. Lex nec est gratia, et nihil ex ea fit recte sine gratia. X, 607. Ut non Lex, sic nec ipsa natura est gratia qua Christiani sumus. X, 896. Lex sine gratia littera sola est. IV, 868. Littera est occidens. X, 205, 203, 213, 217, 905. Unde occidit. X, 589. In quo littera juvat prædestinatos. X, 1111. Quod est oculis sanitas ad videndum solem, hoc gratia est mentibus ad implendam Legem. VIII, 512. Legi ubi non erat gratia, caro invictissime resistebat. V, 844. Fides catholica de Lege et gratia. X, 587, 588.

Legem implere quid sit. VIII, 344, 352. Lex unde non poterat impleri. III, 1401. Legem non implet infirmitas nostra, sed legem laudat voluntas mea. V, 857. Legem impleri per carnem impossibile. X, 588. Lex non sufficit libero arbitrio. II, 683. Ad Legem implendam vires humane non sufficiunt. II, 593, 595. Ex sententia eorum, qui Legem per vires proprias impleri posse dicunt, sequitur non nos orare debere. II, 595. Lex non est testimonium liberæ voluntatis. X, 1334. Lex non jubet nisi esset voluntas; nec gratia juvaret si sat esset voluntas. II, 766. Legis justitia non impletur cum Lex jubet, et homo quasi suis viribus facit; sed cum Spiritus adjuvat, et hominis libera, sed Dei gratia liberata voluntas facit. X, 605. Legem fieri naturaliter, idem ac secundum naturam gratia reparatam. X, 929. Qui naturaliter quæ Legis sunt faciunt, si alieni sunt a gratia, nihil punientur. X, 230. Legis aliqua etsi naturaliter sæpe per vires naturæ homo facere possit, non tamen ad æternam vitam obtinendam. X, 230, 231. Fides catholica de Lege, gratia et libero arbitrio. X, 917.

Lex non timore pœnæ impletur, sed amore justitiæ. V, 199, 1170, 1241; VI, 222; X, 221, 568. Lex concupiscentiam terribit, non extinguit; fecit timorem pœnæ, non amorem justitiæ. V, 833. Lex timorem incutit, non tribuit caritatem. X, 280. Lex nasci novit, non subvenire; jubere, non juvare. V, 822. Ostendere, non tollere peccatum. V, 823. Lex frusara minatur, quando iniquitas dominatur. V, 188. Ab his quæ Lex prohibet, abstinere timore pœnæ, non amore justitiæ, peccatum est. VII, 417. Legis opus qui timore pœnæ, non amore justitiæ facit, profecto invitus facit. IV, 1528. Et inimicus est Legis. IV, 1538. Lex terret de se ipso presumentem, gratia adjuvat in Deum sperantem. V, 792.

Legis severior vindicta quare in veteri Testamento ferebatur. II, 660. In Lege veteri prævalebat timor, in nova amor. IV, 986. Lex cur talis data est. IV, 1064, 1580, 1581, 1098. Lex vetus non noverat nisi punire peccata. V, 28. Lex præcipiebat Judæis ne malefactoribus parcerent. III, 1957. Lex usitatio vocatur, quando minatur et terret et vindicat. IV, 110. Lex non necessaria, nisi his quibus utilis est servitus et timor. VIII, 71. Cur terret Deus per Legem. X, 617. Legis minarum scopus. X, 219, 223. Lex molestissimus pædagogus. V, 831, 836, 837. Qui ducit ad gratiam. X, 247, 248.

Lex sine gratia impleri non potest. IV, 457, 1837. Legem nemo implet, nisi quem adjuverit gratia. III, 1007. Non vicio Legis, sed vicio rudicitatis carnis Lex non implebatur. X, 221. Legis littera jubere tantum, non adjuvare potest. X, 116. Legis præcepta non possunt impleri nisi per gratiam. II, 769, 893, 894, 898; V, 73, 188, 894, 1170, 1240. Non implebatur Lex timore, quæ non impletur nisi caritate. III, 633, 753; IV, 281, 282, 829, 990, 991. Legem non implet nisi caritas. III, 2136; VI, 109, 356. Multa sunt facienda, non jubente Lege, sed libera caritate. VI, 459. Lex tunc impletur, dum non cupiditate rerum temporalium, sed caritate illius qui præcepit, sunt quæcumque præcepit. VI, 538. Quicquid Lex jubet, non nisi eo qui jubet adjuvante, inspirante, donante complectitur. X, 1600. Lex jubere novit, cui succumbit infirmitas: gratia juvare, qua infunditur caritas. X, 537. Quæ per Legem impleri non poterant, per fidem impleta sunt. III, 2063. Lex impleri non potest nisi a spiritalibus. III, 2061, 2062. *Retr.* Lex misericordiae Dei, lex caritatis. IV, 1608. Lex caritatis dat veniam peccatis, delet præterita, admonet de futuris. IV, 1608. Idem præceptum timentibus Lex est, amantibus gratia. VI, 110. Lex littera est eis qui eam non implet per spiritum caritatis. VI, 110. Lex ream obligat ex prævaricatione, jubendo quod implere ho-

mines ex infirmitate non possunt, nisi se ad Dei gratiam pietate convertant. VI, 106. Preces fundere debet et ad misericordiam fugere, qui Legem implere non potest. III, 1442. Per Legem cognitio peccati, per fidem imperatio gratiæ contra peccatum, per gratiam sanatio animæ a vicio peccati, per animæ sanitatem libertas arbitrii, per liberum arbitrium justitiæ dilectio, per dilectionem justitiæ Legis operatio. X, 233. Lex adducit ad fidem, fides impetrat Spiritum largiorem, diffundit Spiritus caritatem, caritas implet Legem. II, 593. Ante Legem et sub Lege quomodo concupiscentia dominata est. III, 2063.

Lex facit reos homines sub Lege constitutos. III, 1397. Quid sub Lege esse. VIII, 506. Quis sub Lege esse dicatur. X, 280, 603. Qui sint sub Lege damnabiliter. II, 284. Sub Lege est qui Legem non implet. III, 1397. Tandiu homo est sub Lege, quamdiu vivit peccato. VI, 61. Sub Lege sunt, quibus Lex dominatur. VI, 108 qui sunt sub Lege, servi sunt dominantis cui dicitur. VI, 106. Esse sub Lege, est de viribus suis ad faciendam Dei præcepta superba elatione præsumere. II, 284. Reus sub Lege est, justus cum Lege. III, 1736. Sub Lege homines carnalia bona appetentes Legis justitiam non amabant. III, 2072. Sub Lege operatio vana, cum libido animum vastat, et colibetur pœnæ metu, non amore virtutis obruitur. I, 1537. Homo sub Lege, homo sub gratia positus, qui differat. I, 620. Aliud est esse sub Lege, aliud in Lege, aliud sine Lege. IV, 67; VI, 538. Justi tempore Legis exstiterunt, nec tamen illi erant sub Lege, sed sub gratia. X, 399. Conditio hominis sub Lege positi. VI, 63, 108. Homo sub Lege figuratur per David Saulis armis oneratum. IV, 1839. Peccare in Lege quid. III, 1837.

Legis scientia non est necessaria absolute ad non peccandum. X, 321. Non posse esse sine peccato, nisi qui Legis scientiam habuerit, Pelagius objicit tamquam ab ipso dictum. X, 321. Pelagii responsum ad objectionem. X, 321. Discutitur. X, 321. Aliud est hominem per scientiam Legis ad non peccandum adjuvari, aliud non posse esse sine peccato, nisi qui Legis scientiam habuerit. X, 321. Legis scientiæ nomine quid intelligitur. X, 322. Legis scientia sine caritate inflat. X, 617. Legem qui implet vita, non possunt non tenere memoria. IV, 706. Legem suam Deus in corde ponit, ut ea casto amore diligatur. IV, 1565. Lex alia quæ scribitur et imponitur servienti; alia quæ mente conspiciatur ab eo qui non indiget litteris. IV, 67. Cor Christiani in libro Legis, quasi luminare in firmamento cæli. IV, 1166. Ille pie attendit legem Dei, et verba oris ejus, cujus animum inclinat humilitas, non cujus cervicem erigit superbia. IV, 981. Legem Dei quomodo quis memoria teneat, et meditetur fructuose. IV, 706, 707, 1193, 1510, 1535. Qui Legis meminit, nec eam diligit, memoria ejus lapis illi est scriptus, non quo adornetur, sed quo prematur. IV, 1549.

Lex triplex apud Apostolum, lex fidei, lex factorum, et lex peccati. V, 821, 823. Lex peccati, quæ. III, 2071, 2159. Et quid Apostolo. X, 432, 433. Quænam lex, peccati virtus. X, 1003, 1607. Lex peccati cum reatu in parvulis non baptizatis. X, 454. Quomodo lex peccati remissa est per baptismum, et manet. X, 675. *Vide* Concupiscentia. Lex peccati est violentia consuetudinis. I, 734. Lex in membris et lex mentis adversum se pugnant. X, 433. Lex Dei, lex operum, lex fidei. X, 218. Lex operum et lex fidei quo differant. X, 210, 211, 213, 214, 216, 218. Lex factorum dicit Dominus: *Non concupisces*; lege fidei dicit: *Sine me nihil potestis facere*. X, 226. Lege operum dicit Deus, *Fac quod jubeo*; lege fidei dicitur Deo, *Da quod jubes*. X, 214. In lege factorum est Dei jubentis justitia; in lege fidei, subvenientis misericordia. IV, 1527. Legis factores non per opera, sed per gratiam justificantur. X, 228. Legis opera quibus homo non justificatur, quænam sint. X, 232. Potest Apostolus esse intus in affectionibus pravis pravaricator Legis, et tamen conspicua opera Legis implere. X, 537. Lex fidei, quæ. IV, 1527. Lex non evacuat per fidem, sed statuitur. X, 233. Lex fidei, multa multitudo dulcedinis, seu caritas. X, 233. Condelectari Legi Dei secundum interiorum hominem, non litteræ, sed Spiritus donum est. X, 217. Legi Dei condelectatio, de magna venit gratia Dei. X, 432.

Lex scripta in tabulis, et lex scripta in corde. X, 219. Lex scripta in cordibus quid. X, 222, 227, 229. Lex ad discernendum justum, cujusque cordi inscripta. IV, 673. Lex novi Testamenti si quidem in cordibus scribi dicitur, quid distant fideles a Gentibus, quæ habent opus Legis scriptum in cordibus suis. X, 227, 228. Legem habere in cordibus scriptam, hoc est ad novum Testamentum pertinere. X, 225, 228.

Lex spiritus vitæ, quæ. VI, 61. Quomodo liberet a lege peccati et mortis. X, 431. Lex nova, testimonium liberæ voluntatis. X, 1334. Lex libertatis, caritas. X, 280. Legi Dei mente servire, carne autem legi peccati, quid. X, 453.

per solam gratiam homo mente servii legi Dei. X, 561. Lex mentis, lex membrorum, per Tragelephos significatur. III, 880.

Lex civitatis Dei, caritas. IV, 1261. In cœlis plenitudo Legis sine ullo peccandi timore servabitur. IV, 1338. Lex non impletur ita ut nihil omnino desit, nisi in altera vita. X, 601. Lex in cœlo non legitur, et quare. IV, 1191, 1360.

Legis veteris præcepta ad Christianus teneatur custodire. X, 564. A servitute Legis ad filiorum libertatem transeundum. X, 236. Legis observationes cur jam respuunt Christiani. X, 213. Legis observationem indifferentem non esse inter bonum et malum, imo malam esse Hieron. dicit. II, 280, 280. Nec bonam esse nec malam August. docet. II, 280. Poterat Judæus qui Christo credidisset, in observationibus Legis, licet superfluis, permanere. VIII, 156. Legittima nonnulla quo animo celebranda suscepit Paulus. II, 278, 279, 282. Ab illo non mendaciter observata. VI, 536. Tunc permittebantur Judæis in Christum credentibus. VI, 556. Petrum et Paulum Legis exercuisse mandata timore fidei illi Judæorum censet Augustinus, Hieronymus vero simulasse tantum. II, 136, 200. Lex post resurrectionem Domini amisit tamquam vitam officii sui. II, 281. Nec continuo deserenda, sed religiose deducenda ad sepulturam. II, 281, 281. Nihil veteris Legis imponebant Apostoli his qui ex Gentibus credebant, præter tria. III, 994. Gentiles ad observationem Legis non cogebantur. VI, 556. Cogendos quidam putabant, tamquam sine iis salvi esse non possent. VI, 556. Hoc timor Petri simulabat, hoc libertas Pauli redarguebat. VI, 537. Gentiles qui in Christum credidissent, Legis onere liberis; eos autem qui ex Judæis crederent, Legi esse subjectos, ex Hieron. censet August. II, 231, 238. Legis præcepta servari volebant Cerinthiani. VIII, 27. Ebionæ. VIII, 27. Nazaræi. VIII, 27. Legis observatio non continuo, sed paulatim adjectivam erat. II, 281, 282, 283. Legis observatio initio revelationis gratiæ non erat perniciosa; progressu vero temporis a Christianis deserenda fuit. II, 282. Nunc qui eam observare vellet, habendus esset ut impius se; ultraque violator. II, 282. Nec ullo modo hoc jam licet. II, 283. Legis antiquæ sacramenta cur non observamus. IV, 1836. Ideo jam non observamus, quia Christus ea implevit. VIII, 333, 334. Legem et prophetas quomodo Christus adimplevit. VIII, 332, 339, 363, 368, 370. Quam Legem et quos Prophetas Christus non venit solvere, sed adimplere. VIII, 318, 351. Quædam Legis Christum adimplevisse, quædam solvisse opinabatur Faustus. VIII, 559. Refellit. VIII, 539. Legem veterem potuisse mutari non mutata divine providentiæ ratione. II, 523. Lex non evincatur in Christo, sed Legis velamen. VIII, 71. Legis observationes serviles ablatae sunt, sed earum interpretationes tenentur a liberis. VIII, 154. Non jam observanda quæ sunt Legis, sed illa quæ his significantur. VIII, 156, 157. In ipsis umbris non est spes ponenda, sed in rebus quas illæ umbræ significabant. VIII, 156. In lege veteri mysteria velata. VIII, 71. Quæcumque in Lege et Prophetis vel rebus gestis, vel sacramentorum celebrationibus, vel locutionum modis figurate prophetata sunt, in Christo et in Ecclesia impleuntur. VIII, 348. Christus in antiqua lege prophetatus. II, 631. Judæi toto orbe terrarum dispersi, ut essent testes Christi per ipsam Legem. II, 634. In Lege non intelligebat Christum Judæi. VIII, 652. Exceptis nonnullis. VIII, 633. Legis præcepta multa Judæis pro suo corde lapideo magis congrua, quam vera. VIII, 515.

Legis præcepta omnia figuræ nostræ fuerant. VIII, 346, 351. Legis præcepta medicamenta erant, adventu Domini medicata sunt ipsa medicamenta. IV, 680. Lex ex aliqua parte observatur in fide Christiana. III, 743. Quid ex Lege et Prophetis jam observant Christiani. VIII, 345, 559. Quæ Lex significantur, non jam jubentur faciendæ, sed leguntur intelligendæ. VIII, 345.

Lex quomodo intelligenda. III, 2003; VIII, 403. Spiritu-
liter intelligenda, ne in murmura sensus carnalis incurrat. VIII, 705. Nihil perniciosius quam quicquid in Lege accipi ad litteram, nihil salubrius quam spiritu revelari. VIII, 71. Lex temporalia promittebat. III, 1602. Cur præmia visibilia promittebat. VII, 292. Per promissa terrena, significabantur æterna. VII, 293. Legis promissa a paucis intellecta. VII, 293. Legis veteris promissa spiritualiter intelligenda. V, 167. Qui propter terrena suscipit legem Dei, ipse est heres veteris Testamenti. X, 328. Legem observantibus quænam vita promittitur. X, 616. Lex vetus quatenus spiritalis. X, 594. Non impletur nisi a spiritalibus. VI, 103. Lex vera non omnes qui noverunt, justi sunt. IX, 299. Homo factor legis debet esse, non iudex. I, 859. Qui diligit legem Dei, etiam quod in ea non intelligit, honorat; et quod ei sonare videtur absurde, se potius non intelligere iudicat. IV, 1392. Quatuor modi Legis exponendæ. III, 222.

Lex Moysi, quæ sola terrena præmia polliceri videtur, habet etiam sub velamento spiritalia. IV, 1149. Lex Judæis

data, pluvia voluntaria est quam segregavit Deus hereditati suæ. IV, 818. Lex vetus spiritualiter intellecta, Evangelium est. V, 168. In Lege velabatur novi Testamenti gratia, in Evangelio revelatur. IV, 1836. Omnis legalis observatio label occultam virtutem intelligendæ gratiæ Christi. VIII, 239. Quare Judæis intelligendæ gratiæ Christi virtus non datur. VIII, 260. Lex quomodo gratia et veritas sit per Jesum Christum. VIII, 312. Lex Christiana vel ab ipsis infidelibus laudatur, ut potens, divina, ineffabilis. IV, 457.

Legis Mosaicæ et novæ comparatio. X, 218. Legis et gratiæ discrimen. IV, 1528; V, 792; VIII, 652, 653, 654. Earum concordantia. V, 843. Lex vetus mortem, nova justitiam ministrat. X, 219. Lex vetus hordeum est ad Evangelicum triticum. V, 723. Præcepta seu monita quæ Christus quasi opponere præceptis Legis videtur, in ipsis libris veteribus reperiuntur. VIII, 366. Lex in Christo, lex cum misericordia. IV, 209.

Lege uti legitime. V, 831; X, 616, 917. Fieri potest ut quisque et in Lege sit, et non legitime utatur. IX, 461. Quatenus justus et injustus legitime Lege utuntur. X, 209. Non sunt ista duo contraria et quod justus legitime Lege utatur, et quod justo lex non sit posita. X, 210. Lex quomodo justo non est posita. X, 209. Lege utitur legitime, qui intelligens quare sit data, confugit ad gratiam. II, 593. Lex non absolutiois adiutorium, sed vinculum criminis ei fit, qui ad eam implendam de suis viribus fidit. II, 593. Ambulare in lege sine querela. V, 918. Perficere legem in hac vita sanctis non conceditur. V, 838. Consentire cum lege. V, 857. Lege quis male utitur. VI, 103. Lege bene utenti bona opera nascuntur, mala male utenti. IV, 720. Aliud est perire sine Lege, aliud judicari per Legem. III, 1867. Qui sine lege peccaverunt, sine lege peribunt, de Moysi lege intelligendum. IV, 1572. Sententia eorum qui dicunt hos qui in lege peccaverunt non perituros, sed per pœnas transitorias purgandos, rejicitur. IV, 1573. Qui legem agere noluit, a lege juste agitur. I, 1180.

Lex vetus et nova. V, 837. Unde utraque dicitur. X, 221, 222. Lex vetus nunc specialiter pro altera parte veteris Testamenti, nunc generaliter pro toto veteri Testamento dicitur. I, 624. Lex a Judæis contempta. V, 1642. Legis auditores etsi apud Deum justi non sint, audiri tamen possunt, quando verum dicunt. IX, 714. Lex Christiana ab ipsis infidelibus laudatur, sed ejus difficultatem ne eum amplectantur excusant. IV, 437.

Lex in arca est sanctificatio in corpore Domini. II, 219. Lex Moysi portibus quinque figurata. V, 689. Et denario. V, 1246. Lex Dei, firmamentum. IV, 1194, 1195. Lex Domini immaculata, spiritus sanctus. IV, 161. Lex decem præceptorum, psalterium decem chordarum. IV, 161. Lex Domini ipse est Christus. IV, 153. Auctor, quem Augustinus appellat adversarium Legis et Prophetarum, non fuit Manichæus. VIII, 684.

Leges omnes beatitudinem appetunt. II, 583. Lex quæ justa non est, non est lex. I, 1231. Per humanam legem nonnulla permittuntur, quæ per divinam vetantur et puniuntur. I, 1232. Lege mundi, non lege Creatoris mundi quædam approbantur. V, 828. Legis humana potestas in vindicando, quousque porrigatur. II, 1224. Non licet iudici de legibus institutis judicare, sed secundum ipsas. III, 148. Subditur legibus qui non amat leges. I, 1188. Leges humanæ addiscendæ. III, 62. Legibus civilibus terrenæ civitatis civitas cœlestis obtemperare non dubitat. VII, 645. Leges suas non infringit Imperator, quando confessus dat indulgentiam. IV, 590. Ex bonis et malis legibus Imperatorum Ecclesia proficit. II, 399, 796. Legibus malis probantur boni, legibus bonis emendantur mali. IX, 527. Cor regis cum est infidele, aut exerceatur aut probantur boni; cum vero est fidele, aut corriguntur aut plectuntur mali. IX, 739. Leges non petendas ab Imperatoribus contra Donatistas August. cum aliis sentiebat, alii contra sentiebant. II, 804, 805. Leges ab Imperatoribus Apostoli non postularunt, quare. II, 801. Leges Imperatorum, exemplo Pauli Apostoli implorare possunt Christiani. II, 800. Quid de legibus ab Imperatoribus contra Donatistas petendis decretum sit in Concilio Carthag. II, 803. Leges Imperatorum contra hæreticos. IV, 1303. Paganos. V, 513. Leges Imperatorum hæreticos damnis et exiliis, Paganorum autem sacrificia capite plectunt. II, 526. Legis de idolis confringendis et hæreticis corrigendis vivo stillicione in Africam missæ. II, 558. Earum occasione multi ad Christianam religionem vel catholicam pacem conversi. II, 359. Jactant vult homines eas Imperatore nesciente vel nolente datas. II, 558. Lex Theodosii multæ decem librarum auri in hæreticos, in Donatistas qui in Ecclesiam deservierunt, extensa. II, 804. Donatistæ possessiones amittere jussi sunt secundum leges Regum tyrrenorum. II, 345. Querela hæreticorum adversus leges Imperatorum catholicorum. X, 703,

704. Leges pœnales Imperatorum pro Catholica adversus hæreticos defenduntur. IX, 616. Legum coerciones non auferunt liberum arbitrium. IX, 317. Legum Imperialium adversus Donatistas et alios utilitas. II, 796, 796, 802, 806. IX, 315, 425, 753. Donatistarum plerimi per leges Imperatorum correcti sunt. II, 796, 806. Legum severitate non utuntur Catholici adversus hæreticos. II, 305, 306. Legum severitate Donatistis deprecatur Augustinus. II, 368. Lex Antonini in adulteros. VI, 475. Lex Julia. VI, 475. Lex Voconia iniqua. VII, 105. Leges securales. II, 166.

Lia interpretatur laborans. III, 1046. *Lia* figura est vitæ activæ. III, 1046.

Libanus interpretatur candidatio. IV, 912, 1570. *Libanus* pro dignitate hujus sæculi accipitur. IV, 912, 1570. *Libani* fructus qui sunt. IV, 911, 912, 1570.

Libellatici. IX, 157.

Libelli. V, 1442. *Libelli* dabantur ut miracula in populo recitarentur. V, 495, 1500, 1445; VII, 768, 769, 770.

Libentina dea, a libidine sic appellata. VII, 118.

Liber Deus, *Libera* dea unde sic dicuntur. VII, 187. *Liber* pater, dictus etiam Dionysius, post mortem ut Deus habitus. VII, 569, 571. *Liber* vini inventor. VII, 569. *Liber* cum *Cerere* seminibus præponitur. VII, 207. *Liberi* sacra quam turpia. VII, 210, 214. *Liberum* paucorum sacramentum oculis committendum putant pagani. II, 85.

Liber Deus qui præest conceptui, alius a *Baccho*. VII, 195. *Not. (a)*.

Liberalis episcopus. IX, 192.

Liberales disciplinae nihil habent congruum libertati nisi quod habent congruum veritati. II, 367. Hinc poetarum, philosophorum, oratorum artes plerumque dicuntur immerito liberales. VII, 367.

Liberi vitæ nomine quid intelligitur. VII, 690. *Liber* vitæ prædestinatio seu præsentia Dei. VII, 681. De *libro* vitæ quempiam deleri, quomodo accipiendum. IV, 862. *Liber* vitæ aperitur in judicio. VII, 690. Quisnam *liber* intelligatur in his verbis, *in capite libri scriptum est*, etc. IV, 1962. *Libris* divinis quaedam inspersæ sunt deliciae sanctæ et bonæ. IV, 415. *Liber* tibi sit pagina divina, *liber* tibi sit orbis terrarum; in istis codicibus non legunt nisi qui litteras norunt, in toto mundo legat et idiota. V, 518. *Liber* dulcis in ore, et amarus in ventre. IV, 492. *Libros* plures a pluribus fieri diverso stilo, non diversa fide, etiam de eisdem questionibus, utile est. VIII, 825; IX, 595. Auctoritas *librorum* qui non proficiendi exercitatione, sed præcipiendi auctoritate scribuntur a nobis. VIII, 248, 254. Etsi in *libris* ab hominibus scriptis inveniantur eadem veritas quæ in sacris, longe tamen est impar auctoritas. VIII, 249. *Libri* ab hominibus scripti non cum necessitate credendi, sed cum judicandi libertate legendi. VIII, 248, 249. *Libros* aliorum et sermones qui crapunt, peccant sæpe et graviter. II, 355. *Libri* termino refertur lectoris intentio, sicut labor viatoris hospitio. VIII, 536. *Libri* profanorum aquæ sunt non omnibus communes. IV, 1560, 1561. In *libris* alienigenarum inveniuntur optima præcepta morum et disciplinae, sed non humilitas. IV, 270. *Librorum* improbarum lectio, quibus possit non obesse. X, 510. *Libros* canonicos alii sicut quomodo legat Augustinus. II, 277, 286. *Libri* pontificales Sacrorum profanorum. VI, 585.

Liberorum jus quid. X, 714. *Not. 1*.

Libertas variis modis sumitur. X, 1105, 1106. *Libertas* naturalis, nulli servire. VII, 613. *Libertas* nostra, non servire peccato sit. VII, 114. Quæ est pejor mors animæ, quam *libertas* erroris? II, 400.

Liberum arbitrium media vis. X, 238. *Liberum* arbitrium quod huc atque illuc *liberum* fieri potest. X, 169. *Liberum* arbitrium quid secundum Julianum. X, 1515. Et quomodo ab illo definitur. X, 1102, 1103, 1104, 1295. Et a Pelagianis. X, 1466, 1518, 1519. *Libera* voluntas sic a Pelagianis definitur, ut his necesse sit auferre libertatem Deo. X, 1299. *Libertas* æquilibrium nec in Pelagianorum opinione reperitur. X, 1297. *Liberum* arbitrium secundum Pelagianos non constat sine possibilitate peccandi. X, 1483. *Liberi* arbitrii possibilitatem tam in bonum quam in malum ex æqua lancei perpende vult Pelagius, nec sibi stat. II, 829, 850. In Deo et in beatis *liberum* arbitrium est sine possibilitate peccandi. X, 1518. Ad naturam *liberi* arbitrii non pertinet posse et peccare et non peccare. X, 1474. Possibilitas mali non requiritur ad libertatem. X, 1521. *Liberum* arbitrium in Deo summum. X, 1474. Licet malum facere non possit. X, 1117, 1118. *Liber* ut quispiam sit, non requiritur ut velle possit et bonum et malum. X, 1116. Variari posse in bonum et malum ad *liberum* arbitrium non pertinet. X, 1513. *Liberum* arbitrium putat Julianus non constare cum necessitate. X, 1290. Necessitas quædam beata non auferens libertatem. X, 1116. *Liberum* arbitrium qua ratione Augustinus adhuc presbyter explicavit. III, 2078. *Liberum* arbitrium sive in vitam malam, sive in bonam non negat fides

catholica. II, 973.

Liberum arbitrium per peccatum Adæ dici sublatum, Juliani calumnia. X, 532, 564. *Liberum* arbitrium impis non est ademptum. X, 553. Nemo vel in bonum vel in malum cogitur invitus. X, 567. Deus non sanat invitum. IV, 1520. *Liberum* arbitrium asseritur. VIII, 451, 540. *Liberum* arbitrium animæ datum. I, 595, 1079, 1241; III, 153. *Libera* est nobis voluntas, quia est in potestate. I, 1275. Per *liberam* voluntatem ipsa *libera* voluntate utimur. I, 1268. Quid censeatur esse in nostra potestate. I, 596, 1275. Quid *libera* voluntate, quid necessitate faciamus. IV, 1745, 1746. *Libertas* si tollitur, omnis humana vita subvertitur. VII, 149. *Liberum* voluntatis arbitrium non negant, qui confitentur omnem hominem corde suo credentem, non nisi sua *libera* credere voluntate. II, 987. *Liberum* voluntatis arbitrium esse in homine probatur ex divinis præceptis. X, 882, 884, 883. Eo ipso quo aliquid præceptum et imperatum est, obedientia nostra requiritur, quæ nulla potest esse sine *libero* arbitrio. II, 971. Ex eo quod venit Dominus mundum salvare, et quod venturus sit ipsum judicare, gratia et *liberum* arbitrium asseritur. II, 960; X, 874, 875 et seq. Qui putat hominem, qui per actum potuit uti *libero* voluntatis arbitrio, secundum opera sua non judicari, errat. II, 971. si non accepisset *liberum* arbitrium et rationem, non eum sequeretur damnatio iusta peccantem. IV, 1502. *Liberum* arbitrium sic homini datum, ut tamen et divinis legibus et humanis rectissime gravium supplicia constituta sint peccatorum. II, 940. *Mathematicis* non credendum, ne a *libero* arbitrio naufrageus. II, 210. *Libera* voluntas per Dei præscientiam non aufertur. I, 1274. *Liberum* arbitrium non ita datum, ut quodlibet eo moliens, ullam partem divini ordinis legisque perturbet. I, 895. *Creatura* in arbitrio *libero* constituta est, non sic ut Creatoris superet voluntatem, etiam si contra ejus faciat voluntatem. IV, 1464. *Cornua* falsæ libertatis adversus Deum erigere. I, 166. Ad omnipotentiam Dei pertinet ut ex *libero* arbitrio venientia mala esse permittat. VI, 581.

Liberum arbitrium cur homini datum. VI, 11. Cur ad malum flexibile datum. I, 1242. *Liberum* arbitrium homini datum est, ut Deo non necessitate, sed voluntate serviat. VI, 206. Datum est ad recte vivendum, non ad peccandum. I, 1242. *Liberum* arbitrium in homine ad virtutem et vitia. X, 236. In *libero* est voluntatis arbitrio peccatum et recte factum. VI, 16. In tuo arbitrio Deus esse voluit cui pares locum, Deo, an diabolo. IV, 1938. Homini Deus dedit *liberum* arbitrium, et si vult homo, heri fuit palea, hodie fit frumentum. V, 1175. Peccatores se de Deo excusare conantes ideo arguuntur, quia *liberum* habent arbitrium. X, 885. *Creatus* homo est cum *libero* arbitrio, quo ipse ad peccatum consentit. IV, 268. Per *liberum* arbitrium peccant, maxime qui cum delectatione peccant et amore peccati, et hoc eis placet quod eos libet. X, 1110. *Libertas* quædam perniciosa. IV, 1300. *Libera* voluntas causa peccati. I, 595, 753; III, 153. *Et in libris de ea re scriptis*. I, 1231. *Ex libera* hominis voluntate semen mortis. V, 1269.

Liberum arbitrium, bonum opus Dei. X, 1489. Ad Dei dona pertinet. X, 155. Ad Dei dona pertinet non tantum ut sit, verum etiam ut bonum sit. X, 153. *Liberum* arbitrium in mediis bonis censetur. I, 598. Cur Deus Angelos et hominem *libero* arbitrio permisit. X, 932. *Libertas* voluntatis in illius primæ conditionis præstantia quid valeat, apparet in Angelis qui steterunt. X, 1001.

Liberum arbitrium primi hominis quale. V, 1269; VII, 802. Aliter de libertate in qua primus homo factus est loquendum, aliter de ea in qua nunc est. X, 267. *Liberum* arbitrium perfecte fuit in primo homine. III, 2066. *Liberi* arbitrii integerrimæ vires in Adamo. X, 1513. *Liberum* arbitrium primus homo accepit rectum. VI, 683. *Liberum* arbitrium in primo statu per se sufficiebat ad peccandum, non ad justitiam retinendam, nisi divinitus adiutum. VI, 281. *Liberam* voluntatem ad male agendum habemus sine Dei adiutorio: quamquam male agendo non sit *libera*, sed damnabilis ancilla. V, 856. Bonus usus *liberæ* voluntatis ex Deo. I, 598. *Libertas* primum hominem deceptit, dum indulgentius frenis ejus utitur. II, 785. *Liberum* arbitrium quid valeat non adiutum, in ipso Adam demonstratum est. VI, 683. *Liberi* arbitrii infirmitas cernitur in Adamo. V, 853, 940.

Liberum arbitrium tam integrum esse, quam ante propriæ voluntatis usum innoxiam in unoquoque naturam, dogma Pelagianorum. X, 1149. *Liberum* arbitrium an post peccata tam plenum est, quam fuit ante peccata. X, 1108. *Libertas* quænam in homine post peccatum. X, 1101, 1103, 1104. *Liberum* arbitrium non tale nunc quale Adam accepit, sed jam vitiatum est et sanandum. X, 1294. *Liberum* arbitrium suo malo usu vitiatum. X, 1524, 1529. *Liberum* arbitrium quo recte agere potuit homo, peccati malitia defecit. X, 1523,

1524. Liberi arbitrii magnas vires homo cum conderetur accepit, sed peccando amisit. V, 752. Libero arbitrio male utens homo, et se perdit et ipsum. VI, 246. Libero arbitrium hominis congenitum et omnino inamissibile, quodnam est. X, 1521. Libertas quaedam voluntatis congenita immutabilis. X, 1524. Libero arbitrium, quo beati esse volumus, et miseri esse nolimus, auctori nobis non potest. X, 1565, 1566. Libera est voluntas, etiam qua beati esse sic volumus, ut miseri esse nequaquam velle possimus. VI, 261. Libero arbitrium nostrum ad diligendum Deum primi peccati granditate perdidimus. II, 985. Per malum velle perdidit homo bonum posse. V, 188. Standi et cadendi libero arbitrium tale acceperat homo, ut posset non peccare: per peccatum amissa rectitudine secutum est non posse recte agere. X, 1523. Libero arbitrio quid restat in hac mortali vita. VI, 108. Libertatem bene agendi seu male, sui malo usa perire non posse, Juliani sententia. X, 1529. Hanc perdidit Adam. X, 1520. Libertas qua perit per peccatum, quoniam. X, 552. 1110. Libertas non peccandi perit pena peccati. X, 1118. Victa enim vitio in quod cecidit voluntate, caruit libertate natura. X, 296. Quaecumque ista est causa voluntatis, si non potest ei resisti, sine peccato ei ceditur. X, 286. Unde ei resisti potest. X, 286. Libertas non perisset, si bona permansisset voluntas. X, 296. Libera voluntas recte facienda in qua homo conditus fuit, quod nunc minus valeat, pena peccati est. I, 1296.

Libero arbitrium nec est negandum, nec ei nihilum tribuendum. X, 879, 880. Libero arbitrio quidam nihilum tribuunt. X, 151. Quantum tribuunt Pelagiani. X, 570. Liberi arbitrii elatus assertor Pelagius. X, 573, 574. Libero arbitrio suo vero Pelagiani tribuunt quod credendo accesserunt ad Christum. V, 192. Quidam libero arbitrio tribuentis suam iustitiam. V, 172. Et illud ad iustitiam sufficere arbitrantur. V, 452. Pelagiani libero arbitrium sic asserunt, ut gratiae locum non relinquerent. I, 505. Libero arbitrium in superbiam extollentes, praecipitant magis quam elevant. V, 1467. Libero arbitrium defendendo prenuunt Pelagiani. X, 1290. Libero arbitrium quo scousi admittebant Pelagiani. X, 411. Liberi arbitrii laus secundum Pelagianos. X, 610. In laude liberi arbitrii quae eorum intentio. X, 617. Contra praesumes de libero arbitrio. V, 1466. Libero arbitrium nudum iactare, quam vanum. II, 875. Liberi arbitrii affectum habuit primus homo plenissimum, nec in homine libero arbitrium est sauciatum. Evod. II, 974. Not. (n). Libero arbitrium unde libero in bono, unde in malo. X, 533. Libero arbitrium in venundatis sub peccato quid valet. VI, 126. Libero arbitrium non esse, si Dei auxilio indigeat, Caesarii sententia. X, 545. Libero arbitrium non sic defendendum, ut adiutorium Dei non putetur necessarium. III, 1778. sic libero arbitrium defendendum, ut locus gratiae relinquatur. X, 885. Christi mortis primum evacuati, qui negat libero arbitrium gratia indigere. X, 260. Libertas etiam in pristinum statum restituta eget gratiae auxilio. X, 1520.

Libertas voluntatis quatenus secundum gratiam defenditur. X, 926. Idonea fuit humana natura per libero arbitrium vulnerare se, jam saucia non est idonea sanare se. V, 830, 877, 1268. Potuit cadere, non etiam surgere. I, 598; X, 1000, 1520. Libero arbitrio tantum datur, ut gratia Dei amplius honoretur. II, 730. Non potuisti in te nisi perdere te; nec acis invenire te, nisi qui fecit te, quaerat te. V, 108. Libero arbitrium desertum divino adiutorio, nullo modo habebit iustitiae soliditatem, sed exitiosum tumorem. II, 678. Sibi valet sine Dei gratia. V, 172, 174. Non sufficit ad bonum. X, 524. Sufficit ad malum, ad bonum autem parum est, nisi ab omnipotenti bono adjuvetur. VI, 683; X, 577, 935. Libero arbitrio quantum possumus, nisi nos adjuvet ille qui iubet? IV, 1792. Ad non peccandum quantumvis esse non dubitatur arbitrium voluntatis, tamen eius potestas non sufficit, nisi adjuvetur infirmitas. II, 673, 676, 700. Libertas sine gratia non est libertas, sed contumacia. II, 682. Libero arbitrium ad bene agendum non sufficit, ex Innoc. II, 782. Non nihil facit in cordis conversione. X, 890. Libero arbitrium sine Dei gratia nec converti potest ad Deum, nec proficere in Deo. II, 970, 975. Libero arbitrium a Dei gratia non est separandum, tantum sine illa vel cogitare aliquid vel agere ulla ratione possumus. II, 909. Libero arbitrio quo factus est homo ex bono malus, non potest fieri ex malo bonus. V, 173. Libero arbitrium captivatum, non nisi ad peccatum valet; ad iustitiam vero, nisi divinitus liberatum adiutumque non valet. X, 607, 620. Non est liber quisquam ad agendum bonum sine adiutorio Dei. X, 1293, 1294, 1295, 1296, 1297, 1299. Libero arbitrium non sufficit ad cognoscendum quomodo vivere sit, et ad bene vivendum. X, 270. Nec mirandum quod vel ignorando non habet homo libero arbitrium voluntatis ad eligendum quid recte faciat, vel resistente carnali consuetudine videt quid recte faciendum sit et velit,

nec possit implere. X, 287. si hi quorum contra carnem iam spiritus concupiscit, ad actus singulos indigent Dei gratia, ne vincantur; qualem libertatem voluntatis habere possunt qui nondum de potestate eruti tenebrarum, domitante iniquitate, nec certare coeperunt? etc. X, 1535. Libero arbitrium non sufficit ad vincendas tentationes, nisi a Domino victoria concedatur oranti ne succret in tentationem. X, 887. Ut non intremus in tentationem si voluntas sufficeret, non oraremus; quae tamen si decisset, nec orare possemus. II, 990. Qui accepto semel libera voluntate arbitrio oratione non opus esse dicunt, ut Deus adjuvet ne peccemus, ab ipso Pharisaeo accusantur. X, 154.

Libero suo arbitrio Legem sufficere arbitrantur, refelluntur. V, 851. Libero arbitrio Lex non sufficit. II, 683. Libero arbitrium non sufficit sine gratia ad implenda praecipita negativa. X, 628. Praecipitum Dei custodire non sic habet homo in arbitrii potestate, ut nullo indigeat adiutorio ad possit obtemperare. IV, 1510. Libero arbitrium non sufficit sine gratia. X, 895. Non sufficit ad non peccandum. X, 283, 285, 294. Libero arbitrium in nobis ante gratiam non est ut non peccemus, sed tantum ut peccare nolumus. III, 2066. Qua libertate indigent qui peccatum facere nolunt. X, 1107, 1110. *Voluntate propria omnes regni*, dixit Pelagius, quatenus episcopalis synodus illud approbavit. X, 522. Merito sententia illa Pelagii fratres quosdum permovet. X, 523, 524. Nemo bene libero arbitrio uti potest nisi per gratiam. X, 571, 572. Homo non se sibi regendum debet committere. X, 523. Amas liberam voluntatem tuam, quid te tibi committis? Melius te potest servare, qui te potuit antequam esces creare. V, 941.

Libertas ad bonum non nisi ex gratia. X, 1144, 1145. Libero arbitrium valet ad opera bona, si divinitus adjuvetur. II, 673. Libero arbitrium, etiam si divinitus indiget adiutorio. II, 828. Libero arbitrium et Dei gratia simul commendantur. X, 887. Utrumque Scriptura admittit. X, 879. Quomodo utrumque commendat. II, 975. Inclinare cor in testimonia Dei, simul est et divini muneris, et propriae voluntatis. IV, 1569. Gratia dilectionis sine qua nemo pie vivit, et cum qua nemo nisi pie vivit, asserenda, ut verum libero defendatur arbitrium. X, 1290. Libero arbitrium potest esse solum in homine, si non venit ad Christum; non autem potest nisi adiutum esse, si venit. X, 568.

Libero arbitrium hic infirmum, etiam in baptizatis et sanctis. X, 1514. Eius infirmitas non nisi per gratiam reparatur. X, 1295. Libero arbitrium gratia reddendum et adjuvandum. X, 1278, 1279. Libertas bene agendi perditam, non reddit nisi per gratiam. X, 1514. In bonum quod reliquit homo, solius Dei gratia revocari potest, non voluntate libertatis, quam merito iniquitatis amisit. X, 1518. Libertas amissa reddi non potest, nisi a Deo. VII, 418.

Libertas vera ex gratia. X, 532. Per gratiam. X, 958. Libero arbitrium vere fit libero gratia. II, 700. Liberi officimur per adiutorium gratiae. X, 1534. A lege peccati nemo liber, nisi per gratiam. V, 842. Libertatis pristinae statum Christi reformavit adventus. Innoc. II, 785. Libertas a liberatore promittitur creditibus. X, 296. Tunc officimur vere liberi, cum Deis nos creat; non ut homines, quod iam fecit, sed ut boni simus. VI, 247. In primo Adam patuit quid hominis arbitrium valeret ad mortem, in secundo quid Dei adiutorium valeret ad vitam. II, 845. Voluntas non libertate gratiam, sed gratia libertatem consequitur. X, 926. In recte faciendo ideo nullum est vinculum necessitatis, quia libertas est caritatis. X, 286. Ipsa sanitas est vera libertas. X, 206.

Libero arbitrium per gratiam non evacuatur, sed statuitur. X, 255. Non tollitur, cum gratia praedicatur. VI, 443; X, 263. Ab apostolo non auferitur. III, 2071. Neque voluntatis arbitrium ideo tollitur, quia iuvatur; sed ideo iuvatur, quia non tollitur. II, 677. Libera voluntas nobis a Deo data, tamen si absque illo nihil sit conatus noster. IV, 308. Quod ab homine exigitur propter arbitrium voluntatis, hoc a Deo petitur propter auxilium maiestatis. V, 903. Libero arbitrium ad hoc nos habere intellegimus, ut pia voluntate invocemus Dominum. II, 676. Qui oppugnat gratiam, qua nostrum ad declinandum a malo, et faciendum bonum, liberatur arbitrium, ipse arbitrium suum vult adhuc esse captivum. II, 981. Libero arbitrium potius oppugnant, qui oppugnant Dei gratiam, qua vere ad bona eligenda et agenda fit liberum. II, 987. Libero arbitrium non sic defendatur, ut ei bona opera sine Dei gratia tribuantur: nec sic defendatur gratiam, ut quasi de illa securi, mala opera diligatis. II, 974.

Liberi arbitrii et gratiae Dei concilianda difficultas. X, 385. Liber ad malum quis. X, 1298. Ad peccandum liber est, qui peccati servus addictus est. VI, 248. Libertas a iustitia, servitus sub peccato. III, 156. Libero arbitrium in malo habet, cui deflectionem malitiae vel concupiscentiae

manifestus deceptor in sevit, vel ipse sibi persuasit. X, 1110. Libera voluntatem habent in malis, qui sunt liberi iustitiae; non habent liberam in bonis, qui sunt servi peccati. X, 1115. Liberi a iustitia non sunt nisi arbitrio libertatis liberi autem a peccato non sunt, nisi gratia Salvatoris. X, 1110. Ibi sumus veraciter liberi, ubi non delectamur invitati. X, 432. Liberi ad facienda opera pietatis quinam. X, 1105. Quis liber ad bonum. X, 1298. Ad iuste faciendum liber non erit, nisi a peccato liberatus, iustitiae coeperit esse servus. V, 246.

Libera voluntas, quae. III, 1696. Libertas prima est careere peccatis. III, 1097. Libertas a peccato. X, 982. Frustra de libero arbitrio se jactant qui sunt servi peccati. X, 235, 234. Nec libera dicenda est voluntas, quamdiu vincuntibus et vincuntibus cupiditatibus subdita est. II, 595. Libertas est cum non peccare delectat. X, 218. Libertas novi Testamenti ea est, ut peccato ad mortem non serviant gratia liberati. X, 958. Liberrimum tunc erit arbitrium, cum peccato servire non poterit. X, 956. Liberior erit arbitrium quod omnino non poterit servire peccato. VI, 281. Non pugnat cum libertate arbitrii negata peccandi licentia et impunitas. IX, 716. Et ita censuerunt majores Donatistarum. IX, 717. Homo a malo se ipso liberatus, laxi ab aliquo non potest. V, 235, 1563, 1504. solus iustus est liber. V, 885.

Libertas vera est Christo servire. II, 128. Libera est creatura, cum famulatum Creatori exhibet. IV, 1425. Uni Deo summa libertate servitur. I, 1170, 1320. Libertas a temporali lege et rerum inferiorum domino, eorum est qui aeternae legi adherent. III, 218. Libertas a cultu seu dominatu creaturarum, qua per Christianam religionem in Dei servitio gaudemus. I, 1078. Libertas a conditione peccati, eorum est qui veritati subduntur. I, 1231. Libera voluntas tanto erit liberior, quanto sanior; et tanto sanior, quanto divinae misericordiae gratiaque subjectior. II, 676. Libera servitus est apud Dominum, ubi non necessitas, sed caritas servit. IV, 1275. Ipsa est vera libertas propter recti facti licitiam, simul et pia servitus propter praecipitum licentiam. VI, 246. Libertas vera et sana libertas est, cum bonum opus sit non timore, sed amore. IV, 820. Libertas novi Testamenti amor, servitus veteris timor. I, 1534. Libertas timorem excludit. III, 1698. Libertatis lex, est caritatis lex. II, 740. Spiritus servitutis et spiritus libertatis. V, 837.

Libertas duplex, altera meriti, altera praemii. VII, 802. Major nunc in sanctis libertas, quam ante in Adamo. X, 937. Libertas iustorum tanta non est in hac vita, quanta erit in altera. X, 1116. Posse non peccare, mori, bonum deserere, et non posse peccare, mori, bonum deserere, qui differant. X, 956. Libertas plena in aeternitate. III, 1697, 1699. Et perfectissima. II, 982. Libera arbitrium beatorum quale. VII, 802. Libertas duplex, immortalitas, perseverantia. X, 956.

Liberatore ad quid opus esse dicunt Manichaei. X, 1105. Liberari duobus modis dicitur. V, 745. Liberat Christus, et iniquitatem auferendo, et inspirando caritatem. X, 1104, 1106. Liber in bono nullus, nisi per gratiam Christi fuerit liberatus. X, 917. Vere liberi sunt, quos Filius liberaverit. X, 440. Liberum in bono non erit, quod Liberator non liberaverit. X, 1110. Omnes liberare quomodo dicitur Christus. X, 1198. In iis quos liberat Deus, misericordia; in iis quos non liberat, agnoscendum iudicium. X, 1071. Liberavit Deus hominem, non diabolum; quia homo minus peccavit. I, 1281. Liberari a corpore mortis quid sit. X, 677. Libri de libero arbitrio, quo fine, contra quos scripti. X, 1008.

Libido quid sit. VI, 496. Libido, voluptas sensuum. X, 770, 771. Libido, generale vocabulum omnis cupiditatis. VII, 424. Libidines aliae vocabula propria habent, aliae non. VII, 424. Libido, cum nihil additur, de obscenis motibus corporis intelligi solet. VII, 424. Libidines discernendae a sensibus. X, 1567, 1568. Aliud sentiendi vivacitas, utilitas, necessitas; et aliud libido. X, 770. In sensibus odorandi, gustandi, et tangendi, quatenus libido possit discerni, et debent domari. X, 770. Libido vocatur amor, cum pravus est. IV, 124. Libidinem vitiosam animi partem esse confessi sunt Platonici. VII, 437. Quo sensu. X, 854.

Libido post peccatum orta. VII, 428, 429. Et ex peccato. VII, 430, 405, 406, 427. Libidinis origo. III, 398, 446. Libidinem cum nomine confundatur Julianus, hanc appellat membrorum vigorem et potentiam. X, 471, 472. Naturalem appetitum. X, 446. Calorem genitalem. X, 759. Virilitatem. X, 816. Libidine delectatur Pelagiani. X, 1218. Libidinis laus a Juliano quam magna, licet falsa. X, 1144, 1160, 1279. Libidinem tamen nominare ipsum pudet. X, 446. Libidini patrocinatur Julianus. X, 687. Et eam in paradiso collocat. X, 1150, 1167. Libido an esse potuerit in paradiso ante peccatum. X, 505. Libido in paradiso non fuisset. X, 818. Nec erat in homine ante peccatum. X, 450, 1001. Gratia Dei magna ibi erat, ubi terrenum et animale

corpus bestialem libidinem non habebat. X, 781. Libido non esset, si homo non peccasset. X, 1449, 1451. Libido qualis nunc est, non fuit in paradiso. X, 1158, 1103, 1449, 1451. Libido in paradiso ante peccatum nulla esset, vel pudenda non esset. X, 1450, 1451. Aut repugnans voluntati. X, 1449. Et suos motus contra nutum ejus exserens. X, 1321. sed nutui ejus subserviens. X, 566.

Libido non subjacet voluntati. VII, 423, 427, 430. Subjucisset, si homo non peccasset. VII, 430, 431, 432. Et libidinis ac voluntatis rixam non habuissent nuptiae. VII, 431, 434. Mentem libidinis servam non aliud quam propria voluntas reddit. I, 1232. Ante peccatum sine libidine concepissent matres, sine dolore peperissent. X, 433, 434. sine libidine poterat fieri opus conjugum in generatione filiorum. X, 431. Duo in carne una esse possunt sine libidine. X, 1167. Libido qualis forte potuerit esse in paradiso. X, 1004, 1160. Libido ante peccatum non erat vitiosa. VII, 427.

Libido malum. X, 768, 801, 1155. Trullius ipse libidinem malum esse cognovit. X, 768. Libidinis auctor diabolus. X, 801. In libidine venerea malum peccati originalis. X, 142. Libido qualis nunc, aut vitium est, aut vitiosa est. X, 1451. Libidinis non solum excessus culpabilis, sed etiam impulsus est vitiosus. X, 1569. Libido qualis nunc est, mala est. X, 1094. Mala est libido spirituali resistens. X, 1161. Libido morbus. X, 469, 765. Vulnus naturae. X, 732. Poena peccati. X, 120, 287, 288, 787, 1354. Inobedientia supplicium voluntatis. X, 429. Libido non a prima institutione, sed a primi hominis mala voluntate originem ducit. X, 764. Resistente atque torquente dolore carnalis vinculi non posse a libidinoso operibus temperare, non est natura instituti hominis, sed poena dammati. I, 598. Libido quo sensus nobis naturalis. X, 801. Humanae menti regnum in libidine aeterna lege concessum est. I, 1252. In homine perverso servit ratio, libido dominatur. IV, 108.

Libido licet licita, latibulum querit. VII, 426, 427. Praeter ceteris cupiditatibus turj is est. X, 736. Libidinis merito pudet. VII, 425, 428, 431. Quare. VII, 431. Libido cur nunc pudenda. X, 1161. Quandonam cepit pudenda esse. X, 431, 432, 437. Ex libidine membra sunt pudenda. X, 434. Libido pudenda non nisi ex peccato. X, 1160, 1167. Et ex poena est peccati. X, 1449. Ante peccatum non esset generatio sine commixtione, esset tamen commixtio sine confusione. X, 438. Libidinem sexuum a Deo creatam dicunt Pelagiani, in hominibus tamen pudore esse obumbrandam. X, 1302. Libidinis motus cur alii magis pudendus. VII, 427, 450, 451. Libido an Dei opus dici possit, quia Abraham et Sara, qui cum libidine conceperunt ex munere Dei, hoc habuerunt. X, 712, 713. De libidine peccatum originale trahitur. X, 1160. Libido non est nuptiarum bonum. X, 422. Nec in ipsis nuptiis malum est nuptiarum. X, 460. sed carnalis concupiscentiae malum. X, 406. Libidinis malum nuptiis non imputandum. X, 406. Nec tollit nuptiarum bonum. X, 418. Libido non venit ad nuptias ab earum institutione, sed a peccato Adae. X, 460. Libidinis vituperatio non est damnatio nuptiarum. X, 418, 418. Libido non solum praeter uxorem est culpabilis. X, 687.

Libidinis morbus a nuptiarum negotio distinguendus. X, 1090. Venialis culpa cum conjugis solius voluptatis causa concumbere. X, 1090. Vide Concubitus. Conjug. Ad conditionem corporis mortis huius pertinet, quod nunc non possint esse nuptiae sine libidine malo, quamvis ipsum possit esse sine illis. X, 460. Libidine uti non semper est peccatum. X, 817. Libidinis malo bene uti, bonum est opus. X, 1445. Libidine quamquam mala potest quibus bene et male uti. X, 457. Quinam bene aut male utitur. X, 1304, 1317. Libidine bene utuntur nuptiae. X, 404, 1195. Bene utitur pudicitia conjugalis. X, 172, 1153, 1167. Adversus eam adhibentur ab incontinentibus nuptiarum remedia, exercentur a continentibus gloriosa certamina. X, 820. Libidine bene utitur pudicitia conjugalis, melius non utitur religiosa continentia vidualis, vel sacra integritas virginalis. X, 1131. Libidine qui utuntur, non propter libidinem, sed propter propaginem, non agunt opus diaboli. X, 1442, 1443. Libidinis motum nuptiae ordinant, continentia colibet et refrenat. III, 400. Libidinem sancti conjugati pati nolent in procreatione filiorum. VII, 425. Libido quandonam nocet conjugibus regeneratis. X, 415. Libidinis labe non polluntur, qui libidine bene utuntur. X, 765.

Libido non est fami ceterisque molestiis comparanda. X, 775. Libidinis impetus non sua sponte moderatus est. X, 757. Plerumque in somnis ad ipsius operis similitudinem, et suae molitionis pervenit finem libido. X, 460. Libido impudica impudicis, domanda pudicis, pudenda pudicis et impudicis. X, 460. Libido non immerito militibus Christi, a quibus debellatur, odiosa est. X, 1237.

Libido venerea mentem absorbet. X, 775, 774. Non sinit sancta cogitare. X, 808. Totum hominem commovet ac nihil vindicat. VII, 424. Ne animus in aeterna se attollat impe-

dit. VII, 927. Violatur societas quae cum Deo nobis esse debet; cum eadem natura, cuius ille auctor est, libidinis perversitate polluitur. I, 689. *Ide* Cupiditas. Libido in omni malefacto dominatur. I, 1323. Ad vitæ necessaria alii libidine, alii ratione ducuntur. V, 344. Libido triplex. I, 690.

Libido. Nemo est usque adeo sapiens, ut contra libidines nullum habeat conflictum. VII, 639. sanctorum in hac vita cum sensum libidine pugna et lucta. X, 773. Libido etiam in conjugibus frenanda. X, 716, 717. Libidinem quatenus castitas expugnat et in conjugatis, et in continentibus. X, 1160. Libido cum vincitur, vincitur diabolus. X, 801. An ideo libidini non resistendum, quia est poena peccati. X, 788. Libidini consentitur potius, quam imperator. X, 798. Senex lxxxiv annorum Lyristriam sibi ad libidinem emit. X, 715. Libidinis impetus, cantus gravitate fractus. X, 798. Libido surgit? tu tene membra; quid factura est quæ surrexit? V, 719. Surgere novit, vincere non novit; surgendo sanctus sine causa, discit et non surgere. V, 719. Ardeat sine causa, et consumit se. V, 719. Libido in salutis nostræ perfectione tamquam infirmitas peribit. X, 1443. In quibus non sanabitur, damnabitur. X, 1153. Libido cur non est malum in pecoribus. X, 756, 757, 1193, 1194, 1372, 1373, 1374, 1453. Libido pertinet ad naturam pecoris, ad poenam hominis. X, 1360, 1363, 1372, 1373. *Vide* Concupiscentia.

Libidinosi non credunt antiquos justos temperanter uti potuisse multis feminis. III, 76. Libidinosi describuntur. III, 87. In libidines suas euntes, cur fluxi et soluti dicantur. IV, 687.

Libanus Vagensis. IX, 143, 220.

Libra dictus liber Dicitiani. VI, 522, 513, 548.

Libyici philosophi. VII, 233.

Licentius Romaniani filius. I, 928, 1060; II, 110. Augustini pro eo sollicitio. II, 129. Nomen patris et matris erga Licentium Augustini pietas iure sibi vindicat. II, 126. Licentium a moribus incompositis et libidinosus ad sapientie studium revocat August. II, 106, 107. Licentium Paulino commendat August. II, 110. Eunque rogat ut Licentium velit exhortari et instruere. II, 110. Benedictos paucos quinque Paulino Romaniano et Licentio mittit. II, 126. Licentius in agro Cassiaci agens cum Augustino, interlocutoris personam sustinet in libris ibi conscriptis. I, 905. Et in libris *de Musica*. I, 1081. Licentius poetice deditus erat. I, 922, 923, 933. Et philosophice studiosus. I, 907, 987, 988. Licentii carmen ad Augustinum præceptorem. II, 104. Licentii ingenium aureum. II, 107.

Licium. VII, 777.

Licinius Imp. II, 301.

Licinius Consul. IX, 687.

Licita sunt quædam, quæ non expediunt. VI, 460, 463.

Ligandus nemo propter offensam, nisi iuste: nam iniusta vincula dirumpit iustitia. V, 509. Ligandi et solvendi munere quomodo fideles quique fungantur. V, 309.

Ligaturæ superstitiosæ. II, 1080; III, 50. Ligatura sacrilega ad sanitatem recuperandam. V, 1301, 1439. Ligaturas adhibere. IV, 518.

Limalis. IX, 511.

Lignum scientiæ boni et mali. VIII, 613, 614, 660. Arbor vera et innocua. III, 577, 583. Quare sic appellatur. III, 577, 584; VII, 433; X, 171, 173. Recte sic vocaretur, etiamsi non peccasset primi parentes. III, 583. Lignum scientiæ boni et mali non ideo vetitum est quia malum. III, 581. At non ob aliud est malum, nisi quia prohibitum. VII, 430.

Lignum vitæ virtute invisibilis præditum. III, 481. Quid præstiturum erat. X, 472. Senium arcebat. VII, 394. Et mortem. VII, 394, 396; X, 1598. Primi parentes ejus ope nec morbo tentari, nec ætate mutari potuissent. III, 447. Lignum vitæ cibum præstabat, quo corpus hominis sanitate stabili firmaretur. III, 577. In carne primorum parentum factum fuisset per escam ligni vitæ, quod fit in Angelis per æternitatis participationem. III, 447. De ligno vitæ manducavit Adamus. X, 1581. De eo solebat Adamus sumere sacramentum, de cæteris alimentum. VII, 394; X, 1580. Lignum vitæ aliud spirituale, aliud corporale. X, 1598. Cibum ligni vitæ magnum aliquid significabat. III, 577. Lignum vitæ et vere creatum est, et sapientiam figuravit. III, 573, 576, 577. Lignum vitæ typus sapientiæ. X, 472. Et sacramentum. III, 447, 451; VIII, 615, 616. Lignum vitæ plantatum in medio paradisi, quid significet. III, 303. Christum significabat. VII, 704. Lignum vitæ primis parentibus de paradiso ejectis mansit ad memoriam significandæ spiritualis arboris vitæ. VIII, 616. An cibo ligni vitæ vescatur nunc aliquis, nisi forte Enoch et Elias, non temere asseverandum. VIII, 616. Enoch et Elias translati creduntur ubi est lignum vitæ. X, 1581.

Lignum nos portat in aquis maris. IV, 1380. Ligna impu-

trabilia, ex quibus arca fabricatur. IV, 1917. Lignum per quod aquæ dulces factæ sunt, figura crucis. III, 616. Lignum ubi erant fixa membra Christi morientis, etiam cathedra fuit magistri docentis. III, 1950. Domat lignum quod ferrum non domuit. IV, 1228. Ligna in campo fructifera allegorice. V, 313. Ligna campi, plebes populorum. IV, 1570. Ligna silvarum pagani sunt. IV, 1231.

Limatensis episcopus. II, 402.

Limetinus Deus limini præfectus. VII, 149, 161.

Limnibus carbones subalternantur. VII, 713.

Limus terræ unde homo formatus est. III, 201. Limus profundi sunt, qui a iustitia cadunt. IV, 843. Limus lutus, concupiscentiæ carnales. IV, 454.

Linea quid. I, 1041. Linea transversim secari infinite potest. I, 874.

Lingua dupliciter intelligitur. VIII, 296. Quid velit cor, lingua testatur. IV, 1191. Lingua bona vel mala, ubi adest mens bona vel mala. V, 1418. Neam linguam non facit, nisi mens rea. V, 973. Lingua tentatio. V, 1300. Lingua tentationibus aliquando non ferri difficile est. V, 1533. Lingua in udo posita, facile in lubrico labitur. V, 978. Lingua non frustra in udo est, nisi quia facile labitur. IV, 474. Contra hæc remedium est silentium. IV, 414. Lingua dolosa ea est, quæ habet imaginem consulendi, et perniciem nocendi. IV, 1599, 1600. Lingua adulatoris plus persequitur, quam manus interfectoris. IV, 869. Cibos amaritudinis non das ventri tuo, et cibos iniquitatis das lingue tue malignæ; sicut eligis qui vescaris, sic elige quod loquaris. IV, 608. Lingua Judæorum, gladius quo Christus occisus est. IV, 668, 669. quam difficile, etiam in piis officiis prædicationis, exhortationis, etc... lingua non peccare. IV, 414, 580. Lingua hominem alienat ab homine magis quam animal ab animali. VII, 635. Lingua impiorum sunt in manu diaboli. IV, 1867. Tolerabilius est lingua labi, quam vita. X, 728.

Lingua cōhibenda. V, 635, 978. Linguam domare quam difficile. IV, 1827. Linguam domare nemo potest sine gratiæ adiutorio. X, 254. Deus lingua dominator. V, 375.

Lingua Dei cur dicta est calamus. IV, 497. Lingua Christi, prædicatores ipsius. IV, 175. Lingua popularis, plerumque est doctrina salutaris. IV, 279. Lingua nostra canticum Jerusalem. IV, 1771. Lingua barbara est, quæ Dominum non laudat. IV, 1478. Habentium in corde, quod habet omnis homo in lingua: *Quod vult Deus*. IV, 279. Lingua exsecta presbytero. V, 1596.

Lingua pro sono qui lingua promitur. III, 1962. Pro locutione quæ fit per linguam. IV, 507. Lingua una primi us fuit ante turrim Babel. III, 401. Linguarum diversitas unde VII, 485. Linguarum diversitatem superba impletas invenit, et humilis pietas Ecclesie contulit unitati. IV, 636; V, 1245. Lingua tres toto orbe maxime excellent, Hebræa, Græca et Latina. IV, 692. Lingua Hebræa primo tuit omnium lingua. VII, 523. Lingua Hebræa unde sic dicta. VII, 522. Hebræica, Punicæ, et Syra lingua sunt cognatæ. III, 1530. Lingua Græca et Latina qua figura dicitur. IV, 335. Linguarum cognitio necessaria ad intelligentiam Scripturarum. III, 42. Lingua originali potius credendum, quam ejus translationi. VII, 451, 453.

Linguarum donum, signum olim maximum Spiritus sancti descendenti in fideles. VII, 612. Linguarum donum quid significat. IV, 161, 1706; V, 401; VII, 612. Lingua omnium gentium in uno homine die pentecostes, quid significat. V, 497, 948, 1250, 1252, 1254, 1850. Lingua omnes creditur ostendebant, ubi jam omnes lingue sonabant. III, 1991. Linguis omnibus modo loquitur unus homo Christus et Ecclesia. IV, 161. Linguis omnium loquitur, qui in corpore Christi est. IV, 1929. Modus in Ecclesia ipsa unitus tamquam unus loquitur omnium gentium linguis. V, 531, 1246. Cur donum linguarum modo non conceditur. V, 1250. Nec linguis loquantur qui credunt. IV, 1706.

Linguere terram, quid sit. IV, 909.

Lilernense oppidum in Campania. VII, 102.

Lintei quatuor initiis subligati interpretatio. IX, 415.

Linum et lana quid figurant. V, 221. Linea vestimenta interiora. V, 224. Linistina vestis. VIII, 227.

Linus poeta Theologus. VII, 573, 597.

Litigare aut iudicio publico sua repetere, nullis succurrentibus Apostolicis exemplis. II, 327. Litem habere de rebus secularibus prohibitum a Christo. VI, 270. *Vide* Iudicium. Lites habere, delictum. V, 1540. Quod tamen ferendum, si iudicio ecclesiastico sanentur. V, 1340. Litigare etiam apud Ecclesiasticos iudices, delictum est Christianis. IV, 1043. Litigantes ad Episcopos causas suas deferunt. IV, 1570. Litem inferenti cedere aliquid ut Deo vacet, est tempus redimere. V, 910. Litigatorum malorum vox, se malos iudices esse perperos. II, 169. Melius est dubitare de occultis, quam litigare de invidiis. III, 376. Litigare quis cavendus. V, 1593.

Litteræ signa vocum, voces signa rerum. VIII, 1071. Præmarum litterarum magistri. I, 670. Litteras a primis hominiis coepisse nonnullis videtur. III, 620. Litterarum reperiuntur Mercurius. III, 49. Litterarum occasio. I, 1011. Litteræ Hebraicæ antiquissimæ. VII, 598. Litteræ quare non sunt communes omnibus gentibus. III, 58. Litteræ seu scribendi ars, quantæ utilitas. VIII, 972, 975. Littera eadem nomen Dei et diaboli inchoatur. IV, 1575.

Littera quare per se occidat. X, 1111. *Vide Lex.*

Litteræ quæ nobis venerunt de patria nostra, Scripturæ sacræ. IV, 1952. Litteræ communicatoriæ. II, 165, 167, 168. Et non communicatoriæ. II, 161. Litteræ communicatoriæ hæreticis non dantur. IX, 245. Litteræ communicatoriæ dicuntur formatae. II, 174. Litterarum suarum asperitate offensum episcopum quanta modestia Augustinus placare conatur. II, 624, 630.

Litteras spe commodi temporalis discere, quam solemne est quam vauum. VI, 675. *Vide studium.*

Litteratura. I, 786. Litteratura Judæorum. IV, 888.

Litteratones. VIII, 655.

Littens a gemellis. IX, 259.

Livensis iudus. II, 397.

Loculos Dominus quem in usum habebat. IV, 1507.

Locus quid. VI, 15, 16. Locorum spatia infinita ante mundum non sunt cogitanda. VII, 520. Loca spiritualiter cogitare difficile est. III, 1928. Loco non continetur Deus. IV, 337, 952, 953. Localia spatia non occupant nisi corporum moles. II, 562; V, 332, 339, 4488. Locorum spatia tolle corporibus, jam non erunt. II, 858. Quod loco capitur, minus est in parte quam in toto. V, 605. Locus sanctus Dei, quis. IV, 815. *Vide Deus.* Locus Christi, ipse Pater est; locus Patris, Filius; locus noster ipse sunt, et nos locus Dei sumus. III, 1928. Locus noster, Deus. IV, 252, 878. Locus sanctorum qui hinc migraverunt. V, 1366. Locus bonus, quo nobis migrandum de hoc loco malo. V, 1083. Locus animo est affectio sua sive in delectatione, quo se pervenisse per amorem letatur. IV, 93, 124. Locus impij quis sit. IV, 392. Locus medius non est natus ex Adamo: aut in honorem sunt, aut in contumeliam. X, 1156, 1142.

Locustarum multitudo prodigiosa in Africa. VII, 111. Locustia quid significet. IV, 1000.

Locutio ad quid instituta. I, 1193. Locutio est voluntatis significatio. V, 102. Locutionis et intellectus discrimen. VI, 511. Cum loquimur, nihil aliud molimur, nisi animum ipsam nostrum perspicendum animo auditoris inferre. VI, 183, 184. Unde puer loqui discat. I, 666. Loquitur Deus in nobis sine sono. III, 1688. Quam varia ratione Deus loquitur. IV, 340; V, 102. Locutio Dei ad Moysen non per divinam substantiam libat, sed per assumptam creaturam. IV, 1788. Non magis est meritum cui loquitur Deus: interest enim quid loquatur. VI, 142, 162. Loquitur nobis Deus, si audimus. IV, 575. Multis in corde loquitur Deus, et magis ibi sonus in magno silentio cordis. IV, 429. Sicut humana consuetudo veris, ita divina potentia etiam factis loquitur. II, 385. Loqui bona non possunt mali, sicut nec mala boni: qui tamen interdum audiendi mali. V, 475. Loqui dolum, quid sit. V, 125. Peccatores et cum iniquitatem, et cum iustitiam loquuntur, falsa loquuntur. IV, 677. Loquentes vanitatem, non audiunt loquentes veritatem. IV, 1860. Quid necessarium est doctori, ut recte loquatur. III, 333. Recte non loquitur homo, nisi quantum Dominus adjuvat. III, 333. Pauca sunt quæ proprie loquimur. I, 820. Magis optet servus Dei audire, quam dicere. IV, 1812.

Locutio metaphorice. III, 886. Unde dignoscatur an figurata sit scripturarum locutio. III, 71, 72, 74. Locutiones figuratæ obscuræ fiunt ex ignorantia rerum. III, 47. Locutionis integritas quid sit. III, 44. Locutiones, seu proprietates lingue Hebraicæ vel Græcæ. III, 485. Locutiones ex variis libris Scripturæ. III, 485. *ac deinceps.*

Loqui cum muliere pro concubere. III, 625.

Logica seu rationalis philosophia ad contemplationem pertinet. VII, 228.

Longævum pro æternitate quandoque ponitur. IV, 1615. Longe quisque est a Deo, non regionibus, sed affectibus et dissimilitudine. IV, 1077, 1217. Magna miseria est longe esse ab eo qui ubique est. IV, 1274.

Longinianus paganus philosophus. II, 1030. Sed ab Augustino dilectus eumque vicissim diligens. II, 1029, 1031. Interrogatus ab Augustino qua existimet via ad vitam beatam perveniri. II, 1029. Ut potest respondet. II, 1030. Ac deinde alia ab eo querit Augustinus. II, 1031. Longinianus paganus laudat Augustinum. II, 1030.

Longinquare. IV, 337.

Longum est quod æternum est, breve est quicquid finem habet. IV, 1166, 1615. Quod tibi longum videatur, cito est Deo: subiunge te Deo, et cito tibi erit. IV, 337.

Loricæ est vides, quia interiora transigi non sinit. IV, 324.

Lot, interpretatur declinans. IV, 1053. In duobus Angelis apparuit unus Dominus *Lot*. VIII, 807, 800. *Lot* Angelos apud se hospitantes credidit esse homines, divinitus tamen missos. III, 530. *Lot* meritis Abraham liberatus. III, 560. *Lot* justus dicitur comparative ad Sodomorum cœtera. III, 560. *Lot* ex incendio Sodomorum salvus evadens tyrum gestat corporis Christi. VIII, 425. *Lot* factum offerentis suas custupratoribus Sodomitis. VI, 550. *Lot* a peccato defendi vix potest. VI, 532. *Lot* uxor conversa in salem, quid admoneat. VII, 509; VIII, 425. Uxor *Lot* in salem conversa ut homines condit. IV, 1057; VI, 682. Quid figuret concubitus filiarum *Lot* cum eo. VIII, 426. Concubitus filiarum *Lot* cum eo, et prophetia est et flagitium. VIII, 426. Figura est eorum qui male utuntur Lege. IV, 720.

Lotionem pedum die cruce in consuetudinem multi recipere noluerunt, ne videretur ad baptismi sacramentum pertinere. II, 220. Nonnulli de consuetudine auferre non dubitaverunt, nisi in diem tertium octavarum vel in ipsam octavam transtulerunt. II, 220. Lubricum luxuria est. IV, 528.

Lucanus poeta. VII, 107. Judæorum Deum incertum posuit. III, 1063. *Lucani* locus. II, 1071.

Lucas et Marcus Apostolorum suppare. V, 1127. *Lucas* circa sacerdotalem Domini stirpem occupatur. III, 1044. *Lucæ* vitulus assignatus est, quare. III, 1066. *Lucæ* cap. 5, v. 3, conciliatur cum Mathæi, c. 1, v. 1. III, 580.

Lucas servus Dei litteras August. ad Joannem defert. II, 774.

Lucernæ et luminis veri discrimen. V, 987. Lucerna sapientiæ, caro Christi. IV, 1795. Lucerna in candelabro lucens, Christus in cruce pendens. V, 1436, 1479. Lucernam in cruce Dominus accendit. IV, 1379. Lucerna a se ipsa non accenditur, ita nec anima humana sibi præstat lucem. IV, 1446. Lucerna Scripturarum. IV, 008, 1854. Lucerna infirmis oculis accensa in sanctorum exemplis. V, 1436. Lucerna, homo qui bene operatur. V, 1479. Lucerna inextinguibilis in fano Veneris. VII, 716.

Lucianus a rucuma. IX, 228.

Lucifer stella Veneris. VII, 721. *Luciferi* stellam, quidam Veneris, quidam dicunt esse Junonis. VII, 206. *Lucifer* pro cunctis sideribus positus, pars pro toto. IV, 1186, 1187, 1458. *Luciferum* sidus novorum et nomini Cæsaris dicere conati sunt Romani. III, 51, 1037. *Luciferi* nomine significantur tempora. V, 747. *Lucifer* significat omnem spiritum qui illuminatur. IV, 1187.

Lucifer Calaritanus episcopus a quo *Luciferiani*. VIII, 45. *Lucifero* Calaritano displicuit quod Arrianus ad Ecclesiam redeuntibus gradus honoris servarentur: cecidit in schisma. II, 813; VI, 307, 308.

Luciferianos nec Epiphanius, nec Philaster inter hæreticos posuit, quare. VIII, 45. *Luciferianorum* error. IV, 837. *Luciferianos* animam ex transfusione generari sensitisse quidam dicunt. VIII, 45.

Lucilianus. I, 925.

Lucilla. V, 295. Mulier Hispana. IX, 395. Pecuniosissima. II, 167. Et factiosissima femina. IX, 37. Odio accensa furialibus instat ut contra Cæcilianum alter ordinetur. IX, 512. Episcopus adversus Cæcilianum corruptus. IV, 576. Et damnationem Cæcilianus emit ab eis. II, 168; IX, 426, 445. Quadringentos tolles dedit. IX, 515. *app.* 798. *Lucilla* cur Cæciliano infensa. IX, 37, 426, *app.* 775. A Cæciliano, quo diaconus esset, correpta et inde heca. II, 167.

D. Lucillus Balbus in secundo de deorum Natura libro Cæcerois disputat. VII, 136.

Lucillus episcopus, portans reliquias S. Stephani a fistula sanatur. VII, 766.

Lucillus diaconus, Novati forte sitifensis episcopi, germanus. II, 204. *Not. (b).*

Lucina dea a parturientibus invocata. VII, 122. Parturientibus præfecta. VII, 128.

Lucinianus Augustini familiaris. II, 67, 73.

Lucius et Gaius, pro quolibet. V, 253, 1587.

Lucius Optimus. VII, 103.

Lucius Pontius. VII, 72.

Lucius Saturninus, tribunus plebis. VII, 106.

Lucius Tarquinus Collatinus Consul, Urbe ejectus a collega suo. VII, 94.

Lucius Titius. VII, 72.

Lucius ab Ausafa. IX, 256.

Lucius a Castro Galbæ. IX, 207.

Lucius a Membresa. IX, 251.

Lucius a Thebeste. IX, 220.

Lucretia a filio Tarquinii violenter stupro oppressa. VII, 61. *Lucretia* adultera non fuit, sed casta. VII, 32. Ex pudoris infirmitate, non ex caritate pudicitiae se occidit. VII, 31. Homicidium commisit, cum se peremit. VII, 35.

Lucretius Consul Romanus. VII, 65.

Lucretius animam ex atomis esse scribit. VIII, 72.

Lucrum est esca, falsus laqueus. IV, 782, 1810. Lucrum non sic sapit, quomodo dolet damnum. V, 1438. Lucrum luteum. I, 716. Pereat mundi lucrum, ne fiat animæ damnus, IV, 1362, 1645. Nemo habet injustum lucrum sine justo damno. V, 70.

Lucta spiritus cum carne. I, 760. Lucta christianæ animæ. V, 1544. In luctationibus quotidianis. V, 1439. Lucta carnis et spiritus hic in iustificatis manens. V, 85, 169, 189, 715, 820, 821, 884, 891. In lucta carnis et spiritus quid faciendum. V, 190. Victoria post resurrectionem cur differatur. V, 892. De lucta spiritali differenter, qui non certant non intelligunt. V, 813.

Luctus est non inhumani cordis vulnus, quod consolatio-nibus sanatur. VII, 635. Luctus et officia defunctis exhibenda. V, 937. *Vide* Lugere.

Lucus dicitur quod minime luceat. III, 81, 800.

Ludi primitus instituti Telxioni regi Sicyoniorum. VII, 562. Ludi diis inferis sacri. VII, 99. Ludi Circenses. I, 723. Soli primum in usu apud Romanos. VII, 44. Ludi funebres. VII, 255. Ludi seculares Romæ instaurati. VII, 98. Ludi seculares contemnendi. IV, 1046. Ludi quare diis instituti. VII, 569. Luctus alicui celebrare an divinitatis indicium. VII, 253. Ludi esse non debent in humanis, si Romani essent honesti. VII, 112. Ludi scenici, in rebus divinis possi- tati a Varrone. VII, 152, 157. A Platone damnati. VII, 257, 258. Ludos scenicos non turpes judicaverunt Græci. VII, 153. Hi scenicos actores in reipublici administrationem receperunt. VII, 55. Ludi scenici, deorum jussu Romæ instituti, quare. VII, 44, 55, 57, 58, 73, 132. Quam periculosi ludi scenici. VII, 75, 76, 154. Quam turpes. VII, 50, 51. Licet turpes, eos exhiberi sibi dii jusserunt. VII, 189, 257. Turpissime ludos scenicos dii poposcerunt. VII, 259. Ludi scenici sunt pestis morum. VII, 97. Ludis scenicis majestas divina non placatur, quibus humana dignitas inquinatur. VII, 78. Deos habere qui ludis scenicis delectantur, simile est furoris. VII, 187. Ludi pompatici. V, 148. Nugatoria iniquitatis, ludi et spectacula vana. V, 81, 83, 86.

Ludi, id est, loci ad exhibendos ludos. V, 203.

Ludificatio dæmonum, quomodo fit. VII, 574.

Lugere quemquam nunquam debebant qui oleo sanctifi- cati erant. III, 690, 710. Apud antiquos ea faciebant lu- gentes, quæ consuetudini essent contraria. III, 690. Scin- debant vestimenta. III, 710. Secabant corpora. III, 708. Hoc fieri Deus prohibet. III, 708. Sanctis in veteri Testa- mento celebrabatur luctus septem dies. III, 596. Numerus iste septenarius luctus comprobatur. III, 596. *Vide* No- vendial.

Lugentes quomodo beati. IV, 1099. Lugendum filiis ab- lato sponso. V, 1049.

Lumbos succingere. V, 226.

Lumina dicuntur oculi. IV, 1838.

Luminaria et sidera unde facta. III, 363. Quare quarto die facta. III, 253. Quomodo dividantur inter diem et noctem, cum jam inter lucem et tenebras divisisset Deus. III, 256. Luminaria dividenda inter noctem et diem allegorice. I, 834. Luminaria et sidera quomodo sint in tempora et signa, in dies et annos. III, 274, 275. Non ideo celestia luminaria adoranda, quia ducitur ex eis aliquando similitudo ad divina mysteria figuranda. II, 209. Luminaria caeli vident mala fieri super terram. IV, 1194.

Luna ex aqua bona facta secundum Manichæos. VIII, 33. Et navis lucis. VIII, 53. Luna qualis creata fuerit. III, 275. Menam primitus factam esse, absurdum est dicere. III, 266. Omni die perfecta est. III, 256. Semper est plena. III, 276. De luna, unde lumen habeat, duæ sunt opiniones. IV, 151, 152. Manichæorum de lunæ incremento et defectu deli- rium. II, 207. Ejus incrementa et decreta, unde. IV, 131, 152. Lunæ defectus et incrementum ex eo quod magis vel minus illustretur a sole; aut si habeat suum lumen ex eo quod partem hemisphærii in qua est lumen ostendat vel abscondat. II, 207. Lunam deponi imaginaria indificatione sensuum exhibebatur. VII, 293. Non luna ipsa, sed quod accenditur, variatur. III, 276. De luna quam inepte quidam mentiuntur. IV, 1194. Lunam adorabant Manichæi. VIII, 212, 300, 320. Soli et lunæ non conviciatur Moyses. VIII, 300. Christiani non observant dies et annos et menses et tempora, licet ad solis et lunæ computationem pascha cele- brent. II, 209. Luna in Scrij turis allegorice Synagoga. II, 306; IV, 137. Ecclesia. IV, 151, 908, 1573. Sicut luna ad oculos noctros augetur recedendo a sole, et minuitur ad solem appropinquando; sic anima recedendo a sole justitiæ ad exteriora progreditur, appropinquando vero se convertit ad interiora. II, 207, 208. Lune nomine significatur mutabilitas mortalitatis. IV, 723, 906, 1134, 1846. Item scien- tia. IV, 1760. Luna resurrectionis imago. IV, 1324. Luna significat carnem Christi. IV, 941. Carnales designat et insipientes. IV, 941. Frange lumen, fac fortunam, dictum sive verum. VI, 674.

Lupæ ad Martem pertinent. VII, 578.

Lupanaria unde dicta. VII, 578.

Lupercina. IX, 229.

Luperci Romani, unde sic dicti. VII, 574. Lupercorum sacerdotum ascensus et descensus per viam sacram quid significat. VII, 569.

Lupicinus servus Dei. II, 592.

Lux duplex, Deus, et lux quam fecit. VIII, 609. Inter lucem quod est ipse Deus, et lucem quam fecit Deus, non distinguunt Manichæi. VIII, 404. Lux æterna et incommu- tabilis. I, 742, 801. Lumen Deus quale cogitandum. V, 36. Lumen quod Deus est, quam excellens. VIII, 572. Lumen quod Deus dat, non est tale quod possit ab aliquo obtene- rari. IV, 200. Lux in Domino, tenebræ sumus sine Doni- no. V, 321, 1472. Lux cordis Deus est. IV, 206, 207. Lu- cem illum non vident nisi mundi corde. IV, 206, 806. In cretatem mentis quisquis datus fuerit, ab interiore Dei luce secluditur. IV, 94. Paganus quasi bene vivens, paten- tibus oculis est in tenebris; Christianus male vivens, in luce est, sed clausis oculis. IV, 196, 197. Ex luce Dei consilium sibi dat ipsa anima. IV, 1887, 1888. In luce Dei æterna quædam legit anima rationalis. IV, 1887, 1888. Lux hominum, lux mentium. III, 1398. Lux interior cujus quæ- tam multa videmus ac didicimus. II, 615, 616. Vocatur lux judicans. II, 616. Lumen est veritas proprio splendore fulgens, unde animæ tamquam lucernæ accenduntur. IV, 102, 103. Lux sincerissimæ et incommutabilis veritatis, quibus pateat. V, 524. Lumen verum, justitia et sapientia. V, 476. Luce intelligibili perfunditur anima, ut faciat opera justa. IV, 1191. Lux justitiæ oculis cordis videtur. III, 1659. Justitiæ lux menti perturbatæ poena est, antequam sanetur. V, 512. Lucem justitiæ mens perturbata nec audit contemplari, nec valet. V, 542. Lux cordis caritas. II, 500. Lucis internæ amor. V, 1551. Lux visibilis solis et lux in- visibilis Verbi Dei, qui differant. V, 676. Lux interior cum visibili comparatur. V, 517. Lux visibilis corporum colores, invisibilis animarum format affectiones. V, 1498 quando nos delicti penitet, in luce sumus. IV, 162. Deus fecit lu- cem, cum Christus a mortuis surrexit. IV, 552.

Lumen aliud illuminans, aliud illuminatum. III, 1502, 1638; IX, 74. Lumen verum ab illuminato lumine discer- nendum. II, 541. Lumen sibi esse homo non potest. V, 987. Lumen tu tibi non es, ut multum oculus es, nihil va- lens sine lumine. V, 457. Lumen a quo omnis homo illu- minatur. V, 457. Lumen verum solus Christus. V, 35. Lux Dei, veritas Dei, et hoc utrumque unum Christus. IV, 476. Quomodo lux vera illuminat omnem hominem venturum in hunc mundum. X, 150. *Vide* Omnis. Rei illuminate ca- vendum a vento suo erbæ. V, 457. Lumen mundi quomodo sunt viri sancti. V, 36. Lumen viventium. IV, 600.

Lux creata duplex, spiritalis et corporalis. VIII, 405, 614. Lux alia corporalis iniquis ac bestis communis, et alia lux justorum. IV, 1290. Lux triplex, ætheræ, sensualiis et rationalis; et contrarium cujusque. III, 228. Lucem aliquam esse præter colorem, facile ab homine percipi non potest. III, 228. Inter lucem qua cernimus, et lucem qua intelligimus, quantum distet. VIII, 372. Lucem qua cernimus, ab ea luce qua intelligimus, nusquam discrevere Ma- nichæi. VIII, 572. Lucem corpoream Dei dicunt esse natu- ram Manichæi. VIII, 35. Manichæorum fabula de pugna In- cis cum tenebris. VIII, 293, 294. De lucis purgatione. VIII, 35, 36. De luce creata primo die varis difficultates. III, 254. Lumen oculorum Adam, ipse Deus erat. IV, 403. Lux an est creatura prima. III, 248. Lux quæ initio facta est, quænam. III, 227, 228. Et qualis. VII, 322. An corporalo quid, an spirituale. III, 252, 248. An temporaliter, an in Verbi æternitate dixit Deus, *Fiat lux*. III, 248, 251. Quare in creatione lucis non additur. *Et fecit Deus*. III, 252, 269. Nec dicitur, *Et sic factum est*. III, 292, 317. Divisio facta inter lucem et tenebras, quomodo accipienda. III, 228. Quomodo intelligenda in creatura spiritali. III, 254. Lux primum facta, est conformatio creaturæ spiritalis. III, 311. Est vita intellectualis. III, 255. Lux dici potest facta, cum sapientia increata se transfert in animas sanctas ut illumi- nate possint lucere. III, 258. Interpretatio data de luce et de spiritali, non impropria et figurata existimanda est. III, 514.

Lux corpus divisibile. VIII, 183. Lux ubique tota. VI, 658. Lux solis facit formas coloresque discerni. V, 676. Lux regina colorum. I, 800. Lux excellentissimum in cor- poribus. I, 1279. Nullus sensus, nullus ab anima sponta- neus corporis motus sine luce et aere. III, 363. Lumen quo cuncta discernimus, tam nobis est certum, quam efficit certa quæ conspiciamus. II, 457. Luce oculi pascentur. III, 1495; V, 709. Lux cibus oculorum. IV, 1114; V, 183. Lux per oculos emicans, unde. VIII, 675. Ante lucem surgere quid sit. IV, 1670.

Luxuria. V, 526, 529. Quid. VII, 336. Luxuriam esse ma-

lum dicit Iulianus, non vero concupiscentiam. X, 1349, 1350, 1351. Luxuriae malum, concupiscentiae consentiendo committitur. X, 1349. Luxuria quorundam Christianorum, persecutio maxima Ecclesiae. IV, 866. Quando Romam invasit luxuria. VII, 102. Luxuria per lubricum significata. IV, 328.

Luzza, Bethel, Ummaüs, eadem civitas. III, 577.

Lybia duplex. V, 293. Lybia pars Africae, competit tamen hoc nomen toti Africae. III, 783.

Lycurgus Lacedaemonis leges ex Apollinis auctoritate se instituisse confluxit. VII, 60.

Lyristeria. V, 828.

M.

Macarius. II, 114; IV, 153; IX, 28, 29, 32. Ad quid ab Imperatore in Africam missus. IX, 47, *app.* 800. Donatistarum injusta expostulatio de Pauli et Macarii persecutione. IX, *app.* 800. Macarius adversus Donatistas pro unitate agit secundum leges contra eos latus. IX, 362. Macarianam Donatistae Ecclesiam catholicam vocabant. II, 190. Et Catholicos, Macarianos. IX, 292, 329; X, 1101. Refelluntur, et aliquo sensu nomen hoc gloriae Catholicorum verti ostenditur. IX, 292, 293, 294, 297, 329. Macarium Donatistas persequendo perisse clamabat Petilianus. IX, 324, 328. Refellit Petilianus. IX, 329. Macariana tempora. II, 97, 173; IV, 154. Paulinus ad Macarium consolatoriam epistolam dedit. II, 1073.

Macedonius a quo Macedoniani. VIII, 39, 797.

Macedoniani. V, 448; IX, 395. Et Photiniani peccabant in Spiritum sanctum. II, 814.

Macedonius Africae vicarius. II, 603. *Not. (c)*. Vir negotiosissimus in rebus, nec suis, sed aliorum utilitatibus attentissimus. II, 635. Amator est reipublicae. II, 609, 670. Lenis et humanus. II, 633. Intervenit apud episcopum pro clerico. II, 657. Ab Augustino quaedam querit, et ab eo rescriptum accipit. II, 652. Rursumque scribit Augustino, eique ille rescribit. II, 603. Macedonius edicium adversus Donatistas. II, 675. Macedonius August. commodat decem et septem solidos. II, 1092.

Macedonium regnum quanto tempore duravit. VII, 358.

Machabees ignis non agnovit, qui tres pueros agnovit. III, 2040. Quare. V, 4380. Machabaeis et tribus pueris in persecutione diversus exitus, idem tamen Dei praesidium adfuit. V, 202, 1360. Machabaeis plus praesidium, quam tribus pueris. V, 1300. Machabaeus Deus occulte coronavit, tres pueros aperte liberavit. IV, 4945. Machabaei in igne defecerunt carne, non fide. IV, 380. Machabaei pro sacramentis veteribus martyres effecti. II, 156. Et pro Christo. V, 1579. Machabaei martyres non appellatione, sed re ipsa Christiani. V, 1377. Machabaeis merito instituta solemnitas. V, 1377, 1379. Basilica in eorum memoriam erecta Antiochia. V, 1379. Machabaeorum mater septies martyr. V, 1379. Ejus fortitudo laudatur. IV, 835, 856, 858. Ab ipsa matres discant filios diligere. V, 1379. Machabaeorum mater Ecclesiam representavit. V, 1380. Matri Ecclesiae similis. IV, 855.

Machabaeorum libros non habent Judaei sicut legem et Prophetas et psalmos. IX, 729. Ecclesia pro canonicis habet. VII, 396. Quare. VII, 590. Non inutiliter ab Ecclesia recepti sunt, si sobrie legantur vel audiantur. IX, 729.

Machera, quid. IV, 1955. Machera linguae, major quam ferri. III, 2062.

Macomades, *Macomadia*. IX, 213, 475.

Macrobius Donatistarum episcopus. II, 556; IX, 753. Macrobius bonae iudolis juvenis. II, 406. Donatistarum a quo illi ponem episcopus ordinatus. II, 406. *Not. (d)*. Litteris Augustini rogatur ne subdiaconum ipsius rebaptizet. II, 407. Quam lingua ejus resensio. II, 407, 408. Macrobius manifestae injustitiae convincit Augustinus. II, 408, 409. Macrobius Circumcellionum facta per Punicum interpretem arguit. II, 416.

Maclaris seu *Mattaris*. IX, 225.

Madaurenses idololatras scribentes Augustino vocant eum patrem, et optant in Domino salutem. II, 1023. Eos Augustinus ad veram religionem hortatur. II, 1027. Madaurensium forum, numinum frequentia possessum. II, 81. Quae ibi sint simulacra. II, 82.

Madium, interpretatur declinans iudicium. IV, 1033. Filius fuit Abrahae de Cethura. III, 759.

Madianitae ab Abrahamo per Cethuram propagati. III, 582. Madianitae vocantur aliquando Ismaelitae. III, 582. Et Aethiopes. III, 727. Nunc Saraceni appellantur. III, 727.

Maclith interpretatur parturire sive dolens. IV, 615.

Magdalena peccatrix ac fuerit soror Lazari, dubitatur. III, 1748. Ejus conversio. IV, 810. Magdalena frontosior facta est ad salutem, quam fortasse erat in fornicatione.

IV, 1000, 1001. Ideo sanitatem recepit, quia aegroti sibi visa est. III, 1447. Ipsi Christus apparet, quem tangere prohibetur. V, 1148, 1154. Christi ad Magdalenam verborum sensus. V, 1143, 1148, 1151, 1154. Magdalena figurat Ecclesiam. V, 58.

Magiam nunc laudat, nunc vituperat Porphyrius. VII, 280. Magiae impietas ostenditur. VII, 243.

Magicarum artium inventor Zoroaster. VII, 728. Magicae artes ex curiositatis vitio. I, 802. Et doctrius ac operibus demonum exercentur. VII, 244. Quomodo magicae artes demon homines edocuit. VII, 717. Magica consecratio. V, 1439.

Magi Pharaonis. V, 74, 562. Quare fecerunt quaedam miracula sicut Moyses. VI, 90, 696. Magi per daemones possunt, quidquid possunt. VIII, 875. Deus solus creat etiam illa, quae magicis artibus transferantur. VIII, 875, 876. Aqua quam Magi Pharaonis verterunt in sanguinem, vel marina erat, vel ex ea regione in qua erant filii Israel. II, 583. An magi mortuos suscitaverint. II, 521. Apuleius Afer, cum omnibus suis magicis artibus, ne ad aliquam quidem iudicariam reipub. potestatem potuit pervenire. II, 551. David sine magicis artibus, ex pastore ovium ad regiam dignitatem pervenit. II, 554. Magi non prophetis, nequam Christo comparandi, quoad miracula. II, 555. Magi Egyptii a Moysae superati. II, 521. In dubio utrum medicamentum sit magicum necne, quo animo quisque utatur interest. III, 37. Magi multis onerati peccatis. V, 1036. Eorum impietas in sacrilegiis. V, 1050. Magi etiam apud Iudeos severe puniti. VII, 243.

Magis stella apparuit eo die quo Christus natus est. V, 1053. Haec stella fuit magna lingua coeli. V, 1031, 1053. Nunquam antea, nec postea inter sidera apparuit. V, 1031. Christus a Magis quo die adoratus sit, ubique clamat praeclearae solemnitatis auctoritas. V, 1050, 1053. Magorum numerus. VI, 664. Primitiiae gentium in Magis delibatae. V, 1053.

Magister non est qui docet hominem scientiam, nisi Deus. I, 602, 815. *Et ex professo in libræ* Magistro. I, 1193. Homo exterius admonet, Deus veritas intus docet. I, 1216. Magistrum internum nos habere testatur, cum bene admonentem iudicio non errante approbanus. II, 576. Qui per ministros suos rerum signis extrinsecus admonet, rebus ipsis per se ipsum intrinsecus docet. II, 591. Magister unus Christus ipse docuit Moysen per Jetro, Cornelium per Petrum, Petrum per Paulum. II, 724. Condiscipuli omnes sumus sub Christo magistro. V, 155, 1567. Magister est templum ex quo Deus reddit responsa. III, 18. *Vide* Docere, Doctor.

Magister memoriae, praefectus dictandis et adnotandis quae Princeps verbo respondebat. II, 451. *Not. (b)*.

Magistri penulati. I, 672.

Magisterium periculosum, disciplinatus securus. V, 155.

Magistratus mala civitatis administrant quosdam actus bonae civitatis, et e converso. IV, 753.

Magna res magnos viros desiderat. I, 900. Maxima res cum a parvis quaeruntur, magnos eos solent efficere. I, 909. Magnus Deus non mole, sed virtute magnus est. II, 517. In iis quae non mole magna sunt, hoc est majus esse, quod est melius esse. VIII, 929. Magni in Deo esse poterimus, si sub illo parvuli simus. IV, 758.

Magnanimitas quid sit. VII, 35. *Vide* Animi magnitudo.

Magnates cui iditates eorum qui ipsis cohaerent, explere coguntur. II, 994. Ut eas expleant, necesse est multa quae Deo displicent fiant: et nec sic exlent. II, 994.

Magnes ex India mittitur. VII, 714. Magnetis vis suspendenda. VII, 714, 719. Non agit in argentum. VII, 714. quando juxta magnetem ponitur adamas, non rajit ferrum. VII, 714. Magnetibus lapidibus simulacrum ferreum in templo quodam suspensum. VII, 717.

Magnificentia quid sit. VI, 21. Magnificentia Domini haec est, justificatio peccatoris. IV, 1464. Magnificentia in Angelis et potentia quanta. IV, 1252. Magnificentiam quarebas, dilige sanctitatem; cum sanctificatus fueris, eris magnificus. IV, 1252.

Magnificetur Deus semper, nusquam homo. IV, 871. Va glorificamus Deum, non faciendo ut magnus sit; sed laudando et magnum fatendo. IV, 915. Magnitudinem sapientiae, immortalitas, sanitas habent, sed non malis. II, 856. Magnitudinem inter et tumorem distat. V, 537.

Magog interpretatur de tecto. VII, 676. B illa Gog et Magog, et aedificatio templi, in Ezechiele difficilia intellectu. II, 719.

Major Caelicolarum. II, 180.

Major basilica. V, 1194. Seu Majorum, apud Carthaginem. V, 209, 902, 1353.

Majores non offendendos, et qui illi sint. V, 418.

Magorinus episcopus. II, 739, 780; IX, 90, 96. Episcopus

Carthaginensis. I, 617; II, 739, 790. A Donato contra Caecilianum ordinatus Carthaginensis episcopus. IV, 375; VIII, 45; IX, 469, 535. Majorini pars primo dicebatur, quae deinde dicta est Donati. II, 302.

Maius mansis, a Maia Mercurii matre nomen habet. VIII, 546.

Malachias, sive Malachi, propheta. Angelus dictus, et ab aliquibus sacerdos Esdras creditus. VII, 609. Quid et quo tempore prophetavit. VII, 395.

Malacia. V, 623.

Malchus inter, retatur regnurus. III, 1931. Solus Joannes hujus nomen expressit. III, 1931. Et solus Lucas quod Dominus ejus auriculam sanaverit. III, 1931. Auris pro Domino amputata et a Domino sanata, auditum amputata vetustate renovatum significat. III, 1931.

Maledicendi licentia non facit beatum. VII, 174.

Maledicorum genus, qui ubi episcopus, vel clericus, vel monachus, vel sanctimonialis ceciderit, omnes tales esse credant, jactent, contendant, sed non omnes manifestari posse. II, 270. Scripta maledica ne spargant discordantes, quae concordantes delere non valeant. II, 250. Maledicorum dentes non hominem, sed carnalia ipsius desideria consumunt. IV, 197. Male viventes, etsi lingua taceant; vita Domino maledicunt. IV, 1535, 1737. Maledictio tamquam oleum est in ossibus eorum, qui se fortes putant, quia eis licet impune male facere. IV, 1441. Maledictio tamquam vestimento operitur, qui in conspectu hominum de iniquitate gloriatur. IV, 1441. Maledictio se praecipit, qui malum ex destinato aggreditur. IV, 1441.

Maledictum cur verbis horrendis dicitur. VIII, 636. Maledictum Dei in Adam ad sententiam pertinet punientis, non ad iram maledicentis. VIII, 616. Maledicta cum ex propheta dicuntur, non sunt de malo voto imprecantis, sed de praesico spiritu denuntiantis. VIII, 350. Maledictio quandoque dicitur ex malevolo errore dicentium, non ex aliquo malo verborum. IV, 460. A maledicto cur Christus abstinerit in Iudaeis. IX, 353. Quam in arbore sterilitatem Christus maledixit. IV, 334. Maledictionis maternae rarum exemplum. V, 1445; VII, 760.

Malleus universae terrae, diabolus. IV, 1235.

Malitima. II, 1034. Malitanensis subdiaconus. II, 1035.

Malitia et malignitas quid. IX, 87. Malitia, nocendi amor. V, 1500. Malitiae vitium non natura est, sed contra naturam. VII, 531. Malitia parvulorum, naturalis. X, 1426. Malitia potest dici naturalis, sine ulla reprehensione institutionis et conditionis Dei. X, 1420. Malitia originaliter ab Adam tracta. X, 909. Malitia hominum cupiditatem nocendi potest habere propriam, non potestatem. IV, 291. Malitiae profunditas, quae. IV, 349. Malitia cum igne comparatur. IV, 529, 550. De malitia mali flagellatur bonus, et de servo enumeratur filius. IV, 1213. Malitia immutabilis non Deo, sed homini. X, 1425. Malitia, pro poena. V, 1400. Malitiae individua comes miseria. IV, 293. Malitia, indigentia boni. X, 1431.

Malum quid sit. VIII, 596, 597, 607. Manichaei sententia de malo. X, 1529. Refellit. VIII, 588, 589. Manichaeorum error circa malum. X, 1101, 1405. Malum et bonum unde hi iudicabant. VIII, 509. Malum non accidens, sed substantiam esse putant. X, 1530. Malum non est substantia. I, 743, 1330; VIII, 195, 538. Non est aut natura mala, aut dilectio naturae male. VIII, 595. Non est natura, sed contra naturam. VIII, 200, 201. Id cuique generi malum est, quod contra naturam est. I, 1547. Quasi inimica substantia inconvenientia. I, 743, 1330. Malum non est nisi privatio boni. I, 688; VI, 15; VII, 523, 535; X, 745, 1493. Mali causa, defectus a bono. VII, 557; X, 606, 672. Ab incommutabili bono deficiens voluntas boni mutabilis. VI, 244. Mali nulla natura est, sed amissio boni hoc nomen accepit. III, 584. Malum nihil aliud est quam corruptio. VIII, 260. Corruptio modi, speciei, vel ordinis naturalis. VIII, 555. Totum nomen mali de speciei privatione repertum est. VI, 15. Naturae malum est deficere ab essentia, et ad id tendere ut non sit. I, 1548. Mala ex bonis orta sunt. X, 669, 1478, 1480, 1491, 1495, 1496. Malum non nisi de bono profertur. X, 671. Non nisi ex natura bona oriri potest. X, 464, 669, 751. Mala non ex natura, sed ex vitio naturae. V, 967.

Malum summum non est. V, 13. Sine summo bono non potest cognosci. VIII, 101. Malum sine bono esse non potest. X, 1333. Malum nihil nisi quod et bonum sit. VI, 257. Malum non potest esse nisi in natura bona. VII, 535. Nisi in aliquo bono. X, 1124. Mala quae sunt vitia, ex bonis et a bonis inesse. VI, 258; X, 1063. Malum quomodo detrahitur a natura. VII, 418. De malo bonum fieri potest. X, 404. Mala ideo de bono oriri possunt, quia bonum de nihilo factum est. X, 1191. Malum ideo potuit oriri in homine, quia de nihilo factus est. X, 1470, 1472, 1473, 1474, 1475.

Malum unde sit, magna questio Manichaeorum. VIII, 401. Et contra Manichaeos disputatur. VIII, 302, 305, 415,

536. Malum aliquando a Deo, aliquando a materia asserunt seleuciani. VIII, 41. An Deus pater malorum. VIII, 631. Mala Deum facere negabant Coluthiani, mala creasse dicebant Floriniani, utriusque haeretici. VIII, 42.

Malum quatuorplex. VIII, 607. Malum dupliciter appellatur. VIII, 169. Omne quod dicitur malum, aut peccatum est, aut poena peccati. I, 735, 1223; III, 152, 221. Malum culpae ex libero arbitrio profiscitur. I, 595, 612. *Ex professo in libris* de Libero arbitrio. I, 1231; X, 1509. Malum est nobis de nobis. V, 575, 1565. Malus quisque sui malefacti est auctor. I, 1231. An non est quidquam malum, praeter opus voluntatis, quod iustitia prohibet perpetrantis. X, 1458. Malum voluntatis non posse naturae admoventi, falsum Juliani principium. X, 1486. In se ipsis male voluntates habent interiore poman suam, eandem Ipsam iniquitatem suam. III, 390. Ad omnipotentem Deum pertinet, ut ex libero arbitrio venientia mala esse permittat. VI, 339.

Mali Deus non est auctor. I, 1233, 1546; III, 1705; VI, 16. Ex duobus generibus malorum quae sunt in mundo, quodnam pertinet ad Deum. VIII, 117. Malum quod est poena, a Domino perpetratur. VIII, 169, 170. Malum poenae iuste a Deo infligitur. I, 742, 1221. Mala Deus infert malis, non peccata, sed supplicia. II, 558.

Mali ortus et origo. X, 465, 668. Peccatum. VIII, 125. Censuerunt Philosophi contingere mala, propter peccata ab animabus in alia vita commissis. V, 1152. Mala hujus vite agnoscunt pariter Manichaei et Catholici, sed de eorum origine prorsus dissentiunt. X, 1528. Mala generis humani volunt Manichaei deputari nescio cui mali principio, aeternitati Dei coeterno; Pelagiani nolunt imputare peccato. X, 1539. Mala non sunt naturalia. III, 221. Malum cum quo nascimur aut naturale. X, 1127. Falsum est, malum non posse convinci, quod naturale est. X, 1457. Malorum omnium nostrorum causa peccatum est. V, 1131. Mala nulla essent, si non esset peccatum. VII, 752. Malum nullum esset, si non fecissemus. III, 584. Mala congenita nobis veniunt ex natura peccato vitata. X, 1528. Mala congenita, si nemo peccasset, in paradiso non fuissent. X, 1529, 1549, 1550. Mala quae patiuntur infantes, ostendunt originale peccatum. X, 1269. Et non sunt nisi ex natura vitata. X, 821, 822. Manichaeorum haeresis de naturali malo, quantum distet a catholico dogmate peccati originalis. X, 1363. Mala non ad peccatum originale referunt Pelagiani. X, 1608. Ubi quaeritur unde malum veniat, Manichaeos adjuvant Pelagiani. X, 1538. Manichaeis in questione de malo facile respondent Catholici, non Pelagiani. X, 1509. Catholicum dogma de origine peccato vitata est confutandum, ut vincatur Manichaeus. X, 1352. Malum unde secundum Julianum. X, 1494. Malum in ipsum Deum refundendum esse, meipse probat Julianus. X, 1487, 1488. Malorum quae a creaturis patimur, causa est peccatum. III, 1596. Mala hujus vite non nisi ex peccato. X, 1546, 1550. Mala corporis et animi pullulaverunt de radice peccati. X, 1515, 1516. Mala quae in Adae prole genae conspiciuntur, ex peccato originali. X, 1488. Mala nascentium tribuenda peccati parentum. X, 1582. Malum nisi experimento non sentiremus. III, 584.

quid esset malum, potuisset intelligere homo ante mali experimentum. III, 596. *Vide* Afflictio. Malis temporalibus totus mundus affligitur. II, 422. Mala haec ut in prophetis et in Evangelio praedicta, non sunt miranda. II, 422. Mala quasi optantes prophetae, quo animo dicant. IV, 328, 329. Mala hic et bona et malis et bonis communia. IV, 1017; V, 236. secus post iudicium. VII, 661. Mala quisque metitur ex cupiditate et ex consuetudine. VI, 513. Si desit pietas et caritas, quid est a mundi malis tranquillitas et quies, nisi luxuriae perditionisque materies, sive invitamentum sive adiumentum? II, 1026. Prospere vera res, donum est consolantis; res autem adversa, donum est admonentis Dei. II, 967. Tempora mala et dies mali unde. V, 498, 909, 1565, 1416. *Vide* Dies. Stultorum et iniquorum est accusare ordinem rerum, cum putant tempora esse pejora quam fuerunt. IV, 51. Mala quae per quosdam Imperatores Christianos imperio Romano acciderunt, immerito in doctrinam Christianam rejiciuntur. II, 532.

Mala quaedam sunt, quorum Deus auctor est. X, 711. Unum et idem malum quomodo et a Deo, et a diabolo esse possit. X, 806. Malum quod Angelo vel homini adscribitur, ei a quo conditi sunt, non adscribitur. X, 1499. Malorum temporalium causas superiores potius attendit Augustinus. II, 905. Mala quomodo sint a Deo. VIII, 201. Ad quid illa permittit Deus. VI, 256; VIII, 205. Malis variis vitam hujus saeculi cur peragi permittit Deus. IV, 529; X, 709. Malum quod tibi a Deo venit, non est malum, quia justum. IV, 278.

Malis bene uti novit Deus. VII, 435. Novit bene operari de malo. X, 1442. Novit de malo facere bonum. VIII, 427, 29. Mala bona Deus facit de nostris malis, nostrisque

peccatis. II, 727. Mala Deus omnipotens esse non sineret, si eis bene uti summa sua bonitate non posset. X, 1496. Potentius et melius esse iudicavit Deus, etiam de malis benefacere, quam mala esse non sinere. VI, 245; VII, 731. Malum a Deo non fit, quando fit de malo bonum. X, 1442. Mala prosunt, bona obsunt, sicut fuerint quibus datur. III, 1801. Nihil mali accidit sanctis, quod eis non vertatur in bonum. VII, 23. Ad probationem et emendationem mala permittuntur. VII, 42. sunt ad eruditionem nostram. III, 1441. Justorum virtutem probant. VII, 114. Malis transitoriis boni, seu vivant seu moriantur, perire non possunt. VII, 74. In his pressuris non cessat fluere amurca murmurantium, et oleum contentium. II, 422. Mala praesentia aut transeunt nobis viventibus, aut dimittuntur nobis morientibus. V, 402. Deus de malis bona facit, vel ea sanando per misericordiam, vel ordinando per iudicium. III, 1924.

Malo quis bene utatur. X, 142. Mala hujus vitae, quae vitare impossibile est, qua causa, qua expectatione, quo termino quisque patitur, interest plurimum. II, 958. Mala temporalia dupliciter patiuntur servi Dei. II, 422. Mala temporalia non timenda. VI, 724. Aequo animo ferenda, quae patiuntur et boni. VII, 660. pro fide pietatis omnia mala corporalia toleranda. VII, 315. si vere quod bonum est toto corde dilexeris, omne malum patienter et aequanimiter sustinebis. V, 1597. Christianorum est pati mala temporalia, et bona sperare sempiterna. V, 1556. Mala quaecumque hujus vitae cum aeternis non comparanda. V, 957. In comparatione aeterni ignis, non parva, sed nulla sunt. V, 150. Mala ut non timeamus, in se omnia pertulit Christus. VI, 539. *vide* bona. Mala quibus orbis terrarum affligebatur, non esse signa iudicii proxime venturi ostendit August. II, 918, 919.

Mala hominis duo, mortalitas et iniquitas. V, 934. Malorum radix cupiditas. X, 370. Mala hominis duo, error et infirmitas. V, 987. Ignorantia et concupiscentia fontes omnis miseriae hominis. VI, 244. Mala morum, vel sola, vel maxima deputanda sunt. VII, 112. Mali mala corporis, non mala morum pati exhorret. VII, 113. Mali bonis solis carnalibus frui, et mala sola carnalia non perpeti curant. VII, 78. Mali sola deputant mala, corporis externarumque rerum incommoda. VII, 79. Mali quasi maximum bonum putant, habere bona omnia praeter se ipsos. VII, 79. Malum esse aliud est, aliud malum pati. V, 319. Malum nullum aliud est praeter peccatum. VIII, 117. Malum opus non fit, nisi a malis. VII, 431. Malefactum est in quo libido dominatur. I, 1224. Quidquid in te mali est de peccatis, tum est; quicquid boni in justificationibus, Dei est. IV, 193. Aliquando voluntate, aliquando necessitate malum agunt homines. X, 1494. A malo qui metu abstinent, dum occasiones inveniunt, non mali sunt, sed manifestantur qui erant. IV, 1190. Christiano non imputatur si quid mali per haec quae propter bonum ac licitum facit ut habet, eniquam acciderit. II, 187. In omni opere malo labor est. IV, 1811. Mala faciendi licentiam quaerentes, quaerunt exempla male viventium. V, 1579. Non sunt facienda mala, ut veniant bona. X, 806. Mala affectans, quamvis aliis prosit quod fecerit, bona invenire non potest. IV, 212. Mala quaecumque non per sapientiam, sed quae per experientiam discuntur, felicitate nesciuntur. X, 1552. Dolenda sunt quae male facta sunt, etiamsi quantum possunt, postea corrigantur. II, 234. Mala sine dolore sunt pejora. VIII, 557. Deus pro sui regiminis aequitate et bene utitur malis, et perversis recte. VIII, 329. Malis peccantium bene utitur Deus. VIII, 565. Mala Deus tolerat a malis fieri, quia aeternus est, et videt quid illis servet. IV, 1178.

Malum perferere quid. X, 431. Malum contra quod pugnant baptizati, ex peccato originali. X, 690. Abstineri ab omni re mala quis dicatur. X, 506. Malum quod non vult, quomodo se facere dixerit Apostolus. X, 560. Mala congenerata vincuntur per gratium. X, 1427. Defectere a malo et facere bonum, non est possibile voluntati hominis, nisi per gratiam. X, 1297. Non est in potestate filiorum hominis a malo liberari, nisi gratia det potestatem filius Dei fieri. X, 1144. A malo liberari quis sit. V, 1564. Homo rogans liberari a malo, se a se liberari petit. V, 986, 987. A malo congenito liberat Christus. X, 1123. Mali nostri fluis, quid. VII, 621.

Malum pro malo reddere justitia videtur, sed haec non est Dei justitia. IV, 87. Injustorum, si dici potest, justitia est. IV, 1433. Homo cum malum pro malo reddidit, malo vult ut sciens, prior ipse malus est, dum punire vult malum. IV, 87. Qui non reddidit retribuentibus mala, perfectus est. IV, 99. *vide* Vindicare. Malum pro malo non semper reddit, qui corripit eum a quo vexatus est. II, 322, 323.

Mali quomodo ex Deo et non ex Deo. VIII, 190. An mali recenseri possunt inter opera, quae Deus fecit bona valde. III, 440. Malos Deus fecit quod ad naturam, non quod ad

culpam. V, 587. Mali a se habent voluntatem malam, a Deo autem et naturam bonam, et justam penam. III, 434. Malos sic creat Deus, quomodo pascit et nutrit malos. X, 1504. Hoc non repugnat Deo. X, 1506. Cur creat Deus quos futuros malos cogovit. X, 1200. Malos Deus tuetur tanquam pecora sua. IV, 350. Mali vasa perfecta in perditionem. III, 606. si Deus vellet, etiam mali boni essent. III, 434. Malorum voluntatem in bonum convertere potuit Deus, sed noluit; cur noluerit, penes ipsum est. III, 434. Mali creati sunt ad utilitatem sanctorum. III, 433, 434, 440.

Malus homo quis. X, 370. Voluntate propria quisque malus est. VII, 50. Mali omnes sumus. V, 467, 559; VI, 662. Malus in sua disciplina non esse, neminem sibi arrogare posse. II, 272. Mali et haeretici ex variis Scripturarum testimoniis describuntur. IX, 204, 217. Mali propterea sunt mali, ut sint beati. IV, 295, 1502. In quantum mali sumus, minus sumus. III, 32. Nemo malus facit bonum. V, 409. Nemo malus non sibi prius nocet. IV, 529. Non impune sumus mali, quia Deus justus est. III, 52. Malorum poenis non indiget Deus. III, 434. Deus ex malorum poenis consulit salutem bonorum. III, 434. Malus sua ipse sibi poena. V, 1564. Malo bonus gravis est, etiam ad videndum. V, 117. Mali bonis insulant. IV, 1209. Bonos flagellant. IV, 1215, 1214. In malos non saeviant nisi mali. V, 1592.

Malorum felicitas nonnullis scandalum. V, 126, 134, 168, 203, 1154. Et occasio lapsus. VII, 703. Occasio est infirmitas murmurandi. IV, 100, 357, 620. Querela eorum reprimuntur. IV, 190, 620, 621, 622, 1196. Malis noceat etiam ipsa bona. III, 605. Malis non revera bene est, nec bonis male. V, 319. Malus etiamsi regnet, servus est. VII, 114. Mali in tribulationibus quam miseri. IV, 360. Malorum scientiae duae, et duae obliviones. VII, 803. Malus vult bona omnia praeter se ipsum. V, 187, 468, 512, 650, 1562. A malo se ipso qui liberatus sit, securus est ab aliis malis. V, 235, 1364.

Mali circumdant undique servos Dei. V, 55. Necessa est ut inter malos vivamus. IV, 329, 1464. Necessitas vivendi inter malos, quanta poena. IV, 1268. Mixti sunt inter bonos mali. IV, 735, 1604, 1605, 1685. Malis permixtus bonus, securus sit. IV, 194. Mali manifesti sunt, boni autem occulti. IV, 1767. Mixti sunt inter bonos mali, in omni congregatione multitudinis. IV, 634, 635. In omni vitae genere. IV, 358, 1278, 1279, 1730. In familiis vel sanctoribus. II, 272. Exemplis probatur. II, 272. Non erunt mali, quando non erunt qui per ipsos probentur. IV, 362. Mali si non essent, non esset unde oraretur pro inimicis. V, 120. Deus qui novit exercendos nos, miscet nobis et non perseveraturos. IV, 635. Mali multo plures sunt quam boni, qui latent inter malos, sicut grana inter paleas. IV, 531.

Mali mixti cum bonis in Ecclesia. IX, 96. Ex ipsa Donatistarum confessione in Ecclesia vel occulti, a quo seminati. IX, 634. Parabolas Evangelicas de bonorum et malorum in Ecclesia permixtione, quomodo eludere Donatistae conati sunt. IX, 742. Mali non sunt in Christi corpore. IX, 345, 346. Intus esse videri possunt, sed foris sunt. IX, 481, 482. Extra Ecclesiam sunt, quia super arenam sunt, non super petram. IX, 212, 216. Malos interdum Ecclesia, ne perturbatio et schisma contingat, sacramentis uti vel invita permittit. V, 51. Mali a bonis tolerandi. V, 1093, 1165. Foris et intus tolerandi. V, 119, 319, 471, 1093, 1546. In Ecclesia tolerandi. II, 411; IV, 190, 460, 633, 636, 637, 635, 634, 756, 1604, 1605; VI, 228; IX, 30, 32, 48, 51, 56, 63, 104, 493, 742, 744. Quare tolerandi. IX, 69. Propter unitatem tolerandi. IX, 88, 90, 91, 92, 94, 570, 629. *vide* Zizania. Mali quos corrigere vel damare non possunt, tolerandi. IX, 746. Misericorditer corripit homo quod potest; quod autem non potest, patienter ferat, et dilectione gemat atque lugeat. IX, 94. Mali tolerandi potius, quam per iudicium temere auferendi. V, 1546. Mali propter bonos tolerandi, non boni propter malos deserendi. II, 523. Malos pro unitate tolerare, non parva laude dignum est, nedum reprehensione ulla. II, 171. Hoc affectare debemus, tolerare licet malos, quam tolerari a bonis. IV, 604. Mali a bonis quam a malis facilius tolerantur: quomodo facilius unus sanus fert duos aegros, quam duo aegri se invicem singulos. IV, 190. Malos in Ecclesia tolerandos esse nulla Scriptura non nos admonet. II, 1063. Ipse Dominus docuit, Judam tolerando. III, 1762. Ecclesia non est deserenda propter malorum permixtionem. II, 410. Sana doctrina est, ut nec propter malos recedatur ab Ecclesia, nec in malos ipsos negligatur disciplina. VI, 199, 200, 201. Etiam a populo Dei non separantur mali, erga eos tamen non dormit ecclesiastica disciplina. IX, 669. Malorum tolerantia corruptiones ecclesiasticas discipline non excludit. IX, 636. Malos a bonis in unitate pro pace tolerandos negabat Emeritus. IX, 745. Fichomus haereticus Donatistae tolerandos dixerunt, etiamsi vera crimina malis obijcerentur. IX, 96, 234, 267. Cum contagio peccandi multitudine invariabilis

non jam excommunicatio, sed divinæ disciplinæ severa misericordia necessaria est. IX, 93. Malorum etiam ignoratorum contagio bonos perire decebat Gaudentius. IX, 743.

Mali si sunt in Ecclesia, nil aliis possunt nocere. IX, 29, 50, 51, 53, 55, 56, 57, 69, 275, 276, 635, 636, 657, 658. Inter malos quomodo innocencia custodiatur. IX, 395. Inter malos estote boni, et eritis sine malis boni. V, 1162. Mali non obsunt eis qui factis eorum non consenserunt. VI, 201. Malos qui tolerant, non communicant eorum peccatis: sicut nec Paulus falsorum fratrum, nec Apostoli, furto et sceleris Judæ. IX, 344. Mali spiritaliter a bonis sejuncti sunt; si autem et corporaliter, pejores fiunt. IX, 260. Separatio cordis a malis præcipitur non corporis. V, 549, 551, 553; IX, 349, 633. Malorum commixtio cum bonis non æterna, sed temporalis; nec spiritalis, sed corporalis. IX, 349. Mali a bonis per hanc vitam non corporum segregatione, sed morum diversitate disjuncti sunt. IX, 566. Hæc separatio corporis a malis ad finem sæculi reservatur. IV, 735; VII, 611; IX, 249. *Vide* Peccatum.

Mali non sunt gratis in hoc mundo. IV, 650. Ad quid mali in hoc mundo. V, 118. Mali hic suo loco in usus bonos possit. V, 1582. Abundantia malorum propter purgationem bonorum. V, 118, 120. Cum ipsi mali sint suo vitio, Deus de malo eorum bene facit. IV, 1598. Mali bonis operibus Dei male utuntur. IV, 1306. Malorum est male uti bonis, Dei contra bene uti malis. V, 117, 1383. Malis bene utitur Deus. II, 539; X, 1505. quomodo. II, 1084. Mali sicut bonis Dei male utuntur, dum non corriguntur; sic contra Deus etiam malis eorum bene utitur, non solum ad justitiam suam, etc., sed etiam ad exercitationem et provectum sanctorum suorum. II, 1083. Malis utitur Deus, non secundum eorum pravam, sed secundum suam rectam voluntatem. V, 1067. Malis bene utitur Deus, eorumque malitiam ad exercendum bonos et admonendum accommodat. II, 860. Quo pacto mali bonis prosunt. VII, 478. Malis justo nihil nocet, sed prodest. V, 202, 253. De malis hominibus quanta bona Deus nobis præstat. IV, 1214, 1215. Malis datur potestas in bonos propter bonorum utilitatem. VI, 93. Per malos probantur justis. IV, 362. Mali sunt ad admonitionem vel exercitationem bonorum. III, 601, 606, 788, 794. Omnis malus aut ideo vivit ut corrigatur, aut ideo vivit ut per illum bonus exerceatur. IV, 650. Mali sunt aliis exercitationis adiutricium et timoris exemplum. III, 434. Homo malus, novacula acuta. V, 202. Malus potens, novacula superflua resecaus. V, 421. Malis reddet Deus secundum malitiam eorum, non secundum utilitatem quam ex ea justis perceperint. IV, 1214, 1215. Mali quia volentes injuste utuntur bonis, juste volentes cruciabuntur malis. II, 554. Cur malis Deus peccat. IV, 1204, 651. Mali hic servantur, ut boni inde nascantur. V, 1383. Mali Christiani plus cavendi, quam Judæi ac Paganis. VI, 343. Sævir in malos non licet. V, 1589. Quare et quomodo mali diligendi. VII, 22. Mali diligendi sunt ut non sint mali. II, 659. Qui sic agit cum malis, ut eos malitie peniteat, novit etiam indignatione consulere. II, 649, 651. Mali percunt aut conversione ad justitiam, aut amissa potestate adversus bonos. III, 1350. Malus si displicuerit sibi, correctus placebit sibi. V, 515. Malus mortuus his dolendus. V, 1592. Male viventium et recte vivere prohibentium auctoritas non duci. V, 546, 648. Ex mala vita eorum qui putabantur boni, veniunt in suspicionem malam prope omnes boni. IV, 245. Malis in futura vita non erit locus. V, 1585. Mali feno similes. IV, 1575.

Mannus duodecim rex Assyriorum. VII, 564.

Maminantes. IV, 1358.

Mammoua divitiæ interpretantur. III, 1349; IV, 620. *Mammoua* apud Hebræos divitias, apud Punicos lucrum significat. III, 1290; V, 648. Patitur durum et perniciosum dominum, quisquis mammouæ servit. III, 1290. *Mammoua* iniquitatis cur dicatur divitiæ. IV, 552; V, 250, 328, 648, 650.

Mammothrepti. IV, 246.

Mammæ interpretatur necessitas. III, 820. Oblitus. IV, 719, 1022.

Mantipia dicta, quia manu capta sunt. III, 560.

Mandatum sanctum quid. VI, 226. *Mandatum* quomodo sit in vitam, et in mortem. VI, 104. *Mandatum* scito esse arma, non quibus occidat te, sed quibus a te occidat inimicus: sed noli præsumere de virtutis tuis. V, 834. In mandata Dei, tamquam in sperulum, inspicere nos oportet. IV, 1510. Merito absconduntur illis qui sapienter terrena. IV, 1530. Perfectius cognoscuntur, cum fini. IV, 1550. *Mandata* divina, quæ præsertim ipsam conveniunt voluntatem, ostendunt liberum arbitrium. X, 865. Antiqua fidelibus nihil proficiat Dei dilectio mandata, nisi ens Christus liberasset. IV, 1535. *Mandata* Dei rectis et arduis humana non contemparatur infirmitas, nisi præventus ejus adjuvet caritas. IV, 1512.

Mandata Dei non nisi per gratiam implentur. I, 796; V, 1162. Si volueris, conservabis mandata, quo sensu dictum. X, 900. *Mandata* Dei custodire, est in dilectione ejus persistere. IX, 151. Id agit gratia, ut dilectione implerentur mandata Dei, quæ timore non poterant. IV, 1579. Vis Domini duræ sunt timori, leves amori. X, 290. *Mandatum* si sit timore poenæ, non amore justitiæ, serviliter fit, non liberaliter; et ideo nec fit. X, 217. *Latum mandatum* nimis est caritas. IV, 1561, 1562. *Mandatum novum*, faciens hominum novum. V, 1553. *Mandata* Dei quomodo querenda. IV, 1539. Qui mandata Dei propter mercedem terrenam facere conatur, non ea facit; quia non ipsa, sed aliud diligit. IV, 1563, 1579. *Mandata* Evangelica sublimiora quam multi in communione catholica faciunt. VIII, 225. Cur non omnia mandata ab unoquoque sanctorum fiant. X, 1297.

Mandatum a Donatistis pro Collatione tactum. II, 577. Non sine falsitatis crimine. II, 577.

Mandragorica poma rara sunt. VIII, 455. Eorum qualitates. VIII, 455. *Mandragorica* poma fecunditatem sterilibus parere quidam opinantur. VIII, 455. *Mandragorica* poma gloriam popularem figurant. VIII, 455.

Manducare non est peccatum, sed immoderate uti donis Dei quæ tribuit ad usus. V, 800. *Manducandi* et bibendi quæ justa causa. V, 546. *Manducandi* de omnibus cum moderatione, cum benedictione, cum gratiarum actione, licentia Christianis data. V, 802. *Manducat* homo ex necessitate, Angelus ex potestate. V, 1618. *Manducandi* potestas, non necessitas erit post resurrectionem. V, 1618. *Manducare* cibum qui non perit, credere est. III, 1602. *Manducare* cum superbis cur David noluerit, cum quibus et Dominum manducasse legitur. IV, 1389. *Manducat* quodam modo Ecclesia, quos in suum corpus trajicit. IV, 211, 212. *Manducare* corpus Christi. *Vide* Eucharistia.

Mane quomodo intelligi debeat in historia creationis. III, 235, 240, 296, 312, 314. *Mane* quandonam fiet. V, 58. *Mane* erit, cum videbimus quod credimus. IV, 1855. *Mane* significat prosperitatem sæculi. IV, 782. Tempus consolationis. IV, 1175.

Manemus in Christo indigentia, ipso in nobis manet misericordia. V, 742.

Manganæ. II, 71.

Manicare. III, 808.

Manes dii existimati sunt a Paganis omnes mortui. VII, 255. Et animæ hominum, quorum merita incerta sunt. VII, 203.

Manes Persæ. VIII, 485, 487. Sive Manichæus. VII, 505. Quare postea dictus Manichæus seu Manichæus. VIII, 51, 361. Manichæus apostoli nomen usurpabat. I, 1541; VIII, 58, 519, 550; IX, 271. Præfixo epistolis suis omnibus hocce exordio, *Manichæus apostolus Jesu Christi*. I, 1511. *Not* 1. Quare se apostolum Jesu Christi nominabat. VIII, 177. Falso se dicit Christi apostolum. VIII, 283. Ineptæ cum sic nominabant ejus discipuli. VIII, 69, 520, 523. Probari non potest quod sit Christus apostolus. VIII, 176. Per Manichæum spiritum sanctum ad nos venisse dicebant ejus discipuli. VIII, 69. Et promissionem Domini de spiritu sancto, in suo Manichæo esse completum. II, 1035. Manichæus ipse spiritum sanctum auctoritate plecuria personaliter in se esse dicebat. I, 709. Manichæus spiritus sanctus a suis creditus. VIII, 177, 178, 202, 525. Manichæo convenire non possunt quæ de Paraclete in novo Testamento scripta sunt. VIII, 507.

Manichæum venisse ut antiquorum figuras aperiret, jactabat ejus discipuli. VIII, 189, 508. Manichæus ob hoc laudatur a discipulis suis, quod remota figurarum integumentis, veritatem nudam et propriam loqueretur. VIII, 507, 508. Manichæi libri, pleni fabulis. I, 707, 710. Manichæus duodecim discipulos ad instar apostolici numeri habuit. VIII, 58. Manichæus occisus est. VIII, 178. Festum natalis Manichæi magna celebritate per pascha frequentatum. VIII, 178, 179. Manichæus, pater appellatus a discipulis. VIII, 207. Manichæi deliramenta. VIII, 181. Præcepta. VIII, 225. Er. ores literis mandati. I, 710, 1333, 1336. Manichæi scriptura. VIII, 517, in *Admonit.* 518, 529, 550. Epistola. X, 1318. Apud Constantinopolim inventa. X, 1516. Juliano orationibus Flori adjuto. X, 1516, 1527. Manichæi epistola ad Patricium. X, 1523, 1404. Ad Iliam Menoch. X, 1404. Manichæus vivendi regulam observari perdifficilem scripta epistola præstitit. I, 1376. Manichæi epistola fundamenti. VIII, 400. Manichæi fundamentum, quod ruinorum vocat Augustinus. VIII, 580. Multa de as. ris imperitissime scripta ejus continebant. I, 709. Manichæus deceptus in questione de causa peccati. X, 1464. Manichæus et Melitidis. X, 1462.

Manichæi. III, 1875; V, 551, 573, 657, 659, 984, 1122, 1041; IX, 469. In Perside schisma fecerunt. V, 1174. Manichæi in Paphlagonia, in Gallia. VIII, 570. Manichæi, Hymezæi et Philei hæreticorum discipuli, et successores. VIII,

210. Manichæi cur Cathariste appellati. VIII, 56. Eorum dogmata. VIII, 54. Eorum fabulæ blasphemis plene. IV, 1907. Manichæorum hæreses varia capita. VIII, 510. Manichæorum error circa Dei naturam. VII, 336; X, 1126. Quid de Deo cogitabant. IV, 1040, 1907, 1908. Insana de deo suo sententia. VIII, 466. Manichæorum de Dei natura blasphemias. VIII, 563, 566, 567, 571, 593, 598. Duos deos, unum bonum, alterum malum credebant. I, 1317. seu potius duas naturas vel substantias, duoque principia invicem contraria. I, 1346; III, 130. Eorum error de duabus naturis. III, 1303, 1703, 1703; IV, 406, 1922; V, 821, 847, 983; X, 606. Manichæi fingebant candorem lucis immensæ per infinita spatia usquequaque porrectum, ex una tamen parte quasi nigro quodam cuneo fissum, duo adversa regna esse dogmatizantes. III, 168. Regnum, seu gentem tenebrarum et esse sempiternam, et summum malum asserebant. I, 1346. Malum porro esse terram, seu molem tetram et deformem, per immensum profundum et longam, necnon mentem sive molem tenuem atque subtilem, per terram vagantem. I, 716, 1331. Volunt gentis tenebrarum sine ullo initio malum semper fuisse naturam. VI, 563. Regnum lucis Deum vere esse profitebantur, eique simplicem quandam naturam incommutabilem, impenetrabilem et incorruptibilem concedebant. I, 1346. Manichæi nec quid sit corpus intelligunt. V, 106. Non possunt nisi incommutabilem Deum fateri. V, 163. Manichæorum insania de duabus naturis inter se configentibus. VI, 300, 364. Figmentum de pugna Dei lucis cum principe tenebrarum. X, 1071. De gente tenebrarum contra Deum rebellante. VI, 323, 358. Cum gens tenebrarum in Deum rebellaret aliquando, et regnum lucis invadere moliretur, Deum bonum, qui quomodo aliter posset hosti resistere non inveniret, necessitate compulsus misisse huc animam bonam, particulam quandam sue substantiæ, cujus commixtione hostem temperatum esse substantiam, mundumque fabricatum. I, 1332, 1333, 1336; III, 130. Dei substantiam a substantia mali, ex parte corruptam esse, et ad peccandi necessitatem perductam esse contendunt. II, 724. Partem dei boni tenebrarum principibus mixtam, toto mundo inquinatam et ligatam, per cibos Electorum suorum, ac per solem et lunam purgari: quod vero de ea purgari non poterit, in fine seculi æterno ac pœnali viuculo colligari. II, 1034. Manichæorum deus captivus, coinquinatus, etc. VIII, 33, 36. Meritis naturæ bonæ divinitus subveniri dicunt Manichæi. X, 573. Intolerabilius et inopesitius de Deo sentiunt Anthropomorphitis. VIII, 189. Manichæorum error circa causam creationis mundi. VII, 535; VIII, 55. Deum bonum fabricasse mundum, etsi ex aliena natura atque materia, confitentur. VIII, 603. Mundum istum ex membris Dei, visceribus gentis tenebrarum admixtis, fabricatum esse delirant. IV, 1822. A Deo coelos fabricatos, non tamen de sua ipsius substantia dicebant. I, 864. Terras octo, decem coelos esse dicebant. Athlanteum mundum ferre, s; leuditeuentem suspendere, etc. VIII, 508. In eo mali regno atra quinque elementorum, aliud tenebris, aliud aquis, aliud ventis, aliud igni, aliud fumo plenum; atque animalia in illis singulis nata elementis, serpentina in tenebris, natantia in aquis, vola ista in ventis, quadrupedia in igne, bipedia in fumo. I, 1331. Ex his autem fabricatum esse mundum. I, 1331. A Deo bono. I, 1317. Manichæorum error de duplici terra, de regno lucis, et regno tenebrarum. VIII, 533. Unde phantasmatum eorum de terra tenebrarum. VIII, 197. Deum bonum non omnium naturarum esse auctorem dicunt. X, 573. Manichæorum sententia de carnis origine. V, 189. Omnem naturam corpoream a tenebrarum gente esse confligunt. V, 103, 106. Corporum conditorem Deum esse negant. III, 217; X, 1123. Coæternam ipsi originem habere corpora dicunt. X, 631. Carnes et minutissima animalia, et quicquid radicibus terre inhæret, a mala mente generari et formari dicebant. I, 864; VIII, 475. Animam rationalem inesse belluis putabant. I, 1570. Et arboribus. I, 1568. Vim intelligendi tribuebant plantis. III, 229. Arboreas audire voces nostras, verba intelligere, motus corporum intueri, imo et cogitationes perspicere credebant. I, 1369. Sensum dolendi et genendi esse in plantis et lapidibus. III, 2074. Ficum plorare cum decerpitur, et vitem dolere, sentire, videre atque audire. I, 1074. Ea propter a cæde animalium et a stirpium laceratione abstinendum esse putabant. I, 1568. Et arborem sive animal necare, esse homicidium. II, 1568. Manichæorum error circa præceptum non occidendi. VII, 34. Hominem revolvi in arborescens credebant. I, 1569. Manichæi partem dei quandam oleribus, lactucis, pomis, etc., inesse putabant. I, 1562. Manichæorum deus in cibo ligatus atque pollutus, edendo purgatur. VIII, 498. Animam pro meritis iniquitatis suæ, per cibum et potum venire in hominem dicebant. X, 613. Panem manducanti non porrigebant. IV, 1823. Vinum fel principum tenebrarum dicebant, licet ipsis vis comedeudis non parcerent.

I, 1564. Eorum delicata abstinentia. I, 1357. Gula. I, 1367, 1374. Impudicitia. I, 1374. Manichæi expedito dicebant homini fœneratorem esse, quam agricolam, quare. IV, 1823. Aurum a Manichæis injuria accusari. V, 529. Fidelibus agros, domos, aut pecuniam habere illicitum ducebant. I, 1343, 1343.

Manichæorum error circa solem. VIII, 391. Manichæi solem adorabant. I, 1331; III, 109, 216; IV, 189. Tamquam particulam lucis in qua habitat. Deus. III, 190. Tamquam ipsum Deum. V, 105. Tamquam ipsum Creatorem aut ejus partem. V, 329. solem corpus non esse arbitrantur. V, 101. Manichæorum de lunæ incremento et defectu delirium. II, 207. Figmentum de concubitu principis tenebrarum cum muliere. X, 864. Manichæi ab æternarum principum tenebrarum, de comixtione duarum naturarum quas semper fuerunt, una bona et una mala, hominem creatum dicunt. X, 441. Homines a Deo non esse institutos. X, 570, 607, 611, 612. De Adami et Evæ creatione longam fabulam texebant. I, 1373. Putabant se esse naturam et substantiam Dei. VIII, 261. Animas ad Christum, corpora ad diabolum pertinere, et sexum utrumque esse ex diabolo dicebant. VI, 363. Manichæorum error circa animam. VII, 536; X, 1325. Docent animam nostram hoc esse quod Deus est. VI, 297. Esse partem seu particulam Dei. V, 986; X, 572. Animas non solum hominum, sed etiam pecorum, de Dei esse substantia, et partes Dei assertunt. II, 718, 841, 1033. Manichæi volentes animam esse partem Dei, labem et infirmitatem ejus in corpus frustra regerunt. II, 720. Manichæorum hæresis de dualibus animabus, ex peccati et voluntatis definitione, tota evertitur. VIII, 108, 107. Manichæorum de animarum traduce opinio. X, 1218.

Manichæorum error de Christi incarnatione. X, 1034. Manichæi dicunt Deum annuntiatum in veteri Testamento, non esse patrem Christi. III, 1711. Christum Deum esse non negant. V, 104. Sed dicunt esse Deum tantum. V, 229. Christum credebant tamquam de massa lucidissimæ molis Dei, porrectum ad nostram salutem. I, 715. Numquam dicere ausi sunt Patrem et Filium, nisi unius esse substantiæ. V, 105. Manichæi virginis partum blasphemant. X, 573. Dicunt Christum non habuisse matrem. IV, 1683. Idque tentant asserere ex xu. Cap. Math. IV, 129. Negant Christum natum esse de virgine, et carnem ejus veram fuisse. I, 713; II, 1032. Refelluntur. III, 1432. Manichæi negant hominem Christum. V, 573; VI, 682. Docent Christum non habuisse corpus. V, 104, 477. Nec hominem verum fuisse, sed phantasma. V, 636, 639. Christi carnem nullam, vel simulatam dicunt. IV, 411, 1208; V, 639, 985, 1125; VI, 563; X, 613. Non veram mortem in cruce solvisse. IV, 411, 1208. Sed in phantasmate crucifixum esse. I, 713. Christum in toto mundo crucifixum dicebant. IV, 1823. Crucem luminis quomodo, et a quibusnam laici somnabant. IV, 1823. Manichæi frustra jactant se melius de Christo sentire, quàm eum tantum spiritum dicunt. V, 1123. Negantes carnem Christi, totum mysterium redemptionis nostræ evacuant. V, 1123.

Manichæi gratiam Christi oppugnant, baptismum ejus evacuant, carnem ejus exhorant. X, 573. Creaturam carne et sanguine Christi liberari nolunt. X, 612. Aspirant omni ætati superfluum putant. X, 613. Manichæi adorabant solem, eumque dicebant esse Christum. IV, 132, 133, 1194. Perstringuntur. V, 35. Manichæi putabant Christum fuisse serpentem illum, qui Evam ad edendum de ligno vitæ induxit. III, 216. Hinc Ophitarum secta. III, 216.

Manichæorum error de malo. X, 1463. Mali naturam Deo coæternam putant. X, 1008. Incommutabilem substantiam mali naturæ Dei sui miscant. X, 1104, 1105. Dicunt naturam corruptibilem facient, et sub aliena natura captivam. X, 1104, 1105. Manichæi naturam mali suo principi præditam, adversus Deum inducunt. II, 722. Peccati causam, malum esse naturam affirmant. X, 612. Vitia dicunt esse naturas atque substantias. X, 1085. Homini commixtam esse naturam malam dicunt. X, 441. Animas duas in uno corpore esse existimabant, unam de Deo et partem Dei, alteram de gente tenebrarum a suo principio malo præcitatam et Deo coæternam. I, 608; III, 130. Easque animas inter se confligere in homine, quando caro in spiritum concupiscit. I, 738, 739. Manichæi omnia bona in bonam, mala vero in malam animam referant. I, 608. Manichæus quidam mortem non timebat, quia dicebat eam, separationem esse boni a malo. II, 272. Manichæorum error de pugna carnis ac spiritus. VI, 709, 710. Manichæi nimia insania dicentis naturam boni cogi male facere. X, 1115. Manichæorum error de concupiscentia. V, 813, 812. Putabant concupiscentiam esse de substantia mala, Deo coæternam. X, 1518. Concupiscentiam non tamquam accideus vituperant, sed tamquam naturam ab æternitate malam vituperant. X, 572. Peccatum a libero arbitrio suscepisse exordium negabant. X, 572, 607. Et peccatum originale,

ex homine primo prius iuro, et postea per liberum arbitrium depravato, in omnes transiisse. X, 613. Liberum arbitrium negabant ab eo ortum, quod antea non erat narium. X, 608, 611. Dicebant Deum creatorem culpam, dum mali origo ex libero arbitrio ducitur. I, 594. Peccata sua attribuebant genti tenebrarum. IV, 270, 1821, 1822. Tunc se peccare dicebant, quando natura mali prævalet naturæ Dei. VI, 358. Libros quinque Augustini adversus Manichæos laudibus extollit Paulinus. II, 101. Eorum credit dictata divinitus verba. II, 100. Reutateuchum vocat. II, 101. Contra Manichæorum hæresim scripti sunt libri de *libero arbitrio*, propter quæstionem, Unde malum? I, 1211: quæ subsequuntur opuscula in hocce tomo.

Manichæis consentire Catholicos circa mali originem, calumnia Juliani. X, 1113. Manichæos vocabat Julianus eos qui peccatum originale agnoscerent. X, 1149, 1155, 1191, 1198. Manichææ pestis contagium objectat Pelagius, non tantum doctoribus, sed et ipsi catholicæ Ecclesiæ. X, 1276. Manichæismum notam Julianus Catholicis impingit. X, 645. Et Jovinianus. X, 613. Manichæorum nomine Catholicos criminatur Julianus. X, 865. Et conviciatur Augustino. X, 1538. Et merito istud nomen illis imponi contendit. X, 1462. Manichæorum crimine infamabant doctores Catholicos Pelagiani. X, 705, 1051, 1054, 1060, 1074, 1145, 1462. Manichæorum nomine et Traduciorum appellat Catholicos Julianus. X, 1580, 1581. Non sic novitas expavescat contumeliosos nominis, ut fugiatur veritas antiquissimi catholici dogmatis. X, 1288. A Manichæis Catholici longe distant in quæstione de malo. X, 1592. Manichæorum errori de natura et origine mali quam sit contraria veritas catholica. X, 1508. Manichæus error quam diversus a catholico dogmate, et quam insanus. X, 1511. Manichæi non sunt qui peccatum originale adstruunt. X, 1188. Catholici quædam vera dicentes simul cum Manichæis, longe tamen abhorrent ab eorum erroribus. X, 1468. Doctrina Pelagiana de peccato originali favet Manichæis. X, 816. Manichæus adjuva it, qui negat originale peccatum. X, 606, 667, 668, 669, 1187, 1290. Manichæo suffragatur Julianus, dum agit adversus catholicum dogma de originali vitio. X, 1515. Manichæorum et Pelagianorum hæreses sibi mutuo adverse, et æque a catholica Ecclesia reprobatæ. X, 572, 575. Manichæi et Pelagiani quatenus errore conjuncti, quatenus separati. X, 575. Manichæis Pelagiani, licet contrarii sint, favent tamen. X, 819. Et suffragantur. X, 1538. Eorumque errori aditum aperiant. X, 1454. Et eos adjuvant. X, 1514, 1528, 1536, 1538, 1550, 1455, 1502, 1608. Pelagiani Manichæos in perversum fugientes, eos ipsos adjuvant. X, 1465. Manichæum Julianus adjuvat. X, 1513, 1520, 1500, 1579, 1582, 1455, 1478, 1502, 1527, 1529, 1559. Manichæismus sic adjuvat a Pelagianorum errore, ut invictus fiat. X, 1518. Manichæo dicenti malam fuisse carnem hominis, etiam antequam peccaret, et miseram esse conditam naturam, non potest responderi a Pelagianis. X, 1539. Non potest a Pelagianis vinci Manichæus introducens carnis conditorem malum. X, 1530. Manichæus sic oppugnat Julianus, ut contra Salvatorem sublevet. X, 1478. Error uterque, Pelagianorum et Manichæorum, quomodo catholica fide extinguitur. X, 1539. Dogma catholicum contrarium utrique errori, et Manichæorum et Pelagianorum. X, 1510. Catholicæ Ecclesiæ sententia de malo Manichæos et Pelagianos devitat. X, 1465. Inter Manichæos, et Pelagianos, et Catholicos quid distet circa mali naturam. X, 1125. Manichæorum stultam et noxiam impietatem, non solum Catholicis, verum etiam hæreticis omnes qui non sunt Manichæi detestantur. X, 571. Manichæus a Catholicis funditus evertitur. X, 1514. Manichæi pestilentia quomodo per Catholicos refellitur. X, 1490. Pelagianos cum Manichæis vivit catholica fides. X, 1538, 1550. Et veritas redarguit. X, 1501, 1510. Manichæorum sententia de malo invictissime evertitur. II, 765, 682; VI, 256. Manichæi exequuntur. VI, 696.

Manichæorum dogma de homine, de lege, de nuptiis. X, 570. A bono Deo nuptias non esse institutas affirmant. X, 570, 607, 611. Nuptias principi tenebrarum adscribunt. X, 615. Nuptias damnant, et illorum procreationem. I, 1542, 1544, 1572. Car a concubitu abstinerent. VIII, 229. Curproperam dant ne gravidæ fiant meretrices. VIII, 453. Manichæorum turpitudine notata. VI, 685. Impudicitia notatur. III, 1876.

Manichæi irrident sacræ Scripturas. IV, 1907. Eorum error de veteri Lege. VI, 109. Legi veteri adversantur. III, 2065. Eorum in veterem legem calumnia. V, 23, 24, 822, 826. Legem per Moysen datam, non a vero Deo dicunt, sed a principe tenebrarum. II, 1053; X, 570, 607, 611. Legem Prophetas condemnant. VIII, 603. Quæcumque de Lege et Prophetis Apostolus sermoni suo inseruit, falsa et a corruptioribus inmissa esse criminantur. VI, 70. Sanctos superiorum temporum audent blasphemare. X, 611. Patriarchas in veteri Testamento laudatos vituperare. I, 688. Patriarchas veteris Testamenti calumniantur de pluribus uxoribus. VI,

393. Vetus Testamentum non recipiunt. X, 1006. Illud oppugnant. I, 598; III, 175, 180, 216. Illudque reprehendunt apud imperitos. VIII, 67. Non omnia ex libris novi Testamenti accipiebant. VIII, 503. Dicunt vetus Testamentum esse a Deo malo. V, 927. A principe tenebrarum. I, 654; V, 175. Vetus Testamentum non aliter quam oportet accipiendo errant; sed omnino non accipiendo et detestando blasphemant. III, 573. Manichæorum calumnia in libro Job. V, 100. In Prophetas. v, 350. In Aggæi prophetiam. V, 326. Legem veterem et Prophetas canonicos non accipiunt, neque omnia quæ sunt in Scripturis canonicis novi Testamenti. II, 1055, 1051. Ex eis quidam Actus Apostolorum repant. II, 1054. Novi Testamenti Scripturas legunt. III, 180. Falsas tamen dicunt. I, 716, 1517, 1568. Eaque inmissa fuisse, quæ de originali peccato narrantur. I, 598. Manichæorum fraus in scripturarum usu. V, 352. Dicunt Scripturas sacræ, quæ eorum errores convincunt, corruptas fuisse. II, 278. Duo Testamenta non sibi consonare. IV, 1895. Scripturis quæ canon non recipit, mentes solent pervertere. II, 253. Manichæos nec Scripturarum auctoritatis antiquitas, nec miraculorum potestas, nec morum sanitas, nec rationis veritas aseruit. VIII, 285.

Manichæorum Ecclesia duabus professionibus constat, Electorum et Auditorum. VIII, 35. Præcellentior dicebatur Electorum, qui tria signacula observare se profitebantur. I, 1557. Manichæorum Electi, qui. IV, 1822. Manichæorum Electi ridendi, qui a fructibus aut oleis decerpendis abstinebant, et vescabantur his quæ decerpserant Auditores. VIII, 250, 255. Manichæorum Electi frequenter accipiebant Eucharistiam. VIII, 114. Manichæorum secundus gradus, Auditorum. I, 1080. Manichæorum Auditores nihil de moribus noverant, sed tantum de fide. VIII, 114. Auditores ante Electos genus figunt, ut eis manus super plures imponantur, non a solis presbyteris, vel episcopis aut diaconibus eorum, sed a quibuslibet Electis. II, 1053. Cum Electis solem et lunam adorant et orant, ac die Dominico jejunt. 1032. Manichæi Auditoribus suis Dominicum tantquam legitimum diem ad jejuandum constituerunt. II, 148, 149. Auditores carnis vescuntur, et agros colunt, et si voluerint uxores habent; horum vero nihil faciunt qui vocantur Electi. I, 1079, 1568; II, 1052. Manichæi magistros tredecim, episcopos septuaginta duos, presbyteros, diaconos habent. VIII, 58. Episcopi, presbyteri, diaconi a quibusnam ordinantur. VIII, 58.

Manichæi allaciter mandata implent. VIII, 223, 234, 225. Ad solem et ad lunam orant. VIII, 58. Simplices ac puras orationes Deo offerre non possunt. VIII, 592. Nihil turpe in Manichæorum orationibus, sed solum aliquid contra fidem. VIII, 93. Manichæi quasi crimen obijciunt paganism, quod aris, delubris, simulacris, victimis atque incenso Deum colendum putarent. VIII, 580. Manichæi paganism deteriores in cultu puriorum deorum. VIII, 509, 574, 378. Manichæorum plures dii. VIII, 376. Manichæi numerosissimam deorum familiam et commemorant, et commendant. VIII, 142. Manichæi in eo quod dissimiles sunt Gentilibus, vani sunt; in eo quod similes, peiores sunt. VIII, 385. Faustus templa, simulacra, victimas admittendo ad colendum Deum refellit. VIII, 381, 382. quæ templa, quæ simulacra, quas victimas admittet Faustus. VIII, 509, 580. Manichæos rationabile Del templum esse non posse, ostenditur. VIII, 380.

Manichæi non veritate, sed fraude agunt cum imperitis. V, 532. Eorum astutia ad decipiendos imperitos. VI, 288. Non decipiunt, nisi cum scientiam, quam non exhibent, pollicentur. VI, 70. Manichæus non solum non exhibet scientiam et veritatem, sed falsitatem dicit. VIII, 184. Manichæi quædam suæ doctrinæ puncta, ob excellentiam non posse explicari respondebant. VIII, 576. Manichæi sacrilege et temere invehuntur in eos, qui catholicæ fidei auctoritatem sequentes, credunt quod nondum intueri valent. VIII, 65. Manichæi plus in refellendis aliis disertis et cogitosis, quam in suis probandis firmi ac certi. VIII, 60. Manichæorum dictum in suæ sectæ desertores. VIII, 67.

Manichæorum secta perditissima. IV, 1907. Error pestilentiosissimus et perniciosissimus. IX, 258. Doctrina turpitudines horribiles cogit et perpetrare. VIII, 570. Manichæi pauci sunt et pessimi. X, 1145. Carnem suam nisi diligerent non possunt. VIII, 592. Dei Testamentum miseria. VIII, 515. In Manichæis et qui Manichæi facti sunt, mali sunt; et qui facti non sunt, vani sunt. VIII, 224, 228. Manichæi corruptur. VIII, 91, 92. Cum Manichæi contra multos agerentur. VIII, 180. Manichæi auctoritatem longe inferiorum esse auctoritatem Evangelii, ostenditur. VIII, 508, 510.

Manichæi a paulo designati. VIII, 514, 575. Manichæi doctrina in epistola prima ad Timotheum ab Apostolo prævisa. VIII, 525. Manichæi hæresis post Tertullianum et Cyprianum exorta. VIII, 283; X, 626. Manichæi in Clau

significati. VIII, 267. Manichæorum libri eleganter preloso et decori. VIII, 283, 294. Manichæorum Thesaurus, liber. VIII, 358, 368, 370. Manichæorum blasphemias subdiaconus Victorinus edocebat, ac docens patefactus est. II, 1033. Interrogatus ab August. errorem negare non potuit: sed Auditorem se, non Electum esse confessus est. II, 1032, 1035. Horrens Augustinus fictionem illius, sub specie clorici coercitum illum, et a clericorum gradu dejectum, pelendum de civitate curavit. II, 1033. Etiam rogantem ut se ad viam veritatis revocaret. II, 1035. Tamen petenti conscientia locum tunc vult credat, cum eos qui latitant in Malliana et in omni provincia Manichæos manifestaverit. II, 1033.

Manifestum. Id maxime tolerandum, quod cum manifestum est perperam factum, fieri non potest infectum. II, 231.

Mannius Theodorus Consul. VII, 620. Vir doctus et Christianus. I, 588. Huic nunciatus liber *de Beata vita*. I, 989.

Manna. V, 36. Pluvia voluntaria quam segregavit Deus hereditati suæ. IV, 817. Manna unicuique secundum propriam voluntatem sapivisse, ex solo libro Sapientia probari potest. II, 199. Manna potuit pro desiderio sapere fidelibus, non autem murmuratoribus in Deum. I, 638. Manna Christum nonnullis significat. V, 432. Christum significabat. III, 1603. Manna, Christi panis celestis figura. V, 1531. Umbra sacramenti Eucharistia. III, 1612. Panem celestem manna et altare Dei significavit. III, 1612. Quomodo mortui sunt, qui manna manducaverunt. III, 1611. Manna cessavit trajecto Jordane. III, 617. Manna in arca inclusum, symbolum gratia. III, 635.

Mansiones multæ in regno Dei. III, 1812. Mansiones multæ, id est præmia et lumina meritorum diversa in caelis. VI, 410. Quomodo Christus mansiones præparare vadit, quæ jam sunt. III, 1814. Desiderium dilectionis, præparatio est mansionis. III, 1816. Mansiones extra regnum colorum, an assignandæ non baptizatis. X, 518. *Vide* Locus medius. Mansiones agere. V, 1263.

Mansuetarii qui. I, 1232.

Mansuetudo commendatur. I, 858; IV, 310, 1747. Mansuetudo ad retinendam patientiam est necessaria. V, 860. Mansuetudo et humilitas primum et magnum munus est spiritus. III, 2138. Mansuetudinem Christianam servari posse iunioribus delicta. II, 317, 351, 660. Mansuetudinis ecclesiasticæ commendatio. II, 509, 511, 535, 649. Mansuetudo hæreticis exhibenda litigantibus et convivantibus. V, 1584.

Mantuanus. Virgilius Mantuanus rhetor. II, 62.

Manturna dea. VII, 168.

Manubia, præda bello parva. VII, 93.

Manumissio. Tabulae in ea fractæ. V, 143. Manumissionis libellus in ecclesia recitatus. V, 143.

Manus Dei quid sit. *Vide* Deus. Manus Dei gravis in superbum et levis in humilem, in utrumque fortis. IV, 267.

Manus potestatem significat. III, 497, 498, 1743. In manibus, idem quod in potestate. IV, 1936. Manus pro homine quo utitur alter, ad faciendum quod vult. III, 1745. Pro opere hominis et scriptura. III, 1745. Pro membro corporis et pro scriptura. VIII, 290. Manus significat bona opera. IV, 1833. Manuum extensio, bonorum operum praxis est. IV, 1118. Manus dextra dilectum adiutorem in bonis operibus significat. III, 1248. Manibus querendus est Deus. IV, 1833. Manus vindictam significat. IV, 857, 858. Manus nomine, vis in scripturis significat. I, 1190. Manus nostræ non sint super eum, id est, manus ei non inferamus. III, 496. Manus lavat in sanguine peccatoris, qui mortem attendens impii, purgat se a peccatis. IV, 691. Manus superbiae pro opere superbiae. III, 525. Manus peccatoris, male suadentis operatio. IV, 353. Unde præceptum est ut levemus manus in oratione. IV, 733. Manus impositio, sacramentum regenerationis secundum Nemesianum. IX, 205. Manus impositio non sicut baptisimus rejeti non potest. IX, 449. Manus impositio cur venienti ab hæresi adhibetur. IX, 105.

Mappatha. V, 422.

Mappalienses punice tantum intelligunt. II, 256. Ex his ferme octoginta relictantes rebaptizati. II, 235; IX, 316.

Marcus rex sicyoniorum. VII, 508.

Marama. IX, 229.

Marcelliana. IX, 335.

Marcellina quædam sectæ Carpocratianorum, imagines Jesu, et Pauli, et Homeri colebat. VIII, 27.

Marcellinus episcopus. II, 759, 780.

Marcellinus episcopus Romanorum, accusatus incensus codicibus thara obtulisse, ut non periret. IX, 325.

Marcellinus. I, 648; VII, 13. Tribunus et notarius. X, 109, 201; II, 487, 490; IX, 613. Divinarum studiosissimus litterarum, et amicus Augustino carissimus. II, 864. Cr-

get Augustinum, ut libros de Genesi ac de Trinitate edat. II, 587. Ad Marcellinum Augustini liber. X, 335. Ad eum scripti libri *de Eccolorum meritis, et de Spiritu et littera*. I, 645. Marcellinus tribunus Volusianum, rogatum ipsius matris, frequens invisit. II, 514. Scribit Augustino, ut litteris Volusiani faciat satis. II, 514. Marcellinus Augustino scribit per Bonifacium episcopum. II, 383. Item per Urbanum presbyterum. II, 585. Marcellino rescribit August. satis sciens perpositis ab ipso questionibus. II, 325. Huius operis id mentio. II, 537. Marcellinus cum dubitaret de origine animarum, interrogat Augustinum, qui æstus suus et ignorantiam fatetur. II, 864. Marcellino scripsit Hieronymus, suam esse sententiam, singulas animas novas nascentibus fieri. II, 747. Marcellino et Anapsychæ epistola Hieronymi de origine animæ. II, 718. Laudatur ab August. II, 725, 804.

Marcellino Tribuno potissimum injunctæ sunt ecclesiasticæ causæ. II, 310. Collationis Carthagini. cognitor fuit. IX, 700. Marcellino sperit Augustinus qui cum Donatistis seculum convicis agi vellet. II, 535. Occupatum ac lubricationum suarum ei rationem reddidit. II, 536. Marcellinum cognitorum in collatione Carthagin. præmio fuisse corruptum dicelant Donatistæ. II, 577, 582. Marcellinus a traditionis crimine vindicator. IX, 610. Marcellini integritas. IX, app. 820. Marcellini cædes narratur, et Martini crudelitas exprimitur. II, 646, 647, 648, 651. Marcellinus sublatum uno aut altero die ante solennitatem s. Cypriani. II, 649. Marcellini laus. II, 650.

Marcellinus diaconus apud Catholicos, a suo presbytero excommunicatus, transiens ad Donatistas, a Procaleiano rebaptizatur, et diaconus constituitur, qui nocturna in aggressionem peremptus est. II, 417.

Marcellus episcopus. II, 759, 780.

Marcellus presbyter Marcellini episcopi Romani, a traditionis crimine vindicator. IX, 610.

Marcellus a Zama. IX, 252.

Marcellus Syracusam cepit VII, 19. Syracusanam civitatem quam expugnabat, flectat. VII, 90. Marcelli edictum pro pudicitia minime violanda. VII, 19.

Marcianensis possessio. II, 702.

Marcianus Urgensis propria voluntate unitatem catholicam delegit. II, 397.

Marcion hæreticus. IX, 231. Cordonis discipulus. VIII, 664. Deceptus in quaestione de causa peccati. X, 1464. Ab illo Marcionitæ hæretici, eorumque dogmata. VIII, 29; IX, 460, 589.

Marcionitæ Legem Prophetasque condemnant. VIII, 605. Eosque ad Deum bonum percutere negant. II, 1033. Vana de mundo et lege Moysi fabulantur. I, 634. Marcionistarum et Sabellianorum quaestiones tempore Augustini jam stibantur. II, 438.

Marcellus subdiaconus. IX, 813.

Marcellus fossor. IX, 315.

Marculum a Catholicis præciliatum querebantur Donatistæ. IX, 320. Marculi præciliatum an spontaneum, an jussu legis decretum. IX, 528. Marculus pseudomartyr Donatistarum. III, 1485. Marculi passio et nomen in martyrologia translatum. IX, 526. *Not. (a)*.

Marcus Apostolorum senior. V, 1127. Ped sequens et brevior Matthæi. III, 1044, 1045. Hominis facies ipsi attribuitur. III, 1666.

Marcus a Mactari. IX, 925.

Marcus Caspaliensis propria voluntate catholicus factus. II, 347.

Marcus hæreticus, ejusque dogmata. VIII, 28.

Mare quid. I, 835. Mare Hebræis dicitur omnis aquarum congregatio, etiam dulcium. III, 183. In mare quare pluit Deus. IV, 1944. Mare Ægeum. I, 935; IV, 1057. Maris rubri transitus, figura baptisimi. V, 1351, 1533, 1633. Mare an siccabitur conflagratione mundi, necne, incertum est. VII, 682.

Maris allegorica expositio. I, 855. Mari comparatur genus humanum, vitio primi hominis profunde curiosum, procellose tumidum, et instabiliter fluidum. I, 914. Mare pro sæculo ponitur. VII, 680. Mare in figura sæculum hoc, falsitate amarum, fluctibus turbulentum, etc. IV, 780, 1478, 1479. Mare hujus sæculi navigantium tria genera. I, 397. Quid significet transitus maris in navi. V, 473. Mare est figura vitæ præsentis. VII, 683. Mare, omnes infideles. IV, 1748. Persecutores Ecclesiæ. IV, 1126. Maris fundum, cor implorum. IV, 782. Mare in amaritudine sua Gentes erant. IV, 857, 1136.

Mariambulus Petrus. IV, 440.

Margarita puella amorum novum duodecim, a Manichæis propter scelestum eorum mysterium vitata. VIII, 36.

Martes sororis Moysis tympanum. V, 1638.

Maria virgo per parentum concupiscentiam concepta. X, (Quatorze.)

115. Et de carnis concupiscentia parentum nata. X, 1533. Maria ex Adam mortua propter peccatum. IV, 333. Maria oleo non transcribitur diabolo conditione nascendi, quia ipsa conditio solvitur gratia renascendi. X, 1418. Maria de tribu regia ac sacerdotali. VI, 50. Maria ad semen David pertinet. VIII, 471, 472. Quare ex Maria Christus carnem sumere voluit. III, 405. Ad Mariam cur Gabriel venit, non ad Joseph, sicut venerat ad Zachariam. V, 1317. Zachariae et Mariae similis interrogatio, animus dissimilis. V, 1314, 1318. Potuit virgo metuere aut certe ignorare consilium Dei, quomodo eam vellet habere filium. V, 1319. Maria de virtute Dei non dubitavit, sed modum quo conciperet quaesivit. III, 726. Virginitatis propositum in Maria. V, 1093, 1318. Maria virginem Deo se autem voverat, quam audisset Christum de ipsa nasciturum. VI, 398. In Mariae et Joseph matrimonio omnia fuere horum conjugii. X, 421. *vide* Coniugium, Nutritio. Maria a falsa suspitione Josephi liberata. V, 1507. Mariae maritus non ablator, sed custos, imo non custos, quia Deus custodiebat, sed testis pudoris virginalis fuit. V, 1096.

Mariae modestia et humilitas imitanda feminis. V, 343. Maria inter mulieres benedicta. V, 1318. Maria inde felix, quia verbum Dei custodit. III, 1468. Beatior Maria percipiendo fidem Christi, quam concipiendo carnem Christi. VI, 398. In Maria spiritus sanctus supervenit ad sanctificandum et purgandum, secundum Arianos. VIII, 736. Maria ex gratia mater Filii Dei. V, 1319. Maria Christi carnem filio concepit. VIII, 490. Christum prius mente quam ventre concepit. V, 1074. Maria virgo pia fide sanctum germen in se fieri promeruit. X, 175. Fuit in Mariae corpore carnis materia, unde carnem sumpsit Christus; sed non in ea Christum carnalis concipit, inscientia seminavit. X, 1533. Etsi caro virginis de peccati propagine venit, non tamen de peccati propagine concepit. III, 422. Maria non libidine, sed fide concepit. V, 442. sine concupiscentiae actu concepit. V, 1114. Fidei caritate fervente concepit. V, 1069. Maria sola est et spiritus et corpore mater et virgo. VI, 399.

Mariae uterum, conjugii Verbi cum carne thalamus. III, 1432; IV, 1942; V, 1319. Mariae uterus nec antea, nec postea quidquam mortale concepit. III, 1623. Mariam post Christum natum viro suo commixtam fuisse contendunt Antichoniarum. VIII, 40. Mariae virginitatem destruebant Helvidiani. VIII, 46. Destruibat Jovinianus. VIII, 43; X, 532, 1417. Contra incorruptam sanctae Mariae virginitatem Joviniani argumentum spreverunt Catholici. X, 645. Maria virgo et mulier dicta. V, 343. Mariae virginitas. X, 445. Maria virgo perpetua. V, 990. Maria fide concepit, virgo peperit. VI, 249. Maria virgo concipiens, virgo pariens, virgo moriens. VI, 339. Virgo credidit, virgo concepit, virgo peperit, virgo permansit. V, 345, 1019. Christus attulit virginitatem, non abstulit virginitatem. V, 442, 907, 1004, 1010, 1019, 1073, 1103. Mariam virginem concipiendum invenit, notus virginem reliquit. V, 610. Mariae virginitatis decus Christus nascendo non abstulit, cui munus fecunditatis attulerat. VIII, 400. Mariae integritatem non amisit. III, 1467. Per incorrupta ejus membra Christum exisse fides credit. V, 1610. Virginitatis utero nihil incoquinatum. III, 422. Mariae purgatio ex consuetudine Legis, magis quam ex necessitate. III, 696. A Maria coeque dignitas virginalis. V, 348. Maria sine ullo peccato vixit. X, 207. De Maria, propter honorem Domini, nullam prorsus, cum de peccatis agitur, habere vult Augustinus questionem. I, 746.

Mariae virginitatis elogium. III, 113. Reparando homini profusa per eam salus. V, 333. Per feminam mors, et per feminam vita. V, 1108. Maria virgo, dignitas terrae. III, 216. Mariae merita, praeter carnis integritatem, peculiariter. VI, 396. Maria spiritalis filia Christi capitis, ex ipso spiritaliter nata, mater vero membrorum ejus; quia cooperata est caritate, ut fideles in Ecclesia nascerentur. VI, 399.

Mariae Ecclesiae figura. VI, 639, 660. Ecclesia Mariae similitudo, et parit et virgo est. V, 1063. De Mariae virginitate quod scripsit Augustinus. confirmat. II, 390. Maria virgo prophetasse invenitur. VII, 339.

Mariae et Marthae diversa officia. V, 923, 967, 1186. Utraque bona. V, 614, 615, 967. Pars Mariae melior, quare. V, 613, 617, 968. Veritate pasce, pars Mariae quae non transit. V, 969. Maria ipsum manducabat, quem audiebat. V, 969. Ejus opus auferitur, non merces. V, 968. Ministerium Marthae non reprehensum a Christo. V, 616. Ad Mariae quietem tendit. V, 615. Duae vitae in Martha et Maria figuratae. V, 617, 1188.

Maria Mariani martyris mater. V, 1268.

Mariam et Jacobi martyrum natalis. V, 1283.

Martius cruentissimus auctor bellorum civilium. VII, 70, 71.

Martianus episcopus. II, 739, 780.

Martia dea. VII, 71.

Martius ab aquis Tibullianis traditor. IX, 511, 612.

Martini crudelitas in caede Marcellini. II, 646, 647, 648, 649, 651.

Maritum habere dominum meruit mulieris non natura, sed culpa. III, 450. Marito continere non licet, uxore non consentiente. IV, 1939. Maritus intemperans, uxoris adulter est. X, 687. Marito falsum suscipiente, quid uxori agendum. V, 1308. Maritum legitimam uxorem debet. V, 739.

Marius juvenis. VII, 107. Marius municipis Arpinas, septies Romae consul creatus. VII, 60. *Not.* (b). Marii victoria crudelis. VII, 107. Marius a Sylla victus, a turibus fugit, et Maricae deae est commendatus. VII, 71. Marii crudelitatem Syllana victoria ulta est. VII, 107.

Marravius episcopus Maximianista. IV, 381.

Mars Deus belli. VII, 206. Effector mortium. VII, 106. Homi cedit reus, absolvitur. VII, 367. Mars et Vulcanus inimici. VI, 712. Martis sidus. VII, 206.

Mars unus ex iis qui Cirtenst Donatarum concilio interfuerunt. IX, 513.

Mars diaconus. IX, 513.

Marsi jugum Romanum tentant excutere. VII, 108.

Marsus incantator. II, 210; IV, 679.

Martialis Pertusensis. IX, 507, 529, 530.

Martianus Sullestinus. IX, 507, 529, 530.

Martianus episcopus. II, 936.

Martianus antiquissimus Augustino amicus. II, 1071. Hortatur eum Augustinus, ut jamjam fidelium sacramenta suscipiat. II, 1073. Ac nomen inter competentes det. II, 1073. Martius mensium primus. VIII, 546.

Martyres unde appellati. IV, 1533. Martyr graece, testis

latine. III, 1979; V, 1297, 1452; VIII, 448. Martyrium, latine testimonium. IV, 1539. Martyres testes Christi. III, 1866, 1868. In martyribus magnus acervus testimonii Christi. IV, 719, 722. Martyres elegantius heroes vocarentur, si ecclesiastica loquendi consuetudo praeteretur. VII, 290.

Martyris descriptio. III, 882. In martyrio prima confessio est, postea fortitudo, deinde laetitudo consequitur. IV, 635.

Martyres in tormentis patientes, in confessione fideles, in sermone veraces. IV, 444. Mortis amaritudo tolerata a martyribus. V, 1360. Martyres ne fidem amitterent, omnia et ipsam animam perdidissent. IV, 618. Martyres quid iuvenere, quod Deo retribuissent. IV, 1318.

Martyres non erat pro salute pugnare, nisi salutem pro Salvatore continere. VII, 758. Martyrum ad contemnendas minus saeculi, fortitudo. V, 290. Errores et terrores vicerunt. V, 1414. Vicerunt mundi blanditias et acerbitates. V, 1290. Delectationes et dolores. V, 1292, 1470. Martyres blanditiis carnalium parentum tentati sunt. V, 1288. Martyres usque adeo ebrii erant, ut suos non agnoscerent. IV, 352, 835. Martyres feliciter infelices. IV, 1679. Eos ebriosi calicibus persequuntur. IV, 725. Martyrum sacrificia. III, 811.

Martyres Dei cur non terreat persecutor. V, 427. Molestias corporales unde non sentiebant. V, 1282. Martyrum fortitudo non ab ipsis, sed a Deo. V, 34, 1289, 1368, 1433; VI, 607.

Martyres et armantur a Deo, et ab eodem armato adjuvantur. V, 1423. Nunquam tantas tribulationes carae tolerarent martyres, nisi magnam quietem mente conciperent. IV, 760. Martyrum securitas sub praesidio Dei. V, 1403, 1467. Christus prior passus, patienti virtutem martyribus dedit. V, 1431. Martyrum robur ex Christi exemplo. IV, 760, 762. Martyrum caput et exemplar Christus. IV, 762. Martyres dum animas ponunt, Christus ponit. IV, 1840. Cum passi sunt, ipse unus Christus passus est. III, 1735. Martyres longe differenter passionem Domini imitantur. III, 1332. In Martyribus Christus sibi ipse perhibet testimonium. V, 713. Martyres a iudicibus catenis, a Deo compedibus ligabantur. IV, 1503. Martyres compediti corde in sapientia, cui per suas passiones testimonium perhibuerunt. IV, 1146, 1147. Martyrum sanguine tanquam oleo, in Christo ardor caritatis inflammabatur. IV, 77. Christus in passionibus servorum suorum clarificatur. III, 1770. Passio martyrum quodam modo in Gentibus surrexit. IV, 491. Martyrum robur ex spe et intuitu promissae felicitatis. IV, 1678, 1679, 1680, 1702, 1703. Quia cum magno amore cogitatur quo itur, cum magna fortitudine calcatur qua itur. V, 1366. Quae gaudia erunt in virtute regnantium, quando tanta sunt pro veritate morientium. V, 1233. Martyrum robur ex metu gehennae. IV, 1647. Libertas et hilaritas in artyris juvenis constantissimi, inter cruciatus psallentis. VII, 615. Martyrum quorumdam ad persecutoris interrogationes responsa. V, 1450. Martyris cuiusdam feminae in confessione dictum: honorem Caesari quasi Caesari; timorem autem Deo. V, 232.

Martyres sunt veri et falsi. V, 1207. Martyres suos in se let

diabolicus spiritus, ut tormenta contemnant. V, 1254. Martyres sui. V, 1461, 1470. Haeretici volunt martyres dici. V, 1451. Donatarum martyres carpuntur. V, 650, 1448. Iustus esse impiorum similis poena, sed dissimilis est nar

tyrum causa. II, 796. Martyrem causa discernit a patientia, in duritia sceleratorum. V, 1253. Martyrem non facit poena, sed causa. II, 310, 413, 940; IV, 555, 510, 482, 483, 484; V, 1251, 1293, 1448, 1450, 1451, 1470; IX, 44, 324. Animus martirii martyrem facit. V, 1354. Iustus est in causa bonitate, non in poenae acerbitate. IV, 818. pro veritate pati, Martyrum est; pro falsitate, etiam impiorum. V, 1453. Potior est victoria pro fide veritatis occidi. VIII, 449.

Martyres etiam in veteri Testamento. VIII, 449. Martyr est Joannes Baptista, quia pro lege veritatis, licet non pro Christi nomine occisus. IV, 1832, 1835. Prophetæ multi martyres sunt, nec tamen propter Christum mortui sunt. IV, 1832. Propter confessionem nominis Christi nemo mortuus est ante Christum. IV, 1832. Martyrum gesta, qui passus quæ sacros codices noluerunt tradere. IX, 643.

Martyres veri, qui persecutionem propter justitiam patiuntur. II, 796. Martyr dicitur, qui pro justitia occiditur. V, 632. Martyres perfecti, amatores justitiæ. V, 871. Justitia nostra, non cruciatibus delectatur Deus. V, 1293. Martyrum perfecta justitia est. V, 1293.

Martyrum robur ex caritate. IV, 541. Martyres dum cedebant, vincebant; quia caritas non vincebatur. IV, 1733. Martyrium sine caritate nihil prodest. V, 764. Sicut nec alia bona opera. III, 1436. In martyrio fides, spes, caritas commendatur. IV, 835. Martyres ad virtutes et vires Ecclesiæ pervenerunt amando Christum. III, 926. Vicit in eis, qui vixit in eis: ut qui non sibi, sed illi vixerunt, nec mortui morerentur. V, 1282. Martyrum non possunt habere mortem, qui Christianorum non habent vitam. II, 940.

Martyrum extra Ecclesiam, etiam pro nomine Christi, nihil prodest. II, 736; IX, 169, 695. Nec prodest iis qui in Ecclesia sine caritate vivunt. IX, 170. Ita censuit Cyprianus. II, 410. Martyr rogatus a quodam ut pro se oraret, respondet se pro Ecclesia catholica orare debere. V, 1219.

Martyres non rejuvando, sed moriendo vicerunt. VII, 771. Martyribus nihil obesse potuerunt persecutores. IV, 1815. Martyres occidebantur, et tamen ab inimicis eruebantur. IV, 761, 762. Martyres derelicti, et non derelicti in manibus impiorum. IV, 590, 722. Martyres de persecutoribus triumpharunt. IV, 670. Martyres de persecutoribus victores. V, 206. Martyrum persecutores ad Christum conversi. IV, 1782. Consilium persecutorum fuit martyres perdere, consilium Martyrum, inimicos perditos invenire. IV, 1324. sanguis effusus a Donatistis, multos ex iis lucratur. II, 808.

Martyres victores dæmonum. VII, 299. Non su plicibus donis, sed virtutibus divinis. VII, 299. Martyrum victoria de dæmonis, quam nunc evidens. V, 1422. Martyrum sanguine extinctæ sunt insantes dæmoniorum aræ. V, 1422.

Martyrum patientia et Judeos et Gentes vicit. II, 802. Martyres falsas religiones sustulerunt. VII, 156. Martyrum victoria, argumentum Christianæ religionis. VII, 738. Martyres fidei nostræ testimonium ferunt. VII, 771. Christum plus asserunt mortui, quam vivi. V, 1298. Passiones Martyrum quid obtinuerint. VII, 612. Martyres sanguine suo nobis hanc patriam pepererunt. VII, 77.

Martyrum sanguis semen. V, 151. Martyrum sanguine, tanquam seminatione, seges surrexit Ecclesiæ. IV, 451; V, 1298, 1560. Et fertillius pullulavit. IV, 635, 1754, 1829. Martyrum mors, multiplicatio Christianorum. VII, 731. Martyrum millia interfecta. V, 358, 1518. Millia hominum inveniuntur coronatorum, si vel unus dies passionis Martyrum computetur. V, 1176. Martyrum millibus terra repleta. V, 451. Terra purpurata. V, 1377. suffocantur LX Christianos mactarunt. II, 190. Martyrum corpora exusta, et cineres Rhodano inspersi. VI, 597. Cur hoc permisit Deus. VI, 599. Martyrum mors, crassitudo terræ. IV, 1829. Terra, cælum, Ecclesia, tempora Martyrum meritis orantur. IV, 1590. Martyrum numerus complebitur antichristi tempore. IX, 721. Quomodo vindicantur Martyres. III, 1268. Martyres si adhuc laudes hominum querunt, nondum vicerunt. V, 1352. Nihil a nobis propter se, sed propter nos ipsos querunt. V, 1352. Ubi Christi nomen inimicus convertit in crimen, ibi supplicium Christus convertit in laudem. V, 1422. Martyribus pedes in coronam versæ sunt. IV, 1506. Quanto fortius martyres decertant, tanto densior corona martirii. VII, 678.

Martyrum merita. VII, 233. Martyres majoris sunt meriti, quam qui accepto baptismo moriuntur. VII, 381. Martyrium non baptizatus est loco baptismi. VII, 381; IX, 175; X, 480, 503. Martyrum mors pretiosa. V, 353, 1298, 1454. Martyres in Ecclesiis locum summum tenent. IV, 855, 1525. Felicitas Martyrum, alia ante, alia post resurrectionem. V, 1285, 1451. Ante resurrectionem parva particula est promissionis, imo solatium dilationis. V, 1285. Martyres corpus non contempserunt, sed ei bene consuluerunt. V, 1359. Morientes propter Christum, consuluerunt sibi, non Christo. V, 1459.

Martyrum plena victoria. V, 1291. Et maxima præsentia. V, 1281. Martyrum merces, Christum sequentibus et fides servatibus parata. V, 1569, 1594. Martyrum gloria, insipientibus abscondita. V, 1400. Martyres occisi in manifesto, falso triumphati, in occulto vere coronati. IV, 228, 478, 1250. Ad felicitatem expediti cucurrerunt. V, 1440. Martyrum spiritus, tanquam de herbo Dominico multa et suavissima poma, in cælestem mensam transierunt. IV, 1013. Quanto fortius martyres decertant, tanto clarioris sunt cives civitatis Dei. VII, 291. Martyres moriendo ad bona certissima transierunt. V, 1425. Beati possident terram viventium. V, 1420. Cum Christo quieti expectant redemptionem corporis sui. V, 1420, 1454. Christo conjuncti sunt. V, 1425. Ubicumque sunt, cum Deo sunt, ubi bene est. V, 1366. Cælum violenter invaserunt. V, 1425. Cum Christo regnant. V, 1434; VII, 673. Ibi se invicem vident, sermonem nostrum audiunt, et orare valent pro nobis. V, 1454. Ibi sunt ubi Christus est. V, 1441. Transierunt de hoc mundo ad patrem. V, 1450. In Martyrum corporibus forte cicatrices apparebunt. VII, 782. Martyres amici Christi, unde. V, 1461. Innumerabilis societas sanctorum Martyrum in regnum cælorum fortiter et violenter intravit pro Christi confessione: quod ille olim non potuit, qui claves regni ejus accepit. III, 1935. Martyres fructum centesimum referunt. III, 1525.

Martyrum reliquii honoratur Ecclesia. V, 1475. Martyrum sanguis in veneratione habitus a Christianis. VII, 612. Martyrum Memoria. IV, 1782. Martyrum octo, basilica. V, 1578. Martyrum viginti natale. V, 1447. Basilica. V, 799. Memoria celeberrima ad Hipponem. VII, 765. Martyrum Memorias honorant Christiani. VII, 255. Martyrum Memorias cur celebrant Christiani. VIII, 384. Quomodo religioni Christianæ invidiam creare conatur Hermes ob Memorias Martyrum. VII, 255. Memoriæ tantum Martyribus fabricantur, non templa. VII, 772. Quare altaria super corpora Martyrum. VII, 235. Martyribus templa, altaria, sacerdotia, sacrificia non constituuntur. V, 1251, 1457; VII, 233, 772. sed ipsi Deo. VIII, 584, 585. Martyres nec divinis honoribus, nec humanis criminibus coluntur. VII, 256. Martyres cultu patriæ non coluntur. VIII, 384. Laudandi martyres et amandi, Deus martyrum colendus. V, 1252. Martyr in Domino laudatur, cum de illo Dominus laudatur. V, 1420. Martyrum laudes in Deum recidere. V, 1425. A sacerdote qui sacrificat, non invocantur Martyres, sed tantum nominantur. VII, 772. Martyres ad altaris sacramenta suo proprio loco recitantur. V, 1251, 1291, 1360; VI, 425. Martyrum gesta vix reperiri est, in eorum solemnitatibus recitanda. V, 1426. Martyres dum recitantur, non pro illis oratur. V, 868, 1291, 1295, 1560. Pro martyribus non oratur. III, 1847. Injuria est pro martyre orare. V, 867. Orationibus Martyrum se commendat Ecclesia. V, 1291, 1360. Martyrum orationibus propitiatur Deus. III, 635. Martyres advocati nostri, et tamen unus advocatus noster Christus. V, 1293. Martyres adhuc tristes sunt, quia interpellant et gemunt pro nobis. IV, 1099. Martyres miserantur nos, ac precantur pro nobis. V, 1285. Temporalia beneficia per Martyrum orationes cur Deus impertit. V, 1383. De hac re apta similitudo. V, 1385. Martyres quomodo adstant vivis adjuvandis. VI, 607. Angelicus orationibus tribui possunt visa tum vivorum, tum mortuorum. VI, 600, 604. Per Martyres non omnibus sumis, sed eorum imitatoribus immortalitas datur. V, 1299. Si accipere minus digni sumus, per amicos Christi petamus. V, 1462.

Martyrum merita cur maxime per eorum Memorias commendat Deus. VI, 607. In multis Martyrum Memorias torquentur dæmones, et de corporibus possessis ejiciuntur. VII, 254. Idola in Martyres, convertisse Christianis calumniabatur Faustus. VIII, 384. Longe dignius honorantur Martyres, quam dii paganoorum. VII, 772. Martyrum Memorie delubris deorum successerunt. VII, 255. Libelli in ecclesia recitati de beneficiis Dei per Martyres. V, 493, 1500, 1445. Martyrum natalitia celebrantur. VI, 676. Convivia in natalitiis Martyrum, lætium nominabant qui ea celebrabant. II, 115. Quare epulæ ad Memorias Martyrum de lætæ. VII, 255. Ad eas a Christianis melioribus non sunt delatæ. VII, 255. Quæcumque adhibentur religiosorum obsequia in Martyrum locis, ornamenta sunt Memoriarum, non sacrificia mortuorum. VII, 255. Solemnitatibus Martyrum insultant Christiani quidam luxuriosi snis. IV, 867. Quæ recte celebrare natalitia Martyrum, desideret imitationem Martyrum. IV, 869. Honorare et non imitari, nihil est aliud quam mendaciter adulari. V, 1447. Solemnitates Martyrum cur institutæ, et quomodo celebrandæ. V, 1248, 1252, 1283, 1447. Vide Festivitates.

Martyres imitandi. V, 51, 52, 1589, 1403, 1518. Viam dnam post Christum tenuerunt, et nobis limerunt. V, 1405. Martyres, aromata. V, 1250. Martyres contemptum mundi exemplo docent. V, 1415. Patientiæ exemplum nobis in ipsis præstitum. V, 1292. Martyrum in quotidianis tentat-

tuonibus. V, 1439. Martyr hinc exies, si omnes tentationes diaboli superaveris. V, 52. Martyrium in lecto. V, 1300. Martyrium, ignis per quem uniuscujusque opus probatur. VII, 745. Martyrium passio et mercus prædicta in psalmo cxxv. V, 185. Martyres figurati in ariste rubricato. III, 633. Martyrium passio sanguineo Christi sudore significata. IV, 1306, 1817.

Martyrii hæretici. VIII, 41.

Massinisa regnum in Africa. VII, 412.

Massa una perditionis in qua omnes concreti. VI, 278. Massa tota vitata, X, 1156. Massa peccati, massa iræ. V, 153. Massa perditionis unde electi sumus. V, 177. Ex massa damnata si nullus liberaretur, justum Dei iudicium nemo juste reprehenderet. X, 933, 972. Non ex meritis, fortuna, aut fato fit e massa discretio; sed ex mero Dei beneplacito. X, 381. Cur omnes e massa non liberentur, sed quidam in ea relictæ. X, 381, 382. *Vide* Gratia.

Massa candida. IV, 571, 1680; V, 1400. Uticensis dicta. V, 1417.

Massaliani hæretici. VIII, 41.

Massaphat interpretatur intentio. VII, 539.

Massiliensium sententia de peccato originali, de gratia regenerationis. II, 1003, 1008. De prædestinatione. II, 1008, 1009. Massiliensium et aliorum quorundam in Gallis sententia de prædestinatione et vocatione. X, 933, n. 2. De voluntate salvandi omnes. II, 1004, 1011. De numero prædestinationum. II, 1003, 1009, 1010, 1011. De electione ex præviis bonis aut malis, quæ parvuli si diutius vixerent perpetraturi erant. II, 1004, 1005. De proposito vocantis gratiæ. II, 1001, 1005. De morte Christi pro universo humano genere. II, 1003. De prædicatione aliis et non aliis facta, his et non illis temporibus. II, 1009. De duobus, quæ salutem humanam operantur, gratia et hominis obedientia. II, 1005. De libertate hominis ad bonum et ad malum faciendum. II, 1004. De sufficientia hominis ad bonum opus incipiendum et periciendum. II, 1008. De initio bonæ voluntatis. II, 1008, 1009. De perseverantia. II, 9010; X, 933, n. 4. Massilienses rejiciunt testimonium ex lib. Sapientiæ, tamquam ex libro non canonico. II, 1010. Massiliensium sententia, de explicatione epistolæ B. Pauli ad romanos. II, 1004. Massiliensium quidam, Augustini libris non intellectis offensi. X, 947, n. 2.

Massiliensium sententia partim Catholica, partim Pelagiana. X, 949, n. 3. Massilienses quatenus a Pelagianis recesserint. X, 961. Reliquæ istæ Pelagianæ hæreseos quam perniciosæ. X, 931, n. 7. In reliquis Pelagianæ pravitas, non mediocri virulentia fibra apud Massilienses nutritur. II, 1007. Massilienses contrarium putant Patrum opinionem et ecclesiastico sensui, quidquid August. in libris suis adversus Pelagianos, de vocatione electorum secundum Dei propositum disputavit. II, 1005. Massilienses, nonnullis exceptis, in factis et dictis omnibus Augustinum admirantur. II, 1012. Ac nominatim S. Hilarius Arelatensis episc. II, 1007. Massiliensium nonnulli recensito libro de correptione et gratia intelligentius facti. X, 949, n. 2. De reliquis Massiliensium dogmatibus. *Vide* Fides, Gratia, prædicatione, Perseverantia. Et epistolæ Prosperi et Hilarii ad Augustinum. X, 917 et seq.

Massiliensibus pauci audent contraire. X, 981, n. 7. Prosper imparem se dicit ad agendum contra Massilienses. II, 1007. Augustinum rogat ut Massiliensibus respondeat, et quæstiones proponit quibus velit responderi. II, 1007. Massilienses cum Augustini dictis moverentur, maluerunt tarditatem suam culpare, et apertorem ejus expositionem postulare, quam non intellecta reprehendere. II, 1003. Massilienses iisdem moti sunt, quibus Adrumetini: et illorum quæstionibus in libro de Correptione et Gratia plene responsum. II, 1003. Massilienses et qui cum eis consentiunt, egregii sunt in omnium virtutum studio viri, et eorum auctoritatem simpliciores sine iudicio sequuntur. II, 1003; X, 947, n. 2. Ex his sunt quidam episcopi. II, 1007; X, 931, n. 7. Massiliensium sententia de discrimine gratiæ hominis innocentis, et hominis lapsi. II, 1040. Massilienses quomodo nituntur auctoritate. II, 1004, 1011. Quomodo velint sententiam Augustini, etiamsi vera sit, nullo periculo conticere, ac non nisi perniciosæ exprimi. II, 1004, 1011. Massilienses putat Hilarius sola superari ratione non posse, nisi et addatur auctoritas. II, 1012. Plures Massilienses sunt tales ut iis, ecclesiastica consuetudine laicos summam reverentiam necesse sit exhibere. X, 957.

Massilitani Martyres. V, 1286.

Mascula. IX, 257, 311.

Masculus et femina, non nisi secundum corpus fieri potest. III, 283.

Mater deorum terra. VII, 186. *Vide* Berecynthia.

Matrum libidines puerumque fetus producit. VIII, 968. Matris anima sic rei se affecta, aliquibus velut induere qualitatem seum potest. VII, 374. Matris escam incar-

nantis, et ex ipsa hac efficientia, cum Verbo incarnato comparatio. V, 670. Matrem cedere Ecclesia prohibet. II, 132. Matris cuiusdam maledictum in decem filios. VII, 767. Mater a filio contumeliose affecta. V, 1443. Sibi ipsi mortem in laqueo conscissit. V, 1443. Eique ac cæteris liberis male præcata exauditur. V, 1443. *Vide* Parentes.

Mater Christi commendata ab ipso moriente. V, 1086. Materna propinquitatis nihil Mariæ profuisset, nisi feliciter Christum corde quam carne gestasset. VI, 388. Mater et soror et frater Christi quomodo quis esse possit. IV, 1683.

Materiam tamquam coæternam Deo conjungunt quidam gentiliū. VIII, 380. Materies ex qua mundus factus, nec omnino nihil est, nec Deo coæterna, nec ab alio quam a Deo facta est. VIII, 609. Concreta est cum mundo. VIII, 609. Materies cœli et terræ simul cum eis, et non ante est creata. V, 1037. Materies quæ dicitur informis rerum, formarum capax et subjecta Creatori, in omnia est convertibilis, quæ placuerit facere conditori. V, 1067. Materies informis non est omnino nihil. I, 827. sed medium quid inter formatum et nihil. I, 828. Materia facta est ex nihilo, et ex hac omnia. I, 829; III, 178. Materia informis non est prior tempore formatis rebus. III, 257, 388. Hanc Deus simul rebus concreavit. III, 276. Nullarum naturarum materia esse potuit, nisi a Deo. III, 274.

Materia quibus nominibus designatur. III, 178. Materia congruentius aquæ nomine, quam acris nuncupata est in libro Genesis. III, 223. Conetur humana mens materia vel nosse ignorando, vel ignorare noscendo. I, 827. Materie finis, informitas, et servitus sub artifice iussatur. III, 226.

Mathan. I, 633.

Mathematicorum divinationes. I, 737. Mathematicorum scientia incerta. VI, 29. Vana. VII, 144. Mathematicorum error et ignorantia in geminis. VII, 142. Mathematicorum de fato fatua doctrina ex ipsorummet factis ostenditur. II, 1061. Quomodo peritia Mathematicorum tentatur. VII, 147. Mathematici unde aliquando verum dicunt. III, 278; VI, 29. Societas inter demones et Mathematicos. III, 53. Manduntur ab Angelis prævaricatoribus, qui creduntur Mathematici. III, 52. Mathematici, sive qui ipsos consulunt, reprehenduntur. IV, 456, 747, 1821. Mathematicos et hereticos aut maledicos consulere, est fornicari cum demoniis. V, 78. Mathematici, etsi verum dixerint, fugiendi. III, 52; 279. In malefactis ingerunt Mathematici accusandum potius Deum auctorem siderum, quam hominem scelerum. III, 278. Mathematici causas orantibus nobis aures conantur. III, 278. Mathematicorum deliramentis succedimus, a libero arbitrio naufragamus. II, 210. Frustra obijciunt et nos ad solis et lunæ computationem pascha celebrare. II, 210. Mathematicus ad meliora conversus. IV, 746. Mathematicorum codices incendi. III, 1433. Mathematici non appellati sunt a veteribus, qui nunc appellantur. VI, 28. *Vide* Genethliaci.

Mathesim prævalere volebat Priscillianus. VIII, 607.

Matusalem a quatuordecim annos vixit post diluivium. VII, 449. An diluivio supervixerit, necne, præter fidei periculum quaeritur. X, 398. Matusalem sex annos ante diluivium secundum hebraeos codices et lxx defunctus est. III, 548; VII, 451.

Matrimonium unde appellatum. VIII, 563. Matrimonium damnant Manichæi. VIII, 587. Matrimonii triplex bonum, fides, proles et sacramentum. III, 397. Quid attendendum in illo tri licet bono. III, 397. Matrimonium juramento firmatum. II, 97. Tabulæ matrimoniales. I, 772; V, 1272. Iis subscribit Episcopus. V, 1463. Conjugale decus in officio regendi matrimonii et suscipiendorum liberorum. I, 759. Quæ fidelium in usu matrimonii debet esse voluntas. X, 416, 419. Procreatio illorum una est miscenda carnis legitima causa. VI, 368. In officio gignendi filios nullum est peccatum. III, 288. Matrimoniales tabulæ fuerunt, liberorum procreandorum causa. V, 88, 225, 348. Veniale peccatum quondam in usu matrimonii. V, 348, 1272; VI, 269. *Vide* Uxor. Matrimonium non est, ubi datur opera ne uxor sit mater. I, 1373. Quæ tunc fit meretrix. I, 1573. Nuptiarum bonum non exstinguit, sed modicè ad concupiscentiam carnalem. II, 814. *Vide* Conjugium, Nuptiæ. Injusti mariti savientes in uxores adulteras, cum sint et ipsi adulteri. VI, 474. Mariti ad parcendum adulteri uxoris, non licentia libidinis, sed cura pietatis adducantur. VI, 461. Matrimonium inire cum infidelibus non licitum. VI, 221.

Matrimonium indissolubile. X, 420. Verba quibus indissolubilitas matrimonii exprimitur, et Deo et Adam tribuit Scriptura. III, 408. Matrimonium lapsarum a proposito feminarum non dirimendum. VI, 458. Mortuo viro fieri verum connubium potest, cum quo prius adulterium fuit. X, 420. Continentia ex concensu non dicitur matrimonium. X,

492. Nec matrum castitatis votum. X, 490. Nec sterilitas conjugis. X, 490.

Nallari, Manicheorum secta. VIII, 36, 235.

Nathanael dicitur Hebræo scripsisse eloquio. III, 1044, 1139. Cæteri Græco. III, 1044. Nathanael narrantam suscepit Incarnationem Domini secundum stirpem regiam. III, 1044. Et generationem ejus secundum carnem. III, 1071. Nathanael et Iacobi humanitatem Christi maxime commendaverunt. III, 1044. Nathanael leo assignatus est. III, 1666. Nathanael auctoritas contra Faustum assertitur. VIII, 341.

Nathans episcopatum perdidit apostoli accepit. IX, 263.

Natula dea Melicertis mater. VII, 572. Præfecta frumentis maturecentibus. VII, 118.

Nauritania. IV, 179. Nauritania Sittiensis. VI, 165. Nauritania Cæsariensis. IX, 316, 588. Nauritania Cæsariensis occidentali quam meridiana parti vicinior, nec Africam se vult dici. II, 535. Mauritanie suos habent Primate. II, 226. In Nauritaniam Cæsariensem necessitatis ecclesiasticæ causa perrexit Augustinus. II, 867, 869. *Not.*

Laurentius episcopus. II, 762.

Nauri. IX, 586.

Naurusius. II, 234.

Naxentius Imperator. IX, 645, 662.

Naxillum percussentem præbere alteram, quomodo Julium. VI, 506, 507.

Naxima Dei famula. II, 1084.

Naximianus Imp. VII, 614; IX, 525, 528, 540, septies consul. IX, 510, 515. Octies consul. IX, 645.

Naximianus Bagalensis episcopus catholicus quanta a Donatistis et Circumcellionibus perperissus. IX, 531. Ejus cicatrices horrendæ commovet Imperat. adversus Donatistas. II, 306. Cædes Naximiani episcopi catholici Ecclesiæ Bagalensis. II, 805.

Naximianus Donatista. III, 1470; IX, 180. Naximianistarum auctor. IX, 550.

Naximianiste. V, 769. Schismatici a parte Donati. I, 645; V, 447; IX, 103. Naximianensis schismatis historia. IX, 705. Schismaticis auctoribus. IX, 251. Naximianistarum concilium contra Primum. V, 901. Naximianus diaconus Primiani episcopi Carthaginiensis, quia occasione schisma fecit in parte Donati. IV, 575; IX, 705. Naximianus altare contra altare levavit. IX, 553. Naximianiste Primum clammarunt. IV, 375. Talia questi sunt de Primiano, quælia Donatistæ de Cæciliano. IV, 578. Non plus valere debet concilium Secundi Tigitiani adversus Cæcilianum, quam Naximianensium adversus Primum. II, 175. Tractoria in Cabarsussitano concilio a Naximianistis edita. IV, 376.

Naximianus Donati propinquus se præcidi a communitate Primiani, quem et absentem damnavit, et adversus eum episcopum ordinatus est. II, 175; IV, 375; VIII, 45; IX, 505. Naximianus ex diacono creatus episcopus schismate facto. II, 800. Naximiano duodecim episcopi Donatistæ, quando contra Primum levatus est, adherent: qui apud tres amplius proconsules accusantur, ut e sedibus suis judiciario vigore pellantur. II, 406. Naximianus se in parte Donati permansisse, Primum vero ejusque socios schisma fecisse affirmat. IX, 552. Naximianus Donatista quasi mons factus est. IV, 547. Primum a cæteris Afris suæ communionis episcopis, contra factionem Naximiani perigratus est. II, 175. Naximianus cum aliis duodecim a Donatistis damnatus. II, 800. Naximianum trecenti et decem episcopi in concilio Vagaliensi damnaverunt. II, 406; IV, 582, 645, 684, 685; VI, 696; IX, 73, 426. Cum duodecim ejus ordinatoribus. IX, 251, 302, 507, 537, 549. Cæteris ad eam schismatis partem pertinentibus die constituto, facultatem redeundi dederunt. Postea ex ipsis duodecim quosdam, et ex illis quibus dilatio data fuerat, post diem positum redeuntes, propter pacem in suis honoribus susceperunt; sic et fecit Ecclesia catholica. II, 800, 814; IX, 704, 705. Sententia Bagaltana cox episcoporum Donatistarum adversus Naximianistas ann. cccxcv pronuntiata. II, 406, 407, 580; IX, 47, 98, 99, 269, 506, 550. Quibus dilatio temporis data est a concilio Bagalensi, extra Ecclesiam erant. IX, 567, 570, 571, 575. Naximianus propter pacem Vaginensi episcopatu cedit. II, 259.

Naximianistas Primianus Donatista a sua communione separavit. IX, 90. Naximianistarum causa quare Donatistis objecta initio Collationis. IX, 616, 617. Naximianistarum causa Donatistas jugulat. IX, 654, 656, 740. Naximianiste ad hoc exorti sunt, ut Donatistæ schismatis contriverentur. IX, 257. Donatistæ longe majore scelere schismatis, quam quod in Naximianistis damnarunt, ab orbe terrarum separantur. II, 195. Naximianiste cur judicio Primiani trecentorum et decem episcoporum cedere voluerunt. IX, 59.

Naximianistarum baptismum Donatistis probatur. IX, 115. Sed non omnibus. IX, 114. Post Naximianum rebaptizatum, non vero post Felicianum, aut Prætextatum. IX, 253. Donatistæ baptismum in sacrolego Naximianistæ schismate

datum confirmarunt. II, 406, 580, 800. Et receperunt. IX, 89, 141, 180, 262. Injusti Donatistæ, admittentes baptismum Naximianistarum, et exsuffiantes baptismum orbis terrarum. II, 192, 265, 404. Nulla polior ratio Naximianistas non rebaptizandi, quam cæteros schismaticos. IX, 90. Naximianistarum baptismum nullus est, si nullus est baptismus a malis datus. IX, 509. Naximianum et damnatos suos Primianus, et damnavit cum cæteris, et damnatos ac detestatos, in suos rursus honores suscepit, et baptismum ab eis collatum acceptavit. II, 756; V, 555. Naximianiste recepti sunt a Donatistis sicut fuerant, honorati, nul'a penitentia gravioris humiliatione vel expiati, vel degradati, non rebaptizati. IX, 552, 630. Naximianistarum cum his quos baptizaverant, susceptionem etiam in suis honoribus in epte tuetur Crescens. IX, 503, 507, 508.

Naximianiste damnati in concilio Bagaltano, de basilicis proturbati, suscepti tamen a Donatistis sine baptismi questione, alios aliorum criminibus non perire convincent. IX, 371. Donatistæ non coinquinari censebant eorum qui Naximiano schismatico communicarunt, inquinari vero qui Cæciliano communicarunt. II, 412. Donatistæ, adversus Catholicos, imo adversus Cæcilianum et Felicem querebantur de persecutione per potestatem judicariam. II, 303. Ipsi tamen Naximianistas per potestates terrenas persecuti sunt. II, 192, 265. Quam acriter persecuti sunt. IX, 48, 47, 55, 234, 258, 516, 452, 704. Naximianus persecutionem passus est et ab Optato, et a Primiano. IX, 578. Naximiano propriam erit nisi donum Primianus in usum ecclesiasticum exorcisterit. IX, 578. Naximiani ecclesia usque ad fundamenta diruta. II, 177. Naximianus ab Imp. christiano auxilium petit, non tam sui ulciscendi causa, quam tuenda ecclesiæ sibi creditæ. II, 806. Naximianiste cum neminem corporaliter occiderent, cur accusati a Donatistis quasi fuderint sanguinem. IX, 269. Naximianiste a Donatistis per judicia publica basilicis pulsi. IX, 48, 55, 157, 275, 650. Ut Naximianistas locis quos tenebant pellentur Donatistæ, usi sunt legibus adversus hæreticos latis. IX, 303, 549. Naximianenses per jussa judicum de locis partis Donati expulsi. IX, 505, 551. Quatenus id Donatistæ defendebant. IX, 48, 55, 157, 275, 650. Naximianiste collationem cum Catholicis expetierunt, sed rejecti sunt. X, 704. Naximianistis quomodo insultant Donatistæ. IX, 251, 262.

Naximianistarum schisma levius, quam Donatistarum. IX, 452. Naximianiste in duobus præcipue testimoniis, quibus Donatistæ uti solent, non vicerunt. IX, 441. Naximianenses pauciores Donatistis. IX, 586, 587. Rogatistis posteriores. IX, 40. Naximianistarum schisma in Byzantio et in Tripoli exarsit. II, 555. Naximianistarum para paucos Tripolitinos, Bysacenos et Provinciales occupabat. IX, 598, 430, 588. Naximianistarum schisma fere triennium duravit. IX, 704. Naximianus vigilæ. V, 1538. Naximianum et Naximianistas primis illis schismaticis, quos vivos terra sorbuit, comparabant Donatistæ. IX, 152, 588.

Naximianus Erumminensis episcopus. IV, 581.

Naximilla prophetissa altera Montani. VIII, 30.

Naximianus Imperator. VII, 614.

Naximianus Arianus. VIII, 707, 708. Arianorum episcopus. V, 775; VIII, 732. Ejus fides de Trinitate. VIII, 711, 716, 717. Collatio ejus cum Augustino. VIII, 742.

Naximianus Sinitensis episcopus. VII, 704. Forte idem qui prius Donatista. II, 94. Et qui cum diacono catholicum rebaptizasse diceretur, litteris Augustini est conventus. II, 94. Post ad Catholicam conversus quid passus sit a Donatistis. II, 397.

Naximianus episcopus catholicus qui concilio Zertensi interfuit. II, 577.

Naximus. IX, 753.

Naximus tyrannus. IX, 582. Gratianum interfect. VII, 171. Valentianum Gratiani fratrem perdidit. VII, 172. A Theodosio interemptus est. VII, 172.

Naximus episcopus. II, 759, 780.

Naximus Pitanensis episcopus. IV, 381.

Naximus Madalensis. II, 81, 85.

Naximus presbyter de schismate ad Ecclesiam rediit. IX, 492.

Naximus presbyter ad quem Cyprillus scribit. IX, 192.

Naximus ad Macrobius ab Augustino missus. II, 401.

Naximus ab Ariano heresi in ætate senili conversus. II, 752. Scidetur ut totum donum suam, et quos converterat, ad Ecclesiam reducere nitatur. II, 748, 752. An epistolam ipsi datam gratanter accepit, solliciti sunt Alypius et Augustinus. II, 752.

Nazuroth. III, 877.

Nedea. III, 1191; VIII, 601. Medea volans. I, 687, 809.

Mediator quis. IX, 60. Mediator vitæ Christus, mediator mortis diaboles. VIII, 806, 837, 898. Mediator vitæ mediator mortis expugnavit, quomodo. VIII, 839. Mediatoris

affluens qui importat. VII, 260, 272. Mediator Dei et hominum, quid. V, 174, 1133. Oportebat ut Mediator haberet aliquid Deo simile et aliquid simile hominibus. I, 807. Christus Mediator in quantum homo. V, 1352. Mediatoris necessitas. V, 832, 1355. Mediator quomodo superbiam captivatoris, humilitate redemptoris destruxit. X, 400. Mediatoris mysterium antiquis per prophetiam, nobis per Evangelium predicatur. III, 1070. Per Mediatorem cur Angeli non eriguntur. III, 1924, 2122. Quid gratia Mediatoris nobis praestet. VII, 500. Mediatori tanto tenacius inhaerendum est, quanto majorem demonum potestatem in haec nos videmus. VII, 571. Per Mediatorem unum ex multis colliguntur in unum. VIII, 893.

Medicamenta quaedam sunt, quotidianae refectioes indigentiarum. IV, 1530. Medicamentum medicatum a sapiente IV, 681. Medicamentum suum in Scripturis habet omnis meritis animi. IV, 357; V, 207. Medicamenta ipsa tormenta sunt. VII, 786.

Medicinae duo sunt officia, unum quo sanatur infirmitas, alterum quo sanitas custoditur. IV, 104. Medicina non ideo negligenda est, quia nonnullorum est insanabilis pestilentia. II, 523. Medicina quanto plus laudatur, tanto magis morbus a quo sanat vituperatur. X, 203. Medicina cum agricultura confertur. III, 580. Medicinas invenire multas cogunt multorum experimenta morborum. II, 813. Medicina post peccatum non respuenda. V, 127. Medicina quotidiana in Dominica oratione. V, 127.

Medicus proprie, quis. V, 1260. Medicus etiam cum secat, tolerandus. IV, 1519. Artis est, non crudelitatis, non dum sano negare aliqua, ut sanus possit omnia. V, 1500. Medicus crudelis est qui exaudit hominem et parci vultu et patre dicitur. IV, 519. Tanto amplius laudatur medicus, quanto plus des, erahatur aegrotus. IV, 1219. Medicum suscipiens, cum spe aegrotat; per insaniam cadens, desperat. V, 945. Aegroti cum medico concordia. V, 85, 1395. Medicus corporis cur non semper sanat. IV, 1519. Deus et certus curat, et gratis. IV, 1520. Medicorum more Deus nobiscum agit. IV, 519.

Medicus Christus. V, 537, 539. Hominem curare venit. IV, 355, 1503. Amarum poculum prior medicus bibit, ne bibere timeret aegrotus. IV, 1230. Quod medicum occidit aegrotus, hoc ei valet ad medicamentum. IV, 1447. sanguis medici medicamentum suo inter ceteri. V, 945, 946. Christi medici ars commendata in curatione Pauli. IV, 1708; V, 949. Omnipotenti medico nullus languat insanabilis. IV, 1519. Medicus ipse salus est. V, 1499. Vide Christus. Medici comparatio, V, 324, 493. Medici, praedicatoris verbi. IV, 1116. Medicorum nomine, superbi significati. IV, 1116.

Mediolanum. V, 964. Mediolani inventae reliquiae. V, 1458. Mediolani Memoria sanctorum, ubi daemones mirabiliter et terribiliter confitentur. II, 269. Meditatio legis Dei. IV, 1353, 1570.

Meditatio Dei interiores affectiones, et delectationes quasdam suas habet. IV, 778.

Medius esse dicitur Deus, aequaliter omnibus consulens, quomodo ille quod in medio est, paria habet spatia ad omnes fides. IV, 520. In medio esse dicitur, cui honor praecipuus exhibetur. IV, 1445.

Medorum imperium ad Persas translatum VII, 117.

Megalus Calamensis episcopus, Primas Numidiae, ordinatur Augustini. IX, 357, Not. (a), 628. Do Augustino adhuc presbytero scripsit in mala partem. IX, 357. A sancto concilio, de hoc quod ita in Augustinum peccavit, veniam petivit et meruit. II, 132, et Not.; IX, 357. Megalii mors. II, 152.

Megasius episcopus. II, 759, 780.

Mel Hymetium acriter dulco. I, 966. Mel scholasticum. I, 906. Mel de petra, sapientia Christi. IV, 1046. Similis mellis est aperta doctrina sapientiae; lavo vero, doctrina quae de abstrusioribus sacramentis exprimitur. IV, 1566.

Melania. II, 478, 928. Filia Albinae, uxor Piniani. X, 583. Melania in monasterio vixit. II, 348. Melania cum Albinae ac Piniano Thagaste commoratur. II, 475. Melaniae temperantia in flectendo obitu unici filii Publicolae. II, 347. Melania laudata est ab Augustino. II, 918.

Melanion sextus declimus rex Atheniensium. VII, 577. Melantonice c. mixt regis Crisi, relata in deorum numerum. VII, 585.

Melchi. I, 653.

Melchides presbyter Marcellini episcopi Romani, ipse postea Romanus episcopus. IX, 40, 610, 637. Praefuit concilio quo Caecilianus absolutus est. II, 399; IX, 40, 610, 637. Melchididis concilium diem et consules habet. IX, 663. Melchididem traditionis crimine accusant Donatistae. IX, 40, 615, 616, 661. A traditionis crimine vindicatur. IX, 610, 661. Melchididis iudicium pro Caeciliano. IX, 615. Quo tempore habitum. IX, 687. Hoc iudicium non usurpavit. II,

106. Melchididis iudicium pro Caeciliano destruere volebant Donatistae. IX, 616, 661. Melchidides Caecilianum in episcopatu confirmat, et Donatum improbat. II, 161. Melchidides filius Christianae pacis, pater Christianae plebis, litteras communicatorias obtulit, etiam his quos a Majorino ordinatos esse constaret: ita ut quibuscumque locis duo essent episcopi, quos dissensio geminasset, eum confirmari vellet, qui fuisset ordinatus prior. II, 167.

Melchisedech utrum homo an Angelus fuerit, a nonnullis dubitatur. III, 367. Melchisedech gessit tyrum Christi. III, 111. Ejus sacerdotium figuravit. II, 739. sicut et Euc. aristiam dum panem et vinum obtulit. VII, 500.

Melchisedeciani haeretici. VIII, 31.

Melech verbo Hebraeo chorus significatur. IV, 1169. Meletius haereticus, a quo Meletiani, qui nunc Ariani dicuntur conjuncti. VIII, 59.

Melicerles filius Athamantis regis, in deorum numerum relatus. VII, 572.

Mellona dea, mellis curam habens. VII, 140.

Melodiae utilitas in ecclesiastico cantu. I, 800. Melodia potius quam rebus allici, peccatum est. I, 801.

Melos. De melo sex libros scribere dum cogitaret August., negotia eum alio averterunt. II, 369.

Melonitanus. II, 694.

Melza, Melza. IX, 507, 528, 550.

Membra alia ad usum, alia ad decorem. V, 1146. Membra corporis, sunt interioris cujusdam vel habitaculum, vel organum. V, 571. Membra corporis, praeter ea quae libidini serviunt, a voluntate moventur. VII, 427, 431, 452. Quae autem libidini serviunt, ad arbitrium voluntatis mota fuissent, si homo non peccasset. VII, 452. Julianus pudorem membrorum ab exordio creationis insitum fuisse putat. X, 779. Vel ipsi philosophi membra genitalia pudenda esse cognoverunt. X, 766. De membrorum verecundia. X, 1363. Membrorum inobedientia, poena peccati. X, 472. Membra genitalia cur pudenda vocentur. X, 175. Unde pudenda. X, 405, 406, 417. Membra inhonesta unde. X, 780. Cur dicantur inhonesta. X, 806. Membra teterunt primum parentes ex confusione. X, 780, 781. Vide Pudor, Erubescencia. Et membra quaedam inhonesta et pudenda essent, effectum est per peccatum. X, 1586. Membra monstruosa non nascerentur, si nemo peccasset. X, 1458.

Membrorum officia diversa, vita communis. V, 1231. Unus spiritus. V, 1252. Harmonia membrorum et concordia. V, 165, 302, 1143. Eorum mira consensus. IV, 1707. Membra omnia, propter corporis unitatem, sibi invicem servant. III, 1541. Membrorum concordia, symbolum caritatis. III, 1645; VI, 123, 126. In illa concordia unusquisque possidet, quod alter possidet. III, 1616. Membra corporis invicem compatiuntur. IV, 231, 1236. Membra praevisum formam retinet, non vitam. V, 1252.

Membra Christi. V, 1530. Eorum conjunctio cum Christo capite, et de hac re apta similitudo. V, 1006. Mundi odium in membra Christi. V, 1563. Caritas facit nos membra Christi. III, 1618. Membrorum vox agnoscenda est in capite. IV, 1265. In membris suis Christus adhuc laborat, sicut. IV, 1284, 1285, 1650. Et in membris nostris diversa opera, sanitas una: sic in membris Christi diversa munera, caritas una. IV, 296.

Membra corporis qua ratione in Scripturis Deo attribuntur. III, 210. Membra quae Deo tribuuntur, spiritaliter intelligenda. II, 628.

Membres. IX, 107, 251, 507, 528, 549, 550.

Memor Juliani pater. X, 853. Amicus Augustini. X, 618.

Memoria. Quomodo meas reminiscitur. VIII, 993, 994, 995. Memoria, an sit praesentium. VIII, 1017. Memoriae inscrutabilis thesaurus. X, 550. Memoria mirabilis et excellentis Simplici. X, 529. Memoriae fiducia. X, 529, 550. Memoriam rerum corporearum etiam bestiae habere sentiuntur. VIII, 183. Memoriam habent pecora et aves. I, 790. Memoria quaedam in homine, quam pecora non habent. VIII, 1090. Memoria quantum valet ad quasdam cogitationes, quas futuras quasi prospiciunt. VIII, 1066. In memoria trinitas quaedam. VIII, 935. Memoria, intelligentia, et voluntas unum sunt essentialiter, tria relative. VIII, 985. Memoria sui recordante, sequitur intelligente ac diligente, quomodo Trinitas fiat. VIII, 1046. Memoria, intelligentia et voluntas tria aequalia non solum singula singulis, sed etiam omnibus singula. VIII, 983. In memoria, intelligentia et voluntate observatur ingenium, et usus. VII, 982.

Memoria Dei super nos, quam suavis. IV, 1874. Dicitur oblivisci Deum, quando non facit; meminisse, quando facit. IV, 1112.

Memoria animo an corpori tribuenda. I, 1040, 1087. Quamvis non omnis phantasia cum memoria sit, omnem tamen memoriam sine phantasia esse non posse videtur. Bertridio. II, 67. Memoria siue phantasia esse potest. II, 68. Memoria quo pacto excitatur. III, 1589. Memoriae vis. I,

781. Memoria rerum sensibilibus conservat incorporeas similitudines. II, 614.

Memoriae martyrum. I, 719. Ad eas dominici corpora communicatio celebrari solita. I, 719. Memoriam S. Stephani ante inventum corpus ejus extractam esse mirum videtur. V, 1445. Mediolani apud memoriam sanctorum, demones mirabiliter et terribiliter confitentur; fur compulsus est condituri furtum. II, 269. Ad Memoriam B. Felicis Nolensis mittit Augustinus duos e suis, ut inde patesceret uter reus esset. II, 269. Mirum est cur alia aliis in locis miracula fiant, in aliis non fiant. II, 269.

Memoriae Martyrum. *Vide* Martyres. Memoriam Martyrum illi ipsi qui Martyres persequuntur, inquirunt, aut ubi adorent, aut ubi se inebriant. IV, 1782. Epulas illuc afferri vetat Ambrosius. I, 719, 720. Memoria Cypriani martyris non prociat a mari. I, 715. Memoria Martyris, pro reliquiis, aut pro reliquiariis causa ponitur. VII, 768. Memoriae narmorate divitum mortuorum. IV, 522, 534.

Memo ius desiderat libros Augustini de Musica. II, 367, 368.

Memorius presbyter. IX, 815.

Mempis civitas ubi Pharaones commanebant. III, 584.

Mena dea Jovis filia, privigna Junonis Lucinae. VII, 195. *Mena* deae officium. VII, 195. *Mena* mensuris feminarum praefecta. VI, 122.

Menander haereticus, a quo Menandriani haeretici. VIII, 26.

Mendacium quid sit. VI, 488, 489. Mendacium est cum falsum ab sciente dicitur, sive illo quisquam, sive nemo laedatur. III, 708. Mendacium est falsa significatio cum voluntate fallendi. VI, 557. Mendacium dicitur quidquid est contra Legem et veritatem. IV, 1175. Mentiens et fallens quod differant. I, 892; III, 449. Mentiens aut non mentiens judicandus est, non ex rerum veritate vel falsitate, sed ex animi sui sententia. VI, 489. Mentientis culpa est, in enuntiando animo suo fallendi cui iditas. VI, 489. In mentiente est voluntas dicendi falsa. III, 34. Non mentitur qui nesciens falsum dicit, sed peius qui verum dicit, quod falsum putat. V, 759; VI, 240. Aliud est occultare veritatem, aliud proferre mendacium. IV, 85; VI, 553. Ad mendacium an in loquente voluntas fallendi requiratur, vel sufficiat. VI, 489.

Mendacium non est illud quod non habet duplex cor. IV, 86. Mentientis cor duplex. VI, 488. Fisiones in verbis et in facis non semper mendacia, sed aliquando figurae. III, 1562. Mendacia non sunt tropi. II, 778; VI, 835. Nec joci. III, 587; VI, 487. Mendacia ad faciendum ex suaviloquio, vitanda. VI, 501. Mentuntur plerumque homines adulatione. IV, 87. Mendaciorum genera duo in quibus non magna culpa est, sed tamen non sunt sine culpa, cum aut jocantur, aut ad proximum mentuntur. IV, 86. In iis qui perfecti sunt, nec ista mendacia inveniuntur. IV, 85. Qui tantum hoc modo mentiuntur, merebantur aliquando liberari ab omni mendacio. IV, 85, 86.

Mentiendi pruritus. III, 208. Libido mentiendi exorta in Adamo post peccatum. III, 212. Mendacium non est substantia vel natura, sed ad id quod non est pertinet, non ad id quod est. IV, 85. Sine aliquando viri boni, imo Christiani, mentiri, magna questio est. II, 285. Iatebrosissima questio. V, 758. Mentiri non aliquando prosit aut liceat. VI, 491, 515. Mendacium ore cordis nunquam, ore corporis aliquando posse proferri, quidam censuerunt. VI, 508, 510.

Mendacii genus non est unum. III, 2000. Mendaciorum thesaurum hic habet homo. V, 1185. Mendacium officiosum. VI, 486. An mendacia quaedam honesta, quae nonnulli proferunt et nulli obsunt. VI, 502. An iis uti liceat. VI, 501, 503. Haec quidam admittunt. III, 622. Mendacia officiosa non re, sed in dolo laudantur. IV, 85. Perfectus et spiritalis homo non debet pro ista temporali vita mentiri. IV, 85. An mentiendum ne prodatur vel homicida, vel innocens quaesitus ad mortem. VI, 503. Quid respondeat interrogatus et sciens ubi sit ille, qui ad mortem quaeritur. VI, 501. Firmus episcopus Thagastensis nec vult mentiri, nec ut hominem quaesitum prodatur, tormentis adigi potest. VI, 504. Sine homini aliquando mentiri pro alterius salute. VI, 541. Non mentiendum pro cuiusquam salute temporali. VI, 494, 495. Neque mentiendum studio servandi alios ad vitam aeternam. VI, 496. Ad sempiternam salutem nullus ducendus est opitulante mendacio. VI, 516. In salutis aeternae periculo sicut nulli subveniri debet per stuprum, ita nec per mendacium. VI, 516. Qui non nisi pro salute hominum mentitur, plurimum proficit; et laudanda, vel etiam remuneranda ejus, non fallacia, sed benevolentia. VI, 244, 492, 541. An pudicitiae causa mentiendum. VI, 495, 515. Mentendum ut aegro celetur quod ei mortem afferret, dicit sensus humanus, non lux mentis. VI, 545. Male tunc dicitur homicida veritas. VI, 545. Permissio mendacii in casu proposito, datur aditus ad perjuriam et blasphemias. VI,

544. Mendacii usum non esse alibiendum ad detegendum latentes haereticos. VI, 518, 519, 520, 521.

Mendacii usum adhiberi voluit Priscillianista ad latendum alienis. VI, 519. Inter haereticos ipsi soli sunt in hac sententia. VI, 519. Mendacium et perjurium fraticuliosis familiare. I, 634. Priscillianistarum occasione scriptus liber contra mendacium. I, 634. Alius prior de mendacio liber. I, 630. Mendacium censent quidam adhibendum, quo removeatur gravius malum sibi ab alio inferendum. VI, 497. Refelluntur. VI, 497. Mendacia aut cavenda sunt recto agendo, aut confutanda penitendo. VI, 547. Mendacium confitentis peccata quae non haberet, quam Deo contumeliosum. VI, 720, 721. Mendacium specie humilitatis, peccatum est. V, 981. Mentiri nec modestas causa licet. X, 263. Mendacium nulla velut bona intentione admittendum. VI, 527. Mendacium in doctrina religionis nunquam adhibendum. VI, 500, 535, 836.

Mendacium cum nemine loqui licet. IV, 189. Mendaciorum octo genera. VI, 505. Mentendum nunquam ullo mendacii genere ex octo recensitis. VI, 516. Mendacium ab auctoribus sanctarum Scripturarum omnino abesse, licet in use credatur. II, 285. Mendacium in Evangelium non cadere. V, 740. Mendacium aliquod vel officiosum tribuere scripturae, quam periculosum. II, 112; VI, 404. Mendacii officiosis in Scriptura sacra admissa, ruit ejus auctoritas. II, 115, 155, 156, 157, 278.

Mentiendi exempla quae in scripturis expenduntur. III, 708; VI, 492, 535. Regula ad quam redigenda quae ex Scripturis proferuntur velut exempla mentiendi. VI, 543. Abraham, Isaac, et Jacob vindicantur a mendacio. V, 45; VI, 535, 534. Obstetrices Aegyptiae mentientes approbatae sunt de iudole ad melius proficiendi. VI, 492. Mendacium obstetricum Aegypti an praemio dignum. III, 597. In Hebraeis obstetricibus et in Raah, non remunerata fallacia, sed benevolentia. VI, 540. Melius a mendacio abstinuerunt. VI, 541, 512. Mendacium obstetricum Aegypti non imitandum. III, 597. Nec si quae in veteri Testamento parantur vera mendacia. VI, 539. Mendacii spiritus missus ad decipiendum Achab, quis. VI, 146. Discutiuntur Evangelii loca quae videntur patrociniari mendacio. VI, 537. Mentiendi exemplum ex Testamento novo nullum suppetere. VI, 492, 536, 537. Christus a mendacio vindicatur. V, 740. Christum, ubi dixit, *Non ascendo ad diem festum*, et tamen ascendit, mentium non esse acriter propugnatur. V, 737. Non semper mentitur, qui pronuntiat aliquid, et non facit. V, 758. An quaedam facta Apostolorum mendacio faveant. VI, 536. Mendacii atrocium ab Hieronymo susceptum dolet August. II, 112.

Mendacium an possit excusari. III, 708. Nullum mendacium potest esse justum. VI, 559. Mendacium divina lege vetitum. V, 502, 907. Mendacium quia injustum erat, idea prohibuit. III, 708. Mendacium omne esse peccatum. VI, 240, 245, 516, 547. Diabolus homines possidet, quando mendacium eos possidet. III, 1455. Mendacium animam occidit. V, 429, 502, 880. Mendacio vita aeterna amittitur. VI, 495. Ab sterilitate tanto quisque discedit, quanto a veritate discedit. VI, 496. Mendacium magis obest mentienti, quam ei qui per illud decipitur. VI, 259, 240. Mendacium in Anania et Sapphira punitum. V, 799. Mendacii doctoris acute impugnantur. VI, 544, 545. Defensores mendacii quam caeci. VI, 517. Omne opus malum cogitatum, mendacium ducem habet. IV, 1811. Mendacium, peccatum omne potest appellari. VII, 407. Inter multa mendaciorum genera, quae nam peiora. VI, 516, 520, 521. Mendacii signa et prodigia. VII, 687. In veteri homine mendacium, in novo veritas. V, 908, 909. Homo de suo non habet nisi mendacium. V, 1185, 1195. Nil est hominis proprium, nisi forte mendacium. III, 18. In ore hominum veritas non est, quia cor eorum fallitur de peccato, et de pena peccati. IV, 87. Mendacium loqui laborant homines; nam veritatem tota facilitate loquerentur. IV, 1811. Merces cavendum mendacium amore veritatis. III, 215.

Mentiri et fal si in quo differant. V, 157, 758. Mentiens et mendax differunt. VI, 501. Mendax qui aliquid loquitur, aliud agit. III, 2002. Omnis homo mendax ex se ipso, verax ex Dei gratia. V, 1452; X, 307. si mentiris, verum dicis, sophisma Chrysost. pl. IX, 485.

Mendicus. Qui, a quibus, quidve petunt hic mendici notari. V, 411. Mendico debetur elemosyna. IV, 1387. *Vide* Eleemosyna. Mendicus plerumque ostentat cantat Dei praecipuum. V, 205. Mendicus est qui Deum non habet, licet bonis omnibus aliis rebus affuatur. IV, 1885. Mendicus est quamvis piosam mortalitatis carnem portat. IV, 1885. Omnes sumus mendici Dei. V, 566, 580, 410, 515, 686. Mendicemus ante januam conspectus Dei in orationibus. IV, 1896. Mendicus inferni. V, 612. Mendicant ante te anima tua quo pane eget. V, 627.

Menclaus maritus Helenae. VII, 81, 82.

Mensurarius reus atheniensium. VII, 576.
Mensura. V, 77.
Mens dea. VII, 128, 126.
Mens quid sit. IV, 480; X, 545. Mentis nomine quid intelligendum, ut ferri possit Anaxagoræ sententia de Deo. II, 445, 444. Mentem incorpoream esse probatur. VII, 250. Mentia humanæ excellentia demonstratur. VII, 789. Optimum in homine est mens et ratio. I, 586, 908. Mens, ratio et spiritus vocatur. I, 1332. Mens omnis spiritus est, non omnis spiritus mens est. VIII, 1053. Mens pars est superior et caput animæ. IV, 73, 74, 1887. Ratio et intelligentia menti naturaliter inest. VII, 318. Sapiente et rationali mente, nihil præter Deum præstantius. I, 1235. Supra mentem Deus. VIII, 1057. Mens cœlum. V, 580. Mens atque intelligentia oculis et hoc vulgari aspectu est melior, quia magis sunt illa quæ intelligimus, quam ista quæ cernimus. II, 86. Mens etsi amissa Dei participatione obsoleta sit et deformis, Dei tamen imago permanet. VIII, 1044. In qua parte mentis Trinitas et imago Dei. VIII, 1000. Mens imago Trinitatis in sui ipsius memoria, intelligentia, et voluntate. VIII, 984. Mens, amor, et notitia, vestigium Trinitatis. VIII, 965.
Mens humana sui nunquam non meminit, se non intelligit, se non diligit. VIII, 1049. Etiam in infrmitatis et erroris malis. VIII, 1050. Mens, amor, et notitia ejus, substantialiter eadem sunt, et relative dicuntur. VIII, 964, 965. Tria hæc unum et æqualia. VIII, 965. Singula sunt in se ipsa et tota in totis. VIII, 965. sunt inseparabilia. VIII, 964. Sed non partium instar juncta. VIII, 964.
Mens præferenda memoria. VII, 196. In mente hominis quasi masculus et femina reperitur. III, 291. In mente una, ratio superior, quæ ad contemplationem; et inferior, quæ pertinet ad actionem. VIII, 999, 1009. Quomodo in mente ratio superior et inferior regendæ. VIII, 1004, 1007. Mens nostra quomodo formanda. VIII, 1009. Mens omnis tria de se ipsa certo scit, intelligere, esse, et vivere. VIII, 980. De se si certo scit se velle et meminisse. VIII, 980. Mens quomodo et se cogitat, et se novit. VIII, 1041. Se ipsam per se ipsam novit. VIII, 982. Non ex parte, sed totam se cognoscit. VIII, 978. Mens eo ipso se cognoscit, quo intelligit præceptum se cognoscendi. VIII, 980. Unde errores mentis de sua ipsa substantia. VIII, 977, 978, 979, 980. Unde mentis falsa de se ipsa existimatio. VIII, 978. Mens infantium an se noverit. VIII, 1040. Cur sicut notitia mentis est proles, non etiam amor artus ejusdem sit. VIII, 970. Mens amat se ipsam non incognitam sibi. VIII, 975. Mens se diligendo, diligit Deum; quem si non diligit, se ipsam odisse dicenda est. VIII, 1049. Ad memoriam memoria, ad visionem numerus, ad voluntatem pondus pertinet. VIII, 998. Quanta intentione, in ista quæ foris sunt sensibilia, mens feratur. VIII, 1041. Quisquis mente cernere aliquid potest, intus est discipulus veritatis, foris iudex loquentis. I, 1218. Mensis lunæ Deus. VII, 252. Mentis rationales non habent veram lucem suam, nisi ipsam Verbum Dei. III, 351, 352. Ab omni iniquitate et errore mundantur, poterunt participes esse Verbi Dei. III, 351, 352. Mens primo purganda fuerat fide ad incommutabile lumen perferendum. VII, 518.
Mens et ratio velut in arce collocata, ad regendas libidines et iram. VII, 427. Mens a nullo cogitur servire libidini. I, 1252. Huic obtemperare convenit cætera quæque in homine sunt. I, 585, 900. Mentem advocare a sensibus, magni est ingenii. II, 517. Mens regit carnem, caro regitur. V, 837. Recto regit, cum a Deo regitur. V, 812. Serviat meliori, ut serviat sibi inferior. V, 821. In clausis cubiculis orare, est in mentis penetralibus orare. I, 1195. Unde mens turbetur in articulo mortis. IV, 481.
Mensa Domini. V, 145, 195, 1610. Mensa potentis. III, 1735, 1846; V, 1593, 1462. Mensa magna, ubi equa sunt ipse Dominus mensæ. V, 1455. mensa magna ad quam Dominus nos invitat. V, 1107. *Vide* Eucharistia. Mensa s. Cypriani. V, 107, 520, 652, 729, 835, 915, 1507. Mensa Deo constructa, cur dicatur Cypriani. V, 1413. Hora ad mensam accedendi, quinta. V, 1521. *Not.* (a).
Menses in prioribus sæculis tales fuerunt, quales nunc. VII, 454. Mensibus quibusdam deorum gentium nomina imposita, cæteri a numeris nominantur. VIII, 346. Mensem veteres observaverunt talem, quem circuitus lunaris ostendit. VIII, 895.
Mensuræ nomine, aut res quæ metitur, quæ mensura quæ metitur, intelligitur. II, 580. Non omnis mensura circumscriptur tempore. II, 579. Mensura temporis. I, 822. Mensura, numerus, et pondus etiam in spiritalibus. III, 299, 500.
Mensurarius Carthaginensis episcopus a Donatistis traditio-
 nis accusatus. IX, 658. Et a Petiliano. IX, 535. Mensurarius iudicatur. IX, 611. Mensurii epistola ad secundum Tigisitanum. IX, 658. Ejus veritas unde asseratur. IX, 614.

Mensurarius in communione unatate defunctus est, antequam se scinderet pars Donati. IX, 362.
Mercator quem filii nomine appellat Augustinus. VI, 189. Mercator rescriptum Augustini non accipiens, alias et asperiores litteras scribit. II, 869. simulque mittit librum adversus novos hæreticos, sanctorum Scripturarum testimonialis refertum. II, 869.
Mercatorum pericula et peccata. IV, 886. An mercatura sit licita. IV, 886.
Merces. Attende mercedem, si vis tolerare laborem. IV, 372. Merces transitoria, data obedientiæ exhibitæ ex dominationis cupiditate. VI, 520. Qui negligens est in exhibendo opere, impudens est in exigenda mercede. V, 1112. Quidam putant perire opera sua, quia non eis redditur merces peritura. IV, 1168. Merces nisi finito die non est petenda. IV, 360, 372, 1201. Mercedem si vellet Deus reddere, penam redderet. III, 2068. Merces nostra, gratia vocatur. IV, 262. Coronat Deus in misericordia et miseratione. X, 259. Merces cultus Dei, quamam expectanda. V, 155. Bonorum operum merces non isto tempore speranda. V, 99. Merces æterna promissa, quid. X, 222. Merces æterna pertinet ad novum Testamentum. X, 223, 226. Per Jeremiam prædicta est. X, 224. Merces summa hæc est, frui Deo et aliis in ipso. III, 52. Quomodo omnium erit merces æterna. X, 224. Merces te erigat, si opus turbat. V, 1517. Merces consoletur, si opus fatigat. V, 70. Mercedis a Deo promissæ certitudo. V, 257. Merces sine fine, opus cum fine. V, 1278. Mercedis promissæ memoria perseverantem facit in opere. III, 2005. Mercedis spem non tollit amor Dei gratulatus. V, 1452. *Vide* Beatitude.
Mercenarii merces, dicitur sanguis. III, 704.
Mercenarius pastor, quis. III, 1729, 1732. Mercenarius est, qui peccantem non libere audent arguere. III, 1732. Mercenarii fuga quatenus intelligenda. IX, 715. Mercenarii fugientes, dum iniquis favent. V, 762. *Vide* Ovis, Pastor. Mercenariorum opera Ecclesiæ necessaria. III, 1750.
Mercimonium. Antiqua commercia mutatis rebus fiebant. V, 497. Mercimonium celeste. V, 496. Mercimonium Christi. V, 1114. Mercaturam quodam modo Dominus vult nos cum ipso exercere. V, 959.
Mercurius nepos Atlantis ex Maia filia, quo tempore fuit. VII, 565, 599. Quare in deorum numerum relatus. VII, 565. Mercurius appellatur nuntius. VII, 205. Mercurius, quasi medius currens. VII, 205. Mercurius mortalis fuit. VII, 254. Cur alatus pingitur. VII, 205. Mercurii officia. VII, 205. Mercurius litterarum repertor dicitur. III, 49. Eloquentiæ præerat. VII, 128. *Not.* (a). Et mercurius. VII, 205. sepultura Mercurii in civitate Hermetopolit. VII, 254. Mercurius avus Trismegisti. VII, 254, 509.
Mercurius Trismegistus, nepos Mercurii majoris. VII, 254, 509. Non præcedit temporis patriarchas, neque ipsum Moysen. VII, 509.
Meretrices cur toleratæ. I, 1000. Meretrices ad sacramenta Christi non permittuntur accedere. VI, 215, 219. Meretrices domus, inferni imaginem tenet. V, 1642. De meretrice dictum. Luc. vii, *Cum plurimum dimittitur*. V, 97. Meretrices lupæ vocatæ. VII, 578.
Meridies, quid sit. V, 767. Meridies multiarite intelligitur. V, 202. Meridies mundi, Ægyptus. V, 291, 292. Meridies in Scripturis quid significet. IX, 422.
Merinthiani hæretici a Merintho. VIII, 27.
Merita in nobis seu bona, seu mala. X, 873, 874. Merita nostra faciunt nobis terrorem. V, 1199. Meritum incipere per liberum arbitrium, dogma Pelagianum. X, 635. Non nos discernunt merita, sed gratia. V, 1335. Meritis gratia non datur. IV, 1364. *Vide* Gratia. Meritum gratia præcedit. V, 917. Merita bona esse non possunt, nisi per gratiam. X, 889. Omne bonum meritum nostrum non in nobis facit, nisi gratia Dei. II, 860; X, 968. Meritum sine gratia, nec in primo statu hominis ullum esse potuisset. VI, 262. Merita ex gratia, non gratia ex meritis. V, 917. Gratia est omne meritum in electis. X, 924. Merita nulla nostra fuerunt, cum ad nos venit Dominus. V, 1647, 1648, 1650. Merita nostra non præcesserunt, pro quibus Filius Dei moretur. IV, 1082. Salvator non invenit merita bonorum, sed invenit merita suppliciorum. IV, 255, 583, 890, 1848. Non invenit salvator quod coronet, sed quod damnent. IV, 255. Meritis operum nullis præcedentibus in tantam celsitudinem subvecta est humana natura, ut totum simul Verbum et caro unigenitus Filius Dei diceretur. IV, 1442. Meritorum nostrorum non est vocatio et electio, sed benivolentiæ et misericordiæ Dei. IV, 89, 788.
Meritum incipit ex fide. X, 377. Quomodo. III, 2061. *Retr.* Illud initium meriti accipitur sine merito. X, 377. Merita omnia bona a fide incipiunt. II, 877. Meritum orationis debetur fidei, quæ data est non oranti. II, 877, 879. Meritis vel operum, vel orationum, vel filii sui nemo dicit sibi gratiam Dei gratiam. II, 970. Meritum tamen est sivo bo-

num piorum, sive malum impiorum. II, 970. Qui dicunt gratiam secundum merita nostra dari, meritum in eo esse dicunt quod sumus cum Deo; ejus autem gratiam secundum hoc meritum dari, ut sit et ipse nobiscum. X, 888. Meritum nostrum in eo esse, quod querimus eum; et secundum hoc meritum dari ejus gratiam, ut inveniamus eum. V, 888. Merita sunt justorum; sed ut justi fierent, merita non fuerunt. II, 876. In meritis non necessitatem natura facit, sed voluntas culpam. VIII, 539. Non in meritis nostris gloriandum. III, 648, 870.

Meritis suis nihil tribuunt pauperes, sed totum misericordiae Dei. IV, 1814. Merita tua nusquam jactes, quia et ipsa tua merita Dei, dona sunt. IV, 1876. Merita vera hominum non sunt nisi Dei munera. I, 778; V, 755, 1561; VI, 282; VIII, 1024, 1031; X, 341. Dona Dei gratuita. II, 820. Avulsit Deus merita nostra, et inseruit dona sua. IV, 1835.

Merita non comparantur nisi per corporis tempus. X, 977. Merita hic comparantur, in caelis praemia redduntur. X, 1182. Frustra homo post hoc corpus inquit, quod in hoc corpore sibi comparare neglexit. VII, 740. Cum hinc exteris, recipieris pro meritis, et resurges ad recipienda quae gessisti. Tunc Deus cor nabit non tam merita tua, quam dona sua. V, 932. Non judicari quemquam a Deo secundum merita quae habiturus erat, si diutius vixisset. III, 420. De meritorum futurorum praesentia. X, 979. Mortui non judicantur secundum opera quae facturi fuerant: gratia non datur secundum merita. X, 1011. Meritis praecedentibus redditur vita aeterna, quae tamen et ipsa vocatur gratia. II, 881. Cum Deus corouset merita nostra, nihil aliud coronat quam dona sua. II, 880; IV, 1204; V, 1466; X, 890. Meritum non auget operis difficultas. X, 836. Merita esse diversa, quamvis eadem facientium aut patientium. II, 524.

Merra, amaritudo interpretatur. III, 615.

Merula flamen dialis, praecisus venis, Jovi suo sanguine litavit. VII, 107.

Mesappus nonus rex Sicyoniorum. VII, 583.

Messianus proconsul. IX, 362.

Messis duplex, una ventilata de cruce, altera in fine ventilanda. IX, 29. Messis et messores Christi. III, 1323.

Messe pro ungue fuisse dicitur. III, 1320.

Metallicus ex effractore. V, 693.

Metaphysicae haeretici. VIII, 41.

Metaphora. VI, 555.

Metaphorici. VIII, 417.

Metellus Romanorum laudatissimus, quinque filios consulares habuit. VII, 71. Metellus rerum temporalium felix fuit. VII, 71.

Metellus Pontifex in flammis irruit ut vestalia sacra abriperet. VII, 99.

Metreta nomen mensurae. III, 1461.

Metrum graece, latine mensio seu mensura, quid. I, 1115. Metra quodammodo innumerabilia. I, 1146. Metra quae duas in partes divisibilia sunt, ceteris praestant. I, 1146. De metro copiose tractatur. I, 1124. Summa omnium metrorum. I, 1136.

Metrodorus. I, 936. Hic primo confessus est, non decreto placuisse Academicis nihil posse comprehendere. I, 936.

Metus quid. VII, 409. Metus alios animi motus comitatur. VI, 23. Metuendi causa quae sit. VI, 22. Metu triplici commovemur, amissionis eorum quos diligimus, doloris, et mortis. I, 877. Neque non amandum est non metuere; usque id solum amandum. VI, 23.

Metymna Lesbii insula. VII, 28.

Micare digitis. VIII, 953.

Micipsa filius Masinissae. VII, 112.

Midila. IX, 229.

Miggenes fossor. IX, 513.

Miggenes Elefantarum ensis. IX, 507, 528, 530.

Migginus. IV, 376.

Migginus alter Maximianista episc. IV, 377, 381.

Migginus ab Elefantaria episc. IV, 380.

Migripa. IX, 203.

Miles pro carnifice et questionario aliquando sumitur. VII, 39. *Not. (c).*

Militare non prohibuit disciplina Christiana. II, 351. Militantium est tabernaculum, et ipsorum est nomen contubernales. IV, 145, 202. Militibus data Imperatoris signa. II, 301. Et regalis character. II, 307. Militis voluntas pacem habere debet, bellum necessitas. II, 836. Militum violentia extorquentium aliquid a possessoribus, quod publice non jubetur. VI, 92. Milites qui Deo auctore bella gerunt, non sunt homicidae. VII, 35, 39; VIII, 447 Miles in hoste interficiendo minister legis est. I, 1227. Hostem perimat necessitas, non voluntas. II, 833. Victo vel capto misericordia debetur, maxime ubi pacis perturbatio non timetur. II, 836. Milites non bene sapere prohibet militia, sed aulicia.

V, 1391. Militares viri Deo placere possunt: Exempla. II, 835.

Militis Christiani hostes. VI, 603. Valde turpe est, ut quem non vincit homo, vincat libido; et obruantur vino, qui non vincitur ferro. II, 836. Milites Christi impugnant non minus duplici acie. V, 1236. Militiam Dei militantibus, arma dextera et sinistra. IX, 502.

Militariter loqui. II, 445.

Mileris. II, 135. Milevitana Ecclesia post obitum Severi cum pace accepit Episcopum, quem virus designarat. II, 966. Milevitani Concilii epistola. II, 762. Memoratur. II, 773, 784, 972.

Mileum. IX, 511.

Mimi cujusdam facetissima urbanitas. VIII, 431. Minus est generis humani tota vita tentationis. IV, 1686.

Milenarius numerus pro universitate ponitur. VII, 668.

Milenarii. VII, 691. *Et Not. 4.* Seu Chilicistae a Cerintho VIII, 27.

Miliaria lapidea litteris plena viam doceant. V, 609. 1027, 1347, 1685.

Miliarii. VII, 667.

Minae Dei, arcus Dei. IV, 686. Arcus et suspensiones. IV, 474. Minis Dei prohiberis a malo, invitaris ad bonum. IV, 569. His qui non movetur, non credit. IV, 569. Minae saeculi contemendae. V, 220. Minae cujusdam nec ad malum compellere, nec a bono deterrere debent. IV, 569.

Minicus. De mincio in Eridanum emigrare. II, 258.

Minente die, pro exstante. V, 402.

Minorum haeresis, qui et Nazaraei nuncupantur a Pharisaeis. II, 258.

Minerva, Graece *Αθηνα*. VII, 566. Minervae Athenarum divitas consecrata. II, 186. Minervam vel summum aethera, vel lunam esse dixerunt. VII, 207. Minerva quare de capite Jovis nata canit. V, 120, 506; VIII, 573. Minervam ideas intelligi vult Varro. VII, 218. Minerva artibus et ingeniis praeposita. VII, 128, 207. *Not. (a).* Minerva quo tempore vixit, quare Tritonia dicta, et in decem numerum relata. VII, 566. Minervae ludos insituit rex Erichthontes. VII, 569. Minervae ludorum praerium, oleum. VII, 569.

Minimi Christi, quinam. V, 648.

Minister Dei optimus, quis. I, 795. Minister fictus, quis. IX, 64, 68. Homines non sunt attendendi, cum sanctum aliqui homo accipere desiderat. IX, 75. Dona Dei perveniunt ad eos qui cum fide accipiunt, etiamsi talis sit per quem accipiunt, qualis Judaeus fuit. IV, 135. *Vide* Baptismus. Ministri Ecclesiae non deserant munus ecclesiasticum, popularum peccatis commoti. III, 1334. Ministros Christi qui blasphemant, Christo resistunt. III, 2002. Ministri Ecclesiae subsidia corporis debentur. I, 862. Eisque victum suppeditare debent fileles, prius quam petant. IV, 1910. Ministri Ecclesiae ad temporalia attendere non debent. III, 1294. Non faciunt contra praecipitum, qui procurant necessaria. III, 1294. Ministri Christi necessarii sunt in persecutione, quia multi tunc ad Ecclesiae sacramenta concurrunt. II, 1016. Citatur Deus ministris etiam spiritibus malis, ad vindictam malorum, et ad probationem bonorum. VI, 151. Ministris non solum bonis et sanctis utitur Deus ad opera congrua, sed etiam malis ad opera digna. VI, 148. Ministeriorum distributio varia esse debet. VI, 36.

Minos Xanthi filius ex Europa. VII, 569.

Minotauri fabula. VII, 570.

Minurna Campaniae oppidum. VII, 71.

Minuscularii, vectigalium conductores. VII, 197.

Mira non solent homines mirari, nisi rara. VII, 721.

Mirabilarii. III, 1501.

Mirabilia. Voluntas omnipotentis, sufficiens ratio credendi in mirabilibus. VII, 719.

Miraculum, quid et quotum lex. VIII, 60. Miracula Jeremae, quae contra naturam sunt, appellantur. VIII, 481, 489, 490. Miracula multa videntur, quae sunt ab hominibus usu creaturarum. VII, 718. Miracula proprie quatenam VIII, 879. Miracula quomodo sunt, ab homine non potest comprehendere. VIII, 881. Miracula multa, aut magiarum artium ope, aut per ipsos daemones sunt, VII, 717. Miracula magica, ieraque s. ecie totius, mortalium sensus imaginaria Iudificatione decijunt. VII, 203. Miracula Paganis magis artibus tribuunt. VII, 721. Miracula quaedam Gentilium referuntur. VII, 294. Miracula Martyrum et falsorum deorum comparantur. VII, 772. Miracula deorum cum nostris non sunt conferenda. VII, 294, 295. Miracula nostra excellere, fluis quo discernuntur ostendit. VII, 294. Miracula, quae a demonibus sunt, spernenda. VIII, 897. An miracula credenda sint. VII, 716. Respondetur his, qui miracula in Scripturis sacris relata, falsa esse dicunt. VII, 206, 207. Si coeperis humano sensu miraculorum discutere rationem, timeo ne perdas fidem. V, 1187. Miracula varia recensentur. VII, 770. Miracula quam multa in veteri testamento facta ad commendandum Dei cultum. VII, 296. *Amest-*

hantur promissis Dei. VII, 285. Miracula quæ per arcam testimonii facta sunt, Divinitati attestantur. VII, 293. Miracula Dei universa, ideo ab infidelibus non creduntur, quia ratio eorum non videtur. II, 431. De quibusdam miraculis ratio reddi non potest, non tamen non est. II, 431. Nec propterea incredibilia esse debent. VII, 714. Non ideo aliquid non fuit, vel futurum non est, quia ratio non potest reddi. VII, 714, 715. Totâ ratio facti, est voluntas facientis. II, 519. Miracula se habent simplici fidei pietatis, non incautionibus. VII, 286, 291. Inusitata prodigia opportune reservavit Deus, quæ infirmitas hominis novitati intenta meminere. IV, 1405. Tres viros ab ignibus, et dancielem a leouibus Deus liberavit, ut consuleret salutem regnum illorum, a quibus in illa supplicia tradebantur. II, 423. Miraculum magnum ipse homo mirator. V, 700. Insolita fecit Christus, ut et in ipsis solitis agnosceres insolitum tuum. V, 700. Miracula Christi et opera verba sunt. III, 1860. Miracula quædam fecit Christus, quæ nemo alius fecit: quædam alii fecerunt, quæ Christus non fecit. III, 1861.

Miracula majora fecisse videntur Apostoli, quam Christus. IV, 1707. De miraculorum potentia quare nemini gloriandum. IX, 502. Miracula aliter a Christo, aliter a sanctis patrata. V, 1432, 1440. In miraculis faciendis Apostoli non sibi potentiam Domini sui arrogabant. IV, 1499. Miracula non sunt signa sapientie. III, 1307. Miracula faciunt boni et mali. V, 562. Miracula quædam etiam scelerati homines aliquando faciunt, qualia sancti facere non possunt. VI, 92. Cur a malis fieri miracula aliquando sinitur, aliquando non. VI, 92. Miracula alio fine, aliaque potestate et jure fiunt, per magos et per sanctos. VI, 91, 92. Aliter per bonos, et aliter per malos Christianos. VI, 92. Cur facere miracula non omnibus conceditur. VI, 92. Miracula sanitarum cur non omnes obtineant. V, 1299.

Miracula necessaria fuerunt antequam crederet mundus, ad hoc ut crederet mundus. VII, 760. Multi sunt quos ad invisibilem fidem, visibilibus miraculis excitari oportet. II, 454. Miraculis visibilibus, velut quibusdam primordiis lactescentibus, fides germinavit. X, 182. Miracula fidem firmiter. III, 1752. Fidei nostræ attestantur. VII, 771. Miracula ut fidem facerent inactuerunt; et per fidem quam fecerunt, clarius innotescunt. VII, 760. Miracula Domini in corporibus et in animis. V, 591. In miraculis Christi salutem animarum magis consuluit, quam salutem corporum. III, 1527. Miraculum de quinque panibus. V, 725. Miracula Christi propter significationem facta. V, 592. Apta tunc rei similitudo. V, 592. Miraculis corporalibus edificabat fidem Christus. V, 539. Ecclesia postea fides sine miraculis laudabilior. V, 559. Omnia quæ fecit Dominus Jesus, non solum valent ad excitanda corda nostra miraculis, sed etiam ad edificanda in doctrina fidei. III, 1458. In miraculis est quædam Dei eloquentia. VII, 770. Miracula ad intelligendum Deum de visibilibus mentem humanam admonent. III, 1592, 1593. Miracula habent linguam suam. III, 1595. Miracula Apostolorum, persuadebant quæ dicebant. VII, 756.

Miracula an nulla modo non fiant. VIII, 65, 64. Cur modo non fiant. VIII, 90. Aut raro fiant. I, 604; III, 142. Miracula sunt etiam consueta. VIII, 871, 874. Miracula quotidie in rerum natura eduntur, quæ præ consuetudine vilescent. II, 519; III, 1438, 1593; IV, 1164; V, 699, 725, 1139, 1157; VII, 291, 715. Et videndi consuetudine mira non sunt. II, 572. Miracula Deus quotidie facit, quæ homines non mirantur. III, 1450. Inusitata quædam servavit, quæ faceret ut dormientes homines excitaret. III, 1450. Quæ fiunt præter usitatum ordinem naturæ, ideo movent quia rara sunt. III, 1592. Novit Deus quomodo miracula sua debeat commendare, novit agere ne vilescent. V, 1299.

Miracula etiam nunc fiunt in nomine Christi. VII, 760, 769. Miracula nunc majora Christus operatur. V, 540. Miracula facta in translatione corporum Ss. Gervasii et Protasii. I, 770. Severi in regione siliensi episcopi neptis sanitatem tribus barbaris a Deo impetravit, propter quod civitate liberata est. II, 426. Fides per miraculum beneficia percipiebant. libellos dabant qui legerentur in populo. VII, 768, 769, 770. Miracula quare in aliis locis fiant, in talis non fiant, consilium Dei. II, 269. Miracula quæ nunc fiunt, non tanta, quanta prima gloria illustrantur. VII, 760. Miracula an fiant operationibus Martyrum, an precibus tantum eorum. VII, 771. Miracula quæ operantur non regenerant, fiunt a Deo vel ab Angelis sanctis. II, 846. Quomodo Christianus in alto faciente miracula, ipse faciat. IV, 1707. Deus tentatur, cum miracula flagitantur, non ad salutem, sed ad experientiam. I, 802. In eos qui miracula facere volunt. IV, 1706, 1707. potentius est conjungi Omnipotentis voluntate, quam propria potestate et voluntate posse, quod contremiscant qui talia non possunt. VIII, 957. Miracula sola veritas facit. VIII, 874. Miracula qui facit præter naturam, nihil est. III, 1301.

Mirari, quid. VIII, 608.

Miseratio Dei in homines, gratuita. X, 921. Miserationes Domini multæ: attendi contemtores ut corrigat, nescientes ut doceat, confidentes ut ignoscat. IV, 588. Miseratio ex gratia, obduratio ex judicio. X, 1139, 1142.

Miseri sunt homines, quamdiu sunt mortales. VII, 268. Miser est qui Deum amisit, aut illi non adhæret. VII, 549, 650. Aut illum non colit. VII, 281. Miser quisque dicitur, quando illi subtrahitur quod amat. IV, 202. Miseri multi magis habendo quod amant, quam carendo: amando res noxias, miseri; habendo, sunt miseres. IV, 202. Vellu quod non decet; idem ipsum miserum est. ex Cicer. II, 498. Occulte sunt miseri, qui gaudent in malis. II, 632. Miser est qui fruitur re creata, quam perverse amat. VII, 556. Miserum genus humanum effectum propter peccatum Adami, tandem fatetur Julianus. X, 1575. Sub Deo justo nemo miser, nisi mereatur. X, 1065. Miseri cum præter ordinem non sint, nonnulla pace gaudent. VII, 641.

Miseria creaturæ rationalis, aversio ejus ad incommutabili bono. II, 561. Miseriæ generis humani. X, 782. Miseriæ hujus vitæ, quantæ. VII, 628. Falsa felicitas, vera miseria est. IV, 1099. Miseria hominum a primis flibus nascentium, usque ad extremos halitus morientium. X, 1075. Ah ortu ad interitum. X, 1184. Miseriæ hujus vitæ Tullius vidit et lamentatus est. VII, 628. Causam nescivit. X, 767. Miseria generis humani a Philosophis cognita, non nisi ex peccato originali nascitur. X, 782. Miseriæ Deo naturarum institutori tribuunt Pelagiani. X, 1566. Et in paradiso futuræ fuisse asserunt, etiam si nemo peccasset. X, 1249, 1448, 1449, 1539, 1575, 1575. Miseria mortalium quo sensu potest dici naturalis. X, 1509. Miseriæ corporis post peccatum. IV, 597, 598. Miseriæ quibus humanum genus merito primæ prævaricationis obnoxium est. VII, 784. Miseria hominis, inobedientia ejus ipsius adversus eum ipsum. VII, 425. Miseriæ hujus vitæ ex originali peccato veniunt. VII, 790; X, 1077, 1248, 1276, 1511, 1501, 1509, 1513, 1515, 1527, 1528. Miseria mortalium nulla esset, si non esset peccatum. X, 1408. Adami grande peccatum, causa miseriæ generis humani. X, 1511, 1512. Ærumnæ generis humani et majoribus et parvulis communes, fateri cogunt peccatum originale. X, 1559.

Miseria omnis naturæ rationalis ex ignorantia rerum agendarum, et concupiscentia noxiarum. VI, 244. Miseria ex amore temporalium bonorum nascitur et augetur. VII, 441. Miseria nulla alia quam stultitia. II, 64. Miseriæ non est finis, quamdiu finis officiorum nostrorum in re instabili collocatur. II, 435. Miseriarum testimonia fidelia sunt ipsæ virtutes. VII, 631. Miseria hominis, ut et misericordia Domini, plena est terra. IV, 287. A miseris non liberat nisi gratia Salvatoris. VII, 786. Non semper liberat, ne propter hoc religio quaeratur. VII, 786. Ad hoc adjuvat gratia meliores, ut fortiore corde tolerantur miseriæ. VII, 786. Miseriarum remedia plena labore ac dolore. VII, 785. Liberatio ab his miseris, proprie in altera vita. VII, 786. Qui se agnoscit in vera esse miseria, erit in vera felicitate. IV, 1099. Totâ ista miseria generis humani, dolor medicinalis est, non sententia poenalis. IV, 1795. Quid miseriæ hujus vitæ nos edoceant. VII, 729. Miseriæ similitudo, cordis duritiam solvit. V, 1199. Ad eos qui non sunt in potestate, ubi mala vident aut audiunt, non pertinet nisi misereri. V, 1592.

Misericordia quid. VII, 200. Est virtus. VII, 200. Quænam virtus, et unde dicta. VIII, 142. Misericordia generalis nomine dicitur, quia misero subvenitur. IV, 1409. Misericordia a miseria nomen habet. VI, 159; X, 1065. Misericordia ex eo appellata est, quod miserum cor faciat condolentis alieno malo. I, 1535. Misericordiam Stoici in vitio ponunt. II, 394; VII, 260.

Misericordia qualis Deo conveniat. VI, 140. Misericordia est in Deo sine cordis miseria. VIII, 143. Misericordia Dei magna, magnæ humanæ miseriæ est necessaria. VII, 630. Qui magnam misericordiam deprecatur, magnam miseriam constituit. IV, 588. Misericordia non indigent cœli, ubi nulla miseria. IV, 287. Misericordia Dei quanta erga hominem. V, 153. Misericordia Dei in sanctos, æterna est. IV, 1420. Erga omnes iam sanctos quam reprobos, universæ vitæ Domini misericordia et veritas. IV, 1588. Misericordia Dei in sanctos non terrena, sed cœlestis. IV, 346. Misericordia Dei ubique nos prævenit. V, 1015. Prævenit voluntatem. I, 628. Deus non miseretur, nisi voluntas præcesserit; sed ipsum velle Deus operatur in nobis. VI, 75. Misericordiam fides non præcedit. II, 879. Ad misericordiam Dei pertinet vocatio; quæ etiam fidem prævenit. I, 628. Misericordia fidei quidem datur, sed data est etiam ut esset fidelis. III, 2061. Retr. Misericordia quomodo præcedenti merito fidei tribuitur. III, 2064. Retr. Misericordia Dei et vocatur ut credamus, et credentibus præstatur ut bene operemur. I, 623; III, 2061. Retr. Misericordia et gratia

Dei convertit hominem, ut justificetur in ius, et incipiat habere meritum bonum, etc. II, 970. Misericordia Dei non deserit eos, qui ex ejus fide vivunt, eumque pie colunt. II, 525. Quidquid sumus, Dei misericordia sumus; quidquid autem ex nobis sumus, mali sumus. IV, 876. Veritate humiliati sumus in mortem, misericordia instauramur ad vitam. IV, 1535. Magna est misericordia Dei, peccata donare. IV, 446. Misericordia, medicina quotidiana quotidianorum vulnerum leviorum. II, 740, 858; V, 1198. Misericordiae unda ignis peccati extinguitur. IV, 1861. Ex misericordiae promissione non debemus polliceri, quoniam quidquid fecerimus, non perimus. IV, 1132. De misericordia Dei nemo sibi multum blandiatur. IV, 505, 1282. Non sibi blandiatur qui non conatur adversus peccata. V, 154. Tempore misericordiae utendum ad poenitentiam. V, 638.

Misericordia gemina. V, 1199. Duplicis generis. IV, 545. Misericordia non semper bona. X, 754. Est misericordia puniens, est crudelitas parcens. II, 600. Misericordia crudelis, X, 1082. Misericordia magne est nequitiam impunitam non relinquere. V, 955. Misericordia non tantum vocatus est, sed et verberantis. IV, 1151. Ad misericordiam Dei pertinet, etiam flagellis exercere. IV, 854, 855, 1145. Misericorditer dat Deus, cum dat; misericorditer auferit, cum tollit. IV, 1871. Deus non dando quod male petitur, magis misericors. IV, 1087. Quia magis crebra sunt mala, dulcius erit misericordia. IV, 474. Multum sibi in hac carne tribueret homo, nisi usque ad mortem sub venia viveret. VII, 500. Misericordia nulla major, quam quae nobis a Christo praestata. V, 1045.

Misericordiae modo tempus est. IV, 281, 1283, 1284. Veniet tempus iudicii. IV, 1291. Misericordia et iustitia Dei. V, 73. Misericordia praecessit, iudicium sequetur. III, 1664. Tempus misericordiae non est sine iudicio, nec tempus iudicii sine misericordia. IV, 1587. Misericordiam cum accepseris, hunc merere, ut iudici tempore bonam rationem reddas. IV, 287. Misericordia superexsultat iudicio. III, 634, 641. Alioquin non est spes. II, 741; III, 641. Ad misericordiam Dei coniungendum, ut peccatorum venia obtineatur. III, 641. Inest Deo et misericordia iudicanti, et iudicium miseranti. II, 740. Nec in misericordia Deus amittit iudicium, nec in iudicio misericordiam. IV, 284, 285, 446, 1861. Misericordia Dei non praescribit iustitiam, nec iustitia ejus auferit misericordiam. V, 152. Misericordia sine iudicio exhibitiva, falsa aut crudelis. IV, 285, 286. Si Deus solum iudex esset, et non misericors, nemo ante eum staret. IV, 1698, 1700. Nisi primo Deus per misericordiam parceret, non inveniret quos per iudicium coronaret. IV, 1282. Misericordia prerogatur, postea severitas reddetur. V, 201. Misericordia Dei nobis optis opus est, quam liquidissimo iudicio. V, 950. Misericordia est gratuita, iudicium vero debitum. X, 981. Etiam in iudicio necessaria nobis erit misericordia Dei. X, 941. Quotunlibet iuste vivat homo, ipsi misericordia Dei opus est. IV, 481. Vae etiam laudabili vitae, si Deus remota misericordia eam discutiat. I, 778. Misericordiam nihil meritum praecedat, iudicium merita supponit. X, 969. Misericordia in extremo iudicio, pro bonorum operum meritis, iusto iudicio piis retribuatur; nunc vero non ita. X, 941, 942. Misericors Deus, non solum bona pro malis, sed bona pro bonis retribuit. IV, 1517.

Misericordiae divinae commendatio. IV, 254, 997, 1530. Misericordia quomodo usque ad caelos magnificata. IV, 675. Misericordiam et veritatem amat Scriptura conjugere. III, 565, 592; IV, 1117, 1480. Debemus et nos Deo reddere misericordiam et veritatem, quomodo. IV, 1129, 1776. Misericordiam vult Deus a se exigi. IV, 287, 290. Misereri plus vult Deus, quam nos a miseria liberari. V, 619. Deus facilius iram, quam misericordiam continebit. IV, 977. Noli, quia transisti, velle misericordiae Dei portem subvertere. IV, 1196. Maguae sunt voces ad misericordiam Dei, tacite contritiones animi. I, 739, 740. Nemo indignior misericordia, quam superbus miser. I, 1286. Misericordiam non merentur, qui adversus disciplinam patris dura cervice obtulantur. IV, 1135. Vasa misericordiae et vasa irae cur nuncupantur. X, 1120.

Misericordia quae et quibus praestanda. IV, 1526. Misericordia amicae praesertim impendenda. V, 627. Qui in se ipsum crudelis est, in alium misericors esse non potest. IV, 1285, 1284. Misericordiae officium debetur omnibus. III, 51. An etiam iniustus. IV, 1526. Misericordia erga reos moveri debent iudices, quia et ipsi misericordia egent. II, 636, 657. Misericordia qua sacerdotes pro reis intervenire solent, commendatur et explicatur. II, 634. Misericordia victis debetur. II, 856.

Misericordiae opera commendantur. IV, 1256, 1328, 1469, 1860, 1861. Misericordiae opera ubi desunt, potest esse *Declina a malo; sed quia non est et fide bonum*, non sufficit. V, 407. Misericordiae opera debent augeri, ubi crebre-

scunt publicae calamitates. II, 171. Misericordia duplex in opere bono. V, 1478. Misericordia, vera eleemosyna. V, 626. Misericordia quae gratis constat, est injuriarum condonatio. IV, 1922. Misericordiam alteri impendendo, utilitati propriae consulimus. III, 52. Misericordiam faciens, caritatem erogat. IV, 1922. Misericordia non debet esse contra iudicium. III, 628. Misericordia falsa est vitii nutriendis parcere. II, 591, 595. Misericordia perversa est haereticis occultare. V, 754. Nos hoc plurimum adjuvat apud Deum, quod pro malis misericorditer contristamur, et pro ipsa tristitia congemiscimus et oramus. II, 1065. Misericordiae officia mali implere non possunt. III, 1526. Misericordia inobediens, vel misericors inobedia merito reprobat. X, 505. Misericordiae opera, ex Deo misericorde sunt. VI, 116.

Misericordia verum sacrificium. VII, 285, 284, 699. si propter Deum misericordia non fiat, non est sacrificium. VII, 285. Misericordiae sacrificis Deus placatur. II, 605. Peccata expiantur. II, 659, III, 1445. Misericordiae opera, remedia ad abolenda peccata. X, 152. Misericordia Deo nos reconciliat. V, 1198. Misericordiam praerogandam, ut in nobis iustitia impleri possit, Christus in se docuit. V, 789. Deus quia justus est, iudicium illi sine misericordia facit, qui non fecit misericordiam. IV, 1469. Consilium miseriae evadendi, est misericordem esse. III, 1287. Misericordiae opera, minima nostra sunt. IV, 1064. semen futurae messis. VI, 161. Misericordia nusquam in vituperatione posita in litteris ecclesiasticis. VIII, 410.

Misericordes. V, 566. Homines, etiam si misericordia non indigerent, misericordes esse deberent exemplo Christi. II, 659, 660. De nulla re sic viciarius inimitis, quam cum misericordes sumus. IV, 1861. Qui nullo dolore, sed obsequio bonitatis adductus subvenit proximo, misericors consetur. I, 1535. Misericors nemo potest esse sine dilectione. III, 2079. Non putet homo futurum in se misericordiam Dei, si ipse est in misericors. IV, 1526. Christus Judaeos terrendo, revocavit ad misericordiam erga mulierem in adulterio deprehensam. II, 656, 657.

Missae catechumenorum sit post sermonem. V, 524. Missa pro defunctis. II, 604. Pro delincto de cuius anima dubitatur. VI, 284. *Not. 4. Vide sacrificium.*

Mithridates, rex Asiae. VII, 105. Romani omnes qui in Asia reperirentur, uno die iussit occidi. VII, 103 Mithridaticum bellum. VII, 72.

Mitis et misericors quod differunt. III, 1257. Mites quoniam sint. V, 508, 499, 500. Deus irascendo mitis. V, 166. Christus mitis et humilis: quomodo nec sileat, nec miteat. V, 1276. Qui didicerunt a Domino Jesu Christo mites esse et humiles corde, plus cogitando et orando proficiunt, quam legendo et audiendo. II, 597.

Mneurchus stoicus. I, 956.

Moesthenes Atheniensium rex. VII, 576.

Moab filius fuit Lot. III, 759. Interpretatur ex patre. IV, 1032.

Moabitae ex Lot. III, 762. Per Moabitas significantur opera mala. IV, 720.

Mociacensis. IX, 513.

Moderatio Christiana. IX, 526, 527.

Modestia unde dicta. I, 711, 975. Pulchrior est temperantia animi insipientiam suam contentis, quam scientia rerum. I, 711.

Modica, unde dicta. VIII, 557.

Modulari musicis quid sit. I, 563, 564.

Modus an aliqua ratione Deo conveniat. VIII, 558. Summus modus, Deus pater. I, 976. Modus, ordinis pater. I, 1018. Modus, species, ordo, generalia bona in rebus a Deo factis. VIII, 555. Modus quidam animi est sapientia. I, 975. Modus malus unde interdum dicitur et mala species. VIII, 558. Modus probatus omnibus, a paucis agnitus. I, 980. Modus in rerum concessarum usu, quam difficile tenetur. V, 1272.

Moechia generale nomen omnem illegitimum concubitum significans. III, 622. Proprie tamen non nisi adulterium intelligi solet. III, 622, 765. Moechia est vel ipsa feminae concupiscentia. VIII, 561. Moechia prohibita. V, 69. Moechia sexto et nono praepcepto prohibita. V, 71. Moechia viris vitata non secus ac feminis. V, 85. Quomodo praepceptum non necchandi differt a praepcepto non concupiscenti uxorem. III, 622. De praepcepto non necchandi multus disputat Augustinus, quare. V, 78.

Mochus. Dandam pacem moechis quidam in Africa non putaverunt. II, 541.

Molendinum, huiusce mundi figura. IV, 556. In molendino sunt, qui in saeculo vivunt. IV, 1750, 1751.

Molestias vitae tolerare jubet Deus, non amare. I, 793. Molestias quas nunc patitur homo obediendo praepceptis Dei, vel de ipso morbo nondum sanato patitur, vel de adiutorio medicum. VI, 99. Molestiarum corporalium utilitas. X, 239

Triplex utilitas. II, 504. Molestia temporali utendum est ad salutem. II, 470. Molestiae temporales non admonere debent, quo caveamus aeternas. II, 470. Molestiae crebrescentes aeternam requiem nos desiderare compellunt. II, 535.

Molles matri deum consecrati. VII, 215. Et in sacris deorum adhibiti. VII, 183.

Monachi unde dicti. IV, 1732. De Monachorum nomine catholicis insulant haeretici. IV, 1750. Monachi simpliciter cognominati Servi Dei. II, 993; V, 1070. Monachi in eremo sancta societate viventes. IX, 423. Monachii laudantur. IV, 1750. Monachorum, Anachoretarum et Coenobitarum institutum laudatur. I, 1338. Monasticae vitae genus toto orbe notissimum. IX, 572. Ejus brevis commendatio. IV, 1277. Monastica vita cum portu comparatur. IV, 1277. Monachos quasi tuba in munus congregavit psalmus, *Ecce quam bonum*, etc. IV, 1729. Monachorum professio significata per illud Matth. xxiv: *Duo in lecto*, etc. IV, 337, 358, 1279. Monachi per Daniele figurati sunt. IV, 1751. Monachi milita Christiana. VIII, 226. Milites Christi in silentio pugnant, etc. II, 997.

Monachorum bona studia. IV, 1278. Monachi quid agere soleant, et quo animo debeant. II, 190. Plures tota vita sua singulis diebus, excepto Sabbato et Dominico jejunant, maxime in monasteriis constituti. II, 159. Monachi Carthaginenses alii se suis manibus transgebant, alii ex fidelium oblationibus viveundum ducebant: hinc magnae contentiones exortae. I, 658. Qua occasione liber *De opere Monachorum* editus. I, 658. Monachis non licere quidquam operari vitae sustentandae causa dixerunt Massaliani. VIII, 40. Monachi in sanctam societatem congregati, operari nolentes castigantur. VI, 549, 560. Monachi otiosi et vagi. VI, 573. Monachi venalem circumferentes hypocrisim. VI, 578. ad professionem servitutis Dei si non admittantur servi, liberi, rustici, officiales, ac plebei, grave delictum est. VI, 568. Hac professione abutuntur, qui quaerunt in ea pasci, vestiri, et honorari ab eis, a quibus contentam conterique coaueverant. VI, 568. *Vide Opus*. Monachis duobus tamquam pauperibus eleemosynae inscio marito a muliere erogatae scandalum pariat. II, 1079. Monachus (Thagastensis) si re sua non vendita, nec per manifestam donationem in quempiam translata moriebatur, nonnisi heredes ejus in eam succedebant, exemplum. II, 293. Monachi criniti. I, 638. Ecclesiam perturbabant. VI, 580. reprehenduntur. VI, 578. Etiam in monasterio mali tolerandi propter bonos. IV, 1378, 1379. Servorum Dei bonae famae consulere, qualis misericordia. V, 569.

Monasticae vitae desertores, quales. IV, 1279. Monasticum propositum non deserendum. IV, 1038. si quam operam monachi Ecclesia desideraverit, nec ille elatione avida suscipiat, nec blandiente desidia respuat. II, 188. Monachos non nisi probatores in clerum assumere solemus. II, 229. Monasteriorum desertores ad clericatum non eligendi. II, 228. *Deo gratias*, salutandi formula monachis usitata. IV, 1732. Monachi sese per multos dies includentes, et nulli ad se accessum praebentes. IV, 570. Monachorum Aegypti sanctus ac numerosus grex indicatur. V, 769. Monachi Aegypti a barbaris interfecti. II, 422. Monachorum propositum sicut per alias terras, sic per totam Africam pullulare optat Augustinus. VI, 578. Monachorum orationibus ut vigilantioribus et magis sobriis Augustinus se commendat. II, 188. Monasticam vitam cum Episcopi numerare conjungit Alypius. II, 99. De solis clericis, non de laicis statutum, ut undecunque venientes non recipiantur in monasterium. II, 253. Eustasius et Andreas ex Insula Cypriaria (monachi). II, 189. Monachos et monachas, et conjugia non habentes admittunt tantum Apostolici. VIII, 52. Hieracitae. VIII, 58. Aeriaui. VIII, 39.

Monacharum professio et habitatio. I, 1339. Monalibus a Praeposita distribuatur vicus et tegumentum, non aequaliter omnibus. II, 960. Ex uno vestiario induantur: neque curent utrum id accipiant, quod reposerunt. II, 963. Moniales caveant ne in monasterio, ubi quantum possunt, sunt divites laborosae, sunt pauperes delicate. II, 962. Monachi si nuperit, adultera reputabitur. IV, 1038. Moniales non dicant aliquid proprium. II, 961. Quomodo se invicem respicere debeant, sive pauperes, sive divites in saeculo fuerint. II, 961. Illae se existimentiores, quae fuerint in sustinenda paritate fortes. II, 962. Non sit notabilis earum habitus; non subter tegmina capillum retiola appareant; capillos ex nulla parte nudos habeant; simul ambulent, simul stent. II, 961. In incessu, in statu, in habitu, in omnibus motibus nihil fiat quod illiciti cujusquam libidinem. II, 961. Oculos in neminem figant, aspectus libidinosos caveant. II, 962. Nulla extra horam prandii aliquid alimenterum sumat, nisi cum aegrotat. II, 961. Moniales se invicem admonerant; quomodo eas quae admonitae corrigi neglexerint, prodant Praeposita; ut non innocentes

sint, si non prodant, quae convictae fuerint, emendatorem sustineant vindictam; quae vindictam ferre recusaverint, proficiantur. II, 963. Munuscula et litteras a viro non accipiant. II, 965. Murmura devitent. II, 963. Moniales in commune operentur: in petestate Praeposita sit, quod ad saeculares mittitur; furti iudicio condemnentur, quae rem sibi collatam claverit. II, 965. Indumenta laventur secundum arbitrium Praeposita. II, 963. Balnearum usus semel in mense tribuatur. II, 963. Moniales infirmas quomodo tractandae. II, 962, 963. Aegrotantium cura alicui injungatur: ad balneas sive quocumque ire necesse fuerit, minus quantres non eant, socias non eligant, sed a Praeposita accipiant. II, 963. Moniales non molestae forant si infirmis aut aliis aliquid indulgeatur. II, 961. Codices certa hora singulis diebus petant. II, 963. Lites aut nullas habeant, aut quam celerime solvant. II, 963. Quocumque alteram laeserit, satisfactione quatuordecim dies curet quod fecit. Sibi invicem satisfaciant, quae se invicem laeserunt. II, 964. Non exigitur ut quae in minoribus exercens modum excesserint, veniam ab eis petant. II, 964. Praeposita tamquam matri obdiant, multo magis presbytero qui earum omnium curam gerit. II, 964. Praeposita munus. II, 964. Regulam non sicut ante se sub lege, sed sicut liberam sub gratia constitutam observent. II, 965. Regula semel in septimana legatur. II, 965. Monialium curam gerens presbyter, nominatur Praepositus. II, 969, 980. Moniales desiderantes mutare Praepositam, petunt quod est contra sanam disciplinam. II, 959. Monachae habitus alius a matronali, sed quem matrona viro petente possit gestare. II, 958. Monalibus dissentientibus Augustinus praesentiam suam negat, et de re earum apud Deum lacrymis agit. II, 959.

Monasterium clericorum. V, 1570. Monasteriorum greges. I, 733. *Vide* Congregationes fraternaliter. Monasteria in o a vestimenti Christi perierit Ecclesia. IV, 1734. Monasteria et monachos vituperat Petilianus Donatista. IX, 572. *Vide* Augustinus. Monasterium Mediolanum plenum bonis retribus, extra urbis moenia, sub Ambrosio nutritore. I, 733. Plura monasteria seu sanctorum diversoria Romae vidit Augustinus. I, 1340. Monasteria apud Carthaginem esse incipiunt. I, 638. Monasterium ab Augustino primum in horto, et post in episcopi dono institutum. V, 1360. Monasteriorum bene moderatorum occupationes. VI, 576. Ut qui de aliquo monasterio recesserint, vel proci fuerint, non fiant alibi clerici aut Praepositi monasteriorum, statutum est concilio Carthag. habito xii. septemb. ann. cccci. II, 254. Augustinus quomodo difficile expertus est meliores, quam qui in monasterio profecerunt: ita non expertus est peiores, quam qui in monasteriis ceciderunt. II, 272. Divites qui monasteria adificat, quibus comparantur. IV, 1371. In Monasterio Adrumet. delatus liber inscio abbate, quas perturbaciones ibi excitet. II, 973.

Monachus Consul. II, 927.

Moneta Dei sumus. III, 1001; V, 566.

Monitus saluberrimi ad gratiam pertinent. III, 1853.

Monica Patricii conjux, mater Augustini. I, 780. Educata fuit sobrie et pudice. I, 771. In domo Christiana, quae morum probitatem praeferebat inter Ecclesiae membra. I, 770. Non tam sua matris, quam decrepita ejusdem familiae cura ad honestatem instituebatur. I, 770. Monica disciplina et regimine Christi eam in Dei timore jam tum eruditius instituebatur. I, 770. Monica per Christum sublima parentibus potius, quam per parentes subdita Christo fuit. I, 771. Monica amore vini paulatim capta, sanatur ab hoc vitio, insultatione ancillae secum litigantis. I, 771. Monica Juliani convicta lacerata. X, 1030. Fuallari vitio gratia Dei liberata. X, 1030. Monica patricio in matrimonium tradita, servivit ipsi veluti domino. I, 771. Satagens eum Deo lucrari. I, 771. Ex quo in Christo regenerata fuit, licet nondum viro soluta, vitam a se et moribus praecipuam egit. I, 779. Ut sese gerebat in virum, a se et moribus ipsius longe alienum. I, 771. Ut sese gerebat in saecrum adversus se irritam malarum ancillarum susurrus. I, 772. Ut sese gerebat erga parentes, dumque suam. I, 772.

Monica nutrit filios, toties eos parturientis, quoties a Deo deviare cernebat. I, 775. Monica Augustinum et carne, ut in hanc lucem temporalem; et corde, ut in aeternam lucem nasceretur, parturivit. I, 770. Augustinum spiritu parturivit majori sollicitudine, quam carnis pepererat. I, 774. Augustinum a primis annis in Catechumenorum gradu constituit. I, 669, 729. Cum adhuc Augustinus iuvenis repentinus mortis periculo versaretur; curabat festinanda ut sacramentis salutaribus initiaretur. I, 670. Augustinus tamen recreato, baptismum differendum duxit. I, 670. Augustinus annum aetatis xvi agente Deus jam inducaverat in Monica templum suum, et exorsum sanctae habitationis suae. I, 677. Monica bis in die, mane et vespere ad ecclesiam venire solita, ut oraret, vel verbum Dei audiret. I, 714. Monica obsequens ac serviens sanctis, nullum diem

præternittet oblationem ad altare Del. I, 714. Monnica scripturarum sacrarum erat studiosissima. I, 993. Ut se gerebat erga servos Del. I, 773. Ut se gerebat erga matronas de maritis suis querelam moventes. I, 772. Ut se gerebat erga dissidentes et discordes inter se animos. I, 773. Monnica frequentabat eleemosynas. I, 714. Virum suum, sub ipsius vitæ finem, ad Christi fidem adducit. I, 773.

Monnica viro viduata, sumptus nihilominus procurat Augustino, tunc apud Carthaginem Rethorice studentem. I, 683. Monnica Augustinum, ut a fornicatione maximeque ab adultério abhorreret, cum ingenti sollicitudine admonerat. I, 678. Monnica Augustinum in Manichæorum hæresim prolapsum luget, ejusque convictum aversatur. I, 691. Monnica de futura Augustini respicientia admonetur per somnium, perque res; onsum Episcopi ejusdem, fieri non posse asserentis, ut filius *isturum lacrymarum pereat*. I, 692. Unum erat propter quod hic aliquantum immorari cupiebat, videlicet ut Augustinum Christianum catholicum videret ante obitum. I, 773. Monnica Augustinum noniam ipsa in vita navigantem prosequitur. I, 715. Paulo post, conscensa nave, per marina discrimina nautas consolatur, de felici perventione divinitus certior facta. I, 719. Monnica Mediolanum veniens, Augustinum autem Ambrosio jam abalienatum a Manichæis reperit. I, 719. Monnica Ambrosium diligit ut Angelum Dei. I, 719. Epulas ad Memoriam Martyrum cum apud Africam d'ferret, plus quam unum *poellum* sibi temperatum, unde *dignitatem amaret* non ponebat. I, 720. Monnica apud Mediolanum vetanti Ambrosio istas epulas fieri, morem gerit libentissime. I, 720. Monnica exultante Mediolanensi prebe in ecclesia, vigiliarum primas tenet. I, 769. Orationibus vivit. I, 769. Monnica sollicita an Mediolani sibi jejuniandum sabbato esset, Ambrosii responso acquiescit. II, 131, 201. In Monnicæ laudem Ambrosius viso Augustino sæpe erumperebat, gratulans ipsi quod talem matrem haberet. I, 496.

Monnica audita Augustini conversione gaudet, exultat, triumphat, et Deo benedicit. I, 762. secedit cum Augustino in agrum Cassiacum. I, 763. Interest disputationi de Beata vita. I, 962. De Ordine. I, 991, 993. quod ejus ingenium, atque in res divinas inflammatum animum, expertus fuisset Augustinus. I, 991, 993. In disputatione de Beata vita eximias sententias profert. I, 962, 976. Unam ejus sententiam insignem refert Augustinus. I, 773. Monnica Academicos, Caducarios appellandos censet. I, 967.

Monnica Augustinum suscepto baptismate remeantem in Africam comitatur. I, 777. Apud Ostia Tiberina, paulo ante obitum suum colloquitur cum Augustino de vita æterna. I, 774. rapiuntur ambo in æternæ sapientiæ contemplationem. I, 774. Monnica nulla jam re se delectari in hac vita profertur. I, 775. Post dies circiter quinque decumbit febribus. I, 775. Monnica in ecstasim rapitur. I, 775. Ut sensui reddita est, monet nihil curandum de sepultura sui corporis extra patriam. I, 775. Tantum se eos rogare, ut ad Domini altare meminerint ipsius. I, 775. Tandem die ex agnitionis suæ, lvi ætatis suæ, xxxiii ætatis ipsius Augustini, migrat ex hac vita. I, 775.

Monnica funus. I, 776. Sacrificium pretii nostri pro ea offertur, jam iuxta se ultrum posito cadavere, priusquam deponatur, ut illic fieri solebat. I, 776. Quomodo matris mortem luserit Augustinus. I, 773. Monnica elogium. I, 772. Augustinus matris suæ meriti esse credit omne quod vivit. I, 969. Ejusque precibus datam sibi eam mentem, ut inveniente veritati nihil præponat. I, 1019.

Monnilus a Girba. IX, 209.

Monoceros superbiæ significat. III, 881.

Monomachia Golie et David. V, 197.

Monstrum. V, 771. A monstrando dictum. VII, 722. Monstra, naturæ errores et peccata an recte dicantur. X, 814. Monstra in humanis corporibus, si nemo peccasset, non nascerentur. X, 1125. Monstra contra a Deo creata. VII, 486. Monstrum hominum genera varia referuntur. VII, 483. Homo bimebris natus in Oriente. VI, 273. Monstrous fetus resurgit emendata natura. VI, 273.

Monimus. VI, 305. Auctor Cataphrygum hæreticorum. VIII, 30. Per quem dicitur venisse spiritum sanctum. II, 1053.

Montanus presbyter. IX, 513.

Montes boni, et montes mali. IV, 519, 1257. Cum scriptura in bono montes commemorat, statim ibi Dominum sominat. IV, 1031. Mons Sion, mons Esau, mons condensus, quid. VII, 583, 589. Montes Israel, ubi jascua bona. V, 284. Montis nomine significatur Christus. IV, 74; V, 263, 266. Christi juscua. IV, 74. Angelorum celsitudo. IV, 1141, 1142. Synagoga. V, 267. Ecclesia. IV, 70; V, 267. Dispensatores verbi. IV, 1479. Et pii per quos prærogatur scriptura. IV, 1631. Mons unde præcisus lapis, regnum Judæorum. IV, 1270. Mons qui de præcisio lapide surrexit, Ecclesia. IV, 70, 478, 1270; V, 267. Montes in circuitu Je-

rusalem sunt prædicatores, Angeli, Apostoli, Prophetæ. IV, 1630. Montes magni, id est prædicatores, illuminant, non prius illuminantur. IV, 1631. Montis nomine significantur clari et spirituales Ecclesie viri. IV, 457. Viri excellenti sanctitate in Ecclesia eminentes. IV, 901. De montibus tibi venit auxilium, sed non a montibus. IV, 347. Mons supereminentia caritatis Christi in vita æterna. IV, 145. Montis nomine significantur potestates sæculi. IV, 519. superbi. IV, 1863. Hæresum principes. IV, 347. Quomodo impletum sit illud Christi, *Tricies monti hinc, mittere in mare, et fiet*. IV, 317, 518. Mons in mare missus ab Apostolis. V, 554.

Non enses seu Donatistæ. VIII, 43. sic Romæ vocati. II, 496.

Monumentum eo quod moneat mentem, nuncupatur. VI, 596. Monumento novo quod sepultus est Christus, congruit uterus Virginis. VIII, 894.

Moralis philosophia. VII, 232.

Morbos in paradiso Pelagiani collocant. X, 1248. Morbi non fuissent in paradiso. X, 893. Morbi in antium unde. X, 707, 801, 802. Sunt argumenta peccati originalis. X, 707. Quot morbis corpus affligitur. VII, 786. Expertus morbi molestia, evidentior fit jucunditas salutis. VII, 425. In omnibus pene morbis, medicamenta tormenta sunt. VII, 785. Morbus contra omnem curantis industriam, non malo medici, sed ægroti insaniabilis invictus est. VII, 173. Morbus omnis animi habet in scripturis medicamentum suum. IV, 357. Morbum desiderii apud Apostolum quomodo Julianus intellexerit. X, 807.

Morum præcepta adolescentibus traduntur. I, 1006. In illis quæ ad vitam moresque pertinent, non sola doctrina, sed et exhortatio est necessaria. VI, 451. Quæ contra mores hominum sunt flagitia, pro morum diversitate vitanda sunt. I, 689. Mores djudicari solent ex eo, quod quisque diligit. II, 672. Non faciunt bonos vel malos mores ubi boni vel mali amores. II, 672; V, 1417. Mores boni, ipse dignitates hominum. VII, 161. Mores bonos hominum ipse facit Deus. X, 1208. Mores honesti, etiam paganorum, non nisi ex Deo sunt. II, 591. Mores boni quam utiliter populis persuasi. VIII, 90. Per mores bonos provenit agnitio veritatis. I, 1354. Morum corruptionem non animalis paganismus, sicuti religio Christiana. VII, 61, 69, 70, 74. Morum mala quantum homines negligant. VII, 79. Mores pravi plus damni afferunt, quam hostes sævientes. VII, 45. Mores pravi cruciant corda pie viventium. VII, 613, 614. Morum corruptio ante adventum Christi. VII, 64, 74. Morum similitudines unde. X, 500. Moribus et vocibus laudare Deum. V, 4190. Moribus bonis quantum inimicus Eunuomus. VIII, 40.

Moriones. II, 725; X, 707. Nullum verbum emittunt quod revocari velint. II, 586. Moriones in deliciis cordatorum. X, 148. Moriones fatuitatis delicis cordatis exhibentes. X, 127. Morio quidam suæ patientissimus, Christi injuriæ ultor accerrimus. X, 127.

Mos seu consuetudo ad humanum sensum vel afflictiendum vel offerendum valet plurimum. VII, 458. Non Ecclesie ad quam venerimus, servandus, si scandalum pati nolimus aut facere. II, 451, 201. Quenam ex variis moribus intrudenda resocanda. II, 221.

Mors corporis, separatio animæ a corpore. IV, 356, 893. Mortem sanam esse nolunt quidam philosophi. VII, 387. Mortem corporis, etiam peccante nullo, in paradiso futuram fuisse contendit Julianus. X, 1583. In paradiso non sanorum mortuorum requiem, sed cruciatu morientium intulit Julianus. X, 1573. Mors penalis et peccato delicta, secundum Julianum, non nisi æterna. X, 1222. Mors corporalis, etiam ipsa est penalis. X, 1222. Mors penalis quæ animam dissolvit a carne. X, 1596. Mors corporis quæ usitata, merito peccati accidit. X, 1396, 1603, 1604. Mortem ad nos transisse per Adam dicit Pelagiani, et in hoc se ipsos jugulant. X, 613, 615.

Mors primis parentibus intentata. V, 1439. Homo sic conditus erat, ut non haberet moriendi necessitatem: peccato autem sic mutatus est naturæ status, ut hominem peccasse sit mori. X, 1112. Mortem vel lenam non fuissent homines subituri in paradiso, si nemo peccasset. X, 1572. Nisi Adam peccasset. X, 1181. Homo hic moriturus non esset, nisi illum Deus percussisset. IV, 861. Ipsa mors hominis indicat eum siue morte fuisse futurum, nisi peccasset. III, 352, 353. Mortis causa, infirma membrorum compago. VII, 710. Homo peccando in moriendi necessitatem contritus est. II, 517. Non sola mors, sed et peccatum per Adam in nos transit. X, 613, 614, 1469.

Mors omnibus statuta. V, 1280, 1506, 1513. Debitum est quod non evadit. V, 1192. Conditioni mortis et legibus inferni obstructus nascitur omnis homo præter Christum. V, 1405.

Mors ex peccato. II, 873; III, 333; VII, 577, 578, 580, 587, 594, 596, 405; X, 111, 197, 406, 826. Moriendi necessitas ab ipso exortu. V, 489. Mortis necessitas, meritum

peccati. X, 115. Mors poena peccati. V, 906, 936, 938, 1104, 1775, 1775; X, 613, 1571. Non causa. X, 290. Mors carni peccati debita. III, 2072. Mors peccatum sequitur. X, 1248. Convenit iudicio Dei ut peccator moriatur, nec tamen operi ejus convenit mors. X, 1531, 1535. De morte venit lassitudo illa quam invenimus in omnibus refectionibus nostris. IV, 1076. Reatus moriendi apparet in motu carnis non voluntario. III, 422.

Mortem carnis, Dominus non conditionis necessitate, sed miserabilis voluntate suscepit. IV, 1111. Mors in Domino signum fuit alienorum peccatorum, non poena propriorum. V, 1007. Non perimebatur, sed commutabatur Christus a vita temporali ad aeternam, a Judaeis ad Gentes, etc. IV, 1139. Mors Domini quid effecerit. III, 2072. Mortem procuravit diabolus, et ipse de morte Christi est captivatus. V, 715. Christus mortuus, mors interfecto. IV, 609. Inveniendo serpentem sanari, est credendo in mortuum salvari a morte. IV, 935. Mors nostra, quomodo morte Christi soluta. VIII, 880. Mors Christi, pignus hereditatis. V, 726. Mortem sine peccato solus Christus pertulit. X, 613. Mors in Christo non poena peccati fuit, sed munus misericordiae. III, 1401. Dignationis fuit, non debiti, III, 2072. Enoch et Elia translati non probat mortem non esse poenam peccati. II, 871.

Mortem non esse ex Deo. I, 919. A serpente mors seminata est. IV, 935. Mors quomodo a diabolo, et quomodo a Deo. X, 806. Quatenus a diabolo in homines venit. X, 114. Mortis potestatem et imperium cur diabolus habere dicatur. X, 181. Mors diabolus, non quia ipse mors, sed quia per ipsum est. IV, 556. Mortis corporalis aculeus, peccatum. X, 1601, 1607. Quomodo. X, 197, 611. Mors quomodo peccatum dicitur. IV, 535. Mors peccatum dicitur, quia est ex poena peccati. VIII, 208, 297. An quia primi hominis peccato factum est ut moreremur, salvatoris adventu fieri debuit ut non moreremur. X, 180. Morti quare obnoxii, qui per baptismum a peccato solvuntur. VII, 579; X, 181. Cur mors, quae poena est peccati, remanet non renuente peccato. II, 872; V, 1575. Mors temporalis cur fidelibus relinquatur ad tempus, cur mors perpetua reis tollitur. X, 1181. Mors temporalis ad exercitationem fidei relinquatur. II, 683; V, 1575; X, 182, 183, 184, 186, 260. Mortis poena conversa est in usum justitiae. VII, 579.

Mortis regnum. VII, 405. Mors in parvulus cum regnet, ipse peccato originis obnoxios esse signum est. X, 1228. Mortis regnum quid apud Apostolum. X, 116, 462. Mortis regnum quale. X, 1171. Mors regnavit in mundo propter originale peccatum. X, 1221, 1221. Mortis regnum sola in qui libet homine gratia destruit salvatoris. X, 116. Mors poena peccato comes usque ad interitum sempiternum, nisi divina gratia generationem regeneratione sanaverit. X, 1201. Mortis regnum non est in eis qui gratia Christi renati, ad regnum ejus pertinent. II, 685. Quomodo a lege mortis gratia liberat. VIII, 125.

Mors duplex. VIII, 890, 900; X, 1171. Mortes duae, alia corporis quae bonorum est et malorum, alia animae per peccatum. X, 1584. Mors duplex; altera temporalis, aeterna altera. III, 1710. Mors animae et mors corporis. VII, 377. Mors du, lux in omnes pertransiit. X, 1170. Mors duplex, prima et secunda. V, 1103, 1515; VI, 275; VII, 578. Mors prima, quae. VII, 378. Alia mors prima, quam peccando attulit; primus homo; alia secunda, quam iudicando inferet secundus homo. X, 1581, 1593, 1094. Quidquid est mortis, usque ad eam quae secunda dicitur, minatus est Deus primis parentibus. VII, 585, 587. Mors tum animae tum corporis secutura non fuisset, si peccatum non praecessisset. VI, 160. Mors prima communis omnibus, non secunda. VII, 598. Prima omnibus necessario subeunda, secunda solis malis parata. V, 1515. Mortem tantum primam patiuntur, qui liberantur a peccato. VII, 579. Mors prima pro veritate tolerata, a secunda liberat. VII, 582. Mors carnis pertinet ad ignem illum per quem uniuscuiusque opus probatur. VII, 745. Mors secunda, quae. VII, 577; X, 116. Est mors aeterna. VII, 105. Animae et corporis mors aeterna quae sit. V, 450. Mors aeterna, secunda mors appellatur. X, 140. Mors secunda, damnatio dicitur. VII, 658, 674. Mors secunda est pessima. VII, 385. Mors secunda, maiorum est tantum. VII, 378. Quod est prima mors in civitate mortali, hoc est mors secunda in civitate immortalis. VII, 584. Mortis aeternae quantum imminet omnibus periculum. V, 1541. In mortem secundam omnes praecipitentur, nisi quosdam gratia Dei liberaret. VII, 403. Mors secunda, et mors vocatur; et nemo ibi moritur. V, 1402. Mors morietur in nobis, victura est in damnatis. V, 1111. Mortes amias tollit una resurrectio beatorum. X, 1181. Morti nostrae du, lae, quomodo similia mors Christi impensa. VIII, 891, 892. Mortem aeternam hominis occidit mors temporalis Christi. III, 1402. Mors in Christo mortua. V, 496, 1111, 1534.

Mortem horret, non opinio, sed natura. V, 936, 1560 1575, 1574. Mori necesse est, et nemq vult. IV, 258. Est dulce quoddam vitulum corporis, et ligatus est homo, et solvi non vult. V, 1596. Naturae prima et maxima vox, ut homo mortem fugiat. VII, 630. Mortem quare omnes refugiunt. VII, 340. Mortis metus. VI, 678. An in paradiso futurus fuisset sine peccato. X, 1550, 1556. Mortis metus posteris Adae congenitus. X, 1530. Mortis timorem Deus fecit, propter disciplinam. IV, 1162. Mortis timor, tormentum. X, 1570, 1571. Mors plus metuitur, quam labores. X, 1571. Mortis vitandae causa quantum homo laboret. V, 706. Mortis timor quam vanus. V, 881. Mortis timor maxime pungit, quando nobis bene est. V, 238. Quilibet agendum ut non moriamur. V, 881. Mors est, quae si volueris non erit. V, 1515. Mors animae timenda magis, quam corporis. V, 430, 680, 1247. Non timenda mors temporalis, sed aeterna. V, 1280. Ejus nobis amara mors, cuius vita dulcis est. VII, 635. Mortem jucundam quibusdam Cicero promittit. VIII, 1056. Mortis quam vano timore teneantur homines. V, 881. Mori timentes, et nihil aliud agentes nisi serius mori, quare non agunt non mori? V, 881. Mortis diem omnes, aut poena omnes differre conantur, quare. II, 344. Mors accelerata quibusdam est utilis. III, 780. Nemo laborat ut mors omnino vitetur, sed tantummodo ut differatur. III, 816. Non curandum quam cito, vel quo mortis genere vita ista finiatur. VII, 25. Mortis genus non quidquam bonis facit, quod obesse possit post mortem. VII, 471. Unde homo moriatur non cures, sed quo iturus sit post mortem. IV, 1945. Qui tanta agit, ut paulo serius moriaris, age aliquid ut nunquam moriaris. V, 1587. Qui morte imminente turbantur, intueantur Christum ipsum eadem de causa turbatum. III, 1798. Mortem carnis omnes refugiunt, de morte animae pauci curant. III, 1747. Mortis corporalis metus facit reos. X, 1005. Mors non timenda. II, 649. Mors temporalis non timenda. III, 1710. Tota hominis vita contra mortem intrepida fieri potest. II, 74. Mortem corporis sapiens non metuit, nec dolores. I, 971. Satis est unam mortem perpeti moriendo, quam omnes timere vivendo. VII, 25. Mortis metum vincere, non parva virtus. X, 185. Major est virtus mortem spernere, quam laborem. X, 1571. Mortis timorem quod fideles vincunt, ad agonem fidei pertinet. X, 182. Nec mortem, nec genus mortis metuendum esse, Christus sua morte et cruce ostendit. VI, 664. Mortis timor in Petro et Christo. IV, 1145, 1144. Mortem cur Christus timuit, Paulus non timuit. IV, 1287. Mors Christi mortem non esse usque adeo metuendam docet. V, 1334. Mortis timorem Christus resurgendo abtulit. V, 799. Mortem timemus, licet finiat infirmitatem. IV, 1145, 1144. Mors seni non est poena. IV, 1208. Mortem nemo invocet verbiis, sed mala vita. IV, 475. Mors vocatur a miseris: ubi adest, pro virili fugitur. V, 519. Mors amari non potest, tolerari potest. V, 1575. Quamquam Christo iniurere curamus, mori tamen nolumus. IV, 842. Neatis ratione concupisit homo ius dissolvi, sed id sensu carnis refugit. II, 544. Apostoli post mortem Christi fugientes, praesignantur per Moysen a serpente fugientem. IV, 935.

Mors aequo animo ferenda. III, 1402. Patienter ferenda exemplo Christi. IV, 851. Deo jubente recusanda non est, quocumque tempore. III, 561. Domus ista tibi locata est, non donata. IV, 1945. Dominus domus cum vult, dicit, migra: non cautionem tecum fecit et placito se obstrinxit ad certum tempus. IV, 429. Mors non est vitanda peccato, sed pro justitia perferenda, si facultas datur. VII, 301. Mortem sapiens debet ferre patienter, sed quae aliunde accidit quam a se ipso. VII, 659. Mortem sibi in erro non licet. II, 755; VI, 616. Ex quacumque causa. VII, 50, 54, 55, 58, 59. Mortem sibi inferre ad animi magnitudinem non pertinet. VII, 35. Mortem voluntariam prohibendam iudicavit Plato. VII, 36. Mors sibi non est inferenda. III, 1767, 1770. Eligenda tamen est potius quam peccatum. III, 1767.

Mortis quadruplex generis. III, 1732. Mortis genus triplex. III, 1747. Mortis tria genera a Donatistis frequentata. IX, 724, 725. Mortes duae maxime viles et usitate eorum qui se interimunt, laqueus et praecipitium. IX, 299. Mortem sibi inferens, etiam dum ad malum cogetur, in aeternum perit. II, 755. Mortem qui sibi inferit, peior est quam parricida. VI, 617. Moriuntur quidam cum patientia, perfecti cum patientia vivunt. III, 2016. Amor Dei facit ut mors contemnatur, imo et desideretur. I, 1528. Mors desideranda. IV, 1815. Non tamen nimis. IV, 1845. Mortem optare in amarissima vita quomodo justo liceat. IX, 727. Optandum ad Christum subveniente morte velociter properare. X, 659. Mortem cur Paulus desideravit, cur ceteri Apostoli. X, 651, 652. Mori nolle fidelibus non consilium est ut proficiant, sed indicium quod parum profecerint. III, 1576. Peregrinationem nostram tanto ardentius finire cupimus, quanto fruimur Deo vel per speculum vel in aenigmate. III, 50. Mors vehiculum ad regnum. VI, 868. Mors carnis, dormitio vocatur.

IV, 823. Quasi somnus est. IV, 1701. Mors dormitio propter futuram resurrectionem quasi evigilationem. II, 572. Mortem separationem esse boni a malo Manichæi dicebant. II, 372.

Mors non est malum, secundum Pelagianos. X, 610. Mors secundum Julianum prævaricatori pro beneficio fuit promissa, vel potius indicata, ne suum laborem putaret æternum. X, 1570, 1571. Mors non est bonum. VII, 580, 581. Mors cum mortalibus contingit, non aliquid dirum putandum. III, 778. Mors, justa vindicta peccati: plus tamen clementiæ Dei, quam severitatis ostendens, quare. III, 151. Quod homines necessario corpore moritari sint, non parvum de Christi gratia beneficium. X, 115. De bono mortis nonnulli congruenter disputant. X, 613. Mors non solum non inutilis fidelibus, verum etiam utilis secundum Cyprianum. X, 979, 980, 981. Per temporales mortalium mortes Deus utilitatem timoris sui populis imponit. VIII, 412. Mortibus corporalibus, etiam eorum qui non commiserant peccata vindicavit aliquando Deus. VIII, 660, 661, 662. Mortis reliquiæ in bonum electis cedunt. VIII, 1029. Mors ex misericordia Dei in bonos usus convertitur. X, 613, 614. Mors corporis, pœnalis; sed per Dei gratiam fit pretiosa. X, 1585, 1593. Mors fit iusti meritum. VII, 580, 581. Morte quæ primi peccati pœna est, quinam bene utuntur. X, 178. Mortis malo bene utentes Martyres, conantur. X, 1575. Qui usque ad mortem pro veritate decertat, vel ab iniuriis quæ pro iustitia offendit occiditur, is gratum Deo sacrificium offert. III, 811. Mors in deterius et in melius. III, 1588.

Mors in morientibus omnibus mala est, in mortuis autem quibusdam mala, quibusdam bona. X, 1575. Mors an bonis bona sit, et mala malis. VII, 378, 581. Mors malis est mala. VII, 378. Mors quænam vere bona vel mala sit. V, 611. Mortem malam non facit, aut probat, nisi quod sequitur mortem. V, 612; VII, 25, 26. Morientibus quidquid obest, ex vita, non ex morte contingit. II, 649. Morienti comes erit aut vita, aut pœna. V, 811. Mors non est mala putanda, quam bona vita præcesserit. VII, 25. Non est in hominis potestate quo exitu hanc vitam finiat, sed est in hominis potestate quomodo vivat, ut securus vitam finiat. V, 1400. Mori in peccato, summum malum. III, 1678. Non potest male mori, qui bene vixerit. V, 1162; VI, 676. Sic vive, ut moriens pro iudice patrem, pro ministro sævo Angelum tollentem in sinu Abraham, pro carcere paradisi invenias. V, 658. Morientis statim post veram conversionem Deus non annotat facultatem, sed coronat voluntatem. V, 151. Mors malorum finis, sed in eis quorum casta, pia, fidelis, innocens vita. II, 583.

Mors iustorum et peccatorum in quo differant. IV, 321. Quid sit mors non vident in hi, cum vident etiam sapientes morientes. IV, 551. secundum animam intelligenda est mors aut pessima aut optima. IV, 322. Mors optima quænam. IV, 823. Mors sanctorum pretiosa. VII, 581. Mortium sanctorum pretium mors est unius. V, 1434. Mors pio undecunque bona est. IV, 1945. Morte anima, si non perdidit Deum suum, in illo erit quem a se non exclusit. V, 881. Morienti præclarum exemplum. II, 694, 697. Sicut merito peccati tanquam stipendium redditur mors, ita merito iustitiæ tanquam stipendium vita æterna. II, 881. Adam mortis, Christi resurrectionis auctor. X, 1593. Neque per mortem vel prævaricationem Adæ omne genus hominum mori, neque per resurrectionem Christi resurgere, Cœlestis dogma. X, 551. Morte Christi resurrectione iustis præstitam esse talem, qualis in fine nobis promittitur, quidam tulerunt. II, 712. Mors in sæculo futuro non erit. VII, 683. Gratiæ mirabilior virtute iustus a morte ad æternam beatitudinem reviviscere, quam in mortis experientiam non venire. II, 875. Mors corporis in resurrectione destructur. X, 1603. Mortis victoria, corporum resurrectione superabitur. X, 198. In resurrectione soli iusti liberabuntur de corpore mortis. V, 839. Mori nemo prorsus vult. V, 959. Mortem repentina commutatione non sentient, qui in fine resuribunt. X, 181. Itaplus vivorum fideliū ad adventum Christi, non probat mortem non esse pœnam peccati. II, 672.

Mortis cogitatio cum mortuo sepulto sæpe sepelitur. V, 1601. De sola ultima hominis protectione, quæ mors vocatur, vere cogitandum. II, 74. Inter strepitus inquietosque conventus atque discursus, cum morte familiaritas non habetur. II, 74. Mors sola hic certa. V, 590. Incerta cætera omnia. IV, 428. Mortis diem magna misericordia Deus nobis abscondit. IV, 332; V, 241. Mortis diem cur Deus incertum esse voluerit. IV, 1501, 1876. Latet ultimus dies, ut observentur omnes dies. V, 211. Mortis dies incertus, sed vicinus. V, 241, 839. Mortis dies cuiusque, est novissimus dies. V, 932.

Mortis corpus quid, et quinam ab illo liberantur. X, 561. Mortis umbra, quid. X, 1522. Mortis umbra, via peccati. V, 1649. Mors in sæule figurata est. IV, 601. Mortiens cuius

dicatur. VII, 582. Mortis tempus an in morientibus, an in mortuis esse dicendum sit. VII, 582.

Mors spiritalis quæ. III, 1547; V, 1617. Mors animæ. V, 1039. Mori potest et non potest anima. V, 428, 1247. Animæ mors, Dei amissio. III, 1737; V, 415, 428. Separatio animæ a Deo. IV, 536, 895. Mors animæ, nequitia est. III, 151. Mors tum corporis tum animæ, quibus iudicis cognoscitur. V, 429. Mors sibi ipsi est, qui male vivit. I, 830. Vita in deliciis temporalibus, in comparatione vitæ æternæ, non vita, sed mors dicenda. II, 223. Mortem plus nos amare quam vitam, acute probatur. VI, 676. Mors animæ horrenda magis et metuenda, quam corporum. VIII, 618. Occiduntur peccatores, dum obscurati intelligentia alienantur a vita Dei. IV, 1800. Mortuæ animæ mors jacet sub corporis pondere. IV, 1117. Mortua peccato quomodo anima dicitur. III, 2069. Ipsa est vera mors, in profundum ire peccati. IV, 703. Mors animæ intelligitur, cum mortificata peccato, vel damnatione punita est. II, 717. Mortibus corporum mortui multi propter aliena peccata, nemo morte animæ. VIII, 619. Mors quædam est, malæ vitæ mutatio. V, 1106. Mortes quædam ætatum. IV, 1686. Mors pecorum Ægypti. V, 60.

Mortale, moriturum, et mortuum quæ differunt. X, 111. Mortalis institutio nostra, qua vel mortales coaditi sumus, divinum minus est. VII, 376. Mortalia, etsi pœnalis, habent proprium decoris locum in pulchritudine temporum. VIII, 607.

Mortalitas facta est quasi secunda natura. VI, 107. Mortalitati et libidinis origo. III, 448. Mortalitas ex peccato. V, 62, 63, 67, 1607. Peccati pœna. VI, 107, 532. Mortalitas in Christo vera. V, 1609. Cur a Christo suscepta. V, 63, 65. Homini ad humilitatem prodresse debet mortalitas. V, 589. Mortalitas nulla post resurrectionem. X, 112. Mortalitas sæculi, flumen est. IV, 794, 795. Mortalitas sæculi cum torrente comparatur. IV, 1462.

Morticina nonnisi mortuorum, mortalia vero etiam vivorum corporum nomen est. IV, 1013. Morticino cur vesci Christianos prohibuit Apollolus. VIII, 503, 504.

Mortificari et vivificari fides Christi, quid sit. VII, 520. Mortificanda membra. VI, 370. *Vide Caro.* Id agit si iritus in domanda carne, ut eam faciat subjugatam. III, 28. Hoc est opus nostrum in hac vita, actiones carnis si iritu mortificare, quotidie alligere, minuire, frenare, interimere. V, 835. Delectationem, dum non consentis, mortificas; cum cœperit omnino non delectare, mortificasti. V, 835. In hoc agone cum configimus, Deum habemus spectatorem; cum laboramus, Deum poscimus adiutorem. V, 835. In mortificatione carnis de spiritu suo non præsumentum. V, 855. Alias quid tibi prodest, quia non eris Epicureus, et eris Stoicus. V, 835. Statum post resurrectionem futurum student imitari, qui carnem castigant. III, 28. Nec corpus suum odio habent. III, 28. Mortem Evangelicam emortuendo cat, ut resolutionem carnalem voluntario præveniamus excessu. II, 349. Ut vivamus vitam evangelicam. II, 352. Mortificatio, jejunia et elemosinæ multum adjuvant orationem. II, 504, 507. Moriendum ut vivamus. V, 921. Mori sæculo quid. III, 1803. Cujus animus non moritur huic sæculo, is non resurgit ad vitam, sed ad sup̄flicia. III, 23. Nisi mortem Christi in cruce initerim mortificatione membrorum, resurrectionem ejus a mortuis non apprehendimus in gloria. *Ex Paulino.* II, 530. Mortem quandam in nobis legit dilectio. IV, 1628. Mortificationum varia genera. X, 849.

Mortuorum animæ abditis recepta:ulis continentur, sicut unaquæque digna est vel requie, vel ærumna. VI, 158, 283. Mortui non iudicantur secundum facta quæ facturi essent, si viverent. X, 1003, 1006. Mortuorum iustorum animæ ab Ecclesia non separantur. VIII, 358. Eos qui de hac vita migrant, non amittimus, sed præmittimus ad vitam, etc. II, 518. Mortuus sive bonus, sive malus, dormit. III, 1751. Mortuos appellat dormientes veracissima Scripturæ consuetudo. V, 376, 936. Ut evigilatori intelligantur et resurrecturi. IV, 1112. Mortui et qui potest excitare, sunt dormientes. V, 592, 593. Ut mortuos ex vivis, ita vivos ex mortuis semper fieri, dogma Iatonicum. VII, 510. Mors quare non gravis defunctis sanctis. VII, 593. Iustus in requie viventibus melius esset cum suis corporibus bene valentibus vivere. VII, 392. Mortuus unde lugere licet, et huic luctum quid debeat consolari. V, 936, 937, 939. Lugentes consolentur fraterua obsequia. V, 937. Non est succensendum de caris mortuis dolori mortualium, sed disturnus dolor non debet esse fidei. II, 1083. Solatur Augustinus afflictam de morte fratris sororem. II, 1082.

Mortuorum memoria. IX, 576. Mortuorum iustorum memoria in communicatione corporis Christi. VII, 674. Offerri pro mortuis non oportere dicunt Aeriiani. VIII, 39. Mortuos suos per oleum, balsamum, aquam, invocationes, etc., quasi redimere feruntur Heracleonitæ. VIII, 28. Mortuo sepultura: locus per se non prodest; et quatenus prosit.

VI, 536, 610. Dum decet sepultura Christianis, nihil admittit. VI, 534, 536, 600. Mortuus ex funeris pompa, et ex sepulcri ornamentis nihil iuari. IV, 532, 560. Mortuorum obsequia sollemnia, altaris, orationum et eleemosynarum pro ipsius sacrificia. VI, 609. Pro defunctis uniuersa Ecclesia supplicare consuevit. VI, 592. Etiam sub generali commemoratione pro omnibus in Christiana et catholica societate defunctis. VI, 596. In precibus sacerdotis, quæ Deo ad altare ejus funduntur. VI, 593. Mortuus an prosit oblatio quæ pro ipsis fit. VI, 157. Paulini difficultas quomodo prodesse possint hæc preces. VI, 593. Mortuis pro genere vitæ quam duxerunt, prosunt vel non prosunt, quæcumque pro illis pie fiunt. VI, 157, 188. Sepulturæ locus, pompa exsequiarum, etc., magis vivorum solatia sunt, quam subsidia mortuorum. VI, 594, 596. Funeris et sepulturæ cura quare laudabilis. VI, 593. Mortui filii cadaver exoptat mater in basilica B. Felicis confessoris poni, et obtinet. VI, 591, 592. Non esse inanes motus aulicorum flellum pro suis corporibus ista curantium, censet Paulinus. VI, 592. Ægyptiorum mos circa mortuos. VI, 1603. *Vide* Defuncti. Utrum et quatenus, vel quomodo ea quæ circa nos aguntur, noverit spiritus mortuorum, questio difficilis. IV, 1157. Mortui non intersunt rebus viventium. VI, 604. Mortui quid hinc agatur, vel ab his qui hinc ad eos pergunt, vel ab Angelis, vel revelante Deo possunt discere. VI, 603. Possunt etiam ipsi ad vivos mitti. VI, 606. Mortuorum visitationes prænuuntiantium quod eventus confirmavit. II, 697, 698. Migrans anima de corpore num calidum elementum secum auferat quærit Evod. II, 697. Mortui plures visi sunt ita in donibus ingredi, ut soliti sunt. II, 697. Testatur plures, in locis in quibus humata sunt corpora, et maxime in basilicis, per noctem fieri tumultus et craticus. II, 697. Visionis huiusmodi testis sanctus Presbyter. II, 696. Mortuis aliquam curam esse de nobis ex Evangelio intelligitur. IV, 1457. Defuncta uxor mariti sollicita inducitur. II, 1073.

Mortuorum duo genera. V, 591. Mortui solent mystice appellari omnes iniqui. IX, 263. Mortui sunt omnes infideles, omnes iniqui. IV, 803. Pejus mortuus luxuriose vivens, quam moriendo luxuriam fluens. IV, 409. Suscitatio mortuorum et peccatorum justificatio, maxima laus Dei. IV, 385. Tres mortui quos Dominus resuscitavit, tria peccatorum genera ostendunt. III, 1747; V, 592, 720. Mortui sæculi, qui. IV, 1850. Mortui mortuos sepelientes. V, 603. Mortua opera quænam. VI, 208.

Mortuum erat peccatum, pro non apparebat. III, 2070. Motus numerosi, rationabiles et irrationabiles, connumerati et dinumerati, complicati et sequati. I, 1092. Motus in sex partes fit. VI, 19. Motus per loca, importat motum per tempora, sed non e contra. III, 368. Quæ celerius moventur, ferventius moventur. III, 267. Tardius moventur interiora mollis rotundæ, exteriora celerius. III, 206. In corporum motibus nihil omnino a duobus idem fieri potest. II, 79. Motum omnem animi aliquid facere in corpore. II, 72. Motus animæ pravæ continentia cobibendi, negato consensu, et rejecta vel cogitationis delectatione. VI, 569. Motus inobedientes membrorum, malum peccati originalis. X, 142. *Vide* Concupiscentia, Membra.

Moyses quo tempore natus. VII, 563. Moyses antiquior omnibus poetis ac philosophis Græcis. VII, 506, 599. Moysi factum in Ægypti cæde, ad justificandum. III, 597. Moyses per Angelum divinis vocibus in monte Sina evocatus. VIII, 444. Moysi filium infantem voluit Angelus occidere, eo quod non esset circumcisus. II, 96. Moysi Deus ipse apparebat, sed latens. V, 161. Quomodo apparuit. V, 59, 63. Os ad os Moyses loquebatur Deo. VI, 663, 603. Deus ei loquebatur per assumptam creaturam, non per substantiam suam. IV, 1788. Christum fuisse qui Moysi loquebatur, quorundam opinio. V, 63. Aliorum sententia est Angelum Moysi apparuisse. V, 64. Cum Moyses loquebatur Angelus portans typum Domini. III, 1403. Moyses claritatem Domini vidit. II, 610, 611. Quomodo Deum vidit. VI, 662. Videre Deum cupiebat in ea substantia, qua Deus est. III, 477. Moyses Deum non vidit per suam substantiam. VIII, 811, 812. Et sicut est. III, 1779. Promissio facta Moysi de visione Dei, prophetia de Christo. III, 618. Moyses Dei posteriora, Christum prophetando vidit. VI, 663. Moysis facies splendida. V, 474. Moyses Christum prophetavit. VII, 568.

Moysi signa data, cum ad liberandos Israelitas mitteretur, allegorice exponuntur. V, 61. A Moysæ magi Ægypti sunt superati. II, 521. Moyses quo tempore populum de Ægypto exiit. VII, 568. Moysi canticum. V, 1638. Moysi Legis tabule date a Deo. V, 81. Moyses, licet cum eo Deus loqueretur, consilium tamen regendi populi a socio accepit. III, 18. In hoc Moyses humilitas commendatur. III, 619. Moysen ab alienigena admoeri voluit Deus, ubi ipsum posset tentare superbia. III, 619. Moyses medius inter Deum et Aaron. III, 599. In Moysæ principatus fuit, in Aaron ministerium. III, 619. Moyses et Aaronis non solum officia, sed

et mortes fuerunt signa futurorum. III, 743. Moyses reprehendi non debet, quod bella gesserit. VIII, 450. Moysis manus contra Amalech nunc extenat, nunc demissæ. V, 1556. An diffusus est Moyses Deum posse carnes dare in deserto. III, 786. Moysis varia gesta, quid significaverint. VIII, 461. Moyses virga percutiens petram, figura populi Judæorum sub Lege positi. VIII, 526. Moysis dubi ato facti figurativa. V, 1355. Quali poena vindicata est. IV, 1267, 1414. Moyses in Judæos idololatras nulla crudelitate, sed magna dilectione sævit. VIII, 452. Moysis perfectum odium. IV, 1803. Moyses sic oderat iniquitatem quam puiebat, ut diligeret humanitatem pro qua orabat. IV, 1802. Moyses in vocis silentio, corde clamabat. III, 614. Moyses quam securus dixerit, *Dele me de libro vitæ*. V, 533. Moysen ab æterna societate Sanctorum alienatum fuisse ob peccatum suum, non est credere. VIII, 323. Moyses qua ætate mortuus. VIII, 368. Moysis mors in monte, qui significat. V, 1334; VIII, 326.

Moyses sacerdos fuit. III, 684; IV, 1265. An summus sacerdos fuit. III, 684. Quandonam Scriptura evidenter dicit Moysen primum sacrificasse. III, 633. Quare Moyses nubo descendente non poterat intrare in tabernaculum, intravit vero in nubem ubi erat Deus. III, 636.

Moyses fidelissimus dispensator prophetici sacramenti. VIII, 331. Minister Legis. V, 689. Minister Testamenti veteris, et propheta novi. IV, 1141. Moyses ad novum Testamentum per intelligentiam pertinebat. IV, 1802. Moysi quinque libri. V, 198, 199, 687. Per quinque porticus piscinæ probatæ significati. IV, 689, 1329. Per quinque lapides quos tulit David contra Goliath. IV, 1837. Per quinque panes hordeaceos. III, 666. Moyses Judæorum personam gessit. IV, 1780. Moyses figura Christi. III, 1723. Personam gerebat Christi. V, 758, 1635. A Moysæ illud christum cepit, unde Christi nomen innovit. VIII, 351. Omne quod scripsit Moyses, de Christo est. VIII, 320, 321, 323, 530, 532. Et hoc de fide credendum est. VIII, 321. Singularia ipsius testimonia de Christo. VIII, 329. Moysi qui credit, ipsum et Christo credere non implicat. VIII, 334. Moysis et Christi non diversa fuit doctrina, sed diversum tempus. VIII, 334. Moyses aliquando figura eorum qui participes sunt ultimæ veritatis Dei: aliquando eorum qui gratiam Dei non intelligunt. III, 636. Moysis laus. VIII, 415, 444. Fausti convicia contra Moysen depelluntur. VIII, 427.

Moysi cathedra figurabat cathedram Christi. IX, 308. Moysi facies splendida figuram habebat veritatis. V, 474. Moyses poena dubitationis suæ, eorum figuram gessit, qui sub lege esse vellent, et sub gratia esse nollent. IV, 1267. Moyses Apostolos mortuo Christo exavescentes, exavescons ipse et fugiens a serpente figuravit. IV, 933. Sancti omnes in Moysæ intelligendi. IV, 1329.

Mulier proprietate Hebræicæ linguæ, omnis femina nuncupatur, sive viro intacta, sive jam mixta. II, 340; III, 492, 493, 744, 1111; V, 1000, 1318. Locus Apostoli quo dicitur Christus de muliere natus. V, 358. Mulieris formatio non per alium, quam Deum. III, 403, 404. Mulier cur ex homine formata. VII, 372, 376. Mulier in adiutorium pro, ter sobolem facta. III, 595, 596, 597. Etiam ex peccato non fuisse necessitas moriendi. III, 308. Mulier facta ut vir ei dominaretur. III, 450. Per conversionem mulieris ad virum, significatur servitus conditionis potius, quam dilectionis. III, 430. An mulieris mens in agnitione Dei non portabat. III, 452. Mulier ante virum tentata, quia infirmior. VII, 419. Mulier si sola peccasset, sola morte punita fuisset. VIII, 12. Mulier ante peccatum concipere potuisset, salva integritate uteri virginalis. VII, 431. Poena mulieri inflicta figurate et prophetice intelligenda. III, 430. Mulieris formatio, mystice dicta est edificatio. III, 402, 403. Formatio mulieris, eo modo quo narratur, facta est, ut quidpiam prænuuntaretur. III, 402. Mulieris formatio, Ecclesie formationem mystice significabat. III, 407, 408. Mulieris pudicitia an violeto, cum pro vita mariti, ipso jubente, alterius libidini se permittit, scrupulosius disputari potest. VIII, 424. Mulierem suspicione adulterii puniendam liberat Hypocrates. III, 573. Ad mulierem in menstruo cruore non accedendi præceptum, non figurate accipiendum. X, 199. Ad eam tuac accedere peccatum est. III, 706. Mulieres candore ac rubore simulato, et pigmentis illito viros fallentes. VI, 446. Multe aspectus devitandus. IV, 586. Mulier etiam longe, libido prope. IV, 587. Mulieri major adhibetur custodia, quia major infirmitas. V, 81. Mulieres ad ecclesiam in superbo vestitu venientes reprehenduntur. V, 205. Sed modeste ne parcendo illarum pudori. V, 205. Mulieres curæ coram Salomone litigantes de filio. V, 92. Mulier curvata decem et octo annis in infirmitate. V, 659, 1709. Mulier tangens fibulam Christi, cum eum turba premit. V, 416. Mulier adultera. V, 109, 1380. Mulieris in adulterio deprehensæ abolutio. IV, 580. Mulier peccatrix ad pedes Domini recumbentis. V, 235. Mulier ungeas Christum, typus Ecclesie

IV, 171. Mulier quæ perdiderat drachmam. I, 791. Mulieres fideles, ut sibi necessaria ministrarent, Apostoli circumducebant. VI, 552. Sicut et Christus. VI, 552. Ænigma salomonis de muliere sedente super sellam in foribus. I, 688. Mulier Atheniensis venenis assueta. I, 1350. Mulier concupiscentiam, mentem viri significat. VI, 590. Mulieribus tantum tribuuntur Pepsiani, ut sacerdotio apud eos honorentur. VIII, 50. Mulieri letæ post partum tres dii custodes adhibebantur. VII, 187. Muliebris habitus qui se ostentant, iure infames intestabilesque habentur. I, 899.

Mulierosus. VI, 591.

Multa pecuniaria paganos Calamenses plectendos censebat Augusta. II, 390.

Multiloquium quid. I, 585. Et ab eloquentia qui differat. IX, 447.

Multiplicationum varia genera. IV, 1778. Benedictio in multiplicatione solet maxime et proprie intelligi. IV, 811. Multiplicari in anima quid. IV, 1778. Multiplicatio florum, de benedictione Domini venit. IV, 1778. Multiplicatio quædam culpabilis, qua homines temporalium cupiditate multiplicaverunt. IV, 83, 139. Multiplicatio quædam non ubertatis, sed egestatis. IV, 1778.

Multitudo quando et quomodo oburganda. IX, 95. Quomodo multitudinis peccata puniantur. IX, 91. Aliter unus quispiam, aliter multitudo curanda. IX, 674. Quidquid sceleris et iniquitatis inebriat multitudinem, amittit examinis veritatem. IX, 89.

Muli qui ad Adam aut ad Christum dicuntur pertinere, ipsi sunt qui omnes. X, 871. Quos multos appellat Apostolus, cum ait, *peccatores constituti sunt multi*. X, 871.

Munatius Felix, flamen perpetuus, curator colonizæ Cirtonsis. IX, 513, 585. Gesta confecta apud Munatium Felicem. II, 203.

Munda sunt omnia quæ creavit Deus; nec immunda dicuntur quædam animalia, nisi propter significationem. IV, 1855, 1854. Quomodo omnia munda mundis, immundis autem nihil mundum. IV, 1661.

Mundare et sanare, in spiritualibus tantumdem valet. IX, 74. Mundat cor fides Dei, mundum cor videt Deum. V, 568. Mundatio in hac vita potest haberi, sed non erit perfecta nisi post resurrectionem. X, 601.

Munditia exterior sine interiori nulla est. IV, 1660. Munditiam interiorem necessario sequitur exterior. IV, 1660. Mundities cordis sola est causa cur Deum visuri simus. II, 600.

Mundos innumerabiles quædam hæresis admittit. VIII, 45. Admisit Anaximander. VII, 226. somniavit Epicurus, eosque fortuitis atomorum motibus gigni et resolvi. VII, 320. Variæ et contrariæ philosophorum sententiæ circa mundi unitatem, initium, finem et gubernationem. VII, 601. Mundos duos admittit Plato; unum intelligibilem, alterum sensibilem. I, 588, 954. Quid utriusque nomine intelligebat. I, 588, 954. Sensit Plato alique philosophi, animal esse istum mundum. I, 602. Mundus dicitur a philosophis animal magnum sine corporis sensibus, cuius anima Jupiter aut Hecates. V, 1157. Mundum esse animal maximum docent Platonici. VII, 588, 590. Animal beatissimum et sempiternum. VII, 508. Mundi corporis compago. VII, 212. Mundum esse corpus Dei quidam putarunt. VII, 125. Mundi corpus non est Deus, sed anima, secundum Paganos. VII, 202. Mundi anima et partes ejus, dii veri existimabantur. VII, 211. Et ita putavit Varro. VII, 198, 199, 202. Refellitur. VII, 202. Mundi singulas partes, habere animas diversas, sed tamen divinas, sensu Varro. VII, 199. Mundi anima omnibus corporis elementis inclusa. VII, 390. Mundus an habeat animam, magna et abdita quæstio. III, 1038. Mundum universum quidam Paganorum, tamquam deorum maximum putant. VIII, 370. Mundum Deum esse arbitratus est Varro. VII, 199. Et Plato. VII, 300.

Mundus fingitur æternus esse. V, 1157. Mundus conditus non ab æterno. VII, 319. Mundum et factum esse, et tamen ab æterno esse sentiebant Platonici. VII, 311, 319, 320, 559. A nonnullis creditur Plato sensisse contra quam loquitur. VII, 559. Platonicoorum rationes refelluntur. VII, 320, 521. Mundum non a Deo factum asserant Carpocrates, Ceryntus, Simon magus, Menander, Saturnianus. VIII, 20. Nicolaitæ. VIII, 26. De principe hujus mundi error Priscilliani. VIII, 666, 667, 668, 671. Mundum a maligno principe factum volunt Priscillianistæ. VIII, 44. Mundus quomodo et unde fabricatus secundum Manichæos. VIII, 113, 375. Fraclium commissum ante constitutionem mundi. VIII, 162. Mundi fabricam Deo bono artifice tribuit Manichæus, animalia vero et cuncta quæ nascuntur et terra, et ipsum hominem genti tenebrarum. X, 1325. Elementorum materiam de qua factus est mundus, non a Deo factam, sed Deo coæternam volunt Seleucianus. VIII, 41.

Mundus a Deo conditus. VII, 318. Quare non tam olim modus, quam olim est Deus. VIII, 603, 603. Mundus ex

quo initio factus est aut fieri potuit. VIII, 605. Mundum novissime ideo esse factum, ut animæ quæ ante peccaverant iurgarentur, sentiebant Priscillianistæ. VIII, 668. Refelluntur. VII, 674, 675. In creatione mundi tria inquiruntur. VIII, 534, 537. Mundus quomodo ex nihilo, si ex materia informi factus. VI, 181, 182. Mundus ex materia quidem informi factus, sed simul concreata cum mundo. VIII, 610. Mundus gravidus causis nascentium. VIII, 877. Mundus cum creatus est, habuit quasi semen eorum omnium quæ nunc fiunt. III, 538. Mundus velut quædam arbor magna rerum. III, 1505. Mundi creatio an per Filium Dei facta intelligatur in utroque Testamento. VIII, 129. Mundus sex diebus creatus, quomodo. III, 526. *Vide Dies, Creatio.*

Mundum, quare Deus facere voluerit. VI, 18. Nulla alia est causa mundi creandi, nisi ut bona fierent a bono Deo. VII, 534. Plato id agnovit. VII, 534, 556. Id agnovit Origenes. VII, 556. Manichæi non ita senserunt. VII, 537. Mundum providentia Dei administrari a summis usque ad ima, concedunt pagani. VIII, 410. Infima pars mundi angelis prævaricatoribus subjecta est. III, 52. Mundum a Deo factum esse, sed administrari a diis quos Deus fecerat, credebant Gentiles. VII, 318. Cur mundus tantus sit, cum major vel brevior esse posset; cur hoc potius quam illo loco, ignorat August. II, 68. Mundos tres esse super invicem inter diis; utandum dicimus. II, 69.

Mundi magnitudo Dei magnitudinem commendat. IV, 1887, 1892. Mundo nihil excellentius esse censet Varro. VII, 182. Mundus et factum se esse, et non nisi a Deo se fieri potuisse, ipse tactus clamat. VII, 319. Mundus miraculum majus, et excellentius omnibus miraculis quæ continent. VII, 291, 718, 724. Mundi pulchritudo ex immortalium et mortalium animalium generibus constat. VII, 576. Mundi pulchritudo per hæc tria est inculpabilis, per damnationem peccatorum, exercitationem iustorum, perfectionem beatorum. III, 141. sæculi pulchritudo velut magnum carmen cujusdam modulatrix, ducens in æternam contemplationem speciei Dei. II, 527. Mundus speciosus et formosus. V, 498. Quæ nobis in mundo displicent, an ideo sunt vituperanda, quia nobis non conveniant. VII, 553. In mundo quare quædam nobis displiceant. VII, 335. Omnia etiam quæ in se formosa sunt, ad mundi pulchritudinem conferant. III, 158. Mundi pulchritudo, pulchritudinem consistit Creatoris. V, 1154. Mundi pulchritudo consideranda, ut ametur qui fecit. IV, 1887, 1892; V, 438. Quare ab hoc mundo admonemur averti, et ad Deum converti. VI, 15. Creaturæ mundi factæ sunt spectaculum, unde Creatoris bonitas et gratiæ beneficium percipitur. IV, 1831. Mundi consideratio ad immortalia conducta. II, 145.

Mundum hunc non sempiternum quidam existimant, sed innumerabiliter oriri et occidere, aut mundos innumerabiles admittunt. VII, 389, 500. Universa in eandem ordinem eandemque speciem reditura post revolutionem sæculorum quidam tenuere. VII, 501. Plato hoc tenuit. VII, 361. Et Origenes. VII, 361. Mundum post resurrectionem in eo statu, in quo nunc est permansurum, nec ullatenus mutandum, quidam hæretici dixerunt. VIII, 42. Rejicienda eorum opinio, qui volunt mundi universa in eandem ordinem, eandemque speciem reditura post revolutionem sæculorum. VII, 562. Mundum non interitum, cum Platonici sentit Cicero. VII, 759. Porphyrius stultitiæ arguebat Christianos, quod dicerent mundum esse peritum. VII, 606. Mundi finis. VI, 667. Qua ratione in Scriptura mundus dicitur periturus. VII, 697. Quomodo periturus est mundus. VII, 685. Mundus non omnimodo interit, sed rerum mutatione transiit. VII, 679. Mundi immutatio secundum qualitates tantum. VII, 682.

Mundi divisio in quatuor partes. VII, 199. In ætate septem. VII, 804. sex ætates mundi recensentur. IV, 1182; V, 691, 1197. singule millenis annis constant. VIII, 892. Mundi ætas ab homine condito. V, 1518. Joannes apostolus longe ante reperitur defunctus, quam 5500, anni a generis humani exordio compleverunt. II, 911.

Mundum semper in malam sanctificationem positum volebant Donatistæ. IX, 658. Mundi nomen aliquando in bono Scriptura usurpat. IX, 652. Mundus et in bonam et in malam partem ponitur. IX, 658. Mundus de hominibus dictus est et in malo et in bono. III, 1775; X, 1385. Mundus in Scripturis dicitur duobus modis. X, 1347. mundus duplex. IV, 1841, 1842. Bonus et malus, redemptus et damnatus inimicus et reconciliatus. III, 1853, 1920, 1921, 1929; V, 500, 588, 678, 1088, 1302. Pro isto rogavit Christus, non pro alio. III, 1920, 1921. Mundi nomine quid indicet Joannes. X, 1349. Mundus quis in maligno positus. X, 823. Quis ille mundus, de quo Christus non fuit, et de quo elegit Apostolus. X, 825. Mundus dicitur de hominibus non secundum Deum. X, 1348. Mundi nomine habitatores mundi intelliguntur. X, 370. Directores mundi. IV, 249, 1768, 1841. Amatores mundi, vel impari, vel carnales. IV, 650; VIII,

SANCT. AUGUST. XI.

(Quinze.)

308. Peccatores. IV, 975; V, 928. Iniqui. IV, 1851. Mundus unde dicitur iniqui. V, 790. Diabolus unus est cum omnibus impiis quasi cum quodam corpore suo. V, 790. Mundus non deum iusti, quia licet carne in eo habitent, corde cum Deo sunt. IV, 1842. Mundus dicatur qui diligendo mundum inhabitant. IV, 1842. Mundum, id est, filios infidelitatis, regit diabolus ut princeps et caput. V, 790, 1068, 1090. Mundus alius quem fecit Deus, alius quem regit diabolus. IV, 1841. Mundus fidelis, omnes credentes. III, 1921. Mundus damnatus Christum merito non cognovit: mundus autem reconciliatus eum non merito, sed gratia cognovit. III, 1929. Mundus per Christum nobis victus. V, 590. Non iugando, sed patiando a Christo victus. III, 1941. Mundus bonus ex malo factus. V, 587. Mundi conversio grande miraculum. VII, 756. Quod in Christum credit mundus, virtutis fuit divinae, non persuasionis humanae. VII, 759. Christus mundum de mundo liberavit. III, 1923. Generatione de mundo sumus, regeneratione de mundo liberamur. III, 1910, 1915.

Mundus dominatur per illicitas delectationes, per pompas, et per curiositatem. VI, 294. Mundus iste servus est. VI, 294; V, 1357. Christianus uti debet mundo, non servire mundo. IV, 1235. Mundo ad hoc utatur boni, ut Deo fruatur; mali vero e contra. VII, 444. Ad mundum pertinet voluntas iniquorum. VI, 620. De mundo esse quid. III, 1677. Christus de mundo nunquam fuit, quia de spiritu sancto natus est. III, 1915. Quod quis non sit ex mundo, gratiae est, non naturae. VI, 620. Mundo mori ut Deo vivatur, sacrificium est. VII, 285. Aliud ignem mittere in mundum, aliud mundum mittere in ignem. IV, 715. Mundus pressuris plenus. IV, 1189. Torcular abundans pressuris. V, 137. Mundi senescentis et deficientis pressuras. V, 504. Mundus iam ita contritus, ut etiam speciem seductionis amiserit. II, 485. Mundi ruina non admonet ut alio migremus. V, 211, 403. Quantum laudandi qui digni non sunt cum mundo florente florere, tantum increpandi quos cum pereunte perire delectat. II, 485. Mundi flores quomodo colligeres, qui ab spinis non revocas manum? V, 411.

Mundus persequens mundum. V, 587. Mundus magnum mare, ubi maiores pisces a maioribus devorantur. IV, 422. Vult te mundo absorbere, tu absorbe mundum. IV, 541. Malitia sua se vivere potest mundus, sed non ultra modum positum a creatore. IV, 1127. Serviat mundus, non nos frangit; quia ad Christum pertinemus: blandiatur mundus, non nos seducit, quia ad Christum pertinemus. V, 728. Mundi contradictio. V, 1531. Mundus blanditur ut decipiat, aut terret ut frangat. V, 1256. Quantum accedit finis mundi, crescant errores. III, 1598. Mundi amores, terrores, errores quatenus vincuntur. X, 957. Mundi mala tolerabilia docenda sunt spe futuri. II, 508. Mundi promissis quid respondendum. V, 1291. Mundi felicitati non credere, contentum est; mundi infelicitati non cedere, sustinentia. V, 235. Mundus ne capiat potius laborandum, quam timendum ne cadat. V, 590. Non potest superare mundum sevientem, qui non potest superare blandientem. V, 1470. Mundus iste periculosior est blandus quam molestus, ubi deest pietas et caritas. II, 593, 1026. Quicquid nobis temporaliter mundus arduum, magis est periculum, quam ornamentum nostrum. V, 1564. Mundanorum felicitas somnium est, in quo totum, quasi. IV, 959. Mundo fallaci creditur, non Deo. V, 859. Mundo nihil esse ob quod et Deus non praeparatur. V, 586. Mundi suavitati opponitur suavitatis Dei. V, 866. Iis qui malis saeculi huius vel delectabilibus, vel saevis atque asperis, partim non utuntur, partim bene utuntur, promisit Deus saeculum futurum, in quo mala nulla patiantur. X, 1178. Quomodo mundus se diligit. III, 1833. Quomodo eum debemus diligere. III, 1833. Mundus quomodo quod suum est diligit, et odit. III, 1833.

Mundi amatores sequuntur fugitivum. VI, 661. Amant amarum. VI, 661. Munde immunde tenere vis periens, quid faceres si maneres? V, 622. Mundus felix sit, aut evertatur, semper Deus benedicendus. V, 622. Mundi vitiosa asperitatem habent veram, iucunditatem falsam; certum dolorem, incertam voluptatem, etc. II, 104. Amicus huius mundi nihil laboriosius, quam non laborare. III, 151. Mundus amatur etsi foedus et amarus, quid si formosus et dulcis esset? V, 241. Ad sanandos animos amatorum huius saeculi vel in prosperis vel in adversis, vix opportuna sapientia esse potest. II, 958. Quidam et aures cordis admovent: rarius inter prospera, crebrius inter adversa. II, 958. Deus tanta solatia doloribus miscet, agitque mirabiliter ne amemus mundum, non deficiamus in mundo. II, 352. Mundi amore anima tantum deficit, quanto minus est quod amat, quam Deus. V, 779. Mundi amor adukerat animam. V, 779. Mundum qui diligunt, in eis remanent Sacramenta ad damnationem, non armamenta ad salutem. III, 1993. Mundus hic carus est hominibus, et sibi nec ipsi vilis. mt. II, 160.

Mundi contemptus. V, 622, 1517. Mundus iste omnis, id est, omnia sensibilia contemnenda; utendum autem his ad vite necessitatem. I, 1527. Mundus quomodo vilescit, sive promittens, sive terrens. III, 2004. Vocatus a Christo, visibilibus delectatio minuitur. VI, 55. Mundum totum dimittit, qui et illud quod habet, et quod optat habere dimittit. II, 692. Omnia contemnit, qui non solum quantum potuit, sed etiam quantum voluit habere contemnit. II, 124, etc. Sapientia omnes, non tunc perfruentes promissa patria, in mundo tanquam in deserto sunt. VIII, 270. Non prodest nisi fidelibus continere se ab amore huius saeculi. I, 837.

Mundi varia significata. III, 1393, 1398, 1828, 1838, 1873, 1912, 1905, 2007, 2017. Mundus in Scripturis ager appellatur. III, 198. Mundus iste ager Domini. IV, 1960. Mundus appellatur a Christo canis, leo. II, 536. Mundus consuetudine, non ratione, contra insolitam veritatem latrans, est canis. II, 536. Mundum istum quibusdam locis vocat scriptura civitatem circumstantiae. IV, 703, 711. Mundus comparatur cum eremo, ubi erraverunt Israelitae. III, 1027, 2029. Eremitus Christiano est hic mundus. V, 37. Mundus iste tanquam foras orificis. V, 420, 1383. Infernum superiorum. IV, 1093. Mare inundans et coelestem, sed amarum. IV, 1223, 1832. Molae comparatur. IV, 1730, 1751. Et molendino. IV, 336. Mundus scorpius. V, 631. Mundus pro Ecclesia positus. IX, 658.

Munera Dei duplicis generis. IV, 545, 546. Te quaerit Deus magis quam munus tuum. V, 252, 508. Sed malus sum, inquires, et forte me non accipit. Dando te illi, bonus eris. V, 707. Munera non offerunt Deo nisi humiles. IV, 969. Munera quae jam vult Deus, eleemosyna. IV, 811. Munera cum suis accipere vetet Deus, cui ipse accipit. VIII, 662. Munera accipere, cum vitio vertitur, quid sit. IV, 195. Munus accipit, qui propter laudem iudicat male. IV, 195.

Munus pro spectaculo. V, 353. Muneris dies. V, 152, 353. Munerum seu spectaculorum editores. IV, 1918, 1919.

Municipalia gesta. II, 413, 415. Apud Gesta seu Acta municipalia interrogari. II, 429, 430, 431.

Murcidus dea hominem nimis inactuosum facit. VII, 125. Murcidus, id est, desidiosus et inactuosus. VII, 125.

Murex Optati amicus. II, 857.

Murmur grande peccatum. III, 1612.

Murmuratores describuntur. IV, 1756. Murmurantes contra Dei flagellum, redarguuntur exemplo Danielis peccata sua confitentis. VI, 716, 717. Murmurantes adversus tempora, coercentur. V, 621, 1416. In tribulationibus adversus Deum non murmurandum. II, 350, 426. Murmurantes contra Deum de malorum prosperitate. V, 126. Vide Felicitas. Murmurant homines adversus Deum, quod malis in hac vita bene sit, et labore boni. IV, 543. Ibi non murmurent, si videant impios a Deo tolerari. IV, 1190. Aut abundare rebus terrenis. IV, 918, 919, 922, 925, 950, 951. Non id agunt murmura tua ut non servias, sed ut malus servus servias. IV, 1275. Non esses modo qui murmurares, si adversus te audiretur, qui prior de te murmuravit. IV, 1196. Peccata minuitur et murmurata. V, 1558. Murmurando adversus Deum blasphemus es. IV, 1196.

Musarum fabula unde orta. III, 49. Musas nos esse filias Jovis et memoriae ostendit Varro. III, 49. Musis nomen imposuit Hesiodus poeta. III, 49.

Muscus poeta theologus. VII, 572, 597.

Muscum generatio. VII, 475. Muscas non esse a Deo quidam dixit: exinde a Manichaeo hominem etiam non esse a Deo compulsus est dicere. III, 1586. Muscae locipetae. VIII, 363.

Muscarium. V, 295.

Muscipula diaboli terrorem continet et errorem. IV, 235, 236. In eam cadit omnis qui non sperat in Deum. IV, 235.

Musica est scientia bene modulandi. I, 1063, II, 726. Musicae inventio. I, 1044. Consonantia nobis insita naturaliter. VIII, 889. Rationis vis in perspicendis quae ad musicam pertinent, ubi nihil aliud quam aequalitas delectat. I, 1177. Levatio et positio quid in musica. I, 1110. Musicae voluptariae amatores. III, 98. Musica sapienter a sapientibus exerceri potest. III, 98. Musicam piam amavit David. II, 509. Opusculum ea de re scripsit August. et quid de illo sentiat. II, 568, 369. Musica ad indicandam divinae gubernationis harmoniam hominibus concessa est. II, 726. Musica bene ordinata civitatis insinuat unitatem. VII, 517. Augustinus poeticam nobilitavit libris de musica. I, 1081; II, 515, not. scopos Augustini in edendis huius libris I, 1163, 1163.

Musiva pictura. VII, 485.

Musta vel Mustia. IX, 507, 526, 550.

Mustiana diocesis. IX, 618. Mustitana civitas. IX, 253. Mustitani. IX, 108, 180.

Mustum. Mira quaedam de musto. I, 1264.

Mutabilitas non inconvenienter mortalitas dicitur. VIII 863. Mutabilitati omnia sunt obnoxia, corpus, corpora caelestia, animalia, etc. IV, 1635. Omnia quae corporeus sensus attingit, ne puncto quidem temporis eodem modo manere possunt. II, 63. Caelum et terra clamant quod facta sint, quia mutantur. I, 811. Mutabilis anima est temporaliter, non localiter; corpus, utroque modo. III, 137. Mutabilia sunt omnia quae facta sunt. Deus solus, et hoc quod genuit, mutari non potest. VIII, 351. Res naturales et humanae mutari possunt pro opportunitate temporum, immutata ratione qua ista mutantur. II, 526. Mutatio inculpabilis, sed bona. IV, 714.

Mutigena. IX, 755.

Mutius Scævola dexteram porrexit in flammam. VII, 127, 163. Mutius Scævola pontifex ad aram Vestæ occisus. VII, 108, 109, 110.

Mutuatur omnis qui accipit, etiamsi non ipse soluturus est. III, 1264. *Vide* Mutuum.

Mutugenna. Donatus Mutugennæ villæ presbyter. II, 753, 756. Mutugennensis diaconus rebaptizatus. II, 95.

Mutumus deus, idem qui apud Graecos Priapus. VII, 123.

Mutus et surdus Mediolani, alios nonnisi motu corporis intelligens, neque ipse aliter quae vellet, significans. I, 1052.

Mutuum esse dandum sine fœnore, nec nimium urgentes debitores. V, 1128.

Muzula. IX, 231.

Myricoleon. III, 828.

Nyro filium signorum artifex. I, 893.

Mysterium obscuritas utilis, sine qua studiose quaeretur, nec suaviter inveniretur veritas. III, 136.

Mysteria eo dulciora, quo obscuriora, IV, 1803. Mysteria quomodo perscrutanda. III, 426.

Mysteria sacra. VI, 443. Inter illa jubemur sursum cor habere, gratias agere, etc. VI, 443. *Vide* Sacramenta.

Mythicon, fabulosum latine dicitur. VII, 181.

N.

Nabuchodonosor invenit misericordiam. V, 1381. Ipsi praestitum est ut crederet in Deum, et evaderet gehennas aeternas. V, 1307. Nabuchodonosor regis leges. II, 706, 806. Ante et post conversionem. II, 398. Nabuchodonosor figuravit duplex tempus, unum quo cogere reges adorare Nolum, alterum quo leges ferrent propter Deum. II, 325. Nabuchodonosor regis edictum in officio Gothicis sabbati sancti legebatur. II, 398.

Nachor cur non commemoratur in profectione Tharæ de regione Chaldaeorum in Mesopotamiam. VII, 493.

Nænia dea. VII, 189

Nærius poeta Plauto fere æqualis. VII, 54. *Not. (e)*. 57.

Nævius homo miræ proceritatis. II, 80.

Naid interpretatur comotio. VIII, 261.

Naphumio. II, 82. Significat boni pedis hominem. II, 85. Nomen hoc Herculi apud Virgilium convenit. II, 84, 85.

Narratio quatenus variat sine mendacio. III, 1060.

Nasci quomodo nascuntur res quæque visibiles. VIII, 876. Nasci homo dupliciter dicitur, in visceribus, et ex visceribus. IV, 678. Puer adhuc in utero, natus dici non potest. II, 844. Nasci hic in corpore mortali, incipere agrotare est. IV, 1520. Puer nascens | lorat, quia in hanc vitam ingreditur. IV, 1064. Ad hoc nascuntur filii in hoc sæculo, ut excludant parentes suos. IV, 756, 794. Quisquis nascitur ex Adam, nascitur damnatus de damnato. IV, 1753. Nemo nascitur nisi trahens penam, trahens meritum | ænæ. IV, 591, 734. Nemo nascitur ex Spiritu, nisi humilis fuerit. III, 1487. Nemo nascitur ex aqua et Spiritu, nisi volens. III, 1908.

Natalis Thelensis episc. IV, 580.

Natalis Domini Natutina. V, 333. Natalis dies Domini ad eundem diem recurrit, quia non in sacramento celebratur, sed tantum in memoriam revocatur quod natus sit. II, 205. Natalis dies Christi tantum et Joannis ab Ecclesia celebratur. V, 1501, 1519. Natalem suum celebrat Augustinus. I, 586, 962. Natales vocat Ecclesia pretiosas mortes. V, 1412. Natalis civitatis. IV, 437.

Natalis ab Oea. IX, 259.

Natalia sanctorum cum sobrietate celebranda. IV, 1141. Natalia potentialiter creata. III, 326.

Nathan duo. I, 627, 657. Nathan filius David. VIII, 215. Cum propheta per quem David correptus est, confunditur. V, 553.

Nathanael non ex numero Apostolorum. III, 1445. Nathanael non electus inter discipulos, quia peritus erat legis. IV, 788. Nathanael agnovit in Christo divinitatem.

V, 681. Unde agnovit. V, 537. Nathanael sub fœco, genus humanum sub peccato. V, 680.

Nativitas nostra duplex. III, 1478, 2011; V, 679, 1069.

Natura nihil est aliud, quam id quod intelligitur in suo genere aliquid esse. I, 1546. Veteres pro essentia et substantia naturam dicebant. I, 1546. Totum illud quod ad naturam pertinet, philosophi in corpora et inane, et quæ his accident dividerunt. II, 447. Naturæ ipsæ substantiæ dicuntur. V, 844. Natura omnis in quantum natura est, esse cogitur. IV, 109. Nulla natura vel substantia veritati est contraria. IV, 85. Natura triplex; natura mutabilis per locos et tempora, natura per tempora tantum mutabilis, et natura quæ nec per locos nec per tempora mutari potest. II, 85. Natura Dei non potest deficere. VII, 555.

Natura nulla est, quæ non aut Deus ipse sit, aut ab ipso facta sit. X, 966. Naturarum omnium auctor Deus. III, 276, 389; V, 1066, 1544; VII, 331, 374, 719; VIII, 199, 556. Non diabolus. X, 1383. Natura quælibet non potest habere creatorem, nisi qui bona creat. X, 1536. Naturæ opera parva magis stupenda, quam immensa. VII, 791. Natura nihil temere producit. I, 965. Naturæ cursus habet suas leges naturales. III, 406. Super cursum naturalem rerum potest Creator de his omnibus facere aliud, quam eorum quasi seminales rationes habent. III, 406. Quæ sunt præter cursum naturæ, non fiunt contra naturam. III, 549. Quid censetur esse contra naturam. VIII, 480. Non est contra naturam quod in qualibet natura Deus operatur. VII, 720, 721. Naturas mutare Deo non est impossibile. VII, 722. Naturæ plerumque displicent nobis, quia noxiæ. VII, 553. Naturæ prima seu primigenia, quænam sint. VII, 622, 638. Naturæ prima propter se sunt expetenda. VII, 626. Sunt nonnulla congenita, quæ in ætate qua usus incipit esse rationis, incipiunt apparere. X, 1427. Naturæ rerum sub Dei veri regimine constitutæ, religiosum cultum exhibendum putabant Romani. VII, 156. Utilitas nostra, non æqua ratiōi iudicandi de natura aliqua. VII, 582. De obscuris rerum naturalium non affirmando, sed quaerendo tractandum est. III, 220. Naturarum omnium semina, opera sunt Dei. X, 1441. In omni naturæ specie et modo, laudabilis Creator. VII, 533.

Naturæ omnes conditæ bonæ, quamvis impares creatori, quia ex nihilo creatæ. X, 966. Natura in quantum a Deo conditur, semper est bona. X, 1512. Natura omnis in quantum natura est, bona est. I, 1289; VIII, 199, 200, 551, 556; X, 1124. Etiam ea quæ corrumpi potest. VII, 535. Natura bonum opus Dei. X, 1480. Naturæ omnes nullo modo bonæ esse possent, si a Deo factæ non essent. VII, 553. Naturæ omnes a Deo de nihilo factæ sunt bonæ; sed aliæ aliis potiores. VIII, 191. Naturæ omnes bonæ. VII, 352. Natura in qua nullum sit bonum, esse non potest. VII, 641. Natura quæ misera esse non potest, non inde melior debet iudicari. VII, 319. Natura omnis hominum est magnum, si corrumpi non potest; parvum, si potest. VI, 237. Natura quæ corrumpi non potest, summum bonum est. VII, 533. Natura ordinis excellentioris, etiam corrupta, melior inter dum inferiore, etiam incorrupta. VIII, 563. Nec corruptibilis esset natura, nisi aliquid esset bonum. VI, 237, 238. Naturæ corruptio malum ejus. VI, 237. Natura in quantum natura est, bona est; in quantum vitiosa est, mala est. VI, 238. Natura quælibet prius fuit bona, quam mala. VII, 331. Natura nulla ex se mala est, sed ex vitio. VII, 351. Quantilibet vitii turpetur quæcumque natura, institutio ejus semper est bona. X, 1409. Natura mala bonum est, in quantum natura est. X, 1332, 1334.

Natura spiritalis creata quomodo administretur. III, 391.

Natura rationali solus Deus præstantior. VIII, 202, 205. Natura humana quamvis mutabilis, quantum ad id quod conditum est, bona est. X, 1147. Non est mala natura, quæ sic facta est, ut posset non peccare si nollet. III, 443. Melior est natura quæ omnino peccare nolit. III, 443. Naturam humanam Manichæus detestabiliter vituperat, Pelagianus crudeliter laudat. X, 1502, 1505. Naturæ quinque terræ pestiferæ, deliramentum Manichæorum. VIII, 184, 194. Naturas pecorum ab officio veri Dei alienavit Manichæus. X, 1453. Naturas duas in homine admittit Manichæus. VIII, 115. Refelluntur. VIII, 115, 116, 120, 122. Natura duplex, boni scilicet et mali, unde ab aliquibus admixta. VIII, 552. Naturas duas sive substantias, boni scilicet et mali, Manichæus posuit. VIII, 54. Male eas posuit Manichæus. VIII, 537, 539, 579, 603. Naturarum harum duarum exploditur signentum. VIII, 509, 593. De numero naturarum in phantasmate Manichæi. VIII, 190. Quanta bona Manichæi ponant in natura mali, quanta mala in natura boni. VIII, 565. Absurda Manichæorum de diversis naturis sententia. VIII, 396, 400. Manichæi error de natura humana, quam diversus a catholico dogmate, et quam Iacanus. X, 1511. Natura et vitium. V, 152.

Natura non est malum. X, 1159. Natura humana non est malum, inest tamen ei aliquid mali. X, 457. Natura humana est quidem bonum, sed inest ei malum. X, 1504, 1509. Naturam qui dicit bonum non esse, bonum negat conditae creatorem; qui vero negat malum inesse ei, misericordem vitiatam invidet Salvatorem. X, 1534, 1535. Naturam humanam primum hominis peccato vitiatam negant Pelagiani. X, 1424. Natura rationalis primitus facta capax et boni et mali, futura postmodum pro merito capax aut boni solius aut mali. X, 1492. Natura in qua Adam inculpabilis factus, aliter debet considerari, aliter ista in qua jam nascimur. X, 268. Natura humana nunc non est sana. X, 1107. Naturam humanam ruina Adae totam esse collapsam indicat ipsa humani generis miseria. X, 1275. Natura sana condita, peccato est postea corrupta. X, 249. Natura saltem in non baptizatis est vitiatam. X, 276. Natura humana jam est vitiatam. X, 450. Peccato vitiatam atque corrupta. X, 256, 257. Quomodo peccato, cum peccatum substantia non sit, vitari potuerit. X, 257. Naturae vitium ex peccato originali. X, 249. Natura humana magnum bonum, sed magno malo mortua. X, 1439. Peccatum nisi in natura esse non potest. X, 1410. Naturam per peccatum mutari potuisse ostenditur. X, 1572. Et de facto mutatam. X, 1575. Natura priorum temporum non minus malis moribus vitiatam. X, 402. Naturae status peccato hominis mutatus. X, 1112. Natura non auctor diabolus, sed culpa. X, 1585. Et si Deus sit auctor naturae, in ea tamen potest esse malum originale. X, 751. Naturae substantia etiam in peccatoribus grandibus bona. X, 729. Natura humana mala est, sed non est malum. X, 1529, 1530, 1537. Naturam humanam qui dicit esse malum, gratiam negare compellitur, non qui dicit esse malam. X, 1529. Natura humana si malum esset, salvanda non esset; si mala non esset, salvanda non esset. X, 1529, 1529, 1530, 1531. Natura humana non solum sine vitio facta est, verum etiam cum per vitium mala est, capax est boni, quo bona sit. X, 1117. Natura hominis, non mala creata, etiamsi fecerit in eo mala voluntate, ne suis viribus redire posset ad bonum. X, 1532.

Natura nec sana est, nec sufficit sibi ad Justitiam. X, 250. Natura in tantum sana non est, in quantum id quod faciendum est, aut caecitate non videt, aut infirmitate non implet. X, 295. Natura tamquam sana defenditur a Pelagio. X, 285. Natura creatrix defenditur et predicatur ab Augustino et Catholicis; natura peccatrix reprehenditur et arguitur. X, 1502. Naturam conatur excusare Julianus. X, 1497, 1498, 1500. Naturam, cum primo malum egit, non ex necessario, sed ex possibili habuisse voluntatem malam, quomodo intelligit Julianus. X, 1499. Naturas peccare, sive a possibili sive a necessario, contra Julianum ostenditur. X, 1502. Natura propria voluntate vitiatam, sine Dei gratia non potest sanari. X, 297. Qui naturam contra gratiam defendit, causam Dei non agit. X, 266. Causam Dei melius agit, qui gratiam agnoscit, quam qui naturam defendit. X, 271. Naturae defensor, dum quasi sanam tnetur, excludit a laudanda Salvatore. V, 189. Natura humana, etiamsi in illa integritate in qua condita est permaneret, nullo modo se ipsam Creatore suo non adjuvante servaret. II, 830. Natura non bene se habet facta, si a faciente recesserit. III, 432.

Naturae possibilitas a Pelagio defensa. II, 768, 770, 783. Gratia Dei adversatur, qui affirmat ad vitanda peccata et mandata facienda, sufficere posse naturam. II, 763. Naturam Deus creat, vitium sanat. X, 1159, 1167. Naturae corruptio per peccatum, renovatio per Christum. X, 175. Naturam iudicare Redemptore, fassus est Coelestius apud Carthaginem. X, 706. Natura humana quomodo capax est justificationis. X, 690. Falso queritur de natura sua genus humanum. X, 247. Natura non putetur gratia; aut ideo putetur, quia gratis concessa. V, 172, 173, 176. Communis est omnibus natura, non gratia. V, 172. Nemo est in genere humano, cui non dilectio, etsi non pro mutua caritate, pro ipsa tamen communis naturae societate debeatur. II, 499. Natura quadam ratione gratia Dei. II, 767, 768.

Natura poenalis, vindicta peccati. X, 240. Primo homini quod erat poena, natura nobis est. IV, 398. Deus naturam damnando, neque aut totum abstulit quod dederat, aut a sua potestate removit. VII, 788. Naturis bonis tantum mundus esset plenus, si nemo peccasset. VII, 336. Natura rationalis etiam misera, praestantior est irrationali vel insensibili. VII, 349. Naturam suam an quisque dignoscere teneatur, ut distet a pecoribus. X, 525. Naturam nostram minime dignoscimus. X, 527, 528, et seq. Natura hominis bifariam dicitur. I, 600, 610, 1297. Natura pro membro quo ejusdem generis animalium natura propagatur. X, 1450.

Naufragium. V, 1517. Naufragium passi sunt omnes anatores saeculi, et nudi omnes exierunt. IV, 1645.

Navigius Augustini frater. I, 962, 980. Libris in villa Casiciaco scribendis interfuit. I, 963. Navigius u.ortu Monui-

ce, et ejus funeri interfuit. I, 775. Navigii spiritalis instructio. VI, 680. Navigius splenicus. I, 968.

Navigationis utilitates et incommoda. IV, 1763.

Naves et in pelago et in portu periclitantur. IV, 1377. Omnes in navi sumus, alii operantur, alii portantur; simul tamen omnes et in tempestate periclitantur, et in portu salvantur. IV, 190, 1423. Navis jactata tempestate. V, 475. Jesus in navi, fides in corde. IV, 190, 324. Navigia duo, populi duo. V, 1173. Navim magnis hominum bonisque comatibus immobilem redditam, una malierecula aona traxit. VII, 294. Naves, ecclesiae dicuntur. IV, 1580, 1581, 1423.

Nauta qui perdidit quo tendat, quanto est in gubernanda navi agilior, tanto periculosius eam gubernat. IV, 259.

Natum quando prophetaverit non invenitur. VII, 587.

Quid prophetavit. VII, 588.

Nazarari dicebantur in Lege, qui ad tempus votum habebant. III, 822.

Nazarari haeretici. VIII, 27. A nonnullis symmachiani appellati. VIII, 349; IX, 465. Nazaraeorum haeresis. II, 282. Circumcisionem, sabbatum, pleraque alia Legis praecipua observabant. VIII, 349. Circumcisionem addebant baptismo. IX, 465. Nazareni haeretici adhuc usque persistent. IX, 225.

Nebridius. II, 65, 65, 67, 68, 71, 72, 73. Patria Carthagini vicinus. I, 728. Augustino carissimus, adolescens valde bonus, et valde cautus. I, 696. Nebridius mirabilis animae. I, 737. Tota domus ejus per eum fit Christiana. I, 765. Nebridius Mediolanum venit, non ob aliud, nisi ut cum Augustino in sapientiae studio viveret. I, 728. Nebridius sub Yrecundo Mediolanensi grammatico docet. I, 755. Nebridius Augustinum ab astrologis consulendis revocare nititur. I, 696. Nebridius beatae vitae inquisitor ardens. I, 728. Nebridii argumentum contra Manicheos. I, 734. Nebridius errans aliquando circa Incarnationis mysterium, postea fit catholicus; Deo servit in perfecta castitate apud suos in Africa. I, 765. Nebridius oderat de questione magna, repositionem brevem. II, 265. Nebridius moritur haud multo post Augustini baptismum; vivere creditur in sinu Abrahae. I, 765. Epistolae ad Nebridium. I, 765. Augustini epistolae Christum, Platonem, Plotinum Nebridio sonabant. II, 67. Victor Nebridii frater. II, 73.

Necessarium unum. V, 614, 1188; X, 605. Necessaria hic multa homini, quia infirmus est. V, 232. Necessaria deo servis suis aliquando Deus permittit. III, 1296. Necessarium ad vitam defectus quid efficit in justis. VII, 28. Sufficientiam rerum necessarium non indecenter sibi ac suis vult, quisquis vult, nec amplius vult. II, 499. Bona terrena sint ad necessitatis usum, non ad caritatis affectum. V, 984.

Necessarii et possibilis nominibus quid intelligitur. X, 1499. Necessarii, et possibilis distinctio. X, 1481, 1482, et seq.

Necessitas duplex. VII, 152. Necessitas coelestis juxta astrologos. VII, 142. Nec ad virtutem, nec ad vitium necessitate trahimur, quomodo. X, 286. Necessitas et voluntas simul esse possunt. X, 1598. Necessitas voluntateum non consumit. X, 1598. Necessitas quaedam voluntatis. X, 1595. Necessitas boni reperitur cum virtute voluntaria. X, 1498. Necessitas premens invitum, nulla in actu justitiae, sed est quandoque in actu peccati. X, 1299. Necessitas quaedam malum agendi. X, 1492, 1500. Necessitas poenalis peccandi in diabolo, nec tamen excusatur a crimine. X, 1484. Unde illa in diabolo peccandi necessitas. X, 1484. Necessitas agendi malum in nobis, quae non erat in homine, quando primo peccavit. X, 1485. Homo sic conditus, ut necessitatem peccandi non haberet, nec peccaret, si peccare nollet; cum etiam semper nolle utique posset. X, 1490. Necessitas vitii in praesenti vita. X, 1500. Necessitas quaedam peccandi. X, 286, 296, 1118, 1120. Haec necessitas poena est peccati nulla necessitate commissi. X, 1118, 1119. Sicut erit in praemio non posse peccare, sic in poena est non posse recte agere. X, 1518. Sunt etiam necessitate facta quaedam improbanda, quae nulla peccata essent, si non esset ista poena hominis, sed natura. I, 597, 1296. Necessitates, cupiditates vltidae. IV, 258. Consuetudines male. IV, 258. Necessitas consuetudine inducta. I, 755. Necessitas consuetudinis secundum Pelagianos intelligenda in verbis Apostoli. X, 1598. Pauli de se ipso dicentis, *Non quod volo facio bonum*, etc., sensus pius et verus ex Doctoribus catholicis. X, 1495. Voces illas non Apostoli, sed hominis mala consuetudine praegravati esse, frustra dicunt Pelagiani. X, 1495. Necessitas peccati in posteris Adae non sanatur, nisi per gratiam. X, 1496. Non omnis necessitas nocet libertati. VII, 152. Nec omnis pugnat cum arbitrio voluntatis. X, 275. Necessitas quaedam beata non auferens libertatem. X, 1116. Necessitas voluntatis quaedam, et beata. X, 1487. Non posse peccare si necessitas dicenda est, bea-

tissima est ista omnino necessitas. X, 1118. Necessitas virtutis felix in futura vita. X, 1500. Necessitate non premittitur Deus, ut peccare non possit: neque tali necessitate premittitur beati, sed ea fruuntur. X, 1118.

Necessitas omnis ferenda est, quam perpetranda aliqua iniquitas. IV, 920. De necessitatibus liberantur humiles. IV, 238. Quando necessitatibus erudit nos Deus, vult ut amplius illum diligamus. IV, 734. Necessitas dura moriendi, et id nolle quod necesse est. IV, 237. Necessitas, omnium actionum humanarum mater. IV, 1061. Necessitas dura presentis vite nascere cor alterius, imo et proprium. IV, 237.

Necessitudines temporales quare odiendae. III, 1249. Hae non sunt in regno caelorum. III, 1249.

Necromantia, divinationis genus. VII, 225.

Necromantia major. II, 153. Forte idem ac Paganus ille qui in gratiam patriae suae Calamensis scripsit Augustino, et cui rescripsit Augustinus. II, 313, 386.

Negare Christum factus. V, 991. Negatio non tantum lingua est, sed et factis. III, 2001. Negat Christum non Paganus tantum et Judaei, sed quicumque male vivunt. IV, 614. Quanta vita est confiteri Christum, tanta mors est negare Christum. III, 1810. Negare se esse Christianum, est Christum negare. III, 1933. Negare se. V, 583, 1436, 1439.

Negligentiae negatur sapientia. IV, 1378.

Negotiatio et in Graeca lingua ab actu dicitur, et in Latina a negato otio. IV, 887. Negotiatio an peccatum sit. IV, 836. Negotiationis utilitates et incommoda. IV, 1762.

Negotiator fraudi et perjurio obnoxius. V, 1391. Venditum et ementum caritatis ac vilitatis vota perversa. V, 1341. Negotiatori an liceat carius vendere quam emit. IV, 836. Negotiator demens et damnosus. V, 144. Negotiator naufragus propter aurum perdit animam. V, 1517. Negotiatores sunt, qui sibi de operibus suis placent. IV, 887.

Negotium otiosum Beatorum est laudare Deum. IV, 1463, 1916, 1941. Negotiis hominum quaedam divinae justitiae imago impressa est. VI, 129, 121.

Neat. V, 228.

Nemesianus puer martyr. V, 1298.

Nemesianus a Tubunis. IX, 204, 203.

Nemroth gigas. III, 331; VII, 491.

Neapolis. IX, 239.

Neomeniae quid significant. VIII, 334.

Neophytorum initia. VI, 208. Ut dies Neophytorum distinguantur a caeteris, id est ut octavus primo concium, Ecclesiae consuetudo roboravit. II, 220.

Nephtalim interpretatur dilatatio mea. IV, 833.

Neptunus unde deus dicitur. VII, 212. Neptunum aquas mundi esse voluit. VII, 207. Neptunus mare tribuitur. IV, 209; VII, 119. In Neptuni simulacro mare adorabant Gentiles. IV, 1483. Neptunus ignarus futuri. VII, 80. Neptuni servilia ministeria in extruenda Troja. VII, 79, 80. Neptunus mendacium factum ab homine. V, 1023.

Nequitia unde dicta. I, 964, 974. Nequitia eorum major est, qui oderunt praecipua veritatis, pro quibus crucifixus est filius Dei, quam eorum qui crucifixerunt filium Dei. IV, 103. Nequitia est mundum istum diligere. VI, 299.

Q. Neronis luxuries et crudelitas. VII, 168. Primus est persecutus Christianos. IX, 323, 328. Nero Romam incendit, volens videre quomodo Troja arserit. V, 1336. Neronem futurum Antichristum nonnulli suspicantur. VII, 686.

Nescire Deum aliquid, quo pacto intelligendum. IV, 69, 334, 354, 333. Nescire Dei, est improbare. V, 579. Rectum est homini, ut quando nescit, dicat, nescio: at quando scit, et dicit nescio, testis est contra se. V, 744. Nescire cor alterius dura necessitas. IV, 237. Multi nec se ipsos noverrunt. IV, 1319.

Nestorii erroris doctrina catholica contraria. VI, 249, 250, 251, 252.

Nestoriani haeretici. VIII, 50. Not. 2. Eorum haeresis. X, 934.

Nervi motuum corporis instrumenta. I, 1057. Nervos vegetat mobilioresque efficit siccitas calorque moderatus. I, 1057. In nervis corporum robur. I, 1057, 1058.

Nicaenum Concilium. VIII, 772, 779, 785. Nicaeno Concilio prohibuit esse, ut in eadem sede duo essent episcopi, ignorabant Augustinus ac Valerius. II, 967. Nicaeae synodi fidem profiterentur Imperatores. II, 927.

Nicodemus cum Stephano sepultus, et auctor ut hujus corpus inveniretur. V, 1453.

Nicolaus unus ex septem Diaconis, a quo Nicolaitae. VIII, 26. Ejus haeresis. VIII, 26.

Nicomedes a Segermis. IX, 209.

Nidus timoris. IV, 1923.

Nigidius mathematicus, unde figulus appellatus est. VII, 143.

Nigrum ad Hylem pertinere dicitur Manichaei. V, 111, 396.

Nihil omnino est, quod nulla substantia est. IV, 845. De nihilo Deus res fecit, quia non de se ipso fecit. X, 1470. Tamdiu homo aliquid est, quamdiu illi haeret, a quo factus est; recedens ab illo, nihil est. IV, 962. Qui deserit eum a quo factus est, et inclinatur in nihilum, in hoc peccato tenebratur. IV, 109. Nihil censetur, quod ad alterius comparationem perexiguum est. V, 785. Nihil et tenebrae, non idem. X, 1480.

Nilus fluvius, qui in Scriptura Geon. III, 205, 578. Apud cataclita Nili, aquarum proruentium strepitu, accola usu aurum destituit. X, 1419. Nilus certo tempore per plana Aegypti restagnat, alio tempore ad ripas suas redit. III, 329.

Ningas, Nini filius, quartus rex Assyriorum. VII, 561, 562.

Nimis quid significare soleat. IV, 1444, 1509. Nimis provalde. IV, 1509. Ne quid nimis, laudatum a Graecis et Latinis proverbium. IV, 1509. Hoc primum in vita utile, ut ne quid nimis, ex Terentio. I, 975. Nimum saepe incommodius est quam parum. I, 975.

Nimve a quo aedificata. VII, 490. Quomodo conciliatur quod codices Hebraei Ninven post triduum, Septuaginta vero post quadraginta dies dixerunt evertendam. VII, 603. Niuve post praedicationem Jonae eversa est in malo, aedificata in bono. IV, 592. Eversa pro poenitentiam. V, 1610. Niuve figura Ecclesiae. VII, 603.

Ninus secundus rex Assyriorum. VII, 561. Primus intulit bella finitimis. VII, 116. Universam Asiam subegit traditur. VII, 561. Quo tempore Asiam subjugavit. VII, 578. Nini cupiditas. VII, 116.

Nivem nigram esse dicebat Anaxagoras. X, 1397. Vestis Christi in monte fulgens sicut nix, quid significabat. IV, 1932. Nix sicut lana, praedictatis adhuc frigidis. IV, 1932.

Nobiles a peccando, solo Dei timore deterrentur. IV, 1938. Christi gratia etiam ad nobiles pervenit. IV, 1370. Multi ex nobilibus elegerunt paupertatem in saeculo, nobilitatem in Christo. IV, 1938. Nobilitas conversio, majoris laetitiae causa est Ecclesiae. I, 732. Nobilis ortus superbia reprimuntur. V, 1312.

Nobilitas et secundum Deum, et secundum hoc saeculum. III, 1259. Nobilitatis nomine superbos plus tenet diabolus. I, 732.

Nobilis episcopus. II, 1093.

Nocendi voluntas potest esse a suo quoque animo, non autem potestas nisi a Deo. III, 431. Nocendi voluntas a malo est, potestas non nisi a Deo. IV, 220, 291, 1292, 1383.

Nocendi potestas occulta Dei dispensatione in alium permittitur ad poenam, in alium ad probationem, in alium ad coronam. IV, 220. Nocentur inde ei, unde nocere quisque conatur. IV, 329. Nocetur duobus modis, aut faciendo miserum, aut deserendo miserum. IV, 1285. Nocere pijs non valent potentes saeculi. V, 220. Bono malus nihil vere nocet, sed prodest. V, 202, 1364. Deo volente nemo tibi nocet, quo permittente emendaris, non everteris. IV, 1246.

Justo qui nocet, non ei vere nocet, sed sibi. I, 600. Nemo malus non sibi prius nocet. IV, 329, 1286. Ut malitia tua alteri non noceat, fieri potest; ut autem tibi non noceat, fieri non potest. IV, 330. Anima tantum suae nocet dilectorum iniquitatis. IV, 136. Deus nulli nocet, sed cruciulis peccatorum suorum unusquisque constringitur. IV, 151. Nocens humilis esse non potest, superbus non potest esse innocens. V, 1361.

Nocturnum quod vocant, genus sacrificii et superstitionis. VI, 705.

Nodus Deus geniculis nodisque culmorum praefectus. VII, 118.

Noe propheta merito dici potest. VII, 508. Noe facta omnia fuerunt prophetica. VII, 477. In arca Noe reprobus unus inventus est. II, 272. Arca Noe Ecclesiam designat. IV, 1338. Noe cum suis per aquam et lignum liberatus, familia Christi per baptismum crucis passione signata. VIII, 262. Noe significat rectores Ecclesiae. IV, 1751. Noe iebriatus et nudatus, figura Christi. VIII, 266, 267. Noe figura Dominicae passionis. III, 141. Ex filiis Noe hi tantum commemorantur in Scriptura, qui gentes fecerunt. VII, 481. Reprehensione digniores qui nunc Christo aedificante Ecclesiam non convertuntur, quam qui olim Noe aedificante arcam. V, 1614. Noe, Daniel et Job quos significant. VI, 747.

Noema voluptas interpretatur. VII, 463.

Noepus. VIII, 910.

Noetus a quo Noetiani haeretici. VIII, 32.

Nola a barbaris oppugnata. VI, 606. Et vastata. VII, 24. Pelagii errori in Nola urbe quanta pertinacia quidam adhaerebant. II, 826.

Nomen quasi notamen dictum est. III, 230. Nomen non propter se nomen est, sed propter id quod significat. IV, 122. Nomina rebus, ut cuique placuit, imposita sunt. I, 1116.

Nomen la. ponere rebus, altissima sapientiae iudicium. X, 1432. De re cum constat. non est de nomine laborandum. IX, 469. Nomen nihil prodest, ubi res non est. III, 2907.

Nomen Dei quale. IV, 1511. Quomodo ad captum hominum temperatum. IV, 1392. Nomen Dei qua ratione sanctificatur. IV, 1337. Quomodo sanctificatur in electis. X, 899. Cognitionis nominis Dei. IV, 123. Nomen Dei si quaeris, quaerit et ipse tuum; nomen Dei si neglexeris, delet et ipse tuum. IV, 1173. si sibi vult prodesse nomen Domini, recedat ab iniquitate, qui invocat nomen Domini. V, 447. Nomen Domini in vacuum accipere. V, 68. Nomen Christi, fama ejus est; parvum nomen erat, magnum factum est. IV, 1232.

Non, seu particula negans addita non mutat praedicationem. VIII, 915. Non entia etc., quae non in specie, sed in ejus privatione sciuntur, quodammodo nes. ciendo sciuntur. VII, 355.

Nosse pro facere. IV, 1526. Noscendi homines duplex ratio, unde et in eos diversimode afflicimur, II, 942.

Nostrum nihil, nisi peccatum. V, 933.

Notarii. III, 55. Notarius qui dictata notis excipit aut scribit. II, 694. Notarii Ecclesiae. II, 967. Notarius et tribunus. II, 488, 490. Notariorum latini sermonis penuria in Palaestina. II, 735.

Notaria vel Notoria Donatarum. II, 490, 493, 509, 511; IX, 621, 622, 677, *App.* 821, 828.

Notitia paritur a cognoscente et cognito. VIII, 970. Notitia rei alia in ipsa re, alia in ipsa aeterna veritate. VIII, 968. Notitia Dei alia est, et alia hominis. IV, 576. Notus Deus non est, nisi in Judaea. IV, 936. Notitia Dei plenissima, verissima, felicissima iis est, quibus hoc est Deum habere, quod nosse. II, 840. Noti Christi, qui. IV, 1114.

Nox quid sit. III, 253. Nox diei servit, non dies nocti. IV, 885. Quidquid facis ex praepcepto Dei, non propter emulcimenta carnis fiat, ne dies serviat nocti. IV, 885. Nox media dicitur intempesta, quia inopportuna est actionibus vigilantium. IV, 1588. *vide* Dies. Nox in qua nemo potest operari, quae. III, 1715. Nox iniquitas hujus saeculi. IV, 83; V, 58. Nox designat adversitatem. IV, 67, 1175, 1737, 1765, 1855. Tribulationem. V, 225. Tempus hujus vitae. IV, 357, 973, 1292, 1762. Carnem et carnales. IV, 459. Humilitatem mortalitatis. IV, 1544. Ignorantiam. IV, 1161. Judam et Judaeos. IV, 160. Quamdiu non vides cor meum, et non video cor tuum, nox est. IV, 1291.

Novacula, homo malus. V, 202, 421.

Nova. IX, 253.

Novatiani. IX, 469, 589, 747. Rebaptizabant. IX, 145. Novatianus quidam dicebat Petrum non fuisse baptizatum. II, 1088. Et apostolos pro baptismo penitentiam dedisse. II, 1088. Novatianorum haeresis damnans secundas nuptias. VI, 453.

Novatus haeresiarca. VI, 714.

Novatus episcopus. II, 1019, 1020, 1021.

Novatus episcopus, forte sitifensis. II, 291. *Not.* (b).

Novatus a Thamugade. IX, 204.

Novellare. VI, 687.

Novellus Tysicensis. IX, 676.

Novemdiem. Novem dies luctus in funere Paganorum. III, 596. Prohibenda hujus numeri dierum consuetudo Christianis. III, 596.

Novenarius numerus imperfectus. III, 1356.

Novitatis appetitio periculosa. I, 1353. Novitati quomodo vetustas cessit. VI, 677, 678.

Novum nihil sub sole quo sensu dicitur. VII, 361. Novi hominis instauratio, in cruce Domini designatur. III, 2069. Parturit vetus homo, sed nascitur novus homo. IV, 536. Novi semper esse debemus. IV, 1716. Nova vita in fide nunc inchoatur, et spe geritur, sed non erit perfecta nisi resurrectione. II, 217. Novus homo, novum canticum, novum Testamentum, ad unum regnum pertinent. V, 210.

Novissima et antiqua, quae. IV, 1787.

Novorum seu Novarum ecclesia Carthagine. V, 111; IX, 658.

Noxia sunt multa quae non sunt mala. VIII, 312.

Nubere. Ei qui continentiam vovit, uxorem ducere non licet, etiam ut faciat Christianam. VI, 468. *vide* Matrimonium. Nubere post continentiae votum, damnable est. IV, 1038. Non tamen damnandae tales nuptiae. VI, 437. Nec rescindendae. VI, 438. Virgines quae poenitent professionis, melius nubent, quam urerentur. VI, 445. Lapsus a sancto proposito malus, nuptiae tamen lapsarum bonae. VI, 459. In eos qui lapsarum a sancto proposito nuptias adulteriae esse dicunt. VI, 438. Sancimonialis si nupserit, Christi adultera deputabitur. IV, 1038. In tradenda nuptiis filia, matris voluntatem omnibus natura praeposit, nisi ea aetate sit puella, quae jure licentiore sibi eligat ipsa quod velit. II, 1070. *vide* Nuptiae.

Nubes aqua est. III, 237. Nubes quomodo ascensus caeli. IV, 1344, 1345. Nubes Christus in carne. IV, 1124. Nubes Apostoli. IV, 346. Nubes Elias, Jeremias, Joannes, alique Prophetae et annuntiatores verbi Dei. IV, 1125. Nubes praedicatoris veritatis, unde Deus coruscet, tonat et irrigat. I, 852; IV, 156, 346, 672, 1345. Nubes sacramenta et figurae. IV, 1909. Nubes Scripturae sacrae. III, 198; IV, 457. In columna nubis Christus praefiguratus. IV, 1296.

Nuditatem suam non audiverunt primi parentes, nisi post peccatum. III, 448. Nuditatis post peccatum pudet, non ante. V, 817. Nuditatis non erubesceret, si iniquitas non praecessisset. V, 638, 680. Quare primos parentes non pudebat nuditatis suae ante peccatum. III, 450; VII, 425. Cur primi parentes post peccatum tlexerunt nuditatem. X, 683. Nuditatis pudor cum omni homine nascitur. X, 365.

Nugae majorum, negotia vocantur. I, 668.

Numa Pompilius successor Romuli. II, 529; VII, 60, 84, 582. Ad tuendam Romam, diis Trojanis alios adhibuit. VII, 87. Aliter atque antea deos colendos Romanis instituit. II, 575. Romanorum sacrorum institutor fuit. VII, 222. Libri ejus Senatus edicto combusti, ne sacrorum causae minorescerent. VII, 222, 225. Numa Pompilius illicita curiositate ad secreta daemonum pervenit. VII, 222, 225. Urbis regendae quasdam leges condidit. VII, 60. In deos referri non meruit, licet eorum cultor. VII, 582.

Numantia urbs Hispaniae Tarraconensis. VII, 105. *Not.* (d). Romanorum foedus cum Numantinis, infaustum. VII, 105.

Numeri dea docet numerare. VII, 122.

Numerus. quidquid ratio potest, numeris potest. I, 1015. Numeri efficiacissimi insunt seminibus rerum. III, 326. Et rebus omnibus etiam in finis. I, 1258. Numeris cuique rei impressis sapientia se ipsa comonstrat. I, 1263. In sapientia et ex sapientia numerus est, in numero et ex numero sapientia. I, 1258. De numeris spiritualibus et aeternis. I, 1181. Numerorum ratio immutabilis. I, 1252, 1257, 1338. Numeri infiniti. VII, 367. Numero numerantur quaecumque numerantur, ipsum numerum quis numerat? IV, 1906. Numerorum infinitas non est Deo incomprehensibilis. VII, 368. Numerus sine numero. IV, 418. Numeri initium est ab uno, et finis in nullo. VIII, 605. Cur ab uno ad Deum progressus, et inde ad unum reditus in numerando fiat. I, 1093. Etsi numerus intelligibilis infinite crescat, non tamen infinite minuitur; contra numerus sensibilis. II, 64. Numerus, et super numerum. V, 116, 1168. Supernumerarii, qui. IV, 1904. Numerorum occasio. I, 1013. Numerorum vestigia in carnis voluptate. III, 157. De numeris fuse et egregie. I, 1094, 1163, 1257. Numerus singularis pro plurali. IV, 1445. Numerus pluralis, loco singularis. IV, 1442. In numeris summa solida utitur Scriptura. III, 615. Et nomine totius, maxiam partem plerumque significat. VII, 471. Numerorum certos articulos quod excedit, Scripturae noris est non computare. V, 352. Imperfecti, perfecti, et plusquam perfecti numeri, quinam appellantur. III, 298. Numeri in Scripturis sacratissimi et mysteriorum pleuissimae. III, 589.

Numeri varii mystice explicantur. IV, 570. Mystica expositio ternarii et quaternarii. V, 1177. Numerus ternarius ad animum pertinet, quaternarius ad corpus. IV, 91. Numerus ternarius in multis sacramentis maxime excellit. II, 220. Numerus quaternarius et vicenarius. III, 718. In quaternario numero est insigne temporalium. V, 1178. Numerus quinquarius commendatur in veteri Testamento. III, 717. In quinario numero intelligitur populus Judaeorum sub Lege positus. IV, 571. Intelligitur continentia quinque sensuum. IV, 570. Quinque virgines, omnes animas intraturas in regnum caelorum designant. IV, 1920. Numero quinario et denario lex praefiguratur. V, 198. Expositio mystica septenarii. V, 353, 652, 1161, 1169. Quid septenarius significet. IV, 1019, 1960. Numero septenario universitas sepe significatur. II, 209. Perfectio figuratur. V, 348, 581. Spiritus sanctus commendatur. V, 1160, 1170. Numero septenario creatura figuratur. II, 218; V, 1177. Quid octonarius significet. IV, 80. Numerus octavus resurrectionem significat. II, 215. Expositio mystica denarii. V, 352, 353, 1177, 1240. Numeri denarii mysterium. V, 518. Numerus denarius totam sapientiam significat. V, 1216. Aeternitatem significat. IV, 1961. Legem exprimit. IV, 1961. Perfectio beatitudinis nostrae in denario, quia redit ad primum. II, 218. Septenarius numerus, denarius, duodenarius et quicunque alii numeri sepe pro universo tempore ponuntur. III, 86. Expositio mystica undenarii. V, 355, 518. Duodenarii. IV, 572. Numerus duodenarius sacratissimus. IV, 1359, 1430. Numerus quindenarius concordiam significat dum Testamentorum. IV, 1144, 1960. Numerus septimus decimus quid significet. IV, 571. In numero decimo septimo sacramentum mirabile reperitur. II, 220. Numerus decimus octavus quid significet. III, 805. Quid vicequar-

quintus. III, 1599. Expositio mystica quadragenarii. V, 552, 1039, 1051, 1177, 1216. Numero quadragenario vita præsens, quinquagenario futura figuratur. II, 218. Numerus quadragenarius indicat integritatem seculorum. IV, 1226. Temporalem in hoc mundo cobitationem commendat. IV, 1901. Expositio mystica quinquagenarii. V, 1177, 1178. Di-s quinquagesimus non tantum in Evangelio, sed et in veteribus libris commendatur. II, 218. Numerus quinquagenarius magnæ significationis est. IV, 1960. Beatam æternitatem demonstrat. IV, 1463. Numeri quinquagenarii figura. V, 1031: Numeri LXXVII significatus. 563, 518. Numerus centum quinquaginta, et numerus quindecim sacrasat. IV, 1144. Numerorum expositio mystica et numeri cum piscium. V, 1170. Numerus piscium post resurrectionem captorum quid signarit. IV, 1901. Nulle propter suam perfectionem alios omnes numeros complectitur. IV, 1394.

Numidæ. IX, 586.

Numida hæreticus schismatis Donatistarum auctor. V, 205.

Numidia. IV, 178; IX, 588. *Numidiæ* situs. IX, 450. Pingues campos habet et frumentarios, sed sine olivetis et nemoribus. V, 205. *Numidia* consulari exortus est furor Donatistarum. II, 225; V, 293. *Numidia* consulari excepta, in cæteris Africanis provinciis Donatistæ catholicorum episcoporum numero superantur. II, 493.

Numidus episcopus. II, 739, 780.

Numina quæ corporibus præsidabant, adorabant Gentiles, in ipsa corpora. IV, 1485. Vide *Dii*. *Abadires* inter numina. II, 85.

Numitor avus Romuli rex in Latio. VII, 578. Ab Amulio fratre Alba pulsus. VII, 91. *Numitoris* primo anno condita est Roma. VII, 578.

Numitorius unco tractus, sparsis visceribus interit. VII, 107.

Nummasius advocatus pro Restituto episcopo Donatista contra Maximianum locutus est. II, 413. Agebat ut Primiliani communioni Membresitana ecclesia traderetur. IX, 549, 550.

Nummus Dei homo est. V, 82. *Nummus suum*, imaginem scilicet suam a nobis Deus quaerit. IV, 1318.

Nundinarius diaconus Donatistarum. IX, 512, 513. A Silvano Cirtensi degradatus. II, 168. Et excommunicatus. II, 197. Apud Zenophilum Lucillæ nundinas patefecit. IX, 426, pp. 798.

Nundinus exceptor. IX, 513.

Nuptiæ. X, 710, 806. Quatenus definiendæ. X, 818. *Nuptiæ* damnant Adamiani. VIII, 31. *Tatiani*. VIII, 30. *Manichei*. X, 1402, 1463. Quare damnant Manichei. VIII, 37, 494. Et damnant plus quam concubitus. VIII, 397, 398. *Nuptiæ* nullæ damndæ. VI, 449. In eos qui ab Apostolo damnatas nuptias calumniantur. VI, 404, 405. *Nuptiæ* non damnantur a Catholicis. X, 442, 820. *Nuptiarum* damnatores esse qui peccatum originale asserunt, Pelagianorum calumnia. X, 1038. *Nuptias* non a Deo institutas dici, calumnia *Juliani*. X, 554. *Nuptiæ* a Deo institutæ. III, 1458; X, 564. Et quando. X, 554. *Nuptiæ* etiam quæ nunc aguntur, a Deo institutæ. X, 468. *Nuptiæ* a Deo benedictæ et bonæ. X, 4161. *Nuptiarum* benedictio quare ante peccatum data. VII, 428, 429. *Benedictio* a Deo collata hominibus ut multiplicarentur, qui sublata est peccato. X, 448.

Nuptiæ essent, etiamsi nemo peccasset. X, 405, 414, 1085. *Uxus* concubentium naturalis, idemque inculpabilis in paradiso esse potuisset, etiamsi nemo peccasset. X, 1481. *Nuptiæ* ante peccatum longe aliæ fuissent, quam sunt nunc. X, 403. *Nuptias* eum libidine pudenda admittit *Julianus* in paradiso. X, 1178. *Concupiscentia* non fuisset in nuptiis in paradiso. X, 1081. *Excepta* libidine nuptiæ tales fuissent ante peccatum, quales nunc sunt. X, 751. *Fuissent* sine libidine, aut saltem sine pudenda libidine, si non esset peccatum. X, 607, 1161, 1167. *Nuptiæ* quomodo nunc aliæ post peccatum. X, 468. *Nuptiæ* jam non sine libidine. X, 1341.

Nuptiæ etsi jam non possunt esse sine malo concupiscentiæ, non ideo malæ. X, 750. *Nuptiæ* non sunt malum. X, 404. *Non sunt* peccatum. VI, 381. *Nuptiæ* bonæ, sed mala concupiscentiæ. X, 723, 726. *Nuptiæ* non malæ, nec bono bene utuntur, sed malo. X, 728. *Non servit* diabolo per libidinem, qui filiorum procreandorum causa utuntur conjugum corpore, ut generentur regenerandi. X, 1403. *Etsi* non sint sine libidine, non propterea ipse damnantur nuptiæ, aut libido desinit esse morbus. X, 765. *Nuptialis* concubitus per se ipsum est bonus, nec est peccatum. X, 406. *Nuptiarum* opus bonum est, etiam in impiiis. X, 738. *Nuptiæ* bonæ et honorabiles. III, 397; X, 686, 687. *Nuptiæ* bonæ sunt. X, 765. *Quatenus* bonæ. X, 717. *Nuptiarum* bona. X, 1084. *Nuptialia* bona quæ et qualiter diligenda. X, 421. *Nuptiarum* bonum quid distat a concupiscentiæ malo. X, 418. *Nuptiarum* tria bona. X, 732, 810. *Proles*, pudicitia

sacramentum. X, 406. *Proles*, fides, sacramentum. VI, 384. *Bonum* nuptiale, procreatio filiorum. VI, 269.

Nuptiæ celebrantur propter filios habendos. III, 1452. *Nuptiis* nuptialiter uti. VI, 394. *Nuptialis* concubitus solus ille est, qui fit causa generandi. VI, 381. *Filiorum* propagatio, prima et naturalis et legitima causa nuptiarum. VI, 394, 479. *Concubitus* causa propagandi, non vitium sed officium est. VIII, 598. *Nuptiæ* honorabiles, et ab omni noxa libidinis immunes, si ea bene utuntur intentione propagandis. X, 1557. *Nuptiarum* lex honesta et utilis, et ordinata propagatione nascantur liberi. X, 1459. *Nuptiarum* fructus, homo. X, 442. *Ordinata* filiorum susceptio. X, 729. *Soli* libidinosi conceptum aut partum non intendunt in usu nuptiarum. X, 447. *Nuptiarum* bono naturali quoniam malo utuntur. X, 445. *Et illud* in peccatum convertunt. X, 445. *Nuptiarum* bonum infideles in malum convertunt, fideles in usum justitiæ. X, 757. *Nuptiarum* opus est bonum: non tamen supra aut adulteria faciendæ, ut gignantur filii. X, 758. *Nuptiæ* qui differant ab adulteriis. X, 1084. *Nuptiarum* bonum malo originali non potest accusari, nec adulteriorum malum bono naturali excusari. X, 413.

Nuptiarum bonum pudicitia conjugalitatis. X, 404. *Etiam* in nuptiis libido culpabilis. X, 687. *Carnis* tribulatio in conjugio de qua dicit Apostolus, quemam sit. VI, 403. *Nuptiarum* bonum modificat concupiscentiam, non extinguit. II, 844. *Nuptiæ* fidei concupiscentiam carnis in usum justitiæ convertunt. X, 416. *Nuptiæ* olim Legis obsequium, nunc infirmitatis remedium, et humanitatis solatium. VI, 437. *Nuptiæ* quæ sanis poterant esse officium, sunt ægrotis remedium. III, 597. *Nuptiæ* infirmitati incontinentiæ provident. X, 424.

Nuptiarum sacramentum. X, 420. *Nuptiarum* sacramentum nec separati, nec adulterii amittunt. X, 420, 424. *Ad nuptias* Dominus venit, ut conjugalis castitas firmaretur, et ostenderetur sacramentum nuptiarum. III, 1459.

Nuptiarum laus ex Pelagianis. X, 610. *In nuptiarum* laude quæ Pelagianorum intentio. X, 615. *Nuptiæ* quatenus laudandæ. X, 611. *Nuptiæ* sic laudandæ, ut ad earum vituperationem non pertineat, quod omnes homines peccato originali nascuntur obnoxii. X, 643. *Quæstio* de hac re Augustinum inter et Julianum agitata, ad fundamenta fidei pertinet. X, 643. *Nuptiæ* natura sua et institutione non sunt causæ peccati. X, 460. *Ex bonis* conjugii non est ortum peccatum. X, 427. *In nuptiis* quid ad Deum, quid ad hominem pertineat. X, 803. *Ex Deo* est quicquid est in nuptiis, præter concupiscentiam et delictum. X, 445. *Nuptiarum* laus an sit communis libidini. X, 803.

Nuptias nimium laudavit Jovinianus, sed peccatum originale non negavit. X, 445. *Nuptias* virginitati sacræ coequabat Jovinianus. X, 103, 532, 1418. *Nuptiæ* bonæ, melior virginitas. VIII, 494. *Nuptiis* virginitas jure divino anteponitur. VI, 397. *Nuptiis* virginitas ita præferatur, ut non nuptiæ damnentur. VI, 404. *Nuptiæ* Christianæ catholicæ, etiam non univiræ, Vestalibus et hæreticis virginibus anteponendæ. X, 416. *Nuptias* etiam corpore sanctas esse, licet minus quam innuptas. VI, 434, 435. *Nuptiarum* jure misceri feminis officiosum fuit olim sanctis viris, non libidinosum. VI, 385. *Descenderunt* ad nuptias gradu pietatis, in quas nunc ascenditur gradu honestatis. VI, 586. *Sanctæ* femine tempore Legis non concupiscentia, sed obedientia compellente nubebant. VI, 455. *Ut antiqui* plures haberent uxores, non concupiscentia carnis in causa fuit, sed providentia generationis. VI, 436. *Eorum* plures uxores significarunt plures ecclesias subditas uni viro Christo. VI, 388. *Sacramentum* nuptiarum nunc ad unum virum et ad unam uxorem redactum. VI, 387. *Antiquorum* carnalis generatio ad dispensationem prophetiam pertinebat. VI, 387. *Antiqui* de suis nuptiis filios propter Christum quaerebant. VI, 389. *Nubentes* hujus temporis non conficendi nubentibus sanctis primi temporis. VI, 380. *Nuptiæ* olim etiam continentibus complectendæ fuerunt, hoc tempore filiorum causa iis tantum eligendæ qui se continere non possunt. VI, 380, 383, 386, 478. *Hoc tempus* non habet jam nuptiarum necessitatem. X, 424.

Nuptiale vinculum, etiamsi non subsequatur procreatio filiorum ex nuptiis, non solvitur nisi conjugis morte. VI, 394. *Nefas* est repudio discedentem alteri nubere, cum vir ejus vivit. VI, 394. *Nec filiorum* gignendorum causa licet alteram ducere, dimissa altera. VI, 478. *Nuptiale* fœdus separationis conjugum non fit irritum. VI, 378. *In ea* quæ oblectantur inconvivenda, si dimissa adultera uxore, non licet aliam ducere. VI, 482. *Nubere* alteri vetitum esse conjugi si a non fornicante, non autem si a fornicante discesserit, sententia Pollentius. VI, 471. *Refellitur*. VI, 472. *Pollentii* sententia, mulieri ab adultero discedenti nuptias cum alio non esse præcepto vitatas, sed tantum propter opprobrium vitandas. VI, 454. *An* vir dimissa adultera ducens alteram adulter habendus sit, ita in divinis

sententis obscuram est, ut venialiter sibi quisque fallatur. VI, 221. Virgo quæ nesciens nupsit alieno viro, an censenda sit adultera. VI, 205. Nolens reconciliari adulteræ uxori, non potest alteri nubere. VI, 476. Præcipit Apostolus ut in nuptia maneat, etiam quæ ab adultero discedit. VI, 435.

Nuptias secundas quidam hæretici damnarunt. VII, 513; VIII, 657. Non admittit Cathari. VIII, 52. Nuptias secundas tanquam supra damnarunt Catharyges. VIII, 50. Tertullianus. VIII, 47. Nuptiæ secundæ a Catharys, Novatianis et a Tertulliano damnatæ, ab Apostolo concessæ. VI, 435. Nuptiæ, viduitatis professione non damnantur. VI, 435. Nuptias secundas licitas esse monstravit Deus. VIII, 681. Nuptiæ et secundæ et primæ hoc tempore nisi incontinentia sit impedimento, continentæ. VI, 456.

Nuptiæ animæ sanctæ in cælo. VI, 47. Nuptiæ filii regis. V, 559. Nuptiæ non erunt in sæculo futuro, quare. X, 1178. *Nubere*, Nubere, Concupiscentia, Libido, Matrimonium. Nuptiæ septem diebus celebrantur. III, 571.

Nuptiales dii. VII, 468.

Nuptialis vestis. V, 561.

Nurus synagogæ, Ecclesiæ. IV, 501.

Nutant aliquando iusti, cum vident impios florere et abundare. IV, 1648, 1649.

Nyctiorax figura Christi. IV, 1219. Et prædicatorum. IV, 1296.

Nymphidius episcopus. X, 652, 665.

O

Obedientia. III, 400. Magna virtus rationalis creatorum sub Creatore constituta. VII, 504. Sola virtus omni creatorum rationali agenti sub Dei potestate. III, 577. Obedientia virtus tanquam radicalis ac matrix et plane generalis. VI, 595. Obedientia mater omnium virtutum. VI, 595. Mater castosque virtutum. VII, 420. Omnium origo materque virtutum. VIII, 615. Nihil tam expedit animæ, quam obedire. IV, 891. Obedientia in omni rationali creatura, omnis iustitiæ origo acque perfectio. IV, 904. Pietas obedientiæ quæ una colitur Deus. X, 172. Obedientiæ præstantia. VII, 572.

Obedientia homini vehementer a Deo commendata. X, 172. Obedientiæ bonum quantum sit demonstravit Deus, cum prohibuit ab arbore bona. IV, 897. Præceptum prohibens erat homini necessarium, ut ei promerendi Domini omniumque virtutum esset ipsa obedientia. III, 577, 579, 584. Obedientiam exigebat Deus, non propter dominatum, sed propter servientis utilitatem. X, 172. sola obedientia tenet saluum, sola inobediencia invenit penam. IV, 897. Obediat superiori se, qui sibi vult subijci quod est inferius se. IV, 1840. Venit de pena peccati, ut homo adversus se ipsum divideretur, qui uni subditus esse noluit. IV, 891. Per obedientiam mandatorum ad ocella sapientiæ pervenitur. IV, 1568. Custodienda est obedientia ut percipiatur sapientia, et percepta sapientia non est deserenda obedientia. IV, 1568. Nemo antequam habeat humilitatem obedientiæ, velit ad altitudinem sapientiæ pervenire. IV, 1568. Obedientia non nisi humilitas esse potest. VII, 421. Primas partes obedientiæ retinere. V, 1535. Dura jubet avaritia, et obeditur ei; levia Deus, et non obeditur ei. IV, 1691. In ea re sola filius non debet obedire patri suo, si aliqui jusserit contra Deum. IV, 875. Obedientia dominis et potestatibus omnibus, etiam improbis exhibenda. II, 904; IV, 1635. Obedire regibus generale pactum est societatis humanæ. I, 690.

Obedientia donum Dei. VI, 421. Donum Dei obedientia pia, et obedientia ex corde. X, 1245. Obedientiæ bonum iusque quam continentia. VI, 595. Obedientia Abrahæ. V, 27. Promissionem obedientiæ non auditio, sed tentatio probat. IV, 690. Obedientia filiorum Jonadab commendatur. IV, 875. Obedientia pueri Jesu. V, 345.

Obduratio quomodo a Deo est, nec injuste. III, 1777; VI, 121. Misereatur Deus gratuito dono, obdurat autem iustissimo merito. II, 888. Deus neminem obdurat nisi merito. II, 823. Obduratio non est nisi ex merito, non item gratia. X, 910, 911. Ut magna bonitate misereatur Deus, ita nulla iniquitate obdurat. VI, 278. Obduratio Dei est nulla misereri. VI, 120. Non obdurat Deus impertiendo malitiam, sed non impertiendo misericordiam. II, 879. Obdurationem cordis Deus non instigando et inspirando, sed deserendo facit. III, 1777; IV, 1003. Hanc per angelos malos in Ægyptiis operatus est. IV, 1003. Cur alius obduretur, alius non obduretur, iudicio divino relinquendum. III, 1777. Obduratio ex iudicio. X, 1140, 1142. Obduratio peccatorum et iram Dei in reprobos, et misericordiam in electos demonstrat. VI, 124. Obduratio Pharaonis non sine libero arbitrio. X, 911. Quomodo, III, 601. *Vide* Phar.

Obelisci et asterisci in codicibus Græcis. III, 590.

Obiurgandi sunt qui mala consuetudine duraverunt:

iurgationis hujus effectus. V, 594. Obiurgatio peccatoris, ut salubriter non undatur. V, 779. Obiurgatio amantis nunquam acerba. V, 1457. Obiurgator etsi cædit, aurat. V, 1229. Hujus et adulteris comparatio. V, 1229. Obiurgandi officium si episcopos negligat, bonus; si impleat, malus dicitur. IV, 1690.

Oblatio altaris. I, 654, 714; II, 657. Oblationem quando vel ferre ad altare, vel per sacerdotem Deo offerre non datur, quid agendum. II, 423. Quæretas qui Deo offerres pro te, offer te; nihil melius in omni creatura terrenæ. V, 517. Te querit Deus magis quam munus tuum. V, 508. Oblatio apud memorias Martyrum. V, 1231. Deo fit, non Martyribus. V, 1251.

Oblivisci quomodo Deus dicitur. IV, 1540. Oblivio non cadit in Deum. IV, 123, 1540, 1541. Oblivionem non subiacere peccato, Cælestis doctrina. X, 548. Oblivio Dei, regio longinqua. III, 1544. Non debet oblivisci homo a quibus peccatis liberatus sit. IV, 965, 966. Oblivio ingrata beneficiorum Dei fugienda. IV, 1517; VII, 280. Oblivio malorum duplex. VII, 805. Oblita est anima se ipsam amando unum; obliviscitur se amando artificem mundi. V, 779.

Obscenitatem verborum in translatione esse vitandam docet Cicero. VIII, 636.

Obscure locuti sunt auctores sacri, quare. III, 90. Obscuritas sacrorum auctorum non inutilis. III, 95. Non in-uita a doctoribus Christianis. III, 98. In rebus obscuris et difficilibus cavenda temeritas. II, 862.

Obscurationes, orationes, interpellationes, gratiarum actiones, qui differunt. II, 806. Fiant preces antequam illud quod est in Domini mensa incipiat benedici, orationes cum benedictur, interpellationes seu postulationes, cum populus benedicitur, et post hæc omnia gratiarum actiones. II, 867.

Observantia quid. VI, 21. Hanc vis innata inseruit. VI, 20. Observantia in potestates et in majorem quemque, sit ordinata. V, 418, 420.

Observatio dierum quæ culpabilis. II, 210.

Observatio. Quodnam est jugum observationum quod abstulit Christus. X, 594. Observaciones legales Testamento novo revelat nec Judæis perniciosæ, nec Gentibus necessariæ, nec cuiquam hominum salutare. VI, 484. Observaciones legales non tanquam noxia removenda, sed tanquam superflua continentem Apostolus præcipit. VIII, 156.

Obsidionis barbaricæ instante metu an ecclesiasticis licent ad tuta loca confugere. II, 1014.

Obtemperet præceptis Medici ut surgat, qui noluit credere Medico ut non ægrotaret. IV, 891.

Obstetricæ Hebrææ ob benevolentiam non ob fallaciam remuneratæ. VI, 540. Obstetricum Ægyptiarum mendacium discutitur. III, 597. *Vide* Mendacium.

Obtrectatorum calumnias sine rixa refellendæ. V, 1579.

Occasus Christi, passio Christi. IV, 1374.

Occurrere, infamæ carneæ nominata persona edere. VII, 54. *Not.* 3.

Occidentalem partem frequenter Scriptura significat, cum dicit *supra mare* vel *a mari*. III, 639; IX, 588. Orientales omnes et multi Occidentales non jejunant Sabbato. II, 158, 140. Occidentalium provinciarum, et maxime urbis Romæ vastatio. II, 719.

Occidere. Non omnis qui causa mortis alienæ est, rous est. II, 661. Aliquando qui causa mortis fuit, potius in culpa est, quam qui occidit. II, 661. Cum homo ab homine occiditur, multum distat utrum fiat necendi cupiditate vel injuste aliquid auferendi, an ulciscendi vel obediendi ordine, an evadendi vel subveniendi necessitate. II, 660. Præceptum non occidendi exceptiones patitur. VII, 55. Quinam a crimine homicidii excipiuntur, licet homines occidant. VII, 55. Contra præceptum non occidendi non fit, quando lex occidit, vel occidi aliquem Deus jubet. III, 622. Elias iustus, etsi multos pseudoprophetas sua manu peremerit. II, 178. Occidere malos non cohibet licet. V, 1500. Qui sine ulla legitima potestate auctoritate hominem occidit, homicida est. II, 940. Occidere alterum volentem et potentem, et vivere jam non valentem, satis indicat Scriptura non licere. II, 940. Occidere inimicum, vel quia peccavit in nos, vel ne peccat, non licet. VII, 58. Occidere non licet aliquem ad vitam vel suam vel aliorum tutandam, nisi sit miles aut aliqua publica functione teneatur. II, 186. A peccato liber non est, qui hominem, ne ab ipso occidatur, occidit. I, 1222. De novo Testamento non potest ostendi, quod iustus quisquam interfecerit aliquem. II, 179. Occisio innocentiis injuste perpetratur ab homine, licet juste a Deo permittatur. IV, 745.

Occidere nocentem homo non debet, neque se ipsam innotentem. II, 666. A se ipso innocens nullus occiditur. IX, 712. Occidere se ipsam, non licet unum verum Deum colentibus. VII, 58. Occidere se ipsam non licet quæcumque ex causa. VII, 54, 55, 58. Non licet, vel ad peccatum declinandum. VII, 40. Vel ne animus corpore presso libidini

consentiat. VII, 38. Aut etiam ob metum poenae vel dederis. VII, 30, 35, 39, 40. Christiani captivitate et mala quaelibet alia potius debent ferre, quam se occidere. VII, 38. Douatiste homicidiorum amantes, se ipsos trucidabant, aut trucidandos offerebant. II, 797. Razil facti frustra se tuentur qui se ipsos occidunt. II, 940. Occidere se ipsum nulli fas esse ex Job exemplo ostenditur. IX, 727. Fortitudo non est se ipsum occidere. VII, 630. Praeceptum non occidendi quidam ad bestias extendunt. VII, 34. Manichæi, etiam ad herbas. VII, 34, 35. Occidere pecora possumus, quare. VII, 55.

Occiduntur peccatores, dum obscurati intelligentia alienantur a vita Dei. IV, 1800. Deus vult occidere in homine quod homo fecit, et salvare quod ipse fecit. IV, 1692. Perimat aliena iniquitas carnem tuam, dum servet veritas animam tuam. IV, 1026. Nemo occidat animam suam pro corpore alterius. IV, 86. Aut occidis iniquitatem, aut occideris ab iniquitate. IV, 704. Parentes dicuntur spiritaliter homicidae, quando parvulos baptizatos demoniorum sacrilegis conantur obligare. II, 360. Occidere sanguinem, pro effundere occidendo. III, 514.

Occulta filii, quae. IV, 117.

Occulta. De oculis iudicia hominum temeraria. IV, 1435.

Occultat Deus, ut nesciatur, quod nobis prodi non prodest. IV, 356.

Occupatio. Nimis intentus humanis actionibus, Deo quodam modo vacatur. III, 619.

Occurrere in aliquem vel alicui, pro occidere. III, 824.

Oceanus. II, 749. Librum Hieronymi, in quo de resurrectione carnis praecclare disputat, ab eo petit August. II, 779. Tribus ipsius epistolis unam rescribit Augustinus. II, 777.

Oceani aestus lunaribus incrementis et decrementis augeatur et minuitur. VII, 146.

Oculus VIII, 601.

Octavae regeneratorum. III, 1235. Octavae infantium. V, 1201, 1669. Octavarum dies sancti. VI, 581. Graviter puiri selere, qui per octavas suas terram nudo pede tetigerit. II, 221. Octo dies Neophytorum distincti. II, 220. Octavarum dies tertius vel etiam ipse octavus ad lotionem pedum a nonnullis electus. II, 220.

Oclavianus episcopus. II, 759, 780.

Oclavianus episcopus. II, 759, 780.

Oclavii Consulis caput positum in rostris. VII, 107.

Oclavum. IX, 257.

Octo Martyrum basilica. V, 1578.

Oculus a velocitate appellatus. V, 582. An oculi videndo aliquid patiuntur: fuse. I, 1039. Oculi non vident, sed quidam per oculos videt. V, 630, 1154. Oculi sunt fenestras mentis. IV, 468. Oculorum nomine caeteri sensus significati. V, 648. Oculi sensuum principes. I, 802. Pupillae oculi virtus. I, 1048. Per pupillam dirigitur acies luminis, quo lux et tenebrae dijudicantur. IV, 146. Apertio oculorum Adami et Evae et discipulorum Emmaus non figurate accipienda. III, 446. Oculorum apertio in primis parentibus quid. X, 175. Oculi impudicus, impudici cordis est nuntius. I, 1391; II, 961. Oculorum petulantia reprimenda. IV, 587. A viro non figatur in femina. I, 1391. Oculorum illecebrae. VII, 253, 815. Oculis illecebrare. V, 1415. Oculorum corporis quam animi major iactura aestimatur, sed a caecis. IV, 860. Oculorum cibum lumen est. IV, 1114; V, 185.

Oculi dicti lumina. V, 35. Oculi alii nobis sunt ab oculis carnis. II, 700. Oculus duplex, interior et exterior. III, 1495. Oculi carnis et oculi cordis. V, 869, 1500. Oculi cordis. VI, 545. Oculi cordis praestantiores oculis corporis. II, 615. Oculorum corporeorum nullus radius ad lucem mentis accedere potest; in ea non locorum spatia vel intervalla videntur. II, 615. An corporis oculis videri Deus possit. V, 567, 1257. Oculis corporeis Deus non per se ipsum, sed per creaturam visibilem apparuit. V, 59. Oculo corporeo forte ad horam Deum vidit Job. VII, 799. Oculo corporeo forte ad horam Deum vidit Simeon. VII, 799. Deus oculis corporis non videtur, sed mentis. II, 617, 622, 625, 626, 626, 628. Oculis corporeis neque etiam a Christo Deus videri potest. II, 707. Oculus corporeus neque in futuro saeculo Deum videbit. II, 625, 626. Oculus corporeus nihil videre potest, nisi quod corporeum est, et in loci spatio intervalloque. II, 622, 625. Oculis corporis invisibilis est Deus. II, 817, 619, 620. Oculus corporis numquam poterit videre Deum. II, 319. Sicut qui eo procedunt, ut possibilitatem videri Dei oculis corporeis, etiam impiis donent. II, 319. Ne Christo quidem potuisse praestari, ut oculis corporis videret Patrem. II, 520. Oculis corporalibus Deum in resurrectione videndum si qui putant, viderint qui hoc abstruant. II, 618. Oculi beatorum videbunt incorporea. VII, 799. Oculi corporei oculis cordis non sunt comparandi. II, 645. Oculi corporales aliquid in caelo videbunt. II, 622.

Oculi cordis praefertur servum deformem sed fidelem, formoso sed infideli. V, 869. Oculi cordis nunc illuminantur fide, postea illuminabuntur specie. V, 566. Oculi carnis multum diliguntur, multum negliguntur oculi cordis. V, 542. Sicut oculis carnis specialis est lux visibilis, ita et oculis cordis lux iustitiae. V, 312. Oculos mentis quantum interturbet turba phantasmatum ex carnalis vitae consuetudine. II, 615. Quid ei agendum, qui corporalium qualitatuum imaginarias formas ab acie mentis non potest abigere. II, 615. Oculus mentis quibus moribus turbatur. IV, 1252; V, 542. Oculus mentis ira turbatur, odio extinguitur. IV, 341. Interiorum oculorum caecitas est non intelligere. IV, 1532. Oculus interioris hominis difficile sanatur. VIII, 174. Opera nostra nunc tota est sanare oculum cordis. V, 512. Oculus mentis collyrio morialis praeccepti sanandus est. IV, 447. Oculus cordis, quo Deus videatur, per fidem mundandus. V, 541, 670. Ut interiores oculi aperiantur et serenentur, fide corda mundantur. IV, 1552. Quis sit oculus cordis simplex et mundatus. III, 1504. Oculus cordis, fides. IX, 1169. Oculi fidei quam validi et potentes. IV, 1897. Oculos fidei non habent, qui invident felicitati impiorum. IV, 392. Oculos Dei vitare nemo potest. IV, 1200. In eos qui oculos hominis timent, Dei non timent. IV, 542, 345.

Oculi Dei in eo sunt, cujus oculi ad Deum. IV, 271. Oculi corporis mystici Christi, clariora et eminentiora membra ejus. IV, 1114.

Oculos mittere in aliquem, id est, amare. III, 496. Ante oculos habere, est diligere. IV, 1286. Oculos suos eruere, ad magnam indicandam dilectionem. III, 729. Oculus significat amicum. III, 1348. Et id quod vehementer diligitur. III, 1247. Oculis pro intentione ponitur. IV, 1552, 1553; X, 755.

Odius est ira veterata. II, 153; IV, 180, 652; V, 324, 397. Quomodo odium ex ira fiat. V, 324. Odium subreptit, dum nulli irascenti ira sua videtur iniusta. II, 155. Unde homines amamus, aut odio habemus. III, 1405, 1859. Vigilandum est ne cuiusquam odium cordis intima teneat. II, 155. Odium extinguit oculos. IV, 341. Dilectio lumen est, odium tenebrae. IV, 653. In tenebris et in carcere est, qui odit. V, 1034. Vita nostra dilectio, mors odium est. IV, 653. In caritate latitudo est, in odio angustia. IV, 1757. Odium caritatis fontem de corde manantem obturat. V, 1557. Odium in proximum, cor gravius vastat. I, 674. Odium ei qui odit, gravius nocet, quam alteri. V, 807. Homicida est qui fratrem odit. IV, 189; V, 324, 397. Qui oderunt fratres, viri sanguinum sunt. IV, 1801. Plus possidet a diabolo, qui non solum alienatus est a Deo, verum etiam gratis odit servientes Deo. VII, 068. Odit gratis, qui pallium ex odio commoventum quarit, aut incommoventum fugit. III, 1862. Odiosus inique quodiam vitium sit. IV, 440. Odiu nolite concipere, aut cito finite. V, 157. Odium cito deponendum, ne corrumpat cor. V, 1274. Ira festuca, odium trabes est. IV, 632; V, 324, 506, 1034. Odio habentis, et irascentis peccatum multum distat. V, 506. Odium licitum, quod. VII, 409. Odium perfectum est, ut nec propter vitia homines oderis, nec vitia propter homines diligas. IV, 1801, 1802. Mali non sunt odio habendi, quare. IV, 650. Odium concipiendum, non hominis, sed ejus quod male fecit homo. V, 165, 324, 780. securi odium in malis malitiam, et diliguntur creaturam. IV, 1509, 1804. Odium crimen maximum est persecutentis, quamvis sit voluntaria oena patientis. IV, 1434. Odium non in persecutorem, sed in diabolum qui per eum operatur, ferri debet. IV, 1766, 1841. Odium in parentes quale praecipitur. I, 816.

Odius Dei quid sit. IV, 85. Si odisti quod odit Deus, eris Dei amicus. IV, 504. Ipsum odium peccatorum amiles nos incipit facere Deo. IV, 1080. Christiani exemplo Christi discere debent odio haberi gratis. IV, 847, 848. Odium animae, amor nequitiae, ac vice versa. V, 1472.

Odollanum interpretatur testimonium in aqua. VIII, 457.

Olorandi libido. X, 774.

odor bonus Christi, omnes fideles. IV, 171. Odor bonus, sancti. V, 1250. Bono Christi odore alii sanantur, alii percutiunt. IV, 507, 508. Quomodo. V, 1250.

Oedipi fabula. VII, 571.

Oea mos. IX, 259.

Oenophorum. VII, 198.

Oeta. VII, 569.

offense donandae exemplo Christi. V, 1057. Offensum paulo asperioribus litteris episcopi quanta cura Augustinus placare conatur. II, 625, 629. Vide Ignoscere, Inimici.

Officialis Comititis. II, 450. Officialibus forensibus quid liceat accipere, quid illi restituere teneantur. II, 664.

Offici nomen in ecclesiasticis libris minus usitatum, Ambrosius non timuit. II, 285. Officium nostrum, non officio, sed fide pensandum est. IV, 1552. Officia omnia ad bonum

adipiscendam referenda sunt. VII, 297. Officium imperatoris, sepe meritum est accipiendi. II, 1069.

Officium publicum. IX, 452, 513, 616, 621, 643, 649. Officium Consularis. II, 450. Officium totum ante iudicem ambulat. V, 431.

Og interpretatur concervans. IV, 1760. Conclusio. IV, 1751.

Ogyx sive Ogygus, aut Ogygius rex. VII, 720. Quando fuerit, non convenit inter scriptores historicorum. VII, 566. Ogygi diluvium. VII, 566.

Olea ramusculus signum pacis. III, 47.

Oleaster tametsi bonus, mali tamen in scripturis significationem habet. X, 834. Oleaster et oliva. V, 565, 1032, 1036, 1066, 1505. Oleaster nascitur etiam ex oleæ semine. II, 890. Rami naturales præciduntur, inseritur oleaster, quare. V, 489.

Olera magis immunda, quam carnes, censeri debereut a Manichæis. VIII, 235.

Olei inventrix Minerva. VII, 569. Oleum ad sacramenti administrationem benedictum. IX, 190. Oleum visibile in signo est, oleum invisibile in sacramento est, oleum spiritale intus est. IV, 505. Oleum Christi, et si per peccatorem ministratur, non est oleum peccatoris. V, 1225, 1229. Oleum portare secum. V, 577. Oleum qui secum habet, oleum peccatoris non quarit. IV, 1824. Oleum alienum. V, 577. Oleum ementes et vendentes. V, 578. Oleum vendunt adulatores. IV, 1921. Oleum peccatoris, est falsa laus adulatores. IV, 1824; V, 578. Oleum gloria est. IV, 1824. Gloria ipsa est. IV, 1921. Oleum interius. IV, 1921. Oleum significat testimonium bonæ conscientie. IV, 1824. Gratiam ac spiritum sanctum. IV, 1443; V, 1000. Lætitiam spiritalem. IV, 182. Oleum et anurca. V, 120, 157. Oleum et oliva. V, 500.

Olivæ fructus caritatem significat. III, 1435. Olivæ et oleastri exemplum, utcumque explicat quomodo peccatum originale de parentibus etiam renatis trahi possit. X, 471.

Olla tribulationem significat. IV, 720. Olla spei in tribulationibus. IV, 721. Ardet olla iniquitatis, sed major est flamma caritatis. IV, 721.

Olibrius. VI, 446, 447.

Olympias mater Alexandri. VII, 258.

Olympius episcopus hispanus. X, 644. Ejus sermo ecclesiasticus. X, 644.

Olympus Mædoniæ mons altissimus. III, 184, 1988. Olympi montis altitudo. VII, 474. In vertice montis olympi nec nubes videri, nec ventos sentiri dicitur. III, 260, 550. Nec alites volare, nec homines ibi diu vivere possunt. III, 260. Ad montem olympi transcendit aqua diluvii. III, 550. Olympus deorum habitaculum. II, 85. In hoc monte castra posuit Jupiter adversus patrem bella gerens. II, 85.

Omen, vox in sacris litteris olim inusitata. I, 586.

Omnes, quomodo accipiendum. X, 270. Omnes in scripturis pro omnibus generibus. X, 1421. Hoc sensu omnis caro ad Christum venit. IV, 776. Omnes pro multis. X, 1217. Omnes quomodo de omnibus non dicitur. II, 872. Non est contrarium ut iidem sint multi, qui sunt omnes. X, 1203, 1204. Omnes et multi quomodo ab Apostolo intelliguntur, etc. X, 1254. Omnes quomodo Apostolus intelligat. X, 1201, 1205. Quomodo dicitur omnes ex uno in condemnationem. X, 1129. Quomodo et omnes per Adam peccatores, et omnes per Christum iusti. II, 845; X, 119, 465. Et omnes per Adam ad condemnationem, et omnes per Christum ad justificationem. X, 141, 1198. Et omnes per Adam ad mortem, et omnes per Christum ad vitam. X, 871. Omnes quomodo vivificantur in Christo. X, 1226, 1231. Quomodo velit Deus omnes salvos fieri. X, 759, 945. Omnes non renascuntur in justificationem, sed omnes qui renascuntur, non nisi per Christum renascuntur. II, 680, 729. Omnes doceri ut veniant, quo sensu recte dicitur. X, 971. Omnes hominem a Deo illuminari, quo sensu dicitur. X, 130.

Omnipotentia Dei nihil admittit, quod nec peccare, nec mori, nec se ipsum decidere potest. X, 274. Omnipotens non ob aliud veraciter dicitur Deus, nisi quoniam quidquid vult potest; nec ejus voluntatis effectus impeditur alicujus creature voluntate. VI, 276. Omnipotens Deus faciendo quod vult, non patiendo quod non vult. VII, 152. *Vide* Deus.

Onagrius. VIII, 707.

Onagri nomine intelliguntur ii, qui pauci ab omni negotio libri Deo serviunt. III, 851. Onagri gentes significant. IV, 1360.

Onus vigesimus nonus rex Assyriorum. VII, 577.

Onus Christi leve per caritatem. IV, 825. Onera nostra invicem portanda. VI, 80. Qui habent caritatem, portant invicem onera sua. IV, 1068. Nihil sic probat amicum, quomodumodum oneris amici portatio. VI, 81. Ad portanda aliorum onera Christi exemplo incitantur. VI, 81, 82. Chri-

stem diligendo, facile sustinentem infirmitatem alterius. VI, 85. Amicorum mala firmius sustinentur. VI, 83. Onera portanda quomodo. VI, 81, 82.

Onerum duo genera. V, 896. Onera alia sunt participanda infirmitatis, alia reddenda rationis Deo de actibus nostris. III, 1145. Omnia paupertatis et divitiarum. V, 869. Onus pigritie. V, 897. Sua cuique onera peccata. V, 896.

Opera. Si quam operam monachi Ecclesia desideraverit, nec ille elatione avida suscipiat, nec blandiente desidia respuat. II, 168.

Opera omnia sua cum quiete operatur Deus. IV, 1181. Operari Deus dicitur, quando justus ex dono ejus bene operantur; dicitur et requiescere, quando in illo requiescunt. VI, 531. Opera Dei in Verbo erant antequam fierent. IV, 497. Eadem sunt opera Patris et Filii. IV, 1442. In rebus supra naturam mirabilibus, tota ratio facti est potentia facientis. II, 519. Opera sua cur Deus ante oculos nostros ponat. IV, 1336. Opera Dei compendio narrantur. I, 865. Omnia opera Dei laudant Deum. IV, 1691. In omnibus Dei operibus gratia insinuat. IV, 1831. Deus in homine et velle et operari operatur. X, 918. Contra eos qui dicunt, si agitur, non agitur, responsio est: si non esset operator, Spiritus Dei non esset cooperatur. V, 856. Spiritu Dei exhortante, illuminante, adjuvante agitur. V, 856. sic vos scitote agere bona, ut sit rector Spiritus adiutor. V, 856. Agis quidem, illo non adjuvante, libera voluntate, sed male. V, 856.

Operatio hominis in paradiso, qualis. III, 204. Operari carne et non spiritu, utile non est: operari spiritu et non carne, pigrorum est. V, 224. Debemus et tenere spiritualia, et non carnaliter operari carnalia. V, 224. Opus corporale operari jubentur servi Dei, ut in manibus suis se transigant. VI, 551. Opere manuum viventium monachi. I, 638, 1339. In monachos desiderios nolentes operari. VI, 566, 569. Frustra obtinentur se vacare orationi, psalmis, lectioni et verbo Dei. VI, 564, 565. Tanquam conservatricem evangelii prædicant pigritiam suam. VI, 569. quam inepte. VI, 569. Insultant melioribus ac laborantibus monachis. VI, 569, 577. Sanctitatis nomen sibi arrogant. VI, 578. si manibus operentur, misericordius agunt, quam cum omnia sua erogarunt. VI, 575. Aliis deest excusatio. VI, 568, 575. Nullo modo decet, ut in ea vita ubi sunt senatores laboriosi, ibi fiant opifices otiosi. VI, 575. Qui in sæculo fuerunt opulenti, si infirmitatem obtendant. credendi et ferendi. VI, 567, 572, 575. Quæ monachis injungenda opera. VI, 575. Operandi corporaliter præceptum relaxatum est Apostolis. VI, 554. Et Evangelii ministris. VI, 455, 567. Hac licentia non usus est Paulus, quare. VI, 568, 569. Opera honesta ad victum comparandum quænam. VI, 560. Liber de Opere Monachorum. I, 638; VI, 547.

Opera servilia quæ. III, 1635. Operari te aliquid non patet, nisi in quantum malus es. IV, 1831.

Operarii ad vineæ culturam conducti. V, 531.

Opera, alia ex fine vel bona vel mala redduntur, alia sunt per se peccata: hæc nunquam quasi bono fine faciendæ. VI, 523. Opera vere bona quæ sint. X, 763. Opera bona ex quo fonte manant. X, 206. Opus hominum intentio facit, intentionem fides dirigit. IV, 259. Discamus in similitudine operum discernere animos operantium. II, 457. Operum bonorum finis. V, 85. Quidquid homo veluti recte fecerit nisi ad pietatem quæ ad Deum est referatur, rectum dici non oportet. VI, 204, 268. Opera recta esse non possunt, cum cor directum non est. IV, 991. opera tunc recta et iusta sunt, cum ad caritatem diriguntur. III, 1289; IV, 1148. Tunc recte, tunc juste, tunc pie fit, cum opus bonum in ejus laudem fit, cujus gratia donatur ut fiat. II, 568. Tunc est vere opus bonum, cum a caritate jaculatur agentis intentio, et tanquam ad locum suum rediens, rursus in caritate requiescit. VI, 323. Opus illud est bonum quod fit propter vitam æternam, si tamen ipsa speretur a Domino per Christum: alias impium est. IV, 262. Opera bona nulla ante fidem, aut sine fide. II, 855. Fides non ex bonis operibus, sed bona opera ex fide. V, 52. Ubi fides non erat, bonum opus non erat. IV, 259, 858. Opera bona sunt ab homine; fides autem fit in homine, sine qua illa a nullo sunt homine. II, 877. Opera sine fide Christi quæ videntur bona, a bona et utilia. III, 1602, 1720. Opera ante fidem inania. IV, 259, 261, 262. Nulla operum laudabilium copia sine recta fide prodest. X, 598. Nemo jactet opera sua ante fidem, nemo sit piger in bonis operibus accepta fide. IV, 265.

Opera bona ex gratia. X, 239. Opera gratiam non præcedunt, sed consequuntur. VI, 111, 112; X, 1142. opera ex gratia, non ex operibus gratia. II, 817. Operibus bonis debetur merces si fiant, sed gratia quæ non debetur, præcedit ut fiant. X, 1133. Ea sola bona opera dicenda sunt, quæ sunt per dilectionem Dei. IV, 858, 1540, 1569. Opus unum est in quo sunt omnia, fides quæ per dilectionem

operatur. IV, 1149. Fiunt cum requie opera bona, cum fides per dilectionem operatur. III, 635. Omnia opera nostra bona, unum opus est caritatis. IV, 1148. Nullus ante gratiam fidei de bonis operibus gloriatur. III, 2137. Opera quæ non fiunt ex gratia, aut sunt humana, aut peccata aut servilia. III, 635. Opera bona habere malus non potest. V, 467. Radix nostra, caritas nostra; fructus nostri, opera nostra. IV, 607. Non fructus est bonus, qui de radice caritatis non surgit. X, 217. Opus bonum fieri debet ex corde, adeoque dilectione iustitiæ, non formidine peccati. IV, 990. Opus bonum, non quod timore fit, sed quod amore. V, 33. Quando quis ex timore, quando ex caritate operetur. V, 792. Opera quæ cum tristitia facis, de te fiunt, non facis. IV, 1174.

Opera bona Dei dona. IV, 1784; V, 1466; VI, 247. Opera bona non ex nobis, sed ex Deo. III, 1845. Ad salutem pertinet ut opera bona et iustitia nobis ex Deo sint, et non ex nobis. X, 1141.

Opera et fides a Deo sunt. III, 83. Opera nostra ideo bona sunt, quia Deus ea nobis donat. I, 868. Opus bonum et ipsius Dei est, et nostrum est. I, 632. Opera bona ex Deo et homine. III, 631. Opera bona et a libero arbitrio, et a beneficio Dei simul. III, 1778. Velle et operari, hoc est quod Deus donat homini, cum iustificat impii. II, 860. Sic Deus in nobis operatur, ut et nos operemur. V, 108, 856. Operari nihil boni potes, nisi illuminatus a lumine Dei, et fovefactus ab Spiritu ejus. IV, 1175. Opera nostra bona, potius Dei quam nostra. IV, 1783, 1784; VII, 804. Opus abs nobis est, sed non solis; operis merces a solo Deo. V, 1464. Nisi Deus adjuvet bona opera nostra, impleri a nobis non possunt. IV, 252, 737. Opera bona quomodo i, si faciamus, cum Deus in nobis operetur. IV, 1876. Opus tuum in me vide, non meum; nam meum si videris, damnas; tuum si videris, coronas. IV, 1783, 1784.

Opera nostra bona Deo tribuenda sunt. I, 1078; III, 190. Non nobis assignanda. X, 879. Gratia Dei, non propriis viribus tribuenda. II, 688. Opera bona qui sibi assignat, declinat in dexteram. II, 973, 974. De bonis operibus non in se gloriandum. III, 1849. De suis operibus gloriantes significantur in posterioribus tabulis Moysi datis. III, 635. Gaudere in operibus Dei, quid sit. IV, 978. Servi Dei, dupliciter opera Dei. IV, 1148. Eadem sunt opera Patris et Filii. IV, 1442.

Operum honorum necessitas. IV, 482, 4313. Opera cum fide necessaria. IV, 239. Operum honorum initium, est confessio operum malorum. III, 1491. Opus summum hominis est laudare Deum. IV, 500. Opera bona exercentur in abstinentia ab illicitis cupiditatibus. III, 1530. Opera misericordie nunc temporis exercenda. V, 97, 513, 612, 1033, 1198, 1203. Opera misericordie in hac tantum vita, non in futura erunt. V, 91, 97, 233, 617, 1631. Opera misericordie superare debent offensiones nostras. V, 1109. Quanto magis urgent tribulationes huius mundi, tanto amplius opera misericordie exerceri debent. II, 471. Quod alter minus potest, in eo qui potest facit, si in altero diligit, quid ideo quia non potest ipse non facit. II, 507. Opera misericordie sola commemoranda sunt in iudicio. V, 406. Opera misericordie, opera iustitiæ sunt. IV, 574. Sacrificia sunt. IV, 574. Semina nostra sunt. IV, 1664; V, 193. Opera bona valent ad obtinendam beatitudinem. VII, 804. Opus te terret, mercedem vide. V, 422. Operum honorum merces non isto tempore speranda. V, 99. In eis qui putant perire opera sua, quia non eis redditur merces peritura. IV, 1468. Non ex operibus, quo sensu nos salvari neget Apostolus. X, 805. Non ex operibus, sed misericordia Dei, et vocatur, ut credamus; et credentibus præstatur ut bene operemur. III, 2061; *Retr.* Opera legis non iustificat hominem, nisi per fidem Jesu Christi et gratiam Dei. II, 892. Iustificatio ex fide sine operibus. V, 31. Opera Legis quædam post fidem superflua, quædam ante fidem nulla sunt. III, 2137. Opera Legis bipertita. III, 2117. Opera bona omnia amant in luce constitui. II, 510. Opera bona in manifesto facta duplicem habent utilitatem. V, 804, 1478. Opera bona quomodo coram hominibus, et non coram hominibus facienda. V, 503, 372, 803, 804, 1479. Opera bona quæ fine fieri debent coram hominibus. IV, 787, 788. In bono opere laudem nostram querere prohibemur. V, 1479. In operibus bonis viventis quis animus sit de futuro opere, quis de præterito. V, 227. Opera bona non semper intermittenda, quod aliqui inde scandalizentur. II, 1080. Interdum tamen personarum habita ratione ab iis assistendum. II, 1080. Opera Ecclesiarum quibus honoratur Deus, sunt toxtura quædam. III, 879. Opera hominum dicuntur filii eorum. II, 652. Opera bona tamquam filii vitæ nostræ. VIII, 1004. Opera bona nihil prosunt iis qui sunt extra Ecclesiam. III, 4500. Omnes ad stabimus ante tribunal Christi, ut ferat unusquisque secundum ea quæ per corpus gessit, non secundum ea, quæ si diu viveret, gesturus fuisset. II, 963,

966. Deus reddet unicuique secundum opera ejus. X, 911, 912.

Opera mala quænam sint. VII, 418. Opera mala laudantes, canes lingentes ulcera Lazari. III, 1530. Opera mortua quæ oportet mortificari ut vivamus. VI, 208. Opera carnis. *Vide* Caro. Opus bonum non multum laborat, malum opus habet laborem. IV, 1181. In malis operibus nostris, Dei opera bona sunt. I, 1180. Occupatio qua infidelium opera tamquam bona defenduntur. X, 754. Opera aliqua bona, sine quibus difficillime vita ejusque pessimi hominis invenitur, non prosunt impio ad salutem æternam. X, 230. Opera bona quæ faciunt infideles, Dei sunt dona. X, 754. Operi divino, non humano tribuendum, quod Polemo Xenocratis disputatione ab ebriositate sit liberatus. II, 591. Quanto magis quod alii convertantur ad Deum. II, 592.

Opes magnæ Christianorum sunt necessitates egentium. V, 1389.

Ophtyx hæretici seu serpentini. III, 217; IX, 589. Unde exorti et sic appellati. VIII, 28.

Opinio et sensus qui differant. I, 1282. Quod neque intelligi neque sentiri potest, temerariam nimis atque nugatoriam gignit opinionem. II, 78. In falsas opiniones ruere turba pronior est. I, 953, 1042. Opinionis incertæ dubiæque asserendæ temeritas, difficile sacrilegii nomen evitat. III, 221. Opinionis errorem convincendi difficultas. VII, 47. Non parvum malum est perversis opinionibus, non solum ad committendum peccamento voluptatis adduci; sed etiam ad defendendum blandum, a medicamento confessionis averti. II, 1061. Si falsis opinionibus tanto quisque inseritur magis, quanto magis in eis familiariusque volutatur, multo id facilius in rebus veris animo accidit. II, 66. Opinioni et exemlo multorum contra legem Dei non adhaerendum. VI, 344. Cum contradicitur opinioni aliorum, id fiat absque præiudicio caritatis et veritatis. II, 289.

Opinari numquam sine vitio est. VIII, 83.

Opis Deus qui nascentibus fert opem. VII, 122, 128.

Optat nemo quod habet in arbitrii potestate. IV, 1500.

Optantis figura in Prophetis intelligitur præscientia nuntiantis. V, 148. Ac divini decreti approbatio. V, 149.

Optatus Milevitanus episcopus catholicæ communionis. IX, 37, 430. Optati codex a Donatistis prolatus. II, 581. Quem legi petunt in collatione Carthaginiensi. IX, 647. Optatus Cæciliani purificationem potius quam damnationem complectitur. IX, 685.

Optatus Episcopus. II, 577, 795.

Optati questioni de origine animæ, responsio Augustini. II, 857.

Optatus Thamugadensis episcopus Donatista. II, 174; IX, 55, 58, 337, 523, 535, 738, 740. Gildonianus dictus. II, 198. *Not. (a)*; IX, 50, 82, 585. Quare sic appellatus. IX, 54. *Not. (a)*. 35. Optatus Gildonis satelles. IX, 76, 338, 340, 504. Optato Comes Deus est. IX, 277, 281, 286, 340. Et fides. IX, 250. Optati dictum de suis ordinatoribus. IX, 641. Optati facta crudelia. IX, 276. Optatus raptor undique clamabatur. IX, 62. Fur, raptor, proditor, oppressor, separator. IX, 288, 310. Optatus basilisus. IX, 54. Optatus Ecclesiam catholicam terra marique armatis turbis atrociter et hostiliter oppugnavit. IX, 316. Sub ejus iniquitatibus tota Africa genuit. II, 193, 297; IX, 301. Decem annos. IX, 257. Optatum Donatistæ improbabant. IX, 50, 51. Et tamen in communione tenebant. IX, 51. Optatum sceleratum longo tempore sibi notum damnare timerunt Donatistæ. IX, 250. Tandiu cum peritulerunt, quamdiu timerunt. IX, 88. Optati Gildoniani potentiam adulationis oleo unxerunt Donatistæ. IX, 88. Adulationes, obsequia, etc. Donatistarum erga Optatum. IX, 277. Quod fecit Optatus, ad suos non pertinere dicebant Donatistæ. IX, 531. Optati metu, Mustitani et Assuritani episcopos suos coegerunt ut ad Primiani communionem reverterentur. II, 193, 198, 263, 309; IX, 532, 585. Quicumque ab illo baptizati sunt, ablu non potuerunt, etiam in sententia Donatistarum. IX, 503. Optatus Gildonianus in carcere extinctus. IX, 329. Optatum martyrem dicebant Donatistæ. II, 265. Ejus natalitia magna celebratione frequentabant Donatistæ. II, 407; IX, 277.

Optatus presbyter. II, 223.

Opulentia meitium, Deus. VII, 162, 164.

Opprobrium, quid. IV, 836. In opprobriis, cum corrigi non potest a quo jactantur, nihil restat nisi orare. IV, 852. Opprobrium pro Christi nomine sustinendum. IV, 252, 850, 851, 1357.

Orata vir fortunatissimus. I, 972, 973. Unde miser in divitiis. I, 973.

Orator Christianus semper in grandi materia versatur. III, 105, 106. Præsentat orationem ac Deum. III, 103, 104, 105, 120. Veritati potius quam verbis studeat. III, 119. Refutare debet quicquid contradici potest, si occurrat. III, 107. Agat ut intelligenter, ut libenter, ut obedienter au-

clatur. III, 103, 104, 105. Perspicuitati studeat et quomodo. III, 99, 100. In perspicuitate quadam est diligens negligentia. III, 99. Oratoris est docere, delectare, et flectere. III, 101. Quomodo hæc tria præstari possunt. III, 101. Frustra docetur et delectatur, nisi et flectatur animus. III, 103. Interest magis ut sapienter dicat orator Christianus, quam ut eloquenter. III, 91. Videndum quis consequi potest, ut sapienter dicat. III, 92. Qui eloquenter dicunt, suaviter; qui sapienter, salubriter audiuntur. III, 92. Audiuntur utiliter, qui etiam utiliter non agunt, quare. III, 118. Orator ecclesiasticus bonam vitam eligit, sed non negligit bonam famam. III, 119. Obedientius auditur orator Christianus, cuius vita dictioni respondet. III, 118. Oratorem Christus lucratus est de piscatore, non piscatorem de oratore. IV, 372. Non culpandus qui a peritioris conscriptum sumit eloquium, quod ad populum proferat. III, 120. Vide Concionator, Eloquentia, prædicator.

Oratio locutio est hominis ad Deum. IV, 1086. Oratio sacrificium est. IV, 475. Orationis nomine omnes regulæ sancti desiderii intelliguntur. X, 300. Oratio quid opus sit ad Deum. III, 1275. si Deus novit quid necessarium sit. V, 379, 494. Etsi sciat Deus quid nobis sit necessarium, non propterea, non orandum. X, 1017. Quia vult in orationibus desiderium nostrum exerceri, quo possimus capere quod præparat dare. II, 500. Deus dare vult, sed non dat nisi petenti, non dei, non capienti. IV, 1524. Orandi quæ nobis sit causa, et cur preces nostras Angeli Deo annuntiant, cum ipsum nil lateat. II, 368. Preces nostre Deo annuntiantur, non ut Deus instruat, sed ut ipsi construamur. II, 568. Peti a se cur Deus voluerit, quæ possit etiam non orantibus dare. X, 1001, 1002. Deus rogari vult, ut subveniens ametur. IV, 1425. Ad hoc quod nondum habemus jubet Deus ut habeamus, ut admoveat quid petamus. VI, 445.

Oratio argumentum necessitatis gratiæ. X, 514. Clarissima gratiæ testificatio. II, 766. A Deo petitur hoc ipsum quod ab homine exigitur. V, 905. Ut det ipse quod præcepit, rogandum est Deus. IV, 1510, 1581. Cum oramus, nihil aliud dicimus quam, *Da quod jubes*. X, 154. Orandi præceptum quatenus observent Massiliensi. VIII, 40.

Orationes ad quid necessariae putantur Pelagiani. X, 576, 580, 581. Orationis necessitas. X, 451, 517, 518. Asseritur contra Pelagianos. VI, 443. Oratio necessaria his qui gratia non aguntur. X, 918. His qui accingunt se ad bonum faciendum. X, 918, 919. Oratio homini necessaria, non tantum ut ipsi ignoscatur, sed etiam ne peccet. X, 256. Ut non intremus in tentationem, si voluntas sufficeret, non oraremus; quæ tamen si deesset, nec orare possemus. II, 990. In oratione cognoscit homo, unde accipiat quod vult habere. X, 517. Oratio admonet quod indigeamus adiutorio Domini, ne spem bene vivendi in nobis ponamus. II, 990. Ex sententia eorum qui legem per vires proprias impleri posse dicunt, sequitur nos non orare debere. II, 595, 761, 765, 775. Stultum est orare et facias quod in potestate habeas. X, 256. Invocandum Dei adiutorium. V, 895. Oratio non propter quod fulimus, sed propter quod erimus necessaria. X, 531. Oratio et gratiarum actio necessaria. II, 851, 856. Oratio a gratulatione quod differat. IV, 80, 1337.

Orare. Quid orandum. IV, 1087. Orandum ut Deus det, quod ut habeamus jubet. VI, 445, 444. Ut datum conservet, ac nondum datum suscipiat. VI, 444. Orandum ut Dei dona in nobis augeantur. IV, 1048. Quod nondum accepimus, nos accepturos esse fidamus: eo quod de acceptis ingratias non sumus. VI, 444. Oratio quomodo petamus quæ accepimus. X, 997. Nolite aliquid a Deo querere, nisi Deum. V, 1461. Quid erit mihi, quidquid mihi dederis præter te? V, 1469. Orationis remedium contra peccata accepimus post integritatem remissionis. V, 752. Orandum est a Domino ne peccemus. II, 775. Oranda beata vita, cætera propter ipsam. II, 497, 499, 505, 505. Beneficia temporalia et æterna quomodo petenda. V, 497. Temporalia a Deo petentes, nihil petunt. V, 794. Discite hoc petere a Deo, ubi non timetis exaudiri. V, 1445. Multi clamant ad Dominum pro temporalibus rebus, vix quisquam propter ipsum Dominum. IV, 971. Necessaria corporis a Deo solo petenda, non a demoniis. IV, 752, 753. Orandum est ut incolunitas, amicitia, sufficientia habeantur, aut si jam adsint, teneantur. II, 499. Oremus ut valeamus quod voluerimus, cum Deo donante recte sajucrimus. II, 990. Sciens unde accepit, ab illo pete ut perficiatur, a quo datum est ut incipiat. II, 990. Falli eos qui in adversis tantum, et non in prosperis putant invocandum Deum. V, 482. Quæ mala sunt, non sunt postulanda a Deo. III, 1824. Non parva est tentatio, si contra tuam sit causam tua postulatio. III, 1826.

Orandum pro persecutoribus Ecclesiæ. II, 657. Orandum pro inimicis et persecutoribus. V, 120, 806. Orare pro inimico tuo si didiceris, ambulans in viam Domini. III, 1985.

Injuriam Deo fieri qui eum orat, ut inimicum suum premet. IV, 450. Oratio nostra facit elemosynas, cum pro inimicis ut pro amicis profunditur. V, 1044. Quare nunc Ecclesia orat pro inimicis, et in novissimo iudicio non orabit. VII, 757. Gravior est Deo pro fratre deprecatio, ubi sacrificium caritatis offertur. II, 87. Orent pro se invicem omnia membra; caput pro omnibus interpellat. III, 1985. Orare pro quibusdam fratribus non nobis præcipitur. III, 1266, 1267. Oratur pro infidelibus ut credant. V, 911, 915. Qui sacerdos stans ad altare exhortetur populum orare pro infidelibus, pro Catechumenis, pro fidelibus. II, 978, 988. Orat Deum sacerdos clara voce ad altare, ut incredulas gentes ad fidem suam venire compellat. II, 988. Ideo Deus per orationes credentium non hum credentes credere facit, ut ostendat quia ipse facit. II, 988. Orationes quas facit Ecclesia sive pro infidelibus ut convertantur, sive pro fidelibus ut augeatur in eis fides et perseverent, destrunt Pelagianos. VIII, 48. Oratio pro quibus et contra quos impendenda. IV, 248, 438. Orare contra quemquam non licet. III, 1267. Non oraret Ecclesia pro reprobis, si essent cogniti. VII, 737.

Orationum auxilia quam utilia. IX, 478, 509. Orationes sanctorum quantum pro aliis valeant apud Deum. IV, 1412. Orationibus aliorum magnos etiam viros debere se commendare. II, 1025. Oratio Dominica pro eis tantum est efficaci, quorum fides per dilectionem operatur. VII, 657. Gaudeant de nobis Martyres, qui orant pro nobis. IV, 1141. Orans pro Ecclesia catholica, neminem singulorum præterit. V, 1249. Orat Ecclesia pro omnibus hominibus, non tamen exauditur pro omnibus. VII, 757. Orans Ecclesia pro quibusdam exauditur. VII, 508.

Orando quid observandum. IV, 1531, 1532. Quomodo orandum. III, 1274, 1467. Quid oremus sicut oportet nescimus. X, 531. Oranti duo cavenda, ne aut quod non debet, aut a quo non debet petat. V, 578. Sic orandum est quomodo docuit Christus. IV, 1332. Oratio incipere debet a laude Dei. IV, 1882.

Oratio duplex, interior et exterior. IV, 404. De interiore oratione intelligendum illud, *sine intermissione orate*. IV, 404. Oratio sine intermissione certius exauditur. II, 500. Orare siue intermissione, est vilam beatam a Deo solo sine intermissione desiderare. II, 501. Orationes crebre, sed brevissime et raptim jaculate Fratrum qui sunt Ægypto. II, 501. Orare diu cum vacat, id est, cum alia bonarum et necessariorum actionum non impediunt officia, non est improbum nec in utile. II, 501. Orare frequenter, non est orare, in multiloquio. II, 501, 502. Quid sit multum loqui, quid multum precari. II, 501. Multiloquium in oratione vitandum. V, 578. Orationum diligentur cura in Scripturis, specialiter viduis invenitur injuncta. II, 506. Oramus verbis per certa temporum intervalla, ut quantum in desiderio vitæ æternæ profecerimus nobis innotescamus, et ad hoc augendum nos ipsos acris excitemus. II, 501. Orare non nisi spiritaliter spiritu renatos decet. II, 502.

Orandum in templo mentis. I, 1195. Orare in clausis cubiculis, quid. I, 1193. Non recte oratur, nisi in intimis cordis. VI, 144. Quando oras, claude ostium, ne tentator ingrediatur. IV, 1854. Oratio vocalis sine intentione in Deum, inanis est. IV, 1585. Orationis vox, quæ. IV, 1809. Multorum oratio habet sonum, vocem non habet. IV, 1809. Oratio clamor ad Deum, non corporis voce; sed cordis. IV, 74, 85, 254, 1854. Oratio nostra vix sine mentis evagatione. IV, 1086, 1585. Mira Dei benignitas tolerantis orationes, quæ cum mentis evagatione fiunt. IV, 1086. Orans in toto corde, clamat quando aliunde non cogitat. IV, 1585. Magna in oratione intentio, magnum exprimit orantis affectum. IV, 1585. Qui orationem suam tepidam, frigidam et pene nullam dolet, jam orat. VI, 127.

Orandi tempus, tempus gratiæ Dei. VI, 231. Orandi tempus post Galli cantum. IV, 1587. De loco et modo orationis. III, 1519. Magis valet petentis affectus, quam petitionis locus. IX, 429. Si aliquis in memoriis hæreticorum orans exauditur, non pro merito loci, sed pro merito desiderii recipit sive bonum, sive malum. IX, 428. Situs corporis ad orandum nullus est præscriptus. VI, 144. Supplicantiis congruens situs, genua ligere, extendere manus, solo prosterni. VI, 597. Fronte terram percutere. V, 1419. Per hæc cordis affectus, qui ut fierent ista præcessit, quia facta sunt crescit. VI, 597. Hæc cum quis præstare nequit, in secretissimo cubili, ubi compungitur, præstat. VI, 597. Oramus stantes quinquaginta diebus post Pascha et omnibus Dominicis. II, 218, 220. Ad orationem stantes cur convertuntur ad Orientem. III, 1277. An ubique Christiani diebus Paschalibus et Dominicis stantes oreant, ignorat August. II, 220.

Orandum est perseveranter. IV, 801. Orationis instanti commendatur. IV, 801, 1559. Fanelicis Dei esse debemus, ante januam conspectus illius medicentis in orationibus.

IV, 1895, 1806. Orationes Justorum cum lacrymis et gemitu. V, 193. Orantis gemitus. IV, 224. Dulces orantium lacrymæ. IV, 1683. Oratio munda quamquam. X, 302, 304. Orationis alæ duæ, jejuniæ et eleemosynæ. IV, 482. Geminae eleemosynæ. V, 398, 1040, 1041, 1042. Unde oratio multum adjuvetur. II, 501, 507. Oratio jejuniis et eleemosynis adjuvanda. V, 1046, 1583. Hæc est justitia hominis in hac vita, jejuniæ, eleemosynæ, oratio. IV, 482. Oratione sua humiles contingunt Deum. V, 267. Oratio sit casta, ut non quod cupiditas, sed quod caritas quærit optemus. V, 1014. Oratio tanto acceptior est, quanto magis naturæ suæ spiritalis implet effectum. V, 1052. Hunc effectum tanto magis implet, quanto magis animus a carnali voluptate suspenditur. V, 1032. Qui didicerunt a Domino Jesu Christo mites esse et humiles corde, plus cogitando et orando proficiunt, quam legendo et audiendo. II, 597. Cor quod recte petit, recte pulsatur et quærit, pium esse debet. V, 568. Vita pulsatur, vitæ aperitur. V, 568.

Oratio optima, vita justa. VII, 653. Quam celeriter accipiuntur orationes bene operantium. IV, 482. Orationem fides præcedit. II, 878. Orationis fons fides. V, 635. Orationis meritum debetur fidei quæ data est non oranti. II, 878, 880. Non orat nisi fides. V, 913. si fides deficit, oratio perit. V, 653. Fides, spes et caritas ad Deum perducunt orantem. II, 501. In fide, spe et caritate, continuato desiderio semper oramus. VI, 502. Orant spes et caritas, ac per hoc et fides. VI, 234. Oratio semper jejUNET ad odium, semper dilectione pascatur. V, 1044. Fides in Christum, ratio impetrandi. III, 1528. In nomine Christi nihil petit, qui de Christo sentit, quod non est sentiendum; vel qui petit aliquid ad salutem non pertinens. III, 1896, 1897. Petitur in nomine saluatoris, quod pertinet ad rationem salutis. III, 1632. Non petimus in nomine saluatoris, quodcumque petimus adversus utilitatem salutis. III, 1825. Oratio non est justa, nisi per Christum. IV, 1436. Oratio quæ non fit per Christum, ipsa est peccatum. IV, 1436. Oramus ad illum, per illum, in illo. IV, 1082. Ille orat pro nobis, orat in nobis, oratur a nobis. IV, 1081; V, 1683. Orat Christus, et dat quod orat. V, 1083. Ad hoc oravit Christus, ut doceret orare. IV, 663. Orare nos docet Christus ut magister, et exaudit ut Filius. V, 1153. Ad orandum similitudinibus Christus hortatur. V, 410, 618. Implorare posse donavit Deus; et ut implorares, excitavit cor tuum. V, 952.

Orat desiderium, etsi lingua taceat. V, 498, 820. Dignior ex oratione sequetur effectus, quem ferventior præcedit affectus. II, 502. Ipsum desiderium tuum, oratio tua est; et si continuum desiderium, continua oratio. IV, 404. Oratio de corde fidelis, tamquam de ara sancta surgit in modum incensæ. IV, 1818.

Orandi gratia ex Spiritu sancto. IV, 1359. Oratio est donum Dei. II, 878, 880. orationem cum fide a se esse, cætera a Deo obtineri volentes, refelluntur. V, 913. Orare Deum, gratiæ spiritalis munus. X, 633, 1032. Oratio spes unica in malis sæculi presentis. V, 491, 497. Quando dormitet. V, 498. Orationes nostras Angeli quo animo offerant Deo. II, 502. Deus non sinit eos in periculis perire, qui ad se clamant. IV, 440.

Oratio Dominica, regula postulandi Apostolis a cælesti jurisperito data. IV, 1849. Oratio quare verbis tradita. III, 1275. Orationis Dominicæ expositio. II, 503; III, 1277; V, 577; VI, 285. Orationis Dominicæ præfatiuncula. III, 1276. Eius petitiones apud Mattheum septem, apud Lucam tantum quinque. VI, 285. In oratione Dominica tria ad vitam æternam, quatuor ad temporalem pertinent. III, 1285. Orationis Dominicæ tres ultimæ petitiones contra concupiscentiam adhibendæ. X, 153. Orationis Dominicæ petitiones, cum septem donis Spiritus sancti, et beatitudinibus Evangelicis componitur. III, 1276. Orationis Dominicæ petitio tertia; *Fiat voluntas tua*, quid innuat. X, 676. Boni ex animo dicunt, *Veniat regnum tuum*; non ita mali. V, 200. Oratio Dominica et Symbolum complectuntur fidem, spem et caritatem. VI, 234. Catechumenis Symbolum prius, et post oratio Dominica traditur. V, 577, 580. Oratio redditur a Competentibus post octo dies. V, 400. Oratio Dominica ad fideles præsertim pertinet. IV, 1849. Oratio Dominica in sacrorum mysteriorum celebratione. V, 524, 1101. Oratio Dominica quotidie dicitur ad altare. V, 399. Perceptioni Eucharistiæ cur præmitti debet. V, 127. quis petat quod in oratione Dominica non invenitur. II, 504. Oratio Dominica continet quidquid recte et congruenter orari potest, et ad eam cæteræ aliæ orationes reducuntur. II, 503. Exaudiuntur omnes sancti pro se ipsis, non pro aliis. III, 1806. Desideriorum forma in Dominica oratione. V, 578. quisquis orat quod ad istum Evangelicam præcem pertinere non possit, carnaliter orat. II, 503, 504. Orationem Dominicam nisi dicas, non eris orans. IV, 1332. si aliam dicas, non exaudieris. IV, 1552. Orationem Dominicam securus dicit, qui facit quod dicit. IV, 1332. In ea pactum de remittendis de-

bitis, quo tenemur et nos fratribus ignoscere. V, 383, 1033, 1556. Quo animo dicendum, *Dimittite nobis debita*. IX, 63. Oratio Dominica de dimittendis debitis, est justis necessaria. VII, 657. Qui tibi dictavit preces, advocatus est tuus; si mentiris, testis est; si non te corrigis, iudex erit tuus. V, 634. Oratio Dominica, medicina quotidiana. V, 127. Oratio Dominica, medela quotidiana contra peccata levia. VI, 228. Quotidiana nostra mundatio. X, 453. Quotidianus penicillus quo terguntur peccata. V, 983. Quasi quotidianus baptismus. V, 1064. Oratio Dominica delet peccata non qualiacumque, sed parva. VII, 748, 749. Delet minima et quotidiana peccata. VI, 263; X, 200. Si veraciter dicatur, quotidiana dimittit peccata. X, 1332. Delet et acelerate gesta, si ab iis penitendo discedatur. VI, 263. Oratione Dominica dimittitur quidquid in jejuniis et eleemosynis delinquitur. X, 500. Peccata venialia operibus misericordiarum et oratione mundantur. II, 675.

Orantes quosnam Deus exaudiat. IV, 1390. Quis fiduciam habere possit, quod accipiat quod petit. X, 311. Multa Deus orantibus præbet, qui etiam orantes prævenit. I, 798. Qui manent in Christo, accipiunt quod petunt. III, 1842. Orationes peccatorum non exaudiri cæcus dixit nondum corde videns. V, 749, 751. Deus solos pauperes exaudit. IV, 884. Exauditio sequitur confessionem humilem. IV, 255, 254. Qui vult audiri a Deo, prius audiat eum. V, 126. Citius exauditur una obedientis oratio, quam decem millia contemptoris. VI, 563. Non accipiunt homines quod petunt, quia male petunt. III, 1824. Orandum est ut non faciat Deus, quod non bene petimus. III, 1826.

Oratio. Aliquando Deus iratus ut quod petis, et Deus propitius negat quod petis. V, 1367; IX, 429. Nonnullis impatientibus dominus Deus quod petebant concessit iratus, sicut contra Apostolo negavit propitius. II, 505. Metuendum est ne Deus nobis noxia, quæ posset non dare propitius, det iratus. III, 1824. Preces demeritum exauditæ. III, 2024. Citius diabolus exaudit Deus ad tentandum, quam ipsam Job ad sanandum. IV, 1882. Apostolus rogat, et non accipit; diabolus rogat et accipit, quare. IV, 175, 1892. Paulus non exaudit ad voluntatem, sed ad sanitatem. V, 1566. Quomodo æterna, quove animo temporalia petenda. V, 1566. Exaudiuntur multi et multis modis, non solum Christiani catholici, sed et pagani, et Judei, et hæretici. IX, 429. Extra Ecclesiam exaudiuntur multi ad multa, sed non ad vitam æternam. IV, 478, 1270, 1704, 1731. Preces improborum quomodo exaudiuntur. III, 2024. Multi clauso ore exaudiuntur a Deo, et multi in magis clamoribus non exaudiuntur. IV, 1604. Exaudiuntur quidam ad damnationem, et non exaudiuntur quidam ad salutem. IV, 173. Deus alios exaudit, alios non exaudit, prout cuique novit expedire. IV, 1068, 1881. Quodnam desiderium se exauditurum spondit Deus. IV, 1396, 1888. Superflua petens propitio Deo non exauditur. V, 203, 498. Cito exauditur, qui terra non petit. IV, 1777. Derelinquens non derelinquit Deus, quando in bonis temporalibus non exaudit. II, 545, 563, 575. Deus non exaudit ad temporalia, ut intelligamus ab ipso desideranda sempiterna. IV, 483. Dum Deus tribulationes non auferit, uti deprecari fueramus; nos ab eo accipi non existimemus, sed bona amplius speremus. II, 505. Male usus homo eo quod vult accipere, Deo potius miserante non accipit. III, 1824, 1825, 1831. Exaudit Deus ad sanitatem, non ad voluntatem. IV, 173, 1883. Non habeatis pro magno exaudiri ad voluntatem, habete pro magno exaudiri ad utilitatem. V, 1366. Pater est Deus, et quod mali cupiunt filii non dat. IV, 1809. Crede patri, quia si tibi expediret, daret tibi. V, 498. Non petendum est aliquid quasi fluxum, sed quod nobis Deus expedire scit. IV, 624. Novit Deus quid dari nobis expediat, nos autem intendamus, quid nobis prosit accipere. IV, 1809. Propitius Deus cum male amamus, negat quod amamus; iratus autem dat amanti quod male amat. IV, 202. Cum id amamus quod vult Deus ut amemus, procul dubio daturus est nobis. IV, 202.

Oratio. Deus et cum differt, adest; et quod differt, adest; et differendo adest: ne præpropere cum implet voluntatem, perfectam non implet sanitatem. V, 892. Oratio pro justo facilius, pro iniquis magis laborat. V, 326, 1429, 1453, 1441. Cum aliquando tardius dat, commendat dona, non negat. V, 411. Quod dare vult Deus, differt; ut amplius desideres dilatatum, ne vilescat cito datum. V, 619. Deus forte aliquid dare differt, sed neminem esuriemtem relinquit. III, 1557. Quædam non negantur, sed ut congruo dentur tempore, differuntur. III, 1896. Novit horam dandi qui curat. IV, 1851. Deus si non dat ad horam, excurret quærentem, non contemnit petentem. III, 1557. Orationibus Deus vult desiderium nostrum exerceri, quo possimus capere quod preparat dare. II, 502. Oratio sanctorum benefici dilacione, tribulationum adversitate quasi repellitur, ut tamquam ignis flatu percussus ardentius inflammatur. IV,

1118. Differtur tantum quod in nomine Salvatoris petimus, non negatur. III, 1826. Fidelis multa deprecatur secundum saeculum, et non exauditur; ad vitam autem aeternam semper exauditur. IV, 718. Orationes, obsecrationes, etc., qui differunt. II, 635. Fiunt preces antequam illud, quod est in Domini mensa, incipiat benedici; orationes, cum benedicitur; interpellationes seu postulationes, cum populus benedicitur; et post haec omnia gratiarum actiones. II, 636.

Oratio communis voce Diaconi indicitur. II, 221. Orationibus communibus et alternis plus agimus, quam singularibus et privatis. *Innoc.* II, 788. Oratio ante cibum. X, 176. Oratio pro mortuis ad altare. I, 780. Oratio pro defunctis. VII, 737, 738. Egregiae Augustini orationes ad Deum. I, 869, 868.

Oratorius. I, 1379. In oratorio nemo aliquid agat, nisi ad quod est factum, unde et nomen accepit. II, 960.

Orbis terrarum Adami nomine significatur. IV, 1236. Orbis terrarum partes. VII, 497. Orbis terrarum non per veteris Legis observationes, sed per Evangelii fidem possessio Abraham facta est. VII, 522.

Orbis Romanus. VII, 171.

Orcus frater Jovis et Neptuni. VII, 215. Orcus receptor mortuorum. VII, 196. Orcum terrenam et infernam mundi partem esse volunt. VII, 207.

Ordinationis sacramentum. IX, 109. Ordinationis beneficio. II, 239. Ordinatio clerici fit ad plebem congregandam. VI, 594. Ordinandi debent esse sine crimine. X, 565. Ordinationis manus suspecto imponere, nec ad commendationem suam alteri episcopo eum subintroducere recusat August. II, 268. Ordinarie debeat qui in parte Donati baptizatus est, rogatus August. non consulti: sed addit, *aliud est facere si cogaris, aliud consulere ut facias*. II, 1061. Ordinationis suae tempore lacrymas fundit Augustinus. II, 88. Post etiam onus multo gravius expertus est, quam putabat. II, 88. Ordinatus Valerium obsecrat, ut ipsum sinat in secessu precibus ac studio agere, quo instructor fiat. II, 89. Negat Augustinus Pinianum in Ecclesia sibi tradita ab alio episcopo, nisi se interrogato ac permittente, posse ordinari. II, 477. Qui quibuscumque locis ordinati fuerint ministri, in ipsis locis perseverare debent. IX, *app.* 787. Credebat populus Hippon. non posse fieri, ut qui apud se ordinaretur etiam invitus, a sua urbe posset abscedere. II, 477. Aliter sentiebat Augustinus. II, 477. Ordinationis sacramentum non licet iterari. IX, 70, 71, 72. Non amittitur. IX, 109. Sacramentum ordinationis manens in ordinatis. VI, 384. Etiam in eo qui aliqua culpa removetur ab officio. VI, 384. Ordinati etiam extra Ecclesiam in suis honoribus sunt suscepti. II, 815. Ordinationis Aurelii anniversarius dies. V, 645. Item ordinationis Augustini. V, 1480, 1482. Ordinator Stephani Petrus. V, 1365.

Ordo est parium dispariumque rerum sua cuique loca tribuens dispositio. VII, 640. Ordo est per quem aguntur omnia, quae Deus constituit. I, 991, 991. Ordo, bonum generale in rebus a Deo factis. VIII, 535. Ordo rerum quid valeat. VIII, 397. Ordine cuncta a Deo administrantur. I, 984, 994. Eo continentur etiam mala. I, 985. Ordinatio cogit esse, inordinatio non esse. I, 1541. Ordo penes ipsum sit, qui novit ordinare quod creavit. V, 1353. Ordini rerum transeuntium pro nostris meritis assuti sumus. I, 1179.

Ordo naturae in homine quis. VII, 629. Ordo et pax exigit, ut prius homo Deo, deinde caro homini subiciatur. IV, 1800. Ordinem tenere et ordine teneri, non idem. I, 1187. Injusti juste et fœdi pulchre ordinantur. III, 150. Peccanti enim hominem ordinavit Deus turpem non turpiter. I, 1180. Ordinare novit Deus deserentes se animas. VI, 355. Qui injusto se ordinat in peccatis, juste ordinatur in poenis. II, 539. Ordo dux ad Deum. I, 990. Ordo rerum servandus, ut apima bene agat. II, 539. Ordo vitae et eruditionis. I, 1006. Ordo ille approbandus, ubi potiora praecedunt. VI, 526. Ordo non est, nisi deterioribus meliora subiciuntur. I, 1251. Quod mutatur in melius, ad esse et ad ordinem tendit. I, 1248. Ne quis perturbetur si praescriptus ordo turbetur, cum incertum sit quid utilius agamus. VI, 526. Ordinare res agendas pro nostro capta debemus. VI, 526. Res ordinatas nos peregrisse non ideo gaudeamus, quia nobis, sed quia Deo sic eas agi placuit. VI, 526. Eis voluntatem Dei praepone re quisque paratus sit. VI, 526. Unde ordo interdum dicitur malus. VIII, 338. Libri de Ordine scripti sub finem ann. ccc.xxxvi. I, 977. Zenobio sunt dicati. I, 979. Quare. I, 985.

Ordinis nomine scripta Nadaurensium epistola. II, 1028. Ordinali leges replicare. II, 518.

Orbitas pertinet ad ignem, qui exurit quod vitiosum est in amore conjugum. VII, 743, 744.

Orbis interpretatur scissuras. IV, 1033.

Organum omnia instrumenta musica significat, aliquando tamen sumitur pro solis lris quae foliis inflantur. IV, 671,

1964. Organa musica sanctos designant. IV, 1964. Organa sua habent cives Jerusalem, Scripturas Dei, praecepta Dei, promissa Dei, etc. IV, 1764. Organarius qualis, tale organum. V, 1383.

Orestes et Pylades. I, 687.

Orientalis haeretici Donatistis aliquo modo se sociare tentaverunt. IX, 576. An iudicium quod habuerunt de baptismo resciderint, non constat. IX, 539. Orientales propter requiem Domini significandam jejunium sabbato relaxant, et propter humilitatem mortis Domini quidam ex Occidentalibus jejunant; sabbatum Paschae ab omnibus jejunatur ad renovandam memoriam doloris Apostolorum de morte Domini. II, 150.

Origenes. I, 593; VIII, 667, 668. Ejus error quod omnia recurrant ad id unde deflexerunt. I, 593. Origenis error de supplicio diaboli et damnatorum non semper duratur. X, 325. De salvando etiam diabolo. VII, 731. Origenem sensitisse, posse diabolum misericordiam Dei impetrare, quidam asserunt, quidam negant. X, 1485. Origenis sententia de salvando diabolo refellitur. VII, 733. Origenes erravit, quia clementior fuit. VII, 735. Animas de coelo lapsas esse putarunt Pythagoras, Platonici, Origenes. II, 718. Origenis libri *sup. Ag. 2.* VII, 336. Origenes ex Theodotone addidit ad LXX interpretationem. II, 261. Psalmos interpretatus est. II, 261. Quinque volumina scripsit in epistolam ad Galatas, et de eadem agit lib. 10 Stromatum, et alibi, ex hier. II, 252, 254. Nec Petrum peccasse, nec Paulum procaeter arguisse majorem, ideo asserit, ut Porphyrio blasphemanti respondeat. II, 254, 257. Origenes et veterum sententiam de Petro reprehensa a paulo Joannes Chrysostomus amplexus est. II, 254. Hieronymum rogat Augustinus, ut prodit Origenis et haereticorum errata. II, 157. Origenes ab Hieronymo mirabiliter laudatus, ac post non mediocriter nec de medicis quaedam quaestionibus quas non recepit Ecclesia, liber ab August. scriptus. II, 748. Origenes reprobat ab Ecclesia, quare. VII, 751.

Origentiani haeretici qui et Adamantii Tractoris. VIII, 35. Origentianorum dogmata. VIII, 35.

Origentiani alii haeretici, a nescio quo Origene dicti sunt. VIII, 35.

Originale peccatum. V, 928, 941, 1343. Originali peccato omnino omnes. III, 1654; X, 270. Parvuli. VII, 506. Originale peccatum trahit infans ex Adamo, quia unus erat cum illo et in illo. II, 300. Generatio ex Adam uno delicto obligat; regeneratio ex Christo tam illud quam quicquid postea ex iniquis operibus humanae conversationis accedit, solvit. II, 678, 679. Nasci ex Adam necessitatis est ex damnatione; nasci per Christum, voluntatis et gratiae. III, 1401. De incarnatione animae nulla sententia tenenda quae neget peccatum originale. II, 733. Si animae creatur singulari, quomodo peccatum originale contrahant. II, 725. Originale peccatum et alienum est, et nostrum. X, 1079. Originale vinculum damnationis. VI, 277. Originalis peccati poena. VI, 107. Hieronymus dogma de peccato originali in lib. contra Jovinianum, et in commentariis in Job stabilivit. II, 723, 750.

Originale peccatum negabat Pelagius et cum eo Pelagiani. II, 723, 865. Epistola Zosimi in qua asserit peccatum originale. II, 865. Originale peccatum arguit infantum baptismus. III, 418. Originale peccatum baptismus diluitur. IV, 591. Parvulorum baptismus non superfluum, quia peccato originali obligantur. II, 678. In originali malo duo sunt, peccatum atque supplicium. VII, 788. *vide* Peccatum. Originali bono insunt propagatio et conformatio. VII, 788. *sup.* VII, 628.

Ornamenta exterioris hominis quanto magis appetuntur, tanto sunt interioris detrimenta, ac vice versa. V, 884. Ornamenta auri vel vestis non vult August. praepropera prohiberi sententia, nisi iis qui neque conjugati, neque conjugari cupientes, cogitare debent quomodo placeant Deo. II, 1060. Ornatus maxime Christianorum et Christianarum, mores boni sunt. II, 1060. Auri circumpositio et intortio crinum et caetera hujusmodi, quae vel ad inanem pompam, vel ad illecebram formae adhiberi solent, merito reprehensa sunt. II, 1080. Ornari solis matris feminae permittendae sunt, et hoc secundum veniam, non secundum imperium. II, 1060. Si ad ornatum indecentem dura aliqua conditione mulier a viro cogatur, habeat in superbo cultu cor humile. II, 1081.

Orosius. II, 1071.

Orosius presbyter Hispanus. I, 618; VIII, 608, 666, 669; X, 343. Ab ultima Hispania ad Augustinum transit, scripturarum ardore inflammatus. II, 748. Orosium August. mitat ad Hieronymum. II, 721. Orosii commentiorum. VIII, 669. Orosio de Triscillianistarum haeresi et Origenis quibusdam opinionibus, August. uno libro respondit. II, 748. Orosius litteras Hieronimi et Lazari detulit ad Concilium Car

P.

thag. II, 759. Librum in quo Hieronymus de resurrectione carnis præclare disputat, ad Oceanum attulit. II, 779. Orosum fratrem suum vocat Hieronymus et Augustini filium. II, 752. Orosii elogium. II, 720.

Orpheus poeta Theologus. VII, 572, 597. Maxime omnium nobilitas est. VII, 581. Infernis sacris præfectus est. VII, 572. Orphei præsaga de Christo an aptiora Gentibus, quam Prophetarum Hebræorum. VIII, 282, 290, 292.

Orphani, latine pupilli. III, 1829. Orphanos et viduas facit gladius verbi Dei. IV, 815.

Orthodoxi, id est recta sectantes. III, 127.

Orthopolis duodecimus rex Sicyoniorum. VII, 565.

Ortygometra genus avium non usquequaque dissimile coturnicibus. III, 617.

Os duplex, corporis et cordis. VI, 351, 508, 509. Os cordis. IV, 1661, 1775. Os cordis multa clamat, quæ ore corporis non dicuntur. VI, 350. Os cordis quo consensus tamquam verbum interius exprimitur. VI, 350. Os interius discernit auris interior. VI, 351. Os corporis nihil profert, nisi quod ex ore cordis emanat. VI, 350. Os occultum in corde, sapida gaudia de pane Dei ruminans. I, 722. De quo ore dictum sit, *Os quod mentitur*, etc. VI, 506. Os Dei, eloquium ejus. IV, 1515. Ori non est ponendum claustrum, sed ostium continentie. IV, 1819.

Os, sive ossum absconditum, firmitas interior. IV, 1796. Ossa in scripturis firmamentum animæ vel fortitudinem significant. IV, 92, 228, 1297, 1796. Ossa in corpore Domini dicuntur omnes justi, firmi corde, fortes, etc. IV, 242, 353, 476, 1297. Ossa in scripturis patientiam in fide significant. IV, 320. Os Ecclesiæ, spirituales. IV, 492.

Osculum infixum feminae alienæ, verbere vindicatur. VII, 726.

Osculandi affines consuetudo recepta apud antiquos. III, 570. Osculum pacis inter sacramenta. V, 1101; IX, 277. Osculum dabatur infantibus in baptismo. X, 625.

Osee rex Israel regnavit Romuli temporibus. VII, 579.

Osee propheta quid prædixit. VII, 584. *Osee* connubium cum meretrice quid significet, explicatur. Apostoli. VIII, 459.

Ostris maritus Isidis. VII, 234, 236.

Ostendere mala, pro facere mala. III, 502.

Ostenta ab ostendendo dicta. VII, 722.

Ostium portæ, initium fidei. IV, 506. Ostium cordis nostri tamquam duas habet valvas, cupiditatem et timorem. IV, 1855. Ostium cordis diligenter claudendum. IV, 1854.

Ostiarium Donatista qui se gerat erga ignotos. V, 258.

Otium dat locum tentationi. VII, 84. Otio ad pietatem, non ad ignaviam fruendum. II, 188. In otio non iners vacatio delectare debet, sed aut inquisitio, aut inventio veritatis. VII, 647. Otium sanctum illud est, quod percipiendæ sapientiæ impenditur. III, 1791. Otium sanctum quondam relinquendum, ut prædicetur Christus. III, 1791. Otium sanctum quærit caritas veritatis, negotium justum suscipit necessitas caritatis. VII, 647. Magna secessione a tumultu rerum labentium opus est, ut fiat in homine nihil timere. II, 74. Deificari in otio licet. II, 74. Otiosorum negotium. IV, 1463, 1916.

Ova non sumunt Manichæi. VIII, 57.

Ovium curam Deus ipse suscipit. V, 283. Oves Dei quænam. V, 315. Oves ad quas Christus missus est. V, 484. Oves Christi et non oves, quinam. III, 1742. Oves Christi, prædestinati. III, 1725. De ovibus Christi nulla perit. III, 1745. Christus ad Judæos dicebat non esse eos ex ovibus suis, quia eos videbat ad sem, iterum, interitum prædestinatos, non ad vitam æternam sui sanguinis pretio comparatos. III, 1725. Oves Christi multæ ex Judæis, sed non solæ. V, 42. Non solum pastor, sed etiam oves intrant per ostium. III, 1726. Ingredi et egredi per Christum quid. III, 1726. Oves Christi ante ejus adventum vocem ipsius audierunt, non alienorum. III, 1725. An oves Christi erant, qui errabant, et vocem alienorum audiebant. III, 1724. Non omnes qui vocem Christi audierunt, oves erant. III, 1723. Ovis per Christum ad ovile reductæ securitas. V, 1647. Oves audita pastoris voce salvantur. V, 507. Ovis perdita a pastore inventa, ab eodem adhuc queritur. IV, 1595. Oves populi. IV, 1224. Oves detonsæ, periecti. IV, 1224. Oves et boves in psalmis, recte accipiuntur omnes sanctæ spirituales creaturæ. IV, 114. Ovium spes, sanitas et requies in solo Deo. V, 295. Oves errantes non sine sanarum periculo negliguntur. V, 278. Dilectionem Christus postulat sibi erga oves suas impendi. V, 1180. Diligendus est pastor, mercenarius tolerandus, cavendus latro. V, 756. *Vide* Pastor. Oves pascuæ et manuum Dei sumus. V, 295. In inferno sunt oves, quibus mors pastor est; in celo sunt oves, quibus pastor vita est. IV, 556. Ovile Christi quas oves complectitur. IV, 1418. Tres perites ad ovile venientes, pastor, fur et mercenarius. V, 756.

Oximora sententia. X, 1480.

Ozius rex Juda. VII, 583.

Pactum dimittendi, ut dimittatur nobis. V, 1051.

Pænitendum esse peccati, vox est ista natura. VIII, 109, 110. Pænitentiæ quorumque criminum locus in Ecclesia non negatur. V, 448. Pænitentiam denegant Cathari. VIII, 32. Pænitentiam peccatis dandam negantes quidam, heretici facti sunt. V, 1539. Et exclusi sunt ab Ecclesia. V, 1539. Pænitentiæ locus in Ecclesia permissus, opprobrium Paganorum in Christianos excitabat. IV, 1500, 1504. Paganis pænitentiam suggillantibus respondetur. V, 1539. Neminem ab errore ad veritatem, vel a quocumque seu magno, seu parvo peccato ad correctionem sine pænitentia posse transire. II, 347. Pænitentiæ agendæ triplex ratio. II, 1088. Pænitentia triplex. V, 1537, 1539. Prima quæ ante baptismum. V, 1537, 1539. Altera quæ hic omnium est ac perpetua. V, 1537, 1536. Tertia severior, pro peccatis mortiferis. V, 1542, 1538. Qualis ea pænitentia, cui Deus ignoscit. III, 1266. Non sufficit mores commutare, nisi et Deo satisfiat. V, 1548.

Pænitentia, est quædam in se ipsum iracundia. V, 153, 1538. Vis fugere a Deo? ad ipsum fuge; vis fugere ab irato? fuge ad placatum. IV, 1915. Se ipsam anima puniens compungat, ne in Dei judicio damnata torqueatur. IV, 80. Juste salus illa perpetua, quæ turpiter amissa est per voluntatem, fortiter recipitur per dolorem. III, 289. Divina justitia est, ut qui voluntate amisit, quod amare debuit, amittat cum dolore quod amavit, dum naturarum Creator ubique laudetur. III, 385. Afflictio pænitentis pena peccati est, quamvis medicinalis et salubris. III, 728. Pænitentis dolores, sicut dolores parturientis. IV, 536. Deum placat, qui sperans in misericordia ejus, ita de cætero peccare cavet, ut de peccatis præteritis veniam deprecetur. IV, 1915. sacrificium justitiæ per pænitentiam. IV, 81.

Pænitentia humilior. VI, 220. Pænitentiæ salubris medicina, nulli alii quam sibi tribuere peccatum. VII, 444. Pænitentiæ humilitas quam necessaria. V, 1535. Etiam justificatis. V, 1538. Pænitentiæ humilitas autem justificationem. IV, 1786. Humiliatione pænitentiæ ad Deum acceditur. IV, 514. Præcedente pænitentiæ humilitate agglutinatur Deus hominibus. III, 879. Pristina vita post pænitentiam non repetenda. V, 1053. Pænitentia perversa. V, 126. Pænitentia impænitentia. V, 1182. Pænitentia relapsis post baptismum amplectenda. V, 1545. Non in oculo solum, sed qualis agitur in Ecclesia. V, 1711. Pænitentia in notitia multorum vel etiam totius plebis quando agenda. V, 1545. Pænitentiam secundum morem Ecclesiæ agere, cum digna est causa. VI, 271.

Pænitentis publica agitur propter immania peccata, non propter levia. VI, 656. Pænitentia luctuosa et lamentabilis, VI, 18. Quinam ad eam cogendi. VI, 18. Pænitentiæ humilimæ subijciunt sacerdotes quos a supplicio liberarunt. II, 635. Pænitentiæ cinis. IV, 1501, 1935. Pænitentia publica Theodosii. V, 1710. Pertinet ad disciplinam Christianam, ut neque de cujusquam correctione desereret, neque cuiquam pænitenti aditus intercludatur. VI, 503. Pænitentiæ locum adulteris alii in totum clausurunt, alii permisurunt, manente unitatis vinculo. II, 541. Pænitentibus adulteris recte pacem dari, merito tenet Ecclesia. II, 542. Pænitentiæ locum Donatistæ revertenti a quibusdam fratribus negatum esse Augustinus ægerime tulit. V, 1358. Pænitentiæ locus cur datus pænitentiam non acturis, et morti deditis. X, 1427, 1428. Pænitentiæ actio ubi propter crimen commissum separatur aliquis a corpore Christi. VI, 262. Pænitentiæ locum aliqui petierunt, alii excommunicati in eum locum redacti sunt, et quidam nolunt inde surgere quasi electus sit locus. V, 1111. Reconciliationis locum petere nemo cogitur. V, 1359.

Pænitendi tempus. V, 126. Pænitentiæ tempora recte constituuntur ab iis qui Ecclesiis præsent. VI, 263. In actione pænitentiæ non tam consideranda est mensura temporis, quam doloris. VI, 262. Pænitentiæ agendæ ratio, et satisfactionis modus, a præpositis sacramentorum accipiendus. V, 1545. Pænitentem, Lazari instar, perducit Dominus ad confessionem; jam cætera implet Ecclesiæ ministerium. V, 1538. Pænitenti et præcepta medici observanda, et ferendus dolor sectionis. V, 1270. Necdum tamen est tum sanus. V, 1270. Peccata post baptismum commissa pænitendo sanari possunt. VI, 254. Solus agit Augustinus cum Marcellino, ne quid esset quod majore et insigniore pænitentia indigeret. II, 650. Pænitentia, cum Deus Bagel lat, amplectenda. VI, 699. Deum non puniens non perdidit potentiam, sed exigit a te pænitentiam. V, 671. Vitæ hujus pænitere nos debet, quia corruptioni et tentationibus

obnoxia est. V, 437. Dicamus modo fructuose, transeunt omnia sicut umbra; ne dicamus infructuose, transierunt. IV, 284.

Pœnitentiæ procrastinatio quam periculosa. IV, 1301. Pœnitentiam qui agunt, dicuntur peccasse Deo; qui nolunt agere, peccasse non Deo. III, 773. In eos qui pœnitentiæ negligentiæ exemplum ex aliis sumunt. V, 1343, 1347. Pœnitentia sterilis, nihil prodest. V, 408. Pœnitentiæ fructus qui sint. V, 408. Pœnitentia in hac vita tantum fructuosa. VII, 739. Pœnitentia infructuosa. VI, 205. Post iudicium infructuosa est, nunc fructuosa, quando correctio libera. V, 130. Pœnitentia erit in die iudicii, sed infructuosa. IV, 284, 357. Pœnitentia hujus temporis, dolor medicinalis est; pœnitentia futuri temporis, dolor æternalis est. IV, 689. Pœnitentia post iudicium cruciabilis est, non sana ilis. V, 131. Pœnitentia sera. III, 865. Pœniteat te ad vocem Scripturæ; nam ad vocem præsentis iudicis, sine causa pœnitabit te. V, 130.

Pœnitentia donum est Dei. II, 828; VI, 271, 421; X, 503. Pœnitentia datur a Deo. X, 1422. Ad donum spiritus sancti pertinet, quia peccatori disjunct quod fecit. IV, 596. Vocatio ad pœnitentiam, ad occulta Dei iudicia est revocanda. X, 920. quibus modis Deus ad emendationem sollicitat. V, 150. Ex hominibus alios per bonitatem adducit Deus ad pœnitentiam, alios secundum iudicium non adducit. X, 795. Pœnitentiæ prædicatione vocatur ad Christum et congregatur Ecclesie. IV, 1965. Pœnitentibus veniam non dari secundum gratiam, sed secundum merita et laborum eorum, Cæsarii doctrina. X, 343. Pœnitentiam misericordia et adiutorio Domini fieri docet Ambrusius. X, 582. Pœnitentia a mortuis operibus, quid sit. VI, 208. Infructuosæ arbori stercus adhibitur, figura pœnitentiæ. V, 1185. Pœnitentia David cur Deo accepta, non vero Saul. VIII, 442.

Pœnitentes olim qui proprie dicebantur. VI, 228. Pœnitentes proprie in Ecclesia appellati. II, 1086. Hi sunt qui post baptismum ita peccaverunt, ut excommunicari et postea reconciliari mereantur. II, 1088. Pœnitens id agat quod sibi ad salutem, cæteris ad exemplum prosit. V, 1345. Pœnitens est peccata propria et agnoscere et punire. V, 132. Pœnitens, homo irascens sibi. V, 187, 649. Et suis ipse punitor est. V, 1273. Lacrymæ, sanguis pœnitentis. V, 1342. Pœnitens, verus homo. III, 831. Pœnitens ex parte iustus est, et ex parte peccator, et quomodo. IV, 1823. Pœnitens quomodo conjugatur Deo, ac præstat ut Deus ipsi intercedat. V, 487. Pœnitentes in membris Christi. IV, 1295, 1357. Pœnitens conari debet peccata omnia perimere. V, 153. si non te invenit dies ultimus victorem, inveniatur vel pugantem. V, 153. De reliquis in conatu invento facile ignoscitur. V, 153.

Pœnitentium reconciliatio. VII, 674. Pœnitentia vera etiam per malum clericum remissionem peccatorum accipit. V, 466. Pœnitentis resurrectio et solutio in Lazaro figurata. IV, 1306; V, 593. Impositio manuum super pœnitentes, orationis iudicio et discussio ipsorum. V, 1111. Pœnitentes abundant. V, 1111. Cum discutuntur, inveniuntur male viventes. V, 1111. qui debet esse locus humilitatis, et locus iniquitatis. V, 1111. Quando illis imponitur manus, hi ordo longissimus. V, 1111. Ad pœnitentes adnotatio. V, 1111.

Pœnitere quomodo Deus dicatur. IV, 1416, 1460, 1723; VI, 141; VII, 559. Pœnitentia in Deo, dicitur mutatio sententiæ. V, 152. Pœnitentia cur minus videatur Deo congruere, quam præscientia, ira, et similia. VI, 141.

Paganismum obtendit Faustus et Judæis et Catholicis. VIII, 369.

Pagani qui vocentur. I, 648. In quo distant a Manichæis. VIII, 376. Paganitatis error unde inolevit. VII, 208. Pagani quid de principio rerum, qui de diis sentiant. VIII, 376. solem adorant. IV, 189. Deus unus a paganis celebratur variis nominibus. II, 82. Paganorum religio circa homines mortuos tota occupata fuit. VII, 253. Pro diis habent homines mortuos. V, 1219. Paganos demoniacos vocat August. II, 139. Paganorum sacerdotes mortui dicuntur, non tantum propter impietatem, sed propter mortuos deos eorum. IX, 85. Ludendi et saltandi mos receptus in solemnitate Paganorum. III, 475. Paganorum ludi ritusque sacrorum, turpissimi. II, 413; VII, 50. Crudelissimi. VII, 53. Pagani imitatione deorum storum peiores sunt. II, 414. Pagani non excusant sua sacrilega sacra et simulacra, quod eleganter interpretentur quid quæque significent. II, 576. Paganorum in cultu litigantium deorum concordia. VI, 712. Pagani concordie præcepta non habebant. II, 529.

Paganorum non veræ virtutes. X, 747. Vide Infideles, Virtus. Virtutes Paganorum steriles. II, 710. Paganis nihil prodest, non quidem quod jam boni sunt, sed quod mediocriter mali. IV, 496. Honesti mores etiam Paganorum, nisi ex Deo sunt. II, 391. Paganorum resp. felicitas luxuriosa, licentiosa, sacrilega. II, 533. Pagani ad quadam

temporalia exaudiuntur. IV, 1370. Pagani fures et latrones. III, 1720. Eorum doctrina de virtutibus et vitiis noxia. III, 1720. Pagani in tenebris sunt. IV, 196. Pagani Christiani volunt nihil sensisse contra deos suos, sed eos magico ritu coluisse. III, 1089. Pagani oculis suis Christum laudare compulsi. III, 1082. Paganorum subterfugium ne fiant Christiani. IV, 116. Pagani in Christianos referunt malorum causam. IV, 1033, 1034. Eorum in Christianam religionem querelæ ex vastatione Romæ. V, 503, 1356. Paganorum scandalum ex pressuris mundi. V, 503. Pagani Christianorum discordia vocari a Christiana religione non debent. VI, 713. Pagani intus credentes, sed erubescentes confiteri. V, 1278. Paganorum ad Christum mira conversio. III, 123. Paganorum superstitio deletur. V, 168. Simulacra confringi jussa sunt recentibus legibus. IX, 44. Sacrificia capite plectuntur. II, 596. Ex paganis multi ad Deum verum conversi timore legum imperialium. II, 354. De templis, idolis, lucis qui evertuntur, non licet Christiano in usus privatos quidquam usurpare. II, 183. Paganorum res rariere non licet. V, 965. His operibus secernuntur Christiani a paganis. V, 1025. Cum pagani potius quam cum malis Christianis convalescantur boni Christiani. IV, 1299, 1290. Paganorum infirmitas cum Martyrum constantia comparatur. IV, 1829. Pagani venientes ad Christum, episcopi fieri possunt. IX, 478. Pagani, ligna silvarum appellati. IV, 1254. Lapides mortui. V, 163. Paulinus adversus Paganos acripit. II, 139. Hoc Paulini opus petit August. II, 181.

Palestra in sacris litteris quid significat. IV, 1547, 1548. Palæstinum iudicium in causa Pelagii. II, 816, 826, 927, 831, 876, 979. Palæstino concilio quædam Pelagius anathematizavit. II, 827, 979. Vide Pelagius.

Palatum obsequio dicitur. VII, 200.

Palatinus episcopus. II, 759, 780.

Palatinum monet Augustinus quomodo in Christiana sapientia, quam delegit, proficiat ac perseveret. II, 969.

Palea frigidam vim habet, ut nives servet; et fervidam, ut poma immatura maturet. VII, 742, 749. Paleæ et zinniorum nomine significantur hæretici. III, 127, 144. Injusti. IX, 29. Palea sunt carnalia quærentes, sive sint intra, sive foris. V, 1175. Palea invidus, iniquus quem ventus tentationis aufert, cui opponitur per ulus gravis. IV, 539. Palea potest fieri rumentum. V, 1175.

Palestræ canere. II, 137, 237, 244, 290.

Palladius ad memoriam S. Stephani Hippone sanata. VII, 770.

Palladius. II, 774.

Palladius Tibagitanus episcopus. IX, 697.

Pallantem moriturum Hercules flevit. VII, 86.

Palliat philosophi, Cynici dicuntur. I, 942. Pallio et clava utebantur Cynici. VII, 428.

Pallor deus Romanus. II, 81; IV, 1396; VII, 123. Ab Hostilio introductus. VII, 130, 190. Pallori et febri tana fecerunt Romani. III, 1033.

Pammachia. VIII, 574.

Pammachius suos colonos Donatistas ad Catholicam adduxit. II, 235.

Pam unde dicitur est in Arcadia Lycæus. VII, 574.

Pancarius. II, 1068.

Pancarpus. VIII, 574. In ludicris muneribus edi solet. VIII, 598.

Pancratius Palianensis episcopus. IV, 581.

Pancratium facere, est pugilari. IV, 679.

Pannonius episcopus. II, 759, 780.

Panis significat omnia ad victum pertinentia. III, 496, 499, 509, 514, 632; V, 589, 394. Panis hominem nutrit; et accipitrem necat. I, 1350. Panis et merum ad mortuorum seculera tollebantur. IV, 554. Et celebrabantur convivia. IV, 534. Panis et in bono et in malo est in Scriptura. III, 79.

Panis Deus. IV, 1726. Panis Deus ut lac nobis fieret, descendit ad terram. IV, 1726. Panis non deficiens, et indigentiam nostram finiens, Trinitas. V, 620. Panis cæli, Christus. V, 726. Et panem Angelorum manducaret homo, Dominus Angelorum factus est homo. V, 701, 726. Ex eodem pane homines et Angeli, sed non eodem modo manducant. IV, 1742. Panis vivus qui in via reficit nos, in patria saturabit nos. IV, 1814. Panis Christus cum labore et sudore manducandus. IV, 1784. Panis contestis esuriem interioris hominis quatit. III, 1007. Panis frusta, membra Christi. IV, 1934. Panis qui reficit, nec deficit, iustitia, veritas, et Christus. V, 969. Panis Angelorum et hominum, veritas, sapientia, virtus Dei. IV, 1742. Panis animæ, verbum Dei. IV, 586, 1163, 1297. Panis cordis iustitia. IV, 582. Panis veritatis amarus peccatoribus. IV, 89. Panis doloris lætentium. IV, 1786. Panis terræ viventium. V, 263.

Panis quotidianus duplex, corporalis et spiritalis. V, 389, 401. Panis quotidianus, sermo Dei. V, 381, 589, 593. Læctones et hymni sacri. V, 389. Eucharistia. V, 381, 589, 593,

401. Quicquid animæ sui carni nostræ in hac vita necessarium est. V, 393, 401. Panes tres dati amico. V, 620. Tres panes a Deo petiti, qui petit saturari conspectu Trinitatis. IV, 1324. Panis subnicericus Eliæ aliud habuit quam panis usitatus. III, 577. Panes de lapidibus cum Christus esuriens non fecit. IV, 1164, 1165. Multiplicatio panum in deserto. IV, 1164. In multiplicacione panum, omnipotentia Domini quasi fons panis erat. III, 528. Allegorice quid significet miraculum quoque panum. III, 1600; VI, 48. Et miraculum septem panum. V, 581; VI, 51. Mysteria in iis qui saturati sunt de septem panibus. V, 581. Panem mendicanti cum Manichæi porrigebant. VIII, 160.

Panes benedictos quinque Paulinus Romaniano et L. centio mittit. II, 126. Panem ad Atyppum mittit Paulinus. II, 100. Et ad Augustinum. II, 103. Et Paulino vicissim Augustinus. II, 125.

Pantomimus. III, 64; V, 1020. Pantomimus iulquis facilius placet, quam Deus. IV, 277. Pantomini iudicri et inhonesti. IV, 1547.

Papa. Romani episcopus præeminentia X, 551. Romanus pontifex reliquis episcopis loco prior. X, 648. Missis ad sedem Apostolicam duobus Conciliis, indeque rescriptis venientibus causa (Pelag.) finita est. V, 754. *Vide* Romanus episcopus.

Papyria gens, apud Romanos. VII, 69. *Not. (d).*

Parabola, quid. IV, 832. Parabolas inter et propositiones seu *apophthegmata* discrimen. IV, 983. Parabolas decem virginum ad novissimum Christi adventum non pertinere, quidam opinati sunt. II, 922. Parabole Domini secundum similitudinem et dissimilitudinem intelligendæ. III, 1338. *Vide* similitudo.

Paracletus consolator vel advocatus interpretatur. III, 1828, 1868.

Paradisus proprie locus nemorosus. III, 482. Viridarium. V, 1505. Paradisi generale nomen est locus omnis ubi iocunditer vivitur. II, 834. Omois etiam spiritualis quasi regio, ubi animæ bene est, merito paradisi dici potest. III, 482. paradisum in Eden plantatum alii corporaliter, alii spiritaliter, alii utroque modo accipiunt. III, 571. sententiam tertiam amplectitur August. III, 571. Paradisi locus a cognitione hominum est remotissimus. III, 578. Paradisus in quo homo formatus est, præter fidei periculum quaeritur ubi sit. X, 596. Paradisi summa iucunditas. IV, 1771. Paradisum cæteraque ejus, nonnulli spiritaliter tantum intelligi volunt. VII, 394. Quod de paradiso Scriptura narrat, de paradiso spiritali nonnulli tractatores catholici intellexerunt. X, 1390. Scriptura corporalem evidentius ostendit. X, 1300. Paradisum ad proprietatem literæ intelligi potest et debet. III, 373, 553. Paradisus qualis juxta Pelagianorum hæresin et quam falsus fuisset. X, 1089, 1310, 1329, 1332, 1408, 1457, 1488, 1537. Pelagianorum paradisus deliciarum qualis, etiamsi nemo peccasset. X, 1537. In paradisum volunt Pelagiani concupiscentiam introducere. X, 803. Paradisum Dei non solum libidinis hominum, verum etiam cruciatibus implere cogitur Julianus. X, 1590, 1561, 1564, 1571, 1572. Et mortibus. X, 1581, 1583, 1585. In paradisum non solum mortuum penas, verum etiam mortiferarum valetudinum mittit. X, 1594, 1596. Pelagiani originale peccatum negantes, coguntur cuncta naturalia vitia in paradiso admittere. X, 1457. Et de facto vitia omnia corporum et animorum ibi collocant Pelagiani. X, 1557. Pelagianorum opinio de paradiso, nulli comprehensibilis. X, 1434. Paradisi beatitudo nec mortem, nec tot mala corporum admisisset. X, 1307. status hominis in paradiso quoad sensum. X, 797. Ut quid homo positus in paradiso ut operaretur et custodiret eum. III, 579, 380, 381. An primi parentes cibis indigerint in paradiso. X, 773. In paradiso procreatio filiorum fuisset absque libidine. X, 818. In paradiso si quid utile disceretur, sine labore disceretur. X, 1516. In paradiso non clamabas, sed laudabas; non gemebas, sed fruebaris; foris positus gemit et clama. IV, 225. Ex paradiso terrestri homo dimissus est. III, 215. Paradisus et corporalis et spiritalis erat. VII, 419; X, 172. Paradisi explicatio spiritalis et moralis. VII, 394, 395. Paradisi terrestres deliciae quid allegorice. III, 202. Paradiso corporali in quo Adam fuit, et vita ista sanctorum quæ nunc in Ecclesia agitur significata est, et illa quæ post hanc in æternum erit. III, 478. Paradisum et tertium cælum appellavit Apostolus tertium visionis genus. III, 478. paradisus vita beata. III, 202, 214. Paradisus in quem rapuit est Apostolus an in tertio cælo. III, 482. Paradisus latroni promissus. II, 712. Latro quomodo die mortis Christi in paradiso cum ipso fuit. II, 833. Latro potuit introduci in eum paradisum, ubi fuerat corpus primi hominis. III, 376. Paradisum visibilem negant Seleuciani. VIII, 41. Paradisus Ecclesie typus. X, 798. Paradisi Ecclesia dicta est. III, 442, 478. In homine lætitia quædam bonæ conscientie paradisi est. III, 482.

Paralysis interioris hominis quomodo sanatur. IV, 385.

Paralyticus aperto tecto depositus ad Dominum, quid significet. V, 977. Paralyticus allegorice. III, 1334. Anima bonis operationibus dissoluta quomodo Christum quaerat. III, 1334. Paralyticus in baptisate sanatus. VII, 764. Paralyticus ad oratorium in quo terra de Jerosolymis allata infusa erat, salvus effectus. VII, 765.

Parasæven Judæi etiam cœnam puram vocant. V, 1090. Paratanensis saltus. II, 450; V, 1090.

Parcimoniam jejuniis conjungatur. V, 1045.

Parciat Deus malis oculis justitia. IV, 1201. Parciat Deus diversimode. III, 648. Christus nemini parcelat verbo, ut essent quibus parceret in judicio. IV, 1197. Nisi primo Deus per misericordiam parceret, non inveniret quos per judicium coronaret. IV, 1282. Vis ut tibi parcat Deus? ut tibi noli parcerere. V, 1338. Plurimum interest quo animo quisque parcat. II, 660. Non omnis qui parciat amicus est: nec omnis qui verberat, inimicus. II, 525. Parciens crudelis, feriens pius. V, 111.

Paregorizare, id est, mitigare. IV, 1638. *Not. 2.* Paregorizatur quotidie medicamentis Dei. IV, 1638.

Parentalia. IV, 551; V, 1601.

Parentes primi quando creati. III, 409. In quo consistat primorum parentum peccatum. III, 452. Primi parentes crediderunt Deum facile veniam indulturum peccati. III, 446. Mox ut Adam et Eva præceptum transgressi sunt, intrinsecus gratia deserente nudati sunt. III, 446. Ista prope amicitia Dei onerabat primos parentes post peccatum, quæ fiduciam dabat ante peccatum. III, 448. Ad quid aperti oculi primorum parentum. III, 445. Apertio oculorum Adami et Eve, non est figurate accipienda. III, 446. Primi parentes scientia boni et mali frui potuissent, si ad lignum suo tempore accessissent. III, 452. si non peccasset, non mortui essent, nec eorum posteri. III, 505. Quomodo. III, 398. Ex eo die mori ceperunt, quæ cœlerunt, etc. X, 1585. *Vide* Lignum vitæ.

Parentes primi, et si non peccasset, tamen generassent. VII, 430. Primis parentibus potuissent esse in paradiso honorabiles nuptiæ, et thorus immaculatus. III, 398. In immortalibus corporibus potuit in esse modus, ut solo præ caritatis affectu, nulla corruptionis concupiscentia, filii nascerentur. III, 293, 395, 399. Primi parentes non habebant appetitum carnalis voluptatis, qualem nunc habent ista corpora. III, 398. Quare non cœlerint in paradiso. III, 398. Ante peccatum non genuerunt. VII, 451, 453. Merito ad vesperam visitantur. III, 447. Parentibus non tribuendum quod cum damnatione nascantur filii. X, 609.

Parentes quomodo se gerant erga filios. IV, 1905. Parentibus ut filii serviant, ordo est naturalis. III, 860. In ea re sola filius non debet obedire patri, si aliquid habeat contra Dominum. IV, 875. Deferendum est patri, quia pater est; et deferendum est Deo, quia Deus est. IV, 1683. Malos filios, ne de his erubescant, etiam parentes abdicare solent. III, 2152. Propter parentum peccata an filii puniendi. III, 768. Parentum iniquitates filii obesse non posse, exemplo suo Christus docuit. VIII, 440. Parentum peccata quomodo ad filios pertinent. IX, 633. Et ea Deus retribuat filijs. VIII, 157, 158. Parentum peccata quibus filijs redduntur, et quibus non nocent. IV, 1457. Parentum erat olim, nomen filijs imponere. V, 351.

Parentes non agnoscere, et non honorare, caninum est. V, 69. Parentes quomodo honorandi. V, 605. Filius in matrem injuriosus cum reliquis suis fratribus divina ultione punitus. V, 1445, 1444; VII, 769. Parentum imprecationes in filios, quam reformandæ. V, 1445. Præcepto de honorandis parentibus non est contrarium Evangelium. VIII, 156. Parentes et propinqui quare odio habendi. III, 1240. Quomodo propter Christum contemnendi. I, 615. Parentes propter annuntiationem regni Dei nulla impietate contemnuntur. VIII, 158. Parentum dilectio et contemptus in utroque Testamento commendatur. VIII, 157. Parentum et cogitorum affectio quatenus nocent. II, 1035. Quatenus interimenda sit. II, 1038, 1037. Matris carnalis gemitibus gemitus opponuntur matris Ecclesie. II, 1037. Qui vult sua dare pauperibus, primum ea parentibus distribuere debet, si pauperes sunt. II, 1059. Parentes et amici quatenus amandi. I, 1238. Parentum amor quatenus purus vel impurus. VII, 746. Parentum amorem ordinavit Christus, non abstulit. V, 1512. Parentes duo ad mortem, et duo ad vitam. V, 154. Pater et mater hominis mortalis allegorice. IV, 198. Parentes nostros, Deum et Ecclesiam, si non habemus, sed amemus, sequetur hereditas. V, 154.

Pariatores. V, 1191. *Not. (b).*

Pariatoria plenaria passionum omnium Christi. IV, 75. Patientis dolor poena est peccati. X, 1560, 1565; 1600. Utrum animalia tempore pariendi dulcant, necne, non constat. X, 1563.

Paries. Christus ex duobus parietibus unum fecit: heretici ex uno, duos faciunt. IV, 1235. Paries dealbatus,

(Seize.)

hypocrisis. IV, 1299.

Parietibus idem ac ruinæ. IV, 1298.

Paris Priami regis Trojanorum filius. VII, 82. *NOT.* (P). Paris adulterium cum Helena Menelai uxore. VII, 81. Paris adulterio offensus dii, Trojam deseruerunt. VII, 82. Paris iudicium, fabulosum vel ipsis pagani. VII, 368.

Parmentianus. V, 1587; IX, 35. Donatarum Carthaginiensis episcopus, successor Donati. I, 637. Parmentianus Donati errorem confirmavit. V, 279. Parmentiani eloquentiam multum prædicabant Donatistæ. IX, 446. Parmentiani ceterorumque Donatarum arrogantia. IX, 546. Parmentiani epistola ad Tychonium. IX, 107, 108. Parmentianus Tychonium describendo compepsit, non tamen refellit quæ scripsit. II, 542.

Parmentianus idem qui Donatistæ. VIII, 32.

Parocia Ecclesiæ Calamiensis. VII, 435.

Parocia per diocesi. II, 953, 955.

Paricidio patris, continentur omnia scelera. I, 983.

Pars turpis est, quæ suo universo non congruit. I, 689.

Parta, reperta, comperta, unde dicuntur. VIII, 908, 972.

Parthenius. II, 91.

Participando divinitatem immortales effimur. IV, 1906.

Partiri. Consuetudo pacifica est iam inter homines, ut cum terrena partiuntur, major dividat, minor eligat. VII, 498.

Parturiendi labor ex peccato. X, 403, 1448. Partus cum genitu pœna est femina peccatricis. X, 1178. De parturitione dolore. X, 1577. Parturientes sive magis, sive minus, tamen dolent: et hic dolor aut est pœna peccati, aut dolor in paradiso fuit. X, 1578.

Parva non sua granditate, sed artificis sapientia metiendæ sunt. VII, 535.

Parvuli quales in paradiso gignerentur, si nemo peccasset. X, 1532. Parvulos crudeliter defendunt Pelagiani. X, 472, 475. Parvulos sic defendit Julianus, ut a Salvatore separet. X, 1478. Parvulos non baptizatos nolunt Pelagiani primi hominis damnationi obnoxios conlteri. I, 508; X, 304. Parvulos peccato originali esse obnoxios docuerunt SS. Patres citra Manichææ hæresis suspicionem. X, 1212. Parvuli peccato originali obnoxii. II, 871. Parvuli peccato originali compediti sunt. III, 1695; X, 188, 189, 470, 471, 1154, 1215, 1216, 1217, 1240, 1241, 1242, 1250. Parvuli ideo obnoxii peccato, quia ab illo originem ducunt, in quo omnes peccaverunt. X, 1123, 1124. Parvulorum peccatum ex Adam. X, 463. Parvuli pertinent ad peccatum, per quod mors intravit in mundum. X, 1228. Parvuli contagione primi parentis sunt obstricti. X, 871. Parvuli etiam ipsi serpentis morsu venenati. X, 145. Parvuli propter originale peccatum prævaricatores sunt. IV, 1574. Parvuli ex concupiscentia nascuntur, et concupiscentia est malum. X, 756. Parvuli non Dei creatione, sed vitio naturæ per peccatum depravatæ nascuntur mali. X, 1306. Parvuli ut regeneratione iusti, sic generatione deputantur injusti. X, 1307. Parvuli quia inquinati sunt generatione, purgantur regeneratione. V, 906. Etsi nec parenti post conversionem obisnt propria peccata, non tamen non obisunt ejus filio, si non renascatur. X, 177.

Parvulus propria per liberum arbitrium habere peccata dicunt Pelagiani. II, 820, 821. In parvulis non est peccatum propria vitæ. X, 147. Parvuli quomodo rei sunt voluntate. I, 608.

Parvuli nascentes an a Deo possideantur, et a diabolo. X, 703. Peccatum originale tenet parvulos sub diaboli potestate. X, 427. Parvuli non incongrue subduntur diabolo per peccatum. X, 463. Parvuli antequam baptizentur, sunt sub potestate diaboli. X, 838. Quare. X, 1402, 1404, 1357. Parvulos erui a potestate tenebrarum, negabant Pelagiani. X, 441. Et in hoc hæretici sunt. X, 1343, 1378. Parvuli de potestate tenebrarum eruantur. X, 829, 841. Per sacramenta. X, 1300, 1305, 1305, 1307, 1582. Parvulos peccato obnoxios vel ipsa baptismi forma declarat. X, 145. Parvulos erui a potestate tenebrarum ostendunt ipsa Ecclesiæ sacramenta. X, 407, 408. Exsufflationes. X, 1504, 1506. Et exorcismi. X, 1506. Parvuli exsufflantur et exorcizantur, juare. VI, 628. *Vide* Baptismus, Exsufflatio, Exorcismus. Parvuli incircumcisi anima de populo interfere non potest, sine peccati merito. X, 1206, 1210. Sacramenta pro parvulis etiam ante circumcisionem. X, 809.

Parvuli regeneratio necessaria. V, 637, 944; X, 152, 153. Exitiale est et mortiferum non tantum carni, sed et anime infantis, sine baptismo exire de hac vita. X, 491. Parvulus periturus erit sine baptismo. X, 145. Hoc firmum certumque semper habuit est ab Ecclesia. X, 191. Parvuli non possunt ab originali peccato liberari nisi baptismo. II, 678, 685. Parvuli baptizantur in remissionem peccatorum. X, 177. Parvuli originali peccati remissionem per baptismum consequi, antiquitus universa Ecclesia retinuit. X, 190. Parvulos quoque in baptismo peccato mori et revivificari.

X, 1215, 1216, 1317. Parvuli in baptismo moriuntur peccato: ergo sunt rei. X, 827, 828, 829, 830. Parvuli et in peccato mortui sunt, et moriuntur peccato. X, 830. Parvuli per baptismum, quæ est Dei gratia mirabilis, sancti et iusti esse coguntur. X, 1506. Morti Christi conformantur. X, 177. Parvuli etiam ipsi in baptismo renuntiant sæculo. X, 1267. Parvuli per gestantium fidem et responsum credunt. V, 1346; X, 503, 570. Et appellantur fideles. V, 1343; X, 123, 1078. Iis alieno facto vulneratis, aliena fide subvenitur. V, 930, 1342. Parvuli in credendum et fideliem numero deputati. X, 187. Dici possunt et vocati in penitentiam. X, 125. Parvulis baptizari, ipsis esse credere; non baptizari, non credere. X, 132. Parvuli infantes quomodo creduli vel increduli fiant, per credentes aut incredulos. II, 871, 964. Fides respondentium pro eis in baptismo recta esse debet. V, 951. Qui parvulum offert baptizandum, debet cum Catholicis sentire. X, 146. Pelagianorum aliqui censuerunt infantes credere, per eos a quibus offerebantur. II, 870, 890. Parvulos mox natos illuminari, quidam peccata colligebant ex Evangelio. X, 129, 130. Parvulos cur baptizandos dicunt Pelagiani. X, 705. Sine participatione corporis et sanguinis Christi æternam vitam habere parvuli non possunt. X, 394. Vita æterna quatenus renatis debetur. X, 1133. Parvulis adhuc et infirmis stillantur quedam de sacramentis. IV, 784. Parvulorum baptismus et communio. V, 943. sanguis Christi ministratus parvulo ut vitam habere possit. X, 1134. Parvuli manducant carnem Christi et bibunt ejus sanguinem. II, 965. Parvuli qui carnem Christi non manducaverunt, vitam æternam non consequentur, ex Innoc. II, 783, 826. Parvulis baptizatis utrum oceant parentes, cum eos demoniorum sacrificiis sanare cosantur. II, 359. Parvulis non imputatur ad culpam quod reliciantes baptismum recipiant. II, 841. In tantum nesciunt quid faciunt, ut nec facere judicentur. II, 841.

Parvuli nascuntur miseri. X, 147. *Vide* Mala, Miseria. Ratio velut adhuc quæta et quasi sopita, tamen insita, et quodam modo inseminata in parvulis latet. X, 130. Ignorantia et animi corporisque infirmitas in parvulis. X, 147, 180. Ignorantia parvulorum quanta. X, 148. In his ignorantia tenebris anima pueri non tantum indocta, verum etiam indocilis jacet. X, 149. Ex ignorantia profundissima ad fatuitatem balbutientem, non permansuram, tamquam ad scientiam locutionemque tendentes, proficiendo veniunt parvuli. X, 148. Parvuli, nec sapientes sunt nec stulti. I, 607. Ab infantia ad sapientiam per insipientiam medium perveniunt parvuli. X, 795. Parvuli pecoribus sunt infirmiores. X, 150. Infirmitati mentis congruit hæc infirmitas corporis. X, 150. Infirmitas carnis in infantibus pœnalis est. X, 150. Parvuli pœnas hujus vitæ quare patientur, interrogat Hieronymum Augustinus. II, 727. Parvuli cur nascantur miseri secundum Julianum. X, 1353, 1354. Absurda ejus opinio, et quæ Deum faciat injustum. X, 1374. Parvulorum miserie ex peccato originali. X, 1170, 1187, 1191, 1332. In paradiso non essent. X, 1536. Parvulorum pœnæ injustæ, si illi essent innocentes. X, 1175. Magna iniquitas, si parvuli jugo gravi sine peccati merito premuntur. X, 1201. Parvuli pœna injusta, si negetur peccatum originale. X, 1506. Parvuli qua justitia tanta mala patientur, dicere non potest, qui negat peccatum originale. X, 1503. In parvulis si non esset ex origine malum meritum, quidquid mali patientur esset injustum. X, 1334. Deus injustus appareret, si parvuli nil peccati trahentibus tanta mala irrogaret. X, 807. Justitiam Dei blasphemant, qui dicunt tanta mala perpeti parvulos, sine merito peccati. X, 1500. Equitas Dei in pœnis infantium propter originis vitium. X, 1501. Parvulorum mors ex peccato primi hominis. V, 906. De parvulorum morte et cruciatibus. I, 1303. An ipsis prosint cruciatibus, aut eorum parentibus. I, 1304. Parvuli cum vitis non nascerentur, si non essent obnoxii peccato originali. X, 709. Grave jugum super parvulos, non esse merito. X, 1194. Grave illud jugum injustum est, si non sit originale peccatum. X, 1199, 1200. Et si non illis imputandum ad peccatum. X, 1192. Quod parvuli etiam baptizati interdum et demonum patientur incursum, ex merito venit originalis peccati. X, 840. Parvulorum interfectio juste a Deo præcepta, reatum originalem ostendit. X, 1424. Parvuli in incendio Sodomorum assumpti, argumento sunt esse peccatum originale. X, 1536. Munera gratiæ ad salutem necessaria non denegantur parvulis, si non habent peccatum. X, 1076. An parvuli non in eorum numero deputandi, quos Deus omnes vult salvos fieri. X, 760.

Parvulos a gratia Christi separant Pelagiani. X, 1187, 1190, 1195, 1210, 1211. Et sine ullius peccati merito a regno Dei. X, 1188, 1191. Gratia Christi ad parvulos etiam pertinet. X, 1190, 1191, 1192. Parvuli opus esse redemptione confessi sunt Pelagiani, peccatorum remissionem eis esse necessariam noluerunt exprimere. X, 183. Parvulorum redemptionem quo sensu Celestius confessus est. X

308. Parvuli egent reconciliatione, quæ fit per Christum. X, 870. Parvuli ad reconciliationem, quæ per mortem Christi facta est, pertinent tamquam peccatores. X, 1213. Parvulis salvatorem necessarium negant Pelagiani. X, 1505. Eosque a Salvatore audent negare salvandos. X, 571, 572. Parvuli Salvatore egent. V, 914. Pelagiani Christum negant parvulis Jesum esse, nisi sicut universæ mortali creaturæ. X, 1345. Christus etiam parvulis Jesus. V, 945, 1534; X, 1077. Parvulorum salvator Christus. X, 179. Christum pro parvulis esse mortuum, et tamen esse peccato originis non esse obnoxios in consequenter dicit Julianus. X, 1213, 1214. Parvuli peccato originali obstricti, quia non est pro eis mortuus Christus, qui nullum habuerunt omnino peccatum. X, 828.

Parvuli unde justitiam habituri sint. X, 1182. Parvuli sicut in Adam moriuntur, sic in Christo vivificantur. X, 1171. Parvuli sine studio propriæ voluntatis ad primum et ad secundum Adam pertinent. X, 1235. Parvuli ab Adam trahunt peccati reatum, mortisque supplicium, et a Christo sumunt participationem justitiæ, et vitæ præmium sempiternæ; licet nihil utrobique vel boni vel mali sua voluntate fecerint. X, 1554. Parvuli in Adam moriuntur, et in Christo vivificantur, sine ullis operibus propriæ voluntatis. X, 1282. In parvulorum regeneratione nec voluntas accipiendum præmittitur, nec adungitur, nec subsequitur. II, 820. Spiritus sanctus habitat in parvulis baptizatis, etiam si nesciant, quia in eis occulte agit ut sint templum ejus, idque in præficientibus et perseverantibus perdit. II, 810, 811.

Parvulos ad regnum cælorum nolunt pertinere Hieractæ. VIII, 38. Parvulos etiam non baptizentur, habere vitam æternam, error est quem Pelagius anatheumatizavit. II, 828. Parvulis non baptizatis salutem, et vitam æternam promittit Pelagiani extra regnum Dei. X, 570. Frustra illis promittitur vita extra regnum cælorum, sed manet eos damnatio. II, 871. Parvuli non baptizati non possunt habere vitam, quare. X, 978. Parvuli ob originale peccatum damnantur, nisi regenerentur. Jr. I, 649; V, 1530; X, 679. Ad damnationem pertinent, qui per baptismum Christi corpori membrisque non sociantur. X, 180. Et in perditione ac tenebris remanent. X, 152. Ira Dei manet super eos, et judicati sunt, et condemnabuntur. X, 187. Parvuli non baptizati in damnatione erunt cum diabolo. X, 140. Parvuli non baptizati secundæ mortis supplicium subeunt. X, 570. Pœnis torquentur. II, 725, 727. In damnatione tamen omnium mitissima futuri sunt. X, 120. Et levissima. X, 809. Causam damnationis in parvulis querit August. de qua re quandam refert sententiam. II, 730, 751. Quare parvulus non baptizatus pergit in damnationem, causa satis digna forte non videtur, quia non invenitur; non quia non est. V, 1539. Parvuli si non traherent originale peccatum, non juste excluderentur a regno Dei. X, 715, 1191. Separatio a regno Dei grande malum, et hoc non redditur parvulis sine merito. X, 810. Injustus foret Deus, si parvulos peccato non obnoxios damnaret. X, 721. De parvulorum non regeneratorem damnatione consentit tota Christi Ecclesia. X, 1181. De parvulis sine baptismo decedentibus Pelagii sententia. X, 393. Tertius locus præter regnum et supplicium, nullus est. X, 1073. Infantes aut ad regnum mittuntur, aut in ignem æternum. V, 1537. Parvuli ante vel post susceptum baptismum defuncti, a resurgunt. II, 730. Parvulorum resurrectio qualis futura. V, 1140. Parvuli etiam ante Christi tribunal referent propria corporis. X, 839. Parvuli baptizati inter fideles et credentes cum reputentur, non judicantur. X, 146. Parvuli soli, qui nondum habent opera propria vel bona vel mala, secundum solum originale peccatum damnantur, quibus per lavacrum regenerationis non subvenit gratia Salvatoris. II, 971. Parvuli secundum ea quæ per corpus gesserunt, recipiunt vel bonum vel malum. II, 984. Gratiam gratis dari probatur ex parvulorum discretione qui voluntatis usum non habent, nec per liberum arbitrium discernuntur. II, 820, 826, 984, 985. Parvulorum alii sunt vasa in honorem per gratiam, alii vasa in contumeliam per judicium. X, 1219. Ex duobus parvulis cur unus ad gratiam portatur, alius ante suffocatur, profundum est inescrutabile. V, 177, 905, 907. Parvulo autem baptismum extincto vita reddita per orationes stephani, ut sacramenta perciperet. V, 1446. Parvuli per liberum arbitrium poenam mereri non possunt vel gratiam. II, 830. Pro parvulis tanto impensius loqui debemus, quanto pro se ipsis mihi possunt. X, 109.

Parvuli, id est, humiles. V, 456, 440. Parvuli et lactentes in Ecclesia quædam. IV, 410. Parvuli in fide non mittendi in præproperam passionem. III, 629. *Not.* Parvuli, id est, carnales. V, 156. His aptatæ scripturæ non ut carnales remaneant, sed ut proficiant. V, 156. Parvuli terræ nomine designantur, sed crescendo calum fiunt. IV, 1486. Parvuli Babylonice, nascentes male cupiditates. IV, 1773. Egregia similitudo de matre parvulum fovente. V, 156. Parvulorum

vanitatibus colubendis multimodæ formidines adhibentur. VII, 785. Parvulorum verbera et convicia grata sunt et jucunda. X, 148. Nemo tamen prudentium probaverit, ut in hæc concitentur studio ridendi, et vanitate majorum. X, 148.

Pascamus, Christum bene vivendo, et pascet in æternum nobis vivere donando. IV, 568. Aliud est nasci de spiritu, aliud pasci. V, 451. Pastio populi per Christum duplex, prima de quinque panibus, secunda de septem; utriusque mysterium. VI, 48, 49, 50, 51.

Pascentius Augustinum non asum esse ipsi fidem suam dicere divulgat. II, 1038, 1041, 1049. Pascentius in his verbis, quibus fidem suam pronuntiavit, quoties ea repetit, toties variavit. II, 1058. Cum mane illi placuisset ut ipsius ac Augustini verba a notariis exciperentur, a prandio displicuit. II, 1038, 1041, 1042, 1049, 1050. Pascentius Auxentium laudat; Arium, et Eunonium anathematizat. II, 1039. Pascentio dicenti se expertum esse Augustinum longe inferiorem quam fama jactasset, Augustini responsio. II, 1041. Pascentius voluit honoratos viros interesse collationi ipsius cum Augustino. II, 1042, 1049. Pascentii alia in Augustinum convicia. II, 1050. Quid eis respondeat August. II, 1051. Pascentii nomen Augustinus in suis ad eum litteris non scribit. II, 1038, 1049, 1050. Quo consilio. II, 1049.

Pascha Hebræum est nomen, non græcum. IV, 842, 1609, 1789. Transitum significat. III, 1783. Pascha non a græco *πάσχα*, sed ab hebræa voce quæ transitum significat. II, 205; III, 1783; IV, 841, 842, 1603, 1789; VII, 532. Ad Pascha celebrandum etiam hostium accipiendum esse, intelligere conatur Judæi. III, 609. Paschæ celebrationem in alterum mensem differrebat, qui immundi erant super mortuum. III, 722. Pascha quid præfiguravit. IX, 250. Pascha figura erat passionis Christi. VII, 322. Pascha Judæorum, umbra veri Paschatis. III, 1758, 1785. Pascha verissimum in Christo celebratum. V, 814. Verum Pascha, Christi immolatio. III, 1783.

Paschatis celebritas anniversaria. IV, 171. Pascha agitur et in sacramento, et in memoriam rei quæ gesta est. II, 205. Transitus (qui hac voce, Pascha, significatur) modo in nobis agitur per fidem, spem, et caritatem. II, 205, 206. Veteris et novi Testamenti consensus quoad celebritatem Paschæ et Pentecostes. II, 217, 218. Pascha plerumque nulla, interdum a paucis Manichæis tepidissima celebritate frequentabatur. VIII, 178. Pascha quomodo et quando celebrant Tessarescædecate. VIII, 51. Pascha nostrum ad diem Paschæ Judæorum cur non occurrat. VIII, 805. Christiani non observant dies et annos et menses et tempora, licet ad solis et lunæ computationem Pascha celebrent. II, 209. Illud observant ut sabbatum occurrat, quod Judæi non observant. II, 211. Pascha per orbem totum una die observatum iri censet Arelatense concilium. IX, *app.* 787. Ut quadraginta dies ante Pascha observentur, Ecclesiæ consuetudo roboravit. II, 220. Paschæ vigiliam forinsecus et intrinsecus celebremus: ita ut Deus nobis loquatur in lectionibus suis, et Deo loquamur in precibus nostris. V, 1088. Paschæ vigilia velut mater omnium sanctarum vigiliarum. V, 1088. Vigilia ista nocte mundus inimicus et mundus reconciliatus. V, 1088. Istum Christianus vigor, illum diabolicus vigor nequaquam dormire in hac celebritate permittit. V, 1088. In vigilia Paschæ quanta Augustini fatigatio. V, 1442. In Paschæ solemnitate in Ecclesia cantatur historia trium puerorum. IX, 330. Et Danielis. IX, 333. *Not. (a).* Amen respondent post lectionem historię Danielis in solemnitate sancta, et se signant. IX, 322. *Not. (a).* Paschæ feriis per dies xv cessant lites. V, 1201. Tempus post Pascha relaxatis jejuniis in laudibus agitur. IV, 1937, 1938. Paschali tempore jejunia relaxant Christiani, stantes orant, halleluia canunt, quod est signum resurrectionis. II, 218. Paschali diebus et Dominicis an ubique Christiani stantes orant, ignorat August. II, 221. Tempus ante Pascha significat tribulationem in qua modo sumus. IV, 1937. Paschæ octava. V, 1196. Complent sacramenta infantium. V, 1198, 1201. In celebratione Paschæ, observandum triduum crucifixi, sepulti, suscitati: horum trium quod significat crux, agimus in præsentia vita; quod autem significat sepultura et resurrectio, fide ac spe gerimus. II, 215. Pascha significat futuram vitam. IV, 1938. Cum Christus transit ad patrem, spes membris in capite data est, quod essent secutura. III, 1783. Paschalis festivitas ferventiores facit, etiam eos qui cætero anno pigriores sunt. IX, 330.

Paschasius. IV, 576. A vico Augusti episcopus. IV, 381.

Pascua nostra. V, 1647. Pascua vera in altera vita. III, 1727, 1742.

Paschalis pelus. VIII, 43.

Passalorynchylæ. VIII, 42.

Passeres in cedris Libani nidificantes, quos significat.

IV, 1371. In comparatione passeris, quis admensarius frigidissimus inventur. VIII, 198. Passer Christus in recur-gendo. IV, 1500.

Passio Domini describitur in psalmo LXXV. IV, 848. Passio-nis Domine mysteria explicantur. V, 1084. Passio Christi notatur sub Pilato, sive unde colligatur temporis veritas, sive unde Christi plus commendetur humilitas. V, 1070. Passio Christi figurata per luctum Jacob cum Angelo. VII, 518. Per Noe. III, 411. Per aquam turbatam i piscinæ. III, 1528. Passioi Christi simile est cœlum roseum vespere. III, 1527. Passio Domini multis ruina fuit. IV, 1597. Passio Domini significat vitam præsentem, ejus resurrectio futu-ram. IV, 1958. Passionibus suis Christus demonstravit, non ea munera quæ videntur sonare in vetere Testamento, sed æterna esse concupiscenda. IV, 1148.

Passio Domini quanta bona protulit. IV, 745, 746. Passio Domini pretium est orbis terrarum. II, 261. Radix ex qua processit gloria Ecclesiæ. V, 238. Passioi Christi celebra-tas aquiversaria. IV, 170, 171. Passioi Christi tempus nunc lotius orbis festivissimum est. VIII, 179. Passioi Domine anniversario die cantatur XXI Psalmus. IV, 172, 178, 179. Passio Domini solemniter legitur. V, 1084. Sed non nisi secundum Matthæum. V, 1107. Voluerat aliquando Augustinus ut per singulos annos secundum omnes Evan-gelistas legeretur; inde perturbati sunt homines. V, 1107.

Passiones Christi imitandæ sunt, non a Christiano deliciae concupiscendæ. V, 275. Passioem Domini imitando pauperes saturabuntur. IV, 545. Exemplum passionem Christi afflic-tis proponitur. IV, 566, 573. Passio Christi exemplum pau-teritiae. VIII, 542. Passioi calix amarus et salubris. V, 433. Passioi amaritudo bibenda est, donec transeat ama-ritudo hujus sæculi. IV, 551. Passioi amaritudo unde a sanctis cum gæudio est tolerata. V, 1586. Passio Domini quasi testa qua peccata raduntur. III, 826. Passiones Chris-ti non in solo Christo, et non nisi in Christo, quomodo. IV, 750. Passiones Christi, passiones nostræ sunt. IV, 401. Christus Dominus voluntate passus, nos necessitate; ille inderatione, nos conditione. IV, 535, 1104. Passionibus Christi non communicatur sine caritate. V, 925. Sarcina passionum infirmitati gravis, caritati levis. X, 001. *vide* Christus.

Passio motus animi contra rationem. VII, 242. Passiones ex terrenis corporibus moribundisque membris animæ esse opinati sunt Platonicæ. VII, 711. Passiones in diis admittere signum poetarum. VII, 261, 262. A passionibus non est immunitas humana infirmitas. VII, 258, 259, 261. Passiones in sapientem cadere sentiunt Platonicæ sive Aristotelicæ, negant Stoicæ. VII, 238. Passiones a stoicis non existimantur vitia, si contra virtutem mentis nihil possunt. VII, 261. Passiones necessitate pati sapientem, sed non his cedere; stultum vero cedere dicebant Stoicæ. VII, 258, 259, 261. Platonicæ et alii philosophi cum de passionibus loquuntur, de verbis potius, quam de rebus faciunt controversiam. VII, 259, 260, 261. Passionibus quatuor omnis humanorum morum vitiositas continetur. VII, 408. Passiones quatuor animæ nihil aliud quam amor. VII, 410. Passiones ut sint in hominibus facit stultitia vel miseria. VII, 242. Passioem perturbatio stultis malisque dominatur. VII, 245. Passioem perturbatio miseriam indicat. VII, 267. Passio est unde bonæ vel malæ. VII, 410. Passio in lingua latina, maximo usu loquen-di ecclesiastico, nonnisi ad vituperationem consuevit intel-ligi. X, 469. Passiones non tam discit Christiana religio, quam earum causas. VII, 260.

Passiones deponere vera religio præcipit. VII, 242. Passio-nes Scripture sacra menti subicit ita moderandas, ut in usus justitiæ convertantur. VII, 260. Quia ratione mens passiones in se contra rationem prævalere non permittit. VII, 260. Passiones non temperant impij ac pagani, nisi superbia. VII, 416. Passionibus moritur, qui jam servit mente legi Dei. VI, 63. Passiones temperantia quomodo moderandæ. I, 1328. Passiones mortificate vocantur amores sancti, casti, boni; immortificate vero, perturbationes, libidines, concupiscentiæ. III, 168. Quæ mala ex immortifi-catione passionum, quæ bona ex mortificatione proveni-ant. III, 168. Passionibus resistendo mens regnum virtu-tis exerceat. VII, 260. Passiones a sapientibus et bonis ita reguntur, ut malint eas non habere, quam vincere. VII, 263. *vide* Perturbatio.

Passivi quinam appellantur. VIII, 167.

Pastorum sunt duo quedam, unum quod Christiani, alte-rum quod Præpositi. V, 270, 296. Pastores boni de bonis ovibus fluunt. V, 287. Pastores multi boni, etsi nihil ad potestatem ac bonitatem Pastoris pastorum. V, 765. Unus pas-tor bonus, quia boni omnes in uno. V, 287, 763, 783. Pas-tor malus aliquis est propria malitia, bonus nonnisi Dei gratia. V, 1481. Pastor quis mercenarius, quis castus, V, 769. Pastor mercenarius fugiens. V, 760. Pastores pauci,

mercenarii multi. V, 760, 762. Mercenarii pastores quomodo utiles. V, 760. Pastor non est qui ad quedam res paratus, et ad quedam non, sed qui ad omne opus bonum paratus. V, 700. Pastor idoneus ille est, qui vitam rependere valet pro ovibus. V, 1354. Qui sic oves amat, ut pro eis mori possit effectum vel affectu. V, 1354. Pastores, non oves, sed se ipsos pascentes. V, 270. Pastori jubetur ut animam ponat pro ovibus suis. III, 1735. Pastores cum animam pro ovi-bus suis consuerunt, ipse unus Christus posuit. III, 1735. Pastor in Ecclesia unus. III, 1750. Pastorum duo genera in Ecclesia; alii Christi gregibus consulunt, alii suis honoribus temporalibus et commodis secularibus gaudent. II, 981. Pastores sua querentes, non quæ Jesu Christi, mortui sunt. V, 281.

Pastoris officia et ovium. V, 796. Pastoris partes populo explicare quid prosit. V, 607. Ad officium pastoris doctrina pertinet. II, 935. Ceteris Ecclesiæ pastoribus id mandatum quod Petro. V, 1351. Hoc est Christo pascere, hoc est in Christo pascere et cum Christo pascere, præter Christum sibi non pascere. V, 287. Ad pastores pertinet non tacere; ad oves autem, etiamsi illi taceant, de Scripturis sanctis verba pastoris audire. V, 282. Mali cum non possint bona loqui, qui malus pastor audiendus. V, 475. Pastor malus non in eo quod de suo, sed in eo quod de Dei profert audiendus. V, 285. Pastoris est explanare difficiles locos Scripturæ. V, 716. Pastorum malorum facta spiciæ sunt, verba Isidorum uva, sed de vite, id est, de cathedra. V, 702. Ipsa de illis loquitur, non ipsi. V, 761. Pastoris vox cum tremore audienda. V, 295, 296. A liporum dentibus eruantur, qui pastorem audiunt. V, 515. Pastoris vox, in qua solæ oves Christum audiunt, non alienum. III, 1725. Pastor et quod ad pastores et quod ad oves dicitur, cum tremore debet au-dire. V, 296. Vitavit Augustinus questionem de juratione, ne monendo et præcipiendo plus reos faceret non audituros. V, 979. Pastoris est sua querentis, errantes non arguere. V, 275. Pastoris negligens occidit eum, quem non admo-net. V, 281. Et ille juste moritur, et ille juste damnatur. V, 281. si quos alloquitur timens ledere, felicitatem terrenam illis promittit, ipsos perdit. V, 275. Pastorem quid iugriorem faciat ad redarguendum. V, 961. Pastori pau-cissimi contradicunt loquendo, multi male vivendo. V, 961, 963. Pastoris est errantes oves revocare ad ovile. V, 278. Pastor etiam importunus esse debet iis, qui salutis suæ negligentes sunt. V, 215, 246. Augustini qualis sit animus erga iniquitates suorum. II, 1065, 1064. Pastor qui propter merita alicujus erga se, mores illius dissimulare non debeat. II, 1074. Qui infirmas oves confortare debeat. V, 275, 276. Pastoralis caritas qui non ordine amandi, sed ordine subveniendi infirmos fortioribus aponit. II, 537. Pastoris tristitia de malis ovium prodest illi: sed nihil vult expedire sibi, nisi quod expedit illis. V, 514. Pastoris est dice-re auditoribus cum Augustino: si non tacuero, animam meam liberabo; sed nolo salvus esse sine votis. V, 125. Item, Delectatio mea non est in hac vita, nisi vestra bona vita. V, 128. Pastor, quantum ad illum attinet, oves bonas necat male vivendo. V, 274. Easi ille vivunt, ipse homicida est. V, 275. Ovium interitus quomodo pastori imputatur. V, 281. Ovis errantem pastorem sequendo non securo. V, 282. Sub malis pastoribus oves unde secure. V, 281. Mali pastores in Ecclesia, similes Pharisæorum. V, 750. Oves a malis pastoribus quomodo reducit Deus. V, 282. In bonis pastoribus spes non ponenda. II, 951, 952. Pastoralium periculorum solatio, ovium bona opera. V, 611. Gaudium, solatio ac respiramentum periculorum suorum nullum re-putat Augustinus, nisi suorum bonam vitam. V, 1112. Pastorem solatur in periculis, quod suorum ajuvetur ora-tionibus. V, 945. Votum pii pastoris. V, 124.

Pastoribus quam periculosa ratio reddenda. V, 796. De ovibus quæ ratio reddenda a pastore. V, 762. Pastoris quando integra ratio de ovibus. V, 763. Pastoris onus non abjiciendum. V, 515. Pastoralis curæ scrupulos, quibus ipse angebatur, Augustinus aperit. II, 352. Pastori debita reverentia. V, 611. Lactis percipiendi potestas data pasto-ribus. V, 272. Lac sic sumant, ut ovibus prosint. V, 272. Pastores accipiant sustentationem necessitatis a populo, mercedem dispensationis a Domino. V, 275.

Pitelana dea præfecta folliculis patescens ut spica exeat. VII, 119.

Pater et Abba idem significant. IV, 1012, 1419. Cur si-mul ponitur ab Apostolo. IV, 1012, 1419. Patrem tantum unum Deum appellantes Ariani refelluntur. VIII, 738. Unde Patrem tantum unum Deum appellabant Ariani. VIII, 710, 718, 728, 738. Patrem non natura Deum esse credebat Ariani. VIII, 778. Pater versus Deus est signendo veritatem, non participando. II, 1047. Pater, totius deitatis princi-pium. VIII, 908. Pater in divinis non est solus, sed habet similitudinem. III, 244. Pater hoc genuit quod est. VIII, 735. Patrem potuisse hoc generare quod est. V, 771. Patriæ

et Filii non diversa substantia. VIII, 740. Pater hoc est quod Filius secundum substantiam, non secundum id quod ad aliud dicitur. IV, 845. Pater in Trinitate non ad se, sed ad Filium dicitur; ad se autem Deus. IV, 845. Patrem genuisse Filium sibi æqualem ostenditur ex scriptura. VIII, 764, 768. Patrem genuisse Filium sibi æqualem vel ex partibus animalium ostenditur. VIII, 761. Pater aut ex invidiā, aut ex invidia non genuisset æqualem sibi Filium. VIII, 702. Pater an non sit ipse sapientia, sed tantum sapientia pater. VIII, 924, 933. Hæc questio difficilissima. VIII, 934. Pater non solum virtutis et sapientia pater, sed ipse virtus et sapientia. VIII, 935, 936, 937. Pater et Filius simul una sapientia, sicut una essentia; tametsi non simul Verbum unum. VIII, 936. Pater cur non suæ magnitudinis et bonitatis, etc. genitor similiter sit. VIII, 923, 935. Patrem quantis laudibus efferat Ariani. VIII, 728. Pater cur solus beatus et solus potens proprie dicendus secundum Arianos. VIII, 729. Cur solus sapiens. VIII, 730. Cur solus immortalis secundum Arianos. VIII, 731, 733. Patrem solum in-apatibilem dicebant Ariani. VIII, 815. Pater non invisibilis Filio ex ipsis Manichæis. VIII, 764. Pater solus secundum Arianos invisibilis, Filius Patri visibilis, non vero virtutibus celestibus. VIII, 728, 730. Refertur hoc somnium. VIII, 745. Patrem solum invisibilem, Filium vero et Spiritum sanctum visibilem quia ratione quidam propingnant. VIII, 867. Patrem ullo modo vel per subjectam creaturam apparuisse notabant Ariani. VIII, 812, 813. Patrem nunquam Patribus aut Prophetis per aliquas visibiles formas apparuisse, nimis temerarium est dicere. VIII, 806, 807.

Patris solius sunt voces quedam in Scripturis, quamquam. VIII, 857. Quomodo Pater loquatur Filio. III, 1586, 1680. Hoc nemo novit. VIII, 602. Patris mandatum. Verbum ejus. VIII, 858, 859. Ex Ihsis ad Filium factis temporaliter vocibus Patris, nihil Filius didicit. VIII, 805. Pater ingenitus non legitur in Scripturis. II, 1010. Pater quomodo æternus æternum generat Filium. III, 1530. Pater etsi volens genuit Filium, non sequitur Filio priorem esse voluntatem Patris. VIII, 685. Patris et Filii eadem sunt opera. VIII, 611. Non alia Pater, alia Filius; sed eadem opera Trinitas fecit. V, 705, 746. Pater nihil unquam facit sine Filio. VIII, 617. Pater Deus quæcumque fecit, nominis per Filium fecit. V, 702. Pater et Filius unum principium. VIII, 783. Patrem inter et Filium magna caritas. III, 1508.

Pater cur solus non dicitur missus. VIII, 686. Pater non est incarnatus. III, 1667. Patrem Deum et Dominum Jesu Christi etiam ante incarnationem dicebant Ariani. VIII, 755, 754. Pater non est Dei Deus, sed Deus est Christus. VIII, 721. Deus pater potest dici Rex Domini nostri Jesu Christi. IV, 821. Pater unde major sit Filio. VIII, 746. Pater non ideo major Filio, quia de nullo genitus genuit æqualem sibi Filium. VIII, 786. Patrem majorem se Christus appellavit ex forma servi. III, 1855, 1857. Pater cur dicitur non judicaturus, sed iudicium dedisse Filio. III, 1670; VIII, 842. Pater invisibiliter cum Filio erit in iudicio. VIII, 787. Patris sinus, quid. VII, 704, 704. Patris dextera ad quam sedet Filius, æterna felicitas. VIII, 602. Patrem non honorari Filii contumelia. V, 772.

Pater noster Deus. V, 409. Pater noster et mater est Deus, et qua ratione. IV, 306. Pater ad fidem salutemque æternam non est nisi Deus. IX, 627, app. 855. Pater noster secundum sæculum diabolus, mater Babylonia. IV, 306.

Patris:anillas circa familiam sollicitudo et disciplina. IV, 590. Peccatum quod tibi non displicet in filio, delectat te. IV, 599. *vile* Parentes. Pater et furioso pius, et parcendo crudelis. V, 111. Paterfamilias episcopale officium in dono sua debet implere. III, 1768. Paterfamilias omnibus in familia sua, tanquam filiis ad colendum et promerendum Deum consuit. VII, 614. Ex lege civitatis præcepta sumere debet quibus domum regat. VII, 615. Patrem male suadentem, salvo et honore debito, repellentis exemplum. V, 1281. Pater cuiusquam non est tantum dicitur a quo genitus, sed etiam is a quo fuerit adoptatus. VIII, 215, 216. Patres adoptivi castius corde gignunt, quos carne non possunt. V, 518.

Patriarcharum facta quo animo Paulus reprehendit. VIII, 460. Manichæorum calumniam in Patriarchas. VIII, 405. Patriarchæ et Prophetæ a criminatibus Manichæorum defenduntur. VI, 395; VIII, 417. Patrum antiquorum castitas, etiam cum plures haberent uxores. V, 545, 547, 549. Patriarchæ etiam libidinosi et crudeliter fuissent, tamen deo Manichæorum essent meliores. VIII, 465. Cur in Patriarchis commendatur quod fuerint peccatorum nutritores. III, 580. Patriarchæ et Prophetæ cur hic reprobentur. VIII, 449. Eorum non solum lingua sed et vita fuit prophetica. VIII, 417. In his et quæ dicebant, et faciebant,

orant præcones Christi venturi. V, 51. Fuerunt de ecclesia credendo in Christum, quem prænuntiabant. VI, 513, 514. Patriarcharum nos imitatione filii. IV, 1402. Patriarchas et Prophetas a Christo solutos fuisse doloribus inferni, quidam sentiunt, quod displicet Augustino. II, 741.

Patres quinquam appellantur a Catholicis. IX, 627, app. 855. Patrum scripta ab auctoritate canonis distinguenda. II, 530.

Paterniani seu Venustiani hæretici. VIII, 46; X, 800.

Paternus. II, 321.

Paternus proconsul. V, 1411.

Patriciani. IX, 589.

Patripassiani. V, 448; IX, 589. Patripassianorum hæresis. V, 536. Patripassianorum doctrinæ fides opponitur. V, 557. Patripassianos a communionem sanctorum removit Ecclesia. V, 557.

Pati. Aliud est pati peccam, aliud pati injuriam. IV, 1894. Nihil patimur in ista vita, nisi ex illa morte, quam meruimus primo peccato. IV, 598. quod te permiserit pati Deus, flagellum corrigentis est, non poena damnantis. III, 1441. Quæcumque in hac vita patimur, non ea tribuenda insipientia, sed consilio Dei ad nostram medicinam. IV, 770. Quid patimur, quidquid largitur nobis Deus, et recipimus ad consolationem, et patimur ad probationem. IV, 917. Quod hic patimur, ira Dei est. IV, 977. Quare imas habere quod Christus, si times pati quod Christus? IV, 1250. qui conatur proficere, inclit pati; qui non patitur, non conatur proficere. IV, 1399. Omnis consummatio est usque ad mortem pro veritate certare, et pro summo bono mala omnia tolerare. IV, 1561. Patitur homo et ex se intrinsecus, et forissecus ex his inter quos vivit. IV, 405. Cum patitur Christianus, non debet facile velut odio ire in eum a quo patitur; sed convertere se ad orationem, ne amittat dilectionem. IV, 832. Fieri potest ut quis Christum confitens patitur causa humanæ gloriæ. IV, 400, 491.

Patientia quid sit. VI, 21, 613. Patientia Dei erga nos. V, 467. Patientia Dei cur malos ferat. VI, 534, 545. Patientia Dei ne abutatur. V, 297.

Patientia vera et falsa. V, 1287. Patientiam non omnis habet, qui dolores quoslibet tolerantissime patitur. VI, 568. Patientia falsa terrena est, animalis, diabolica. VI, 619. Et potest voluntas humana sufficere. VI, 619. Patientia falsæ vires. VI, 618. Eas nutuatur ex mundi cupiditate. VI, 622. Tamquam de stupore morbi, non de robore sanctitatis. VI, 622. De hæc gloriari insanum. VI, 622. Patientia tanto majore supplicio dignior, quanto magis vitis subdit instrumenta virtutum. VI, 615. Patientia, comes est sapientia, non famula concupiscentia; amica bonæ conscientia, non inimica innocentia. VI, 611. Patientia Deum laudet, non avaritia; caritas, non cupiditas. VI, 635. Quanta iniqui patientur. VI, 611. Patientia iniquorum non est patientia, sed duritia. VI, 615. Patientia schismaticorum, ne Christum negent, mala sustinentium, laudanda. VI, 625. Prodest eis ad subeundum tolerabilibus supplicium, non ad regnum cælorum. VI, 624. Donum Dei est. VI, 624. Sed donum exheredatorum, non filiorum. VI, 624. Patientiam veram a falsa distinguit causa patiendi. VI, 611.

Patientiam modo de nobis exigit Dominus. V, 298. Patiendi necessitas jure nobis imposita. VI, 617. Tolera, ad hoc enim natus es: tolera, quia forte toleratus es. V, 298. Causa patientiæ bona eligatur. V, 1453. Patientia et longanimitas non est nisi in malis. IV, 271, 1171. Patientia in tribulationibus. IV, 480, 738, 1855. Patientiam facilius servari, quamdiu extra carnem patimur. II, 552. Patientia præcipua laudatur in morte propter justitiam subeunda vel contemnenda, quare. X, 185. Mali quam patienter ferendi. VI, 602. Patienter ferendi quos corrigere non possumus. IV, 635, 1376, 1528, 1529. Patientia laudanda non fuisse, sed negligentia culpanda, si cæsus Episcopus a schismaticis, auxilium Ecclesiæ sibi creditæ ab Imp. non petiisset. II, 806. Patienter quisque salva veritatis doctrina perferre debet, quod emendare non valet. VI, 228. Patientia recta quænam, et quam utilis. VI, 611. Non invenit locum sapientia, ubi non est patientia. V, 823. Sine patientia, spes futuræ vitæ sine mansuetudine, patientia nequit custodiri. V, 860. Patientia animæ consulit et corpori. VI, 614. Patientia usus in animo et corpore. VI, 614. Patientia majus certamen, sæviente diabolo. VI, 615. Cavendum est ne vindicandi cupiditate amittatur patientia, quæ plaris habenda est, quam omne quod potest etiam invito inimicus auferre. II, 530. saturatus dicitur paupertate Christi, qui non solum omnia temporalia bona temperanter contemnit, verum etiam patienter sustinet mala. II, 567. Christianus ad omnia patientia præparatus esse debet. III, 1250, 1260.

Patientia præcepta non estimatione corporis, sed præparatione cordis implenda. III, 1035. Patientia præcepta et injuriarum contumacia, maxime in cordis præparatione re-

tinenda. II, 550. Præceptum de prebenda percipienti altera maxilla, neque Christus, neque Apostolus violavit. II, 550.

Patientia, deflca est. VI, 619. Patientia Dei erga peccatores, ab hominibus imitanda. II, 634, 635, 652. Patientia Dei qualis. VI, 611. Imitanda Christi patientia. V, 34, 477. Patientia discenda est a potentia Christi. III, 1706. Patientia exemplum in passione, patientia præmium in resurrectione Christus ostendit. V, 246, qui vult patienter ferre omnia, non descendat de cælo, et in lege Dei meditetur die ac nocte. IV, 1193. Patientia pauperum Christi, merces æterna. VI, 623. Patientia intendatur merces æterna, non temporalis. VI, 632. Non ideo patienter mala temporalia sustinenda sunt, ut quemadmodum Jobo contigit, duplicia recuperentur. II, 519. Spe beatitudinis adipiscendæ mala huius vitæ p̄i fortiter perferunt, et propter hoc in tormentis beati dicuntur. II, 668, 673. Vis desideriorum facit tolerantiam laborum et dolorum, et nemo nisi pro eo quod delectat, sponte suscipit ferre quod cruciat. VI, 613. Patientia tanto maior est, quanto maior est caritas. VI, 619. Patientia exempla sunt demonstranda ad profectum cæterorum. III, 280. Patientia vera non est ex liberi arbitrii viribus. VI, 617. Patientia etsi vincere videtur qui viribus suis fedit, vincitur a superbia. V, 1253. Cur patientia vera non pro iustitia et vita æterna possit pati, quod falsa pro iniquitate et vita temporalis? VI, 618.

Patiente donum Dei. V, 1252, 1286, 1288; VI, 624. Patientia datur a Deo. IV, 298, 757, 758. Ab illo est patientia, a quo vera sapientia. VI, 618. A quo caritas. VI, 619, 623. Spiritus sanctus est ignis ejus, quo nisi accensa voluntas diligit impassibile bonum, non potest ferre quod patitur malum. VI, 619. Patientia a Deo data, quomodo nostra est? V, 1463. A quo accipimus victoriam concupiscentiæ, ne voluptate pertrahantur; ab illo etiam robur patientiæ, ne dolore frangantur. IV, 1577. Patrius antiquis, quamvis rarissima, fuerunt tamen et usque ad mortem exempla patientiæ. II, 519. Patientia Job describitur. VI, 615, 652, 701, 718, 719. Patientiæ firmitas per ossa designatur. IV, 320, 1790.

Patriæ quanta debeat esse caritas. II, 313. Patria parentum loco liberi solet. I, 1238. Ejus parricidii continentur omnia scelera. I, 953. Pertinet ad virtutis officium vivere patriæ. VII, 622. Iis qui de patria bene meriti essent, singulare præmium in cælo preparari, ex doctissimis viris refert Nectarius. II, 587. Patriæ mores alii pertinacius retinent, alii facilius dimitunt. II, 201, 202. Patriæ, id est civitates aut numerosæ familie. III, 508.

Patria cælestis. V, 241. Patria nostra Jerusalem cælestis. IV, 288, 1602. Patriæ cælestis laus. III, 1656. Descriptio. VI, 680. Felicitas. IV, 882, 758, 1099, 1407, 1108. Ibi nulla erit tentatio. IV, 798. Ibi pugna, quam iustus experitur homo, finitur. IV, 775. Ibi opera misericordiæ cessabunt, quia miseria nulla erit. IV, 1099, 1109. Quomodo calor et refrigerium erit. IV, 797, 798. Ibi nullus orandi locus erit, sed tantum laudandi. V, 868. Ibi visio erit sine defectu, amor sine fastidio. IV, 1089. Erit gaudium sine fine, æternitas sine labe, serenitas sine nube. III, 1626. Patriæ cælestis thesaurus veritas. VII, 160. Patriæ cælestis cives remissione peccatorum colliguntur. VII, 161.

Patria superna desideranda. III, 1662, 1691; IV, 774; V, 58. Non amat patriam cui peregrinatio dulcis est. IV, 1089, 1195. Præter patriam cælestem, quidquid nobis est, peregrinatio est. IV, 751. Fideles transeunt de mundo, infideles cum mundo. III, 1785. Ad patriam fide suspiramus. V, 1613. Ad patriam festinandum. VI, 679. Non via pedum, sed via morum. VI, 609. Ad eam currendum dilectione, non pedibus corporis. IV, 1952. Ambulas si amas; non enim ad Deum passibus, sed affectibus currimus. VI, 681. Vide via. Patriam utrumque viderunt Platonici, sed viam non tenuerunt. VII, 507. Patria est vita Christi, via mors Christi. III, 1624. Et ad patriam redeamus, nobis opus est cruce Domini portari. V, 475. Jumentum animæ quodnam et quomodo domandum. VI, 681, 703. Navigii ad id instructio. VI, 680. Quid agendum sit pro patria æterna, ostendit quod fecerunt Romani pro terrena. VII, 160, 161, 162.

Patricius Augustini pater, tenuis municeps Thagastensis. I, 677. Ultra vires rei familiaris filio impendebat quidquid etiam longe peregrinanti studiorum causa opus erat. I, 677. Patricii mores. I, 772. Patricius quamvis ira fervidus, nunquam cecidit Monnicam uxorem. I, 772. Patricius fit catechumenus. I, 677. Moritur fidelis, Augustinus annum xvi agente. I, 683.

Patricius Augustini nepos. V, 1575. Subdiaconus. V, 1578.

Patricius a quo Patriciani heretici. VIII, 42, 665.

Patrimonium pauperis, sanitas corporis. V, 249, 1402.

Melius homo filios creatori Deo, quam patrimonio suo commendat. V, 69.

Patrocinium. Justum iudicium aut verum testimonium non vendendum, licet vendatur justum patrocinium et verum consilium. II, 663.

Patronus noster Christus. V, 728.

Patentia dea. VII, 122.

Pavibundus. V, 148.

Pavimentare. V, 315, 1405.

Paulæ et Eustochii pia conversatio. II, 755. Paula neptis Alypii et Aug. dicta. II, 929. Paula salutat Augustinum. II, 755. Paulæ agrotanti assistit Hieronymus. II, 258.

Paulina. II, 485. Continentiam Deo dicare parata. II, 487. Paulina annis gravis. II, 597. Petit ab Augustino cõcise sibi explicari utrum Deus corporeis oculis videri possit. II, 596. Idque ex occasione brevis illius Epistolæ. II, 605. Scribit ei Augustinus librum de videndo Deo. II, 590.

Paulinianum cum Hieronymo commemorant salutat August. II, 237.

Paulinus Nolanus episcopus. VI, 157; VII, 24; X, 1027. Nobilis Dei famulus. VIII, 588. A Delphino Burdigalæ baptizatus, a Lampio apud Barcelonem in Hispania per vim inflammate subito plebis sacratus. II, 400. Paulinus ad fidem innutritus est Ambrosii dilectione, cujus presbyter censetur. II, 100. Paulinus episcopali dignitate ornatus fuit. II, 99, 103. Paulinus omnia abdicavit. II, 103. Paulini fastum sæculi abdicantis proponitur exemplum. II, 107. Paulini humilitas. II, 102, 103. Paulinus et Therasia pro inscriptione se vocant peccatores. II, 120, 547. Paulinus divini voluntati obsequantissimus. II, 274. Paulini occupationes increditales, cum putaretur frui otio. II, 336. Paulinus toto anniversario Romam pergebat. II, 355. Paulinus ab episcopali curis liber. II, 125, not. (c).

Paulinus ab Augustino laudatur. II, 108. Paulini pectus, Domini oraculum. II, 125. Paulini litteræ valde laudantur. II, 108. Paulino adest conjux non dux ad molitionem, sed ad fortitudinem redux in ossa viri. II, 108. Paulini ad Nacarium consolatoria epistola memoratur. II, 1073. Paulini et Therasia ad Alypium epistola. II, 99. Altera ad Augustinum. II, 101. Paulini epistolæ fragrant sincerissimo odore Christi. II, 831. Paulinus germanissimus gratiæ dilector et confessor apparuit. II, 831. Paulini verba ex epistola ad Sever. II, 834. Paulino Vetustinum pærum miserabilem etiam impis commendat August. II, 125. Commendat et Bonianum ac Licentium. II, 125. Rogat eum Augustinus ut Licentium vellet exhortari et instruere. II, 110. Paulinus benedictos panes quinque Romaniano et Licentio mittit. II, 126. Paulinus adversus Paganos scripsit. II, 159. Hoc opus petit August. II, 125, 159, 181. Paulinus rogat Augustini sententiam circa mortuorum sepulturam et preces Ecclesie pro ipsis. VI, 591. Aliquis e Scripturis quaestiones Augustino proponit. II, 465. Paulino respondet Augustinus. II, 630. Qui libros de libero arbitrio ad eum dirigit. II, 124. Paulinus quinque libros Aug. contra Manichæos ab Aurelio accepit. II, 121. Curante Alypio. II, 191. Paulinus Eusebii episcopi Constantinopolitani historiam ad Alypium mittit. II, 100. Paulinus adversus Pelagii hæresim instruit Alypius et Augustinus. II, 815. Paulinus Aurelii, Alypii, Augustini, Profuturi, Severi episcoporum litteras accepit. II, 125. Paulinus ad Aurelium Carthag. scripsit. II, 100. Paulino panem mittit Aug. II, 125. Eique spondet se Alypii historiam scripturum. II, 119. Paulinus legit Augustini librum de vera religione. II, 109. Libros Augustini ut dictata divinitus verba miratur. II, 100. Desiderium Augustini ut Paulinum videat et alloquatur. II, 107.

Paulinus presbyter. H, 643. Paulini Nol. discipulus. II, 641. Huic Augustinus filium et compresbyterum vocat. II, 645.

Paulinus diaconus. X, 587, 589, 575.

Paulus Apostolus unde sic appellatus. I, 753; X, 207. Saulus antea dictus a saule. V, 1429. Paulus idem est ac modicus. III, 2037. Et humilis. V, 605, 914, 1278, 1429. Saulus in Stephani cæde senior persecutor. V, 1429. Lapidantium Stephanum vestimenta servabat, ut omnium manibus lapidaret. IV, 1054. Pauli sævitia in Ecclesiam magnæ feracitatis indicium. VIII, 445.

Pauli conversio. IV, 503; V, 167, 948, 1276. Pauli conversio non fuit ex meritis præviis. IV, 701. Pauli propria, non nisi mala. V, 1466. Paulus ut de cælo vocaretur, ut et tam magna, et efficacissima vocatione converteretur, gratia Dei erat sola, quia merita ejus erant magna, sed mala. X, 889. Paulus sine ullis meritis bonis, imo cum multis meritis malis consecutus est gratiam. X, 890. In Paulo evidenter et clarior gratia apparuit. X, 207. Paulo reddendum est bonum pro malo, cum haberet meritum malum. X, 888. Saulus sciens gratia præventus. V, 915, 916, 920,

1571, 1465. Saulus phareneticus quem modo curatus. VI, 656. Medicus Christus artis suae vim in eo commendavit. V, 1570. Paulus de lupo ovis, ac de ove pastor factus. V, 949. Ex persecutore apostolus. V, 949. Paulus a malo se ipso liberatus. V, 1504. Paulum Christus prostravit voce oburgante, et levavit dextera miserante. IV, 1164. Paulus cario extinctus erat, sed voce Christi accensus est. IV, 1812. Paulus durus et gelidus contra ignem Dei. IV, 1935. Saulum Christus voce mactavit, et in suum corpus trajiciens, quotiam modo manducavit. II, 220. In Pauli conversione impletur propheta Jacob de Benjamin. V, 1275, 1465. Paulus per Benjamin adolescentiorem in ecclasi significatur. IV, 853. Pauli mutatio propter Stephanum orationem contigit. V, 914, 1456. Paulus ideo misericordiam consecutus est, ut ad eum respiciens peccator jam nullus desperet. IV, 875. In Pauli curatione spes salutis allata desperatis. V, 951, 1268. Paulus apostolus licet caelesti voce prostratus et instructus, ad hominem tamen missus est, ut sacramenta perciperet. III, 17, 48. Paulus quomodo peccatorum primus. V, 948, 951, 1370. Paulus peccatorum primus, non tempore, sed malignitate. IV, 875. Paulus ex persecutore praedicator Christi. V, 1268, 1351. Paulus quam sapienter simul et eloquenter dixit. III, 95, 94, 93, 90. Paulus maxime dialecticus. IX, 456. Paulus, juris divini consultus. V, 338. Paulus quot modis significando praedicavit Christum. VIII, 875. Paulus tuba ductilis fuit. IV, 1235. Paulus seminator verborum recte vocatur. V, 606. Erat seminator verborum, sed messor morum. V, 808. Paulus confert cum Epicureis ac stoicis. V, 834. Paulus apud Athenienses praedicans. V, 808.

Paulum tanquam Legis inimicum Judaei criminabantur. II, 279. Paulus modo vetera sacramenta celebrabat, modo non celebrabat, pro temporis dispensatione, et exigentia eorum quibuscum aderat. II, 290, 288. Paulus Judaeorum sacramenta celebravit, non sacrificavit cum Gentibus, quomodo. II, 157. Paulus quomodo factus sit Judaeis Judaeus, infirmis infirmus, etc. II, 157, 257, 288, 289. Paulus omnibus omnia factus, non mentientis astu, sed compatientis affectu. II, 288; VI, 537, 537. Paulus quo animo observatines paternas observavit. VI, 493. Paulus non mendaciter eas observavit. VI, 536. Eo modo subveniebat carnali Judaeo vel Pagano, quo modo sibi ipse, si hoc esset, subveniri voluisset. VI, 558. Paulus, ut Ecclesiam formaret, fudit decorem ad eos quibus placebat, et fortitudinem ad eos quibus displicebat. IV, 1183, 1185. Petrum et Paulum Legis exercisium mandata timore fidelium Judaeorum censet Augustinus. Hieronymus vero simulasse tantum. II, 157, 260. Paulum non ex simulatione sacramenta Judaeorum celebrasse probatur ex Jacobo. II, 280. Paulus fallacem simulationem in Petro reprehendit. II, 156, 257, 260. Paulum quoque simulasse se Legem observare, ait Hieronymus. II, 256, 257. Paulum reprehendisse in Petro quod commiserat, non ex mendacio officioso, sed ex honesta dispensatione, se et alios ante ipsum propugnasse affirmat Hieronymus. II, 257. Paulus Petri et Barnabae simulationem merito reprehendit. VI, 556. Paulus veraciter Petrum emendavit. II, 156, 277, 278, 285. Paulus arguendo Petrum, non tropice aut metaphorice locutus est. II, 779. Paulus non est mentitus. II, 779. Pauli mendacio semel admissio in concertatione quam cum Petro habuit, ruit ejus auctoritas. II, 115. Paulum non habuisse securitatem praedicandi Evangelii, nisi Petri, et qui cum eo erant fuisset sententia roboratus, ex Hieron. II, 235.

Pauli caritas praedicator. III, 2022. Paulus falsos fratres tolerat. II, 297. Judaeos ac Gentis gratiae vinculo in Christo connectit. III, 2069. Paulo fideles parturiente, caritas parturiebat. IV, 1923.

Paulus officium patris erga Corinthios, ob Evangelii praedicationem, sibi vindicat. VIII, 385. Paulus non solum patrum, sed et maternum cor gerebat in filios. IV, 1299, 1923. Paulus in mari naufragus. ferebat in corde patrimonio fidei suae. IV, 1645. Zelus proximi quantum eum torquebat. IV, 1209. Gloriam suam non quaesivit Paulus. III, 1471. Paulo causa gloriandi in carne quae fuerit. V, 917. Humilitas ejus et in caelo respicitur, propter spiritus libertatem; et in terra, propter corporis servitutum. IV, 1473. Paulus quoniam modo tribulationes tulit. IV, 567. Paulus et Barnabas psallentes in vinculis. III, 1935. Paulus in se ipso Stephanum martyrem vindicabat, quomodo. III, 1208.

Paulus raptus in paradysum, an in corpore an extra corpus. III, 453, 455. Ignoravit Paulus an anima a corporis sensibus alienata fuerit, an omnimode corpore exierit. III, 458. Vere tertium caelum fuit illud, quo raptus est Apostolus. III, 456, 457. Apostolus certus se vidisse tertium caelum, incertus quomodo viderit. III, 456. Quomodo potest hoc fieri. III, 457. Quod vidit Paulus in raptu, proprie et non imaginatiter vidit. III, 458. Apostolus raptus est usque ad visionem intellectualem, in qua videtur ea spe-

cie quam Deus est. III, 478. Paulus raptus ad vitam Angelicam. II, 610.

Paulo au omnes gratiae donatae. X, 339. Paulus an sine peccato, quia dixit superesse sibi coronam justitiae. X, 165, 166. Paulus nondum plenitudine justitiae perfectus. X, 602. Justitiae perfectio est plena securitas, nec in Paulo fuit. X, 601, 604. Paulum omnes habuisse gratias, quo sensu ab episcopis Palaeisintis intellectum. X, 339. Paulus et imperfectum et perfectum se dicit. X, 602, 606. Imperfectum se profetur Paulus. V, 854, 855, 924. Infirmitatem suam agnosceus perficitur. V, 481. Paulus quomodo fuerit sine querela secundum justitiam quae in Lege est. X, 558, 602, 603. Paulus adhuc liberationis indigens, quantumvis perfectus. X, 102. An ex persona sua dicebat, *Quia me liberabit*, etc. X, 151. Non in persona Judaeorum, sed in sua loquitur cum ait: *Miser ego homo*, etc. X, 1088. Item, *Non quod volo bonum*, etc. X, 1116. Item, *Ego autem carnalis sum*, etc. I, 620, 658. Paulus ex sua, et aliorum qui sub gratia non sub Lege adhuc sunt persona ait, *Scio quia non habitat in me, hoc est in carne mea bonum*. X, 557. Paulus quomodo carnalem se dixerit, et sub peccato venundatum. X, 559. Quomodo ignorat quod operatur. X, 561. Quomodo se facere dixerit malum, quod non vult. X, 560. Paulum ibi locutum esse ex persona hominis sub Lege adhuc existentis, ob tria videri potest. X, 560. Cur proximi Pauli locus de homine sub gratia constituto intelligendus sit. X, 561. Non tantum caro Pauli, sed et animus infirmus fuit. X, 567.

Paulum et caeteros Apostolos dici libidine pollutos fuisse, calumnia Juliani. X, 556. Paulus ab omni concubitu continebat. X, 886. Pauli pugna contra concupiscentiam. V, 817. Paulo stimulus carnis cur datus, nec cito ablati. V, 893. Medicamentum elationis fuit in Paulo. V, 835, 892. O venenum, quod non curatur nisi veneno! V, 893. Paulus ad mortem usque non caruit stimulo carnis. X, 106. Paulum Deus propitius non exaudivit. V, 147. Paulus non auditus est ad voluntatem, quia exauditus est ad sanitatem. IV, 1809; V, 856. stimulus carnis et colaphizatio Pauli, dolor quidam corporis. IV, 1269, 1708.

Paulus jam apostolus artem didicit unde viveret. III, 1961. Paulus de labore manuum vivit, ne videatur vendere Evangelium. VI, 557, 558. Neve infirmi odissent quasi venale Evangelium. VI, 559. Quoddam erat hoc opus quo vivebat. VI, 559, 560. Quando ei incumbere solebat. VI, 560.

Pauli gaudium et verba, passione sua imminente. V, 1566, 1568. Paulus revelatione confirmatus est de sua futura passione et victoria. V, 1568. Paulum mori noluisse ostenditur. V, 1574. Paulus et Petrus pro Christo passi uno die. V, 1552, 1561, 1565. *Vide Petrus*. Paulus quomodo judicaturus est duodecim tribus Israel, cum sint tantum sedes duodecim. IV, 1103, 1104. Corona Paulo redditur debita, quia praecessit gratia indebita. V, 1361, 1464. Paulum dignum fuisse qui omnes gratias acciperet, non consequenter dixit Pelagius. X, 544. An Paulus dignus fuit qui omnes gratias apostolatus acciperet. X, 341, 342. Paulus, quem invenit donatorem tempore misericordiae, tenet debitorem tempore judicii. IV, 1283.

Pauli merita, dona Dei. X, 341. Paulus pro gratia fortiter dimicat. X, 207. Paulus magnus gratiae praedicator. X, 341. Diligens gratiae Dei praedicator. X, 153. Constantissimus gratiae praedicator. X, 214. Vehemens defensor gratiae. X, 224. Miles acerrimus et defensor invictissimus gratiae. X, 990. Paulus magnus gratiae praepetor, confessor, praedicator. X, 342. Pauli gratius in Deum animus. III, 2037. Paulus ingratos terribiliter reprehendit. IV, 1118.

Paulus quam venerabiliter Scripturas veteris Testamenti accipiat, per epistolas ejus apparet. VIII, 630, 651, 658. Pauli epistolas graves et fortes esse, vel ipsi obrectatores ejus confessi sunt. III, 96. Paulus scribens ad Corinthios, non emendavit quod scripserat ad Romanos. VIII, 248. In Pauli epistolis quaedam ad intelligendum difficilia, unde nonnulli pollicebantur sibi salutem ex sola fide. VI, 212. Epistola ad Hebraeos teste usi sunt illustres fidei defensores. VI, 233. Pauli Evangelium quid sit. IV, 1418.

Pauli apostoli laudes. VII, 414. Paulus magnus et sanctus vir. X, 601. Excellens membrum Christi. X, 339. Miles castrorum caelestium. I, 798. Modestia Pauli et zelus pro Christo. IV, 348. Pauli in Dei cognitione modestia. V, 1205. Paulus horrearius dominicus. V, 925. Paulus crystal- lum. IV, 1934, 1935. Paulus in aquam resolvitur, ut bibant qui sitiunt. IV, 1935. Paulus panis factus est ad alios pas- cendos. IV, 1954. Paulus tanquam psalterium extendit se, tetigit Christus, et sonavit dulcedo veritatis. IV, 1954. Paulus, mons sina. IV, 819. Pauli navigium spirituale. VI, 680. Paulus altissimorum consiliorum vir. I, 1320. Paulus prin- cipatum apostolatus in ipso Evangelio meruit. X, 165. Plus in Ecclesia vigent Pauli epistole, quam coepostolorum ejus. IV, 1708. Paulo nihil notius, nihil suavis, nihil

in scripturis familiaris. IV, 1934. Pauli lingua volatilis loquens mysteria. I, 862. Paulum prae ceteris legit Augustinus. I, 747, 762, 922. Paulum apostolum se maxime accipere Manichaei falso praedicabant. VIII, 246. *Vide* Apostulus. Paulus apostolus unde diligatur, etsi incognitus. VIII, 955, 951, 959. Pictura Stephani lapidationem, et sauli conversionem exhibens. V, 1457.

Paulus proconsul per baptismum fit regis magni provincialis. I, 755.

Paulus episcopus Cirtensis. IX, 584. Ipse et Sylvanus subdiaconus Istrumenta Dominica tradiderunt. II, 197.

Paulus episcopus, immensis fiscalibus debitis obnoxius. II, 536. Idem ipse, uti videtur, qui ab Augustino corripitur. II, 180.

Paulus episcopus. IX, 515, 514.

Paulus episcopus. VIII, 665.

Paulus Samosatensis ejusque errores. VIII, 54. A Paulo Samosateno Pauliani haeretici qui celeberrimi nuncupantur Photiniani. VIII, 54.

Paulus a Bolha. IX, 239.

Paulus diaconus litteras Augustini ad Bonifacium defert. II, 905.

Paulus frater. II, 1012, 1015.

Paulus ab Imperatore missus in Africam ad Donatistarum schisma extirpandum. IX, 48.

Paulus quidam ad memoriam S. Stephani Hippone sanatus. VII, 770.

Paulinos in Ecclesia catholica baptizandos Nicæno concilio constitutum est. VIII, 54.

Pavonis mortui caro non putrescit. VII, 713, 719.

Pavor Deus Romanus. VII, 125. Ab Hostilio introductus. VII, 150, 190.

Favor aliquando exprimitur voce ecstasis. IV, 250. Favor est etiam in passione iustorum. IV, 251. An Christus mortem pavebat. IV, 250. *Vide* Metus, Timor.

Pauper. Plerumque servos suos, quos potest pascere Deus, ideo facit indigentes ut inveniat operantes. V, 1128. Pauperis patrimonium sanitas. IV, 610, 971; V, 210, 1402. Pauperes quinam dicendi. VII, 201. Pauper verus. V, 115. Pauper Dei in animo est, non in sacco. IV, 1727, 1814. Pauperes, non qui nihil habent, sed qui spem non habent nisi in Deo. IV, 1196. Pauperis iusti respicitur arca inanis, conscientia Deo plena non respicitur. IV, 571. Pauper si Deum habet, quid non habet? V, 493, 521. Vere pauperes cujusnam rei divites sint. IV, 170, 1649. Pauperes quæ vitia cavere oportet. V, 521. Cavenda illis cupiditas divitiarum. V, 522, 950. Nihil illi decet, qui nihil cupit. IV, 1639.

Pauper tranquillus, diviti cupido preferendus. VII, 114. somnus facilius accedit ad duram terram, quam ad lectam margaritatum. V, 114. Plus est pauperi videre cælum stellatum, quam diviti lectum inauratum. IV, 1687. Pauperes multi, cupiditate divites. IV, 1571. Pauper cupiditate possessus, divite pejor. V, 114. Nihil pauperi prodest si eget facultate, et ardet cupiditate. IV, 609. Multum dimisit, qui non solum dimisit quicquid habebat, sed etiam quicquid habere cupiebat. IV, 1571. Pauper qui cupit divitias et inquit, inter divites reprobos deputatur. IV, 545, 1737. Qui in facultatum copia non extollitur, inter pauperes a Deo numeratur. IV, 543, 1057, 1197, 1737. Verus pauper in pauperum turba vix invenitur. V, 114.

Pauperem et divitem car fecit Deus. IV, 1649, 1650. Pauper ac dives onera sua vicissim parti ac minere quomodo valcant. V, 809. Pauper est civis regni caelorum: eo nobis trajicit quod illi damna. V, 240. Pauperes divitiis instituti laturarii. V, 450, 240, 406. Pauperes, oculi canales, per quos res nostræ procedunt nos in caelum. IV, 421. Pauperum ventres apothecis sunt tutiores. V, 219. Erogatio pauperibus, semen est in terra. V, 265. Pauperum fidei amor Deus. IV, 387. Pauper cum orat pro te, Deum rogat ut solvat pro se. IV, 387. Pauper Deo derelictus, quinam sit. V, 111. Pauperes Christi inter filios computandi. VII, 162. Pauperes loco Christi. V, 1519. Pauper Christus est in nobis, nobiscum, et propter nos. IV, 1265. Pauperes, pedes Domini. III, 1760. Christus in paupere vestiendus, et suscipiendus. V, 170. Pauperes vestiendi mos apud Hipponeum. II, 471.

Pauperum cura. V, 453. Pauperum sunt bona Ecclesiae, ubi aliunde est Ecclesiasticis quod sibi sufficiat. II, 809. Pauperes pascit Ecclesia. IX, 91. Pauperum procuracionem Episcopus gerit. II, 809. Pauperum amicitia elemosynis comparanda. V, 250. Pauper Lazarus in sinu divitis Abraham levatus est. V, 114. Pauper de Lazari sorte non extitatur. V, 112. Pauper et dives in eadem sorte felicitatis, si uterque humilis. V, 115. *Vide* Dives. Pauperis consortium in aeterna felicitate diviti qui ipsam hic speraverit, non sperandum. V, 218. Pauperum tabernacula. V, 251. *Vide* Elemosyna.

Pauperes spiritu quoniam. IV, 945; V, 361. Pauperes spiritu intelliguntur humiles et timentes Deum. III, 1232. Humiles corde. IV, 1736. Non de se praesumentes. IV, 177, 1727. Beati pauperes spiritu suo, divites spiritu Dei. IV, 1836. Pauper superbus non ferendus. V, 112, 218. Pauperes, id est humiles corde, tanto plus esuriunt iustitiam, quanto a saeculo inanes sunt. IV, 1726. Pauper cui refugium factus est Dominus, ille est qui nihil amat quod vel hic viventem aut amantem deserit, vel a moriente deseritur. IV, 131. Pauperes Dei. IV, 902, 909, 910, 1649, 1650. Pauper est omnis homo. V, 686. Pauperis personam accipere in iudicio, falsa misericordia est, et vera iniustitia. IV, 268. Pauperum thesaurus, voluntas bona. IV, 371.

Paupertas ex se nec beatitudo, nec miseria. V, 537. Paupertatis omnimoda studium ad perfectionem Evangelicam pertinet. IX, 423. Paupertas voluntaria ad perfectionem Christianam pertinet. IX, 541. Falso dicit quod egestas vita aeterna pariat calamitatem. II, 589. Paupertas voluntaria multorum illustrium Romanorum severior, quam Christianorum. VII, 164. Paupertatis propositum in Augustini clericis. V, 1570, 1572. Paupertatis sanctae confessor non potest sine mercede caelesti torqueri. VII, 25. Paupertatem Romanam plus doluerunt etiam Pagani perisse, quam opulentiam. II, 532. Paupertate Christi saturatus quis dicitur. II, 567. Paupertas et divitiae Christi. V, 215. Paupertatem si vitaret Christus, nos paupertate non careremus. V, 916. Fides amico in eius paupertate servanda est. V, 217. Paupertas animi deficientis. V, 219. Quam paupertatem det Deus suis inimicis. VIII, 164.

Paupertacula. V, 1570.

Pax quid est. IV, 1075. Pax omnium rerum, tranquillitas ordinis. VII, 640. Pacis rerum quarumlibet definitiones. VII, 640. Pacem omnia cupiunt. VII, 659. Pax omnis pie nostrae intentionis actionisque finis. III, 1901, 1902. Pax aeterna, fines bonorum nostrorum. VII, 657. Pax est finis omnium desideriorum honorum. V, 912. Pacem et requiem omnis homo quaerit, sed non in regione sua. IV, 520. Omnium rerum temporalium usura refertur ad fructum pacis; aut terrenae in terrena civitate, aut aeternae in caelesti. VII, 642. Pacis bonum, quantum. VII, 637. Pax sectanda, qualis. V, 170. Pacem aliunde sectantur qui vivunt ex fide, aliunde qui non ex fide vivunt. VII, 645.

Pax vera. V, 912. Pax hominis vera quæ. III, 1255. Pax vera creaturae rationalis. VII, 646. Ordinata in fide sub aeterna lege obedientia, pax hominis in hac vita. VII, 642. Pax piis promissa. V, 121, 125. Pax non habetur cum Deo, nisi confessione peccatorum. IV, 957. Pax plena non est, quamvis vitis imperatur. VII, 637. Pax recta est, ut caro spiritui subjiciatur, et uxori marito: si e contra, perversa est. IV, 1860. Pax continentiae et iustitia comparatur. VI, 359. Quam pace delectetur Deus. VIII, 166. Quod rellitur, tunc est gratum, si de pace atque in pace reddatur. IV, 1494. Pax sanat emulationem. III, 2142. Pax nec in pressuris consolatur, et a pressuris omnibus liberat. III, 1902. Christus vere pax nostra est, verus pacificus. IV, 1668. Deus pax est, Christus pax est. IV, 1656.

Pax duplex Christi, altera in hoc mundo, altera in futuro. III, 1854. Pax mundi differt a pace Christi. III, 1855. Pax huius mundi non est plena. III, 1854. Pax mundi est luxuriae perditionisque materies, sive invitamentum sive adjumentum, si desit pietas et caritas. II, 1036. Pax vera et perfecta non est in hac vita. III, 1636; IV, 319, 560, 1075, 1076. In hoc saeculo non speranda. VII, 546, 547. Non expectanda homini nisi post resurrectionem. V, 351, 1211; VI, 66. Nisi post corporis immutationem. III, 2066. Pax hominis in hac vita, paci beatitudinis comparata, miseria reperitur. VII, 636. Solutum est miseriae potius, quam beatitudinis gaudium. VII, 657. Pax perfecta tunc erit nobis, quando natura nostra Creatori suo inseparabiliter cohaerente, nihil nobis repugnabit ex nobis. VI, 560. Ubi perfecta pax, ibi perfecta iustitia est. IV, 1950.

Pax aeterna, praemium victoriae tentationum. VII, 630, 637. Non transit ad pacem, nisi qui prius cum vitis belligeraverit. IV, 121. Pax aeterna summum bonum. VII, 648, 658. Pax Dei praecellit omnem intellectum, etiam Anglicum. VI, 261, 262. Pax Beatorum praecellit omnem intellectum humanum. VI, 261. Pax, Beatorum deliciae. IV, 562. Pax hereditas nostra. IX, 694. Pax est possessio, hereditas, patria iustorum. IV, 1655. Bonum cum suspiramus pax erit. IV, 1658.

Pax propria Christianorum et hic est cum Deo per fidem, et in aeternum erit cum illo per spem. VII, 657. Propter pacem totum agitur quod Christiani sumus. III, 1901. Propter pacem credimus, speramus, diligimus, Gosty, sacramentis imbuimur. III, 1902. Pacem hic habemus in spe. IV, 1950. Pacem hoc est habere, quod amare. V, 1583. Pax perfecta bonam voluntatem sequitur. III, 2066. Pacis fumen, pacis abundantia accipienda est. VII, 660. Pax et abundantia fit

per dilectionem. IV, 1038. Pax, veri Dei beneficium. VII, 81, 440, 441.

Pax temporalis etiam optanda Dei servis. VII, 650, 657. Quo animo civitas terrena pacem querit. VII, 444. Pax civitatis terrence, quæ. VII, 645. Pax bellantium finis. VII, 440, 657. Pacem i. procul dubio querunt qui iugiant, si boni sunt. II, 1020. Pax non queritur ut bellum exciteur, sed bellum geritur ut pax acquiratur. II, 856. Pacem habere debet voluntas, bellum necessitas. II, 856. Pax domestica, ordinata imperandi obediendique concordia. VII, 645. Pacem cum suis omnes habere cupiunt. VII, 657, 642. Pax cum aliis, incertum bonum, quare. VII, 652. Pax inter nos præcitur nobis. III, 1656. De pace semper loquendum. V, 1586. Pax ordinatissima, quæ. VII, 750. Pacis cum hominibus hic ordo est, primum ut nulli noceat, deinde ut prosit qui poterit. VII, 645. sine caritate nulla pax est. IV, 1685. Pax Ecclesiam commendat. IV, 1604, 1605, 1620, 1630, 1949.

Pax non in schismate, vel in Ecclesia. IX, 308. In vinculo pacis salus tota consistit. IX, 83. Vinculo pacis conservato, vires dæmonis invalide fiunt ad nocendum, musculi ulæ insidiarum communiuntur, consilia eversionis evanescent. IX, 83. Donatistis ad Ecclesiam transeuntibus honor clericatus vel episcopatus non auferitur propter bonam pacem, et ex sola clementia II, 812, 815. Pax *tecum*, respondetur lectoribus in conventibus Donatistarum (forte etiam apud Catholicos). II, 170. Pacem dando Donatistæ falsam dicunt. IV, 1620.

Pacis signum, osculum. V, 1101. Pax plerumque indignis confertur. VII, 440, 441. Pace qualiter utendum. VII, 441. Possumus uti ea pace quæ inter alios jurantes facta est. II, 185. Pacis laus. IV, 1923. Pacis ecclesia apud Hippone regium. II, 906. Pax in Scripturis et concordia. III, 1546. Pacis cum bello de crudelitate certamen in victoria syllana VII, 108.

Pacifici, filii Dei. V, 163. Deus non nisi a pacificis videtur. V, 162. Pacificus Augustini, etiam adversus sacrilegos, animi motus. II, 132.

Peccati nomen diversis modis accipitur. X, 509. Peccata alla in moribus, alla in artibus. X, 1516.

Peccatum quod. I, 609; III, 221; VIII, 58, 105, 586, 587, 588, 590, 591, 592, 595, 595; X, 1148, 1157, 1464, 1466. Peccatum est rei qualitas mala. X, 204. Peccatum est dum non in Deo, sed in se ipso et aliis creaturis voluptates, subtilitates, veritates homo querit; atque ita irruit in dolores, confusiones, errores. I, 676. Peccatum est legis transgressio. III, 1077. Peccatum est factum vel dictum vel concupitum contra æternam legem. VIII, 418. Peccatum duobus modis constat, si aut illa fiunt quæ prohibentur, aut non fiunt quæ iubentur. X, 208. Peccatum non erit si quid erit, si non iubeatur divinitus ut non sit. X, 105. Peccatum est hominis inordinatio atque perversitas. VI, 122. Non est alia vita hominum vitiosa atque culpabilis, quam male utens et male fruens. VIII, 981. Peccaret nemo, si nihil delectaret illicitum. VIII, 419. Peccatum est, cum vel non est caritas quæ esse debet, vel minor est quam esse debet. X, 208. Peccatum est motus defectivus et voluntarius. I, 1270. Peccati definitio. X, 1077, 1118. Sed in Adam spectati. X, 1067. Peccatum quid sit in opinione Juliani. X, 1512, 1414, 1538. Peccati definitio a Juliano allata, est illius quod tantummodo peccatum, non ejus quod etiam est poena peccati. X, 1060, 1148, 1157, 1174, 1486, 1559, 1560. Peccati definitio an favere possit hæresi Pelagianæ. VIII, 103. Not. (a). Peccati genus, differentia, modus. X, 1067. Peccatum actus est, non res. X, 204. Peccatum an ex causa mala oriri possit, necne, inquiritur. X, 1464, 1465.

Peccatum rejiciunt Manichæi in naturam mali prævalentem naturæ Dei. VI, 358. Peccatum nobis imputari non potest, si in naturam Deo contrariam ab ipso Deo missi sumus. VIII, 120. Peccata nulla sunt secundum Manichæos. VIII, 511. Peccatum non est male naturæ appetitio, sed melioris desertio. VIII, 587, 562. Peccatum non est naturale. VII, 550, 551; X, 205. Peccatum recte naturale dicitur. X, 1476. Peccata naturalia, quæ. III, 221. Peccatum inesse non potest nisi naturæ. X, 1535. Peccatum non nisi a possibili venire posse contendit Julianus. X, 1500. De possibilitate non peccandi falso disputat Pelagius. X, 374. Peccandi possibilitas homini congruit, non Deo. X, 1509. Peccare Deus natura non potest, articeps vero Dei ab illo accipit ut peccare non possit. VII, 802. Deus cur peccare non possit, cur possit homo. X, 1471. Non ideo peccavit homo, sed ideo peccare potuit, quia de nihilo factus est. X, 1501. Ideo potuit rationalis creatura peccare, quia de nihilo facta est. X, 1473, 1474, 1475, 1488, 1495. Non omne quod de nihilo factum est, peccare potuit, sed natura quæ peccare potuit, de nihilo facta est. X, 1494, 1495.

Peccare posse, et non peccare, quomodo sit hominis utentis arbitrio voluntatis. X, 1115. Posse non peccare. et

non posse peccare, qui differant. X, 956. Peccare non potest Deus; Angelis etiam concessum est, et post conceditur justis, ut peccare non possint. X, 1117. Angeli beati pro merito permansionis suæ acceperunt non posse peccare. X, 956, 1491, 1492. Et accepturus erat homo, si stetit. X, 1491, 1492. Magnum primum fuit hominis bonum, posse non peccare; majus postea futurum pro præmio, non posse peccare. X, 1490, 1491, 1494, 1495, 1509. Cuiusque rationali creaturæ præstatur ut peccare non possit, non est hoc naturæ propriæ, sed Dei gratiæ. VIII, 768. Peccare Angelum vel hominem nulla res compulit. X, 1473. Caveri posse an conveniat culibet peccato, tam originali quam proprio. X, 1407. Rationalis creatura sic primum facta est, ut nec nolens peccaret, nec ulla necessitate urgeretur ut vellet. X, 1474. Peccatum primum ab homine nulla necessitate commissum. X, 1477. Peccata ex necessitate ex illis veniunt peccatis, quæ nulla necessitate commissæ sunt. X, 1119. Peccata quantum ex quadam necessitate committuntur. X, 161. Imputantur. X, 161. Peccatum angeli et hominis quid docet. VII, 456.

Peccatum primum in paradiso cepit ab animo. X, 794. Peccatum primum est gaudere ad propriam potestatem. II, 459. Peccatum primi hominis ineffabiliter grande. X, 1119. In primo hominis peccato tres peccati species. VI, 254, 255. Peccati primi gravitas unde. VII, 419, 420. Peccatum voluntarium primi hominis, causa est originalis peccati. X, 461. Peccatorum origines. I, 1285. Peccatum duplex, originale et frequentatum. VI, 106. Originale et actuum. VI, 262. Peccati originalis et actualis distinctio. X, 115.

Peccatum originale. VI, 277, 278; VIII, 1026; X, 116, 198, 415, 465, 464, 553, 570, 649, 696, 720, 752, 784, 810, 811, 819, 824, 856, 874, 1053, 1055, 1059, 1059, 1061, 1062, 1126, 1143, 1174, 1197, 1198, 1199, 1259, 1240, 1244, 1249, 1258, 1265, 1276, 1377, 1396, 1428. Peccatum originale ex primo homine tractum. V, 479, 585, 442, 587, 667, 751, 852, 927, 928, 950, 992, 1156, 1545, 1647. Peccatum Adæ non in fonte mansit, sed in omnes pertransiit. V, 852. A tota Adæ stirpe contractum est. VI, 215. Hinc reatus generatus et additus. VI, 263. Peccatum originale tantum ab Adam traducitur. X, 118. Primus homo totam massam damnabilem fecit. V, 967. Universam massam generis humani in homine primo venenator percussit. V, 944. Peccato primi hominis universa generis humani massa damnata. VII, 737.

Peccatum originale negant Manichæi. X, 1008. Pelagiani. II, 725, 762; VIII, 48; X, 114, 441, 481, 520. Juliani sententia de peccato originali. X, 720. Julianus dicebat Manichæum esse sensum, confiteri ex Adam trahere nascentes peccatum originale. X, 648, 653, 654, 656. Innocentes aliqui, ad quos Adæ cul, a non pervenit, secundum Julianum. X, 1202, 1205. Peccatum originale cur Pelagiani negant. X, 555. Capita objectionum Pelagianarum contra peccatum originale. X, 186, 187, 188, 672. Pelagianorum argumenta quinque ad negandum peccatum, confinguntur. X, 694. Ad peccatum originale destruendum Juliani argumenta. X, 721. Et ratiocinationes. X, 1412. Objectiones contra peccati originalis propagationem. V, 944, 1345; X, 465, 470, 714, 758, 812, 872. Peccatum originale ni agnoscat Julianus, detestanda quedam et damanda cogitur admittere. X, 1504, 1505. Catholicorum sententia Pelagianis opposita. X, 675.

Peccatum originis ex Adam adstruitur contra Pelagianos. IV, 591; V, 906, 945, 950, 1538; X, 129, 464, 465, 575, 576, 614, 655. Unde peccatum originale probatur. X, 796. Questionem de peccato originali præter filii periculum esse contendunt Pelagiani. X, 507. Peccatum originale in catholica fide indubitatum. X, 1450. Contra antiquam Ecclesiæ insitam opinionem est negare peccatum originale. X, 488. De peccato originali filies antiquitus tradita atque fundata. X, 1074. Peccatum originale tota catholica Ecclesia docet. X, 1280. Totæ ante Augustinum credidit catholica Ecclesia. X, 1165. Disputatio de peccato originali nova est. X, 193. Quandoquam de peccato originali corpore dubitare, non constat. X, 192. Peccato originali parvulus esse obnoxius de fide credendum est. X, 655. Variæ scripturæ testimonia id probant. X, 151, 152. Peccatum originale et secundum scripturas sanctas est manifestum, et hoc dimitti lavacro regenerationis, filii catholice auctoritate atque antiquitate firmatum, et clara Ecclesiæ celebritate notissimum est. X, 608. Peccatum originis et Scriptura sancta proditur, et ipsum se prodit. X, 1192. Peccatum originale probatur ex scripturis. X, 465, 1073, 1082, 1085, 1084. Peccatum originale asseritur ex Job. X, 161, 162. Et Apostoli testimonio. X, 196, 458, 459, 462. Per unum hominem peccatum, et per unum reconciliatum. X, 869, 1227. Cur per unum, non per duos dicitur peccatum intrasse. X, 1216, 1219, 1225. Quomodo peccatum per unum hominem intravit in mundum. X, 1165, 1161, 1400. Pela-

gignorum effugium, dum urgentur verbis Apostoli de originali peccato. V, 1344. Initium peccati ex Adam factum esse, quatenus ceteri cum imitati sunt, docebant Pelagiani. II, 679. Refelluntur. II, 684. Peccatum unum omnibus commune, non imitatione, sed propagatione. X, 114, 115, 117, 118. Peccatum per unum hominem intrasse in mundum cum dicit Apostolus, generationem intelligit, non exemplum. X, 1283, 1281, 1286, 1287. Peccatum imitatio- nis per diabolum intravit in mundum, peccatum generatio- nis per hominem. X, 1163, 1164. Peccatum per unius in- obedientiam transiisse, tandem factus est Julianus. X, 1233. Contra peccatum originale perperam citatus Apostolus. V, 1346. Peccatum originale in veteri Testamento narratur. I, 598. Peccatum originale sub Lego imputatum fuisse ostenditur. X, 1173, 1227, 1237. Peccati originalis argumentum, parvulorum circumcisio. X, 403. Circumcisionis præceptum. X, 720, 1194. Peccatum originale præputio significatum. X, 833.

Peccatum originale asserentibus Catholicis, hæresis Manichææ crimen obijciunt Pelagiani. X, 632. Catholicum dogma de originis peccato quantum distet ab errore Manichæorum. X, 1267. Peccatum originale qui adstruunt, non sunt Manichæi. X, 1083, 1227, 1230. Catholici peccatum originale asserentes procul absunt a Manichæis. X, 441, 1123. Nec criminantur Deum. X, 1136. Omnium hominum, quamvis omnes sub peccato nascantur, solus Deus auctor. X, 469. Etsi fetus, sexus, corpus, fecunditas ex Deo sit, non tamen qui inde nascitur, est sine sorde. X, 1345, 1344. Quis diaboli transire per opus Dei, seu per opus operis Dei, non implicat. X, 1501, 1502, 1503. Bonitati Dei non repugnat creare, quod possideat malignitas diaboli. X, 408. Judicium Dei accusat, qui negat peccati originalis merito fieri, ut parvuli permittantur vexari a diabolo. X, 1437. Cur creare pergat Deus homines, quos novit sub peccato nascituros. X, 431. Non propter substantiam nati homines, antequam renascantur, diabolo deputantur; sed propter primi parentis peccatum. X, 1413. Originale peccatum etsi congenitum, discernendum ab institutione conditoris. X, 1442. Discernendum a natura. X, 1278, 1288. Peccatum cur originale potius quam naturale appellatur. X, 1436, 1439. Naturale peccatum Catholicis et Manichæi tenent, sed longe diversa ratione. X, 1469. Peccatum naturale esse non posse, quatenus probat Julianus. X, 1500. Peccatum originale qui negat, manichæos adjuvat. X, 607, 608, 609.

Peccati originalis causa. X, 756. Et origo. X, 1009. Peccatum originale si ad originem referatur, de eodem genere est ac actualia. X, 1187. Peccatum origi- nale et peccatum voluntarium de eodem genere. X, 1187. Modus quo trahitur peccatum originale, etsi non facili ratione indagatur, non facili sermone explicatur; non tamen ab Ecclesia non creditur. X, 828. Illud est antiquæ peccatum quo nihil est ad prædicandum notius, nihil ad intelligendum secretius. I, 1328. Peccatum originale unde trahatur, aut ex otio discitur, aut sine salu- tis labe nescitur. X, 794. Per quod invenitur in parvulo peccatum originale, discit Julianus. X, 1150, 1152, 1153. Per quid invenitur peccatum in parvulo. X, 1185. Pecca- tum originale qua intravit in mandum. X, 462. Duo modi contrahendi peccati originalis. X, 794. Peccatum originale qua intraverit in mandum, demonstrat Apostolus. X, 1151, 1152, 1153, 1156. Nihil in progenitorum natura esse, ob quod homo nascens jure possideatur a diabolo, hæresis Pelagianæ. X, 443, 444. Fuit Adam, et in illo fuimus omnes; perit Adam, et in illo omnes perierunt. X, 1400. In lumbis Adam fuerunt omnes, qui ex illo fuerant per concupiscen- tiam carnis orturi. X, 1070. Traxit homo reatum quia unus erat cum illo et in illo a quo traxit, quando quod traxit admissum est: at non trahit ab altero, quando propria sua vita vivit. II, 360. Quicumque ex Adam sunt, in illo unus erant cum peccavit. II, 823. Nondum natus in radice d unuatus. X, 406.

Peccato originali omnes obnoxii. X, 128, 131. Originale peccatum æqualiter omnes colligavit. X, 1223. Merito pec- cati originalis genus humanum indurium factum est dae- monium. X, 864. Peccatum originale unde. X, 697. Hære- ditarium est peccati originalis malum. X, 681. Peccatum primi hominis grande, et omni violentia consuetudinis pe- jus ad vitandam naturam. X, 1523. Peccatum originis ex vinculo concupiscentiæ carnalis. IV, 691. Illi subjacent omnes ex Adam carnaliter nati. II, 823, 889, 871, 883, 983. Peccatum originale ex carnali concupiscentia. X, 406, 728, 1160, 1237, 1451, 1608. Peccatum originale traducitur per libidinem. X, 429. Per concupiscentiam. V, 817; X, 443. Peccatum originale, reatus concupiscentiæ a nascen- tibus tractus. X, 1133. Quicquid hominum nascitur per concupiscentiam, sine delicto esse non potest. V, 929; X, 436, 1368, 1373, 1373. Aut corpus et anima ex homine trahuntur vitiosa, aut unum in altero tanquam in vitioso vase cor-

ruptum. X, 704. Difficultas explicandi quomodo contra- hatur peccatum originale, dubitationem ingerit utrum ani- ma de novo creetur. II, 880. si animæ creentur singulis singula, quomodo peccatum origi- nale contrahant. II, 725. Quicumque sententia de animarum origine teneatur, nulla tenenda quæ neget peccatum originale. II, 587, 732, 733, 803.

Peccato originali subjacent etiam infantes fidelium. II, 889. Peccatum originale in nuptias non refundendum. X, 1459. An malum oriri possit ex bonis. X, 863. Originalis mali causa non conjugium, sed Adæ peccatum. X, 1455. Cum bonæ sint nuptiæ, unde trahatur peccatum originale. X, 729. Peccatum originale transmitti potest a parentibus qui illo carent. X, 833. De ea re quæ a peccato libera est, peccata non nasci, sententia Pelagianorum. X, 816. Pecca- tum originale etsi remissum in parente, transit ad prolem. X, 833. Cur e sancto conjugio nascantur filii iræ. X, 423. Etsi peccator genuit peccatorem, non sequitur ut justus debeat gignere justum. X, 158, 175. Parens mortuus pec- cato, vivens Deo, generat peccato mortuum. X, 831. Cur parens justus non gignat justum. X, 177. Fidelis regeneratus ideo generat cum peccato primi hominis, quia carne, non spiritu generat. V, 944. Peccatum originale non facit nuptias malas. X, 404. Undecumque nascatur homo, sive de conjugio sive de fornicatione, reus est per originale peccatum. X, 729. Quatenus a parentibus regeneratis, in prolem trahitur peccatum originale. X, 434. Sicut fieri potuit ut de Christianis non Christianis, de membris Chri- sti non membrum Christi; ita etiam fit ut de mundatis non mundatus nascatur. X, 198. Qui fit ut ex parente, in quo non est peccatum originale, illud contrahatur. X, 843, 844. Peccatum originale solum generatione contrahitur. X, 120. Peccatum originale de vitio seminis trahitur. X, 447. Peccatum originale jure seminat- ionis est nostrum. X, 1071. Peccatum ex propagatione, quem- admodum et iustitia ex regeneratione. X, 119. Parentes posse in prolem transmittere quod non habent, exemplis ostenditur. X, 831. Quomodo quod in parente dimissum est, trahatur in prole, utcumque explicatur exemplo oleastri nascentis ex olea. X, 423, 426. De conjugibus fidelibus rei nascuntur, tanquam ex oliva oleaster. X, 535. Peccatum originale, quod jam remissum est parentibus baptizatis, manere in parvulis, exemplo præputii demonstratur. X, 834. Et paleæ frumenti. X, 193. sicut eorum per quos parvuli renascuntur, justitiæ spiritus trajicit in eos fidem, sic eorum per quos nascuntur, caro peccati trajicit in eos noxam. X, 187. Peccatum alienum a Deo æquissimo non posse parvulis imputari, dogma Pelagianorum. X, 1148, 1149. Peccatum originale quomodo alienum. X, 194. Quo- modo et nostrum. X, 921, 1237. Rem voluntatis non posse seminibus admoventi, falsum Juliani principium. X, 1540, 1541.

Peccatum originale non absurde vocatur voluntarium. I, 001, 608, 610. Peccatum originale non sine voluntate. X, 1149. Peccatum originale non est in voluntate nascentis, non tamen est sine aliqua primi scilicet hominis voluntate. X, 1393, 1394. Peccatum originale etsi trahunt sine propria voluntate nascentes, tamen per voluntatem primi hominis ipsa est origo vitiosa. X, 1477. Peccatum originale ex mala voluntate Adæ ortum. X, 464, 707. Originale peccatum de vitio voluntario propagatum. X, 1417. Peccatum originale voluntate primi parentis factum, ad posterum sine vol- untate transit per contagium. X, 1396. Peccatum, etiam originale, non sine libera voluntate. X, 1392. Peccatum originale quo sensu liberum. X, 838. Peccato originali omnes præter Christum obnoxii. X, 183. Parvuli propter pec- catum originale prævaricatores sunt. IV, 1574. Peccato originis anima Christi non fuit obnoxia. II, 866. Quia sine concupiscentia conceptus Christus. V, 785, 823, 824, 832, 1341, 1342. In solo Christo nihil peccati invenit diabolus. V, 928. solus Christus potest dicere, sine causa hinc se pas- sum. IV, 1936. Christus penam pertulit sine culpa. X, 1394. singularis illa est gloria Christi. X, 1394. Non sequitur, ut si Christus non habuit originale peccatum, nulla imagini Dei pravitas dominetur ingenuis. X, 1589.

Peccati primi poena. VII, 372, 373, 453. Effectus. VII, 433. Miseriæ hujus vitæ. VII, 729. Inobediencia concupi- scentiæ et moriendi necessitas. VII, 379. Necessitas peccati et mortis. VII, 403. Peccatum causa mortis est. II, 875. Peccando in moriendi necessitatem compulsus est ho- mo. II, 547. Anima post peccatum ordinata regit corpus suum, non omnimodo pro arbitrio suo, sed sicut leges uni- versitatis sinunt. II, 587. Peccati poenæ, ignorantia et diffi- cultas. I, 1296. Inquietudo animi. I, 752. Error, et perversus amor. VII, 781. Quæ ex primo peccato fluunt peccata, peccata esse non desinunt. I, 1206. Et quare. I, 1207. Peccato originali universa in deterius mutata fuit natura. X, 733. Ex pec- cato originali fit, ut tanti ingenio nascantur. X, 1380, 1381. Ad peccandum proclivior est natura mortalium ex peccato

origina. X, 1484. Peccata actualia ad originale homines adjuvat voluntate jam propria, non per Adam. X, 120. Ex Adam, et super Adam peccata multa nascuntur. IV, 1733. Peccatum originale pertinet ad corporis tempus. X, 978.

Peccatum originale ex poena dignoscitur. X, 1577. Peccatum originale ostendunt miseriae generis humani. X, 1177, 1280. Et mala ac cruciatu quibus et ipsi parvuli gravantur. X, 196, 1540. Miseriae hujus vitae testantur, peccato primi hominis universam generis humani massam esse damnatam. VII, 784, 787, 788. Deus neminem sinit mali aliquid perpeti, quod non meretur. X, 1177. Poena imaginis Dei injusta esset, nisi eam cui a meruisset. X, 1594. Grave jugum super filios Adam injustum esset, si peccatum originale non esset. X, 1061, 1062, 1072, 1250, 1267, 1533, 1530, 1457, 1357. Miseria tam magna non irrogaretur humane naturae, nisi esset peccatum. X, 1061, 1062, 1063. Justitiae non est, ut ab ortu suo filii Adam gravi jugo premantur, sine ullo merito peccatorum. X, 1147, 1149, 1150. Contra instituta justitiae Dei est, ut ab ipso vel sub ipso poena hominibus irrogetur sine merito. X, 1191. Non erat justum, sine crimine transire in posteros Adae supplicium. X, 1164, 1165. Injuste anima gravatur corpore, si non est originale peccatum. X, 1268. Deus injustus in gravi jugo super filios Adam, si negatur originale peccatum. X, 1126. Deus aequissimus non permitteret jugum grave parvulis imponi, nisi in eis peccatum inveniret. X, 1073, 1079, 1175. Deus in tot et tantis malis quae parvuli patiuntur, aut justitiam, aut omnipotentiam, aut ipsam curam rerum humanarum perdit, si non est peccatum originale. X, 1072, 1148. Peccatum originale qui negant, Deum vel invalidum, vel injustum dicere coguntur. X, 864. Peccatum originale conatur auferre Pelagiani, laude operum divinorum. X, 460. Anima etiam cum illo peccato originali nascens, habet unde Deo gratias agat. I, 1297. Originale peccatum parentibus non imputandum. X, 750, 751. Peccatum originale inde demonstratur, quia Deus fidelis est in verbis suis, justus in iudiciis, sanctus in operibus. X, 1433. Peccati originalis rei parvuli demonstrantur. X, 1067.

Peccatum et mors per unum hominem in omnes transit, et utrumque auferatur a Christo. X, 1180. Iudicium ex uno in condemnationem, gratia ex multis delictis in justificationem. X, 871. Omnes homines propter peccatum originale justo dei iudicio damnationi obstricti. X, 953. Peccatum originale ad damnationem sufficit. X, 117. Et eos, quibus non dimititur, trahit ad damnationem. X, 1180, 1181, 1182. Etiam si alia non accedant. X, 1183, 1188. Nisi regeneratione solvatur. X, 1278. Peccato originali per Dei iudicium non soluto, aut per Dei gratiam soluto, cum moriuntur infantes, aut merito regenerationis transiunt ex malis ad bona, aut merito originis transiunt ex malis ad mala. X, 978. Quod parvuli non renati, si moriantur ante propriae voluntatis arbitrium, propter aliena peccata damnentur, quidam indignantur. X, 1071. An sicut diabolus, ita homo non damnandus nisi ex peccatis propriae voluntatis. X, 840. Injuste non suscipiuntur in regnum Dei imagines Dei, si non sit peccatum originale. X, 1251, 1268, 1280. A regno Dei nemo fit alienus sine malo. X, 815. Imago Dei sine peccato non excludenda a regno Dei. X, 142, 1082, 1154. Imaginis Dei contumelia est separari a regno Dei. X, 1136. Deus non spernit imaginem suam nisi spreto. X, 1065. Sic imputatur generatis parvulis injustitia primi hominis ad subeundum supplicium, quemadmodum imputatur parvulis regeneratis iustitia secundi hominis ad obtinendum regnum caelorum. X, 1078, 1079. Sicut merito peccati tamquam stipendium redditur mors, ita merito justitiae tamquam stipendium vita aeterna. II, 381.

Peccatum originale circumfusione expiatur. X, 450. Peccati originalis abolitio, infantis circumfusione significata. X, 1239. Peccatum originale nemo tollit praeter Christum. X, 760, 1428. Non diluitur nisi per Christum. VI, 235. Non solvitur nisi regeneratione. X, 503, 1271. A peccato originali non liberat nisi gratia Dei. VII, 428; X, 128. Peccatum originis solvitur baptismo Christi. IV, 591. Cum peccatis omnibus inde natis. IV, 1507; X, 120. qui peccantur accepto baptismo, non possunt iterum eodem Sacramento purgari. III, 2102. Parvulorum baptisus non superfluus, cum peccato originali obligentur, et in his remissio peccatorum vere fiat. II, 678, 889, 890. Cum magna injuria Dei exorcizatur et exsufflatur imago Dei, si non ibi ille exorcizatur et exsufflatur princeps mundi, qui mittitur foras. X, 1220. Crimen est majestatis, exorcizare et exsufflare in parvulis imagines Dei, si non sit ut eruantur de potestate diaboli. X, 1537.

Peccata universa dimittuntur in baptismo, sed manet fragilitas. A, 650, 638. Remanet mors. II, 872. quare re-

manet poena. X, 1896. Peccati poena, etiam soluto reatu, manent ad certamen fidei. X, 182, 1585. Ut fides probetur. X, 1579. Peccata duobus modis transeunt, actu et reatu. X, 858. Peccata transire actu, manere reatu: concupiscentiam transire reatu, manere actu. X, 858.

Peccatum originale catholica fides credit antiquius. X, 451, 829. sanctorum Patrum fides de peccato originali. X, 1074, 1075, 1080. Patrum consensio ad asserendum originale peccatum. X, 192, 194, 466, 697, 719, 1406, 1407, 1411, 1415. Peccatum originale confessi sunt Ecclesiae doctores celeberrimi. X, 1380. Veterum testimonia ad probandum peccato originali parvulos obnoxios nasci. X, 490, 614, 662. Cypriani. X, 491, 623, 624, 625, 626, 644, 716, 1073. Ambrosii. X, 409, 632, 1068, 1069, 1070. Peccatum originale nusquam negavit Zosimus. X, 374. Illud agnovit Ambrosius. X, 1142, 1143, 1147, 1155, 1409, 1411, 1414, 1415. Aliique Patres: X, 1143, 1147, 1153, 1157. Dogma catholicum de originali peccato saepius et liquido declaratum ab Ambrosio. X, 1418. Ambrosius de quinque articulis a Juliano positus, ut peccatum originale negaret, recte sentit. X, 686. Pro peccato originali, Hieronymi testimonium. X, 192. Hieronymus dogma de peccato originali in lib. contra Jovinianum, et in commentariis in Job stabilivit. II, 725, 730. quibus praepceptoribus traditum accepit Augustinus dogma peccati originalis. X, 1548. Augustinus sanctos doctores sequitur in quaestione de peccato originali. X, 1404, 1403. Peccatum originale nunquam non admisit Augustinus a sua conversatione. X, 845. Peccatum originale docuit Paulinus. II, 851. In peccato originali asserendo Orientales episcopi Occidentalibus consentiunt. X, 649. Peccata non habere parvulos, quo sensu dixerit Joannes Chrysostomus. X, 635. Peccatum originis probatur ex parvulis ad Christum altatis. V, 639. pelagius in iudicio Palaeatio negavit se dicere infantes nuper natos in ec statu esse, in quo Adam fuit ante peccatum. X, 1112. Peccatum originale Pelagius agnovit. X, 655. Agnovissent et nonnulli haeretici. X, 978. Peccatum originale qui docuerunt, nec Manichaei erant, nec somniant, nec furebant. X, 1280. Veteres, qui peccatum originale asseruerunt, neuo Manichaeos audeat appellare. X, 645, 644. Cum ait Deus, *Reddidi peccata filiorum in patres*, non imitationem, sed generationem redarguit. X, 1254, 1255, 1268.

Peccata patrum redduntur in filios divina iustitia, non humana. X, 1278. Peccata parentum quodam sensu et nostra et aliena. X, 859. Peccatis parentum suorum, et non tantum primorum, obligari filios probabile est. VI, 254. Parentum peccatis filii obligati in veteri Testamento. X, 872. Cum Deus dicit, et patrum ad filios non pertinere peccata, et reddere se in filios patrum peccata, non contraria loquitur. X, 1271, 1275. Peccata parentum quomodo redduntur in filios. IV, 1457. Quo usque parentum peccata propagantur in filios, non temere definiendum. VI, 255. Peccata patris ad filium juste viventem non pertinent. VIII, 158. Peccata aliena non ei imputanda, qui illa posset leviori suo peccato impedire. VI, 408. Peccatum originale sicut quidam parentes aggravant, ita quidam relevant. X, 1428. quatenus crevit originale peccatum. X, 1230. Peccatum originale sic peccatum est, ut ipsum sit et poena peccati. X, 1068. Peccatum originale causa cur ira Dei manet super infantes in fidelium numerum non assumptis. X, 125. Ex duobus parvulis unus assumitur gratia, relinquitur alter iustitia. X, 1065. Unusquisque natus ex Adam, pertinet quodam modo ad veterem civitatem. IV, 754. Quidam peccatum proprium volunt attribui pueris nisi ab anni quarti decimi articulo. III, 417. refelluntur. III, 417. Peccatum sine lege mortuum, quia latet, quia non apparet, ac tamquam sepultum ignoratur. V, 850, 852, 804.

Peccatum est aversio ab aeternis, et conversio ad mutabilia. I, 1240, 1269; VII, 554. Est conversio aut ad proprium bonum, aut ad exterius, aut ad inferius. I, 1240, 1269. Peccatum est transgressio, cum aliquid amplius homo appetens, iustitiae regulam excedit. V, 553. Peccatum admittitur, dum immoderata in haec infima inclinatione, summa bona deseruntur. I, 679. Dum appetuntur quae Christus contempsit, aut fugiuntur quae Christus sustulit. III, 135. Peccatum ipsum non amatur, sed ipse inordinatus amor creaturae est peccatum. V, 145. Peccato deficit non ad mala, sed male. VII, 335. Sicut ante homines facti, s.c. ante Deum cogitationis peccatum est. V, 928.

Peccatum causa non est Deus. I, 830, 1209; X, 751. Etsi in eum peccata sua refundere soleant peccatores. III, 209. Peccatum a Deo non est. V, 145. Peccatum, quod ad naturam pertinet, Deus facit; quod ad culpam pertinet, non ipse facit. V, 587. Peccatum claudicationis similitudine explicatur. X, 294. Peccatum solum a se, non a Deo homo habet. IV, 1518, 1848. Peccata non ex Deo, sed ex voluntate peccantium. I, 1271; VIII, 500. Peccata non

ferrent, nisi a Deo permitterentur, quare permittantur. VI, 358, 359. In malorum potestate est peccare; ut autem hoc vel hoc illa malitia faciant, in solius Dei. X, 984. Nisi voluntas sit causa peccandi, nihil remanet iustitiae in legibus, institutis, laudibus. II, 1061. Peccati causa ex anima, non ex carne. VII, 405. Cum quisquis peccat, peccat voluntas. I, 1294. Non natura. I, 1270. Peccatum omnino voluntarium est. III, 135. Nec peccatum esset peccatum, si non esset voluntarium. I, 603. Peccati prima causa, sola est voluntas. II, 775. Voluntas deficiens. VI, 244. Peccatum non nisi a voluntate. VIII, 103, 121, 122; X, 1312. In voluntate cuiusque est utrum tenebra sit, an lux. III, 881. Si nolimus, non peccamus. X, 152. Peccati originem voluntas habet. X, 1477. Peccata a nescientibus vel coactis perpetrata, non omnino sunt sine voluntate. I, 604. Qui enim nesciens peccat, peccatum tamen volens facit. I, 603. Licet peccatum possit esse sine voluntate peccati, non tamen sine voluntate facti. I, 609. Durum quidem, quod consuetudo peccandi amorem delicti facit; sed nihil durius quam quod extinguit pudorem. X, 1056.

Peccata ex vi consuetudinis commissa, non voluntaria dicuntur Pelagiani. X, 1505. Peccatum in amore potest esse voluntate, licet esse non possit sine voluntate. X, 1393, 1396, 1397, 1410. Peccatum et non posse esse sine voluntate, et esse posse sine voluntate, quomodo verum sit. X, 1390, 1397. Peccatum aliquid non voluntarium. X, 1393. Peccatum a voluntario in non voluntarium mutari posse ostenditur. X, 1505. Est non solum voluntarium atque possibile verum etiam necessarium peccatum. X, 1495, 1495, 1500. Peccatorum originem non libero arbitrio, sed necessitati naturae contrariae tribuunt Manichaei. VIII, 268. Et substantiae gentis adversae. VIII, 38. Necessitas peccandi homini non impacta a Creatore. X, 1488. An omnes in peccatum, velut iaviti carnis suae necessitate cogantur. X, 1110. Non in peccatum, velut iaviti, carnis suae necessitate cogitur homo; sed si iam in ea aetate est, ut propriae mentis utatur arbitrio, et in peccato sua voluntate retinetur, et a peccato in peccatum sua voluntate precipitatur. X, 1110. Peccandi quaedam est necessitas. I, 753, 759; X, 286, 295. Quomodo in eam quis delabatur. I, 753. Tria distinguenda, peccatum, poena peccati, et quod ita peccatum est, ut sit et poena peccati. X, 1068. Idem est peccatum, et peccati poena, et peccati causa esse potest. X, 787, 788. Peccatum quod est peccati poena, qua quisque peccat iavitus. X, 1396. Peccantes secuta est peccatum habendi dura necessitas. X, 296. Peccatum ex necessitate. X, 1477. Ad peccatum quod est poena peccati, non requiritur liberum sit ab eo abstinere. X, 1468. Ut homo sit cum peccato, iam ex necessitate quadam est. X, 295. Peccatum a necessario veniens, in Deum refundendum esse contendit Julianus. X, 1500. Necessitas servitutis sub peccato iavita, nisi delectatione caritatis vincatur delectatio peccati. X, 1121.

Peccatum non nisi ex libero arbitrio. VIII, 537, 538. Peccatum et recte factum in libero est voluntatis arbitrio. VI, 17. Peccatum an ut sit aliquid, necesse est ut vitari possit. X, 293. Peccatum per hoc non est, per quod potest esse, id est, per liberum arbitrium. X, 1397. Quod nullo modo caveri potest, peccatum non est. I, 1293; X, 286. Peccato libertate servitur. X, 1110. Multa sunt quae agunt homines mala, a quibus eis liberum est abstinere. X, 1068. Per liberum arbitrium peccant maxime omnes, qui cum delectatione peccant, et amore peccati; et hoc eis placet, quod eis libet. X, 1110. Homo cum potestate peccandi factus, pro premio accepturus non posse peccare. VI, 359. In coelo tanta libertas, ut sit etiam bene vivere, et nunquam peccandi, voluntaria felixque necessitas. X, 296. Peccata ex necessitate quaenam sint. X, 1119. Peccata quae necessitate facta dicuntur, peccata infirmitatis intelligenda. X, 287. Peccatum necessarium non fuit, ut esset causa misericordiae Dei. X, 281.

Peccatum. An aliquis in hac vita sine peccato, potest esse aliqua questio. X, 199, 281, 296, 299. Hominem post baptismum non posse peccare, Joviniani haeresis. X, 1114, 1116, 1117. Quidam asserentes hominem posse in hac vita sine ullo peccato vivere. VI, 426. Hominem posse esse sine peccato, et revera quosdam fuisse, docuit Pelagius, qui sibi ipse contradicit. II, 776. Hunc refellit Joannes Jerosolymitanus. II, 829. Totam ecclesiam esse absque peccato dixerunt Pelagiani. V, 990. Refelluntur. V, 990. Peccatum nullum habere vitam iustorum, existimant Pelagiani. VIII, 48. Posse hominem, si velit, esse sine peccato, doctrina Pelagii. X, 359. Et dogma Caesarii. X, 354. Peccatum obiectum illud dogma in episcopali synodo, et quatenus ab ipso explicatum. X, 339. Quod ante adventum Christi sine peccato fuerint homines, dixit Caesarius: Pelagius vero quod sancte et iuste vixerint. X, 354, 355, 356. Nemo in hac vita sine peccato. II, 674, 675; III, 1697,

1789, 1790, 1671; V, 152, 719, 805, 079; VI, 238, 720. Quantumvis iustus. VII, 657, 746, 749, 787, 788; VIII, 632; X, 1115, 1235. Verum dixit, qui hominem non esse sine peccato dixit. X, 263, 266. Christus solus sine peccato. V, 1341. Excepto uno Mediatore, nemo in hac vita sine ullo peccato. X, 153, 158, 166, 179, 245, 650, 631, 636, 726, 785. Nec ipse Paulus. X, 166. Nullis excepto Christo fuit vel esse potest qui nullum habeat peccatum. X, 171, 174, 506. Et hoc ad indeclinabilem fidei professionem pertinet. X, 184. Quamvis fieri possit ut sit homo sine peccato. X, 201. Erat Dominus mortalis, sed non de peccato. IV, 392. Solus esse innocens infans potuit, qui de opere Adams non est natus. IV, 392. Solus sine peccato venit, qui nos peccatores invenit. IV, 253. In solo Christo nihil invenit diabolus. V, 929. Peccatum quo pacto Christus ignorabat. IV, 533, 534. Peccatum vel trabendo, vel addendo habetur: nullum habuit Christus. V, 824. Peccatum nec in anima fuit, nec in corpore quod sibi Verbum aptavit. IV, 535. Peccatores omnes solus a peccatis liber atque liberator invenit. II, 669. An praeter Christum aliqui sine peccato, non nimis reluctandum censet Augustinus. X, 517. Qui dicunt vel esse vel fuisse hanc atque, praeter Christum, qui nullum haberet omnino peccatum, utcumque tolerandi sunt. II, 675. De sancta Virgine Maria, propter honorem Domini, nullam prorsus eam de peccatis agitur, haberi volo quaestionem. X, 267. Praeter Virginem nullus sanctorum sine peccato. X, 267. Christus veniens in hominibus non invenit, nisi quod damnaret. V, 291. Nemo hic potest sine peccato vivere. V, 401. Quomodo quidam in hac vita dici possunt sine peccato. X, 584. Aliud est iuste vivere, aliud esse sine peccato. X, 535. Et iustus quis esse, et sine peccato non esse, potest. X, 269. Aliud est non habere peccatum, aliud non obedire ejus desideris. X, 285. Conflictus contra peccatum. X, 503. Unde certantes cum vitiis, non sumes sine peccato. X, 696. Aliud est non peccare, aliud non habere peccatum. III, 2140. Peccatum non habere quid. X, 453. Nemo ita iuste vivit in hac carne, ut nullum habeat omnino peccatum. X, 316. Aliud est esse sine peccato, aliud esse sine quereis. X, 304. Aliud non facere bonum, aliud non esse sine peccato, etiam si homo faciat multa bona. X, 307. Multi sine crimine, nemo sine peccato. X, 565. sine crimine potest aliquis vivere, non sine peccato. VII, 415. Qui ambulant in viis Domini, peccatum non operantur; et tamen non sunt sine peccato. IV, 1506. Paucissimi sunt, qui ab ineunte adolescentia nulla damnabilia peccata committant. VII, 730. Peccata levia non potest homo non habere, quamdiu carnem portat. III, 1962. Quomodo homo fiat sine peccato, non est defuitum in iudicio Palaestino. X, 552, 556. Peccata alia sacramentorum et verbi Dei dispensatoribus, alia laicis quotidiana. V, 1539, 1540. Peccata quae obrepere solent. V, 1541. Perfectos fideles hic non esse sine peccato, ex oratione Dominica intelligitur. X, 300. Et manifestum sit. X, 316. Iusti merito orant pro remissione peccatorum suorum. II, 842. Quo sensu qui natus est ex Deo non peccat. X, 512, 370. Et non potest peccare. X, 254. Et nemo sine peccato. X, 157, 158. Car nemo in hac vita sine peccato. X, 167. Cur culpa est hominis, quod sine peccato non sit, cum sine gratia non possit esse sine peccato. X, 297. Vult Deus hominem esse sine peccato. X, 293. Cur praecipitur homini esse sine peccato. X, 295. Consultissime praecipitur homini esse sine peccato, quare. X, 295. Cur Deus praecipit hominibus ut non faciant ullum peccatum, cum sciat hoc neminem impleturum. X, 165. Non peccare datur a Deo, quomodo. X, 1212, 1215. Necessarium fuit homini ad auferendam superbie occasionem, ut absque peccato esse non posset. X, 262. Enoch et Elias non permisi suam vitam vivere, quia nemo hic sine peccato potest vivere. II, 872. Peccata eorum quorum iustitiam commemorat, quamvis Scriptura non referat, non tamen hi sine peccato. X, 208. Testimonia Scripturarum et exempla, quibus probatur hominem non esse sine peccato. X, 159. Elusioni Pelagianorum satisfiit. X, 159. Non ideo quisque prorsus sine peccato, quod perfectus in aliqua re dicatur in Scripturis. X, 103. Etsi aliquoties in Scripturis invenitur, homines dictos esse sine quereis, non invenitur qui sit dictus sine peccato praeter Christum. X, 253. Considerata in Scripturis norma iustitiae, homo quantumcumque profecerit, invenitur peccator. IV, 1269, 1277. A peccatis nec illi immunes fuerunt, qui Dei praeccepta custodisse laudantur in Scripturis. IV, 1266. Quare peccata magnorum virorum scribi sunt. III, 78; X, 286. Nullus in membris Christi dicere audeat se non habere peccatum. IV, 1818. Peccatum post baptismum commissorum veniam petere ad omnes pertinet, etiam ad Apostolos. IV, 1819. Qui sine peccato se vivere existimat, id agit ut veniam non accipiat. VII, 415. Non propter arrogantiam vitandam, sed propter veritatem fatendam, non dicunt sancti se non habere peccatum. IV, 1305. si quis

forte hic sine peccato, quanto magnus est, tanto magis humiliat se. VI, 196. Peccasse se qui negat, Deum facit mendacem, dum se vult dicere veracem. III, 1965. Peccatum esset, si quis non habens diceret se habere. VI, 720. Secundum Ambrosium nemo sine peccato in hoc mundo. X, 584. Hominem posse esse sine peccato in hac vita non statim negandum, quare. X, 155. Potest homo esse sine peccato in hac vita, et si talis non sit. I, 844, 848; X, 241. Quomodo. X, 153, 156. Posse hominem esse sine peccato, si velit, quo sensu. X, 536. Cum sine peccato vivere possit homo, cur nemo sine peccato. X, 538. Etiam sine peccatis esse non possumus, oderimus tamen ea. V, 984. Quis esse sine peccato verissime dicens. X, 283. Esse sine ullo omnino peccato, nondum aequat hominem Deo. X, 203. Sine peccato nemo vivere, sed mori potest. X, 267. A sancti mortui sint sine peccato. X, 268. Merebitur hinc exire sine peccato, qui peccata sine quibus hic non vivitur, mundare non neglexerit. II, 678. Sine omni peccato esse hominis in resurrectione sperandum est. III, 2140. Nullum habere vitium, iustitia est posterioris vite, quae praesentis erit praemium. X, 1514, 1518. Post resurrectionem non solum nulla peccata, sed nec ulla desideria vitiosa. X, 407. In caelo nulla peccata remittuntur, quare. X, 818. Peccatum nullum esse poterit in regno Dei. X, 1582. Non posse peccare, praemium sanctorum. X, 1323. Peccata sine quibus hic non vivitur, pedum lotionem significantur. III, 1760, 1764. Nemo cui necessaria non fuerit remissio peccatorum. X, 516. Homo cum debeat esse sine peccato, hoc quidem potest, sed non sine gratia. X, 204. Potest homo sine peccato esse, sed auxiliante gratia. X, 271. Homo non nisi gratia Christi potest esse sine peccato. X, 269. Nemo in hac vita sine peccato, etiam per gratiam Dei: quamvis asserere hominem per gratiam posse esse sine peccato, sit tolerabile. II, 771. Ad non peccandum quamvis liberum esse non dubitetur arbitrium voluntatis, tamen ejus potestas non sufficit, nisi adjuvetur infirmitas. II, 766, 778. Ad peccandum anima sibi ipsa sufficit, non ad sanandum peccatum quod haerit. V, 158. Ut non peccemus, liberum arbitrium non est in nobis ante gratiam, sed tantum ut peccare nolimus. III, 2006. Impietate sceleratissima negatur, sine gratia Dei hominem sine peccato esse non posse. X, 252. Error eorum, qui dicunt vivere hic hominem sine peccato, nimis perniciosus. X, 201.

Peccatum vitari potest, si violata natura sanetur gratia. X, 205. Ut peccato moriamur, gratiae opus. III, 2008. Natura humana potest perire, et esse sine peccato, sed gratia Dei. X, 281. Peccatum sine gratia vinci non potest. VI, 105. Nullum est peccatum quod facit homo, quod non possit facere et alter homo, si desit rector a quo factus est homo. V, 508. Omne crimen, scelus, vel peccatum, nostrae est negligentiae; et omnis virtus et sanctitas, Dei est indigentiae. V, 605.

Peccatum nunc homini cum morte dominatur. VI, 282. Peccati servus, quis. X, 1107. Non omnis qui servus est peccati, facit peccatum; sed qui facit peccatum, servus est peccati. X, 1107. Captivi facti sumus, quia vendidati sumus sub peccato. III, 1604; IV, 1688. Peccati servitas miserabilis. I, 1233. De servitute peccati, et regno libidinis *in*. I, 1233. Peccatum non regnet in nostro mortali corpore. III, 1608. Quomodo et quando non regnat. III, 2009. Justi militat, non ut non sit conscientia in eorum corpore, sed ut non regnet. III, 417. Peccatum in nobis non regnabit, si desideria quibusdam non obederimus. III, 2066. Peccati regnum evertitur duobus modis. III, 1986. Peccati regnum lata Lege cecidisse, Juliani sententia. X, 1235. Dicitur. X, 1226. Peccatum quomodo mortuum eret sine Lege. VI, 104. Et quomodo revixit. VI, 101; X, 559. Quodnam peccatum abundavit per Legem. X, 1255, 1258, 1259. Peccatum non deputari, est ipsum ignorari, et peccatum esse non putari. X, 116. Peccatum an non imputatur, cum non est Lex. X, 1227. Peccatum non deputatur, id est non apparetur. III, 2007. Unde cognoscit homo inhabitare in carne sua peccatum. VI, 108. Peccatum, non intelligendo, sicut tenebrae non videndo, dignoscitur. III, 2071. Et sentitur. VI, 64. Ignorare peccatum, quid sit. V, 837. Peccatum ignorare, est illud nolle, non approbare. X, 561, 562.

Peccato quinam dominantur. VIII, 258, 259, 261. Peccati corpus evacuare, quid. III, 2069. Quomodo evacuatur. VIII, 261. Peccata pavimentare. V, 1463. Peccata consequentium temporum non recte comparantur Adae peccato. X, 1349. Non talem esse conditionem consequentium delictorum, qualis fuit delicti primi in paradiso commissi. X, 1350.

Peccatum mors animae. III, 1748. Sola mors animae. VIII, 95. Muri potius eligendum est, quam peccare. III, 1767, 1770. Dolenda tantum peccata, mala esse ferenda. IV, 409. Vanitati similis homo efficitur per peccatum, qui veritati

similis erat dum crearetur. IV, 1552, 1863. Iniquitas sola longe a Deo facit. IV, 1775. Peccando recedit homo a Deo, propinquat pie vivendo, quomodo. II, 853. Peccata sola a Deo separant. VII, 500. Et a salute ac vita aeterna. X, 129. Quomodo a vita aeterna impediunt. VI, 513. Peccata quaedam ita impediunt preventionem ad regnum Dei, ut tamen meritis sanctorum impetrent indulgentiam. VII, 750. Quoniam sint illa peccata. VII, 750. Obtinere aeternam salutem non potest, nisi qui omnes superbiae suae thorus inanes, peccata sua confitens complanaverit, etc. II, 1029. In peccato tenebrae et frigus. III, 1579. Peccata tenebrae sunt animarum. IX, 118.

Peccatorum apud Deum confessio, spem excitat. I, 675, 781. Peccata sua Daniel quotidie Deo confitebatur. II, 675. Peccata melius accusantur, ut pereant, quam excusantur ut maneant. IV, 1410. Peccatorum confessio prava et excusatoria. IV, 268. Peccatorum tegumen bonum et tegumen malum. IV, 268. Peccata adduntur peccatis, cum peccata quae facta sunt, cooperiuntur aliis peccatis. III, 1469. Peccata noli operire tu, et operiet Deus. IV, 267. Peccati excusatio, et perversa defensio. V, 158, 145, 153, 186. *Vide* Penitentia. Peccati excusatio, superbia est peior et damnabilior. VII, 422. Peccata non confitentis, sed defendentes, fumo deficienti comparantur. V, 155. Peccata cum excusamus, diabolus triumphat; cum accusamus, genit ac dolet. V, 188. Cum peccata nostra cognoscimus, Dei gloriam commendamus. IV, 1219. Deus avertendo faciem, peccata delet; advertendo, scribit. IV, 594. Avertit Deus faciem suam a peccatis tuis, sed non avertat faciem a te. IV, 207. Tu a peccatis faciem noli avertere, si vis ut Deus ab ipsis avertat faciem suam. IV, 503, 1652. Peccata cum attendit, accusat et punit homo; non attendit Deus, defendit, liberat. IV, 206. Peccata sua qui non vult videre, post dorsum se ponit, et aliorum peccata acute attendit. IV, 1231. Peccata sua qui defendunt, aut Deo tribunt, redarguuntur. IV, 268, 451, 603, 701, 831, 1172, 1793, 1808, 1821. Peccatorum confessiones, ulcera quae foras erumpunt. III, 1350. Peccata quomodo puteant, sentit qui autem habet olfactum. IV, 401. Peccatorum sarcina, quam cito deponenda. III, 1474. Peccati gravitas turbare nos debet. III, 1758. Peccatum displicere debet. V, 151. Peccata sua homini displicent, cum ei Deus lucret. III, 1491. Peccata non vere plangis, si lacrymae currunt, et majus cessant. IV, 410. Peccata ne desperando augetur, propositus est penitentiae portus: rursus ne sperando augetur, una est dies mortis incertus. V, 1500. Peccatum ad se convertendum ut ejus obtineatur remissio. VIII, 238. Peccati conversio debet esse ad hominem, quo sensu. VII, 444, 445. Peccata duobus modis, ut morbi, ita et caventur. X, 267. Peccata triplicis generis triplici remedio sananda. VI, 228. Peccatum per peccatum non debet declinari. VII, 58.

Peccatorum genus duplex. IV, 816. Peccati genus triplex. III, 1747; VI, 17, 228. Peccata omnia concludunt haec tria, voluptas carnis, superbia, et curiositas. IV, 115. Peccati tres differentiae. III, 1217. Tamquam tres mortes. III, 1217. Peccatorum genera duo, in Deum, et in hominem. V, 1271. Peccare in Deum et peccare Deo quid sit. II, 773, 774. Peccandi in Deum nulla est ratio. V, 1469. Peccatum hominis vel angeli nihil nocuit Deo. VI, 555. Peccatum Deo non nocet. I, 850. Nec nocere potest. I, 690. Quomodo ergo contra Deum est. I, 690. Duobus modis peccat homo antequam fiat sapiens. I, 4506. Peccata omnia huc ad corruptelam pertinent flagitiorum, aut ad facinora nocendi. V, 87. Peccatum in hominem non contemnendum. V, 807. Peccatum in hominem duobus modis committitur, uno, si laedatur; alio, si cum potest, non adjuvetur. I, 1532. Peccatum omne magis obest facienti, quam patienti. VI, 240. Peccatum in Spiritum sanctum an schisma potest dici; et traditio Scripturarum. IX, 551. An peccatum illud schismaticis non debet obijci. IX, 551.

Peccata alia sunt contra naturam, alia contra mores, alia contra praecipia. VIII, 428.

Peccatum appellatur peccati delectatio. III, 417. Peccatum in membris, de quo Apostolus, est violentia quaedam carnis illecebra in corpore mortis hujus. III, 417. Peccati lex dicta peccatum. X, 178. Peccatum dicitur concupiscentia, quia inde oriuntur cuncta peccata. V, 840. Peccati lex in membris, quid. VI, 107, 108. Peccati lex est violentia consuetudinis. I, 754. Peccatum appellat Apostolus illicita desideria languoris originalis. IV, 1307. Peccatum ad mortem, quid. III, 1906; X, 938. Peccata imitatio in mundo. X, 1162. Peccatum quod Judaei non habuissent, si Christus non venisset. V, 450. Cur mundus de solo peccato arguitur incredulitatis. V, 783, 787. Peccatum aliud tantummodo peccatum est, aliud est etiam poena peccati. I, 601, 608, 812; III, 136; X, 1467, 1474. Peccata quaedam sunt, quae ita peccata sunt, ut poenae sint etiam peccatorum.

IV, 667; X, 258, 790, 795, 066, 973. Nonnulla etiam de ira Dei veniunt peccata. III, 797. Peccata peccatis puniuntur. X, 1354. Venit hoc de poena peccati, ut homo adversus se ipsum divideretur, qui uni subditus esse noluit. IV, 891, 1859. Peccatorum quorundam perpetratorum facilitas, poena est aliorum praecedentium. VI, 91. Peccata quaedam manifesta, ex poena veniunt quorundam occultorum. VIII, 288. Peccatum manifestum utile ad sanandum vitium occultum superbiae. VII, 422. Peccatorum iudicium et poena, quae nunc occulte agitur. IV, 117. In ipso animo continuo poena sequitur culpam, plerumque maior non sententiam cecitate graviore. II, 581. Deus non opere iniquo, sed opere justo facit, ut quaedam peccata sint etiam poena peccati. X, 1566, 1556. Objectioni contra sententiam de peccato et de poena peccati satisfi. X, 790. Peccati actualis duplex est origo. I, 1283. Duplex causa. X, 534. Peccati causa duplex, ignorantia et concupiscentia. X, 565. Ignorantia et infirmitas. VI, 271; X, 152, 167. Aliud peccatum, aliud concupiscentia peccati. X, 1172. Peccatorum causa, aut ignorantia aut fragilitas aut contemptus. III, 730. Peccati Acte iustissima poena, ignorantia et difficultas. X, 267. Peccata omnia ab illa erroris et perversi amoris radice veniunt, cum qua nascitur omnis illius Adam. X, 846.

Peccata humana dicuntur peccata ignorantiae. III, 720. Peccata ignorantium. VI, 456. Peccata ex ignorantia. X, 267. Omnis qui peccat, quomodo non viderit nec cognoverit Deum. X, 313. Peccatum scientis, quam nescientis, gravius. IX, 157, 158; X, 884. Peccata ignorantiae leviora, quam quae a scientibus committuntur. X, 148. Peccatum sine dubitatione est ipsa ignorantia, in eis qui intelligere noluerunt; in eis autem qui non potuerunt, poena peccati. II, 835. Peccata nolentium sunt peccata nescientium. III, 728. Peccata ignorantiae etiam possunt esse in baptizatis. III, 2100. Peccata ignorantiae ea sunt omnia, quando quisque bene fieri putat, quod male fit. II, 186.

Peccata ex infirmitate de radice primi peccati Adam, et de consuetudine mala veniunt. VIII, 541. Peccata quotidiana omnes ex carnis infirmitate contrahimus. V, 1511. Peccatum fragili aetate si irreperit, quid faciendum. III, 1963. Quomodo curatur. VIII, 541. Ad peccandum duo incitamenta, voluptas et dolor. V, 1266. Contra haec duo remedia. V, 1266. Omnia peccata duae res faciunt in homine, cupiditas et timor. IV, 413, 1020. Peccando quisque animam suam diabolo vendit pretio voluptatis. III, 2071. Peccatum si non delectaret, non fureret; nec delectaret, si sanitas esset. V, 877. Iustitia si minus delectat quam peccatum, aut si non delectat, aut si minus quam dignum est delectat, hoc fit de languoribus animae. V, 877.

Peccata quae occulte fiunt, dulciora. III, 2070. Peccati dulcedo fallax. VI, 104. Peccatum quasi rhamnus, primum delectat, postea compungit. IV, 689. Peccatum dulce est, sed amara est mors quo perducit. V, 598. Propter quod peccat homines, morientes hic dimittunt, et ipsa peccata secum portant. V, 598.

Peccatum non committitur sine causa. I, 679. Non committitur nisi ob utilitatem aut delectationem. VI, 513. Forte ipsum peccare nemo velit, sed propter aliud fit, quod vult qui peccat. III, 728. Peccata etsi non propter utilitatem temporalem, an saltem propter sanctitatem servandam admitti possit. VI, 513. Faciat homo etiam pro temporali hominum salute quod potest: ubi nil nisi peccando potest, iam se existimet non habere quid faciat. VI, 542. Peccata nullo quasi bono facienda. VI, 528. Peccata compensativa, nec ipsa admittenda esse. IV, 550, 533, 539. Peccatum non solum illud est quod in turpi aut iniquo facto apparet hominibus; sed etiam si habeat speciem boni operis, et tamen propter mercedem temporalem fiat, non propter requiem sempiternam. V, 208. Peccati inaniter putat se esse victorem, qui poenae timore non peccat. II, 593. Voluntate peccat, qui solo timore non peccat. X, 538. Peccare non debes, non timore poenae, sed amore iustitiae. V, 870. Iuvenis iustitiae est, qui poenae timore non peccat; amicus autem erit, si amore ejus non peccet. II, 504. Peccatum quisque tantum odit, quantum diligit iustitiam. II, 594.

Peccata quot modis fiunt. X, 565. Peccata multa in interioribus dictis, quae non sunt in exterioribus factis. VI, 351. Sed nulla in exterioribus factis, quae non praecedant in interioribus dictis. VI, 351. Peccata linguae et peccata cordis quis vitare potest? IV, 1700. In ipsis concessis peccata contingunt, si exceditur modus debitus. V, 88, 1273. Tres vel quatuor in peccatis progressus. V, 594, 720. Tria sunt quibus impletur peccatum, suggestione, delectatione et consensione. III, 207, 1246. Tria haec similia sunt his quae in tentatione primi parentis acciderunt. III, 207, 1246. Peccatum non in desiderio pravo, sed in consensione. III, 2006. Peccatum inest cum delectaris; regnat, si consentis. IV, 587. Peccata peccatis quomodo connectuntur. IV, 677, 1705, 1805. Omnis qui peccat, adversus caritatem facit: proinde qui in uno offendit, factus est omnium reus, cum

nullum peccatum sit, nisi contra caritatem, etc. II, 730. Homo tanto plenior ingultatus, quanto inanis caritatis. II, 740.

Peccata omnia paria esse stoici contendunt. VI, 539. Dicebat Jovinianus. VIII, 43. Et Nectarius existimat; haec refellit Aug. II, 587, 395, 594. Peccatum et crimen quo differant. IV, 1507, 1508. Et utriusque definitio. III, 681, 682. Etiam in parvulis debita et delicta. IV, 1381. Peccata venialia et crimina. X, 563. Damnabilia et venialia. X, 304, 1180. Peccata grandia, et peccata minuta. III, 1491, 1492. Gradus in peccatis et in reatu. III, 1211. Peccata sunt quaedam, de quibus definire an propter illa perituri sumus, impossibile est. IV, 1132. Peccata quae sint levia, quae graviora, non humano sed divino sunt pensanda iudicio. VI, 269. In omni peccato, plus in maiore, minus in minore, tamen contra iustitiam concupiscitur. VI, 567. Peccatum esse ex intentione aliud alio levius; non tamen faciendum levius, quod saepe alterius generis peccato gravius est. VI, 529. Peccata, quae crimina nominantur. V, 1206. Peccata graviora, quibus debetur certa condemnatio ac separatio a pane quotidiano. V, 88, 382, 1540. Peccata quae poenitentiae laborem exigunt vehementiorem. V, 1273. Peccata sunt aliqua in Christianis, quae inimicorum persecutione graviora sunt. III, 1266. Peccata venialia, peccata iustorum quae. VI, 1718; X, 250, 244, 269. sine peccatis venialibus haec vita non ducitur. X, 250. Peccata videntur venialiora, cum is qui reus est, correctionem promittit. II, 634. Peccata venialia iustum a vita aeterna non impediunt. X, 250. Quatenus dimittantur. X, 1180. Minuta peccata quaedam recensentur. V, 80, 392, 1206. Peccatorum venialium exempla. X, 268, 269. Peccatorum venialium multitudo in uno homine. X, 269. Peccata minuta non contemnenda. V, 88, 582, 598. Non negligenda. VI, 680. si negligantur, occidunt. III, 1492. Peccata cavenda, etiam quae videntur minuta. IV, 447, 448. Peccata si negligantur, quia minuta; timeantur quia multa sunt. IV, 1700. Peccata levia si contemnantur quando appendis, expavesce quando numeras. III, 1992. Peccata levia simul congregata, quasi scabies, aut necant, aut decus nostrum exterminant. V, 1541. Peccata levia tanquam aqua intrant per rimulas ad sentinas. IV, 810. Peccata minuta quotidiana massam et cumulum efficiunt. IV, 1201. si non singula suis molibus conterant, omnia tamen acervo non obruant. IV, 1308. Peccata minuta multitudinem obruant, nisi a Deo dimittantur. V, 88, 382, 1207, 1273. Peccata levia multa, faciunt unum grande. III, 1982. Parva peccata, si tamen crebra, sicut unum grande peccatum, nos gravant et opprimunt. II, 1089. Peccata parva quae subreperunt vigilantibus, superbia crescant, humilitate perimuntur. VI, 425, 426. Vitare peccatum quisque debet levius, potius quod suum, quam gravius quod alienum. VI, 499. Peccata quae levia videntur, sunt interdum gravissima. VI, 270. Peccata quisque estimat graviora, propterea vitare diligenter faciunt injuriam. VI, 515. Peccata horrenda, usu videntur levia. VI, 270. Peccata sola iniustate exhorrescimus. VI, 271. Vae peccatis hominum, quae sola iniustate exhorrescimus: usitata vero saepe videntur omnia tolerare, saepe tolerando nonnulla etiam facere cogimur. III, 2130. Quae putant homines leviter habenda tanquam in carne peccata, Deum ipsum ledunt. III, 560. Peccata carnis mortifera. V, 507. Peccare in proprium corpus cur solus dicitur furnicator, cum operibus carnis alia peccata tribuantur. V, 886. Unde impij, quibus gratia non subvenit, alij magis, alij minus peccent. X, 1185. Peccata graviora devitanda, minuitiora triplici remedio curanda. V, 88. Peccatorum quotidianorum inundatio, et medicina quotidiana. V, 127, 299, 582, 985, 1207, 1273. Peccata leviora oratione dominica delentur. VI, 265. Et elemosynis. X, 502, 304, 565, 564. Peccatorum venialium remedia, jejunia, elemosynae et orationes. II, 1089. Peccata levia cur non commemorata sunt in scriptura. X, 268. Peccat multi dum putant se non videri a Deo. V, 441. Peccare si vis, quare ubi te non videat Deus, et fac quod vis. V, 736.

Peccatis alienis an quis possit obnoxius esse. X, 839. Peccatum cuiusquam non alter perpetrat. X, 1147. Peccatis alienis quis communicet. V, 549; IX, 544. Aut non communicet. V, 551; IX, 79, 80, 82, 85. Peccatis alienis communicare est ipsis consentire. IX, 228, 609. Qui vitis nutriendis parit et faveat, ne contristet peccantium voluntatem, tam non est misericosus, quam qui non vult cultrum rapere; vero ne audiat plorantem, etc. II, 395. Quot modis dici possit aliquis peccasse cum alio. IV, 1409. Qui consentit peccatori, is peccatis propriis, non alienis premitur. IV, 1699. Peccatum alteri suadetur, vel studia benevolentiae, vel maligna invidentia. VIII, 592. Peccantium non consentire, qui eos non vult peccando colibere. VI, 498. Ut durum est conventitiam praebere peccantibus, ita impium manum negare conversis. II, 784. Peccata aliena non praedjudicant. IX, 427. *Vide Ecclesia. Mali. De peccatis alienis nemini calumnia dandum, nemini calumnia formidanda. IX,*

612. Peccata aliena si maculant, sibi ipsi præjudicant Donatistæ. IX, 612. Peccata aliena ad se pertinere volebant Donatistæ. IX, 506. Peccata aliena si quis ad se pertinere existimat, pertinent ad eum. IX, 278, 287. Peccata aliena non obstant aliorum salutem, cum Christi nomen invocatur. IX, 501. Peccata aliena aliis non obesse ostendit ipsa Maximianistarum a Donatistis susceptio. IX, 571. Nullius crimen maculat nescientem. II, 328. Peccatis alienis ignorantis neminem maculari, fassi sunt episcopi Donatistæ, qui ad Collationem venerant. IX, 631. Peccata aliena non maculant. II, 339, 341; IX, 278, 279, 519, 520, 565. Non maculant quemquam in unitate. IX, 607, 608, 609. Peccatis alienis neminem contaminari, nec propterea negligendam aliorum correptionem. V, 896. Peccata aliena patienter portanda. V, 41. Sic portanda, ut corrigantur. V, 43. Quando peccatur ab aliquo, agendum est ut ab altero nesciatur. V, 511. Peccata aliena non curiosius attendenda. V, 152. Peccata aliena an quisquam debet evitare peccatis suis. VI, 499. Peccata aliorum apud ecclesiasticos iudices accus indimos unde negligatur. V, 1516. In via fidei, pro non peccantibus habentur, quibus peccata non imputantur. IV, 1508.

Peccata male consuetudinis difficile solvuntur. III, 1756. Familiaritas cum peccato, tamquam cum serpente cavenda. V, 138. Peccata consuetudine vilescent, ut jam nec sentiantur. V, 125. Peccato quodam non admissio, solvuntur cætera; admissio, confirmantur cætera. III, 2013. Difficile est, ut dum perversi homines vitia deviant, in eorum contraria pervenicere currant. III, 398. Quomodo a peccato anima resurgat. III, 432. Aliud est recedere ab omni peccato, aliud recessisse. X, 308. Parum est recedere a peccatis, si præterita curare neglexeris. V, 409. Peccato potest anima mortua esse, quamvis quasi adhuc vivat peccatum. III, 2069. Quando morietur peccatum. III, 2070. Peccatum minuitur in vita profectum, consumitur in vita perfectorum. III, 1697. Tanto proficiens a peccato fit longinquior, quanto plenitudinem justitiæ propinquior. X, 506. Peccata proclivia sunt, et laboriosa justitia nisi amantibus. X, 1200. Peccata omnia amore et delectatione justitiæ superanda. X, 161. Nihil sic probat spiritalem virum, quam peccati alieni tractatio. III, 2143.

Peccatum impunitum esse non potest. IV, 505, 701; VI, 358. Tolerabiliter peccant, qui flagello corriguntur et sanantur. IV, 1133. Ad naturalem justitiæ ordinem pertinet, ut aut peccata non fiant, aut impunita esse non valeant. VIII, 490. Peccatum est contra naturam, sed supplicio redigitur ad naturam. VIII, 480. Peccatum aut a Deo, aut ab homine puniendum est. IV, 505. Peccatum puniendum est aut ab homine penitente, aut a Deo iudicante. V, 133, 139, 187. Nihil aliud agit quem veraciter penitet, nisi ut id quod male fecerit, impunitum esse non sinat. II, 635. Peccare volebas, et laborare nolebas; ut parum tibi esset quod esses injustus, nisi et eum injustum voluisses, a quo in te vindicari noluisses. IV, 478. Pœna amara correptionis non respuenda. V, 84. Penitentia utilis et suavitas. I, 700. Penitentia humilitatis locus semel in Ecclesia conceditur. II, 656. Ne medicina vilis minus utilis esset ægrotis. II, 656. Opera eorum quibus penitentia locus in Ecclesia non conceditur, non inutilia. II, 656. Vide Penitentia. Peccatum si puniendum non esset, nec peccatum esset. IV, 505. Peccata quomodo puniuntur, aut diluuntur. VIII, 480, 588. Peccata punire ac donare peræque pertinet ad Deum. VIII, 561. De videre peccata, punire est. IV, 261. Peccantem cur non statim puniat Deus. VI, 663. Multa hic videntur inulta, sed eorum pœnæ reservantur. VI, 263. Sponte peccavit homo, sed non sponte damnatus est. III, 2075. Peccati pœna juste decernitur. III, 384. Dominus peccata non puniendo, non faret peccatis. III, 1630. Peccati pœnæ Angelis et hominibus communes. VI, 244. Peccatum temporale an juste plectatur æterno supplicio. VII, 723. Peccati merito vindicta est æterna. II, 581. Peccatorum pœna et exitus est, ut primo cupiditatum igne vastentur, deinde malorum operum putore a cætu beatorum abiciantur, postremo abrepti atque submersi ineffabiles pœnas luan. IV, 157. Peccata pœnarum æternarum digna, temporalibus emendationibus puniuntur. VIII, 442. Peccatorum supplicia quid Deus donet electis ostendunt. VI, 135, 121, 126. Peccantem hominem nec impunitum esse permisit Deus, nec sine misericordia dereliquit. VII, 135. Peccati pœnæ justæ sunt. I, 1241. Et variae. I, 674. Peccati pœna quid. III, 221. Peccati hominis propria pœna. VI, 244. Unicuique homini supplicium fit de peccato suo. IV, 107. Peccata in hominibus Deus non punit, quæ commissuros eos aliquando præscivit, ut docebant Pelagianæ. II, 880. Peccatorum pœna quare calix appellatur. IV, 137. Deus non de se proferit unde peccata puniantur, sed ipsa peccata sic ordinat, ut quæ fuerunt delectamenta homini peccanti, sint instrumenta Domini punienti. IV, 107, 108. Peccati remissio

dulcedo per amaritudines tribulationis digeratur. V, 1271. Anima luendo pœnas peccati sui, habet dignoscendam boni et mali. III, 158. Per pœnam ad resipiscentiam eruditur. III, 154. Pœna facit peccantes confundi, quod non fecisset impunitas. X, 1533. Pœna corporis et si non a voluntate, tamen revocat ab opere peccati. Justitia vero sic amanda est, ut ab ejus operibus etiam pœnæ corporis nos colibere non debeant. II, 591. Transgressio Prophetæ morte punita temporalis, sed non æterna. VI, 598, 599. Quomodo viri sancti nonnulla peccata morte punierunt. III, 1262. Pro peccato unius, alter non est plectendus in iudicio hominum; in iudicio autem Dei quandoque punitur pœna visibili. III, 778, 779. Peccata quoque rundam, corporalibus aliorum moribus vindicantur. VIII, 660. Quare hoc. IX, 745. Quidquid a multis peccatur, Deo non est inultum. II, 525. Peccata multitudinis quomodo corripiantur. IX, 93. Quomodo privatorum. IX, 92. Qui injuste se ordinat in peccatis, juste ordinatur in pœnis. II, 539. Peccatorum Deus non auctor, sed ordinator. VIII, 451. Peccatorum ordinatio in supplicis quomodo pœna, quomodo justitia. VIII, 553. Peccatum Dei imperii ordinem non perturbat. I, 830. Nemo inique agit, nisi divino eodemque justissimo iudicio permittatur. VII, 639. Peccatum ad decorem universi confert. VII, 356. Animæ peccatrices conerunt ad perfectionem universi. I, 1283. Licet earum peccata huic perfectioni non sint necessaria. I, 1284. Multa bona Deus facit de nostris malis nostrisque peccatis. II, 727. Non ideo cuncta sunt impleta peccatis in mundo, quia peccatum est. VII, 336.

Peccatum irremissibile nullum est, præter perseverantiam in nequitia, cum desperatione indulgentiæ Dei. III, 2104. Peccatum in Spiritum sanctum quod remitti potest in hac vita. II, 814; V, 447, 448. Peccatum in Spiritum sanctum irremissibile. V, 465; VI, 272. Peccare in Spiritum sanctum quid. III, 1267, 2097, 2098. Peccat in Spiritum sanctum, qui desperans, vel contemnit prædicationem gratiæ et pacis, detrectat agere penitentiam, et in finem usque perdurat. III, 2097, 2105. Peccatum in Spiritum sanctum quod non remittitur, impunitum. V, 435. Peccatum in Spiritum sanctum irremissibile, est duritia cordis usque ad finem vitæ, etc. II, 814. Quæstione de peccato in Spiritum sanctum nulla forte in omnibus Scripturis difficilior. V, 449. Hanc in sermonibus ad populum semper vitavit, ac tandem a Deo motus tractat August. V, 449. Libellus de peccato irremissibili. VI, 272. Peccatum ad mortem. III, 1239, 1250. Pro peccante peccato ad mortem, non orandum. III, 1266. Peccati ad mortem tanta labe est, ut deprecandi humilitatem subire non sinat. III, 1266. Peccatum superbiæ, contemptus verbi Domini. III, 728. Nullo sacrificii genere expiatur. III, 728. Sine pœna ejus qui committit, non potest aboleri. III, 728. Nullum est peccatum de quo venia non debeat sperari. III, 1640, 1678, 1687, 1690, 1748. Peccatorum remissio omni homini hic degenti necessaria. VI, 263. Peccatorum remissio fit propter futurum iudicium. VI, 263. Peccatorum remissio ad parvulos pertinet. X, 1191, 1196.

Peccata dissolvuntur et abolentur in Christi clarificatione. III, 505. Peccata solus Christus anferre potest. III, 658. Da peccato solus liberare potest, qui sine peccato venit. III, 1694, 1695. Peccati virus nonnisi morte Christi auferri posse, serpens exaltatus in deserto docuit. X, 145. Peccata tolluntur, dum mors Christi attenditur. III, 489, 490. Nemo a peccatis liberatur, nisi gratia Dei per Jesum Christum. II, 885; X, 1119. Peccatum propriæ voluntatis etiam solvitur sanaturque per Christum. X, 120. Peccatum quatenus tollit Christus. X, 1172. Christus peccatum tollit triplici ratione. X, 1176. Peccatum peccato tollitur. X, 262. A peccato non fit homo liber Lege, sed gratia. X, 896. Peccatum nullum Lege tollitur. X, 1175, 1176. Peccata per Legem ablata non sunt. III, 2067. Peccatum per gratiam solam auferitur. III, 2065. Peccata non auferunt nisi gratia Dei, quæ per caritatem operatur. III, 2106. Lex fecit ut peccatum proderetur, gratia ut factum deleteretur, et ne fieret cavereetur. X, 1175. Peccatorum remissio non semel fit per gratiam. X, 1252. Quot modis fit. X, 1252. Quatenus homo sanatur a peccatis. X, 285. Liberatio a peccato duplex. X, 1123. Hominem dici a peccatis non posse mundari, calunnia Juliani adversus Augustinum. X, 1115. Peccatorum purgatio quæ fit in hac vita. VII, 500. Peccata quibus modis mundantur. IX, 475. Peccata tribus modis dimittuntur. VI, 656. Peccatorum medicamenta, eleemosynæ, jejunia, oratio. IX, 65. Peccata oratione expiantur, et Deus placatur. II, 665, 675. Peccata, misericordie sacrificiis expiantur. II, 630. Ad majora scelera non sufficiunt quotidianæ eleemosynæ; ut ea mundent. V, 88. Peccata exhaurienda sunt quotidie per bona opera, ne navem depriment. IV, 810. Per eleemosynas de peccatis præteritis est propitiandus Deus, non ad hoc emendus quodam modo, ut ea semel licet inane committere. VI, 263. Errant peccatores, qui

in flagitiis permanendi impunitatem se emere per elemosynas existimant. VI, 268. Peccata non redimunt elemosynae, nisi vita mutetur. VI, 265, 267. Delentur graviora peccata per orationem Dominicam, si poenitendo vita in melius fuerit mutata. VI, 265. Peccata quantumvis immania dimittuntur in baptismo. VI, 635, 636. Peccato moriuntur omnes in baptismo. VI, 255. Peccata non solo baptismo mundantur. IX, 475. Peccatorum remissio non consequitur baptismum, nisi non solum legitimum, sed etiam legitime habeatur. IX, 181. Error non credens peccata remitti in Ecclesia. VI, 272. Peccata quamlibet magna remittuntur in Ecclesia per poenitentiam. VI, 262. Peccatum nullum est, quod poenitentia et veniam deprecanti per Ecclesiam non dimittitur. III, 1536. Peccata extra Ecclesiam non remittuntur. VI, 265; IX, 146, 147, 150. Praeter Ecclesiam nihil solvitur. V, 1349. Poenitentia sola quae in vera religione agitur, impetrat veniam, et purgat admissum. II, 391. Per se excitat Dominus, per discipulos solvit. V, 1350. Peccatorum solutio per Ecclesiam dari potest, suscitari autem ipse mortuus, non nisi intus clamante Domino potest. IV, 1300, 1307. Peccatorum remissio datur etiam per malos ministros. IX, 67. Peccata non dimittuntur nisi baptizatis. VI, 636. Quibus peccatis facilis veniae spes erit. V, 155. Peccatis, quae propter liberationes hominum sunt, veniam concedi non existimandum. III, 708. Peccati ignorantia ad facilitatem veniae pertinet. IX, 158. Condicio qua nobis relaxantur quotidiana peccata. V, 963.

Peccata non dimittuntur, nec dimittuntur a Deo. VI, 193, 267; VII, 749. Peccata aliis non remittenti nulla est spes salutis. V, 1273. Peccata aliis condonare, antidotum contra omnia peccata. V, 1271. Remedium peccatorum. IV, 1686; IX, 215. Peccati veniam quando et quo animo concedenda vel neganda. II, 391. Peccatum in se commissum dimittit, ut Deus dimittat, magnum opus misericordiae. IX, 64. Peccata dimissa redeunt, ubi fraterna caritas non est. IX, 120. Peccata omnia delentur, cum ex vero corde et plena fiducia dicimus, *Dimitte nobis*, etc. IV, 1861. Peccata aliis dimittendi necessitas. V, 584. Delicta invicem nobis donare debemus, et pro his invicem orare. III, 1794, 1798. Veniam omnes deprecari a Deo debemus, non absolutionem. V, 182. Totae Ecclesiae hic petit sibi dimitti peccata. V, 961, 962. Quae peccata petimus in oratione Dominica nobis dimitti. IV, 1507; IX, 120. Peccata venialia in oratione Dominica delentur. VI, 636. Peccata non omnium, sed eorum quos ante praesertit et praedestinavit Deus dimittit. VIII, 660. Cum de corpore exierit unusquisque, dimittuntur ei omnia, quae talia habebat ut dimitterentur debita; quia et quotidianis precibus dimittuntur. V, 963. Peccatum quibusnam Deus non imputat. X, 296. Filiam in saeculo futuro peccata quaedam remittuntur. X, 848. Peccatorum remissio asylum civium supernorum. VII, 77. Misericordia Domini nulla uberior, quam remissio peccatorum. IV, 269. *Vide Misericordiam*. Mortifera securitas peccandi spe veniae confidentibus promissa. VI, 425. Omnia peccata sic habenda tanquam dimittantur, a quibus Deus custodit ne committantur. VI, 421, 427. Peccatorum remissionem significat sepultura. III, 592. *Vide Remissio*.

Peccatorum profunditas per abyssum significata. IV, 348. Peccata significantur in Legge cadaveribus mortuorum. III, 592. Et velis undecim operientibus tabernaculum. III, 655. Peccata, sola vincula quibus nos tenebat diabolus. V, 726. Peccata non solum vincula, sed et criniciuli sunt. IV, 677. Infirmitates pro peccatis in scriptura ponuntur. II, 653. Peccatum, mendacii nomine appellatur. VI, 547. Peccatum omne mendacium est. IV, 1174; VII, 407. Ad peccatum quod attinet, quid sit in dexteram vel in sinistram declinare. X, 184. Peccatum nihil est. I, 682. Et nihil sunt homines, cum peccant. III, 1385; V, 153. Peccata non habent substantiam. IV, 1645. Peccatum opus servile. X, 218. Pili, peccatorum symbolum. V, 41, 56. Peccatum daemone est sacrificium. I, 673. Peccatum quasi scorpius est. V, 818. Peccata appellantur usurae ac debita. IV, 910. Appellatur vulnera. IV, 961. Peccatum undenario numero significatur. VII, 465. Peccatum et vitium qui differant. X, 294. Peccatum quomodo dicitur est Christus. VI, 232, 233. Christus peccatum, quia victima pro peccato. V, 825. Quomodo in isto peccata. V, 1607. Peccatum cur dicitur assumptio carnis mortalis. III, 2072. Cur Christi caro, et ipse Christus. V, 745. Pena peccati peccatum appellatur. III, 520; VI, 233, 540. Peccata dicuntur sacrificia pro peccatis. III, 721, 751, 1616; V, 744, 825; VI, 233, 540.

Peccator sub iugo est diaboli. VIII, 126. Peccatores, ex parte diabolo esse dicuntur. VIII, 135. Peccatores omnes, propter arbitrium libertatis, ad imitationem primi hominis pertinere volunt Pelagiani. X, 1204. Peccator generali nomine, aut Legis transgressor est, si accepit Legem; aut iniquus, si non accepit. IV, 879. Omnis praevicator peccator est, sed non contra. IV, 1572. qui inclinant se contra

teri peccatores, addita Lege facti sunt praevicarij. IV, 1329. Peccator per Legem fit praevicator. V, 606. Peccatores terrae omnes reputandi sunt praevicarij legis, vel datae in paradiso, vel in corde scriptae, vel per Moysen datae. II, 681. Porta seorum traducens iniquitatis poenamque peccati, morti deputatur. IV, 734. Omnes omnino homines mortui sunt in peccatis. VII, 665. Alii de necessitate peccant, alii in abundantia; quorum dicitur iniquitas ex adipe procedere. IV, 930. Alii per ignorantiam vel infirmitatem, alii per superbia peccant. IV, 1522, 1525. Peccatores dicimur, cum per ignorantiam peccamus; Legis praevicarij, cum scientes peccamus. VI, 271. Nihil interest utrum ij se scelus admittas, an propter te ab alio admitti velis. I, 1509. Pejus est alium ad peccatum inducere, quam ab ipse induci. I, 1283. Minus peccavit homo consentiendo daemone, quam dæmon male suadendo homini. I, 1286. Peccatoris aures inter Deum monentem et suggerentem serpentem. IV, 1172.

Peccatoribus panis veritatis amarus est. IV, 88. Peccatis adversarius, sermo Dei. V, 637. Peccator Deum fugere non potest: sed invenit ubique legem Dei in pena sua. I, 609. Peccator avertens se a Deo, caecus efficitur; nondum sentit poenam, sed jam habet. V, 664. Peccatores caeci sunt corde. III, 1388. Quid agere debent ut curentur. III, 1398. Peccator in peccatis suis restem sibi textit. III, 1400.

Peccator quisque tanto magis deserit Christum, quanto magis diligit quod improbat Christum. VII, 748. Peccator pejor est, si latetur in damno equitatis. VII, 641. Peccatum felicitate nihil est infelicis. II, 531. Peccator in prosperitate comparatur feno, quod cito transit. IV, 1177. Peccatum pax non amulanda. IV, 770, 771. Nemo gratuletur homini qui prosperatur in via sua, cujus peccatis deest ultor, et adest laudator: major haec ira Domini est. IV, 126, 1266. Peccatorum felicitas, fovea ipsorum est. IV, 1204. Peccator in prosperitate similis est pisci, qui hamum jam habet in faucibus. IV, 1176. Ideo non sibi displicent i peccatores, quia non se attendunt. IV, 1261. Peccator tunc contemnere dicitur, cum nullam providentiam Dei deputat, vel ad eam se pertinere non credit. IV, 1853. Peccatoris descriptio, ubi de ejus conversione. III, 1538. Peccatoris conversio et poenitentia. IV, 283, 635, 1400, 1799, 1933. Conversio peccatoris, Dei gratiae tribuenda. III, 406, 407. Peccator prius cognoscitur et quaeritur a Deo, quam Deum cognoscat et quaerat. III, 1448. Peccantes videt et odit Deus, etsi nunc tacet. V, 126. Peccatores amat Christus, ut non ament esse peccatores. V, 947, 949. Merita in peccatoribus praecedentia ad justificationem et obdurationem. VI, 72. Peccatoris prior labor, ut displiceat sibi, ut peccata expugnet, ut mutetur in melius; secundus labor, pro eo quod mutatus est, ferre tribulationes et tentationes hujus saeculi, et inter illas perseverare usque in finem. IV, 717. Peccator ut misericordiam consequatur, debet peccatum suum agnoscere. IV, 589. Peccator fremere debet, cum reum se agnoscat. III, 1755. Peccator etsi confiteatur, adhuc reus est, nisi ministri solverint. III, 1757. Peccator quomodo sanetur. III, 1540. A peccatore non Deus avertitur et convertitur. Aversus est, quia tu te avertisti: tu ab illo fecisti casum, non ipse a te fecit occasum. V, 780. Peccator peccat, ne homo pereat. V, 152. Peccatores duobus modis evertuntur. VII, 759. Peccator ut resurgat, imitari debet Christum resuscitantem Lazarum. III, 1755. Lazari suscitatio allegorice exponitur de suscitatione peccatoris. III, 1578. In reditu peccatoris ad Deum magnanimitas virtutem, doctrina sapientiam imitatur. VIII, 587. Tria peccatum genera, et tres peccati gradus, in tribus a Christo suscitatis mortuis figurantur. V, 593, 720. Peccatori perire volenti, tanquam lethargico, pio succurrendum. V, 240. Peccatores quoslibet qui negarunt ad poenitentiam admittendos, ab Ecclesia excommunicati sunt. III, 2099, 2100. Peccatores poenitentes clericatum non accipiunt, nec ad ipsum redibant ex rigore disciplinae; poterat tamen circa illos dispensari. II, 813. Peccator non nisi iulatum recipit quod amissum est. V, 1270. si cito rediret homo ad pristinam beatitudinem, ludus illi esset peccando cadere in noxam. V, 1270. Resurgendum celeriter a peccato. V, 598. Peccatorem diabolus aut a medicina confessionis avertit, aut in veniae desperationem impellit, aut in divina indulgentiae praesumptionem inducit. V, 159. Peccator nullus de Dei omnipotentis misericordia debet desperare. V, 1000. Peccator nullus desperet, sed ad Deum per poenitentiam conuertat. V, 442, 1548. Peccatorem se confitetur Paulus, ut nullus peccator de se desperet. V, 927, 949, 951. Peccator de Dei misericordia ita praesumat, ut non desinat timere iustitiam ejus. V, 263. Peccatores sic ament mansuetudinem in Domino, ut timent veritatem. III, 1660. Peccator non sibi parcat. III, 1491.

Peccatoris silentium, clamor impietatis in Deum. IV, 236. Clamor praesumptiois. IV, 296. Voces peccatoris in

pro'ndu'n malorum demersi. IV, 1697. Peccatores excitantur ad orandum ut peccata deleantur, mittantur, desistant. V, 749. Peccatores Deus audit. IX, 60, 61. Deus excusat. III, 1718. Pericula eorum qui alios vitis delictos curare satagunt. II, 532.

Peccatorum excusationes diversae. VI, 338. Nulla justa est excusatio hominum; si enim excusatio peccatorum justa esset, non inde jam gratia, sed iustitia liberaret. II, 885, 881. Inexcusabilis est omnis peccator, vel reatu originis, vel additamento etiam propriae voluntatis, sive qui novit, sive qui ignorat. II, 885. Peccatori numquam bene esse potest. III, 381. Sed aliquando non sentit. III, 452. Peccatores jam ex hac vita cruciantur. IV, 680, 000. Peccatores plerumque aperti, semper occulte pro suis factis penas divinitus lunt. VII, 659. Peccator in se ipsum scivit. VIII, 137. Conscientia scelerati hominis carceres et inferos horrendis et penalibus tenebris vincit. II, 631. De peccatore facit Deus flagellum. IV, 562. Peccator inique existimat facta sua placere Deo, eo quod a vin licita supersedit. IV, 582. Cur aliquando minus flagellantur peccatores in hac vita. IV, 403, 770, 771. Peccatores Deus hie flagellat, ut corrigantur. IV, 1292. Peccatores cum punit Deus, non malum suum eis infert, sed malis eorum eos dimittit. IV, 87, 151. Peccantium comparatione et pena accenduntur alii ad recte vivendum. IV, 120. Peccatorem ubique prospicit Jesus, non ad adjuvandum, sed ad puniendum. V, 879. Unde aliqui senescant in criminibus. V, 870. Peccatores multi corriguntur, multi tolerantur, multi nesciuntur. V, 1546. Peccatori poena de suis operibus servatur. IV, 121. Peccatores divina providentia non facit, sed ordinat. IV, 106. sententia Dei in peccatores mutatur, si ipsi mutantur. V, 132. Corruptio et iudicium futurum in peccatores, qui hoc tempore non corriguntur. V, 125. Peccans natura melius ordinatur ut juste delectat in supplicio, quam ut impune gaudeat in peccato. VIII, 534, 505. Peccatoribus non esse parcendum in die iudicii, sed aeternis eos ignibus exercendos, quatenus et in sensu catholico ab episcopis approbatur, et ut erroneum Pelagio objectum. X, 526. Peccatores per ignem salvandos, a peccatoribus aeterno supplicio puniendis non distinguit Pelagius. X, 535, 326. Peccatorum expulsio a Deo. IV, 88. Peccator quis damnatione dignus. VIII, 419.

Peccator homo, duo nomina: alterum Deus fecit, alterum homo. V, 110, 152. In peccatore simul et culpa improbanda, et natura approbanda. II, 634. In peccatoribus non nisi peccata odienda, ipsi homines sunt diligendi. VIII, 161. Peccator in quantum peccator non est diligendus. III, 29. Peccator diligendus, non in quantum peccator, sed persequendo peccatum; quomodo diligitur ager, persequendo fohrem. V, 45, 110, 165, 780. Quo sensu peccatores non habeant esse. IV, 450. Peccatores minus sunt quam erant. III, 135. Malum agunt et non agunt, quomodo intelligatur. IV, 1507. Peccantes quomodo singulas sanctissimae Trinitatis personas imitantur. VIII, 586. Peccantes Deum Patrem imitantur impia superbia, iusti pia liberalitate. VIII, 586. Conversio peccatoris superbi ob huius saeculi dignitatem, describitur. III, 881. Peccatoris locus et usus. IV, 562. Peccatores sive angeli sive homines, non certant providentiam Dei. VII, 435. Peccatores valent ad exemplum. III, 452. Cur creavit Deus quos praescivit esse peccatores VII, 433. Nec hominem nec angelum peccare compulsi Deus, licet praesciret quid boni futuri esset. VII, 433, 456. Peccatores tanquam vasa diaboli quae in se let amaritudine sua. V, 736. Peccatorum et et iniquorum una est massa in qua et Judaei et Gentes. VI, 121.

Peccator aliquando ponitur pro peccato. III, 73. Peccatores in scripturis quinquam appellati. IV, 1412. Peccator, niger est color. V, 693. Peccatores poenitentes iullis corvorum comparati. III, 680. Peccatores dicuntur hirci. IV, 779. Peccatores per heros significati. V, 45. Peccatores sunt servi mortui. V, 744. Dicuntur tenebrae. IV, 1766. Tenebrae sunt. III, 258, 259, 826, 870. Terra appellantur. III, 1277. Peccatores per se salvari non possunt, adiuucti bonis quomodo accipiuntur. IV, 799. Peccator scabellum pedum Dei. III, 1257.

Pectoris tunso. V, 453, 486, 453. Contritionis indicium. IV, 205. Pectus percutere solebant populi aucto confessionis nomine. IV, 1495, 1774, 1841; V, 186. Pectus qui tundit et non corrigitur, solidat peccata, non tollit. VI, 675. Peccata pavimentat. V, 1463. Pectus tunde, sed plagas tibi dando in pectus cassis, correctus esto. V, 512. Pectora tundunt etiam anistites ad altare assistentes. V, 1341, 1342. Pectus tundit etiam sacerdos. V, 749. Pectoris tunso, testimonium peccati nostri. V, 731, 702.

Peculatus, furtum de re publica. III, 1762.

Pecus constat ex anima et corpore. VIII, 418. Pecoribus animas non solum humanas, sed divinas inesse credebant

Manichaei. VIII, 231, 252. Pecora habent etiam animas. V, 1181. Pecorum nomine quae intelliguntur animalia. II, 241. Pecorum vita quae. III, 1340. Pecoris Lonum quid sit. IV, 1522. Pecora greges Dei. IV, 1911. Pecorum occisionem cur prohibebant Manichaei. VIII, 585. Pecorum nomine indocti intelliguntur. IV, 1750.

Pecudes bis in anno pariunt in Italia. III, 575.

Pecunia Dea. VII, 128.

Pecunia a pecore dicta, est quidquid possident homines. VI, 672. Pecuniae nomine continentur omnia quorum Juro domini sumus. I, 1238. Pecunia aerea prius in usu esse coepit, quam argentea. VII, 128. Pecunia et divitiae differunt. VII, 201. Pecuniam sola iniquitas putat divitias. IV, 620. *vide* Aurum, Divitiae. Pecunia non immerito rotunda signatur, quia non stat. IV, 1057. Pecuniam inter et Deum quantum intersit. VI, 674. *vide* Avarus. Et pecuniam augeant quidam, si sem perdunt. IV, 1645. Pecuniae amor, rectae spei venenum est. I, 1006. Pecuniae amor usque ad animae contemptum. V, 1457. Pecuniam sanguinem suam quidam appellantes. V, 146. Pecunia prodesse et obesse potest. V, 498. Pecuniae ita manum mitte, ut cor inde solvas. V, 935. Pecunia non facit beatum. VI, 674. Pecuniam cum proximo dividere, quam justum. VI, 673. Pecunia et a malis male habetur, et a bonis tanto melius habetur, quanto minus amatur. II, 665. Pecuniae aliquid an liceat servare, cum Dominus jusserit non cogitare do crastino. III, 1805.

Pecuniosi non divites sunt, si cupidi. VII, 201.

Pedes metrici, qui sint et quot in genere. I, 1102. De his copiosissime tractatur. I, 1107.

Pedes hospitum lavandi consuetudo est apud Ierosque. III, 1791. Laudanda haec consuetudo. III, 1794. Pedes hospitum lavat, qui humilis est corde. III, 1794. Explicatur allegorie quae gessit Christus lavando pedes discipulorum. III, 1787. Pedes Christi odore pretiosus quissim perfundit. III, 75. Pedes inquinantur, etiam cum ad Christum per terram veniunt. III, 1789, 1790.

Pes animae, amor. IV, 124. Pedes nostri. Affectus nostri. IV, 1217. Pes superbiae dicitur, quo recedimus a Deo. IV, 551. Pedes Domini, qui. IV, 855, 1167. Duo pedes sunt caritatis praecipua. IV, 315.

Pedibus nudis ambulatum haeresis. VIII, 42

Pegasus episcopus Douatista. IX, 528, 535.

Pegasus. VII, 570.

Pelagianus episcopus. II, 739, 780.

Pelagianus a Luperciana. IX, 229.

Pelagiana haeresis. III, 2061, 2032. Unde orta. III, 83. Pelagius et Coelestius nefanda haeresis principi; es. X, 1561. Pelagius magister Coelestii. X, 535. Pelagius occultior haereticus et mendacior, Coelestius apertior et pertinacior. X, 591.

Pelagius Britto cognominatus, ut servus Dei a Paulino quondam dilectus fuit. II, 816. Pelagius monachus. VIII, 47; X, 512, 515, 516. Pelagius ejusque sectatores ingenio pollere indicantur. II, 821, 850. Vir circumspectus. X, 116. Vir, sicut eum qui noverunt I quantur, bonus ac praedicandus. X, 188. Pelagius vir egregie Christianus. X, 189. Non parvo profectu Christianus. X, 189. A nonnullis laudatus. X, 188. Pelagii moris laudabilis. X, 167. Pelagius existimatus vir sanctus. X, 185, 186. Pelagium sanctum vocat Julianus. X, 1406. Epistole episcoporum ad Pelagium scriptae, plene laudibus. X, 548. Pelagii nomen cum aliqua laude ab Augustino aliquando commemoratum. I, 644. Pelagium Augustinus in salutatione epistole, dominum vocat. X, 549. Et dilectissimum et desideratissimum. X, 549. Pelagium officiosis literis resalutat Augustinus. II, 596. Vehementes et quodam modo ardente Pelagii ad bonam vitam exhortationes. X, 548.

Pelagius diu Romae vixit. X, 589, 596. Pelagii prius absentis, et nomae constituti, nomen cum magna ejus laude cognovit Augustinus. X, 516. Pelagius unde notus Augustino. X, 546. Pelagius in Africa venit. X, 546. Hispanensi litore exceptus est, absente Augustino. X, 546. Profectus est Carthaginem tempore Callianus cum Donatistis. X, 546. Ibi faciem ejus semel atque iterum vidit Augustinus. X, 548. Ad transmarina postea properavit. X, 546.

Pelagianae haereseos capita. II, 671. Quaedam capita. X, 535, 536. Capita praecipua. X, 557. Pelagianae haereseos tria praecipua capita. X, 606, 606. Pelagianorum nebulae et calumniarum capita quinque. X, 606. Pelagianae haereseos dogmata refert Augustinus. II, 772, 773, 774. Pelagianorum dogmata de gratis, de libero arbitrio, et de parvulorum salute. X, 570, 571. Paradoxa Pelagianorum de parvulorum baptismo. X, 703.

Pelagiani negabant originale peccatum. I, 598, 608; II, 725, 762, 773; V, 1313. Carnem omnis infantis carni Christi coarantur aquare. V, 992. Pelagius parvulorum fallax

audator. X, 531. Pelagii argumentatio contra peccatum originale. II, 865. Pelagiani peccatum originale in nascentibus nullum esse contendunt. X, 114. Misericordiam generis humani sine illo peccati merito fieri dicunt. X, 1098. Coguntur in paradiso mala omnia, quae peccati poenas credimus, et ipsam illudinem collocare. X, 1507, 1509, 1513. Pelagii error, culpa carere qui talis fuit, quia aliud esse non potuit. X, 251. Pelagiani velut sanam laudant naturam. X, 1030. Carnis concupiscentiam velut naturale bonum laudant. quare. X, 456. Refelluntur auctoritate Ambrosii. X, 458. Ignorantiam et difficultatem ad naturae institutionem pertinere asserunt. I, 598, 608. Aliqui auctores dicunt omnem hominem a Deo creati, etiam nunc immortalem, et omnes pro meritis suis mori, quia omnes peccaverunt; non in Adam, sed in se, ex quo creati sunt. V, 906. Refelluntur. V, 906. Pelagiani docent mortem non a peccato esse, sed a natura; et moriturum Adam, etiamsi non peccasset. V, 1575. Pelagiani initium peccati ex Adam factum docebant, quatenus ceteri eum imitati sunt. II, 679. Refelluntur. II, 681. Pelagiani propter salutem baptizari parvulos volebant. II, 701, 765, 773. Christum dicunt Salvatorein majorum, non minorum. V, 992. Sentiebant parvulos aeternae vitae praemis sine baptismatis gratia posse donari. II, 785. Baptizandos parvulos concedunt, non propter vitam aeternam, sed propter regnum caelorum. V, 1553. Pelagiana vitae aeternae et regni Dei distinctio, plane arbitraria. V, 1558. Pelagianorum sententia de loco ubi maneat beati innocentes, qui sine baptismo ex hac vita migraverunt. III, 1812, 1813. Infantes, etiamsi non baptizentur, habere vitam aeternam, error est quem Pelagius anathematizavit. II, 826. Pelagiani immerito regnum caelorum parvulis non baptizatis intercludunt, cum peccatum originale non agnoscat. X, 175. secum pugnant, cum non damnandos asserunt parvulos non baptizatos, et tamen sentiunt ideo eos non baptizari, quia male victuri essent. II, 889. Pelagiani usquequaque convicti, etiam non commissorum peccatorum Deum persuadere moluntur ultorem. II, 880. Pelagiani non parum veritati propinquarunt in questione de baptismo parvulorum, ubi facti sunt infantes credere per eos, a quibus offeruntur. II, 870, 871, 890. Pelagiana haeresis naufragat in parvulorum miseria. X, 1294. Pelagianorum error de peccato originali, nec ratio, nec eruditio, nec pietas, nec justitia, nec sacra testimonia suffragantur. X, 1147. Pelagiani Manichaeis consentiunt ad negandum peccatum originale. X, 615. Pelagiani peccatum originale negando adjuvant Manichaeos. X, 865, 863, 1074, 1103, 1114, 1288. Pejus quam Manichaei sentiunt in parvulis. X, 1062. Pelagiani dum Manichaeorum pestem in perversum vitare conantur, de nuptiarum fructu ipsis Manichaeis perniciosiora sentire convincuntur. X, 1463. Sicut Ariani aliquid pejus Sabellianis sentiunt de Trinitate, ita Pelagiani pejus Manichaeis de nuptiis. X, 458. Pelagiani declinantes errores Manichaeorum, in alios impingunt. X, 615. Et cum Manichaeorum haeresim declinant, aliam inducunt. X, 571. Pelagiani et Manichaei quatenus errore conjuncti, quatenus separati. X, 573. Pelagiani Manichaeorum nomine Catholicis obiecto, putant se subterfugere vim veritatis. X, 607. Pelagianorum et Manichaeorum haereses sibi mutuo adversae, et aequae a catholica Ecclesia reprobatae. X, 572, 573. Pelagiani electionem futuris operibus adscribentes convincuntur in parvulis geminis, uno post baptismum, altero sine baptismatis gratia mortuo. X, 583. Pelagiani in quo Dei judicia evertunt. X, 1097. Pelagiani non ideo sunt haeretici, quia negant animas ex traduce propagari. II, 865.

Pelagius elatus assertor liberi arbitrii. X, 573. Pelagius naturae vires extolletur praecipit. X, 373. Pelagiani praecipitatores liberi arbitrii. III, 1441; X, 554. Superbi arbitrii sui defensores. X, 583. Inflatores liberi arbitrii. X, 1207. Pelagiani et Catholici in quo dissentiant dicendo liberum arbitrium esse in hominibus, et Deum esse nascentium conditorem. X, 1289, 1290, 1291. Pelagiani patientiam viribus liberi arbitrii tribuant. VI, 607. Pelagius naturam humanam peccato depravatam aut corruptam negat. X, 256. Naturam non esse vitiatam, liberumque arbitrium ad salutem sufficere docet. II, 763, 768. Pelagiani putabant possibilitatem volendi et operandi a Creatore insitam nos habere. II, 816. Pelagiani similes sunt his qui in lege gloriantur. II, 678, 893. Dicunt voluntatem humanam lege data sibi ad eam implendam posse sufficere. II, 893. Pelagianum dictum. *Opus erat ut per doctrinam Legis scirem quid agerem; habeo liberum arbitrium, quis me a vita separabit?* refellitur. V, 750. Pelagiani dicebant etiam hominem in hac vita, praecipit Dei cognitum, ad tantam perfectionem justitiae sine adjutorio gratiae Salvatoris per solum liberum voluntatis arbitrium pervenire, ut ei non sit jam necessarium dicere *Dimittite nobis*, etc. II, 763, 772. Pelagianorum sententia erat auctori liberum arbitrium, si

nec ipsam bonam voluntatem sine adjutorio Dei hominem habere concessissent. II, 875. Pelagiani imple garrientes, et de suis viribus praesumentes dicunt, *Deus me hominem fecit, justum ipse me facio*. V, 636. *Si volo, justus sum; si nolo, justus non sum*. V, 1516. *Tu te saluum facis, si volueris*. V, 409. *Ut justus simus, libero id arbitrio agimus*. V, 172. Pelagiani contra haereticos, intellectum bonum quo benedictur Deus, habere se a natura jactantes. V, 1614. Jactant ad Christum se venisse arbitrio suo et voluntate sua. V, 192. Naturam multum laudando decipiunt. V, 751. Dicunt caritatem non ex Deo, sed ex nobis esse. I, 621. Hominem sibi sufficere, nec egere divina gratia ex Innoc. II, 785. Ad mandata Dei servanda nullo nos egere auxilio divino. II, 772, 774. Sine gratia Dei, absque peccato hominem esse posse, et revera quosdam fuisse, sed sibi ipsi contradicunt. II, 775, 776, 829.

Pelagiani ingrati gratiae, multum tribuentes inopi sanctitatis naturae. V, 752. Pelagiani redarguunt, liberum arbitrium sic defendentes, ut negent Dei gratiam. VI, 443. Pelagius gratiae Christi contradicit, defendendo naturam. X, 260. Pelagius hominem sine gratia posse non peccare docebat. X, 281, 283. Patrum testimonia quibus hominem sine gratia posse non peccare probat Pelagius, explicantur. X, 282. Pelagius Jacobi apostoli locum corrumpit ad negandam gratiae necessitatem. X, 254. Illa verba, *na quod jubes, et jube quod vis*, ferre non potuit Pelagius. X, 1026. Credit nihil esse quod a Deo accipiat, nec aliquid superesse quod petat ad sanandum se, ex Innoc. II, 787. Ex Pelagiana haeresi sequitur necessario nos orare non debere. II, 595, 761, 765, 774. Pelagiani dicunt se, ut Deus daret ipsis, rogasse; ut rogarent, prius credidisse. V, 913. Donum Dei non poscunt, nec peccent. X, 1098. Pelagii dogmata de gratia. VIII, 47, 48. Pelagianorum error circa gratiam non mediocri. II, 819. Pelagiana haeresis exorientis horretur, et gratiam Dei admittere se simulat. V, 174.

Pelagianorum gratia. II, 652, 768, 849, 852; X, 1296. Pelagiani gratiam ad naturam, Legem, doctrinam, liberum arbitrium, exemplum Christi, remissionem peccatorum referebant. II, 760, 768, 852. Pelagio doctore ea intelligenda est gratia Dei, quae Paganis atque Christianis, impiis et piis, fidelibus et infidelibus communis est. II, 816. Pelagius gratiam in Lege et doctrina constituit. X, 364, 365. Pelagius in quo medicinale Salvatoris auxilium ponit. X, 266. Pelagius ad id Christum nobis necessarium fuisse putavit, ut discamus quemadmodum vivere debeamus. X, 270. Pelagius docuit gratiam dari ex abundantia, aut ad facilius operandum. II, 829.

Pelagiani gratiam secundum merita dari docent. I, 595; X, 577. Ore dumtaxat Pelagius hoc anathematizare non distulit in judicio Palaeestino. X, 578. Pelagiani fidei desertores. X, 576, 585. Oppugnatores gratiae. X, 576. Gratiae Dei non solum desertores, sed etiam persecutores. X, 625. Pelagiani multum plangendi contra apertam gratiam contendentes. V, 754. Pelagius ac Coelestius gratiam oppugnant, non tamen aperte. II, 760, 762, 774, 863. Secundum Pelagianorum haeresim Christus gratis mortuus est. II, 768. Quid est qui impie oppugnat gratiam, si Phariseus reprehenditur qui superbie agit gratias? V, 657. Pelagianorum humilitas mendax. V, 981. Pelagiani Phariseo superbiore. V, 1515. Pelagianorum sententia de perfectione. X, 680. Pelagianorum error, justos omni peccato carere. X, 908, 909. Quo sensu homo potest secundum Pelagianos esse sine peccato. X, 802. Pelagiani docent hominem sine peccato esse posse in hac vita. V, 833. Totam Ecclesiam esse absque ullo peccato. V, 980. Pelagiani divitem in divitiis suis manentem, regnum Dei non posse ingredi, etc. falso docebant. II, 686, 687, 688. Pelagianis adversa dogmata, quae catholica Ecclesia semper tenuit, Diospolitano concilio confirmata. II, 828. De Pelagii et Coelestii erroribus in concilio Carthaginiensi anno cccxci celebrato episcopale iudicium habitum fuerat. II, 759, 760.

Pelagium et Coelestium auctores nefarii erroris arguunt Heros et Lazarus. II, 759, 763. Pelagius Herotis et Lazari obiectis respondit. II, 775. Pelagio iudices praesederunt episcopi quatuordecim in synodo Palaeestina. X, 652, 663. Eorum nomina. X, 663. Pelagio quaedam objecta in synodo Palaeestina. X, 320. Pelagio capitula Coelestii objecta, et ab ipso reprobata. X, 535, 534. Damata sunt haec in synodo, et ipse Pelagius damnandus foret, nisi haec etiam ipse damnaret. X, 358, 354. Objecta sunt etiam Pelagio alia capitula de Sicilia Augustino missa, interposita ipsius Augustini nominis commemoratione. X, 354. Pelagii responsio ad capitula objecta, et professio fidei suae. X, 345, 346. Pelagius Coelestii aliquas sententias suas esse negavit, aliquas anathematizare noluit. X, 352. Summa capitulum quae Pelagius in concilio Diospolitano anathematizavit, quaeque Catholicus debet profiteri. II, 828, 879. Pelagius da mnavit Adam ita mortalem factum, ut sive peccaret, sive non pec

caret, mortuus esset. X, 1080. Pelagius ut catholica synodus falleretur, et ne novus haereticus damnaretur, anathematizavit eos qui dicunt, in eo statu esse recentes ab ortu parvulus, in quo Adam fuit ante pravificationem. X, 392. Damnavit eos qui dicunt Adae peccatum ipsum solum lesisse, et non genus humanum; infantesque recens uatos in eo statu esse, in quo Adam fuit ante pravificationem; et habere vitam aeternam, citamsi non baptizentur. X, 655, 703, 715, 1112, 1113. Non corde veraci damnavit. X, 1112, 1113. Adae peccatum ipsum solum lesisse et non genus humanum, nisi damnaret Pelagius, damnaretur a iudicibus Palaestinis. X, 392, 1186. Imitatione, non propagatione peccatum Adae lesisse genus humanum dicens Pelagius, putat se elusisse iudicium Palaestinum. X, 653. Nisi in conspectu auditivo episcoporum Orientalium damnasset Pelagius obiectos sibi errores de parvulis, nullo modo inde nisi damnatus exisset. X, 655, 703. In questione de baptisate parvulorum Palaestinos iudices fefellit Pelagius. X, 500. Tanto iudices fefellit occultius, quanto exposuit sententiam suam versutius. X, 303. Fraus et versutia Pelagii. X, 393. Latibula Pelagii sub ambiguitate. X, 396. Pelagius statum questionis de baptisate parvulorum invertit. X, 504. Pelagius cum eis, quos tanquam male sentientes de parvulis damnavit, profecto damnandus: quia id quod negavit ore, corde servavit. X, 653. Peccatum Adae ipsi soli nocuisse, non ejus posteris, docuit Pelagius, etiam postquam in synodo Palaestina dogma illud damnavit. X, 301, 392, 393. Pelagii caliditas in supprimenda Dei gratia, in quibusdam sui libri capitulis. X, 347. Pelagius in synodo episcopali damnavit eos, qui negant gratiam ad singulos actus dari, et eam in lege et arbitrio ponunt. II, 979, 984; X, 338, 361. Pelagii suspecta professio de gratia ad singulos actus necessaria. X, 361, 363. Pelagius gratiam conficitur verbis subdolis. X, 351. Pelagius sub ambigua generalitate quid sentiret abscondens, gratiae vocabulo frangebatur invidiam, offensionemque declinabat. X, 379. Pelagius veram tandem gratiam admisit in synodo episcopali. X, 538. Non veraciter gratiam Dei confessus est. X, 352, 361. Pelagium confiteri gratiam in Ecclesiam notissimam credidit synodus Palaestina. X, 335. quid a Pelagio in questione de gratia exigitur. X, 583. Pelagius epistolam Augustini ad se datam protulit in synodo Palaestina. X, 540. Pelagius in iudicio Palaestino gratiam secundum merita non dari confessus est. X, 887. Damnationis suae timore, gratiam secundum merita dari damnavit. X, 619, 1011, 1028. Non veraci corde damnavit. X, 371. sed ficto. X, 567. Et subdolo timore. X, 577. Ambiguus verbis sensum suum obtexit. X, 551. Episcopale iudicium timens, gratiam Dei secundum merita nostra dari, negavit se dicere; et eos qui hoc dicerent, anathematizando damnavit. II, 877; X, 554. Pelagius gratiam secundum merita dari nisi damnasset, a catholicis episcopis damnaretur. X, 727, 887, 1133, 1212. Non aliud tamen defendere invenitur in libris quos postea scripsit. X, 534. Falsaciter id eum anathematizasse, posteriores ejus indicant libri. II, 877; VIII, 48; X, 887. Pelagius quicquid in miserabili synodo Diospolitana dixisse se denegat, in responsione ad epistolam Hieronymi profitetur. II, 928. Pelagius quam orationem necessariam admisit. X, 256. Pelagius ab episcopis quatuordecim provincie Palaestinae catholicis est pronuntiatus. I, 649; X, 319. Catholicus iudicatus. X, 337, 338. In synodo Palaestina absolutus, et sicut nonnullis videtur, purgatus. II, 761, 764; X, 333, 335. subterfugit, non se purgavit. II, 788. Fefellit iudicium Palaestinum, propterea ibi videtur esse purgatus. X, 389, 392. Pelagius fallendo, a synodo Palaestina absolutionem suam furatus est. X, 392, 394. Quomodo absolutus. X, 594, 663, 697. Absolutum est in iudicio Palaestino quod Pelagius tenere debuit. X, 394. Pelagii absolutio. X, 346. Pelagii purgatio suspecta habetur. X, 540. qualem tulit de illius purgatione sententiam Innocentius. X, 589. Benigne interpretatur Augustinus quod Innocentius a iudicibus gestum est in causa Pelagii. X, 314. Patres Diospolitani, qui Pelagium absolverunt, non accusandi. II, 784, 785. Pelagius quid agere debeat, ut videatur correctus. X, 350. Pelagii chartula defensionis ad Augustinum. X, 532. In ea fecit aliquid, quod aliter se habeat, quam gestis episcopis continetur. X, 352, 353, 354. Pelagius de iudicio Palaestino quatuordecim episcoporum, tamquam de victoria gloriatur. X, 350. Pars actuum iudicii Palaestini in causa Pelagii. X, 300. Innocentii iudicium de actis Palaestinis. X, 389. Pelagium non existinat purgatum Innocentius. II, 787. Pelagius absolute haeresis ejus damnata. X, 334, 335, 338, 609. Pelagius Palaestinum synodum fefellit. X, 390, 392, 363. Quomodo illam eluserit. X, 633. Pelagius apostolicam sedem fallere conatur. X, 394, 396. Pelagii litera cum libello fidei ad Innocentium missae. X, 576, 580, 597. Pelagii invidiose de suis inimicis querela. X, 376. Pelagius latioris ambiguitatis parat falsitati refugia. X, 394, 396. De

Pelagii epistola qua suos errores ab episcopis quatuordecim probatos fuisse gloriatur. 350, 351. Pelagius fefellit iudicium Palaestinum, at nonnam Ecclesiam fallere non vultit. X, 389. Libellus contra Pelagium sancto episcopo Eulogio oblatus. X, 325. Pelagii damnatio. X, 594. Pelagius in Palaestina synodo damnatus. X, 703. Pelagius et Coelestius damnati. X, 506. Merito damnati. X, 410. Pelagiana haeresis ab episcopis damnata, non adhuc examinanda est, sed coercenda. X, 1185. Post Pelagii et Coelestii excommunicationem, multi eis adherentes conversi. X, 594. Pelagii discipuli ex parte a praeceptoris doctrina recedunt. X, 585. Post synodum Palaestinam non catholice sensit Pelagius de parvulis. X, 592. Nec de auxilio gratiae sincere scripsit. II, 830. Pelagius post synodum Palaestinam edidit libros suos. II, 829; X, 594. Isti libri notantur. II, 826, 829. Etsi revelationem pro spiritu sancto agnoscat Pelagius, non tamen a suo dogmate recedit. X, 381. Pelagii epistola ad Demetriadem. X, 371, 378. Dicit se in ea gratiam apertissime confiteri. II, 834. quid de libro ad Demetriadem scripto sentiat Augustinus. II, 850. Pelagii epistola, ad Paulinum. X, 378. Ad Constantium. X, 378. Pelagianorum epistole duae; una Romana, altera Thessalonicensis missa. X, 551. Primam misit Julianus, ut per illam quos posset, suos aut inveniret, aut faceret; alteram decessi et octo velut episcopi, ad loci illius episcopum, ad suas partes, si fieri posset, traducendum. X, 551. Pelagianorum epistola ad Orientem missa. X, 1218. Pelagiani Ecclesiam Orientales sibi favere mentiebantur. X, 535. Et toto perit Occidente non minus stultum quam impium dogma suum esse susceptum. X, 625. Pelagii testimonio Augustini usus. I, 596. Pelagii epistola quam Romanam misit. X, 561. Pelagii liber pro libero arbitrio. X, 379, 380. Pelagius in libris quos pro libero arbitrio edidit, nihil aliud sentit, quam quod damnavit in synodo Palaestina. X, 361. Pelagius, Cyprianum imitatus, librum scripsit testimoniorum. X, 625. seu capitulorum. X, 350, 351, 1420. Pelagii expositiones in epistolam Pauli quae scribitur ad Romanos. X, 183, 180, 343. In his non ex sua persona errores suos objicere ausus est. X, 396. Pelagii liber a Jacobo et Timotheo oblatus Augustino. X, 353, 347. Nomen non erat expressum, ut vivente amicicia, amicorum error noceretur. X, 548. Ab Augustino refutatur liber de *Natura et Gratia*. X, 547. Tunc ejus nomine. II, 816. Pelagium cur tandem expresso nomine confutavit Augustinus. X, 348.

Pelagiana haeresis damnata, et si juste fuisset Pelagius absolutus in concilio Diospolitano. II, 761. Pelagiani Conciliorum catholicorum, et sedis apostolicae auctoritate damnati. X, 503. Contra Pelagianos de Africano Concilio ad Zosimum fuit scriptum, et ab eo ad universos orbis episcopos rescriptum. II, 973. Posteriori Concilio plenario totius Africae contra ipsum Pelagii errorem constituta mittit August. II, 972. De hac causa duo Concilia, Carthage, ac Milevit. ad sedem apostolicam missa, et inde rescripta venerunt. V, 754. *Not. (a)*. Causa finita est, utinam finitur error. V, 754. Contra Pelagianos epistola ad Innocentium Carthaginensis concilii. II, 759. Item alia Milevitani concilii. II, 762. Et alia quinque episcoporum. II, 764. Haec aliquanto diligentius scripta dicitur. II, 972. Innocentii ad tres illas litteras totidem rescripta. II, 781. Pelagius et Coelestius anathemati oportere, nisi errores suos anathemaverint, concilium Carthage decernit. II, 700. Exempla litterarum, quas contra Pelagium et Coelestium scripsero Concilia, nec non Innocentius et Zosimus, Augustinus mittit ad Optatum. II, 865. Et ad monachos Adrumetinos. II, 972. Pelagianos velut membra putrida praecidendos ait Innocentius. II, 782, 784, 786. Pelagius et Coelestius damnati sunt a Concilio episcopali, ab Innocentio et Zosimo. II, 866. Pelagianis in frequentissimo populo Sixtus anathema pronuntiavit. II, 874. Pelagiani convincuntur, et condemnantur ab Episcopis Romanae Ecclesiae, coel' erantibus conciliorum Africanorum litteris. I, 650. Pelagii error damnatur. II, 817. Pelagius et Coelestius nisi correcti egerint poenitentiam, toto orbe damnati sunt. II, 865. Pelagiani ab Ecclesia damnati. X, 1211. A facie Ecclesiae projecti. X, 1258. Pelagiani de Ecclesia merito pulsati. X, 708, 1503. Et ab Ecclesia merito separati. X, 1187. De Ecclesia exterunt. X, 1292. In Pelagiana haeresis auctores, episcopalia Concilia, et apostolica sedes, universaque Ecclesia Romana, Romanumque imperium, quod Deo propitio Christianum est, rectissime fuit commotum. X, 394. Pelagiani lenius, quam severior postulabat Ecclesiae disciplina, tractati sunt. X, 574, 575. Pelagiani partim damnati, partim correcti. X, 637. Pelagiani universalem synodum Orientis et Occidentis ambiunt. X, 638. Non par est ratio habendi collationem cum Pelagianis, sicut habita est cum Donatistis. X, 704. Pelagiani pro se ab Imperatore responsum esse jactabant, X, 703. Catholicos accusabant quod ad potestates mundi confugerat, etc. X, 1185. Augustinum vocant haereticum, qui

eos, licet merito posset, hoc nomine non appellat. V, 1518. Pelagius et Coelestius recenti iudicio catholica communione privati in sua damnatione persistent. II, 804. Pelagii damnatio utilis. II, 787. Pelagium et Coelestium in Ecclesia sanari maluit Patres Milevitani, quam desperata salute ab Ecclesia rescari, quod et cupit Augustinus. II, 764, 773. Pelagiani circiter an. cccxvi nondum evidenter ab Ecclesia separati. II, 686, 773. Pelagii errores ex quo damnati sunt, a ii eos adhuc liberius defendunt, alii occultius seminant, alii prae timore silent quod in corde retinent. II, 867, 875. Primi severius coercendi, alii vigilantius vestigandi, postremi tractandi quidem lenius, sed non segnius docendi. II, 875. Pelagianorum calumnia in catholicos. X, 1262. Catholicis intelligendi tarditatem obijciunt. X, 118. Pelagianos plangit Augustinus, et hortatur populum ut eis compatiantur. V, 754. Jubet ut eos occultare nolint, sed ad se perducant. V, 754. Pelagiano errori quidam non malitiose implicati. VI, 444. Pelagiani male creverescentes cavendi. II, 867, 875; V, 1576. Pelagiani, nonnulli antequam haec haeresis manifestissimo sedis apostolicae iudicio damnaretur, non, post repente reticuerunt. II, 867. Pelagiani desistere incipiunt. VI, 606.

Pelagiani tandem gratiam confessi sunt, et inde benedict Augustinus Deum, sperans meliora. V, 836. sed hanc volunt tantum iurare ad facilius agendum. V, 836. Quod refellitur. II, 866. Pelagiani prolorum vobiscum pressi, gratiae auxilium suo se praere merito volunt. II, 876. Pelagii et Coelestii damnationi subscribere contentes qua plebantur poma. II, 927. Pelagius et Coelestius constitutione Imperatorum expulsi. II, 927. Ac nova sanctione jubentur eos propellere aut prodere, qui eos in quacunque provincia latitare scierint. II, 927. Coelestianam haeresim Alyrio et Augustino auctoribus jugulatum esse Hieronymus gratulatur. II, 928. Pelagii exhortatione Timotheus et Iacobus saeculum abdicarunt, ac male de gratia sententiam sequuti, Augustini opera postea sunt conversi. II, 767, 810. Pelagiani recipiendi in Ecclesiam, si resipuerint. II, 784, 786.

Pelagiani latendi locum moluntur adhuc injecta non necessaria de animae origine questione. X, 608. Pelagianorum latebre quinque. X, 609. Quid his latebris tegant. X, 611. Pelagiana haeresis quinque praecipua capita a Cyrano et Ambrosio proscripta. X, 657, 658. Ante multos annos, contra ea qua futura erant Pelagianorum venena, antidotum a Cyrano preparatum. X, 696. Pelagianorum insidie quinque. X, 823. Pelagianorum ingenia fortissima et celerissima. X, 250. Ingenia non contemptibilia. X, 574. Pelagiani filii superbiae. X, 578. Pelagianorum vanitas superbissima, et crudelissima, et impiissima. X, 625. Pelagianorum disputationes superbissimae et ingrattissimae. X, 1143. Pelagiani inflati utres vento elationis distenti. V, 980. Superbi et litigiosi. V, 845. Pelagianorum vorsutia serpentina. X, 615. Pelagiani dogma suum, quorundam clericorum Romanorum catholicis mentibus posse persuaderi, spe falsa putaverunt. X, 573, 574. Pelagii erroribus multi nomina favebant. II, 764. Pelagiani se de sexti amicitia effere solent. II, 867. Fama est sextum illis favere. II, 867, 875. Pelagiani non audebant nomina aut Pelagium defendere, aut dogmata eius jactare tempore Innocentii Papae. II, 787. Pelagius multos Jerusalemis decipisse asseritur. II, 761. Pelagii erroribus in urbe Nola multi adhaerebant. II, 827. Pelagius Paulino litteras dat. II, 810. A quo ut servus Dei fuerat dilectus. II, 815. Pelagius litteris ad Paulinum datis dicit se non debere existimari sine gratia Dei de cedere liberum arbitrium. II, 816.

Pelagianorum perfugium. X, 897. Pelagiani de paucitate gloriantur. X, 1143. Pelagiani pauci in comparatione Catholicorum. X, 1507. Inter illos nonnulli sacerdotes. X, 1007. Pelagiani ruina morum, pudoris interitus. X, 48. Pelagianorum severitas in Dei servos et ancillas ad curam Hieronymi pertinentes. X, 338. Pelagiana haeresis quam lukqua, ac totius religionis ignara. *Innoc.* II, 782, 785, 785, 787. Monstra horribilia quae Pelagiana haeresis peperit. X, 1370. Pelagiani sanctos Patres, iudices non debent recusare. X, 687, 700, 701, 702. Veterum testimonia adversus Pelagianos. X, 625. In Pelagii librum censura Innocentii. II, 788. Joannis Hierosolimitani. II, 839. Hieronymi. II, 764, 781. Pelagius de Hieronymo queritur, quod ei tamquam amico inviderit. X, 700. Prima adversus Pelagianos Augustini scripta. I, 644. Privatae adversus eos ante scripta dissertationes. I, 644. Epistolam ad Pelagium per Innocentium mittendam scribit Augustinus. II, 771. Aliquandam eorum nomina tacuit Augustinus, sic eos facilius corrigi sperans. I, 644. Pelagius anathemem scripta sua, aut quae ipsius nomine praefertur, necesse esse dicit August. II, 771. Pelagius et Coelestius innuntiantur negare scripta ipsorum nomine edita. II, 763. Episcopi quinque rogant Innocentium ut epistolam ab ipso et collegis Pelagio scriptam ipsae mittat ad Pelagium. II, 771. Epistola ad sextum con-

scripta contra novos Pelagianos, qui dicunt gratiam Dei secundum merita nostra dari. II, 909, 972. Pelagius revincitur. IV, 704.

Pelagiana haeresis non antiqua. X, 886. Pelagianos novos haereticos antiqua catholica fides demonstrat. X, 1034. Pelagianorum dogma novitum, contra antiquissimum fidei fundamentum. X, 1276. Pelagiana haeresis exorta post Ambrosium. X, 656. A nonachis est excitata. X, 535. Pelagiani novi haeretici. X, 413, 436. Inimici gratiae Dei. X, 551, 578. Pelagius recentissimus haeresiarum tempore Augustini. I, 595. Praemonetur Honoratus adversus eos tanquam recessus ortos. II, 575. Pelagiani id dicuntur quos non facile contemnas, utpote contentes et in bonis operibus laudabiles, etc. II, 575. Pelagiani ab aliis dicti Coelestiani. II, 685, *Not. (a); VIII, 53.* Pelagiana haeresis multum exercuit Augustinum. III, 83.

Pelagius Tarenti. II, 815.

Pelagus seu Pelagus, vel Palafus rex Sicyoniorum. VII, 576. Pelicanus ubi nascitur. IV, 1298. Ejus natura. IV, 1299. Pelicanus Christum figurat. IV, 1299.

Peligi jugum Romanorum tentant excutere. VII, 168.

Pelles mortalitatem significant. IV, 1341, 1353. Mortem indicant. V, 1618. Pelles hostiarum. V, 41.

Pellonia dea. VII, 120.

Peloponenses, Athenienses non superarunt, quare. VII, 578.

Penatium deorum effigies quas de Troja *Aeneas* advexit, de loco in locum migrasse referuntur. VII, 294.

Pennae ligatae onus faciunt. IV, 633. Animarum pennae. IV, 1776, 1791.

Penadius episcopus. II, 759, 781.

Penapolis, Lybia est, Cyrene est. V, 294. Paret Imperatori Orientis. V, 294.

Pentecostes dies festus de septimanis factus. V, 75. Veteris et novi Testamenti consensus quoad celebrationem Paschae et Pentecostes. II, 218. Pentecostes Judaeorum, figura Pentecostes Christianorum. VIII, 503.

Penulati magistri. I, 673.

Pepusa civitas. VIII, 31.

Pepusiani haeretici unde sic nominati. VIII, 30. A Caphrygibus exorti dicuntur. VIII, 31.

Percontatio et interrogatio differunt. III, 67.

Percussio Domini de qua in Psalmo LVI quid sit. IV, 861.

Perdere animam, ut inveniat. V, 1516.

Perditos homines quasi nescit Dominus. III, 1735. A perditione in qua nascimur, non liberat nisi gratia salvatoris. X, 448.

Perdix contentiosa avis. V, 286. Perdix nimis contentiosum animal, aviditate contentiosis currit in liquorem. VIII, 289. Perdix, Jerem. xvii, sine iudicio congregans, diabolus. V, 283.

Peregrinari a Domino mors est. IV, 1889. Peregrinantes nos consolatur et exhortatur spe certa reditus nostri. IV, 1884. Peregrinatio est vita ista. IV, 1781; V, 58, 1523. Ipsa peregrinatio nostra, tribulatio est. IV, 579. Captivitas est. IV, 1917. Peregrinationis nostrae causa, peccatum; reversionis munus, justificatio gratiae. IV, 1658, 1659, 1761. *Vide Patria.* Peregrinatio nostra toleranda, non amanda. VI, 679. Haec vita figurata in Israelitarum peregrinatione per eremum. V, 1637.

Peregrinum in mundo quis se intelligit. III, 1637. Homines hic quomodo peregrini. IV, 450, 1518, 1519, 1602, 1604, 1888. Peregrino fidei jucunda simul et amara est caelestis Jerusalem recordatio. IV, 1884. Peregrinus optime facit, dum sequitur morem juveniorum loci illius, in quo versatur. II, 293.

Peregrinus episcopus. II, 748, 752.

Peregrinus presbyter Ecclesiae Mustitanae. IX, 520.

Peregrinus diaconus. II, 536, 537, 644.

Peregrinus Comes, vir laudabilis et bene Christianus. II, 1015.

Perfectio boni est consumptio, et finis mali. III, 1699.

Perfectio hujus vitae nonnulla est. V, 868. Perfectio quoniam in hac vita. I, 614; VIII, 960. Perfectio iustitiae hominis quid et quandonam erit. X, 293. Unde, quando, et ubi speranda. II, 739. Ad perfectionem qui tendit, conari debet, ut proficiens caritate, concupiscentia minuat. III, 1699. Perfectio boni est, ut nec ipsa concupiscentia peccati sit in homine. I, 608. Perfectio duplex, summa, et proficientium. X, 253. Qua via homo ad perfectionem descendit. X, 288. Ad perfectionem quatenus currendum. X, 502. Hoc utique agitur in nobis, conando, laborando, orando, impetando, ut ad illam perfectionem, in qua possimus Deum mundo corde conspiciere, perducamur. X, 286. Perfectionis et auctor et adiutor Deus. I, 1503. Non tantum per-

factio, sed et initium virtutis ex gratia Dei est. X, 743. Perfectio virtutis non ex propriis viribus, sed ex gratia Dei. X, 691.

Perfectio nostra Christus est. IV, 628, 662. Perfectus est qui Christum imitatur. V, 783. Perfectus peccato usque ad mortem resistit. V, 1459. Perfectus est qui non reddit retribuentibus mala. IV, 89. Perfecti sunt qui norunt habitare in unum. IV, 1734. Magnum esse debet gaudium spiritualis ætatis, quando factus fuerit homo novus spiritualis. III, 560. Perfectio dilectionis est, et inimicos diligere, et ad hoc diligere ut sint irates. III, 1981. Perfecti tunc sumus in caritate, quando nihil restat ex infirmitate. II, 740. Perfectio plena, quamdiu hic homo vivit, est in nemine. II, 730; X, 163, 300, 307. Nemo perfectus vere in hac vita. IV, 423, 1058, 1714. Reformatio quæ nunc agitur, collata cum perfectione futuræ vitæ. X, 225. Perfectio hujus vitæ non sine ullo peccato. X, 599. Perfectum quod jam videtur hominibus, Dei perfectioni adhuc imperfectum est. IV, 4267. Nullus justus et sanctus est vita ista perfecta, in comparatione futuræ. III, 36. Ipsa est perfectio hominis, invenisse se non esse perfectum. V, 831. Perfecti viatores, non perfecti possessores. V, 926. Nunc adificamur in Dei templum, quod in fine dedicabitur. X, 846. Perfectio quando. X, 282, 284. Perfectio justitiæ cur præcipitur, quamvis nemo eam habeat in hac vita. X, 301. Pericitur homo duobus modis. X, 206. Perfectus in justitia recte dicitur, qui multum in ea proficit. X, 165. Nihil sic impedit perfectionem ac superbia. IV, 700. Perfectio nostra, ipsa est humilitas. IV, 1714. Perfectus vitium iuavis gloriæ vel solum, vel maxime cavendum est. IV, 100. Perfectioni hoc quoque deputatur, si se quisque non verit non esse perfectum. X, 599. Ad hujus vitæ perfectionem pertinet, ut intelligamus nos nondum esse perfectos. IV, 423; X, 599, 605. Constatimur imperfectionem, ut mereamur perfectionem. V, 784. Perfecti non nisi propter alios hic vivunt. IV, 211. Perfecti sint exomptum fidelibus. IV, 456. Perfecti cum Christo judicantur. IV, 1156. Perfecti per omnes deosus significati. IV, 1234.

Periander Corinthiis unus e septem sapientibus. VII, 582.

Pericles multos annos Athenis præfuit. VII, 54.

Percula dulciorem faciunt liberantem. IV, 1210. Percula tria sunt transcendenda proficitatem membris Christi. III, 820. Percula in falsis fratribus usque in finem sæculi. V, 910. Percula inferni in prosperis sæculi plus fallunt. IV, 1468. Perculum qui non cavet, Deum tentat. VII, 498.

Periodus. III, 94.

Peripatetici. I, 958. Peripateticorum auctor Aristoteles. VII, 257. Eorum error circa beatitudinem. VII, 630.

Perire Deo dicitur, quisquis ab illa beatitudine quam dat sanctis suis, per supplicium separatur. III, 1858.

Peritia quadam miseranda est, odore, ac sapore mire judicare pulmenta, vinum, etc. I, 1054.

Periurgi. VII, 394.

Perjurium, qua ratione a blasphemia differat. VI, 514. Pejorandi fines ac regulas quibus signant. VI, 514. Nulla potest obtendi causa cur pejerari debeat. VI, 515. Perjurium quot modis contingit. V, 972. Perjuri sunt, qui servatis verbis, expectationem quibus juratum est, deceperunt. II, 476. Perjurium certum propter incerta non dicitur divina, sed propter ipsam mortem cavendam, committi debere quis censet? II, 475, 482. Perjuri periculum in iuratione. V, 975. Juratio omnis veritas propter periculum falsæ iurationis. V, 1406. Nemo perjurus impunitus. V, 976. Perjurium tanto magis peccatum est, quanto per quod juratur magis est sanctum. II, 184. Pejorare immane peccatum est. II, 184. Grande et grave peccatum. V, 972, 973. Animæ morti erum. V, 973. Perjurium adulterio gravius. VI, 517, 518. Perjurium in avidis magnum peccatum, licet minus quam homicidium. V, 1408. Perjurium Priscillantis familiari. I, 651. *Jura, perjura, secretum prodere noli*, dictum eorum. VIII, 44.

Perizonatis quibus se Adam et Eva succinxerunt, quæ sint. X, 564, 683, 781, 785.

Perpetua martyr. X, 481. Perpetua sibi visa est in somnis cum quodam Ægyptio in virum conversa luctari. X, 539. Perpetue martyris passio. IV, 541; V, 1261. Perpetua ad aspernam vacem se pugnasse non sensit. V, 1262. Perpetua divinis revelationibus illustrata. V, 1281, 1284. Perpetua nec patri morte suadenti cedit, nec reverentiæ ei debite deest. V, 1284.

Persarum imperium quam diuturnum. VII, 117. Persæ solos duos deos colebant. VII, 108. Persæ matricium nonnullis prohibent. III, 705.

Persæ philosophi. VII, 253, 254. Persica fabula. VIII, 574, 578, 599.

Persequi aliquando idem est ac perfecte sequi. IV, 410, 411.

Persecutio Ecclesiæ duplex; una in impetu persequentium, altera in malevolentia cogitantium. IV, 868. Persecutio Ecclesiæ triplex; prima violenta per tyrannos, secunda fraudulenta per hæreticos et falsos fratres, tertia periculosior per Antichristum, violenta et fraudulenta. IV, 128. Persecutiones variæ quas Ecclesia passa est. VII, 615. Persecutores nihil obesse potuerunt Martyribus. IV, 1815. Persecutione Jerosolymitana, sparsa sunt ligna ardentia, et accensus est mundus. V, 600. Persecutio excitata in Perside adversus Christianos. VII, 616. Gallia immunis a persecutione. IX, app. 778. Persecutioni tyrannorum successit persecutio hæreticorum. VII, 612, 615. Persecutio Ecclesiæ novissima, quæ. VII, 676. Quanto acrior erit impetus belli, tanto major gloria non eodendi, tanto densior corona martyrii. VII, 678. Persecutiones sunt utiles Ecclesiæ. VII, 208, 299. Ad honorem Ecclesiæ cæssit inimicorum persecutio. IV, 206. Non desunt persecutiones etiam hoc tempore quando tranquillitas videtur. IV, 321, 136, 432, 631, 866, 1150, 1207. Persecutio duplex, cordis et corporis. VII, 614. Ecclesia ab initio fuit impugната ab impiis. IV, 1689.

Persecutio et coronæ occasio Christianis nunquam deest. V, 52, 910. Persecutionem quomodo pati omnes patientur. IX, 730, 731. Quid hic magis persequitur vitam bonorum, quam vita iniquorum? II, 1004. Persecutio hæc continua. II, 1061. Persequitur vitam bonorum vita iniquorum, non cum cogit imitari quod dis; licet, sed cum cogit delere quod videt. II, 1064. Coram pio vivens impie, etsi non obligat consentientem, cruciat sententiam. II, 1064. Spirituales persecutionem patientur a carnalibus. IV, 1605. Persecutus est diabolus animam Christi, et Juxta animam magistri; et nunc ad persecutionem corporis Christi idem diabolus manet, Judas autem Judæ succedit. IV, 1849. Persecuti sunt semper mali bonos, et boni malos, quomodo. II, 598. Omnis malus ideo persequitur bonum, quia illi non consentit bonus ad malum. IV, 1690. Persecutionem patientur impii ab ipsis factis suis. IX, 725.

Persecutionem se pati querunt Donatistæ, cum ipsi faciant. II, 507, 510. Persecutionem Catholicis accusat Potilianus, et refellitur. IX, 269, 270, 272, 275. Persecutio Catholicorum in Donatistas non est dicenda persecutio hominum, cum sit potius pro hominibus liberandis persecutio vitiorum. IX, 709. Querere Donatistarum de persecutione, in ipsos convertuntur. II, 102, 206, 305; IX, 275. Et qua ratione se excusant de persecutione a suis facta, eadem Catholicæ se defendit. IX, 275, 274, 276. Maximanistarum exemplum. IX, 577, 580. Justitiæ non est indicium, quod quis opprobria persecutionemque patitur. VIII, 221. Non ideo quisque justior, quia persecutionem patitur. VIII, 221. Probat exemplis. II, 177. Persecutio fit et toleratur propter justitiam, et propter iniquitatem. III, 1853. Persecutio justa et injusta. II, 797. Persecutionem facere non est iniquitatis indicium. IX, 663. Persecutio aut non omnis injusta est, aut non est persecutio dicenda, cum justa est. IX, 666. Non omnis persecutio culpabilis. IX, 452. Nonnulla potest esse justa. IX, 485. Fieri potest ut et justipersequantur laudabiliter injustum. IX, 578, 580, 606. Et re ipsa persecutionem sancti aliquando faciunt. II, 797.

Persecutio non factis et poenis, sed causis discernenda est. II, 394, 395; IX, 577, 580. Non ex ipsa persecutione, sed ex bona causa meritum comparatur. IV, 541, 465. Veri martyres qui persecutionem propter justitiam patientur. II, 796. Persecutorum duo sunt genera, vituperantium et adulantium. IV, 869. Persecutor bonus, non hominis sed peccati. IV, 1289. Persecutores inter et correctores quid distat. IX, 432. Persecutiones non metuant viri apostolici. III, 1257. Persecutionem pati, quibusnam est beatitudo. IX, 719. Persecutores, aliquando vivos absorbent, sed in quibus non est Dominus. IV, 1642. Persecutio injusta te facit purgatum, illum rorum. IV, 563.

Persecutionum et tribulationum utilitates. IV, 648, 655, 654, 668, 1126, 1213, 1250. Malorum persecutiones valent sicut ignis ad aurum, non sicut ignis ad fœnum. IV, 1095. Bonos exercent, non opprimunt. IV, 229. Sanctis quasi capillos radunt. IV, 605. Persecutio dispensatione divina in alium permittitur ad penam, in alium ad probationem. in alium ad coronam. IV, 320. Persecutionem pati sanctos cur permittat Deus, cum Israelitis tam potenti virtute olim ex Ægypto liberavit. IV, 485. Persecutionem mitigat, ut libet, qui mari dominatur. IV, 1120. A persecutione Deus alios eripit corporaliter, ut confundantur infideles, alios spiritualiter tantum, ut fidelibus exempla præbeantur. IV, 1169. Persecutio cur predestinatos non dejicit. IV, 1161, 1162. Ut tratus pater exedit filium virga in ignem mov projicienda,

sic Deus per temporalem potentiam damnatorum, exercet disciplinam liberandorum. IV, 936. Persecutio et tribulatio torcular. IV, 648, 652. Mala quae sunt a persecutoribus, sunt vitanda cum possunt, sed ferenda sunt quando vitari sine impietate non possunt. II, 1016. Ne in persecutione fides deficiat, Dominus vivificat. IV, 1508.

Persecutores diligendi. III, 1260. Persecutionibus sola caritate resistitur. IV, 124. In persecutione hoc unum timendum, ne conturbetur dilectio qua diligitur inimicus. IV, 652. In persecutione, militia; in pace, constantia coronatur. V, 1595. Orandum pro persecutoribus Ecclesiae. II, 657. Cum pro persecutoribus orat Ecclesia, prope finit sunt persecutores. IV, 1201. Persecutorum Ecclesiae conversio. VII, 612. Persecutio gravior significatur per daemonum meridianum. IV, 1155, 1161. Persecutio, mare saeviens. IV, 1126, 1188, 1189, 1257. Plebs in persecutione et periculis non deserenda. II, 1019. In persecutionibus Ecclesiae alii consentiunt, alii fugiunt, alii patiuntur. III, 849. In persecutiōne fugere licet in alium locum. III, 1511. Christianis congregandis tempore persecutionis domus privata praestita est. IX, 645. Persecutionis tempore quo sacri codices querebantur ut cremarentur, et Christianae plebes congregari solebant, et in carcere fuerunt martyres baptizati, et celebrata sunt sacramenta Christi. IX, 663. eos, qui se offerunt persecutionibus non comprehendenti, et nullo dicent se habere scripturas quas non traherent, a Christianis honorari prohibuit Mensurius. VIII, 658. Persequentes Iudaei Apostolos tanquam faces ardentes in silvan mittent. V, 1454.

Perseverantia quid sit. VI, 21. Perseverare in Christo, est in fide ejus perseverare. VII, 742. Perseverabit usque in finem, qui fuerit in Christi corpore, et a capite dedicavit patientiam perseverandi. IV, 665. Perseverantia Ecclesiae usque ad finem. V, 221. Non solum credendi voluntas ab initio, verum etiam perseverandi, gratia Dei est. II, 966. Perseverantia donum Dei. IV, 1809; X, 921, 905, 905, 906, 907, 1018, 1021, 1024, 1026. Hoc agnovit ante Augustinum Cyrilianus. X, 1027. Deum dare perseverantiam, ad fidem pertinere. X, 1002. Easi perseverantia sit a Deo, non negligenda correptio ejus, qui non perseveravit. X, 921. De qua perseverantia inter Theologos disputatur. X, 993. Perseverantia quae est donum Dei, est perseverantia usque in finem. X, 999. Perseverantia petiitur in oratione Dominica. X, 922, 996. Perseverantiam postulant sancti. X, 997, 998. Perseverantiae donum precibus obtineri potest; sed cum datum fuerit, amitti non potest. X, 999. An perseverantia possit amitti. X, 999, 1000. An ideo perseverantia potest amitti, quia voluntate sua quisque deserit Deum, ut merito deseratur. X, 1000. Deus perseverare facit praedestinatos. X, 938. Perseverantia datur filiis Dei. X, 923. Praedestinatis. X, 927. Et non datur nisi praedestinatis. X, 1005, 1004, 1005. Perseverantiae adiutorium quale primo homini datum, quale nunc datur praedestinatis. X, 937, 939. Nunc adiutorium necessarium est, non tantum sine quo perseverare non possint, sed et quo perseverantes sint. X, 950. An rogante Christo, ne deficeret fides Petri, deficiatur fulisset, si Petrus eam defecere voluisset. X, 926. Quando rogavit Christus ne fides Petri deficeret, nihil aliud rogavit, nisi ut haberet in fide liberam, fortissimam, invictissimam, perseverantissimam voluntatem. X, 926. Perseverantia sibi concessa nemo non perseverat. X, 999. Concesso sibi Dei dono ne in'eratur in tentationem, nemo sanctorum est qui non teneat usque in finem perseverantiam sanctitatis. X, 999. Perseverare nemo desistit, nisi in tentationem primitus inferatur. X, 999. Dimissi sunt libero arbitrio, qui non acceperunt donum perseverantiae. X, 912. Quicumque non perseverant, non sunt a massa perditionis praedestinatione discreti. X, 923, 923. Reprobis quidam veram habent ad tempus justitiam, licet in ea non perseverent. X, 923. Quaestio cur perseverent quisque vel non perseverent, quidam per liberum arbitrium hominis sic respondent, ut id contra gratiam defendunt. X, 926. Perseverantia cur uni datur, alteri non datur, inscrutabile. X, 926. Et ad investigabiles Dei vias referendum. X, 927. Excusatio eorum, qui perseverantiam non acceperunt, nulla est. X, 923. Qui non accepto perseverantiae dono relapsi sunt et in peccato mortui, juste damnandi. X, 923. Cur non perseveraturos perseverantur miscet Deus. X, 1012. Propter relationis periculum perseverantur non perseveraturos admiscet Deus. X, 941. Et ut illi cadentibus terrore, cum timore ac tremore viam justam gradiantur. II, 964. Qui non perseverant, non vocati sunt secundum propositum. II, 650. Si peris in palea, aurum non eras, sed aurum te esse fingebas. V, 119. Perseverare usque in finem, hoc est ovium vocem pastoris audientium. III, 1723. Utrum quis acceperit perseverantiam, incertum est quamdiu vivit. X, 995, 994. Perseverantiae nemo certus nisi aliqua revelatione a Deo. VII, 328. Utile

est omnibus aut peae omnibus, propter humilitatem saluberrimam, ut quales futuri sint, scire non possint. II, 984. Perseverantia Martyrum difficilis. X, 995. Perseverantia necessaria, ut benedici mereamur. V, 58. Perseverantia contraductores vincuntur. V, 548. Perseverare magnum et difficile. IV, 1809. Perseverantia suadet a brevitate temporis. IV, 561, 562, 566.

Perseverantius Tiberinus episcopus. IV, 581. *Perseus* Andromedae maritus in orbem receptus. VII, 572. Persei nomine stella appellata. VII, 572. *Persius*. II, 455, 1025. Poeta satyricus: praecipua morum tradidit. VII, 53. Persius omnibus poenis hanc autepomit qua cruciantur homines, qui vitia quae vitare non possunt, coguntur agnoscere. I, 1211.

Personae SS. Trinitatis non confundendae, non separandae: ipsas opera natura, et gratiae communia sunt. II, 744. Personae nec confusae unum sunt, nec disjunctae tria. II, 750. Patris et Filii vocabula non in seipsis demonstrant naturas, sed alterius ad alterum significant personas. II, 751. Nec vox audita coactata est in unitatem personae Patris; nec columbae species in unitatem personae Spiritus sancti. II, 743. Vox Patris in monte audita, et species columbae visa, sine vivificantis animae ministerio factae sunt. II, 746. Potuerunt fieri Angelorum ministerio. II, 747. *Vide* Trinitas. Persona hominis mixtura est animae et corporis: persona Christi mixtura est Dei et hominis. II, 520, 745. Personarum acceptio. III, 1636. Personam pauperis in iudicio accipere non licet. IV, 283, etc. Personam principum Iudaeorum Christus non accepit. IV, 1196. Persona corporis, quasi nomine ac vice corporis. II, 545. *Nec causa cause, nec persona personae praedjudicat*, effatum Donatistarum. II, 580, 581, 581, 756; IX, 667, 676. *Vide* Causa.

Pertinacia non ideo est suscipienda quia est optanda constantia. I, 1065. Pertinacia constantia dici affectat. II, 736. Pertinacia hominem corrigi, constantia depravari non sinit. II, 223.

Pertunda dea. VII, 188.

Perturbationem deficiabant Stoici, motum cui ratio cedere. III, 530. Perturbationes animi quatuor sunt, cupiditas, laetitia, metus, et tristitia. I, 788; III, 1798. Has in sapientem cadere immerito Stoici negant. III, 1798. Possunt eas in se excitare Christiani. III, 1798. Non omnem perturbationem excludabant Stoici ab animo sapientis. III, 536. Perturbationes tres in animo sapientis, totidem constantias admiserunt Stoici. VII, 411. Perturbationes inter et constantias quid interest. VII, 411. Perturbationes animi rectas habent civis civitatis Dei. VII, 413. Perturbatio in Deum iudicem et ultorem non cadit. III, 2063; IV, 92, 1415. Perturbationes saepissime oriuntur ex contentione in retinendis consuetudinibus obstinatione. II, 201, 202. *Vide* Passio.

Pertusa. IX, 507, 528, 550.

Pervertentes quinam dicuntur. III, 1101; VIII, 516.

Perversitatis usitate et quasi familiaris vinculum abrumperet, majorum virtum est. II, 224. Si quid recti etiam in perversis invenitur, eorum perversitate correcta, illud quod rectum est minime violandum. IX, 598.

Pervicax. De nulla re cura eo disserendum. I, 1242. Pervicacia libido vincendi. VII, 424.

Pestilentia atrox in Africa. VII, 112. Romae, VII, 96, 97. Quamnam causam pestilentiae nomae esse respondit oraculum. VII, 98. Pestilentia quaerit minimum; duos illi da, et ducat se. Punicum adagium. V, 910. Pestilentiae cathedra, amor dominandi, vel perniciosa doctrina. IV, 67.

Petere a Deo quatenam oporteat. IV, 753, 756. Petenda sunt, non ea quae fecit, sed ipse qui fecit. IV, 330, 438. Si aliud petieris, injuriam illi facies, et damnum tibi. IV, 331. Deus non dat nisi petenti, ne det non capienti. IV, 1524. Petitiones cordis et carnis in quo differant. IV, 338. Petio, inquisitio, pulsatio quid. III, 1502. Petio, quaestio, pulsatio, munus inspirationis divinae. VIII, 21.

Petilianus Donatista. I, 840. Ingeniosus et disertus. IX, 356. Petilianus ante episcopatum advocatus forensis. IX, 356, 357. Petilianus et catechumeno in catholica, episcopus per vim ordinatus a Donatistis. IX, 342, 696. Et constitutus episcopus Constantiensis. I, 644; IX, 391, 593, 594. *Retr.* seu Cirtensis. IX, 445. Petilianus in Cirtensi Donatistarum ecclesia Silvanii successor, sed non proximus. IX, 386. Petilianus epi. tola, qua dicitur partis Donati ordo exponi. II, 196. Ejus litterae adversis Catholicam. IX, 243, 246. *Retr.* Ac ad eas Augustini responsio. I, 640. De responsione Augustini ad litteras suas conquestus est Petilianus, quare. IX, 707. Petilianus crebra maledicta in Catholicos, in ipsos Donatistas refunduntur toto lib. 2. cont. tit. Pet. Petilianus saepius non refert testimonia Scripturarum ut se habent. IX, 304, 503, 515. Testimonia scripturae, quae usuit Petilianus, potius Donatistis quam

Catholicis sunt contraria. IX, 379, 386.

Petulantia male utitur oculis. III, 1620.

Petra quid significet. IV, 1363. Petra Christus. I, 618. Petra symbolum Christi. III, 737. Petra virga percussa, figura Christi. V, 1331, 1335. Petra super quam aedificata est Ecclesia, ipse est Christus. V, 479, 1258, 1548. Petra Christus sese liquefecit ad irrigandos fideles. IV, 1480. Petra ubique est refugium nostrum. IV, 1573. Aedificare in petra et in arena. V, 275.

Petromia clarissima femina a langnore sanata, ad Memoriam S. Stephani Uzali constitutam. VII, 768.

Petrus a petra Christo nomen accepit. I, 618; V, 479, 1148, 1258, 1548. Petro quare nomen mutatum est. III, 1444. Petrus in ordine Apostolorum primus et praecipuus. V, 479, 481, 797, 1353, 1368; X, 618. Primatus Apostolorum in Petro praereminet. V, 480; IX, 127. A Petro emicuit episcopatus ipse, et tota hujus nominis auctoritas. *Imoc.* II, 781, 783. Apostolatus Petri principatus cuilibet episcopatu praefereendus. IX, 127. An S. Petro contenti Christum Filium Dei vivi, revelatio facta sit per fidem tantae rei creditae, an per visionem conspectae, non videtur elucere. II, 610. Petri de Christo confessio, et mox de eodem humana rogatio ac trepidatio. V, 1108, 1109, 1353, 1438; VI, 600. Causa confessionis et causa trepidationis Petri. V, 1259. Petrus humano et carnali affectu in Christum tenebatur. V, 1258. Petrus primo beatus, et mox satanas dictus. V, 480. Petrus Christus cur vocarit satanam. IV, 1670. Petrus ex Patris revelatione respondens, petra et beatus dictus est; ex carnis infirmitate loquens, satanas est appellatus. IV, 1799. Petrus quid a se, quid a Deo. V, 1292. A se ipso, mendax, verax Dei benelicus. V, 1183, 1194. Non a se, sed a Domino beatus. III, 1750. Beatus de Dei, satanas de hominis. V, 1109. Petrus apostolus non mentiebatur dicens velle se animam pro Domino ponere. X, 559. Sed nimium de se praesumpsit. X, 951. Petri praesumptio. III, 1810, 1811. Petrus praesumpserat de viribus suis, non de Dei dono, sed de libero arbitrio. V, 1293. Plus promiserat, quam poterat. V, 1332. Intuebatur quid vellet, ignorabat quid posset, cum polliceretur animam se positurum pro Christo. III, 1810. Nondum acceperat vires quibus impleret promissum. V, 1180. Praecedere voluit Dominum. IV, 528. Vires ad hoc non habebat. IV, 1832. Petrus ante Christi mortem nondum martyrio idoneus. III, 1874. Nondum poterat mori pro Christo. V, 34. Petri praesumptio et negatio. V, 797, 1359. De Petri negatione item. III, 788. Petrus columna firmissima ad unius aerae impulsum tota contremuit. III, 1952, 1953. Petrus carnaliter sapiens, infirmus. V, 34. In Petro quanta infirmitatis profunditas. IV, 475. In Petro significata Ecclesiae fortitudo, et infirmitas. V, 480, 1350. Petrus infirmus, sibi ipsi ignotus. V, 735. Non noverat se, quando dixit, *Tecum sum usque ad mortem.* IV, 490. Ante tentationem praesumpsit de se, in tentatione didicit se. IV, 533, 647, 1797, 1798. Petrus febriens sanum se dixit, sed Christus cordis venam tangebat. IV, 1797, 1851. Petrus demonstratus est sibi, quando imminente Domini passione praesumpsit, ac veniente ipsa titubavit. V, 1104. Christus deseruit Petrum, et inventus est homo Petrus. V, 798. Praesumptor paulisper deseruit, ut sibi demonstraretur. V, 1294. Ad horam trepidavit infirmitas, ut praesumptio vinceretur, non ut pietas deleteretur. V, 1292. Non fuit illa Petri desertio, sed eruditio. V, 1294.

Petro caritas deicit, quando Christum negavit. III, 1863. Caritas perfecta illi deicit, cum Dominum timore negavit. X, 901. Petrus si negato Christo hinc iret, quid aliud quam periret. III, 1935. Petrus a stolus libere Christum negavit, quamvis Scriptura praedixerit ejus negationem. IX, 407. Petri negatio et conversio. VI, 690, 705, 706. Petrum excusare quidam nituntur. III, 1810, 1811. Urgentur. III, 1810, 1811. Petrum vere peccasse negando Christum, probatur. IV, 1851. Petrus intra dentes leonis erat, cum ter Dominum negavit. IV, 1376. Quibus oculis Christus Petrum respexerit. X, 582. Petrum respexit Dominus, non oculis carnis, sed misericordia altissima. V, 1293. Petrus nisi desertus non negaret, nisi respectus non fieret. V, 1291. Petrus etsi ad horam Christum negavit timore turbatus, tamen fiendo est reparatus, et confitendo est postea coronatus. IV, 1857. Petrus vitam negando moritur. V, 1180, 1297. Revixit plorando. III, 1811. Petri fletus ad resactum Domini. IV, 1798. Petrus non egit poenitentiam quomodo agunt in Ecclesia qui proprie poenitentes vocantur. II, 1086. Petri fides de Domino, eo crucifixo absorpta est. V, 1147. Petrus qui Christum Filium Dei esse confessus fuerat, de ejus passione postea carnaliter sensit. VI, 131. Resurrexisse Christum non credebatur. V, 1148.

Petrus praesumptor, negator, confessor et amator. VI, 691. Vehemens Christi amator. V, 1548. Domini nostri major amator, quam negator. V, 1353. Petrus in Christi amore profundissimus. V, 479. Amor Christi quantus in Petro fue-

rit. IV, 1167, 1168. In negatione ostendit Dominus Petro Petrum, in amore ostendit Dominus Petro Christum. V, 1372. Petri timor ante passionem Domini, amor post resurrectionem. III, 1863. Petri amor dilatatus in die Pentecostes per Spiritum sanctum. III, 1864. Zelus ejus ad perhibendum de Christo testimonium. III, 1834, 1835.

Petrus in ecstasim raptus quid viderit. IV, 1359. De visione Petri in qua audivit, *Macla et manduca.* V, 800. Petrus figuram Ecclesiae gerens audivit, *Macla et manduca.* V, 43. Petrus omnes bestias mactat. IV, 1359. Petrus cur tertio interrogatus an amaret Christum. III, 1753. Trina voce amoris, solvit trinam vocem negationis. IV, 407, 1168; V, 750, 768, 799, 1179, 1350. Ter amor confessus est, tertio damnatus est. V, 799, 1372. Petro jam amanti Christus oves commendat. V, 1333.

Petro Ecclesiae personam gestanti claves regni colorum datae, et venia concessa. VI, 308. Petrus unitatis personam gerens pro omnibus Christum confessus est, et ab eo claves accepit. III, 1949. Petrus personam Ecclesiae gerat. V, 478, 480. Maxime in illo loco, ubi dictum est, *Tibi dabo claves regni colorum.* V, 802, 1230, 1350. Petrus propter primatum quem in discipulis habuit, Ecclesiae personam gessit, cum ei dictum est, *Tibi dabo claves,* etc. IV, 1452. Petro uni datae sunt claves, quia Ecclesiae unitati. V, 1349. Petro Ecclesiae unitatem figuranti commendatae oves a Christo. V, 287, 1350. In ipso unitas omnium honorum pastorum figurata. V, 798. Petrus totius Ecclesiae figuram gerit. I, 618; VI, 691. Ecclesiae unicus est typus. V, 479, 1109. Totum mundum dimisit, et totum mundum Petrus accepit. IV, 1371. Petrus corpus Ecclesiae et bonos in Ecclesia significat. III, 1762. In Petro uno Christus format Ecclesiam. V, 735. Non supra Petrum, sed supra petram quam confessus est aedificatur Ecclesia. V, 1258. *vide* Petra. Quia Christus petra, Petrus populus Christianus. V, 479. Petrus in ambulans super mare figurat Ecclesiam. V, 478. Petrus non iudambululus, sed mariambululus. IV, 440.

Petrus praedicitur passurus quod non voluit. V, 1339. Petrus de se ante infirmus, nunc ex gratia Christi naturus ad passionem. V, 1180. Petreis pedibus tritae spinae. V, 1300. Petrus ante mortem Domini infirmior martyribus ac puellis quibusdam. V, 1297. cum nulli non modo senes et anus, ac juvenes utriusque sexus; sed etiam pueri puellaeque pro Christi confessione mortem contempserunt: quod ille olim non potuit, qui regni colorum claves accepit. III, 1933. Petrus potens, non in se, sed in Domino. V, 482. Petrus quomodo nolens passurus est. V, 1375.

Petrus cur a Paulo objurgatus. III, 2113, 2114. Petrum et Paulum Legis exercuisse mandata timore fidelium Judaeorum, censet Augustinus, Hieronymus vero simulasse tantum. II, 156, 260. Petrum veraciter emendavit Paulus. II, 155, 277, 278, 285. Non ideo emendavit quod a paterna traditione observaret; sed quoniam Gentes cogebat judaizare. II, 155, 259. Petrus Gentes judaizare vere cogebat, nec recte agebat. II, 278. Sententia Augustini de Petro a Paulo reprehenso, consentit Cypriani et Ambrosii menti. II, 286, 781. Itane tandem secutus est Hieronymus. II, 781. Petrus a Paulo correctus propter operum Legis simulationem. VIII, 358. Petrus in simulationem superstitionis lapsus. VI, 308, 493. Fallacem simulationem in Petro Paulus reprehendit. II, 155, 260, 279. Petrum a simulatione revocavit Paulus. III, 2107. Petrus libenter correctus a Paulo. VI, 493, 494, 537. Petrus objurgatus objurgatore suo mirabilior. III, 2114. Laus est iustae libertatis in Paulo (reprehendente,) et sanctae humilitatis in Petro reprehenso. II, 285. Rarius ac sanctius exemplum ea in re posteris praebuit Petrus, quam Paulus. II, 285.

Petrus et Paulus in morte contempti, quantum pro passionem honorentur. IV, 1850. Socium sanguinem ambo fundentes, diem festum eundem consecravit. V, 1361, 1365. Diversis diebus passi sunt. V, 1352. Petrus et Paulus unum erant. V, 1352. Petri memoria Romae magno in honore. IV, 509. S. Petri Carthaginiensis basilica. V, 146. Petri et Pauli natalitia frequentia majore celebranda. V, 1508. Tristis est Augustinus de pigris populi in tanta celebritate. V, 1365. Petri et Pauli corpus Romae. V, 1365. Ad seculum piscatoris Petri eminentissimum nobilissimum Imperii culmen submissio diademate supplicat. II, 1028; V, 1684. Petrus et Paulus pluribus locis simul cum Christo patet. III, 1049.

Petrus et Paulus inter se comparantur. V, 1368, 1683. In illo discamus non superbiere, in isto non desperare. V, 1684. Petrus confortavit nos per apostolatum, per martyrium, per epistolas. V, 1050. Jejunium sabbati exinde profectum esse, quod Petrus Dominico die cum Simone certaturus, pridie jejunaverit, Romanorum aliqui existimant alii falsum putant. II, 145. Petrus a calumnia magiae vindicatur. VII, 617. Petrus ordinator S. Stephani. V, 1363. Petrus tomæ cathedram habuit. IX, 500. Apocryphae

Ma s. Petri, et de hortulanis filia, historia. VIII, 161.
Petrus presbyter Hispanus, ad quem liber secundus de anima scriptus est. X, 473, 474.
Petrus ab Hipponi Diarrito. IX, 356.
Petri duo diaconi in ipsa urbe Roma eodem tempore fuerunt. IX, 646.
Phædra. III, 1191; VIII, 601.
Phalaridis taurus. II, 667.
Phaliscus poeta. I, 1144.
Phanatici. V, 533.
Phantasie vis. VIII, 860. Phantasia memorie. VIII, 909.
Quæ vis non omnis phantasia cum memoria sit, omnem tamen memoriam sine phantasia esse: non posse videtur Næbridio. h. J. Memoria sine phantasia esse potest. II, 68.
Phantasia potius a se, quam a sensu, habere omnes imagines. Næbridio videtur. II, 67.
Phantasia seu animi visa. VII, 259. Phantasia et phantasmatis differentia. I, 1180. Phantasma dicitur, ubi falsitas visorum sensus necesse fluitur. III, 750. Phantasmatis sunt, cum anima corporum similitudines spiritu agit; cum fallitur objectas, ostensiones sunt. III, 470.
Phantasmata, signenta sunt de specie corporis, corporeo sensu attracta. III, 150. Phantasmatum ludibria, origo omnium errorum. I, 1180. Luctæ anime cum phantasmatis præclara descriptio. I, 734, 740; III, 164. Phantasmata carnalia, pie mentis serenitate superare, rarum est et arduum. I, 756. Phantasmata ficta quomodo judicentur. III, 150. De phantasmatis unde mens iudicat. III, 154. Vera phantasmata habere pro cognitis, summus error est. I, 1180. Phantasticum hominis ad aliorum sensum perducere potest. VII, 573.
Pharan interpretatur mons fructifer. III, 775. Significat Ecclesiam. III, 775.
Pharao nomen omnium regum Ægyptiorum. VII, 521. Pharaon non hominis nomen, sed regie dignitatis. III, 408, 501. Pharaon interpretatur dissipatio. IV, 1750. Pharaon masculos occidens et feminas relinquens, diabolus virtutes prælocans et concupiscentias nutrens. IV, 1771. Musææ sub quibus magi Pharaonis defecerunt, inquietudinem superbiorum (hæreticorum) significaverunt. II, 219. Pharaonis obduratio quomodo facta. III, 601. Prius meritis ejus debita. V, 72, 73. Pharaonis cor induravit Deus per justum iudicium, et ipse Pharaon per liberum arbitrium. X, 911. Pharaon quod præceptis Dei non obtemperaret, id jam de supplicio veniebat. III, 2080, 2081. Pharaoni non imputatur quod tunc non obtemperaret, quando quidem obdurato corde obtemperare non poterat; sed quia dignum se crederet, cui cor obduraretur priore infidelitate. III, 2080.
Pharisei primarii quidam erant, veluti ad nobilitatem iudicium separati a plebe, et quasi egregii Judæorum. V, 926, 917. Dicitur hoc verbum quasi segregationem sonare. V, 947. Pharisei fures et latrones. III, 1720. Ideo a Christo non sanati, quia sibi videbantur iusti. III, 1447. Dicitur Christi de Phariseis audiendis et non imitandis, spectare et ad malos de Ecclesia pastores. V, 757. Phariseorum lavacra. IX, 530. Mundities exterior. V, 625. Mundities in corpore, non in corde. IV, 1289, 1820. Phariseorum fermentum. V, 721. Pharisei, qui Donium invitaverat, superba cogitatio. V, 596. Phariseus et Publicanus. V, 220, 686, 1515. Pharisei jactantia. IV, 253. Phariseus in quo peccavit, cum gratias ageret Deo. X, 154. Pharisei vocabantur Catholici a Manichæis. X, 1101.
Pharmacopola bestiarum pronittens quæ se ipsam comest. X, 726.
Phegous frater Phoronei regis Argivorum. VII, 562. Phegous tempora docuit observari per menses atque annos. VII, 562. Ad Phegoi sepulcrum constitutum est templum, in quo ut deus colebatur. VII, 562. Quare. VII, 562.
Pherecides philosophus xxvii. I, 934. Pherecides Assyrus, princeps apud Græcos de immortalitate animæ disputavit. II, 821.
De prope, amor pecunie. IV, 1531. Eo nomine genus per speciem significatur apud Paulum, id est generalis universalisque avaritia. IV, 1531.
Philastrinus Brixianensis episcopus ab Augustino Mediolani cum S. Ambrosio visus, librum scripsit de hæresibus. II, 999. Librum prolixissimum. VIII, 55. Centum viginti octo hæreses computavit. VIII, 55. In populo Judæo ante Domini adventum hæreses xxvii et post adventum Domini cxxviii. II, 999. Inuit Augustinus eum inter hæreses reconscire quæ non sint. II, 1000. Philastrio Epiphanium longe doctorem declarat. II, 1000.
Philippus diaconus, qui Evangelista proprie meruit appellari. V, 600, 601, 1226, 1227. Alius erat ab Apostolo. V, 1227.
Philistim interpretatur cadentes potione. IV, 1033.
Philo philosophus Academicus. I, 926. Philonic eloquium

Græci Platonem require non dubitant. VIII, 274.
Philocalia est amor pulchritudinis. I, 922. Philocalia in rebus incorporalibus et summis, idem est ac Philosophia. I, 588, 922.
Philocalus primarius Hipponensium. II, 999, 1000.
Philosophari est amare Deum, secundum Platonem. VII, 253, 250. Philosophandi causa nulla homini est, nisi ut beatus sit. VII, 625.
Philosophiæ nomen a Pythagora exortum. VII, 225. Philosophiæ origo, post Patriarchas, et etiam post Moysen circa tempora Mercurii Trismegisti. VII, 599. Philosophia est amor studiumque sapientiæ. I, 1327. Quibusdam peracuti Philosophis visum est, ne ipsam quidem quod mente comprehenditur, ad nomen aspirare sapientiæ, nisi tam firma sit comprehensio, ut ab ea mens nulla ratione queat dimoveri. I, 1008. Philosophiæ præstantia supra cæteras disciplinas. I, 987. Philosophiæ decus quale. I, 922. Philosophiæ omnis ætas matura est. I, 908. Ab illius portu ad beatæ vitæ regionem proceditur. I, 959. Philosophia hujus mundi in sacris litteris prohibita. I, 956, 993. Questiones de hoc mundo etsi afferunt aliquid voluptatis cum investigantur, metuendum est ne tempus occupent rebus impendendum melioribus. II, 73. Quodnam sit veræ philosophiæ negotium. I, 1002. In philosophia nihil plus invenitur quam quid sit unum. I, 1016. Philosophia rationem promittit. I, 1002. Philosophia duas habet questiones; unam de anima, alteram de Deo. I, 1017. Ad philosophiam exhortatio. I, 993, 919. Vitandus mos ante portum philosophiæ constitutus, vana gloria. I, 960. De philosophiæ laude ac deensione, Hortensius (Cicronis). I, 685. Quomodo ad philosophiam accessus fuit Augustinus. I, 685.
Philosophiæ partes tres. VII, 52, 228. Philosophiæ tripartita distributio non ab hominibus inventa est, sed inventa. VII, 538. scilicet a Platone. VII, 538. Philosophia aut de moribus, aut de natura, aut de ratione questionem habet. II, 441; VII, 558. In duobus præceptis caritatis est ethica, physica, logica. II, 524. Philosophiæ divisio alia, in activam et contemplativam. VII, 228. Non est contraria tripartita distributio. VII, 228. Philosophia Christiana, vera philosophia. I, 901; X, 774. In qualibet Philosophiæ parte summum locum obtinet Deus. VII, 255. Philosophiæ inventa inutilia sunt sine divina auctoritate. VII, 52. Philosophia ad obtinendam beatitudinem spectat. VII, 559. Philosophia unicum est contra vitæ hujus miserias auxilium. VII, 787.
Philosophi nomen, unde exortum. VIII, 1037. Philosophi dicuntur qui studium sapientiæ, vel sapientiam profitentur. VII, 225, 254. Philosophi nomen a Pythagora. X, 1432. Philosophi sic appellari ceperunt ab ejus tempore. VII, 583. Philosophus verus, est amator Dei. VII, 225. Philosophi gentiles, posteriores sunt Prohetis. VII, 596, 597. Philosophi varia de deorum natura sentiebant, docebant, defendebant. III, 122. Philosophi qui deos sibi amicos esse dixerunt, in demonibus malignis inciderunt. VII, 636. Philosophi potius, quam gentilium diis, honores decernebant. VII, 52. Philosophi post Deum cognitum quam stulte idolis servierunt. V, 777, 1151. Philosophi qui quod curiositate invenerunt, superbia perdidit. V, 777. Præ superbia Creatorem per creaturas non invenerunt. I, 707. Multa de Deo et de veritate intellexerunt. V, 439, 776, 1155, 1614. Unde intellexerunt. V, 776. Philosophorum sapientia a Deo. VII, 52. Philosophiam a solo Deo dari posse, ipsi Pagani fatebantur. VII, 787. summi philosophi Gentium sine spiritu sancto philosophati sunt, quavis de Patre et Filio non tacerent. III, 604. Philosophorum libri de Filio Dei unigenito loquuntur. III, 1590. Philosophi Gentium immortalem esse animum pluribus conscripserunt, carnis resurrectionem fieri posse apertissime contradicunt. IV, 1134. Philosophi veteres de resurrectione ac rebus futuris non consulendi. VIII, 902, 903. Philosophi conjectura humana decepti sunt. VII, 590. Philosophi in rebus intelligibilibus divitas ponunt, in sensibilibus egestatem. II, 64. Philosophi non laborarunt in studiis suis, nisi ut invenirent quomodo beatitudo esset capessenda. VII, 600. Et hoc eorum commune studium. V, 809. Philosophi erraverunt constituendo beatitudinem in hac vita. VII, 627, 628. Beatam vitam sibi virtute propriæ voluntatis efficere docebant. II, 850. Ideo apud eos non est vera pietas, quia beatam vitam ipsi sibi fabricare voluerunt. II, 667.
Philosophorum dissensiones unde. VII, 600, 601. Quæ tam facile toleratæ. VII, 601. Nullus philosophorum sic est approbatus, ut cæteri improbarentur, qui diversa et adversa senserunt. VII, 601. Civitati, in qua Philosophi tolerantur, vere convenit mysticum Babylonis nomen. VII, 601. Philosophi ad quem signum referendæ essent veritates quæ noverunt nesciebant. VII, 603. Homines metu recta dicere non ausi sunt. III, 126. Cur veritatem detinuerunt in

iniquitate. VIII, 1634. Philosophi Gentium, veritatis inimici et defensores. IV, 111. Philosophi corde perversi. IV, 275. Sapientes superbi. III, 1300. Philosophorum morbus, vanitas. X, 219. Philosophi quare vani. II, 281. Philosophorum cogitata, magna magnorum deliramenta doctorum. V, 1137. Philosophorum superbia, invidia, et curiositas. III, 190. Cæcitas. I, 707. Vanitas. I, 1527. Philosophorum variae sectæ. I, 956. Philosophorum duo genera, Italicum et Ionicum. VII, 235, 234. Generis Ionicæ auctor Thales Milesius. VII, 235. Italici Pythagoras. VII, 235. Philosophorum variorum nomina. X, 776. Philosophi consulares. II, 589; X, 777. Philosophi palliati. VII, 389. Philosophi quando Christiani fiunt, non habitum, sed falsa dogmata mutare compelluntur. VII, 647. Scripturæ divinæ, non omnino philosophos, sed philosophos hujus mundi vitandos, et irridendos esse præcipiunt. I, 903. Philosophi qui secundum elementa hujus mundi philosophantur, cavendi Christiano. VII, 234. Philosophi in quibusdam Christianæ fidei appropriaverunt. X, 778. Omnium propius ad Christianos accesserunt. VII, 233, 233. Philosophi Gentium tandem videntur aliquid dicere, donec Christo comparantur. IV, 1828. si quis eorum inventus fuerit hoc dixisse, quod dixit et Christus; gratulamur illi, non sequimur illum. IV, 1828. Philosophi ethnici, injusti possessores scientiarum, artium, etc. III, 63. Ab eis si quid recte dictum, in nostrum usum convertendum est. III, 63. Uti converterunt Cyrius, Lactantius, Victorius, Hilarius et ante eos Moyses. III, 63. Philosophi omnibus defuit divinæ humilitatis exemplum, quod opportunissimo tempore per D. N. J. Christum illustratum est. II, 440. Philosophi an Pelagiani taveant in questione de peccato originali. X, 776, 777, 778. Philosophorum prorsus antiquitas esse opiniones. II, 457, 442, 448. Inutile est doctore Christiano de placitis veterum philosophorum inquirere, cum ex illis nihil jam aliquis contra fidem Christianam proponat. II, 437. Philosophi omnes tempore Augustini, aut Cynici, aut Peripatetici, aut Platonici erant. I, 956. Pauci admodum erant. I, 959. Philosophi nulli sæculo Augustini, nisi amico corporis. II, 61. Philosophi ejusdem in magna tempestate perturbati, responso. III, 536.

Phison, fluvius qui nunc Ganges dicitur. III, 203.

Phlebotomare. V, 146.

Phlegmatis sedes in capite. VII, 548.

Phœce vituli marini. III, 284.

Phœnice quænam regio terræ sanctæ. III, 617

Phœnix de sua morte renascens. X, 543. Resurrectionem corporum significat. X, 543.

Phorbis filius Criasi et Melantomices, sextus rex Argivorum, reclusus in numerum dierum. VII, 503.

Phoœneus secundus rex Argivorum. VII, 562, 566.

Photinus hæreticus. VI, 714; VIII, 34; IX, 160. Ejus hæresis. I, 748. Photinus Christum negabat esse Deum. V, 575; VII, 632. Illum existimabat esse hominem tantum. V, 220, 573, 991, 1150, 1156. Sed omnes homines pios et sanctos excellentia sapientiæ et justitiæ superasse. V, 1153. Photinians et Arius adversum se divisi. V, 447. Photinus non intravit per ostium in ovile, III, 1721. Ejus error. III, 1609.

Photiniani. III, 1737, 1738, 1875; V, 988. Photiniano error de Christi incarnatione. X, 1034. De Trinitate. V, 448. Photiniani principium Filio Dei tribuebant ex utero virginis, nec volebant credere quod ante fuerit. II, 605. Photiniani, Judei, etc., peccabant in Spiritum sanctum. II, 813; V, 448. Photiniano superstitio. III, 127. Photini hæresis exorta in Pannonia. V, 1174.

Phrenetici. V, 558, 943, 1306. Unde fortiores solito. I, 1058. Phreneticis mors et tanto propinquior, quanto fortiores sunt. IV, 606. Phreneticus futuram mortem cujusdam femine prædixit. III, 468.

Phreneticorum ægritudo. V, 945.

Phrygia per Cataphryges discissa. V, 1174.

Phryxi fabula. VII, 570.

Phthisicus curari non potest. V, 480.

Physicorum scientia. VI, 235.

Picentes jugum Romanorum excutere tentant. VII, 1063.

Pictor nosit ubi ponat quemque colorem. V, 692.

Picturæ lascivæ. I, 671. Picturarum et sepulcrorum adoratores. I, 1312. Pictura stephani lapidationem, et sauli conversionem exhibens. V, 1454.

Picus saturni vel sterces filius, primus rex Laurentum VII, 573, 575. Picus belligeratur et angur præclarus. VII, 573. Picum nonnulli dedicavit Deum. VII, 190.

Pietas vera quæ. VII, 159, 160. Pietatis exordium, est optime de Deo sentire. I, 1224. Pietatis perfectio est caritas. III, 153. Pietas est amare Deum gratis. V, 568. Pietas juxta græcum, bonus cultus. VI, 251. Pietas est verus veri Dei cultus. II, 675; V, 825. Non colitur Deus, nisi amando. II, 527. Idem pius probatur, quod Deo placet. I, 863. Pie-

tatis via ab humilitate in superna surgit. VII, 53. Ad pietatem, non ad ignaviam otio fruendum. II, 188. Pietas est hominis sapientia. VI, 251; X, 211. Est secundus ad sapientiam gradus. III, 59. Pietas et caritas si desit, quid est ab illis et a ceteris mundi malis tranquillitas et quies, nisi luxuriæ perditionisque materies, sive invitamentum sive adjumentum? II, 1036. Pietas non expetenda est propter bona aut mala hujus vite, sed propter futurum iudicium. VII, 661. Pietas sufficit ad veram felicitatem. VII, 114. Fides et pietas præparationes ad introducendum cum sponso ad nuptias. II, 574. Pietas est magnum donum Dei. VII, 114. Pietas magna, ut magna impietas, paucorum est. V, 441. Pietatis forma, non virtus, inesse potest præcis ab Ecclesia. V, 463. Pietas non solum erga Deum, sed et erga parentes habetur. VII, 279. Erga sanguine conjunctos et erga patriam. VI, 21. Itanc vice iunata inseruit. VI, 21. Pietas sanctissimum generis humani vinculum. VIII, 84. Pietatis nomen etiam in operibus misericordiæ frequentatur. VII, 279. Pietas plus est quam *pies*, etc. III, 1063. Pii Christum gratis amant. IV, 1432. *Pius* Boni. Pius pascitur cibo justitiæ. IV, 1200. Pii quomodo persecutionem patiuntur. IX, 719. Pii vivunt in *pi*. III, 143.

Pignari dicti quasi culitales. VII, 483.

Pigmenta impugnantur Cyrius et Ambrosius. III, 114. Mulieres quæ formam pigmentis colorant, peiores adulteris. III, 114. Maritos docent adulterari. III, 114.

Pignus et arra quo differant. V, 158, 159, 838, 1073.

Pigritia onus, et pugna ejus cum avaritia. V, 897. *Vide* Accitæ, Negligentia.

Pilati mentio fit in passione Christi propter temporum cognitionem. VI, 187. Pilatus aliquantulum particeps fuit iniquitatis Judæorum. IV, 702. Pilatus et Magi significaverunt Gentes ab Oriente et Occidente congregandas. V, 1051.

Pilleatus. III, 1440.

Pilumnus Deus. VII, 188.

Pilus in disputatione Ciceronis de republ. inducitur ut interlocutor. VII, 66. Pilus justitiam contra injustitiam defendit. IX, 560. *Not. (a)*.

Pinguedo quedam animæ. IV, 736.

Pinianus. II, 471. Marius Melania. X, 359. *Not.* Pinianus jurare vult populo quod si esset ordinatus invitus, ex Africa omnino discederet. II, 478. Pinianus permittente, non jubente Augustino juravit. II, 479. Pinianus qua religione præstitum Hipponensibus juramentum exsolvere debeat. II, 470, 477. Pinianus homo dives ac pecuniæ contemptor et largitor. II, 475, 481. Pinianus innuitur esse monachus. II, 485. Piniani, Albini ac Melaniæ elogium. II, 473. Excusat se Augustinus quodthagastem non dandum ad eos perrexit. II, 473, 474.

Pirate libera responsio ad Alexandrum. VII, 113. Piratarum bellum. VII, 107.

Pirites lapis Persicus tenentis manum, si vehementius prematur, adurit. VII, 713.

Piscatorum et venatorum officia. VI, 714. Piscatorem de oratore non lucratus est Christus, sed oratorem de piscatore. IV, 372. Piscatores et infirmi cur prius electi a Christo. V, 256, 557, 1085. Piscatio discipulorum duplex, una ante, altera post resurrectionem; et utriusque discriminem. VI, 97. Piscationes Domini jussu factæ duæ, quomodo statum Ecclesiæ præsentis et futuræ admirant. V, 1161, 1244. Captura piscium cum quid significat. IV, 1961; V, 59. Novam vitam demonstrat. II, 219.

Piscis mutus. I, 1531. Pisces memoriam habere certissimum est. III, 283, 281. Pisces duo, quibus Dominus turbas pavit in monte, quid significant. VI, 48, 49. Duas personas significant, regiam scilicet et sacerdotalem. I, 627; III, 1535. Quid per pisces et cetos significatur. I, 863. Pisces maris, curiosos significant. IV, 115. Piscis de profundo levatus, manducatur in mensa parata in conspectu cretenti. I, 858. Piscis bonus, pia fides. V, 620.

Piscina probatica siloe. V, 687. Ægrotus aqua mota descendendo in piscinam, nec plures, sed unus tantum sanatus, quid significat. V, 690, 693. Piscina turbata unum curabat, unde Christi passionem significabat. IV, 1329. Piscinæ quinque vorticis, quinque libros Moysi figurabant. IV, 889, 1522.

Pistrino conteri, servorum pœna. V, 883.

Pittacium. V, 964.

Pittacus Mitylenæus unus e septem sapientibus, quo tempore fuit. VII, 582.

Placere Deo hic difficile possumus, et unde possumus V, 293. Placendum Deo veris ac sinceris affectibus. VI, 446. Placet ille Deo, cui placet Deus. IV, 277, 1631. Placebit tibi Deus, si reclus fueris. V, 517. Deus rectus perverso non placet. V, 322. Non in te placet Deo, nisi quod habes ex Deo: quod autem habes ex te, displicet Deo. V, 403. Delectatio bono fecit, et dælectio ei qui fecit. V, 587. Pla-

cera sibi periculosum est, cui cavendum est superbiere. III, 1793. Placeat sibi nemo, quasi qui hic juste vixerit. V, 932, 933. Ubi tibi placuisti, ibi remansisti. V, 926. Displikebis Deo, si i lacueris tibi. IV, 472. Qui sibi placet, stulto homini placet. IV, 1631; V, 305. Placere sibi, superbia peccatum. VII, 420, 421, 423. Superba anima in conspectu hominum vult placere: humilis, in occulto ubi Deus videt. IV, 163. Placendi hominibus cupiditas, quo pacto evellatur. VI, 26. Quomodo omnibus, nec tamen hominibus placendum. IV, 1629. Quomodo debeamus hominibus placere et non placere. II, 1024; V, 301, 373. Qui Deo placet simul et hominibus, non utique placet hominibus. III, 2109. Placebat Apostolus hominibus propter illorum salutem, non placebat hominibus propter suam utilitatem. V, 574.

Placor. III, 931, 968.

Plagee Egypti. IV, 999, 1000, 1399. Plage decem cum decem preceptis collatae. V, 67.

Planetis, hominum nomina imposuit adulatio. IV, 1192.

Planeti, mathematici impostores, pietatis expertes. I, 604, Not. 2; V, 261. Et veritatis. I, 759.

Plantae vivunt. VII, 31. Plantis vim intelligendi tribuunt Manichei. III, 229.

Plantarium pacis. V, 314.

Platae unde dicitur. IV, 4527.

Plato. II, 67; IV, 1828; IX, 221. Atheniensis, honesto loco natus. VII, 227. Platonis ingenium mirabile. VII, 227. Dotes. I, 926, 934. Eloquentia. III, 124. Plato nobilis philosophus. VIII, 1011. Nobilissimus discipulorum Socratis. III, 1048; VII, 227. Ceteros socratis discipulos longe antevit. VII, 397. Plato a posteris pythagore theologiā didicit. III, 56. A Socrate moralia, a Pythagoreis naturalia et divina. VII, 228. Plato scientia acquirunde, et sapientiae perficiendae gratia, varias peregrinationes suscepit. VI, 50; VII, 228.

Plato perfectam dicitur composuisse philosophiae disciplinam. I, 933. Philosophiam in tres partes distribuit. VII, 228. Platonis idem quantum vim habeant. VII, 218. Plato virtutes quasdam civiles aliarum verarum virtutum similes admittebat. I, 933. Plato ex Ciceroe in sapientia divina et finem boni, et causas rerum, et ratiocinandi fiduciam constituit: Epicurei vero et Stoici in corporis vel in animi natura ponebant. II, 441. Platonis doctrina ab Ecclesiae doctrina non prorsus aliena. III, 124. Platonicos, paucis mutatis, Christo plures cervices submittere oportere. II, 442. Platonis sententia de duplici mundo. I, 933. quem animal esse credit. I, 602. Platonis annus. III, 256. Plato nuptias contemnens, ita perversam temporum suorum timuit opinionem, ut naturae sacrificaverit, quo tanquam peccatum illud aboleretur. III, 126. Platonis de stellarum seu deorum natura sententia. V, 1138. Platonis homo. II, 64. Plato eiusque discipuli diis iurimur sacra facienda putaverunt. VII, 257. Plato qui poetas expulit, honoribus divinis dignior diis, qui ludos scenicos sibi exhiberi iusserunt. VII, 58, 59. Platonis philosophia praestat theologiae fabulose, civili et naturali Paganorum. VII, 229. Illi cedant alii philosophi. VII, 250, 251. Platonis liber de constitutione mundi. V, 1138. Libro Genesios consonat. VII, 256. Plato suavius ad legendum, quam potentius ad persuadendum scripsit. III, 124. Mira docuit, nihil persuasit. III, 121. Creditur a nonnullis sensisse contra quam loquitur. VII, 339. Opinionem suam dissimulare affectat. VII, 238. Platonis dogmata plurima correxit Porphyrius. VII, 309, 310. Plato Xenocrati discipulo Academiam scholam suam reliquit. II, 440.

Platonis egregium elogium. I, 934. Plato pene i philosophorum deus. X, 777. Platonem inter semideos laeque ponit. VII, 58, 59, 238. Quo tempore et quot annos floruit Plato. VII, 235, 597. Not. (b). Illum Jeremiae coetaneum falso aliquando credit Augustinus. I, 632. De Platonis libris Christum omnes suas sententias didicisse, quidam dicere ausi sunt. III, 56. Contra eos Ambrosius scripsit. II, 123. Platonem a nostris potius fuisse eruditum ostendit. III, 56. An a Jeremia? asserit hic August., verum postea retractavit. III, 56. Plato nec Jeremiam audivit, nec scripturas propheticas legit. VII, 233. Nec ulli sancto Angelo, nec Prophetae, nec Apostolo, nec Martyri, nec culibet Christiano Plato comparandus. VII, 59.

Platonici idem qui et Academici. II, 440. Apud Graecos et apud Latinos celeberrimi. VII, 233. Omnium philosophorum merito nobilissimi. VII, 277. Aliis omnibus philosophis longe anteponeendi in omnibus philosophiae partibus. VII, 231, 232. Platoniorum rationes caeteris aliorum philosophorum rationibus preponerebat Augustinus. I, 937. Platonici summum bonum in Deo posuerunt. II, 440. Platonici ea quae mente conspicuntur, ab his quae sensibus attinguntur discreverunt. VII, 232. Platonici id solum vere esse, atque id solum posse percipi dicebant, quod incommuta-

bile et sempiternum est. II, 441. Plato ea quae discimus vult manere semper, nec posse interire; ac per hoc non esse praeterita. II, 68. Platonici tanto caeteris philosophis illustriores, quanto melius de Deo uno senserunt. VII, 257. Platonici Deum incorporeum, et omnium naturarum, quae non sunt quod ipse, creatorem sentiunt. VII, 231. Quaedam legit August. in eorum libris consentanea doctrinae Christianae de divinitate Verbi aeterni, nihil tamen de incarnati humilitate. I, 740. In his etiam non inventi, quod in sacris litteris reperit, nempe vitam salutis, et doctrinam humilitatis. I, 747. Platonici, divinas humilitatis defectu, vere rationis personam implere non potuerunt. II, 440. Platoniorum superstitio. III, 126. Platonici deorum multorum cultum ad vitam beatam adijcendam requirunt. VII, 225. Platonici, animas humanas, pro meritis peccatorum de caelo Ispas, in corpora detruddi existimabant. I, 587; II, 718. Platoniorum opinio de vita animae ante corpus rejicitur. X, 403. Platoniorum doctrina de illuminatione et beatitudine animae, Evangelico consona. VII, 279, 280. Platonici male contendunt corpus terrenum in caelo esse non posse. VII, 773. Platonici paenas omnes, sive vitae hujus, sive futurae, emendationi adhiberi putant. VII, 727. Platonici effata Platonis pro mysteriis custodiebant. I, 934. Effata Platonis non facile ab omnibus percipiuntur. I, 934. Platonici occultarunt sententiam suam. II, 440. Quomodo rem occultarent. II, 441, 448. Platoniorum laus. I, 933. Improbatur. I, 588. Platonici Peripateticis praedati. VII, 257. Platonici longo quidem intervallo, caeteris tamen philosophis propinquiores sunt veritati. VII, 320, 321. Et Christianae doctrinae. VII, 220, 250. Facile sunt Christiani. III, 126. Platonice sapientiae initia, probabiliter ex sacris libris. VII, 233, 236. Not. (n). Platonici doctrinam suam aperuerunt, cum Christum non eo; ita praedicari. II, 448.

Plaudere manibus, est gaudere operibus. IV, 1257. Plausus populi, in potestate fortunae, et imperitorum iudicio positus est. I, 1080.

Plautus poeta. VII, 54.

Plennius undecimus rex Sicyoniorum. VII, 534.

Plenaria paritaria passionum Christi. IV, 731. Plenarium corpus Domini post resurrectionem, Ecclesia beata. IV, 1463.

Plenitudinem Dei, qua nos impleri optat Apostolus, quidam sic intellexerunt, ut putarent nos hoc futuros omnino quod Deus est. II, 612. Implebuntur (Sancti) in omnino plenitudinem Dei, cum perfecte illi fuerint Deo. II, 621.

Pleonasmus in scripturis locum habet. IV, 1399.

Plethra unde appellata. IV, 1530.

Plima Consul. II, 927.

Plorare hic omnium est, sed maxime ac veraciter iustorum. V, 194. Vide lacrymae.

Plotinus. II, 67. Graecus philosophus Platonius. VII, 257. Alter Plato iudicatus. I, 936. Plotinus Platonem caeteris excellentius intellexisse laudatur. VII, 205. Plotini sententia de superna illuminatione et beatitudine. VII, 279. Plotini discipuli alii magicis artibus sunt depravati, alii in militiam Christi transierunt. II, 448. Plotini Platonici schola nomae floret. II, 448.

Plumbum ab artifice formam accipit, qua naturo valeat super aquam. VII, 773.

Pluuii terra tribuitur. VII, 119. Vide Dispatet, Orcus.

Pluvia, unde secundum Priscilianum. VIII, 667. Pluvia quomodo fit. III, 266. quid sit, *nomium pluviarum super terram*. III, 198. Pluit Deus pisci, et aliquando nobis non pluit, quare. IV, 1944. *Fluvius deficit causa Christiani*, vulgare proverbium. VII, 49. Pluviae quaedam prodigiosa. VII, 111. Pluvia voluntaria, gratia dicitur, quia non datur meritis. IV, 1733.

Ποδωγος. VIII, 59.

Podager medicus in baptismo a podagra sanatus. VII, 761.

Poenae. Aliud est poena peccati, aliud est peccatum. I, 604, 608, 612. Poena omnis, si iusta est, peccati poena est. I, 1296. Propter poenam peccati fit, ut quidam animi motus non sint in potestate. IV, 80. *Vide Peccatum*. Poena occultae a deo indictae. X, 235. Ignorantia in eis qui intelligere noluerunt, sine dubitatione peccatum est; in eis autem qui non potuerunt, poena peccati. II, 883. Poena meritum inchoat infidelitas et impietas, ut per ipsam poenam homines male operentur III, *netr.* 2061, 2062. Poena magna est perire de via iustitiae. IV, 72. Poena culpae, mors. V, 1103. Poena vera fuit caecitas corporalis Pauli in eius conversione. II, 803. saeculum hoc universum voluit Deus hominibus esse poenale. X, 1192. Deus poenas immeritas nec infligit, nec infligi sinit. X, 1270. Poenam Deus redderet, si vellet mercedem reddere. III, 2006. Poena cum debita redditur, quare non est iniuquitas apud Deum. VIII, 334. Cur sinat Deus parvulos regeneratos diversis malis affligi. VI, 265. Poenae temporales ad exercendos fideles. III, 333

Pœnæ omnes infontur vel pro peccatis, vel pro exercendis declarandisque virtutibus. VII, 728. Pœnis vel coercet improbos Deus, vel erudit subjectos. VIII, 446. Pœnis maiorum non indiget Deus, sed ex his consulti honorum salutis. III, 434. Pœnas malis irrogari, et per bonos Angelos; et per malos, legitur; justos vero corporalibus pœnis per bonos Angelos probari non occurrit. IV, 1002, 1003. Pœna maiorum in bonis Dei operibus est. I, 625. *Vide* Peccatum. Pœnas nostras ad utilitates nostras mirabili benignitate Deus convertit. X, 1578, 1583. Cur remisso peccato pœna adhuc exigitur. X, 185, 184. Pœna qualis et quanta cuique culpæ debeatur, non humani est iudicii, sed divini. VIII, 536, 561. Pœna nulla, quanta sit peccatori pœna. V, 833. Pœna ob alterius peccatum. X, 722.

Pœnas nullas esse sive huius vite sive futuræ, nisi purgatorias, censent Platonici. VII, 727. Pœnæ quædam sunt purgatorie in hac mortali vita. VII, 727. Quædam post mortem. VII, 728. Qui iniuste se ordinat in peccatis, iuste ordinatur in pœnis. II, 539. Qui volentes in iuste utuntur bonis, iuste nolentes cruciabantur in pœnis. II, 502. Pœnas damnatorum aut vitas omnino futuras esse, aut brevi finiendas quidam utaverunt. VII, 752, 753. Refelluntur. VII, 752, 753.

Pœnæ æternæ. V, 496, 218. Pœnæ plus metantur æternæ, quam temporales. VI, 703. Pœnis æternis nullis cruciatus temporalis potest comparari. VI, 342. In damnatione pœnæ sempiternæ inæqualitas. X, 250. Gehennæ pœnæ, diversis diversæ. V, 879. Pœna futura duas species habet. IV, 680. Pœna damnatorum est aliquod bonum. VII, 331. Pœna animæ peccatricis regnum Dei nulla sua fœditate deformat. VI, 18. Mors in damnatis perpetua. VI, 342, 343. Deus occulta satis dispositione, sed tamen iusta, nonnullos (schismaticorum Donatistarum) pœnis prædestinavit extremis. II, 859. Pœnarum genera octo. VII, 725. Christus sustinendo sine culpa pœnam, et culpam solvit et pœnam. V, 934, 1131. Pœnas quas minatus est Dominus, quidam putant non eventuras. V, 478. Refelluntur. V, 478. Unde nata opinio, qua putant homines Christum non vera fuisse factus comminatum. V, 478.

Pœnarum timor utilis, ut coercerentur mali, et quietius inter malos vivant boni. II, 690, 802. Melius est ad Deum colendum doctrina homines duci, quam pœnæ timore vel dolore compelli. II, 802. Adhibeantur in reos pœnæ animo amanti, animo corrigentis. V, 111. Et plectendo et ignoscendo hoc solum bene agitur, ut vita mirandum corrigatur. II, 661. Non bonus quisquam timore pœnæ, sed amore iustitiæ. II, 660. Inimicus iustitiæ est, qui pœnæ timore non peccat; amicus autem erit, si amore ejus non peccet. II, 594. Inaniter putat victorem se esse peccati, qui pœnæ timore non peccat. II, 595. Pœna corporis etsi non a voluntate, tamen revocat ab opere peccati: iustitia vero sic amanda est, ut ab ejus operibus etiam pœnæ corporis nos colibere non debeant. II, 594. Caritate Christo, non pœnæ timore coheremus. II, 595. Pœnæ ex caritate coronam pariunt. IV, 1844. Pœna non nocet, si bona est causa. V, 1400. Pœnarum timor utilis ad hereticos in unitatem catholicam cogendos. II, 550.

Pœni suos filios Saturno sacrificabant. VII, 216. Pœni et Clauanei iidem sunt. III, 2006.

Pœnis inventio. I, 1015. Pœnis ornamenta quæ. I, 1000. Eius nugæ repudiandæ. III, 106. Nimmum ejus studium improbat. I, 982. Et præferenda philosophia. I, 954. Poeticum Augustinus nobilitavit libris de musica. II, 813. *Not.* 2.

Pœnæ dicuntur Enigmatistæ. III, 759. Pœnæ theologi quinam. VII, 572. Pœnæ theologi, sapientes appellantur. VII, 581. Pœnis licentiam dabant Græci male tractandi homines quos liberet. VII, 453. Poetarum licentia in homines, non vero in deos, veteribus Romanis displicuit. VII, 53, 51, 55, 50. Probabatur Græcis convenientius, quam veteribus Romanis. VII, 53, 56, 57, 58. Poetas tanquam adversarios veritatis, urbe pellendos censuit Plato. VII, 58, 237. Pœnæ apud Romanos tribu movebantur, et ab omni honore repellabantur. VII, 57. Pœnæ, duodecim Tabularum lege prohibentur famam civium lædere. VII, 54, 58. Poetarum mendacia. I, 1014. Poetarum comœdiæ et tragœdiæ inter studia liberalia. VII, 53. Pœnæ non omnino a philosophia contemnedi. I, 940. Poetarum iudices, grammatici. I, 1014. Poetarum fabulæ nimis obscenæ, quam deorum sacra. VII, 53. Pœnæ non minus digni infamia, quam scenici. VII, 58. Pœnæ scenici libidinem inflammant. VII, 59, 60.

Polemo Platonis successor, et Zenonis magister. I, 954. Polemon Xenocratis proximus successor. II, 440. Polemon quartus a Platone Academicorum scholam tenuit. VII, 625. Xenocrates Polemonem, non solum ebriosum, verum etiam unce ebrium, ad mores alios repente convertit disputando de fruge temperantiæ. II, 591, 592; X, 647, 666.

Polemus a Mileo. IX, 210.

Pollentius vir religiosus. VI, 471, 472. Discussit Pollentii sententia de conjugibus a se discedentibus. VI, 431. Et de conjugis cum infidelibus. VI, 465.

Pollicem sinistram dextera manu tenere inter singulandum, genus superstitionis. III, 80.

Polus. IX, 511.

Polycarpus Adrumenticus. IX, 204.

Polygama veterum patrum non erat peccatum; quia neque contra naturam, neque contra morem, neque contra præceptum. VI, 395. *Vide* Uxor, Coniux.

Polyphides rex Sicyoniensis. VII, 576.

Pœna Sodomorum morsu tentata in favillam vaneunt. VII, 716, 722.

Pomona dea pomorum curatrix. VII, 140.

Pompe diaboli. VI, 652, 653, 661.

Pompatici iudi. V, 148.

Pompeius gener Caesaris. VII, 88. Sertator Syllæ. VII, 109. Profanator templi Jerosolymitani. VII, 607.

Pompeius ad quem scribit Cyprianus. IX, 192.

Pompeius Sabratensis. IX, 239.

Pompilius illicitis artibus sacra didicit. VII, 222, 223.

Pomponii multi exsultere. VII, 125. *Not.* (b).

Pomponius Macrianensis episcopus. IV, 380.

Pomponius a Dionysiana. IX, 250.

Pondus est impetus cuiusque rei, velut conantis ad locum suum. IV, 222, 223. Pondus duplex est. IV, 222, 225. Ponderum momenta in elementis. V, 1140. Pondus cupiditatis et pondus caritatis. I, 847, 849; II, 677; VII, 312.

Ponticus actor Romuli. II, 1065.

Pontificum successio in cathedra Petri. IX, 30.

Pontitimus Afer in palatio militans, Christianus, et valde plus. I, 755. Narrat Augustino Antonii monachi vitam. I, 755. Et duorum Agentium in rebus conversionem. I, 756.

Pontius. IX, 324. Episcopus Donatista. IX, 534, 528, 535. Mirabilia fecisse prædicatur. IX, 428. Pontii falsum miraculum. III, 1501. Pontius quomodo Juliano sup. I cav. II, 399; IX, 326.

Populares tumultus cuique pro viribus coercendi. V, 4592.

Populonia dea vidua. VII, 191.

Populus non omnis coctus multitudinis, sed coctus juris consensu et utilitatis communione sociatus. VII, 67, 648. Ubinaam vero est populus. VII, 653. Quia ratione nuncupatio populi, romanis et aliis regnis convenire potest. VII, 653. Populus et turba differunt. V, 614. Populi duo, fidelium et infidelium, prædestinatorum et reproborum. III, 1507. Populi veteris et novi differentiam in unoquoque nostram licet advertere. VI, 51. Populi duobus hædis, duobus ovis, duobus parietibus, duobus cæcis, duobus navibus significati. V, 45. Nullus populus præter Israellem dicebatur populus Dei. VII, 609. Populus Dei nunc censentur omnes qui portant sacramenta ejus, sed non omnes pertinent ad misericordiam ejus. IV, 538.

Porcus significat immunditiam stultitiæ obliviscentis. IV, 1834.

Porphyrii duo, unus Siculus, alter vero non. I, 643. Quæstiones nonnullæ propositæ a Porphyrio, non illo Siculo cuius fama celeberrima est. I, 643; II, 370. Porphyrius Siculus. III, 1032. Porphyrius Græcus, philosophus Platonicius. VII, 237. Philosophorum Paganorum nobilissimus. VII, 754. Doctissimus. VII, 650. quo tempore vixit. VII, 315. Dicebat omne corpus esse fugieundum. I, 590; V, 1157. Porphyrii libri *de rebus philosophicis*. VII, 630. Libri de regressu animæ. VII, 508. Porphyrius etsi de anima inconvenienter sapuerit, Platoniorum tamen opinionem emendavit. VII, 310. Platonis multa dogmata correxit. VII, 509, 510. Porphyrius Deum verum, Deum magnum confitetur. VII, 600. Porphyrii inconstantia inter confessionem veri Dei et cultum demonum fluctuantis. VII, 303, 504. Porphyrii impletas. VII, 504, 505. Porphyrius vituperandus, et quod diis sacrificaverit. VII, 651. bona de Christo dicit. VII, 651. Porphyrius prius Christianus, postea fidei desertor et adversarius. VII, 306. *Not.* (a). Christianiorum accerrimus inimicus. VII, 660. Et fidei Christianæ. V, 1157. Porphyrii calumnia de Christo, et Christianis refellitur. VII, 655. Porphyrius Christum contemnebat propter corpus, ex femina acceptum. VII, 507, 509. Arguebat stultitiæ Christianos, quod dicebant mundum esse periturum. VII, 666. Porphyrius Aneliontem Ægyptium de variis ad demones pertinentibus consultit. VII, 288, 289. Quo animo demones consultit. VII, 288, 289, 290. Origenes nec Petrum peccasse, nec Paulum procaciter arguisse majorem, ideo asserit, ut Porphyrio blasphemanti respondeat ex Hier. II, 233, 237. Porphyrii calumnia eo quod Petrum Paulus reprehenderit, quo potiore modo defendenda. II, 288.

Porphyrius episcopus. X, 652, 665.

Porphyrius alter episcopus. X, 652, 665.

Porcenna Etruscorum rex. VII, 63.

Porta mortis, et portae filiae sion, quatenam sint. IV, 135. Porta Dei, confessio. IV, 136.

Portenta a portendendo. VII, 722. Portenta videntur esse contra naturam, sed non sunt. VII, 721.

Porticus quinque plicinas, quiaque Moysi libros figurabant. IV, 889, 1329; V, 689.

Portio piorum quo sensu Deus dicitur. IV, 1343.

Possessiones habere Christianis licet. I, 1345. Possessio rei terrena quae iure divino, quae iure humano legitima. II, 545. Possessiones omnes iure humano possidentur. III, 1457. Possessio rerum temporalium mode innocens agnoscitur. V, 694. Possessionis terrena litigator. V, 1586. Ex possessione rei privatae nascuntur lites et multa mala, quae tolluntur, ubi res communiter possidentur. IV, 1748. Possessio nostra Deus, et nos possessio Dei, quomodo. IV, 1891; V, 516. Beata gens possessione sua, beata hereditas possessore sub. IV, 295.

Possessor alicujus rei quis dicendus. V, 327. Quis possessor bonae fidei. VI, 205. Alienum est quod male possidetur; male autem possidet, qui male utitur. II, 663. Iure civili non fit ut bonis bene utentes sint, sed ut male utentes minus molesti sint. II, 663. Possidere vis terram: vide ne possidearis a terra. V, 363. Tunc vere possidebis terram, quando inhæseris ei, qui fecit caelum et terram. V, 363. Possidere omnia quomodo liceat. V, 781. Desiderabas omnia possidere; noli per avaritiam: per pietatem hoc quære, per humilitatem. V, 781. Possidetur, non possidet, qui rerum cupiditate tenetur. IV, 544. Aliud est possidere Dei; aliud possidere hominis. IV, 576.

Possibile aliquid potest fieri, tametsi numquam factum fuerit. X, 201, 204. Quaedam sunt quae fieri possunt, quamvis desit exemplum quod facta sint. X, 241. Sunt et possibilita naturalia. X, 1489. Possibile malum facere, non est testimonium libertatis. X, 1103.

Possibilitatem quam natura accepit cum condita est cum libero arbitrio, gratiam vocabat Pelagius. X, 535. Possibilitas non peccandi in statu naturae integræ utcumque posset admitti, non tamen a natura inseparabilis. X, 275, 276. Possibilitas hæc male a Pelagio defenditur. X, 275. Possibilitatem datam a Creatore confitetur Pelagius, voluntatem vero et actionem vult esse ab homine. X, 562, 575. Possibilitatem tantum, non vero voluntatem aut actionem, indigere adiutorio contendit Pelagius. X, 581. Possibilitatem gratiæ tribuit Pelagius, non actionem. X, 272, 275. Quo sensu possibilitatem non peccandi gratiæ Dei tribuerit Pelagius. X, 275. De qua gratia Dei disserat, cum de possibilitate non peccandi agitur. X, 277. Possibilitas non subvenit miseriæ quæ premitur homo. X, 1407. Possibilitas naturalis peccato primi hominis vitata, secundum Ambrosium. X, 585. Si possibilitas naturalis per liberum arbitrium sufficit, Christus gratis mortuus est. X, 270. Et frustra fideles orant, *Ne nos inferas in temptationem*. X, 277. Quod possumus bonum facere, Dei esse dixit Pelagius; quod vero facinus, cur noluit dicere et nostrum et illius esse. X, 309. Unde homo possit, unde non possit. X, 271. Quod possum, video: unde possum, non video; nisi quia et hoc novi esse a Deo. V, 905. Possibilitas in sanctis simul cum effectu provenit. X, 271. Possibilitas perfectionis hominis in Dei gratia. X, 1279.

Possidius Calamensis episcopus. II, 397; VII, 766. Episcopus catholicus. IX, 523, 697. Quam tristi de causa versus Paulinum pergat. II, 352. *Not. (a)*. Possidii iter vanum timorem Nectario videtur incutere. II, 588. Crispini episcopi donatiste in Possidium immanitas; et Possidii mansuetudo erga Crispinum. II, 397; IX, 523. Possidius ab Augustino pane dominico nutritus. II, 508.

Poss. donius Stoicus multum astrologiæ deditus. VII, 142, 145.

Posteriora ex desiderio noli attendere, sicut uxor Lot; sed respice ex despectu. IV, 392.

Posthumianus episcopus. II, 739, 781.

Postulimius aruspex. VII, 72.

Potentis qui in hoc seculo tonare volunt in servos Dei, in altero fulminantur. IV, 1158. Potentium amicitia, cum saluti obest, contemnenda. V, 557.

Potestas libera a Deo homini data est. I, 1241. Illud est in potestate nostra, quod, cum volumus, facimus. I, 620, 1274. Quod nostram sequitur voluntatem. I, 620. Voluntas, quia est in potestate, libera est nobis. I, 1274. Nihil tam in potestate, quam ipsa voluntas, quomodo. VIII, 420, 450. Potestas tunc dicitur, cum voluntati adiacet facultas faciendi. X, 254. Et potestate aliquid latet, necesse est adit voluntas. X, 254. Hoc quisque in potestate habere dicitur, quod si vult, facit; si non vult, non facit. X, 253. In potestate nostra est actio quælibet bona. I, 619, 620. Et quo sensu. I, 599, 619, 620, 620. In potestate nostra est quod operamur. IV, 1831. Potestas nobis data adversus libidinem. V, 719. Potestas bene vivere, non libero arbitrio, sed gratia

Dei tribuitur. X, 1110. Non sanctus quisquam sua potestate gaudet; sed ejus a quo habet posse quidquid congruenter potest. VIII, 657. Potestas ter caritatem fit plena. I, 599. Qui bonum facit, quomodo ex potestate laudem mereatur. V, 1589. Deus liberam voluntatem rationali creature suae non negavit; et tamen potestatem, qua etiam injustus juste ordinat, sibi retinuit. III, 2129. Ad potestatem Dei pertinet damnare iniquos. IV, 743.

Potestas non est nisi a Deo. VI, 151, 157; X, 253. Etiam potestas nocendi, non nisi a Deo. VIII, 261. Potestas nocendi cur diabolo et iniquis datur. IV, 745, 744. Potestas diaboli in infirma, non est potestas irati, sed pena demeriti. IV, 201. Nihil tibi possunt facere demones Deo placato, faciunt quidquid volunt illo irato. IV, 309. Potestas omnis principum ac legum, ex Deo est. VI, 76. Potestas regum majestati Dei famula fieri debet, ad cultum ejus dilatandam. VII, 170, 171. Potentius est conjungi Omnipotenti pia voluntate, quam propria potestate et voluntate posse quod contremiscant, qui talia non possunt. VIII, 957. Potestas cum datur, non necessitas imponitur. X, 255. Potestas implere quod mala voluntas intendit, ex judicio Dei venit, et est pena. X, 255. Aliud est injusta potestate juste velle uti, et aliud est justa potestate, injuste uti. VI, 585. Potestatis licere malos persequi. II, 399. Potestas cur sæpe data deterioribus in meliores. VIII, 561, 586. Inferiores a potentioribus cur opprimuntur. IV, 1646. Potestatem tribuit Deus malis in bonos ad iudicandos malos, et erudiendos bonos. IV, 291. Ut iratus pater cædit filium virga, in ignem mox projicienda; sic Deus per temporalem potentiam damnandorum, exercet disciplinam liberandorum. IV, 935. Potestatum temporalium terror quando veritatem oppugnat, justis fortibus gloriosa probatio est, infirmis periculosa tentatio: quando veritatem prædicat, errantibus cordatis utilis admonitio est, et insensatis juvenilis afflictio. II, 531. Sive potestas veritati favens alicum corrigat, laudem habet ex illa qui fuerit emendatus; sive inimica veritati in alicum sævit, laudem habet ex illa qui victor fuerit coronatus. II, 531. Potestatis etiam injusti honor et obedientia debetur. IV, 1635, 1635. Potestatis terrenis quatenus subijci necesse est. III, 2085, 2084. Observantia in potestates sit ordinata. V, 418, 420. Potestates hujus sæculi per montes significantur. IV, 519. Potestas per manum significata. IV, 1956.

Præcepta dea. VII, 122.

Præceptor, succentor. IV, 1109.

Præceptum, manichæi vituperare solebant Deum qui homini præceptum in paradiso dedit. VIII, 208. Deum homini impossibile aliquid non præcepisse. X, 155. Præceptum prohibens erat homini necessarium, ut ei promerendi Dominum suum virtus esset ipsa obedientia. III, 577, 579, 584. Ex divini præcepti contemptu, experientia mali. III, 584. Præcepta alia dantur sanis, alia ægrotis. V, 1209. Præcepta Dei, quæ sano data sunt tam dulcia, fecit homini sibi tam laboriosa. V, 545. Præcepto divino intonaute, obediendum est, non disputandum. VII, 510.

Præcepta decalogi Manichæi sunt inimica. VIII, 507, 509, 510, 511. Ex præceptis decalogi tria ad Deum, septem ad hominem pertinent. III, 620, 621. Tria præcepta decalogi pertinentia ad Deum, Trinitati accommodata. V, 208. Præcepta alia septem pertinentia ad homines. V, 80, 202. Præcepta decalogi, solo sabbati excepto, ad literam, et non figurate observanda. II, 214. Præcepta duo de dilectione Dei et proximi, luter se sunt connexa. VI, 207, 210. Præcepta bene vivendi, uno brevi et aperto caritatis mandato comprehensa, ut excusationem nemo habeat in die iudicii. VI, 669, 670. Præcepta omnia divina ad duo sunt referenda. X, 296. Præcepto de diligendo Deo et proximo, non literæ philosophorum, non leges civitatum comparanda. II, 524. Præceptum utriusque dilectionis erga Christum impletur. V, 1206. Præcepta vite instituendæ: nunquam dil cultoribus suis dederunt. VII, 49, 51. *Non concupisces*, generalis est prohibitio: *Diliges*, generalis est jussio. X, 296, 297. Præceptum de parentibus honorandis primum dicitur, audita ratione ad secundam tabulam. V, 209. Præcepta decem cum decem plagis conferuntur. V, 67. Alia communiter omnibus præcipiuntur, alia singulis quibusque generibus personarum. III, 75. Quo tempore quid præceptum vel licitum sit, observandum. III, 75.

Præcepta ad quid dantur. X, 918. Præceptorum utilitas. II, 750. Nihil Deus jubet quod sibi prosit, sed illi cui jubet. II, 927. Jubendo Deus uti facit quidquid jubere voluerit. III, 584. Præcepta Dei valde bona. X, 268. Præceptorum magna est utilitas, si libero arbitrio tantum detur, ut gratia Dei amplius honoretur. II, 733. Præcepti finis est caritas de corde puro, etc. III, 56. Cur Deus præcipit, quod scit non observari. X, 105. Et quod siue illo implere non valeamus. II, 677; VI, 443, 444. Deus nihil impossibile præcipit. X, 152. Non imperaret Deus ut facerent

mus, quod impossibile iudicaret, ut ab homine fieret. IV, 661. *Vide Lex.* Deus jubet aliqua quae non possumus, ut noverimus quid ab illo petere debeamus. X, 900. Deus impossibilia non jubet, sed jubendo admonet, et facere quod p. sis, et petere quod non possis. X, 271. Praecepto facere commonemur, quod conantes et nostris viribus non valentes, adiutorium divinum precemur. X, 254. Praecepta Dei implere potest homo, si velit. III, 176. Praeceptum nullus implet, nisi adjutus gratia. V, 1160, 1162. Quod per litteram jubetur, non littera, sed spiritu impletur. VIII, 644. Praeceptum, *Non concupisces*, licet ut nosset hostem, non ut vinceres. V, 794. Liberum arbitrium non adjutum Dei gratia ad Dominica praecepta implenda non sufficit. II, 675, 676, 677. Anathema ei qui aliter sentit. II, 763. Praecepta data, ut non sit excusatio de ignorantia. X, 885. Praeceptum liberi arbitrii est argumentum; oratio, gratiae. X, 303, 882, 885. Quae agenda sunt neque jubentur, nisi ut voluntas nostra ostenderetur; neque peterentur, nisi ut voluntatis infirmitas ab illo qui jusserrat, juvaretur. II, 775. Nilii homini a Domino juberi, propter probandum liberum arbitrium, invenitur in Scripturis, quod non invenitur, vel dari ab eius bonitate, vel dari propter adiutorium gratiae demonstrandum. X, 588. Praecepto admonitum est liberum arbitrium, ut quaereret Dei donum. X, 903, 904. Praeceptum illi nobiscum, ut quod jam est in potestate faciamus, aut oremus potestatem nobis dari. VIII, 776. Haec imperat Deus quae fieri possunt: sed ipse dedit ut faciant, eis qui facere possunt et faciunt; et eos qui non possunt, imperando monet a se poscere ut possint. X, 1297. Ad implenda ea quae nobis jubentur, ab illo petendum adiutorium, a quo jubentur. II, 683; X, 1280. Praecepta non fieri nisi eo dante qui praecipit. VI, 421. Praeceptorum non est vis, quod impleantur, sed gratiae. V, 199. Ipse Deus dat vires, ut quod jubet, impleri possit. V, 200. Necesse est ut Deus det homini quod illi jubet. X, 154. Deus ipse facit, ut faciant homines quos praecipit. X, 975. Praecepta sine gratia non possunt servari. X, 886, 887. Praeceptum Legis audiens, *Non concupisces*, audisti poenam tuam si non adsit gratia. V, 792. Lex dicendo, *Non concupisces*, nobis non quod hic valeamus, sed ad quod proficiendo tendamus. II, 895. Praecepta Legis qui implere se putat per arbitrium propriae voluntatis sine spiritu gratiae, suam justitiam vult constituere, non justitiam Dei sumere. X, 1209.

Praecepta divina quibusnam sint graviora. X, 302. Quid debet agere cui praecepta divina graviora sunt. X, 289. Non est durum, nec grave quod ille imperat, qui adjuvat ut fiat quod imperat. V, 584. Quidquid durum est in praecipis, ut sit leve caritas facit. V, 584. Praecepta Dei non esse graviora cur scri, tura commemorat. X, 303. Praecepta non nisi caritati facilia. III, 633, 634. Deus nihil impossibile praecipit, quia omnia facilia caritati. X, 289. Non vere obediunt praecipis Dei nisi caritate. X, 1236. Praecepta Dei qui timore, non amore servat, non servat. X, 595. *Vide Timor.*

Praecepta minora data sunt Judaeis, majora Christianis, quare. III, 1251. Cur in Lege minora sint, in Evangelio majora. III, 136. Praecepta pleraque veteris et novi Testamenti eadem. IV, 950, 951. Dominus dura jussit, sed magna remisit. V, 120. Praecepta novi Testamenti observantibus merces aeterna promissa. X, 222, 223. Ad ea servanda excitat Deus. I, 956. Ad consequendam vitam aeternam praecepta servari jussit Christus. VI, 210. Plus facimus quam in Lege et Evangelio jussum est, quo sensu a Pelagio dictum et a Coelestio. X, 337, 337. Quo ab episcopis approbatum. X, 337.

Praeceptorum observatio, signum mansionis in dilectione Christi. III, 1843, 1844. Praecepta Christi non ostentatione corporis, sed animi preparatione facienda. III, 1935. Praecepta quaedam sunt quae capiunt spirituales, non capiunt carnales. IV, 493. Praecepta non implentur opere externo tantum. III, 772, 773. Ad praecepta implenda sufficit voluntas, ubi opus externum non potest fieri. III, 773. Praecepta divina, ex factis sanctorum intelligenda. VI, 506. Praecepta Dei frustra custodiuntur memoria, si non custodiantur et vita. IV, 1511. Praecepta divina meditari, et orari, panis noster quotidianus. III, 1280. Praecepta Dei sunt semita nostrae. IV, 1808. Praecepto, *Non concupisces*, jubemur detrahere de pondere cupiditatis, quod accedat ad pondus caritatis. II, 677. Praecepta Dei implere non prodest, ubi non est fides vera. VIII, 225. Praecepta morum custodiri observari sine fide non possunt. VI, 210. Praeceptum divinum debet semper humanum in nobis vincere affectum. VIII, 629. Pauci vitae praecepta adsequuntur: ratione sit quisque capax praecipit, sapientia observator. I, 1396. Calumniam Pelagianorum de impletione praceptorum in futura vita. X, 600. Praeceptum non concupiscenti hic impleri non potest. V, 816. Praecepta quondam implentur ut implenda sunt. X, 918. Praeceptum Dei ostium a mendicis cantatum. V, 205. Aliud est jubere virtuti, aliud

permittere infirmitati. V, 516. Quod permittitur a Domino, etiam facere licet; quod jubetur, nisi fiat, peccatum est. VIII, 165. Praecepti dominici et consilii discrimen. VI, 402. Praecepta et consilia Dei, nulla inconstantia praecipientis, sed ratione dispensantis, pro diversitate mutantur. VIII, 430. Ad consilia sic excitandum est, ut vita ad praceptorum regulam exacta non damnetur. II, 691, 692. Praeceptum aliquid quandoque contemnitur rapiente officio potiore. VI, 512.

Praecepta tibi sunt minor, praerata eris majore. IV, 1046.

Praedestinare quid sit. X, 1018, 1019.

Praedestinatio. VII, 433, 406; X, 945, 1002. Praedestinatio quid. X, 1014. Praedestinatio praescientiae interdum nomine significatur. X, 1022, 1023. Praedestinatio et praescientia idem. X, 1023. Praedestinati sumus, antequam essemus. V, 802, 801. Homo non praedestinatus sexto die, sed ante saeculum in praescientia Creatoris. III, 347. Praedestinatio et gratia qui differant. X, 975. Praedestinati sumus gratis. V, 863. Praedestinationis gratia. II, 768. Praedestinatio non ex merito hominum, sed ex gratia Dei. VIII, 614. Non ex operibus. II, 639. Antichristus novus est, cujus apertissime contradicit in quo locutus est Christus, qui electionem ex operibus, non ex gratia esse dicit. X, 1152. Promissio facta Abrahae de fide gentium in ejus semine, de praedestinatione Dei facta est, non de nostrae voluntatis potestate. X, 975. Praedestinatio non ex provisione bonorum operum. II, 887; X, 792. Praedestinatio nostra non in nobis facta est, sed in oculo apud Deum in ejus praescientia. IV, 1962. Jacob non suis meritis electus, ante est praedestinatus. IV, 1744. Praedestinatus negari Christus non potest. III, 1007. *Vide Christus.* Praedestinationis illustrissimum exemplum Christus Jesus. X, 981, 982, 1053. Christi et membrorum ejus praedestinatio non ex praevisis meritis. X, 985. Praedestinati omnes per unum Mediatorem, et per unam eandemque fidem salvantur. X, 179.

Praedestinatio certa. X, 1015. Immobiles veritas praedestinationis. X, 985. Praedestinatio aeterna et immobilis. III, 1814, 1845, 1921. Hinc Christi gaudium de nobis ab aeternitate. III, 1844, 1845. qui certis et immutabilibus causis omnia futura praedestinavit, quidquid facturus est fecit. III, 1905, 1906, 1908. Praedestinationum nemo perit. VII, 614; X, 792, 929, 950, 941. Non perit unus ex illis, pro quibus Christus mortuus est. II, 744. Deus neminem delet eorum, quos scripsit in libro vitae. IV, 862. Praedestinationis nemo nocere valet. V, 863. Praedestinationum neminem diabolus in aeternam damnationem seducit. VII, 609. Lupus, fur et latro non perdit nisi ad interitum praedestinos. III, 1743. Praedestinati aliquando errant et foris sunt. III, 1725. Sed si praedestinati sunt, ad tempus errant, in aeternum non percuti. III, 1725. Mortis regnum non est in eis, qui gratia Christi renati ad regnum ejus pertinent. II, 685. Novit Dominus conditor Jerusalem, qui a cives ejus praedestinaverit, quos videat adhuc sub dominio diaboli redimendos sanguine Christi. IV, 774. Praedestinationum nemo cum diabolo peribit, nemo usque ad mortem sub diaboli potestate remanebit. VIII, 1050. Si qui praedestinatorum deviant et exorbitant, etiam hoc ipsum facit Deus proficere in bonum. X, 850. Praedestinati non suo, ut pereant, desiderio dimittuntur, sed tantum reprobi. X, 524. qui cadunt et pereunt, in numero praedestinatorum non fuerunt. X, 958.

Praedestinatorum certus numerus. I, 605; II, 825; X, 940. Praedestinatorum numerus magnus. VIII, 614. Praedestinati quomodo et pauci et multi. IX, 537, 582. In comparatione pereuntium pauci sunt qui salvantur, sine comparatione autem pereuntium, et ipsi multi sunt. X, 1200, 1220, 1250, 1251. Sed quare sint plures illi, quam illi, consilium Dei velle nosse multorum est; nosse autem vel paucissimorum hominum, vel omnino nullorum. X, 1200. Praedestinatorum numerus duplici modo suppletur. I, 1288. Praedestinationem parvulorum ad baptismum posse impediri, Victoris error. X, 517. Praedestinos Dei misericordia conitatur in quocumque statu. X, 941. Quos praedestinavit Deus, vocat in penitentiam. IV, 1932. Coronat dignum, qui misericorditer vidit, ut vocaret indignum. V, 442.

Praedestinatio in divinitatis profundo. X, 1034. Praedestinationis cause inscrutabiles. II, 896. Judicia Dei occulta in hominum praedestinatione. VI, 275. Et inscrutabilia. X, 126, 1007. Ex eadem massa alii gratia Dei liberati, alii judicio Dei non liberati. X, 1136, 1140. Cur Tyrus et Sydonis credituris non sunt facta miracula, quae aliis acta fuere non credituris, nisi ex inscrutabili praedestinationis judicio? X, 1005, 1006. Non profuit Tyrus posse credere, quia non erant praedestinati; non obtulisset Judaeis non posse credere, si fuissent praedestinati. X, 1014. Cur alii ad praedestinationem pertineant, alii non pertineant, occulta causa

quae potest, iugiter esse non potest. II, 659, 883. Cur ille credat, ille non credit, cum ambo idem audiunt, alitudo est iudicium Dei. II, 879. Cur illum potius quam illum Deus diceret, scrutetur qui potest, sed caveat precipitium. II, 883. Cur Deus alios oves facit, alios non facit, quæstio intractabilis. X, 620, 621. Si secundum merita voluntatum adverteatur, esset manifesta. X, 1128. Ut ostendatur quomodo fuerit damnata natura, non vult facile de tanto malo nec ipse omnipotens liberare. X, 1200. Liberatis non solum de ipsis, verum etiam de non liberatis, quid largiatur ostendit Deus. VII, 433. Si prædestinationis definitio non impedit exhortationes ad salutem, et alia, quæ agnoscunt adversarii, dona Dei, nec debet impedire ad fidem et perseverantiam. X, 1019. Ipsi Massilienses exhortantur ad ea quæ nobiscum agnoscunt esse dona Dei, ut ad pudicitiam. X, 1021. Cyriliani et Ambrosii testimonia, quibus et gratiam esse gratuitam, et tamen hinc exhortationes non impediti ostenditur. X, 1023. De prædestinatione quæ Pelagianorum, quæve semipelagianorum sententia. X, 988.

Prædestinati quinam sint, occultum. VII, 668, 669. Nemo de salute et prædestinatione sua certus et securus. X, 940. De prædestinatione alicujus nihil certi ab altero potest asseverari. X, 1012. Prædestinatione et præscientia oves et hircos scit ille solus, qui prædestinare potuit, qui præscire. V, 304. Prædestinationem occultari opus est in hac vita. X, 940. Securitas de prædestinatione quando. X, 941.

Prædestinatio quam Augustinus defendit, quam certa. X, 1023. Contra eam, nisi errando, nemo disputare potest. X, 1023. Prædestinationis hujus fidem quæ contra novos hæreticos defenditur nunc, nunquam Ecclesia Christi non habuit. X, 1031, 1033. Prædestinatio cur tam acriter ab Augustino defensa. X, 1026, 1027. Quæ contra prædestinationem obijciuntur, contra præscientiam possunt obijci. X, 1019, 1126. Prædestinationis contradicere vel de prædestinatione dubitare, nimis contentiosis est. X, 1028. Prædestinatio per Apostolos prædicata, ab Augustino contra novos hæreticos defensa, obedientiam non tollit. X, 1023. A prædicatione fidei et obedientie non prohibet. X, 1015. Prædestinationis doctrina utilitati prædicationis non est adversa. X, 1013, 1014, 1015, 1023.

Prædestinatio prædicanda. X, 1033. Quomodo prædicanda. X, 1018. Et quando. X, 1017. Prædestinationis prædicandæ ratio incommoda et inepta. X, 1016. Prædestinatio quomodo citra offensionem prædicanda. X, 1028, 1029, 1050, 1033. Prædestinationis prædicandæ formula odiosa et vitanda. X, 1030. Cum prædestinatio prædicatur, ut oportet, non est causa desperationis. X, 1031. Non plus desperationis afferitur, quam exhortationis. X, 1022. Prædestinationis prædicatione non impeditur exhortatio gratiæ. X, 1021. Non solum prædicatione prædestinationis ab opere salutis non impeditur prædestinatus, verum ad hoc adjuvatur. X, 1019. Quæ contra prædestinationis prædicationem afferunt adversarii, eadem posse dici contra gratiam Dei, ex qua cætera dona, excepta fide ac perseverantia, esse fatentur. X, 1018. Adversarii negare non posse prædestinationem ad ea gratiæ dona pertinere quæ ipsi agnoscunt, et hac tamen prædestinatione non impediti eorum exhortationes. X, 1019. Sicut ille, quem castum futurum esse præcivit Deus, quamvis id incertum habeat, agit ut castus sit; ita ille, quem castum prædestinavit, quamvis id incertum habeat, non ideo non agit ut castus sit, quoniam Dei dono se audit futurum esse quod audit. X, 1019. Prædestinationis definitio sicut non impedit quin corripiantur impudici, contentiosi; sic non impedit quin corripiantur iudei, et in fide non permanentes. X, 1020.

Prædestinatio ad æternam vitam et ad æternam mortem. X, 533. Genus humanum quod prædestinatum est ad interitum. X, 308. Deus occulta satis dispositione, sed tamen iusta, nonnullos peccatis prædestinavit extremis. II, 939. Prædestinati ad damnationem et ad sempiternum interitum. III, 1742, 1743, 1914, 1920, 1921, 1929. Ad ignem æternum. VII, 692, 792. Prædestinatio ad penam ex justitia, prædestinatio ad gratiam ex benignitate Dei. VI, 279. Qui præsciuntur damnandi, possent post baptismum tolli de vita, priusquam peccent. X, 1503. Dilecti secundum electionem, prædestinati. II, 638. Prædestinati oves Christi. III, 1723. Christo dati non sunt, quibus vitam non dabit æternam, quamvis et ipsorum potestas ei data sit. III, 1923. Solus prædestinatus ad æternam salutem bona opera Christi profuerunt. IV, 1113. Prædestinati ex Judæis. X, 984. Prædestinata ad salutem trahit ad se ipsum Christus, quomodo. III, 1773.

Prædicatio verbi divini cum timore suscipienda. III, 1790, 1791. Non tamen cum necesse est, omittenda otii sancti causa. III, 1791. Nec metu peccandi. III, 1792. Prædicandi Christi causa, plerumque otium sanctum relinquendum.

III, 1791, 1792. Nec metuenda levia peccata. III, 1792. Si veritate fulcitur prædicatio tua, publica sit doctrina tua. VI, 683. Prædicare super tectum. V, 1427. Prædicatio vera unde discerni possit a falsa. VI, 682, 683, 686. Prædicatio ad spiritalia pertinet, obscuro ad carnaliter. IV, 1748. Quinam prædicationem veritatis obedienter audiunt. X, 1016. Prædicatio sine gratia intrinsecus operante non prodest. VII, 442. Prædicationis labor inanis, si non sit intus qui operetur. V, 820, 823. Non est dignus sanari, qui non timet, nec movetur, dum audit prædicatio nem. IV, 716. Prædicatio et prædestinatio se invicem non impediunt. X, 1015. Prædicatio Dei præter Ecclesiam inanis est. IV, 929. Non desunt adhuc ultimæ gentes, licet, ut perhibetur, paucissimæ, quibus nondum prædicatum fuerit Evangelium. X, 248, 249. Verbi Dei inanis est forinsecus prædicator, qui non est intus auditor. V, 966. Qui vis te audiri, prior te audi. IV, 580. Prædicatores verba profuerunt, Deus dat verborum intelligentiam. III, 1688. Prædicatores quorum os hiat, et cor non hiat, per Zephania figurantur. VIII, 433. Prædicator invicta adversus diabolum castra in cordibus hominum construit. V, 1539. Prædicatores defuncto fratri, hoc est Christo, semen suscitant. VIII, 502. Prædicatoris lucra, bona auditorum vita. V, 580. Prædicator petat auditorum ad se aures, ad Deum cor. V, 1149. Nisi ardeat minister prædicans, non accendit eum cui prædicat. IV, 1533. Difficile est ut prædicator non calumniatori occasionem præbeat, seu peccando in verbis, seu altiora docendo. IV, 414. Non tamen idcirco deponendum prædicandi officium. IV, 416.

Prædicatores verbi Dei, unde solatium habent, quando appellantur seductores. III, 1628. Prædicatores pacem ferre jussi. V, 610. Si eligant ad alios non dicere, non merebuntur a Deo audire. IV, 416. Cavendum est ne recte dictum, non recte intellectum, lectorem auditoremve perturbet. IV, 1501. Prædicatores in feminis reprehendis consulant eorum pudori. V, 205. Prædicatores quidam veritatem non caste, neque ex veritate annuntiantes. IV, 130, 1491. Prædicatori o, inio bona necessaria. VIII, 436. Prædicatores quorum recta est fides ac doctrina, tametsi mala sit vita, audiendi sunt. IV, 395, 580. Prædicatores sua querentes, quomodo audiendi. V, 473, 610, 761. Prædicatoris male viventis sana doctrina, ut in spinis hærens, sed ex vite nascens. V, 283. Prædicat tibi bonus; campo uvam de vite; malus tibi prædicat, carpe uvam pendente in sepe. V, 610. A prædicandi instantia non desistendum. IX, 449, 450, 451, 452. Etiam si non assensuri sint, sed contradicaturi. IX, 449, 450, 451, 452. Prædicator justitiæ sive suscipiatur, sive spernatur, sive etiam quælibet temporaliter adversa patiatur, officii sui mercede apud Deum non fraudabitur. IX, 449. Si quid efficiunt prædicatores, non viribus eorum, sed gratiæ Dei tributum. IV, 817, 819, 1118, 1630, etc., 1668. Prædicator exigit a happyzandis orationes pro se, tamquam pro mercede. VI, 683, 692, 693, 699. Pro prædicatore oratio est auditorum expectatio. V, 333, 989. Præcatio post conversionem. V, 313, 1633. Prædicatores transcutunt ex hac vita in aliam vitam; Scriptura vero sancta permanent. I, 852.

Prædicatio verbi Dei et superiori loco. V, 580, 761. Prædicatores altiore loco propter commoditatem stant, sed in eo altiore loco de illis iudicant auditores. V, 433. Prædicatores in ipsa prædicatione colloquuntur, ut quod capiunt, exponant iis, qui nondum capiunt. V, 138. Inter concionandum Augustinus Scripturæ codicem accipit, et ex eo legit. II, 116. Scripturam manibus gestans Augustinus ad populum loquitur. V, 221. siniti, ubi præerat e. iscop. Donatista, missus presbyter qui in dono juris sui prædicaret. II, 397.

Prædicandi ministerium periculosum. V, 153, 966. Prædicatorum periculum, ne superbiant. III, 1790. Tutius veritas auditur, quam prædicatur. III, 1790; V, 966, 970. Prædicatores si reprehenduntur, perturbantur; si laudantur, inflantur. III, 1792. Prædicatores qualiter erga laudes humanas, exemplo Augustini, affecti esse debeant. V, 414, 440. Quomodo possunt gaudere de datis sibi beneficiis. I, 860, 861. Laudatorem non amat Augustinus, eorum que dicit in corde contempserunt. V, 513. Prædicatoris opus non facit, qui sua querit, sed fit de illo. V, 610. Præcepta prædicatoribus constituta de sæculo non ferendo, etc., non carnaliter accipienda. V, 608. Ipsi debentur necessaria, et quomodo. I, 862. Prædicatorum necessitatibus succurrendum. IV, 1366, 1367, etc., 1368, etc. Prædicatores dant aurum, accipiunt æneum. IV, 1363. Prædicatores ne ex necessitate sue ponantur videantur Evangelium annuntiare. V, 372. Accipiant sustentationem necessitatis a populo, mercedem dispensationis a Domino. V, 273. Non expectent illi mercedem, nisi unde et isti salutem. V, 273.

Prædicatores verbi Dei dicuntur abyssus. IV, 473. Angeli ascendentes et descendentes. III, 1440. Cæcæ. IV

833. Ecclesiae dentes. IV, 1221. Jumenta et servi. IV, 1566. Lingua Christi. II, 158, 553. Medici. IV, 1118. Medici sunt curantes a latronibus sauciatum, sed Dominus eum perduxit: ad stabulum. IV, 1118. Dicuntur montes. IV, 347, 781, 783, 1650. Montes aeterni, montes magni. IV, 961. Nubes. I, 852; IV, 347, 520, 672, 715, 980, 981, 1749. Nubes et coeli. IV, 1123, 1234, 1242. Nubes simul et venti. IV, 1749. Ecclesiae nutriti. IV, 241, 212. Pedes Domini. V, 602. Praedicatorum per pelicanum, uictoracem et passorem designantur. IV, 1298, 1299. Praedicatorum dicuntur reconciliationis legati. IV, 837.

Praedictiones quomodo fiunt. VII, 315. Praedictiones quae ad unius Dei cultum non referuntur, ludibria sunt daemonum. VII, 291. Praedictiones quae in Ecclesia cernuntur implete. VI, 346. Praedictionum et promissorum Dei certitudo, ex iis quae iam impleta cernuntur. V, 131, 241, 610, 862. Praedicere et promittere in Deo quid distent. II, 536. Praedictio Christi non excusat Petrum a negatione, neque Judam a prodicione. IV, 1851.

Præcipitium spontaneum, Donatistarum proprium. IX, 526. Hoc legibus Romanis insolitum. IX, 526.

Præferre. Quis preferendus quando res aliqua duobus vel pluribus dari non potest. III, 30.

Praegnantis anima quid possit in fetum. VII, 374. Praegnantem de Evangelio, animae sunt spes in saeculo habentes. IV, 1233.

Præjectus episcopus. VII, 766.

Præjudicium praesumptionis humanae. IX, 567.

Praelati praesae satagant, non ut praesint, sed ut prosint. VIII, 436. Praelatorum tentationes et pericula. IV, 1432. Praelatus bonus, nutritor tuus; malus, tentator tuus est. V, 420. Praelatus seu bonus seu malus piis nocere non valet. V, 420.

Praeliantium annona est panis Angelorum. IV, 1865.

Praemium Deus proponit, ut quod praecipit magis bonum amando, quam malum timendo faciamus. V, 123. Douis suis retribuit Deus bona praemia. IV, 1517. Praemiorum diversi erunt gradus in caelo. VII, 802. Praemia in sententiis beatitudinum, singulis operibus congruentia. V, 307. Praemium nobis promissum, ipse Deus. IV, 928; V, 136, 491, 903, 1461.

Præparat Deus voluntatem. III, 2061, 2062. *netr.* Praeparare cor quomodo sit hominis. X, 583.

Præposito primus locus deferatur, sed ab ipso non ametur. V, 569. Præpositi sic praesint fratribus ut eorum servos se esse meminerint. IX, 94. Præpositi in eo quod praesint, non sibi, sed subjectis consulant. V, 271. Præpositi, Christiani propter se; præpositi, propter alios. V, 270. Præpositi admonendi munus impositum. V, 124. Præpositi mali non sunt imitandi; de hoc elegans similitudo. V, 1317. Exem, la mala præpositorum. V, 274. Præpositi mali quomodo bona loquuntur et a subditis audiendi. V, 473.

Præputium carnis peccatum significat. X, 686, 854.

Praesentia est scientia futurorum. VI, 138. sicut se habet memoria ad praeterita, sic se habet praesentia ad futura. I, 1276. Praesentia, an proprie sit in Deo. VI, 158. Praesentiam Dei negat Cicero. VII, 148, 149. Tolerabiliores, qui fata sidera constituunt, quam qui praesentiam Dei negant. VII, 149. Praesentiam Dei qui negat, Deum ipsum negat. VII, 152. Praesentia Dei a nomine negari potest. X, 1126. Praesentia Dei certa et fixa. VII, 472. Praesentia non est, nisi certa praesentiat. I, 1276.

Praesentia Dei talli non potest. III, 350, 351. Ea vere futura sunt, quae Deus praescivit. III, 350. Praescivit Deus peccatores, etiam in utero matrum. IV, 633. Bonus est Deus condendo creaturam, et quam peccaturam et quam non peccaturam esse praescivit. I, 1278. Ad praesentiam Dei alio modo pertinent credentes, alio non credentes. II, 878. Necessè est ut peccet, quem Deus praescivit peccatorem; etsi non cogatur peccare. I, 1276, 1279. Non ideo homo peccat, quia Deus hoc futurum praescivit. VII, 155. Praesentia Dei non est causa peccatorum. X, 478. Non cogit ad peccandum. III, 1776. sicut Deus recte punit quos praevit peccatores, sic juste praemiat quos praevit recte facturos. I, 1277. Praesentia Dei non efficit ut non libera voluntate peccemus. I, 1274. Aut aliquid aliud faciamus. I, 1273. Non obest creaturae libertati. I, 1275; VII, 149, 152, 153. Etsi plures torqueat huius cum illa concordia. I, 1273. Non frustra sunt leges, oburgationes, preces, exhortationes, etc., quia est praesentia. VII, 153.

Praesentia sine praedestinatione, non sine praesentia praedestinatio. X, 973. Praesentia Dei praedicanda, etsi quidam hac doctrina abutantur. X, 1017. Contra praesentiae praedicationem eadem objectari possunt, quae contra praedestinationem. X, 1016. Dei certus est ac definitus est sanctorum numerus. II, 823. Praesentia nobis non est vel quales futuri sicut amici, vel quales ipsi futuri simus. II,

218. An hæc sit in sanctis Angelis. II, 248.

Præsens quid sit. IV, 418, etc. Præsentia dicuntur, quae sunt praesensibus. VII, 318. Præsentia dicenda non sunt, nunquam stantia. V, 621. Præsentes animi nude dicuntur. II, 1091. Præsens ubique, et ubique totus est Deus. IV, 1274. Deus nullo loco contentus, in se ipso est ubique totus. II, 837. Cur dicatur in se ipso ubique totus. II, 838. Ubiq; te invenio; si irascaris, uliorem; si placatus es, adiutorem. IV, 233. De praesentia Dei non sensibus iudicandum. II, 818. Deus ubique totus, non tamen in omnibus habitat. II, 837, 846. Quomodo Deus a quibusdam abest. IV, 1273, 1274. Deo prope aut procul esse quinam dicuntur. II, 838. Etiam in quibus habitat, Deus inaequaliter habitat. II, 858, 847. Illi in quo habitat, totus est praesens, quamvis eum non ex toto capiat. II, 839. Fit plerumque ut plures eum minus capiant, unus amplius. II, 839. Quorundam nondum cognoscentium Deum est inhabitator Deus, et quorundam cognoscentium non est. II, 840. In multis etiam habitat, qui tanquam carnales lacte adhuc indigent. II, 844. Deambulat in nobis praesentia maiestatis, si latitudinem invenit caritatis. V, 869. Deum tanto habebimus praesentiosem, quanto amorem, quo in eum tendimus, habuerimus puriorem. II, 672. Praesentiam Dei cum fugere nequeas, fuge non ab illo, sed ad illum. V, 442. In caelis dicitur Deus praecipue habitare, quia ibi perfecte ei obeditur. II, 848. De praesentia Dei liber. II, 832. Praesentia Christi triplex. V, 1002.

Præsentialis vita. V, 651.

Præsidentatus, id est, praesidis munus. I, 729. Quid de praesidibus decrevit Arclatense concilium. IX, *app.* 787.

Præsidium Dei. V, 1468.

Præsistentius quid de transformatione phantastica patris sui narret. VII, 575.

Præstigiator cur laudetur, cur vituperetur. III, 161.

Præsumptio duplex homini cavenda. IV, 257, 258. Ne praesumas ad peccandum de misericordia Dei. IV, 238. Praesumere de Deo debet homo, non de se. IV, 457, 532. De se non praesumendum. X, 951. Praesumptio sui ipsius, bellum est hominis contra Deum. IV, 523. Quomodo auferatur illud bellum. IV, 523. De viribus suis non praesumendum. II, 676, 677, 678; V, 200, 839, 833, 1204. Si de tuis viribus praesumere valueris, inde cades unde praesumpseris. IV, 333. In tormentis multi defecerunt; et credo illi defecerunt, qui de se praesumpserunt. IV, 1153. Qui praesumit de viribus suis, antequam pugnet, ipse prosternitur. V, 831. Praesumens de suis viribus cum notitia legis, urgetur. V, 794. Praesumptio Petri. IV, 448. Ne praesumas ad regnum de iustitia tua; ne praesumas ad peccandum de misericordia Dei. IV, 238. Praesumptio est, si putaveris quod a Deo quidem homo es; a te autem iustus es. V, 107. Praesumptio generis humani in amicis, in virtute sua, in divitiis. IV, 548. De nullo homine praesumendum est. IV, 1607, 1610. De gloria et honore non praesumendum. IV, 923.

Præteritum pro futuro in Prophetis. IV, 1334, 1477, 1478. Præteriti pro futuri temporis verbis cur scriptura utatur. X, 930.

Prætexta, toga qua magistratus et pueri utebantur. VII, 122.

Prætextatus episcopus. II, 759, 781.

Prætextatus Assuritanus episcopus. IV, 576, 580; IX, 103, 180, 507, 528, 530. Maximianista. IX, 137, 371. A Donati parte transit ad Maximianistas. IX, 549. Adversus Prætextatum postulat Titianus. IX, 574. Postulatio adversus Prætextatum de locis Assuritanis excludendum. IX, 529. Quamdiu duravit iste conflictus. IX, 531. Prætextatum Assuritanum et Felicianum Musitanum crudelitatis accusat concilium Vagatiense. II, 414. Prætextatus concilio Bagalensi cum Maximiano damnatus. IX, 251. Et cum Feliciano Musitano. II, 192, 198, 263, 509. A trecentis et decem episcopis suis damnatus, ad suos damnatores studio concordiae rediit, et ab iis sine ullo honoris detrimento susceptus. IX, 59. Et in integro honore, cogente Orato Gildoniano. II, 192, 198, 263, 509; IX, 426, 704, 740. Cum iis quos in schismate baptizaverat. IX, 504. Vi ad partem Donati per Optatum reductus est Prætextatus. IX, 251, 252, 503, 581. In communiione Donati defunctus est. IX, 426. Prætextatum licet damnatum, denuo receperunt Donatistae velut integrum, quasi bono pacis. IX, 54. Prætextatus unus et duodecim, qui apud tres aut amplius proconsules accusati sunt, ut e sedibus suis pellerentur. II, 407. Prætextatus Assuritus, dicitur nuper defunctus. II, 408. In eius loco alter jam fuerat ordinatus. II, 408. Post divulgatam forensi etiam strepitu apud tot Consules accusationem, in honoribus integris susceptus est. II, 408.

Prætorianum pretium. I, 728.

Prævaricator quis existimandus. III, 2115; IV, 1237, 1573. Odisse debes prævaricatores, non homines. IV, 1237

vide Peccator. Prævaricatores sunt etiam parvuli. IV, 1574.

Prævenit te in omnibus Deus, prævenit et tu in aliquo iram ejus. V, 952.

Prævicordius quis. IV, 1903.

Præceas a quo Præxani. Vide Sabelliani.

Præcari, imprecari, deprecari quid proprie significant. II, 655. Precationes in bonis optandis, deprecationes in devitandis malis attribuit. II, 655. Precatio post concionem. V, 213, 1633.

Præces ad quid valent. VII, 153. Præcibus nostris quænam a Deo postulanda. IV, 544; V, 247. Præcum aut meritorum locus non patet post iudicium. VI, 47. Præces sanctorum semper exaudiuntur ad salutem, non semper ad vilitatem. III, 2023, 2024. Juris forensis est, ut qui in præcibus mentitus fuerit, non illi prosit quod impetravit. III, 1443. Beneficium careat, perdat causam, et inveniat poenam. V, 634. Præces a jurisperito celesti dicitur. V, 634. Præcibus non annuendo qui plerumque possumus. II, 301, 305. Littere profane laudat patriæ rectorem, qui populi utilitati magis consulat quam voluntati. II, 301.

Præma dea. VII, 188.

Pressorium. V, 985.

Pressura et scandalum. V, 499, 503. Pressuris mundi non debeamus a bono opere deterreri. IV, 1606. *Vide Tribulatio.*

Presbyter, nomen ætatis quæ infra senectutem senectuti vicina est. III, 360. Presbyterum ab Episcopo nulla differentia debere discerni dicebant Aeriiani. VIII, 39. Presbyteri in secundo sacerdotio. IX, app. 773. Presbyteris ministerium prædicandi verbi Dei commissum. V, 141. Presbyter et Episcopus de superiore loco loquitur. V, 761. Presbyteri Aurelio Carthag. episcopo præserte sermones habere cœperunt. II, 158. Horum sermonum quos præserte Aurelio Carthag. episcopo habere cœperunt presbyteri, aliquos ad se mitti postulat Augustinus. II, 159. Presbyter missus sinit, cui præerat episc. Donatista, ut Catholicos visitaret, ac vellentur predicaret. II, 307. Presbyteri absente Augustino, quibusdam ecclesiasticam disciplinam dederunt. V, 1021. Presbyteri causam sex episcopis terminandam Concilio statutam. II, 253. Si modo intra annum appellet. II, 253. Augustinus presbyterum ab officio removet. II, 253. Presbyteri ex Augustini monasterio. V, 1578. Presbyterorum catholicorum laus. I, 1333.

Prothi nostri saccus in cruce solutus. V, 1353, 1434, 1473. Pretio venalis res aut comparatur, aut subjicitur, aut exceditur. V, 603.

Præmus ad aram occisus. VII, 15.

Priapus deus. VII, 59, 122, 123, 140, 181. Priapus nimius masculus. VII, 189. super Pilapi fascium et scrapum nova nupta sedebat. VII, 188, 215. Priapus fecunditatis deum interpretantur Pagani. II, 1039.

Primarius Hipponensium. II, 999. Orontus II, 990.

Primates suos habent Mauritanie. II, 226. Primas mittit epistolæ ad Concilium convocatorias. II, 227. De primatu litigantes, coram omnibus provinciæ episcopis causam debent agere. II, 227. Et interea sine cuiusquam præiudicio concorditer agere. II, 227. Duobus episcopis provinciæ Cæsariensis locus ad primatum judiciali sententia excluditur. II, 935. Primas sedis provinciæ Numidie. II, 493. Idem sonat quod senex. II, 490, 577.

Primatus Esau non esca, sed usque ad contemptum sacramenti, quod in primatu suo habuit, concupita esca damnavit. II, 141.

Primianus Donatista. III, 1470; V, 901; IX, 81, 90, 113, 180. Apud Carthaginensem episcopus. IX, 113, 535. Primianus in grandiore parte Donati. IX, 113. Primiani ordiuatio, depositio, etc. IX, 252. Primianus in Cabarsussitano concilio depositus, et loco ejus Maximianus constituitur. IX, 503, 506. Primianum Felicianus damnavit, et ab eo vicis sim damnatus est. II, 404, 405. Primianus Maximianistas de sua communione separavit. IX, 96. Primianus Donatistas persecutus est. IX, 275. Primianum Felicianus damnavit, et postea in causa Primiani a Donati parte damnatus est. II, 580. Titianus Felicianum et Prætextatum de tota contra Primianum conjuratione accusavit. II, 413. Primianum damnaverunt Felicianus et alii cum eo conspirantes. II, 412. Damnavit Maximianus cum sociis suis. II, 580; IX, 527. Centum ferme episcopi Donatistæ cum Maximiano conspirantes, ausi sunt damnare. II, 406; IX, 575; IX, 549. Primiano eadem obiecta crimina. IV, 578, 579. Primianus bis a Maximianistis damnatus. IX, 585. Gemino Donatarum concilio damnatus, tertio absolvitur. IX, 532. Primianus in uno Concilio damnatus a iudicibus, in alio inter iudices damnatus. IV, 582. Primianus a centum collegis primo absens damnatus. V, 900. A trecentis et decem postea præsens absolutus. X, 59, 619, 684, 705. Propter pacem irritatus. IX, 39.

Ipsi non præiudicavit hæc damnatio. V, 901. Primianus a cæteris Atris suæ communione episcopis, contra factionem Maximiani purgatus. II, 173. Non plus valere debet concilium Secundi Tigitiani adversus absentem Cæcilianum, etc., quam concilium Maximianensium adversus absentem Primianum. II, 173. Primianus damnatores suos et damnavit cum cæteris, et damnatus ac detestatus in suis rursus honores suscepit, et baptismum ab eis collatum accepit. II, 757. Victorianus Carcavianensis unus ex xu. episc. qui Maximiano contra Primianum adhaeserunt. II, 414. Damnatur a Concilio Vagaienti. II, 414. Primianus collationem cum Catholicis recusavit. IX, 658.

Primitivæ pars schismatica Donatarum. IX, 46. Primitivæ Maximianistas condemnarunt. IV, 382. Mortuorum canum cadavera cervici colligarunt, et cum illo ad turpes voces cantationesque saltarunt. IX, 106, 107.

Primitiva naturæ. VII, 625.

Primitivæ vini libatæ simulacris. III, 2085. Primitivæ nostræ, fides nostra. IV, 1749. Primitivæ Spiritus. *Vide Spiritus.*

Primitivorum mors quid figurat. IV, 1001.

Primogenita, primitiva, primitivæ. III, 732. Primogeniti cur Deo consecrati. VIII, 601. Primogenitus cordis nostri, fides. V, 72. Primogenitus ex mortuis Christus. III, 2977.

Primilianus episcopus Maximianista. IV, 381.

Primus Felix a Migirja. IX, 205.

Primus ecclesiæ Spaniensis subdiaconus ab Ecclesia defecit. II, 154.

Primus libidinosus et furiosus Circumcellio. II, 133.

Primus in aliqua arte. V, 1571.

Principium varie sumitur. III, 222. Principii nomine Filii Dei significatur. V, 24. Principium esse, an soli Filio Dei conveniat. III, 1682. Quomodo intelligatur illud Genesios, *In principio Deus creavit*, etc. I, 856. Principia duo asserunt Heracleonitæ, unum ex altero, et ex his duobus alia plurima. VIII, 28. Principia duo ex adverso sibi esse opinatus est Marcus. VIII, 28. Opinatus est Cerdoniani. VII, 29. Opinatus est Marcion. VIII, 29. Manichæus. VIII, 31. Pro duobus principiis a Marco, Marcione, et Cerdoniani admissis, duos deos, unum bonum, alterum malum admisisse Manichæum, quidam ferunt. VIII, 29. Doctrina Manichæorum de duobus principiis refellitur. VIII, 303, 398, 399. De rerum principiis variæ philosophorum opiniones. VII, 223, 226, 230. Principia rerum esse infinita credit Anaximander. VII, 226. Principium rerum in Deo esse noverunt Platonicus. VII, 251, 252. sibi fieri atque esse principium perversa celsitudo est. VII, 420. Principium nullum esse sine fine falso dicitur. VIII, 603.

Principes dicti sunt dii. III, 627, 628. Principes huius sæculi. V, 400. Principis Christiani elegans idea. VII, 170. Nihil felicis quam regi a iis principibus. VII, 166. Principem civitatis gloria alendum esse dixit Tullius. VII, 158. Princeps civitatis injurias oblivisci debet. II, 529. Principium potestas ita servire Deo debet, ut per eam plectantur, qui nolunt ejus voluntati servire. IX, 734. Principium dura necessitas, quia alienas cupiditates explere coguntur. II, 994. Principem civitatis populi utilitati potius, quam voluntati consulere debere. II, 531. Principium duo genera non recte operantur; unum eorum qui obsunt, alterum eorum qui non prosunt. VIII, 436. Principium severitas erga hæreticos ex Dei misericordia. IX, 103, 108. Quid agat terror temporalium potestatum, quando veritatem oppugnat; quid quando veritatem prædicat. II, 531, 598. Christus solus dicere potuit, *Princeps mundi nihil in me inveniet*. V, 186.

Principalis Cirtensis. II, 537. Not. 1.

Prisca prophetissa Montani a qua Cataphryges. VIII, 30.

Priscilla. VI, 505. Priscilla et Montanus Cataphrygum prophete. II, 1053.

Priscillianus in quo Manichæis miserior. VIII, 606. Priscillianus Sabellianum dogma restituit. VIII, 671. Priscillianistas in Hispania instituit. VIII, 44.

Priscillianistarum varia et turpia dogmata. VIII, 44. Priscillianistæ putant non fuisse veram carnem in Christo. V, 1225. Ipsum Dominum per os proprium loquentem, illusorem potius quam veritatis doctorem fuisse. II, 1037. Priscillianistarum error circa animam. VI, 525; X, 516. A propria Dei substantia animas esse dicunt Stoici, Manichæus, et Hispana Priscilliani hæresis. II, 718, 732. Priscillianistæ accipiunt omnia et ænonica et apocrypha, sed quæ contra eos sunt, expositionibus suis pervertunt. II, 1035. Hymnum qui dicitur Domini, quando dictum voluit. II, 1035. Quod aiat eum ideo in canone non esse positum, ne sacramentum regis carnalibus innotesceret, pluribus sugillatur. II, 1035. Illa eorum non ratio, sed tergiversatio est, quia operantur quod solum. II, 1037. Hymnus alter qui di-

vinam tribuunt auctoritatem. II, 1057, 1058. Priscillianistæ ad jejuniandum die Donuico, testimonium de Actibus Apost. adhibebant. II, 148. Priscillianistis immundiores aliqui hæretici fortasse reperiri possunt, sed nullus talis fallacia comparatur. II, 1055. Priscillianistæ mendacio et perjurio dediti. I, 634. Error eorum de mendacii usu. VI, 240, 319. Priscillianistarum præceptum, *Jura, perjura, secretum prodere noti*. II, 1053. Priscillianistæ non multum dissimilia a Manichæis fabulantur. II, 722. De his nihilum audierat August. cum scripsit libros de Libero Arbitrio. II, 722.

Priscus provinciæ Cæsariensis episcopus a primatu excluditur. II, 953.

Privatis præferre communia assuescit, quisquis ad celestia aspirat. IV, 1415. *Vide* Possessio. Privata in celo nemo quæret. IV, 1415.

Privatium a Sicutula. IX, 215.

Privationis causam ad Aurelium misit Augustinus, antequam eum in monasterium susciperet. II, 234.

Privationes in rebus deceat a Deo ordinatæ. VIII, 538.

Privatus. II, 607.

Privatus a subius. IX, 215.

Prius aliquid dicitur æternitate, tempore, electione, origine. I, 842.

Proba Faltonia. II, 494. *Not.* (a). Demetriadis avia, socrus Julianæ. VI, 446. Vidua, orationi die ac nocte addictissima. II, 495. Quomodo sibi sit orandum August. consulit. II, 495. Probæ gratulatoria epistola. II, 645. Probam resalut Augustinus. II, 507. Proba habet filios et nepotes numerosamque familiam. II, 506. Habet et nurum. II, 506. sub ejus cura sanctæ viduæ virginesque sunt constitutæ. II, 506.

Probabile et verisimile quid Academicis. I, 931. Probabile quomodo ab Academicis inductum. I, 935. Probabile sequi citra assensum Academicis innoxium est, Christianis nefarium. I, 932, 935. Peccat adulterium aut aliud crimen committens, etiam si probabiliter putet non esse peccatum. I, 933. Incommoda ex opinione probabilis. I, 935. Ex alieno probabilis vivere non licet. I, 932.

Probianus, proconsul Africæ. II, 304; IX, 310.

Probitatis laude omnes moventur. VII, 75.

Problemata, latine propositiones, quid sint. IV, 983.

Probrum jacere in principum tanto est indignius, quanto a veritate remotius. VII, 55.

Procas decimus tertius ab Ænea rex in Latio. VII, 577.

Processio Verbi. III, 1702. Quid inter nasci et procedere intersit, de Trinitate loquens, nemo potest explicare. VIII, 770. Processiones diversi generis velle miscere peccatum est. VIII, 257.

Proclanitas hæretici. VIII, 42.

Proculeianus Hipponensis episcopus Donatista. IX, 525.

Proculeiani mandatum. II, 156. Proculeiani disciplinæ insulatum oblatum duorum diaconorum. II, 271. Qui conventus ut Circumcellionum crudelitatem coerceat, tergiversatur. II, 306, 398. Proculeianus quomodo et honorabilem et dilectissimum Augustinum appellet. II, 129. Cum Proculeiano Evodius de Christi hereditate sermones contulit. II, 129.

Proculeianus. IV, 1951.

Proconsularis provincia Africæ. II, 193.

Proculus episcopus. II, 759, 781. Proculus episcopus Gallicanus. II, 991.

Proculus Gibritanus episcopus. IV, 381.

Procuratores Jadaeorum quinam. VII, 607.

Prodesse. Eadem non omnibus prosunt. IX, 460.

Prodigia unde dicta. III, 1524; VII, 722. Prodigia dicuntur, quod aliquid portentant. IV, 522. Prodigia et signa dicuntur verba, eo quod aliquid significant. IV, 1599. Prodigia dicuntur, quæ inausitato naturæ curriculo gignuntur. VII, 376. Prodigia varia. VII, 110, 111. Prodigiū ex efferatione animalium. VII, 104.

Prodigi historia est parabola. III, 373, 376.

Profani si quid benedixerunt non aspernandum. III, 40.

Proficiendum semper in via ad Deum. IV, 1798; V, 926. Semper displicet quod es, si vis pervenire ad id quod nondum es. V, 926. In profectu virtutum qui dixerit sufficit, remansit in via, non novit pervenire. IV, 873. Si dixeris, sufficit; peristi. V, 926. Proficere tantum affecta, et non defecere: reliquis facile ignoscet Deus. V, 153. Profectus hujus vite in quo consistit. X, 244. *Vide* Perfectio justitiæ. Omnis qui proficit, recedit ab omni peccato. X, 508. Proficimus in hac vita deficiente cupiditate, crescente caritate: perficimur autem in altera vita cupiditate extincta, caritate completa. II, 771. Qui conatur proficere, incipit pati linguas adversantium; qui non patitur, non conatur proficere. IV, 1599. Profectum non facit, qui tribulationes cum Eccle-

sia non sentit. IV, 221. Omnes sic velimus proficere, u non invidemus proficientibus, non insultemus deficientibus. V, 953. Profectus aliquando in malum, et defectus aliquando in bonum dicitur. IV, 1586.

Professionum in Ecclesia tria genera. IV, 1279, 1750. Professio omnis in Ecclesia habet bonos, habet malos. IV, 557, 1279, 1280, 1750. Professio continentia et contemptus voluptatis conjugalis in monasteriis.

Profuturus alter ego ab Augustino dicitur. II, 153. Profuturus ad Hieronymum proficisci parans, creatur interea episcopus, ac paulo post moritur. II, 241. Profuturus forte Cirtensis episcopus catholicus. II, 111. *Not.* (c). IX, 611. Profuturus Evodio post mortem apparet. II, 697.

Progressus in vita spiritali. III, 820. *Vide* Proficere.

Prohibitione concupiscentia ardentior facta est. III, 2063, 2068, 2070; VI, 65. Prohibitio peccatorum auget peccandi desiderium, ubi non est gratia liberatoris. VI, 61. Prohibitio auget desiderium operis illiciti, quando peccandi cupiditas delectatione justitiæ non vincitur. VII, 380. Profectus clericus celator litterarum Cælestini ad Augustinum. II, 868.

Proletarii, quinam dicebantur. VII, 97.

Prometheus frater Atlantis. VII, 599. Quotempore natus. VII, 585. Quare de luto homines formasse dicitur. VII, 565.

Promittere et prædicere in Deo quid distent. II, 558.

Promissa veteris et novi Testamenti non eadem. IV, 499, 950, 951. Promissa carnalia facta sunt in veteri Testamento, spiritalia sunt in novo. III, 1404. Promissiones temporales factæ Israelitis, figuræ erant futurorum. IV, 915, 918. Figuræ veteris Testamenti fuerunt promissiones Christi. IV, 934. Promissiones factæ Judæis in veteri Testamento partim sunt impletæ, partim restant post mortem implendæ, VIII, 314. Promissio Dei, fundamentum fidei nostræ. III, 1636. Deus debitor factus est nobis ex propitiis. V, 863. Deus differt, non auert quod promissit. IV, 475. Promisit quædam quæ non dedit; sed credendum illi ex his quæ dedit. IV, 1880. Incredibilis pro nobis factum est, quam quod promissum. V, 1504. Ex eo quod fecit Deus, debemus credere quod promittit. V, 727. Qui promissit, ipse facit. V, 175. Quod promittit Deus, non facit nisi Deus. II, 887; V, 804; X, 224, 375. Promissio tua inanis est, nisi faciat Deus quod promittis: Dei autem promissio non pendet ex te, sed ex illo. V, 911. Dominus dura jussit, sed magna promissit. V, 120. Promissit æternus æterna. V, 622. Cælestis regnum ideo tibi promissum, ne cum terrenis perires. V, 822. Promissa hominibus vita quam valde amant, et exclusa mors quam multum timent. V, 706. Non promissit tibi Deus, nisi se. V, 760. Promissum Dei finale. IV, 1446. Amor promissorum Dei, contemptus promissorum hujus mundi. V, 201. Promissa mundi semper fallunt, Dei promissa nunquam fallunt: cur his illa præferantur. V, 859. Cupiditates non finiuntur, sed augentur, si præsentia propter terrenas promissiones contemnantur. V, 263. Promissorum Dei certitudo. V, 241, 861. Firmitas. X, 976. Omnes promissiones Dei in Christo firmatæ, quomodo. IV, 911. Promissionis Dei firmitati tutius se committit homo, quam infirmitati suæ. X, 976. Promissionum Dei chirographum. IV, 1443, 1880. Promissionis Dei quales arhas accepimus. IV, 1943. Promissa Dei conditionata ad quid facta. X, 315. Promissionis illi sunt omnes justi ante et post Abraham. X, 593.

Propaginis naturalia jura quantum in seriem generationis valeant. X, 1551, 1552. Hæc in creaturis ineffabilia, nec possunt comprehendere. X, 1551.

Propheta Dei nihil aliud est quam enuntiator verborum Dei hominibus, qui Deum vel non possunt, vel non merentur audire. III, 601. Propheta dicitur non videntes, quia non corpore, sed spiritu futura videbant. II, 620. Prophetas inter et videntes discrimen. III, 470. Prophetarum tempus unde sumit exordium. VII, 535. Propheta floruerunt maxime quando Romanum regnum cepit, Assyriumque defecit: quare. VII, 584. Prophetas habuit populus Israel usque ad Darii tempus. VII, 583, 584. Non habuit post instaurationem templi. VII, 606. Prophetæ antiquiores sunt philosophis gentilibus. VII, 536, 597. Posteriores poetis theologis. VII, 597. Non omnia qui prophetat, inter prophetas numerandus. VI, 150. Prophetarum tria genera. VIII, 348. Prophetiæ spiritus etiam per malos homines futura prædicat. III, 1757. Prophetiæ donum etiam malis concessum. IV, 1345. Dari potest reprobatum et invidio et ingrato. VI, 153. Prophetia non tantum bona, sed et mala dicitur in Scripturis. VI, 155. Prophetiæ spiritum nullarum animarum potest maculare contactus. VI, 129. Quanam certior prophetia. VI, 129, 150. Prophetia an siue caritate habeatur. VI, 156. Prophetæ veri quomodo a falsisgnoscebantur. VII, 601, 602. Prophetarum verba intelliguntur ex eorum factis.

(Dix-huit.)

SANCT. AUGUST. XI.

IX, 100. Prophetarum facta, ipsa prophetica et mystica fuerunt. VIII, 401.

Prophetae et vates quomodo futura praedixerunt. III, 409. Prophetarum oracula a Deo sunt, non ab hominibus. VII, 603. Prophetae Spiritu sancto impleti. VIII, 614. Prophetae vel a sapientia Dei, vel ab Angelis edocentur. VII, 519. Varii modi quibus prophetiae spiritus afficit prophetas. VI, 129, 130. Prophetia ad mentem pertinet magis quam ad spiritum. III, 464. Non est propheta veri Dei et summi, qui oblata divinitus visa, vel solo corpore, vel etiam parte illa spiritus videt, quae corporum capiuntur imagines, et mente non videt. VIII, 172. Quando loquitur ex persona sua Propheta, ipse Dominus loquitur per eum. IV, 662. Prophetarum praedictiones praedictionibus daemonum longe autepoenda. VII, 515, 516. Prophetae mala interdum quasi optando praedicunt. IV, 328. Propheta utens optantis figura, visionis suae certitudinem et divini decreti approbationem significat. V, 148, 149. Prophetae figura imprecantis solent futura praedicere, sicut figura praeteriti temporis ea quae ventura erant; saepe ceciderunt. III, 1265. Quare plerumque futura sic praenuntiant, tanquam sint praeterita. IV, 75, 483. Prophetae defenduntur contra adversarium Legis. I, 654. Prophetas et de Christo praenuntiasse, et eorum testimonia nobis prodessae, et eos suae prophetiae congruenter vixisse, contra Faustum adstruitur. VIII, 234, 235. Prophetarum fides quomodo potest ostendi. VIII, 283, 290. Prophetae an bene vel male vixerint, unde dijudicandum. VIII, 280. Prophetas ante Christum fuisse male negatur. VIII, 643, 648. Prophetae cur tot ante Christum praemissi. V, 1674. Prophetae non fuerunt fures et latrones. III, 1730. Quinam prophetae latrones et fures censendi. VIII, 322. Prophetae qui missi sunt, non ante Christum, sed cum ipso venerunt. VIII, 322. Christum annuntiabat, pleni Christo. IV, 1845. Prophetae Christum praenuntiaverunt ut Deum et hominem. II, 522. In illis Christus loquitur aliquando ex persona capitis, aliquando ex persona corporis. IV, 1784. Prophetia in qua Christus non intelligitur, aqua est. III, 1459, 1460. Libri prophetici, Christo non intellecto, insipidi et fatui. III, 1459. Prophetia de Christo non defuit omnibus temporibus superioribus. III, 1459. Prophetia omnis de Christo, ad omnes gentes pertinebat. III, 1402, 1403. Prophetia Hebraea Gentibus apta, ut credant in Christum. VIII, 282. Prophetia de Christo impleta. III, 1061. Prophetas quomodo Christus adimplevit. VIII, 332. Prophetia ante Christum latens, Zachariae silentio designata. V, 1328.

Prophetae multi fuerunt, paucorum tamen scripta retinentur. VII, 583. Prophetas maiores et minores unde dicti. VII, 583. Prophetae quidam propter brevitatem voluminum suorum appellantur minores. III, 937. Prophetae omnes infra Joannem. V, 1502. Prophetarum eloquia tripertita. VII, 525. Nunc ad Jerusalem caelestem, nunc ad terrenam, nunc ad utramque, illorum verba pertinent. VII, 523. Prophetiae lucerna ad viam demonstrandam accensa. IV, 1834. Prophetia omnis fidei, spei, et caritati militat. III, 35. Prophetae quomodo iustitiae Dei perhibent testimonium. X, 506, 507. Quare non argumentationum concertationibus, sed prophetica voce traditum est populo Dei, quidquid ad Dei cognitionem aut ad probos mores pertinet. VII, 602. Propheticus sermo ad confirmandam fidem efficacior. V, 236. Prophetarum nullus, etsi in malos mala multa dixerint, constituit sibi aliud templum, sacrificia sacerdotis. IX, 633. Prophetarum libri multi non recipiuntur ut canonici: quare. VII, 598. Prophetarum libri, praenotati et defuitis temporibus commendati. IX, 604. Donatistae reprehendebant Catholicos, quod solvite psallerent in ecclesia, divina cantica Prophetarum. II, 221.

Prophetae, boves. III, 1170. Fundamenta civitatis superbae. IV, 1401. Fundamenta orbis terrarum. IV, 150. Fundamenta et porte Ecclesiae. IV, 1193. Lapides Sion. IV, 1305. Lucernae. III, 1383. Montes. IV, 1621, 1630. Nubes. IV, 136.

Propinquare Deo est simile illi fieri. IV, 537. Propinquitus, si homo non peccasset, nullae fuissent propinquitates. III, 161. Quod retractavit August. I, 605. Propinquitus tibi est, ubi consensus. IV, 1218, 1693. Qui non potest prodessse omnibus quos diligit, propositioribus. III, 163. Propinquitus spiritualis. III, 162. Propinquitus spiritualis cum Christo, propinquitati eius carnali praeponenda. VI, 597, 598.

Propitiatio fit per aliquod sacrificium. IV, 777. Propitiatorum de super arcam ponitur, quia Lex a quovis prodicente non ex omni parte impletur. III, 631, 640. Propitiatorum mystica explicatio. III, 853.

Propitius non dicitur Deus, nisi peccatis. IV, 777, 1200. Propitius Deus peccata donando, propitius et illa vindicando. IV, 1206.

Propolarii seu propolae. III, 1470.

Proportio conrationalitas quaedam. I, 1192. Vis in homine est iudicandi de proportionibus corporum, locorum, etc. III, 159.

Propositio particularis, universalis, indefinita. V, 450. Propositum. Secundum cuius propositum vocentur electi. X, 586. Ad propositum Dei pertinet vocatio et electio praedestinatorum. X, 587. Propositum hominis adjuvat subaequens gratia; sed nec ipsum esset, nisi praecederet gratia. X, 587.

Proprium hominis nihil nisi peccatum et mendacium. V, 201.

Propter aliud quidquid est, vilius est, quam id propter quod est. I, 1209.

Proscholus. V, 964.

Proscriptos occidere licebat nomae. VII, 108.

Prosylytus quis dicitur. IV, 1201, 1896.

Proserpina a proserpendo dicta. VII, 210. Proserpina conjux Plutonis. VII, 119, 120, 213. Proserpina pars inferior terrae perhibetur. VII, 213. Proserpina praefecta est frumentis germinantibus. VII, 118. Proserpina fecunditatem significat. VII, 210. Fabula raptus Proserpinae interpretatur. VII, 210.

Prosperi epistola ad Augustinum de quibusdam Pelagianorum reliquiis. II, 1002. Prosper videtur is esse vir uerbis, eloquio et studio clarus, cum quo Hilarius se egisse dicit. II, 1012. Prosper etsi Augustino facie ignotus, alias jam et scripserat, et ab ipso receperat epistolas. II, 1002. Sed tantum salutationis studio. I, 1002.

Prosperitas terrena, licet malis communis, tamen a Deo datur. IV, 260. Prosperi quidquid dat nunc Deus, non est gaudium beatorum, sed consolatio miserorum. IV, 1950. Nec felicitas saeculi nos facit beatos, nec adversitas miseros. IV, 1786. Prosperitas huius saeculi non est sors Christianorum. IV, 620, 621. Ex prosperitate et sublimitate saeculi, non debet homo extolliri. IV, 621, 622. Prosperitas iis non est beatitudo, quos torquet mala conscientia. IV, 1180. Nemo gratulatur homini, qui prosperatur in via sua, cujus peccatis deest ulior, et adest laudator; major haec ira Domini est. IV, 126, 1145. Casus miserimus est, dum animus humanus in suis iniquitatibus quasi prosperatur, et parci sibi putat, cum excaecetur et servetur ad ultimum opportunamque vindictam. IV, 128. Si recordando Sion flex; et quando tibi secundum Babyloniam bene est, oportet ut flexas. IV, 1703.

Prosperae seu secundae res saepe lentum animos fatigant. VII, 534. Prosperitas magis metuenda, quam adversitas. VII, 43, 44. In prosperis majus periculum. IV, 1095. Periculosior est res prospera animo, quam adversa corpori. IV, 587. Ex rebus prosperis ambitio, avaritia, luxuria, etc. VII, 43, 44, 62. Prosperitas quibusdam utilis, quibusdam perniciosa, unde. VIII, 451. In prosperis et adversis usus discernit bonos et malos. VII, 20. Qui prosperis rebus proficit, asperis quid profecerit discit. III, 161. Prosperitas et adversitas, utraque cavenda est; illa ne corrumpat, ista ne frangat. IV, 946. Indifferenter utendum isto mundo, ut nec extollant res prosperae, nec frangant adversae. IV, 1794. In prosperis et in adversis benedicendus Deus. IV, 566, 1794. Exemplum Job proponitur. IV, 309. *vide* Job. Qui praesentia contemnit, et prospera saeculi timet, tanquam prodigium factus est multis. IV, 861. Prosperitatis nimiae excessus refringit Deus in cordibus suorum. III, 795. Prosperitas impiorum iustis quibusdam est occasio scandali. IV, 560, 1175, 1176, 1178, 1180, 1189, 1190. Prosperitas huius saeculi, fragilis. I, 907. Prosperitas comparatur haeculo arundineo. IV, 1058. Per aquam figuratur. IV, 797. Per diem ac noctem. IV, 475. Prosperitas saeculi, dies; nox, adversitas. IV, 467, 1793, 1794.

Protasii et Gervasii martyrum natale. V, 1297. Enorm corpora divinitus deteguntur. I, 770; V, 1437. Revelatione Ambrosio facta. VII, 761; IX, 430. Protasii et Gervasii martyrum, ipso inventionis die, memoria celebrata. V, 1209. Miracula facta in eorum translatione. I, 770. Caecis multorum annorum ad illa lumen receptum. VII, 761; IX, 450. Ad memoriam martyrum Protasii et Gervasii adolescens a demone liberatur. VII, 765. Aliique non pauci sanati. VII, 763.

Protectio Dei si desit, nihil sumus. IV, 758.

Proteus. VII, 298. Proteus traditur eo solere capi, quo minime caperetur. I, 940. Proteus in carminibus veritatis imago. I, 941.

Proterva seu primogenita de quibus intelligenda sunt. III, 753, 759.

Proverbia sunt animalium quaecumque dicta sapientiae de incorporea immutabilique substantia. III, 1897. Proverbum punicum cum Christi praeecepto consentiens. V, 910.

Providentiam quidam negant. I, 1372. quidam eam pessime confitentur. I, 1275. Quid agendum utrisque, ut pie

de ea sentiant. I, 1375. Providentiam qui nullam reputat, vel ad eam se pertinere non credit, in malorum profundum venit. IV, 1855. Providentia divina quousque pertendat. VI, 57. Res humanas ad deorum curam pertinere negantur Epicurei, asserunt Stoici. VII, 601. Providentiam a summo Deo usque ad haec terrena et ima pertinere comprobatur Plotinus. VII, 292. Providentia Dei ad hominem, et ad omnia inferiora ac minima quaeque se extendit. I, 978; IV, 1446, 1892, 1945, 1944. sine providentia Dei, nihil contingit. V, 70. Omnia illi subduntur. VIII, 430. Illa omnia reguntur. I, 906, 978, 979. Omnia administrantur. VI, 17, 295. Providentiae ordine ac legibus fit quidquid fit. IV, 1946. Ejus ordine ac legibus omnia continentur, I, 588; VII, 155. Justitia nulla esset in hominibus, si res humanas non curaret Deus. VI, 98.

Providentiae divinae argumenta. III, 537. Nulla creatura est, quae non, velit nolit, divinae providentiae serviat. III, 2128. Mores hominum divinae providentiae subjiciuntur. III, 537. Divinae misericordiae tribuendum id quod opportune acciderit, nulla hominum cura. V, 262. Providentiae non repugnat, qui industria sua, ubi valet, utitur. VI, 574. Curam habet omnium Deus, maxime iustorum. IV, 450, 451, 456. Providentiam unde negant mali. V, 126, 129. Providentiam quidam negant, quod terrenis bonis affluant etiam mali. V, 1418. Providentia Dei quae de malis bona praestat. V, 1067. In mundo gemina operatio providentiae reperitur. III, 379, 580. Et in homine. III, 579. Mundus fornicia palea mali, aurum boni, ignis tribulatio, artifex Deus. V, 118. Sub manu tanti artificis, auri mica in magna palea perire non potest. V, 118. Alios coronat, alios damnat, nusquam errat: alios probat, de aliis probat, omnes ordinat. V, 118. Daemones divinae providentiae procuratores et actores. III, 2128. Providentia et malo homine ad puniendum et opitulationem et bono homine ad damnamum et adjuvandum uti potest. VI, 18. Providentia Dei in labore bonorum, et improborum felicitate, mare est profundissimum. IV, 1176, 1191.

Providentia Dei occulta. VII, 224. Ad providentiam Dei spectat quid cuique tempore sit a iudicio: hoc humanum praetergreditur consilium. II, 575. Providentia Dei nec fato premitur, nec fortuitis casibus impeditur, nec ulla iniquitate corrumpitur. II, 886. Providentia carnis quando non culpanda. III, 2085.

Provinciarum Imperatorum distributio. V, 294.

Provincia, Provincialis. IX, 395, 431, 586. Provincialis. II, 533; V, 1591, 1510. Provincia stipendia in multitudo. V, 1510. Provincialis dicitur de plebe militum praebens annonam. V, 1591. *Not. (a)*. Provinciales stipe diarii. II, 533; VI, 541, 553, 561, 564. regis aeterni devotissimi provinciales. VI, 569. Provincialis Christi, quis. IV, 1157, 1365. Provinciales suos habet Ecclesia. II, 491. Provincialium maledicta. II, 1041.

Proximus quis. II, 1041. Proximus, omnis homo. II, 672; IV, 145, 189, 1519; V, 505, 1590; VI, 671. Omnis homo proximus noster. III, 51, 709. Et Angeli. III, 51. Et ipse Christus. III, 31. Proximus ille est, cui exhibendum est officium misericordiae, vel exhibendum caset, si intelligeret. III, 31. Proximus nobis est, cui misericordiam facimus. IV, 533. Proximus habendus est etiam ille, qui nondum vobiscum membrum est Christi. VI, 527. Qui non scimus futura, unumquodque proximum habeamus, non solum conditione mortalitatis humanae, sed etiam spe celestis hereditatis. IV, 189. Proximus verus dicitur, qui te de proximo attendit, hoc est misericorditer respicit. V, 314.

Proximus quantum diligendus, et propter quid. V, 212, 1461. Proximum diligere non potest, qui Deum non diligit. III, 2158. De dilectione Dei possunt mentiri homines, quia rariores tentationes eam probant; non ita de dilectione proximi. III, 2157. Proximi utilitas in ipso otio cogitanda est. VII, 617. Proximi nomine inimicus etiam diligendus praecipitur. V, 807. *Vide* Amor, Caritas, Dilectio.

Prudentia quid. I, 1189. Prudentiae definitio. III, 2075. Prudentia definitio ejusque partes. VI, 20. Prudentia est appetendarum rerum et vitandarum scientia. I, 1235, 1530. Prudentia dicitur quae dignoscitur inter bonum et malum. IV, 1063. Deficitur, a nos Dei, a quibus adjuvatur, ab eis quibus ini editur, sagaciter scilicet. I, 1522. Illi a scribendum, quod anima aeterna et superiora magis appetenda agnoscat, quam inferiora. I, 1183. Prudentia in animo constituta est. I, 1228. Prudentiam in memoria, intelligentiam et providentiam diviserunt. VIII, 1047. Prudentiae officium. VII, 629. Prudentia carnis et spiritus. V, 817. Prudentia spiritus in quo posita sit. III, 2075. Prudentia carnis, quae. III, 2072; VI, 65; VIII, 125. Prudentiae carnis vita et mors. VIII, 526.

Prudens dicitur esse porro videns IV, 945. Non solum boni, verum etiam mali, prudentes solent appellari. IX, 709.

Pruna, minutissima grando. III, 876. Pruna quid significetur. IV, 1000.

Psallere quid. IV, 787. Non omnis qui labiis personat, cantat canticum novum, sed qui eo modo cantat, ut Apostolus admonet dicens: *Cantantes et psallentes in cordibus vestris Deo*. II, 557. Psallendum intelligitur. IV, 529. Psallentis non solum vox sonet laudes Dei, sed ejus opera concordent cum voce. IV, 1175, 1899. Tota vita nostra in caelis, erit psallere Deo. IV, 1580. In psalendo exsultat. IV, 1589.

Psalma, diapsalma, et sympsalma quo differant. IV, 80.

Psalmorum cantus in Ecclesia. I, 800; III, 45; IV, 521, 525; IX, 550. Psalmorum cantus toto Christiano orbe celebris. I, 766. Psalmorum cantus ad altare. I, 651. Psalmorum cantus quando inductus mediolani. I, 769. De psalmorum cantu quae Athanasii et Augustini sententia. I, 800. Psalmi a populo stante cantabatur. IV, 581. Psalmus ab uno cantatus. III, 1470, 1480. Et a pluribus. III, 1489. Psalmus qui exponendus esset, cantari solitus a lectore. IV, 1100, 1784. Psalmus a populo ex parte auditus et ex parte cantatus. IV, 199. Psalmus XXI cantari solitus in Ecclesia in solemnitate passionis Domini. IV, 172, 178, 179. Cantantur Psalmi in funere defunctorum. I, 776. Psalmum in exsequiis cuiusdam fidelis exponit August. IV, 1532.

Psalmorum vis et utilitas. I, 767. Psalmi, littore de melle coeli melleae. I, 768. Psalmi voces doloris plerumque, quomodo Spiritus sancti sunt magis, quam nostrae. IV, 199. Psalmi, speculum nostrum sunt. IV, 218. Invenies in Psalmis, quod Christus et membra ejus unus homo sunt. IV, 866. Psalmorum quorundam verba, sua facit Christus, ut ahmoneat se in ipsis locutum esse. IV, 257. Vix est ut in Psalmis invenias voces, nisi Christi et Ecclesiae. IV, 715. Plerumque in Psalmis vox ipsorum, ut unius hominis vox auditur. IV, 866.

Psalmis commentandis operam dat Aug. II, 742. Psalmos aliquot fratrum et coepiscoporum rogatu enarrat Augustinus. IV, 522, 525, 565, 1210, 1532, 1805. Psalmorum expositiones. II, 135, 140, 146, 742. Psalmi quidam tanto profundiores sunt, quanto videntur apertiores. IV, 1501. Tanquam praeco Psalmi, est titulus Psalmi. IV, 1803. Et tanquam janua introduct in intellectum. V, 178. In titulo Psalmi a Moysae licet non inscribitur, cur Moysi nomen adhibetur. IV, 1141. Explicatio Psalmi iv. *Cum invocarem*. II, 767. Psalmi xvi expositio olim ab Augustino dictata. II, 633. Psalmus xxi omni anno novissima hebdomada legitur. III, 1500. Psalmus xxii baptizandis exponitur. V, 1646. Psalmus xxii reformationis hominis mysterium continet. V, 1646. Psalmi lxxv, lxxi et lxxvii quo tempore ab Augustino dictati atque tractati. II, 745. Psalmus lxxvi ab Augustino expositus est, nocte qua illucescebat B. Cypriani solemnitas. II, 545. Hujus expositionis lectionem suadet Augustinus. II, 545. Quid tunc Psalmus representet. II, 542. Psalmorum L, c et ca argumenta et finis. IV, 1962. Psalterium a S. Hieronymo translatum ex Hebraeo. II, 1077. Psalterium non interpretatur est Augustinus, sed codicum Latinorum mendositates ex Graecis exemplaribus emendavit, et in dies collatis codicibus emendat. II, 1077.

Psalterium quid sit, quare differat a cithara. IV, 290, 479, 671, 672, 900, 1056, 1061. Psalterium quid sit; mystice explicatur. IV, 1935. Psalterium decem chordarum quid significet. III, 48, 49. Psalterium decachordum allegorice. V, 79, 207. Psalterium decachordum significat decalogum. IV, 275, 281, 1174, 1806. Psalterium portare et psalterium projicere. V, 81. Psalterium totum nomini David tribuitur, et Davidici Psalmi appellantur. IV, 150.

Psalmi omnes qui in libro Psalmorum continentur, an a Davide. VII, 547. Psalmi quo animo a Davide conscripti. VII, 547, 548. Psalmorum in libris esse quidam dixerunt, at unum tantum esse canonice scripturae probat auctoritas. IV, 1961. Origenes, Eusebius et alii multi, qui Psalmos inter, retati sunt, recensentur. II, 262. Episcopum velic exaricem a schismaticis relicti, a Catholicis cum Psalmis adferre tentarunt. II, 805. Psalmus contra partem Donati Abecedarius. I, 617. Psalmi Abecedarii. IV, 1506. Psalmi humano ingenio compositos cantant Donatistae. II, 231. Psalteriae quando primum nomina in convivia introducunt. VII, 102.

Pseudoprophetae in Evangelio intelliguntur haeretici. IV, 101. Pseudoprophetae sic a Domino oriniantur, ut de his laqueos super peccatores pluat. IV, 156. In eos sectandos non incidit nisi peccator. IV, 150.

Psothomphanech nomen in usitum Joseph a Pharaone. III, 584.

Ptolemæus Epiphanes. VII, 606.

Ptolemæus Lagi filius multos ex Judaea in Aegyptum transtulit. VII, 602, 606.

Ptolemæus Philadelphus scripturas ab Elezaro Pontifice obtinet, posteaque inter vetes lxx. VII, 602. 606. *Ptole.*

manus Philadelphus Judæos in Ægypto captivos, libero redire permisit. VII, 603, 606. Ptolemæus Philadelphus dona regia misit in Templum. VII, 602. Ptolemæi Philadelphii Bibliotheca. VII, 452. Ptolemæi regnarunt in Ægypto post mortem Alexandri. VII, 602.

Ptolemæus Valentini discipulus. VIII, 28. Ejus hæresis. VIII, 28.

Publianus episcopus. II, 780, 781.

Publicanus. V, 145. Vide *Pharisæus*.

Publicolæ tuis. II, 348.

Publius frater Cnei Scipionis. VII, 54, *Nct.* (3), 57.

Pudentianus a Cuiculi. IX, 256.

Pudenda. Quid nos pudet. X, 449. *Pudenda* unde dicta sunt quedam membra. VII, 423; X, 173, 451, 796. In bestiis membra de genitalibus sexuam atque naturis, non sunt pudenda. X, 766. *Pudendi* causa. X, 1564. *Pudenda* non essent, nisi legi mentis lex peccati invidere repugnaret. X, 786. Quæ Deus fecit honesta condendo, nos fecimus inhonestas peccando. V, 658, 680; X, 779. Qui vestitus gratia non habebat in nudo corpore quod puderet, spoliatus gratia sensit quod operire deberet. X, 781. Membra quidem ante peccatum jam erant, sed pudenda non erant. X, 437, 441. honestas pudendis adhibetur, cum velantur. X, 780. *Pudenda* an tegantur. X, 707. *Pudenda* membra etiam a barbaris teguntur. VII, 426. *Pudenda* in humano corpore duplicitis generis. X, 1357.

Pudor in corpore humano unde. X, 416. Unde pudor primorum parentum. X, 784, 785, 1333. *Pudoris* causa. X, 1363, 1375. *Pudor* ex peccato. V, 658, 680; X, 427, 428. *Pudor* genitalium ex peccato. X, 1379. *Pudor* non ex membris ipsis, sed ex membrorum inobedientiâ. X, 449. Et est pœna peccati. X, 449.

Pudicitia virginalis quid. X, 763. *Pudicitia* et virginitatis discrimen. X, 762. *Concupiscentiam* edomitam habere et ordinatam, *pudicitia* virtus est. IV, 1001. *Pudicitia* sedes. I, 1228; VII, 51. In mente habitat etiam corporis castitas. VI, 545. *Pudicitia* quatenus servetur. X, 799. *Pudicitia* corporis nulla est, nisi ab integritate animi pendeat. VI, 495. *Pudicitia* non violatur violentia, si mente servatur. I, 1228; II, 1016; VII, 31, 52. *Pudicitia* libidine aliena non potest violari. VI, 495, 496. *Pudicitiam* corporis non consentiente ac permittente anima, nemo violat. VI, 514, 515. Permittendi potest esse aliqua ratio, consentiendi autem nulla. VI, 514.

Pudicitia triplex in membris Christi est. V, 1020. *Pudicitia* conjugalis, *vidualis*, *virginalis*, tres ubertates Evangelicæ in arca Noe figuratæ. VII, 475. *Pudicitia* conjugalis quæ vera. X, 416, 724. *Pudicitia* conjugalis bonum nuptiarum. X, 401. Quatenus potest esse bonum beatificum. X, 756. *Pudicitia* conjugalis, *liues mali*. X, 765. *Pudicitia* conjugalis, donum Dei. X, 737, 742, 886. Inferius tamen quam continentia. X, 415. *Pudicitia* conjugalis donum Dei, et tamen præcipitur, quare. X, 415. *Pudicitia* amore resistendum in tentatione, exemplo *Susanne* et *Joseph*. V, 1510. Qui servandæ *pudicitia* causa hominem interficit, non excusatur a peccato. I, 1228. *Pudicitia* vera sive conjugalis, sive *vidualis*, sive *virginalis* dicenda non est, nisi quæ veræ fidei mancipatur. X, 416. *Pudicitia* inimpiorum non est vera. X, 762. *Nec infidelium*. X, 415, 745, 763. *Pudicitia* damnam, morte pecorum figuratum est. IV, 1000.

Pudicus verus non nisi fidelis. X, 415. *Pudicus* non est, qui non propter Deum verum fidem connubii servat uxori. X, 745.

Puellæ instituendæ modus. I, 779. *Puellas* custodiri *Cyprianus* passioni proximum præcepit. V, 1411.

Puerorum mala. X, 1523. *Puerorum* miseria ex peccato originali. X, 1511. Vide *Miseria*, *Infantes*. *Puer* nascens plorat, quia in hanc vitam ingreditur. IV, 1661. *Nascendo* plorans propheta est calamitatis suæ. V, 909. *Pueri* tres vix unius horæ spatii fuerunt in camino ignis. II, 143. *Pueri* humilitate, non ætate, regnum cælorum assequuntur. I, 674. *Puer*, id est, servus. VII, 478.

Pueritia nondum præcepti capax. VII, 750. *Pueritia* fere sub omnibus vitiosa delectationibus jacet. VII, 750. *Pueritia* vitia ad succedentes ætates transeunt. I, 674. *Pueritia* cum senectute quomodo conjungenda. IV, 1472. *Pueritia* proponitur et ad imilandam humilitatem, et ad cavendam fatuitatem. IV, 525, 526. *Pueritia* humilitatem significat; et ideo Dominum nisi pueri non laudant. IV, 1472.

Puerperium informe ad homicidium non pertinet. III, 626. *Puerperia* viventia in utero matrum. VI, 272.

Pugilari est pancratium facere. IV, 679.

Pugna, acies spiritualis. VI, 553. *Pugna* inter amorem Dei et amorem sæculi. V, 1512. *Pugna* Christianorum modo non sunt cum tyrannide, sed cum diabolo. IV, 1687. *Pugna* contra diabolum. V, 51; VI, 280, 290, 291. *Contra usandum*. V, 1256. Nullus hostis metuatur extrinsecus: te vince, et cum diabolo mundus est victus. V, 391. *Pugna*

contra peccatum. IV, 345. *Pugnantes* contra peccatum vincuntur, nisi divinitus adjuvemur. VI, 271. Quamvis strenue certantibus non desunt vulnera peccatorum. VI, 357. *Pugna* inter corpus et animam. Vide *Caro*, *Concupiscentia*.

Pugna interior. V, 85, 301, 716, 719, 845, 817, 830, 892. *Undenam* pugna, quam homo sentit intus. IV, 764. *Pugna* carnis et spiritus ex languore ac vitio per culpam contracto. VI, 500. Illo sanato, nulla pugna erit. 561. *Pugnâ* internam qui experiantur. VI, 535. Multo est t. lerabitius certamen hujusmodi non corpisse, quam certam reliquisse. VI, 372. *Hac* in pugna carnalis exercitus. VI, 334. *Pugnare* contra carnis concupiscentias monus est spiritus sancti in nobis. V, 717. *Pugnaturus*, primo sedes te Deo; deinde, illo docente te et adjuvante, præleris. IV, 4800. *Pugnâ* nostram spectat Deus, non modo ut victoriam coronet, sed ut pugnantea adjuvet. IV, 233. *Pugnantes* nos non sic Deus spectat, quomodo populus Venatores. V, 718. Si Deus non adjuvat; non dico vincere, sed nec pugnare poterimus. V, 853. Non pugnat, sed trahitur, qui non juste vivit. V, 821. Imo non pertrahitur, sed liberet sequitur. V, 818. *Laboras* pugnando, sed lætaberis triumphando. V, 821. Quomodo vincat gratia. VI, 355, 354. si non te invenit dies ultimus victorem, inveniet vel pugnantea, non captus et addictum. V, 153. *Tractatus* de pugna animæ. V, 718. De eadem re disserunt plures sermones. V, a bog. 817 ad 847. *Pugnæ* malorum in malos, malorum in bonos et honorum inter se. VII, 441, 442.

Pulchritudo quid, et in quo consistat. I, 701, 1184; III, 245. *Pulchritudo* ex similitudine et quadam partium unitate venit. I, 1223. *Omnis* pulchritudinis forma, unitas. II, 85. *Pulchritudo* quæ partibus constat, multo laudabilior est in toto, quam in parte. III, 188. Quæ delectant, eo delectant quia pulchra sunt. III, 148. *Pulchritudo* ubique et in omnibus percipitur. I, 989. Unde, quidquid ordinatum est, quantumcumque sit fœdum, pulchrum est. III, 156.

Pulchritudo universi unde. VIII, 607. *Pulchritudo* temporalium naturarum, rerum transitu peragitur, et distinguitur morte nascentium. VI, 26; VIII, 203. *Pulchritudo* sæculi, velut magnum carnea cujusdam modulatoris, ducens in æternam contemplationem speciei Dei. II, 527. *Pulchritudines* exteriores, a Dei pulchritudine veniunt. I, 801. *Pulchritudinem* suam habet justitia. V, 87.

Pulchritudo corporis. III, 133. *Pulchritudo* est congruentia partium cum quadam colorissuavitate. II, 65. *Pulchritudo* non mole, sed membrorum paritate ac dimensione constat. VII, 335. *Defectus* quibus distinguitur pulchritudo non corruptiones vocandæ. VIII, 203. *Pulchritudo* est bonum Dei. VII, 467. *Pulchritudinem* Deus largitur et malis, ne videatur magnum bonum bonis. VII, 467. *Pulchritudo* seducit sui consecutores. III, 139. *Pulchritudo* cur sæpe non fallat. III, 150. *Pulchritudini* influm non inharendum. VIII, 206. *Pulchritudo* quodammodo male amatur. VII, 467. *Pulchritudo* multis miseris obnoxia est. III, 153. *Pulchritudo* Christi. IV, 495, 496.

Pulchritudo vera in animo. II, 65. *Pulchritudo* mentis in quo sita sit. II, 462. *Pulchritudo* animi, vera virtus et justitia. IV, 406, 704. *Pulchritudo* ex confessione nascitur. IV, 1252. *Pulchritudo* creaturarum, vox est earum contentium Deum. IV, 1946. *Pulchritudini* animi sensus adversatur. II, 65.

Pulchri aptique distantia. II, 537. *Pulchri* corpore, boni vocantur a scriptura. VII, 169. *Pulchros* non esse, nisi sapientes dixerunt Stoici. VII, 232. Cujus corpus pulchrum est, et deformis animus, magis dolendum est, quam si deforme haberet et corpus. III, 119.

Puliorum augurium. VII, 102.

Pulmonis quodam officium. IV, 1516. *Pulmones* quasi folles. X, 515.

Pulcillus mortem filii falso nuntiatam quanta animi magnitudinæ tulerit. VII, 162.

Pulvis Judæos prævaricatores designat. IV, 1505. Et iuquos. IV, 528.

Punicare faciem. IX, 706.

Punctum indivisibile. I, 1043. Ejus et signi discrimen. I, 1046. *Puncti* potentia. I, 1040.

Punica et Hebræa lingua significationis quadam vicinitate sibi sociantur. V, 648; IX, 341.

Punici Christiani baptismum nihil aliud quam salutem, et sacramentum corporis Christi nihil aliud quam vitam vocant. X, 128. *Punicis* floribus multa sapienter mandata memorie. II, 85. *Punicorum* bellorum clades. VII, 98, 99, 100, 101. *Punicum* proverbium. V, 910.

Punire. Ignoscendum est aut plectendum ex caritate. II, 661, 662. *Punire* peccatum aut a homine ætate, aut a Deo judicante. V, 153, 158, 187. *Peccatores* sic tridentur Deus, ut non ipsius, sed sua malitia puniantur. IV, 108. Vide, *Flagellum*, *Peccatum*, *Pœna*, *Vindicta*. *Cæca* puniuntur homines, a solo Deo puniuntur. IV, 805. *Punit* Deus

quod facis, ut liberet quod fecit. IV, 1173. Patiens Deus non auferit totum bonum, sed aliquid admittit, aliquid relinquit. VII, 641. Per gratiam Deus exhibet poenam. IV, 427. Deus tunc punit infestius, cum impunita peccata dimittit; misericorditer adversus iter, cum copiosas libidines inopes reddat. II, 531. Puniri a Deo opera mala, non quae fecit homo, sed quae facturus fuit, male docent Pelagiani. II, 889. Habent homines mali, ubi et per Christianos non solum mansuete, sed et utiliter plectantur. II, 317.

Pupillae oculi vis. I, 1048. *vide* Oculi.

Pupillus quis. V, 116. Pupillus quinquam ille sit, cui adiutor et pater filius Deus. IV, 129, 130. Pupillus Dei est, qui de temporalibus non praesumit. IV, 1897. Pupilli omnes sumus absente patre, non mortuo. IV, 1897. Pupillorum et viduarum protector Deus. IV, 1896. Pupillorum tutores Episcopi. V, 930. Curam tuendis cum omnibus hominibus, tum maxime pupillis Ecclesia vel Episcopi debent. II, 1069.

Purgare, pro purgatum pronuntiare. III, 519.

Purgatio animi est quasi ambulatio quaedam et navigatio ad patriam. III, 25. Purgandi animi exemplum, Sapientia incarnata. III, 25. Purgationis hominis principium, Christi incarnatio. VII, 301. Purgationem mentis, spiritus et corporis sui habent Christiani in Christo. VII, 305.

Purgatoriae poenae quorundam in iudicio. VII, 699, 700. *vide* Poena. Purgatoriae quaedam poenae in hac mortali vita. VII, 727, 728. Quaedam post mortem: nulla vero post iudicium. VII, 728, 730, 731. Purgatorius ignis post hanc vitam. VI, 156, 217, 265. Purgatorius ignis in die iudicii. IV, 92, 1563. Quidam in indignatione arguentur et emendabuntur: sic tamen quasi per ignem; quidam qui arguentur, non emendabuntur. IV, 597. Quia dicitur, *Salvus erit, contemnitur ille ignis; gravior tamen erit, quam quicquid potest homo pati in hac vita*. IV, 597. In hac vita purgare, cui iam emendatorio igne non opus sit. IV, 597.

Purpurarius a Lamata. IX, 511, 612. Traditorum crimen secundo Tigrisiano objectum. II, 162; IX, 733. Purpurio, occisos ab eo in carcere Mises filios sororis ejus, objectum secundo Tigrisiano. IX, 640. Purpurarius de homicidio confessus. IX, 713, *app.* 773.

pusillus a Lamasha. IX, 236.

Puteus et fons in quo differunt. III, 1512.

pyramus et *Thysbes*. I, 982, 984, 989.

Pyrrhus rex Graeciae a Tarentinis accitus, Romanorum hostis effectus est. VII, 97. Apollinis oraculum de Pyrrho ambiguum. VII, 97.

Pyrrhus rex Epirotarum. VII, 164.

Pythagoras. IV, 1828; V, 1136. Sanius. VIII, 1011. Quo tempore floruit. VII, 595, 596. *Not.* Pythagoras agnoscit animae immortalitatem. I, 931. Pythagoras Sanius audita de immortalitate animae disputatione, ex athleta factus philosophus. II, 521. Pythagoras non sapientem sed philosophum se esse dicebat. VIII, 1037. Ab illo philosophi nomen incipit. VII, 225, 596. Et philosophiae. X, 1432. Pythagorae philosophia ante ipsum ignota. II, 375. Pythagoras contemplativae parti sapientiae institit. VII, 228. Pythagora nihil clarius in virtute contemplativa tunc habuit Graecia. III, 1048. Is nec de, nec de ulla re aliquid scripsit. III, 1048. Pythagorae de administranda republica iudicium. I, 1020. Pythagorae errores plures. I, 589. Animas de caelo lapsas esse putarunt Pythagoras, Platonici, Origenes. II, 718. Pythagoras hydromantia usus est. VII, 225. Pythagorae laus. I, 933. Improbatur. I, 589.

Q.

Quadragesimarius numerus quid mysterii contineat. III, 48; V, 352, 695, 1039, 1051, 1177, 1178, 1216, 1239. Perfectionis mysterium insinuat. VIII, 895. Quadragesimarius numerus, perfectus et sacratus. III, 1529. Sacramentum est laboriosum hujus vitae. III, 1075. Quomodo. III, 1075. Quadragesimus numerus modo poenitentiae, modo keultiae convenit. III, 594, 595. Quadragesima dies ante, et quinquaginta post Pascha. V, 695, 1048, 1049, 1052, 1147, 1178, 1181.

Quadragesimae dies toto orbe sacratissimi. V, 1046, 1051. Observandum anni tempus et dierum numerus. V, 1047. Quadragesima, praecipua jejuniorum observatio. III, 594; IX, 700. Quadragesima diebus perpetua jejunia. V, 1178. Quid significant. V, 1178. Qui per alios dies jejunatis, per hos augeat quod facit. V, 1040. Quadragesimalis abstinentia qualis esse debet. V, 1044. Quadragesima a carne et a vino abstinetur. V, 1040, 1043. Haec observatio non superstitiosa, sed divina lege servatur. VIII, 492. Si stomachi infirmitas aquam non tolerat, vino usitato et modico honestius sustentaretur, quam exquisitis liquoribus. V,

1063. Perstringitur superstitiosa observatio vasa in quibus cocta sunt carnes deviantium, tamquam immunda. V, 1047, 1052. Per Quadragesimam non solum a caribus, verum etiam a quibusdam terrae fructibus abstinere fere omnes. VIII, 491, 495. Quadragesimali tempore pauperum victus omnibus imitandus. V, 1055. Restringenda deliciae, non mutandae. V, 1043, 1044. Quadragesimae observatores deliciosi. V, 1040, 1043, 1045, 1047, 1053. Quadragesima non operosis aut pretiosis, sed in promptu positis et vilioribus alimentis corpus reficiendum, aut potius fucicidum. V, 1041, 1045. Secus agentes, multum errant. V, 1047. Quadragesimali tempore crux castigandi corporis assumenda. V, 1039. servanda conjugatis continentia. V, 1040, 1043, 1045, 1047, 1052. Eleemosynae largiores erogandae. V, 1040, 1042, 1045, 1046, 1047, 1052, 1053. Finiendae inimicitiae. V, 1043, 1045, 1046, 1054. A litibus in primis jejunandum. V, 1040. Pia opera ferventius exercenda. V, 1040, 1041, 1052. Ultima quinta sabbati alibi offertur tantum ad vespereum, alibi et mane et ad vesperam. II, 202. Cur bis offeratur. II, 204. Alii nec quinta sabbati lavant, relaxantve jejunium, secus alii. II, 204, 204. Quadragesimale jejunium cur ante Pascha et ante baptismum, cum Christus post baptismi susceptionem jejunavit. V, 1048.

Quadragesimae mysterium exponitur. III, 241, 286. Quadragesimae dies significant laborem et humilitatem vitae praesentis. V, 1041. Vita hujus mororem. IV, 1465. Per Quadragesimam Ecclesia praesens figuratur. VI, 40, 97.

Quadro similis debet esse Christianus. IV, 1103.

Quadrupedia quanam animalia dicuntur. III, 241, 286.

Querere. Quod hortante Deo querimus, eodem ipso demonstrante inveniemus. I, 1243. Fieri non potest divina quaedam providentia, ut religiosi animis se ipse et Deum, id est veritatem pie caste ac diligenter quaerentibus, inveniendi facultas desit. I, 1049. Veritatem quidam non pio quaerunt, et ideo non inveniunt. I, 708. Nulli homini ablatum est scire utiliter queri, quod inutiliter ignoratur; et humiliter confitentem esse imbecillitatem, ut quaerenti et confidenti Deus subveniat. I, 1297. Neque omnes a quibus quaeritur docere possunt, neque omnes qui quaerunt digni sunt. I, 1311. si sapientia et veritas ita quaeratur ut dignum est, subtrahere sese atque abscondere a suis dilectoribus non potest. I, 1324. Amore quaeritur. I, 1324. Maxima res cum a parvis quaeruntur, magnos eos solent efficere. I, 909.

Querere Deum et ad laudem et ad damnationem pertinet. III, 1759. Querentem se non contemnet, qui prior quaesivit contemnentem se. IV, 870, 871. Deus non quaeritur ab avertis, sed ipse vocat aversos, ut impleat conversos. IV, 288. Querentium Dominum genus duplex. III, 1676. Hoc est Christum male querere, in peccato suo mori. III, 1676. Qui Deum quaerunt, jam transeuntia et mortura non quaerunt. IV, 123. Deum non quaerunt, qui eum propter beneficia terrena quaerunt. IV, 996. Patrem quaere, propter hereditatem; Dominum quaere, propter redemptionem; patrum quaere, propter liberationem. IV, 1835. Quisquis a Deo praeter Deum aliquid querit, non caste Deum querit. V, 739. Querere aliquid a Deo nolite, nisi Deum. V, 1461. Quid Dominus querit a te, nisi te? V, 317. Querendus Deus sine fine, quia sine fine amandus. IV, 1392. Deus manibus, id est operibus, quaerendus. IV, 1835. In tribulatione Deus exquirendus. IV, 326, 972. Quaeritur anima cuiuslibet duobus modis, scilicet ad imitandum et ad perdendum. IV, 407, 1840. Quomodo Deus hominem quaerere dicitur. VII, 537. Querere ideam est ac suum habere. VII, 537.

Quaestio innuitur agi extendente equuleo, sulcantibus unguibus, urentibus flammis; vel mitius, virgatum verberibus. II, 509, 511. Suspensis in euleo unguibus vexatur. II, 166. Quaestionarius. V, 690, 1390.

Quaestiones difficiles non inutiliter indagantur. VI, 260. Quaestionum tria genera, an sit, quid sit, quale sit. I, 786. Quaestionum genera plusquam tria esse non possunt. VI, 15. Quaestio inscrutabilis. X, 1128. Quaestionem qui non videt, non intelligit solutionem. III, 1629. Quaestio omnis nisi intentum fecerit proposita, non delectabit exposita. III, 1545. Saepe in altercando magna quaestionis propositor personam magni doctoris ostentat. VIII, 107. Quaestionibus omnibus difficilibus fortior caritas. V, 1612. Quaestionum libri septem. I, 651. *Sex quaestiones contra Paganos expositae*. I, 643. *Liber de diversis quaestionibus octoginta tribus*. I, 624; VI, 11.

Qualitatibus corporum tolle ipsa corpora, necesse est ut non sint. II, 858. Qualitates corporis quatuor. IV, 91. Qualitas de substantia in substantiam non migrat. X, 856. Qualitates afficiendo transeunt ad alia corpora, non emigrando. X, 812. qualitates rerum corporalium quo modo de corpore ad spiritum, eo modo transeunt de spiritu ad corpus. X, 813. Qualitas mala messe potest, etiamsi nulla sit tenta-

ti me commota. X, 839. Qualitas affectionalis est quid aliud ab affectione. X, 834.

Quando, in aeternitate non est. IV, 1459.

Quantitas duplex, molis et virtutis. I, 1057. Nullum est corpus quod non habeat longitudinem, latitudinem, et altitudinem. I, 1038. Animae nullam esse quantitatem molis, fuisse in libro *de Quantitate animae*. I, 1037. sed inesse quantitatem virtutis, cuius septem gradus assignantur. I, 1074. Omne corpus tantulumcumque sit, habet dimidium, et si dimidium, innumerabiles partes. III, 158. *Vide* Corpus. Quantitas syllabarum diverso modo a Grammaticis et Musicis attenditur. I, 1089, 1100.

Quasi habet tristitia iustorum, at eorum gaudium non habet et quasi. IV, 539, 530.

Quatuor inter et quater quid interst. VI, 40.

Querela. Aliud esse sine querela, aliud sine peccato. X, 163. *Vide* Perfectio, Peccatum.

Quies dei aedem extra portas esse merito voluerunt Romani. VII, 123.

Quies. Quod quietum est, non est nihil: imo magis est quam id quod inquietum est. I, 1282. Quies est apud Deum valde, et vita imperturbabilis. I, 682. Requievisse Deum ab operibus suis ut intelligendum. III, 189. Quies Dei ab operibus suis, quietis nostrae symbolum. V, 1243. Quomodo Deus requiescat in nobis sabbato vitae aeternae. I, 868. In his requiescere dicitur Spiritus sanctus, quos in se requiescere facit. I, 846. Ignavia quasi quietem appetit: quae vero quies certa praeter Dominum? I, 680. Quies in Deo solo habetur. I, 752. Frustra quaeritur in creaturis fugacibus. I, 700. Ibi est locus quietis imperturbabilis, ubi non deseritur amor, si ipse non deserat. I, 701. Fecit nos Deus ad se, et inquietum est cor nostrum, donec in Deo requiescat. I, 661. Ostendit Deus quam magnam creaturam rationalem fecerit, cui nullo modo sufficit ad beatam requiem, quidquid ipso minus est. I, 848. Quies non invenitur nisi in voluntate Dei. III, 886. Ubi quies, ibi sanctificatio. II, 219. Omnia propter spem aeternae quietis agenda sunt. V, 80, 83. Ad quietem semper vigilantem actio bona perducit. IV, 1489. *Vide* Requies. Quies Mariae operationi Marthae praefertur, quare. III, 306. Quies qualis in caelo. II, 312. Quies per lectum figuratur. IV, 1730.

Quietus a Burich. IX, 218.

Quinarius numerus imperfectus, senarius vero perfectus. III, 1399. Quinarius numerus in veteri Testamento maxime commendatur. III, 717. Quindenarius numerus concordiam significat duorum Testamentorum. IV, 1960. Quinquaginta diebus post Pascha praedetur. III, 143. Jejunia relaxantur, et stantes oramus. II, 218. Alleluia ubique canitur. II, 220. Quinquaginta dies et Alleluia post Pascha, antiquae traditionis. V, 1176. Quinquagenarius numerus in nostra religione sacrosus est. III, 48. Magnum sacramentum continet. IV, 1960. Quinquagenarii numeri mysterium. II, 218; VI, 96. Ratio. V, 75, 1032, 1177, 1178. Quinquaginta dies post Pascha significant dies futuri saeculi. V, 1084, 1178. Per Quinquagesimam ecclesia futura figuratur. VI, 97.

Quintusius Capensis episcopus. IV, 581.

Quintianus. II, 252.

Quintilliano commendantur Calli vidua ac virgo Simpliciola. II, 965.

Quintus ab aratrum. II, 390.

Quintus ab Aggia. IX, 235.

Quintus presbyter. II, 630.

Quintus diaconus. II, 531. Libellum litterarum Augustini ad Paulinum detulit. II, 347.

Quirinalis flamen. VII, 60.

Quirinus cognominatus est Romulus. VII, 60.

Quodvultdeus diaconus Carthaginensis. VIII, 21, 36. Petit ab August. ut haereses omnes a Christo, earumque errores exponat. II, 908. Ei excusat Augustinus operis difficultatem, ac monet rem jam ab aliis tentatam. II, 909. Nec desinit tamen Quodvultdeus flagitare. II, 909. Dicit frustra sibi Graecam sciendam delegari, qui latina non didicerit. II, 1000. Quodvultdeo promittit August. opus quod petit, dum per occupationes licebit. II, 1001.

Quodvultdeum de duobus adulteriis apud Catholicos convictum, a Donatistis esse susceptum dicebat Petilianus. IX, 366.

Quodvultdeus episcopus. II, 739, 781. Ei scripsit August. quid agendum ecclesiasticis, obsidionis instante metu. II, 1013.

R.

Raab non ob fallaciam remunerata, sed ob benevolentiam. VI, 540. Melius a mendacis abstinuisse. VI, 541, 542. Raab quatenus imitanda est. VI, 542, 545.

Rachia quid. III, 1240, 1241. Vox indignantis. III, 1764. Interjectio indignantis. III, 42, 43. Rachia in aliam linguam non potuisse verti dicitur. III, 43.

Rachel visum principium interpretatur. III, 1046; VIII, 452. Rachel quid figeret. VIII, 453. Figura est vitae contemplativae. III, 1046.

Radices duae bonorum et malorum caritas et cupiditas. X, 370. Radix nostra caritas. IV, 121, 338, 537, 607, 1947. Radix apostolica. VI, 278.

Rana significatur loquacissima vanitas. IV, 1000

Rapaces milvis comparati. III, 361.

Rapere, Quomodo rapit hominem Deus. I, 793.

Raphaia id est Gigantes. III, 740.

Rapina, lucrum damnosum. IV, 740. Rapina simul cum furto prohibita septimo praecipio. V, 71.

Raptores alienarum rerum quanta maneat poena. V, 206. Si stultus est qui recondit sua, venire nomen ei qui tollit aliena. V, 961. Raptores redarguuntur. V, 963. Raptoris eleemosinae Deo non acceptae. V, 649, 962. Quod invenisti et non reddidisti, rapuisti. V, 965. Rapitor major esse te quaerit, quia invenit minorem raptores. IV, 1646.

Raptus animae duplex, spiritali visione et intellectuali. III, 476. In raptu spiritali aliquando fit revelatio. III, 476. Natura et excellentia raptus intellectualis. III, 476. Potest mens humana divinitus rapi ex hac vita ad angelicam vitam, antequam per istam comminuem mortem carne solvatur. II, 610. Raptus Paulus ad vitam angelicam. II, 610.

Rara quae sunt, ipsa sunt mira. VII, 722.

Ratio est mentis motio, ea quae discuntur, distinguendi et connectendi potens. I, 1008. Ratio est aspectus animi, quo per se ipsum non per corpus verum intuetur; aut ipsa veri contemplatio, non per corpus; aut ipsum verum quod contemplatur. I, 1096. Ratio cibus mentis. X, 680. Communis est hominibus et angelis; non vero pecoribus. X, 530. Ratio est quasi animae caput aut oculus. I, 1177, 1248. Rationem aeternam esse multis edisserit Evodius. II, 701. At non probat Augustinus quod dicit, ratione cogi Deum esse, vel ratiocinando effici Deum esse debere. II, 705. Rationis et intellectus discretio. en. V, 237.

Rationis ministri sunt tam interiorum quam exteriores sensus. I, 1245. Ratio iudicat de sensu interiore. I, 1247. Ratio corpori ac sensibus praestat. III, 146. Duo sunt in quibus illius vis potest ipsis etiam sensibus admoventi, opera scilicet, et verba. I, 1010. In visu et auditu, et in ipsa etiam voluptate quaedam rationis vestigia sunt. I, 1011. Ratione nihil in homine praestantius. I, 1248. Per eam homo bellus praestat. I, 1250. Unde spiritus hominis dicitur in Scripturis ratio, qua ab eis distat. III, 202. Ratio ipsa ratione cognoscitur. I, 1258. Ac se ipsam comprehendit. I, 1246. Ratio est excoGITatrix omnium disciplinarum. I, 1012. Ratione praestantior est virtus. III, 147. Ratio velut in arce collocata ad regendam libidinem et iram. VII, 427. Ratio ad vicem viri debet regere omnem animalem motionem. III, 746. Rationis dominatio ad motus inferiores frenandos homini data. V, 70. Ratio vitis recte non imperat, si Deo ipsa non servit. VII, 636. Ratio non in infantibus nulla, sed sopita. II, 361. Ratio sopita in infante, excitanda ut sit sapientiae et veritatis capax. VII, 789.

Ratio et auctoritas quomodo conducunt ad discendum. I, 1008. *Vide* Auctoritas. Ratio exemplis aequononda. VII, 56. Ratione errorem non persuaderi, sed falsa ratione. II, 435. Ratio in investigatione verum divinarum deficit. I, 1515. Ratio fidei praecedit, fidesque rationem. II, 454. Si manifestissimae certaeque rationi velut scripturarum sanctarum objicitur auctoritas; non intelligit qui hoc facit, etc. II, 588. Ratio si contra divinarum scripturarum auctoritatem redditur, quamlibet acuta sit, fallit veri similitudine, nam vera esse non potest. II, 588. Ubi humana ratio deficit, fides sufficit. V, 1008. Rationi percipiendae idonei perpauci. VII, 81.

Rationabile quid. I, 1010. In tribus apparet. I, 1012. Rationabilis et rationalis discrimen. I, 1010. Rationalis creaturae vitium ac miseria, aversio ejus ad incommutabili bono; virtus ac beatitudo, conversio ejus ad idem bonum. II, 561.

Rationale summi sacerdotis. III, 637. In eo lapidem fuisse fabulantur, cuius color sive ad prospera, sive ad adversa mutaretur sacerdote intrante in sancta. III, 637. Rationale Legem et judicia significabat. III, 640, 641.

Rationalis Africae. IX, App. 792.

Ratiocinatio, est e certis ad incertorum indagacionem nitens cogitatio. I, 1021. Ratiocinatio est rationis inquisitio. I, 1065. Hujus et rationis discrimen. I, 1004. Utriusque usus. I, 1065.

Ravenna. X, 457. Ravennae Laurentii memoria. V, 1444. Ravennae data constitutio. II, 937.

Razii exemplum se ipsum interficientis, Donatistas non juvat. II, 931; IX, 728, 750. Quid nos admoneat. IX, 730. Razii factum magnum est, sed non bonum. II, 932. Scriptu-

ra Hmal narrat, non laudat. II, 851. Razius quo sensu laudatus in scripturis. IX, 789. Razius non fuit vir eligendae mortis sapiens, sed ferendae humilitatis impatiens. II, 932.

Reatus quid et ubi sit. X, 860. Reatus culpae et poenae distinctio, seu peccatum, et poena peccati. I, 609. Reatus peccati. X, 430. Reatus non nisi post baptismum solvitur. X, 854. Deus res, quarum reatum solvit, ad fidei certamen manere sinit. X, 182.

Rebaptizantium errori occurritur. III, 778. Cur non rebaptizandum. IX, 30. Rebaptizatio est quid peius quam mora. IX, 319. Rebaptizare, grande scelus. IX, 55. Rebaptizare haereticum hominem, qui haec sanctitatis signa percipierit, quae Christiana tradidit disciplina, omnino peccatum est. II, 95. Rebaptizant Catholicos Donatistae, cum in i, sis haereticis Ecclesiae universae placuerit baptismus non rescindere. VIII, 45. Rebaptizationi Donatistarum in parte donati illudatur. IX, 98. Rebaptizare non nisi sunt Donatistae eos, qui in schismate Maximali baptizati fuerant. II, 800. Non rebaptizantur qui a Donatistis ad Ecclesiam convolant, sed necesse est poenitentiam agant. II, 805, 811. *Vide* baptismus, Donatistae, Rebaptizatores. V, 201, 293.

Rebecca in benedictione Jacobi quid figurabat. V, 38. Rebecca est figura Ecclesiae. IV, 1673.

Reburus. VIII, 237.

Recapitulatio diligenter observanda in scripturis. III, 355.

Recedit a Deo dissimilitudine. IV, 1217.

Reconciliati Deo sumus, non sicut reconciliatur inimicus inimico, quasi Deus incipiat amare quos oderat. III, 1123. Reconciliatur nemo Deo, nisi per Christum. X, 141, 145, 826. Nisi per dilectionem. VI, 191. Tenendo praecipua Christi, reconciliamur Deo. VIII, 119. Reconciliatio poenitentium. VII, 673, 674. In periculo mortis reconciliationem dari vult Augustinus poenitentibus, etiam adulterina consortia retinentibus VI, 470. Reconciliatio arra pacis VI, 470. De reconciliatione sermo. V, 1054. Quanta cura salutem Augustinus, ut sibi reconciliaretur episcopus, quem litteris asperioribus offenderat. II, 623, 624.

Recordatio. Ea quae discimus non nobis veluti nova inseri, sed in memoria recordatione revocari, socratis inventum. II, 68.

Recta opera non sunt, cum cor directum non est. IV, 991. Recta sunt opera, quorum finis est caritas. IV, 1148. Rectus recto convenies, et sine dubio placebit tibi Deus. V, 317. Recti corde quinam. II, 1008, 1623; IV, 104, 275, 278, 277, 278, 303, 770, 771, 991, 996, 1206, 1885. *Vide* Cor. Rectus est homo, quando in eo bono quod facit, Deus i, si placet; in eo autem malo quod patitur, Deus i, si non displicet. IV, 885. Rectus quantumlibet tibi videaris, pro dicit Deus de thesauro suo regulam; coartat te ad eam, et pravus inveniris. IV, 1819. Recti et non recti corde. V, 317. Rectum amando corrigimur, ut recto recti adherere possimus. II, 672.

Rector. V, 420. Rectorum Ecclesiae pericula. IV, 1423, 1428.

Redarguere. Ad redarguendum pigri rem dispensatorem dei nihil magis facit, quam timor verbi asperi. V, 961.

Reddentium vel non reddentium bona aut mala sex differentiae. IV, 1432.

Redimere tempus. V, 122, 910.

Redemptionis beneficium. V, 1183. Redemptionis Christi mysterium nullis retro temporibus de i, ut. VII, 221. *Vide* Salus. Redemptionis mysterium quam diversis significacionibus predicatum. VII, 221. Redemptio nostra eleganter enarratur. V, 726, 745. Redemptionis nostrae commercium peractum a Christo. IV, 1521, 1925. *Vide* Christus. Redempti sumus sanguine Filii Dei. V, 153. Qui nos tanto pretio redemit, non vult perire quos emit. V, 153.

Reditus ad priorem vitam peccati prohibitus. VII, 509. Redit homo in deteriorem, cum ad se redit. IV, 978.

Reflectionis necessitas ab edacitatis libidine discernenda. X, 771. Reflectiones, indigentiarum quotidiana medicamenta sunt. IV, 1520. Refici ab eo quare, a quo factus es. IV, 1855.

Reformare. Qui nos formavit, ipse reformat. IV, 524.

Reformatio a confessione incipit, et per bona opera perficitur. IV, 1908.

Refugium nostrum Deus. IV, 254, 515, 878. Regeneratio hominis duplex. VII, 663, 667; X, 689. Regenerationis beneficium. V, 1006, 1081. Et gratia. VII, 379, 506. Regenerationis beneficium ex Christi Incarnatione. X, 174. Regenerationis nostrae sacramentum manifestum esse voluit manifestatus mediator: antiquus autem iustus erat aliquod occultum. II, 845. Regenerationis signum ante diluivum an et quale fuerit, scriptura tacet. VII, 439. Regenerationem omnibus, uno Christo excepto, necessariam videri. II, 844. Regenerationis et generationis nostrae comparatio. V, 1081. Regeneratio opponitur generationi. X, 198.

Regeneratio spiritalis quatenus fit. X, 144, 145. Regenerationis sacramentum, baptismus. X, 177. Regeneratio per Christum ducit ad justificationem vitae. X, 177. Regeneratio quid praestat. X, 187. Generatio ex Adam uno delicto obligat, regeneratio ex Christo tam illud, quam quicquid postea ex iniquis operibus humanae conversationis accedit, solvit. II, 678, 679. Regeneratio peccata aetate universa in quavis aetate. VI, 287, 288. *Vide* Baptismus. Regeneratio, fides, si es, caritas, in hac vita sunt solatia miserorum, non gaudia beatorum. IV, 1535.

Regi et regi qui differant. X, 523. Non regit qui non corrigit. IV, 504. Quosnam Deus regat, quosve dimittat. X, 524. A Deo regimur per singulos actus, quando recte agimus. X, 539. Regit spiritus, caro regitur: nec spiritus bene regit, si non regatur. V, 915. Rege terram, et eris rex terrae. IV, 970.

Regio vivorum et mortuorum. V, 295.

Regnare dupliciter dicitur. VI, 77, 78. Regnare velletius a bonis congruat. VII, 124. Regnandi cupidio in Romanis. VII, 43. Et Nino. VII, 116. Regnante Domino ita quisque subjectus est, ut regnet et i, se cupiditatibus suis. IV, 647.

Regna humana divina providentia constituuntur. VII, 141. Donantur. VII, 360. Gubernantur. VII, 154. Regnorum divisio, cupiditatis vel utilitatis effectus. VII, 360. Primis saeculis consequens non erat, ut primogeniti in regnum succederent. VII, 461. Regna a diis dari non possunt. VII, 170. Regna a deorum auxilio vel juvantur, vel deseruntur? VII, 117. Regna solus verus Deus dat. VII, 125. Bonis et malis, piis et impiis. VII, 139, 168. Quare. VII, 139, 140. Regna terrena quibus voluerit Deus, et quamdiu voluerit, vel sinendo, vel donando distribuit. III, 1051. Regnum invito vero Deo habere non poterant Romani, at illo cognito melius habuissent. VII, 135. Regna felicia et infelicia dat Deus Imperatoribus Christianis, quare. VII, 171, 172, 173. Regnum honorum non tam ipsis, quam illis, quibus regnant, utile est. VII, 114. Regnum malorum magis regnantibus nocet. VII, 114. Regna aequae justitia, magna sunt atrocitiam. VII, 115. Regnum aliena iniquitate crescit. VII, 124. Regni propagatio quo sensu dici potest felicitas. VII, 124. Haec incongruenter Jovi adscribitur, si victoria dea est. VII, 124. Regnum bello augere grande latrocinium. VII, 116, 117. Id malis videtur felicitas, bonis necessitas. VII, 124. Regni iusti et moderati forma. VII, 116.

Regna excellentiora Gentium tria. VII, 497. Inter regna terrarum, ceteris clariora fuere Assyriorum et Romanorum. VII, 560. Regna mundi quatuor significata per quatuor bestias in Daniele. VII, 695. Regnum terrenorum praedictae sunt mutationes. V, 622. Regni Israelitici commutatio per Christum figurata in veteri Testamento, ubi. VII, 526, 527. Regnum lucis et tenebrarum, Manichaeorum signum, destruitur. I, lib. *De Moribus Manich.* c. 3, 4, 5, etc. Regnum uxorum. I, 732.

Regnum in creaturas rationales triplicis generis. V, 1638. Regna duo, unum Christi, alterum diaboli. II, 918. Regnum diaboli constat ex iis qui inter se divisi sunt. V, 446. Regnum Christi duplex. VII, 675. Regnum Christi est in hoc mundo, sed non de hoc mundo. III, 1959. Regnum Dei nos, si in illum credentes in eo profecerimus. V, 388. Regnum Christi et sanctorum in terra post separationem malorum. V, 1197. *Not.* (a). Regnum Christi haeresibus et schismatis etiam excitatis indivisum. V, 446. Regnum sanctorum. VII, 675. Et Ecclesiae. VII, 548.

Regnum caelorum cur dicitur Ecclesia. VI, 409. Regnum caelorum, id est, sanctorum qui caeli appellantur. V, 490. Regnum caeleste, et regnum terrenum hodie in isto saeculo commixtum est. IV, 602, 603. Regnum caelorum non promissum fuit in veteri Testamento. VIII, 129, 130. Regni caelorum nomen non in veteribus libris invenitur, sed in novis. VIII, 368. Regnum caelorum in veteri Testamento promissum esse, quare tanquam erroneum Pelagio objectum. X, 527, 528, 529. An de facto promittatur. X, 527. Regno terreno veteres iusti caeleste regnum imaginabantur et praenuntiabant. III, 75. Regnum terrenum Judaeorum, umbra erat regni caelestis. IV, 1603.

Regnum Dei, regnum caelorum adhuc aedificatur. III, 1815. Regnum Dei promissum. V, 641. Quibus promissum. I, 619, 674. Non soli haeretici, sed et qui male vivunt, ad regnum Dei non pertinent. IX, 170. A regno Dei excludit vel unum crimen. IX, 171. Regnum Dei quomodo caro et sanguis non possidebunt. V, 1619. Numquam posse intrare in regnum Dei, magna est poena hominis. X, 785. Non nisi per remissionem peccatorum fit, ut ad regnum Dei perveniant baptizati. X, 142. In regnum Dei sola Christi societas introducit. X, 118. Regnum Dei ubi intelligitur. X, 818. Extra regnum Dei non est vita aeterna parvulis non baptizatis reservata. X, 189. Inter ignem aeternum et regnum.

caelorum nullus mediis locus vitae aeternae. V, 872, 1337. Regni caelorum pretium. V, 1521. Regnum caelorum quasi diverso pretio ematur. IV, 1468. Tanti valet, quantum habueris. IV, 574. Percipitur pro calice aquae frigidae. IV, 574. Regni Dei qui possessores. I, 612.

Regni Dei descriptio. I, 612. Regnum Dei pariter ab omnibus, totum a singulis possidetur. V, 549. Unicuique integrum est, quod concorditer habetur a multis. V, 549. Ad regnum Dei invitati omnes. V, 549. Quae ibi non erunt novimus: quae erunt, amare ac desiderare possumus, non digne cogitare. V, 1121. Ibi totum negotium nostrum laus Dei erit. V, 1121. Quis magnus et quis minimus in regno caelorum. V, 1168. Regnum Dei, crescente possessorum numero, non minuitur, quia non dividitur. V, 549. Regnum caelorum habet praemia diversa. VI, 410. In regno caelorum qualis erit cibus. V, 909. Regni Christi iam pignus tenemus, sanguinem Christi. V, 840, 848. Regnum caelorum quis recte, quis prave desideret. V, 489.

Regula incommutabilis est Dei voluntas. IV, 1206. Regulae ad intelligendum Scripturas. V, 26, 30, 356. Ad intelligenda Scripturae loca de Filio Dei. VI, 74. Regulae fidei. VI, 239, 290. *Retr.* scilicet symbolum. V, 999. Regulae catholicae defensores. VI, 235.

Regulus. X, 745. Regulus Punicum bellum confecerat, nisi aviditate nimia laudis diuiores condiciones Poenis imperasset. VII, 99. Regulus primo Punico bello captus. VII, 99. Reguli captivitas historia. VII, 28. Reguli captivitas, juratio, mors cogit deos erubescere. VII, 99. Regulus quanta fide iusjurandum Afris servavit. VII, 164. Regulus certissimose cruciatus et horrendi exempli mortem libera voluntate ne pejeraret excepit. II, 475. Regulus se ipsum occidere, magnum scelus iudicavit. VII, 57. Reguli magnitudo animi. VII, 57. Regulus Catoni praefereendus. VII, 57.

Relativa aliquando eadem sunt, aliquando diversi. II, 750. In multis relativis non invenitur vocabulum, quo sibi vicissim respondeant, quae ad se referuntur. VIII, 919.

Relaxandi animi gratia voluptatem aliquam post magnas curas capere, modestissimum est: ab ea vero capi interdum turpe. I, 1086.

Religianus episcopus. II, 966.

Religio unde dicta. VII, 280, 281. Religio ex eo dicta est, quod nos religet Deo. I, 605; III, 170. Vel ex eo quod nos religat. I, 605. Religio quid sit. VI, 20, 21. Religio vera ea est, qua se uni Deo anima, unde se peccato velut abruperat, reconciliatione religat. I, 1080. Religionem vis imitata inseruit. VI, 20. Christianae religionis summa. VII, 219, 220. Religionis servitus quae Graece *λατρία* dicitur, uni debetur Creatori. II, 378. Religio an aliis rebus, quam Deo exhiberi possit. VII, 278, 279. Religionis nostrae initium. V, 257. Religio vera a vero Deo inspiratur et docetur. VII, 179. Religio vera ab exordio generis humani una eademque. II, 375, 379. Religio Christiana apud antiquos. I, 605. Huiusque salus nulli unquam defuit, qui dignus fuit. I, 645. Quomodo hoc intelligendum. I, 645. Argumentum efficax Christianae religionis, oracula Prophetarum de iis, quae a sola voluntate Dei pendent. VII, 316. Totius mundi fides. VII, 760. Et quod propter Christum victores victis impererant. VII, 15. Religio Christiana una salubris religio. VII, 111. Praedicta in veteri testamento, revelata in novo. VII, 514. Variis miraculis confirmata. VII, 514. Religio quomodo a Christo fundata. VIII, 88. Religio vera aut noxia superstitione in quo sint. II, 377. Religio proprie non nisi in veritate locum habet. IX, 748. Religionis nostrae veritas ac mirabilis propagatio explicatur. II, 522. Religionis nostrae veritatem probat mors ab Apostolis pro ea appetita. V, 1414.

Religiones falsae, Martyrum passione sublatae. VII, 136. Error in religione venit ex hoc, quod pro Deo colatur creatura. III, 150. Varia sunt falsae religionis genera. III, 169. In religione falli expedire Varro putat. VII, 154, 137, 158. Populum in religionibus fallere velut scientium et prudentem negotium fuit. VII, 139. Religio qua a pueris semel imbuti sumus, ad se nos etiam socios rapit. I, 921.

Religio vera sine fide et sine quodam gravi auctoritatis imperio iniri recte non potest. VIII, 79. In religione sola sequenda sunt haec tria, fides, spes et charitas. VI, 252, 253. Religionem Christianam quidam rideant, quod in ea fides rerum, quae non videntur, imperatur. VI, 171. Refeluntur. VI, 171. Religionis Christianae sanctitas opponitur impuro cultui daemonum. VII, 76. Religionis summa est imitari, quem colis. VII, 242. Religio omnis, animae causa. VIII, 75. In nullum nomen religionis seu verum, seu falsum coagulari possunt homines, nisi aliquo signaculorum vel sacramentorum visibilibus consortio colligentur. VIII, 353. Religio non queritur nisi esse credatur. VIII, 86. Religio qua via possit inveniri. VIII, 91. Incarnata Dei sapientia, via ad religionem commodissima. VIII, 88. Religio querenda apud eos qui excellenti fame celebritate, et

omnium occupatione populorum. VIII, 76. Cum in partem vera religio, sumendum exordium a catholica Ecclesia. VIII, 78. A religione querenda apud Catholicos nihil prohibet. VIII, 77. Religio apud Paganos vera querenda non est; sicut nec apud haereticos, schismaticos, Judaeos. III, 165. Sed apud Christianos reperitur. I, 605; III, 103. An a religione vestigiata abstinentium, eo quod apud paucos sit. VIII, 76. Tutius est plurimum in religione, quam unius aut paucorum privatam sententiam sequi. IX, 142. Religione indignus est, qui flecti pectore accedit. VIII, 81. Religio Christiana, via regalis ad regnum. VII, 312. Via universalis liberandae animae. VII, 513. Religionis nostrae libertatem oneribus servilitus non tremendam. II, 221. Religio nostra non est inimica, sed utilis Reipub. II, 529. Religioni accipiendae ingenium vel excellens non sufficit, nisi Deus adsit. VIII, 82. In religione duae personae iudicabiles sunt; et tria hominum genera improbanda. VIII, 83. Paganorum falsum oraculum de tempore, quo ius iura esset religio Christiana. VII, 617, 618. De religione Christiana Pagani injuste conqueruntur. VII, 65. Christiana religio figurata per Annam matrem Samuelis. VII, 528.

Religiosus quid a superstitioso differt. VII, 187. Augustinus opus de catholica religione a se scriptum memorat. II, 80, 109.

Reliquiae Martyrum. VI, 575. Reliquiae sanctorum divinitus honor conciliatur. V, 1235. Reliquiae sanctorum ad flelium consolationem. V, 1237. Ad memorias orationum, non ad gloriam Martyrum. V, 1237. Reliquiae Stephani martyris in Africam translatae, ac ubique, ob Dei beneficia, diffusatae. V, 1435. Reliquiae Stephani martyris in loco sacro collocatae. V, 1437.

Reliquarium. III, 587, 588. Reliquarium Evae. I, 715. Remedium idem eidem ejusdem personae dolori adhibuit primo profuit, post aliquot annos occidit. II, 527. Remedia scelerata recuperandae sanitatis. V, 52. Remedia quotidiana Deus praestat ex Innoc. II, 782. Remedia peccatorum. V, 88, 962, 1207. *vide* Peccatum.

Reminiscencia quid. I, 787, 791, 1055, 1175. Reminiscencia animarum ex Platone, improbat. I, 601. Reminiscencia Platonis et Pythagorae expugnatur. VIII, 1011, 1012.

Remissio peccatorum. VI, 193. Remissio omnium peccatorum fit in baptismo. V, 41, 83, 590, 454, 752, 1635. Peccata quaelibet posse dimitti. V, 1531, 1538. Peccata non ab homine, sed a Deo dimittuntur et per hominem et praeter hominem. V, 599, 600. Remissio peccatorum est a Spiritu sancto. I, 995. Peccatores mortuos suscitavit Christus. ligatos solvit discipuli. V, 595. Remissio peccatorum, ubi Ecclesia est. III, 2062. Nec habetur extra Ecclesiam. V, 460, 463, 465. Peccata per Ecclesiam Spiritus sanctus dimittit. V, 451, 600. Peccata quae vitavinus, in debitis dimissis numeranda. V, 598. Post integralium remissionis peccatorum, accipimus remedium orationis. V, 752. Remissio peccatorum una est quae semel datur in sancto baptismo, alia quae quotidie datur in Dominica oratione. V, 596. Peccata ut nobis dimittantur, fratrilis esse dimittenda. V, 625. Qui vult dicere efficaciter, *dimitte nobis debita nostra*, dicat veraciter, *sicut et nos dimittimus debitoribus nostris*. V, 396. Remissionis quotidianum iucundum. X, 267. *vide* Debitum, Peccatum.

Renasci non potest qui natus non fuerit. II, 814; X, 177, 178. Renascimur ex Deo et Ecclesia. V, 680. Periculosus est omnis homo in aeternum, si non renascatur. X, 1225.

Renatus servus Dei. X, 352. Monachus. I, 655; X, 472, 474, 475. Laleus. X, 495. De Caesarea misit ad sanctum Augustinum duos libros contra eius opera scriptos. I, 635. Pertulit epistolam optati ad Augustinum in Mauritiam Caesariensem. II, 857.

Renibus terrenarum rerum delectatio tribuitur, quare. IV, 105. Renes nostros quando Deus possidet. IV, 1795.

Renovari spiritu mentis, est spiritalis fieri. III, 353, 354. Renovatur homo per Jesum Christum, quomodo. III, 221. In renovatione quomodo id recipimus quod perdidit Adamus. III, 355, 356. Non renovatur homo, si non ad hoc per Christum renovetur, quod in Adam prius erat. III, 352. Renovatio tota et plena hominis non fit continuo in baptismo. X, 156, 157. Renovatio nis initium et progressus. X, 156. Ordo quo languores vetustatis, crescente novitate sanantur. X, 230. Ubi renovamur in agnitionem Dei. X, 542. A veteribus ad nova transitur agitur, cum corrumpuntur exteriora, et innovantur interiora. IV, 420. Renovamur imitatione passionis Christi. IV, 411. Renovatio fit jam spiritu, fiet postea et carne. III, 353, 354. Renovatio perfecta fiet in resurrectione. IV, 420.

Renuntiatio satanae in ceremoniis baptismi. X, 408, 427. Renuntiare mundo et diabolo. VI, 291. Renuntiatio saeculo et hereditati damnosa, quae venit ex Adam. X, 1267.

Reparare. Nihil homo reparatur a Deo, semper in profan-
do est. IV, 1686. Reparatio hominis. *vide* reformatio.
Appelli a Deo nihil aliud quam non adjuvari. IV, 1512.
Repetitiones cur fiant in sacris Scripturis. IV, 903, 948,
1310, 1517. Repetitiones in libris non inutiles. IX, 126.
Reprehendunt multi in altero, quod ipsi cogitant facere.
IV, 800. Reprehendens in alio quae reprehendenda non
sunt, magis se laedit quam illum. II, 347. Ille justus re-
prehensor, qui non habet quod in illo reprehendatur. IV,
590. Reprehensiones malorum prosunt bonis. V, 1564. Pro
reprehensoribus orandum. V, 1564. Utiores esse plerum-
que iniustos iurgantes, quam amicos obijurgare metuentes.
II, 348. Non re, rebendere nos cor nostrum, quando dica-
tur. X, 503. *vide* Corruptio, obijurgatio.
Reprobatio. Electio, misericordia; reprobatio, Dei ju-
dicio adscribenda. II, 825. Reprobatio quomodo non inju-
sta. VI, 120, 121. Qui reprobat, de iniquitate Dei con-
queri recte non potest. VI, 123. Quid in reprobis odit
Deus. VI, 123. Cur unus liberetur, alter non liberetur,
inscrutabile Dei iudicium. II, 876, 882. Injustum esset, si
fuerit vasa irae ex massa non damnata. II, 822, 860. Ubi,
vel unde, vel quando ceperint damnationis meritum habe-
re animae, si novae sunt, nondum invenit August. II, 861.
Deus non auctor peccati in reprobis. II, 884. Reprobi suo,
ut pereant, desiderio dimituntur. X, 534, 942. Homo cum
datur in reprobum sensum, in interiore sibi accipit sup-
pliciorum meritum futurorum. IV, 1420. Reprobi quidam
gratiam Dei suscipiunt, sed temporales sunt, nec perseverant;
deserunt et deseruntur. X, 942. Reprobi quidam
habent ad tempus veram justitiam, sed in ea non perman-
ent. X, 928. Non sunt ex numero filiorum, etiam quando
sunt in fide filiorum. X, 928. super filios perditionis non est
imago Dei nec intractuosa patientia. X, 1428. Reprobi se-
cundum aliud sunt ex fidelibus, et secundum aliud non sunt.
III, 1709, 1600. *vide* Praedestinatio. Reprobi cur creentur.
II, 658, 778, 822, 825, 860, 894. Quare Deus creat quos
praecipit peccatores et damnandos. II, 824, 860. Nec bonum
creationis, nec bonum nutritionis ab eis abstinet Deus,
quos praecipit aeterno sui plio puniendos. X, 1504, 1505.
Reprobi ad utilitatem electorum nascuntur et vivunt. VII,
544; X, 792, 1427. Reprobis bene utitur Deus. X, 1504.
Reprobi cum electis miscentur in Ecclesia. X, 611. Reprobi
diversi generis promeritis puniendi. X, 942. Reprobi sup-
plicio suo erudiunt electos. VI, 72. Ad usum correctionis
electorum sunt. VI, 123. Dei ira, potentia et misericordia
elucet in creati ut reproborum. II, 822, 860, 861, 876.
Per reprobos et electos divitiae Dei manifestantur. II, 824,
877. Reprobis Deus utitur ad manifestandam suam gratiam
in praedestinatiis. IV, 1117. In reproborum perditione notas
facit Deus divitias gloriae suae in vasa misericordiae. X, 524.
Adversus reprobos longe aliter atque adversus electos
Deus se gerit. IV, 1203. Reproborum neminem adducit
Deus ad poenitentiam salubrem. X, 795. Reprobi plures
sunt quam electi, quare. II, 861. Reprobi cur tam multi.
II, 861. *vide* Electi.
Repudii usus qualis apud Gentiles, et qualis apud Ju-
daeos. VI, 579. Repudii libellum cur praeeperit Dominus
dari. VIII, 363, 367.
Requies Dei. III, 503, 503, 506, 510; VI, 551. Non percipit
nisi a perfectis. III, 506. Requies Dei in sion. IV,
1725. Requies Dei ab operibus suis. III, 1536, 1537. Quare
a Scriptura commemoratur. III, 1557. Requievit Deus, et
semper operatur. V, 691. *vide* Quies. Requies Dei in die
septimo. V, 80, 691. Quomodo intelligendum quod Deus
requieverit die septimo III, 189, 191. Requies Dei cessa-
tionem ad instituendis rerum naturis, *vero* autem ab his
administrandis significat. VIII, 131. Requies Dei in die sep-
timo significat laborem praecessisse. VII, 525. Nec habet
vesperam. VII, 544. Requies Domini in septimo die, futu-
ram requiem significabat, quam post bona opera daturus
erat hominibus. II, 213. Requies Dei dicitur, qua requiescit
in Deo. VII, 525, 545. Requiescere Deus dicitur,
cum ipso doceantur requiescimus. II, 213. Tantum vos amat
Deus, ut quia nos requiescimus, se dicat requiescere. IV,
1725.
Requies sanctis in hoc mundo non est promissa. VIII,
361. Requies promissa nobis adesse non potest in hoc se-
culo. X, 1579. Requies non invenitur in divitiis et honoribus.
VI, 529. Non in oblectamentis carnis et spectaculis.
VI, 529. Requies et resurrectionis fides in arca Noe com-
mendata. VIII, 264. Requiem sperare non debemus nisi
post bona opera. III, 1556. Requies labore emittitur. IV, 1312.
Pro aeterna requie labor aeternus subeundus esset. IV,
372. Ubi requies, ibi sanctificatio. II, 218. Requiem jam hic
stragem gustant, qui non nisi post hanc vitam quaerunt. VI,
550. Requies animae solus est Deus. I, 661, 752. Requies
ubique avarit, sed in solo Deo certa et sancta invenitur.

II, 214. Requies creaturae in Deo. III, 502, 506, 507, 645.
Mare habet, non vesperam. III, 508, 509. Requies hominis
satis lapsus in Christidivinitate, et post in ejus humanitate.
VI, 551. Requiescere non potest anima, nisi in eo quod diffi-
git: nec requies aeterna ei datur, nisi in dilectione Dei.
V, 308. Requies continuo post mortem. III, 1751. Requies
sanctorum in aeterna vita erit, non desideriosa. VI, 542, 545.
Requies Beatorum in contemplatione veritatis. V, 1633.
Requies Angelorum in Dei Verbo. VI, 551.

Resum cause in Verbo Dei conspiciuntur. VII, 274. Res
non discuntur per ipsa verba. I, 1214. Res nostrae propriae
quatenam. V, 72. Rerum temporalium instabilitas. I, 1281.
Non res, sed homines qui rebus male utuntur colandi
sunt, cum ex bono usu alius bonus, ex malo alius malus
evadat. I, 1248. Res magnae si a parvis quaeruntur, magnos
eos solent efficere. I, 900. Res magna: magnos viros dest-
derant. I, 900.

Rescriptum. III, 1445.

Respublica quid sit. II, 529. Respublica dicitur res po-
puli. VII, 67, 648. Qua ratione nuncupatio respublicae Ro-
manis et aliis regibus possit convenire. VII, 655. Quatenam
est vera respublica. VII, 655. Respublica sine justitia no-
men suum obtinere non potest. VII, 67, 68. Respublica
quo spectare debeat. II, 670. Respublicae salus in quo sita
sit. II, 625; VII, 758. Respublicae non inimicam esse do-
ctrinam Christianam. II, 820. Sed magnam ejus salutem.
II, 532. Respublicae ordo id cuiusdam pacis terrenae vincu-
lum coercens etiam peccatores, plurimum valet. III, 598.
In republica non se solum quisque curare debet, sed sibi
invicem adhibere diligentiam. III, 778. Respublica idolo-
rum cultrix, non est respublica. VII, 655. Nulla respublica,
nisi ea, cujus conditor rectorque Christus, veram justitiam
habet. VII, 69. Respublicam suam habet Christus. IV,
1911. Respublica felix non est stantibus moribus, venien-
tibus moribus. VII, 45. Nec ideo felicius, quia amplior.
VII, 114. Respublica optima nullum bellum suscipit, nisi
aut pro fide aut pro salute. VII, 758. Respublicae pessimae
vel flagitiosissimae descriptio. VII, 65. Haecque a Christia-
nis patienter toleranda. VII, 64. Respublicae nullus est in-
teritus naturalis. VII, 758. Respublicam sine injuria regi
non posse vulgo ferebatur. VII, 66. Respublicae regimur
triplex. VII, 67. Respublicam sapienter administrandam
Antisthenes, fugiendam Aristippus dicebat. VII, 601. Res-
publicae administratio dissimiliorum consensu ut harmo-
nia perficitur. VII, 66. Libri de Republica laudantur. II,
314. Falsa sententia de republica. VII, 67.

Resistere. Nihil nobis resistit non resistentibus Deo. III,
2066.

Respicere Deus dicitur cum miseretur. IV, 565. Respi-
cere retro. V, 476, 621, 622, 1302. Respectum pro dile-
ctione poni quotidianam est. IV, 800.

Restis peccatorum. IV, 1808.

Restituenda res aliena. II, 662. Restitutionis praecipitum.
III, 720. Non dimittitur peccatum, nisi restituatur ablatum.
II, 602. Restituendae sunt usurae. II, 664. Officialibus foren-
sibus quid liceat accipere, quid lidem restituere teneantur.
II, 665. Advocatus qui causam malam egit, restituere potius
tenetur, quam quisquam in quolibet officio militans.
II, 664. Interventendum pro turibus, non ad hoc ut minime
restituatur ablata, alias in societatem criminis veniretur. II,
662, 665. Restituere aliena, et sua pauperibus largiri di-
stinguuntur. II, 665. Si quis cruciatur dum existimatur
habere quod reddat, etiam si non habeat, nulla est iniquitas.
II, 662. Misericordes tamen in ipso dubio nolunt pro
incerta pecunia certa inferre suam hanc. II, 662. Restituere
nolentes episcopi quosdam clam, quosdam palam arguunt,
quosdam etiam sancti altaris communione privant. II, 662.
Restituere pretium quo Christus nos emit, nemo valet, ut
nos ei auferat. I, 778.

Restituta basilica Carthag. V, 152, 185, 550, 645, 1257.

Restitutus in locum Salvii Membresitani Donatarum
episcopus a Primiano creatus. IX, 579. Antequam dies dil-
lationis concessae duodecim episcopis, qui Maximiano adhae-
serant, transiret, ordinatus est. II, 415. Restitutus cum
salvo Membresitano propter cellulas et agellos ut eum lo-
cus pelleret confligit. IX, 592. Nec contentiosus habitus
est. IX, 592. Pro Restituto Nummasius advocatus contra
Maximianum locutus est. II, 412.

Restitutus Victorianensis presbyter sponte catholicis factus.
II, 597; IX, 525. A Donatistis quid assus sit. II, 516, 508.

Restitutus presbyter a Circumcellionibus est occisus. II,
500, 511.

Restitutus presbyter, quando ei placebat, jacebat mor-
tuo simillimus. VII, 453, 455.

Restitutus et Florentius episcopi Africae navigaverunt ad
Imperatorem, contra haereticos et paganos ex decreto concilii
Carthagine habiti. II, 558.

Restitutus episcopus. II, 759, 784.

Resurrectus alter episcopus. II, 759, 781.
Resurrectus discipulus, ejusque pii castus. II, 1065.
 Resurrectio Christi quomodo tertia die. VI, 657. Tri-
 duum crucifixi, sepulti, suscitati. II, 215. Resurrectionis
 triduum quomodo numeratur. VIII, 894. Corpus Domini
 esse resurrexisse, quale fuerat sepultum. VI, 304. Corpus
 Christi ad tantam subtilitatem in temporis momento potuisse
 redigi, ut per clausa ostia intraret. VI, 504. Resurgens
 Christus cur cicatrices servavit. II, 372. Solus Christus resur-
 rexit jam non moriturus. IV, 1675. Nemo ante Christum
 resurrexit in aeternum. IV, 1642, 1701, 1702. Circumcisio
 die octavo facta, ut Christi resurrectionem significaret. II,
 680. Resurrectio Christi per circumcisionem figurata est.
 VIII, 356. Magnum est cognoscere virtutem resurrectionis
 Christi. V, 922. Resurrectio nostra mirabilior. V, 922. Re-
 surrectionem Christi nec Magdalena credebat, nec Aposto-
 li. V, 1117. Quomodo Christus post resurrectionem agnus-
 citus et non agnitus sit. II, 645. Resurrectio Domini disci-
 pulis abstulit timorem, et dedit amorem. V, 1453. Resur-
 rectione Christo per quadraginta dies cum discipulis agente,
 confirmata est. V, 1218. In celebratione Paschae crux, se-
 pultura, et resurrectio Christi observanda: crucem gere-
 re debet Christianus in praesenti vita, sepultura et resur-
 rectione spe et fide geritur. II, 215. Resurrectio Christi in
 primo anni mense qui dicitur Mensis novorum celebratur,
 propter innovationem vitae quam significat: triduum est
 ob tempus ante Legem, sub Lege, sub gratia: tertia hebdoma-
 da lunae celebratur ad perfectionem significandam. II,
 206, 208. Resurrectio Domini per dies Paschales se-
 cundum quatuor Evangelistas recitari solita. V, 1107, 1126,
 1156. Quo ordine. V, 1108, 1156. Quod de ea scripsit Joan-
 nes, non uno die legitur. V, 1156.
 Resurrectionis Christi fides. VIII, 864. Resurrectio Chri-
 sti credita nos justificat. VIII, 336. Cur Christus omnium
 primus resurrexit. IV, 1162. Resurgentium aliorum Chri-
 stus est princeps. III, 2091, 2092. Resurrectio Christi, ejus
 clarificatio. III, 1805. Resurrectionem suam et nostram di-
 verso tempore futuram Christus indicat. III, 1829, 1830.
 Resurrectionem novimus in capite jam factam, et in mem-
 bris futuram. IV, 786. Resurrectio nostra jam in Christo fa-
 cta est. VIII, 251. In quo crucifixi fueramus. III, 2063.
 Resurreximus jam cum Christo per fidem. V, 1621. Resur-
 rectione Domini designatur novi hominis instauratio. III,
 2060. In passione et resurrectione Domini transitus de hac
 vita mortali in aliam vitam immortalem commendatur. II,
 205. Resurrectio Christi vitam novam significat. IV, 340.
 Ostendit nobis futuram vitam, sicut ejus passio significat
 praesentem. IV, 1958. Resurrectio Christi, fortitudo Marty-
 rum. IV, 1616, 1617. Resurrectio Christi, spes nostrae
 resurrectionis est. IV, 1700, 1705. De resurrectione non
 tacerunt Prophetae. VIII, 348.
 Resurrectionem corporum designat Isaias. VII, 691. Re-
 surrectionem immerito negant Platonici. VII, 392, 393.
 Resurrectionem non credebant Sadducaei. VIII, 368. Re-
 surrectionem jam esse factam Hymenaeus et Philetus apud
 Paulum existimant. II, 206. Resurrectionem non putant
 futuram Seleuciani, sed quotidie fieri in generatione filio-
 rum. VIII, 41. Resurrectionem corporum futuram negant
 Manichaei. VIII, 220, 247. Alio modo quam Sadducaei.
 VIII, 531. Non resurrectionem sed revolutionem ad istam
 mortalitatem promittunt suis Auditoribus Manichaei. VIII,
 226. Resurrectionem repellunt Origeniani. VIII, 35. De
 resurrectione non consulendi philosophi, nec qui inter an-
 tiquos excelserunt. VIII, 903. Inter ipsos Christianos ali-
 quando reperitur, qui contradicat resurrectioni carnis. IV,
 944. Resurrectio solius est creaturae rationalis. VI, 650.
 Animae sanctorum ante resurrectionem corporis, sunt in
 requie. II, 214. Resurgunt omnes homines simul. III, 1751.
 Sexus uterque resurrecturus est. VII, 778. Undique redet
 Dominus corpora sanctorum. IV, 1945. Resurrectionis
 celeritas. V, 1623. Omnium est resurrectio, sed aliorum ad
 poenam, aliorum ad gloriam. IV, 1672. Discrimen resurrectio-
 nis justorum et impiorum. III, 144. Resurrectionem et
 resurrectionem differentiam quomodo Apostolus persuadeat.
 II, 941.
 Resurrectio qualis erit. VI, 650, 651. Qualis futura in-
 storum. V, 1614. Resurrectio cujusque cum causa sua. V,
 1455. Morte Christi resurrectionem justis praestant esse
 talem, qualis in fine nobis promittitur, quidam tenuerunt.
 II, 712. Sed Augustino non satis probantur. II, 712. Post
 resurrectionem quales erimus, sciens cum fuerimus: au-
 tequam simus, tenerarii non simus, ne illud non simus
 V, 1264. Resurrectionem solum animarum fieri nullis
 visum est. V, 1614, 1628. Resurrectio talis speranda, qua-
 lis in Christo praecessit. V, 1616, 1622, 1630.
 Resurrectio duplex. V, 501. In spiritu et in corpore. V,
 4627. Resurrectio animarum et corporum, finis praedicatio-

nis et dispensationis Christi. III, 1586, 1586. In nulla re me
 contradicitur fidei Christianae, quam in resurrectione car-
 nis. IV, 1134. Resurrectio carnis a quibusdam negata est.
 III, 1551. Contra illos adstruitur. I, 601, 1077, 1170; III,
 1554, 1580; V, 712, 713, 1131, 1600, 1605, 1609, 1626,
 1629; VII, 754, 774, 795, 796. Adstruitur contra Manichaeos.
 VIII, 217. Jam resurreximus mente, fide, spe, caritate;
 restat ut resurgamus corpore. IV, 899. Resurrectio corpo-
 rum promittitur. III, 1552. Resurrectio promissa, morti
 corporis est contraria. X, 112. Resurrectionem carnis, re-
 surrectio spiritus praecedat. X, 923. Resurget caro per me-
 ritum animae. V, 427. Resurrectio carnis futura est omnium
 hominum. VI, 272. De morte corporis et de ejus resurre-
 ctione agit Apostolus. I. Cor. xv. 21, 22. etc. X, 1584,
 1585, 1586, 1585, 1596, 1601, 1602. Caro resurget ista
 ipsa, quae sepelitur. V, 1192, 1217. Resurgens caro com-
 mutabitur et fiet ipsa corpus caeleste et Angelicum. V,
 1217. Corpus spiritale. V, 1142. Sunt qui putent tunc car-
 nem in Dei substantiam conversam iri, ac futuram esse
 quod Deus est. II, 530. Corpus nostrum quomodo post re-
 surrectionem futurum spiritale. II, 628; III, 2064, 2062;
 VI, 274. Spiritale corpus, quod resurreximus, promittitur,
 quale futurum sit, discere non recusat August. II, 618,
 620, 625. Corpus in spiritum esse mutandum nonnulli pu-
 tant. II, 618. Qui putant tunc corpus spiritale fieri, cum
 mutatur in spiritum, refelluntur. II, 945. Opinionem hanc
 quae sequantur incommoda. II, 619. Putat August. etsi non
 plena fiducia, corpus tum spiritale dicendum, ob ineffabi-
 lem quamdam facilitatem. II, 629. Resuscitatum hoc corpus
 mortale transferitur in habitudinem angelicam, et in celestem
 qualitatem. IV, 1863. Corporum spiritualium qualitates
 Augustino velut indubitatae, quod detracta sit eis mortalitas,
 corruptio, ponderis gravitas. II, 625. Ahae de quibus
 summo ambigit. II, 625. Corpus sanctorum post resur-
 rectionem immortale. V, 840. Corpus propter meritum jus-
 titiae, in saeculo futuro vivificandum, nec sic ut tantum ex
 mortuo vivum fiat, verum etiam ex mortali immortale. X,
 115. *Vide Corpus.* Omnes incorrupti resurgent, sed ex his
 etiam justi immutabuntur in illam incorruptelam, cui
 omnino nulla possit nocere corruptio. II, 947. Corpus san-
 ctorum post resurrectionem erit omnino incorruptibile,
 omnino immortale, omnino ad movendum agile et facile.
 V, 1157. stabilitas corporum post resurrectionem. I, 603,
 615, 620. In Beatorum corporibus erit claritas, et diversa
 species claritatis, quia diversa sunt merita caritatis. V,
 1158. In Beatorum corporibus pulchritudo erit omnibus
 numeris absoluta. V, 1146. Resurget caro sine vitio. V,
 1151. Si carnis vitia non resurgent, cur in Christo cicatrices.
 V, 1140. Resurgent piorum corpora sine omni vitio, eadem
 tamen quo ad substantiam carnis. VI, 274. In statura et
 effigie corporis nihil erit indecorum. VI, 275. Credere de-
 bemus talia corpora nos habituros, ut ubi velimus, quando
 voluerimus, ibi simus. V, 1140, 1143. Terrenum corpus
 quomodo in caelo erit. V, 1140. Facile corpus levabitur in
 caelum, si non premat spiritum sarcina peccatorum. V, 1211.
 Caro quae nunc tibi facit tormentum, tunc tibi erit orna-
 mentum. V, 1152, 1153. Utrum spiritus tunc adjuvandus
 sit corpore ad videnda corporalia, nihil dum legit August,
 quod sibi sufficiat. II, 629. In ipsa quoque resurrectione
 non facile est Deum videre, nisi iis qui corde sint mundo
 ex Ambr. II, 604, 606. Post resurrectionem corpus sumere
 cibos poterit, sed non indigebit. II, 572. Manducandi po-
 testas, sicut in Christo, non necessitas, post resurrectio-
 nem. V, 1130, 1618. Resuscitatum corpus imperfectae felicitatis
 erit, si aut cibis eguerit, aut cibis sumere non po-
 tuerit. II, 572. Post resurrectionem corpus et anima vige-
 bunt per Filium Dei, et per spiritum sanctum. III, 133.
 Quare in resurrectione non erunt nuptiae. IV, 786. Carnis
 non erunt eadem opera post resurrectionem. V, 1622. Vita
 similis Angelorum erit, carens operationibus corruptionis
 et indigentiae. V, 1623, 1651. Nihil resistet spiritui nostro.
 IV, 1688. Tunc vere holocausta offerentur. IV, 798. In re-
 surrectione caro erit spiritualis et tamen caro. VII, 785.
 Corpus per gloriam resurrectionis non sic amittet mortali-
 tatem et corruptibilitatem, ut hoc ipsum quod corpus est
 amittat, et spiritus fiat. II, 619. Tunc corpus ipsum erit, et
 non ipsum erit. V, 810, 849. Resurrectione erunt tunc cor-
 pora spiritalia, manentibus tamen omnibus membris. II,
 530. Membra corporis erunt alia ad usum, alia ad speciem.
 V, 1145, 1146. Nec interiora membra, nec ipsa corda late-
 bunt post resurrectionem. V, 1145. Totius hominis in melius
 commutatio resurrectione perficienda. VI, 193, 194.
 Immutabitur caro et sanguis, et fiet corpus caeleste et an-
 gelicum. VI, 500. Non jam caro erit et sanguis, sed tantum
 corpus. VI, 195. Superflua quomodo redibunt ad cor-
 pus. VI, 275. Caro hominis quae in alterius cibum carnem-
 que transierit, illi reddetur, cujus rinitus fuit. VI, 275.
 Difficultates variae circa quantitatem corporum resurgens

tum. VII, 776, 777. In qua magnitudine quibusque resurrecturus est. VII, 785. An ad Dominici corporis modum omnium mortuorum corpora resurrectura sint. VII, 777. An resurgat fetus abortivi. VI, 373. Integrabitur quod nondum erat integrum, et instaurabitur quod fuerat vitiatum. VI, 272. Resurgent monstrosi fetus correctae eneidataque natura. VI, 272, 273. Homo bimebris non resurget unus homo, sed homines duo. VI, 373. Corpora quibuslibet modis discipata in integrum restituentur in resurrectione. VII, 782. De capillis et unguibus in resurrectione. VII, 790. Resurgentium corporibus vita detraherent, natura servabitur. VII, 778, 781. Discrimen corporis ante peccatum et post resurrectionem. I, 603. Parvuli autem vel post susceptum baptismum defuncti an resurgunt. H, 730. Resurrectio parvulorum qualis erit. V, 1140.

Resurrectio corporis alius in bonum, alius in malum. V, 709. Corpora damnatorum qualia resurgent. VI, 274. Quomodo erunt incorruptibilia, si dolerunt; aut quomodo corruptibilia, si mori non poterunt. VI, 373. Corpora impiorum qualia resurgent. V, 1627. Non ad passiones dolorum, sicut impij, resurrecturi sumus; nec ad gaudia carnalium desideriorum. V, 1059. Resurgit mali corrupti integritate membrorum, sed corrumpendi dolore poenitentium. II, 947. In resurrectione mortuorum distabit gloria meritum. II, 914. Post resurrectionem gaudium bonorum amplius erit, et malorum tormenta graviora. III, 1751. Resurrectio corporum ad perfectam beatitudinem animae necessaria. III, 485.

Resurrectio egeneratio dicta est. IV, 1873; X, 156, 594. Item adoptio et redemptio. X, 591. Plena per resurrectionem renovatio est effectus baptismi. X, 407. Post resurrectionem totus homo dedicatus inhaerere incommutabili veritati. V, 909. Resurrectionem corporalem primam, et mille annorum sabbatismum futurum quidam opinati sunt. VII, 667. Qua in opinione aliquando fuit Aug. VII, 667. Resurrectio duj lex. VII, 663, 666, 675, 680. Ad primam resurrectionem non pertinent, nisi qui beati erunt in aeternum. VII, 665. Resurrectionem desiderabiliter et patienter sancti expectant. VII, 593.

Resurrectione Christi spem resurrectionis nobis allatam esse. V, 1607. Resurrectio spes omnis fidei nostrae. VI, 659. Summa fidei nostrae. VI, 650. Fides resurrectionis propria est Christianorum. IV, 1308, 1609; IX, 675. Discernens eos a Paganis et Judaeis. V, 808, 1073, 1112, 1115, 1155. Resurrectionis fide sublata, omnis interdicta doctrina Christiana. V, 1599.

Resurrectio carnis suadetur possibilis. IV, 751; VI, 194, 195, 342, 346, 347, 659. Quomodo a Christo persuadebatur. V, 658. Resurrectioni fidem facere debet creatio. V, 715. Et quod Christus praestitit. V, 747. Christus resuscitavit quodam, ut ad resurrectionem generalem prepararemur. III, 1746, 1747. Productio arboris ex parvulo grano non minus aut amplius miranda, quam terrae sinus reddens corpora resurrectioni futurae integra. II, 372. Tam facile est omnipotentiae Dei quaeque recentia, quam diuturno tempore dilapsa cadavera suscitare. II, 372. Resurrectionis promissio, tot aliis Dei promissionibus jam impletis, confirmatur. V, 1143. Resurrectio Christi, non Lazari, congruit promissae resurrectioni. II, 371. Resurrectionis commendata est fides, cum filii, non duj illi, sed totidem redditi sunt Joho, quot habuerat. II, 519. Elias et Elisasus mortuos suscitaverunt. II, 521. An sagi mortuos suscitaverint. II, 521. Impossibilitas resurrectionis ab infidelibus objecta, ab ipsis eorum philosophis destruitur. VII, 794, 796. Quomodo ex opinionibus contrariis Platonis et Porphyrii veritas resurrectionis carnis elicitur. VII, 795. Resurrectionem praenuntiare maleficiis Petri Christus compulsus non est. VII, 795. Resurrectionem a mundo esse credendam Christus praedixit. VII, 705. Resurrectionem totus mundus credidit; qui non credidit, remansit immundus. V, 658. Resurrectionis fides manifesto probata, imprudenter ab hominibus improbat. V, 1158. Resurrectio in virga Moysi significata. VIII, 260. Resurrectionis fidem cura saecularis adstruit. VII, 37. Resurrectio mortuorum non pendet ex eorum seculura. III, 592. Resurrectio, beneficium est gratiae. VI, 660. Gratiae mirabilior est virtus justus a morte ad aeternam beatitudinem reviviscere, quam in mortis experientiam non venire. VI, 160. Resurrectionis in aquila et luna similitudo. IV, 1325. Resurrectio fructus est mediationis Christi. VII, 268. De resurrectione corporum epistolam scripsit Augustinus. II, 631.

Resurrectio spiritalis quae. III, 1847, 1848. Resurrectio secundum spiritum, quae nunc fit per fidem. V, 709, 1628. Resurgere ex se homo, cum ex se cockerit, non potest. IV, 1036.

Reus in dexteram nisi post resurrectionem Christi. VI, 301, 302.

Retica anno. VII, 573.

Reticius Augustodunensis episcopus magnae auctoritatis in Ecclesia. X, 644. Inter ut concilio Romano, in quo Donatus schismatis Donatistarum auctor presidente Melchide damnatus est. X, 644, 1078. Opusculum ejus de baptismo. X, 644.

Retractionum opus se meditari notat Augustinus. II, 586. Opus hoc rem plurimum necessariam vocat August. II, 1001. Retractionum duo volumina Augustinus absolvet ann. cccxxv. II, 1001. Retractatio operum ab Augustino quo consilio facta. I, 585.

Retrarius. V, 621.

Retributionis genus quadruplex. IV, 1516. Retributiones aliae nobis debebantur, aliae redditae sunt. IV, 1517. Retributionem Dei nullae male, quia nulla nisi iustae. IV, 1519. Quae Dei in hominem retributiones. IV, 1531, 1532. Retribuit Deus bona pro malis, cui homines retribuunt mala pro bonis. IV, 1443. Nisi Deus retribuere bona pro malis, nullo modo essent quibus retribuere bona pro bonis. IV, 1517. Quodnam inter Dei atque hominum retributiones discrimen. IV, 1517. Retribuere Deo aliquid non valeamus. V, 1184. Non vult Deus sibi retribuere de tuo, de suo vult. IV, 1518. Quid hominibus Deo retribuere oporteat. IV, 1518. Retribuit Christus pro nobis. IV, 1785.

Retro respicere, quid. V, 621. Retro respicere post conversionem non licet. IV, 874, 968, 1005, 1057, 1058. Retro respicit, quisquis eum, ad quem proficendo pervenit, gradum dimittit. IV, 1058. Quis non respiciat retro. V, 622.

Revelatio perfecta, quid. VIII, 172. Revelatio doctrinae per Spiritum sanctum a Pelagio agnoscitur. X, 581. Revelatione Paulus confirmatus de passione sua. V, 1568. Revelationes B. Perpetuae. V, 1281, 1284. Revelatio facta militari viro. VI, 722.

Revixit pro apparere cepit. III, 2070.

Revolutio rerum omnium in eandem ordinem, eandemque speciem admittenda non est. VII, 502. Quibus argumentis probatur a philosophis illam admittendam esse. VII, 368, 367. Respondetur illis. VII, 366, 367.

Reus reum non facit. IV, 383. Qui facinus vult committere, etiamsi non faciat, reus est a iud Deum. IV, 1662. Intercedere pro altero, quisque homo suarum partium esse ducit. II, 657. sacerdotij officium est intercedere pro reis. II, 657. Idque ex religione descendit. II, 655. Quo animo pro reis interv. niant sacerdotes. II, 655. Rei qui sacerdotum intercessione liberantur supplicio, a societate tamen remouentur altaris. II, 656. Pro reis intervenit August. ut corrigendorum morum locus eis detur. II, 655, 656. Misericordia erga reos moveri debent iudices, quia et ipsi misericordia egent. II, 637. Reos omnes Christus iuvenit. V, 301.

Rex. Regere. Regit Deus obedientes, conterit resistentes. IV, 693.

Rex nomen imperii primum fuit. VII, 86. Reges melius dicti a regendo, quam a regnando. VII, 154. Primi iusti, pastores pecorum magis quam reges hominum constituti sunt. VII, 645. Facile invenitur, qui timeat se fieri regem, nullus qui se nolit esse felicem. VII, 150. Reges olim ungebantur et sacerdotes. IV, 1952. Regum unctio typus Christi. VII, 543. Regum primum (Romano) studia. VII, 86. Regum Christianorum officia. IX, 527. Reges Domino serviunt, et ut homines sunt, et ut reges sunt. II, 801. Aliter ut homines sunt, aliter ut reges. II, 801. Reges quomodo servire Deo peculiariter debeant. IX, 530. Regi debes, ut possis regere. V, 715. Reges serviunt Domino in timore, ea quae contra iussa Domini sunt, religiosi severitate prohibendo atque plectendo. II, 801. Ad religiosos reges terrae pertinet non solum adulter a, vel homicida, vel huiusmodi alia flagitia seu facinora, verum etiam sacrilegia severitate congrua cohibere. II, 940. Rex nova praeceta imponere potest subditis. I, 690. Et illi non obedire peccatum est. I, 690. Regi ex veritate aliquid iubenti cum resistitur, veritati contradicitur. IX, 105. Reges edicta in gratiam religionis posse condere, qui olim a fidelibus signatum. II, 399. Nihil interest sub quo rege vivat homo, si ad impia non cogitur. VII, 160, 161. Regum Christianorum amicitia Catholici qui bene utuntur, nihil peccant. IX, 524. Reges saeculi nemquam christi. mias mi iuridico sensit, dictum Petilianum quod confutatur. IX, 325, 326. Honor et obedientia regibus iniustus et infidelibus debetur a Christianis. IV, 1635, 1654. Christus ejusque discipuli obsequium regibus exhibendum esse exemplo etiam suo praecerunt. IV, 1591. Inter honores uoi obliviscantur reges, se esse homines. VII, 171. Quanto sunt in maiore sublimitate terrena, tanto magis humiliari Deo debent. IV, 1779. Homo rex est hominum ad humana, sed alius rex est ad divina. IV, 647. Rex terrenus, sub rege caelesti; rex caelestis, super omnia. IV, 647. Iudaei peccave-

runt, non quia dixerunt se habere Casarem regem; sed quia Christum regem habere noluerunt. IV, 617. Regis nomine in scripturis Filius Dei solet appellari, potius quam Pater aut Spiritus sanctus. IV, 84. Rex noster Christus. IV, 200. Reges dicuntur in Ecclesia, qui carnis concupiscentias regunt. III, 865; IV, 826. Regis regnantis Narnichorum descriptio. VIII, 507, 500.

Rhadagaisus. V, 224. Gothorum rex quanta suorum clade a Romanis victus sit uno die. VII, 109. Rhadagaisum vinci non posse iactabant Pagani quod deos coleret. VII, 170.

Rhadamanthus Xanthi filius ex Europa. VII, 369. Judex apud inferos. VII, 72.

Rhamnus spinarum genus, peccati figura. IV, 680. **Rhea** seu Iliis mater Romuli. VII, 578. De Mario geminis concepit fertur. VII, 578. *Vide* Sylva.

Rhetor et dialecticus qui differant. IX, 457.

Rhetorica, victoriosa loquacitas. I, 683. Rhetorices inventio. I, 1015. Utilitas. III, 60, 61, 89. Rhetorice præcepta ab adolescentibus cito discenda sunt. III, 90. *Vide* Eloquentia. Rhetoricam docet Augustinus. I, 695. Thagastæ. I, 695. Carthagine. I, 711. Romæ. I, 716. Mediolani. I, 717. Iliis professionem deserit. I, 705.

Rhetorici hæresis miræ vanitatis. VIII, 44.

Rhinocorura civitas. III, 787; VII, 503.

Rhythmus quid. I, 1014. Rhythmus latine numerus dicitur. I, 1014. Rhythmi nomen in musica late patet. I, 1116. De rhythmo copiose. I, 1115.

Ridendi et timendi tempora sunt discernenda. IV, 608. **Risus** et fletus. V, 945. Risus infamia est hominis peccatoris. I, 1231. Ratio præveniat risum necesse est. I, 915. nihil fœdus risu irrisione dignissimo. I, 915. Risus jocusque non nisi affectu carnali delectat. X, 148.

Rigatio significat fetum usque ad cordis intima. IV, 04.

Rixanus episcopus Maximianista. IV, 581. Rixa parata columbarum. V, 426. Rixandi libido cavenda. III, 58. Rixæ etiam inter sanctos, sed quæ non intermunt caritatem. IV, 318, 319.

Rogatianus Donatista. II, 390; IV, 376, 381.

Rogatianus a Nova. IX, 235.

Rogatus Maurus, III, 1470. Cartanensis episcopus. II, 501. *Not.* 1. Rogatusque auctor. II, 526. Seu auctor schismatis unius in parte Donati. IX, 45, 46. In loco Prætextati Assurtiani ordinatus. IX, 550, 704. Ob defectionem a Donatistis, multa ab iis passus est. II, 361. *Not.* 1; IX, 516. Circumcessionum in eum crudelitas. IX, 550, 704. Rogatus forensi disceptatione acerrime conflixit. II, 326. Rogatus jam catholicus est. IX, 704. Rogatus tempore Augustini vixit. II, 520. Rogati successor Vincentius. II, 320.

Rogatusque, V, 709. Seu Rogatenses. II, 501. A Rogato sic appellati. II, 525. Rogati pars brevissimum frustum de frusto majore præcisum. II, 555. Rogatensium schisma ante ann. cccxii non exortum. II, 326. *Not.* 1. Rogatistæ temere ab Ecclesia se præcederunt. II, 533, 534. Rogatistæ gloriantur se nec terram nec in terra, sed cœlestes, in quibus solis Christus fides inventurus est. II, 545. Rogatistæ spersecuti sunt Donatistæ. IX, 46. Rogatistæ appellabant Donatistas Firmianos. II, 502. Rogatenses cæteris Donatistis maiores videntur, sed non sunt nisi defectu virum. II, 526.

Rogatenses, præci in Mauritania Cæsariensi. IX, 422, 588.

Roma condita a Trojanis. V, 505. A posteris Æneæ. VII, 60. A Romulo et Remo. V, 505; VII, 62. De tempore Urbis Romæ conditæ inter auctores non convenit. VII, 80. *Not.* (a). Quo anno regni Juda et Israel Roma condita est. VII, 578. Et quo Numitoris. VII, 578. Romæ primordia, facinorosum asylum, Romuli fratricidium. III, 1050. Roma, expulsi regibus, incredibiliter brevi ætatis spatio plurimum crevit. VII, 62. Roma caput gentium. V, 166, 1684. Roma triginta quinque curias habebat populi. IV, 1624. Roma fora et Græca gymnasia distinguuntur. II, 438. Romanorum peritua. V, 1085. Roma a Gothis capta, spoliata et inces. sa. VII, 70, 96.

Romæ incendium primum a Gallis, et alterum a Nerone. V, 1536. Romæ incendium publicum. VII, 99. Romam Camillus a Gallis liberat. VII, 117. Romæ excidium a Gothis. VII, 469. Roma Gothorum irruptione sub Alarico rege eversa est. I, 647. Barbarico vastatur incursu. II, 1485. Clades allata populo Romano prima obsidione Urbis per Alaricum ann. cccviii exeunte. II, 565, et *Not.* (a). Roma ab Alarico capta et direpta est. VII, 14, 15, et *Not.* et 19, 20. Romæ incendium a Gothis tertium fuit. V, 1536. Romæ excidium clementia Dei temperavit. VII, 45. Barbarorum humanitas erga plerosque Romanorum. VII, 45. Parcebatur iis, qui ad loca sancta confugissent. VII, 14, 15, et *Not.* et 45, 46. Romæ strages et excidium. VI, 718. An Urbi non revera pepercerit Deus. VI, 718, 721, 725. An tum Romæ nulli erant justi unde Urbi parceretur. VI, 718. Quæ clementer gesta sunt in eversione Urbis sub Alarico, Christo tribuen-

da. VII, 19, 20, 48. Romæ vastatio religioni Christianæ sive idololatriæ extinctioni falso tributa. V, 505, 625, 621, 1355. Roma urbs venalis appellata est. II, 532. Roma quasi secunda Babylonia. VII, 561, 578. Romæ Petri, Pauli, Laurentii et aliorum Martyrum corpora. V, 1355. Romam toto anniversario pergit Paulinus. II, 355.

Romani a Trojanis oriundi. VII, 79, 81. Et ex Laurentiis. VII, 572. Romani dicti sunt Æneæ et Assaraci domus III, 535; VII, 462. Romanorum vita sub Regibus. VII, 92. Romani Imperii primordia sub Numa Pompilio quadraginta annos pacata fuerunt. III, 800, 801. Roma in sub Numæ regno triginta novem annos pax summa fuit. VII, 84, 85. Non beneficio deorum. VII, 85. Romanorum Reges quam horrendos exitus habuerunt. VII, 92. Romani Tarquino expulso, a dominatu regio liberantur. VII, 585. Romani Regum impatientes, Consules creantur. VII, 154, 155. Quantum brevi sub Consulibus creverit imperium Romanorum. VII, 154, 155. Romanorum victoriæ qualis fuerunt a Consulibus tempore. VII, 95. Romanorum fœdus fœdum cum Samnitibus. VII, 97. Romani leges Solonis ab Atheniensibus mutuati sunt. VII, 60, 96. Quas et meliores facere conati sunt. VII, 60. Qua ratione Romani et populi et rei nuncupationem sibi vindicare possunt. VII, 635. Ordines duo apud eos splendidi, Equestris et Senatoris. VII, 108. Romani quanta cura senatus adoptandos examinant. II, 475. Romanorum viri nobilissimi, Reguli, Scævola, Scipiones, Fabricii. VII, 77. Romani supplicio virgaram exempti. VII, 65. *Not.* 1. Romanorum res publica vere nunquam fuit. VII, 618. Romana respublica ex quo tempore perenniter coeperit. II, 532. Quibus malis res publica Romanorum post initia Consularia imperii, vexata sit. VII, 95. Quibus nati in interioribus exagitata. VII, 104. Et sua se quodam modo magnitudine fregit. VII, 607. Sententia Ciceronis de re publica Romanorum. VII, 66. Eam lugubriter deplorat amissam. VII, 67, 68. De Romanorum reipublicæ vitis plura Sallustius. VII, 64. Jus bonumque apud eos non legibus magis, quam iustitia valere dixit Sallustius. VII, 61, 62. Romani amore primitus libertatis, post etiam dominationis, et cupiditate laudis multa magna fecerunt. VII, 185. Duo ad facta miranda Romani compulere, libertas et cupiditas laudis. VII, 162. Primus libertatis Romanorum annus, tulerunt et Tartareus. VII, 95. Romanis libertatem jam quidem languidam omni modo Cæsar Augustus extorsit. VII, 105. Romani imperii sui fertitudinem ac stabilitatem auspicio indicari vane existarunt. VII, 153. Romanorum fata, Sibylla cecinit. III, 1034. Præfecti a Romano imperio constituuntur quibusdam Africæ partibus. II, 922. Romani nihil nocuerunt gentibus, quibus subjugatis leges suas imposuerunt. VII, 160, 161. Non solum jugum, sed etiam linguam suam donitis gentibus imposuerunt. VII, 634. Romani cives censebantur omnes, qui ad imperium pertinebant. VII, 161. Magnitudinis imperii Romani causa nec fortuita nec fatalis. VII, 141. An non potuit magnum esse imperium Romanorum, nisi bellis esset inquitum. VII, 85. Romani bellum Albanis impie intulerunt. VII, 80. Et iniuste. VII, 90. Romanorum bellum cum Etruscis. VII, 94. Variæ contra Romanos conspirationes hostium. VII, 97. Romani ex servis et reis exercitum instituere, arma ex templis extrahere coacti sunt. VII, 100. Romanorum aerarium stipendiis sufficientibus defecti. VII, 100. Quantis claudibus attriti Romani sub bellis punicis. VII, 96. Et ab Annibale. VII, 100. Quantis bellis afflicti post conditam ædem concordia. VII, 106. Romanorum exercitus ab hostibus fusi. VII, 97, 168. Romanorum calamitatum enumeratio. VII, 96. In calamitatibus suis nullum a diis suis auxilium acceperunt. VII, 98. Romanos patriæ eversio non correxit. VII, 45. Romano imperio potentia gladiatorum terribilis fuit. VII, 115. Imperii Romani terminii mutati sunt sub Hadriano et Juliano Imperat. VII, 135. Et sub Jovianiano. VII, 136.

Romana nobilitas idololatriæ dedita. I, 750. Roma imprudenter diis Itacis commissa est. VII, 84. Quam insipienter diis penatibus Trojæ urbem servandam commiserunt Romani. VII, 16. Romanorum dii innumeri. VII, 118. Romani præter constitutionem Numæ multos deos adiecerunt. VII, 87. Non ratione, sed adulacione quosdam sibi deos instituerunt. VII, 60. Romanos Juno cum Jove necnon et Venus fovebat. VII, 88. Romani pallori et febrî fauna fuerunt. III, 1055. *ἀπειθείας* demonas invitandos, et *μασότης* demonas placandos monent. III, 1055. Deos gentium quas subjugabant, colendo propitiare solebant. III, 1050. Quare Deum Judæorum recipere noluerunt. III, 1050. Urgentur. III, 1055. Deum Hebræorum non receperunt, quia se solum coli voluerit. III, 1055. Romani dii dicti, etiam qui alibi gentium colebantur. V, 166, 503. Deorum numerosi ac nihil Romanos juvit. VII, 87. Felicitatis et gloria Romanorum tutores, non fuisse deos ostenditur. VII, 101. Romanorum imperium florentissimum. VII, 560. A diis constitutum, auctum et conservatum dici non potest. VII, 119, 154.

Romanum quare a toto imperium suum auctum et constitutum putant. VII, 124. Quare ad tantam gloriam imperium Romanorum pervenire Deo permisit. VII, 166. Romanorum imperium a Deo vero est dispositum. VII, 167. Romanum non ideo fuisse infelicem, quod deos colere destiterit, probatur. VII, 29. Romani præcepta vivere a suis diis non receperunt. VII, 60. Nulla unquam cura fuit diis, ne malis moribus respublice Romanorum deperiret. VII, 69, 71, 72. Romani diis suis sapientiores. VII, 59. Romæ dejecti sunt dii. V, 168.

Romani stante Carthagine optatis moribus et maxima concordia egerunt. VII, 62. Moribus antiquis res stabat Romana, vitisque. VII, 68. Romanorum veterum virtutes et vitia. VII, 157. Romani laudis avidissimi. VII, 58. Et dominationis. VII, 43. Quibus gradibus ad hanc dominandi libidinem devenerunt. VII, 43. Tanto magis belli et dominationis laude claruerunt, quanto minus se voluptatibus et avaritiæ dederunt. VII, 155, 156. Romanorum primis conjugis non Venus, sed Bellona aut Alecto præfuit. VII, 96. Quo iure, quo credere obtinuit prima conjugia. VII, 96. Mulieres Romanæ gravi pestilentia afflictæ. VII, 98. Matronarum Romanarum mores pestilentia graviore. VII, 97. Romani theatri as artes diu non noverant. VII, 58. Romani auferendo poëtis libertatem in homines, quam dederunt in deos, melius de se, quam de diis senserunt. VII, 56, 58. Romani accepta injuria ignoscere, quam persequi malebant. II, 529. Plebs, quæ suos agros non habebat, de publico ad Romanos vivebat. VII, 161. Romani laudati propter nonnulla velut opera bona. II, 982. quantum valuerunt civiles etiam sine vera religione virtutes in imperio Romano. II, 535. quibus moribus meruerint Romani ut verus Deus, quamvis eum non colerent, augeter eorum imperium. VII, 154. Romanorum bonis moribus reddidit Deus pro mercede gloriam humanam. VII, 160, 161. Romani de victoriis suis nihil præter inanem gloriam retulere. VII, 161. Virtutes, quæ in primis Romanis laudantur, paucorum sunt, non omnium. VII, 157. Quam corruptis moribus Romani fuere ante adventum Christi. VII, 64, 67, 69, 74. Varia iniustitiæ Romanorum exempla. VII, 61. Romani iniuste mala impugnant Christianæ religioni. VII, 45, 45, 46, 61, 68, 69. Mala quæ per quosdam Imperatores Christianos imperio Romano accidunt, inmerito in doctrinam Christianam rejiciuntur. II, 532. Difficilius aliquid egerunt Romani pro patria terrena, quam quod a Christianis exigitur pro celestis. VII, 162. Romanorum ingratitude erga Christum. VII, 15, 48.

Romanorum pontificum a Petro usque ad Anastasium series. II, 196. Romanæ sedis auctoritas. II, 781. In hæreticis damandis. II, 805, 809. In Romana ecclesia semper Apostolicæ cathedræ viguit principatus. II, 163. Patres concilii Carthage. decretum suum adversus Pelagianos Innocentio Pontifici Romano intimandum duxerunt. II, 760. Per Julium Patres conciliorum Carthage et Milevitani, et quinque episcopi ad Innocentium (Pontificem Romanum) scribunt. II, 782, 783, 788, 816. Romanus episcopus ab Ostiensi ordinatur. IX, 842. Ad Carthaginensium episcopum, Romano prætermissis, nunquam Orientalis catholica scribebat. IX, 510. Romæ Pelagiani non audebant aut Pelagium defendere, aut dogmata ejus jactare tempore Innocentii. II, 788. Ibi alii Pelagio favebant, quia doctrinam ejus propugnabant; alii quia ita docuisse non credebant. II, 765. Sedes apostolica in judiciis ad misericordiam propendit. II, 953. A judiciis episcoporum Africa ad Apostolicam sedem appellandi usus. II, 953. Romanam sedem sollicitudo manet omnium Ecclesiarum. *Innoc.* II, 786. Romanæ sedis super anxiis rebus consulendæ mos a toto semper orbe servatus. *Innoc.* II, 786. Romanæ Ecclesiæ curæ et occupationes, quibus ad diversorum consulta respondet. *Innoc.* II, 783. Consulta fidei ac modica disceptatione tractat. *Innoc.* II, 785. Ad Apostolicam sedem retetur, quod per totum mundum possit omnibus ecclesiis in commune prodesse. *Innoc.* II, 782, 786. Difficultate orta cupit Augustinus de ea in concilio agere, aut etiam ad sedem Apostolicam scribere. II, 1068. Romana censura adversus aliquos qui jurationem eluserant. II, 475. Post Romanum iudicium restat plenarium Concilium. II, 170. Romanum concilium pro causa Cæciliani. IX, 843. Romana plebs, quarta et sexta feria et sabbato jejunare consuevit. II, 139. Romanis non videtur jejunandum quinta sabbati. II, 139. Romani peregrini sabbate novi veniunt. II, 119. Ibi in basilica B. Petri quotidiana vinolentia. II, 119. Hæc basilica remota est ab episcopi conversatione. II, 419.

Romanianus episcopus. II, 781.

Romanianus. II, 80. Thagastensis. I, 731. Alypii cognatus. II, 110. Iccenti pater. II, 111. Romaniani egregia indoles. I, 906. Ejus studia. I, 908. Romaniani opes coeleses. I, 731, 902, 906. Romanianus Augustinum patre orbatum comestatur, ore adpurat, ore ad sumptu excipit Car-

thagine studiosum causa peregrinantem. I, 920. Romanianus sit Manicheus alliciente Augustino. I, 908. Modicissimum ad comitatum Imperatoris ob negotia venire compulsus est, docente ibi Augustino. I, 730. Romanianam ad philosophiam adiortatur Augustinus. I, 908, 919, 920. Licentii ejus filii jam philosophi exemplum proponens. I, 921. Romanianus Licentii studio tandem accenditur. I, 921. Etsi duobus impedimentis juveniendæ accendit teneretur. I, 922. Ibi irridet Augustinus quod solus Lucilianus suo fruetur. I, 922. Romanianus molestis litibus implicitus vitæ beatæ ardore inflammatur. I, 920. sæculo immersus adversa fortuna eripitur. I, 908. pollicetur Augustinus se illi scripturam opusculum de vera Religione. I, 922; III, 128. Quod ipsius inserto nomine edendum curavit. I, 922; III, 128. Romanianum laudat Aug. I, 919. Ac beneficia in se collata recollit. I, 919, 920. Romanianus idem laudatur in libro de vera Religione. II, 109. Romaniano et Licentio benedictos panes quinque mittit Paulinus. II, 126.

Romanus in Africam missus, adversus Donatistas, secundum leges contra eos latas egit. IX, 362.

Romanus episcopus. II, 759.

Romanus et Agillem Augustino Paulinus commendat. II, 121. Eos cum magna jucunditate suscipit Augustinus. II, 122. Romanus et Agillem salutatur Augustinus. II, 129.

Romulus quid. IV, 1953.

Romulus. II, 529. Martis ex Illa Sylvia Vestali filius. VII, 60, 61, 81. Romulus et Remus a lupa nutriti. VII, 578. Romulus conditor Romæ. V, 503, 825. Romulus dictus Quirinus. VII, 60. Romulus Cains imitator. VII, 441. Fratrem occidit, ut totam dominationem haberet unus. VII, 441. Romulus occiso fratre Romæ regnavit. VII, 91. Romulus xv est ab Ænea rex in Latio. VII, 577. Romulus propter feritatem a senatu discerptum quidam ferunt. VII, 91. Romulus deus factus. VII, 577, 581. Quomodo. VII, 91, 92. Romulus ad deos immortales benevolentia famaque sustulerunt Romani. III, 1056. Romulus creditum esse deum tenent litteræ, non factum docent. VII, 758. Romanorum adulatio erga Romulum. VII, 91. Romulus diis multis ræstulerunt Romani. VII, 60. Flaminem ipsi instituerunt. VII, 60. Romulus ne unum quidem martyrem habuit, quando creditus est Deus. VII, 758, 759. Romulus inter senideos numeratur. VII, 58, 59. Et illum potius semideum, quam deum, secretior Romanorum doctrina commendat. VII, 60. Romuli divinitas mirabiliter credita, quod exortis temporibus factus sit deus. VII, 757. Romuli divinitatem non amore erroris, sed errore amoris crediti Roma. VII, 757. Romuli divinitas divinitati Christi opponitur. VII, 757. Et explodi ut. VII, 758. Romulus appellabant deum gentes Romana subditæ, ne Romam offenderent. VII, 757, 758.

Ros unde. III, 285. Ros Hermon Dei gratiam significat. IV, 1735.

Rosæ virgines. II, 694.

Roscius histrio. III, 1048.

Rota est orbis terrarum. IV, 961

Rotavia. IX, 511.

Rubigo dea. VII, 129.

Rubigo quid significet. IV, 1000.

Rutilus flamma tubarente non crematus, quid significat. V, 65.

Ructensis episcopus. II, 313.

Ructatibus suis iurgari cibos, quos manducabant, Nani-chæorum deliramentum. VIII, 226.

Rucuma. IX, 228.

Rufertus affinis Armentarii. II, 485.

Rufinianus episcopus. II, 759, 781.

Ruffinus consul. IX, 687.

Ruffinus Cirtensis principalis. II, 537.

Ruffinus presbyter. X, 387. Sexti philosophi sententias sub nomine S. Xisti papæ et martyris edidit. I, 647. *Not.* (c). Libellum obtulit Anastasio Papæ. II, 719. Contra quem scripsit Hieronymus. II, 719. Ruffinus fæcto nomine vocatur Calpurnius Iulianus. II, 258. Ruffini et Hieronymi amicitia cunctis pene ecclesiis notissima. II, 248, 276. Ortam inter utrumque discordiam gemit Augustinus. II, 277. Contahuit dolore cum legit Hieronymi adversus eum Apologiam, etsi illum sibi moderatum fatetur. II, 250. Ruffinus Ecclesiasticam historiam, quam Eusebius Græce scripsit, in Latinam linguam vertit. VI, 597. Huic historiæ Eusebii, duos libros addidit. VIII, 46.

Ruffinus diaconus. II, 670.

Ruffinus episcopus Donatista. IX, 528, 535.

Rufus nasus. VIII, 42.

Ruma, id est, mamma. VII, 205.

Rumina dea. VII, 132, 191, 205.

Ruminare spiritaliter, quid est. VIII, 234. Rumanos sunt quæ audiuntur. IV, 525, 713.

Ruminus appellatus Jupiter, quod mamma animalia abret. VII, 205

Runcare frumentum, id est, a terra auferre. VII, 118.
Runcina dea praefecta frumentis, cum runcantur. VII, 118, 119.
Rusina dea ruribus praefecta. VII, 118.
Rusor Deus. VII, 245.
Russica, **Russicadia**. IX, 253, 586, 511.
Rusticianus Mutigenensis diaconus. IX, 751. In Ecclesia catholica subdiaconus. IX, 755. A presbytero suo excommunicatus: transiit ad Donatistas II, 417. A quibus et re-baptizatus est, et diaconus factus. IX, 755.
Rusticianus episcopus. II, 759, 781.
Rusticus consobrinus S. Augustini. I, 963.
Rusticus cuius filius paganus erat. II, 1070.
Rusticus presbyter. II, 966.
Rustico et Felicitati epistola. II, 938.
Rusticus episcopus. II, 759, 781.
Rusticus alter episcopus. II, 759, 781.
Rusticus Carteianus episcopus. IX, 697.
Ruth hae nupta, nunc Anna vidua beatorum. VI, 455.

S.

Sabbatarius. II, 146.
sabbati requies. V, 601. Non valet quod inter omnia opera quae fecit Deus, illic primo sanctificatio sonuit, ubi ab omnibus operibus requiescit. X, 217. In lege non nominatur sanctificatio, nisi septimo die. V, 1170. Sabbata Judaeorum a seneca reprobantur. VII, 192. Sabbatorum otium male a Fausto appellatum catenae saturniacae. VIII, 516. Sabbati observatio unde incipiebat, ubi desinebat. V, 1030. Sabbati observatio spiritalis et carnalis. V, 69, 77, 80, 85, 208, 752, 1160. Sabbato quisquis nunc usque observat, sicut littera sonat, carnaliter sapit. X, 218. Cur homo ligna colligens die sabbati, jussu Dei lapidatus est, cum Christus die sabbati sanaverit aegrotos. VIII, 167. Sabbati abusus a, ud Judaeos. IV, 281. Melius tota die fodiendo, quam saltando sabbatum transigerent. IV, 281, 1172. Sabbati observatio quid significabat. X, 217, 218. Praecepto figurato hoc solum occultatum est, quod ad sabbatum pertinet. X, 217. Sabbati vacatio quid figurabat. VII, 325. Sabbati sacramentum et mysterium. II, 212, 215; III, 189, 1538. Sabbati carnalis vacatio, umbra est futuri. VIII, 334. Sabbatum in otio corporaliter celebrandum commendatum est, ut esset figura sanctificationis in requie spiritus sancti. II, 212, 215. Sabbatum a Judaeis observatum, gratiae altitudinem figurabat. III, 635. Requiem spiritalem. III, 304, 305; VIII, 152. signum erat aeterni sabbati. IV, 596. Sabbatum significat quietem, Dominicus dies resurrectionem. IV, 1960. Sabbatum maximum vere in beatitudine. VII, 805. Hujus sabbati non erit vespera. VII, 805, 804. Sabbatum illud verum nos ipsi erimus. VII, 805, 804. Sabbatum septimae diei sine vespera, signum sempiternae quietis. V, 57. Sabbatum sabbatorum. V, 80, 208. Sabbatum perpetuum. V, 1651. Sabbatismus sanctorum in terra. V, 1197. sabbato significatur spiritalis requies. II, 214.
sabbatum spiritale. III, 1717. sabbatum spiritale Christianorum. III, 305; VIII, 151, 539. sabbatum quomodo celebrant Christiani. VIII, 157. sabbatum spiritualiter observandum praecipitur. III, 1404. Illud serviliter observant Judaei. III, 1404, 1538. Sabbato vacare forte jam superstitiosum. II, 145. Sabbati otium cur jam non observat Christianus. VIII, 355. Sabbatum cessatio jam supervacua ad observandum, non tamen ad legendum et intelligendum. VIII, 250. Sabbati vacatio inter prophetias, quae de Christo scriptae sunt, habet intellectum. VIII, 355. Sabbato Apostoli et non vacarunt, et sabbato manducaverunt. II, 142. De alimentis sumentis vel non sumentis die sabbati, nihil Dominus Hebraeis praescripsit. II, 142. Sabbato dies Dominicus praenominatur hae resurrectionis, non consuetudine refectionis, etc. II, 146. Sabbatum Christianorum in vacatione et tranquillitate bonae conscientiae. IV, 1173. Ille vero observat sabbatum, qui non peccat. V, 1242. Sabbatum habere non potest homo inalus. IV, 1172. sabbatum per misericordiam, et iudicium, et fidem insinuat a Christo. III, 1530. Dies sabbati, dies gaudii. II, 142. Sabbato convenire si maxime adolescent, qui esuriunt verbum Dei. V, 716. sabbatum recordari quid sit. IV, 596. Sabbati sancti specialis ritus in Gothico officio confirmatur. II, 599. Dies Dominicus una sabbati, dicitur; secunda feria, secunda sabbati etc. IV, 532, 1192, 1860. Sabbati jejunium. *Vide* Jejunium.
Sabellius Noëti discipulus. VIII, 52. Sabellii haeresis. III, 1651; IV, 84, 857. Dogmata. VIII, 52, 941. Sabellius non intravit per ostium in ovile. III, 1721.
Sabelliani haeretici. VIII, 52; III, 1687, 1689, 1757, 1819, 1820, 1873. Praxeani et Hermogeniani appellantur. VIII, 52. Crebrius Patripassiani. V, 448, 900; VIII, 52. Sabellianorum error. III, 1607, 1688, 1672. Haeresis. VII, 501, 525;

X, 1462, 1465. Dogmata. VIII, 671, 706, 754, 750, 919. Sententia de Trinitate. V, 448. Sabelliani Filium a Patre non distinguunt. III, 1820. Sabelliani confundentes Filium cum Patre urguntur. III, 1775. Sabellianos nos esse eritantur Ariani. X, 458. Sabellianorum jam sicutur dissertationes. II, 458. *Vide* Patripassiani.

Sabinarianus raptus. VII, 61.
Sabinus consul. IX, 687.
Sabinus presbyter librum Augustini cum liquidis interpretationibus legit. II, 976.

Sabrata. IX, 1259, 507, 538, 550.
Saccus, mortalitas. IV, 225. **saccus** pretii nostri. V, 1553, 1454, 1475. **Saccus** penitentiae. V, 1449.

Sacerdos summus unicus erat. III, 685. A quo unguebatur. III, 685. Plures aliquando fuerunt summi sacerdotes: hinc finiendae causa. III, 685. Sacerdotes summi plures erant: per ambitiones et contentiones inter Judaeos. III, 1757. Sacerdotum filii defunctis sacerdotibus succedebant in lege. I, 648, 652. Sacerdos intrabat quotidie cum incenso in sacrum sanctorum, semel autem in anno cum sanguine. III, 640, 641, 690. An et quo tempore summus sacerdos operam dabat liberis procreandis. III, 711, 715. In sacerdotibus veteris Testamenti cur vitia corporalia vitabantur. IX, 58. Cur pro sacerdote veteris Testamenti nullus orasse invenitur; secus pro novi. IX, 60. Vestimentorum summi sacerdotis moribus expositio. III, 610, 611. Sacerdotis conversatio in tintinnabulis vestis sacerdotalis figurata. III, 657. Sacerdotes Judaeorum figuram aeterni sacerdotis gerebant. IV, 578. Sacerdotes Aegyptii praeter servitium in templo deorum suorum nullum aliud officium gerebant. III, 581. Sacerdos Christus et sacrificium, victor et victima. I, 794. Sacerdos dici et sacrificium esse maluit Christus ut homo, quam sacerdotem aut sacrificium sibi pascere. V, 1252. quis ille sacerdos, pro quo nullus orat. IV, 578. Christus solus sacerdos talis existit, ad ipse esset etiam sacrificium. IV, 200, 1735. *Vide* Christus.

Sacerdotes non nomine, sed sanctitate pensandi sunt. VII, 695. Scriptorum studium, oratio, lectio sacerdoti necessaria. II, 88, 89. Sacerdotum continentia. VIII, 46. Sacerdos cum populo peccus tinnit ac veniam rogat. V, 740. sacerdotis beneficium super filiales. X, 1032. Sacerdotes sunt omnes Christiani. VII, 676. Proprie tamen episcopi et presbyteri. VII, 676.

Sacerdotium. IX, 202. Sacerdotium secundum ordinem Aaron jam desit. IV, 1480; VII, 551. Sacerdotium Aaron quomodo in semperituum. III, 659. Sacerdotii commutatio futura in novo Testamento, praefigurata in veteri. VII, 527, 552, 555. Nec sacerdotium Aaron, nec Lex introducunt in hereditatem aeternam, sed gratia per fidem. III, 745. Sacerdotium Judaeorum tempore Pauli forinsecus nitentis nomine, intrinsecus luteis concupiscentiis sordebat. VI, 507. Augustinus vim sibi factam esse queritur, dum ad sacerdotium provocatus est. II, 88. Tempore ordinationis lacrymas fundit Augustinus. II, 88. Sacerdotium secundum et tertium. IX, *app.* 775.

Saelas Pater Adam et Eva secundum Manichaeos. VIII, 57.

Sacra Paganorum. V, 1022. **Sacra** deorum qua ratione instituta. VII, 256, 257. Sacrorum causas nec populo, nec Senatui, nec ipsis sacerdotibus innotescere voluit Pompeius. VII, 222. Ut eas a daemonibus acciperet, nec tamen comburere eas admoneretur, occulta Dei providentia factum est. VII, 221. **Sacra** deorum quam crudelia. VII, 52. Turpia. VII, 50, 52, 218. Et inhonesta. VII, 185. **Sacra** deorum an possint hinc excusari, quod suas interpretationes habeant. VII, 186. Eorum turpitudinem honestare frustra conatus est Varro. VII, 221, 222. **Sacra** deorum minime esse intellexerunt aliqui ex Paganis. VII, 184. Sacrorum quindecim viri apud Romanos. VII, 178.

Sacramenta ideo dicuntur, quia in eis aliud videtur, aliud intelligitur. V, 1247. Signa cum ad res divinas pertinent, sacramenta appellantur. II, 527. Sacramenta, si quamdam similitudinem earum rerum, quarum sacramenta sunt, non haberent, omnino sacramenta non essent. II, 564. Sacramentis cur egeamus. I, 836. Sacramenta, corporalia sunt, quasi verba visibilia; sacrosancta quidem, verumtamen mutabilia. VIII, 536. Sacramentum aliquod occultum regenerationis antiquis iustis erat. II, 845. Ante Abraham utrum aliquo corporali et visibili sacramento iusti vel parvuli eorum signarentur, Scriptura non exprimit. X, 402.

Sacramenta Judaeorum a Seneca reprehensa. VII, 192. Machabaei pro sacramentis veteribus martyres effecti. II, 156. Judaei errabant primo quia iustitiae Dei non erant subjecti, suam iustitiam volentes constituere; secundo quia post Christi passionem vetera sacramenta ex necessitate salutis celebranda esse consentirent; tertio, quia predicatorum gratiae tanquam Legis hostes persequerentur. II, 146, 156, 157. Paulus non per ea, sed per gratiam Jesu Christi

hominem justificari docebat. II, 279. Quidam ex Judæis fideles contendeant eos, qui credant in Christum, sine veteribus sacramentis salvos esse non posse. II, 378, 279. Sacramenta legis veteris sola significanti ratione præcepta sunt. X, 394. Divinitus data sunt ad significationem futurorum, Christianis remanserunt tantum legenda ad intelligentiam præmissæ prophetiæ. II, 281. Sacramentum non intellectum pie terret animam; intellectum autem gaudium parit. III, 2117. Sacramenta veteris Testamenti quid significant. IV, 954, 955. Sacramenta vetera, umbra erant futurorum. X, 222. Sacramenta Legis præventiva erant Christi venturi. VIII, 353, 357, 359. Sacramentum regni cælorum velatur in veteri Testamento, quod plenitudine temporis revelaretur in novo. IV, 983.

Sacramenta vetera ante Christum necessaria. II, 156. Sacramenta vetera post Christum superflua. II, 156. Ea tunc tunc Judæis celebrare ex consuetudine solemnitate, non ex necessitate salutis. II, 156. Sacramenta legis veteris novo Testamento revelata non necessaria. VI, 536. Sacramenta vetera primis Christianis non erant noxia, sed nec necessaria. VIII, 357. Sacramenta vetera nec bona sunt nec mala. II, 281. Non signacula illa (veteris Testamenti) damnata sunt, sed succedentibus opportunioribus decesserunt. II, 98. Sacramenta vetera non erant gentibus imponenda. VIII, 357. Sacramenta Judæorum celebranda suscipit Apostolus, ne ea videretur damnare velut sacrilega aut tamquam idolatriam gentium; ne etiam putaretur docere discessionem a Moysæ. II, 278, 279, 282. Ut doceret ea non esse periculosos. II, 156, 258. Sacramenta vetera ostendit Paulus nec tamquam necessaria debere appeti, nec tamquam sacrilega debere damnari. II, 281. Agendi rationem Pauli, qui sacramenta Judæorum celebranda suscepit, probat Augustinus. II, 282. Sacramenta vetera non simulatione fallaci, sed consilio prudenti observavit Apostolus. VIII, 357. Sacramenta cur Judæis Apostolorum tempore permissa. VI, 536. *Vide Lex.* Sacramenta vetera quamdiu observare permitti sunt primi Christiani qui ex Judæis crediderunt. VIII, 357, 358. Sacramenta Legis et Prophetarum permanere non sequitur, ex eo quod Christus Legem et Prophetas non solverit. VIII, 357, 359. Sacramenta vetera non evacuavit Christus, sed mutavit. VIII, 35. Cur alia in veteri lege, alia in nova instituerit Deus. III, 136.

Sacramentis aliis prænuntiari Christum cum venturus esset, aliis cum venisset annuntiare oportuit. II, 528. Sacramentis aliis res futuras, aliis res factas annuntiare non est mirum. VIII, 356. Sacramentorum (veterum) secreta per passionem Christi fidelibus revelata. VIII, 260. Sacramenta sunt mutata, non fides. V, 135. Unius ejusdemque fidei, pro significationis opportunitate, per varia tempora sacramenta variata sunt. X, 179. Mutatio in Sacramentis veteribus a Christo facta, in psalmis prædicta. VIII, 55, 54, 55. Sacramenta vetera non celebramus, quia quod promittebant, impletum est. IV, 1836. Sacramenta paucis sunt in novo Testamento, multa fuerunt in veteri. III, 136. Sacramentorum novæ legis præstantia. II, 300. Discrimen inter Sacramenta veteris et novi Testamenti. IV, 931; IX, 289. Sacramentis numero paucissimis, observatione facillimis, significatione præstantissimis Christus societatem novi populi colligavit. II, 200. Post Domini resurrectionem signa quedam; aucta pro multis, eademque facta facillima, et intellectu augustissima, et observatione castissima tradita sunt. III, 71. Sacramenta nova virtute majora, utilitate meliora, actu facilliora, numero pauciora sunt quam antiqua. VIII, 325. Sacramenta vetera figurata sunt per arma, quæ posuit David pugnaturus contra Goliath. IV, 1836. Sacramenta de latere Christi profuderunt. III, 1513; IV, 461, 668, 1672, 1785; V, 1067; VII, 472. Sacramenta plerumque nomina accipiunt rerum ipsarum, quarum sacramenta sunt. II, 364.

Sacramenta varia recensentur. IX, 180. Sacramenta initiorum. I, 803. Sacramentum catechumenorum. X, 476. Sacramentum salis. I, 668. *Not. (a).* Sacramentum baptismi. *Vide* Baptismus. Sacramentum Spiritus sancti. V, 1100. Sacramentum Chrismatum. *Vide* Chrisma. Sacramenta altaris. V, 384; VII, 284. Sacramentum sanguinis Christi. VII, 611, 612. Sacramentum corporis et sanguinis Christi. VIII, 875. *Vide* Eucharistia. Sacramenta paganis occultantur. IV, 1348. Infantibus explicantur. V, 1089, 1105, 1246. Cur catechumenis non prodantur. III, 1875. In Sacramento quod accipit catechumenus, signacula quidem divinarum rerum sunt visibilia, sed res ipsæ invisibiles in eis honorantur. VI, 344. Sacramentum, in quo unguimur, præfiguratur quiddam, quod futuri sumus. IV, 200. Piscis de profundo levatus manducatur in mensa parata in conspectu credentium. I, 857, 860. *Vide* Eucharistia. Quibusnam prosit sacramentum baptismi et corporis Christi. VII, 741. In Sacramento altaris tota Ecclesia offertur. VII, 284. Præcipitur in mysteriis ut omnia corporea contemnamus, universoque hinc mundo, re-

nantienus, quia non est alia salus animæ, aut renovatio, aut reconciliatio auctori suo. I, 1037.

Sacramenta magis pertinent ad spem venturorum honorum, quam ad retentionem vel adjectionem presentium. VI, 265. Quæ Christus docuit, traduntur secretius firmiterque sacris quibus initiatur, in quibus bonorum vita facillime non disputationum ambagibus, sed mysteriorum auctoritate purgatur. I, 1008. Homo si ritualis iudicet de solemnitate sacramentorum quibus initiatur et Eucharistiæ. I, 800. Sacramenta Christi per totum orbem pervaserunt opera servorum Dei. I, 836.

Sacramentum et virtus sacramenti quandoque separantur. III, 2026. Aliud est sacramentum, aliud virtus sacramenti. III, 1611. Sacramentorum virtus, gratia; non omnibus communis, licet communia sint sacramenta. IV, 983, 984. Sacramentum, visibile verbum. III, 1840. Accedit verbum ad elementum, et fit sacramentum. III, 1840. Spiritualiter nascimur, verbo et sacramento. III, 1486. Deus in sacramentorum ministris operatur. I, 857. Sacramentum visibilibus sanctificat minister, Deus invisibili gratia. III, 712, 713. Sacramenta visibilibus nihil prosunt sive sanctificatione invisibilis gratiæ. III, 712. Sacramentis divina virtus adstitit, sive ad salutem bene utentium, sive ad perniciem male utentium. IX, 144. Sacramentorum visibilium effectus, pietas. VIII, 355. Qui sacramenta fidei percipit in lecto, nec tempus operandi habuit; justificatur ex fide sine operibus. V, 31. Sacramenta temporalia, alligamenta me illa sunt contritionis nostræ. IV, 1905, 1904. Sacramentum gratiæ dat Deus, etiam per malos; gratiam vero ipsam non nisi per se ipsum, vel per sanctos suos. IX, 491. Etsi Spiritus sanctus per homines dabatur, non ideo erat hominum quod dabatur. V, 1226. Cum tres considerandi sint, a quo datur, cui datur, per quem datur, non intercepti medius minister beneficium largitoris. V, 1225. Sacramenta per peccatores administrata. V, 1225. Gratia per ipsa collata datur non est in se homo. V, 1226. Sacramenta et operationes spirituales circa presentem salutem, munera Dei sunt, non eorum a quibus fiunt. IX, 152, 153. Sacramenta amittere propriam sanctitatem, ob iniquitatem ministrorum, error Donatistarum. IX, 295, 296. Sacramentorum communione contaminari, etiam eos qui mala facta improbant, aut ea pro pace tolerant unitatis, dicebant Donatistæ. IX, 56. Sacramenta mali non polluunt. IX, 75. Sacramenta tunc sancta esse dicunt Donatistæ, si per sanctos homines dentur. IV, 154. Dona Dei perveniunt ad eos qui cum fide accipiunt, etiamsi talis sit per quem accipiunt, qualis Judas fuit. IV, 135. Sacramenta in sceleralis quoque hominibus sancta sunt. II, 172. Sacramentis Dei nihil obsunt mores hominum, quo illa vel omnino non sint, vel minus sancta sint. IX, 208. Sacramenta omnia indigne tractantibus obsunt, prosunt tamen per eos digne sumentibus. IX, 65. An ex bonitate aut perversitate ministrorum pendeat sacramentorum effectus. IX, 67, 75. Sacramenti sanctitas potest esse tibi non est vitæ sanctitas. IX, 298. Sacramentorum vi peccata dimittuntur, non meritis ministrorum. IX, 156. Sacramenta funesta haberi a Cataphrygibus perhibentur. VIII, 30. Sacramenta, ut et Scriptura, hæreticis cum Ecclesia communia esse possunt. IX, 146, 159, 162, 163, 170. Sacramenta apud hæreticos divina sunt, non humana. II, 312. Ea ad penam suam portant. II, 312. Sacramenta ubiqueque sunt, ipsa sunt. IX, 70. Sacramenta vii sanctitatis non perdunt, quando ita, ut apud nos maneant, ad hæreticos transeunt. IX, 747. Sacramenta quæ apud hæreticos et schismaticos sunt, non eorum sunt, sed Christi. IX, 154. Sacramenta omnia Dominica sunt ex catholica Ecclesia. II, 345. Cur non mutantur in hæreticis ad eam redeuntibus. II, 345. Sacramenta et invocatio nominis Dei extra Ecclesiam, non nisi Ecclesiæ sunt. IX, 473. Sacramenta cur ante Cyprianum et Agrippinum non iterarentur. IX, 154. Sacramenta quæ non mutantur schismatici, approbantur a nobis. II, 301. Sacramenta Christianorum etiam in hæreticis approbata. II, 301. Sacramenta apud schismaticos formam visibilem pietatis habere possunt, non virtutem ejus spiritalem. V, 405. Sacramenta corporalia portant et celebrant præcis ab Ecclesia, sed sine virtute portant. V, 405, 405. Sacramentum foris ab Ecclesia habetur ad perniciem. II, 229. Habetur ad iudicium. II, 585. Sacramenta omnia Christi non ad salutem, sed ad iudicium habentur sine caritate unitatis Christi. IX, 572. Sacramenta apud hæreticos ad eorum confusionem potius, quam ad salutem valent. IX, 179. signa militaria perniciosius ab usurpatoribus habentur, quam si omnino non haberentur. IX, 688. Sacramenta mali qui sunt intus et qui sunt foris possunt habere et tractare; non ad salutem, sed ad perniciem suam. IX, 165, 161, 167, 482. Sacramenta bonis et malis communia. V, 561.

Sacramentorum usus indignis interdum ex necessitate pacis Ecclesiæ non prohibetur. V, 51. Sacramenta Eccle-

sive multa, aliter atque aliter accipiuntur. IV, 1839. Sacramenta non prosunt semper habeantibus. IX, 461. Etiam si iustus et iniquus pariter sacramenta participent, non ideo participacionem iustitiae esse cum iniquitate dicendum. IX, 294. Sacramenta eadem iustis sunt ad salutem, iniquis ad damnationem. IX, 295, 297, 298, 435. Sacramenta in eis, qui mundum diligunt, remanent ad damnationem, non instrumenta ad salutem. III, 1994. Sacramenta Christi in iis qui male vivunt, patiuntur injuriam. V, 1092. Sacramentum visibile sanctum ab unctioe invisibili caritatis discernendum; haec propria bonorum est, illud et in bonis ad praemium et in malis ad iudicium esse potest. IX, 542, 543. Gratia non pendet a visibilibus sacramentis. III, 712. Sacramenta sine caritate nihil prosunt. IX, 692. Sacramentorum vita, caritas. V, 92. Sacramentorum vis contempta sacrilegus facit. VIII, 335. Pro sacramente Christi ad omnia ferenda parator esse debet Christianus, quam anti qui pro sacramentis legis. VIII, 355. Malorum non sunt sacramenta, quae inter malos, aut eorum ministerio suscipiuntur. IV, 1601. Sacramenta vestimenta Christi; caritas lumen de super texta: sacramenta sibi haeretici dividere potuerunt, caritatem non dividerunt. IV, 176.

Sacrificare voluntario, est gratis amare quod laudatur. IV, 626, 627.

Sacrificium verum et perfectum quoddam sit. VII, 283. In omni sacrificio quatuor consideranda. VIII, 904. Sacrificium res antiqua. II, 377. Antiquitas cultus Dei in sacrificando. VII, 281. Primi parentes in paradiso se ipsos Deo hostias mundissimas offerebant. VII, 701. Sacrificium iustitiae soli primi parentes in paradiso, et sancti in caelo offerunt. VII, 700, 701. Sacrificia ante diluvium celebrata. VII, 469. Sacrificium etsi ab homine fit vel offertur, tamen res divina est. VII, 283. Sacrificium uni Deo debitum. II, 577, 378; V, 1249, 1667; VII, 265, 266, 281, 654; VIII, 362. Id attestantur miracula quae per arcam testimonii facta sunt. VII, 290, 297. Sacrificium visibile non alteri offerendum, quam illi, cui invisibile debetur. VII, 297. Cur sacrificium exegerunt demones. VII, 460. Ideo sibi exigunt fieri demones, quia vero Deo deberi sciunt. VII, 298. Non corporis cuiuslibet fumo, sed supplicantis animo delectantur. VII, 298. Sacrificium non solum cum iuste imperat verus Deus, sed etiam cum superbe exigit falsus deus, satis ostendit cui debeatur. VIII, 409. Sacrificium, sacerdotium, templum unum sibi expetissent demones, nisi nosset uni Deo deberi. II, 577. Paganus non culpandi propter sacrificia, sed quod ea exhibeat idolis. II, 577. Non corporali creaturae nec spiritali quamvis iustae, nec multo magis iniquae sacrificandam. II, 378. Non bonis diis nec malis. VII, 650. Non Angelis, non virtutibus Dei. VII, 654. Non Martyribus. VII, 265, 296, 772. Sacrificium seu divinos honores Angeli hominesque sancti respiciunt. VII, 298. Obsequia caetera quae divinitati exhibentur, auri sunt sibi homines arrogare: variis autem commentantur qui sibi sacrificia, aut per haec se deos haberi voluerunt. VIII, 624. Sacrificia Paganorum non ideo putanda bona, quia ea fieri Deus non impedit. VI, 565. Sacrificia in torcularibus gentes faciunt. III, 2063. Sacrificia cur sibi exigit demon. VIII, 624.

Sacrificia cur sibi offerri voluit Deus. VII, 296. Sa rificia Deus non eget, sed in iis vel acceptandis, vel reprobandis, vel percipiendis, non nisi hominibus consulit. II, 377; VII, 281, 283, 296, 634. Totum quod recte colitur Deus, homini protest, non Deo. VII, 282. Sacrificium et laudes offerre, nobis, non Deo utile est. II, 527; VIII, 624. Sacrificia cur sibi offerri iuberet Deus, cum eis non indigeret. VIII, 251, 521.

Sacrificium Abrahae Gen. xv. narratum quid significet. IV, 1361, 1362. Flamma caelium facta in sacrificio Abrahae, non fuit miraculum: quare. I, 618. Sacrificium Abrahae in monte. V, 31. Sacrificium Iudeorum in victimis pecorum. IV, 362, 303. Cur animalia tantum immaculata olim oblata. VIII, 624. Sacrificium victimarum, odor suavitatis Domino. II, 650. Sacrificia pecorum Deum non delectant. III, 910. Quare filii Israel sacrificabant visibiliter pecorum victimas VI, 31. Sacrificia vetera magis populo perverso congruenter imposita, quam Deo desideranti oblata. VIII, 346. Sacrificia carnalia data sunt Iudeis, ne in idola defluerent. III, 1468. Sacrificare extra templum quod erat Jerusalem, an licebat. III, 702, 803, 804. Quaeenam sacrificia pro populo, pro principe, pro sacerdote offerebantur, etc. III, 686, 687. Sacrificia pro peccatis, dicta peccata. VI, 253; VIII, 744; X, 405. Sacrificia diversa pro peccatis. V, 1544. Vanum praecipuum offerendi sacrificium pro peccato, infante nato, si non est originale peccatum. X, 1192, 1237, 1237. Sacrificia pro peccatis ex oblivione, ex ignorantia, etc. III, 676, 677. Ad sacrificium pro peccatis, holocausti, scilicet, etc., quae animalia adhibenda. III, 686, 695. Sacrificium pro peccato non offerebatur nisi cum holocau-

sto. III, 675, 676. Sacrificium pro peccatis non offerunt sancti. VII, 700.

Sacrificia vetera sunt significativa. II, 377. Sacrificia pro ratione temporum varia fuerunt. II, 379. Sacrificia vetera significabant gratiam, non efficiebant. II, 653. Sacrificia veteris Testamenti convincebant peccatores potius, quam mundabantur. X, 159. Sacrificia per se ipsa nulli peccato mederi possunt. III, 728. Sacrificium quod praecipit Deus, aptum fuit primis temporibus, nunc vero non ita est. II, 527. Sacrificia vetera, tanquam verbi promissiva, sublata sunt dato sacrificio corporis Christi. IV, 441, 442. Sacrificia antiquorum quare mutata VII, 292. Sacrificia etiam iam non sint in operibus, manent tamen in auctoritate significandi. VIII, 251. Ad sacrificia vetera quidquid pertinet, figurae nostrae fuerunt. VIII, 320. Sacrificia pecorum erant quaedam umbrae futurorum. III, 810. Sacrificia veteris Testamenti exsecrabantur Manichei. VIII, 251. Sacrificia Patrum non ideo reprehendenda, quia habuerunt sacrificia Gentes. VIII, 588. Sacrificia Hebraeorum inter et Paganorum quid interest. VIII, 386. Sacrificia omnia vetera demonis fuisse oblata inepte probant veteris Testamenti reprehensores. VIII, 625, 626. Sacrificia Gentium, Hebraeorum, et Christianorum quid sint res, eorum veri sacrificii. VIII, 382, 409. Sacrificium Dei nostri abundavit, et imbibita sunt sacrificia deorum. V, 1356. Sacrificia omnia sacrificio nostro cesserunt. VII, 635. Sacrificis quae pro peccatis offerebantur, sacrificium Christi significatur. III, 704. Sacrificia prisca sanctorum, figurae veri sacrificii Christi. VII, 298. Sacrificia illa omnia multis et variis modis unum sacrificium, cuius nunc memoria celebratur, significaverunt. VIII, 251, 386, 409, 624, 625, 636, 661. Sacrificium Christi multis figuris praenuntiatum. V, 1667; IX, 154.

Sacrificium verum uni vero Deo debitum quodnam est. VIII, 362, 386, 409. Sacrificium carnis Christi, verum et unicum sacrificium pro peccatis. X, 600. Sacrificium crucis. V, 1501. Sacrificium sese obtulit Christus pro omnibus sacrificiis. IV, 71. Christus nihil mundum invenit in hominibus quod offerret pro hominibus, se ipsum obtulit mundum vicinam. IV, 1933. Sacrificium novi Testamenti. VIII, 626. Sacrificium Christianorum. VIII, 382. Oblatio corporis et sanguinis Domini. II, 115; IX, 461; X, 480. Verissimum et singulare sacrificium. X, 211. Sacramentum fidei. II, 565, 569. Sacrificium Ecclesiae quotidianum. VII, 298. Sacrificium Deo in Ecclesia. V, 1101, 1356, 1415. Christus nobis quotidie immolatur ipsa recordatione beneficii Salvatoris. IV, 906. Sacrificii Deo debiti figura, veritas et memoria. VIII, 386. Sacrificium vespertinum. V, 1504. Sacrificium novi Testamenti ubi et quando et quomodo offeratur, soli baptizati norunt. II, 558. Sacrificium quod obtulit Christus norunt filii eius. IV, 178. Sacrificium Christianorum ubique in terra et in caelo offerunt. VIII, 61. Sacrificium corporis et sanguinis Domini secundum ordinem Melchisedech nunc diffusum toto orbe terrarum. IV, 303, 1427. Ut sacrificium Deo offeratur, mensa constructa. V, 1415. Sacrificia privata prohibentur. III, 702.

Sacrificium sanctificatur per verbum Dei. V, 1099. Sacrificium facere ac Deo offerre, non omnibus licet. V, 759. Non licet laicis. V, 759. Sacrificium offert Episcopus vel presbyter. V, 1100. Sacrificii ordo. V, 1100. In hoc sacrificio magnum sacramentum est, quo gratias agimus Domino Deo nostro. II, 558. Sacrificio nostro mystici corporis Christi unitas commendatur. II, 839. Sacrificium corporis et sanguinis Christi pro non baptizatis offerri non potest. X, 480, 481, 504, 508, 520. Eorum pro quibus offertur, nomina non tacentur. X, 509. Sacrificia altaris et eleemosynarum pro defunctis. VI, 158, 285. Sacrificium pro defunctis. V, 956. Sacrificium proci nostri pro mortuis offerri solitum, posito iuxta sepulchrum cadavere. I, 777. Redemptionis sacramenta tertio exsequarum die oblata. II, 694. Sacrificia quibus prosunt, aut ad hoc prosunt ut sit plena remissio, aut certe ut tolerabilior fiat damnatio. VI, 158. In celebratione sacramentorum quatuor partes distincti nominibus donatae. II, 636. Tunc antistites velut advocati susceptos suos per manus impositionem misericordissimae offerunt potestati. II, 637. Tunc esse rogandum et pro persecutoribus Ecclesiae, et pro omni hominum genere. II, 657. Alibi nullus dies praetermittitur quo non offeratur, alibi sabbato tantum et Dominico, alibi tantum Dominico. II, 200. Quinta sabbati hebdomadae ultima Quadragesimae alibi bis offertur, scilicet mane et ad vespem, alibi tantum ad vespem. II, 200. Apud Donatistas vulgabat, Catholicos nescio quid aliud in altare Dei ponere. II, 350. Sacrificii genus quoddam in superstitioso spectaculo. VI, 703.

Sacrificio corporis Christi spiritus maligni fugati. VII, 764. De sacrificiis purgatoris multa Longinianum interrogat Augustinus, an is opus habeat qui mundus est, etc. II.

1032, etc. salutis viam esse non posse sine participatione corporis et sanguinis Christi. II, 638. sacrificium, propter nomen Domini quod invocatur, et semper sanotum est, et tale culque fit, quali corde ad accipiendum accesserit. IX, 57, 500. Sacrificia impiorum eis ipsis oberunt, qui offerunt imple. IX, 57. Deo non est acceptum sacrificium eorum, qui proavo sine sacrificant. VII, 144. Quænam sacrificia jam offerre debeamus. IV, 639. Qualia sacrificia diligit et coronat Deus. III, 811. Quod genus sacrificii Deo acceptum. IV, 1518. Quæ de sacrificiis leguntur esse divinitus præcepta, ad dilectionem Dei et proximi significandam referuntur. VII, 285. Sacrificia per se ipsa non requirit Deus, quibus significantur sacrificia quæ requirit. VII, 285. Sacrificia antiquorum eas res significant, quæ aguntur in nobis ad hoc ut inhaeramus Deo. VII, 282. Deus nos quarit, non nostra. V, 252.

Sacrificium Deo nos ipsi. V, 317. Nullum sacrificium Deo acceptum justè, quam se ipsi Deo offerunt. VII, 700. Sacrificium præclarissimum atque optimum nos ipsi sumus. VII, 635. Sacrificium est corpus Christi quod nos sumus. VII, 772. Sacrificium visibile invisibilis sacrificii sacramentum. VII, 282, 297. Homo ipse in corde suo invisibile sacrificium Dei. VII, 297. Sacrificium semper habemus quod offeramus Deo. IV, 639. Intus habemus sacrificium quo Deum flectamus. IV, 475, 598. sacrificium justitiæ per poenitentiam. IV, 81. sacrificium contriti cordis. V, 135. Sacrificium contriti cordis, et non sacrificium truckati pecoris vult Deus. VII, 282. sacrificium Deo offert, qui se ipsum punit. IV, 1824. Humilitas cordis, sacrificium est. IV, 1705. sacrificium laudis in novo Testamento succedit viciniis cruentis veteris Testamenti. II, 558. sacrificium laudis, sacrificium gratuitum. IV, 578, 1220, 1508. sacrificium laudis sacratum, gratiarum actio. VIII, 624. sacrificium justitiæ. I, 1195. Cogitationis et lingue. I, 809. sacrificia quæ offerimus debent accendi caritate. IV, 639.

Sadducei spiritum sanctum negabant. V, 447. sadduceorum error de resurrectione. V, 1622.

Sæcula dicuntur multa, quæ in hoc sæculo sic aguntur, ut brevi tempore transeant. VII, 1. Sæculorum fabulosas quasdam prolationes sapiunt Tatiani. VIII, 50. *vide Aones*. Sæcula nova constructa a deo Manichæorum super terram tenebrarum. VIII, 214. Sæcula non ea mora condita sunt, qua transcurrunt. III, 318. Sæcula sæculorum quid sint. VII, 368. Sæculorum explicatio quomodo fit. III, 336. Sæculorum pulchritudo per decessionem successionemque rerum contexitur. III, 251. Sæculorum ordo quasi carmen pulcherrimum ex antithesis constans. VII, 352. Sæculorum revolutionem quare quidam philosophi admiserunt. VII, 560, 561. Sæculorum partes damnatione facti sumus. I, 1179; III, 140. Sæculum non ob aliud retardatur, nisi ut impletur prædestinatus numerus sanctorum. VI, 449. Mundi finem post sex annorum millia futurum quidam dixerunt. V, 578. Jam sex annorum millia transierunt. V, 578. Sæculi finis per vesperam significatur. IV, 1362.

Sæculi nomen aliquando aternitatem significat. IV, 1715. Ex ambiguo verbo græco fit plerumque, ut in Psalmis sæculum pro aeterno, et aeternum pro sæculo ponatur. IV, 1142. Quænam a sæculo et in sæculo dicuntur. III, 335.

Sæculum, hoc desertum. IV, 752, 783, 1760. Torrens. IV, 1644. Fluvius. IV, 1857. Mare. V, 1175; VII, 690. Mare amarum, fluctibus sævum. IV, 440, 780, 794, 1254. Sæculi hujus mare nemo potest transire, nisi cruce Christi portatus. III, 1589. Sæculum istud universum voluit Deus esse pœnalis hominibus. X, 1192. Sæculi nomine homines significatur. X, 124. Sæculum, peccatores. V, 100. Sæculum amatores suos vorare novit, non portare. V, 482. Amor Dei, et amor sæculi. V, 694. Inquisitores hujus sæculi recte culpantur in Scriptura. III, 335. Sæculo non oportet conformari, sed imitari imitatores Christi. I, 858. Sæculum cum Christo vincunt, qui Christo adhaerent. IV, 1189. Sæculum hoc non corpore, sed corde fugiendum. X, 1004. Nemo corde ab hoc sæculo avertitur, nisi divinæ misericordiae munere adjutus. IV, 1477. Sæculi contemptum aggressus, dum carnali matris affectu revocaretur, ne a capto desistat, hortatur August. II, 1033. Sæculo renuntianti non imputabitur minus, quia dives non fuit. II, 692.

Sævi leonibus comparati. III, 361.

Sagittæ, verba Dei et præcepta ejus. IV, 598, 503, 1604, 1865. Istis sagittis vulnerantur male sani, et sanantur bene vulnerati. IV, 1865. sagittæ, dolores animi et corporis, quos hic necesse est pati. IV, 598.

Saguntum urbs olim clarissima Hispaniæ Tarraconensis. VII, 101. *Not. (a)*. Ab Annibale obsidetur, et magna strage diruitur. VII, 101. Saguntinum in extremis positum miserabile consilium. VII, 101. Saguntini universam civitatem suam interire maluerunt, quam sibi Romanis datam frangere. VII, 759.

sal Agrigenius siciliæ adnotus igni fuescit, adnotus

SANCT. AUGUST. XI.

aque crepitat. VII, 715, 718. Conversio uxoris Lot in saltem quid nos edocet. VII, 285.

Salacia Neptuni confux. VII, 120, 211.

Salamandra in ignibus vivit. VII, 712. Ab igne non laeditur. X, 851.

Salern urbs quæ dicta est postea Jerusalem. IV, 505.

Salices quoniam designant. IV, 1764.

Salivæ super barbam David decurrentes, quid significant. IV, 507, 509.

Sallustius nobilitate veritatis historicus. VII, 18, 561. Leticissimus verborum pensator. I, 974. Sallustius laudatur. II, 522, 735.

Salmata interpretatur umbra commotionis. IV, 1054.

Salomon, interpretatur pacificus. IV, 901, 1608; V, 94, 96; VII, 541; VIII, 285, 450. Salomonis nomen optime Christo congruit. IV, 901. Salomon mulierum amatior, idololatra, atque a Deo reprobatior fuit. IV, 1607. In Salomone libido regium possedit. III, 77, 78. Idololatra fuit Salomon, eo quod mulierum amori resistere non valuit. III, 455. In Salomone cur uxorum multitudo reprehenditur, non vero in aliis. VIII, 455. Salomonis subversio, quid præfiguravit. VIII, 459. Salomoni magis obfuerunt res secundæ, quam profuit ipsa sapientia. VII, 554. Salomon dormiens sapientiam præposuit omnibus. III, 466. Salomon factus est tantæ sapientiæ, ut, nisi cecidisset, promissio Dei de semine David in illo putaretur impleta, ac de Christo spes tolleretur. IV, 1135. Promissiones ad David factæ non in Salomone, sed in Christo completæ. VII, 510, 541. Pax regno Salomonis promissa, umbra pacis regni futuri. VII, 546. Salomon ejus gestabat figuram. IV, 1668. Figura fuit Christi. VII, 542. Salomonis genuini libri Proverbia, Ecclesiastes, et Canticum Canticorum. Sapientia vero et Ecclesiastica propter eloquii similitudinem, ipse dicitur. VII, 554.

Salomitana urbs. VII, 664.

Salare aqua pavimenta. II, 414.

Salii, qui jocari amant. III, 208.

Saltales spirituum cantico consonantes. V, 1116. Saltandi ad locum ubi sepultus est Cyprianus, nos est diligentia Episcopi antiquatus. V, 1415. Saltatio cum caninis cadaveribus, supplicium. IX, 579. Saltationes turpes Primianistarum. IX, 106, 107.

Salus proprie, locus est adhuc incultus et silvester. IV, 1720.

Salvare et Salvator non fuerunt hæc latina antequam veniret salvator. V, 1371. Omnes homines vult Deus salvos fieri: quomodo. II, 983; X, 760. Alia interpretatio loci Apostoli, *Qui vult omnes homines salvos fieri*. X, 945. Sic Deus vult omnes homines salvos fieri, ut eis non adiuat liberum arbitrium. X, 238. Salvantur pauci. V, 641. Quare tunc multi salvi non fiunt. II, 985. Cum nemo, nisi Deo volente, velle possit salvus esse, cur non convertit omnium nolentium voluntates. X, 761. An ideo non omnes salvi, quia ipsi nolunt petere. X, 759. Salvatur gratis, in quo non invenit salvator quod coronet, sed quod damnet. IV, 233; V, 917. Salvator veniens nullum sanum invenit. V, 847.

Salvatorem cur necessarium putant Manichæi. X, 1403, 1469. Cur Catholicis. X, 1465. Salvator est adiutorium languidi, ipse salvator est præmium sanati. V, 831. Salvator omnium hominum Christus. V, 1322. Salvatores facere multi, sed unus Jesus a peccatis salvat. V, 1534. *vide* Salus.

Salvianus a Gazalala. IX, 257.

Salvius Ausafonsis. IV, 580; IX, 507, 528, 550.

Salvius Membresitanus. IV, 580; IX, 507, 528, 550. Unus e duodecim qui ordinationi Maximiani inter uocatur et ipsi adhaerent. II, 415. Salvius episcopatum meruerat in parte Donati. IX, 549. quid a Donatistis passus sit. IX, 579. Et ab Abitioensibus. IX, 579. Inmoderatam persecutionem a Donatistis perpassus est. II, 414. Salvius quam male a Primianistis tractatus. IX, 106, 107. Salvius cur pellendus ecclesia sua a Donatistis petebatur. IX, 549. Salvius hæreticus declaratus est. IX, 532. Salvii damnatio in concilio Bagaiensi. IX, 103. Salvius per Abitioenses de ecclesia pulsus. IX, 106, 108. Salvius graviora passus est cum quo salutatum est, quam si vivus arsisset. IX, 108. Ab illo persecutionis exagitationibus non potuit extorqueri, ut ad partem Donati rediret. IX, 579, 581.

Salvi templum Romæ constitutum. VII, 105.

Salus punico idiomate, Tria. III, 2006. Salus hominis duplex. III, 1635. Salus corporis, patrimonium est pauperis. IV, 610, 971. Salus corporis a Deo petenda, quomodo. IV, 453, 450. Salus corporalis a Domino est, per quem libet datur. III, 1635. Salus carnis cum reparatur, mors non aufertur, sed differtur. III, 1635. Salus Angelorum, hominum et pecorum a Deo. III, 1632, 1635. Cujus salutis et qualiter debet quisque esse sollicitus. IV, 1321. Sunt qui pro magno petunt salutem temporalem a Deo, quam dat et juvenis. IV, 540. Faciat homo etiam pro temporalis homin-

(*Dix-neuf.*)

am saluē quod potest: ubi nihil nisi peccando potest, jam se existimet non habere quid faciat. VI, 542. Voluntas: ac potestati Dei totum committat. VI, 542. salus hominum propria quae. III, 1655, 1654. salus credenti et baptizato promissa. V, 453. salus haec discernenda a salute temporalī. V, 1115. salus dexteræ et salus sinistræ. IV, 165, 1782. salutē aeternæ nihil quidquam, nec ipsa temporalis vita præponenda. IX, 535, 536. salus ista corporalis si sic custodienda est, ut etiam in nolentibus, ab eis, qui eos diligunt, servetur; quanto magis illa spiritualis, in cuius desertione mors aeterna metuitur. II, 756. salus si diligitur, ibi adipiscenda desideretur, ubi adeptæ nihil timetur. II, 486. salus nostra ex Deo, non ex nobis. V, 952. totum quod ad salutem pertinet, Deo tribuendum. X, 983. sive per Angelum, sive per hominem Deus subveniat, ipse salus nostra est. IV, 526. Quomodo totum salutis nostræ negotium operetur Deus. IV, 758. Deus vult in homine occidere quod homo fecit, et salvare quod ipse fecit. IV, 1692.

salus est ipse medicus noster Christus. IV, 1499. *salus ex Judæis* nihil est aliud, quam Christus ex Judæis. IV, 540. salutis via unica Christus. II, 637. salus una ab exordio generis humani per Christum fuit. II, 374. salus nulla ei cui Christus prædicatus non est. X, 128. salus religionis, etc., nulli umquam defuit qui dignus fuit; et cui defuit, dignus non fuit. I, 643; II, 576; X, 973, 974. Quomodo id intelligendum. I, 645. Quomodo intellexit Augustinus. II, 570. Voluntas Dei omnino nunquam defuit ad salutem justitiæ pietatiq̄ue mortalium. II, 373. Hujus participes ante Christum fuerunt, qui nec erant de semine Abraham. II, 376. salutis non est quisque dignus voluntate humana, sed divina gratia. VII, 79. Dicitur ejus qui in homine spem ponit, salva salute Garsei, nihil mihi potes facere. IV, 515. Oeconomizæ divinæ ratio erga salutem hominis. I, 1515. Via salutis in Christo et Scripturis sanctis. I, 757.

salutem nostram quare cum tremore operari debemus. IV, 1831; X, 262, 264, 950, 951. salus civitatis Dei per fidem acquiritur, et sine fide stare non potest. VII, 759. salutis via non est sine participatione corporis et sanguinis Christi. II, 637. In loco humilī salus, in alto periculum. V, 1569. salus nusquam nisi in Ecclesia catholica potest obtineri. IX, 693.

salus aliorum curanda ex caritate. V, 492. salus omnium procuranda, quoniam incertum nobis est, quosnam Deus decreverit salvos facere. X, 945. Arguuntur qui curam salutis aliorum sumere nolunt. III, 1559. Propter damnum nonnullorum Ecclesia deterreri non debet a procuranda salute aliorum. II, 798. salutis aeternæ dispensatorem esse per verbum et sacramentum, non hoc est etiam esse participem. II, 1077. In eos qui sibi salutem præter regnum cælorum pollicentur. V, 1543. salus et vita aeterna esse non potest præter regnum cælorum. X, 123, 140. Et Prophetæ, et Apostoli, et Martyres, et nos, et qui post nos erunt, in ipso fine simul accepturi sumus salutem sempiternam. IV, 411. salus quæ erit in futuro sæculo, erit et ipsa finalis beatitudo. VII, 631. salus nostra cur differitur. IV, 558. Qui prior ad stadii terminum venerit, expectat ut cum posteriore coronetur. IV, 441. salus cum patientia a Deo expectanda. IV, 1088. salutem per ignem quidam promittunt illis, qui etiam credentes, pessime vivunt. VI, 235. *Vide Fides.*

salutare Dei. Christus. IV, 1595, 1728. Ab antiquis desideratus. V, 890.

salutato dicta a salute. V, 637. salutandi antiqua formula. V, 609. salutatione cur epistola ad Hebræos caret. III, 2005.

Samardaci, pluri homines. I, 952. *Not. 1.*

Samarita idololatrizæ imaginem solet sustinere. VI, 56. *Id* pro idololatria ponitur. V, 1034.

Samaritana mulier. V, 606. Ejus conversio. VI, 54, 55. *Samaritanæ* fidem sitiebat Jesus. III, 1521. *Samaritana*, forma Ecclesiæ. III, 1513.

Samaritanus seu *Samarites* interpretatur custos. III, 1707. Christus verus *Samaritanus*. III, 1707. Quia custos. IV, 255, 802, 1667, 1765. *Samaritani* vacas aureas colebant. VI, 56. *Samaritani* credentes in Christum non visis signis, figura Gentium. III, 1525.

samen apud Punicos cæli appellantur. III, 797.

Samia sybilica quo tempore fuit. VII, 582.

Samarites Romanorum exercitum in Caudinis furcalis opprimunt. VII, 97.

Samos insula Junoni dilecta. VII, 183.

Sanothracæ dii. VII, 218.

Sampsæci hæretici. VIII, 31. *Sampsæcos* Eblonæis copulat Epiphanius. VIII, 27.

Samson interpretatur sol ipsorum. IV, 1041. *Samson*, ejusque historia allegorice. V, 1659. *Samson* suffocatus leonem, typus veritatis, quæ persecutionem sustinuit, et vi-

cit. IV, 1126. *Samsonis* mors exponitur. VI, 702. *Samson* quo pacto ab homicidii crimine excusatur. VII, 53, 39. *Samson* divini Spiritus instinctu se cum hostibus occidit. IX, 751. *Samson* Hebræorum iudex, *Hercules* putatus. VII, 576. *Samson* figura erat Christi. IV, 1041.

Samsucius episcopus Turrensis. II, 154, 295.

Samsaricus fossor. IX, 513.

Samuel. IV, 1545. *Samuel* inter filios Core æmuli Aaron nominatur. I, 648. *Not. (a)*. *Samuel* non de filiis Aaron. VII, 533. *Samuel*, non solum levita, sed et sacerdos fuit. I, 652. *Not. (a)*. *Samuel* per pythonissam evocari quomodo potuerit. VI, 142, 162. *Samuel* an Saül apparuerit. VI, 606. *Samuelis* forte phantasma fuit, non spiritus. VI, 142, 143, 163. *Samuel* etiam mortuus prophetasse dicitur. VI, 163. In *Samuele* figurata est mutatio veteris sacerdotii. VII, 532, 533.

Sanaem. II, 83.

Sanare. Homo idoneus ad se vulnerandum, non ad sanandum. V, 138. *Sanandi* sumus a vitis per medicum Christum. V, 493.

Sanctificari, pro, sanctum haberi. III, 521, 537. *Sanctificatum* dicitur quod ex voto et devotione offertur. III, 713. *Sanctificatio* et vacatio septimæ diei. V, 1242. *Sanctificationes* veteris Testamenti, umbræ fuerunt veræ sanctitatis. III, 1915. *Sanctificari* vasa poena eorum qui peccaverunt, quo sensu dicitur. III, 751. *Sanctificatus* est Deus in ministris templi, etiam vindicando. III, 689. *Sanctificatio* Jeremiæ potest non inconvenienter secundum prædestinationem intelligi. II, 848. *Sanctificatio* nominis Dei est, qua nos efficiunt sancti. V, 591. *Sanctificatio* aliter sancti, aliter nomen Dei. X, 228. Cum in oratione Dominica Deo patri dicimus, *Sanctificetur nomen tuum*, quid petimus. X, 922. *Sanctificari* in veritate, est sanctificari in Christo. III, 1915. *Sanctificationis* in Christo potestas. IV, 1728. *Sanctificationis* aliquo modo donari possint, necne, nondum nati; ea non donantur quæ efficiuntur tempore Dei. II, 846. *Sanctificatio* catechumenorum per signum Christi et orationem impositionis manuum. X, 176. *Sanctificatio* quam confertur baptizatis, an sit perfecta in hac vita. X, 845. *Sanctificatio* ip quo consistat. VI, 80.

Sanctificationis modi multi. V, 1546. *Sanctificatio* multiplex. X, 176. *Sanctificatio* carnis et spiritus. V, 268. *Sanctificatio* ex gratia, non ex operibus. II, 847. *Sanctificatio* nulla vera nisi a Spiritu sancto. V, 72. *Sanctificatio* in timore Dei perficitur. V, 260. *Sanctificat* Dominus invisibili gratia, minister visibilibus sacramentis. II, 712. *Sanctificatio* invisibilis non pendet a visibilibus sacramentis. III, 712. Sine sanctificatione invisibilis gratiæ, visibilia sacramenta nihil prosunt. III, 712. *Sanctificat* interdum Deus etiam sine ministro et sacramento, per semetipsum. IX, 76. *Sanctificat* et per malos. IX, 189. *Sanctificationem* a sacerdotibus suis non arbitrantur accipere Paganī, sed a diis. IX, 250. *Sanctificare* se ipsum quatenus homo potest. X, 515. Quatenus conjuges a se invicem, aut filii eorum per eos sanctificantur. X, 198. *Sanctificatio* nostra plena. V, 1170. *Sanctificatio* et sanctitas perfecta in altera vita. VI, 80.

Sanctimoniales. V, 574, 1064. Dicitæ a sanctitate. VI, 428. Earum institutum. I, 1539. Earum in Ecclesia multitudo. I, 1539. *Sanctimonialium* communis vita laudatur. IV, 1038. *Sanctimonialium* vita communis excellentior. VI, 423. *Sanctimonialibus* omnia sint communia præcipit Augustinus: victus et vestimentum non æqualiter distribuuntur, non querant in monasterio quæ non habebant in sæculo; tribuant tamen etiam his quæ in sæculo pauperes erant, quod opus est; superbiam caveant, orationi vacent; psalmis et hymnis cum Deum orant, hoc versetur in corde, quod profertur in voce; carnem doment jejuniis et abstinence escæ et potus; extra horam prandii quæ non potest jejunare aliquid alimentorum non sumat, nisi cum ægrotat; lectionem ad mensam audiant. II, 960. *Vide* Moniales. *Sanctimoniali* peccatum est uti veste nuptiarum. VIII, 257. *Sanctimonialium* virginitas non ideo detestanda, quia Vestre virgines fuerunt. VII, 586. *Sanctimonialis* nubens, æterno igne est damnanda. V, 800. Nonnullæ *Sanctimoniales* in urbe Roma hæresi Joviniani infectæ nupservunt. I, 639. *Sanctimonialis* a barbaris capta, et cum honore parentibus reddita. II, 426. Ab indisciplinato *Sanctimonialium* accessu prohibitus subdiaconus: et non obediens, a clericatu removetur. II, 154. *Sanctimoniales* Donatistarum. IX, 62. *Sanctimonialies* defunctæ ad altaris sacramenta suo loco recitantur. VI, 423. *Sanctimonialium*. IV, 1280; V, 1004.

Sanctitas a sanctiando dicitur. VI, 192. *Sanctitati* divinæ servitute perfecta non potest contemperari humana fragilitas. III, 790. *Sanctitatis* titulo Augustinus salutem et Renatum monachum et Petrum presbyterum. X, 495. *Sanctitatis* causa tria servanda, pudicitia corporis, castitas animi, et veritas doctrinæ. VI, 514. *Sanctitatis* propositum simulare. V, 1572. *Sanctitatis* corporis in quo sita. VII, 31, 32

Sancta sanctorum, sanctissimi sancti, et sancta an idem significant. III, 636. Sanctum (Templi pars) figura veteris Testamenti, sancta sanctorum novi figura. III, 633. In sanctum sanctorum intrabat sacerdos quotidie cum incenso, semel in anno cum sanguine. III, 642.

Sanctum. Ut intelligatur dictum Domini, ne detur sanctum canibus. VI, 470. *Sanctum est quod nos damus*, Donatistarum effatum erat. IV, 1686. *Sanctum est quod volumus*, vetus proverbium. IX, 572. Quod sanctum et verum est, semper progredendum est. IX, 747. Sancta obesse possunt. III, 1432.

Sancti veteres, novi Testamenti filii. X, 596. Sancti veteris Testamenti unde a peccatis liberati. X, 553, 556. Per Christum liberati. X, 556. Sancti omnes, etiam veteris Testamenti, gratia Christi sunt liberati. X, 1107. Sancti antiqui in Christum passurum crediderunt. I, 806. Sancti antiqui in inferis usque ad redemptionem Christi. VII, 681. Ille iuste et sancte vivit, qui rerum integer estimator est. III, 29. Sancti dei ii sunt, qui non diligunt mundum. IV, 254. Quidam sanctorum soli Deo docibiles. IV, 1486. Sancti et fideles in hac vita similes sunt arboribus hyemali tempore spoliatis. IV, 589. Sancti omnes in Domino laudandi sunt, non in se ipsis; nec fuerunt sine peccato. X, 607, 611. Sanctorum vita sine crimine esse potest, non sine peccato. VI, 903. Non propter arrogantiam vitandam, sed propter veritatem faciendam, peccatum habere se dicunt. IV, 1503. Quanto quisque est sanctorum, tanto est ejus in orando felix uberior. VII, 685. Quomodo in sanctis nulla hic damnatio. V, 841. Sancti non carent in hac vita concupiscentiæ motibus. III, 2001, 2003. Ritæ etiam inter sanctos, sed que non perimunt caritatem. IV, 518. Sancti hic non faciunt que volunt. V, 718. Sancti ubicumque sunt, cum Deo sunt. V, 1566. Sancti unitate gaudent, et in Christo unum sunt. VIII, 217. Sancti omnes inter se per eandem gratiam fratres sunt. VIII, 425. Sancti ex malorum perveritate proficiunt, probantur, manifestantur. II, 1084. Nihil perit sanctis in amissione rerum temporalium. VII, 23. Facies terræ innovatur per novi Testamenti gratiam numeroseitate victorum. III, 414. Sanctorum mors pretiosa. VII, 381. Sancti cum quibuslibet virtutibus baud dubie misceri essent, si semper essent in doloribus. II, 675. Sancti omnes ad Ecclesiam pertinent. V, 38. Sanctorum constantia pro Ecclesia. III, 428.

Sancti recte eorum appellentur. VII, 698. Sancti et spiritalis ore, carnales ventre significantur. IV, 492. Sancti, dentes Ecclesiæ. III, 58. Ligna imputrida. III, 1434. Sunt templum Dei, domus Dei, regnum Dei. III, 1814; VIII, 675. Forum corda sunt thuribula Dei. I, 781. Sancti et fideles dicuntur organa musica. IV, 1964. Dicuntur flumina. IV, 1257. Cælestibus luminaribus comparantur. IV, 1193, 1194. Sancti, lumina illuminata. III, 1670, 1671. Sancti et spiritalis sole, carnales luna significantur. IV, 941. Sancti et fideles sunt curus Dei. IV, 828.

Sanctorum exempla omni hominum generi proposita. VI, 699. Sanctorum exempla qui affectus naturales spreverunt. VI, 702. Non inde beati homines, si iustus et sanctis carnis propinquitate junguntur, sed si eorum doctrinæ ac moribus obediendo atque imitando coherescunt. VI, 398. Quod a sanctis ex inspiratione peculiari contra legem factum est, non licet imitari. VII, 59. Quid sentiendum de his, quæ cum fieri non liceant, a sanctis facta noscuntur. VII, 59. Sanctorum odor, quomodo ampullæ unguentorum, quo magis frangebantur, eo amplius diffundebatur. V, 1250.

Sanctorum merces non in hoc mundo. VII, 160. Sancti an sint in beatitudinis possessione, magna questio est. I, 606. Sancti nunc regnant cum Christo, et sunt ejus regnum. VII, 675. Verissime dicimus Petrum in requie cum Christo gaudere. V, 1060. Deum habere, atque ipsius esse, summum Sanctis atque totum bonum. VII, 536. Sancti in cælo diversa gloria fulgent. III, 1812. Sanctis si lendor dispar, cælum commune. V, 736. Sancti habebunt in cælo differentias suas consonantes, non dissonantes. IV, 1964. Sancti, vivunt in sinu Abraham nostri memores. I, 763. Non transeunt interpellationes Sanctorum, nisi cum transierit genitus noster. IV, 1099. Sanctorum orationibus adjuvamus. VIII, 602. Sancti ejus nomine nunc impetrant beneficia, per quem impetrabant antequam carnem deponerent. V, 1442. Sancti et Angeli non permittunt spem in se collocari. III, 32, 33. Si in ipsis spem tuam supereris, contristantur. V, 280. *Vide Martyres*. Sancti non amant suos electores, si suorum sociorum inveniunt desertores. VIII, 217. Sanctorum intercessiones in novissimo iudicio. VII, 732.

Sancti honorandi sunt, non adorandi. III, 169. Sanctorum cultus. VIII, 803. Multa de cultu divino usurpata ad colendos Sanctos. VII, 281. Sancti homines similes Angelis, non sunt se ab homine pro Deo coli et adorari. IV, 1245. San-

ctorum memorie. I, 719. Sanctorum tumuli. *Vide Memoria*. Sanctorum paucitas in comparatione ponitur multitudinis peccatorum. VIII, 601. Sanctorum numerus universus per centum quinquaginta tres pisces significatus. IV, 571.

Sanctus sive Sanctus Sabiuorum rex in deos relatus. VII, 576.

Sanguis dictus est anima. III, 705, 711. Et merces mercenarii. III, 704. Viri sanguinum sunt, qui oderunt fratres. IV, 1804. Sanguis dicitur iniquitas que fit per sanguinem. IV, 597.

Sanguis Christi propitiatio et sacrificium est pro nobis oblatum. IV, 1637. Pro servis, pretium est; pro sponsa, pignus. IV, 1170, 1634. Sanguinem cur Christus toto corpore sudavit. IV, 1206. Sanguine Christi rigamur. VI, 686. Dealbamur et decoramur. VI, 689. Sanguinem pretiosissimum unigeniti sui Deus nobis quotidie fundit. V, 1078. Sanguis Christi quomodo accipiendus. VI, 689. Sanguinem Christi accipientes respondent, amen. VI, 689. Sanguinem Christianorum pretiosum fecit Christus. III, 1733.

Sanitas est nihil sentire, scilicet molestum et onerosum. V, 1260, 1262. Sanitatis bonum. V, 1260. Pretium. V, 1402. Valetudo non contemnenda propter necessarios usus vite. II, 497. Sanitas corporis, patrimonium pauperis. IV, 610, 971; V, 249, 1402. Sanitas ubi est, quid deest pauperi; ubi non est, quidquid habet quod prodest diviti? V, 1187. Sanitas non nisi paulatim recipitur. V, 1270. Sanitas hujus vite non vera sanitas. IV, 398. Longa est ægrotudo. V, 488. Sanitas vaporea. V, 493. Sanitas unius diei melior est quam multorum dierum imbecillitas. I, 1169. Nemo insanabilius est eo, qui sibi sanus videtur. IV, 711. Sanitatis recipiendæ potestatem non habet homo, ut habet amittendæ. V, 1569. Sanitas a Deo est. V, 1187. Sanitas multis obest. III, 1443. Multi sanantur sibi, non ei a quo sanantur. IV, 1235. Sanitas membrorum in unitate et caritate. V, 754. Sanitas corporis est concordia eorum quibus constat. V, 1250.

Sanitas vera, est immortalitas. IV, 402; V, 480, 1189; VII, 690. Sanitas totius hominis perfecta, post transactam mortalitatem. IV, 1903. Hanc Deus præstabit contritis corde. IV, 1902. Sanus nullo modo est animus, qui non temporalibus æterna præponit. II, 499. Sanandi ordinem cælestis medicus non ab ægroto accipit, sed a se ipso. X, 262.

Sapere. Aliter sapere quam res se habet, humana tentatio est: nimis autem amando suam sententiam usque ad schisma pervenire, diabolica præsumptio est. IX, 150.

Saphrus quartus decimus rex Assyriorum. VII, 583.

Sapida tunicam misit Augustino, quam fratri toxerat. II, 1082. Hanc consolatur Augustinus super fratris obitu. II, 1082.

Sapientia proprie in Deo est. III, 212. Omnia, in quantum sunt, per ipsam Dei sapientiam sunt. III, 243. In Dei sapientia omnia sunt. III, 1275. Et orant antequam fiant. III, 331. Sapientia divina, lex universitatis. VI, 90. Sapientia est infinita non per spatium locorum, sed per potentiam. II, 445. Ab illa fit omnium rerum descriptio et modus. II, 445. Sapientiæ divinæ velocitas est, qua fit ut ubique semper sit, et nusquam inclusa. IV, 1851. Sapientia Dei non potest comprehendi. VIII, 1066. Sapientiæ secreta turbant eos qui perverso sunt corde, exercent eos qui recto sunt corde. III, 1556. Dei filium nihil aliud esse quam Dei sapientiam. I, 975. Idque credendum tradebatur in fidelis professione. I, 1262. Sapientia Dei, hominum pariter atque Angelorum panis est. IV, 1742. sola creatura rationalis capax est sapientiæ. III, 245.

Sapientia quid sit. IV, 1759, 1760; VIII, 1037. Sapientia definitur rerum divinarum humanarumque scientia. I, 914. Definitio discutitur. I, 914. Sapientia secundum Manichæos est ipsa lux que per oculos trahitur. VIII, 316. Sapientiæ diversæ notiones. I, 1235. Sapientia est modus animi. I, 975. Est plenitudo. I, 975. Sapientia et numerus idem. I, 1257. Unde ergo tam cara sapientia, et tam vilis numerus. I, 1257. Sapientia lux est eadem ineffabilis et incomprehensibilis mentium. I, 881. Lumen spiritale et incommutabile. VIII, 859. Sapientia est luminare majus firmamenti. I, 854. Quomodo per sapientiam fiat cognitio intellectualis rerum æternarum. VIII, 1010. Sapientia ad intellectum æternorum pertinet. VI, 440. Sapientia est ipsa veritas. I, 916. In qua cernitur et tenetur summum bonum. I, 1234. Sapientia est optimum in anima. I, 880. Est vita animæ. VIII, 615, 617. Est recta via vite. I, 915. Sapientia perfecta est creaturam Creatori pie subdere, discernere Conditorum a conditione. V, 1177. Sapientia est caritas Dei. II, 557. Sapientia amor est sine zelo. IV, 510. Sapientia amor purgat ab avaritiæ sordibus. VII, 204. Sapientiam Dei in quantum spiritaliter intelligimus, in tantum carnalibus affectibus morimur. VIII, 814. Sapientia est verus veri Dei cultus in præsentis sæculo. II, 668. Verus ac precipuus cultus Dei. VIII, 886, 887, 1018. Sapientia hominum, pietas. VI, 221

Pietas qua recte colitur versus Deus. VII, 466. Sapientia quæ pietas vocatur, qua Deus colitur, quænam. X, 214. Sapientia, pietatis fructus. III, 441. Nullius rei in animis nostris apertorem notitiam natura esse voluit, quam sapientia. I, 913. Illam habet quisquis beatus est. I, 975. Sapientia vera intentionem suam in æternam beatitudinem dirigit. VII, 648. Sapientia perfecta in beatitudine. VIII, 1036. Sapientia, pinguedo animæ. IV, 736. Sapientia, immortalium deliciarum mater. IV, 1466. Qualis est sapientia species. IV, 1908. Sapientia hominis quomodo etiam Dei est. VIII, 1048. Sapientia Dei in animas sanctas se transfert, amicos Dei et Prophetas constituit. VII, 319. Sapientia Patriarcharum et Prophetarum longe omnium antiquissima. VII, 599. Nulla est vera sapientia sine vera religione. VII, 51. Sapientia immortalis visio aliter sine tempore, aliter temporaliter dispensatur. V, 1177. Sapientia hominis non potest comprehendi. VIII, 1066. Sapientia spiritus quomodo multiplex. VII, 327. Falluntur stoici, dum dicant hominem non habere sapientiam nisi in ea perfectus sit. II, 738. Sapientiam incommutabilem commutabili præponendam esse nemo non videt. III, 22. In ipsa incommutabili sapientia, omnia bona præcepta audiuntur vel videntur. III, 592.

Sapientia an distinguatur a scientia. IV, 1759, 1760. Unde ab hac differt. VI, 140. Inter utranque quid interest. VIII, 1069. Sapientia et scientia officia ex Scripturis discernenda. VIII, 1015. Sapientia omnis disciplina in quo consistat. VI, 99. Quidquid propter adipiscendam sapientiam queritur, aut de moribus, aut de natura, aut de ratione questionem habet. II, 441. Sapientia æterna non cessat loqui creaturæ intellectuali, ut convortatur ad id ex quo est. III, 249, 250. Sapientia sol ubique lucet, sed a stultis non videtur. X, 130. Sapientia ipsa studiosis sui sese ostendit. I, 1263. Ad sincerissimam sapientiam cognitionem pauci spirituales in hac vita perveniunt. VIII, 175. A sapientia quinam alieni. I, 913. Sapientiam habent omnes artificem, lucem non omnes habent. IV, 1378. Sapientia cum ubique sit, longe tamen est a malis. IV, 1903. Invenitur media quedam affectio inter stultitiam et sapientiam. I, 607, 1503, 1507. Ex infantia per vanitatem puerilem, per mediam insipientiam, ad sapientiam transit parvulus. X, 793, 821. Sapientiam perverse querunt, qui ad vanam gloriam querunt. IV, 1585, 1586. Sapientiam quidam non inveniunt, quia oderunt eam. IV, 1585. Sapientiam mali querunt sermonibus, oderunt moribus. IV, 1574. Non alia ad sapientia conjunctionem via præter Christum. I, 590.

Sapientia divina cum ipsa sit patria, viam se quoque nobis fecit ad patriam. III, 23. Quomodo sapientia Dei ad nos venit. III, 23. Sapientia incarnata purgandi animi exemplum. III, 23. Sapientia Dei ad nos venit, ut mente pueri esse desinamus. III, 200. Sapientia hominem curavit de quibusdam contrariis, et de quibusdam similibus. III, 24. Infirmata est per incarnationem Dei sapientia, ut nos sub aliis protegeret, sicut gallina pullos. IV, 1101. Sapientiam suam ut lac nobis faceret Deus, carnem induit. IV, 235, 1742. Quibus gradibus pervenitur ad sapientiam. I, 881. Gradus septem ad sapientiam. III, 39.

Sapientia non invenitur, nisi totis animi viribus concupiscatur. I, 1324. Nec amicorum præsentia, nec vita propter se ipsas appetenda sunt, sed propter sapientiam. I, 880. Animum mortalibus inherentem sapientia portus non recipit. I, 903. Sapientiam quam amore spiritali adeptus erat Salomon, amore carnali amisit. III, 77, 78. Nemo antequam habeat humilitatem obedientia, velit ad altitudinem sapientia pervenire. IV, 1568. Ut via sapientia inveniatur, mundo et simplici oculo opus est. III, 1508. Sapientia non invenit locum, ubi non est patientia. V, 825. Sapientia amatores, plurimos, qui eam secum querant, expetunt. I, 881. Sapientia thesauros non abscondit Christus et neget, sed ut absconditis excitet desiderium. V, 356. Sapientia naturæ non negatur, sed negligentia. IV, 1368. Sapientia quibusnam potentibus datur. X, 235. De sapientia thesauro mendicabunda prece quotidianam stipem rogat August. II, 1076.

Sapientia unde in hominibus. X, 485. Sapientia quæ desursum est, ad gratiam pertinet, non ad liberum arbitrium. X, 235. Sapientia donum Dei. VI, 421. Magnum ejus munus. VI, 444. Finitis omnium donorum. III, 40. Cur in Scripturis nunquam fere de sapientia quidquam dicitur, nisi ut ostendatur a Deo facta vel creata. VIII, 957, 958. Sapientia quomodo initium timor Domini. V, 1521. Sapientia studium in actione et contemplatione versatur. VII, 228. Sapientia inventio præponenda est thesauro. I, 731. Compedi corde in sapientia quinam intelligantur. IV, 1146. Sapientia viucula. II, 103.

Sapientia, auri nomine significata. V, 531. Sapientia sacramentum, ligum vite. III, 576, 447, 451. Sapientia patris hominis iusti. IV, 590. Sapientia sol nuncupatur. IV,

1760. Sapientia in Scripturis aliquando pro astuta. V, 286. Sæpe pro sapientia hujus mundi. II, 642. Sapientia mundi, Deo stultitia. V, 1152. Sapientiam quam sibi sapientes arrogant, non quam eis donavit, perdidit Christus. VII, 507. Sapientia celestis civilem auctoritate et virtute superat. VII, 600. Sapientia in artibus dicitur, quo sensu. III, 515. Sapientia a Cicerone commendata. VIII, 1036.

Sapientia libri auctor. I, 631. Quisnam sit, non apparet. III, 946, 947. Incerta opinio Sirach vel Philo esse creditur. X, 1420. Sapientia librum Judæi non recipiunt in auctoritatem canonicam. I, 637; II, 199. Rejiciunt Massilienses. X, 983, n. 4, 979. Sapientia liber auctoritatem Scripturæ canonicæ habet. X, 980, 981. Libri Sapientia auctoritate usi sunt magni et docti viri, qui longe ante August. divina eloquia tractaverunt. X, 1019, 1020.

Sapiens quis dicitur. I, 1231; III, 61, 62; VIII, 84. Sapiens, imitator cognitor et amator Dei dicitur a Platone. VII, 229. Sapiens partes. I, 917. Constantia. I, 1002, 1020. Sapiens a studioso discrimen. I, 630. Et a stulto. I, 1231. Sapiens contra Academicos perfectus esse debet: perfectus autem non est, qui adhuc verum querit. I, 917. Sapiens non vocabulorum opifex, sed rerum inquisitor esse debet. I, 932. Sapiens non nihil scit, qui saltem scit sapientiam. I, 933. Sapiens certa est sapientia: assentiturque ei rei, quam si non percipisset, sapiens non esset. I, 931. In eo solo vera perceptio. I, 913. Sapientes certiores sunt in his quæ præter speciem ac similitudinem corporis intelligunt. III, 484. Sapiens in cognitione solam amat veritatem, in actione pacem, in corpore sanitatem. III, 167. Sapiens se ipsum intelligit. I, 990.

Sapiens est qui juste prudenter et vivit. I, 1236. Qui regno mentis, omni libidinis subjugatione pacatus est. I, 1251. Ab animo sapientis non omnem perturbationem excludebat Stoici. III, 536. Sapientes verissimi, quos solos fas est beatos vocari, fortunæ bona nec timere voluerunt, nec cupi. II, 66. Sapiens nullo indiget. I, 992. Sapiens solus non peccat. VIII, 83. Sapiens est, qui se non esse crediderit. X, 510. Sapiens prudentia studia nullis terminis neque fine conclusit. II, 512. Sapiens semper Deo iustus est, sive tacitus, sive loquens. I, 997. Sapiens Deo mente conjunctus est. VIII, 88. Quomodo homines fiunt sapientes. VIII, 957. Homines non a se ipsis, sed a Deo sapientes sunt. II, 609. Sapientia Dei participatione fit sapiens, quæcumque anima fit vere sapiens. III, 1038, 1069; VII, 326. Homo interior, cum veraciter fit sapiens, nonnisi ab illo illuminatur, qui est lumen verum. X, 130. Unde sicut omnes beati, sic et sapientes esse volunt. I, 1234. Sapientis solius æstimanda auctoritas. I, 908. Sapientibus obtemperare tutissimum. VIII, 84. Sapiens non queritur, nisi esse credatur. VIII, 83. Sapiens proprie, nonnisi in bonam partem laudabiliter appellatur in lingua latina. III, 451. In Scriptura tamen, sapiens, aliquando in malam partem sumitur. III, 451. Sapientes et prudentes, quibus abscondita sunt mysteria. V, 450.

Sapientes septem. VII, 581. Quo tempore fuerunt. VII, 582. Unde sic appellati sunt. VII, 582. Sapientes septem nihil, quod ad litteras attinet, posteris reliquerunt. VII, 582. E septem Sapientibus solus Thales Milesius disputationes suas litteris mandavit. VII, 225.

Σαπῆντες. Græcis qui. I, 1183.

Saræ cur nomen mutatum, et utriusque nominis interpretatio. VII, 507. Sara sterilis. III, 2133. Saræ sterilitas quid significat. VII, 440. Saræ sterilitatis causa multiplex. VII, 507. Cause duæ propter quas Sara parere non poterat. X, 713. Sara usa est jure suo in utero Agar. VII, 439. Abraham propagandæ prolis operam ad Agar ancillæ fecunditatem ab uxoris Saræ sterilitate transtulerat. III, 2133. Saræ fecunditas donum Dei. VII, 508. Emortuam vulvam Saræ ad emissionem seminis Deus vivificavit. X, 720. Saræ conjugium ei carni Christi propagandæ famulatum est, cui virginitas Mariæ. VIII, 598. Sara sterilis, læta genuit, cum pareret. IV, 1295. Sara quomodo Abraham soror. VIII, 423. Saræ Abimelech non est commixtus. VI, 103. Saræ pudicitia in Ægypto custodita. VII, 498. Saram non fuisse pollutam concubitu regis Ægypti, meas Hieronymi. III, 553. Sara Agar affligebat, non crudeli odio, sed salubri correptione. II, 325. Magis Agar persequatur Saram superbiendo, quam illam Sara coercendo. II, 797. Sara et Agar duo Testamenta adumbrant. I, 619. Sara figura Ecclesiæ. IV, 1475; VIII, 424, 425.

Sarabellæ quid significent. I, 1214. Not. 1. Sarraceni olim Æthiopes et Nadiania appellati sunt. III, 727.

Sarcinam Christus non levem diceret, nisi cum portante portaret. V, 1485. Sarcina Christi levis est amantibus. V, 1507. Sarcina Christi penne sunt. V, 230, 898. Pennas habet. IV, 719. Sarcinam suam unusquisque portat. IX, 37. Cupiditatum sarcinæ. V, 896. Secundum cupiditates quibus

quo sarcinam suam portat, bonus bonam, malus malam. V, 600.

Sarcophagi pretiosi. V, 611.

Sardanapalus Assyriorum Rex voluptatibus deditus. VII, 66. Sardanapall epitaphium. VII, 66. *Not. (a)*.

Sardicense concilium. IX, 516. Arianorum iuit. IX, 570. Episcopi qui illi interfuerunt sine civitate non inibus nonantur. IX, 576. *Vide* Concilium. Sardicense concilium esse communionis Donati obtrudit Donatista. II, 204. Quae huius Concilii acta. II, 204.

Sarmatiae. *Vide supra* Samardaci.

Sarpedon Xanti filius ex Europa. VII, 569.

Sat, est modus inter nimium et parum. IV, 1509.

Satanæ transfigurantis se in angelum lucis artes quando perniciosæ, quando non. VI, 260. Satanæ artes nullus hominum valet evadere, nisi regat ac teneat Deus. VI, 260. Satanæ an possit per Satanam excludi. VI, 91. Satanæ opus opere Satanæ aliquando excluditur. X, 265. Satanæ Ihsus in Scripturis sacris reperitur utilitates. X, 1403. Satanæ triumphus est dissensio Christianorum. V, 1053. *Vide* Diabolus. Satanam cur Christus vocavit Petrum. IV, 1670.

Sataniani hæretici. VIII, 41.

Satiari nos solo Deo posco. V, 865. Cur non satiamur modo, et quando satiabimur. IV, 1523. Satiare animam quid possit. IV, 1524.

Satietas æterna quæ. III, 1603.

Satisfactio pro commissis cum vitæ mutatione. V, 1548.

Satius a Sicilibba. IX, 227.

Satrapæ nomen honoris. III, 799.

Satrapæ quasi parva regna. III, 799.

Saturitas pauperum qualis. IV, 1726.

Saturmia urbs. VII, 198.

Saturninus hæreticus, a quo Saturniniani. VIII, 20.

Saturninus episcopus Maximianista. IV, 578.

Saturninus episcopus Uzaleis. VII, 762.

Saturninus a Victoriana. IX, 251.

Saturninus ab Abitinis. IX, 254.

Saturninus episcopus Donatista. IX, 528, 535.

Saturninus a Tucca. IX, 251.

Saturninus presbyter ad unitatem Christi conversus. II, 885.

Saturninus ad quem scribit Cyprianus. IX, 102.

Saturninus excurator. II, 304.

Saturninus tribunus plebis. VII, 166.

Saturninus fossor. IX, 515.

Saturninus senex. II, 94.

Saturninus excurator Aplinguitanæ civitatis. IX, 510.

Saturninus episcopus. II, 759, 781.

Saturnus. IX, 262. Saturnus *genus* Græce dicitur, III, 256. Saturnus a ratione dicitur. VII, 203. Saturnus latine sic dicitur, quasi saturetur annis. III, 1037. Secundum recentiores Platonici velut a satietate intellectus sic Saturnus appellatur. III, 1037. Græce *χρόνος* vocatur. III, 1037. Quare falcem tenet. III, 1037. Et simulacrum ejus cooperto capite fingitur. III, 1037. Saturnus temporis longitudo est. VII, 120. Saturnus ante filium Picum in Italia regnasse creditur. VII, 572. Saturnus ipse est Jupiter. VII, 265. Saturnus cur patrem castrasse dicitur. VII, 209. Et filios devorasse. VII, 186. Saturno suppositus lapis, quem pro filio devoraret. VII, 202. Saturni fabulæ interpretatio. VII, 208. Saturnum Jovis arma fugisse ex vetusta historia acceptum est. II, 84. Saturno hostiæ humanæ oblatæ. VII, 209. Saturnum quibus rationibus probantur esse colendum. VII, 209. Saturni stella. VII, 206. Saturnum inter sidera maleficum deum constituerunt Mathematici. III, 1058. Saturnus triginta annis circulum signiferum peragit. III, 252, 266. Saturni annus est triginta annorum. III, 256. Quare Saturnus est frigidissimus. III, 266. Saturnus tardus est, quia vicioris aënis frigidis, quæ supra cælum sunt. III, 252. Saturnus Hebræorum Deus putatus, quare. III, 1033. Saturno dicatos fuisse patres nostros propter sabbatum quidam putant. VIII, 579.

Satit interpretatur petitio, seu appetitio. IV, 148, 600. Saül primus rex Israelitarum quot annos regnavit. VII, 377. Spiritus Dei in Saüle bonus et malus, quomodo. VI, 154. Saül quomodo malo spiritu invadente præcæbatur, qui prius spiritum prophetiæ acceperat. VI, 151. Quomodo spiritus malignus, quo vexabatur, dicitur esse spiritus Donati. VI, 151. Saül persequens Davidem spiritu prophético et bono correptus. VI, 154, 155. Saül malus cum esset, prophetavit. IV, 1545. Saüllem quantum honoravit David propter sacro-sanctam unctionem. IX, 296. Cur David tanto tempore veneratus est unctionem in Saüle. VII, 536. Saülis regnum umbra futuri regni in æternitate mansuri. VII, 536. Saül figura erat regni temporalis. IV, 600, 619. Saül figura erat populi Judæorum. IV, 665; VII, 536. In Saüle Saulus præfigurabatur. V, 948. Saül rex pessimus. V,

1278. Saülis scelerati mores. II, 171.

Sauli nomen ex Saül. IV, 916; V, 917, 948, 1420. Sauli et Pauli quæ diversitas. III, 2037. Omnium manibus Stephanum lapidabat. V, 1420. Sauli sævientiis conversione gratiam gratitiam probati. V, 913. Sauli conversio forte debetur orationi Stephani. V, 808. Saulus factus compunctus corde, talia cepit pati, qualia faciebat compunctis corde. IV, 1441. *Vide* Paulus. In Saulo Ecclesiæ persecutore, tuncquam desperato ægroto, medicus Christus ostendit magnitudinem artis suæ. IV, 1708.

Scaerola pontifex. VII, 153.

Scandalistæ. VI, 639.

Scandalum et pressura. V, 409. Scandalum ab oculo, a manu, et a pede. V, 501. Scandala ex hæreticis de duobus timenda. IV, 1613. Scandalum de felicitate malorum. V, 236. *Vide* Felicitas. Scandalorum causæ secretæ et abditæ. III, 875. Scandalum fratri peccatum est in Christum. V, 418. Qui scandalizantur in Christo, tanquam a sole uruntur; qui in Ecclesia, tanquam a luna. III, 1986. Qui scandala non dolent, non est in eis caritas Christi; qui autem etiam de talibus gaudent, abundant in eis malignitas diaboli. II, 285. Scandala ne in notitia plebis perferantur, præcavere conatur Augustinus. II, 285, 288. Scandala, unitatis amore toleranda. VIII, 262. Quo plus quis proficit, eo majora videt scandala. IV, 1601. Scandalum interdum debet avocare ab operibus bonis, sed non semper. II, 1079. Contra scandala quomodo munimur. V, 499. Inter scandala unum est remedium, ut non male sentias de fratre tuo. IV, 243.

Scapus Priapi. VII, 215.

Scarabæ de limo existunt. I, 1572. In Lege immundi erant. I, 656.

Scenopegia festum tabernaculorum. III, 1023, 1026, 1042. Solemnitas de fabricatione temporum. V, 737. Scenopegia quomodo spiritaliter jam intelligenda. VIII, 257. Scenopegia festum, mysterium Christi. III, 1656. Scenopegia festum hodieque celebrant Judæi. V, 737.

Scenici actores in reipublicæ administrationem apud Græcos recepti. VII, 53, 59. Scenici apud Romanos infames. VII, 76, 78. Scenici non consentaneæ notantur apud Romanos, apud quos coluntur dii, qui ludis scenicis gaudent. VII, 58.

Schemata. VIII, 417. Schemata usitatius dicuntur quam figuræ. VIII, 1068.

Schisma quid sit secundum Faustum. VIII, 309. Schismata, excissura. V, 1165, 1244. Schisma, recens congregationis ex aliqua sententiarum diversitate dissensio. IX, 471. Schisma in discessione, hæresis in sacrilego dogmate cernitur. IX, 747. Schismatis nulla causa licita. IX, 517. Præcedendæ unitatis nulla est justa necessitas. IX, 69. Nulla est causa corporalis separationis honorum a malis. IX, 59. Separatio cordis non corporis præcipitur. IX, 79, 80. A catholicis Episcopis, sicubi forte falluntur, ut contra canonicas Dei Scripturas aliquid sentiant, non recedendum. IX, 410. Israelis secessio a regno Juda non schismatica fuit. IX, 417. Adversus hypocrisim sic certandum, ut caveatur periculum schismatis. V, 94. Schismata, stercore Ecclesiæ. V, 53. Schismata, samenta præcisæ. V, 53, 55. Quis ex vana et temeraria separatione sequitur. IX, 105. Ubi caritas non est, non potest esse iustitia. III, 1256. Caritas unitatem sciendi docet. III, 1092. Posset eos, qui schismata fecerunt, area dominica usque ad tempus ultimæ ventilationis, velut paleas sustinere; nisi sece a nobis ultro separassent. III, 127. Neminem se a communione omnium gentium recte separare unde certi sumus. II, 531.

Schisma vetori Testamento crimen gravius et conclusionem libri prophetici, et fabricatione idoli. II, 192. Vultus gravis idololatria vel infidelitate. IX, 115. Schismatis crimen longe sceleratius quam traditio. IX, 349. Quam homicidium. IX, 581. Schisma sacrilegium immannissimum. IX, 533. Schismatis sacrilegio nihil gravius. IX, 69, 152. Schisma vulnus et mors. IX, 157, 158. Schisma vel hæresis mors terrior quam mors corporis. IX, 45. Schisma omnia scelera superat. IX, 56. Schisma an peccatum in Spiritum sanctum. IX, 554. Schismata Deus odit. II, 172. Schisma quanti divino iudicio pendatur, denotat Dathan et Abiron supplicium. II, 296. Schismata a sola pæsa vera unitate iustissime puniuntur. IX, 53.

Schismata unde nascentur. III, 1984. Schismatum origo, odium fratris. IX, 118. Schismata ex ipso animali sensu generantur. IX, 122. Schismata omnia per carnales fiunt. V, 49. Schisma facere non poterunt nisi aut superbiæ tumor furiosus, aut invidentiæ livore vesani, aut seculari commoditate corrupti, aut carnali timore perversi. IX, 104. Schisma hæresim Donatistæ male perseverando foverunt. II, 296. Schismatis tantum crimen objiciebat Augustinus Donatistis. II, 296. Communio malorum non maculat aliquem participatione sacramentorum, sed consensione factorum.

II, 579. Id dederunt Donatistæ in coll. Carth. II, 403, 409. Hæreses et schismata significantur per filios Cethuræ. III, 2133. Exhortatio ad schisma præcavendum. IX, 330.

Schismatici quid ab hæreticis distent. III, 1367. Hæretici et schismatici de matre adolescentula, et de patre senenati sine reponissione. III, 2134. De libera nati, sed secundum carnem. III, 2133. Schismatici se solos Christianos factant, et damnant cæteros. IX, 588. Schismatis auctores omnes eam unam causam assumunt, justos alienis peccatis maculari, quando cum eis sacramenta communicant. II, 339. Quam id falsum. II, 330. Schismatici quidam facti, dum tinent maculari per consortium peccatorum. V, 41. Zizania et falsos fratres usque ad messis tempus inter frumenta tolerari necesse est. III, 1799. Schismatici in parte Christum volunt ostendere, qui emit totum. III, 1981. Amans partem divisus est; si divisus est, in corpore non est; si in corpore non est, sub capite non est. III, 2060. Schismatici crucifixoribus Christi peiores sunt. IV, 511. Schismatici inter mortuos et perditos computandi. I, 642. Qui se separaverunt ab unitate, et animas seducendo interimunt, spiritaliter, non carnaliter sanguinem fundunt. IV, 645. Schismatici, homicidæ. IX, 274. Schismate spiritalem vitam perdit. V, 1231. Schismatici ad Ecclesiam non pertinent. VI, 193. Schismatici rumpunt retia. IV, 781. Schismatici ex aliqua parte conuocantur Ecclesie et habent aliquid sanum. IX, 115. Sed lethali vulnere schismatis illa sana trahuntur ad mortem. IX, 115. Schismatici in quo nobiscum sentiunt, eo etiam nobiscum sunt. IX, 110. Schismatici ad populum Dei pertinent, et si non per virtutem, certe per speciem pietatis. IV, 1427. Schismatici, et si baptismum habeant, non habent spiritum sanctum. V, 462, 1233, 1236. Schismatici caritas deest. IX, 121. Schismatici boni esse non possunt. II, 952. Separare ille debet, qui nescit errare. II, 952. Schismatici non prosunt quicquid boni possunt operari. IX, 116. Schismatici, ne Christum neget, cruciatu tolerantis, aut laudanda patientia. VI, 623. An illa patientia sit donum Dei. VI, 624. An ei prosit. VI, 624. Quisquis ab Ecclesia catholica fuerit separatus, quantumlibet laudabiliter se vivere existimet, hoc solo scelere quod a Christi unitate disjunctus est, non habebit vitam. II, 579. Schismatici non esse partem in hereditate Dei. V, 797. Foris ab Ecclesia constitutus, eterno supplicio punieris, etiamsi pro Christi nomine vivus incendereris. II, 736. Schismatici non assumuntur a Christo, quia unitatem assunt. IV, 779. Schismatici impugnantur. IV, 1234. Schismatici ad pacem pacifice revocandi. V, 1583. Schismatici recte coguntur ad unitatem per Imperatores. V, 293. Illos ad communionem catholicam violententer reduci olim non approbat Augustinus, sed postea expertus quantum eis in melius mutandis conserre posset diligentia disciplina, mutavit sententiam. I, 841. Pœnæ in schismaticos decretae per Legem Theodosii. IX, 48. Schismaticis ad Catholicam redeuntibus adjicienda pietas unitatis, non negandum sacramentum veritatis. IX, 603. Agere cum hæretico vel schismatico de negotio animæ licet. II, 160.

Scientia quid et quomodo in Deo. VI, 139. Scientia Dei est causa rerum, scientia vero hominum causatur a rebus. VII, 327. Scientia Dei quantum in rebus minimis elucet. II, 519. Scientia Dei invariabilis. VII, 534. Scientia approbationis in Deo. III, 647.

Scientia an sit idem ac sapientia. IV, 1739. Scientia discernitur a sapientia. VI, 140. Inter utramque quid distat. VIII, 1009, 1013, 1012. Scientia est luminare minus, sapientia est luminare majus. I, 834. Scientiam nulli tribuunt stolici nisi sapienti. I, 874. Scientia tertius gradus ad sapientiam. III, 39. Scientia est cum res aliqua firma ratione percepta et cognita est. I, 607, 1063. Non nobis velut nova inseri, sed in memoria recordatione revocari, Socratis inventum. II, 68. Ea quæ discimus, manere semper, nec posse interire, ac per hoc non esse præterita vult Plato. II, 68. Scientia ad ea, quæ corporis sensibus experimur, pertinet. VI, 140. scimus aliquid et experientia sensuum et fide testium. I, 607. Scientia et sensus quid differant. I, 1066, 1067. Scientiæ et experientiæ discrimen. I, 1231. Scientia certa multarum rerum datur. VI, 243. Quædam in physicis certo sciuntur. I, 946. Illa scientia dicenda non est, in qua, qui eam proficitur, aliquando fallitur. I, 915. Scientiæ quædam non sunt hominum instituta. III, 85. Duplex generis harum scientiarum. III, 53. Dissimilium eadem, aut par est scientia. I, 874. Scientia rerum humanarum illa est, quæ novit lumen prædicationis, temperantia decus, fortitudinis robur, justitiæ sanctitatem. I, 915. Scientia nostra constat ex visis et creditis. II, 600. Videmus autem alia sensu, alia mentis intuitu. II, 597, 599. Scientia menti tribuitur, sive per corporis sensus, sive per ipsum animum aliquid perceptum retineat. II, 600. Falsarum rerum scientia esse non potest. I, 936, 939.

Scientiæ amor. VII, 341. Scientia, præter homini, nulli

animanti inest. VII, 341. Sensibus irrationabilium inest quædam scientiæ similitudo. VII, 341. Cavendum a vanæ cognitionis aviditate. I, 1327. Scientia nunquam mala esse potest. I, 1230. Scientia, animæ cibibus est. I, 963. Scientiæ malorum duæ. VII, 803. Reprimuntur qui discere avent multorum annosas et decrepitas falsitates. II, 966. Atque collectione emendicatarum discordantium sententiarum alienarum procurari auditores. II, 999. Hæc vocatur scientia imperitissima et humilitati maxime adversa. II, 1005. Scire placita Philosophorum non est vera eruditio, et humilitati Christi opponitur. II, 1003, 1007. Scientias discere quam pœnale pueris. VII, 728. Unde fiat ut scientiam pauci et raro consequantur. I, 918. Ad perveniendum ad scientiam, transgrediendi sunt sensus interior et exteriores. I, 1245. Ad impedimentum rerum scientiarum anima gravatur corpore propter originale peccatum. X, 1268. Scientia tunc non instat, quando caritas ædificat. X, 374. Scientia nostra, scientiæ Dei comparata, ignorantia est. I, 814. Scientia quæ non necessaria Christiano, quæ sufficiens. VI, 253, 256. Quas scientias et quatenus nosse debemus. VI, 259. Scientia necessaria ad virtutes habendas. VIII, 1009. Quænam et quando utilis scientia. IV, 1548. Scientia quid pariat in studioso Scripturarum. III, 39. Scientia salutis cæteris præstantior. VIII, 883. Hoc est tota scientia magna, hominem scire quia ipse per se nihil est, et quoniam quidquid est a Deo est, et propter Deum. IV, 874. Ad scientiam Dei necessariam esse humilitatem. V, 671. Quid sit hodie quisque, utcumque novit ipse homo; quid cras, nec ipse. V, 283, 971. Scientia utilis illa est, quæ comens est caritatis, magistra humilitatis. IV, 1848. Scientia cum caritate utilis. III, 1617. Scientia omnis fidei, spei, et caritati militat. III, 35. Scientia caritati subservit. II, 757. Scientia ad finem caritatis adhibita multum est utilis; per se autem ipsa sine tali fine, non modo superflua, sed etiam perniciosa probata est. II, 223. Scientia datur certissima. VII, 646. Non prodest sine caritate. VII, 273. An fugienda scientia, ne inflat. V, 1563. Scientia quæ inflat, quænam est. VIII, 1007, 1009. Scientia siæ caritate inflat. V, 1241. Scientia cisi ad legem Dei pertinet, si in aliquo sine caritate fuerit, inflat et nocet. IX, 461. Præter scientiam et delectationem legis, gratia adhuc requiritur. II, 884. Scientiæ plenitudo caritas. IV, 1260. Scientia Dei, donum est ipsius. II, 574. Scientia minus donum quam caritas. X, 374. Non est in hominis potestate quid sciat. X, 242. Scientiam necessariam quibus modis a Deo absque magistro perdiscemus. II, 576. Scientia magna, confidentia in Deo. V, 907. In scientia rerum divinarum, mites et humiles plus cogitando et orando proficiunt, quam legendo et audiendo. II, 597. Scientia ipsa puniunt conscientia, si non fiat quod discitur. V, 1162. Scientia luxæ nomine significatur. IV, 1760.

Scire quid præter loquendo dicimur. VIII, 63, 64. Omne quod scire dicimur aut sensu corporis aut intelligentia habemus comprehensum. VIII, 93. Scire aliquid nos æstimare non debemus, nisi quod maxime nobis esse manifestum. I, 923. Ea quæ per corporis sensus didicimus, vera esse non dubitandum. VIII, 1073. Duo sunt genera rerum quæ sciuntur. VIII, 1074. Nihil ita scimus, sicut nos vivere scimus. VIII, 1073. Et beatos esse velle. VIII, 1074. Rerum causas nosse an pertineat ad felicitatem. VI, 239. Quare quod scitur in hac vita non facit beatissimos. VIII, 63, 64. Qui se dicit scire quod nescit, temerarius est, qui se negat scire quod scit, ingratus est. V, 1223. Non erubescendum est homini confiteri se nescire quod nescit, ne dum se scire mentitur, nunquam scire mereatur. II, 862. Ex me nemo scire quærat, quod me nescire scio, nisi forte ut nescire discat, quod sciri non posse sciendum est. VI, 632. Non parvus est fructus, si quod quisque vult discere, putans prodesse si sciat, discat non obesse si nesciat. VI, 609. Scire quasi tunc primum aliquid Deus dicitur, cum nos cognoscere facit. IV, 355, 615, 616.

Scilianorum Martyrum basilica. V, 840.

Sciopodæ quasi umbriges. VII, 485.

Scipio Cneus. VII, 54, 57. Scipio. X, 745.

Scipio Nasicus electus Pontifex ad suscipiendam sacra Phrygia. VII, 42, 51. Theatrum et spectacula prohibenda esse Senatui persuasit. VII, 44, 45, 51. Nolebat Carthaginem Romæ æmulam dirui; quare. VII, 43, 44.

Scipio Africanus major patriam salvam et liberam reddidit. VII, 102. Quam ingrata erga Scipionem patria. VII, 102.

Scipio Emilianus, qui et Africanus minor dicitur est. VII, 53. Not. (b). Carthaginem æmulam Romæ delevit. VII, 103. Quid de rep. apud Catonem senserit. VII, 648.

Scorta apud Paganos licita. VII, 426.

Scholastici. IV, 494. Scholasticorum apud Carthaginem licentia. I, 712. Romani erant modestiores. I, 712. Qui magistrum tamen sæpe fraudabant. I, 716.

Scholasticus, jurisperitus. III, 1442.
 Scorpius de cauda percussit. V, 621. Scorpius a gallina conciditur et comeditur. V, 625, 625.
 Scribæ non li Judæis erant, qui in officiis judicum, vel in consuetudine civitatum. V, 472. Eorum officium. V, 472. Scribæ non eruditii in regno Dei. V, 472.
 Scripta sua nolle revocare, aut ab aliis reprehendi, ubi aliquid non bene posuit, quam stultum sit. II, 585. Qui primas non potuit habere sapientiæ, ut non erret; secundas habeat modestiæ, ut errata revocet. II, 586. Scripta sua vel laudari subdolo pectore, vel apud alios, se tacito reprehendi, Augustino non placet. II, 301. In scriptis suis quæ displicent, se conspici; in iis quæ recte latent, Deum laudari vult August. II, 110. Scripturam quorundam Augustini editionem urget Marcellinus, quo ille ea possit vivos defendere. II, 586. Ipse vero differt, eorumque severus est iudex, quo pauciora sint quæ reprehendantur. II, 586, 587.
 Scriptores sacri uno spiritu locuti sunt. III, 1175, 1176. Cum de se loquuntur, tamquam de alio loquuntur. III, 1800. Scripturam ecclesiasticorum auctoritas ab auctoritate canonica distinguenda. II, 330. Licet aliter sentire ac scriptores ecclesiasticos, quando aliter sapuerunt quam veritas postulat. II, 530.
 Scripturarum auctoritatem de medio auferunt Manichæi, dum quædam accipiunt, quædam respuunt. VIII, 506, 597, 606. Falsa esse dicebant Scripturarum testimonia quibus non poterant respondere. VIII, 245. Libros veteris instrumenti non recipiebant, novi, non nisi quos volebant. X, 1006. Eosque corruptos asseriebant. X, 1009. Scripturis canonicis, quas accipiebant, quasdam falsas sententias permixtas esse contendebant. X, 1537. Scripturas esse corruptas imprudenter dicebant. VIII, 69. A quibus corruptas eas esse putabant Manichæi. VIII, 70. Hæretica impietate Scripturæ veteris Testamenti facit injuriam, qui eam ex Deo bono, summo et vero, fronte sacrilegæ impietatis negat. X, 528, 529. Scripturarum reprehensores a Deo humiliati. IV, 1907, 1906. Fanstii calumniam adversus personas, aut earum facta in Scripturis relata diluuntur. VIII, *Toto lib. 23. contr. Faust.* Scripturas se ab igne servasse factant Donatistæ. V, 310. Codices Dominiici a Donatistis in ignem missi. II, 807.
 Scripturæ sacræ necessitas orta est ex peccato. III, 198. Scripturæ sacræ laus et dignitas. I, 834; II, 508, 521. Scripturarum veteris Testamenti dignitas et excellentia. VIII, 74. In utroque Testamento præcepta eadem, eademque promissa reperiuntur. VIII, 154, 155. Scripturæ sacræ divina auctoritas. I, 725, 842, 852; VIII, 249. Scripturæ auctoritas mirabilis. VII, 357, 359. Et eminentissima. VII, 318. Scriptura sancta in summo et celesti auctoritatis culmine collocata. II, 277, 278. Nostræ religionis historiæ quidquid resistit, est falsissimum. VII, 600. Solos auctores librorum canonicorum non errasse aliquid scribendo credendum est. II, 276, 284, 285. Scripturæ canonicæ auctoritas nulli cedit. VIII, 517, 678. Scriptura sacra cæteris antecellit. IX, 128.
 Scriptura canonica a quo condita. VII, 518. In ea Deus ipse loquitur. I, 864. Et hoc ostendit Apostolus. VIII, 646. Scripturæ veteris Testamenti scriptum Dei veri et boni. VIII, 648. Scriptura sacra est chirographum Dei. IV, 1880. Litteræ sunt quæ venerunt ad nos de patria nostra. IV, 1159, 1952. Scriptura sacra est venerabilis stylus Spiritus Dei. I, 747. Scriptura pro Deo posita. VIII, 646. De Scriptura sacra fuse disseritur. I, 1335. Scripturarum auctoritas unde probanda. VIII, 245, 248, 285, 284, 452, 485, 486, 517, 626. Scriptura fidem suam rebus ipsis probat. VIII, 284. Scripturæ auctoritas in narratione rerum gestarum quantæ. VII, 590, 600. Scriptura verax est etiamsi non monstratur. III, 329. Scripturarum veteris Testamenti auctoritas commendata a Christo et Apostolis ejus. VIII, 637, 638, 617. Scripturas veteris Testamenti a Christianis esse compositas vel ipsi Judæi negabant. VIII, 288. Nullus in Scriptura emendationi aut dubitationi locus. VIII, 248, 249. Scripturæ auctoritas non culpanda propter peccata quæ referunt, imo laudanda et diligenda. VIII, 458, 459, 440. De auctoritate Proverborum, Ecclesiasticis, Cantici Cantorum, Ecclesiasticis et Sapientie. VII, 334. Item Malachiz, Aggæi, Zachariæ, et Eadræ. VII, 560. Scripturis, quæ in Ecclesia canonicæ nominantur, sine ulla dubitatione credendum. II, 598. Noluit Deus sibi credi dicantur, sed voluit teneri Scripturam suam. IV, 1880. Nihil credi voluit Christus adversus confirmatam Scripturarum auctoritatem. VIII, 284. Quod Scripturæ divinæ præscribit auctoritas, aut universa frequentat Ecclesia, observandum est. II, 202. Ex Scripturis canonicis quænam sunt potioris auctoritatis. III, 40. Titubant fides, si divinarum Scripturarum vacillat auctoritas. III, 53. Fides ex Scripturis concepta est. VII, 646. Scripturis canonicis credit civilas Dei. VII, 646. Scriptura

jam veritatem suam orbi terrarum demonstravit. VII, 708. Scripturæ sanctæ auctoritatem frangere conantur, qui aliquid ei mendacium tribuunt. VI, 404. Scripturæ canonicæ auctoritati nullus quamlibet sanctus et doctus vir comparandus. X, 581. Si ratio contra divinarum Scripturarum auctoritatem redditur, quamlibet acuta sit, fallit verisimilitudine, nam vera esse non potest. II, 588. Doctrinam Christianam utilitati reipubl. non convenire putant, qui nolunt rempubl. stare firmitate virtutum, sed impuante virtutum. II, 525.

Scripturæ summa est veritas. I, 839, 860. Magnaque præ litteris profanis excellentia. I, 748. Dum Scriptura testimonium aliquid ex auctore sumit, non propterea cætera illius auctoris scripta confirmat. III, 758. Scripturæ sacræ cum profana comparatio. III, 63. Scripturarum ardore inflammatus Orosius juvenis resbyter ab ultima Hispania ad Augustinum transit. II, 748. Scripturæ sacræ, Augustini sunt castæ deliciae. I, 809. Scripturæ sacræ omnibus sæculi deliciis suaviore. I, 810. In Scripturis satiatis sine fastidio. V, 30. Qua ratione vacandum studio Scripturæ sacræ. III, 42. Scripturæ sacræ studium a Deo datur. III, 90.

Scriptura sancta in Ecclesia legi solita. IX, 550. Scripturæ quomodo legendæ. V, 334. Quomodo vere leguntur. III, 92. Quo animo legendæ ut prosint. VIII, 74. Quid appetunt qui sacram Scripturam legunt. III, 38, 42. Errant qui a sacra Scriptura propter stilii asperitatem abhorrent. III, 263. Scriptura sacra omnibus accessibilis, paucis vero penetrabilis. II, 324. Adeas et parvis et capacibus patet accessus. IV, 1560, 1561. Scripturæ sacræ perductæ sunt usque ad infantium tarditatem. IV, 112. Scripturæ sanctæ ad infirmitatem parvulorum aptatæ. V, 156. Scriptura sacra cor Christi, eo crucifixo revelata, ut ab omnibus etiam infirmis intelligatur. IV, 175. Quo animo esse debeat cum qui nondum fidelis, tum qui jam fidelis, circa Scripturæ difficultates. II, 586. Scripturæ sacræ studium requirit humilem et mitem animum. III, 64, 66. Explicatio Scripturæ quæ non intelligitur petenda a Deo. III, 1539, 1540. Scripturæ intelligentia a Deo in oratione petenda. III, 89. Scripturas ministrant nobis homines, solus Deus dat intellectum earum. III, 1582. Scripturæ intelligentia modo inusitato non est expectanda. III, 17. Scripturam qui non potest intelligere, Scripturæ Dei det honorem, sibi timorem. III, 261. Scriptura sacra quando non intelligitur, quomodo legenda. III, 1536. Scripturas sine ullo errore comprehendit, et sine ullo labore custodit, cuius cor plenum est caritate. V, 1335. Scriptura sacra servienti animæ libera est, contaminatæ pura, corruptæ integra. I, 734. Scriptura sic loquitur, ut altitudine superbos irideat, profunditate attentos terreat, veritate magnos pascat, affabilitate parvulos nutriat. III, 325. Eadem Scriptura cum premit servos, Testamentum vetus; cum erigit liberos, Testamentum novum vocatur. III, 2145. Scriptura nos non levat, nisi descendat ad nos, sicut Verbum caro factum descendit ut levaret. III, 1914. Scripturas malo voto per peccatum legentes, male coguntur intelligere, ut ipsa sit pœna peccati. IV, 106. Scripturatum lectionem suadet August. inchoari ab Apostolis. II, 508.

Scripturæ sacræ simplicitas. I, 686, 725, 811. In Scripturis, admirandæ altitudinis saluberrima humilitas. VI, 519. Scripturæ sacræ mira profunditas. I, 725, 810, 852, 1315; II, 516. Scripturarum concordia. VII, 600. Scripturam etsi diversi sint Scriptores, omnia tamen ita sibi concordant, ut tamquam uno ore dicta inveniantur. VIII, 249. Scripturæ sacræ expositio a quibus petenda. I, 1311. Scriptura sacra scrutanda est cum hæc ore famulorum Dei, qui eam dispensarunt. I, 845. Non credendum Scripturarum expositibus earum iudicis. VIII, 74. De Scriptura sacra nemo iudicare debet. I, 859.

Scripturæ sacræ divisio. III, 1745. Omnis Scriptura in duo Testamenta vetus et novum bipertita est. III, 246, 247. Canon librorum veteris et novi Testamenti. III, 41. Quosnam Scripturæ libros Judæi non recipiunt. III, 940. Scripturæ legitime, id est, legem continent. III, 887, 888. Scriptura canonica et apocrypha quænam sit. V, 1, 470. Scripturæ canonicæ quæ sint, in Concilio institutum. II, 253. Scripturas non canonicas legens in populis, eos in scandalum mittit. II, 253. Non omnia scripta sunt, quæ Deus locutus est auctoribus sacris. III, 690. Scripturæ multæ sub nominibus Prophetarum et Apostolorum proferuntur. VII, 470, 471. Scripturæ canonicæ integritas et notitia ea cura custodita, ut frustra ausi sint nonnulli scripta Apostolis conflingere. II, 340. Epistolæ ad Romanos et ad Galatas invicem comparantur. X, 735. In epistola ad Romanos pene ipsa quæstio sola de gratia versatur, tam pugnaciter, tam multipliciter, ut fatiget quidem legentis intentionem, sed tamen fatigatione utili atque salubri. X, 207. Epistola

ad Hebræos nonnullis incerta, sed ab Ecclesiis Orientalibus inter canonicas habita. X, 137. Scripturæ epistolæ ad Hebræos fidelis fides prædicator. X, 1284. Epistola ad Hebræos teste usi sunt illustres catholice regulæ defensores. VI, 235. Scripturarum libri quos catholica disciplina custodit, non falsati. VI, 70.

Scriptura explicabatur in ecclesia. VII, 77. Scripturarum tractato magnum opus et arduum. III, 19. Cum auxilio Dei suscipienda. III, 19. Quandoam temerarium non sit tractare de Scripturis. III, 19. Scripturarum tractationi vitia duo inimica. VIII, 845. Scripturæ intelligendæ regula. IX, 673. Regulæ ad intelligendas Scripturas. V, 20, 30, 46, 149, 180, 198, 450, 456, 470, 536, 609. Scripturas veteris Testamenti quadruplex tractandi ratio. VIII, 68. Scriptura quomodo intelligenda et explicanda. VII, 475. Scripturarum tractandarum præcepta quædam tradi possunt. III, 13, 18. Hæc a tribus hominum generibus reprehenduntur. III, 15, 16. Eorum rationibus satisfi. III, 16, 17. Scripturarum tractato duobus rebus nititur. III, 19. Scripturarum verum sensum assequendi regulæ. VI, 344, 345. Scripturæ sacræ variæ interpretationes simul possunt esse veræ. I, 838, 844. Non obest aliter quam alii senserint sentire, modo vera sint quæ existimamus. I, 836. Quis sensus habendus sit excellenter. I, 814. In omnibus Scripturis summa vigilantia custodiri oportet, ut secundum fidem sit sacramenti divini expositio. VI, 35. In Scripturis liceat sentire quod earum scriptor non sensit, non tamen quod abhorret a regula fidei et veritatis. V, 65. Scripturæ sacræ fides ab originali lingua repetenda est. VII, 455.

Scripturæ sacræ variæ versiones. VII, 605. Scriptura unde in diversas linguas traducta est. III, 58. Scripturæ ambiguitas in una lingua, tollitur per aliam. IV, 1356. Multi Scripturas ex Hebræa lingua in Græcam, innumeri vero et in Latinam vertunt. III, 43. Scriptura ex codicibus Græcis in Latinam linguam translata est. IX, 709. Scripturarum divinarum pertractatores in Latina lingua perpauci sunt, in Græca innumeri. VIII, 214. Translato Scripturæ veteris e Græca lingua in Latinam facta secundum LXX interpretes. I, 592. Quare quædam in versione LXX inveniuntur, quæ in codicibus Hebræis non sunt, et e contra. VII, 604. Hebræis codicibus et LXX versione utendum. VII, 605. Obelisci aut asterisci in codicibus Græcis quid significabant. III, 590; VII, 604. Asterisci in Scriptura, ut ostenderetur, ea quibus appositi erant non esse in interpretatione septuaginta, sed esse in Hebræo. IV, 824. *vide Lex.* Scripturas sacræ cum interpretatione LXX contulit Augustinus. III, 547. Scripturæ interpretatio usitata. III, 1139. Scripturarum Latina versio in diversis codicibus ita varia est, ut tolerari vix possit. II, 243. Tanta Latinorum interpretum imperitia carere optat August. II, 291.

Scripturæ sic sunt a Spiritu sancto temperatæ, ut quædam in his obscura, quædam manifesta essent. IX, 396. Loca manifestis obscura, et obscuris manifesta cur intermiscuntur in Scripturis. IV, 156. Etsi in scripturis innumera latent, tamen ad ea quæ necessaria sunt salutis, non tanta in eis pervenitur difficultate. II, 516. Scripturæ claræ in his quæ a salutem necessaria sunt. X, 186. Scripturis obscuritas utilis est. VII, 352. Nedom inutilis. III, 58. In scripturis cur quædam clausa, quædam aperta. V, 849. In scripturis alia secretis absconduntur, ut quærentes exerceant, alia in promptu ponuntur, ut desiderantes cureant. V, 496. Scripturarum verba quædam obscuritate sua hoc proferunt, quod multas intelligentias pepererunt. IV, 159, 160. Scripturarum sacramenta quædam clauduntur, non ut negentur, sed ut pulsantibus aperiantur. IV, 1189, 1907. V, 1237. Obscurum aliquid est in scripturis, ut exerceatur accepturus, et capior fiat ad sumendum quod donatur. IV, 1507. Et ut post laborem inquisitionis, delectabilior sit dulcedo inventionis. IV, 445. Utque rei jam cognitæ tamquam nova fiat ipsa cognitio. IV, 1803. Scripturarum latebræ maxime valent ad amorem veritatis acuendum, delectandumque fastidii torquem. VI, 520. Scripturarum non solum manifestis pascit, sed etiam obscuris exercere nos vult Deus. VI, 56, 559. In scripturis sanctis quod ad exercendas mentes fidelium obscure ponitur, gratulandum est in multis modis, non tamen lusingenter exponitur. VIII, 793. In omni copia Scripturarum sanctarum pascimur aperti, exerceamur obscuris: illic fames pellitur, hic fastidium. V, 450. Alte posita sunt sacramenta Dei, ne fastidiamus oblata, ne prompta vilescant, ut quæsitæ cum difficultate, cum majori jucunditate inveniantur. IV, 1350. Scripturæ ad jucunditatem clausæ sunt. V, 1553. Ea suavis continentur in scriptura, quæ ex additioribus locis enucleantur. VIII, 262. Ad hoc prophetias obscuras esse Deus voluit, ut iude prædicatores interpretando, quasi de nubibus signum spiritalem influerent. IV, 1900. Scripturæ, silvas ob opacitates et umbracula mysteriorum. IV, 214. Pia fides et humilis inquisitio ad earum intelligentiam necessaria.

V, 536. Scripturarum superficie non debemus esse contenti. II, 920. In Scripturarum obscuritatibus, tractatores earum non sunt temere sequendi. II, 921. Scripturæ sacræ perscrutatio in curiositatis molestem est. III, 166. Non ad solam Dei naturam pertinent quæ scrutari prohibemur. X, 527. In rebus obscuris ubi Scripturæ non adjuvant, cavenda iudicandi temeritas. X, 186. Scriptura sacra non nisi temere reprehenditur, cum non intelligitur. VIII, 77, 91. Divina eloquia salubria sunt bene intelligentibus, periculosa his qui ea voluit ad cordis sui perversitatem detorquere. IV, 515. Scripturarum sacramenta ædificant lapsos, satiant esurientes. V, 50. In Scripturis multa latebant, quæ hæreticorum questionibus respondendo aperta sunt. IV, 643, 857. Scriptura sacra cum non intelligitur, quid agendum. III, 1722, 1726, 1727, 1741. In obscuris Scripturæ locis quid agere debeat pius lector. III, 263. Obscuri Scripturæ loci ex apertioribus explicandi. III, 79. Aut per recapitulationem. III, 86. Manuscripti et humilibus revelantur Scripturarum obscura. IV, 1907. Scriptura obscura a pio et imo diversimode accipitur. III, 1721, 1722. Scriptura quæ duplicem sensum parere potest, non præcipiti interpretatione affirmatione. III, 260. Eundem Scripturæ locum varie intelligi nihil prohibet. III, 80. Quis fructus esse possit ex interpretatione Scripturæ illa, quæ fit querendo, non asserendo. III, 203. Locus incertus tutius per alios Scripturæ locos, quam per rationem exponitur. III, 80. Scripturæ obscura loca aliis manifestis minime dubiis explicanda. V, 264, 1634; VII, 552, 553. In Scripturæ difficultatibus, honora verbum Dei, differ pietate intelligentiam. IV, 1907. Scripturam Dei qui diligit, etiam quod in ea non intelligit honorat. IV, 1592. Honora in ea quod non intelligis, et tanto magis honora, quanto plura vela carnis. V, 356. Ad divinas Scripturas potius desideratur pietas et humilitas, quam acumen ingenii. V, 536. Antequam scias quare quid dictum sit, crede ita dici debuisse ut dictum est. IV, 4915. Scripturæ difficultas non est in obscuris sensibus, quando adjuvat Spiritus. V, 820. Scripturæ tene et devote accipe aperta, ut merito tibi pandantur obscura. V, 290. Ipsum desiderium intelligendi, oratio est apud Deum. V, 820. Fatetur Augustinus se in ipsis sanctis Scripturis multo plura nescire, quam scribere. II, 223. Erroris non servantium modum in Scripturis intelligendis. VI, 200.

Scripturam contingit non intelligi ob signa ignota vel ambigua. III, 42. Ambiguitas Scripturæ aut in verbis propriis est, aut in translatis. III, 65. In ambiguitate verborum sacræ Scripturæ quid agendum. III, 45, 44, 63, 66. Idem verbum in Scripturis non semper idem significat. III, 78. Nomina Hebræa, Syra, Ægyptia, etc., quæ in Scriptura sacra sunt, tempore Augustini erant interpretata. III, 62. In scripturis omne quod dicitur sive fit, aut intelligendum est proprie, aut figurate, aut utraque ratione. V, 556. In Scriptura locutiones triplicis generis. VIII, 846. Scripturarum quarumcumque tres differentiæ. VIII, 75. Ignoti verbi aut ignotæ locutionis unde erunda cognitio. III, 45. Scripturis locutionis genus familiare est, ut conjunctio. Et, ponatur, cum sententia non præcesserit cui sequens adnotatur: quid hoc significet. IV, 79, 80. In scripturis propositiones indefinitæ quomodo intelligendæ. V, 450. Scriptura nonnumquam continens pro contento ponit. IV, 1414, 1415. Ita loquitur de parte, tamquam de toto. II, 636; IV, 1415. Utitur plurali pro singulari. VII, 519. Pro omnibus aliquando ponit multos. VII, 606. In Scriptura et Patribus sermo plerumque ad omnes dirigitur, licet de quibusdam tantum sit intelligendus. II, 357. Multa dicuntur tamquam facta, cum in spe adhuc sint. II, 842. Scriptura ut præterita narrat futura. IV, 1476. Ponit futuram pro præterito, et præteritum pro futuro. VI, 505; VII, 705. Præteritum pro futuro sæpe, raro autem futurum pro præterito. III, 723.

Scripturæ prædictiones aut jam impletæ, aut omnino impletendæ. IV, 451, 452, 1881. Scripturis prædicta, jam videri impletæ. II, 1023. Scripturarum mos in numerando. V, 363. Scripturæ loca in quibus accipitur numerus pro numero. VI, 255, 254. Scriptura summa solida utitur ad computanda tempora. III, 613. Quomodo tollenda ambiguitas ex pronuntiatione. III, 67. Et ambiguitas dictionis. III, 68. Illud ex Joan. *Quod factum est in ipso vita erat*, etc. Quomodo distinguendum. III, 351, 352. Ex his quæ leguntur in Scripturis, alia quæ etiam quæ non leguntur intelliguntur. VIII, 760. Quæ Scriptura retinet, quatenus conjectando proferro juvat. III, 529. Usitatum est locutionis genus in Scripturis, ut quod semper est, tunc fieri dicitur in aliquo, cum in eo cognosci coeperit. VI, 75, 76. Cognitio aliqua non multum ac prope nihil adjuvat tractationem Scripturarum. III, 57. Ad intelligentiam Scripturarum conductæ cognitio animalium, herbarum, lignorum, etc. III, 56, 62. Artium cognitio. III, 57. Et dialectica. III, 57, 58. Quibusque in Scriptura nominatis membris Dei, potentias operationum

oportet intelligi. IV, 170. Scripturarum divinarum moris est personæ Dei tribuere, quod in nobis facit, ubi congruenter dici potest. IV, 73. Scriptura quædam de Deo, humano modo dicit, ut nobis laetantibus ipsam commendat. IV, 1743. Verba quibus de Deo aliquid congruenter dictum videtur, humanæ capacitati aptiora sunt, quam divinæ sublimitati. VI, 138. Quare Scriptura loquens de Deo his etiam verbis utitur, quæ apud homines in vito poni solent. VIII, 142. Scriptura cum de Deo loquens verbis nostris utitur, nihil de Deo digne dici ostendit. VIII, 138, 142. In Scripturis cur quædam iudicio Dei euantio quædam tacito narrantur. VIII, 427. In Scripturis sunt quædam, quæ dum non sibi conveniunt carnaliter audita, nos admonent spiritaliter ea intelligere. II, 439. Quid respondendum, si quid velut absurdum invenit in Scriptura. VIII, 249. Quare ita dicuntur in Scripturis, ut rebus humanius seu divinitus gestis sive gerendis convenire non possit, non inaniter sunt dicta. VII, 526. Scripturæ sacræ litigare videntur. V, 464, 532.

Scripturæ nullus est liber, qui, excerptis et avulsis quibusdam sententiis, non videatur sibi contrarius. V, 352. Scripturæ conciliantur loca in speciem contraria. V, 164, 180, 213, 283, 372, 791, 804. Habeat quisque cum Dei verbo in corde concordiam, et Scripturæ nulla discordia est. V, 510, 804. Per Scripturas quædam in rebus visibilibus quasi absurda niscet Spiritus sanctus, ut cogat nos ista spiritaliter querere. IV, 1351. De rebus naturalibus, quasi secundum Christianas litteras loquendo, nihil temere affirmandum coram infidelibus. III, 261, 261. Quod de natura rerum voracibus documentis demonstrari potest, Scripturæ non est contrarium. III, 262. Ubi res naturaliter obscura nostrum modulum vincit, et aperta divina Scriptura non subvenit, temere hinc aliquid definire humana conjectura non presumat. II, 862. Melius est cum pietate nescire, quam cum insaniam iudicare. V, 740.

Scriptura sacra, remota falsitatibus, gradatim evehit ad divina. VIII, 820. In Scripturis multa utiliter repetuntur. IV, 1817. Eadem multipliciter dicta sunt, ut varietas locutionis fastidium tolleret veritatis. IV, 523, 526, 1815. Scripturarum loca quæ speciem habent maledictionis, non per malevolentiam, sed per prophetiam dicta sunt. IV, 88. Juratio cum occurrit in significatione prophetantia, non sicut in ore jurantis accipienda. IV, 99. Non omnia quæ narrantur in Scripturis aliquid significant. VII, 479. Quæ vero aliquid significant, ad Christum et Ecclesiam referenda sunt. VII, 479. In historia Genesios non omnes homines nominantur qui tunc erant. VII, 446. Quodnam est propositum historiarum Genesios. VII, 446. Genera rerum gestarum distributa sunt per libros Scripturæ, non temporum ordo contextus. III, 751.

Scripturæ non semper proprie loquuntur. III, 1503. Cur in figuris Scriptura loquitur. VI, 005. Locutiones tropicæ Scripturæ miscentur prophetis. VII, 518. Et propriis. VII, 691. In his quæ Scriptura narrat, quædam secundum intellectum figurarum, quædam secundum fidem rerum gestarum accipi possunt. III, 247. An quidquid historicæ prædictum completumque refert, aliquid allegoricè implendum significet. VII, 526. Figuratas locutiones Scripturæ ad litteram accipere miserabilis servitus. III, 68, 69. Animæ mors est, cum intelligenti carui subijcitur sequendo litteram. III, 69. Augustinus in exponendis Scripturis ad litteram succubabit. I, 688. In Scripturis multo plura per allegorias et aëginata partim verbis solis insinuatur, partim etiam facta narrantur. VIII, 237. Figuratum est et mysticum, quod in Scriptura non potest exponi secundum litteram. III, 401, 450. Nec ad fidei veritatem aut morum honestatem referri. III, 71. Scripturæ sacræ loquendi modi metaphorici quomodo intelligendi. III, 160. Quæcumque regula in explicandis allegoriis tenenda. IV, 116. Impudentissime quis nitatur aliquid in allegoria positum pro se interpretari, nisi habeat et manifesta testimonia quorum lumine illustrentur obscura. II, 534. Omnia significantia in Scripturis videntur quodam modo rerum, quas significant, sustinere personas. VII, 610, 611. In rebus gestis quas Scriptura narrat, futura prænuntiat. VII, 523, 624. Omnia quæ scripta sunt, etiam de creatione mundi, possunt interpretari ad significationem futurorum. IV, 532. Non quæcumque narrant sacræ Scripturæ, imitando proponuntur. IX, 729, 730. Quomodo interpretandi Scripturæ loci, qui sevitiam aut flagitium redolent, et tamen ex persona Dei vel sanctorum referuntur. III, 72, 73; VIII, 445, 446. Et illi in quibus facta quædam laudantur bonorum hodie moribus contraria. III, 78. Aut peccata magnorum virorum referuntur. III, 78. Quod in aliis personis persumque flagitium est, in divina vel prophetica persona, magis ejusdem rei signum est. III, 75. Ad quid in Scripturis sacris quædam bonorum mutationes et lapsus; et rursus quædam malorum mutationes et proventus referuntur. VIII, 461.

Scripturæ cur commemorant lapsus magnorum. IV, 586. Scripturæ bona et mala hominum referentes, quædam judicant, quædam nobis iudicanda permittunt. VI, 539. Omnia quæ sunt in Testamento veteri, admonent animum prius aliquid significare, deinde quid significant querere. VIII, 274. Omnia quæ sunt in Scripturis, aut futura significant, aut ideo ponuntur, ut significantia connectantur. VIII, 463. Quædam mala opera hominum in Scripturis sanctis esse significantia bonorum non implicat. VIII, 481. In Scriptura nihil quod significationis causa non sit. VIII, 275. Scripturarum sensus figuratus, non est contentiosus, aut infidelibus ingerendus. VIII, 613. In Scripturis, de quibuslibet rebus et verbis figuræ ducuntur, etiam de re pædenda, non aspèrnanter sed sapienter audiendæ. VIII, 638. Melius et variis similitudinibus una eademque res in Scripturis sæpe insinuatur. IV, 109. Figuræ et tropi in Scriptura sacra delectant. III, 39. Ut animus corpori, ita sententiæ verbis præponendæ. VI, 320. Corrigendus ille qui in interpretatione Scripturarum pie fallitur. III, 54.

In Scripturis quædam ad fidem et doctrinam tantum pertinent, quædam ad mores componendos. III, 887, 888, 889. Scriptura non asserit nisi catholicam fidem, rebus præteritis, presentibus et futuris. III, 71. Quæ apèrto in Scriptura sunt posita, continent fidem moreque vivendi. III, 42. In Scriptura quæ divinitus præcipiuntur, aut mores pietatis quasi absurda formant, aut aliquid significare figurate credenda sunt. VIII, 481. Scripturarum prope omnis pagina nihil aliud sonat, quam Christum et Ecclesiam toto orbe diffusam. V, 289; VIII, 463. Scripturæ propter Christum factæ sunt. IV, 1779. Scriptura vetus non nisi ad commendandum Christi adventum et præsignandum Ecclesiam. VI, 313, 315. Scriptura nova, Christum narrat et dilectionem monet. VI, 315. In omnibus Scripturis sanctis gratia Dei quæ liberat nos, commendat se nobis. IV, 874. In multimoda locutione Scripturæ atteritur anima, ut Christi gratia glorificata dulcescat. VIII, 815. Scripturarum sanctarum universa facies ac vultus admonet, ut qui gloriatur, in Domino gloriatur. VI, 278. Quomodo Scriptura informat mores hominum. III, 71. Quid liceat et non liceat, pleni sunt libri Scripturarum. IV, 1921. Per Scripturam divinam humanarum voluntatum moribus subvenitur. III, 38. Omnis morbus animi habet in Scripturis medicamentum suum. IV, 327. Medicamenta in Scripturis sanctis. V, 198. Scriptura salutaria præbet et recepta avaris, luxuriosis, etc. III, 123. Magistra est humilitatis. I, 841, 852. Scriptura Dei munit nos adversus scandala. II, 266, 267, 270. Adversus hominum detractiones suspitionesque temerarias. II, 267, 271. Dolendum quod aliquis curentur quæ in divinis libris soluberrime præcepta sunt, et varii usus et præsuppositiones exacte observantur. II, 221. Non perniciose fallitur, nec menditur quisquis sensum Scripturæ ad geminam caritatem detorqueat. III, 34. Ille tenet et quod patet et quod latet in divinis sermonibus, qui caritatem tenet in moribus. V, 1534.

Scriptura omnis ad id unum tendit, ut fides, spes, caritas in animo adificentur. VIII, 931. Fides, spes, caritas adificentur per Scripturas sacras. III, 36. Ad commemoracionem fidei nostræ, ad consolacionem spei nostræ, ad exhortacionem caritatis nostræ Prophetas et Apostolicos libros legimus. VIII, 294. Fide, spe et caritate homo subnixus non indiget Scripturis nisi ad alios instruendos. III, 36. Scripturæ plenitudo omnique, amor Dei, et proximi. III, 34, 39. In Scripturis potio notis a Deo confecta, ad amorem suum miris modis. IV, 1805. Quidquid salubriter mente concipitur, vel ore profertur, vel de qualibet divina pagina exculpitur, non habet fidem nisi caritatem. IV, 1815, 1816. Scripturæ omnes nihil aliud te docent, nisi continentiam ab isto sæculo, ut amor tuus currat in Deum. V, 264, 693. Non præci; it Scriptura nisi caritatem, nec culpam nisi cupiditatem. III, 36, 71, 72. Scri; tara utraque ad dilectionem Dei et proximi quomodo ordinetur. VI, 315. Augustinus sese quotidie experiri testatur, nihil in Scripturis esse, ubi duo caritatis præcepta non reperiat. II, 222. Scripturas sine errore comprehendit ac sine labore custodit, cujus cor plenum est caritate. V, 1533. Quidquid difficultatis habuerit homo in Scripturis a Christo non recedat; cum ei fuerit Christus in his revelatus, intelligat se intellexisse. IV, 1257. Quare quædam dicuntur in Scripturis, quæ ad civitatem Dei non pertinent. VII, 479. Ab Scripturæ sacræ documentis non est discodendum. I, 990.

Scripturarum utilitas. IV, 504. Spectaculum divinitus exhibitum in Scripturarum sensibus. IV, 298; V, 322. Testate et misericordia Dei continentur prope omnes Scripturas. IV, 743. Scriptura, adversarius cum quo cito concordare debemus. V, 245. Scriptura Dei, tanquam ager ubi edificatur. III, 1582. Scriptura tecta figuris et sacramentis, est cœlum nubibus operta. IV, 1908, 1909. Scripturarum sacrarum libri, cœli appellati. IV, 111, 115, 1511. Scripturæ quasi cor Christi. II, 534. Epulæ in Scripturis

sanctis. V, 381. Quare gladius bis acutus Scriptura vocatur. VII, 692. Scripturæ tanquam lucernæ in hujus sæculi nocte accensæ. III, 1662; IV, 1567. Scripturarum auctores montes et summa montium appellantur. IV, 347, 911. Scriptura sacra, nubes est. IV, 137. Nubes in qua apparet Christi gloria. VIII, 266. Eadem Scripturarum nube, pro suo cuiusque merito, et peccatori pluvia læqueorum, et justo pluvia ubertatis infunditur. IV, 157. Scripturarum significationibus pascimur in hac vita. III, 1530. Scriptura sancta, pasca. V, 284. Speculum. IV, 1388. Speculum fidele. VIII, 438, 440. Sincerissimum speculum. IX, 89. Speculum neminem palpans. VI, 702. Scripturæ sanctæ, sancta specula. VIII, 269. Scriptura cur stilus vocatur et calamus. IV, 838. Scriptura sancta, divinus thesaurus. V, 1481. Scripturarum thesaurus est magus. VI, 670.

Scripturæ omnes attente audiendæ, sed maxime quæ valent adversus hæreticos. III, 1988. Scripturas non contemnunt hæretici, sed eas sibi videntur sectari, dum suos sectantur errores. II, 459. Ex Scripturis afferenda non sunt ad disputationem quæ utrique parti possit esse communia. IX, 396. Nec quæ sunt figurata et obscura. IX, 397, 398. Scripturas quando quis pervertit, quid agendum. V, 758. Clerici mali pervertere nitentes Scripturæ locum de Evangelio. V, 758. Scripturarum studium, oratio, lectio, sacerdoti necessaria. II, 88, 89. Ad pastores pertinet non tacere; ad oves autem, etsi illi taceant, de Scripturis sanctis verba Pastoris audire. V, 282. Timendum ne divina eloquia palpentur potius quam tractentur. II, 333. Scripturæ et Sacramenta bonis et malis communia. V, 48.

Scripturæ divinas Antonius monachus et memoriter audiendo tenuit, et prudenter cogitando intellexit. III, 17. Idem de servo barbaro Christiano narratur. III, 17.

scythæ aliquando universam pone Asiam tenuerunt. III, 796. *Scythæ* philosophi. VII, 253, 254.

Schythopolis, quæ olim dicebatur *Bethsan*. III, 795.

Scutum diversa significat in Scriptura sacra. III, 79.

Scyniphes, musculus brevissimus. VIII, 875.

sebastianus. II, 1064. Vocatur Abbas. II, 1064. *Not.* 1.

Seccessio a tumultu rerum labentium utilitas ac necessitas. II, 74.

Secreti utilitas. V, 333.

Secta quid sit secundum Manichæos. VIII, 569. Sectæ diversæ sunt secundum varias differentias quæ possunt institui. VIII, 376.

Secundiani hæretici. VIII, 28.

Secundianus a *Thambeis*. IX, 237.

Secundianus episcopus Donatista. IX, 528, 538.

Secundianus Prisianensis episcopus. IV, 381.

Secundinus. IV, 376.

Secundinus Manichæus, ex his quos auditores vocabant. I, 634; VIII, 571, 572. *Retr.*

Secundinus a *Carpis*. IX, 217.

Secundinus a *Cædianis*. IX, 209.

Secundinus, sive *Secundus* *Jacodianensis* episcopus. IV, 381.

Secundinus Romanus. VIII, 573, 594.

Secundinus presbyter. II, 1068.

Secundinus episcopus. II, 991.

Secundus *Tigisitanus*. IX, 443. *Primas* *Numidia*. IX, 37, 638. Auctor schismatis Donatistarum. V, 293. *Secundi* *Tigisitani* gesta ecclesiastica in domo *Urbani* *Donati* habita. II, 197. Ratio quam *Secundus* *Tigisitanus* tenere debuisset. II, 163. *Secundus* *Tigisitanus* contra *Cæcilianum* et collegas concilium contraxit. IX, 493. *Carthagine*. IX, 639. *Secundi* *Tigisitani* concilium apud *Cirtam*. IX, 510, 639, 774. *App.* *Vide* *Cirtense*. *Secundus* *Tigisitanus* præsentem et confessos traditores reliquit Deo judicandos, et eos in episcopalibus sedibus manere permisit. II, 161, 162, 164, 197. Eisque, ne schisma floret, pacem dedit. IX, 612. *Secundus* *Tigisitanus* suspicionem traditionis satis probabilem sibi metuebat. II, 162, 164. Et de facto, traditionis accusatur. IX, 511, 610. A *Purpurio* *Limatensi*. IX, 612. *Secundus* *Tigisitanus* *Purpurium* *Limatensem* de homicidio confessum, ne primatum perderet vel episcopatum, timuit. IX, 714. Et *Mensurio* rescribit se divinos codices tradere exurendos recusavisse. IX, 638, 639, 640, 735. *Acta* *Cirtensia* litteræque *Secundi* et *Mensurii* discutuntur. IX, 644. *Secundus* *Tigisitanus* a crimine traditionis se purgare non potuit. IX, 735.

Secundus *miræ*, consanguineus *Secundi* *Tigisitani*. II, 162. Ejus nepos. IX, 511.

Securales leges. II, 166.

Securis jura. II, 511.

Securitas peccatori a Dei ministris data non prodest, nisi Deus acceptet. V, 246. Securitas perversa. IV, 1918. Securitatem malam Deus tollit, et inserit utilem timorem. III, 1963. Securitas nulla, nisi ut Dei jussa audiamus, et promissa expectemus. V, 246. Securitas hominis confidentis præsidio Dei. IV, 201. Securitas, si intus sit Deus. IV,

391. Securitas piorum sub Dei præsidio. V, 421. Securitas nemo esse debet in hac vita, quæ tota tentatio est. I, 799. Securitas a malis non hic in peregrinatione, sed in patria. IV, 840, 811, 1093. Securitas vera in celo. V, 728.

Sedatus a *Turburbo*. IX, 213.

Sedere, idem ac habitare. V, 1062, 1070; VI, 634. Sedere in concilio vanitatis, non corpore, sed corde malum est. IV, 192.

Sedes Dei est conscientia piorum. IV, 530. Sedes Dei omnes in quibus regnat Deus. IV, 1133. Sedis nomine regnum Christi significatur. IV, 1122, 1123.

Seditiones Christianorum carnalium sæpe bonos viros ex Ecclesia, divina permittente providentia, expellunt. III, 122.

Seducere et in bono et in malo dicitur. III, 1628. Seduciti intelliguntur, qui id quod faciunt, non putant esse peccatum. VII, 419.

Seferma. IX, 209.

Segetis dea præfecta frumentis, cum jam essent super terram. VII, 119.

Segisvultus Comes. V, 775; VIII, 707, 708, 709.

Sejarda, cui frumenta sata commissa erant, quamdiu essent sub terra. VII, 119.

Seir interpretatur pilosus. III, 774.

Selenites, lapis Persicus, cujus candor interior cum luna crescit atque deficit. VII, 715.

Seleuciana Dei familia. II, 1066.

Seleucus a quo *Seleuciani* hæretici. VIII, 41.

Sellularii opifices. X, 836.

Selmon interpretatur umbra. IV, 836.

Selom interpretatur dimissio ejus. VIII, 456.

Sem interpretatur nominatus. VII, 477. *sem* figura Christi. VII, 477. Filiorum *Sem* generationes usque ad *Abraham* dirigitur. VII, 488.

Semei quomodo dixerit *Dominius* maledicere *David*. X, 906. Voluntatem ejus proprio vitio suo malam in hoc peccatum judicio suo justo, et occulto inclinavit. X, 906. si jubenti Deo obtemperasset, laudandus potius, quam puniendus esset. X, 906.

Seminum semina quædam occulta. VIII, 878. A sensibus quibusdam occultis, tamquam a regulis originalibus, progrediendi primordia, incrementa debite magnitudinis, distinctionesque formarum accipiunt quæcumque nascuntur. VIII, 876, 877. Semina rerum, præter hominia, quas creavit Deus, quasque Angelis sive bonis, sive malis subjecit, villari possunt ab his quibus subsistent. X, 1431. Seminis granum quanta contineat. V, 1158. Omnia membra sunt latent in semine. VII, 777. Semen muliebri. VII, 187. Esi Deus auctor seminum, non sequitur tamen semina vitiosa non esse. X, 1441. Semen hominis maledictum. X, 447. Semen Deus creat, non vitium quo inficitur. X, 742. Deus operatur sine vitio, etiam de semine vitioso. X, 1442, 1443. semen hominis de gignentibus vitium trahere, exemplis naturalibus ostenditur. X, 833. Semen generationis, et semen regenerationis. X, 1450. semen immortale ac spiritale. X, 1429, 1430. Semen unum *Abrahæ*, *Christus* et *Ecclesia*. III, 2123. Semen impiorum, opera impiorum. IV, 389. Seminare in carne, et seminare in spiritu. III, 2146. Seminare in lacrymis. V, 192. *Vide* *lacrymæ*.

Semiariani. VIII, 39.

Semipelagiani. *Vide* *Pelagiani*, *Nassilienses*, et *Vitalis*. VII, 361.

Semiramis uxor *Nini*. VII, 561. *Semiramis* incestuosa. VII, 561. A filio interfecta perhibetur. VII, 561. *Semiramis* *Babylonem* aut condidit aut instauravit. VII, 561, 562.

Semita est via angusta. IV, 1836. *Semite*, consilia et cogitationes. IV, 1802. *Semite*, præcepta Dei sunt. IV, 1808, 1837. *Semite* duæ ad regnum caelorum. V, 1649.

Semitarii liqui. VI, 682.

Semper aliquando intelligitur, quamdiu hic vivitur. IV, 1538.

Senarii numeri perfectio. III, 296, 298, 301, 339; V, 513. Unde oritur. III, 301. senarii perfectio in Scripturis commendata. VIII, 892. In ædificatione corporis Christi, ac templi *Jerosolymitani*. VIII, 893. Senario numero perfectio operum Dei significata. VII, 343.

Senatoria ætas. I, 1006.

Senatus a senio dicitur. III, 686.

Seneca populi *Romani* Senator erat. VII, 192. Deos colebat. VII, 190. Quid de simulacris deorum sentit. VII, 190. Quid de eorum cultu. VII, 192. *Senecæ* liber contra superstitiones. VII, 190. *Senecæ* sacramenta et sabbata *Judæorum* reprehendit. VII, 192. *Senecæ* temporibus *Apostolorum* claruit. VII, 190. *Christianos* nec laudat, nec vituperat. VII, 192. *Senecæ* ad *Paulum* leguntur epistolæ. VII, 689.

senecta et senium discernuntur a *Græcis*. IV, 894. Senectus a sexagesimo anno incipit. VI, 43. Nullo statuto annorum tempore definitur. III, 193. Solet tantum tenere tem-

ports, quantum reliquæ ætates. VI, 43. Senecta tota candida recte factis, juvenilis est. IV, 1170. Senectæ querelæ et incommoda. V, 504. Senectutem omnes optant antequam veniat, omnes de illa cum venerit murrunt. III, 1647; IV, 589. Senectutis et pulchritudinis desideria sibi invicem concordare non possunt. III, 1617. Senectus veterosa, vita vetusta. III, 1983. Senectus cum pueritia quomodo conjungenda. IV, 1172. Senecta Ecclesiæ in lætitia, cujus juvenis in pressuris. IV, 1179.

Senex et senior quo differant. III, 191; III, 541, 512. Seniorum ætas minor quam senum. III, 557, 566. Omnis senex etiam presbyter, non omnis presbyter etiam senex. III, 566. Senes etsi magis decet docere quam discere, magis tamen discere, quam quid doceant ignorare. II, 720. Senibus spiritalis hostes minores sunt, sed tamen non desunt. V, 719. Senis in quo libido non senescit, verba impia. V, 879. Senex lxxxiv annorum cum conjuge annis xlv continenter exactis, lystriam ad libidinem sibi emit. X, 715. Qui subscribitur, Senex Ecclesiæ summensis. II, 490. Ac vocatur simpliciter, Senex. II, 577. Idem subscribit, primæ sedis Numidæ provincie. II, 494. Senex pro Primato. II, 953, 954. Senex Aurelius. II, 867. Senex Donatianus. II, 891. Senex Alypius inscribitur. II, 1012. Senex Saturnianus. II, 94.

Sensationes quomodo fiunt. III, 562, 563. Sensibilia quænam sint. VII, 251. Sensibilia, non quia sentiunt, sed quia sentiuntur nuncupata sunt. VII, 541. Sensibilia ita sensibus corporis capimus, ut de his non sensu corporis judicemus. VII, 541. Sensibilia intelligibilibus postponenda censuerunt Platonici. VII, 271. In rebus intelligibilibus Philosophi divitias ponunt, in sensibilibus egestatem. II, 65. Omnia quæ corporeus sensus attingit, ne puncto quidem temporis eodem modo manere possunt. II, 65; VI, 13. Sensum dolendi et gemendi esse in plantis et lapidebus opinati sunt Manichæi. III, 2074. Sensum habere et terram et ligna et lapides dicunt Manichæi, et hæc intelligentiore vita vivere, carnes autem obtusiores. VIII, 306.

Sensus quid sit discutitur fuse. I, 1058. Sensus alii dicuntur corporis, alii animæ. I, 875; X, 496. Alii sunt exteriores, alii interior: exteriores ab interiori sentiuntur. I, 1246. Non vero a seipsis. I, 1246. Sensus corporis unde. III, 466. Sensus omnes ex puncto et quasi centro cerebri diffusi. II, 519. Sensus quinque. V, 255, 574, 624; VIII, 94. Quinque sensus ad quatuor elementa quidam referunt. III, 281. Sensus quinque juga. VI, 687. Sensus quinque quasi quinque viri animæ. III, 1517; VI, 57, 58. Sensus officia. I, 786. Sensus quinque, Janua quinquepartita. V, 574. Externi sensus dicuntur Januæ carnis. I, 786. Sunt nuntii per quos homo interior cognoscit. I, 785. Nuntii carnis. IV, 1907, 1908. Sunt quasi oculi mentis. I, 875. Sensus fenestræ sunt domus, cujus habitator est animus. V, 428. Frustra patent, si absit anima. V, 428, 699. Sensus per se non sentiunt, sed alius est intus qui per eos sentit. V, 561. Quomodo anima sentiat quæ sunt extra carnem suam. II, 518. Sensibus nihil percipi, nisi mens adsit. II, 614. Sensibus sibi nuntiata, mens foris relinquit, eorum incorporeas similitudines incorporaliter commendans memorie. II, 614. Motus in omnibus sensibus inchoatur a subtilitate ignis. III, 282. Sensu uno hebetato, fiunt alii acutiores. VI, 448. Quidam Philosophi ista omnia, quæ corporis sensu percipiunt animus, opinione gignere posse confitebantur, non vero scientiam. I, 947. Sensus nunquam fallunt, inquietant Epicurei: noli plus assentiri quam ut tibi ita apparere persuadeas, et nulla deceptio erit. I, 947. Geometria sensibus percipi non potest. I, 874. Quidquid sensu attingitur, non unum sed multa esse convincitur. I, 1252. Non judicandum de ordine rerum ex sensibus. III, 557. Homines sensibus addicti res spirituales cum formis et coloribus in cordibus suis pingunt. III, 426. Sensus corporis non sensibus corporis considerandi. II, 517, 518. Sensus corporis quidam Philosophi semper, alii non semper, alii nunquam putarunt esse credendum. VII, 601. Miserrabilis fallitur, qui nunquam putat sensibus esse credendum. VII, 646. Sensus in rei cujusque evidenter credendum. VII, 646. In sensibus quædam apparent vestigia rationis. I, 1010. Sensus interior in homine. VII, 541. Sensus interior moderator ac judex est exteriorum. I, 1247. Differt a ratione. I, 1247. Inest bestiis. I, 1247. Sensusum curiositas impedimentum fidei. V, 645. Sensus nullo percipitur veritas, tamen amatur. V, 870. Sensus interiores omnes delectantur iustitia. V, 869. Sensus habent et bestie. V, 255. Et in bestiis nonnullis acutiores sunt quam in homine. V, 1260. Sensibus irrationalium animalium inest quædam scientiæ similitudo. VII, 541. Sensus dæmonum acerrimus, in cujus comparatione nostræ bec sensus putandus. II, 72.

Sensusum libido in paradiso non erat. X, 1093. Sensusum voluptas qualis in paradiso esse potuerit. X, 1096. Sensusum

delectationes licitæ et illicitæ. V, 808. Pulcher motus sensuum mulcet, per sensum autem animum. I, 1010. Persensus in anima plagis sæpe vapulamur. III, 126. Sensusum mortificatio. X, 709, 770, 771, etc. Magni est ingenii severare mentem a sensibus. II, 517. Sensus non sentire, atque his non utendum sicut pecus, ut addas ventri, non menti. V, 609. Qui bene sensibus ulitur, intrat in gaudium Domini sui. III, 168. Sensusum delectatio æternæ vitæ jucunditati comparata, ne quidem commemoratione digna est. I, 774. Consuetudine his cendi appetendique meliora, fit ut non delectent sensibilia. II, 65. Sensus quinque sunt Januæ, per quas quisquis non admisit corruptionem, inter quinque virgines computabitur. IV, 1920.

Sentire quid. I, 1171. Sentire non est corporis, sed animæ per corpus. III, 282. Sentit anima per sensus. V, 561. Sentire est animata viventisque carnis iudicium. III, 563. Aliud est summa stoliditate, aliud summa sanitate corporis nihil sentire. I, 1171. Sentit tota anima, quod sentit in corpore etiam non toto. II, 722. Sentit tota anima, cum aliquid per corpus sentit, quia hoc totam non latet. II, 444. Sentienti vivacitas, necessitas, utilitas, et libido distinguenda. X, 770. Non est impossibile Deo, et auribus præstare sensum videndi, et oculis audiendi. X, 510.

Sententia unde nominatur. VII, 518. Sententiam dicere de aliis aut non dicere, aut aliorum de nobis æqua laudare, quantis plenam scrupulis. II, 554. Sententiæ mutandæ triplex causa exponitur. II, 274. Sententiam turpe est mutare, sed veram et rectam: nam stultam et noxiam, et laudabilem et salubre est. II, 224. Laus prima a vera sententia non movetur; secunda falsam mutare. IX, 497. Ubi parisi numeri sententiæ fuissent, præponi absolutio damnationi solebat. VII, 567. Multos esse in Ecclesia, qui auctoritate nominum in sententia teneantur, aut a sententia transferantur. II, 1011. Sententiarum diversitatem inter carissimos illæsa caritate esse posse. II, 289. Sententis potentum quam multi adulentur. II, 1018. Sententia Dei in peccatores mutatur, si ipsi mutantur. V, 152. Sententia ultima mittens aut in regnum aut in ignem. V, 1543.

Sentia dea, quæ sententias inspirat. VII, 122.

Sentinare. V, 1274.

Sentinus Deus. VII, 195.

Senon, interpretatur tentatio oculorum. IV, 1730. Item germen inutile, vel tentatio calens. IV, 1760.

Separati a facie Dei quanta sit pœna. IV, 569.

Separationis consilia inania sunt et perniciosa atque sacrilega, quia et impia et superba fiunt. IX, 95. Separatio cordis a malis præcipitur in Scripturis, non corporis. IX, 88, 90, 98, 668, 669, 674, 747. A malis corde, non corpore recesserunt Jeremias, Isaias, David, Paulus apostolus, Cyprianus. IX, 100, 101, 102, 109. Contra separationem cordis tantum a malis, objectio solvitur. IX, 91. *Vide* Donatistæ, Schisma.

Sepeliendi et sepulcra construendi cura sit pro viribus. V, 957. Sepeliendorum corporum curam tantam non gesserunt frustra Patriarchæ. III, 592. *Vide* Sepultura.

Septem dierum altior allegoria. III, 193. Septem ætates mundi. III, 190.

Septenarius. V, 518, 581, 652, 1161, 1106, 1170, 1242. Septenarii numeri significatio. III, 1536. Perfectio. VII, 545. Septenarius est numerus perfectus. III, 634. Septenarius numerus universitatem significat. VII, 545. Ad totum hoc tempus volubile. IV, 1592, 1917, 1918. Ad Spiritum sanctum pertinet. III, 526, 654; V, 73. Gratiam significat. IV, 1961. Et Ecclesiæ perfectionem. VII, 529. Septenario numero creatura figuratur. II, 218.

Septimus dies cur a Deo sanctificatus. V, 80. Septimus dies non habens vesperam. V, 80.

Septies pro semper. V, 632. Septuagesimi septimi numeri explicatio. III, 1333, 1336. Numero septuaginta septem, omnium peccatorum abolitio significatur. III, 1077.

Septuaginta interpretes quare ab Hebræis variant. II, 245; III, 1139; VII, 604. A veritate Hebræica non discrepant. VII, 606. Septuaginta editio asteriscis verubusque distincta. II, 753. Pleraque prioris laboris (in ea adornanda) fraude cujusdam amisit Hieronymus. II, 753. Quare virgule seu obeli et asterisci aliquando positi sint in editione lxx interpretum. II, 261. Hortatur August. Hieronymum ut hanc Latine veritati reddat. II, 245. Cur mallet Augustinus translationem ex Græco quam ex Hebræo. II, 242. Historia versionis Septuaginta. VII, 605. Versio hæc a Ptolomæo Ægypti rege procurata est. VII, 235. An Septuaginta interpretes singuli cellis singulis interpretati sint, an contulerint invicem, non constat. III, 46. Non contulerunt secum. VII, 605. Septuaginta interpretes ore uno in suis interpretationibus consumuerunt. III, 595. Auctoritate prophetica ex consensione mirabili interpretati sunt Scripturas. III, 784; IV, 1115, 1116; VII, 602, 603. Septuaginta interpretes non solum interpretationis, sed et prophæ-

Ita manere illustres. III, 595; VII, 604. Septuaginta interpretum auctoritas quanta. III, 565; VII, 450, 470. Septuaginta interpretes credendi sunt interpretati divino Spiritu, quo et illa dicta sunt quae in Hebraeis litteris sunt. IV, 1757. Septuaginta interpretum versio non parvum habet pondus. II, 245, 290. Potioris est inter Graecos auctoritatis. III, 48. Eam ceteris praerurum Judaei. VII, 603. Interpretationem Hieronymi de Septuaginta, sibi miti nitit August. II, 290. Quare hoc petat. II, 290. Augustinus Hieronymi interpretationem IXX ex Hebraeo non vult legi in Ecclesia, ne plebs Christi novitate perturbetur. II, 290. Codices Graecos interpretationis IXX ex Hebraeis emendandos quidam putarunt. VII, 604. Septuaginta versio in usu apud Latinas Ecclesias. VII, 604.

Septuplum pro toto. V, 518.

Sepulcra operosissime fabricata. V, 611. Sepulcrum domus appellatur. IV, 534. Et memoria. IV, 534. Sepulcrum marmoreum. VI, 677. Sepulcrorum et picturarum adoratores. I, 1543. Immoderatus circa mortuorum cadavera luxus. I, 1542. Sepulcrum patens allegorice. IV, 87. Sepulcrum animae mortuae, corpus est. IV, 1117.

Sepultura quam sollicitè curetur, videmus. V, 848. Sepulturae cura inest hominibus ex naturali affectu erga corpus. VI, 598. Hinc dolent insepultos quos amant. VI, 599, 600. Hunc affectum Martyres contempserunt. VI, 599. Cur eos insepultos esse sivit Deus. VI, 599. Sepultura licet defunctis non optuletur, culpanda tamen irreligiositate negligitur. VI, 801. Sepulturae officium exhibentes Scripturae commendant. VI, 600. Hinc Scripturae minantur prophetam verbi Dei violatorem. VI, 598. Mortui a viventibus visi sepulturam sibi petere, non evincunt hanc ipsi curae esse. VI, 600. Corpori humano quidquid impenditur, non est praesidium salutis, sed humanitatis officium. VI, 609. Utrum sepultura quae sit in memoriam Martyrum prosit alicui spiritibus mortuorum. VI, 157. *Vide* Mortui. Quadraginta dies sepulturae alicui poenitentiae significant. III, 671. Triduum crucifixi, sepulti, suscitati. II, 215. In celebratione Paschae, crux, sepultura, et resurrectio Christi observanda. crucem gerere debet Christianus in praesenti vita, sepultura et resurrectio spe et fide geritur. II, 215. Sepultura remissionem peccatorum significat. III, 592. Sepultura et Christi et nostra vespere. IV, 224. Sepulturae cura laudabilis. VII, 27. Deo placet. VII, 27. Fidem resurrectionis adstruit. VII, 27. Sepultura Christianis sine eorum damno deesse potest. VII, 26, 27. Sepulturam philosophi contempserunt. VII, 26, 27. Et saepe universi exercitus. VII, 26, 27. Sepulturae conditio, curatio funeris, etc., magis sunt solatia vivorum, quam subsidia mortuorum. VII, 26.

Sequendus Deus, non antecedendus. IV, 758. Sequi Christum est imitari. VI, 411. Sequi Agnum quocumque lerit, proprium est virginum. VI, 410, 411.

Seramus vicarius. IX, 516.

Seramus proconsul. IX, 579.

Serapis maximus Aegyptiorum deus, unde sic dictus. VII, 565. Capitaleni pendebat penam quisquis cum hominem fuisse dixisset. VII, 565. Deliramenta circa cultum ejus. VII, 565. Ejus tempus eversio praedicta. VII, 581, 587.

Sergius Orata fortunatissimus. I, 972, 973.

Sermo saepe qui audienti placet, displicet dicenti. VI, 311. Nulla major hujus rei causa, nisi quia libet inusitate cernere, et tædet usitate proloqui. VI, 312. Sermo ex tristitia procedens minus gratus est. VI, 321. Sermo inter eos qui se benevole noverunt, nulla de re fructuosior, quam unde boni beatique simus. II, 1050.

Sermo Dei, homines deos facit. III, 1745. Non semper hominem convertit. VII, 443. Ipsa divina eloquia nonne palpantur potius quam tractantur a nobis? II, 353. Sermo Dei fidelibus est tamquam pisci hamus. III, 1700. Caput si capitur. III, 1700. Sermo Dei neminem timet. IV, 1531. Cujusnam adversarius sit. IV, 342. Sermo Dei adversarius noster, cui consentiendum cito. V, 76, 246, 637, 1171. Sermo Dei, panis noster quotidianus. V, 581. Sermo Dei licet consentientium quis fructus in morte. V, 581. Sermo Dei, gladius bis acutus. IV, 1935. Sermo Domini cum flagellatur, ingenimantur flagella Christo. III, 1469. Sermones stando auditi. V, 1255. Sermo dicitur Mercurius. VII, 206.

Serpens. Quare per serpentem diabolus permissus est tentare. III, 435. Serpens non est ausus loqui viro, sed ad eum deficiendum femineo usus est ministerio; per infirmorem obtulit fortorem. V, 1008. Serpens pollicitatione scientiae seducens. V, 1495. Adam non credidit serpenti. III, 433, 434. Quomodo serpens homini locutus est. III, 444. In serpente diabolus. III, 206. Maledictio serpentis est figurata. III, 449. Maledictio serpentis refertur ad diabolum qui per serpentem operatus est. III, 449. Serpentis inimicitiae cum Eva, et poenae. III, 210. Serpentem laudabant *hanichaei*, quod homini per suum consilium oculos aperuit.

VIII, 208. Serpentem pro Christo habuere *Manichaei*. VIII, 313. Serpens ex Moysi virga. V, 61, 67. Serpens aeneus in eremo suspensus. V, 61, 1512. Cur exaltatus in eremo, et cur aeneus. III, 2120, 2121. Quid praefigurat. V, 1562. Quid significet. VII, 286. Fuit figura mortis Christi. X, 145. Seu Christi in cruce exaltati. IV, 953, 1578. Serpentem aeneum, cum populus tamquam idolum colere coeisset; rex Ezechias contrivit. VII, 286. Daemonibus potestas datur, ut ad incantationem hominum serpentes moveant, ad primi facili memoriam commendandam. III, 444. Serpentes magis moventur carminibus hominum, quam ullum aliud genus animalium. III, 444. Serpentes verba Marsorum non audiunt nec intelligunt, nisi diabolica vi operante. III, 444. Serpens et in bono et in malo est in Scriptura. III, 79. Serpentis sapientia qualis est unde. III, 450, 444. Serpentis astutia. III, 1366; IV, 681, 682, 1806. Quomodo imitanda est. IV, 681; V, 425. Serpentes boni allegorice, id est non perniciosi ad nocendum, sed astuti ad cavendum. I, 858. Serpentes diu vivunt. VII, 240. Serpentes visu acutissimo. I, 1352; VII, 799; VIII, 197. Et luce gaudent. I, 1352. Serpentes quosdam volasse legitur. VII, 110. Serpentes aprici. I, 1352. Manducari a serpente. VI, 291. Serpentis cibus, terra, id est homines terrena sapientes. IV, 1586. Serpentes visibiles peccata significant. V, 1543; VIII, 661. Serpentis caput, prima suggestio. IV, 1381. Serpens, haereticorum figura. III, 216.

Serpentini haeretici. III, 217.

Serolinus episcopus. II, 759, 781.

Q. Sertorius Marianarum partium sectator, a Sylla proscriptus. VII, 109. Bellum civile excitavit. VII, 109.

C. Servilius praetor. VII, 106.

Q. Servilius magister equitum. VII, 90.

Servilius monachus. II, 697, 698.

Servilius episcopus. II, 739, 781.

Servitus qua homines hominibus servi sunt, de poena peccati exorta est. III, 450. Orta est ex peccato. VII, 645. Servitus poenalis, qua lege ordinatur. VII, 644. Servitus Aegyptiaca quot annis duravit. VII, 502. Servituti duplex genus. III, 1849, 1854. Servitus alla, praeter Domini servitutem, amaritudine plena est. IV, 1273. Servitus quibusdam utilis est. VII, 649. Et hac ratione dici potest justa. VII, 649. Felicitus servitur homini quam libidini. VII, 644.

Servitus sub peccato quae dicitur. I, 1255; V, 945; VI, 282. Servitus est cum delectat peccare. X, 318. Servitus sub vitiis, gravissima omnium. VII, 118. Ab ea non liberat nisi Christus. V, 744. Servitus Dei quanto commodior servitute vitiorum. V, 536. Servitus justitiae, vera libertas. VI, 247. Justitia est ut infirmior ratio serviat forti. III, 590. Servitus justa et justa dominatio, cum peccata homini serviant. III, 589. Servitus Legis, et libertas Evangelii. I, 1534. Servitus sub Lege nonnullis in experta. VI, 288. Servituti quisnam spiritus. III, 2071. Qui per caritatem servit, libere servit et sine miseria obtemperat Deo. III, 2157. Libera servitus, ubi non necessitas, sed caritas servit. IV, 1275. Servitus misera idololatrarum. III, 151.

Servi unde dicti. VII, 845. Servus appellatus est, qui ex bello servatus est. III, 590. Servi nomen culpa meruit, non natura. VII, 645. Servus nullus est hominis aut peccati natura, in qua prius Deus hominem condidit. VII, 614. Servum hominem homini vel iniquitas vel adversitas fecit. III, 590. Servi nomen nusquam Scripturarum legitur, anto maledictionem Noe in Chanaan. VII, 615. Servos Christianos libertatem a dominis flagitare vetat Apostolus. III, 624. Servus Christianus effectus non dedignetur servire domino infideli et malo. IV, 1653. Nisi forte jubetur alicui contra Christum. IV, 1654. Cum Christo jubente servis homini, non illi servis, sed illi qui jussit. IV, 1655. Servus hominis, servus cupiditatis. V, 1503. Servi quid debeant dominis, et domini servis. I, 1537. Servi quomodo a primis patribus habiti. VII, 645. Servis tamquam filiis consulatur ad colendum Deum. VII, 644. Christianus non debet sic possidere servum, quomodo egrum aut argentum. III, 1260. Servorum poenae. V, 885. Servi quomodo suam servitutem, aliquatenus liberam facere possunt. VII, 644. Servus publicus civitatis. II, 305. Servus fidelis manumittitur. V, 145. Servorum manumissio episcopalis gestis. V, 1576, 1577. Servi Dei sumus, et quia creavit, et quia redemit nos. V, 146. Omnis creatura, velit nolit, Deo subjecta est. VI, 291. Omnia Deo servantur, sive ad vindictam peccatorum, sive ad hominis liberationem. III, 133. Anima si Deo serviat, ei caetera servient. III, 159. Non deneganda Deo fides, quae exigitur a servo. V, 87, 219. Servus fugitivus Dei. IV, 1790, 1791. Servus Dei si noluerimus esse, et sub diabolo erimus, et veri Domini potestatem non effugiemus. V, 231. Servus Deus non indiget, sed servi Deo. III, 2044. Servus suis utitur Deus, non ad suam, sed ad eorum utilitatem. V, 86. Servus suos Deus aliquando visibiliter liberat, aliquando visibiliter non liberat; sed semper invisibiliter liberat. III, 2040.

Serviendum Domino in timore, et exultatione cum timore. X, 930. Servire Deo, perfecta libertas est. I, 1078; II, 128. Serviri sibi vult Deus voluntarie, non necessario. III, 134. Justus Deo liberaliter servit, injustus autem compeditus servit. VI, 294. Servire Deo libenter et caste, magnum homini est. II, 87. quis serviat Deo carne, quis spiritu. V, 913. Quodlibet quisque facit, si hoc animo facit, ut terrenum emolumentum consequatur, serviliter facit. V, 308. qui propter terrena Deo serviunt, vero corde servire non possunt. V, 168. Servientes Deo spe carnis beneficii, ad vetus Testamentum pertinent. V, 32, 167. Hæc est iustitia, non antepone re servos Domino, nec æquare. IV, 904. Serviendum est Deo tota et plena et libenti voluntate. IV, 876. Servire qui noluerit caritati, necesse est ut serviat iniquitati. IV, 163. Merito subderis iniquitati, domino quem tu tibi ipsi fecisti, quia et qui te fecit subditus esse noluisti. IV, 163. Episcopi fidelium servi facti sunt per Christum. IV, 1565, 1566. Bene Christo servis, si servis quibus Christus servavit. IV, 1503. Servitute libera ministerium debere se dicit Augustinus. IV, 1089. Servi rerum mortalium sunt, qui earum domini esse desiderant. I, 1530. Servus Dei, populus Dei, Ecclesia Dei. III, 1470.

Servi Dei pro Monachis. V, 1070. Servis Dei necessaria supplices laudantur. VI, 578. Servis Dei Paulus vult a fidelibus necessaria suppleri. VI, 561. Quæ comparare sibi nequeunt propter occupationes aut infirmitates. VI, 562, 564. Innuunt alios ex eis a piis fidelibus, alios ex operibus manuum suarum sustentari. II, 692. Augustinus servus Christi, et per ipsum servus servorum ipsius. II, 978. Regula ad servos Dei. I, 1377.

Servius Tullius rex Romanorum. VII, 92.

Servus Thubursicensis episcopus quid passus sit a Donatistis. IX, 521, 522.

Sesque unde dictum. I, 1093.

Sessio nunc honorem, nunc humilitatem significat. IV, 1671, 1763. Sessio humilitatem significat. V, 967. Sessio Christi ad dexteram Patris. V, 1070.

Seth resurrectio interpretatur. VII, 460, 461. Seth quo sensu natus Adæ pro Abel dicitur. VII, 457. Seth filii Dei et Angeli dicuntur. VII, 469. Et antequam cum illabus hominum miscerentur, Deo generabant, non sibi. VII, 469. Seth successio decem generationibus clauditur, et duodenario numero finitur. VII, 463.

Sethiani heretici unde sic dicti, eorumque dogmata. VIII, 29.

Severinus Augustini consanguineus, Donatista. II, 194. Severitas, quasi sæva veritas. V, 933. Severitatis et caritatis ingenium. II, 938. Melius est cum severitate diligere, quam cum lenitate decipere. II, 325. Severitas exercenda est in peccata paucorum, in alios autem lenitas. II, 92.

Severus Imperator. VII, 602.

Severus episcopus Milevitanus. II, 123, 229, 358, 759, 781, 1094; IV, 1227, 1715. *Not. (a)*. V, 1576; VII, 714. Augustini concivis et amicus. II, 294. Magnis laudibus extollit Augustinum. II, 418. Severi episcopi neptis de Sitifeusi a barbaris ducta. II, 426.

Severus diocæus cæcus. V, 1576.

Severiani a Severo, eorumque errores. VIII, 50.

Sextus Pythagoricus. I, 647.

Sexus in creatione distinctio. VII, 429, 450. Sexus femina non est vitium, sed natura. VII, 778. Sexus nullus est quibusdam quæ ex aquis vel terra nascuntur. III, 287. Sexus femine conversio in masculinum. VII, 110, 111. Sexus uterque, Christi ortu honoratus. V, 1008. In spem reparationis adductus. V, 106. Sexus uterque resurget. VII, 778.

Si, pro nequaquam ponitur in Scriptura. VII, 543.

Sibyllas plures fuisse Varro tradit. VII, 579. Sibylla Erythræa. VII, 579. Cumæa. VII, 580. Samia. VII, 582. Sibyllium libri, genus oraculi. VII, 98. Sibyllæ, Trismegisti, aut Orphei præragia de Christo, accommodatiora esse Gentibus, quam Hebræorum prophetarum testimonia, docebat Faustus. VIII, 281, 282, 290, 292. Sibylla prophetissa non Christi, sed tamen de Christo quædam prædixit. III, 2089. Sibylla Cumæa de unico Salvatore fortassis aliquid audierat in spiritu. II, 1073. Non est cui alteri præter Christum conveniat carmen Sibyllianum a Virgilio translatum. II, 1073.

Sicca. IX, 219.

Siccæ oppidum. II, 1019.

Sichima, Iumeri interpretatur. IV, 718.

Siciliæ montes flammis æstuant, et integri perseverant. VII, 712.

Sicilicæ. IX, 227.

Sicut, aliquando ad similitudinem, aliquando ad proprietatem refertur. IV, 1639. Non semper ad æqualitatem refertur. III, 1923, 2013, 2047.

Sicyoniorum regnum admodum parvum. VII, 581. Floruit Abrahæ temporibus. VII, 497. Quot annos duravit. VII, 577. Quando consumptum. VII, 577.

Sidera unda facta. III, 263. Sidera partes Jovis esse, eaque vivere, ac deos esse dixerunt. VII, 123. Sidera quibusdam propriis animis vivere an Platoni concedendum. VII, 388. Sidera nonnullis videntur lucida corpora suis sensu. VI, 260. An sidera æqualiter fulgeant. III, 277. Singula sidera vaga, singulos suos vel globos vel circulos habent. III, 233. Sidera sintne angeli, incertum. VI, 260. An sidera per quosdam spiritus reagentur, et ab eis alimentur. III, 279, 280. Sideribus hominum nomina imposuit adulatio. IV, 1192. Siderum observatio alia utilis, alia vana. II, 211. Siderum observatio ad cognoscendam vitæ seriem vana. III, 51. Sideribus voluntates animi non subduuntur. VII, 140. Sideribus qui contendunt decerni quid agamus, quid patiamur, Dei cultum evertunt. VII, 141. Si cælestis necessitas admittitur, quale iudicium de hominum factis Deo relinquitur. VII, 141, 142. Inquisitioni de intervallis et magnitudine siderum tempus expendere non expedit nec congruit. III, 277. Siderum cognitio non multum ac prope nihil adjuvat ad tractionem Scripturarum. III, 57. Comode honesteque contemnitur. III, 57. Nihil ex ea in nostra facta trahere possumus. III, 57. Siderum nomine intelliguntur illi qui conversationem habent in cælis. III, 878. Præter solem et lunam cætera sidera non adorant Manichæi. VIII, 346.

Signare, quid. III, 1601.

Signum, quid. I, 1046. Signorum definitio. III, 19, 20, 35. Et divisio. III, 19, 20. Signorum varia genera. I, 1198, 1199. Signa sui significativa. I, 1205. Res quæ significantur, pluris quam signa pendenda sunt. I, 1210. Signum mathematicum quid. I, 1046. Eius et puncti discrimen. I, 1046. An res aliqua monstrari possit absque aliquo signo. I, 1196. An signa signis monstrantur. I, 1084. Signum magis re cognita, quam signo dato ipsa res discitur. I, 1214. Signa et prodigia mendacii. VII, 687. Inter signa licita et augurationes illicitas discrimen. III, 584. Signum a Deo petere an liceat. III, 584. Inter signa principatum obtinent verba. III, 57. Signa vel propria sunt vel translata. III, 42. utrumque definitio. III, 42. Quomodo tollitur igoantia signorum propriorum. III, 42. Et translatorum. III, 48. Signum non in verbis tantum, sed etiam in cæteris omnibus signis animorum, non est nisi ipse animus inquirendus. III, 1111. Signa eorum rerum quas significant, nomine appellata. III, 497, 703. Signa cum ad res divinas pertinent, sacramenta appellantur. II, 527. Ex signis quæ Christus futura prædixit, alia ad excidium Jerusalem, alia ad adventum Domini per Ecclesiam, alia ad adventum ultimum in quo iudicaturus est vivos et mortuos, pertinent. II, 914. Signis servire quid. III, 70, 71. Antiqui Patriarchæ ac Prophetæ servitute signorum non premebantur. III, 70, 71. Aliter Judæi a servitute signorum liberati, aliter Gentiles. III, 70.

Signum crucis in fronte. IV, 252, 585. Signum Christi in fronte credentes accipiunt. V, 1075. Signum Christi in fronte fatus portantes. V, 942. *vide* Crux. Signo crucis consecratur aqua baptismi. X, 801. Signum Christi repellit exterminatorem, si cor nostrum habeat Christum habitatorem. III, 1759. *vide* Christus, Crux. Crucis signum in fronte tanquam in sede iudicis accipiunt, ut de ea non erubescamus. V, 876, 941. Crux in libera fronte signum est novi Testamenti, ut circumcisio in latenti carne signum erat veteris. V, 876. Circumcisionis signo Christus est prænuntiatus. V, 876, 916.

Signa Romana. IV, 935.

Silentium est auribus quod oculis tenebræ. VIII, 197. Silentium quantum student Passalorynchite. VIII, 42. Silentium appellatur etiam vox suppressa. III, 1734. Silentium metaphorice quid significat. III, 886. Silentium cordis, est frigus caritatis; tacebis, si amare destiteris. IV, 404. Silentium in musica. I, 1125.

Silet modo Deus, et non silet. IV, 568, 1284, 1293. Quia ipse Deus tacet et clamat, tacet a iudicio, non tacet a præcepto; sic et tu tace ab elatione, noli ab invocatione. V, 794. Silet Christus ante iudicium, nec tamen silet. V, 124, 126, 129.

Silva superstitione Gentilium facta erat omnis terra. IV, 1250.

Silvanus deus fetis mulieribus infestus. VII, 187.

Silvani incubi. VII, 498.

Silvanus episcopus catholicus. IX, 700.

Silvanus sub Paulo episcopo subdiaconus. IX, 584. Gestis municipalibus manifestissimus traditor expressus est. II, 168, 197; IX, 586, 511, 513, 514, 583; II, 168. Et scopius tamen Constantinensis seu Cirtensis a Donatistis ordinatus est. II, 168; IX, 256. A Secundo Tigisiano. II, 168. In ipso exordio schismatis. IX, 587. Silvanus male excomunicatus.

crimine tradidit. IX, 384. Silvanus in exilium actus. IX, 314.

Silvanus senex ecclesie Sammonensis. II, 490, 577. Primas ecclesie Nummidie provincie senex. III, 495.

Silvanus agrorum et silvarum prepositus. II, 1005. *Silvester* presbyter Marcellini episcopi Romani a traditione criminis vindicatur. IX, 640.

Silvius Enceae filius posthumus, quartus rex Latinorum. VII, 578.

Simone senex. V, 891, 1267, 1505, 1658. Simia corpori pulchritudinis bonum inest, licet minus. VIII, 337.

Simile cum aliquid dicitur, ex omni parte simile esse non intelligitur. VIII, 324. Undenam similia sunt quæcumque similia sunt. VI, 16, 17. Res quælibet in tantum est et pulchrior est, in quantum partes similes habet. III, 245. Similis similis coheret, dissimilis dissimilem refugit. V, 117, 1102. Similes Deo res dici possunt multis modis. VI, 52. Ex eo incipit homo similis Deo fieri, quando propter ipsam dissimilitudinem sibi displicet. IV, 959. Quisquis vult esse similis Deo, ab illo non recedat. IV, 896. Similis fit homo Deo, gratia. X, 285.

Similitudo vero opponitur. I, 891. Similitudo, non sensu, sed mente conspicitur. III, 148. In mente sunt tantum similitudines rerum quas cogitamus. II, 615. Similitudines rerum nominibus appellantur, quibus similes sunt. V, 745; X, 600. In similitudinibus una res potest appellari multis nominibus, et res a se vix distantes uno nomine. V, 470. Non undecumque datur similitudo, ab Scripturis laudatur ipsa res, sed tantum inde similitudo trahitur. IV, 679. Similitudines non undecumque possunt duci ad perfectum. IV, 1532. Similitudines contrariis rebus in Scriptura accommodatae, circumstantia sui exponuntur. IV, 1576. Similitudines, quas affert Scriptura, an et in quo sint veræ. IV, 812. Similitudines temporales non inveniri, quæ æternitati comparentur. V, 686. Similitudines rerum creaturarum cum divinâ multa habent discrimina. V, 670, 675. Similitudinum utilitas. II, 211.

Similitudinem inter et imaginem quodnam discrimen. III, 749. Similitudinem aliquid amplius esse quam imaginem quædam existimant. III, 749. Per similitudinem Dei omnia condita sunt, sola anima ad similitudinem Dei facta est. III, 245. Similitudo Dei proprie similitudo dicitur. III, 242. Similitudo Dei pro peccatum amissa. V, 82. Similitudo nostra cum Deo quandam perfecta, sive quoad animam, sive quoad corpus. VIII, 1035. Ea ex quibus ducitur aliqua similitudo ad Christum aut Sanctos significandos, non idcirco adoranda. IV, 1195. Similitudine ad Deum acceditur. IV, 337, 1217, 1275, 1274.

Simonis Cyrenæi factum Donatistæ pro se interpretantur. V, 294.

Simon magus. V, 601, 1023. Ejus hæreses. VIII, 25. Simon magus Christum se esse assererat. VIII, 25. Peccavit in Spiritum sanctum. III, 2098. Et eum tamen ad penitentiam invitavit h. Petrus. III, 2098. Simon magus accepit munus sacramentorum. IV, 1545. Simonis magi scelus. IV, 247, 1464, 1706. Jejunium sabbati exinde profectum esse, quod Petrus Dominico die cum Simone certaturus, pridie jejunaverit, Romanorum aliqui existimant, alii falsum putant. II, 145.

Simoniani hæretici. VIII, 25. Simplex natura unde dicitur. VII, 326. Simili ad duplum ratio ex perfectione senarii numeri. VIII, 892.

Similitudo principaliter veraque dicuntur, quæ divina sunt. VII, 326, 327.

Simplicianus Mediolanensis presbyter. I, 749. Pater spiritalis Ambrosii. I, 749. Ejusque postea in Mediolanensis ecclesie regimine successor. I, 629; X, 966. *Simplicianus* episcopus Mediolanensis. VI, 101, 102, 162; VII, 309; X, 1026. *Simplicianus* consulitur ab Augustino. I, 749. Ad eundem scripti libri duo *De diversis questionibus*. I, 629.

Simpliciola virgo sacra. II, 965. Simplicitas et fervor ex Spiritu sancto. III, 1426. Simplicitalis bonum. III, 206.

Simplicii cujusdam insignis memoria. X, 529. Simul stare potest cum prius et posterius. III, 319.

Simulacra alla manu facta, alia phantasmatum. III, 2060. Simulacra velut deorum corpora esse asserit Trimegistus. VII, 247. In simulacris quid colere se dicebant Pagani. IV, 1244, 1483. Simulacra vitiorum corporalium consecraverunt Romani. VIII, 574. Simulacrorum usus unde exortus est. VIII, 409. Simulacra quo tempore diis constituta. VII, 881. Simulacra a Seneca reprehensa. VII, 190. Simulacra qui instituerunt, populis non metam dempserunt, et errorem addiderunt. VII, 119, 198. Simulacrorum institutio Cæsarum non probatur VII, 156. Simulacra veteres non habebant. VII, 881. Castius siue simulacris religionem ob-

servari sensit Varro. VII, 138. Quod Judæam gentis exemplo confirmat. VII, 158. In simulacris fallacia oracula reddebant dæmones. VII, 881. Simulacrum Deo nefas est Christiano in templo collocare. VI, 188. Simulacrorum cultores quantum deviaverint a veritate. VI, 90. Simulacris se favere videri voluit Adimantus, quare. VIII, 147. Simulacrorum gentium destructio prædicta a Prophetis. VIII, 280, 287. Simulacrum ferreum magnetibus lapidibus in quodam templo susensum. VII, 717. Simulacris Gentium non solum homo, sed etiam bestia melior. IV, 1482.

Simulare propositum sanctitatis pejus est, quam cadere a proposito. V, 1572. Simulata æquitas non est æquitas, sed duplex iniquitas. IV, 765.

Simulatores operarii in Ecclesia. V, 85. Simulationem habet qui de justitia excidit. III, 1525. Simulationem fallacem in Petro Paulus reprehendit. II, 260, 280. Simulatio Petri et Barnabæ merito a Paulo reprehensa est. VI, 536.

Sina interpretatur mandatum. IV, 839. Mensura. IV, 830. Tentatio. III, 774.

Sinaps granum fidei fervorem significat. III, 1526. Vena expellere dicitur. III, 1526.

Sincerare. III, 1635. Sinceritas et veritas quid. IX, 87.

Singularitatem occulta lege naturæ amant quæ principantur: subjecta vero etiam plura uni non siue decore subduuntur. VI, 387; X, 419.

Sinistra nesciat quid faciat dextera tua, quid sit. IV, 1615, 1770.

Sinistra adversitatem significat. III, 492. Temporalia. III, 495. Sinistra flagellat Deus, ut emendatum ad dextram ponat. IV, 1146. Sinistra nostra, res et felicitas temporalis. IV, 1614, 1770, 1867.

Sintii diversa agendi ratio Catholicorum atque Donatistarum. II, 397.

Sintense castellum. VII, 766.

Sintensis regio. II, 428.

Sintæ. VI, 530.

Sinus secretum significat. IV, 1458. Sinus Abrahæ. III, 481; V, 115.

Sion requies Dei. IV, 1725. *Sion* interpretatur speculatio. IV, 70, 122, 598, 1006, 1361, 1507; VII, 549, 550. *Sion* vera est celestis *Sion*. IV, 1952. *Sion* ubi totum stat et nihil fuit. IV, 1765. *Sion* imago Ecclesie quæ nunc est, Jerusalem vero imago Ecclesie quæ futura est. IV, 122, 1261, 1507. Nunc intrant lapides in structuram *Sion*: perfectio ædificio non intrantur. IV, 1504.

Sisara interpretatur gaudii exclusio. IV, 1035.

Sitifis. II, 1019. *Sitifensis* civitas terræ motu concussa. V, 137. *Sitifensis* Ecclesia. II, 795. De *Sitifensi* ducta est a barbaris Sanctimonialis. II, 426.

Sitis animæ, desiderium. IV, 750. His jucundior est fons vitæ, qui multum stilletur. IV, 125. *Sitis* Christi in cruce quo spectabat. IV, 851. Quare Christus fci noluit bibere. IV, 852.

Sixtus martyr. I, 647.

Sixtus Romanæ Ecclesie presbyter. X, 1027. Patrons Pelagianorum antea jactabatur. II, 867, 874. Illi de ipsius amicitia se solebant offerre. II, 867. Inde dolebat Augustinus. II, 874. *Sixtus* ad Aurelium adversus Pelagianorum errorem scripsit, gratiam contra eos defendit, et ipsi anathema prior in frequentissimo populo pronuntiavit. II, 867, 874. Ad Aurelium senem per Leonem Acolytum scripsit brevissimam epistolam. II, 867, 874. Hanc descripsit Augustinus. II, 867. Scripsit et aliam prolixiorum, quam per Firmum misit. II, 868, 867. *Sixto* rescribit Augustinus. II, 868. Epistola Augustini ad *Sixtum* qua occasione ad monasterium Adrum, delata. II, 975. Et quæ inde inter fratres dissensio nata. II, 975. Epistole suæ ad *Sixtum* Augustinus i, se sensum et scopum exponit. II, 960, 972. Cum inde turbati fuissent nonnulli. II, 870.

Sixtus Episcopus. II, 759, 781.

Sixtus Philosophus. I, 647.

Societas hominum daudo et accipiendo connectitur. VI, 120. Societatis connectio quanta. III, 778, 779. Societas omnis naturaliter fraudulentum socium rofigit. X, 416. Societatis unitas et vinculum concordie commendatur in propagatione hominum per unicum hominem. VII, 372, 375, 376. Siue unitatis societate, vinculo caritatis iniita, etiam Spiritus sancti dona nihil prosunt. VI, 157. Quod neque contra fidem, neque contra bonos mores esse convequit, propter eorum inter quos vivitur societatem, servandum est. II, 200. Societas justa est, quæ Deo servit. I, 691. Societatis humanæ curam habentibus, adest Deus. VIII, 82. Societas malorum quatenus vitanda. V, 849, 851, 855. Societas peritorum multum nociva est. VII, 107, 411. Sociabant se nobis boni vel mali, prout recte aut perditè vixerimus. V, 1102.

Socrates. I, 926. Auditor Archelai. VII, 226. Præceptor Platonia. I, 934; VII, 226. Socrates omnium sapientissimus Apollinis testimonio pronuntiatus est. III, 1048, 1053. Circa virtutem activam versatus est. III, 1048. Æsopi fabulis pauculis versibus prosecutus est. III, 1048. Nihil scribere voluit. III, 1048. Socrates in activa sapientie parte excellit. VII, 226, 227. Cur omissis physicis de moribus scripserit, incertum. VII, 226. De diis quid senserit. III, 123. Socratis dæmon. VII, 259. Socratis dictum. I, 1035. Socratica sententia de facilitate doctrinæ. II, 1030. Socrates recte asserit, ea quæ discimus, non nobis veluti nova inseri, sed in memoriam recordatione revocari. II, 68. Cur per canem quemlibet, et lapidem, et quidquid obvium esset, jurare solet. III, 123. Socratis accusatorum alter vi multitudinis oppressus interit, alter exsilio voluntario mortem evasit. VII, 227. Socrates cur morte multatus. VII, 227. Socratem civitas Atheniensium, quæ publice damnaverat, publice luit. VII, 227. Socrates post Esdram invenitur in chronicis. VII, 227.

Sodales quasi simul edales. V, 766.

Sodomorum terra paradiso Dei comparata. III, 535; VII, 723. Sodomorum facies mutata. VII, 723. Sodomorum iniquitas quanta. III, 538, 539. Sodomorum poma interiorem favillam mendacis superficie maturitatis includunt. VII, 723. Sodomitarum supplicium, specimen futuri iudicii. VII, 509.

Sol ^{patet} Græcis dicitur. III, 236. In sole tria sunt, esse, lucere, et illuminare. I, 877. Solem lapidem esse ardentem dixit Anaxagoras. VII, 601. Solem negavit esse Deum Anaxagoras, sicut et Epicurus. VII, 601. Sol, luna et stellæ mundo, ut sensus Dei. VII, 212. Solem et sidera animalia esse beatissima et sempiterna docebat Platonici. VII, 309. Solem, lunam, et stellæ rationales esse potestates docebat Priscillianistæ. VIII, 609. An hæc Priscillianistarum doctrina sana sit. VIII, 675, 676, 677. Sol, luna et sidera sinte angelus, incertum. VI, 260. Solem non esse corpus Manichæi arbitrantur. V, 106. Sol divinitas non parva ab Ægyptiis aestimabatur. III, 584. Solis sacerdotium, magna dignitas apud Ægyptios. III, 584. De sole quam inepta sentiant Manichæi. VIII, 371. Solem navem lucis appellabant. VIII, 35, 359, 368. Solem ex igne bono factum docebant Manichæi. VIII, 35. Solem et Deum et partem Dei esse dicunt. VIII, 597. Sol a Paganis et a Manichæis adoratus. IV, 189. Solem adorabant Manichæi. III, 176; V, 329; VIII, 242, 300, 321. Solem ut portionem Creatoris adorabant. VIII, 591. Solem dicebant esse Christum. IV, 1194; V, 56, 105. Solem pro divina substantia et pro luce sapientie colebant Manichæi. VIII, 228. Solem et lunam cur colunt Manichæi. VIII, 369. Solem qui adoratur, aliter maledictus quam qui pendet in ligno. VIII, 301.

Solem philosophi dicunt sempiternum esse. II, 579. Ut quid sol creatus est, si lux prima sufficere diei faciendo. III, 231. Solem se mari immergere, atque inde totum ex alia parte mane surgere, figmentum est poeticum. III, 234. Sol movetur, quanta velocitate. V, 1262. Illum cæteris sideribus majorem esse non est mirandum. II, 80. Sol solius diei vel eam universi cælestis calor præpositus. III, 1063. Genethliaci et fatorum assortores præcipuam partem soli tribuunt. III, 277. Sol, quando luna plena est, non potest deficere. II, 917. Solis defectio naturalis sub Romuli interitum. VII, 91. Solis defectio in passione Christi præter canonicum siderum cursum. VII, 92. Et vere prodigiosa. II, 917. Solis defectus insignis an. cccxxviii die 19 Julii contigit. II, 905. *Nov. (a)*. Soles duos aliquando visos esse legitur in historia gentium. II, 917. Quidam peccantes aut debita non reddentes ad solem poni jubebantur a iudicibus. VII, 352. Christiani non observant dies et annos et menses et tempora, licet ad solis et lunæ computationem Pascha celebrent. II, 210; VIII, 156.

Sol justitiæ, veritas Christus. IV, 189. Qui impiis non oritur. IV, 1374. Sol justitiæ non oritur malis, impiis, et infidelibus. V, 1523. Sicut luna ad oculos nostros augetur recedendo a sole et minuitur ad solem appropinquando; sic anima recedendo a sole justitiæ ad exteriora progreditur, appropinquando vero se convertit ad interiora. II, 208. Solis virtus, ejusque et Verbi Dei discrimen. V, 676.

Solatia carnis et animæ in hac vita. IV, 753. Solatium terrenum magis in hominibus desolatio, quam consolatio reperitur. II, 493. Solatia vera non sunt in divitiis, dignitatibus, etc. II, 493. Solatium verum in æterna vita. II, 496. Solatia non parva homines boni etiam in hac vita videntur præstare. II, 493, 496.

Solidi. V, 964, 963.

Solitudo necessaria menti nostræ ad videndum Deum. II, 1533. Solitudo penitentis aptissima. I, 761. Hominem juvat ad animum colligendum. I, 979. Summa Christianæ perfectionis est solitudo delectari. I, 1537. Solitudinem gignit sibi mentis intentio. VI, 145. Solitudinis desiderium

nascitur plerumque propter turbam tribulationum et scandalorum. IV, 633.

Solemnitas ab eo quod solet in anno. V, 1229. Solemnitas amicis exhibitæ. V, 634. Solemnitatem non pugnare cum veritate, dum præterita præterire non permittit. V, 1089. Solemnitates Martyrum celebrandæ imitatione virtutum. V, 1414. *Vide* Martyres. Solemnitas vernacula. V, 1308.

Solercismus quid. III, 44. Solercismi et barbarismi ad orationis venustatem quandoque conferunt. I, 1001.

Solon Atheniensis unus e septem sapientibus. VII, 582. Solon quasdam leges Atheniensibus dedit. VII, 582.

Solon servus publicus Aptuguitanæ civitatis. II, 504; IX, 540.

Solvendi officium Ecclesiæ datum, ut eorum vincula solvantur qui a peccato revixerint. V, 434, 594, 1549, 1711. Ipse ligatus solvit Christus, qui ligatus non est. V, 176. Nemo injuste ligandus, quia injusta vincula dirumpit justitia. V, 509. *Vide* Claves.

Somnia dormientium felicia in paradiso. X, 806. Somniorum visa non sunt corporea, sed corporibus similia, etiam multi haud mediocriter acuti aliter sentiunt. II, 706. An in animo fiant ut in membrana ex atramento litteræ, aut sicut sigillum in cera, etc. non facile explicatur. II, 706. Somnia quomodo fiant quærit ab Aug. Nebridius, suas ipse exponens conjecturas. II, 71. Somniantium visa quatenus fiant. X, 539, 540, 544. Somnia qui ope demonum fiant. II, 75. Fieri possunt et animi facultate minuendis et augentis cogitatione quodlibet. II, 73. Apparitiones extra somnum et in somno. II, 696. Gennadius in somnis audit hymnos. Beatorum. II, 699. Gennadius ne dubitet utrum illa sit post mortem vita futura, in somnis admonetur. II, 699. Somnia venerea sine peccato contingere possunt. III, 466. Somnia dormientium sunt felicitatis sæculi. IV, 1748.

Somni effectus. I, 1032. Somnus facit membra languescere. I, 1051. Somnus sæpe somniorum visis inquietus. VII, 786. Somnus facilius accedit ad duram terram, quam ad lectum inargentatum. V, 114. Somno non interrumpitur laudatio Dei, somni innocentia laudat Deum. IV, 1900. Propter affectionem animæ bonam in somnis quedam ejus merita clarent. III, 466. Somnus duplex, corporis bonus, animæ malus. IV, 750. Somni ecstasici Adami mystica explicatio. III, 205. Somnus pro morte positus passim in Scripturis. IV, 74, 1701, 1921.

Sonus triplex est, aut in voce animalis, aut in eo quod flatus in organis facit, aut in eo quod pulsus editur. I, 1013; IV, 1965. Sonus vehiculum verbi mente concepit. V, 185. Soni discrimen a numero. I, 1163. A cantu. I, 812.

Sophismata Scriptura detestatur. III, 58. Sophistica professio damnata in Scriptura. IX, 448. Sophisticus dicitur sermo consuetans verborum ornamenta abundantius quam decet. III, 58. Sophistæ latinorum literarum eloquentissimi auctores. III, 503.

Sophonias quo tempore prophetavit. VII, 591.

Sor interpretatur angustia sive tribulatio. IV, 1053.

Soranus medicinæ auctor nobilissimus. I, 653; X, 639, *Retr.* 815.

Sors non aliquid mali est, sed in dubitatione humana divinam indicans voluntatem. IV, 246. Consuetudo sortes legendi de paginis Evangelicis non placet. II, 222. Sortis nomine gratia appellata, quare. IV, 246, 247. Sortem ubi approbet August. II, 1018.

Sortilegi. Ad sortilegos et præcantatores non recurrendum in morbis. III, 1441.

Sossii balnea. VIII, 111.

Spadonum castitas minus laboriosa. X, 845.

Spaniensis Ecclesia. II, 134.

Spata quid. IV, 1933.

Species prima, qua ut ita dicam speciatæ sunt omnia, quæ, VI, 17. Species non latitabit in patria, quem fides non consolatur in via. V, 511. Species usitatus dicitur de corporibus vel similitudinibus corporum, licet sit etiam spiritalis. II, 606.

Species a specie vicissim gignitur. VIII, 996. Species corporales et intelligibiles. VII, 335.

Speciosus quomodo Christus, qui legitur non habuisse speciem. IV, 1338.

Spectaculorum dies. V, 352. Spectacula luctorum vana. V, 85. Spectacula theatrorum sunt illicita. V, 868. Periculosa VII, 44, 45. Et editoribus, et intuentibus perniciosa. IV, 1918. Spectacula prohibita persuasione Scipionis Nasice. VII, 44, 45, 51. A spectaculis deterrantur Christiani. V, 348. Spectaculorum studii sunt homines demonibus similes. VI, 529. Inani. VI, 530. Spectacula permittere non veri pastoris est. V, 274. Spectacula noxia et spectacula Ecclesiæ salubria. VI, 688. Spectacula sua habent Christiani. III, 1440; IV, 459, 1851, 1919, 1925; V, 535. Non desinat Deus edere nobis, quod cum magno gau-

die spectemus. IV, 1033. Magnum spectaculum est videre Deum armatum pro te. IV, 525. Spectaculum beatis Deus ipse est. IV, 1901, 1916.

Spectatores nugarum. 533.

Speculatores, hoc est, populorum prepositi. VII, 23.

Specula ingentia non reddunt majores imagines: in parvis autem specillis, etsi magna facies sese opponat, brevissima imago pro modo speculi formatur. II, 65. Speculorum vanitas. I, 663, 683. Speculum animæ, Scriptura. IV, 218, 1538. Tamquam speculum, mandata Dei inspicienda. IV, 1510.

Spes non nisi bonarum rerum est, nec nisi futurarum, et ad eum pertinentium qui sperat. VI, 253. Sperare dolorem dictum improprie a poeta. VI, 251. *nolo quod teneo, quam quod spero*, proverbium vulgare. IV, 1616.

Spes alia gentium, alia Christianorum. V, 1024. Spes carnalis. V, 54. Spes bonorum temporalium quam inanis et incerta. V, 861. Spes vana in pecunia, in honore, in amico potente. IV, 257, 610. Spes perversa decipit, sicut bona et recta liberat. V, 535. Spes alia est præmium æternorum, alia divini auxilii. IV, 1341. Spes in solo Deo ponenda. VI, 344, 348. Non in temporalibus, sed in solo Deo sperandum. IV, 122. Titubat inter malos, qui non in Domino sperat. IV, 191. De se non debet sperare Christianus. IV, 472, 1140. Qui in se sperat, miser est; miserior qui in alio homine. IV, 513. Spem in se ponens, maledictus. VI, 285. Spes in homine non ponenda. IV, 437, 961, 962, 1631, 1652, 1889, 1890. Spem tuam si in alio homine posueris, inordinate humilis eris; si in te, periculose superbis. V, 108.

Spes tota collocanda in Deo. V, 165. Non in viribus liberi arbitrii. V, 902. Spes in Deum certa et fixa timorem alicujus non compatitur. IV, 200.

Spes Christianorum de æternis. V, 859. quidquid fit, pro spe futura faciendum. V, 78. Spes nostra, resurrectio mortuorum. V, 1599. Speranda hereditas, non qualis quaeritur per malam cupiditatem, quæ hic omnino consumi, non ibi satiari debet. IV, 1406. Insana est spes eorum, qui aliquid a Deo præter ipsum Deum sperant. IV, 437, 458. Speramus Angelorum æqualitatem. V, 854. quæ ad spem fidelium pertinet, oratione Dominica continentur. VI, 283. Sacramentum spei quæ sit æterna in hoc tempore consociatur Ecclesia. VIII, 265. Spes vite immortalis, vita est vite mortalis. IV, 1589. Spes sanctorum veteris Testamenti et novi omnino eadem. VIII, 356. Ad spem, ut ad fidem, pertinet non videre, VI, 253.

Spes nostre certitudo. V, 861. Spes Christianorum quam solida. IV, 1074. Spes nostra in promissione Dei fundatur. III, 1636. Spes nostra quibus arris salutis a Deo erigitur. IV, 1941, 1942. Si filius Dei datus est nondum fidelibus, quid servatur fidelibus? V, 54. Spes nobis data salutis quia certa est, tamquam jam data esset eadem salus, loquitur Apostolus. VIII, 251, 252. Videmus in capite nostro quod speramus. V, 800. Spes nobis in Christo est, quia jam in illo completum est, quod nobis promissum speramus. VIII, 251. Facti certitudo in causa est, ut quod faciendum est, factum diatur. V, 180. Spem nostram debilitari conantium colloquia cavenda. V, 859, 862. Vanitas eorum ostenditur. V, 860, 861. Spes non est nisi in aliqua conscientie bonitate. V, 863. Spes sua cuique est in conscientia propria. III, 71. Quo spe præcedit, vita sequatur. IV, 1774. Nisi gaudium spei nostre cum tremore damnationis esset, in nobis negligens esset ipsa securitas et superba presumptio. III, 885. Sperandum totum de misericordia Dei. IV, 210.

Spes et desperatio in peccatis timenda. IV, 1876, 1877. Sperando et desperando homines periclitantur, quomodo. III, 1631. Sperantibus et desperantibus quomodo consulti Deus. III, 1631. Spes perversa, qua differtur conversio. V, 159, 356. Ne spe venie pejus homines viverent, mortis diem fecit Deus incertum. IV, 1501. Spes facilis veniæ quibusnam erit. V, 153. Spes nostra in quotidianis peccatis, humilis confessio. IV, 1828, 1884, 1885.

Spes hic necessaria est. V, 569. Comes est fidei. V, 569. Spes nequit esse sine fide, sed sine ea fides potest esse. VI, 254. Sine spe esse non potest fides, quæ per dilectionem operatur. V, 866. Spes et caritas orant, fides credit et orat. VI, 254. Spes sine amore esse non potest, nec amor sine spe. VI, 255. Spes inanis aut nulla sine caritate. VI, 286. Spes dilectionem accendere solet. IV, 1487. Reipublicæ divinæ nos adsciscit fides, spes, caritas. II, 555. Spes salutem et beatitudinem in hac vita nobis obtinet. VII, 651. Spes solatiū in hac peregrinatione. V, 806. Spes lactat nos, nutrit nos, confortat nos, hic consolatur nos. V, 1188. Spes certa reditus nostri etiam peregrinatione tristis consolatur et exhortatur. IV, 1884, 1889. Sperantibus revelatur dilectio Dei. V, 791. Spes sine gaudio esse non potest. IV, 1885. Sancti semper gaudentes, et hic et in celo; hic de spe, ibi de re. IV, 1498, 1639, 1679, 1705, 1889. Spem

perdiderant discipuli post passionem Christi. V, 1410, 1415, 1416, 1420.

Spes et res. V, 312, 345, 1188, 1219, 1456. Spes non erit, quando erit res. V, 806. Spes in patria, non spes, sed res erit. IV, 1171, 1702. Spes Christianorum anchoræ comparatur. IV, 774.

Spei symbolum, lignum cedrinum. III, 751. Spes quasi lucerna accensa in nocte. V, 237. Spes per ovum significatur. III, 4342. Ovo comparata. V, 622. Spes futuræ vitæ custodiri non potest sine patientia, nec patientia sine mansuetudine. V, 860. Bonæ spei homo. X, 1028.

Spes. Inter Bonifacium et quendam monasterii S. Aug. nomine Spem causa exorta est. II, 207. Quænam est illa causa. II, 208. Spes ille promoveri in clericatum coatur: manus ordinationis ei imponere denegat Augustinus: turbulentius agere cepit Spes, ut nec Bonifacius presbyter in suo gradu esse permitteretur: Bonifacius paratus est honoris sui apud homines damnum perpeti, potius quam usque ad Ecclesie perturbationem inaniter progredi. II, 208. Augustinus utrumque (Spem videlicet et Bonifacium) ad sepulcrum B. Felicis nolens mitti. II, 209. Boni actus honorem suum (sacerdotalem) humiliter in peregrinatione occultavit. II, 269.

Speusippus sororis Platonis filius, ejusque in Academia successor. VII, 257.

Sphiox monstrum. VII, 571.

Sphinges. VII, 487.

Spicas vellere homicidium secundum Manichæos, innocentia secutum Christum. VIII, 333, 581.

Spinæ et trilobis lignaque intractosa, cur et quando creata. III, 290. Spinæ post peccatum nate sunt homini ad laborem. III, 291. Spinæ, tribulos, sudorem laboris, partus dolorem, antequam homo peccaret, asserit Julianus fuisse instituta, non in supplicium irrogata. X, 1569, 1576, 1577. Spinæ in omnibus vitæ voluptatibus. IV, 1531. Spinis, quæ non pungunt in radicibus, quænam significantur. IV, 1805.

Spiniensis deus. VII, 129.

Spiritus multis modis dicitur. V, 717; VIII, 1033. Spiritus nomen, secundum id quod natura aliqua eo significatur, commune est omni naturæ incorporeæ. II, 1045.

Spiritus sanctus. X, 484, 485, 486. Tertia in Trinitate persona. VII, 357, 358. Spiritus sanctus solo Spiritus nomine interdum significatur. V, 451. Spiritus sanctus cur sic appelletur. VI, 536. Unde proprie sanctus dicatur. V, 72. Ariani, Eunomiani, Macedoniani, Pholiniani, Judæi peccabant in Spiritum sanctum. II, 814. Spiritum sanctum quidam hæretici prorsus negant, alii creaturam esse volunt; qui illi sint. V, 448; VIII, 44. Spiritum sanctum esse negant Sabelliani, Deum esse inficiati sunt Ariani, corruptibilem esse ac missum tantum post trecentos annos fabulati sunt Manichæi: Catayryges adventum ejus in Apostolos negabant, sed prophetas in Phrygia elegisse fabulabantur: denique sacramenta ejus Donatistæ exsufflabant. III, 2049; VIII, 50. Spiritum sanctum negabant Sadducæi. V, 447. Spiritum sanctum Patri et Filio æqualem, ejusdemque cum eis substantiæ volebant agnoscere Macedoniani. VIII, 797. De Spiritu sancto quid senserint Ariani. VIII, 680, 681, 736. Spiritum sanctum Christo subjectum dicebant Ariani. VIII, 744, 716. De Spiritu sancto errores Arianorum, Eunomianorum, etc. V, 448. Spiritum sanctum deitatem esse Patris et Filii hæretici quidam opinati sunt. VI, 191.

Spiritus sanctus de Patre procedens Deus. I, 1521; V, 1071; VI, 258, 654, 684; VIII, 697, 703, 722, 742, 732, 790; IX, 378. Spiritus sancti divinitas adstruitur. II, 1046. Spiritum sanctum Deum esse monstravit Petrus. III, 616. Spiritus sanctus verus Deus Patri ac Filio æqualis. VIII, 788, 827, 828, 927. Spiritus sanctus Patri et Filio consubstantialis et coæternus. III, 1826; VIII, 928. Simul cum Patre et Filio una sapientia. VIII, 938. Spiritus sanctus intelligitur nominato Patre et Filio. III, 1461. Patri atque Filio æqualem esse Spiritum sanctum demonstrat Ambrosius. III, 111. Spiritus sanctus in aliquot locis veteris Scripturæ insinuat. III, 684, 614. Non tamen vocatur Spiritus sanctus, sed Spiritus Dei. III, 684. Spiritus sanctus Patris et Filii Spiritus est. V, 434, 401. Spiritus sanctus Patri Filioque est communis. VII, 357, 358. Commune aliquid est Patris et Filii, quidquid illud est. VIII, 927, 928. Hæc communio substantia est. VIII, 927, 928. Aptius dicitur caritas, quam amicitia. VIII, 927, 928. Spiritus sanctus ideo communiter habetur a Patre et Filio, quia est ambrosium. V, 404. Ab utroque tamen distinctus, ut dilectio a diligentibus. VIII, 928. Omnia quæ habet Pater, non tantum Filii, sed etiam Spiritus sancti sunt. VIII, 848. Spiritui sancto ut Deo convenit quod de Patre aut Filio dici tantum videtur. VIII, 779, 785. Spiritus sanctus creator cum Patre et Filio. VIII, 785. Ad beatitudinem nostram sufficit perinde ac Pater. VII, 852. Spiritui sancto cooperatur Pater et Filius, nec tamen in his operibus sunt mal-

ti, sed unus Spiritus. V, 439. Spiritus sanctus solus superferri dicitur super aquas, quare. I, 848. Spiritus Dei super aquas quomodo. III, 226; VI, 153, 167. Quid hoc significat. VI, 153. Spiritus sanctus secundum linguam Syrac intellectionem non superferrebat super aquas, sed eas fovebat III, 260. Spiritus Dei unum faciendo superferrebat, et factus superferret excellentia potestatis. III, 349.

Spiritus sanctus proprio quodam modo dicitur, secundum quod refertur ad Patrem et Filium. II, 1044. Spiritus sanctus ad Patrem et Filium dicitur, sed non vicissim respondet ei vocabulum ejus ad quem refertur. VIII, 919. Spiritum sanctum, a Patre et Filii sanctitatem, quam bonitatem, factus audeat dicere Augustinus. VII, 337, 338. Spiritus sancti unum principium Pater et Filius. VIII, 920, 921. Spiritus sanctus principaliter de illo procedit, de quo natus est Filius. V, 459. Spiritus Patris et Filii ab utroque missus, a nullo genitus, unitas amorum, aequalis ambobus. V, 1039. Spiritus sanctus non a Patre et Filio factus est, sed procedit. II, 749. Utrum a Filio procedat Spiritus sanctus. III, 1838, 1889. Spiritus sanctus a Filio procedit. VIII, 902. Spiritus sanctus cur procedere dicitur, non vero nasci. VIII, 770. Spiritus sancti processio a Patre et Filio est sine tempore, nec amorum filius dici potest. VIII, 1094. Spiritus sanctus cur non sit et non dicatur filius, cum a Patre exeat. VIII, 920. Spiritus sanctus nec filius Patris, nec filius pater, nec filius filius. V, 1074. Deus est. V, 1071. Spiritus sanctus Christi pater dici nequit. VI, 251. Spiritus sanctus nec genitus tanquam Filius de Patre, nec de Filio tanquam nepos summi Patris. VI, 191. Patri tamen debet id quod est. VI, 191. Spiritus sanctus a Patre et Filio procedit utriusque aequalis. VI, 648. Spiritus sanctus cur non sit genitus et quomodo a Patre ac Filio procedat, ita beatitudinem tantum intelligitur. VIII, 1092. Spiritus sanctus eius genitus non dicatur, non tamen dicendus ingentus. VIII, 1093.

Spiritus sanctus a Patre et Filio missus. VIII, 686, 697. Spiritus sancti quid sit mitti. VIII, 908. Spiritus sancti missio quomodo intelligenda. VIII, 850. Spiritus sanctus nusquam dicitur est Patre minor, aut adorasse Patrem. VIII, 723, 753, 757. Nusquam dicitur Patre minor, quia non suscepti carnis. V, 1218. Spiritum sanctum Filio majorem nullus unquam dixit. V, 458. Scriptura qua Spiritus sanctus Patre et Filio videtur dici minor, processionem ejus ex utroque intumit. VIII, 817. Spiritus sanctus non ideo minor Patre et Filio, quia illi dant, ipse datur. VIII, 1086. Spiritus sanctus non adorat Patrem. VIII, 756. Spiritus sanctus quo sensu dicitur Deum pro nobis interpellare. X, 531. Quo sensu interpellat pro nobis, et clamet, Abba, pater. X, 1052. Spiritum sanctum Ariani nolunt adorari VIII, 807. De Spiritu sancti adoratione, nulla Scripturae testimonia afferri posse contendebant Ariani. VIII, 724. Spiritus sancto debetur respectus. II, 749. Spiritus sancti adoratio ostenditur. VIII, 760. Spiritus sanctus invisibiliter erit cum Filio in judicio. VIII, 787. Fides in Spiritum sanctum. VI, 189. In Spiritum sanctum peccat, qui desperans, vel contemnens predicationem pacis et gratiae, delectatur agere praesentiam, et in suam usque perdurat. III, 2037. De peccato in Spiritum sanctum. III, 2007.

Spiritus sanctum digitus Dei significat. II, 218. Spiritus sanctus digitus Dei. III, 604, 620, 1118; IV, 111, 1167; V, 74, 842, 857; VI, 335, 336; VII, 522; VIII, 794; X, 218.

Spiritus sanctus donum Dei aequale donati. VI, 251. An Spiritus sanctus ante Christi ascensionem non fuerat datus antiquis justis. III, 1772. Spiritus sanctus super terram ante adventum Salvatoris. VIII, 644, 645, 646. Spiritum sanctum adiutorem virtutis in veteri Testamento non fuisse, quatenus intelligendum. X, 594. Spiritus sanctus vitam veteris Testamenti tempore piis et sanctis omnibus, virtutis non tantum adiutor, sed et largitor fuit. X, 597. Spiritus sanctus antiquorum iustorum voluntates bonas non solum adjuvit, sed fecit. X, 622. De Spiritu sancti sensibili demonstratione. VIII, 909. Spiritus sanctus in columbae specie venit. III, 2038. Quare Spiritus sanctus in columba apparuit, et Filius Dei in homine. VI, 25. Spiritus sanctus in columba non sua natura, sed significativa specie demonstratus est. II, 747. Spiritus sanctus cur non est natus de columba ut in columbae specie appareret, quemadmodum Christus natus est de femina. VI, 502. Spiritus sanctus nullam unquam creaturam suscepit ad unitatem personae. VIII, 909. Creatura non sic assumpta a Spiritu sancto, ut caro a Verbo. VIII, 851. Spiritus sanctus an non datus ante diem Pentecostes. VIII, 908. Quomodo non erat datus ante Christi resurrectionem. III, 1614, 1643, 1616, 1805. Quomodo Spiritum sanctum accepturi erant discipuli, quem jam habebant. III, 1820, 1827. Spiritum sanctum Christus bis manifeste dedit discipulis. III, 1827; V, 1222; VIII, 180, 1095. Quare bis datur. V, 1222. Flatus quem Dominus in Apostolos insufflavit, non erat substantia Spiritus sancti, sed figura. III, 413. Spiritus sanctus donum Christi aequale

sibi V, 715. Donum passionis Christi nobis emptum. V, 1045. Magnum munus post Christi ascensionem. V, 766. Spiritus sanctus per Christum diffusus super credentes. VIII, 715. Ad hoc glorificatus est Christus, ut mitteret Spiritum sanctum, qui delictantes firmaret. IV, 1443. Qui fideles a timore liberaret. IV, 1467. Spiritus sanctus a timore mortis vindicat. III, 2074.

Spiritus sanctus quando missus. VIII, 179. Spiritus sancti dies quasi natalis. V, 75. Sicut Lex data est quinquagesimo die ab occisione agni, sic Spiritus sanctus venit die quinquagesimo a passione Christi. IV, 1167. Figura Spiritus sancti dandi quinquagesimo die ab immolatione Christi. III, 620. Spiritus sanctus cur decime post ascensionem die venerit. V, 1239. Cur quinquagesimo die post resurrectionem. V, 75, 74, 1237. Spiritus sancti effusionem in omnem carnem Johel prophetavit. VII, 586. Et Nahum. VII, 588. Aliter Lex vetus data est, aliter missus Spiritus sanctus. X, 218. Spiritus sanctus missus ut impleteret Lex. V, 1239, 1243. Spiritus sanctus sicut ignis venit, forum carnis consumpturus, aurum cocturus et purgaturus. IV, 161. Quare in specie columbae super Christum apparuit, et in igne super discipulos. III, 1426. Spiritus sancti adventus, demonstratio ipsius est etiam oculis carnis. VI, 54. Et plenitudinem ejus largius in corda hominum infusam significat. VI, 54. Spiritus sanctus cur sensibilibus miraculis in ipsis Ecclesiae prioribus dabatur. IX, 148. Quare in linguis dispersit apparuit. III, 1429. Spiritus sanctus linguarum dono quid significat. V, 461. Ecclesiae catholicae unitatem commendavit. V, 1231, 1234. Ideo linguis omnium loqui fecit in quos primo venit, quia linguas omnium gentium in unitatem se congregaturum esse nuntiavit. IV, 161. Cur antea sic datus, ut illi quos impleverat linguis omnibus loquerentur, jam vero non sic datur. IX, 284. Errores dicentium Spiritum sanctum promissum, venisse in Paulo apostolo, aut in Montano et Priscilla, aut in Manete. VI, 303, 505. Spiritus sancti promissionem in Manichaeo esse completam dicunt Manichaei. VIII, 58.

Spiritus sancti beneficia quae sint. VIII, 704, 717. De Spiritu aliud est nasci, aliud nasci. V, 431. Ad Spiritum sanctum proprie pertinet remissio peccatorum. V, 461. Spiritus sanctus aliter adjuvat nondum inhabitans, aliter inhabitans; nam nondum inhabitans adjuvat ut sint fideles, inhabitans adjuvat jam fideles. II, 860. Aliter replet sanctificante gratia, aliter attestante atque ordiante praesentia. VI, 153. Spiritus Dei nisi regat, cadit; nisi erigat, jacet. V, 835. Spiritus Dei si recedat, pondere suo spiritus hominis revolvitur in carnem, redit ad facta carnalia. X, 844. Spiritus sanctus gratia Dei dicitur. V, 787. Spiritus sanctus designatus nomine gratiae et pacis. III, 2035. Nomen societatis. III, 2035. Ad Spiritum sanctum proprie pertinet societas, qua efficiunt unum corpus unici Filii Dei. V, 461. Pater et Filius per hoc, quod eis commune est, voluerunt nos habere communionem et inter nos et secum. V, 451. Spiritus sanctus perfectio sanctitatis. VIII, 718. Sine Christo aut sine Patre non sanctificat, non illuminat, etc. VIII, 703. Dicitur ea facere in nobis, quae per eum facimus. I, 803; II, 890. Gemere dicitur, quod nos gemere faciat. III, 2076. Quosnam facit gemere. III, 1425. Piorum genitrix ex Spiritu sancti donum. IV, 190. Vide Trinitas Spiritus sanctus pignus aeternitatis futurae. X, 1198, 1199. Spiritus idem vitae aeternae nunc pignus, postea erit plenitudo. V, 932. Spiritus sanctus arca est potius quam pignus. V, 838, 1075. Spiritus sanctus pignus sponse Christi. III, 1452, 1644. Spiritus sanctus et sanguis sunt pignora a Christo data sponse. IV, 1170. Spiritus sanctus in Christianis a libus carnalibus morientibus pericit quidquid deest, quia ab unitate corporis Christi non recesserunt. II, 843.

Spiritus sanctus dicitur Dei donum, munus, ignis, amor, caritas, pax, gratia, requies nostra, locus noster. I, 848, 1077; III, 171. Spiritus sanctus donum Dei. III, 1344; VI, 251. Donum, non hominis ministri, sed Dei. V, 1225. Spiritus sanctus vocabulo domi Dei proprie nuncatur in Scripturis. VIII, 1085. Quare donum dicitur. VI, 191. An donum esset antequam daretur. VIII, 921. Spiritus sancti donum nihil aliud quam Spiritus sanctus. VIII, 1086. Spiritus sanctus Deus et donum Dei. V, 845, 1235. Spiritus sancti dona septem Spiritus Dei dicuntur, propter operationes septenariam unius ejusdemque Spiritus. IV, 1938. Spiritus sancti dona quare diversa. II, 859. Cum bestialibus Evangelicis comparantur. V, 1525. Spiritus sancti munera quaedam haberi possunt sine caritate. VI, 132, 137. nihil timor prosunt. VI, 137. Spiritus sanctus quasi decedens ad nos incipit a sapientia, hinc ad timorem: nos autem accedentes incipimus a timore, perficimus in sapientia. V, 1164, 1166. Spiritus sancti dona desideribus comparantur. I, 842. Stella dicitur. IV, 1160. Cum sit unus et idem Spiritus sanctus, propter diversas operationes omnimodis appellatur. III, 615.

Spiritus sanctus magnum lumen. IV, 1187. Spiritus sanctus
(Vingt.)

eti inmundatio, flammis impetus batificans civitatem Dei. IV, 819. Spiritus sanctus, fons. IX, 476. Gladius unde Dominus orbem debellavit. IV, 1185. Spiritus sanctus, Lex Domini immaculata. IV, 161. Oleum exsultationis. VIII, 782. Spiritus sanctus per oleum et per aquam significatur. IV, 1443. Spiritus sanctus ostiarius. III, 1729. Rex. VIII, 792. Spiritus sanctus quomodo dicitur caritas, et an solus. VIII, 1081, 1086. In Scripturis proprie nuncupatur vocabulo caritatis. VIII, 1082. In Spiritu sancto benevolentia dilectioque Dei intelligitur. III, 251. Non solum ad beneficia, sed etiam ad vindictam Spiritus sanctus commentatur. III, 615.

Spiritus sanctus cur venire non poterat, nisi abiret Christus. X, 182. Spiritum sanctum mundus accipere non potest, quare. III, 1828. Spiritus sanctus contrarius hominibus suis querentibus: et humiles ac superbos inquietudine exagitat. II, 219. Spiritus sancti locus, cor humilatum. VI, 419. Spiritus ad mensuram datur hominibus, non Filio Dei. III, 1508, 1828. Spiritus sanctus habitat in parvulis baptizatis, etiam si nesciant. II, 841. Spiritus sanctus per manuum impositionem etiam nunc accipitur. III, 2023. Spiritum sanctum quidam acceperunt antequam baptizarentur. VI, 53. Spiritus sanctus sine cuiusquam manus impositione, et ante baptismum. Cornelio et centum viginti hominibus datus est. IX, 287. Spiritus sanctus per hominum ministerium, et sine hominum ministerio aliquando datur. V, 600, 601, 1237, 1253. Spiritus sanctus in sola Catholica datur. IX, 148. Extra Ecclesiam non habetur. V, 1252, 1253. Neminem vivificat extra Ecclesiam. II, 815. Spiritus sancti tamquam proprium opus est Ecclesie unitas. V, 463. Qui non coheret unitati Christi, Spiritum sanctum non habet. V, 73. Spiritum sanctum quisque tantum habet; quantum Ecclesiam diligit. III, 1646. Spiritus sanctus hoc est Ecclesie, quod anima cor, ori. V, 1252. Spiritum sanctum habent et heretici et perversi, si baptisma sine Spiritu sancto esse non possit; sed ad perniciem suam, non ad salutem. IX, 193. Spiritus sanctus septenario numero commendatur. V, 1170, 1242. Et serpe designatur. VII, 343. Spiritus sanctus absterit ac dux libertatis. III, 2143. Spiritus servitutis, et Spiritus libertatis idem est Spiritus. V, 837. Per gratiam Dei spiritus hominis fit particeps Spiritus Dei. III, 725.

Spiritus sancti accepti quae alias et quajam signa. V, 461, 1250, 1253, 1257. Spiritum sanctum serpe non possumus, nisi sit in nobis. III, 1829. Spiritum Dei nobis in se cognoscimus ex dilectione iustitiae, ex integra et catholica fide. V, 848. Spiritus accepti iudicium, ex intimis cordis medullis dicere Deo, Pater. V, 838. Spiritus sancti praesentiae effectus, caritas. V, 1673. Sine Spiritu sancto nec Christum diligere, nec mandata eius servare possumus. III, 1826, 1827, 1828. Spiritus rectus quando et quomodo in anima instauratur. I, 1070. Spiritus sanctus quomodo constrictur. III, 502. Spiritum nolite extinguere, quomodo intelligendum. IX, 75. Spiritus Dei si recedat, pondere suo spiritus hominis revolvitur in carnem. V, 818. Spiritus Dei, spiritus caritatis: spiritus huius mundi, spiritus elationis. V, 1287. Vox Spiritus, quae. III, 1480. Spiritus primitiae quoniam sint. VI, 69. Spiritus Dei qui est in nobis, etiam noster dicitur. III, 723; VIII, 921. Quando cum Spiritu Dei spiritus hominis cooperatur, tunc quod Deus iussit implentur. IV, 988.

Spiritu Deo servire. V, 915. Non in carne sed in spiritu esse. V, 817. Secundum spiritum quis ambulet. X, 588. Spiritu ducti, est Spiritu consentire iubenti, non carni concupiscenti. V, 813. Spiritu qui non ducuntur, sequitur ut carne ducantur. III, 2139. Spiritus regit, caro regitur: nec spiritus bene regit, si non regatur. V, 915. Spiritum suum qui sequitur, superbus est. IV, 1836, 1832. Spiritu suo pauperes, Spiritu Dei divites beati sunt. IV, 1850. Spiritus et cupiditatum regna describuntur. I, 1232. Spiritus et carnis pugna. I, 597, 614, 1206; V, 840. Spiritus pugnans contra carnem, non contraria natura est contra aliam naturam iugnans, sed tamquam in domo maritus et uxor. IV, 1860. Spiritus pugna adversus carnem necessaria. X, 1336.

Spiritus Dei nomine quid intelligitur. III, 220. An intelligendus Spiritus sanctus. VI, 152. Spiritus Dei sine aditamento intelligitur bonus. VI, 132, 154. Spiritus beati, domus Dei. I, 818. Coelum oculi dicuntur. I, 818. Vide Angel. Spiritus malus cur dicitur spiritus Domini. VI, 157. Spiritus Dei secundum substantiam bonus, secundum ministerium malus dicitur. VI, 132, 154. Spiritus Domini agit per bonos et malos, scientes et nescientes, quod agendum movit et statuit. III, 814, 815. Spiritum magnum immitti a Deo non absurdum est. III, 806. Spiritus malignus non habet nocendi potestatem nisi a Deo. VI, 151, 157. Spiritus mali tantum nocere sinuntur, quantum Deus iudicat. VI, 146. Spiritibus malignis utitur Deus vel ad damnationem vel ad emendationem vel ad probationem. VI, 137.

Ad vindictam malorum, vel ad probationem laicorum. VI, 15. Spiritus maligni e domo quantam sacrificio corporis Christi fugati. VII, 704. Spiritus immundus, dicitur nec mali. VII, 56. Spiritus immundus duobus modis dicitur. I, 968. Spiritus inmundi vexatio, non peccati originalis. X, 1177. Spirituum rationalium corruptio alia voluntaria, alia peccata. VIII, 254.

Spiritus generale animae nomen. X, 546. Spiritus et anima an idem sint. X, 543. Quid proprie in homine spiritus. X, 544, 545. Spiritus etiam dicitur in Scripturis secundum quandam distinctionem in ipsa una unitus hominis anima. II, 1044. Spiritus hominis quid. X, 546. Spiritus mentis quid. X, 546. Spiritum inter et mentem discrimen. III, 460, 475. Spiritus sine corporibus cogitare carnali cogitatione difficillimum est. VIII, 919. Modus quo spiritus alicuius corporibus, comprehendi non potest. VII, 723. Spiritus hominis qualis erit in caelo. VII, 792. Spiritus vitae non tantum in hominibus, sed et in pecoribus. III, 530. Spiritus mundi, qui et rectores mundi. V, 1091. Spiritus huius mundi facit superbos. V, 1466. Spiritus huius mundi, spiritus superbiae. X, 214. Spiritus, pro marito. III, 1383.

Spiritale pluribus modis dicitur. III, 439. Spiritale non semper in laude ponitur. III, 1786. Spiritalia non capit carnalis. V, 1250.

Spiritales, qui. IV, 1519. Spiritalis est, qui nec capit temporalibus bonis, nec terretur temporalibus malis. III, 2071. Spiritales non fiunt nisi per gratiam. III, 2061, 2062, *Retr.*; VI, 105. Spiritus sanctus de animalibus facit spiritales. V, 1238. Spiritales non sunt sub lege, sed cum lege. III, 2071. Quod Spiritus facit adversus carnem, hoc spiritales adversus carnales. IX, 507. Idem carnales simul et spiritales. V, 836, 857. Spiritalis homo etiam venudatus est sub peccato. I, 627. *Vide Homo.* Spiritales seu qui spiritaliter interius vivunt, possunt cadere in tentatione. III, 336. Spiritales cum forte in aliquo delicto praecipitantur, reprimuntur in eis aliquantulum, non autem extinguuntur caritatis affectus: rursusque inardescens pristino cursu restituitur. IX, 195. Spiritales si quid aliter sapiunt, id quoque illis in caritate flagrantia et unitate permanentibus Deus revelabit. IX, 195. Bellum et arma spirituum qualia. IX, 507. Spiritales persecutionem patiuntur a carnalibus. IV, 1005, 1772. Spiritales inter se nullo modo dividuntur, e contra carnales. VII, 502. Omnes gentes spiritibus subiecte. V, 49. Spiritalis, sedes Dei dicitur. III, 1236. Spiritalis homo, maior dicitur; carnalis autem minor, quare. IV, 1771. Spiritales, caeli, dei, et cervorum nomine designantur. IV, 940, 1572, 1748. Spiritales per Jacob, carnales per Esau significantur. III, 567. Spiritalis mors ac resurrectio. V, 1627. Spirituiter sapere datur a Spiritu sancto. V, 53.

Spiritibus. III, 630. Splenditeneus ponderator. VIII, 507, 509, 574. De splenditeneo ponderatore quid sentiant Manichaei. VIII, 575.

Splendonium diaconum in Catholica damnatum Petilianus a se rebaptizatum presbyterum fecit. IX, 370. Abiecit postea, horrendas ejus insidias expertus. IX, 370. Damnationem Splendonii in Gallia a fratris missam publice legendam proposuit Fortunatus. IX, 370.

Spolia quae Christus detrahit diabolo devicto, quoniam sint. IV, 821, 822.

Spondens procurator Celeris. II, 536. Sponsa Christi, quae. III, 1452. Christum cum audis, non sponsum a sponsa separare. IV, 333. Sponsa Christi omnes electi, sive Ecclesia. IV, 494, 500, 512.

Sponsus noster foedam amavit, ut pulchram faceret. IV, 1232. Sponso obviam ire quid sit. V, 575. Sponsus Christus toto corde amandus. VI, 427, 428.

Spiritus Melius, quia tempore famis frumenta largitus est plebi, crimen affectati regni incurrit, et ob hoc occisus. VII, 90.

Squalor et habitus incultus in professione Christianitatis, factantiae causa esse potest. III, 1287.

Stabulariae mulieres in Italia, quas homines in iumenta vertisse ferebant. VII, 574.

Stater quid. IV, 1785. Statilinus deus. VII, 128.

Statio permansionem significat. V, 967.

Stationarius quis. IV, 1190, 1200.

Stattus Poeta. VII, 54, 57. *Not. (f)*.

Status hominum triplex. IV, 1279, 1750.

Stellae secundum Platonem immortales natura non sunt, sed Dei consilio. V, 1138, 1141. Habent suas animas intellectuales, et sunt dii. V, 1138. Stellae quaedam deorum nominibus appellatae. VII, 206. Stellarum quarundam praeter cetera fictitia divinitas existit. VII, 206. Stellis convicia sunt, cum deorum nominibus vocantur. IV, 1194.

Stellis subiectas esse voluntates, impium est dicere. IV, 924. Stellarum fatum fictitium. V, 1007, 1027, 1031. Sub lato stellarum nullius hominis genesis ponitur. VIII, 212.

Stellæ omnes non possunt numerari. VII, 500. Stellæ quomodo de caelo casuræ in novissimo iudicio. VII, 697. Stella solata noctis sunt. I, 808. Christo injuriam fieri putabant Manichæi, quia stella eum natum demonstrasse dicebatur. VIII, 211, 212. Stella quam viderunt Magi Christo non ad fecerunt dominabat, sed ad testimonium famulabatur. VIII, 212. Non ex illis erat quæ ab initio creatæ sunt. VIII, 212.

Stellarum nomine varia Spiritus sancti dona designantur. IV, 1760. Stellæ quæ a Deo numerari dicuntur sunt electi; alii supernumerarii sunt. IV, 1904. Stellæ sunt quedam lumina in Ecclesia consolantia noctem nostram. IV, 1904.

Stenelas nonus rex Argivorum in deorum numerum relatus. VII, 565.

Stephanus. VI, 689. Corona dicitur. IV, 693; V, 1426. Stephanus inter diaconos primus. V, 1431. An Christo venti adhaerit, an post mortem ad eum conversus sit, incertum. V, 1433. Stephanus simplex erat et fervens. III, 1428. Stephanus amabat a quibus occidebatur, quia et pro ipsis moriebatur. III, 2014. Stephanus lapidatur. V, 563, 1273. Stephani caritas erga lapidatores suos. V, 523. Stephanus mitis cum lapidaretur, sæviebat dum audiretur. IV, 1734. Stephanus sævit, et diligit. V, 325. Quasi odit, quasi sævit: lingua clamat, cor amat. IV, 1734; V, 1437. Stephanus genu flexo orat pro inimicis. V, 325. Stephanus cur pro se stans, pro inimicis genu flexo orat. V, 325, 1428, 1429, 1436, 1441. Stephanus conservus noster, non pro Deo colendus. V, 1442. Stephani orationes multa impetrant, non omnia. V, 1441. Stephani orationi debetur conversio Pauli. *Vide Paulus*. V, 1684.

Stephani corporis detectio. V, 1437, 1441; VII, 768. *Not. (n)*. Altare Deo erectum super ejus reliquias. V, 1437. Stephani memoria Hippone regio. VII, 768, 770. Extra Basilicam erat. VII, 771. Quot et quanta miracula facta sunt ad memorias Stephani, quæ sunt Hippone, et Calamæ et Czali. VII, 768; V, 1444, 1446. Stephani reliquie in memoriam ad aquas Tibiltitanas allatæ. VII, 766. S. Stephani memoriam Possidius episcopus Calanam advexit. VII, 766. Calamæ opulutione S. Stephani martyris Eucharis presbyter a calculo sanatus est et postea suscitatus. VII, 766. Martialis ad silem conversus. VII, 766. Podagri duo sanati per reliquias S. Stephani. VII, 767. Stephani memoria qua occasione apud Anconam ante corporis ejus detectionem exstructa. V, 1443. Ibi multa miracula per eum Dominus operatur. V, 1444, 1445. Stephani reliquias portant secum Gallia et Simpliciola. II, 963. Mulier cæca sanata est per reliquias S. Stephani. VII, 766. Prodigia a Stephano facta, sed per nomen Christi. V, 1451, 1440. Parvulo extincto vita per ipsius orationes reddita, ut sacramenta perciperet. V, 1446. Puella vitæ reddita ad memoriam ejusdem S. Stephani quæ est Hippone. VII, 767. Puer vitæ restitutus ad memoriam S. Stephani quæ est in ecclesia Audiri. VII, 767. Filii quoque frenæi, S. Stephani oleo peruncti revixit. VII, 767. Lucillus episcopus a fistula sanatus per reliquias S. Stephani. VII, 766. Item infantulus Eleusini, S. Stephani oleo perunctus, revixit. VII, 768. Sanctimonialis item ad memoriam S. Stephani ad vitam revocata. VII, 767. Libellus de homine sanato per orationes Stephani. V, 1443.

Stephanus Romanæ Ecclesiæ episcopus quid de baptismo hæreticorum sentiret. IX, 192. Baptismum Christi in nullo iterandum esse censebat. IX, 667, 746. Abstinentes; utavit qui de suscipiendis hæreticis priscam consuetudinem convellere conarentur. IX, 194. Episcopatum ejus illibatam conlutebant Donatistæ. IX, 607.

Sterces vel *Stercutius* agricola peritissimus invenit ut illo animalium agri fecundarentur. VII, 573.

Stercus a *Sterce* agricola peritissimo sic dictum. VII, 573.

Stercutius deus. II, 84.

Sterilitatis causæ duæ in mulieribus. X, 711. Sterilitatem non filiorum, sed fructum in arbore Christus maledixit. IV, 331.

Stesichorus. II, 257, 290.

Stigmata quæ dicantur. III, 2148.

Stilichoni ascribuntur leges filii Theodosii adversus hæreticos et idololatrias. II, 538.

Stimula dea. VII, 123, 125.

Stimulus carnis Apostolo datus. V, 1566.

Stipendiarii provinciales. VI, 341.

Stipendium, quod pro opere militiæ debitum redditur. VI, 282.

Stirpes cur non benedixit Deus. III, 210.

Stoici, Manichæus, et Hispana Priscilliani hæresis a propria Dei substantia animas esse dicunt. II, 718, 723. Stoici, soli sapienti scientiam attribuunt. I, 874. Stoici falluntur dum dicunt hominem non habere sapientiam, nisi in ea

perfectus sit. II, 738. Stoicis verbo tantum uegant passionibus cadere in sapientem. VII, 239. Stoici non omnem perturbationem ab animo excludunt sapientis. III, 356. Misericordiam in vitio ponunt. II, 395, 596. Stoicorum error circa mala hujus vitæ. VII, 629. Stoici ponentes summum bonum in animo, magis a carne quam a corpore animum avertent. II, 440. Stoicorum opinio de beata vita. V, 807, 853. Rejicitur. V, 812, 854. Stoici paria omnia peccata esse contendunt. VI, 530. Negantur Catholici. II, 733. Stoicorum doctrina de peccatorum æqualitate refellitur. II, 391, 395. Stoicorum non timere ac non dolere irridetur. V, 1528. Stoici secundum carnem vivere censendi sunt. VII, 413. Stoici maxime dialectici. IX, 453, 456, 459. Non tam de rebus quam de verbis adversitate confligunt. IX, 453. Stoicorum jam nec calent cineres. II, 458. Stoicus philosophus in tempestatis periculo expalescens. VII, 230.

Strabones quomodo nonnulli infantas fecit. VIII, 1041.

Straborianensis ludus. II, 234.

Stratam magnam ad patriam se ipsum Christus facit. V, 91.

Strato Peripateticus. VII, 190.

Straton diaconus. IX, 645, 662. An traditor. IX, 646, 662.

Strenarum celebratio. V, 1023. Strenarum loco danda elemosynæ. V, 1023.

Strenia dea quæ strennum facit. VII, 123, 125.

Struthio. Ausulæ de ossibus struthionum in digitis, genus superstitionis. III, 50.

Studere quid sit. VIII, 973. Studentis amor, non est amor ejus rei quam nescit. VIII, 971, 974, 975.

Studiosus quis vocandus est. VIII, 80. Studiosus in quo differt a curioso. VIII, 80.

Studium. Quibus disciplinis, scientiis, artibus, et quo modo vacandum. III, 62. Tractandis curiosis questionibus tempus esse non debet iis, qui suæ salutis et Ecclesiæ utilitati studere debent. III, 371, 377. In studiis omnium scientiarum tenendum, ne quid nimis. III, 62. Studium litterarum profanarum quam negligenter Romæ et in Africa habeatur. II, 436. Quam deceat Episcopus. II, 436. Non damnatur prorsus ab Augustino in adolescente. II, 435. Quod Carthaginenses rhetores curiose quasdam questiones non attingunt, apud robanur ab Augustino. II, 437. Studia sua impendit Augustinus populo Dei, nec aliis vacare potest. II, 317. Quo fœe viri litteris dediti laudem humanam requirere possunt. II, 436. Oratio ante studium præmittenda. I, 919. Studia quorumque discentium ad laborem in pacem homini inunctam pertinent. X, 1578. Studia discentium quomodo accenduntur. VIII, 972, 973. Tranquillitas animi studentis necessaria. I, 1075. Studium hominis non incipit sine gratia. X, 588.

Stultitia, tenebræ mentis. I, 999, 1507; V, 456. Stultitia tenebris comparatur. II, 738. Stultitia egestas est animi. I, 973, 974. Stultitia vera est falsa sapientia. V, 815. Stultitia est rerum appetendarum et vitandarum vitiosa ignorantia. I, 1506. Stultitia omnia animi vitia complectitur. I, 974. Stultitia maximum vitorum. I, 1506. Stultitia et juvenilis vanitas, peccati originalis effectus. X, 821. Stultitia etiam stultorum iudicio miserrima. I, 918. Nulla alia miseria est quam stultitia. II, 64. Stultitiam inter et sapientiam, an nulla alia affectio media esse possit. I, 607. Aliquid medium inter stultitiam et sapientiam reperitur. I, 1506, 1507. Exemplo parvulorum explicatur. I, 608. Stultus est in quo mens summam potestatem non habet. I, 1251. Discrimen stulti et sapientis. 1251. Stultus omnis peccat, nisi in his factis, in quibus sapienti obtemperaverit. VIII, 85. Stultum te dic, sed dic intus, et sapiens eris. V, 456.

Stupor quidam longe a sanitate, quo quis tanto insensibilior, quanto peior. IV, 650, 651.

Stuprum quod sine peccato proprio non valet evitari, præter culpam est patientis. VII, 56.

Suavitas gratiæ Dei exi extendenda, ut contemnatur dulcedo iniquitatis. V, 831. Amor temporalium rerum non expugnatur, nisi aliqua suavitate æternarum. I, 1490. Suavitatem dat Deus, ut bonum vere bene, hoc est non mali carnalis formidine, sed boni spiritalis delectatione faciamus. IV, 1563, 1566. Suavitatem nisi prior det Dominus, terra nostra non habebit nisi sterilitatem. V, 920. *Vide Dulcedo*. Gratia.

Subdiaconi ex Augustini monasterio. V, 1577.

Subhastatæ civitates in victoria Syllana. VII, 108.

Sub quis deus. VII, 188.

Subjiciatur superiori, qui vult sibi subjici quod est inferius se. IV, 1860.

Sublimitas quanto altior, tanto periculosior. IV, 1778.

Submura, in duxerit Hipponeensi. II, 230, 230.

Subscindens. VII, 474.
Subsistere de quibus rebus recto intelligatur. VIII, 912.

Substantia quid. III, 610. Substantia est quæ veteribus natura vocabatur. I, 1346. Substantia quælibet, 1° est; 2° est hoc vel illud; 3° in eo quod est, manet quantum potest. II, 76. Substantia aliquid esse est. IV, 844. Quod nulla substantia est, nihil omnino est. IV, 844. An substantia aliqua prorsus ad nihilum redigatur, subtilissima est questio. VIII, 607. Substantiæ duæ, una bona, altera mala, secundum errorem Manichæi. X, 1520. Substantiæ duæ sibi contrariæ, Manichæorum significationum. VIII, 182. Substantiæ non per se, sed per qualitates, sibi sunt contrariæ. X, 278. Nulla substantia malum est. I, 703. *Vide* Natura. Substantia improprie de Deo dicitur. VIII, 942. Græcis idem est, quod nol. is persona. VIII, 942. Pro divitiis ponitur. IV, 844.

Subvenire Deus ad hoc difert, ut dulca sit quod subvenit. IV, 835.

Suburbitarum feminarum Martyrum solemnitas. V, 1321. Successione etiam justa possidens res alienas, si eas concupiscebat, damnatur. V, 72.

Successus ab Abbit Germaniciana. IX, 211. Succinctoria quid sint. X, 467, 683, 784, 785. Succinctoria sibi de foliis ficulneis, non vestimenta fecerunt primi parentes. X, 467.

Sudor Christi sanguineus quid significavit. IV, 1817, 1818.

Sufes. IX, 215.

Sufculta. IX, 215.

Suffectum ex martyris necarunt, ut sibi Hercules redderetur. II, 191.

Sufficiantiam nos decanter velle. II, 498. Sufficit Deo bona voluntas, quo nihil facilius. V, 444. Sufficit nobis solus Deus. V, 1189, 1461. Quid sufficiat ei, cui non sufficiat Deus? V, 366, 620. Sufficit una: uni sufficit. IV, 207.

Suffocata. Præceptum non manducandi de suffocatis quid doceat. VIII, 265.

Suffragia iustorum aliis hominibus prodesse noverunt Pagani. VII, 750. Quibusdam proderunt in iudicio. VII, 749.

Suggestio prima per caput serpentis designatur. IV, 1581. Suggestioem sequitur delectatio, delectationem consensus vel resistencia. IV, 1859, 1860. Suggestiones quomodo cogitationibus humanis miscantur, ignorat homo. III, 1786. Suggestiones aliæ bonæ sunt, aliæ malæ. III, 1786. Suggestio demonum spiritaliter fit. III, 1786.

Sullecte. IX, 507, 528, 530.

Summum deus cui nocturna fulmina tribuebant veteres Romani. VII, 131.

Summum bonum æterna vita, summum malum æterna mors. VII, 627. *Vide* Bonum. Beatitudo.

Suavitati. V, 1578.

Super caput nostrum esse aliquid dicitur, cujus maximum curam gerimus. III, 493.

Superbia quid. VII, 356, 420. Superbia est amor excellentiæ propriæ. III, 436; V, 1363. Superbia est videri velle quod non est. III, 189. Superbia omnis propriis suis et quasi privatis delectatur. II, 504, 568. Superbia, tumor. V, 1676. Non superbiret aliquis, nisi inanis esset; si plenus esset, non inflaretur. IV, 1253. Primum et maximum vitium tumoris, ad ruinam sua potestate velle uti. III, 377. Superbia præpositum non vult habere, nec Deum. IV, 1471. Perverse Deum imitatur. VII, 650. Qui sibi sufficere diligit, minus est, dum ab illo qui vere ei sufficit, deficit. VII, 422. Superbia nihilo propinquat. VII, 421.

Superbiæ origo. III, 203. Superbia unde oritur. X, 206. Quomodo ab illa tententur. I, 804. Superbia quam occulte insidietur. X, 264. Superbia ex terrena felicitate. V, 204. Superbiam important maxime divitiæ. IV, 1760. Superbiæ nidus colligitur divitiis. V, 957. Superbia, vermis divitiarum. V, 112, 215, 412. Elatio magnis tentat frangere, II, 831. Superbia amplius amplioribus insidietur. VI, 413. Superbiæ egregia descriptio. I, 1184.

Superbia princeps omnium peccatorum. I, 1286. Caput omnium malorum. III, 1603, 1604. Fons malorum. III, 436. Primum peccatum. IV, 156, 687. Delictum magnum, et caput atque causa omnium delictorum. IV, 165. Unum ex tribus vitiorum generibus, quibus comprehenduntur omnia peccata. IV, 113. Superbia omnium vitiorum causa. X, 168. Omnis peccati initium. I, 1184. Quomodo. X, 205. Non omne peccatum, superbia. X, 265. Superbia in vitiis prior est. V, 1375. Superbiæ quantum malum. IV, 709. Nihil eo vitio humanius. I, 929.

Superbiæ effectus. I, 1190; V, 1561. Hoc vitio facta est apostasia a Deo. IV, 163. Superbia diaboli. IV, 709, 1625.

Superbia diabolum deiecit, et subsequente invidentia hominem stantem unde ipse cecidit, inde subvertit. X, 263. Superbia initium peccati Adæ. VII, 420. Superbia Adæ. IV, 893. Non perisset homo, nisi superbia tumuisset. V, 684. Superbis facit ut homo læsus vindicari velit. V, 684. Superbia laji sumis, ut ad istam mortalitatem perveniremus. IV, 333. Per superbiam perit homo a via iusta. X, 265. Superbia causa excecationis Judæorum. III, 1778, 1779, 1780. Superbiæ suæ merito excecati Judæi. IV, 1789. Superbia idololatriæ fons. V, 1022. Aliorumque peccatorum. V, 1022. Mater omnium hæreticorum. III, 202; V, 280. Parit discissionem. V, 280. Contentiois et humanæ laudis appetitus mater est. II, 92. Vitia diabolica superbia et invidentia. III, 1229. Superbia mater egriusidiæ. II, 561; IV, 1200; V, 783, 1561, 1563; VI, 413, 673. Ejus comes invidentia. IV, 709. Superbia maximum impedimentum ne inhaereatur Deo. VIII, 1031. Superbia a Deo receditur. X, 206. Pes superbiæ dicitur, quo recedimus a Deo. IV, 351. Quantum superbum cor hominis, tantum recedit a Deo. IV, 1203. Per superbiam recessimus a Deo, redire ad eum nisi per humilitatem non possumus. IV, 302. Ad ruinam non movet pedem nisi superbia. IV, 1608. Superbia prohibet a fide in Christum. V, 636, 674. Superbia pellit homo in tenebras suas. X, 206. Superbia aures cordis obstruit. X, 618. Superbiæ et caritatis eadem extrinsecus effecta. III, 2040. Superbia exstinguit caritatem. III, 1982. Superbia Christi discipulum esse impedit, vel non permittit. VII, 509. Non vult esse de corpore capitis humilis, qui amat superbiam. V, 1566. Superbia de rana granditate præsumens, non sinit hominem ambulare per arctam viam, et intrare per angustiam portam. IV, 1471. Per superbiam misericordiæ medicina requiritur. I, 1286. Superbia cur virginitati pertimecenda. VI, 426. Nihil sic impedit perfectionem sicut superbia. IV, 709. Superbia causa cor jam molestum, sit obedire justitiæ. X, 170. Unde vult eminere superbia, inde in angustias contruditur. III, 436, 457. Superbia fermentum massam corrumpens. IX, 86. Superbia cathedra pestilentiæ dicitur. IV, 67. Superbia supor dicitur. IV, 1933.

Superbiæ morbus quam periculosus. V, 943. Superbiæ poculo mors nobis propinata atque transfusa est. VI, 416. Fallax infirmorum est magnitudo, quæ ubi mentem possederit, erigendo deiecit, inflando evacuat, distendendo dissipat. V, 1561. Victrix humana superbia se ipsam decipit. X, 331. Superbia, caput serpentis. IV, 354. Caput circuitus impiorum. IV, 1810, 1811. Superbiam humanam aggreditur. Apostolus illo loco, *Quid habes quod non accepisti*. X, 967. Contra superbiam in primis vigilandum. X, 171. Alia quæcumque iniquitas in malis operibus exercetur ut fiant; superbia vero etiam bonis operibus insidietur, ut pereant. II, 960. Vitia cetera in peccatis, superbia vero etiam in recte factis timenda est. II, 442; IV, 709; X, 262, 263, 265. Superbia cavenda est devicta cupiditate placenti hominibus. VI, 26. Superbia tanto plus augetur, quanto magis ei cupiditates ceteræ cesserint. X, 788. Tanto quisque caveat ne superbia decipiatur, quanto sanctius aliquid proficitur. VI, 428. Superbia primum peccatum, et ultimum redeuntibus ad Deum. IV, 156. Superbiæ periculum. X, 753. Unde illud periculum. X, 752.

Superbiæ tumor qua medicina sanatur. IV, 1523. Superborum elationem nec ipsa humilitas mortali alicui eloimut. IV, 1512. Superbia humana per humilitatem Dei arguitur. VI, 283. Adversus superbiam divina medicina. X, 168. Superbiam nostram Christus humilitate sua curat. III, 1601. Humilitate sua deiecit. VII, 501. Humilitate sua sanat. VIII, 1031. Propter magnum superbiæ peccatum Deus humilis venit. IV, 163, 502. Exaltari vis? illi te subda, qui non potest humiliari. IV, 1046. Superbia hominem tantum pressit, ut eum non posset nisi humilitas sublevare divina. V, 1001. Magna contra superbiam medicina Deus homo. V, 487. Quæ superbia sanari potest, si humilitate Filii Dei non sanatur? VI, 297. Jam tandem erubescat homo esse superbus, propter quem factus est humilis Deus. IV, 165. Superbia recidimus, et jacentes magis intumescimus. IV, 1523. Superbiam nostram domat Deus per vilissimum creaturam. III, 1586. Superbia, causa cor tardus in aliquibus vitiis sanctos suos sanat Deus. X, 170. In quibusdam etiam justos suos, quoniam adhuc extolli possunt, non adjuvat ad perficiendam justitiam. X, 200. Deserit aliquantum Deus, ne superbiamus. X, 262. Superbiam ipsam cur Deus non cito sanat. X, 262. Quavis ipsum satanam elatio prima deiecerit, tamen summus medicus, de angelo satanæ, adhibuit contra elationis vitium salubre quamvis molestum medicamentum. X, 601. Superbia veneum quod non curatur nisi veneno. V, 895. Unde diabolus cecidit, inde deiecit. V, 893. Superbiam monoceros significat. III, 681. Superbia Pharisæi. IV, 263, 446, 447. Superbia, status hujus mundi. X, 214. Nemo gloriatur in homine, ac per hoc

nec in se. VI, 282. Superbia qua quis se præfert alteri, quomodo donanda. VI, 82.

Superbus est, in quo vivit spiritus suus. IV, 1832. Et qui spiritum suum sequitur. IV, 1836. Superbus est animus, cum se ipso sibi quasi suo bono gaudet. II, 439. Quare hic peccat. II, 442. Fit miris modis, ut de falsa humilitate magis quis inflatur, quam si aperitus superbiat. II, 642. Superbi sibi placentes appellantur in Scriptura. VII, 421. Superbia anima in conspectu hominum vult placere. IV, 103. Superbus blanditur, sævit amor. III, 2041. Superbus omnis, cum velit videri quod non est, factus est. IV, 1624, 1625, 1811. Superbus est, qui in se vult laudari. IV, 510. Laudando te bonum, sis malus: bonum enim te fecera humilitas, malum te facit superbia. IV, 195. Sanctum se dicere, non est ista superbia elati, sed confessio non ingrati. IV, 1084. Superbi se laudant, non Deum. IV, 1471. Superbus est, qui aut non peccata sua confitetur, aut quæ videtur habere bona, sibi arrogat, aut qui etsi bona quæ facit Deo tribuit, extollit se tamen super alios qui illa non faciunt. IV, 1203. Superbus suam aequal sententiam defendere, non quia vera est, sed quia sua est. I, 859. Superbi habent sursum cor, sed contra Dominum. V, 168. Superbi se volunt pro Christo adorari. V, 1023. Perversa superborum affectio. I, 1285. Superbus propria quadam nota peccatorum. IV, 414. Superbi casus, vnde. I, 701. Superbus eo ipso quod se altum putat, cadit. IV, 1201. Ubi superbi de Dei dono, ibi quod acceperas perdis. V, 751. Superbus diabolus non nisi superbus per superbiam tenebat. IV, 1126. Superbum quemcumque diabolus fecerit, vincit. III, 2030. Tanto Deus a te erit altior, quanto tu elatior. IV, 1780. Erigitur superbus, mergit illum Deus. IV, 1203. Altus est Deus, non in te habitat si altus esse volueris. IV, 1180. In culmine qui stat, denotat ab eo aqua gratiæ. IV, 1836. Proximat Deus tribulanti et confiteuti, qui deseruit superbie. IV, 225, 263. Qui non superbe sapiunt, in Deo pauperes sunt. IV, 1083. *Vide* Humilitas, Pauperes.

Su, erbis quomodo Deus resistat. IV, 1426. Regula juris divini est, ut qui se exaltat humilietur. IV, 206. Superbis resistere etiam homines in laudibus ponunt. VII, 13. Superborum capita calcet Christus. IV, 1210. Qui dedit humilitatem aufert superbo. IV, 104, 1796. Superbis absconduntur mysteria. V, 440. Superbus, a discipulatu Christi repulsus. V, 415. Superbus amittit quod impetrat humilis. V, 103. Superbi mortales de diabolo debent erubescere: ille enim etsi superbus, tamen immortalis est. V, 590. Superbis utile est arctius manifestiusque concludi. X, 365. Et cadere in manifestum peccatum. VII, 422. Superbi infirmantur, ut periciantur. III, 414. Nihil tam indignum misericordiam, quam superbus miser. I, 1285. Superbi Christus est lapis offensivus. V, 920, 921, 922. Sacramentum corporis Christi longe est a cordibus sapientium superborum. II, 840. Superbi non sanantur a Christo. III, 1446, 1447. Animæ extollenti se demonstrandum fuit, quam non bene se habeat facta natura, si a faciente recesserit. III, 432. Contineas, ne aliquando superbiat, cogitare debet, quid sibi desit, non quid adsit. V, 1565. Contra continentes superbo. V, 1567. Conjugatus humilis, melior continente superbo. V, 1564. Cum superbis quomodo non convalescendum, cum quibus Christus manducare dignatus est. IV, 1289.

Superbi fumo comparantur. V, 440. Cur fumo comparantur. VIII, 198. Superbi defendentes peccata sua fumo comparantur. V, 155. Superbi corpus diaboli vocantur. IV, 1807. Superbi, etsi alti sunt, quasi fumus evanescent. IV, 1184. Superbi leonibus comparantur. III, 361. Superbi more nivis congelascunt et cadunt. III, 875. Superbus homo gladio proprio occisus. V, 851. Superbi, gigantes vocantur. IV, 1116. Falsi iusti. IV, 1807. Per montes figurantur. IV, 1245, 1863. Superbi tenebræ sunt. III, 874. Per nonaginta novem oves in deserto relictas, et per novem drachmas significantur. III, 1314. Superborum (hæreticorum) inquietudinem significaverunt muscæ sub quibus magi Pharaonis detecerunt. II, 219.

Superfluum est, quod nec prodest, nec nocet. III, 2118. Superflua non nocent, axionia jurisperitorum. VII, 153. Superflua multa habent, qui nonnisi necessaria tenent. IV, 1921, 1922. Inania si querimus, nihil sufficit. IV, 1922. Quære quod sufficit operi Dei, non quod sufficit cupiditati tuæ. IV, 1922. Inter superflua quid numerandum. V, 421. Superflua gravant, non sublevant; onerant, non honorant. V, 523. Superflua eroganda pauperibus. III, 1760. Superflua divitum, necessaria sunt pauperum. IV, 1922; V, 243, 413. Superflua cum possidentur, aliena possidentur. IV, 1922. Superflua sua non tribuere indigenti, simile est fraudi. V, 1041. Superflua vide cui remaneant, ne forte cum servas unde vivas, colligas unde moriaris. V, 629. Capillis superflua significantur. III, 1760.

Superiores. Eorum dotos, quæ. I, 1358. Maxime discretio. I, 1540. Superiores seu prælati, quomodo gerere se debent dum amantur, timentur, laudantur, ne in superbiæ vitium cadant. I, 804. Timere velle ab hominibus, non propter Deum, foeda est iactantia. I, 803. Superiori se subiciat, qui sibi subijci vult quod est inferius se. IV, 1860. Superioritas, etsi ita administraretur ut decet, indecenter tamen appetitur. VII, 617, 648.

Superius Centurio. II, 504; IX, 540.

Superstitionum varia genera. III, 50. Superstitio noxia in quo sit, in quo vera religio. II, 377. Dies observare ad aliquid inchoandum, grande peccatum. VI, 270. Superstitio pluvie comparatur. III, 1508. Superstitio Gentilium, silva facta erat omnis terra. IV, 1230. Superstitiones quomodo verus Deus subvertit. VII, 157.

Superstitiosum quid. III, 50. Superstitiosi quinam dicebantur. VII, 157. Quid differant a religiosis. VII, 187. Lepidum Catonis responsum superstitioso. III, 51.

Supplicem gressus quid sit. IV, 1807.

Supplicem nullum spernas, et cui dare non potes quod petierit, non eum spernas, etc. IV, 1531.

Supplicium juste peccatoribus infligitur. I, 1284. *vide*

Pœna. Supplicia utiliter erga reos decernuntur. II, 660. Supplicia terrena, quem præcæta non invitant. IV, 569. Supplicium bonum quidem optat esse damnantis, sed vere malum damnati. X, 1463. Supplicii diuturnitas an debeat respondere diuturnitati delicti. VII, 725.

Surditas cordis ex tumultu vani tatis. I, 700.

Surdus et mutus Mediolani motibus corporis verborum vice utens. I, 1032.

Sursum nihil est aut deorsum in universo. VI, 18, 19.

Sursum cor. V, 170, 370, 1520; VI, 445. Sursum corda. Gratiæ agamus Domino Deo nostro. Dignum et iustum est. X, 211, 4013. Sursum corda non sine causa audiatur. IV, 271, 1941. Sursum cor levetur, non putrescat in terra. IV, 1941. Sursum cor habe, corde præcede, corde sequaris corpore. IV, 1756.

Susanna ore tacebat, corde clamabat. IV, 1775. Labiis immotis clamabat. V, 838. Susannæ, quia liberata est, non major exinde felicitas. V, 1506. Susanna exemplum iudicis conjugalis. V, 1506. Susanna cum Josepho comparatur. VI, 1439.

Suscceptor Deus ægrotorum et infirmorum. IV, 521.

Suscepti. I, 999. Suscepti honorarium dare solent patronis. I, 999.

Suscipere Jesum in cor. V, 942.

Suscipere: Malevolæ anime quasi dulciter sapit, quod pessime suscipitur. V, 1864. Qui benevole suscipit, vincit capit. V, 1507. Augustius in iudicando aut aliquid mali suscipiendo de aliquo, maxime cautus. II, 207, 208. Suspicionem, tentatio humana. III, 1833. Suspicionem malevolam quibus suggerat diabolus. II, 270. Pleraque generis humani mala oriuntur a suspicionibus falsis. V, 1404. Suspicionibus malis ita perducitur ad odium, V, 308. Suspicionibus ira non est irriganda. V, 1054. Suspicionem male, alimentaria. V, 397. Suspicionem malevolæ sunt calumniantium; benevolæ sunt suspensiones gubernantium. V, 1507. Suspicionem nostras amamus omnes aut penè omnes vel velle vel existimare cogitationes, quando credibilibus rerum signis movemur. II, 663. Suspicionem tibi se natam non tam arguendam, quam sanandam Aug. iudicat. II, 474, 480.

Suspiciosus. Imperfectus quod in se ipso agitur, hoc de aliis suscipitur. IV, 1534. Suspiciosi omnes, cum merito culpentur, etiam laudari arbitrantur se debere quod cauti sint. II, 648. Suspiciosi diabolo similes. IV, 1535.

Sustentacula duo humani generis. V, 316.

Sustinentia et continentia duæ virtutes hujus vite. V, 159, 255. Sustinere Dominum quid sit. V, 211. Sustine Dominum, non sustinebis mendacem, non inopem: omnipotens promisit, certus, verax. IV, 211. Sustinentiam qui perdidit effeminatus est. IV, 211.

Susum, Jusum. III, 2036. Susum me honoras, Jusum te calcas. III, 2060.

Suum esse aliquid quis jure dicat. V, 327.

Sycomora dicuntur poma quadam ficis similia. V, 911. Sycomora, ubi degebat Augustinus, tara aut oulla. V, 941. Sycomorus crux Christi. V, 941.

Sylla. VII, 107. Syllæ mores et facta horrori sunt legentibus. VII, 69. De villis Syllæ plura Sallustius. VII, 65. Varia deorum responsa et cracula Syllæ facta. VII, 72. Nullum de moribus corrigendis datum. VII, 72, 73. Syllæ adjuutores demones. VII, 71. Syllana tabula proscriptorum. VII, 107, 109. Syllanum bellum. VII, 107. Syllanæ victorias crudelitas. VII, 107, 108. Syllæ vindex fuit crudelitatis Marianæ. VII, 107. Plus damni Syllæ attulit victoria, quam inimicis. VII, 73.

Syllogismi partes tres. VII, 56. Syllogismi conversio

exposuit risui Diogenes eum qui sophisma proposuerat. III, 58.

Sylva graece ea, dicitur. VIII, 556.

Sylvia filia Numitoris sacerdos Vestalis, mater Romuli. VII, 81, 82. Vide *Rhea*.

Symmachus Praefectus Romae. I, 717. Augustinum Mediolanum mitti profectus Rhetorices gratia. I, 728.

Symmachus Scripturam ex Hebraea lingua in Graecam transtulit. III, 743; VII, 603. Quo tempore. VII, 603. Not. (b).

Symmachiani. IV, 465. Id est secundum quosdam, Nazarei. VIII, 349, 358. Vide Nazareni. Symmachiani seu Nazarei ad nostra usque tempora, jam quidem in exigua, sed adhuc tamen vel in ipsa paucitate perdurant. VIII, 358.

Synopsia. IV, 772.

Synopsia quid sit. IV, 80.

Symbolum ualde dictum. V, 1038, 1072. Cor institutum. V, 1006. Symbolum fidei. VII, 552. Symbolum fidei dicitur confessio. VI, 276. Symbolum est regula fidei, brevis et grandis. I, 651; V, 400, 1060; VI, 627. Fidei et salutis regula. V, 1072. Sacrosancti martyris symbolum. V, 1072. Symbolum fidei catholice fundamentum. VI, 654. Symbolum ex Scripturis collectum est. VI, 627. Symbolo quicquid colligitur, in sacris Scripturis continetur. V, 1060. Symbolum est oratio Domini compunctum fidem, spem et caritatem. VI, 254. In Symbolo est fides catholica. VI, 181. Symbolum non scripto tradebatur, sed tantum verbo. V, 1060, 1066; VI, 627. Symbolum Catechumenis sive Competentibus ante Domini orationem tradi solitum, ab his post aliquot dies reddendum. V, 377, 388, 593. Symbolum nosse tenentur baptizandi. X, 522. Symbolum quo die tradebatur Catechumenis, aut ab his reddebatur. V, 399, 1058. Not. (b). Rursum die sabbati novissimo ante baptismum audientibus omnibus recitatur. V, 303, 309. Symbolo non reddito haec, licet recipere, paralyti placitur, quoad reddiderit. II, 1015. Symbolum memoria teneri debet. V, 309, 1066. Symbolum quare memoria tenendum. V, 1060. Non auditur in Ecclesia quoties ut oratio Domini. V, 309. Symbolum quotidie recitandum et tanquam speculum quotidie inspiciendum. V, 309; VI, 627. Quando dicendum. VI, 627. Symbolum animo semper versandum est. V, 1072. Symboli expositio. V, 1034. Symboli ordo et textus. V, 343. Symbolum habent etiam ab Ecclesia praecisi. V, 1252.

Symphoniaci demoniorum. IX, 758.

Synplegatae. X, 1315.

Synagoga ex congregatione appellata est. III, 2069. Cum aetheris synagoga, non continuo detestari quasi interfectoriam Domini. IV, 916. Synagoga mater est Christi, socrus Ecclesiae. IV, 801. Synagoga et Ecclesiae significatur per duas meretrices. V, 92. Synagoga nomine lunae in Scripturis significata. IV, 137. Synagoga, arbor maledicta. V, 534, 535.

Synaxae ad memorias Martyrum. I, 719.

Synecdoches varia exempla. III, 578, 579.

Synerus trium principiorum auctor. VIII, 29.

Syriensis, ecclesia. VII, 763. Vide *Sinitum*.

Synodense concilium. IX, 405. Not. (a).

Synodi congregatio ad damnandas haereses non semper necessaria. X, 638.

Syria interpretatur sublimis. IV, 715.

Syra lingua vicina Hebraeae. III, 260.

Syrarum feminarum castitas. VII, 486.

Syracusae obsidio. VII, 19. Et eversio. VII, 19.

Syracus quidam dicunt hominem posse esse sine peccato, etc. II, 674.

Systinus epistolam Augustini, quae continet questionem de mendacio officioso, reddiderat Hieronymo, quam Augustini esse dubitat Hieronymus. II, 237, 238, 243, 244.

T.

T littera, signum crucis. IV, 853. Haec littera, in graecis numerorum notis trecentos significat. IV, 853.

Tabernaculi constructio. III, 657. Tabernaculum testimonii erat populo Dei in itinere velut templum ambulatorium. VII, 465. Cur velis ciliicium cooperiebatur. VII, 465. Tabernaculum Christi, caro ejus, Ecclesia ejus. III, 1991, 1992. Tabernaculum suum Christus in sole posuit, id est carnem suam in manifestatione hujus lucis ostendit. III, 1979. Tabernaculum Domini, Ecclesia catholica. IV, 1912. Tabernacula peccatorum, ecclesiae haeticorum. IV, 1912. Tabernaculum peregrinantium est et militantium. IV, 145, 202, 255, 479. Hinc contubernales, militantium nomen. IV, 202. Tabernaculum aliquando sumitur pro habitatione seu materia. IV, 143.

Tabulae lapideae, in quibus lex scripta erat, quid significabant. VIII, 506. Tabulae primae Legis quare dicitur scriptae digito Dei, secundae vero a Moysae scriptae. III, 652, 653, 753, 756. Tabulae priores gratiam significabant, posteriores vero eos qui de suis operibus gloriantur. III, 653. Priores tabulae velus Testamentum significabant. III, 653, 753, 756. Fractio Tabularum Testimoni quid significet. III, 644. Tabularum contritio, Legem ad condemnationem valere significat. III, 756.

Tabulae XII quid de furum occisione recitant. III, 927. Tabula clericorum. V, 1580. A clero ac populo petit August. utrum Presbyteri accusati, sed non convicti nomen non recitetur. II, 205, 269. Quid obest homini quod ex illa tabula non vult eum recitari humana ignorantia, si de libro vivorum non eum delet iniqua conscientia? II, 269. Tabulae matrimoniales. IV, 1045; V, 68, 225, 345. Tabulae servorum in ipsorum manumissione fractae. V, 145.

Tacet nunc Deus a iudicio, non a praeccepto, non a doctrina. IV, 340, 953, 1200. Tacet modo a vindicta iudicis, non a verbo correptionis. V, 298. Tacet in iudicio, loquitur in praeccepto, in tot sacramentis, in tot libris. V, 296. Loquitur qui tacet, dum monet nos, et nondum iudicat nos. V, 248, 300.

Tacturnitas Dei, patientia Dei. V, 297.

Tactia meritis peccatorum imputanda. X, 109.

Tagosensis episcopus. II, 236. Not. 5.

Talares et manicas tunicas habere flagitium erat apud veteres Romanos, iam et contra. III, 74.

Talio. VII, 725. Talionis lex. III, 626. Talionis lex demonstrat quare vindicta debeat, ut sciat quid venia relaxet. III, 626. Talionis poena quare instituta. VIII, 363, 364. Talionis poena non repetenda in causa servorum Dei. II, 509, 510, 511, 536. Talionis poena non fomes, sed limes furoris est. VIII, 363.

Tangendi sensus. I, 1250. Per totum corpus est. III, 365. Unde nascitur. III, 364. Dirigitur a cerebro per medullam cervicis. III, 365. Tangere Christum. V, 420, 1144, 1149, 1155.

Tantulus. VII, 571.

Tapes theatricus. VIII, 573.

Tardius aut citius, quoniam statuit, cum non venturus sit Deus, cur oratur ne tardet. IV, 875. Tardiora sunt omnia frigida. IV, 1831.

Tarentina urbs eversa a Fabio. VII, 19. In ea Judaeorum simulacra quomodo servata. VII, 19.

Tarentini hostes Romanorum. VII, 97.

Tarquinius Priscus rex Romanorum. VII, 582. Tarquini mors. VII, 95.

Tarquinius Superbus quare sic dicitur. VII, 95. Superbus est appellatus. VII, 94, 96. Socris interfectione ad regnum pervenit, VII, 92. De manibus capitolium erexit. VII, 92, 93. Cum liberis suis urbe pulsus est. VII, 93, 94, 300. In regnum redire frustra conatus est. VII, 93, 94. Tusculi privatam vitam egit. VII, 95. Cum obiit. VII, 93. Not. (b).

Tarquinius Collatinus unus ex duobus iuris consiliis. VII, 94, 95. Maritus Lucretiae. VII, 61. Not. (d). Magistratus se abdicare coactus. VII, 61. Not. et Urbe exire. VII, 94, 95. Injuria in Tarquinium Collatinum collata vindicata. VII, 94.

Tartareus amor. IV, 1816.

Tarutius juvenis dilissimus. VII, 183.

Tascius Cyprianus, V, 1412.

Tatiani haeretici a Tatiano, eorumque errores. VIII, 30.

Tatius rex Sabinorum. VII, 89.

Taurinus in Africam missus, adversus Donatistas secundum leges contra eos latae edit. IX, 362.

Tautane rex Assyriorum. VII, 576.

Teletae. IX, 235.

Tellurales consecrationes magicae. VIII, 897, 900. Consecrationes Theurgicae seu sacrificia perfecta. VII, 287. Not. (b). Teletas nullorum deorum potest homo purgari. VII, 300. Teletas ac mysteria religionis Graeci taciturnitate, iuribusque clauderant. VII, 158.

Telluno deus. VII, 213.

Tellus dea. VII, 213.

Telxion quintus Sicyoniorum rex. VII, 563. Ludos Telxionii primitus institutos ferunt. VII, 563.

Temetum a veteribus vinum appellatum. VIII, 972, 974. Temetum vocabulum jam emortuum. VII, 974.

Temperantia unde dicta. I, 974. Temperantia quid sit. I, 1189, 1235, 1322. Temperantiae definitio, ejusque partes. VI, 21. Ejus officium. I, 1326; VII, 628. Temperantia dicitur qua libidines refrenamus. IV, 1066. Temperantiae nomine nonnulli principes Romani multam gloriam compararunt. VII, 127. Pulchrior temperantia animi suam conscientiam custodit, quam scientia rerum. I, 711. Xenocrates Polemonem non solum ebriosum, verum etiam tunc ebrium

ad mores alios repente convertit disputando de fruge temperantiae. II, 591.

Tempestates maris quatientes Ecclesiam, turbant gubernatorem. IV, 1422, 1425, 1426. Tempestates absente Domino. V, 476. In tentationibus tempestate, excitanda fides, tanquam Christus dormiens in navi. V, 210, 424, 1602. Tempestates est cupiditas. V, 482.

Templa et sacrificia Deo soli exhibentur. V, 1251. In templis Paganorum non coluntur nisi spiritus maligni. IV, 1245. Cur in templis, in quibus Serapis et Isis colebantur, simulacrum digito labiis impresso silentium indicabat. VII, 564. Tempia doctum clausa per Impuratorum leges. IV, 1768. *Not.* Tempia, idola, luci, possunt in usus communes, vel in honorem veri Dei converti. II, 183.

Templum, quare quadraginta sex annis fabricatum. VI, 30. Templi edificatio per xlvii annos ad secretiorem instructionem humani corporis referenda. III, 26. Templum Salomonis destructum rogante Sedechia. VII, 382. Templi Salomonis restauratio inchoata sub Cyro, sed usque ad Darium dilata. VII, 585. Templi Salomonis renovatio novum Testamentum significat. VII, 610.

Templum. Simulacrum Deo nefas est Christiano in templo collocare. VI, 188. Templum Dei aliter in significatione aliter in re. II, 846. Templum Dei, Angeli in caelo. V, 1190. Templum Dei non de lapidibus et lignis, sed de hominibus edificatur. VII, 542. Quomodo. VII, 546. Templi Dei, lapides vivi. V, 163. Templum Dei homo, in quo Christus per fidem habitavit. IV, 1632. In quo habitat caritas. V, 1533. Deus tantum habitat in his quos efficit templa sua. II, 846. Aliter iusti in terra, aliter sancti in caelo templum sunt Dei. IV, 1632. Qui credunt diligendo Christum, lapides sunt, de quibus templum Dei edificatur. IV, 1704. Templum Dei, mens hominis. I, 1195. Mens pura, templum sanctum Deo. X, 285. Templum Dei amplum, cor fidelis. V, 158. Templum Dei duplici ratione homo est. V, 1271. Nunc j m fuci, id homo esse templum Dei, quomodo. X, 651, 652. Templum Dei bene vivendum edificamus. VII, 546. In nobis, ut in profano templo, alia deficienda, alia consecranda. V, 890. Templum Dei sanctum, mirabile est, non in structuris, sed in justitia. IV, 770. Exauditur, qui orat in templo, qui orat in pace Ecclesiae. IV, 1704. Templum Dei simul omnes unum, et singuli singula templa sumus. II, 839, 847; VII, 289. Templum Dei violat, qui violat unitatem. IV, 135. Templum suum Deus protegit, templis suis simulacra protegitur. IV, 204. Templi Dei edificatio per fidem, dedicatio per resurrectionem. V, 890. Templum Dei Martyres. V, 1486.

Tempus quid. VII, 365, 364. Tempus quid sit, difficultis questio. I, 850. Implicatissimum aenigma. I, 820. Tempus est distentio, sed cuius rei? num animi? I, 822. Non fuit aliud tempus, quando Deus nondum aliquid fecerat. III, 174, 175. Tempus nullum ante mundum. VII, 521. Ante creaturam frustra requiruntur tempora. III, 325. Tempus omni tempore fuit, et tamen creatum fuit. VII, 564. Tempus et mundi creationis unum est principium. VII, 521, 522. Tempus creatura est. III, 225. Tempus quando incipit. III, 225. Tempus cum caelo et terra esse coepit. V, 25. Nullum tempus sine creatura. I, 826; VII, 564. An tempus possit esse in motu incorporeae creaturae. III, 225. Tempus sine aliquibus creaturae motibus esse non potest. VIII, 681. Quae nunc dicuntur tempora, a motu siderum coeperunt. VII, 564. Solis, lunae et siderum motus, non sunt tempora. I, 820. Tempus non est corporis motus. I, 821. Sed quo metimur motum corporum. I, 821. Temporis mensura. I, 816. Quomodo tempus liceat metiri. I, 819, 822.

Tempus praeteritum, praesens, et futurum. I, 816. In omni motu creaturae praeteritum et futurum invenitur, non vero praesens. III, 1680. Temporis verba indifferenter dicuntur, quamvis sine tempore manere intelligatur aeternitas. VIII, 639. In caelesti habitatione tempus non voluitur, quia habitator ibi non labitur. IV, 1918. De toto tempore in quo sumus, solum momentum tenemus praesens. IV, 976. Quae temporis siue clauduntur, pro transactis habenda sunt. IV, 1145. Tempus est et non est. IV, 419. Tria tempora proprie non sunt. I, 818. Differentiae temporis quomodo nominanda. I, 818. Tempora praeterita laudantur, accusantur Christiana. VI, 702. Praeteritum tempus et futurum, quomodo sit longum aut breve. I, 816, 817. Temporis celeritas. IV, 561.

Tempus et aeternitas quomodo discernantur. VII, 521. Tempus non potest esse coeternum aeternitati. VII, 561. Quo sensu tempus aeternum dicitur. III, 175. Tempora aeterna quomodo intelligenda. VI, 84; VII, 365, 368. Tempora non quidem aeterna, non tamen in tempore esse coeperunt. VIII, 922. Tempora aeternitatem imitantur. I, 1179. Tempus quasi vestigium aeternitatis. III, 256. Tempus finitum et infinitum quid differunt. VII, 360. Temporis spatia infinita ante mundum non sunt cogitanda. VII, 520.

Temporum moderatores Deus. VII, 159. Temporum ordo

in sapientia Dei sine tempore est. VIII, 850. Tempora observari per menses atque annos docuit Phlegous. VII, 562, 565. Superflua tempora observatio tempore Augustini mutum usitata. III, 2130. Quam sit animae periculosa. III, 2136. Temporum observatio quae culpabilis aut innoxia. II, 210. Temporum et dierum observatores reprehenduntur. IV, 456. Tempus aliud est promittendum, aliud adimplendum quae promissa sunt. IV, 1445. Tempus per ordinem ad mores quadruplex: ante Legem, sub Legē, sub gratia, in pace. VI, 52. Tempus tripartitum: ante Legem, sub Legē, sub gratia. VIII, 892; IV, 1362. Quinque temporum articuli. VI, 514. Tempora mundi sex distinguuntur. IV, 1182. Temporum Pelagiana distributio. X, 569. Ipsa est plenitudo temporis, quando venit Filius Dei temporalia docere contemni. IV, 922. Duo tempora Christi, humilitatis et claritatis. IV, 1461. Tempora Christiana. V, 605, 622. Tempora Ecclesiae duo, probationis et coronationis. V, 96. Tempus mortis hic propter peccata nostra, tempus laetitiae post de gratia Salvatoris. V, 1182. Tempus mortis, et tempus laetitiae utrumque diebus xl. ante Pascha, et diebus l. post Pascha figuratur. V, 1181. Tempus duplex, misericordiae et iudicii. IV, 1283; V, 127. Tempus fidei et spei. V, 236. Tempus opportunitum, tempus gratiae. IV, 200. Tempus beneficentiae, tempus misericordiae. IV, 853. Tempora velut mala injuste, quibus accusantur. VII, 78. Tempora mala unde et quomodo ferenda. V, 498. Tempora mala non faciunt nisi homines mali. V, 1416. Cui tempora molesta sunt, si homines alii non sunt molesti? V, 909. Tempora mala unde saepe putant homines ea quae agunt. V, 108. Tempora nos sumus; bene vivamus, et bene sumus tempore. V, 498. Tempus redimere quid sit. V, 122, 910. Hoc iam pro tempore posuit S. Joannes. II, 010. Tempus questionibus de mundo curiosis non occupandum, rebus impendendum melioribus. II, 75.

Temporales. X, 912. Temporales, qui usque in finem in obedientia non permanent. X, 1029, 1030.

Temporale plus diligitur antequam habeatur, vilescent autem cum advenerit. III, 55. Temporale non salutat animam, cui vana est et certa sedes aeternitas. III, 35. Temporalia bona sunt et non sunt. IV, 1686. Temporalia nihil habent nisi erit et fuit; quod in illis futurum est, cum venerit, fit statim praeteritum; expectatur cum cupiditate, auferitur cum dolore. IV, 122. Temporalibus oblectari, cum teneri non possunt, miserum est. IV, 1488. Qui haeret corde in Domino, sic habet ista terrena tanquam capillos. IV, 605. Temporalia animo dimittenda. V, 997. Temporalium vauitas. V, 861. Temporalia concupita inardescunt, adepta vilescent, amissa vanaescent. V, 861. Saepe Deus temporalia dicit et mala, ut aliud ab illo discant quærere homines. IV, 811. Temporalia quomodo a Deo petenda. IV, 624. Temporalia dantur, et ipsa a Deo, non a demonibus. IV, 327, 346, 951, 952, 1612, 1686. Redarguuntur qui Deum propter aeterna, diabolum propter temporalia colere velle videntur. IV, 456. Temporalia et quando dat Deus, et quando auferit, et quando non dat, pariter est colendus. V, 207. Temporalia misericorditer Deus auferit iis abutentibus. V, 205. Misericorditer non dat, eisdem abuturo. V, 204. Temporalia aeternis qui praeposunt, Dei beneficia inverso vestiunt. IV, 1868, 1869. Temporalia pro aeternis continentenda sunt. II, 529. Iusta et officiosa, et in suo genere peccator atque tranquillior rerum temporalium administratio, recipiendorum aeternorum meritum gignit. H, 81. Temporalibus dedit, tanquam rote constructi circummeant, non intrant ad veritatem, quia non anant aeternitatem. IV, 215. Aliquid boni et de ipsis temporalibus operandum est. IV, 605. Temporalia sperare et diligere desinant, qui nomen Dei cognoscunt. IV, 122. Temporalia ideo nemini conferunt veram felicitatem, quia non extinguunt insatiabilem cupiditatem. IV, 1411. *vide* Bona. Peribunt, non qui temporalibus utuntur, sed qui ea Deo praefereunt. IV, 1606. Cum exierit perire quod factum est, ubi erit amator temporis, qui perdidit aeternitatem? V, 256. Temporalia bona in aliis invidere, mercuariorum est. III, 1405. *vide* Terrena, Transitoria.

Tenebrae ab Horreis Cesiae. IX, 235.

Tenebrae quid. I, 826. Tenebrae nihil sunt aliud quam lucis absentia. VIII, 193, 197. Aut aer carens luce. VI, 328. Tenebrarum natura aliqua non est. IV, 109. Tenebrae non nisi lucis comparatione sentiuntur. III, 2071. Non sunt corporeae. VIII, 193. Tenebras non fecit Deus. III, 229. Sed tamen ordinavit. IV, 106. Tenebrae ordinem suum habent a Deo. III, 229. Tenebrae ex quo esse coeperunt. VIII, 609. Tenebrae super abyssum. I, 818. Tenebrarum et lucis separatio. VII, 532. Quis tenebras approbavit Deus in creatione mundi. VII, 552. Tenebrae nihil gignere possunt. VIII, 193, 197. Tenebrarum genus et terra, deliramentum Manichaeorum. VIII, 184. Antra quinque gentis tenebrarum. VIII, 188. Manichaeorum deliramentum de bello con-

tra gentem tenebrarum. VIII, 210. Fábula de ballo Dei cum gente tenebrarum absurda ostenditur. VIII, 214. Tenebrarum nomine nihilum accipi potest. III, 240.

Tenebræ exteriores quæ sint. IV, 94. Tenebræ exteriores et ligatio manuum ac pedum. III, 168. Tenebræ sunt infidelibus hominibus exteriores, diaboli et angeli ejus. II, 562. Tenebræ exteriores, societas pœnalis diaboli et angelorum ejus. II, 562. Tenebræ exteriores, pœnæ corporales. II, 562. Deus in fine sæculi æternis tenebris punit malos. IV, 908. Tenebræ ad veterem hominem, lux ad novum pertinet. III, 1983. Tenebræ quænam timeandæ. III, 1637. Tenebræ miserabiles in animo humano. X, 270. Tenebræ peccatorum duplices. IV, 1793. Tenebrarum nomine significantur peccata. IV, 108, 1195; X, 129. Omnes iniqui ac infideles. IV, 325, 1706, 1838. Tenebræ peccati voluntate sunt, non natura. IV, 1838. Qui hodie tenebræ sunt, si velint, cras lux erunt. IV, 1193. Tenebræ sunt infideles homines, qui per fidem conversi ad Deum lux fiunt. II, 562. Tenebræ, ignorantis symbolum. IV, 328.

Tentare Deum quid. VII, 498. Tentare Deum ne videamur, industria nostra utendum. VI, 574. Tentari Adamum et cadere cur Deus permisit. VII, 435, 436. Tentatio primum parentum allegorice exposita. III, 203 et sq. Tentare Deum non licet. III, 574. Tentare Deum non debet homo, cum habet quod faciat. VIII, 423.

Tentatio hominis quare permessa. III, 431, 432. Tentatio est vita humana super terram. V, 1050, 1051. Tentatio duplex, altera seductionis sive deceptionis, altera probationis. III, 112, 113, 1708; V, 390, 452. Tentatio alia est adducens peccatum, alia probans fidem. V, 453. Tentatio Dei probatio est, non ad peccatum seductio. III, 562, 616. Secundum tentationem seductionis non intelligitur qui tentat, nisi diabolus; secundum tentationem probationis tentat Deus. II, 948. Quomodo Deus in tentationem inducit. III, 1282. Tentat Deus, ut doceat; diabolus tentat, ut decipiat. V, 29. Non tentat Deus ut sciat, sed ut scire faciat. III, 616, 1282, 1708. Non ut ipse discat, sed ut quod in homine latet aperiat. V, 28, 29. Tentationis interrogatio unicuique declarat dona Dei quæ in se habet. VI, 422, 424. In eo paratur homini, quod infirmitas ejus tentatione non interrogatur. VI, 424. Tentationes per salanum quare et quomodo fiunt. III, 1284. Nisi Deo permittente nemo tentatur. IV, 1292, 1382, 1385. Datur comparatio. IV, 1384. Tentationes quare Deus permisit. VII, 670; VIII, 586. Sic vir videtur Deus in illos quos tentari permittit. IV, 796, 797. Qui tentantur, aliquando traduntur occulto merito suo in manus tentatoris. IV, 1282. Tentationem permittit Deus, ut probetur homo, et diabolus vincatur. IV, 1150. Ad mensuram permittitur tentare diabolus. IV, 745, 1225. Tantum permittitur diabolus tentare, quantum tibi prodest ut exercearis, ut proberis. IV, 744. Non tentat diabolus, nisi quod in te carnale dominatur. IV, 1838. In muscipula diaboli est error seu cupiditas qua illiciti, et terror quo frangat et rã; iat. IV, 236. Inimicus affligit nos quotidianis tentationibus, impetens vel quod male amemus, vel quod male timeamus. IV, 477. Tentatori januæ duæ, cupiditas et timor. V, 200, 201; VI, 348. Tentationes ex metu aut ex cupiditate oriuntur. X, 152. Timoris tentatio trina. III, 1332. Tentatio per ignorantiam et infirmitatem. X, 151. In omni tentatione secum luctantur duo amores. V, 1512. Tentat diabolus non solum adversitatis infestatione, verum etiam prosperitatis seductione. IV, 782, 797; IX, 730. Tentationes duæ, in prosperis et in adversis. III, 1402. Tentationes ex rebus calumniosis non valent in nos, si non valent tentationes ex lætis. III, 1283. Tentatio duplex, aut in spe adijcendi commodum temporale, aut in terrore amittendi. II, 1506. Tentatio periculosa, cum videmus hic malos florere, bonos laborare. IV, 190. Tentationes diaboli tres sunt, malo exemplo seducere; opprobriis hominum et malarum linguarum detractatione animum frangere; judicia et malevolas de fratribus suspiciones persuadere. II, 270. Tentationum quatuor genera. IV, 1421. Prima tentatio erroris et fœmia. IV, 1421. Secunda difficultatis. IV, 1421. Tertia tædii et fastidii. IV, 1422. Quarta sollicitudinis ob Ecclesiæ pericula. IV, 1422. Tentationum mundi tria genera, per delectationes, per pompas, per curiositatem. VI, 294. Tentatio triplex, voluptatis, superbiæ, et curiositatis, cavenda monstrata est in Christo. III, 153. Adversus illas tentationes pugna Augustini. I, 796. Tentatio per Paganos, Judæos, Hæreticos, sed maxime per malos Christianos. VI, 343, 347. Tentationis tempestas tum maxima, cum cupiditate quis victus absentem habet Dominum. V, 476. Ecce vita humana tota tentatio est, quando et tibi homo tentatur, ubi, quantum potest, vitæ cœlestis similitudini coaptatur. II, 353. Tres tentationes vitæ spiritalis. III, 876. Tentatio duplex, suscipi ab hominibus et despici. III, 76, 77. Neutra defuit A. ostendit. III, 76, 77. Tentationes demonum ex invidia. VIII, 592, 599. Tentatio diaboli evanescit, nisi qui tentatur,

dederit ei locum. V, 29. Demones non tentant, si virtutum internarum speciem possent in hominibus ceruere. III, 467.

Tentationes predicandæ sunt accedenti ad servitutem Dei. V, 275. Tentatio non deest baptizata. V, 1535. Nullus hic locus a diaboli laqueis liber. II, 188. Tentatione vacare impossibile est in hac vita. III, 1284, 1285. Post remissionem peccatorum, adhuc in periculis tentationum versamur. IV, 1319. Tentari se passus est Imperator, ut militem doceret dimicare. V, 334. Ut doceret resistere tentatori. V, 1049, 1291. Tentatio Domini multiplex. V, 1291. Tentatio, Christi tripartita est, propter tria vitiorum genera, voluptatem carnis, superbiam et curiositatem. IV, 116. Ideo tentatus est Christus ne vincatur a tentatore Christianus. IV, 1150. In muscipula diaboli est error seu cupiditas qua illiciti, et terror quo frangat, et rapiat; utroque modo tentat vit Dominum; cupiditate in deserto, terrore in passione. IV, 236. In Christo tentatus est fidelis, et in Christo diabolus vicit. IV, 724. Tentationibus variis agitur qui pertinet ad Christum. IV, 758.

Tentatio non omnis culpanda. VII, 510. Tentatio non est inutilis. VII, 636. Tentatio duplex, noxia et utilis. X, 1000. Utilis est tentatio. VII, 510. Tentationum utilitas. IV, 1235. In tentatione apparet, qualis sit homo. III, 1750. In ea homo se ipsum novit. III, 289, 870, 871; IV, 353, 647. Tentatio plerumque peccatorem non facit, sed prodit. V, 697. Nescit se homo, nisi in tentatione discat se. V, 29. Tentatio necessaria iustis. II, 836. Necessaria est vel ad proficiendam, vel ad confirmandam, vel ad probandam virtutem. VIII, 411. Tentatio tamquam stadium certaminis. III, 832. Tentatione probatur et exercetur virtus. III, 432. Profectus noster per tentationem nostram fit. IV, 724. Qui non tentatur, non probatur; qui non probatur, non proficit. IV, 870. Tentatione quomodo urgeamur. V, 120. Tentationes malis sunt tamquam ignis feno, bonis tamquam ignis auro. IV, 1575. Tentatio, ignis ejusmodi que opus probans in hac vita. VI, 153. Tentationis ventus atqueat ignem potius quam extinguat. V, 580. Tentationis ignis ubi aurum invenit, non stipulam, sordes abstulit, non in cinerem convertit. V, 569. Martyrii quædam lucta in tentationibus quotidianis. V, 1459. Tentari et probari melius est, quam non tentatum reprobari. IV, 1871. Opus est semper tentationibus et tribulationibus erudiri in isto sæculo. IV, 648. Est palma gloriosior non consensisse tentatum, quam non potuisse tentari. III, 432. Ne qui se ita profecisse gaudeant, ut se jam non posse tentari tamquam homines jacent. II, 992. Hostis non cessat et non moritur, nisi in resurrectione mortuorum. IV, 1940. Tentatio in patria nulla erit. II, 883.

Tentationum periculum, et molestia. IV, 1940. Tentationes leves sunt, quæ non sic urgent, ut cogant; graves autem, quæ multum instant ac premunt. IV, 1154. In tentatione præcedit suggestio, sequitur delectatio, et tandem consensus vel resistencia. IV, 1839. Aliud est suggestioibus delectari, aliud consentire. IV, 1319. Cum tentationibus noli colloqui. IV, 1774. Tentationem qui vincit, concupiscentiam non extinguit. IV, 1860. Tentatione superata, inest tamen aliqua delectationis utilitas. IV, 1860. In tentationibus vir, mulier et serpens quodam modo invenitur. VIII, 1007. Aliud est tentari, aliud in tentationem induci. III, 1282, 1284. In tentationem intrare, quid. X, 887. In tentationem intrare, est a fide exire. V, 655. Tentationi cur aliquando occidit. X, 151. Quomodo occidit. III, 207, 208, 210. Quomodo non occidit. III, 1284, 1285.

Tentationibus qua ratione Christus resistit. III, 1990, 1997. Quomodo nobis resistendum. III, 1896, 1997. In tentatione quid regulariter agendum. III, 1407, 1770; V, 424. Qui ubi omnia deficiunt. V, 476. Tentationum tempestas seriente, excitanda fides tamquam Christus dormiens in navi. V, 240, 1802. Tentationum remedium, fides in crucifixum. V, 750. Tentatio in tantum deficit, in quantum fides proficit. V, 655. Hominis sese in fide contra tentationes corroborantis verba, et precos. IV, 197. Quibus tentationibus resistere valeamus, quibusve non valeamus, nescimus. I, 782. Tentationes vincunt sancti, Deum orando. VII, 229. In conflictu spiritali sperandum et petendum adiutorium Dei, non ut nos nihil faciamus, sed ut adjuti cooperemur. III, 761. Sine gratia non sufficit voluntas ad vincendas tentationes. X, 887. Tentationes sine Dei adiutorio per arbitrium voluntatis superare non possumus. IV, 1142. Ea gratia et libero arbitrio opus est ad vincendas tentationes. X, 887. Qui vincit tentationes, non ipse vincit, sed Deus qui in eo est. IV, 1643. In tentatione Deus hominem suscipit, ne cadat; eruit ne hæreat; protegit, ne feriat. IV, 1862. Cum tentamur, sine dubio consolamur. IV, 1226. In tentationibus deprecanda a Deo virtus continentia, ne illecebrata rapiant; et sustententia, ne dura confringant. V, 130. Tentationum metu jam dejectus, promisso Dei auxilio erigendus est. V, 376. Anathematizandum plene, quisquis ne-

gat nos orare debere, ne intremus in tentationem, X, 317, 318. Quid id negat, X, 317, 318. Tentationibus hujus vite eripi magnum Dei beneficium, X, 981. Tentari et in tentationem non inferri, non est malum, imo etiam bonum, X, 1000. In tentationem non inferri ex dono Dei est, X, 1000. In tentationem non intrare in potestate propriae voluntatis non est sine adiutorio Dei, X, 1293. Tentatio maxima, voluntati suae sine adiutorio Dei deputare conscientiae victoriam, X, 1294. *Ne nos inferas in tentationem* in pravum sensum a Pelagio detortum, II, 773. Contra tentationes arma fortissima, desideria vitae aeternae, IV, 1774. Carnem qui vicerit, diabolus continuo superabit, IV, 1838. Tentatio quando inferitur, jejunandum, V, 1048.

Tentatio humana quae, III, 1284. Tentatio per ventum significata, IV, 328. Tentatio quasi fluvius venit, la petra standum est, IV, 634.

Tentator non vincitur, nisi contemnatur, V, 683. Tentatori quid respondeamus, Christus exemplo suo nos docuit, V, 683. Tentator non cessat pulsare ut irruinat; si clausum invenerit ostium, transit, IV, 1834.

Terebinthus lacrymam medicinale exsudat, III, 792. *Terebinthus*, VII, 178. Terentianus Maurus poeta, VIII, 77.

Terentius quidam liberos Pom. illi orando invenit, VII, 222.

Terentius poeta, gente Afer, VII, 57. *Not. (b)*. Terentius a Scipione et Laelio adjuvus in scribendis fabulis, VII, 57. *Not. (b)*. Terentii locus, II, 313, 802. Terentii consilium misero datum, ut non esset miserior, VIII, 1021.

Ter germinorum pugna, VII, 89.

Terminus deus Romanorum, VII, 135, 168. Ad terminum deum Romanorum rerum fines pertinent, VII, 200. Terminalia sacra mense Februario celebrari solita, VII, 200.

Ternarius numerus perfectionem justitiae significat, III, 1261.

Terra ideo dea ponitur, quia pars animae mundi quae deus est, per illam pertinet, VII, 211, 212. Terra sub variis symbolis adumbratur, VII, 213, 214. Terra quatuor cognominia pro; ter quadragemina vim, VII, 213. Terram in duos deos vel plures dividere ridiculum, VII, 212, 213. Terra mater duorum vocatur, VII, 120. Terram et Coerem et Vestam esse volunt, VII, 120. Terram aliud esse, aliud Tellurem, aliud Tellimonem putant, VII, 120. Terram luminis a terra gentis tenebrarum discissam describit ut Manichaei, VIII, 220. Terra lucis et terrae tenebrarum qualem illi figuram sibi fingebant, VIII, 188. Terra lucis figura foedior, VIII, 189. Terram lucis esse corpoream, si terrae tenebrarum jungitur, contra Manichaeos ostenditur, VIII, 188. Conjectio terrae luminis et terrae tenebrarum, qual sibi fingatur a Manichaeis, non potest esse nisi deformis et absurda, VIII, 191. Terram tenebrarum non esse summum malum Manichaeis probatur, VIII, 193, 193, 197. Terram Deo coaeternam esse male dicebant Manichaei, VIII, 532. Manichaeorum deliramentum de terra Deo coaeterna refellitur, VIII, 487. De naturis quinque terrae pestiferae Manichaeorum deliramentum refellitur, VIII, 194, 195.

Terrarum orbis, in Aetna nomine significatus, IV, 1236. Terra quando creata, III, 236. An terra super aquam fundata, III, 261. Quomodo super aquam fundata, IV, 1759, 1760. Terra altior est quam aqua, III, 583, 750. Terra liberatur in nihil, VII, 311. Terra inesse unitatem quandam, numerus et ordinem, I, 1102. Terra maledicta spinosa gigiens, admonet hominem ut averteatur a peccatis, et ad Dei praeccepta convertatur, III, 181. Orbis terrarum est maxima quaedam mole insula, II, 925. Terram quadrata figura contueri inter dis, utandum dicitur, II, 69. Terra quomodo divisa in dielms Phalech, III, 532. Terra in tres partes dividitur, VII, 497. Terra linguarum diversitate divisa est, VII, 488. Terra caeli inferioris nomine intelligitur, III, 536. Terra ponitur pro aqua, III, 614, 730. Pro infima mundi parte, III, 614. Pro tota infima mundi regione, IV, 1043.

Terrae promissionis unde sic dicta, X, 528. Terrae promissio facta Abraham, quam ampla, III, 535. Terrae promissionis fines, III, 787. Terra lacte et melle fluens, V, 167. Terra promissionis quid significet, cur dicatur terra Chanaan, IV, 1391. Terra sancta de Jerosolymis allata, in veneratione habetur, VII, 704. Terra viventium et terra morientium, V, 306. Alta est terra vivendum, alia terra morientium; receptura mortuos, quos nutrit vivos, IV, 309, 1888. Terra viventium potest intelligi corpus resurgentium, V, 1429. Terra ista non est regio vitae beatae, V, 1107. Terra dei, patria coelestis, IV, 144. Terra ipsa per similitudinem, mare est, IV, 861. Terra ponitur pro vita, IV, 300, 1811.

Terrae nomine, homines significantur, III, 489, 497, 501, 506, 707. Item carnes in Ecclesia, III, 264; V, 340. Ae peccatrices animae, III, 1236; IV, 136. Pars hominis inferior, IV, 71. Terra, caro nostra, IV, 501; V, 580, 588, 301,

401. Terra, inimi Ecclesiae, V, 388, 594. Terra inferiora, terrae cupiditates, IV, 759. Terra oblita, quae, IV, 1117. Terra fidem parvulorum significat, III, 264. Ac stabilitatem in Deo, IV, 68. Terram judicare, V, 107. Terram quo pacto liceat adorare, IV, 1264. In comparatione invisibilis creaturae, omne visibile terra dicitur, III, 223. Terra totius mundi est templum, VII, 248. Terra Tboh, id est terra optima, III, 818.

Terrae motus magni in Oriente et in Africa, V, 136.

Terrena omnia mutationes, conversiones, atque interitus habere dixit Apuleius, VII, 113. Terrenatum rerum indigentia sollicitat animam, III, 2073. Nemo hic ita perfectus, ut non habeat mortalis carnis affectum circa terram, IV, 1325. Terrena contemnunt, qui accipiunt Spiritum sanctum, X, 486. Terrenatum rerum conditio nullo modo aequari potest coelestibus, II, 1039. Temporalia aliquando utiliter tribuit Deus, aliquando utiliter subtrahit, II, 575. Si pro magno terrena Deus daret, malis ea non daret, IV, 932. Terrena etiam ista bona non nisi ab uno vero Deo querere utile, VII, 302. Id saltem persuadere vellet inimicus, ut Deus colatur propter coelestia, diabolus ipse colatur propter terrena, IV, 932. Inhaerere terrenis, quamvis ea Deus donet, non debemus, IV, 932. Terrenis inhaerere non debemus, si volumus Deum videre, qui mundo corde conspicitur, IV, 84. Omnis qui contra salutem suam cupit terrena, sub terra est, IV, 739. Terrenatum rerum amor, visum est spiritalium pennarum, V, 646. Terrenis quomodo uti debeant: plenitudo filii, III, 1337. Terrena bona subdita esse debent, non praedita; sequentia, non ducentia, II, 670. Terrena fumus, IV, 392. Terrenae possessionis amor est causa discordiae, V, 1591. *Vide* Temporalia.

Terrigenae dicuntur peccatores, IV, 544.

Terret Deus undique, quia non vult invenire quos damnet, V, 157.

Terror de die novissimo, securitatem parit, IV, 1913. Terrores mundi et blanditiae contra milites Christi, V, 1256.

Tertullianus, VII, 193, 194. Vir acutus, III, 427. Novatianorum et Cataprygarum haereticorum propalavit, VI, 433. Fuit disertissimus eorum haereticorum adspulator, VI, 434. Deum corporum esse, sicut et animam contendit, II, 831; X, 499. Tertullianus error de anima, III, 427. Tertullianus sensit animas esse corpora, II, 861. Suptias secundas damnavit, VIII, 687. Tertullianus unde factus sit haereticus, VIII, 47. Scripta ejus eloquentissime scripta, VIII, 46.

Tertullianistae haeretici, VIII, 46. Forum dogmata, VIII, 46. Tertullianistae paucissimi qui remanserunt in urbe Carthaginiensi, in Catholicam transierunt, etque basilicam suam tradiderunt, VIII, 46.

Tertullus Abitensis episcopus, IV, 581.

Tessarescdecatis haeretici, VIII, 31.

Testa ante ignem mollis, post ignem fortis; figura Christi ante passionem contempti, post passionem honorificati, IV, 175.

Testamenti nomine pactum appellat Scriptura, III, 491, 495, 539. Testamentum pro omni pacto et pacto ponitur, IV, 1032. Testamenti divini et humani differentia, IV, 503. Testamenta duo, V, 30. Testamentorum cur aliud vetus, aliud novum appellentur, X, 221, 222, 507. Testamentum utrumque ante Moysen occultum, a Moysae manifestatum est vetus, in quo occultabatur novum, IX, 122. Testamentum vetus per Moysen revelatum est, X, 396. Testamentum novum veteri est antiquius, sed posterius revelatum, X, 392. Testamenti veteris variae appellationes, X, 595. Testamenti veteris nomine quid Apostolus vocat, I, 632. Testamenti veteris nomen duobus modis dicitur, X, 327. Aliud proprie Testamentum vetus, aliud instrumentum, X, 303. Universae Scripturae canonicae ante Inca nationem Domini ministratae veteris Testamenti appellatione censentur, X, 327, 398. Veteris Testamenti libri quatenus jam utiles sunt, VIII, 237, 238; X, 138. Testamentum vetus utile ad convincendum vel i. eos Gentiles, VIII, 528. Testamenti veteris libri ad Christianos pertinent, ejusque praeccepta per eos melius implentur, VIII, 52. Cur in lectione veteris Testamenti, velamen positum esse dicitur, X, 219. Testamentum vetus, vetustas litterae, littera occidens hanc significant, X, 593. In veteris Testamenti lectione Ecclesia catholica nullatenus erroris redargui potest, VIII, 73. De Scripturis veteris Testamenti, eorumque auctoribus quid senserit Augustinus, VIII, 73. Testamenti veteris auctoritas, non ad Judaeos servitutis imitationem, sed ad Christianae libertatis restitutionem jam tenetur, VIII, 240, 245. Testamentum vetus apernit Cerdon, VIII, 29. Spernit Severianus, VIII, 30. Vetes Testamentum ex Deo bono, summo, et vero esse negant, Marcion, Manichaeus, etc. X, 328, 529. Testamentum vetus a Deo, X, 594. In Testamento veteri multa sunt quae subfoculant animos ignaros et negligentes sui, VIII, 67. Pauci sunt qui illa possunt popula-

riter defendere, et quinam illi sunt. VIII, 67. Quod in utroque Testamento non intelligentibus impiis pravum videtur, sicut non intelligentibus piis rectum, sed tectum creditur. VIII, 408. Quid manichæi obijciunt in libros veteris Testamenti. VIII, 73. Testamentum vetus duplici ex causa abijciendum sentiebat Faustus. VIII, 217. Refellitur. VIII, 217. Quæ obijcit Faustus in Deum ex veteri Testamento, posset objicere Paganus in Christum ex novo. VIII, 406. Paganus qui in Scripturis quadam velut indigna Deo reprehenderet, vel ipsis suis auctoribus posset refelli. VIII, 406. Quædam, quæ velut indigna Deo reprehendit Faustus in veteribus libris, explicantur. VIII, 406, 411, 412. Testamenti veteris testimonia ante fidem inutilia esse, post fidem supervacua; manichæi insipienter docent, ac refelluntur. VIII, 293. Pelagianorum calumnia de veteri Testamento et antiquis justis. X, 391. Universus veteris Testamenti apparatus Christum venturum prænuuntiabat. VIII, 370. Testamenti veteris hominum, non tantum lingua, sed et vita prophetica fuit. VIII, 219, 230. Ipsa Scriptura, quæ tunc exactrix fuit operum significantium, nunc testis est rerum significantiarum. VIII, 238.

Testamenti veteris et novi præcepta cur diversa. VIII, 419. In veteri Testamento inter præcepta vitæ agendæ, et præcepta vitæ significantiæ distinguendum. VIII, 228. Præcepta vitæ significantiæ in Testamento veteri illi tunc temporis congruebant. VIII, 228, 236, 245, 244, 501, 504. Præcepta vitæ significantiæ veteris Testamenti temporis congruentia, jam non esse necesse ut observentur, nisi spiritaliter. VIII, 237, 304. Præcepta vitæ agendæ observantur a Christianis. VIII, 243. Testamentum vetus talia continet præcepta justitiæ, qualia nunc quoque observare præcipiuntur. X, 223, 391. Testamentum vetus utile, et eo majoris auctoritatis ad Christum prædicandum, quod ad nos per Judæos pervenit. VIII, 329. Quare in veteri Testamento severior Legis vindicta ferebat. II, 600. Testamenti veteris observationes sine peccato non poterant omitti, nunc nihil prosunt. VIII, 243. Manichæi vetus instrumentum non accipiunt, novum corruptum esse asserunt. X, 1009. Et falsatum. VIII, 38, 501, 506, 514. In eo quod Testamentum novum corruptum et falsatum putent Manichæi, in hoc sibi ipsi contrarii sunt. VIII, 506, 514. Testamentum novum falsatum non esse, quomodo evincitur. VIII, 506, 514. Ex novo Testamento ea tantum admittunt Manichæi, quibus hæresim suam putant adjuvari: quæ adversantur, falsata esse dicunt. VIII, 408. De novo Testamento Manichæi potius, quam Catholici de veteri, objectis respondere non possunt. VIII, 244. Testamentum novum esse Apostolorum, non probetur. VIII, 509. Testamenti utriusque Deus unus et idem. VIII, 622, 623, 660, 661, 662, 665. Testamenti utriusque Deus auctor. IV, 951. Lege terruit, Evangelio conversos sanavit. V, 28. Testamenta duo non sibi consonare calumniabantur Manichæi. IV, 1893. Sed sibi invicem adversari. V, 23, 26. Testamenti veteris et novum non sibi contraria. VIII, 622. Testamenti utriusque concentus. II, 218. Utriusque ordo mirabilis. I, 1334; III, 136. Testamentum novum in vetere latet, et vetus in novo patet. III, 623, 633. Novum occultatum erat in veteri, tamquam fructus in radice. IV, 914. Tamquam in facie corporalium sacramentorum. IV, 954. In veteri Testamento est occultatio novi, in novo Testamento est manifestatio veteris. V, 876, 1577; VI, 315; VII, 130, 140, 505. Hoc occultabatur in veteri Testamento, quod nunc revelatur in novo X, 116. Testamentum novum in veteri est revelatum. VIII, 623. Testamentum vetus quid figurabat. VIII, 448. Testamentum vetus recte intelligentibus propheta est novi. VIII, 302, 328. Novum, explicatio veteris. VIII, 431. Testamentum novum in veteri prænuuntiatur. I, 619. In veteri figuratum. IV, 1070, 1303; VIII, 448, 449, 623; X, 391. Testimonia veteris Testamenti, præconia sunt novi. VII, 662. Testamentum vetus nihil prodest, nisi quia testimonium præhibet novo. VII, 539. In Testamento novo obscura veteris revelantur, et prædicta complentur. VIII, 518. Testamenti novi gratia in Lege velabatur, in Evangelio revelatur. IV, 1416, 1836. Novi Testamenti fides, etiam tunc quando velabatur, erat in electis; et nunc quando jam revelata est, non est in multis vocatis. IV, 996. In Testamento veteri gratia velata et occulta latitabat, quæ in Christi Evangelio revelata est, dispositione temporum ordinatissima. X, 116, 217. Hanc occultationem significabat et velum templi, et vellus Gedeonis. X, 400. Testamenti novi revelatio quandonam facta est. X, 597. Testamentum novum sibi præfigurari intelligebant pauci ex antiquis. II, 340. Hi ad novum Testamentum pertinebant. II, 540.

Testamenti veteris et novi discrimen. II, 540; IV, 930; X, 220, 226, 227, 328. Et consonantia. V, 37. Testamentorum duorum brevissima et apertissima differentia, timor et amor. V, 207; VIII, 158. Testamenti veteris lex, ministratio mortis et damnationis; novi vero lex ministratio

spiritus et justitiæ. X, 219. Prævalet in veteri timor, in novo amor. I, 1531. Testamentum novum pertinet ad caritatem. III, 2074. Vetus ad timorem. III, 2074. Et ad veterem hominem. III, 1636. Carnalia promittebat. III, 1636. Concentus utriusque Testamenti in præcepto caritatis. I, 1316, 1322, 1325. Veteris et Novi Testamenti promissa ac sacramenta sunt diversa. III, 732. Promissiones aliæ veteris, et aliæ novi Testamenti. IV, 327, 931, 1145, 1406, 1949. Non nisi terrena felicitas promittitur aperte in Testamento, quod proprie vetus appellatur. X, 328. Cur in illo promissa ista felicitas. X, 397. Testamentum vetus sic appellatur propter promissa carnalia. VII, 302. Testamentum vetus promissiones habet temporales, sed significationes spirituales. V, 37. Testamenti veteris promissiones quomodo intellexerint sancti et spirituales viri. VIII, 218. Quomodo intellexerint carnales illius temporis viri. VIII, 218. Testamenti veteris promissiones prænuuntiationes sunt novi. VIII, 218. Testamenti veteris promissis terrenis et temporalibus, sempiterna et cælestia figurantur. X, 222. Et significabantur. VII, 139, 140. Temporalis veteris Testamenti felicitas, et infelicitas novi, quid inquit. VIII, 419. Quod in veteri Testamento occultatur sub velamento velut terrenarum promissionum, hoc in novi prædicationibus revelatur. X, 138. Testamentum novum in veteri promittitur. X, 328. Testamenti novi promissio per Ezechielem facta. X, 1264, 1263, 1266, 1267, 1271. Cur vetus Testamentum promittebat bona terrestria, novum vero promittit cælestia. VIII, 162, 163. Testamentum novum multiplicationem bonorum terrestrium non subtrahit. VIII, 163. In veteri Testamento cognoscitur præfiguratio possessionis nostræ, in novo tenetur ipsa possessio. VIII, 157. Totum quod nobiscum agitur per Testamentum novum, non pertinet nisi ad sæculi novi hereditatem novam. VII, 729. Discrimen inter filios veteris et novi Testamenti. X, 594. Testamentum vetus servos, novum liberos parit. VIII, 622. Testamenti duo, duas vitas et spes duas significant. VIII, 304. Testamenti veteris viri sancti habebant in novo spem salutis æternæ. VIII, 501. In veteri Testamento quidam spem futuram habebant. IV, 351. Testamenti veteris hæres. X, 324. In veteri Testamento qui jam hæredes novi. IV, 1406; X, 328. Testamenti veteris dispensatores et gestatores quinam sint, quinam novi hæredes. X, 391. Ad novum Testamentum pertinere, quid sit. X, 228. Quinam ad novum Testamentum pertinent, quinam ad vetus. IX, 123; X, 505. Quinam veterum pertinent ad vetus Testamentum. V, 57, 58. Sancti veteris Testamenti ad novum pertinent. VIII, 456, 636; X, 391. Christiani spe carnalis mercedis Deo servientes, ad vetus Testamentum pertinent. V, 32, 40. Sub veteri Testamento fuerunt justii spirituales, sub novo sunt plurimi carnales. VIII, 623. Homo de Testamento novo, quis censendus. V, 108. Animales qui ad vetus Testamentum pertinent, si moriantur antequam spirituales fiant, custoditi per sacramenta sanctitatem in terra viventium computantur. IX, 123. Testamentum utrumque ad Israelitiam pertinet, quomodo. VIII, 235.

Testamenti novi gratia. II, 542. De gratia novi Testamenti liber. II, 539. Per gratiam novi Testamenti vitam concupiscere sempiternam discunt, vel discere debent homines. II, 547. Regni cælorum promissio ad vetus Testamentum quatenus non pertinet. X, 329. Testamenti novi nulla facta commemoratio in veteribus libris, nisi in Jeremia. X, 221, 222. Testamenti mediator, signator, fidejussor, testis, hæreditas et cohæres Christus. IV, 1130. Testamento novo fit injuria, si veteri æquetur. X, 329. Testamentum novum veteri autopeniendum dignitate. VII, 662. Testamenti novi fides veteris Testamenti terrenis operibus antepositur. VIII, 258. Testamentum vetus hordeo comparatum. III, 1501. Testamentis duobus, veteri et novo, disciplinæ regula nobis traditur. I, 1334. Gravissimum multarum observationum veteris Testamenti jugum Christus abstulit. V, 394. Sacrificium laudis in novo Testamento succedit victimis cruentis veteris Testamenti. II, 537. In novo Testamento disciplinam Christus voluit esse levio-rem. IV, 1413.

Testamenta duo misericordiam Dei commendant. III, 634. Vetus Testamentum in prioribus tabulis significatum est. III, 633, 753, 756. Lex in veteri Testamento data est in tabulis lapideis, in novo autem datur in cordibus. III, 753. Testamenti veteris signum, circumcisio in latenti carne; novi, crux in libera fronte. V, 876. Duo Testamenta in Sara et Agar, Isaac et Ismael figurata. III, 566; IV, 502, 1603. In duobus exploratoribus Jericho. IX, 638. In Sancto, et in Sancto Sanctorum. III, 633. Et in duobus Cherubim arca. III, 634. Novi Testamenti signum, vacca rufa. III, 752. Legis repetitio. III, 635. Vetus Testamentum etiam ipsum lex Christi. III, 2145. Multa appellantur Testamenta Dei, exceptis illis duobus magnis veteri et novo. VII, 506. Quondam Dei Testamentum infans recess

- natus disshavit. X, 450. Testamenti utriusque testimoniis aliquiescere, dormire est inter nactus cecros. IV, 8, 3, 82.
- Testamenta schismaticorum irrita per Imperatorum leges. V, 510. Testamentum pacis. V, 510.
- Testes Deus habere voluit homines, ut et homines habeant testem Deum. III, 1979. Testes Dei, Martyres. III, 1979. Testis noster ille sit, quo iudice coronamur. III, 2021. Testium tortura ad querendam veritatem. VII, 632, 633. Testes falsi quod non praevalent, non esse magni meriti argumentum. V, 1506. Testibus vel testimoniis humanis credere vel non credere licet, quantum ea momenti ad faciendum idem vel non habere penditur. II, 596.
- Testimonium et lex duo sunt nomina rei unius. IV, 987. Testimonia Dei sunt, quibus, quantum nos diligit, nobis probare dignatur. IV, 1515. Testimonia Domini quo animo quidam scrutentur. IV, 1505. Testium iudicium aut verum testimonium non vendendum, licet vendatur justum patrocinium et verum consilium. II, 663. In multis, hominum testimonio standum est. II, 596. Testimonium falsum dicere vitium. V, 71, 504, 631, 1506. Testimonium falsum adversus se ipsum dicere nemini licet. VII, 54. Testimonium falsum dici prohibitum, quomodo intelligendum. VI, 514. Testimonium falsum nec promissa nec mita debent extorquere. V, 202, 220. Testimonium falsum in Christum, non solum ante mortem, sed etiam post resurrectionem ipsius. IV, 575.
- Thabor* interpretatur veniens lumen. IV, 4127.
- Trubra*. IX, 217.
- Thambi*. IX, 237.
- Thamugas*. IX, 201. Thamugaje et Bagai, op. ida Donatistarum praecepta. IV, 177.
- Tharasa*. IX, 252.
- Thasballe*, vel *Thasvalle*. IX, 222.
- Thaquina* patria carnalis Augustini. I, 677, 693; II, 473, 479. In Aug. docere coepit. I, 724.
- Thalamus sponsi, uterus virginis. III, 1979.
- Thales* Milesius princeps Ionici generis philosophorum. VII, 225. Regnante Romulo tuisse perhibetur. VII, 581. Physicus fuit. VII, 582. Rerum omnium principium aquam putavit. VII, 236, 582. mirabilis maxime existit, quod solis et lunae defectus praediceret. VII, 236, 582. Disputationes suas litteris mandavit. VII, 226, 582.
- Thamar* interpretatur amaritudo. VIII, 436. Thamar klem ac commutans. VIII, 457.
- Thanna* interpretatur deficiens. VIII, 457.
- Thara* pater Abraham diis alienis servivit in Mesopotamia. VII, 492. Tharae domus persecutionem passa est a Chaldaeis pro vera pietate. VII, 404. In Tharae domo custodia est plantatio civitatis Dei. VII, 492. Tharae generationes. VII, 492. Thara quot annos vixerit. VII, 491, 495.
- Tharsis* interpretatur manlatum humile. IV, 935, 1001. Tharsis quae sit. IV, 536, 537. Tharsus patria Pauli. IV, 536. Tharsus an sit Carthago. IV, 537.
- Thasius* episcopus. II, 273, 697; 759, 781.
- Thasius senex*. II, 697.
- Theatrum*. V, 1025. Theatrum propter quid institutum. VII, 182. Theatri species curva. VIII, 192. Theatra, cayee turpitudinum, et publice professionis flagitiorum. III, 1068. Theatri turpitude. V, 1026. Theatri mala. VI, 650. Theatrica crimina deorum in honorem instituta sunt eorundem deorum. VII, 121. Theatrica turbae. V, 1000. Theatricas artes diu Romani non noverunt. VII, 58. Theatri caveam construere molientem senatum Scipio Nasica compescuit. VII, 44, 45, 51. Theatra qui frequentant, falsi sunt christiani. VII, 48. Theatrici quoadiu agunt, a comunione separandi. IX, App. 787.
- Thebeste*. IX, 220.
- Thecla* virgo. VI, 422, et Not. (a). Thecla oppignerata iam thalamo, sermone Pauli in amorem perpetuae virginittatis incensa. VIII, 492.
- Themiu* interpretatur auster vel africanus. VII, 589.
- Themistocles* non canere nervis, sed Rempublicam ex parva magnam facere se posse respondit. II, 458.
- Theodoros*. IX, 753. Theodoros proconsul. IX, 530. Theodoros ingenio eloquentia et divitiis praestans. I, 992. Itaque rescribitur liber *De b.ata vita*. I, 939.
- Theodorus* Heracleotes. II, 288. Psalmos interpretatus est. II, 262. In epistolam ad Galatas commentarios reliquit. II, 253.
- Theodorus* Usulensis ep. IV, 590; IX, 507, 528, 530.
- Theodorus* Augustini litterarum ad Maximum perlator. II, 404.
- Theodosius* quidam nonnullos Manichaeos prodidit. II, 1000.
- Theodosius* Imp. II, 400. A Gratiano patricius regni factus. VII, 471. Theodosius Imperator tertium Consul. IX, 520. Octavum Consul. IX, 697. Theodosius magis orando,
- quam feriendo contra Eugenium pugnat. VII, 172. Ventus a partibus Theodosii contra hostes pugnans Dei virtute. VII, 172. Theodosii mansuetudo et moderatio erga inimicorum suorum filios. VII, 172. Theodosii fides et pietas. VII, 172. Theodosius Ecclesiae se membrum esse magis quam in terris regnare gauderet. VII, 175. Theodosius Jovis simulacra diruit. VII, 172. Theodosii penitentia. V, 1710; VII, 175. Religiosa humilitas. VII, 175. Theodosius legibus adversus impios haereticos laboranti subvenit. VII, 175. Theodosii lex adversus haereticos et schismaticos. IX, 48. Theodosius major decem librarum auri multam in omnes haereticos constituit. IX, 524. Theodosii in haereticos lex generalis, qua decem auri libris mulantur. II, 804. Hanc contra Donatistas, qui in Ecclesiam deservirent, sufficere existimat August. II, 804.
- Theodosii* et Honorii constitutio contra Pelagianos. II, 927.
- Theodotium* Judaeus atque blasphemus. II, 263. Scripturam ex Hebraea lingua in Graecam transtulit. VII, 603. Not. (b).
- Theogenes* ab Hippone regio. IX, 210. Theogenis memoria. V, 1251.
- Theologiae tres secundum Varronem, fabulosa, naturalis, civilis. VII, 180, 192. Theologia fabulosa ad theatrum, physica ad mundum, civilis ad urbem accommodata est. VII, 182. Theologia fabulosa, turpis. VII, 182, 183. Theologia theatrica deorum crimina facit. VII, 223. Theologia fabulosa diis est indigna. VII, 182, 186. Populis non debuisset permitti. VII, 182, 183. Theologia civilis turpis fabulosa. VII, 183. Abjectior naturali. VII, 199. Theologia civilis daemones ad possidenda corda hominum invitavit. VII, 218. Theologia civilis vitiosa est periode ac poetica. VII, 182. Desideria deorum criminosa iudicat. VII, 225. Theologia fabulosa consona est civili. VII, 187. Civilis consona fabulosa. VII, 183. Theologium civilem vehementius reprehendit seneca, quam Varro fabulosam. VII, 190. Theologium naturalem introducere Varro mollebat. VII, 190. Theologia civilis sexdecim voluminibus a Varrone explicata est. VII, 195. Theologia haec triplex, fabulosa, physica et civilis, cedere debet philosophiae Platonis. VII, 229.
- Theologi poetae. VII, 572.
- Theopropia*, ecclesia pertinens ad Donatistas. II, 533. *ovetiana*. VIII, 1033; X, 211.
- Therapsus* a Bulla. IX, 253.
- Theriacum*. V, 895.
- Theriacus*. X, 602.
- Therinae*. VI, 350.
- Thesaurus*. Thesaurizare, quid in Scriptura. VIII, 621. Thesaurizantium quanti aestus, et quam vani praetextus. V, 403. Thesaurizandum in caelo, non in terra. V, 405, 523, 1357, 1449, 1519. Thesauri Dei, secretum Dei, unde profert quo nos emendet. IV, 290. Thesauri Dei, alius in misericordia, alius in ira invenitur. IV, 1201. Thesauri sui falsus amator. V, 239. Fidelis custos. V, 239, 245. Laturarii. V, 240. Thesaurorum illorum bona optanda quae nobiscum omnes sine angustia valeant possidere. IV, 204. Thesauri et cordis nostri locus, caelum est. IV, 1170. Thesaurus interioris hominis. V, 147. Thesaurus tuus, meritum tuum. IV, 387. Thesaurus operum seu honorum, seu malorum. V, 129, 130. Thesaurus pauperum, voluntas bona. IV, 571.
- Theurgia*, ars invocandi deos. VII, 286. Theurgia angelorum deorumque conciliatrix vocatur a Porphyrio. VII, 287. Item disciplina tam boni conficiendi quam mali apud deos et apud homines. VII, 287. Theurgia demonum commentum falsam purgationem animis promittentium. VII, 288. Theurgicas purgationes in anima spiritali, caeteris hominibus praeter philosophos necessarias esse voluit Porphyrius. VII, 505. Ex Theurgicis purgationibus quid boni speratur. VII, 303. Theurgica arte animam posse immortalem aeternamque fieri, fatebat Porphyrius. VII, 303. Theurgia disciplina fallax et erroris plena. VII, 505. Theurgia metuenda vel periculis legum vel ipsius actionis. VII, 507.
- Theurgi. VII, 294. Theurgi humanum spiritum purgare non possunt. VII, 505.
- Thiavensis* ecclesia. II, 291.
- Thibaris*. IX, 225.
- Thimelica obscenitas. VII, 186. Thimelici. VI, 550.
- Thimotheani* haeretici. VIII, 50. Not. 2.
- Thomas* factus dies. V, 1195. Thomas tetigit hominem et confessus est Deum. III, 1980. Thomam apostolum in quendam, a quo palma percussus esset, vindicasse ferunt Manichaeorum libri. III, 1263. Apocrypha haec de apostolo Thoma historia. VIII, 158, 161, 452.
- Thomas* episcopus. II, 759, 781.
- Thorus cum conjuge castus. t. IV, 1900.
- Thoria*. VII, 278.

Thursicubare. IX, 368.
Thucabari. IX, 212.
Thuriacus seu *Thurimacus* septimus rex Sicyoniorum. VII, 562. Apud sepulcrum *Thuriaci* sacrificium Sicyoniis. VII, 562.
Tiboga. IX, 697.
Tiberium Romulus dedicavit denm. VII, 190.
Tiberis prius *Albulis*. III, 203, 378. *Tiberis* glacie daratus. VII, 98. *Tiberis* exundatio. VII, 99.
Tibillis. II, 427.
Tibulliana aqua. VII, 766; IX, 511.
Tichonius donatista. I, 613; IX, 53. Cum fuerit donatista, contra Donatistas scripsit III, 81. Pro Ecclesia catholica. II, 342. Eorum, quae scripsi testes viventes commemorat. II, 345. Ab Afrorum quasi traditorum communione se seceperat. II, 342, 343. Peccata aliena non polluere, et ipsam Donati partem multo fermento esse corruptam docuit. IX, 80, 82. Malosque a bonis in unitate pro pace tolerandos. IX, 96. Contra *Tichonius* rescripsit *Parmentiana*. I, 519.
345. Ipsi quoque exhortatur ut in parte Donat. persecutiones sustineat. IX, 105, 106. *Tichonius* agnovit Ecclesiam toto orbe diffusam. IX, 34, 35. A concilio Donatistarum damnatus est ob assertam Ecclesiae unitatem. IX, 33. *Tichonius* dictum de Donatistis. IX, 75. In quo erravit *Tichonius*. IX, 35. Quare absurdissimi cordis dicitur *Tichonius*. III, 81. *Tichonius* fecit librum vs regularum. III, 81. Hae regulae expenduntur. III, 81, 82, 83, 84, 611. Ninium illis regulis sive clavibus tribuit *Tichonius*. III, 81, 82. Cautelae legendus liber ille regularum *Tichonii*. III, 82. *Tichonius* mens de annis servitutis Israelitarum in Aegypto. III, 611. *Tichonius* opera nobis a Deo dari merito fidei; ipsam vero fidem sic a nobis esse, ut nobis non sit a Deo, dicit. III, 85.
Tigillus Jovis cognomen. VII, 203.
Tigula. IX, 510.
Tigisi Numidia urbs. V, 295.
Tigistanus episcopus. Vide supra Secundus.
Tigris. III, 203, 578.
Tilos Indiae insula, in qua arbores nunquam foliis nudantur. VII, 715.
Timasius. X, 247. Pelagii aliquando discipulus et dilector. X, 333, 347. *Timasius* servus Dei. II, 479. Servus Dei bonus et honestus vir. X, 347. *Timasius* et *Jacobus*, exhortatione Pelagii saeculo nuntium remiserunt, et continentes vixerunt. II, 767, 774. *Timasius* et *Jacobus* opera Augustini revocantur ab errore Pelagiano. II, 767, 774. *Timasius* et *Jacobus* Pelagii librum miserunt ad Augustinum, et ab eo responsum accipiunt. II, 767, 774, 816. Liber de natura et gratia ad *Timasium* et *Jacobum*. II, 748. *Timasii* et *Jacobi* epistola ad Augustinum accepto libro de natura et gratia. X, 347.
Timida. IX, 255.
Timere. Omne quod accidere potest, etiamsi non accidat, prudenter timetur. IV, 1419. Non timeat homo, quod non habet in potestate devitare. IV, 347. Pro corpore quantum timetur. V, 879. Homini ab homine nihil metuendum. V, 427. Timor ininarum Dei, contemptus ininarum hominum. V, 202. Ab inimicis nihil timere debet Christianus. IV, 1249, 1250. Nec aquilo, nec maria timenda, sed eorum creator Deus. IV, 1127. Fulmine percussit mons qui non timet, ut mutetur homo qui timet. IV, 1945. Cum das disciplinam, terram feris, ut infans expavescat. IV, 1945. Timere vis a minore? time majorem. IV, 1762. Timendum Deus solus. IV, 200, 291. Fera sevit? Deum time. Homo odit? Deum time. Diabolus te imugnat? Deum time. IV, 291. Quomodo timeas Deus. IV, 1262. Non timeat Deum, nisi qui est in membris Christi. IV, 1679. Cum timore et tremore quare salutem operari debemus. IV, 1831. Justis quae causa timeandi. X, 262, 264. Tempus timeendi in hoc saeculo, non ridendi. IV, 606, 1334. Ex his quae hic timeat, conjiciat quisque quod in futuro timere debeat. V, 880. Cum vindictam Dei recoletis, time. IV, 1748. Non timeendi duplex est causa, aut spes in Deum, aut duritia cordis. IV, 650. Qui habet in Deo spem certam et fixam et veram, neminem timet. IV, 200. Timor spem debet praecedere. IV, 1466. Timor, animi fuga. III, 1732; IV, 814. Timor et dolor, duo tortores animae, cruciatum alternantes. V, 687. Timor et dolor poenae peccati originalia. X, 1539. Si nemo peccasset, non essent in paradiso timor et dolor. X, 1539. Epicurei et Stoici carere timore anant, sed perverse. V, 1528. Timor ex infirmitate animi veniens non imputatur. III, 792. Timor hominis prevalens timori Dei. VI, 690. Timor et cupiditas, januae duae per quas intrat et regnat inimicus. VI, 310. Timor et desiderium duae cordis valvae diabolo claudende, Christo aperiente. IV, 1835. Timor vanus, et timor utilis. V, 881. Timor in bono est et in malo. VII, 412, 413.
Timoris duplex genus. III, 1840. Timor servilis seu poenalis, et timor castus. III, 1708; IV, 153, 161, 392, 1351,

1690; V, 883, 1211; VI, 418. Timoris casti et non casti delictum. III, 2048, 2049. Timor servilis. X, 236. Timor servilis est, quo times cum diabolo ardere; timor castus est, quo times Deo displicere. V, 883. Timor servilis non peccare metuit, sed ardere. II, 394. Timore servili lex non impletur. IV, 281, 1167. Qui propterea non occidit, ne et ipse occidatur, non implet praecipitum justitiae. III, 2156. Auteo dicere, si timore gehennae non iacis malum, gaudeo fidei tuae, sed vitio timore malitiae tuae. V, 905. Timor lupo comparatur, qui inter canum latratus praedam rapere non audet. IV, 1190. Qui timore poenae, non amore justitiae quos legis acit, profecto invitus facit. IV, 1528. Qui faciunt legem timeendo parati, nullatenon esse quod timerent. V, 1171. Mallem non esse quod praecipitur. IV, 282. In timore voluntas male facienda tenetur. IV, 281. Timor poenae sine caritate non impedit quominus animum vastet libido. I, 1357. Timore poenae qui non concupiscit, puto quia concupiscit. V, 919. Sicut leo, latro, lupus terribi nihil rapiunt, sed nihil mutati. V, 963. Qui timore suplicii, non amore justitiae, abstinere ab opere peccati, reus est in voluntate. X, 208. Ipsa intus voluntate peccat, qui non voluntate, sed timore non peccat. X, 338. Si timor poenae suavitate libidinis vicerit, saltem in voluntate prevaricator est homo. X, 221. Timor cogit in opere habere quod licet, cum aliud habet in voluntate; quia mallet, si fieri posset, licere quod non licet. X, 208, 256. Timens poenam, et non amans justitiam optat facere quod d. libeat, nec habere quod timeat. V, 792. In timore servili, quamvis Domino credatur, non tamen justitia diligitur, sed damnatio timetur. X, 235. Praecipitum non servat, qui non amore servat, sed timore. X, 393. Ex timore poenae bonum nondum fit bene, nec fit in corde quod fieri videtur in opere. X, 586. Qui timore poenae a peccando revocatur, nondum amat justitiam. IV, 1680, 1939. Innocentiam parit, non poenae timor, sed amor justitiae. IV, 1100. Timor quo non amatur justitia, sed timetur poena, carnalis est, et cum illo vivit peccandi voluntas. IV, 1576. Timore poenae non peccans, inauiter se putat victorem peccati. II, 393. Inimicus justitiae est. II, 394. Timore poenae malum non faciens, nondum laudandus. V, 882. Timore non amore operari, eius est qui nondum concordavit cum adversario. V, 81. Poenam timere, non hoc est Deum timere. III, 607. Timore daemones Christum constabantur Filium Dei, Petrus amore; laudatur amor, damnatur timor. V, 905. Timore servili Deus non colitur. IV, 996. Qui adhuc ideo bene agit, quia poenam timet, Deum non amat, nondum est inter filios. V, 837.

Timor in veteri Testamento servilis. IV, 1077. Timor ad vetus Testamentum pertinet. III, 633, 653. Timore, non amore operari, veteris hominis est. V, 81. Quod ita fit timore poenae, ut non referatur ad caritatem, nondum fit quod modum fieri oportet. VI, 289. Vide Lex, Mandatum, Praecipitum.

Timor poenae non est malus. V, 882. An sit peccatum. VI, 89. Timor gehennae bonus est et utilis, licet non sit castus. IV, 1682. Timorem utilem Deus inserit. III, 1983. Timor utiliter adhibetur ad impediendum ne male fiat. II, 186. Timoris effectus. III, 59. Timor poenae ducit ad amoris justitiae. III, 1698. Timor poenae consuetudinem malorum operum, et servat caritati locum. II, 337. Cum per timorem continent se a peccato. fit consuetudo justitiae, incipit quod durum erat amari. IV, 1680. Nisi timore incipiat homo Deum colere, non perveniet ad amorem. IV, 1988. Fac, fac vel timore poenae, si nondum potes amore justitiae; veniet domina, servus abscedet. V, 837. Qui proficit, a timore Dei ascendat ad sapientiam. IV, 1599. Timor Dei primus ad sapientiam gradus. III, 39; V, 1324. Sicut meliores sunt quos dirigit amor, ita plures sunt quos corrigit timor. II, 802. Timor caritate pellendus, non vauitate. V, 1526. Anima sub timore laborans quid agere debet. X, 233. Et timeatur Deus, quid ageamus. VI, 25. De timore quomodo caritas aedificanda. VI, 316. Timor paedagogus sit; non in te remaneat, sed te ad caritatem, quasi ad magistrum perducatur. V, 1533. Timor poenae, quidam custos, et quasi paedagogus est legis. V, 682. Custodiat te et perducatur ad dilectionem. V, 882. Timor quasi locum praeparat caritati. III, 2017. Timor poenae, servus est caritatis. V, 857. Ne possideat diabolus cor tuum, praecedat servus in corde tuo, et servet dominam venturae locum. V, 857. Christus occisus est, ut timor converteretur in amorem. IV, 1167. Timor medicamentum; caritas sanans. III, 2048. Caritas foras mittit timorem; sed timorem temporalium malorum, non divini in fine iudicii. VI, 418. Timor excludit a caritate. IV, 1334, 1681. Timorem servilem foras mittit caritas. II, 339. Timore pietas inchoatur, caritas perficitur. III, 136. Timor Dei perficit sanctificationem. V, 280. Timor Dei non solum inchoat, sed perficit sapientiam. VI, 26. Timore Dei timor inanis pellendus. V, 426. Timor poenae tantum exit,

quantum intrat caritas. V, 885. Cum illa tota intraverit, nullus timor erit. V, 885. Timor non est in caritate. III, 655. Timor Dei amorem non impedit. V, 103. Timor Dei servilis, et timor castus: alius paulatim ejiciendus, alius permanens. V, 1529. Timorem castum non ejicit caritas, sed adsciscit. II, 539.

Timor castus quis sit. V, 1529; VII, 416. Timor castus non cruciat, sed tenaciorem facit animum boni illius, quod si dimiserit cadet. II, 561. Timor castus quomodo permanet in saeculum saeculi. VII, 416. Timor Dei non perit amor, ubi castus est timor. IV, 1592. Timor castus magnam esse iudicat penam, privari luce justitiae. IV, 992, 993, 1682. Castus timor venit de amore. IV, 1682. Timore casto peccare timeat caritas, etiamsi sequatur impietas. IV, 1570. Timor castus peccatum ipsum sicut gehennas odit. II, 594. Timore servili timeatur ne incidatur in tormentum supplicii; timore autem casto, ne amittatur gratia beneficii. II, 558, 559, 562. Timor castus praecipitur, vis etiam qui ex fide viventes, haereditas sunt novi Testamenti. II, 559. Timor Dei in Scripturis quam crebro commendatus. V, 1524. Timore Dei fortitudo vera comparatur. V, 1526. Quis sit timor castus, similitudine explicatur. IV, 1534, 1681. Timorem qualem quisque habeat, servilem an castum, unde probeatur. IV, 1681. Timor sanctus, crux de qua Dominus dicit, Tolle crucem tuam. III, 2142. Timore sancto crucifigi optat Propheta. III, 2142. Timoris Dei amica vulnera. III, 2048. Timorem Domini spes comitetur. IV, 1912, 1913. Timor habet angustias, amor latitudinem. V, 158. Timor poenae tormentum habet, et non est in caritate. II, 594. Timor Dei ubique praesentis commendantur. V, 736. Timor Dei magnum est praesidium procedentibus ad salutem. IV, 87. Timoris spiritus magnum Dei donum. X, 904. Quis timoris spiritus est donum Dei. X, 905. Timore agi et amore agi, quam differant. V, 792, 795.

Timotheus diaconus Carthaginensis. II, 1082. Pertulit epistolam Augustini ad Severum. II, 419.

Timotheus apud Substantiam subdiaconus ordinatus est praeter consilium Augustini. II, 250. Quae in ejus negotio gesta sunt, narrantur et excusantur. II, 229, 250. *Timotheus* factoris officio functus fuerat apud Substantiam, Turres, Cizau, Verbalis. II, 232.

Tinisa. IX, 250.

Titanorum bellum. VII, 157.

Tintinnabula vestis sacerdotalis conversationem sacerdotis significant. III, 637.

Titiana villa. II, 180.

Titianus advocatus. IX, 549, 550. Postulat ut Felicianus et Praxetatus pellantur locis quos occupant. IX, 529, 531, 574. Postulationis verba. IX, 574. Titianus Felicianum et Praxetatum de tota contra Primum conjuratione accusavit. II, 415.

Titulus Psalmi introducit in intellectum. V, 176.

Titulus constituebat Israelitae, non ut eos pro diis colerent, sed ut eis aliquid significarent. III, 575.

Titus Tatinus rex Sabinorum socius regni Romani Romulo adjunxit. VII, 89.

Titus Latinus et filio orbatus, et morbo vexatus, quod deorum imperio de ludis scenicis instaurandis non parisset. VII, 258. Titi latini somnium. VII, 244.

Tobias caecus filio suo caritatis pede praebat. I, 801. Tobias quam in caecitate non caecus. V, 547. Tobias filius patri manum tenebat, ut ambularet, sed pater viam docebat, ut viveret. IV, 1251.

Tolerantiae malorum plura exempla. II, 171, 178. Tolerandi nunc mali. V, 298. Hoc affectare debemus, tolerare hic malos, quam tolerari a bonis. IV, 604. *Fide* Mali. Tolerantiae malorum in unitate, maxima est palma. IX, 349. Tolerantia malorum non excludit ecclesiasticam disciplinam, correptionem, caritatis severitatem. V, 299, 900; IX, 550. Tolerantiam servantem inter iniquos comparantur stellis caeli. IV, 1195, 1194. Tolerantiam qui perdidit, cecidit de caelo. IV, 1194.

Tollere et auferre, quo differant. IV, 907, 908.

Tonitrua unde secundum Priscillianum. VIII, 667. Tonitrua voces Dei appellantur. III, 507.

Topazius lapis valde pretiosus. IV, 4578.

Torcular, mundus. V, 157. Torculari comparata Ecclesia. V, 121. Torcularia in psalms possunt Ecclesiae accipi, vel martyria. IV, 109, 110. Torcular mystice tria habet, resursum, et de pressura duo, unum recondendum, alterum projiciendum. IV, 1035. In torcularibus sacrificia gentes faciebant. III, 2085.

Torrentes proprie dicuntur fluvii, qui aestate deficiunt, aquis autem hyemalibus inondantur. IV, 950. Torrens aqua est veniens cum impetu. IV, 352. Cum torrente comparatur humana mortalitas. IV, 1482. Comparantur haeretici. IV, 685. Impii et superbi omnes. IV, 685.

Tormentum. Non est iniquitas per molestias corporales

compellere fures redhibere pecuniam ablatam. II, 609. Timore servili timetur ne incidatur in tormentum supplicii, timore autem filiali, ne amittatur gratia beneficii. II, 558. Tormenta illi soli vincunt, qui in Christo, non in se praesumunt. IV, 1157, 1158. Tormenta animi sentit ipse Ecclesia, qui proficit. IV, 221.

Torquatus filium suum etiam victorem occidit, quod contra imperium in hostem pugnasset. VII, 37, 162.

Tortores animae duo, timor et dolor. V, 687.

Tortura et quaestiones judicariae innumera iudicia hominum esse incerta et saepe erronea. VII, 655. In torturis ignorantia iudicis plerumque est calamitas innocentis. VII, 655.

Tractoria. II, 165. In tractoria quam Victorinus miserat ad convocandum concilium, aliquod reprehendit Augustinus, et maxime quod ante alios priores se nominetur. II, 226.

Tradidit, apud Paulum, idem ac dimisit. III, 2064.

Traditio antiqua et apostolica. IX, 159, 174; X, 128. Doctrinae ecclesiasticae per manus traditio. X, 698. Traditiones apostolicae non scriptae. X, 280. Traditio apostolica, multa sine scripto recipit Ecclesia. IX, 153. Quae non scripta, sed tradita custodimus, si quidem toto terrarum orbe servantur, datur intelligi vel ab ipsis Apostolis, vel a plenariis Conciliis, commendata atque statuta retineri. II, 200. Quod universa tenet Ecclesia, nec concilium institutum, sed semper retentum est non nisi auctoritate apostolica traditione rectissime creditur. IX, 474. Traditio apostolica certissima regula veritatis exploranda. IX, 494. Traditio Ecclesiae ritu in baptismo parvulorum convincitur pervertitas Pelagianorum. II, 889. Traditio majorum de parvulis baptizandis. V, 950. De defunctorum spiritibus adjuvandis. V, 958. De alleluia per quinquaginta dies dicendo. V, 1176.

Traditio Christi. IV, 1214. *Fide* Christus.

Traditores unde dicti. IX, 226. Majores Donatistarum codices sanctos et instrumenta Ecclesiae persecutoribus tradiderunt. II, 265. Traditoris crimen quodnam. IX, 55. *Not.*

1. Traditores Judaei comparabat Petilianus. IX, 265. Traditionem codicum in regem qui Jeremie librum incendit bellica morte Deus vindicavit. II, 208. Traditores appellantur Donatistae eos, quos traditoribus communionis tramite successisse vel fingunt vel putant. IX, 586. Etiam in ordinem episcoporum, qui ducitur a Petro usque ad Anastasium, quisquam traditor subrepsisset, nihil praedictum careret Ecclesiae et innocentibus Christianis. II, 407. Traditores non potuisse fieri eos, qui Catholicis communicaverint, ipsi Donatistae declarant. IX, 656. Traditoris crimine a majoribus factae si polluuntur Catholicis, polluuntur et Donatistae crimine praevagationis. IX, 226. Ob traditionis crimen Ecclesia non deserenda. IX, 576. Traditionis crimen car Donatistis non potuit esse causa separationis. IX, 558. Traditorum falsa crimina. V, 1599. Traditio et alia crimina objecta a Donatistis, vel non vera, vel non sunt Ecclesiae. IX, 270, 272, 273, 274, 276, 285. Traditores, etsi forent manifesti, non propterea Ecclesia deserenda, quia eam non condiderunt. IX, 517, 519. Traditionis crimen cum toti orbi obijciunt Donatistae, maledicunt. IX, 207. Orbis terrarum nocens esse non potest traditionis crimen Afrorum fortasse verum. IX, 588, 592, 593, 594. Traditionis crimen etsi cognitum, non potuit orbem terrarum maculare; quanto magis incognitum. IX, 57, 58. Et improbatum. IX, 254. Donatistarum argumenta in oppositum solvantur. IX, 58. Traditionis crimen non coinquinasset unitate eos quibus displiceret. IX, 288. Traditionis crimen obiectum a Donatistis non maculat Ecclesiam. IX, 265, 266. Traditorum crimina, etsi vera sint, Ecclesiae non praedictant; ad paleam pertinent, non ad frumentum. IX, 438. Traditorum infidelitate fidem Dei non evacuari. V, 550. Traditionis crimen Catholicis obijciatur. IV, 1254. Illud a Caeciliano aliisque Catholicis admissum esse calumniabatur Donatistae. IX, 55. *Not.* 1. Traditionis crimen in Caecilianum aliosque ab Afris temere conjectum, nec unquam probatum. IX, 225, 226, 267, 268, 584. Traditionis crimine immerito Catholicos Donatistae accusant. IX, 255. Et orbem terrarum. IX, 555. Traditionis aut purificationis crimen Catholicis obiectum, incertum est. IX, 482. Traditio codicum quadraginta et quod excurrit aenis post passionem beati Cypriani lacta est. IX, 176, 226. Traditionis crimen in Donatistas potius quam in Catholicos referendum. IX, 25, 288. Traditoribus Donatistas successisse sine temeritate judicatur. IX, 258. Traditores fuisse Donatistas constat; de Catholicis nunquam potuit hoc crimen probari. IX, 510, 576. Aliquos eorum episcoporum, qui sententias in absentem dixerant Caecilianum, manifestissimos fuisse traditores gesta concilii Cirtensis an. cccc ostendunt. II, 580. Traditor Paulus quatenus dici potest. IX, 265. Codices sacros tradere crimen non esse secundum Donatistas sequitur ex eo, quod admittebant, quia jussit Imperator. IX, 652. Traditionis crimen Donatistae in sua parte tolerabant.

IX, 256. Traditores Donatistas quatenus defendit Crescens IX, 511. Quantumlibet in traditores invehatur Donatista, totidem verbis accusantur. IX, 254. Traditionis crimen qua ratione a Donatistis depellitur, eadem et a Catholicis. IX, 514. A Catholicis probabiliter traditores, quia probabilius Donatistae. IX, 512. Qui comprehensus Scripturas sanctas tradere nolentes occisi sunt, pro martyrii sui merito honorandos commendavit Secundus Tigrisitanus. IX, 638. Multi cum codices sacros tradere nolissent, excruciatii et occisi sunt. IX, 640. Eos qui se offerrent persecutionibus non comprehensi, et ulro dicerent se habere Scripturas quas non tradent, a Christianis honorari prohibuit Mensurius. IX, 638. Ille credatur Testamentum tradidisse flammis, qui contra voluntatem litigat testatoris. II, 172.

Traduciani. X, 1182. Traduciani vocabantur Catholicis ab unis Pelagianis. X, 1101. Traduciani a Juliano dicti qui peccatum originale contulerunt. X, 1033. Traduciani nomen contumeliose dictum in Catholicos, pari jure dici potest in Pelagianos et in Paulum. X, 1286.

Tragelaphus hircocervus. III, 880.

Trahere est opus gratiae. III, 1607. Quem trahit et quem non trahit, quare illum trahat et illum non trahat, noli judicare, si non vis errare: qui non trahitur, oret ut trahatur. III, 1607. Trahi ad Christum quis censendus. III, 1608, 1609. Trahitur ad Christum voluntate. III, 1608. Trahi a Patre ille dicitur, cui datur ut credat in Christum. X, 533. Trahit Pater faciens ut volentes ex nolentibus fiant. X, 568. Trahit Pater, dum docendo delectat. III, 1610. Trahi a gratia. V, 750. An qui trahitur, invitus veniat. III, 1607, 1608. Tractio gratiae suavis. V, 750.

Trajanus imperator. VII, 614: IX, 323, 328.

Trajectitiæ merces. V, 939. Trajectitium facere. V, 210, 253, 528.

Traquilis cum sumus, sapientia discenda est, et verbum Dei colligendum ut cibum. IV, 474.

Transfiguratio Domini. IV, 1932. Transfigurationis Dominiæ allegoria. V, 490.

Transformationes. Quid de illis credendum. VII, 574.

Transgressio undenario numero significatur. III, 633.

Transire nos cogitemus, et minus peccabimus. V, 688.

Transentium rerum ordini pro nostris meritis assuti situs. I, 992. Temporalium amatores, nolunt transire quod amant. III, 140. Rerum transentium administratio solis impis dis licet. III, 141. Transentibus non hærendum. III, 1409. Transitus a transitoriis ad manentia. IV, 419. A deliciis mundi ad gaudia spiritalia. IV, 413. Ab imis ad superna, a posterioribus ad anteriora. IV, 420. De vetustate ad novitatem. IV, 420. De vanitate ad veritatem, et de visibilibus per eorum contemptum, ad invisibilia per desiderium. IV, 421. Transitus divitiarum de terra in caelum, per manus pauperum, quasi per quasdam canales. IV, 422, 425, 421. Transitus Christi, et noster. IV, 812. Transitus ad Dei super justos, non manet. IV, 1119.

Transmigratio Judæorum in Babyloniam. IV, 772.

Trasymachus male justum definiit. VII, 648 *not. (b)*.

Trecentenarius numerus crucis signum insinuat. III, 804.

Treteri. I, 750.

Tria Punice, Salus Latine. III, 2096.

Tria in Evangelio et ab Apostolo commendata, abstinencia a malo, operatio boni, et spes præmii æterni. V, 633.

Tribulatio unde dicitur. VI, 18. Tribulatio quod volueris erit. V, 503. Tribulatio nulla major, quam conscientia delictorum. IV, 513. Tribulationes iustorum nullæ vel paucæ, post quas veniunt ad tribulationem sempiternam. IV, 520. Tribulationes malorum quam graves. IV, 509. Tribulatio proxima animi bonis, periculum vitæ corporis. II, 552. Tribulatio vita hæc tota reputanda est. IV, 972; V, 687. Qui putat se non habere tribulationes, nondum cogit esse Christianus. IV, 649. Ei qui amat alteram vitam, tribulatio est vita ista, quæcumque prosperitate fulgeat. IV, 1781. Tribulatur Christianus toto tempore vitæ, etiam quando bene est ei. IV, 1069. Non promittunt Scripturæ in hoc seculo nisi tribulationes. IV, 451. Christianis populis pastores non promittant licet prospera, sed adversa. V, 275. Tribulationes prædictæ a Christo. V, 1356. Tribulationes maxime non oriuntur adversum Ecclesiam, nisi ab eis qui lege male utuntur. IV, 721. Tribulationes temporibus Christianis an majores sint, et quare. V, 1357. Tribulationes hominibus licet fidelibus propter peccata fiunt, quamvis hinc florescat martyrium gloria. IV, 438, 1014.

Tribulationes temporales multum prosunt. II, 491. Tribulationis utilitas. IV, 173, 578, 579, 587; VI, 723. Tribulationes flagella sunt corrigentis, ne sit sententia punientis. IV, 797. Deus irascitur ut pater, dum tribulationes immittit. IV, 633. Tribulatio admonitio est, non dum damnatio. IV, 868. Tribulationes admonitiones sunt et stimuli correctionis. V, 130. Tribulationes propter probationem

patientiæ. X, 503. Tribulatio medicamentum est ad salutem, non poena ad damnationem. IV, 173. Deus urit et socat sicut medicus, ut sanat. IV, 458. Non parvum beneficium quod hic peccata nostra puniantur. II, 650. Tribulationes dulcedini hujus sæculi Deus tamquam bonus medicus miscet. II, 937. Secutus est qui patredinem non habebat, et medicina ipsa nostra Christus ignem medicamentum non respuit. IV, 458. Per tribulationes temporales fugiendum est ab ira ignis sempiterni. IV, 717. Tribulationis tentatio fortiolem facit. IV, 869. Tribulationes immittit Deus ut fervescat fides et exerceatur oratio. IV, 1118. Ut appareat utrum animus gratis colat Deum. IV, 487. Ut incipiunt quærere illam quietem, quæ non est de hac vita. IV, 1037. Tribulationes facit Christus ad inflammandos animos desiderio adventus sui. IV, 123. Tribulationes Deus miscet gaudiis terrenis, ut discamus æternam desiderare dulcedinem. IV, 483, 484, 1777, 1778. Ad regnum celorum non pervenitur, nisi per viam tribulationis. IV, 600. Hoc in Davide præfiguratum fuit. IV, 600. Per tribulationes omnibus membris suis dat Christus vitam æternam. IV, 323.

Tribulationes temporales pro futura gloria ferendæ. V, 1277, 1333. Tribulatio et poena est, et gratia est: quid servat post poenam, qui per gratiam exhibet poenam? IV, 427. Quid non misericorditer præstatur hominibus a Domino Deo, a quo etiam tribulatio beneficium est? II, 938. Tribulatio recto corde toleranda. IV, 770. Quia sine tribulationibus esse non possumus, patientiam Deo debemus. IV, 480. Tribulationes sustine, non semel, non biduo, sed ab initio usque in finem. IV, 221. In tribulationibus si defeceris, citharam fregisti. IV, 480. Tribulatio alia est quæ invenit nos, alia quam nos debemus quærere et invenire. IV, 579, 1030. Tribulationem invenire et a tribulatione inveniri, quod differant. IV, 1763, 1780, 1781. In tribulatione quid potissimum agenda n. IV, 534. In tribulationibus non committenda anima, neque contra Deum, neque contra eos qui mala inferunt. IV, 885, 881. Corde recti sunt, qui quidquid patiuntur præter voluntatem, non tribuunt nisi voluntati Dei justæ. IV, 273, 274, 277, 352, 353. In tribulationibus tribuere Deo veritatem, sanctorum est usitata confessio. IV, 1588. In tribulationibus cavendum est ne ad carnalem vitam de spiritali sublimitate descendatur. II, 917. Boni, cum tribulationibus et tentationibus vexantur, ad se intro redeunt. IV, 804, 805. Formicam imitantur. IV, 804, 805. Tunc prodesse debet quod securi audivimus. IV, 474. In quacumque tribulatione ad Deum confugiendum est. IV, 513. In tribulationibus invocandus est, qui potens est vel docere tolerandum, vel sanare tolerantium. IV, 579. Christus homines de tribulatione redimit, non propter meritum eorum, sed propter nomen suum. IV, 493. De tribulationibus suos Deus eruit, non quidem semper corporaliter, sed spiritaliter. IV, 320. In tribulatione suos Deus non exaudit ad voluntatem, sed ad salutem. IV, 173. Nescimus quid oramus quando ab omni tribulatione optamus liberari. II, 504. Gratia fortes facit in tribulatione temporali. IV, 1300, 1381. Gloriantur in tribulationibus. IV, 1706, 1797. In tribulatione et tentatione consolatio quæ. III, 1466, 1467. Angustia tribulationis finitur; latitudo autem, quo transimus, non habet terminum. IV, 1496. Non est in tribulatione magnum, quod tempore breve est. V, 403. In quacumque tribulatione restat tibi semper ubi delecteris. IV, 1870.

Tribulatio omnis poena est impiorum, et exercitatio iustorum. VI, 18. Multis est ad probationem, multis ad damnationem. IV, 687. Ad unam tribulationem, ut ad unum ignem, pius purgatur, impius vastatur; Deus in utroque laudatur. V, 1585. Quam dissimiliter se gerant in tribulatione boni et mali. VII, 20, 21. Tribulatio quocumque ad profectum valet fidei iusto Christiano. VII, 21. Tantum interest non qualia, sed qualisquisque patiat. VII, 20, 21. Per disciplinam reguntur boni, mali vero communiuntur. III, 1075. Neminem diabolus manducat, nisi per tribulationem everterit. IV, 1292.

Tribulationis ventus asper, sed prosper est. IV, 1638. Tribulatio per noctem atque per hyemem designata. IV, 570, 473, 1174. Per ferri nomen. IV, 1307. Tribulatio et tentatio ignis. IV, 222, 707. Ignis probans uniuscuiusque opus. VII, 743, 744, 745. Tribulatio vocatur fornax terrea. III, 531. Tribulatio aurificis fornax, aurum sordibus purgat, paleam in cinerem convertit. IV, 235. Deus hic mittit in fornacem tribulationis, ut coquat vas, non ut frangat. IV, 1214. Vas igne uratum aquam non timet: si solitatum igne non fuerit, tamquam lutum aqua solvetur. IV, 797. Mundus fornax est, palea homines mali, aurum homines boni, ignis tribulatio, artifex ad purgandum aurum Deus. V, 116. Sub manu tanti artificis auri mica in magna palea perire non potest. V, 118.

Tribunal pretiosus lintens ornatum, quinque gradibus instructum. VIII, 179.

Tribuni quando primam creati. VII, 62, 63. *Et not. (b)*.
 Causa ecclesiastica Tribuno potissimum injuncta. II, 510.
 Tribunus custodiendo littori constitutus. II, 430.
 Tribus dicuntur tamquam curiae et congregationes distinctae populorum. IV, 956. Tribus non proprie, sed vicino nomine, curiae dici possunt. IV, 1024. Tribus Domini et tribus diaboli. IV, 1624. Tribus quod fuerunt in Israel. VII, 857. Tribus Israel quomodo duodecim fuerunt. I excepta tribu Levi. III, 1075. Tribus tredecim in populo Judaeorum; sed duodecim tantum tribus terra promissionis dispersita est. IV, 956. Feminae de aliis tribubus in alias tribus solebant nubere. III, 800. Tribu moveri quid. VII, 57, 58.
 Tributarii Judaei. IV, 682.
 Tricesimus numerus quid significat. III, 1399.
 Tricellurum basilica. V, 361. *Not. (b)*.
 Triduum donatice sequeulture quomodo intelligendum III, 1109, 1525.
 Trigonus quid. IV, 1961.
 Trinitatem utcumque noverunt Platonici. VII, 507. De Trinitate sententia Porphyrii. VII, 500. Error Sabellii. IV, 81. Filium sic esse in Patre, quomodo vas in vase dicunt Metangismonitae. VIII, 41. Patri lucem inaccessibilem, Filio solem et lunam, Spiritui sancto aeternum pro diversis assignant Manichaei. VIII, 509, 572, 573. Refelluntur. VIII, 573. Circa Trinitatem in quo conveniant Manichaei et Catholici, in quo dissentiant. X, 1168. De Trinitate Ariano-rum dogmata. VIII, 679. Et fides. VIII, 729. Patrem, Filium et Spiritum sanctum non ejusdem substantiae esse docent Ariani. VIII, 39. Patris et Filii et Spiritus sancti diversas substantias esse dicunt. II, 792. Ex voce genit' et ingeniti diversitatem substantiae arguebant Ariani. VIII, 913, 914. Refelluntur. VIII, 914, 915. Ariani immiserunt in Ecclesia tres deos. IV, 857, 1712. Patrem aliquando sine Filio fuisse dixerant Ariani, postea emendarunt. II, 1017. Impie dicebant Ariani Patrem non genuisse id quod est. II, 750. Si aliqui Donatistarum minorem Filium esse dixerunt quomodo Pater est, ejusdem tamen substantiae non negarunt. II, 792. Patrem tamquam Imperatorem; judicem Filium; advocatum Spiritum sanctum faciebant Ariani. VIII, 896. Facientes Ariani diversitatem naturae non demonstrabant. VIII, 686, 698. Patri per omnia dissimilem Filium, et Filio Spiritum sanctum asserere Actian' seu Eunomiani. VIII, 40. Priscilliani error de Trinitate. VIII, 666, 667, 668, 671. Trinitatis velut tres partes Patrem, Filium et Spiritum sanctum haeresis quaedam asserit. VIII, 45.
 Trinitatis fides. VII, 337. Trinitatis fides exponitur. V, 455. De Trinitate quid fides doceat. VIII, 694, 716, 823, 915. De ea quid tenendum. II, 744. Quid credendum. VI, 495; X, 497. Trinitatis explicatio. III, 21. Descriptio. II, 1028. Natura Dei in Trinitate creditur a multis, intelligitur a paucis. III, 357. Nomen quod Trinitati conveniat, facile inveniri non potest. III, 21. Trinitatis mysterium nec verbis angelicis ex licari potest. VI, 659. Trinitas unus Deus. III, 1082, 1085; IV, 85; V, 64, 453, 614, 620, 705, 715, 853, 1030, 1063, 1071, 1076, 1198, 1218. Trinitas est unus ac solus Deus. II, 749. Unus et solus et verus Deus. VIII, 714, 715, 721, 751, 762, 761, 760, 795, 798, 860. Alius Pater, alius Filius, alius Spiritus sanctus, sed simul omnes unus est Dominus Deus. VIII, 741. Tota Trinitas unus Deus summe bonus. V, 855. Deus est una trinitas. I, 828. Et trinitas unitas. I, 612, 828, 1521. Dominus quem praecipimus adorare, Pater, Filius, et Spiritus sanctus. II, 750. In illa voce Dei quae superat omnem intellectum, et Pater et Filius et Spiritus sanctus non sunt tres dii, sed unus Deus. II, 1044. Trinitas tota unus Deus, non tres dii, aut tres omnipotentes. V, 535, 1059, 1065, 1071.
 Trinitatis mirabilis simplicitas. II, 745. Trinitas sim' lex. VIII, 706. In Trinitate unitas. VII, 325. Patris et Filii et Spiritus sancti unitas exponitur. II, 1042, 1043, 1044. Totus Trinitatis una est substantia. III, 1862. Trinitas unus est ejusdemque naturae atque substantiae. II, 750; VIII, 770, 772, 775, 775, 776, 777, 783, 786. Una virtus est, quam trina possidet virtus; una substantia est, in qua trina sunt quae subsistunt. II, 450. Trinitas unus Dominus, non tres Domini; unus Deus, una substantia, tres personae. V, 61, 65. Patris et Filii essentiae unitas habetur ex his Verbis, *Unum sumus*. VIII, 708. Pater et Filius non unus et idem, sed unus sunt. VIII, 706, 722. In Trinitate non est naturarum diversitas. VIII, 705, 704, 703, 706. Pater non est qui Filius, nec Filius qui Pater, non tamen duo dii. VIII, 849, 851. Patrem, Filium et Spiritum sanctum tres Deos non est fas dicere. VIII, 508. Filius et in Patre et in se ipso, et in Spiritu sancto adoratur. VIII, 704. Hoc solum de Patre et Filio dici non potest illud de illo, quod simul ambo non sunt. VIII, 925, 929. In Trinitate a Graecis una essentia dicitur, tres substantiae; a Latinis una essentia vel substantia, tres personae. VIII, 939. Refellitur opinio qua divinitas Trinitatis putatur alia esse, quam est ipsa Trinitas.

II, 400. Trinitatem, quae Deus est, magis essentiam quam unam substantiam esse nonnulli Latini et maxime Graeci dixerunt. II, 460. Cur in Trinitate non dicitur una persona et tres essentiae. VIII, 945, 945, 947. Qua necessitate in Trinitate a Graecis una essentia dicitur, tres substantiae; a Latinis una essentia vel substantia, tres personae. VIII, 930, 940, 941. Tres personae commodus dicuntur, quam tres substantiae. VIII, 945. Personae, substantiae, essentiae nomina, non diu est ut in usum venerunt. VIII, 944. Scriptura nullibi dicit tres pers. nas in Deo. VIII, 941. In Trinitate cur tres personae dicuntur. VIII, 945, 947.

Trinitatis personae. II, 1028. Trinitatis personae nec confuse unum sunt, nec disjunctae tria. II, 750. In Trinitate cum tres personae dicantur, cur non dicuntur tres dii. VIII, 940. Deo non aliud est esse, aliud personam esse, sed omnino idem. VIII, 945. Non tres deos licitum est nobis dicere, quamvis singula quaeque persona Trinitatis Deus appellatur. VII, 500, 501. In Trinitate tres personae summe unum sunt. VIII, 763. Trinitas, nihil aliud est nisi ipsissimum esse. I, 1521. Una Trinitas, et tria divinitas. VI, 607. In Trinitate an una vel simul tres personae dicantur unus verus Deus. VIII, 930. Qui Trinitatis personas negarunt, de Ecclesia projecti sunt. III, 1666, 1668. Trinitatis personae non confundendae, non sep. randae, ipsis opera naturae et gratiae communia sunt. II, 744. Trinitatis personae inseparabiles. III, 1870, 1871. Trinitas quasi se, arabilis, fide recta creditur inseparabilis. V, 535. Trinitatis inseparabilis non frustra distinctio. VIII, 1081. Trinitas quasi tres quaedam viventes moles non cogitanda, nec divinitas, tanquam aliqua quarta persona fingenda est. II, 455, 454. Credere divinitatem ubique esse, personas vero non nisi in caelo esse, vanum cogitationis carnalis figmentum. II, 455, 459, 460. Aliquando non invenitur vocabulum quo sibi respondeant Trinitatis personae. VIII, 919, 920. Personae Trinitatis proprietatibus et nominibus variis notatae. I, 976, 1077, 1356; III, 128. Patris et Filii et Spiritus sancti appellationibus hoc significatur quo personae ad se invicem referuntur, non ipsa substantia qua unum sunt. II, 1043. Patris et Filii vocabula non in se ipsis demonstrant naturas, sed alterius ad alterum significant personas. II, 751. Personarum Trinitatis distinctio ex relatione ad alterum. VII, 325. In Trinitate quid relative dicatur. VIII, 919. Trinitas non relative dicitur. VIII, 919. Quomodo in Trinitate principium relative dicatur. VIII, 920, 921. Persona ad se dicitur non relative. VIII, 945. Quae relative dicuntur ad invicem in Trinitate, proprie ad singulas personas pertinent, quod ad se dicuntur singuli, non pluraliter dicuntur tres. VIII, 947. Quidquid Pater et Filius dicuntur ad se, non dicitur alter sine altero. VIII, 923, 927. Quae de Patre et Filio simul dicuntur, quae non. VIII, 924, 925. Propter inseparabilitatem sufficienter aliquando nominatur vel Pater solus, vel Filius solus. VIII, 852, 854, 855. Et Trinitas, etsi inseparabilis, tamen Trinitas intelligitur, multa de singulis personis separatim dicuntur. II, 744. In Trinitate in una persona, interdum intelliguntur omnes. VIII, 833, 835. Cum Patri adhaeret Filius aut Spiritus sanctus, non major fit quam singuli eorum. VIII, 950, 953. In Trinitate non sunt majus quid tres personae quam una. VIII, 917. Pater, Filius, Spiritus sanctus unus Deus, a quo Trinitatis tertia pars est unus, nec major pars duo quam unus, nec major aliquid omnes quam singuli. VIII, 385. Trinitas non minor in singulis personis, quam in omnibus; nec major in omnibus, quam in singulis. II, 750. Pater in Filio et Filius in Patre. III, 1745. Spiritum Pater et Filius, non divisi in semetipsis, communiter habent. V, 100. Spiritus sanctus cur communiter habetur a Patre et Filio, et non item Filius a Patre et Spiritu sancto, etc. V, 464. Filius inseparabiliter Patri cohaeret, si tamen cohaeret: et dicere liceat de eo, quod numquam omnino vel fuit vel esse poterit ulla substantia separatum. II, 1052. Pater et Filius et Spiritus sanctus inseparabiliter sibi cohaerent. III, 1505. De Trinitate inseparabili difficultas. V, 535. Semper gignit Pater, et semper nascitur Filius. II, 1047. Pater nunquam praescius fuit se unigeniti Dei Patrem futurum. VIII, 766. Pater non est de altero Deo, Filius est de Patre Deo: nec pro, terea Filius est alterius naturae. Diversaeque substantiae. II, 750. Pater fons fontem genuit: sed et generans fons, et genitus fons, quemadmodum generans Deus et genitus Deus, unus est Deus. V, 1053. Quis enarret quomodo natum sit lumen de lumine, et unum lumen utrumque sit; qui deus de Deo, nec Deorum numerus creverit? V, 1018. Pater cum Filium habeat unigenitum, aut aequali habere noluit, aut non potuit: si noluit, invidus est; si non potuit, infirmus est. II, 1047. Filium Dei non esse factum, ipsumque Deo esse aequalum ostendit Augustinus. II, 1033, 1054. Filius Dei esse omne est quod habet. III, 1745. Unus de uno Deo natus Filius, et utriusque Spiritus sanctus sana doctrina docetur. VIII, 505. In Patre et Filio et

spiritu sancto non aliud qualitas, aliud substantia. II, 400. In divinis tanta est substantie societas, ut aequalitatem admittat, pluralitatem non admittat. IV, 845. Quidquid est Pater quod Deus est, hoc Filius, hoc Spiritus sanctus. IV, 844, 845. Totum quod est in Trinitate, quidquid illud est, summus, verus, immutabilis Deus. VIII, 702, 703.

Trinitatis coaeternitas. VIII, 909. Filius coaeternus Patri et aequalis. III, 1557, 1745. Quomodo Filium sanctificavit Pater. III, 1745. Qui non honorificat Filium ut aequalem Patri, non honorificat Patrem. III, 1546. Quia Pater diligit et Filius diligitur; Pater testimonium perhibet et Filius accipit; non ideo diversitas inter eos. VIII, 722, 754. Quod Filius loquitur, Pater loquitur. III, 250. Quomodo Pater demonstrat Filio quae ipse facit. III, 1565. Quomodo Filius nunciatum accepit a Patre. III, 1740; V, 775. Deum omnipotentem et tripotentem esse docetur in sacris mysteriis. I, 1002. Tres omnipotentes sic non dicendi in Trinitate quomodo non dicuntur tres Dei. VIII, 715. Trinitas tota omnipotens. VIII, 767. Pater, Filius, aut Spiritus sanctus ab invicem non separandi, etiam in iis quae soli Scriptura tribuit. VIII, 769, 826, 852. Patris et Filii et Spiritus sancti una est virtus, una substantia, una deitas, una majestas, una gloria. VIII, 814. Trinitatis una voluntas, una potestas, una majestas. III, 1583. Trinitas immortalis, non solus Pater. VIII, 826. Natura Patris et Filii et Spiritus sancti non commutabilis dicenda ex eo quod res quibus significabatur illae personae, transierunt. II, 742, 747. Trinitatis natura immutabilis. III, 599. Trinitas tota immutabilis. VIII, 757, 881. Trinitatis natura universa immutabilis, non potest esse diversa. VIII, 683, 687. Pater et Filius et Spiritus sanctus ubique simul sunt. II, 857. Pater et aequaliter invisibilis. V, 1366. Patrem invisibilem dicebant Ariani, Filium visibilem. III, 1779. Trinitas tota invisibilis. VIII, 758, 834, 806, 881. Non solus Pater. VIII, 754. Trinitas reponenda est in eo genere visibilium, quae neque cori ora sunt, neque ullam cui corporibus similitudinem habent. II, 457. Refelluntur qui Patrem solum immortalem et invisibilem credebant. VIII, 854. Trinitas in scientia temporalium. VIII, 1012. Pater et Filius quomodo se invicem et omnia sciunt. VIII, 1077. Trinitas sapiens, non solus Pater. VIII, 1082. Filius non ideo Patri inaequalis, quia virtus et sapientia Dei Patris: imo iude Patri coaeternus. VIII, 923. Quaevis persona in Trinitate, sua est sapientia, sua memoria, sua dilectio. VIII, 848, 1066, 1090. Cur Filius aut Spiritus sanctus dicatur missus, non vero Pater. VIII, 869. Filius et Spiritus sanctus Patre non ideo minor, quia missus. VIII, 848, 869. Quaedam sic dicuntur, ut hominibus parum intelligentibus ipse Filius maior Patre videatur, et Spiritus sanctus maior Filio esse credatur. II, 1046, etc. Cur Patri attribuitur donum Dei. X, 970. Summum in omnibus spiritibus Pater est. IV, 699. Atributa per Hilarium singulis personae Trinitatis. VIII, 951. In Trinitate est perpetua stabilitas veritatis. III, 1669.

Trinitatis eadem sunt opera. V, 704. Opera sunt inseparabilia. II, 73, 745, 878; III, 1557, 1559, 1560, 1561, 1871, 1902, 1922; V, 356, 459, 1063; VI, 251, 463, 684; VIII, 508, 686, 691, 694, 705, 714, 827, 857, 858. Inseparabilis est habitatio, quorum est inseparabilis operatio. V, 463. Patris et Filii operatio inseparabilis; attamen Filio operari de illo est, de quo ipse est. VIII, 846. Ab illo est origo operum, a quo est existentia cooperantium personarum. V, 459. Trinitatis actus non differentia potestatum, sed operum ineffabilitate Scriptura sacra mittitur. VIII, 697. Sicut voluntatem Patris facit Filius, sic et voluntatem Filii facit Pater. VIII, 790. Trinitatis potestas et operatio individua. V, 356, 459, 703. Trinitatis pars potestas est, una substantia est, eadem divinitas. VIII, 714. Dicere Patrem posse facere aliquid sine Filio, ac vice versa, contra catholicam fidem est. III, 267. Pater et Filius sunt unum principium. IV, 1457.

Trinitati aliquid coaeternum esse non potest. III, 389. Trinitas mundum creavit. III, 253. Au persona Patris et persona Filii distinguatur in creatione firmamenti. III, 267. Trinitatis unitati non coaequet, ut Filius quasi iussus mundum fecisse intelligatur. III, 258. Omnis creatura a Trinitate habet esse, speciem et ordinem. III, 128. Omnis creatura tota est a tota Trinitate. III, 128. Solus creator Pater, Filius et Spiritus sanctus; tria unitas, una trinitas. V, 986. Non ex solo Patre omnia, sed etiam ex Filio. VIII, 827. In hominis creatione ostenditur pluralitas personarum et singularitas divinitatis. V, 703. Ut Filius opera Patris, sic Pater opera Filii facit. V, 748. Peccata dimittere totius est Trinitatis. V, 458. Proprie tamen ad Spiritum sanctum intelligitur pertinere. V, 460. Pater, Filius ac Spiritus sanctus praesant quaedam sine invicem. VIII, 821, 837. In Trinitate quaedam opera ad unam personam pertinere, non tamen sine aliarum cooperatione. V, 357, 459, 463. Patris et Filii et Spiritus sancti singula opera dicuntur, quae ad

unamquamque eorum manebantur pertinere personam VIII, 694. Pater auctor, Filius creator, Spiritus sanctus doctor, ducator, illuminator, sanctificator ab Arianis, et Catholicis appellantur, quomodo. VIII, 761.

Trinitas cum inseparabiliter operetur, ex eo videtur sequi ut hominem tota Trinitas suscepit. II, 75. Trinitas operata est carnem Christi. V, 1096. Sed non pertinet nisi ad solum Christum. V, 363. Homine assumpto non unicus est numerus personarum in Trinitate. II, 746. Trinitas est, nec inducitur quaternitas personarum, cum accedit homo Verbo, ut sit unus Christus. II, 845. Trinitas, non quaternitas facienda vel agnoscenda. V, 727, 909, 1308. Filius Dei se Deum esse probat. III, 1745. In Trinitate forma humana, nisi ut ad Verbum incarnationem pertinet, non est cogitanda. III, 1087. Dei natura corporaliter videri non potest; quilibet persona per subjectam creaturam potest apparere. VIII, 308, 868. Pater et Spiritus sanctus non possunt inseparabiliter per corpoream creaturam demonstrari. VIII, 909, 910. Quamvis inseparabiliter operentur. VIII, 910. Vide Apparitio. Nec Pater, nec Filius, nec Spiritus sanctus visus est unquam per suam substantiam. VIII, 811, 812. Trinitas pro capti ac salute hominum se visibiliter demonstravit. VI, 849. Trinitatis personae in baptismo Christi insinuantur. V, 354. Trinitas apparuit sensibiliter in baptismo Christi. V, 353, 355. Pater, Filius et Spiritus sanctus, non triformis Deus, sed unus Deus. II, 1059. Non triformis Dei persona, quia una forma et una deitas. II, 1052. Augustinus triforem Dei personam non credit, ut male Pascentius objiciebat. II, 1052. Nec vox audita coaptata est in unitatem personae Patris, nec columbae species in unitatem personae Spiritus sancti. II, 745. Vox Patris in moute audita, et species columbae visa sine vivificantis animae ministerio factae sunt. II, 746. Potuerunt fieri Angelorum ministerio. II, 747. Quomodo ad Trinitatis cognitionem assurgendum. VIII, 1087.

Trinitas in rebus factis representatur. VIII, 852. Trinitatis vestigia in creaturis. VII, 500. Trinitas in omnibus operibus Dei insinuat. VII, 558. Maxime in Angelis sanctis. VII, 558. Trinitatis mysterium in Genesi insinuat. I, 847. In Genes. I. V, 26; VI, 167; VII, 345. Trinitatis argumenta ex scriptura. VII, 484. Trinitatis unitatem quae nos Scripturae testimonia cogant fateri. II, 1044. Trinitatem in Spiritu recto, in Spiritu sancto, et in Spiritu principali dictam nonnulli intelligunt. IV, 598. Unus deitatis, ac personarum distributio verbi Eschielis xxxiv ostenditur. V, 509.

Trinitatis similitudo in homine. V, 562. Trinitatis imago in homine. VII, 339, 342. Symbola Trinitatis in homine. I, 849. Trinitas in mente quomodo monstratur. VIII, 1040. Trinitas quae imago Dei, quaerenda in principali mentis parte. VIII, 1044. Trinitas in mente eo est imago Dei, quo meminit, intelligit, ac diligit Deum, quod est sapientia. VIII, 1048. Trinitatis imago in memoria, intelligentia, et voluntate cuiusque. VIII, 1088, 1090. Trinitatem memoria, intelligentia, voluntas adumbrant; non perfecte exprimunt. II, 745. Trinitas alia in memoria recogitantis de visione. VIII, 905. Trinitatis imago in mente hominis nascentis se et amantis. VIII, 965, 973. Trinitatis vestigium etiam in exteriori homine. VIII, 985. Trinitas hominis exterioris non est imago Dei. VIII, 990. Male vivit et deormiter secundum trinitatem hominis exterioris. VIII, 990. Trinitatis imaginem in conjugio masculi et feminae ac eorum prole opinio fingens, non probabilis. VIII, 459, 1000. Trinitatis vestigium in visione. VIII, 883, 991. Trinitatis imago perficienda in Trinitate. VII, 542. Trinitatis vestigia non frustra quaesita in creatura. VIII, 1038. An et quomodo ex trinitatibus in homine monstratis ostendatur Trinitas Deus. VIII, 1064, 1068. Quomodo gradatim ad Trinitatem quae Deus est perventum. VIII, 1087. Inter imaginem Trinitatis re, certam in nobis, et ipsam Trinitatem quanta similitudo. VIII, 1089, 1090. Est in homine aliquid, quo quaecumque modo, quod de Trinitate dicitur, intelligi possit. VIII, 695.

Trinitas illustratur similitudinibus. VI, 189, 658, 692. Trinitatis unitatem ut unque exprimunt fideles, quorum erat cor unum et anima una. III, 1684. Trinitatis vestigium in caritate. VIII, 960. Trinitatem panis nomine salvatoris designavit. III, 2006. Trinitas forte figurata in his tribus panibus, quos sibi ab amico accomodari petit amicus. II, 500. Trinitatem commendat tripartita philosophiae disciplina. VII, 358. Trium prima praecipua decalogi ad singulas Trinitatis personas pertinent. II, 215.

Trinitatem quamvis videant nunc per speculum. VIII, 1091. Mentis acies invalida in tam excellenti luce non figuratur, nisi per justitiam fidei nutrita vegetetur. VIII, 822. Mens purgata idonea est percipienda Trinitati. III, 129. Patrem nemo novit, nisi per Filium. III, 1754. Trinitas per speculum nunc auxilio fidei videtur, ut claris videri possit incommensurabile visione, facie ad faciem. VIII, 1091. An

corpore post resurrectionem spiritali Trinitatem visuri sumus, dubitare videtur August. II, 460. Trinitatis intelligentia consolatur vitæ presentis labores. III, 1341. Cuius est et unde vivas, et unde pascas. V, 620. Trinitas quomodo diligatur incognita. VIII, 932. Et Pater per Filium, et Filius per Patrem glorificatur. VIII, 704. Quomodo Pater et Filius et Spiritus sanctus ad nos veniunt, et nos ad eos. III, 1832. Trinitas in sanctis, tanquam in templo nati. III, 1833. Trinitatis sanctissimas personas singulas quomodo iusti et peccatores imitantur. VIII, 586. Trinitatem imitari per gratiam iubetur. VIII, 928. Trinitatem divinam et ternam unitatem credentes, caveamus ne quis a fide unitatis Dei nos seducat. V, 1076.

Trinitatis fides commendatur contra varias hæreses. VI, 299, 643, 638, 607, 683, 638, 701. Trinitatis confessio a Consensio edita. II, 450. Trinitatem esse oportere ostenditur. VI, 15. De Trinitate quomodo inquirendum. VIII, 969, 904. De Trinitate scribere non parva ex parte necessarium, nedum superfluum. VIII, 869. De Trinitate quomodo disserendum secundum Augustinum. VIII, 822. De Trinitatis mysterio ad certam regulam loquendum. VII, 200. Nec periculosius alicubi erratur quam in disputatione de Trinitate, nec laboriosius aliquid queritur, nec fructuosius aliquid invenitur. VIII, 822. De Trinitate multa dicuntur, non ut ipsa dicatur, sed ut illis dictis illa dici non posse intelligatur. II, 1034. Cæcilitas arguitur Arianus, qui audiam de hoc mysterio veritatem se deprimere iactabat. II, 1034. De Trinitate cur scribat Augustinus, VIII, 809. Libros de Trinitate diu in manibus versat August., ac paucis intelligendos putat. II, 743. Libros hos juvenis Augustinus inclamavit, senex absolvit. II, 738. Subrepti ei sunt priusquam eos absolveret atque excoleret. II, 758. Eos ita emendavit, ut ab iis qui subrepti fuerant, non multum discreparent. II, 758. Alias ipse eos edidisset multo enodatores atque planiores. II, 758. Epistola quam iis libris vult anepou. II, 758.

Tripus septimus rex Argivorum in decorum numerum relatus. VII, 563.

Tripolis. IX, 430. Tripoli Maximianistarum schisma exarsit. II, 335. Tripolitani. IX, 395.

Triptolemus fabula. VII, 570.

Trismegistus. IX, 224. Trismegisti præsentia de Christo an aptiora Gentibus ut credant Christum, quam Prophetarum hebræorum. VIII, 282, 290, 202. Trismegistica præcepta. II, 1031. *Vide* Hermes, Mercurius.

Tristitia quid. VII, 403. Tristitia, animi contractio. III, 1732. Tristitia solius anime dolor est. IV, 490, 1110, 1141. Nihil in animo sapientis pro tristitia secundum Stoicos. VII, 411. Tristitiam ad quid utilem putabant Stoici. VII, 413. Tristitia reperitur et in bono et in malo. VII, 411, 442, 415. Tristitia de sæculi rebus perniciosa. V, 1183. Tristitia de alterius bonitate Deo odibilis. VII, 443. Tristitia unde esse debet. V, 1183, 1184. Tristitia secundum Deum. VII, 415. Tristitia laudabilis est, quæ venit ex dilectione quam Spiritus sanctus infundit. III, 302, 303. Tristitia quam pro malis habemus, nos relevat; illos autem in sua perversitate perseverantes gravat. II, 1084. Tristitia ista pia est, et si dici potest, beata miseria, vitis alienis tribulari, non implicari; morerere, non harere. II, 1084. Tristitia et dolor inter humanas tentationes non sunt peccata, sed infruictus humanae iudicia. IV, 1111. Christianorum tristitia habet quasi; gaudium eorum non habet quasi; secularium et contra. IV, 539, 580. Melior est tristitia iniqua patientis, quam lætitia iniqua facientis. IV, 671. Tristitie tempus prius tempore lætitiæ. V, 1182. Tristitia quasi solvit cor. II, 534. Quanto est animus melior, tanto tristitia in eo citius faciliusque sanatur. VII, 636. Tristitia Christi ante mortem. IV, 274.

Tritica adeps vel renes, id est farina. III, 537. Triticum es, ferto paleam quo usque ventiletur. IV, 1950.

Tritonia Minerva. VII, 566.

Tritonius lacus. VII, 566.

Triturus tempus. V, 149.

Triumphantium vox. V, 815, 895.

Trogi Pompei historia. VII, 116.

Trojanus Neptunus et Apollo a Laomedonte conducti extruxerunt. VII, 80. Troja mater populi Romani. VII, 17, 79. Trojæ eversio a Fimbria. VII, 83. A Græcis. VII, 79, 80, 573. Trojæ eversionem dii, qui in ea celebrantur, non impediunt. VII, 79, 80. Trojani belli et excidii origo. VII, 105. Trojani dii. V, 503.

Trojani Æneas duce profugi Romani condiderunt. V, 505.

Troporum quorundam nomina, ut allegoria, ænigma, parabola, in Scripturis reperiuntur. III, 80. Tropi usitatus dicitur quam modi. VIII, 1068. Tropi in Scripturis quare. VI, 534. Tropus Synædoche magnæ utilitatis ad intelligendum Scripturam. III, 86. Troporum cognitio necessaria.

SANCT. AUGUST. XI.

III, 80. Tropis usi sunt auctores sacri. III, 80.

Trutina veritatis, non cupiditatis. V, 1437.

Trygetius Augustini civis et alumnus. I, 965. Apud Cassiciacum disputat in libris *De academicis, De beata vita et de ordine*. I, 908. Historiam adamavit. I, 980. Trygetius aliquando militiæ nomen dederat. I, 908.

Tuba ductilis et cornea quænam. IV, 1253, 1256. Tuba cornea te erigat adversus diabolum, non tuba carnea adversus fratrem. IV, 1256.

Tubunc. II, 993, 997; IX, 204.

Tuburbium. IX, 215. Tuburbitanæ Martyres. V, 1531. *Not. (b)*

Tubursicus episcopus. II, 175, 180.

Tucca. IX, 251, 257.

Tullense municipium. VI, 602.

Tullii liber de Oratore. IX, 453. *Vide* Cicero.

Tullius philosophaster ædilis futurus. VII, 76.

Tullus Hostilius tertius a Romulo rex Romanorum. VII, 92. Albam expugnat. VII, 89.

Tumorem vix vincit, qui docet. IV, 594. Tumoris effectus et remedium. V, 780. Tumor humilitatis medicamento sanandus. V, 780. Tumoris epithema Apostolo datum. V, 835.

Tumultus. Magna secessione a tumultu rerum labentium opus est, ut fiat in homine nihil timere. II, 74. Tumultus civiles prohibere quisque pro viribus debet. V, 1592.

Tunicæ pelliceæ. III, 481; X, 1357. Tunicas talares et manicatas gestare aliquando non licuit Romanis. III, 74. Tunica Christi desuper texta caritatem significat et unitatem. III, 1499, 1949; IV, 176; V, 149, 1086, 1222.

Tunsius pectoris. V, 153, 155, 186, 433, 1465. Tunulo pectoris, contritio cordis. IV, 263.

Turba et populus. V, 614. Turba, multitudo turbata. V, 614. Multitudo inordinata. III, 501.

Turbanius. X, 718. Episcopus. X, 1051. A Pelagianorum errore liberatus. X, 1051, 1146. Et ad catholicam fidem conversus. X, 1333, 1433.

Turpitudinem turpibus quibusdam rebus nominatis ostendere cavendam, non est turpe. VIII, 635, 636.

Turpilucus. VI, 560.

Turrensis ecclesia. II, 134.

Turres in diocesi Hipponensi. II, 252.

Turtur, Ecclesiæ symbolum. IV, 1500. Turtur eos significat qui se a negotiosis hominum conversationibus remeant. VII, 502.

Tusculum oppidum Romæ vicinum. VII, 93.

Tuscum iurgium. I, 958.

Tutilina dea præfecta frumentis collectis atque reconditis. VII, 118.

Tutus. *Vide* Mutus.

Tutulus divini correctione flagellatus. V, 1400.

Tyberis fluvius. *Vide* Tiberis.

Tychonius. *Vide* Tichonius.

Tympanistræ significant laudantes Deum carne edocuit. IV, 85.

Tympanum, figura incorruptionis. IV, 1964. Tympani et psalterii mystica explicatio. IV, 1953.

Tympanizare quid. IV, 306, 308.

Typhus pro fastu. II, 532.

Tyrannus rex iniustus. VII, 67. Tyranni veteri nomine fortes dicti existimantur. VII, 106. Tyranni non nisi providentia Dei occiduntur. VII, 106. Tyranni non scientes quid facerent, sanctos Martyres immolando, dona adduxerunt. IV, 909. A Tyrannis confessio Christianorum torquebatur, negatio dismittebatur. IV, 1161. Tyranni ac persecutores martyres effecti. IV, 1591.

Tyrus lingua Hebræa dicitur Sor. IV, 1053. Tyrus pro Carthagine accipitur. IX, 421.

Tyris, quousiam non erat datum ut crederent, etiam unde crederent est negatum. X, 1014. Tyris non profuit quod poterant credere, quia non erant predestinati ab eo; cuius inscrutabilia sunt iudicia, et investigabiles viæ. X, 1014. Tyris, etsi acturi fuissent penitentiam, si factæ fuissent apud eos virtutes, quæ factæ sunt in Corozaim et Bethsaida, punientur tamen in die iudicii; mitius tamen quam illæ civitates. X, 1006.

Tyronem Christi, cujus tyronicia multis tentationibus quælebantur, instruit et consolatur Aug. II, 1083.

V.

Vacca rubra, signum novi Testamenti. III, 752. Figura passionis Christi. III, 753. Vacce significant animas seductibiles. IV, 643, 836. Plebem Judæorum. IV, 1362.

Vadiani schismatol, non hæretici. VIII, 59.

Vaga. IX, 220.

Vagala. Felicianum et Prætextatum crudelitatis accusat concilium Vagaliense. II, 414. Sententia concilii Vagaliensis trecentorum et decem episcoporum in Maximianum. II, (Vingt-une.)

406, 407. Vagaitana privilegia pro Bagaitana. IX, 427. *Vide* Bagai.

Vagi Romanorum quinam sint. VIII, 167.

vaginensis ecclesia. II, 240.

valens Imperator Arianis favens Ecclesiam affligit. VII, 175. Catholicos in Oriente persecutus est. IX, 327. Valentis imperatoris persecutio. VII, 615, 616.

valens diaconus. V, 1575.

valentinianus curator. IX, 511.

valentinianus major, fidelis Christianæ confessor sub Juliano apostata militiâ privatus est. VII, 615. Joviani successor. II, 400.

valentinianus junior frater Gratiani. VII, 172. Iterum consul. II, 968. In societatem Imperiâ Theodosio adscitus. VII, 172.

Valentinus episcopus catholicus. II, 508, 577.

Valentinus Abbas. X, 881, 911, n. 1, 915. Plurimi facit librum de gratiâ et libero arbitrio, et epistolam Augustini ad Sixtum. II, 975. Valentino et fratribus qui cum eo sunt unam et alteram scribit August. epistolam. II, 968, 971. Valentinus rescribit Augustino. II, 974. Suam de libero arbitrio et judicio Dei fidem declarat. II, 975.

Valentinus Balanensis episcopus. II, 935. *Not. (c).*

valentinianus. IX, 589. A Valentino. VIII, 27. Valentinianorum dogmata. VIII, 27.

Valeriana martyr. V, 1448.

Valerianus Imperator. VII, 614; IX, 523, 528.

Valerius Licinianus Licinius, imperator. IX, 540. *Not. 1.*

Valerius episcopus Hipponensis. II, 117, 151; IX, 755. Augustino imponit onus prædicandi. II, 117. Et coepiscopus sacriam. II, 123. Scpe testatur adventu illius orationes suas exauditas esse. II, 423. Ab Augustino rogatur, ut ipsum aliquandiu in recessu agere patiatur. II, 89. Valerio episcopo adhuc in corporeposito. Augustinus ordinatus est episcopus, utroque ignorante hoc Nicæno concilio prohibito. II, 967. Valerius hortum dat Augustino. V, 1570.

Valerius Melitanus. IX, 507, 538, 550.

L. Valerius Consul Romanus. VII, 95. Ejus paupertas. VII, 164.

P. Valerius occisus est cum Capitolium defensaret. VII, 96.

Valerius comes. I, 631; X, 411, 415, 457, 657, 659, 1049. Valerii auxilium contra Pelagianos in librum de nugiliis et concupiscentia effugiatum. X, 1947. Valerii Comitibus elogium. II, 926. Nuncupat ei August. librum primum de nugiliis et concupiscentia. I, 631; II, 915. Ac postea librum secundum ad eundem conscribit, qua occasione. II, 950. Valerius pacis amans, et a vano fastu alienus. II, 151. Pudicitie conjugalibus observantissimus. X, 414. Lectio ei deditur. X, 456. Valerio Comiti commendat August. Felicem episcopum. II, 949.

Valerius vicarius idem quod Verinus. IX, 687. *Not. 2.*

Valerius Soranus j. octa. VII, 205.

Valerius actor. II, 1065.

Valerius hæretici. VIII, 32.

Valitudo bona unde. X, 378.

Vallonia dea vallibus prefecta. VII, 118.

Vanitates quinam. I, 1076; III, 139.

Vanitas et veritas a contrario differunt. IV, 1531. Vanitas dicitur quicquid transit. IV, 1845. Vanitati subjecta est omnis creatura, id est homo. III, 2075. Vanitati subjecti non sunt Angeli. III, 2074. Homo subjectus est vanitati, quia noluit subijci veritati. IV, 1532, 1549. Vanitas est omnis creatura, non ex se, sed ex hominum vitio. III, 159. Vanitas hujus vite in quo sita est. VII, 661. Vanitas qua vitam hanc in miseris constituit, beatam vocant. VII, 629. Vanitas sæculi hujus paucis, sed graphice exponitur. II, 938. Vanitas veritate loquaci. VII, 174. Vanitatem loquentes, non audiunt loquentes veritatem. IV, 1866. Vanitas in hominum loquenda, in quo sit. II, 1025. Vanitatem observare, quid sit. IV, 237.

Vapulant omnes homines, soli filii Dei sentiunt se vapulare. IV, 1635.

Varro vir doctissimus. VII, 111, 112, 561. Doctissimus Romanorum. VII, 650. Doctior cæteris inter Paganos. III, 1055. Non parvus auctor in historia. VII, 559. Auctor fide dignus. I, 1020. Varro ingenii laude et eruditione sæculari commendatur. VII, 177, 182. Varro, licet ad veri Dei notitiam non pervenerit, Deum unum colendum esse sensit. VII, 158. Deum verum, Jovem nominavit. VII, 650. Quid senserit de diis Gentium. VII, 178. Ejus doctrina de theologia parum sibi constat. VII, 218. Quid de finibus bonorum et malorum referat. VII, 625. Quomodo et quot libros de antiquitatibus rerum divinarum et humanarum paritissus est. VII, 178. Quare de rebus humanis quam de divinis scripserit. VII, 179, 182. Varro scripsit de ædibus sacris VII 98. Scripsit de gente populi Romani. VII, 561, 790

Vas, generale nomen omnium utensilium. III, 699. Vasis contractio propter aeris compressionem. III, 268. Vas ad fontem affertur, cum anima ad Deum levatur. IV, 1851. Vasa in honorem, vasa in contumeliam. V, 416. Vas in honorem fit per misericordiam, vas in contumeliam per judicium. VI, 282. Vasa in contumeliam non fierent, nisi essent mali. X, 1124. Vasa in gloriam Deus præparat, et ipsa se præparant. X, 1135. Vasa in contumeliam quomodo faciat Deus. X, 1129. Vasa iræ et vasa misericordiæ quænam. X, 1129, 1141. Vasa iræ perfecta ad perditionem. IV, 1752. Vasa iræ et vasa misericordiæ de propriæ stipendio voluntatis sunt, secundum Julianum. X, 1153, 1154. Vasa iræ ex judicio, vasa misericordiæ ex gratia non debita. X, 1141. Vasa iræ ad quid prosunt. VIII, 635. Ad quid utilia. X, 841. Vasa perditionis ad usum correctionis aliorum sunt. VI, 125. Vasa iræ, Deo his bene utente, vasis misericordiæ prosunt. X, 984. Vasorum tertium genus, quod nec in honorem, nec in contumeliam sit, non datur. X, 1156, 1142, 1191, 1299. Vasa mortis quæ sint. IV, 106. Inqui vasa diaboli, credendo sunt vasa Christi. IV, 696.

Vaticanus seu vagitanus deus qui infantum vagitibus præsidet. VII, 118, 122, 128.

Ubera matris Ecclesiæ duo Testamenta. III, 1908.

Vcientes, seu Veii gravissimi hostes populi Romani. VII, 62, 96.

Vela undecim Tabernaculi, peccatorum symbola. III, 651, 655. Velum templi scissum in morte Christi, quid significat. X, 400. Vela Grammaticarum scholarum finitibus appens. I, 670; V, 964; VII, 715. Vela tanto plura pendunt in domo, quanto quisque honoratior est. V, 556.

Velamen inter faciem Moysi loquentis, et populum audientem. IV, 778.

Velari perinde est ac velum sanctimonie accipere. II, 959.

Velationis apothoretum. II, 645.

Velle maxime est liberum. VII, 152. Velle et posse distinguuntur. X, 254. Velle quod non deceat, idem ipsum miserum: nec tam miserum est non adijci quod velis, quam adijci velle quod non oporteat. II, 498. Quod sit velle quod deceat. II, 498. *Vide* Voluntas.

Vellus Gedeonis quid significat. X, 400. Vellus Gedeonis allegorice. IV, 520, 521, 907.

Venale cætorum regnum Deus proposuit. IV, 1211.

Venantius episcopus. II, 759, 781.

Venantius a Tivina. IX, 250.

Venator. V, 83, 156, 535, 718; VI, 560. Venatorum labor. V, 444. Venatores cum ursis certantes. VI, 639. Venator in theatro secundum suarum studia partium a populo laudatur. VII, 265. Venator et Auriga in iis qui populo spectaculum exhibebant. IV, 458, 459, 626, 1527. Venatoribus et histrionibus qui sua donant, reprehenduntur. V, 90. Venatorum et piscatorum officia. VI, 714. Venatorum maiores, et Venatores ipsos venatus est Dominus. V, 335. Venator pessimus totius mundi diabolus. V, 554.

Vendendis et emendis rebus caritatis et vilitatis vota perversa. V, 1541. Vendere se potuerunt homines, redimere se non potuerunt. IV, 1231.

Venefici. In veneficos vigorem legum juste exerceri fatentur Donatistæ. IX, 43.

Venena ipsa non modo ad decorem universi, sed ad hominum utilitatem condita. VII, 535. Venena Romanorum matronarum. VII, 97. Venenis assueta mulier. I, 1532. Venenosa cur gignit tellus. III, 182.

Veneti. VIII, 236.

Venitæ non tam spe augentur peccata, quam desperatione. IV, 1504. Ne desperatione pejus viverent homines, promisit Deus indulgentiæ portum; rursus ne spe venitæ pejus viverent, fecit diem mortis incertum. IV, 1501. Cito ignoscendum veniam postulantis. II, 857. Venia fratri danda, ut a Deo accipiat. V, 652, 653. Veniam non accipit, nisi cujus culpa certissima est. II, 163. Venia non a imunitatem iniquitatis, sed ad spem correctionis debet indulgeri. VII, 174. Venia ab eo qui læsus sit, petenda. V, 127, 1035. Venia a quibusdam non nisi tacite et blandiendo petenda. V, 1035.

Venialis iniquitatis modus quare nunc ignoratur. VII 750. Venialis peccata. X, 1117. *Vide* Peccatum.

Venilia dea. VII, 122, 211.

Venter pro interioribus ponitur in Scripturis. IV, 21.

Venter Ecclesiæ in carnalibus. IV, 492. Venter Christi, i firmi in Ecclesia. IV, 175.

Ventriloqua femina. III, 53.

Ventus quid. I, 1059. Ventus est aer motus et fluctans. III, 225. Ventus nihil aliud quam aer motus. X, 534, 555. Ex diversis partibus cæli diversa nomina sortitur. I, 1059. In vento quid laudandum, quid vituperandum. VIII, 196, 199. Ventorum nomine animæ intelliguntur. IV, 1546, 1547, 1776. Ventus tentationem significat. IV, 326. Pascere ventos,

dæmones est pascere, id est errando eis esse voluptati et derisui. I, 694.

Venus unde sic nuncupata. VII, 188. Venus cur Vulcanus uxor et Martis adultera dicitur. VIII, 374. Venus calva. II, 84.

Veneris, sen Liberæ, vel Cereris officium. VII, 194, 195. Venerem et stellam esse, et etiam lunam quidam volunt. VII, 206. Veneris stella, Hesperos, Vesperugo, Lucifer appellatur. VII, 720, 721. Portentum quod in stella Veneris extitit. VII, 720. Venus Æuce mater fuit adultera. VII, 80. Veneris sacra. VII, 183. Veneri donum dabant Phœnices de prostitutione filiarum antequam eas viris jungerent. VII, 121. An tres sint Veneres. VII, 121.

Venustiani seu Paterniani heretici. VIII, 46; X, 800.

Ver, novelli in fide. IV, 941.

Vorax est Deus in minis æque ac in promissis. IV, 1226.

Verax non est homo, nisi in quo loquitur Deus. IV, 1452.

Veraci merces reddetur veritas, et temporaliter bene viventi merces reddetur æternitas. V, 1405.

Verbalis in diocesi Hipponensi. II, 232.

Verberibus civem Rufinum affligi Pauli tempore non licebat. II, 806.

Verbidium. VIII, 214.

Verbum multipliciter dicitur. VIII, 968. Verbum mentis quid sit. VIII, 1071, 1072, 1075, 1078. Verbum intus ex rebus in æterna veritate conspectis concipimus et gignimus. VIII, 967. Verbum amore concipitur sive creature sive creatoris. VIII, 967. In amore spiritalium verbum natum, idem quod conceptum: secus in amore carnalium. VIII, 968. An sola notitia amata sit verbum mentis. VIII, 968, 969. Verbum omnia opera hominis præcedit. VIII, 1073. Verbum necessario præcedit locutionem et actionem. VIII, 967. Verbum mentis se ipsam noscentis ipsi æquale est. VIII, 969, 970. Verbum cordis. V, 1097. Verbum cordis, consensio. VI, 330, 332. Verbum humanum sic transit ad alterum, ut remaneat in corde. III, 1671. De verbi nostri veritate et falsitate. VIII, 1077. Verbum quandoque verum. VIII, 1072, 1078. Verbum nostrum semper æternum esse aut dici non potest. VIII, 1078. Verbum nostrum, etiam cum similes Deo erimus, nunquam Verbo divino æquandum. VIII, 1079. Quale verbum nostrum erit cum similes Deo erimus. VIII, 1079. Verbi mente concepti vehiculum sonus. V, 183, 677, 1097. Verbum quod loquitur, quasi alter animus ab alio pro quem se indicat. VI, 185, 181. Verbum et vox quo differant. V, 1504, 1507, 1509. Verbum externum, vox verbi interni. VIII, 1071.

Verba ad quid instituta. VI, 245. Verba non sunt necessaria nisi ad exprimendam voluntatem. III, 499. Verborum usus omnis in significando est. III, 20. Verborum abusus in omnibus linguis late patet. VIII, 410. Verba admonent ut queramus res, non eas exhibent ut noverimus. I, 1216. Verbis immorari, cum de re constat, turpe est. I, 932. Verborum notiones consideranda, non verba. III, 2097. Verbum pro facto positum. III, 503, 800. In verbis verum amare, non verba, insignis est indolis. III, 100. Verba, opera sunt. III, 1820. Verbum vocat Scriptura longa verborum seriem. V, 456. Verbum irati ne deferatur, sed moriatur in te. V, 525. Nullum unquam verbum quod revocare vellet emisit, ait Tullius de quodam quod credibilis est nihil fatuo, quam de sapiente perfecto. II, 586. Verbum internum quisquis intelligere potest, Verbi divini potest videre similitudinem. VIII, 1071, 1072.

Verbum divinum cum verbo humano comparatur. III, 1506. Verbi humani natura non potest comprehendi, quanto minus divini. III, 1671, 1072. Inter verbum scientiamque nostram et Verbum scientiamque divinam dissimilitudo quam maxima. VIII, 1073, 1075, 1077, 1078. Verbum Dei non solum mutabile, sed etiam visibile quidam male putaverunt. VIII, 834, 838, 861, 862. Verbum divinum in gente tenebrarum esse ligatum, impia Fortunati assertio. VIII, 121. De Verbo Filio Dei quid sentiendum. VIII, 585. Verbum Deum recipere nolunt Alogi. VIII, 31.

Verbum Patris dicitur Filius Dei, quare. VI, 185. Cur Filius Dei non cognitio Dei, sed Verbum Dei dicitur. VIII, 1079. Verbum Dei quale. III, 1585. Verbi divini excellentia. IV, 496. Verbi Dei excellentia intelligenda ex humani verbi proprietate. V, 1124. Verbum Dei ab homine explicari non potest. V, 1005, 1124. Verbi sui dictionem scriptis car maluit Deus comparare, quam sonis. IV, 498. Verbum apud Deum non habet syllabas, nec tempora. IV, 1578. Dicere Dei æternum est. IV, 497. Ipsum Dei Verbum non est factum. III, 1584. Verbum Dei sine inchoatione natum Patri coæternum est. III, 227. A quo est et esse, ab illo simul et est doctum esse. IV, 1564. In Verbo audire et videre, etc., idem est quod esse. III, 1541, 1542. Verbum Dei, Deus apud Deum. III, 248. Verbum Dei per omnia æquale Patri de quo est. VIII, 1076. Verbum est id ipsum quod Pater. VI, 185. Verbum relative dicitur, non ad se.

VIII, 936, 937. Deo Patri coæternum, gentium, non factum Verbum. V, 664, 672, 671. Generatio Filii Dei ineffabilis. IV, 496. Verbum Dei quomodo sit genitum, nemo nisi cum ipse Deus inspirarit, intelligit. II, 443. Verbum Deus apud Deum sempiterna dicitur, et eo sempiternæ dicuntur omnia. I, 812. Verbum illud manet incommutabiliter. VI, 183. Verbi natura est esse et immutabile esse. III, 1589. In Verbo Dei non est: quando, et aliquando. III, 248. Verbum Dei in se permanet sine vetustate, et innovat omnia. I, 774. Omnia principaliter atque incommutabiliter in Verbo divino simul sunt, et omnia vita sunt, et unum sunt. VIII, 888. Verbo divino non solum hoc est esse, quod vivere; sed etiam hoc est vivere, quod sapienter ac beate vivere. III, 249. In Verbo vita est, ut sit ipse vita. III, 268. Quidquid in Verbo est, vita est. III, 268. Verbum Dei non habet vitam in formam. III, 249. Verbum Dei incommutabile lumen sapientiæ. III, 250. Verbum divinum vere veritas est, et in eo summe illud agnoscitur: Est est, non non. VIII, 967, 968. Videre Verbi, non aliud est a Verbo. V, 705. Omnia in Verbo novit Deus quæ fecit per ipsum. VIII, 931. Per Verbum suum revelat Pater. VIII, 937. Verbum Dei ubique totum est, nec alibi meatibus impiorum. II, 540. Verbum Dei ubique totum nostræ vocis similitudine ostenditur. II, 518. Verbum Dei ubique totum. V, 676, 1486. Totum in cælis, totum in terris, totum in Angelis, totum apud Patrem, totum apud Virgineum, etc. V, 184. Non alia visio Verbi et Patris, sed una. III, 332. Verbum æternum non nisi purgatissimo et simplicissimo corde videtur. VIII, 140, 141.

Verbum Dei, consilium Dei. III, 1384. Mandatum Patris. V, 775. Verbum Dei ante omnes creaturas. III, 1509. Per Verbum suum Deus fecit quicquid fecit. III, 249. Per illud omnia sunt facta. III, 1584, 1585. Omnia creata sunt. VI, 183. Per Verbum non omnia facta essent nisi esset ante omnia, et ipsum non esset factum. VIII, 848. Verbum quo Deus omnia creavit, est æternum. III, 248. Verbum Dei, ars quædam omnipotentis et sapientis Dei, plena omnium rationum viventium, etc. VIII, 931. Ratio creandi quamlibet creaturam in Dei Verbo Patri coæterno coæterna vita vivebat. III, 268. Verbum Dei forma non formata, sed forma omnium formatorum. V, 662, 1216. Forma sine loco, sine tempore. V, 662. Existens omnibus et fundamentum in quo sint, et fastigium sub quo sint. V, 662. Verbum ante tempora, per quod facta sunt tempora, etc. IV, 1511. Deus in uno Verbo quod genuit, dixit omnia priusquam facta sunt singula. III, 268. In Verbo dixit ineffabiliter omnia Pater. III, 1912. In Verbo Dei sunt omnia quæ creantur, etiam antequam creentur. III, 268. Aliter in Verbo sunt ea quæ per illud facta sunt, aliter ea quæ ipse est. III, 268. In Verbo Dei sunt quæ futura sunt, et quæ transierunt. IV, 497. Et erant omnia, antequam fierent. IV, 712. Deus quod facit Verbo, hoc facit manu. IV, 1315. Verbum Dei dicitur manus ejus. III, 348. Per Verbum creavit Deus hominem, et per Verbum recreavit. IV, 1853. Quomodo fit creatura temporalis, cum Verbum sit æternum. III, 248.

Verbum, fons et lux. III, 1493. Lux vera mentis humanæ. III, 331. Verbum ipsum est magister et principium quo intus docemus omnem veritatem. I, 815. Verbo se narrat Pater. II, 1028. Per Verbum se indicat Angelus Deus Pater. II, 1028. Verbi comparandi pretium, ipse comparator. V, 662. Non extra se ipsum querat quod dei, se ipsum det. V, 662. Nec tunc se amittit, sicut amittit pretium rei quam emit. V, 662.

Verbum, Angelorum panis. V, 701, 1097, 1124. Verbum Dei panis est celestis et thesaurus. IV, 1835. Verbo vitæ tanquam pane suo Angeli cibantur. III, 1978. Verbum cibus et panis Angelorum, de quo illi pascuntur, vivunt, illuminantur, sapiunt, beati sunt. V, 401, 1020. Verbo Dei omnes rationales mentes sine defectu pascuntur. V, 782. Verbum cibus est, ad quem capiendum non omnes validi sunt. III, 1383. Verbum, panis Angelorum; Verbum caro factum, panis hominum. III, 1494. Verbum quia homo non poterat manducare, caro factum est ut posset homo sugere. III, 1585, 1586. Verbum Dei ut manducaret homo, caro factum est, et habitavit in nobis. IV, 995. Verbum incarnatione quasi lac factum, ut a nobis caperetur. V, 670. Tecum est, cujus Verbum a te non recedit. IV, 390. Verbum Dei non apparet visibiliter nisi per aliquam visibilem creaturam. VIII, 140.

Verbum caro factum est, non Pater, non Spiritus sanctus, sed carnem Filii tamen tota Trinitas fecit. V, 1063, 1096, 460. Verbum incarnatum Deus et homo. V, 1002. Verbum Dei pro mente, pro intellectu, pro ratione Christi fuisse heretici dixerunt. V, 1121. Verbum incarnatione totum suscepit hominem. V, 1124. Et carnem et animam sumpsit. IV, 664, 665. Verbum incarnatione non est mutatum, nec a Deo patre recessit. V, 103, 671, 674, 680, 687,

908, 1001, 1003, 1007. Verbum carnem induens, sinum Patris non desoruit. III, 1639, 1600. Verbum potuisse ad nos procedere, nec a Patre recedere, soni similitudine ostenditur. V, 184. Verbum quomodo manibus tractatur. III, 1978. Verbum, quod caro factum est, ut manibus tractaretur, cepit esse caro ex virgine Maria: sed non tunc cepit Verbum. III, 1978. Verbum caro factum, non commutatum est, similitudine. III, 24. Verbum carnem accepit, non vero in carnem mutatum est. III, 1045; VIII, 341. Nec humano corpore maculatum est Verbum. VI, 187. Nec de femineo corpore pollutum. VI, 187. Nec utero Virginis inquinatum. VIII, 177, 178. Incarnationis Verbi mysterium suadet. V, 675. Et verbi humani similitudine illustratur. V, 675, 677, 1097. Unitio illa inseparabilis ipsius Verbi fit ut Christus non sit talis homo, quales ceteri. IV, 211. Verbum in carne tamquam in testa. IV, 1834. Divinitas Verbi ab eis non cognoscitur, a quibus ejus infirmitas in cruce contemnitur. IV, 1536.

Verbi incarnationis causa et necessitas. V, 710, 845, 997, 1006, 1600, 1070. Verbum Dei, nostri causa natum est in tempore. V, 1005. Non liberaretur humanum genus, nisi sermo Dei dignaretur esse humanus. V, 940. In nobis, pro nobis, de nobis factus est mortalis Dei Filius. VIII, 541. Verbum Dei ut digna pro indignis ferret, incarnatum est. V, 1009. Verbum non dedignatum est suscipere foenum, ne de se desperaret foenum. IV, 1335. Verbum caro factum est nobis via. III, 1056. Prima via ad Deum. III, 55. Via qua ad patriam rediremus. III, 1389, 1391. Per Verbum incarnatum, perveniendum est ad Verbum increatum. III, 1388, 1404. Christo secundum id quod pro nobis factus est, haerendum est, ut perveniat ad eum, secundum id quod est. III, 1390. Verbum caro factum est, quod videre possemus, ut sanaretur in nobis, unde Verbum videremus. III, 1979. Ex homine nasci voluit, ut homo ex Deo nasceretur. III, 1595.

Verbum infans doctor humilitatis. V, 1004. Cum Verbum non erubuit nasci de homine, non erubescant homines nasci de Deo. III, 1599. Per solum divinum Verbum bonum utcumque boni esse possumus. IV, 496. Verbum incarnatum tenebras nostras pellit. VIII, 888, 889. Verbi factum, verbum nobis est. III, 1593. Verbum ipsum non est pars Ecclesiae, sed Verbum caro factum est caput Ecclesiae. IV, 1942. Verbi Dei commune cellarium in corlo. V, 581. Verbum Dei incomprehensibile, in Evangelio revelatum. V, 676. *Vide* Christus, Filius Dei, Incarnatio.

Verbum Dei attente audiendum. IV, 1884. Verbum Dei audire nolentes comparantur aspidi. IV, 679, 680. Verbum Dei audire non ideo neglegendum est, quia pauci faciunt quod audiunt. IV, 692. Pii et impij verbum Dei audiant. IV, 1689. Verbi Dei praecones, et malis et bonis verba faciant. VI, 677, 678, 687. Verbum Dei negligens facere, non excusatur ex vita praedicatoris. V, 971. Verbum Dei per quos administraretur non attendendum. V, 695. Verbi Dei omnes intus auditores sumus, omnes intus et foris factores esse debemus. V, 970. Homines ab hominibus audiant, tamen quod intelligunt intus datur. III, 1609. Quid agendum, cum sermo Dei non capitur. III, 1557. Verbum Dei audire non sufficit, ut vivatur, sed obaudiendum est. III, 1548. Verbum accipere, est illud intelligere atque tenere. III, 1941. Verba Dei prius facienda, ut intelligantur. III, 651. Verbum Dei non audire, malum est; malum est audire, et non facere: restat audire et facere. V, 971. Verbum Dei qui audiunt et intelligunt, felices; sequentis felicitatis, qui etsi non intelligunt credunt. V, 676. Verbo Dei totum patet, Verbum Dei nihil latet. V, 676. Verbum veritatis inano est laudare, si non fiat. V, 831. Verbum Dei audire, ipsum Christum manducare est. V, 969. Verbum Dei cibus et potus noster. V, 1648. Panis est ab ore justi nunquam discedens. IV, 386. Panis noster verbum Dei; sudemus in audiendo, ne moriamur in jejunando. IV, 286. Bene manducatur, et male digerit, qui audit verbum Dei et non facit. V, 185. Verbum Dei, cum res tranquilla sunt, colligendum est, atque in cordis intimis reconducendum. IV, 369.

Verbum Christi quam efflax. IV, 500. Quam velox et mobile. IV, 1051. Ventis comparatur, quia nihil velocius. IV, 1546. Verbum Dei in aliis fit fons aequae salientis in vitam aeternam; alii autem audientes verbum, torrentes fiunt. IV, 859. Repellit a se cor hominis verbi Dei severitatem, et admittit ad se male suadentis serpentis blanditias. IV, 543. Verbum Dei bene audientes quomodo deficiant et proficiant. VI, 678. Verbum Dei, semen quod spargitur in cordibus. III, 1596. Semen quo regeneramur. IX, 249, 200. Verbum Dei simile securi concidentis petras. III, 102. Verba Dei sagittae. III, 850. Verbum Dei et sagitta est et pluvia. IV, 981, 1600, 1601, 1805. Verbi Dei pluvia a malis ad bonas germinandas, a bonis ad fructum fecundum coarctatur. V, 48. Cujus hilitas sicut spinarum radix, dulcem verbi pluviam ad punctiones convertit. IV, 1805. Verbum Dei in corde liberat a laqueo, a via prava, a la-

bina. IV, 590. Verba Christi manifesta pascunt, obscura exercent. III, 1721. Verba Christi manent in nobis, quando facimus quae praecipit, etc. III, 1842. Per verbum non reficiuntur, qui male de Verbo sentiunt. III, 1583. Verbum Dei omnia perversa corda perturbat, sicut pia corda exercent. III, 1559. Verbum Dei multis superfluum est eorum culpa. IV, 1689. Non est omnibus utile, quia fides non est omnium. IV, 1805. Quibus obsit, quibus prosit. IX, 65, 68. Verbi Dei fructus a non audiente etiam exigendus. V, 204. Manere in verbo Dei quid sit. V, 742. Quam hoc nobis necessarium. V, 745. Quantum praerium. V, 745, 746. Verbum Dei tunc in nobis requiescit, quando nos adulescimus verbo Dei. V, 1533.

Verbum Dei non abscondendum timore carnalium incommodorum. III, 1538. Fames, indigentia Verbi veritatis. III, 1544. Verbi Dei triduum fastidiumque, gravis tentatio. IV, 1422. Vox verbi est omnis homo annuntiator Verbi. V, 1506. Verbum Dei venit cum manifestatur, abscedit cum occultatur. II, 518. Verbum Dei ab stantibus audiebatur. IV, 1062, 1950. Sedendi usus, dum verbum Dei auditur, quibusdam in Ecclesia receptus approbatur. VI, 325. Verbum Dei cum tudio audiens, urgendus ut sedeat. VI, 325. In annuntiando et audiendo verbo veritatis labor est. IV, 296.

Verecundia quid. IV, 856. Verecundia in membris corporis unde. X, 404. Amicus ne admoveat amicum, verecundia impedire non debet. II, 671.

Verecundus Mediolanensis civis et grammaticus, Augustino, ejusque sociis familiarissimus. I, 755; II, 69. Nebriodum adiutorem in docendi officio flagitat. I, 753. Augustino de saeculo fugienti cum sociis concessit suam Cassiacum. I, 765, 990. Verecundus fit Christianus in extrema aegritudine. I, 765. Verecundus moritur, agente Romae Augustino. I, 765.

verimodus filius Darii. II, 1020, 1022, 1026.

verinus. II, 251. Vicarius. IX, 648, 659, 686. Ad quem Constantini litterae. II, 581.

Veritas cuius sit filia secundum Manichaeos. VIII, 211. Veritas secundum Manichaeos est ipsa lux quae per oculos trahitur. VIII, 316. Veritas, lex aeterna. VII, 484. Veritatem, quae aeterna est et omnibus praeminet, ipsum Deum esse. I, 742, 807, 840, 1262; III, 147. Veritatis essentia, Trinitas. VIII, 948. Veritas similitudo et imago Patris dicitur et sapientia. III, 245. Veritas Christus. III, 2000. Veritas principalis Christus. V, 181. Christus est veritas, ad quam per fidem et per Christum imus. IV, 1640. Veritas vere est. III, 1080. In ea nec praeteritum nec futurum invenitur. III, 1680. In veritatis substantia non est major aliqua nisi quae verus est. VIII, 947. Veritas quondam seso cumulatissime habet. VIII, 75. Veritas ad jus naturae pertinet. VI, 20, 21. Ex veritate est omne quod justum est. VI, 540.

Veritas et vanitas a contrario differunt. IV, 1351. Veritati similis factus est homo cum creatus est; vanitati similis efficitur per peccatum. IV, 1863. Veritas humiliari non potest. IV, 1492. Omnibus supereminens est. IV, 341. Corporea creatura, quae a summitate caeli usque ad nubes est, habet figuram veritatis. III, 258.

Veritas animae beatae vita. VI, 240. Veritatis contemplatio, vita Beatorum. V, 1635. Beata vita nihil aliud est quam gaudium de veritate. I, 793. Sola veritas facit beatos, ex qua vera sunt omnia. IV, 79. Veritas coelestis patriae thesaurus. VII, 160.

Veritas lumen mentis nostrae. III, 1658. Veritas existit mentibus nostris superior. I, 1259; III, 147. Quae quae non de ipsa, sed secundum ipsam de ceteris judicant. I, 745; III, 147. Mens humana nulli cohaeret, nisi ipsi veritati. III, 245. Veritas summa generaliter ac rationem cuiusque hominis continet. II, 80. Veritas et una est, et multae, quia multae animae, quae illustrat. IV, 138. Veritatem fixam, stabilem, indeclinabilem, ubi sunt omnes rationes rerum creaturarum, de longinquo viderunt Philosophi. V, 776. Incommutabilis veritatis lex est omnium artium, et ars omnipotentis artificis. III, 147. Veritatis nonnulla vestigia reperuntur in ipsis prophorum auctorum litteris. X, 767. Ex aeternae veritatis regulis iudicium de rebus etiam corporeis fit. VIII, 906. Veritatis iudicium in sensibus corporis posuerunt Epicurei et Stoici. VII, 252. Veritas communis est omnium. I, 840. Omnibus communis est. IV, 969. Qui vult habere veritatem privatam, timeat ne ea privetur. I, 840.

Veritas in Deo invenitur. VI, 14. Veritas omnis ex Deo. III, 1414, 1660. Veritas ubicumque invenitur, Dominus est. III, 49. Omne verum ab illo est qui ait, *Ego sum veritas*. III, 18. Quidquid veritatis reperitur in homine, non est ab homine, sed a Deo. III, 2109. Veritas per quamlibet creaturam dicitur, non nisi ab illo dicitur, qui unus est verax, VIII, 140. A quocumque verum dicitur, illo donante dicitur,

qui est ipsa veritas. II, 724. Veritatis illustratio si homini ablata fuerit, non poterit nisi mendacia loqui. V, 908. Veritatem qui loquitur, ore suo loquitur, sed non suum. IV, 1120. Quidquid verum est in ratiocinatione, lumini veritatis tribuendum. III, 1283. Quae a veritate non veniunt, se ipsa plerumque subvertunt. VII, 210. Veritatis cognitio, omnia falsa, si modo proferatur, etiam quae prius inaudita erant, et dijudicare et subvertere idonea est. II, 437. Peus in cathedra unitatis doctrinam posuit veritatis. II, 403. Non est ulla ratio dicenda aut putanda veritas, quae sacris literis resistit. VI, 156. Veritas non est nisi in opere bono. IV, 1811. Veritas sola est, etiamsi non laudetur, laudabilis. II, 1025.

Veritatem, vitam, aeternitatem, beatitudinem omnis homo quaerit. V, 776; VIII, 887. Veritatis quantitas nobis amor naturalis. V, 813. Veritas negligentius quaereretur, si mendaces adversarios non haberet. V, 339. Negotium nostrum summum est magnopere quaerere veritatem. I, 933. In illius inquisitione beatitudinem consistere opinio Academicorum, quae discutitur. I, 909, 968. Veritas cum quovis discrimine quaeri debet. VIII, 77. Tutior est affectus vera quaerendi, quam incognita pro cognitibus praesumendi. VIII, 961. Veritas qua animi affectione quaerenda. VIII, 853. Quo pacto in disputationibus quaerenda. VIII, 175. Veritas disputatione requiritur, non disputato veritate. III, 517. Errari numquam tutius existimo, quam cum in amore nimio veritatis et reiectione nimia falsitatis erratur. VI, 487. Veritas, si non totis animi viribus concupiscatur, inveniri nullo pacto potest. I, 1324. Veritatem magis quam se ipsum animus debet appetere. VI, 496. Veritatem invenire est difficillimum. VIII, 63. Veritas non nisi magno labore invenitur. VIII, 174. Si quaeratur ut dignum est, non potest se suis dilectoribus subtrahere. I, 1324. Fieri non potest, ut eam pie, caste ac diligenter quaerentibus invenienda facultas desit. I, 1049. Omnes ambientes se admittit. I, 1261. Veritas ipsa negat vel tantis ad se amfractibus, quae tam proxima est; vel tantis sumptibus, quae tam gratuita est, perveniri. II, 433. Veritas per quam voluerit creaturarum, cui voluerit creaturae, ubique praesens loquitur. VI, 142, 162. Quomodo loquitur rationali creaturae. VII, 484. Noli foras ire, in te ipsum redi, in interiore homine habitat veritas. III, 154. De universis quae intelliguntur, non loquentem qui personat foris, sed intus ipsi menti praesidentem consulimus veritatem. I, 1216. Verum esse quod legit, nemo in codice aut in eo qui scripserit, sed in se cernit. II, 86. Veritas sine sono intus mentibus loquitur. III, 1784. Vox veritatis non tacet, sed vociferatur ex corde. IV, 675. Veritas quomodo potest audiri. III, 1784. Veritas res longe remota a vanorum hominum mentibus. VIII, 63. Veritas ubique praesens est, si cordis oculus ad eam aseat. IV, 234. Veritas sensibus corporeis percipi non potest. VI, 13. Veritatis regulam homines vident incommutabilem. III, 22, 23. Veritatem qui incipit velle capere, caliginem patitur quam non sentiebat. IV, 1933. Veritatis perspicuum intelligentiam qui vult assequi, a confessione incipiat. IV, 1908. Veritatem omnem in hac vita non potest homo cognoscere. III, 1876. Quomodo tamen scire dicitur. III, 1876. Veritas non est hic quam quaerimus. VIII, 887. Veritatem nudam se jactans depromere, caecitatis arguitur. II, 1034.

Veritas nisi divina ope non percipitur. I, 940. Veritati percipiendae quomodo per Verbum incarnatum reddimur habiles. VIII, 869. Veritatis inventioni duo vitia inimica. VIII, 845. Veritatis cognitio corde mundato. VI, 310. Veritatis capax mens non est nisi a vitibus libera. VI, 299. Veritati inhærere non potest sordidus animus. VIII, 89. Per bonos mores nobis provenit agnitio veritatis. I, 1334. In veritatem non intratur nisi per caritatem. VIII, 507. Veritas sola possidetur cum securitate. I, 1261. Eam nemo amittit invitus. I, 1261, 1262. Veritate nihil firmiter et serenius. III, 238.

Veritatis doctrinae et religionis quanta cura servanda. VI, 514. Veritas, mentis castitas. VI, 543. Veritas non est facilius laedenda, quam corporis castitas. VI, 543, 546. Cur veritatem violare minus timeant homines, quam corporis castitatem. VI, 546. Veritate doctrinae corrupta nullus aut cursus aut recursus esse ad castitatem animi potest. VI, 514, 515.

Veritatis dulcedo aeterna. V, 615. Delectatio de lumine veritatis. V, 969. Veritate intelligibili et incommutabili nihil pulchrius. II, 445. Veritas Dei panis Angelorum et hominum. IV, 1742. Veritas panis est. III, 1692. Immutabilis est. III, 1692. Panis est in hac vita, potus erit in altera. III, 1283. Panis communis, unde vivit et qui praedicat, et qui audit. V, 618. Peccatoribus panis veritatis amarus est. IV, 88. Cibo veritatis sanæ animæ gaudet. IV, 89. Veritatis amator clamat suave esse, quod verum

est. IV, 1533. Veritatis amor commendatur. IV, 510, 511. Dulcis est commemoratio veritatis. IV, 1227. Veritas suavior iniquitate, sed sanis. V, 831. Veritas veritas delectatur. VI, 446. Sequestrata spe futuræ vitæ jucundum et lætum fuit quibusdam præ amore veritatis torqueri. VI, 98. Aeterna veritas grandium cibis, qui non mutantur in eum a quo sumitur, sed e contra. I, 742. Veritas cernentes se commutat omnes in melius, a nullo in deterius commutatur. I, 1262. Veritas et dulcis est et amara: quando dulcis est, parit; et quando amara, curat. II, 1002.

Veritas divina oppugnantibus et contemptoribus non passim aperienda. III, 1300. Veritas non est ei proponenda, qui non bono animo audit. IV, 1767, 1769, 1770. Veritas non occultanda cum intersunt aliqui ejus cajaces. III, 1301. Veritas, etiam non assensus instantem praedicanda. IX, 449, 450, 451. Et per disputationem ingerenda. IX, 449, 450, 451, 532. Etiam alitigenis. IX, 434. Veritas etiam coram indignis propter dignos non celanda. IX, 523. Ad veritatem recipiendam cogendi sunt etiam inviti. IX, 722. Confidentia praedicandæ veritatis, caritati tribuitur, diffidentia timori. VI, 192. Veritatis amator nullus reprehensor formidandus. VIII, 843. Pro veritatis commendatione omnia mala corporalia toleranda. VII, 345. Veritatem qui praedicat, necesse est illusores patiatur. IV, 1768. Mortem propter veritatem alii fortiter, alii æquanimitè, alii libenter obeunt. III, 1369. Omnis consummatio est usque ad mortem pro veritate certare. IV, 1561. Canes sunt, qui non pro veritate, sed pro consuetudine latrant. IV, 176. Veritas tutius auditur, quam praedicatur. III, 1790. Veritas, causa cur discamus, necessitas, causa cur doceamus. II, 874. Ut intelligendus Psalmus xiv, 3, ubi laudatur loquens veritatem in corde. VI, 526. Item Apostolus præcipiens ut veritatem loquamur cum proximo. VI, 527. Veritatem cum proximo, loquens, cum omnibus loqui oportet. IV, 189. Veritatem loqui, et loqui vanitatem. V, 68. Veritatem loquentes non audiunt, qui loquuntur vanitatem. IV, 1863, 1866. Veritatem praedicare nihil est, si cor a lingua dissentiat; et audire veritatem nihil est, si non auditionem fructus sequatur. IV, 812. Et illi qui verum, quod loquuntur, non credunt; et illi qui verum, quod credunt, non loquuntur, merito reprobantur. IV, 1491.

Veritati adversantium duo genera. VIII, 84. Veritatis doctrina inimica dæmonibus. VII, 183. Veritatem oderunt mali. III, 1860. Veritatem homines amant lucentem, oderunt redarguentem. I, 794. Quamdiu blanditur et dulcis est iniquitas, amara est veritas. V, 850. Cur veritas odium parit. I, 794. Dum verum nobis cum aliqua asperitate dicitur, non ab homine, qui forte peccator est, sed a Christo emendatur. II, 150. Nemo potest veraciter amicus esse hominis, nisi fuerit ipsius promittens veritatis. II, 667. Veritatem oderunt homines, et prophetae nescientes. V, 1437. Homines, quamvis pauci, rarius inter prospera, crebrisque inter adversa aures admovent veritati. II, 938. Veritati apertissimæ nemo contradicit lingua, sed vita. V, 905. Veritati apertissimæ qui resistit, nulli alteri potius quam sibi adversatur. IX, 177. Veritatem apertissimæ cum quisque resistere cœperit, tunc praeciditur ab Ecclesia. IX, 444. Veritas, a quovis proferatur, amplectenda. I, 984. Per quemlibet hominem detur consilium veritatis, non debet contemni. III, 619. Veritas propter se ipsam diligenda est, non propter eum a quo annuntiat. III, 2106. Veritatem non veritate praedicantes tolerati, non falsitatem annuntiantes. VI, 527.

Veritas occultari potest ad tempus, vinci non potest. IV, 740. Veritas vincat necesse est, sive negantem, sive confidentem. II, 1049. Non bonum hominis est hominem viciere, sed bonum est homini ut eum veritas vincat volentem, quia malum est homini ut eum veritas vincat iuvitum. II, 1049. Non vincit nisi veritas; victoria veritatis est caritas. V, 1586. Qui vinci a veritate nolunt, ab errore vincuntur. V, 1586. Libertate tunc vera gaudemus, cum subdimur veritati. I, 1261. Bonum est ad escam magni Regis capi retilibus veritatis. V, 1526. Cujus vita per omnia congruit veritati, is solus est qui bene atque honeste vivit. I, 1031. Veritatis violentia. IX, 678. Spes ex promissione veritatis certa nobis est. II, 217. Ut possit homo complacere in veritate, necesse est ut facta fuerit in eum misericordia. III, 604. Veritas et misericordia in Scripturis passim commendatur. III, 563. Veritas frequenter in Scripturis misericordiae conjuncta. IV, 1117, 1480. Veritate humilitati sumus in mortem, misericordia instauramur ad vitam. IV, 1334, 1335. Veritas in caelo, misericordia in terra. IV, 672. Veritas tamquam scutum separat et discernit peccatorem humilem a peccatore superbo. IV, 1153. Exhortatio perquam egregia ad amplectum veritatis, quae una beatus faciat. I, 1260.

Verum quid sit. I, 888. Verum non posse comprehendere dicebant Academici. I, 924. Quod refellitur. I, 945. Verum

verum aut falsum. I, 801. Verum in corpore melius est, quam falsum in anima. I, 1167. Deus solus est doctor veri. I, 710. Dei est verum omne quod loquimur. I, 976. Quomodo verum dicitur, inspirante Deo dicitur. I, 861. Melior est vera stipula, quam lux inani cogitatione pro suspiciantibus voluntate formata. III, 169. Verum, est animi pabulum. II, 63. Vera infideliter et non vera fideliter dici possunt. II, 420. Verum occultare licet aliquando citra mendacium. III, 1501. Utile est aliquando verum tacere. X, 1017. Verum tacendi vel non tacendi causa. X, 1017, 1018. Verum quando dicendum, quando tacendum. X, 1017. Verum tacere aliud est, aliud falsum dicere. IV, 83, 86. Verum tacere aliquando non est culpandum, falsum dicere numquam concessum est perfectis. IV, 83. *Vide* Mendacium. Falsum dicere nihil licet; aliquando autem aliquid veri tacere utile est. III, 2111. Verum dicere non pœniteat, sed caute dicatur. III, 1619. Laborant homines loqui mendacium, qui veritatem tota facilitate loquentur. IV, 1811.

Verisimile Academicorum. I, 587, 937.

Vermes diversi. V, 412. Vermes nonnulli in aquarum scaturigine reperiuntur, et extra esse non possunt. VII, 709. Vermes nonnullos edunt quædam Venetiæ regiones. VIII, 233. Vermis, Christus, quare. IV, 174. Christus vermibus appellatus vel ad commendandam ejus humilitatem, vel quia vermibus sine concubitu de carne nascitur, sicut ille natus est de virgine. II, 548. Vermis gehennæ pro dolore animi ponitur. VII, 735. Vermis gehennæ pertinet etiam ad corpus. VII, 735. Vermiculi dissecti partes moventur. I, 1099. Vermiculi dissecti motus causa inquiritur. I, 1070. Vermiculi laus. III, 156.

Versiones ab LXX. versione discrepantes. VII, 601. Versio Italica cæteris Scripture interpretationibus latinis præferenda. III, 46. *Vide* Scriptura, Septuaginta.

Versus unde dictus. I, 1014, 1149. Versus a doctis vocatur qui duobus membris certa ratione dimensis copulatisque constat. I, 1126. Versuum terminus varius. I, 1149. Versus non debet finire pleno pede. I, 1151. Versus heroici finis. I, 1151. Quomodo versus heroicus metiendus sit. I, 1151. De senariorum versuum excellentia. I, 1157. Versus senarios quomodo commodius metri oportet. I, 1158. Versus quidam ex auctoris sui nomine aPELLATI. I, 1107. De versu judicat grammaticus sui auctoritate, musicus ex ratione et sensu. I, 1100. Quot temporibus minimus et maximus versus possint constare. I, 1127. Ut distinguitur versus a rhythmo et metro. I, 1116, 1147, 1151. Versus in animo, et versus in voce. IV, 120.

Veruclata. III, 801.

Verulus a Russicæ. IX, 233.

Versus vir perfectissimus, vicarius præfectorum per Africam. II, 504; IX, 540.

Vespasianus duo, pater et filius, suavissimi Imperatores. VII, 168.

Vespera quomodo intelligenda in historia creationis. III, 514. Vespera et mane quomodo intelligantur ante creationem solis. III, 273. Vesperam et mane in tribus primis diebus difficile est cogitare. VII, 322. Quid significant vespera et mane. VII, 322. Vespera materiam informem significat. III, 240. Creaturarum privationem. III, 235. Peccatum rationalis creaturæ. III, 239. *Vide* Dies, Mane. Vespera fit in homine, quando occidit ab eo sol justitiæ. IV, 224. Vespere cepit, ubi sapientiæ lumen recessit ab homine peccante. IV, 215. Vespere significat tribulationem sæculi. IV, 782. Finem sæculi designat. IV, 1562. Vesperam non habet septimus dies. V, 80.

Vespertina officia. II, 120. Quotidie agi solent. II, 120.

Vesperugo stella Veneris. VII, 720.

Vestimentum animæ, corpus. IV, 1314. Vestimenta scindere lugentium erat antiquorum. III, 711. Vestimenta Christi, sacramenta ipsius. IV, 176. Vestimentum Christi ipsa Ecclesia. IV, 1952. Vestimenta linea interiora. V, 224. Vestibus lineis purpuram miscere, et uti linostima veste, quomodo jam sit peccatum. VIII, 337. Vestis summi sacerdotis, Ecclesiæ sacramenta significat. III, 631. Et ipsam Ecclesiam. IV, 1754. Vestem nuptialem non habet, qui quærit gloriam suam, non Christi. III, 1461. Vestis nuptialis, caritas. V, 562, 583; IX, 669. Vestes Christi in quatuor partes divisæ. V, 1086. Vestis Domini quadripartita quadripartitam signavit Ecclesiam. III, 1949. Veste muliebri qui se osentant, jure infames et intestabiles habentur. I, 808. Lacerata, vestis genus. V, 883.

Vesta et deorum maxima, et terra, et sæpius ignis esse dicitur. VII, 120, 121. Dicitur esse Venus. VII, 121. Vestæ templo nihil apud Romanos sanctius. VII, 108. In Vestæ templo ignis perpetuus. VII, 77, 99, 108. Vestali foco ideo adhibite virgines, quod sicut ex virgine, ita nihil ex igne nascitur. VII, 120, 121. Vestæ sacra quam inutilia Urbi tradente. VII, 99. Templi Vestæ conflagratio. VII, 99. Vestalis stupri accusata, ad pudicitie testimonium, cribrum

aqua plenum ad iudices suos portavit. VII, 204, 774. Vestales sacerdotes in stupro detectæ vivæ defodiebantur. VII, 82.

Veterani milites ut paucos dies quietos habeant, quanti patiuntur. IV, 373.

Veteris hominis aliquid portamus usque ad ultimum meritis. V, 202. Veterem hominem exuere, et novum induere. V, 81. Veteris hominis crucifixum in cruce Domini designatur. III, 2069.

Vetustati quomodo novitas successit. VI, 677. Vetustas est carnalitas. V, 1250. Vetustas nostra ad petram Christum conterenda. IV, 812.

Vetustinum puerum miserabilem etiam impiis, Paulino commendat August. II, 124.

Vexilla Romana, aquilæ, dracones, etc. IV, 935.

Via Domini investigabiles, misericordie et veritas. II, 876; IV, 723, 776. Via sacra, quæ. VII, 569. In sancto via Dei. IV, 978. Via justa non est, nisi in conspectu Domini. IV, 1503. Via Dei, fides recta. II, 979. Via porrecta est ad peregrinos. III, 2034. Aliud est duci ad viam, aliud deducti in via. IV, 1032. Vias Domini custodire qui dicitur. X, 305. Declinare et discedere a viis Domini quid. X, 305. In via es, memento peregrisse te aliquid, restare aliquid; divertisse te ad refectorem, non ad defectionem. IV, 526. In via noli remanere, noli retro redire, noli deviare. V, 926. Melius est claudis in via, quam cursor extra viam. V, 926. Qui in via non currunt, quanto plus currunt, plus errant. V, 777. Melius est in via claudicare, quam præter viam fortiter ambulare. V, 778. In Christo ambula, ne offendas, ne cadas, ne in via remaneas, ne retro respicias, ne a via recedas. V, 932. In via nostra nullæ insidiæ, sed juxta viam. V, 778. Has ideo permissus est inimicus ponere, ne viam deserat. V, 778. Via Christi in medio laqueorum; laquei a dextris, prosperitas, laquei a sinistris, adversitas. IV, 1859. Via lata et spatiosa, quæ. V, 1644. Via peccatorum quæ. V, 1897. Via peccatorum placet, quia latitudo ejus videtur, finis non videtur. IV, 1897. Via impiorum felicitas transitoria, finita via peracta est felicitas. IV, 369. Viæ peccatorum non tribuitur, quod a deviantibus committitur. IV, 1508. Angusta via quæ ducit ad vitam, nisi dilatata corde non curritur. IV, 1550. Angusta via est laboranti, lata sit amanti. IV, 1550. Via angusta paucorum est. III, 2122. Cum in itinere Dei facillora et fructuosa ignava formidine fugiuntur, in itinere seculari duriora et sterilia arduoso labore tolerantur. II, 1071. Via spinosa pedibus Apostolorum contrita, facta est lenior secuturis. V, 1298. Veritas a philosophis hujus sæculi inventa, non via. V, 776. Via Christus. V, 777, 780. Parum erat Deo, si Filium suum faceret demonstratorem viæ; ipsum viam fecit. IV, 1447. Viam demonstrat lucerna prophetica, et Dominus in carne tanquam in testa. IV, 1834. In via ambula ad prophetiam, ambula ad verba Dei, ambula ad formam servi, perducere ad formam Domini. IV, 1834. Via nostra caritas est. IV, 1837. Via caritatis nihil excelsius, et non in illa ambulant nisi humiles. IV, 1837. Via testimoniorum Dei, Christus. IV, 1515. Viæ humilitatis, viæ vitæ. IV, 143. A virtutum viâ non recedendum propter insulationes male viventium. IV, 1151, 1152. Viæ et via in Scripturis leguntur, quia omnes una. II, 393. Viæ et semper quid in Evangelica parabola significant. IX, 723. Viam docent laquei militariae literis plebea. V, 1347.

Viatres hic sumus; quid nos ea ratione deceat. V, 926. Viator perfectus quis. X, 164, 253, 602. Viatorum cantus. V, 1195.

Viator Manichæus. VIII, 36.

Vicinari. IV, 320.

Victimæ veteris Testamenti cur sine vitio quærebantur. X, 403. Victimæ cruentæ Christianorum, quænam sint. VII, 230. Victimæ sacras imponi in aram conscientie, dum corde Deum laudas. IV, 1746.

Victimare. III, 967.

Victor Papa. II, 196.

Victor episcopus provincie Cesariensis a primatu excluditur, eique nusquam nisi in diocesi ejus ab aliquo communicatur Episcopo. II, 933.

Victor episcopus. II, 759, 781.

Victor episcopus. II, 759, 781.

Victor alius episcopus. II, 759, 781. *Victor* quem Augustinus fratrem vocat, cui gratias agit. II, 153.

Victor Aliburitanus ep. IV, 382.

Victor ab Assuris. X, 253.

Victor Aufidii. IX, 515, 583.

Victor de Castello. IX, 515.

Victor fossor. IX, 513.

Victor fullo dedit folles viginti ut factus esset præster IX, 514.

Victor a Garbe. IX, 511.

Victor a Gor. IX, 227

Victor grammaticus. IX, 513.
Victor Nephridii frater. II, 74.
Victor ab Octavo. IX, 237.
Victor Proculiani presbyter. II, 153, 154.
Victor a Russicade. IX, 511. Traditor. IX, 612. *App.* 775.
Victoria est subiecto repugnantium. VII, 637. Naturæ hæc vox est, ut subjugari victoribus malint, quibus contingit vinci, quam bellica omniariam vastatione deleri. VII, 560. Victoria munus solius veri Dei. VII, 423, 440, 441. Victoriæ ex hostibus ad unius Dei veri voluntatem arbitriumque pertinent. VIII, 448, 449. Victoria qualiter intenditur. VII, 410, 441. Quo animo civitas terrena querit victorias. VII, 444. Non semper meritis eorum qui vincunt, sed peccatis eorum qui vincuntur, quandoque tribuenda victoria. VII, 522. Victoria cum malis provenit divino iudicio victos humiliat, vel emendans peccata, vel puniens. VII, 613. Victoriæ terrenæ aut mortiferæ, aut certe mortales. VII, 440. Victoria perfecta de universis machinis iniuncta. V, 1252. Victoria nostra non ex Dei adiutorio esse, sed ex libero arbitrio, Coelestii doctrina. X, 345. Hoc reprobarit sacra Synodus, et ipse Pelagius. X, 345, 346. Victoria qua peccatum vincitur, nihil aliud est quam donum Dei. X, 887. Quisquis viribus suis vincere se posse præsumserit, etsi videtur vincere patientia, vincitur a superbia. V, 1235. Christus habebat de te sibi tentationem, de se tibi victoriam. IV, 731. Victoria sermonis divini. IV, 1336. *Vide* Vincere.
Victorum vitrea lætitia, fragiliter splendida. VII, 114. Mala vota sunt optare habere quem oderis vel quem timeas, ut possit esse quem vincas. VII, 121. Victore non videri disputatione, quam non magnum. II, 1048.
Victorina villa. VII, 763.
Victorianensis fundus. V, 1581.
Victorinus Carthabianensis, sive Carcavanensis. IV, 580; IX, 507, 528, 530. Unus ex xii episcopis, qui Maximiano contra Primitianum adhaeruerunt, damnatur a concilio Vaganiensi. II, 414.
Victorinus Mustitanus episcopus catholicus. IX, 637.
Victorinus a Thabraha. IX, 217.
Victorinus. VIII, 667.
Victorinus Leptinagensis episc. IV, 581.
Victorinus Mnatiangensis episc. IV, 380.
Victorinus subdiaconus, qui patefactus Manichæus, coarctatus, de clericorum gradu dejectus, ac de civitate pulsus sit, etc. II, 1053.
Victorinus Rhetor urbis Romæ, vertit in linguam Latinam libros Platoniorum. I, 750. Victorinus statum in Romano foro meruit. I, 750. Victorinus legit sacram Scripturam et libros Christianorum, ac publice proficitur fidem. I, 750. Scholam deserit ob legem Juliani, qua vetitum est Christianis docere litteras et oratoriam. I, 753.
Videre. Verbo videre utitur ad omnium sensuum operationes significandas. II, 599. Tria sunt genera rerum quæ videntur, unum corporalium, alterum simile corporalibus, tertium ab utroque discretum. II, 437. Bene vel male videre an de exterioribus oculis dicatur, an de interioribus. X, 569. Videre inter et credere hoc interest, quod præsentia videntur, creduntur absentia. II, 599, 600. Aliter Deus, aliter homo, videt creatura. I, 868. Videre Dei idem ac misereri. IV, 264, 295, 296. Videre Deum peccata, idem atque punire peccata. IV, 264. Videndi libido. X, 770. *Vide* Visio.
Viduitatis bonum excellentius bono conjugii. VI, 452. Viduitatis sancta professio. VI, 451. Viduitatis professione non damari secundas nuptias. VI, 455. Exhortatio ad viduitatis bonum. VI, 448. Comparatio inter triplices viduas. VI, 440. Viduam viram aliquando preferendam esse univiræ. VI, 440. Vidualis vita in sexageno fructu significata. VI, 425. Bonum viduitatis non minuitur laudato bono conjugii, sed augetur. VI, 435. Viduæ quibus operibus debeant incumbere. VI, 447. Viduis diligentior orationum cura videtur injuncta. II, 506. Viduæ ab avaritia caveant. VI, 447, 448. Deliciæ spirituales sint eis loco carnalium. VI, 447. Vidua vera dicitur, quæ non habet a quibus sustentetur. III, 766. Vidualis habitus a matronali distinctus. II, 1081. In nigellis vestibus esse innuitur. II, 1081. Viduarum fuerunt certa vestimenta temporibus Patriarcharum. III, 585. Viduæ desertæ videntur, sed robustus est auxilium earum. IV, 1726. Viduas et pupillos Deus custodit. IV, 1896, 1897. Vidua est omnis anima, quæ intelligit se desertam omni auxilio, nisi solius Dei. IV, 1725. Vidua Dei est anima quæ in solo Deo confidit. IV, 1897. Tota Ecclesia una vidua est. IV, 1726. Vidua Ecclesia est absente sponse. IV, 1897.
Vigesilis. Plebs Vigesiilitana Episcopum in plenario Africæ concilio degradatum suscipere constanter renuit. II, 254.
Vigilantia commendatur. V, 580. Vigilantia et oratio ex

gratia. X, 170, 171. Vigilandum semper. IV, 1806. Vigiliae hostis, dormis tu. IV, 801.
Vigiliae spatium non habet amplius quam tres horas. IV, 1144. Vigiliæ ternarum horarum in castris. III, 718. Vigilia noctis quarta quid significet. V, 476.
Vigiliæ sacræ. V, 1087. Vigiliæ ad sacram sollemnitate. IV, 1099.
Vigiliæ Maximiani. V, 1598.
Viginti martyrum basilica. V, 799. Viginti Martyrum nate. V, 1447.
Vilescat totum quiddid præter Deum est. IV, 252.
Villaregium. IX, 475.
Vincere hominem hominis bonum non est; sed bonum est homini ut eum veritas vincat volentem, malum ut rigat invitum. II, 1049. Vinci a veritate, nihil gloriosius. IV, 089. Vincit cum vinci videatur, quisquis cedendo ad illi pervenit, quod non amittit invitus. III, 163. Vincitur utiliter, cui licentia iniquitatis eripitur. II, 531. Vinci ab homine non potest, qui vitia vicerit. III, 160. Invictus est, qui id solum amat, quod amanti eripi non potest. III, 160. Et qui coheret Deo. III, 162. Magni interest quid vincat in nobis. X, 591. Vinci potest carnis voluptas, quomodo. X, 804. Vincitur iniquitas, non viribus nostris, sed adiutorio Dei. IV, 343. Vincimur pugnantes contra peccatum, nisi divinitus adjuvemur. VI, 271. Vinces eum qui vincere solet, si habitet in te qui vinci non potest. III, 2006. Vincimus per eum qui dilexit nos. V, 1561. Qui prior vicit, faciet etiam te secundo victorem. IV, 1521. Qui in nobis vicit sumus, in Deo vicimus. IV, 1521. Leo victus est sæviendo, Agnus vicit patiendo. IV, 1958.
Vincenius Martyr ubique vincens. V, 1252. Ejus laudes. V, 1252. Natalitia. V, 51, 1552. Vincenitii natalem nulla regio non gaudet celebrare. V, 1257.
Vincenius. IX, 550.
Vincenius episcopus. II, 759, 781.
Vincenius a Thibari. IX, 225.
Vincenius Victor prius Donatista, vel potius Rogatista. X, 510. Vincenitius cur Victoris nomen voluerit esse suum cognomen. X, 775, *Adm.*, 475.
Vincenitii nomen unde Victor sibi sumpserit. X, 511. Vincenitius Victor scripsi de origine animæ adversus Augustinum. I, 635. Vincenitii Victoris libri duo ad Petrum. X, 495. Vincenitii errores. X, 521. Vincenitius modeste ab Augustino correptus resipuit. I, 635. Donatarum vel Rogatarum divisione liberatus. X, 505. Ex Rogatarum factione ad Ecclesiam catholicam conversus. X, 475, *Adm.*, 475.
Vincenius Carten. prius Rogati presbyter. II, 545. Ac postea successor. II, 521. Sedet Cartennis cum decem Rogatistis. II, 531. In Mauritania Cæsariensi. II, 532.
Vincula sapientiæ prima aliquantulum dura; ultima nec dura quia dulcissima, nec mollia quia firmissima. II, 104. Vincula mundi asperitatem habent veram, jucunditatem falsam. etc. II, 104. Vincula ferrea, timor; aurea, amor. IV, 1958.
Vindemialis episcopus. X, 411. *Not.* 1. A Valerio Comite epistolam reddidit Augustino. II, 926.
Vindicianus senex medicus. I, 695. Qui proconsul coronam agonisticam Augustino imposuerat. I, 695. Vindicianus Augustinum ab astrologorum nœnis revocare satagit. I, 695, 737. Vindiciani medici remedium, uno tempore profuit, altero nocuit. II, 526.
Vindicta Dei, ira ejus dicitur. IV, 710. Vindicta peccatorum certissima. I, 1281, 1295. Vindicta citissima post peccatum. I, 1292. Dedecus peccati in rerum natura ne quidem puncto tem; oris existit sine decore vindictæ. I, 1292. Quare Deus vindicat occidendo in quos voluerit; secus vero homines. VIII, 159. Jus vindicandi peccata hominum in Deo probat nos a Deo conditos. I, 1241. Necessè est ut Deus in injustum vindicetur. IV, 254. Vindicat in peccata Deus, si justus est. IV, 589. Cur Deus hoc tempore vindictam neque nemini, neque omnibus retribuat. IV, 253. In filios damnationis Deus vindicat iratus, in filios autem gratiæ vindicat propitius. X, 166, 167. Aliquando ad hoc vindicat Deus ut periciat; aliquando ad hoc vindicat ut damnet. IV, 710. Quidquid divinitus ante ultimum iudicium vindicatur, non ad interitum hominum, sed ad medicinam valere credendum est. VIII, 175. Noli murmurare quia Deus non vindicatur in malos, ne inter illos sis, inter quos vindicatur. IV, 1196. Noli, quia tu transisti, velle misericordiæ Dei pontem subvertere. IV, 1196. Vindicta ultima juste poscitur, quando nullus jam restat correctionis locus. II, 530. Vindictam Dei usque ad tertiam et quartam generationem procedere quomodo intelligendum. VIII, 157. Adversus vindictas temporales, quæ sunt in veteri Testamento, sæviabant Manichæi. III, 1265. An sibi adversantur duo Testamenta in eo quod ad vindictam pertinet. VIII, 159. Quomodo sancti vindictam desiderant. IV,

1017. *Vide* Malum reddere. Vindicari se quomodo electi Dei deprecantur. III, 1539.

Vindicta quaedam est iusta. VIII, 563. Vindictae officia possunt implere boni bono animo. III, 1526. Vindicta in aliquem inimicum cum caritate potest procedere. VIII, 188, 199, 190. Vindicta nulla debetur nisi peccato. X, 166, 167. Vindicta peccati duplex, concomitans et consequens. VIII, 594. Vindicta an et quonodo fieri debeat. IX, 85. Vindictae corporales quo animo factae a viris sanctis. III, 1263. Vindicta quae ad correctionem valet, non vetatur. III, 1261. Vindicta ut in corpus et in animum potest exerceri. VIII, 175. Quomodo vindicandum. VIII, 161. Vindicandum non nisi auctoritate divina. VIII, 161. Rectus vindictae motus, quis. I, 1006. Vindicta quatenus a principibus exerenda. VII, 171. Excessus in vindicta. VII, 107. Vindicta facile modum excedit. III, 1258. Conceditur ut vindices te, quia iustum est; vide utrum non habeas quod in te vindicetur, et vindica. IV, 1525. Deus iustitiam vindictae non reprimit, sed superbiam vindicantis extinguit. IV, 1525. Insuper se jactat, qui cum et ipse homo sit, cupit se de homine vindicare, et cum superare hominem palam quaerit, occulte a diabolo superatur. IV, 99.

Vindicatio quid. VI, 21. Hanc vis lunata inseruit. VI, 20. Vindictae libido quam iniqua. V, 396. Vindictae libidinem superbia facit. V, 654. Vindictae solatio quaeri solet in illo, quod restitui non potest. III, 1261. Vindicta alieno malo animum pascat. II, 186. Vindicari est malo alieno pasci. V, 1057. Vindictae cupidus de aliena poena quaerit medicamentum, et invenit grande tormentum. V, 684. Horrenda tentatio, velle vindicari. V, 591. Vindicta non quaerenda. III, 708. Non praeterita vindicando pascere iram nostram studemus, sed misericorditer id futurum cavendo satagimus. II, 517. Vindictae appetitus exemplo Christi coercendus. V, 54, 396, 424, 684. 1396. Christianus non libidine ulciscendi poenam irrogare debet. II, 591. Vindicare se non didicit Christianus, sed tolerare. IV, 255. Cavendum est ne vindicandi cupiditate amittatur patientia, quae illis habenda est quam omne quod potest etiam invito inimico auferre. II, 550. Alisit a corde Christiano, ut libidine ulciscendi ad poenam cujusque rapiatur. II, 591. Vindicatum de inimico acriter dei recantes a Deo, corriguntur. V, 1058. Praeceptum de donanda omnino vindicta quod insinuat. VIII, 564, 367.

Vinea a Deo plantata. V, 551. Operarii ad vineam conducti. V, 520.

Vini primitiae simulacris libatae. III, 2065. Vinum quare non bibunt Severiani. VIII, 50. Vinum bibere non religio, sed sacrilegium est Manichaei. VIII, 337, 379. Vinum non bibunt Manichaei, licet vescantur uvis. VIII, 57. Vinum non bibere cur bonum dixit esse Apostolus. VIII, 149. Vinum sine mensura potare posse, putatur vel Dei donum, vel certe suave, blandum et licitum bonum. V, 828. Qui hoc potest, viri fortis accipit nomen: tanto nequior, quanto sub poculo invidetur. V, 828. Vini abstinentia in Quadragesima. V, 1045, 1052.

Vipera. Judaei ex moribus dicti generatio viperarum. V, 670.

Viri et uxoris prima societas. VI, 375. Viro uni plures feminae an licite jungantur. X, 419. Uni viri plures uxores habere aliquando licuit, nunquam uni feminae plures viros. VI, 587. Quare. X, 419. Viri adulteri gravius puniendi quam adulterae uxores. VI, 474, 475. Virorum impudicitia peior. VI, 475. Viri mulieribus praere in pudicitia debent. VI, 486. Ad viros pertinet et virtute vincere et regere exemplo feminas. VI, 475. Vir caput mulieris, praecedere eam debet in omnibus factis bonis. V, 77. Vir in eo quod male facit, non est caput mulieris. V, 85. Viri dominatio an poena feminae, an ordo naturae. X, 1566. Vir uxori, non ad illudendum imbecilliorum sexum, sed sinceri amoris lege praeficitur. I, 1536. Vir ad regendam uxorem, animo carnem regenti similis esse debet. VII, 445. Viri est imperare, feminae obtemperare. III, 1595. Viri sanguinum sunt qui oderunt fratres. IV, 1801. Per virum a sexu honoratiore homo intelligitur, modo locutionis quo significatur a parte totum. IV, 1511.

Virata mulier. III, 965.

Vires. Nihil sibitribuendum de viribus suis. III, 604. *Vide* Vis.

Virga. De virga quam multa et mira fecit Christus. VI, 698. Virga Maria, virga Christus, virga crux. VI, 698. Virga Moysi in serpentem conversa quid figuravit. V, 61, 67. Figura fuit passionis Domini. IV, 855. Virga in arca inclusa, symbolum potestatis. III, 655. Virga disciplinae. V, 1649. Reguntur etiam boni in virga ferrea. III, 1075. Virga regni Christi regit spiritalis, conterit carnales. IV, 505. Melius est erudiri in virga patris, quam in blandimento porre praedoni. IV, 1151. Virgarum colores quas variavit Iacob, afflicto transieunt in animas pecorum matrum.

X, 812. Virgarum verbera, coercionis modus a magistris, a parentibus et ab episcopis saepe in iudiciis adhiberi solitus. II, 509. Adhibetur et ad inquisitionem criminum. II, 509.

Virgilius Poeta. I, 671; VIII, 1047, 1050, 1079. Mantuanus rhetor. II, 82. Romanis verba vendebat. V, 625. Virgilius multam historiarum vetusta auctoritate roboratum legerat. II, 84. Virgilius ab Augustino laudatus. III, 2069. Virgilius car a pueris legitur. VII, 16. Virgili duo versus in Christum aptissime convenientes. II, 521, 1075; VII, 305. Virgili sententia de poenis post mortem. VII, 727. Virgili locus. V, 622. Alter ei contrarius. V, 625. Virgili loci. II, 81, 84; VI, 259, 242, 255, 588, 595, 601.

Virginitas nomen accepit ab illicitis. V, 574, 575. Virginitas caelestis vite imitatio. VI, 598. Angelica portio est, et in carae corruptibili incorruptionis perpetuae meditatio. VI, 401. Virginitas corporis etiam ipsa est spiritualis. VI, 400. Virginitas inde honorata, quia Deo dicata. VI, 400. Votum virginitatis. VI, 412. Virginitas consignatio. II, 229. Virginitatem ab luente aetate quidam vovent. IV, 967. Virginitatem voventium amplior in Ecclesia gradus. III, 1459. Virginitatem voventes non sunt sine nuptiis. III, 1459. Quales esse debeant virgines quae jam votae sunt, ostendit Ambrosius. III, 115. Virginitatem qui voverunt, Angelorum vitam ducent in terra. V, 756. Hoc incipiunt esse ante mortem, quod caeteri post resurrectionem. V, 756. Nec ad ipsa quae permissa sunt, frenos concupiscentiae relaxent. V, 756. Virginitas professionis laus. II, 645. Virginitas, opus est supererogationis, non praecipii. VI, 412. Virginitas jure divino pia nuptiis anteponitur. VI, 597. Virginitatem etiam sanctionum et continentiam virorum sanctorum caelibem vitam eligentium, castorum conjugiorum meritis adaequabat Jovinianus. I, 659; VIII, 45. Virginitas quae non est praecipua, plus est quam conjugalis pudicitia quae praecipua est. X, 537. Virginitas praeferenda conjugio. X, 142. Nuptiis praefertur. X, 416. Nulla ei fecunditas conjugalis comparanda. VI, 399, 400. De virginitate et conjugio errores duo contrarii, alius virginitati aequans nuptias, alius eas damnans. VI, 405, 407. Virginitas sic praefertur, ut non nuptiae damnentur. VI, 404. Virginitas nuptiis non tamquam malo bonum, sed tamquam bono melius anteponitur. X, 1418. Virginitas et pudicitia non vera, nisi quae vere Dei mancipatur. X, 416. Virginitatem custodire quam pudicitiam conjugalem plus est. X, 537. Quod Catholici sanctam virginitatem nuptiis praeferebant, eos olim Jovinianus Manichaeos appellabat. X, 459. Virginitati non ideo conferendum conjugium, quia virgines parit. VI, 401. Virginitas omnium decus est unius virginitatis partus. VI, 598, 599. Virginitas filius et virginitas sponsum, Christus. VI, 597. Virginitatis dignitas quoniam coepit a matre Domini. V, 548. Nativitas Christi secundum carnem de virgine significavit membra illius secundum Spiritum de virgine nascitura. VI, 599. Virginitas illum solum decenter parere posset, qui in sua natiuitate parem habere non posset. VI, 599. Virginitas Mariae voto dicata Deo, antequam de conciliando Christo adisset. VI, 598.

Virginitas turpis est sine virtutibus. IV, 968. Virginitas humilitate tuenda. VI, 596. Virginitas humilitas maxime commendatur. VI, 412, 415, 414. Virgines quanto magis sunt, humiliter se in omnibus. V, 1020. Quanto sanctiores, tanto sint humiliores. VI, 427. Melius est humile conjugium, quam superba virginitas. IV, 968, 1260. Virginitas qua ratione humilitas exerenda. VI, 426, 427. Quid cogitandum virgini, ut veraciter se non audeat mulieri aut conjugatae praeferre. VI, 423. Ut non inflatur virgo, cogitet se forte non posse pro Christo pati, quod possit conjugata. VI, 424. Prima humilitatis cogitatio, virginitatem haberi ex Dei dono. VI, 420, 422. Virginitas custos Deus, quae eam deicit, aequat humiles quiescit. VI, 426. Virgines conjugatos sanctos patres non contemnant. VI, 597. Non se arbitrentur his meliores. VI, 594. Nec se esse hic sine peccato. VI, 425. Virginitatis custos caritas; locus huius custodis, humilitas. VI, 426. In sola caritate custodia castitatis. III, 2141. De conjugio, viduitate et virginitate multae perplexitates. VI, 442. Corrupta corde, frustra virgo est corpore. IV, 1168. Virginitas in carne paucorum est, omnium debet esse in corde. IV, 1920; V, 575. Virginitas sacra si per impudicam pereat voluntatem, ad pudicitiam rediri potest, ad virginitatem non potest. X, 1543, 1544. Virginitas amissa nulla carnis fecunditate compensatur. VI, 400. Virgo quae si nubere, non peccaret; sanctimonialis si nupsit, Christi adultera reputatur. IV, 1058.

Virginitas carnis, corpus intactum; virginitas cordis, fides incorrupta. IV, 1920.

Virginitas mentis. V, 1495. Virginitas mentis, fides, spes, caritas. III, 1490. In file omnes virgines esse debent. V, 1061. Virginitas fidelis est in conjugatis. V, 574. Virginitas extra Ecclesiam nihil prodest. IV, 515. Virginitas Ec-

classis. V. 1068, 1010, 1063. Virgo tota Ecclesia dicitur. IV, 1929; V, 575.

Virginitas commendatur. V, 996. Virginitatem liberam esse Christus voluit. VI, 398. Virginitas non præcepto, sed consilio commendata ad promerendam singularem gloriam in vita futura. VI, 402. Virginitas non propter hanc vitam, sed propter futuram diligenda. VI, 407. Fidelis et pia virginitas magnum magnique honoris meritum apud Deum habet, unde. III, 397. Qui virginitatem servavit, non continuo censendi sunt omnia Legis et Evangelii præcepta custodire. X, 337. Virginitatis encomium. III, 112. Ambrosius virgines ad suscipiendum virginitatis propositum magno accendit eloquio. III, 113. Augustini liber de sancta virginitate. I, 840. Virgo nomen integritatis, non ætatis. III, 402. Virgo nomen ætatis est secundum eloquium Hebræum. III, 575. Virgines aliquando mulieres appellatæ. III, 529. Virgines ejusdem integritatem obsequit velut manu explorans eam perdidit. VII, 32. Virgines honorabilis membrum Christi. III, 1499. Inter virgines computatur quisquis corruptionem per sensus non admisit. IV, 1920. Quisquis abstinet ab illicitis sensuum motibus. V, 574. Virginum sanctarum gloriosa certamina. X, 724. Virgines propria et excellenti sanctitate nominatæ, dictæ etiam Sanctimoniales. V, 574. Multitudo earum. V, 574. Virgines sacras amor facit. V, 883. Multæ etiam parentum suorum contrarios conatus, igne superni amoris superarunt. V, 884. Timor ipsis virginitatis necessarius, non timor sæcularis aut servilis, sed timor Dei castus. VI, 418. Virginitas adhuc de ipsa integritate iudicium danda præcepta sunt. VI, 413. Virgines quas ponit professoris et propositi, melius aberent quam trerentur. VI, 415. Inter virgines Dei consecrari non potest post baptismum, quæ catechumena fuerit vitata. VI, 387. Obediens mulier inobedienti virgini præponenda. VI, 422. Obedientior conjugata minus obedienti virgini præponenda. VI, 392, 393. Virginitas Maria imitanda proponitur. V, 1011.

Virginis uterus, thalamus sponsi. IV, 161. Thalamus conjunctionis nuptialis Verbi et carnis. IV, 489.

Virgines elegantiore vestitu placere hominibus studentes reprehenduntur. VI, 415. Virgines non solo habitu vestis professionem suam tenentes. X, 799. Virginum numerositas major apud Catholicos, quam mulierum. VIII, 492.

Virgines et ipsæ s. ritus matres Christi. VI, 399. Virginitas in ortu Christi unde causa gaudii. VI, 604. Virgines sponsum toto corde amant. VI, 427, 428. Virginum gloria futura major et propria quadam in cælis gaudia. VI, 410. Sequi Agnum quicumque ierit, proprium est virginum. VI, 411. Virginum canticum quod nemo alius potest dicere. X, 410. Virgines fructum sexagesimum re erunt. III, 1323. Virginalis vita an in centeno fructu iudicata. VI, 423. Exhortatio ad Virgines. III, 412. Martyr Cyprianus de habitu virginum, non de suscipiendo virginitatis proposito scripsit. III, 113.

Virginum sapientum et fatuarum parabola explicatur. II, 571, 572; V, 573; VI, 44, 45. Virgines quinque ex Evangelio, omnes animas intratas in regnum colorum significant. IV, 1920. Virgines oleum non ferentes. V, 804. Virgines fatue sunt, quibus conscientia non sufficit. IV, 1921. Et quæ excitantur ad bona opera, non robore bonæ conscientia, sed incitamento lingue alienæ. IV, 1921.

Virgini Cælestis Iudi exhibebantur. VII, 50.

Virginitatis dea. VII, 123, 188.

Viride agri allegorie. III, 196.

Virtus a virgo cognominata videtur. II, 891, 1257. Virtutum deam fecerunt gentiles. VII, 137. Virtus non est dea, sed donum Dei. VII, 127, 128.

Virtus animi quid. V, 812. Virtutis definitio ex Cicerone. X, 747. Virtus dicitur habitus et quasi sapientis animæ qualitas. I, 1314. Virtus est animi habitus naturæ modo atque rationi consentaneus. VI, 20. Virtus dicitur equalitas quædam vitæ, rationi undique consentientis. I, 1050. Virtus dicitur, vel recta vel perfecta ratio. I, 876. Virtus est frui fruentis et utendis uti. VI, 19. Virtus creaturæ rationalis, conversio ejus ad incommutabile bonum. II, 561. Virtus ars bene recteque vivendi. VII, 128, 258, 789. Virtus ars ad immortalatem perveniendi felicitatem. VII, 128, 258, 789. Virtus ordo est amoris. VII, 467, 468. Vera et invicta virtus caritas. V, 1397. Virtus est caritas qua id quod diligendum est diligitur. II, 671, 673, 739. Virtus ad beatam vitam ducens nihil est nisi summus amor Dei. I, 1322.

Virtus vera quæ. VII, 136, 638. Virtutum veram in quo ponebant Pythagoræ et Platonicæ philosophi. X, 743. An qui naturaliter ea quæ legis sunt faciunt, veras virtutes habeant. X, 730. Ipsa est vera et sola virtus, quæ non militat typo, sed Deo. V, 1293. Virtus nulla vera sine vera pietate. VII, 106, 631. Si quid laudabile in homine naturaliter eminet, non nisi vera pietate purgatur et perficitur. VII, 77. Virtutes a vitis non officiis, sed finibus discernun-

tur. X, 749, 751. Virtutes veræ Deo servire debent. X, 749. Virtutes nisi ad Deum referantur, vitia sunt potius quam virtutes. VII, 636. Quidquid homo veluti recte fecerit, nisi ad pietatem quæ ad Deum est referatur, rectum dici non oportet. VI, 204. Virtus animi a Deo est. V, 812. Virtus animi non facit beatum, sed qui virtutem dedit. V, 812. Virtutes veræ non sunt, quæ quæ felicitatem æternam non intendunt. II, 670. Et quæ ad veram beatitudinem consequendam homini non prosunt. X, 747. Virtutes Christianæ persuadendæ fuerunt non tantum propter civitatis terrenæ concordissimam societatem, verum etiam propter adipiscendam sempiternam salutem. II, 533. Virtutes sine fide veræ non sunt. X, 730. Virtutes infidelium non sunt veræ. X, 751. An sint dona Dei. X, 744. Objectioni Juliani virtutes infidelium defendentis satisficit. X, 751. Virtutes Paganorum ex inani gloria steriles. II, 710. Virtus vera non est, quando gloriæ servit humane. VII, 106, 107. Virtutes tam surpiter serviunt humanæ gloriæ, quam corporis voluptati. VII, 166, 167. Virtutes ad se ipsas relatæ, inflatæ sunt ac superbæ. VII, 636.

Virtus propter se expetenda est. VII, 626. Propter se solum petenda. VI, 21. Virtus omnia appellat propter se, etiam se ipsam. VII, 636. Virtus bene utitur et se ipsa et cæteris quæ faciunt hominem beatum bonis. VII, 626. Virtus omnium bonorum vel animi vel corporis nihil sibi præponit. VII, 626. Virtus primigenia seu bona natura propter se ipsam diligit, utiturque et fruitur. VII, 625. Virtutibus nemo male utitur. I, 597, 1267. Virtutem non minuunt corporis bona si minuuntur. VII, 51. Anima quæ se sequitur ut virtutem adipiscatur, stultum aliquid sequitur. I, 1314. Virtus nihil hic agit, nisi perpetua bella cum vitis agat. VII, 629. Virtus perpetua bella cum vitis agit, non ut hæc vita carat miseris, sed ut spe futuri sæculi sit beata, sicut et salva. VII, 631. Si animam corpus corruptibile non gravaret, non conaretur homo in virtutem, sed sine conatu Deo suo facile et feliciter obediret. X, 1313. Virtus ab animi sede membris corporis imperat. VII, 30. Virtutes qui ex spiritu Dei habet, etiam inimicos diligit. VII, 127.

Virtus in animæ bonis est excellentissimum bonum. VII, 636. Nihil hic in homine melius virtute atque utilius reperitur. VII, 631. Nullum bonum esse hominis præter virtutem voluit Stoici. VII, 258. Vera virtus nisi in justo esse non potest. X, 743. Virtutes sunt bona honorum. X, 211. Virtus animam facit optimam. I, 1513. Virtutes, quibus recte vivitur, magna bona sunt. I, 597, 1267. Virtus aut vitium, ratio propter quam diligimus aut odio habemus. III, 1859. Virtus quomodo in infirmitate perficitur. X, 742. Virtutis perfectio non est desperanda. X, 673.

Virtutes quæ sunt in animo humano, non separantur ab invicem. VIII, 927. Virtutes inseparabiles esse omnibus philosophis placuit. II, 733. Eaque sententia probatur. II, 733, 736, 737, 738. Virtutum connexionem Zeno tenuit. X, 1063. Etsi virtutes sint connexæ, una tamen major est altera in uno eodemque homine. II, 740. Virtus non est hic sine aliquo vitio. II, 737, 738, 740. In magnis animis quædam virtutes vitis parvorum sunt simillimæ. VIII, 417. Virtuti unicuique finitimum vitium reperitur. VI, 21, 22. Virtutes duæ hic necessariæ, continentia et sustinentia. V, 233.

Virtutis species quatuor. VII, 127. Virtutis partes quatuor, prudentia, iustitia, fortitudo, temperantia. VI, 20, 31. Virtutes agendæ vitæ quatuor, prudentia, etc. IV, 1063, 1068. Virtutum theologiarum ordo et connexio. IV, 261. Ex vario affectu amoris Dei nascantur virtutes illæ quatuor, prudentia, iustitia, etc. I, 1322. Quæ desinuntur. I, 1253, 1352. Officia quatuor virtutum ad dilectionem Dei tendunt. I, 1530. Flumen paradisi terrestris in quatuor partes divinum significat quatuor virtutes. III, 203. Virtutum gradus distinguunt ab illo qui sacris Scripturis animum intendit. VI, 54, 35. Virtutes inesse possunt et in habitu et in opere. VI, 390. Virtus vel sapientia luci vitium vel stultitia tenebris comparatur. II, 738.

Virtutes. Iustitia, continentia, etc. non ex viribus nostris. II, 819, 830. Virtutes nostræ sunt, non res quas dare vel eripere casus potest. I, 916. Virtutes quibus anima ornatur, ex Deo sunt. III, 1685. Virtus nobis non erit, nisi adsit Deus, quo juvemur. II, 669. Nemo recte agit, nisi divino adjuvetur auxilio. VII, 639. Virtus non est ab homine, sed super hominem, quod facit hominem beate vivere. VII, 638. Virtus quæ dicitur nostra, Dei est bonitate nobis concessa. VII, 300. Virtus quæ Dei bonitate nobis concessa, non nisi gratiæ Dei tribuenda. VII, 167. Virtus sola Dei gratia donatur. VII, 128, 258, 789. Virtus vera donum est gratiæ. X, 762. Cur virtutes dona Dei esse negant Pelagiani. X, 743. Virtutes omnes et gratias unumquemque posse habere, quo sensu a Pelagio intolletum, et ab Episcopis approbatum. X, 539, 540. Virtutes nostras quomodo formet, ut invisibilis. V, 1493. Virtus Christi erit in nomine, cum

defecerit virtus nostra. IV, 881, 882. Virtutes oculis non videntur, et amantur. IV, 316. Christus, pro omnibus virtutibus necessariis in convalle plorativus, dabit in celo suam virtutem se ipsum. IV, 1063.

Virtutes an desunt in futura vita. VIII, 1045. Virtutes quomodo erunt ac non erunt in aeterna vita. II, 671. Virtutes eadem hic sunt in actu, post hanc vitam in effectu; hic in opere, ibi in mercede; hic in officio, ibi in fine. II, 673. Virtutes quomodo sint in Beatis. I, 1189. Virtus major, quae in Beatis cum necessitate boni. X, 1498. In vita beata una erit virtus quae virtutes omnes complectetur, aut potius quae ipsa erit virtutes omnes. II, 671, 672. Virtutes duae, una activa, altera contemplativa. III, 1045. In caelo una erit virtus, scilicet contemplationis Dei. IV, 1066. Virtus via ad gloriam, honorem, imperium, VII, 156. Virtutis et honoris aetles ad Romanos conjunctae. VII, 156. Virtutes Romani cum Christianis sunt commotionibus necessaria exempla. VII, 165. Virtutes civiles etiam sine vera religione quantum valuerunt in imperio Romano. II, 535. Romani quamvis sui generis probitatem custodierunt. II, 535. Virtus vera ac sola. V, 1295.

Vis. Vires corporis unde majores. I, 1036. Vim vi repellere occidendo eum qui stuprum aut mortem inferre molitur, illicitum. I, 1227. Vis ad aliquem cogendum ad bonum potest adhiberi. II, 734, 737, 802, 805.

Visibile quidquam non est, quod non sit mutabile. VIII, 881. Tria visibilium genera. II, 437.

Visio. Videre pro generali sensu non solum corporis, sed etiam animi. III, 625, 1958; V, 646. Quid distet inter videre et credere. II, 599, 600. Videndi Dei desiderium quando amoris grati sit argumentum. V, 965.

Visio quid. VIII, 983, 986. Quomodo fiat. I, 1038. Ex re visibili gignitur visio seu imago ejus rei quae videtur. VIII, 986, 987. Quomodo. VIII, 987. Visio per emissionem radiorum ex oculis. III, 238. Lux quae est in sensu videntis, non sufficit ad videndum. III, 238. Visionem fieri ex imaginibus quae ad oculos veniunt, sententia Epicuri et Democriti, qui refelluntur a Cicerone. II, 446, 447. Visionem qui nolunt tribuere nisi corporibus, non sunt audiendi. II, 620. Visio non est rei aut remotioris, aut propinquioris. V, 1265.

Visio triplex, intellectualis, spiritalis et corporalis. VII, 286, 287. *Not. (a)*. Visio alia fit oculis corporis, alia mentis obtutu. II, 597, 599. Quid mentis obtutu videamus. II, 597, 599, 613, 616. Nec ipsa est contemnenda visio, videre quod nescias. II, 597. Cum anima intellectuali visione Deum videt, etiam supra se videt illum. III, 480. An in spirituali et intellectuali visione plures gradus. III, 478. In visione trinitas quaedam. VIII, 985. Tria quae in visione sunt, natura sua differunt. VIII, 986. Quomodo in unum coeunt tria haec. VIII, 987.

Visio Dei duplex, alia hujus temporis, alia futuri: haec per speciem, illa per fidem. IV, 1609, 1651. Recte dicitur, scimus posse Deum videri. II, 601. Patrem invisibilem, Filium vero et Spiritum sanctum visibiles putabant Ariani. II, 605, 626. Non solum Patris divinitatem, sed nec Filii, nec Spiritus sancti posse oculis carnis aspicere, sententia Hieronymi. II, 622. Nullum est dubium quod natura Dei non videatur in loco. II, 619. Deum oculis carnis esse invisibilem probatur auctoritate Ambrosii. II, 603, 627. Hieronymi. II, 622, 623. Athanasii atque Gregorii. II, 626. Videre Deum cujuscumque visus in ea substantia qua Deus est. III, 477. Ita eum videre verisimile est. III, 477. Deum Moysi primum aliis, tunc sanctis non visum esse in natura propria, sed in ea specie qua apparere voluerat. II, 605, 607, 618, 626, 628. Mirum si Moysi non concessum est quod petebat, ut hic videret Deum sicuti est. II, 610. Non incredibile est quibusdam nondum deunctis, et maxime Paulo hanc gratiam fuisse concessam. II, 610. Sed necesse est astrahi ab hac vita mentem, quando in illius ineffabilitatem visionis assumitur. II, 610. Nemo videt Deum in illa specie qua Deus est, nisi prius ab hac vita quodam modo moriatur. III, 477, 478; V, 951. Homini non potest nota esse divina substantia sicut nota sibi. III, 501. Divinam substantiam videre non potest hominis mens, sicut Angeli sancti vident. III, 485. De ipsis etiam celestibus virtutibus legitur, *Deum nemo vidit unquam*, ex Ambrosio. II, 602. Quo sensu. II, 602, 600, 609, 612. Videre aliud est, aliud videndo totum comprehendere. II, 603. Eos qui ad vitam resurgunt, per corpus Deum visuros putant aliqui. II, 619. Deum ab impiis videndum, et a diabolo visum quidam dixerunt. II, 602. Refelluntur. II, 607, 608. Visionem divinam substantiae diabolo indultam esse secundum nostras Scripturas, Manichaei calumniantur. V, 104. Visionis Dei desiderio pia per fidem vita in hac aeternosa peregrinatione duccenda est. VII, 547. Visio facie ad faciem, summum praemium promissum iustis. VIII, 811, 844. Visibilis erit Christus in judicio futuro. V, 1267. De Dei visione

multae perstringuntur et solvuntur quaestiones. II, 613. Scripturae testimonia quae de Deo videndo veluti contraria dicunt, conciliantur. II, 603. De visione Dei interim sufficit scire quod Christus homo ita videt Patrem, sicut videtur a Patre. II, 630, 707. An per corpus sancti visuri sint Deum. VII, 797. Sancti visuri sunt Deum in ipso corpore. VII, 797. Quidam dicunt Deum videndum per corpus, sed per corpus quod jam spiritus erit. II, 619, 623. Dei substantiam nec quolibet corpore glorificato, etiam ipsius Domini, videri posse confirmat Evodius. II, 703, 704. Confirmat et Augustinus. II, 707. Morie non auferit anima aliquid corporis ex corpore. II, 253. Auferit tamen quosdam oculos corporeis simillimos, quibus visa simillima carnit in somnis, sed nec ipsa corporea. II, 255. Cum corpus spiritale habuerimus, videbimus Trinitatem, sive mente, sive mirabili modo etiam corpore. II, 460. Sive ab exteriori modo Deus videri possit, sive non possit, certum est eum ab interiore homine videndum. II, 628. Videre Deum possumus mente vel cordis acie interiore. V, 670. Videri Deus solo animo potest, nec tamen ita ut animus. IV, 469. Visio Dei facie ad faciem servatur in resurrectione. IV, 485. Visio Dei sicuti est, in altera vita. III, 1779. In patria superna. III, 1062. A visione Verbi quamquam avocant. III, 1540. Visione Verbi perfruuntur Angeli, ab illa pecora aversantur. Qui desiderat, inter utrumque medius est. III, 1540. In caelo sine codice in Verbo leges. V, 181. Visio Dei qualis sit futura. VII, 797. Corporalem faciem non cogitemus, cum Apostolus dicit nos visuros Deum facie ad faciem. II, 620. Faciem Dei iuxta naturae suae proprietatem nulla videt creatura. II, 625. Visio Dei videntis. V, 441. Cum unus Deus videtur, Trinitas videtur. IV, 1075. Nihil interest inter visionem Patris et visionem Filii. IV, 1075. Visione Dei nihil sublimius. X, 601. Qualis requies et feni voluntatis in visione censeri debet. VIII, 992. Sive Dei visione, quibuslibet aliis bonis praeditus infelicissimus est, etiam secundum Plotinum. VII, 204. Visio et amor Dei et satiat et non satiat. IV, 1100. Visio Salvatoris illos contristabit qui illicitis delectantur. IV, 1916. Visio Dei finis est noster. V, 386. Videre Deum et laudare Deum, ipse erit portus laborum nostrorum. V, 233. Ut lux ista sanis oculis gaudium, non sanis tormentum; ita Deus cordibus mundis aut non mundis. V, 366. Visionis faciei Dei quanta felicitas. V, 951. Summa felicitas. V, 711. Praemium omnium Sanctorum. VII, 518. Merces fidei. III, 1850. Visio Dei post hanc vitam. III, 1634. Visio Christi tota merces nostra. IV, 1170. Fide mundantur corda, ut possint esse itouea videre Deum. IV, 1640.

Visio Dei mundicordibus spectatim promissa. V, 368. Deus non nisi a pacificis videbitur. V, 162. *Vide Apparitio Dei*. Ad visionem Dei fide ac bonis operibus pervenitur. V, 105, 367, 571. Praesume te visurum bene vivendo, a quo videris, sed quem videre non potes male vivendo. V, 442. Ad videndum Deum superbi putant se propria virtute posse purgari; unde hoc putant. VIII, 901. Sic homo fidelis debet credere quod nondum videt, ut visionem et speret et amet. II, 457.

Visionum varia genera. VIII, 171. Visionum genera tria. III, 458. Corporale, spiritale et intellectuale. III, 459. Haec erunt in Beatis. III, 484. Quomodo. III, 484. In eadem anima fiunt visiones corporales, spiritales, et intellectuales. III, 474. Visio corporalis sine spiritali esse non potest. III, 474. Spiritalis potest esse sine corporali. III, 475. Visio corporalis et spiritalis fallit, sola intellectualis non fallit. III, 475. In aliis falli non semper est perniciosum. III, 465. Visio corporalis ad spiritalem, spiritalis ad intellectualem refertur. III, 462, 463. Visio intellectualis spiritali, spiritalis corporali praestat. III, 474. Spiritale visionum genus unde dicitur. III, 460. Hoc ceteris praestat. III, 458. Intellectuale genus visionis. III, 461. In visione intellectuali alia sunt quae videntur in anima, aliud lumen quo ipsa illustratur. III, 479.

Visionum causae. III, 469. Visiones aliquando a corpore, aliquando a spiritu oriuntur. III, 470. Visa quae a corpore causam habent, a corpore non exhibentur. III, 470. Duplici modo fiunt. III, 471. In genere spiritalis visionis alia visa quasi divina; alia humana. III, 479. Visiones propheticae. X, 544. Visiones quomodo Angeli mentibus ingerant, difficile explicatur. VI, 260. Non assumitur spiritus hominis a bono spiritu ad videndas visiones, nisi aliquid significant. III, 472. Visiones quarum causa est in corpore, non semper significant. III, 472. Visiones sunt quae apparent spiritui tamquam corporis sensibus, per formas incorporeas corporibus similes. II, 747. In visis res incorporeales habent similitudinem corporum. VII, 725. Visa somniantium simillima visis vigilantium. VIII, 1974. Caeci magis inter dormiendum, quam inter vigilantium visiones habent. III, 471. Visa corporalius similia in quae anima inter vigilantium rapitur, non sunt diversae naturae. III, 473. Quomodo

contingant visa illa, ex quibus divinationes occulto instinctu aut casu factæ, operosissimum est explicare. III, 473. Visus occultis se veracius aliquando loquitur Deus in cordibus hominum. IV, 1398. Omnis anima viva, sive rationalis sive irrationalis, visus movetur. III, 402. Non in potestate ullius animæ est, quæ illi visa veniant. III, 405. Anima rationalis consentit visis, vel non consentit; irrationalis vero viso aliquo tacta propellitur. III, 402, 403. Visionibus phantasmatibus diabolus irretit animas. VII, 288. Visa per Angelorum obedientiam ad animalia vel minima perveniunt. III, 405.

Visa mortuorum negari nequeunt. VI, 600, 601. Et vivorum et mortuorum solas similitudines apparere censet Augustinus. VI, 601, 605, 604. Et quidem angelicis operationibus. VI, 601, 604. Visa phreneticorum. VI, 602. Visa portentosæ Curmæ Curialis. VI, 602. Cum in somnis vident homines mortuorum, ipsius animam videre se putant; cum vivum, solam similitudinem. VI, 601. Exempla visorum afferuntur. VI, 601, 602. Visiones quædam miræ. III, 467. Visiones miræ quædam pueri ægrotantis. III, 468. Visiones defuكتورum. II, 607. Visio qua pius medicus vidit civitatem, ibique heatorum hymnus audivit. II, 700. Visio hominis qui coram iudice se sibi vidit, ibique ita est cæsus, ut vestigia plagarum apparerent. V, 1410. Videntes apparent sæpe viventibus dormientibus, dum se ipsi nesciunt appere. VI, 600. Augustinus adhuc vivens, et nesciens, duobus infirmis apparet. V, 1444, 1445. Augustinus inscius Eulogio in somnis locum Ciceronis exponit. VI, 602.

Visus mentis eo modo curandus est, quo visus corporis. III, 1542.

Visitator a schismaticis positus. V, 295. Sinit qui præerat episcopus. Donatista, missus i resbyter qui Catholicos visitaret, et in domo juris sui prædicaret. II, 397. Visitat Augustinus Ecclesiam ad curam suam pertinentem. II, 223.

Vitam temperationem corporis esse, quidam opinati sunt. I, 1029. Vitam corpori præstare idonea est anima etiam mortua. V, 439. Vita triplex: seminalis, sensualis, intellectualis. VII, 135, 134. Vita est arborum et fructuorum. V, 237. Vita qualislibet ad summum vitæ principium pertinet. VIII, 94. Vivere sine Deo nihil potest. VIII, 101. Vivere, intelligere, meminisse, ingenio alacri excellere, divina sunt munera. III, 1344. Vitam non habemus in nobis ipsis, sed in Deo; Deus autem habet in se ipso. V, 710. Vita a donante Deo, mors a vindicante. I, 618. Vivos ex mortuis, et mortuos ex vivis semper fieri, sententia Platoniorum. VII, 592. An quisquam simul et vivens esse possit et moriens. VII, 584. Vitam omnium hominum et generationem in septem sideribus consistere docebat Colorbasus. VIII, 29. Vita sua cuique notissima. VIII, 103. Vivere se nemo potest nescire. VI, 242. Unde homines, imo et bestie non tantum se ipsas sentiunt vivere, sed et alios et nos ipsas. VIII, 965. Vitæ hujus miseria. I, 795; VII, 631, 632. Vitæ huic congruit, flere et gemere. III, 1035. In hac vita falsa felicitas, vera miseria est. IV, 1099. In hac vita labor, pressura, tribulatio, tentatio. IV, 539. Vita hæc laboriosa. V, 402. Vita hæc tota intelligentibus tribulatio est. V, 687. Vita hæc, vera infelicitas et mendosa felicitas. V, 1386. Vita in doloribus non proprie vita. V, 815, 1402. Homines non secundum merita prioris alicujus vitæ, in hujus vitæ veniunt miseria. II, 984. Omnis vita hominis super terram, i lagæ ejus sunt. IV, 1635. Vita de peccato primo facta est nobis pœnalis. VII, 729. Vita ipsa mortalium, tota pœna est. VII, 728. Ira Dei est. VII, 738. Ira Dei modo major non est super filios Adm. quia multo brevius vivunt quam vixerunt antiqui. IV, 1144. In hac vita multa nobis prospera videntur, quæ adversa sunt; et adversa, quæ sunt prospera. III, 2076. In hoc mundo non timere, non dolere, non laborare, non periclitari impossibile est; sed interest qua causa. II, 938. Bona quibus hanc vitam, licet peccato obnoxiam, Creator implevit. VII, 788. Vita hujus bona vel mala media sunt, et in comparatione æternorum nulla. V, 938. Vita mortalium in comparatione beatæ vitæ est miserima. VII, 648. A vita carnalibus sensibus implicata incipere necessitatis est, in ea persistere voluntatis. II, 559. Vita hæc amatoribus suis respondet, fixa sum, dura sum, volatilis sum. V, 1388. Vita hujus æternosæ amor. V, 1261, 1383, 1388. Vita etiam mala. omnibus terrenis bonis ab homine præfertur. V, 122. Vitæ hujus transitorie amatoribus quot labores et pericula et exitia pro ipsa suscipiant. II, 483. Vitam æternam amatoribus suis nil magnum jubere, cum sic se habet amari, quomodo hæc amat a suis. II, 484. Homines ad conservandam vitam nullos non subeunt labores. II, 483, 484. Multi ad eam conservandam, etiam salutem æternam in periculum adducunt. II, 484.

Vitæ brevitatis. V, 128, 688. Paucorum dierum est tota vita hominis. IV, 375. Sæculum quamdiu voluitur, intelligas punctum esse. IV, 234. Non est diu quod habet extremum. IV, 234. Vita hominis longissima, aura est matutina. IV, 361. Festinatur tota vita mortalium, et quæ videtur pro-

lixior, vapor est aliquanto diuturnior. IV, 996. Vita humana, vapor. V, 156, 687, 1587. Potius umbra vitæ quam vita. V, 1553. Vita: umbra, vita in qua Adam creatus est. X, 1523. Si adhuc viveret Adam, et hodie moreretur, nihil prodesset tam diu vixisse. IV, 254. Vita præsens nec vita est. V, 121. Quasi in somnis agitur. V, 243. Minus est generis humani, tota vitæ tentationis. IV, 1686. Vita ista mors est. IV, 1889. Mors verius quam vita. V, 1523. Peregrinationis habitatio appellatur. III, 591. Vita hominis crescendo decrevit. V, 122, 257, 658. Vitæ tempus cursus ad mortem. VII, 383. Diu vivere quid est nisi ad finem currere? V, 633. Vivere ex quo homo incipit, incipit mori. VII, 383. Vitæ primorum hominum longitudo, quæ. VII, 447, 448. Vita hominum post diluvium quomodo centum viginti annorum futura dicitur. VII, 471. Vitam agere ducentos annos gentem quandam etiam suo tempore narrat Plinius. VII, 448. Vita prima hominis seu infantia et pueritia, quinque sensibus dedita est. VI, 43. Vita dicenda non est, semper æternus immortalis cruciatus. V, 815. Vita hæc media ante summa bona et ante summa mala ducitur. V, 958. Vita ista tibi debet esse tanquam stabulum vitæ, non tanquam domus habitatori. IV, 326. Nemo exit ab hac vita nisi per mortem. VII, 553. Vitæ hujus longitudinem non facit sentire, nisi spes vivendi. IV, 96. Verba quibus humanus dies et vitæ hujus prolixitas concupiscitur, verba sunt delictorum, etc. II, 545. Vita longa, longa infirmitas. V, 493; VI, 329. Fac ut bona sit, et noli timere ne brevis sit. V, 122. Vita ametur, sed bona. V, 1560, 1562. Vita si longa erit, ipsa longa bona sit. V, 245, 315. Vita si longa erit, melius bona erit. V, 315. Si male vivere volueris, longa vita non erit verum bonum, sed erit longum malum. V, 122. Vita præsens, nox. III, 1654, 1655. Quid est diu vivere, nisi diu torqueri? V, 520. Nox est quamdiu ista vita agitur. IV, 975, 1147, 1792. Vita præsens mare appellatur. III, 772. Vita sæcularis, abyssus. IV, 874. Vitæ incertus finis. V, 76, 1111. Vita ista mortalis cur vita incerta a Cælestio appellata. X, 595. Agamus Deo gratias, quia vitæ hujus ultimum diem et brevem esse voluit et incertum. V, 688. Non curandum quam cito, vel quo mortis genere vita ista finiatur. VII, 25. Non est magnum diu vivere, aut semper vivere; sed magnum est beate vivere. V, 706.

Vita. Bene vivere quid. V, 1106. Uno nomine Latini appellant vitam sive qua vivit, sive qua dicitur homo esse bonæ vitæ. Græci duobus. VIII, 410. Vita non potest esse bona aut mala ante nativitatem. III, 345. Duplex vita hominis. II, 539, 540. Vita et mors spiritalis. III, 1576, 1577. Spiritalis quæ. III, 1547. Vita hominis ante Legem, sub Lege, sub gratia. III, 2158, 2159. Vita humani generis duplex; una secundum corpus ante Christum, altera secundum animam post Christi adventum. IV, 90, 91. Vita vetus et vita nova, vita mortalis et vita vitalis. IV, 1149. Vita nova resurrectione Christi significata est. IV, 340. Spiritalis et corporalis vita informis quænam. III, 247. Vita fidelium quæ in hac carne ducitur, in comparatione vitæ infidelis atque impiæ lux et dies appellari potest. III, 312. In comparatione autem vitæ beate nox est. III, 312, 313. Illa hæc vita hominum, ubi est lumen verum. III, 837. Vita intellectualis, nisi ad Creatorem illuminanda converteretur, fluctaret informiter. III, 235.

Vita bona quomodo instituenda. IV, 811, 812. Vita bona et honesta non aliunde formatur, quam cum ea quæ diligenda sunt, quemadmodum diligenda sunt, diliguntur. II, 524. Nihil aliud curæ esse debet quomodo vivatur, nisi ut quod amandum est eligatur. V, 585. Fides quæ per dilectionem oratur, ipsa est bona vita. VI, 224. Bene vivere est toto corde, tota mente, tota anima Deum diligere. I, 1530. Vitæ regula, utriusque Testamenti auctoritate roborata, quæ. I, 1529. Vita animæ, currere ad fontem vitæ, ut in lumine Dei videat lumen. V, 1059. Vita sub Deo, vita cum Deo, vita de Deo, vita Deus ipse: talis nobis æterna promittitur. V, 1563. Vita animarum, et tanquam vita vitarum iustitia. II, 461. Recte vivit, qui iudicium et iustitiam facit. VII, 531. Bona vita tanquam stilus est, bonum quod auditur scribens in corde. IV, 1216. Homo dicitur qui secundum hominem vivit; Deus qui secundum Deum. V, 589. Vivere secundum Deum quid. VII, 407. Quid secundum hominem. VII, 407. Vivere secundum hominem idem est ac vivere secundum carnem. VI, 333. Vita carnalis non ex corporis tantum, sed ex animi vitis intelligenda. VII, 403. Vita et mors tum corporis tum animæ, unde. X, 115. Falsa est vita impiorum; neque vivunt, sed vivere sibi videntur. IV, 690. Vita prodiga, quæ. II, 1344. Vita in peccatis in comparatione justæ vitæ, mors appellatur. VIII, 100. Vita mala Deum blasphemata. IV, 1899, 1900. Non solum non est mitior causa eorum, qui scientes, quam qui nescientes vitam nequissimam ducunt, verum etiam hoc ipso est gravior. VI, 227. Vita nostra dilectio est, mors odium. IV, 653, 655. Vita cordis in quo sit. II, 561, 565. Vita corporis ani-

ma, vita anime Deum. IV, 893; V, 415, 428, 855, 860, 978, 1059. Si vivat anima secundum carnem, aut etiam secundum se, deficit. V, 853. Quis secundum carnem, quis secundum animam, quis secundum Deum vivat. V, 853. Vita deformis est, ubi virtus servit dominæ voluptati. VII, 122. Recte vivit, qui obtemperat præceptis Dei. VII, 531. Vivat quisque non sibi, sed Christo; faciens non suam, sed ipsius voluntatem. II, 569. Ad bene vivendum quotidianis periculis commovetur. V, 136. Volens bene vivere plus attendit promissa et minas Dei, quam hujus mundi. V, 201. Vita cito emendanda. V, 75, 311. Homines bona volunt habere omnia præter vitam. V, 122, 140, 512, 1482. Si bene vivimus, et mortui sumus et resurreximus. V, 1163. Qui male vivit, non vivit: moriatur, ne moriatur; id est, muletur, ne damnetur. V, 1105. Vitæ hujus poenitere nos debet, quia corruptioni et tentationibus obnoxia est. V, 1537.

Vitæ spiritualis tentationes. II, 352, 353. Vitæ hujus pericula et sollicitudo. V, 1191. Solos divites vere vivere pauperes existimant. IV, 530. Vitam non ponunt mundi amatores, nisi delicias quotidianas. IV, 361. Vita pauperis in æternum, labor in finem: vita divitis in finem, labor in æternum. IV, 850, 561. Vitæ hujus dies, tribulationis dies sunt, sive in molestia, sive in prosperitate, totum timendum et emendandum est. IV, 1863, 1864. Vita ista, quacumque prosperitate fulgeat, tribulatio est ei qui amat alteram vitam. IV, 1781. Cum ætas est, id est prosperitas vitæ, colligere sibi debet homo quod recreetur cum hiems venerit. IV, 804, 805. Muscipula in persecutione erat dulcedo vitæ hujus. IV, 1647, 1648. Cogitatio rerum necessariarum ad vitam oculum sordidat et cor duplicat. III, 1268, 1291. Vita necessaria quo animo sumenda. III, 1292. Exceptis alimentis perspicuis, quibus extrinsecus sustineatur, occulto quodam opere beneficentiæ suæ operatur Deus ut vivat homo. X, 751.

Vitæ genus triplex, otiosum, negotiosum, et ex utroque temperatum. VII, 633, 624, 647. In quolibet vitæ genere, salva fide quisque vitam agere, et ad præmia æterna pervenire potest. VII, 617. Interest tantum quid amore liceat voritatis, quid officio caritatis impendat. VII, 647. Vita hominum aliquid administrans cognitione et actione tulcitur. VI, 45. Vitæ dux in Martha et Maria adumbratæ. V, 1188. Vita activæ et contemplativæ proprietates. III, 1045, 1046. Vita socialis quæ. VII, 637. Vita socialis est sapientis. VII, 631. Vita communis. VI, 423. Vita communis exemplum in primis Christianis. V, 1569. Quomodo vis hominibus innotescere, etiam præter oculos hominum sic vive. V, 716. Vitam evangelicam sectantur qualiter vivendum cum minus perfectis. II, 532. Vitæ bonæ odor aliis est in vitam, aliis in mortem. III, 1760, 1761.

Vita bona de Deo in nobis est, non de nobis. III, 1579. Vivere bene donum est divinum. X, 205, 212. Bene vivendi potestas non datur libero arbitrio, sed gratia Dei. X, 552. Homo etiam perfectissime justificatus, nisi æternæ luce justitiæ divinitus adjuvetur, recte non potest vivere. X, 260. In homine ipso, nisi præcedat fides, vita bona sequi non poterit. VI, 204. Recte vivere et bene operari, nisi justificatus ex fide nemo potest. VI, 126. Vita bona et honesta, si non est ex fide, inutilis est. III, 1720. Ambulamus; et ipsum vivere, accedere est. V, 658. Vitæ institutione præcepta dii non dederunt. VII, 64, 69, 70, 74. Qui a Deo accepit bene vivere, sic ei gratias agat, ut non insultet his qui nondum bene vivunt. V, 91.

Vitæ bonæ merces terrena non requiringenda. V, 136. Vitam bonam non potest sequi mors mala. VI, 676. Vita nostra duplex, sempiterna et temporalis. IV, 725; VI, 513. In eos qui de vita altera dubitant. V, 1581. Et qui sic vivendum hic decernunt, quasi post mortem supersit nihil. V, 1601. Vita æterna fide credenda. V, 1196. Vitæ æternæ fides adstruitur ex morte Filii Dei. IV, 1942. Incredibilis est quod mortuus est æternum, quam ut in æternum vivat mortalis. IV, 1942. Vitæ æternæ testimonia ex veteribus libris. VIII, 568. Vitam manere post mortem visione duplici edocetur pius medicus. II, 699, 700.

Vita si amatur, quare non queritur vera? VI, 668. Vita si diligitur, ibi acquiritur, ubi nulla morte finitur. II, 486. Vita et dies boni, ubi. V, 122, 634, 635, 404. Vita hic non est. VI, 676. Vita sine ullo additamento, sola vita æterna est et beata. IV, 1553. Vita beata, sola vita dicenda est. VII, 666. Vita vera non est, nisi quæ æterna et beata. III, 4575; V, 519, 1402, 1403. Vita præsens in comparatione vitæ æternæ, non vita, sed mors deprimenda. II, 225; IV, 1553. Deus miscet amaritudines delectationibus etiam innocentibus, ut amorem non habeamus, nisi vitæ æternæ. IV, 458, 1793. Ad vitam æternam continuo suspirandum. III, 1474. Quanto desiderio ad eam Propheta suspirabat. III, 1401, 1405. Vitam æternam quantum homines negligant præ vita temporali. III, 1717. Vita æterna semper animo sibi proponenda. III, 1610. Quantum amanda. V,

519, 706, 1586, 1587, 1813, 1815. In futuram vitam esse debet Christianorum intentio. V, 1196, 1630. Tota vita Christiani boni, sanctorum desiderium est. III, 2068. Vitam æternam petere non desinimus, donec ad eam perveniamus. IV, 206. Vitam beatam omnes volunt. V, 1401. Non in tempore utiliter vivitur, nisi ad comparandum meritum, quo in æternitate vivatur. II, 400. Ad illam omnem vitam, quæ cum Deo et de Deo vivitur, cætera quæ utiliter et decenter optantur, sine dubio referenda sunt. II, 499. Propter hanc quam quisque diligit vitam, putat omnia esse facienda. VI, 513. Et sufficientia et incolumitas vel propria vel amicorum, quamdiu æternitas est, pro æternæ vitæ adeptione abjicienda est. II, 499. In eos qui temporalis vitæ amore perdunt vitam æternam. V, 1515. Propter vitam æternam non toleratur, quod propter idolum tolerarunt Israelitæ. III, 644. *Vide* Beatitude.

Vita præsens tempus operandi salutem. III, 1716. Vita præsens tempus misericordiæ; post mortem tempus iudicii. III, 1782. Qualis exteris ex hac vita, talis redderis ibi vitæ. IV, 361. Vitæ futuræ idoneus esse nemo potest, qui se ad illam non exercuerit. IV, 1937. Vita æterna soli illi fidei promittenda est, quæ per dilectionem operatur. VI, 250. Ad palmam vitæ æternæ quatenus currendum. X, 301, 302. Vitæ æternæ merces nulli reddetur, nisi qui ejus in hac vita meritum sibi comparaverit. X, 239. Nihil post hanc vitam cuiquam præstabitur, quod sibi præstandum in hac vita non comparaverit. VIII, 515. Vita ista temporalis quomodo agenda, ut perveniat ad æternam. II, 534. Omnia etiam necessaria pro vita transitoria contemnere, et pro æterna vita nolle superflua contemnere indignum est. II, 484, 485. Vita peritura redimitur omnibus bonis. V, 1514, 1518. Vita præsens spe futuræ vitæ contemnenda. V, 1517. Vitam temporalem pro æterna vita proximi amittere, non dubitare debet Christianus. VI, 495. Vitæ præsentis tempus, seu medium inter baptismum et regnum cælorum, tempus orationis est. X, 356. Vita præsens in re laborum, sed in spe quietis; in carne vetustatis, sed in fide novitatis. II, 217. Vitæ hujus nox patientiam querit, lætitiæ donabit dies. IV, 1853. Vita nulla est sine tribus afflictibus credendi, sperandi, amandi. V, 1024. Tanto tolerabilius peregrinationem nostram sustinemus et ardentius fluire cupimus, quanto fruimur Deo, vel per speculum vel in ænigmate. III, 51. Vita nostra modo spes est, postea æternitas erit. IV, 1372. Vita sequatur, quo spes præcedit. IV, 1774. Vita vitæ mortalis, spes est vitæ immortalis. IV, 1389. Vita temporalis est in fide, vita æterna erit in specie. III, 1727. Ibi videbimus quod credimus. VI, 515. Visio Dei. V, 34, 712. Visio Dei in forma Dei. III, 1572, 1573.

Vita æterna, quæ. VII, 185. Vita æterna nulla alia esse potest præter regnum Dei. X, 117, 118, 715. Vitam beatam non esse in lætitiâ sensibilibus, satis exploratum est. II, 65. Vita æterna, ipse Deus est. V, 1588. Vita æterna cum Deo, de Deo et in Deo vivemus. V, 682. Vita æterna Christus. X, 175. Vita beata erit de Verbo sine verbo. V, 925. Vita æterna est totum præmium, cujus promissionem gaudemus: estque ipsa cognitio veritatis. I, 151. Vita æterna, veritatis contemplatio. V, 1655. Vita animæ beatæ, veritas. VII, 240. Vitæ æternæ felicitas. V, 155, 813, 1090; 651, 660, 686. Præmium. V, 707, 1518. Bona. V, 707, 711. Vita æterna Sanctorum. VI, 342, 343, 347. Sanctorum exaltatio, vita æterna est. IV, 1580. Vitæ æternæ laus. III, 1617. In vita æterna nihil latebit proximum in proximo. II, 518. Inest in quiete patrie non desidiōsa ægnitias, sed quædam ineffabilis tranquillitas actionis otiose. II, 212. In vita æterna nec operosa erit actio, nec requies desidiōsa. VI, 345. Tunc caritatis sine fine quietum opus erit, laudare quod amat, amare quod laudat. II, 566. In vita æterna nec fastidium, nec fames erit. III, 1403. Sed justitiæ pacis, et gaudii perfectio. X, 682. *Vide* Perfectio. In altera vita satiabitur in bonis desiderium iustorum. III, 1808. In futura vita nullum erit peccatum, nec ullus cum aliqua peccati cupiditate conflictus. X, 600. Nulla erit concupiscentia cum qua certare, et cui non consentire jubeamur. X, 155.

Vita beata non est, nisi æterna sit. V, 1402. Cui non datur semper vivere, quid prodest bene vivere? III, 1720. In altera vita mortem nec natura sollicite cavet, nec ignavia turpiter timet, nec sapientia fortiter sustinet. II, 481. In justis perficitur post hanc vitam, quod in hac vita plus diligunt. III, 163. Similiter et in injustis. III, 168. Vitæ æternæ dies, unus dies est sine occasu. IV, 202. Diurni longitudo, vita æterna. IV, 1169. Vita hominis longissima nihil est ad æternitatem Dei comparata. IV, 1176. Vita æterna in requie ante resurrectionem. III, 1614. Vita æternam simul accipiunt sunt homines. III, 1751, 1752. Vitæ æternæ salus omnibus simul in fine reddetur. IV, 412. Qui prior ad stadii terminum venerit, expectat ut cum posteriore coronetur. IV 441.

Vita aeterna gratia nuncupatur. II, 881. Vita aeterna, gratia pro gratia. X, 895. Redditur tamen tanquam debita. III, 1400, 1401. Vita aeterna laboris merces. V, 422. Denarius quem singuli accipiunt. III, 1812. Sicut merito peccati tanquam stipendium redditur mors, ita merito iustitiae tanquam stipendium vita aeterna. II, 881. Vita aeterna merces est, et tamen gratia. VI, 282. Quomodo et merces sit et gratia. X, 892, 942. Vita aeterna nuncupatur gratia, non quia non meritis datur, sed quia data sunt et ipsa merita. II, 881. Vita aeterna iustitiae quidem stipendium est, sed tibi gratia est, cui gratia est et ipsa iustitia. II, 881. Vita beata omnium est communis possessio. V, 1401. Vita aeterna par omnibus, sed non par honoribus. V, 1507. Vita aeterna beati omnes aequales erunt, etsi non in aequali claritate. V, 553. In vita aeterna diversa erit gloria pro diversitate meritorum. III, 1812. Quod habebunt singuli, commune erit omnibus. III, 1812. Invidiam non erit. III, 1812. Vitae hujus tempore similes apparent boni et mali, vita honorum in radice abscondita est, sed castas discernet. IV, 1947. Vita praesens quadragenario numero significatur, vita futura quinquagenario. IV, 1463.

Vita beatae via laetit philosophos, lateret et nos, nisi ipsa ad nos venisset. V, 814. Ad vitam aeternam nemo pervenit, nisi renascatur in Christo. X, 121, 122. Praeter baptismum et participationem D. minime mense non pervenit quisquam ad vitam aeternam. X, 128. Vita aeterna, fructus Eucharistiae. III, 1613. Parvuli qui carnem Christi non manducaverunt, vitam aeternam non consequentur; ex Innoc. II, 783, 826. Vita aeterna et caritas, munus hereditatis filiorum promissionis. III, 566. Hyacinthiulis pellibus significatur. III, 633. De vita aeterna nemo securus in hac vita. X, 1031. A vita aeterna hominem nisi peccata non separant. X, 129, 141. Pravorum morum faulibus homines a Patria repercutiuntur. III, 25. Occulto iudicio Dei fit, ut ex rudioribus et simplicioribus plures ad vitam aeternam perveniant, quam ex doctis. II, 744. Vitae aeternae arra, Spiritus sanctus. V, 1673. Vita nostra futura jam in Christo capite nostro completa est. VIII, 249. Vitam nostram futuram jam in Christo completam ita spe certa meditatur Apostolus, tanquam jam adit. VIII, 249, 250. Vita aeterna a solo Deo dari potest. VII, 193, 194. A diis frustra petitur. VII, 175, 185, 187, 189.

Vitalis homo in Carthaginensi eruditus ecclesia. II, 979. Docet fidei initium non esse donum Dei. II, 978. Quomodo eum ad rectam fidem adducere conatur August. II, 978. Vitalis hoc solo reprehenditur, quod initium fidei vellet non esse donum Dei, sed nos ex nobis habere. II, 989. Caetera religioe vitae bona Deum per gratiam suam jam ex fide petentibus, quaerentibus, pulsantibus donare consentit. II, 989. In eoque ipsi et Augustinus communis est contra Pelagianorum confictus. II, 988. Vitalem non credit Augustinus haereticum Pelagianum. II, 987.

Vitulos bene viventibus insulant. IV, 1151, 1152. Vitium dicitur quod est contra naturam. I, 610, 1290. Vitium naturae inest, sed vitium natura non est. X, 570. Vitia substantiarum atque naturarum substantias atque naturas esse dicunt Manichaei. X, 1083. Et putavit Manichaeus. X, 1433. Vitium non est natura. X, 1159. Non est natura nec substantia. X, 1323, 1337. Sed contra naturam. X, 1124. Sed naturae inimicum. V, 986. Vitium non ita contra naturam est, ut naturae deleat etiam extrema vestigia. VII, 630. Vitium naturam bonam testatur. VII, 349, 350, 351, 352. Vitium non potest esse nisi in natura creata. VII, 418, 421. In vitio nihil aliud displicet, nisi quia detrahit vel minuit, quod in natura placet. X, 743. Vitium contrarium est Deo. VII, 330. Vitium esse, et non nocere, non potest. VII, 331, 335. Vitium quomodo nocet naturae. VII, 331. Vitium est qualitas secundum quam malus est animus. X, 294. Vitia corporibus innata quaedam et per curam sublata. X, 1313.

Vitiorum causam prodire ex carne, sentire videntur Platonici. VII, 405. An diabolus, qui carnem non habet, sit a vitis immunis. VII, 405, 406. Vitium hominis, natura est pecoris. X, 408. Vitia animalium, naturalium sunt privationes honorum. VI, 236. Vitia etiam animi, non tamen omnia, carni tribuenda. VII, 403, 406. Carni adscribuntur. VII, 405, 406. Vitium animi est defectus inter intelligibilia non numerandus. VIII, 98. Vitiorum nostrorum Deus non est auctor, bene tamen ordinator. III, 229. Vitia congenita non tribuenda officio Dei, sed iudicio. X, 1427. Vitium animae nihil est aliud quam peccatum et poena peccati. III, 141. Vitioseum naturalium causa, peccatum originale. X, 1429. Vitium quod omnia naturalia bona continebat et infirmat, ex peccato originali contractum est. X, 249. Vitium originis est tanquam valetudo mala. X, 835. Vitium originale est in semine. X, 835, 834. Vitium propagat vitium. X, 1167. Diabolus auctor vitiorum, non sineret naturam rationalem vitare, nisi esset originale peccatum. X, 1421.

Vitia nostra non divino operi, sed humanae voluntati, iustaeque illius vindictae tribuenda. X, 266. Vitiorum origo est a voluntate hominis. III, 603. Primum vitium animae rationalis, est voluntas ea faciendi, quae vetat summa veritas. III, 138. Vitium est fruendis uti, et utendis frui. VI, 19. Vitium creaturae rationalis, aversio ejus ab incommodabili bono. II, 861, 871. Vitium, fons quidam et quasi radix peccati. II, 737.

Vitiorum tria genera detestanda ac vitanda Apostolus posuit. II, 91. Vitiorum tria genera, voluptas carnis, superbia et curiositas, omnia peccata concludunt. IV, 145. De tribus vitis singillatim. III, 134. Vitiorum tria haec genera, in psalms significantur per pecora campi, volucres coeli, et pisces maris. IV, 115. Hinc etiam triperita est tentatio Christi. IV, 146. Vitia quae in membris habitant, appellantur membra. VI, 370. Vitiorum iussa contraria. V, 526. Vitiorum contraria iubentium quam grave iugum. V, 897. Vitia contrariis servire difficilius quam Christo. V, 526. Nomina quae vitia proprie significant, ad virtutes significantas plerumque usurpantur. VIII, 410. Vitia nonnullorum saepe indicia sunt virtutum, quibus apti sint, si preceptis excolantur. VIII, 444. Vitia quaedam sunt virtutibus aperte contraria, quaedam eis specie fallaci similia. II, 735. Vitia virtutibus affinis. X, 748. Ex ipsis vitis admonemur ad tendendum ad Deum. III, 154. Vitia iura sunt virtutibus. II, 736. Vitia non sunt connexa. II, 735; IX, 172. Non sunt paria. II, 738, 739. Vitia esse paria Stoici dixerunt, negarunt Catholici. II, 734. Nemo, quamvis sanctus, sine vitio in hac vita. IX, 58, 65.

Vitia carnis constanter debellanda. VI, 570. Pugnantij cum vitis necessitas. X, 600, 691, 692, 695. Pugna haec quam dura et difficilis. X, 696. Vitia mortua quidem in baptismo per remissionem omnium peccatorum, sed eorum nos curare debemus quodam modo seque uturam. X, 696. Cum vitis mortuis debet homo configere. X, 696. Vitiatia naturalia in paradiso exortura fuisse sequitur ex dogmate Pelagianorum. X, 1419. Certamen cum vitis interioribus, et corpus mortis hujus, in paradiso non fuisset. X, 1092, 1093. In quanto certamine cum vitis interioribus constituti sint sancti, propter corpus quod aggravat animam. X, 1092. Post pristinum ruinam tam gravem certare nos prius cum vitis voluit Deus, ut in aeterna pace cum illo pace regnemus. X, 1535. Pugna cum vitis, medium ad obtinendam justificationem. X, 699, 690, 692. In persequendis vitis et delictis quis modus tenendus. IX, 527. Vitium aliquando vitio tollitur. II, 736. In potestate nostra fuit ne vitia acciderent, non item ut sanentur. X, 206. Profecto nisi Deus adstet, nemo est idoneus certare cum vitis. X, 1535. In hoc agone magis nos Deus voluit orationibus certare, quam viribus, quare. X, 1535. Vitia animae, gratia Christi medicante curantur. X, 802. Indignus est a vitis quam ab homine vinci. III, 160. Ab homine vinci non potest, qui vitia sua vicerit. III, 160. Vitium non propter hominem dimittere, nec propter vitium odisse hominem. V, 325. Vitia in filiis, in amicis, in servis, in omnibus notis non diligantur. VI, 703. Vitia aliena orbi terrarum non obsunt, si non obsunt Donatistis, qui sunt in eorum communione. IX, 500, 501. Prior corrumpitur vitio suo, cuius vitio alius corrumpi potest. I, 1290. Vitium vel stultitia tenebris comparatur. II, 737. Cum vitis bellum gerendum. VII, 750. Vitis non imperatur sine conflictu. VII, 657. Vitia facilius vincuntur, quae consuetudine non roborata sunt. VII, 730. Vitia quomodo vincuntur. VII, 731. Vitia non veraciter vincuntur, nisi vera delectatione iustitiae. VII, 730. Nisi summi boni desiderio. VII, 789. Vitia cum vincuntur, et non ex amore Dei, aliis vitis occultis vincuntur. VII, 730. Vitia quibus pecora et arbores aliaque irrationalia et insensibilia corrumpuntur, ad decorem universi con erunt. VII, 531.

Vitis lignum nullis agricolarum usibus prodest. III, 1662. Vitam ferunt Liberum patrem ostendisse hospitij suo in Attica terra. VII, 509.

Vitro fragiliores sumus. V, 656.

Vitulus aureus cur minutim concisus, in aquam sparsus, et potus populo datus. VIII, 462.

Vituperus deus. VII, 195.

Vituperatio peccatorum ad Dei laudem pertinet. I, 1289.

Vivificat anima aliter corpus animale, aliter spiritale. II, 946.

Vitumnalis, Bethel et Luza, eadem civitas. III, 877

Vitiosissimi libello vitiosa. IV, 1433. Vide Vindicta.

Vitulos. IX, 252.

Vlissis socii in bestias mutati. VII, 573, 574. Quomodo. VII, 573, 576.

Umbra quid sit. III, 238. Umbra constat lumine et corpore. IV, 820. Umbra vitam istam significat. IV, 1863, 1801. Umbra Spiritus sancti intelligitur defrauentium ab aeterna concupiscentiarum. IV, 826.

Unanimes sunt locus sanctus Domini. IV, 813.
 Unctio jaceatibus virgulis scripta. VII, 604.
 Unctio. Unctus cum audiat Christus intelligendus. IV, 503. Unctio antequam esset, quomodo Christi dicti sunt antiqui patres. IV, 1393. Unctio sacra ad regiam et sacerdotalem personam maxime pertinebat. I, 627. Uncti etiam aliquando Prophete. I, 627. Non unguebantur reges et sacerdotes, nisi in illo regno ubi Christus prohetabatur. IV, 503. Unctio nunc ad omnes Christianos pertinet, prioribus temporibus ad duas solas personas regis et sacerdotis pertinebat. IV, 300. Unctio lapidis a Jacob, figura Christi. IV, 510. Unctum caput nostrum Christus, et corpus ejus nos ipsi. IV, 200. Unctio spiritalis, unctio visibilis. III, 2000. Unctio quomodo docet nos de omnibus. III, 2001. Unctionis sacramentum, unctio invisibilis, Spiritus sanctus. III, 2001. Unguuntur modo in sacramento, et sacramento ipso praefiguratur quiddam quod futuri sumus. IV, 200. Unguere caput ad laetitiam pertinet. III, 1288.
 Unguentum quo perfusus est Dominus a muliere, quid figurabat. IV, 171. Unguentum pistivum, justitia ex fide. III, 1760. Unguentia ex caribibus animalium. I, 1362.
 Undenarius. V, 353, 517. Undenario numero transgressio significatur. III, 653, 1356. Et peccatum. III, 1077; VII, 463.
 Unicornis aliquando superbiam, aliquando exaltationem unitatis significat. IV, 1178. Unicornes, superbi. IV, 176. Item ii, quorum firma spes in unum Deum. IV, 1006.
 Unigenitus et primogenitus in quo differunt. III, 2077. Unigenitus Dei ante saecula. III, 335. Quomodo unigenitus Dei est Verbum Patris. III, 227.
 Unionem in Deo absque ulla existentia aut proprietate Priscillianus asserit. VIII, 667.
 Unio Christi cum Ecclesia, et Ecclesiae cum Christo. IV, 618, 748, 749. Unio inter fideles commendatur ex unione inter membra Christi. III, 1645.
 Unitas, omnis pulchritudinis forma. II, 83. Unitas non nisi mente conspicitur. III, 149. Unitatem appetit omnis natura. I, 1191. Unitas Christi et membrorum. V, 735. Unus Christus esse caput et membra. IV, 620. *Vide* Christus. Unitas Ecclesiae. V, 695, 765, 1233, 1231, 1252, 1256. Unitas est Ecclesiae. IV, 1309. *Vide* Ecclesia. Unitatis securitas nulla est nisi ex promissis Dei Ecclesiae declarata. IX, 101. Deus in cathedra unitatis doctrinam posuit veritatis. II, 403. Unitatem haeretici pro honore suo dividunt. III, 2038. Unitatis bonum. IX, 138, 139. Unitas Spiritus et caritas maximum omnium bonorum. II, 811. Pax et unitas est magna virtus pietatis. VI, 308. Unitatis vinculum fortissimum caritas. VI, 137. Unitas amanda est. III, 1618. Unitas spiritus in vinculo pacis studioso conservanda. IX, 84, 87. Honor proprius contemnatur, ut Ecclesiae unitas servetur. V, 96.
 Unitatis et pacis bono omnia toleranda. IX, 211. A malis quisque discernere se debet corde, non corpore. VI, 180. Spiritu sancto vacuatur, qui ab unitate separantur. IX, 491. Qui deseruerit unitatem, violat caritatem. V, 530. Christus nobis imperavit congregationem, sibi servavit separationem. II, 851. Unitas Christiana regnorum divisione non dividitur. IX, 417. Unitati Ecclesiae corde iniquitanti resistere, blasphemia est irremissibilis. V, 463. Unitatis caritas, et erratum, et multitudinem peccatorum cooperit. IX, 177, 178. Admissos in Ecclesiam sine baptismo de haereticis venientes, propter unitatem ad veniam pertinere praesumpsit Cyrillus. IX, 178. Quod valet ad mundanda sacrilegia gentilium recte perceptum sacramentum baptismatis, hoc valet ad mundanda sacrilegia schismaticorum et haeticorum, caritas unitatis. IX, 478. Fidentissime asserit Cyprianus, eos qui sunt extra unitatem, etiamsi pro Christi nomine moriantur, occidi posse, non posse coronari. II, 410. Tantum valet sive ad dolenda, sive ad confirmanda peccata, vel custodita vel violata caritas unitatis. II, 410. Unitatem sciendi quomodo mater caritas dolet. III, 1992. Quantum tribuerit unitatis vinculo Cyprianus, etc. IX, 178. Unitas quantum amanda per ipsum Carthaginense conc. declaratur. IX, 211. Homines erunt plene perfectaeque unum, cum perventum fuerit ad eum finem, ut sit Deus omnia in omnibus. II, 1043. Unitatis perfectio in Beatis. VI, 587. *Vide* Concordia. Unitatis commendatio. IV, 1849. Unitas commendatur in creatione rerum, et in Christi ortu. V, 1233. In inconsultili Christi veste. V, 1222. Unitas Legis, Prophetiae et Evangelii. V, 491, 495. Avaritia amat unitatem, sed in quibus amanda non est. IV, 451.
 Unum sine aliqua adjunctione non invenitur in Scripturis, nisi de his quae unius substantiae sunt. II, 1018, 1049. Ubi de duobus aut pluribus dicitur, unum sunt, nec additum quid unum sint, unius esse substantiae intelliguntur. VIII, 788, 789, 973. In Scripturis aliquid unum de diversis naturis invenitur, sed additur vel subauditur quid unum. II, 1049. Nihil est esse quam unum esse. I, 1348. Simplicitas per se sunt, quia unum sunt. I, 1348. Quiddam unum est,

a Verbo Dei unum est. III, 151. Summe unum, est principium omnis formae. III, 234. Unum aliquando dicitur quod constat ex pluribus. IV, 1961. Unum necessarium. V, 617, 1188. Unum aliquid quo tendamus, quando in hujus saeculi multitudine laboramus. V, 613, 614. In ipsa multitudine non delectat nisi unum. V, 614.

Universitas rebus inter se similibus constat. III, 243. Universitatis iudicium, numerus septenarius. IV, 1392.

Universi pulchritudo unde. VIII, 534, 590, 591. Universi pulchritudo ab unitate, a qua nominatur. I, 979; III, 189. Universi pulchritudo ex contrariorum oppositione componitur. VII, 332. Et ex noxiarum rerum varietate. VII, 333. Et ex vitiis, quibus irrationabilia et insensibilia corumpuntur. VII, 331. Ad decorem universi faciunt etiam indecora suum in locum redacta. I, 999. Ex beatitudine non peccantium, et miseria peccantium, resultat perfectio universi. I, 1284. Successionis ordo in universo quare nos non delectat. VII, 332. Universi pulchritudo sapientiam Dei alte commendat. VIII, 391.

Vocabulorum occasio. I, 1011. Non vocabulorum officem, sed rerum inquisitorem decet esse sapientem. I, 853. Non sunt contemnenda vetusta vocabula, nec facile a consuetudine recedendum, nisi quae rationi adversantur. I, 1106.

Vocatio hominum ex profunda Dei ordinatione. VI, 73, 74. Vocationis praedestinatio occulta. VI, 59. Vocantur omnes a Domino. V, 549. Multi vocati non veniunt, nemo venit nisi vocatus. III, 2076, 2077. Vocatio Dei duplex. X, 792, 924, 985, 981. Vocati alii sunt non secundum propositum, alii secundum propositum. II, 825. Vocatio secundum propositum non omnium est qui vocantur, sed tantum electorum. I, 622; III, 2061. *Retr.* X, 963. Secundum propositum vocati soli praedestinati. X, 586, 929. Qui non perseverant, non vocati sunt secundum propositum. II, 639. Vocati non omnes, sed ex omnibus et Judaeis et Gentibus. VI, 124. Secundum cuius propositum vocentur electi. X, 586. Vocatio et totum religiosi hominis opus ex Deo est. X, 585. Vocatio Dei ante meritum bonum. VI, 75. Vocatio non est meritum, sed gratiae Dei. IV, 89. Vocatio ad gloriam non pro meritis hominum, sed pro misericordia Dei. III, 648. Vocatus se dicentes quia coluerunt Deum, refelluntur. V, 863. Vocatio electorum propria, non quae redderunt, sed ut credant. X, 985, 986. Qui secundum propositum vocatur, non potest dicere, Credidi, ut sic vocarer: praeventit quippe eum misericordia Dei, quia sic vocatus est ut crederet. X, 983. Vocatur misericordia Dei, ut credamus, et credentibus praestatur, ut bene oremur. III, 2061, 2062. *Retr.* Vocatio an sit effectrix bonae voluntatis. VI, 118. Ex vocatione secundum propositum omnes gratiae oriuntur. X, 963. Vocatio congrua. VI, 118. Vocatio peculiaris. VII, 39. Vocatio nostra fit praedicatione poenitentiae. IV, 1963. Vocationi Dei consentire vel ab ea dissentire, propriae est voluntatis. X, 240, 241. Vocationi Dei quomodo respondeatur. IV, 1508. Vocatus procrastinare non debere. V, 553. De vocatione sua nullum hominum genus desperet. V, 1396. Vocati sunt primum piscatores ac idiotae, et orator, Senator, Imperator dilati; cur. V, 256.

Vocantii lex, iniqua. VII, 103.

Volatilia non innumerito dicuntur ex aquis creata. III, 293. In prima causalium rationum conditione volatilia ex aquis producta. III, 393. Quod Adam volatilibus et non piscibus nomina imposuerit, propter aliquam significationem factum est. III, 400, 401. Volatile pennatum quid. III, 239. Volatilia quadruedia, quae. VIII, 817, 818. *Retr.* Volatilia, spiritalia corda. IV, 1361.

Volumna dea. VII, 128. Volumnus deus. VII, 128.

Volens a cogente liber est. VIII, 104.

Voluntas quid sit. I, 609; VIII, 93, 94, *Not.* 3, 104; X, 1470, 1478, 1479. Et unde dicitur. X, 251. Voluntas an irrationalibus conveniat. VII, 151. Voluntas sua cuique notissima. VIII, 103. Voluntas nonnullae omnium, singulis nostrae sunt. VIII, 1017. Voluntas motus spontaneus est. VI, 13. Voluntas propria non est nisi in bonis. III, 1303. Non possumus nolle beatitudinem. II, 669. Voluntas unde secundum Julianum. X, 1489, 1494, 1495. Unde secundum Augustinum. X, 1489, 1493. Voluntas unde non moveatur seu unde non velit. X, 167. Voluntas sub necessitate esse noluernit Stoici. VII, 152. Voluntas ideo mutabilis, quia ex nihilo. VII, 407. Voluntas in hos vel illos affectus mutatur, pro varietate rerum quae appetunt aut fugiuntur. VII, 409.

Velle in potestate est hominis. VI, 107. Voluntas ideo libera est, quia est in nostra potestate. I, 1275. Nihil tam in nostra potestate, quam ipsa voluntas. I, 620, 1275. Voluntas non esset, nisi esset in nostra potestate. I, 1273. Voluntas ipsa est, qua et peccatur, et recte vivitur. 596. Nulla re meus sit serva libidinis, nisi propria voluntata. I, 1272. Voluntas in tantum libera est, in quantum libe-

rata est; et in tantum appellatur voluntas. I, 809. Voluntas tanto liberior, quanto sanior; tanto autem sanior, quanto divinæ gratiæ subiectior. II, 676, 677. Voluntas humana non libera dicenda est, quamdiu est vincenibus et vincenibus cupiditatis subdita. II, 593. Leges, laudes, exhortationes, supplicia, etc., labefactantur, nihilque in eis omnino iustitiæ est, nisi voluntas sit causa peccandi. II, 1061.

Voluntas omnis aut bona, quæ iustitiam diligit, aut mala, quæ non diligit; nulla in medio consistit. X, 169. Voluntas semper est libera, sed non semper est bona. X, 890. Voluntas bona, et voluntas mala, unde secundum manicheum. X, 1113. Voluntas bona et mala, voluntatis item possibilitas, an adscribenda naturæ. X, 1499. Voluntatis malæ origo. X, 370, 464. Omnis potestas a Deo, sed non omnis voluntas. X, 235. Dum inquit Julianus unde mala existerit voluntas, injustam naturæ damnationem affirmat. X, 1497.

Voluntas mala a Deo non est. VII, 131. Voluntatis duritia an sit de divina pœna. VI, 119. Voluntas sine instigatione spiritus mali potest esse mala. VI, 622. Voluntatis malæ non est causa efficiens, sed deficiens. VII, 353, 355, 356. Voluntas mala est defectus potius ab opere Dei ad sua opera, quam ullum opus. VII, 418. Voluntatis mala malum opus præcedit. VII, 420, 421, 422. Voluntas mala ex homine qui bonus creatus fuerat, orta est. X, 1478, 1480. Voluntatem malam quare homo possit habere. X, 1479. Voluntas efficitur mala, cum se, relicto superiore, ad inferiora convertit. VII, 351, 353. Voluntas mala est contra naturam. VII, 151. Est testimonium naturæ bonæ. VII, 352. Voluntatem malam sic non habelunt sancti, ut nec habere possint. X, 1498. Voluntas solo libero arbitrio potest declinare a bono; a malo vero non potest sine Dei adiutorio. VII, 467. Voluntas ex se ipsa mala, bona autem homini ex Deo. X, 169. Bonæ voluntatis auctor Deus, male autem ipse peccator. X, 1479.

Voluntas mala non suæ permittenda est libertati. II, 754. Voluntati sanæ commissa est perseverandi vel non perseverandi potestas. X, 838, 839. Voluntas sine gratia non sufficit. X, 889, 892, 899. Non sufficit ad præcepta adimplenda. X, 897. Non sufficit ad iustitiam habendam. X, 135. Voluntas siue gratia non movetur ad bonum. X, 744. Voluntas ad non peccandum non sufficit. II, 766, 775. Voluntatem sine gratia non sufficere ad vitanda peccata, ipsa oratio arguit. X, 256. Voluntatem dum de possibili conatur excusare Julianus, naturam inexcusabilius accusare convincitur. X, 1497. Voluntas humana vires honorum operum perdit, ipsis latentibus Pelagianis. X, 1145. Voluntas dum bonum non vult, vitium est humanæ voluntatis; dum vult bonum, adiuvatur gratia divina. X, 325. Voluntatis conatus sine Deo nihil est. IV, 208. Voluntas si nihil ageret, Deus non diceretur ejus adiutor. IV, 1839. Voluntas ad opus bonum perficiendum non potest esse libera, nisi Dei munere liberata. VI, 444. Ad habendam iustitiam velle satis est. II, 483. Velle nemo potest nisi admonitus et vocatus, sive intrinsecus, sive extrinsecus. VI, 75. Sine propria voluntate nullum vitæ propriæ potest esse peccatum. X, 147. Sine voluntate nostra non erit in nobis iustitia Dei. V, 922. Sine voluntate bonum operari non possumus. X, 215. Voluntatem propriam licet habeamus: non tamen ex illa, sed ex Dei adiutorio provenit victoria tentationum. II, 828. Voluntas propria animam sibi bonum esse non posse, sed malum. II, 571. Voluntas sua homo se sanare non potuit. V, 469. Voluntas hominis in paradiso beata, nunc misera. X, 1108. Crementum in voluntate est, ubi nativitas in voluntate est: nemo ex aqua et Spiritu nascitur, nisi volens; ergo si vult, crescit; si vult, decrescit. III, 1997, 1998. Dux contrariæ voluntates nonnumquam in homine. I, 759. Voluntas vetus carnis et nova spiritualis in Augustino. I, 753. Voluntas fortis et integra, voluntas semi saucia, voluntas parte assurgens, et cum alia parte jacente cadens et luctans. I, 758. Voluntatis suæ vires nemo satis cognovit. X, 530. Voluntati animus et caro non obtemperant. VII, 425. Voluntas bona parva et invalida. X, 901. Ex duabus voluntatibus æqualiter affectis quare una malo consentit, altera non consentit. VII, 354. An sit in potestate nostra voluntatem mutare. VIII, 129, 130. *Not. 4.* Voluntatem mutare an facile homini sit. X, 297. Voluntas bona unde. X, 168, 169. Voluntas bona etiam Angelorum, a Deo est. VII, 338, 418. Bona voluntas a Domino est. X, 568. Non est nisi ex Deo. VI, 247, 248, 625. Voluntas bonæ initium, donum gratiæ. X, 567, 568. Voluntas bona in nobis fit operante Deo. VI, 118. Bona voluntas Dei præcedit bonam voluntatem nostram. IV, 89. Voluntas bona a Deo datur, a Deo excitatur. V, 108. Voluntatem Deus præparat. III, 2061, 2062. *Retr.* Voluntas quæ est in corde recto, paratur a Domino inde præcedente, qua acceditur ad Deum rectum, at cor fiat rectum. IV, 991. Voluntas sine gratia bona esse

non potest. II, 831. Voluntas bona non redditur nisi per gratiam. X, 1497. Voluntas bonæ libertati redditur per gratiam. X, 1183. Voluntatem justam nemo potest habere, nisi gratiam de super acceperit gratiam. X, 554. Voluntas servandi præcepta, munus gratiæ. X, 314. Voluntas adjuvatur et erigitur impartito spiritu gratiæ. X, 312. Ut voluntas bona in iustis et peccatoribus in spiritu et carne perficiatur oramus. III, 1279. Velle Deus operatur in nobis. VI, 75. Voluntates bonas in cordibus hominum operatur Deus. X, 568, 1146, 1433. Mirabili potestate operatur. X, 375. Deus parat et convertit hominum voluntates. X, 991. Deus potest contrarias voluntates convertere, et duritiam cordis auferre. X, 898. Voluntatem hominis convertit Deus occultissima et efficacissima potestate. X, 569. Deus inclinat hominum voluntates quocumque voluerit. X, 990, 991. Occulto instinctu efficacissime ad quod voluerit excitat hominum voluntates. X, 1517. Gratia qua infirmæ voluntati subvenitur, eam indeclinabiliter et insuperabiliter agit. X, 940. Voluntatibus hominum Deus dominatur. X, 906. Voluntates hominum Deus in sua potestate habet. X, 944, 990. Voluntates hominum ita sunt in Dei potestate, ut eas quo voluerit faciat inclinari. X, 905, 906. Deus voluntates operatur in mentibus hominum, ut volentes ex nolentibus fiant. X, 1208. Volentes ex nolentibus gratia facit. X, 1518, 1519. Exempla Scripturæ quibus probatur Deum magis habere in sua potestate voluntates hominum, quam ipsi suas. X, 945. Quibus datur gratia, sic volunt, ut impleant præcepta. X, 886. *Non volentis neque currentis*, etc., quo sensu Pelagius intellexerit. X, 343. Dogma Pelagianum negans Deum operari voluntatem in mentibus hominum. X, 1545. Voluntatem bonam quatenus Deo tribuendam censebant Pelagiani. X, 168. Voluntatem et actionem ab homine esse vult Pelagius. X, 362, 363.

Voluntatem hominis cur Scriptura conveniat. X, 1100. Voluntas quæ præparatur a Domino, non cogitur velle bonum. X, 1117. Quomodo et Deus præparat voluntatem, et homo se ipse præparat. X, 1131, 1133. Velle nostrum ad Deum et ad nos pertinet. VI, 117. Velle et credere quomodo nostrum est. III, 2061, 2062. *Retr.* Voluntas ad malum captiliva rapitur, ad bonum vero liberata suaviter attrahitur. X, 1295, 1296. Deus hominis voluntatem bonam præparat adiuvandam, et adjuvat præparatam. VI, 248. Aliter Deus præstat ut velimus, aliter præstat quod voluerimus. VI, 117. Gratia nolentem prævenit ut velit, volentem subsequitur ne frustra velit. VI, 248. Voluntas gratiam comitatur, non ducit; sequitur, non præcedit. II, 819. Cum præcesserit bona voluntas nostra quæ vocentem sequitur, perficietur in nobis voluntas Dei. III, 1278. Voluntas ut plena sit, oportet ut sana sit. II, 485. Voluntatis sanitas in quo consistat. II, 483.

Voluntas bona quid sit. I, 1254. Quæ sit. VI, 625. Voluntatem bonam non timor, sed caritas habet. IV, 991. Magna voluntas, magna caritas. X, 901. Voluntas bona nihil aliud quam caritas. X, 371. Voluntas non potest dici bona, quæ in aliis vel in se ipsa, non in Domino gloriatur. X, 749. Miserrimus voluntate bona qui caret. I, 1255. Voluntatem bonam pax perfecta sequitur. III, 2060.

Voluntas sufficit ubi opus externum non potest fieri. III, 772, 775. Voluntas bona si nihil habeat, totum illi computatur. IV, 1665. In dante Deus respicit voluntatem, non munus. IV, 1664, 1665. Quidquid vis, et non potes, factum Deus computat. IV, 677. Coronat Deus voluntatem, ubi non invenit facultatem. IV, 1351. Deus non annotat facultatem, sed coronat voluntatem. V, 151. Cor querit Deus, cor inspicit, intus testis est, iudex, approbator, adiutor, coronator; sufficit ut offeras voluntatem. IV, 1716. Non mundatur opere, qui immundus est voluntate. IV, 1528. Ex qualitatibus voluntatum, non ex temporum spatii, sive recte facta, sive peccata metimur. II, 381. Voluntatem bonam sequitur corona, malam sequitur pœna. VIII, 514. Voluntas mala sola peccatum est, etiamsi desit effectus. X, 235. Voluntas ipsa punitur sive animi sui plicio, sive corporis. II, 381. Voluntas bona, multum pendenda. I, 1254. Nihil tam facile est bonæ voluntati, quam ipsa sibi; et hæc sufficit Deo. V, 444. Voluntas bona invito erigi non potest. I, 1255. Voluntas bona commendatur. IV, 571.

Voluntas illa dicitur nostra, quæ intelligitur esse pro, rra contra voluntatem Dei. VIII, 687. Velle proprium habere est humanæ infirmitatis. IV, 278. Velle proprium corrigendæ ratio. IV, 278. Voluntas Dei regula nostræ. IV, 274. Magna et usitata in hominibus perversitas est, ut cum debeant, si vivere secundum voluntatem Dei, Deum velut vivere secundum voluntatem suam. IV, 545.

Voluntas Dei regula est incommutabilis. IV, 1206. Voluntati Dei obtemperandum. V, 1333. Voluntas propria dum superioris voluntati præponitur, in grandem ruinam trahit. III, 384. Voluntatem propriam facit, quisquis a Deo non docetur. IV, 1855. Qui non facit voluntatem Dei, non eam

didicit. IV, 1582. Voluntatum rectitudo unde sumenda. VIII, 998. Voluntas hominum non est recta, nisi ad voluntatem Dei dirigatur. IV, 303, 304. Recto corde sunt, qui hoc volunt, quod Deus vult. IV, 1206. Voluntatem Dei tunc facit homo, quando facit iustitiam quae ex Deo est. VIII, 790. Voluntas hominis aliquando bona est quae dissonat, et aliquando mala est quae consonat bonae voluntati Dei. VI, 279. Cum voluntas divina humanae praeponitur, homo ab humanis in divina dirigatur. III, 1770. Voluntatem divinam, quae nostrae praeferenda est, quomodo nosse possimus, Augustinus Paulinum interrogat. II, 274. Voluntas Dei in libris S. Scripturae quaerenda. III, 38. Voluntas Dei ante Evangelii praedicationem latebat, post patuit. V, 1357. Voluntas Dei, ipsa est lex Dei. IV, 386.

Voluntatem Creatoris nunquam superat creatura. IV, 1464. Voluntas Dei voluntate hominis impediri non potest. X, 1109. Voluntas Dei semper invicta. X, 258. Etiam contra voluntatem Dei faciunt infideles, cum Evangelio non credunt, eam tamen non vincunt. X, 238. Deus ita certas temporum leges generibus qualitatibusque rerum attribuit, ut ejus voluntas sit super omnia. III, 348. Non fit aliquid, nisi quum potens fieri velit; vel sinendo ut fiat, vel ipse faciendo. VI, 276. Necessario futurum est quod Deus vult. III, 550. Voluntas Dei immutabilis. VII, 566, 752, 753. Quomodo dicatur mutari. VII, 566, 752, 753. In voluntatibus nulla bona est, cui non praesit Deus; nulla mala qua bene uti non possit. III, 589, 590. Voluntas Dei fiet in te, etsi non fit a te. V, 380. Quod fit a te, ipse facit in te. V, 380. Non vis bonus implere voluntatem Dei, et de te malo impletur. VI, 661. *Vide* Deus. Voluntatum bonarum adiutor Deus et remunerator, malorum relictor et damnator; utrumque ordinator. VII, 455. Voluntates tantum valent, quantum Deus eas valere voluit atque praesavit. VII, 152. Deus occulto iudicio et justo voluntatem Semei, proprio vitio malam, inclinavit in peccatum quo malediceret David. X, 906. Voluntates omnes, etiam malae, Deo subjiciuntur, quomodo. VII, 151. Voluntatibus malis bene utitur Deus. VII, 352. In eos exitus quos Deus praesavit justos et bonos, tendunt omnia quae videntur adversa voluntati ejus. VII, 752, 753. Quidquid praeter suam voluntatem patitur homo, voluntati Dei tantum tribuere debet. VII, 152. Voluntate libenter Deo serviendum. IV, 876, 890, 891.

Voluntas in Christo quomodo duplex. IV, 277, 278, 1206. Voluntaria quaedam sunt quae et necessaria sunt. X, 1489. Voluntarium tunc est bonum, cum Deus operatur in nobis et velle et operari. X, 514. Voluntaria oris, sacrificia laudis, confessione caritatis, non timore necessitatis oblata. IV, 1568.

Voluptas dea. VII, 118, 122.

Voluptas quid. VII, 621. Voluptatis vis quatenus explicatur a Juliano. X, 1440, 1441. Voluptatem suo more ponit pro concupiscentia Julianus. X, 1224. Voluptas paradisi non turpitudinis, sed beatitudinis cogitanda est. X, 1536. Voluptatem praecedit appetitus. VII, 424. Voluptatis pictura. VII, 167. Voluptas aut subditur virtuti, aut praesertur, aut iungitur. VII, 622. Voluptas potest et honesta esse. X, 448. Voluptas vescendi et potandi tolerabilis. X, 775. Quod amplius non delectat, secundum id operatur necesse est. III, 2141. *Vide* Delectatio.

Voluptas et dolor duo incitamenta ad peccandum. V, 1286. Voluptas carnis unum ex tribus generibus vitiorum, quibus peccata omnia concluduntur. IV, 115. Voluptates corporis illecebrae atque esse malorum. X, 774, 778. Voluptatum temporalium vanitas. V, 839, 861. A voluptate carnis continentiam Deus iubet et dat. I, 796. Voluptatis imbecillitas protrahit nos ad sublimiora. III, 159. Voluptatis regnum. III, 153. Misera animi voluptatibus dediti. I, 804. Augustini pugna ne voluptatibus sensuum capiatur. I, 797. Qui gaudeat in mortiferis voluptatibus, esse sine dolorum timore non possunt. III, 452. Quod ad tempus libet, postea pejus dolet; et quod ad tempus salubriter dolet, postea infinita voluptate laetificat. V, 1482. Penitendi cum voluptate vicinitas. X, 774. Voluptatum carnalium amatores, etsi senes videantur, spinarum radices sunt. IV, 1805. Voluptatis pretio, animam peccando quisque diabolo vendit. III, 2071. Voluptatis immundae sectatores quibus comparati. III, 561. Voluptas saeculi, aqua in puteo. III, 1515. Omnis voluptas peccorum ex terra est. III, 318. Voluptates et saeculi desideria stercorei comparantur. IV, 1474. Voluptatibus superatis cavendum ne succedat cupiditas placendi hominibus. VI, 26. Profecti spiritali saluti, quidquid corporali miscuitur voluptati. V, 1044.

Volusianus. II, 508. *Not.* 6. VI, 249. *Consul.* IX, 687. Volusianus Augustinus proponit quaestiones de incarnationis mysterio. II, 512. Marcellino, patris ipsius matris rogatu, quotidie visitatur. II, 513. Cum a veri Dei cultu nonnullorum persuasione revocaretur. II, 513, 525. Volusiano respondet Augustinus. II, 514. Volusiano tantum ad ea, quae

ipse per se quaesierat, respondit Augustinus. II, 533. August. epistolam suam ad Volusianum Marcellino misit. II, 557. Epistola ad eum memoratur. II, 705, 707. Volusiani ingenium et eloquium iudicat Augustinus prodese debere aliis. II, 515.

Voluntina dea cui involumenta folliculorum commissa sunt. VII, 148.

Voti excellentia. II, 483, 487. Votum Deo a primis Christianis ad posteros venit. IV, 1739, 1750. Vovere quid debemus. IV, 967. Vovere adversus animam suam, id est in aliqua rerum licitarum et concessarum abstinence. III, 745. Homo Dei nomine consecratus et Deo votus, in quantum mundo moritur ut Deo vivat, sacrificium est. VII, 283. Nihil Deo gratius possumus offerre, quam ut dicamus ei, *Possidete nos*. IV, 1717. Se ipsum quisque voveat, se ipsum reddat. IV, 1494.

Votum castitatis. V, 756; VI, 451. Virginitatem proposuerat Maria. V, 1096. Voti sancti consecuta dixit, *Quomodo fiet istud?* V, 1319. Post emissum castitatis votum damnabile est velle nubere. VI, 437. Nuptiae tales non sunt adulteria, ut quidam putant. VI, 458. Lapsus tamen a voto, adulterio est peior. VI, 459. Voventes castitatem, et non exhibentes, quanta maneat ira Dei. V, 799. Voti fradati eo maior est iniquitas, quod non fuit vovendi necessitas. VI, 430. Votum continentiae. V, 1094. Votum continentiae in tuo consensu inter conjugatos laetum. II, 1012. Vovenda non est continentia a conjugatis, nisi ex consensu conjugum. II, 487. Votum huiusmodi si ab altertro praepropere factum fuerit, magis est corrigenda temeritas, quam servanda promissio. II, 487. Ad votum continentiae vir et mulier parem auctoritatem habent. III, 746. Quod conjugati pari consensu voverunt, perseverant usque in finem reddere ambo debent. II, 1078. Qui continentiam Deo vovistis, nolite retro respicere. V, 1094. Vota reddere femina non debet prohibente viro, etiam si ipse antea permiserit. III, 745, 746. Mulier, viro non dandum consentientiam, continentiam non secundum sanam doctrinam suscepisse dicitur. II, 1078. Ac peccasse cum ei debitum carnis negavit. II, 1078. Vovere potest femina vidua aut libera, non vero sub patre aut viro constituta, nisi hi permittant. III, 745. Votum jejuniandi. II, 147, 150. Votum caeci illuminati, totam vitam so in basilica serviturum. V, 1299. Voventur omnia quae offeruntur Deo. II, 657. Votum nostrum maximum sacramento altaris praedicatur. II, 657. Vota in monasteriis nuncupari solita. IV, 1279. Vota quaedam omnibus communia, et quaedam propria singulorum. IV, 907.

Voti obligatio. III, 744. Vota Deo reddenda. V, 799. Vota persolvenda. II, 486, 487, 1015. Reddendum est quod vovetur. IV, 907, 1958. Vota quae sine ulla conditione voventur, nulla conditione rumpenda sunt. VI, 468. Haec est distinctio in votis, ut se accuset homo. Deum laudet, etc. IV, 798, 1218. Quisquis Deo quid voverit, si respicit retrorsum, malum est. IV, 907, 1038. Nemo praesentium viribus suis se reddere quod promisit, qui te hortatur ut voveas, ipse adjuvat ut reddas. IV, 1717. Ex professione hominis est vovere, ex adiutorio Dei vota reddere. IV, 966. Vota sua nunquam reddet, qui de suo se putaverit redditurum. IV, 1750. Non Domino quisquam quidquam rectum voveret, nisi qui ab illo acciperet quod voveret. VII, 530. Impiger sit animus ut voveat et reddat, ne cum se minus idoneum putat ad reddendum, piger sit ad vovendum. IV, 1750. Voto laudabili reddito egregia et singularis quaedam gloria tribuenda in caelis. VI, 402.

Vox materia est verborum, verba formatam vocem indicant. III, 257. Vocis et verbi discrimen. V, 1504, 1509. Vox inanis sine verbo. V, 1504. Vocis ministerium propter verbum. V, 1503. Vox deficit crescente verbo. V, 1507. Vox proprie animatorum est. IV, 1809. Vox corporalis auditur, spiritalis autem intelligitur. IV, 85. Vox tota ab omnibus, tota a singulis auditur. II, 518. Vox ad homines sonus est; vox ad Deum affectus est. V, 1085. Vox cordis auditur a Deo. IV, 1662, 1775. Vox fidei in factis est. V, 516, 547. Vox Christi, vox Dei, pax est. IV, 1075. Vox Christi etiam nostra est, et vox nostra etiam ipsius est. IV, 749. Vox Patris in monte audita, et species columbae visa, sine vivificantis animae ministerio factae sunt. II, 746.

Urbanenses, schismatici Donatistae in quadam Numidica particula. IX, 568.

Urbanus Papa. II, 196

Urbanus episcopus. II, 1019, 1020, 1021.

Urbanus episcopus. II, 844.

Urbanus presbyter Marcellinum litteras ad Augustinum attulit. II, 565.

Urbanus Donatus. IX, 511. In domo Urbani Donati habitata Secundi Tigistani Gesta. II, 197

Urbica, honesta vidua. II, 694.

Urbicus, id est Romanus. II, 157 *Not.* (a).

Urbis clades describitur. VII, 48. Et haec divina miscel-

cordiæ tribuenda. VII, 14, 15. *Vide* Roma.
Urias lux mea Dei interpretatur. VIII, 489
Ursacus. IX, 814. Ursacium divina vindicta perisse cla-
 dibant Donatistæ. IX, 324, 328, 329.
Ursinus. X, 845.
Ursus vir perfectissimus Rationalis Africæ. IX, app. 777.
 Urai pro, ter exhibendus ludos. V, 203.
 Urtiam inter et hypostasim quid differat. VIII, 917. *Urtia*
 uisitatius substantia vocatur. VIII, 917.
Usula. IX, 307, 328, 330.
 Usura peccatum quod excludit a regno Dei. IX, 162, 163.
 Usuras ipsæ leges et iudices reddi iubent; sed non est quo
 iudice repetantur. II, 603. Usuræ nomine cur peccata si-
 gnificentur. IV, 910. *Vide*, Fœnus. Usura idololatricæ com-
 parata. IX, 506.
 Usus rerum legitimus, quis. III, 231. Usus Christianus
 temporalium. V, 861. Usus illicitus, abusus potius hominan-
 dus est. III, 20. Usus rerum culpandus, non res ipsæ. V,
 328. Non usus rerum, sed libido utentis in culpa est.
 III, 73.
 Uter. Ab utre appellati sunt Ascitæ hæretici. VIII, 42.
 Uterus Dei Patris, quid. IV, 1458. Uterus Virginis, spon-
 si thalamus fuit. III, 1979.
Uthina. IX, 218.
Utica urbs Africæ. VII, 36, *Not.* (a); IX, 228. Atroci
 pestilentia afflictæ. VII, 112. Uticensis Massa candida. V,
 1417. Uticæ habitus Sermo in basilica Massæ candidæ. IV,
 1860, *Not.* (a).
 Uti quid sit. III, 20; VI, 19; VII, 339; VIII, 981, 982.
 Uti et frui. V, 938. Uti fruendis, et utendis frui, vitium vo-
 cat. VI, 19. Qui non bene utuntur, abuti rectius dici so-
 lent. VI, 19. Quibusnam ratio hominis utitur. VI, 20. Ratio
 hominis utitur primo se ipsa ad intelligendum Deum ut
 eo fruatur, cæteris rationalibus animalibus utitur ad so-
 cietatem, irrationalibus ad eminentiam. VI, 20. Uti aliqua
 re non potest, nisi animal quod rationis est particeps. VI,
 19. Utendum sic quibusdam bonis, ut ea non diligamus. X,
 817. Uti fructibus, quo sensu dicitur. VII, 339. Dementia
 est, crimen male utentium in res ipsas transferre. V, 328.
 Res quarum est bonus et malus usus. V, 1417. Tunc quis-
 que habere aliquid dicendus est, quando bene utitur: nam
 quod iuste non tractat, iure non tenet, etc. V, 327. Sicut
 malum est male uti bonis; ita bonum est bene uti malis. I,
 639. Non prodest bona res non utenti bene. I, 706. Utens
 superbe et immoderate rebus propriis, a Deo reprobatur.
 V, 206. Quomodo Deus homine utatur. III, 32. Deus utitur
 creatura, non fruitur. III, 32. *Vide* Usus.
 Utile quid sit. VI, 19. Utilitas est divina providentia. VI,
 19. Utilitas beneficentiam præcedit. III, 72. Nec utilitas
 proximi abdicanda est in otio, nec contemplatio Dei in ne-
 gotio. VII, 617. Utilitas impie viventium nulla est. VII,
 649. Aliquando, etiamsi noceat, prodesse creditur quod
 delectat. II, 963.
 Uva dicitur verbum divinum. IV, 109. Uva de spinis quo-
 modo legatur. V, 474, 761.
Vulcanus. IV, 1485. Vulcanum ignem mundi esse volunt.
 VII, 207. Vulcanus maritus Veneris. VII, 81. Vulcanus cur
 claudus fingitur. VIII, 374. Vulcanus et Mars iniuncti. VI,
 712. Vulcani templum Athenis. VII, 370.
 Vulgi iudicium plerumque erroneum. VII, 36.
 Vulnerantur Dei sagittis male sani, et sanantur bene
 vulnerati. IV, 1863.
 Vultus in bono potest accipi in Scriptura. VII, 692. Vultus
 sub tegmine medici sanatur, sub tegmine vulnerati
 celatur. IV, 268. Vultus peccati, medicum omnipotentem
 requirebat. IV, 712. Vultus amoris. V, 1363.
 Vulpes insidiosos maximeque hæreticos significant. IV,
 1040. Reges impios, quos terret virtus aliena, vulpes ap-
 pellavit Scriptura. IV, 1136. Rex qui neminem hominum
 timet, non vulpes, sed leo. IV, 1136.
 Vultur Christus appellatur; pulli vulturis, filii sponsi.
 III, 829.
 Vultus Dei, quid. IV, 520.
 Vultum conclusam fuisse quo sensu Scriptura dixerit.
 X, 454. Vultum in domo Abimelech quomodo concluderit
 Deus. X, 721.
 Uxor. Sine uxoris non liceat vivere Abelontis, his tam-
 en non miscebantur. VIII, 47. Præceptum Domini de
 uxore relinquenda, non est contrarium veteri Testamento.
 VIII, 152.
 Uxor marito tamquam domino debet servire. VIII, 420.
 Uxor viro propter Deum serviens, Deo servit. I, 669. Uxor,
 viri ancilla. V, 1463. Uxor casta. V, 739. Uxor si marito sub-
 jiciatur, pax recta est; si dominetur, pax perversa. IV,
 1860. Uxor viri tamquam capitis sui sequatur obedienter
 auctoritatem. II, 1080. Uxor sine consensu mariti continen-
 tiam eligere non potest. VI, 480. Uxor in maritum quæ
 sit potestas. VIII, 420. Uxore nolente, conjugii continere
 non licet. IV, 1939. Uxor de rebus terrenis suis nihil age-

re debet sine mariti arbitrio. II, 1079. Mulier virum et
 offendere et scandalizare non debet, etiam bonis operibus.
 II, 1079, 1080. Uxor si ad indecentem ornatum aliqua dura
 conditione cogitur, potest habere in superio cultu coe lum-
 mite. II, 1081. Uxori de habitu ac vestitu nihil mutandum
 aut usurpandum præter viri arbitrium. II, 1080. Uxor pre-
 dens et Christiana describitur. I, 772.

Uxoris dilectio quænam salutem impedit. VI, 216. Uxo-
 rem carnaliter diligere, veniale. VII, 743. Uxorem qui
 affectu carnali sic amat, ut tamen eam Christo non præpo-
 nat, salvatur per ignem. VI, 153, 135. Uxoris amor talis,
 ut propter eam cogitet vir quæ sunt mundi, quomodo pla-
 ceat uxori; lignum est et fœnum quod super fundamentum
 ædificatur. VI, 216. Usus contra naturam execrabilior in
 uxore, quam in meretrice. VI, 382. Uxoris usus non nisi
 procreationis causa adhibendus. V, 545. Et nisi liberorum
 procreationis causa fiat, est peccatum. V, 88, 1344. Uxor
 usus est immoderatus, nisi liberorum procreationis causa
 fiat. V, 1372. Pro sanctificatione perfecta Deus viro com-
 putabit, si ipse, non quod uxor debet exigit, sed reddi
 quod debetur uxori. IV, 1939. Uxor sæpe marito Eva. IV,
 1209. Quinam habent uxores tamquam non habentes. X,
 423. Uxorem qui duxit, vinculis ferreis constringitur. IV,
 1939. Tales compedes consolidant et Episcopi manus. IV,
 1959. Viri ad Ecclesiam confluentes ut dimittant uxores
 suas, arctius ibi colligantur. IV, 1939.

Uxor non nisi propter fornicationem dimittenda, ut intel-
 ligendum. I, 616. Uxorum nullis legibus humanis licet vone-
 dere, legibus autem Christi nec dimittere, excepta causa
 fornicationis. II, 689. Uxor non dimittenda nisi propter
 adulterium. IV, 1939. Uxor ab fornicationem dimissa, non
 cessat esse uxor ejus qui dimisit. VI, 457. Uxore dimissa
 aliam ducere adulterium est. VI, 136. Uxor infidelis quan-
 doam rectissime dimittitur. VI, 216.

Uxorum pluralitas. X, 419. Cur viro plures aliquando
 uxores, nunquam autem feminas plures habere viros per-
 missum. V, 347; X, 419. Unam feminam maritus habere
 plurimos inhonestum erat. III, 73. Uxores plures ducere
 olim non prohibitum. VII, 317. Uxorum multitudo nulla
 olim lege prohibita. VIII, 428. Uxorum plurium simul uni
 viro habendarum inculpabilis erat consuetudo, quare. III,
 73. Uxores plures habere tempore veteris Testamenti non
 erat peccatum, quia neque contra naturam erat, neque
 contra morem, neque contra præceptum. VI, 395. Uxorum
 multitudo non culpanda in Sanctis antiquis. VIII, 429.
 Uxores plures habere cur antiquis licuit. V, 348. Veteres
 Sancti non ex libidine multis uxoris utebantur. III, 76.
 Patres pro tempore et pro more gentis suæ, etiam plures
 uxores caste habebant. V, 343. Intemperantia potest esse
 major in una uxore habenda, quam in multis. III, 76. Ma-
 gis probatur homo multarum uxorum fecunditate utens
 propter aliud, quam unius carne fruens propter se ipsam.
 III, 76. Patribus concessum habere multas uxores, ad hoc
 tantum, ut filios procrearent. V, 347. Uxor sua cuique suffi-
 ciat. V, 1084. Uxorem super ducere vetitum more Romano. VI,
 378. An liceat uxoris voluntate aliam adhibere, ut com-
 munes filii nascantur, non audeat Augustinus deſuare. VI, 385.
 Uxorem suam alteri tradere, non licet Christiano. VI, 203.
 Licebat in republica Romana. VI, 203. Catonis exemplum.
 VI, 203, 388. Cur sicut Israelitæ uxores alienigenas, non ita
 Christiani easdem infideles iubentur deserere. VI, 462. De
 uxoris laudo viro longe dissimili quasi fugare velle mœst-
 itiam, adulatio est, non consolatio. II, 1074. Cum uxore li-
 gitiosa comparatur mala conscientia. IV, 314. Omnis concu-
 bina uxor, non autem omnis uxor, concubina. III, 571.
 Uxor Christi, Ecclesia ejus, nos ipsi. IV, 1684.

Uzalis Africa civitas. V, 1444, 1446. Colonia Uticæ vici-
 na. VII, 768. Uzali, memoria S. Stephanah Evodto episco-
 po constituta. VII, 768. Miracula ibi facta. VII, 768.

X.

Xanthus, aliis Asterius, Cretensium rex. VII, 369.
Xantippus Tagosensis episcopus Numidiæ primatum ad se
 pertinere contendebat. II, 226. Nuncupatur Xantippus se-
 nex. II, 227.
Xenocrates philosophus, Platonis discipulus. X, 617. 606.
 Platoni in Academicam successit. II, 440; VII, 257. Xeno-
 crates Polemonem quomodo converterit. II, 591.
Xenophanes Colophonius physicus. VII, 206. Quo tempore
 claruit. VII, 282.
Xenophon. II, 1051.
Xerxes Balens septimus rex Assyriorum. VII, 562.
Xystus Romanus episcopus et martyr. I, 647; X, 283.
 Xysti martyris festum. III, 1631. *Vide* Sixtus.

Z.

Zabulon interpretatur habitaculum fortitudinis. IV, 828.

(*Vingt-deux.*)

SANCT. AUGUST. XI.

Zacchæus in sycomorum ascendens quid figurat. V, 941. Zacchæus excipit hospitio Dominum. V, 170. Zacchæus dimidium dat, dimidium ad reddendas fraudes reservat. V, 112, 245, 649.

Zacharias quid et quo tempore prophetavit. IV, 1407, 1917, 1940; VII, 595.

Zachariæ et Mariæ eadem fero verba, non eadem incredulitas. V, 1511. Zachariæ desperando interrogat, Mariâ inquirendo. V, 1514. Zachariæ os prius clausum, et post apertum quid significet. V, 1528. Zachariæ et Elizabeth non sine peccato. X, 162. Quomodo Zachariæ et Elizabeth sine querebâ in omnibus mandatis Domini. X, 312.

Zania. IX, 232.

Zeb, in: interpretatur lupus. IV, 1025.

Zebæe interpretatur victima lupi. IV, 1035.

Zebedæi filii antequam humiliarentur, voluerunt exaltari. IV, 1670. Zebedæi filii celsitudinem appetentes, ad viam vocantur. V, 875.

Zelpha os bians interpretatur. VIII, 455. Zelpha figurat prædicatores, quorum os hiat et cor non hiat. VIII, 455.

Zelotypia proprie ubi sit. VIII, 142.

Zelus quid. VI, 140; VIII, 142. Zelus Dei quid sit. VIII, 158, 142, 147. Zelus duplici significatione intelligitur, et quantum cadere potest in Deum. VIII, 382. Zelus in bonam et in malam partem accipitur. VII, 677. Zeli Dei nomine intelligitur exactio castitatis, ne anima a Deo suo fornicando dispareat. IV, 1914. Zelus Dei, zelus amoris est. IV, 1585. Zelus Dei tota spes salutis nostræ. VIII, 142. Zelo domus Dei flagrare omnes debemus, quomodo. III, 1471, 1472. Zelus impatiens. IV, 1456, 1279. Zelus non secundum scientiam. V, 721. Zelus Dei secundum scientiam quis sit. IV, 81, 1128. Qui zelum habet, Deo, non sibi zelet. IV, 1585. Zelus cur minus videatur congruere Deo, quam præscientia, ira et similia. VI, 141.

Zeno unus ex principibus Stoicorum. VII, 239, 261. Stoicorum princeps. I, 954. Sub Polemonis magisterio discipulus Archelæi. I, 955. Deum ipsum esse ignem, animam mortalem esse dicebat. I, 955. Nihilque esso præter hanc sensibilem mundum, nihilque in eo agi sine corpore. I, 955. Zeno in virtute beatitudinem posuit. VIII, 1019. Zenonia definitio de perceptione veri. I, 925. Quæ discutitur. I, 845. Zenonis sententia in Chrysippum pervixit. I, 935.

Zenobius. I, 977; II, 63. Zenobius a Dioscoro Magister memoriæ appellatur. II, 431. Zenobius Augustino auctor est scribendi operis *de Ordine*. I, 987. Opus illud ipsius nomine dicatur. I, 980. Zenobii congressum et conspectum quærebat Augustinus. II, 63.

Zenophilus consularis. IX, 586, 426, 512, 513. Gesta apud

Zenophilum Consulare. II, 168, 197; IX, 585. Zenophili consularis acta citantur. IX, 581.

Zephrinus Papa. II, 196.

Zertense concilium. II, 577.

Ziph, vicus, unde dicti Ziphæi. IV, 619.

Ziphæi, florentes interpretantur. IV, 619.

Ziquensium civitas. IX, 540.

Zizania quid sit. VIII, 547. Zizania ea proprie dicuntur, quæ nascuntur in similitudine frumentorum. IV, 784. Zizania interiora et exteriora. IX, 165. Zizania ab inimico seminata, quinam. III, 1567. Cur permittatur diabolo supereminare zizania. IX, 162. Cur permittatur diabolo supereminare, excepta Africa, crevisse contendunt Donatistæ, non frumentum. IX, 322. Zizaniarum parabola contra Donatistas. V, 298, 530. Zizania crescere in Ecclesia usque ad messem sinenda. IX, 52. Zizania cum messe per totum mundum jussa sunt crescere. IX, 185. Zizania non colligi, sed tolerari præcepta sunt. IX, 290. Pro unitatis bono. IX, 582. Inter zizania frumentum Christi gemit. IV, 476. Per tolerantiam zizaniarum, crescit fructus frumentorum. IV, 784. Zizania quædam in præsentia Dei triticum. IX, 452. Zizania cognita non maculant frumenta. IX, 495. Zizania in Ecclesia fidem aut caritatem non impediunt. IX, 205. Zizania etiam hæreses designant. I, 612; IX, 29. Zizania et patet in Ecclesia. II, 264.

Zobæmus episcopus. X, 663, 665.

Zomus episcopus. X, 662, 663.

Zoroaster rex Bactranorum, magicarum artium inventor, quando natus est risse fertur. VII, 728. Zoroaster a Nino rege Assyriorum bello superatus est. VII, 728.

Zoro, inter et mo, quid differat. VIII, 1001.

Zosimus Innocentii successor. X, 648. Zosimo Papæ de Africano concilio contra Pelagii errorem scriptum est. II, 972. Rescriptis Zosimus, et rescriptum ejus ad universos totius orbis episcopos fuit. II, 972. Rescripti hujus exemplum mittit Augustinus ad Optatum. II, 965. Et ad Valentinum ac fratres ejus. II, 972. Zosimus Papa deluditur aliquandiu a Pelagianis. II, 835. *Not. (n).* Zosimus Papa benigne excusatur. X, 588, 589. Zosimi purgatio. X, 574. Zozini epistolæ fragmentum, ubi assertit peccatum originale. II, 865. Zosimus Romanus pontifex Pelagianos damnat. I, 630. Celestium et Pelagium damnat. X, 575. Julianus Zosimum Romanum pontificem prævaricationis accusat. X, 842. Zosimus Pa a Augustinum Cæsaream mittit negotiorum causa. II, 857.

Zozimus a Thurassa. IX, 145, 252.

Zubedi fundus Hesperii in territorio Fussalensi. VII, 764.

INDEX GENERALIS

IN OMNIA OPERA

QUÆ IN APPENDICIBUS AUGUSTINI CONTINENTUR.

— 020 —

A.

Aaron Christi mediatoris typum gerit. V, 1804.

Ahha, nomen græcum. II, 1161.

Abel justitiae primatum habuit. III, 2154. Christi et Christianorum typum gerebat. VI, 748. Martyrium dedicavit. VI, 1740.

Abibas. VII, 811.

Ablavius Africæ Vicarius. IX, 785.

Abraham primo dictus Ilam, deinde Abram, demum Abraham. VI, 4311. Cum patre suo idola coluit. III, 2518. De pagano Dei cultor factus est. III, 2274. Astrologiæ peritus fuit. III, 2560. Abrahæ elogium. III, 2523. Qui typum gerat Dei Patris. V, 1755. Abraham propheta. rex et pater multarum gentium appellatus. III, 2525. Positus est velut imago, ad cuius simili udnem genus humanum reverteretur ad Deum. III, 2524. Abipso dicti sunt Hebræi. III, 2523, 2524. Abrahæ filii sunt Judæi secundum carnem, nos secundum fidem. III, 2245. Abrahæ fides iuribus laudatur et illustratur. III, 2539; V, 1953. Abraham fidei nominisque Christiani radicem habebat. V, 1743. Natura quidquid legis fuerat observat. V, 1745. Fides ejus, incredulorum pona; incredulorum perfidia, gloria ejus. III, 2560. Abraham cum Jephthæ comparatur. III, 2239. Abrahæ obedientia in immolatione filii laudatur. V, 1251. Abraham gladio obedientiæ filium jugulavit. VI, 1165. Novit de semine suo Christum cæli et terræ Dominum nasciturum. V,

1755. Salvatorem in spe future Incarnationis vidit. III, 1559. Trinitatis mysterium intellexit. V, 1748. Ad cum in trium virorum persona majestas incorporea descendit. V, 1744.

Abrahæ sinus, ubi sancti expectant felices. I, 1472.

Absida. VII, 835, 842.

Absolutionum eulogiæ pro defuncto. VI, 1158.

Abstinentiæ duo genera. V, 2113. Abstinentiæ a vino, carnis, oleo, balneo. II, 1111; VI, 768, 777. Abstinentiæ a vino vel carnis credere nihil inerit ad crescere, Joviniani est. VIII, 1219. Abstinentiæ utilitas ac modulus. II, 1114; V, 2020.

Abusionum duodecim gradus. VI, 1079.

Abyssus superior. VII, 850. Abyssus peccatoris triplex. VI, 948.

Accidentia mente et cogitatione colliguntur. I, 1425. Quid sint. I, 1425. Accidens omne sine subjecto esse non potest. I, 1424. Accidentia alia sunt intra, alia extra, alia intra et extra usiam. I, 1425.

Acedia quæ. VI, 1089.

Achar peccatum quatenus aliis occurrerit. III, 2234.

Acratius. IX, 780.

Actionem humanarum quæ esse debeat intentio. VI, 919. Nihil agit, qui impietati operam navat. X, 1757. Omnia actionis bonæ forma esse caritas. VI, 1256. Bona cum agimus, Deus in nobis atque nobiscum, ut operemur, operatur. X, 1787, 1861. Nemo invitus bene facit, etiam si bonum

est quod facit. X, 1873. *Vide* Opus.

Actores. IX, 818, 841.

Adam qualis creatus. VI, 728, 774; X, 1771, 1775. Adam initio spiritum sanctum accepisse, et peccando amisisse quidam dicunt. III, 2309. Ea ratione moti, quod perfectus factus sit. III, 2309. Spiritum sanctum habere, ultra naturam et perfectionem hominis est. III, 2309. Apertum est quod nunc non habuit Adam. III, 2370. In Adam omnium hominum concreta natura est. X, 1812. Absque omni vitio. X, 1812. Cum libero arbitrio quod si auxiliantem Dominum non desereret, beatitudinem consequi posset. X, 812. Adam fuit in bestias potuisset, in Noe ostensum est. V, 1953. Adæ corpus ita factum est, ut dissolvi posset: sed arboris vitæ gustus corruptionem inhibebat. III, 2227. Eos qui Adam mortalem sentiant, fatetur Julianus nulla ratione nisi. X, 1738, 1739. Adam necessitate naturæ, non peccati merito mortuum dicentes, damnantur. X, 1728, 1730. Adam perfecte habuit scientiam humanam VI, 815. Post prævaricationem accepisse scientiam malæ, nec amisisse scientiam boni falso dicitur. X, 1813. Adam positus in mundo dominus, cur legem a Deo accepit. III, 2388. In paradiso fuit ac virgo permansit, quamvis jejunavit. V, 2026, 2031. Unde primum lapsus sit. VI, 729. Adam et Eva quibus gradibus in peccatum lapsi sint. VI, 1051. Adam spe deitatis, non desiderio corporali peccavit. III, 2382. Idololatriam admisit. III, 2277, 2278. Adam iatro. V, 2034. Adam non ideo malus, quia homicidæ genitor. V, 1710. Adam peccatum sciens Deus, cur eum non revocaverit. V, 1738, 1740. Adæ culam, qui nonnulli excusant. V, 1737. Deo hi injuriam faciunt. V, 1737, 1740. Adæ soli, non Deo aut arbori peccatum ejusque pœna imputanda. V, 1738, 1740. Adam si se accusasset, de paradiso non exsulasset. V, 2202.

Adam qualis post lapsum factus. VI, 774; X, 1773, 1775. Adæ peccato maculatum est corpus. III, 2382. Et homines corruptioni subjecti sunt ac morti. III, 2382. Sed hinc lucrum referunt, si legi Dei obediant. III, 2382. Adæ peccatum totum hominem in deterius commutavit. X, 1785. Nec illi solum, sed et ejus propagini nocuit. X, 1785. Adam libertatem suam ac nostram vendidit. V, 1911. Genus suum peccato vendidit. III, 2278. In Adam perimus omnes. X, 1812. Non amissa substantia aut voluntate, sed lumine ac decore virtutum. X, 1812. Adam et Eva eo die creduntur mortui, quo in eis peccaliter facta est necessitas moriendi. VI, 1051. Adam in hîo loco sepultus, ubi fixa est crux Christi. V, 1750.

Adæ mutatio in pejus, et altera fidelium in melius. X, 1878. Adæ primi et secundi comparatio. V, 2031; X, 1888. Adam vel Christum imitari quid sit. VI, 1041, 1052.

Adelfus. IX, 787.

Adæodatus ej. isc. Donat. IX, 828, 851.

Adjutor cornicularis. IX, 816.

Adjutores commentarium officii Proconsulis. IX, 816.

Adjutor numerorum officii Vicarii. IX, 816.

Adolescens sine obedientia, abusio. VI, 1080.

Adora in Deo Christo hominem, et in homine Deum. I, 1468. Adorator in terris rex, quasi vicarius Dei. III, 2281.

Adorata Imp. scripta. IX, 778. Adoravit Saracem chlamys. II, 1097. Petrum modo provolutis genibus adorant Imperatores. V, 2125, 2127.

Adscendere ad Deum quid sit. VI, 791. Adscensus tres. VI, 817.

Adscensio Christi est cautio et arrha nostræ. V, 2081, 2082. Glorificatio nostra est. V, 2085. Adscendendum post Christum. V, 2082. Scilicet corde. V, 2082. Vitia ipsa scalam nobis facient, et elevabunt nos, si fuerint infra nos. V, 2082. Cum medico nostro nullum adscendit vitium. V, 2082.

Adsoni Derbensis monasterii abbati præfixa ad Gerbergam reginam ej. istola adscribi, eique restituendum esse postmodum deprehendimus librum *de antichristo*. VI, 1129, 1130.

Adventus. III, 811.

Adventus. VI, 1377. Adventu Christi quid nobis præstitum. III, 2372. Adventus Christi secundus non fiet latenter ut primus. V, 2051.

Adverbium unde dictum. I, 1402. Quid sit. I, 1405. Adverbiorum varias terminationes. I, 1402, 1401. Significationes. I, 1402.

Adversitas æquanimiter ferenda. V, 1812. Magis timendum, si nullas aut leves patiamur. V, 1813. Adversitati præsertim facis tempore quaerenda. X, 1873. Adversitas justorum, æternorum præterea gaudiorum. III, 2450.

Adulationis perniciosa. VI, 1387. Adulationis vitium ita crevit, ut jam augeri non possit. II, 1115. Quis sit adulator. III, 2403. Adulatoris, latentes scopuli. V, 1885. Omnes vendunt oleum. V, 2350. Adulatoris blandimentum, oleum peccatoris. V, 2214; IX, 767. Adulantium lingue alligant animas in peccatis. X, 1879.

Adulteri furore excæcatur. V, 1783. Sænt multi. V, 2280. Ab unoquoque debent corri, i, et post unam et alteram correctionem a suo consortio separari. V, 2289. Ad sacerdotum notitiam deferri. V, 2289. Adulteris nullam fidel esse scintillam. V, 2295. Adulteria divina et humana lege jununtur. V, 2290. Consuetudo intromissa est, ut adulterium femine, non viri puniatur. V, 2290. Ac dicant viri ea sibi licere, non feminis. V, 2290. Adulter nisi penitentia proluxa et uberes elemosynæ subvenerint, et a peccato cessaverit, in æternum peribit. V, 2290. Adulteria non excusat longa ab uxore absentia. V, 2295. Adulterii prima tela oculorum, secunda verborum. V, 1768.

Edilitas. IX, 782, 783, 784.

Ægritudo animi quid. X, 1874. *Ægrotus* quasi inter medicum et morbum, facit ut vincat cui se jungit. V, 1876.

Ægyptii præ cæteris vanæ philosophiæ operam dabunt III, 2316. Eorum fabula de mundi origine. III, 2218. *Ægypti* plagæ. III, 2164, 2165. Quid illis significetur. V, 1781. *Ægyptus* in primogenitis juste percussa. V, 1790. *Ægyptium* spiritalem quis extinguat. V, 1792.

Ælius Proconsul. IX, 780, 781, 782, 784, 827.

Ælionis filii. IX, 799.

Ælius Paulinus. IX, 780, 781, 782.

Æliud liber de Amicitia in epitomen contractus. VI, 831. Ac de Vita eremitica ad sororem liber. I, 1431.

Æquivocorum varia genera. I, 1416.

Aer quid. VI, 1009.

Ætates mundi sex. VI, 742, 749. *Ætates* mundi et humana vitæ sex. V, 1920. *Vide* Mundus.

Æternum proprie. VIII, 1182. *Æternitas* non corrumpitur nec immutatur. III, 2232. Diversitatem abhorret. III, 2231. Nihil æternum nisi simplex. III, 2231. *Æternitatis* nulla portio est centum annorum spatiun. VI, 991. *Æternitatem* cuncta imitantur. VI, 1020. In æternis quibusdam potest aliqua esse distantia, non in ipsa æternitate. X, 1892. *Æternitas* et immutabilitas vera non est, nisi in deitate. X, 1850, 1874. *Æternorum* meditatio mentis coheret instabilitatem. VI, 824. *Æternæ* vitæ felicitas. VI, 820, 822, 823, 828, 801, 862, 966. *Æternarum* punarum gravitas. VI, 821, 995.

Æthiopiæ situs. III, 2171. *Æthiopiæ* monstrous homines. VI, 1305, 1304.

Ætiologia, res nimis curiosa, et non nimis necessaria. I, 1411.

Ælius in Trinitate æqualitatem dicit gratia. VIII, 40.

Affectio quid sit. I, 1455.

Affectus quatuor animæ. VI, 782. Quorsum dati. VI, 845.

Affectus plus quid. VI, 816.

Afflicte animæ oratio. VI, 936.

Africa. IX, 781. *Africanæ* provinciæ. IX, 816. *Africa* tota quid gravi persecutione passasit. IX, 773. In hac persecutione, præter paucos Catholicos, peccaverant universi. IX, 776.

Africana Ecclesia inopiam patitur clericorum. IX, 806, 808. Quod decrevit, confirmari non vult, nisi prius consilia Ecclesiæ transmarina. IX, 806, 807, 809. Carthaginense Concilium nulli qui eam consulunt. IX, 808. *Afris* propria lex rebaptizandi. IX, 787. *Africana* synodus adversus Cælestium. X, 1009. *Africana* duo Concilia adversus Pelagianos 10 tom. X, 1685, 1690. Illis Aurelius dux, Augustinus ingentium. X, 1083. *Africani* Concilii an. 417. ad Zosimum perlata. X, 1808. Præmissa ad eum epistola. X, 1808. *Africani* episcopi apud Zosimum questi sunt, quasi Cælestio in omnibus commodaverit fidem. X, 1726. *Africanorum* episcoporum ad Zosimum rescriptum notatur. X, 1751, 1775. Laudatur a Cælestino. X, 1758. Ab aliis. X, 1773. *Africani* Concilii an. 417 constitutionem totus mundus amplexus est. X, 1724, 1857. Hanc quomodo erroris taxet Cassianus. X, 1725, 1808. *Africæ* universale Concilium an. 418 habitum. X, 1728. Cui interfuerunt 224 episcopi. X, 1730. Decreta illius quasi sedis suæ propria amplectitur Cælestius. X, 1757. *Africanum* Concilium penarium (an. 418) Imperatorum mandato ab Aurelio mittitur episcopis subscribendum. X, 1751. *Africani* episcopi Sardinia exsules. X, 1772, 1176. *Agelastus* dictus est, qui semel tantum in vita risit. III, 2337.

Ager sicut est Dei, alter hominis. V, 2523.

Agelastus. IX, 781, 783.

Agnes cogitanda proponitur, ubi pudicitia tentatur. I, 1480.

Agnus legis figura, cujus veritas Christus in altari crucis oblatas. V, 2086.

agricola Præfectus prætorio. X, 1727.

agricola Pelagianus. X, 1753.

Alæ duæ quibus in cælum tollimur, duæ præcepta caritatis. V, 1745. *Alæ* duæ quibus animæ elevarunt in cælum, caritas et humilitas. V, 2512.

Albanus episc. in Sardinia exsul. X, 1773.

Albigianum. VII, 850.
Albinus canis. X, 1900.
Albinus Faustus consul. X, 1765, 1771.
Altum corporale, pro libro. II, 1108.
Alchero adscriptus liber de Spiritu et Anima. VI, 779.
Alcuni quaestiones de Trinitate. VIII, 1172. opusculum de benedictionibus Jacob. III, 2190. Prologus ad Carolum super *Categorias*. I, 1419.
Aethius episc. X, 1700.
Alexandri dictum. VI, 1539.
Alexandria mos. *Vide* Sacerdos.
Alfius Caecilianus. IX, 780, 781, 782.
Alia et *Sparsa* coas. III, 2176.
Alleluia tacet post concludi in Pascha. V, 2096. *Alleluia*, visitatum laudis verbum, quod quadragesima intermittitur. I, 1437.
 Altare interius et exterius in templo Salomonis, qui reperitur et in nobis. V, 2169. Altare in quo obtulerunt *Cyprianus*, *Carpophorus*, etc. IX, 776. Altare defendunt diaconi. IX, 805. Altaria frugerunt *Donatistae*. IX, 804. Altare Dei invisibile. X, 1875. Altare est cor cajuque. V, 2170. De altaris consecratione festivas. V, 2166, 2168.
Aluta scriptus libellus. IX, 778.
Alypius. IX, 816, 827.
Amacius PP. Galliarum. X, 1751.
Amatus Christi discipulus. V, 2127.
Amaritudo. Per amaritudinem inferiorum homo docetur amare meliora. X, 1873.
Amazonum historia. III, 2237.
 Ambiguum esse omne verbum. I, 1416. Sed non ambigua explicatio posse explicari. I, 1416. Ambigui et obscuri discrimen. I, 1415.
Ambrosianus. IX, 787.
 Amblio clericorum resecatur. V, 1804.
Ambrosius. V, 1834; VI, 840, 841. Confessor. X, 1723. Sanctae memoriae episcopus. X, 1086. *Ambrosii* verba in laudem laudantur. X, 1812.
Ambrosio Antiperto restituitur liber de *Cruccitu* vitiorum et virtutum. VI, 1091.
Amelbystus quos exhibeat. VI, 1250.
Amicitia, magna res et valde rara. VI, 833. *Amicus* diu quaeritur, vix invenitur, difficile servatur. VI, 1252. *Amicitiae* sacratissima foedera auctoritate Domini *Bethaniae* consecrantur. I, 1468. *Amicitiae* fons et fundamentum. VI, 837. *Origo*, progressus, abusus. VI, 834. *Amicitia* quid sit. VI, 831, 836. Non ita plures complectitur ut caritas. VI, 833, 837. *Alia* est carnalis, alia mundialis, alia spiritalis: haec una vera. VI, 833. *Amicitia* puerilis. VI, 836. *Amicitia* spiritalis qualis sit. VI, 836. *Amicitiae* nomen falso assumunt, inter quos est conventitia vitiorum. VI, 833, 836. *Amicitia* inimica potestorum. V, 2245, 2305. *Amicitia* vera hic inchoatur, in caelo periclitatur. VI, 841. *Amicitia* vera aeterna est, nec desinere potest. VI, 833, 837, 839, 1049. Hanc nondum novit, qui altare ab ipsa vult mercedem. VI, 837, 840. *Amicitia*, quidam gradus vicinus perfectioni. VI, 833. *Amicitiae* perfectio quatuor gradibus conscenditur. VI, 837. *Amicitiae* fractus et commoda. VII, 835.
Amicitia quid amico debeat. VI, 837. *Amicus* mutui amoris et auiui custos esse debet. VI, 832. *Amicus* facit animorum conjunctio. V, 1954. *Amicitia* unum facit de pluribus. VI, 832, 836, 837. *Amici* quid sibi impendere debeant. VI, 842. Ad *amicitiam* requiruntur dilectio, affectio, securitas et iucunditas. VI, 839. *Amicitiae* lex in petendis et dandis. VI, 841. *Amici* qui deligendi. VI, 837, 841. In *amicis* probanda sunt fides, intentio, discretio, patientia. VI, 840. In *omni* deligendis cavendus amoris impetus praecurrens iudicium. VI, 840. *Amicitia* qui colenda. VI, 841. Non recte colitur, a quibus aequalitas non servatur. VI, 841. *Amici* qui corripiendi. VI, 842. *Amicitiae* non desunt naevi; sed non deo fugienda. VI, 836. *Amicitiae* dissuendae, non rumpendae omnino. VI, 839. *Amicitiae* solvendae causae. VI, 838, 839.
 Amittere. Aliquid ad tempus pro fide amittere, lucrum est tacere. III, 224.
 Amor quod sit. VI, 812, 845, 846. Amor impudicus non est amor. V, 1768. Amor mundi non est amor. VI, 1226. Caritas quae deseritur potest, nunquam vera fuit. VI, 1019. *Amanda* non esse, quae redamare nequeunt. VI, 1081. Id solum recte diligitur, quod nunquam bene amittitur. X, 1881. Amare non licet quod non semper manet. VI, 1084. *Amoris* sufficientia ac varii gradus. VI, 939.
 Amoris effectus in nobis. VI, 939. Amore anima sese non sentit. VI, 900. Amor etiam sensus est. VI, 807. Amor vita curialis, ideoque nec vacare potest. VI, 816. Amor conjungit abrectos. V, 1877. Amor impatiens solet pericula ipsa contemnere. VI, 1165.
 Amoris multiplex origo. VI, 837. Amor mundi, amor peccati, amor Dei. VI, 905. Amoris duo rivi, caritas et cupiditas. VI,

843. Amores duo duas faciunt civitates. X, 1877. *Vide* 1879. Amor amore vincitur. V, 2345. Amor bonus et malus amor in uno homine possunt esse. 1870. Amor Dei plenus amorem excludit saeculi. V, 1848. Amor et timor Dei ad omne opus bonum ducit, et ad omne peccatum amovet ac timor mundi. X, 1879. Dilectionis ratio diversam facit Verbi Dei participationem. VIII, 1190.

Amor quando ordinatus aut inordinatus. VI, 846. Solus ille feliciter amat, qui Deum amat. VI, 847. Dilectionis Dei diversi effectus. X, 1835. Amore Dei beati efficiuntur. VI, 807. Amare Deum, justitia et beati udo est. VI, 1047. Quales nos amet Deus. X, 1787, 1789, 1864. Implium est cum non diligi, cui vicem rependere non possumus, etiam cum et diligimus. VI, 1188. Quod a Deo nobis per dilectionem praestitum, melius rependi nequit, quam per dilectionem. VI, 959. Amor solus est ex animae affectibus, quo conditori suo possit rependere vicem. VI, 807. Huc uni incumbat. VI, 807. Amor Dei necesse ari sequitur notitiam ejus. VI, 845. Deus non verbis tantum, sed corde puro et operibus justus vult diligi. VI, 1036. Ad Dei dilectionem duo pertinent, affectus mentis, et effectus operis. I, 1406. Affectus mentis qui salutari mysteriorum meditatione nutritur. I, 1468. Amor verus semper coultetur. VI, 860. Amorem Dei excitat, nutrit, auget frequens recordatio beneficiorum ejus. VII, 849. Inde excitatur. VI, 792, 961. Excitatur nominatum ex intuitu creationis ac redemptionis. VI, 849, 852. Ex summa Dei in uos dilectione. VI, 851. Amor Dei ad consequendam veniam necessarius. VI, 1121. Amare valde Deum, qualem se ei parare debeat. VI, 961. Amantis Deum qualis sit animus. VI, 963. Deum quis diligit. VI, 1038. Amoris puritati quando quid desit. VI, 1120. Minus cura amat, qui cum eo aliquid amat, quod non propter illum amat. VI, 880.

Amorem nostrum de corpore trahere quod sit perturbatus, et de animo quod sit sublimis et coututus, falso *Julianus* dicit. X, 1741. Amorem sanctum a natura nobis insitum, ac solis animi viribus, sine sui da. nio, persistere *Julianus* falso dicit. X, 1741. Amor Dei non est nisi ex Deo. X, 1741. Deum semper diligere tenentur, nec valent nisi dederit. VI, 879. Amoris dono idonei efficiuntur, qui beatitudine per ruanur. VI, 843. Amoris Dei flagrantis postulatio. VI, 956. Amator Dei, amator est sui. X, 1891. Tractatus de diligendo Deo maxime ex consideratione beneficiorum ejus confusus. VI, 847.

Amore venit Deus ad homines, venit in homines, factus est homo. VI, 792, 807, 960. *Amicitia* Christi in quo sita sit, et qui colenda. VI, 1049. Amor Christi dulcis et quietus: amor saeculi anxius et perturbatus. VI, 950. Hi duo amores non sese in uno capiunt pectore. VI, 950. Amoris Christi ardens deprecatio. VI, 928. Amor Christi quantus esse debeat. VI, 1057. Amans Christi non est, qui plus illo aliquid amat. V, 1881.

Amor Dei et proximi, duplex vinculum quo fit ut Deum plenius capiamus. VI, 846. Amor Dei et proximi via ad vitam. VI, 847. Amandi Dei ac proximi modus. VI, 849. Amor proximi dividitur in innocentiam et beneficentiam, scilicet ut nulli noceas, nec velis nocere, ac beneficia quibus possis. I, 1465. Dilectio proximi et nocere cavet, et curat benefacere. VI, 1039. Diligendi homines, non eorum errores. X, 1859. Amans Deum, et se et proximum amat; et contra. VI, 1225.

Quisquis se ipsum, non Deum amat, non se amat: et quisquis Deum, non se ipsum amat, si se se amat. X, 1895. Cur. X, 1895. Amare alium non potest, qui ipsum non amat. VI, 843. Amor proprius nec sibi sufficit. V, 1828. Amor caritatis dives est et omnibus abundans, et erogando crescit. V, 1828. Amor proximorum qui doceatur mutuo amore membrorum. V, 1949, 1951. Amore caritatis, propriae sunt virtutes alienae. V, 1950. Amans omnes, recte omnibus dominatur. VI, 782. Amor proximi aut odium quid in nobis efficiant. VI, 1033. Amandi mali, ut boni fiant; boni, ut meliores. V, 1829. Diligendi amici in Deo, inimici propter Deum. VI, 1171. Diligendus non est peccator ut peccator, sed ut homo. X, 1881. Modus amandi amicos et inimicos. V, 2157. Amore inimicorum fit caritas integra. V, 1878.

Amor mundi et Dei in uno corde cohabitare non possunt. VI, 1084. Amare Deum periude est, ac Nolite diligere mundum. VI, 1224. Christum ne velimus habere et saeculum. VI, 1188. Amor vanitatis, velivus; amor iniquitatis, sordes. VI, 818. Amoris saeculi praesentis, futuri amor quomodo opponendus. VI, 1103.

Amphilochii Icon. memoratur Sermo de virginitate. VII, 818.

Amnias fraudis ac sacrilegii reus salutem perdidit. V, 1858

Amastius summus Pontifex. X, 1681. Sedis Apostolicum

episcopos, consulti ab Afris. IX, 806. Eisdem rescripsit. IX, 809.

anastasio Bibliothecarius. VII, 817. Penes Mantuanam sedis Apostolicæ legatus. VII, 817. Historiam græcam translationis S. Stephani et Sermonem Amphiloehii de virginitate latine vertit. VII, 817, 818. Primum illud opus cum epistola ad Landulcum. VII, 817.

Anaxagoræ mors singularis. III, 2350.

anacimonia sententia de Deo. VI, 688.

Andreas ad crucem securus et gaudens properabat. VI, 862. Ex caritate mortem appetit. VI, 1120. *Andræ* Apostolo ficta apparitio. VIII, 1150.

Angariale dare. IX, 790.

Angeli duo a Lot visi, intelliguntur Pater et Filius unus deus. VIII, 1104. Angeli nomine Moysi in rubo et Josue stricto gladio visus est Dominus. VIII, 1105. De Angelis non admodum evidens nostra scientia. VI, 921. Angelorum, ut Spiritus sancti, præsentiam testificatur Arelat. Synodus. IX, 787. Testes Christi et Angeli ejus adhibentur. IX, 793. Angelis testibus, ut et spectante Deo, causa dicitur agitata. IX, 816. Angeli quid sint. VI, 1010. Angeli bonos nostrique adjuvatores esse certum est: quales sint, aut quando creati sint, minus certum. VIII, 1177. Angelica natura primo die facta. VI, 740. Creaturarum Dei est principium. III, 2155. Angeli conditi cum adhuc tenebræ aquam, aqua terram absunderot. VIII, 1215. Dominico die creati. V, 2274. Omnes æquales creati. VI, 758. Angeli, animalia. VI, 739. Angelus natura spiritalis. III, 2152. In celo primum positus. III, 2152. Angeli et humanæ scientiæ discrimen. VI, 1010. Angeli quomodo superiores et æquales homini. VI, 850, 870.

Angelicum peccatum cur in Genesi tacitum. VIII, 1176. Cur siue remedio relicto. VIII, 1176. Angeli lapsus qualiter factus sit, ideo tacitus, quia irremediabilis. III, 2153. Ideo irremediabilis, quia in summo honore constitutus, non habuit inmutatorem ad excellentiorem statum, sed tantum ut in eo confirmaretur. III, 2153. Cum hominis lapsu comparatur. III, 2153. Angelos qui ceciderunt, nunquam reparandos esse. VI, 763. Cur. VI, 763. Non aliud eis fuit incipere jam puniri, quam beatifici boni dilectione destitui. VI, 763. Ignis æternus eis etiam paratus. VI, 763.

Angelis quomodo Christi crux profuerit. VI, 1192. Angeli boni ideo sancti, quod tenuerit arbitrii sanctitatem. VIII, 1218. Semper legunt, eligunt, diligunt Dei voluntatem. VI, 927. Angelorum patria, Christus. V, 1874. Angelorum panis. V, 1997, 2033. Angelorum panis manna dicitur, non quod illo saturarentur, sed quod per eorum ministerium, sicut Lex et cætera, populo præberetur. III, 21 et 8, 2228. Angelorum ordines. VI, 782. Pro diversis gradibus claritas. VI, 1011. Angeli, licet non iudicandi, contremiscent in conspectu judicis nostri. V, 2051.

Angelis non convenit creare. X, 1871. Angeli omne animalium genus jussis possunt movere. VI, 740. His cor, oralibus iudicandis ac ministrandis præsent. VI, 797. Miris modis visa sua nostra esse faciunt. VI, 1997. Angelicorum spirituum in humanum potestas. VI, 798. Per ipsos administrari, que in rebus insensibilibus aut in creaturis sensibilibus geruntur. VI, 1010. Angelica ministeria usquequaque sunt diffusa. VI, 800. Ab his ventus excitatur et tranquillatur. VI, 1009. Angelicis officiis omnia mirabilia peragebantur, que Deus in populo Israel ostendit. III, 2174. Angelus Israelitarum exterminator exavit futurum Christi iudicantis opus. V, 1804. Angelus forte fuit stella que Magos Bethleem perduxit: in quam varias formas sese Angeli hominum causa transformaverunt. III, 2194. Angelicus terror uxorem Pilati propter Christum turbavit. V, 2058. Angelus et homo creditur, qui sub specie negotiatoris visus sit. VII, 851. Angeli lætantur de salute mundi. V, 1986.

Angelorum erga nos officia. VI, 1521. Quomodo orationes nostras Deo offerant. VI, 850. Quam ob causam ad nos veniant. VI, 851. Angeli duo, unus bonus, alter malus, unicuique dicuntur adherere. X, 1818. Angelus custos nobis est, adest et angelus malus. VI, 1551. Angelum Dei unusquisque habet: homo malus bonum repellit, et adsciscit malignum. VI, 1182. Angelus unicuique animæ ad custodiam delegatus. VI, 850. Angeli custodis beneficium. VI, 1119. Angeli custodes vitæ nostræ. V, 1079. Forum in nos studia et officia. VI, 883. Angeli pacis suscipiunt justos morientes, et a potestate diaboli eripiunt. VI, 1057. Sanctorum morti assistunt, eis auxilium præbent, et ad sinum Abrahæ animas comitantur. I, 1173. Angeli hic nobis præsto sunt, et animas nostras ad cæteros defunctos deferunt. VI, 799. Animas hinc migrantes suscipiunt, et aut in sinu Abrahæ, aut in inferno collocant. VI, 1163, 1185. Justos in cælum tollunt. VI, 1550. Angelorum chorus sanctis morientibus occurrunt, et ad Christum eos perducunt. VI, 1061.

Ad paradysum eos ducunt, ac spiritali cantico delectant. VI, 1065.

Angelus Dei est episcopus, aut presbyter, aut etiam laicus. III, 2420. Angeli Dei vel diaboli sunt, qui Dei vel diaboli faciunt voluntatem. VI, 1071.

Animæ origo occulta et soli Deo cognita. VIII, 1208. De animarum origine dubitatio. X, 1784. Animarum origo exponitur. VI, 809, 814. Animam de substantia Dei esse voluit Manichæi et Priscillianistæ. VIII, 1207. Nec pars est Dei, nec de natura et substantia Dei, s-d ex nihilo. V, 2175; VI, 784, 809, 887; VIII, 1207; X, 1718. Animas non fuisse prius quam in corpora mitterentur. V, 2183; X, 1718. An ex traduce sint, necne, incertum. VIII, 1177. Non sunt ex traduce. III, 2229. Idque ex Scriptura evincitur. III, 2229. Non seminantur, sed formato corpore creantur et infunduntur. VIII, 1210. Anima nondum recepta corpi in utero formam humanam recipit. VI, 784. Anima post xvii dies corpori infunditur. VI, 1276. Dei nutu ad corpus venit, non quod pro actis ante carnem meruerit in carae includi. VI, 784. Qui peccatum contrahat. VI, 810. Cur eam det Deus sine baptismo moriturus. VI, 810. Animæ vires sunt naturæ. VI, 1025. Cur una sit altera discendi capaxior. VI, 1024.

Anima quid sit. VI, 781, 784, 788, 887, 921, 1009. Animæ quedam propria natura, que intelligi possit, non possit sentiri. VI, 792. Anima, vis quedam qua corpus vivificatur. VI, 727. In ea unum est quod dicitur rationale, alterum quod irrationale. VI, 727. Animas in uho hominæ duas non esse, quarum una animalis, altera spiritalis sit. VIII, 1216. Anima sensualis et rationalis una est. VI, 784, 814. Animæ et spiritus eadem essentia, proprietates diversa. VI, 784. Unde et hæc duo nomina. VI, 784. Anima ut extra corpus habet esse, dicitur spiritus; ut habet in corpore, vocatur anima. VI, 1158. Animæ triplex vis, sensualis, rationalis, intellectualis. VI, 807. Animæ hominis cur datus spiritus intellectualis. VI, 766. Animæ simplex substantia. VI, 789. Potentiæ et vires ei diversæ. VI, 788. Unde varia ei nomina. VI, 788. Anima quando proprie dicatur sensus, aut animus, mens, memoria, ratio, spiritus ac sensus. VI, 805. Sine animo vitam, et sine mente animam durare. VI, 805.

Anima cum sit incorporea et simplex, quasi formatur in corpus, singula membra vivificans. III, 2229. Anima corporum delectatione quandam corpulentiam trahit. VI, 815. Hoc vitium eam etiam a corpore discedentem sequitur. VI, 815. Anima in essentia simplex, in officio multiplex. VI, 805, 804, 825. Est rationalis, concupiscibilis, irascibilis. VI, 781, 788, 812. Hinc oriri ostenditur sensus, affectus, et virtutes ejus. VI, 812. Anima suæ vires est, non suæ virtutes. VI, 789. Animæ vires ad virtutes et contra vitia. VI, 792. Animæ vires quibus Deus Deo iulicereat, aut corpori committeretur. VI, 794. Animæ nostræ naturaliter incæse virtutum semina inserta, falso dicitur. X, 1818. Animæ facultas cognoscendi et diligendi ex natura, sed cognitio veritatis et ordo dilectionis ex gratia. VI, 784. Animarum naturam boni talique capacem esse. VIII, 1191. Animæ omni rationali inest liberum arbitrium. VIII, 1176.

Animæ dignitas, et data ei a Deo arrha et amoris pignus. VI, 851. Animæ rationali Deus, ipsa corporibus præstare probatur. X, 1806. Animæ inest Trinitatis vestigia. VI, 782. Arrha Dei ac sanctæ Trinitatis habet imaginem. VI, 805. Similitudo illius cum Deo. VI, 805. Animæ cum Deo collatio. VI, 806. Anima quorsum ad imaginem ac similitudinem Dei facta. VI, 809. Qui recedens a similitudine Dei, gestare non desinat imaginem ejus. VI, 809. Fam ideo tantum ad imaginem Dei novelli legislatores prædicant, quod incorporea sit, sicut Deus est incorporeus. VIII, 1221. Imago esse in æternitate, similitudo in moribus invenitur. VIII, 1221. Animæ illabi solius Dei est. VIII, 1221.

Animæ nullum bonum sufficit præter summum. VI, 962. Animam non satiat nisi incorruptibilis gaudii vera et certa æternitas. X, 1881. Nihil implet nisi Deus. VI, 887. Cum aliquid desiderat externus, manifestum est quod Deum nondum habet interius. VI, 887. Animam hominis sola juxta substantiam implere potest Trinitas. VI, 799. Qui illam satanas implere dicitur. VI, 799. Quid in eam possit angelici spiritus. VI, 799. Animæ beatitudo pendet ex continua recordatione et dilectione Dei. VI, 812. Animæ in se Deum invitantis oratio. VI, 955. Animæ vis triplex in beatis implebitur. VI, 829.

A Imam esse æternam. VI, 1025. Immortalem. VI, 795, 811; VIII, 1175. Animæ immortalitas nec a philosophis paganis in dubium revocata. VI, 1161. Et hinc probatur, quod laborat apud posteros perenniter vivere. VI, 1010. Quatenus mortalis dicitur et immortalis. VI, 784, 793, 821. Anima vita carnis, a carne mortem quomodo excipiat. VI, 795. Dicitur et in gehenna occidi. VIII, 1175. Anima hominum

solae sunt substantivae, solae immortales VI, 815; VIII, 1216.

Animam non esse corpus probatur. VI, 793. Invisibilis est et incorporea. VI, 792. Et respectu Dei corporea. VI, 792. Non crescit aut decrevit. VI, 800, 803. Animis corporis locis includi, absurdissimum. VI, 1020. In anima nullus locus. VIII, 1120. Quid in ea admirandum. VIII, 1120. Anima ubique quodam modo in semetipsa. VI, 800. Ubi futura sit post exitum a corpore. VI, 800. Illocalis est. VI, 1003. Dicitur potest localis et in loco, et non esse in loco. VI, 793. In toto corpore et in singulis partibus est tota. VI, 763, 794, 803, 810. Tota agit quidquid agit. VI, 794, 803. Ipsa non diversa, operatur diversa. VI, 803. Qui in singulis membris tota, et non tota quot membra. VI, 1021. Antiqua patria Deus. VI, 781. Animae nullus est localis motus. VI, 763. Animae carnis solutae non moventur, nec aliquem in locum corporeum ducuntur. VI, 1020. Cur nonnullae ad alta ductae visae. VI, 1029. Anima qui per tempus, non per locum moveatur. VI, 792. Motu proprio semper in motu est. VI, 796. Corpore sopito cogitat. VI, 796. Animae quaedam quasi longitudo, latitudo, altitudo. VI, 783. Anima quaeque toto mundo major. VI, 1011.

Animae non est contra naturam aut Deum capere, aut corpori conjungi. VIII, 1101. Quod est infinitum animae, et supremum corporis, sine naturarum confusione personali unione potuerunt connecti. VI, 789. Animae cum carne unita. VI, 789. Duplex vita. VI, 781. Duplices actiones. VI, 789. Septem actionis gradus, quibus vires suas ostendit. VI, 835, 836. Animi sensus, imaginatio, ratio, intellectus, intelligentia, qui unum et multa. VI, 781. Quid haec sint. VI, 786. Quae necessario requirantur, unde eorum invenitur actus. VI, 787. Quid ad singulos sensus pertineat. VI, 788.

Animae oculus quis. VI, 785. Tria ei ad videndum necessaria. VI, 785. Quot in anima percipiendi vires. VI, 791. Anima omnium similitudo. VI, 783. Omnium capax. VI, 783, 784. Se et invisibilia per se, visibilia per cor, us videt. VI, 781. In se ipsa videt quod recordatur. VI, 747. Ipsa in se format visorum corporum imagines. VI, 798. Qua visio specie falli aut non falli possit. VI, 797. Anima condita in genere suo perfecta. VI, 815. Sciret omnia quae scripsi possent, nisi gravitas carnis esset. VI, 815. Anima stupor carnis se, et in aliis perspicacia. VI, 921. Animo animalium cernere paucis licet. VI, 781. Cur. VI, 781. Qui intelligatur anima a corpore velut solvi, in idque reverti, ac visa referre. VI, 1026. Unde tam multa videat in somnis. VI, 1024. Cur se ipsa non videat. VI, 1024. Menti nihil se ipsa magis notum. VI, 804. Unde inpediatur ne se noscat. VI, 800, 801. Qui valeat ad n. titianum sui ac Dei pervenire. VI, 812. Qui ei agendum ut hoc obtineat. VI, 804.

Animae instabilitas unde sit, et quid eam doceat. VI, 823. Tale sanari queat. VI, 824. Anima quot modis descendat ad corpus, aut ascendat ad Deum. VI, 801, 801. Quanti eam referat, ut abjecta rerum nutabilitatem cogitatione ac desiderio sursum se erigat. VI, 801, 801, 814. Animae ad se ratiis suadetur. VI, 801, 804, 814, 823, 827, 887.

Anima non tantum vivens, sed vita. VI, 806. Qui vitam in corpore, et qua ratione invicem uniantur. VI, 812. Vis triplex qua corpori commiscetur, naturalis, vitalis, animalis. VI, 794, 795. Anima corpus suum quomodo regat. VI, 791. Animus quasi auriga et imperator corporis. III, 2323. Divinae legis retinaculis illud gubernare debet. II, 2531. Anima quasi bellum caro data. VI, 1074. Animam in potestate dialo. nus non habet, sed carnem. VI, 1074. Anima non peccat nisi per carnem. VI, 1076. Anima carni non bene imperabit, nisi Deo servierit. X, 1875. Non caret regia potestate, cum bene imperat. X, 1879. Anima Deo subiectenda, ut animae caro subiciatur. V, 1917. Anima qui aut a roge legitimo regatur, aut vas est a tyranno. V, 1775.

Anima a multis minus amatur quam vestis. V, 2340. Animae majorem, quam carni, curam impendendam. VI, 1351. Quid animae, quid carni debeamus. V, 1016. Animae nostrae cura terrae culturae maxime similis. V, 2523, 2527. Illius negligentia quam culpanda. V, 2330. Hanc Deus punit terrenis damnis. V, 2526. Quam indignum ut caro bis in die capiat cibum, et anima vix post plures dies percipiat Dei verbum. V, 2022. Animae alimenta. VI, 1057. Cibus, potus, vestis, requies. VI, 1351. Animae cibus, verbum Dei. V, 2318. Animae sensus una fides, caritas una sanitas. V, 1951.

Anima nostra qualis sit, et qualis esse debeat. VI, 836. Animae Christianae dotus. VI, 961. Animae virtutes Angelorum ordinibus comparatae. VI, 782. Anima in se habet unde atquirere audeat ad nuptias Verbi. VI, 939. Animate unius ac simplicis mira divisio per contemplationem. VI, 803. Mons cogitando aeterna vir est, cogitando temporalia, mulier. VI, 757, 803. Quanto magis se extendit in id quod aeternum est, tanto magis formatur ad imaginem Dei. VI,

804. Animus innovatur aeternae vitae consideratione. VI, 820. Quibus virtutibus ad unionem Dei perreniat. VI, 807. Deo appropriat simplicitate essentiae et perpetuitate vitae. VI, 807. Anima, Jerusalem. VI, 1231. Civitas Dei; qui eius civis, consiliarius, miles. VI, 807. Anima paradisi, Jerusalem, domus Dei, sponsa Christi. VI, 807. Anima inordinata. X, 1883. Animae Christum non amantis miseria. VI, 953. Animam suam iniqui praeferunt non amare. V, 2168.

Animabus corpore exutis nihil concertat lux diei, aut nocet caligo noctis. VI, 1024. Anima extra corpus nihil corporeum corporaliter videt, vel audit: aut tunc aerium corpus induit. VI, 1026. Animae defunctorum ubi apparent, aerium corpus induunt. VI, 1026. Animarum corpore solutarum status ad diem iudicii. VI, 1062, 1063. Animae hominum in pecora, aut pecorum in homines transire non posse. VI, 774. In anima corpore soluta perseverant impressae hinc illae imagines et affectiones. VI, 793, 800, 801, 812. Hinc plurimum interest, ut a corporearum rerum affectione hinc se mundet. VI, 801. Inter Graecos surrexit secta, et ad Latinos venit, quae Purgatorium omnino neget; velique animas nec praemia nec poenas recipere, donec corporibus iterum conjunctae fuerint. II, 1127. Rejicitur haec opinio. II, 1127. Animarum post hunc vitam duo tantum loca, in quibus aeternum degant. X, 1054. Animae sanctorum in paradiso. III, 2126. Anima statim atque a corpore avellitur, aut in paradiso collocatur aut in inferno. VI, 1184. Antea eam Angeli perducunt ante tribunal summum Iudicis. VI, 1183. Anima post mortem ab Angelis suscipitur, et in sinu Abrahamae aut in inferno collocatur. VI, 1163. Anima iusti hinc migrans Angelorum manibus in gremio Abrahamae elevatur. V, 1948. Anima peccatricis in suo exitu cruciatur. VI, 1559. Anima damnatae corpus aliquod induunt, aut incorporeus est aeternus. VI, 1026. Anima hinc discendens, aut aeterna beatitudine potitura est, aut aeterno supplicio est deputanda. III, 2232. Anima Sanctorum ante passionem Domini in inferno detinebantur. VIII, 1220. Nunc excentes de corpore ad Christum valent, sicut animae peccatorum in inferno. VIII, 1220. Ante Christum inferni claustris detinebantur, etsi in tranquillitatis sinu. V, 2039. A passione Christi quotidie de toto mundo in paradisi ingrediuntur. V, 2039. Animae de inferis in culos ire Christo ascendente visae sunt. III, 2281. Animae sanctae jam cum Christo esse credende sunt. V, 2101. Anima iustorum post praesentem vitam in caelum migrant. VI, 1550. In caelos ad Deum pergunt. III, 2571. Defunctus haec vita ascendit in caelum, unde civitas Jerusalem descendit ad iudicium. III, 2533. Animae Sanctorum preces nostras quomodo exaudiant. VI, 1020. Animarum ut plenum et aeternum sit vel gaudium vel supplicium, necesse est corpora resurgant. VI, 1027.

Animam a Filio Dei susceptam nolunt Ariarii, sed Verbum animae vices supplevisse. VIII, 1167.

Anima generalis secundum nonnullos, quae non sit concreta cum genitris, sed vitam praestet gignendis. VIII, 1106.

Anima bestiarum cum carne sua incipit ac desinit vivere. VI, 767. Animalium animae non sunt substantivae. VI, 815; VIII, 1216. Nec ratione reguntur, ut Plato et Alexander putant. VIII, 1216.

Animalium quatuor genera. VI, 729. Animalibus irrationalibus deest intelligentia. VI, 746, 747. Animalia in iussulis ex terra procreata quidam existimant. III, 2158. Animalia diversa qui morbis suis et quae curant remedia. VI, 1338. Animalibus mundis aut immundis qui significantur. V, 1930.

Anicii sanguinis decus. II, 1114. Anicia domus Hippone Regio. II, 1136.

Anicianus consul. IX, 781.

Anicianus. IX, 790.

Aniani pseudo-diaconi Caledensis libri. X, 1748. Eiusdem dicta in epistola ad Orontium. X, 1749. Item in epistola ad Evangelium. X, 1730.

Anselmi verba ex Prologio. VI, 826, 901. Alia ex Oracionibus. VI, 950.

Anulivus Africae proconsul. IX, 777, 778, 827

Anthemius consul. IX, 814.

Anthropomorphytium error. VI, 973. Anthropomorphytium Deum sentit corporaliter effigiatum. VIII, 1215.

Antichristum de tribu Dan futurum. III, 2203. Antichristi jam multi. VI, 1151. De Antichristo liber, ubi de illius parentibus, patria, moribus, operibus, etc. V, 1131. Hic liber Adsovi De benis monaste ii abbati restituendus cum pluribus Mss. in quibus ipsius nomine cum praefixa ad Cerberum requirantur epistola legitur.

Antiochia alias Reblatha. III, 2168.

Antiochae. V, 2323.

Antioches. I, 1129.

Antistes vicarius Dei: necesse habet quotidie Christum vicem agere, aut offerre, aut ungere. III, 2586. Anasticus

nec obesse nec prodesse vita magis possunt sacramenta suscipientibus, quam advocati caelis susceptorum. III, 2312.

Arcturus. VI, 1104. Litteras a caris receptas in ignem coniciebat. VI, 1315. Antonio dictum, ut fugeret homines. VI, 1994.

Arcum. VII, 815.

Arctus. X, 1750. *Arctus*; vel *Arctura*; haresis. X, 1996.

Arctis. III, 2218.

Arctus datum est alisque concubitu fetare. X, 1646.

Apocalypsis secundum anagogam expositio. III, 2417. *vide* Johannes.

Apollinarius error de Christo. V, 2182, 2183. Indicatur et refellitur. VIII, 1189. Apollinarius Dei filium vult minus aliquid assumpsisse de humana natura. X, 1717, 1735. Animam alisque sensu et ratione a Christo assumptam putat. VIII, 1214.

Apollinariæ hominem in Deum naturæ versibilitate transisse volunt. VIII, 1214.

Apollodorus. I, 1442.

Apoplexia. V, 2219.

Apostolorum quatuor genera. VI, 752. Apostolatus veri notæ. VI, 752. Apostoli duodecim solis radii ac totidem lampades veritatis. V, 2088. Quid eorum perfectioni adjoecerit Spiritus sanctus. V, 2088. Apostolus quisque quam in Symbolo sententiam dixerit. V, 2188, 2190. Apostolorum eloquium. V, 2150. Apostolorum quorundam vigiliis cur non jejunter. VI, 1277.

Apostolica successio. Ordinem ab apostolo Petro ceptum, et usque ad hoc tempus per traducem succedentium episcoporum servatum qui perturbent. III, 2331.

Apparitores quos Stationarios appellant. IX, 807. Apparitores potestatum. IX, 816. Apparitor consiliæ sedis. IX, 816.

Appellationem ab episcoporum judiciis indigne fert Constantinus. IX, 779. Appellationem vero a Concilii judicio quam graphiceis verbis detestetur. IX, 783. Appellatio ab Africanis episcopis ad Romanum. X, 1687. A Joanne Jerosolymit. ad Innocentium. X, 1700.

Appetitus. VI, 807.

Apronius. IX, 782, 783.

Arctide Platonis. X, 1693.

Aqua cuncti liquoris materia. III, 2163. *R* aqua columbæ corpus in principio factum est. III, 2166. Aquas esse super cælum non dubitandum est. VI, 743. Aqua quomodo sursum ascendat, et in grandinem, nivem, ac pluviam convertatur. III, 2182. Aquarum frequens inundatio. V, 2077. Aqua in lapides versa. III, 2169. Aquæ salis per optimæ terræ humum in usum dulcescunt, et dulces per marinorum oleum cineres haustæ salisorem Oceani aquis saporem reddunt. III, 2167, 2168. Aqua cur in Adæ maledicto non maledicta. III, 2155. Aquis omnibus benedictionem dedit Christus, quando in Jordanem descendit. V, 2012, 2013, 2015. Aquæ post baptismum Christi aliquid amplius collatum, quam Mariæ. V, 2011. *Vide* Baptismus. Aqua Salvatoris triplex. VI, 1314.

Aquensium civitas. X, 1721.

Aquileiæ metropolitana. X, 1763. Arguitur ob suspectos intra provinciam Pelagianos. X, 1761. Aquileiæ provincia Venetia. X, 1763.

Aræ dealthæ. IX, 801.

Aratus, seu Arabs, asserit animam mori cum corpore. VI, 815; VIII, 1216.

Arausiaci Concilii II capitula. X, 1788. Ab Apostolica sede transmissa. X, 1785. Et ab eadem approbata et confirmata. X, 1790. Arausiaci Concilii decreta innuntur opposita maxime epistole cuidam ad Casarium missæ. X, 1792. Memorantur tanquam S. Cæsarii opus. X, 1792.

Arbitrium voluntatis tunc est vere liberum, cum vitis peccatisque non servit. Tale datum est a Deo, quod amissum ab eo uno potest reddi. X, 1871. *Vide* Liberum arb.

Arbores, animalia. VI, 729. Arbor nulla infructuosa dicenda. VI, 743. Arbor vitæ homini medicinæ modo corruptionem omnem prohibet. III, 2227. Arborem digrescentiæ boni et mali malam dicentes, re effluunt. V, 1737. Arbores et fontes, quos sacros vocant. VI, 1172. Arbores ad quas vota redduntur. V, 2239, 2271. Et sunt convivia. V, 2271. Si quando ceciderint, ex illis ad focum adferre scrupulo est. V, 2271.

Arca Noe centum annis videtur fabricata. III, 2388. Arca de lignis quadratis, Ecclesia de sanctis constructa. VI, 749. Longitudinis, latitudinis, et altitudinis ejus mysterium. VI, 749.

Arcella animæ. V, 1915.

Arcadius Galliarum episc. X, 1755.

Archidiaconus Christi S. Stephanus. VII, 813, 814. Archidiaconi Stephanus et Laurentius. V, 2352.

Archiva. IX, 827, 831. Archiva Judæorum. V, 2033.

Arelatensis synodi convocatio, qua quæ Cæcilianum spectant, componantur. IX, 785. Ad eam plurimi ex infidelibus prope locis convenire jussi. IX, 786. Arelatensis synodi acta. IX, 786. Epistola quæ Catholici ad proprias sedes dimittuntur. IX, 788. Appellationem ab hujus Synodi judicio ad Constantinum quanto horrore accepit ipse Constantinus. IX, 788. Ejus tamen rationem habet. IX, 789.

Aræum rex paganus. V, 1821.

Aræus. VI, 987.

Arinaspi. VI, 1229.

Arins. III, 2206, 2207. Quo tempore sit natus, quomodo vixerit, quomodo mortuus sit, notum est. VIII, 1110. Dicit naturam divinitatis. VIII, 1213; X, 1735. Filium minorem Patre ponit, quod dicat et Pater, *Dedit te in lucem gentium.* VIII, 1112. Aut quod ipse dicat, *Pater misit me.* VIII, 1112. Aut, *Pater, clarifica Filium tuum.* VIII, 1113. Arii errorem ex duarum Christi substantiarum confusione profuxisse. V, 2081. Arii impletas fuse ex Scripturis refellitur. III, 2200, 2291. Arto fides opposita. V, 2181, 2185. Arii et Sabellii pugna Catholico militat. VIII, 1112. Ariom et Eunomium a mathematizat Pascentius. II, 1157. Arii errores variis maledictis proscribuntur. V, 2179.

Arianorum conatus contra fidem. V, 2181. Arianorum doctrina: Pater major, Filius minor, Spiritus sanctus plus quam minor. VI, 735. Dicunt Deum non generasse. III, 2229. Nec generare posse, utpote qui simplex natura sit. III, 2293. Item potentia Dei esse, ut falsa faciat vera. III, 2291. Ideoque verum Dei filium Christum dici, quia sic illum fecit, ut verus sit. III, 2292. Dicunt et de Filio, *Erat quando non erat.* III, 2292. Filium dicunt creaturam perfectam, quæ domitari possit omnibus creaturis. VIII, 1162. Filium agnoscent Deum. VIII, 1108, 1110. Sed non coæternum. VIII, 1110. Filium Patri æqualem esse posse negant. VIII, 1101. Christum Patri æqualem fatentur. VIII, 1108. Sed potestate et operatione, non æternitate. VIII, 1108. Patrem inhonorant, Filium minorem prædicando. VIII, 1121. Negant tempus ante Filium fuisse. VIII, 1150. Tameum illorum *Erat quando non erat*, ponit tempus et locum ante illum. VIII, 1160. Affirmant eum ex Patris voluntate, sed non ex ejus substantia genitum. VIII, 1161. Negant hominisationem, ne unus in duos divisus intelligatur. VIII, 1168. Arianorum objecta adversus Christi divinitatem atque æternitatem diluuntur. V, 2198. Ariani senserunt Filium Dei solam carnem sine anima assumpsisse. VIII, 1107. Alios potentia, alios pecunia seducunt. VIII, 1121. Rebaptizant. VIII, 1129. Arianorum spelteneæ, in quam Catholicum pecunia invitant; ac vocantes eum Paganum, vim faciunt ut baptisimum ab ipsis suscipiat. VIII, 1115. Huic spelteneæ frustra ecclesiæ nomen imponunt. VIII, 1150. Ariana hæresis et catholica Ecclesia dualibus meretricibus litigantibus ælumbata. V, 1822.

Aristianus. IX, 787.

Aristoteles quid doceat, Hieronymus non curat. X, 1702.

Aristotelis diligentia. I, 1419.

Armenius presbyter et abbas. X, 1700.

Artha animæ a Deo data. VI, 851 *usque* 853.

Ars nihil aliud quam anima. VI, 1045.

Artemon. VIII, 1217. Christi deitatis initium tribuit. VIII, 1214.

Arzigitana provincia. X, 1751.

Ascensio. *Vide* Adscensio.

Asia elatio interpretatur. III, 3117.

Asperum quid sit. I, 1434.

Assumptionis B. Mariæ solemnitas Martyrum solemnitatibus præferenda. V, 2150. Ad cælos assumpta creditur, quo ordine, nulla catholica narrat historia. V, 2150. Nihil divina Scriptura commendat. VI, 1144. In apocryphis legitur assumptio ejus cum carne: sed hæc nec legi permittit Ecclesia. V, 2150. Si non obviaverit nec dum per seipsum auctoritas, vere creditur et per corpus quod genuit, et per proprium esse in cælo. VI, 1146. Vera hæc de ejus assumptione sententia, ut sive in corpore, sive extra corpus, in cælos assumptam credamus. V, 2150. Ac vere regiam cælorum lateamus. V, 2150. Tractatus de Assumptione. VI, 1141.

Asterius. IX, 816, 827.

Astrorum cursus Dei subjacent voluntati. III, 2352.

Astrologi iniudici sunt veritatis. III, 2358.

Athenis præsea. IX, 803.

Atticus episcopus C. P. X, 1685. Qui Cælestio restiterit. X, 1687. Laudantur illius adversus Pelagianos gesta. X, 1755.

Avaritia quid. VI, 1063. Quam detestanda et quam noxia sit. VI, 1099. Avaritia sola juvenescit, dum alia vitia seascunt. VI, 1550. Avaritia jugum. V, 2268, 2316. Touiturum contra avaritiam. V, 2365. Avaritia sola condemnabit. V, 1806. Avaritiæ remedium, mortis memoria. VI, 1099. Avaritiam exstirpat oratio Dominica. V, 1870.

- Avari miseria. V, 1682. Egestas. V, 2153. Stultitia. VI, 1061. Cæcitas. V, 1911. Avarus filius multa congregans, eos non amat, sed jugulat. V, 1912. Avari alienum prædium concupiscentes artes. V, 1890. Avari omnes intus sunt leprosi. V, 1832. Avarus inferno est similis. VI, 1038.
- Auctores profani divinis, non divini profanis confirmandi. VI, 1107.
- Auctoritas quæ, et quibus scriptis debeatur. X, 1778.
- Auditorialis scholasticus. X, 1681.
- Augustinus. IX, 782, 783, 784.
- Augmentum spiritale fit adherendo majori. X, 1864.
- Augustinus. IX, 816, 827. Ejus elogium. X, 1683, 1794, 1800. Augustinus columna Ecclesie. X, 1697. Pastoralis specule validissima turris. X, 1830. A Megalio Numidia Primare est ordinatus. IX, 834. Innocens ab hæreticis casus fuit. X, 1708. Augustinus pro Catholica loquitur in Collatione Carthaginiensi. IX, 828. Respondet ad litteras Donatistarum. IX, 838. Pelagium velut blasphemum execratur Jerusalem. conventus, quod Augustinum contemnat, ex cujus ore Dominus universæ Africæ indulserit unitatis salutem. X, 1600. Augustini opera Leporius emendatur. X, 1752. Augustini ductu gratiæ inimicos catholica acies vicit, nec sinit respirare. X, 1802. Augustinus et Aurelius deprehendunt et vincunt hæresim Pelagii. X, 1681. Augustinus gratiæ strenuissimus defensor. X, 1740. Libro Pelagii, prodentibus ipsius discipulis, plenissime respondet. X, 1698. Epist. lam ea de re ad Siciliam ordinauit. X, 1698. Magna de Augustino existimatio Marii Mercatoris. X, 1737. Necnon Hieronymi. X, 1748. Augustino Hieronymus adversus Pelagium certandi locum cedit. X, 1708.
- Augustinus ac Hieronymus ecclesiasticorum lumina magistrorum a Seneca quodam lacerantur. X, 1771. In libris Augustini de prædestinatione sanctorum sunt multa quæ moveant. X, 1819. Augustini doctrina difflamata diabolico indiculo, quasi approbaret quod illo contineretur. X, 1843. Augustino quidam presbyteri in Gallis obloquuntur, tamquam qui necessarium modum excesserit. X, 1737. Augustino jam seni quidam oculis susurrationibus obloquuntur, quasi liberum arbitrium submoverit, et induxerit fatalem necessitatem. X, 1791. Item quasi velit duas credi humani generis massas ac duas naturas. X, 1794. Calumnia illa repellitur. X, 1801. In Augustini sentis novum obiectorem duo Prosperii epigrammata. X, 1857. Augustini libris, maxime ad Hilarium et Prosuperum, continentur fides Ecclesie de gratiæ et libero arbitrio. X, 1778, 1784. Augustinus moritur inter impetus obsidentium Vandavorum libris Juliani respondens. X, 1733.
- Augustinus post mortem conviciis laceratur, tamquam libertatem arbitrii abstulisset. X, 1684. A Cælestino vindicatur. X, 1684. Augustini scripta a nonnullis intra Gallias reprehensa, et a Cælestino vindicata. X, 1753. Pape fuit testimonio, ubique cunctis et amori fuit et honori. X, 1756, 1831. Nec unquam sinistra suspitionis saltem rumore adpersus fuit. X, 1756. In Romanorum Pontificum communiõne semper vixit, semper ab his inter magistros optimo habitus. X, 1756. Præclarum Cælestini de Augustino testimonium, quæ ratione quidam obnubilare conentur. X, 1831. Quam frusra. X, 1831. Augustini de gratiæ doctrinam Bonifacius Papa commendat. X, 1790. Quantus eam ille faciebat. X, 1831. Augustini doctrinæ calumniatores in eo uno cunctis, ac præcipue Romanis pontificibus injuriam intulerunt. X, 1801. Eo dicunt, ut Pelagianos persuadeant injuste damnatos. X, 1801. Augustini doctrina, publicatis eis ea cum damnationis titulo quibusdam capitulis, infamata. X, 1833. Quænam illa sint capitula, et Prosuperi ad ea respondit. X, 1833. Summo eorum cum sententiis oppositis. X, 1840. De Augustino dixerunt, eum recte initio sensitisse, cum dixit eundem esse ex homine; ac postmodum errasse, cum Dei donum esse asseruit. X, 1831. Quam temere. X, 1831. Augustini exemplo opiniones imprudenter conceptas corrigere admonemur. X, 1831. Augustinus rabido ore disceptus, defenditur. X, 1850. Cum Augustini doctrina congruant per omnes mundi partes universi promissionis filii. X, 1794. Claret evikenter, Fausti libros, quod Augustino contrarii sint, esse hæreticos. X, 1778.
- Augustini excerptum ex epistola ad Sixtum. X, 1832. Ejus homilia de caritate memoratur. V, 2245. Exscribitur. V, 2247. Item laudatur ac paucis perstringitur homilia de paralytico xxviii ann. V, 2261. Augustini Retractionum II, liber laudatur. X, 1831. Item opus ad Simplicianum. X, 1831. Augustini plurima scripta pro gratiæ recensentur. X, 1831. Libri tres ad Marcellinum et quartus ad Hilarium laudantur. X, 1708. Laudatur et liber de gratiæ et libero arbitrio. X, 1815. Item liber de dono perseverantiæ. X, 1836. Augustini adversus Julianum librorum occasio. X, 1737.
- Augustini multa gesta fabulis plena. VI, 1242, 1243, 1245, 1257, 1261, 1270, 1274, 1278, 1281, 1282, 1283, 1284, 1285, 1286, 1296, 1300, 1301, 1311. Ficti discipuli. VI, 1242,
- 1268, 1269. Augustiniane observantia varia præcepta. VI, 1265. Augustinianorum cibus ac potus. VI, 1242, 1243, 1271, 1310. Vestitus. VI, 1243, 1275, 1282. Augustini sacerdotes cuniculorum pellicibus vel variorum ornati. VI, 1245.
- Augustinus qui de prædictis Dialecticis scriptis. I, 1414.
- Augustinus (forte idem), auctor librorum de mirabilibus sacre Scripturæ. III, 2149.
- Aurilianus. VII, 844; IX, 787.
- Auritus presbyter. X, 1700. Hispanus genere. VII, 805. Nol. (a). Auctor est Luciano, ut notum faciat quod corpus S. Stephani sibi revelatum sit. VII, 807. Luciani epistolam h. s. met dictante græce excipit, et latine vertit. VII, 807. Aviti presbyteri epistola de reliquiis S. Stephani. VII, 805.
- Aurelianus Consul. IX, 806.
- Aureola martyrii. II, 1125. Aureole virginum et Doctorum. II, 1125.
- Aurelius. IX, 781, 816, 821, 827; X, 1692, 1697. Columna Ecclesie. X, 1697. Africanis Conciliis dux. X, 1663. Carthaginiensi Concilio præest. IX, 808, 809, 810, 815; X, 1728, 1730. Ac primus subscribit. IX, 827. Aurelius et Augustinus deprehenderunt Pelagii hæresim. X, 1684. Aurelio mandat Augustinus Palestinæ synodi gesta. X, 1681. Aurelii epistola an. ccccix data. X, 1751.
- Auriga. II, 1109; V, 1813.
- Aurum malus dominus, proditor servus. V, 1933. Cur a natura abstrusum. V, 1933. Auri dammandus usus, non natura. V, 1933. Magis prodest, cum contemnitur. V, 1933. Ad possessionem ejus non omnes idonei; idonei omnes ad ejus contemptum. V, 1933.
- Autumni. IX, 781.
- Auxentius vir miræ scientiæ. II, 1157.
- Auxonius Galliarum episc. X, 1765.
- Auxilium Dei dilatatum, sed non negatum tribulationem patientibus. X, 1878.

B.

- Babutiis. IX, 791.
- Babylonia confusio Interpretatur. III, 2143. Malos adumbrat, ut Jerusalem sanctos. III, 2443. In una ecclesia simul sunt Babylonia cum Jerusalemitanis. III, 2444. Babylonica expugnatio sub Cyro. III, 2172.
- Bactra, civitas Parthiæ. I, 1304.
- Baginæ multus Christianorum sanguis effusus. IX, 838.
- Bagalensis Concilii an. cccciv sententia contra Maximianum. IX, 807.
- Balaam interpretatur populus vanus. V, 1810. Erat propheta gentilis. III, 2173. Hariolus. III, 2245. Magica arte famosissimus. V, 1809. Sic de Deo quasi homine judicavit. III, 2245. Potestas ejus ad maledicendum, non ad benedicendum erat. V, 1809. Dæmones vilit, non Angelum. V, 1810. Unde asina ei locuta sit. III, 2173.
- Balac exclusio vel devoratio interpretatur. V, 1810.
- Balandi consuetudo de Paganorum observatione remanens. V, 2259, 2241.
- Baptismi nostri similitudo fuit diluvium. V, 2028. Baptismi figura in aquis, quæ super et quæ infra cœcos, diluvio erumpentibus. III, 2137. Baptismus fuit Noe et filiis aqua diluvii. X, 1633. Baptismata sub Lege diversa. V, 2013. Baptismus Joannis crimina non delet. V, 2010. Modo amplificatus est, non evacuatus. III, 2390. Quare susceptus a Christo. III, 2108, 2249, 2250. Baptismo suo Jesus Jordanem consecravit. V, 1812, 1833. Tunc Jordanis totis, si potuisset, voluit undis congregari, ut corpus Domini intingeret. V, 2016. Baptismo Christi aquæ nostro baptismati consecratæ. V, 2010, 2011, 2012, 2014, 2015. Baptizati sumus in baptismo Christi antequam nati. V, 2015. Baptismus Christi opus est Trinitatis. X, 1633.
- Baptismus vocatur sacramentum mortis et resurrectionis Christi. X, 1843. Sacramentum fidei et penitentia. VI, 775. Signum est evictæ mortis. III, 2278. Futuræ resurrectionis imago. V, 2070. Baptismus Christi nobis est sepultura. V, 1902.
- Baptismi necessitas. V, 1814; VI, 810; VII, 812; X, 1784. Baptizati tantum iter salutis. VIII, 1220. Catechumenis, quamvis in bonis operibus defunctis, martyrio excepto, vita negatur æterna. VIII, 1220. Baptizatorum et martyrum comparatio. VIII, 1220. Baptismi necessitas totius humani generis ruinam arguit. X, 1813. Baptismi necessitatem generatim profitentur Pelagianæ doctrinæ fautores. X, 1733. Ac speciatim quasdam damnant sententias ei contrarias. X, 1735. Baptizati Pelagiani etiam parvulus in remissionem peccatorum, cur et qua fide. X, 1646. Baptismus parvulis ad salutem necessarium negatur Pelagiani; Cælestius confessus est illos per eum redimi. X, 1712. Hoc perfactum est negare. X, 1711. Quatenus Cæle-

ritas baptismi parvulis in remissionem peccatorum conferendum esse patet. X, 1719. Baptizandos negans parvulos, damnatur. X, 1728. Cur baptizentur. X, 1728. Baptizantur parvuli non tantum propter regnum caelorum, aut ut adoptionem filiorum mereantur. X, 1772. Sed ne a morte secunda teneantur. III, 2375. Tartarum inferni non evadit, nisi qui signum hoc acceperit. X, 2275. Baptismus confertur in remissionem peccatorum. X, 1706, 1724, 1709, 1772. Recentibus natis. X, 1709, 1772. Baptismi necessitas: et quando inceperit. VI, 767, 773.

Baptismatis forma. X, 1728. In baptismi traditione solemniter verbo concordant haeretici omnes. IX, 765. Baptizantur Paganus, Judaeus, Sadduceus et alii; sed unum est baptismi verum quod Christus; et illud Christi, quod Patris et Filii et Spiritus sancti. IX, 765. Quisquis in Christi nomine tingitur, in nomine Patris et Filii et Spiritus sancti baptizatur. X, 1655. Nullus est sanctorum, qui post Trinitatem rebaptizet. IX, 766. Baptizati apud Donatistas non debent iterum baptizari. IX, 764. Sed ordine antiquo per manus impositionem recipi. IX, 809. An ordinare liceat qui infantes apud eos baptizati fuerant, IX, 809. Baptisma Ecclesiae et haereticorum, qui in nomine Patris et Filii et Spiritus sancti baptizant, unum est. VI, 750; VIII, 1217. Idcirco eos Ecclesia non rebaptizat, quia in nomine Trinitatis baptizati sunt. VI, 750. Ipsa est forma sacramenti. VI, 750. Reversi accipiunt virtutem Spiritus sancti, quem foris non acceperunt. VI, 750. Et qui oris baptismum acceperit, ad Ecclesiam revertendum, non ut quod deerat adsit, sed ut quod ieratur. IX, 828, 837. Baptismus in nomine Patris et Filii et Spiritus sancti ubilibet est integrum, sed non prodest nisi intra Ecclesiam. VI, 767, 776. Extra, cumulat periculum. VI, 776. Baptismus hominis inveniatur aut ficti valet cum poeniterit. VI, 1119. Baptizetur haereticus, si interrogatus Symbolum, non responderit Trinitatem. IX, 787. Si autem responderit, tantum manus et imponatur. IX, 787. Haeretici, quorum baptismus nullum est. VIII, 1217.

Baptismalis aquae virtus. VI, 1209. Baptismi effectus praemonstrati in matrimoniis Patriarcharum. V, 1754, 1762. In baptismi Christi. III, 2195, 2249. Transitu maris rubri. V, 1791, 1855. Omnia et sola peccata in hoc lavacro faciunt naufragium. V, 1791. Baptismi virtus in mundatione Naaman praesignata. V, 1855. Baptizati omnes nascuntur infantes, sive juvenes sint sive senes. V, 1855. Baptizatorum natura mutata. VI, 1203. Baptismo abluitur omnis peccatorum reatus. VI, 749. Baptizando per fidem Ecclesiae remittuntur peccata quae contraxit in origine. VI, 1119. Baptismo omni homini credenti auferuntur tam propria peccata, quam originale. X, 1834, 1841. Disrumpit originalis peccati vinculum, et amissa recipitur adoptio filiorum. X, 1784. Baptismo animam a peccatis abluit Spiritus, qui operatur ut fides sit. III, 2254. Baptismi ratio spiritalis, non terrena. III, 2254. Baptismi mira gratia in parvulis et in his qui in ipso exhalant spiritus sine illum recipiunt. X, 1800. Baptismus in omnibus eadem lenitatem tenet. X, 1730. Baptismo dicitur bilii poculum immortalitatis, confectum de infirmitate nostra et virtute divi a. X, 1844. De baptismi egredienti Janua caeli aperitur. V, 2015. Baptismi ad finem vitae dilatio. III, 2576. Baptismus qui differunt, donum Dei nesciunt. V, 1925. Baptismo caro nostra fit terra viventium, quae ante terra erat mortuorum. V, 1741. Eo deletur iniquitas, sed non plene sanatur infirmitas. I, 1445. Baptismatis etiam gratia renovatus quotidiano Dei eget auxilio ad vincendas carnis concupiscentias. X, 1757.

Baptismus a presbytero confertur. VII, 842. Nicodemo ab Apostolis fuit collatus. VII, 803, 811. Baptismi mysteria Catechumenis non explicantur nisi post baptismum. VI, 1207. Baptizandorum exercitia. VI, 1205. Baptizandi parvuli statim incipiente Quadragesima legitimo ordine offeruntur. V, 1751. Tardius offeruntur matres, ne cum ipsis ad vigiliis venire teneantur. V, 1751. Baptizandi per Quadragesimam jejuniis preparantur. V, 2055. Baptismus sine poenitentia nulli proficit, qui peccavit spontaneus. VI, 1119. Baptizandi catechizantur et exsufflantur. X, 1658, 1759. Ut exsufflationibus et exorcismis immundus spiritus ab eis abigatur. X, 1759. Ba, hinc fontem nemo a lit, nisi exorcismis clericorum immundus spiritus ab eo abigatur. X, 1759.

Baptizandi chrisma et oleum benedictionis accipiunt. V, 1828. Cur oleo benedicto unctae aures et nares. VI, 1207. Post unctionem aurium censentur in numero auditorum spiritalium. VI, 1208. Baptizandi interrogantur de fide Trinitatis. VI, 1209. Interrogati utrum abrenuntiemus diabolo, pomis et operibus ejus, abrenuntiamus nos respondemus. V, 2534, 2535. Infantium ea de re parentes ille jussores sunt. V, 2535. In hoc sacramento et qui excipiunt, et qui excipiuntur, pactum cum Christo conscribunt. V, 2245, 2535. Pactum hoc quale sit. VI, 1169, 1209. In baptismi promissio facta pedes hospitibus abluendi. V, 2220. 3. Susceptorum vocantur patres, et suscepti filii. V, 2071, 2213.

Susceptorum matres. V, 2071, 2213, 2215. Baptizandus respersus aqua, vel tingitur. VIII, 1229. In signo crucis in aqua submergitur. VI, 1115. Trina scilicet mersione. V, 1791, 1825. Trina capitis mersione in sacro fonte quid significet. VI, 1211. Baptizatus simul et impositione manus accipit Spiritum sanctum, et Eucharistia communicat. VIII, 1220. Praestantur ei mel ac panis caelestis. V, 1953. Baptismo impleto caput chrismate infunditur: quo mysterio. VI, 1211. Recens baptizati sumunt candidam vestem. V, 2070. Pedes eis abluuntur. VI, 1211.

Baptisma unum est. VI, 750; VIII, 1217. Neque est iterandum. VI, 767, 770, 779. Cur non iterandum. VI, 1115. Iterari non potest, sicut nec matris uterus repeti. X, 1888. Baptismus iterare, vocatur exorcizare filios, et exorcizare Spiritum sanctum. IX, 804. Baptisma iterantes significatur cauda illa, quae stellas celsidijecit in terram. III, 2134. Baptismus iterare cogentibus Ariam Catholicis quemodo repugnet. VIII, 1115, 1129. Hunc illi exsufflant. VIII, 1129. In rebaptizantes Valentiniani senioris constitutio. IX, 805. Altera Gratiani. IX, 806. Baptizata duo esse apud Pelagianos. X, 1656.

Baptismus ut non iteratur, ita nec peccata repetenda. VI, 1211, 1212. Baptizatis quid timendum, si segnes sint. V, 1742. Non probatur qui in die mortis optant inveniri, quales de baptismi processerunt. V, 2252. Baptismo non condigne utitur, ideoque damnabitur, qui veterem hominem non deponit. X, 1781. Baptismus sibi non pericisse nequidquam confidit, qui factum non custodivit. V, 2350. Baptismi sacramentum perdit, qui magos consulit. VI, 1173. Aut superstitiosa exercet. V, 2240, 2269.

Baptismus secundum. VI, 1060.

Baptisterii basilica. VII, 810.

Barbaria. II, 1160.

Barbaricæ depopulationis descriptio. V, 2315.

Barones. VI, 1551, 1558.

Bartholomaeus pellem perdidit. VI, 882.

Basilice Sancto:rum nominibus appellatae. VIII, 1219. Basilicarum plateae, atria, porticus, secretaria litigantibus aut garrulis hominibus abundant. V, 2279. Irreverentia eorum, qui in ecclesia otiosos fabulis vacant. V, 2278, 2381. Aut immodeste se gerunt. V, 2277.

Basilicus subdiaconus. X, 1725.

Basilii Caesariensis locus ex Oratione sacri altaris, quam pene universus Oriens frequentat. X, 1775.

Bassus Consul. IX, 815.

Bathamus. III, 2152.

Beatitudo hic parari potest, possideri non potest. V, 2159. Beatitudo naturae impassibilis et naturae passibilis qui differat. III, 2526. Beatitudinis et aeternitatis donum Angeli et homines in ipsa naturae rationalis creatione divinitus acceperunt. VI, 765. Beatitudinis capaces non Deus mera bonitate, et ad eam degustandum aptos amoris dono effecit. VI, 845. Beatitas est qui vivit ut vult. VI, 723. Beatitudinis proprius est volueltas recta etiam non adepta quod cupit, quam prava etiam quod cupit obtinuit. X, 1861. Beatificare animam nulla res potest praeter justitiam. VI, 829.

Beata vita est cognitio divinitatis. V, 2524. Est gaudium de veritate. X, 1874. Beata vita si non amatur, non habetur. X, 1872. Beatae vitae dulcedinem lectio inquirat, meditatio invenit, oratio postulat, contemplatio degustat. VI, 997. Beatitudo Sanctorum post hanc vitam. V, 1964; VI, 807, 894, 1103, 1184, 1186. Hac et de munere gratiae est, et de retributione justitiae. X, 1861. Quibus sit concedenda. X, 1892. Sanctis post vitam hujus deorsum est donata. V, 1876, 1877, 1878. Hac jam gaudet Hieronymus. II, 1150. Gaudet et Vincentius. V, 2007. Vide Anima, Coelum.

Beatorum gaudium quantum et unde futurum sit. V, 1898. Non de sensibilibus, sed de summo bono gaudebunt. VI, 1050. Beatorum gaudium ex amore, amor ex notitia Dei. VI, 997. Beatorum cibis, potus, et scientia. VI, 995, 996. Beatorum gloria Dei visio. II, 1123, 1130. Ex Dei visione delectabiliter impressa erit sitis simulque satietas. VI, 980. Beati avidi et semper pleni, quod habent desiderant. VI, 920, 921. De felicitatis suae aeternitatis certi. VI, 828, 861. Ac in quantum unicuique Deus dederit, perfecte ac stabiliter boni. VI, 775. Trifliciter Deo fruuntur. VI, 829. Beatorum indumenta, eorum merita. V, 2250. Illi vestitus convertetur in corpus, nec jam erit habitus, sed natura. V, 2251.

Beatorum quaedam communis, quaedam specialis gloria. VI, 1050. Inaequaliter Dei visione potientur. X, 1780. Sed etsi graduum diversitate distincti, una erunt beatitudine perfecti. VI, 861. Una omnium erit vita, praemia pro labore diversa. II, 1110; VI, 774; X, 1735. Dispar erit gloria, communis laetitia. VI, 920. Propter caritatem eorum quilibet ita alterius gloria gaudet ut sua. II, 1125. Ac sic in dispari claritate, per gaudium commune fit omnibus, quod habent singuli. X, 1862, 1893. Hinc sua sorte quisque gau-

debit, quia ita esse pulchrum erit et sibi et universo corpori. VI, 994. Beatorum est vera amicitia. VI, 811. Eorum nentes et corda invicem patebunt. VI, 803, 920. Nec latebit aliquid secretorum. VI, 803. Invicem omnes suas cogitationes cognoscent. VI, 994. Se invicem amando, Deum plenius possident. VI, 815. Beatorum corporum dotes ac locus. VI, 830, 1029. Beatorum omnium unum opus. VI, 821. Mutuum gaudium. VI, 822, 839, 991. Negotia ac dotes. VI, 822, 826, 861. Omne opus eorum, laus Dei. VI, 920. Illi videbimus, amabimus, laudabimus. VI, 806. Beatorum gloria totam Trinitatem et Angelos oblectat. VI, 835. Beatus spectaculum delectabile erit diaboli poena. VI, 998.

religis orta heresis. X, 1751.

Bella praecipua Dei auxilio peracta. III, 2191.

Bellona mons. IX, 793.

Bene nusquam est homini nisi in Deo. VI, 874, 914. Erit cum nulli bono erit male, et nulli malo bene. V, 2152. Etiam nunc melius est bonis, quam malis. V, 2153.

Benedico. Opus licet nutum hortatur adspicientes se benedicere opificem. III, 2236.

Benedictio. V, 1996.

Benedictio sacerdotalis verbis solemnibus ordinata. III, 2325. Benedixit Abraham Melchisedech non per verba, sed per rerum naturam. III, 2325. Benedictio dum populo in fine Missarum datur, humiliato corpore et compuncto corde excipienda est. V, 2277, 2279. Non ab homine, sed per hominem datur. V, 2279, 2324, 2326. Benedictio corpora et capita inclinare, quotiens clamatum fuerit, non debet esse grave. V, 2284. Hoc clamat diaconus. V, 2286. Benedictio nuptiale cum sponsa accipere in civitate Romae non praesumit, qui se virginem non cognoscit. V, 2291, 2293.

Benedicti Regula laudatur. I, 1433, 1437; VI, 1004.

Benefacere Deus semper paratus est, sed hominum malitia prohibetur. V, 2267. Beneficium esse in omnes. VI, 1065.

Beneficia Dei recolantur, unde excitetur amor. VI, 910, 913. Eorum memoria munit adversus peccata. V, 2207. Qui ea Christus ingrato sit exprobraturus. V, 2207. Beneficia Dei enucleate recensentur. VI, 847. Beneficia Dei in nos communia, specialia aut singularia. VI, 852. Beneficia Christi in nos. VI, 1054. Quid ille pro iis postulet a nobis. VI, 1035.

Beneficium magnum, pro titulo cui annexus est magnus redditus. VI, 1302.

Benenatus legatus contra Donatistas. IX, 815.

Benefvolentia laetari potest de Dei in impios vindicta. X, 1879.

Benjamin. In parte tribus Benjamin altare fuit in quo immolabantur hostiae, ad quod Hebraei credunt Jacob respexisse, ubi ait *Benjamin lupus rapax*, etc. alii ad Paulum. III, 2202.

Perillus Christi deitati initium tribuit. VIII, 1214.

Beryllus quid significet. VI, 1250.

Bestiis sunt spiritus desituri. VI, 763, 767.

Beta. I, 1390.

Biblinae ej. istola. X, 1706.

Bibliotheca Ecclesiae. IX, 794.

Bibendi post transactum convivium in nominibus non solum vivorum hominum, sed et Angelorum et antiquorum Sanctorum, pravus mos damnatur. V, 2508. Monetur populus, ne bibendo in nominibus nomina sua delectet de caelo. V, 2275. Conviva ad bibendum ne cogatur. V, 2504, 2506. Nec quis etiam mortis interminatione se cogenti cuiquam cedat. V, 2507.

Bizaccena provincia. X, 1730, 1731.

Roethius. VI, 808.

Roethus episc. in Sardinia exsul. X, 1772, 1779.

Bombus pro sono. I, 1412.

Bonifacius Papa. X, 1764. Doctissimus. X, 1851. Quid adversus Pelagianos egerit. X, 1851. Augustini de gratia doctrinam commendat. X, 1790. Bonifacii ad Caesarium Arelat. rescriptum, quo Arausicanam Synodum confirmat. X, 1790. Laudatur. X, 1792.

Bonifacius catholicus ej. is. IX, 816, 827.

Bonifacius Ballianus, schismaticus. IX, 803.

Bonifacii Augustino et Augustini Bonifacio praenotata litterae epistolae. II, 1003.

Bonifacius apparitor. IX, 816.

Bonum cogitant, discernendum quid diligere et timeri debeant. X, 1879. Bona alia sunt quae faciant bonum, alia unde fiat bene. V, 2153. bona quaedam non iucunda, et iucunda quaedam non bona. VI, 1238. Bonum natura humanae. X, 1883. Bona temporalia quando dat aut tollit Deus, gratiae agantur. V, 1963. Non pro magno ac vero bono petendum, quod malis ac bestiis datur. V, 1963. Qui terrenorum amore obstringitur, non possidet, sed possidetur. X, 1873. De bonis hic bene agendum, non aliis post mor-

tem hoc dimittendum. V, 2267. Bona mundana, utpote non vera, sunt contemnenda. VI, 1188, 1216. Bonorum temporalium abundantia laboriosa, et egestas copiosa. VI, 874. Bonorum iustitia quilibet proficiat. V, 1947. Bona dicuntur abusive res creatae, quae accidentem, non substantialem continent bonitatem. VIII, 1185. Bona in se, majori bono collata, crassius videntur bona. V, 1942. Bonitas humanae divinae intuitu dicitur mala. V, 1943. Bona mundi apud inferos mala. V, 2333.

Bona aeterna ardentius diliguntur adepta, quam desilata; secus temporalia. X, 1881. Bona aeterna nemo perdit nisi volens. X, 1876. Bona ista sola sunt, quae sine voluntate non invenimus aliquando, nec perdimus. II, 1107. Hominum ardor semper crescit ad terrena, divitias, scientiam, etc. saepe frigescit ad caelestia. II, 1107. Bonorum appetitores diffidit inventas, quam malorum desertores. VI, 1105. Bonum hominis duplex. VI, 791, 819. Nullum ei sufficit praeter summum. VI, 790. Bono eodem bonus est homo, quo et Angelus. VI, 790. Bonum nihil est sine summo bono. X, 1868. Bonum summum diu inquisivit, nec invenit mundana sapientia. X, 1817. Bonum summum. X, 1872. Ejus excellencia. VI, 827, 802. Bonum incommutabile, s. Ius Deus. VI, 914. Bona in uno Deo omnia. VI, 906. Bonorum omnium varietas uno Deo veluti uno fonte profunditur. X, 1898.

Bonorum omnium origo, credere in Christum. X, 1774. Bona omnia ad Deum tanquam auctorem referenda. X, 1751, 1757, 1773, 1776, 1808. Bona ad largitorem eorum; ratoremque eorum Deum, mala ad nostram voluntatem referenda. X, 1840. Ut in bonis motibus nostris nec nostrum desit arbitrium, sed magis valeat Dei auxilium. X, 1808. Boni si quid in te vides, age gratias praeparanti quod potes, non propriae voluntati. X, 1662. Bonus non est fructus, qui non procedit de radice caritatis. X, 1890.

Bonitas ac pietas mentis homines maxime facit Deo amabiles. II, 1112. Bonitatis duplex officium. X, 1806. Bonitatis condimentum est disciplina. V, 1851. Bonitas sine disciplina, delictorum mater est. V, 1819.

Boni cur lateant. X, 1876. Malos quatenus tolerare, et quatenus se ab illis debeant separare. VI, 777.

Donatiani. VIII, 1217.

Bo. *boritae*. VIII, 1217.

Bo. *servus publicus*. IX, 793.

Bovis simulacrum juxta sepulcrum Josephi positum. III, 2163.

Bracharensis Ecclesia. VII, 803.

Britanniae ab errore Pelagiano primum liberantur Caesarii cura. X, 1831. Et opera SS. Germani et Lupi. X, 1755. Ac secundo per eundem Germanum adjuncto sibi Severo. X, 1754. Britannia insula olim Albion appellata. X, 1996. *Not. 1.*

Britius Turonensis episcopus per multa Concilia accusatus. X, 1721.

Brutorum vita, quid. VI, 1009.

Bysaccena. IX, 785.

C.

Cabarsussitani Concilii epistolae initium. IX, 807.

Cacilianus Judaeorum pater. VII, 839.

Cacilianus. IX, 787. Suffragio totius populi a Felice Anthonitano ordinatur episcopus. IX, 776. Cum esset diaconus. IX, 776. Rescrip. cum Constantini, quo illi ter mille folles a se collatos significat. IX, 777. Cacilianus dicitur tradidisse, thurificasse, omnia mala commississe. IX, 772. Deponitur, et ejus loco alius ordinatur episcopus. IX, 793. Illius adversarii unum traditionis crimen in ipsius ordinatorem derivarunt. IX, 776. Cacilianus mandati, ut si est quod in se probetur, exeat accusator, et probet. IX, 776. Aut si Felix in se nihil contulisset, ipse tanquam adhuc diaconus ordinetur. IX, 776. Brevis auri et argenti senioribus a Mensurio commendati et traditur. IX, 776. Tota civica frequentia cum illo est. IX, 776. Tota Ecclesia cum tenet, ne se latronibus tradat. IX, 776. Libellum duplicem criminum ejus pars Majorit. Anulino tradit mittendum Constantino. IX, 778. Constantino placet ut Romam naviget. IX, 778. Cacilianus Miltiadis judicio absolutus. IX, 779, 788. Idque Carthagine notum faciunt et confirmant duo episcopi. IX, 784. Brixia tamen pro bono i. actis retinetur. IX, 784. Sed ad suam urbem properat, ubi Donatus illum priorem rediisse audivit. IX, 784. Cacilianus ordinatur Felix actis proconsularibus purgatur. IX, 780, 827, 841.

Cacilianus cum aliquibus ex his quos elegerit, ad Synodum Arelatensem convenire praecipitur. IX, 784. Ad Imperatoris comitatum jubetur venire cum adversariis suis. IX, 783. Notum ei fieri jubet Imperator se in Africam venturum,

ac de negotio ipsius iudicaturum. IX, 790 A Constantino, partibus praesentibus, fuit innocens iudicatus. IX, 827, 841. Postquam iudicis ecclesiasticis fuerat absolutus. IX, 827. Cæciliani causam episcopi catholici in Collatione C. rithag. nolunt deserere. IX, 826. Objecta ei traditionis causa pridem ante Collationem finita. IX, 832. Innocentia eius fuit purgata seu probata. IX, 793. Cæciliani nomen ad altare recitatur. IX, 833.

Cæcilianus in veteri Lege ex errore reus existimatus. III, 2236.

Cæsarius Arelatensis Arausicano Concilio primus subscribit. X, 1790. Ejusdem Synodi decreta literis datis ad Felicem Papam approbanda mittit. X, 1790. Ad eum Felices successor Bonifacius rescribit. X, 1790. Quod Arausicæ decretum est, vocatur Cæsarii prosecutio. X, 1792. Cæsarius sinistra susceptione ob doctrinam de gratia laboravit. X, 1792. Sed obtractores vitæ. X, 1792. Valentianæ Synodo, infirmitate solita detentus, interesse non valuit, sed plures eo misit. X, 1792.

Cæsarius se saltē singulis hebdomadis prædicare inuit. V, 2318. His quibus importunus prædicator videri posset, quid respondeat. V, 2317. Cæsarius a populo præ studio verbi Dei amat inquietari. V, 2318. Quo Scripturæ loco moveatur, ut populo etiam ad importunitatem prædicare non cesset. V, 2321. Sermones ejus vix erant dimidia horæ. V, 2324. Cæsarii paternæ sollicitudo erga debiles. V, 2319. Cæsarius ubi de caritate loquitur, tacere non potest. V, 1058. Publico se accusat quod vestimentula sua pauperibus dare neglexerit. V, 2024. Hortatur ut ad Vigiliis, ad Tertiam, ad Sextam, ad Nonam fideliter veniatur. V, 1760. Quam ob causam instituerit ut hæc horæ in basilica S. Stephani quotidie cantarentur. V, 1760. *Not. (a).* Voluit laicos alta et modulata voce instar clericorum alios græce, alios latine psallere. V, 2282. *Not. (b).* Hoc obtinuit tandem, cum plures annos concupiisset. V, 2282. Cæsarius quam moleste ferat, quod Missis nondum absolutis iurium de ecclesia exant. V, 2276, 2278. Dolor ipsius, cum in oratione positus, mente rapitur ad occupationes sæculi. V, 2281. Cæsarius die ac nocte recogitat duo tantum loca esse post hanc vitam. V, 2300.

Cain dicitur diabolus. III, 2282, 2208. Judæorum tyrum in muneribus et occisione Abel gerebat. VI, 748. Cain peccator, et quonodo bene et penitentia locum dederit. III, 2220. Cain a Lamech occisum quidam frustra putant. III, 2221.

Calamitates publicæ nostris imputandæ peccatis. V, 2315. A bonis gratiarum actiones, a malis blasphemias exprimunt; ut vasa agitata alia odoreni suavem reddunt, alia lacerabiliæ fœtorem. V, 2315.

Calcedonius quos respiciendos. VI, 1320.

Callidus Gratianus. IX, 780.

Calvaria locus sic dictus, quia Adam generis humani caput ibi sepultus. V, 1750.

Calumniæ pro lite intentata. V, 1890, 1967.

Camillus presbyter. X, 1849.

Cauava. V, 2021, 2250, 2250. *Not. (a).*

Cancelli. Superstitiosus ritus ad cancellos. VI, 1172.

Candia civitas. II, 1145.

Canes in templis inducens, flagris dignus iudicaretur. V, 2345. Canis albus. X, 1096. Canes marini. V, 1883.

Canonum custodia. X, 1765.

Canonici. VI, 1216, 1310.

Cantica diabolica. VI, 1172. Canticum luxuriosum ex ore ubi corpus Christi ingreditur, proferri non est justum. V, 2239, 2208. Canticorum turpium loco, descendit psalmi, antiphonæ, etc. V, 2323. Canticum Moysæ prædicante, senes et pueri omnes nulla præmonitione edocit, eadem litteras decantant. III, 2167. Canticum novum. X, 1885.

Capabilis ab omnibus Deus, capax omnium avaricia. VI, 783.

Caphargamala. VII, 807.

Capharseniæ. VII, 811.

Capito episcopus partis Donati. IX, 778, 790.

Capillis cogitationes superflue significantur. VI, 1216.

Capitulata argentea. IX, 794, 797.

Cappa tria pessima. I, 1300.

Capree larvam assumere. V, 2005.

Capitis remedium, sina. i. V, 1913. Qui adhibeatur. V, 4915.

Caragi. V, 2235, 2200, 2270; VI, 1172.

Cardinalium conventus Hieronymi avo. II, 1149.

Caritato vir illustris. X, 1790.

Caritas breve verbum, sed re magnum. V, 1967. Caritas elogium. VI, 792. Caritas est via Dei ad homines, et via hominum ad Deum. VI, 792. Terræ benedictæ fructus. VI, 1325. Omnium honorum fundamentum. V, 2243, 2312. Radix omnium bonorum operum. V, 1058, 1068, 2246. Quæ radix ubi viva non fuerit, frustra habentur ejus rami cum

floribus ac pomis. V, 2261. Caritas forma est omnis actionis bonæ. VI, 1256. Virtutum ecclesiarum mater et magistra. V, 1958. Anima omnium Scripturarum. V, 2247. Omnium arx virtutum. V, 1960. Caritatem quippe habens, omnibus virtutibus replebitur. VI, 1188. Caritas boni totius summa. VI, 1149. Omnia continent bona. V, 2247. Præmium summum est Sanctorum in celo. V, 1960. Caritas dulce ac salubre mentium vinculum. V, 1957, 1968. Quantumvis corpore separatos copulat atque coniungit. V, 1957. Adeoque nullum earum amittit. X, 1874. Est concordia mentium, societas electorum, vita beatarum animarum et Angelorum. VI, 809. Caritas tamquam nostra sanitas. VI, 1065. Caritas ipsa est bona voluntas. V, 2248, 2337. Caritatis tota perfectio in animi bonitate vel voluntate consistit. V, 2250. Caritas proprie dicitur Spiritus sanctus. VIII, 1174.

Caritas donum Dei est. X, 1789, 1797, 1894. Caritatem nobis non nosmetipsi, sed Deus donat. X, 1820. Hoc dono nullum majus est. VIII, 1174. Caritas singulare sanctis donum est. VIII, 1174. Quo dono nemo inventus est dignus. X, 1797. Sine quo multa in homine laudabilia esse possunt, quæ pietatis habeant similitudinem, sed non veritatem. X, 1797. Caritas quanta est, quæ si desit, frustra habentur cætera; si adsit, habentur omnia. X, 1888. Sine qua dives est pauper, et cum qua pauper dives est. V, 2247. Caritas oleo recte comparatur. V, 1957. Caritas ex Deo est, et in Deum redundat. VI, 1149. Caritatis vulnus exostulatur. VI, 935. Virtus caritatis sanctorum est propria, cæteræ bonis et malis possunt esse communes. X, 1839.

Caritate nihil dulcius haberi potest, nihil cum Dei adjutorio facilius ac felicius impleri. V, 2245. Per Spiritum sanctum ita diffunditur in cordibus omnium Christianorum, ut eam, si velint, possint jugiter custodire. V, 2245.

Caritatis quatuor speciales virtutes explicantur. V, 1952. Caritas et cupiditas simul esse non latentes possunt. V, 2245, 2247. Caritas deesse non poterit, ubi non fuerit cupiditas. V, 2245. Caritatis et cupiditatis effectus. V, 2170. Caritas Ecclesiam congregavit. V, 2091. Innovat homines. X, 1882. Docet rectum divitiarum usum. V, 1957. Omnia Dei præcepta cum gaudio facit implere. V, 2245, 2247. Caritas gaudens nihil de Scripturis poterit ignorare, nihil de bonis operibus non implere, nullum timere. V, 1008. Humilitas animam Deo subjicit, puritas jungit, caritas unit. VI, 794, 807. Caritatis familiaritas cum Deo. VI, 819. A dilectione anima sancta vacare nunquam poterit. VI, 1150. Dilectionis Dei probatio. VI, 1150.

Caritas jugum leve et suave. X, 1651. Levare, non premere consuevit. V, 2246. Caritas in præceptis Dei obtinet principatum. V, 1060. Sufficit sibi sine nonnullis operibus, nulla opera prosunt sine illa. V, 2246, 2247, 2249, 2252. Caritatis præceptum nullum recipit excusationem. V, 1860, 2246, 2252, 2253. Tria complectitur. X, 1872. Caritatis duæ alæ, dilectio Dei et proximi. VI, 1149. Caritas duplex, duo pedes ad currendum in via Christi. VI, 1875, 2161. Caritas nutria græce suadetur. VI, 1065. Caritatis compatientis exempla in membris nostris. V, 1949, 1951. In Christo jam regnante. V, 1950. Caritas semper dulcis, etiam cum irascitur aut corripit. V, 1958. Caritatis quantæ divitiæ. V, 1957, 1968. Omnibus latum est quod caritas possidet. V, 2240. Caritatis facultas semper crescit. X, 1867. Erogando crescit. V, 1828. Caritas ipsa est, cuius possessio tanto amplius augetur, quanto amplius erogatur. V, 2252. Caritatis vasa, homines; implentur cum auantur. V, 1829. Caritas in sanctis summi facit, quod amat in altero. VI, 920. Caritas vera ipsos complectitur iniucens. V, 1938, 1968. Caritatem hic sibi patronam faciat, qui i propitiam vult invencire in æternum. V, 1950. Omnes homines sicut se ipsum diligens, omnino peccato aditum claudit. V, 1878, 1958. Caritas, cui ex omni parte aperte sunt, et sine qua undique clausæ sunt cæli januæ. V, 2255, 2200. Caritas ordinata. VI, 816.

Caro nostra mala Sethiano, Ophiano, Patriciano, Florino mali causa. Manichæo ex malo et bono compacta. VIII, 1220. Si diaboli, non Dei opus esset, indigna esset beneficis Dei. V, 1957. Carnis nomine interdum appellatur omnis error. III, 2499. Aliquando elementa omnia. III, 2405. Aliquando opera carnis. VI, 759. Caro fit totus homo, si secundum carnem ac mundum vivat. III, 2104. Vivere secundum carnem, quid. VI, 1052. Carnem spiritalem anima virtutibus suis præstat, aut a nimam carnalem caro victrix ejus efficit. VI, 795. Carnis malis gratia licet exlicetur. VI, 1074. Carnis abstinentia quid predest, si non deponatur carnalia opera? V, 1906. Caro animam perdit. VI, 1532, 1535. Carni præponendam esse animam. VI, 1534. Talis est in oculis Angelorum, cui caro propria dominatur, qualis qui pedibus sursum et capite deorsum ambularet. VI, 1335. Caro domanda ac debilitanda. VI, 1030. Carni bene imperantis nobilitas. X, 1879. Carnis vere resurrectionem unde quidam negent. VI, 759. His operantur fides catholica. VI, 759.

Carnales ac spirituales qui. V, 1758. Lana ac lino signifi-

cantor. V, 1831. Carnalium in Ecclesia contra se divisorum figura. V, 1745.

Carosus subdiac. IX, 794.

Carpophorus Carthag. IX, 776.

Carthagine secretarium Thernarum Gargilianarum. IX, 816, 827, 828. Carthaginis curator. IX, 816. Carthaginis legatus. IX, 816. Carthaginensis colonia splendida. IX, 781. Carthagine in basilica regionis secundae habita Concilia. IX, 811, 814. Carthaginenses episcopi Cyprianus, Carpophorus, Lactianus. IX, 776. Carthaginensis episcopus fictus Valentianus. VI, 1356, 1359. *not.* (f). Hanc sedem ambientibus Botro et Celeasio, Caecilianus cligitur. IX, 770.

Carthaginense conciliabulum episcoporum adversus Caecilianum conspiratorum. IX, 774. Carthaginense Concilii an. cccxi decretum. IX, 808. Aliud ejusdem anni posterius Carthaginense Concilium. IX, 609. Carthaginense Concilii an. cccxii de conveniendis Donatistis decretum. IX, 810. Ejusdem Concilii libellus datus Proconsuli. IX, 811. Carthaginense Concilii an. cccxv legatio cum Commonitorio ad Honorium. IX, 811. Carthaginense Concilii anni cccxv decretum. IX, 814. Carthaginense Concilii anni cccxvii aliud decretum. IX, 814. Carthaginense Collationis gesta. IX, 815. Carthagine an. cccxii super nomine Caesetii habita questio. X, 1711. Carthaginensis synodi anni cccxxii quaedam gesta. X, 1691. Carthaginensis synodi an. cccxxvi contra Pelagii errores epistola ad Innocentium. X, 1714. Rescriptum Innocentii. X, 1714. Carthaginense an. cccxxvii Concilium. X, 1725, 1724. Carthagine convictus Caesetius Apostolicam sedem appellat. X, 1725. Carthaginense an. cccxxviii Concilium. X, 1728, 1750, 1758.

Cassianus sacerdos. X, 1803. In his qui Augustini libris obloquuntur, Scripturarum studio ac disputandi usu excellit. X, 1803. Ipsius de Dei protectione liber inimicis gratiae faret. X, 1805. Catholicæ sub initia docet, Deum incipere, exsequi, et consummare in nobis quæ bona sunt. X, 1805. Ac nostrum esse quotidie atrahentem nos gratiam Dei humiliter subsequi. X, 1805. Nec cum Pelagianis, nec cum Catholicis plena ei concordia est. X, 1805, 1807. Cassianus quibus gradibus a Catholico sensu dilatur ad Pelagianum. X, 1821. Cassiani collationes adversus Augustinum assertæ. X, 1795. Hinc Prosperi liber pro Augustino contra Collatorem. X, 1801. Cassianus erroris insinulat decretum cccxv episcoporum de necessitate gratiæ ad singulos actus. X, 1725. Cassiani consensio cum his, qui volunt gratiam secundum merita dari, aut non ad singulos actus dari, aut dari ut bonum possibilis fiat. X, 1815. Cassianus se ipse damnat, dum eos qui gratiam secundum merita dispensari volunt, damnat. X, 1825. In aliis liberum arbitrium, in aliis gratiam aufert. X, 1811. Fidem laudatam falso arguit non donatam. X, 1824, 1825. Saluta summam in fidei ditione consistere negans improbat. X, 1826. Pelagius Cassiani excerpta de hæresi Belgis exorta. X, 1751. Et de Leporio. X, 1752.

Cassius, privatus ex Consule. II, 1097.

Castitatis laus. V, 2206. Castitate commendavit Christus matrem virginem eligens. V, 1990, 1995, 1994. Castitatis meritum ac virtus in Susanna. V, 2041. Castitatis ergo Tarpeie Romane factum. VI, 1527. Castitas Angelis facit consimiles. V, 2246. Castitate non habens, portare Christum non potest. V, 1994. Castitatis pulchritudo est in luce cordis. V, 1768. Castitas corporis nil prodest sine castitate cordis. V, 2165. Castitas utraque commendatur. V, 2169. Castitatis bonum non cum iustitia, sed pro iustitia nonnullæ offerre volunt. II, 1106. Castitas virtutum omnium flos et ornamentum sine humilitate aret et marcescit. I, 1462. Ministris altaris per necessaria est. V, 2296. Castitatis professione tollitur nubendi licentia. VI, 1102. Castitas conjugatis per totam Quadragesimam usque ad clausulam Paschæ et quotiens communicare quis debet, servanda. V, 2298. Alia tempora quibus pariter servanda est. V, 2300.

Castitas gravem sortita est inimicum, qui quotidie vincitur, et timetur. V, 2302. Inter omnia Christianorum certamina, sola duriora sunt prælia castitatis; ubi quotidiana est pugna, et rara victoria. V, 2302. Castitatis propugnator, martyr est, non unam, sed plures coronas a Domino percepturus. V, 2302. Castitas ut servetur, non plus æquo metuendus languor carnis. I, 1461. Exemplum hominis, qui carnis conceptu incontinentiam vicit. I, 1461. Castitas non servatur sine magna cordis contritione et afflictione carnis. I, 1460. Quanta tecerit ac perpeccatus sit monachus, ut carnem domaret, qui tamen securitatem non impetravit. I, 1460. Castitatis prodiga est saturitas, amica est fames. V, 2052. Castitatis dispendium in mensa et in colloquiis timendum. I, 1459. Castitatem jugis victoriæ obtentu periculis exponere, perire velle est. V, 2301. Castitatis non servandæ prætextus refelluntur. V, 2291. Castitatis promissa. VI, 1109.

Castus diaconus. IX, 708.

Catephryges damnant secundas nuptias. V, 2185; X, 1748, 1755.

Catechizantur infantes. X, 1768. Catechumeni plangeendi, si hinc sine baptismo recesserint. VI, 1166. Catechumeni frons signatur. V, 1821. Catechumenis non explicantur baptismi mysteria nisi post baptismum. VI, 1207.

Categoriæ decem ex Aristotele decerptæ. I, 1419. Categoriis Aristoteles agit 1° de his quæ sunt, 2° de his quæ percipiuntur, 3° de his quæ dicuntur. I, 1422. Aut ut Themistio placet, primum de his quæ percipiuntur, tum de his quæ sunt, post de his quæ dicuntur. I, 1422.

Cathedra Petri. IX, 805. Cathedræ S. Petri natalis. V, 2100, 2101. Aliquando incidit in Quadragesimam. V, 2101. Superstitio hac die usitata. V, 2101, 2102.

Cathedra pestilentiæ. III, 2550. Cathedra vitæ. III, 2550. Cathini colores. VI, 1110.

Catholicus quis debeat vocari, quis non debeat. IX, 850. Quid catholicum intelligat Donatista. IX, 850. Catholicæ declaratur, quæ toto orbe diffusa. I, 1422. Aut ut Themistio placet, primum de his quæ percipiuntur, tum de his quæ sunt, post de his quæ dicuntur. I, 1422.

Catullinus subdiac. IX, 794.

Causa prima omnium corporalium spiritaliumque motuum, voluntas Dei. X, 1864. De causis incognitis quid uoverimus. X, 1875.

Celici. VII, 815, 816.

Cellularum ornamenta vana. I, 1462. In earum oratorio sufficiat imago Crucifixi, cui hinc iude assistant Maria ac Joannes. I, 1462.

Celsus Africa Vicarius. IX, 789, 780.

Ceram vel oleum ad luminaria noctis aliqui vovent. V, 1978.

Cerda duo inducit principia sibi ignota. VIII, 1217.

Cerebrum tanquam cælum corporis nostri. VI, 802. Sedes sapientiæ. VI, 1216. Cerebri tres ventriculi. VI, 795.

Cerei accensi coram sacris reliquiis. VII, 837. Cereolos ecclesiis exhibere. V, 2258.

Cerinthus. VIII, 1217. Sperat nuptiarum copulam post hanc vitam. VIII, 1218.

Certantes quomodo spectet et adjuvet Deus. V, 1815. Certaminis nostri tempus breve, præmium si.e. ñc. V, 2155.

Cervisia. VI, 1286.

Cervi serpentibus inimici, nihil ex eorum veneno patiuntur, nisi siliu. VI, 1205.

Cervulum sive cervulus facere. V, 2001, 2003, 2004. De cervula turpitudine exerceat. V, 2259.

Chananea terra qui jure Israelitis cesserit. V, 1811.

Characterem Christi Judæi poscunt. VII, 827. Characteres diaboli. V, 2071, 2229, 2272.

Charaxatæ tabule. VIII, 1155.

Chartæ publicæ. IX, 852.

Chresto Syracusanorum episcopo data epistola qua ad Synodum Arelat. pergat. IX, 789.

Chrisma, oleum quo ðeles unguuntur. II, 1161. Qui illius unctione doceantur. X, 1890. Chrimatis baptizatis infusus mysterium. VI, 1211. Chrimatis sacramento, Christiano in cælestis regni mysterium diademam quoddam regalis unctionis impositum est. II, 1116. Et ut intelligat se non solum sacerdotalis et regie dignitatis esse consortem, sed etiam contra diabolum fieri fluctatorem. X, 1890. Chrimate communiendi parvuli qui apud hæreticos erant baptizati. VIII, 1217. *vide* Baptizatus. Chrimatis ampulla per fenestram jacta, illæsa inter saxa cõsedit. IX, 804.

Christus a chrimate. V, 1761, 2192. Scil. S. iritus sancti infusione. VI, 1191. Dicitur Hebraice unctus. V, 2189. Christus brachium Dei. VI, 1441. Unguentus et primogenitus. V, 1996. Homo divinus. V, 2054. Unus ex s. ncta Trinitate. X, 1778. Christi mysteria Lex et Prophete prænuntiare non destiterunt. VI, 760, 772, 774. Irretrahitatus est in Isaac. V, 1758. In Isaac et ariet. V, 1730. In Jacob. V, 1760, 1761, 1763, 1764. In Joseph. V, 1705, 1775, 1924. In Moyse. V, 1776. In Aaron. V, 1804. In percussa petra qua fontes eduxit. V, 1796. In serpente ææo. V, 1807. In uva et terra promissionis delata. V, 1800. In Gedone. V, 1817. In Davide. V, 1819. In Elia. V, 1825, 1825. In Elisæo. V, 1827. Christus Tobie piscis. V, 2157. Umbrarum veteris legis quodammodo corpus. V, 1884. Christi nomen, veritas. V, 1785. Christus Verbum Dei non sonis solum, sed et factis loquitur. V, 1902. Ante carnis susceptionem humano generi prohibet. X, 1753. Christi in mysteriis dispensationis suæ finis. V, 2043, 2044. Christus Israelitis itineræ in uari preparabat. V, 1798. Christum in camino Nabuchodonosor vidit. III, 2591. Christi adventus cur tantopere dilatus. III, 2276. Ante adventum Christi quanta potestas diaboli, et quam exiade immunata. V, 1819. Adventus Christi gratia. V, 1925.

Christi adventu completa est promissio Abræe facta. III, 2210. Atque hebdomades septuaginta impletæ. III, 2243.

Christi adventu facta est plenitudo veritatis. III, 2588. Christus factus ex muliere quam fecit. factus sub Lega quam dedit. VI, 772. Sexto mundi millennio venit. III, 2590. Filius Dei æternus qua ratione concipi possit temporaliter natus. VIII, 1106. Christus ad Mariam quomodo venerit. VIII, 1170. In Christi conceptione maritus sermo est, et uxor auricula. V, 1901. Christi conceptione primi hominis sed de rudi terra procreatio innovatur. V, 1982. Adveniens divinitas in utero Mariæ, carnem sibi ex ipsius substantia fabricavit. V, 2109. Spiritus sanctus carnem ex virgine fecit Salatori: virtus Altissimi, id est Christus, obumbravit eam veniens in carnem factam a Spiritu, ut in corpore et anima lateret Filii virtus. III, 2230, 2231. In Christi conceptione Spiritum sanctum fuisse pro semine quidam sceleratissime opinantur. V, 2182. Christus non de substantia, sed de potentia, jussione et benedictione Spiritus sancti conceptus. V, 2178. Christi carni unctio in utero Virginis spiritaliter data. III, 2250. Christus solus sine semine, ideoque experta delicti natus. X, 1619, 1620. Inspiramine mystico ex Virginis utero in vera natura est carne. X, 1615. Ratione conceptionis vermi se comparat. VI, 1191. Solus sine peccato est natus. V, 1997. Natura semper genita naturam nostram sine peccato suscepit. VI, 757.

Christi caro non ante concepta, quam susciperetur a Verbo. VI, 772. Christi corpore non conclusa est omnis deitatis majestas. VIII, 1189. Christi carnem implevit Pater et Spiritus sanctus, sed majestate, non susceptione. V, 2196. Christi corpus tota Trinitas fecit. III, 2251. Ipse cum Patre et Spiritu sancto corporis sui creator, solus habet personam in se ipso quod sit creatus. VI, 760. Hominem tota Trinitas orata est, quem sola Filii persona assumpsit. VI, 756. Variæ hæreticorum de Christo opiniones notantur, et rejiciuntur. VIII, 1215. Verbum in Christo anime vicem supplēvisse Ariani senserunt. VIII, 1167. Refelluntur. VIII, 1188. Anima mediante, sine qua possibile non erat Deum corpori misceri, Deus factus est homo. V. II, 1190. Filius Dei, quamvis in carne venerit, tamen in anima ejus habitavit. III, 2390. Anima Christi totam in se sapientiam, veritatemque et vitam recepit. VIII, 1190. Substantialiter Deo repleta est. VIII, 1191, 1192. Ut pote Verbo indissociabiliter inhærens, ac tota totum recipientes, facta est cum i, so principaliter unus spiritus. VIII, 1190, 1191. Dilectionis merito. VIII, 1191. Elegit bonum prius quam sciret malum. VIII, 1189. Christi anime libertas fuit, nec fuit peccandi possibilitas. VIII, 1189. Sicut umbra corporis motus, ita Verbi unius inclinabiliter suscipiebat. VIII, 1190. Christum sensit aliquando Leporus omnia quæ passionum sunt implese sola possibilitate nature sine deitatis auxilio. X, 1732. Similis alia hæresis, vel etiam magis exitiosa. X, 1732. Christus in humana natura Gratia factus est. VI, 760.

Christi veritas adversus Judæos adstruitur pluribus testimoniis Legis et Prophetarum. VIII, 1125. Simeonis et Zachariæ. VIII, 1125. Virgilio, Nabuchodonosor et Sibyllæ. VIII, 1126. Elementorum. VIII, 1127. Christi delictatum, cum homo natus est, coepisse docuerunt Artemo, Berillus et Marcellus. VIII, 1214. Christi divinitas Arianorum argumentis impugnata, et catholicis responsis defensa. V, 2198. Christi divinitas de natura Patris nata. VI, 758. Christus Verbum, Virtus et Sapientia Dei appellatus; ubi tota de his, adeoque unus cum eo Deus crederetur. III, 2283. Christi divinitas hinc ostenditur, quod omnia quæ de Deo, porinde de ipso prædicentur. III, 2291. Christi humilitas potentæ signis relevatur. V, 1990. Christus æternus in suo, mortuus in nostro. VIII, 1166. Et humiliatur in assumptione, et glorificatur in propriis. VIII, 1167. Christus Deus probatur ex modo conceptionis. V, 1983. Et ex ordine nascendi. V, 1988, 1989. Christum nativitas hominis filium ostendit, mors prodidit Deum. V, 2057. Mors hominem, resurrectio Deum prodit. V, 2013. Christum Dei filium esse ubi dicitur, testis virtus confirmat. III, 2345. Christus multis signis divinitatem suam declaravit. V, 1927. Virtutes duplici genere operatus est. V, 1927. Christus non homo præter Deum, aut cum Deo; sed homo in Deo, et Deus in homine. VIII, 1215.

Christi non celestis caro, quæ per Virginis uterum transierit quasi per corpus alienum. V, 2082. Christi non imaginarium corpus, sed solidum. V, 2175. De peccatrice carne acceptum. I, 2268. Christi caro, caro Adæ. VI, 758. Eo solo corpore ejus a nostro differens fuit, quod de Spiritu sancto et virgine sit natus. VIII, 1176. Natus, jussu ac mortuus est in veritate, et non per phantasiam. VIII, 1176. Christum Photinus nudum hominem vult, Apollinaris perfectum hominem negat. V, 2182. Christus unus est Deus et homo. III, 2390; V, 1923; VI, 913; VIII, 1122; X, 1830, 1892. Unus ipse et unus nature cum Patre, et unus natura cum Virgine. VI, 771. Plenus et perfectus Deus, plenus et perfectus homo. VI, 756, 771. Perfectus homo et verus Deus.

V, 2180, 2185. Cui vera forma servi et vera forma Dei. V, 2084. Ipse via et patria nostra. V, 2063. Mediator ideo est, quia idem Deus atque homo verus. VI, 757.

Christi duæ substantiæ ac nature. V, 2003, 2081, 2170, 2182, 2185, 2198; VI, 736, 771; VIII, 1195. Pericula et integræ. X, 1716, 1732. Error Orientalis, dicentium Filium Dei et filium hominis unius esse nature, refellitur. V, 2081. Exsecranda tamen eorum blasphemia, qui a tempore susceptæ humanitatis, omnia quæ erant divinitatis, in hominem transmigrasse, et quæ humanitatis erant, in Deum transfusa esse volunt. V, 2182. Humanæ divinitaque nature veritatem in una persona ne aut confundas aut dividas. VI, 759. Verbum assumpsit carnem, non se convertit in carnem. VI, 756. Filius Dei sic nostram suscepit naturam, ut non permutaret suam. V, 1981. Divinitas humanitas sociata, non in humanitatem mutatâ divinitas. V, 2186. Christus ad nos veniens, a Patre non recessit. VIII, 1120. Suscipiens quod non erat, non amittens quod erat. VIII, 1123. Cum Deus, esset, incarnatus est; et homo factus, mansit quod erat. VIII, 1176. Vestem quam non habebat, induit. VIII, 1107. Homo Deo accessit, non Deus a se recessit. X, 1869. Christus accessit ad nos per quod assumpsit ex nostro, et liberavit nos per id quod mansit in suo. V, 2000. Totus in cælo, et totus in Virginis utero. VI, 1022. Divinitatem et humanitatem suam multis modis ostendit. V, 1902. Alia loquitur et agit ut homo, alia ut Deus. V, 2177, 2198.

Christi duæ sunt nature, non confusæ, sed unitæ et in una persona inseparabiles. V, 2198. Non duæ sunt persone, sed una. V, 2082; VI, 736, 771; VIII, 1195, 1206; X, 1716, 1732. In Christo ex divinitate et humanitate una persona est. V, 1981. Una Filii persona. V, 2182, 2183. In eo Filius Dei et filius hominis non sunt duo filii. VIII, 1195. Et anima et caro unus homo, ita Verbum et homo unus Christus. VIII, 1195. Dei Filius in cordo Patris, hominis filius in utero matris. VIII, 1122. Verbum, anima et caro unus Christus. VIII, 1122. Christus unus, non duo; quia una ipsius persona, etsi non una substantia. VIII, 1162, 1166. Servavit singulis naturis sui propria, sed conjunxit propriis aliena. VIII, 1165. Simile quid conspiciatur in homine. VIII, 1166. Christus verus Deus et verus homo, unus filius. VIII, 1215. Non adoptione, non appellatione, sed in utraque nativitate filii nomen nascendo habet. VIII, 1215. Christus filius Dei unicus per naturam. VI, 1191. In Domino servus simul factus est ipse qui Dominus. V, 1993. Christi caro adoratur, et quare adoretur. V, 2200. Carnis Christi divina est ex ipsa sui conceptione persona. VI, 758. Humana natura ab eo in unitatem persone assumpta. VI, 759.

Christus quatenus dicatur missus. X, 1890. Quatenus patrem et matrem reliquisset, ut adhereret uxori. VI, 748. Cur ad nos descenderit. VI, 1318. Christum solitarium sine ulla peccati contagione vixisse, et in hunc mundum non ad redemptionem nostram, sed ad exemplum venisse, dixit hæresis incerti nominis. X, 1732. Christus carnem assumpsit, ut mundum universum a peccatis et exemplo revocaret, et patiendi redimeret. X, 1732. Non erat cur susciperet carnem, si status humanæ nature maneret integer. X, 1622. Christus plus præstat nobis, quam Adam consecutus erat. III, 2370. Christus venit, ut opera diaboli tolleret. X, 1624. Ea arte diabolum delusit, qua ille hominem deluserat. V, 2103. Aptavit muscipulam, ubi totam liberaret creaturam. V, 1964. Suscepit hominem mortalem, ut faceret immortalem. VIII, 1122. Elisei instar, sese humiliando, mundo vitam reddidit. V, 1830. Homo factus est, ut obedientiam, in qua sola nostra salus, nos doceret. VIII, 1186. A nobis mercatus nasci et mori, reddidit resurgere et in æternum vivere. V, 1999. Christi humilitas, sublimitas est corporis nostri. V, 1993. Christus per omnia secundum similitudinem Adæ nasci voluit, ut omnia hominis peccata dissolveret. V, 2031. Ut carnem hominis animamque mundaret, utrumque suscepit. VI, 758. Siquæ oportuit fieri, quia homo et carne et anima mortuus erat. VI, 756. Christo inest vis quædam seminis, qua et anima animam reparat, et carne omnium nostrum carnem resuscitat. VIII, 1172.

Christi duæ nativitates. V, 2176; VI, 756, VIII, 1166. Ambæ pariter incomparabiles. V, 1994. Pariter mirabiles. V, 1996. In iis qui alterutram negant, licet discrepantibus mediis, idem est initium, idem exitus erroris. VIII, 1165. Christus ideo heri et hodie. V, 1998. Christo sola mater in terris eligenda erat, qui jam patrem habebat in cælis. VIII, 1146. Christi generatio cur in tres partes divisa. III, 2592. Cur cum in ea sint tantum XII. generationes, XII. Evangelista numerasse videatur. III, 2392. Cur quatuor prætermitti. III, 2390. Christus, ordine nativitatis excepto, verus homo procreatus est. V, 1981. Christus solus de virgine natus est. VIII, 1122. Quam hoc possibile. V, 1999. Imo necessarium. V, 1990. Hic nascendi modus in Adam præmonstratus. V, 1993. Christus nascendo de Virgine cor-

tes non contraxit. VIII, 1107. Natus est clauso matris utero. V, 2003, 2066; VIII, 1123. Christo nascenti quam contraria conveniant. V, 1968. Christi nativitatibus fructus. V, 1969, 3145. Christi natalis dies crementum nostrum tendit. III, 2232.

Christum Deum esse cognoverunt Magi, quod ei astra serviebant. V, 2015. Christus per se ipsum invisibilis, visibilis in homine apparuit. VIII, 1145, 1147. Incarnatione sua Deum, in sua immensitate invisibilem, nobis visibilem praeiit. VIII, 1170. Apparuit offensus hominem videntibus, Deum servans credentibus. V, 1906. Christus in Aegyptum fugiens dicitur a latronibus deprehensus in via, et adolescentuli beneficio ereptus, qui deinde ad ipsius dexteram crucifixus paradisi meruerit. I, 1466. Christus Patri in omni conditione ministravit. VIII, 1175. Christo in terris Angelorum frequentiam ministrasse. VI, 1146.

Christus in baptismo primum innotuit mundo. V, 2015. Christus et secundum Spiritum et secundum carnem natus est filius Dei. III, 2352. Illud autem in baptismo audit, non sibi sed nobis. III, 2252. Non sibi, sed nobis, baptizatus est. V, 2010, 2012, 2014, 2015. Baptizatus in carne baptizantem lavit in spiritu. V, 2016, 2017. Tamen dicitur consecratus in Jordane, renatus sacramentis, per mysterium genitus. V, 2011. Christi baptismus vocatur secunda nativitas. V, 2013, 2015. Et Christi regeneratio. V, 2013. Christi humilitas in baptismo. V, 2010, 2016. Quam conveniebat in deserto jejunavit. V, 2031. Christi tentationes jejuniis superate, scriptae non sunt. III, 2394. Diabolus eum tentans duabus ex causis torquebatur. III, 2394. Christi tentatio, eruditio est Christiani. X, 1808. Quid nobis profuerit. III, 2196.

Christus praedicavit annos tres, et menses sex. V, 1825. Verbo et exemplo nos docuit. V, 1866. In homine hominem docuit a quibus esset recedendum, quid esset perfeendum, quo esset tendendum. VIII, 1146. Christi cibus, salus nostra. V, 2172. Christus transfiguratus hoc manifestavit, quod veluti latebat in corpore. III, 2322. Tum divinitas in corpore latens se conspicendam foris videntibus pro eorum captu praeiit. III, 2197. Sunt qui dicant Filium Dei necessitate carnis fuisse mentium, nec omnia facere potuisse quae voluit. X, 1718, 1755. Christi voluntatem non impleri prorsus impossibile est. III, 2371.

Christus cur Lazarum flevit. VI, 1160. Cur fleat simul et gaudeat de Lazari morte. V, 1927. Cur interroget quod non nescit. V, 1928. Vocis Christi virtus. V, 1928. Christus quanta pro nobis sustinuerit. V, 1935. Ad imitandam Christi patientiam exhortatio. V, 1936. Christus bonus medicus poculum, quod nobis daturus erat, ipse prius gustavit. V, 2031. Christi cum perito medico analogia. V, 2201, 2203. Christi passio consideratur. VI, 903, 907. Unde ei homo aliquid simile rependere queat. VI, 906. Christus hodieque fatigatur infirmitate nostra. V, 1921. Requiescit in fidelibus. V, 1924. Christi infirmitates quid nobis praeterint. VI, 1194. Sensus veros in passione, et ante passionem suae carnis dolores sustinuit. VIII, 1214. Quicquid infirmitatis legitimus in Christo, id suscepto homini deputandum. V, 1981. Christus passus est secundum illam substantiam quae assumpta est, non secundum illam quae assumptis. V, 2192. Esurivit, sitiit, doluit. V, 2175, 2186. Ut Filius Dei, passus non est; ut homo, impassibilis non fuit. V, 2175, 2186. In passione voluntarie ac virtute Dei in se non diminuta humilitas est. III, 2314. Integra et inviolata deitate passus est, ut homines patientiam et humilitatem doceret. VIII, 1145. Ac resurrectionem futuram monstraret. VIII, 1145.

Christus quomodo faciat quod patitur, ac vice versa, ipse sibi opus et auctor operis. VIII, 1169. Cum patitur infirmus, omnipotens cum facit. VIII, 1170. Qui Domino attribuantur quae passus est in homine, ostenditur ex anima hominis cui tribuuntur quae sunt solius carnis. VIII, 1147. Voluntate, non necessitate passus esse ostenditur. VIII, 1146. Quod illustratur hominis in carcerem vi immisi, et viri sancti qui hunc sequitur ut ipsum consoletur. VIII, 1147. Christi ante patientis figura Isaac. V, 1954. Christi occisores verbis Jacob ad Simeon et Levi novissimis praemonstrati. III, 2205. Christi anima turbatur ac tristis est propter discipulos. V, 2037. Tristis non pro sua passione, sed pro nostra dispersione. V, 2038. Tristis usque ad mortem, non post mortem. III, 2391. Sudor sanguineus Domini quid praesagebat. X, 1865. Christi taciturnitas in passione summam ipsius innocentiam probavit. V, 2040. Christi divinitatem passibilem factam cogitare scelus est. V, 1981. Passum asserens est maledictus. V, 2180. Si quis dixerit quod in passione crucis dolorem sentiebat Filius Dei, et non caro cum anima, anathema. V, 2176. Vere deitas Patris nostram induta naturam crucem ascendit. VI, 903.

Christi passionis horam fato non esse adscribendam. X, 1891. Christus a Iudeis, non a Pilato crucifixus. III, 2201. Quod hora tertia factum Marcus rocte declarat. III, 2200.

Qui hora tertia simul et sexta. VI, 738. Octavo Kal. Aprilis passus est, quo die creditor conceptus. VI, 742. Quo mysterio. III, 2252. Passus est quarta decima luna. III, 2517. Ibi crucifixus, ubi Isaac oblatas. V, 1751. Ubi Adam sepultus. V, 1731. Cur sub dio et extra civitatem immolatus. V, 2046.

Christus in cruce vermis et scarabaeus. V, 2059. Christus et sine peccato, et peccatum factus. III, 2268. Divinitati sponsatur homo, et ad crucis thorum adscendendo, ibi firmavit conjugium. V, 1967. Christus commercio pietatis se pro conjuge dedit ad poenam. V, 1987. Idem in ara crucis sacerdos et victima. V, 2047, 2066. Sacerdos et sacrificium, Deus et templum. V, 2203; VI, 760. Pro nobis victor et victima, sacerdos et sacrificium. VI, 910. Testis et iudex. VI, 912. In cruce sitiit fidem incredulitatis gentis. V, 2042. In cruce manus expandit, paratus in amplexibus peccatorum. VI, 961. Caput inclinavit, ut oscula daret dilectis. VI, 961. Crucifixus delicta factorum et cupiditates animorum abolevit. V, 1816.

Christum in cruce quam multa Deum testentur. V, 2045. Eum valde commendat latronis subita conversio et introductio in caelum. V, 2049. Christus latronem convertens veram vicem reddidit diabolo. V, 2054. Christo patiente ita defecit sol media die, ut per tres illas horas stellae visae sint. III, 2199. Eum non invite aut otiose mortuum resurrectio probat. III, 2345. Botrus carnis delatus est ad torcular crucis, unde fluere cepit mustum divinitatis. VI, 903. Christi sanguis, sanguis medici, medicamentum phrenetici. VIII, 1114. Christi divinitas mortem sensit, participatione humani affectus quem susceperat, non perditam naturae suae potentiam. VIII, 1169. Morbi alieni participatione, non proprietate vulneris sui. VIII, 1172. Christus mortem gustavit, quia homo; mortem deglutivit, quia Deus. VI, 757.

Christus iniusta morte a justo diaboli dono nos liberavit. V, 1806. Christi mors meritum meum. VI, 961. Christi mors simpla duplam nostram solvit. VI, 1193. Christus non tantum aliorum susceptor, aliorum salvator, sed omnium susceptor et salvator. X, 1826. Recte dicitur crucifixus pro totius mundi redemptione, et pro his tantum quibus mors ipsius proiit. X, 1858, 1842, 1844. Christus mortuus pro omnibus, his utique qui crediderunt, aut credituri sunt; mortuus etiam pro his qui credere nolunt, et quomodo pro his non mortuus. III, 2406. Pro omni genere humano, qui praedestinati sunt, sanguinem fudit. VI, 1060. Non pro sanctis tantum passus est, sed pro peccatoribus. VI, 1065. Sanguis Christi, quoad magnitudinem et potentiam pretii et ad unam generis humani causam, redemptio est totius mundi. X, 1844. Sed non medetur, si non libit. X, 1844. Christus totum mundum, plus datus quam valeret, redemit. V, 2042. Christi crux Angelis quomodo proiit. VI, 1192.

Christi eodem tempore corpus in tumulo fuit, anima in inferno, divinitas in paradiso et ubique. V, 2178. Christus tres dies ac tres noctes in corde terrae qui intelligitur. VI, 758. Christi sepulcrum, vulva. V, 2204. Cur alieno in tumulo positus sit. V, 2205. In sepulcro carnem suam commoriendo non deseruit. VIII, 1169. Deus in sepulcro jacuit secundum carnem, et in infernum secundum solam animam descendit. VI, 757. Christus in sepulcro, in inferno, in caelo. V, 2083. Christi animam in triduo mortis custodire apud lucros mancipatam dicere impium est. VIII, 1174. Non negatur tamen apud inferos fuisse. VIII, 1172. Christus ad inferos descendit. V, 2204. Secundum animam. VIII, 1203. Comitante secum anima. V, 2039. In anima comitante divinitatem. V, 2180. Unita suae divinitati anima. V, 2039. Christi divinitas descendit ad inferos proprietate carnis, et caro ascendit in caelum merito deitatis. VIII, 1166. Christi ad inferos descendens fructus. V, 2062. Christus ad inferos descendens diabolum delusit. III, 2377. Diabolum obligavit, ibique detentus liberavit. V, 2193. Inde eripuit patres qui ibi in tenebris sedebant. VI, 391. Iude liberavit qui pro solo originali peccato ibi detinebantur. VI, 1195, 1194. Infernalium ministrorum voces ad eum descendunt. V, 2080. Item justorum ad eum obsecratio. V, 2060. Christus xxxv. horis in inferno fuit. VI, 743.

Christus primogenitus ex mortuis, partus resurrectionis et inferorum mors. V, 2064. Fluxus in morte, pulcher in resurrectione. V, 2085. Ubique pulcher. V, 1999. Christi passionis ac resurrectionis meditatio. VI, 940. Christus in se suscitavit. V, 2206. Vespere. III, 2522. Ipsa die qua et conceptus fuerat. V, 1994. Resurgens cur non ut sol fulserit. VI, 738. Au eo resurgente resurrexerint sancti, qui tum visi sunt. III, 2109. Christi resurrectione non est exinanita humanitatis natura. V, 2183. Filius hominem assumpsit, ut sic in aeternum permaneat. VI, 757. Eam carnem semper habet, qua de Virgine natus est. VI, 775. Christus januis clausis ad discipulos intravit. III, 2322. Nec huius rei exigenda ratio. V, 2072. Per clausa ostia substantiam corporis nostri transmisit, qui prius ex

clauso virginis utero, et obscuro seculo exiit. V, 2005, 2006. Christo resurgenti arrident et innovantur omnia. V, 2067. In ejus corpore totus prope mundus resurrexit. III, 2370. In eo resurreximus ac regnamus. VI, 912, 957. Christus cur cicatrices servavit. V, 2000. In vulneribus Christi medicamentum est vel thesaurus humani generis. V, 2066. Christi vulnera, tuta et firma requies peccatoribus et infirmis. VI, 956. Remedia sunt adversus tentationes. VI, 950. Per foramina corporis patent nobis arca cordis. VI, 950. Oratio ad Christum, qua resurrectionis et ascensionis ejus particeps anima fieri desiderat. VI, 955.

Christus sedet ad dexteram Dei, manente eadem natura carnis in qua natus et passus est. X, 1717, 1732. Qui simul in caelo et in terra. V, 1761. Christi in caelis regnantis argumentum, munus Spiritus quod donat in terris. V, 2035. Christus qui mortuorum et vivorum iudex. V, 1803. In iudicio talis apparebit qualis videri possit et ab eis quos coronaturus, et ab eis quos iudicaturus est. X, 1889. Tunc et cruceam et vulnera ostendet. V, 2052. Beneficia sua reprobus qualiter exprobratur. VI, 1186. Christi subjectio et regni traditio. III, 2398; VIII, 1186.

Christus magis aribus, ut morti uscoleretur, effecisse contententes, e prophetis arguitur. VIII, 1128. Christi invocatio adversus diabolum. VI, 1070, 1072. Christus jam nos spectat et adjuvat pro se certantes. V, 1878. Christi nomen Judaei reluctantis animo infixum. VII, 827. Christus et simpliciter et dupliciter laudandus. V, 1835. Christus in divinitate panis, in humanitate lac nobis factus est. VI, 1367. De Christi humanitate loqui et satiri morienti delectabile est et salutare. VI, 1152. Christi mysteria percurruntur, quo pius in Deum excitetur affectus. I, 1463. Christi amandi ardens desiderium orationi conjunctum. VI, 923. Christum non amantis miseria. VI, 955. Christus unus in se, aliis atque aliis est diversus. V, 1807. Credenti est salus, omni non credenti. V, 1800. Esse sine Christo, miserum; Christum secum esse, tutum; cum Christo esse, beatum. VI, 1357. Christus si in isto saeculo ambulaverit in nobis, in futuro inhabitabit. V, 2117. Christum in se manentem habere, discipulis prodest, non Christo. X, 1788.

Christus qui haedus, ovis, vitulus. V, 1816. Qui taurus. V, 1818. Turtur et passer. V, 1849. Cur sinapi similis. V, 1915. Christi oculi. III, 2204. Dentes. III, 2204. Os, manus, scapulae ac pedes. V, 1907. Christus noster salvator, rex, ac solum Dominus. VI, 1191. Verus amicus noster: variorum ejus nominum ratio. VI, 1049. Christus fons innocentie et plenitudo justitiae. V, 2014. Fons de quo omnes sancti sive ante, sive post incarnationem acceperunt. V, 2114. Verum nostrum gaudium. V, 1917. Fidelium fluis. X, 1810. Ab aliis carius, ab aliis vitius emittit. V, 1765. Christi sarcina levare, non premere consuevit. V, 1800.

Christiani dicendi sunt, quotquot retro fidem habuerunt unius Dei quam Salvator praedicavit. III, 2219. Christianos a Judaeis distinguit, et inter se pares facti horum pater Deus. V, 1867. Christiani angeli dicti sunt ad comparationem Iudaeorum. III, 2228. Christiani non a Paganis praecipue socerunt, es resurrectionis. V, 1961. Christianorum tempora praedicta esse. V, 2518. Christiani populi post Christi mortem multi licandi figura. V, 1775. Christianus non nascitur, sed fit. III, 2274. Christiani cur dicamur, non Petriani aut Pauliani. V, 1780. Christiani dignitas et officium. VI, 1033, 1036, 1037. Ei in baptismo regalis ac sacerdotalis dignitas collata. VI, 1211. Ei per fidem Christi remissio confertur peccatorum. III, 2376. Sed nihil ei prodest fides, si non mutet vitam. III, 2376. Vitae mutationem suadet cognitio iudicaturae. III, 2376. Incerpantur ut Dei irrisores, qui Christi fidem suscipere in vitae finem differunt. III, 2376. Melior est causa gentilis, qui in fide vitae credit. III, 2377. Licet non habeat dignitatem aut remunerationem ejus, qui Christianam vitam egit. III, 2377. Hujus gloriam cum videbit, poenitebit se non vixisse, sed mortuum esse Christianum. III, 2378. Christiani post baptismum ad pompas diaboli redeunt, quomodo in die iudicii a diabolo accusandi. VIII, 1119. Christianus non posse damnari qui putant, refelluntur. VI, 1118.

Christiani nominis non facit sola dignitas Christianum. V, 1806. Eo nomine quis indignus, quis dignus. VI, 1036. Christiani nomen sine re gestare indecorum est. VI, 1036. Christianum facit professio et vita. III, 2511. Christianum dici, et christiana opera non habere, nihil prodest. III, 2419. Christianum nomen quae exigit opera. V, 2257, 2240. Christiano non sufficit cor malis vacuasse, nisi et bonis implet. V, 1774. Christianus non est, qui in Ecclesia Christi non est. VI, 1198. Christianus abusivus est, qui est contentosus. VI, 1085. Christianus non potest dici, qui non est castus. V, 1963. Christianus ille non est, qui pro veritate mori timet. II, 1154. Christianus quis verus sit. VI, 1170. Christianus nemo recte dicitur, qui Christo moribus non coaquaretur. VI, 1081. Christianus bonus, semper civis caeli

et peregrinus mundi. V, 1877. Ut peregrinus, qualiter debeat affici. V, 1933. Mercedem non appetit in hac vita. V, 1903. Non possidens mundum, hic totum possidet Salvatore. V, 1902. Christiani boni nec tormentis separantur a Christo: tepidi vero et negligentes interdum otiosis fabulis separantur. V, 2270.

Christianae vitae documenta. VI, 1347. *Et toto Tractatu de Rectitudine catholicae conversationis.* VI, 1160. Christiani os, ubi sacramenta Dei mittuntur, decet semper Deum laudare. VI, 1175. Christianorum non est mundana felicitas. VI, 1068, 1070. Christianis nihil hic Serjurae promittunt nisi tribulationes. V, 1890. Christianus dolet, si felix in saeculo videatur. III, 2354. Christum sequens, praeparat se ad praellum. V, 1796. Totam vitam Christiani hominis, si secundum Evangelium vivat, crux est atque martyrium. V, 2120. Christi militi semper vigilandum. V, 1832. Vigilandum et magis in pace. V, 1852. Christianus hic sollicitus sit, non securus. V, 1883. Unde securus esse debeat, nec ideo tamen non sollicitus. V, 1885. Christiani arma adversus diabolum. V, 1797. Christianorum patria, civitas, cives, parentes, rex. V, 1877. Christianos Paganis aut Judaeis servare prohibet Valentianus. X, 1751.

Chore interpretatur calvitias. VI, 1205. Chore filii in salinis nunquam nisi laeta canunt. VI, 1205.

Chrysolitus quos significet. VI, 1250.

Chrysoprassus quos res praesentet. VI, 1250.

Chrystallus ex nive per multum temporis congelante fit. III, 2109.

Cibus bene uti pro re Christianorum est. VIII, 1219. Quis Christiane sit utatur. V, 1939. Panem nitidum ac cibus delicatos velut impudicitia: venenum devotit uonialis. I, 1457. Qui illius cibi esse debeant. I, 1453, 1457. Cibo sacilego uti mortale est. V, 2371.

Cicero memoriam oratori necessariam tradit. I, 1140. Laudantur ejus orationes. I, 1448. Ac liber de amicitia. VI, 831, 833, 836, 839. Cicero verae amicitiae virtutem ignoravit. VI, 833.

Cicindilia. V, 2258.

Cilicium de pilis ca, rarum textitur, et quam convulsionis sit poenitentis. V, 2237.

Cinerum ritus. I, 1457.

Circissarii agitantes, quamdiu agitant, a communione separantur. IX, 787.

Circuitus mentis optimus. VI, 732.

Circumcelliones Agonistici a Donato Bagatensi conducti. IX, 801. Sanctorum duces a pellantur. IX, 801. Nullum sicut in possessionibus suis securum. IX, 801. Per mundinas vagantur. IX, 801. In loco Octaveus occiduntur eorum plurimi. IX, 801. Occisorum corpora per aras delectatas posita. IX, 801. Ex iis aliqui falsi martyrii cui iditate se praecipites dabant. IX, 801. Circumcellionum furor. IX, 811, 812. Frequentibus principum sanctionibus condemnatus est. IX, 812. Circumcellionum turbae comprimende. IX, 841. Multantur seorsim. IX, 842.

Circumcisio Judaeismi signum est, non Judaeismus. III, 2274. Circumcisio carnis nullius est meritum. III, 2241. Si in signum salutis fuisset, nec salvae fuissent Judaeae mulieres. VIII, 1154. Data est potius in signum pudoris et turpitudinis. VIII, 1154. Circumcisionis sacramentum originalis peccati reatum delebat. X, 1652, 1781. Et gestabat baptismi gratiam. X, 1635. Circumcisio Samaritanorum non iteratur. IX, 764. Circumcisio cur octavo die. III, 2252; X, 1652. Circumcisionem ablaturus Christus suscepit. V, 1999. Circumcisio, ut pote signum promissi Christi, eo nato debuit cessare. III, 2250. Circumcisio cordis, spirituale signum eorum qui spiritaliter nascuntur. III, 2250.

Circumstantiae quaestionem facientes. I, 1142.

Cirtae area Martyrum. IX, 798. Casa major. IX, 798, 799. Cirtensis Concilii locus, tempus, gesta. IX, 774.

Civitates duae ab initio mundi ex humilibus et superbis constantes. V, 2511. Civitas alia mundi, alia paradisi. V, 1877. Civitates duas faciunt duo amores. IX, 1877. Civium terrenae civitatis ac caelestis origo. X, 1872. Civis caeli, peregrinus est mundi. X, 1800.

Clamor ad Deum quid sit. X, 1807. Clamor sanctorum sine voce apud Deum auditur. V, 1792.

Clarius presbyter. IX, 801.

Claudius episc. Donatista. IX, 803.

Claudius Saurianus. IX, 780.

Claves Petri. VI, 766. Claves regni eorum quibus creduntur, iis necessariam esse clementiam. V, 1830.

Claustrium scali. VI, 907.

Clemens B. Petro doctore veteres emendavit errores, et fidem martyrio consecravit. X, 1719. Clementis basilica. X, 1719.

Clementiae, misericordiae et pietatis discrimen. VI, 1273. Clementer ignoscens in se peccantibus, clementiam Dei certissime accipiet. V, 2529.

Clerici militia, cingulus, stipendium. V, 1905. Clerici cur capita radant. VI, 1215. Cur pilorum minimam partem retineant. VI, 1216. Capillos, mitras, aliae capitum velamina inter psallendum non debent gestare. VI, 1216. Clericis nefas est quiddam possidere proprium. VI, 1215. Christus dum eos terrenis possessionibus privavit, suis et eorum hostibus arma tulit. VI, 1216. Clerici de domis episcopo factis portionem accipiebant, quando pauperibus distribuabantur. IX, 799. Ecclesiasticus ordo candida veste utitur in administratione sacrificiorum. X, 1704. Clericorum exsufflationes et exorcismi in baptismo. X, 1759. Ne controversia episcopi cum diacono foris sciatur, valde timetur. IX, 796. Clericis et Senioribus Civit. scribitur, ut inter episcopum et diaconum illius pacem componant. IX, 795, 796. Clericorum stabilitas. X, 1761, 1762, 1763; vide 1771. Clerici lectui vacantes, Dei voluntati quasi insulant. VI, 1166. Clericus non clericus. V, 1905. Clericorum inopiam patiuntur Africanæ Ecclesiae. IX, 806, 808. Clericum ordinandum quatenus prohibeant. VIII, 1219. Pontificatus, presbyteratus aut diaconatus officium quis indigne, quis digne obtineat. V, 1801. Clerici apud Donatistas ordinati an suis honor servandis. IX, 806, 809. Eis honorem suum servat Carthaginense Concilium, salva reverentia transmarini Concilii; a quo deinde eis negatur. IX, 808. Clericos in hæreticis erroribus ordinantes, sicut et ordinati, multantur. IX, 806, 812. Clericos catholicos Decurionatus munere alisque molestis functionibus absolvit Constantinus. IX, 792. Eosque ab omnibus omnino publicis functionibus immunes vult. IX, 777. Ecclesie ministri dividendos ter mille folles Constantinus Cæcilio cum ert, ac permittit petere a prædiorum suorum procuratore quiddam necessarium fuerit. IX, 777. Clericis et ecclesiis abrogata privilegia revocantur. X, 1751. Cœternum Deo nihil esse. III, 2218.

Codæo lector. IX, 795.

Cœlestius Pontifex Augustinum tuerit, et hæresim Pelagii renascentem colidit. X, 1681. Epistola ad Nestorium Pelagianus reprehendit. X, 1750. Ac de fide B. Augustini ad Galliarum episcopos scripsit. X, 1750. Augustini scripta adversus Gallos quosdam vindicavit. X, 1755. Cœlestini epistola ad coercedos presbyteros qui in Galliis novitati studebant. X, 1755. Laudatur. X, 1851. Cœlestini opera Cœlestius Italia extrudit, Britannia a Pelagiano errore liberantur. X, 1851. Et in Galliis Pelagianæ reliquæ reprimuntur. X, 1851. Cœlestini ad Tuentii scripta responsum indicatur. X, 1756.

Cœlestius. X, 1646. Nobilis natus, et illius temporis auditorialis scholasticus. X, 1681. Eunuchus matris utero editus. X, 1686. Homo cui vulpeculae ingenium. X, 1725. Adhuc adolescens scripsi de monasterio ad parentes. uos epistolæ morales in modum libellorum tres, prius quam ad Pelagium accederet. X, 1679. Hujus auditor circa an. ccccxx fuit. X, 1683. *Not. (a)*. Multos incredibili loquacitate hujus amicitia suæ participes fecit. X, 1681. Cœlestius Roma Carthaginense Pelagianam hæresim ibi docet. X, 1682. Resistit ei Paulinus ecclesie Mediolan. diaconus. X, 1682. A quo per libellum apud Aurelium accusatur. X, 1686, 1687. Quod Carthagine an. ccccxi super Cœlestii nomine fuerat agitatum, an. ccccxy ibidem recensetur. X, 1711. Cœlestius an. ccccxi ad iudicium Carthaginensis ecclesie perductus, episcoporum sententia condemnatus est. X, 1691. Jam ad presbyterii honorem subreperere conperat, cum ad iudicium episcopale perductus est. X, 1692. Sed ad hunc presbyterii honorem postea pervenisse dicitur. X, 1711. In Asia scilicet. X, 1712. Cum Ephesi presbyterii honorem per obreptionem petere ausus esset. X, 1687. Quæ obreptio notatur a conventu Jerosolymit. X, 1699. A Zosimo tamen presbyter nuncupatur. X, 1719, 1721.

Cœlestius contra traducem peccati primus scripsit. X, 1682. Peccatum originale negat. X, 1719, 1725. Apud Carthaginem docet, posse homines sine peccato esse, natura sibi sufficiente sola humana. X, 1682. Tum synodo ibi congregata, cogit conlitteri quod parvulis sit redemptio necessaria. X, 1692. Ac profiteri se quidem de traducem peccati dubium, consentire tamen melius sentienti. X, 1692. Magis convictus, quam correctus. X, 1692. Idcirco damnatur. X, 1691, 1692. Præsentem Aurelio, Augustino absente. X, 1692. Cœlestius libello confessus per baptismum fieri redemptorem parvulorum. X, 1712. Quo id sensu concedat. X, 1719. Erroris sui quantum amator ac defensor fuerit. X, 1619. Hæreticæ doctrinæ assertor ex libris suis convincitur. X, 1682, 1725. Ann. ccccxyv una cum Pelagio ab Innocentio ecclesiastica communione privatur. X, 1714. Nec sic damnatus cessat hæresim tueri. X, 1682, 1725. Capitula septem errorum quos per populos disseminabat. X, 1682, 1686. Septem alia his opposita synodalibus gestis. X, 1687. Actis fisdem frequenter auditis, ac jussus sua placita damare, nec acquiescens, communione ecclesiastica privatur. X, 1687, 1689. Carthagine convictus appellat ad Ro-

manum episcopo. um. X, 1087, 1725. Sed cum ad sedem Apostolicam appellasset, defuit. X, 1725. Sic appellatione neglecta Ephesum contendit. X, 1787. Inde post aliquot annos Constantino olim petens ab Attico deliruditor. X, 1787. Ac super eius nomine litteras in Asiam, Thessalonicam et Carthaginem Atticus mittit. X, 1787. Hæc Romam seculens Zosimo illudit. X, 1787. Causam illius examinat zosimus: totius rei ordo. X, 1719, 1721. Quam clementer cum eo egerit Zosimus. X, 1719.

Cœlestius Zosimo offert libellum fidei, unde nulla ei questio movebatur. X, 1718. Quam vafre Apostolatus ipsius iudicio se submittit. X, 1718. Zosimus prædestinationem fuisse Afrorum de ipso iudicium arguit. X, 1720. Eumque absolute fidei iudicat. X, 1720. Ac nurratur qui tantus vir, eademque ratione fidem suam explicans Pelagius, potuerit infamari. X, 1721. Cœlestium tamen alioque admonet, hæc certamina ex prava curiositate profluere. X, 1720. Verum epistolam ei dat, qua postea abusus est. X, 1087. Cœlestio Zosimum in omnibus fidei commodasse questi sunt Africanæ episcopi. X, 1726. Quid querelis Zosimus respondeat. X, 1726. Cœlestius a Zosimo jussus ut damnet omnia que a Paulino sibi objecta sunt, tergiversatur. X, 1724. Rescribentibus ex Africa episcopis, ad audientiam pleniorum vocatus Roma au fugit, et a Zosimo damnatur. X, 1687. Exinde Tractoria Zosimi per totum orbem missa sanctorum Patrum subscriptionibus est roborata. X, 1689. Huic subscribere detractans imperialibus legibus et sacerdotalibus statutis sunt depositi. X, 1689. Decretum Constantii an. ccccxi quo Cœlestium ipsum magis ac magis Urbe pelli mandit. X, 1730. Laudatur. X, 1750. Edictum Præfecti adversus ipsum et eos qui latebant ipsi præberent. X, 1751. Cœlestius a Cœlestino audientiam postulans totius Italiae sanibus extruditur. X, 1851.

Cœlestiani hæretici. X, 1615, 1622. De Ephesina synodo spem aliquandiu gesserunt. X, 1761. Ab omni hominum societate repellendi. X, 1761. Toties toto orbe damnati remotas provincias inquietant. X, 1761. Eos ubique persequitur, cuius fidem persequuntur. X, 1761. Nestorio adhaerent. X, 1761. *vide* Pelagiani.

Cœlicole nescio cuius dogmatis. IX, 815.

Cælum a celando. VI, 1028. Cæli nomine quid vulgo intelligatur. VI, 1027. Cælo, quod Deus primum condidit, invisibilia omnia significantur. III, 2218. Cæli tres historialiter, et tres significative. VI, 1028. Cælum quo raptus est Paulus. VI, 1028. In quo Christum conspexit Stephanus. VI, 1028. Cæli cur dicantur Angeli et iusti. VI, 1028. Cælum est ubi celi a cessavit. V, 1007. Cælum electorum Ecclesia. III, 2419, 2422. Cælum cæli, mens pura cum Deo concordiatur. una. VI, 915. Cælum cælorum ipse Deus. VI, 1050.

Cælorum regnum extra hoc corporeum cælum, imo extra omnem locum. VI, 1012, 1029. Cælo corporeo si delectatur Sancti, ea res melior est illis. VI, 1025. Neque corporeo cælo sustentantur Sanctorum corpora. VI, 1029. Cælorum regnum varia habet nomina: que illa sint. VI, 1015. Cælum Christus qui solus ascendit. V, 1884. Secum ad cælestem patriam perduxit Christus. quos ex inferno liberavit. V, 2195. Cælum latronis introitu non est dedecoratum, sed honoratum. V, 2049. Cæli porta ab Adam clausa, jam patet. V, 2085. Cælestibus præmiis etiam ante iudicium honorantur Martyres. V, 2155. Cælo ac visione Dei gaudet Vincentius. V, 2097, 2098. Cælus ad Deum transacta hac vita petunt iusti. III, 2571; VI, 1165. Cælo gaudent animæ sanctæ dum caro a vermibus devoratur. VI, 1183. Cælestem patriam, ubi nos Sancti expectant, anhælere. V, 2160. Quam multi ea jam donati, nos illic expectent. V, 2157. Cælestis regni carnalis excogitatio. VI, 1007. Regni huius gloria ac felicitas. V, 2136; VI, 820, 822, 861, 915, 954, 958, 966, 995. Quo pretio ematur. V, 2156.

Cælestia scripta Imp. IX, 778. Cæleste præceptum Constantini. IX, 790.

Cogitatio quid. VI, 809. Cogitationum duo genera cordibus nostris se iugiter coantur inserere. V, 2545. Cogitatio sancta custodit, non sancta perdit. V, 2544. Cogitatio de victu et vestitu quandonam sancta. V, 2544. Cogitationes superflue piscis significantur. VI, 1215. Cogitare potest, quod pudet dicere II, 1114. Cogitationibus turpibus quid opponendum. VI, 1175. Cogitationes inutiles et lascivias nihil sic excludit, ut verbi Dei meditatio. I, 1461. Cogitationes malas in ipso ortu suo excutendas esse. VII, 1558. Quod multis similitudinibus ostenditur. V, 2545. Qui a malorum cogitationum consuetudine desuebat. V, 2544, 2546. Cogitatum omnem in Christum intendere. VI, 956. In ipsum Deum. VI, 964. Cogitationes suas ex libero arbitrio sine inspiratione Dei non oriri. X, 1816. Cogitare ac desiderare humana possumus sine gratia, non autem divina. X, 1771, 1790, 1786. Cogitationum bonarum origo omnis, consensusque earum ex Deo est, per inoperationem intrinsecas Spi-

ritus sancti. X, 1775, 1788. Cogitatio bona et subita, quasi hospes de caelo. V, 1911. Cogitationes bonae semper a Deo sunt. VIII, 1231. Non omnes male a diabolo excitantur. VIII, 1231. Cogitationes animae internas solus Deus novit. VIII, 1231. Haec diabolus ex motibus corporis colligit. VIII, 1231.

Cognitio creaturarum quae non videntur, unde nobis sit. X, 1896. Cognitio creaturarum matutina et vespertina. VI, 741. Percipimus sensibus substantiam mente ac ratione accidentia I, 1425. Cognitione Dei nihil melius. V, 2323. Cognitio haec ipsa beata vita est. V, 2323. Cognitio sui. *Vide* Scientia.

Colendae terrae ratio. V, 2347. Colitur hoc ab homine quod diligit. X, 1879. Cultus superstitiosus variarum rerum perstringitur. VI, 1172, 1174. Nulli creaturae, praeter Deum et sanctus ejus, veneratio exhibenda. VI, 1175. Cultus Dei non alia merces querenda nisi Deus. X, 1861.

Collationis tempus. 1436.

Collationis Carthag. locus ac tota ratio. II, 819.

Collecta pro cetero Ecclesiae. V, 1757.

Collo appensa ligamina. VI, 1173.

Colobis. II, 1125.

Colonicus adjutor commentariorum. IX, 816.

Comes Africae. IX, 808. Comitatus ac Ducis nomen uni eidemque pronisive datum. VI, 1046. *In Admonit.* Comitatus sedes. IX, 816, 842.

Commendantur Deo omnia nostra. VI, 934.

Commentariorum leges. X, 1905.

Communione ecclesiasticam declinant criminum concessi. V, 2316. Sicut reatum congregant, et remedium devitant. V, 2216. Communionem et liminibus ecclesiae Apostoli eiecerunt Simonem, Filetum, etc. IX, 833. A communionem se ipsum pro reatu suspendere. V, 2231.

Competentes. V, 1821. Quasi simul petentes. V, 2242.

Quid petant, quidve agere ut cavere debeant ut petita consequantur. V, 2242. Competentes, quos utrosque matris Ecclesiae Christo inspirante concepit, caveant abortum. V, 2245.

Completorii hora. II, 1123, 1124, 1141.

Comprehensibilis a Synodo nunciat Hieronymus. X, 1712. Episcopus non aliter presbyteros vocat quam consacerdotes aut comprehensibiles, sed non itum diaconos coadiucos. III, 2302.

Compunctio quid. VI, 816. Compunctionis laus. VI, 1254. Compunctionem arcet omnis immoderantia. VI, 1062.

Concilium Arelatense convocatus episcopus datur evectio publica cum tractoris. IX, 785. Eo pergere praecipitur Syracusanorum episcopus cum duobus secundi ordinis ac tribus servulis. IX, 786. Concilium in secretario basilicæ habitum. IX, 806, 809, 827, 828; X, 1728. Considentibus episcopus, adstantibus diaconibus. IX, 806; X, 1728. Ut sedeant episcopi Carthagine congregati, Tribunus invitavit. IX, 827. Prae-latus Jerosolymis in consensu presbyterorum sedet. X, 1699. Concilii litteris usus episcopus omnium vice suscipit. IX, 815. Concilii Arausiaci II. capitula. X, 1785. Cur non modo ab episcopis, sed et a laicis subscribantur. X, 1780. Ab Apostolica sede fuerunt transmissa. X, 1785. Et ab eadem confirmantur. X, 1791. Caesarii qui ei praefuit rogatu. X, 1790. A Concilio ad Comitatum duo clerici ecclesiae Carthaginensis mittuntur. IX, 814. Item mittuntur duo cum Commentario. IX, 811. Concilii iudicium quanti faciat Constantinus. IX, 788. Concilium plenarium. X, 1731.

Concipit omnis homo, sed alius de Christo, alius de diabolo. V, 1891.

Concordiae inter homines auctor Deus, dissidii diabolus. IX, 791.

Concubinas ante uxores accipiendi usus frequens. V, 2300, 2302. Ut nec putetur peccatum. V, 2390, 2340. Propter multitudinem episcopus excommunicare omnes non potest. V, 2390, 2393. Concubinas sive ante, sive post uxorem accipiens, adulterium, immo adulterio pejus peccatum committit. V, 2390, 2393; VI, 1179. Peccati hujus gravitas inde ostenditur, quod de liberis tantum servi nascantur. V, 2391. Et quod fiat publice, adulterium autem occulte. V, 2391, 2393. Concubinitas quorundam senum. I, 1461. Concubinas accipiens posset et deberet non solum a communione suspendi, sed et a convivio et colloquio Christiani populi separari. V, 2393.

Concupiscentia aliquando ad bonum, aliquando ad malum aptatur. III, 2415. Concipit omnis homo, aut de Christo, aut de diabolo. V, 1891. Concupiscentia triplex. VI, 1516. Triplex in protoplastorum peccato. VI, 1031. Concupiscentia non est praecedens natura hominis instituti, sed consequens poena damna. X, 1885, 1886. Concupiscentiae poena justa est peccati poena. X, 1674. Concupiscentiae reatus per baptismum dimissus est. X, 1674. Pugna ejus renatus pulsatur, ut divinum omni die imploret auxilium. X, 1674. Con-

cupiscentiae non par, sed bellum iudicandum. X, 1807. Concupiscentiae carnis solo libero arbitrio homo vincere non potest. X, 1615. Ad eas vincendas necessarium est etiam renatis quotidianum Dei auxilium. K. 1757. Concupiscentiae alimenta sunt cibi fortiores. VI, 768, 777. Concupiscentiam per sensus nasci, a daemonibus adjuvari, a nobis posse vinci, nobis occupatis conquiescere. III, 2331. Ecce subtracta sapiri. III, 2351. Ad haec vero Dei opem implorandam. III, 2331. Concupiscentiarum laqueis totus mundus plenus: et quis eos effugiat. VI, 873, 878. Concupiscentiae aliena quae sint artes. V, 1890. *Vide* Libido.

Consumores quam multi sint. V, 1905. Confirmatio, sacramentum. VI, 794. Quod statim post baptismum conferri innuitur. VIII, 1217, 1220. Necnon iis qui apud haereticos baptizati, ad Ecclesiam accedunt. VIII, 1217.

Confitendum Deo semper et in bonis et in malis. VI, 819. Confiteri soli Deo ad salutem non sufficit. VI, 1154. Superstitiosus notantur qui aliter autunt. VI, 1154. Confitendum jugiter non tantum Deo, sed et hominibus. V, 2312. Aliter non est reditus ad Deum. V, 2313, 2315. Diaboli coactus ut a confessione nos deterreat. V, 2312, 2314.

Confessionis peccatorum necessitas. V, 1851; VI, 1368, 1269. Confessionem nostram desiderat Deus, ut justam habeat ignoscendi causam. V, 2215, 2218. Apud iudicem justum et misericordem qui se accusat, excusatur. X, 1875. Confessionem praecipit Deus: ut diabolus audiat nos penitere, nec amplius inde nos incuset. VI, 1268. Confessio cuius Adam servavit, negatio Cain damnavit. V, 1928.

Confessio tabula post naufragium. V, 2236. Initium sanitatis. V, 2214. Confessio peccati latentis dupliciter sanat aegrotum. VII, 817. Confessionis utilitas ac fructus. V, 2050, 2215, 2316; VI, 1289; X, 1879. Confessio non ad ultimum Quadragesimae aut vitae suae diem differenda. VI, 1289. Confessione et poenitentia citius abluenda delicta. VI, 1049. Confessio Eucharistiae sumptioni praemittenda. VI, 1059.

Confitentis quis debeat esse habitus. VI, 1289. Confitens caveat ne excusationes obtendat peccatis. VI, 1126. Confessio peccatorum fiat humiliter. VI, 1056. Confessio humilis vitorum. VI, 945. Confessio in auribus sacerdotis. VI, 1148. Confiteri sapissime sacerdotibus. VI, 1252. Confitendum ore proprio, non per nuntium aut scriptum. VI, 1122. Quando pluribus quis confitetur, tanto facilius remissionis gratiam consequitur. VI, 1122. Confitendi quamvis ratio captiosa exponitur, et improbat. VI, 1153. Qui confitenda omnia peccata cum omnibus quae ea circumstant. VI, 1121, 1155, 1289. Si quae taceantur, aut dicta calide pallientur, animam jugulant. VI, 1156. Quotidiana peccata saltem cogitatione in collecta generali apponenda. VI, 1158. Confessionem apud diversos dividere, est venia semper carere. VI, 1128. Quibus sacerdotibus confitendum. VI, 1196. Sacerdoti quam meliori potest, quisque confitetur. VI, 1123. Qui sciat ligare et solvere. VI, 1122. Confessio praedeciderio sacerdotis absentis alteri facta, etsi non tam cito, saepe obtinet veniam. VI, 1122. Confessionem committitur poenitentia et odium peccati. VI, 1158. Confitens peccata, nec dolens, irridere videtur iudicem. III, 2336, 2339. Confessio peccati bona, si et curatio consequatur. X, 1867.

Confessione excipiens qualis esse debeat. VI, 1066, 1129. Excidere potest a iudiciali potestate. VI, 1150. Ligandi ac solvendi potestate iis non convenire, qui proprium aliquid possideant. VI, 1215. Quando sacerdotibus lapsis haec potestas restituenda, vel omnino neganda. VI, 1215. Sacerdotum error, qui poenitentes etiam post mortem ligabant. VI, 1157. Confessione excipiens qui se gerere debeat. VI, 1289. Quod per confessionem scio, minus scio quam quod nescio. VI, 1289.

Conjugatos de casu debito et incontinentiae vitio Caesarius verocande admonet, et quia id officii sui esse putat. V, 2300. Coniugalis excessus habet nonnullum, sed veniale peccatum. VI, 768. Coniugem cognoscere, excepto filiorum desiderio, peccatum est. V, 2330, 2399. Non quidem capitale. V, 2399. Si tamen frequens sit, nimis laetum mundum animam facit. V, 2399. Peccatum hoc quotidianis elemosynis redimatur. V, 2398. Coniugia non damnavit Christi inasitata natiuitas. V, 1891.

Coniug Dei patris in Filii generatione, bona voluntas. VIII, 1103.

Coniunctiones tres Angelis admittendae. VI, 788, 1539. Coniunctio quid. I, 1405. Coniunctioni accidunt figura, ordo, potestas. I, 1405.

Coniugii iure nec viris licet, quidquid mulieribus non licet. VI, 1179.

Conscientia bona quatenus non sufficiat. VI, 1323. Conscientiae pura felicitas. VI, 1233. Ad illam conducunt tribulationes. VI, 1233. Conscientia qui discutienda. VI, 817. Conscientia prava minuit fiduciam orantis. VI, 905. Conscientiae pravae miseria. VI, 945.

Consecratur nihil sine signo crucis. VI, 1492.
 Consensoria nouaciorum. I, 1447.
 Consentibile. VI, 1146.
 Conservatio rerum continuatam conditoris o rationem exigit. X, 1882. Conservatur omnia per verbum. VI, 867.
 Consideratio novissimorum nullis suadet. VI, 963.
 Consiliarium delectus. VI, 1048.
 Consilium quid sit, quidve preceptum. V, 2238.
 Consolatio aeterna cum presenti non est speranda. VI, 882. De consolatione mortuorum S. Joannis Sermones duo. VI, 1159.
 Consortium bonorum quam utile, quam exitiosum sit malorum. VI, 1062.
 Conspicua. V, 1836.
 Constant Consul IX, 842.
 Constant Imp. per Africam mittit pauperibus elemosinas, et ecclesiarum ornamenta. IX, 800. Quae contumeliose repudiant Donatistae. IX, 800. Quanto studio unitatem procurat, ac tandem obtinet quod tentarat. IX, 802. Idem memoratur sub nomine Constantini. IX, 802.
 Constantina civitas IX, 792, 997.
 Constantinopolis regina urbium. X, 1730. Ex ea Julianus et Caesarius destruit. X, 1686.
 Constantinus. IX, 779, 802. Ut eum a taelis suis avocaret, quidam xxx. annis moriorem finxit. III, 2337. Constantini pater inter ceteros Imperatores persecutionem non exercuit. IX, 778. Constantinus et Licinius Caesares Christianae religioni favent. IX, 781. Constantinus moleste fert episcoporum in sua ditione dissidium. IX, 778. Item a; pelationem ab episcoporum iudiciis. IX, 779. Iudicium suum quam flocci ducat iudicio sacerdotum comparatam. IX, 788. Timet, ne si Ecclesiae alterationes dissimulet, Deum sibi patiatur iratum. IX, 786. Scribit ut partes dissidentes Arelatem se conferant. IX, 781. Catholicis in Constantina civitate basilicam construit: eaque a Donatistis usurjata, sumptu suo fiscali aliam illis erigi iubet. IX, 792. In gratiam clericorum catholicorum leges dat. IX, 795. Constantini epistola qua pecunias ecclesiis donat. IX, 777. Alia qua clericos ab omnibus publicis functionibus immunes vult. IX, 777. Constantini epistole variae in causa Donatistarum, et nonnullae ad ipsam. IX, 777, 783, 786, 788, 789, 790, 791.
 Constantinus junior Caesar. IX, 795.
 Constantinus, seu Constantinus, Valentianus minoris pater. IX, 1730. Decretum ipsius adversus Pelagianos. X, 1730.
 Constantinus qui Imperium in Gallias invasit, notatur. X, 1721.
 Constantinus Consul cum Constante. IX, 842. cum Honoro. VII, 832; X, 1714.
 Constantinus a Faventia. IX, 779.
 Constantinus contra Pelagianos memoratur sine scriptura disputasse. X, 1682.
 Constantinus ex vicario Romae habitans multa a Pelagianis pertulit. X, 1721.
 Consubstantivus Deo Christus. III, 2293.
 Consuescere bene, pudobit dissuadere. V, 2116. Consuetudo vitia aut virtutes alit. II, 1108. Animus secum quodammodo putabit in se natum, quod consuetudine didicit. II, 1108. Consuetudines pravae quomodo sanandae. V, 2513.
 Consularis Numidiae. IX, 792.
 Contemplatio quid sit. VI, 802, 809, 997.
 Contemplationis cum lectione, meditatione et oratione collatio. VI, 908, 1002. Contemplationes multae. VI, 905, 984. Contemplantis animi varii affectus. VI, 1005. Contemplationis penitus hic interim anima Deum sitiens postulat. VI, 933, 935. Contemplationis concessae indicia, lacrymae et suspiria. VI, 1000. Contemplationem quomodo foveat Dei bonitas ac majestas. VI, 1137. Contemplativi saeculum veluti mare ponte transeant. VI, 1310. Contemplatione homo totus fit spiritalis. VI, 1000. Contemplationis meritum. V, 1941. Suavitas. VI, 791, 804, 826, 922. Gustus ejus non est perpetuus. VI, 1001. Cur se sponsis subtrahat Deus, et quam caute tunc se gerere debeant. VI, 1004. Contemplationis munere donatus, caveat ne ad carnis illecebras convertatur. VI, 1005. Ubi veri luminis illustrationem sustinere non valet, ad lectionem, meditationem aut orationem aviter et ordinate descendat. VI, 1005. Contemplationis impedimenta. VI, 1004.
 Contentio nunquam boni aliquid in Ecclesia facit. X, 1711. Quam dedecet Christianum. VI, 1083. Contentio causa. VI, 1083. Contendi non debet, quod non licet amari. VI, 1084.
 Continentia in quibus sita sit. V, 2235. Melior est nuptiis. VI, 768, 777; VIII, 1219. Divortium magis conjugii videbitur quam castitas, si non cum affectu vacandi Domino eligatur. VIII, 1219. Continentiae promissa non licet infringere. VI, 768. Etiam conjugatis. VI, 768. Continentiam a pro-

priis uxoribus plures dies ante sacra continent. V, 1976, 1077, 2221, 2011. Per totum Quadragesimam usque ad finem Paschae. V, 1700, 2024. Cur continentia in Quadragesima servanda sit, specialis ratio. V, 2031. Alia tempora quibus conjugati tenentur continere. V, 2500. Quae dare penas solent, qui tunc non se continent. V, 2300. Continentia Dei donum est. VI, 858. Continentiae triplex hostis. VI, 2338.
 Contractus et contractibus testis divinitas adhibetur III, 2387.
 Contraria quae dicuntur. I, 1429. Contrariorum duplex species. VIII, 1170. Tres species. I, 1457. Contrariorum permixtio, meliorum defectio. X, 1827.
 Contracti cordis tractatus. VI, 913.
 Controversiarum quatuor modi. I, 1415. Quatuor figurae. I, 1446. Harum cognitio quid conferat. I, 1447.
 Conversio hominis non est ab ipso, etsi non sine ipso. X, 1817. Prompta sit. VI, 1069. Cur non sit differentia. X, 1803. conversio vera sine mutatione habitus sufficit. V, 2208. Haec nunquam est tarda. V, 2054. Conversio pro religiose vitae professione. VI, 121. conversio morum, votum optimum. V, 1978.
 Convivam in corde suo quisque habet aut Christum aut diabolum. V, 2517. Parentes et amici rarius et ad parca convivium vocandi. V, 1976. Pauperes ad ea frequentius vocemus. V, 1976. Nullus ad bibendum cogatur. V, 2504, 2506. Nullus cogenti cuiquam cedat. V, 2507. Convivio transacto mos bibendi in nomilibus vivorum honium, Angelorum ac Sanctorum. V, 2508. Conviviis usitata gentilis consuetudo, ut grandi mensura sine mensura tres homines aut volentes aut invit bibant. V, 2506. Convivia sacralia ad arbores, ad fauam, ad fontes. V, 2271.
 Conviviola. V, 2077.
 Coepae rusticanae. IX, 791.
 Cor ignis formam retinet. VI, 802. Unde bonum sit vel malum. VI, 813. Cordis humani pravitas. VI, 917. Dignitas ac libertas. VI, 962. Vera requies. VI, 840, 963. Requies et vita. VI, 791. Cor cuiusque altare est, aut Dei, aut diaboli. V, 2170. In corde hominum plantatae radices duae, caritas et cupiditas. V, 1968. Cor aut bonum aut malum facit ipsius amor. VI, 813, 815. Cor fletum coelum, cor cupidum terra. V, 1900.
 Cornelii bona opera per gratiam Dei sunt inchoata. X, 1796.
 Corona martyrum purpurea, juste viventium candida. V, 2133, 2137.
 Corporea est omnis creatura, cur. VIII, 1216.
 Corpus intrinsecus infinitum est. VI, 751. In nihilum redire non potest. VI, 727. In animam non potest converti. X, 1883. Sensu et imaginatione ad spiritum ascendit. VI, 802. Corporis humani compositio. VI, 791. Partes illius elementis admixtae. VI, 802. Quatuor ejus sunt positiones. VI, 1508. Corporis sanctitas aut corruptio quomodo pendat ex animi sanctitate vel depravatione. X, 1863. Qui corpus ab anima regatur. VI, 791. Corpus quod nobis ornamentum erat, qui mutatum in poenam. X, 1863. Modus carcer est. V, 1883. Corporum reparatio Deo non difficilis. X, 1877. Corporis gloriosi quatuor dotes. VI, 850.
 Corpus Dominicum crucis signo consecratur. VI, 1192. Corporis et sanguinis Christi percipiendi necessitas. X, 1635. Corpore et sanguine Christi non cibatis negatur vita. X, 1635, 1768, 1709. Corporis Christi percipiendi facultas non est, nisi baptizatis et mundatis. VI, 726. Corpus Christi nemo digne manducat, nisi moriatur praeteritis, et vivat futuris. V, 1825. Corpus Domini cur tradant sacerdotes iis quos sciunt peccatores. III, 2310. Judae a Christo datum est. III, 2511; IX, 766.
 Corpus Christi fieri debentis, si volumus vivere de spiritu Christi. X, 1890. Corpus unum est malorum Ecclesiam persequentium. III, 2442.
 Corrector Siciliae. IX, 786.
 Correctio Dei, donum Dei. VI, 1150. Corripere plebis fuit, ubi dux et prepositus deerat. III, 2311. Corripere proximos quomodo quisque tenetur. V, 1788. Quo animo et qua prudentia debeat. V, 2116. Corruptio iustae libertas opponitur detractioni. VI, 1295. Corruptio iustae lenis. V, 2214. Corruptio fraternalis exemplo in Josep. h. V, 1772. Corruptio odise, grande peccatum. VI, 1232. Corrupti stulte se excusatos putant, quod plures eadem agant. V, 2331.
 Corruptio nec in summo bono, nec non in aliquo bono. X, 1874. Quid sit. X, 1874. Corruptio non videtur, Domini est privilegium. VIII, 1315.
 Crapula solis lugentibus ab amicis ingeritur. VI, 1107.
 Creatoris omnipotentia et bonitas unde eluceant. VI, 761. In conditione creaturae tria maxime scienda. X, 1870. Creatura omnia a Deo. VI, 764. Creare solus Deus valet. VI, 872, 974. Creaturae omnis causa, voluntas est Creatoris. VI,

746. Creaturarum rerum et Creatoris non una natura. VI, 761, 775. Creaturam Deo collatam quasi non esse. VI, 1011.

Creatura quid sit. VIII, 1162. Creata res omnis ex nihilo, et quasi non ex nihilo. VI, 1018. Omnis ex informi materia, de nihilo prius condita. III, 2151. Ex se semper in nihilum vertitur. VIII, 1162. Plus aliquid est in Verbo, quam in se ipsa. VI, 741. Nullam novam fieri. III, 2151. Creata omnia simul. III, 2151. Narrator divisit in sermone, quod Deus non divisit in opere. III, 2151. Alteratione dierum operum vicissitudo, non temporis spatium declaratur. III, 2151. Creatura omnis trifarie subsistit. VI, 1015. Omnis et valde bona est et vanitas. V, 1942. Nulla ex se mala, neque ulla ex his detestanda nisi diabolus. VI, 1182. Omnis aliquam Dei similitudinem habet. VI, 1023. Et aeternitatem imitatur. VI, 1021. Nulla perfectam exprimit similitudinem ejus a quo nascitur. VI, 1015. Creaturae omnes sunt natura mutabiles. VI, 775. Omnes Deum sibi inesse sentiunt. VI, 1019. Cur non omnes aequaliter honore. VI, 1020. Cur mutantur cum sint ab immutabili. VI, 1021. An homine non peccante fuissent mutabiles. VI, 1021. Creatis rebus quae proficiendi aut deficiendi causa. VI, 761. Quaedam Deus ita facit, ut cum esse coeperint, non esse aliquando non possint. VI, 761. Creatura omnis aut spiritalis aut corporalis. VI, 775. Solis spiritibus angelicis et humanis intelligendi est facultas. VI, 773.

Creatura rationalis duplex. VI, 849. Ad quid creata. VI, 849. Creata sunt spiritalia omnia ante carnalia. III, 2522. Creatura angelica et mundana initio condita, ac deinde humana quasi communis. VI, 891. Creatio post primam nulla nova est corporum, sed tantum animarum. VI, 810. Creationis nostrae beneficium. VI, 849, 852, 863. Creaturae intellectualis bonum. X, 1870. Quomodo malum futurum praescisset, non creasset Deus, nisi nosset quibus bonorum usibus eum commodaret. X, 1870. Creatis male occupatur, qui discedit a Creatore. X, 1865. Creaturae omnis sicut irascitur his quos Deus vult punire, ita his quos juvare vult, suffragatur. III, 2166. Creatura trifarie dicitur nova. VI, 1037.

Creari pro gigni. VI, 757. Creatio de Filii generatione dicta. III, 2445.

Curtis, pro paradiso. X, 1629.

Corvus a Noe emissus, noc revertens, quos significet. VI, 750. Corvus fidelis Eliae, qui fallax et negligens antea fuerat Noe. III, 2180. Unde Iones ei afferbat. III, 2180.

Crede omnia, aut nihil credere vitium est. VI, 1064. Credere Deum, Deo, in Deum. VI, 1025, 1190. Credere incipientium forma, Saulus caecitate percussus. V, 2009.

Crescens. IX, 787.

Crescentianus subdiaconus. IX, 798.

Crescentius. IX, 791.

Cresconius notarius. IX, 816.

Cretensis insulae archiepiscopus. II, 1145.

Crimina capitalia. VI, 1171. Criminum poenas Deus novit ordinare, non crimina. X, 1844, 1847, 1854. Crimina defunctis corporibus salva sunt, nisi prius lacrymis purgata. VI, 1220.

Crispinus. IX, 807.

Crucis supplicium cur a Christo electum. VI, 1192, 1195. Crucis mysterium littera T expressum. V, 1817. Crucis figurae quae sint mysteria. V, 2202; VI, 1192. Crux quam conveniens nostrae aegritudini. V, 2201. Mortifera fuit Christo, sed salutifera Christiano. V, 2065. Crucis figura, scala Jacob. V, 1761, 1763. Crucis virtus praemonstrata in virga Moysi. V, 1777, 1778, 1781, 1792, 1809. In serpente aeneo. V, 1803. In baculo cum quo David contra Goliath processit. V, 1820. Crux, lignum mensuris ac diebus omnibus ferens fructum. III, 2452. Innumerabilium bonorum nolus fuit causa. V, 2017. Paradisum nobis aperuit. V, 2048. Crux velut antenna Ecclesiae. V, 1684. Crucis mysterium quam suaviter cogitetur. V, 1809. Crucis memoria cum fidei invocatione hoc facit, quod faciebat corporalis Christi praesentia. V, 2204. Crucis Christi virtus contra diaboli conatus. V, 1885. Cruce Christi nominata daemonia terrentur, et si impensus fiat, fugantur. III, 2345. Item dii paganorum responsa dare non possunt. III, 2345. Quod daemones conscii sunt se mortis Christi reos esse. III, 2345.

Crux nunc res est honoris. V, 2017. Cruci homines figi edicto prohibuit. III, 2356. Crux Christi regi insigne. V, 2051. Christi principatum non incongrue significat. V, 1750. Altare est, ubi se Christus obtulit. V, 2047, 2048, 2066. Crucifixus Christus omnem locum in templum consecravit. V, 2048. Crucis usus ac virtus in rebus ecclesiasticis. V, 2205. Crucis signo sanctificantur quaecumque consecrantur. VI, 1192. Crucis signum in fronte Christianorum. V, 1830; VIII, 1128. Crucis signo sese frequenter munire. VI, 1174. Signi hujus virtus. VI, 1174, 1175. Cruce Christi se jugiter signare quibus prosit. V, 2257. Crux in-

firmis ab amicis eos convenientibus solet exhiberi. VI, 1154. Crucem ad recordationem Crucifixi nostri veneramus. VI, 1154. Actus religionis ad Crucis praesentiam eliciendus. VI, 1154. De signo crucis Christi etiam haeretici gloriari videntur. III, 2457. Crucem Christi non reliquit super terram, sed attraxit in coelum. V, 2051. Cruces aureae in habitu sancti senis visae. VII, 809, 810. Crux coram Deo pretiosa. V, 2415. Crux Domini illa est, quae totius vitae curriculo cunctarum disciplinarum virtutibus coaptatur. V, 2139. Crux peccatorum Christo ea gravior est, quam pro nobis suscepit. V, 2207.

Cupiditas et caritas simul esse nullatenus possunt. V, 2245, 2247. Cupiditas et superbia una sunt semper. VI, 1055. Cupiditas in unoquoque non naturalis, sed voluntaria. VIII, 1141, 1142. Cupiditas quam mala radix. V, 1908. Radicitus evellenda est. V, 2248, 2261. Cupiditas semper eget. V, 2153. Velut ignis eo amplius quaerit, quo plus accipit. V, 2501. Necessitas corporis parvis rebus expletur, cupiditas nullis. V, 2545. Non est in carendo difficultas, nisi cum est in habendo cupiditas. X, 1881. Cupidi anima est venalis. VI, 1957. Cupiditates pravae portae inferi. X, 1870. Continuo Dei auxilio sunt vincendae. X, 1860.

Curare pro celebrare. V, 2095.

Curator Reipub. IX, 790, 781, 807, 818. Curator coloniae idem est, quod curator Reipublicae, aut quod simplicitor curator. IX, 794. Curator Carthaginiensis. IX, 816.

Curati. VI, 1556.

Curiales primi. IX, 842.

Curtius P. F. P. 814.

Custodia Dei circa nos. X, 1894.

Custodes gestorum. IX, 816, 827.

Cyclorum ab initio conditi orbis recursus breviter digeruntur. III, 2176.

Cynnedorum turpitudine. III, 2542.

Cynici. V, 1781, 1782.

Cynocephali turpitudine. III, 2545.

Cyprianus. V, 1852; VI, 1276, 1284. Cypriani locus contra adulatores. V, 1872. Alius ex libro de habitu virginum. V, 1888. Alius ex lib. de unitate Ecclesiae. VI, 1196. Ex epist. ad Fidum. X, 1723. Cypriani ad Quirinum operis expletorem se dicit Pelagius. X, 1706. Cypriano martyri in Mappalia votum. VII, 818.

Cyprianus Tolonensis. X, 1790. Laudatur. X, 1792.

Cyrillus Jerosolymit. VII, 819. Illius ad Augustinum, et Augustini ad ipsum de laudibus Hieronymi conscriptae epistolae. II, 1120, 1126.

Cyrillus Alexandr. gloriosissimus fidei defensor. X, 1851.

Cyrillus affirmat animas cum corporibus seminari. VI, 814; VIII, 1216.

Cyrus Imperator qua arte Babyloniam expugnavit. III, 2175.

D.

Dacianus. V, 2096, 2097. Daemones acrimonia sensus, et celeritate motus aeri corporis, terrenturum corporum sensum praecedunt. VI, 799. Hominihus diversa quomodo suggerant aut procreant. III, 2338. Daemonia diversa diversis rationibus homines afficiunt. III, 2351. Credentibus futura, quae vates sui praedicunt, efficere ea conatur; secus, si non credantur. III, 2351. Daemones non valent homines in iumenta mutare. VI, 796. Quibus praestigis id facere videantur. VI, 798. Non valent inlman hominis implere iuxta substantiam. VI, 799. Qui plura praenuntiare valeant. VI, 799. Qui mulierculas decipiant, ut se multa egisse aut vidisse putent, quae non contigerunt. VI, 799. Daemonibus quatenus ignotus Christus, et cognitus. III, 2361. Daemones Christi cruce nominata terrentur, quod necis ejus se reos esse conscii sunt. III, 2345. Daemones non timent perfecti viri: hos potius daemones timent. V, 2347. Daemonum cruciatus coram sacris reliquiis. VII, 820. Daemones quiaque tot habet, quot vitia. V, 2317. Daemonum suave sacrificium, honestas violata. V, 2005.

Dafnus. IX, 787.

Dalmatias pervasit Pelagiana pestis. X, 1763, 1765.

Dalmaticis hodie induuntur diaconi sicut episcopi. III, 2246.

Damasi Papae ad Paulinum Antioch. missa fidei confessio. V, 2175.

Damna quaedam iusta. III, 2277, 2278. Damna patimur, quia egentibus bene non facimus. V, 2511. Damna quaelibet potius perpeti, quam superstitiosis observationibus ea advocare. V, 2269. Hoc est quoddam martyrii genus. V, 2272.

Damnatis majorum iudicio non examen iudicii, sed poenitentiae praestandum remedium. X, 1755, 1764, 1851.

Damnabile est non solum malum fecisse, sed et bonum non egisse. V, 2311. Damnabitur etiam baptizatus, qui a

gratia alienus fuit hanc vitam. X, 1834. Damnatorum tormentum duplex. V, 2215. Damnatis erit stimulus penitentibus, sed nulla correctio voluntatis. VI, 783. Nulla Dei foret reprehensio, si a damnatione nullum liberaret. X, 1835, 1835.

Danielis elogium. V, 2027. Danielis locus de Bele, Habacoc translato, etc., in fabulis computatur. III, 2191.

Dardani. VII, 815.

Datus episcopus in Sardinia exsul. X, 1771, 1779.

David interpretatur manu fortis. V, 1820. Pugna sua cum Golia Christi de diabolo victoriam adumbravit. V, 1819. David populum numerantis parva culpa, cur tanta in populum poena vindicata sit. III, 2180. Davidis pro illo nondum mortuo plangentis factum egregie enarratur. VI, 1165.

Debalatia. VII, 810, 815.

Debitores non vexandi. V, 1918.

Decimas non dare quam iniquum sit. V, 2205. Decima non sunt nostrae, sed Ecclesiae deputatae. V, 2336. Ex debito repurrunt; et qui eas dare noluerit, res invasit alienas. V, 2267. Tributa sunt egentium. V, 2268. Deo in pauperibus vel ecclesiis dantur sunt ex quibuslibet bonis annis. VI, 1176. De patrimonio. V, 1951. De omnibus fructibus ac proventus etiam labore et industria sua partis. V, 2193, 2217, 2267; VI, 4347. Quare in pauperibus non accipiat vel decimum, qui contulit totum? V, 2333. Haec est iustissima Domini consuetudo, ut qui decimam illi non dederit, ipse ad decimam revocetur. V, 2267. Quam solam sperare merebamur. V, 2267. Dabis impio militi, quod non vis dare sacerdoti. V, 2267. Decimarum oblatio nobis prociat. V, 2290.

Decius Junior Consul. X, 1790.

Decurio. IX, 781, 841, 842. Torqueri non potest. IX, 784. Decurionatus munere ab-olvuntur clerici. IX, 792.

Dedicatio basilicae in Arausica civitate. X, 1785. Ad quam convenerunt plures episcopi et illustres viri. X, 1790. In dedicatione ecclesiae vel consecratione altaris Sermo tres. V, 2106.

Defensor Deus solus non patitur. III, 2322.

Defensor et procurator Ecclesiae. X, 1682.

Definendi ars. I, 1421, 1423. Lex. I, 1428.

Defloratiuncula. VI, 981.

Defunctorum ossa et cineres quid nobis praedicent. VI, 1332. Defunctorum animae ubi apparent, corpus aereum induunt. VI, 1028. De unico precibus aliisque piis operibus juvandos. VI, 1320, 1329. Defunctis subvenire quibus modis possimus. V, 2101. Agendum ut, si sit peccator, allevetur peccata ejus; si justus, cum Sanctis esse mereatur. V, 2102. Defunctis fidelibus requies sempiterna oratur. VI, 959. Defunctis si non prosint quae pro ipsis agimus, ad nos redit eorum fructus. VI, 1321. Defunctorum tumulis cibi ac vina apposita. V, 2101, 2102.

Delungabria. VII, 812.

Delectationis transiturae vanitas. V, 1978.

Delictum tanto magis grave, quanto persona sublimis. III, 2220. Delictorum indulgentiam omnibus esse necessarium. V, 2033.

Demetriadis elogium. II, 1009.

Democrates. I, 1445.

Demosthenes pronuntiationem inter prima vel sola Oratoris officia censet. I, 1441. Libri ejus folioli. I, 1448.

Demosthenes Pelagianus dictator involutus. X, 1705.

Deodatus vir illustris. X, 1790.

Deportationis poena. IX, 815.

Descendere Deus dicitur, quando aliquid novum, quod antea non fuerat, in creatura operatur. VIII, 1204.

Desertum quam conveniens sit saluti. V, 2032. Desertum quomodo sit corpus Christiani jejunantis. V, 2032. Deserto comparantur corda Spiritu sancto vacua. V, 2111.

Deserit Deus neminem, nisi prius ab eo deseratur. V, 1788; VI, 875; X, 1841, 1846, 1848. Obedientem sibi Deus nunquam deserit. X, 1867.

Desiderium quando ordinatum aut inordinatum. VI, 816. Serpientis est hoc appetere quod bonum facit, non id amare quod decipit. X, 1869. Deus tibi totum est quod recte desideras. X, 1866. Desiderans aliquid exterius, nondum habet Deum interius. VI, 887. Desiderium Dei quot bona praestat. VI, 935.

Desperatio impiorum est, non peccatorum. VI, 1198. Unde maxime inducitur. VI, 1201. Ex peccatis diu neglectis generatur. V, 2224. Desperatio ex peccatorum multitudine, et ex desperatione nascitur obduratio. V, 1786, 1788. Desperandum hic nulli. VI, 1179, 1189, 1187, 1189, 1200. Sive ob gravitatem criminis, sive ob generis humilitatem. V, 2123. Desperationis obtutus repellitur. VI, 1098. Desperatio peior est omni peccato. VI, 1137, 1179. Quantam injuriam Deo faciat. VI, 961, 1133. Desperandum non est de malis. X, 1874. Vide Peccatum.

Despicendus nemo. VI, 1179

Desponsatio spiritalis. V, 1754, 1736.

Desina praecipit. V, 1757.

Detractores arguuntur. V, 1845. Detractor unde quis fiat. V, 1978. Detractor et libens audire diabolum portant in lingua. VI, 1056. Utrisque esca mortis animae est detractio. VI, 1056. Detractio, fornicatio est animae. VI, 1058. Vilius hominum est. II, 1112. Non minus auribus quam lingua fugienda est. II, 1112. Ut detractor dicat non libenter dicere, quod didicerit non libenter audiri. II, 1112. Detractioni opponitur libertas justae correctionis. VI, 1066. Detraheri non danda occasio. VI, 1037.

Devotio quid sit. VI, 816.

Deum esse. VI, 1010. Sed nullis verbis proprie exprimi, ac nullum praedicatorum ei convenire. V, 1008. Divinas res apte explicare nequeunt humana eloquia. III, 2508. Eas una ex parte explicant, secus ex alia. III, 2366. Deus qualis aut quantus sit, scribi non potest. V, 1969. Dei notitia qua ratione comparanda. VI, 812. Deus ut cogitur, omnes res creatae ab animo dimovendae. VI, 974. Deum per sensus non inveniri. VI, 887. Creatorum de Deo testimonium. VI, 887. Deus per nostra ad suorum notitiam dignatur nos trahere. VI, 975. Dei notitia quatenus philosophos ac gentiles superemus. V, 2175. Divinae naturae ignorantia veniam promeretur, temeraria assertio poenam habet. V, 2175. De Deo plus Angeli sentiunt quam homines, et his plus Archangelis, sicut Archangelis Cherubim et Seraphim. III, 2214. Dei essentiam rationabiliter investigare, ad vitam proficere est; illam negligendo ignorare, est ad mortem festinare. VI, 1005. Deus non discutiendus a nobis, sed credendus. VI, 1191. Dei essentia miro modo scitur, dum esse creditur. VI, 975. Deum ne comprehendere tentet homo, qui nec se valet comprehendere. VIII, 1120. Deus quid sit, vis scire? hoc scito quia nescias, et nec ipsi Angeli sciunt. V, 2173. Deus propriam essentiam solus totam movet. VI, 924. Ipse sibi soli integre notus. VI, 889, 974. Ideoque digne a nobis colitur. VI, 974. Qua via et quatenus homini imotescat. VI, 889, 890. Dei non parva notitiae pars est, scire quid non sit. X, 1864.

Deus caret materia, non forma. VI, 924, 978, 980. Non est corporeus. VIII, 1206. Deo qui membra aut affectus humanos inesse credit, in corde suo idola fabricat. VIII, 1206. Qualiter intelligenda sint quae illi membra Scriptura tribuit; sigillatim explicatur. VIII, 1200. Dei deambulo in paradiso per creaturam facta. VI, 743. Dei latitudo, longitudo et profunditas. V, 974. Dei et corporum spirituumque una eademque natura. VI, 762. Deum qualem Manichei doctrina faciat, qualem fides catholica credit. VIII, 1193. Ecclesiae doctrina de Deo. VI, 925.

Deus quid sit. III, 2214; V, 1069; VI, 827, 1010, 1011. Deus est rerum universitas, et nulla singularum. V, 788. Dei summa excellentia. VI, 889. Dei perfectiones. VI, 909, 951, 970, 971. Dei perfectiones in speciem pugnantibus fuisse ac dilucide enarrantur. VI, 922, 951, 971, 978. Dei perfectiones ad nos relatae. VI, 982. Deus quantum bonum sit, hinc ostenditur, quod nulli ab eo recedenti bene est. X, 1884. Qui totus bonus. VI, 965. Dei summa simplicitas. VI, 761; X, 1895. Deo idem est esse, vivere, intelligere, posse. VIII, 1174. Deo non accides, sed essentia est praesentia. X, 1657. In Deo ipsa substantia est sibi scientia. III, 2575. Omnia in eo substantiava dicuntur. III, 2575. Nihil est de Deo, quod non dicatur Deus. III, 2251. Deus ipse est numerus, mensura et pondus. VI, 745. Seipsum sine tempore et loco movet. VI, 746. Uno eodemque tempore apud Deum est et praescire, et facere, et eligere. X, 1068. Dei existentia aeterna. VI, 986. Deus mundum non praecessit tempore, sed aeternitate. VI, 995. Dei immutabilitas. VI, 982. Dei immutabilitatis argumentum. VI, 762. Deo non variantur tempora vel momenta. VIII, 1109. De Deo voces semper, quando vel nunquam non nisi cum venia dicenda. VIII, 1183, 1188. Qua ratione dici possit. *Fuit, est, erit*. X, 1695. Deus qui credendus idem et cum vacat, et cum operatur. X, 1871. Aut cum dicitur irasci aut poenitere. X, 1872.

Dei essentia est incorporea. VI, 976, 973.

Deus est spiritus immensus et ubique totus. VI, 989. Ineffabiliter implet et continet omnia. VI, 763. Inquinari nusquam potest. VIII, 1146. Qui extra, supra, infra et infra omnia. VI, 982. Deus ipse sibi locus. VI, 982. Deum in omnibus et ubique esse et in se ipso permanere nullis propositis quaestionibus declaratur. VI, 1019. Deus nunc ubique: quomodo omnia in omnibus futurus sit. VIII, 1737. Cur potius in caelo dicatur. VIII, 1174. Qui intelligentes se descendere. V, 1749. Deus in anima habitat se desiderante. VI, 887. Dei in nobis inhabitantis iudicia. V, 2009. Deus nusquam deest; sed illic dicitur esse, ubi apparet ac vult videri. III, 2322. Mysterium quoddam in omnibus est, providentia in quo vult apparet. III, 2322. Omnia inaequaliter tangit. VI, 971

Dei mens. VI, 1144. Scientia. VI, 986. Dei sapientia non magis sapientia quam veritas, et vice versa. VI, 990. Nihil eum latet. VI, 775. Deo cognita sunt non tantum dicta et cogitata, sed et agenda et cogitata. V, 3054. Dei præscentiam hoc esse quod et voluntatem quidam falso putant. X, 1840, 1845. Deo omnia præscentia sunt. X, 1668. Illata libertate nostra. VI, 905. Deus creaturam non extra se vidit. VI, 746. Qui nescire intelligendus sit. V, 1740. Dei locutio. III, 2367; VI, 993. Deus verbum genuit coeternum, in quo omnia intemporaliter dixit. VI, 740. Tribus modis nobis loquitur. VIII, 1204. Quomodo loquatur ad sanctos. V, 2153. Dei in ore laus sanctorum, et Dei laus in ore bestiarum, quid. VI, 993.

Dei omnipotentia multis argumentis evincitur. V, 2182. Dei in parvis et in magnis eadem potentia. VI, 871. Dei voluntas semper impletur. X, 1783. Dei voluntatem per omnia sæcula indifferenter esse, ac dispensationes ejus pro liberi hominum arbitrii mutabilitate variari absurdum est. X, 1850. Quo sensu dicitur velle omnes salvos fieri. X, 1785. Deus omnia potest, sed non facit nisi quod conveniat veritati et justitie. III, 2291. Ac rationi. III, 2278. Quod facit, iusto facit. III, 2278. Deus nulla re eget. VI, 792. Fecit opera sua ex beneficentia, non ex indigentia. VI, 740. Nos creavit propter suam bonitatem ac nostram utilitatem. VI, 850. Potuit omnia simul facere, sed non fecit. cur. III, 2320. Aliquid esse quod Dei non sit, quidam frustra dicunt. III, 2318. Deum auctorem habet quicquid est in creaturis laudabile. X, 1895. Deus omnia quorum auctor est præcitat, nec tamen omnium quæ præcitat auctor est. X, 1895. Deus eorum tantum auctor est, quæ habent esse. VI, 729. Malus auctor non est, sed ordinator. VI, 1018. Non ordinavit peccatum, sed penam amantibus culpam. VI, 1126. Peccatum qui nolit, nec tamen colibeat. VI, 1126. Deus quod permittit, facere dicitur. III, 2269. Occidere, et mortem non fecisse qui dicitur. X, 1885. Deus credendus est fecisse, etiamsi non appareat, quod recto intellectu ab eo faciendum fuisse cognoscitur. X, 1896.

Dei erga nos sollicitudo. VI, 792, 834, 875. Deo rerum nostrarum curam negantium verba. III, 2369. Refelluntur. III, 2387. Ordinationi Dei acquiescendum. VI, 855. Deus hominibus quod humane virtutis est dimittit. V, 1928. Providentia divina non mutata in se, pro nostra valetudine mutat remedia. X, 1893. Dei in hominem benignitas. V, 2244. Deus plura semper tribuit, quam promisit. V, 1806. Dei dona diversa in uno Deo habentur. X, 1888.

Dei misericordia commendatur. VI, 902, 946, 949. Dei ad indulgendum propensio. V, 1851. Deus non deserit, nisi prior deseruit. VI, 793. Reorum penam non concupiscit, sed iuste et tranquille disponit. X, 1860. Quodammodo invitatus vindicat. V, 1895. Dei in peccantes sententia non immutabilis. V, 1802. Dei misericordia iniustitia esset, nisi Dei esset. VI, 1150. Dei quanta misericordia, quam necessaria justitia. VI, 1187. Deus non potest tantum dici justus, aut solum misericors. X, 1658. Severitas Dei in Israelitarum punitione valde attendenda. V, 1801, 1802. Vias Dei, hæc est dona misericordie et veritatis, iudicio vestigare non licet. X, 1853. De Dei justitia aut sapientia non est humane sapientie aut justitie lege disputandum. X, 1667. Cur illum retineat aut liberet, illum non retineat, impossibile est comprehendere, nec licitum vestigare. X, 1848. Deus absque iniustitia uni donat indebitam gratiam, alteri reddidit debitam penam. X, 1867. In damnando homine justus, in redimendo misericors. V, 2202. Deus hic misericors, in futuro justus. V, 1963. Dei misericordiam ac justitiam absque miseris aut reprobis declarari potuisse. VI, 1017.

Deus qui solus immortalis, qui invisibilis. VI, 1022. Nulli unquam apparuit secundum essentiam. III, 2411; VI, 975. Dunt in essentia sua nemo mortaliter vivens vidit, aut videre poterit. VIII, 1206. Eum videre, est recte illum credere et ex corde diligere. VIII, 1206. Filium Dei apparuisse patribus, eum autem qui Pater est, nunquam videri nisi a Filio. III, 2206. Filium otiam nunquam visum esse per substantiam, sed per rationem. III, 2203, 2411. Et hoc circum apparentia. III, 2411. Deum Patrem nemo neque natura neque meritis videre dignus est, nisi verus Filius ejus, in quo illum vident Sancti in oculis. III, 2369. Deus videri non potest oculis carnalibus, nisi per subjectam creaturam. VI, 737; VIII, 1196. Deum querere bonum est, scdm ejus querere plenum bonum. III, 2334. Quorsum quaratur facies Dei, quæ videri a mortalibus non potest. III, 2334. Dei visioni cor prius mundandum. V, 2085. Dei faciem videre quid sit, et quod sit plena hominis beatitudo. VI, 895. Dei beate visionis multa nomina. VI, 1012. Deus videri potest ab Angelis et animabus Sanctorum; sed non plane, neque a Sanctis, neque ab Angelis. VIII, 1175. Deum quomodo videant Angeli et anime

Reatorum. VI, 1023. Deo tripliciter fruatur Deati. VI, 829. Dei visione quid capimus. VI, 981. Ea inæqualiter potentur Sancti. VI, 980; VIII, 1175. Ita tamen ut nulli quidquam desiderandum desit. VIII, 1175. Deum tanto perspicacius videbit quisque, quanto hic vixerit purius. VI, 980.

Dei unius trinique mysterium. VI, 974, 975, 976. Deus unus in omnibus Scripturis prædicatur: mysterium autem ejus in Trinitate adoratur. III, 2296. Deus natura unus. V, 2151; VI, 769, 770; VIII, 1215. Unus, non solitarius. V, 2180, 2188. Unus, non singularis. III, 2280. Unus in Trinitate coeternarum personarum. VIII, 1215. In uno tres sunt, et tres unum sunt. III, 2280. Deus unus seu unitas in essentia, et trinus seu trinitas in personis. VI, 1260; VIII, 1193. Trinus et individuus. III, 2151. Trinitas unus Deus verus. VI, 769. Unus Deus sempiternus, unus Deus incommutabilis. VI, 770. Solus rerum omnium creator. VI, 770. Unus Deus inmensus virtute, non mole. VI, 771. Deus unus, tres personæ, una trium imago. III, 2244; VI, 1210. Una trium potentia. III, 2574. Una eademque Patris et Filii est omnipotentia. VIII, 1181. Nec aliud quod Filius, quam Patris; sed unus atque idem, ut ita dicam, motus in omnibus. VIII, 1183. Nec altera bonitas in Filio, quam ea sola quæ in Patre est. VIII, 1185. Cum dicitur, *Nemo bonus nisi unus Deus*, non excluditur Christus, aut Spiritus sanctus. VIII, 1185. Deus Christus ita in sacris libris significatus, ut modum non excedat unius. III, 2285. Deum inter, et id quod de Deo, nihil distat: sed qui persona alter, idem est unitate substantiæ. III, 2408. Dei unitatem commendat ab uno factus unus homo ex quo ceteri orientur. III, 2217. Deitatis unitas in Trinitate per unitatem gratiæ ac muneris approbatur. V, 2068. Deus unus Legis et Evangeliorum. V, 2178; VIII, 1175.

Deus unus est, non tres. Dii. VI, 924. Deum unum non nos colere arguunt Pagani et Sabelliani, quia trinum. VIII, 1104, 1102. Deum conjugii expertem, eiqum nihil quidquam simile posse inveniri aletur. VIII, 1102. Hinc Filium negant. VIII, 1102. Pater Deus et Filius Deus unus est Deus. VIII, 1103. Filius et Pater ita distinguuntur, ut Pater sit a quo, Filius per quem omnia. III, 2226. Quia indubitanter unum sunt Pater et Filius, non duo sunt dii, sed unus Deus. VIII, 1116. Licet sit Deus ex Deo, dies de die, lumen de lumine. VIII, 1149. Deus Trinitas est. VI, 753. Pater alius a Filio et Spiritu sancto, non aliud. VI, 751. Pater et Filius et Spiritus sanctus tres personæ. VI, 751. Non tres dii aut tres essentiae, sed unus Deus. VI, 753. Patris et Filii coeternitas ostenditur verbis Isaia: *ante me non est formatus Deus, et post me non erit*. VIII, 1111. Item ex similitudine ignis et splendoris. VIII, 1411. Item ex eo quod Filius Verbum est et ratio Patris. VIII, 1410, 1149. Dualitas in prole, unitas in deitate. VIII, 1112. Deus nomen est proprium et naturale singulis personis; et Pater, Filius et Spiritus sanctus appellativa sunt nomina. VIII, 1206. Ideo dicimus tres personas, non tres deos, quia in personis est distinctio, non in deitate. VIII, 1209. Triplicari deitatem, sacrilegii noxa est apud digna. VIII, 1209. Pater et Filius et Spiritus una caritas, non tres caritates. VIII, 1174. Nec tres boni aut tres omnipotentes. VIII, 1172. Nec tres dii; quia una substantia, et non tres substantiæ, non tres sapientiæ. VIII, 1174. Non tria lumina. VIII, 1174. Deus in naturæ nominibus plurali numerum nullatenus recipit. VI, 924. In Deo omnia unum sunt, excepto quoad relationem additæ. VI, 906. Ideoque sola relativa nomina plurali numero proferre licet. VIII, 1172. Ac de personis singulis naturæ nomina prædicare. VIII, 1174. Dei unitas ac personarum trinitas ostenditur exemplo lucis, splendoris et caloris. VI, 1015. Sive Pater faciat, sive Filius, sive Spiritus sanctus, Trinitas est quæ operatur; et quicquid tres fecerint, Dei unitas est operatio. III, 2251. Sicut Pater per Filium dicitur facere, ita Filius per Spiritum sanctum. III, 2244. Ignis similitudine, in quo licet una substantia sit, aliud tamen tacit splendor, aliud calor, ostenditur solius Filii incarnationi. VIII, 1175.

Dei regnum ubique individuum. X, 1635. Deum nosse et amare hic paucorum est. X, 1860. Deum habere Patrem quanta gratia. V, 2195. Deum quomodo querendum. VI, 804, 814, 827, 827, 961, 969. Dei inveniendi ratio. VI, 1221. Qua ratione ad Deum accedatur, aut ei adhaereatur. X, 1679. Deo nihil nobis præsentius, nihil secretius. VI, 832. Deo actionibus longinquis aut proximi sumus. X, 1807, 1809. Deo nullus inimicus, nisi peccator. VIII, 1140. Dei præsentia arceat peccata. VI, 1189. Deum nullo momento oblivisci debet homo. VI, 806, 961. Qui ipsius præsentiam recolat. VI, 961. Dei qui non memipit, eumque non intelligit neque diligit, cum eo non est. X, 1864. Deum qui non habet placatum, nequaquam evadet iratum. VI, 924, 978. Non est quo fugiatur a Deo, nisi ab ipso ad ipsum. X, 1878. Dei flagrans desiderium. VI, 805, 804. *Et per totum Tractatum*. Deum

silentis ardentes affectus. VI, 950, 942, 944, 935, 981. Dei claritas qui gradatim cogitanda. VI, 1011. Deus qualiter in oratione cogitandus. VI, 1011, 1020. Dei bonitas ac maiestas contemplationem quomodo foveat. VI, 1137.

Deus solus adorandus. VI, 1175. Dei veri religio habet Deum auctorem, leges sanctas, et ex virtutum testimonis auctoritatem. III, 2342, 2344. His necessario cedendum. III, 2344. Comparatur honestas legum et ministrorum eius cum turpitudine legum et ministrorum gentilium. III, 2345. Deitas cur non colatur sub iustitia, misericordiae, aut virtutum aliarum vocabulis. VI, 1016. Ad verum Dei cultum omnia aut belli laboribus aut pacis consiliis Honorius ordinat. IX, 816. Dei unius cultus qua ratione ad multos translatus. V, 2001. Deorum auctores homines; eorum cultus ab ipsis non mandatus, nullis testimoniis fultus. III, 2541. Turpis est et inhonestus. III, 2512, 2515. In tenebris celebratur. III, 2542.

Divina manus Imp. IX, 817.

Deusalius presbyter. IX, 794.

Deuterius. IX, 816, 827.

Dextera intelligitur amor Dei, sinistra vanitas vel cupiditas saeculi. V, 1863, 1865. Dextera significatur intentio vitae aeternae. V, 1897.

Diabolus opus nomen est, non naturae. III, 2282, 2298. Diaboli et Satanae discrimen. III, 2298. Diabolum esse docet Ecclesia, sed non quis, aut quomodo sit: quae communis sit de opinio. VIII, 1177. Diabolus quid sit. VI, 1071; VIII, 1417. Eum aut malum a Deo factum, aut propriam habere originem quidam dicunt. III, 2299. Diabolus natura malus non fuit. III, 2217. De praesentia sua inflatus voluit dici Deus. III, 2216. Ad accusationem illius factus est homo; ideoque hominis existit inimicus. III, 2217. Diabolus unus ex rebus creatis detestandus. VI, 1185. Mali auctor est et inventor. VIII, 1218. Quot bona homini eripuerit, quot intulerit mala. VI, 1071. Mulierem per serpentem seduxit, et data in serpentem sententia ipse damnatus est. III, 2252. Qua lingua lecutus sit. III, 2252. Ad diabolum, ut auctorem mortis referuntur, quae de morte dicuntur. X, 1018. Diabolus auctor est mortis per suggestionem peccati, non per potentiam retributionis. X, 1779. Poenarum est auctor et exhibitor ex concessione divina, non ex propria potentia. X, 1779. In hominibus auctor est libidinis. X, 1039. In peccantium flagitiis illocebrarum adiutor, non voluntatum generator. X, 1817. Carnem in potestate habet, non animam. VI, 1074, 1352. Internas animae cogitationes non videt, sed ex quibusdam iudiciis colligit. VIII, 1221. Non omnes malas excitat. VIII, 1221. Non illabitur substantialiter animae per energeticam operationem. VIII, 1221. Ibi versatur, ubi homo quem decipit. V, 1903. Desertus in idolis, tanquam inclusus latebat in templis. IX, 802.

Diaboli captivus est omnis homo non redemptus. X, 1843. Deum velle ut ei serviatur, insane dicitur. X, 1846. Peccator poenalem illius dominationem merito patitur. X, 1846. Ante Christum nec animus erat ad pugnaudum, nec vires ad eum vincendum. V, 1819.

Diaboli, adventum Christi nobis invidentis, figura. V, 1819. Christi de manibus eius non liberantis figura. V, 1819. Diabolo victori iniustum erat spolia violenter auferre. III, 2277. Qua arte eum in inferis Christus delusit. III, 2277. Diabolus quam iuste et congrue ab homine divino delusus et prostratus. V, 2055. Quomodo iuste homo ei ereptus. III, 2259. Diabolus Christi cruce devictus. III, 1820. Ac proprio gladio interemptus. V, 1820. Iuste excidit iure quo in hominem gaudelat. V, 1808. Diaboli opera, quae Christus sustulerit. X, 1621. Diaboli pompae quibus renuntiant. V, 2235; VI, 1170; VIII, 1118.

Diaboli fraudes et artes ut nos perdat. VI, 877, 878, 879, 1319. Monachii cuiusdam vestes crebra colluvione fudare cur permissus. VI, 1104. Diaboli calliditate numquam percuti difficillimum. V, 2076. Diabolus semper prodit se, dum ea confingit quae abhorreant a personis, per quas tallere nititur. III, 2251. De fratrum pace semper torquetur. IX, 802. Non est unde plus gaudeat, quam quando eum homo peccati sui auctorem facit. V, 2215. Diabolus figuratus in Laban. V, 1765. In Pharaone. V, 1776. Ipse et leo et draco. V, 2349. Malleus universae terrae. V, 1814. Justos et injustos tundens, quam diversa in eis operatur. V, 1845. Diabolus ante adventum Christi solutus, post religatus. V, 1819. Latrare potest, non mordere nisi volentem. V, 1820. Potest ad malum invitare, non potest trahere. V, 1979. Non cogendo, sed suadendo nocet; nec extorquet consensum, sed petit. II, 1117; V, 1820, 2215. Nil agit nisi permissus. VI, 1175. Diabolus descendentes a se vexare solet. VI, 1175. Et eos qui suas fraudes spernant. V, 2269. Sed neque nos nisi permissus valet. V, 2270. Permittitur autem duabus de causis. V, 2270, 2272. Diabolus non persequitur nisi bonos. V, 1775. Hoc agere solet per malos. V, 1775. Non Judaeos

quærit, non gentiles, non homines malevitae, sed Dei servos. III, 2217. Diaboli in eos crescit odium, in quibus crescit virtutis studium. II, 1116; II, 1117. Qualiter tentet novitios. II, 1118. Diabolus tanto crudelius in nos sevit, quanto propiorem prospicit mundi finem. VI, 1182.

Diabolum hostem habere utilius est, quam principem. X, 1870. Eum non timet, qui Deo se committit. V, 1909. Nec timendus ei est qui Deo conjunctus est. V, 1917. Diabolo bellum indicit qui Christum sequitur. V, 1796. Qui cum illo certandum. V, 2076. Quibus armis sit vincendus. V, 1797. Nos diabolum non adjuvemus, et vincimus. II, 1117; V, 2215. Diabolus nos semper Spiritu Dei lenos ac bonis operibus occupatos inveniat. V, 1821. Fugandum est studio Scripturarum. II, 1117. Diabolum quisque aut Christum in corde suo pascit. V, 2347. Diabolo sociatur, qui disjungitur a Deo. V, 2348. Diaboli angeli sunt, qui faciunt voluntatem eius. VI, 1071. Diaboli quam misera servitus. V, 1775. Diabolus ut ovet in exitu animae peccatrix. VI, 1536. Qui in iudicio reos sit accusaturus. VI, 1072. Scilicet qui pompis ipsius non ex toto renuntiaverit. VIII, 1118.

Diaconi primi constituti sunt deservire mysteriis, nolo dicere mensis. III, 2502. Diaconi ordo est accipere a sacerdote, et sic dare plebi. III, 2502. Sacerdotibus exceptis omnibus praepositi. III, 2503. Diaconi testimonio fit presbyter. III, 2503. A diaconis perducuntur ordiandi. III, 2503. Diaconus clamatur ut ad benedictionem populus humilietur. V, 2286. Orationem indicit, clamans, *Flectamus genua*. V, 2285. Calicem Christi credentibus ministrat. V, 2006. Diaconi adstant in Concilio coexistentibus episcopis. IX, 808. Diaconi habitus. VII, 838, 846.

Diaconos (Romanæ civitatis) sacerdotibus coequare, ne dicam præferre, Falcidius contendit. III, 2501. Quasi honorabiliores sint, quam apud cæteras ecclesias, ob magnificentiam urbis. III, 2501. Diaconi Romanæ Ecclesiae sendendi dignitatem in ecclesia non praesumant. III, 2501. Ut aquam in manus sacerdotis non fundant, sicut fit per omnes ecclesias, multitudo facit clericorum. III, 2501. Cur sacerdotibus non sic deferatur, ut illis. III, 2501. Per convivia agunt quod sacerdotum est; et quod solis sacerdotibus licet, ut sibi in orationibus respondeatur volunt. III, 2502.

Dialectica est bene disputandi scientia. I, 1409. Dialecticæ principia. I, 1407. Aliud est ad scultatam dialecticæ, aliud ad dialecticam disci, linam pertinere. I, 1411. Dialectici et Oratores in usu verborum fines proprii, sed mutuo non spernendi. I, 1414.

Diapsalma. III, 2351.

Dicatio mea. IX, 819, 820.

Dicibile et dictio qui differant. I, 1411.

Didymus. IX, 781. Contendit tertium esse in substantia hominis spiritum. VI, 815; VIII, 1216.

Dies et nox cum mundo experient ac cessant. III, 2521. Diei nox semper subicitur. III, 2521. Dies primus ipse est Angelica natura. VI, 740. Dies creationis sex qui intelligendi. VI, 741. Dies malos faciunt malitia et miseria. V, 1964. Dies Romanorum civitatis. VII, 841. Dierum supersensitivæ observationes. V, 2269. Ne dicatur dies Martis, Mercurii, Jovis; sed feria secunda, tertia, etc. V, 2005. Dies Domini quotidie festi Christianis. V, 1757. Dies magnus, quid. III, 2440.

Differentia quid sit. I, 1421.

Dignus. IX, 778.

Dignitatum atque officiorum tituli et gradus diversi. IX, 808, 816, 818, 820, 828, 841, 842. In dignitatibus alii meliores, deteriores alii efficiuntur. VI, 1082.

Diluvium generale totius mundi sub Noe. III, 2175. Diluvium misericordiae divinae fuit effectus. V, 2028. Baptismi ac jejunii Quadragesimalis similitudo fuit. V, 2028. Diluvio cur terrena tantum, et non aeternae animalia perierint. III, 2155. Quid de illis actum sit, que nec in terris, nec in aquis solis vivere valeat. III, 2156. De aquarum eruptione et recessu variae opiniones. III, 2156. Diluvium hominem delevit, crimen delere non potuit. V, 1984.

Diocletianus VIII. Cons. IX, 794.

Diocesis Aegypti. X, 1687. Dioceses majores tenet Papa. IX, 787.

Dionysius fons Arii. VIII, 1214.

Dionysius Consul. X, 1686.

Dioscorus. X, 1778.

Diospolitana synodus. X, 1683, 1686. Quidquid in ea Pelagius se dixisse denegavit, postea apertius dixit. X, 1749. *Vide* Palaestina.

Discentis tutior est conditio, quam docentis. X, 1891. Ad discendum dupliciter ducimur, auctoritate atque ratione. X, 1897.

Disciplina quid sit. VI, 1067. Disciplinae ac virtutis discrimen. I, 1433. Disciplinae necessitas et utilitas. V, 1799. Disciplina etiam est in brutis. VI, 1221. Disciplina religiosorum.

nis ac veræ pietatis magistra. VI, 1219. Qua omnia continentur et ordinantur. VI, 1219. Vitia omnia frenantur. VI, 1219. Criminosi vitantur supplicia. VI, 1220. Disciplina legis divinæ servit humana. VI, 1220. Disciplina quibus gravis, quibus levis. VI, 1220. Disciplina temperamentum est bonitas, et disciplina condimentum bonitatis. V, 1831. Disciplina sine bonitate, tristes quædam est amaritudo vivendi. V, 1849. Disciplina Ecclesiæ, tunica est corporis Christi. VI, 1087. Disciplina Ecclesiastica seu Apostolica circa clericorum stabilitatem. X, 1762, 1771. Disciplina severitatem ob reorum multitudinem exercere non valens Episcopus, quid agere debeat. V, 2265.

Disciplina cadit Christus. VI, 1293.

Discordie pernicies. V, 1931.

Discretio apud Deum non est nisi meritum. V, 1980. Discretio boni et mali non est facilis, et difficilior probatur aliis. V, 2055. Discretio mater et nutritrix est omnium virtutum. I, 1462. Sæpe falso discretionis nomine palliamus negotium voluptatis. I, 1462. Discretio est animam carni præponere, et ubi periclitatur utraque, pro illius utilitate istam negligere. I, 1462.

Distractionum in orando non leve crimen. V, 2281; VI, 964.

Divalis lex. IX, 806.

Divinos consilere quantum sit malum. V, 2233, 2269, 2270. Divinis credenti nihil proderunt quælibet bona opera. V, 2270. Divinos aliqua vera prædicere non est mirandum. VI, 1173. Cur frequenter vera nuntiant, mala inferant, ac nominis per eos vitetur periculum. V, 2269, 2270.

Divitiarum natura bonæ, malis sunt mala. V, 2155. Divitiarum veræ. V, 1786. Divitiarum veræ ac falsæ. X, 1806. Divitiarum veræ quibus aufertur inopia, et falsæ quibus crescit. V, 2155. Divitias suas ubi quisque habet, ubi delectationem. X, 1878. Divitias se implicans, elongat se ab amore Dei. VI, 1545. Eas nunquam hinc acquiri sine peccato. VI, 1545. Cum argenteis simulacris vili marsupio non includendus animus, qui cum nummorum pondere nunquam poterit transvolare ad cælum. I, 1471.

Divitibus etsi pecunia non finitur, vita tamen finitur. V, 2512. Divitum est infernus, si pauperum regnum cælorum sit. VI, 1218. Divites et Lazari pauperis mutare vices. V, 2552. Divites de rebus, dum sæpe sunt, se redimant. V, 2552, 2553. Divites et pauperes unum opus laudem vel vituperationem in uno majorem meretur, quam in altero. III, 2372. Divites, nisi omnibus abrenuntiant, regnum Dei habere non posse dixit Pelagius. X, 1709. Sed hoc damnare compulsus est. X, 1709. Divites posse esse bonos, nec culpandam eorum dignitatem, sed fastum. V, 1845. Divitibus nil nocet quod divites sint, si humilitatem et misericordiam vel justitiam tenere contulerint. V, 2511. Utilis terrena o, utilitas humiliter te laetur, quam superbe reliquitur. X, 1887. Divites Christiani, si vere Christiani sunt, prorsus pauperes sunt. X, 1878. Dives qui contemnit in se unde inflari superbia solet, pauper est Dei. X, 1879. Divites apud Deum. III, 2255. Dives cum aliqua spe quis possit esse. V, 2218. Dives pauper est sine caritate, cum quæ pauper dives est. V, 1957, 1968. Divitiarum bona ordinatrix est caritas. V, 1957.

Divites et pauperes quorsum fecerit Deus. V, 1980. Quid sibi invicem conferant, vitis et ulmi similitudine illustratur. V, 2554. Divitibus militat inopia pauperum. V, 2531. Non illis datum, sed transmissum est pauperibus per eos dispensatum, quod eorum necessitatibus superest. V, 2538. Divitem Deus constituit interrogatorem in bonis suis. V, 2541, 2542. Et quia aliquantam curam gerit, ut ad securum pauperum victus perveniat; ideo de re communi prior permittit tollere quod sufficiat. V, 2248. Divitum nihil pauperibus erogantem crimen. X, 1868. Dives superflua non erogans, tot homicidiorum reus, quot pauperes in locis ubi habitat, fame mortui fuerit. V, 2268; VI, 1176. Inde cum iis in die iudicii causam est dicturus. V, 2265. Dives sine misericordia, abusus. VI, 1246. Divitum avarorum mores. VI, 1546. Dives modo vix invenitur. V, 1958.

Docti, sunt lapides pretiosi. V, 1854.

Doctior lingua exterius in vacuum laborat, nisi sit intus qui doceat. VI, 1196. Doctor et discipulus separantur officis, sed iunguntur factis. V, 2245. Doctor obsequens discipulo exemplo plectitur, cum ipse eundem non facit. V, 2244.

Doctrina. In doctrina apostolica parvuli et magni, infirmi et fortes habent uide et aluntur et satientur. X, 1839.

Dognata a majoribus decisa non sunt amplius retractanda. X, 1764. De Dognatibus ecclesiasticis Tractatus. VIII, 1211, 1212.

Dolor carendi prodit cupiditatem fruendi. II, 1103. Dolor quosdam propter animæ maculas laborare, in paralytico ostenditur. III, 2106. Dolendi quæ nobis sit jugis materia. VI, 1120, 1124. Dolor de peccatis non est nisi cum

vita florendus. VI, 1121, 1128. Non omnis dolor est in contentia. VI, 1120.

Dominus verus ideo Deus est, qui servo non indiget, et quo servus indiget. X, 1862. Dominus est rerum quas habet, qui nulla cupiditate irretitur. X, 1875. Dominus sine virtute, abusio. VI, 1082. Dominus tria necessaria. VI, 1082. Præsertim necesse est ut Dominus adhaereant dominorum. VI, 1085. Dominari nequit, qui prius alicui servituti exhibere deuegit. VI, 1080. Dominetur carni anima, animæ ratio, rationi gratia. VI, 954. Dominorum in servos scævitia reprobatur. V, 2050.

Dominicus dies appellatur quo Dominus resurrexit. III, 2522. Cur dicitur sit Dominicus. V, 2274. Dupl. dicitur Dominus est. III, 2555. Hujus typum habet quinquagesimus numerus. III, 2535. Dominicus dies quot mysteriis ac Dei gestis clarus. V, 2070, 2274. Eo die et inchoatum et adimpletum, quod ad humanam salutem proficit. III, 2280. Eo die manna dari coepit. V, 1794. Dominico die ad ecclesiam conveniendum. V, 2258. Soli Deo vacandum. VI, 1174. A servili opere abstinendum. VI, 1171. Non dubitatur quin Dominico die opera faciant, qui feria quinta ex superstitione ab iis vacant. V, 2240. A vespera diei Sabbati ad vesperam diei Dominici a rurali opere et ab omni negotio vacandum. V, 2275. Ad vespertinam et nocturnam celebrationem veniant qui possunt. V, 2275. Alii domi non negligant Deo solvere votum ac reddere pensum servituti. V, 2275. Nullus se a Missarum celebratione separet. V, 2275. Acriter reprehenduntur, qui hoc die Missas ad integrum non perexspectant. V, 2276, 2278. Nisi quos excuset infirmitas vel publica necessitas. V, 2278. Si toto die Domini o lectioni insistere et Deo supplicare negligimus, non leviter in Deum peccamus. V, 2278. Varii usus perversi contra hujus diei sanctitatem. V, 2278.

Donatianus Imperator. III, 2266.

Donatius. IX, 790.

Donatus. VII, 809, 811, 811.

Donus Dei, creata sapientia. VI, 913, 916. Ejus invocatio. VI, 916.

Donatianus a foro Claudii. IX, 770.

Donatianus partis Donati. IX, 807.

Donatianus Teleptensis, primæ sedis. X, 1730.

Donatus episcopus cathol. IX, 791.

Donatus innocens episcopi alii nomine et officio ab impio Felice spoliatur. IX, 804.

Donatus presbyter. VII, 859.

Donatus diaconus catholicus, Cirtus Nini. IX, 805.

Donatus Cirt. civis, quem Ciriteses sibi episcopum petierunt. IX, 798.

Donatus Masculitanus, traditor. IX, 777.

Donatus, ex iis qui Bagaiensi Concilio interfuerunt. IX, 807.

Donatus Bagaiensis insanam colligit multitudinem. IX, 800, 801. Circumcelliones iuvat, quos Paulo et Macario o, ponat. IX, 800. Sic invenit unde furiosam conduceret turbam. IX, 801. Mors ipsius, unitatis fugiendæ prætextus. IX, 801.

Donatus Carthaginis. IX, 800. Illius maledicta in Constantem Imp. et in præfectum Gregorium. IX, 801. Constanti miserat ornamenta domibus Dei, pauperibus elemosynam, nihil Donato. IX, 801. Donatus auctor schismatis per calumniosam criminationem. IX, 811. Unde coepit apud Carthaginem dissensio. IX, 795. Unde schisma. IX, 795.

Donatistæ devitæ plebis magistri. IX, 811. Hæretici de parte Donati. IX, 811. Catholicos quasi Samaritanos habebant. IX, 765. Ipsi potiori jure quasi Samaritani sunt habendi. IX, 764. A Constantino appellantur officia diaboli. IX, 788. Infandi deceptores religionis. IX, 789. Miserrimæ contentiones vexillarii. IX, 791. Basilicas fecerunt non necessarias. IX, 800. Missa a Constante ecclesiis ornamenta, et pauperibus elemosynas contumeliose repudiavit. IX, 801. In civitate Constantia basilicam invadunt Catholicis a Constantino constructam, noluntque sepius moueri eam reddere. IX, 792. Donatistæ neque est respectus salutis suæ, neque veneratio Dei ob oculos posita. IX, 785. Multa ab his Ecclesia catholica sustinet contra divinas humanasque leges. IX, 811. Donatistæ perpetrant homicidia. IX, 805. Eucharistiam canibus dant, et chrismata per fecuram projiciunt. IX, 804. Puellas incestant. IX, 804. Altaria frangunt. IX, 804. Episcopos deponunt. IX, 804. Nulli ecclesiastico ordini parant. IX, 804. Lavant sine causa parietes. IX, 804. Exorcizant fideles, et penitentia omnes Ordines præter leges Ecclesiæ subjiciunt. IX, 804. Cum personarum acceptione. IX, 804. Donatistæ priores non rebaptizandos aut reordinandos, sed per penitentiam reconciliandos putabant, qui alterius partis fuerant. IX, 774. Ex violentia Circumcellionum parti eorum invidia sit. IX, 801. Ex his aliqui falsi martyrii cupiditate se præcipites dabant. IX, 801. Quæ per Circumcellionum furorem agunt,

suzinat Ecclesia, quamvis ea liceat coercere. IX, 811, 812. Contra ipsorum violentias tutio quaeritur. IX, 812. Donatarum Ecclesia non est nisi in Africa anglo. IX, 771, 773. Romae nullam basilicam habuerunt. IX, 805. Sed foris quamdam speluncam quo convenirent delegerunt. IX, 803. Episcopi schismatici, quos ibi ab Africa missos habuerunt, recensentur. IX, 803. Montenses sunt dicti. IX, 803. Ob eos scilicet qui extra Romam in spelunca conveniebant. IX, 805. Donati parti non est insuetum falsare acta. IX, 784.

Donatus a Romano Concilio sub Miltiade damnatus, quod confessus sit se rebaptizasse, et Episcopis lapsis manum imposuisse; appellatur. IX, 779. Sententia Romani Concilii percussus, nitro tamen Carthagini prior rediit. IX, 780. Quamvis pollicitus se illuc non accessurum. IX, 779. Donati pars seditiosa Carthagine non acquiescit iudicio Miltiadis et XIX. Episcoporum. IX, 780. Quid obtrudant adversus Concilium Romani gesta. IX, 785. Ut Arelatem conveniant, eis praecipitur. IX, 785. Donatarum contumaciam et ab ecclesiastico iudicio ad summum appellationem Constantinus detestatur. IX, 788. Appellantes ab Arelat. synodo jubet ad comitatum suum dirigi. IX, 789. Revocat facultatem redeundi ad Africanam. IX, 789. Ut Caeciliano praesente probent quae ipsi offerunt crimina. IX, 789. Pollicetur se fidem habiturum ceteris, si vel unum probent. IX, 789. Praesentiae Constantini fuga se subtraxerunt. IX, 789. In Africanam se venturum, ac de toto hoc negotio iudicaturum Constantinus promittit. IX, 790. Et insolentiam eorum patientia mandandi Catholicis suadet. IX, 791. Donatistae de factis suis Catholicis infamant. IX, 768. Ab operariis unitatis multa asperse gesta, imputanda sunt Donatarum majoribus. IX, 800. De his quae a Macario asperse gesta sunt, frustra invidiam faciunt. IX, 805, 804. Sine causa expostulant de Pauli et Macarii persecutione. IX, 800. Donatarum causa ante collationem Carthagini. ecclesiasticis et imperiali iudicio terminata. IX, 829, 832. Ob schismaticis finem an. cccxxviii. Graus gratias agit. IX, 802. Donatarum episcopi nonnulli longe relegati. IX, 800, 802. Julianum precibus rogarunt, et ab eo impetrarunt, ut reverti possent. IX, 803. Libertas eis eadem voce reddita, qua idolorum templa patefacta. IX, 803. Donatarum desperatio apparet Juliani rescripto ab ipsi impetrato. IX, 808. Eorum post redditam sibi a Juliano libertatem horrenda facinora. IX, 803. Rebaptizantes constitutione Imp. Valentini an. cccxxiii sacerdotio indigni censentur. IX, 806. Constitutione Gratiani an. cccxxvii censentur de ecclesiis expelli, basilicis eorum Catholice restituit. IX, 806. Et loca in qua secreto convenierint, fisco tradit. IX, 806. Hippoensis Concilii an. cccxxiii decretum, confirmatum in Carthagin. an. cccxxvii ne quis Donatarum clericorum in ordine suo recipiatur, sed in numero laicorum. IX, 806. Excipiuntur quos constat non rebaptizasse, aut qui cum fratribus suis ad Catholicam transeunt. IX, 806. De his Aurelius cum Concilio suo an. cccci. Nihil audeat delinire. IX, 809. Donatistis suos honores servari non placet transmarino Concilio. IX, 809. Salvo hoc decreto Concilium Carthagin. an. cccci eos in suis honoribus recipit IX, 809.

Donatistae. Ex iis quae gesserunt erga Maximianistas, paratur via qua ad Ecclesiam reducantur. IX, 809. Ili numero cccc apud Bagalam adversus Maximianum ejusque ordinatores et socios sententiam dicunt. IX, 807. Maximianistas per iudicium iussa et seditus suis extirbarunt. IX, 773, 811. Redeuntes in suis honoribus receperunt et eorum baptismum acceptaverunt. IX, 772, 809. De Donatistis conveniendis decretum Carthagin. Concilii an. ccccm et forma conventionis huius. IX, 810. Donatarum Episcopi conventi respondere nihil audent. IX, 812. Sed in Episcopos et clericos aliosque furunt, et ecclesias aliquas invadunt. IX, 812. Quaerit Concilium Carthagin. an. cccv ut adversus eos valeant leges, quae haereticos ordinantes multat, aut iure testandi et aliquid per modum hereditatis aut donationis accipiendi privant. IX, 812. Eos qui rebaptizarint Honorius an. cccv omnium facultatum publicatione multat, et privat testandi aut aliquid donationis specie accipiendi iure. IX, 813. Carthagin. Concilii anni cccv gratulatio de unitate facta, et exclusionem Donatarum. IX, 814. Concilii Carthagin. anni cccvii decretum, quatenus lex Imperatorum de unitate lata valeat. IX, 814. Speluncam iustae animadversionis adversus eos Honorius an. cccviii et ccccx decernit. IX, 815.

Donatarum Episcopi collationem pariter postularunt. IX, 818, 830. Eam tamen recusasse ducuntur. IX, 829. Iis qui venturos se responderint, ecclesiae etiam allatae promittuntur reddendae. IX, 818. Et iis qui convenierint, liber et salvus ad propria redditus promittitur. IX, 818. Collationis Carthaginensis gesta. IX, 816. De omnibus provinciis Africanis praeteritum sunt collationi Carthaginensi. IX, 816. Accipiuntur Honorii, qui ad Catholicorum votis concesserunt.

IX, 817. Donatistae se vocant sincere Christianitatis episcopus et catholicos veritatis. IX, 821. Ac defensorum ecclesiasticae veritatis. IX, 823. Mendacium esse volunt, quod adversarii ipsos esse paucos saepe jactent. IX, 821. Marcellini secundo edicto se nolle consentire significant. IX, 821. Hinc sollicitudo est Catholicis. IX, 821. Fratres a Catholicis vocantur, et ipsi eorum se fratres negant. IX, 824. Dicunt Ecclesiam Caecilianam et sociorum ejus peccatis pollutam periisse, et reliquias ejus in parte Donati remansisse. IX, 824. Unde hic error refellendus. IX, 824. Refellitur maxime ex eorum sententia de Maximiano et sociis ejus. IX, 825. Inde etiam refellitur, quod criminantur Catholicos baptismum in aliena communione datum recipere. IX, 826. Aut quod quaerunt se a Catholicis apud terrenas potestates traduci. IX, 826. Sedere detrectant in collatione Carthag. IX, 827. Moras neccere tentant. IX, 829. Multa agunt, ut nihil agatur. IX, 829. Primitianus conventus pro Collatione respondit: Indignum est in convenienti filii Martyrum, et progenies traditorum. IX, 831. Donatistae Ecclesiae catholice solent traditionis crimen obijcere. IX, 831. Caecilianam vel collegarum ejus causam. IX, 832. Quam inaner. IX, 835. Frustra volunt Caecilianum Catholicis esse patrem aut radicem aut caput. IX, 832. Contentum de malis tantum latentibus et ignoratis explicandas esse parabolas sogena, etc. IX, 835, 839, 840. Et quod Prophetas inter malos erant, communionis fuisse, non communionis. IX, 856. Quaerunt se ac patres suos per centum annos, vel amplius sine cessatione vexatos. IX, 858. Quas immanitates, et per quos passi sint, recensent. IX, 858. Ac praecipuum in Bagaianesi oppido. IX, 858. Nihil simile a suis Maximianistas factum. IX, 858. Donatistae Marcellini sententia damnantur. IX, 840. Donatistis episcopis a collatione ad propria loca sine ulla molestia redire permittitur. IX, 841. Leges Honorii in eos post collationem datae. IX, 842. Donatarum baptismum non debet iterari, ut Samaritanorum circumcisio non iterabatur. IX, 764.

Dona Dei habent etiam impii. VIII, 1174. Bona sunt ista qui bene utuntur illis. VIII, 1174. Caritas singularis sanctis donum est. VIII, 1174. Donum Dei proprie est Spiritus sanctus. VIII, 1174. Dare vult Deus, sed non sinunt occupatae manus. V, 1681.

Donatus presbyter. IX, 798.

Dothaim interpretatur defectio. V, 1765.

Draco igneus et immense magnitudinis usque in aere visus. VIII, 850.

Dubitare de Deo vel Christo more est. III, 2368.

Ducator. V, 2126.

Ducenarii. IX, 846, 827, 828.

Ducedo Dei multet amaritudinem mundi. VI, 882.

Dulce et latrice discrimen. VI, 1249.

Duritia quid aliud est, quam Dei obviare mandatis? X, 1668. Duritia nobis sola nascenti conditione debetur. X, 1667. Indurare Deus dicitur, quem mollire voluerit. X, 1668.

Duumvir. IX, 781.

Ducis aut Comitatus nomen uni eidemque promiscue datum. VI, 1046. In Admonit. Donatus ex duce. X, 1600, 1700.

E.

Ebrietas quasi inferni puteus. V, 2506, 2507, 2525. Nihil aliud est quam manifestissimus daemon. VI, 1000. Ebrietatis effectus et mala. V, 2502, 2508; VI, 1106, 1107, 1108, 1111. Exemplis et verbis Scripturae declarantur. V, 2505. Ebrietatis mala in feminis. VI, 1110.

Ebriosi velut naufragae naves. V, 2507, quasi paludes, ex quibus nihil nascitur quod utile sit, nihil quod non horrorem pariat. V, 2504. Quam ridicule irridet sobrios quasi non viros. V, 2505, 2507. Ebriosi se et sua perdunt. V, 2504. Dum putant bibere vinum, bibuntur a vino. VI, 1000. Ebrietati proximus sacerdos, vicinus est ultioni. V, 1107. Ebrietas ita est usitata, ut nec peccatum putetur. V, 2505, 2508. Huic vitio obnoxii sunt clerici aliqui. V, 2506. Etiam majoris ordinis. V, 2508. Ebrietas sola, si frequens fuerit, in infernum praecipitat. V, 2509. Grave peccatum est et Deo odibile. V, 2504, 2508. Poena aeterna plectendum. V, 2505, 2508. Ebriosorum invidiosa amicitia, qua se invicem cogunt ad bibendum. V, 2503, 2504. Etiam si quis dicat, aut bibes, aut morieris: melius est ut caro sobria occidatur, quam ut anima per ebrietatem moriatur. V, 2507. Ebriosum servum si nullus habere velit, cur vis ut Deus servus patiar ebriosus? V, 2508. Effusa prodigalitas et ebrietas quorundam rusticorum ubi vinum habent. V, 2509. Sitis irritamenta quaerentes culpanitur. V, 2508. Ebrietas solis lugentibus ab amicis ingeritur. VI, 1107. Ebrietas quomodo quis paulatim assuescit, ita et paulatim ab ea desuescit. 2506. Ebriosi, quod nimis potu perditur.

erant, per eleemosynam in celo reponant. V, 2509.
 Ebrietas sobria amoris Christi. VI, 953. Ebrietas spiritalis Martyrum ac nuntium seculo mittentium V, 2090.
 Ecclesia post Synagogam vocata, ante eam fuit promissa. V, 2171. Scilicet Abraham, Isaac Jacob, et populus per imitationem fidei filius eorum. IX, 822. Ecclesia Synagoga successura, Rebecca post mortem Saræ ad Isaac introducta. V, 1754. Alia ejusdem rei figuræ. V, 1800, 1814. Ut Saræ mortem adventus Rebecæ, ita Judæorum infidelitatem fides solatur Ecclesiarum. V, 1754. Ecclesiarum et synagogæ altercatio. VIII, 1151. Ecclesiam præfiguravit Adam, arca Noe, Sara, sed maxime regina Austri. V, 2171. Sicut et Rebecca. V, 1758. Pharaonis filia. V, 1776. Æthiopissa Moysi uxor. V, 1777. Vidua quæ Eliam suscepit. V, 1834, 1835. Ecclesia de sanctis, arca de lignis quadratis. VI, 749. Ecclesia ex gentilibus muliere peccatrice adumbrata. V, 4006. Ecclesia Christo per baptismum socianda figuræ. V, 1754, 1765. Ecclesia catholica in Abel, Noe, Abraham reliquisque fuit. V, 1834. Latuit aliquando, nunc non potest latere. V, 1855. Est omnibus nota. IX, 829. Quod de ea pronissum est Abraham, jam latere non potest, cæcorum oculos ferit, surdorum aures irruipit. IX, 829. Scripturæ Christum et Ecclesiam tanquam sanctum commendant conjugium, Christum sponsum, illam sponsam. IX, 850.
 Ecclesia virgo et sponsa Christi. V, 2166. Mater, virgo, et sponsa Christi, ad instar matris ipsius. V, 1989. Cur sponsa et uxor Domini. VIII, 1128. Ecclesia et latere Christum in cruce morientis exorta. V, 2067, 2068. Christi conjux efficitur communicando corpori et sanguini Christi. VI, 748. Ecclesiarum cum Christo conjugium in cruce firmatum. V, 1087. Ecclesiarum Christus in presentem dat artham sanguinis sui, daturus postmodum dotem regni sui. V, 1761. Dedit artham, quando ex lege promissus, et dotem quando immolatus. V, 1918. Possuntus et artham intelligere presentem gratiam, dotem vero vitam æternam. V, 1918. Ecclesia sola est Christi sponsa. VIII, 1150. Ecclesiarum catholice legitimus sponsum unus est Christus. V, 1779. Hanc relictam Apostoli susceperunt, et Christi nomine filios suscitaverunt. V, 1780. Ecclesiarum initium et progressus. IX, 852. Quis proprie ei pater. IX, 853. Ecclesia, torcular. V, 1816. Navicella. V, 1884. Contra turbines sæculi inconcussa. III, 2204. Ad plures pervenit regiones, quo plus fuit agitata. V, 1884. Ecclesia Christum per membra in cruciatibus semper parit. III, 2434. Ecclesiam diabolus primo intestavit ut leo, nunc ut draco. V, 2349. Eam intus ficti Christiani, foris hæretici vel pagani velut nudo corpore, quia uno spiritu, persequuntur. III, 2442. Ecclesiarum inimici quomodo ei prosunt. X, 1872.
 Ecclesia corpus Christi. V, 1940. Uno ubique spiritu vegetatur. X, 1773. Spiritualiter eos manducat, qui per filium ipsi incorporantur. III, 2416, 2447. Ecclesiarum porta, porta paradisi. V, 2059. Ecclesiam in omnes mundi partes dilatandam, fide certum est. X, 1812. Scripturæ loca, quæ Ecclesiam toto orbe diffundendam adstruunt. IX, 822. Ecclesiam catholicam credimus, non in Ecclesiam. V, 2195. Ejus unitas. VI, 1197, 1201. Ecclesia una catholica septem Ecclesiarum nomine signatur. III, 2418, 2420. In Ecclesia catholica tantum remittuntur peccata. V, 2189. Ibi tantum prodest baptismus. VI, 767, 776. Pœnitentia. VI, 768. Quodlibet opus bonum. VI, 768, 776. Ibi tantum est vera fides, pax, salus. VIII, 1581. Ac veri sacrificii locus. X, 1860. Extra nulla salus. VI, 776. Sed damnatio æterna. VI, 776. Ad Ecclesiam qui pertinent. V, 1939. Ecclesiarum hæreticorum non sunt catholice. V, 2195. Ab Ecclesiarum corpore se præcisum demonstrat, qui fratrum mala vel bona non sentit. VI, 1066. Ecclesiam Cæciliani ac sociorum peccatis perisse, et in parte donati reliquias ejus remansisse Donatistæ volunt. IX, 824. Unde refellendi sint. IX, 824, 850, 851. De Ecclesiarum puritate testimonia a donatistis collecta. IX, 853. Ecclesiarum causa ab hominum causa distinguenda. IX, 853. Quomodo distinguatur. IX, 853.
 Ecclesia nigra et formosa. V, 1777, 1825. Corvis adumbratur. V, 1822. Item vidua ad quam Elias missus est. V, 1821. Item alia vidua, quam Eliseus are alieno liberam fecit. V, 1828. Malos et bonos sese collidentes utero gestat. V, 1758, 1759. Qui bonis mali servant. V, 1759. Ecclesia bonos habet et malos. III, 2451. In omni professione permixtos. VI, 777. Carnales et spirituales habet: utriusque Abrahæ sacrificio adumbrati. V, 1745. Ecclesiarum tres status, pœnitentia, justitia, glorie. VI, 1557. Ecclesiarum quatuor sunt genera capitum, episcoporum, presbyterorum, diaconorum, fidelium. IX, 801. Ecclesia a Deo data, ut omnibus in omni bono suo succurrat. VI, 1127. Ecclesiarum fides quibus prosit ad remissionem peccatorum. VI, 1119. Ecclesiarum lacrymis adjuvandi sunt publice pœnitentes. VI, 1125. Creandum est quod totius Ecclesiarum bona opera succurrant pœnitentibus. VI, 1125. Ideoque neminem extra Ecclesiam digne ponere. VI, 1125. Ecclesiarum peccata congruis premi-

tentium laboribus, eis impetrat vitam. VI, 1126. Ecclesiarum bonis ditati, purgatorium non sentiunt, qui in vite hæc baptizantur. VI, 1127.

Ecclesia, Christi domus. V, 1849. Alvearium, ubi apes spirituales mella conficiunt. V, 2077. Qui Dominum diligunt, ad eam cito veniunt, tarde discedunt; secus alii. V, 2077. Ecclesia frequentanda. V, 2079. Ad ecclesiam non est veniendum sine eleemosyna. V, 2530, 2531. Ecclesiarum tantum festis diebus adentes ab Origene increpantur. V, 1753, 1756, 1757. Castri celestis desertor est, qui diebus orationi destinatis ab ecclesia se subducit. V, 2076. Qui sex horis de ecclesiarum conventu non se subducit, magnam animæ remedium acquirit. V, 2079. In ecclesia vel orandum vel psallendum. V, 2286. Crimen eorum qui ibi otiosis sermonibus vacant. V, 2287. Increpantur qui in ea inmodeste se gerunt. V, 1783. Ecclesiarum vasa et suppellex recensentur. IX, 794. Ecclesiarum ornamenta plurima ex auro et argento. IX, 775. Quis ea custodiret. IX, 775. Ecclesiarum Africæ missa a Constante ornamenta. IX, 800. Ecclesiarum quod oblatum est retrahere, quantum sit peccatum, Ananias et Sapphiræ morte ostenditur. III, 2200. Ecclesiarum immunitas violata excommunicatione vindicatur. II, 1006. De irruptione in ecclesiarum lex Honorii. IX, 807.

Ecclesiastico negotiari non licet. III, 2385. Ecclesiasticum jus et potestas. III, 2287. Ecclesiastico juri ab auctore concessum est et pœnitentiam dare, et post pœnitentiam recipere. III, 2510.

Ecclesiastici liber a Carthaginiensi Concilio Laudatur ut Salomonis. X, 1729.

Ectasis. VI, 797.

Edusius exceptor. IX, 794, 795.

Egeles. VIII, 1150.

Eleemosyna bonum melius quam jejunium. V, 2023. Ab ea nemo facile excusatur. V, 2025; VI, 1175. Eleemosynarum præceptum quomodo quisque impleat. V, 2024. Ab eleemosyna largienda qui dispensentur. V, 2531. Eleemosynæ ergo quilibet habere non sinitur Reclusa. I, 1455, 1463. Si vero ex suo labore aliquid habuerit superfluum, det non sua, sed alterius manu. I, 1453, 1463. Eleemosynæ genus quod ei liceat. I, 1463. Eleemosynarum duo genera, unum cordis, aliud pecunie. V, 2252, 2259, 2261, 2531, 2536, 2537. Hæc sine se invicem nil prosunt. V, 2266. Eleemosynarum tertium genus, bona voluntas. V, 2537. Hoc genus est in pauperis potestate. VI, 1177. Deus noster non solum copia largitatis, sed benevolentia pascat largientis. V, 2250. Non tam res nostras quam nos i, sos desiderat. V, 2261. Quomodo nos per eleemosynas ad se trahat. V, 2261. Eleemosynam dat etiam qui plectit. V, 2529. Eleemosyna occulta qui publice fiat, et qui publice occulte. V, 1864. Qui dextera aut sinistra fiat. V, 1865.

Eleemosyna multis rationibus suadet. V, 2543. Eleemosyna, piium quoddam genus. V, 1012. Incomparabiliter plus est quod pro paupere accipitur, quam quod ei datur. V, 2531. Qui propter filios eleemosynam non largitur, filiis, non sibi prospicit. V, 1912. Ad eleemosynam invitatur, ubi audimus, Sursum corda. V, 1912. Eleemosynam negans ad cœlum sine causa pulsabit. V, 2532. Sine causa peccatum finem expostulabit. V, 2535. Eleemosynam largienti quæ erit in die iudicii fiducia. V, 1899, 2531, 2537. Quæ merces. V, 2535. Eleemosynis necessario redimenda peccata. V, 1865. Eleemosyna quotidiana redimuntur minuta peccata. V, 2539. Non consumuntur quotidiana adulteria. V, 2539. Eleemosyna pro peccatis, si ea deserantur, nullum prodest. V, 2259. Eleemosynam faciens, et non desinens peccare, quasi sua offert Deo, et se diabolo. V, 2018. Aliorum carnem pascat, ac suam animam jugulat. V, 2226. Pecuniam Deo offert, et animam tradit diabolo. V, 2538, 2539. Pecuniam perdit, et se non redimit. V, 1846. Eleemosynam de rapinis erogantes sistuntur ad iudicium. V, 2540. Eleemosynas de rebus iniuste partis Deus abominatur. VI, 1042, 1058, 1067, 1345. De rapinis eas faciens, Deum tamquam corruptum iudicem prædesocium vult habere. V, 1846. Eleemosyna qualibet extra Ecclesiam ad salutem non prosunt. VI, 768, 776.

Eleemosynis quantis opus sit ut peccata redimantur. V, 1892. Quæ et quando in eleemosynam sequenda. V, 2537. Quid ab unoquoque pauperibus largiendum. V, 1878; VI, 1175. Decimæ rerum suarum ipsis tribuenda. Vide Decima. Eleemosynam quisque impertiri debet quantum prævalet. V, 1898. Ipsa tantum est cuius dimittas placet. VI, 1227. Ex omnibus proventibus et lucris, præter decimam, aliquid insuper pauperibus sequeundum. VI, 1548. Pertinent sibi et Christo cum filiis de substantia sua facere. V, 2217, 2218. Carni necessariis hic reservatis, per eleemosynam mittendum unde anima vivat in celo. VI, 1535. Alienorum quodammodo retentor est, qui profutura pauperibus inutiliter habet. X, 1866. Res alienas aufert, qui non dat quod sibi sumpto mediocri et rationali victu et vestitu

superest. V, 2265, 2267. Eleemosynæ causa victus et vestitus constringendus. V, 1879. Ad ecclesiam nemo vacuum veniat. V, 2531. Dandum tunc mendico, ut accipiat a Christo. V, 2530. Eleemosyna ultro eroganda. VI, 1225. Et hilari animo. VI, 1176. Quisque hilaris impertiri debet, quia multum hinc ei lucri provenit. V, 1838. Eleemosynæ comes sit oratio cum jejunio. VI, 1228. Eleemosyna ipsa orat effliciter. VI, 1225. Eleemosynarum ordo legitimus. V, 2261. Error eorum qui iniquis stipem non erogandam censent. VI, 1227. Jus illi præponendi, sed non despiciendi iniqui, etiam iniuncti. VI, 1227. Conciliatur præceptum non suscipiendi peccatorem. VI, 1227. Non sunt eligendi quibus largiamur. VI, 1176. Omnibus petentibus pro posse dandum est, sed servis Dei etiam non petentibus ingerendum. V, 2553. Quid emendamenti ex eis ad divites redeat. V, 2554.

Elementa quatuor. VI, 729. Eorum ordo. VI, 741. Elementa non sunt abolenda per ignem, sed in melius commutanda. VIII, 1219. Elementis serviunt Pagani; Judei sub elementis, Christiani supra elementa Deo serviunt. III, 2275.

Eleutherius Sebast. VII, 813.

Eleutherius Jerichunt. VII, 815, 816.

Elias figura Christi. V, 1825, 1825. Johanne Baptista non minor. III, 2250. A corvo nutritus. III, 2180. Quo pane sit ab Angelo confortatus. III, 2182. Qualis fuerit, quando cum paulisper gratia deseruit. V, 2263. Idololatriæ cultores jure interfecit. III, 2181. Quo animo de Quinquagesimis et de sacerdotibus penas sumserit. V, 2265. In testimonium novissimi temporis servatur. III, 2163. Quam convenienter igneo curru raptus. III, 2183. *v. Enoch.*

Eligii Sermones ab Audeno in unum collecti. VI, 1168. Eligendi tres modi, Auctore, subelectio, præelectio. VI, 1508. Electionem gratiæ nulla merita humana præcedunt. X, 1830.

Electi Manichæorum. VIII, 1133, 1136.

Elisæus avarus ad bonum. III, 2250. Duplicem Eliæ spiritum iusti, non elationis affectu. III, 2250. Sed effrenis populi compescendi studio. III, 2183. An obtinuerit. III, 2250. Typum Domini habuit. V, 1827, 1832. Elisæus irrisus Christum in passione irrisum representat. V, 2265. Cur de pueris penas sumserit. III, 2185; V, 2265. Quod ioculos percussit, misericordiam magis, quam crudelitatis fuit. V, 1826.

Elizabeth sanctæ Ismaræ filia. VI, 1276. Quam sancta. V, 2117. Elizabeth et Maria duæ naves onerate de celo. V, 2110.

Eloquentia insipientis cur cavenda. X, 1881. Bonorum ingeniorum est, in verbis disserentium verum querere, non verba. X, 1831.

Eubolsimi. III, 2159.

Emeritus. IX, 828. Disputat. IX, 850.

Emmanuel. V, 1981.

Encolpius Donatista episcopus. IX, 805.

Encratitarum error de cibis et de nuptiis. VIII, 1219.

Encryphia. V, 1714, 1747.

Energumenus inter Missarum solemnia timorem populo incutens. V, 2517.

Enoch ad immortalitatem raptus. VI, 1037. Translatus sine morte, quid hominibus factum fuisset si non peccasset, ostendit. III, 2154. Mortis debitum non vitabit. III, 2154. Enoch et Elias a raptu beate vivunt. VI, 1144. Ante exitum Antichristi in mundum mittendi et ab eo occidendi. VI, 1151.

Ephesus non patitur apud se Pelagianos. X, 1685.

Ephesina synodus heresim Pelagianam anathematæ damnavit. X, 1681. In ea a cccxxv. Episcopis Juliaus et Celestius damnati. X, 1688. Ephesinæ synodi sententia in Pelagianos. X, 1700. Ephesina synodo multa prolata, quasi vellet Nestorius Pelagii dogma renovare. X, 1683.

Ephaltes. VI, 798.

Ephoth aliquando vestis, aliquando armariolum. III, 2264.

Epicorum genus. I, 1503.

Epicletus. IX, 787.

Epiphaniæ festum in nobis erit perpetuum, si in omnibus oculis nostris Christus appareat. V, 2010. De Epiphaniæ solemnitate diversa veterum traditio. V, 2010. Quare lex hujus ratio indicatur. V, 2013. Hoc die Christus triplici ratione dicitur apparuisse. V, 2018.

Episcopus, primus est presbyter, hoc est sacerdos summus. III, 2502. Sacerdotes non aliter quam copresbyteros et consacerdotes vocat, sed non diaconos item condiaconos. III, 2502. Christus prius quam in cælos ascenderet, imponens manum Apostolis, optisecos eos ordinavit. III, 2206. Episcopi quidam notantur, de laicorum numero ad hoc munus assumpti. V, 1750. Episcopus aut sanctissimus aut diaconus est. II, 1150. Episcopi a Deo missi vocæ. VI, 752.

Episcoporum specialis gratia. III, 2287. Et in doctrinæ ratione auctoritas. X, 1756. Episcopi est dispensare res Dei, populi suscipere. V, 2142. Potest esse dator, non exactor. V, 2142. Unde vivo, inde dico; unde pascor, hoc ministro. V, 2142. Præsules humani generis agunt causam a Deo. X, 1739. Episcopus debet peccata diligenter attendere, et peccatores aut corrigere, aut ab Ecclesia rescindere. VI, 1080. Hæreticorum impia facta ad Episcopos locorum ubi committuntur, coercere pertinet. X, 1710. Episcoporum synodum convenientes, providant ut disciplina competens his absentibus habeatur. IX, 785. Episcopus quasi mediator inter divites et pauperes, horum legationem apud illos agit. V, 2170. An de pecunia Episcopi sit data pauperes acceperint, interrogatio est. IX, 798, 799. Qua formula hæc pecunia pauperibus erogabatur. IX, 799. Id fiebat publice. IX, 799. Episcopus negligens, alius. VI, 2066. Episcopus cum diacono suo reconciliare pluribus contendunt amici Episcopi. IX, 795, 796. Donatistis exprobratur quod nullum in urbe Roma civem episcopum, nullum nisi peregrinum habuerint. IX, 805.

Epistole salutatorie. IX, 782.

Equorum disciplina. VI, 1221.

Eremiticæ vitæ usurpantæ rationes. I, 1451. *Vide Monachus.*

Erroris plura exempla. V, 2005. Hæc in superbiam transeunt, cum cognita sine emendatione permanserint. V, 2005. Erroris insignis correctio. X, 1752.

Escarum lex unde Judæis data. III, 2569.

Esdras combustam a Chaldæis in archivis templi Dei legem, eodem Spiritu quo scripta fuerat, restituit. III, 2191.

Esse. Non esse multo melius esset, quam cum esse perpetuo affligi. VI, 1270.

Essentia ab eo quod est, de solo Deo dici debet: aut si de cæteris creaturis, non sicut de Deo. X, 1616.

Ethicæ opus. VI, 808.

Ethna uxor Gamalielis. VII, 811, 812.

Evæ et Mariæ comparatio. V, 1981, 1983. Evæ damna per Mariam restaurantur. V, 2104. Evæ tria mala tribus Mariæ bonis probantur exclusa. V, 1991.

Evagrius Iberita librum edidit *septi emendat*; a Rufino latine versum. X, 1695, 1996.

Evandrus ab Ursino. IX, 779.

Evangelium per Apostolos non exhiberetur, nisi ante per Prophetas promitteretur. VIII, 1107. Evangeliorum cur quatuor scriptores. III, 2592. Cur in his primus Matthæus, secundus Lucas, tertius Marcus, quartus Joannes. III, 2592. Evangelii Joannis et Pauli, pro dictis Joannis et Pauli. III, 2568. Evangelii prædicatione quibusdam subtracta. X, 1812. Evangelium in toto mundo recipiendum, et tunc mundi finem futurum. X, 1835, 1842.

Evangelus presbyter. X, 1750

Evansus apparitor. IX, 816.

Eucharis lingua. V, 2005.

Eucharistiæ et Trinitatis ineffabilia mysteria. VI, 977. Utque uno modo ad salutem necessaria. VI, 977. De his recte credere et sentire postulat. VI, 977. Melchisedech futurum Domini sacramentum signavit, ac mysterium corporis et sanguinis sacrificio panis et vini expressit. II, 1102. Eucharistiam corporis et sanguinis Domini Abraham quasi fidelium patri tradidit Melchisedech; ut præfiguraretur in patre, quæ illis futura esset veritas. III, 2528. In die cæniæ Christus salutiferæ consolationis mysteria consecravit. V, 2055. De humilitate sua corpus et sanguinem suum commendavit. V, 2055. Effectus ut Angelorum mensa lactesceret, et ad parvos perveniret. V, 2055. Ac Verum, quod est æquale Patri, homo manducaret. V, 2038. Eucharistia non terrenum esset convivium in quo ponitur cibus hominum, sed cælestis ac spirituale in quo panis ponitur Angelorum. V, 2279. Ac cibus animarum. V, 2279. Eucharistiam sacrificium. VI, 772. Eucharistiæ oblatio in numeris Sanctorum. IX, 805. Corpus et sanguinem suum Christus per sacerdotum ministerium dispensat. V, 1975. In Eucharistia non debet offerri aqua sola, sed vinum aqua mixtum. VIII, 1220. Eucharistiæ sacrificium quando offertur, quid significetur. V, 1909. Oblationem quæ Deo in altari offertur, exhibere. VI, 1171. Cum cruce et interpositione Dominorum veterum altaris sacramenta conciliantur. V, 2204. Quod offertur, ante verba Christi panis, post non jam panis, sed corpus Christi dicitur. V, 1908. *Vide Missa.*

Eucharistiam percipienti viri lavant manus, mulieres nulla exhibent linteamina, ubi corpus Christi accipiant. V, 2168. Corpus Christi dum ministratur, maxime cavemus ut nihil ex ipso de manibus nostris in terram cadat. V, 2519. Sanguine Christi accepto universa Ecclesia dicitur unum. VI, 748. Ariani dum urgeantur cur Christum non credentes, tamen adorant; replicant et nos carnem Christi adorare. V, 2500. Christus quotidie comeditur, et integer

- manet. VI, 956. Caritatis petitur augmentum, ut digne percipiatur. VI, 956. Eucharistia canibus data, canes in rabiem versi dominos quasi latrones sancti corporis reos laesant. IX, 804. Eucharistiam quis percipere valeat, quis ab ea se debeat subducere. V, 2166, 2167; VIII, 1217. Ad altare Domini ita accedamus, ut corpus et sanguinem ejus ad remedium animæ, non ad iudicium accipiamus. V, 1973, 1975, 2024. Ab Eucharistia seu communiione corporis et sanguinis Christi removeri vult, qui penitentiam petit. V, 2228. Accessuris ad altare Domini, prius omnia cordis latibula inspicienda. V, 2036. Præmittenda confessio et penitentia. VI, 1059. Eucharistiam sumere non sunt idonei, qui non ante a legitimis etiam uxorbis se abstinerint. VI, 1204. Bonus Christianus, ut securius communicet, continet plures dies ante solemnitates. V, 1976, 1977, 2021, 2241, 2268. Eucharistiam accepturus ab omni odio liber esse debet. V, 1074. Sacratissimum corpus Domini non presumat accipere qui homicidii sibi conscius est. V, 1979. Ex ore, ubi corpus Christi ingreditur, canticum luxuriosum proferri quam iniquum sit. V, 2259. Eucharistia quotidiana perceptio ejusque effectus. VI, 911. Eucharistia medicina est. V, 1900. Qui quotidie non meretur accipere, nec meretur post annum. V, 1900. Eucharistia quotidiana perceptio nec laudanda, nec vituperanda. VIII, 1217. Omnibus Dominicis communicandum suadet. VIII, 1217. Paschali solemnitate corpus Domini et sanguinem ejus accipi. V, 1760. Item in festivitate S. Joannis baptista: ab omnibus accipi inquitur. V, 2268. Eucharistia statim post baptismum data inquitur. VIII, 1220. Data est etiam parvulis et hebetibus. VIII, 1217. Eucharistia mysteris quomodo admittantur ab hereticis baptizati, etiam parvuli et hebetes. VIII, 1217. Corpus et sanguinem Christi qui aegrotat accipiat. V, 2258, 2273; VI, 1173. Mortuos cum Eucharistia condendi uos indicatur. V, 2205. *vide corpus.*
- Eucherius* episc. X, 1790.
Eucherius alter. X, 1790.
 Evectio publica. IX, 785, 786.
 Euge aliquando ad bonum, aliquando ad malum aptatur, III, 2413.
Eugenius lector. IX, 704.
Eunomius episcopus IX, 770.
Eunomius sentit carnem in Christo esse absque anima. VIII, 1214. Trinitatis personas esse inæquales. VIII, 1214. Negat honorandas Sanctorum Reliquias. VIII, 1219. Eunomium anathematizat Pascentius. II, 1157.
Eunomianus. X, 1753.
 Eunuchos Romano regno facere non licet, aliis licet. III, 2549. Eunuchus a natura Cælestius. X, 1681, 1680.
Erodianus legatus ex Concilio Carthag. IX, 812. Episcopus. IX, 814. cæsus fuit, cur. IX, 814.
Erodianus Uzalensis episc. VII, 855.
 Euphonia. I, 1403.
Eusebius episcopus Constantinop. VII, 820, 822.
Eusebii Chronica canonica. III, 2171. Eusebii, egregium in reliquis et magnæ doctrinæ viri, libellus quo nativitatem Domini a Spiritu sancto ignorari scribit, refellitur. III, 2373.
Eusebius presbyter Hieronymo mittit libros Aniani. X, 1749.
Eusebius quo jubente suscepti sunt libri de mirabilibus sacre Scripturæ. III, 2149.
Eustochium et Paula deplorant apud Innocentium quæ in locis suis passæ sint. X, 1710. Eustochii dormitio. X, 1749.
Eustonius Sebast. VII, 815. *not.* 5. 816.
Eutyches Cæsarianensis. IX, 795.
Eutyches Christi carnem et coelo allatam dicit. VIII, 1214. Unam in Christo operationem esse voluit. V, 1905. Eutychetis duplex error, tum de unica natura Christi, tum de cælesti ejus carne, notatur ac refellitur. V, 2031, 2182.
Eutychianus Consul. IX, 508.
 Exaltationis S. crucis dies festus. I, 1455, 1458.
 Examen rerum a majoribus decisarum non est permitendum. X, 1764. Nec damnatis dandum examen judicii, sed remedium penitentia. III, 2361. Examen conscientia ante somnum. I, 1459.
 Excæcare Deus dicitur, quem illuminare noluerit. X, 1068.
 Exceptor recitat acta. IX, 794. Exceptores vocantur Officium publicum, et Officium. IX, 794. Exceptores Proconsulis. IX, 816. Exceptor Vicarii. IX, 816. Exceptor Legati Carthaginis. IX, 816.
 Exceptorium cordis, seu pectoris. V, 1760, 1801, 2207. Exclusivimus. VIII, 1117.
 Excommunicatio. VI, 1110. Petrus, Christum negando, a se amicos Christi excommunicavit. VI, 1110. Peccatorum capitulum rei ultro se a communione Ecclesie removeat. V, 1948. Excommunicari se supplicat, qui penitentiam petit. V, 2228. Excommunicationis spontaneæ fructus. V, 2167. Excommunicationis temporariae, et æternæ pena. V, 2167. Excommunicare prohibentur sacerdotes multitudine peccantium. V, 2300, 2295. Excommunicatio, qua quis non solum a communione suspenditur, sed et a colloquio et convivio Christiani populi separatur. V, 2295. Juventur fideles ut cum adulteris, postquam semel eos et secundo et tertio castigant, nec colloquium habeant, nec convivium. V, 2289. Excommunicatus ab alio Episcopo vel doctore non debet recipi. VI, 1086. Qui excommunicatum a catholico, illo non permittente, sibi jungit, jura sacerdotii excedit. VI, 1086.
 Excusationes non tollentes peccatum, sed peccati medicinam. V, 2214. Peccatum augeat. V, 2215.
 Exemplum bonæ conversationis omnes tenentur alii præbere. V, 2071. Exemplis bonis duplex est meritum. III, 2362.
Exonius adjutor cornicularis IX, 816.
 Exomologesis satisfactio. V, 2217.
 Exorcismus fidelium. IX, 804. Exorcismi et exsufflationes in baptismo. X, 1739.
Ezechias de mortis nuntio quare tristis. III, 2187.

F.

- Fabius* exceptor. IX, 816.
Fabius episc. Pelagianus. X, 1751.
 Facinus quid sit. V, 1869. Facinus, flagitium et impietas qui differant. VI, 1275.
 Facultatula. IX, 830.
Facundi verba de errore Palæstinorum Episcopi ac Zosimi in causa Pelagii et Cælestii. X, 1725.
Falcidius. III, 2301.
 Fallacia et mendacii discrimen et convenientia. VI, 1101.
 Falsare acta, Donati parti non est insuetum. IX, 784.
 Falsitatis reis dexteram fuisse amputatam indicatur. VI, 1220. Falli nemo vult, multi fallere: ideoque mendace melior est qui fallitur. X, 1681. Quæ visio num species falsitati sunt obnoxia. VI, 797.
 Famae bonæ studium Religiosis esse debere. VI, 1221.
 Fames animæ gravior quam corporis. V, 1785. Fames est antica virginitatis, inimica lascivie. V, 2051. Fames in Italia, Africa, Sicilia et Sardinia. III, 2333.
 Famille lotius salus ipsius domino curanda. VI, 1057.
 Fascia ad divinum missæ intuitu, discitur quædaturum est. V, 2272.
 Fascinum fidei contrarium. V, 2275.
Fastr. IX, 801.
 Fastidire spirituales delicias, animæ periculosum. X, 1839.
Fastidii Brittonis liber de vita Christiana. VI, 1031. Unnilis de se ipsius oratio. VI, 1031.
Fatalis vidua. VI, 1051, in *Admon.*
 Fatum vocant Pagani demoniorum in nos operationes. III, 2351. Quid fatum bonum, quid malum appellent. III, 2351. Fatorum assertores negant iudicium. III, 2354. Malos inemendabiles asserunt natos. III, 2355. Si est fatum, frustra datur lex. III, 2355. Si est fatum præstans qua quisque morte moriatur, non est puniendus homicida. III, 2355. Nec dicant mundum post annos mccccx innovari. III, 2357. Frustra supplicant. III, 2357. Christianorum vanitas qui illud Christi, *Nondum venit hora mea*, de fato explicant. III, 2358. Fati opinio non convenit horæ passionis Christi. X, 1894. Non prædestinationi. X, 1853, 1841. Vana est et de vanitate concepta. X, 1853. Fati necessitates excludunt Judæi in toto orbe dispersi, et tanca legibus suis addicti. III, 2349. Unus omnium interitus in Sodomis, in diluvio, in mari rubro. III, 2349. Varia nationum diversarum instituta. III, 2349. Et eorum desuetudo. III, 2350. Fatum non est, ubi est disciplina, ubi consuetudo, ubi casus; et ubi videtur esse, timore legis vincitur. III, 2350. Rei accusati, se, non fata accusant. III, 2351.
 Fauces. In fauce. V, 1738.
Faustræ domus. IX, 779.
Faustinus. IX, 787.
Fausti basilica. X, 1728, 1750.
Fausus dictus natione Callus. X, 1777. Sed falso. X, 1777. *not.* (a). Regina civitatis episcopus. X, 1777. Libros ejus de gratia alii insimulant, alii defendunt. X, 1776, 1778. Eos non recipi rescribit Hormisdas. X, 1777. Et hereticos esse ex collata Augustini doctrina Joannes Maxentius ostendit. X, 1778. Fausti duo libri septem aliis S. Fulgentii refutantur. X, 1781. Commenta huius veritati contraria et catholice fidei penitus inimica. X, 1781. Ejus libri anathematizantur: quæ eorum doctrina. X, 1776. Illius opusculum de ratione fidei. V, 2176. Sermones plures qui ei non immerito adscribantur. V, 1881, 2012, 2043, 2055, 2062, 2064, 2081, 2087, 2110

Felicianus Arianus. VIII, 1157.
Felicitas mundi quomodo infelicitas. III, 2354. Felicitas mundana non est Christianorum. VI, 1068. Felices putantur mali cum habent quod volunt. quia quid sit felicitas ignoratur. X, 1890. Felicitate peccantium cur nihil infelicitus. X, 1862. Felices quibus Deus solus spes est, et omnia opus oratio. VI, 933.
Felix et Genadius antiqui martyres. VII, 833.
Felix Bonifacii Papae decessor. X, 1790.
Felix Autumnitatus actis proconsularibus ab orani crimine purgatus declaratur. IX, 780. Quomodo subornatus sit scriba publicus, quo ille sacros libros tradidisse videretur. IX, 782. Felcis Aptugucensis innocentia comprobata. IX, 827, 841.
Felix a Florentia. IX, 770.
Felix Idicrensis. IX, 803, 804. Puellam nefarie incestat. IX, 804.
Felix a Rotario. VI, 757.
Felix a tribus tabernis. IX, 779.
Felix Zabensis. IX, 803.
Felix episcopus. Donat. IX, 807.
Felix episcopus cathol. IX, 791.
Felix alter episcopus. X, 1731.
Felix diaconus ob famosum de Imperatore epistolam appellatus, apud Mensurium latet. IX, 773.
Felix Sarsor lector. IX, 794.
Felix Curator. IX, 768.
Felix Flum. perp. Curator. IX, 794.
Femina captivitas nostrae causa. V, 1984, 1985. Reprehenduntur Episcopi, qui monachos ac ministros Ecclesiae cum feminis ad peregrina migrare sinunt. X, 1771. Aut qui congregationem tolerant in qua servi Dei cum puellis sacris habitant. X, 1770. Discretas esse jubet Gelasius virorum atque feminarum habitationes. X, 1771. Feminarum ebrietas, ejusque incommoda. VI, 1110. Femina sine pudicitia, abusive. VI, 1082. Femineam creaturam non esse culpabilem. VIII, 1145. Per eam nostrum genus oportuisse liberari. VIII, 1145.
Feria quata in honorem Jovis vacantes, acriter reprehenduntur. V, 2210.
Fervor animi fovendus. V, 1022.
Festivitates bonis operibus ante plures dies debent praeviri. V, 1974, 1976. Festorum ac Dominici otium cur a Patribus sit sanctum. V, 2274. Festis tantum diebus, et solo solemnitate studio ecclesiam aduentos, ab Origene increpantur. V, 1733, 1757.
Fidei iussores in baptismo. VI, 1169, 1171.
Fidentius. IX, 778, 790.
Fides amicitiae nutrix et custos. VI, 810, 811. Fidem stultam constat non professe, sed obesse. III, 2250. Fides a fit nomen accepit. V, 2233. Fidei laudes ab omnibus celebrantur. V, 2233. Fide nulla majores opes. VI, 1106. Fides, primogenita cordis. V, 1785. Bonorum omnium fundamentum ac salutis initium. VI, 735. Vitae porta et janua regni. V, 1959. Justi thesaurus. V, 1842. Est tanquam sensus noster. VI, 1065. Navis est in hujus mundi fluctibus. VI, 817. Unde addicendum sit. VI, 817. Fidem nostram commendat mundanae sapientiae perfidia. III, 2560. Item quod in his Deo credamus, in quibus nulli alii crederemus. III, 2300. Dei promittuntis persona confluet, quod verbis videtur impossibile. III, 2526. Fidei res, divinis testimoniis potius, quam ratione edoceri. VIII, 1158. Fides primum credit, tum laborat ut quod credit intelligat. III, 2540. Tunc firmior est, ubi credulitatis suae reddere valet rationem. III, 2510. Fides est, quod non vides credere; veritas, quod credidisti videre. X, 1891, 1892. Fidei laus, non visa credere; praemium, creditorum adeptione gaudere. X, 1880. Fide Dei visio promerenda. X, 1897. Fidei virtus sinapis grano comparata. V, 1914. Fidei Christianae fundamentum. V, 1909. Certa regula. VI, 1189. Praerogativa et officia. III, 2376. Limes. X, 1777, 1778.
Fidei necessitas. V, 1959; VI, 735, 775. Multa de Deo credenda ad salutem sunt necessaria. VI, 1152. Sine fide nihil unquam boni operis inchoatur atque perficitur. V, 2231; X, 1791. Fides salutis ea Noe fuit, quae nunc nobis est. X, 1653. Fides Abrahae semen est Abrahae. X, 1578. Fides Abrahae qui imitanda. X, 1938. Fide non alia nisi quae nunc est, sibi facti sunt quotquot adventum Christi praecesserunt. X, 1637, 1638. Fides sanctis qui Christum praecesserunt, per gratiam collata. X, 1789. Fides in Adam perdit, non recipitur nisi munere Dei. X, 1851.
Fides donum Dei est. X, 1658, 1893. Nec ideo tantum est munus Dei, quia dedit homini libertatem, per quam facultas ei sit credendi aut non credendi. X, 1851. Fidem donatam qui credit, Pelagianis fraudibus viam praecudit, et contra. X, 1851. Fidem homo non habet in natura, sed fidei semen, sicut lapis ignem. III, 2359. Fidem naturalem qui dicunt, fideles esse definiunt etiam ab Ecclesia alienis. X, 1796. Hi vetusti erroris reliquias praegravaatur. X, 1701.

Fidei principium a gratia creabit. X, 1770, 1774, 1786. Fidem ex homine esse dixit atque Augustinus, sed postea retractavit. X, 1850. A fide incipiunt omnia merita. X, 1781, 1850. Fides gratiam non praecedit, si non praecedit meritum. X, 1838. Si fides negatur ex gratia, nullum bonum erit gratiae deputandum. X, 1791. Fides et inchoata et perfecta donum Dei est; et hoc non omnibus datum. X, 1852. Cur aliis datur, non detur aliis, scrutari non licet. X, 1835. Fidem non suscipi nisi voluntate. X, 1804. Quomodo id fiat cum gratia. X, 1805. Fides non est nisi ex Dei dono et hominis voluntate. X, 1811. Voluntate alii credunt, alii non credunt. X, 1861, 1853. Credere ipsum, illi est consensus praebere veritati, nobis a Deo datur. X, 1774. Obiectio adversus hanc sententiam, ejusque solutio. X, 1774.
Fides qualis esse debeat. V, 1959. Fides Christiani quae, et quae diaboli. VI, 1190. Fidei interioris et exterioris necessitas. VI, 1189. Fidelium crimina per ignem transitorium purganda multi falso credunt. V, 1946. Refelluntur qui credunt fideles non posse damnari. VI, 1118. Aut qui dicunt fidem sine operibus professe, ac Deum perfidiae tantum uitore fore. VI, 1042, 1043. Fides sola sine operibus non commendat apud Deum. III, 2413. Non sufficit ad salutem. III, 2333; V, 1835. Inutilis est. V, 1800, 2255. Sine fide nihil prosunt bona opera, nec fides sine bonis operibus. V, 1959. Fides integra credit et quod promittit et quod minatur Deus. V, 2234, 2236. Fides vera agit unde caveat minas, et assequatur promissa. V, 2234. Fidem etiam de otioso sermone periclitari posse. V, 2234. Fides Christi non eorum est qui in se confidunt. X, 1891. Non est aut male speranti aut male desperanti. V, 2255. Fides spe nutritur ut corpus cibo, dilectione animatur ut corpus anima. VI, 1025. Fidem hominibus nunc desse. V, 1934. Fidei mors atque resurrectio. V, 1896.
Fide catholica a teneris inbuitum fuisse quanta gratia. V, 1835. Fides vera. VI, 1025. Fidei verae regula a Fulgentio scripta. VI, 733. Fidei libellus a Pelagio ad Innocentium missus. X, 1716. Alius ab eis qui Pelagio adhaerebant, scriptus. X, 1752. Fidei ampla confessio. VI, 890. Fidei catholicae expositio. V, 2175, 2180, 2181. Fides recta praesertim de mysteriis Trinitatis et Eucharistiae postulat. VI, 977. Fidei catholicae quid prosit haeresis. V, 1894. Inuitos ad communionem Ecclesiae coactos fuisse, innuunt Donatistae. IX, 838.
Fidelium quatuor sunt genera. VI, 1508. Fidelium primum quam fervens caritas. V, 1957. Quam nunc frigida. V, 1958.
Fiduciam oranti praestat Christi passio. VI, 807. Minuit prava conscientia. VI, 905. Fiducia in die iudicii quanta erit eleemosynam largienti. V, 1899, 2351, 2357. Qui se sibi sufficere confidit, ab eo qui vere ei sufficit, delicit. X, 1872.
Figulus, Deus per quem formati ad vitam, et per Christum reformati sumus ad gloriam. V, 1901.
Figurae et formae discrimen. I, 1433. Figura diversorum esse potest una eademque res. V, 1818.
Filius apparitor. IX, 816.
Filius vitam habet, non participando, sed nascendo. X, 1889. Filio per naturam omnia unius substantiae jure sunt propria. V, 1880. Filiorum naturam et adoptivorum discrimen. VIII, 1161. Filiorum diandorum cura Deo committenda. V, 1912. Filius ejus quisque appellatur, cujus opera facit. VI, 1324.
Filii Dei autem Graecos et Barbaros habita videtur opinio. VIII, 1185. Filium Dei de solo Deo, non de conjugio naturae agnovit Mercurius. VIII, 1104. Alium Deum a Patre praedicavit Sibus. VIII, 1103. Filius semper apparuit Patriarchis et Prophetis. III, 2414. A Nabuchodonosor visus est in camino ignis. III, 2254. Eum Deum quibus argumentis negent Pagani, Judaei, Manichaei, Sabelliani, Ariani. VIII, 1191. Filium in divinitate minore dicentibus quid respondendum. V, 2176. Filii Dei divinitas ac distinctio a Patre pluribus veteris legis testimoniis adstruitur. VIII, 1104. Filii missio enim a Patre alium, sed non minorem arguit. VIII, 1112. Filium a Patre doceri, id est quod generari. X, 1889. Filii generatio aeterna singularis ostenditur ex temporali ipsius ortu. VIII, 1162. Nulla com; aratione aut cogitatione exprimi valet. VIII, 1178. Quatenus conveniat aut non conveniat verbum nostrum cum eo, ac generatio humana cum ejus generatione. III, 2563, 2567. Filii diversa nomina, eorumque rationes. V, 1970.
Filius Dei vicarius Patris est. III, 2329. Post Deum patrem secundus est, non natura, sed ordine. III, 2341. Natura est filius, et non adoptio. VIII, 1178. Non est ex nullis substantiis. VIII, 1187. Non prolato aut pars substantiae Dei. VIII, 1187. Absque ulla corporali passione genitus est. VIII, 1187. Aut credendus est ex Patris substantia, aut negandus filius simul et Deus. VIII, 1181, 1186. Quae illius, et rei creatae discrimina. VIII, 1182. Non est

absurdum ut dicatur filius caritatis, quomodo filius voluntatis. VIII, 1187. Filius sicut voluntas procedit ex mente. VIII, 1179, 1181, 1187. De Patre absque ullo, etiam rationis, initio est natus. VIII, 1177, 1181. Cur dicatur Sapientia in initium viarum Domini creata. VIII, 1177, 1180. Omnia quae sunt veritas est, et vita, et via. VIII, 1178. Ideo natus est, ut per ipsum fieret creatura. III, 2228. Deus volens condere creaturam, Verbum quod in mysterio apud se habebat, generavit sibi consubstantivum. III, 2219. Filius subsistentiam habet non alibi nisi in eo de quo natus est. III, 2249. In sua proprietate subsistit. VIII, 1181. Non ipse ex quo omnia, sed ipse per quem omnia. III, 2366. Cur Verbum Dei dictus sit. III, 2306; VIII, 1177, 1180. Cur Filius, Verbum, virtus et sapientia Dei. III, 2367. Nascendo omnia consecutus est Dei. III, 2367. Licet de Deo Deus sit, ipse tamen et Pater non duo Dei. III, 2306. Proprie de substantia Dei processit, non nutu et voluntate de loris creatus. III, 2367. Factura non est. III, 2368. Vitam in se habet, ut pote qui potest et vivificare quae vult. III, 2368. Non ipse aliud quam vita. III, 2368. Imago Dei est, et invisibilis sicut Pater. III, 2368. Exemplum de exemplo. III, 2369. Deum Patrem ipse solus videt, et in ipso ut in sua imagine eum vident Sancti in caelis. III, 2369. Nilii a Patre differt substantia, sed causalitatis gradu; eoque Pater auctoritate, non substantia, major est. III, 2369. Imago est Patris. VIII, 1179. Quantum ad Patrem veritas, quantum ad nos imago. VIII, 1179. Ex Patre inseparabiliter procedit, sicut splendor ex luce. VIII, 1179. Figura est substantiae seu substantiae Dei, quatenus Deum in se cogitum nobis fecit. VIII, 1180. Qui virtus Dei, gloria, lux aeterna, speculum immaculatum, isoperatio et bonitas dicitur. VIII, 1180. Est virtus ex virtute. VIII, 1181.

Filius genuit Pater, non necessitate, non voluntate, sed natura. V, 2180; VI, 736; VIII, 1196. Moas in nullo differentem monadem, nisi quod monas docetur esse, genuit. VIII, 1165. Filii nativitas exitio appellata est, ut et sine initio et de essentia Patris ostenderetur. III, 2295. Pater et Filius non duo dii, sed una substantia. III, 2295. Unum sunt non personis, sed natura. III, 2295. Inter Patrem et Filium hoc solum interest, quod Pater ingenuus est, Filius vero genitus. III, 2292. Filii aeternitatis. III, 2415. Si erat tempus quo non erat, fuit aliquid quod non fecit. VIII, 1110. Filium aequali si non genuit Pater, aut non est bonus, aut non omnipotens. V, 1822. Filius Patri coaeternus et aequalis. VI, 976. Et cum eo unum ratione atque substantia. V, 1971. Nullo loco continetur, sed in nullo deest, etsi in omnibus non sit similiter. VIII, 1187. In corpore assumpto totus, et ubique totus aderat. VIII, 1189. Filius corpus humanum et animam nostrarum similem per naturam, proposito vero sibi similem suscepit. VIII, 1189. Incarnatus est, non quod hominem a diaboli potestate per alios redimere non posset. III, 2340. Sed ut ipse sibi vindicaret principatum, quem ipsi diabolus usurparat. III, 2340. Filius sicut secundum divinitatem, ita et secundum carnem solus natus. VI, 735, 770, 771. Filii humilitas cur non transierit ad Patrem. VIII, 1163, 1164. Filii subjectio. X, 1835.

Filii Dei adoptivi. III, 2370, 2375. Non habent solum nomen suae re. III, 2375. Filios Dei posse fieri magnum beneficium et mera Dei gratia. VI, 871. Neminem, nisi omni modo absque peccato fuerit, filium Dei vocari posse, haeretica doctrina est. X, 1709. Filii Abrahae sumus, non nascendo, sed filium illius imitando. V, 1745. Filii Dei quisque est, aut filius diaboli: et quis sit Dei aut diaboli filius. III, 2275.

Filii diabolus illius nequitiae imitatione. V, 1742, 1776. *Filicanus* Galliarum episc. X, 1755.

Filuminus. IX, 779.

Finis quid sit. I, 1140. Finis boni aut mali quis. X, 1872.

Finis fidelium Christus est. X, 1875, 1876.

Firmamentum, quod concretis divinitus aquis firmatum est. III, 2317. Ab occultando vel celando dictum est caelum. III, 2317. In medio aquarum consistit. III, 2318. Ab oculis non attingitur. VI, 1027.

Firmus Uzalensis ecclesiae presbyter. VII, 833.

Flagellorum necessitas et utilitas. V, 2322. Flagella Dei beneficia sunt et remedia. V, 1851. Peccatoribus ad emendationem, iustis ad probationem prosunt. V, 1852. Flagellis cur Pharao durior, cur Nabuchodonosor poenituit. X, 1675. Flagella cessant, si cessant peccata. V, 2077. Ea a peccatoribus dum removet Deus, obdurare eos dicitur. V, 1787, 1788.

Flagitare pro jactare. X, 1623. Pro infamare. X, 1637. *Not.*

Flagitium quid. V, 1860.

Flavianus Vicarius Africae. IX, 806.

Flavus Const. IX, 809.

Flavius Constant. Cons. X, 1721.

Flavus Marcellinus IX, 816, 827, 834. Iudex in colla-

tionem Carthagin. IX, 816, 817, 818, 819. Secum alium iudicem residere permittit. IX, 818. Adversus Donatistas sententiam dicit. IX, 840.

Flere quando effeminatum, quando inhumanum. VI, 1147.

Flenda continuo peccata propria, alieua, ac patriae dilatio. VI, 1253. Non flenda terrena. VI, 1253.

Florentius Consul. X, 1686.

Florentius dispensator pecuniae publicae. X, 832.

Florentius Donat. IX, 807.

Florentius cathol. episc. IX, 816, 827. Legatus contra Paganos et Donatistas. IX, 815.

Florianus a Casena. IX, 779.

Florinus Judaeus. VII, 829.

Florinus docuit caruem nostram nudi causa conditam. VIII, 1220.

Florus ad quem suos libros mittit Julianus. X, 1753. Se Occidentalium partium episcopum haberi vult. X, 1754. Pro deposito habetur a synodo. X, 1760.

Focum Jan. Kal. negandi consuetudo. V, 2002, 2004.

Foedus dictum a foediate porci per quem foedus efficitur. I, 1415.

Foenus non exigere non sufficit, si molestus sis debitori. V, 1915. Foenoris crudelitate in quibusdam collegis suis genuit Cyprianus. IX, 823. Foenus morte plectitur. VI, 1300. Foenus pium. V, 1012.

Fons triplex Ecclesiae, Trinitas. VI, 1205. Fontes ad quos ex gentili more oratur. V, 2271.

Forma sacramenti baptismi. VI, 750.

Fornicatio viris putatur licere, non feminis. V, 2292.

Nec jam inter gravia crimina censetur. V, 2292. Aterius tamen penis obnoxios facit. V, 2292. Fornicator corpori, quod de nostro Christus assumpsit, injuriam facit. V, 2046. Ideo in corpus suum peccat, quia totus Adam, id est homo et femina, contaminatur. III, 2405. Fornicatio idem est Novatiano quod sacrilegium. III, 2405.

Fortis episcopi litterae ad Silvanum et ad clerum ejus. IX, 796. Item Sabini ad ipsum. IX, 796.

Fortis animus arduosam vitam magis eligit ferre quam fugere, necnon vulgare iudicium contemnit. X, 1805. Fortitudinem gentilium mundana cupiditas, Christianorum caritas facit. X, 1788, 1884. Sermo de fortitudine. VI, 1238.

Fortuna in bonis et malis inpar usus. X, 1805.

Fortunatianus episcopus. IX, 814, 816, 827.

Fortunatus. IX, 765.

Fortunatus. IX, 816, 827.

Fortunatus episc. in Sardinia exsul. X, 1772, 1770.

Fortunati opinio qua credit Deum creaturis visibilem. VIII, 1214.

Fortunius. IX, 807.

Fossores. IX, 794. Fossores vocantur Marcellus, Silvanus, Carosus, necnon subdiaconi. IX, 794.

Francorum reges quando duraverint, non desit Romanum Imperium. VI, 1153. Unus ex Francorum regibus regum ultimus et maximus futurus esse traditur. VI, 1153.

Frater quis vere dicendus. V, 1958. Frater nomen Christiani significati. V, 1861. Frater etiam dicitur, qui nec in una Ecclesia est, nec in eisdem sacramentis. IX, 833. Fratres vocat Constantinus Episcopus. IX, 788. Frater est omnis homo. V, 2139, 2229; VI, 1178. Fraternitas Christi major ac melior est quam sanguinis. V, 1957. Generatio spiritalis nobilior carnali. V, 1960. Fratrum concordia laudatur. V, 1858. Pericula a falsis fratribus nunquam quiescent. V, 1963. Fraternitatis oppugnatio, peccatum ad mortem. V, 1860.

Fraudis obtentus resocatur. VI, 1100.

Frons catechumeni signatur. V, 1821. Frons cruce signatur. V, 1820.

Fructuosus fossor. IX, 794.

Frui mundo. III, 2319.

Fugivinus. IX, 793.

Fulgentius episc. in Sardinia exsul. X, 1772. Illius liber de Fide ad Petrum. VI, 753. Tres vero libri de Veritate praedestinationis et gratiae, necnon septem adversus duos Fausti laudantur. X, 1784.

Fulgentius Donatista: et liber contra ipsum. IX, 765.

Fumigandi scientia sacrilega. V, 2273.

Fundamentum spiritale in summo est. X, 1868.

Funerei quidam ritus notantur. VI, 1166.

Furri. IX, 781.

Furis et latronis discrimen. VI, 1151. Fur deprehensus in quadruplum juxta legem damnatur. III, 2277, 2278. Furem dignoscendi sacrilega ratio damnatur. V, 2275.

Furti obtentus resocatur. VI, 1100. Furti quale sit damnatum. V, 1783.

Fuscus Duunvir. IX, 781

G.

- Gaius* episcopus. X, 1731.
Gaius alter. X, 1731.
Calatus. IX, 781, 782.
Gallus iudices sibi a Constantino deponunt A.ri. IX, 778. Hos Romam mittit Constantinus a Militiæ atque a designatis Gallis audiendos. IX, 778. Galli quidam presbyteri nova moventes a Cælestino coercentur. X, 1730. Gallorum Augustino calumniantium capitula, et ad ea responsiones. X, 1730. Galliarum episcopi fidei initium naturæ tribuentes. X, 1790. In Casarinn Arelat. ipsis resistentem invidiam confiant. X, 1792. Paulatim catholicam de gratia doctrinam receperunt. X, 1792. Quod se sperare prædixerat Prosper. X, 1795.
Callicus. IX, 791.
Callienus Dumvir. IX, 780.
Camaliel stolatus revelavit S. Stephanii reliquias. V, 2147. Qui revelavit. VII, 807, 809, 815.
Camalius. IX, 807.
Ganges secundæ post Euphratem quantitatis, a Cyro in cocca. fossas divisus. III, 2173.
Saramanum populi. III, 2530.
Gargillanæ thermæ. IX, 815, 827, 828. Aptissimus Colationi locus. IX, 819.
Caudentius a Pisis. IX, 779.
Caudentius episc. Donat. IX, 828, 830.
Gaudium semper in uno est. VI, 846. Gaudere bonum est, sed non si quis inde gaudet unde non debet. VI, 1050. Gaudium aliud rectum, aliud pravum. V, 2152, 2153. Gaudium iniquitatis, gaudium vanitatis, gaudium Spiritus sancti. VI, 965. Gaudium abominabile Deo. VI, 1050. Gaudium verum. V, 1917. Iustitiæ et pacis est fructus. V, 1917. Nec ei est cui non est cor purum aut corpus castum. V, 2109. Gaudium verum in hoc mundo nec fuit, nec est, nec esse poterit. V, 2159. Gaudium Christiani in quibus sit. X, 1888. Est in spe. V, 1961. Gaudium nostrum intermisit in spe, aliquando futurum in re. V, 2100. Gaudium in Christo æternum est. X, 1887. Gaudium quantum erit fruentibus Deo. VI, 906. Gaudium Domini. VI, 801.
Cedron electus ad gratiam. V, 1816. Prævidit sacrificia veterum abolenda. V, 1816.
Celastus Rom. episcopus. X, 1684. Dux illius epistolæ contra Pelagianam hæresin. X, 1765, 1764, 1765. Tertia de sene in hæc hæresim lapsus. X, 1766.
Gelu venti et pluviarum desinente turbine inferiores aeris artes obtinet. III, 2166.
Gebenna propter diabolium, non propter nos facta. VI, 1200. A gehenna quidam liberi, et si non in gloria. III, 2224. Quidam si non coronam, vel veniam mereantur. III, 2224.
Generare. Deo soli possibile fuit, ut simplex generaret. III, 2229.
Generaciones duæ: earum mores. III, 2531. Genesis superstitiosa observatio. VI, 1175.
Gentium populus in Naaman figuratus. V, 1833. Gentium a Christo suscitatarum figura. V, 1825.
Gentium fortitudinem mundani cupiditas facit. X, 1788, 1881.
Gervasius et Protasius in propria domo monachorum vitam per decem annos egerunt. VI, 1104.
Gesta apud Zenophilum consulare. IX, 703.
Genisicus. VI, 1172.
Gennadius et Felix antiqui martyres. VII, 835.
Genuensi et civitate missa exeerata Augustini. X, 1810.
Genus quid sit. I, 1421.
Germanus Antisiod. a Cælestino vice sui in Britannias mittitur. V, 1753. Mittitur una cum Lupo Trecenti a numerosa synodo. X, 1755. Ibi populo spectante et iudice cum Pelagianis disputant. X, 1755. Germanus puellas reddit visum, Sanctorum reliquias oculis ejus applicans. X, 1755. Totis Britannis reddit fidei sanitatem. X, 1755. Deinde renascente hæresi, illic secundo redit cum Severo Treverensi. X, 1754.
Gest Judæ vel Judæorum figura. V, 1832.
Gladius bis acutus, quo defenduntur justi, et puntuntur iniusti. III, 2443, 2447.
Gloria naturæ convertibilis non est sincera. VIII, 1184. Nulla in se hominibus gloriantis causa. X, 1787, 1880. Gloriam sibi quærens fur est. VI, 876. Gloriæ vanæ amantes ante faciem bona, mala post dorsum ponunt: secus agendum. V, 1816. Gloriæ inanæ ac timoris Domini confictus. V, 1093. Quas vires nocendi habeat humanæ gloriæ amor, non sentit nisi qui bellum ei indixerit. X, 1887. In rerum terrearum contemptu cavenda elatio. X, 1887. Gloria vana scientiæ vitanda. X, 1801. Gloria nostra debet esse conscientia. V, 2350.
Gloria gentili christiane morienti ea non erit, quæ fidei vita christiane exacta. III, 2578. Gloria nobis parata fide non comprehenditur, spe non attingitur, caritate non capitur, desideria transgreditur. V, 2172. Gloria Sanctorum diversa. II, 1150. Erit Deus omnia in omnibus, quando capit gloria universum corpus implebit. X, 1883.
Gorgias. I, 1431.
Gothorum clamorem Roma contremuit. II, 1120.
Græca pronuntiatio qua fit, ut *aperta* latine *irina* reddatur. III, 2120.
Grammatica. De Grammatica liber. I, 1385.
Gratia, regnum Dei. V, 1908. Gratiæ Dei imago fuit arbor vitæ in medio paradisi posita. III, 2320. Gratiæ mysterium sanctorum causa est tremendi. V, 2009. Prædestinationis, gratiæ et præsentia Dei doctrinam Ecclesiæ esse prædicandam. X, 1938. Gratiam a S. Augustino non recte defensam quidam dicunt. X, 1801. Quorum tum ob ordinem, tum ob ingenium ac scientiæ famam in Ecclesia non mediocri auctoritas. X, 1801. Ibi in uno Augustino cunctis, et maxime Apostolicæ sedis Pontificiis injuriam intulerunt. X, 1802. Eo ducunt ut gratiæ iniuriam injuste ab Ecclesia credantur damnati. X, 1801, 1805. Trahunt ad se multos. X, 1801. In his Casianus Scripturarum studio ac disputandi usu excellit. X, 1805. Ecclesiæ fides de gratia et libero arbitrio ex Augustini libris, et maxime ad Hilarium et Prosperum continetur. X, 1778, 1781. Doctrinam Augustini de gratia Bonifacius Papa commendat. X, 1790. Capitula quedam in scriptis Ecclesiasticis asservata. X, 1778, 1784. A sede Apostolica Arausicam ad Episcopos ut omnibus observanda et subscribenda mittuntur. X, 1785. Auctoritates multæ doctrinam de gratia continentes. X, 1811, 1824, 1835.
Gratiæ auxilium tantum ad facilius agendum requirit Julianus. X, 1740. Ideoque eam comparat non faci quæ flammam excitet, sed vento qui flammam latius fundat. X, 1742, 1745. Gratia necessaria fuisset etiam integræ naturæ nostræ. X, 1886. Quæ se Deo adjuvante nullatenus servasset. X, 2452. Gratia salvi facti sunt, qui iusti ante Legem fuerunt. X, 1635. Sanctorum nemo fuit vel est sine gratia. X, 1638. Gratiæ tempus qualiter a Deo præparatum. V, 2205. Gratiæ adventu Christi concedendæ figura. V, 1825. Gratia ante Christum de omni mundo eruit paucos, nunc de omni hominum genere salvat innumeratos. X, 1855.
Gratiæ necessitas ad vincendas tentationes. X, 1757. In tribulationibus quisquis non deficit, a Deo se non dubitet adjuvari. X, 1825. Non possumus servire ut placere Deo, nisi de Deo munere. VI, 915, 928. Sine opo Dei adificium nostrum nec subsistit nec conservatur. V, 2032. Nostra peccatrix natura semper indiget auctore et cultore suo atque conservatore Deo. X, 1646. Sine gratia non potest homo bonum facere, aut in aliquo perseverare. VI, 818. Nullum in homine bonum est, quod non sit Dei donum. VI, 876. Gratiæ debemus quicquid mali non fecimus. VI, 819. Gratiæ est quod in peccata omnia non labamur. VI, 876. Gratia perpetua fit, ut creatura non reddat in nihilum. VIII, 1102. Ex gratia est omne bonum, operis, sermonis, cogitationis. X, 1780. Sine gratia nullum bonum velle, aut incipere, aut perficere quis possit. X, 1791.
Gratiæ continuum auxilium nobis necessarium. VI, 915. Dei adiutorium semper implorandum. X, 1787. Ut gratiæ auxilio per singula opera nitamur et regnari necesse est. X, 1693, 1694. Elias qualis fuerit, quando cum paulisper gratia deseruit. V, 2265. Quid est homo sine Dei gratia, nisi quod fuit Petrus cum negaret Christum? V, 1899. Pelagii argumenta adversus gratiæ adjuvantem ad singula opera necessitatem. X, 1694, 1706. Gratiam ad singulos actus, eamque gratis dari, Ecclesia catholica semper tenuit. X, 1709.
Gratiæ Pelagiana ad incipiendum, ad proficiendum, et ad perseverandum in bono necessaria quæ sit. X, 1701. Pelagiani gratiæ nomine liberum arbitrium et scientiam legis intelligunt. X, 1693. Dicunt Christum nos dona nobis, sed exempla contulisse virtutis. X, 1743. Ad recte agendum non satis fuit legis cognitio. X, 1675, 1787, 1880. Nisi ad eam custodiendam adsit Dei auxilium. X, 1674. Gratia non adjuvat tantum ut sciamus quid agendum, sed ut hoc facere diligamus et valeamus. X, 1729, 1758. Gratiæ est illuminare et gubernare liberum arbitrium. X, 1779. Dare sermonem bonum ac bonæ operationis studium. X, 1780. Gratiam Dei non solum ad cognoscendam, sed et ad faciendam iustitiam per singulos actus nos adjuvare, totius mundi consensu constitutum est. X, 1733, 1807, 1837. Innocentio Papa præeunte. X, 1807.
Gratiam ita prædicant Pelagiani, ut secundum meritum dari accipiant. X, 1762. Gratiam secundum merita hominum dari, Pelagianorum errorum est subtilissimus. X, 1705. Si meritis redditur, et non ipsa est bonorum creatrix, frustra gratia nominatur. X, 1794. Gratia bonis operibus præ-

venienda prædicatur. V, 1882. Et a Deo adjungi ad merita. V, 2013. Rejicitur sententia quæ docet nos incipere, ac postea per Dei misericordiam adjuvari. X, 1789. Error est secundum Cassianum, aut gratiam ex bona voluntate, aut bonam voluntatem ex gratia velle pendere. X, 1807. Harum definitio una ab Ecclesia expugnata est, alia defensa. X, 1807. Gratia pretio sanguinis Christi comparata, nobis gratis datur. V, 1822. Donatur, non redditur. X, 1651. Nos prævenit, non prævenitur a nobis. X, 1625, 1639. Prævenit omnia hominis merita. X, 1757, 1759, 1776, 1781. Gratia Christi gratuita multorum malis meritis non tribuitur, nullorum bonis meritis prævenitur. X, 1843. Gratia unicuique principium justitiæ, honorum fons, et origo meritum est. X, 1762. Principium est salutis, fidei, omnium boni. X, 1770, 1791.

Gratiam si non præcedunt merita, nec præcedit fides. X, 1826. Gratia præveniente fidem ac totius bonæ voluntatis initium singulorum definitis sensibus inspirari. X, 1791, 1792. Gratia est bonæ voluntatis initium. X, 1813. Gratia gloria Dei est, non meritum liberati. X, 1814. Nullus bonæ voluntatis motus, nisi creatus a Spiritu sancto. X, 1815. Ut possit voluntas tam Deum cognoscere, quam secundum ejus vivere voluntatem, semper in adiutorium indiget illuminante gratia Salvatoris. X, 1625. Per gratiam fides collata est sanctis qui Christum præcesserunt. X, 1789. Necnon Latroni, Zacchæo, Cornelio. X, 1789. Gratia Dei inchoata sunt bona Cornelii opera. X, 1796. Bonæ voluntatis et cogitationis initium homini non ex se ipso nasci probant angelus lapsi. VI, 764. Gratia sunt bonæ voluntatis exordia, incrementa, perseverantia. X, 1791. Id probant preces Ecclesiæ catholicæ. X, 1759. Hoc ipse proficitur Cassianus. X, 1605, 1804. Dubium non est hominem bona agentem ex Deo habere et effectum operis, et initium voluntatis. V, 2009. Gratia facit ut credamus, petamus, humiles et obediens simus, non ipsa subjungitur humanæ humilitati, obedientiæ, etc. X, 1796. Miser nullus literatur, qui non a Deo prævenitur. X, 1787, 1876.

Gratia medicinalis Redemptoris homini lapsio fuit necessaria. V, 1866. Gratia solius est humanum cor reparare. V, 1812. Animæ nec sanitatis desiderium est sine gratia. X, 1806. Gratia Dei Christiani sumus. X, 1712. Gratia Dei quæ prima in nobis. X, 1868. Gratia secunda, donum recte vivendi; prima, vocatio. X, 1672, 1775. Dei miserentis est vocatio, et ut vocati, boni aliquid operentur. X, 1671. Conversio nostra ad Deum ex Deo est. X, 1796. Gratia conversionis, et gratia quæ dat unde homo Deo placeat. X, 1783, 1789. Gratia Dei miseratio penitentiam nostram prævenit. VI, 773. Gratia hominem præveniat necesse est, ut mandata Dei facere et velit et possit. VI, 773. Homo cæcus a se ac cæcatis amans, Dei luce prævenitur. VI, 892. Gratia in summa ignorantia et egentia, hospes in nocte. V, 1911. Gratuita gratia Christus aversos a se convertit ad se, et ut Deo placeant operibus bonis, operatur in eis velle et posse, eorumque cursum misericordia præveniendi et subsequendo perficit. X, 1625. Idoneam eisdem ad credendum præparat voluntatem, per quam possint peragere divinam. X, 1624.

Gratia Dei munus est tolerantie fortitudo. X, 1823. Scientia et caritas. X, 1808. Fides et caritas. X, 1796. Quod ei recte rogemus. X, 1787, 1861. Quod recte cogitamus, aut a malo nos continemus. X, 1787, 1861. Quod amorem petimus. VI, 944. Gratia non convertit humana invocatione. X, 1783, 1786. Virtutem a Deo petimus, qua voluntatem illius facere possimus. V, 1870. Gratia quantum præstat voluntatibus nostris. X, 1886. Bona quotiens agimus, Deus in nobis atque nobiscum, ut operemur, operatur. X, 1787, 1861. Spiritus sanctus præstat ut credamus; dans suavitatem in consentiendo et credendo veritati. X, 1786. Opus sanctum in me spirat ut cogitem, compelle ut faciam. VI, 1076. Gratia virtutes non tantum auget, sed et donat. X, 1819. Gratia est inchoare, consummare, coronare. X, 1741. Deus per gratiam levat ruentem, sanat ægrotantem, coronat vincentem. V, 1990. Anor Dei in nos nostrum meritum quomodo præveniat. X, 1787, 1789, 1864.

Gratia multiplex qua Deus prævenit peccatorem. VI, 857, 877. Multa in homine bona Deus sine homine facit, nulla homo sine Deo. X, 1788, 1886. Gratia divinæ opitulationes, stabilimenta voluntatis humanæ. X, 1827. Gratia Dei ineffabilis est, ut reus justificetur. X, 1843. Per gratiam mutatur in melius, qui per iniquitatem mutatus erat in pejus. X, 1787. Gratia justificans non ex bonis meliores, sed ex malis bonos facit. X, 1797. Postea ex bonis iactura meliores. X, 1797. Gratia justificationis non ad solam valet remissionem peccatorum commissorum, sed et ad adiutorium ut non committantur. X, 1729, 1738. Gratiam cælestem non in sola peccatorum remissione ponit Chrysostomus, aliter aliis sententiis. X, 1736. Gratia justifi-

cationis non ideo datur tantum, ut facilius impleamus Dei mandata, sed et ut implere possimus. X, 1729, 1759, 1824. Gratia impossibilitatis morbum, et inobedientiæ auert reatum. X, 1887. Spiritu Dei tam docente, quam juvante, possunt impleri præcepta. X, 1642. Baptismo reuati Christo auxiliante et cooperante possunt ac debent quæ ad salutem pertinent adimplere. X, 1789. Gratiam suam dignatus est Deus promittere fidelibus. X, 1763. Gratia duo sunt dona. X, 1870. Gratia secundum Basilium non bonos facit, ac præstat ut in bonitate perseveremus. X, 1775. Vasa quæ creatrix Sapientia format ut sint, adiutrix gratia replet ne vacua sint. VI, 784. Gratia tribuit stabilitatem in fide et efficaciam in opere. VI, 927. Salus nostra universa, magna Dei misericordia. VI, 928. Gratiam quæ destruit mala priora, bona etiam remunerare pie creditur. VI, 1125.

Gratia laudem ac meritum auferri falso prædicatur. X, 1824, 1826, 1827. Queruntur frustra liberum arbitrium auferri, si principia, progressus et perseverantia in bonis dicantur Dei dona. X, 1827. Gratia Dei cum non resistit homo, sed cooperatur exsistit, meretur. X, 1636. Gratia arbitrium hominis non abolet, sed adolet. X, 1841. Non auferit, sed liberat. X, 1712, 1759, 1776. Gratia non auferit nobis voluntas, cum formatur, regitur, ordinatur, inhiuitur. X, 1800. Quia gratia non operatur ut non sint voluntates, sed ut meliores fiant. X, 1811. Quam variis modis ad Christum nos trahat Dei Spiritus. X, 1809. In bonis quibusque ac singulis voluntatis humanæ motibus nec nostrum deest arbitrium, sed magis valet Dei auxilium. X, 1751, 1758, 1808. De gratia Dei nemo sic confidat, quasi Deus liberi arbitrii ejus opera non requirat. X, 1651. Gratia sessori, liberum arbitrium jumento comparatur. X, 1652. Ita et gratia et liberum arbitrium peragit iter fidei. X, 1652. Gratiam confert baptismus parvulis absque illo eorum voluntario opere. X, 1800. Gratia parvulos tantum beatam vitam habere facit sine usu liberi arbitrii. X, 1653. Gratia eos qui rationis cajaces sunt prævenit ac docet, ut bonum velint et possint. X, 1653. Facit, gubernat et perficit ut in libero arbitrio abundent opera bona. X, 1658. In omni opere sancto prior est voluntas Dei, posterior liberi arbitrii: id est operatur Deus, cooperatur homo. X, 1651. Credentis alia causa est, alia non credentis: de non credente dictum est, *Non est volentis neque currentis*; de credente, *Et ex voluntate mea confitebor ei*. X, 1650. Deus in nobis facit opera, non tamen omnino sine nobis. VI, 1002. Quia vivi lapides sumus, sic nos exstruit auctoris manus, ut cum eo etiam is qui reparatur, operetur. V, 2052, 2053. Gratia præcedit, nos subsequendo cooperatores ejus sumus. X, 1779. Gratia suæ dona non vult Deus in nobis esse otiosa. X, 1750. Agit quippe ut quod vult, et velimus, et agamus. X, 1759. Adeoque cooperatores gratiæ sumus. X, 1759. Bonum velle et operari hominis est volentis et operantis: sed in eo Deus hoc ipsum operatur. X, 1782, 1827. Quomodo. X, 1788. Gratia præveniat necesse est, sed et labore ac studium nostrum exigit. X, 1671, 1672. Gratia Dei obedientia se humana non subtrahat. V, 2053. Misericordia præveniens initium salutis confert: et voluntas eadem misericordia subsequente salutis suæ cooperatrix est. X, 1782.

Gratiam Christi generalem insumat Cassianus. X, 1804. Et alios ad Christum voluntate propria venire, alios invitos trahit. X, 1804, 1809, 1825. Equè inquit est dicere, quod quis aut invitus, aut non Spiritu Dei incitatus ad gratiam veniat. X, 1804, 1810. Gratia non compellit invitum, sed ex invito facit voluntatem. X, 1805, 1817. Gratia non ignorantem trahit, sed intelligentem sequentemque præcedit. X, 1817. Gratia Dei communis est omnibus, (et hoc dicitur de Lege). III, 2245. Cognitionis Dei, fidei et Evangelicæ prædicationis gratia quibusdam denegata. X, 1798, 1799. Adversus hanc doctrinam effugium præcluditur. X, 1799. Gratia vocationis quomodo non omnibus indulta. X, 1836, 1841. Cur flagellis Pharao durior, cur Nabuchodonosor pernituit. X, 1675. Gratia nos præveniri, quo credere possimus, fides est catholica; cur hoc gratia non in omnibus operetur, nostrum non est scrutari. X, 1626. Si peccatum primorum hominum attendatur, Dei agnoscentur esse iustissima judicia. X, 1627. Tyrri et Sardonii, quibus negatum est fidei donum, necnon Corozoin et Bethsaida, in quibus non id operatus est Deus unde crederent, movere nos debent ad agendas gratiæ ipsius gratias. X, 1835, 1836. Gratia non omnibus tribuitur. X, 1780, 1782. Nec datur æqualiter quibus datur. X, 1782. Necesse est ut ab eis quibus non tribuitur, ignoretur, et ab eis agnoscat, quibus donatur. X, 1780.

Gratia. Quibus indicis Dei in nobis inhabitatio digoscatur. V, 2009. Gratiam nobis inesse demonstramus, cum pro fratribus solliciti sumus. X, 1779. Gratia quamdiu non est in homine, necesse est ut ei repugnet sermone vel

opere. X, 1779. U'nde augmentum accipiat. X, 1836. Gratiae conservandae causa auxilia hominibus Deo praestata. VI, 1126. Cui aliqua bona salutis necessaria desunt, Deum non accuset. VI, 860.

Gratiae posse resisti probantem Cassianum approbat Prosper. X, 1804. Homo potest libere tenere gratiam, et ea retenta vitare culpam. VI, 1126. Gratia semper invita recedit. VI, 1127. Praesto eum semper est, et nunquam deficit nisi expulsa. VI, 1127. Continue et necessario quod suum est inspirat, si est qui recipiat. VI, 1127. Deus cogitur ex necessitate iustae misericordiae neminem relinquere, nisi prius relinquentem. VI, 1127. Gratia non deserit nisi meritis. X, 1830, 1844, 1845. Gratia se deserendam non dubitet virgo, si vel unum verbum contra honestatem proferat. I, 1430.

Gratiae Deo referendae de pietatis officii cuius opera videntur in famulis. V, 2054. Gratiarum actio pro Dei beneficiis. VI, 940. Pro singulis incarnati Dei Filii mysteriis. VI, 916.

Gratiis Constitutio adversus rebaptizantes. IX, 886. Gratus gratias agit pro schismatis extinctione. IX, 802. Gregorius Nazianzenus. X, 1723.

Gregorius. IX, 787. Gregorius alter. IX, 787. Gregorii Praefecti patientia episcopalis. IX, 800. Ad subigendos Donatistas quid egerit. IX, 801.

Grunnius. X, 1695, 1696. Gryphes. VI, 1229. Gaudia. II, 1097. Gulgonis Carthusiensis Scala Claustralium. VI, 908. Gula quid. VI, 1090.

H.

Habitaculum. De triplici habitaculo tractatus. VI, 892. Habitus est affectio animi longo tempore perseverans. I, 1433.

Habitus immodicus corporis, nuntius est adulterii cordis. V, 1888. Quails in utroque sexu sit adulterius. V, 1888. Hic Creatori injuriosus et a Patribus damnatus est. V, 1889.

Hadrianus P. P. IX, 808, 813. Haeresis non est s'ciosa Christi. VIII, 1150. Sed est a diabolo, cuius instinctu fit quicquid ab haereticis geritur. IX, 791, 792. Haereticorum calliditatem qui scilicet significent. V, 1781. Loquacitatem ranae. V, 1785. Haereticorum patriarchae Philosophi. X, 1002. Haereticorum est periculosus suo nomine, non Christi appellare. V, 1780. Haereticos Spiritum sanctum non habere. V, 2092. Eos Scripturae littera occidit. V, 1799, 1804. Haereticorum impleta dogmata a Catholicis quibuslibet redarguenda, secus facta. X, 1710. Haereticos non censet Ecclesia, qui de haereticis bene senserunt. X, 1723. Quid illi Ecclesiae conferant. X, 1811. Qui ex iis sint baptizandi. IX, 787.

Haereticos navit Synodus in Ecclesia sauari, quam ab Ecclesia, nisi necessitas compellat, rescari. X, 1712. Leges publicae contra Manichaeos. VIII, 1153. Haereticis abrogatur lex quae ritus suos eis permittebat. IX, 815. Conventibus per publicum proscriptiois et sanguinis poena intentatur. IX, 815. Haereticos locum in quo velita tentent commendant, moliantur. IX, 806. Haeretici qui clericos ordinant, et qui ordinantur, denis auri libris mulantur etc. IX, 806, 812. Haeretici testandi aut aliquid ex hereditate capiendi jure privantur. IX, 812. Leges contra haereticos latae Honorio confirmat. IX, 814, 815. Ac supplicium iuste admodum adversus eos decernit. IX, 815. Haereticos omnes ab ipso urbiu[m] diversarium aspectu exterminari jubet Valentinianus III. X, 1751. Haereticus quisquam esse non potest, et advocatus et iudex. X, 1700. Haereticum latinum latinis in partibus a iudicibus latinis iudicandum. X, 1700. Pelagianis imperialibus legibus et sacerdotalibus statutis exautorati et depositi. X, 1689. Sedi Apostolicae se submittentibus suas Ecclesias receperunt. X, 1689, 1691.

Haereticus. IX, 798, 799. Heber idola forte coluit. III, 2323. Hebron. VIII, 1247. Dicit Christum ex viri coitu natum. VIII, 1215.

Hebraei ab Heber dicti secundum nonnullos. III, 2323. Ab Abraham dicti sunt. III, 2323. Hebraica lingua. Vide Lingua.

Heli nomen de libro vitae deletum. V, 2321. Heli et Joseph fratrum illi erant. III, 2323.

Hellus diabolus. IX, 794. Helia quae est Jerusalem. VII, 800.

Heracianus Comes Africae. IX, 815. Heracianus tyrannus invidia. X, 1708.

Heracianus procurator praesidorum Constantini. IX, 777.

Heracianus episcopus. X, 1790. Hereditas Christi tanta nullis, quanta patris; tanta singulis, quanta omnibus. X, 1875. Hereditatis alicuius aucto damnabilis. V, 1785, 1786.

Hermes. Vide Mercurius. Hermagoras. I, 1444, 1442, 1443, 1444, 1447. Herodis versutia et crudelitas. VIII, 1122. Error terrorque fatuus. V, 2150. Heros male audit apud Zosimum. X, 1721. Not. (c) vide Lazarus.

Hervas Gothus. II, 1093. Hiernia. III, 2158. Hiberniae Ecclesiae Pelagiano dignate ab Agricola impubes. X, 1733.

Hibernus. IX, 787. Hieronymus. III, 2165; VI, 1370. Presbyter Bethleemites. X, 1685. Non damnat nuptias. X, 1606. Calumniae Pelagii patitur. X, 1696. Huic respondere compellitur. X, 1697. Hieronymo propositum est adversus Auxilianum Pelagianum scribere. X, 1697. Hieronymus dialogum Atlici et Critobuli, puero adhuc Juliano, edidit. X, 1746. Hieronymus columna Ecclesiae. X, 1697. A Synodo laudatur ut praecipuus gratias Dei vindex adversus Pelagianum. X, 1712. Hieronymi praclarum elogium. X, 1685. Ejus modestia ac de Augustino magna exultatio. X, 1708. Hieronymo ab Augustino discendi timoris Dei causa traditur Orosius. X, 1698. Hieronymi sub cura degentes a Pelagianis dirissime vexantur. X, 1710. Vexationem iniquam quod Innocentium deplorant Eustochium et Paula tacitis auctorum nominibus. X, 1710. Idem praestat Hieronymus ipse. X, 1711. Hieronymum et Augustinum Ecclesiasticorum lumina magistrorum laecari inique fert Gelasius. X, 1771. Hieronymus docet Christianos, si in peccato praeventi fuerint, salvandos esse post poenas. X, 1704. Nec patitur ut dicatur, iniquis in die iudicii non parcendum. X, 1704.

Hieronymi laudatur epistola ad Rutilium. VI, 853. Ad Celsiphontem. X, 1699, 1750. Liber adversus Pelagianum. X, 1699. Hieronymo opusculum falso intitulatum iactatur. II, 1152. Eidem nonnulli temere tribuunt Juliani ad Demetriadem epistolam. X, 1745, 1746. Hieronymi nomine laudatur sententia quae in Commentariis in Marcum ipsi adscriptis habetur. V, 1751. Hieronymi laudes et miracula a pseudo-Augustino et pseudo-Cyrillo seripta. II, 1131. Hieronymus propriis manibus Christum in altari multoties habuit. II, 1152. De Hieronymi Cardinalatu aliaque rebus fabulae. VI, 1374. Hieronymi corpus quando Romanam delatum. II, 1153.

Hieroprepes. VII, 800. Hilarion. VI, 1101. Hilarinus princeps. IX, 790. Hilarinus. Vide Prosper. Hilarus exceptor. IX, 816. Hildeberti Cenom. verba de querimonia carnis et spiritus. VI, 826.

Hinnicula. De hinnicula turpitudinem exereere. V, 2359. Hippolytus Laurentii custos, et ab ipso ad filicem conversus. V, 2351. Hipponensis Concilii anni ccccxi. decretum. IX, 806. Hipponensis Zartorum. VII, 859. Hispaniae totae sunt hoste diffuso infestae. VII, 803. Holericae baptismi. V, 2211.

Homo quid sit. I, 1458; III, 2300, VI, 737; 811. Homo ab humo. III, 2323. Homo pulvis et cinis. VI, 818. Ut animal rationale et morale, divinam quid habet ac belluinum. VI, 800. In quo bellus praestet. VI, 727. Quid ei sit commune cum quatuor animalium generibus. VI, 729. Demones in iumenta mutare non valeat homines. VI, 716. Quid praestent ut hi facere videantur. VI, 798. Hominis altera pars est caeli, terrae altera. VI, 835. Persona in homine ut est carnis et animae. VI, 810. In homine quomodo unita sint corpus et animus. VIII, 1106. Homini non est tertius in substantia spiritus. VI, 815. Homo sensu et intellectu donatus, foris egreditur ad iucunditatem, intus redit ad felicitatem. VI, 790.

Hominis dignitas et praestantia. VI, 803, 1047, 1328; X, 1683. Homo microcosmus. VI, 1023. Magna portio creaturae Dei. VI, 926. Cara et amica Dei possessio. V, 1845. A quo, quare, ad quid creatus, et quae propter ipsum creata. VI, 849. Hominis causa mundus est fabricatus. III, 2378. Cui serviunt omnia, ut hi se serviat Creatori. VI, 881. Homo inter mundum et Deum positus. VI, 814, 830. Possidet Deum ad solatium, in terra omnia ad servitium. VI, 881. Hominis bonum est, et quod Deo impendit, et quod a toto mundo accipit obsequium. VI, 830. Homo ad accusationem diaboli factus, ideoque etiam sibi inimicum invenit. III, 2217. Creatus est ex supernis et infernis. III, 2217. Ad caelum, non ad gehennam a Deo conditus. VI, 1199. Juxta gentilis responsum, factus ut caelum et caelorum lumina contempleret.

tur. VI, 1558. Hominis conjunctiones tres mirabiles. VI, 1559. Homines quosdam tantum ad oratum seculi et aliorum utilitatem creatos esse, non satis accurate dicitur. X, 1812. Homo Angelis unde nunc inferior, quando equalis, quatenus superior. VI, 870. Homo Deum valere videtur. VI, 835. Plus per Christum consequutus est, quam Adam obtinuerat. III, 2570. Hominem super Angelos extulit Christus. VI, 1152. Nollem habere locum angeli, si possem habere locum debitum homini. VI, 1153. Dei ad hominem varie habitudines. VI, 836.

Hominis ac Dei quam diversi affectus. VI, 866. Dei in hominem beneficia. VI, 792, 962. Qui Deus sese homini multipliciter det. VI, 962. Homo quam Deo carus, quanti valeat, et quantum Redemptori debeat. V, 2042, 2045, 2045, 2065. Naturae nostrae competit esse cum Deo. X, 1870. Uade Dei cum homine deliciae. VI, 886. Hominum sanctorum in terris, et Angelorum in caelis, idem officium eademque dignitas. V, 2017. Hominis ejusque portio in Christo jam resurrexit, regnat, glorificatur. VI, 912, 957.

Homo ad imaginem et similitudinem Dei quatenus factus. III, 2519; VI, 786, 806. Quomodo trinus fiat. III, 2570. Homo imago Dei in eo est, quod unus in terris fuerit, ex quo ceteri originem carnalem haberent. III, 2246. Refelluntur, qui imaginem Dei in dominatione sicut volunt. III, 2244. Homo secundum animam, non secundum carnem ad imaginem Dei factus. V, 2021; VIII, 1207. Animam velut dominam, carnem ut ancillam debet tractare. V, 2021. Homo interior ad imaginem Dei, exterior ad exemplar mundi quomodo formatus. VI, 1023. Similitudo Dei in eo refertur ad opus justitiae. VIII, 1207. Cur ad imaginem Dei factus, et quatenus illa abota. VI, 964. Homo longe est a Deo, in quantum illi dissimilis. V, 2000. Quomodo diabolo similis fiat. X, 1871.

Homo carnalis et spiritualis. III, 2553. Qui totus spiritualis fit contemplatione. VI, 1000. Totus fit spiritus, cum secundum legem; et totus caro, cum secundum mundum vivit. III, 2404. Hominis spiritualis exercitia. VI, 907.

Hominem fati violentia et peccandi necessitate devinctum gentiles putant. X, 1749. Homini non est indita a Deo prava voluntas. X, 1845, 1846. Inter homines pravos ac demones discrimen. X, 1846. Hominum natura proprio arbitrio dimissa. III, 2215. Nullus idolo a Deo creatus est, ut periret. X, 1845. Nullus ut diaboli faceret voluntatem. X, 1845. Homines neque filii Dei nascuntur, neque filii diaboli. III, 2272. Hominem perfectum nasci et totum scire debuisse, frustra quidam dicunt. III, 2569. Nihil scit quam quod hic dicit. III, 2569. Neque se scit. III, 2569. Natura nostra capax est ediscere veritatem. III, 2272. Ut ipsi ad bonum et malum quodam modo auctores simus, et non indigne in nobis gloriamur. III, 2272. Hominis ejusque talis natura est, ut possit resistere malo. VI, 1126. Homines omnes totius, vel quae jubetur vel quae suadet, virtutis esse capaces. X, 1747, 1749. Hominis cor virtutibus, non vitiiis naturaliter deputa. V, 1812. Cum vitiiis expulsi virtutes succedunt, non tam alienas, quam proprias terras occupant. V, 1812. Naturae vitium ab auctore naturae discernendum. X, 1845. Homini nusquam bene est, nisi in Deo. VI, 874, 914. Homo a quo habet ut sit, ab eo habet ut bene sit. X, 1870.

Hominis primi status. X, 1745. Status posteriorum. X, 1745. Homines primos mortales creatos, et sibi solis peccando nocuisse, qui docerint. X, 1681, 1682. Quibus argumentis. X, 1682, 1688. Homo primus mortalis et immortalis creatus. VI, 759. Ut non senesceret nec deficeret, per ligam vitae habebat. VI, 759. In beatitudine conditus, a qua nisi amisso suo bono non potuisset expelli. X, 1769. In hac beatitudine divinum suffragium nunquam legitur expetisse. X, 1769. Operabatur ad delectationem, non ad necessitatem. II, 744. Homini innocenti quid accidisset, Enoch translatus ostendit. III, 2134. Quomodo paruisset bestiae, corvo Eliam pascente ostenditur. III, 2181. Homines etiam Deo proximi in hac vita ostendere non valent quales primum a Deo facti sint. X, 1747. Humana natura etiam integra, nisi Deo adjuvante se non servasset. X, 1788, 1856.

Hominis lapsi miseria. VI, 866, 1528; X, 1769. Homo quid peccato perdidit, et quid invenit. VI, 964; X, 1812, 1815. Quot et i diabolo bona erepta, quot evecta mala. VI, 1071; VIII, 1117. Homo lapsus paradysum inter et infernum inferiorem positus est. V, 1875. Dejectus est ab aeternis ad temporalia, a copiosis ad egena, a firmitate ad infirma. X, 1836. Totus per peccatum factus est deterior. X, 1775. Hominem primo peccante non naturae pars, sed natura tota deliquit. X, 1621. Hominem omnium, in Adam praeformata natura, omnes in ipso damnati. X, 1845, 1851, 1853. Humanum genus per superbiam mortale vitium accepit. V, 1845. Homines ea die sunt mortui, qua mortales sunt effecti. X, 1767. Humana in iis natura pecca-

vit ac vitiosa facta est. X, 1767.

Homo primus diabolo cum prole sua quomodo obligatus sit. VIII, 1117. Homo omnis non redemptus diaboli est captivus. X, 1845. Haec servitus non instituitur est Dei, sed judicium. X, 1845. Nec homo naturalis, sed captivo motu versatur in vitio. X, 1846. Deus non est auctor perditionis hominum. X, 1845, 1848. Homo servus non potuit procreare nisi servos. X, 1773. Hominem iniquitas vendidit ac prohibet redimi. V, 1945. Invenit eum liberari, et malum fuisset, et injustum. V, 1943. Homo desertor boni juste cruciatur. X, 1883. Conceptus in culpa, natus in poena, vivit in miseria, moritur in angustia. VI, 1332. In luctu nascimur, in labore vivimus, in dolore morimur. VI, 1331, 1333. Homines sine capite oculos in pectore habentes. VI, 1304. Alii unum tantum oculum habentes in fronte. VI, 1304. Hominis in ortu lucebant, et in morto gaudebant quidam philosophi. VI, 1152.

Hominis damnati poena, et non instituti natura. X, 1885, 1896. Humanae miseriae non sunt ex institutione Creatoris, sed ex retributione judicis. X, 1845. Humana natura etsi mala, non tamen malum. X, 1883. Vitata est, non extincta. X, 1814. Quid etiamnum ei maneat. X, 1817. Humanae naturae vires totum Pelagius ab initio commendare, et commendat. II, 1100, 1104. Docens eam sibi solam sufficere ut peccatum caveat. X, 1682, 1701. Frustra igitur quaeritur adjutorium, ut caveatur. X, 1682. Hominis insufficientia ad salutem sine Dei gratia. VI, 885. Homo per se lapsus, per se surgere non valet. V, 1866; VIII, 1168. Quid sit sine Dei gratia. VI, 877. Hominis ad malum propensio ante gratiam. VI, 945. Neminem per se esse hominem. X, 1737. Nemo habet de suo nisi mendaciam et peccatum. X, 1788, 1887. Hominis nihil est nisi malum. VI, 876. Humana natura autem gratiam in damnatione, in cecitate, in vulnere. X, 1829. Hominis omnes Adae peccato naturalem possibilitatem et innocentiam perdidisse, ac neminem per se posse consurgere. X, 1737. Hominis non est velle quod possit, aut posse quod velit, vel scire quod possit et velit, sed Dei. VI, 883. Homo naturae viribus nihil potest quod ad salutem pertineat. X, 1786. Non valet per solum liberum arbitrium ad baptismi gratiam pervenire. X, 1788. Hominis cor solius gratiae operiformatur. V, 1812. Homo sine Deo nulla bona facit, sed in eo Deus multa agit sine ipso. X, 1788. Homini non est vita, libertas aut salus nisi in Christo. X, 1846. Accusatur Orosius, quasi dixerit, hominem nec eam adjutorio Dei posse esse sine peccato. X, 1700. Homines ex diabolis massis ac dabus naturis ab Augustino dici conditos quidam calumniantur. X, 1794, 1803. Homo alter damnatur inculpabili Dei justitia, alter justificatur ineffabili Dei gratia. X, 1842. Homo juste damnatus, non potest nisi Dei misericordia et penitentia sanari. V, 2202.

Hominis perditio non debuit tam cito subveniri. III, 2278. Humani generis lapsus ac reparationis figura, securis ex fluvio ab Eliseo revocata. V, 1854. Quam cavendum ne iterum labamur. V, 1855. Humanum genus reparare nec sine majestate poterat humilitas, nec sine humilitate majestas. V, 2003. Totum genus humanum quodammodo sunt duo homines. X, 1883. Homines duos quisque in se habet. VI, 1540. Duo in nobis divinum similitudinem reparant. VI, 810. Lapsus per super, iam ac vani oblectamenta, surgat per obedientiam et quotidiana lamenta. V, 1836. Hominis felix culpa. VI, 835. Homini cum primis attendenda conditionis dignitas, et excellentia reformati nis. V, 1866. Humana natura divinitatis propitiationem in Maria recuperavit. VI, 1159. Homini Pater dedit Filium in pretium redemptionis, Spiritum sanctum in privilegium adoptionis, se totum servat in hereditatem adoptionis. VI, 784, 820. Homo se totum Deo debet ob creationem, plus quam se totum ob redemptionem. VI, 958, 915. Totum hoc, Domine, quod sum, tuum est conditioe, fac tuum dilectione. VI, 943.

Homicidii sibi conscius quid agere debeat. V, 1979.

Homonyma et paronyma quae differant. I, 1422. Qui homonyma et synonyma. I, 1421. Homonymorum varia genera. I, 1421.

Homousion unum in duos divisum sonare. VIII, 1161. Homousion ut Scripturis non expressum respiciat Ariani. II, 1157. Qui et ipsi Patrem ingenitum et incapabilem praeter Scripturas praedicant. II, 1158. Homousion vindicatur et explicatur. II, 1158. Homousios est Patri Filius, homousios Patri et Filio Spiritus sanctus, homousios Deo et homini unus Filius. VIII, 1114.

Homusianus. II, 1157. De hoc nomine non erubescendum. II, 1161.

Honestas est amica justitiae. V, 2003. Cum violatur, damonibus fit suave sacrificium. V, 2003.

Honoris laus est humilitatis viri. 2514.

Honorius an. ccccxxv. Consul. X, 1714. x. Consul. VII,

(Vingt-quatre.)

SANCT. AUGUST. XI.

NO. XI. Consul. VII, 832; X, 1721. XII. Consul. X, 1720, 1727, 1728. Honorii lex in eos qui in ecclesiis irrumpunt. IX, 807. Adversus reprobantem. IX, 815. Alia lex lata in acreticis constitutiones confirmans. IX, 814. Abrogans permissam eis religionis suae libertatem. IX, 815. Honorii preceptum de habenda Carthagini. Collatione. IX, 816. Ac leges in Donatistas post Collationem datæ. IX, 812. Honorii et Theodosii sacrum rescriptum contra Pelagium et Coelestium. X, 1726. Honorius et Theodosius rursus ad Aurelium scripserunt contra eosdem. X, 1730. Eorum epistola. X, 1731.

Honorio Dalmatæ episcopo duæ Gelasii epistolæ. X, 1763, 1764, 1765.

Hono ii Augustodun. uti probatur, liber de Cognitione vitæ. VI, 1006. Titulus hic ipso signatur. VI, 1007.

Horati dictum X, 1708.

Horis sex de ecclesiæ conventu se se non subducens quid incretur. V, 2079. Tertia, Sexta, Nona conveniendum. V, 2010.

Horismidæ ad Possessorum epistola. X, 1777. Revocatur in dubium a Joanne Maxentio. X, 1778. Laudatur ab Episcopo Africanis. X, 1781. Hormisdæ legatis data professio de gratia Dei. X, 1771.

Horatensii calumnia de verborum ambiguitate. I, 1415.

Hosius. IX, 777.

Hospitalitatis commendatio. V, 1747, 1748; VI, 1525. VIII, 1104. Hospitalitas non est sine mercede. V, 1714.

Hospitali Deum suscipit Abraham. V, 1714, 1748. Hospitalibus cibi lautiores permittuntur. VI, 1101. Lavandi eis pedes. VI, 1212. P. Lotio. Hospes, gratia. V, 1911. Dona cogitatio. V, 1911. Christus. V, 1911.

Hygoni Victorino asseritur Tractatus de Septem villis, e. e. VI, 1038. *Admon.* Illius liber de Substantia dilectionis. VI, 815. Magna pars libri de Arba animæ. VI, 831. Ipsius verbis exponitur canticum *Magnificat*. VI, 1137.

Humilitatis medicamento eguit humanum genus. V, 1815. Non nisi humilitate redire potuimus ad Deum. V, 1996. Humilitatis commendatio. V, 2153. Ejus laus, et fructus. VI, 1038. Humilitatem Deus in omni creatura sua considerat et probat. V, 2315. Humilis factus Deus pudore afflicti hominem superbum. V, 2314. Humilitatis consuetudo etiam inter homines honesta est. V, 2315. Veritas mentem fugit, quam non inveniat humilem. V, 2314. Nec potest in ea habitare gratia Spiritus sancti. V, 2314. Qui sine humilitate bona opera agit, in ventum pulverem portat. V, 2314. Humilitas caritatis filia est, nec potest esse sine matre. V, 2312. Humilitas necessaria est caritati. V, 1875. Humilis infirma suavis Deo redolet, quam virtus elata. VI, 854. Sola accedit ad altitudinem Dei. X, 1806. Humilia altus Deus, magno miraculo, de proximo respicit, et alta de longe. V, 2085. Humilitate Deus excelsus attingitur. V, 2315. Humilitatem servans perire non potest. V, 1926. Humilitas homines sanctis Angelis similes facit. VI, 1035. Humilitatis multi sequuntur umbram, pauci veritatem. II, 1115. Humilitas in servis Dei est interitum sine humilitate, sed nunquam humilitas sine humilitate. VI, 1140. Humilitatis vere ac falsæ discrimen. V, 2155. Humilitas vera. X, 1866. Humilis quis sit. VI, 1544. Humilis ipse est pauper s; ritu. VI, 1084. Humilitatis primus gradus, veritatis sermonem humiliter audire, nemoriter retinere, voluntarie perdicere. V, 2314. In summo honore summa tibi sit humilitas. V, 2314. Humilitatis et superbiæ confictio. VI, 1096. Humiles et superbi duas civitates ab initio mundi constituunt. V, 2311. Humilitate quid dixerit ac gesserit Christus, quid superbiæ diabolus. VI, 1035.

Hyuus. II, 1035.

Hyacinthus quos representat. VI, 1230.

Hypocrite nomen unde ductum. V, 1865. Hypocritæ maculam aut nullus, aut rarus non habet. V, 1865.

Hypodiacones. IX, 782.

Hypomnesticon. X, 1614.

Hypothesis et thesis quid distent. I, 1441.

I.

Jacob quomodo typum gessit Dei Patris. V, 1765, 1818. Quomodo Christi. V, 1760, 1761, 1763, 1764. Quomodo Judæorum. V, 1764. Verba quibus illis benedixit, historice gunt de terræ promissæ divisione, allegorice de Christo et Ecclesia. III, 2199.

Jacobi majoris translatio. VI, 1277. *Not. (a)*.

Jacobus cum a Judæis lapidaretur, flexis genibus pro eis supplicavit. V, 2258.

Jacobi Syri de duabus in uno homine animabus sententia. VIII, 1318.

Jactantia potentum retunditur. X, 1780. *Fanone* Judæi habitare non audent. VII, 822. Ibi nec visuntur lupi aut

vulpes. VII, 822. Colubri et scorpiones vim nocendi non habent. VII, 822.

Januarius Donat. IX, 821, 831.

Januarius Flumenpiscensis Donat. IX, 805.

Januarius cathol. episc. IX, 791.

Januarius item episcopus. X, 1751.

Januarius alter. X, 1751.

Januarius episc. in Sardinia exsul. X, 1772, 1779.

Januarius Augustini presbyter. VI, 1245.

Januarius subdiaconus. IX, 800.

Januarius notarius. IX, 816.

Januarius fossor. IX, 794.

Januariarum Kal. superstitiones. V, 2001, 2002, 2003; VI, 1172. Januarii Kal. Jejunium publicum per omnes Ecclesias indictum. V, 2003, 2004.

Janus quis fuerit. V, 2001. Cur et duæ facies. V, 2001. Sic dum eum deum facere cœperunt, monstrum fecerunt. V, 2001.

Jaspis quid significet. VI, 1229.

Idololatriæ fugam in adventu Domulicæ legis Dagon dorso collis præfiguravit. III, 2174.

Jejunium publice indictum. V, 1803, 1872, 1918. Jejunium publicum in Kal. Jan. V, 2002, 2004. Jejunia ante Pascha. III, 2361. Cur et in nonnullis Sanctorum vigiliis instituta. VI, 1276. In jejuniiis quatuor temporum, in vigiliis Sanctorum, nec non feria quarta et sexta in quadragesimali cibo jejunetur. I, 1458. Jejunii necessitas. III, 2364. Virtus. I, 1456. Fructus. V, 1887. Jejunii utilitas pluribus exemplis ostenditur. V, 2025, 2026. Jejunium est animæ humilitatio. V, 2080. Cunctorum membrorum est debita satisfactio. VI, 1274. Jejunium ac cibis duplex. VI, 1061. Jejunium siccis escis. VII, 811, 812. Jejunium præcipuum a vitis. V, 2025, 2079. Jejunium inutile esse ab iniquitate non recedentibus, aut piis exercitiis non vacantibus. V, 2029. Quidquid præter mandatum Dei fecerit, quamvis abstineas, non jejunas. V, 2030. Jejunia Deo accepta. V, 2080. Tunc accepta sunt Deo, si illi qui necessitate jejunant, reflectant a nobis. V, 2026. Sic jejunia, ut in alio manducante, te prandisse gaudes. V, 2027. Jejunia nostra ut plena sint et sufflata, elemosynæ pinguedine saginentur. V, 2027. Jejunii reflectio est oratio. V, 1887. Jejunii sit comes oratio cum misericordia. III, 2564. Quod prædandum erat, pauperibus erogandum. V, 1760; VI, 1178. Jejunium cum elemosyna dicitur bonum, sine elemosyna nullum bonum. V, 2025. Sine elemosyna talis est, qualis sine oleo lucerna. V, 2021. Jejunium sine elemosyna, negotiationis est genus. V, 2029. Jejunii dies, dies sunt reconciliationis. V, 1906. Dies miserendi proximo. V, 1906. Jejunio instante accedendum ad mensam Domini. V, 1906. *vide* Quadragesima.

Jephth persona, gesta ac votum prorsus vituperantur. III, 2259. Filia ejus lucrum fecit, innocens in malis patris mortua. III, 2259.

Jeremias propheta gentium. III, 2212.

Jericho interpretatur luna. X, 1623. Typum habuit mundi. V, 1814; X, 1628.

Jerusalem anno xxi. a passione Domini duobus annis obsessa. V, 1827. Quot Judæi tunc in ea congregati, quot perempti, quot captivi. III, 2141; V, 1827. Jerusalem translata S. Stephani Reliquiæ narratur. VII, 817. Jerusalem, visio pacis. X, 1628. Jerusalem cœlestis descriptio. VI, 919, 938. Hæc de pace muros habet constructos. V, 2255.

Jerusalemitanus conventus an. ccccxv. in causa Pelagii gesta. X, 1698.

Jesus veri Jesu figura. V, 1815. Solus valet in terram promissam inducere. V, 1812.

Jesu nomen, peccatoris fiducia. VI, 959, 946. Nominis Jesu ubi prima mentio in Scripturis. V, 1797. Jesum quare vidit Isaias sendentem, et Stephanus stantem. III, 2281.

Ignis est in loco superiore. III, 2181. Nec inde potest descendere, nisi graviter materiz immixtus. III, 2182. Incorporæ naturæ intelligitur. III, 2190. In nulla nisi in aqua vel alicujus liquoris materia potest vivere. III, 2190. Ipsius vita in aere et humore consistit. III, 2190. Ignis incorporatus in Moyse rubo declaratur. III, 2105. Ignis duplex; alius exterior, interior alius. V, 2127, 2128. Ignis duo; caritatis aut cupiditatis. V, 1779, 2170.

Ignis transitorius atque purgatorius. V, 1946. Est veluti flavius igneus. V, 2212. Durior erit, quam quidquid hic potest sentiri aut cogitari. V, 1947. Minuta tantum peccata urgabit. V, 1946, 2212. Quæ hic expiata non fuerint. V, 1947, 2212. Tam diu in illo moras habebimus, quam diu prædicta peccata consumantur. V, 1947, 2212. Mensibus forte, vel etiam annis. V, 1948. Longo tempore. V, 1949. Per ignem illum absque ulla violatione transibunt, qui a peccatis erunt mundi. V, 1948. Ignis ille vocatur ignis arbiter. V, 1772. Pater sapiens et summe rationalis

- disciplina. V, 2212.
- Ignorans. Non omnis ignorans immunis a poena est: sed excusari potest, qui a quo disceret non haberet. III, 2203.
- Ignorantia in eis qui intelligere noluerunt, peccatum; in eis qui non potuerunt, poena peccati. X, 1886.
- Ignoscere aliis qui differunt non attendit quid ipse Deo debeat. V, 2162.
- Mlicita nullus magis vitare debet, quam qui respuit quod licebat. V, 2340. Illicitum quicquid feminis est, nec licet viris. V, 2260, 2340.
- Imaginatio quid sit. VI, 802, 808. Quomodo in nobis formetur. VI, 802, 808. Imaginationis et sensus discrimen. VI, 786.
- Imaginis rebus rerum nomina saepe in Scripturis adscribuntur. III, 2179.
- Imaginum duplex ratio. VIII, 1179. Imago perfecta coequalis est rei cuius est imago. VI, 783. Imago Dei quatenus in homine. VI, 1047; X, 1889. Imago Dei quando vere homo dicitur. VI, 739. Innuitur eam in muliere non esse. VI, 739. Imago Dei trini in anima. VI, 803, 827. Imaginem Adae celestis quis portet. V, 1889. Imaginis Hieronymi percussae fabula. II, 1138. Alterius imaginis ejusdem virtus. II, 1142, 1150.
- Imitatio prodivior est malorum, quam honorum. XI, 709.
- Imitari Adam quid sit, quid imitari Christum. VI, 1051. Imitari Martyres atque ipsum Christum qui possimus. V, 2161.
- Immortalis proprie solus est Deus. VI, 1022. Immortalitas sunt naturae intellectuales, cur. VIII, 1216. Immortalitatis poculum nobis confectum de infractura nostra et virtutis divina. X, 1844.
- Immunditia corporis ubi est, ibi diablici spiritus habitatio est. V, 2296.
- Immutabilis natura solus est Deus. VIII, 1218.
- Inmutatio in rebus modis. I, 1439.
- Impatiencia in expectandis Dei promissis est laudabilis. VI, 861.
- Imperatoris scripta accepta atque adorata. IX, 778. Illius dicitur divina manus. IX, 817.
- Imperium Romanum maxima ex parte jam destructum. VI, 1133. Non desit plane quam diu duraverint roges Francorum. VI, 1133. Ab uno ex his totum ex integro in fine mundi est obtinendum. VI, 1133.
- Imperium non est, nisi ubi quid jubetur injustum. VI, 1219. Imperium justum, servitium. X, 1875.
- Impenitentem Deus non potest sine iniustitia in pristinum gradum restituere. V, 2202.
- Impius is est, qui Deum verum non agnoscit, aut negat. III, 2336. Impiorum virtutes falsae. X, 1818, 1819. Opera omnia immunda. X, 1818. Sapientia diabolica. X, 1818. Impiorum nequitia quid prosit. V, 1804. Impii ad ornatum saeculi et sanctorum utilitatem quomodo conferant. X, 1839, 1842.
- Imprecationes Prophetarum non sunt vota optantium, sed futura praedictantium. V, 1860.
- Impunitas. Gravior in eum a Deo decernitur, cui correctio denegatur. X, 1866, 1870.
- Inaures mulierum more Persae habent. III, 2349. Eas etiam in naribus gerunt Maurorum feminae. III, 2349.
- Incarinati Verbi tyrum iser gerit. III, 2219. Incarnationem Dei de virgine nec superare fidem, nec Deum dedecore. VI, 1191. Incarnationis necessitas. X, 1690. Sine incarnatione Verbi potuit homo liberari, sed non decuit. V, 2062. Potuit aliter, sed non potuit nobis commodius antidotum procurari. V, 2201. Incarnatio Dei quam conveniens nostrae necessitati. V, 2009. Incarnationis Filii Dei causae. VI, 962; X, 1887, 1888, 1889, 1894, 1896. Duplex praesertim, reparatio et instructio nostra. V, 1982. Incarnati Dei filius, ac fructus. V, 1968, 1997; VI, 1065. Incarnationis mysterium de longe adorando, just ante Christum salutis aeternae remedium perciperant. X, 1770. Nullus ab Adam nisi in fide nominis Jesu salvatus. X, 1772. Incarnationis desiderio, utpote quo solo se salvari posse scirent, flagrabant omnes Sancti. VI, 1153.
- Incarnationis mysterium ac beneficia exponuntur. VI, 910. Hoc mysterium vocis similitudine illustratur. V, 2202. Incarnatum Verbum ministro Spiritu sancto. III, 2231. In utero virginali spiritalis nuptiae sunt celebratae. VIII, 1122. Incarnatus est Filius communiter a tota Trinitate. VI, 804. Carnem assumpsit solus Filius, non Pater aut Spiritus sanctus. VI, 753, 770, 772; VIII, 1213. Qui ad solum Christum pertinet caro. V, 2196. Cum trium personarum una sit substantia. VI, 1015. Hominem qui tota Trinitas operata sit, sed sola suscepit Filii persona, animae et rationis exemplo illustratur. VI, 1195; VIII, 1196. Quare solus Filius incarnatus dicitur. VIII, 1175. Quare non dicitur Spiritus sancti filius. VIII, 1175. Utrum divinitas cum carne concepta, nata et passa sit. VIII, 1175. Filius Dei carnem assumendo, nec sibi imminuit quidquam, nec addidit. V, 2200, 2201. Natura incomprehensibilis corporis substantiam sibi sic univit, ut nec minus in ea, nec minor in se esset. VI, 1140. Deus Verum non accepit personam hominis, sed naturam. VI, 772. Sic Deus mutata vice factus est ad imaginem et similitudinem nostram. V, 1982. Incarnati Domini recordatio quantum juvet ad virtutes et contra vitia. V, 1979. Circa incarnationem variae haereticorum opiniones. VIII, 1213.
- Incoluquinabilis substantia. VIII, 1146.
- Incontinentiae fomenta. V, 2291, 2296.
- Incorporeum nihil natura nisi Deus. VIII, 1215. Incorporati divisio esse non potest. VIII, 1189.
- Inculpatus, quasi culpaee obnoxius. V, 2303.
- Indicula. V, 1780, 1788, 1823, 1875.
- Induratio ex gratia sequitur absentia. V, 1787. Ex desperatione nascitur. V, 1786. Parvis peccatis primum neglectis. V, 1786. Non tam dum de potentia quam patientia perficitur. V, 1786, 1788. Dum scilicet Deus flagella removet. V, 1787. Indurare Deus dicitur, quem mollire noluerit. X, 1668. Seu cum justo judicio duritiam non aufert. VIII, 1205. Scilicet non ad iniquitatem impellendo, sed non erigendo ab iniquitate. X, 1782.
- Infantem in utero 48 diebus foruari dicunt. VI, 742. Infantes absque peccato fateri palam non audent Pelagius, ne lapidetur. X, 1707. Infantes Sodomitarum a gheena liberi sunt, in aliena causa occisi. III, 2234.
- Infelicitas nulla frangit, quem felicitas nulla corrumpit. X, 1879. Inferni duo. V, 1878. Inferis detinebantur veteres sancti de hoc saeculo exeuntes. III, 2316, 2371. Eius in tranquillitatis sinu. V, 2049. Inferno eos Christi ortum ex; eclaro necesse erat. III, 2276. Inferni morsus existit Christus, quomodo. X, 1617. Inde Christus rapuit, quos suos fide et operibus agnovit; reliquit alios. V, 2030. In inferno pro solo originali peccato detentos, Christus eo descendens liberavit. V, 1193, 1194. Infernalium ministrorum voces ad descensum Christi in inferos. V, 2060. Justorum in inferno captivorum ad Christum obsecratio. V, 2060.
- Inferni pena. V, 2211, 2215; VI, 1064, 1280, 1333, 1536. Eorum inaequalitas. VI, 1280. Inferni mala et regni Dei bona comparantur. VI, 991. Inferni dicuntur flammae spirituales. III, 2258. Infernalis ignis incorporeus est, sed animae damnatae non sine corpore. VI, 1036.
- Infidelitas credentium non est praedestinata, sed praeserta. X, 1810. Non est nisi ex sola hominis voluntate. X, 1811, 1813. Infidelitatis pessimum exemplum, in Anania et Sapphira quasi in ipsa radice succum. V, 2234. Infidelibus sapientia quaedam est ex natura a Deo condita reliquis. X, 1814. Unde temporalem vitam ordiunt, non unde justificari valeant. X, 1814. In his multa esse possunt, quae habeant pietatis similitudinem, sed non veritatem. X, 1797. Infidelium justitia falsa. X, 1796, 1818, 1819. Vltima omnis peccatum est. X, 1808.
- Infirmities corporis, qui dona Dei. XI, 1150. Gaudere sunt excipiende. VI, 1130. Remedia sacrilega contra morbos. V, 2272. Ab his caveant infirmi. V, 2258; VI, 1175. Salubrius est corpus et sanguinem Christi accipere, et oleo benedicto se et suos fideliter perungere. V, 2275. Infirmi corpus et sanguinem Christi accipiant; et iudo corpusculum suum unguant. V, 2238. Oleo benedicto. VI, 1175. De infirmorum visitatione libri duo. VI, 1148.
- Ingenium quid. VI, 787, 809.
- Ingenius Scriba publicus. IX, 780. Scriba Augenti. IX, 782. Decurio Ziqueusium. IX, 784. Subornatus venit cum litteris quasi Felicis. IX, 782. Per Mauritaniam et Numidiam legatus missus est ex adversa parte. IX, 783. Seditionem commovit Ecclesiae catholicae. IX, 784. Detrudit in carcerem articulo interregali reservatus. IX, 784. Tortus confitetur quid in gratiam Mauri conflueret. IX, 785. Numidias a se paragratas negans mendacii arguitur. IX, 781.
- Ingratus animus mala mortuus excitat, viva interim opera, fontem gratiae obstruit. VI, 879.
- Inimici nomine, Judaei spirituales diabolum intelligebant. V, 1860. Inimici hominis. VI, 946. Inimici cur permittantur, et quid pro ipsis orandum. X, 1876. Orationis Christi pro inimicis quis fructus. V, 2052. Orandum pro inimicis ad exemplum Christi ac Stephani. V, 2052. Inimicos quomodo occidat oratio. V, 2251. Eorum mortem aliter optare non licet. V, 2251. In inimico duo distinguenda, homo et peccator. V, 2251. Homo proximus, et inimicus diabolus. V, 2254. Inimici diligendi, ut gentibus et bestis superiores sinus. V, 2258. Inimicos amans, amicus est ac filius Dei: non amans, homicida. V, 2161. Inimicorum dilectio non est consilium, sed praecoceptum. V, 2258. Spes alia nobis non est, nisi dimiserimus quicquid nos laeserint homines. V, 2252. Inimicus sibi prius est, qui non indulget inimico. V, 1892. Eleemosynas largiens, sed inimicis non indul-

gens, substantiam terrenam Deo offert, et animam sub-
ugat diabolo. V, 2361.

Inimicus indulgere, elemosyna est a qua se nemo valeat
excusare. V, 2350. Ab inimicorum dilectione nullum se
posse excusare. V, 2161, 2252, 2253, 2258, 2260. Inimicorum
injurias patienter ferri posse convincimur. V, 2159.
Eos diligere tenemur, utpote dilecti a Deo cum essent
inimici. V, 2250, 2251. Qui dicit se hostem non posse dil-
ligere a quo quotidie leditur, non attendit quid debeat
Deo. V, 2159. Inimici diligendi præcepto nihil in Scrip-
turis adversum. V, 1860. Hoc observavit Joseph, Moyses,
Job. V, 2253. Præceptum hoc durum videtur, sed ma-
gnam habet præmium. V, 21, 9, VI, 1170, 1178. Nullum
est fortius ad sananda peccata medicamentum. VI, 1178.
Nulla acie David Deo familiaris conjunxit, quam dil-
lectio inimicorum. V, 2253. Inimici phrenetici sunt, qui ut
nos persequantur, majorem a diabolo persecutionem pati-
untur. V, 2257. Inimici converti possunt. V, 2252. Qua
ratione diligendi sint. V, 1859. Plus diligendi sunt quam
amici. V, 1862. Inimicitias alienam benigno iurum est non
excitare, nisi et extinguat. X, 1874.

Iniquitas non leve peccatum est. III, 2358. Prius ledit
facientem, quam patientem. X, 1870. Iniquitatem melius est
pati, quam facere. X, 1831. Iniqua patientis melior tristi-
tia est, quam letitia iniqui facientis. X, 1876. Iniquitatis
flam aut correctio aut damnatio facit. X, 1864. Iniqui-
tatis profunditas. X, 1878. Iniquitas aliena tantum torquet
justum, quantum recedit a sua. X, 1869.

Injuriam qui inferi, ipse majorem sustinet. V, 2152.
Injurie condonanda ante orationem. VI, 1037. Quæ im-
perfecta, quæ plena eorum condonatio. VI, 838. Injurias
Domini multi citius, tardius suas relaxant. VI, 1037. Aut in-
jurias Domini vindicandi occasione, suas vindicant. VI, 10, 7.

Innocentes licet illi erant, non Rachelis. III, 2258. Inno-
centes nascenti Deo debentur victima. V, 2151. Innocen-
tius adversus Herodem litigale iudicium. V, 2151. Iis
Herodes plus proxit odio, quam profuisset obsequio. V,
2153. Martyrum flores. V, 2152. Martyrum primitiæ. V,
2153. A complexibus matrum redduntur gremiis Angelo-
rum. V, 2150. Æterna vita sunt donata a Christo. III, 2258;
V, 2151; VIII, 1123. Quem confessi sunt testimonio meritis
suar. VIII, 1123. Non loquendo, sed moriendo. V, 2154,
2153. Jure honorantur. V, 2151. Plus cæteris Martyribus
exorant. V, 2154.

Innocentiæ commendatio. VI, 1040. Innocentia vera,
quæ nec sibi, nec alteri nocet. X, 1839. Innocentiam
Deus non probat, qui non parit aior justitiam. X, 1869.
Innocentia simulata, duplex peccatum. X, 1877.

Innocentius urbis Romæ episcopus. X, 1842, 1684.
Joanni Jerosolymit. expulso negligentiam in reprimen-
dis impiorum faciendoribus. X, 1710. Hieronymo ea de re
scribit. X, 1711. Ad Innocentium Papam a Joanne Jero-
solymit. remittitur causa Pelagii. X, 1700. Innocentius
Pelagianum et Cælestium damnat. X, 1682, 1683. Hæresim
Pelagianam primus damnavit. X, 1723, 1721. Ac nefandi er-
roris capita Apostolico mucrone percussit. X, 1850. Quæ
ei damandi Pelagii causa fuerit. X, 1687. Innocentio
contra Pelagii et Cælestii errores scribunt Synodi Cartha-
giniensis ac Milevitana, necnon quoque Episcopi. X, 1711,
1712. Eisdem rescribit Innocentius. X, 1714, 1715. Inno-
centii citatur epistola ad Carthaginiense Concilium. X, 1757,
1807. Item epistola ad Milevitana. X, 1757. Innocentius
decretum Occidentalium et Orientalium Ecclesiarum adversus
Pelagianum latum scripsit. X, 1713. Innocentii sententia
pro gratiæ ad singulos actus necessitate nituntur Africani.
X, 1724. Innocentii Papæ litteræ, ut Episcopi ad transma-
rina peregere non facile debeant. X, 814.

Inobediencie vani prætextus rejiciuntur. VI, 1034.
Insipientem inter et stultum distantia. VI, 802.
Inspiravit Prophetas et Apostolos unus Spiritus. VIII,
1170, 1183. Inspirationis gratia. V, 1824. Inspiratur iustus
a Deo omnis qui bene operatur. V, 1824.

Insubstantiale nomen. X, 1618.
Insularum origo, et unde in illis animalia. III, 2158.
Intellectus quilibet. VI, 787, 809; X, 1889. Intellectui filius
sua aperit, infidelitas claudit. X, 1869. Intellectum bo-
num habet, qui quod faciendum recte intelligit, facit. X,
1860, 1861.

Intellectualis visio. VI, 752. Hæc nunquam fallitur anima.
VI, 797.

Intelligibilia et intellectalia. VI, 799.
Intelligentia quid. VI, 787, 808, 809.
Intemperantia dissuadet. VI, 1059
Intentio non nisi ex operis line dignoscitur. VI, 817.
Quæ esse debeat. VI, 819.
Interjectio quid et quotuplex sit. I, 1108. Interjectionem
ab adverbio Græci non separant. I, 1104.
Interioris vitæ dulcedo. VI, 791. Ejus commendatio.

VI, 801, 804, 814, 827, 891, 922

Invidia similis est arugini et viperis. V, 1769. Vitium
est diabolicum. IX, 825. Peccatum ad mortem. V, 1979
Ortum a superbia habet. X, 1884. Quid sit. VI, 1089. In-
vidiæ miseria. V, 1769, 2004; VI, 1033. Remedium. VI,
1095. Invidus reselandus veluti corporis tabes. V, 1850.
Aut velut membrum mortuum. V, 1950. De invidia sermo.
VI, 1264.

Invocatio Dei non arguit Deum extra nos. VI, 931, 970.
Invocatione humana non confertur gratia. X, 1783, 1785.
Adjutorium etiam renatis ac sanctis semper implorandum.
X, 1787. Invocatio sanctorum. V, 2146, 2147; VI, 910,
918, 938. Invocator S. Stephanus quasi præsens adesset
oranti. VII, 844, 846. Invocatio Martyrum pro temporali-
bus beneficiis. V, 2161. Sancti debent aliquid de suis
virtutibus in nobis recognoscere, ut dignentur pro nobis
supplicare. V, 2159. Qua conditione sanctus Joannes
quicquid petierimus poterit obtinere. V, 2116.

Joannes Dei gratia interpretatur. III, 2417. Joannes
Baptista in se formam prætulit legis. V, 2142, 2144. Qui
prophetas alios antecellit. V, 2112. Legis et gratiæ libula
est. V, 2117. Novi ac veteris Testamenti mediator. V,
2112. Lucerna Christo dictus est. V, 2017. Cur lucerna
dictus, et ante Christum præmissus. V, 2111, 2114. Dilatus
est, donec a parentibus fugeret cupiditatis sensus. V, 2117.
Sanctificatus ante quam natus. V, 2112. Ante accepit divi-
num Spiritum quam humanum. V, 2118. Tardante corpore,
solo spiritu implet evangelizantis officium. V, 2118. Patris,
matris, filii corda unus implet Spiritus sanctus. V, 2118.
Joannes primus agnovit humani generis Redemptorem.
V, 2017. Intellexit matrem Domini ad matrem suam ve-
nisse. VIII, 1123. Christum ortu, et conversatione præ-
signavit. V, 2115. Joannis ac Christi nativitas et passio
parva mysterio. V, 2014, 2119. Joannes ex anu et veteris
legis filius, Christus ex puella ut novi Testamenti prin-
cipium. III, 2193. Joannes non dubitavit, sed discipulus
voluit in fide corroborare, cum eos ad Christum misit. III,
2594, 2595. Ante Christi baptismum sciebat eum, sed quia
per ipsum Abraham fides implenda erat, nesciebat. III,
2234. Joannes castimonie fuit custos. III, 2584. Plena et
perfecta libertate maluit injusta sustinere, quam justa
non dicere. V, 2116. Joanne inferior est quisquis de mu-
liere natus est. V, 2113. Joannes humanorum fugit mo-
ruram meritum. V, 2115. Major est homine. V, 2117.
Quicquid petierimus, poterit nobis obtinere. V, 2113.

Joannis Baptistæ nativitas apud fideles et infideles
vigilantiam habet. VI, 1276. Superstitiosi ritus in ejus solen-
nitate. VI, 1172. In hac festivitate lavandi nos a Pagani
ortus prohibetur. V, 2268. In illa sacrilega lavatione fre-
quentissime etiam corpora moriebantur. V, 2268.

Joannes apost. virgo est electus: et speciale virginitatis
privilegium fuit, ut in pectore Christi recumberet. I, 1469.
Illius est Apocalypsis. III, 2286. Scripsit dum in insula
Pathmo a Domitiano esset relegatus. III, 2206, 2267. Joanni
quid præsitum a Christo in cruce. I, 1463.

Joannis Alexandrini apologia ad Gelasium. X, 1684.
Joannes Antiochenus arguit Pelagianos episcopos de-
positos cum aliis suscepisse. X, 1760.

Joannis Chrys. commentariorum in Matthæum translatio
ab Aniano quodam Pelagiano expetita. X, 1749. A Pела-
giano laudatur. ejus sententiæ, ut quæ sibi faveant. X,
1743. Conceditur tamen continuum commendare gratiæ
auxilium. X, 1740. Locus illius a Pelagiano laudatus. X,
1756. Joannem Chrysostomum Pelagianis adversari. X,
1733. Joannis Chrysostomi homilia de cruce. V, 2017,
not. 6. Alii duo Sermones ejusdem (uti valde probabile)
de consolatione mortuorum. VI, 1161.

Joannis, ut creditur, Fiscanneus Opus ad Agnetem
Henrici Imp. relictum. VI, 909.

Joannes Jerosolymit. VII, 809, 815, 812, 817. Pelagio
quomodo faveat. X, 1699. Ejus tamen causam ad Innocen-
tium remittendam consentit. X, 1700. Orosium salutem
duris verbis excipit. X, 1700. Joanni Jerosolymit. ex-
corat Innocentium in tuendis piis et coercendis impiis negli-
gentiam. X, 1710, 1711.

Joannis Maxentii ac sociorum nomine datus libellus.
X, 1771. Item epistola pro deensione Scytharum monacho-
rum. X, 1778. Ipse capitula ex Fausti et Augustini libris
decepit, quorum oppositio ex collatione appareat. X,
1779. Joannes presbyter et archidiaconus idem putatur
qui Maxentius. X, 1779. Not. (b)

Joannes monachus, et Joannes lector in causa filii
Romani directi. X, 1772, 1776.

Joanni Papæ adscriptum Psalterium. VI, 1153.

Job nullo digno nomine potest appellari. V, 1842. Job
tuba ductilis. V, 1844. Ante Evangelicæ præcepta Evange-
licus. II, 1103. Ante Legem Legis exemplar in operibus
suis ostendit. III, 2561. Eius elogium. III, 2561. Job cur

diabolo permissus. V, 1730. Ad minorum peccatorum purgationem est afflictus. V, 1844. Job patientia laudatur. V, 1815. In stercore melior fuit, quam Adam in paradiso. V, 1844. Uxor ei Eva erat, sed ille non Adam. V, 1813, 1844. Oblivisci uxorem in filis didicerat. V, 1811. Job periculosis membris auctori vulnere pectus servat. V, 1811. Justitia infortunis eum in naufrago corpore tutatur. V, 1841. Job in prosperis et in adversis diaboli victor. V, 1814. In se ostendit et divites esse posse bonos, et pauperes beatos. V, 1842. Jobi exemplo liberi arbitrii vigorem probare conatur Cassianus. X, 1820. Quam frustra. X, 1823. Versio Latina verborum Job ex Græco Septuaginta, et alia ex Hebræo. X, 1632.

Jonas ab Hebræis traditur esse filius Sareptæ ab Elia suscitatus. III, 2181.

Jordanis Christi baptismo consecratus. V, 1812, 1833.

Joseph interpretatur augmentatio. V, 1766. Joseph figura Christi. V, 1924. Quot modis Christum figuraverit. V, 1765, 1773. Quod somnio vidit, in solo Christo est impletum. V, 1766. Quo venditus sit pretio, non conveniunt translationes. V, 1765. Venditus, servile nescivit ingenium. V, 1768. Joseph cur patri notum non fecerit quid de se actum esset. V, 1770. Joseph benignitas. V, 1769. Joseph prævidens quod eum Ægyptii adorare vellent, inde ossa sua efferi jussit. III, 2165. Tamen bovis simulacro juxta sepulcrum ejus statuto eum coluerunt. III, 2165. Ea de causa vitulum sibi in deserto filii Israel confarant. III, 2165.

Joseph imperite dictus est habere duos patres. III, 2232. De genere regali est, et sacerdotali. V, 2110. Turbatio ejus dum sponsam gravidam vidit explicatur. V, 2108. Joseph post Christi resurrectionem superstes. V, 1766. *Not. (a).*

Joseph ab Arim. non minor affectus erga Christum fuit, quam Maria. V, 2204. Joseph in monumento cordis Dominum collocat. V, 2205.

Jovis prius Auses dicebatur. III, 2275.

Jovis dies, nec in Maio, absque sanctis festivitibus, nulli in otio transigendus. VI, 1172.

Jovinianus virginitatis nuptias coæquat. VIII, 1219. Abstinentibus a vino et carnibus nihil meriti accrescere credit. VIII, 1219. Nullam esse vult in futuro meritorum distantiam. V, 2183; X, 1718. Assertit hominem non posse peccare. V, 2183; X, 1718. Scil. post baptismum. X, 1735. Joviniani secunda questio, Pelagiani ingenii disciplina est. X, 1693, 1696, 1697, 1706.

Jphidamia. VIII, 1150.

Ira quid. VI, 1069. Ira sua nulli videtur injusta. X, 1887. Ira vani prætextus. VI, 1066. Gradus. VI, 1231. Effectus. VI, 1231. Iracundia prius nocentis nocet, quam nocentis. V, 2501. Iracundie flammæ falsis suspicionibus succenduntur. V, 2540. Ira subitanea, palea; inveterata, traves. V, 1872. Ira cordis oculos turbat, odium cæcæcat. V, 1872. Iracundie non satisfecerunt sancti, quando de impiis poenas sumpserunt. V, 2262, 2265. Ira Dei, quid. X, 1872.

Irenæus sperat post hanc vitam quod ad cibum et potum pertinet. VIII, 1818.

Iris non solum a sole, sed et luna interdum fit. III, 2157.

Iris incarnati Verbi typum gerit. III, 2419.

Irregularitas ad Clericatum. *Vide* Clericus.

Isaac typum gessit Dei Patris. V, 1760, 1818. Necnon Christi. V, 1758, 1818. Christi sponte patientis. V, 1934.

Isai typum gessit Dei Patris. V, 1818.

Isaia filius Rapsaces. III, 2187.

Isidorus Hesp. V, 2150.

Isæra. X, 1793.

Isis. III, 2345.

Israelitæ quo jure terram Chanaan obtinuerint. V, 1811. Eorum erga Dei beneficia ingratus animus. V, 1797.

Itinerantium superstitiones observationes, quibus pie opponuntur. V, 2001, 2002, 2269.

Juda confessio sive laus interpretatur. III, 2201. Judæ novissima benedictio convenit Christo. III, 2205.

Judam Giezi præsignavit. V, 1832. Judæ incestus tribuitur, et patri ejus ac matri sanitas miraculo reddita. VI, 1285. Judæ obduratio. V, 2036. Dominus illi corpus suum dedit. III, 2314; VI, 1285; IX, 706. Ac pedes abluvit. VI, 1285. Judas severissimus sui judex. V, 1901. Spiritus sancti munus portare non potuit, ideo crepuit. VI, 1069. Quo die vel tempore vitam fliterit, Improbabile est. III, 2288.

Judæi a Juda Machabæo appellati. III, 2274. Legislatorem filii vocatur. VI, 974. Judæum facit nativitas, non circumcisio. III, 2274. Judæorum pater, Cain. III, 2282, 2278. Judæi in verbis Jacob ad Ruben novissimis præmonstrati. III, 2205. Necnon in Esau. V, 1758. Qui Christianis serviant. VI, 1768. Judæorum adversus Christum conatus Jacob lucta designati. V, 1758. Judæorum populus spinosus. V, 1779. Eorum infidelitatis et infirmitatis figuræ. V,

1750. Judæorum reprobationis et electionis Gentium figura. V, 1821. Judæorum et Christianorum egregia figura. V, 1800. Alia. V, 1801, 1814. Judæis adhæsit terra, quando ad nos transit gratia. V, 1853. Judæorum figura Gedeonis vellus. V, 1817, 1818. Judæorum scimitræ. III, 2278. Cur in uno tantum loco vota reddere aut sacrificare sint jussi. V, 2048. Judæiani ab initio nullus ex Gentibus veniens Legi se adjungere prohibitus est. III, 2240.

Judæi parati ad legem, cæci ad intelligendum, duri ad credendum. V, 2008. Peccarunt in Spiritum sanctum. III, 2507. Eorum insaniam in Christi passione. V, 1827. Per Titum et Vespasianum punita. V, 1827. Quot tunc perempti, quot captivi. V, 1827. Judæi pro orbem dispersi, ut lucernam legis tanquam candelabra lignea Gentibus ministrarent. VIII, 1128. Judæorum gens, scriptura Christianorum. VI, 731. In Judæi armario codex noster servatur. VIII, 1115. Leges contra Judæos. IX, 815. Judæis causas agendi aut militandi aut Christianos suo servitio habendi licentiam denegat Valentinus. X, 1734. Non est aditus ad Comitum dignitatem, ad senatum, ad præfecturam, ad militiam, ad mensas divitum. VIII, 1153. In uno Minorum oppido impune habitare eis non licet. VII, 822. Judæi Deum unum, non etiam trinum volunt fateri. VI, 974. Multis testimoniis de Christi veritate ac divinitate convincuntur. VIII, 1125. Item de veritate Ecclesie. VIII, 1153, 1155. Judæorum in oppido Magonensi mira conversio. VII, 824.

Judex qui provinciæ præsidet. IX, 813. Judex principe loco Flavius tribunus in Carthaginiensi cõlatione sedet. IX, 817, 818. Inter eos, uti fatetur, a quibus se judicari decuratur. IX, 816, 819. Judices Arabicæ. IX, 808, 809, 810, 813.

Judices quid deceat. VI, 1297. In judice misericordia et disci, lina non dissociantur. V, 2528. Hæc in judice securitas fidei est, ut de se non timeat judicari. IX, 820. Absentes et inauditos damnandos non esse. X, 1735. Criminationes testium absentium in absentes non facile excipiende. X, 1720, 1722. Tolerabilis est innocente quemlibet tardius inveniri, quam cito pro nocente damnari. X, 1772. Iudicium in melius retorsisse nunquam piguit. X, 1720. Optima mentis iudicium, prava difficilius credere. X, 1720. Iudiciorum secularium moderatio docet qualia esse debeant ecclesiastica. X, 1722. Iudicibus in reum latam sententiam revocare non licet. III, 2352. Iudicium lætrociniæ. VI, 1292, 1297. Judices injusti plurimi hinc eas reddiderunt poenas, quibus alios injuste affecerunt. VI, 1035. Iudicia cur olim in porta. VI, 1251. Causas dicere vel audire in festivitibus prohibetur. V, 2275.

Judicium aliud discretionis, aliud damnationis. V, 1923. Judicanda sunt aperta mala, non ignota aut dubia. V, 1871, 1873. Judicari debent aperta mala, sed cum caritate. V, 1871. Judicare satius est bene de malis, quam de bonis male. V, 1871. Judicare semper male de bonis naturaliter velgo insitum. VI, 1221. Judicare temere de oculis cordis alicui peccatum est. X, 1861. Iudicium temerarium non parvum, et si commune peccatum. V, 1875. Iudicium vulgare vir fortis præ conscientie luce continet. X, 1863. Iudicis alienis moveri non debemus, qui de nobis non dico quid cras, sed quid hodie simus, judicare non possumus. V, 2330.

Judicia Dei quam alta. VI, 887. Semper sunt justa. X, 1883. Plerumque sunt occulta, sed nunquam injusta. V, 1771, 1788, 2262. Nobis non sunt investiganda. X, 1658, 1660, 1663. Investigabiles sunt, et misericordia qua Deus gratis liberet, et veritas qua juste judicat. X, 1887. Iudicia sua non nos jubet Deus discutere, sed credere. V, 2192.

Judicis terreni ac superni discrimen. V, 2030. Ad adorandum verum judicem perducunt Angeli sanctorum animas. VI, 1061. Coram tremendo judice anima hinc exiens ab Angelis sistitur. VI, 1183. Judicantur injuste peccatores, si non libere peccarunt. VIII, 1142.

Judicii dies quia ignoratur, vocatur media nox. V, 1892. Iudicii diem quomodo Christus dicat se ignorare. III, 2410. Iudex vivorum et mortuorum Christus qui intelligatur. V, 1803. Iudicii die qui vivi fuerint, simul cum mortuis suscitatis rapiuntur in nubibus obviam Christo. VI, 1161. Iudicium novissimum esse, rationi consentaneum est. III, 2218. Iudicium unum per aquam in diluvio, alterum erit per ignem in fine sæculi. III, 2419, 2422. Iudicii ignis arbor. V, 1772. Iudicii extremi figura, cibus ardens Abrahæ visus. V, 1740. Iudicii quam justa severitas. V, 1803. Iudicii nostri ratio in potestate nostra. V, 2139, 2162, 2252, 2259, 2260, 2260. Unde erit damnatio vel corona nostra. X, 1869. Iudicii futuri sententia prævenienda. V, 2221. Iudicii diem qui prævertere debeamus. V, 1840. Iudicii dies frequenter recolenda. VI, 1169. Hanc frequenter prædicat Casarius. V, 2206. Lectio Matth. xxv. in qua sermo est de iudicio, sola sufficit ad omne malum fugiendum, et faciendum omne bonum. V, 1807. Iudicii futur

oblivio, magna peccati poena. V, 2043. Iudicii extremi quantum erit terror, quam exacta examinatio. V, 1863. Quae erit ratio, et quam utilis sit quotidiana illius recordatio. V, 1963, 1964. Iudicii novissimi consideratio. VI, 1185.

Judicium non statim ab Antichristi morte incipiet. VI, 1134. De peccatorum sorte in die iudicii, Pelagii, Origenis et Hieronymi diversae sententiae. X, 1704. Judicandorum hominum triplex sortis. V, 1949. Iudicium quale erit circa impios, peccatores, et justos. III, 2332, 2333. Domini vultum sustinere non poterunt peccatores. III, 2333. Civitas Jerusalem in adventu Domini descendit de caelo. III, 2333. Ad iudicium non veniunt Pagani, nec haeretici, nec Iudaei. V, 1896. Iudicio subjecti non erunt fideles ad sententiam excipiendam, sed ut fidei merito laudentur. III, 2376. Gloriam eorum videbunt perdidit, sicut et ipsi perdidit cruciatum. III, 2376. Ad Dei iudicium venturi etiam parvuli. X, 1632. Iudicii die qui diabolus reos sit accusaturus. VI, 1072. In iudicio bona et mala opera velut in statera ponenda. VI, 1202. Peccatoribus agendum, ut in die iudicii etiam coronam non mereantur accipere, vel peccatorum indulgentiam consequantur. V, 1835, 2340. De iudicio extremo Sermones tres. V, 2306.

Jugulos ponere, pro jugo sufficere. VII, 846. Iugo Christi aut saeculi quisque subest. V, 1800. Jugum Christi leve. V, 2316. Jugum leve, caritas. X, 1651. Jugum grave, peccatum. X, 1650. Jugum avaritiae durissimum et amarissimum. V, 2317.

Juliana Alexandri Senatoris uxor. VII, 819.

Juliana, ejusque elogium. X, 1738.

Julianus Praef. praet. IX, 790.

Julianus Proconsul Africae. IX, 805, 844.

Julianus edicto viros suos dimittendi mulieribus potestatem fecit. III, 2349. In urbe Roma. III, 2349. Ubique se edictis suis apostatam esse testatus. IX, 802. Ex famulo Dei nimis factus inimici. IX, 802. Rogatus Donatistas permittit ab exsilio reditum. IX, 803. Imperator profanus et sacrilegus moritur. IX, 805. Rescriptum ejus per Donatistas imperatum. IX, 806.

Julianus Amartolus. X, 1790.

Julianus. X, 1681.

Julianus Campanus. X, 1837. Sanctis parentibus Memore et Juliana natus. X, 1738. Vir acer ingenio, in divinis Scripturis doctus, graeca et latina Lingua scholasticus. X, 1736. Est rhetor peritissimus. X, 1740. Procacissimus. X, 1850. Vocatur a Mercatore exepiscopus Eclanensis. X, 1739. A Beda episcopus Celanensis a Romania. X, 1740. Scripsit in Cantica canticorum. X, 1740. Libellum composuit de amore. X, 1740. Item de bono constantiae. X, 1745. Item ad Demetriadem de institutione Virginis. X, 1745. In stilo ipse est suavitas eloquentiae demulcentis. X, 1746. In libris esset quod multum prodesset virtutum studiosis, si gratiam flagitare in eis doceret. X, 1746.

Julianus ab Innocentio ordinatus, et in ejus communione quamdiu vixit permanens, Coelestium et Pelagium damnavit. X, 1689. Pelagii et Coelestii sectator factus. X, 1684, 1686. Zosimi tractoris subscribere recusans cum aliis deponitur. X, 1689. Monetur ut nominatim designet, quoniam recte sentire confidit. X, 1690. Multi ab eo et sociis deficiunt. X, 1691. Juliani ab Occidente expulsi apud Imperatorem expulsiatio. X, 1734. Juliani deosio continuo. X, 1760. Hic in episcopatum et Ecclesiae communionem irreperere molitus, a Xysto Leonis hortatu rejicitur. X, 1761. Duas sorores suis erroribus imbut, quid una earum illi objecerit. X, 1738. Eleemosyna indigentibus tempore famis praerogata, multos haeresi sociavit. X, 1737. Pelagiana capitula defendit: unde libri Augustini adversus ipsam, et ipsius adversus Augustinum. X, 1737. Injuriis et contumeliis magis membranas, quam ulla fidei recta ratione complevit. X, 1737. Tota inepti illius laboris summa. X, 1737. Illi quoque subnotationibus respondit Marius Macro. X, 1737. Julianus conventus ut cum universa Ecclesia Pelagium et Coelestium damnet, detrectat. X, 1738. Et epistolam ad Zosimum mittit, quam prius curat per totam Italiam circumferri. X, 1739. Quo doloso sensu omnes in Adam mori, omnes in Christo resurgere praediceret. X, 1738, 1739. Aut quomodo dicat Adam non soli sibi, sed generi humano obvisse. X, 1738. Quomodo intelligat infantes non in eo statu esse, in quo fuit Adam ante praeparationem. X, 1738. Adam sive peccaret, sive non peccaret, moriturum fuisse, fatetur nulla firma ratione dici. X, 1738. Quibus sophismatis Romae usus est ad elevandam peccati ex Adam traditionem. X, 1739. In Cilicia errores suos spargit. X, 1739. Illuc pergit ad Theodorum Mopsuestenam. X, 1739. Inde rediens libros octo adversus Augustinum scribit. X, 1740. Theodorus, quem maxime laudat, in conventu Episcoporum eum damnat. X, 1740. Juliani sententia a Beda ex ejus opusculis expressae cum illarum

refutatione. X, 1740. Juliano, ut videtur, auctore scriptus libellus fidei. X, 1732.

Juliani Pomerii excerpta. VI, 1030.

Julius episcopus ad Innocentium ab Africanis Conciliis destinatus. X, 1714.

Julius quare Brutus cognominatus. III, 2357.

Julius Quartus Consul. X, 1714, 1715. V. Palladius.

Julius exceptor. IX, 794.

Leonia Carnutensis Sermo. V, 2200.

Jurare prohibuit Salvator. III, 2411. Jurandi formula. IX, 765. Alia. IX, 784. Rursum alia. IX, 818.

Jus animae et carnis. V, 1916. Jure fori, non jure caeli. V, 2293.

Justificationis gratia. III, 2370. Quae opera rejiciantur a justificatione. X, 1633. Justificari nemo potest per sola naturalis rationis subsidia, aut divinae legis scita. X, 1745. Quomodo hinc Catholicos haeretici calumniantur. X, 1745. Justificatio per fidem Jesu Christi data est, datur, dabitur credentibus. X, 1637. Voluntate nostram non expectat, sed praeparat Deus, ut a peccato purgemur. X, 1786. Justificat impium Deus non praeventus humana voluntate. X, 1689. Justificando Deus gratia praeventit quos per justitiam glorificare disponit. VI, 763, 767. Justos veteris Testamenti per laborem proprium et Christi fidem fuisse justificados. X, 1734.

Justitia pro juris dicendi potestate. II, 1138. Justitia a jure dicendo intra duas partes contrarias. V, 1916. Justitia hominum magistra et gubernatrix. III, 2327. Res Dei est. III, 2327. Justitia remota regna efficiuntur atrocina. VI, 1292. Justitiae rigore, ut de virga ferrea, corriguntur boni, confringuntur mali. III, 2421. Justitia nimia incurrit peccatum, temperata vero perfectos facit. III, 2326. Justitia Dei iniquis, sicut agris oculis lux, odiosa. X, 1874.

Justitiae pulchritudo. VI, 904. Justitiae laus et qui ea tenenda. VI, 1258. Justitiae mandatum omnibus generale est. II, 1103, 1400. Justitia sola beatificare potest animam. VI, 830. Justitia pacem, et pax gaudium parit. V, 1917. Justitia Deum semper placatum, et injustitia offensum inquit. VI, 1057. Justitia in nobis non regnante, dominatur iniquitas. X, 1818. Justitiam esurit, qui discere optat justitiam. V, 2317. Justitia non aliud est quam non peccare. V, 1863. Justitia tota hae est, virginitas, sacerdotium et martyrium. III, 213. Justitia est omnis veritas. III, 2252. Justitia vera et perfecta. V, 1915. Justitia nec per naturam, nec per Legem est. X, 1887. Justitia infidelium falsa. X, 1796. Justitia Legis terrena, justitia fidei divina. III, 2412. Justitia vera non est nisi per Christum. X, 1796. Peccatum factum est relicto Deo: justitia non fit sine Deo. X, 1880. Justitia princeps Abel, et secundus post eum Enoch. III, 2154. Justitia nostra hic qualis sit. X, 1873. Justitia vera, quomodo in aliquibus perfecta et imperfecta. X, 1886. Justitia duplex manus. VI, 1030; X, 1867. Justitiam a pluribus amittit. X, 1834, 1836, 1848.

Justi in Scripturis unde appellati. X, 1095. Justus in alios esse nequit, qui in se ipsum est injustus. V, 1916. Justum unum plurimis peccatoribus Deo esse cariorum. VI, 1037. Justos et perfectos esse plurimos vult Pelagius. X, 1702, 1705, 1706, 1707. Quo id sensu dicere liceat. X, 1705. Justi coronant Christum, sed ab eo ornantur. V, 2038. Justus quomodo accusator sui, et tamen justus sit. III, 2232. Jus i ut non sine peccatis minuit, ita indigent tribulatione purgantur. V, 1771, 1844. Justorum afflictio non poena est criminis, sed virtutis examen. X, 1863. Justorum praemia et labores. VI, 1063. Justorum labor magnus, mores tolerare contrarios. X, 1869. Juvencam facere. V, 2001.

K.

Kenya. VII, 815.

Kalendae, vide Januarius.

L.

Laban diaboli, typum gessit. V, 1763.

Labor honestus est lectionis. V, 2334.

Labore manuum quo damno Monachi plus solito occupantur. V, 2334. Labor piorum est exercitatio, non damnatio. X, 1882. Labor hic nullus est comparandus spei nostrae. X, 1881. Aut laboribus Christi. X, 1882. Laboris finis non erit, nisi diligatur quod non possit auferri. X, 1870. Lacrymae unde falsae. III, 2161. Lacrymas fundens ob temporalia, et non fundens ob peccata, culpabiliter durus est. VI, 1121. Lacrymae amoris indices. VI, 950. Harum jugis gratia ardentem postulat. VI, 931, 935. Lacrymae

contemplantium quid eis praesent. VI, 1000. Lacrymae Domini, gaudia mundi sunt. V, 1928. Lacrymae passionis Christi vicaria. VI, 1234.

Lactantius post hanc vitam sperat quod ad cibum et potum pertinet. VIII, 1218.

Lactitia ineptia eude comprimitur. VI, 1101. *Vide Gaudium.*

Lactus notarius. IX, 810.

Lacorum excusatio, dum excitantur ad Scripturarum studium, aut ad ecclesias frequenter adendas. VI, 1060. Laicis, clericis, monachis aequaliter convenit fides, spem, caritatem, humilitatem servare, ac poenitentiam agere. VI, 1061.

Lamech non occidit Cain. VI, 2221.

Lampadius episc. IX, 787.

Lampadius Consul. X, 1792.

Lana et linum quid significant. V, 1831.

Laudens Capriani episcopus. VI, 817.

Lapides ex aqua. III, 2109. Lapidum acervus in testimonium planetus. VII, 815.

Lapidatus Diaconus, pro degradatus. IX, 793, 796.

Larvati. *Vide Personati.*

Lascivia semper juncta est saturitati. V, 2026.

Latro qui ad dexteram Christi in cruce pendens paradysum meruerit, dicitur ipsum Christum dum in Aegyptum ingrederet, a latronibus eripuisse. I, 1466. Latro et latro. V, 2049. Latro Christum de proprio blasphemavit, et de Dei Spiritu credidit. X, 1810. Ab Adam primus paradysum intrauit. V, 2044, 2049. Latronis absolutio mundi spes est et consolatio. V, 2045. Hanc ille non sine causa meruit. V, 2044. Latronis fides extollitur. V, 2044, 2046, 2049, 2051. Latro confessor et martyr. V, 2044. Doctor. V, 2049, 2050. Latronis devotio imitanda. V, 2070. Latronis exemplum ut sit remissioris vitae occasio. V, 2049.

Latrocinia iniquorum iudicium. VI, 1202.

Latrocinium corrector Siciliae. IX, 786.

Laurentius crucem Christi super caecorum oculos faciens, eos illuminavit. V, 2531. Hippolytum eisdem suum ad fidem Christi convertit. V, 2531. Grano anapsi comparatur. V, 1914. Flammis fidei calore non sentit. V, 1914. Igne ignis vim restinguit. V, 2127. Coronam martyrii tempore pacis invenit. V, 2128. Quam ob causam cruciatus. V, 2128. Laurentii passio mundum illuminavit et inflammavit universum. V, 2127.

Laus hominis vera. VI, 872. Laus vana. VI, 876. Laudis humanae cupidus opera perdit. V, 1893. Sicut vera laus ornata, ita falsa castigat. V, 2116. Laudem cupere, dum negatur, si cultum facile est; difficile est ea non delectari, cum offertur. X, 1887. Nec valde gaudere debemus quando laudamur, nec contristari quando vituperamur. V, 2550. Laudem ac meritum virtutum, si haec a Deo donentur, auferri putant Pelagiani. X, 1825. Quam falso. X, 1825, 1827. Laudare se homini periculosum, non item Deo. X, 1895.

Laus uni Deo debetur. VI, 839. Hominis ad laudandum Deum insufficientia. VI, 872. Quis cum recte laudet. VI, 872; X, 1803. Laudandi Dei cupidus, petit unde eum digere laudet. VI, 926, 927. Laus Dei qualis esse debeat. V, 1882. Laudator Dei non est, aut qui male vivit, aut qui quasi de suo bene vivit. V, 1847. Aut qui cum hoc se a Deo accipisse sciat, sibi tantum vult divitem Deum. V, 1847. Lauds sacrificium nemo offert malus. V, 1847. Laudandus Deus vita et lingua. V, 1848. Laudandus in ultimis ut in beneficiis illius. X, 1865. Laudes Dei cum Beatis celebrande. VI, 921. Non est laboriosa, sed amabilis servitus in Dei laudibus perpetuo assistere. V, 2156.

Lazarus et Neperus seu Heros episcopi Gallicani. X, 1681, 1689. Accusatores Pelagii. X, 1708. Eorum litterae ad Afros adversus Coelestium missae. X, 1719. Et Carthaginem delatae. X, 1711. Lazarus et Heros sacerdotali loco et omni communione a Zosimo submoventur. X, 1720, 1721. Eis tamen datur, ut intra secundum mensem veniant, ac praesentem Coelestium convincant. X, 1722. Hi dicuntur insolentibus ordinationibus plebs cleroque contradicente sacerdotia vindicasse, quibus se ipsi abdicaverint. X, 1720, 1721. Vocantur turbines Ecclesiae. X, 1721. Erubeccanda factis et damnationibus nomina. X, 1722. Lazaro dicitur vetus consuetudo criminandi innocentiam, idque gestis probatur. X, 1721.

Lectio quid sit. VI, 997. Quis ejus scopus. VI, 1002. Lectionis praes commendatio. V, 2019, 2020, 2022. Ad lectionem Scripturae hortatorius sermo. VI, 1559. Lectionibus divinis anima pascenda. VI, 1178. Ab iis nemo excusatur, nec qui legere non novit. V, 2321, 2325. Lectionem divinam, quando noctes longiores sunt, potest quisque tribus horis legere vel audire. V, 2325. Lectionis assidue fructus. V, 2321. Lectio sola Math. xxv. in qua de iudicio sermo est, Christiano sufficere potest. V, 1897. Lectio sa-

era, etiam rerum quae non ignorantur, notis utilis et necessaria. III, 2564. Legentes incongrui non in culpam veniunt, sed sequentes. X, 1777. Nec vitio dari potest, nosse quod fugias. X, 1777. Lectione divina sic utendum, ut sit speculi vice. II, 1115. Ut immoderata jejunia, ita lectionis studium intemperans in reprehensionem cadit. II, 1113. Lectiones canonicae. VII, 855. Lectiones in ecclesia stando audiebantur. V, 3519. Lectio pia refectiois tempore. IV, 2022.

Lector historiarum miraculorum pronuntiat. VII, 842. Lectores habent Scripturas. IX, 794. Multi multos codices produunt. IX, 795. Codicibus uxor prodiit codices sex. IX, 795.

Lectorius Comes. VII, 850.

Ledonis et Malina vicissitudo. III, 2139.

Legatus Carthaginis. IX, 810.

Levellente castellum. IX, 805.

Leve corpus quid. I, 1434.

Leuitate salva panas de peccatoribus a sanctis viris sumptas esse. V, 2305.

Leo episc. IX, 816, 827.

Leo Papa. VI, 990. Ferventi zelo contra Pelagianos depugnat. X, 1681. Adhuc diaconus irritis facit dolosus Juliani conatus. X, 1761. Dux ejus epistola ad coercedos Pelagianos. X, 1761. Item sententia de Pelagianis conversis recipiendis. X, 1750. Leonis Sermo de Epiphania. V, 2008. Alius de Qua iragesius. V, 2053.

Leo egrotans simiam quarit, qua devorata convalescit. VI, 1538. Leonum rugitus ceteris animalibus terribilis. VI, 1255.

Leontius. IX, 800, 801, 858.

Leontius Galliarum episc. X, 1755.

Leontius nouachus in causa Aelci Romam directus. X, 1772, 1776.

Leporius nouachus, ac postea presbyter, Pelagii in Galis praecipuus discipulus errorem magnifice condonavit. X, 1732.

Letaniarum tres dies regulariter in toto mundo celebrat Ecclesia. V, 2076. Dies sunt animae medicinales. V, 2076. Qualiter sint celebrandi. V, 2077, 2078.

Leucii acta. VIII, 1141. sub nomine Apostolorum scripta. VIII, 1150.

Leuita interpretatur, assumptus. VI, 1216.

Lex a lectione dicta est. III, 2595. Legis tripartita intelligentia. III, 2595. Legis imago nunc est, in futuro iudicio erit veritas. III, 2554. Lex quia se ipsam mollire non potest, a nobis mitiganda est ut possit prodere. III, 2226. Lex Dei secundum naturam est. X, 1880. Qui naturaliter, nec tamen sine gratia, quae legis sunt sunt. X, 1880. Legis divina meditatio demonibus ad nos aditum non permittit. III, 2531, 2538. Lex Dei et lege diaboli repugnantis melius homo est. III, 2400. Lex Dei, regalis via. VI, 1088. Sine lege esse, est esse sine Christo. VI, 1068. Lex naturalis ubi evanuit, non penitus obliterata, sed maxima carens auctoritate, scribebatur fuit. III, 2319.

Lex Moysi ardore scientiae boni et mali significata. III, 2530. Item Elisae baculo. V, 1990. Data est Dominico die. III, 2289. Feria quarta. III, 2289. Lex a tota Trinitate data. VI, 772. Cur data. X, 1887. Quid praestet. X, 1801. Homines ad suscipiendum Christum praeparavit. III, 2534. Lex Christum non intelligit aqua, aliis vinum. V, 1921. Legis et nucis comparatio. V, 1805. Legis litteram aqua amara significavit. V, 1705. Sapientia lignum vite unde dulcescit. V, 1794. Legis littera quomodo occidat. X, 1880. Per Legem cognitio peccati, non de peccato victoria. X, 1612. Legis accessu peccatores plus sunt rei. III, 2226. Lex manifestior plus facit reum. III, 2567. Lex quomodo sancta et bona, si iram operatur. III, 2402. Lex etsi iubendo non iuvat, suam tamen sanctitatem et iustitiam malum esse concupiscentiam ostendit. X, 1612. Lex data ut gratia quareretur; gratia data ut lex impleteretur. X, 1805. Lex vetus ad vindictam initio prompta, postea severitatem remisit: Lex nova initio clemens, postea etiam vindicavit. III, 2505. Haec vindicavit, ne contemptui duceretur; illa ignovit, ne videretur crudelis. III, 2505. Legis novae uberior gratia. III, 2503, 2506. Legem Evangelio exaquant Coelestius et Pelagius. X, 1690. Legi Evangelium praferri Pelagius indigne fert. X, 1704. Legem ad regnum colorum sic mittere sicut Evangelium Coelestius docuit. X, 1681, 1682, 1687, 1690. Et Pelagius. X, 1704. Legis consummator. VI, 1057. Legem mutatam esse. V, 1999. Lex fracta, Judaeorum reprobationem; iterata, populi alterius electionem significavit. III, 2222. Lex usque ad Joannem, sed et postea a Christo et discipulis ex dispensatione observata. III, 2250. Quatenus cessavit. III, 2255. Lex per Christi adventum absoluta non erit, sed iudicet. V, 1919.

Lex membrorum qui utilis, qui mala. V, 1944. Lex est

peccati cui omnes homines absque ulla exceptione subijciuntur. V, 1944. Lex peccati stimulus, prohibendo et non auferendo. X, 1642.

Leges inter arma non silent. VIII, 1498.

Leges publicae, pro chartis publicis. IX, 851.

Libet vitæ. VI, 1041. Tribus modis in eo quis scribitur. VI, 1061.

Liberi sacra inhonesta et furoris plena. III, 2344. Hic cum Priapo semper depicius. III, 2344.

liberius. IX, 787.

liberius præfectus et patricius in Arausica civitate basilicam construxit. X, 1785.

Libertas intellectualibus spiritibus cur a Deo concessa. VI, 765. Sic eis est data, ut et illam habere et perdere possent, sed non valerent resumere. VI, 765. Quod probant angeli lapsi. VI, 765. Libertas hominis. V, 1873, 1875, 1878. Evincitur ex præceptis ei datis, et ex penis ob jussa neglecta eidem inflictis. VIII, 1142. Item ex futuro iudicio. VIII, 1142. Naturæ necessitate, non voluntate qui aliquid facit, nec laudandus est, nec culpandus. III, 2317. Liberos non solum carnis, sed et animi motus nos non habere. Apostolos et experientia docent. X, 1745. Libertate illæsa Deus omnia præscit. VI, 995. Nullam voluntati necessitatem infert Dei præscientia, adeoque nec i prædestinato. X, 1848. Possibilitatem boni non Deus peccatori, sed peccator ipse sibi auferit. X, 1848. Libertatem propriam ac nostram Adamus vendidit. V, 1944. Libertas propria per peccatum amissa. X, 1773. Libertatem, quam libertate perdidit homo, nisi Christo liberante non recipit. X, 1810. Libertas mala ex voluntatis est defectu, bona ex liberatoris auxilio. X, 1814. Libertas falsa, ut vera et Christiana foret, indigni liberatore. X, 1774. Nec invito ad ingenuam libertatem revocare debuit conditor noster. V, 1945. Libertas per superbiam dejecta, instantur per gratiam reparata. X, 1769. Libertatis pristinae statum nobis Christus reformavit. X, 1758. Libertatis reformatæ subsequendus auctor. X, 1770. Libertas vera. VI, 752.

Libet. Bonus est liber etiam si serviat. X, 1803. Libera semper est apud Deum servitus, cui non necessitas servit, sed caritas. X, 1869. Voluntas delectatione affecta, fide mandata, spe erecta, caritate accensa, liberalem suscipit servitutem, et servilem abijcit libertatem. X, 1829.

Libertum arbitrium quid sit, et unde dictum sit. X, 1025. Est rei sibi placitæ s. ontaneus appetitus. X, 1815. Liberi arbitrii facultas diversam facit Verbi Dei participationem. VIII, 1190. Libet ut primi hominis arbitrium qui fabri autum. V, 2214. Quid poterat in eo ante la; sum. X, 1771, 1775. Solum protoplastas auto culpam sufficiens fuit per liberum arbitrium implere quod velle. X, 1621. Possibilitatis bonum tunc habuit. X, 1621, 1625. Sed per eum, am amissit. X, 1621, 1625, 1628, 1629. In primo homine patuit quid hominis arbitrium valeret ad mortem. X, 1890. Libertum arbitrium in Adam sumum, in nobis infirmum, majore gratia suo levatur. X, 1785. Libertum arbitrium primi hominis peccato la sum. X, 1815. Vitium est et infirmatum. X, 1790. Nobis restat vulneratum et claudum. X, 1621, 1826. Quod gratiæ gratuita medicamento egeat. X, 1622. Quantum fuerit inclinatum et attenuatum. X, 1789. Libero arbitrio vitio, nihil per se valet homo incipere aut perficere quod Deo placeat. X, 1625, 1651. Homo per se labi, per se non valet resurgere. X, 1622. Ad peccatum abundat propria facultate, ad ad agendum bonum non sibi sufficit, nisi a D. o justificetur. X, 1809. Libero arbitrio solo carnis concupiscentias vincere homo non potest. X, 1615. Necessitas est ut quo auxiliante vincimus, eo iterum non adjuvante vincamur. X, 1757. Libertum arbitrium nunc valet ad discernenda et desideranda quæ secundum seculum sunt, non quæ secundum Deum. X, 1625, 1772. Sine gratia nullo modo idoneum est ad eligendum aut concupiscendum bonum. X, 1812. Nihil Deo deserente ad virtutem potest, ad peccatum sibi sufficit. X, 1871, 1672, 1675, 1675. Frustrum obijcit: Non credendum est Deus talem fecisse hominem, qui nec velit unquam nec possit bonum. X, 1815. Libero arbitrio non suppetit facultas per se recipiendi quod perdidit. X, 1840. In primo homine amissum non potest reddi, nisi a quo potuit dari. X, 1787.

Libertum arbitrium quomodo tollant Manicheus et Jovinianus. V, 2185. Quomodo confiteatur Pelagius. V, 2185. Liberi arbitrii extollentia. II, 1101. Non alia nobis causa beneficiendi difficultatem facit, quam longa consuetudo vitiorum. II, 1104. Libertum arbitrium frustra extollit Julianus. X, 1745. Qui et subijcit omnes animi motus, sola gentili voluptate excepta. X, 1745. Cassianus libertum arbitrio non solum voluntatem, sed et possibilitatem boni adscribit. X, 1815. Ac negat id et solum adscribendum quod malum est. X, 1815. Liberi arbitrii vigorem Jobi exemplo quomodo statuere conetur idem Cassianus. X, 1821. Quare inaniter. X, 1825. Liberi arbitrii sine gratia

vires frustra exemplo Cornelii commendantur. X, 1798; Liberi arbitrii infirmitatem ac virtutem in quo ponat Genadius. VI, 814; VIII, 1316, 1218.

Libertum arbitrium nihil esse aut non esse perperam dicitur. X, 1836, 1841. Libertum arbitrium quisquis negaverit, catholicus non est. X, 1651. Libero voluntatis arbitrio, et non quadam naturæ necessitate, homo agere ostenditur ex data lege. III, 2547. Ex laude bonorum et vituperatione malorum. III, 2517. Ex eorumdem mercede et pena. III, 2518. Ex eo quod non est quisquam aut semper bonus aut semper malus. III, 2518. Item ex eo quod latibula quarit, qui contra legem agit. III, 2518. Ex voluntatis iudicio, quo plerumque a vitis ad iustitiam conversi sunt. III, 2518. Ex subiectione dæmonum, et ex orationis commendatione. III, 2358. Ex his quæ Christus fidei hominum concessit. III, 2358. Libertum arbitrium ex concupiscentiæ pugna adstruitur. III, 2400. Liberi arbitrii exemplum in Balaam. V, 1810. Libero arbitrio quisque se malo subijcit, nec ad id natura cogitur. VI, 1126. Libere quisque potest tenere gratiam, et ea reclusa vitare culpam. VI, 1126. In potestate hominis est diabolo consentire. V, 2215. A dextris est præcipiens Deus, a sinistris seducens diabolus, homo in medio constitutus. V, 2215.

Libertum arbitrium manet in natura, sed qualitate et conditione per Christum mutatur. X, 1827. Quid sit ante quam illustratur ac liberetur, quid post. X, 1856. Ante gratiam in homine est, sed non bonum. X, 1780. Sic est sine gratia, sicut oculus sine lumine. X, 1780. Et sicut oculus semper indiget lumine ad videndum, ita et homo gratia ad bonum. X, 1780. Libertum arbitrium iumento, gratia sessori comparatur. X, 1652. Ita et libertum arbitrium et gratia peragitur iter fidei. X, 1652. Possit habere fidem aut caritatem, natura est hominum; habere autem, gratiæ fidelium. X, 1887. Libertum arbitrium exhortationi vocantis obedit, cum in illo gratia Dei affectum credendi obediendique generavit. X, 1796. Cum autem accepit Spiritum Domini, erit in eo libertas ad capessenda præcepta. X, 1650. Quomodo credentis et non credentis alia causa sit. X, 1650. Libertum arbitrium ideo dicitur bonæ voluntatis affectum fideique principium operante gratia concessisse, ut per hac quæ illi nullo merito præeunte donata sunt, ea quæ operato sunt promissa mereatur; ab illo semper petens posse aliquid boni facere qui ait, *sine me nihil potestis facere*. X, 1821. Liberi arbitrii quæ opera ad justificationem prebentur, quæ rejiciantur. X, 1636. In libertum arbitrio ita operatur Deus, ut omnis bonæ voluntatis motus ex Deo sit. X, 1758, 1730.

Libero arbitrio per gratiam nihil relinquij inq; te dicunt. X, 1800. Libertum est arbitrium, etiam si divino egeat auxilio. X, 1709, 1710. Quomodo Dei donis non auferatur. X, 1801, 1827. Quomodo et non officiat Dei adiutorium. X, 1751. Libertum arbitrium Dei munere non auferitur, sed liberatur. X, 1739, 1776, 1797. Gratia Dei vere fit libertum. X, 1712. Non auferitur voluntas, cum Spiritu Dei formatur, regitur, ordiatur, imbutur. X, 1809. Cur. X, 1811. Libertum arbitrium destruitur, qui eo abutuntur adversus beneficium largitoris, non qui ad eum semper recurrunt. X, 1694.

Liberi arbitrii quæ rectus usus. VII, 752. Nemo eo bene utitur nisi per Christum. X, 1757. Libera voluntas nihil melius agere potest, quam ut illi se commendet, qui mala agere non potest. X, 1886. Libertum arbitrium nostrum Christi vulnere curatur ac reformatur. X, 1625. Quomodo. X, 1625. Ne quidem libertum ipsum sibi sufficit ut in bono permanere possit. X, 1797, 1798. Necdum tam perfecta utitur sanitate, ut medici sui ope non egeat. X, 1800. Indiget ut Christi gratiâ agendo, spirando, auxiliando et usque in finem præeundo illud servet. X, 1801. Ne libertum arbitrio videretur stare Petrus qui de se magna promiserat, permissus est periclitari. X, 1798. Voluntatis humanæ stabilimenta sunt opitulationes divini gratiæ. X, 1827.

Libido a libendo. X, 1640. In homo libitu libido dici non potest, sed tantum in malo. X, 1640. Libido Pelagiana est naturale bonum, et nihil in ea pudendum. X, 1659. Ipsis publice laudatur. X, 1640, 1644, 1646. Quatenus naturale malum dici et credi debeat. X, 1641. Malum esse probatur ex verbis Apostoli. X, 1646. Libido si damnatur, alunt Pelagiani, damnabuntur et nuptiæ. X, 1644. Libido venialis est in conjugatis, malo bene utentibus. X, 1643, 1646. damna bilis est in adulteris et fornicatoribus, malo male utentibus. X, 1646. Libidinis auctor, non Deus, sed diabolus, præcedente hominis peccato. X, 1648. Homo ex hominæ, si non peccasset, absque libidine, per concubium voluntarium procreatus fuisset. X, 1646. Libidinem i parentes in posterum tanquam peccati sui testimonium hereditario jure transmiserunt. X, 1645. A libidine quid patitur homo. X, 1641. Libido dici potest malleus universæ terræ. V, 2502. Quomodo hominem ad mortem trahat, nisi succurrat gratiæ antidotum. X, 1659. Libido de lotum concipit,

peccatum parit, generat mortem. X, 1611. Libidinem a peccatis implere quam stultum sit. V, 2502.

Libidinis incentivis qui resistendum. I, 1450, 1460. Illud referre non valet voluntas singularis, nisi Christi gratia subveniat. X, 1617. Contra libidinem pugnarunt omnes Sancti, de gratia confidentes, et corpus suum castigantes. X, 1611. Libido vincenda est fugiendo. V, 2501. Libidinosae cogitationes sine mora rejiciendae. V, 2543. Libido nihil nocere, si statim; at si post moras, non sine plaga excuti, carbonum ignis exemplo ostenditur. V, 2503. Inanis timor eorum, qui ne carnis maceratione in languorem incidant, metuunt. I, 1461. Libidinis nullum tam efficax medicamentum, quam mors Redemptoris. VI, 961.

Liburnicae naves. III, 2197.

Libros ducentarius. IX, 816, 827.

Libyae centum urbes famoso terrae motu corruerunt. III, 2194.

Licinius et Constantinus Caesares Christianam religionem coli voluit. IX, 784.

Lidda, quae est Diospolis. VII, 813.

Ligamina collo non appendere, etiamsi a clericis fiant, aut divinas lectiones continent. VI, 1172.

Linea corpus non est. VI, 751.

Lingua Hebraea aut prima fuit, aut ex multis aptata. III, 2521. Rationi consentaneum fuit, ut Moyses prima lingua uteretur. III, 2524. Linguae tot fuerunt, quot homines a constructione turris in varias regiones dispersi. III, 2521. Linguarum divisio, justa tumoris poena. III, 2160. Per hanc Scripturarum mysterium ad nativum tempus in uno populo mansit. III, 2160. Linguis in septuaginta duas divisas esse plurimi consentiunt. III, 2160. Apostolica humilitas Spiritus sancti munere colligit, quod praesumptio disperdit. III, 2160. Linguis omnibus modo loquitur unitas Ecclesiae. V, 2001. Lingua dolosa est adulantis non minus quam deirahentis. VI, 1287. Linguae refrendandae necessitas. VI, 1259. Linguae custodia. VI, 1032.

Lini similitudine, quemodo mores instituendi sint, declaratur. I, 1463. *Vide Lana.*

Lites in plateis vel in atrii basilicarum. V, 2279. In ecclesiis. V, 2258, 2241. In festivitatibus sanctorum. V, 2275. Litigiosus homo, pestilentia. VII, 805. Lite cedens, tempus redimit. V, 1966. Hoc pauci agunt, pauci ferunt. V, 1966.

Littera quid sit. I, 1410. Litterae vocales, semivocales, muta. I, 1383.

Litterae ecclesiasticae communicatoriae. IX, 737.

Livania villa. X, 1690.

Locus quid sit. VI, 1022. Locale omne, corpus est. VI, 745. Locus non facit sanctos. VI, 1282. Si aliud amas, aliud amabas, non ibi es ubi eras. X, 1830. Locus Domini est, ubi apparet. III, 2335. Loca sancta. VII, 805. Loca tantum duo sunt post hanc vitam, nec est tertius. V, 2503; X, 1654.

Locusta una acie ordinatum ducit exercitum. V, 1782.

Logice opus. VI, 808.

Longinus aperuit latus Christi. VI, 961.

Loqui quid sit. I, 1410. Loquitur Deus omni homini bene operanti. V, 1824. Qui loquuntur alieno spiritu iocati, adhuc cum loquuntur, nesciunt quid loquuntur. III, 2172. Bene loqui, et male vivere, nihil aliud est, quam sua se voce damnare. X, 1859. Locutio a saepe Balaam. III, 2172. Loquitur mala. VII, 822.

Lotio superstitiosa in festivitate S. Joannis Baptista. V, 2268. *Vide Pes.*

Lucernarii hora. VI, 1236.

Luciani et istolae de Reliquiis S. Stephani duplex versio. VII, 807.

Lucianus episc. Carthag. IX, 770.

Lucimus episc. Donatista. IX, 778, 790, 805.

Lucianus diaconus. IX, 797, 798.

Luciferiani animas cum corporibus per coitum seminatias volunt. VI, 814; VIII, 1216.

Lucilla quadringenti folles, unde conjuratio et s. his. n. a. IX, 795. Nihil inde pauperes acceperunt. IX, 798.

Lucrum injustum nemo habet sine justo damno. V, 1785.

Luctus funebris. VI, 1159. Luctus mortuorum inutilis, nec jam licitus ostenditur. VI, 1159. Praecipit eos non lugendi. VI, 1164. Luctus clericorum perstringitur. VI, 1166. Luctus ergo vestes nigras deferre alienum est a Christiano. VI, 1166. Lugentes solandi modus per crapulam. VI, 1107. Lugeri nihil justius debet, quam animarum perditio. VI, 1063.

Lucus arboria. V, 1744.

Ludis addictorum terribilia exempla. II, 1143, 1154. Ludentibus luxuriosae aliquam humanitatem impeccatas, peccati eorum fit particeps; s. V, 2002, 2004.

Lumen gloriae. VI, 895.

Luna quarta decima in principio facta est. III, 2517, 2519. Facta est mane. III, 2522. Luna sole stante sub Josue, vel revertente sub Ezechia, pariter stetit vel revertit. III, 2173, 2187. Circa unam superstitiosae observationes. VI, 1172. Luna si quando obscuratur, clamoribus velut a maleficis aliqui se defendere confidunt. V, 2259. Lunae cultores. III, 2278. Lunae dies computant, non illam excusant Christiani. III, 2278.

Luncinaria sanctis locis exhibere. VI, 1171.

Lupercianus episc. X, 1790.

Lupus Trecentis. X, 1735.

Lux divina qui cogitanda. VI, 1012. Lux increta hic a nemine conspici valet: a quibus quodam modo cernatur. VI, 922. Lucis invisibilis praestantia et necessitas. VI, 887, 878. Ejus augmentum postulat. VI, 895. Lux interior hominis quantum pendeat a Dei praesentia. X, 1885.

Luxuria quid. VI, 1089. Luxuriantis animae frenum quoddam est corpus exhaustum. V, 2050.

Lyas (Rhetor). I, 1418.

M.

Mucarius. IX, 800, 801, 803, 839. Adversus Donatarum violentiam se mutare cogitur. IX, 800.

Macedonius in Trinitate admittit quid extraneum aut officiale alteri. VIII, 1214.

Macedoniani. X, 1735.

Machabaeorum libri in divinum canonem non recepti. III, 2192. Machabaeorum II. liber Scripturis accensetur. X, 1735.

Macharius mon. VI, 1101.

Macrobius, episcopus Donatista. IX, 805.

Magistrum unum esse. VI, 1024. Magistros nostros vocat Celestinus Papa sanctos Patres. X, 1757. Necnon omnes episcopos. X, 1756.

Magistratus. IX, 780, 807. Magistratus suppleto anno omnes actus suos donum suam tulit. IX, 781.

Magnificare dicitur duobus modis. V, 2151. Cantici Magnificat expositio. VI, 1137.

Magona, Minoricae oppidum. VII, 823. Ibi Reliquiae S. Stephani ab Orosio collocatae. VII, 823.

Magi majores suos in avium substantia saecula pervolasse fabulantes. III, 2161. Magica miracula. VI, 726.

Magi primitiae Gentium. V, 2003, 2008. De extrema Aethiopiae parte. V, 2150. Dicuntur reges. VI, 1318. Tres reges. V, 2018. Magi astrorum cursum non malevolentia speculabantur. III, 2258. Traditione a Balaam accepta regem Judaeorum natum intellexerunt. III, 2258. Mages de terra sua usque Jerusalem stella duce perrexisse qui existimant, Evangelio id firmare non possunt. III, 2194. Quid haec stella, an stella simpliciter, an Angelus, an Spiritus sanctus. III, 2194. Sidus illud novum et singulare fuit. V, 2005. Biennio ante Christum natum apparuit. V, 2003, 2007. Magi Demum esse cognoverunt cui astra serviebant. V, 2015. Magis alla revelatione indicatum est, quod sideris luce tacite signatur. V, 2003, 2008. Magorum munera quid significant. V, 2007, 2012, 2014, 2015, 2018. Eos in numeribus imitari quomodo debeamus. V, 2007, 2013, 2014, 2015, 2018.

Majorinus conjuratione tactus episcopus. IX, 795. Quis fuerit, et a quibus ordinatus. IX, 773, 776. Ordinatus est a Silvano traditore. IX, 793. Illius ordinatorum fuerunt schismatis auctores. IX, 775. Majorini pars libellum duplicem criminum Caeciliani Anulino tradit. IX, 778.

Malagna. V, 1759, 1788, 2219, 2348.

Malaxatio emplastri. V, 2202, 2203.

Maledictiones in Scripturis non optantis, sed praedictis animo proferuntur. V, 2510.

Maleficia varia carpuntur. V, 2258, 2268.

Malina et Ledo, III, 2159.

Malum non est natura aut substantia. VI, 1018; VIII, 1142; X, 1874, 1878. Sed vel peccatum, vel poena. VIII, 1142. Mali naturaliter dicimus, quia nascuntur in peccato. VIII, 1142. Diabolus non est natura malus. III, 2217. Nihil in opere Dei malum. III, 2215. Malum abusive dicitur venenum, etc. III, 2215. Mala nullae res ex natura, sed ex malo usu. V, 1757. Malum non est qui amat, nec quod amat, nec amor quo amat, sed quod male amat. VI, 845. Malum omne natura non est, sed accidens defectu boni. X, 1659. Est privatio boni. VI, 773, 868. Privatio Verbi. VI, 868. Nihil est. VI, 868. Nihil aliud est nisi praevicatio boni, dum ant inconcessa praesumuntur, aut concessa inordinate fiunt. III, 2215. Duplex est. VI, 773. Mali auctor et inventor diabolus. VIII, 1218. Malum natura non est, nec potest esse sine bono. VI, 758. Quomodo ordinetur. VI, 1018. Mali experimento evidentior sit notitia boni. VI, 730, 752. Malum pati quid sit. VI, 1020. Quikquid hic patitur, si potest vinci, tolerabile est; si non potest, proficit praemio citius est

sequendo. X, 1883. Malum pati, et Malum esse multum distat. V, 2153. Malum cavere non sufficit, nisi fiat et bonum. VI, 1040. Mala hic superare possumus, non fugere. V, 2373. Ab omni malo liberamur, cum a diabolo et angelis ejus separamur. VI, 1070. Malum summum. X, 1872.

Mali sunt amici et mallei, flagella et satellites diaboli. V, 1775. Malorum prosperitas quam timenda. V, 2322. Malos a bonis descendere non est mirum. IX, 792. Malorum cum bonis in omni professione est permixtio. VI, 777. Quatenus illi utiliter tolerentur. VI, 777. Malorum tolerantia in Ecclesia semper usitata. IX, 823. A malis secedendum mente, non carne; operibus, non corporibus. IX, 769. Non homines, sed hominum fugienda iniquitas. X, 1898. Malorum interitum optare quam iniquum sit. V, 2251. Agit Deus ut nec mali sint inordinati. X, 1890. Hi bonis quomodo servant. V, 1759. Certius sibi nocent quam bonis. V, 1759. Sunt velut torcularia quibus boni tanquam uvæ et olivæ premuntur. V, 2249.

Mammarius, presbyter. IX, 790.

Manichæus. III, 2152.

Mandata Dei scrutari nisi quicta mens non potest. X, 1861. Alia sunt communia, alia specialia. VI, 1216. Alia prohibent mala, alia imperant bona. II, 1109. Mandati cuscumque contemtus, præcipientis injuria est. II, 1109. Ut universa generaliter compleantur, non ea in se, sed in his majestas imperantis adspicienda est. II, 1109. Mandatis suis Deus ex benignitate et præmia et minas adjecit. V, 2214. Mandatum Dei si timore fit poenæ, non amore justitiæ, serviliter fit, non liberaliter; et ideo nec fit. X, 1890. Mandata Dei facilia et possibilis quo sensu Pelagiani dicant, quo sensu Paulus. X, 1694, 1703, 1704. Mandatum vocatur lotio pedum. VI, 1212.

Manichæus foris Ecclesiam exortus. IX, 766. Se genium Spiritus sancti esse jactat. VIII, 1146. Ejus liber Theodori. VIII, 1144, 1145. Theosaurus est omnium turpitudinum. VIII, 1149. Epistolæ fundamenti. VIII, 1141, 1147, capit est omnium vanarum fabularum. Manichæus dicit duas esse naturas, unam bonam quæ fecit mundum, alteram malam de qua mundus factus est. VIII, 1153. Inducit principem gentis tenebrarum adversarium Deo pariterque ingenitum. VIII, 1141. Si ingenitus est, natura mali in nullis convenit cum Deo. VIII, 1141. Manichæus ait regna Dei non posse concuti, et tamen inducit Deum timentem ne concutiantur. VIII, 1145. Partem substantiæ suæ a Deo datam dicit, quæ per omnia corpora permixta, revocari tota nequeat. VIII, 1145, 1144. Quam turpes et infames excogitat hujus partis liberandæ modos. VIII, 1144. Hæc pars est in calamitatibus, in captivitate, in subjectione. VIII, 1144, 1147. Deus est in luctu. VIII, 1145, 1144. Ipsius Deus ex necessitate et in sua substantia devoratus atque conmixtus est, ubi ex parte tenetur, et ex parte in globo semper tenebitur. VIII, 1148. Quod refellit. VIII, 1153. Manichæus Christum in carne venisse nescit. III, 2267. Ait, si caro erat Christo, virgo non fuit; si virgo peperit, phantasma fuit. V, 2197. Refellitur. V, 2197. Dicit principem tenebrarum cum sociis suis a Judæis passum ac crucifixum esse. VIII, 1147. Dicit Christum quotidie nasci, pati, mori, in cucurbitis, in porris, etc. VIII, 1148. Sic modo passionibus demonum, nunc passionibus olerum vult homines a peccatis liberari. VIII, 1148. Partem Dei in fructibus et herbis terræ principium, medicamentum ac finem suum nosse dicit, in carne autem esse sustantam; ideoque hominibus missum esse magistrum, non melionibus. VIII, 1149. Discipuli ejus tales dicunt esse animas porcorum, quales hominum. VIII, 1149. Manichæus docuit carnem nostram ex bono et malo compactam. VIII, 1220. Damnat primas nuptias. V, 2183. Nuptiarum aditus intercludit, et promiscue convenire hortatur. III, 2266, 2267. Dicit hominem non posse peccatum vitare. V, 2183. Dicit Electos suos, nec si velint, posse peccare. X, 1695. Illius de libero arbitrio sententia rejicitur. X, 1625.

Manichæorum duo principia. X, 1735. Manichæus non potuit non ceteri animas propria voluntate peccasse. VIII, 1141.

Manichæus Hibernicus. III, 2176.

Manichæi hoc nomine gaudent vocari. III, 2381. Pro exstantibus non exstantia, pro principalibus consecuta, pro contrariis videntur affirmare communia. VIII, 1170. Deum sicut corruptibilem, timidum, ignorantiam plenum, crudelent, malum, temerarium, etc. VIII, 1152. Huic opposita fides catholica. VIII, 1152. Manichæi dicunt Deum non potuisse mundum condere nisi necessitate, ac nisi a materia ingenuitate adjunctum. VIII, 1151. Duo asserunt principia, et ex bono animam, ex malo carnem esse. X, 1735. Manichæi volunt animam esse de substantia Dei. VIII, 1207. Sese Deum omnipotentem dicunt, cum animas suas affirmant partes Dei. VIII, 1146, 1153. Dicunt a satana hominem factum, non mundum istum. III, 2218. Negant liberari animæ voluntatem. VIII, 1142. In gentem tenebrarum pec-

cata reverterunt. V, 2213, 2214. Quam absurde dicant, *Non peccamus nos, hoc est anima lucis*. VIII, 1151. Quam absurde doceant animas peccatrices damnari ad custodia regni, ut divinus genu securitas compararetur. VIII, 1151, 1154. Soli isti genu fluctant. VIII, 1146. Cum æstiment esse Christum. VIII, 1120. Christum tantum Deum non h minem esse volunt. V, 1833. Cur. VIII, 1101. Dicunt sic Christo fuisse corpus, sicut Angelis cum apparuerunt. VIII, 1143. Timor eorum, ne in Virginis utero colloquatur fuisset, refellit. VIII, 1146. Manichæi resurrectionem carnis negant. VIII, 1151. Animarum liberationem quomodo explicant. III, 2381. Eis demonstratur; carnem esse quæ us Dei, non diaboli. V, 1937. Manichæi nuptias damnant, ac cibos malos aut mali causam credunt. VIII, 1219. Nuptias condemnantes, latenter immodestis student. III, 2381. Hoc proditum est edictis Imperatorum. III, 2381. Nuptiæ contra ipsos defenduntur. III, 2379. Manichæi negant stipem iniquam, cur. VI, 1227. Mendacio auctoritatem quomodo præstant. VIII, 1150. Abutuntur oculis, quibus Deus dicitur nescire. V, 1749. Scripturas, ut ipsis libet, recipiunt aut respiciunt. VIII, 1145. Novum, non vetus accipiunt Testamentum. VIII, 1106. Frustra. VIII, 1106. Testamentum novum, non vetus, figurate accipi posse affirmant. VIII, 1150. Vetus Testamentum, quasi crudelitati faveat, blasphemant. V, 1826. Manichæorum argumenta contra legem. V, 1786, 1811, 1826. Forma quæ debeat hanc hæresim, qui corriguntur, anathemate. VIII, 1153. Quæ castela postea probandi, prius quam aut baptisimus aut reconciliatio eis impertiatur. VIII, 1153. Forma epistolæ quam episcopus dat conversis, sive Auditoribus, sive Electis. VIII, 1126. Leges publicæ contra ipsos. VIII, 1134. Manichæorum nomine Pelagiani Catholicos infamant. X, 1743.

Manna qui Angelorum panis. III, 2168. Cuique sapient quod voluit. V, 1795, 1798. Dominica die dari capit. V, 1791. Quid significet duplum sexto die colligendi præceptum. V, 1794. Quid vermes in eo ebullientes. V, 1795. Manna proprietates. V, 1794.

Manuana urbis Augusti. VII, 817.

Manua. VI, 1038.

Manuale. VI, 931.

Manus quis bene levet. V, 1797. Manuum impositione redintegrandi qui ab hæreticis sunt baptizati. VIII, 1217.

Marcellini gesta. IX, 772. Marcellini edicium quo locus et modus conerendit declaratur. IX, 810. Multa in eo commovent Donatistas. IX, 821. Nihil non placet Catholicis. IX, 821. *Vide* Flavium.

Marcellini depositio confirmatur. X, 1700.

Marcellinus subdiaconus. X, 1725.

Marcellus Christi deitatis initium tribuit. VIII, 1214.

Marcellus vir illustris. X, 1796.

Marcius in Christo vult esset tantum carnem ex carne. VIII, 1214.

Marci Donatistæ sententia de traditoribus, thurificationis et schismaticis. IX, 774.

Marcion Deum facit moribus aut voluntate diversum. VIII, 1214. Duo inducit principia sibi ignota. VIII, 1217. Carnem Christi denegat. III, 2266, 2267. Eam dicit e celo allatam. VIII, 1214. *Ægyptiorum* somnia de mundi origine secutus est. III, 2218. Corpus a diabolo fabricatum, et animam errore quodam in has mundi partes lapsam esse putat. III, 2381. Post hanc vitam sperat nuptiarum conjugum. VIII, 1218.

Marculus subdiaconus. IX, 794.

Marculus Donatista. IX, 801.

Marcus. IX, 778.

Maria extra terminos antiquos crescere, senes adhuc viventes testes adhibentur. III, 2158. Maris æstus. III, 2158. *Maria* cur mulier dicta. VIII, 1143. Et mulieris nomen non convenire. V, 1923. Mariæ laudandæ nullus sufficit, etiamst omnium membra verterebantur in linguas. V, 2150. Qui omni laude major est. V, 2150. Maria, terra repromissionis. V, 1799. Femina illa prophetica, quæ circumdata erat virum. V, 1965. Porta est clausa. V, 2107. Fenestra et scala cali. V, 1991. Restauratrix feminarum. V, 1991. Restauratrix damnorum quæ Eva intulit. V, 2104. Toti s humani generis decus, orbis domina, cæli regina, etc. I, 1463. Opere ac fide Christi fuit ministratrix. I, 1463; VI, 1146. Typum gessit Ecclesie. V, 1969. Apostolus innuit, per feminam nostrum genus oportuisse liberari. VIII, 1146. Mariam mundus suæ fidei obsidem Domino fecit. V, 1969, 2103. Per quam origo peccati extincta. V, 1968. Mariam de templo accepit Joseph. V, 2108. Maria dum desponsaretur fabro, coram nupsit Architecto. V, 1967, 2406. Virginem potuisse parere negans Judæus, refellit. V, 2197. De virginali conceptu prophetiæ. V, 2109. Non poterat aliunde quam a Deo concipere, quæ meruit Deum procreare. V, 2192.

Maria mater Domini. III, 2280. Nurus Domini et s. ovis

- Filii Dei. V. 2108. Virgo Dei, sponsa Dei, *Ma* Dei, mater Dei. V. 2108. Ejus quem peperit, fuit mater et sponsa. V. 1988. Mater est Dei. VI, 758, 771. Ipsius aliarumque matrum discrimen. VI, 758. Maria Filium Dei quomodo genuerit, et non genuerit. VIII, 1167. Mariae ex carne Christus suam traxit. VIII, 1214. Mariae atque Dei naturaliter est unus idemque communis filius. VI, 1192. Qui potuit omnia de nihilo facere, noluit ea violata sine Maria redde-re. VI, 1192. Pia meditatio de tempore quo Verbum An-gelo nuntiantem concepit. I, 1465. Mariam viri nesciam sermo Dei marital. V, 1907. Mariae matrimonium in fide: Gabriel sponsalium internuntius fuit. V, 1083. Ipse illam imprægnavit, qui ex ea natus est. V, 1988, 2110. In Maria virginitas salutatione imprægnata est. V, 2110. Auribus imprægnata est. V, 1988. Mariae fides caelum nobis aperuit. V, 1988. Mariae fides a terra in celum erecta est, cui Chris-tus ascendit, et in ipsum per eam intravit. V, 1988. Mariae humilitas facta est scala caelestis. V, 2153. Tantum se ad caeli fastigia elevavit, ut Verbum inde susciperet. V, 2151.
- Maria nec concipiendo libidinem, nec pariendo passa est dolorem. VIII, 1107. Christus eam sicut invenit clausam reliquit. VIII, 1107. Illius pudor solus est integer. VIII, 1107. Maria incorrupto pudore Christum peperit. VIII, 1146, 1206. Nudum violata partu, magis est sanctificata conce-pitu. V, 2177. Mariae partu non est ablata, sed consecrata virginitas. V, 1992. Et crevit potius, quam decrevit, cor-poris integritas. V, 1901. Maria virginitatem dum pareret duplicavit. V, 1988. Virgo concepit, et virgo peperit. V, 1981, 1983. Virgo ante partum, in partu, et post partum. V, 1988, 1993. Virgo concepit, virgo gravida, virgo cum parit, et virgo post partum. V, 1989, 2107; VIII, 1219. An-te et post partum virgo semper fuit, et absque contagione v. l. macula peccati perduravit. V, 2194. Virgo perpetua. V, 1989, 1994. Semper virgo, utpote semper sponsa. V, 1991. Mariae ante et post partum virginitas fide credenda. V, 2190, 2193.
- Mariae in corpore quantum valuerit sanctificationis gra-tia, soli Deo notum. VI, 1143. Hanc qui concipiendus præ-buit, conceptus et natus non abstulit. VI, 1143. Naturam de sanctificatione sumens sanctam, et immaculatam de imma-culato. VI, 1142. Quantum Christi potestas possit, mundi ostendit universitas; quantum gratia, Mariae monstrat inte-gritas. VI, 1145. Maria Filio suo famulantium Angelo-rum vidit adesse frequentiam. VI, 1146. In Christi morte dubitativa significatur. III, 2267. Maria Filium rogavit ut in suo transitu maligni spiritus non adessent. VI, 900. Mariae mortem subisse temporalem. VI, 1144. Corpus illius in pulverem non resolutum, sed in caelos assumptum esse i. luribus approbatur. VI, 1144. Idque credendum, si non obviaverit nequam suspecta auctoritas. VI, 1146. Mariae cum Christo unitas specialis. VI, 1143. Mariae meritum. V, 2101. Mariam posse plus omnibus Sanctis nobis impendere suffragium, et quibus impendat. V, 2153, 2154. Precatio ad ipsam B. Virginem. V, 2106, 2153. In honorem Vir-ginis debitum solvere officium. I, 1456.
- Mariae et Marthae negotia. I, 1461, 1468. Maria peccatrix, Marthae soror, Apostolorum facta est apostola. VI, 1298.
- Mariae Magdalenei numeris fornicationum sceleribus in-quinata. VI, 1098. Prophetat nesciens. V, 2293. Amissa fide venit ad sepulcrum Christi. V, 2057. Qui ab Angelo correptus. V, 2057. Nimius amor de resurrectione Christi eam dubitare faciebat. III, 2101.
- Narinus ab aquis Tibitanis, traditor IX, 7.8.
- Narinus Arelatensis. IX, 779, 787.
- Narinus episcopus Gall. X, 1735.
- Narinus Mercator Theodori Mopsuesteni opus latine ver-tit. X, 1730. Illius Commonitorium. X, 1689. Aliud. X, 1686. Item subnotationes in libros Juliani. X, 1737.
- Marantha, id est, donec Dominus redeat. II, 1101.
- Mars diaconus. IX, 794.
- Martis, Mercurii, Jovis nomine dies sacrilego cultu con-secreti sunt. V, 2006. Hic mos vetatur. V, 2005.
- Marsorum incantationes. VI, 747; X, 1659.
- Martinus gemma sacerdotum. VI, 990. Martinum preces suas exaudisse, multi experti sunt. VI, 1036.
- Martyrium quomodo irrideatur ab impiis. III, 2387. Mar-tyrium ab Abel dedicatum. V, 1740. Baptismi vices sup-plet. VI, 767, 775; X, 1871. Martyrium spirituale. V, 2127. Martyrium aliud occasu, aliud contemptu carnis. V, 2159.
- Martyres, Christi scapulae. V, 1907. Christus in Martyri-bus putatur. V, 2163. In agone Martyris duo consideranda. V, 2158. Martyrium tyrocinium et progressus. V, 2158. Martyres ante martyrium, Christi martyres fuisse necesse est. V, 2129. Glorie ipse quantum sint accensi. V, 2158. Martyrium tumulos sub ara Die congruenter constituit. V, 2154. An distet inter Martyres, amigui videtur. V, 2153. Quantum illis debeamus. V, 2128. Martyres non cessant ora-re pro nobis. V, 2331. De nobis gaudent, quando eos quos
- veneramur, imitatur. V, 2351. Pro nobis intercedant, cum in nobis aliquid de suis virtutibus recognoscunt. V, 2297. Martyrum solemnitates, martyriorum sunt exhortationes. V, 2160. Eos vere colunt, qui imitantur. V, 2160. Marty-rum cultu laudatur Salvator. V, 2151. Non solis Martyri-bus celum datum. V, 2157, 2159. Martyrii palma etiam nunc potest adquiri. V, 2272. Martyres suos habet pax. V, 2501, 2502, 2507; VI, 1342. Martyrii gratia non fraudan-dos, qui inconditos hominum impetus patienter sustinent. IX, 791. Martyres esse omnes qui secundum Evangelium vivunt. V, 2129.
- Nassa candida. V, 2552. ex omni sexu et ætate collecta. V, 2532.
- Materia informis quid sit. I, 1410. Creaturae omnes etiam intellectuales ex informi materia, de nihilo prius condita, in multiformes species divise. III, 2151. Prædicatur tamen: angelus spiritalis. III, 2152. Et ignis incorporeus. III, 2164.
- Maternus ex Agrippina civitate. IX, 779, 787.
- Mathescos ars est inventum diaboli. III, 2547. His favet qui peccare amant. III, 2347, 2350. Multis argumentis re-fellitur. III, 2351. Mathesi dediti sine sollicitudine nun-quam sunt. III, 2339.
- Mathematicis qui credunt, eveniunt illis quæ ipsi dicunt, secus aliis; cur. III, 2552. Error, quo dicunt Deum totius mundi ordinem semel statuisse, et ministris sideribus tradi-disse. III, 2352. Mathematici spernendi. VI, 1174. Hi in stellis peccatum frustra regerunt. V, 2213. Mathematici diu Roma prohibiti. III, 2355. Mathematicos ab urbibus exterminari jubet Valentinianus. X, 1751. *Vide Fatum, et Liberum arbitrium.*
- Matthæus novi Testamenti primus scriptor. VI, 858.
- Matrimonia Patriarcharum ad puteos quid significant. V, 1702. Matrimoniales tabulae. V, 2298. Nuptialem bene-dictionem cum sponsa accipere in civitate Romana non præsumit, qui se virginem non cognoscit. V, 2291, 2293.
- Matutinae laudes a nocturnis vigiliis divise. I, 1456, 1457.
- Matutinis laudibus Prima jungitur. I, 1436, 1457.
- Maurentius. IX, 816, 827.
- Mauritanie. IX, 785. Mauritanie situs. IX, 784.
- Maurorum feminæ in aures etiam in naribus gerunt. III, 2540.
- Maurus ab Utica. IX, 785.
- Maxentio auctore tempestas sedata. IX, 775.
- Maxidus. IX, 801.
- Maximianista Primitivum absentem damnarunt. IX, 844.
- Erga Maximianistas quomodo se gesserint Donatista. IX, 809, 811. Maximianistas Donatista persecuti sunt. IX, 775. Ac damnarunt. IX, 820.
- Maximianus protector domesticus. IX, 816, 827.
- Maximilla Egetis uxor. VIII, 1150.
- Maximus ab Ostia. IX, 779.
- Maximus episc. X, 790.
- Maximus. IX, 782, 785.
- Maximi Taurin. Sermones, in Natali Domini. V, 1969. In Epiphania. V, 2010. De Passione Domini. V, 2042. De Juda et de agro in sepulcrum peregrin. V, 1901. De Sepul-tura Domini. V, 2204. De Pentecoste. V, 2005. De Petro et Paulo. V, 2120.
- Medastinus. VIII, 1141
- Mediatoris ratio. VIII, 1168.
- Medicus contraria contrariis, vel similia similibus curat. V, 2201. Medici spiritalis more medicorum carnis se gerant. V, 2206. His illi in quo præcellant. V, 2322. Medici caelestis vices agis, odio habens morbum, et diligens ægro-tum. V, 2254.
- Medicinalis potio, nisi periculose ægrotantibus, non su-menda Letaniarum diebus. V, 2077.
- Meditatio, quasi mentis ditatio. VI, 987. Quid sit. VI, 802, 808, 816, 987. Meditationis officium. VI, 997. Utilitas. VI, 945. Effectus. VI, 816. Quæ nobis sint meditando. VI, 816, 945. Meditetur quæ Dei sunt fidelis cum vacat. X, 1877. Meditationem lectio præcedere, oratio consequi debet. VI, 1001. Meditatione Christi mysteria percurruntur, quo pius in Deum excitetur affectus. I, 1403. Meditatio-nis liber. VI, 901.
- Meditati in his, pro, in horum meditatione exercitati. III, 2376.
- Mequillus Primas Ecclesie Numidiae. IX, 834.
- Megetice singularis ægritudo, et mirabilis curatio. VII, 843.
- Melonia, seu Melena, sancta mulier. X, 1730.
- Melchisedech apparuit præcursor sacraei futuri filii Dei. III, 2321. Non potuit esse sacerdos Dei, cum non esset po-pulus qui serviret Deo aliis, quam cuius Abraham fuit ca-pit. III, 2328, 2329. Non putandus est igno. III, 2323, 2327. Abrahæ nequit nisi sola natura præponi. III, 2326. Quantum ad rem pertinet a Deo Patre nihil differt e in-nuitur. III, 2327. Ingenitus est. III, 2329. In carne appa-

ruit, ut Christus in habitu hominis frequenter apparuit. III, 2329. Spiritus sanctus est, tertia persona, unius cum Christo naturæ, unius dispensationis. III, 2329. Christus est sacerdos summus, Melchisedech secundus. III, 2329. Hinc non improbat, quo in oblatione summus vocatur. III, 2329. Eum sine patre et sine matre quomodo interpretentur alii. III, 2328.

Heliani sperant terrena et transitoria in répromissionibus Dei. VIII, 1218.

Melito corporeum omne a Deo non rejicit. VIII, 1214.

Memplanianus locus. VII, 837, 831.

Memor sanctæ recordationis episcopus. X, 1738.

Memoria. VI, 788, 807. omnium rerum thesaurus et custos. VI, 805. Similis est ventri pecoris. V, 2350.

Memoria Pisatoris. V, 2127. *Memorie* duorum Apostolorum Romæ. IX, 805. *Memorie* sanctorum communicare quid. IX, 805. Illic offerre. IX, 805. *Memorie* fenestella. VII, 810. Seu ostium. VII, 847.

Memorius presbyter. IX, 794.

Menalis. IX, 780. Quid inxerit, ne thurificasse probaretur. IX, 774.

Mendacium natura ipsa iudicante odiosum. I, 1442. Non minimum est peccatum. VI, 1185. *Mendacium* non est negare sibi esse, ac non indicare quod obsit querenti. III, 2110. *Mendacium* est omne peccatum. X, 1871. Nemo habet de suo nisi mendacium et peccatum. X, 1788, 1887. *Mendax* omnis sine maligno spiritu esse non potest. V, 2318. *Mendacium* labor. X, 1865. *Mentientis* sine sin; licet verbo, sive artificioso ingenio, unum est crimen, eadem poena. VI, 1101.

Mens a *mensura*. VI, 786. Qui omnia esse dicitur. VI, 786. *Mens* ab eo quod emineat. VI, 780, 804. Nulla interposita natura ab ipsa veritate formatur. VI, 786. *Mens* animæ speculum. VI, 1009. *Mens* speculum, quo se et Deum inspicit. VI, 818. *Mentis* dilatatio, sublevatio et alienatio quid. VI, 818. *Mentis* alienatio doceri nequit. VI, 818.

Mensuris Felicem apud se latente publice denegans, causam palatio dicere cogitur. IX, 775. Ornamenta ecclesiæ pretiosa senioribus fidelibus commendata. IX, 775. *Jussus* reverti, ad Carthaginem non pervenit. IX, 775.

Meractus fossor. IX, 794.

Mercantia in monacho, usura occulta. VI, 1230. *Mercionium* Christi nobiscum. V, 1909.

Mercurius quis fuerit, et quo tempore natus. V, 2005.

Mercurius, cuius nomine dies dicitur, quique inter deos cultus. VIII, 1103. *Præclarum* edidit Filii divinitati testimonium. VIII, 1102.

Merita ibi esse Pelagiani volunt, ubi dona Dei non fuerint. X, 1821. *Meritis* solum apud Deum discernimur. V, 1980, 1981. *Meretur* homo quod voluerit. V, 2211. *Meritum* malum, et meritum bonum quomodo habeat homo. X, 1636. *Meritum* ante gratiam nullum est nisi malum; quo fit ut nullus nisi iuste damnetur. X, 1627. *Merita* Sanctorum omnia non vult Cassianus ita ad Deum referri, ut eorum naturæ nihil adscribatur nisi quod malum est. X, 1815. *Meritum* propriæ voluntatis tunc est, quando hanc præcedit gratiæ donum. X, 1638. *Meritis* ante gratiam locum facere impium est. X, 1805. *Merita* propria sine gratia lepram habere possunt, non sanitatem. V, 1835. *Merita* hominis omnia prævenit Dei gratia. X, 1757, 1759, 1775, 1781, 1788, 1885. *Nec* meritis hominum datur ut Pelagiani volunt. X, 1625. Tales nos amat Deus, quales futuri sumus ipsis dono, non quales sumus nostro merito. X, 1787, 1864. *Merito* nullo præcedente accipit homo donum quo adquirat et meritum. X, 1856. *Merita* omnia a fide incipiunt. X, 1850. *Merita* ex gratia, non ipsa ex meritis. X, 1826. *Merita* sanctorum omnia ad Dei gloriam referenda. X, 1757, 1775, 1808. *Meritum* omne sanctorum per totam sæculi vitam luit gratia. X, 1637. *Meritum* meum, mors Christi, miseria Domini. VI, 961. Deus ita bonus, ut nostra velit esse merita, quæ sunt ipsius merita; et pro his quæ largitus est, æterna sit præmia largiturus. X, 1759. *Mercēs* debetur bonis operibus. X, 1788, 1885. *Sed* gratia, quæ non debetur, præcedit, ut flant. X, 1885. *Meritorum* in futuro nullam esse distantiam, Jovinianus dicit. X, 1718. *Merita* eorundem operum in diversis sunt diversa. III, 2372.

Merocles a Mediolano. IX, 779, 787.

Menum et tunni si tolleretur, quæta esset hominum vita. VI, 1258.

Mircius scriba. IX, 784.

Misjetius monachus. VII, 815, 816.

Miggines fossor. IX, 794.

Militiæ nomen plures complectitur. V, 1905. *Miles* terrenus et spiritalis comparatur. VI, 1054. *Militiæ* mundanæ et Christianæ discernen. V, 2159. *Militem* quam dedecet incontinentiæ esse servum. V, 2294. *Militia* Christiani prima honestatis esse debet. V, 1904. *Militis* terreni ornamenta. VI, 1030, 1034. *Militum* in peccatis vulgaris excu-

satio, sed quam vana. V, 1904. *Militia* justa. V, 1879. *Militandi* licentiam Judæis ac Paganis Valentianus denegat. X, 1731.

Milei carcer. IX, 775.

Milevitana synodus an. ccccvi. *Adversus* Pelagii hæresim Innocentio scribit. X, 1712. *Ad* imitationem Ecclesiæ atque provinciæ Carthaginiensis. X, 1712. *Eidem* rescribit Innocentius. X, 1714.

Milleuriorum, et eorum qui ad ipsos prope accedunt, doctrina. VIII, 1218.

Milliades episcopus urbis Romæ. IX, 778, 779.

Ministri Dei sunt boni ad omne bonum, mali sunt ministri diaboli ad omne malum. V, 1775. *Ministrorum* Dei qui meritum necessarium putat, Dei dono facit injuriam. III, 2512.

Minoricensis Insulæ situs, magnitudo, oppida. VII, 831. *Minutum* abusive pro parvo. I, 1412. *Minutus* populus. IX, 790.

Miracula non sunt contra naturam. X, 1885. *Miraculorum* verorum ac magicorum discrimen. VI, 728. *Miracula* alia visibilia, alia invisibilia. X, 1870. *Miracula* Dei tantum vident quibus presunt. X, 1868. *Miracula* clarum, non sanctum faciunt. VIII, 1221. *facta* sunt etiam a peccatoribus. VIII, 1221. *Prodigia* ut fiunt per Apostolos, temporis gratia est, non personarum. III, 2388. *Hæc* fidei semina fuerunt. III, 2388. *Ad* miracula non exemplum aut ratio, sed fides exigitur. V, 2072. *Miraculum* de Eucharistia canibus projecta. IX, 804. *Et* de ampulla Christum per fenestram factata. IX, 804. *Miraculum* maximum, peccatoris conversio. V, 1919.

Miseri sunt, qui vel non habent quod volunt, vel id habent quod non recte volunt. X, 1864. *Miseria* hominum communis est, et quatenus ab ea non liberet regeneratio. V, 1965. *Miseria* hominis a Deo recedens. VI, 809. *Miseria* hominis magna est, cum illo non esse, sine quo non potest esse. X, 1861, 1869. *Miseria* summa, non sperari in Deo, et de se sibi secunda promittere. X, 1866. *Miseris* multis Deus Israelitis affligi voluit, ut misereri discerent. VI, 1037.

Misericordia Dei nulla opera vacant, quando indulgentia consulti et flagello. X, 1859. *Misericordia* Dei prævenimur, ut de quacunque miseria liberemur. X, 1787, 1876. *Misericordia* Dei iniustitia esset, nisi Dei esset. VI, 1150. *Misericordia* Dei prolixa, patientia est, non negligentia. V, 1802. *Qui* nunc nos roget, qui postea iudicaturus. V, 1905. *Misericordiam* hic prærogat Deus, in futuro exercet iustitiam. V, 2275. *Misericordia* Dei inique obtenditur, ut in peccatis permaneat. VI, 766. *Misericordiam* Dei sinus semper patet poenitentibus. VI, 1187. *At* iustitiam Dei nequit unquam auferre. VI, 1187. *Misericordia* maxime eget homo. V, 2528. *Misericordiam* Dei imploratio. VI, 946, 949. *Misericordiam* commendatio. VI, 1240. *Ad* Dei misericordiam fugiendi necessitas ac modus. V, 2205.

Misericordiam sibi primo debet homo. V, 2528. *Misericordiam* spes non est nisi misericordibus. V, 1882. *Misericordiam* divinæ contra se janam claudit, qui alius non dimittit. V, 2242. *Misericordiam* pontem ubi nobis extendit Deus, iugum est aliis velle subducere. V, 2251. *Misericordiam* divinæ artificium est, quod egent alii, alii abundant. V, 2536. *Misericordiam* impendens, divini operis est executor et minister. V, 2056. *Cautionis* Christi vinculum tenet. V, 2351. *Misericordiam* aliis exhibendo, sibi quisque cum apud Deum conciliat. V, 2528. *Misericordia* est in celo, ad eam per terrenas misericordias pervenitur. V, 2550. *Misericordia* misericordiam præsto est. V, 2056. *Misericordia* iram Dei avertit, a peccatis redimit, ignes futuros extinguit. V, 2344. *Misericordia* sola liberat, aut ejus defectus damnabit. V, 1898. *Misericordiam* operibus indecenter insistendum. VI, 768. *His* nullus post hanc vitam locus. V, 2250. *Misericordia* oleo significatur. V, 1838. *Misericordiam*, clementiæ et pietatis discrimen. VI, 1275. *Misericordia* et veritas ne disjungantur. X, 1866. *Misericordia* nulli claudenda, nec ulli peccatori peccata impunita relaxanda. VI, 1250. *Misericordia* in iudice non debet esse sine disciplina. V, 2528. *Misericordiam* præstat etiam qui corrigit ac plectit. V, 2529.

Missæ in Dominica solemniter celebrata hora circiter septima. VII, 829. *In* Missis unius vel duorum horarum spatium standum. V, 2277, 2278, 2379. *Missarum* celebrationi intersit quisque die Dominico. V, 2275. *Potentes* cogunt Presbyterum ut Missam abbreviet. V, 2275. *Missæ* tunc fiunt, quando munera offeruntur, et corpus vel sanguis Domini consecratur. V, 2276. *Næque* hoc fit nisi in domo Dei. V, 2277. *Reprehenduntur* qui ab ecclesiis ante discedunt, quam mysteria compleantur. V, 2077. *In* die Dominico aut aliis majoribus festivitatis nullus de ecclesia discedat, donec divina mysteria compleantur. V, 2276, 2278. *Hoc* est usque quo oratio Dominica dicatur, et benedictio

populo detur. V. 2276. 2279. Pene omnes auditis lectionibus discedunt. V. 2276. 2277. Quam hoc iniquo animo tulerit Caesarius. V. 2276. 2278. Vere ignorat quantum boni in celebrandis Missis agitur, qui festinus egreditur. V. 2276. Quodnam hoc bonum. V. 2279. Lectio ad Missas. V. 1793. Oratio sacri altaris, a B. Basilio edita quam pene universus Oriens frequentat. X, 1775. In mysteriorum celebratione recitantur lectiones propheticae, apostolicae, evangelicae. V. 2276. Item Sursum corda. Sanctus, oratio Dominica. V. 2277. Inde datur benedictio. V. 2277, 2279.

Missio non eum ostendit minorem qui mittitur, sed illius unitatem indicat atque concordiam. V. 2188. Pater solus nusquam legitur missus. VIII, 1197. Missio Verbi quid. X, 1890. Missio Filii aut Spiritus sancti non dicitur secundum substantiam divinitatis. VI, 757. Missio Christi, totius opus Trinitatis. VI, 910.

Mitra, a qua episcopus pater vocatur. IX, 801.

Monas monadem genuit. VIII, 1165.

Monachorum vitium in propria domo Protasius et Gervasius egerunt. VI, 1101. Monachorum tria genera in Aegypto. VI, 1268. Monachi propositum mutari nefas esse. VI, 1344. Qui monachus factus sum, aut monachus salvus ero, aut non salvabor. VI, 1245. Monacho superbo melius erat, si uxorem duceret. VI, 1224. Monachus qui ordinis sui regulam iniquat, anticristus est. VI, 1131. Monacho nihil tam mortale, quam vices, civitates et gentium multitudinem circumire. II, 1147. Monachum in patria sua perfectum esse posse. VI, 1101. Monachi in aemum secedentes, fratrum synaxim non debent spernere. VI, 1224. Recte coguntur fratres in cœnobis visitare. VI, 1224. Nec arguendi qui hoc sponte præstant. VI, 1224. Certum est fratres nihil habere, possidere, dare vel accipere sine superioris licentia. I, 1449. Monachorum munuscula. I, 1453. Munera qua conditione accipiuntur. I, 1449. Nemo poterit sibi retinere, quod per actum ad omnes pertinet, et Deo est consecratum. I, 1450. Monasticae professioni contrarium est cellulam variis picturis et imaginibus ornare. I, 1462. Sufficiat imago crucifixi qui assistat hinc inde Joannes et Maria. I, 1465. Monachi cujusdam inaudita tentatio in vestibus. VI, 1104. Tempus lectioni aut labori assignatum. I, 1450. In silentio operentur, nisi necessitas operis aliud exigat. I, 1450. Monachis id operatur silentium, quod aqua piscibus. II, 1146. Extra monasterium nemo manducet aut bibat sine præcepto. I, 1450. Vinum sabbato et Dominica qui volunt accipiant. I, 1450. Claustres non debent pauperum et hos, itum cura distendi. I, 1464. Contra crenolitas, qui alios videntes circa temporalia occupatos, invident, detrahunt. I, 1464. Monachi si non fidelium eleemosynas juventur, necesse est eos opere terreno, quanto fidelium damno, plus solito occupari. V, 2534.

Monacha non est, quæ præter necessarium victum et vestitum aliquid habet. I, 1453. Moniali reclusæ præscripta Regula. I, 1452. *vide* Reclusa.

Monasteria habent et adjuutores Christi, et ministros diaboli. V, 1893.

Monaxius Præfectus prætorio. X, 1727. Consul. X, 1751, 1732.

Montanus Donat. IX, 839.

Montanus presbyter. IX, 794.

Montanae duo principia sibi contraria introducunt. VIII, 1218.

Montare in aera. III, 2173.

Montenses unde dicti sint Donatistæ. IX, 805.

Mortuus regius alique varii nominantur. VII, 813, 816.

Mores. Optimi sunt ad institutionem morum primi quique anni. II, 1108.

Morionem finxit quidam xxx. annis. III, 2357.

Mors a morsu nomen accepit. X, 1617. Quare somnus vocetur. V, 2065. Quid sit. VIII, 1771. Mors privatio est, nomen tantum habens, non essentiam. X, 1616. Si nihil est, quomodo videre, tenere, insultare, vinci et damari possit. X, 1618. Morturum fuisse Adam, sive peccasset, sive non peccasset, Pelagiani docent. X, 1613, 1614. Mortem a Deo non esse, sed ex invidia diaboli per peccatum accidisse. X, 1613. Mors non ex Deo, sed ex divini mandati contemptu. V, 4739. Non natura conditio, sed peccati est. X, 1607. In arbore facta non fuit, sed invena per hominem. V, 1757. Mors est vere debitum. VI, 1139. Mortis auctor dici nequit Deus, nisi dicitur et peccati. X, 1619. Mors et vita a Deo esse, et tamen mortem Deus non fecisse qui dicitur. III, 2234; X, 1883. Mortis auctor aliter diabolus, aliter Dens. X, 1680. Ut moriantur homines, poena peccati est; ut revertantur ad vitam, Domini miserantis est. X, 1616.

Mortis rerum mutabilium plures. VI, 733. Mortes quatuor s. cunctum Scripturam. VI, 741. Mors et vita tripliciter dicuntur. X, 1679. Mortes sunt duæ, et prima mortis duæ partes. V, 2074. Mors prima animam nolentem pellit

et corpore, secunda nolentem tenet in corpore. X, 1875. Mors iustus prima, non secunda debetur. X, 1614. Mors prima dici potest bona, non secunda. X, 1871. Bona dicitur piis, quamvis etiam poena peccati. X, 1871. Mors secunda. III, 2534, 2348. Mors unde prope bonis, unde malis. VI, 1036. Mortis incertum nobis representat oratio Dominica. V, 1870. Moriturus siut, an non, quos iudicii dies vivos repererit; utrumvis in fide liberum est. VIII, 1215. Morituros non esse, qui novissimo Christi adventu superstites fuerint. VI, 1161.

Mortis præveniendus dies, qui prævenire consuevit. V, 2046. Mors cogitanda quoties lecto decumbimus. VI, 1061. Mortis cogitatio cupiditatem coerctet. V, 2152. Mortis consideratio. VI, 987. Percutitur hac animadversione peccator, ut moriens obliviscatur sui, qui dum viveret, oblitus est Dei. V, 2155, 2221. Morituro dicenda Oratio. VI, 1152. Morienti delectabile est et salutare de Christi humanitate loqui et satiari. VI, 1153. Mortem communem non lugere, philosophicum; in morte animæ consolationem recipere, irreligiosum. VI, 1199. Mortem ob serenitatem conscientie non timere, omnibus mundi deliciis præstat. I, 1471. Mors metuit etiam servos ejus a quo victa est. III, 2268. Mors nostra morte Christi devicta. III, 2339. Mors quomodo meriatur. V, 2065. Mori non potuit nisi in vita. V, 2349. Quomodo Christus mortis mors existerit. X, 1617. Morte injusta justam mortem Christus devicit. V, 1808. Mors Christi simpla deplam nostram solvit. VI, 1493. Mors nunc magis optanda quam lugenda, nec tanen sibi intenda. VI, 1162. Præsenti vitæ est præferenda. VI, 1151. Bonis est janua quæ eos representet, non auferat vitam. V, 1957. Beatiitudinis principium est, laborum metus, rempitoria vitiorum. I, 1471. Morti iustorum assistunt Angeli et auxilium præbent: impios pessimi spiritus de corpore extractos ignibus tradunt. I, 1472. Morte mala non perire qui piis operibus dediti sint. VI, 1319, 1320, 1321. Mortem malam non facit, nisi quod sequitur mortem. X, 1863. Intus mortui multi ambulat, et viventes portant funera sua. V, 1785.

Mors spiritalis credenti necessaria. V, 1821.

Mortuus peccato. VI, 1032. Mortuos lugere alias licuit, post Christum jam non licet. VI, 1160. Mortuum filium unicum nuntianti, patris etnici responsum. VI, 1166. Mortuos aliter Christus, aliter Apostoli suscitavit. V, 1927. Mortuus excitatus narrat quid viderit. VII, 838. Mortui qua ratione appareant. VI, 799. Nesciunt quid lit agatur, dum agitur. VI, 799. Quibus modis discere id valeant. VI, 799. Ipsis est cura de nobis, sicut nobis de illis. VI, 799. *vide* Defunctus.

Mortificanda: carnis necessitas et utilitas. VI, 1075.

Motus tres sunt species. I, 1439. Movet Deus se ipsum sine tempore et loco, creatum spiritum sine loco temporaliter, corporalem creaturam temporaliter et localiter. VI, 746. Qui id intelligatur. VI, 746.

Moysi nomen mysticum. V, 1789. Moyses ut Christi, ita et Legis typum gessit. V, 1815. Ipse intelligitur Lex. V, 1781. Injuriam Dei vindicat; non iracundie satisfacit. V, 2282. Dominum vidit. V, 2026. Moysi faciem sustinere non valentibus Judæis, ostensum est quia peccatores gloriam Dei non merentur adspicere. III, 2222. Moysi uxor Aethiopiissa unde et quando accepta. III, 2171. Moysi ætas in tres quadragenarias dividitur, 1^a in domo Pharaonis, 2^a qua exsul ex Aegypto, 3^a qua dux populi per desertum. III, 2174. Moysi indelitas in Cades. III, 2172. Ejus mortis et sepulcri cur nemo conscius. III, 2174. Virgum in qua multa signa fecerat, ne adoraretur, secum eum abstulisse multi putant. III, 2174. Moysi filii sacerdotio ejus quare non successerint. III, 2179. Moysen cum suo vero corpore, sed quod postea iterum sequulture mandatum sit, in transfiguratione Christi visum esse auctores consentiunt. III, 2198.

Mulier a molliæ nomen habet. V, 2292. Portio est viri. III, 2403. Mulier non est imago Dei, sed viri. III, 2228, 2229, 2244, 2319; VI, 739. Mulier malorum omnium causa est. V, 2052. Adam inter paradisi delicias potuerat inconcussus stare, si ibi Eva non fuisset. V, 2052. Mulier quantum conferat diabolo ad vincendum. V, 2052. Nullo tot animas diabolus capit, quot liqueo mulierum. II, 1141, 1142, 1147. Mulierum familiaritas omnibus fugienda, maxime monachis et clericis. V, 2301. Nec solum extranearum, sed et ancillarum, vicinarum, illæ, alumnae. V, 2302. Quanto vilior earum conditio, tanto facilius ruina est. V, 2302. Mulierum operibus quomodo Christus nascendo et resurgendo absterserit. V, 1993. In nativitate mundi uxor ducit virum ad mortem, in passione Christi uxor provocat ad salutem. V, 2038. Per mulierem mors nuntiata, per mulierem vita hominibus reparatur. V, 2040. Mulieribus viros suos dimittendi potestas Juliano edicto facta est. III, 2349. In urbe Roma. III, 2349. Mulieribus Romanorum vini usus incognitus. III, 2330. Mulier quædam in urbe Roma uide-

cim maritos habuit, et vir duodecim uxores. III, 2357. Mulier alia quæ quinque peperit. III, 2358. Mulier quæ fecerit ut non possit concipere, tot homicidiorum rea est, quot poterat parere. V, 2298. Mulierum in ecclesia garrientium importunitas. V, 2275.

Multicolæ. VIII, 1101.

Munatius. IX, 794.

Mundities cordis praequiritur visioni Dei. V, 2085.

Mundus unde dictus. VI, 895. In Scripturis dicitur aliquando in bono, aliquando in malo. IX, 859. Mundi bipartita significatio. X, 1891. De mundi origine variae opiniones. III, 2316. Mundum ab aeterno esse aut aeternum fore dicere valde inconveniens est. III, 2351. Mundum corripere. VI, 1011. Cœpiisse, ac solvendum esse, certum est: quid ante fuerit, aut quid post futurum sit, non ita certum. VIII, 1177. Mundum nisi necessitate ac nisi materia adjuvante potuisse a Deo condi Manichæi negant. VIII, 1151. Mundus conditus est a vero Deo. V, 2176. Ex nihilo, et quasi non ex nihilo. VI, 1019. In æquinoctio verno. III, 2517. Kal. Aprilis. III, 2352. Cur factus sit, et quod in Deo sit factus. III, 2216. Mundus inter regnum Dei et infernum medius, de utroque nonnulli habet. VI, 894. Mundi exordium cur nullus ante Moysen exposuit, cur Moyses il cepit. III, 2218. Mundo leges præscripsit Deus, non sibi. III, 2335.

Mundi ætas. V, 2048. Tribus millibus ann. et supra a constitutione mundi data est Lex. III, 2349. Mundus jam sexto millesimo agitur. III, 2357. Mundi annorum sex milium figuram habent opera sex dierum. III, 2320. Mundi sexto millenario venit Christus. III, 2320. Millenario septimo erit requies. III, 2320. Mundi sex ætates. V, 1929; VI, 742, 749. Mundi finem instare. VI, 1187. Mundi finis proximum erit, cum in toto mundo receptum fuerit Evangelium. X, 1836. Mundi transitura est figura, non substantia. VIII, 1219.

Mundus iste nobis carcer et exsilium. VI, 1530. Mare quod multiplici ratione transitur. VI, 1509. Quasi diluvium est, cui supernatat flues. VI, 847. An in mundo aliquid amari ab homine debeat. VI, 1083. Tria in hoc mundo pessima, ac tria optima. VI, 1083. Mundi typum habuit Jericho. VI, 1290. Mundi fallacia. V, 1814. Pericula quibus plenus est. V, 2033. Mundi arma, terrena prædia. VI, 1216. Mundus aut ridet et calcatur, aut ridetur et calcatur a nobis. V, 2020. Amarus est, et diligitur; putas si dulcis esset, qualiter diligeretur? V, 2515. Mundus amare nescit; artifex est odii. VI, 1226. Necesse est oderit, quos videt odisse quod diligit. X, 1891. Mundi amor, mala regio. V, 1891. Mundi amor ac timor ad omne peccatum ducit. X, 1879. Mundi amatores tempus velut mola conterit, ac gyrat. III, 2446. Horum infelix occupatio semper incipit. III, 2446. Mundi peregrinus est, qui ad supernam pertinet civitatem. X, 1850. De mundi contemptu ad Clericos Sermo. VI, 1215. Mundus totus, ipsius meritum supergrediente pretio, redemptus. V, 2042.

Munera Deo grata. V, 1919. Munus Deo placitum, quo fit ut habeat causas numerandi. V, 2015. Omnia sibi præstare a nobis putat, si ita egerimus, ut nobis ab illo cuncta præstentur. V, 2015. Nos ipsos plus diligit Deus, quam nostram substantiam. V, 2017.

Murmuratio nasci solet, aut quod iniqua iuberent, aut quod minus digna sit iuberentis persona. II, 1110. Murmurantibus displicet Deus. V, 1916.

Murorum dies. VI, 1172.

Mustela serpentis inimica. VI, 1241.

Mutus harenarius. IX, 798, 799.

N.

Nathan mundatio. V, 1830.

Nabor a Centurion. IX, 775.

Nabuchodonosor Christum in camino vidit. III, 2391.

Nagarbæ. III, 2169.

Namatius vir illustris. X, 1790.

Nampius scriba. IX, 816.

Nasoon. VII, 816.

Nassutius episc. Donat. IX, 778, 790.

Natalis. IX, 787.

Nativitas sic est quasi arbor quæ inseritur. III, 2382. Frustra accusatur a Manichæis. III, 2382, 2384. Nascendi tres species mirabiles in Adam, Eva, Christo. V, 1989. Nativitatis Ariana definitio. III, 1168. Natalis hominis merito celebrandus. III, 2381. Qua solemnitate celebretur a potentibus. V, 1975. Natalis sui die festo solent divites exquirit dare apophoreta. III, 2371. Nativitates hominum due. X, 1888.

Nativitas nullius celebratur, nisi Joannis et Domini. V, 2111. 2145. Natalis Christi appropinquante solemnitate

quid præstandum. V, 1975, 1975. Nascens Christo lux crescit, minuitur caligo. V, 1989, 1995. Dies hujus retrogrativa. V, 1994. Quæve dulcedo et gratia. V, 1977. Natalis Christi, ipsius esse nuptialis dies. V, 1975. Natalis Christi quæ præsertim virtutes commendentur. V, 1990. Nascens Domino aliquid vovendum. V, 1978.

Navagius adjutor numerorum. IX, 816.

Nazareth archiepiscopus. II, 1153.

Natura quid sit. VI, 810. Natura est omne quod Deus fecit. X, 1639, 1885. Ideo nihil in miraculis contra naturam. X, 1885. Natura potest esse atque est sine ullo malo, ac non potest esse sine omni bono. X, 1672. Natura nihil non bonum. VI, 775. Naturæ mutatio, opus diaboli. V, 1688. Natura non semper opponitur gratiæ. X, 1890. Natura impletum dicitur, quod per fidem intelligitur observatum. V, 1745. Naturæ nostræ insunt justitiæ semina. III, 2361. Legis principia. III, 2562. Natura sordet sine gratia. X, 1796. Necessitas quando excuset a legis observatione. III, 2257.

Negligentia in sacris rebus sacrilegium. VI, 1307.

Negotia sæculi saltem intermittenda, ut vacetur orationi et lectioni. V, 2206.

Neporus. Vide Lazarus.

Nepos filium filii et luxuriosum significat. I, 1418.

Nepotis absurda doctrina de regno Christi et sanctorum per mille annos. VIII, 1218.

Nestorius impius et vani sensus vir. X, 1885. A Theodoro Mopsuesteno deceptus. X, 1759. Christum aut hominem cum Deo, aut præter Deum esse blasphemavit. VIII, 1215. Negat Verbum ex Maria editum, sed qui ex ea genitus est Verbum habere concomitans. X, 1681. Sic in synodo Ephesina habitus est, quasi volens Pelagii dogma renovare. X, 1683. Nestorio adhaerent Cœlestiani. X, 1761. Nestoriani et Pelagiani cognati confederantur erroribus. X, 1831. Nestoriani et Pelagiana hæresis eadem. X, 1683, 1686. Ad Nestorianam impietatem execrandam Cyrillo Cœlestinus apostolico auxiliatus est gladio. X, 1831. Nestorii ad Cœlestinum duæ epistolæ de episcopis Pelagianis qui Constantinopolim se receperant. X, 1753. Cœlestinus inuitit eum pejus aliquid sentire quam illos. X, 1751. Rectam tamen illius esse de peccato originali sententiam. X, 1755.

Nicasius. IX, 785.

Nicodemus Judæorum sacerdos. V, 2148. Ejus Reliquiæ. VII, 807, 809, 811, 815.

Nicolus Cretensis archiepiscopus. II, 1145.

Nigras vestes luctus ergo deferre alienum est a Christiano. VI, 1165.

Nihilum. Ex rebus creatis nullam in nihilum redire. VI, 728.

Ningit. III, 2396.

Nivus primus dicitur bella finitimis intulisse. III, 2333.

Ninus. IX, 803.

Nitentius. IX, 806.

Nobilitas mala, quæ per superbiam apud Deum reddit ignobilem. V, 2055.

Noceri nulli nisi a se ipso posse, falsum est. X, 1748.

Noe vox prædicantis excidium mundi. V, 2028. Noe caritatis omnia tolerantis exemplum. V, 1982, 1983. Noe requiem Dei in sanctis significat. V, 2068.

Nominum variae terminationes. I, 1383. Nomina numerorum quæ ætatem, aut quæ declinabilia sint. I, 1408.

Notarius idem sonat quod exceptor. IX, 820. Notarii Ecclesiæ catholice, et notarii Donatistarum. IX, 816. Flavius Tribunus et Notarius. IX, 816.

Notorie Apparitorum. IX, 807. Notoria Donatistarum. IX, 821. Item alia. IX, 828.

Novatius. VIII, 1221. Fornicatorem sacrilegum putat, ut qui in Christi membra peccet. III, 2403. Fingit agendam penitentiam, quam negare non audeat. III, 2504. Abutitur verbis Domini, Qui me negaverit, et ego negabo ipsum. III, 2304. Unum sensum esse vult, et negantem Dominum, et peccantis in Spiritum sanctum. III, 2304. Fornicationi non ignoscendum sentit. III, 2303. Cum adulterio et homicidio veniam Deus dederit, ac promiserit idololatris penitentibus. III, 2303, 2308. Imo peccatis omnibus, uno excepto in Spiritum sanctum. III, 2307. Novatiani duplex error, idololatris penitentiae fructum negare, et prædicare bonos a malis contaminari. III, 2309. Negat in una Ecclesia esse bonos et malos. III, 2310. Quo abscessionem suam excuset. III, 2310. Idololatriæ crimen a solo Deo, in quem admissum est, non a se remitti posse dicit. III, 2310. Hujus rei sic se penitentiam suadere dicit, quomodo Petrus sensit Simoni mago. III, 2310. Quod corpus Domini peccatoribus tradatur, reprehendit. III, 2310. Christianos negat, qui non sunt suæ societatis. III, 2311. Super Christi nomen suum suis posuit. III, 2312. Novatianorum error refellitur. VI, 1197.

Novatus. IX, 816, 827.

Novitate quæcumque Ecclesia universalis pulsatur. X, 1756.

Nova creatura trifarie dicitur. VI, 1027.

Novissimorum consideratio multis suadet. VI, 990.

Nox mater iniquorum. VI, 926. *V. Dies.*

Numeri senarii perfectio. VI, 741. Mysterium numeri septenarii et octonarii. VI, 749, 750. Ac quinquagesimi. III, 2533; V, 1822.

Nonditas. IX, 784, 785.

Nonditarius diaconus. IX, 774. Apud Consulare Instat ut Silvannus traditor probetur. IX, 795. Ipsi cum silvano disensionem componere conatur plures Episcopi. IX, 795.

Nuptiis etiam primas Manicheus, secundas Cataphryges damnant. V, 2185; X, 1718. Nuptias non quidem secundas aut tertias, etc. damnat Hieronymus. X, 1696. Nuptiæ secundæ ac tertie absque peccato ineuntur. VI, 768, 777.

Nuptias ut aordidum et contaminatum opus asserentes, refelluntur. III, 2579. Hujus rei tradito et in Synagoga mansit, et nunc in Ecclesia celebratur, ut Dei creatura sub Dei benedictione jungatur. III, 2579. Nuptiis cur intererit Christus. V, 1922. Nuptiarum auctor Deus. X, 1755. Nuptiæ quædam non dantur. VIII, 1219. Hæ non damnantur, ut Pelagiani volunt, cum libido damnatur. X, 1615. Nuptiarum licitus usus non in luxuria libidinis institutus. X, 1645. Prolem non libidinis, sed naturæ suæ bono debet. X, 1646. Nuptiarum licentia bona valde, mala concupiscentia in conjugatis damnabilis. X, 1646. Mulieres quando nuptios accipiunt, per xxx. dies intrare in ecclesiam non præsumant. V, 2209. Nuptiarum copulam post hanc vitam sperant Cerinthus et Marcion. VIII, 1218. Nuptiale convivium quo invitati sumus. V, 1976.

Nucis et Legis comparatio. V, 1803.

O

Obdurato corde quis vivat. VI, 760. *Vide Induratio.*

Obedientiæ commendatio. VI, 1242, 1248. Obedientiæ, etiam cæcæ, magna utilitas. X, 1885. Obedientia, quantum bonum. X, 1879. Cur melior sit quam viciosa. VI, 1249. Obedientia una plus valet, quam omnes aliæ virtutes. VI, 1221. Ubi inobedientia, ibi superbia. VI, 1221. Obedientia disciplinæ omnium mater. VI, 1981. Magna exercitatione indiget. VI, 1881. Norman. studii sui a Christo sumpsit. VI, 1881. Christus carnem suscepit, ut obedientiam doceret eos, qui non aliter, nisi per obedientiam, salutem consequi poterant. VIII, 1186. Obedientiæ pede surgat necesse est, qui lapsus est pede superbiæ. V, 1806. Obedientiæ merito jugum Christi suave. V, 1866. Obedientia patribus quam sit Deo grata. VI, 1221. Obediet Deus nostris orationibus, pro modo quo obedimus ipsi patribus. VI, 1341. Obedientia qualis esse debeat. VI, 1345. Ad obedientiam disciplinam tenendam quis aptus aut ineptus. VI, 1344. Obedientia esse debet honesta et discreta. VI, 1240. Prospera mundi ex sola jussione suscipit, et adversa ex devotione complectitur. VI, 1245. Obedientiæ initium est, quid præcipiatur velle agnoscere, et pars est obsequii diligentiæ quid facias. II, 1103. Obidere quisque pro, riam voluntate, non cogente Deo, desistit. X, 1859, 1812.

Oblatio voluntaria Deo debet offerre quæ potiora sunt. III, 2515. Inique agentes ubi indigna Deo offerunt, dum licet iniquitatis rei sunt. III, 2515. Oblatio bona est, si servetur iustitia, et non negligatur misericordia. III, 2515. Oblationes quæ in altario consecratur, offerende; ut qui potest, de aliena oblatione non communicet. V, 2258, 2241. Offerre dicitur, cujus nomine agit sacerdos. III, 2246. Oblationis nomine nuncupatur liturgia sacra, et ea oratio indicator, in qua post consecrationem memoratur *summus sacerdos Melchisedec* II, 2529. *Vide Sacrificium.*

Obscuri et ambigui discrimen. I, 1414. Obscurorum tria genera. I, 1414. Quæ hæc omnia videntur. I, 1415.

Obsidionis dira calamitas, et infesta de; opulatio. V, 2515. Obtractatores, caræ mariali. V, 1885.

Occidere quemquam gladio nulli licet nisi iudici. III, 2514. *Octavensis* locus. IX, 801.

Oculus janua et annulus cordis. VI, 1901

Odiu, venenum mortiferum. V, 1977. Venenum diaboli. V, 1977. Odio vel unius hominis inane sit quicquid boni agimus. V, 2159; VI, 1178, 1180, 1188. Odii vani prætextus. VI, 1085. Odire hominem quis potest, cujus naturam videt in Dei humanitate? VI, 903. Odium peccatoris conciliandum cum amore hominis. VI, 1229. Odio solus diabolus persequens. V, 1890. Tonitruum adversus eos qui odium aut iracundiam servant. V, 1975. Odium perfectum. X, 1805.

Oder Christi quid. X, 1801.

Offero. *Vide Oblatio.*

Officiales publici. IX, 782.

Officium cuius est questione torquere. IX, 785. *Vide Exceptor.* Officium pro judiciali loco. IX, 781.

Offici divini ratio. I, 1449. Ad Vigilias, Tertiam, Sextam, Nonam populus excitatur. V, 1760. Officium in honorem Virginis. I, 1456.

Olei vis triplex. VI, 1512. Oleum misericordia vel caritas intelligitur. V, 1892. Oleum iusti, Spiritus est Dei. IX, 767. Oleum benedictum, quo corpus infirmi ungitur in nomine Christi, non solum corporis, sed et animæ sanitatem præstat. VI, 1775. *Vide* Infirmus. Oleum sanctificatum a Memoria S. Martyris delatum. VII, 844, 848. Unde ægrotantis membra perunguntur. VII, 845. Et in quo tincta buccella quotidie ante alios cilios sumitur. VII, 848.

Olivetis mons. Antichristum in eo occidendum tradunt. VI, 1154.

Olympius episcopus. IX, 779.

Olympionice. I, 1446.

Onus. Si præventus fuerit in aliquo frater tuus, portetur a te; et si tu præventus fueris, sustineat te. V, 2262.

Optio vir illustris. X, 1790.

Oppositorum quatuor species. I, 1457.

Operis initio quid superstitiose, quid Christiane fiat. VI, 1772. Operum omnium honorum quid malorum duæ radices, caritas et cupiditas. V, 2312. Opera mala, seræ et vetes quibus janua regni caelestis clauditur; bona, claves quibus aperitur. V, 2160. Opera bona per breves angustias pariunt delicias, mala per transitoriam dulcedinem parant sempiternam amaritudinem. V, 2019. Operum bonorum commendatio. VI, 1547. Eorum sola non sterilitas damnabit. V, 1895. Christiano fides sine operibus nihil prodest. V, 1896. Operum bonorum necessitas. VI, 768. Illa sola ad caelos nobiscum portabuntur, immo nos portabunt. VI, 1188. Operibus misericordie deditis mala morte non perire. VI, 1519. Opera bona agenda sunt, nec sufficit mala non agere. V, 2251, 2256. Opus bonum fiduciam præstat, ubi non tantum futurum sed factum est. V, 1854. Omni homini bene operanti Deus loquitur. V, 1821. Opera quæ a justificatione non rejiciantur. X, 1634. In iis quæ ad corporis fatigationem pertinent, nullus Christianorum invitatus cogitur; ipsa sibi sufficit caritas. V, 2246.

Opera sua bona post dorsum, mala sibi ante faciem propouenda. V, 1846. Opus bonum occultum qui publice fiat, et qui publicum occulte. V, 1804. Opera bona clauso ostio facit, etiam si publice faciat, qui propter Deum facit. V, 1829. Opus bonum fit de te magis, quam facis, si tristis feceris. X, 1868. Opera bona non sunt, nisi quæ per fidem et dilectionem fiunt. X, 1878. Operis boni nihil unquam perficitur aut inchoatur sine fide. V, 2234. Operibus bonis debetur merces; sed gratia, quæ non debetur, ea præcedit. X, 1788. Opera bona et dedit Deus, et præparavit. X, 1781. Opus Dei est opera iustorum. X, 1605. Opera impiorum omnia immunda. X, 1818.

Ophianus malum vult esse carnem nostram. VIII, 1230.

Optati Milevitani excerptum, IX, 775.

Optatus. IX, 807.

Oraculum quid. VI, 798. Oraculum pro Lege. IX, 815, 817. Orarium sacris Reliquiis applicandi mos. VII, 840. Ac deinde ægrotanti amplexandum traditur. VII, 844.

Orationis laus. VI, 1228. Plura ad orandum Deum incitamenta. V, 1909. Oratio quid sit. V, 1887; VI, 816, 997. Orationis fructus. V, 1887; VI, 1057. Oratio debellatur et vincitur diabolus. V, 1797. Oratio iusti, clavis caeli. V, 1858. Orare qui recte novit, vere novit recte vivere. V, 1849. Orandum ante et post quodlibet opus. VI, 1057. Qualiter ante orationem et in oratione affectu esse debeamus. VI, 1057. Orandum non voce sonante, sed conscientia ad Deum clamante. V, 2281. Rugitus tantum et suspiria vel genitus audiantur. V, 2281. Deus stultus citius audit quam voces. V, 1838. Utillius est semel orare breviter, quam semel nimis prolixè, nisi orationi devotio inspirata, ipso nesciente qui orat, prolongaverit. I, 1456. Qualiter Deus in oratione cogitandus. VI, 1012. Qualiter Sancti. VI, 1012.

Oratio qualis esse debeat. VI, 1516. Non est facienda læso nec placato proximo. VI, 1096. Orantis fiduciam qui minuat prava conscientia. VI, 905. Hanc excitat Christi passio. VI, 907. Oranti humilitas necessaria. X, 1865. Oratione indicta, diacono clamante *Flectamus genua*, genua flectenda, vel præ infirmitate dorsum incurvandum, aut cervix humilianda. V, 2284, 2285, 2286. Hæc diaconi vox non ad clerum, sed ad populum specialiter dirigitur. V, 2286. Insuperantur qui tum stant erecti. V, 2284, 2285. Cur ad orientem orantes convertamur. V, 1867. Orationis tempore diabolus nos maxime impugnare consuevit. V, 2267. Mentis evagationes in oratione vocantur captivitates animæ. V, 2282, 2287. Quantæ sint Dei offensæ. V, 2281, VI, 964. Quod quis tempore orationis attentius cogitatu hoc sibi pro Deo constituit. V, 2281. Si forum cogitat, so-

rum adorat. V, 2281. Oratio sit perseverans. V, 1909. Orationis alae eleemosyna et jejunium. V, 1864. Quam efficax Patris invocatio per Filium. VI, 904. Illi passio Christi representatur. VI, 905. Quid rogent filii, quid mercenarii, et quid accipiant. VI, 1030.

Orandum pro omnibus, et quod ipse Deus novit animae nostrae expedire. V, 2282. Toto corde, tota mente peccatorum indulgentia et Dei gratia expectanda. V, 2281. Orandum esse corpore humiliato pluribus ostenditur. V, 2283. Petitur quod Deum audire delectet et nobis expediat. VI, 939. Ut Deus perficiat quod incepit, ac det quod nos facit velle, et eum amemus quantum jubet. VI, 940. Orat clauso ostio qui aeterna petit, aperto qui temporalia. V, 1863. Quo loco temporalia recte petantur. V, 1865. Preces nostrae unde sint inefficaces. II, 1128. Quorum preces Deus exaudit aut respuat. VI, 1041. Precibus Satl veniam negat Deus, quam David deprecanti concedit, quia non idem utriusque cordis affectus. III, 2223. Oratio pro necessitatibus hujus vitae misericorditer auditur, et misericorditer non auditur. X, 1870. Qui postulat quod Deus praecipit et promittit, accipiet quod poscit. X, 1877. Cum aliquid male poscitur, aut quo quis male est usus, Deus dando irascitur, non dando miseretur. X, 1880, 1882. Exauditur in penam suam magicam deditus. VI, 726. Orationis meditationem sequentis exemplum. VI, 1000. Oratio animae virtutes a vitis liberas deprecantis. VI, 1078. Oratio qua vitia ressecari, et virtutes concedi, rogatur. VI, 901, 938. Preces in quibus de Deo dicitur, qui capit omnia, quem capit nemo. II, 1159, 1161. Orationis formula ad Deum per merita omnium Sanctorum pro se et universis. VI, 939. Preces in toto mundo uniformiter celebratae pro idololatriis, Judaeis, etc. X, 1759. In Oriente pene universo rogatur Deus ut nos bonos faciat. X, 1775. Orationibus aliorum nos commendandi usus. VI, 939.

Oratio Dominica ante omnia oranti dicenda, quia eam libenter exaudit, qui ipsam instituit. V, 2282. Oratio Dominica omnes species orationis comprehendit. V, 1867. Quam multa primis illius verbis Christiani doceantur. V, 1867. Orationis Dominicae expositio. V, 1907. Orationis Dominicae i actum sacratissimum. V, 2035.

Oratorum a Christo factus est omnis locus. V, 2048. Orationi locus aptus, interiora mundi. X, 1889.

Orationis partes solae sunt nomen et verbum, ceterae dicendae sunt ejus compagine potius quam partes. I, 1419. Orationis officium. I, 1433. Orationis officii finis. I, 1440.

Vide Dialecticus.

Orca. IX, 794, 797, 790.

Ordinalis per traditionem gratia infunditur. III, 2287. Disciplinae hujus regula et forma Apostolis a Domino traditur. III, 2287. Apostoli a Christo manuum impositione ordinati episcopi. III, 2296. Presbyteri alique gradus signo crucis inlantur. VI, 1192. Ordinationis benedictio non est, nisi sacerdos ordinatus ministerium exhibeat. III, 2225. Ad eam voluntas sacerdotis nec obesse potest, nec prodesse. III, 2225. Episcopis lapsis se manum imposuisse Donatus confessus est, rein ab Ecclesia alienam. IX, 779. Ordinationum vitia notantur. X, 1720. Ordinandum clericum quaequam prohibeant. VIII, 1219. Episcopis alienum ordinare per canones non licet. X, 1771. Ordinari non possunt de poenitentia saeculati. IX, 804. Ordinati ab haereticis, sicut et ordinantes mutantur. IX, 806, 812. An ordinare eos liceat, qui parvuli a Donatistis fuerant baptizati. IX, 807, 808. Folles viginti a Victore fulrone dati ut fieret presbyter. IX, 798, 798, 799. Pecuniam hanc diviserunt episcopi. IX, 798. Ordo major intra se habet minoreem, ejusque officio potest fungi. III, 2502.

Ordines, Magistratus. IX, 807. Ordinis viri IX, 818, 841. Ordo rectus rationalis creaturae et qui ab eo excidat. VI, 1018. Ordinem imperii Dei nihil perturbat. VI, 972. Ordinem non servans divinae institutionis, ordinem non effugiet divinae ultionis. VI, 773.

Orestes Consul. X, 1792.

Orestius episc. Africanus in Sardinia exsul. X, 1772, 1779.

Orestius episc. Pelagianus. X, 1749, 1754. Deposito ejus confirmatur. X, 1780.

Orosius in Bethleem Hieronymo ab Augustino traditus, ut timorem Domini disceret. X, 1698. Ad conventum Jerosolymit. vocatus adversus Pelagium fortiter decertat. X, 1698. Male apud Joannem Jerosolymit. audit. X, 1700. Ab Africanis episcopis missus ad loca sancta venit. VII, 806. Reliquias de corpore S. Stephani deferret Bracharam. VII, 806. Orosius Reliquias S. Stephani deferens, nec tr. jicere in Hispanias valet, z Africanam remeare statuit. VII, 823.

Orientalis. IX, 787.

Origines sentit, in Deo aliquid esse sibi invisibile. VIII, 1214. In Trinitate esse aliquid officio singulare, nec alteri communicabile. VIII, 1214. Dicit carnem Christi e celo al. latam. VIII, 1214. Animas hominum simul creatas fingit.

VI, 814; VIII, 1216. Sentit aliud novum corpus pro carne in resurrectione dantem. VIII, 1214. Aliud minus delirium de restitutione daemonum vel impiorum post diem judicii. VIII, 1213. Omnes rationabiles creaturas perdendas negat, et diabolo tribuit positentiam. X, 1704. Origenis rannusculus est doctrina Pelagii. X, 1695, 1696, 1697, 1699. Origenis homilia. V, 1733. Meris illius laciniis constant libri duo de Incarnatione. VIII, 1175.

Ortygometra nova avium creatura, nuper utique ostensa, non super creata. III, 2170.

Osculum corporale quando adhibendum. VI, 833. Osculum spiritale quid. VI, 835. Osculamur Deum quoties in ejus amore compungimur. VI, 961.

Ostris vir ludis. III, 2345.

Otiositatem cavendam. VI, 1262. Pravi ejus effectus. I, 1435. Otium vivi hominis sepultura. VI, 1215. Nec solum non adquiret nova, sed parva consumit. II, 1118. Otiosos sollicitat concupiscentia, quae nobis occupatis conquiescit. III, 2351. Otium sanctum quaerit dilectio veritatis: negotium justum suscipit necessitas dilectionis. X, 1875.

Oxyrinchus. VI, 1104.

Ozu ob peccatum procedens punitus. III, 2180

P.

Pactum Dei nobiscum. V, 2150. Pactum baptismo cum Christo scriptum. V, 2235, 2245; VI, 1170, 1209. Pactum, Christo repudiato, cum diabolo facit, qui superstitiones observat. V, 2272.

Paciter est penam tenere. VI, 1128. Paciter Dei. VIII, 1205; IX, 1872.

Poenitentiae praedictio quomodo videatur pluribus ad religiosem seu monasticam vitam adhortatur. V, 2208, 2222. Poenitentiae et fidei sacramentum, baptisma. VI, 775. Poenitentia omnibus majoribus cum baptismo necessaria. VI, 775. Poenitentiam tantum ante baptismum utilem, post cassam asserentes, ref. illuntur. VI, 1114. Poenitentiam post baptismum dari. X, 1735. Hanc negant lapsi Novatiani. X, 1735. Poenitentiae et per poenitentiam veniae locum esse. VI, 1198. Poenitentes si recti, ite lex vetus, quanto magis nova. III, 2505, 2506, 2508. Poenitentia si denegetur, nemo poterit salvus fieri. III, 2507, 2508.

Poenitentia, secundum baptismum. VI, 1066. Prodest, si in Ecclesia catholica geratur. VI, 1123. Extra Ecclesiam n n valet. VI, 706. Poenitentiae fundamentum, fides. VI, 1115. Poenitentia omnis est de male usa libertate. VI, 1120.

Poenitentia omnibus est necessaria. V, 2053, 2220, 2225.

Utpote sine qua solum originis peccatum remittitur. VI, 1119. Assidue peccantibus est assidue necessaria. VI, 1119. Quia sine poenitentia spontanea non est reditus ad pristinum statum. V, 2202. Quamdiu vivimus, est agenda. V, 2020, 2221, 2223. Sine poenitentia nec una die esse debent etiam sacerdotes. III, 2120. Poenitentiae dolor tantum cum vita finiendus. VI, 1124, 1128. Poenitendi et dolendi quae nobis sit materia. VI, 1120. Poenitentiae quotidianae fructus. V, 2221. Quid d. stet inter poenitentiam quae semper agitur, et illam quae in fine vitae accipitur. V, 2217. Quid inter dolorem, et poenitentiam. VI, 1120. Quid inter poenitentem veram, et conversum. VI, 1127.

Poenitentia vera non annis, sed cordis contritione censetur. V, 2216. Ea vera est, quae poenitenda non admittit, et admissa defert. VIII, 1218. Saepe quando sic convertitur quis, ut ad peccatum non revertatur. V, 1977. Poenitentibus in extremis positus qui in satisfactionem imponendum. VI, 1157. Error sacerdotum, qui eos etiam post mortem ligabant. VI, 1157. Absolvendi sunt in extremis positus, si rogent. VI, 1158. Sed canonum censuram debent subire, si convalescent. VI, 1158. Quae tum eis recte injungitur. VI, 1157. Poenitentiam in Ecclesia agentes discant docte p. langere. V, 1980. Et de timore ad dilectionem transire. V, 1980. Poenitentiam certam non facit, nisi odium peccati et amor Dei. V, 1977. Poenitentia non ex fide procedens nec caritate, sterilis manet, nec lavat crimina. VI, 1121. Sine amore Dei nemo invenit gratiam. VI, 1121, 1128. Poenitentiae gemitu, et non gratis, peccatorum post acceptam gratitiam misericordiam obtinenda venia. III, 2506. Poenitentis pii affectus. V, 1977, 1979; VI, 949. Poenitentia de omnibus omnino peccatis debet dolere. VI, 1121, 1128. Culpabiliter durus est, qui lacrymis ostendit dolorem temporarium, et non ostendit dolorem peccati. VI, 1121. Poenitentia est vindicta puniens in se quod dolet commississe. VI, 1126. Poenitentiae effectus. V, 2229; VI, 1115. Poenitentiam veram agentem cito dimittuntur peccata. VI, 1325. Ante poenitentiam nullum poterit remanere peccatum. VI, 1114, 1116. Poenitentia defectos revocat ad perfectum. X, 1651. Dorem est Dei. X, 1650. Poenitentia et veniam meretur, et reformationem. III, 2504, 2505. Poenitenti non solum

culpas remittit Deus; sed et premia promittit. VI, 1350.
 Pœnitentiam actam corrumpere quam periculosum. VI, 1301. Haec tamen noc sine fructu huius actam. VI, 1301. Pœnitentiam tantum semel post baptismum, et non iteratam prodesse contententes, refelluntur. VI, 1116. Primos Patres unque septuagies septies, id est semper peccata dimississe. VI, 1117. Pœnitentiam semper patet misericordiae sinus. VI, 1187. Peccatorum qui prompta pœnitentia veniam meruerunt, exempla. V, 2222.
 Pœnitentia sub spe misericordiae Dei non procrastinanda. V, 1802, 1808, 2208, 2218, 2219, 2226; VI, 768, 1189. Pœnitentiae medicamenta adhibeantur, dum adhuc calent peccatorum vulnera. V, 1803, 1974, 2219; VI, 1177. Pœnitentiam differentes stultitia et impietas. VI, 1061. Pœnitentiam in secessatent reserare, quam periculosum, quam stultum, quam iniustum, quam Deo odibile. V, 2046, 2220, 2221. Pœnitentia sera cur raro vera et utilia. VI, 1127. Igni purgationis obnoxia est. VI, 1128. Pœnitentia in infructu prodesse potest, quibus. V, 2220. Hic quocumque tempore et a quolibet acta veniam obtinet. VI, 768. Etiam in ultimo vitae spirita. VIII, 1220. In extremis denegari non potest, sed quam incertus eius fructus. V, 2217. Pœnitentiam infirmo dare possunt, non securitatem. V, 2218. Pœnitentia in infirmo erit, sed infructuosa. V, 2211, 2215; VI, 768, 1189, 1200. Pœnitentiam infructuosam fructuosa prœvenire. V, 1963.
 Pœnitentiae qui digni fructus. V, 2215; VI, 1123. Pœnitentia delictis commensuranda. V, 2220. Eadem eidem culpe imponenda. IX, 805. Huius regulæ rationem non habuerunt Donatistae. IX, 805. In satisfactione ingentium peccatorum non verba tantum, sed opera quaeruntur. V, 2217. Peccatorum muera non requirit Deus, sed animas. VI, 1067. Peccatoris animus ipse pro se debet satifacere, non se de foris redimere. III, 2559. Trinitari debet in pœnitentia, qui oblectatus est in peccatis. III, 2572. Peccator omni consolationi debet valericore. VI, 949. Pœnitens aut saeculum derelinquat, aut quae non sine peccato administravit. VI, 1125. Abstineat se a multis licitis, qui sponte commisit illicita. VI, 1125. Ex sacerdotis iudicio totus pendeat. VI, 1123. Prius neutrum, ac deinde quod potest de possessione offerat. VI, 1123. Ad corpus Domini nate non accedat, quam bona confortat conscientia. VI, 1126. A ludis et spectaculis se colibeat. VI, 1126. Ne prae verecundia apud diversas confessionem dividat. VI, 1126.
 Pœnitentia a sacerdotibus donata, perficienda. V, 2209. Pœnitentiam suscipit Deus, quamvis omnem satisfaciendi ordinem quis exple non potuerit. VI, 1199. Pœnitentia sit occulta pro occultis peccatis, et publica pro publicis. VI, 1123. Pœnitentia publica diluenda sunt peccata mortalia post baptismum commissa. VIII, 1217. Licet solvi possit secreta satisfactione. VIII, 1218. Pœnitentia publica. V, 1948. Non est crudescenda. VI, 1187. De pœnitentia ernescere quam miserrum sit. V, 2219, 2225. Pœnitentia juvenibus non facile committenda. V, 2218. *Not. (a).* Pœnitentia sunt suciati a Donatistis pueri, ne ordinari possent. IX, 804. Pœnitentia publice obnoxia crimina. V, 2229. Pœnitentia dura et prolixo opus est iis qui superstitione observant. V, 2210, 2220. Pœnitentiae causa magis in specula inclusus. II, 1142. Pœnitentia publice petitur, ut qui cum multorum destructione se perdidit, cum multorum adificatione se redimat. V, 2226. Et cum posset secretius agi, publicè petitur, ut a multis adjuvetur. V, 2227, 2228. Nam pœnitentes publice lacrymis adjuvandi sunt Ecclesiae. VI, 1123. Et si cilicium, quo pœnitens operitur, per se efficac est ad populam supplicatio. V, 2227. Pœnitentiam ex animo petenti non condolere, nimis inhumana. V, 2228. Nec dubitandum quin Deus totius populi pro pœnitente preces exaudiat. V, 2228.
 Pœnitens de totius populi precibus non ita confidat, ut ipse non quiescat a bonis operibus. V, 2228. Si sinit infirmitas, vinum non accipiat. V, 2228. Pœnitentiam non satis compuncte accipit, qui nullam infirmitate cogente carnes aut desiderat aut praesumit accipere. V, 2229. Sunt qui cito reconciliari petunt, ut carnes accipiant. V, 2229. Pœnitentiam etiam reconciliatus, ubi vel in suo vel in alieno, convivio olera aut pisciculos invenire potuerit, aliam carnem non debet accipere. V, 2229. Pœnitentes legendi, qui carnes et vinum etiam usquo ad ebrietatem sumunt. V, 2229. Pœnitentiam qui petit, excommunicari se supplicat. V, 2228. Qui eam accepit, cooperunt cilicio foris eijcitur. V, 2228. Pœnitentiam quamdiu agunt fornicarii, non est illis communicandum. III, 2508. In pœnitentiae impositione raduntur capita, et velamina super caput praetenduntur. IX, 801.
 Pagani Christianos stultos vocitant. III, 2512. Fidem eorum accusant, sed in praecipitis eorum reprehendi nihil posse non negant. III, 2514. Cyrenos habent religionis suae ministros, de viris feminas factos. III, 2542. Horum turpitudinis. III, 2545. Occulantur ob reverentiam Christianae ma-

jestatis. III, 2545. Quia in tenebris turpia patiuntur, putant posse nesciri. III, 2545. Inventis hominum turpium diabolus addidit praestigia. III, 2544. Per consuetudinem, quod turpe erat, coepit non videri. III, 2544. Sed hoc a sancta fide Christiana prodium est. III, 2545. Paganis mense primo sua mysteria celebranda diabolus instituit. III, 2279. Paganorum consuetudinum reliquiae, in Kalendis Januariis. V, 2001, 2003. In festo Cathedrae S. Petri circa defunctorum sepulcra. V, 2101, 2102. In Natali S. Joannis Baptistae. V, 2268. In quibuslibet Sanctorum festiviuitibus. V, 2259. In feria quinta. V, 2259. Aut quando obscuratur luna. V, 2259. Aliae iter suscipientium. V, 2004, 2269. Sternutantium. V, 2260. Simul convivantium. V, 2306. Eorum quibus aliquid furto ablatum. V, 2273. Aut qui aliquam infirmitatem in se aut suis patiuntur. V, 2258, 2273. Paganorum argumenta adversus fitem Trinitatis. VIII, 1101. Deo filium esse posse, aut resurrectionem negantes, confutantur. III, 2545. Leges contra Paganos. IX, 815. Paganis causas agere, aut militare, aut Christianos suo servitio habere Valentinianus interdixit. X, 1731. Leges Imperator de idolis constringendis. IX, 814.

Palæstina synodus in qua Pelagius absolutus. X, 1684, 1685, 1703. Commendatur. X, 1808, 1812, 1851. Sententiae xii. quas in ea Pelagius anathematizavit. X, 1709.

Palatini. V, 2087.

Palatinus episcopus. X, 1731.

Palchonijs papa Bracharensis. VII, 803.

Palla. V, 1978 Palla gestantur sacramenta. VII, 858.

Palla super Reliquias. VII, 836.

Palladius praefectus praetorio. X, 1736, 1727

Palladius diaconus. X, 1753.

Palloris causa. I, 1455.

Palmitibus vitis prodest, non viti palmitis. X, 1785.

Panes tres in Scriptura legitur, qui illi sint. VI, 1316.

Panum multiplicatio exponitur. V, 1903

Pannonia crasa. III, 2353.

Pantagathus vir illustris. X, 1730.

Pantius. IX, 791.

Papa majores dioeceses tenet. IX, 787. Papa Silvester.

IX, 786.

Papae auctor est pluribus spei carnalis. VIII, 1218.

Paradisus pro horto. V, 2051. Paradisus Dei nobis promissus, non is in quo Adam jussus est corporaliter operari.

III, 2581. A passione Christi omnibus justis est reseratus.

V, 2018, 2054, 2059. Eo ab Adam primus intravit latro. V,

2045, 2045, 2049.

Paradiseus quid I, 1446.

Parasceves dies est festus. V, 2017. Paulo ipso auctore.

V, 2017. Ut nullus in Parasceve de ecclesia se subtrahat.

V, 2056.

Parco. Nolle ut parco Deus iniquis, quasi proprium est omnium iniquorum. V, 2251.

Pardus. IX, 787.

Parentibus semper honor et amor, et in necessitatibus subsidium debetur. V, 2264. Parentibus pauperibus prius quam extraneis elemosyna largienda. V, 2264. Parentes pauperes qui dedignantur carpiuntur. V, 2264. Parentes terrenos propter Deum negandos Christus exemplo suo docuit. VIII, 1146. Iis nec sepultura debetur, si a Dei servitio prohibeantur. VI, 1055.

Parmentiani cathedra. IX, 775.

Paronyma. I, 1422. Qui ab homonymis differant. I, 1422.

Parimoniae in civis regulae. VI, 1101.

Participium vocatur, quod partem nominis capiat partemque verbi. I, 1403.

Parvuli ab uno Chrysostomo dicuntur in confusione peccati et non coinquinati peccatis. X, 1756. Parvulos baptizandos negans, aut dicens nihil ex Adam trahere originalis peccati, damnatur. X, 1723, 1750. Parvulis si non est peccatum, iniquus est Deus, qui vitam eis auferat. X,

1649, 1652. Aut cum eos variis doloribus ac passioibus cruciari sinit. X, 1651. Aut cum ad iudicium coram se venire facit. X, 1652. Parvulis non baptizatis Pelagiani promittunt vitam æternam. X, 1653. Non permittit fides Catholicorum nisi gehennam. X, 1654. Parvuli sine baptismum morientes damnantur; nec dicendi sunt Dei beneficio futurae impietati praerepti. X, 1781. Æterni ignis supplicio puniuntur. VI, 774. Nec est locus medius in quo beate vivant. X, 1634, 1725, 1730, 1769. Sed eorum mississima erit poena vel damnatio. X, 1748.

Pascha a passione. III, 2559. Ejus ratio mystica. III, 2550.

Pascha semel tantum gestum esse. VI, 723. Paschalis agni comedend singuli ritus paucis explicantur. VI, 723. Pascha a Judaeis actum vespere diel quo mortuus est Christus.

III, 2288. Pascha per orbem totum una die celebrandum docernit Arelat. synodus. IX, 783. Quando celebrandum VIII, 1221. Tempus quo celebratur, et temporis hujus mysterium. V, 2069. Paschali solemnitati debita preparatio

(Vingt-cinq.)

V, 1801. Paschæ vigiliis reservatur historia immolationis Isaac. V, 1749, 1750. Paschate imminente ingravescere solent tentationes. V, 1773. Paschalis dici laus. III, 2568. Pascha solemnitas solemnitas. V, 2068. Paschæ spiritualiter celebrandi ratio. V, 2067, 2068. Paschalis Agnus in una Ecclesia comeditur. VI, 1198, 1201. Paschalis solemnitas conclusione Neophytorum habitus commutatur. V, 2075. Paschales dies sunt indulgentiæ ac remissionis. V, 2075.

Passerius presbyter. X, 1699.

Passiones et passivæ qualitates qui distent. I, 1453.

Passio Christi quam utiliter cogitur. VI, 960. Exponitur I, 1468, 1469. Ejus mysteria pluribus Sermonibus explicata. V, 2056. Passionis Christi sacramenta qui diabolus æmuletur. III, 2279.

Passiones etiam proluxæ in ecclesia stando audiri solitæ. V, 2520.

Pastor velut præco iudicis jussa nuntiat. V, 2077. Periculum ejus, si vitia amputare prædicando negligat. V, 2206. Non sufficit ei bonitas sine disciplina aut scientia. V, 1849. Pastor noster Christus portat et reficit, regit et custodit. VI, 1070.

Pastoris liber laudatus a Cassiano. X, 1817. Nullius auctoritatis reputatur a Prospero. X, 1819.

Pater quatuor modis in Scripturis dicitur. VI, 1080. Alterutri eorum honor semper debetur. VI, 1030. Pater alius honoris causa vocatur, alius ad fidem aut salutem deputandus. IX, 833. Patrem salutis non teneo nisi Deum. IX, 832.

Pater cœlestis solius Christi specialis est pater, noster autem est in commune. V, 1907. Patris æterni figura, Abraham. V, 1735. Isaac. V, 1760. Jac. b. V, 1765. Isai. V, 1818. Pater vocatur monas. VIII, 1163. Principalis bonitas. VIII, 1183. totius deitatis principium. VI, 976. Cujus peculiare est, ne missus dicatur. III, 2235. Numquam sine Filio existit. VI, 1014. Non ante Deus quam pater. V, 2192; VI, 1191. Esse sapientia melius dicitur, quam non habere sapientiam nisi in Filio. VIII, 1174. Per Filium est omnipotens. VIII, 1181. Per sapientiam, quæ est Christus, tenet omnium potentatum. VIII, 1182. Male incapabilis et solus invisibilis prædicatur. II, 1159. Pater verbo suo se declarat. V, 1880. Se ipsum talem qualis est cogitans, Filium gignit. VI, 1014. Et eadem cogitatione totam mundi formam dicit. VI, 1013. Patris et Filii opera inseparabilia. X, 1887, 1895. *Vide* Deus, Filius, Trinitas. De generationis divinz modo sufficit scire quod genuit lux splendorem. VI, 1091.

Pater patrum ab Judæis dictus quidam. VII, 823. Patrius in Angelis, rubo etc. visus est Filius Dei. III, 2270. Pater filium Abraham, non quia ex eo nascatur, sed quia fidem imitantur. V, 1743. Pater noster diabolus, non natura, sed imitatione. V, 1742.

Paterni et Torquati consulates. III, 2176.

Patres de mentibus extirpari posse docent cum Philosophis Pelagianis. X, 1092.

Patientia Dei eruditio est poenitudinis et oblatio correctionis. X, 1839. Illa abuti, et non intelligere Dei benignitatem, jam magna damnatio. X, 1870. Patientiam Dei erga iniquos reprehendere, iniquorum est proprium. V, 2251. Patientiæ Christi imitatio suadetur. V, 1936. Deus diligentes se pati aliquid vult, ut juste eos promovere videatur. III, 2239. Patienter adversa ferre. VI, 1183. Patienti non contemptis præcisus est ab Ecclesia. V, 1951. Patientia domandi sunt hæretici et schismatici. IX, 791, 792. Patientia etiamsi tolerare amat, non amat quod tolerat. X, 1874. Tolerantiæ fortitudo ex Deo est. X, 1823. Oratio ad pendendam patientiam. VI, 956.

Patria nostra cœlum: quam stultum illuc non anhelare. VI, 1531. Patriam perfectionis ergo necessario deserendam esse existimantes, refelluntur. VI, 1104. Patriam affectibus deserere præstat quam gressibus. VI, 1104.

Patricianus malam vult esse carnem nostram. VIII, 1220.

Patrimonia ex auribus suspendere. II, 1116. Patrimonium augere cupiens, si non rapina, saltem voto est malus. V, 2248.

Patropassiani. VI, 755; VIII, 1101. *Vide* Sabellius.

Patritius vicarius Præfectorum. IX, 777.

Patroclus Arelatensis. X, 1731.

Paulinus S. Ambrosii diaconus Cœlestium Carthagine accusat. X, 1686, 1692. Cœlestio in conventu sacerdotum resistit. X, 1686. Romam a Zosimo citatur. X, 1725. Ejus libellus contra Cœlestium Zosimo oblatum. X, 1724. Cœlestius ex his quæ sibi ab eo objecta sunt, hæreticum eum posse approbari dicit. X, 1724. Ea tamen omnia damnare a Zosimo jubetur. X, 1724.

Paulinus Aelius. IX, 780, 782.

Paulini Aquiliciensis liber de salutaribus documentis. VI, 1017.

Paulus novi Testamenti Jonas. V, 2122. Lupus mæne rapiens, et ad vesperum dividens escas. V, 2098. Manibus omnium Stephanum lapidavit. V, 2251. Martyrum cruore totum se inficiens fit Apostolus. VI, 1099. Pauli conversio. V, 2098, 2123. Et raptus in tertium cœlum. VI, 1023. Paulus Deum in hac vita vidit, sicut Sancti post hanc vitam vident. VI, 752. Passus est mala quæ Christianis infixit. V, 2124. De Pauli cervice lac pro sanguine manavit, quam congruenter. V, 2120. Paulus tacto nomine proprio *Egredius Prædicator* simpliciter appellatur. VI, 1035, 1100. *Vide* Petrus. *Paulus* Erem. VI, 1104.

Paulo episcopo Cirt. orta est persecutio. IX, 797. Quid quærentibus Scripturas responderit. IX, 794.

Paulus et Macarius. IX, 838. Operarii unitatis adversus Donatistas. IX, 800, 801. Ministri sancti operis. IX, 803.

Paulus Samosatensis. V, 2200.

Paulianistæ. VIII, 1217.

Pauperes passim in Scripturis benedicuntur. V, 2510. Ubi non omnes pannoni pauperes, sed humiles sunt intelligendi. V, 2510. Pauperes multos, ut pote vitii et malis moribus locupletes, inopia nil juvat. V, 2511. Pauper superbo nihil stolidius. VI, 1084. Pauperibus iis tantummodo cœli regna promittuntur, quibus divitiarum inopiam animorum comitatur humilitas. VI, 1085. Pauper is est spiritus, qui humilis. VI, 1084. Nobilis inopia, meatis humilitas. VI, 1084. Solis pauperibus spiritu cœlum promittitur. VI, 1084. In egestate aequitatem servare, perfecta justitia. III, 2365. Pauperum virtutes vel vitia cum iisdem divitum virtutibus ac vitii comparata. III, 2572. Pauperes posse esse beatos. V, 1842. Pauperes non sunt contemnendi. V, 1842. Sed honorandi. VI, 1065. Cur eos Deus esse permisit. V, 1989, 2230, 2530, 2541; VI, 1176. Scilicet ut illi per patientiam, divites per eleemosynam possent Dei gratiam promereri. V, 2530. Pauperes, negotiatores. V, 1892. Pauperes inter ac divites commercium. V, 2535. Pauperum miseria, medicamentum est divitum. V, 2531. Pauper sibi, te divitem facere potest. V, 1845, 2231. Pauperis manus, gazophylacium Christu. V, 2024, 2535. Pauperibus data, nobis servantur in cœlo. V, 1881. Cœlestem thesaurum habere non potest nisi pauper, aut qui pauperibus solatia præbet. VI, 1081. Pauperes in die iudicii pro iis rogabunt, a quibus hic stipem acceperint. VI, 1076. Quid damnationis erit spoliasse pauperem, quem summum crimen est non passisse. V, 2251, 2252. Pauperes ad convivium vocandi. VI, 1183. In sanctis solemnitatibus. V, 1976. Accusat se publice Casarius, quod interdum vestimenticula sua pauperibus dare neglexerit. V, 2024. Pauperum legationem agit Episcopus. V, 2170. Pauperes dimittendi mos per verba, *Vade in ante, dat tibi Deus*. V, 2305.

Paupertatis quinque genera. VI, 1513. Paupertatis Evangelicæ pretium. V, 1954, 1953. Paupertatis votum. VI, 1099. Cupiditatem habendi sub obtentu pauperibus erogandi subditis non permittit. VI, 1093. Crimen eorum quid illud violant. VI, 1081.

Pauperticula. V, 1898.

Pax Dei et pax mundi qua ratione differant. III, 2293. Pax domestica quid. X, 1872. Pax inter malos, res valde dolenda. VI, 1259. Pax non est dicenda, quæ de radice caritatis non surgit. V, 1916. Pax et justitia duæ amice carissimæ. VI, 1338. Pax de justitia, de pace gaudium nascitur. V, 1917. Pax plena non est, quando repugnatur vitii. X, 1873. Pax prima, ut cum Deo pacifici simus. V, 1035. Pax perfecta, quando et cum aliis, et nobiscum pacifici simus. V, 1916. Pacis commendatio. V, 1858; VI, 1257. Pacis commoda et effectus. V, 1931, 1935. Pax hereditas Christi. V, 1932. Pacem non servare, Christum spernere est. V, 1838. Pax Christi, omnis pax intentionis actionisque est perfectio. X, 1894. Pacifici beatitudo. VI, 1894. Pacem qui non vult, nec vult filius Dei esse. V, 1935. Pax semper habentia cum bonis, et bellum cum vitii. V, 1933. Sine pace non est accepta oratio vel oblatio. V, 1933. Pax cui ex omni parte patent, et sine qua undique clausa sunt cœlestis Jerusalem portæ. V, 2235. Pacis tempore quærenda adversitati præsidia. X, 1875. Pacis observantia cum pacis inimicis. X, 1861. Pax temporum, pax cum proximis procuranda. V, 2078. Vocabulo *Pax*, unitas Trinitatis explicatur. VIII, 1210.

Peccator sibi potius inimicus, quam D. o. VIII, 1149. Peccans et a verbo se separans nihil fit. VI, 809. A Spiritu sancto deseritur, eumque occupant tenebræ. V, 1821. Peccatoris vinculi, carcer, tenebræ, pondera. VI, 947. Triplex abyssus. VI, 948. Peccator est cæcus videns. VI, 948. Vivens portat funus suum. V, 1783. Quæ mala ei ubique immineant. VI, 947. Peccator omnem in se commovet creaturam. VI, 856. Quod contra Deo rebelles sese pariter universus orbis armat. *Egypti* i. l. agis ostenditur. III, 2163. In peccatores cur non statim vindicet Deus. V, 1965. Cur aliquos hic non plectat. V, 2522. Duplici de causa eos Deus

non statim puni. VI, 1053. Ihsis nec negat patris potestatem ac illi nomen. VI, 1054. Multos peccatorum suorum cumulo completo jam ex hac vita puniri. VI, 1054, 1055. Peccantium felicitate cur nihil infelicis. X, 1802. Peccatorum gaudium, plaga iræ Dei. III, 2159. Peccatorem non flere impossibile est vel hic vel in futuro. VI, 949. Peccatorem manent aut continui dolores vitæ poenitentis, aut æterni cruciatus. VI, 945. Omni peccanti anime duo sunt poenalia, ignorantia et difficultas. X, 1896. Peccator in se ipso consistere non sustinet, ad alia divertit, sed inquietudinem auget. V, 2224. Peccatorum minorum multitudine hoc etiam efficitur. V, 2225. Qui se a Deo avertit, ipse et velle quod bonum, et posse sibi sustulit. X, 1848. Peccare est in malorum potestate, sed non hoc vel hoc peccando facere, nisi Deus permittat. X, 1854. Prævaricatio hominum disposita a sæculis creatiois ordinem turbare non potuit. X, 1845. Peccatores scrivunt nolentes Dei dispositioni, qui volentes subjecti non sunt ipsius præcepto. VI, 1139. Non deserit Deus nisi meritis deseri. X, 1859. Neminem deserit prius quam deserat. X, 1841, 1846, 1848. Deus delinquentes deserit, resistentes indurat, contemnentem condemnat. X, 1671.

Peccator omnis inexcusabilis. X, 1866. Nulla eum excusat conditio. V, 1904. Peccatorum vanæ excusationes. V, 2215; VI, 1126. Culpam suam in diabolum regerere jam non possunt. V, 1979. Infelix solatium tibi est peccatorum turba. V, 2321. Peccator in iudicio a diabolo accusatus. VI, 1072. Peccatores quomodo non palpandi. V, 1814, 1815. Eos palpans, peccati fomitem subministrat. V, 1872. Peccatores non spernendi, sed ut Christi pedes oleo delinendi. V, 1907. Qui ad poenitentiam adducendi, qui suscipiendi poenitentes. V, 1772. Peccatores inter et demones discrimen. X, 1846. Peccator et homo duo nomina sunt. V, 2251. Qui utrumque distinguendum. VI, 1239.

Peccatores se veraciter omnes sancti pronuntiant. VIII, 1231. Peccator est omnis homo. IX, 767, 769. Peccatum nullum fit, quod non possit facere alter, si Deus ei desit. VI, 877. Quot modis nos ab eo Deus servat. VI, 877. Peccata nobis a Deo dimissa, quæ ipse protegente non commisimus. VI, 818, 836. Tribus modis nos Deus a peccatis conservat. VI, 836. Quam multis nos ab iis revocat. VI, 857. Peccatorem se dicere nil juvat, si adhuc peccare delectat. V, 1977. In peccante Deus odit negligentiam revertendi, ac desperationem salutis. VI, 1049.

Peccatoribus contra desperationem consulitur. VI, 1098. Peccatori nulli desperanda venia. V, 1960, 2216, 2222. Sub manu omnipotentis Medici nulli unquam peccatori expedit desperare. V, 2275. Peccatores ad emendationem a klucere quem amet Deus. V, 1851. Ei veniam dare tardius Deo videtur, quam ipsi peccatori accipere. VI, 784. Peccatoribus cavenda desperatio, aut venia sine poenitentia consequenda fiducia. VI, 1118. Peccator sic timeat iustitiam, ut querat misericordiam; sic de hac confidat, ut illam contremiscat. V, 2319. Peccator inter Deum et peccatum, velut ægrotus inter medicum et morbum. V, 1876. Prima ejus medela, nosse quod laugeat, ac medici opem desiderare. X, 1856. Peccatoribus spem præbent, quæ Christus pro ihsis gessit ac passus est. VI, 907, 910, 956, 960. Peccatores scientes quæ promisit Deus bene viventibus, et male viventibus, mendacem illum judicant. III, 2536. Deum iustificat, cum ad misericordiam ejus confugit. III, 2536. Peccatoris ad misericordiam Dei confugientis oratio. VI, 946, 949. Ab irato ad placatum. VI, 949. Alia oratio mixta timore et fiducia. VI, 956. Alia ad Christum præ desiderio lacrymarum. VI, 950. Peccator animam sic debet plangere, quomodo mater unicum filium mortuum. V, 2226, 2250. Peccatoris conversio, miraculum maximum. V, 1919. Peccatoris speculum. VI, 985.

Peccatum omne mendacium est. X, 1871. Peccare est in veritatis præceptis vel in ipsa non stare veritate. VIII, 1142. Peccator, dum ad incoacta præsumuntur, aut concessa inordinate fiunt. III, 2215. Peccatum naturale negant Pelagiani. X, 1734. Ac Manichæus vocant aliter sentientes. X, 1735. Sed peccatum naturale et originale unum et idem esse affirmant Pelagiani. X, 1772. Anathematizandi sunt qui naturale ad substantiam aliquam dicunt esse peccatum. X, 1772. Peccatum non natura, sed vitium naturæ id appetitum quod non est ordinis sui. X, 1878. Contra naturam est. X, 1845. Peccatum originis defendi posse negant Pelagiani, qui ejus dicitur auctor Deus. X, 1707. Pluribus argumentis hoc refellitur. X, 1767. Peccati non est auctor Deus. X, 1853, 1853, 1850, 1841, 1842, 1846, 1848. Ne Manichæus quidem facere ausus est Deum peccati auctorem. X, 1759. Sunt qui mortem solam, non peccatum, in humanum genu s transisse dixerunt. X, 1772, 1775. Peccati auctor est Deus, si auctor mortis. X, 1649. Si voluntate Dei peccarent homines, iudicium Dei non esset. X,

1847. Peccatum non fit sine demonis operatione. VI, 1177. Sed nec diabolo in totum adscribi potest, multo minus Deo. X, 1847. Deus non ordinavit peccatum, sed poenam amantibus culpam. VI, 1126. Peccatum esse propria voluntatis, ipse etiam Manichæus adactus esse confiteri. VIII, 1141. Idque multis rationibus suadet. VIII, 1142. Peccatum est, non quod malum diligitur, sed quod meliori minus bonum præferatur. X, 1896. Peccatorum omnium duæ origines, error et superbia. V, 2005. Peccatum ab anima coepit. III, 2582. Non desiderio corporali, sed spe deitatis Adam peccavit. III, 2582. Non peccat anima nisi per carnem. VI, 1075. Quibus gradibus Adam et Eva in peccatum lapsi sint. VI, 1051. In illis duobus originaliter totum damnatum est genus humanum. VI, 1051. Peccatum a diabolo mutuavit Eva, Adam consensu cautionem fecit, usura posteritati crevit. X, 1649. Christus debitum solvit. X, 1649.

Peccatum primorum parentum solis illis obfuisse docent Pelagiani. X, 1617. Peccatum originis negant primum aliqui Syri, et maxime Theodorus. X, 1689. Deinde Rufino institutore Pelagius. X, 1681. Postea Cælestius. X, 1681. Plurimæ Juliani sententiæ, quæ peccati originis fidem labefactent. X, 1745, 1748. Peccati traducem quibus argumentis hæretici negent. X, 1689, 1750. Peccato originali omnes mortuos Christus invenit. V, 2257. Peccatum originale contra Pelagianos demonstrat. X, 1617. Illud probat necessitas regenerationis. X, 1813. Probat et mors omnium hominum. X, 1667. Ac miseria generis humani. X, 1882. Nam non transisset poena, nisi transisset culpa. X, 1617. Patet ergo culpa, ubi non latet poena. X, 1815. Facilius quippe fieri posset, ut peccatum non sequeretur poena, quam ut poenam non præcederet culpa. X, 1607. Peccatum originale negans, habet adversum se plurimos veteres catholicos doctores. X, 1725. Fides de peccato originali Zosimi verbis clare exponitur. X, 1750.

Peccato Adam genus humanum obnoxium fecit. III, 2556, 2559. Hinc diabolus potestatem accepit carni ejus se immiscendi, et suggerendi oblectamenta delictorum. III, 2557. Peccatum originis inest omni homini qui per concubitum viri et mulieris concipitur. VI, 774. Christus solus absque peccato. V, 1977; X, 1650, 1775. Peccati legi omnes sine ulla exceptione subjecti. V, 1944. Solus sine peccato est natus, quem non concupiscentia carnis, sed obedientia genuit mentis. V, 1907. Peccatum originis caro contrahit, et anime refundit. VI, 810. Nec Deo tribui potest. VI, 810. Peccatum in parvulis non actione, sed uterina conceptione pertransit. X, 1650. Peccatum in filios non transitit propagatum, sed libido. VI, 758. Ex ovibus Jacob ostenditur appetitus vis ad immutandam naturam. X, 1768. Vitata radice macula per traducem propagata est. X, 1667. Transit seminis effusio, nec tamen semen vitium est, sed vitiatum. X, 1619, 1625. Christus solus sine semine et expert delicti natus est. X, 1619, 1620, 1625. Peccatum protoplasti omnes trahimus seminis conceptione, non morum imitatione. X, 1620. Hinc et malos imitatur. X, 1620. Homo primus cum peccavit, natura peccavit, sic effecta peccatrix ac vitata, non vitium aut peccatum. X, 1619. Tum Adam et Eva natura humani generis erant, ideoque in illis unis omnes eramus. X, 1619, 1621.

Peccatum ullum esse infantium negat Pelagius. X, 1707. Peccato originis frustra negantur carere debere, qui de duobus baptizatis nati sint. X, 1685. Illius reatus etiam a baptizato trajicitur. X, 1885. Peccatum originale ex Adam trahunt parvuli, qui adhuc nullum committere poterunt. X, 1725. Peccata parvulis non propria sed aliena dimittuntur. X, 1725. Ob solum originis peccatum parvuli sine baptismo morientes æterno igne puniuntur. VI, 774. Peccatum primorum parentum ipsis plagam, nobis plagas fecit. X, 1628. Peccatum originale parentes quidam aggravant, quidam relevant. X, 1885. Peccatum primum per id emendatum, per quod admissum est. III, 2589. Peccati originalis reatum circumcisio delet. X, 1781. Peccati originalis merito iusti ante Christum tenebantur in inferno, donec ab eo absoluti sunt. V, 2060.

Peccatum originale aut actuale sine Christo dimitti non potuit. V, 1850. Contra vulnus originalis peccati, verum et potens ac singulare remedium mors Filii Dei. X, 1811. Peccati originalis reatus in universa Aha propagant. VI, 764. Indebita liberatoris gratia absolvitur. VI, 764. Peccata originalia et propria omnia baptismo dimitti. VIII, 1129. Idque omnium fides tenet. VI, 1045.

Peccatorum distinctio in necessaria et spontanea. VI, 945. Peccatum nullum esse necessarium. VI, 1120, 1126. Peccatum originis in Adam fuit spontaneum. VI, 1120. Peccati triplex ratio. V, 1869. Peccat homo etiam cum nescit. III, 2590. Rei sunt etiam ad quos disciplina legis nunquam pervenit. VI, 1230. Nefas inter multos admissum, quasi imago fit innocentie. IX, 776. Sed peccat pe-

riculosius, qui se graviter peccare non putat. V, 2285. Peccata tanto sunt graviora, quanto sublimior est qui peccat. III, 2304. Peccatum in illum redundat, qui prohibere non vult cum possit. V, 2004. Quibus nil noceant peccata aliena. VI, 777. Peccata cordis non negligenda. VI, 159. Peccata quæ sint capitalia, quæ minuta. V, 1946. Peccata lethalia. VI, 1121. Peccatum ad mortem. V, 1860. Peccata a capitalibus distincta quæ et quanta sint. V, 2220.

Peccata sine Dei gratia posse vitari Pelagiani negant. X, 1753. Quam illam velint gratiam. X, 1753. Posse hominem si velit, esse sine peccato, et aliquos re vera ante Christi adventum fuisse Cælestii doctrina est. X, 1681, 1687, 1692, 1695, 1694, 1699. Nullum adultum sine peccato hinc vivere. VI, 776. Impossibile est homini ut non peccet. III, 2308; V, 1895, 1898. Impossibile est ut nunquam peccet natura quæ potest peccare, alias Deo melior esset. III, 2326, 2335. Sanctos non tantum humiliter, sed et veraciter peccata confiteri, eorumque remissionem deprecari. X, 1720. Sine minutis peccatis nullus unquam fuit aut esse poterit; sine criminibus esse possumus et debemus. V, 1947, 1949, 2020, 2210, 2220. In minimis misericordiam consequetur, qui fidelis et sollicitus fuerit in magnis. III, 2333. Peccata minuta animam non occidunt, sed turpiter foedant. V, 1946. Si plura sint, mergunt. V, 1946, 1947. Peccata peccatis cumulare quam periculosum. V, 2221. Peccata parva neglecta qui obdurationem pariunt. V, 1787. Peccans in uno qui fiat omnium reus. VI, 1124.

Peccati feditas. VI, 945. Effectus. V, 1074, 2224, 2225. Peccatum crescit neglectum; nullum respectu Dei parvum. VI, 1119. Peccata nulla Deus inulta permittit. VI, 1550. Nulli impunita esset possunt. X, 1876. Peccato ab hominibus parcitur, quia multorum est: sed tunc tanto divino iudicio gravius vindicatur. V, 2290. Peccata quorumdam cur Deus hic non plectat. V, 2322. Peccandi mensuram, donec cumuletur, interdum expectat Deus. V, 1811. Nullus post culpam impuniti locus, dum fit reatus ipso supplicium. II, 1101. Peccati supplicium aliquibus vertitur in reatum. X, 1839. Ut eis peccatum sit ipsa poena peccati. X, 1842. Peccata Deus vindicat justus, quæ fieri non cogit peccator. X, 1895. Peccatum præcedens in Oza per hanc culpam, ob quam interit, iunium quidam existimant; idque sæpe fieri, ut minores culpæ præcedentium peccatorum vindictam incutiant. III, 2180. Id probat poena, quam ob populum a David numeratum plebs sustinuit. III, 2180. Eadem conjectura est de quinquagenariis ad Eliæ verbum igne consumptis. III, 2182. Peccatum Achar quatenus aliis obfuerit. III, 2234. Peccatis cessantibus cessare flagella. V, 2077.

Peccati poena est diaboli dominatio. X, 1845. Peccandi consuetudine facta, timendum ne quis etiam si velit, a diabolo se liberare non possit. V, 2222. Peccatorum faciles aditus, difficiles exitus. VI, 944. Peccatum malum in culpa, amarum in poena. VI, 986. Peccato poena ipsius est præferenda. VI, 948. Peccare debet nemo, etiamsi necesse esset perire quicquid Deus non est. VI, 950. Peccati quam gravis et quam dura sit conditio, prodit remedii magnitudo. V, 2014. Peccatorum crux Christo ea gravior, quam pro nobis suscepit. V, 2207. Juramentum in baptismo nos strenuatiare diabolo ac pompis ejus et peccatis omnibus. VI, 1066. Incræpantur qui ut liberius peccent, fidem suscipere differunt. III, 2576. Peccatorum quatuor gradus. VI, 1231. Peccata cum gaudio recogitare, Deo abominabile. VI, 1050.

Peccare humanum, Christianum a peccato desistere, perseverare diabolicum. VI, 1155. Peccatum nullum tam grande, quod penitendo non habeat veniam. VI, 1179, 1182, 1187, 1189, 1190. Peccatorum venia semper cogitanda, donec impetretur. VI, 1190. Hæc etiam iustis sæpe necessaria. VI, 1117. Peccata quotidie a iustis contracta continuis operibus bonis expianda. VI, 768, 776. Peccata quotidie redimenda. V, 2221, 2224. Quoties subreptim, sine ulla mora his medicamentum provideatur. V, 1788. Peccati vulnus dum adhuc calidum est, curandum. V, 1803, 2219, 2348. Peccatis providit Deus medicamenta, quæ dicit et pauperes possint adhibere. V, 2259. Et unde sine vrandi labore peccata redimeremus. V, 2335. Ut unde regimeret se non habuisset, nullus dicere jam possit. V, 2252. Rorum in nobis est remedium. V, 2162. Peccatorum remedia. V, 1877; VI, 1348. Tria remedia. V, 1869. Peccata bonis operibus, ac præsertim elemosinis necessario redimenda. V, 1895, 1898. Per caritatem redimere ea possumus. VI, 1066. Peccatorum veniam accelerat fratrum indulgentia. V, 1869. Amplectenda homini tam benigna conditio, ut dimittendo peccata aliena, diluat sua. X, 1892.

Peccata minuta qua ratione hinc aut post hanc vitam purgentur. V, 1947. Redimi nisi operibus bonis ac præponderante Dei misericordia non poterunt. V, 2220. Quibus ceteris redimantur. V, 1948. Per ceremonias veteris le-

gis remittebantur. VI, 1129. Peccata iustorum minuta tribulationis igne sunt consumenda. V, 1771. Peccata capitalia quibus operibus sint delenda. V, 1948. Peccata capitalia et mortalia post baptismum commissa, poenitentia publica sunt diluenda. VIII, 1217. Nec negandum solvi posse secreta satisfactione. VIII, 1218. Per confessiones veraces ac dignos poenitentiae fructus sunt expianda. VI, 1066. Peccata nostra iudices nos sentiant, non patronos. V, 1788. Ea defendere, quantum malum. X, 1878. Peccatum monstri serpentis iustar monstratur. VII, 846. Confessione interimitur. VII, 847. Peccata sua accusans Deo conjungitur. V, 2227. Peccatorum remissam due habent cause, una docti, altera poenitentiae. III, 2577. Durum est ignosci eis qui votum habeat peccandi. III, 2577. Christianus armare se debet contra peccata: sed quia impossibile est ut semper vincat, si se victum doleat, reparat se. III, 2576. Bene currit ad remissionem peccatorum, qui despicit sibi. X, 1875. Peccata præterita non nocent, si non læsent. V, 1891, 2208.

Peccata remittendi data Ecclesiae potestas. VI, 766. Ad peccatorum remissionem quantum conferat Ecclesia. VI, 1119. Quod peccat homines in nos, indulgendum; quod in Deum, nisi punianus, eorum participes efficiuntur. V, 2162. Peccata qui redimere coperit, capitalia non admittat. V, 2337. Peccata non deserentibus nihil prosuat elemosynæ. V, 1846. Nihil Dei laudes. V, 1847. Vix ad veniam admittendus est, qui votum habet delinquendi. III, 2310. Peccata quadam ex se mortalia, in poenitentia fiunt vitalia, sed non statim sanata. VI, 1128. Peccato mori, quid sit. VI, 1032. Peccati regnum qui destruat. V, 1861; VI, 822. Peccando templum Dei destruinus. V, 1863. Cavendum ne reparati iterum labamur. V, 1835. Quam hoc periculosum sit. VI, 1075.

Peccatum in Spiritum sanctum. VI, 766. Non remittitur. III, 2504, 2507. Qua ratione veniam non habeat. VI, 732. Peccant in Spiritum sanctum soli impenitentes. VI, 1119. Peccata, sacrificia pro peccatis. VI, 774. Peccatum factus Christus dicitur duplici ratione. III, 2268.

Pectoris percussio. VI, 1148.

pelagius. IX, 807.

Pelagius Brito. X, 1679, 1684. Albinus canis, Scoticæ gentis de Britannorum vicinia. X, 1696. Scotorum pultibus prægravatus. X, 1696. Grandis et corpulentus. X, 1696. Balneis epulisque nutritus, latus humeros gestabat robustamque cervicem. X, 1696. *Not. (a).* Fuit monachus. X, 1681, 1750. Laicus. X, 1699. Duobus adolescentibus relinquendi sæculi auctor. X, 1745. Veteri necessitudine Hieronymo devinctus. X, 1697. Prius nomine cum magna laude ab Augustino notus, quam hæresi. X, 1691. Ac semel et iterum facio ab eodem visus Carthagine. X, 1691. Scripsit, ante quam hæreticus proderetur, tres libros de fide Trinitatis, ac pro actuali conversatione Enlogiarum unum. X, 1679. Ob quem se Cypriani ad Quirinum operis imitatore et epletorem dicebat. X, 1704. Deceptus et institutus a Rufino Syro. X, 1781. Commentarios in Paulum edit. X, 1683, 1781. Ante Romæ vastationem. X, 1687. Quos Hieronymus in eundem Apostolum scripserat, carpi. X, 1695, 1696. Pelagii epistola ad Demetriadem. II, 1099. Verba ex libro ipsius ad Livaniam viduam. X, 1690, 1707. Quam sint adulteria. X, 1707. Hæc ille cum suis jurare solent sua non esse. X, 1707. Pelagii libris inerat stili splendor, ac Tulliani venustas eloqui. X, 1707. Hos ille visis discipulis describendis tradebat. X, 1707. Divinum in eo mirabantur discipuli ingenium. X, 1703.

Pelagius Joviniani heres. X, 1706. Antichristi discipulus. X, 1646. Cælestium discipulum nactus est. X, 1750. Iudaismum revocat. X, 1690. Dogmata tenet Manichæorum. X, 1685. Manichæos ipse vocat qui in Lege umbram, in Evangelio veritatem esse prædicant. X, 1704. Ferre non potuit verba Augustini, *Da quod jubes, et imbe quod vis.* X, 1691. Contendit liberum arbitrium re tolli, si homo per se nihil possit. X, 1707. Deumque peccatorum nostrorum esse auctorem. X, 1706. Assertit omnes voluntate propria regi. X, 1691, 1703, 1708. Docet in his merito laudandam vitam, quæ nisi ex nobis et in nobis esse non possunt. II, 1107. Negavit ullum hominem læsum Adæ prævaricatione, sed tantum imitatione. X, 1681, 1688. Concilii plenarii adversus Pelagium et Cælestium an. ccccxix. subscriptiones ab episcopis quæsitæ. X, 1731.

Pelagius primum hominem qua ratione neget mortis auctorem. X, 1680. Vult infantes baptizari in regna celorum, non in remissionem peccatorum. X, 1706. Hoc non audet palam profiteri, ne sapienter. X, 1768. Ipsi de imbecantia opinio expomitur et homine refutatur. X, 1703. Pelagius abi ait, nos sine peccato esse posse, captiose addit, *non absque Dei gratia.* X, 1695, 1694, 1699, 1701, 1703. Gratia nomine præcepta legis et liberum arbitrium intelligens. X, 1693, 1701. Ideoque docet eos, ovi absque

legis scientia sint, peccata vitare non posse. X, 1693, 1703, 1708. Qui interpretetur quod dixit, *Non posse esse sine peccato, nisi qui scientiam legis habuerit*. X, 1708. In eo quod ait, posse hominem esse sine peccato, et mandata Dei facile custodire, quatenus tolerabiliter fallatur. X, 1713. Plures ejus sententiae carptim afferuntur. X, 1703. Ipsius doctrina exponitur ex Prospero Carmine ac Chronico. X, 1684, 1691. Quibus in locis et a quibus viris rejecta ac refutata fuerit. X, 1683. Pelagii doctrinam tacitis nominibus refutarunt Aurelius, Augustinus, Hieronymus. X, 1697. Multa contra ipsam ediderunt Cyprianus, Hilarius, Ambrosius. X, 1697. Pelagii nomini parcat Hieronymus. X, 1693, 1697. Inimicus erroris, non hominum. X, 1697. Non tamen sibi cavendum putans, ne veterem necessitudinem laedere videretur. X, 1697. Librum, quem Pelagius duobus adolescentibus tradidit, iisdem prodentibus ac petentibus Augustinus refellit. X, 1698, 1713. Et Innocentius ab omnibus dammandum et calcandum judicat. X, 1715.

Pelagius et Coelestius nec episcopi nec clerici fuerunt, nec omnino ex ordine sacro, sed velut monachi vagabantur. X, 1683. Pelagius Romæ diu vixit. X, 1715. Cum Hipponense litus Augustino absente appulisset, moram ibi non fecit. X, 1691. Post Romæ vastationem in Palestina degebat. X, 1689. Tum libris ejus ad Africam missis a tribus Conciliis, ac subinde ab Innocentio communione ecclesiastica una cum Coelestio privatur. X, 1689. Jerosolymis nonnullos fallit. X, 1712. Multo plures ibi adversarios, ac nominatim Hieronymum, patitur. X, 1712. Pelagius laicus Jerosolymis in consensu presbyterorum sedet. X, 1690. Quomodo ei in hoc conventu Joannes episcopus patrocinetur. X, 1699. Ab eo tamen ad Innocentium remittitur. X, 1700. Pelagius a Nepero et Lazaro accusatus in Palestina synodo absolvitur. X, 1684. Aliqua ex his quæ ipsi objecta sunt. X, 1688. Pelagius dum Jerosolymis versatur, synodum Diospolit. deludit, sed posteriore synodo a sanctis locis deturbatur. X, 1689. Qua arte deluserit Palestinæ synodi Patres. X, 1709, 1709. Sententia xii. Quas in ea anathematizavit. X, 1709. Carthaginensis synodi ac Milevitanae, necnon quinque episcoporum ad Innocentium epistolæ, et Innocentii rescripta, post absolutum prædicta synodo Pelagium X, 1711. Afr. petunt, ut si Innocentio juste visus sit absolutus, saltem sententiam impetent coerceat. X, 1712. Purgatum eum et correctum optant ac pie credunt. X, 1712, 1715. De gestorum veritate, sed magis de Pelagii correctione dubitat Innocentius. X, 1714. Hinc ejusque assectas anathemate damnat. X, 1714. Pelagius ac Coelestius ab Innocentio sunt damnati. X, 1723, 1724. Atque ecclesiastica communione privati. X, 1689. Ad relationem omnium pene Afrorum episcoporum. X, 1682. Honorii rescripto ad Concil. Afr. an. cccxxviii. Urbe pelluntur. X, 1727, 1731. Aurelio auctore. X, 1731. Eorum sectatores cuius licet accusare, iisque exsilii pena decernitur. X, 1727.

Pelagius ac Coelestii hæresis Concilio generali Africae an. cccxxviii. damnatur. X, 1728. In damnanda Pelagii doctrina Afrorum episcoporum erga ejus auctores moderatio. X, 1712, 1715. Decretum Occidentium et Orientalium Ecclesiarum adversus Pelagium datum Innocentio scriptis, et Zosimus Latus promulgavit. X, 1715. Julianus conventus ut subscribat Pelagii et Coelestii damnationi, directat, et ad Apostolicam sedem scribit. X, 1738. Scilicet ad Zosimum. X, 1739. Epistola illius, nomine plurium qui ad plenariam synodum provocant. X, 1732, 1735. Qua ratione illi a subscriptione se excusent. X, 1735. Adversus Pelagium et Coelestium diversa Imperatorum et Pontificum scripta notantur. X, 1750. Ab universali Ecclesia damnati non desierunt errores tueri. X, 1750. Nullum tam ananorem erroris sui diabolus invenit, quam Pelagium. X, 1619. Pelagius litteras cum libello fidei ad Innocentium mittit, quæ Zosimo redduntur. X, 1715. Et inde ad Afr. diriguntur. X, 1716. Quomodo in his sedem Apostolicam circa baptismum parvulorum et liberum arbitrium fallere nisus sit. X, 1716. Pelagii prædictus fidei libellus. V, 2181; X, 1716. Pelagii litteris publice lectis Zosimus alique decipiuntur. X, 1721. Pelagii ac Coelestii fucata fide decepti, sive Zosimus et Palastini episcopi, habentur tamen et honorantur ut catholici. X, 1725. Pelagius ideo in Oriente absolutus, quia dixit se Dei gratiam confiteri. X, 1713. At alibi respondit se gratiam non dicere, nisi naturam in qua nos Deus condidit. X, 1713. Orientalis synodi iudicium ex ipsis gestis probatur tergiversando declinasse. X, 1715. Postmodum professus est, quod Diospolitana synodo dixisse se denegavit. X, 1749. Quæ in iudicio Orientali damnavit, in sedis Apostolicæ cœtu (sub Zosimo) conatur destruere. X, 1725. Innocentii sententiam quomodo secutus sit Zosimus. X, 1724. Pelagium ac Coelestium Zosimo præsidente Dei sacerdotes damnarunt. X, 1739. Ad eorum detruncationem Zosimus omnium dexteris armavit Anti-

stitum. X, 1731. Pelagius ex Commentariis ipsius in Paulum una cum Coelestio a Zosimo damnatus est. X, 1687. Pelagii dogmate saepe damnato, Coelestini diebus catholica fides quietem habuit. X, 1734.

Pelagianæ hæresis superbissima. X, 1761. Per simulatam humilitatem superbiam docet. X, 1692. Omnium hæreticorum venena complectitur quæ de philosophorum fonte manarunt. X, 1692. Qui philosophi et hæretici sint Pelagianorum parentes. X, 1692, 1693, 1696. In ipsis vivunt Origenes, Priscillianus, Jovinianus. X, 1697. Pelagianæ sectæ auctores facundi. X, 1767. Pelagii ac Coelestii, sive Theodori Mopsuesteni discipuli indifferenter dicuntur. X, 1772. Pelagianæ hæresis proles est Nestoriana. X, 1686. Coelestiana ac Nestoriana dicitur eadem hæresis. X, 1684. Pelagiani et Nestoriani cognatis confoderantur erroribus. X, 1831. Quomodo cognati. X, 1683. In illorum gratiam Nestorius ad Coelestinum duas scribit epistolas. X, 1754. Velut eorum quæ gesta sunt nescius. X, 1755. Pelagiani dicuntur a Joanne Antioch. nescipi. X, 1700. Joannem Chrysostomum quasi sibi faventem laudant. X, 1750. Tamen Atticus a Coelestino laudatur tanquam dignus Joannis successor, quod Pelagianos persequatur. X, 1754. Pelagii et Coelestii sectatores infestis Scythis monachis. X, 1771. Eorum factione multa pertulit Constantius ex vicario Romæ habitans. X, 1724. Pelagii fautores, post iudicium Palestinum, eos qui sub Hieronymi cura debebant, atrociter vexant. X, 1710. Pelagiani presbyteros habent et episcopos suos. X, 1682. Ecclesiam aliam non habent. X, 1682. Ideoque communionem non renuunt, dicentes, *De questione, non de communione discernimur*. X, 1682. Simpliciter et indoctos decipiunt, non ecclesiasticos viros in lege Dei versatos. X, 1693. Publice erubescunt loqui, quod secreto docere non metuntur. X, 1693, 1697. Secreto docent, publice negant. X, 1696. Per discipulos primum doctrinam suam astute proferunt. X, 1695. Sententias eorum prodidisse, refutasse est. X, 1695. Est et victoria Ecclesiae. X, 1695.

Pelagianos inter et Catholicos quaestio versabatur de fidei et caritatis principis, deque origine sanctarum voluntatum. X, 1808. Pelagiani dicunt Christum in carne venientem non dona nobis, sed exempla contulisse virtutis. X, 1741. Et unumquemque pro merito voluntatis suæ Spiritum sanctum et advocare et repellere. X, 1684. Adstruunt hominem naturaliter posse quod velit. X, 1623, 1624. Et consequenter Christum nihil nobis præstitisse. X, 1623, 1624. Aequalitatem Dei et sibi vincant. X, 1692. Et omnibus hominibus tribuunt. X, 1696. Dicunt hominem sine peccato, nec audent dicere *ἀναδέχονται*. X, 1633. Quomodo interpretentur, *Non justificabitur in conspectu tuo omnis vivens*. X, 1692. Dicentes naturam sibi solum sufficere ut sine peccato vivant, refelluntur ex more adiutorium deprecandi. X, 1682. Docentes hominem per liberum arbitrium tanquam per se sibi sufficientem imitare quod velit, vel etiam meritis operum a Deo gratiam unicuique dari, refelluntur. X, 1621. Quam fidei adversetur, quod volunt hominem per liberum arbitrium bono naturæ suffragante beatum effici. X, 1709. Pelagiani obscenitatis acerrimi laudatores, forsitan et factores. X, 1618. Libidinis morum prociac lingua laudant in publico. X, 1641. Quibus verbis eam defendant. X, 1644. Quomodo interpretentur, *Vide aliam legem*, etc. X, 1703. Aut, *Nemo mundus a sorde*, etc. X, 1703. Docentes libidinem in homine naturale esse bonum, nec in ea esse quod pudeat, refelluntur. X, 1639. Pelagianum peccatum per unum hominem in mundum intrasse dicunt morum imitatione, non seminis propagatione. X, 1619, 1681. Docentes peccatum Adæ neminem nocuisse nisi ipsum solum, refelluntur. X, 1617. Præcipuum eorum adversus peccatum originis argumentum. X, 1767. Refellitur. X, 1767. Refellitur et quod aiunt parvulos pro solo originali peccato damnari non posse. X, 1768. Aut quod negant parvulos trahere originale peccatum, aut perituros a vita æterna, si sine baptismo hinc migraverint. X, 1647. Pelagiani respondere solent, *Iustus Deus in iudicando*. X, 1633. Item, Infantem incircuncisum periturum præscivit ob opera mala, quæ ætate perfecta facturus cum Deo præscivit. X, 1933. Baptizant etiam parvulos, qua fide. X, 1636. Duas habent fides et duo baptismata. X, 1636. Manichæorum nomine infamant originalis peccati defensores. X, 1733, 1743, 1743. Eisque Manichæorum dogma de diversis naturis attribuitur. X, 1694, 1706. Quasi originem nostram diabolo adscribant. X, 1733, 1741. Pelagianis convenit Manichæorum nomen, quo Catholicos infamare solent. X, 1630. Quam de prædestinatione sententiam Catholicis affingant. X, 1637, 1662.

Pelagianorum quinque sententiæ. X, 1614. Pelagianum pene totum dogma: nullus esse laudis ac meritum quod non ex proprio est, sed ex Dei dono. X, 1821. Pelagiani dicunt gratiam secundum merita nostra dari. X, 1807. Ac

nihil magis nituntur quam ut hoc obtineant. X, 1831. Pelagianorum errorum hic est nequissimus. X, 1795. Hanc sententiam anathematizata ab Orientalibus episcopis Pelagius compulsus est. X, 1808, 1812, 1831. Pelagiani gratiam Dei ad incipiendum, ad proficiendum, ad perseverandum in bono quo sensu professi sint. X, 1795. Quibus argumentis rejiciant gratiæ ad singula opera necessitatem. X, 1635, 1701. Quo sensu eam admittant. X, 1701. Eorum versutia in approbatione gratiæ. X, 1762. Secundum illos non latent consilia Dei, si tam gratia, quam ira, de merito est. X, 1852. Liberum arbitrium ab iis qui Dei ope per singula nos egere asserunt, destrui frustra reclamant. X, 1694. Distinguunt inter esse et esse posse. X, 1694, 1702, 1703. Frustra. X, 1694. Illorum fraudibus præcludit aditum, qui fidem donatam credit. X, 1831.

Pelagiana doctrinæ sectarii baptismi necessitatem fatentur. X, 1733. Et contrarias quasdam sententias Cælestio et Pelagio objectas, ipsorum libellis damnatas declarant. X, 1735. Gratiam agnoscunt, quæ omnibus bonis actibus adiutrix semper et comes sit. X, 1735. Tamen ut alter situstus, alter injustus, pariter volunt ab homine, non a Deo fieri. X, 1735. Hominem omnem, ac deinde nuptias a Deo declarantes, negant extinde peccatum naturale. X, 1735. Detestantur qui dicunt homines sine Dei gratia vel adjutorio peccata posse vitare. X, 1735.

Pelagiana pestis quam subtilis. X, 1764. Si hujus hæresis aliquod germen permittatur, tota in exigua sui parte se poterit reparare. X, 1832. Scripta diversis in locis contra Pelagianos edita. X, 1776. Concilia et Pontifices Romani iudicantur a quibus prostrati sunt. X, 1830, 1851. Contra inimicis gratiæ a cccxii. episcopis an. cccxii. toto deinde orbe consentiente, gratiæ ad singulos actus necessitas decreta est. X, 1808, 1857. Innocentio Papa præeunte. X, 1808. Pelagianorum versutias Orientales episcopi, Apostolica sedes et Africana concilia deprehenderunt. X, 1794. Pelagiana hæresis in Oriente viguit, in Occidente propagata, Carthagine ab Aurelio et Augustino deprehensa, nullis Conciliis damnata. X, 1684. Et ejus assertores a Romanis et Africanis ceterisque Occidentis episcopis extra Ecclesiam eieci. X, 1684. Post Augustini mortem a Cælestino, ac deinde Septimii cura a Leone reprimuntur hæc hæresis. X, 1684. Necnon ab Ephesina synodo et Joanne Alexandrino damnatur. X, 1684, 1760. Ab Innocentio, Zosimo, Bonifacio, Cælestino, Sixto, Leone, ac Romanorum principum legibus prostrata est. X, 1761, 1767, 1776. Pelagianus Augustini ductu catholica acies vicit. X, 1802. Hinc pulsus pontificio et communionis privati. X, 1803. Tamquam injuste damnatos suadent, qui gratiam ab Augustino non recte defensam volunt. X, 1801, 1803.

Pelagianis non tam disputationibus, quam auctoritatibus iam resistendum. X, 1832. Pelagio nonnulli Romæ diversa ratione favent. X, 1715. Ignoti Innocentio. X, 1715. Decretum Constantii imp. quojubet Pelagianos ab Urbe pelli, nec permittit intra centesimum lapidem consistere. X, 1750. Alterum Valentianii III. quo eos a sacerdotio deponi atque a Gallicanis regionibus expelli, nisi intra xx. dies errorem deposuerint. X, 1731. Pelagiana pestis cum totam fere Britanniam occupasset, Lupi ac Germani cura illi sanatur. X, 1755. Rursusque cum paucis auctoribus illuc revocata esset, Germano ac Severo agentibus pravitatis auctores ab insula sunt expulsi. X, 1754. Pelagiani ab Occidentalibus partibus eieci Constantinopoli cum lacrymis Imperatorem per singulos dies adeunt. X, 1734. Eos Constantinopoli non sivit Atticus. X, 1755. Pelagii doctrina in Oriente et Occidente, ac præcipue in Sicilia et Rhodi crevit. X, 1696. Dalmatias pervasisse Gelasio nuntiatur. X, 1761. Pelagiani diversorum ordinum clerici intra provinciam Aquileiensem in communionem temere recepti. X, 1761. Prohibentur recipi, nisi Ecclesiæ adversus eorum decreta plenè et apertis et propria manu subscriptis protestationibus approbent. X, 1762. Per Piceni provincias Senex quidam Pelagiana disseminis placita, Hieronymique et Augustinum lacerans toleratur. X, 1770. Pelagiani multi ad Ecclesiam redeunt. X, 1691. Pelagianos redemptes quia conditione recipi voluerit Leo Papa. X, 1730. Pelagius sapiens Patris ad Filium trahentis explicatio. III, 2272. Item ratio qua expositur hominum nativitas et ad bonum et ad malum potestas. III, 2275. Pelagiano fonte sarrutienis quædam hæresis dixit Christum solitarium sine peccato vixisse, idque omnem hominem posse, neque ad redemptionem, sed ad exemplum Christum ad nos venisse. X, 1751. Pelagianæ hæreseos in Gallis præcipuus assertor Leporius emendatur. X, 1752.

Pelagiani erroris ineptis plenam epistolam Cæsarius ad Bonifacium Papam misit. X, 1792. Quod essent aliqui, qui de gratia et libero arbitrio per simplicitatem minus caute, et non secundum fidei regulam sentirent. X, 1785. Presbyteri, scilicet Galliarum, qui indisciplinatas quæstiones in

medium vocantes, docebant adversantia veritati. X, 1756. Et in damnatis hæreticorum sensibus seu pravitatis seu imperitia demorabantur. X, 1757. Tamen Pelagium et Cælestium anathematizare non dubitabant. X, 1757. Ac profitebantur ea se probare, quæ de gratia Petri sedes sanxit. X, 1757. Sed magistro nostro Augustino obloquantur, ut qui necessarium modum excesserit, ejusque jam quiescentis nituntur memoriam dissipare. X, 1756, 1757. Delatii a Prospero et Hilario ad sedem Apostolicam, a Cælestino acriter coercentur. X, 1755. Hi in Pelagianis damnati. X, 1850. De damnatorum schola resumptis quæstionibus vetricis Ecclesiæ pacem inquietabant. X, 1828. Juliani adversus Augustinum convicia et calumnias renovabant. X, 1830. Ut scilicet tantæ pietatis viro Paganorum et Manichæorum adscribitur impletas. X, 1791. Quid nominatum de eo clam divulgabant. X, 1794. Adversus Dei gratiam elevare volebant humani arbitrii libertatem. X, 1779. Ex his Cassianus docet omni animæ naturaliter inesse virtutum semina, sed quibus perfectionis incrementum desit, nisi a Deo fuerint excitata. X, 1817. Ac licet alias et actuum et cogitationum bonarum principium a Deo esse fateatur. X, 1805 1828. Dicit tamen hominem interdum suis motibus ad virtutum a; petitus posse extendi, semper vero a Domino indigere adjuvari. X, 1803, 1811, 1828. Sicque has duas sententias simul suscipi vult. X, 1807. Ut in quibusdam gratiani bona voluntas, in aliis gratia bonam voluntatem præveniat. X, 1807, 1809, 1828. Adeo ut si auferatur liberum arbitrium cum gratia prævenitur, auferatur gratia cum libero arbitrio prævenitur. X, 1829. Tota Cassiani doctrina x. Definitionibus comprehensa. X, 1828. Ex hac sequitur, restaurari sententiam jam damnatam, quod scilicet gratia Dei secundum merita datur. X, 1803, 1812. Ac divisione omnium facta, alios per gratiam salvari, alios per legem et naturam justificari. X, 1803. Adeo ut Christus aliorum susceptor, aliorum salvator sit. X, 1836. Errores alii ex Cassiani doctrina consecrati. X, 1830. Aliqui etiam episcopi Galliarum a Cæsario ad Bonifacium Papam delati, volebant idem tantum naturæ esse, cetera vero bona gratia. X, 1790. Nominatim Faustus dicitur humano labori gratiæ adiutorium subungere. X, 1776. Et antiquos sanctos non ea gratiæ qua et nos, sed naturæ simplicitate salvatos impie profiteri. X, 1776. Eandem doctrinam plura redolent. V, 2014, 2045, 2062, 2122. Iis solemne erant dicere: *Nisi ego prius voluero, gratia non venit ad me.* X, 1774. Iidem Deum faciunt patritiæ Job quasi spectatorem et testem, non quasi auxiliatorem. X, 1824, 1850. A confessione gratiæ Dei resiliunt, ne postea certum prædestinatorum numerum cogantur confiteri. X, 1798. Hinc doctrinæ repugnare frustra putant, quod dicitur Deus omnes homines velle salvos fieri. X, 1774, 1798. Frustra utuntur exemplo Cornelii, quasi solis naturæ viribus gratiam mererit. X, 1798. Refutatur dictum eorum, quo justitiæ et caritatis initium nobis, Deo tantum augmentum attribuunt. X, 1796. Respiciuntur qui dicunt, nostrum est velle, Dei vero adjuvare aut perficere. X, 1772, 1774. Aut qui circa universalem generis humani salvandam vel vocandam sibi fingunt indifferenterem per omnia secula Dei voluntatem. X, 1836. Africanorum episcoporum in Sardinia exsulum epistola Synodica. X, 1779. Concilium II. Araucanicum. X, 1785. Bonifacius Papa. X, 1790. Prosper multis libris. X, 1795. Adversus eosdem Valentiz convenerunt Episcopi ultra Iseram consistentes. X, 1792. Eorum, dum adhuc non sunt fraterna societate divisi, toleranda magis est intentio, quam desperanda correctio. X, 1852. Hac eo speratur magis quod illis de virtutum studio exortum est periculum, et de morum probitate discrimen. X, 1796. Interim exhibenda eis caritas. X, 1784. Ac suadenda lectio liberum Augustini ad Prosperum et Hilarium. X, 1784. Faustum vero non recipiendum. X, 1777. Eiusque libros, cum Augustini libris contrarii sint, evidenter esse hæreticos. X, 1779. Pelagio faventium tres classes, et qua ratione cum singulis agendum. X, 1852. Cavendum maxime ne de exciso dogmate aliquid mali germen oriatur. X, 1762. Quia eæ sunt illius versutiæ, ut si ei licet, totam se possit in exigua sui parte reparare. X, 1852.

Pentapolitana dampnabilis doctrina. VIII, 1215.

Pentecostes dies omni ævo præ cæteris solemniss. V, 2094. Dominico die semper agatur. III, 2289. A quibus non frustra celebretur. V, 2095. Pentecostes die Christum ad cælos ascendisse multi putant. X, 2095.

Peregrinationes, ut defunctis subveniantur. VI, 1321. Peregrinorum susceptio commendatur. V, 2025. Pedes eis abluendos. V, 2035, 2219, 2228, 2241. Peregrini, devoti Christiani. V, 1902. Peregrinatio Christianorum. V, 1877, 1879.

Perfecta omnia creata, simul et imperfecta. III, 2570. Perfectum hominem nasci ac totum scire debuisse, frustra quidam dicunt. III, 2569. Perfectio non in annis. VI, 1032.

Perfectio quando quid desit. VI, 1130. Perfectum esse la hac vita neminem posse, quomodo Hieronymus affirmet. Pelagius neget. X, 1702. Nunquam nos hic ad perfectum venisse credamus. II, 1118. Ubi cooperimus stare, descendimus: nostrumque non progredi, reverti est. II, 1118. Quotidie inchoare te puta. II, 1119. Perfectio hic nulla, cui non supersit ascensio. X, 1867. Cui non tolerandi labores veteris hominis. V, 1868. Cui non incurrant perturbaciones vauitatis. X, 1868. Ad futuræ patriæ præmia, ut quæ est perfectio nostris cursus, tota tendant cogitationes. VI, 1062.

Pericula quibus plenus est hic mundus. V, 2033.

Persecutio adversus sacros libros. IX, 781. Persecutio- nes Christiano non deesse. VI, 1342. Quas patiantur pii pacis tempore. V, 1065. Persecutio quam hi patiuntur, est vitiorum. VI, 1002. Persecutio malorum non deest bonis. V, 2249, 2272. Persecutionis huius utilitas. V, 2219, 2272. Persecutio malorum somnio comparatur. III, 2442. In perse- quente quid attendendum. V, 2348. Persequentes justos sui- qui, majorem a diabolo persecutionem patiuntur. V, 1802, 2257. Persecutionem in corde prius sustinet, qui alii inferi in corpore. V, 2150. Persequi malos non est ma- lum. IX, 772. Persecutio novissima erit in toto Orbe. III, 2426. Tunc Ecclesia omnis de loco recedet. III, 2423.

Perturbationes *vide* *infra*.

Persæ mulierum more inanes habent. III, 2319. Licitum habent cum filiabus suis convenire. III, 2349. Vete- res eorum reges nec videbantur a populis. III, 2330.

Perseverandum in bono proposito. VI, 1188. Perseve- rantie commendatio. VI, 1249. Monstrata est vita bene incipientis, et aliter finientis. VI, 1230. Perseverantia non est, cui suus sibi progressus iam sufficit. X, 1878. Perse- verantia, boni operis virtus. VI, 931. Quomodo quidam Au- gustini de perseverantia doctrinam perverse interpretati sint. X, 1858. Perseverantia in bono donum Dei est, quod misericorditer aliis dedit, aliis juste non dedit. X, 1836. Cur illi detur, non illi, impossibile est comprehendere, nec licitum vestigare. X, 1848. Quod quidam non perseverent, Deus non in causa est. X, 1841. Perseverantia donum quo- modo sperandum et impetrandum. X, 1837. Perseverantia bonæ conversationis per quotidianum Dei adiutorium acci- pienda. X, 1757.

Persidii depositio confirmatur. X, 1760. Persini colores. VI, 1110.

Personas in Trinitate appellantes, ne putetis dicere personas hominum. V, 2174. *vide* Deus, Trinitas.

Personatorum ars, in theatris. V, 1863. Notantur qui fe- rarum aut mulierum habitus induunt. V, 2001, 2003. Nec eorum aspectu oculi polluendi. V, 2003.

Pedes hospitibus et peregrinis lavandi. V, 1748, 1760, 2034, 2209, 2228, 2241; VI, 1046, 1171, 1212. Secundum promissionem nostram in baptismo. V, 2220. Secundum quod nobis in baptismo dictum est. V, 2071. Lavandi sunt et exosculandi. V, 2103. Id cum per fidem et humilitatem completemus, non solum minuta, sed et capitalia peccata purgamus. V, 2033. Quem Christus non lavit, non habebit partem cum eo. I, 1408.

Pessimior. VI, 1076.

Pestilentia. De pestilentia ab ostio arcendo proverbium Punicum. V, 1966.

Petilianus episcopus. IX, 828. Pro Donati parte loquitur. IX, 837, 852, 849.

Petroneus P. P. IX, 790.

Petronius ducerarius. IX, 816.

Petrus fidei pietatisque signifer, et generis humani col- umna. V, 1900. Edificandus in domo Dei populis lapis ad fundamentum, columna ad sustentaculum, clavis ad regnum. V, 2125. Interpres Legis, assertor gratiæ, destructor Syn- agogæ, Ecclesiæ reparator. V, 2125. Inter discipulos Do- mini præcipuus, ac primus idoneus qui Judæos ad salutem vocaret. V, 2125. Inter Apostolos primus. III, 2260. Et eorum capit, in quo omnes post Salvatorem continentur. III, 2270. Primatum inter Apostolos accepit. III, 2381. Ecclesiæ personam ac figuram gestabat. V, 1940. Petri piscatio et vocatio oratoria arte exponitur. V, 2125. Petri super aquas gressus enarratur. V, 2102. Petrus Christi res- urrectionis ante crucem conscius. V, 2087. Petrus natura austerior. V, 1899. Juste percussit servum pontificis. III, 2514. Et permissus. III, 2314.

Petri ardentissima fides in tentationibus defecisset, nisi pro eo Dominus supplicasset. X, 1797. Cur etiam post Domini rogationem conturbatus fuerit. X, 1797. Petri temeraria pro- missio dilectionis fuit. V, 2033. Sed stare non potuit per hominem, quod sub divinitate pendebat. V, 2036. Quid est homo sine Dei gratia, nisi quod fuit Petrus cum negaret Christum? V, 1899. Petrum Dominus paululum subdese- ruit, ut in illo totum humanum genus agnosceret, nihil se sine Dei gratia prævalere. V, 1899. Et ut Ecclesiæ rectori

futuro ignoscendi peccantibus quadam regula poneretur. V, 1899. Quo erga peccantes duriores sententiam proprii casus intuitu temperaret. V, 1899. Petri lapsus. V, 2037. Petri lapsus, exigua culpa. V, 1900. Petrus Christum homi- nem negavit. V, 2033. Petrus erroribus suis profecit. V, 2102. Petri fletus. V, 2037, 2039.

Petrus Ecclesiæ princeps, non negationis, sed peniten- tiæ imitatione sequendus. X, 1892. Petro totius Ecclesiæ pastoralis cura commissa. VI, 853. Claves regni cælorum ei creditæ. V, 1899. Petri episcopatum veneramus, dum Ca- thedræ ejus Natalem colimus. V, 2100, 2101. Petro a Do- mino in Ecclesiam collata potestas. X, 1725. Par iis data qui sedis ipsius hereditatem meruerunt. X, 1726. Petri si- mulatio a Paulo reprehensa, crimen erat. III, 2407. Petrus Ananiam et Sapphiram cur tam severe punierit. V, 2264. Simonem magum tam diu persecutus est, donec morte per- imeret. IX, 772. Ideo maxime, quod magum illum pro- strasset, morte percussus est. V, 2121. Capite deorsum verso in ligno suspensus. V, 2126. Petrum modo provolutis genibus adorant Imperatores. V, 2125. Nempe qui ad me- moriam ipsius genua flectunt. V, 2127. Petrus et Paulus duo potentissimi duces ad duorum populorum salutem electi. V, 2122. Duo splendidissimi negotiatores. V, 2122. Piissimi animarum parentes, disparis partium studiis, o- perum meritis pares. V, 2121, 2122. Uno die, sed diversa passi. V, 2120. Non eodem temporis cursu, sed eodem ani revertentis occurso passi sunt. V, 2126. Petrus per signa, Paulus per epistolas ubique clarus. V, 2119. Optima Apo- stolorum nomina, Petra et vas, necessaria domui Salvato- ris. V, 2119.

Petrus Marcellinus Felix Liberius Præfectus prætorii Gall. X, 1790.

Petrus vir devotissimus. IX, 828.

Petrus protector domesticus. IX, 816.

Petri diaconi et sociorum ad Episcopos in Sardinia exsu- les epistola. X, 1772.

Petri Chrysologi Sermo. V, 2117, *uct. a.*

Petri Damiani rhythmus. VI, 930.

Pharaonis obduratio. X, 1669, 1675. Pharaonem obdu- ravit non tam Dei potentia, quam patientia. V, 1786, 1788. Pharaonis sævitia et submersio. V, 1789.

Philagrius episc. X, 1790.

Philippus Consul. IX, 815.

Philosophi patriarchæ hæreticorum. X, 1692. Philoso- phorum qui Christum nescierunt, nulla vera virtus. X, 1747. Philosophiæ divisio in tres partes, earumque subdivisio. VI, 728. Philosophari nihil aliud est, quam mortem præme- ditari. VII, 1274.

Phinees zelus sine carnali odio. V, 2263.

Phoenicis mors et resurrectio. VI, 1264.

Photinus episcopus in Sardinia exsul. X, 1779

Photinus. III, 2266, 2267, 2407; V, 2200; VIII, 1217. Vult in Christo solum ac nudum hominem esse. V, 1833, 2182; X, 1717. Et Christum ante Mariam neganti quibus argumentis contradicendum. III, 2282.

Photiniani. III, 2229. Eorum baptisma nullum est. VIII, 1217.

Photius, de Pelagianæ hæresi. X, 1683.

Phylacteria diabolica. V, 2239; VI, 1171, 1175, 1174.

Physicæ opus. VI, 808.

Piceni episcopi arguuntur, quod contra disciplinam apo- stolicam passim cuncta misceant. X, 1771. Et quod tole- rent erroris Pelagianii fautorem. X, 1771.

Picridia. VI, 726.

Pietatis exercitatio adversus vitia. X, 1881. Non fulset in paradiso. X, 1881. Pietatis varii gradus. VI, 1323 Pios persequuntur mali vita et moribus. V, 1963.

Pilati et Danielis comparatio. V, 2041.

Piscinaria ars ad augendum liquorem medicum. III, 2184.

Pisitina civitas. VII, 810.

Pisces primo benedicti meruerunt. V, 2056. Repræsen- tant fideles qui in aqua baptismatis vivunt. V, 2036. Pisces Recluse permittit Aëlredus. I, 1458.

Placet nemo Deo, nisi ex eo quod donaverit. X, 1775. Nisi eo in se operante. X, 1783.

Placidia. X, 1750.

Plagiarum Ægypti sensus mysticus. V, 1781. Earumdem ac decem præceptorum comparatio. V, 1783.

Plangere docte. V, 1980.

Planetis vanus honor delatus. V, 2004. Mars, Mercurius, Jovis, Venus et Saturnus dicuntur nat, dum erant filii Israël in Ægypto. V, 2003.

Plato. I, 1441.

Plebs sine disciplina, abusus. VI, 1087.

Plenarium concilium. X, 1751, 1752. Plenarium conct- lium Bagajense. IX, 810.

Pluvia Constil. X, 1731, 1732.
Pluvias nuntias ante diluvium fuisse. III, 2157. Sicut nunc nulle sunt in *Agypto.* III, 2157. Qui pluvia et serenitas sunt reciproca. III, 2158.
Pœna quid. VI, 1128. Pœnam illic infligi injustum est, ubi non est culpa. X, 1768. Convenientius injustus dolet in supplicio, quam lætatur esse in delicto. X, 1872. Pœnæ a Deo inflictæ quibus proficiant. V, 1947. Pœnæ æternæ erunt animæ, quæ vel una hora vixit ab obligatione peccati non soluta. VI, 764. Culpa unius anni in populo Israël, anni unius pœna compensata, æternorum suppliciorum timorem ingerit. V, 1805. Pœnæ æternæ. V, 2167, 2210, 2211. Quam justæ sint. VI, 1123. Quam graves. VI, 821, 993, 1186, 1200. Præcipua pœna erit non videre Deum. VI, 821. Absentia Christi. VI, 995.
Pollutio voluntaria a regno Dei excludit. VI, 1102. Post pollutionem, quæ nobis nolentibus fieri solet, communi- care non licet, nisi prius præcedat compunctio et elemo- syna, et si infirmitas non prohibet, etiam jejunium. V, 2299.
Pompeæ diaboli. V, 2255.
Pontius fictus prefectus. VI, 1330.
Pontius. IX, 807.
Pontius senator, factus catechumenus. VII, 845, 846.
Populum Dei qualem esse deceat. VI, 1038.
Posse homines Dei mandata servare. II, 1110; V, 2237.
Nemo quantum possimus melius novit, quam qui ipsum posse donavit. V, 2257. Possibilitatis bonum prius homo habuit. X, 1621. Peccando sibi et nobis perdidit. X, 1621, 1623, 1629.
Possessio nostra qui Deus fiat. VI, 1030.
Possessor episcopus Africanus, princeps eorum qui defendunt Fausti libros. X, 1779. Ipsius ea de re ad Hormis- dam epistola, et rescriptum Hormisdæ. X, 4776, 1777. Rescriptum hoc ab Africanis episcopis laudatur. X, 1781.
Possessor Donati presbyter. IX, 790.
Possidius. IX, 816, 827. Legatus contra Donatistas. IX, 815.
Possidius adiutor commentariorum. IX, 816.
Potentia naturalis quid sit. I, 1433.
Potestatum eminentium ducenarius. IX, 816, 828. Ap- paritores. IX, 816. Potestatum illustrium iudicium. IX, 818. Potestate pollutum iniqua placita exponuntur. VI, 1067.
Præbendæ. VI, 989, 1302.
Præcepta Judaica cur legat Ecclesia. V, 1930. Præcepta decem, decem plagarum *Aegypti* medicamenta. V, 1785. Præcepta dupliciter observantur. V, 1862. Quod legibus prohibetur quia criminiosum, est semper illicitum; secus alia. III, 2237. Præcepta Dei non sunt impossibilia. V, 1860, 2185. Ad omnes Christianos acque pertinent. VI, 1003. Ea Christo auxiliante et cooperante possunt ac de- bent qui baptismo renati sunt adimplere. X, 1789. Præ- ceptum dilectionis nullam recipit excusationem. V, 1860. Impossibile aliquid non potuit imperare qui justus est. II, 1110; V, 2237; X, 1746. Præceptum accipit homo, ut divinum quaerat auxilium. X, 1807, 1815. Hoc ipso admonetur quid suo vitio perdidit. X, 1815. Præcepta legis non possunt impleri, nisi caritate, id est Spiritu sancto faciente. VI, 749. Spiritu tantum docente quam jurante, non sola voluntate carnali possunt impleri. X, 1642. Jubet Deus: im- mo faciat, ut fiat quod jubet. X, 1643. Ad implenda præ- cepta non est idoneum liberum arbitrium, nisi divinitus adjuvetur. X, 1785. Hanc gratiam Deus promisit fidelibus. X, 1785. Jubendo Deus utile facit quicquid jubere voluerit. X, 1885. Præcepta Dei nolentibus gravia, levia volentibus. VI, 1049. Præceptorum Christi onus non pre- mendo gravat, sed adimplendo per gratiam adjuvat. V, 1867. Præ- ceptum Dei omne leve est amanti. V, 1877. Non est amicus recti, quando mallet, si fieri posset, id quod rectum est non juberi. X, 1877. In tantum sunt mandata justitiæ, in quantum adjuvat spiritus gratiæ. X, 1877. Præcepta dat ideo Deus, ut excitet desiderium, et præstet auxilium. V, 2052. Si quid in his impossibile aut arduum quis experiatur, non in se remaneat, sed ad adjutam recurat. V, 2033. *Præcepta* Mandata.
Prædestinationis dogma quam antiquum. X, 1670. Præ- destinationis adumbratio. V, 1816, 1817. Prædestinationis quid sit. VI, 775. Prædestinatio a prævidendo vel præordinando futurum. X, 1087. Præscit Deus tantum mala, bona vero præscit et prædestinat. X, 1637. Quod Deus Pharaonem indurasse dicitur, ad præscientiam, non ad operationem Dei pertinere. X, 1669. Prædestinatio Dei semper in bono est. X, 1840, 1841, 1847, 1848. Nullo modo iniquos facit. X, 1841. Non est ullis causa labendi. X, 1841. Prædesti- nata non est infidelitas. X, 1840, 1843. Sed fides, caritas opera, et perseverantia. X, 1840. Præscit Deus misericor- dia, non meritis, quos electione gratiæ prædestinat ad vi- tam. X, 1660, 1662. Ceteros præscit proprio vitio perituros,

non ut perirent prædestinavit. X, 1663. Ut his possum præ- destinationem rite fateamur. X, 1661. Prædestinationem nobis eculum, non gehenna. V, 1895. Prædestinatos aliquos di- vina potestate ad malum qui credunt, anathematizantur. X, 1789. Peccatores in malis propriis ante quam essent in mundo, præscitos esse tantum, non prædestinatos; pœnam autem eis prædestinationem esse secundum quod præsciti sunt. X, 1662. Parvulus quoque non renatus, prædestinatione pœnæ esse obnoxius. X, 1662.

Prædestinatio alia ad gloriam, alia ad pœnam. X, 1680. Prædestinati quidam a Deo ad supplicium. VI, 1069. Vasa misericordiæ aut contumeliæ quidam absurde intelligunt habita ratione ad dignitates hujus sæculi. X, 1783. E dama- nata massa alios gratuita Dei bonitas liberat, alios insolu- bili nexu æterna damnatio retinet. VI, 764. Ex massa dama- nata Deus quos misericordia sua præscit, præparat, id est prædestinat ad vitam æternam, ceteros pœna debita punit. X, 1638, 1660. Quomodo hoc præstet sine personarum ac- ceptione. X, 1660, 1663. In electione Jacob bonitas Dei gratuita, in reprobatione Esau justa est severitas. X, 1780, 1781. Ad prædestinationem nihil referri potest, nisi quod aut ad debitam justitiæ retributionem, aut ad indebitam pertinet gratiæ largitatem. X, 1847. Quam de prædestina- tione sententiam Catholicis affingunt Pelagiani. X, 1037, 1063. Prædestinatione Dei homines velut a tali necessita- te ad peccata compulsos in mortem quasi Galli queruntur. X, 1833, 1838. Non prædestinatis peccati originalis per baptismum remissionem ab Augustino negari vulgatum est. X, 1854. Item non prædestinatis pereundi necessitatem imponi. X, 1854. Utrumque retellitur. X, 1854. Præ- destinationis filies certa. X, 1833. Prædestinatio quamvis hæc sumus, nobis incerta, apud Deum certa. X, 1847. Nullo modo facit ut ex filiis Dei fiant filii diaboli, sed contra. X, 1847. Multis est causa standi, nemini causa lahendi. X, 1847. Non est fatalis necessitas. X, 1833. Ad bonum aut ad malum non impellit. X, 1836, 1840. Nullo modo fas est, quæ ab hominibus male aguntur, ei ascribere. X, 1833. Non ideo quis inobediens, quia non prædestinatus; sed ideo non prædestinatus, quia præscitur inobediens futu- rus. X, 1839. Deus habet in creandis et eligendis homi- nibus, sicut in luto figulus, potestatem. X, 1668. Prædes- tinatio mortis etsi homini mala, tamen ut justa, ita et apud Deum bona. X, 1678.

Prædestinationum alia sunt alligationis et potentiæ, alia conditionis et justitiæ. X, 1677. Prædestinationis ad mor- tem causa, peccatum. X, 1677. Quomodo. X, 1677. Salvari alios bonitate et gratia Dei, alios justo et occulto iudicio derelinqui. X, 1774. Ex his quibus justa severitas pœnam decreverat, alios a ventura ira absolvit, alios dereliquit. X, 1675. Non habent electi unde gloriantur, nec derelicti unde querantur. X, 1673. Quod multi perierunt, perentium est meritum, quod multi salvantur, salvantis est donum. X, 1845, 1653. Prædestinatus vivit ex fide sibi donata, non prædestinatus perit infidelitate voluntaria. X, 1844. Præ- destinati, qui a libro vite nunquam deleantur. VI, 1441. Prædestinationem in solis Apostolis non esse, ut voluit Pelagiani. X, 1664. Prædestinationem Christum et sanctos ejus qui negat, Apostolicam fidem oppugnat. X, 1785.

Prædestinatio sanctorum quid. X, 1854. Est gratuita. VI, 767; X, 1886. Quod ex parvulis demonstratur. X, 1798. Stulte dicitur, ideo Apostolos ad loquendum quibusdam populis verbum ire non permisso, quia sciebat Deus eos non credituros. X, 1639. Prædestinatus est Jacob ex Dei misericordia, non ex meritis aut prævisis operibus. X, 1670. Prædestinati dicuntur vasa misericordiæ, ut, ote cui totum debent quidquid sunt. X, 1670. In prædestinatione homo de meritis non extollatur. X, 1662. Prædestinatis suis Deus gratiam et perseverantiam donat. X, 1783. Præ- destinatis incumbendum maxime bonis operibus. X, 1662. Prædestinatio remunerationis fieri solet ex præscientia virtutis. X, 1678. Prædestinationem ex prævisis meritis quæ sequantur incommoda. X, 1833. Prædestinatorum certum esse apud Deum definitumque numerum. X, 1798. Prædestinatorum ac reproborum numerum ac nomina no- vit Deus. VI, 886. Prædestinatorum ad regnum nullum pe- rire posse, nec salvari posse quoniam eorum qui non prædestinati sunt. VI, 776. Cur sancte moriantur, qui damnabiliter vixerint, et vice versa, consilium Dei occultum est, sed non injustum. X, 1663, 1664. Discretionis hu- jus causa supra facultatem humane cognitionis inquiritur, et sine fidei diminutione nescitur. X, 1798. Nec impatien- ter ferendum, quod quæ aut quanta sint electionis vasa nescimus. X, 1799. Prædestinationis ac præscientiæ Dei altum mysterium. VI, 886. Hoc ita admittendum, ut pro cer- to sit non esse apud Deum iniquitatem. X, 1678. Si nullo præcedente peccato aliquos Deus ad æternum damnasset interitum, quis ei diceret, *Quare facti sic?* X, 1678. Cre- damus tantum reum mortis ex iudicis voluntate pendere.

X, 1664. Quod non omnes salvi fiant, non sit divino vitio. X, 1664. De Dei voluntate dicta sic interpretemur, ut Deum nec infirmum, nec injustum, nec personarum acceptorem intelligamus. X, 1665.

Prædestinati locus de Pelagio et Cœlestio. X, 1682.

Prædicator, gemmarum spiritualium erogator. V, 2319. Ac veluti mater ornatæ filia studiosa. V, 2520. Prædicare tenetur sacerdos, ac vehementer clamare. V, 1814. Prædicationis sacerdotalis virtus ad expugnandam iniquitatem. V, 1815. Prædicare placita non querat sacerdos. V, 2200. Prædicatio aspera quam necessaria sit. V, 2320, 2325. Ægrotis medicamenta providet, sanis ornamenta componit. V, 2321. Prædicatores timidi arguuntur exemplo Joannis. V, 2116. Iis licet attingere a malorum increpatione cessare. V, 2116. Eosque indignis laudibus, caritatis artificio, ad pudorem vitæ suæ adducere. V, 2116. Prædicatores quando velut Angeli ascendentes, aut descendentes. V, 1761. Tutius auditur veritas quam prædicatur. X, 1891. Episcopi concionem quomodo populi debeant sibi invicem ad memoriam revocare. V, 2327. Prædicatorem sine operibus bonis, quæ sequantur incommoda. VI, 1079.

Prælatiuræ indecenter appetuntur. X, 1875. Præsul plebi sibi creditæ semper debet prædicationis officium. VI, 1169. Prælati molliores multam sæpe nutriunt pestilentiam. X, 1765.

Præpositorum custodia utilis est, cum Spiritus greges et ipsos custodit pastores. X, 1862.

Præpositiones aliæ ablativæ, aliæ accusativæ, aliæ utriusque. I, 1406.

Præsentivæ ac voluntatis Dei discrimen. X, 1839, 1840, 1845. Præscit tantum Deus, non etiam prædestinavit, quæ nec ipse fecit, nec ut faceremus exegit. X, 1844. Peccatum novit Deus aut remittendum cum laude misericordie, aut plectendum cum laude justitiæ. X, 1841. Præscit Deus simul et prædestinat bona: at mala præscit tantum, et non prædestinat. X, 1840, 1844. Præscivit Deus quibus daturus erat ut crederent, et quæ illis erat beneficia largiturus. X, 1855. Uno eodemque tempore apud Deum est et præscire, et facere, et eligere. X, 1668. Præscientia Dei neminem cogit. X, 1675. Nec necessitatem infert. X, 1840, 1848.

Præsentia judicis cuncta cernentis, magna nobis necessitas recte vivendi. VI, 878. Præsentia Dei effectus. VI, 851.

Præsides fideles quomodo communione donandi aut privandi. IX, 785.

Præsidius legatus contra Donatistas. IX, 815.

Præstaverat. III, 2178.

Præsumendum nihil sine Dei adjutorio ac voluntate. V, 2033.

Prætextatus episcopus. X, 1790.

Prætextus exceptor. IX, 816.

Prætores ac palatini adventus regis nuntii. V, 2087.

Pragmatici. IX, 842.

Præceus Deum præsumit solitarii. VIII, 1215.

Prænylius Jerosolymitanus episcopus. X, 1689, 1721.

Presbyteri episcopis dignitate subiecti. X, 1756. Non debent summam tenere prædicandi. X, 1756. Tertius eis intra Ecclesiam locus. X, 1756. Presbyteri in basilica baptisterii lectus. VII, 807, 808. Presbyter intelligitur episcopus. III, 2502.

Præpupus cum Libero semper depictus. III, 2514.

Primates episcopi. IX, 820, 827, 834. Primates iudicium. IX, 815.

Primitivus. IX, 807, 821, 828. Ei absentem nocere non potuit Maximianistarum damnatio. IX, 841. Dictum ejus dum collationem recusaret. IX, 850.

Primitivus catholicus episcopus. X, 1731.

Primitivæ fructuum Deo offerendæ. V, 2241. Primitias Deo offerre, nec ante de perceptis fructibus gustare. VI, 1171.

Prinosus episcopus catholicus. IX, 805.

Principiare. I, 1448.

Principium quid. III, 2365. Principia introducunt Cerdon et Marcion duo sibi ignota, Manichæus duo contraria, Sethianus et Theodosius tria barbara, Valentinus multa. VIII, 1217.

Principius episc. X, 1790.

Priscillianus pars Manichæi. X, 1695. In Pelagianis redivivus. X, 1697. Priscillianistæ volunt animam esse de substantia Dei. VIII, 1207. Priscillianistæ legum severitate coercerunt. IX, 815.

Priscus. IX, 816, 827.

Privilegia clericis et ecclesiis abrogata revocantur. X, 1751. Privilegio cadit qui abutitur. V, 1688.

Prius aliquid alio quinque modis dicitur. I, 1438.

Probativus. IX, 787.

Probianus proconsul Africa. IX, 784.

Processionis die nonnulla non licent quæ alias licent. III,

2300, 2380. Plangens cum hymnis ac psallentium choris delata. VII, 815, 816, 833, 839.

Proclus Constantinop. X, 1750

Procliani. VIII, 1217.

Proconsulis adjutor comœtariarum officii. IX, 816. Exceptores. IX, 816.

Proculus Massiliensis. X, 1721.

Procuratores. IX, 818, 845.

Profectum a nobis expetit Deus: nec probantur qui in die mortis optant inveniri, quales de baptismo processerunt. V, 2232, 2235. Proficiendum semper. X, 1878.

Professiones tres in Ecclesia. V, 2527. Professio omnis et bonos habet et malos. V, 1895.

Profectus lector. IX, 795.

Promissa Scripturæ. V, 1889, 1891. Promissa Dei quæ sint, et quod non possit nimium desiderari. VI, 861. Promissa Christi, et diaboli. V, 1878. Promittit Deus quod ipse facit. X, 1865. Promissa, ac nominatim baptismi implenda. V, 2254.

Promontoriensis Ecclesia. VII, 858.

Pronomina aut finita sunt, aut infinita, aut plus quam finita. I, 1394.

Pronuntiatio, res inter prima vel sola oratoria officia. I, 1441.

Prophetæ Elissæ ævo in Judæa contempti. V, 1836. Prophetis frustra adversantur Manichæi, cum illis consentiant Apostoli. VIII, 1107.

Prophetiæ ad Christum ducentis figura, puella Naaman. V, 1832. Prophetici verbi typus, puer ab Abraham missus, ut quæreret Isaac uxorem. V, 1755, 1756. Prophetiæ jam completæ, fidem faciunt nondum inu letis. X, 1877. Prophetia merita in melius non augentur, nisi adsint bona opera. III, 2178.

Proprietas quadruplex. I, 1426.

Prorium. Hoc solum nostrum est, quod nobis vel nostris rationabiliter sufficit. V, 2264, 2268.

Proprietas monachis prohibita. I, 1450.

Prosper et Hilarius quosdam Galliarum novatores ad Cœlestinum deferunt. X, 1756. Prosper homo divinus Romæ dissipat quosdam Pelagianæ heresis surculos. X, 1684. Prosperi carmen de ingratis. X, 1684. Hæresis Pelagianæ et Nestorianæ Epitaphium. X, 1686. Prosperi Aquitani ad Rufinum pro Augustino epistola. X, 1795. Contra Collatorem pro Augustino liber. X, 1801. Pro Augustino responsiones ad capitula calumniantium Gallorum. X, 1835. Ad capitula objectionum Vincentianarum. X, 1845. Ad excerpta de Genuensi civitate missa. X, 1849. In Augustini obtractorem duo epigrammata. X, 1857. Sententiarum liber. X, 1850.

Prosperare in sæculo agent quam sit metuendum. V, 1852. Prospera periculosiora sunt animo, quam corpori adversa. X, 1876. Prosperitas malis quo Dei iudicio contingat. V, 2522. Prosperitas malorum, ulcera sunt animarum. III, 2438.

Protectores domestici. IX, 816.

Proterius a Cajua. IX, 779, 787.

Prothasius. IX, 828.

Prothier. V, 2083.

Providentia Dei semper operantis. X, 1862. Nihil est quod non complectatur. X, 1885. Providentia Dei quam sapienter alios egere, alios abundare permisit. V, 2536, 2541. Deus ipse sit horreum tuum, ipse apotheca, ipse marsupium, ipse divitiæ, ipse omnia in omnibus. I, 1471. Providentiam negantium voces, eorumque refutatio. III, 2586. Providentiam qui non negant, unde interdum adversus eam concutiantur. V, 2053. Sic operari Deus assuevit, ut ubi deficit humanum consilium, illic intercedat divinum adiutorium. V, 1700.

Proximus, omnis homo. V, 1960, 1960.

Prudentia. VI, 786. De prudentia Sermo. VI, 1240

Psallendi recta ratio. X, 1862. Psallendi quadam consuetudine recepta gratulatur Cæsarius. V, 2282. Psallentium consentiant voces et amores. V, 2285. Qui inter psallendum pii concipiendi sint affectus. V, 2285. Psalmorum cantui subiicienda oratio. V, 2284. Psalmus L. quantum ad historiam anterior est tertio. III, 2296, 2504, 2535. Remissionis et reformationis tempus describit. III, 2289. Psalmum L. vel xc. canticorum turpium *سبأ*, discendum. V, 2295. Psalmum L. quotiens sermo futurus erat, Cæsarius maturius faciebat dici. V, 2284. De psalmarum numero, vel commemoratione ne legem sibi imponat, monetur Reclusa. I, 1456.

Psalterium, seu ex singulorum psalmarum selectis verbis contexta oratio. VI, 1135.

Psolomæus Philadelphus. III, 2161.

Publicani. V, 1882.

Pudicitia laus. VI, 1062. Pudicitia alia corporis, alii animi: utriusque descriptio. VI, 1062. Pudori semper ad

veram mentium tela. V, 1840. Pueris effectus naturalis. I, 1333.

Pueritia ad institutionem aeternam idonea. II, 1108.

Puella in maculum immoata. III, 2537.

Pugna interioris et exterioris hominis. V, 1943. Pugnae contra vitia nunc pactas est. X, 1884. Quae in paradiso non fructet. X, 1884.

Pulchritudo corporum quam fluxa. VI, 1036. Vir egregia forma faciem septem plagis vulneravit, ut pulchritudinem quae ab omnibus desiderabatur, damnaret. III, 2536. Pulchritudo iustitiae. VI, 1331.

Pulmo cordis ventilabrum. VI, 803.

Pulpitum unde lectiones canonice recitantur. VII, 835.

Punicum proverbium. V, 1966.

Punito eam, qui quod naturae suae est agit, iniquum est. III, 2399. Punit etiam Deus, cum voluntati male dat potestatem efficiendi quod capit. X, 1863.

Purgatorii locum captum inter Graecos secta negavit. II, 1127. Hic locus adstruitur. II, 1128. Quam graves illic poenae. II, 1129. Ab inferni poenis non differunt, nisi quod hanc habituras sint. II, 1130. Purgatorii ignis gravitas. VI, 1128. Ad purgatorium animae per Angelos deportantur, ibique ab eis saepe visitantur. VI, 1524. Qui his subveniendum. VI, 1529, 1528. Illarum gemitus. VI, 1528. Quaedam animae in eisdem locis puniuntur, in quibus deliquerunt. VI, 800. Purgatorium non sentiunt, qui in fine vitae baptizantur. VI, 1127. Redimendi se cura uxori aut marito aut propinquis frustra dimittitur. V, 2268.

Puritatem hic nulli esse perfectam. V, 2031.

Purpurinus episcopus scribit in gratiam diaconi. IX, 795. Tuli a templo Serapis cupas. IX, 797. 798. A Lucilla accepit centum folles. IX, 799. Purpurii scelestum pacificis Caeiliani dictis responsum. IX, 770.

Pythagorae superba doctrina. X, 1092, 1090.

Pythouisse praestigis versus Samuël Saulli non est ostensus. III, 2179, 2230.

Q.

Quadragesimae significatio. I, 1157. Quadragesima statim incipiente baptizandi parvuli sunt offerendi. V, 1751. Quadragesimae jejunium. VII, 812. Sanctorum exemplis atque abstinentia Domini consecratum. V, 2023, 2031. Non tantum regnandis, sed et omnibus renatis observandum. V, 2033. Divina auctoritate omnibus indictum Christianis. I, 1438. Institutio illius quam conveniens salutis nostrae reparatio. V, 2031. Quadragesimae dies corporibus salubres et animae medicinales. V, 2019. Quibusnam iudicium parant. V, 2019. Quadragesimae tempus nulli debere esse fastidiosum, et quam salubre sit sive iustis sive peccatoribus. V, 2027. Hanc in totum non observare sacrilegium est, ex parte violare peccatum. V, 2031. Quadragesima non jejunare peccatum est, nisi infirmitas excuset. V, 2022. Qui jejunare non valet, secretis sibi prandium parat. V, 2023. Et amplius pauperibus eroget. V, 2022. Pauperibus erogandum quod praeferre solebamus. V, 2021, 2024, 2026, 2027, 2030. In coenis nullus ciborum suavitate, vel nimietate obruat. V, 2021. Alias nullus est jejunii fructus. V, 2023. His diebus vinum, ut carnes, abstinere indicatur. V, 2026, 2029. Tunc cessent lavacra, vina, carnes. V, 2027. Occupationes saeculi saltem temperandae. V, 2020. Veniabus tota die immorantes, licet jejunent, Domino non jejunant. V, 2029. Per totam Quadragesimam etiam a propriis uxoribus continendum. V, 2024. Specialis ratio cur hoc tempore continentium. V, 2031. Ante omnia jejunandum a vitibus. V, 2025. Quadragesimae diebus totius anni cibaria animae nostrae providenda. V, 2019, 2021. Damna spiritalia reparanda. V, 2019. Quadragesimae pia exercitia. V, 1760. Omnes his diebus ad Vigiliis, Tertiam, Sextam et Nonam convenient: quinam excusentur. V, 2019. De jejunii Quadragesimalis observantia Sermo. VI, 1314. Quadragesima velum appenditur inter nos et sancta sanctorum. I, 1457. Quadragesimae diebus non recitatur ordine suo historia immolationis Isaac, cur. V, 1749. Quadragesima quandoque celebratur festivitas Cathedralis S. Petri. V, 2101.

Quaerens Deum, gaudium quaerit: qui illud obtineat. X, 1839. Quaerentes male Dominum qualiter cadant. V, 2037. Questionarius dolor. V, 1950.

Quaestio quibus articulis nectatur. I, 1444. Quaestiones legales quatuor. I, 1444. Quae civiles dicantur. I, 1441. Earum modi. I, 1441. Quaestionum rationalium quatuor modi. I, 1443. Quaestionum ex veteri et novo Testamento Hebr. III, 2214. Scriptis annis circiter ccc. post excedium Jerusalem sub Vespasiano. III, 2343.

Qualitatis categoria in ceteras omnes videtur incurrere. I, 1453. Qualitatis species quatuor. I, 1452. Qualitates qui non suscipiunt magis et minus. I, 1453. Quoniam contra-

rietatem recipiant aut non recipiant. I, 1454.

Quanti proprium quod in omni et in solo invenitur. I, 1430. Quantum diversa genera. I, 1428. Quanto nihilo esse contrarium. I, 1429, 1430.

Quies. Gradus quibus anima pervenit ad quietem. VI, 823, 826.

Quiniones. IX, 795.

Quintilianus. IX, 787.

Quintus Sisenna. IX, 781.

Quodvultdens episcopus in Sardinia exsul. X, 1779

Quodvultdens adjutor commentariorum. IX, 816.

R.

Rabani Mauri Sermones. V, 1932, 1930, 2156, 2274, 2294, 2296, 2313, 2323, 2328.

Radices duae in cordibus hominum ab agricolis duobus plantatae. V, 1968.

Ranae haereticorum ac philosophorum expriment loquacitatem. V, 1783. Ranis comparantur hypocritae et quae peccata non deponunt. III, 2459, 2410.

Raphidin interpretatur sanitas iudicii. V, 1793.

Rapientes aliena quantum sint puniendi. V, 1896, 1808.

Si in ignem mittitur qui de proprio non erogavit, quanto magis qui aliena rapuit, nec restituit? V, 2218. Rapere non licet quod habet dives et avarus, etiam ut inde eleemosynae fiant. V, 2288.

Rapsacen Hebraei Isaiae prophetae filium dicunt. III, 2187.

Ratio quid sit. VI, 781, 786, 788, 804, 808, 809. Est speculum speculandi Dei. VI, 812. Quatenus sapientia dicitur, aut prudentia. VI, 787. Quaedam sunt infra, quaedam juxta, quaedam supra rationem: et quae illa. VI, 788. Rationalis cogitatio circuitus est mentis. VI, 732.

Ratiocinatio quid sit. VI, 781.

Rationalis naturae flans. VI, 1005. Rationalium triplex status. VI, 812. Quadruplex conditio. VI, 813.

Rationalis. IX, 792.

Rebecca interpretatur patientia. V, 1757. Ecclesiae est figura. V, 1758.

Rebatha in terra Emath, nunc est Antiochia. III, 2188.

Reconciliatio nostra per solum Filium, sed non soli Filio. VI, 760.

Recti amans quis. X, 1877. Rectum cor cum Deo est, quando propter Deum quaeritur Deus. X, 1879.

Reclusi intra cellulam obstruso exitu. I, 1451. Reclusio solius corporis nil prodest. I, 1451.

Reclusarum vix aliqua sola et quae fabulis non vacet, reperitur. I, 1451. Quae inde pernicies. I, 1452, 1454. Reclusarum aliarum avaritia. I, 1452. Nec pauperum, nec hospitum praetextu quidquam habeant. I, 1452. Reclusae exercitia. I, 1453. Reclusae damnantur, quae cellam suam vertunt in scholam. I, 1453. Reclusa studeat silentio, et quomodo loquatur. I, 1453, 1451, 1453. Quibus loquatur. I, 1453. Quo tempore silere teneatur, aut permittitur loqui. I, 1453. Virorum munuscula vel litterae ne suscipiant, nec ipsa eis dirigat. I, 1453. Super omnia tranquillitatem spiritus et pacem cordis debet retinere. I, 1453. Opere manuum necessaria sibi debet comparare. I, 1452, 1456. Reclusae vestimenta. I, 1458. Cibus. I, 1453, 1458. Ei permittitur piscis, pulmentum ex butyro conditum, ac diebus jejunii in aetate somnus inter Matutinas et Primam. I, 1458. Quid ei agendum ante sonnum. I, 1459.

Redemptionis nostrae figura. V, 1816. Qui Christus et terrae subvenit, et iustitiae modum tenuit. V, 2053. Reparare nos Deus potuit per poteuliam, sed maluit hoc prestare suaviter. V, 2200. *Ibi de hoc mysterio praclare describitur.* Redemptionis nostrae beneficium. V, 2033. Quantum sit. VI, 853, 860, 874. Redemptionis nostrae quale erogatum sit pretium, qualis exigenda usura. V, 2042. Ob hoc munus maxime magnificandus Deus. V, 2152. Redemptus homo tanto debet plus quam se, quanto major est qui se dedit pro ipso. VI, 838, 744. Redemptionis nostrae cogitatione occupata mens qualiter afficiatur. V, 2152. *Vide Libertas.*

Redemptor noster sola ex virgine potuit nasci. V, 1958.

Redimere tempus. V, 1966.

Reflectionem esuries imperat. VI, 1101. Sic ad dapes quisque debet accedere, ut aeger ad medicinam. VI, 1101.

Regina civitas. X, 1777.

Regni Dei felicitas. I, 1475; VI, 802. Regni Dei bona et inferni mala comparantur. VI, 991. Regnum Dei gratia. V, 1908. Regnum Dei intra nos, Christus. V, 1917. Regnum nostrum Christus. V, 2143. Regnum Christi aeternum. III, 2597. Regnabunt credentes in caelo, non in terra. III, 2581. Regnum Ecclesiae perpetuum. III, 2148. Regnant sancti etiam in hoc saeculo, cum se et alios bene regunt. III, 2418, 2430. Hoc dicitur regnum nulle annu-

rum. III, 2150. Regnum Christi in terra. *Vide* Millenarii.

Regnum cœlorum primum in Evangelio prædicatum. X, 1704. Regni cœlorum mansiones multæ quid sint. X, 1635. Regni cœlorum rapiendi varii modi. V, 2112. Illius pretium omnibus in promptu est. V, 2248. Tanti valet, quantum tu es: te da, et habebis. VI, 958. Regnum cœlorum omnis qui in peccatis suis, vel sine baptismo moritur, non potest possidere. X, 1616.

Regi, dirigi, corrigi, erigi, quid differant. VI, 1338.

Regularium institutionum varia præcepta. VI, 1353.

Relativa sunt, quæ ad aliud dicuntur. VIII, 1175. Relationis, seu ad aliquid, definitio. I, 1431. Proprietas. I, 1450, 1435.

Religio spreta maxima reipublicæ importat discrimina, et contra. IX, 777. Religiosis simulatæ ac veræ sententia. VI, 1094. Religio vera. VI 825. Religiosus opponitur laico ac seculari. V, 2165, 2221; VI, 950. Religionis ingressus ubi altissimæ paupertatis professio. VI, 956. Religionis habitus. V, 2208. Non sufficit sine morum conversione. V, 2206. Religiosis vitæ integræ ac bonæ famæ studium esse debere. VI, 1221.

Reliquiæ Martyrum velut spicæ per totum mundum sparse. V, 2164. Reliquiis Sanctorum, præcipue Martyrum, ut Christi membra honorandas. VIII, 1219. Aliter sentiens, Vigilantius aut Euanonius est. VIII, 1219. Ad festivitatem martyris, cuius habentur reliquiæ, de longinquo venitur. VII, 812. Ab ejus Memoria reportatur oleum benedictum. VII, 814, 948. Item orarium seu sudarium. VII, 814. Necnon aqua egrotis propinanda. VII, 844. Illuc vinum benedicendum deferitur. VII, 819. Reliquiarum loco sumpta terra cum pulvere ex tumulo S. Stephani. VII, 815, 816. Pulvis hinc ablatus sanat paralyticum. VII, 859. Partem corporis S. Stephani obtinet Avitus. VII, 800. Reliquiarum S. Stephani portionem in aliam ecclesiam deferre cogitans episcopus prohibetur. VII, 830. Reliquiæ solemniter cum hymnis ac psallentium choris transferuntur. VII, 815, 816, 853, 858. Reliquiæ in loco absidæ super cathedram velatam positæ, ac palla tectæ. VII, 855. Et intra capsellam argenteam. VII, 839. Ad interiora loca sanctorum Reliquiarum patet aditus per fenestellam Memoriae. VII, 840, 817. Ut orariis missis tangi valeant. VII, 840. Candelæ argenteæ voto oblata. VII, 840. Cereos accendit coram sacris reliquiis, ibique haeculum reliquit, cui pes fractus restitutus est. VII, 857. Reliquias Sanctorum collo defert. S. Germanus Antiod. X, 1755. Reliquiarum deorsulatio. VII, 815. Reliquiarum veritati non facile credens Dei familia, qui a scriptulo sanctur. VII, 854. Martyris necdum vindicati os. IX, 775.

Remissionis peccatorum septem. V, 2189.

Renascimur, ut reddamur ad pristinum Adæ statum. III, 2582.

Renovatione ac reparatione nemo non indiget. V, 2053.

Renovellatæ partes. IX, 780.

Reprobatorum multitudine unum corpus est sub principe diabolo. V, 1888. Reprobatorum naturæ, non vitii auctor Deus. X, 1659. Quid hi ad ornatum sæculi et aliorum utilitatem conferant. X, 1859. Reprobatorum pœnæ. VI, 1180, 1201. Inad injuria sunt æternæ. VI, 1128. *Vide* Pœna.

Requies Dei. VI, 747; X, 1882. Requies animæ adhuc in carne degentis. X, 1800. Requies et vita cordis nostri. VI, 791, 846, 903.

Res quid sit. I, 1410.

Resituere male ablatas res alienas nolens, gratiam Dei impudenter expectat. V, 2212.

Ristituta basilica. VII, 859; IX, 808, 800.

Restitutus episcopus. IX, 814, 810, 827.

Respectus Dei triplex. VI, 1150.

Resurrectionem mortuorum dolo negant Pagani. III, 2545. Hanc philosophi ex elementorum pondere impugnant. VI, 745. Resurrectionis spes a Gentilibus Christianos secerit. V, 1961. In resurrectione omnis summa fidei nostræ consistit. V, 2037. Resurrectionis fides. VI, 1210. Est certissima. V, 2074. Resurrectionem esse posse, ac reapse futuram esse comprobatur. VI, 727, 1165. Idque tum ex promissis Dei, tum ex animarum æternitate. VI, 1027. Aliisque multis argumentis. V, 1964. Resurrectionis futuræ exemplar Christus. V, 2070. Imago, baptisimus. V, 2070. Resurrectio Christi in Adam, Noe et Jona præfigurata. V, 2067, 2038. Illius fructus. V, 2070. Resurrectio Domini spes nostra. V, 2085. Pignus nostræ. V, 1962. Resurrectionis nostræ spiritualis atque corporalis semen quoddam in anima et carne Christi. VIII, 1172. Resurrectionis Christi dies ceteris lucidior. V, 2058. Dierum omnium mater. V, 2056. Dies in qua Synagoga finitur, et Ecclesia nascitur. V, 2058. In quam tota sabbati gratia transfertur. V, 2058. De morte ad vitam indeciduum nullus ante novissimum diem nisi Dominus revertitur. III, 2200. Resurrectio Moysi ad tempus. III, 2198. Resurrectionis similitudo, in Sanctis

qui post resurrectionem Domini apparuerunt, non ipsa resurrectio ostendebatur. III, 2200.

Resurrectiones sunt duæ. V, 1926, 2074. Qualis prima quæ est justorum, et secunda impiorum. VIII, 1218. Resurrectio prima, ipsa est qua resurgimus per baptismum. III, 2419, 2448, 2449. Resurrectiones duæ, duæ sunt stolæ. VI, 1282. Resurrectio carnis iustis et iniustus erit communis, sed non gratia immutationis. VI, 765, 774. Resurrectio impiorum non erit ut reddant gestorum rationem, sed ut videant verum esse quod credere noluerunt. III, 2532. Resurgent impii ad perditionem, peccatores ad pœnam. III, 2535. Quales futuri sint qui resurrexerint. VI, 1161. Qui dicunt animas novis, in quibus antea non vixerint, corporibus induendas, refelluntur. V, 2003. Resurgemus omnes in propriis corporibus. V, 1964; VI, 1185. In eadem carne. V, 2175, 2181, 2182, 2191, 2185. Cum ossibus, sanguine, etc. VI, 759. Cum corporibus quæ in maternis ventribus accepimus. VI, 764. Unusquisque in forma sexus sui. VI, 765; VIII, 1220. Non sexum, sed fragilitatem mutantes. V, 2191. Resurgent omnes in propriis corporibus ac sexu, et ut in ea ætate quo Christus surrexit. VI, 1185. Animalis reddenda corpora in maternis ventribus accepta. VI, 764. In eo sexu quo hinc habuerunt, sed non sicut hinc animalia. VI, 765. Resurgenti corpori quatuor præstabitur. V, 1807. Resurrectiolem velocitas. V, 1956. Resurrectio una et insimul, et semel, et in eadem carne erit omnium mortuorum. VIII, 1215. An prius morituri sint, necne, qui iudicii die necdum animam posuerunt, utrumvis liberum est credere. VIII, 1215.

Retributiones justitiæ, gratiæ, iniquitatis. X, 1860, 1861.

Rex quasi vicarius Dei. III, 2284. Dei imago est sicut et episcopus Christi. III, 2254. Honor ei, licet indigno, vel propter ordinem deferendus. III, 2234. Regni merito sapientiæ spiritum Salomon post peccatum habuit, et Nabuchodonosor in camino Christum vidit. III, 2591. Rex imago Dei, excepto Dei nomine, omnem potestatem ejus habet. III, 2527. Ipse ducem habet justitiam, quam non licet illi contemnere. III, 2527. Deus instituit ut a rege Dei auctoritas incipiat et currat per omnes. III, 2530. Regibus Judæorum placuerunt ad sessum mulæ, Romanorum equi, Garamantum tauri, Persarum vehicula, Madiantarum camelis, Afrorum asini. III, 2550. Regis opus est pro his quibus regnat vitam opponere. V, 2051. Rex iudicis, maxima laude dignus. III, 2573. Rex iniq̄us, rex abusivus. VI, 1085. Regis justitia in quo sita sit. VI, 1085. Regis justitiam bona. VI, 1085. Iniqui mala. VI, 1086. Rex uti nunc primus, ita primatum in pœnis habiturus est, si iniquus. VI, 1086. Subditorum omnium ira in eum erit implacabilis. VI, 1086. Rex est qui recte carnem regit. X, 1879. *Vide* Regnum.

Rheticius Augustodun. IX, 779, 787.

Rhetorices principia. I, 1459. Rhetorice partium ordo.

I, 1438.

Rhodi præcipue crescit Pelagii doctrina. X, 1696.

Risisse Dominum, nunquam legitur. V, 2153.

Romanorum antiqua continentia. III, 2550. Romanorum æquinoctium. III, 2279. Romanis Hispani, Galli et Afri subjecti. III, 2522.

Roma Gothorum clamorem contremuit. II, 1120. Romanum Imperium. *Vide* Imperium. Roma Petri sedes prima, pastoralis honoris caput, religio tenet quidquid non possidet armis. X, 1685. Romæ duorum Apostolorum præsentia sunt memoriæ. IX, 805. Romæ se partem aliquam habere frustra jactitant Donatistæ. IX, 805. Quos et quales ibi habuerint episcopos. IX, 805. Romæ quadraginta et quot excurrunt basilicæ. IX, 805.

Romanæ sedis dignitas. IX, 787. Hæc Petri est sedes. X, 1724, 1807. Romanæ sedis episcopus ac tota auctoritas a Petro emerit. X, 1714. Hanc dum consulunt Synodi, et placita sua ad ipsius referunt iudicium, antiquæ traditionis exempla servant. X, 1714. Sedi Apostolicæ totius ovilis Domini cura incumbit. X, 1765. Quam more majorum cunctis per orbem Ecclesiis debet. X, 1765, 1771. Tradita sibi divinitus potestate. X, 1771. Romanæ Ecclesiæ curæ et occupationes. X, 1714, 1765, 1765. Diversorum consulta tractat. X, 1714. Ad Romanum episcopum ut ad caput recurrendum, quoties agitur de sanitate membrorum. X, 1776. Romani Pontificis auctoritas in Pontifices alios. VI, 1120. Romanorum episcopus ut Latinorum primarius iudex indicatur. X, 1700. Romanam sedem Afri vocat Apostolicam. IX, 808, 809. Huic maxime notum fieri voluit quod decreverunt. IX, 808. Pro certo ponitur, rem apud Afros relatam ad sedem Apostolicam fuisse referendam. X, 1722. Apostolicæ sedi in honorem beati Petri Patrum decreta peculiarem sanxere reverentiam. X, 1719. Romanæ sedi Patrum tanta auctoritas semper fuit, ut de ejus iudicio disceptare nullus audieret. X, 1722. Romanus pontifex gladio Petri armat antistites. X, 881. Africanorum conciliorum decretis septentiæ ræ tractat ad-

nectit. X, 1851. Contra inimicos gratiæ regis ulitur odicitis. X, 1851. Coelestius in Arica damnatus ad Romanum episcopum appellat. X, 1887. Tria concilia Africana Pelagio et Coelestio damnatis, gesta sua Romam mittunt. X, 1689. Theodotus Antiochia gesta alia pariter ad Romanum episcopum misit. X, 1687. Tractoria Zosimi per totum orbem missa et subscriptionibus roborata. X, 1689. Conciliorum Africanorum decretis sententiæ suæ robur Zosimus adnectit. X, 1831. Romanus pontifex Scottis episcopum ordinat. X, 1831. Romana sedis episcopum Afri vocant fratrem et consacerdotem. IX, 807, 809.

Romani Concilii sub Militate gesta. IX, 779, 785, 786. Romanae Ecclesiæ diaconi. *Vide* Diaconi.

Romanus. IX, 838.

Romphaea flammea. V, 2019, 2051.

Romulus diaconus. X, 1771.

Romulus exceptor. IX, 816.

Rufinianus scriba. IX, 816.

Rufinus consul. IX, 806.

Rufinus Donat. IX, 807.

Rufinus Syrus, Pelagii institutor, per hunc perversam de peccato originis doctrinam publicavit. X, 1681.

Rufinus Aquileiensis vocatur Gruvnius et Pelagii præcursor ac magister. X, 1693, 1696. Latine vertit Evagrii librum. X, 1695.

Rufino scripta a Prospero epistola. X, 1793.

Ruminatio. V, 2350.

Rumolus idus consul. IX, 810, 811.

Rustica nobilis femina. VII, 848.

Rusticus consul. X, 1777.

Rusticos posse memoriter retinere psalmos, antiphonas etc. V, 2325.

S.

Sabbati religio apud Judæos. V, 2058. Sabbatum quis vere observet. X, 1883, 1887. Sabbatum spiritale, et qui illud violent. V, 1784.

Sabellius. III, 2366. Ipsum dicit Patrem quem et Filium. III, 2367. Unionem accipit Patrem et Filium. III, 2267. Personarum proprietatem confundit. X, 1735. In una persona confundit Trinitatem. VIII, 1213, 1214. Sabellio fides opposita. V, 2161. Sabellium in his, *Qui me vidit, vidit et Patrem*, particulam et refutat. VIII, 1116. Refutat et quod ait Christus, *Pater misit me*. VIII, 1112. Sabellii et Arii pugna Catholico militat. VIII, 1112.

Sabelliani ipsammet Patrem dicunt esse Filium, ne videantur multicolæ. V, 1101. Unam esse voluit Patris et Filii et Spiritus sancti personam. V, 2174; VI, 735. Dicuntur fingere parvulum a Maria sortitu reperitum esse. V, 2108.

Sabinianus. II, 1152.

Sacellum. IX, 799.

Sacra, deus potestatis adverse. III, 2516.

Sacerdotes in antiqua lege Deus nasci voluit, non fieri. III, 2213. In nova vero fieri. III, 2215. Sacerdotem fieri posse, qui uxorem habeat. III, 2584. Sacerdotibus non licet uxores habere, id est, jam ordinatis non licet convenire. III, 2383. Sacerdotibus opera manuum non licere. VI, 1592. Sacerdotes Dei ex delegatione dant benedictionem verbis solemnibus. III, 2525. Cur legati dicantur. III, 2529. Dispensant corpus et sanguinem Domini. V, 1975. Sacerdotibus solis licet in oratione sibi responderi velle. III, 2502. In Alexandria et per totam Ægyptum, si desit episcopus, consecrat (vel consignat) presbyter. III, 2502. Sacerdotis vicem gerere non potest diaconus, aut qui non est sacerdos. III, 2246. Sacerdotialis habitus. VII, 809, 810. Sacerdotem quid moneant amictus, alba, cingulum. VI, 1310. Sacerdotum judicium sic Constantinus ducit, ac si Dominus ipse residens iudicet. IX, 786.

Sacerdotum opera et pericula. V, 2267. Sacerdotum cervicibus quantum imminet pondus, et quantum teneantur verbum Dei prædicare. V, 2317. Sacerdosne sit remissior in verbo Dei prædicando. V, 2320. Tacere ei non licet. I, V, 1814: Sacerdotes velut vocæ, populus veluti vitulus, Lac verbi Dei præparent. V, 2318. Sacerdotum lingue arma sunt, quæ iniquitatem destruant. V, 1815. Sacerdotes medici sunt spirituales. V, 1522. Sacerdotum potestas ad remissionem peccati ruin. VI, 1122. Sacerdoti velut Domini vicario necessario confitenda peccata. VI, 1154. Ille existimandus est ut angelus Dei. VI, 1155. *Vide* Confessio. Sacerdos timet peccare, sed magis desperare. VI, 1118. Sacerdotibus capita radere in poenitentiam non licet. IX, 801. Sacerdotibus Dei nulla major infelicitas, quam vivere, nec esse quod fuerant. IX, 804. Sacerdotum avaritia. VI, 1500. Licentia. VI, 1315.

Sacerdotii ac sacrificii veteris abolitio. V, 2066.

Sacra. VII, 819, 821. Sacra Imperatoris. V, 1740.

Sacramenta ex latere Christi proflexerunt. X, 1666. Sacramenta Christi in D. nativitate approbant Catholici, et in eis fratres eos agnoscunt. IX, 823. Sacramenta in malis Christianis patiuntur injuriam. V, 1855. Sacramentum quis vendat. VI, 1302. Sacramenta ab infirmo suscipienda. VI, 1154.

Sacrificium non intermitit ethnicus, nuntiata filii unica morte. VI, 1166. Sacrificia alia sunt voluntaria et libera, alia mandata. III, 2313. In his offerendum quod mandatum est, in illis potiora et electa. III, 2315. Sacrificia Christianorum oblationes Abel, Judæorum munera Cain adumbrabant. VI, 748. Sacrificia olim cur præceperit Deus, cum ipsi ea non placerent. III, 2390. Sacrificiorum veterum abolitio revelata. V, 1816. Et aliud ab his in toto orbe celebrandum. IX, 822.

Sacrificium quod Christus instituit, et offerri præceperit. VI, 856. Qualiter affectus esse debeat, qui illud offerit. VI, 2056. Sacrificium oblationis, in qua summus sacerdos Melchisedech nostri dicere præsumunt. III, 2520. Super altare quotidie Christi corpus offertur, et sanguis pro peccatoribus funditur. V, 2154. Ubi et hostia Christus est, et sacerdos. V, 2154. Sacrificia pro defunctis. V, 2101. Sacrificium panis et vini Ecclesiæ per orbem offerre non cessat. VI, 772. Hujus ac veterum sacrificiorum discrimen. VI, 775. Sacrifici veri extra catholicam Ecclesiam locus non est. X, 1860. Sacrificium qui offerant non sacerdotes. III, 2246. Sacrificiis non redimuntur iniqui actus, sed lamentationa et misericordia. III, 2512. Sacrificium duplex a nobis exigit Deus. V, 2169. Sacrificium vult Deus, non ex quo creatur, sed quod prosit homini. V, 2252. Sacrificium præmittitur Deo acceptum. VI, 1059. Sacrificium maximum quod Deo debeamus, quidquid boni est etiam malis hominibus facere. V, 2252. Sacrificium nullum tam justum, quam cum nos Deo offerimus. III, 3539. Sacrificium cordis Deo oblatum nobis integrum permanet. V, 1955. Sacrificium laudis. *Vide* Laus.

Sacrum relinquendum spiritualis ebrietas. V, 2090

Sæviens in peccatorem justus, miseretur. V, 2214.

Salis naturam in humano corpore esse. III, 2161.

Salutationes ante basilicas Sanctorum Paganos reducere. I, V, 2259.

Salus nostra nobis naturalis est, non fructus mortis Christi, secundum Pelagianos. X, 1635. Hi refelluntur. X, 1622, 1624. Salutem nec natura nostra integra sine gratia consequi potuisset. X, 1898. Salutis spes ea nititur bonitate quæ creavit. VI, 872. Salus non est in Patre aut in Filio solo, sed in nomine totius Trinitatis. III, 2387. Quod plurimi salvari nec velint nec possunt, non fit Dei voluntate. X, 1846, 1848. Deus vult omnes salvos fieri, et neminem perire. V, 2216. Quo sensu id dicatur. X, 1785, 1856, 1844. Qui dicit Deum non omnes salvos fieri velle, durius loquitur. X, 1841. Salvatur nemo sine Legis tenuere, sive ante, alia fide aut gratia quam Christi. X, 1798, 1837. Quomodo Christus nos salvet. X, 1801. Ac totius mundi sit salvator. X, 1812, 1836, 1844. Salutis humanæ taxatio. V, 2069. Salutis æternæ remedia unde his qui ante Christum existerunt. X, 1770, 1772. Salutem nullam nisi per Filium Dei incarnatum, esse sciunt antiqui sancti. VI, 1153. Salus omni modo non est nisi ex fide. X, 1826. Salus nostra Dei donum, perditio nostrum meritum. X, 1845. Salus nostra pendet ex voluntate et gratia Dei. VI, 864. Quomodo illam in parvulis, quomodo in majoribus operetur. X, 1783. Salus parvulorum ex mera est Dei bonitatis effusione. X, 1798. Cur alios salvet Deus, alios non salvet, sine fidei diminutione nescit. X, 1798. Salvat Deus dono bonitatis, et judicio severitatis obdurat. X, 1782. Nemo nisi juste damnatur, nemo nisi misericorditer liberatur. X, 1833. Salus hominis quomodo in ejus voluntate sit. V, 2244. Hominem sola Dei misericordia, et tamen non nisi propria voluntate salvari quomodo recte dicatur. X, 1781. In opere salutis nostræ quid Dei, quid nostrum sit. VIII, 1217, 1218. Salutis desiderium. VI, 885. De salute nullus hic securus. V, 2035. In remedium salutis suæ semper tardus est, qui vitæ suæ incertus est. V, 2220. Salutis initium et progressus. X, 1806.

Salvatio. Non resolutandi præceptum in Scriptura proverbium est; quid significet. V, 1820.

Samaritanus. III, 2542.

Samaritanus, custos. X, 1623. Samaritæ vaccis sacrificabant. III, 2235. Eorum dogma. IX, 764. Ostenditur Donatistis convenire. IX, 764. Samaritanorum circumcisio non iterabatur. IX, 764.

Sambucus. III, 2537.

Samson a Jacob in benedictione Dan præcognitus. III, 2202. Samsonis fortitudo non ex capillis, sed ex manfati Domini observatione pendebat. III, 2177. Cum capillis rediit ob penitentiam meritum. III, 2177.

Samuelem aut de Aaron natura, aut sacerdotem dicere, stultitiae aut ignorantiae est. III, 244. Nec dicendum vicem egisse sacerdotis. III, 246. Obtulit quidem Deo sacrificium, sed per sacerdotes. III, 246. Samuel non est ueneris Sauli. III, 279, 230.

Sancti multi honoris digni in terris. VII, 809, 810. Sanctitas quaedam naturalis in animis nostris. II, 1101. Sanctae vitae ratio processu gaudet et crescit, cessatione torpescit et deficit. II, 1118. Sanctis non deest unde hic jugiter genant ac se peccatores pronuntiant. V, 1943. Sancti quomodo sancti esse non desinant, licet peccato nullus careat. VIII, 1221. Cur peccatoribus in sanctos potestas data. X, 1861.

Sanctis nunc stola una, post iudicium erit duplex. V, 2153, 2789. Sanctorum una vita, praemia diversa. V, 2182. Nullam in futuro meritorum distantiam Iovinianus voluit. V, 2183. Sanctorum inter se post remunerationem distantia. III, 2316. Sanctorum communio quae sit, et quibus sit, exponitur. VI, 1197. Sancti hinc migrantem coelum petunt. VI, 918, 934, 981. Deum vident. VI, 918, 934, 981. Rogantur ut qui securi sunt de se, solliciti sint de nobis. VI, 918. De sua incolunitate sunt securi, et de nostra salute solliciti. V, 2137. De nostra bona vita in caelo gaudent, et tristantur de mala. V, 1877, 1878. Orant pro nobis. V, 1877. Sanctorum intercessio pro populi necessitatibus. VII, 811, 812. Eorum patrocina exoptare, et solemnitates pie celebrare. VI, 1171. Sanctorum Nomina frequentare, et insonum contra peccata adiutorium postulare. V, 2225. Sanctorum invocatio. VI, 824. Sancti in oratione qualiter cogitandi. VI, 1012. Sanctorum omnium festivitas ac de ea sermo. V, 2133.

Sanctimonialis. V, 2165, 2166. Sanctimonialis habitus. VI, 1060. Sanctimonialium, quae Moniales non nisi pecunia accepta suscipiunt, simonia. II, 1139.

Sanguinis genera usque ad viginti tria physiologi dinumerant. III, 2163. Sanguis non minuendus, excepta infirmitate periculosa, letaniarum diebus. V, 2077. Sanguis effusus vindicari se postulat, sicut opus opificem laudat. III, 2262. Sanguinis Iusti pretium pertimescit Iniquitas possidere. V, 1901. Sanguinis Christi pretium Dei providentia impensum. V, 1901. Sanguis Agni candidare novit, non crentare. V, 2331, 2332.

Sanctas omnis a Deo. VII, 846.

Sapientia aeterna qui creata, aut initium visum Dei. VIII, 1178. Subsistentiam habet, non alibi nisi in eo ex quo nata est. VIII, 1178. Sapientia creata et increata discrimen. VI, 915. Sapientia creata demus est Dei. VI, 915. Culum coli. VI, 915. Exordium non sumpsit temporis, sed conditionis. VI, 916. Numquam mutatur, licet sit mutabilis. VI, 916, 921. Sapientia, quasi sapida scientia. VI, 999. Est amor seu amor boni. VI, 786. Lignum vitae, unde legis amaritudo dulcescit. V, 1794. Paucorum est. VI, 786. Sapientia infidelibus superest ex natura a Deo condita reliquit. X, 1814, 819. Sapientiae sedes in cerebro. VI, 1215. Sapientia liberal, conservat, coronat. VI, 1537. Sapientis sine operibus bonis, abusus. VI, 1079. Sapientia perfecta. V, 2323.

Sapphirus quos significet. VI, 1229

Sara, Ecclesiae figura. V, 1748.

Sarabaita. VI, 1270, 1301.

Saraca. II, 1097.

Sarcinae Christi et sarcini discrimen. V, 1800

Sardius quos significet. VI, 1230.

Sardonio qui ostendantur. VI, 1250.

Satanas, qui ipse sibi malitiae auctor. III, 2292, 2297.

Satanas presumpsit divinitatem. III, 2297.

Satisfactio humilis opponitur timori. VI, 1097. Satisfactio est causa peccatorum excidere, nec eorum suggestionibus adiutim indulgere. VIII, 1218.

Saturitas castitatem prodigit, nutrit illecebram. V, 2031.

Saturninus Donat. IX, 807.

Saturninus diaconus. IX, 798.

Saturninus Iosor. IX, 781, 794, 797.

Savinus a Terracina. IX, 770.

Sauil inter prophetas propheta. III, 2178. No. ut quidam aestimant, spiritu malo. III, 2178.

Saulus Stephanus omnium manibus lapidavit. V, 2009.

Sauli crimen et indulgetur et vindicatur. V, 2140.

Scala Clausuralium, seu paradisi. VI, 997.

Scemius ab Arimino. IX, 779.

Schismaticorum pater diabolus. IX, 792. Schismatici patientia sunt superandi. IX, 792.

Scholasticus auditorialis. X, 1681. Scholasticus lingua graeca et latina. X, 1757.

Scholastici opponuntur simplicibus et imperitis. V, 1758.

Scholasticus episcopus in Sardis exsul. X, 1770.

Scientia uode nobis. VI, 1009. Scientia omnis fons Deus.

VI, 990. Scientia nostra ex parte. III, 2159. Scientia in malis est, non vera sapientia. VI, 999. Scientia vera. V, 2325. Scientia boni vera non est, nisi ad haec sciat, ut agatur. X, 1861. Scientia bonitati ac disciplinae modum praescribat necesse est. V, 1819, 1860. Scientia sui. VI, 816. Ceteris scientiis est praepoenda. VI, 816. Parit humilitatem, caritatem, VI, 818. Ad scientiam sui ac Dei tres gradus seu ascensiones. VI, 817. Speculum cordis huius rei gratia tergendum. VI, 818. Scientia Beatorum. VI, 993, 996.

Sciniphes. V, 1781, 1783.

Scolis episcopus a Caestino ordinatus. X, 1752, 1831.

Scribae Iudaeorum de Simeone erant. III, 2203.

Scriba publicus. IX, 780. Scriba officii legati Carthaginis. IX, 816. Scriba curatoris Carthaginis. IX, 816.

Scriba ecclesiastica. X, 1778, 1784.

Scripturae divinitus inspiratae. VIII, 1175, 1185. Quasi litterae sunt nobis a Deo directae. VI, 1059. Quae nos ab exilio ad patriam revocent. VI, 1359. Scripturam veteris Testamenti, velut crudelitati faventem Manichaei blasphemant. V, 1826. Scripturae si non integre recipiantur, aperiuntur januae omni errori vel sceleri. VIII, 1145. Nihil recipiendae praeter eas quas recipit Ecclesia. V, 2176, 2183. Scripturarum libri eo numero recipiuntur, quem Ecclesiae tradidit auctoritas. X, 1718, 1735. In Scripturis canonicis non recensentur quae habet Daniel de Rele, dracone, etc. III, 2191. Nec libri Machabeorum. III, 2192. Scripturis quanta debeat reverentia. V, 1739. Scripturarum testimonia cui pauca non sufficiunt, plura non proderunt. X, 1789. Ariani contendunt vacuum approbari si quid praeter auctoritatem divinarum voluminum possit. II, 1159. Scriptura silet quae vera tamen ratione creduntur. VI, 1144. Scripturarum arcana illiteratis negat Iulianus aperiri posse. X, 1740. Scripturae lectio multis suadet. VI, 1304. Hanc legere, aut si legere non novit, legentem audire quisque debet. V, 2323, 2328. Ab ea legenda vel audienda nec rusticus excusatur. V, 2325. Scripturarum lectio divinae est praecognitio non parva beatitudinis. V, 2324. Scripturae adhaerentes non obscurat mundana iniquitas. X, 1869.

Scripturae sensum inesse arcana. VIII, 1177. Testamenti veteris litteram sine spirita, modico fructu percipi. V, 1786. Scripturae littera ut Iudaeos, ita et haereticos solet occidere. V, 1799. Quomodo. V, 1801. In Scripturis utriusque Testamenti sunt quae egent spiritali expositione. VIII, 1149. Quod Manichaeis de antiquo, hoc impiis de novo dicere licet. VIII, 1150. Scriptura nulli spirit, nisi cocta in corde. VI, 965. Scripturae sacrae, vinum. V, 1919. Aqua ex eis bibitur, quando Christus in illis non intelligitur. V, 1920, 1921. Scripturarum profunditates quam nihil. X, 1865. Scriptura aliquando in unum entitatis quod sonat, aliquando et aliud. VI, 1143. Fecunditas eius, dum discitur. VI, 1145. Scripturarum sensus quae ratione indagandi. V, 1943. Scripturae sensus suos solliciti et devotis aperiant, negligentibus claudunt. III, 2289. Qui intelligendae sint. VI, 1203. Qui tractandae. VI, 1263. In Scripturis aliquid diversum sonat, quid agendum. X, 1805. Scripturae tria rerum genera continent. V, 1806. Quosdam prohibent, quosdam praecipunt, nonnulla concedunt, alia suadent. II, 1166. Scripturas uri et domum in qua reposita fuerint dirui praecipuum est. IX, 781. Scripturae laudatur translatio antiqua. V, 1796.

Scorpionis carnea scorpionum morsibus medentur. V, 2301.

Scyllacina. IX, 814, 827.

Scytha. II, 1097. In Scytharum oris militantes quid in aquis possint. II, 1139. Scythae mouachi male audium apud Hormisdam. X, 1777. Defenduntur a Joanne Maxentio. X, 1778. Ad Hormisdam missi quomodo anathematizem Pelagianos et contraria eis scripta suscipiant. X, 1776. Eorum de gratia Dei professio contra Pelagianos. X, 1771.

Sebastianus protector domesticus. IX, 814, 827.

Securus in hac vita nemo sit. V, 1883. Unde tamen securus esse possit. V, 1885. Securitas duplex. X, 1866. Securitatem fervere non debet concessa latroni indulgentia. V, 2046. Quam haec stulta ac periculosa sit. V, 2046

Secundianus. IX, 807.

Secundus minor. IX, 774.

Secundus a Praeneste. IX, 779.

Secundi Tigris. Ad Cathaginem adventu alius loco Caetliani episcopus ordinatus. IX, 795.

Sedere episcopus Tribunus rogat. IX, 827. In consensu presbyterorum sedet Pelagius laicus. X, 1099. Sedendi in ecclesia debilibus potestatem facit Caesarius: eaque mulieres abuti queritur. V, 2319.

Selemias. VII, 811, 812.

Seleucus PF. P. IX, 843.

Sem obtigit terra Chanaan delinque dicta. V, 1841.

Senator. IX, 843, 844.

- Seneca carissimus Pauli amicus.* VI, 1265.
Seneca quidam senex imperator et in errore Pelagiano obstinatus. X, 1766. 1770. Puellarum sacrarum cum servis Dei mixtarum congregationem instituit. X, 1770.
Senectus bona. VI, 1231. Senex sine religione, qualis abusus. VI, 1079. Seni cavendum a corde et lingua, quæ in carne nunquam veterascunt. VI, 1080. In senibus sobrietas et mortui perfectio requiritur. VI, 1080. Senes in quibusdam, in aliis juvenes esse decet. VI, 1062.
Seniores locorum. IX, 795, 818, 841.
Senodus subdiaconus. VIII, 851.
Sensatio quomodo fiat. VI, 795.
Sensualitas quid. VI, 808.
Sensus quid sit. VI, 786, 808. *Sensus* in se unus et non corpus, unde corporeus et multiplex. VI, 782. *Sensus* et affectus naturalis id est, quod anima. VI, 781. *Sensus* hominis duplex. VI, 784, 819. *Sensus* sunt et in interiori homine. VI, 815. *Sensus* corporis et *sensus* animi discrimina. X, 1889. *Sensus* homines cur animalia quædam superent. VI, 788. *Sensus* quique nobis cum brutis communes ad usum, non ad oblectamentum. VI, 1538. Quomodo formentur. VI, 802. Quomodo corrumpantur. V, 2165. *Sensus* non juvant animam ad cognitionem invisibilium. VI, 781. His non invenitur Deus. VI, 887. His impeditur anima ne se nascat. VI, 800. Ac tantum adjuvatur ad corporeas formas sentiendas. VI, 802. *Sensus* quique quasi quique virgines. V, 2530. Per eos quasi per januas aut mors aut vita ad animam ingreditur. V, 2165, 2550. *Sensus* corporei post resurrectionem vertentur in rationem. VI, 788.
Sensus auctor est literæ. III, 2500.
Sententia que simplices, que conjunctæ. I, 1409.
Septimius proconsul. IX, 811.
Septimius Alpinus laudatur ob detectos Pelagianos. X, 1761, 1765. Reprimat nascentem Pelagii hæresim. X, 1681.
Sepulera divitum visenti quid in mentem venire debeat. VI, 1552. *Sepulcrum* Christi. vulva. V, 3201. *Sepulcrum* Christi, cor nostrum. V, 2205. Scriptura evangelica. V, 2205. *Sepultus* est Christus, ut sepultura sanctorum benediceret. VI, 1194. *Sepultura* infidelium segregata a sepultura fidelium. VII, 811, 812. *Sepultura* juxta tumulum S. Stephani. VII, 819. *Sepulsi* in basilicis Circumcellionum aliqui. IX, 801. *Sepultura* in domo Dei non concessa. IX, 801. *Sepultura* sumptuosa iniquis nil prodest, ut sanctis nil nocet vilis aut nulla. X, 1867. *Sepultura* nostræ in baptismo gratia. V, 1902.
Serapis templum a quo ablatae cupæ. IX, 797, 798, 799.
Serenianus. IX, 816, 827.
Sermo concionantis, speculum est. V, 3201. *Sermo* habebatur in Vigilis. V, 2281, 2530. *Sermones* ad populum diebus non feriatis habitos. V, 1772, 1785. *Sermones* graphio ceraque ligati. V, 2147. *Serino* Dei et pascit, et pascitur. V, 1757. In sermone copiosa est egestas humanæ intelligentiæ. X, 1874.
Serpens ponitur pro sapientia. V, 1778 1781. *Serpentis* quadruplex astutia. VI, 1240. *Serpentes* corpus offerunt ut caput tueantur. X, 1698. *Serpentis* genus, quod evomit omne venenum, ante quam veniat ad fontem. VI, 1057. *Serpentis* flatu quomodo infecta hominum natura. X, 1659. *Serpens* Evæ non per se, sed per ipsum diabolus locutus est. VI, 747. *Serpentem* ex virga Moysi imaginariæ esse productum. III, 2164. *Serpens æneus* Christi figura. V, 1807. Cur æneus, non aureus aut argenteus. V, 1805.
Servitus Dei quatuor modis variatur. VI, 1159. *Servitus* Dei semper libera. X, 1869. *Servire* Deo non possumus, nisi de Dei munere. VI, 915, 923. *Servos* esse liberos in non peccando. V, 1767. *Servit* justus quibus imperat. X, 1875. *Servus* est malus, etsi regnet, nec unius hominis, sed tot dominorum quot vitorum. X, 1865. *Bonus* autem etiam si serviat, liber est. X, 1865. *Servitutis* nomen et conditionem culpa genuit, non natura. X, 1875. *Melior* ejus status est, qui famulatur homini, quam qui suæ servit cupiditati. X, 1875. *Servorum* origo ad Ninum re eritur. III, 2335. *Servus* heri frater, canibus tamen posthabetur. V, 2030. *Servorum* officium. V, 1980.
Servus publicus. IX, 795.
Sethianus malam vult esse carnem nostram. VIII, 1220. *Tria* inducit barbara principia. VIII, 1217.
Severinus Pelagianus. X, 1755.
Severus et Macarius occisi. IX, 814.
Severus Trevirensis episcopus. X, 1751.
Severus episcopus in Minoricensi insula. VII, 821. *Scribit* miracula in eadem insula coram Reliquis S. Stephani edita. VII, 821. *Ejus* epistola laudatur. VII, 853.
Sextus Thamugadrensis. IX, 795.
Sextum par conditio apud Deum. V, 2290, 2292, 2540.
Sihylæ testimonium de Dei filio Deo. VIII, 1107, 1126.
Sichina interpretatur humeros. V, 1765.
Sicilia Pelagii doctrinam exceptit. X, 1696.
Sidera, solida corpora. VI, 1028.
Sidon interpretatur venator vel venatrix. III, 2264.
Signum quid sji. I, 1410. *Signum* Christi, crux, ojaque virtus. VI, 1174, 1175. *Signum* salutis in fronte Christianorum ab episcopo in Judæorum frontibus impictum. VII, 827. *Signo* salutari a S. Stephano signatur cor mortui, et statim salvus surgit. VII, 858. *Signo* Christi signari debet res magna et pretiosa. V, 2257. *Signare* se in nomine Christi iuitio itineris aut operis. VI, 1172. *Signantes* sc, et post sacrilego cibo utentes, nihilo minus animam occidunt. V, 2271.
Sihora armen, id est, Domine miserere. II, 1163.
Silentium commendatur. VI, 1559. *Silentium* ab ipsis etiam utilibus verbis. VI, 1102. *Silentium* monachis id operatur, quod aqua piscibus. II, 1147. *Silentium* a Complotorio ad Primam dictam servandum. I, 1453. *Silentium* Quadragesimæ tempore. I, 1453.
Silvanus (Summenis). IX, 821. *Primas* Numidæ. IX, 822, 827.
Silvanus Cirtensis, tra litor. IX, 768. *Uti* probatur gentis consularibus. IX, 795. *Traditor* et fur rerum pauperum. IX, 795, 797. *Scilicet*, cum sub Paulo subdiaconus esset. IX, 795, 796, 797. *A fano* Serapis acetum tulit. IX, 797, 798, 799. *Viginti* folles a Victore accepit, ut eum presbyterum faceret. IX, 798, 797, 799. *Ab Harenariis* et *Compensibus* factus est episcopus. IX, 798, 799. *Reluctante* populo, et alium sibi episcopum civem suum querente. IX, 797. *Unde* et de illo aiunt, *quando factus est episcopus, non illi communicavit*. IX, 798. *Silvano* in gratiam diaconi scribit Purpurius. IX, 795. *Necnon* Fortis et Sabinus. IX, 795.
Silvanus Nazarethi archiepiscopus. II, 1155.
Silvester Papa. IX, 787.
Silvester Comes. IX, 801.
Simeonis elogium. V, 1098.
Similitudinem ejus a quo nascitur, nihil in creatis perfectam exprimit. VI, 1015. *Similitudinem* Dei aliquam habet omnis creatura. VI, 1025.
Simplex est, quod unum quid significat. I, 1409.
Simplicitas solius Dei est. X, 1805.
Simplicianus Mediol. IX, 807; X, 1850.
Simul esse dicitur tribus modis. I, 1459.
Simulatio non vincit in bono malum. X, 1879. *Duplex* est peccatum. X, 1877.
Sin interpretatur tentatio. V, 1796.
Sinapi virtus. V, 1913, 1914. *Sinapi* cum curandum caput, demuntur capilli et omnia cutis impediunt. V, 1915. *Sinapi* significatur fides Christiana. V, 1913, 1914. *Item* Christus. V, 1915. *Martyres*. V, 1915. *Laurentius*. V, 1914.
Sinus Patris. III, 2265.
Siphoni, qui nunc Bonosiani. VIII, 1217.
Siricius. IX, 807.
Sisinius Constantinop. X, 1753.
Sites sunt multæ. V, 1796. *Siticis* Deum pii affectus. VI, 934, 942, 944, 953, 981.
Sixtus Apostolicæ sedis presbyter, ac postea pontifex. X, 1831. *Sixtus* Papa. X, 1761. *Vide* Xystus.
Smaragdus quos representat. VI, 1220. *Qui* sicut pretiosissimi. VI, 1220.
Sobrietatem verbo et exemplo Christus docuit. V, 1866.
Sobrietatis laus. VI, 1105. *Peccat*, qui plus manducat aut bibit quam expedit. VI, 1182.
Societas malorum difficile solvenda. X, 1701.
Socratis dictum. VI, 1292.
Sodomitarum in Lot violentia. VI, 1526. *Sodomorum* incendio cur infantes cum patribus cremati. III, 2224.
Sole stante sub Josue et Ezechia, temporum cursus non fuit perturbatus. III, 2175, 2187.
Soliloquiorum liber. VI, 864.
Solemnitatum gaudia nescit, cui nec cur parum, nec corpus castum. V, 2163.
Sollicitudine ordinata securitatem parit. X, 1866.
Solon et Lycurgus. III, 2530.
Solon Officialis publicus. IX, 780.
Somnia contemnienda. VI, 1174. *Somniorum* quinquo genera. VI, 798. *Somnia* lasciva. VI, 795. *Somniorum* variorum cause. VI, 1021.
Sonia. II, 1097.
Sortilegia quibus nocere valeant aut non valeant. VI, 1175. *Vide* Divini.
Sparsa, consul. III, 2176.
Species quid sit. I, 1424.
Spectacula, ad quæ peregrinæ feræ et ignota animalia adducebantur. II, 1109. *Spectaculis* renunciavit Christianus. VIII, 1119.
Speculum inscriptus liber. VI, 967. *Alius* dicitur Specu-

hum peccatoris. VI, 965.

Spelunca Arianorum ecclesia. VII, 1115, 1170

Sperantius. IX, 701.

Speritus sacerdos Jovis. IX, 781, 782, 785.

Sperare ac desperare male quid. V, 2321, 2335, 2373.

Spei Christianæ virtus. V, 1961. Spe nutritur fides, ut corpus cibo. VI, 1023. Spes animinum in cœlestia inserit, et cum iis necit. V, 1960. Diabolus si possit sperare, quod non inveniit in se, sumeret de Dei pietate. VI, 1118. Spes nunquam abijcienda. V, 1900. Unde sit peccatoribus. VI, 1098. Quomodo fovenda. X, 1867. Spem sublevant jam præstita Dei beneficia. VI, 884. Spes maxima nobis in Christo. VI, 907, 910, 912, 968, 981. Spem resurrectionis et æternorum prætorum si non habuissent sancti, mortem per tot cruciatum pro lucro maximo non suscepissent. VI, 1164. Spes æternæ vitæ stat in tribus ex parte nostri, et in tribus ex parte Dei. VI, 839. Spes sine timore negligens, timor sine spe est depressus. VI, 1233. Spe salutis excolit, ex eo ipso quod quis non quaerit Dei auxilium. X, 1866.

Spirituales in artibus ab Abraham oblati ac non divisi adumbrantur. V, 1745.

Spiritualia fide attingi, non ratione. VI, 1009.

Spiritus multimodis dicitur. VI, 785. Sex modis in Scriptura dicitur. VI, 1009. Spiritus est, quicquid aliquid est, et non est corpus. VI, 797. Spiritus diversi a Deo creati. VI, 765. Spiritus duo, unus Dei, alter mundi, seu quo animatur mundus. V, 2056. Spiritus qui ferebatur super aquas, non est intelligendus Spiritus sanctus. III, 2257. Res erat Dei, non Deus. V, 2056. Sed seminarius animandæ conditionis. V, 2056. Spiritus omnis Dei est, non tamen Deus est nisi qui de ipso est. III, 2257. Cœlestia omnia spiritus sunt. III, 2258. Spiritus mundi, spiritus diaboli, Spiritus Dei. VI, 965. Spiritus Dei, oleum justitiae. IX, 767. Spiritus, vis animæ ubi corporum rerum imagines exprimentur. VI, 785. Spiritum non esse tertium in substantia hominis. VI, 815; VIII, 1216. Spiritus corporeus. VI, 805. Spiritus vocabulo ventus significatur. III, 2354.

Spiritus Dei, vel Spiritus Domini, vel Spiritus Christi ubi in Scripturis sine additamento invenitur; Spiritus sanctus haud dubie significatur, ubi additur malus, diabolus intelligitur. III, 2179. Spiritus sanctus indicatur, quoties in novo Testamento Spiritus nomen simpliciter ponitur. VIII, 1184. Hoc et de veteri dicere licet. VIII, 1184. Spiritum sanctum ipsum Patrem quidam dicunt. III, 2387. Spiritum sanctum in formatione corporis Christi pro semine fuisse, quidam opinantur. X, 1717. Eum Patre et Filio minorem esse Ariani volunt. VIII, 1129. Et quasi subiectum Deo imperanti parere dicunt hæretici. V, 2092. Illum minorem aut ministerialem magis quam Deum dicentes, reuelluntur. V, 2178. Spiritus sanctus Domini nativitatem scire ab Eusebio frustra negatur. III, 2373. Quipe qui divinitatis, substantiæ ac scientiæ ejusdem non negatur. III, 2373. Substantia ejus substantia Filii est, adeoque substantia Patris. III, 2374. Si non est ejusdem divinitatis, inepte in numero Patris et Filii positus est. III, 2373. Ignorantiam in eo non arguit quod Christus ait, *Nemo novit Patrem nisi Filius*. III, 2374. Aut quod Apostolus, *Spiritus omnia scrutatur*. III, 2374. Spiritus sanctus intelligi potest stella quæ M. gos ad Christum perduxit. III, 2193. Spiritus sanctus sacerdos Dei excelsi, non summus. III, 2329. *Vide* Melchisedech.

Spiritus sanctus secundus a Christo, tertius a Patre, in Trinitate est adorandus. III, 2280. Tertius est ordine, non natura; gradu, non divinitate; persona, non ignorantia. III, 2376. Super omnes potestates est. III, 2318. Spiritus hylicarum moderatur substantiarum. III, 2318. Spiritus sanctus, amor Patris et Filii. VI, 820, 859. Indissolubile vinculum Trinitatis et amoris. VI, 820. Trinitatis indissolubile mysterium colligat. V, 2017. Caritas est substantialis, consubstantialis Patris et Filii. X, 1894. Patri ac Filio natura et dignitate sociatus. VIII, 1176. Patri et Filio æqualis et ab utroque inseparabilis. VI, 976; VIII, 1128. De Patris et Filii unitate aut æqualitate quod dictum est, id et de Spiritu sancto dicitur. VIII, 1116. Spiritus sanctus, ut Pater et Filius adorandus. V, 2176. Æquali reverentia colendus. V, 2088. Semper erat. VIII, 1183. Spiritum sanctum esse, multis Scripturis docetur. VIII, 1184. In nullis dicitur creatura. VIII, 1184. Ejus dignitas. VIII, 1181. Spiritus sanctus demonstratur Deus esse. III, 2291; V, 2067, 2089, 2187; VIII, 1194, 1207. De Patre est vere ac proprie. V, 2176. A Patre procedit. VIII, 1207, 1210. Ideoque de ejus est substantia. VIII, 1210. Qui processio dici possit ei contulisse deitatem. VIII, 1210. Spiritus sanctus est a Patre et Filio. VIII, 1213. Unus est Patris et Filii Spiritus. VI, 754, 737, 770. Sic est de Patre et Filio, quomodo datus, non quomodo natus. VIII, 1196. Dicitur cœqui Filius. VI, 737. Neque genitus est, neque largitus.

VI, 754; VIII, 1171, 1193. Sed a Patre et Filio procedens. II, 1160; V, 2178, 2180, 2193; VI, 754, 737, 976; VIII, 1193, 1196. Solus essentialiter de Patre Filioque procedit. VI, 735, 770. A Patre et Filio procedere qua ratione intelligatur. VI, 1016. Quia de Filio qui vita est accipit, utique vita est. III, 2257. De Deo est, et ei consubstantivus. III, 2258. Spiritui sancto scire et audire, hoc est quod esse. X, 1894. Spiritus sanctus bonus magister, quid doceat. V, 2095. Necesse est unius sit cum Christo substantiæ, cum quo unius est doctrinæ. V, 2094. Spiritus sanctus vocabulum appellativum, naturale et personale est, proprium vero, Deus. VIII, 1210. Spiritus sancti nomen est relativum. VIII, 1173. Licet non relatione reciproca, ut sunt Patris et Filii nomina. VIII, 1173. Spiritus sanctus ubi Paracletus dicitur, operationis ejus proprietates exprimitur. V, 2188.

Spiritus sanctus non est separabilis a Filio. V, 2091. Cur venire nequibat, nisi abiret Christus. V, 2091. Passionis Christi est fructus. VI, 965. Effectus ejus in nobis. VI, 965. Quatenus in columbæ aut ignis specie visus sit. VI, 1816. Spiritus sanctus non columbam aut ignem assumit. VI, 757. Non sic apparuit in specie columbæ vel ignis, quomodo Verbum in homine. VIII, 1196. Propter has corporales formas dicitur missus, sed non minor Patre. VIII, 1197. Alius est, sed non minor Filio. V, 2088. Similis est naturæ ejusdemque substantiæ, et majestatis socius. V, 2088. Vicarius Redemptoris. V, 2088. Non jam visitator subitus, sed habitator æternus. V, 2088. Per ipsum substantiam, non per solam operationem. V, 2088. Spiritu sancto apparente præsens erat Christus, et Christo cum Apostolis versante aderat Spiritus sanctus. III, 2287. Si non istud ad personam trahas, sed ad naturam. III, 2287. Quid Apostolorum adjecerit perfectioni. V, 2088. Spiritus sancti musto non soli Apostoli inebriati. V, 2090.

Spiritus sanctus quasi proprius videtur nobis esse, ut Patris et Filii munus. VI, 785. Donum Dei proprie dicitur, et caritas. VIII, 1174. Pignus est immortalitatis. III, 2371, 2373. Præstat ut Deum vocare patrem liceat. III, 2372. Per ipsum habetur signum adoptionis: cum veteribus sanctis non ita fuit, ut nunc ab adventu Christi est in fidelibus. III, 2371. Fuit tamen in Prophetis propter dispensationem, et in justis causa sanctitatis. III, 2371. Signum est in homine victoriæ Christi, et eum in quo fuerit, in inferis teneri non patitur. III, 2371. Qui hunc Adæ datum putant, quale donum sit nesciunt. III, 2372. Spiritus sancti donum, Christi in cœlis regnantis argumentum. V, 2095. Spiritum sanctum accipientes cur non nunc ut olim linguis omnibus loquantur. V, 2091. Sic nec zbeuteum Christum amisimus, quem fide retinemus, et venientem Spiritum possideamus. V, 2095. Spiritus unus, sed dona et officia habet multa. III, 2286. Spiritus sancti doni triplex officiorum forma Apostolis ostensa. III, 2287; VIII, 1196. Spiritus sancti dona contra septem vitia. VI, 1261. Cum petitionibus orationis Dominicæ et beatitudinis comparantur. V, 1868. Spiritus sancti dona nunc diversa in singulis, in æternitate communia erunt in universis. V, 2189. Spiritus sanctus dicitur genero, quod faciat gementes. VI, 758. Regit, erudit, consolatur et perducit Ecclesiam ad Christum. VI, 785. In se et Prophetas et Apostolos inspiravit. VIII, 1176. Spiritus sancti verba non dicentium merito pensatur. III, 2178. Neque his augmentum proferentium merita, si non habent bona opera. III, 2178. Spiritus sanctus litere videtur non esse, cum nos amittit. III, 2104. Quotidie ad nos est invitandus. V, 2090. Spiritus sancti invocatio. VI, 908.

Sponsis suis Deus sæpe se subtrahit; cur. VI, 1001. Quam tunc caute se gerere debeant. VI, 1001.

Stabilitatis instabilitatis ut conflictus. VI, 1098.

Stationarius. IX, 780. *Vide* apparitor.

Stephanus, qui et Celceliel. VII, 816. Juvenis et pulcher. V, 2148. Sincerissima præditus castitate. V, 2137. Mira caritate. V, 2158. Ecclesiæ datus ad exemplum. V, 2157. Diaconus ex laico electus. V, 2158. Archidiaconus Christi. VII, 815, 814. Dicitur apostolus. V, 2052. Primus adversus Judæos bella Dominica bellavit. VII, 814. Mortem primum reddidit Salvatori. V, 2138. Stephanus Martyrum primicerius. V, 2145. Prima ovis Christi pedissequa. V, 2145, 2144. Fidei clavibus cœlum sibi aperuit. V, 2145. Humanam speciem non habet, sed angelicam, patentibus cœlis. V, 2145. Videt Angelos, Christum, ac Deum. V, 2145. In adhuc positus ipsam meruit videre Trinitatem. V, 2147. Christi exemplo excitatus pro inimicis orat. V, 2146. Stephanus sæviens et diligens. V, 2140. Cur pro se stans et pro inimicis genu flexo oraverit. V, 2141, 2144. Stephaniani orationi debetur conversio Sauli. V, 2124, 2144, 2116.

Stephanus sub forma decori juvenis sese visibilem præbet. VII, 838, 810, 811, 853. Diaconi habitum præferens. VII, 858, 816. Stephanus corpus presbytero Luciano revelatum. VII, 806. Reliquiæ ejus septimo Kal. Jan. translatae.

VII, 813. *Illis detectis LXXIII. anime a variis morbis sanatae* VII, 813, 816. *Corporis pars Avito a Luciano tradita Bracharam per Orosium mittitur.* VII, 807. *Stephani Reliquie in Minoricensi Insula positae miram Judaeorum conversionem operantur.* VII, 823, 835. *In urbem Uzalensem cum hymnis et canticis Episcopo in gremio eas deferente portantur.* VII, 835. *Ita et in Ecclesia Ston cum psalmis delatae fuerant.* VII, 815, 816. *Scriptura de Translatione ejus a Jerusalem in urbem Byzantium.* VII, 817. *Stephani Reliquie in urbe Capuana.* VII, 817. *Stephani miracula duobus libris comprehensa.* VII, 853. *Stephani invocatio, et protectio.* II, 1037. *Stephani crucem propriis gestantis humeris pictura in velo exhibitae.* VII, 851. *Sterilitatis causa, duritia erga pauperes.* V, 2341. *Steruatationes sacrilegae et ridiculosae.* V, 2369. *Prohibentur.* VI, 1172. *Stipendia consequens sibi publice decreta, si amplius querit, ut concussor damnatur.* V, 1905. *Stilicho Consul.* IX, 808, 814. *Stulti autumant nullum esse verbum, cuius non certa ratio explicari possit.* I, 1412, 1415. *Stolae duae, resurrectiones duae.* VI, 1283. *Stronae diabolicae.* V, 2002, 2004. *Prohibentur.* VI, 1173. *Subulensis locus.* IX, 801. *Subdiacones respondent, non sui, sed lectorum esse, codices habere.* IX, 794. *Ab iis exigitur supellex Ecclesiae.* IX, 795. *Qui subdiacones, mox vocantur fossores.* IX, 795. *Subjectione Filii ad Patrem perfecta universae creaturae restauratio declaratur.* VIII, 1186. *Subiectio inimicorum, quod.* VIII, 1186. *Subscriptiones Concilii adversus Pelagium petita.* X, 1751. *Substantia id Graecis est, quod nobis persona.* VI, 979. *Quid sit propria.* I, 1420. *Substantia superna et inferiora initio condita.* III, 2317. *Substantiae hylicae.* III, 2318. *Substantiae secundae quae dicantur.* I, 1426, 1427. *Substantia nihil malum, sed ex comparatione quadam et mala dicuntur et inmundae.* III, 2215, 2222. *Succiuus collo non appendere.* VI, 1172. *Superbia quid sit.* VI, 1083; X, 1884. *Ejus diversae species.* I, 1462. *Arrogantiae, insolentiae, superbiae et contumaciae proprietates.* VI, 1236. *Superbiae ingenium ac malum.* VI, 1038. *Superbia tumor, non magnitudo, non sanitas.* V, 1096. *Invidentiae est parens.* X, 1884. *Ex Angelis demones facit.* VI, 1035. *Angelus de caelo deiecit, et homines de paradiso.* VI, 1035. *Superbia peccatorum omnium initium et finis et causa.* VI, 1035. *Peccatum omnium pessimum.* VI, 1223. *Vitis omnibus deditum esse praestat, quam superbum.* VI, 1224. *Sine cupiditate esse non potest.* V, 2312. *Sicut nec cupiditas sine illa.* VI, 1035. *Superbia et cupiditas duae pedes, quibus elati deprimuntur.* V, 2313. *Superbi omnes cervicati sunt.* V, 2312. *Superbi, peccatorum novino, passim in Scripturis maledicuntur.* V, 2310. *Superbiae et humilitatis conductus.* VI, 1035. *Superbia diaboli et humilitas Christi opponuntur.* VI, 1035. *Superbia diaboli quid in homine effecerit, et quid vice versa humilitas Christi.* X, 1884. *Superbia Archangelum de caelo deposuit, et illic sperat terra et cinis cum ea conscondere?* V, 2313. *Superbiae progressus quo nos praecipitet.* V, 2005. *Superbia ex vitibus omnibus sola in recte factis caveuda.* X, 1805. *Superbo virtutis species esse potest, non res.* VI, 1225. *Superbus quam egre corrigatur.* VI, 1225. *Quo primum vitio superatus est homo, hoc ultimum vivit.* X, 1809. *Superbiae radix extirpanda, nec tantum rami per factam humilitatem tollendi.* V, 2312. *Superbum quid sit, et quod nostrum non sit.* V, 2263, 2268. *Necessitatibus quod superest, non nobis proprie datum est.* V, 2358. *Superflua multa habere probabimur, si necessaria sola retineamus.* X, 1806. *Su, erua in ornatu filiarum aut filiarum insumentes, quo bono se privent, cui periculo se exponant.* V, 2356. *Superfluis tuis sibi non eget Deus, sed ea sibi vult conservare.* V, 2356. *Superi pro iis qui hic degunt.* III, 2313. *Superioribus tria praesertim necessaria.* VI, 1082. *Superius presbyter.* IX, 799. *Superius stationarius.* IX, 780. *Superstitiosae observationes.* V, 2253, 2259, 2268, 2269, 2270; VI, 1172, 1174. *Superstitiosa observans diabolo sacrificat.* V, 2272. *Ex repudiato Christo cum diabolo pactum facit.* V, 2272. *Ex parte paganus est.* VI, 1174. *Hujusmodi hominibus nihil prosumt quaelibet bona opera.* V, 2270. *Eis perit baptismi sacramentum.* V, 2259, 2269. *Illis opus est dura ex proluxa poenitentia.* V, 2240, 2269. *Cum iisdem nullum habendum consortium.* VI, 1174. *Supplicia in primis cogitanda, ubi homo vivet durante poena.* VI, 1219. *Surgentius.* IX, 787.

Sursum corla. V, 1801, 1912. *Sursum cor ad se habere, superbia est; ad Deum, obedientiae.* X, 1672. *Sursum cor ad Dominum, refugium; non ad Dominum, superbia.* V, 2065.

Suzanna castitate defensa. V, 9041.

Suscepti. X, 1634.

Suspendendus a fidelium communione poenitens nullus, cui mors timetur. VI, 1158.

Suspicionibus locum non dandum. VI, 1220. *Iniquum est eum ex suspitione reprehendere, cuius non videntur opera nisi bona.* X, 1861. *Suspiciosus amicitiae non est idoneus.* VI, 858, 841.

Syagrius vir illustris. X, 1790.

Sylvanus Deum praesumit solitarium. VIII, 1245.

Symbolum, laetiae collatio. V, 2190. *A sanctis Patribus institutum secundum Apostolicam institutionis normam.* V, 1929. *Pro Apostolorum numero duodecim sententiarum comprehensum.* VI, 1189. *Qua ratione institutum tradant.* VI, 1190. *Quam quisque Apostolus sententiam in Symbolo dixerit.* V, 2188. *Symbolum est simplex, breve, plenum.* V, 2190. *Breve verbis, quam magnam et diffusum sacramentis.* V, 2191; VI, 1190. *Ter repetitur, ut cum mysterio conveniat Trinitatis.* V, 2190, 2192. *Symboli verba, verba Dei sunt.* X, 1936. *Symbolum initio itineris aut operis dicere.* VI, 1172. *Symbolum et orationem Domini cum jussu reddit mortuus mox ad vitam revocandus.* VI, 838. *Symboli expositiones plures.* V, 2183; VI, 1189.

Synagogae typus in rubro Moysi viso. V, 1777, 1778. *Synagogae infidelitatem adumbrat Sara mortua.* V, 1734. *Synagogae Ecclesiae regnum rapit.* V, 2115. *Synagogae cum Ecclesia alteratio.* VIII, 1151.

Synodalia gesta amplectenda, quae Apostolicae sedis confirmavit auctoritas. X, 1762.

Synonyma et homonyma quid distent. I, 1431.

Syracusanorum episcopus Constantini epistola ad Synodum convocatur. IX, 786.

T.

T. Littera crucis mysterium exprimit. V, 1847

Tabulae lusae. V, 2225. *Ludus furiosus.* V, 2021, 2050.

Not. (b).

Tacturnitas habetur pro consensu, sed non semper. V, 2040.

Tædiare. V, 1910.

Tarpeiae Romanae factum. VI, 1527.

Tatianus Praefectus prat. IX, 806.

Taurinus Comes. IX, 800, 858. *An idem qui Silvester.* IX, 801. *Not. (c).*

Templum Dei melius est corpus nostrum, quam quod ex lapidibus constructum est. III, 2581. *Templis visibilibus Deo pretiosiora sunt spiritualia.* V, 2169. *Canes in templa introducens flagris dignus iudicaretur.* V, 2345.

Tempore paulo prior mundus. VI, 995. *Tempus potius a creatura crepit, quam creatura a tempore.* X, 1885. *Temporum conditor sine tempore habet omnia.* X, 1862. *Ubi sine tempore simul sunt, quae in tempore non simul fiunt.* X, 1862, 1864, 1871. *In sapientia Dei habentia efficaces causas.* X, 1894. *Tempora non sunt modo feliciora superioribus.* V, 1965. *Temporum asperitas quantum prosit bonis.* V, 2249.

Tenebrae a Deo factae. III, 2520. *Earum substantia.* III, 2517. *Ex substantia inferna.* III, 2517. *Tenebras ante lucem creatis ineptum est putare.* III, 2522. *Tenebrae, defectus luminis.* III, 2522. *In ipso sole deprehenduntur.* III, 2522.

Tentationes variae huius vitae. V, 2053. *Tentatio duplex, divina et humana, mortalis et salutaris.* III, 2299. *Tentatio aliquando fit ad probationem, aliquando ad subversionem.* III, 2395. *Diabolus plus saevit adversus eos qui ab illo ad Deum deficiunt.* III, 2393; VI, 1175. *Tentationes graviores esse solent imminente Paschate.* V, 1775. *His non inquietat diabolus nisi honos.* V, 1775. *Cur Christus tentatus.* V, 2394. *Cur nos tentet Deus.* V, 1871. *Tentari nos Deus permittit, quia diligit.* III, 2505. *Tentationes utilitas.* III, 2565. *Quomodo prosit Dei servus, diabolo obsit.* III, 2562. *Sine tentatione non evenit fidelium profectus.* X, 1877. *In tentationem petimus non induci, quam ferre non possumus.* V, 1908. *Tentatio ea unquam datur, cui cum laude resistere cum opprobrio cedere possit.* V, 2297. *Tentatio laudata eiusdem monachi.* VI, 1104. *Tentationes non vincuntur, nisi Dei auxilio.* X, 1757. *Earum victoria non ex voluntate nostra, sed ex Dei victoria.* X, 1709.

Tentator etsi modo deest publicus, non deest occultus. V, 2272. *Tentatoris et artium ejus descriptio.* VI, 877, 878, 879.

Terminatus. IX, 787.

Terra reppromissionis, Maria. V, 1789. *Item, homo aote*

laxum. V, 1811. Terra viventium et terra mortuorum. V, 1883. Terra nostra, caro nostra. V, 1741. Per baptismum in terra viventium, quae ante terra erat mortuorum. V, 1741. Terrae motus in Africa et Thracia. III, 2474.

Tertullianus corporeum omne a Deo non rejicit. VIII, 1214. Sentit aliquid ex Trinitatis essentia ad creaturam naturam deductum. VIII, 1214. Post hanc vitam sperat quod ad cibum pertinet. VIII, 1218. Tertulliani liber adversus Iudaeos. III, 2243.

Testamenta duo duobus viris uvam gestantibus significata. V, 1799. Qui Christus in medio utrorumque. V, 1799. Veteris et novi typus in Joannis et Christi nativitate. V, Joannes. Testamenta duo, duas manille, uado sancti nutriuntur. III, 2417. Testamenti veteris ac novi unus est auctor Deus. III, 2391; V, 2006; VII, 1175. Testamento veteri figurata, in novo videmus completa. V, 1762. Testamenti veteris mutatio praedicta et completa. III, 2241. Testamento veteri novum, velut aquae vitam successit. V, 1919, 1920, 1921. Testamenti novi praecepta summatione collecta. VIII, 1150.

Testatorum voluntati uti a omnibus pareatur, leges habent. VIII, 1108.

Tethys. III, 2167.

Tetrare. X, 1623.

Thensis legatus ex concilio Carthag. IX, 842. Episcopus fuit et caesus. IX, 814.

Theatrorum spectacula velut inquiete concientiae solatia quaeruntur, sed frustra. V, 2225. Theatriei, quamdiu agunt, a communione separantur. IX, 787.

Therestina civitas. IX, 805.

Themi tuis eruditus philoso. huc. I, 1432.

Theodorus PF. P. IX, 897, 815.

Thodoros. IX, 787.

Theodoros Moponestensis Nestorium decepit. X, 1759. Dicitur Manesitum cum primis questionem adversus catholicam de peccato originis fitem movisse. X, 1680. Theodori Moponestensis dicuntur qui Pelagii discipuli. X, 1772. Ille a Juliano conventus ac laudatus est, at qui Pelagianam doctrinam confutaret. X, 1759. Julianum ipsum damnavit. X, 1740. Ipsi Opus Mercator latius vertit. X, 1739.

Theodoros presbyter. X, 1849.

Theodoros, (rhetor). I, 1442, 1445, 1444.

Theodori Judaei principum mira conversio. VII, 821.

Theodosius h. r. VIII, 1217.

Theodosii lex in haereticos ordinatorum et ordinatores. IX, 806, 812. Alia quae haereticos jure testandi aut aliquid ex hereditate capendi privat. IX, 806. Theodosius quinquies Consul. IX, 844. Consul series. VII, 800. Septimum Consul. X, 1714, 1715. Octavum Consul. X, 1727. Theodosio semper Augusto oblatum Martii Commemoratorium. X, 1686.

Theodosius Antiochenus. X, 1689. Quo presidente Pelagius damnatur. X, 1689.

Theophilus Alexandrinus. X, 1695.

Theophilus a Benevento. IX, 779.

Theriaca. V, 2204, 2207.

Theosaurizantium in seculo, et theosaurizantium in futurum egregia figura. V, 1754. Theosaurus justi fides. V, 1832.

Thesis et hypothesis quid distent. I, 1444.

Thessalonica. X, 1687.

Thipasa Caesariensis Maoritoniae. IX, 805.

Thomae fides mortua. V, 2072. Thomae inquisitio, fuit universalis instructio. V, 2065, 2064. In eo Dominus non dubitationis vitium, sed sollicitudinis instruxit affectum. V, 2065, 2064.

Thracia undecim urbes terrae motu subvertit. III, 2174.

Thurificati. IX, 774, 775.

Timachus vir egregia forma natus. III, 2336.

Timasius et Jacobus adolescentes. X, 1722. Pelagii opera a serulo conversi. IX, 1715. Augustini opera a Pelagii erroribus discedunt. X, 1715.

Timor et amantis conyentia et discrimen. X, 1879. Timor in Christum, sed non amant, fides est demonis. VI, 1190. Timoribus sic Deus est, ut ab ipso ad ipsum confugiatur. X, 1896. Timor alius horum, alius servorum. V, 2314. Timor Dei repellit peccata, adjuvat virtutes. V, 2314. Ideoque timorem expellit gehennae. V, 2314. Timor poenae mandatum Dei quomodo non impleat. X, 1880. Timore qui non peccat, reus est voluntate. X, 1880.

Timotheus presb. de Pelagio et Constantino. X, 1065.

Timotheum confusus in Christo naturas voluit. VIII, 1215.

Tiniarius dies. VI, 1172.

Titi et Vespasiani in Judaeos expeditio. V, 1827.

Tobias et Tobias. V, 1838, 1839. Tobias elogium. III, 2301.

Tolerare vitare. V, 2339. Tolerandos esse in Ecclesia male, exemplo Nec ostenditur. V, 1953. Tolerantiae necessitas et utilitas. X, 1867, 1869. Tolerantiae maiorum quantum utilis. VI, 777.

Tonitruum contra olium. V, 1978. Contra avaritiam. V, 2265.

Tousura innuitur. V, 2208.

Topazius quos signet. VI, 1259.

Torporis verba. VI, 1098.

Torquatus. III, 2170.

Tractoria Zosimii. X, 1750. Per totum orbem missa, ac subscriptionibus roborata. X, 1698. Tractoriae singulae in singulis episcopis datae. IX, 785.

Tractio majorem de terra Chanaan. V, 1811. Tractio et regula veritatis Donatistas respuit. IX, 787. Fides a traditione commendatur. IX, 803. Orandum ut sancta patrum tractio integra maneat. V, 2181.

Traditores in Ecclesia catholica a Donatistis non poterunt ostendi. IX, 770. Illis in ipsorum parte ostenduntur. IX, 768, 775. Traditoris ut et schismatis crimen ad principes Donatistarum pertinet. IX, 777.

Traducianum peccatum. X, 1759. Traducianus. X, 1750.

Trahuntur quotquot ad Christum veniunt, et trahuntur variae rationes. X, 1809, 1810.

Trecenti in Graecia T. similitudinem crucis ostendunt. V, 1817.

Tribulationis in justis et injustis quam diversus effectus. V, 1845. Tribulationis quomodo Dei aditus misericordiae. X, 1874. Tribulationis utilitas. V, 2249. Tribulationis igne indigent minuta justorum peccata. V, 1771. Hae inde purgantur. V, 1844. Tribulatio evacuat nequitia, et implet gratia. X, 1876.

Trinacria tellus. X, 1685.

Trinitas sola est quae omnem sensum excedit. VIII, 1188. Hoc mysterium non investigandum. VI, 1259. Nec Angeli investigare valent. VI, 1260. Aut scire possunt. V, 2173. A saeculis incognitum fuit. III, 2370. Trinitas quare non ab initio praedicata. III, 2380. A principio praedicata est, sed erat quasi sub velamine intelligentiae ejus. III, 2587. Trina unitas, et una Trinitas Abrabae visa. V, 1744. Abraham hoc mysterium intellexit. V, 1748, 1819, 1919. De eodem alii ante Christum et per ipsi et parum quid senserunt. VI, 974. De Trinitate periculosa disputatio. V, 2175. Sabelliana ac Judaica opinio. V, 2174. De Trinitate variae haereses notantur et rejiciuntur. VIII, 1215. In hoc mysterio quot sint quae homo non capiat. VI, 979. Trinitatem nobis credere sufficit. V, 2174. Trinitatis fides paranda, ut ad beatissimum perveniat. V, 1815.

Trinitatis unitas, et unitatis trinitas exponitur et probatur. VI, 974, 976. Trinitas in baptismo Christi se manifestat. V, 2011. Trinitatis expressio in verbis, *Ego rogabo Patrem*, etc. V, 2088. Ex beatu fides de Trinitate. V, 2175, 2176, 2178, 2180, 2181; VI, 891, 892, 909, 983, 987 usque 984; X, 1716, 1732. Trinitas sola initium non habet. III, 2567. Trinitatis una et incorporea est natura. VIII, 1199. Trinitatis substantia una. II, 1158, 1160, 1161. Indiscreta unitas. III, 2576. Trinitatis unitas. X, 1891. Unitas individua. VIII, 1129. Trinitas unitatis, et unitas Trinitatis. V, 2017. Trinitatis unitas et inseparabilitas in personis. VI, 924, 977. Trinitatis coeterna est et inseparabilis unitas. VI, 1108. Personarum coeternitas et proprietates ignis, ex quo splendor et vapor, similitudine illustrantur. VIII, 1100. Trium divinarum personarum aequalitas probatur. VI, 1016. Christi et Spiritus sancti eadem substantia. III, 2198. Totus Trinitatis eadem voluntas. III, 2196.

Trinitatis unita deitas non ex caritate concordiae tantum, sed magis per hanc ipsam unitatem deitatem. V, 2179. Una eademque Patris et Filii natura. VIII, 1198. Quis non potest esse in homine, in quo pater a filio separatur. VIII, 1198. In Trinitate divina tanta est substantiae unitas, ut aequalitatem teneat, pluralitatem non recit. X, 1878. Trinitas unus est Deus. X, 1894. Unus Deus, non tres dii. V, 2104, 2106. Trinitatem totam unum Dei appellationem vocamus. VI, 1209. Deum unum in Trinitate et Trinitatem in unitate credamus. V, 2092. Tres in una deitate personas negare, Judaici erroris est; tres Deos existimare, gentilis impietatis. V, 2168. Patrem et Filium et Spiritum sanctum Deos dicunt, et non Deum, propter unam divinitatem, unum regnum, unam voluntatem, anathema. V, 2170. Pater, Filius et Spiritus, tres sunt, una vita. III, 2257. Tres dies, et unus dies. V, 1791. Pater, Filius et Spiritus sanctus unus Deus credantur, tres personae, non tres substantiae. V, 2014.

Trinitatis unam eandemque substantiam fatemur contra Arium, ac tres personas expressas sui proprietate distinguimus contra Sabellium. V, 2181, 2182. Tres sunt personae, una substantia; non tres essentiae, aut tres dii. VIII, 1194. Trinitas unus solus verus et bonus est Deus. VI, 755, 760. Nec tamen idem est Pater, qui Filius et Spiritus.

(Vingt-six.)

SANCTI. AUGUSTI. XI.

nas sanctas. VI, 769. Patris et Filii et Spiritus sancti una substantia, non una persona. VI, 751. Personarum proprietates sunt distinctae, sed non naturarum diversitate discreti. VI, 751. *Ubi vide plura de hoc mysterio luculentia, necnon.* VI, 769. Trinitatis propriae tantum personae distinctae sunt. V, 2179. Maledictus qui secundum tres personas, tres in his vult esse divisa substantias, aut tria principia, aut tres Deos. V, 2179. Trinitatem in personis non distinguere, aut tres Deos colere Ecclesiam implere iudicat. VI, 975. Trinitatis distinctio et unitas. X, 1733. Pater et Filius et Spiritus sanctus non dividuntur in divinitate, sed in personarum qualitate. V, 2174. Dividuntur proprietatibus; sed natura sociantur. V, 2174. Semper substantia de individuis in pluralitate consistentibus, persona autem de individua rationali creatura praedicator. VI, 1014. Trinitas est in genente, genito, procedente. VIII, 1209. Pater, Filius et Spiritus sanctus appellativi sunt ac relativa nomina. VIII, 1209. Unicuique proprium nomen est Deus. VIII, 1209. Trinitas personarum in relativis nominibus, unitas naturae in singularitate nominis significatur. VIII, 1209. In singulis coniunguntur Pater et Deus, Filius et Deus, Spiritus sanctus et Deus. VIII, 1209. In Trinitate non nomina tantum, sed nomina proprietates, hoc est personas, vel ut Graeci exprimentur *hinc videntur*, id est, substantias conflentur. VI, 979. Personarum proprietates quae VIII, 1171. variis nominibus designantur. VI, 981. Ingenitus id ipsum est, quod genitus, sed non is ipse qui genitus. VIII, 1158. Idem communione substantiae, alter proprietate personae. VIII, 1159. Si substantiam quaeris, ipsa Trinitas unus est Deus; si personam, alter est Filius. VIII, 1159. Pater et Filius non duo ingeniti. VIII, 1159. Nec tamen Filius umquam initium habuit. VIII, 1159. Aut si initium habuit, tempus et locus fuerit ante illum. VIII, 1159. Trium personarum in unitate tres gradus. III, 2369. Christus vicarius Patris est et antistes. Spiritus sanctus similiter quasi antistes, sacerdos appellatus est Dei excelsi. III, 2529.

Trinitas unum et idem summum bonum. VI, 827. 861. Quod est singulus quisque, hoc est tota Trinitas simul. VI, 861. Trinitatis singulae quaeque personae plenus Deus, et totae tres simul unus Deus. V, 1748. Persona unaquaque per se plenus est Deus. VIII, 1172. In Trinitate non minus aliquid aut majus. V, 2002. Et licet solus Pater non sit de alio, non est cogitanda aliqua disparitas. V, 1805.

Trinitas inseparabiliter operatur. VIII, 1175. Ut in operibus, ita in personis inseparabilis est dicenda. VIII, 1175. Trinitatis opera communia. VI, 770. Trinitatis operationes, quae singulis personis attribuantur. VIII, 1185. Omnia ut sint habent ex Patre; ut rationalia sint, ex Verbo; ut sancta, ex Spiritu sancto. VIII, 1185. Trinitatis opera inseparabilia, etsi Patri creatio, Filio redemptio, Spiritui sancto ascribitur sanctificatio. VI, 927. Trinitas tota filium vultur suscitavit. V, 1823. Totam operata est hominem, quem non tota Trinitas, sed sola Filii persona assumpsit. VI, 1195; VIII, 1198. Quomodo. VI, 1195. Qui Pater et Filius et Spiritus sanctus unum sint, nec tamen omnes sunt incarnati. V, 2193. Sed Verbum singulariter sit inhumanatum. VI, 1015. Cur Pater non mater, cur Filius non filia dicatur. VI, 1014. Dictum, quod Christus unus sit ex sancta Trinitate. X, 1778.

Trinitatis nomina, nomina sunt pictatis. VI, 820. Trinitatis in hominem beneficia. VI, 784. Trinitatis invocatio, qua de Deo digne credere ac sentire concedatur. VI, 967. Eiusdem explicatio et invocatio. VI, 820, 925, 927, 981. Trinitas una et individua essentia illustratur exemplo lucis. VI, 1015. Solis et ignis. VI, 1521. Rursum solis, splendoris et caloris necnon venae, fontis fluxus. VI, 1195. Item ignis et animae. VI, 979. Trinitatis vestigia in animo. VI, 783, 819. In ipsa est Trinitatis imago ac similitudo. VI, 803, 827, 1025. Trinitatis unitas et personarum discretio vocabulo *Pax* explicatur. VIII, 1210.

Tristitia duplex. VI, 1017, 1159. Tristitia nimia cur mortem operatur. VI, 1160. Tristitia de rebus saeculi vetita. VI, 1253. Tristitia melior est iuxta patentes, quam laetitia luqua facientis. X, 1876.

Tripolitana. IX, 785.

Tuba sonus quam vim habeat. V, 1813.

Tuentii scripta. X, 1736.

Tullius quid. I, 1417.

Tulla a verbo *tallo*. VI, 933. 967.

Turbantius. X, 1737.

Tybedi. IX, 804.

V.

Valerianus. IX, 1244.

Valerius Deus non semit corporaliter offigatum. VIII, 1244.

Valanensis episcopus. IX, 827.

Valentina Synodus de gratia. X, 792.

Valentiniani senioris constitutio laudatur. IX, 800.

Valentiniani minoris pater Constantinus. X, 759.

Valentiniani III. constitutio adversus haereticos, Judaeos et Paganos. X, 750.

Valentinus. VIII, 1217 Christi carnem *domini* et imaginariam tantum fuisse vult. VIII, 1214.

Valentinus Vaianensis. IX, 827.

Valentinus fictus Carthagineus episcopus. VI, 1336 1339.

Valerius. IX, 797.

Valerius. X, 1737.

Vanitas quaedam species. I, 162.

Varanes Consul. IX, 815, 817, 827, 828, 812.

Vestigia quando justa vel injusta. V, 1003.

Vectura deifica. V, 1988.

Venatio prohibetur die Dominico. V, 2275. Nec roborantur qui ei per Quadragesimam dediti sunt. V, 2020. Venationes periculosae. V, 2223.

Venator et auriga. II, 1109.

Venerius Mediolanensis. IX, 806

Venerius episcopus. X, 1755.

Venerius diaconus. X, 1779.

Venetia provincia. X, 1765.

Ventris Ingluvies quid suadeat. VI, 1101. Quo plene auferretur. VI, 1101.

Ventus quid. VI, 1009.

Verbosari. V, 2258, 2275, 2281, 2287.

Verbum unde dictum. I, 1411. Verbum, quasi vere bonum. VI, 1013. Quid sit. VI, 812. Ipsa est cogitatio. V, 2112. Verbum tripliciter intelligitur. VI, 1015. Verba principaliter dicunt Romani, quibus loquimur: proprie dicta sunt qua per modos et tempora declinantur. I, 1418. Verbum omne sonat. I, 1410. Signum est rei, ut res esse non desinat. I, 1410.

Verbum quid sit. I, 1410. Verbi quaeri potest origo, vis, declinatio, ordinatio. I, 1411. Verbi originem quaerere, rebus nimis curiosa, et non minus necessaria. I, 1411. Irridentur a Cicerone Stoici, quod nullum verbum putent, cujus non certa ratio explicari possit. I, 1412. Verbi vis quid sit, et quotplex. I, 1415. Alia est ad explicandum veritatem, alia ad servandum decorem. I, 1414. Verba alia simplicia, alia conjuncta. I, 1409. Verba quatuor modis accipiuntur. I, 1396. Verborum quinque modi. I, 1396, 1397. Verba neutralia cur dicta. I, 1397. Quaedam ex abusu sic dicta. I, 1397. Sunt quasi semineutralia. I, 1401. Verba communia. I, 1399. Verba deponentia unde sic dicta. 1400. Verbi species neutro passiva dicta. I, 1401. Verba impersonalia. I, 1401. Inchoativa, frequentativa, desiderativa. I, 1402.

Verbi aeterni generatio. VI, 812. Est ineffabilis. V, 2000.

Ut eam cogitemus, omnia creata necesse est transcendamus. V, 2000. Verbo suo se Pater declarat. V, 1880. Verbum quod suum et non suum. VI, 975. Ex creati virtute Deus ostenditur. VI, 975. Verbum Angelorum cibum. V, 2053. Verbum Dei cur diversis tam diversa agat, secretum est soli Deo notum. VIII, 1188. Quorundam conversionem quodam modo extorquet. VIII, 1187. Conservatur omnia per Verbum per quod facta sunt. VI, 869. Verbi participatio omnibus tanta praebet, quanto ei inhaerent dilectionis affectu. VIII, 1190. Verbum Dei in Christo sicut ignis in ferro, in sanctis sicut calor ex eo procedit. VIII, 1192. In Christo sicut substantia unguentum in vase, in aliis sicut odor ex vasis propinquitate acceptus. VIII, 1192. Quid sit a Verbo separari. VI, 808. Verbum Dei quod ad nos descendit, et profundum Paterni pectoris non reliquit. V, 2112. Qui semper apud Patrem, semper de Patre, semper cum Patre, semper in Patre. VI, 973.

Verbi Dei praecara famas. V, 2517. Verbi Dei praedicationem, quasi rem sibi jure debitam exigat a sacerdote populus. V, 2517. Illud negligentes audire sacrosantur. V, 1733. Verbum Dei libenter audiens iuvenes animae de patria paratissimi transmissas suscipit. V, 2520. Verbum Dei stando audiri solitum. V, 2519. Quando lectiones sunt prolixae, rogat Caesarius ut qui praefirmitate stare non possunt, sodeant. V, 2519. Ac mulieres sanas arguit, quae id etiam usurpant, maxime quae in terra velut in lectulo jacent. V, 2519. Verbum Dei non minus est quam corpus Christi. V, 2519. Nec minus reus est qui negligenter illud audit, quam qui corpus Christi in terram cadere permittit. V, 2519. Verbum Dei pluvia et lumen est. V, 2281. Lumen et corpus est animae. V, 2525. Verbum Dei manna. V, 1791. Sapit cuique prout vult. V, 1795. Peccanti fit vermis. V, 1795. Verbum Dei cordis fervore fovendum. V, 1855. Verbi Dei, meditatio cogitationes inutiles et lascivas excludit. I, 1401. Verbum quid quisque faciat aut patiat, demonstrat. I, 1419. Verba bona ex Deo, mala ex diabolo. V, 1777.

Vermes enphrasiatis. V, 1795

Veritas omnium artium lex. X, 1896. Nec verbo nec ingenio quemquam uti sinit ad fallendum. VI, 1101. Fugit mentem quam non invenerit humilem. V, 2314. Veritatis cognitio quid. VI, 962. Veritatis, sicut lucis, omnibus est communis participatio. X, 1879. Veritates quasdam Scripturis non expressas, ratio detegit. VI, 1143. Veritatis nulla probatio major, quam virtus. III, 2287. Veritatis odium qui puniatur. X, 1874. Veritas ad correptionem superet volentem: nam et ipsa inventum superabit. X, 1876. Veris vinci magis expedit, quam vincere vera per falsa. III, 2328. Verum melius falso, licet malum verum pejus sit falso. VI, 993. Vera bonis ac religiosis magis placent etiam vitiosis verbis, quam falsa politis et ornatis. VII, 853.

Verus. IX, 787.

Vespasianus. III, 2243.

Vestimenticia. V, 2021.

Vestis candida clericorum in administratione sacrificiorum. X, 1701.

Vetulas facere. V, 2001.

Via Christi decurrenda duplicis caritatis pedibus, humilitate comite. V, 1871. **Via ad salutem, caput et corpus, Christus et Ecclesia.** VIII, 1150. **Viam vitae inire metuentes excitantur.** V, 1896. **Via vitae angusta simul et ampla.** X, 1800. **Viae artis aut late nobis datur optio.** V, 1874, 1878. De utrisque non carnis, sed cordis oculis iudicandum. V, 1874. **Viae artis Christus, latae diabolus praestet.** V: 1874. **Viae latae dulcedo brevis ac falsa, et parva longa; secus artis.** V, 1874, 1876, 1878. **Via lata ad infernum inferiorem, arcta ad paradysum ducit.** V, 1875. **Via lata qui lucedant, qui arcta.** V, 1876. **Via regalis, lex Dei.** VII, 1088.

Vicarius Africae. IX, 789, 790. **Vicariam praefecturam agens.** IX, 780, 781, 789. **Vicarius Praefecturae per Africam is dicitur.** IX, 784. **Qui Proconsul vocatur.** IX, 780. **Vicarii adiutor numerorum officii.** IX, 816. **Vicarii exceptor.** IX, 816.

Victor qui interfuit Arelat. concilio. IX, 787.

Victor episc. IX, 791.

Victor episcopus, caesus. IX, 814.

Victor Busicadiensis, traditor. IX, 708.

Victor Garbiensis. IX, 773, 803.

Victor episc. Africanus in Sardinia exsul. X, 1779.

Victor alter item exsul. X, 1779.

Victor presbyter. IX, 793, 794.

Victor Sansurici fossor. IX, 794, 797. **Artifex.** IX, 797.

Victor Aulidii. IX, 794.

Victor fullo. IX, 793, 797, 798, 799.

Victor grammaticus. IX, 793, 797, 798. **Ejus interrogatio de traditione a Silvano facta.** IX, 795, 797.

Victor notarius. IX, 816.

Victoriamus episcopus in Sardinia exsul. X, 1779.

Victorinus episc. IX, 791.

Victorinus episcopus. X, 1751.

Victorinus lector. IX, 793.

Viduarum tria genera. VI, 1013. **Qualis debeat esse vitia Christi.** VI, 1016.

Victus, incurvus senex. I, 1415. **Rotarum lignum.** I, 1413.

Vigilantius Sanctorum Reliquias negat honorandas. VIII, 1219.

Vigilandum semper, sed amplius in pace. V, 1832.

Vigilia quid. V, 1896. **Vigiliae enormes inordinateque intemperantiae arguuntur.** II, 1113. **Vigiliae funebres.** VI, 1009. **Vigiliarum Christianarum fructus.** VIII, 1117. **Vigilias frequentare.** V, 1977, 2019, 2022, 2029. **Ut ad vigilias ante lucem in ecclesiam conveniatur.** V, 2275, 2280. **Qui tardius veniunt, increpantur.** V, 2284. **Ad vigilias conveniebant viri et mulieres, ac tum concio habebatur.** V, 2320. **Ad vigilias cum parvulis baptizandis, mulieres Quadragesima veniebant.** V, 1731. **Vigiliis pauperes et artifices diebus etiam non festis interesse innuitur.** V, 2284. **Vigiliae Tapsensis fragmentum ex lib. vi. de Trinit. V, 2178. Liber de unitate Trinitatis contra Felicianum.** VIII, 1157.

Villa Dei, et villa hominis. V, 2326.

Vincentius in variis tormentis invictus. V, 2005. **A Deo sanatur, et Angelicus hymnis recreatur.** V, 2007. **In molli strato positus moritur.** V, 2007. **Corpus ejus foris objectum corvis custodit.** V, 2007. **Lupus veneratur.** V, 2007. **Tum in mare projectum litori recluditur.** V, 2007.

Vincentius Consul. IX, 800.

Vincentius episc. IX, 816, 827.

Vincitantiae objectiones adversus doctrinam Augustini de praedestinatione. X, 1845.

Vincitorum Petri commendatio. V, 2133.

Vindemialis episc. X, 1790.

Vindictae cupidus coarctetur. V, 2140. **Quam periculose orat.** V, 2034. **Vindictam in se Del provocat.** VI, 1357.

Dum vincere vult hominem, ab ira vincitur. VI, 1357. **Qui recte illam vincat.** VI, 1357. **Si quis ad tempus vindicet, non acerbe neque cum sanguine, non peccat: molius laemen dimittit iudici Deo.** III, 2432, 2361. **Vindicta cum Deo permittitur, acris de inimicis supplicium sumitur.** IX, 792. **Vindictam quomodo expetant Sancti.** V, 2153. **Vindictam a sanctis viris in lege veteri de peccatoribus expetitam zelo et amore divina, non carnali odio.** V, 2202. **Vindictam rogantes Martyres quid petant.** V, 1861. **Vindicta roganda ad correptionem, non ad damnationem.** VI, 1252. **Ulciscitur se Ecclesia de inimicis, occidendo in eis errorem, suscitando fidem.** V, 2349. **Vindicat quodam modo invitus Deus.** V, 1835. **Vindicta cessat divina, si conversio praecurrat humana.** X, 1876.

Vinum et juvenus du; lex incendium. VI, 1348. **Vini usus Romanorum mulieribus incognitus.** III, 2350. **Vinum ad quid utile.** VI, 1106. **Vinum, medicamentum; plus justo sumptum, venenum.** VI, 1106. **Vinum Dominico die bibere licet, senes compellantur.** VI, 1236. **Vinum quid mystice significet.** V, 1919.

Violentia. Sine violentia fieri non posso ut quis recte vivat. V, 2112.

Vir a virtute nomen habet. V, 2292.

Virga est Principum. V, 1803. **Virga Moysi qua ratione in serpentem versa.** III, 2164.

Virgilius poeta. VI, 815. **Nobilissimus poetarum.** VI, 743.

Virgo sola potuit vulnori nostro medicinam parere. V, 1998. **Virginei partus causa et miracula.** V, 1983. **Virginitatem Christus de Virgine nascentem consecravit.** VIII, 1146. **Virginitas illum gestat in mente, quem Maria portavit in ventre.** V, 1998. **Virginitatis laus.** I, 1438. **Ejus praestantia.** VIII, 1219. **Virginitas numquam est nulla.** V, 1992. **Virginitas carnis, et virginitas animae.** X, 1863, 1868. **Virginitas corporis non prodest sine integritate cordis.** V, 2165. **Virginitatis quam pretiosum donum, et qua cura servandum.** V, 1980. **Virginitas aurum est, cella fornax, confiator diabolus, ignis tentatio, caro virginis vas luteum.** I, 1459. **Virginitatis thesaurus irrecuperabiliter amittitur.** I, 1459. **Virginitas a seque alienae carnis consorcio plerumque violatur.** I, 1459. **Virginitatis votum.** II, 1103. **Consecratio.** II, 1112.

Virginum saecularium et Virginum Christi ornamenta. II, 1116. **Virginibus quae vitia cavenda, quae virtutes accedende.** V, 1893. **Virgins prima cura, primumque studium.** II, 1103. **Quantum ei familiaris esse debeat verbi Dei meditatio.** I, 1461. **Virgini multa tractantur utilia praeccepta.** II, 1109. **Virgo Dominica sacraeque recte vivendi praecceptis instituitur.** VI, 1108. **Opponitur feminis laicis.** VI, 1108. **Virgo et sponsa Christi qui dici possit etiam conjugata.** V, 2166. **Virgines in interiori homine aut per baptismum aut per praeventiam effluere possunt.** III, 2457. **Ex virgine antichristum nasciturum quidam fabulantur.** VI, 1151. **Virgo terra.** V, 1993, 2031.

Vigulum est, quod ardendo non consumitur, sed purgatus redditur. III, 2163.

Virtus principaliter Dens. X, 1818. **Animus non virtus, sed virtutis habitaculum.** X, 1818. **Virtutes civiles, purgatoriae, et exemplares.** VI, 739. **Virtutes sacramentales.** VI, 704. **Virtutes animae.** VI, 794.

Virtutis ac disciplinae discrimen. I, 1433. **Virtus quid sit.** VI, 782. **Virtutum celestis quadruga.** V, 2299. **Virtutes quatuor cardinales.** VI, 781. **Qui anima his instruat contra vitia.** VI, 794. **Virtutibus nativa est cordis possessio.** V, 1811. **Virtutes habeat anima per exercitium, quarum facultates habet per naturam.** VI, 783. **Virtutum semina naturaliter inserit Cassianus docet.** X, 1817. **Quae beneficium Creatoris inserta sunt, eversa sunt praevicatione primi parentis.** X, 1818. **Virtutum catena.** VI, 1031. **Bona, quae singula inveniuntur in singulis, hic omnia in omnibus posse esse, falsum est.** X, 1747. **Virtutes nullus in hoc saeculo omnes habet.** X, 1702. **Virtutes medias esse Peripatetici dixerunt.** I, 1458. **Virtutes cum vitis habitare non possunt.** X, 1818. **Virtus cum vitium suscipit, non a vitio, sed a virtute discedit.** X, 1877. **Virtutes peccato, quod non videatur oppositum, qua ratione laedantur.** VI, 1125.

Virtutum species in hominis est, non veritas. X, 1818. **1819. Virtus falsa etiam in optimis moribus inflebilium.** X, 1868. **Virtus philosophorum bonitate caruit.** VI, 1256. **Vide Gratia. Gratiae munus est omnis vera virtus.** X, 1747. **Virtutes non tantum auget, sed et donat gratia.** X, 1819. **Virtutes a vitis liberat postulantis oratio.** VI, 1076. **Virtutum et vitiorum conflictus.** VI, 1092. **Virtutis cognitione qui didicit quam longe sit a virtute, non parum profecit.** VI, 853. **Virtuti elata praestat apud Deum humilitas infirma.** VI, 854. **Virtutes tres honeste vivere proponunt amplectendae.** VI, 1103.

Visa quaedam usitata et humana. VI, 797, 798. **Visorum corporum imagines mira celeritate animi in se format, non**

visa corpora faciunt. VI, 798. Visa ex occasione Reliquiarum S. Stephani. VII, 807, 834, 835, 836, 838, 841, 846. Alia conversionem Judaeorum praemonstrantia. VII, 824. Visionum tria genera. VI, 751, 796, 1028.

Visio Dei plena hominis beatitudo. VI, 893. Multa ejus nomina. VI, 1012. Visio beata Dei, ubicumque fit, ipsa est regnum caelorum. VI, 1113. Visionis Dei ineffabilis suavitas. VI, 994. Quid Beatis conferat. VI, 996. Qualis in eis erit. I, 1474. Visio Beatorum triplex, corporalis, spiritalis, intellectualis. VI, 997.

Vita insensibilis terrae. III, 2171. Vita animae. X, 1873. Vitae corporeae plures gradus, quibus vitam spiritalem imitatur. VI, 790. Vitam utramque nostram quam misericorditer dispensavit Deus. V, 2251. Vitae spiritalis quatuor gradus. V, 1807. Vivendi recte magna nobis indita necessitas. VI, 876. Vivendi regula duobus versibus tradita. VI, 968. Vivere recte vere novit, qui recte novit orare. V, 1849. Vitae malae origo. VI, 764. Studia. V, 2209. Vitae cognitio uno Honorii Augustodun. speciali libro tractatur. VI, 1003. Hic titulus ab ipso auctore signatur. VI, 1007.

Vita vera quis potatur. X, 1616. Vitae praesentis falsitas. VI, 1532. Vitae aeternae et praesentis discrimen. VIII, 1129. Utriusque comparatio. VI, 1350, 1353. Vitae hujus miseriae. VI, 917, 953, 981, 982. Ejus labores lenit vitae aeternae cogitatio. II, 1149, 1120. Quam utilis sit frequens illius cogitatio. VI, 917. Vitae futurae gaudia et supplicia nunquam non meditando. VI, 1061. Vitae aeternae felicitas. VI, 917, 934, 958, 981, 1184. *vide* Beati, Caelum, Regnum. Vita aeterna non in praecipitis difficilibus, sed in bona voluntate sita. V, 1913, 1930. Ad eam per fidem rectam et condigna fidei opera perveniendum. VI, 927. Vitam mutare aliud est, aliud tolerare vitam. V, 2359. Ad vitam aeternam potentia disponit, Christus ducit. VI, 1147. Hospes hic, ubique Deus, si exceptus sit a nobis, nos excipiet post mortem. VI, 1149.

Fidialis. IX, 787.

vitialis presbyter. X, 1700.

vitialis notarius. IX, 816.

Vitium esse nec in summo bono potest, nec nisi in aliquo bono. X, 1871, 1874, 1881, 1885, 1896. Vitia omnia iniurica sunt Deo. V, 2083. Vitium quid et quatuorplex sit, et quando culpa. VI, 1189. Vitium est contra naturam. X, 1870, 1896. Vitia nobiscum ex parte nascuntur, ac deinde nutriuntur. V, 1742. Vitium omne in voluntate ponatur. V, 1930. Vitiolorum foedera majore ligantur glutino. X, 1761. Vitiolorum et virtutum conflictus. VI, 1191. Vitium per legem demonstrandum, per gratiam sanandum fuit. X, 1863. Vitia triaclinenda. VI, 1534. Tria declinanda vitam sibi honestam proponenti. VI, 1103. Vitia nostra scalam faciant, et elevabunt nos, si fuerint infra nos. V, 2082.

Vitulae nobilis feminae pictas. VII, 843.

uncti non sunt apud Judaeos, nisi sacerdotes, prophetae, aut reges. VI, 1033. Unctio ex benedicto oleo infirmis obtinet sanitatem corporum et remissionem peccatorum. V, 2258, 2273.

Unionem accipit Sabellius Patrem et Filium. III, 2317. Unio personalis animae cum corpore et Dei cum anima, explicatur. VI, 789.

Vocationis gratuita beneficium. VI, 833, 943. Quomodo non omnibus indultum. X, 1833, 1841, 1842. Vocantur aequae omnes, qui verbum Dei audiunt. X, 1833, 1841. Cur ex his alter credat, alter non credat, id in hoc voluntatis aversio, in illo divinae gratiae praestat operatio. X, 1833. Opera in causa esse cur Deus alium vocet, alium non vocet. V, 1882.

Pocius. IX, 787.

Voluntas quid sit. VI, 729. Voluntate bona nihil ditius. I, 1435. Voluntas bona quam sit dives. V, 2248. Ipsa dicitur caritas. V, 2248. Illius valor ac meritum. VI, 982. Voluntas Isaac, ut viri justi, bona; si bona, cur non in benedictione Esau impleta. III, 2223. Velle bonum aliquando dat Deus, quod prohibet exsequi. X, 1816. Voluntas perfecta faciendi reputabitur pro opere facti. V, 2023. Voluntatis bonae omnis motus a Deo est. X, 1738, 1739. Voluntas Dei est prima et summa causa omnium corporalium spiritualiumque motionum. X, 1864.

Voluntatis humanae arbitrium gratiae in omnibus subjiendum. X, 1785. Voluntas bona sic propria hominis est, ut sit Deo inspirante concepta. X, 1817, 1827. Voluntas quando nostra, quando Dei dicenda. X, 1788. Voluntas in bonis est de gratia, in malis est intelligenda sine gratia. X, 1836. Labitur humano opere, stat ex divino munere. X, 1836. An voluntas Dei sit, ut ullus eorum qui dicunt, *Fiat voluntas tua*, aliquid contra se petat. X, 1848. Voluntas Dei non fieri, ut homines exclaimant a salute, a sanctitate, etc. X, 1846, 1848. Aut ut faciat homo voluntatem

diaboli. X, 1845. Voluntas ea faciendi quae volat suavia et intima veritas, primum animae vitium est. X, 1896. Voluntas mala etiam punitur, cum potestatem accipit efficiendi quod cupit. X, 1865. Voluntatem Dei qui spreverunt invitantem, sentient vindicantem. X, 1830.

Voluptates saeculi sonum hincum ad metalla damnatorum comparantur. VI, 1200. Voluptatem genitalem solum excipit Iulianus, quae ad animam nostram non moveatur aritrium. X, 1740. *vide* Libido.

Volusianus Urbis praefectus, Constantinopoli legatum agens a Proclo baptizatur. X, 1730. Ei castus intentatur discrimen, nisi Pelagianos urbe pellat. X, 1730. Edictum hujus contra Coelestium. X, 1731.

Votum Deo debitum. X, 1860. Non prodest extra catholicam Ecclesiam. X, 1860. Recte voverit homo, nisi a Deo acciperet quod voveret. X, 1787, 1864. Voveramus Domino: dabit ille reddendi possibilitatem. V, 1973. Vota nostra Angeli nostri custodes Deo offerunt. V, 1979: Votum virginitalis. II, 1106. Voti continentiae obligatio. VI, 768, 777. Vovet alius pallam, alius oleum aut ceram, alius abstinentiam a vino aut carnibus. V, 1978. Votum optimum morum, conversio. V, 1978. Voti hujus fructus. V, 1979.

Vox, sonus est index cogitationis, et quasi quoddam vehiculum verbi. V, 2112, 2115.

U.

Urbanus Caris. IX, 774.

Urbanus Formensis. IX, 806.

Ursacius Donatistis contrarius. IX, 803, 838

Ursus rationalis Africae. IX, 777.

Ursus ducentarius. IX, 816, 828.

Vulvaerum Christi quam utilis recordatio. VI, 960

Uxores ducere sacerdoti non licet nec cum eis convivere. III, 2585. Nec solum et, sed et ministro ejus concubitus non licet. III, 2586. Aliis etiam non licet die consecrationis. III, 2585.

Uzali patrata miracula meritis S. Stephani. VII, 835.

X.

Xystus Juliani fraudulentus, conatibus omnem aditus excludit. X, 1761. *vide* Sixtus.

Z.

Zabulon interpretatur habitaculum fortitudinis, et Ecclesiam significat. III, 2304. Zabule in quinto casu. I, 1409.

Zacharias non proprio motu, sed Dei Spiritu ad Christum venit. X, 1810.

Zachariae patris Joannis poena mysterio congrua. III, 2191.

Zama. IX, 781.

Zelus sanctorum iracundiae expert ostenditur. V, 2303.

Zenonis superba doctrina. X, 1692, 1696. Modicum post corpus intervallum animam mori dicit. VIII, 1216.

Zentius episcopus. IX, 791.

Ziquenses. IX, 781.

Zizania in Ecclesia qui sint. V, 1881.

Zosimo datae Pelagii ad Innocentium littera. X, 1715. Zosimus quam clementer cum Coelestio egerit. X, 1749.

Epistola ad Africanos, qua eum a se absolutum significat, nisi celatores illius eum intra mensem alterum falsi convincant. X, 1719. Altera ad eosdem, qua Coelestium ac Pelagium falso accusatos declarat. X, 1721. Zosimus a Coelestio illius epistolam ei dat ad Afros benignitatis plenam. X, 1687. Mox ab Afris admovitus eum perdat. X, 1687.

Zosimi epistola ad Africanos episcopos anno ccccxxviii. missa. X, 1725. Zosimum quomodo alloquantur africani episcopi de necessitate gratiae. X, 1723, 1808. Ab his ille admonitus, respondet se Coelestii causam in eo quo ductum erat statu reliquisset. X, 1726. Zosimo residente Pelagius et Coelestius a Dei sacerdotibus damnati. X, 1739. Zosimus fidem catholicam de peccato originis perspicue explicat. X, 1730. Africanorum Conciliorum decretis rotat attestavit. X, 1731. Latius promulgavit decretum ab Innocentio adversus Pelagium scriptum. X, 1713. Ad detractionem impiorum gladio Petri omnium dexterarum arnavit antistitum. X, 1851. Zosimi tractoria per totum orbem missa. X, 1696. Laudatur, quod in ea omnia vult ad Deum referri. X, 1731, 1738, 1775. Zosimus quanto tempore Romae sederit. X, 1715.

Zoticus a Quintimo. IX, 779.

Zunurus presbyter. VII, 838.

LECTORI PHILAUGUSTINO.

Divi Aurelii Augustini Scripta maximo semper in pretio fuere cunctis christianæ Fidei cultoribus, si eos excipias, qui suas in illis opiniones incassum quasivere. Ea porro post Joan. Amerbachii, Joan. Frobenii, Theologorum Lovaniensium, et Monachorum florentissimæ quondam Congregationis S. Mauri amplissimas Editiones, post Jacob. Sirmondii, Joan. Bapt. Mari, Hier. Vignerii, Godefrid. Besseii Συμβολάς, atque adeo sub ipsum sæculi XVIII. suam novis accessibus auctum iri, laud facile quis existimasset, quod homines illi doctissimi juxta, ac solertissimi nulli operæ in lastrandis Europæ Bibliothecis pepercisse videretur. At vero relictum mihi post uberem messum spicilegium, ut in divinis donis, ita in parte felicitatis meæ repono. Neque enim nihil me de Christi Ecclesia mereri arbitror, qui tanti Doctoris voces, quibus ante mille trecentos, et quod excurrit, annos illa personuit, ab annis facile sexcentis pressas rursus excitem. Qua ratione istud venerit, paucis accipe.

Absolute priore Recensionum Volumine, quod Codices theologici argumenti pene mille Bibliothecæ Palatinæ Vindobonensi ad Caroli VI. Imperatoris tempora illatos complectitur, et modo sub prelo est, dum ad alterum Volumen Codices ab illis temporibus in hodiernam diem acquisitos complexurum aggredior, offertur mihi sub exitum Novembris anni proxime elapsi Codex ordine *Decimus*, in folii majoris membranis per duas columnas sæculo XII. non eleganter minus, quam emendate scriptus; quidquid enim prima manus aliquando etiam peccasset, secunda doctior quidem, sed tamen *συγχρόνος* solerter plerumque correxit. Inspicienti occurrit mox ad inferiorem oram primæ paginæ isthæc Nota: *Iste Liber est Congregationis S. Justinæ de Padua: deputatus in Monasterio S. Severini de Neapoli.* Legisti fortasse *L. I. Commentar. Lambecii*, edit. Kollar. *Supplem. col. 763.* anno MDCCXVII. Codices manuscriptos haud sane paucos Carolo VI. Imp. utriusque tunc Siciliæ Regi dono fuisse oblatos a diversis crenobis Neapolitanis. Atque hic continuo venit mihi in mentem Cl. Bernardi Montefalconii, qui, dum Sodales ejus Parisiis in edendo Augustino desudarent, itinere litterario in Italiam suscepto, anno MDCCXVIII. Octobri mense Neapolim appulerat. Consulo ejus *Diarium Italicum Parisiis an. MDCCII.* excusum cap. XXI. p. 319. *Antequam Neapoli discederemus, ait, Bibliothecæ Manuscriptorum Monasterii S. Severini sequentem notam excepinus. Recitat mox Codices, et septimo loco: Augustini Sermones quosdam, et Retractationes in Codice XII. sæculi. En αὐτῶν Codicem nostrum, cui et*

Retractationes insunt. Itaque vir ille celeberrimus aut solis Monachorum Severinatum indicibus usus, aut falso persuasus, nihil jam Augustini Sermonum superesse, quod Fratres suos fugisset, ne aperto quidem Codice, et illos hoc Auctario, quod saltem *Tomo XI.* adjicere potuissent, destituit, et mihi lampada, quod aium, tradidit, quam lubens accepto.

Non vero tecum hoc loco inquiram, Lector, qui fieri potuerit, ut Codex hic singularis tandiu delitesceret, neque te tenebo adminiculis illis, quibus ad detegendam, et extra dubium ponendam *Γνησιότητα*, et *Ἀκεδαισίαν* eorum, quæ ex illo profero, admitti oportuit, et sedulo admisum est. Norunt illa Eruditi. Ad rem venio. Indicem Sermonum LVI. quem Codici Librarius præposuit, primum tecum communico. Videbis in illo Sermones ineditos editis mixtos decurrere. Ad quemvis editorum locum noto, quo in operibus D. Doctoris habetur, atque hic semper de editione Mauriana Parisina ann. MDCLXXXIX — QCC. intelligi cupio. Ineditos ut illico discernas, singulis numerum, quo se excipient, in margine asitui; quæ vero de iis observanda duxi, ad singulorum initia distuli. Atque en indicem.

- I. *Sermo de Laude Cerei.* Capitulum primum.
- II. *Item Ejusdem (nempe Augustini) in Vigiliis Paschæ.* Cap. II. *Alius Ejusdem in Die Paschæ.* Cap. III. *Tomo V. Edit. Maur. Sermo CCXXVIII.*
- III. *Alius de Sacramentis in eodem Die.* Cap. IV.
- IV. *Item Alius de eodem Die.* Cap. V.
- V. *Item Alius in eodem Dei contra Arianos et Apollinaristas, maxime vero contra futuros Nestorianos et Eutychianos.* Cap. VI. *Alius ejusdem Diei.* Cap. VII. *Tomo cit. Sermo CCXXVI.*
- VI. *Item Alius in eodem Die de Sacramentis Altaris ad Neophytos.* Cap. VIII. *Tomo cit. ejus Fragmentum instar Sermonis CCXXIX. Alius Ejusdem in eodem Die, de eo, quod Neophytis ante baptismum ex oleo sancto aures a Sacerdotibus et nares iltinantur.* Cap. IX. *Tomo VI. Append. col. 288.* Secuti sunt Editores Jacob. Sirmondum, qui primus protulit, et Augustino detraxit, licet in Cod. Florinæ. unde protulit, Augustino ascriberentur, et ejus nomine etiam citarentur ab Ivone Carnot. et altero Cod. vetustiss. Remigiano, et hic, et sequentes duo. Adde, quod Codex noster eos in medio Sermonum genuinorum collocet. *Ejusdem de Mysterio et sanctitate Baptismatis.* Cap. X. *Tomo VI. Append. col. 280.* Vide quæ mox notavi. *Item Ejusdem de Uctione capitis, et pedibus lavandis.* Cap. XI. *Tomo VI. Append. col. 291.* Ut duo præcedentes.

VII. *Alius Ejusdem habitus in Festivitate paschali*

Cap. XII. *Alius Ejusdem secunda Feria Paschæ.* Cap. XIII. Tomo V. Sermo CCXXXIX. *Alius Ejusdem quartæ Feriæ.* Cap. XIV. Tomo cit. Sermo CCXLVIII. *Item quintæ Feriæ.* Cap. XV. Tomo cit. Sermo CCXLV. *Item Ejusdem de eodem die ad Sacramenta Altaris.* Cap. XVI. Tomo cit. Sermo CLXXII.

VIII. *Item Sabbati die.* Cap. XVII. *Item Alius in eodem die.* Cap. XVIII. Tomo cit. Sermo CCXXX. *Item Ejusdem in die Octavarum.* Cap. XIX. Tomo cit. Sermo CCXLVII. *Sermo Ejusdem de Ascensione Domini.* Cap. XX. Tomo cit. Sermo CCLXI. *Item Ejusdem de Psalmo Constemini Domino.* Cap. XXI. Tomo cit. Sermo XXIX.

IX. *Alius Ejusdem de versu Psalmi centesimi septimi decimi.* Constemini Domino, quoniam bonus est. Cap. XXII. *Alius Ejusdem de duobus temporibus, id est, vitæ præsentis et futuræ.* Cap. XXIII. Maurianis hic Sermo Enarratio est in Psalmum CXLVIII. adeoque legitur Tomo IV. col. 1672. sed productior; noster enim Sermo tantum illorum numeros 1.2.4.5. complectitur, neque id quidem sine multiplici discrepantia. Fieri potuit, ut S. Pater tardius totum Psalmum enarraret, postquam peculiarem jam Sermone in ejus v. 1. habuisset.

X. *Alius Ejusdem de Alleluia principio Psalmi centesimi quadragesimi noni:* Cantate Domino canticum novum. Laus ejus in Ecclesia sanctorum. Cap. XXIV. *Item alius de versu Psalmi:* Emendabit me Justus in misericordia, et de eo, quod Apostoli linguis omnium gentium loquebantur. *Contra Donatistas in Pentecoste.* Cap. XXV. Tomo cit. Sermo CCLXVI. *Alius Ejusdem de natali sancti Joannis Baptistæ.* *Contra Donatistas, et omnes rebaptizatores hæreticos.* Cap. XXVI. Tomo cit. Sermo CCXCII. *Item de eodem natali sancti Joannis, ubi disputat etiam de verbis Zachariæ non credentis, et Mariæ inquirentis, Quomodo fiet istud? et de originali peccato pro quo parvulus Baptismum necessarium dicit.* Cap. XXVII. Tomo cit. Sermo CCXCIII.

XI. *Sermo Ejusdem de Responsorio Psalmi centesimi tricesimi primi:* Paravi lucernam Christo meo, ubi multum etiam de Trinitate disputat. Cap. XXVIII. *Loquimur Charitati Vestræ.*

XII. *Sermo Ejusdem in Vigilis Apostolorum.* Nempe Petri et Pauli. Cap. XXIII. *Alius Ejusdem de natali Apostolorum, ubi contra memoratos hæreticos disputat de adjutoria gratiæ Dei.* Cap. XXX. Tomo cit. Sermo CCXCVII.

XIII. *Alius Ejusdem de natali sancti Laurentii, ubi per occasionem redarguit quosdam, qui seditionem commoverant a saltu prohibiti.* Cap. XXXI. Sermo Ejusdem *habitus Cyrthagine ad mensam beati Martyris Cypriani, de ejus Natali.* Cap. XXXII. Tomo cit. Sermo CCCIX. *Alius Ejusdem in eodem die.* Cap. XXXIII. Tomo cit. Sermo CCCXII.

XIV. *Item Ejusdem in eodem die.* Cap. XXXIV.

XV. *Alius Ejusdem in eodem die.* Cap. XXXV.

XVI. *Alius Ejusdem in Natali sanctorum Martyrum, Scillitanorum, Sperati, et sociorum ejus.* Cap. XXXVI.

XVII. *Alius Ejusdem in Natali sanctorum Machabæorum, ubi docet, quid etiam significetur in Turra edificanda, et sumptibus præparandis, vel in Rege, qui cum decem millibus occurrit illi, qui habet viginti millia.* Cap. XXXVII. — *Alius Ejusdem in Natali plurimorum Martyrum de eo, quod in Evangelio Dominus dicit:* Si quis vult post me venire, neget se ipsum. Cap. XXXVIII. Tomo cit. Sermo CCCXXX. — *Alius Ejusdem de versu Psalmi:* Beatus vir, quem tu erudicris, Domine, et maxima de eo, quod dicit Apostolus: Cum enim essemus in carne, passiones peccatorum quæ per legem sunt, operabantur in membris nostris, ut fructum ferrent morti. *Contra Manichæos, et Pelagianos.* Cap. XXXIX. Tomo cit. Sermo CLIII. In Codice nostro folium excidit, unde abrumptur in verbis: Quia mortuum, est dixit, absconditum latet: non ap... — *Alius Ejusdem de originale Peccato, et de lectione Apostoli:* Quid ergo dicemus? Lex peccatum est? Absit, etc. *Contra Pelagianos.* Cap. XL. Tomo cit. Sermo CLIV. In Codice ob folium mox memoratum incipit ἀναρχίας; tuorum neque nubent, neque uxores ducent. Non enim incipient mori, etc. — *Alius Ejusdem de lectione Apostoli ad Romanos ab eo loco, ubi dicit:* Igitur ego ipse mente servio legi Dei, carne autem legi peccati. *Contra Pelagianos.* Cap. XLI. Tomo cit. Sermo CLV. — *Alius Ejusdem de lectione Apostoli, ubi dicit:* Ergo, Fratres, debitores sumus non carni, ut secundum carnem vivamus. *Contra Pelagianos et philosophos Stoicos, et Epicureos.* Cap. XLII. Tomo cit. Sermo CLVI. — *Sermo Ejusdem de lectione Apostoli:* Humanus sermo et omni acceptione dignus, quia Christus Jesus venit in mundum, etc. *Contra Pelagianos, Nestorianos, et Eutychnianos.* Cap. XLIII. Tomo cit. Sermo CLXXIV.

XVIII. *Alius Ejusdem de eo, quod dicit Apostolus:* Humanum dico propter infirmitatem carnis vestræ, etc. Cap. XLIV. — *Alius Ejusdem de lectione Apostoli ad Philippenses:* Nos sumus circumcisio, quia spiritu Dei servimus, et gloriamur in Christo Jesu, etc. *Contra Pelagianos.* Cap. XLV. Tomo cit. Sermo CLXIX.

XIX. *Sermo Ejusdem de lectione Apostoli, ubi ait:* Supereminentem viam vobis demonstro. *Contra Donatistas.* Cap. XLVI.

XX. *Alius Ejusdem de Responsorio (Psalmi) tricesimi octavi:* Exaudi, Deus, orationem meam, et precem meam Domine, et de Muliere in adulterio deprehensa. Cap. XLVII.

XXI. *Item alius de Responsorio Psalmi tricesimi secundi:* Exultate, justi, in Domino. Cap. XLVIII.

XXII. *Alius Ejusdem de Responsorio Psalmi quinquagesimi primi:* Speravi in misericordia Dei in æternum. Cap. XLIX.

XXIII. *Item alius de versu Psalmi centesimi quadragesimi quinti:* Laudabo Dominum in vita mea. Cap. L. — *Alius Ejusdem, ubi Domini verba ad Nicodemum loquentis exponens de originali peccato.* Cap. LI. Tomo cit. Sermo CCXCIV.

XXIV. *Item alius de Evangelio, ubi de Divite et Lazaro mendico refert.* Cap. LII. — *Alius Ejusdem de Evangelio: Nisi manducaveritis carnem Filii hominis. Contra Pelagianos.* Cap. LIII. Tomo cit. Sermo CXXXI. — *Item alius, unde supra.* Cap. LIV. Tomo cit. Sermo CLXII. — *Alius Ejusdem de Evangelio, ubi dicit: Si manseritis in verbo meo, vere discipuli mei eritis.* Cap. LV. Tomo cit. Sermo CXXXIV.

XXV. Sermo *quingagesimus sextus*, et ultimus, quanquam eadem manu, qua præcedentes, exaratus, omisus est in Indice, cui subscriptum: *Explicuit Capitulum.*

Jam cætera, quæ præfari visum est, hæc sunt. Sive Sententias sacrorum Librorum, expositas, sive rationum, et argumentorum momenta, sive ipsos loquenti modos spectes, multa reperies in his Sermonibus, quæ in aliis Augustini Scriptis diu notis occurrunt. Visa sunt illa nempe, S. præsul cum primis efficacia, et opportuna, quæ auditoribus, lectoribusve suis identidem inculcaret; atque ejusmodi iterationum exempla in ipsis jam olim impressis præsto sunt, neque in tanto Operum numero ab homine uberrimi etiam ingenii prorsus caveri possunt.

Emendandi licentia etiam tum pudentissime mihi sumpta est, cum manifesta Librarii *παρορματὰ* invitabant. Optandum tamen mihi esse intelligo, ut excussis denuo Bibliothecis vetustiora Sermonum meorum reperiantur *ἄντυγραφα*, e quibus vacillantia firmari, intrusa detegi, conjecturæ meæ, aut everti, aut ap-

probari queant. Et fortasse Tomus alter, Palatino nostro geminus, alicubi cum umbris luctatur, qui selectos Sermones per reliquum anni tempus, illisque pariter *ἀναδύτου*; quosdam admixtos complectatur.

Insunt in Codice præter Sermones, quorum Indicem exhibui: *Enarratio Augustini in Psalmum CXVIII.* constans Proœmio, et Sermonibus XXXII. quæ habetur Edit. *Maur. T. IV. col. 1277.* item *Libri II. Retractionum Ejusdem*, ut Edit. *cit. T. I. col. 1.* quarum vero membranæ a *L. II. c. 24.* exciderent; deinde *Commentaria in Evangelium Marci*, olim Hieronymi credita, hic *ἀπράξα*, a Cl. Vallarsio autem in *T. XI. Opp. Hieronymi ad col. 783.* rejecta. Atque hæc Opera ideo enumeranda censi, quod ad perficiendum eorum contextum Codex iste a nemine hactenus, ut patet, consultus, aut adhibitus fuit.

Editionem hanc, quantum licuit, aptare *Maurianæ* conatus sum, ut S. Patris Operibus eo commodius in Bibliothecis adjungi queat.

Demum, dum *insanientis Sapientiæ Consulti* quidam Scriptis suis nihil non agunt, ut veterum Ecclesiæ christianæ Doctorum fidem, et auctoritatem elevent, ego *Ἀσίστα* hæc Scriptoris, quæ, teste Erasmo, *orbis christianus nihil habet vel magis aureum, vel augustius*, piorum et eruditorum sacræ Antiquitatis amatorum judicio commendo, meque ad repetendos, quorum in principio memini, labores in Bibliothecam Palatinam abdo.

SANCTI AURELII AUGUSTINI

HIPPONENSIS EPISCOPI
Sermones inediti.

SERMONES

ADMIXTIS QUIBUSDAM DUBIIS.

SERMO I.

De Cere0 Paschali (a).

SYNOPSIS.

I. *Attentos reddit.* II. *Cercus imago Justî, et Christi.* III. *Apis imago Justî, Favus Scripturarum.* IV. *Samson leonem trucidans Figura Christi.*

I. Deo et Domino nostro omnipotenti, visibilium

(a) In Codice fol. 1. p. 2. Inscriptus: *Sermo sancti Au-*

atque invisibilium creatori honorem deferens orationibus vestris juvandum me credo, ut, quod in laudem

quasi ep. in sabbato sancto. Videant Eruditi. Ego minus ostender Augustino tribuo, motus concisis illis comparationibus, ipsoque stylo, quamvis non obstaret temporum ratio; veteres enim Liturgi divulgati hujus Ritus Zosimum Papam anno 418. defunctum auctorem faciunt, secuti, ut videtur, Librum Pontificalem, in quo legis: *Per Parochios concessit licentiam benedicendi Cereum paschalem.* Addit Amalarius *L. I. de eccl. Offic. c. 18 Romanis ita agentibus, nomen quoque præceptum est a Papa Zosimo benedicere Cereum.* Potuit igitur præceptum istud Ecclesiæ Gallicanæ datum

et gloriam indulgentissimi creatoris dicere suscepi, non tam meis viribus, quam ipsius Domini misericordia adjuvante explicare sufficiam. Adeste itaque nunc intenti, dilectissimi fratres, ut primo de cordibus vestris carnalibus cogitationibus, quasi nocturnis tenebris, discussis, et in cubiculis conscientiarum Christi lumine accenso ea, quæ volis Dominus per nostrum famulatum ministrare dignabitur, non solum aere percipere, verum etiam mente possitis.

II. Cereus nocturnum lumen est, et homo justus tenebrosi huius mundi lumen est. Dicit Dominus ad eos, quos ipse justificat: *Vos estis lumen mundi* (Matth. v. 14). Tria conspiciuntur in Cere: Cera, Papyrus (a) et Flamma. Et in homine justo tria sunt: Caro, Anima et Sapientia. Flamma illuminat, papyrus accenditur, cere tenacitas solvitur. Sapientia doctrina animum tenet, carnis duritia superatur. Flamma urit, papyrus uritur, guttas cera distillat. Sapientia docet, anima dolet, caro lacrymas fundit. Flamma fulget superius, papyrus commutatur interius, cera currit exterius. Sapientia sublimer prædicatur, anima latenter convertitur, caro visibiliter cooperatur. Cerei laudatur pulchritudo per diem, honoratur claritudo per noctem. Sic ostendit nobis columnæ illius imaginem, qua ducit populus Israel ambulans per desertum non permittebatur errare. Apparebat enim cis nubis columna per diem, ignis columna per noctem (Exod. xiii, 21. et Num. xiv, 14). Dies significat securitatem in hoc sæculo, et nox tribulationem in hoc sæculo. Illic est dies, de quo Propheta cantat et dicit: *Per diem mandavit Dominus misericordiam suam, et nocte declaravit* (Psal. xli, 9). In hac carnali vita Dominus Christus veniens non ostendit claritatem suam, sed mortali carne velatus, tanquam nubis colubana, in eremo apparuit. Cum autem finis sæculi venerit, quo omnium visibilibus gaudia subtrahentur, tunc ipse Dominus sine mortalitatis aliquo velamento clarus et splendidus, tanquam ignis, columna, fulgebit. Columna ignis ardet, et lucet. Quod ardet, potestatis est: quod lucet, honoris. Quod ardet, iudicat; quod lucet, illuminat. Quod ardet, pœna est impiorum; quod lucet, beatitudo justorum.

III. Sed nos proprie Cerei nomen oportet edicere, quod ad sacramentum tantæ huius celebritatis per-

etiam ad Africanam permanasse, cum Canon Concilii Tolet. IV. celebrati anno 633. Ritus hunc per m. Ita ter: aram loca in usu esse asserat. Accedit, quod Cerei Benedictio: *Exulset iam angelica turba*, etc. in Sacramentario Gothico et Gallicano Augustino tribuatur, cum adhuc *Diaconus esset*, et ipse S. Doctor L. XV. de Civ. Dei cap. 22. versiculos citet a se in laude quadam cerei compositos. Vtrum an his paschalis? Certius est, *Epistolam ad presbiterum de Cere* paschali olim Hieronymo tributam, et a Valerio in 7. XI. p. 134. rejectam Augustini tempora proprio contingere, cui deinceps Eusebii Tici. *Beneditio cerei* II. Flori Drepani *Hymnus*, et alia successere momenta, quæ ritus huius antiquitatem confirmant. Vide, quæ in hac re p. II. vel. Liturg. Alem. *Disq. VI. c. 1.* congregavit cels. Mart. Gerbertus S. Blasii Abbas Princeps, quem honoris, doctrinæ, et amicitie causa omnino, cuique *appetitum* hanc *Augustinianam* imprimis cupio commemoratum. Si qui pro Augustino pronuntiaverint, Sermonem hunc Editioni *Narr.* post *Sermonem CCXIII.* inserere poterunt.

(a) Pro factis non cadentes ethiopia. Conder Gloss. Debiti v. Papyrus.

tinet. Manu gerimus, oculis intuemur, eodem conscientibus, ore laudamus. Cere artifex apis est, de qua Scriptura sic dicit (a): *Vade ad apem, o piger, et discet, quam operatrix sit. Opus autem quam sanctum habet, cuius labores reges et mediocres ad sanitatem assumunt sibi. Grata est illa omnibus, et gloriosa, et, cum sit viribus infirma, sapientiam honorans provecta est. Quod nos (b),* Christe, memoras? *Quid in ape iubes intueri? breve animal est, et volatile. Quia humilitas exaltatur. Duabus lucidissimis pennis volat. Et quid luminosius charitate? Et duo sunt præcepta charitatis, ut diligamus Dominum, diligamus et proximum, per quæ, veluti duas alas, ad cœlum justus attollitur. Operatur illa dulcedinem, hinc iustus in ore veritatem, quoniam clamat Dominus: *Ego sum via, et veritas, et vita* (Joan. xiv, 6). Clamat et Propheta: *Gustate et videte, quoniam sanctus est Dominus* (Psal. xxxiii, 9). Amant apes regem suum, amant iusti Christum suum. Apes fabricant favos iusti operantur Ecclesias. De floribus illæ colligunt divitias suas, sic omnes iusti pœnitentias Scripturarum, per quas intelligitur et honoratur Deus; ipsæ sunt florentia præta justorum. Sine libidine apes generant filios, generant et iusti cælesti Evangelii prædicatione Christianos. Paulus enim filios suos alloquebatur, cum diceret: *Si decem millia pædagogorum habeatis in Christo, sed non multos patres; nam in Christo Jesu per Evangelium ego vos genui* (1 Cor. iv, 15). In favo tria sunt: Cera, Mel, et Pullus. Et in Ecclesia tria sunt: Scriptura, Intellectus, Auditus. Sicut mel cera concludit, sic intellectum Scripturæ custodit. Sicut pulli nidus in cera est, sic in Scripturæ pectus auditoris. Sicut foramina favorum, qui adhuc pullos habent, mel nondum habent, sic secreta Scripturarum, prius quam intelligantur, lidem continent parvulorum. Sicut apis pullus, posteaquam volaverit, melle implet receptacula cereæ, in quibus nutritus est, sic fideles parvuli, cum in fide creverunt, et penitus charitatis se regere coeperint, munimenta Scripturarum, quarum veneratione custoditi sunt, pleniora et clariora, et majore veneratione custodiunt. Sicut, favi dum exprimuntur, mella fluunt, vasa suscipiunt, sic Legis et Prophetarum scripta passio Domini expressit, cognitio manavit, corda spiritualium susceperunt. Sicut post mellis expressionem signis imprimendis aptior est cera sine sapore gustantis, sic populi Judaici regentes in lege et prophetis Sabbata et Circumcisionem, Neomenias et Azyma, et cætera horum similia, velut amissa legis dulcedine, sola signorum vestigia, tanquam terram sine melle tenuerunt.*

IV. Sed favus multo evidentior (c), cera, mel et examen Ecclesie sacramenta, fecunditatisque bona opera significant. Quapropter admonet me Scriptura, ex libro Iudicum, aliquid etiam de illo favo dicere, qui in ore bonis mortui inventus est. Cum enim Sando-

(a) Lapsus videtur memoria Auctoris apem formica, Prov. vi, 6. substituens. Paulo infra tamen ad Eccl. xi, 5. alludit.

(b) Error Librarii pro Nobis.

(c) Lege evidentius.

ille fortissimus ad desponsandam iret uxorem, catulus leonis obviam illi factus est in itinere, quem tanquam hædum arreptum necavit, et in nihilum facta est in manibus ejus tantæ bestię fortitudo (*Judic. xiv*). Perrexit quo intenderat, desponsavit uxorem, discessit. Rediens divertit cadaver leonis inspicere. Tunc invenit congregatas apes favum mellis in ore leonis mortui fabricasse. Sacramentum hoc magnum est; res autem breviter a nobis huc usque narrata pro qualitate temporis suffecerit. Jam nunc, fratres, quantum potestis, attendite. Quid Samson, quid leo, quid favus ille significat? Quantum Dominus suggererit, explicabo. Ipse namque Dominus Jesus Christus pulchritudine mirabilis, fortitudine potentissimus Ecclesiam scilicet ex gentibus convocatam tanquam alienigenarum filiam, venit, ut desponsaret uxorem. Cui Ecclesia loquebatur Apostolus, cum diceret: *Desponsavi vos uni viro, virginem castam exhibere Christo* (*2 Cor. xi. 2*). Catulus leonis hic mundus est, dilectores hujus sæculi, filius diaboli, populus impiorum, cujus furor ausus est obviam ire, et resistere Domino, quod salutem credentium, evangelicam prædicationem præpediret. Fremebat enim gentilis furor per reges, et potentes hujus sæculi, et veluti a patre diabolo infamatus contra Evangelium Dei, quasi catulus leonis, ardebat, sed tam diu fremuit, donec ad manus viri fortis veniret. Perseverans autem Martyrum fides totam savitiam gentium, et acerrimos persecutionis impetus fregit. Talibus enim vere fortissimis membris Dominus Christus sæculum vicit, cujus immanem superbiam cum per omnem orbem terrarum nunc videamus extinctam, quis non lætus aspiciat jacere super terram catulum leonis occisum?

SERMŌ II.

In Sabbato sancto (a).

SYNOPSIS.

I. Deus creavit omnia per Filium. II. Manifestatio Filii per incarnationem. III. Trinitatis Mysterium. IV. Mentis humanæ existentia demonstrat existentiam Dei. V. Genuina Dei notio, et in ea spes immortalitatis nostræ.

I. Multas divinas lectiones avidius, quantum prædicationi parem orationem nec nos valeamus (b), nec vos capitis, si valeamus. Quantum ergo Dominus donat, loqui volumus Charitati Vestre de ipso capite Scripturarum, ubi cum legeretur, audivimus, quia *In principio fecit Deus cælum et terram* (*Gen. i. 1*). Attendite et cogitate, quis fecerit; sed scio non posse vos cogitare, quis fecerit. Cogitate, quid fecerit, et laudate, qui fuit. *In principio fecit Deus cælum et terram*. Ecce, quæ facta sunt, in promptu sunt, cernuntur,

delectant. Opus patet, Artifex latet, quia et, unde videtur, patet, et unde amatur, latet. Quando ergo mundum videmus, et Deum amamus, melius est utique, unde amamus, quam unde videmus. Oculis videmus, mente amamus. Ergo mentem oculis præponamus, quia et melior est, quem de occulto amamus, quam opus ejus, quod de aperto videmus. Quæramus ergo, si placet, quando Deus tantam molem fecit, quibus machinis fecit? Machina facientis verbum est jubentis. Quid miraris? Opus est Omnipotentio. Si ergo quæris, qui fecit? Deus fecit. Si quæris, quid fecit? Cælum et terram fecit. Si quæris, per quid fecit? Per verbum fecit, quod non fecit. Verbum, per quod factum est cælum et terra, ipsum verbum non est factum. Si enim factum est, per quid factum est? *Omnia per ipsum facta sunt* (*Joan. i. 3*). Si quæcumque facta sunt, per Verbum facta sunt, procul dubio Verbum factum non est, per quod omnia facta sunt. Denique narrator operum famulus Dei Moyses: *In principio, inquit, fecit Deus cælum et terram*. Per quid fecit? Per verbum. Numquid et verbum fecit? Non. Sed quid? *In principio erat Verbum* (*Ibid. 1*). Jam erat, per quod fecit; ideo, quod non erat, fecit. Possumus intelligere, et recte intelligimus in ipso unigenito Verbo factum esse cælum et terram. Per quod enim facta sunt, in ipso facta sunt. Potest hoc esse et intelligi principium, in quo fecit Deus cælum et terram. Ipsum enim verbum est et sapientia Dei, cui dicitur: *Omnia in sapientia fecisti* (*Psal. ciii. 24*). Si in sapientia Deus fecit omnia, et unigenitus ejus Filius procul dubio est Dei sapientia, non dubitemus in Filio facta esse, quæ per Filium facta esse didicimus. Nam ipse Filius est profecto principium. Interrogantibus quippe Judæis, et dicentibus: *Tu quis es?* Respondit: *Principium* (*Joan. viii. 25*). Ecce *In principio fecit Deus cælum et terram*.

II. Jam vero cætera, sive cum digeruntur et disponuntur, sive cum ornantur, sive cum ea, quæ facta non erant in cælo et in terra, creantur, dicit Deus et sunt. *Et dixit Deus: Fiat, et factum est* (*Gen. i. 6*). Et sic per singula opera: *Dixit et factum est; Ipse dixit et facta sunt* (*Pal. xxxii. 9*). Quæ lingua dixit? Ut quis audiret, dixit? Non semper lacte nutriamur. Erigite nobiscum mentes ad solidum cibum. Nemo Deum cogitet sicut corpus, nemo Deum cogitet sicut hominem, nemo Deum cogitet sicut Angelum, quamvis patribus sic apparere dignatus sit, non per ipsam substantiam suam, sed per subjectam sibi creaturam suam: non enim aliter humanis visibus invisibilis appareret. Quæramus, quid in nobis est melius, et inde conemur attingere, quod est melius omnibus. Quod est in nobis melius, mens est. Quod est omnibus melius, Deus est. Roma meliorem quid quæris re detur ore? In te corpus inferius est, quam mens; in rebus nihil melius, quam Deus. Erige, quod est in te melius, ut attingas, et poteris, ad eum, qui est omnibus melius. Nam et ego, cum loquor, mentibus loquor. *Visibiles quidem facies et ipse corpore visibilis cerno; sed per id,*

(a) In Codice Pbl. 2. inscriptus: *Sermō sancti Augustini ep. in Vigiliis Pasche*. Sublimis, et tractore suo dignissimus, Mundi creationem, Incarnationis et Trinitatis Mysterium, Existentiæ et Naturam Dei, nostræque immortalitatis spem exequitur. Locandus in Editione post *sermonem CCKVIII*.

(b) Surplendum fortasse: *exhibere, proferre*.

quod video, alloquor, quod non video. Gero intus verbum corde conceptum, et volo in auribus tuis parere. Quod corde concepi, volo tibi dicere, quod tuus est, proferre ad te. Quod latet, quero, quomodo pervenire ad mentem tuam possit. Convenio primum, quasi januam mentis tuæ, aures tuas, et quantum invisibile verbum, quod corde concepi, trahere ad te non possum, providéo illi, quasi vehiculum, sonum. Ecce verbum latet, sonus patet. Impono latentem super patentem, et pervenio ad audientem, ac sic verbum exit a me, venit ad te, et non recessit a me. Si ergo licet magnis exigua comparare, infima summis, humana divinis, fecit hoc et Deus. Verbum latebat apud Patrem. Ut veniret ad nos, assumpsit quasi vehiculum, carnem suscepit, ad nos processit, et a Patre non recessit, sed ante incarnationem suam, ante ipsum Adam patrem generis humani, ante cælum et terram, et omnia, quæ in eis sunt, *In principio erat Verbum, et in principio fecit Deus cælum et terram.*

III. Terram autem fecit Deus adhuc antequam ornaretur, antequam ejus species nudaretur. *Invisibilis erat, et incomposita, et tenebræ erant super abyssum.* Tenebræ erant, ubi lex non erat; nondum enim lux facta erat. *Spiritus Dei superserebatur super aquas* (Gen. 1, 2), et ipse opifex, nec a Patre et unigenito Verbo se junctus. Nam ecce, diligenter attendamus, Trinitas nobis insinuatur. Ubi enim dicitur: *In principio fecit, Usia (a)* intelligitur Patris et Filii, in principio Filio Deus Pater. Restat Spiritus, ut Trinitas impleatur. *Spiritus Dei superserebatur super aquas. Et dixit Deus.* Cui dixit Deus? Antequam creatura fieret, erat, qui audiret? Erat, inquit. Quæro, quis? Ipse Filius. Filio ergo dixit Deus. Quo verbo locutus est Verbo? Si enim jam erat Filius, ut dubitat nemo Christianus, utique hoc etiam erat. Filius Verbum erat, et Verbo Pater dicebat. Ergo inter Deum et Verbum verba currebant? Absit! Inpedimenta, fratres, carnalis cogitationis auferte, invisibilia invisibiliter cogitate, non vobis versentur ante oculos mentis similitudines corporis. Transi, quidquid in te cernitur. Transcende, quidquid in te etiam non cernitur; corpus enim cernitur, anima non cernitur, sed tamen mutatur. Modo vult, modo non vult; modo scit, modo nescit; modo meminit, modo obliviscitur; modo proficit, modo deficit. Non est hoc Deus, non est Deus ista natura, non est anima portio de substantia Dei. Quidquid enim Deus est, immutabile Bonum est, incorruptibile Bonum est. Etsi invisibilis Deus, invisibilis anima, sed tamen mutabilis anima, immutabilis Deus. Transcende ergo non solum, quod cernitur in te, sed etiam illud, quod mutatur in te. Totum transcende, te ipsum transcende.

IV. Amator quidam invisibilis bonitatis, amator quidam invisibilis æternitatis ait in suspensis suis, et gemitibus amoris sui: *Factæ sunt mihi lacrymæ meæ*

panis die et nocte, dum dicitur mihi quotidie: Ubi est Deus tuus (Psal. xli, 4). Quomodo non fiant vere gemitus amanti lacrymæ suæ panis, ut eis quodam modo tanquam ex cibi voluptate vocatur, et libenter ploret, quandiu non videt quod amat, cum dicitur ei quotidie: *Ubi est Deus tuus?* Si dixerò Pagano: *Ubi est Deus tuus?* ostendet mihi idola. Si fregero idolum, ostendet montem, ostendet arborem, ostendet vilum de flumine lapidem. Quod enim de multis lapidibus tulerit, et in loco honoratiore collocaverit, et incurvatus adoraverit, hoc est Deus ipsius. Ecce, inquit digitum intendens: Ecce Deus meus. Cum irrisero lapidem, cum abstulero, cum fregero, cum projecero, cum contempsero, intendi digitum ad solem, ad lunam, intendit ad quamlibet stellam. Illam vocat Saturnum, illam Mercurium, illam Jovem, illam Venerem. Quæro, quid voluerit, quocumque digitum intenderit. Respondet mihi: Ecce est Deus meus. Et quia video solem, et frangere non possum, sidera non possum dejicere, cælum non possum evertere, quasi superior sibi videtur visibilia demonstrando, et digitum extendendo, ad quod voluerit, et dicendo: Ecce est Deus meus, et ad me se convertit dicens: *Ubi est Deus tuus?* Cum audio: *Ubi est Deus tuus?* quid oculis ostendam, non habeo, mentes oblatrantes carcas invenio. Oculis, quos habet, unde videat, ego non habeo, quod ostendam. Cum vere habeo, quem ostendam, ille non habet oculos, unde videat. Libet flere, tanquam in lacrymis pane vesci! Invisibilis est enim Deus meus, ille, qui mihi loquitur, visibilia requirit, cum dicit: *Ubi est Deus tuus?* Ego autem, ut pervenirem ad Deum meum, sicut dicit in ipso Psalmo: *Hæc meditatus sum, et effudi super me animam meam* (Psal. xli, 5). Deus meus non est infra animam meam, sed est supra animam meam. Unde attingo ad id, quod est supra animam meam, nisi effundam super me animam meam? Et tamen huic protervo, visibilia requirenti, visibilia demonstranti, de visibilibus exultanti utcumque adjuvante Deo meo respondere conabor. Hoc certe mihi dicit: *Ubi est Deus tuus?* Respondeo tibi: Ubi es ipse tu? Respondeo, inquam; puto, quia non importune. Tu quæsis, ubi sit Deus (a); ego vero, ubi sit ipse interrogator meus. Dicturus est: Ecce, ubi sum. Vides me, tibi loquor. Et ego illi: Interrogatorem meum quæro. Faciem ejus video, corpus ejus video, vocem ejus audio, linguam ejus inspicio. Ipsum quæro, qui in me oculos intendit, qui linguam movet, qui vocem emittit, qui interrogando scire desiderat. Huc totum, de quo loquor, anima est. Non ergo tecum diutius agam. Tu dicit: Ostende mihi Deum tuum. Ego dico: Ostende mihi animum tuum. Laboras, fatigaris, sgeris, cum dico: Ostende mihi animum tuum. Scio, quia non potes. Quare non potes? Quia invisibilis est animus tuus. Et tamen melior est in te, quam corpus tuum. Deus autem meus melior est, quam animus tuus. Quomodo ergo ostendam Deum

(a) *ovm. Essentia.*

(a) *Fortasse addendum meus.*

meum, cum mihi non ostendas animum tuum, quo meliorem ostendo Deum meum? Ecce, si dicis mihi, ex opere agnosce animum meum. Quia oculos intendo ad videndum, aures ad audiendum, linguam moveo ad loquendum, vocem pronio ad sonandum, ex hoc intelligo et cognosce animum meum. Vides, quia ipsum non potes ostendere, sed me jubes eum ex operibus nosse. Ecce, et ego ex operibus ostendam tibi Deum meum. Nec pergo longius, nec mitto forte infidelitatem tuam ad ea, quæ non capis. Opera Dei mei non sic commemoro: Fecit invisibilia, fecit visibilia, id est, Cælum et terram, mare et omnia, quæ in eis sunt. Non te mitto per multa. Ad te ipsum redeo. Tu certe visis. Habes corpus, habes animum. Visibile est corpus, invisibilis est animus. Corpus habitaculum, animus habitator. Corpus vehiculum, animus utens vehiculo, corpus, quasi vehiculum, quod regatur, animus auriga corporis tui. Ecce manifesti sunt sensus tui, tanquam januæ in corpore tuo, per quas nautietur aliquid interius habitanti animo tuo: oculi, aures, olfactus, gustus, tactus, membra disposita. Quid illud intus, unde cogitas, unde ista vivificas? Hoc totum, quod miraris in te, qui hoc fecit, ipse est Deus meus.

V. Ergo, fratres mei, si mentes vestras, si interiores animos vestros aliqua, ut potui, congrua colloctione conveni, si ad eos, qui intus morantur in domibus luteis, id est, ad animos vestros habitantes in corporibus vestris loquendo perveni, nolite de eis, quæ nostis. Divina conjicere. Superat omnia Deus, cælum et terram. Nolite vobis ante oculos ponere quasi fabrum aliquem magnum aliquid componentem, disponentem, machinantem, tornantem, vertentem, aut certe tanquam Imperatorem in sella regia, lucida, ornata sedentem, et jubendo creantem. Frangite idola in cordibus vestris. Attendite, quod dictum est ad Moysen, cum Dei nomen inquæreret. *Ego sum, qui sum* (Exod. iii, 14). Quære, quid aliud *Est*. Illius comparatione nec *Est*. Nescit ulla ex parte mutari, quod veraciter *Est*. Omne, quidquid mutatur et fluitat, et quodam tempore mutari non cessat, fuit, et erit. Non in eo comprehendis *Est*. Deus autem non habet fuit, et erit. Quod autem fuit, jam non est. Quod erit, nondum est. Et quod sic venit, ut transeat, ideo erit, ut non sit. Cogitate, si potestis: *Ego sum, qui sum*. Nolite voluntatibus volvi, nolite voluntariis et temporalibus cogitationibus agitari. State ad *Est*. State ad ipsum *Est*. Quo itis? State, ut et vos esse possitis. Sed quando tenemus volaticam cogitationem, et ad id, quod manet, affigere quando possumus? Ergo misertus est Deus, et ille, qui *Est*, et ille, qui dixit: *Hoc dices filiis Israel: Qui est, misit me ad vos*, dicto nomine substantiæ suæ, dicit postea nomen misericordiæ suæ. Quod nomen substantiæ ejus? *Ego sum, qui sum, dices filiis Israel: Qui est, misit me ad vos* (Ibid.). Sed Moyses homo erat, et in his, quæ in illius comparatione non sunt, erat. In terra erat, in carne erat, et in ipsa carne anima erat, natura mutabilis erat, sub sarcina fragilitatis humanæ erat. Nam

illud, quod dictum est: *Ego sum, qui sum*, quando capiebat? Etenim per id, quod videbatur oculis ejus, ad cum loquebatur, qui non videbatur, et illo, qui videbatur, tanquam instrumento latens Deus utebatur. Non enim, quod videbat Moyses, hoc erat totum Deus: quia nec tu (*a*), quod a me ipso, quod hominim, sonat, hoc est totum verbum. Habeo in corde verbum, quod non sonat. Sonus transit, verbum manet. Ergo cum diceret Deus ad hominem invisibilis, per id, quod apparere dignatus est, visibilis, loqueretur æternus temporalia, incommutabilis fragilia, cum diceret: *Ego sum, qui sum*, et *Dices filiis Israel: Qui est, misit me ad vos*, tanquam illo non valente comprehendere, quid sit: *Ego sum, qui sum*, et: *Qui est, misit me ad vos*, aut forte, si ipse comprehendebat, nobis legendum erat, qui comprehendere non valeamus, continuo post nomen substantiæ dixit nomen misericordiæ. Tanquam diceret Moysi: Quod dixi: *Ego sum, qui sum*, non capis, non stat cor tuum, non es immutabilis mecum, nec incommutabilis mens tua. Audisti, quod sum. Audi, quod capias; audi, quod speres. Dixit iterum Deus ad Moysen: *Ego sum Deus Abraham, et Deus Isaac, et Deus Jacob*. Non potes capere nomen substantiæ meæ, cape nomen misericordiæ meæ. *Ego sum Deus Abraham, et Deus Isaac, et Deus Jacob* (Ibid. 6). Sed quod sum, æternum est. Abraham, Isaac et Jacob quidem æterni, imo non dico æterni, sed ab illo facti æterni. Denique sic etiam calumniantes Sadducæos Dominus ipse convincit, qui cum resurrectionem negarent, hinc ille dedit testimonium sanctæ Scripturæ. *Legite quod dixit Dominus in rubo ad Moysen: Ego sum Deus Abraham, et Deus Isaac, et Deus Jacob. Non est Deus mortuorum, sed vivorum* (Math. xii, 32; et Marc. xii, 26, 27); omnes enim illi vivunt. Proinde et hic non addidit Deus, cum dixisset: *Ego sum, qui sum*. *Hoc mihi nomen est in æternum* (Exod. iii, 15). Hic enim nemo dubitat; quia id, quod est, ideo est, quia æternum est. Sed ubi ait: *Ego sum, Deus Abraham, et Deus Isaac, et Deus Jacob*, ibi addidit: *Hoc mihi nomen est in æternum*. Tanquam diceret: Quid times de mortalitate generis humani? Quid fortasse trepidas, ne, cum mortuus fueris, ultra non sis? *Hoc mihi nomen est in æternum*. *Æternum* nomen esse non posset *Deus Abraham, et Deus Isaac, et Deus Jacob*, nisi in æternum viverent Abraham, Isaac et Jacob. Conversi ad Dominum, etc. (b).

SERMO III.

De Sacramento altaris ad infantes (c).

SYNOPSIS.

I. Sacrificiū novæ Legis Commendatio. II. Sacrificium istud Christus est. III. Vere et realiter in Eucharistia

(a) Vocula tu redundat.

(b) Formulam hanc Augustino familiarem, pluribus Sermonibus subjunctam semel indicasse sufficiat. Integram exhibet Strmondus in not. ad XL. Sermones Opp. suor. T. I. col. 337.

(c) In Codice fol. 4. p. 2. unscriptus: *Incipit alius de Sa-*

præsens. IV. Eucharistiam Effectus. V. Conditiones dignæ Sumptionis.

I. REDDENDI sermonis officium, et cura, qua vos parturivimus, ut Christus formaretur in vobis, compellit nos admonere infantiam vestram, qui ex aqua et Spiritu nunc venati cibum et potum istum super hanc dominicam mensam nova luce conspicitis, et novella pietate percipitis, quid sibi velit tam magnum, divinumque Sacramentum, tam clarum et nobile medicamentum, tam mandum et facile sacrificium, quod nec in una civitate terrena Jerusalem, nec in tabernaculo illo quod per Moysen, nec in templo illo, quod per Salomonem fabricatum est, quæ fuerunt umbrae futurorum, sed a solis ortu usque ad occasum, sicut a Prophetis prædictam est, immolatur, et secundum Novi Testamenti gratiam Deo victima laudis offertur. Non adhuc de gregibus pecorum hostia eructa conquiritur, non ovine aut hircus divinis altaribus admovetur, sed sacrificium jam nostri temporis Corpus et Sanguis est ipsius Sacerdotis. De illo quippe tanto ante prædictum est in Psalmis: *Tu es Sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech.* (I Psal. cix. 4). Quod autem panem et vinum Melchisedech sacerdos Dei excelsi protulerit, quando patrem nostrum Abraham benedixit, in libro Genesis legimus et tenemus (Gen. xiv. 18).

II. Christus ergo Dominus noster, qui obitu patiendo pro nobis, quod nascendo accepit ex nobis, princeps Sacerdotum factus in æternum sacrificandi dedit ordinem, quem videtis, Corporis utique et Sanguinis sui. Nam percussum lancea Corpus ejus aquam et sanguinem emisit, quo peccata nostra dilui sit. Hujus gratiæ memores, vestram ipsorum salutem operantes, quoniam Deus est, qui operatur in vobis, cum timore et tremore ad participationem hujus altaris accedite. Hoc agnoscite in pane, quod pendet in cruce; hoc in calice, quod manavit ex latere. Nam et illa vetera sacrificia populi Dei hoc unum tenturum multiplici varietate significabant. Ipse enim Christus et ovis est propter innocentiam simplicis animi, et hircus propter similitudinem carnis peccati. Et quidquid aliud multis et diversis modis in sacrificiis Testamenti Veteris prænunciatum est, ad hoc unum pertinet, quod novo Testamento revelatum est.

III. Accipite itaque, et edite Corpus Christi, etiam ipsi in Corpore Christi facti jam membra Christi. Accipite, et potate Sanguinem Christi. Ne dissolvamini, manducate vinculum vestrum. Ne vobis viles videamini, bibite pretium vestrum. Sicut hoc in vos convertitur, cum id manducatis et bibitis, sic et vos in Corpus Christi convertimini, eum obedienter et pie vivitis. Ipse namque sua jam propinquante passione, cum Pascha faceret cum Discipulis suis, acceptum

panem benedixit, et ait: *Hoc est Corpus meum, quod pro vobis tradetur* (Luc. xxii. 19). Similiter benedictum calicem dedit dicens: *Hic est Sanguis meus Novi Testamenti, qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum* (Matth. xxvi. 28). Iluc in Evangelio vel legebatis, vel audiebatis, sed hanc Eucharistiam esse Filium nesciebatis. Nunc vero aspersi (a) corde in conscientia pura, et loti corpore aqua munda *Accedite ad eum, et illuminamini, et vultus vestri non erubescant* (Psal. xxxiii. 6). Hoc enim si digne accipitis, quod pertinet ad Testamentum Novum, per quod æternam hæreditatem speratis, tenentes annuatum novum, ut vos invicem diligatis, habetis in vobis vitam. Nam enim carnem sumitis, de qua dicit ipsa Vita: *Panis, quem ego dederò, caro mea est pro sæculi vita, et: Nisi quis manducaverit carnem meam, et biberit sanguinem meum, non habebit in se vitam* (Joan. vi. 52-54).

IV. Habentes ergo vitam in illo in carne una eritis cum illo. Neque enim hoc Sacramentum Christi corpus ita commendat, ut nos inde sejmugat. Hoc namque Apostolus in Scriptura sancta prædictum esse commemorat: *Erunt Duo in carne una. Sacramentum hoc, inquit, magnum est; ego autem dico in Christo et in Ecclesia* (Ephes. v. 32). Et alio loco de hac ipsa Eucharistia dicit: *Unus panis, unum corpus multi sumus* (I Cor. x. 17). Accipere ergo incipitis, quod et esse coepistis, si non indigne accipiat, ne iudicium vobis manducetis, et bibatis. Sic enim dicit: *Quicumque manducaverit panem aut biberit calicem Domini indigne, reus erit Corporis et Sanguinis Domini. Probat autem se ipsum homo, et sic de pane illo edat, et de calice bibat. Qui enim manducat et bibit indigne, iudicium sibi manducat et bibit* (I Cor. xi. 27-29).

V. Digne autem accipitis, si a male doctrinæ fermento caveatis, ut sitis *Azymi sinceritatis, et veritatis* (Id. v. 8). Aut si fermentum illud charitatis teneatis, *Quod abscondit mulier in furina mensuris tribus, donec fermentaretur totum* (Matth. xiii. 33). Hæc enim mulier est sapientia Dei, facta per Virginem in carne mortali, quæ in toto orbe terrarum, quem de tribus Noë filiis post diluvium reparavit, tanquam in mensuris tribus suum disseminat Evangelium, *Donec fermentaretur totum*. Hoc est illud *Totum*, quod græco dicitur *Holon* (b), ubi custodientes vinculum pacis eritis secundum totum, quod *Catholon* vocatur, et unde Catholica nominatur (c).

SERMO IV.

De Paschate (d).

SYNOPSIS.

Christus agnus et Leo.

Sicut veritas per Apostolos sonavit, et in omnem terram cavidi sonus eorum, atque in fines orbis terræ verba

crumentis in eodem die. Sermonem hunc illum puto, de quo Augustinus Edit. Maur. T. F. Serm. CCXXVIII. *Sermonem ad altare Dei debemus hodie infantibus* (novellis Christianis) *de Sacramento Altaris.* Et fortassis ille est, quem Possidius in *Melchisedeo* Opp. Augustini T. X. cap. 10. nota VII: *De Eucharistia.* Pulchra est ad S. Communionem Præparatio, laudanda in Edit. vot. Serm. CCXXVIII.

(a) Lego *abstersi.*

(b) *ὅλον.* Kadoslov.

(c) Videtur excidisse: *Ecclesia.*

(d) In *Codice fol. 8.* inscriptus: *incipit ultimus de vobis die Sermo sancti Augustini ep. Fortassis extemporale, et e*

coram (Psal. xviii, 3); Pascha nostram immolatus est Christus (Rom. x, 13). De quo ante Propheta prædixerat: Sicut ovis ad immolandum ductus est, et ut agnus coram, qui se tonderet, fuit sine voce, sic non aperuit os suum (Isai. lxxxiii, 7). Quis est iste? Nempe ille, de quo sequitur, et dicit: In humilitate iudicium eius sublatum est. Generationem ipsius quis enarrabit (Isai. Ibid. 7). Video exemplum tantæ humilitatis in Rege tantæ potestatis. Nam iste sicut agnus coram tondeute non aperiens os suum ipse est Leo de tribu Juda (Apos. v, 5). Quis est iste agnus et leo? Mortem pertulit, ut agnus; consumpsit, ut leo. Quis est iste agnus et leo? Mitis et fortis, amabilis et terribilis, innocens et potens, tacens iudicatus, fremens iudicaturus. Quis est iste agnus et leo? In passione agnus in resurrectione leo; an potius et in passione agnus, et leo, et in resurrectione agnus et leo? Agnum in passione videmus. Modo jam dicitur est. Sicut agnus coram tondeute se fuit sine voce, sic non aperuit os suum. Leonem in passione videmus. Jacob dixit: Ascendisti recubens, dormisti sicut leo (Gen. xlix, 9). Agnum in resurrectione videmus Apocalypsis, cum de gloria sempiterna virginum loqueretur: Sequuntur, inquit, Agnum, quocumque ierit (Apos. xv, 4). Leonem in resurrectione videmus. Eadem Apocalypsis dicit, quod supra jam posui. Vicit leo de tribu Juda aperire librum (Ibid. 5). Quare agnus in passione? Quia mortem sine iniquitate suscepit. Quare leo in passione? Quia mortem occisus occidit. Quare agnus in resurrectione? Quia sempiterna est illi innocentia. Quare leo in resurrectione? Quia sempiterna est illi potentia. Quis est iste agnus et leo? Quomodo queris, quisnam sit? Si autem, quid erat? In principio erat Verbum. Si, ubi erat? Et verbum erat apud Deum. Si, quale Verbum erat? Et Deus erat Verbum. Si, quante patientiæ sit? Omnia per ipsum facta sunt. Si, et ipse quid factus est? Et Verbum caro factum est (Joan. i, 1, 2 et 14). Si, quemadmodum vel de patre sine matre, vel de matre sine patre natus sit? Generationem ejus quis enarrabit? Ab altero genitus, gignenti, coæternus. Verbum permanens caro factum est. Omnium temporum creator, opportuno tempore creatus. Præda mortis, prædator mortis. Deformis positione præ filiis hominum, infirmitatem sciens ferre, excelsus facere humilia, humilis excelsa. Deus homo, et homo Deus. Et primogenitus, et creator primogenitorum. Unicus, et frater cunctorum. De substantia patris natus, et particeps factus adoptatorum. Et Dominus omnium, et servus plurimorum. Ille est agnus, Qui tollit peccata mundi (Ibid. 29), hic est leo, qui vincit regna mundi. Quærebam, quis est iste. Queramus, qui sunt, pro quibus mortuus est iste. Forte pro justis et sanctis? Non hoc dicit Apostolus, sed potius, quia Christus pro impiis mortuus est (Rom. v, 6). Non utique, ut impij permanerent, sed ut morte justj impij justificaretur, et effuso sanguine sine peccato peccati chirographum deleretur.

repentinis, quales S. Doctorem subinde habuisse narrat Paschasius Vitis cap. 7. sed dignus ejus ingenio. Editioni Inferendum post Sermonem CCXXIX

SERMO V

Iterum de Paschate (a).

SYNOPSIS.

I. Mors Christi Spes nostra. II. Mors Christi voluntaria. III. Quomodo Christus tristes in morte. IV. Necessitas Incarnationis, ut redimeremur. V. Redemptoris ad Redemptos Verba. VI. Quomodo intelligatur Christus pro nobis mortuus. VII. Errores Apollinaris et Arii refutantur. VIII. Adhortatio.

I. Audivimus Evangelium. Lecta est Resurrectio Domini nostri Jesu Christi. Resurrexit Christus, ergo mortuus est Christus. Resurrectio testis est mortis; mors autem Christi proemptio timoris. Non timemus mori. Mortuus est Christus pro nobis. Cum spe vitæ æternæ moriamur. Resurrexit Christus, ne resurgamus. Habemus in morte et resurrectione ejus opus indicium, præmium promissum. Opus indicium: passio, præmium promissum: resurrectio. Opus hoc Martyres impleverunt; non impleamus pietate, si non possumus passione. Non enim omnibus contingit pati pro Christo, et mori pro Christo. Tamen ipsum mori omnibus contingit. Felices, quibus pro Christo factum est, quod necesse erit, ut ferret! Necessitas enim erat mori, sed non erat necessitas pro Christo mori. Omnibus ventura est mors, sed non omnibus pro Christo mors. Quibus contingit pro Christo mori, quodam modo illud, quod eis erogatum fuerat, reddiderunt. Erogaverat eis Dominus, ut moreretur pro illis; reddiderunt illi moriendo pro illis. Sed unde redderet miser egenus, si non dedisset felix Dominus? Itaque quod erogaverat Martyribus Christus, dedit eis, unde redderet Christo. Vox enim Martyrum est: Nisi quia Dominus erat in nobis, fortasse viros absorbuissent nos (Psal. cxiii, 1, 2). Persecutores, inquit, Fortasse viros absorbuissent nos. Quid est, Viros? Sciens, quia male faceremus, si Christum negaremus, tamen tam magnum malum Viro, id est, scientes faceremus, et sic Absorbuissem nos vivos, non mortuos. Quid est, Viros? Sciens, non nesciens. Et qua virtute non fecerunt, quod a persecutoribus facere cogebantur? Ipsi interrogentur, ipsi dicant. Ecce respondent: Nisi quia dominus erat in nobis. Ergo ipse dedit, quod ei redderetur. Gratias illi. Dives est. Et quod de illo scriptum est: Pauper factus est, ut nos divites faceret (2 Cor. viii, 9). paupertate ejus ditati, vulneribus ejus sanati, humilitate ejus exaltati, morte ejus vivificati (b).

II. Dicebat Martyr: Quid retribuam Domino pro omnibus, quæ retribuit mihi (Psal. cxv, 12)? Audite, quod sequitur. Attendit enim et quasi-vit: quid retribuere Domino. Et quid ait? Calicem salutatis accipiam (Ibid. 13). Hoc retribuam Domino: Calicem salutatis, calicem martyrii, calicem passionis, calicem

(a) In Codice Ms. B. p. 2. Inscriptus: Item alius Sermo sancti Augustini ep. in eodem die. Præstans et ad motum comparatus, de Passione et morte Servatoris, collocandus in editione post Sermonem CCXXIX.

(b) Supple simus.

Christi. Hoc est : *Calicem salutaris*, quia salutare nostrum Christus. Ergo, inquit, accipiam calicem ejus, et retribuam illi. De ipso calice dixit et ipse Patri ante passionem : *Pater, si fieri potest, transeat a me calix iste* (Matth. xxvi, 39). Pati venerat, mori venerat, in potestate habebat mortem, aut, si mentior, ipsum audite. *Potestatem, inquit, habeo ponendi animam meam, et potestatem habeo iterum sumendi eam. Nemo tollit eam a me, sed ego pono eam a me, et iterum sumo eam* (Joan. x, 18). Audistis potestatem? *Nemo tollit*, Sine causa gloriantur Judæi. Peccatum inde habent, non potentiam. Christus, quia voluit, mortuus est. Ipse dicit in Psalmo : *Ego dormivi, et somnum cepi* (Psal. iii, 6). Clamaverunt : *Crucifige, crucifige* (Luc. xxiii, 21; et Joan. xix, 6), tenuerunt, suspenderunt. Sic illi juvant, quia aliquid potuerunt. *Ego dormiri. Et quid postea? Et somnum cepi. Vere somnus erat triduans. Quid ergo postea? Et resurrexi, quoniam Dominus suscepit me. Secundum formam servi loquitur : Dominus suscepit me* (Psal. iii, 6). Sicut et alio loco : *Namquid qui dormit, non adjiciet, ut resurgat* (Id. xi, 9)? Gloriantur Judæi, quasi vicerint me. *Namquid qui dormit, non adjiciet, ut resurgat?* Illi, ut occiderent, suspenderunt, sed *Ego dormivi, quia quando volui, animam posui, et quando volui, surrexi.*

III Ergo ipse est calix, quem volebat transire, ad quem bibendum venerat. Quid est ergo, Domine, quod dixisti : *Pater, si fieri potest, transeat a me calix iste*. Dixisti discipulis passurus et moriturus : *Tristis est anima mea usque ad mortem* (Matth. xxvi, 38). Quæro ergo in his verbis verba illa tua : *Potestatem habeo ponendi animam meam, et potestatem habeo iterum sumendi eam*. Unde audio : *Tristis est anima mea usque ad mortem*. Nemo tollit eam. Quare tristis est? Potestatem habes ponendi animam tuam. Quare dicis : *Pater, si fieri potest, transeat a me calix iste*. Respondet interroganti et dicit tibi : Homo, in carne mea te suscepi. Numquid ergo, si in carne mea te suscepi, in voce mea non te suscepi? Quando dico : *Potestatem habeo ponendi animam meam, et potestatem habeo iterum sumendi eam*, sicut factor, me loquor. Quando dico : *Tristis est anima mea usque ad mortem*, sicut factura, te loquor. Gaude de me in me, agnosce te in me. Quando dico : *Potestatem habeo ponendi animam meam*, adjutorium tuum sum. Quando dico : *Tristis est anima mea usque ad mortem*, speculum tuum sum.

IV. Non legistis, quia mortuus est? Numquid negamus? Si negaverimus mortem, negamus et resurrectionem. Inde mortuus est, unde homo esse dignatus est. Inde resurrexit, unde homo esse dignatus est, quia et nos homines et morituri sumus, et resurrecturi sumus. Numquid Verbum in illo mortuum est? Numquid pati aliquid potuit, quod *In principio erat Verbum, et Verbum erat apud Deum, et Deus erat Verbum* (Joan. 1, 2.)? Quid potest pati tale Verbum? Et oportebat tamen, ut moreretur pro nobis Verbum, et mori non poterat, et, ut moreretur,

oportebat. *In principio erat Verbum, et Verbum erat apud Deum, et Deus erat Verbum*. Ubi sanguis? Ubi mors? Numquid mors in Verbo? Numquid sanguis in Verbo? Si nec mors in Verbo, nec sanguis in Verbo, ubi pretium nostrum? Annon pretium nostrum sanguis est ejus? Unde ergo daret hoc pretium, si maneret solum Verbum? nisi carnem assumeret Verbum; carnem autem de anima humana viventem, ut, quoniam Verbum occidi non poterat, occideretur sola caro, quæ de sua anima vivebat? Neque enim vel anima occidi poterat, quæ anima Divinitati adhærendo unus spiritus erat, ipso Domino duntaxat eam (a) se induente, non ipsa in illo credente, sicut de nobis scriptum est : *Qui adjungit se Domino, unus spiritus est* (1. Cor. vi, 17). Nos enim, cum infideles essemus, indigni eramus, et a Deo alieni; credendo autem adhæsimus Deo. Illa autem anima adhæsiōne Dei digna creata est, cum in personæ divinæ unitate nova, rudisque assumpta est. Quia unitate hac singularitate duorum spirituum inæqualium discedente caro mortua est, quæ de ipsa duorum spirituum unitate novo modo, novoque genere vivens, id est, geminam et admirabilem vitam habens, parvo tantummodo tempore derelicta est. Deus enim spiritus, et imago ejus, humanus spiritus immortales sunt.

V. Sic ergo nos alloquitur quodam modo Dominus noster, Salvator noster dicens : O Homines! feci hominem rectum, et fecit se ipse perversum. A me recessistis, in vobis peristis. Ego autem quæsiturus sum, quod perierat. A me recessistis, inquit, vitam perdidistis. *Et vita erat lux hominum* (Joan. 1, 4). Ecce quod reliquistis, quando in Adam omnes peristis *Vita erat lux hominum*. Quæ vita? *In principio erat Verbum, et Verbum erat apud Deum, et Deus erat Verbum* (Ibid. 1) Vita erat, vos in morte vestra jacebatis. Verbum, unde morerer, non habebam; Homo, unde viveres, non habebas. (Quia dignatur Dominus Christus, suscepi verba ejus. Si ipse mea, quanto magis ego ejus). Quodam modo in silentio, rebus ipsis loquens Dominus noster Christus dicit : Unde morerer, non habebam : Homo, unde viveres, non habebas. Assumpsi de te, unde morerer pro te. Assume de me, unde vivas mecum. Commercium celebremus Do tibi, da mihi. Accipio a te mortem, accipe a me vitam. Expergiscere, vide quid dem, quid accipiam. Excelsus in cælo accepi a te super terram humilitatem. Dominus tuus accepi a te formam servi. Sanitas tua accepi a te vulnera. Vita tua accepi a te mortem. Verbum caro factum sum, ut mori possem. Carnem apud patrem non habebam, de massa tua sumpsi, unde tibi erogarem. (Virgo Maria de massa nostra erat; ibi assumpsit Christus carnem a nobis, id est, a genere humano). Accepi a te carnem, unde morerer pro te, accipe a me Spiritum vivificantem, unde vivas mecum. Postremum mortuus sum de tuo, vive de meo.

(a) Lege ca.

VI. Ergo, fratres, quando auditis : Natus est de Spiritu ex Virgine Maria, passus est, vapulavit, alapas accepit, quando auditis : Passus est hæc Christus, nolite putare *Verbum illud in principio apud Deum* in sua natura, atque in sua substantia aliquid tale potuisse. Sed numquid possumus dicere, quia Verbum Dei, Deus unigenitus non est passus pro nobis ? Passus est, sed secundum animam et carnem suam passibilem. Accepit enim formam servi, ut tanquam homo pateretur. Hæbebat enim et animam et carnem; quia totum hominem liberare venerat, non amittendo vitam, sed donando vitam. Ut autem similitudinem demus, unde celerius, quod dicimus, advertatis; sicut verbi gratia quando Stephanus martyr, et Phocas (a), vel aliquis alius passus est, et occisus, et sepultus, caro eorum sola occisa et sepulta est; animæ autem eorum neque occidi, neque sepeliri potuerunt, et tamen rectissime dicimus : Mortuus est Stephanus, vel Phocas, vel quicumque alius pro nomine Christi, ita, quando passus, et occisus, et sepultus est Dei Unigenitus, caro utique ejus sola occisa et sepulta est; anima autem, et multo magis l'ivitas ejus occidi non potuit, et ideo securi dicimus, mortuum pro nobis esse et sepultum unicum Dei Filium, id est, Deum Dei unigenitum. Unde utique veraciter, non mendaciter dixit ipse Christus Dominus, qui est sine mendacio veritas : *Sic enim dilexit Deus mundum, ut Unigenitum suum daret, ut omnis, qui credit in illum, non pereat, sed habeat vitam æternam* (Joan. iii, 16). Et Apostolus similiter de Deo Patre dicit : *Qui Filio proprio non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit eum* (Rom. viii, 32). Vultis autem noscere, quid est Christus? Nolite attendere carnem solam, quæ jacuit in sepulcro, nolite attendere animam solam, de qua dixit : *Tristis est anima mea usque ad mortem*, nolite attendere Verbum solum, quia, *Deus erat Verbum*, sed attendite, quia Christus totus Verbum, et anima, et caro est.

VII. Nihil autem animæ Christi subtrahatis. Hæretici enim Apollinaristæ dixerunt, quia mentem non habuit, id est, intelligentiam non habuit anima illa, sed Verbum illi pro mente, et pro intelligentia erat. Hoc ait Apollinaris Ariani autem dicunt : Nec qualemcumque animam habuit. Vos ergo fideliter tenete, quia prorsus Verbum, et anima, et caro est totus Christus. Et quando auditis : *Tristis est anima mea*, animam humanam intelligite, non belluinam. Anima enim sine intellectu anima pecoris est, non anima humana. Si non venit liberare mentem, non habuit mentem. Ergo unus Christus, Verbum, et anima, et caro. Quid homo? Anima et caro. Quid Christus? Verbum et homo, ac per hoc, Verbum, et anima, et

caro, Christus unus. Hominem quando cordis pugnâ, quid ejus percussis? Animam, an carnem? Confliteris, quia carnem. Et tamen clamat anima : quid me percussis, quid me cordis? Numquid, si dicas animæ : Quis te tetigit? Ego carnem serio, non te; nonne, quicumque te audierint hæc dicentem, irridebunt, et insipientem vel insanum te judicabunt? Sic ergo, qui carnem Verbi Dei flagellaverunt, vel alapis cæciderunt, non possunt dicere : nos carnem flagellavimus, vel exalavimus (a), non Verbum, vel animam Christi. Totum enim Christum, id est, Verbum, et animam, et carnem flagellaverunt, vel alapis cæciderunt. Et cum utique neque animam, neque ipsam Divinitatem ejus, quæ vera vita est, in cruce occidere potuerunt, totum tamen Christum in corde suo, et in mala voluntate sua insicere delectati sunt. Quicumque enim persequitur aliquem, ut eum occidat, sic eum vult extinguere totum, sicut extinguatur totum lumen lucernæ in terram collisæ, ut penitus non luceat, cum eam sibi quisque malefactor viderit impedire (b). Quod in homine fieri nullo modo potest, id est, ut totus extingatur, qui unam utique substantiam habet mortalem, alteram immortalem. Nulla enim in illo mortalis est, nisi caro. Unigenitus autem Dei Christus multo magis totus extingui non potuit, cum eum se Judæi extinguere putaverunt, qui in tribus substantiis suis, id est, una, æterna, atque divina, et in duabus temporalibus, id est, humanis unam solam habuit mortalem, id est, carnem suam. Animam autem et maxime Divinitatem suam sine dubio immortalem habuit. Et ideo sua parvi temporis morte nos de nostra morte æterna redimere solus potuit, qui non tantummodo caro, et anima humana fuit, sed Deus et anima, et caro, unus Dei Unigenitus fuit. Qui enim *Descendit usque in inferiores partes terræ, ipse est, et qui ascendit super omnes cælos* (Ephes. iv, 10), quod homo solus facere non posset.

VIII. Securi ergo exultemus, et lætemur, charissimi fratres, quia ille nos sua morte redemit, qui etiam occisus de hostibus triumphavit. Occisus enim mortem occidit, et in æternum nos de manu ejus liberavit, *Ascendensque in altum captivam duxit captivitatem* (Ibid.), atque hominibus misso Spiritu sancto dona sua dedit, qui etiam jacens in sepulcro credentem latronem in paradysum introducere potuit.

SERMO VI.

Item de Sacramento altaris ad infantes (c).

SYNOPSIS.

I. Corpus dominicum et in altari est, et nos illud sumus. II. Eucharistia symbolum unitatis III. Liturgiæ eucharisticæ expositio.

I. Hoc, quod videtis, charissimi, in mensa Domini,

(a) Ita apud Martene *meed. T. III, Col. 1616*. in pass. Cyrilliani et Justinæ : *Exalapari fussi*.

(b) Lego : *cum ea se quisque malefactor viderit impediri*.

(c) In Codice fol. 7. Inscriptus : *De Sacramento Altaris. sermo sancti Augustini ep. in eodem die*. Brevis institutio ad sacram Synaxin primam accedentium, qualis supra

(a) Difficile dictu sit, quem e tribus Phocis, Antiocheno videlicet et duobus Sino-ensisibus, hic innuat Augustinus. Egere de iis, ut solent, accurate Hagiographi Belgæ ad diem 14. Julii. Neminem tamen eorum in Africa notum, aut cultum e Monumentis hîc allatis h.æret. Interim Phocam esse *βασιλεὺς ἀποκαταγωγῆς* notitia ab Nautis Africa littora frequentantibus proficisci potuit, atque hunc Obitorem Sino-pensæm fuisse, ex Encomio Asterii Amasæ Ep. a Fr. Combessio Paris. 1648. c. aliis edito discimus.

panis est, et vinum; sed iste panis, et hoc vinum accedente verbo fit corpus, et sanguis Verbi. Ille enim Dominus, qui *In principio erat Verbum, et Verbum erat apud Deum, et Deus erat Verbum* (Joan. 1, 1), propter misericordiam suam, qua non contempsit, quod creavit ad imaginem suam, *Verbum caro factum est, et habitavit in nobis* (Ibid. 14), sicut scitis, quia et ipsum Verbum assumpsit hominem, id est, animam et carnem hominis, et homo factus est, vivens Deus. Propter hoc, (a) quia et passus est pro nobis, commendavit nobis in isto Sacramento corpus, et sanguinem suum, quod etiam fecit et nos ipsas. Nam et nos corpus ipsius facti sumus, et per misericordiam ipsius, quod accipimus, nos sumus (b). Recordamini, quod fuit aliquando creatura ista in agro, quomodo eam terra peperit, pluvia nutrit, ad spicam perduxit, deinde labor humanus ad aream comportavit, trituravit, ventilavit, recomdidit, protulit, moluit, conspersit, coxit, et vix aliquando ad panem perduxit. Recordamini et vos (c). Non fuistis, et creati estis, ad aream dominicam comportati estis, laboribus hominum, id est, annuntiantium Evangelium, triturati estis. Quando Catechumeni differebamini, in horreo servabamini. Nomina vestra dedistis, coepistis vobis jejuniis (d), exorcismis. Postea ad aquam venistis, et conspersi estis, et unum facti estis. Accedente fervore Spiritus sancti cocti estis, et panis dominicus facti estis.

II. Ecce, quod accepistis. Quomodo ergo unum videtis esse, quod factum est, sic unum estote et vos (e), diligendo vos, tenendo unam fidem, unam spem, individuanam claritatem. Hæretici quando hæc accipiunt, testimonium contra se accipiunt, quia illi quærunt divisionem, cum panis iste iudicet unitatem. Sic et vinum in multis acinis (f) fuit, et modo in unum est. Unum est in suavitate calicis, sed (g) post pressuram torcularis. Et vos post illa jejunia, post labores, post humilitatem, et contributionem jam in nomine Christi tanquam ad calicem Domini venistis, et ibi vos estis ad mensam (h), ibi vos estis in calice. Nohiscum hoc (i) estis; simul enim hoc sumus (j), simul bibimus, quia simul vivimus (k). Audietis, quod etiam hesterno die audistis, sed hodie vobis exponitur, quod audistis, et quod respondistis, aut forte, cum responderetur, tacuistis, sed, quid respondendum esset, hodie didicistis.

III. Post salutationem, quam nostis, id est: *Domini-*

Sermo noster III. et in Editis CCXXVII et CCLXXII. Fragmentum ius e *Fedæ et Flori* Collectione. *Sermonis CCXXXI.* Ibeo edidere Mauriani. Hic integrum datus.

(a) Hic incipit *Fragmentum* editum, de quo supra.

(b) Sequens nuptiarum usque ad verba: *Recordamini et vos, etc.* deest in *Fragmento* edito.

(c) To vos in accusandi casu. Itaque male interpositum in *Fragm.* edito.

(d) *Fragmentum* editum interponit: et

(e) *Fragm.* edit. *estote vos.*

(f) *Id. racemis.*

(g) *Id. omittunt: sed.*

(h) *Id. in mensa, et.*

(i) *Id. vos pro hoc.*

(j) *Id. rivatus: sumimus.*

(k) *Idem hic Fragmentum* editum *T. V. col. 976.*

us nobiscum, audistis: *Surgam cor.* Tota vita Christianorum verorum *surgam cor*, non Christianorum nomine solo, sed Christianorum re ipsa, et veritate tota vita *surgam cor*. Quid est *Surgam cor*? Spes in Deo, non in te. Tu enim deorsum, Deus *surgam* est. Si spem habes in te, *cor deorsum* est, non est *surgam*. Ideo, cum audieritis (a) a Sacerdote: *Surgam cor!* respondetis: *Illequemus ad Dominum.* Laborate, ut verum respondeatis. Quia apud acta (b) Dei respondetis, sic sit, quomodo dicitis. Non lingua sonet, et conscientia neget, et, quia hoc ipsum, ut *surgam* habeatis cor, Deus vobis donat, non viros vestra, ideo sequitur, cum dixeritis, habere vos *surgam cor* ad Dominum, sequitur Sacerdos et dicit: *Domino Deo nostro gratias agimus.* Unde gratias agimus? Quia *surgam cor* habemus, et nisi ille illud lavasset, in terra jaceremus. Et inde jam (c), que aguntur in precibus sanctis, quas audietis, ut accedente verbo fiat corpus et sanguis Christi. Nam tolle verbum, panis est, et vinum. Adde verbum, et jam aliud est. Et ipsum aliud quid est? Corpus Christi et sanguis Christi. Tolle ergo verbum, panis est, et vinum. Adde verbum, et fiet Sacramentum. Ad hoc dicitis: *Amen.* Amen dicere subscribere est. Amen latine interpretatur Verum. Deinde dicitur dominica Oratio, quam jam accepistis, et reddidistis (d). Quare ante dicitur, quam accipiatur Corpus et Sanguis Christi? Quia, sicut est humana fragilitas, si forte aliquid, quod non decebat, cogitatio nostra concepit; si aliquid lingua, quod non oportebat, effudit; si aliquid oculus, quod non decebat, aspexit; si aliquid auris blandius, quod non oportebat, audivit; si forte aliqua talia contracta sunt de hujus mundi tentatione, et vite humane fragilitate, tergitur dominica Oratione, ubi dicitur: *Dimitte nobis debita nostra* (Matth. vi, 12); ut securi accedamus, ne, quod accipimus, in iudicium nobis manducemus, et bibamus. Post hoc dicitur: *Pax vobiscum.* Magnum sacramentum osculum pacis. Sic osculare, ut diligas. Ne sis Judas. Judas traditor Christum ore osculabatur, corde insidiabatur. Sed forte inimicum agnum habet contra te aliquis, et non potes eum convincere, egeris tolerare. Noli et malum pro malo in corde tuo reidere. Ille odit, tu ama, et securus oscularis. Audistis pauca, sed magna. Non vilescent paucitate, sed clara sint pondere. Simul etiam onerandi non estis, ut ea, que dicta sunt, teneatis.

SERMO VII.

De Paschase.

SYNOPSIS.

I. *Quis agat Pascha, et quomodo agendum II. alleluia*

(a) Aut hic legendum censeo: *audistis, aut minus: respondetis pro respondetis.*

(b) Alias in *Actione.* *Synopsis* Canonis, Secretorum Sacrosancti Missæ, ut mox infra: *que aguntur.*

(c) *Supple: succedunt, sequuntur, vel quid simile.*

(d) *Id est: Sacerdoti memoriter recitastis. Itaque non Symbolum solum reddebant.* Vide Nostri *Sermonem LP III. T. V. col. 337.*

(e) In Codice fol. 10. p. 2. in scriptus: *Item Sermo sancti*

divitum, pauperum, afflictorum. III. Deus agit, ut Pater; Diabolus, ut Mango.

I. Dies Paschæ nos celebrare omnibus notum est, quibus diebus Alleluia cantamus. Quapropter, fratres, sollicitè attendendum est, ut, quod visibiliter celebramus, in animo teneamus. Pascha enim nos celebrare dicimus. *Pascha* hebræus sermo est, quod interpretatur Transitus; græce autem *Pascha* pati (a), latine *Pascha* pascere, ut dici solet: *Pascam amicos*. Pascha qui celebrant, nisi qui a morte peccatorum suorum transeant ad vitam justorum? Sicut Apostolus dicit: *Transivimus de morte ad vitam, quia diligimus fratres* (1 Joann. III, 14). Pascha quis agit, nisi qui credit Christo passo in terra, ut cum illo regnet in cælo? Pascha quis agit, nisi qui pascit in pauperibus Christum? Ipse enim de pauperibus ait: *Quicumque uni ex minimis meis aliquid boni fecerit, mihi fecit* (Matth. xxv, 40). Christus sedet in cælo, et iudiget in terra. Patrem interpellat pro nobis, et hic panem petit a nobis. Ergo, Domini fratres, si volumus agere Pascha salubriter, transeamus, patiamur, pascamus. Transeamus a peccatis ad justitiam, patiamur pro Christo, pascamus in pauperibus Christum. Convivia honeste celebremus, ut cum Abraham in regno Dei cœlesti convivio perfruamur. Cantemus ergo Deo alleluia, quod latine sonat: *Laudemus* (b) *eum, qui est*. Laudemus eum et in prosperis, et in adversis. In prosperitatibus divitiarum non extollamur, et in flagello damnorum non infirmemur. Dicamus alleluia cum Job, qui dixit: *Dominus dedit, Dominus abstulit. Sicut Domino placuit, sic et factum est. Sit nomen Domini benedictum* (Job I, 21). Benedicamus ergo Dominum in omni tempore. Semper alleluia cantamus, si ad sonum linguæ nostræ moventur ad operationem justitiæ membra nostra, si hoc, quod sonat in ore cantantis, lucet in moribus viventis.

II. Audite, quomodo cantare jussi sunt alleluia divites et pauperes. *Præcipe*, ait Apostolus, *divitibus hujus sæculi, non superbe sapere, neque sperare in incerto divitiarum, sed in Deo viro, qui dat nobis omnia abundanter ad fruentum. Divites sint in operibus bonis, facile tribuant, communicent, thesaurizent sibi in futurum, ut apprehendant veram vitam* (1 Tim. vi, 17, 18). Quod pauperes cantent, Tobias docet: *Fili, ne timeas, quoniam pauperem vitam gerimus. Exuberabunt tibi multa bona, si timueris Dominum Deum tuum, et, quæ placent in conspectu ejus, feceris* (Tob. iv, 3). Dilectissima membra Corporis Christi, expectemus Caput nostrum venturum de cælo, cui cohærentes immobiles permanebimus, ut, cujus passionem celebramus in terra, cum ipso regnemus in cælo. Disciplinam ejus sustineamus, ut corrigamur, quia, sicut filios, ita nos aggreditur Deus. *Quis est enim*, ait

Augustinus ep. De Festivitate paschali. Sed mihi Augustinum non sapit, saltem integer. Expendant, qui S. Doctorem familiares sunt. Ego enim ei subtrahere mallet, quam supponere. In Editione locum haberet post *Serm. CCLXI.*

(a) *ΠΕΣ*, *Πάσχα*. Frivola hæc intrusa videntur.

(b) Imo: *Laudate* *ללה*.

SANCT. AUGUST. XI.

Apostolus, cui non des disciplinam pater ejus (Hebr. xii, 7). Si separatis vos a disciplina Dei, ergo nothi, et non filii estis. Tuleremus flagellum patris, ne incurramus severitatem judicis.

III. Deus et diabolus pater et mango (a) Deus ut, pater, flagellat, et corrigit, et assumit; mango blanditur, seducit, et vendit. Pater fert flagellum, et mango fert saccellum (b). Si concurreris sub alas flagellantis, liberaberis ab iniquitate vendentis. Vide, a quo, ubi reponaris, in regno colorum, an in cocello gehennarum. Si regnum Dei concupiscis, in solutione libertatis lætaberis; si vero saccellum, colligationem servitutis accipies, et ligatus manibus pedibusque dicetur de te: *Tollite et mittite illum in tenebras exteriores. Ibi erit fletus et stridor dentium* (Matth. xxii, 13). Clamatur ad nos fortiter. *Qui habet aures audiendi, audiat, quid Spiritus dicat ecclesiis* (Apoc. iii, 22).

SERMO VIII.

In octava Paschæ ad infantes (c).

SYNOPSIS.

- I. *Vis, et effectus Baptismi, et Spes in eo reposita.*
- II. *Baptismus extra unitatem Ecclesiæ non prodest.*
- III. *Contra Schismaticos Baptismo gloriantes.*
- IV. *Cohortatio ad recens baptizatos.*

I. Sermo mihi est ad vos, modo nati Infantes, parvuli in Christo, nova proles Ecclesiæ, gratia Patris, sæcunditas Matris, germen pium, examen novellum, flos nostri honoris, et fructus laboris, gaudium et corona mea, omnes, qui statis in Domino, a Apostolice verbis vos alloquitur. *Ecce nox præcessit; dies autem appropinquavit. Abjicite opera tenebrarum, et induite vos arma lucis. Sicut in die, honeste ambulate. Non in comessionibus et ebrietatibus, non in cubilibus, et impudiciis, non in contentione et æmulatione, sed induite Dominum Jesum Christum, et carnis providentiam ne feceritis in concupiscentiis* (Rom. xiii, 12 14), ut et vitam induatis, quam Sacramento induistis, (d). *Quotquot enim in Christo baptizati estis, Christum induistis. Non est Judæus, et Græcus; non est servus, neque liber; non est masculus, aut femina; omnes enim vos unum estis in Christo Jesu* (Galat. iii, 27, 28). Hoc habet ipsa vis Sacramenti. Sacramentum enim est vitæ novæ, quæ in hoc tempore incipit a remissione præteritorum omnium peccatorum, perficietur autem in resurrectione mortuorum. *Consepulti enim estis Christo per baptismum in morte, ut, quomodo surrexit Christus a mortuis, sic et vos in novitate vitæ ambuletis* (Rom. vi, 4). Ambulatis autem nunc per

(a) Similia infra *Serm. XXI. n. 4.*

(b) Pro *Sacculo*. Etiam Petronio, Celso, etc. Nullibi tamen in impressis Augustini. Recurret infra *Serm. XX. n. 12.*

(c) In Codice fol. 14. inscriptus: *Sermo sancti Augustini episcopi sabbato Paschæ.* Dignus Auctore de Sacramento Baptismi egregie pertractat. Quædam N. 1. Incisa leguntur *T. V. append. Serm. CCLXII. col. 296.* male consarciato. Noster inserendus est post *Sermone* CCLX. qui fortassis his verbis eum innuit: *Regeneratis in baptismo, qui hodie nascendi sunt populo, brevis, sed gravis Sermo reddendus est.*

(d) Lego: *vita induatis, quem sacramento induistis* nempe Christum.

(Vingt-sept.)

fidem, quandiu in hoc mortali corpore peregrinamini a Domino, sed via vobis certa ipse, ad quem tenditis, factus est Christus Jesus secundum hominem, quod pro nobis fieri dignatus est. Servavit enim multam dulcedinem timentibus se, aperturus et perfecturus eam sperantibus in se, cum id, quod nunc in spo accepimus etiam in re acceperimus. *Filii enim Dei sumus, et nondum apparuit, quod erimus. Scimus, quia, cum apparuerit, similes ei erimus, quoniam videbimus eum sicuti est (1 Joun. iii, 2)*. Hoc etiam in Evangelio ipse promisit. *Qui diligit me, inquit, mandata mea custodit. Et qui diligit me, diligitur a Patre meo, et ego diligam illum, et ostendam me ipsum illi (Joun. xiv, 21)*. Utique videbant eum, quibus loquebatur, sed in forma servi, qua major est Pater, non in forma Dei, qua aequalis est Patri. Hanc ostendebat timentibus, illam servabat sperantibus. In hac peregrinantibus apparebat, ad illam cohabituros vocabat. Hanc eis ambulantis substernebat, illam pervenientibus promittebat.

II. *Illos ergo promissiones habentes, charissimi, mundemus nos ab omni coinquinatione carnis, et spiritus perficientes sanctificationem in timore Dei (2 Cor. vii, 1)*. Obsecro vos, ut *digne ambuletis vocatione, qua vocati estis, cum omni humilitate animi, et mansuetudine, sufferentes invicem in dilectione, studentes observare unitatem spiritus in vinculo pacis (Ephes. iv, 1-3)*. Qualis enim res est, unde tale pignus accepimus. Sed sunt quidam, qui Christum solo Sacramento induerunt, quo in fide vel moribus nudi sunt. Nam et multi haeretici ipsum habent Sacramentum baptismatis, sed non ipsum fructum salutis, nec vinculum pacis: *habentes, sicut ait Apostolus, formam pietatis, virtutem autem ejus negantes (2 Tim. iii, 5)*, vel signati a desertoribus, vel ipsi etiam desertores signum boni regis in damnabili carne portantes, qui nobis dicunt: Si fideles non sumus, baptismum nobis quare non datis? Si autem jam fideles sumus, quid nos quaeritis? Quasi non legant, Simonem magum et accepisse baptismum, et tamen a Petro audisse: *Non est tibi pars neque sors in hac fide (Act. viii, 21)*. Ecce quia fieri potest, ut aliquis habeat baptismum Christi, et non habeat fidem, vel dilectionem Christi; habeat sanctitatis Sacramentum, nec computetur in sorte sanctorum. Neque interest, quantum ad ipsum solum pertinet Sacramentum, si ibi quisque accipiat baptismum Christi, ubi non est unitas Christi. Nam et baptizatus in Ecclesia, si fuerit desertor Ecclesiae, sanctitate vitae carebit, Sacramenti signaculo non carebit. Nam utique exeuntem non potuisse amittere demonstratur, quod redeuntem non redditur. Sicut desertor militiae caret legitima societate, non caret regio characteris. Qui, si et alterum eodem signo ipse signaverit, non faciet consortium vitae, sed comitem poenae. Si autem ad legitimam ordinatamque militiam et ille redeat, et ille veniat, placata regia severitate et illi ignoscitur, quod recessit, et ipso suscipitur, qui accessit. In ambobus culpa corrigitur, ambobus poena remittitur, am-

lobus pax datur, in nullo, quod signatum est, iteratur.

III. Jam ergo nobis non dicant: Quid nobis dabit, si jam baptismum habemus? Sic enim nesciunt, quid loquantur, ut nec saltem legere velint, quod sancta Scriptura testatur, in ipsa intus Ecclesia, hoc est, in communione membrorum Christi, multos in Samaria baptizatos non accepisse Spiritum sanctum, sed in solo baptismo fuisse, donec ad eos de Jerusalem venirent Apostoli (*Act. viii*); contra autem Cornelium, et eos, qui cum illo erant, meruisse accipere Spiritum sanctum, antequam acciperent baptismi Sacramentum (*Id. x*). Ita Deus docuit, aliud esse signum salutis, aliud ipsam salutem, aliud formam pietatis, aliud virtutem pietatis. Quid nobis, inquit, dabit, si jam baptismum habemus? O sacrilegam vanitatem, ita nihil putare esse Christi Ecclesiam, quam non habent, ut nihil se accipere arbitrentur, si ejus communioni societentur! Dicat eis Amos propheta: *Vae eis, qui nihil faciunt Sion (a) (Amos. vi, 1)*! Quid accepturus sum, inquit, si jam baptismum habeo? Accepturus es Ecclesiam, quam non habes; accepturus es unitatem, quam non habes; accepturus es pacem, quam non habes. Aut si ista nihil tibi videntur, pugna, desertor, contra Imperatorem tuum dicentem: *Qui mecum non colligit, spargit (Luc. xi, 23)*. Pugna contra Apostolum ejus, imo vero et ibi contra ipsum, qui per eum loquebatur, dicentem: *Sustinentes invicem in dilectione, studentes servare unitatem spiritus in vinculo pacis (Ephes. iv, 3)*. Numera, quae dixit: Sustinentiam, dilectionem, unitatem, spiritum, pacem. Spiritus illic operator omnium, qui nominatus est, quem tu non habes. Numquid sustinuisti, qui de Ecclesia recessisti? Quem dilexisti, quando membra Christi deservisti? Quae tibi est unitas in sacrilega praecisione? Quae pax in nefaria dissensione? Absit a nobis, ut nihil sint ista, sed nihil es tu ipse sine istis. Haec si accipere in Ecclesia contemnis, baptismum quidem potes habere, sed ad majus supplicium habes, quidquid non cum istis habes. Baptismus enim Christi, qui cum istis suffragator esset salutis tuae, sine istis testis est iniquitatis tuae.

IV. Vos autem, filii sancti, membra catholica, baptismum non alium, sed aliud accepistis. Accepistis enim non ad poenam, sed ad vitam, non ad perniciem, sed ad salutem, non ad damnationem, sed ad honorem. Simul enim accepistis et unitatem spiritus in vinculo pacis, si tamen et vos, quod opto, quod spero, quod exhortor ac deprecor, et, quod accepistis, integrum custodiatis, et proficiendo ad majora veniatis. Hodie dies octavus est *nativitatis vestrae*. Hodie completur in vobis signaculum Dei, quod apud antiquos patres in circumcisione carnis fiebat octavo die carnalis nativitatis. Figurabatur enim expoliatio mortalitatis in eo membro humano, per quod moriturus nascitur homo. Unde et ipse

(a) *ὅτι οὐκ ἔσονται οἱ κτίοντες τὴν Σιών.* Cum LXX. Vulg. habet: *Qui opulenti estis in Sion.*

Dominus mortalitate carnis resurgendo se expolians, et non quidem aliud, sed tamen ultra non moriturum corpus exsuscitans dominicum diem in sua resurrectione signavit, qui post diem passionis ejus tertius, in numero autem dierum post sabbatum octavus est, idemque primus. Unde et vos nondum re, sed certa jani spe, quia et hujus rei sacramentum habebitis, et pignus Spiritus accepistis, *Si consurrexistis cum Christo, quæ sursum sunt sapite, ubi Christus est in dextera Dei sedens, quæ sursum sunt quærite, non quæ super terram. Mortui enim estis, et vita vestra abscondita est cum Christo in Deo. Cum Christus apparuerit vita vestra, tunc et vos apparebitis cum ipso in gloria (Coloss. iii, 1-4).*

SERMO IX.

De Psalmi cxvii. vers. I. Confitemini Domino, etc. (a).

SYNOPSIS.

I. Quid sit confiteri Domino. II. Quomodo, et quare confitendum Bonitati divinæ. III. Quantum differat Confessio facienda Homini Judiri, et facienda Deo. IV. Exhortatio ad confitenda Deo peccata.

I. Confitemini Domino quoniam bonus; quoniam in sæculum misericordia ejus (Psal. cxvii, 1). Quod nos voce Psalmi Spiritus sanctus hortatus est, cui ore uno, et corde uno respondebamus: Alleluia, quod latine interpretatur: Laudate Dominum, hoc vos et per nostram vocem idem Spiritus sanctus exhortatur. Confitemini, inquit, Domino, quoniam bonus est; quoniam in sæculum misericordia ejus. Sive dona illius laudando cantetis, sive peccata vestra gemendo fundatis, Confitemini Domino, quoniam bonus est; quoniam in sæculum misericordia ejus. Neque enim sola commemoratio peccatorum nostrorum, sed etiam Domini nostri laudatio confessio dicitur, quia et si unum horum faciamus, non sine altero facimus. Nam et iniquitatem nostram cum spe misericordiae ipsius accusamus, et ipsius misericordiam cum iniquitatis nostræ recordatione laudamus. Confiteamur ergo Domino, Quoniam bonus est, quoniam in sæculum misericordia ejus. Videtur nonnullis mala esse quædam creatura, quia imperitorum sensus offendit, sed falsum est. Fecit enim Deus omnia bona valde, Quoniam bonus est. Videtur nonnullis injustus Deus, quia plerumque fideles ejus multa dura et aspera in hac temporali vita patiuntur; sed, quibus hoc videtur, falluntur. Flagellat enim omnem filium, non quem rejicit, sed Quem recipit, quoniam in sæculum misericordia ejus (Hebr. xii, 6).

II. Confiteamur ergo Domino, Quoniam bonus est, quoniam in sæculum misericordia ejus. Dicamus Domino Deo nostro: Admiranda sunt opera tua; omnia enim in sapientia fecisti (Psal. ciii, 24). Justa sunt judicia tua; propter iniquitatem enim erudisti hominem (Tob. iii, 2). Priusquam humiliarer, ego deliqui (Psal. cxviii, 67). Dicamus hæc in confessione, quia,

(a) In Codice fol. 17. p.2. inscriptus: Sermo sancti Augustini ep. Agit de peccatorum Confessione, et memoratur a Possidio in Indiculo opp. c. 9. Inserendus post Sermonem XXXI.

si quædam supplicio nostræ mortalitatis adversæ sunt, ille tamen bonum facit, *Quoniam bonus est. Et si temporalibus doloribus et laboribus emendatur, Non in finem irascetur, neque in æternum indignabitur, quoniam in sæculum misericordia ejus (Psal. ciii, 9). Quid tam bonum, quam Deus noster? Blasphemant homines, nec solum non humiliantur, sed etiam superbiunt in sceleribus suis, et Facit ille solem suum oriri super bonos et malos, et pluit super justos et injustos (Matth. v, 45). Quid tam misericors, quam Deus noster? Perseverant homines in flagitiis et facinoribus suis, et ille eos ad conversionem vocare non cessat. Quid tam bonum, quam Deus noster, a quo et in pressura solatia tanta percipimus? Quid tam misericors quam Deus noster, cujus et futuram sententiam mutati mutamus? Confiteamur Domino, Quoniam bonus, quoniam in sæculum misericordia ejus. Non omnium rerum laudes confessiones sunt, sed laudes Domini Dei nostri. Si enim verissimo dictum est: Quam bonus Deus Israel rectis corde (Psal. lxxii, 1), malus utique videtur perversis corde. Quis autem hominum nisi ex perverso sit rectus, ut tanquam convictus laudare incipiat, quod antea reprehendebat, et mirari, quod antea contemnebat, confitens Domino, quoniam sibi jam recto bonus est, qui perverso videbatur malus? Et quoniam sua malitia perversus erat, ipsius autem gratia correctus est, simul oportet confiteatur, Quoniam in sæculum misericordia ejus. Nos mali, bonus ille. Nos ab ipso boni, a nobis mali. Bonus ille nobis bonus, bonus ille nobis malis. Nos sævientes in nos, ille misericors erga nos. Vocat, ut convertamur; expectat, donec convertamur; ignoscit, si convertamur; coronat, si non avertamur.*

III. Confiteamur ergo Domino, Quoniam bonus est, quoniam in sæculum misericordia ejus. Confessio etiam peccatorum timenda semper hominibus visa est, sed apud hominem judicem. Non sæpissime flagellis et quibusdam verberibus, unguis quoque et ignibus agitur, ut eruat ore confessio, et aliquando prius cedunt membra tormentis, ut corporis compago solvatur, quam doloribus animus, ut secretum facinoris propaletur. Instant carnifices, crebrescunt omnia genera tormentorum; sed frustra laniando puniuntur viscera, cum clauditur negando conscientia. Cur autem in tantis cruciatibus homo metuit confiteri, nisi quia confessi solent puniri? Qui confessus fuerit homini, punitur. Deo qui confessus fuerit, liberatur. Nec mirum. Quærit homo ab homine, quod ille, qui quærit, ignorat; Deus autem, qui monet ut confiteamur, novit quod confiteri volebamus, nec tunc discit, quando confessi fuerimus. Quanto ergo magis confidentes a sempiterna morte liberat, qui nostris iniquitatibus, quas et antequam confiteremur, noterat, a temporali morte parcebat

IV. Dicis fortasse: Quid a me quærit Deus, ut confitear, quod ipse jam novit? Nam homo, ab homine cum hoc quærit, ignorat. Quid putas, nisi quia Deus vult, a te ut peccatum tuum cognoscendo pu-

adversus, et in tibi quærendo salvator? Nam quomodo tibi non cupes quærere, quod tu non vis agnoscere? Audi Psalmum, et, si erigilas, adverte vocem tuam, ubi est. *Peccatum*, inquit, *meum cognovi, et fatiens meum non operari. Dixi: Proloquar adversum me delictum meum Domino, et tu dimisisti impietatem cordis mei (Psal. xxxi, 5).* Audi in alio Psalmo: *Quoniam iniquitatem meam ego agnosco, et delictum meum ante me est semper (Id. i, 5).* Non itaque huiusmodi impudenter dicebat Deo: *Averte faciem tuam a peccatis meis (Ibid. 11).* Tunc enim ab hominis peccato faciem Deus dignatur avertere, cum homo ipse a peccato suo faciem suam minime curat avertere, ut in Dei auribus dicat: *Peccatum meum ante me est semper.* Nec ideo dicitur Deo: *Averte faciem tuam,* quia non cognoscit, sed quia ignoscit. Si ergo propterea times, homo, confiteri homini iudici, quia malus es, aut quia severitatem legis implere compellitur, securus confiteri Domino, *Quoniam bonus est, quoniam in sæculum misericordia ejus.*

SERMO X.

De Psalmi cxxlii. vers. 1. Cantate Domino canticum novum, etc. (a).

SYNOPSIS.

I. *Canticum duplex: vetus et novum. II. Quæ sanctorum Ecclesia in terra. III. Quæ vera Sion, et quæ ejus conditio. IV. In Christo fides et spes felicitatis nostræ.*

I. VENERUNT dies, ut cantemus *Alleluia*. Adeste animo, fratres, ad percipiendum quæ Dominus suggerit ad exhortationem nostram, et nutriendam charitatem, qua nobis inhærere Deo bonum est. Adeste animo, Cantatores boni, filii laudis et gloriæ sempiternæ veri et incorrupti Dei; adeste intenti, et laudate Deum; hoc est enim *Alleluia* (b). Sed laudate Deum non solum in voce, sed et in intellectu, et in opere bono, et sicut nos exhortatus est Psalmus, cantemus Domino canticum novum. Sic enim cœpit: *Cantate Domino canticum novum (Psal. cxxlii, 1).* Vetus homo vetus canticum. Novus homo novum canticum. Vetus Testamentum vetus canticum. Novum Testamentum novum canticum. In Veteri Testamento promissiones sunt terrænæ, in Novo Testamento promissiones sunt cœlestes. Quisquis terrena diligit, et terrenis incubat delectationibus, vetus canticum cantat. Qui vult cantare canticum novum, diligat æterna. Ipsa dilectio nova est, quia nunquam veterescit, et innovat ænantem. Itaque, fratres, commendamus vobis, ut Deum diligatis; imo ipse commendat omnibus nobis. Bono enim nostro illum diligimus, non bono ipsius, quia malo nostro eum non diligimus, non malo ipsius. Non enim minus habebit

Deus Divinitatem, si homo in illo (a) non habuerit Charitatem. Nos crescimus ex Deo, non ille ex nobis, et tamen tantum nos dilexit prior, antequam eum diligeremus, ut Filium suum unicum mitteret mori pro nobis. Qui fecit nos, factus est inter nos. Quomodo nos ipse fecit? *Omnia per ipsum facta sunt, et sine ipso factum est nihil (Joan. i, 3).* Quomodo factus est inter nos? *Et Verbum caro factum est, et habitavit in nobis (Psal. cxxlii, 14).*

II. Ergo, fratres, si ante amare pigebat, saltem nunc redamare non pigeat. Fœdus nos amavit, quia peccatores amavit. *Etenim Christus, ait Apostolus, pro impiis mortuus est (Rom. v, 16).* Qui donavit impiis mortem suam, quid servat justis, nisi vitam suam? Videte denique, ubi, vel a quibus canticum istud novum Domino cantetur. Cum diceret enim: *Cantate Domino canticum novum,* subnexuit, et ait: *Laus ejus in Ecclesia Sanctorum (Psal. cxxlii, 1),* et potest esse in terra Ecclesia Sanctorum? Dicit enim Prophetia: *Quia contaminata est terra in sanguine, et adulteria, et homicidia effusa sunt super terram (Ezech. ix; et Osee. iv, 2).* Quomodo ergo videbitur Ecclesia Sanctorum haberi posse in terris? Apostolus docet dicens, quia in terris ambulantes conversationem habemus in cœlis (*Philipp. iii, 20*). Sic ergo efficitur, ut in terris positi cœlestem Ecclesiam faciant Sancti. *Lætetur, inquit, Israel in eo, qui fecit eum (Psal. cxxlii, 2).* Israel, id est, justi et sancti lætentur in Domino, injusti autem lætentur in sæculo. Finito sæculo finitur injustorum exultatio, quia permanente Domino permanebit justorum exultatio. Ergo si pertinemus ad Israel, et si volumus esse Israel, non lætemur in his, quæ facta sunt, sed in eo, qui fecit. Sit spes nostra Deus noster. Qui fecit hæc omnia, melior est omnibus. Quid est Israel? *Videns Deum* (b). Quomodo sumus Israel, si nondum videmus? Est quædam visio hujus temporis, erit alia visio futuri temporis. Visio, quæ modo est, per fidem est; visio, quæ futura est, per speciem erit. Si credimus, videmus; si amamus, videmus. Quid videmus? Deum. Ubi est ipse Deus? Interroga apostolum Joannem. *Deus, inquit, charitas est (1. Joan. iv, 8 et 16).* Quisquis habet charitatem, ut quid illum mittimus longe, ut videat Deum? Conscientiam suam attendat, et ibi videt Deum. Si charitas ibi non habitat, non ibi habitat Deus. Si autem charitas ibi inhabitat, Deus ibi inhabitat. Vult illum videre sedentem in cœlo, habeat charitatem, et in illo habitat.

III. Sed *Et filii Sion exultent in Rege suo (Psal. cxxlii, 2).* Qui illi sint, operæ pretium est noscere. Sion Specula interpretatur (c); specula vero est locus excelsus et editus, de quo longe prospicitur, quod venturum est. Si ergo et nos vitam nostram

(a) In Codice fol. 10. Inscriptus: *Sermo sancti Augustini ep. Ad Tempus paschale pertinet, animum et desiderium futurorum bonorum inspirans, et Editioni post sermonem cxxlii. inserendus.*

(b) A loco sequenti usque ad verba: *quia nunquam veterescit*, pene verba ista se repetit Augustinus in *Enarrat. de Psalmo* Edit. T. IV. col. 1665.

(a) Fortassis: *in illum.*

(b) Rectius Hieronymus *Quæst. Hebr. ad Genes. c. 32. v. 28* interpretatur: *Princeps*, seu prævalens cum *Isr.* ad hebraicam fidem. Quo loco vide annota. Nostram etiam oblique notat.

(c) Etiam Hieronymo in *Nominibus Hebr. et aliis*, licet *specula* potius locum aridum innuat.

altius a terra, et longe sublimius ab humanis vitis collocaverimus per virtutem fidei, recte Sion Filii appellabimur. Rex autem Sion sine dubio ille est, qui dicit: *Ego autem constitutus sum rex ab eo, super Sion montem sanctum ejus (Psal. 11, 6)*. Quæ Sion, ipsa et Jerusalem, sed Sion vera, et Jerusalem vera, non illa quæ bello cecidit, quæ nobis in mysterio posita est, sed illa, quæ est in cælis: *Jerusalem, quæ est mater nostra (Galat. 4, 26)*. Ipsa nos genuit, ipsa nos nutrit, ex parte peregrina in sæculo, ex magna parte commanens in cælo. Ex parte, qua commanet in cælo, beatitudo est Angelorum; ex parte, qua peregrinatur in hoc sæculo, spes est iustorum. De illa dictum est: *Gloria in excelsis Deo*; de hac dictum est: *Et in terra pax hominibus bonæ voluntatis (Luc. 11, 14)*. Qui ergo in hac vita gemunt, et desiderant illam patriam, currant, non pedibus corporis, sed affectibus cordis. Non quærant naves, sed pennas charitatis apprehendant. Quæ sunt duæ alæ charitatis? Dilectio Dei, et dilectio proximi. Peregrinamur enim, dicit Apostolus: *Quamdiu sumus in corpore, peregrinamur a Domino (2 Cor. 5, 6)*. Sed venerunt ad nos litteræ de patria nostra admonentes reversionem nostram. Ipsæ nobis leguntur, cum divinæ Scripturæ nobis recitantur. Beati, qui ibi sunt! Nullis jam cupiditatibus sauciantur, nullis iniquitatibus vel propriis, vel alienis cruciantur, quorum non est negotium, nisi laudare Deum. Non arant, non seminant. Opera enim sunt ista necessitatis; ibi necessitas non est. Non furantur, non deprædantur. Opera enim sunt ista iniquitatis; ibi iniquitas non est. Non frangunt panem esurienti, non vestiunt nudum, non suscipiunt peregrinum, non sepeliunt mortuum. Opera enim sunt ista misericordiæ; ibi nulla miseria est, in qua fiat misericordia.

IV. O beati! Putamus, erimus et nos sic? Eia suspiremus, de suspirio gemamus, et quid sumus, et illud, ubi sumus. Et ubi sumus? In sæculo vano et transitorio. Et quid sumus? Mortales, projecti, abjecti, et sicut quidam dixit Sanctus: *Terra et cinis (Gen. xviii, 27)*. Sed qui promisit nobis immortalitatem, et æternitatem, omnipotens est. Si ad nos attendamus, quid sumus? Si ad illum, Deus est, omnipotens est. Non est facturus Angelum ex homine, qui fecit hominem ex nihilo? Aut vere pro minimo habet Deus hominem, propter quem mori voluit Unicum suum? Attendamus indicium dilectionis, et promissionis, unde tales arrhas accepimus. Tenemus mortem Christi, tenemus sanguinem Christi. Erigat se ergo et humana fragilitas, non desperet, non se avertat. Qui promisit, Deus est, et venit, ut promitteret. Apparuit hominibus, venit suscipere mortem nostram, promittere vitam suam. Ita enim voluit Deus infirmitatem humanam de sua promissione esse securam, ut non solum diceret, sed et scriberet. Credientibus dixit, dubitantibus cavet, et ecco omnia tenentur in quodam Chirographo, in sancta Scriptura. Venit ergo ad regionem peregrinationis nostræ accipere, quod hic abundat: opprobria, flagella,

contumelias, spineam coronam; crucem, mortem. Hæc abundant in regione nostra. Attulit commercia, venit, attulit nobis de illa regione bona, et in regione nostra pertulit mala. Promisit nobis tamen, quod ibi futuri sumus, unde venit, et ait: *Pater, volo, ut ubi ego sum, et ipsi sint mecum (Joan. xvii, 24)*. Tanta præcessit dilectio, quia, ubi nos eramus, fuit nobiscum; - ubi ipse est, erimus cum illo. Tenete ergo Christum, fratres, tenete fidem, tenete viam. Ipsa vos perducet ad id, quod videre modo non potestis. In illo enim capite apparuit, quod speretur in membris. In illo fundamento demonstratum est, quod in nostra ædificetur fide, ut postea perficiatur in spe.

SERMO XI.

In Natali Joannis Baptistæ (a).

SYNOPSIS.

I. Quis, et cui, et quam lucernam paraverit. II. Joannis Baptistæ modestia. III. Joannis Baptistæ dignitas. IV. Mysterium Trinitatis, et Patris, Filiique coæternitas. V. In Christi Baptismo manifestata Trinitas. VI. Quinam sint occulti inimici Christi. VII. Quinam sint aperti inimici Christi. VIII. Anacephalæosis et Adhortatio.

I. Loquimur Charitati Vestræ in domo Dei, quod præsens Psalmus admonuit (b). Quis est, qui dicat: *Paravi lucernam Christo meo. Inimicos ejus induam confusione; super ipsum autem florebit sanctificatio mea (Psal. cxxx1, 17, 18)*; et quæ illa lucerna sit, quam paravit Christo suo, et qui sint inimici Christi ejus, quos per illam lucernam induit confusione, et quæ sanctificatio ejus, qui paravit lucernam Christo suo, quæ florebit super Christum ejus. In his enim omnibus verbis illud tantum videtur planum, et apertum, quod hic ait: *Christo meo*. Non enim aliud intelligendum est, quam Christus Dominus et Salvator noster. Persecutantes itaque, quantum largitur Deus, altitudinem sensus hujus, invenimus hoc Deum Patrem dicere. Deus ergo Pater, id est, persona Dei Patris per Prophetam loquitur: *Paravi lucernam Christo meo*. Filium autem Dei eundem esse et Christum Dei, non est exponendum Christianis. Inventa itaque loquentis persona videamus, quæ sit lucerna a Deo Patre Christo Filio præparata. Dominus ipse dicit de Joanne Baptista: *Ille erat lucerna ardens et lucens, et vos voluistis exultare ad horam in lumine ejus (Joan. 1, 9, 35)*. Lucernam ergo dixit Joannem accensam de fonte luminis, ut testimonium perhiberet veritati. In hac enim cæcitate jacebant homines, et in hac oculi interioris infirmitate, ut Sol justitiæ per lucernam quæreretur. Nam si quis haberet mundum oculum cordis, eum ipsum prius intueretur, nec ad ejus testimonium lucernam quæreret. Cum enim de illa

(a) In Cod. fol. 26. inscriptus: *Sermo sancti Augustini ep. de Festo beati Joannis Bapt. Præstans et sublimis etiam de Trinitatis mysterio Tractatus, notatus a Possidio in Indiculo Opp. c. 8. De responsorio Psalmi centesimi trigésimi primi: Paravi lucernam Christo meo, etc. Locandus post sermonem CCXCIII.*

(b) Nempe mox citandus. v. 3. *Introibimus in tabernaculum ejus, etc.*

lucerna dixisset: *Voluistis exultare ad horam in lumine ejus; ego autem, inquit, habeo testimonium maius, quam Joannem (Joan. v, 36)*. Lucerna ergo infirmis in nocte accensa est. Et quomodo illam accendit? Pater Christo Filio suo de Joanne dicit: *Ecce mitto Angelum meum ante te, qui præparabit viam ante faciem tuam (Malach. iii, 1, et Matth. xi, 10)*. Paravit lucernam Christo suo (*Psal. cxxxii, 17*).

II. Quomodo inimicos ejus per ipsam lucernam induit confusione? Ac prius videte, quod diximus, de fonte luminis accensam lucernam. Ipse Joannes testatur: *Nos autem, inquit, de plenitudine ejus accepimus (Joan. i, 16)*. Erat autem Joannes tanta excellentiæ præcellens, ut non ante Christum missus, sed ipse Christus putaretur. Ille autem, si lucerna esset extincta, et nidore superbiæ fumida, quando ad eum missum est a Judæis, dictumque illi: *Tu quis es (Ibid. 19)*? Tu es Christus? An Elias? An Propheta? diceret: Ego sum. Invenerat enim occasionem jactantiæ suæ, ultro honorem falsum errore hominum deferente. Numquid hoc persuadere laborabat, quod priores dicebant, qui interrogabant? Sed missus est humilis ad parandam viam excelso. Inde amicus Sponsi, quia servus cognitor Domini. Et ait: *Ego sum, vox clamantis in eremo: Parate viam Domino. Rectas facite semitas ejus (Matth. iii, 3)*. Ego non sum Christus, nec Elias, nec Propheta. Et illi: *Quis ergo es? Et quid dixit? Ego sum vox clamantis in deserto: Parate viam Domino*. Jam enim ista prædixerat Isaias (*Isai. xl, 3*). De quo autem prædixerit, ibi intelligitur. Legistis, inquit, hoc in Isaiâ, et forte lectum ignorastis, unde sit dictum. Ego sum, de quo est dictum. Quantum autem se abjicit, qui tantum erigebatur, ut Christus putaretur, quantum se abjicit, videte. *Ego quidem, inquit, baptizo vos in aqua; qui autem post me venit, major me est (Luc. iii, 16)*. Et aliquanto posset me major dici (a). Majorem se illum dicit. Dic, quanto majorem? *Cujus non sum, inquit, dignus corrigiam calceamenti solvere (Ibid.)*.

III. Jam hinc intelligite dispensationem, quare Joannes ante Christum præmissus est. Videtis, quanto sit minor, quantoque illum fatetur esse majorem, ut dicat indignum se solvere corrigiam calceamenti ejus. Quantus est iste, qui se dicit indignum solvere corrigiam calceamenti hujus? Quantus est? Ubi quaerimus? Si ab ipso Joanne quaeramus, quantus sit Joannes, non invenimus; humiliat enim se, et nihil de se, vel veraciter, jactanter loquitur. Quantus ergo sit Joannes, qui non est dignus corrigiam calceamenti solvere ejus, qui homo putabatur, a quo audituri sumus? Ipsum Dominum interrogemus, et dicamus ei: Domine, perhibuit de te Joannes magnum testimonium, et cum ejus magna excellentiâ inter homines appareret, ut Christus esse putaretur, quaesitumque ab eo esset, quis esset, dixit non se esse Christum, dixit venturum esse majorem se, et tanto majorem, ut non sit dignus corrigiam solvere

(a) Vacillat hic sensus, nec medelam video.

calceamenti ejus. Tanquam lucerna fidelis locuta est de excellenti lumine tuo. Hoc de te Joannes. Videamus, quis sit, qui de te ista, quantus sit ille, qui se ita humiliavit tibi, teque tanto amplioem se confessus est. Quis est? Ille de te ista. Tu de illo die nobis aliquid. Audi vocem Domini de Joanne. *In natis mulierum nemo exurrexit major Joanne Baptista (Matth. xi, 11)*. Sed quid ait? *Qui autem minor est, in regno caelorum major est illo (a)*. Se ipsum dicit; non enim arrogans est Deus, cum commendat magnitudinem suam. Quid est: *Qui minor est?* Qui posterior ætate, major majestate. Posterior enim natus Joanne est Dominus Christus, sed in eo, quod factus est propter nos, non in eo, per quod facti sumus. Ille, qui post Joannem natus est, audi a Patre: non ante Joannem, non ante David, non ante Abraham, sed *Ante luciferum genui te (Psal. cix, 3)*. Si ergo accommodatum est aliquid infirmitati nostræ, ut diem lucerna præcederet, et creditum est lucernæ de die, quanto magis credendum est diei de lucerna, quia *In natis mulierum nemo exurrexit major Joanne Baptista*. Homo igitur, quo nemo major natus erat, cum dicit se indignum solvere corrigiam calceamenti cujusdam, quid est ille, cujus non est dignus solvere corrigiam calceamenti homo, quo nemo major erat? Si jam Joannes tantus homo, ut non possit esse homo, quidquid illo majus amplius est, quam homo. Si jam Joannes tantus homo, ut major illo nullus sit homo, qui major illo est, amplius est, quam homo. Et qui amplius est, quam homo, tamen propter hominem homo, merito super eum floret sanctificatio Patris.

IV. Super eum enim Spiritus sanctus in specie columbæ descendit. Flos sanctitatis in specie columbæ, in forma simplici atque innocenti tunc demonstratus est plenius ipsi Joanni, ut impleretur: *Et super ipsum florebit sanctificatio mea. Ego, inquit, non noveram eum, sed qui me misit baptizare in aqua, ipse mihi dixit: Super quem videris Spiritum descendentem sicut columbam, et manentem super eum, ipse est, qui baptizat in Spiritu sancto. Et ego, inquit, quod vidi, testimonium perhibeo, quia ipse est electus Dei (Joan. i, 33, 34)*. De quo testimonium perhibet? Super quem vidit florere sanctificationem Patris. Unde vidit descendentem Spiritum sanctum? Non enim a Filio aliquando recessit Spiritus sanctus, aut aliquando Filius a Spiritu, aut aliquando Filius a Patre, aut Pater a Filio, aut Spiritus a Filio et Patre. Sed aliter ista intelliguntur mente purgata, aliter oculis demonstrantur. Nullo tempore præcedit Pater Filium, nullo tempore sequitur Filius Patrem, nullo tempore, quia ibi nullum tempus. Pater et Filius et Spiritus sanctus, creator temporum, unus Deus. Ibi ergo non est, ut dicas: Prior est Pater, posterior Filius. Ex quo Pater, ex illo Filius. Quære: Ex quo

(a) Rectius, si quid video, interpungit S. Pater, quam plurima Exemplaria græca et latina, quæ hic, et Luc. vii, 28. legunt: *Qui autem minor est in regno caelorum, minor est illo*. Quis enim esset ille minor in regno caelorum, qui Joanne major foret?

Pater? Superas cogitatione terram, cælum, Angelos, visibilia, invisibilia, universam creaturam, et quæris: Ex quo cœpit Pater? Non sic quærentur æterna. Noli quærere ex quo, nisi quod incipit. Noli quærere ex quo, a quo incipit, quidquid cœpit, et quod a nullo incipit, quia non incipit. Sicut autem non incipit Pater, non incipit Filius, sed est Filius splendor Patris. Sic splendor ignis, ex quo ignis, et splendor Patris, ex quo Pater. Ex quo autem Pater? Ab æterno in æternum. Ergo et splendor Patris ab æterno in æternum, et tamen, quia splendor illius, Filius illius, et sic non cœpit tempore, ut genitus sit a Patre? Quis hoc videat? Lima cor, excute pulverem, dilue maculam. Quidquid interiorem perturbat intuitum, curetur, et sanetur, et apparebit, quod dicitur, et creditur, antequam videatur.

V. Modo tamen credimus, fratres. Quid credimus? Patrem et Filium et Spiritum sanctum nullo tempore se præcedere. Cum ergo Pater et Filius et Spiritus sanctus nullo tempore se præcedant, non tamen potui nominare Patrem et Filium et Spiritum sanctum, nisi ista nomina tempora tenerent, et temporibus suis tenerentur. Non est prior Pater, et posterior Filius, et tamen ego non potui dicere, nisi unum prius, et alium posterius, et sua tempora omnes syllabæ tenuerunt, et secunda syllaba in verbis meis sonare non potuit, nisi cum prima transisset. Peracta sunt tempora in syllabis meis, cum ea dicerem, quæ non habent tempora. Sic ergo, fratres mei, cum illa Trinitas sensibiliter ostenderetur huic carni, in fluvio apparuit omnis Trinitas, ubi baptizatus est Dominus a Joanne. Baptizatus est enim, ascendit a baptismo, descendit columba, et sonuit vox de cælo: *Hic est Filius meus dilectus, in quo bene complacui* (Matth. iii, 17). Filius in homine, Spiritus in columba, Pater in voce. Res indiscreta discrete monstrata est; si tamen dicenda est res, sed potius rerum omnium causa, si tamen causa. Quid enim dicimus, cum de Deo dicimus? Et tamen dicimus, et dici se sinit, qui non est, velut cogitatur; dici autem non potest, nec quo modo cogitatur. Sed quantum ad homines, fratres, ecce per columbam apparuit, et impletum est: *Super ipsum autem florebit sanctificatio mea. Florebit enim dictum est: clare apparebit. Nihil enim in arbore flore clarius, nihil lucidius. Age jam. Pervenimus ad ultima verba Hypopsalinatis (a): Super ipsum autem florebit sanctificatio mea* (Psal. cxxxii, 18). Recordor me prætermisisse, qui sint inimici, qui confusi sunt per lucernam.

VI. *Paravi lucernam Christo meo, Pater dixit de Filio suo. Quam lucernam? Joannem. Interroga ipsum Filium. Ille erat lucerna ardens et lucens. Inimicos ejus induam confusionem.* Inimici Christi aperti qui, nisi Judæi? Habet enim occultos inimicos Christus. Omnes inique atque impie viventes inimici sunt

(a) Hac voce Augustinus etiam L. I. *Retract.* c. 20. utitur ad significandam Psalmi particulam, quæ a succipientibus frequentius repetitur.

Christi, etsi signentur nomine ejus, etsi vocentur Christiani. Quibus enim dicturus est: *Non novi vos, et dicunt illi: Domine, in nomine tuo manducavimus et bibimus, in nomine tuo virtutes multas fecimus* (Luc. xiii, 26, et Matth. vii, 22, 23). Quid manducavimus et bibimus in nomine tuo? Non enim escas suas pro magno jactabant, et inde se ad Christum pertinere dicebant. Est esca quadam, quæ manducatur et bibit, et Christus est. Et ab inimicis Christus manducatur et bibit. Norunt Fideles Agnum immaculatum, quo vescuntur, atque utinam sic vescantur, ut non sint pænæ debitores! Sicut enim dicit Apostolus: *Quicumque manducat et bibit indigne, judicium sibi manducat et bibit* (1 Cor. xi, 29). Ergo inimici Christi sunt, qui malunt inique vivere, quam illi obtemperare, et cum dicitur venturus judicare vivos et mortuos, timent ne veniat. Si illis liceret, facerent ne veniret. Quia non potuerunt facere ut non veniret, facerent ne rediret. Jam Judæi hoc voluerunt facere, ne rediret. Missus est enim filius ad malos illos colonos, ad malos conductores nolentes reddere mercedem, et lapidantes servos missos ad se. Tunc dixit paterfamilias, dominus vineæ: *Mittam filium meum* (Luc. xx, 13). Forsitan vel ipsum reverebuntur. Illi autem cogitaverunt dicentes: *Ille est hæres. Venite, occidamus eum, et nostra erit hæreditas* (Ibid. 14)! Non potuerunt facere, ne veniret a patre, et conati sunt facere, ne rediret ad patrem. Sed cui hoc? Videbant quidem et contemnebant mortalem, sed in eo non potuerunt occidere nisi mortem. In morte Christi mors mortua est. Ille resurgens ascendit ad Patrem et venturus est. Quid timetis? Amate, et securi eritis. Nonne nos oramus, quasi blasphemantium tuum (Matth. vi, 10). Ergo, fratres, oramus, et timeamus, ne exaudiamur?

VII. Sed isti, ut dicere cœperam, occulti sunt inimici. De illis apertis loquamur, qui aperte inviderunt, sævierunt, tenuerunt, flagellaverunt, illuserunt, crucifixerunt, occiderunt, sepultum custodierunt. Videmus, quomodo induti sunt confusione per illam lucernam. Cum miracula viderent in Domino iidem inimici: *Dic nobis, inquit, in qua potestate ista facis* (Luc. 20, 2)? Inimico animo interrogaverunt, ut, si ille fateretur potestatem suam, quasi blasphemandum tenerent. Sed, quomodo ille fecit de nummo, quando volebant calumniari ei, si diceret: *Reddatur tributum Cæsari, quasi maledixisset genti Judæorum, quam fecisset subditam et tributariam; si autem dixisset: Non reddatur, criminarentur eum apud Cæsaris amicos et ministros, quod prohiberet reddi; ille autem: Ostendite, ait, mihi nummum; cujus habet imaginem, et superscriptionem?* Responderunt: *Cæsaris. Reddite ergo Cæsari, quæ Cæsaris sunt, et quæ Dei sunt, Deo* (Matth. xxii, 19-21). Hoc est dicere: Si Cæsar quærit imaginem suam in nummo, Deus non quærit imaginem suam in homine? Sic et hic inimici calumniatores *In corde et corde locuti sunt mala* (Psal. xi, 3). Semel enim dixissent in corde, nisi, qui tanta loquerentur, duplex cor haberent, et, unde pauca

ante dictum est, cor combinatum, non simplex. Videte enim, quantum interest. De servis Dei multis dictum est, qui habebant unum cor: *Erat, inquit, illis anima una, et cor unum (Act. iv, 32) in Deum.* Multi simplices habent unum cor, unus dolosus duo corda. Ergo, quia illi loquebantur in corde et corde: *Dic nobis, in qua potestate ista facis?* id est, si dixeris, honoramus; si dixeris, veneramur; si dixeris, exoramus, videtur hoc sonare de alio corde; de alio autem (nam duplex ibi erat) si dixeris, calumniamur; si dixeris, inveniemus, quod teneamus; si dixeris, inveniemus, quod accusemus. Tales inimici. Sed confundantur de lucerna. Modo illos videbitis confundi. Et bene, quia tempus agimus lucernarium (a), confundantur inimici Christi per lucernam, quam paravit Christo suo Pater. *Ille enim lucerna erat ardens, ipse Dominus ait. Quid ergo istis respondit dicentibus: Dic nobis, in qua potestate ista facis? interrogabo et ego unum sermonem. Dicite mihi: Joannis baptismus unde est? De caelo, an ex hominibus? Illi autem perturbati apud se: Si dixerimus: De caelo, dicturus est nobis: Quare non credidistis ei? Id est, ut quid me interrogatis, in qua potestate ista facio, quando de me ille perhibuit testimonium, quem vos interrogastis? Ergo si dixerimus: De caelo, dicet nobis: Quare non credidistis ei? Si dixerimus: Ex hominibus, timemus populum; omnes enim Joannem tanquam prophetam habebant (Matth. xxi, 24-27), hac timentes populum, hac timentes veritatem, hinc timidi, hinc invidi, ubique caeci responderunt: Nescimus. Prolata est lucerna, fugerunt tenebrae. Etenim, quamvis praesentes essent corpore, fugerunt corde dicendo se nescire quod sciebant. Indicium fugae cordis timor. Timebant a populo lapidari, si dicerent ex hominibus baptismum Joannis; timebant a Christo convinci, si dicerent de caelo baptismum Joannis. Fugerunt confusi. Nominato ergo Joanne timuerunt, conturbati tacerunt. Et ille: *Nec ego dicam vobis, in qua potestate ista facio.**

VIII. Parata est ergo lucerna Christo Domino nostro Joannes Baptista. Inimici ejus calumniosi interrogatores prolato lucernae lumine confusi recesserunt. Impletum est: *Inimicos ejus induam confusione.* Nos autem, fratres, et per Joannem Baptistam praecursorum agnoscentes Dominum, imo et per ipsius Domini testimonium, de quo ait: *Habeo testimonium majus Joanne, credentes in Christum efficiamur corpus capitis ipsius, ut unus Christus sit caput et corpus, et in omnibus nobis unum factis implebitur: Super ipsum autem florebit sanctificatio mea.*

SERMO XII.

In vigiliis Apostolorum Petri et Pauli (b).

SYNOPSIS.

- I. Petrus a Domino de dilectione ter interrogatus.
- II. Contra eos, qui gregem Domini dividunt. III. Contra Donatistas gregem Domini Africa concludentes.

(a) Hinc Sermo videtur habitus sub vesperam. Confer. *Ducang. Gloss. v. Lucernarium.*

(b) In Codice fol. 28. inscriptus: *Sermo sancti Augustini*

IV. Donatistae magis caeci quam Judaei. V. Dehortatio a Schismate.

I. OMNIA, quae modo leguntur de sancto Evangelio, post resurrectionem Domini gesta et dicta sunt. Audivimus ergo Dominum Jesum Christum interrogantem Apostolum Petrum, interrogantem autem utrum diligere eum (*Joan. xxi*). Interrogabat ergo Dominus servum, magister discipulum, creator hominem, redemptor liberatum, firmitas trepidum, praescius ignarum, et ubi se faciebat interrogantem, ibi ostendebat docentem. Non enim aliquid Christus nesciret, quod Petrus in corde gestaret. Interrogat semel. Respondet ille; nec sufficit. Interrogat iterum; nec aliud, sed hoc, quod interrogaverat, hoc idem etiam ille respondet. Tertio repetitur interrogatio, tertio respondet dilectio. Ille enim ter interrogabatur propter amorem, qui ter negaverat per timorem. Cum Dominus moreretur, timuit, timuit, et negavit; resurgens autem Dominus amorem inseruit, timorem fugavit. Quid enim jam timeret Petrus? Nam, quando negavit, utique ideo negavit, quia mori timuit. Resurgente Domino quid timeret, in quo mortem mortuam reperiret? Certe ille nempe ipse interrogabat vivus, qui sepultus est mortuus. Ille aderat, qui in ligno pependerat. Quando judicabatur Dominus noster Jesus Christus a Judaeis, tunc Petrus interrogatus, et, quod pejus est, a muliere, et, quod est dedecorosius, ab ancilla, timuit, et negavit. Sub ancilla trepidavit, sub Domino fortiter stetit. Constanti autem amorem suum semel, et iterum, et tertio oves suas commendavit. *Diligis me?* inquit. *Domine, tu scis quia amo te.* Et ille: *Pasce agnos meos (Ibid. 16).* Hoc semel, hoc iterum, hoc tertio; tanquam non esset, ubi ostenderet Petrus amorem suum in Christum, nisi esset pastor fidelis sub Principe omnium pastorum. *Amas me?* *Amo (Ibid. 17).* Et quid mihi praestiturus es amans me? Quid mihi collaturus es homo creatori tuo? Quid collaturus es de amore tuo redemptus redemptori tuo, ut multum, miles regi tuo? Quid es collaturus? Hoc solum exigo. *Pasce oves meas (Ibid.).*

II. Videte tamen, fratres, propter homines servos malos, qui de grege Domini peculia sibi fecerunt, et quod non emerant, diviserunt. Extiterunt enim quidam servi infideles, diviserunt gregem Christi, et de grege ipsius quodam modo furtis suis peculia sibi fecerunt, et audis eos dicere: *Oves meae sunt illae. Quid quaeris ad oves meas? Non te inveniam ad oves meas.* Si et nos dicamus meas, et illi dicant suas, perdidit Christus oves suas. Ponite vobis ante oculos Principem pastorum, Dominum gregis sui stantem, et disceudentem, et dijudicantem inter servos suos. Tu quid dicis? *Oves meae sunt istae. Et tu quid dicis? Istae sunt oves meae. Quas ego emi, ubi sunt? Servi mali! oves vestras dicitis, et, quod eni, vobis vindicatis, cum vos, si non emerem, periretis? Nos, absit ut dicamus vos oves nostras! Non est ista vox*

ep. in Vigiliis Apostolorum. Elegans et gravis contra schismaticos Donatistarum. Inserendus Editioni post Sermonem CCXCII.

catholica, non est germana, non est Petri, quia est contra Petram. Oves estis, sed illius, qui emit et nos, et vos. Unum Dominum habemus. Pastor est, sed non conductus. Suas pascit, et, quod nemo facit de ovibus, et pretium dedit, et instrumentum confecit. Quære pretium. Sanguis ipsius est. Quære instrumentum. Evangelium est, quod modo, cum recitaretur, audistis. Quid dixit Petro? *Amas me?* *Amp. Pæse oves meas.* Numquid tuas? Vultis noscere, cui dicat tuas? Audite in Libro sancto, qui vocatur Canticum Canticorum. Leguntur ibi sancta Amatoria: Sponsus et Sponsa, Christus et Ecclesia. Et ille totus Liber quasi Carmen est Nuptiarum, quomodo dicitur Epithalamium, sed cubilis sancti, cubilia casti. *In sole enim posuit tabernaculum suum, hoc est, in luce, in publico, ubi pateret, et non lateret, Et ipse tanquam sponsus processit de thalamo suo (Psal. xviii, 6).* Accepit enim conjugem, humanam carnem. Thalamus ejus erat uterus virginalis. Illic sibi conjunxit Ecclesiam, ut impleretur, quod ante prædictum est: *Et erunt duo in carne una (Gen. ii, 24, et Matth. xix, 5).*

III. Loquebantur ergo inter se amantes isti, Christus et Ecclesia. Ait illi Ecclesia: *Annuntia mihi, quem dilexit anima mea, ubi pascis, ubi cubas in meridie?* Quare volo, et annunties mihi, *Ubi pascis, ubi cubas in meridie?* *Ne forte fiam sicut aperta super greges sodalium tuorum.* Ideo, inquit, volo, ut annunties mihi, *Ubi pascis, ubi cubas in meridie,* ut quando ad te venio, non errem, *Ne forte quasi aperta fiam super greges sodalium tuorum (Cant. i, 6),* id est, irruam in greges non tuos, sed sodalium tuorum, *Velut aperta.* Quid est aliud *Operta (a),* nisi quasi latens et ignorata? Solent Donatistæ in his verbis dicere sensum suum, non sensum Scripturarum. Ille enim solent dicere: Africa meridies est, meridies mundi Africa est; ideo Ecclesia interrogat Dominum, *Ubi pascis, ubi cubas?* et respondet ille, *In meridie;* quasi: Noli me quærere, nisi in Africa. Lege, et intellige, Mens hæretica, Speculum tibi proponitur modo. Hic te inveni. Intellige, quia adhuc Sponsa interrogat. Quare facis jam respondentem Sponsum? Vel femininum genus agnosce. *Ubi pascis, ubi cubas in meridie?* *Ne forte fiam sicut aperta.* *Operta,* puto, femina est, non masculus. Ergo, o Domine, sit meridies Africa. Sic intelligatur, quomodo ipsi intelligunt. Africa est meridies. Hic facta est pars Donatistæ (b). Illic magna divisio, et serra dissensionis duota est per gregem Christi. Ideo interrogat velut Ecclesia transmarina, ubi non est facta ista divisio: *Annuntia mihi, quem dilexit anima mea, ubi pascis, ubi cubas in meridie?* Audio enim ibi dici partem Donati, alios Catholicos, alios Donatistas. Mihi annuntia, ubi pascis, ne veniam, et errem ibi. Quæro nuntium, ubi timeo incertum. *Annuntia mihi, ubi pascis, ubi cubas in meridie?* Quare volo ut annunties mihi? *Ne forte fiam sicut aperta,* quia parti Donati

quasi operta sum, quasi ignorata sum. Ibi prædicor, et illos latet.

IV. Ille dicunt Scripturæ: *Erit in novissimis temporibus manifestus mons Domini paratus in cacumine montium, et exaltabitur super colles, et venient ad eum universæ gentes (Isai. ii, 2).* Mons dicitur, et parti Donati opertus est mons. Qui offendit in lapidem, ignoscendum est illi. Qui offendit in montem, quales oculos habet? Fratres mei! Excusabiliores sunt Judæi. Judæi enim in lapidem offenderunt, Hæretici in montem offenderunt. Quomodo offenderunt Judæi in lapidem? Quia adhuc Christus, quando patiebatur, parvulus erat, et dictum est: *Offenderunt in lapidem offensionis (Rom. ix, 32).* Daniel autem sanctus vidit visum, et scripsit, quod vidit, et ait vidisse se lapidem præcisum *De monte sine manibus (Dan. ii, 34).* Christus est de gente Judæorum veniens. Erat enim et ille (a) mons, quia regnum habet. Quid est *Sine manibus?* Sine opere humano lapis præcisus, quia masculinum opus non accessit ad Virginem, ut nasceretur sine opere humano. Lapis præcisus *De monte sine manibus,* et confregit statuan, in qua significabantur regna terrarum. Et quid dictum est? Iste est lapis, in quem offenderunt Judæi, *Offenderunt in lapidem offensionis.* Quis est mons, in quem offenderunt hæretici? Audi ipsum Danielelem. *Et crevit lapis ille,* ait, *et factus est mons magnus, ita ut impleret universam faciem terræ (Ibid. 35).* Merito Psalmus Christo Domino resurgenti ait: *Exaltare super caelos, Deus, et super omnem terram gloria tua. Quid est Super omnem terram gloria tua? Super cunem terram Ecclesia tua, super omnem terram sponsa tua.* Et tamen dicit: *Annuntia mihi, quem dilexit anima mea!* Jam ubique sum, jam omnes terras tenco, et Afris *Operta sum.* Ergo annuntia mihi, *ne forte fiam sicut aperta super greges, non ovium tuarum, sed sodalium tuorum.* Sodales enim fecerunt schismata. Qui sunt sodales? Qui ad mensam Domini accesserunt, de quibus dicit alio loco Psalmus: *Qui edebat panes meos (Psal. cvii, 6);* de quibus dicit: *Si inimicus exprobrasset mihi, sustinuissem utique, et, si is, qui oderat me, super me magna locutus fuisset, absconderem me utique ab eo (Id. xl, 10).* Tu vero, homo unanimis, dux meus, et notus meus, qui simul mecum dulces capiebas cibos, in domo Domini ambulavimus cum consensu (Id. lrv, 13-15). Aliquando cum consensu, modo cum di-sensu, quia sine sensu. Hi sunt sodales, quos timebat illa, ne in illos incideret. Timeo, inquit, ne errem; timeo, ne quasi *Operta* irruam in greges sodalium tuorum, ne errando peream; ne baptismum, quem accepi, iterando totum perdam.

V. Audistis sollicitudinem Sponsæ, audite responsam Sponsi. Cum hoc dictum esset a Sponsa, continuo Sponsus: *Nisi cognoveris temetipsam, o pulchra inter mulieres (Cant. i, 7).* Catholica, pulchra inter hæreses! *Nisi cognoveris temetipsam, nisi attenderit ibi te nosse, ubi me dilexisti, nisi Scripturas meas præposueris humanis rumoribus, nisi te cognoveris,*

(a) Lego: *illa,* nempe Judæa gens.

(a) Ita Hebr. צִיִּיִן, Græc. Πιστολογία. Vulg. vero *ragans,* quasi *πίστη,*

(b) Ita membranae; sed puto, *Donati.*

quia ubique es; nisi te cognoveris, quia tu designata es, ubi dictum est: *Postula a me, et dabo tibi gentes hæreditatem tuam* (Psal. 11, 8); nisi ergo cognoveris te metipsam, quid? *Exi tu! Nisi cognoveris, exi!* Malum verbum, luctuosum verbum: *Exi!* Avertat Deus a nobis! Videte, de quibus dictum est: *Ex nobis exierunt, sed non erant ex nobis* (1 Joan. 11, 19). Malo servo dicitur: *Exi*, quia *Servus non manet in domo in æternum, filius manet in æternum* (Joan. viii, 35). Vultis videre, quia malo servo dicitur: *Exi?* Bono servo quid dicitur? *Intra in gaudium Domini tui* (Matth. xxv, 21). Ergo unusquisque, qui audit, unusquisque, qui membrum est Sponsæ ejus, timeat quod dicitur: *Nisi cognoveris tenetipsam, o pulchra inter mulieres, exi tu in vestigiis gregum* (Cant. 1, 7). Quid est *In vestigiis gregum*. Per errores hominum, non in voce Pastoris. Nos, fratres, non exeamus *In vestigiis gregum*? Habemus vestigia Pastoris, quæ sequendo non erramus. *Christus pro nobis passus est, relinquens nobis exemplum, ut sequamur vestigia ejus* (1 Petr. 11, 21). Ergo, nisi cognoveris tenetipsam, *exi tu in vestigiis gregum, et pasce hædos tuos* (Cant. 1, 7). *Et Hædos, et tuos*. Nostis oves ad dexteram, hædos ad sinistram. *Et pasce hædos tuos*. Quare *Hædos tuos*? Quia exis, pascis, sicut Donatus, *Hædos tuos*. Si autem non exis, pascis, sicut Petrus, *Oves meas* (Joan. xxi, 17).

SERMO XIII.

In Natali Laurentii martyris (a).

SYNOPSIS.

I. Laus S. Laurentii, et quomodo agenda Festa martyrum. II. Martyrum exemplum stimulus ad bene vivendum, et vigilandum contra diabolum. III. Nos potius Abrahamæ filii, quam Judæi. IV. Contra eos, qui Martyrum Memorias intemperantia profanant. V. Afflictis Pauli exemplum proponitur. VI. Charitas materna in Paulo, et magis in divina Sapientia. VII. Bona opera parit necessitas. VIII. Vita isthæc perpetua pugna est cum morte. IX. Bona vitæ æternæ captum nostrum excedunt. X. Mutuum Orationis suffragium commendatur.

I. PROPTER fastidium auditoris sermo subtrahendus fuit, sed propter obsequium Martyris exhibendus. Ita ergo adjuvante Domino moderabitur, ut nec onerosus sit, nec forte diminutus, (b) quantum sufficientiæ satis est. Illuxit dies Romæ solemnissimus, qui magna frequentia populi celebratur. Adjungimur nos, quavis absentes corpore, præsentis tamen spiritu fratribus nostris in uno corpore sub uno capite. Neque enim, ubi sepulcrum corporis ejus est, ibi tantum memoria meritum ejus. Devotio ubique debetur. Caro uno loco ponitur, sed spiritus victor cum illo est, qui ubique est. Erat beatus Laurentius in corpore, sicut

(a) In Codice fol. 31. pag. 2. inscriptus: *Sermo sancti Augustini ep. in Natali sancti Laurentii*. Initium inveniit, turbatum aliquid fuisse a quibusdam, qui Martyrum festos dies intempertivis tripudiis profanabant, quo etiam infra n. 4. pertinet. Cætera varii argumenti. Sermo in Editione collocandus post sermonem CCCV.

(b) Excidit fortasse: *sed*.

accepimus, adolescens, vir gravis in animo, quem multum commendabat ætas viridior, corona immarcescibilior. Erat autem diaconus, officio inferior episcopo, corona æquatus Apostolo. Hæc autem solemnitas omnium Martyrum gloriosorum ad hoc instituta est in Ecclesia, ut ad imitationem, qui non viderunt patientes, adducantur fide, commemorentur (a) solemnitate. Excideret enim fortasse de cordibus hominum, quod non anniversarius ordo reperteret. Et non omnium martyrum ubique possunt esse ferventes solemnitates, nam quotidie non deessent. Non enim vel unus dies inveniri in anni cursu potest, quo non per diversa Martyres coronati sunt. Sed ferventiores solemnitates, si continuæ essent, afferrent fastidium; intervalla autem renovant affectum. Nos tantum audiamus quod jussum est, attendamus quod promissum est. In cujuslibet Martyris solemnitate ita præparemus cor nostrum festivitati ejus, ut non separemur ab imitatione ejus.

II. Homo enim erat, et nos homines sumus. A quo ille factus est, ab ipso et nos. Quo pretio emptus est, ipso et nos. Non debet itaque homo Christianus dicere: *Quare ergo?* Imo non debet dicere: *Ego non.* Sed: *Quare et ego non?* Audistis beatum Cyprianum martyrum et exemplum et tubam: *In persecutione*; inquit, *militia, in pace conscientia coronatur* (b). Nemo ergo sibi putet deesse tempus. Non semper adest tempus passionis, semper autem est devotionis. Nec se quisquam infirmum putet, ubi Deus vires operatur, ne, cum sibi timet, de ipso operatore desperet. Propterea id exemplis Martyrum omnes ætates Deus esse voluit, et utrumque sexum. Coronati sunt senes, coronati sunt juvenes, coronati adolescentes, coronati pueri, coronati viri, coronatæ femine. Et in feminis omnis ætas coronata est, nec dixit femina: *Impar sum sexu ad devincendum diabolum*. Attendit magis hostem deiciendum, a quo dejecta est, et expugnandum fide, cui consenserat seductione. Numquid et femine de suis viribus præsumperunt? Omni enim homini dictum est: *Quid enim habes, quod non accepisti* (1 Cor. iv, 7)? Gloria ergo Martyrum gloria Christi præcedentis Martyres, implentis Martyres, coronantis Martyres. Verumtamen, quamvis alio sit tempore pax, alio persecutio, deest alicui tempori occulta? Nunquam deest. Leo ille draco, nec semper sævit, nec semper insidiatur, sed semper persequitur. Quando sævitia est aperta, non sunt occultæ insidiæ. Quando occultæ sunt insidiæ, non est aperta sævitia. Id est, quando ut leo rugit, non ut draco serpit. Quando ut draco serpit, non ut leo rugit; tamen, quia aut leo est, aut draco, semper persequitur. Quando tacet fremitus, insidias cave. Quando insidiæ produntur, in fremitu leonem devita. Et leo autem, et draco devitatur, si semper cor in Christo servetur. Quidquid in hac vita metuendum est, transiturum est. In alia vero vita, et

(a) Putem *commoneantur*.

(b) Ita sanctus Pugil terminat Tractatum suum *de Exhortatione Martyrii*, qui in Africa Ecclesiis publice legi solitus ex hoc loco Augustini videtur.

quod amandum est, non transit, et quod timendum est, non transit.

III. Certe modo in Evangelio Dominus alloquebatur Judæos, et dicebat eis : *Væ vobis, Scribæ, et Pharisei! quia extrulitis monumenta Prophetarum, et dicitis : Si essemus tempore patrum nostrorum, non consentiremus eis in necem Prophetarum. Certe testimonium perhibetis, quia filii estis eorum, qui occiderunt Prophetas. Et vos implebitis mensuram patrum vestrorum.* Cum enim dixissent : *Si essemus tempore patrum nostrorum, non consentiremus eis in necem Prophetarum (Matth. xxiii, 29-32)*, confirmaverunt se filios esse illorum. Nos autem, si rectum iter tenemus, non dicimus patres nostros, qui occiderunt Prophetas, sed patres nostros dicimus, qui occisi sunt a patribus illorum. Sicut enim degenerat quisque moribus, sic filius fit moribus. Quia utique, fratres, filii Abrahæ dicti sumus, Abrahæ nec faciem novimus, nec de genere ejus stirpem carnis ducimus. Quomodo ergo ejus filii? Non in carne, sed in fide. *Credidit enim Abraham Deo, et deputatum est illi ad justitiam (Gen. xv, 6)*. Si ergo justus Abraham, quia credidit, omnes post Abraham imitantes fidem Abraham facti sunt filii Abraham. Judæi ex carne nati degeneraverunt, nos ex alienigenis orti imitando assecuti sumus, quod illi degenerando perdididerunt. Absit ergo, ut pater illorum Abraham, quamvis de carne venerunt Abraham. Patres illorum illi fuerunt, de quibus et ipsi confessi sunt. *Si essemus, inquit, tempore patrum nostrorum, non eis consentiremus in necem Prophetarum.* Quomodo dicitis, te non fuisse consensurum eis, quos patres tuos dicitis? Si patres erant, filius es. Si filius es, consensurus eras. Si autem consensurus non eras, filius non es. Si filius non es, non sunt illi patres. Dominus ergo ex hoc eos convincit facturos, quod illi fecerunt, quia patres suos eos esse nominaverunt. *Certe, inquit, testimonium ipsi perhibetis vobis, quia filii estis eorum, qui occiderunt Prophetas, quia dixistis eos patres vestros. Et vos implebitis mensuram patrum vestrorum.*

IV. Et nunc consideremus, qui sint filii occisorum, et qui sint filii occidentium. Et videtis multos currere ad Memorias Martyrum, benedicere calices suos de Memoriis Martyrum, redire saturatos de Memoriis Martyrum, et tamen discute illis, et invenies inter persecutores Martyrum. Per ipsos enim tumultus, seditiones, saltationes omnis luxuriæ, quas odit Deus, et modo, quia illos jam coronatos lapidibus non possunt, calicibus persequuntur. Qui erant, et quorum filii erant, quorum saltationes recenti, et prope hesternæ Memoria de loco sancti Martyris Cypriani prohibita sunt (a)? Certe saltabant ibi, et gaudebant ibi, et solemnitatem ipsam, quasi gauderent, magnis votis expectabant, et ad eum diem semper venire cupiebant. Inter quos numerandi sunt? Inter persecutores Martyrum, an inter filios Martyrum? Apparuerunt, quando prohibiti in seditionem tumuerunt. Filii lau-

dant, persecutores saltant. Filii hymnos dicunt, illi convivia producunt. Non ergo interest, quomodo honorare videantur. Tales enim sunt, qui honorant, quales illi fuerunt, qui dixerunt : *Si essemus illis temporibus, non consentiremus patribus nostris in necem Martyrum, aut in necem Prophetarum. Consentite modo fidei Martyrum, et credimus, qui non eratis consensuri intersectoribus Martyrum. Martyres unde coronati sunt? Credo, viam Dei ambulando, tolerando, inimicos etiam suos diligendo, pro eis obsecrando. Hæc est corona Martyrum, hoc meritum Martyrum. Amas, imitaris, laudas, filius es Martyris. Vitam fers contrariam, referes et tunc manum contrariam (a).*

V. Proinde, dilectissimi, quoniam persecutio, sicut dixi, nunquam deest, et diabolus aut insidiatur, aut sævit, semper parati esse debemus corde fixo in Domino, et, quantum possumus, inter istas molestias, tribulationes, tentationes orare nos fortitudinem a Domino, quoniam per nos ipsi parvi et nulli sumus. Quid de nobis dicamus? Paulum Apostolum, cum legeretur, audistis. *Sicut abundat, inquit, passionibus Christi in nobis, sic abundat per Christum consolatio nostra (2 Cor. i, 5)*. Sicut in Psalmo dicitur : *Secundum multitudinem dolorum meorum in corde meo, exhortationes tuæ, Domine, jucundaverunt animam meam (Psal. xciii, 19)*. Quomodo hoc dictum est in Psalmo : *Secundum multitudinem dolorum meorum in corde meo, ita exhortationes tuæ jucundant animam meam*, sic dictum est ab Apostolo : *Sicut abundat passionibus Christi in nobis, sic abundat per Christum consolatio nostra*. Desliceremus, enim adesset persecutio, si deesset consolator. Et quia vires ipsæ vel tolerandi, vel quædam relaxatio vivendi ad tempus propter necessarium ministerium non erant ab ipsis, videte quid dixerit. *Notum vobis facio, fratres, de tribulatione nostra, quæ facta est in Asia, quia supra modum et ultra vires gravati sumus (1 Cor. i, 8)*. Tribulatio illa transcendit vires humanas, numquid et auxilia divina? *Supra modum, inquit, et ultra vires gravati sumus.* Quantum ultra vires? Vide, quia de animi viribus dicit : *Ita, ut tæderet nos etiam vivere.* Quomodo affectus erat Apostolus multitudine pressuram, ut, quem charitas vivere instigabat, tedium a vita prohiberet? Quomodo eum charitas vivere cogebat, charitas illa, de qua alio loco dicit : *Permanere autem in carne necessarium propter vos (Philipp. i, 24)*. Ecce tanta increverat persecutio, et tanta tribulatio, ut tæderet eum etiam vivere. Ecce timor et tremor venerunt super eum, et contexerunt eum tenebræ; sicut audistis, cum diceretur in Psalmo. *Vox enim corporis Christi est, vox membrorum Christi. Vis ibi agnoscere vocem tuam? Esto membrum Christi. Timor, inquit, et tremor cecidit super me, et contexerunt me tenebræ. Et dixi : Quis dabit mihi pennas sicut columbæ, et volabo, et requiescam (Psal. lrv, 6, 7)*! Nonne hoc videtur dixisse Apostolum, cum ait : *Ita, ut tæderet nos etiam vivere?*

(a) Confer. *Serm. CCCXI. in Nat. Cypriani Edit. Manr. T. V. col. 1232. n. 5. ubi pestem illam q̄ e episcopi sublatam ait.*

(a) *Sinistram* puto in extremo Judicio.

Quodam modo tælium passus est a visco carnis, quando volare volebat ad Christum. Abundantia tribulationum infestabat viam, sed non intercludebat. Trædebat vivere, sed hoc non in illa æterna vita, de qua dicit: *Mihi vivere Christus est, et mori lucrum* (Philipp. 1, 21). Sed quia ex charitate hic tenebatur, quid sequitur? *Si autem vivere in carne hic mihi fructus operis est, et quid eligam, ignoro. Compellor autem e duobus concupiscentiam habens dissolvi, et cum Christo esse. Quis dabit mihi pennas sicut columbæ? Manere autem in carne necessarium propter vos* (Ibid. 22-24). Cesserat susurrantibus pullis suis, tegebat passis alis, fovebat pullos, sicut ipse ait: *Factus sum parvulus in medio vestrum, tanquam nutrix fovens filios suos* (1 Thess. 2, 7).

VI. Et videte, fratres; modo lectum est in Evangelio: *Quoties volui congregare filios tuos, tanquam gallina pullos suos, et noluiisti* (Matth. xxiii, 37). Attendite gallinam, attendite et alias aves, quæ in nostris oculis nidificant. Ova fovent, pullos nutriunt. Nullam videbitis infirmari cum filiis. Videte gallinæ habitum, quando pullos alit, quemadmodum mutatur vox ejus, et in quandam raucedinem frangitur. Pennæ ipsæ non collectæ et alacres, sed hispidæ et languidæ, ita ut si videas avem aliam, cujus nidum ignores, non agnoscas, an ova habeat, vel pullos. Gallinam autem cum videris, etiam ova ejus non videas, nec pullos ejus videas, ex ipsa voce, et habitu corporis intelligas matrem. Quid ergo fecit mater nostra Sappientia? In carne infirmata est, ut pullos colligeret, ut generaret, ut foveret; sed infirmum Dei fortius est hominibus. Sub has alas infirmitatis carnis suæ, sed sub occultam potentiam Divinitatis suæ colligere volebat filios Jerusalem. Hoc Apostolum suum docuerat, quia hoc in illo ipse faciebat. Hoc enim ait ipse Apostolus: *Vultis experimentum accipere ejus, qui in me loquitur, Christi* (2 Cor. xiii, 5)? Et passiones Christi dicit in se abundasse, non passiones suas, sed passiones Christi. Erat enim in corpore Christi, et erat membrum Christi, et quidquid cum pullis fovendis agebatur in Apostolo, et in membro suo, caput agebat. Hic ergo Apostolus attendens infirmitatem pallorum suorum affectu et desiderio, ut columba, volare cupiebat, sed charitate filiorum, ut gallina, remanebat. *Ipsi, inquit, in nobismetipsis responsum mortis habuimus, ut non fidentes in nobis simus, sed in Deo, qui suscitavit mortuos, qui de tantis mortibus eruit nos, et eruet, in quem speramus, quoniam et adhuc eruet* (Id. 1, 9, 10). *Erui, et eruet* quid ait? Servat vitam istam nostram vobis. De multis enim mortibus eruit, ne opprimeretur a persecutoribus, ne citius quam pullis opus erat, coronaretur, secundum illud, quod ait: *Manere autem in carne necessarium propter vos. Sed hoc confidens, novi, quia manebo, et permanebo omnibus vobis ad profectum vestrum, et gaudium fidei* (Philipp. 1, 24, 25). Cupiditas ad alium rapiebat, necessitas alibi retinebat. *Dissolvi, inquit, et esse cum Christo multo magis optimum* (Ibid. 23). Istud non dixit *Necessarium, sed optimum*. Quod

est enim optimum, per se appetitur, quod necessarium, ex necessitate assumitur; inde necessarium nominatur.

VII. *Necessariæ rei necessitas nomen imponit*. Proinde nunc nobis necessarius cibus est iste, quo utimur; ad sustentandam temporalem vitam necessarius cibus est; ille autem optimus cibus virtutis, et sapientiæ, panis vivus, semper efficiens, nunquam deficiens (a). Ille optimus est, iste necessarius est. Proinde cum transierit ista necessitas famis, et sustentandi mortalis corporis, non erit iste cibus jam necessarius. Quid enim ait Apostolus? *Esca ventri, et venter ecis; Deus autem et hunc et has evacuabit* (1 Cor. vi, 13). Quando autem evacuabit? Quando corpus hoc animatè resurgens sit spirituale. Ibi enim nulla erit indigentia, et non ibi erunt opera necessitatis. Omnia enim ista, fratres, et bona, quæ hic dicuntur, opera, et ea ipsa opera, quæ monemur ut faciamus quotidie, necessitatis opera sunt. Quid tam bonum, quid tam præclarum, quid tam laudabile Christiano, quam frangere panem esurienti? Egenum sine tecto inducere in domum? Videre nudum, et vestire? Videre mortuum, et sepelire? Videre litigantem, et conciliare? Videre infirmum, et visitare, aut curare? Omnia hæc laudabilia opera sunt. Attendite et videte, quia necessitas ea peperit. Frangis enim panem, quia vides esurientem. Si nemo esuriret, cui frangeres panem? Tolle necessitatem alterius miseræ, non erit opus tuae misericordiae. Sed tamen per hæc opera, quæ necessitas genuit, pervenimus ad illam vitam ubi necessitas non erit, quomodo per navem ad patriam. In patria semper mansuro, nunquam peregrinuro navis opus non erit; sed illa navis, quæ ibi opus non erit, illuc ipsa perducit. Cum perventum fuerit, ista non erunt, sed nisi hic adimpleantur, illuc perveniri non potest. Estote itaque alacres in bonis operibus necessitatis, ut sitis beati in perfructu illius æternitatis, ubi jam necessitas moritur, quia mater omnium necessitatum mors ipsa morietur. *Oportet enim corruptibile hoc induere incorruptionem, et mortale hoc induere immortalitatem*. Quando dicetur morti: *Ubi est, mors, victoria tua? ubi est, mors, aculeus tuus* (1 Cor. xv, 53-55)? assumptæ morti, et devictæ dicetur: *Quia novissima inimica destruetur mors* (Ibid. 26).

VIII. Modo autem omnibus necessitatis operibus cum morte pugnatur. Defectus enim omnis ad mortem trahit, et sustentatio omnis a morte revocat, et ita mutabile est corpus, ut quodam modo aliæ mortes aliis mortibus pellantur. Quidquid assumitur, ubi diu perseverari non potest, quodam modo inchoatio mortis est. Jam videte istam vitam. Si quidquid assumitur, ubi permaneri diutius non potest; ubi, si diutius permanseris, moreris, inchoatio mortis est, et tamen, nisi assumatur, illa mors non pellitur. Verbi gratia, non manducatur. Si manducaverit, et digerit, reficitur. Cum non manducat, assumit jejuniū, et mortem, quam factura erat crapula, repellat a se. Nisi

(a) Istæc ^{expensæ} fortasse paulo aliter interjuncta foret.

as umpserit abstinentiam et jejunium, non a se illud repellat. Rursus in hoc jejunio, quod assumpsit, ut mortem crapulae repelleret, si perseverare in illo voluerit, aliam mortem famis timebit. Sicut ergo assumpsit jejunium, ut mortem crapulae devitaret, sic assumpturus est cibum, ut mortem jejunii devitet. Quidquid enim horum assumpseris, si in eo perseveras, delicias. Ambulando fatigatus eras, si permaneris in ambulando, fatigatione ipsa delicias, et morieris. Ut ergo non deficias ambulando, requiescis sedendo. Perdura in sedendo, et inde morieris. Somnus te gravis oppresserat; evigilandum est, ne moriaris. Vigilando morieris, nisi rursus dormieris. Da mihi, quod assumas in adiutorium in malum, quod gravabat, pellendum, ubi securus ita sis, ut in eo perseverare velis. Quidquid assumpseris, hoc ipsum timendum erit. Ergo in omni mobilitate et mutabilitate defectionum, et adiutoriorum cum morte pugnatur. Cum autem corruptibile hoc induerit incorruptionem, et mortale hoc induerit immortalitatem, dicetur morti: *Ubi est, mors, contentio tua? ubi est, mors, nucleus tuus?* Videbimus, laudabimus, permanebimus. Nulla erit ibi indigentia, nullum adiutorium requiretur. Non invenis mendicum, cui panem frangas; aut peregrinum, quem in domum recipias. Non invenis sitientem, cui calicem porrigas; nec nudum, quem cooperias; nec aegrotum, quem visites; nec litigantem, quem concordes; nec mortuum, quem sepelias. Omnes cibo justitiae et potu sapientiae saginantur, omnes immortalitate vestiti sunt, omnes in patria sua aeterna vivunt. Omnium sanitas ipsa aeternitas est, aeterna sanitas, aeterna concordia. Nemo litigat, nemo judicem quaerit, nemo arbitrum compositionis, nemo sententiam ultionis. Nulla aegritudo, nulla mors.

IX. Haec dicere potuimus, quae ibi non erunt; quae vero ibi erunt, quis dicat? *Quod nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit* (1 Cor. ii, 9). Recte ergo Apostolus: *Non sunt condignae passionibus hujus temporis ad superventuram gloriam, quae revelabitur in nobis* (Rom. viii, 18). Quidquid passus fueris, o Christiane, scito nihil esse ad id, quod accepturus es. Certe hoc fide retineamus, de corde tuo hoc non recedat. Non potes hoc capere, et videre, quid eris, quale ergo erit quod ab eo, qui captus est, capi non potest? Utique nos erimus, quod erimus, et capere non possumus, quod erimus. Supergreditur omnem infirmitatem nostram, supergreditur omnem cogitationem nostram, supergreditur omnem intellectum nostrum, et tamen nos erimus. *Dilectissimi*, ait Joannes, *filius Dei sumus*; utique jam adoptione, fide, pignore. Pignus accepimus, fratres, Spiritum sanctum. Quando fallit, qui tale pignus dedit? *Filius Dei*, inquit, *sumus, et nondum apparuit, quid erimus. Scimus*, inquit, *quia cum apparuerit, similes ei erimus, quoniam videbimus eum, sicuti est*. Dixit: *Nondum apparuit*, et id, quod *Nondum apparuit*, non dixit. *Nondum apparuit, quod erimus*. Diceret: *Illud erimus, et tales erimus!* Quidquid diceret, cui diceret? Non audeo dicere: Quis

diceret? sed certe: Cui diceret? Et forte enim erat, qui diceret, quia ipse est, qui in Christi pectore recumbebat, et de ejus pectore in illo convivio sapientiam bibebat, qua sapientia saginatus eructavit: *In principio erat Verbum* (Joan. i, 1). Ergo hoc dixit: *Scimus, quia, cum apparuerit, quod erimus, similes ei erimus, quoniam videbimus eum, sicuti est*. Cui similes? Utique ei, cujus filii sumus. *Dilectissimi*, ait, *filius Dei sumus, et nondum apparuit, quod erimus. Scimus, quia, cum apparuerit, similes ei erimus, cujus filii sumus, quoniam videbimus eum, sicuti est* (1 Joan. iii, 2). Jam modo, si vis esse, cui similis eris, si vis nosse, cui similis eris, attende ipsum, si potes. Nondum potes. Ergo nescis, cui similis eris, propterea nescis, quantum similis eris. Nesciendo ergo adhuc, quod est ille, nescis, quod eris et tu.

X. Hoc ergo meditates, clarissimi, semper expectemus gaudium nostrum sempiternum, et semper oremus fortitudinem in laboribus et tentationibus temporalibus, sive nos pro vobis, sive vos pro nobis. Ne putetis enim, fratres, nostras orationes esse vobis necessarias, et vestras orationes nobis non esse necessarias. Invicem nobis necessariae sunt orationes pro invicem, quia ipsae orationes pro invicem caritate conflantur, et hoc sacrificium tanquam de ara pietatis suavissime fragrat Domino. Si enim Apostoli dicebant, ut oraretur pro illis, quanto magis nos longo impares, sed utcumque vestigia eorum sequi cupientes, et quantum assequamur, nec scire valentes, nec dicere audentes. Illi ergo tales Viri orari pro se volebant ab Ecclesia, et dicebant: *Quia gloria vestra sumus, sicut et vos nostra in diem Domini nostri Jesu Christi* (11 Cor. i, 14). Invicem pro se orabant ante diem Domini nostri Jesu Christi, gloria in die, infirmitas ante diem. Oretur in infirmitate, ut gaudeatur in gloria. Etenim diversis temporibus illuc tamen uno tempore omnes perventuri sumus. Hinc exeundi diversa sunt tempora; illic accipiendi unum tempus est. Semel enim et simul congregabimur, ut accipiamus, quod diversis temporibus et credidimus, et desideramus. Quemadmodum operarii illi in vinea alii ducti sunt hora prima, alii hora tertia, alii sexta, alii nona, alii decima (Matth. xx). Diversis temporibus vocati sunt, sed uno tempore merces omnibus persolvitur. Conversi ad Dominum, etc.

SERMO XIV.

In Natali Cypriani Martyris (a).

SYNOPSIS.

I. S. Cypriani Laus in Domino. II. Quibuscum confidendum Christiano. III. Contra Spectacula Paganorum. IV. Contra Superbiam. V. Cypriani laus repetita.

I. SANCTA solemnitas beatissimi Martyris, quae nos in nomine Domini congregavit, de meritis et gloria tantum Martyris exigit aliquid digne dici. Virtutibus enim ejus

(b) In Codice fol. 36. p. 2. inscriptus: *Item sermo sancti Augustini ep. De triplici Christianorum pugna, et graviter contra Paganorum Spectacula. Editio in inserendus post Sermonem CCCXIII.*

et gloriæ posset forte humana lingua sufficere, si se voluisset ipse laudare. Veruntamen et nos devotione magis quam facultate laudemus eum, imo Dominum laudemus in eo, Dominum in illo, et illum in Domino. Quid enim esset in Domino, vox Martyrum de Psalmo modo, cum legeretur, audita est: *Auxilium nostrum in nomine Domini (Psal. cxxiii, 8)*. Si auxilium omnium nostrum in nomine Domini, quanto magis Martyrum. Ubi major pugna, ibi majus auxilium necessarium est. Duo sunt enim, quæ faciunt Christianorum angustam viam: voluptatis abjectio, et tolerantia passionis. Vincis, quicumque confligis, si viceris, quod libet, et terret. Vincis, inquam, Christiane, quicumque confligis, si viceris, quod libet, et terret. Aliud, quod libet; aliud, quod terret. Sed nunc de Martyrum agitur gloria. Facile est Martyrum solemniam celebrare; difficile est Martyrum passionem imitari.

II. Angustam, ut dicere cœperam, et arctam Christianorum viam duæ res faciunt: contemptus voluptatis, et tolerantia passionis. Quisquis ergo confligit, sciat se cum toto mundo confligere, et confligens cum toto mundo, hæc duo vincat, et vincit mundum. Vincat, quidquid blanditur; vincat, quidquid minatur. Voluptas enim falsa est, pœna transitoria. Si vis intrare per angustam portam, claudere portas cupiditatis et timoris. His enim tentat ille tentator ad evertendam animam. Janua cupiditatis promittendo tentat; janua timoris minando tentat. Est, quod cupias, ut ista non cupias: Est, quod timeas, ut ista non timeas. Non auferatur cupiditas, sed mutetur. Timor non extinguatur, sed in aliud transferatur. Quid cupiebas? Quid mundo blandienti cedebas? Quid cupiebas? Voluptatem carnis, concupiscentiam oculorum, ambitionem sæculi. Nescio, quis istorum trium capitum est carnis infernus. Sed audi apostolum Joannem, qui super pectus Domini discumbebat, et hoc in Evangelio eructabat, quod in convivio Christi bibebat, audi eum dicentem: *Nolite diligere mundum, neque ea, quæ sunt in mundo. Si quis dilexerit mundum, non est charitas Patris in illo, quoniam omnia, quæ in mundo sunt, concupiscentia carnis est, et concupiscentia oculorum, et ambitio sæculi (1 Joan. ii, 15, 16)*. Dicitur ergo mundus hoc cælum et terra. Non ipsum mundum vituperat, qui dicit: *Nolite diligere mundum*. Qui enim istum vituperat, artificem mundi vituperat. Audiat mundum bis uno loco nominatum sub diversis significationibus. De Domino Christo dictum est: *In hoc mundo erat, et mundus per eum factus est, et mundus eum non cognovit. Mundus per eum factus est (Joan. i, 10)*. *Auxilium nostrum in nomine Domini, qui fecit cælum et terram (Psal. cxxiii, 8)*. *Mundus per eum factus est. Levavi oculos meos in montes, unde veniet auxilium mihi (Id. cxx, 1, 2)*. *Auxilium meum a Domino, qui fecit cælum et terram*. Iste mundus a Deo factus est: *Et mundus eum non cognovit*. Dilector mundi, amator operis, contemptor artificis, amotus migret. Rumpe funes a creatura, alliga ad creatorem. Muta amorem, muta timorem. Non enim fa-

ciunt bonos et malos mores, nisi boni vel mali amores. Magnus iste vir, dicit aliquis, bonus est, magnus est. Unde? quæso. Multa novit. Quid diligat quæro, non quid sciat. *Nolite ergo diligere mundum, neque ea, quæ sunt in mundo. Si quis dilexerit mundum, non est charitas Patris in illo, quoniam omnia, quæ in mundo sunt, (utique in dilectoribus mundi; ea, quæ sunt in dilectoribus mundi) concupiscentia carnis est, et concupiscentia oculorum, et ambitio sæculi*. In concupiscentia carnis voluptas est. In concupiscentia oculorum curiositas est. In ambitione sæculi superbia est. Qui tria ista vincit, non ei remanet omnino in cupiditate, quod vincat. Multi rami, sed triplex radix. Quanta mala habet, quanta mala facit carnalis voluptatis appetitio! Inde adulteria, fornicationes, inde luxuria, inde ebrietas. Quidquid trillat sensus illicite, et mentem penetrat suavitate pestifera, addicit carni mentem, deturbat exercitorem, subit servienti imperantem. Et quid poterit homo facere rectum in se ipso perversus?

III. Quæ mala facit turpis curiositas, concupiscentia vana oculorum, aviditas nugacium spectaculorum, invidia stadiorum, nullo præmio consequente confictus certaminum! Certant aurigæ aliquo præmio, litigant pro aurigis populi aliquo præmio (a). Sed delectat auriga, delectat venator, delectat scenicus. Itane honestum delectat turpitudine? Muta etiam cupiditatem spectaculorum. Exhibet Ecclesia menti tue honorabiliora et veneranda spectacula. Modo legebatur passio beati Cypriani. Aure audiebamus, mente spectabamus, certantem videbamus, periclitanti quodam modo timebamus, sed Dei adiutorium sperabamus. Denique vultis nosse cito, quid intersit inter spectacula nostra et theatrica? Nos, quantum in nobis viget sana mens, Martyres, quos spectamus, cupimus imitari. Nos, inquam, sanctos Martyres, quos certantes spectamus, cupimus imitari. Honestè spectator! in theatris cum spectas, insanis, si audes imitari quem diligis. Ecce ego spectro Cyprianum, amo Cyprianum. Si irasceris, maledic mihi, et dic: Talis sis! spectro, delector, quantum valeo, lacertis mentis amplector. Video certatorem, audio victorem. Irascere, ut dixi, et dic mihi: Talis sis! Vide, si non amplector; vide, si non opto; vide, si non cupio; vide, si non indignum me possum dicere; refugere tamen avertique non possum. Specta tu, delectare tu, ama tu. Noli irasci, si dixerò: Talis sis! Sed parco, non dico. Agnosce amicum. Spectacula muta mecum. Tales amemus, quos imitari, quantum valemus, optemus. Sed infamis est ille, qui spectatur; qui spectat, honestus est. Cesset cupiditas emptoris, et nulla erit turpitudine venalis. Infamiam spectando confirmas. Quid provocas, quod accusas? Miror, si amati tui non te aspergit infamia. Sed non te aspergat, immaculata maneat honestas, si potest, spectatrix libidinum, emptrix turpium voluptatum. Audeo prohibere spectacula? Audeo prohibere? Audeo plane. Dat mihi fidu-

(a) De ejusmodi contentionibus varia in Martialis Epigram. et in Scriptoribus Hist. Aug.

ciam locus iste, et qui me constituit in isto loco. Fotuit sanctus Martyr sævientes sustinere Paganos. ego non audeam audientes instruere Christianos? Ego metuam tacitas offensiones, cum ille contempserit apertos furores? Dicam prorsus. Certe redarguar in cordibus audientium, si falsa dico. Optime facit, omnino optime facit antiqua disciplina Romana, quæ omne genus Illistrionum infamni loco deputavit. Non illis ullus honor in Curia, non saltem in plebeia (a) tribuitur. Undique ab honestis remoti, et honesti venales (b) præpositi. Quid a te propter dignitatem Decurii (c) removisti, et propter voluptatem tibi in theatro posuisti? Consonet dignitati tuæ voluptas tua. Et ipsi miseri addicti sunt spectantium cupiditatibus, spectantium insanientibus voluptatibus. Remove ista omnia, et liberantur. Misericordiam in illos facit, qui spectare noluerit.

IV. Dicta sint hæc de concupiscentia oculorum. Ambitio sæculi quantum mali habet! Ibi omnis superbia. Et quid est pejus superbia? Sententiam Domini audi. *Deus superbis resistit; humilibus autem dat gratiam* (Jacobi iv, 6). Ergo et ambitio sæculi maligna est. Dicit aliquis: Sine illa non possunt esse sæculi Potestates. Prorsus possunt. Nescio, quis auctor ipsorum ait: Suam quisque culpam auctores ad negotia transferunt (d). Prorsus possunt. Rector est in potestate constitutus. Erigat, et rexit. Sed humana mens pergit in elationem. Frenetur elatio. Hominem se esse cognoscat, qui de homine judicat. Dispar est dignitas, sed communis est ipsa fragilitas. Hoc qui pie, sancteque cogitat, et habet potestatem, et non pergit in elationem. Vicis ista omnia Cyprianus. Quid enim non vicit, qui vitam ipsam omnibus tentationibus redundantem contempsit. Mortem illi minatus est judex; ille confessus est Christum, paratus mori pro Christo. Ubi mors venerit, nulla remanebit ambitio, nulla curiositas oculorum, nulla appetitio sordidarum et carnalium voluptatum. Una vita contempta omnia superantur.

V. Beatus ergo Cyprianus laudetur in Domino, quia omnia ista vicit. Quando hoc posset, si non adjuvisset Dominus? Quando vinceret, si non spectator, qui coronam parabat vincenti, subministraret vires laboranti? Gaudet plane et ipse, gaudet pro nobis, non pro se, quando in Domino laudatur. Mitis enim est valde, et scriptum est: *In Domino laudabitur anima mea. Audiant mites, et lætentur* (Psal. xxxi, 3). Mitis erat. In Domino vult animam suam laudari. *In Domino laudetur anima ejus. Honoretur etiam corpus ejus. Quia Pretiosa in conspectu Domini mors Sanctorum ejus* (Id. lxxii, 1). Sancte celebretur, tanquam a Christianis celebretur. Non enim aram

constituimus, tanquam Deo, Cypriano, sed Deo vero aram fecimus Cyprianum (a).

SERMO XV.

Item in Natali Cypriani Martyris (b).

SYNOPSIS.

I. Gaudium de religiosa populi frequentia, et victoria Martyrum. II. Delusa Persecutorum a Martyribus consilia. III. Ecclesia Persecutorum victrix. IV. Persecutorum, ut Christi, ita Cypriani multi conversi.

I. PSALMUM cantavimus: *Benedictus Dominus, qui non dedit nos in venationem dentibus eorum* (Psal. cxxiii, 6). Donis Dei debita gratulatio. *Benedictus Dominus, qui non dedit in venationem dentibus eorum.* Vox est certe gratulationis, et digna gratulatio. Et quando tantis donis divinis humana sufficit gratulatio? Quando in isto loco beatissimus Martyr sacrum sanguinem fudit, nescio utrum tanta hic fuerit turba furentium, quanta nunc est multitudo laudantium. Iterum dico; delectat enim me, populum videre in domo Domini religiosissime in hunc locum convenientem, et tempora temporibus comparare. Unde iterum dico, et repeto, et vestris sensibus, quanta possum, devotione commendo: Quando in isto loco beatissimus Martyr sacrum sanguinem fudit, nescio utrum tanta hic fuerit turba furentium, quanta nunc est multitudo laudantium. Sed, etsi fuit, fuit *Benedictus Dominus, qui non dedit nos in venationem dentibus eorum.* Quando occidebant, se vicisse credebant. Vincebantur a morientibus, et gaudebant, si vincebantur. Utique furebant. Abscessit ergo turba furentium, successit multitudo laudantium: Dicat, dicat multitudo laudantium: *Benedictus Dominus, qui non dedit nos in venationem dentibus eorum.* Dentibus quorum? Dentibus inimicorum, dentibus impiorum, dentibus persecutorum Jerusalem, dentibus Babylonice, dentibus civitatis inimicæ, dentibus turbæ in sceleribus insanientis, dentibus turbæ Dominum persequentis, creatorem deserentis, ad creaturam se convertentis, manu facta colentis, eum a quo facta est, contemnentis. *Benedictus Dominus, qui non dedit nos in venationem dentibus eorum.*

II. Vox Martyrum est. Eorum profecto vox est, qui pro Christi nomine occidi, quam negando Christum vivere maluerunt. Si ergo illi occidere voluerunt, isti occisi sunt, fecerunt, quod voluerunt illi, passi sunt isti, quomodo: *Benedictus Dominus, qui non dedit nos in venationem dentibus eorum?* Qualis gratulatio est: *Benedictus Dominus, qui non dedit*

(a) Confer finem sermonem CCCXIII. et Serm. CCCX. n. 2. T. V. editi. Maur.

(b) In Codice fol. 37. p. 2. inscriptus: *Item Sermo sancti Augustini ep. De Martyrum, et Ecclesie in illis victoria.* Sermo fortasse notatus a Possidio in *Indiculo Opp. c. 8. De Venatoribus Dei et sæculi.* Psalmi enim versiculus, qui supra citatur, exponitur de dentibus persecutorum, et de dentibus Ecclesie, ut in decursu liquet. Locandus in Editione post præcedentem XIII.

(a) In Conventu plebis aliquo
(b) Logo: *Vernales*, i. e. Servi domi, et in tamula nati.
(c) Seu Decurionatus, quod munus in Coloniais et Municipiis Senatorii instar erat.
(d) An Seneca *epist. 50 ad Lucil. Ut intengas tua vitia esse, quæ putas rerum?*

nas in venationem dentibus eorum? Quia persecutores non occidere, sed devorare voluerunt, id est, in corpus suum transferre. Pagani erant, impij erant, dæmonum et idolorum cultores erant. Hoc nos facere volebant, quando devorare cupiebant. Intendite, quid cibo faciamus, quando manducamus. Quid utique facimus, nisi in corpus nostrum transferimus? Erat torpore impiorum, devoraverunt eos, qui eis ad impia consenserunt. In eorum corpus procul dubio transierunt. Martyres ergo illi instantibus, ut Christus negaretur, et idolum adoraretur, resisterunt constanter, idolum spreverunt, Christum confessi sunt, in corpus eorum consentiendo non transierunt. Dicant, dicant, gloriose dicant, feliciter dicant, veraciter dicant: *Benedictus Dominus, qui non dedit nos in venationem dentibus eorum.* Retia perfidia est, retia impietas est, retia Christi negatio est. Extenta sunt retia. Audis venantes. Si vis cavere venantes, contemne terrentes. Nostis, quid faciunt venatores. Ex alia parte tendunt retia, ab alia parte terrent feras, quas cogunt in retia. Malum times, quo terreris? Pejus est, quo fugis. Ergo Martyres sancti videntes, ubi venatores tetenderunt retia (ad hoc enim mortem persecutor minabatur, ut Salvator negaretur) passi sunt, sed patiendo non sunt capti. Quali sagina præda, quali pinguedine venationis Babylon impia pasceretur, si a Cypriano episcopo Dominus negaretur. Quali sagina, quali venatione, quam optima præda Babylon impia pasceretur, si a Cypriano episcopo, doctore gentium, frustratore idolorum, proditore dæmoniorum, lucratore Paganorum, confirmatore Christianorum, inflammatore Martyrum. Si ergo a tali et tanto Viro Dominus negaretur, quali venatione Babylon impia lætaretur! *Benedictus Dominus, qui non dedit nos in venationem dentibus eorum.* Sævierunt, persecuti fuerunt, torserunt, incluserunt, alligaverunt, percusserunt, incenderunt, bestiis subreperunt (a). Non est Christus negatus, Confessor Domini est coronatus. Illi sævitiam perdidērunt, gloriam Martyres invenerunt. *Benedictus Dominus, dicat populus christianus, dicat omnino, decet, ut dicat: Benedictus Dominus, qui non dedit nos in venationem dentibus eorum.* Modo, dicat, hic locus impletur populo confidentium, impletur populo unum verum Deum adorantium. Dicat: hic locus; tunc enim seges ista seminabatur, quando ille locus sanguine Martyris rigabatur. Noli mirari, Terra, fertilitatem tuam, si rigata es, ut hoc pulchrales.

III. Ergo *Benedictus Dominus, qui non dedit nos in venationem dentibus eorum.* Quibus enim viribus nos erepti sumus de dentibus impiorum? Nihil nobis arrogamus, non hoc nos: ræ potestati tribuimus. *Benedictus Dominus, qui non dedit nos in venationem dentibus eorum.* Quid enim eramus, quando terrebamur infirmi a fortibus, humiles a sublimibus, egenes a divitibus, indigentes ab abundantibus? Quid

(a) Ita membrance. Fortasse: *subjecerunt, subtraverunt.*

eramus, nisi *Auxidium nostrum esset in nomine Domini ejus, qui fecit caelum et terram (Psalm. cxviii, 8)?* Exulta, exulta, Jerusalem, exulta et tu non data in dentes venantium. Exulta et tu. Habes et tu dentes. *Dentes tui, sicut grex detonsarum.* Habes et tu dentes, o sancta Jerusalem, Civitas Dei, Ecclesia Christi, habes et tu dentes. Tibi dicitur in Cantico Cantico: *Dentes tui, sicut grex detonsarum ascendens de lavacro, quæ omnes geminos creat, et sterilis non est in illis (Cant. iv, 2, et vi, 5).* Bene, bene, quod non timuisti dentes Babylonix. Dentes Babylonix potestates sæculi fuerunt, dentes Babylonix doctores illicitorum sacrorum fuerunt. His dentibus data non es. Agnosce dentes tuos. Fac tu, quod illi facere voluerunt. Converti te. Et tu habes dentes. *Dentes tui, sicut grex detonsarum.* Quid est *Detonsarum?* Sarcinas sæculares ponentium. Quid est *Detonsarum?* Ponentium vellera, tanquam onera sarcinæ sæcularis. Illi erant dentes tui, de quibus scriptum est in Actibus Apostolorum, quia vendiderunt omnia sua, et pretia rerum suarum ante pedes Apostolorum posuerunt, ut distribuereur unicuique, sicut opus erat (Act. iv, 35). Percepisti vellera detonsarum tuarum. Ascendit grex ille de lavacro Baptismatis sancti. Omnes pepererunt, quia duo præcepta charitatis impleverunt. Meministis, recordati estis, tanquam instructi acclamastis, cum duo præcepta charitatis commemorarem; quæ autem essent, non dixi, et tamen indicium cordis vestri voce suscepi. Agnovistis. Dicam tamen propter eos, qui ad Ecclesiam rarius accedunt. Dominus dicit, Magister veracissimus dicit, Princeps Martyrum dicit: *Dilige Dominum Deum tuum in toto corde tuo, et in tota anima tua, et in tota mente tua, et dilige proximum tuum tanquam te ipsum. In his duobus præceptis tota Lex pendet et Prophetæ (Matth. xxii, 37-40).* Dentes ergo tui in Deo vicerunt, quia tales geminos pepererunt. Tibi dicitur habenti tales dentes, tibi dicitur, o Ecclesia, in figura beatissimi Petri: *Surge, macta et manduca (Act. x, 13).* Surge. Petro dictum est, quando vas submissum de cælo in figura animalium omnis generis portabat esurienti Petro, id est, avidæ Ecclesiæ, *Surge, quid esuris? Surge, cibus tibi paratus est. Dentes habes; Macta et manduca.* Occide, quod sunt; fac, quod es. Occide quod sunt, verte in quod es. Bene audisti tales dentes habens, bene mactasti, bene manducasti. Ipsos judices, quos non timuisti, ad te attraxisti; ipsas sæculi potestates, quas non timuisti, in te convertisti; sævientes sprevisi; honorantes fecisti. Impletum est, quod Domino tuo promissum est: *Et adorabunt eum omnes reges terræ, omnes gentes servient illi (Psalm. lxxi, 11).*

IV. Hæc persecutores non credebant, quando sæviebant. Quam multi ex ipsis persecutoribus, qui viderunt beatissimum Cyprianum fundentem sanguinem, genua flectentem, cervicem percussori præbentem, hic viderunt, hic spectaverunt, hic de tanto spectaculo exultaverunt, hic, hic morienti insultave-

runt. Quam multi ex eis, quod non dubito, postea crediderunt. Non dubitandum, sine dubitatione credendum est. Judæi Christi interfectores, qui pendente illo caput agitaverunt insultantes, et in illo verba, quæ voluerunt, dixerunt exultantes, postea in ipsum Dominum, quem crucifixerunt, crediderunt. Hæc enim poterat vacare vox Medici in cruce pendentis, et medicamentum sanitatis phreniticis de suo sanguine facientis? Non poterat ergo vacare, et inanis esse vox illa: *Pater, ignosce illis, quia nesciunt quid faciunt* (Luc. xxiii. 34). Non plane vacavit. Erat ibi multitudo eorum, propter quos hæc vox de ore resonavit Veritatis. Nam postea facto miraculo, adveniente de cælo Spiritu sancto, cum linguis omnium gentium Apostoli loquerentur, stupentes repentinum miraculum, subito compuncti, ad eum, quem occiderunt, conversi sanguinem, quem scævientes suderunt, credentes biberunt. Hoc plane et de beato Cypriano Christi sancto Martyre nullo modo est dubitandum, quod plurimi eorum, qui occisum impie spectaverunt, in ejus Dominum crediderunt, et forte etiam ipsi imitando pro Christi nomine sanguinem funderunt. Postremo de illis incertum sit. De illis, qui tunc huic loco affuerunt, qui percussum in isto loco sanctum Cyprianum viderunt, incertum sit, utrum crediderint. Certe isti omnes, aut pene omnes, quorum voces audio exultantium, filii sunt insultantium.

SERMO XVI.

In Natali Martyrum Scillitanorum (a).

SYNOPSIS.

I. Exemplo Martyrum Christianus nec propter superflua, nec propter necessaria mundi bona negandus. II. Amor proximi unde, et qualis. III. Salus et Amicus, duo necessaria, quomodo respicienda. IV. Certamen Martyris cum Persecutore de superfluis. V. Certamen Martyris cum Persecutore de necessariis. VI. Quibus modis negetur Christus. VII. Constantiæ merces in cælo.

I. MARTYRES sancti, testes Dei, ne vivendo morentur, moriendo vivere maluerunt, ne timendo

(a) In Codice fol. 39. inscriptus: *Sermo sancti Augustini ep. in Natali sanctorum Martyrum Scillitanorum.* Passi sunt hi Carthagine circa A. C. 200. numero, ut videtur, duodecim, oriundi ex oppido Scilla, aut Scillite Provinciæ Proconsularis Africae. Acta eorum alia extant apud Baronium ad A. C. 202. alia e Bibliotheca Eccl. Tolet. a. ud Bollandistas T. IV. Julii ad diem XVII. quo illorum memoria agitur. In illorum Basilica Carthagine Augustinus sermonem habuit in Editione CLV. Cum vero Possidius in *Indiculo Opp. c. 9. Tractatus duos* notet, de altero ita Guil. Cuperus in *Act. SS. T. cit. p. 206.* Cum is *Sermo nusquam inter Augustini Opera ne quidem notissime edita compareat, existimo eum aut excidisse, aut etiamnum alicubi cum pulvere luctari.* En jam non amplius indecoro pulvere sordidum Martyrum ipsorum cultus, et Reliquie Hispaniam, Galliam et Italiam pervaserunt, partimque Romæ in SS. Joannis et Pauli Aede in monte Caelio quiescunt, quem Titulum, dum hæc commentarer, orabat Joseph Card. Garampus, vir pietate, doctrina, hominum litteratorum amore, sacraque dignitate vere eminentissimus, mihi quæ ab illo jam tempore, quo summi Pontificis ad Aulam Cæsaream legatione fungebatur, faventissimus, qui has Mentis Augustiniane Reliquias avidissime prestolabatur. Verum, antequam typis absolverentur, ipsius, ut pie speramus, Augustini consortio propius admotus est Romæ IV. Non. Majas. — Sermo hic porro in Editione post præcedentem XIII. collocari posset.

SANCT. AUGUST. XI.

mortem negarent vitam, amando vitam contempserunt vitam. Ut negaretur Christus, vitam promittebat inimicus, sed non qualem Christus. Credentes ergo, quod a Salvatore promittebatur, riserunt, quod persecutor comminabatur. Fratres, quando Solemnia Martyrum celebramus, exempla nobis proposita noverimus, quæ imitando assequamur. Non enim istam faciendo frequentiam, augemus Martyrum gloriam. Illorum corona populis nota est Angelorum. Nos, quod passi sunt, cum legeretur, audire potuimus. Quod autem acceperunt, *Nec oculus vidit, nec auris audivit* (1 Cor. II, 9). Bona mundi hujus alia sunt superflua, alia necessaria. Hinc paululum, ut loquamur, attendite, et distinguamus, si possumus, quæ sint bona hujus mundi superflua, quæ necessaria, ut videatis, non esse negandum Christum nec propter superflua, nec propter necessaria. Superflua mundi hujus quis enumerat? Si ea commemorare voluerimus, magnas moras faciemus. Dicamus ergo necessaria. Quæcumque alia erunt, hæc erunt superflua. Necessaria sunt in hoc mundo duo ista; Salus et Amicus. Ista sunt, quæ magni pendere, quæ non debemus contemnere. Salus, et Amicus naturalia bona sunt. Fecit Deus hominem, ut esset et viveret. Salus est. Sed, ne solus esset, Amicitia quæsitæ est. Incipit ergo Amicitia a conjuge et filiis, et progreditur usque ad alienos. Sed, si consideremus, unum nos habuisse patrem, et unam matrem, quis erit alienus? Omni homini proximus est omnis homo. Interroga naturam. Ignotus est? Homo est. Inimicus est? Homo est. Hostis est? Homo est. Amicus est? Maneat amicus. Inimicus est? Fiat amicus.

II. Ad hæc duo in hoc mundo necessaria, Salutem, et Amicum, venit peregrina sapientia. Invenit omnes stultos, errantes, superflua colentes, temporalia diligentes, æterna nescientes. Hæc Sapientia stultis amica non fuit. Cum ergo stultis amica non esset, et a stultis longe esset; assumpsit proximum nostrum, et facta est proxima nostra. Hoc mysterium Christi est. Quid tam longe, quam stultitia a sapientia? Quid tam proximum, quam homo, et homo? Quid tam longinquum, inquam, quam a stultitia sapientia? Ergo suscepit hominem sapientia, et facta est homini proxima per id, quod erat proximum. Et ecce, quoniam dixit homini ipsa sapientia: Ecce pietas est sapientia; ad sapientiam vero hominis pertinet credere Deum, quia hoc est pietas, data sunt nobis duo præcepta: *Dilige Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, et ex tota anima tua, et ex tota mente tua.* Alterum: *Dilige proximum tuum tanquam te ipsum* (Luc. x, 27). Et ille, qui hoc audivit, ait: *Et quis est mihi proximus* (Ibid. 29). Putabat dicturum Dominum: Pater tuus, et mater tua, conjux tua, filii tui, fratres tui, sorores tuæ. Non hoc respondit, sed qui volebat commendare omnem hominem omni homini proximum, instituit narrationem. *Homo, inquit, quidam.* Quis quidam? Tamen homo. *Homo quidam.* Quis ergo homo? Quidam, sed tamen homo. *Descendebat de Jerusalem in Jericho, et incidit in* (Vingt-huit.)

latrones (Luc. x, 30). Ipsi dicuntur in latrones, qui et insequuntur nos. Vulneratus, spoliatus, semivivus, h. via relictus a transeuntibus, a sacerdote, a levita contemptus est, a Samaritano autem transeunte animadversus est. Accessum est ad eum, inspecta cura, levatus est in iumentum, perductus ad stabulum, jussu est curam ei adhiberi, sumptus impensus est. Interrogatur, qui interrogaverat: Quis erat huic semivivo proximus? Quia duo contempserant, et contempserant proximi, accessit extraneus. Iste enim homo Jerosolymitanus proximos habebat sacerdotes. et levitas, Samaritanos alienigenas. Transierunt proximi, et extraneus factus est proximus. Quis ergo erat huic homini proximus? Dic tu, qui interrogaveras dicens: *Quis est mihi proximus?* Jam responde, quod verum est. Interrogaverat superbia. Loquatur natura. Quid ergo ait? *Credo, qui cum illo fecit misericordiam.* Et Dominus ad illum: *Vade, et tu fac similiter (Ibid. 37).*

III. Redeamus ad causam. Jam tria videmus: Salutem, Amicum, Sapientiam. Sed Salus et Amicus etiam de hoc mundo; aliunde Sapientia. Propter Salutem victus et tegumentum, et, si mala valetudo occurrerit, medicina. Salvis autem salvus loquens Apostolus ait: *Est autem quæstus magnus pietas cum sufficientia. Nihil, inquit, intulimus in hunc mundum, sed neque auferre aliquid possumus. Victum et tegumentum habentes his contenti simus.* Ista sunt necessaria propter salutem. Quæ autem propter superflua Nam qui volunt, inquit, *divites fieri (propter superflua utique) incidunt in tentationem, et laqueum, et desideria multa stulta et noxia, quæ mergunt hominem in interitum et perditionem.* Ubi ergo Salus? Ergo propter Salutem *Victum, et tegumentum habentes his contenti simus (1 Tim. vi. 6, 9).* Propter Amicum quid? Quid tibi amplius potuit dici, quam: *Dilige proximum tuum tanquam te ipsum?* Ergo Salus tibi, Salus sit et amico tuo. Propter tegumentum amici: *Qui habet duas tunicas communicet cum non habente.* Propter victum amici: *Et, qui habet escas, similiter faciat (Luc. iii, 11).* Pascaris, pascis; vestiris, vestis. Ista de hoc mundo; aliunde autem, quod est sapientia, discis et doces.

IV. Constituite jam vobis ante oculos agonem Martyrum. Venit iniuriens, cogit Christum negare. Sed adhuc blandientem inducunt, non sævicentem. Promittit divitias et honores. Superflua sunt. Qui talibus donis tentantur, ut Christum negent, nondum accesserunt ad agonem, nondum certamen invenerunt (a), nondum hostem antiquissimum vera pugna provocaverunt. Contempsit autem, cui talia promittebantur, Vir fidelis, et ait: Ego propter divitias negabo Christum? Ego propter divitias negabo divitias? Ego propter aurum negabo thesaurum? Nempe ille est: *Qui propter rids pauper factus est, cum dives esset, ut ejus paupertate nos ditaremur (2 Cor. viii. 9)?* Nempe ille est, de quo item ait Apostolus: *In quo*

(a) Malo: sperant.

sunt omnes thesauri sapientie et scientie absconditi (Coloss. ii, 3)? Attendis, quod promittis, quia non potes videre, quod tollere conaris. Ego fide video, quod mihi vis auferre, tu oculis carnis, quod vis dare. Meliora sunt, quæ cordis oculos intuetur, quam quæ oculus carnis videt. Quæ enim videntur, temporalia sunt, quæ autem non videntur, æterna. Contemno ergo dona tua, inquit fidelis anima, quia temporalia sunt, superflua sunt, caduca sunt, volatica sunt, plena sunt periculis, plena tentationibus. Nemo hæc habet, quando vult, perdit et quando non vult. Contemptus est promissor; accedit alius, id est, persecutor. Contemptus est blandiens; esse incipit sæviens. Contemptus est coluber; in leonem conversus est. Non vis, inquit, accipere a me divitias ampliores? Si Christum non negaveris, auferam, quas habes. Adhuc in superflua mea sævis. *Sicut noracula acuta fecisti dolium (Psal. li, 4).* Capillos radis, cutem non præcidis. Aufer etiam ista mihi. Imo, quoniam videbas, quod pauperibus exinde dabam, hospites suscipiebam, quod monuerat Paulus, faciebam. *Præcipe, inquit, divitibus hujus sæculi, præcipe, non superbe sapere, neque sperare in incerto divitiarum, sed in Deo vivo, qui præstat nobis omnia abundanter ad fruendum. Bene faciant, divites sint in operibus bonis, facile tribuant, communicent, thesaurizent sibi fundamentum bonum in futurum, ut apprehendant veram vitam (1 Tim. vi, 17-19).* Hæc mihi auferens, ista opera facturus non sum. Numquid apud Deum ideo minor ero, quia volo, et non possum? An usque adco surdus sum adversus vocem Angelorum: *Pax in terra hominibus bonæ voluntatis (Luc. ii, 14)?* Tolle ergo superflua mea. *Nihil intulimus in hunc mundum, sed neque auferre aliquid possumus. Victum et tegumentum habentes eo contenti simus (1 Tim. vi, 8).*

V. Sed ait persecutor: Tollo victum, tollo tegumentum. Accessum est ad certamen. Ferventius sæviebat inimicus. Transita sunt superflua, perventum est ad necessaria. *Ne discedas a me, quoniam tribulatio proxima est (Psal. xxx, 11, 12)!* Nihil tam proximum animæ suæ, quam caro sua. Fames, et sites, et æstus in carne sentis. Mi te volo videre, Martyr bone! Testis Dei! Vide, inquit, vide! *Quis nos separabit a charitate Christi?* Quid est, quod minaris? Tollo victum, tollo tegumentum. *Tribulatio? an angustia? an fames? an nuditas (Rom. viii, 35)?* Minetur ex altera parte: Tollo amicum, occido charissimos tuos ante oculos tuos, conjugem et filios trucidabo! Occidis, occidis! Non negent, et non occidis. Quid est, quia non me terres de me, terres me de meis? Si non negaverint, meos non occidis; si negaverint, alienos occidis. Adhuc addat persecutor, et sæviat, et dicat: Si tuos non caras, te ipsum huic luci auferam. Huic luci? Numquid æternæ luci? Cui luci me auferes? Quam communem habeo et tecum? Non est magna, quam vides et tu. Ego pro hoc lumine non negabo lumen. *Erat lumen verum (Joan. i, 9).* Novi, cui dicam: *Quoniam apud te fors vitæ, et in lumine tuo videbimus lumen*

(*Psal.* xxxv, 10). Tolle vitam, tolle lumen. Habebo vitam, habeo lumen. Habebo vitam, tibi te non patiar interfectorem, habeo lumen, quod mihi, non dicam tu, sed nec ulla nox possit auferre. Vicit Martyr, an aliquid aliud est, ubi majus certamen spectare debeamus? Non minatur mortem; sævit in salutem, exarat unguis, excruciat tormentis, urit flammis, admovet bestias; et hic vincitur. Quare vincitur? *Quia in his omnibus supervincimus per eum, qui dilexit nos (Rom. viii, 37).*

VI. Ergo, fratres mei, non negetur Christus propter superflua, non negetur propter necessaria. Nullus ipso est magis necessarius. Necessaria diceliam: Salutem et Amicum. Peccas propter Salutem, et negas Christum. Amando Salutem non habebis Salutem. Peccas propter Amicum tuum, et, ne illum offendas, negas Christum. Ille me miserum! Aliquando erubescendo negatur. Non sævit persecutor, non expoliatur deprædator, non incumbit tortor; tantum ne displiceas amico tuo, negas Dominum tuum. Video, quid tibi abstulerit amicus, ostende, quid dabit. Quid dabit? Ipsas amicitias, per quas pecces, per quas involvaris, per quas inimicus Dei efficiaris. Iste tibi amicus non esset, si tu tibi esses. Sed quoniam ipse inimicus es tibi, amicum putas inimicum tibi. Unde autem ipse inimicus es tibi? Quia amas iniquitatem. *Qui autem amat iniquitatem, odit animam suam (Psal. x, 6).* Sed non negatur Christus ut amico impio et perverso placeatur, non negatur, sed ab impio vituperatur, ab impio accusatur, et a fidei erubescendo non defenditur, deservit, tacetur, non prædicatur. Sævit lingua blasphemantis, et nulla est laudantis. Quanta mala committuntur quasi præ necessariis, pro victu, pro tegumento, pro salute, pro amico, et omnia ista, quæ appetuntur, magis pereunt! Si vero præsentia contempseris, dabit tibi Deus æterna. Contemne salutem, habebis immortalitatem. Contemne mortem, habebis vitam. Contemne honorem, habebis coronam. Contemne amicum hominem, habebis amicum Deum. Sed illic, ubi amicum habebis Deum, sine amico proximo non eris. Ibi tecum amici erunt, quorum facta et confessiones paulo ante legebantur (a).

VII. Audivimus Viros fortiter agentes, viriliter confitentes. Audivimus et Fœminas (b) non tanquam fœminas tenentes Christum, oblitæ sexum. Ibi erit cum istis illa amicitia, ubi nulla erit carnis concupiscentia, et sola erit cum amicis ad fruendum sapientia. Ecce quid perdimus, si ea hic amaverimus, et Christum negaverimus! Proximus ibi nos non terret, si moriatur. Nullus ibi luctus, ubi æterna vita erit, nec illud necessarium est; *Victum et tegumentum habentes his contenti sumus.* Vestis nostra immortalitas erit, cibus iste claritas erit, vita æterna erit, nec opera ibi bona, quæ ab his appellantur, faciemus. Ad ea non perveniemus, si hic ea non

(a) Martyrum nempe Scillitanorum.

(b) In utriusque scilicet supra cit. loquentes iaducuntur.

fecerimus. Non tibi dicetur: *Frange esurienti panem tuum (Isai. lviii, 7)*, ubi fames non erit. Non tibi dicetur: *Suscipe hospitio*, ubi nullum invenies peregrinum. Non tibi dicetur: *Libera oppressum*, ubi nullus inimicus erit. Non tibi dicetur: *Concorda litigiosum*, ubi pax æterna erit. Videte, fratres mei, quomodo hic toleretur querendo. Ibi eam habebimus, ubi perire non possumus. Salutem queris? Contemne, et habebis. Negas Christum timendo offendere amicitias hominum. Conflere Christum, et amica tibi erit civitas Angelorum, civitas Patriarcharum, civitas Prophetarum, civitas Apostolorum, civitas omnium Martyrum, civitas omnium bonorum Fidelium. Christus ipse *Fundavit eam in æternum (Psal. xlvii, 9).*

SERMO XVII.

In solemnitate SS. Machabæorum (a).

SYNOPSIS.

- I. Effata Evangelica ad omnes ætates pertinent. II. Expositio Parabolæ de Turris fabrica, et de duobus Regibus. III. Adolescens dicit cum Christo congressus. IV. Post Apostolos et Judæi conversi, et deinceps multi Christiani rebus suis renuntiarunt. V. Quomodo probanda Christo fides vel in quotidianis. VI. Ad probandam fidem excitare debent Promissa. VII. Machabæorum. Certamen collatum profanis Spectaculis. VIII. Dehortatio a profanis Spectaculis. IX. Dehortatio continuata.

I. Evangelium, et verbum Dei vivum, medullas animæ penetrans, et cardinem cordis inquirens salubriter profertur omnibus nobis, nec quemquam palpat, si se homo non palpet. Ecce propositum est nobis velut speculum, in quo nos omnes aspiciamus, et, si quid de facie nostra forsitan maculosum occurrerit aspectibus nostris, cura sollicita detergamus, ne rursus inspecto speculo erubescamus. Turba enim Dominum sequebatur, sicut, Evangelium cum legeretur, audivimus, et conversus locutus est ad eos, qui eum sequebantur. Nam, si ea, quæ dixit, solis illis duodecim Apostolis loqueretur, poterat unusquisque nostrum dicere: Illis dixit, non nobis. Aliud videtur pertinere ad pastores, aliud ad greges. Sequentibus turbis dixit, ergo et nobis omnibus, et verbis omnibus dixit. Non, quia tunc nondum eramus, ideo nobis non esse dictum putare debemus. In illum enim et nos credimus, quem illi viderant, illum nas fide tenemus, quem illi oculis conspexerunt. Neque enim oculis carnalibus videre Christum, magnam fuit. Si hoc magnum fuisset, Judæorum gens prima salutem invenisset. Certe enim et illi viderunt, et ta-

(a) In Codice fol. 40, p. 2. inscriptus Sermo sancti Augustini ep. in Natale sanctorum Machabæorum. Illustris Sermo post commentationem in Luc. xiv, 28, et Math. xix, 16. animalisque ad perseverantiam Fidelibus in profana Spectacula invehitur. Habitus est ab Augustino Bulhe Regie rogatu Episcopi Civitatis. Prædicabat enim Noster, ut ait Possidius Vitæ c. 8. non in una tantum regione, sed ubicumque rogatus venisset. Insuper Editio post sermonem CCC.

men contempserunt, et tamen visum et contemptum insuper occiderunt. Nos autem certe non vidimus, et tamen credimus, et tamen, quem oculis non conspeximus, corde suscepimus. Unde dixit cuidam suo, qui tunc erat inter duodecim: *Quia vidisti, credidisti. Beati, qui non vident, et credunt (Joan. xi, 29)*. Si enim modo præsens esset in carne Dominus et Salvator noster Jesus Christus, et stans taceret, quid nobis prodesset? Si autem loquendo profuit, et modo loquitur, cum Evangelium recitatur. Verumtamen et præsentiâ sua multa prestat, ut Deus Ubi autem non est Deus, aut quando absens est Deus? Tu noli esse absens a Deo, et tecum est Deus. Maxime, quia ipse promisit, et promissum ejus conscriptum quodam modo chirographum detinemus. *Ecce ego vobiscum sum usque in consummationem sæculi (Matth. xxvii, 20)*. Sed nos prævidebat, nobis promittebat.

II. Redcamus ergo, et audiamus quid dixit, et, sicut dixi, inspiciamus nos, et, quidquid nobis deesse invenerimus, ad formam pulchritudinis, quæ placet oculis ejus, tota diligentia excolamus. Et, quia nos non sufficimus, illum in adiutorium invocemus. Reformet, qui formavit, recreet, qui creavit, ut perfectos recondat, qui condidit. Hoc ergo dixit: *Quis est homo, qui vult turrim ædificare, et non sedens primum computat, si habet sumptus, unde perficiat? Ne forte incipiat ædificare, et non impleat, et transcuntes homines dicant: Ecce homo, qui cæpit ædificare, et non potuit perficere. Aut quis est iterum Rex, qui vadit gerere contra alium Regem bellum, et non prius considerat, utrum sit idoneus cum decem millibus occurrere illi, qui habet viginti millia? Alioquin, cum adhuc ille longe est, mittit legatos quærens peccem. Et ad istas duas similitudines conclusit ita: Sic, qui non renuntiat omnibus, quæ sunt ejus, non potest esse meus discipulus (Luc. xiv, 28-33)*. Si soli illi Discipuli vocarentur, nobis non esset dictum. Quia vero, sicut Scriptura testatur, omnes Christiani discipuli Christi sunt: *Unus est enim, inquit, vester magister Christus (Matth. xxiii, 10)*, ille solus Christi se neget esse discipulum, qui Christum negat magistrum. Neque enim, quia de superiore isto loco loquimur vobis, ideo magistri vestri sumus. Ille est enim omnium magister, cujus cathedra est super omnes cælos, sub illo in unam scholam convenimus, et vos et nos condiscipuli sumus; sed movemus vos, quomodo solent majores scholæ. Turris, et sumptus, fides, et patientia. Turris fides, patientia sumptus sunt. Si quis impatiens fuerit ad toleranda mala mundi hujus, defecit sumptibus. Rex malus cum viginti millibus diabolus est, rex cum decem millibus Christianus est. Simpliciter contra duplicem, veritas contra falsitatem, quia simplicitas contra duplicitatem. Esto simplici corde. Noli easo hypocrita, aliud ostentans, aliud agens, et vincis eum duplicem, qui transfiguratur se velut Angelum lucis. Unde isti, ubi illi sumptus? Ubi perfecta illa simplicitas, et omnino stabilis, atque inconcusissime perseverans? In eo, quod sequitur, quod durum videtur. Hoc est, quod dixi, quia sermo Dei ne-

minem palpat. *Sic, inquit, qui non renuntiat omnibus, quæ sunt ejus, non potest esse discipulus. Multi hoc fecerunt, et se ipsos examina verunt (a), antequam tempus persecutionis urgeret, et renuntiaverunt omnibus, quæ sunt mundi, et secuti sunt Christum. Inde fuerunt Apostoli, qui dixerunt: Ecce nos dimisimus omnia, et secuti sumus te (Luc. xviii, 28)*. Nec ipsi magnum aliquid dimiserunt, quia omnes pauperes fuerunt, sed magnas prorsus dimisisse iudicantur facultates, qui vicerunt omnes cupiditates.

III. Denique Discipuli tunc dixerunt hoc Domino, quando dives ille tristis abcessit, qui consilium vite æternæ, sicut petierat a Magistro veracissimo, audivit. Ipse enim venit ad Dominum dives quidam adulescens, et ait illi: *Magister bone. Quid boni faciam, ut vitam æternam consequar (Matth. xix, 16)*? Credo inter delicias affluentissimas divitiarum suarum pungebatur stimulo future mortis, et contabescebat, et, quia nihil eorum, quæ possidebat, ad inferos secum portare poterat, sciebat, et inter magnas carnis et piæ animæ gemebat. Dicebat, ut existimandum est, apud semetipsum circumfusum affluentia divitiarum suarum: *Bona sunt, pulchra sunt, delicioza sunt, dulcia sunt; sed una hora illa novissima quando venerit, cuncta relinquenda sunt. Nihil eorum hinc auferendum est. Restat vita et sola conscientia, restat post corpus animæ vita, et sola conscientia. Quæ, si erit (b), non jam vita, sed mors altera, peiorque dicenda est. Nihil enim pejus illa morte, ubi mors non moritur. Hoc ille quia inter suas delicias cogitabat, habens tanta bona venit ad Dominum. Dicebat enim sibi: Post ista tanta bona si habuero et vitam æternam, quid me felicius? Unde ergo sollicitus erat, interrogavit, et ait: *Magister bone, quid faciam, ut vitam æternam consequar?* Respondit ei Dominus primo: *Quid me interrogas de bono? Nemo bonus, nisi unus Deus (Matth. xix, 17)*. Hoc est dicere: Non te facit beatum, nisi unus Deus. Quæ habent divites, bona sunt enim; sed illa bona non faciunt bonos. Nam, si illa bona fecissent bonos, tanto esset quisque melior, quanto esset his abundantior. Cum vero videamus multos quanto copiosiores, tanto peiores, sine dubio alia sunt quærenda bona, quæ faciunt bonos. Ipsa enim sunt, quæ non possunt haberi a malis: justitia, pietas, temperantia, religio, charitas, Dei cultus, ipse postremo Deus. Ad illum bonum concurrere debemus. Illum, nisi his contemptis, non assequemur.*

IV. Ego vos palpem, quando Evangelium nec vos, nec nos palpat? Exhortor ergo Charitatem Vestram, fratres, sicut dicit Apostolus: *Tempus breve est. Reliquum est, inquit, ut, et qui habent uxores, tanquam non habentes sint, et, qui flent, tanquam non flentes, et, qui gaudent, tanquam non gaudentes, et, qui emunt, tanquam non ementes, et, qui utuntur hoc mundo, tanquam non utentes (1 Cor. vii, 29-31)*. Dimiserunt ergo Apostoli tunc ea, quæ habebant, et ideo Petrus dixit:

(a) Et puto, Librarii lapsus pro: *examina verunt*.

(b) Omissum videtur: *ut. la*.

Ecce nos dimisimus omnia. Quid dimisisti, Petro? Unam naviculam, et unam rete? Responderet mihi: Totum mundum dimisi, qui mihi nihil dimisi. Omnium paupertas, id est, omnium pauperum, parvas habet facultates, sed magnas habet cupiditates. Non attendit Deus, quid habeat, sed quid velit. Voluntas judicatur, quæ ab illo, qui non videtur, invisibiliter perscrutatur. Ergo omnia dimiserunt, et prorsus totum mundum dimiserunt, quia quidquid sperabant in hoc mundo amputaverunt, et eum, a quo factus est mundus, secuti sunt, ejus promissis crediderunt, et postea multi hoc fecerunt. Et mirum est, fratres mei, qui hoc fecit? Ipsi hoc fecerunt, qui Dominum occiderunt. Ibi in Jerusalem, cum Dominus ascendisset in cælum, et post decem dies misso Spiritu sancto impleret promissum, impleti Spiritu sancto Discipuli linguis omnium gentium locuti sunt (Act. 11). Tunc audientes multi Judæi, qui erant in Jerusalem, et expavescentes donum gratiæ Salvatoris, cum mirarentur, et stupentes ambigerent inter se, unde illud esset, acceperunt responsum ab Apostolis, quod ille hoc præstiterit Spiritu suo, quem ipsi occiderunt, et consilium salutis quaesierunt. Desperaverant enim et non arbitrabantur posse sibi donari tantum scelus, qui Dominum universæ creaturæ occiderunt. Et acceperunt consolationem ab Apostolis. Promissa venia, promissæ impunitate crediderunt, et omnia, quæ habebant, vendentes, pretia rerum suarum ad pedes Apostolorum posuerunt, quanto plus territi, tanto magis boni. Major timor extorsit delicias. Fecerunt hoc illi, qui Dominum occiderunt; fecerunt postea multi, et faciunt multi. Novimus, exempla conspiciamus, in multis consolamur, in multis delectamur, quia verbum Dei non vacat in eis, qui fideliter audiunt. Sed aliqui non fecerunt, et veniente persecutione probati sunt? Quia utebantur mundo *Tanquam non utentes.* Non plebei solum, non quicumque opifices, non pauperes, non egeni, non mediocres, sed multi etiam magni divites, senatores, clarissimæ etiam femine veniente persecutione omnibus suis renuntiaverunt, ut turrim perficerent, et simplicitate fortitudinis atque pietatis duplicem ac fallacem diabolum vincerent.

V. Exhortans ergo ad martyrium Dominus Christus omnibus dixit: *Sic, qui non renuntiat omnibus, quæ sunt ejus, non potest esse meus discipulus.* Interrogo ergo te, o anima christiana! Si tibi dicam, quod dictum est diviti: *Vade, vende et tu omnia tua, et habebis thesaurum in cælo, et veni, sequere Christum* (Matth. xix, 2), forte et tu tristis abscedes? Sic enim et ille juvenis tristis abscessit. Tamen ista verba non potest audire nisi Christianus. Numquid, quando lectum est Evangelium, potuisti tibi contra salutem tuam aures claudere? Audisti: *Qui non renuntiat omnibus, quæ sunt ejus, non potest esse discipulus.* Cogita apud te ipsum: Fidelis factus es, baptizatus es, credidisti. Facultates tuas non dimisisti, sed fidem tuam interrogo. Quomodo credidisti? Ecce venit periculum fidei. Dicitur tibi: Si persistis,

tollo, quod habes. Animum tuum interrogo. Si dicis in animo tuo: Tollat, quod habeo, fidem non dimitto! et tenes, et renuntiasti. Quia tenes, non teneris. Non est enim malum tenere. Teneri est malum: Sed deest persecutio, et non est, quomodo probes, quod Domino promisisti? Negotia quotidiana probant homines. Quid si enim aliquando, nescio, quis te ad falsum testimonium vocet, et sit potens, qui possit timeri pro tempore, et, si fuerit comminatus, pro tempore possit nocere, et persuadeat tibi dicere falsum testimonium? Non tibi dicit: Nega Christum: ad hoc te enim tu præparabas. Alio modo subrepsit duplex ille, ad quod non meditaberis, quod tibi non proponebas. Dic, inquit, falsum testimonium. Si non dixeris, faciam hoc, et illud. Minatur proscriptionem, minatur mortem. Ibi te proba, ibi te attende. Dicis falsum testimonium? Dimisisti Christum, quia ipse dixit: *Ego sum veritas* (Joan. xiv, 6). Falsum testimonium divisti, contra veritatem fecisti, ergo Christum dimisisti. Et quid tibi ille facturus erat minando proscriptionem? Inopem reddidit? Quid tibi deesset, cum quo Deus esset? Sed plus minabatur. Quid est ipsum plus? Occisurum te minabatur. Carnem. Numquid animam? Quid ille minabatur, attendis. Quid tu facias, non attendis? Ille carnem occidere comminatur. *Os autem, quod mentitur, occidit animam* (Sap. 1, 11). Duo estis, inimicus, et tu; tamen et ille homo, ut tu. Ambo corruptibiles secundum carnem, ambo immortales secundum animam, ambo pro tempore transituri, et in hæc terra hospites et peregrini. Minatur ille mortem, nesciens, utrum ante moriatur, quam impleat, quod minatur: sed tamen puta, quia et, quod minatur, impleat; discutio vos, videamus, quis sit tibi pejor inimicus, utrum ille, an tu. Profert ille machæram ad occidendam carnem tuam, profers tu falsam linguam ad trucidandam animam tuam. Quis gladius (a) percussit? Quis pejor occidit? Quis interior penetravit? Ille u que ad ossa, ille usque ad viscera, tu usque ad cor. Nihil tibi integrum dimisisti, quando cor tuum perdidisti. *Os, quod mentitur, occidit*, dixit, non carnem, sed *Animam*.

VI. Talia sunt quotidiana tentamenta hominum. Quando ventum fuerit ad iniquitatem, ut aut facias iniquitatem, aut patiaris ea, quæ voluerit Deus pati pro tempore, ibi jam attende duplicem illum, ibi jam attende sumptus turris illius. Sed cogitando de fide. Invoca eum, qui jussit. Adjuvet jussa sua in te, et reddet tibi promissa sua ex se. Quid enim nobis promittit Deus? Fratres mei! Quid dicam, ut desideremus illud? Quid dicam? Aurum est? Argentum est? Prædia sunt? Honores sunt? Quidquid novimus in terra, est? Vile est. *Quod oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, quæ præparavit Deus diligentibus se* (1 Cor. ii, 9). Breviter dico, non promissa sua, sed se. Major est omnibus, qui fecit omnia. Pulchrior est omnibus, qui formavit

(a) Videtur excidisse: fortius.

omnia. Potentior est omnibus, qui virtutem delit omnibus. Quidquid ergo amamus in terra, in comparatione Dei nihil est. Parum est: Nihil est, quod amamus, et nos ipsi nihil sumus. Ipse amator in comparatione rei, quæ amanda est, vilescere sibi debet. Ipsa est illa charitas, quæ jubetur, *Ex toto corde, ex tota anima, et ex tota mente*. Sed adjunxit, et ait: *Diliges proximum tuum, tanquam te ipsum. In his duobus præceptis tota Lex pendet et Prophetæ (Math. xxii, 37-40)*, ut, cum tu dilexeris Dominum, scias quia tunc te diligis, si diligis Dominum. Si vero Deum non diligis, nec te ipsum diligis. Cum ergo te didiceris diligere diligendo Deum, rape proximum ad Deum, ut simul fruaris bono, et tanto bono, quod Deus est.

VII. Modo spectavimus magnum certamen septem Fratrum et Matris illorum. Quale certamen, fratres mei, si noverunt mentes nostræ spectare? Comparete huic sancto spectaculo voluptates et delicias theatrorum. Ibi oculi inquinantur; hic corda mundantur. Hic laudabilis est spectator, si fuerit imitator; ibi autem et spectator turpis est, et imitator infamis. Denique amo Martyres, specto Martyres. Quando leguntur Passiones Martyrum, specto. Dic mihi: Talis sis, et laudasti. Tu specta Mimam, specta Pantomimum; dicam tibi: Talis sis, et noli irasci. Si autem dico tibi: Talis sis, et irasceris, faciunt te reum non verba mea, sed iracundia tua. Irascendo iudicas de te ipso. Ecce quod amas, quod esse formidas. Opportune de spectaculo sanctorum Machabæorum, quorum victoriæ memoriam hodie celebramus, de spectaculis theatricis admonenda visa est Charitas Vestra. O fratres Bullenses (a), circumquaque prope omnibus civitatibus vicinis vestri lascivia pietas obmutuit. Non erubescitis, quia apud vos solos remansit turpitudine venalis? An delectat vos, inter frumentum, vinum, oleum, animalia, pecora, et quæcumque in Romanis (b), vel nudinis venundantur, etiam turpitudinem enere, et vendere? Et fortassis ad talia commercia huc veniant peregrini, et dicitur: Quid queris? Mimos, Meretrices? Bullæ habes. Gloriam putatis? Nescio, an sit major infamia. Omnino, fratres mei, ex dolore dico, vicinitas aliarum civitatum condeinnat vos in conspectu hominum, et in iudicio Dei. Quisquis vult malum imitari, vos proponit. Ad Hipponem nostram, ubi jam talia pene defecerunt, turpes istæ Personæ de vestra Civitate ducuntur. Sed forte dicitis: Nos Carthagini similes sumus. Quomodo apud Carthaginem est plebs sancta et religiosa, sic tanta turba est in magna civitate, ut se excusent omnes de aliis. Pagani faciunt, Judæi faciunt: potest dici Carthagine. Hic, quicumque faciunt, Christiani faciunt, Cum ma-

gno dolore vobis hæc dicimus. Utinam aliquando vestra correctione vulnus cordis nostri sanetur! Dicimus Charitati Vestræ: Novimus in nomine Dei Civitatem et vestram, et vicinas vobis, quanta est hic multitudo, quantus populus. Potestis nisi noti (a) omnes ei, qui vobis dispensator est constitutus Verbi, et Sacramenti? Quis excusat ab hac turpitudine? Ecce Ludi sunt. Non eant Christiani, et videamus, si non tanta erit solitudo, ut sibi erubescat ipsa turpitudine. Videamus, si non ipsæ personæ turpes aut ad Dominum convertentur, et liberabuntur, aut, si in sua turpitudine permancunt, de ista Civitate migrabunt. Hoc vobis præstate vos, Christiani. Theatra nolite intrare.

VIII. Sed paucos vos video. Ecce veniet dies Passionis Christi, ecce veniet Pascha, et ista spatia multitudinem vestram non capient. Ergo ipsi hæc loca implebunt, qui modo Theatra implestis? Vel comparete loca, et contundite pectora? Dicitis fortasse: Bene vos ab istis abstinete, qui Clerici estis, qui Episcopi estis, non autem nos Laici. Itaque vero hæc vox justa vobis videtur? Quid enim sumus nos, si peritis vos? Aliud est, quod sumus propter nos; aliud, quod sumus propter vos. Christiani sumus propter nos, Clerici et Episcopi non nisi propter vos. Apostolus non Clericis, non Episcopis et Presbyteris loquebatur, quando dicebat: *Vos autem estis membra Christi*. Plebibus dicebat, Fidelibus dicebat, Christianis dicebat: *Vos autem estis membra Christi*. Attendite, in quo corpore membra estis; attendite, sub quo capite in una corporis compage vivatis. Videte unum Spiritum, quem ab illo accepistis. Ipsa replico verba Apostoli: *Tollens ergo membra Christi faciam membra meretricis* (1 Cor. vi, 15)? Et Christiani nostri non solum diligunt, sed etiam instituunt meretrices? Non solum diligunt eas, quæ erant, sed instituunt eas, quæ non erant, quasi non et ipsæ animas habeant, quasi non et pro ipsis effusus est sanguis Christi, quasi non dictum sit: *Meretrices et Publicani præcedunt vos in regnum cælorum* (Math. xxi, 31)? Cum ergo debeamus ipsas lucrari, cum illis perire eligitur, et hoc a Christianis sit! Nolo dicere, et a Fidelibus. Catechumenus forte contemnit se. Catechumenus, inquit, sum. Catechumenus es? Catechumenus, Alia frons tua accepit Christi signum, et aliam tollis ad Theatrum? Ire vis? Muta frontem, et vade? Ergo frontem, quam non potes mutare, noli perdere? Nomen Dei super te invocatur, Christus super te invocatur, Deus super te invocatur, signum crucis Christi tibi in fronte depingitur, atque fingitur. Omnes exhortor, omnes alloquor. Videbitis, quam honestiores eritis in novum Domini nostri Jesu Christi.

IX. Audeo dicere: Vicinam civitatem vestram imitami? Vicinam civitatem Simittu (b) imitami? Nihil aliud vobis dico. Apertius vobis dico in nomine

(a) Bulla dicta Regis urbis Africæ inter Hipponem, et Carthaginem, Plin. L. V. c. 3. Ptolemæo Βουλλάκια, Augustino memorata L. VII. de Bapt. contra Donat. c. 24. et in Conc. Carthag. II, ar. 390 et III, an. 397, et in Notit. Provinc. et civit. Afr. a quibusdam Victori Vit. tributa T. I. Opp. Simittendi. et T. VIII. Bibl. PP. Lugd. Putatur hodie urbs dicta Beje inter Tunetum et Constantinam. Confer Baudrand Lexicon geogr. et Itiner. Antonini edit. Wesseling, p. 43.

(b) An excedit: foris?

(a) Fortasse supplendum: esse.

(b) Simittensæ oppidum Plinio. L. V. c. 4. Ptolemæo Simittensæ 6. mill. pass. a Bulla Regia. Inter Episcoporum Numma apud Vict. Vit. supra cit. occurrit Deuterius Simittensensis, et Florentius Seminentensis, quorum alterutrum huc pertinere arbitror. Confer Baluz. Collect. conc. in notis ad Collat. Carthag. et Baudrandi Lex. geogr. et Antonini Itiner. supra cit.

Domini Jesu Christi. Nemo ibi intrat in Theatrum. Nullus ibi turpis remansit. Legatus ibi voluit agere hujusmodi turpitudines. Nullus principalis, nullus plebeius intravit. Nullus Judæus intravit. Ipsi honesti non sunt? Illa Civitas non est? Illa Colonia non est tanto honestior, quanto ista rebus inerior? Hæc vobis non diceremus, si bona de vobis audiremus. Si autem tacuerimus, timeo, ne pariter judicemur. Voluit ergo Deus, fratres mei, ut transirem hac. Frater meus (a) tenuit me, jussit, rogavit, compulit, ut verbum vobis facerem. Unde facerem, nisi unde plus timeo? Unde facerem, nisi unde plus doleo? Nescitis me et nos omnes gravissimam rationem reddituros Deo de laudibus vestris (b)? Putatis, quod istæ laudes honorent nos? Onerant, non honorant. Valde gravis de illis laudibus ratio redditur. Valde timeo, ne dicat nobis Christus in judicio suo: Mali servi, laudes populi mei libenter accipiebatis, et mortem ipsorum eis tacebatis. Præstabit autem Dominus Deus noster, ut de cætero bona de vobis audiamus, et in illius miseratione consolemur de vestra correptione. Tanto enim erit majus gaudium, quanto magna modo tristitia.

SERMO XVIII.

In Natali Quadrati Martyris (a).

SYNOPSIS.

I. Triplex ambulantium ad Deum genus. II. Pauli exemplum ambulantiis propositum. III. Aliud perfectus viator, aliud perfectus peregrinator, in Exemplo S. Quadrati. IV. Justitiæ nunc saltem tantum dandum, quantum antea immunditiæ. V. Imo plus dandum justitiæ, quam immunditiæ. VI. Idque deposito omni respectu humano. VII. Et præcipue erga Paganos Christianis insultantes.

I. PRÆSTITIT Dominus Deus noster, cui gratias simul agimus, ut videremus vos, et videremur a vobis. Et si hoc est, unde *Impletum est gaudium os nostrum, et lingua nostra exultatione* (Psal. cxxv, 2), quia vidimus invicem in carne mortali, quale erit gaudium nostrum, quando ibi nos videbimus; ubi nihil de nobis invicem timeamus? Apostolus dicit: *Spe gaudentes* (Rom. xii, 12). Gaudium ergo nostrum, quod nunc est, in spe est, nondum in re. *Spes autem, quæ videtur, non est, ait spes. Quod enim videt quis, quid sperat? Si autem, quod non videmus, speramus, per patientiam expectamus* (Rom. viii, 24, 25). Si autem peregrinantes comites ad invicem gaudent in via, quale gaudium consequentur in patria? In hac via Martyres certaverunt, et certando ambulaverunt, ambulando non hæserunt. Ambulant enim, qui amant. Non enim ad Deum passibus, sed affectibus curriunt.

(a) Loci Episcopus.

(b) Quibus Augustinum advenientem excepisse videtur.

(c) In Codice fol. 57. inscriptus: *sermo sancti Augustini ep. de emendatione vitæ, et profectu ad Deum, cum laude S. Quadrati Mart. Ex ipso ingressu patet, huic etiam Sermonem non Hippone, sed peregre habitum fuisse, ubi vero Quadrati Memoria posita fuerit, ego saltem dicere non possum. Sermonis meminit Possidius in *Indiculo Opp.* c. 9. qui Editioni post præcedentem inseri possit.*

Via ergo nostra ambulantes quærit (a). Tria sunt hominum genera, quæ odit Deus: Remanentem, retro redeuntem, aberrantem. Ab his tribus generibus malis Domino adjuvante vindicetur, et defendatur gressus noster. Jam vero, cum ambulantes sumus, alius tardius ambulat, alius celerius; ambo tamen ambulant. Excitandi sunt ergo remanentes, retro redeuntes revocandi sunt, errantes in viam ducendi, tardi exhortandi, celeres imitandi. Qui non proficit, remansit in via. Qui forte a meliore proposito declinat ad id, quod deterius reliquerat, reversus est retro. Qui fidem deserit, a via aberravit. Cum tardis sit nobis, sed a celerioribus ratio, cum ambulantiibus tamen.

II. Quis est, qui non proficit? Qui se putaverit esse sapientem, qui dixerit: Sufficit mihi, quod sum; qui non attendit eum, qui dixit: *Quæ retro oblitus, in ea quæ ante sunt extentus, secundum intentionem sequor ad palmam supernæ vocationis Dei in Christo Jesu* (Philipp. iii, 13, 14). Currentem se dixit; sequentem se dixit. Non remansit, non retro respexit, absit ut erraverit, qui viam ipsam docebat, qui et tenebat, et ostendebat. Celeritatem autem ejus ut imitemur, ait: *Imitatores mei estote, sicut et ego Christi* (1 Cor. iv, 6). Arbitramur ergo nos, fratres charissimi, in via vobiscum ambulare. Si tardi sumus, prævenite nos. Non invidemus, quærimus quos sequamur. Si autem nos existimatis celeriter ingredi, currite nobiscum. Unum est ad quod omnes festinamus, et qui tardius, et qui celerius ambulamus. Hoc ait ipse Apostolus. *Unum autem, quæ retro oblitus, in ea quæ ante sunt extentus, secundum intentionem sequor ad palmam supernæ vocationis Dei in Christo Jesu.* Ordo verborum est: *Unum autem sequor.* Ut autem hoc diceret, supra quid dixit? *Fratres, ego me ipsum non arbitror apprehendisse* (Philipp. iii, 13). Ecce, qui non remanet, qui non se arbitrat apprehendisse. Ecce, qui non vult (b) peregrinari; ecce, qui non hæret in via, ecce, qui gaudebit in patria. *Ego, inquit, Quis ego? Qui plus omnibus illis laboravi* (1 Cor. xv, 40); Et tamen, ubi ait: *Plus omnibus illis laboravi*, non dixit: *Ego me non arbitror apprehendisse.* Bene ibi *Ego*, ubi humilitatis locus est, non elationis. *Ego, inquit, quantum ad me attinet, non me arbitror apprehendisse.* Hoc ipse. Ubi autem ait: *Plus omnibus illis laboravi*, sequitur: *Non ego autem, sed gratia Dei mecum.* Numquid Dei gratia non apprehendit? Merito ibi *Ego.* Non apprehendere enim nostræ infirmitatis est, apprehendere adjutorii est gratiæ divinæ, non infirmitatis humanæ. Quis ergo est, qui ostendat nobis? quis est, qui doceat nos? quis est, qui digne insinuet nobis, quomodo verum sit, quod tamen sine dubitatione verum est, non esse in nobis nostrum, nisi peccatum? Hoc noverit pietas, hoc in se accuset infirmitas, hoc sanari appetit charitas! *Non, quia*

(a) Sequens Sententia ad verbum legitur *Cod. Bibl. Palat. theol.* XIX. inter Sermones spurios ad *Frates in Ereno* Serm. 19 a Mauranis non edito. Itaque Sermo præsens motus fuit impostori, qui spurios illos consarcinavit.

(b) Exedit fortasse: *lente, aut: dno.*

jam acceperim, ait, aut jam perfectus sim (Philipp. III, 12). Et tunc subiecit: Fratres, ego me ipsum non arbitror apprehendisse, et cum exhortaretur ad currendum, et, Ad ea, quæ ante sunt, cor extendendum, Quotquot autem perfecti, ait, hoc sapiamus (Philipp. III, 15). Sapradixerat: Non quia jam acceperim, aut jam perfectus sim; et postea dicit: Quotquot autem perfecti, hoc sapiamus. Et ipsum tam magnum Apostolum dixerat esse imperfectum; modo jam plures perfectos invenit, et dicit: Quotquot autem perfecti, hoc sapiamus. Est ergo perfectio et perfectio.

III. Est perfectus viator, qui nondum perfectus est perventor. Perfectus viator bene accedit, bene ambulat, viam tenet, sed tamen viator, nondum apprehendit. Nam utique, si ambulat, et in via ambulat, alioque ambulat, et ad aliquid pervenire conatur. Quo ergo pervenire conabatur Apostolus, nondum apprehenderat. Et hortatur perfectos, ut sciant se nondum esse perfectos, scirent imperfectionem suam. Perfectio viatoris est, scire nondum se pervenisse ad id, quo tendit. Novit enim, quantum transgressus est, quantum illi remaneat. Sciamus ergo nos non esse perfectos, quotquot sumus perfecti, ne remaneamus imperfecti. Quid dicemus, fratres? Nonne perfectus Martyr Quadratus (a)? Quid quadrato perfectius? Patria sunt latera, undique æqualis est forma, quacumque verterit, statio est, non ruina. O nomen pulchrum demonstrans figuram, et indicans rem futuram. Jam Quadratus et antea vocabatur, et nondum coronabatur. Nondum in tentatione apparuerat, per quam esset ille quadratus, et tamen, quando vocabatur, prænuuntiabatur prædestinatus ante mundi constitutionem, et ut hoc vocaretur, hoc in illo compatitur, ut impleretur, et tamen ambulabat, et tamen adhuc in via erat, et quandiu erat in hoc corpore, totum timebatur, et ne remaneret, et ne retro rediret, et ne exorbitaret. Nunc vero cucurrit, viam finivit, in solido stetit, coedificatus est ab artifice arce dominicæ, quo in figura iussa est ædificari de lignis quadratis (Exod. XXVII, 1). Modo jam nullam tentationem timet. Audivit vocatorem, audivit illum et ille invocatorem, secutus est salvatorem, portat habitatorem (b). Contempsit mundum blandientem, vicit terrentem, evasit furentem. Magna est, fratres, Martyrum gloria, prima in Ecclesia. Quæcumque sunt alie, sequentes sunt. Non enim frustra dictum est quibusdam: *Nondum usque ad sanguinem adversus peccatum certastis (Hebr. XII, 4)*. Quando tolerat, quando sustinet mundum sævientem, qui spernere non potest blandientem?

IV. Ait idem Apostolus: *Humanum dico propter*

(a) S. Quadrati Memoria, verba sunt God. Henschenii Act. SS. T. VI. Maii ad diem 26. p. 369. post Usurdam Adonem, Nolkerum, aliosque recentiores ita inserta est Martyrologio Romano: In Africa S. Quadrati Martyris, in cuius solemnitate S. Augustinus sermonem habuit. Adit huiusmodi ejus Sermonis mentionem fieri in Indiculo Possidii. Etiam hic prodeat aliquando! Et in impletum optimi Senis votum.

(b) A Græcis acceptum, quibus variis Sancti, Pique Θεοφόροι, Χριστοφόροι. Vide Cotelierii notas ad Epist. S. Iquittii martyris.

*infirmiorem carnis vestræ, Sicut exhibuistis membra vestra deservire immunditiæ ad iniquitatem, sic nunc exhibete membra vestra deservire justitiæ in sanctificationem (Rom. VI, 19). Magnum est valde, quod videtur hortatus. Metatur se unusquisque in his verbis Apostoli. Non adulatorie palpat se, appondat se, et dicat sibi verum. Quid a me expectat audire? Ipse sibi dicat. Ego disposui speculam proponere, ubi se quisque attendat. Non sum ego speculi fulgor, qui faciem suam intuenti renuntiet. Facies enim illas dico n'odo, quas habemus iatus. Ipsas per aurem convenire possum, videre non possum. Speculum sane propono. Attendat se unusquisque, et renuntiet sibi. Ipsa verba Apostoli, quas commemoravi, indicem speculi accipite. *Humanum dico propter infirmitatem carnis vestræ. Sicut exhibuistis membra vestra deservire immunditiæ ad iniquitatem, sic nunc exhibete membra vestra deservire justitiæ in sanctificationem.* Quid est Sic? Sicut illud, ita et istud. Quando exhibebas membra tua arma iniquitatis peccato ad immunditiam, delectabatur te? Interrogo. Attendo, responde. Delectabatur te? Audio respondentem, etiam tacentem. Non enim faceres, nisi delectaret. Sicut ergo exhibuisti membra tua deservire immunditiæ ad iniquitatem, et cum delectatione ista fecisti, ita delectet te aliquando iustitia. Nolo, timere facias, dicit tibi Deus. Numquid enim illud timore faciebas? Sic, inquit, sic. Sicut exhibuistis membra vestra deservire immunditiæ ad iniquitatem, sic nunc exhibete membra vestra deservire justitiæ ad sanctificationem. Ad justitiam timore compelleris, ad immunditiam amore currebas. Quid pulchrius sapientia? Rogo vos. Digna est vel sic amari, quomodo amata est immunditia. Quando currebas ad immunditiam, prohibebaris, et ibas. Patrem offendebas, et currebas. Paratus eras exhæredari, et ab illius pravitatem non separari. Quid dicturus es? Hoc a te exigit iustitia, quod de te habuit immunditia. Audistis Evangelium: *Non veni pacem mittere in terram, sed gladium (Matth. X, 34)*. Dixit se separaturum filios a parentibus. Ergo attende illam machæram. Forte vis Deo servire, et pater prohibet? Quando immunditiam diligebas, etiam patre prohibente currebas. Modo te prohibet iustitia amatorem suum. Invenisti et hic patrem prohibentem. Exere libertatem tuam, qui exeruisti tunc cupiditatem tuam. Paratus eras tunc exhæredari, et ab illius immunditiæ pravitatem non separari. Paratus esto exhæredari, et a iustitiæ pulchritudine non separari. Magnum est, sed justum est. Quis est, qui audeat dicere: Sed plus debuit amari immunditia quam iustitia? Interim iustitia gradum tibi facit. Certe, inquit, dissimilis sum; certo plurimum distat inter illius immunditiæ tenebras, et lucem meam, inter illam pravitatem et pulchritudinem meam, inter illius decus et decus meum. Certo plurimum distat. Interim gradum pono. Sic volo. Nam plus debeo, plus omnino debeo. Quantum disto, tantum debeo. Sed *Humanum dico*, humanum differo, quare divinum differo? *Humanum dico propter**

infirmiorem carnis vestrae. Ideo Sic; quia parco ad hanc infirmitati. Ideo Sicut exhibuitis membra vestra deservire immunditiae ad iniquitatem, sic nunc plus quidem debetis, sed saltem sic ambulate, ad hoc pervenite, sed et hinc transite. Interim Humanum dico, sed sicut illud, ita et hoc.

V. Numquid Quadratus sic? Non plane sic, sed plus, et digne plus. Attendite enim illas immunditias, et videte, quid de vobis plus exigit pietas et charitas, et justitiae pulchritudo, et sanctificationis dulcedo. Quid de vobis plus exigit, attendite. Amator immunditiae facta sua mala sciri non vult; timet, ne inde damnetur, timet inde carcerem, timet iudicem, timet carnificem. Uxoris alienae pudicitiam appetit, maritum fallit, tenebras quaerit, conscium perhorrescit, iudicem metuit, timet sciri, quia timet inde pantri. Jam vero illud, quod sibi exigit plus pulchritudo justitiae quod interim distulit Apostolos, cum diceret: *Humanum dico propter infirmitatem carnis vestrae*, audi hoc a Domino: *Quod dico vobis in tenebris, hoc est, in occulto: Dicite in luce, et quod in aure auditis, super tecta praedicate* (Matth. x, 27). Numquid praedicat super tectum adulter flagitium suum? Sed quare ille non solum non praedicat super tectum, sed quaerit occultari tecto? Quare hoc ille? Quia tunc (a) usque potuit amor immunditiae; timet enim detegi, timet pantri. Illi vero amatores illius invisibilis pulchritudinis, amatores illius decoris, ubi est ille *Speciosus forma prae filiis hominum* (Psal. xliv, 5), amatores ergo illius pulchritudinis unde non timent praedicare super tecta, quod in aure audierunt? Quare, unde timeat ille, ne cognoscatur et puniatur; quare, unde iste non timeat. Ipse Dominus secutus adjuvit. Cum enim dixisset: *Quae dico vobis in tenebris, dicite in lumine, et quod in aure auditis, super tecta praedicate. Nolite, inquit, timere eos, qui corpus occidunt* (Matth. x, 28). *Ut, quae auditis in tenebris, in lumine dicatis; ut, quod in aure auditis, super tecta praedicetis: Nolite timere eos, qui corpus occidunt. Timeat adulter eos, qui corpus occidunt. Cum enim adulter ille perdiderit corpus, voluptatum perdit officinam. Ille timeat perdere corpus, qui vivit ex corpore. Totum enim, quod concupiscit, per corpus operatur; ideo in illo voluptas (b) non sufficit, inardescit cupiditate, quoadusque perveniat ad corporis immundissimam voluptatem. Tu autem, Homo Dei! si habes oculos cordis, unde videas pulchritudinem charitatis, unde videas pulchritudinem pietatis; si habes oculos cordis, vide, unde fruaris amata tua. Ut enim ea fruaris, non membra corporis quaeris. Timeat perimi corpus amator sordidae voluptatis, sed Pax in terra in hominibus bonae voluntatis* (Luc. ii, 14)!

VI. Quam longe es ab hoc amore, o Christiane! Utinam usque ad illum humanum pervenias, et cum delectatione bene facias, sicut ante cum delectatione

(a) Fortasse: *huc*.

(b) Pulcem: *voluntas*.

peccabas. Si enim cum delectatione bene facis, si cum delectatione in Christum credis, si cum delectatione sapientia ejus pro tua capacitate perfruaris, si cum delectatione praecipuum audis et facis, cepit in te esse illud *Humanum propter infirmitatem tuam*. Jam cepisti habere bonum datum, sed necdum implesti Quadratum. Sed sicut dixi, si pervenisti, accede; adhuc via est. Noli remanere. Est adhuc, quod facias. Noli timere, et abscondere facta tua bona tremendo. Reprehensores, exagitatores quid tibi dicunt? Magnus tu Apostolus! de caelo tibi pendunt pedes. Unde venis? Et times dicere: De Ecclesia; ne dicatur tibi: Non te pudet, Barbate, ire, quo eunt viduae, et aniculae? Ne audias, times dicere: In Ecclesia sui. Quomodo ferres persecutorem, qui horrescis insultatorem? Et certe tempus est pacis; illi erubescere debuerunt. Erubescunt tam multi, qui accesserunt, et non erubescunt tam pauci, qui remanserunt. Et hi accesserunt, quo? Illi autem remanserunt, ubi? Accesserunt hi ad lucem pacis; remanserunt illi in tenebris confusionis. Non erubescitis glorianda erubescere? Non erubescunt illi pudenda, et vos erubescitis glorianda? Et ubi est, quod audistis: *Accedite ad eum, et illuminamini, et vultus vestri non erubescunt* (Psal. xxxiii, 6).

VII. Haec dixi, fratres mei, quoniam scio, et plurimum doleo, timeri linguas paucorum paganorum non saevientium, sed tantum insultantium, et teneri animos credere volentium, cum non acquiescunt in exhortationibus Christianorum. Et quid plura? Aut quid ego dicturus sum? Vides exagitari, nescio, quem paganum, ne fiat Christianus, et tu Christianus taces, pro magno habes, quia tibi parcit, id est, quia tibi non insultat. Quando illum deterret, dicis in corde tuo: Deo gratias! Nihil mihi dixit. Fugis non carne, sed mente. Ibi stas, et fugis. Times, ne in te lingua maledica convertatur, et non subvenis ei, quem debes Christo lucrifacere. Non subvenis, taces, ut dixi, non carne, sed mente fugis, mercenarius es, vides lupum venientem, et fugis (Jaan. x, 12) Et quid plus ego dicturus sum? Modo audivimus omnes. Dominus terreat. Qui amandus est, ipse metuendus. *Qui me, inquit, confessus fuerit coram hominibus.* (Et videte, quando ista dicebat? Quando mundus non credebat, sed fremebat). *Qui me confusus fuerit coram hominibus, confundam eum coram Patre meo, qui in caelis est. Qui autem me confessus fuerit coram hominibus, confitebor illum et ego coram Patre meo, qui in caelis est* (Matth. x, 32, 33). Vis negari a Christo, an vis confiteri a Christo? Longe habebis insultatorem, quando tui Christum inveneris negatorem. Veniet, quod pollicetur. Qui tanta exhibuit, de solo die iudicii fallax invenietur? Absit. Habebant illi perfidiam suam, imo vero et ipsi careant perfidia sua, sed proponite vos illis ad confessionem imitandos, non ad silentium superandos. Illi enim, si invenerint Christianos fortiores infirmorum defensores assertione fidei, libertate confitendi, prudentia docendi, charitate instruendi, silebunt, credite. Quod enim dicant,

non habent. Vox inanis est. *Cymbalum tinniens* (1 Cor. xiii, 1), quod destitit in templis ipsorum, remansit in ore ipsorum.

SERMO XIX.

De verbis Apostoli 1 Cor. xii, vers. 31. Supereminentem vobis viam demonstro, etc. (a).

SYNOPSIS.

I. Caritas major omnibus donis, quæ etiam haberi possunt absque ea. II. Prophetia sine Charitate in Saül, et ejus Satellito. III. Prophetia sine Charitate in Caïpha. IV. Fides sine Charitate in dæmonibus. V. Charitatis mutua exemplum in membris corporis humani. VI. In membris dignitas diversa, sed magis respicienda sanitas. VII. Donatistarum, membra ægra, præcisi. VIII. Damnatio Crispini, et anterior Donatistarum in causa Cæciliani et Majorini. IX. Ab Ecclesia præcisi patet reditus. X. Ecclesia toto orbe diffusa catholica est, vera est. XI. Donum linguarum primis credentibus datum significabat, Ecclesiam futuram παρράλυτον. XII. Hortatur Donatistas ad reditum.

I. Bonum est loqui de Charitate eis, qui diligunt eam, qua bene diligitur, quidquid diligitur. Est enim secundum Apostolum in Charitate supereminentissima via. Modo legebatur. Audivimus. Supereminentem, inquit, vobis viam demonstro (1 Cor. xii, 31). Deinde narravit multa dona, et ea quidem præclara, nec parvi facienda; nihil tamen ea dixit prodesse hominibus, qui non habuerint Charitatem. In quibus donis commemoravit: Linguis loqui hominum et Angelorum, habere omnem Prophetiam, omnem scientiam, omnem fidem, ita ut montes transferat, distribuere omnia sua pauperibus, tradere corpus suum, ut ardeat (1 Cor. xiii, 1-3). Hæc omnia magna atque divina sunt; sed si in fundamento Charitatis collocentur, et de radice Charitatis exurgant. Fuisse autem ex his donis multa in multis, qui non habuerunt Charitatem, non auderemus dicere, nisi doceremur exemplis non quorumlibet hominum, et undecumque peccatorum, sed de ipsis sanctis Scripturis, quibus quisquis non habuerit fidem, non potest habere Charitatem. Sed inter præcipua, quæ dicta sunt, magnum ibi apparet vel Prophetia, vel Fides. Quid ergo de cæteris? Si Prophetiam quisquis habens nihil ei prodest, si non habuerit Charitatem, et Fidem quisquis habens non potest pervenire ad regnum Dei, nisi habuerit Charitatem, quid de cæteris loquamur? Vel linguis loqui, quid est ad Prophetiam, et Fidem? Vel distribuere omnia sua pauperibus, quid est ad Prophetiam, et tradere corpus suum, ut ardeat? Plerumque hoc faciunt temerarii præcipientes. Ergo illa ibi duo magna sunt, de quibus vere miran-

dum est, si invenire poterimus aliquem hominem habere Prophetiam, et non habere Charitatem, aut habere Fidem, et non habere Charitatem.

II. De Prophetia exemplum nobis dat Regnerum liber. Saül persecutor erat sancti David (1 Reg. xix). Cum eum persequeretur, et mitteret satellites, qui eum arriperent ad pœnas, illi, qui missi erant, ut adducerent David occidendum, invenerunt eum inter Prophetas, ubi erat et Samuel sanctus Annæ sterilis filius, quem concipiendum a Domino petierat, a Domino acceperat, et natum Domino dederat. Eo ergo tempore erat Samuel, quo tempore erat David, præstantissimus ille Prophetarum, nam ab ipso unctus est David. Cum itaque persecutionem a Saüle pateretur, confugit ad Samuel, sicut modo verbi gratia, qui forte foris aliquam persecutionem patitur, confugit ad Ecclesiam. Ergo eo confugerat, ubi erat non solus Samuel præstantissimus omnium Prophetarum, sed etiam multi cæteri Prophetæ. Inter illos, cum essent prophetantes, venerunt missi a Saüle, qui eum, sicut dixi, ad mortem arriperent. Insiluit in illos Spiritus Dei, et cœperunt prophetare, qui venerant hominem sanctum et justum Dei ad gladium adducere, et evoere de medio Prophetarum. Repente impleti Spiritu Dei Prophetæ facti sunt. Fuit hoc fortasse istorum innocentia; non enim sponte ad illum arripiendum venerant, sed a Rege suo missi erant. Et forte venerant quidem ad eum locum, ubi erat David, sed non erant facturi, quod jusserat Saül. Forte et ipsi remansuri erant. Nam et hodie contingunt hæc. Mittitur aliquando apparitor a magna Potestate rapere aliquem de Ecclesia. Non audet facere contra Deum, et ne et ipse incurrat gladium, remanet ibi, ubi missus erat, ut raperet. Dixerit ergo aliquis admirans, quod Prophetæ isti repente facti sunt, quia innocentes fuerunt, testimonium illis innocentiae ipsa Prophetia perhibuit. Venerunt missi, sed facturi non erant, quod jusserat malus ille. Credamus hoc de istis. Missi sunt alii. Et in ipsos insiluit Spiritus Dei, et ipsi prophetare cœperunt. Et hos cum illis innocentiae merito numeremus. Missi sunt tertii. Hoc et ipsis factum est. Fuerunt omnes innocentes. Cum tardarent, et non fieret, quod Saül præceperat, venit et ipse. Numquid et ipse innocens? Numquid et ipse missus ab aliqua potestate, et non perversus propria voluntate? Et in illo (a) tamen insiluit Spiritus Dei, et prophetare cœpit. Ecce Saül prophetat habens Prophetiam, sed non habens Charitatem. Factum est Vas quoddam, quod ab Spiritu tangeretur, non quod ab Spiritu mundaretur.

III. Tangit enim aliqua corda ad prophetandum Spiritus Dei, nec tamen mundat. Et si tangit, et non mundat, forte inquinatur ipse Spiritus? Divina enim substantia est, omnia contingere, nusquam inquinari. Nec miremini, si lux ista, quæ de cælo funditur, omnia ubique sparsa immunda contingit, nusquam de immundo fuscatur. Nec ista sola, quæ de cælo, sed

(a) Lego: illum, ut paulo ante: in ipsos.

(a) In Codice fol. 61. Inscriptus: *Sermo sancti Augustini ep. De Charitate*. Tractatus egregius præcipue directus contra schismatis Donatistas, cuius pars posterior historica est. Memorat Possidius in *Indiculis Opp. c. 9. De Charitate Tractatus duos*. Præsens Editioni inserendus post sermonem CLXII.

etiam illa, quæ de lucerna mittitur, contingit, quicumque duxeris lumen, et fortasse, quisquis per cloacam transeat, ipse, si tetigerit, polluitur; si autem fert lucernam, splendor lucernæ supra omnia transit, nusquam maculam contrahit. Si hoc potuit Deus donare corporalibus luminibus, ipse lumen verum, et æternum, et incommutabile potest alicubi coinquinari? Aut potest alicubi deesse lux Dei, de qua dictum est: *Atingit a fine usque ad finem fortiter, et disponit omnia suaviter (1 Sap. viii, 1)*? Tangit ergo quod vult, et mundat quod vult. Non quodcumque tetigerit, mundat, sed, quod mundaverit, tangit. Saüllem itaque persecutorem Dei Spiritus non mundavit, sed tamen ad prophetandum tetigit. Caïphas princeps Sacerdotum Christi persecutor erat, et tamen Prophetiam locutus est, quando ait: *Rapedit ut unus homo moriatur, et non tota gens pereat (Joan. xi, 50)*. Socius Evangelista exposuit Prophetiam, et ait: *Hoc autem non a se dixit, sed, cum esset Pontifex, prophetavit (Ibid. 51)*. Prophetavit Caïphas, prophetavit Saül. Habebant Prophetiam, sed Charitatem non habebant. Numquid Charitatem habuit Caïphas, qui persequeretur Filium Dei, quem ad nos Charitas duxit? Numquid Charitatem habebat Saül, qui persequeretur eum, per cuius manum fuerat ab hostibus liberatus? Non solum invidus, sed et ingratus. Ergo probavimus posse esse in aliquo Prophetiam, et non esse Charitatem. Istis autem Prophetia prodesse non potest, secundum Apostolum. *Si Charitatem, inquit, non habeam, nihil sum (1 Cor. xiii, 2)*. Non ait: Nihil est Prophetia, aut nihil est Fides; sed nihil sum ego, si non habuero Charitatem. Habens magna nihil est, quamvis magna habeat, nihil est. Ipsa enim magna, quæ habet, non habet ad adiutorium, sed habet ad iudicium. Non magna habere magnum est, sed bene uti magnis magnum est. Non autem utitur bene, qui non habet Charitatem. Etenim non utitur bene aliqua re, nisi voluntas bona. Voluntas bona esse non potest, ubi Charitas non est.

IV. Quid de Fide? Invenimus aliquem habere et Fidem, et non habere Charitatem? Multi sunt, qui credunt, et non amant. Nec enumerandi sunt homines. Dæmones invenimus credidisse quod credimus, et non amare quod amamus. Nam, cum argueret apostolus Jacobus eos, qui sibi putabant sufficere, ut crederent, et nolebant bene vivere, quod non sit, nisi de Charitate; bona enim vita ad Charitatem pertinet, nec potest habens Charitatem male vivere, quia hoc ipsum bene vivere nihil est aliud, quam impleri Charitate. Cum ergo quidam iactarent se, quod credidissent in Deum, et nollent bene vivere, atque congruenter tantæ Fidei, quam perceperant, dæmonibus eos comparavit dicens: *Tu, inquit, dicis, quia unus est Deus. Bene credis; sed et dæmones credunt et contremiscunt (Jacob. ii, 19)*. Si ergo tantummodo credis, et non diligis, adhuc cum dæmonibus tibi commune est. Petrus dixit: *Tu es Filius Dei; et dictum est illi: Beatus es, Simon Bar-Jona, quia non revelavit tibi caro et sanguis, sed Pater meus, qui in cælis est (Matth.*

xvi, 16, 17). Invenimus et dæmones dixisse: *Quid nobis et tibi est, Fili Dei (Id. viii, 29)*? Filium Dei confitentur Apostoli, Filium Dei confitentur et dæmones. Confessio videtur par, dilectio dispar. Illi credunt, et amant, illi credunt et timent. Amor expectat præmium, timor pœnam. Ergo invenimus posse quemquam habere etiam Fidem, et non habere Charitatem. Nemo ergo se jactet de quocumque Ecclesiæ dono, si forte eminent in Ecclesia aliquo attributo sibi dono, sed videat utrum habeat Charitatem. Nam locutus est idem apostolus Paulus, et enumeravit multa dona Dei (1 Cor. xii), in membris Christi, quæ est Ecclesia, et ait dona propria quibusque Membris esse attributa, nec posse fieri ut omnes habeant unum donum. Nec quisquam tamen sine dono remanebit. Apostolus ait Prophetas, Doctores, Interpretatores, linguis locutores, habentes virtutes sanitarum, habentes adiutoria, gubernationes, genera linguarum. Dicta sunt hæc, et alia videmus in aliis, alia in aliis. Non ergo duleat aliquis, non sibi esse concessum quod videt alii concessum. Habeat Charitatem, non invidet habenti, et cum illo habet, quod non habet. Quidquid enim habuerit frater meus, si non invidero, et amavero, meum est. In me non habeo, sed in illo habeo. Non esset meum, si in uno corpore, et sub uno Capite non essemus.

V. Sinistra manus verbi gratia in corpore habet anulum, et dextra non habet. Numquid illa sine ornamento remansit? Respice singulas manus, et videbis unam habere, aliam non habere. Respice compagem corporis, cui hærent ambæ manus, et vide eam, quæ non habet, in illa habere, quæ habet. Oculi vident, quæ eatur; pedes eunt, quo oculi prospiciunt. Nec pedes possunt videre, nec oculi ambulare. Sed respondet tibi pes: Habeo et ego lumen, sed non in me, sed in oculo. Non enim oculus sibi videt, et mihi non videt. Dicunt et oculi: Et nos ambulamus, non in nobis, sed in pedibus. Non enim pedes se ipsos portant, et nos non portant. Singula ergo membra singulis et propriis officiis distributa peragunt, quod imperat animus. Omnia tamen in uno corpore constituta et unitatem tenentia nec arrogant sibi, quod altera membra habent, si forte illa membra non habent, nec putant esse a se alienum, quod in uno corpore similiter habent. Denique, fratres, si alicui membro corporis molestiarum aliquid accidat, quæ membra suum auxilium denegabunt? Quid tam extremum videtur in homine, quam pes? Et in ipso pede quid tam extremum, quam planta? Et in ipsa planta quid tam extremum, quam ipsa cutis, unde terra calcatur? Ita tamen hoc extremum universi corporis compage detinetur, ut, si in ipso loco spina calcetur, ad auxilium spinæ eruedæ omnia membra concurrant. Continuo complicantur poplites, curvatur spina, non illa, quæ hæsit, sed quæ totum dorsum continet, sedetur, ut spina eruatur; jam sedere, ut hoc fiat, totius corporis est. Quam exiguus locus in molestia est! Tantillus locus est, quantum spina pungere potuit, et tamen illius extremi, et exigui loci molestia a

toto corpore non relinquitur. Cætera membra nihil dolent, et in illo uno loco omnia dolent. Ipse inde Apostolus dedit Charitatis exemplum, exhortans nos, ut ita nos diligamus invicem, quemadmodum se in corpore diligunt membra. *Si patiat, inquit, unum membrum, compatiuntur et alia membra, et si glorificatur unum membrum, congaudent omnia membra. Vos estis corpus Christi et membra (1 Cor. xii, 26).* Si se diligunt membra, quæ habent caput in terra, quomodo se debent membra diligere, quorum caput in cælo est. Certè nec ipsa se diligunt, si a suo capite deseruntur. Cum vero illud caput ita sit caput, et ita exaltatum sit, et ita in cælo ad dextram Patris collocatum, ut tamen laboret in terra, non in se, sed in membris suis, ita ut dicat in fine : *Esurivi, sitivi, hospes fui; quando ei dicitur: Quando te vidimus esurientem, et sitientem?* et tanquam respondeat: *Ego caput in cælo eram, sed in terra membra sitiebant, denique ait: Cum uni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis, rursusque non facientibus: Cum uni ex minimis meis non fecistis, neque mihi fecistis (Matth. xxv, 35-45), huic capiti non nisi per Charitatem connectimur.*

VI. Sic enim, fratres, singula membra in officiis suis videmus agere opus proprium, ut oculus videat, non autem operetur; manus autem operetur, non tamen videat; auris audiat, nec videat, nec operetur; lingua loquatur, nec audiat, nec videat, et cum sint singula suis officiis distincta atque discreta, una tamen compage corporis colligata habent aliquid commune in omnibus: Officia diversa sunt, sanitas una est. Hoc est ergo in membris Christi Charitas, quod est in membris corporis sanitas. Meliori loco positus est oculus, in eminenti, et tanquam ad consilium in arce constitutus, unde prospiciat, unde videat, unde ostendat. Honor magnus in oculis, et loco, et sensu ardentiore, et agilitate, et vi quadam, quam cætera membra non habent. Proinde plerumque homines per oculos suos jurant, quam per quodlibet alterum membrum. Nemo alicui dixit: Sic te diligo quomodo aures meas, et est aurium sensus oculis suppar, et proximus. Quid de cæteris dicam? Quotidie dicunt homines: Sic te diligo tanquam oculos meos. Et Apostolus significans majorem in oculis habere (a) dilectionem, quam in cæteris membris, cum se dilectum ab Ecclesia Dei diceret, ait: *Testimonium enim vobis perhibeo, quia, si fieri posset, oculos vestros cruissetis, et dedissetis mihi (Galat. iv, 15).* Nihil ergo in corpore sublimius oculis et honoratius, et nihil in corpore extremius fortasse, quam digitus minimus pedis. Cum ita sint, expedit tamen in corpore digitum esse, et sanum esse, quam oculum esse, et in perturbatione lippire. Sanitas enim, quæ communis est omnibus membris, pretiosior est officiis singulorum. Ita vides in Ecclesia hominem parvum aliquod donum habentem, et tamen habentem Charitatem; alterum eminentem forte in Ecclesia aliquo majore dono, et tamen non habentem Charitatem. Ille sit extremus di-

(a) Melius: *haberi.*

gitus, ille sit oculus. Ille magis pertinet ad corporis compaginem (a), qui potuit obtinere sanitatem. Denique molestum est corpori cætero, quidquid ægrotarit in corpore, et datur quidem ab omnibus membris opera, ut sanetur, quod ægrotum est, et plerumque sanatur. Si autem sanatum non fuerit, et tantam putredinem conceperit, quæ sanari non possit, ita consulitur omnibus membris, ut de corporis compage perdat.

VII. Fuerit ergo, nescio quis, Donatus, quasi oculus in corpore, fuerit; ita non scimus, qualis fuerit, sed prorsus talis fuerit, qualis dicitur, quid illi profuit excellentia honoris et gloriæ? Tenere non potuit sanitatem, quia non habuit Charitatem. Denique isti isti putrefacti sunt, ut necessario præciderentur, et quod se habere aliquos dicunt, vermes putredinis sunt. Præcisi vermes sunt, nec sanitatem possunt admittere. Etenim tandiu membrum admittit sanitatem, quandiu est de corpore non præcisum. De cæteris enim sanis manat sanitas ad vulneris locum; cum autem fuerit præcisum membrum, ubi vulnus est, qua, et unde ad illud sanitas veniat, non invenitur. Ideo et sarmentis præcisis comparantur, et concurrunt cum apostolica lectione evangelica lectio. Et ibi enim Dominus, ut maneamus in illo, non nobis maxime commendavit nisi Charitatem: *Ego sum, inquit, vitis, vos estis sarmenta, Pater meus est agricola. Sarmentum omne, quod in me dat fructum, purgat illud, ut magis fructum afferat; quod autem in me non dat fructum, præcidet illud (Joan. xv, 1, 2).* Fructus de ipsa Charitate, quia non venit fructus nisi de radice. Dicit autem Apostolus: *Ut in Charitate radicati et fundati (Ephes. iii, 17).* Ibi est ergo radix, unde omnis fructus exurgit. Qui cepit dissentire a radice, quamvis videatur aliquantum manere, aut præcisus est latenter, aut aperte etiam præcidendus; fructum enim afferre nullo pacto potest. Illi erant aliquando in unitate. Præcisi sunt. Unde præcisi sunt? Ab unitate. Sed vos estis, inquit, præcisi. Quid facimus? Ego dico: Vos estis præcisi. Vos dicitis: Vos estis præcisi. Judicet Deus. Distulimus itaque quæstionem, et ad iudicium Dei misimus? Non plane. In multis rebus facimus hoc, ubi nondum apparet sententia Dei. Ubi autem apparet, utamur, non differamus. Scripturam profero, et video, quis unde præcisus sit. Si enim Scriptura testimonium perhibuit Parti Donati, alicui Ecclesiæ in terrarum aliqua parte constitutæ, sicut in parte Africæ constituta est Pars Donati, dicant nos præcisos, et dicant se esse radicatos. Si autem Scriptura testimonium non perhibet nisi Ecclesiæ, toto orbe diffusæ, quid quærimus litis nostræ iudicem hominem? Deum habemus. Nondum præsidet in iudicio, jam præsidet in Evangelio.

VIII. Judicatus est modo Crispinus hæreticus (b). Sed quid ait? Numquid evangelica sententia superatus sum? Inde se asserens victum non esse, quia

(a) Pro *compagem*, ut Ovid. Cels. Seneca. Plin. etc.
(b) Anno 401. Vide Augustini *Vitæ* L. V. c. 11. T. XI. edit. Maur. col. 239. ipsamque Augustinum variis locis.

Proconsul contra illum judicavit, non Christus. Si ergo iudicium hominis parvi pendit, quare a Proconsule ad Imperatorem appellavit? Ipsius Proconsulis iudicium ipse flagitavit, ipse dixit: Audi me. Non sum hæreticus. Cujus iudicium flagitasti ejus iudicium displicet tibi? Quare? Quia contra te judicavit? Si pro te judicaret, bene judicaret. Quia contra te judicavit, male judicavit. Antequam judicaret, bonus iudex erat, cui dixisti: Non sum hæreticus. Audi me. Sed judicavit Proconsul, inquit, secundum leges Imperatorum, non secundum leges Evangelii. Ita fecerit, secundum leges Imperatorum Proconsul iudicaverit. Si ergo male contra te iudicant Imperatores, quare a Proconsule ad eorum iudicium provocasti? Jam erant leges Imperatorum contra te, an nondum erant? Si nondum erant, non secundum ipsas Proconsul iudicavit. Si jam erant, numquid pro te Imperatores contra leges suas iudicaturi sunt? Deinde quæro abs te: Ipsæ leges Imperatorum quæ sunt contra te? Quid factum est? doce me! Manifestum est enim, et non negatur, multas Imperatorum leges esse adversus ipsos. Unde hoc contigit? Unde hoc factum est? Nos forte persecuti sumus, et multa mala Imperatoribus de vobis diximus? Ille quidem dicunt his, quos miseros decipiunt imperitos. Causam enim, quemadmodum illo tempore gesta est, penitus occultant eis, quos decipere volunt. Sed, quantumlibet occultent, eruitur, patescit, publicatur, in notitiam profertur etiam invidiosorum, et recusantium. Claudentes oculos, ac nolentes lucem videre ipsa lux feriat. Non eis liceat dissimulare manifesta! Non eis liceat averti a patentibus! Non eis liceat aperta operire! Urgeam eos manifesta veritate. Vos Imperatoris iudicium flagitastis. Mentimini! inquit. Extant chartæ publicæ (a). Ipsi Donatistæ de Parte Majorini, qui prior ordinatus est, contra Cæcilianum adierunt Proconsulem tunc Anullinum (b), et detulerunt libellos accusatorios de nomine Cæciliani, et in aluta (c) signatos, dicentes, sed adversus Cæcilianum crimina (d) quæ illo libello scripsissent, et rogantes, ut ipsam accusationem eorum mitteret ad comitatum (e) Imperatori. Extat relatio Anullini Proconsulis scribentis ad Imperatorem Constantinum: quod homines de Parte Majorini venerint ad illum cum libellis de accusatione Cæciliani, rogantes ut eosdem libellos mitteret Imperatori, et se dicit fecisse, quod illi rogaverunt. Scripsit Imperator ad Melchadem (f) epi-

scopum et Marcum, transferens ad illos causam ecclesiasticam, et removens a se. In eisdem litteris scribit Imperator: misisse se chartas missas ab Anullino, et in ipsis litteris ignorat (a), quæ illæ chartæ sint, sed in relatione Anullini cognoscitur, quæ hodie publicis codicibus continentur. Deinde scribit idem Constantinus ad Anullinum, ut partes Romam dirigat ad episcopale iudicium. Refert etiam Anullinus in extremo: misisse se partes. Vos ergo istis ad Imperatorem, vos causam Ecclesiæ ad humanam potestatem detulistis. Ille melior, quam vos. Vos enim ad Imperatorem deferrebatis, ille ad Episcopos. Dicta est causa in episcopali iudicio illis primo accusantibus. Prolata est sententia pro Cæciliano. Illi non contenti iudicio ecclesiastico murmurare cœperunt, rursus eundem Imperatorem adierunt, post episcopale iudicium quærentes imperiale iudicium. Dedit alterum ecclesiasticum apud Arelatum (b). Ab ipso etiam iudicio illi ad ipsum Imperatorem appellerunt. Victus importunitate eorum voluit et ipse causam suscipere, atque cognoscere. Suscepit, cognovit, Cæcilianum innocentissimum iudicavit, etiam omnes iussiones Imperatorum contra illos. Quid mirum? Cujus iudicium flagitasti, ejus sententiam recusare aude? Quare ad illum voluisti deferre iudicium? Habebas Ecclesiam in Africa, non habebas in toto orbe terrarum? Sed quo ibant, unde se jam ipsi præciderant? Illi jam in Ecclesia non hærebant, sed Imperator ibi hærebat, ad quem iudicium referebatur. Proinde ille mansuetissime Episcopos voluit iudicare, et illis postea cessit, ut etiam ipse judicaret. Inde sunt leges adversus vos; videte, si non contra vos. Primo vos ipsi fuistis, vos primi accusatores, vos extremi appellatores, vos novissimi murmuratores. Numquid tamen, inquit, ex Evangelio superatus sum? Ex eo iudicio superatus es, quod tu ipse delegisti.

IX. Sed non recusamus evangelicam sententiam. Plane, etsi non diceret, nos legeremus, nos erueremus, nos ostenderemus. Recitetur Evangelium? Videamus, ubi esse dicit Ecclesiam Dominus Jesus Christus. Illi certe et aures nostræ, et corda patere debent. Ipsum audiamus. Dicat nobis, Ecclesia ubi sit. Si in Africa esse dixerit Ecclesiam suam, omnes conflueamus in Partem Donati. Si in tota terrarum orbe dixerit Ecclesiam suam, redeant ad corpus membra præcisa, non enim sic fracti sunt rami, ut denuo inseri non possint. Habes apostolum Paulum dicentem. Sed dicis: Fracti sunt rami, ut ego inseram. Bene. Propter incredulitatem fracti sunt; tu autem fide stas. Noli alium sapere, sed time. Nam, si Deus naturalibus ramis non pepercit, neque tibi parcat (Rom. xi, 19-21). Fracti enim erant Judæi, tanquam rami naturales, et insertæ erant Gentes, tanquam oleaster in olivam. Ex his insertis ramis, et ex hoc inserto oleastro omnes sumus participes olivæ. Sed, sicut minutus erat Apostolus superbientibus ramis oleastri,

(a) Anterioris videlicet causæ sub Constantino M. inter Majorinam et Cæcilianum. Vide *Epist. Cleri Hippon.* inter Augustinianas LXXXVIII. edit. *Mar.* T. II. col. 213. psuonique S. Patrem non uno loco.

(b) Anullinum scribunt Mauriani, et rectius fortasse, quamvis in Aut. Pagii *Lisert. Hypat.* ad an. Chr. 100. P. *Corn. Anullinum*, ad an. vero 216. scx. *Corn. Anullinum* habeamus Coss.

(c) Tenuior pellicula, membrana instar, ut videtur, qua obvolvuntur Libelli supplices. Occurrit etiam in *Epistola Cleri supra* cit.

(d) Videtur omissum: habere.

(e) Id est, ad *Palatium*. Ad *Ducang. Gloss.* h. v.

(f) Melchadem, Miliadem Pont. Rom. Quis vero *Marcus* additus? An ille qui deinceps a Melchade secundum Pontificatum gessit? An unus et tribus Episcopis Gallicis iudicis illi adjunctis?

(a) Putem: ignoratur; et paulo post: *constituitur*.

(b) Anno 311. altero post damnationem Romanam.

tales isti facti sunt superbiendo, ut cum illis naturalibus ante amputatis, et ipsi superbia præcidi mererentur. Sed quid ait Apostolus? *Et illi, inquit, si non permanserint in infidelitate, inserentur (Rom. xi. 23)*, et tu, si non permanseris in fide, excideris. Nemo ergo in vite superbiat, nemo præter vitem desperet. Si superbis in vite, observa, ne præcideris. Si præter vitem positi sunt, non desperent, audeant inseri. Non enim manu sua inserendi sunt. Ait enim: *Potens est Deus iterum inserere illos (Ibid.)*. Non dicant: Unde fieri potest, res præcisæ, ramus fractus ut denuo inseratur? Recte dicis fieri non posse, si interroges humanam facultatem, non, si interroges divinam majestatem. Quid enim? Quod jam factum est a Domino, facere potest aliquis agricolarum? Oleastrum tulit, et in olivam inseruit, et oleaster in olivam insertus non baccas amaras, sed olivam dedit. Faciat hoc modo aliquis; inserat oleastrum in olivam, videbit nihil procedere, nisi baccas oleastri. Potens ergo fuit Deus non olivam in oleastro, sed oleastrum inserere in oliva, et oleastrum facere participem pinguedinis olivæ, ut exuta amaritudine pinguedine iudueretur, et non erit potens te præcisum per superbiam inserere per humilitatem? Bene, inquit, hortaris me, sed prius meo ostende præcisum, ne forte te ipsum hortari debeas, ut ad me venias, non me, ut in te inserar. Audeo dicere: Audi me, et tamen timeo dicere: Audi me. Timeo enim, ne contemnat hominem. Ino hortor, ut contemnat hominem. Si enim contemneret hominem, non esset de Parte Donati. Homo enim fuit Donatus. Ergo, si nostra verba dicimus, contemnamur; si Christi verba dicimus, ille audiat, qui non gratis auditur, et non gratis contemnitur. Auditur enim ad prænitium, non auditur ad supplicium. Ipsum audiamus. Ipse Dominus dicat nobis.

X. Ecclesiam innumerabilibus locis ostendit, sed tamen commemorem unum aliquod. Post resurrectionem, nostis, fratres, ostendit se Discipulis suis, cicatrices demonstravit, palpiandum præbuit, non solum videndum. Illi autem tenentes, et palpantes, et agnoscentes, adhuc tamen præ gaudio hæsitabant, sicut Evangelium nos docet, cui oportet credere, cui nefas est non credere. Dominus autem adhuc hæsitantibus præ gaudio, et dubitantibus intulit firmitatem de Scripturis, et ait: *Hæc dicebam vobis, cum adhuc essem vobiscum, quia oportet impleri omnia, quæ scripta sunt in Lege, et Prophetis, et Psalmis de me. Tunc aperuit illis sensum, ut intelligerent Scripturas, et dixit eis: Quia sic oportebat Christum pati, et resurgere tertia die, et prædicari in nomine ejus penitentiam, et remissionem peccatorum per omnes gentes incipientibus ab Jerusalem (Luc. xxiv. 44 47)* Ibi tu non es. Ibi ego sum. Quid expectas hominem, qui de te judicat de tribunali? Audi Christum de Evangelio. *Per omnes gentes, inquit, incipientibus ab Jerusalem*. Tu ibi es? Communicas omnibus gentibus? Communicas ei Ecclesiæ, quæ diffusa est per omnes gentes incipiens ab Jerusalem? Si communicas, ibi es, in vite es, præcisus non es. Ipsa est enim vitis, quæ crevit, et

implevit totum orbem terrarum, corpus Christi, Ecclesia Christi, cujus caput in caelo. Si autem non communicas, nisi Afris, et de Africa, quo potueris, clanculo mittis, qui consolentur peregrinos, non te invenis in Parte remansisse, a Toto præcisum esse? Quid dixisti in judicio Proconsulis? Catholicus sum. Vox est ipsius. De Gestis recitatur. Catholicus Totum tene. *Holon (a) enim Totum est, et inde appellata est Ecclesia catholica, quia per Totum est. Numquid Cætamericæ dicta est, et non Catholica? Meros enim pars est, Holon totum est. De Græco verbo dicta est Catholica, secundum totum. Ergo communicas Universo? Non, inquit. Ergo in parte es, quomodo Catholicus es? Multum interest inter Totum, et Partem. Unde accipit nomen Catholica? Tu enim accepisti nomen de Parte Donati, Catholica nomen accepit ab universo orbe terrarum. Sed nos dicimus in universo esse, et Deus forte non dicit? Evangelium commemoravi, ex Evangelio recitavi. *Per omnes gentes, inquit, incipientibus ab Jerusalem*. Non inde venit ad Africam? Si enim cœpit ab Jerusalem, implendo omnia venit ad te, non siccando. Quis est, qui dicat: Ductus est rivus de fonte, ut veniret ad me, siccavit (b) in via, et pervenit ad me? Si in via siccavit, ad te qua pervenit? Utiq; implendo omnia pervenit ad te. Ingrate rive, quare fontem blasphemias? Nisi manaret, non implereris. Sed timeo, ne tu siccaveris. Etenim omnis rivus a fonte præcisus siccet, necesse est. De siccitate aspera loquuntur adversus Ecclesiam; lenia loquerentur, si rigarentur. Catholicus sum. Quid est Catholicus? Homo de Numidia? Interroga saltem Græcos. Non est utique Catholicus verbum Punicum, sed verbum Græcum. Interpretem quære. Merito erras in lingua, qui non consentis omnibus linguis.*

XI. Spiritus quando venit de caelo, et implevit eos, qui in Christum crediderant, omnibus linguis locuti sunt, et hoc erat signum illo tempore accepisse Spiritum sanctum, si quis linguis omnium loqueretur (*Act. ii, x et xix*). Numquid modo fidelibus non datur Spiritus sanctus? Absit ut hoc credamus, alioquin spem non habebimus. Et illi utique fatentur dari fidelibus Spiritum sanctum, et nos hoc dicimus, hoc credimus, hoc maxime, et in sola Ecclesia catholica fieri asequamur (c). Sed illi sint Catholici, illic datur Spiritus sanctus. Nos simus Catholici, hic datur Spiritus sanctus; modo, quid intersit, non quæramus, qui sint Catholici; manifestum est, quia datur Spiritus sanctus. Quare modo linguis omnium non loquuntur, qui Spiritum sanctum accipiunt, nisi, quia tunc in paucis figurabatur, quod postea in omnibus ostenditur? Quid enim pronuntiavit Spiritus sanctus commonens (d) corda eorum, quos tunc impleverat, et docens eos linguas omnes? Vix discit homo duas aut tres, aut per magistros, aut per regiones, in quibus

(a) ὅλον. Et mox. ἄρα. Inde, ut Καθολικὴ, formatum Κεκατολη.

(b) Neutrum verbum, ut apud Caton. de Re rust. *Cluiverit, et siccaverit.*

(c) Ita membranzæ, sed rescribo: *attestantur.*

(d) Puto: *commoens.*

versatur aliqua consuetudine, ut multum tres, aut quatuor linguas. Omnibus linguis loquebantur, qui impleti a sancto Spiritu erant, verum et locuti repente, non paulatim discentes. Quid ergo tunc ostendebat Spiritus? Dic mihi, quare modo hoc non facit, nisi quia aliquid significando faciebat? Quid significabat, nisi Evangelium per omnes linguas futurum? Audeo dicere. Et modo loquitur Ecclesia omnibus linguis. In omnibus enim linguis clamat Evangelium, et quod modo dicebam de membris, hoc dico et de linguis. Et quomodo dicit oculus: Mihi ambulat pes, sic et pes dicit: Mihi videt oculus, sic et ego dico: Lingua mea est græca, lingua mea est hebræa, lingua mea est syra. Omnes enim una fides tenet, omnes enim una charitatis compago concludit. Quod per Dominum demonstratum est, hoc per Prophetas ante prædictum est. *In omnem terram exiit sonus eorum, et in fines orbis terræ verba eorum (Psal. xviii, 5)*. Ecce quousque crevit Ecclesia, quæ appellatur a Toto, Catholica. Et vide, quia omnes lingue ierunt per omnes terras. *Non sunt loquelæ, neque sermones, quorum non audiantur voces eorum (Ibid. 4)*.

XII. Hanc ergo Ecclesiam tenco, tu illam non tenes. Si ergo præcisus es, agnosce, unde præcisus es. Redi, et inserere, ne arcescas, et in ignem mittaris. Loquuntur Prophetæ, loquuntur Apostoli, loquitur Dominus de Ecclesia toto orbe diffusa. Contra te dicunt omnes isti sententiam. A Proconsulè ad imperiale iudicium. Ab Evangelio quo? An forte ad Donatum? Donatus iudicabit contra Christum? An Donatum iudicat Christus? Quid tibi dicturus est Donatus? Ego Christum meum prædicavi de Africa. Quid ducturus? An: Me pro Christo opposui, et: Ego Christo successi? Hoc restat, ut dicat, quia a corpore præcidere ausus est homines, quia Christo successit. Ecce Christi sententia, ecce Evangelia. *Per omnes gentes, inquit, incipiens ab Jerusalem. Cœpit ab Jerusalem. Ibi venit Spiritus sanctus, ibi erant Apostoli, quando in illos supervenit, inde cœpit Evangelium prædicari, inde diffundi per omnes gentes, inde postea venit in Africam. Quo postea venit? Ipsos deseruit? Imo non deseruit, si nolint. Nam et nos Afri sumus. Utique Evangelium, quod venit in Africam, manet hic in Catholicis Afris, quo modo in omnibus gentibus manet. Nam et per omnes gentes sicut Hæretici, alii ibi, alii hic, et non sunt nati (a) Afri, qui sunt in illis gentibus. De vite præcisi sunt. Catholica enim novit omnes, ipsi se non noverunt. Et enim vitis, unde sarmenta præcisa sunt, novit omnia sarmenta, et, quæ in se manent, et quæ de se præcisa sunt. Etenim ubique diffusa est Ecclesia catholica. Illa sarmenta, ubi præcisa sunt, ibi remanserunt, ad alias partes, et alias partes pervenire non potuerunt. Illa autem ubique diffusa ubique tenet suos, ubique plangit præcisos. Clamat ad omnes, ut revertantur, et inserantur. Clamor ejus non auditur, sed tamen ubera Charitatis manere exhor-*

(a) Membranzæ prave: noti. Fortasse, quia sequitur: *novi, noverunt*.

tatione non quiescunt. Sollicita est pro præcis, clamat in Africa ad Donatistas, clamat in Oriente adversus Arianos, adversus Photinianos, adversus alios, atque alios. Quia enim ubique diffusa est, ubique invenit, contra quos clamat, quia in illa erant, et de illa præcisa sunt. Sarmenta cœperunt infructuosa esse, et præcisa sunt. Si non permaneant in infidelitate rursus inserentur. Hæc audite, fratres, cum timore, ne superbiatis; cum etiam pro illis oretis. Conversi ad Dominum, etc.

SERMO XX.

De verbis Psalmi xxxviii, vers. 1-5. Dixi: Custodiam vias meas, etc. (a).

SYNOPSIS.

I. Sollicitudo de profectu quotidiano, et inde divini auxilii imploratio. II. Usus Linguae tam necessarius, quam periculosus. III. Lingua regitur ab animo. IV. Lingua dolosa Judæorum confusa. V. Linguae bonus usus in muliere adultera. VI. Adulteræ confessio nobis instructio. VII. Quomodo agendum cum convicatore. VIII. Convicatoribus ignoscendum, et pro eis orandum. IX. Inquiritur in finem hominis. X. Finis hominis Christus est. XI. Fide et operibus hic finis attingitur. XII. Scopus tentationum, et quomodo in iis versandum. XIII. Dictorum repetitio.

I. CHRISTIANORUM est, quotidie in Deum proficere, et de Deo, vel de donis ejus semper gaudere. Peregrinationis enim nostræ tempus brevissimum est, et patria nostra sine tempore est. Inter æternitatem enim et tempus multam distat. Hic conquiritur pietas, illic requiescitur. Inde quotidianis diebus, quasi boni negotiatores, noverimus, quid profecerimus. Non tantum enim studiosi esse debemus in audiendo, sed vigilantes in operando. Hæc schola, in qua Deus solus magister est, bonos quærit discipulos, non fugitivos, sed studiosos. Apostolus dicit: *Studio non pigri, spiritu ferventes, spe gaudentes (Rom. xii, 11)*. In hac ergo schola, fratres, quotidie discimus. Aliud discimus in præceptis, aliud in exemplis, aliud in sacramentis. Sunt ista medicamenta vulnerum nostrorum, et fomenta studiorum nostrorum. Modo respondimus: *Exaudi orationem meam, et precem meam, Domine! Inaurire (b)*, hoc est: *Auribus percipe lacrymas meas (Psal. xxxviii, 15)*. Quid putas, iste petiturus est, qui primo sibi met Deum cupit propitium esse? Quid ab illo expetiturus est? Vidcamus, discamus. Forte divitias petiturus, forte in hac vita aliquam felicitatem? Dicat ergo nobis, quid petiturus est, qui primo Deum deprecatur. Vidit enim, quod

(a) In Codice fol. 68. inscriptus: *Sermo sancti Augustini ep. Agit præcis, ue de usu Linguae, et de fine Hominis. Ut nihil dissimulem, quædam mihi minus coherere videntur, quædam esse infra Augustini dignitatem, verba etiam Psalmi non semel inopportune repeti, et intrudi, atque adeo interpolatorem suspicor. Expendant, qui lectorem D. Doctoris me magis innutriti sunt. Locus in Editione esset post sermonem XVI.*

(b) Insolens fictio verbi *Inaurire* ad græc. *ἐκταύριον*, quod LXX, hoc loco.

ex se habere non potuit, sed a Deo habere potuit. Audierat enim: *Petite, et accipietis* (Joan. xvi, 24). Noverat ergo, quid esset petiturus, qui primo Deum rogavit. Ergo *Exaudi, Deus, orationem meam!* Et quasi interrogatus: Quid vis, quid pulsas, quid clamas, quid interpellas? Audiam. Quid vis? Quid volo? ait. Audi voluntatem meam, et perfice opera tua. Quæ est voluntas mea? *Dixi: Custodiam vias meas, ut non delinquam in lingua mea* (Psal. xxxviii, 1). Arduam rem iste disponit, sed non dubitat, quoniam primo Dominum deprecatus est. Noverat enim magistrum Pauli: *Non ego, sed gratia Dei mecum* (1 Cor. xv, 10).

II. *Dixi ergo: Custodiam vias meas.* Quas vias? Terrenas. Nunquid per linguam ambulamus in terra? Aut pedibus nostris in terra ambulamus, aut pedibus alienis. Aut animalibus vehimur, aut pedibus nostris imus. Quid est ergo? Quam iste viam querit? Ne delinquat in lingua sua. Magna doctrina, videte, fratres. Numquid enim, quemadmodum una hora possumus cibum accipere, et reflecti recedere, sic possumus momento uno loqui etiam, et silere? Quemadmodum enim habemus oculos ad vivendum, aures ad audiendum, cæterosque sensus ad percipiendum, sic iterum linguam ad loquendum. Est nobis magna necessitas linguæ. Aut aliquid auditurus es, ut respondeas, aut aliquid dicturus es, ut doceas. Numquid oculo dicturus, et non lingua? Et si aure auditurus es, lingua responsurus es. Quid facimus de tam utili membro? Inde Deum rogamus, inde satisfacimus, inde laudes dicimus, inde una voce concinentes Deo cantamus, inde quotidianis diebus aut misericordes efficitur, cum aliis loquimur, aut consilia damus. Quid facimus nunc? Ipsa lingua nostra vobis ministerium exhibet. Quid facimus, ut non delinquamus in lingua, maxime cum dictum sit: *Mors et vita in manibus linguæ* (Prov. xviii, 21). Et iterum dictum sit: *Multos vidi cadentes per casum gladii, sed non sic, quomodo qui ceciderunt per linguam* (Eccli. xxviii, 22)? Iterum dictum est: *Et lingua in membris nostris constituitur, quæ maculat totum corpus nostrum* (Jacob. iii, 6). Inde iterum idem Dominus: *Docuerunt linguam suam loqui mendacium* (Jerem. ix, 5). *O docuerunt!* Facit enim consuetudinem loqui mendacium. Etiam, si non vis, illa loquitur mendacium. Quemadmodum enim, si rotam volvas semel (Jacob. iii, 6), jam, ut manu impuleris, illa ipsa figura et rotunditate, vel ipso instabili, et quasi naturali cursu currit, sic et lingua nostra, opus est (a) ut non doceatur loqui mendacium; jam enim ultro sponte currit ad id, ad quod facilius potest moveri. Aliud habes in corde, aliud illa aliquando volvit ex more. Quid factururus es? Quæ, videtis, fratres! quæ statera cordis facienda est, ut lingua aliquid proferat! Neque enim sponte movetur. Iustus est, qui movet.

III. Est enim quædam vis, quæ se, et cætera ministeria sua movet. Opus est, ut bonus sit ille, qui

(a) Trajecit voces Librarius. Lege: *Opus non est, ut doceatur, etc.*

regit, et quamlibet malam consuetudinem adjutus per gratiam vincit. Bonus sit minister, et quiescit ministerium. Miles habet arma, sed si non ferierit (a), nihil faciunt arma. Sic et lingua in membris nostris arma animæ nostræ sunt. De ipsa dictum est: *Inquietum malum* (Jacob. iii, 8). *O inquietum!* Quis fecit istud malum, nisi inquietus? Tu noli esse inquietus, et non est hoc malum. Tu noli agitare (b), et non est, quæ se agitet. Neque enim animus est, ut moveatur; Corpus est enim. Jacet. Noli movere, et non movetur. Vide autem, quomodo moves (c). Ipsa est res, de qua multi fraudibus studentes, et avaritiæ servientes, cum cœperint de negotiis aliquid agere, ejiiciunt membrum factum ad laudem Dei, et ibi blasphemant Deum, et dicunt: Per Christum! tantum emi, tantum vendo. Quando (d) interrogavi te: Jura mihi, quantum vendis? Ego te interrogavi: quantum vendis? Decem follibus vendo, viginti follibus (e). Per Christum juras? Per oculos tuos jura, per filios tuos jura, et ipsa hora contremiscit conscientia. O impietas linguæ! Creatorem contempsisti, creaturam custodisti. *O inquietum malum, plena veneni mortiferi!* In ipsa benedicimus Deum, et Patrem. Deum propter naturam, Patrem propter gratiam. Et in ipsa maledicimus hominem, qui factus est ad imaginem Dei (Jacob. iii, 8, 9). Attendite, fratres, quid portetis! Ecce dico, quid portemus. Et ego enim vobiscum homo sum. Sed recurramus.

IV. *Exaudi, Deus, orationem meam.* Inde sunt illi Judæi, quos modo in Evangelio legimus. Utique lingua illos perduxit ad mortem. Modo enim in Evangelio audivimus. Adduxerunt, inquit, Judæi quamdam mulierem licet meretricem ad Dominum, tentantes illum, et dicentes: *Magister, hæc mulier modo comprehensa est in adulterio* (Joan. viii, 4). In lege Moysis scriptum est, ut quæcumque fuerit in adulterio comprehensa, lapidetur. *Tu quid dicis?* Hoc lingua dicebat, sed creatorem non agnoscebat. Nolebant isti orare, ut dicerent: *Eripe animam meam a lingua dolosa* (Psal. cxix, 2). Dolose enim accesserant, hoc enim volebant agere. Venerat enim Dominus: *Non legem solvere, sed implere* (Matth. v, 17), et peccata dimittere. Dixerunt ergo apud se Judæi: Si dixerit: Lapidetur! dicemus ei: Ubi est, quod peccata dimittis? Non tu es, qui dicis: *Donata sunt tibi peccata tua* (Id. ix, 5; Marc. ii, 5-9; Luc. v, 23)? Si dixerit: Dimittatur! dicemus: Ubi est, quod legem venisti adimplere, non solvere? Videte linguam dolosam ad Deum. Ille, qui venerat redemptor, non damnator (venerat enim *redimere, quod perierat* (Matth. xiii, 11) aversus est ab ipsis, quasi conspiciere eos nolens. Non vacat aversio ista ab ipsis. Intelligitur aliquid

(a) Ita scripti pro: *fecerit*, quod habent membranæ.

(b) Rectius fortasse: *agitari*.

(c) Videtur excidisse: *linguam*.

(d) Codex habet: *Quare*.

(e) Aut pro Marsupiiis certam pecuniæ summam continentibus, ut est apud Juvenal. et Regem. aut pro ipsa quadam Nummorum specie, de qua vide Sirmundum in not. ad sermones August. Opp. T. I. Paris. 1696. col. 514. Ipse S. Doctor folles memorat T. V. col. 219. et 1499.

tanquam te ipsum. In his duobus præceptis tota Lex pendet, et Prophetæ (Matth. xxi, 37-40).

VI. Ne aliquis nostrum laboraret, duo quædam sunt dicta : Deus et Proximus, qui te fecit, et, cum quo te fecit. Nemo tibi dixit : Dilige solem, dilige lunam, dilige terram, et quæcumque facta sunt. In his laudandus est Deus, benedicendus est Factor. *Quam magnificata sunt opera tua!* dicimus. *Omnia in sapientia fecisti (Psal. ciii, 24).* Tua sunt. Tu fecisti omnia. Gratias tibi! Sed nos fecisti super omnia. Gratias tibi! Sumus enim imago et similitudo tua. Gratias tibi! Peccavimus. Quæsitum sumus! Gratias tibi! Negleximus. Non sumus neglecti. Gratias tibi! Cum nos te contemneremus, non sumus contempti. Ne Divinitatem tuam oblitum fuisset, et te amitteremus, tu etiam nostram humanitatem suscepisti. Gratias tibi! Ubi non gratias? *Dixi ergo : Custodiam vias meas, ut non delinquam in lingua mea.* Illa enim mulier, cum offerretur causa adulterii, accepit indulgentiam, liberata est, onerosum nobis est, quoniam per baptismum, per confessionem, per gratiam accipiunt omnes omnium peccatorum suorum indulgentiam? Sed nemo nunc dicat : Illa accepit indulgentiam; ego adhuc Catechumenus sum. Faciam adulteria, quoniam accepturus sum indulgentiam. Pone et me unum esse, quemadmodum illa mulier (a) confessa est, et liberata est. Deus noster bonus est, et, si peccavero, confiteor illi, et dimittet mihi. Bonitatem ipsius attendis, sed justitiam ejus considera. Quomodo bonitatem ad indulgentiam, sic justitiam ad poenam. *Dixi ergo : Custodiam vias meas, ut non delinquam in lingua mea.* Vellem scire, si in hoc tempore, quo sermonem Vestræ Charitati ministramus, nemo delinquat in lingua sua. In hoc tempore, quo hic sumus, forte nemo nostrum aliquid locutus est mali, sed forte cogitavit aliquid mali. Attendite. *Dixi : Custodiam vias meas, ut non delinquam in lingua mea.* Dic vere : *Posui ori meo custodiam, dum consistit peccator adversus me (Psal. xxxviii, 2).*

VII. Attendite. *Posui ori meo custodiam, dum consistit peccator adversus me.* Stat adversus te aliquis improbus, conviciatur tibi, dicit, quæ nescis. Tu pono ori tuo custodiam. *Dixi : Custodiam vias meas, ut non delinquam in lingua mea.* Dicat ille, tu audi, et tace. Duæ enim res sunt, aut verum dicit, aut falsum. Si verum dicit, tu fecisti, ut diceret, et forte hoc misericordia est. Cum enim tu non vis audire, quod fecisti, Deus, qui curam tui gerit, per aliquem tibi dicit, quod fecisti, ut vel ipso pudore confusus aliquando ad medicinam recurras. Noli ergo rependere malum pro malo; nescis enim, qui tibi per ipsum loquatur. Ergo, si aliquid dicit, quod fecisti, agnosce te misericordiam consecutum, ut aut oblitum te putes, aut ad confusionem tuam hoc dictum esse judices. Si non fecisti, libera est conscientia. Quid queris? Quid irasceris de eo, quod non fecisti? Quid enim ait tibi : Fur! Ebriose? Cito tu re-

(a) Hic intersero : quæ.

curre intus ad secreta conscientiae. Vide te intus. Iudex esto, discussor tui esto. Quære ibi. Ubi putas, posui peccata mea, quæ feci? Aut, si non sunt, dic: Non feci. Si: Non feci, dicit tibi conscientia tua, dic: *Gloria nostra hæc est, testimonium conscientiae nostræ* (2 Cor. 1, 12). Dixit tibi hæc conscientia tua, tace, dole illum dicentem tibi. Dic etiam tu Deo: Pater, ignosce illi, quia nescit quid dicat. Roga pro illo Deum. Dixi: *Custodiam vias meas, ut non delinquam in lingua mea. Posui ori meo custodiam, dum consistit peccator adversus me.* Noli enim putare, quia tunc videris sanctus, si nemo te tentet. Tunc es sanctus, quando aliquo convicio non moveris, quando doles dicentem, quando non curas quod pateris, sed tamen doles eum, a quo pateris. Ibi est omnis misericordia. Doles, quoniam et ille frater tuus est, membrum tuum est. Insanit adversum te, phreneticus est, ægrotat. Dole illum. Noli gaudere; tantummodo de conscientia tua securitate gaude; inde dole. Homo es enim; vide, ne et tu tenteris. Dicitum est enim: *Onera vestra portate, et sic adimplebitis legem Christi* (Galat. vi, 2). Modo, cum dicit, tace; postea, cum quieverit, dic ei: Frater, per salutem tuam, quare mihi dixisti, quod non feci? Peccasti in me, rogo Deum pro te. Ego tibi quidem veniam do, et rogo pro te Deum meum, cui fecisti injuriam, cum in me peccasti. Noli ulterius facere, noli superbire! Non dico: Redde illi, Deus, qui dixit mihi, quod non feci. Nolo hoc dicere. *Posui ori meo custodiam, dum consistit peccator adversus me.*

VIII. *Obsurdi et humiliatus sum* (hoc sequitur) *et tacui a bonis* (Psal. xxxviii, 3). *Obsurdi.* Non illum audivi dicentem. Iste animus quantum profecit, qui etiam intus in fratris errore, et conscientia sua securitate gaudens, quod foris latretur, nescit! Qualis ista anima est, quam secunda, quam gaudens! Ista est, quæ dicit Deo: *Ambulabam in innocentia cordis mei, in medio domus tuæ* (a) (Id. c, 2). Fores effractorum pulsabant, sed idonea erat domus. *Obsurdi et humiliatus sum,* non adversus illum superbus extiti. *Et humiliatus sum a bonis;* nec enim temporis erat, ut aliquid boni dixissem. Tempus est enim, ut taceas modo, posteaquam ille sinceraverit (b), loquere, tunc intelliget. Merumque filii ægrotantes patres suos cæciderunt, tamen illi propter infirmitatem filiorum et vapulabant, et plorabant. Quem affectum adhibent filiis homines, ne moriantur, expectantes salutem filiorum! Sed: Non est filius meus, ais? Sed est opus Dei, imago Dei, filius Dei. Si contemnis, quia non est filius tuus, noli contemnere, quia filius Dei est, frater tuus est. Ergo *Obsurdi, et humiliatus sum:* Non superbivi, sed *Situi a bonis, et dolor meus renovatus est,* non de me, sed de ipso, quia non feci, quod dixit. Habui dolorem, sed, quia ita dixit, habui dolorem. Fratris enim mei curam gerens renovatus est in me dolor. Ista est via. Hoc

(a) Emendo: *meum.*

(b) Et paulo inferius: *sinceraverunt.* Non reperio in Glossariis, nisi articulum *Sinceratus*

etiam fecit ipse Dominus Pater noster, qui etiam ipse Sponsus dictus est. *Non jejunabunt filii Sponsi, ait, quousque cum ipsis est Sponsus* (Luc. v, 34). Vapulavit a phreneticis filiis, occiderunt illum phrenetici filii. Rogavit pro illis. Postea sinceraverunt, agnoverunt et crediderunt, et, qui voluerunt curari per medicum, curati sunt per discipulum medici; per Petrum enim curati sunt. Cum enim illos Petrus increparet, aiunt: *Quid faciemus?* Ait tunc Petrus: *Pœnitentini, et baptizetur unusquisque vestrum in nomine Domini Jesu Christi* (Act. ii, 38). Modo ferebant, modo credebant. Videtis, quid facit infirmitas, et sanitas. Quando infirmi fuerunt, tolerati sunt, quando salvi facti sunt, redempti sunt. Inde et nos, fratres quotiescumque talia patimur, taceamus, quo illa teneamus: Aut verum dicit, aut falsum. Etsi non dixerit, et feci, quid? Quia non dicit, et ego feci, optandum est, ut dicat, ut ego confundar, quia feci. Ista misericordia Dei est. Si autem hoc dicit, quod non feci, gaudeam de mea securitate, doleam de fratris infirmitate. *Caluit cor meum intra me* (Psal. xxxviii, 4), *serbuit cor meum intra me* ex dilectione, quam habeo in fratrem, sed tempus loquendi non potui modo facere. Inde ipse Paulus dicit: *Non potui loqui vobis quasi spiritualibus, sed quasi carnalibus* (1 Cor. iii, 1). Locutus est tamen. Quomodo locutus est? Ergo *Caluit cor meum intra me, et in meditatione mea exardescit ignis.* Ignis est in me charitatis. Non habeo, cui dicam, quia infirmus est. Humiliem ergo me. Erit forte aliquando tempus, ut possim aliquid loqui. Tamen *Dimitte nobis debita nostra, sicut et nos dimittimus debitoribus nostris* (Matth. vi, 12). Dimittam illi, quod non habeo in conscientia. Parum est, quia nihil habeo in conscientia, sed rogem illum propter conscientiam.

IX. Jam iste percurrebat: *Dixi: Custodiam vias meas. Ponam ori meo custodiam. Humiliatus sum, et: In meditatione mea exardescit ignis.* Nescio quid, subito educit hic aliud majus, et post tot certamina, magnosque labores, audide quid dicat. *Locutus sum in lingua mea* (Psal. xxxviii, 5). Est enim lingua animæ motus ipsius voluntatis. Quemadmodum enim lingua motus est in corpore, sic voluntas motus est in anima. Ibi est prima lingua. Inde est, inde loquitur Deo. Hæc enim lingua ministerium exhibet extra positis hominibus; illa autem lingua, quæ est in motu voluntatis, ministerium exhibet intus manenti in templo suo. Ipsa est vera lingua. Unde dixit Dominus, eos, qui adorant eum, *In spiritu et veritate* (Joan. iv, 23) adorare debere. Ipsa est vera lingua. *Dixi in lingua mea: Notum mihi fac, Domine, finem meum, et numerum dierum meorum, qui sit, ut sciam, quid desit mihi* (Psal. xxxviii, 5, 6). Si attendat Sanctitas Vestra, intelligat primo sententiam, et sic Dominus misericordia sua, quæ sæpe consuevit, dabit nobis orationibus vestris, ut possimus hanc discutere, quia satis est ardua. *Locutus sum in lingua mea. Notum mihi fac, Domine, finem meum, et numerum dierum meorum, qui sit, ut sciam, quid desit mihi.* Vi-

dece, quid oret. *Notum mihi fac, Domine, finem meum.* Finis est, fratres, ubi tendimus, ubi perman- suri sumus. Quod exivimus de domibus nostris, finis nobis fuit ad Ecclesiam veniendi. Ergo iter nostrum hic finitum est. Hinc iterum unusquisque ad domum suam finem habet redeundi. Ibi finit, ubi tendebat. Modo ergo in hac peregrinatione constituti finem ha- bemus, ubi tendimus. Ubi ergo tendimus? Ad patriam nostram. Quæ est patria nostra? Jerusalem mater piorum, mater vivorum. Illic tendimus. Finis noster ipse est. Et quia viam nesciebamus. Ipse civis civitatis ipsius fecit se viam. Nesciebamus, qua ire. Anfractus, nescio qui, spinosi, lapidosi, omnino gra- ves erant in via. Descendit huc ipse primus, qui est ibi principalis, descendit quærens cives civitatis il- lius. Aberravimus enim, et, cum simus cives Jerusa- lem, facti sumus cives Babylonæ, facti sumus filii confusionis; Babyloniam enim confusio est. Descendit huc quærens cives suos, et factus est civis noster. Non noveramus civitatem istam, provinciam istam non noveramus. Sed, quia nos ad illam non venimus, descendit hac ad cives suos, et factus est ipse civis, non consentiendo, sed suscipiendo. Descendit huc. Quomodo descendit? In forma servi. Ambulavit hic inter nos Deus Homo. Si enim tantummodo Homo fuisset, ad Deum non perduxisset. Si tantummodo Deus fuisset, hominibus conjunctus non fuisset. Sus- cepit nobiscum conditionis æqualitatem, habens cum Patre Divinitatem. Suscepit nobiscum temporalita- tem, habens cum Patre æternitatem. Illic nobiscum æqualis, ibi Patri æqualis. Descendit huc civis nos- ter, et ait: Quid hic facitis? Cives Jerusalem! Imago et similitudo Dei non est erecta, nisi in Jeru- salem. Stature Dei in hac vita non ponuntur. Labo- remus, redeamus! Qua redimus? Ecce substerno me vobis, flo vobis via, ero vobis finis. Imitemini me! *Notum mihi fac, Domine, finem meum!* Ipsum credi- mus, qui est finis noster.

X. Deus Pater nunc loquitur. Ego dico tibi, o Anima, quam ego feci, o Homo, quem ego feci, ego dico tibi: Finieras. Quid finieras? Perieras. Misi tibi, qui te quæsisset; misi tibi, qui tecum ambula- ret; misi tibi, qui ignovisset. Inde ambulavit pedibus, ignovit manibus. Inde, quando post resurrectionem ascendit, manus, latus, et pedes ostendit: manus, unde indulgentiam dedit peccatorum; pedes, quibus pacem annuntiavit desertorum; latus, unde cucurrit pretium redemptorum. *Finis ergo legis Christus ad justitiam omni credenti (Rom. x, 4).* *Notum mihi fac, Domine, finem meum.* Jam factus est tibi notus finis tuus. Quomodo tibi notus factus est? Finis tuus pau- per fuit, finis tuus humilis fuit, finis tuus alapis cæ- sus est, finis tuus sputis oblitus est, adversus finem tuum falsum testimonium dictum est. *Posui ori meo custodiam, dum consistit peccator adversum me.* Ipse factus est tibi via. *Qui dicit se in Christo manere, de- bet, quomodo ille ambulavit, et ipse ambulare (1 Joan. 11, 6).* Est via. Modo ambulemus, non timeamus, ne aberramus. Foris a via non ambulemus; dictum est

enim: *Circa viam scandala posuerunt mihi, et circa viam muscipulam (a) posuerunt mihi (Psal. cxxxix, 6).* Et ecce illam misericordiam. Ne in muscipulam inci- disses, ipsam misericordiam habes viam. *Notum mihi fac, Domine, finem meum.* Ecce habes finem. Christum redemptorem imitamini. *Imitatores mei estote, sicut et ego Christi (Philipp. iii, 17).* Paulus quomodo imitatus est Christum? Attendite, quid dixit. *In fame, et siti, in frigore et nuditate, et cætera usque: Quis scandalizatur, et ego non uror (2 Cor. xi, 27-29)? Factus sum omnia omnibus, ut omnes lucrifa- cerem (1 Cor. ix, 22), Posui ori meo custodiam, dum consistit peccator adversum me.* Quæ sunt verba Pauli, fratres. *Quis nos separabit a charitate Christi? Finem attende. Quis me separabit a charitate Christi? Tribu- latio, an pressura, an persecutio, an nuditas, an pericu- lum? (Rom. viii, 35).* O amantem, o ferventem, o currentem, o pervenientem Virum! Quid patieba- tur hæc anima, quomodo servebat, quomodo doce- bat. *Quis me separabit a charitate Christi? Angustia?* et cætera usque: *An gladius? Quid passus est iste.* Et ne aliquis putaret, quia inde superbiebat, ait: *Fratres, arbitror me non apprehendisse (Phi- lipp. iii, 15).*

XI. Hoc ut quid: *Notum mihi fac, Domine, finem meum, et numerum dierum meorum, qui sit:* Quantum hic habeo vivere. Ut quid tibi, scire diem? *Ut sciam, quid desit mihi:* Quid desit, sed ad æternitatem. Modo attende Paulum. Post tantos labores dinumera- tos adhuc *Me, ait, non arbitror apprehendisse.* Audi dicentem: *Quid desit mihi.* Nemo ergo dicat: Jam multum jejunavi, multum laboravi, multum donavi. Jam omnia præcepta Dei feci. Hæc feci, hodie feci, et adhuc hodie erit, si aliquando fecisti. Hæc semper hodie habet. Ad crastinum si veneris, hodie habe- bit, et ad annos decem si veneris, hodie erit. Sem- per tu hodie dic: *Quid desit mihi.* Si enim Paulus in tantis laboribus miles cælestis, si enim ille post tan- tam exercitationem, et post tantas revelationes, rap- tus usque in tertium cælum, et audivit ineffabilia verba, et tamen, ne in revelationibus extolleretur, accepit stimulum carnis, qui illum humiliaret, quis est, qui dicere valeat: Sufficit? Inde ergo *Notum fac mihi, Domine, finem meum.* Et ecce habes ante te Christum finem. Non habes jam, quod quæras. Cum jam credidisti, jam agnovisti. Sed non in fide tantum res est, sed in fide, et opere. Utrumque necessarium est. Nam et *Dæmones credunt (audistis Apostolum) et contremiscunt (Jacob. ii, 19);* non autem prodest illis, quia credunt. Parum est fides sola, nisi et opera conjungantur. *Fides, quæ per dilectionem operatur (Galat. v, 6),* ait Apostolus. *Notum fac mihi, Domine, finem meum, et numerum dierum meorum, qui sit.* Istud non dicitur, quia, si unusquisque nostrum sci- ret, quando moreretur, decerneret sibi verbi gratia, ut bene viveret. Inde ipse Magister volens nos solli- citos fieri interrogatur de die, et hora, et dicit: *De*

(a) Quod Hebræo פֶּשַׁע et Græco ἁμαρτία, Augustino et hic et Ennarat. 11. in Ps. XXX. v. 5. Muscipula est.

die illa, et hora nemo scit. Notebat enim, ut illi scirent. Inde dixit: *Neque Filius (Marc. xiii, 32). Hoc est: non vobis expedit, ut sciatis; eritis enim negligentes, non solliciti. Eo magis bene vivetis, cum solliciti fueritis, non, quia nescio diem, nam Omnia, quæ habet Pater, mea sunt (Joan. xvi, 15). Notum mihi fac, Domine, finem meum, et numerum dierum meorum, qui sit.* Notum fac mihi istud, ut semper sim sollicitus, quia nescio, quando veniet fur ut noverim, *Quid desit mihi.*

XII. Ibi ergo, fratres, simus cauti, ut noverimus, quid desit nobis. Tentatio Christianorum probatio Christianorum est. Nam qui tentatur, ostenditur illi, quid illi desit. Duse res sunt. Aut ostenditur illi, quid habeat, aut ostenditur illi, quid desit. Tentatus est Abraham, non, ut ostenderetur illi, quid ille habuisset, sed, ut ostenderetur nobis, quid imitaremur. Tentatus est autem in filio. Quæ illa tentatio fuit? Optavit filium in ætate provecta, de quo jam desperabatur. Tamen, dum promissionem Dei audivit, non hæsitavit omnino, credidit, accepit; meruit, suscepit. Notus est, nutritus est, in ætatem perductus est, lactatus (a) est, et dictum est ei: *In semine tuo tuo benedicentur omnes gentes (Gen. xxii, 18).* Noverat ille, in quo semine. Habemus enim testimonium in Evangelio. *Abraham concepit diem meum, ait, videre; et vidit, et gavisus est (Joan. viii, 56).* Noverat ergo. Post illa autem omnia, quæ crediderat, audivit a Deo: *Abraham, offer mihi filium tuum sacrificium.* Tentatus est (Gen. xxii), Quare? Non noverat Deus fidem ipsius? Sed propter nos hæc ostendere dignatus est. Nobis enim dicitur: *Offer mihi sacrificium saccelli (b) tui; et dubitamus. Quod sacrificium? Date eleemosynam, et ecce vobis munda sunt omnia (Luc. xi, 41).* Et iterum: *Misericordiam volo, quam sacrificium (Matth. ix, 13 et xii, 7).* Da aliquid de saccello tuo, dicitur tibi, et ligas. Quid si tibi jubere-tur de filio tuo? Ecce de saccello tuo sic dubitas, de filio tuo quid fecisses? *Ut sciam, quid desit mihi.* Diciturus sum non sine dolore et pudore. Pleræque sum-mæ forte volunt Deo servire, et si audaces fuerint, dicunt parentibus: *Dimitte me. Virgo Dei volo esse, aut servus Dei volo esse; et audiunt: Nec salva sis, nec salvus sis. Vere non facies, quod vis. Quod ego volo, hoc facies. Quid si diceretur tibi: Occide? Vivis, vita æterna promittitur tibi, ante te est, et resistis, et dubitas, et oppugnas? Certe Christianus es. Quare? Domne (c)? Quia Christianus sum, ideo non debeo habere nepotes? Debes habere nepotes? Scis, quantum tibi deest. Quod heri jejunasti? Canta, quod iste dixit: *Notum fac mihi, Domine, finem meum, et numerum dierum meorum, qui sit, ut sciam, quid desit mihi.* Præstet enim Deus, et misericordia ipsius, ut quotidie agitemur, aut tentemur, aut probemur, aut exerceamur, aut (d) proficiamus. *Tribulatio pa-**

tientiam operatur, patientia probationem, probatio spes, spes vero non confundit (Rom. v, 5).

XIII. Ergo, fratres mei, optemus quotidie scire, qui simus, ne, cum securi sumus, p. stea veniat dies, et nihil inveniatur de eo, quod putabamus, et dicatur nobis: *In inferno quis confitebitur tibi? (Psal. vi, 6).* Ergo, fratres mei, deus operam quotidie proficiendi in Deum, non parcendo rebus caducis, quas hic sumus dimissuri. Atteadamus Abraham scilicet, quia et ipse pater noster fuit, imitemur devotionem, imitemur fidem. Si in filiis nostris tentati fuerimus, non timeamus; si in saccello, non terreamur; si infirmitatibus corporis nostri aliquid fuerit ingestum, spem nostram in Deum colloceamus. Christiani sumus, peregrini sumus. Nemo terreatur, patria hic non est. Qui hic vult habere patriam, et istam perdet, et ad illam non veniet. Ut boni filii ad patriam tendamus, ut cursus noster approbetur, et perducat. *Conversi ad Dominum, etc.*

SERMO XXI.

De verbis Psalmi xxxii, vers. 4, *Exultate, Justi, in Domino, etc. (a).*

SYNOPSIS.

I. Quos deceat Laus Dei. II. Non judicandum de Deo e temporali Impiorum felicitate. III. Deus a Rectis corde etiam in adversis laudatur. IV. Castigatio divina paterna est. V. Usus facit divitias bonas, aut malas. VI. Exemplum Job Christianis proponitur. VII. Rectitudo cordis Job in omni tentatione. VIII. Dei consilia adoranda, non discutienda. IX. Implorandus tamen in adversis.

I. In Dei laude gaudere, et laudi Dei vivendo congruere, admonet nos, quod modo cantavimus. *Exultate, justi, in Domino. Rectos decet laudatio (Psal. xxxii, 4).* Si enim rectos decet, pravos non decet. Qui autem recti, ipsi etiam justi sunt, quibus dicitur, ut exultent in Domino; ipsos enim decet laudatio. Qui autem pravi, nisi peccatores et iniqui, qui in Domino exultare non possunt, quoniam non eos decet laudatio. Merito dicitur in alio Psalmo: *Peccatori autem dixit Deus: Ut quid tu enarras justitias meas, et assumis testamentum meum per os tuum (Id. xlix, 16)? Quoniam rectos decet laudatio, et utique justificatione Domini, et testamentum Domini ibi est, ubi laus Domini. Merito et alibi dicitur: *Non est speciosa laus in ore peccatoris (Eccli. xv, 9).* Ubi enim non decet, speciosa non est, et ubi speciosa est, ibi decet.*

II. Qui sint tamen recti viri proprie, ut quisque agnoscat, utrum in ore suo speciosa sit laus Dei, quaerentes Scripturas invenimus hoc modo. Psalmus qui-

(a) Rescribo fidenter: *ablactatus.*

(b) Ut supra Serm. VII, n. 5. ubi vide notam 6, p. 169.

(c) Non inusitata S. Doctore compellatio.

(d) Fortassis: *ut.*

(a) In Codice fol. 71, p. 2. inscriptus: *Sermo sancti Augustini ep. De Divite, et Lazaro.* Ex hac, et Jobi Historia contendit Noster, Virum rectum nec propter Impiorum felicitatem, nec propter calamitates Justorum a laudando Deo desistere debere. Locus hujus Sermonis in Editione post Sermonem XF.

dam dicit: *Quam bonus Deus Israël rectis corde. Et sequitur: Mei autem pene commoti sunt pedes, quia zelavi in peccatoribus pacem peccatorum intuens (Psal. LXXII, 1-3)*. Confitetur iste non quidem aversionem, et casum suum, sed tamen periculum. Non enim se recidisse dicit, sed pedes suos nutasse, ut caderet. Hoc enim ait: *Quam bonus Deus Israël rectis corde. Mei autem pene commoti sunt pedes*. Cum autem se per hoc, quod est aversus, discernit a rectis corde, confitetur se aliquando non fuisse rectum corde, et ideo pene commotos pedes suos. *Bonus ergo, inquit, Deus Israël rectis corde; mihi autem aliquando bonus non est visus, quia non eram rectus corde. Non est autem ausus dicere: Non est mihi Deus visus bonus; sed tamen hoc dixit. Cum enim ait: Bonus Deus Israël rectis corde; mei autem pene commoti sunt pedes*, ostendit, quia propterea moti sunt pedes, quia non ei videbatur bonus. Unde autem non ei visus est bonus Deus? *Paulominus effusi sunt gressus mei. Paulominus quid est? Pene effusi sunt. Unde? Quia zelavi in peccatoribus pacem peccatorum intuens. Attendi, inquit, peccatores non colentes Deum, blasphemantes Deum, irritantes Deum. Vidi, quod abundant pace, abundant felicitate, et visum est mihi, quod non recte iudicet Deus blasphematoribus suis donans felicitatem. Hoc ergo cum intueretur, id est, felicitatem malorum, dixit nutasse pedes suos, ut non ei videretur bonus Deus. Sed, quia postea cognovit, sicut in ipso Psalmo dicit: *Suscepi, ut cognoscerem, et addidit: Hoc labor est ante me; quare sint iniqui felices, Hoc labor est ante me, ait, donec introeam in sanctuarium Dei, et intelligam in novissima eorum (Ibid. 16, 17)*; quia, quibus modo iniquis ad tempus datur felicitas, servatur in novissimo poena sempiterna. Hoc cum cognovisset, factus est rectus corde, et cœpit laudare Deum in omnibus, et in laboribus piorum, et in ipsis felicitatibus impiorum, attendens Deum justum esse retributorem in novissimis, nunc vero dare quibusdam temporalem felicitatem, quibus servat in extremo sempiternam infelicitatem, et quosdam pios exercere in præsentī infelicitate, quibus rursus servat æternam felicitatem, et oportere, ut mutantur vices, tamquam Divitis filius, *Qui epulabatur quotidie splendide (Luc. xvi, 19)*, et Pauperis illius ulcerosi jacentis ad januam Divitis, et de micis, quæ cadebant de mensa Divitis, saturari concupiscentis. Cum autem mortui essent ambo, ille in poena in inferno esse cœpit; ille in sinu Abrahæ requievit, et cum indignum videretur Diviti, et vellet sibi de modico digito Lazari stillari guttam aquæ, vicissim de digito ipsius desiderans guttam, de cujus mensa ille desideravit micam; audivit ab Abraham sententiam recti Dei. *Fili, inquit, memento, quia receptisti bona in vita tua, Lazarus autem mala. Nunc vero hic requiescit, tu autem torqueris (Luc. xvi, 25)*. In hæc novissima intendit aspectum intrans in sanctuarium Dei ille, cui non videbatur bonus Deus, quia zelavit in peccatoribus pacem peccatorum intuens, et agnoscens iudicium Dei verum, et justum, quod quidem modo agitur, sed occulte, ju-*

turum in fine in manifestatione, et tanquam correctio corde ex privitate propria, admoita velut regula justitiæ Dei, qua cor tortum corrigeretur, erupit in hanc vocem, et ait: *Quam bonus Deus Israël rectis corde! Modo intelligo bonum, quia factus sum rectus corde; antea vero non mihi videbatur bonus, quia nutabant pedes mei. Zelavi enim in peccatoribus pacem peccatorum intuens.*

III. Si ergo jam tibi videtur bonus Deus, et quando malis dat felicitatem, unde solebas murmurare adversus Deum, factus es rectus corde, decet te laudatio: *Rectos enim decet laudatio*. Si autem sis pravus, non te decet laudatio. Quare non te decet? Non erit perseverans laus, qua laudas Deum. Laudas enim Deum, quando tibi bene est; blasphemias Deum, quando tibi male est. Etenim tunc tibi placet, quando dat felicitatem; displicet autem, quando castigat. Non est rectus corde, non poteris dicere canticum illud alterius Psalmi: *Benedicam Dominum in omni tempore, semper laus ejus in ore meo (Psal. xxxiii, 2)*. Quomodo enim *Semper*, si tunc, quando tibi bene est, laudas, non et quando tibi male est? Quia et ipsum; quod dicitur male tibi esse, bene est, si castigatorem patrem esse intelligas. Puer insensatus amat plerumque magistrum blandientem, odit cædentem; puer vero intelligens intelligit magistrum bonum et blandientem et cædentem. Blanditur enim, ne puer deficiat; cædit, ne pereat. Tale itaque cor cum quisquam habuerit, id est, rectum, ut non ei displiceat Deus, et quando facit quod forte illi ad tempus adversari videtur, securus laudet Deum, quia *Semper* laudabit, et vere illum decet laudatio, et vere fideliter cantat: *Benedicam Dominum in omni tempore, semper laus ejus in ore meo. Flagellat autem omnem filium, quem recipit (Hebr. xii, 6)*. Quid ergo eligis? Flagellari, et recipi, an non tangi, et non recipi? Vide, qualis sis filius. Si hæreditatem paternam appetis, flagellum non recuses. Si flagellum respuis, nega hæreditatem. Quomodo enim te erudit, nisi ut det hæreditatem? Hæres patris tui ut esses, non te increpavit, non objurgavit, non castigavit, non verberavit? Ut quid hoc? Ut ei succederes in domum quandoque ruituram, et fundum quandoque transitorium, et aurum non diutius in hoc sæculo mansurum, quam tu ipse, qui aurum possides. Etenim aut vivens amissurus es, quod habes, aut inoriens relicturus. Propter istam tamen temporalem hæreditatem pertulisti flagella patris tui, et murmuras ad Deum erudientem, ut det tibi regnum cælorum?

IV. Cum ergo talis es, ut placeat tibi Deus, et castigans placeat tibi; aut enim est in te aliquid, quod flagello corrigatur, aut ipsa rectitudo tua in flagello probatur; cum ergo talis es, lauda; securus enim laudas. Quare securus laudas? Quia decenter laudas, quia perseveranter laudas. Non enim timeo, ne modo laudes, post paululum blasphemias. Non timeo, ne sanus laudes, et ægrotus blasphemias. Non timeo, ne de sani ore procedat laus Dei, de ægroti lingua queratur Mathematicus, aut Sortilignus, queratur Præcantus

tor, et remedium diabolicorum Alligator (a). Non timeo, quia jam intellexisti bonum Deum esse, et cum castigat, et scis, quia ille, qui percutit filium, novit et quando parcat. Decebit te laudare, quia semper perseveranter laudabis, et erit semper laus Dei in ore tuo. Accipis libenter blandientem patrem, accipis libenter et flagellantem patrem. Non ad illum curris, cum blanditur, et fugis ab eo, cum flagellat. Si enim hoc feceris, eris tanquam puer, qui, cum fugeret a flagellante patre, incurrit in blandientem mangoem (b), et putavit eum bonum, patrem vero suum malum, et prætulit dolos blandimentorum veritati flagellorum, præferendo autem amisit hæreditatem, incurrit in conditionem (c). Muta tu consilium, et fac cor tuum rectum. Non enim mutatus est Deus, quia flagellat te, sed tu mutabilis es. Agit ille aliquid per commutationem, ut tu in melius commutatus percipias hæreditatem. Nam si relinquat te, et negligat te, quando tibi videtur bonus, tunc multum irascitur. Intendat Charitas Vestra, quid dicat in alio Psalmo Scriptura Dei. *Irritavit Dominum peccator, ait. Quare irritavit? Videte, ubi exclamaverit de irritato Deo. Utique ad iracundiam majorem irritavit Dominum peccator. Præ magnitudine, inquit, iræ suæ, non exquiret (Psal. x, 4).*

V. Contra Job sanctus benedicens Dominum in omni tempore, in cujus ore semper erat laus ejus, cum esset dives, benedixit Dominum in divitiis suis, faciens de illis omnia opera bona, quæ in Libro ejus enumerantur, frangens panem esurienti, vestiens nudum, suscipiens peregrinum, et cætera, quæ sola divites de divitiis suis percipiunt, quæ divites sola lucrantur. Neque enim lucrantur, aut præsumunt de lucris, quæ filiis suis relinquunt. Nesciunt enim, quis post eorum mortem sit possessurus labores ipsorum. Et hanc vanitatem Scriptura dixit: *Verumtatem universa vanitas omnis homo vivens. Theaurizat et nescit cui congreget ea (Psal. xxxviii, 6, 7).* Ergo lucrum totum, quod fit de divitiis, thesaurus est regni cælorum. Unde Dominus dedit consilium, non ut perdas, sed ut mutes locum auro tuo. Non enim ait tibi: Cum dederis, perdes, sed male habens in terra, in cælo ego tibi servabo. Quid times, ne perdas? In cælo ponis, custode Christo. Si locus te sollicitat, cælum erit; si custos, Christus erit. Quid times, ne perdas? Ergo cum hæc de talibus faceret Job, utique operabatur, et in ipsis operibus ejus Deus laudabatur, et benedicebat Dominum in his, quæ acceperat. Non enim vere, fratres, divitiæ accusantur. Putatis, quando videtis divites malos, divitiæ esse malas? Divitiæ non sunt malæ, sed illi; divitiæ autem dona Dei sunt. Da illas justo, et vide, quæ bona

inde faciat. Numquid ideo malum vinum, quia nescio quis se euebriat? Da sobrio bene utenti, et vide munus Dei. Sic da aurum homini avaro. Ut amplius faciat hoc, quod habet, quærit committere omnia facinora. Da aurum homini justo, et vide, quemadmodum distribuat, quemadmodum impertiatur, quemadmodum, quibus potuerit, necessitatibus hominum subveniat. Non ergo divitiæ, sed utens male divitiis ipse est malus. Job ergo bene usus est divitiis, sicut bene usus est Abraham. Certe enim, fratres, ille mendicus ulcerosus jacens ante januam divitis ita egens erat, ut canes lingerent ulcera ejus. Sic certe legimus, sic scriptum est, et tamen quo ablatus est? *In sinum Abraham (Luc. xvi, 22)*, Recense Scripturas, vide, si pauper hic fuit Abraham. Invenies illum habuisse hic multum auri, multum argenti, multum pecorum, multum mancipiorum, et prædiorum. Ergo pauper levatur in sinum divitis. Si meritum illi paupertas faceret, non eum ad requiem Abraham ipse præcederet, et eum succedentem suscipere, sed quia hoc in paupere Lazaro erat, quod erat in divite Abraham, id est, humilitas, pietas, Dei cultus, Dei observantia, nec illi obfuerunt divitiæ, nec huic paupertas, sed illius meritum pietas fuit. Inde in illo divite, qui male mutavit vices, non reprehenduntur divitiæ ipsius, sed animus ipsius. *Induebatur enim purpura et bysso, et epulabatur quotidie splendide (Luc. xvi, 22)*. Et patiebatur ulcerosum mendicum jacere ante januam suam? et eum superbe contempnens non satiabat ejus inopiam. Quid putatis dixisse divitem fastidientem mendicum? Quid hic jacet iste! Sed merito illa lingua, quæ contempsit pauperem, guttam de digito ejus desiderabat.

VI. Cum ergo Job sanctus, ut dixi, haberet multas divitias, laudavit Deum, tentatus, ut probaretur; probatus, ut ostenderetur. Latebat enim non solum homines, sed et ipsum diabolum latebat, qui diligentius inspicit, quam quisquam hominum. Latebat ergo eum, quis esset Job, sed Dominum non latebat. Permisit tentatorem probator; probator autem non sibi, sed nobis, ut nobis manifestaret, quid imitari debeamus. Non enim ipsi diabolo voluit ostendere Job, sed per diabolum nobis, ut diabolo victo nos haberemus, quod imitaremur. Ergo amissis omnibus, non paulatim, sed repente, ait: *Dominus dedit, Dominus abstulit. Sicut Domino placuit, ita factum est. Sit nomen Domini benedictum. Sicut Domino placuit, ita factum est (Job. 1, 21)*. Non potest pravum esse, quod recto placuit. Non potest malum esse, quod bono placuit. *Bonus enim Deus Israel rectis corde*. Rectus corde erat Job, ideo decebat eum laudatio. *Dominus dedit, Dominus abstulit. Sicut Domino placuit, ita factum est*. Confessus est laudans: *Sit nomen Domini benedictum. Dominus dedit, et Dominus abstulit*. Erat copia, nunc est inopia. Apud me res mutatæ sunt, ille non est mutatus. Ego aliquando dives, aliquando pauper. Ille semper dives, semper rectus, semper pater. *Sit nomen Domini benedictum!* Non enim benedictum erat nomen Domini in copia mea, et male-dictum erit in inopia mea. Absit hoc a me. Ille dice-

(a) *Mathematicus*, i. e. Astrologus, Divinator, ut sæpe in Opp. S. Doctoris. Pro *Sortilogo* malo *Sortilegum*, ut T. III. P. II. in *Evang. Joan. c. Tract. 7. col. 344.* ubi etiam *Præcantores*. Remedia, quæ memorat, alibi pluries *Ligaturas*, i. e. Amuleta vocat.

(b) Similia supra *Serm. VII. n. 3.*

(c) In servitutem. Quo pertinet sensus vocis obscurus apud *Suet. Jul. Capitol. et Lamprid.*

bat Job divitiis interioribus ditatus. Totam domum amiserat, sed pectus plenum erat. Amiserat domum, aurum, impleverat pectus. Deus pro his omnibus, quæ dederat, ipse aderat. *Dominus dedit, Dominus abstulit*. Videte, quemadmodum intelligat supereminetissimam potestatem. Ne forte Deum velis colere, o Christiane! propter regnum cælorum, et diabolum timeas propter bona terrena. Omnino penes illum est tota potestas et summa. Diabolus nocere tantum voluit, non permissus non potuit. Apud illum ergo potestas est. Cæterum, si tantum liceret diabolo, quantum vult, quis Christianorum remaneret? Quis Dei cultor in terra relinqueretur? Non videtis templa ejus cadere, simulacra confringi, sacerdotes ejus ad Deum converti? Non putatis hinc dolere, et torqueri diabolum? Si ergo pro dolore suo et potestas ei esset, quæ Ecclesia in terra remaneret? Proinde cum Job sanctus per diaboli insidias omnia perdidisset, non dat ei aliquam potestatem. Cum laudat Deum, non ait: Dominus dedit, diabolus abstulit; sed ait: *Dominus dedit, Dominus abstulit*. Nihil sibi arroget diabolus. Et quod dives eram, Dei erat, et quod pauper sum, Dei est. Et si permissus est ut tentaret, non est permissus ut suffocaret. Suffocaret autem non gulam tepens et confringens, sed spiritum intercludens. Si forte ille tribulationis passus angustias unum verbum blasphemum ex ore emitteret, tunc exhalaret extremum suffocatus excluso a se spiritu vitæ. Hoc nec in illa repentina paupertate fecit, nec in illo ultimo vulnere.

VII. Nam, cum parum fuisset diabolo abstulisse omnia, quæ ille possidebat, abstulit et filios, quibus ille possidebat, sola relicta uxore. Solam enim illam non abstulit, et hoc utique sciens, quid faceret. Noverat Adam per Evam deceptum. Servabat ergo suam potius adjutricem, quam mariti consolatricem. Cum ergo abstulisset illa omnia, et reliquisset unam, per quam rursus tentaret, parum ei fuit; petit etiam auferre sanitatem corporis. Et ipsam permissus est auferre, ut et in illo vulnere positus Job laudaret Deum rectus corde, in nullo varians, quem decebat laudatio. Accessit ad eum illa ad hoc relicta, et persuasit, imo suasit blasphemiam. Ait enim: *Quanta mala patimur! Dic aliquid in Deum, et morere* (Job 11, 9): Primo Eva a diabolo quasi ad vitam invitata seducta est, et invenit mortem. Etenim diabolus ait: *Non morte morieris* (Gen. 3, 4). Et putans se habituram vitam, mortem invenit, quia contra præceptum Dei fecit, et contra præceptum De. viro persuasit. Modo contra: *Dic aliquid in Deum, et morere!* Sufficiat Evæ, quia persuasit facere contra præceptum Dei. Illa adhuc Eva. Ille jam non Adam. Illa a diabolo impleta, ille exemplo correctus. Melior Job in stercore, quam Adam in Paradiso. Ut noveritis quantum sit rectum cor habere, Job quomodo prostravit diabolum in illa inopia, in illo vulnere? Respondit enim mulieri, et ait: *Tanquam una ex insipientibus mulieribus locuta es. Si bona percepimus de manu Domini, mala non sustinebimus* (Job. 11, 10)? Benedixit Dominum

in omni tempore, semper laus ejus in ore illius. Rectus enim erat corde, propterea illum decebat laudatio. Estote recti corde. Si vultis autem esse recti corde, non vobis displiceat in aliquo Deus. Aut enim vides causam, quare faciat, quod facit, et causam intuens non reprehendis, aut, si te causa latet, scito, quia ille facit, qui in nullo poterit displicere.

VIII. Dejicit, nescio, quis domum suam, reprehenditur. Si causam noveris, fors non reprehendis hominem facientem. Utique in hac modo Basilica sumus, et angusta est, et habet aliquid parvum, et placuit Domino alteram fieri, et destruenda erit hæc. Quicumque forte viderit dejicientes, cum cœperit deijci, dicet: Illic non oratum est? Illic nomen Dei non invocatum est? Quid patiuntur isti, ut dejiciant? Displicet opus, quia latet consilium. Sic ergo et Deus aliquid facit. Quare faciat, aut scis, et laudas, aut nescis, et credis, si rectus es corde. Ipse est enim rectus corde, qui et in ipsis causis, quas novit, laudat Deum, et in his, quas nescit, non dat insipientiam Deo. Injuste, et stulte reprehenderis, Homo gubernator domus tuæ! ab ignaro causarum, et ignaro consiliorum tuorum, et tu audes Gubernatorem totius mundi, et Creatorem cœli et terræ reprehendere, quia flavit ventus, et aruerunt vites, aut surrexit nubes, et fudit grandinem? Noli reprehendere. Novit ille omnia opera sua et gubernare, et numerare. Tu certe non potuisti fabricare cœlum et terram, et tamen, si tibi liceret, diceres Deo: O si ego gubernarem, non facerem quod facis. Quando enim tibi displicet, nescio quid, factum a Deo, nonne velles te esse gubernatorem? Erubescere. Cui velis succedere, vide. Moriturus immortalis, homo Deo. Melius est te illi cedere, quam quærere succedere. Cede Deo, quia Deus est, etsi forte contra voluntatem tuam fecit, non est forte contra utilitatem tuam. Quanta faciunt medici contra ægrotorum voluntatem, et tamen non faciunt contra sanitatem. Et errat medicus aliquando, Deus nunquam. Si ergo committis te medico aliquando erranti, committis te humano consilio, non ut adhibeat cataplasma, quod leve est, aut emplastrum, unde tibi dolorem non faciat, sed plerumque ut urat, ut secet, ut auferat membrum tibi, et tecum natum, committis te illi, non dicis: Hic forte errat, et ego minus habeo unum digitum; permittis ut tollat unum digitum, ne forte inde totum corpus putrescat, et non permittis Deum secare, ut tollat aliquid de fructibus tuis, si forte in ipsa moderatione habeas disciplinam?

IX. Ergo, fratres, estote recti corde, id est, ut in nullo vobis Deus displiceat. Non dico, ut eum non rogetis. Rogate, quantum potestis, in afflictione. Suspendit imbrem; rogandus est, sed et, si pluerit, laudandus, sed et, si non pluerit, laudandus, tamen rogandus. Non enim dicimus, ut non rogetis. Aliquando enim flectitur, et concedit rogantibus, et non vult concedere non rogantibus. Arrogans est Deus, ut non concedat, nisi roganti. Sed tunc anima parvula ad magnitudinem Dei proficet, si ei in tribula-

tione subveniat, ut nobis rogantibus et tribulatis des consolationem. Dulcescere nobis vult bono nostro, non suo. Videte enim, quid mali est, ut tibi dulcis factus sit mundus, et amarus sit Deus, qui fecit mundum. Nonne mutandus es, nonne corrigendus es, ut habeas rectum cor? Imo sit amarus mundus, et dulcis sit Deus. Misceat itaque Dominus Deus noster amaritudines mundo huic. Misceat plane! Hic frueri (a), circumfluere, abundare deliciis, oblivisci Deum delectat. Si habet aliquid amplius pecuniæ, negari inde vult, non vult inde aliquid utile facere, aliquid cælesti comparare; perdere vult et pecuniam, et se, et cæteros, in quos impendit pecuniam. Non vultis ergo, ut recuset Deus superflua, ne de putredine totum patrescat? Novit ergo, quid agat. Dimittamus illum, tantum nos curandos deinus, non medico consilium jurebeamus. Conversi ad Dominum, etc.

SERMO XXII.

De verbis Psalmi LI. vers. 10. Speravi in misericordia Dei (b).

SYNOPSIS.

I. Quamdiu debeat durare Spes nostra. II. Spes humanæ longæ, inanes, fallaces. III. Quænam vera Spes nostra.

I. Primo respondeam Fratri et Collegæ meo. Ego mane inquietam dixi debere esse charitatem, non pigram, sed quia hoc voluit, nos obaudiamus et illi, et Deo per illum, et vobis, et det (c) in vobis obedientiam. Cantavimus: *Speravi in misericordia Dei (Psalm. LI, 10)*. De spe nostra pauca dicamus. Et verba quidem sermonis nostri competentem tempori finem habebunt, Spes autem ipsa, de qua sermo est, perdurare debet, et non cum sermone nostro cessare. Nos loquamur, et desinamus, illa semper clamat ad Deum. Sed et ipsa Spes (durum enim fortasse, quod dico, sed non offendet, si ostendero, quare dico, et credo, quia non offendet) sed et ipsa spes non erit sempiterna. Cum enim res venerit, Spes non erit. Tandiu quippe dicitur Spes, quamdiu nondum tenetur res, dicente Apostolo: *Spes autem, quæ videtur, non est Spes. Quod enim videt quis, quid sperat? Si autem quod non videmus, speramus, per patientiam expectamus (Rom. VIII, 24. 25)*. Si ergo Spes, quæ videtur, non est Spes, quia quod videt quis, quid sperat, et ideo vocatur Spes, quia, quod non videmus, speramus, cum venerit, quod videamus, Spes non erit,

(a) Mendam Librarii pro *frus*. Sequens *requiritur*: *Si habet — impendit pecuniam*, intrusa videtur.

(b) In Cod. fol. 74. inscriptus: *Sermo sancti Augustini ep. De Spe humana et divina præclare disserit. Habitum fuisse in Officio vespertino docet Exordium. Quia fuerit Episcopus ille, qui Charitatem quietam inquietæ prætulit, ignoro. Sermonem Augustini de Charitate inquieta notat Possidius in *Indiculo Opp.* c. 8. reperiendum fortasse, si Bibliothecarum scrutatores non contenti fuerint Elenchos Mss. percurrere, aut sola Codicum terga lustrare. Eodem C. Possidius et præsentem memorat, qui Editioni post *Sermonem XX* inseri possit.*

(c) Fortassis excidit: *Deus*.

quia res erit. Nec tunc maledictum erit, esse sine Spe; modo vero cuicumque sine Spe esse, maledictum est, et opprobrium. Et vix illi, qui sine Spe modo est! Male est enim sine Spe esse, quia nondum est cum re. Tunc esse desinat Spes, quando tenebitur res.

II. Res autem ipsa, quæ est, quæ tenebitur? Quid est, quod succedet Spei? Videmus enim modo homines multa terrena sperare, et secundum sæculum. Ipsa vita nullius hominis est sine Spe, et, donec moriatur, quisque non est sine Spe. Spes in pueris, ut crescant, ut erudiantur, ut aliquid noverint. Spes in adolescentibus, ut uxores ducant, ut filios generent. Spes in parentibus filiorum, ut nutriant, ut erudiant, ut grandes videant, quibus parvulis blandiebantur. Ut ipsam vitam Spei humanæ potissimum (a) nominem, quæ quasi naturalior, et excusabilior, et tristior (b) est. Sunt enim multæ Spes vulgares, multum reprehensibiles; sed hanc teneamus, quæ civilis et naturalis est. Ad hoc enim quisque nascitur, ut crescat, ut conjugetur, ut filios procreet, ut erudiat, etiam ut pater dicatur filiorum. Quid amplius querit? Et nondum est finita spes. Optat conjungere filiis suis uxores, et adhuc sperat. Et cum et hoc adeptus fuerit, optat nepotes. Et cum hos habuerit, jam ecce tertia successio est, et piger est senex dare locum pueris. Adhuc querit sibi quid optet, querit quid speret, et benevolus videtur. Utinam, inquit, vocet me puer ille avum, et audiam hoc de ore ipsius. et moriar! Crescit puer, vocat avum, et ille nondum se cognoscit avum. Utique enim, si avus est, si senex est, quare non agnoscit, migrare jam debere, ut succedant, qui nati sunt? Et cum audierit a voce parvuli honoris nomen, vult illum ipse erudire. Numquid deest, ut speret et pronepotem? Sic moritur, et sperat, et sperat aliud atque aliud, cum illud, quod sperabat, acceperit. Sed accipiendo, quod sperabat, non satiatur, inhiat in aliis. Quare venerat, quod sperabas? Certo jam, ut finias, quo pergis. Non finis extenditur. Et quantos fallit hæc Spes, Spes trita! Primo non satiat, cum venerit, et quantis non venit! Quanti speraverunt uxores, et ducere non potuerunt! Quanti speraverunt, cum quibus eis bene esset, et duxerunt, a quibus cruciarentur! Quam multi optaverunt filios, et suscipere nequiverunt! Quam multi de susceptis malis genuerunt! Sic omnia. Speravit aliquis divitias; non adeptis cruciatus est cupiditate, aut adeptis tortus timore. Et nemo est, qui sperare desinat, nullus satiatur. Tam multi falluntur, et ab spe sæculi non quiescunt.

III. Sit aliquando et Spes nostra non fallax, sed satians, et aliquid tam bonum, ut amplius esse non possit. Quæ est ergo res, quam speramus, quæ cum venerit, cessabit Spes, quia succedet res. Quid est illud? Terra est? Non. Aliquid, quod in terra nascitur, sicut aurum, argentum, arbor, seges, aqua? Ni-

(a) Lego: *Ut ipsam spem vitæ humanæ potissimam*.

(b) Potius: *tritor*, ut paulo infra: *Spes trita*.

lil horum. Aliquid, quod in aere volitet? Abhorrot anima. Numquid forte cœlum est, tam speciosum, ornatumque luminibus? Quid enim in his rebus visibilibus delectabilius, quid pulchrius? Neque hoc est. Et quid est? Delectant ista, pulchra sunt ista, bona sunt ista. Quære, qui fecit. Ipse est Spes tua. Ipse est modo Spes tua, ipse erit postea res tua. Spes est credentis, res erit videntis. Dic ei: *Spes mea es tu.* Bene enim modo dicis: *Spes mea es tu.* Credis enim, nondum vides. Promittitur tibi, nondum tenes. Quandiu es in corpore, peregrinarius a Domino, in via es, nondum in patria. Ipse rector, et conditor patriæ via factus est, ut te perducatur. Dic ergo illi modo: *Spes mea es tu.* Quid postea? *Portio mea in terra viventium* (Psal. cxiii, 6). Quæ modo Spes tua est, postea erit portio tua. Sit Spes tua in terra morientium, et erit portio tua in terra viventium. Conversi ad Dominum, etc.

SERMO XXIII.

De verbis Psalmi cXLV, vers. 1. Laudabo Dominum in vita mea, etc. (a).

SYNOPSIS.

I. Dei laus producenda ultra hanc vitam. II. Nihil in hac vita diu. III. Christiano non imponat felicitas transitoria. IV. Extrema Divitis et Lazari nos erudiant.

I. De verbis istius Psalmi, quem modo cantavimus, donet Dominus, ut vobis loqui valeamus. Diximus enim: *Laudabo Dominum in vita mea. Psallam Deo meo, quandiu vivo.* (Psal. cXLV, 1). Quibus verbis hoc primo admoneamus Charitatem Vestram, ne, cum auditis, vel dicitis: *Quandiu vivo, psallam Deo meo;* existimetis, cum hæc vita finita fuerit, finiri nobis laudem Dei. Magis enim tunc laudabimus, quando sine fine vivemus. Si enim laudamus in peregrinatione, unde transimus, quomodo laudabimus in domo, unde nunquam migrabimus? Sicut dicitur, et legitur, et canitur in alio Psalmo: *Beati qui habitant in domo tua. In sæcula sæculorum laudabunt te* (Id. LXXXII, 5). Ubi audis: *In sæcula sæculorum,* finis nullus est, et vivere beata vita, ubi Deus sine dubitatione conspicitur, sine offensione amatur, sine fine laudatur. Prorsus hoc erit nostrum vivere, Deum videre, amare, laudare. Si ergo laudamus, quando credimus, quomodo laudabimus, cum viderimus. Quomodo laudabitur species, si sic laudatur fides. Dicit enim Apostolus: *Quandiu enim surus in corpore, peregrinamur a Domino. Per fidem enim ambulamus, et non per speciem* (2 Cor. v, 6, 7). Modo ergo per fidem, tunc per speciem. Modo credimus, quod non videntur, tunc videbimus, quod credebamus. Non confunditur, qui credit, quia verum est, quod videbit; Dominus autem noster prius in nobis ædificavit fidem,

ubi (a), si merces fidei reddatur, non præpostere ante quæretur.

II. Dicit aliquis: Cur ergo Psalmus dixit: *Psallam Deo meo, quandiu vivo,* et non dixit: *Psallam Deo meo semper?* Ubi enim dicitur: *Quandiu vivo,* quasi finis significatur, sed si (b) non intelligatur. Si putas de hac vita dictum: *Quandiu vivo,* discute vitam istam, utrum sit diu. Quantumcumque hic vixeris, diu non est. Quomodo est diu, quod te non satiat? Dicit puer diu vixisse hominem, quem videt senem, sed cum pervenerit, quo ille pervenit, tunc videt, quam non fuerit diu. Prorsus sic volat ætas, ita in se momenta transcurrunt, ut videamus, nudius tertius fuisse nos pueros, heri juvenes, hodie senes. Ubi ergo putas de hac vita esse dictum: *Quandiu vivo, psallam Deo meo,* ideo, quia dixit: *Quandiu vivo,* ibi verax intellectus est, de hac vita non esse dictum, quia dixit: *Quandiu.* Nunquam enim diceret Veritas: *Quandiu,* de ista vita, ubi nihil est diu. Potuerunt hoc videre Sapientes hujus mundi, et non hoc possunt videre Christiani? Quidam Sapientum mundi eloquentissimus homo dixit: *Quid est enim hoc omnino ipsum diu, in quo est aliquid extremum* (Cicero, Orat. pro M. Marcello n. 28)? Omnino negavit diu esse, quod ad finem quandocumque potuerit pervenire. Prorsus quandocumque, non quousque tu vixisti, si forte ad senectutem ultimam pervenisti. Unius enim hominis vita, præsertim hoc tempore, *Vapor est ad modicum apparens.* Hoc, quod dixi, Scriptura dixit exul antibus hominibus, et per superbiam multam pollutibus, et, an continuo moriantur, nescientibus, Scriptura divina dixit, et eos ita superbientes, et in vanis confidentes suæ transitorie fragilitatis admonuit. *Quæ est enim, inquit, vita vestra? Vapor est ad modicum apparens, cæcineps exterminabitur* (Jacob. iv, 15). Qui ergo se erigit in elatione, confidit in vapore, extollitur in honore, et perit cum vapore. Reprimenda est ergo superbia, et quanta possumus, intentione calcanda, et intelligendum nos in hac terra mortaliter vivere, et cogitandum esse de fine, ubi non erit finis. Homo enim, si tu, ut dicere cœperam, quicumque senesce, valde extolleris, si putas te diu vixisse, qui aliquando finiturus es, sed ipse Adam, si adhuc viveret, et non modo, sed in fine sæculi moreretur, nihil haberet diu, in quo aliquid esset extremum (c). Et verissime dictum est, et prudenter intellectum est, et verum esse non tantum prædicatur, sed etiam ab auditoribus agnoscitur.

III. Referamus animum ad Psalmum, quem cantavimus, et inveniamus, quia ille non diceret: *Psallam Deo meo, quandiu vivo,* nisi de illa vita, ubi diu est. Si enim in ista vita ideo nihil diu, quia est aliquid extremum, non ad istam vitam desiderandam vocamur, quando Christiani efficimur. Non enim pro-

(a) In codice fol. 74. p. 2. inscriptus: *Sermo sancti Augustini ep. De vitæ brevitate, et felicitate transitoria egregie rursus exim; lo Divitis et Lazari illustratus. In Editione locandus post sermonem XXXIII.*

(a) Pro ubi videtur reponendum: *ut, q. d. non debere quarri mercedem fidei ante ipsam fidem.*

(b) Videtur legendum: *est.*

(c) Ineptum *Extremum*, quod sequitur, a margine irreptisse patet.

pterea Christiani efficitur, ut bene nobis sit in hac vita. Si enim propterea putaverimus nos fieri Christianos, ut hic nobis bene sit secundum vitam istam temporalem, secundum felicitatem volaticam, et vaporem, valde erramus, et nutabunt pedes nostri, videntes aliquem tanta dignitate pollere, ut emineat cæteris, cum quibus vivit, sanam esse corpore, ad senectutem decrepitam pervenire. Videt hoc Christianus pauper, ignobilis, in gemitibus quotidiano labore suspirans, et dicit forte apud semetipsum: Quid mihi prodest, quia Christianus sum factus. Numquid ideo melior sum, quam ille, qui non est? Quam ille, qui in Christum non credit? Quam ille, qui Deum meum blasphemat? Admonet eum Psalmus. *Nolite fidere in principes. Quid te delectat flos fœni? Omnis caro fœnum*, Propheta loquitur, non solum loquitur, sed exclamat. Exclamavit illi Dominus. *Exclama, inquit. Et respondit: Quid exclamabo? Omnis caro fœnum, et omnis honor carnis, ut flos fœni. Fœnum aruit. Flos decidit. Ergo totum perii? Absit. Verbum autem Domini manet in æternum (Isai. xl, 6-8). Qu' d delectat fœnum? Ecce periiit fœnum. Vis non perire? Tene te ad verbum. Sic et in isto Psalmo. Attendebat enim forte Christianus pauper, humilis in Pagano forte divite ac potenti, attendebat florem fœni, et eligebat eum fortasse patronum habere magis, quam Deum. Hunc alloquitur Psalmus: *Nolite fidere in principes, et in filios hominum, quibus non est salus (Psal. cxlv, 5). Ille continuo respondet: Numquid de isto dicit, cui est salus? Ecce sanus est. Hodie illum vegetum video. Ego magis assidue miser ægroto. Quid attendis ista, quæ tibi placent, et quæ te delectant? Non est salus. Exiet spiritus ejus, et revertetur in terram suam. Ecce tota salus, Vapor ad modicum apparens. Exiet spiritus ejus, et revertetur in terram suam. Transeant aliquot anni. Moveatur fluvius, sicut fieri solet. Per diversa transcurrens aliqua sepulcra mortuorum discerne ossa divitis ab ossibus pauperis. Exeunte spiritu suo revertitur in terram suam. Optime de spiritu ejus nihil dixit, quia et ille, cum viveret, nihil spiritualiter cogitavit. *Revertetur in terram suam, secundum carnem utique, secundum corpus, ubi polebat, ubi efferebatur, ubi te decipiebat, in cujus te carnis felicitate fallebat. Exiet spiritus ejus, et revertetur in terram suam. In illa die peribunt omnes cogitationes eorum (Ibid. 4). Cogitationes illæ, quæ terrenæ erant: Ecce facio, ecce impleo, ecce pervenio. Ecce illud emo, ecce illud acquirō, ecce ad talem et talem honorem pervenio. In illa die peribunt omnes cogitationes ejus. Si autem, quoniam Verbum Dei manet in æternum, teneas te ad verbum, ut det tibi vitam æternam, non solum cogitatio tua tunc non peribit, sed tunc venit. Quando illius perit, tua tunc venit. Ille enim cogitabat temporalia atque terrena, opes opibus addere, pecuniarias facultates exaggerare, nitere honoribus, tumere potentia. Ergo, quia talia cogitabat, *In illa die peribunt omnes cogitationes ejus. Tu autem, si cogitabas, quia Christianus factus es, non temporalem felicitatem, sed requiem sempi-****

ternam, quando corpus tuum redierit ad terram suam, tunc invenit anima tua requiem suam.

IV. Attende Evangelium, et vide, atque inspicere cogitationes duorum hominum. *Erat quidem Dives, qui induebatur purpura et bysso, et epulabatur quotidie splendide (Luc. xvi, 19). Quotidie fœnum, et flos fœni. Non te seducat illius felicitas, qui Induebatur purpura et bysso, et epulabatur quotidie splendide. Superbus erat, impius erat, vana cogitabat, vana concupiscebatur. Quando mortuus est, in illa die perierunt cogitationes ejus. Erat autem ante januam ipsius quidam Pauper, nomine Lazarus. Tacuit nomen Divitis, et dixit nomen Pauperis. Cujus nomen ventilabatur, ipsius tacuit Deus. De cujus nomine silebatur, ipsum dixit Deus. Nolo, mireris. Deus, quod in Libro suo scriptum invenit, hoc recitavit. De impiis enim dictum est: *Et in libro tuo non scribentur (Psal. lxxviii, 29);* itemque Apostolis, cum gloriarentur, quia in nomine Domini dæmonia illis subjecta fuerant, ne de hac re sicut homines extollerentur, seseque jactarent, quamvis de re magna, quamvis de virtute præclara: *Nolite, inquit, in hoc gaudere, quia dæmonia vobis subjecta sunt; sed gaudete, quia nomina vestra scripta sunt in cælo (Luc. x, 20). Deus enim inhabitator cæli tacuit nomen Divitis, quia scriptum non invenit in cælo; dixit tamen Pauperis, quia ibi scriptum invenit, imo ibi scribi jussit. Sed videte illum Pauperem. Diximus enim de cogitationibus impii Divitis, præclari, induentis purpuram et byssum, et epulantis quotidie splendide, quia, cum mortuus esset, perierunt omnes cogitationes ejus. Pauper autem Lazarus erat ante januam Divitis, *Ulceribus plenus, et cupiebat saturari de micis, quæ dejiciebantur de mensa Divitis, et nemo illi dabat. Sed et canes veniebant, et lingebant ulcera ejus (Id. xvi, 21). Ibi te volo videre, Christiane. Dicuntur enim exitus duorum istorum. Potens est quidem Deus, et in hac vita salutem dare, et egestatem auferre, et sufficientiam donare Christiano. Et tamen, si etiam hoc non esset, quid eligeres? Ut ille pauper esse, an, ut ille, dives esse? Non te fallat. Audi finem, et observa malam electionem. Sine dubio enim Pauper ille, quoniam pius erat, in ærumnis temporalibus constitutus finiendam quandoque illam vitam, et adipiscendam æternam requiem cogitabat. Mortui sunt ambo, sed illius Pauperis non illa die perierunt cogitationes. Contigit enim mori inopem illum, et auferri ab Angelis in sinum Abrahamæ. In illa die sanatae sunt omnes cogitationes ejus. Et, quoniam Lazarus in latina lingua interpretatur *Adjutus* (a), qui in hebræa Lazarus, bene admonuit Psalmus: *Beatus, cujus Deus Jacob adjutor ejus (Psal. cxlv, 5) Quando spiritus ejus exhibit, et caro ejus revertetur in terram suam, non peribunt cogitationes ejus, Quia spes ejus in Domino Deo ejus. Hoc discitur in schola Christi doctoris, hoc speratur ab animo fidelis auditoris, hæc est merces verissima Salvatoris.****

(a) Ita et Hieronymus in *Interpret. Rom. Hebr.* Videlicet a Deo *adjutus* ab אָזַר et אָזַר, Idem, quod אָזַר, aut אָזַר.

SERMO XXIV.

De verbis Evangelii Luc. xvi. vers. 19-31, Homo quidam erat dives, etc. (a).

SYNOPSIS.

I. Oraculis Prophetis de Christo, et ejus Ecclesia Judæi nondum credunt. II. Judæorum incredulitas coarguitur exemplo divitis Epulonis. III. Dives Epulo salubre nobis exemplum. IV. Satis de futuris præmoniti nullam excusationem habemus. V. Fides nostra confirmanda ex jam impletis, et ex promissis a Deo. VI. Dei promissa in Gente Judæorum ex Abraham, cujus fides commendatur. VII. Dei in exolvendis promissis fidelitas, et insania Idololatrarum. VIII. Deus quærit imaginem suam in anima, ut Cæsar in nummo. IX. Quanta promissa Dei jam exoluta sint. X. Abrahamæ fides nobis exemplum. XI. De tolerandis adversis duplex similitudo. XII. Dei patientia nobis utendum est, et illa imitanda. XIII. Committere nos debemus Deo in adversis absque querela. XIV. Exhortatio ad patientiam.

I. CHRISTIANORUM fides, quæ ab impiis et infidelibus irridetur, hæc est, quia nos dicimus, esse aliam vitam post istam vitam, et esse a mortuis resurrectionem, et esse post transactum sæculum in fine judicium. Hoc cum in rebus humanis non crederetur, prædicaretur autem, et annuntiaretur a Prophetis servis Dei, et a Lege, quæ per Moysen data est, et adhuc incredibile hominibus videretur, venit Dominus et Salvator noster Jesus Christus, qui hæc hominibus persuaderet. Qui cum sit Filius Dei natus de Patre invisibiliter, et ineffabiliter, coæternus Patri, et æqualis Patri, et cum Patre unus Deus, cum sit Verbum Patris, per quod facta sunt omnia, et Consilium Patris, per quod reguntur omnia, tantam magnitudinem suam, et incomprehensibilem majestatem, ac potestatem, quæ non poterat cognosci ab hominibus, deposuit ad terras (b) accipiendo carnem, et apparendo oculis hominum. Cum ergo Deus, id est, ipsa Divinitas, in Christo non videretur, caro visa contemnebatur; ille autem interiorem suam Divinitatem miraculis approbat (c). Et cum talis videretur, qui humanis oculis posset sperni, tantum faciebat, ut in ipsis operibus appareret Filius Dei. Cum ergo magna faceret, utilia præciperet, corrigeret vitia, castigaret, virtutes doceret, sanitates etiam corporum operaretur, ut sanaret mentes infidelium, iratus populus, ubi est natus, et nutritus, et tanta ista fecit, occidit eum. Ille autem, qui nasci venerat, utique et mori venerat. Nec mortem carnis suæ, quam propter exemplum demonstrandæ resurrectionis acceperat, voluit esse infructuosam, sed permisit

(a) In Codice, fol. 80. inscriptus: *Sermo sancti Augustini episcopi, De Divate et Lazaro*. Veritas potius Religionis christianæ comprobata ex hæcenus impletis, et deinceps implendis Dei Promissis cum Exhortatione ad Patientiam. Meminit insignis Sermonis Possidius in *Indiculo Opp.* c. 8. Collocandus in Editione post *Sermonem CXIII.*

(b) Rescribendum puto: *ad tempus.*

(c) In membranis: *approbat.*

eam magis manibus impiorum, ut, cum illi nolent facere, quod jubebat, pateretur ille, quod volebat. Factum est. Occisus est Christus, sepultus, resurrexit, ut novimus, ut testatur Evangelium, ut jam toto orbe prædicavit (a), et adhuc Judæi, videtis, quia nolunt credere in Christum, jam posteaquam resurrexit a mortuis, et glorificatus in oculis Discipulorum suorum ascendit in cælum, cum jam impleantur per totum orbem terrarum præconia Prophetarum. Etenim omnes Prophetae, qui prænuñtiaverunt Christum nasciturum, et moriturum, et resurrecturum, et in cælum ascensurum, prænuñtiaverunt etiam Ecclesiam ejus per omnes gentes futuram. Judæi autem, si non viderunt Christum resurgentem, et ad cælum euntem, viderent saltem Ecclesiam toto orbe diffusam, quod utique cum impleretur, prædicta Prophetarum dicta implerentur.

II. Fit in illis, quod modo audivimus ex Evangelio. Ideo enim non audiunt Christum, qui a mortuis resurrexit, quia Christum in terra positum non audierunt. Hoc enim dixit Abraham illi Diviti, qui apud inferos torquebatur, et volebat aliquem mitti ad superos, ut fratribus ejus nuntiaret, quid agatur apud inferos, et antequam venirent ad loca illa tormentorum, viverent bene, agentes penitentiam de peccatis suis, ut mererentur ire potius in sinum Abraham, non ad illa tormenta, quo Dives ille pervenit. Cum ergo hoc ageret ille Dives sero misericors, qui Pauperem jacentem ante januam suam contempserat, et propterea forte (b) superbus in illum erat, ipsa lingua ardebat, et ibi stillam aquæ desiderabat, cum ergo non egisset apud superos, quod agendum illi erat, ne illuc veniret, sero cepit esse misericors pro aliis. Sed quid ait Abraham? *Si Moysen et Prophetas non audiunt, neque, si quis a mortuis resurrexerit, persuadet eis* (Luc. xvi, 31). Omnino verum est, fratres. Ideo Judæis hodie non persuadetur, ut credant in eum, qui resurrexit a mortuis, quia Moysen et Prophetas non audierunt (c). Nam si illos audire vellent, ibi invenirent prædictum esse, quod modo impletum est, et nolunt adhuc credere. Quod ergo de Judæis diximus, de nobis agamus, ne cum alios attendimus, et nos in ipsam impietatem incidamus. Evangelium, charissimi, Judæis non legitur, Moyses et Prophetae leguntur, quos nolunt audire. Quod si audire vellent, crederent in Christum, quia Moyses et Prophetae Christum venturum prædicaverunt. Non ergo nos tales simus, quando nobis legitur Evangelium, quales sunt illi, quando illis leguntur Prophetæ. Apud ipsos enim, ut dixi, Evangelium non recitatur, apud nos recitatur.

III. Ecce audistis modo ex Evangelio duas vitas: unam præsentem, alteram futuram. Præsentem habemus, futuram credimus. In presenti sumus, ad futuram nondum pervenimus. Cum in presenti sumus,

(a) Nempe Evangelium. Fortasse autem legendum: *prædicatur.*

(b) Intersero: *quia, quod excludisse videtur.*

(c) Numquid potius: *audiunt.*

nos totus mundus sumus modo. Ante paucos annos non eramus, et mirum est, quomodo factum sit, ut, quod per tot sæcula non erant, modo sint. Legimus illud in Prophetis. Ne putemus casu evenisse, invenimus prædictum esse. Hinc enim augetur fides nostra, hinc ædificatur, hinc confortatur. Nemo est, qui dicat: Subito accidit. Unde? Ecce hoc, quod nunquam fuit in terra. Nonnunquam in Scripturis debitor in illis (a) Deus tenebatur, sed tempore suo debitum redditurus. Unde autem debebat Deus? An ab aliquo mutuum acceperat, qui omnibus omnia insuper donat? Qui fecit, quibus donaret? Non enim vel ipsi homines, quibus aliqua donarentur, erant. Potest aliquis dicere: Meritis meis Deus concessit hæc bona? Puta, concessit meritis tuis bona ista. Ut es scis, cui concessit? Qui non eras, quid tibi donavit? Ut esses gratis. Non enim promerueras illud, ante quam esses. Crede ei, quia et cætera gratis tibi donare dignatus est. Ilabemus ergo gratiam Dei, et tenebat Deum quodam modo debitorem mundus totus. Imo non tenebat, quia cautionem, quam fecerat, nesciebat. Promittendo se fecit debitorem, non mutuum accipiendo. Nam duobus modis dicitur debitor: Redde, quod accepisti, aut quod promisisti. Quia, quod promisit Deus, non potest dici: Redde; nihil enim ab homine accepit, qui totum homini dedit; restat ut debitor non sit, nisi quia polliceri dignatus est.

VI. Hæc pollicitatio in Scripturis erat, hæc Scripturæ in una gente Judæa, quam elegit nasci de carne servi sui, fidelis sui, qui in illum credidit. Et quomodo gens illa nata est? De Abraham sene, et de Sara sterili. Ut parturiretur, ut nasceretur ipse Isaac, unde venit gens Judæorum, miraculum fuit (*Gen. xvii et xxi*). Nihil de membris suis senex sperabat, nihil de sterilitate conjugis suæ optare audebat. Quod omnino non computabat, Deus illi obtulit, et offerenti Deo credidit, qui a Deo optare non ausus est. Et cum credidisset, et natus ei esset filius, de quo credidit, nascituram innumeram prolem, petiit Deus ipsum filium immolari sibi (*Id. xxi*). Tantæ autem fidei fuit Abraham, ut non dubitaret immolare unicum, de quo acceperat promissum. Numquid hæsitavit, et dixit Deo: Domine, pro magno mihi concessisti Filium in senectute, pro magnis votis, pro magna lætitia, insperato mihi natus est filius. Hunc exigis, ut occidam? Nonne melius erat, ut non dares, quam ut datum auferres? Non hæc dixit, sed credidit utile esse, quidquid Deum volebat velle. Hæc est fides, fratres. Certe Pauper ille in sinu Abrahæ sublatus est, et Dives ille ad tormenta inferorum. Ut sciatis non in culpa esse divitias, Abraham dives erat, in cuius sinu Lazarus requiescebat. Dives hic erat in terra: sicut habemus docentem Scripturam. Habebat multum auri, argenti, pecorum, familiæ. Dives erat, sed superbus non erat. Ut noveritis, quia in divite sola torquebatur superbia, sola torquebantur vitia. Ipsa meruerant pœnam, non substantia Dei. Substan-

tia enim Dei bona cuicumque datum (a) fuerit. Sed bene utenti merces acquiritur, male utenti pœna retribuitur. Attendite autem, quomodo habebat Abraham divitias. Numquid filiis suis servabat? Si ipsum filium jubente Deo obtulit, divitias quomodo contempsit?

VII. Ergo hæc Scriptura, ubi se Deus promittendo fecerat debitorem, latebat apud Judæos. Venit Dominus noster Jesus Christus, secundum ipsam Scripturam natus, quia secundum ipsam redditus (b). Secundum ipsam Scripturam passus, quia in ipsa prænuntiatus passurus. Secundum ipsam Scripturam resurgens, quia in ipsa prænuntiatus resurrecturus. Secundum ipsam Scripturam ascendens in cœlum, quia in ipsa prænuntiatus ascensurus. Posteaquam ascendit ignoratus a Judæis, cœpit mittere Apostolos suos ad gentes, et quodam modo excitare dormientes, et dicere? Surgite, recipite debitum, quod olim vobis promissum est! Quis est, qui excitat creditorem suum, et offert illi quod debet? Non enim gentes, quia debitorem habebant Deum, surrexerunt. Vocatæ sunt, in Scripturam intendere cœperunt, et ibi invenire, quia, quod accipiebant, jam olim ipsis promissum erat. Acceperunt Christum promissum, et exhibitum, acceperunt gratiam Dei, Spiritum sanctum promissum, et exhibitum, acceperunt ipsam Ecclesiam per omnes gentes, dispersam, promissam, et exhibitam. Idola, quæ colebant gentes, promiserat Deus se eversurum. Legitur in Scripturis; ibi illud invenis (*Isai. ii, 18; Ezech. vi, 6; et Mich. i, 7*). Videtis quemadmodum hoc temporibus nostris fecit Deus, quod ante tot millia annorum promisit. Etenim converterant se homines ab eo, a quo facti erant, ad illud, quod ipsi fecerant. Et cum sit semper melior, qui facit, quam illud, quod facit, ideo melior est Deus non solum homine, quem fecit, sed omnibus Angelis, Virtutibus, Potestatibus, Sedibus, Thronis, Dominationibus, quia omnia ipse condidit (*Ephes. i, 21; et Coloss. i, 16*), ut sit inferius, quidquid facit homo, quam est ipse homo. Ad tantam dementia ducti erant homines, ut adorarent idolum, qui damnare deberent. Si adorarent fabrum, qui fecerat idolum, manifestum est, fratres, quia faber melior, quam idolum, quod fecit. Et cum detestandi essent homines, si fabrum adorarent, ipsum idolum adorant, quod factum est a fabro. Detestandi essent adorando fabrum, sed meliores essent, quam qui adorant idolum. Si ergo damnantur meliores, quomodo plango peiores? Si vero adorantem fabrum damnandum esse dixi, qui dimittit fabrum, et adorat idolum, qui utique meliorem dimisit, ad inferiorem se contulit, quomodo damnandus est? Sed quem meliorem primo dimisit? Deum a quo ipse factus est. Imaginem Dei quærit. In se habet. Non enim potuit facere faber imaginem Dei, sed Deus potuit facere imaginem sibi. Non fecit autem aliud tibi, sed te ipsum fecit ad imaginem suam. Adorando autem imaginem hominis, quam fecit

(a) Ant redundat: in illis, aut subintelliguntur prædicta, vel promissa.

(a) Lego: data.

(b) Fortasse legendum: promissus.

ber, conteris imaginem Dei, quam tibi impressit Deus. Ideo, cum te vocat, ut redeas, reddere tibi vult illam imaginem, qua tu ipse cupiditate terrena quodam modo conficando perdidisti, et obsoletasti (a).

VIII. Inde est, fratres, quod imaginem suam a nobis quaerit Deus. Hoc commemorat Judæos illos, quando illi obtulerunt nummum. Primo enim tentare illum voluerunt, cum dicerent: *Domine, licet tributum dare Cæsari (Math. xxii, 17)?* ut, si diceret ille: Licet; calumniarentur illi, quia in maledicto vellet esse Israel, quem volebat esse tributarium, ut subjugatus esset Regi, ut daret tributa. Si autem diceret: Non licet reddere tributa; calumniarentur illi, quia contra Cæsarem præciperet, et auctor esset, ut non redderent tributum suum, quod debebant, quia subjugati erant. Vidit tentantes, tanquam veritas falsitatem, et convicit breviter mendacium ex ore mentientium. Non enim dixit in illos sententiam, ex ore suo, sed fecit, ut illi in se dicerent sententiam, quia scriptum est: *Ex ore tuo justificaberis, et ex ore tuo damnaberis (Id. xii, 37).* Quid me, inquit, tentatis? *Hypocritæ, ostendite mihi nummum.* Ostenderunt. *Cujus ait, habet imaginem, et inscriptionem?* Responderunt: *Cæsaris.* Et ille: *Reddite ergo Cæsari, quod Cæsaris est, et Deo, quod Dei est (Id. xxii, 18-21).* Sicut Cæsar quaerit imaginem suam in nummo tuo, sic quaerit Deus imaginem suam in animo tuo. Redde Cæsari, ait, quæ Cæsaris sunt. Quid a te quaerit Cæsar? Imaginem suam. Quid a te quaerit Deus? Imaginem suam. Sed Cæsaris in nummo est, Dei imago in te est. Si quando nummum perdis, plangis quia imaginem Cæsaris perdidisti. Quando adoras idolum, non plangis, quia injuriam facis in te imagini Dei?

IX. Tenete ergo, fratres, pollicitationem Domini Dei nostri, et numerate jam ex illo numero pollicitationum suarum, quanta reddidit. Christus nondum erat natus. In Scriptura erat promissus. Reddidit illum. Natus est. Nondum erat passus, nondum resurrexerat. Et hoc reddidit. Passus, crucifixus, resurrexit. Passio ipsius præmium nostrum est. Sanguis ipsius redemptio nostra est. Ascendit in cælum, sicut promiserat. Et hoc reddidit. Misit Evangelium per omnes terras. Ideo quatuor Evangelia esse voluit, ut significaretur quaternario numero totus orbis terrarum, ab Oriente et Occidente, ab Aquilone et Meridiano. Ideo duodecim Discipulos habere voluit, ut terni quodam modo per quatuor distributi videantur, quia in Trinitate vocatus est mundus, in Patre, et Filio, et Spiritu sancto. Reddidit hoc. Misit Evangelium, sicut prædixit. *Quam speciosi pedes evangelizantium eorum, qui annuntiant pacem, evangelizantium bona (Rom. x, 15)!* Sicut prædixit: *Non sunt sermones, neque verba, quorum non audiantur voces eorum. Per omnem terram exivit sonus eorum, et in fines orbis terræ verba eorum (Psal. xviii, 4, 5).* Quomodo dixit, sic misit. Evangelium per omnes terras scribitur. Etiam Ecclesia persecutionem primo passa est. Red-

(a) Ita Tertullianus Augustini *sermone* Alog. c. 5. obsoletunt. Scorp. c. 6. obsoletassent.

didit, quia et Martyres promiserat. Recita cautionem: *Pretiosa in conspectu Domini mors justorum ejus (Psal. czv, 15).* Reddidit etiam Martyres, quia et ipsos protulerat. Quid postea reddendum erat? *Adorabunt in conspectu ejus omnes reges terræ (Id. lxxi, 11).* Crediderunt et reges, qui primo persequendo Martyres fecerant. Videmus ergo et modo reges credidisse. Reddidit etiam, quod promiserat, ut jubentibus regibus idola frangerentur, quibus primo jubentibus Christiani occidebantur. Abstulit etiam idola, quia promiserat: *Et in idolis nationum non erit respectus (Sap. xiv, 1).* Cum tanta ergo reddiderit, fratres, quare non illi credimus? Minus idoneus debitor est Deus? Si omnino nihil adhuc nobis reddidisset, idoneum debitorem tenebamus, qui fecit cælum et terram. Non enim pauper futurus erat, ut non haberet, unde redderet, aut fallit, cum ipse sit Veritas, aut tanta potestas est Deus, cui possit succedi, ut non habeat tempus reddendi?

X. Justum est, fratres, ut credatur Deo, antequam aliquid reddat, quia utilibet mentiri non potest, fallere non potest. Deus est. Sic illi crediderunt Patres nostri. Abraham sic illi credidit. Ecce vere laudanda fides, et prædicanda. Nihil ab illo acceperat, et credidit promittenti. Nos nondum credimus, qui tanta jam accepimus. Numquid poterat illi dicere Abraham: *Credam, quia illud mihi promisisti, et reddidisti? A primo jussu credidit, nihil tale aliud acceperat. Exi de terra tua, dictum est illi, et de cognatione tua, et vade in terram, quam tibi dabo (Gen. xii, 1).* Et credidit statim, et non dedit illi ipsam terram, sed semini illius illam servavit, et semini ipsius promisit quid? *In semine tuo benedicentur omnes gentes (Gen. xxii, 18).* Semen ipsius Christus, quia de Abraham Isaac, de Isaac Jacob, de Jacob duodecim, de duodecim populus Judæorum, de populo Judæorum Virgo Maria, de Virgine Maria Dominus noster Jesus Christus. Et factus est semen Abraham Dominus noster Jesus Christus, et quod promissum erat Abraham, invenimus impletum in nobis. *In semine tuo, inquit, benedicentur omnes gentes.* Credidit hoc, antequam aliquid vidisset. Credidit, et non vidit quod promittebatur. Nos autem videmus quod illi promissum est. Et quid illi promittebatur, futurum erat. Quid enim nondum reddidit Deus? Labores in sæculo isto futuros denunciavit, et sanctos suos, et fideles suos futuros in laboribus, et fructum allaturos cum tolerantia (*Luc. viii, 15*). Prænuñtiavit, et videmus. Ipsa laboribus atterimur. Qui nondum labores prænuñtati sunt? Neque enim putatis, fratres, quia, quod videtis atteri res humanas modo, non est scriptum in Scriptura Dei. Totum scriptum est, et tolerantia indicta est Christianis, et magis futura bona, quia venerunt mala, quæ prædicta ventura erant. Nam si non venirent, quæ dicta (a) erant, etiam de bonis nobis fidem auferrent, sed ideo venerunt ante mala, ut credamus futura bona.

(a) Certe: prædicta.

XI. Modo mundus sic est, quomodo et torcular in pressuris est. Sed si amurca (a) es, per cloacas vadis; si oleum, in gemellario (b) manes. Nam necesse est, pressuræ sint. Attendite amurcam, attendite oleum. Pressura fit aliquando in mundo, verbi gratia: fames, bellum, inopia, egestas, mortalitas, rapina, avaritia, pressuræ pauperum, labores civitatum. Sont ista. Videmus. Et prædicta sunt futura, et videmus, quia sunt. Invenimus homines inter istas pressuras mormurare, et dicere: Ecce temporibus christianis quanta mala sunt! Ante tempora christiana quanta bona abundabant! Non erant tanta mala ista. De pressura amurca exit. Per cloacas currit. Os ipsius propterea nigrum est, quia blasphematur. Non splendet. Oleum relucet. Invenis autem alium hominem de pressura ipsa, et de ipsa tritura, quæ illum trivit. Numquid non ipsa tritura est, quæ illum trivit? Audistis vocem amurcæ, audite vocem olei. Deo gratias! Benedictum nomen tuum! Ista omnia mala, quibus nos conteris, prædicta erant. Securi sumus, quia ventura sunt et bona. Quando nos, et mali simul emendamus, fit voluntas tua. Te novimus Patrem promittentem, te novimus Patrem flagellantem. Erudi nos, et redde hæreditatem, quam in sine promissisti. Benedicimus sanctum nomen tuum, quia nusquam fultisti mendax. Omnia, quemadmodum prædixisti, sic exhibuisti. In his laudibus de ipsa pressura emanantibus oleum currit in gemellario. Tamen quia torcular est totus iste mundus, unde etiam dicitur alia similitudo (c). Sicut in fornace probatur aurum et argentum, sic probat justos tentatio tribulationis; et de fornace aurificis similitudo ponitur. In angusto cacabo tres res sunt: Ignis, aurum, et palea. Et ibi vides imaginem totius mundi. Est ibi palea, est ibi aurum, est ibi ignis. Palea comburitur, ignis ardet, aurum probatur. Sic et in isto toto mundo sunt justus, sunt impii, est tribulatio. Mundus tanquam fornax est aurificis, justus tanquam aurum, impii tanquam palea, tribulatio sicut ignis. Numquid aurum purgaretur, nisi palea ureretur? Fit, quod impii ad cineres rediguntur. Cum enim blasphemant, et murmurant contra Deum, cinis efficiuntur. Ibi aurum purgatum justus, qui tolerabiliter ferunt omnes molestias mundi, et in suis tribulationibus laudant Deum, ut aurum purgatum, rediguntur in thesauros Dei. Habet enim Deus thesauros, quo mittat aurum purgatum; habet etiam loca sordida, quo mittat cinerem paleæ. De isto mundo totum exigit. Tu vide, quid sis. Nam necesse est, ut veniat ignis. Si aurum te invenerit, sordes tollet; si paleam te invenerit, comburet, et ad cinerem perducet. Elige tibi, quid sis. Nam non potes dicere: Sine igne ero. Jam in fornace es aurificis,

(a) *Amurca* ab *Amurca*, prima fex olivarum præmi incipientium. Vide *Plin. L. XV. c. 18*. Memorat Noster et alibi.

(b) Columellæ *Gemellar. L. XII. c. 90*. Noster in *Psal. CXXXVI. T. IV. col. 1518*. *Oleum in Gemellaria non videtur*. An igitur rectius *Gemellarium*, an *Gemellaria*? Vas fortasse duplex a *Gemellis*.

(c) Locus turbatus: Quid si legas: *Tamen, quamvis — inde etiam ducitur alia similitudo*. Subolet pariter in mox sequentibus aliqua interpolatio.

quo necesse est, veniat ignis. Magis te ibi esse necesse est, quia sine igne esse non poteris.

XII. Quare ergo non credimus, fratres, et venturum finem sæculi, et diem judicii, ut ibi recipiat unusquisque nostrum ea, quæ gessit in corpore, sive bonum, sive malum? Quando videmus tot res promissas, exhibitas, et datas, quare non nobis eligimus, cum vivimus, illud, ubi semper vivamus? Puta, quia negligentes fulimus, hodie simus diligentes. Negligentes non debemus semper (a) esse. Crastinus dies, nescis, quid sit. Dei patientia id agere nos admonet, ut et nos, et vitam nostram, si mala fuerit, corrigamus, et, cum tempus est, meliora eligamus. An putatis, quia Deus dormit, et non videt facientes mala? Sed forte patientiam nos docet, et patientiam prior exhibet. Invenit autem hominem forte proficisse, et non facere, quod faciebat, id est, malum. Putatur iste aliquem malitiosum, et vult, ut tollat illum Deus, et mormuratur adversus Deum, quia retinet inimicum ipsius fortem, et male facientem, et non illum tollit. Oblitus est, quia in ipsum patienter egit, et si prius agere vellet severiter, non esset qui loqueretur. Severitatem exigit Dei? Quia tu transisti, transeat et alter. Non enim, quia tu jam transisti, præcidisti pontem misericordiæ Dei. Adhuc est, qui transeat. Fecit te bonum, cum esses malus, vult et alium, ut sit et ipse bonus ex malo, sicut tu ex malo factus es bonus. Sic omnes veniunt ordinibus suis. Sed alii nolunt venire, alii veniunt. Talibus enim dicit Apostolus: *Tu autem secundum duritiam cordis tui, et cor impenitens thesaurizas tibi iram in die iræ, et revelationis justi judicii Dei, qui reddet unicuique secundum opera sua (Rom. II, 5)*. Deinde si malus vult perseverare in malo, non est socius tuus, sed erit probator tuus. Etenim, si malus est, et tu bonus, tolerando malum probaris bonus. Tu accipies coronam probationis tuæ; ille autem habebit pœnam in malo perseverationis suæ. Deus autem, quid agat, patienter expectemus bonam ejus patientiam, paternam ejus disciplinam. Pater est, benignus est, misericors est. Magis si dimiserit nos fluere, tunc male irascitur nobis.

XIII. Attendite enim, fratres, et videte Amphitheatra ista, quæ modo cadunt. Luxuria illa ædificavit. Putatis, quia illa pietas ædificavit? Non illa ædificavit nisi luxuria hominum impiorum. Non vultis, ut aliquando cadat, quod luxuria ædificavit, et surgat, quod pietas ædificat? Peruisit enim Deus, quando ista ædificabantur, ut quandoque cognoscere homines mala sua, quæ faciebant. Sed quia noluerunt cognoscere, venit Dominus Jesus Christus, cœpit illis mala sua prædicare, cœpit evertere, quod pro magno habebant, et dicunt: Mala sunt tempora christiana. Quare? Quia evertitur tibi, ubi moriebaris. Sed: Abundabant, inquit, omnia bona, quando ista florebant. Utique sic, ut bona de illis flerent. Si ergo vosti, quia dedit tibi Deus aliquando abundantiam,

(a) *Non semper pro nunquam.*

et male usus es, et ad perditionem usus es, vide, quia abundantia illa fecit te fluere, et perdere animam tuam. Nonne venit severus pater, et cepit dicere: Indisciplinatus est puer iste. Commisi illi hoc, aut illud. Quomodo illud perdidit, et illud. Si nos semen terræ, nisi bona fuerit, non damus, ne semen intereat, quomodo vultis, ut Deus nobis indisciplinatis, et negligentibus vitam nostram det abundantiam suam ad male utendum, et non vultis, ut præcidat Deus defluxus hominum? Fratres mei, medicus est, et membrum putre novit præcidere, ne putrescant inde et alia loca. Unus, inquit, digitus inde præciditur; quia melius est, ut unus digitus minus sit, quam totum corpus putrescat. Si hoc homo medicus per artem suam facit, si ars medicinæ aliquam partem membrorum tollit, ne omnia putrescant, quare Deus, quicquid novit putre esse, non secet in hominibus, ut perveniant ad salutem?

XIV. Nolite ergo, fratres, tædiari (a) ad Deum flagellantem, ne dimittat vos, et in æternum pereatis, sed magis rogemus illum, ut moderetur ipsas plagas, et sic temperet, ne sub ipsis deficiamus, et rogemus, ut emendet cum salute, metiatur, et reddat postea, quod promisit sanctis suis. Videte, quid dixit Scriptura: *Irritavit Dominum peccator. Secundum magnitudinem iræ suæ non exquiret* (Psal. x, 4). Quid est: *Pro magnitudine iræ suæ non exquiret*? Quia multum irascitur, *Non exquiret*, id est, dimittet illos perire. Si ergo multum irascitur, quando non exquiret, etiam multum misericors est, quando exercet. Tunc autem exercet, quando flagellat, quando cor nostrum affigit ad se. Teneamus ergo salutare ejus, et non fugiamus flagellum ipsius. Hoc nos docet, hoc monet, in hoc nos ædificat. Ipse filius ipsius, qui ad hoc venit, ut consoletur nos, quid boni hic pertulit? Dicite mihi. Certe Filius Dei est, Verbum Dei est, per quod facta sunt omnia. Quid boni hic pertulit? Non ipse est, qui, cum demonia ejiceret, tales contumelias audiebat, ut diceretur illi: *Dæmonium habes* (Joan. vii, 20)? Filio Dei, qui dæmones ejiciebat, Judæi dicebant: *Dæmonium habes*. Jam meliores dæmones, qui confitebantur Filium Dei, quam illi (Luc. iv, 41). Nam et illi confitebantur, et illi non confitebantur. Tanta autem erat potentia illius, et tanta magnitudo, et tanta patientia, ut omnia toleraret. Flagellatus est, contumelias audivit, alapas accepit, consputus est in faciem, spinis coronatus est, irrisus est, delusus est, ad extremum ligno suspensus interfectus est, postea sepultus est. Filius Dei tanta hic pertulit. Si Magister, quanto magis Discipulus. Si ille, qui nos creavit, quanto magis nos creatura illius. Qui, ut nobis exemplum daret, patientiam nobis dimisit. Quare nos deficiamus in ipsa patientia, quasi caput nostrum perdidimus, quod nos præcessit ad cælum? Ideo enim caput nostrum præcessit ad cælum, tanquam dicens: Ecce qua. Venite, per molestias, per patientiam. Hæc est via,

(a) *Tædiare* apud Veget. Lamprid. Tertull. etc.

quam vobis tradidi. Sed quo ducit via, qua me videtis ascendere? In cælum. Qui non vult hac ire, non vult illuc pervenire. Qui vult ad me pervenire, per viam veniat, quam monstravi. Et non potestis pervenire, nisi per viam molestiarum, dolorum, tribulationum, angustiarum. Sic pervenies ad requiem, quæ tibi non tollitur. Si autem vis istam requiem, quæ est ad tempus, et recedere a via Christi, observa tormenta Divitis illius, qui apud inferos torquebatur, quia et ipse requiem præsentem desideravit, et pœnas sempiternas invenit. Fratres charissimi, eligite potius duriora, quæ sine fine requiem habebunt in æternum. Conversi ad Dominum, etc.

SERMO XXV.

De verbis Evangelii Matth. xii, vers 41-50. Ecce plus quam Jonas hic, etc. (a).

SYNOPSIS.

I. *Judæi deteriores Ninivitis, et Regina Saba. II. Quomodo hominis a spiritu immundo liberati noris-sima fiant pejora prioribus. III. Parentes a Christo docentur, non impedire filios in bono opere. IV. Cum Christus nascendo utrumque sexum honoravit docetur officium Prolium. V. Refelluntur Manichæi asserentes Christum non habuisse Matrem. VI. Concluditur contra Manichæos Christum habuisse matrem. VII. Unde Mariæ Virginis excellentia. VIII. Quomodo Christianus fieri possit mater Christi.*

I. EA, quæ de sancto Evangelio recitata sunt, fratres charissimi, si omnia pertractare cupiamus, vix tempus sufficit singulis, quanto magis non sufficit omnibus. Jonam prophetam, qui dejectus in mare belluæ marinæ utero exreptus est, et die tertia vivus emovitus, figuram gessisse Salvatoris, qui passus est, et die tertia resurrexit, ipse Salvator ostendit. Accusatus est populus Judæorum in comparatione Ninivitarum, quoniam Ninivitæ, ad quos missus est redarguendus (b) Jonas propheta, agendo pœnitentiam iram Dei placaverunt, et misericordiam meruerunt. *Et ecce, inquit, plus quam Jonas hic* (Matth. xii, 41), volens intelligi se ipsum Dominus Christus. Audierunt illi servum, et vias suas correxerunt; audierunt isti Dominum, et non solum se non correxerunt, sed insuper illum occiderunt. *Regina Austri exurget, inquit, in judicio cum generatione hac, et condemnabit eam. Venit enim a finibus terræ audire sapientiam Salomonis, et ecce plus quam Salomon hic* (Ibid. 42). Non fuit magnum Christo plus esse quam Jonas, plus esse quam Salomon. Ille enim Dominus, illi servi erant. Sed tamen quales sunt, qui præsentem Dominum contempserunt, quando alienigenæ servos ejus audierunt?

II. Deinde sequitur: *Cum autem spiritus immundus exierit ab homine, ambulat per loca arida quærens requiem, et non invenit. Tunc dicit: Revertar in domum*

(a) In Codice fol. 80. iascriptus: *Feria quarta Hebdomadæ primæ de Quadragesima. Sermo sancti Augustini ep. contra Manichæos. Contra hos posteriori parte subtiliter disputatur. Priora de Judæorum cæcitate, Peccatorum recidivis, Parentum, Proliumque officiis agunt. Tractatus inscribendus post Sermonem LXXII.*

(b) Membranzæ mendose: *sed arguendos.*

meam, unde exiit. Et veniens invenit eam vacantem, seopis mandatam, et ornatam. Tunc vadit, et assumit secum alios septem spiritus nequiores se, et inhabitantes habitant in ea, et sunt novissima hominis illius pejora prioribus. Sic erit generationi huic pessima (Matth. xii. 43-45). Hoc ut intelligatur, si congruenter exponatur, multum sermo immorabitur. Breviter tamen attingam, quantum Dominus donat, ne vos ab hujus rei intellectu jejunos dimittam. Quando sit in Sacramentis remissio peccatorum, mundatur domus, sed habitator est necessarius Spiritus sanctus. Spiritus autem sanctus non habitat nisi humiles corde. Deus enim dicit: Super quem requiescet Spiritus meus? et respondet proposito: Super humilem, et quietum, et trementem verba mea (Isai. lxvi, 2). Ille ergo cum fuerit habitator, implet, regit, agit, frenat a malis, ad bona excitat, suavem facit justitiam, ut homo bene faciat amore recti, non timore supplicii. Hoc, quod dixi, agere per semetipsum homo minus idoneus est; sanctum autem Spiritum si habuerit habitatorem, ipsum in omnibus bonis etiam invenit et adiutorem. Superbi autem quidam, peccatis sibi remissis, si præsumpserunt ad bene vivendum de solo libero humane voluntatis arbitrio, ipsa superbia a se excludunt Spiritum sanctum, et remanet domus quasi mundata a peccatis, sed inanis omnibus bonis. Dimissa sunt peccata tua, carnisti malis, sed non te nisi Spiritus sanctus implebit bonis. Hunc repellit superbia. Præsumis de te, dimittit te. Confidit tibi, donaris tibi. Sed illa cupiditas, qua malus eras, repulsa ab homine, hoc est, a mente tua, quando remissa sunt peccata tua, vagatur per deserta querens requiem, et non inveniens requiem redit ad domum illa cupiditas, invenit mundatam, Adducit secum alios spiritus septem nequiores se, et erunt pejora hominis illius novissima, quam erant prima. Septem alios adducit secum. Quid est: Alios septem? Ergo et ipse immundus spiritus septenarius est? Quid est hoc? Per septem universitas significatur. Totus ierat, totus venit, et utinam solus veniret. Quid est: Adducit secum alios septem? Quos non habebat, quando erat malus, habebit alios falso bonus. Intendite, ut, si possum, quantum adjuvor, explanem quod dico. Spiritus sanctus operatione septuaginta commendatur, ut sit in nobis Spiritus sapientiæ et intellectus, consilii, et fortitudinis, scientiæ, et pietatis, et timoris Dei (Isai. xi, 2, 3). Huic septenario bono constitua a contrario septenarium malum: spiritum stultitiæ et erroris, spiritum temeritatis, et ignaviæ, spiritum ignorantiam, et impietatis, et spiritum superbiæ contra timorem Dei. Isti sunt septem nequam. Qui sunt Alii septem nequiores? Alii septem nequiores in hypocrisi inveniuntur. Unus malus spiritus stultitiæ, alter peior simulatio sapientiæ. Spiritus malus spiritus erroris, alter peior simulatio veritatis. Spiritus malus spiritus cunctationis, alter peior simulatio consilii. Spiritus malus spiritus ignaviæ, alter peior simulatio fortitudinis. Spiritus malus spiritus ignorantiam, alter peior simulatio scientiæ. Spiritus malus spiritus impietatis, alter peior simulatio pietatis. Spiritus malus spiritus

SANCT. AUGUST. XI.

culationis, alter peior simulatio timoris. Septem non ferebantur, quis ferat quatuordecim? Necesso est ergo, ut, cum malitiæ fuerit addita simulatio veritatis, sint pejora hominis novissima, quam erant prima.

III. Hæc eo loquente ad turbas (Evangelium sequor) mater ejus, et fratres ejus stabant foris volentes loqui cum illo. Nuntiavit ei quidam dicens: Ecce mater tua et fratres tui foris sunt, loqui tecum volunt. Et ille. Quæ mihi mater est, aut qui fratres? et extendens manum super Discipulos suos ait: Hi sunt mater mea, et fratres mei. Et quicumque fecerit voluntatem Patris mei, qui in cælis est, ipse mihi frater, soror, et mater est (Matth. xii, 46-50). Hinc solum vellem loqui, sed, quia superiora nolui præterire, non parvam partem temporis, quantum sentio, consumpsi. Hoc enim, quod modo proposui, multos habet sinus, nodosque questionis, quomodo pie Dominus Christus contempserit matrem, non qualemcumque matrem, sed quanto magis Virgineam matrem, tanto magis talem matrem, cui sic attulit fecunditatem, ut non adimeret integritatem, matrem Virginem concipientem, Virgineam parientem, Virginem perpetuo permanentem. Talem matrem ille contempsit, ne operi, quod agebat, maternus se insereret, eumque impediret affectus. Quid enim agebat? Populis loquebatur, veteres homines destruebat, novos ædificabat, animas liberabat, vincetos solvebat, cæcas mentes illuminabat, bonum ofus faciebat, in bono opere actu et sermone fervebat. Inter hæc nuntiatus illi est carnalis affectus. Audistis quid responderit, ut quid ego repelam? Audiant matres, ne impediunt carnali affectu bona opera filiorum. Si enim voluerint impedire, et agentibus sic irruerint, ut saltem interpolent, quod differri non oportet, contemnentur a filiis. Audeo dicere: Contemnentur, pietate contemnentur. Et quando erit filio suo bono operi mente intento, et ideo matrem venientem contemnentur, quando erit irata mulier, sive maritata, sive vidua, quando contempta est Virgo Maria? Sed dictura es mihi: Ergo filium eum Christo comparas? Nec illum Christo comparo, nec te Mariæ. Non ergo Dominus Christus maternum damnavit affectum, sed contemnendæ matris pro opere Dei magnam in se ipso demonstravit exemplum. Et in loquendo doctor erat, et in contemnendo doctor erat, et ideo dignatus est contemnere matrem, ut pro Dei opere te contemnere doceret et patrem.

IV. Non enim poterat Dominus Christus homo fieri sine matre, qui potuit sine patre. Si oportebat, imo quia oportebat, ut homo fieret propter hominem, qui fecit hominem, considerate et recolite, unde ipsum primum hominem fecit. Primus homo factus est sine patre, sine matre. Quod potuit primo humanis instruendis rebus aptare, non potuit postea tale aliquid ad reparandas res humanas sibi coaptare? Difficile erat Sapientiæ Dei, Verbo Dei, Virtuti Dei, nigeniti Filio Dei, difficile erat, quem sibi coaptaret, facere hominem, nudecumque voluisset? Angeli se homines hominibus præbuerunt. Abraham sanctus Angelus parvit, et tanquam homines invitavit, nec tantum vidit;

(Trente.)

sed et tetigit; nam pedes lavit (*Gen. xviii*). Numquid illa, quasi per phantasmata ludicra, ab Angelis facta sunt? Si ergo potuit Angelus humanam speciem, cum voluit, veram exhibere, non potuit Dominus Angelorum, undecumque vellet, quem susciperet, verum hominem facere? Sed noluit hominem habere patrem, ne per concupiscentiam carnalem veniret ad homines, quam pro Dei opere contemnendo doceret homines. Voluit sexum virilem suscipere in se, et muliebrem sexum honorare dignatus est in matre. Etenim antiquitas et femina peccaverat, et viro peccatum propinaverat (*Id. iii*). Utrumque conjugium diaboli fraude deceptum est. Si veniret Christus vir non cum feminei sexus commendatione, desperarent de se feminae, maxime, quia per illam lapsus est homo. Utrumque honoravit, utrumque commendavit, utrumque suscepit. De femina natus est (*a*). Nolite desperare, viri. Vir esse dignatus est Christus. Nolite desperare, feminae. De femina nasci dignatus est Christus. Ad salutem Christi sexus uterque concurrat. Veniat masculus, veniat femina. In fide nec masculus est, nec femina (*Galat. iii, 28*). Docet ergo te Christus contemnere parentes tuos, amare parentes tuos. Tunc enim ordinate et pie amas parentes, quando Deo non praeparis parentes. *Qui amat (Domini verba sunt) qui amat patrem aut matrem plus quam me, non est me dignus (Math. x, 37)*. Illis verbis quasi videtur admonuisse, ne amares. Imo, si attendas, admonuit, ut amares. Potuit enim dicere: Qui amat patrem aut matrem, non est me dignus. Non hoc dixit, ne loqueretur contra legem, quam dedit. Ipse enim legem illam per Moysen famulum suum dedit, ubi scriptum est: *Honora patrem tuum, et matrem tuam (Exod. xx, 12; et Deut. v, 16)*. Non contrariam legem promulgavit, sed illam commendavit, et ordinem te docuit, non pietatem subvertit. *Qui amat patrem aut matrem, sed plus quam me*. Amet ergo, sed non plus quam me. Deus Deus est, homo homo est. Ama parentes, obsequere parentibus, honora parentes; sed, si te Deus ad aliquid amplius vocat, ubi possit impedimento esse parentalibus affectus, serva ordinem, noli evertere charitatem.

V. In tanta veritate doctrinae Domini et Salvatoris nostri Jesu Christi quis credat calumniam quaesivisse Manichaeos, qua conarantur asserere Dominum Jesum Christum non habuisse ullam matrem? Hoc enim sapiunt, imo desipiunt, quod Dominus Jesus non haberet hominem matrem, contra Evangelium, contra hanc ipsius veritatis. Et, unde argumententur, attendite. Ecce, inquit, ipse dicit. Quid dicit? *Quae est mater mea, aut qui sunt fratres mei (Math. xii, 48)*? I,ae, inquit, negat, et tu ei vis imponere, quod negat. Ipse dicit: *Quae est mater mea, aut qui sunt fratres mei?* et tu dicis: Habet matrem. O stulte, o contentiose, o merito odiose! responde mihi, unde scias dixisse Dominum: *Quae est mater mea, aut qui sunt fratres mei?* Tu negas Christum habuisse matrem, et

(a) Adde: vir. Ita videntur exigera.

quod intendis, per hoc docere conaris, quia dixit: *Quae est mater mea, aut qui sunt fratres mei?* Si alius existat, et dicat hoc Dominum Christum non omnino dixisse, unde convinces? Responde, si potes, ad hominem negantem; quod hoc dixerit Christus. Unde convinces, inde convinceris. Numquid enim, hoc se dixisse, in aurem tibi Christus ipse indicavit? Responde, ut ore tuo convincaris. Responde ut, hoc Christum dixisse, convincas. Novi, quod dicturus est Codicem sumam, Evangelium aperiam, verba ejus recitabo scripta in sancto Evangelio. Bene, bene. Ipso Evangelio tenebo te cum ipso, Evangelio alligabo te, de ipso Evangelio suffocabo te. In ipso Evangelio recita, quod pro te, putas. Aperi, lego. *Quae est mater mea?* Quare hoc dixit, supra leges. Nuntiavit ei quidam: *Ecce mater tua, et fratres tui foris stant (Math. xii, 47)*. Nondum premo, nondum teneo, nondum suffoco, Adhuc potes dicere: Ille quidem falsus nuntius fuit, non verum dixit, mendacia suggestit. Propterea Dominus falsum nuntium refutavit. Post nuntium quippe ejus respondit: *Quae est mater mea?* Quasi diceret: Tu dicis: Foris stat mater tua. Ego dico: *Quae est mater mea?* Cui vis, inquit, credamus? Nuntio suggerenti, an, quod nuntiaverat, Christo respuenti. Audi ergo. Adhuc interrogo te. Tantum Evangelium tene. Noli mihi codicem projicere post te. Tene, da auctoritatem Evangelio, quam nisi dederis, non erit unde probes Dominum dixisse: *Quae est mater mea?* Cum vero auctoritatem dignam tribueris Evangelio, video quid interrogem. Paulo ante interrogaveram, unde scires utrum dixerit Christus: *Quae est mater mea?* Quid praecesserat? Nuntius quidam dixerat Christo: Mater tua foris stat. An equam hoc diceret nuntius, vel, ut hoc diceret nuntius, quid praecessit? Cogo (*a*), ut legas. Video te jam timere, ne legas. Respondit Dominus, et dixit. Quis dixit? Non dico, quis dixit: *Quae est mater mea?* respondebis enim: Dominus dixit. Respondit Dominus, quis dixit? Responsurus es: Evangelista dixit. Evangelista iste verum dixit, an falsum? Dicturus es, quod verum dixit, aut (*b*) falsum. Respondit Dominus, et ait illi, quod Evangelista dixit, verum dixit, an falsum? Si dicturus es falsum dixisse Evangelistam, Dominum respondisse, unde scis: *Quae est mater mea?* Dominum dixisse? Si autem propterea convincis: *Quae est mater mea?* Dominum dixisse, quia hoc eum dixit Evangelista dixisse, non convincis hoc Dominum dixisse, nisi credideris Evangelistae. Jam si credis Evangelistae, quia nihil dicis, si non credideris Evangelistae, lege superius quid dixerit ipse Evangelista.

VI. Quandiu tibi moras facio! Quandiu te suspendo! Beneficium est, ut cito vincaris. Attende, inspice, lege. Video te nolle. Da codicem. Ego lego: *Haec eo loquente ad turbas*. Quis hoc dicit? Evangelista, cui si non credis, nihil Christus dixit. Si nihil Christus dixit. *Quae est mater mea?* Christus non dixit. Si autem, *Quae est mater mea?* Christus dixit, verum est

(a) Fortasse: rogo.

(b) In membranis: at, quod dicitur videtur

quod Evangelista scripsit. Vide, quid ante dixit. *Hæc eo loquente ad turbas, mater ejus et fratres ejus foris stabant, volentes loqui cum eo.* Nondum aliquid nuntius ille nuntiavit, quem potes dicere fuisse mentium. Quid nuntiaverit vide, quid Evangelista præmiserit attende. *Hæc Domino loquente ad turbas, mater ejus, et fratres ejus foris stabant* Quis hic dicit? Evangelista, cui credis, Dominum dixisse: *Quæ est mater mea?* Sed si hæc dicta non credis, ut illa, Dominus ergo non dixit: *Quæ est mater mea?* Sed vere Dominus dixit: *Quæ est mater mea?* Crede ergo ei qui dixit, Dominum dixisse: *Quæ est mater mea?* Qui enim dixit, Dominum dixisse: *Quæ est mater mea?* ipse dixit: *Hæc eo loquente, foris stabat mater ejus.* Quare ergo negavit matrem suam? Absit! Intelligo. Non negavit, sed aliquid, quod faciebat, matri præposuit. Postrema sola (a) causa est querere, quare Dominus dixerit: *Quæ est mater mea?* Prima causa est videre, quod habuerit, de quo diceret: *Quæ est mater mea?* Habuit, foris stabat, loqui cum eo volebat. Dic mihi, unde scis? Evangelista dicit, cui si non eredidero, nihil Dominus dicit. Ergo habuit matrem; sed quid est: *Quæ est mater mea?* Ad ista, quæ ego facio, *Quæ est mater mea?* Si dicas alicui periclitanti, et patrem habenti: Liberet te pater tuus; quem scit ille non esse idoneum liberando filio suo, nomine respondet tibi summa pietate, integra veritate: Quid est pater meus? Ad hoc quod volo, ad hoc quod mihi nunc opus esse sentio, quid est pater meus? Ad illud ergo, quod agebat Christus, quod victos solvebat, cæcæ mentes illuminabat, interiores homines ædificabat, templum spirituale sibi fabricabat, quæ est mater ejus? Sed si putas ideo Christum non habuisse matrem in terra, quia dixit: *Quæ est mater mea?* nec Discipuli ejus habuerunt patres in terra, quia dixit eis ipse Dominus: *Ne vobis dicatis patrem in terra.* Domini verba sunt: *Ne vobis dicatis patrem; unus est enim Pater vester Deus (Id. XIII, 9).* Non patres non habebant, sed ubi venturum est ad regenerationem, queratur pater regenerationis, non damnatur pater generationis, sed ei preponatur pater regenerationis.

VII. Ecce illud magis attendite, charissimi fratres mei, illud magis attendite, obsecro vos, quod ait Dominus Christus extendens manum super Discipulos suos: *Hæc est mater mea, et fratres mei. Et qui fecerit voluntatem Patris mei, qui me misit, ipse mihi et frater, et soror, et mater est.* Numquid non fecit voluntatem Patris Virgo Maria, quæ fide credidit, fide concepit, electa est, de qua nobis salus inter homines nasceretur, creata est a Christo, antequam in illa Christus crearetur? Fecit, fecit plane voluntatem Patris sancta Maria, et ideo plus est Mariæ, discipulam fuisse Christi, quam matrem fuisse Christi. Plus est feliciter discipulam fuisse Christi, quam matrem fuisse Christi. Ideo Maria beata erat, quia, et antequam pareret, magistrum in utero portavit. Vide, si non est, quod dico. Transeunte Domino cum turbis sequentibus, et

(a) Numquid: solam?

miracula faciente divina, ait quædam mulier: *Fæcis venter, qui te portavit (a).* Beatus venter, qui te portavit. Et Dominus, ut non felicitas in carne quæreretur, quid respondit? *Imo beati, qui audiunt verbum Dei, et custodiunt (Luc. XI, 27, 28).* Inde ergo et Maria beata, quia audivit verbum Dei, et custodivit. Plus mente custodivit veritatem, quam utero carnem. Veritas Christus, caro Christus. Veritas Christus in mente Maria, caro Christus in ventre Maria. Plus est, quod est in mente, quam quod portatur in ventre. Sancta Maria, beata Maria, sed melior est Ecclesia, quam Virgo Maria. Quare? Quia Maria portio est Ecclesiæ, sanctum membrum, excellens membrum, supereminens membrum, sed tamen totius corporis membrum. Si totius corporis, plus est profecto corpus, quam membrum. Caput Dominus, et totus Christus caput et corpus. Quid dicam? Divinum caput habemus, Deum caput habemus.

VIII. Ergo, charissimi, vos attendite Et vos membra Christi estis, et vos corpus Christi estis. Attendite, quomodo sitis, quod ait: *Ecce mater mea, et fratres mei.* Quomodo eritis mater Christi? Et *Quicumque audiat, et quicumque facit voluntatem Patris mei, qui in cælis est, ipse meus frater, et soror, et mater est (Matth. XII, 49, 50).* Puta, Fratres intelligo, Sorores intelligo; una est enim hæreditas, et ideo Christi misericordia, qui, cum esset unicus, noluit esse solus, voluit nos esse Patri hæredes, sibi cohæredes. Talia est enim illa hæreditas, quæ cohæredum multitudine angusta esse non possit. Intelligo ergo fratres nos esse Christi, sorores Christi esse sanctas et fideles feminas; matres Christi quomodo possumus intelligere? Quid igitur? Audemus nos dicere matres Christi? Imo audemus nos dicere matres Christi. Dixi enim vos fratres ejus omnes, et matrem suam non auderem? Sed multo minus audeo, quod Christus dixit, negare. Eia, charissimi, attendite, quomodo sit Ecclesia, quod manifestum est, conjux Christi, quod difficiliter intelligitur, sed tamen verum est, mater Christi. In ipsius typo Maria Virgo præcessit. Unde, rogo vos, Maria mater est Christi, nisi quia peperit membra Christi? Vos, quibus loquor, membra estis Christi. Quis vos peperit? Audio vocem cordis vestri: Mater Ecclesia. Mater ista sancta, honorata, Mariæ similis et parit, et virgo est. Quia parit, per vos probo. Ex illa nati estis, et Christum parit: nam membra Christi estis. Probavi parientem, probabo virginem. Non me deserit divinum testimonium, non me deserit. Procede ad populum, beate Paule. Estis testis assertionis meæ. Exclama, et dic, quod volo dicere. *Sponsavi vos uni viro virgineum castam exhibere Christo (2 Cor. XI, 2).* Ubi est ista virginitas? Ubi timetur corruptio? Ipse dicat, qui virginem dixit. *Sponsavi vos uni viro virginem castam exhibere Christo. Timeo autem, inquit, ne sicut serpens Evam seducit versutia sua, sic et vestrae mentes, inquit, corrumpantur a castitate, quæ est in Christo.* Tenete in mentibus virginitatem mentis. Virginitas fidei catholice integri-

(a) Videtur redundare hæc sententia.

tas. Ubi corrupta est Eva sermone serpentis, ibi debet esse virgo Ecclesia dono Omnipotentis. Ergo in mente pariunt membra Christi, sicut Maria in ventre Virgo peperit Christum, et sic eritis matres Christi. Non est longe a vobis, non est præter vos, non abhorret a

vobis. Fuistis filii, estote et matres. Filii matris, quando baptizati estis, tunc membra Christi nata estis. Adducite ad lavacrum baptismatis, quos potestis, ut sicut filii fuistis, quando nati estis, sic etiam ducendo ad nascendum matres Christi esse possitis.

SANCTISSIMO DOMINO NOSTRO PIO PAPÆ VII.

BEATISSIME PATER,

QUANDOQUIDEM gratulandum mihi plane video quod illud fuerit sorte datum, ut novos quosdam Divi Aurelii Augustini Sermones in Codicibus Mss. Cassinensis hujus Archicœnobii delitescentes, omniumque oculis hæctenus impervios nunc primum e latibus eruerem, lucisque u-ura donarem, patriare, quæso, BEATISSIME PATER, ut illorum Tibi specimen sistam, quod quidem, nec temere, in antecessum prævidendum curavi. Istud, inquam, sermonum ærcinæ BEATITUDINI TUE jure, meritoque sistendum putabam, tum quod monumenta exhibet pretiosissima Magi illius Ecclesiæ Doctoris, et Magistri, cujus doctrinæ præstantia, ac divina quædam celsitudo in Apostolica Sedis Tux culmine potissimum sibi semper propugnaculum vindicavit, tum quod illino Sermones isti sunt deprompti, unde Benedictina Soboles est propagata, cui SANCTITAS TUA olim in minoribus emancipabatur, cujusque nunc et Parens existis, et Decus,

et Præsidium. Reidentiori igitur fronte quam quisquam alius illos excipias ac benigniori veluti sinufoveas, præsentissimum iis columen præstans; ne quis pateat obtrectationi, invidiæque locus: eo vel magis quod Benedictina Familia illud fero privilegium non inmerito sibi arroget, ut per suos præcipuo Alumnos tanti Doctoris opera recognoscantur, illustrentur, edantur. To igitur votis, coeptisque annue, BEATISSIME PATER, quem dum Christianus Orbis Parentem publicum jandiu colit, ac veneratur, simul et scientiarum, et Artium Mæcenatem, Patronumque beneficentissimum suspicit, ac miratur: Cujus demum Sanctissimis provolutus pedibus paternæ Benedictionis pignus in me, mecumque Archicœnobium istud, Congregationemque universam quam humillime depono.

SANCTITATIS TUX

Humillimus, atque Obsequentissimus Filius

D. OCTAVIUS FRAXA FRANGIPANE MONACHUS CASSINÆ.

Præloquium editoris.

CONCES manuscriptos Bibliothecæ hujus Cassinensis in novum catalogum digerere aggredienti, tum ad rerum materias, tum ad characterum formam, tum ad ætates ipsas æquiore qua possem lance expendendas, nihil mihi optatius, nec auspicius contigisset unquam, quam ut in plerosque incidere magni Doctoris Augustini sermones, quos in editis Exemplaribus, iisque probatissimis vel desiderari prorsus, vel pluribus intercipi lacunis perspexi. Horum aliquos licet enuntiatos invenerim in Bibliothecæ Mediceæ cum Laurentiana Leopoldina, in illa S. Marci Venetiæ, aliisque, quarum exstant Catalogi Codicum Mss. typis impressi; de iis tamen singulis ibidem annotatum legi ab Editione exulare. Nonnullos vero ad numerum viginti quinque nuper reperi in lucem editos apud Germanos anno 1792 per Virum clarissimum Michaelæm Denis Præfectum Bibliothecæ Vindobonensis; cæteros in tenebris adhuc delitescere dolui. Quibus lucem amplius invideri ægrius ferens nil potius habui, quam ut investigandis, si quæ forent, laciniis adlaborarem, ex qui-

bus nimirum unus et alter videretur assutus pannus: neque enim me fugiebat mos ille præposterus, qui apud sequiores præcipue ætates invaluerat, concinnandi videlicet ex Patrum Excerptis unum aliquem veluti nothum partum, quem temere cui vellet adjudicarent. Verebar scilicet ne operam luderem, neve quid audacius molirer supra sedulam hoc in genere, vixque sane æquiparandam curam doctissimorum Monacherum Congregationis S. Mauri in sua Parisiensi Editione: meritoque etiam suspicabar ne cæterarum longè præclariorum Bibliothecarum dignitati, spectatæque præcellentis derogatum a me vel aliquantulum videretur.

Ad locupletiozem proinde rei evidentiam ipsos consulendos duxi præstantes doctrinæ Viros, et quavis fere exceptione majores, nec non alios egregios rerum hujusmodi æstimatores in variis Italiæ urbibus degentes, mihi bique litterarum familiaritate conjunctos, inter quos principem profecta locum tenet doctissimus Aloysius Vincentius Cassinus ex Prædicatorum Familia, cujus sagacitati ælertitæque hæc in

re plurimum et honorem testor, et gratiam; qui quidem omnes sermones istos (quot nempe præ oculis habuere) unanimi prope iudicio novos pronuntiarunt, necnon et Augustinianam redolere dicendi formam : quin et ab iis additis mihi stimulos fateor, ad illos quam citius publici juris faciendos. Quorum mehercule gravissimorum hominum et stimulis, et votis amplius oblectari non valens, deque litterarum Republica præclare me meriturum confidens, iis morem gessi; illudque unum mihi cavendum statui, quod cautum cuique optimo novimus, ut ne quid falsi auderem, ne quid veri non auderem.

Et sane non inconsultum quoddam aucupandæ celebritatis studium, non præcepta quædam iudicandi libido, non ipsum denique in magnum Doctorem obsequium me illos Augustino vindicare iusserunt; at cum cæteris probatæ Criticæ præsidii suffultus, tum una potissimum fretus fide Codicum, quos in reliquis omnibus ad unguem conspirare cum excusis Exemplaribus animadverti, quidni illorum auctoritati acquiescerem? Quod si qui forte vel dissonantia styli, qui dicitur, vel argumentorum levitate, vel alia quavis de causa non satis digni tanti Doctoris nomine inveniantur, quique proinde vel ut apocryphi expungendi, vel inter dubios videantur amandandi, prudentiorum iudicium non moror; eosque peroptem linceis oculis instructos, quibus et Verlinus ipse, et Vindingus invident.

Num vero ex stylo præcipuo satis certum argumentum eliciatur ad auctorem defluendum hæret aqua. Perarduum sane, ac perdifficile dixerim, cæteris tamen paribus; illudque sit exemplum. In Homiliario Patris Combessii sermo habetur : *Hodie versus sol* : (T. 1, pag. 519) quem Ipse Origeni adjudicatum refert, quem contra P. Bruni Divo Maximo vindicat, l. 413; Vallarsius putat inter Hieronymi apocrypha amandandum; Bibliotheca vero Laurentiana apud Bandinimum Divo Ambrosio accenset. Anne Patrum stylus novus veluti Proteus in novas, et varias sese fingit species?

Ipse etiam Augustini stylus quantopere, quamque multis de causis varius sit, et multiplex, graphice exponunt ipsi Editores Monachi in Præfatione ad Tomum quintum : qui simul doctissime, ut assolent, persuadent unum in omnibus, eundemque existere Augustini spiritum, quo veluti animatur illius stylus. *Ubiq; enim, inquit, agnoscitur Augustinus proprio quodam eloquentiæ gravis, ac seriæ genere, quod sibi tectorum animos subjicit, non lepore comptæ, et affectatæ elocutionis, sed efficacia quadam iudicii, prudentiæ, pietatis.*

Neque illud hic prætereundum putem; dictiones ipsas, ac sententias, ipsasque sero periodos, que alicubi in Augustino occurrunt, in novis etiam istis sermonibus passim iterari. Cave tamen ex hoc facinorosos dixeris, dubiæque fidei : id ipsum enim præfati Editores sæpenumero deprehenderunt vel in ipsis authenticis Augustini partibus, et Augustinum legentibus ubiq; patet, in libris præsertim *De Questio-*

nibus. Nonnulla autem in nonnullis sermonibus adesse, quæ et alibi adsunt, longe secus est ac sermones verbis ejus consarcinari. Ecquis autem neget S. Doctorem innumeris prope sermones aut ex tempore fundentem, aut scriptis consignantem facillime potuisse iisdem verbis nonnunquam easdem reddere sententias?

Quod si quis curiosius asciscitur qui factum sit ut doctissimi illi Monachi nullibi sermones istos minerint, percontari et mihi liceat, qui fieri unquam poterit, ut meminissent, cum nec ipso Cassinenses Codices in exornanda Augustini Editione vel a limine salutarini? idque ex eo vel maxime patet quod inter Manuscriptos omnes ab iis singillatim recensitis, et naviter collatos nostri prorsus silentio prætereantur. Nec tamen arguas eos idcirco fuisse posthabitos, quod vel ut minus probatæ fidei, vel ut apocryphi omnino in nullo habiti sint numero : namque apocryphis saltem contentas Homilias accensuissent, ut pronum est colligere ex trina apud ipsos instituta sermonum classe; quos nempe integerrimis illis Editoribus libuit dispescere in authenticos, dubios, et apocryphos.

Si quem porro cupido inaccessit dignoscendi penitius, qua potissimum de causa ea in Editione nulla Bibliothecæ Cassinensis habita sit ratio, fieri hoc potuit seu quod ipsa fuerit minus celebratæ famæ apud Gallos priusquam Mabilionius, Montfauconius, alique hujusce subsellii homines suum illi testarentur honorem, seu quod ingruentia undique bella, quæ tunc temporis, ætate nimirum Ludovici Magui Regis Christianissimi Europam pene totam fatigabant, communicandi libertatem adimerent, ipsaque fortasse litterarum diribitoria præpedirent. Quod si hæc naso suspenderis admo, nullo plane negotio evincerem ex syllabo Codicum quos contulere, hoc iis fuisse propositum, ut ex Bibliothecis Italis omnibus Vaticanam tantum, necnon et S. Crucis in Jerusalem de Urbe consulerent, reliquis universis posthabitis, vel ipsa nobilissima Medicea.

Ipsam autem Mabilionium, Montfauconium, cæterosque apud nos diversatos sæpe sæpius ad expectanda litterarum, et vetustatis monumenta, quoad Homilias istas exoptare pene visos esse, neque inveniri iactas, neque mirari subit. Cum enim post adornatam jam Parisiensem Editionem eruditissimi illi hospites huc perrexerint, nullum putarunt pretium opere ad Sermones istos attendere impensius, quos facile censebant cum reliquis omnibus lace donatos. Quia et suspicari merito licet Codices ipsas utpote sequioris ævi præ aliis longe remotiorum ætatum minime fuisse iis exhibitos; vel denum, quod multo verosimilius, tempus eos desocias Codices nostros singulos trutinandi numero quidem supra quingentos. Idque Montfauconii ipsas exemplo liquido patet, qui cum cæterarum Bibliothecarum, tum et Cassinensis Codices omnes recensendo enumerat, quavis seclusa peculiari analysi. Quid quod et ab ipso in Bibliotheca Monasterii SS. Severini, et Sosii Neapoli Ordinis

S. Benedicti Codex inter cæteros recensetur, et describitur Num. 7, quin de thesauro illo nec nova proferat, nec vetera? Codex, inquam, tunc temporis Monasterio illi deputatus, nunc Bibliothecæ Vindobonensi plurimis ab hinc annis addictus, unde scilicet præfatus perspicacissimus Denisius novos Augustini sermones auspiciatissimo elicit; in quo hercule hanc nobis gloriam invidit non ita multis annis anteviam tamen munire visus est ad confirmandam Codicum nostrorum authentiam.

Sed ad rem universam secundis curis recognoscendam, utque ex Horatiano præcepto *nonum prematur in annum*, certum mihi est decem duntaxat ex sermonibus hisce (quos complures datum est detegere) in præsens typis mandare *Speciminis* instar; atque eo vel magis quod frustrari ulterius spem publicam non liceret, neu quis illud in nos merito obganniret: *Fortunati sua si bona norint*. Modicis vero, hisque perneccessariis annotationibus, animadversionibusque illos communire ad rem duxi, uti et in antecessum annotatu dignum est illos e Codicibus Membranaceis prodire, et quidem sæculi ut plurimum X, et XI, characteres Longobardos præ se ferentibus, ad typum porro eorum, quos exhibet Mabillonius de Re Diplom. Tom. I, Num. 4, ex Codice Chisiano sign. Num. 1521, et Num. 5, ex Codice Mediceo Laurentiano; quosque et idem P. Bruni annotat in Editione Rom. S. Maximi; quos et Trombellius refert in sua Arte internoscendæ ætatis Codicum Latinorum, et Itatorum pag. 79, quos denique et P. Blasi meminit in serie Principum, qui Longobardorum ævo Salerni imperarunt. Tab. III. Num. III. Quibus Codicibus omnibus licet solertissimi isti Diplomatices Magistri nullam præscripserint ætatem, cum characteres Longobardi diu obtinuerint, comparati illi tamen cum Cassinensibus, cum eo imprimis, qui signatur exterius Num. 148, interius vero annum refert decimum supra millesimum, vix alter ab altero videtur internosci. Quod satis superque inquit, quotquot eosdem præ se ferunt characteres nonnisi ad sæculum X, sive XI, referri oportere.

In hisce autem Cassinensibus Codicibus ut bene multa insunt Augustini opera, sic et duplicem licuit dignoscere sermonum classem. Prima suæ integritati restituit mutilos, et imperfectos jam typis vulgatos, sarcitque fragmenta, et lacunas, quibus restaurandis Maurini Editores locupletiora expetissent Exemplaria. Sic enim ad sermoneum in Natali Domini, qui et hic prodit quarto loco, annotantes dolent: *Suus et alii quidam loci forte minus integri; sed ille sanandis necessaria Exemplaria nos deficiunt*. Se-

cunda e tenebris evocat sermones quos tum Passidius in *Indicento*, tum et alia æque certa indicia e regulis sanæ Criticæ hausta fidem faciunt fuisse illos ab Augustino elucubratos, attamen deperditos nonnisi vota supererant assequendi.

Harum Classium specimen in decem istis Homiliis deprehendere est; quarum priores quatuor ad priorem classem, posteriores sex ad secundam revocantur. Quod superest, præmonere jurat, Codices istos eisdem plane esse ac qui exarati leguntur jussu Theobaldi, et Desiderii Abbatum Cassinensium, quorum posterior ascito dein nomine Victoris III clavum tenuit Ecclesiæ, meruitque in Sanctorum Album cooptari: cujus quidem rei testis est locuples Leo Ostiensis (Lib. 2. Chron. c. 51, et lib. 3, c. 63.) qui apud Baronium dicitur *integerrimæ fidei*, quique Codices singulos enuntiat, quamvis plures temporum injuria deperierint, non semel expilata Bibliotheca Cassinensi. Characterum forma, ipsaque ætas nonnullis per eandem manum apposita rem videntur conficere.

Si vero Codices, licet elegantissima characterum forma, et splendidissimo maximarum Litterarum ornatu præoptandum nil habeant, tamen non satis accurate conscripti sunt. Quamvis enim librarius ipse, vel quivis alius ferme ejus æqualis qua interscribendo, qua ad marginem notando, qua eradendo litteras correxerit errata, non raro tamen vel neglectu verborum intercipitur dictionis sensus, vel maculatur mendo, vel solæcismo. In quibus emendandis eo usque mihi licuit, quod ex collatione Codicum inter se germanam lectionem successerit adipisci. Ut autem in sermonibus jam a Parisiensibus vulgatis, sed nostrorum Codicum fide instauratis, facilius internoscatur, quid nunc primus publici juris fiat, visum est idipsum literis, quas Italicas dicunt, monere (1); seduloque opportunis animadversionibus annotare quæcumque Editio Parisiensis aut varie legit, aut lectioni nostrorum Codicum supplet: quæ vero annotanda occurrunt, ut diximus, ea vel sermonum initio præstignuntur, vel ad oram paginæ differuntur. Permagni quippe intererat sermonum istorum perspicuitati, dignitatique pro viribus consulere; nec mediocri in eo collata diligentia est.

Num vero cæptis e sententia successerit, severioris Censuræ judicium esto: quæ utinam *nec vexet Columbas*, dicam cum Juvenali, *nec veniam act Corvis!*

¹ In præsentem vero nostra Editione inter uncinos pressimus loca deprompta.

NOS D. STEPHANUS ALESSANDRI

ABBAS S. BENEDICTI SUBLACI, PROCURATOR GENERALIS, ET DELEGATUS APOSTOLICUS
CONGREGATIONIS CASINENSIS.

Cum D. Octavius Fraja Frangipane Congregationis
Nostræ Monachus, et in Archicænobio S. Benedicti

Montis Casini Tabularii, et Bibliothecæ Custos, Nefis
constare fecerit sequentes decem Sermones in Codicibus

MSS. qui in præfato Tabulario asservantur, conscriptos reperisse Sancto Doctori Augustino attributos, juris faciendi facultatem eidem in Domino conce-
dimus.

tenore presentium, quantum nostra interest, eos publici

Dat. Romæ ex Æd. S. Callisti die 9. Decembris 1819.

D. STEPHANUS ALESSANDRI Ab. Proc. Gen. et Delegatus Apost.

L + S

D. ALOYSIUS BELMONTE PRO-CANC.

**SANCTI AURELII
AUGUSTINI,
HIPPONENSIS EPISCOPI
SERMONES X
EX COD. CASSINEN. RECENS EDITI.**

SERMO I.

(a) De decem plagis, et decem præceptis, quæ per Mo-
sen data sunt Populo Judæorum.

Sermonem hunc ediderunt Maurini (Tom. V. Column. 41), uti fragmentum ex Eugipto, et in manuscriptis Regio, et Victorino repertum. Eundem integritati quidem restituit Codex Casinensis n. 17., cui titulus Augustini Sermones de verbis Domini, et de aliis, sed incuriosius excerptum emendat Codex num. 13 in scriptis Eugippii sententiæ excerptæ ex libris Augustini, in quo tamen non nisi vulgatam fragmentum adest, paucis variantibus. Si quæ supersunt menda, intemerata servavi, quippe qui unicuique illum Codicem nactus fuerim ex tot MSS. Casinensibus Sermonem hunc integrum exhibentem. Sunt autem in illo Codice 26 Sermones de verbis Domini eodem ordine dispositi, quos ediderunt Lovanienses; hos excipiunt 58 alii quorum 27 in Editione Maurina, 23 in nupera appendice Denisii, 8 denique vel ex parte, vel ex toto adhuc sub cinere latebant.

I. [Domino Deo nostro, cujus cultores sumus, in laude dictum est quodam Scripturarum loco: *Omnia in mensura, et numero, et pondere disposuisti* (Sap. xi, 21). Deinde Apostolica doctrina edocemur *Ea quæ facta sunt intellecta conspiceret, et ea, quæ latent per manifesta investigare* (Rom. i, 20). Unde interrogata quodam modo ubique creatura, Dominum Deum se

(a) Maurini hunc enuntiant de decem plagis, et decem præceptis. Codex Eugippii habet: *Expositio decem præceptorum, salva firmitate sui ad literam fundamenti, ex Decalogi expositione ad Populum*. Augustinus in Psal. 77. num. 27. hunc memorat, et ibi compendiose explicat decem plagas.

artificem habere, ipsa speciei suæ voce, respondet. Deinde Apostolus Paulus ea quæ scripta sunt in libris Veteris Testamenti in figura contigisse commemorat: *Scripta autem sunt, inquit, ad correctionem nostram, in quos (a) finis sæculorum obvenit* (1 Cor. x, 11). Proinde, charissimi, ea quæ videntur in rerum natura fortuito provenire interrogata diligenter, atque discussa, et prudenter vestigata, et inventa laudem intimant Creatoris, divinamque Providentiam per cuncta diffusam, et disponent in suaviter omnia, ut dictum est, cum *Attingit a fine usque in finem fortiter* (Sap. viii, 4). Quanto magis ea, quæ non solum (b) favorunt, sed etiam divinis Litteris commendata recitantur? Unde propositam nobis a fratribus quæstionem, imo inquisitionem, et disputationem, quid sibi velit quod decem plagis percussit Ægyptii, et decem præceptis instituitur populus Dei, suscipimus in nomine Domini Dei nostri, adjuvante ipso, et donante, adveniente nobiscum pia intentione cordis vestri, quantum possumus explicare. Arbitramur enim ipsum adjutorium etsi non propter nos, certe propter vos, ut ea dicamus certe, quæ (c) didici, et audiri ut ille est, ut in via veritatis ejus pariter ambulantes, et ad patriam pariter festinantes, insidiosos itineris nostri, agnoscendo voluntatem legis, evitare merea-

(a) Juxta versionem antiquam, seu Italam Scripturas Textus recitat Augustinus, qui versionem illam L. 2. Doct. Chr. c. 13. cæteris præferendam dicit. Utinam id advertisset clarissimus Denisius! Qui non sic temere consulset in Sermone de Laude Cereris nota (b): *lapis videtur memoria auctor apem formicis Proverb. 6. 8. substituens; advenisset enim apud Italiam post LXX. profertur exempla tum apis, tum formicæ.*

(b) Sic in Codice.

(c) Locus intricatus, profecto irreversit mendam librarum.

mur. Decem sunt plagæ, quibus Pharaonis percussus est populus; decem sunt præcepta, quibus populus Dei instructus est. Videamus ergo, fratres, quomodo corporaliter facta, spiritualiter intelligenda sunt. Non enim negamus esse facta, ut putemus tantum dicta, atque conscripta, non facta; sed facta credimus quemadmodum facta legimus, et tamen ipsa facta umbram fuisse futurorum Apostolica Doctrina cognoscimus. Putamus ergo spiritualiter esse investiganda, quæ facta sunt, facta tamen esse. Nemo ergo dicat: Scriptum est quidem aquam conversam in sanguinem in plaga Ægyptiorum; sed significat aliquid; non enim revera fieri potuit. Hoc qui dicit, ita quærit voluntatem Dei, ut injuriam faciat potentia Dei. Qui enim, si dicendo significare potuit, etiam faciendo non potuit? An non? Non est natus Isaac, aut non Ismael? Nati erant, homines erant, ex Abraham nati erant, et *Unus ex ancilla, alter de libera* (Galat. iv, 22). Quamvis ergo homines fuissent, quamvis nati essent, figurarunt tamen domino Testamenta. Vetus, et Novum. Ita (a) prius in fundamento posita rerum gestarum firmitate (1) significantia debemus inquirere, ne subtracto fundamento in aere velle ædificare videamur. Arbitror enim omnes qui decem legis præcepta contemnunt, et non observant, spiritualiter pati ea, quæ Ægyptii corporaliter passi sunt. Hoc propositum donec adiutorio Dei explicem, intentos vos volo, et orantes pro nobis, ut dicamus vobis. Quod enim ad nos pertinet fortasse cogitamus, quod autem loquimur vobis servimus. Illud ergo prius accipite ne in numero fallamini (2) ad plagas istas] decem non pertinere quod primo factum est signi causa, ut virga in serpentem converteretur. Aditus enim (3) erat iste ad Pharaonem, quo commendabatur (4) Moses educturus ex Ægypto populum Dei (Exod. vii, 10); nondum autem contumaces feriebantur, sed divino signo jam terrebantur. [Neque opus est, neque propositum nobis est de ipsa virga in serpentem conversa aliquid dicere. Veruntamen quia ejus mentionem necessitate fecimus, ne quis in numero erraret, nec debet in cuiusquam auditoris animo tanquam non intellectæ rei scrupulus remanere (b), breviter dicimus (5),] virgas significare regnum Dei, idemque regnum esse utique populum Dei, serpentem autem tempus mortalitatis huius; mors enim a serpente propinata est. Tanquam ergo cadentes de manu Domini in terram mortales effecti sunt; unde projecta virga ex manu Mosi serpens effecta est. Fecerunt et Magi (6) similiter: vir-

gis eorum projectis, serpentes facti sunt. Sed prius serpens Mosi, id est, virga Mosi, devoravit omnes serpentes Magorum; tunc demum cauda comprehensa identidem virga facta est, et (1) regnum remeavit ad manum. Sunt enim virgæ Magorum populi impiorum. Qui autem populi impiorum? Victi Christi nominæ; cum in ejus corpus transferuntur, tanquam a serpente Mosi devorantur: donec (2) redeamus ad regnum Dei, sed in finem mortalis sæculi, quod significat cauda serpentis, magnum signum fiat. Audistis quæ debeatis desiderare, audite quæ debeatis vitare

II. Primum præceptum in Lege de colendo uno Deo: *Non erunt, inquit, tibi Dei alii præter me* (Exod. xx, 3). Prima plaga Ægyptiorum aqua conversa in sanguinem (Id. vii, 20).

III. Compara primum præceptum primæ plagæ. Deum unum ex quo sunt omnia (3) in similitudinem intellige aquæ, ex qua generantur omnia. Quo autem pertinet sanguis, nisi ad carnem mortalem (4)? Quid ergo conversio aquæ in sanguinem? nisi quia *Obscuratum est insipiens cor* (5) *ipsorum? dicentes enim* (6) *se sapientes, stulti facti sunt, et commutaverunt gloriam* (7) *in similitudinem imaginis corruptibilis hominis*. Gloria incorruptibilis Dei (a) sicut aqua, similitudo imaginis corruptibilis hominis sicut sanguis. Et hoc quidem fit in corde impiorum, nam Deus incommutabilis manet; neque enim (8) quia Apostolus dixit: *Commutaverunt*, ideo mutatus est Deus.

IV. Secundum præceptum: *Non accipies nomen Domini Dei tui in vanum, qui enim* (9) *accipit nomen Domini Dei in vanum, non mundabitur* (Id. xx, 7). Nomen Domini Dei nostri Jesu Christi veritas est, ipse enim dixit: *Ego sum veritas* (Joan. xiv, 6). Veritas ergo mundat, vanitas autem inquinat. Et quoniam qui loquitur veritatem (10) *De Deo veritate loquitur; qui enim loquitur mendacium, de suo loquitur* (Id. viii, 44): veritatem loqui est rationabiliter loqui; vanitatem (11) loqui est strepere potius quam loqui: merito, quia secundum præceptum est dilectio veritatis, cui contraria est dilectio vanitatis. Loquitur autem veritas (12), est per strepitum vanitas. Huic præcepto secundo contrariam (13) vide esse secundam plagam. Quæ est illa secunda plaga? Ranarum aliam-

(a) *Gloria incorruptibilis Dei sicut aqua, similitudo imaginis corruptibilis hominis* supplevi ex Codice Excerptorum; vix enim iutes non aberrasse oculum a voce priori ad eandem posterius redditam, animo a sensu verborum abstracto et ad exemplandum unice intento.

(a) Ab his verbis exordiantur Maurini, et Codex Excerptorum Eugipii, qui quidem sæpissime concordant.

(b) Prolitius enim dixerat in Sermonis sexto n. 7., et i. Psal. 75. n. 5.

(1) *Edit.* habet significantiam.

(2) *Edit.* Sed ad plagas decem non pertinet quod primum.

(3) *Edit.* ipse erat.

(4) Codex Casinensis continuo legit *Moses pro Moyses* uti legitur in Editione. Sufficiat semel hoc annotasse.

(5) *Edit.* virga significat regnum Dei, idemque regnum Dei esse utique populum Dei, Serpens autem.

(6) *Edit.* Magi Pharaonis.

(1) *Edit.* ergo.

(2) *Edit.* redeat regnum Dei ad manum Dei, sed in fine.

(3) *Edit.* in similitudine.

(4) *Edit.* quid est ergo.

(5) *Edit.* eorum.

(6) *Edit.* se esse sapientes.

(7) *Edit.* incorruptibilis. *ad Rom. i. 21.*

(8) *Edit.* quia et Apostolus.

(9) *Edit.* accipit nomen Domini Dei sui.

(10) *Edit.* de Deo loquitur.

(11) Vanitatem autem loqui.

(12) *Edit.* perstreptit vanitas.

(13) *Edit.* videte secundam.

dantia. Habes (a) expressam (1) significatamque vanitatem, si attendas ranarum loquacitatem. Vide amatores veritatis, non (2) accipientes nomen Domini Dei sui in vanum, loqui sapientiam inter perfectos, etiam inter imperfectos; non quidem loqui quod capere non possunt, non tamen recedere a veritate, et pergere in vanitatem. Quamvis (3) imperfecti non capiant si quid paulo excelsius fuerit disputatum de Verbo Dei *Deo apud Deum, per quod facta sunt omnia*; possuntque capere quod inter eos loquitur Pater tanquam inter parvulos Christi. *Jesus Christum, et hunc crucifixum*; non tamen illa est Veritas, et ista vanitas. Vanitas autem esset (4) si Christus mortem non implevisset, sed finxisse diceretur. Si vulnera illa in phantasmate fuissent, si sanguis non verus, sed simulatus de vulneribus emanasset, si falsas cicatrices, tanquam post falsa vulnera demonstrasset. Cum vero ista omnia (5) dicitur facta, dicimus certa, expressa, inpleta credimus, et predicamus. Quamvis de sublimi illius, et incommutabili veritate non loquamur, non tamen inuis in vanitatem. Qui autem illa omnia in Christo falsa, et simulata dicunt, ranæ sunt clamantes in palude. Strepitum vocis habere possunt, doctrinam sapientiam insinuare non possunt. Denique in Ecclesia loquuntur hærentes veritati veritatem (b), per quem facta sunt omnia, veritatem Verbum carnem factum, et habitantem in nobis, Veritatem Christum natum Deum de Deo, unum de uno, Unigenitum et Coæternum, Veritatem accepta forma servi natum ex Virgine Maria, passum, crucifixum, resurgentem, ascendentem, ubique veritatem, et (6) quam parvulus capere non potest, veritatem (c) et in pane, et in lacte, in pane magistorum, in lacte parvulorum. Idem quippe panis, ut lac fiat, per carnem trajicitur. Qui autem huic veritati contradicunt (d), et in sua vanitate decipiunt, ranæ sunt, tedium (7) offerentes auribus, non cibum mentibus. Audi denique homines rationabiliter loquentes: *Non sunt, inquit, loquelæ, neque sermones, quorum non audiantur voces eorum*: sed voces non inanes, quia *In omnem terram exiit (e) sonus eorum, et in fines orbis terræ verba eorum* (Psal. XVIII, 4, 5). Si autem et ranas vis e contrario intelligere, illum versum Psalmi recole: *Vana*

(a) Codex Excerptorum Eugipii habet: *expressius significatam vanitatem.*

(b) *Per quem facta sunt omnia, veritatem Verbum carnem factum, et habitantem in nobis* suppleri ex Cod. Excerptorum Eugipii; hæc enim lacuna etiam a verbis similibus his positis inducta est.

(c) Codex Excerptorum legit: *veritatem, quæ in pane.*

(d) Beda ad Corinthi. c. 1. comm. c. 2. legit: *et sua vanitate.*

(e) Codex Excerpt. *exiit.*

(1) *Edit.* significatam.

(2) Non accipientes in vanum nomen Domini Dei sui.

(3) *Edit.* quamvis enim imperfecti non capiunt.

(4) *Edit.* Si Christum mortem non implevisse, sed finxisse diceremus, si vulnera illa in phantasmate fuisset. in sanguinem non verum, sed simulatum de vulneribus emanasse, si falsas eum cicatrices.... demonstrasse.

(5) *Edit.* vera dicimus, facta dicimus certa.

(6) *Edit.* addit et quam perfecti capiunt.

(7) *Edit.* inferentes.

locuti sunt unusquisque ad proximum suum (Psal. xi, 3).

V. Tertium præceptum: *Memento diem Sabbati sanctificare cum* (Exod. xx, 8). In tertio isto præcepto insinuat quædam vacationis indicatio, quæ est cordis tranquillitas, et mentis, quam facit bona conscientia. Ibi sanctificatio, quia ibi Spiritus Dei. Denique videte vacationem, hoc est quietem: *Super quem, inquit, requiescit Spiritus meus, nisi super humilem, et quietum, et tremantem verba mea* (1) (Isai. LXVI, 2). Inquieti ergo resiliunt ab Spiritu sancto, rixarum amatores, calumniarum seminatores, contentionis quam veritatis cupidiores inquietudine sua (2) non admittunt quietem (a) Sabbati spiritalem. Contra istorum inquietudinem dicitur, tanquam ut Sabbatum habeant in corde, sanctificationem Spiritus Dei (3): *Esto mansuetus ad audiendum verbum, ut intelligas. Quid intellecturus sum? Deum dicentem: Cessa ab inquietudine tua, non sit tumultus quidam in corde tuo, per corruptionem volitantibus (4) phantasmatis, et compungentibus te; non sit ita (b). Deum enim intellecturus es dicentem tibi (5): Vacate et cognoscite, quia ego sum Deus* (Ps. XLV, 11) Tu per inquietudinem vacare non vis (6), contentionumque tuarum corruptione cacatus exigis videre quod non potes.

VI. Attende enim, et contrariam tertiam plagam huic præcepto tertio, *Cinipides nate sunt in terra Ægypti de limo, muscæ (7) quædam minutissimæ, inquietissimæ, inordinate volitantes, in oculos irruentes, non permittentes hominem quiescere, dum abiguntur et irruunt, dum abactæ rursus redeunt, sicut omnino vana phantasmata cordis contentiosorum (8). Tene præceptum, cave plagam.*

VII. Quartum præceptum est: *Honora patrem tuum, et matrem tuam* (Exod. xx, 12). Huic contraria quarta Ægyptiorum plaga (9) Cynomia (c). Quid est Cynomia? Cynomia est canina musca; græcum vocabulum est. Canina est parentes non agnoscere; nihil tamen caninum quam cum illi, qui genuerunt, non agnoscantur: merito ergo et catuli canum cæci nascuntur.

VIII. Quintum præceptum est: *Non Mochaberis* (Ibid. 14). Quinta plaga est *Hors in pecora Ægyptiorum* (Id. ix, 8). Comparemus. Da hominem (10) mochchantem, conjugio non contentum suo; appetitum

(a) Codex Excerpt. : *id est Sabbatum spiritale.*

(b) Editio diverse interpungit; sed Codex Excerpt. conformis est lectioni nostræ.

(c) *Quid est cynomia?* Supplevi ex Cod. Excerpt. Hieronymus epist. ad Sun. et Frel. omne muscarum genus designatum contendit, et exscribendam vocem illam Κορυμια per διπλοτρον οί, non Κορυμια per v.

(1) *In Edit.* interrogatio præponitur voci saper.

(2) *Edit.* non ad se admittim.

(3) Ecclesiast. 5, 15.

(4) *Edit.* phantasmalibus.

(5) *Edit.* vacate, et videte quoniam.

(6) *Edit.* contentionum.

(7) *Edit.* quædam sunt. Exod. 8. 18.

(8) *Edit.* tenete.... cavete.

(9) *Edit.* Κορυμια... Κορυμια.

(10) *Edit.* mochhari meditantem, conjugio non contentum suo.

quosdam carnis in se domare non vult, qui est nobis pecoribusque communis. Etenim cocumbere, et generare etiam (1) porcinum est; et intelligere, humanum est. Ideo ratio, quæ præsidet in mente motus inferiores carnis, tanquam regnans, et dominans frenare debet; non immoderate, et illicite, passim vagoque laxare. Ideoque ipsis pecoribus natura datum est, instituyente Creatore, ut non moveantur ad foeminas, et ad concubitum, nisi certis temporibus; neque enim se ratione cohibet alio tempore pecus, sed omnino mota ipso frigescente torpescit. Homo autem ideo semper moveri potest, quia et (2) frenare motum potest. Tibi dominationem rationis Creator dedit, tibi præcepta continentiae, tanquam in bestias inferiores lora, concessit. Tenes tu quod pecus non (3) habet, et ideo speras tu quod pecus non potest. Labores aliquantum (4) continendo, quod non laborat pecus; sed gaudebis in æternum, ad quod non pervenit pecus. Si opus fatigat, merces consoletur, et ipsa enim potentia est interiorum motum frenare, et quod habes commune cum pecore, non tanquam pecus in omnia (5) relaxare. Quod si contentæ te (6) in te, et imaginem Dei, in qua fecit te neglexeris vicinis cupiditate (7) bestiarum, tanquam amisso homine eris pecus; non quasi conversus in naturam pecoris, sed in hominis forma habens similitudinem pecoris, qui non audis dicentem: *Nolite esse sicut equus, et mulus (8) quibus non est intellectus (Psal. xxxi, 9)*. Et forte eligis tibi esse pecus, et (9) liber vagari libidine, nulla lege appetitum carnis ad continentiam refrenando: attende plagam (a); si pecus esse non times, saltem mori sicut pecus time.

IX. Sextum præceptum: *Non occides (Exod. xx, 15)*; Sexta plaga: *Pustulae in corpore, et vesicae bullientes, et (10) scatentes, et incendia vulnerum ex favilla fornacis (Id. ix, 40)*. Tales sunt animæ homicidales, ardent ira, quia per iram homicidii fraternitas deperit. Ardent homines (11) iracundia, ardent et gratia. Sed alius est fervor sanitatis, alius fervor ulceris. Ardentes papulae per totum corpus concepta homicidia scateat, et sanum non est, quod fervet. Fervet, sed non de Spiritu Dei. Nam et qui vult subvenire fervet, et qui vult occidere fervet; ille præcepto (12), ille morbo, ille bonis operibus (13), ille saniosis ulceribus. Nam si possemus animas videre homicida-

(a) Codex Excerpt. Eug. legit: *si pecus es, et non times.*

(1) *Edit.* pecorum est, ratiocinari, intelligere humanum est.

(2) *Edit.* refrenare.

(3) *Edit.* potest pro habet.

(4) *Edit.* in continendo, non laborat pecus, sed gaudebis semper in aeternitate, ad quam.

(5) Laxare.

(6) *Edit.* et in te imaginem.

(7) *Edit.* insinatarum rerum pro bestiarum.

(8) *Edit.* non habentes intellectum. Sed forte.

(9) *Edit.* libera.

(10) *Edit.* scaturientes.

(11) *Edit.* ira.

(12) *Edit.* iste.

(13) *Edit.* iste saniosis. Eugyp legit eum nostro Cod.

rum, plus plangeremus, quam putrescentia corpora ulceratorum.

X. Septimum (1) præceptum sequitur: *Non furaberis (Exod. xx, 15)*. Plaga septima *Grando in fructibus (Id. ix, 23)*. Quod contra præceptum subducis, de caelo perdis: nemo enim habet injustum lucrum sine justo damno. (2) Furatur verbi gratia; qui furatur acquirit vestem, sed caelesti iudicio amittit fidem. Ubi lucrum, ibi damnum. Visibiliter lucrum, invisibiliter damnum. Lucrum de sua caecitate, damnum de Domini nube. Neque enim aliquid sine providentia, charissimi. Aut vere putatis ea, quæ patienter homines, Deo dormiente pati? Passim videntur fieri hæc, nubes colligi, imbres infundi, grandinem jaci, (3) tonitru terram concuti, coruscatione terreri; passim putanter fieri, et quasi ad divinam Providentiam non pertinere. Contra tales cogitationes vigilat ille Psalmus: *Laudate Dominum de terra (cum laudes dictæ essent de caelo) dracones et omnes abyssi, ignis, grando, nix, glacies, spiritus tempestatis, quæ faciunt verbum ejus (Psal. cxlviii, 7, 8)*. Ergo qui malo desiderio suo forinsecus furantur, justo Dei iudicio intrinsecus grandinantur. Oh! Si (4) possint inspicere agrum cordis sui, profecto lugerent, dum ibi non invenirent quod in os mentis mitterent, (a) etsi in furto suo invenirent, quod in aviditatem ventris mitterent. Major fames (5) est hominis interioris, major fames est, et periculosior plaga, et gravior mors, multi mortui ambulat, et multi (6) famelici de vanis divitiis exultant. Denique Servus Dei Scriptura intus dicit locupletem; inquit: *Absconditus cordis vestri homo, qui est ante Deum dives*. Non ante homines dives (7), sed ante Deum, dives ubi Deus. Vide tibi dives, quid ergo tibi prodest (8)? Ubi homo non videt furaris, et ubi Deus videt grandinaria.

XI. Octavum præceptum: *Falsum testimonium non dices (Exod. xx, 16)*. Octava plaga: *Locusta, animal dente noxium (Id. ix, 13)*. Quid autem vult falsus testis, nisi nocere mordendo, et consumere mactando? Denique admonens homines Dei Apostolus, ne se falsis criminationibus appetant: *Si mordetis, inquit, et comeditis invicem, videte ne ab invicem consumamini (Ad Galat. v, 15)*.

XII. Nonum præceptum: *Non concupisces uxorem proximi tui (Exod. xx, 17)*. Nona plaga: *Deus tenebræ (Id. ix, 22)*. Etenim est quædam mœchia contra quam supra (9) præceptum datum est, etiam in non appetenda castitate uxoris alienæ. Mœchia

(a) *Etsi in furto suo invenirent, quod in aviditatem ventris mitterent* Supplevi ex Cod. Exc. patebat enim lacuna non dissimilis a præcedentibus.

(1) *Edit.* præponit tocem Sequitur.

(2) *Edit.* verbi gratia qui furatur, acquirit vestem.

(3) *Edit.* tonitruis.

(4) *Edit.* possent.

(5) *Edit.* esset hominis interioris, major fames, et periculosior.

(6) *Edit.* facinorosi.

(7) *Edit.* homines dives, sed ante Deum dives, et ubi Deus videt, ibi dives.

(8) *Edit.* Si ubi.

(9) *Edit.* præceptum est.

est enim et qui non ita ad uxorem alienam; tantum quia non contentus est sua. Jam vero non solum post suam peccare, sed etiam alienam attentare vere demas sunt tenebrae. Nihil enim sic dolet in corde patiens, et qui hoc facit alteri nihil sic (1) vellet pati. Ad alia peratior est omnis homo, hoc autem nescio (2) utrum inventus est qui tolerabiliter ferat. O densas tenebras ista facientium, talia concupiscen- tium! vere excruciantur furore (3) terribili, furor enim indomitus est (4) commaculare viri uxorem.

XIII. Docimum præceptum est: *Non concupisceas ullam rem proximi tui, non pecus, non possessionem, non subjugium, non aliquid omnino proximi tui concupisceas* (Exod. xx, 17). Huic malo plaga contraria est decima: *Mors primogenitorum* (Id. xii, 29). In qua plaga (5) cum comparatione quædam quæro; nihil mihi interim occurrit, fortassis occurrit melius, ac diligentius inquirentibus (6), nisi quia omnes res (a) quas homines habent hæredibus servant. Reprehenditur hic autem concupiscens rem proximi; concupiscit enim et qui furto auferit: et qui furatur aliquid proximi non potest nisi concupiscendo rem proximi furari. Sed de furto jam superius præceptum est (7), ut ibi intelligas et rapinam. Non enim de furto præciperet, et de rapina taceret Scriptura, nisi te intelligere voluisset, quia si personale est clanculo auferre, multo majoris poenæ esse violententer eripere (8). Auferre nolenti sive occulte sive palam habet præceptum suum. Concupiscere autem rem proximi, quod notat Deus in corde, etiamsi justam ibi successionem quæras, non licet. Denique qui volunt res alienas tanquam juste possidere; hæredes se quærent fieri a morientibus. Quid enim tam justum videtur, quam rem sibi derelictam possidere, habere jure communi? Quid apud te facit homo? Dimissum est mihi (9); hæreditatem consecutus sum; testamentum lego. Nihil videtur justius ista voce avaritiæ (10). Tu: juste tenes; et laudas quasi jure possidentem. Deus damnat injuste concupiscen- tem. Vide qualis es, qui optas te ab aliquo hæredem fieri: non vis ut habeat hæredes (11). In hæredibus nihil charius primogenito, proinde in primo- genitis tuis (12) puniris qui concupiscendo res alienas, id, quod tibi jure non debebatur (b) quasi

(a) In Excerpt. Eugip. habetur: *quas habet hæredibus servare deprehenditur. Hic autem clamat.*

(b) In eisdem Excerpt. legitur: *juris sub umbra.*

(1) Edit. vollet pati. Ad alienam. Codex Excerpt. conformis lectioni nostræ.

(2) Edit. utrum-ne est.

(3) Edit. horribili.

(4) Edit. conculcare.

(5) Edit. cum comparationem quædam.

(6) Edit. nisi qui omnes res quas habet hæredibus servat, reprehenditur. Hic autem clamat qui rem proximi concupiscit, et qui furto auferit, et qui furatur aliquid proximi, non potest nisi rem proximi furari.

(7) Edit. ubi intelligas

(8) Edit. auferre ergo nolens.

(9) Edit. hæreditate.

(10) Edit. tu laudas quasi jure.

(11) Edit. in hæredibus autem.

(12) Edit. unieris. Eugipius confirmat lectionem nostram.

juris umbra perquiris. Et facile est quidem, fratres, corporaliter amittere primogenitos; moriantur enim homines sive ante parentes suos, sive post parentes suos; morituri moriuntur. Illud molestum est, ne per hanc occultam, et injustam concupiscentiam primo- genita cordis tui perdas. Primogenitus enim in nobis imaginem habet gratiæ Dei: novus natus, prior natus, inter omnes tanquam natus cordis nostri primogenita fides est. Nemo enim bene operatur, nisi fides præ- cesserit, sicut dicit Apostolus: *Sine fide, inquit, impossibile est placere Deo* (Hebr. ix, 6). Omnia opera tua bona filii tui sunt spirituales, sed inter hos tibi (1) primo nata est fides. Quisquis ergo rem alienam occulte concupiscis (2), internam fidem perdis. Eris enim primo sine dubio simulator, obsequens non charitate, sed fraude; veluti amans eum, a quo te cupis fieri hæredem: amando, eum mori quæ- ris (a), et ut in re ejus te videas possessorem, illi invides successorem.

XIV. Eja (b), fratres decursis decem præceptis, et decem plagis, comparantes contemptiores præcepto- rum contumaciæ Ægyptiorum, cautos vos fecimus, ut habeatis securi res vestras in præceptis Dei, res ve- stras, inquam, res vestras (3) interiores arcæ ve- stræ, interiores thesauri vestri; res vestras, quas vobis nec fur, nec latro, nec vicinus potens possit auferre, ubi nec linea, nec rubigo metuenda est, cum quibus (4) exiit naufragus. Sic enim eritis et popu- lus Dei inter iniquos Ægyptios (c) illis hæc in corde patientibus, vobis autem incolumibus in ipsis interio- ribus vestris hominibus, donec educatur populus de Ægypto quodam (5) Exodo, quod et sit, nam illud semel factum est, hoc non cessat fieri.

XV. [Nam (d) si attendamus etiam expoliamus Ægyptios. Neque enim illud præter mysterium factum est, quomodo homines minus intelligentes accusari hic audent Deum, quia jussit peti ab Ægyptiis aurum, et argentum, et vestes; data sunt hæc, et ablata (Exod. xii, 35). Fures isti essent, nisi Deo jubente fecissent. Intendat Charitas Vestra, fures, inquam, isti essent nisi Deo jubente fecissent; quia vero Deo jubente fecerunt, fures non fuerunt. Hos jam non accusas, ipsum Deum accusare paratus es. Ad illos obtemperare pertinuit (e); apud Deum fuit ju- bentis consilium, qui novit quid quis pati debeat;

(a) In Editione deest conjunctio, quæ tamen habetur in Eugipio.

(b) Noster Codex habet: *Hæc, fratres, decursis decem præcepta, et decem plagas, comparatos contemptores præ- ceptorum contumaciæ Ægyptiorum, cautos vos faciemus.* Huic lectioni fortasse minus integrè alteram præposui de- sumptam ex Codice Excerpt. Eugipii.

(c) Illis hæc in corde patientibus, vobis autem incolumi- bus in ipsis interioribus vestris hominibus, donec educatur populus de Ægypto, Supplevit ex Cod. Exc. Eug. ex voce enim Ægyptios ad illam Ægypto manifeste aberravit oculus, ut jam vidimus in præcedentibus.

(d) Vide lib. 22. cont. Faust. . 71. et seqq.

(e) Vide lib. 2. Questionum in Exodo quaestione sexta.

(1) Edit. primogenita.

(2) Edit. interioris.

(3) Edit. interioris... interioris.

(4) Edit. exit et naufragus.

(5) Edit. Exodo suo.

quis, quid, quo merito patiat. Parricidium apertissimum et funestum esset Abrahæ, si ultro filium percussisset, hinc tantum secus, laudabiliter faciebat, quia Deo iubenti obediebat, et quod esset in spontanea voluntate crudelitas, sub Dei præcepto facta est pietas (*Gen. xxii*).]

XVI. [De Actibus Apostolorum volo aliquid dicere. Petrus cum esset inclusus in carcere, venit ad eum Angelus salutis, qui (a) catenis de manibus ejus jussit exire (*Act. xii*). Egressus ille secutus est Angelum; de carcere liberatus est Domini imperio, Dei auctoritate. Postero die iudex eum quæsit ad audiendum: abcessisse cognovit, custodes carceris duci jussit; *Milites*, inquam, *interrogatos duci jussit*; dedit in illos sententiam, legem, quam sibi (b) videbatur, nisi invenirent Petrum. Quid dicis? Petrus auctor fuit mortis illorum? Nonne esset perversæ pius, si voluntati Dei contradiceret, diceretque Angelo iubenti, ut exiret: Non exeam, ne propter me miseri homines, custodes carceris moriantur? Responderetur ei: Dimitte ista Creatori; quia non es artifex ut homo nascatur, non esse iudex potes quomodo moriatur: nemo enim moritur, nisi quem vult Deus. Mori consilium judici Deo dimittitur, sed tamen concupiscentia homicidæ damnatur. Neque enim hic attendendum est quid Deus judicaverit, sed quid mala gens cogitaverit (c). Judas quippe tradidit ad passionem Filium Dei, et per passionem Filii Dei omnes gentes redemptæ sunt ad salutem; nec tamen pro salute gentium merces reddita est Judæ, sed pro ejus malitia debitum supplicium retributum est. Nam si traditio Christi, et non tradentis animus considerandus est, hoc fecit Judas, quod fecit Deus Pater, de quo scriptum est: *Qui Filio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit eum* (*Rom. viii, 32*). Hoc fecit Judas, quod fecit ipse Dominus noster Christus, de quo scriptum est: *Qui se ipsum tradidit pro nobis oblationem, et hostiam Deo in odorem suavitatis*; et iterum: *Sic Christus, inquit, dilexit Ecclesiam, et se ipsum tradidit pro ea, ut eam sanctificaret* (*Ephes. v, 2 et 25*). Et tamen gratias agimus Deo Patri, qui *Unico Filio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit eum*. Gratias agimus ipsi Filio Dei, *Qui se ipsum tradidit pro nobis, et in eo voluntatem Patris implevit*. Et de testamur Judam, de cujus facto tantum beneficium præstitit Deus, et recte dicimus: *Reddidit ei Dominus secundum iniquitatem ejus, et secundum malitiam ejus disperdidit eum* (*Psal. xciii, 23*). Non enim pro nobis tradidit Christum, sed pro argento, quo vendidit eum, quamvis Christi venditio sit nostra redemptio.]

XVII. [Nemo ergo, fratres, nemo discutiatur Deum. Superbum est, impium est, stultum est. Tu concupiscentias tuas frena, nihil facias animo malo, obtemperare paratus esto, non nocere. Itaque fecerunt illi, fecit Deus. Si illi furtum fecissent, etiam sic voluerat

(a) Aliquid profecto omissum est, forte adjunctum vocis *calceis*.

(b) Sic in Codice; forte *caest* aliquid.

(c) Quæ sequuntur verba, iterata inveniuntur in *Psal. 93*. usque ad illa *nostra redemptio*.

forte Deus Christus pati qui poterentur, quando permisit eos, qui fecerunt, facere: servaret tamen (a) furibus penam, exigeret aliquam temporalem vindictam de iis, qui passi sunt furtum. Nunc vero illi ultro non fecerunt, Deus justo iudicio fieri voluit. Cum si appendas causam, forte non aurum alienum tulerunt, sed debitam mercedem exegerunt. Injuste oppressi dum in Ægypto lateres fecerunt, pro duris operibus servitutis sine mercede non exierunt, et tamen Deus certa aliqua causa fecit hoc (b). Si sumus, tanquam populus Israel in Ægypto, in hoc mundo, certe audeo vobis dicere, puto enim quia Spiritus Dei loquor ad vos, tollite aurum, argentum, vestes Ægyptiis. Aurum ipsorum sapientes, ipsorum argentum eloquentes ipsorum, vestes ipsorum varietas linguarum ipsorum. Nonne hæc omnia videmus in Ecclesia? Nonne quotidie hoc facit Ecclesia? Quanti sapientes in sæculo credunt Christo? Ablatum est aurum Ægyptiis (c). Sanctus, cujus mensa ista vocatur, fuit aliquando vel aurum, vel argentum Ægyptiorum. Vestes autem Ægyptiorum, quibus quodam modo sensus induuntur; linguæ sunt variae. Videtis eas ex Ægypto ad populum Dei migrare: *Non sunt enim loquæ, neque sermones, quorum non audientur voces eorum* (*Id. xviii, 4*). Hic aurum, hic argentum Ægyptiorum, et videntes eximus, et mercedem nostram ferimus; non enim siue causa in luto Ægypti laboravimus. Sic omnia, fratres, sive quæ exponi a nobis possunt, sive quæ nondum possunt, sive quæ potestis intelligere, sive quæ nondum potestis, sive hoc modo, quo a nobis dicta sunt, sive alio meliori modo, credite omnino, quia *Omnia tunc in figura contingebant eis, scripta autem sunt ad correptionem nostram, in quos (d) fines sæculorum devenerunt* (*Cor. x*). Itaque ego non fierem intentus ad ea? Et tu quilibet, Christiane spiritualis, non essemus intenti, et sine causa factum diceremus, quod in tertiam plagam Magi Pharaonis defecerunt? Nihil hic quererem, frustra factum vel scriptum putarem? Faciant Magi Pharaonis (e) contra Moysen de virgis serpentes, de aqua sanguinem, faciunt ranas, faciunt hæc. Veniunt ad tertiam plagam, id est, ad illas muscas, quæ appellantur Ciniphes, et ibi desiciunt qui fecerunt serpentes, qui fecerunt ranas desiciunt, desiciunt ad muscas. Non est prorsus, non est sine causa. Pulsate mecum (f). Tertia plaga hæc cui contraria est? Præcepto Dei tertio, ubi de Sabbato præcipitur populo, ubi quies prædicatur, ubi sanctificatio commendatur,

(a) Vide in *Psal. 101*. num. 28.

(b) Libro sec. de Doctrina christiana citati dicuntur Ægyptiorum divitiis. Cyprianus, Hilarius, Victorius, Optatus alique.

(c) Fortasse ad mensam Cypriani loquebatur, qui rhetoricam docerat priusquam a Cæcilio converteretur.

(d) In orationibus pro tempore, et data occasione habuit Augustinum sua, ut ita dicam, facere aliquoties Scripturæ verba annotavit doctiss. Sabatier in Præfat. ad veterem Bibliorum versionem. Hinc apud eundem S. Doctorem enate sunt tot ejusdem textus variantes lectiones, quarum hic vides exemplum.

(e) Vide resp. ad Epist. Januar. c. 11. 15. 16.

(f) Vide Sermonem 9. num. 6., et Serm. 251. num. 3., necnon lib. 4. de Genesi ad litteram a cap. 15. ad 20., ubi de sanctificatione diei septimi.

ibi enim dicitur: *Memento diem Sabbati sanctificare eum*. Denique et in primis operibus mundi fecit Deus diem, fecit cœlum, terram, mare, luminaria, stellas, animalia ex aquis, ex terra hominem ad imaginem suam. Facit hæc omnia, nusquam sonat aliquid sanctificatum. Peraguntur ista sex diebus, sanctificatur dies septimus vacationis Dei: opera non sanctificat, vacationem sanctificat (*Gen. 1, 3*). Quid dicturi sumus? Quomodo nobis laborantibus plerumque dulcius est otium, quam opus, ita putamus et Deum? Non hoc putare debemus, nec sic laborando fecisse, et non jubendo creavisse, *Dixit Deus: Fiat, et factum est*. Hoc modo faciendo, nec ipse homo laboraret. Sed in illo die commendata nobis quædam requies ab omnibus operibus nostris, ut post bona opera nostra intelligeremus nos requieturos sine termino. Nam omnes dies ibi habent vesperum, septimus non habet; operamur enim cum fine, requiescimus sine fine. Ibi sanctificatio sonat magno quodam mysterio, pertinens ad Spiritum sanctum. At eum me dicentem, fratres: Accipite cum venia, obsecro vos, magis inquirentes quid eger, quam quid explicem: novi quis loquar, et quid vobis loquar; Divina hominibus homo (*Isai. LXVI, 25*). Ecce annitilmi mecum, laborate mecum; ut quiescatis mecum, quantum Dominus donat, quantum aperit, quantum significat, quantum innuit ipsa sapientia ostendens se amatoribus suis in viis hilariter, et in omni providentia occurrens eis. Sanctificatur dies Sabbati, quies Dei. Ibi primum sonat sanctificatio, quantum mihi videtur, quantum et vos cognoscitis, quantumque credimus (a).] Sanctificatio nulla divina et vera est, nisi ab Spiritu sancto. Non enim frustra dictus est proprie Spiritus sanctus; cum sit et Pater sanctus, cum sit et Filius sanctus, nomen tamen hoc proprium Spiritus accepit, ut tertia in Trinitate Persona Spiritus sanctus diceretur. Ipse *Requiescit super humilem, et quietum* tanquam in Sabbato suo. Ad hoc septenarius numerus etiam sancto Spiritui deputatur. Hoc Scripturæ nostræ satis indicant; viderint meliora meliores, et majora majores, et de isto septenario numero subtilius aliquid, et divinius dicant, et explicent. Ego tamen, quod in presenti sat est, illud video, illud vos ad videndum commemoro, septenariam istam rationem (1) numeri proprie sancto Spiritui deputatam, quia (2) septenario die sonat sanctificatio. Et unde probamus sancto Spiritui deputari septenariam (3) numerationem? Dicit Isaias spiritum Dei venire super fidelem, super Christianum, super Christi membrum *Spiritum sapientiae, et intellectus, consilii, et fortitudinis, scientiæ, et pietatis, Spiritum timoris Dei* [*Isai. xl, 2*]. (b) Si secuti estis septem res percucurri, tanquam descendente ad nos Spiritum

(a) Hic resumitur lectio editionis.

(b) Si secuti estis septem res percucurri tanquam descendente ad nos Spiritum Dei supplevi ex Codice Excerpt. Eug. manifesta enim erat lacuna.

(1) Edit. inveniri proprie.

(2) Edit. septimo die.

(3) Edit. numeri rationem.

Dei a sapientia, usque ad timorem, ut nos ascendamus a timore ad sapientiam. *Initium enim sapientiam timor* (1) *Domini* (*Prov. 1, 7*). Ita ergo et septenarius spiritus et unus spiritus septenaria ratione unus. An aliquid evidentius vultis? Pentecosten diem festum Scriptura sancta de septimanis factum commemorat. Habetis in Scriptura Tobiae (2), ubi etiam evidenter dicitur istum diem festum de septimanis. Septies enim septem quadraginta et novem in summa redeunt; sed tanquam ut redeatur ad caput; Spiritu enim sancto ad unitatem colligimur, non ab unitate dispergimur; ideo ad quadraginta et novem additur unum honor unitatis, et sunt quinquaginta. Non ergo jam sine causa quinquagesimo die per Ascensionem Domini venit Spiritus sanctus (3). Resurgit Dominus, ascendit ab inferis, nondum in cœlum. Ab illa resurrectione, ab illa ab inferis assumptione numerantur quinquaginta dies, et venit Spiritus sanctus in quinquagenario numero, tanquam salutem sibi apud nos faciens. Quadraginta enim diebus hic conversatus est Dominus cum Discipulis suis, quinquagesimo die ascendit in cœlum, et peractis ibi decem diebus, tanquam (4) decem præceptorum signa, venit Spiritus sanctus, quia nemo implet legem nisi per gratiam Spiritus sancti. Itaque, fratres, manifestum est septenarium istum numerum ad Spiritum sanctum pertinere. Quisquis autem non cohæret unitati Christi (e) et oblateral adversus unitatem Christi, intelligendus est non habere Spiritum sanctum. Contentiones enim, et dissensiones, et divisiones non faciunt nisi animales, de quibus Apostolus ait: *Animalis autem homo non percipit quæ sunt Spiritus Dei* (*Cor. II, 14*). Deinde scriptum est et in Epistola Judæ apostoli: *Hi sunt, qui segregant semetipsos* (5) *animales spirituum non habentes*. Quid manifestius, quid evidentius? Merito veniunt etsi eadem credentes, quæ nos, tamen accepturi Spiritum sanctum, quem habere non possunt quamdiu sunt hostes unitatis. Hos autem comparat Apostolus Magis Pharaonis: *Habentes, inquit, formam pietatis, sed virtutem ejus abnegantes* (2 *Tim. III, 5, et seq.*). *Habendo formam pietatis similia fecerunt, sed virtutem ejus abnegantes* (6) *in signo tertio defecerunt*.

XVIII. [Sed adhuc querite mecum quare in tertio signo? Defecissent enim in secundo, defecissent in quarto, quid interest ubi deficerent defecturi? Quare ergo in tertio (b)? Sed prius videte quod promiserant, utrum illis Magis hæreticos comparaverit apostolus Paulus. *Habentes, inquit, formam pietatis, virtutem autem ejus abnegantes, ei hos evita. Ex his sunt qui*

(a) Et oblateral adversus unitatem Christi supplevi ex Cod. Excerpt.

(b) Hac explanatione frequenter abrupta, fortasse etiam longiore, genuinitatem Sermouis non lebetari Augustini familiares noverunt, aut saltem præfationem Erasmi ad Augustini opera legentes.

(1) Edit. Dei.

(2) Tob. 2. 1. juxta Italiam post septuaginta Interpre

(3) Edit. resurrexit.

(4) Edit. docimo præceptorum signa.

(5) Edit. addit (reprehendens loquebatur) hi sunt qui segregant semetipsos. *Judæ 1. 19.*

(6) Edit. qui pro in.

penetrantes domos, et captivos ducunt mulierculas oneratas peccatis, quæ ducuntur a variis desideriis, semper discentes et ad veritatis scientiam nunquam pervenientes. Testimonium quippe de Ecclesia catholica semper audiunt, et ad Ecclesiam catholicam venire nolunt. Semper dicentes, neque enim non semper audiunt: *In semine tuo benedicuntur omnes gentes (Gen. 1, 2)*: non semper audiunt: *Postula a me, et dabo tibi gentes hereditatem tuam, et possessionem tuam terminos terræ (Psal. 11, 8)*; non semper audiunt: *Commemorabantur, et convertebantur ad Dominum universæ Patriæ gentium (Id. xxi, 58)*; non semper audiunt: *Dominebitur usque ad mare, et a flumine usque ad fines orbis terræ (Id. lxxi, 18)*. Semper ista audiunt, semper discentes, et ad veritatis scientiam nunquam pervenientes. Videte jam quod promisi. Quid Apostolus sequitur? *Sicut autem Jannes, et Mambres restiterunt Mosi, sic et isti restiterunt veritati; homines mente corrupti, reprobi circa fidem. Quid deinde? Sed ultra non proficiunt, dementia enim eorum manifesta erit omnibus hominibus, sicut et illorum fuit (2 Tim. iii, 8, et seqq.)*. Jam videte quare in tertio signo defecerunt. Memento eos, qui adversantur unitati, non habere Spiritum sanctum. Tria vero illa præcepta prima in Decalogo ad Dei dilectionem pertinere intelliguntur, ut septem cætera intelligantur ad dilectionem pertinere proximi; ut duabus tabulis legis, et decem præceptis, duo illa tanquam summaria præcepta teneantur. *Dilige Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, et ex tota anima tua, et ex tota virtute tua; et diliges proximum tuum (1) sicut te ipsum. In his duobus præceptis tota Lex pendet, et Prophætæ (Matth. xxii, 37, 38)*. Referamus ergo tria prima præcepta ad dilectionem Dei. Quæ tria prima? Primum: *Non erunt tibi dii alii præter me; Cui contraria plaga est aquæ conversæ (2) in sanguinem, propter quod summum principium Creatoris ad simulationem (3) humanæ carnis adductum. Secundum præceptum: Ne accipias in vanum nomen Domini Dei tui. Pertinet, quantum arbitror ad verbum (4) Dei quod est Filius Dei. Unus enim Deus, et unus Dominus noster Jesus Christus, per quem omnia (Rom. xi, 36). Contra verbum ranæ. Vide (5) contra verbum ranas, contra rationem strepitus, contra veritatem vanitatem. Tertium præceptum de Sabbato, pertinens ad Spiritum propter sanctificationem, quæ prima in Sabbato sonuit, quod vobis paulo ante vehementer, quantum potuimus, commendavimus. Illic præcepto contraria plaga inquietudo in muscis de corruptione nascentibus, in oculos irruentibus. Ideo in hoc tertio signo defecerunt, qui unitatis inimici Spiritum sanctum non habuerunt, facit enim hoc Spiritus sanctus pœna: aliud enim facit grãtia, aliud pœna: aliud enim facit implendo, aliud deserendo. Denique ut jam evidenter ipsis consentibus Pharao-*

nis Magis agnoscere valeamus, quomodo appellatus est in Evangelio Spiritus Dei videamus, quod nomen (1) accipit. Objicientes Domino conviciam Judæi, cum dixissent: *Hic non ejicit dæmonia, nisi in Beelzebub principe dæmoniorum*, respondit ille. *Si ego in Spiritu Dei ejicio dæmonia, certe supervenit in eos regnum Dei (Matth. xii, 24)*; quod alius Evangelista sic enarrat: *Si ego (2) digito Dei ejicio dæmonia*. Quod alius Evangelista dixit, *Spiritus Dei (Luc. x, 20)*. Alius dixit *Digitus Dei*; ergo Spiritus Dei digitus Dei. Ideo lex data, scripta digito Dei; quæ lex data est in monte Sina quinquagesimo die post occisionem ovis, celebrato Pascha a populo Judæorum. Implentur quinquaginta dies post occisionem ovis, et datur lex scripta digito Dei; implentur quinquaginta dies post occisionem Christi, et Venit Spiritus sanctus. Gratias Domino occultanti providenter, aperienti suaviter. Jam videte hoc etiam (3) Pharaonis Magos evidentissime confiteri; deficientes in tertio signo dixerunt: *Digitus Dei est hic (Exod. viii, 10)*. *Laudemus Dominum Datorem intellectus, Datorem verbi*. Hæc si non mysteriis gererentur, non studiose quærerentur; si autem non studiose quærerentur, non tam suaviter invenirentur.]

SERMO II.

(a) De proprio Natali.

Codex MS. num. 17, de quo supra, discerptos ex hoc uno indicat Sermones 339 et 40. Editionis Maurinæ. Conjectanti mihi qui factum quod in Gallia præsertim distractum, et mancum habeant hunc Codices, juxta quos Amerbachius, Erasmus, Parisienses, Lovanienses, et Maurini editiones suas concinnarunt, hæc subit cogitatio fortasse minus absonas fidei; quoniam scilicet, iisdem Maurinis sententiis (præf. tom. V), Cæsarius Arelatensis jam gravis ætate jubere solitus erat a Sacerdotibus, et Diaconis recitari non modo Sermones proprios, verum etiam Augustini, aliquando mutilos, quandoque etiam novo exordio, et peroratione donatos, potuit quispiam illorum disjungere præcipua Sermonis argumenta, prout opportunitas ipsi erat, his posthabitis, quæ partem redditam ex ommissa nectebant. Id autem cum non fuerit, quæ decebat sagacitate præstitum, supersunt adhuc indicia, quibus firmatur auctoritas nostri Codicis copulantis in unum partita illa membra. Interea Sermo Arelate concisus, et ita perlatus in publicum, Codices primum Gallos pervasit, deinde regiones dissitas, ad quas Cæsarius, ut lib. 1 ejus vitæ legitur, trans mittebat per eosdem Sacerdotes quid in Ecclesiis suis prædicare facerent. Operæ pretium hinc

(a) Editio inscribit: *In die Ordinationis suæ: Natalem dei Anniversarium Consecrationis Episcopi, eumque solemnem diem esse testantur S. Paulinus epist. 30 ad Delphin. Sixtus PP. epist. ad Cyrill. anno 430. Leo M. Ser. 1. et 3. Hilarius PP. epist. 2 ad Episc. Terracon. Et Augustinus ipse epist. 253, et alibi.*

(1) Edit. tanquam.
 (2) Edit. aqua conversa.
 (3) Edit. simulationem, et in animadversionibus, simulationem. *Engip. conformis est nostro codici.*
 (4) Edit. regnum Dei.
 (5) Edit. Videte.

(1) Edit. accepit.
 (2) Edit. in digito.
 (3) Edit. addit ratres

erit pristinam integritatem vindicare Sermoni in editis hactenus Bibliothecis desiderato.

I. Hominatus dies (1), fratres, me admonet attentius cogitare sarcinam meam, de cujus pondere etiam mihi dies, noctesque cogitandum sit, nescio quo tamen modo anniversarius dies iste impingit eam sensibus vestris, ut ab ea cogitanda omnino dissimulare non possim, et (2) quantum anni accedunt, imo decedunt, nosque propinquiores faciunt diei ultimo, atque quandoque sine dubitatione venturo, tanto mihi est acrior cogitatio, et stimulis plenior, qualem Domino Deo nostro rationem possim reddere pro vobis. Hoc enim interest inter unumquemque vestrum et nos, quod vos, pene de vobis (3) solliciti estis reddituri rationem, nos autem et de nobis, et de omnibus vobis. Ideo major est sarcina, sed bene portata majorem comparat gloriam, infideliter autem (4) gestata ad immanissimam præcipitat pœnam. Quid ergo mihi hodie maxime faciendum est, nisi ut commendem vobis periculum meum, ut sitis gaudium meum? Periculum autem meum est, si attendam quomodo laudatis, et dissimulem quomodo (5) vivitis. Ille autem novit, sub cujus oculis loquor, imo sub cujus oculis cogito, non me tam delectari laudibus popularibus, quam stimulari, et angere quomodo vivant qui laudant. Laudari autem a male viventibus nolo, abhorreo, detestor, dolori mihi est, non voluptati; laudari autem a bene viventibus, si dicam nolo, mentior, si dicam volo, timeo ne sim inanitatis appetentior, quam soliditatis. Ergo quid dicam? Nec plene volo, nec plene nolo. Non plene volo, ne in laude humana periclitet; nec plene nolo, ne ingrati sint quibus prædico. Sarcina autem mea est, quam modo audistis cum Ezechiel propheta legeretur. Parum est enim quia dies ipse admonet nos eandem sarcinam cogitare; insuper talis lectio (6) recitatur, qua nobis incutiat magnum timorem, ut quid portemus cogitemus; quia nisi nobiscum, qui imposuit, portet, deflicimus. Ecce audistis: *Terra, inquit, super quam (a) viduzero gladium, et posuerit sibi exploratorem, qui videat gladium supervenientem, et dicat, et denuntiet (7). Veniente autem gladio taceat ille explorator; superveniens (8) gladius super peccatorem occidat; peccator quidem pro sua iniquitate morietur, sanguinem autem ejus de manu exploratoris inquiram. Si autem viderit gladium supervenientem, et tuba cecinerit, et (9) nuntiaverit, et ille, cui (10) nuntiat, non observaverit, ille quidem in sua iniquitate morietur, explorator autem animam suam (11) liberaverit. Et tu, fili hominis, ex-*

ploratorem posui te filiis Israel (Ezech. xxxiii, 2, et seqq.). Exposuit quid dixerit gladium, exposuit quid dixerit exploratorem, exposuit quam (1) dixerat mortem: non nos permisit in obscuritate lectionis excusare negligentiam nostram. *Posui ergo te, inquit, exploratorem. Si dixerit peccatori: Morte morieris, et tu tacueris, et ille in peccato suo mortuus fuerit, ille quidem in peccato suo morietur digne et juste, Sanguinem autem ejus de manu tua (2) inquiram. Si autem tu dixeris peccatori: Morte morieris, et ille si non observaverit, ille in iniquitate sua morietur, tu vero animam tuam liberasti.* [Et addit verbo, quæ voluerit dici populo Israel. *Dices itaque filiis Israel: Quid est quod dicitis apud vosmetipsos: iniquitates nostræ super nos sunt, in peccatis nostris contabescimus, quomodo vivere possumus? Hæc dicit Dominus, quoniam nolo mortem impii, quantum reverti impium a via sua perversa, et vivere. Hoc voluit, ut nuntiemus vobis. Hoc si non annuntiamus, malam rationem hujus speculationis reddituri sumus. Hoc autem si nuntiamus, regimus quod ad nos pertinet. Vos videte; nos jam securi sumus. Sed quomodo securi? vos periclitantes, et morituri. Nolumus sit nostra gloria cum vestra pœna. Data est quidem securitas, sed facit sollicitos charitas. Ecce dicimus, et scitis me semper dixisse, scitis me nunquam tacuisse: *Hoc dicit Deus, nolo mortem impii, quantum reverti impium a via sua pessima, et vivere. Quid est quod dicebat impius? Dixit verba impiorum, et iniquorum: iniquitates nostræ super nos sunt, in peccatis nostris contabescimus, quomodo vivere possumus? Æger desperat, sed medicus spem promittit. Homo sibi dixit: Quomodo possum vivere? (Rom. iii, 4). Deus dicit, potes vivere. Si omnis homo mendax, Deus solus verax* deleat quod dixit homo, et scribat quod dixit Deus. Noli desperare, potes vivere, non de præteritis malis tuis, sed de futuris bonis tuis: delebis mala, si recedis a malo. Omnia sive bona, sine mala mutatione delentur. De vita bona inclinasti te ad malam, delesti bonam; de vita mala profecisti ad bonam, delesti malam. Vide quid attendas, quid percipias, thesauri duo sunt tibi præparati; quod miseris, hoc invenies; fidelis custos est Deus, reddet tibi quod feceris. Sunt autem alii, qui non desperatione pereunt, non sibi dicunt: *Iniquitates nostræ super nos sunt, in peccatis nostris contabescimus, quomodo vivere poterimus?* Sed alio modo se fallunt. De nimia misericordia Dei blandiantur sibi, ut nunquam corrigantur; hoc enim dicunt: *Etsi facimus mala, etiamsi iniquitates committimus, etiamsi luxuriose, et facinorose vivimus, etiamsi pauperem, et egentem contemnimus; etiamsi superbia nos extollimus, etiamsi nullum dolorem cordis de nostris malis habemus, perditurus est Deus tantam multitudinem, et paucos liberaturus (a)? Duo sunt ergo pericula, unum quod modo audivimus ex Propheta, alterum quod non tacuit Apostolos; nam**

(a) Vide Serm. 20. N. 3. 4. ubi similia occurrunt.

(1) Edit. dixerit.

(2) Edit. requiram

(a) Ita septuaginta Inter retes & q̄ & & quibuscum scripsisse Itala.

(1) Edit. dies iste.

(2) Edit. quanto.

(3) Edit. Solis pro Solliciti.

(4) Edit. gesta.

(5) Edit. vivatis.

(6) Edit. recitata est.

(7) Edit. Si veniente.

(8) Edit. et superveniens.

(9) Edit. annuntiaverit.

(10) Edit. annuntiat.

(11) Edit. liberavit.

contra eos, qui desperando moriuntur, quomodo gladiatores quasi destinati ad ferrum, inhiando voluptatibus, et vivendo nequiter, quasi addictas jam animas suas contemnunt (a), ait quod dicunt sibi: *Iniquitates nostrae super nos sunt, et in peccatis nostris contabescimus, quomodo vivere poterimus?* Aliud autem unde Apostolus dicit: *An divitias bonitatis, et misericordiae, et longanimitatis ejus contemnis* (Rom. 11, 4). Contra eos qui dicunt: Bonus est Deus, misericors est Deus, non perdet tantam multitudinem peccatorum, et liberat paucos, nam utique si nollet illos esse, nec viverent; quando faciunt tanta mala, et vivunt, utique si Deo displiceret, de terra eos statim auferret (b). Contra hos Apostolos ignoras, inquit, quia patientia Dei ad poenitentiam te adducit? *Tu autem secundum duritiam cordis tui, et cor impenitens thesaurizas tibi iram in die irae, et revelationis justi iudicii Dei, qui reddet unicuique secundum opera ejus.* Quibus hoc dicit? qui dicunt: Bonus est Deus, non reddet. Reddet prorsus unicuique secundum opera ejus. Tu quid facis? Thesaurizas, quid? iram. Appone iram super iram, auge thesaurum; reddetur tibi quod thesaurizas, non defraudat cui commendas. Si autem in alium thesaurum mittas bona opera fructus juvitae, vel continentiam, vel virginitatem, vel pudicitiam conjugalem; a fraude, ab homicidio, ab scelere alienus sis; memineris egentis quia et tu eges; memineris pauperis, quia et tu pauper es; quantumlibet abundes divitiis, pannis carnis indutus es. Si haec cogitans, et haec agens mittis in thesaurum bonum per diem iudicii, ille qui neminem fraudat, et reddet unicuique secundum opera sua, dicit tibi: Tolle quod misisti, quia abundat: Quando mittebas, non videbas, sed ego servabam quomodo redditurus eram. Quia et revera, fratres, unusquisque quod mittit in thesaurum quia mittit scit, nec videt cum miserit. Pone thesaurum in terra obrutum habentem unum aditum, vel rimulam, qua mittas; paulatim quidquid acquisieris mittis, et non vides: si quod miseris et non videris servat tibi terra. Non tibi servabit qui fecit caelum, et terram?

II. Relevate ergo, fratres, relevate sarcinam meam, et portate mecum, bene vivite (c) pascendos habe-

(a) Forte aliquid deest.

(b) Vide Serm. 18. n. 3. et in Psal. 101. Serm. 1. n. 10. et in Psal. 144. n. 11. Vide etiam lib. 1. cont. advers. leg. et Proph. c. 17. n. 34.

(c) Editio addit *natalis Domini imminet*. Dandum ne incuriae Librarii, quod verba: *natalis Domini imminet* praeferantur in MS. An invecata fuerunt in tot Codicibus Galliae a quopiam Caesarii Ministro, vel alio nescio quo de Episcopi ordinatione dicente circa Nativitatis festum? Dicam quod sentio, conjectura sequens probabilis. A Maurino tom. V in appendicem rejicitur Sermo 116 Caesario inscriptus a Codice Corbeicensi, cuius n. 6 legitur: *Natalis Domini imminet..... ad convivia vestra frequentius pauperes evocate* et num. 3. *pauperes ante omnia ad convivium frequentius evocemus*: Caesarius vero mense Decembri renuntiavit Episcopatum conjicere haud prohibet ejus vitae scriptor, qui Aonio e vivis sublato XVI Kal. Septembris non longo tempore post Caesarium Arelatensi Ecclesiae praepositum dicit: Quibus verbis maluerim designari intervallum paucorum mensium, potiusquam dierum nonnullorum spatium operatum a Bollandianis. Quidam ergo ex Diaconis, vel Sacerdotibus Caesarii, de ejusdem Ordinatione, adven-

mus hodie compauperes nostros, et cum eis communitanda est humanitas. Vobis autem secula mea verba ista sunt. Pascere omnes pane tractabili, et visibili, non sufficio, inde pasca unde pascor: minister sum, paterfamilias non sum; inde vobis appono, unde et ego vivo de thesauro Dominico, de epulis illius patrisfamilias *Qui propter nos pauper factus est, cum dives esset, ut ejus paupertate nos ditaremur* (2 Cor. viii, 9). Si panem vobis ponerem, fracto pane singuli frustra ablati eratis; et si ego multum poscerem, perparum ad singulos perveniret. Modo autem quod dico et omne totum habeat, et singuli quique totum habent. Numquid enim verbi mei inter vos syllabas divisistis? Numquid ipsius (a) producti sermonis singula verba abstulistis? Unusquisque vestrum totum audivit. Sed videat quomodo audivit, quia erogator sum, non exactor. Si non erogem, et pecuniam servem, terret me Evangelium. Possem enim dicere: Quid mihi est tadio esse hominibus? dicere iniquis: Inique agere nolite? sic vivite? Sic agite? Sic agere desistite? Quid mihi est, oneri esse hominibus? Accepi quomodo vivam. Vivam quomodo jussus sum, quomodo praecipit sum. Assignem (1) quod accepi, de aliis (2) reddere rationem quo mihi? Evangelium me terret. Nam ad istam securitatem otiosissimam, nemo me vinceret: nihil est melius, nihil dulcius, quam Divinum scrutari nullo strepente thesauro;

tante Natali verba faciens, illius Episcopi Sententiam cum Augustini sermone consult, immutando vocem *hodie* in illas: *Natalis Domini imminet*, ut de convivio pauperum diceret, arrepta occasione a meta hora spiritualis alimoniae, in quam perhumaniter luserat Augustinus. Sed quares cur ea denegem Episcopi Hipponensis? Nullum, quod sciam, S. Doctor de peculiari hac preparatione ad Domini Natalem locutus est, hic proindeustus esset locus, in quo pro illa institisset. Equis autem in Augustini lectione vel minimum versatus dixerit, potuisse Eum hujusmodi praeparationis necessitatem furtim, raptimque, simplici commate urgere, ne dura prolixius in ea immorari? Siquidem ejus Scripta legentem non fallit, eundem ipsum qui in speculativis auctores acutos requirit, in practicis, et moralibus exposcere homines laboris patientes, dicam cum Erasmo (praefat. ad Oper. Aug.), ut eis aequae commate arrideant Sententiae, quibus instandum hae duxerit. Praeterea difficile suavis credam, S. Doctorem praecipuisse illo die onus spiritualiter ascendendi fideles a futura Solemnitate mutuari, potius quam a Pastoris ministerio, de quo tanta praemisera. Sed Pagium, Bollandianos, Maurinos, Tillemontium, ceterosque primi subscilii criticos insciens offendo, qui omnes textui Editionis libentissime adstipulantur, ut inde Ordinationem Episcopi Hipponensis peractam concludat mense Decembri. Porro ad hanc Epocham definiendam nullam de penu meo, sed Divi Prosperi sententiam recito, quam Cassiodorus in Cronico, et Hermannus Contractus apud Canisium secuti sunt, quamque hae Tillemontius auctoritate Domini Pontac certam latetur (Mémoires pour servir à l'histoire Ecclesiast. tom. 13. not. 24, §. 83). Dignus autem ille Augustini discipulus testatur (Chronici parte Secunda) imperante adhuc Theodosio cum filiis Arcadio, et Honorio, Coss. autem Olybrio, et Probius, anno scilicet 393 ad Hipponensem Cathedram evecaum fuisse inclutum illud Ecclesiae decus: At cum Socrates dicit hist. Ecclesiast. l. 6, c. 1. Theodosium vix functum XVI Kal. Februar. ejusdem anni, omnesque chronographi ad unum consentiant; profecto Augustinus mense Januarii renuntiatus est Episcopus Hipponensis. His omnibus ergo positus, firmatur veritas Codicis Cassanensis *hodie pro Natalis Domini imminet* legitis.

(a) Quomodo productus dicitur Sermo, si vix dimidiam Editionis paginam excrevit. Ablata ergo fuerant, quae a MS. Cassinensi restituantur.

(1) Edit. quomodo.

(2) Edit. de aliis me reddere.

dulce est, bonum est, prædicare autem, arguere, corripere, ædificare, pro unoquoque satagere, magnum onus, magnum pondus, magnus labor. Quis non refugiat istum laborem. Sed terret me Evangelium. Processit servus quidam, et ait Domino suo: *Sciebam te hominem molestum metere ubi non seminasti* servavi pecuniam tuam, nolui eam erogare; tolle quod tuum est; si aliquid minus est (1) judica; si integrum est, noli mihi molestus esse. Ait autem ille: *Serve nequam, ex ore tuo te* (2) *condemno* (Luc. xix, 21, et seq.). Quare hoc? quia avarum me dixisti, lucra mea quare neglexisti? Sed timui dare, ne perderem. Hoc dicis? plerumque enim dicitur: Quid corripis? perit ad illum quod dicis; non te audit; et ego, inquit ille, nolui dare, ne perderem pecuniam tuam. Ait illi: Si tu dares pecuniam meam et ego veniens cum usuris exigereim; erogatore, inquit, posueram te, non exactorem; si tu exeres erogationem, mihi relinqueres exactionem. Hoc timens ergo, unusquisque videat quomodo accipiat. Si ego erogans timeo, qui accipit securus esse debet? Qui malus fuit heri, bonus sit hodie. Hæc est erogatio mea: qui malus fuit heri, bonus sit hodie. Malus fuit heri et non est mortuus; si mortuus esset (3) malus, isset, unde non rediisset. Malus fuit heri, vivit hodie; prosit illi quod vivit, non male vivat. Quare ergo diei hesterno hodiernum vult addere malum? Longam vitam vis habere, bonam non vis? Quis longum ferat malum, vel prandium? Usque adeo cæcitas mentis obcalluit, usque adeo surdus est homo interior, ut omnia bona veluti habere, præter se ipsum? Vis habere villam? nego te habere velle malam villam. Uxorem vis habere (4) non nisi bonam; domum non nisi bonam. Quid curram per singula? Caligam non vis habere malam, et vis habere vitam malam? quasi plus tibi noceat mala caliga, quam vita mala. Cum tibi caliga mala, et constricta nocuerit, sedes (5) dedecalceas te, abjicis, aut corrigis, aut mutas ne digitum lædas, et calceas te (6). Malam vitam, qua animam perdit, corrigere non curas. Sed hoc plane video unde falleris. Caliga nocens dolorem facti, vita nocens voluptatem facit; illud nocet, illud libet, sed quod ad tempus libet, postea pejus dolet; quod autem ad tempus dolet salubriter, postea infinita voluptate et abundantia gaudio lætificat (7). « Videte (a) libentem, et dolentem, divitem illum libentem, et pauperem illum dolentem; ille epulabatur, ille cruciabatur; illa

circumdatus familia honestabatur, ille a canibus lingebatur; ille epulis crudior reddebatur, ille nec micis saturabatur (a). Transiit voluptas, transiit necessitas; præterierunt bona divitis, mala pauperis; successerunt mala diviti, bona pauperi. Quæ præterierunt, non revocabantur; quæ successerunt, non minuebantur. Ardebat dives apud inferos, lætabatur pauper in gremio Abrahamæ. Desideraverat prius pauper de mensa divitis micam, desideravit postea dives de digito pauperis guttam. Illius egestas satietatis sine terminata est, illius voluptas succedente dolore sine fine peracta est. Epulis successit sitis, voluptati dolor, purpuræ ignis (b). Hoc est prandium, quod Lazarus visus est habere in gremio Abrahamæ, hoc volumus, ut omnes habeatis; hoc volumus, ut simul habeamus. Numquid esset prandium, quod vobis exhiberem, si omnes vos invitarem, et ista Ecclesia plena esset mensis epulantium? Transitoria ista sunt. Ista cogitate, quæ dico ut ad illas epulas veniatis, quas nunquam finatis. Ibi enim nemo est indigestus epulando, nec ipsæ epulæ tales sunt, ut sua corruptione nos pascant, et sua defectione reficiant. Et illæ integræ erunt, et nos ab eis reficiemur. Si oculus noster pascitur luce, nec deficit lux, quales erunt illæ epulæ in contemplatione veritatis, in conspectu æternitatis, in laudibus Dei, securitate felicitatis, mente stabili, corpore immortali, nullo senio tabescente carne nostra, nulla fame laxante animam nostram? Ibi nemo crescit, nemo decrescit; ibi nemo nascitur, quia nemo moritur; ubi nec ulla opera vos cogimini facere, quæ modo hortamur, ut faciatis. Modo enim audistis (c) Dominum dicentem, omnibus nobis dixit: *Quando facis epulum, noli vocare amicos tuos*. Ostendit ubi esses largus: *Noli parentes, qui habent unde tibi retribuunt; sed voca pauperes, debiles, cæcos, claudos, egentes, qui non habent unde tibi reddant* (Luc. xiv, 12). Et numquid perdes? *Retribuetur tibi in retributione justorum* (Id. v. 14) Tu eroga, inquit, ego accipio, annoto, reddo: Deus hoc dixit, et hoc nos hortatus est, ut faciamus ista, et reddet nobis. Quando nobis reddiderit, quis nobis auferet? *Si Deus pro nobis, quis contra nos* (Rom. viii, 31)? Peccebamus, et mortem Christi nobis donavit; juste vivimus, et nos decipiet? *Non enim Christus pro justis, sed pro impiis mortuus est* (Ibid. 5, 6). Si donavit iniquis mortem Filii sui, justis quid servat? quid illis servat, non habet in illis quod illis servet, quam quod pro illis dedit. Quid pro illis dedit? *Filium proprio non pepercit* (Ibid. 32). Quid illis servat? Ipsum Filium. Sed Deum ad fruendum, non hominem ad moriendum. Ecce quod vos vocat Deus; sed quomodo attendis? quomodo dignare attendere, (d) et cui dignare attendere, et quomodo? sed plane cum veneris,

(a) Editio subnectit insuper clausulam Augustino a Manrius denegatam, ibique desinit sermo 359. Natalis Alexander (hist. Eccles. Sæc. V, c. 4.) opinatur rejiciendam esse integram ultimam periodum, et perorationem ab illis verbis: *postea pejus dolet*: Verum nullus dubito quæ nostræ adhasisset lectioni, si notasset.

(1) Edit. indica.

(2) Edit. condemnabo.

(3) Edit. Si mortuus esset, et malus esset, isset,

(4) Edit. non vis pro non nisi.

(5) Edit. discalceas.

(6) Edit. mala vita est.

(7) Edit. addit: Secundum illud quod Scriptum est: Qui seminant in lacrymis, in gaudio metent. Et illud: Beati qui lugent, quoniam ipsi saturabuntur.

(a) Vide in Psal. 48. Serm. 1. n. 10, et Serm. 56, num. 6.

(b) Forte aliquid deest, nullum enim antecedens; cui referantur voces illæ: *Hoc est prandium*.

(c) Lectum fuerat eo die de Evang. Lucæ c. 12., quod frequenter assignatum in antiquis Lectionariis videmus.

(d) Sic in Cod.

numquid hoc dicetur tibi : *Frango panem tuum esurienti ; si vides nudum, vesti* : numquid recitatur tibi hoc capitulum ? *Cum facis epulum, voca claudos, cæcos, egenos, inopes (Isai. LVIII, 7)*. Ibi inops nullus, ibi erit nullus claudus, cæcus nullus, nullus debilis, nullus hospes, nullus nudus, omnes sani, omnes vegeti, omnes abundantes, omnes æterna luce vestiti. Quem ibi vides peregrinum ? Patria nostra ipsa est ; hic sumus peregrini. Illam desideremus, iussa faciamus, ut promissa exigamus. Imo non bene dixi ; cinendo quod dixi : absit, ut promissa exigamus, ultro data sumemus. Si enim exigimus, quasi Deus nolit dare ; prorsus dabit, neminem fraudabit. Ille considerate, fratres mei, videte Dominus Deus noster quanta bona det malis, lucem, vitam, salutem, fontes, fructus, generationes, plerumque honores, relictiones, potestates, hæc omnia dat bona et bonis et malis. Putamus-ne nihil est quod servat bonis, qui tanta bona dat et malis ? Nemo hoc inducat in cor suum. Fratres mei, magna bona servat Deus bonis, sed *Quod oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit (Cor. I, 2-9)*. Non potes cogitare antequam accipias, videre potes cum acceperis ; cogitare antequam accipias non potes. Quid est quod vis videre (a) ? Non est cithara, non est tibia, non est sonus, qui facit in auribus voluptatem. Quid vis cogitare ? In cor hominis non ascendit. Et quid facio ? Nec video, nec audio, nec cogito. Quid facio ? Crede magnum compendium. Vas magnum, ubi possis accipere magnum donum, fides est. Para tibi vas, quia ad magnum fontem habes accedere : para tibi vas. Quid est para ? Crescat fides tua, augetur fides tua, firmetur fides tua, non sit lubrica, et lutea fides tua, tribulationibus hujus mundi non frangatur, sed coquatur fides tua. Cum autem feceris, et habueris fidem, tanquam vas idoneum, capax, firmum, implebit illum Deus. Non enim illoet tibi quomodo dicunt homines deprecanti, et dicenti : Da mihi aliquid vini, rogo te : et ille : Do, veni, et facio. Ille urnam attulit, et dicit : Ut jussuras veni ; et ille : Ego putabam te allaturum unam lancellam, quid attulisti, aut quo venisti ? Ego non sufficio tantum dare, revoca vas majus, quod attulisti, et affer aliquid breve ; affer mihi, cui possit paupertas mea sufficere. Non hoc dicit Deus ; plenus est, plenus eris, et cum te impleverit, ipse tantum habebit quantum habebat antequam te impleveret : copiosa sunt dona Dei, nulla talia invenis in terra ; crede et probabis. Sed non modo ; et quando inquires ? sustine Dominum, viriliter age, et confortetur cor tuum, ut cum acceperis dicas : Dedisti lætitiã in cor meum (b). Sustine (1) Dominum, viriliter age, et

confortetur cor tuum, et sustine Dominum. Quid est : Sustine Dominum ? ut tunc accipias, quando dabit, non tunc exigas quando vis. Tempus dandi nondum est ; sustinuit te, sustine illum. Quid est quod dixi, sustinuit te, sustine illum ? si jam juste vivis, si jam ad illum conversus es, si tibi displicent facta tua præterita, si jam placuit tibi eligere vitam bonam novam, noli festinare exigere, sustinuit te, ut mutares vitam malam, sustine illum, ut coronet vitam bonam. Si te ille non sustineret, non esset cui daret ; sustine ergo quia sustentatus es (a). Tu vero, qui non vis corrigi ; o quisquis hic es, qui adhuc non vis corrigi ; quasi unus sit ; magis dicere debui quicumque hic estis. Tu tamen qui hic es, si tamen hic es, qui non statuisti corrigi ; sic loquar quasi ad unum. Quisquis non vis corrigi, quid tibi promittis ? Desperando peris, an sperando ? Quisquis desperando peris hoc dicis in animo tuo : *Iniquitas mea super me est, in Peccatis meis contabesco, quæ mihi spes est vivendi ? Audi Prophetam dicentem : Nolo mortem impij, quantum (1) revertatur impius a via sua pessima, et vivat (Ezech. xxxiii, 11)*. Sperando (2) peris ? quid est, sperando peris ? Hoc dicis in animo tuo : Bonus est Deus, misericors est Deus, ignoscit omnia, non reddet mala pro malis. Audi Apostolum dicentem : *Ignoras (3) quoniam patientia Dei ad penitentiam te adducit ?* Quid ergo restat (4) ? Quasi fecisti aliquid, si intravit in cor quod dixi. Video quid mihi (5) respondeatur : verum est, nec despero ut desperando peream, nec male spero, ut sperando paream ; non mihi dico : Iniquitas mea super me est, jam nullam spem habeo ; nec illud mihi dico : Bonus est Deus, nemini (6) reddet mala, nec illud dico, nec illud dico ; premit me Propheta, premit (7) Apostolus. Et quid dicis ? Adhuc modicum tempus vivam quomodo volo. Isti sunt qui nos fatigant ; plurimi sunt, molesti sunt. Adhuc modicum tempus vivam quomodo volo, postea, quando me correxero ; utique verum est quod dixit Propheta ; Nolo mortem impij (8), quantum revertatur impius a via pessima, et vivat : quando conversus fuero, delebit omnia mala mea, quare non addo aliquid voluptatibus meis, et vivo quantum volo, quomodo volo, postea me conversurus ad Deum ? Quare hoc dicis, frater ? quare ? Quia

(a) Emunctæ naris iudices legant, perlegant, meditentur, nexum denique edisserant inter hanc primam periodum, ut jacet in Editione, exordij vice fungentem, et Sermouis partes reliquas. Quod si nullo conatu præstiterint, fateantur Sermouem Editionis integritate destitui, periodum hanc primam præcedentibus colligari, et disquisitionem de nimia fiducia et desperatione hic denuo urgeri, tum quia moralis locus erat, tum quia in illa annuntianda universam rationem suæ Pastoralis sollicitudinis vitam esse jam dixerit.

tres cum Psalmista cantavimus : Sustine.

(1) Edit. tantum.

(2) Edit. Qui sperando peris hoc dicis in animo tuo et omnis interrogationibus.

(3) Edit. quia.

(4) Edit. quia si obtinimus apud te aliquid.

(5) Edit. respondeas.

(6) Edit. reddit.

(7) Edit. premit me Apostolus.

(8) Edit. tantum.

(a) Aliquid omissum, ut patet ex his verbis Serm. 331. n. 5. Oculis non videt, quia non est color ; Auris non audit, quia non est sonus ; etc.

(b) Hic incipit Sermo 40 Editionis sic inscriptus : *De eodem loco Ecclesiastici 5. 8. Ne tardes converti ad Deum, etc. In cor qui conversionem de die in diem differunt, animum illi male sperando, alii desperando pereunt* : Qui sermo ab iisdem codicibus profertur, a quibus ille 359. fuerat evocatus.

(1) Editio sic exorditur Sermouem 40 Frequenter, fra-

promisit Deus indulgentiam, si me mutavero. Video, scio (1) promisit indulgentiam per sanctum Prophetam, hanc promittit (2) per me minimum servum suum. Promittit? verum est quod promittit, hanc promisit per unicum Filium suum. Sed quid vis addere dies malis diebus malis? sufficiat diei malitia sua: malus dies hesternus, malus et hodiernus, malus et crastinus. An putas bonos dies esse, quando facis satis voluptatibus tuis? quando in luxuriis enutris cor tuum? quando insidiaris alienæ pudicitiae? quando fraude contristas proximum tuum? quando commendata negas? quando falsum pro nummo iuras? quando exhibes tibi bonum prandium, ideo putas quia bonum diem ducis? Unde fieri potest, ut dies bonus sit, cum malus sit homo? malos dies addere vis malis diebus? rogo aliquantum, inquit, dimittatur mihi; quare? quia promisit mihi Deus indulgentiam, sed crastino die te victurum nemo tibi promisit, aut lege mihi. Quomodo mihi legis Prophetam, Evangelium, Apostolum; quia cum te converteris delet Deus omnes iniquitates tuas: lege mihi, ubi tibi promissus est crastinus dies, et vive crastino die male. Quanquam, frater meus, non tibi hoc debui dicere. Longa erit forte vita tua: si longa erit, bona sit. Quare vis habere vitam longam, et malam? aut longa non erit: et illa longa te debet delectare, quæ non habet finem. Aut longa erit, et quid mali erit quia diu bene vixisti? Tu male vis diu vivere, bene non vis, et tamen crastinum diem nemo tibi promisit. Corrige te (a), audi (3) de Scriptura. Ne me quasi hominem natalitiarum contempnas. De Scriptura tibi loquor: *Ne tardes converti ad Dominum*: Verba ista mea non sunt, sed et mea sunt; si amo, mea sunt; amate et vestra sunt. Sermo iste, quem modo dico, Scriptura sancta est, si contempnis illum, adversarius tuus est. Sed audi Dominum dicentem: *Concorda cum adversario tuo cito* (b) (*Matth. v. 25*). [Quis est iste sermo terribilis? Ad lætitiā venisti: natalis hodie Episcopi dicitur: numquid aliquid ponere debeo, unde vos contristem? imo hoc pono, unde gaudeat dilector, irascatur contemptor: melius est mihi contemptorem contristare, quam fidelem fraudare.]

III. Audiant omnes, verba recito (4) de Scriptura, o male dilator, o crastini male appetitor, audi Dominum dicentem, audi Scripturam sanctam prædicentem; de isto loco speculator sum: *Ne tardes converti ad Deum, neque differas de die in diem*. Vide, si non vidit illos, vide si non inspexit illos, qui dicunt: Crastino bene vivo, hodie male vivam. Et cum cras ve-

(a) En verba de industria ommissa ab eo, qui orationem mutilam fecit, ut de sola conversione loqueretur. Vox *Natalitarius* deest in Glossariis.

(b) En rursus verba consulto ommissa; vide interim *Natalium* dici diem Anniversarium Ordinationis. Sententiam vero hic *terribilem* non illam *Matthæi*, sed *Ecclesiastici* dixisse ex sequentibus patet.

(1) *Edit.* promisit Deus.

(2) *Edit.* sic legit verba quæ sequuntur. Promisit Deus indulgentiam per sanctum Prophetam, hanc promittit et per me minimum servum suum promittit. Verum est, etc.

(3) *Edit.* audi Scripturam.

(4) *Edit.* Scripturæ divinæ.

nerit, hoc dicturus es. *Ne tardes converti ad Deum, neque differas de die in diem, subito enim veniet ira ejus, et in tempore vindictæ disperdet te* (*Eccle. v. 8, 9*). (1) Quid ego feci? delere illud possum? timeo deleri. Tacere illud possum? timeo taceri (2). Prædicare cogor, territus terreo. Time te mecum, ut gaudeatis mecum. *Ne tardes converti ad Deum*. Domine, vide, quia dico, Domine, tu seis quia terruisti me, cum tuus Propheta legeretur; Domine, nosti in illa cathedra (3) tremorem meum (a) cum tuus Propheta legeretur. Ecce dico: *Ne tardes converti ad Deum, neque differas de die in diem, subito enim veniet ira ejus, et in tempore vindictæ disperdet te*, sed nolo perdat te; nolo mihi dicas: Perire volo; quia ego nolo: melius (4) est nolo meum, quam volo tuum. Si lethargicus pater tuus ægrotaret inter manus tuas, at adesses juvenis ægrotanti seni, et diceret medicus: Periclitatur pater tuus, somnus iste gravedo est quædam lethalis, observa eum, noli eum permittere dormire. Si videris eum dormire (5) excita; si parum est excitare, vellica; si et hoc parum, stimula eum, ne moriatur pater tuus. Adesses (6) et esses juvenis seni onerosus. Ille in dulcem morbum resolutus iret, oculos gravedine illa premente clauderet. Tu contra (7): Noli dormire; at ille: Dimitte me, dormire volo; et tu: Sed medicus dixit: Si voluerit dormire, non dormiat; at ille: Rogo, dimitte me, mori volo; sed ego nolo, dicis (8) filius patri. Cui? utique optanti se mori. Et tamen vis differre mortem patris tui, et aliquanto diutius vivere cum morituro scene patre tuo. Dominus tibi clamat: Noli dormire, ne in æternum dormias; evigila ut mecum viva, et Patrem habeas, quem nunquam efferas; et tu surdus es. Quid ergo feci speculator? liber sum, non vos gravo. Scio dicturos quosdam, quid nobis voluit dicere? terruit, gravavit nos, reos nos fecit. Imo a reatu volui liberare. Fædum est, turpe est, nolo dicere malum, nolo dicere periculosum, nolo dicere exitiosum; turpe est, ut vos fallam, si Deus me non fallit. Dominus minatur mortem impiis, nequissimis, fraudatoribus, sceleratis, adulteris, voluptatum inquisitoribus, suis contemptoribus, de temporibus murmurantibus, et mores suos non mutantibus; Dominus illis mortem minatur, gehennas minatur, interitum sempiternum minatur. Quid volunt, ut ego promittam, quod ille non promittit? Ecce (9) dabit tibi securitatem procu-

(a) Vide Augustinum dicentem se esse speculatorem, se fuisse territum, et a Propheta territum cum legeretur. At de speculatione, et de illa Ezechielis lectione nihil dicitur in hoc Serm. 40 Editionis, sed tantum in Serm. 33; ergo illi duo conjungendi; ergo certa est fides nostri Codicis illos copulantis.

(1) *Edit.* Sic legit verba quæ sequuntur: Numquid ego hoc scripsi? Numquid ego delere illud possum? Si delere vero, timeo deleri, etc.

(2) *Edit.* tacere.

(3) *Edit.* timorem.

(4) *Edit.* melius est ergo.

(5) *Edit.* excita eum.

(6) *Edit.* adesses juvenis seni.

(7) *Edit.* Tu contra clamares patri.

(8) *Edit.* dicit.

(9) *Edit.* dat.

rator; quid tibi prodest, si Paterfamilias non accipiet? Procurator sum, servus sum. Vis dicam tibi: Vive quomodo vis, Dominus te non perdet? securitatem tibi procurator dedit; nihil valet securitas Procuratoris. Utinam Dominus tibi daret, et ego te sollicitum facerem! Domini enim securitas valet, etiamsi nolim; mea vero nihil valet, si ille noluerit. Quæ est autem securitas, fratres, vel mea, vel vestra, nisi ut Domini jussa intente, et diligenter audiamus, et promissa fideliter expectemus? In his, quibus fatigamur, quia honines sumus, ipsius adiutorium imploremur, ad illum ingemiscamus; preces nostræ non sint pro rebus sæcularibus, prætereuntibus, transitoriis, et vice vaporis evanescentibus; sed sint preces nostræ pro ipsa implenda justitia, et sanctificatione pro nomine Dei; non pro vincendis vicinis, sed pro vincenda libidine; non pro (1) satianda, sed pro domanda avaritia. Hinc sint preces nostræ; intus nos adjuvent luctantes, ut coronent victantes.

SERMO III.

(a) De contemptu temporalium rerum.

Codex MS. num. 175, cui titulus Augustini Operum Tom. 12. Tractatus, et sermones continet, quorum potior pars cum editis ad unum congruit, reliqui vero præter lectiones variantes exhibent periodos ab editis exulantes. Ex his postremis unum selegi variantibus prope innumeris referunt. Cum enim dijudicare non ausim utrum a Notariis præpropere exscribentibus, scriptaque postea instaurantibus eadem profuixerint, an illas intulerit Augustinus, qui forte sermonem ex tempore prius dictum postea conscripsit, ut lib. 15 de Trinitate alias a se factum professus est, satius esse duxi, ut id iudicent eruditi, et ex hoc uno statuunt quid de aliis in eodem Codice exaratis sentiendum sit. Sed et Codex num. 219, inscriptus, Dydimus de Spiritu Sancto, et alia, habet sermonem hunc, nihilo quidem a priori codice disparem. Maurini Tom. 5, num. 345, hunc ediderunt a Colbertinis, et Sironidianis exemplatum, quem sua integritate destitui nullimode suspicati sunt.

Admonet (b) nos et solemnitas Martyrum, et Dominicis dies hoc (2) loqui Charitati Vestre, quod pertineat ad contemptum præsentis sæculi (3), et ad spem futuri (4). Si quid contempnas (5) quæris? Omnis (6) sanctus, et pius Martyr etiam vitam præsentem contempsit. Si quid speres quæris (7)? Hodie Domi-

(a) Inscibitur a Maurinis, de Contemptu mundi, et habitus est diebus Paschalibus, et in Solemnitate SS. Tuhurbinatarum, quæ ex Sironido duæ, Felicitas, et Perpetua; ex Henrico Valerio tres, Maxima, Donatilla, et Secunda, testantibus iisdem Maurinis Patribus.

(b) Exordium ab adjuncto temporis evidentius hic aperitur quam ed. editione.

- (1) Edit. Sananda carne.
- (2) In Edit. Exordium est: loquar hoc Charitati Vestre, fratres, quod pertineat, etc.
- (3) In Edit. deest, etc.
- (4) In Edit. additur sæculi.
- (5) In Edit. præponitur quæris.
- (6) In Edit. omnis Martyr.
- (7) In Edit. additur resurrectionem dico, quia hodie, etc.

nus resurrexit (1). Si titubas in re, esto (2) fortis in spe. Si (3) te opus turbat, erigat (4) merces (a). Prima Apostolica lectio in Epistola, quam scribit ad Timotheum (5) nos quoque admonet, quod ei præcepit dicens: *Præcipe divitibus mundi hujus non superbe sapere, neque sperare in incerto divitiarum, sed (6) in Deo vivo, qui præstat nobis omnia abundanter ad fruendum. Divites sint in operibus bonis, facile tribuant, communicent, thesaurizent sibi fundamentum bonum in futurum, ut apprehendant veram vitam* (1 Tim. vi, 17, et seqq.). [Et ista lectio non nobis videatur minus congrua solemnitati Martyrum beatorum; habet enim contemptum sæculi. Nam cum divitibus præcipitur, ut thesaurizent sibi fundamentum bonum in futurum, et apprehendant veram vitam (b), sine dubio ista falsa vita est.] Et maxime hoc divites audire debent (7) quos quando pauperes impugnant, murmurant, gemunt, laudant, invident, (8) æquari optant (9), impares se esse dolent, et inter laudum divitum hoc plerumque dicunt: soli isti sunt (10), isti soli vivunt (11). Propter hæc ergo verba, quibus homines tenues divitibus adulantur (12) [Quia ipsi vivunt, et soli vivunt, ne his adulantium inflati verbis putent se vivere, Præcipe, inquit, divitibus mundi, non superbe sapere, neque sperare in incerto divitiarum, sed in Deo vivo, qui præstat nobis omnia abundanter ad fruendum (c). Divites sint sed ubi? In operibus bonis: facile tribuant quia non perdunt quod tribuunt: communicent cum eis, qui non habent. Et quid ex hoc? Thesaurizent sibi fundamentum bonum in futurum, ut apprehendant veram justitiam, non assentientes adulantibus, qui eos dicunt vivere, et solos vivere.] Vita ista (15) somnium est; divitiarum istarum velut in somnis fluunt (14). Audi (15) Psalmum? O dives pauperrime (16) Dormierunt somnum suum, et

(a) Primæ lectionis nomine venit Epistola Pauli, quam sequebantur Psalmi et Evangelium, aperte hoc inquit Augustinus Ser. 177, ubi tria illa indiscriminatim lectionum nomine donavit. In præsentis Liturgiæ etiamsi idem servetur ordo, sola tamen Epistola nomen lectionis retinet.

(b) Frequenter Augustinus hunc Pauli textum commentans reputat falsitatem præsentis vitæ. Aptissime autem hoc in loco, ut nulla suspicio sit de genuinitate istius periodi. Vide præ cæteris Serm. 39. n. 5.

(c) Non dissimilis sententiam, et ordo verborum in Serm. 39. n. 5.

(1) In Edit. o tu homo si, etc.

(2) In Edit. firmus pro fortis.

(3) In Edit. Si autem.

(4) In Edit. ipsa merces.

(5) In Edit. nos quoque admonet Apostolus cum præcipit Timotheo, dicens.

(6) Edit. in Deum vivum.

(7) Edit. addit audite divites qui aurum, et argentum habetis, et tamen cupiditate ardētis, quos quando, etc.

(8) Edit. legit. et invident.

(9) Edit. addit, etc.

(10) Edit. ipsi pro isti.

(11) Edit. pro his verbis, quibus.

(12) Edit. cum dicunt isti soli vivunt; ne in superbiam erigamini, o vos divites; sed potius Apostolum audite morbi curatorem, et non verbi adulatorum, Vita ista, etc.

(13) Edit. vita ista somnus vester est.

(14) Edit. addit. Paulus dicit: Ut apprehendant vitam veram. Paulum audite et superbiro nolite.

(15) Edit. Audi et Psalmum.

(16) O tu dives pauperrime, quid habes, si Deum non habes? vel quid non habes, si Deum habes? De divitibus dicit Psalmus; Dormierunt, etc.

nihil invenerunt omnes viri divitiarum in manibus suis (Psal. lxxv, 6). Aliquando et mendicis in terra jacens (1); frigore tremens, occupatus (2) tamen somno thesauros somniat; et gaudet (3) et superbit in somnis, et patrem suum pavidosum (4) non dignatur agnoscere, et donec evigilet dives est. *Cum dormieris invenit quod salum gaudeat? cum evigilaverit invenit quod verum doleat.* Dives ergo moriens, cinis est (5) pauperi vigilanti, qui thesauros videbat in somnis. Nam et (6) ille induebatur purpura; et bysso. Quidam dives nec nominatus, nec nominandus, contempnit pauperis jacentis ante januam suam, induebatur purpura, et bysso, sicut Evangelicam testimonium est; et epulabatur quotidie splendide (7); mortuus est (8), sepultus est: evigilavit et sic in (9) flammis invenit (Luc. xvi, 19). *Dormi-erit ergo somnum suum et (10) nihil invenit ille vir divitiarum in manibus suis, quia nihil boni egit (11) manibus suis (12).* Propter vitam ergo quaeruntur divitiae, non vita propter divitias. Quam multi cum suis hostibus pacti sunt, ut (13) totum tollerent, et vitam relinquerent (14): quantumcumque habuerunt (15) tantum vitam emerunt. Quanti comparanda est vita aeterna; et tam pretiosa est vita peritura (16)? *Da Christo aliquid, et vivas beatus, si totum das hosti, ut vivas mendicis.* A vita tua temporali, quam tanto pretio redemis, appende quanti valeat aeterna quam negligis, ut (17) vivas diebus paucis, etsi ad senectutem perventurus sis. Omnes enim dies hominis ab infantia usque ad (18) senectam pauci dies sunt (16). *Et si ipse Adam hodie moreretur, paucos dies viverat, quia omnes finierat (19). Paucos ergo dies, et hoc laboriosus in tanta inopia; in tanta (20) tentatione*

(a) Hac ipsa lectio in serm. 301. n. 9.

- (1) *Edit.* et frigore.
 (2) *Edit.* occupatus a somno.
 (3) *Edit.* gaudet, exultat, superbit.
 (4) *Edit.* pavidosum videre indignatur. In somnis est quod vides o tu mendice, qui dormis, et gaudes. Tamen donec evigilet dives est: cum dormierit invenit quod certum doleat.
 (5) *Edit.* illi pauperi dormienti et thesauros somniabat.
 (6) *Edit.* Nam ille dives qui induebatur.
 (7) *Edit.* postea mortuus est.
 (8) *Edit.* et sepultus.
 (9) *Edit.* in flamma.
 (10) *Edit.* post somnum nihil.
 (11) *Edit.* nihil operatus est de manibus.
 (12) *Edit.* addit id est, de divitiis suis.
 (13) *Edit.* vitam solam redimerent.
 (14) *Edit.* habet interrogationem, quam silet Codex.
 (15) *Edit.* addit totum dederunt tantum ne vitam amitterent. Totum dedisti barbaris quod habuisti, frater? totum, inquit, dedi, nudus remansi; et si nudus vivam. Et quare? totus occidendus eram, ideo totum dedi. Et quare hoc tibi contigit? Vis dico tibi? quia antequam barbarus superveniret, pauperi non subveiebas, ut per pauperem elemosyna ad Christum perveniret? Christo medicum non dedisti, et barbaris totum quod habuisti dedisti, et hoc cum Sacramento dedisti. Christus rogat et non accipit: ille torquet, et totum auferit. Si tanti redemisti vitam perituram, quanti comparanda, etc.
 (16) *Edit.* transponit commuta hujus hypotheticae sententiae, et habet qui pro si.
 (17) *Edit.* ut vivas paucis diebus, quod hostis exigit, facis, et quod Christus exigit, contempsisti?
 (18) *Edit.* ad senectutem.
 (19) *Edit.* addit qui utique sex milia annos vixerat et tamen pauci erant, quia cunctos finierat.
 (20) *Edit.* tentationibus plenas redemis, ut modicam terram habebas, id est, villam.

redemis? Quanti? nihil habere vis, ut habeas te. Vis nosse quanti valeat vita aeterna? adds et te. Ecce inimicus qui te captivaverat (1) dixit tibi: Si vis vivere quidquid habes da mihi; et ut viveres dedisti totum, hodie redemptus, cras forte moriturus; ab isto (2) dimissus, forte ab illo trahendus. Erudiant nos (3) pericula, fratres mei. Quid tam indocti, et inter Dei verba, et inter humana experimenta? Ecce totum dedisti, et (4) abisti gaudens quia vivis (5) etsi pauper, etsi nudus, etsi egens, etsi mendicus (6), gaudes tamen quia vivis, et dulcis est lux. Appareat Christus, paciscatur et ipse (7), non qui te (8) captivavit, sed qui pro te captus est, non qui te quaerit occidere, sed qui pro te occidi dignatus est (9), qui dedit se pro te. Quantum pretium? Qui te fecit (10) dicit tibi. Mecum paciscere (11): te vis habere, et totum perdere? Si habere vis te (12), me habere oportet, ut oderis te (13), ut diligas me et vitam tuam perdendo (14) invenias, ne tenendo perdas (15). De divitiis istis tuis, quas amas possidere, et quas tamen pro vita tua praesente paratus es dare (16), jam dedi salubre consilium (16). Si (17) amas et ipseas, noli (18) et illas perdere (19): sed ubi eas amas, tecum petuntur sunt. Consilium et de ipsis do (20): Amas eas? Mitte (21) eas quo sequaris eas, ne cum eas amas in terra aut vivas (22) amittas, aut mortuus dimittas. Et hinc, inquit (23), consilium dedi: non dixi: Perde, sed serva (24): thesaurizare vis, non dico noli, sed dico ubi, Consultorem (25) accipe, non (26) prohibitorum. Ubi ergo dico thesaurizare (27)? *Thesaurizate vobis thesaurum in caelo, quo fur non accedit, neque tinea, nec rubigo exterminat (Matth. vi, 20).* Sed (28) non video, inquit (29), quod pono in caelo (30). Vidēs enim quod obruis in terra. Securus es obruendo

(a) Vide sermonem 58 a n. 7 usque ad finem. Ibi omnes hujus Sermonis Sententiae iteratae leguntur.

- (1) *Edit.* dixit.
 (2) *Edit.* redemptus ab alio trucidandus. Ecce quanta a barbaris patiuntur homines propter vitam temporalem, et nos piget aliquid pati pro vita aeterna.
 (3) *Edit.* ista pericula.
 (4) *Edit.* et subjecti; et gaudes.
 (5) *Edit.* et hoc dicit etsi.
 (6) *Edit.* gaudeo quia vivo, et istam lucem dulcem non perdidit.
 (7) *Edit.* ipse tecum: non barbarus.
 (8) *Edit.* captivaverat.
 (9) *Edit.* ille qui se dedit pro te, ipse tibi dicit.
 (10) *Edit.* ipse tibi dicit mecum.
 (11) *Edit.* cum interrogatione legit.
 (12) *Edit.* habet et me. Oportet.
 (13) *Edit.* et pro ut.
 (14) *Edit.* punctum praeposit roci vitam, sicque legit vitam tuam perdendo invenias.
 (15) *Edit.* addit eam.
 (16) *Edit.* do consilium quid facias.
 (17) *Edit.* si et ipseas amas.
 (18) *Edit.* noli eas.
 (19) *Edit.* quod si hic eas amas.
 (20) *Edit.* si eas amas absque interrogatione.
 (21) *Edit.* praemitte eas.
 (22) *Edit.* vivus eas amittas.
 (23) *Edit.* jam dedi consilium.
 (24) *Edit.* jam dixi: Thesaurizare vis? bene non dico.
 (25) *Edit.* me accipe.
 (26) *Edit.* non perditorem.
 (27) *Edit.* scriptum est: Thesaurizate.
 (28) *Edit.* sed forte dicit.
 (29) *Edit.* non video locum in caelo, ubi ponam.
 (30) *Edit.* addit quam scalam, quam machinam habebiturus sum, quae ad caelum attingat ut videam ubi ponam pecuniam

In terra (1) et sollicitus et (2) ei dando, qui fecit cœlum, et terram (3)? Serva (4) ubi vis, si invenieris meliorem (5) Christo, (6) custodi, commenda. (7). Commendo, (8) inquis, servo meo (9). Quanto melius Domino tuo (10)? Servus (11) fortassis (12) aufert (13), atque fugit; et inter tanta mala, quæ jam acciderunt, hoc optandum fuit, ut servus auferret, et fugeret, non ad Dominum suum hostes duceret (14). Multi (15) servi dominis suis repente inimici extiterunt, et eos cum (16) illo quod habebant, hostibus (17) prodiderunt. Cui ergo commendas? Iterum, inquis, servo (18) meo (19) commendo aurum meum (20). Aurum tuum (21) servo: animam tuam cui (22)? Commendo, inquis, Deo animam meam. Quanto melius (23) illi et aurum tuum, cui et animam tuam? An forte fidelis est in custodiendo animam tuam, et infidelis est in custodiendo pecuniam tuam? Non servat tibi, qui servat te? Fac ergo fidem. Servus agit ne tollat: numquid agit ne perdat? Tota fides ejus est ne te fraudet; fidem ejus attendis (24), et infirmitatem non attendis? Posuit, non latuit (25); venit alius (26), abstulit. Numquid hoc Christo quisquam facturus est? Pigritiam excute, consilium accipe: thesauriza in cœlo. Et quid dixi, pigritiam excute? quasi labor sit in cœlo thesaurizare: etsi labor esset, faciendum erat (27) et suscipiendus labor erat, et reponenda ea, quæ pro magno habemus in loco munito unde (28) ea nemo posset auferre. Non tamen dicit tibi Christus, in cœlo thesauriza (29), scalas quære (30), pennas apta (31), sed mihi in terra da, et ibi (32) servabo. In terra, inquit, mihi da, ideo

meam? Quid dicis? Vides in terra locum ubi obruis? Vides inquit. Bene satis: si securus.

- (1) *Edit.* quare pro et.
 (2) *Edit.* de Deo.
 (3) *Edit.* addit da securus Deo. Ipsi te commenda, qui tibi pecuniam in cœlo servat; quia ipse et te in terra, quandiu vivis, gubernat. Pecuniam servare vis? serva.
 (4) *Edit.* quomodo vis.
 (5) *Edit.* custodem quam Christum.
 (6) *Edit.* commenda ei pecuniam tuam.
 (7) *Edit.* inquit.
 (8) *Edit.* addit bene.
 (9) *Edit.* addit o Christianum virum!
 (10) *Edit.* servus tuus.
 (11) *Edit.* auferet.
 (12) *Edit.* et fugiet.
 (13) *Edit.* numquid Christus hoc facturus est? Multi.
 (14) *Edit.* Multi ad dominos suos servi repente.
 (15) *Edit.* cum ipso auro hostibus tradiderunt.
 (16) *Edit.* tradiderunt pro prodiderunt.
 (17) *Edit.* servo inquit meo.
 (18) *Edit.* addit novi fidei servi mei, ideoque commendo servo meo aurum.
 (19) *Edit.* addit bene satis, praefors servum tuum.
 (20) *Edit.* tuum commendas servo tuo.
 (21) *Edit.* animam meam commendo Deo meo.
 (22) *Edit.* o homo, illi.
 (23) *Edit.* et te? Laudas fidem servi tui? Etiam ego novi fidem servi mei. Tota fides ejus est, ne fraudet, ne tollat.
 (24) *Edit.* ecce posuit, et.
 (25) *Edit.* invenit alius, et tulit.
 (26) *Edit.* da Christo esurienti, thesauriza in cœlo. Numquid labor est in cœlo thesaurizare?
 (27) *Edit.* ad ponendum pecuniam tuam in loco munito.
 (28) *Edit.* nemo eam possit auferre. Cum tamen.
 (29) *Edit.* dicit tibi.
 (30) *Edit.* machinas liga, pennas.
 (31) *Edit.* Hoc dicit mihi.
 (32) *Edit.* et tibi in cœlo servo.

veni (1) pauper hic esse, ut (2) tibi dives sis. Fœs trajectitium (5). Times fraudatorem ne perdas (4). Quæris qui portet (5) quo migras? Christus tibi in utroque adest. Non (6) facit imposturam, sed facit (7) laturam. Sed Christum, inquis, ubi invenio (8)? Cum habeat fides mea, quod (9) audivi in Ecclesia; hoc didici, sic credidi, hoc Sacramento imbutus sum (10): sepultus est, resurrexit tertia die, post quadraginta dies ascendit (11) in Cœlum coram oculis Discipulorum suorum, sedet (12) in dextera Patris, in fine venturus est; quando hic enim invenio? cui dabo (13)? Noli satagere, totum audi, aut si totum audisti, totum die. Scio quia hoc accepisti, suspensus est Christus in cruce, depositus est de ligno, positus est in sepulcro, resurrexit, ascendit in Cœlum (14); sed et illud legisti (15) quia cum ejus Ecclesiam Saulus persequeretur (16) superbiens, crudelis, anhelans cædes, et Christianorum sanguinem sitiens, cum sæviret, cum persequeretur litteras portans Damascum, ut quos inveniret hujus disciplinam viros ac mulieres vinctos ad pœnas adduceret (*Act.* vi, 2) (17). Audisti quid declamavit, quem sedentem conflicis in cœlo? Recole (18) ergo quid dixit, quid audisti, quid legisti: *Saul, Saul, quid me persequeris* (19)? Paulus enim nec eum videbat, nec tangebatur (20) et tamen dicebat ille: *Quid me persequeris?* Non ait: *Quid persequeris familiam meam, servos meos, sanctos meos, adde honorem (21), fratres meos, nihil horum; sed quid ait? Quid me persequeris (22)?* id est, membra mea, pro quibus in terra calcatis caput de cœlo clamabat; quia (23) et pro pede tuo, si calcetur in terra, elamat lingua tua; non calcas pedem meum, sed calcas me (24). Quid ergo dubitas cui des (25)? Qui dixit: *Saul, Saul, quid me persequeris?* ipse tibi dicit: *Pasce me in terra (26):* Saulus sæviebat, et (27) tamen Christum persequabatur. Sic et tu in terra eroga, et Christum (28) pasceis. Nam istam questionem, qua moveris, prædixit ipse Dominus. *Com-*

- (1) *Edit.* ideo veni egere ego in terra.
 (2) *Edit.* ut sis tu.
 (3) *Edit.* Forte times.
 (4) *Edit.* aufert interrogationem, et addit et quæris
 (5) *Edit.* qui migrat.
 (6) *Edit.* faciet.
 (7) *Edit.* faciet insper et laturam.
 (8) *Edit.* invenio, inquit, in terra? Eum ibi invenio, ut dem illi? Cum.
 (9) *Edit.* audio:
 (10) *Edit.* passus est, mortuus, et sepultus.
 (11) *Edit.* in cœlos.
 (12) *Edit.* ad dexteram.
 (13) *Edit.* addit ut ad eum deferat?
 (14) *Edit.* vel legisti.
 (15) *Edit.* addit an istud nunquam audisti.
 (16) *Edit.* superbus.
 (17) *Edit.* Non audisti quid ei clamaverit.
 (18) *Edit.* Recole. Quid ergo dixit?
 (19) *Edit.* Quam Paulus nec videbat.
 (20) *Edit.* In cœlo clamant.
 (21) *Edit.* vel fratres? nihil eorum dixit. Et quid dixit?
 (22) *Edit.* ait, id est, membra mea. Pro.
 (23) *Edit.* et si pedem tuum in terra calcet aliquis, lingua tua de caritate clamat.
 (24) *Edit.* dicis: Quid ergo?
 (25) *Edit.* Qui dicis? Qui dixit Saulo: Quid me.
 (26) *Edit.* in terra Saulus serviebat.
 (27) *Edit.* et Christum in cœlo tangebatur.
 (28) *Edit.* Christum in cœlo pascis.

morebuntur, et illi qui ad dexteram ponentur, et omni dixerit: *Eamini, et deditis mihi manducare; respondebunt: Domine, quando te vidimus esurientem? et audient continuo: Cum uni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis (Matth. LXXV, 35) (1).* Si ergo non vis dare, habes quod in te accuses, nam non habes quod excuses. De divitiis ergo (2) istis dicit tibi Dominus tuus: dedi consilium (3) Saluberrimum: amas (4) eas? migra eas; et cum migraveris (5) sequeris, sequere eas inter corde (6) *Ubi enim est thesaurus tuus (7), illic erit et cor tuum (8).* Si terræ commendas thesaurum, in terra obruis et cor: cum autem in terra obrueris cor, erubescere (9) cum respondes, (quando audis *Sursum cor*) *habemus ad Dominum.* Dedi ego, inquit, salubre consilium (10) de divitiis tuis, si feceris, si audieris, si talis dives fueris, qualem describit Apostolus, ut non superbe sapias, neque speres in incerto divitiarum, facile tribuas, communices (11). *Thesaurizes tibi fundamentum bonum in futurum, ut apprehendas veram vitam.* Jam interroga (12) me, inquit Dominus tuus; ecce obmigravi in cœlum quod habeo, sive totum erogando, sive quod remansit sic habendo tanquam non habens, utens hoc mundo tanquam non utens. Tanti valet regnum cœlorum (1 *Cor. VII*) (13)? Ecce si feci hoc, tanti valet. Chare est? Charius valet. Non enim vere tale est ut tanti (14) valere debeat; in æternum vives. Qui omnes thesauros istos pro vita paucorum dierum dares, ibi verus dives eris, quia non egebis. Sed hoc agis cum esse dives vis, ne in terra egeas. Et ideo tibi exaggeras, et congeris densum lutum, quo graveris. quo premaris, quo siccato arctius concludaris (15). Ideo itaque ne egeas, quaeris advectionem multa animalia, ad victum epulas copiosas, ad indumentum (16) pretiosissimas vestes. Ne vero multa habendo tu dives (17) et Angelus pauper, qui nec equo utitur, nec rheda

(1) *Edit.* si audieras hoc aperte dic: Nolo dare et non habes unde te excusare, sed voce tua te damnare.
 (2) *Edit.* ergo tuis dicit.
 (3) *Edit.* quid facias.
 (4) *Edit.* amas divitias. Amo, inquit. Ergo migra.
 (5) *Edit.* migraveris eas, sequere eas.
 (6) *Edit.* addit cum vivis: quin ubi fuerit thesaurus.
 (7) *Edit.* ibi pro illic.
 (8) *Edit.* Si autem in terra obruis cor tuum, erubescere.
 (9) *Edit.* erubescere quia mentiris cum respondes quando audis sursum cor. Nam dicitur: Sursum cor, et continuo respondes: Habemus ad Dominum. Deo mentiris. Una hora in Ecclesia verum non dicis, Deo mentiris, quod semper hominibus facis. Dicis: Habemus ad Dominum, et in terra obrutum habes cor, quia ubi fuerit thesaurus tuus, ibi erit et cor tuum.
 (10) *Edit.* si feceris de divitiis tuis, quod audisti, si talis dives fueris qualem Apostolus dicit, non superbe.
 (11) *Edit.* ut thesaurizes.
 (12) *Edit.* interroga Deum, et Dominum tuum, et dic illic: Ecce jam migravi, Domine, in cœlum quod habeo sic habeo, tanquam si non habeam. Tanti valet.
 (13) *Edit.* quantum patrimonium meum? Charius valet.
 (14) *Edit.* tanti valet. Hoc dicit Dominus tuus, quem interrogasti de patrimonio tuo: ad tempus victurus es et postea moriturus, in regno meo nunquam moriturus, sed in æternum victurus es. Verus ibi dives eris ubi nunquam egebis.
 (15) *Edit.* Nam ideo ad subvectionem multa animalia quaeris, ne deficias, ad victum, etc.
 (16) *Edit.* pretiosas.
 (17) *Edit.* Re vera tu multa habendo dives es, et Angelus meus pauper est, nihil habet, nec equo, etc.

utitur, nec (1) implet apparatus mensam, nec ei vestis textitur, quia luce (2) vestitur (5), discere veras divitias. Tu istas (4) habere vis, ut habeas unde (5) fauces mulceas, et ventrem impleas: ille te vere divitem facit, qui tibi donat ne (6) esurias. Hoc est non egere omnino, non esurire: Nam quantumvis habeas, cum venerit hora (7) qua prandeas, vel antequam ad mensam accedas, cum esuris (8) egenus es. Postremo (9) remotis epulis anhelas superbus. Non est expletio ista indigentiarum, sed fumus curarum (10). Vide quid cogitas de divitiis istis tuis augendis. Vide si facile dormis (11) cum cogitas vel ne perdas ubi servasti, vel ut augeas quod servasti. Divitias ergo invenisti, qui requiem invenisti. Cum vigilas, augmentum divitiarum cogitas; cum dormis, latrones somnias: in die sollicitus (12), in nocte pavidus, semper mendicus (13). Verum divitem te vult facere, qui tibi promittit regnum Cœlorum. Et (14) quanti putas empturus es illas veras divitias, illam veram (15) vitam, eamque æternam? Quid? Ideo veram putas quod tanti eam empturus es, quanti paratus fuisti emere paucos istos laboriosos, et miseros dies? Aliquid (16) plus valere debet quod (17) longe majus est. Et quid faciam, inquis (18)? Totum quod habui pauperibus dedi, et quod habeo cum indigentibus communico, quid plus possum (19)? Habes (20) plus, te ipsum; te habes plus; tu es de rebus tuis; tu addendus es. Attende consilium Domini tui (21) quod dedit diviti: *Vade, vende omnia quæ habes, et da pauperibus.* Et numquid dimisit eum posteaquam dixit hoc? Et ne se ille quod amabat perdere putaret (22), primo eum securum fecit, quia non perdidit, sed condidit: *Habebis, inquit, thesaurum in cælo (23).* Sufficit hoc? Non. Et quid? *Veni, sequere me (Matth. XIX, 21)(24).* Ama-

(1) *Edit.* nec mensam honestis implet apparatus.
 (2) *Edit.* addit æterna.
 (3) *Edit.* Discere o homo dives, veras divitias appetere.
 (4) *Edit.* addit divitias.
 (5) *Edit.* unde multum manduces, quia deficiis.
 (6) *Edit.* addit in æternum.
 (7) *Edit.* hora quinta, antequam.
 (8) *Edit.* esuris et deficiis, quia miser es. Numquid Angelus sustinet? Absit, nec esuriam, nec defectionem habet Angelus.
 (9) *Edit.* his epulis.
 (10) *Edit.* cum cogitas de divitiis augendis, vide.
 (11) *Edit.* Ni fallor, ubi divitias invenisti, requiem perdidisti.
 (12) *Edit.* et in nocte.
 (13) *In editione adest transpositio verborum in hoc comitate.*
 (14) *Edit.* et putas quia tanti empturus.
 (15) *Edit.* veram et beatam vitam, quanti paratus es redimere istos miseros et laboriosos dies?
 (16) *Edit.* multo plus.
 (17) *Edit.* quod multo plus est, quia regnum cœlorum est.
 (18) *Edit.* addit ecce sancte Episcopo, monita tua audivi, consilio tuo parui, jussum Domini non sprevi, quod habui.
 (19) *Edit.* addit facere?
 (20) *Edit.* habes, adhuc tementi sum habes, tu ipso plus, tu dees rebus tuis.
 (21) *Edit.* tui fecisti? Feci, inquit. Quid mentiris? Non totum fecisti: ex una parte fecisti, ex alia nihil tetigisti. Audi quod jubet, vade, etc.
 (22) *Edit.* quod pauperibus erogavit, securum eum reddidit dicens: Et habebis.
 (23) *Edit.* numquid sufficit.
 (24) *Edit.* dicit. Amas et sequi vis eum; quis cum?

sit? sequi vis? Cucurrit, volavit; quare qua? nescio qua. O Christianum? nescis qua luit Dominus tuus? Vis dico tibi qua eum sequaris? per pressuras, per opprobria, per falsa crimina, per sputa in faciem, per (1) alaparum, et flagellorum verbera, per coronam spineam, per crucem, per mortem. Quid piger es (2)? Sequi volebas, demonstrata est via. Et tu: quis illum sequitur? Erubescere, borbate (3). Fœminæ secutæ sunt, quarum hodie natalitia celebramus. Fœminarum Martyrum (4), Tuburbitanarum solemnitate hodie celebramus. Dominus vester, Dominus noster, Dominus illarum, Dominus omnium, Redemptor vitæ nostræ, de via angusta, et aspera præcedendo stratum (5) fecit, stratum regalem, munitam (a), set puram, in qua delectaret et fœminas ambulare, et adhuc piger es? Non vis fundere sanguinem pro tanto sanguine? hoc dicit tibi Dominus tuus: prior pro te passus sum; da quod accepisti, redde quod bibisti. Non potes tu? Potuerunt pueri, et puellæ; potuerunt delicati, et delicatæ; potuerunt divites, et magni divites, qui subito irruente tentatione passionis non retenti sunt copia divitiarum, nec capti hujus vitæ dulcedine, cogitantes illum divitem finientem divitias, et invenientem tormenta, et non suas divitias præmiserunt, sed eas potius in martyrio præcesserunt. Tantis exemplis præcedentibus piger es? Et tamen festa Martyrum celebras. Natalis est hodie Martyrum; præcedam, dicis, et forte cum meliore tunica. Vide qua conscientia, ama quod agis; imitare quod celebras; fac quod laudas. Sed ego non possum. Dominus in proximo est, nihil solliciti fueritis (Philip. iv. 6). Ego, inquis, non possum; tu fontem ipsum noli timere: unde impletæ sunt illæ potes et tu impleri, si avidus accedas, si non quasi collis tumescas, sed quasi vallis humiliaris, ut impleri merearis. Non ergo nobis dura sint, fratres, maxime his temporibus abundante (b) pressura: Contemptus est a Martyribus mundus cum floreret. Vere magna laude contemptus est florens, et amatur periens. Contempserunt illi flores ejus, et tu amplecteris spinas ejus. Si migrare piger es, vel domus ruinosam te terreat. Sed insultat tibi Paganus. Unde tibi insultat Paganus? Re vera tempus est ut insultet tibi Paganus, quia implentur prædicta Domini tui. Rectius tibi insultaret, si non implerentur quæ ille prædixit. Ille Deum negat, quem colis, tu ex his quæ patitur mundus, ostende veracem, et non contristatus prædictis, gaudeas promissis. Venit enim eo tempore, quo jam mundus, ætate vergen-

(a) Vide Serm. 253, n. 1 et nullam periodum restauratam agnosces.

(b) Ingruente prima persecutione Vandalica, sermonem habitum duco post annum 427. Vide Serm. 296 a n. 6 ad 11. Sed tibi de urbis Romæ vastatione, hic Africam ipsam vastatam dicit.

(1) Edit. per alapas, et flagellorum.

(2) Edit. ecce demonstrata est tibi via. Sed dura est, inquis, via; quis per istam illam sequatur?

(3) Edit. addit erubescere: a virtute vir diceris.

(4) Edit. Suburbitarum, in animadversione autem Suburbitanarum ex Sirmondo.

(5) Edit. stratum eam vobis fecit, stratum, securam, munitam. Christus Dominus noster, qui regnat in sæcula sæculorum. Amen. sicque explicit sermo.

te, quasi ita factus, ut sciendus, abundaturus erit cladibus, et calamitatibus, et angustiis, et molestiis. Ad solatium tuum venit qui tunc venit; ne deficeret in pressuris vitæ pereuntis, atque transcurrentis, promisit alteram vitam. Antequam mundus his afflictionibus, et calamitatibus laboraret, missi sunt Prophetæ; missi sunt servi ad ægrotum istum grandem, ad genus humanum, quasi unum hominem languidum ab Oriente usque ad Occidentem distentum, et jacentem; misit Medicus potens servos suos. Ventum est ut tales accessiones venirent ægroti huic, in quibus multum laboraturus erat. Et ait Medicus: Multum laboraturus est iste ægrotus, ego sum necessaria. Jam stultus ægrotus dicat Medico: Domine, laboro ex quo venisti: Stulte non laboras de eo, quia veni, sed, quia eras laboraturus, veni. Compendio igitur, fratres, quid multa dicimus? Verbum consummans brevavit Dominus super terram (Rom. ix, 28). Bene vivamus, et pro bona vita nostra bona terræ transcurrentia non speremus (a). Vilis merces est bona vitæ terrena felicitas; non tanti valet quod hic bene vivis, quanti valet quod hic concupiscis; quamvis talia concupiscendo nec bene vivis, si vis mutare vitam, multa concupiscentiam. Servas fidem Deo, et ideo ut in terra sis felix; et hoc tibi est totum. Quare servas fidem Deo? fides tua tanti valet? tanti illam vestimas? sic illam adducis? si aliquid venale habens in terra, et cum emptore paciscaris, tu charius pretium dicis, ille vilius; tanti valet, inquis, quoniam quod vendis exaggeras; et ille: Non valet tanti, sed tanti; et da sibi minus pretium, volens vilius emere. Dominus Christus corrigit te. Dicis tu Domino tuo Christo: Domine, servo tibi fidem, et tu da mihi in terra. Stulte, non tanti valet quod vendis; etiam, nescis quod habes. Servas fidem, et quaeris terram? Plus valet fides tua, quam terra, nescis illam appetiari. Ego novi quanti valeat, qui tibi donavi; tanti valet quantum est tota terra; adde terram et cælum: plus valet. Et quid est plusquam terra, et cælum? Ille qui et terram fecit, et cælum. Conversi ad Dominum (b).]

SERMO IV.

De Natali Domini.

Sermonem num. 189 Tom. V. Maurini dolent nusquam vidisse in MS. ut loca minus integra, vel male sarta reficerent. Eundem in integritatem quam restitutum exemplavi a septem Codicibus, quorum tres sunt antiqua lectionaria, quibus in officii recitatione solemniter Monachi utebantur in choro, quos inter præstat Codex num. 106. elegantissime exscriptus manu propria Leonis Ostiensis, qui epocham, et nomen suum apposuit, et Codicem figuris ornavit. Duo alii Codices sunt Braviaria characteribus latinis sæculi XIV. ante aetatem

(a) In Epilogum arctissime cum reliquo Sermone conexum, ejusque perfectam integritatem.

(b) Sermones editi variis post hæc verbis Conversi ad Dominum subjiciunt clausulas; anceps ergo est, qua potius usus fuerit Augustinus, quoties nihil inciper addit. Vide Serm. 67, 100, 111, etc.

Urbanus V. nam Psalmos ex editione Romana legunt, non ex Gallicana, quam ille Pontifex Casinensibus praecriperat. Reliqui duo continent sermones diversorum, sicutque etiam inscribuntur. In his vero septem Codicibus una et constans est sermonis lectio, unaque inscriptio, quae cum Maurini editione concordat. Bibliotheca Medicea Laurentiana moneri extare in Cod. 1. Plut. XIV. hunc eundem sermonem integrum, ut in nostris Codicibus.

SANCTIFICAVIT nobis (1) istum diem dies, qui fecit omnem diem, de quo Psalmus (2) cantat (a) *Cantate Domino canticum novum, cantate Domino omnis terra; cantate Domino, et benedicite* (3) *nomen ejus* (Psal. xcv, 1, 2). (4) bene nuntiate de die in diem salutare ejus. Quia est iste dies de die, nisi Filius de Patre, lumen de lumine. Sed dies illo (5) qui genuit diem, qui de Virgine nascetur hoc die. Dies ergo ille non habet ortum, non habet occasum. Diem dico Patrem Deum. [Non enim esset Jesus dies de die, nisi esset et Pater Dies.] Quid est dies nisi lumen? non oculorum carnalium, non lumen, non lumina commune hominibus (6), et pecoribus, sed lumen quod Angelis lucet, lumen cui videndo corda purgantur. Transiit enim ista nox, in qua modo vivimus, in qua nobis accendantur lucernae Scripturarum, et veniet illud, quod in alio Psalmo canitur (b): *Mane astabo tibi, et contemplantor te* (Id. v, 5). Dies ergo ille Verbum Dei, dies, qui lucet Angelis, dies, qui lucet in illa Patria, unde peregrinamur, venit et carne, et natus est de Maria Virgine. Mirabiliter natus est. Quid mirabilis Virginis partu (7)? Concepit et virgo est? parit et virgo est. Creatus est enim (8) de illa quam creavit, et attulit ei fecunditatem, non corrupit (9) integritatem, Maria unde? ex Adam. Adam unde? de terra (10). Si Adam de terra, et Maria de Adam, ergo et Maria terra. Si (11) Maria terra, agnoscamus quod cantamus: *Veritas de terra orta est*. Quale nobis beneficium praestitit (c). *Veritas de terra orta est? et justitia de caelo prospexit* (Id. lxxvii, 12). *Judam enim, sicut dicit Apostolus, ignorantes Dei justitiam, et suam volentes constituere, justitia Dei non*

sunt subjecti (Rom. x, 3). Unde potest homo esse justus? a semetipso? Quis pauper sibi dat panem? quis nudus cooperitur, nisi acceperit vestem? [Justitiam non habebamus; peccata hic sola erant.] Unde justitia? quae justitia sine fide? *Justus enim ex fide vivit* (Id. i, 17). Qui sine fide se dicit justum, mentitur (1). Quomodo non mentitur in quo non est fides? si vult verum dicere convertat se ad veritatem. Sed (2) longe erat. *Veritas de terra orta est*. Dormiebas, venit ad te; stertebas, excitavit te; viam tibi fecit per se, ne perderet te. Ergo (3) quia veritas de terra orta est, Dominus noster Jesus Christus de Virgine natus est; *Justitia de caelo prospexit* (4), ut haberent homines justitiam non suam, sed Dei. Quamquam dignationem! Qualis praecessit indignatio! Indignatio quae praecessit? Mortales eramus, peccatis (5) premebamur, poenas nostras portabamus. Omnis homo, quando nascitur, inchoat a miseria. Noli querere prophetantem; interroga nascentem, et vide fontem. Cum (6) ergo ista esset in terra magna Dei indignatio, qualis subito facta est dignatio? *Veritas de terra orta est*. Creavit omnia, creatus est inter omnia; fecit diem, venit in diem; erat ante tempora, signavit tempora. Dominus Christus in aeternum sine initio apud Patrem (7); [et tamen hoste quare quid est. Natalis est. Cujus? Domini. Habet Natalem? Habet. In principio Verbum, Deus apud Deum, habet natalem? Habet.] Nisi haberet ille humanam generationem, nos non perveniremus ad divinam regenerationem: natus est, ut renasceremur. Nemo dubitet renasci, Christus natus est: generatus est, non regenerandus. Cui enim necessaria erat regeneratio, nisi cujus est damnata generatio? Fiat haec in cordibus nostris misericordia ejus. Portavit eum Mater in utero, portemus (8) in corde; gravidata est Virgo incarnatione Christi, gravidentur pectora nostra fide Christi; peperit (9) Salvatorem, pariamus laudem. Non simus steriles; animae nostro secundae sint Deo. Generatio Christi a Patre sine Matre (10); generatio Christi a Matre sine Patre: ambae generationes mirabiles. Prima generatio aeterna, secunda temporalis. [Quando natus est de Patre? Quid est quando? Queris ibi quando, ibi, ubi non invenies tempus? Noli ibi querere quando. Iffe quere quando: Quando de Matre bene queris. Quando de Patre non bene queris; natus est, et non habet tempus;] natus est aeternus de aeterno, coaeternus. Quid miraris? Deus est. Fil consideratio Divinitatis, et perit causa admirationis, [Et quomodo

(a) Versio Itala habet: *Cantate Domino, benedicite nomen ejus, bene nuntiate diem de die salutare ejus*. Ideo Maurini opinati sunt hunc Psalmi versum a Mss. ad hanc lectionem restitui posse. At Codices nostri conjecturae illi stabilitione non sufficiunt. Sed annotat Cl. Salmer in sua veteri versione Biblicorum, semel tantum usum fuisse Augustinum lectione illa, caeteris autem in locis semper scripsisse *de die in diem, vel de die ex die*.

(b) Singularis prorsus hic locus. Licet enim in Psal. 36, 58, 148, et in Tract. 34 in Joan. legatur: *Mane astabo tibi, et contemplantor*; hic tamen solum additur pronomen *te*.

(c) Diverse interjungitur in editis: praecedit enim interrogatio.

(1) Edit. addit Fratres.

(2) Edit. canit.

(3) Edit. nominat.

(4) Edit. benedicite.

(5) Edit. hunc genuit diem, qui de Virgine natus est hodie.

(6) Edit. cum pro et.

(7) Edit. concepit.

(8) Edit. de ca.

(9) Edit. addit ejus.

(10) Edit. legitur: Si Maria de Adam, et Adam de terra,

legit, etc.

(11) Edit. si autem.

(1) Edit. aut sine interrogatione quoniam mentitur.

(2) Edit. Longe enim veritas est. Dormiebas, venit ad te, gravi opprimebaris somno, excitavit te.

(3) Edit. Ergo veritas de terra orta est, quia Christus de Virgine natus, etc.

(4) Edit. ut per justitiam homines respicerent qui per injustitiam desiquierunt. Mortales, etc.

(5) Edit. opprimebamur.

(6) Edit. haec esset.

(7) Haec omnia desunt in editione pro quibus hoc solum legitur: habet et natalem in principio Verbum, qui nisi, etc.

(8) Edit. et nos in corde.

(9) Edit. addit Virgo.

(10) In editione pro verbis Generatio Christi habetur, etc.

dicimus, natus est de Virgine; magna res! miraris? Deus est; noli mirari:] transeat admiratio, (1), accedat laudatio. Fides adit; crede (2) quia factum est. [Si non crederis illud factum est, tu remanes infidelis. Dignatus est homo fieri, quid quaeris amplius?] Parvae pro te humiliatus est Deus? Qui Deus erat, homo factus est; angustum erat diversorium, involutus pannis in praesepe positus (3): audistis cum Evangelium legeretur. Quis non (4) miretur. Ille, qui mundum (5) implebat, in diversorio locum non (6) inveniebat; in praesepe positus (7) cibaria nostra factus est. Accedant ad praesepe duo animalia, duo populi (8): agnovit enim bos possessorem suum, et asinus praesepe Domini sui. Attendo ad praesepeum; noli erubescere (9) esse jumentum Domini. Christum portabis, non errabis (10); ambulans per viam, [sedet supra te via. Meministis asellum illum adductum ad Dominum? Nemo erubescat, non sumus.] Sedeat supra nos Dominus, et quo vult nos (11) vocet. Jumentum ipsius (12) sumus, ad Jerusalem (13) imus. Ipso (14) sedente non (15) premimur, sed elevamur; ipso ducente non (16) erramus, ad illum imus, per illum imus, non perimus.

SERMO V.

Habitus Carthagine ad (a) Mensam B. Cypriani sexto Idus Septembris de eo, quod Apostolus ad Galatas dicit: Fratres, si praecipuus fuerit homo in aliquo delicto, vos qui spirituales, etc.

Non adhuc vulgati sequentes sermones classem alteram constituentes nunc primum lucem aspiciunt, habitari, ut opinor, vindices quotquot in Augustini lectione tantisper versati fuerint. Primum hunc exscripsi ex cod. 17, de quo supra, eundemque signavi titulum quem in cod. praefert. In bibliothecis editis non reperi, eumque si adamaveris inserere sermonibus Editionis Maurinae, praepones serm. 164. Ex hoc fonte hausisse Florum sententias ad priores versiculos capit. 6. epistolae ad Galatas explanandos ipsius commentarium legentibus patet. Maurini sermonem hunc ignorantes ex laudato serm. 164 eadem transtulisse Florum censuerunt; sed ibi de proprio et alieno onere ferendo tantum agitur, hic autem sex priores versiculos exponuntur, et Flori commentarium ab hac expositione non abhorret.

I. RECOLITE commemorantem Epistolae apostolicae

(a) Quae fuerit Carthagine B. Cypriani mensa videtur in serm. 310. n. 2.

- (1) Edit. ascendat.
- (2) Edit. quod pro quis.
- (3) Edit. positus est.
- (4) Edit. admiretur.
- (5) Edit. implet.
- (6) Edit. invenit.
- (7) Edit. cibus noster.
- (8) Edit. cognovit.
- (9) Edit. Dei esse jumentum.
- (10) Edit. ambulans per viam, sedet super te.
- (11) Edit. dirigat pro vocet.
- (12) Edit. siuus.
- (13) Edit. eamus.
- (14) Edit. inspiciente.
- (15) Edit. opprimemur.
- (16) Edit. errabimus, per ipsum ad ipsum eamus, ut cum nato hodie puero in perpetuum gaudeamus.

lectionem: *Fratres, inquit, si praecipuus fuerit homo in aliquo delicto, vos qui spirituales estis, instruite huiusmodi in spiritu lenitatis, intendens se ipsum, ne et tu teneris. Alter alterius onera portate, et sic adimplebitis Legem Christi. Qui enim putat se esse aliquid, cum nihil sit, se ipsum seducit. Opus autem suum probet unusquisque, et tunc in semetipso tantum habebit gloriam, et non in altero. Communiceat autem qui catechizatur verbum ei, qui se catechizat in omnibus bonis. Nolite errare, Deus non subannatur; quod enim seminavit homo, hoc et metet; quia qui seminaverit in carne, ex carne metet corruptionem; qui autem seminaverit in spiritu, de spiritu metet et vitam aeternam. Bonum autem facientes non infirmemur; tempore enim suo metemus infatigabiles. Itaque dum tempus habemus, operemur bonum ad omnes, maximo autem ad domesticos fidei (Galat. vi, 1, et seq. iuxta Italiam versionem). Iluc usque recitatum est de Epistola Pauli: huc usque vobis tanquam lector fui. Sed, fratres mei, si intellectus est lector, cui rei necessarius est disputator? Ecce audivimus, intelleximus, faciamus et vivamus. Et quid opus est vestram onerare memoriam? tenete ista et inde cogitate. An forte movet aliquem vestrum quomodo intelligendum sit quod ait: *Invicem onera vestra portate*, et paulo post ait: *Unusquisque proprium onus portabit*? Dicitis enim in cordibus vestris qui tamen hoc advertistis: Quomodo invicem onera nostra portamus, si unusquisque propriam onus portabit (b)? si invicem onera nostra portamus? Fateor, questio est. Pulsate, et aperietur vobis: pulsate intendendo, pulsate studendo, pulsate etiam pro nobis, ut aliquid dignum vobis dicamus, orando: ita pulsantes adjuvatis nos, et cito ista questio soluta erit. Utinam quam cito solvetur, tam efficaciter quisque quod intellexerit operetur? In pondere infirmitatis *Invicem onera vestra portamus*: in ratione pietatis *unusquisque proprium onus portabit*. Quid est quod dixi? Omnes homines quid sumus nisi homines, ac per hoc infirmi, et qui omnino sine peccato non sumus? In hoc enim *Invicem onera nostra portamus*. Si enim tedium passus fueris ad peccatum fratris tui, et ille ad tuum, negligitis invicem, et facitis vera grande peccatum. Si autem quod ille non potest toleras tu, et quod tu non potest toleret ille, invicem onera vestra portatis, et quia invicem onera vestra portatis, impletis legem sacratissimam charitatis. Ipsa est enim Lex Christi; lex charitatis est Lex Christi. Ideo venit quia nos amavit, et non erat quod amaret, sed amando amabiles fecit. Audistis quid sit, *Invicem onera vestra portate, et sic adimplebitis Legem Christi*. Quid est ergo *Unusquisque proprium onus portabit*? Unusquisque pro peccato suo rationem reddet; de peccato alieno nemo redditurus est rationem. Habet quisque causam suam; Deo redditurus est rationem suam. Sed et ipsi Praepositi, qui rationem reddunt de gregibus Christi, de peccato suo rationem reddunt, si*

(b) Fortasse abundat in Codice haec altera interrogatio.

neglexerint de gregibus Christi. Ergo, fratres, *Si præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos qui spirituales estis, quicumque estis qui spirituales estis, instruite hujusmodi in spiritu lenitatis.* Et si clamans, intus ama; hortaris, blandiris, corripis, sævis; dilige et quidquid vis fac. Non enim pater odit filium; et tamen pater, si opus est, verberat filium, incutit dolorem ut tueatur salutem. Illoc est ergo *In spiritu lenitatis*: si enim *Præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto* et dixeris: Non ad me pertinet; et dixeris tibi: Quare ad te non pertinet? et responderis mihi: *Quia unusquisque proprium onus portabit*: respondebo tibi: Certe libenter audistis, et intellexistis: *Invicem onera vestra portate.* Ergo si *præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto*, tu qui spiritualis es, instrue hujusmodi in spiritu lenitatis. De peccato quidem suo ipse redditurus est rationem, quia *Unusquisque proprium onus portabit*: sed tu vulnus illius si neglexeris, de peccato negligentia tuæ malam redditurus es rationem: ac per hoc si invicem onera vestra non portaveritis, malam rationem habebitis in eo quod *Unusquisque proprium onus portabit*. Facite illud ut invicem onera vestra portetis, et parcit vobis Deus quod unusquisque proprium onus portabit. Si enim portabis onus alterius, quando præoccupatur in aliquo delicto, ut in spiritu lenitatis instruas eum, venies ad eum locum ubi audisti: *Unusquisque proprium onus portabit*: et bona conscientia dicis Deo: *Dimitte nobis debita nostra.* Ergo, fratres, mementote *Si præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto*, non transeuntes accipias, homo: potuit enim dicere: *Si præoccupatus fuerit quispiam, si præoccupatus fuerit quicumque.* Non hoc dixit, sed dixit, homo. Valde autem difficile est, ut non in aliquo delicto præoccupetur homo; quia quid est homo? Sed spirituales isti, quos admonuit, ut in lenitate instruant eum hominem, qui delicto fuerit præoccupatus, forte dicebant in cordibus suis: *Portemus onera eorum qui præoccupantur delictis, quia nos non habemus quid in nobis ipsi portare possint.* Audi, quia non debes esse securus, sequentia verba: *Vide, intendens te ipsum, ne et tu tenteris.* Ne superbirent spirituales, ne se extollerent; quamquam si sunt spirituales non se extollent; timeo ne propterea se extollant, quia carnales sunt; tamen attendat et spiritualis, ne et ipse tentetur. Numquid enim quia spiritualis est, homo non est? numquid quia spiritualis est, non portat corruptibile corpus quod aggravat animam (*Sap. ix, 45*)? Numquid quia spiritualis est, finivit hanc vitam, quæ *Tota tentatio est super terram* (*Job, vii, 1, juxta Italiam*)? Ergo bene illi dictum est, omnino bene: *Intendens te ipsum, ne et tu tenteris.* Et cum admonuisset illos, id est, spirituales, intulit continuo generalem illam sententiam: *Alter alterius onera portate, et sic adimplebitis Legem Christi.* Quid est alter alterius? Carnalis portet onus alterius carnalis; Spiritualis portet alterius spiritualis: *Invicem onera vestra portate*; peccata vestra invicem nolite negligere: apud quos fiducia est

vobis, arguite; apud quos arguendi fiducia non fuerit, admonete (*2 Cor. vii, 4*); et si hoc necesse est, ne quisquam peccet, orate, rogato. An forte humiliavi vos, quia dixi, rogato? Apostolum audite: *Præcipientes autem, inquit, et rogamus, ne in vacuum gratiam Dei suscipiatis* (*Id. vi, 1, ex Italia*). Medicus si vires invenerit in agrotto, corripit; si autem vires non invenerit, et timet ne sub amaritudine correctionis forte deficiat, supplicat, rogat ut audiat, faciat, et vivat. Constat ergo propter hoc dixisse Apostolum, *Invicem onera vestra portate*; quia spirituales admonerat, et dixerat: *Intendens te ipsum, ne et tu tenteris*; ne tantum sibi arrogaret iste spiritualis, ut putaret se non habere onus, quod debeat ab altero supportari. Audi ipsum rursus propter typhum, propter tumorem, propter inflationem, audi ipsum iterum: *Qui enim putat se esse aliquid, cum nihil sit, se ipsum seducit.* Non potuit dici melius, *Se ipsum seducit.* Non in omnibus diabolus est accusandus; aliquando enim ipse homo diabolus suus est. Cur enim cavendus est diabolus? Nempe idea ne te seducat. Nonne ergo tu ipse es diabolus tuus, quando te ipsum seducis? Quid deinde? *Opus autem suum probet unusquisque, et tunc in semetipso tantum habebit gloriam, et non in altero.* Quando facis aliquid boni, si propterea tibi placet, quia laudat te alter; si autem alter te hinc non laudaret, in faciendo opere bono deliceres destitutus vocibus laudatoris: in altero habes gloriam, non in te ipso. Si laudat, facis; si forte bonum opus tuum displicerit homini stulto, non facis. Nonne vides homines res suas confundentes histrionibus, et nihil pauperi porrigentes, quam multorum ore laudantur? Numquid ideo bonum est quod faciunt quia laudantur? *Expurgiscere tandem: Laudatur peccator in desideriis animæ suæ.* Omnes æcliamastis, quia Scripturam sanctam, unde testimonium commemoramus, nostis. Audiant et qui nesciunt. Scriptura sancta dixit, Scriptura sancta prædixit, quoniam *Laudatur peccator in desideriis animæ suæ, et qui iniqua gerit, benedicitur* (*Psal. ix, 24*). Modo jam si laudatur peccator in desideriis animæ suæ, et qui iniqua gerit benedicitur, quare laudatores. Dilatante te desideria mala? fac iniquitates quotidie ad explenda desideria tua, et quære laudatores. Mihi crede, non invenis, nisi adulatores, aut seductores. Quomodo seductores, quomodo adulatores? Debeo verborum meorum reddere rationem. Adulatores sunt qui sciunt te male facere, et tamen laudant; qui vero ideo te laudant malum facientem, quia bonum putant esse quod facis, non sunt adulatores, quia ex animo laudant, sed sunt seductores, quia ad illa mala facienda te suarum laudum frequentatione seducunt, et respirare non sinunt: is enim in auras inanes, putas bonum esse quod facis; præcipitas bona tua; exinanis domum tuam; nudos relinquis filios tuos: laudes illæ insanum fecerunt; curris, manus moves, favores accipis, ad os ponis, fundis domum, et colligis ventum. Quomodo, inquis, sunt isti seductores mei qui me ex animo laudant? Ideo sunt seductores tui, quia

prius errando fuerunt et sui. Itane vero scalas ad te ponere laborabit, ut non te seducat, qui se ipsum seducit? Ergo *Laudatur peccator in desideriis animæ suæ, et qui iniqua gerit, benedicitur*. Cave talam laudatorem, vita hujusmodi benedictorem. Imo tu bonum fac. Sed inquis, displicebo tali illi, si fecero: et displiceo illi, et placeo Deo. Si enim illi displicueris et Deo placueris, in te ipso habebis gloriam, et non in altero. Sed detrahunt mali bonis, et amatores hujus sæculi maledicunt contemptoribus sæculi, dicunt opprobria, querunt quid reprehendant; mox ut aliquid mali dictum fuerit, continuo credunt; si aliquid boni dictum fuerit, credere nolunt, et turbatur cor tuum, ut deficias in bono faciendo, quia non est inventus laudator, vel adulator, vel deceptor. Et non tibi sufficit testimonium conscientie tue? In theatro peccatoris tui, sub oculis Dei quare turbaris: obsecro te, quare turbaris? Quia multa dicuntur de me mala. Hoc dicis? non turbaberis in navi cordis tui, nisi Christus dormiret (a). Audisti cum Evangelium legeretur: *Irruit magna tempestas, et navis turbatur, et operiebatur fluctibus; quare? quia Christus dormiebat (Matth. viii, 24)*. Quando dormit Christus in corde tuo, nisi quando oblivisceris fidem tuam? Fides Christi in corde tuo tanquam in navi Christus est. Audis opprobria, fatigaris, turbaris: dormit Christus. Excita Christum, excita fidem tuam. Habes quid facias vel turbatus: excita fidem tuam, evigilet Christus, et loquatur tibi: turbant te opprobria? quare non ergo prior audivi pro te? Hoc tibi dicit Christus, sic te alloquitur fides tua. Audi illam, et vide quia si te alloquitur sine fide oblitus es, quia *Pro nobis passus est Christus (1 Petr. iii, 21)*? et antequam pro nobis tanta mala pateretur, audivit opprobria? Demoniam ejiciebat, et dicebatur ei: *Demonium habes (Joan. viii, 48)*. De illo per Prophetam dictum est: *Opprobria exprobrantium tibi ceciderunt super me (Psal. lxxvii, 12)*. Excita ergo Christum, et dicit tibi in corde tuo: *Cum vobis detrazerint homines, et dixerint omnia mala aduersum vos propter me, gaudete et exultate, quoniam merces vestra copiosa est in caelis (Matth. v, 41, ex Itala)*. [Credo quod dictum est, et sit in corde tuo tranquillitas magna.] Si ergo *Putat se esse aliquid homo, cum sit nihil, se ipsum seducit; opus autem suum probet nunquamque, et tunc in semetipso gloriam habebit, et non in altero*. Sive laudet, sive reprehendat, tu in semetipso habes gloriam, quia gloria tua Deus tuus est in conscientia tua, et crux similis virginibus sapientibus, quæ tulerunt oleum secum in vasis, ut non in altero haberent gloriam, sed in se ipsis (Matth. xxv, 8). Nam illæ, quæ non tulerunt oleum secum, mendicaverunt ab ipsis, et extinctæ sunt lampades earum et dixerunt: *Date nobis de oleo vestro*. (b) nisi, laudate opera nostra, quia non nobis

(a) Ad cognoscendam liturgiam Carthaginensem vide eo die lectum fuisse de capite 8. Epistolæ ad Galat., et de cap. 8. Evang. Matth.

(b) Hunc eundem Matthei locum sæpe de inani gloria interpretatur et S. Doctor. Vid. eam. in Psal. 140. n. 13.

sufficit conscientia nostra? Quod obsecrum videbatur in apostolica lectione, sicut Dominus donavit, exposui. Cætera plana sunt, non querunt expositionem, sed factorem. Ut autem quod audivimus facimus, ipsum rogemus, sine cujus adiutorio facere nihil boni poterimus, quoniam ipse dixit suis Discipulis: *Sine me nihil potestis facere (Joan. xv, 15)*. Conversi ad Dominum, etc.

(a) Et post Sermonem.

Quia plebs postulavit ut ante diem Natalis beati Cypriani non proficisceretur, adjecit: Vere dico Charitati Vestræ, quia nostrum desiderium, et querelas etiam per literas ferro non possumus; sed quia hoc, quod petitis, jam jussit et sanctus Senex, sic concludo sermonem: Natalis beati Cypriani jam propinquat; propter eam solemnitatem in me retinendo violenti esse voluistis; ergo qui verbo studemus, bonum est ut etiam corpore jejunemus.

SERMO VI.

(b) De pluribus Martyribus.

Ex Cod. n. 12, cui titulus Sermones Augustini et aliorum, prædit hic Sermo Augustini quidem nomine insignitus, et genuinis ejusdem scriptis permixtus. In bibliothecis editis, quas adire licuit, nulla occurrat sermonis istius memoria. In Maurina editione collocatis post sermonem 526. Exordium, et sententiæ in eo posita iterantur serm. 286. et ferè hædem verbis. Vide etiam serm. 328, n. 2, post medium.

MARTYRUM nomen græcùm est, latine testes dicuntur.

(a) Hujusmodi additiones frequentes sunt in sermonibus editis. Prima autem verba sunt alicujus notarii, vel exceptoris. Porro ex hoc loco confirmatur, quod Possidius in Augustini vita testatus est, sæpe Episcopos, et populum, apud quos S. Doctor diversabatur, non solum fuisse deprecatos, sed cum insuper ad sermocinandum adgressis: quod eximium argumentum est probatissimæ scientiæ, florentisque famæ illius incliti.

(b) Licet sermonis inscriptio sit indiscriminatim de *Pluribus Martyribus*, certus tamen hic laudari Martyres constat ex actorum lectione, quæ præcessisse dicitur his verbis: « Quando sanctorum passio legebatur. » Arbitror autem hic locutum fuisse Augustinum de Martyribus Carthagenensibus, quorum meminit in Breviculo Collationis diei tertie c. 17 ubi hæc leguntur: « Constitabantur in passionibus suis se collocant, et Dominicum egisso. » Eos XLVIII. fuisse narrat Optatus Milevitaneus, Balutius, et Ruinartus, et martyrium subisse pridie Idus Februarii an. 304. Et revera collecte hic exprobrantur a iudice veluti unica reatus causa, easque Martyres cum gratiarum actione se peregrisse fatentur. Vix autem credibile est nullum sermonem habuisse Augustinum de his Martyribus tota Africa celebratissimis, cum Carthaginense Calendarium recensent quinque distinctas istorum solemnitates, quibus deinceps et sexta accessit postquam Justinianus Imperator in suis aedibus templum extruxit inclitæ Virgini Primæ, ut refert Procopius (de ædific. Justinian. extract. 8), quam inclitam Baronius ex his Martyribus unam fuisse tenet. In editis autem huc usque collectionibus desiderabatur aliquis sermo de his Martyribus, quem duo Codices Casinienses 12 et 17 servabant, Carthagine fortassis habitum, ubi celebrorum eorum memoria compulsi Augustinum, ut peculiari coercionem moneret fideles, ne in ebrietates, et comessationes dilaberent nimia gestientes lætitia. Sic enim dicebat suam fecit: « Celebramus Martyrum dies, honorando Martium passionem, non amando potiones: » quod etiam fere similibus verbis in solemnitatibus Divi Cypriani Carthagine monuit, et in festivitate viginti Martyrum Hypone Regio celeberrima. Porro ubi res ista se habet, falsitatis arguendus erit Collector Donatista apud Optatum,

ur : si ergo testes sunt, pro testimonii sui veritate tanta perpeasi sunt. Serviebat veritas Deo, mentiebatur iniquitas sibi. Sic enim scriptum est; corpus Christi loquitur in Psalmo, quod est Ecclesia *Et surrexerunt mihi testes iniqui, et mentita est iniquitas sibi* (Psal. xxvi, 12). Testes et testes; testes iniqui, et testes justi; testes diaboli, et testes Christi. Utriusque testis genus vidimus, expectavimus, audivimus cum beatorum Martyrum, quorum dies solemnitas agitur, passio legebatur. Interrogati, responderunt collecta se egisse, quia Christiani essent. Hoc est testimonium veritatis. Iudex dicebat: Quoniam de scelere confessi estis. Hoc est testimonium iniquitatis. Prædicabatur Deus, et vocabatur scelus. In prædicatione Dei obediebat veritas Deo; in appellatione sceleris mentiebatur iniquitas sibi. In ipsa enim quod dicebat, revertebatur, et falsum scelus vero scelere damabatur. Non faciebant scelus Martyres nostri; non faciebant scelus Christi Martyres congregando se in collecta ad laudandum Deum, ad audiendam veritatem, ad sperandum Regnum Cælorum, et contemnendum præsens nequissimum sæculum. Non faciebant isti scelus. Hac pietas vocatur. Hujus rei nomen religio est. Hujus rei nomen devotio est. Hujus rei nomen verum testimonium est. Quod ergo scelus faciebant qui de pietate confessos insuper occidebant? Illum et illum, ait iudex, iniquitatis, testis falsitatis, illum et illum et illum gladio animadverti placet. Ecce scelus. Audi et vocem pietatis: Deo gratias, dixit testimonium primus (a). Primus clausit testimonium victoria perpetua. Credo quod advenit Charitas Vestra, quando Sanctorum passio legebatur, qui primus confessus est; primus vocabatur ante novissimum; victoria in fine perpetua. O victoria sine labe! o finis sine fine! Quid est enim victoria perpetua, nisi victoria sine fine? Hoc est vincere carnis illecebras, vincere perversi iudicis minas, vincere corporis dolorem, vincere vitæ amorem. Dicam si potero, Domino adjuvante, fratres mei, quod sentio: in sanctis Martyribus amor vitæ amore victus est vitæ. Qui acclamastis, intellexistis, sed propter eos qui non intellexerunt, patimini me qui intellexistis,

et Balutium (tom. 1. Miscell. p. 14 edit. 1701.), qui in suis additamentis refert, Martyres sanctos famis atrocitate adhuc in custodia detentos occubuisse; siquidem iudex nonnullos saltem eorum gladio hic jubet animadverti. Baronius, et Ruinartus jam additamenta illa rejecerant Mensurii, et Cassiliani historiam improbant; non igitur abs re si auctor Donatista in uno falsus, etiam in cæteris falsus extiterit. Denique Codices Colbertinus, Compediensis, et Pratellensis quibus Ruinartus usus est, et additamentis illis destituuntur, at in actorum titulo inscribunt sanctos illos Martyres diebus locisque diversis sanguinem suum fuisse. Ex quo titulo etiam illud cognoscere datur, cur discretis anni diebus Sanctorum illorum memoria sigillatim ageretur Carbagine. Cassinensibus ergo codicibus acceptam referamus veridicam martyrii historiam, quæ et illorum codicum fidem astruit.

(a) Aliquid hic positum per figuram, quam rethores notatorem nominis dicunt, verba illi vincere, et victoria loties iterata forsitan evincunt. In sermone enim 325 de Fidentio et Victoria per eandem figuram dixit S. Doctor: «Initium a Fide, illis ad Victoriam.» Certum est autem unam ex his Martyribus Carbaginensibus nominari Victoriam, cui nisi mea me fallat opinio, antiquum hoc loco interpretatur Augustinus.

paulisper aperire quod dixi. Hoc dixi: in sanctis Martyribus amor vitæ amore victus est vitæ. Amando vitæ contempserunt vitam. Quia amando argentum contemnit argentum? Quis amando aurum contemnit aurum? Quis amando prædia contemnit prædia? Nemo contemnit quod amat. Invenimus Martyres, qui amaverunt vitam, et contempserunt vitam. Non pervenirent ad illam, si non calcarent illam. Noverant quod agebant, qui erogando acquirebant. Ne putetis eos, charissimi, consilium perdidisse, quando vitam amabant, et vitam contemnebant; non consilium perdididerunt. Semina spargebant, et messem querebant. Video agricolæ consilium, et cognosco in Martyribus sapientiam. Agricola amando triticum spargit triticum (a). Qui nescis quid faciat semina:or, forte corripies illum, et dicis: Quid agis, insane? quod tanto cum labore collegisti, proferas, spargis, ab oculis tuis auferas, in terram projecis, insuper olivæ? Respondet tibi: Amo triticum, ideo projicio triticum; si non amarem, non projicerem; ovescens volo, non pereat. Ecce quod fecerunt Martyres nostri incomparabiliter sapientiores agricolis. Pauci enim grana spargunt seminatores, et colligunt multa messores. Sed et quod spargunt, et quod colligunt habet finem. Quod spargitur non est multum, multum est quod colligitur, tamen utrumque finitur. Et volebatis ut Martyres nostri spargerent vitam quandoque mortem fluiendam, ut acciperent vitam, quæ non habet mortem? Boni sœneratores, boni seminatores, qui multiplicat Deus est. Ipse multiplicat et in agro fruges; ipse quidquid de terra gignitur nutrit. Grana multiplicare Deus potest, Martyres suos servare non potest? Ecce dico vobis, audite quod audierunt. Audistis et vos modo cum Evangelium legebatur; quid eis promissum sit, accepistis: (b) Tradent, inquit, vos in conciliis, et in synagogis suis; flagellabunt vos, et ex vobis occident: dico autem vobis: Capillus de capite vestro non peribit, et in vestra patientia possidebitis animas vestras (Matth. x, 19; et Luc. xxi, 18, 19). Possidebitis, et non perditis. (c). Nemo enim ibi persequitur inimicus; nemo moritur amicus. Ibi eritis ubi perpetuus dies non habet hesternum præcedentem, nec crastinum consequentem. Ibi eritis boni sœneratores, quo vos diabolus sequi non potest. Ferte ad tempus; gaudete in æternum. Dura sunt quæ toleratis, sed magnum fructum habet quod seminatis. Legite quid de vobis, cum seminaretis, dictum est: *Erunt ibant et stabant mittentes semina sua* (Psal. cxxv, 6, 7). Quo fructu? quo fine? qua consolatione. *Venientes autem venient in exultatione por-*

(a) Eandem hanc similitudinem reperies serm. 551. n. 1.

(b) Duo Scripturæ testimonia hoc loco permixta sunt, quavis de Evangelio eo die in liturgia posito se dicere profiteatur Augustinus. Scilicet hoc illud est, quod cum Cl. Sabatier (pæfat. ad vers. Antiq. Biblior.) annotavi in primo sermone, SS. Patres non semper recte esse Scripturæ textus ex libris, sed quandoque solum retinuisse verborum sensum, quandoque compendium exhibuisse, quandoque prout suggererat memoria protulisse, quandoque etiam textus similes confudisse, quod factum hic rides.

(c) Hanc sententiam sextentis in locis iteratam reperies, præsertim in sermonibus de Martyribus.

tantes manipulos suos. De manipulis istis coronæ sunt. Celebratus ergo Martyrum dies honorando Martyrum passiones, non amando postiones. Conversi ad Dominum, etc.

SERMO VII.

De Sancto Joanne Baptista.

Est hic Sermo in quatuor codicibus MS. Cassinensibus, in Cod. videlicet n. 12, et in tribus lectionariis sæculi XII. constanter Augustino nuncupatus. In bibliotheca vero Leopoldina Blandinii tribuitur auctori anonymo. Sermonis exordium excerpti ex cod. 12, brevium enim legitur in Leopoldina, et lectionariis forsitan ex eo, quod alienum tantisper visum fuerit ab hac festivitate. At clausulam a lectionariis positam retinui, ne mutilus prodiret sermo; Codex enim 12. clausulas loco subdit questionem de verbo et voce, quæ et lacunis intercepta, et insoluta omnino ab incurioso librario relicta fuit. Cæterum hujusmodi immutationum in lectionariis frequentium exempla passim afferunt Editores Maurini, qui in serm. 41. de verbis Isaïæ. c. 53. hæc scite annotant: « Nam qui in Ecclesia legendi essent Augustini tractatus, necessarii plerumque decurtabantur, usque exordium aptabatur, et idonea conclusio. » Possidii Indiculus plures enumerat (c. 8. 9. 10.) de hac festivitate sermones, quos inter accensendos esse hunc, et sequentem confirmant jam edita Maurini Tom. V. n. 288, 293. et seqq.; nam cum iis sæpe coherent horum sermonum verba, et sententiæ. In illa autem editione hunc inseres post Sermonem 293, etique VIII. de Nativitate S. Joannis Baptistæ.

QUONIAM (a). Voluit Dominus hodierno die reddere Charitati Vestræ vocem et præsentium nostram, et hoc fecit ipse non secundam dispositionem nostram, sed secundum voluntatem suam, agimus ei gratias vobiscum, et reddimus vobis sermonis obsequium, quod est ministerium nostrum, in quo nos servire vobis et oportet, et decet. Vestrum est autem, charissimi, dispensationem quæ levemente servorum Dei accipere cum charitate et illi gratias agere nobiscum (b), qui nobis donavit hunc diem simul agere vobiscum. Unde ergo loquimur hodie, nisi de illo cuius natalis est hodie? Joannes ergo sanctus natus de sterili, Præcursor Domini nati de Virgine, factus est Domini sui saluator, ex utero annuntiator. Hic Joanni mater sterilis, quæ parere non noverat, Salvatoris autem mater virgo unde pareret non habebat: genuit sterilis præconem, virgo peperit judicem. Sed multos præcones Dominus ipse Jesus Christus ex utero virginis venturus ad homines præmiserat ante se. Omnes Prophetæ ab ipso præmissi sunt, sed ipse in illis loquebatur; qui venit post illos erat

(a) In Leopoldina, et lectionariis exordium sic se habet: « Sollemnis dies hodie, fratres charissimi, de Nativitate S. Joannis Baptistæ, et præcursoris Domini illuxit. Quid, inquam, et primæ admiror, o charissimi, nativitatem Salvatoris, an Præcursoris? Hic Joanni mater sterilis, quæ parere non noverat, etc. »

(b) Fortasse hæc verba indicant se loqui ex tempore, et extra suam Ecclesiam: nimis enim officiose diceret, si tuos alloqueretur

ante illos. Cum ergo multos præcones ante se miserit Dominus, quid tantum iste meruit? quid tantæ excellentiæ amplius habuit, cuius natalis hodie commendatur? Nam neque hoc sine signo ejusdem magnitudinis est ut non lateat dies natalis ejus, sicut non latet dies natalis Domini ejus. Alii Prophetæ quando nati fuerint ignoramus, de Joanne nescire non licuit quando natus sit. Etiam hinc magnum ipsius meritum apparuit, quia cæteri prænuntiaverunt Dominum, et videre desideraverunt, et non viderunt, et si viderunt in spiritu, futurum viderunt; præsentem autem non hic fuerunt ut viderent. Dicit autem ipse Dominus de illis ad Discipulos suos, quia *Multi prophetiæ, et justi voluerunt videre quæ videtis, et non viderunt, et audire quæ auditis, et non audierunt* (Matth. xiii, 27). Nuquid non ipse illos mittebat? Sed erat in omnibus desiderium, si fieri posset, videre hic in carne Christum. Sed quia præcesserunt moriendo, sicut præcesserant nascendo, non hic eos Christus invenit, sed tamen eos in æternam vitam Christus redemit. Et ut noveritis quale circa omnes desiderium erat videre hic Christum, recordamini senem illum Simeonem, cui non pro parvo bono nuntiavit Spiritus Dei, quod non es et exiturus de hoc sæculo, nisi vidisset Christum. Natus est Christus; cognovit illum infantem in manibus matris, accepit, tenuit in manibus, cuius Divinitate ipse portabatur; et tenens in manibus infantem Verbum, benedixit Deum dicens: *Nunc dimittis, Domine, servum tuum in pace, quoniam viderunt oculi mei salutare tuum* (Luc. ii, 29). Prophetæ ergo alii non hic viderunt Christum, Simeon infantem vidit; Joannes conceptum agnovit, et salutavit: Joannes annuntiavit et vidit, digito demonstravit, et dixit: *Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi* (Joan. i, 29). Excellentior ergo iste omnibus cæteris. Audi de illo testimonium Domini, ubi se illi prætulit, nominem alium. Valde magnus erat cui qui se præferretur, præter Christum, non erat. Proinde ipse Dominus ita dicit: *In natis mulierum nemo exortit major Joanne Baptista* (Matth. xi, 11). Et ut se illi præponeret, secutus adjunxit: *Qui autem minor est in regno cælorum major illo est*. Se dixit minorem, et majorem; minorem nascendo, majorem dominando; minorem ætate, majorem vero majestate. Post Joannem natus est Dominus. Sed in carne, sed de Virgine, ante illum autem *In principio erat verbum*. Magna res post Joannem Christus, et tamen Joannes per Christum: *Omnia enim per ipsum facta sunt, et sine ipso factum est nihil* (Joan. i, 1). Quare ergo venit Joannes? Ostendere viam humilitatis, ut præsumptio hominis minueretur, gloria Dei augetur. Venit ergo Joannes magnus commendans magnum; venit Joannes mensura hominis. Quid est mensura hominis? Plusquam Joannes nullus homo esse poterat: quidquid Joanne plus erat, jam plusquam homo erat. Si enim mensura magnitudinis humanæ fuerat, terminata in Joanne, non invenirebas jam hominem majorem, et tamen invenisti majorem, consistere Deum, quem profecto homine potuisti invenire majorem.

Joannes homo, et Christus homo; sed Joannes solum homo, Christus Deus et homo. Secundum quod Deus est, ipse fecit Joannem; secundum quod homo, natus est post Joannem. Sed tamen ille præcursor Domini sui Dei et hominis quantum se humiliat videte: quo nemo exurrexit major inter natos mulierum interrogatur, utrum ipse esset Christus? Tam magnus erat, ut possint falli homines: dubitatum est de illo, utrum ipse esset Christus, et ita dubitatum est ut interrogaretur. Jam si esset filius superbia, non doctor humilitatis, apponeret se hominibus errantibus, et non ageret ut id putarent, sed jam quod putabant, acciperet. Forte nimium illi erat velle persuadere hominibus, quod ipse esset Christus? Si conaretur persuadere, ei non crederetur: remansisset abjectus et dejectus, et inter homines contemptus, et apud Deum damnatus. Sed non illi opus erat persuadere hominibus, jam videbat eos hoc putare; acciperet errorem illorum, et augeter honorem suum. Sed absit hoc a fideli amico Sponsi, ut se pro illo ab sponsa diligi vellet. Confessus est se non esse quod non erat, ne perderet quod erat. Non enim erat ille Joannes sponsus; nam cum interrogaretur, ait: *Qui habet sponsam, sponsus est: amicus autem sponsi stat, et audit eum, et gaudio gaudet propter vocem sponsi. Ego quidem baptizo vos in aqua in poenitentiam: qui autem venit post me, major me est (Joan. III, 29).* Quantum major? Cujus non sum dignus corrigiam calceamenti solvere. Videte quantum minor esset, si dignus esset; quantum se humiliaret, si hoc diceret: Major me ille, cujus ego dignus sum corrigiam calceamenti solvere; dignum enim se curvare ad pedes ejus dixerat. Nunc autem quam multum commendavit humilitatem, quando et ipsis pedibus, imo calceamenti ejus indignum se dixit! Venit ergo Joannes docere superbos humilitatem, annuntiare viam poenitentiae. Venit vox ante Verbum. Quomodo vox ante Verbum? De Christo enim dicitur: *In principio erat Verbum, et Verbum erat apud Deum, et Deus erat Verbum; hoc erat in principio apud Deum (Id. I, 1).* Sed ut veniret ad nos, Verbum caro factum est, ut habitaret in nobis. Ergo quia Christum Verbum audivimus, quia vox Joannes est audiamus. Nam dum diceretur illi: *Tu quis es?* respondit: *Ego sum vox clamantis in eremo: parate viam Domino, rectas facite semitas ejus.* Audiamus Joannem clamantem, et paremus viam Domino, veniat ad nos Verbum (a), quo-

(a) Quæ sequuntur ex lectionariis, et ex Leopoldino Codice exscripta fuerunt. Codex enim n. 12 loco hujus clausulæ hæc subdit: « Paululum ergo, charissimè, paululum, quantum dat Dominus, de verbo et voce tractemus. Christus verbum est, Verbum quod non sonat et transit, et vox est, non verbum; Verbum ergo Dei, per quod facta sunt omnia, Dominus noster Jesus Christus est. Vox clamantis in eremo, Joannes est. Quid est prius, vox, an verbum? Videamus quid est verbum, et quid est vox, et illi videmus quid sit prius. Quid putatis esse verbum, et fratres? Omittamus illud verbum Dei, per quod facta sunt omnia; de verbis nostris aliquantum loquamur, si possumus de his ad summam capere gradus scripturæ similitudinis. Verbum Dei, per quod facta sunt omnia, quis reprehendit? quis dignus, qui vel cogitare possit, necdum conceptum paululum? Ergo illius Majestatem ineffabilem, eternitatem, et cum patre coeternitatem ponamus, ut

niam Omnis caro sanum, et claritas hominum, ut florent. Fanum aruit, flos decidit; Verbum autem homini manet in æternum (Isai XL, 7, 8).

SERMO VIII.

De Sancto Joanne Baptista.

Appellationem hanc, Fratres charissimi, initio sermonis positam Maurini Editores annotarunt (serm. 243. Append. T. 5.) in spuris Sermonibus solemnem, et consuetam esse. At cum hic manifeste seæ prodal Augustinus, dicere præoptarem exordium in lectionariis n. 115 et 125, a quibus exscripti immutatum fuisse ea ipsa ex causa, quam a Maurinis Patribus in præcedenti mutuum sumpsit. Quod si ibi sorte datum, ut germanum principium delegerem, de clausula autem ambigerem, hic e contrario anceps mihi exordium est, clausula vero certissima. Permagui autem faciendum sermonem hunc ea docent, quæ sub finem posita sunt; nam superstitionem in pervigilio festivitatis hujus a plebe servari solitam monent, quam nullus huc usque ejusdem S. Doctoris sermo indicaverat. Incassum hunc quæsi in Bibliothecis edilis, quem in Maurinam editionem transferre poteris sub num. 205, et vobis erit de Nativitate S. Joannis Baptistæ.

I. Fratres charissimi, natalem hodie magni hominis celebramus; et vultis nosse quam magni? Nemo, inquit Scriptura, surrexit major inter mulierum natos Joanne Baptista (Matth. XI, 11). Hoc de illo dixit Virginis natus; hoc testimonium perhibuit testi suo; hæc sententiam protulit Judex de præcone suo; sic voluit Verbum honorare vocem suam; sicut nostis, et audistis hodie etiam in Sermone (a) matino.

II. Verbum Christus est; vox Joannes. Quoniam de Christo scriptum est, quia *In principio erat Verbum (Joan. I, 1).* Joannes autem cum de se ipso loqueretur: *Ego sum, inquit, vox clamantis in deserto (Ibid. 23).* Verbum ad cor pertinet; vox ad aurem. Quando vox fuerit ad aurem, et verbum non perducit ad mentem, habet inanem usum, sed non habet utilem fructum. Ut autem nascatur in corde meo Verbum, voce non indiget; ut autem perferatur ad tuum cor, quod in corde meo jam natum est, ministerium vocis assumit. Potest ergo verbum vox (forte vocem. Sed in Codicibus vox) præcedere, sed non potest Verbum sine voce procedere. Ad hoc vox creatur, non ut Verbum, quod noverat, gignat; sed ut quod erat emittat. Hoc ergo quod de Verbo, et voce diximus, id est, Christo, et Joanne, videamus quale Christus Verbum, qualis sit et Joannes vox. *In principio erat Verbum. Ubi erat? Et Verbum erat apud Deum.* Quantum ante nos! Quantum supra nos! *Et Verbum caro*

et credendo videre mereamur. Quis porro non videt tot liquides hic sine calce positos, et confusim in aggerem reductos, ne imaginem quidem turguril mentis oculis exhibere?

(a) Patet sermonem fuisse habitum in Officio vespertino; quisnam vero sermo fuerit mane habitus hariolari non aufferem. nullus enim sermo est de Joannis nativitate, in quo Augustinus illud Evangelii testimonium non protulerit, et nominibus testis, præconis, et vocis Joannem non decoraverit.

factum est, ut habitaret in nobis (Joan. 1, 1 et 14). Et hoc unde sciremus, si vocem non audiremus? Ambulabat enim inter homines Christus mortali jam carne vestitus, et tamen veniebant homines ad Joannem, et dicebant ei: Tu es Christus? respondebat Joannes: Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi (Ibid. 29). Audite illum, agnoscite illum; ipsum precedo, ipsum annuntio. Mementote quid dixerit: Ego sum vox clamantis in deserto: parate viam Domino; Non mihi, sed Domino. Quando enim ego clamo, illum annuntio; quoniam vox preconis, adventus est Judicis. Quando autem venerit ille, quem ego annuntio et in vestro corde requieverit, illum oportet crescere, me autem minui (Id. III, 30). Nostis enim? (a) Dixerunt novimus. Quoniam Verbum quando adjumento vocis arrepto per semitas arctius in regionem cordis influxerit, verbum illud in corde crescit, in aure vox deficit. Non enim permanet sonus, qui percussit aurem; quia non permanet infinitus, quia descendit ad mentem. Hoc quare? quia illum oportet crescere, me autem minui. Baptizat Joannes, baptizat et Christus. Dictum est Joanni: Super quem videris Spiritum descendentem sicut Columbam, et manentem super eum, ipse est, qui baptizat in Spiritu sancto, et igne (Matth. III, 15). Nostis hoc, fratres. Factum est quando baptizatus est Christus. Ecce jam toto orbe terrarum, ipse est, qui baptizat. Crevit ubique baptismum Christi; baptismum vero Joannis quamvis habeat mysterium in reoordatione præteriti, non tamen habet mysterium in celebratione præsentis. Cessavit baptismum Joannis, et crevit baptismum Christi: Unde et dicit: illum oportet crescere, me autem minui. Hanc sententiam et in nativitatibus amborum, et in passionibus invenimus. Quamvis enim de Joanne dixerit Joannes, hoc est, Joannes Evangelista de Joanne Baptista; quamvis dixerit de eo: Fuit homo missus a Deo, cui nomen erat Joannes; hic venit in testimonium, ut testimonium perhiberet de lumine (Joan. I, 6); hodie tamen natus est, fratres, quando nox crevit, et minui incipit dies. Christus vero hyemali solstitio, sicut nostis, natus est, quando in luctum lucis noctis incipiunt damna transferri: Quoniam fuimus aliquando tenebræ, nunc autem lux in Domino (Ephes. III, 8). Quare sic nati sunt? Quia illum oportet crescere, hunc autem minui. In passionibus etiam: Joannes decollatur gladio; Christus autem exaltatur in ligno. Ille vero erigitur, iste vero prosternitur. Iste ut minnatur est capite truncatus; ille vero ut crescat, in crucis patibulo est exaltatus. Illi vero duo, Dominus, et servus. Dominus in patibulo crucis, servus in decollatione mortis; unde et dicimus: illum oportet crescere, hunc autem minui. Non immerito, quantum arbitror, etiam ætates in Parentibus eliguntur. Parit enim Joannem mulier grandæva, Christum Virgo Juvencula. In utero portabatur Virginis, et in cœlis adorabatur ab Angelis. In tum desperata editi sterilitas, illum intacta virginitas. Postremo illum: Juvenc-

(a) Fortasse hæc duo verba ab exceptoribus notata sunt. Dixerunt Nocturus

cula crescent, istum senecta deficiens. Illud autem, quale est, fratres mei? quanta est hujus hominis dignitas quod nasciturum, sicut Dominum Christum, Angelos parentibus nuntiavit? Quare hoc meruit? Quia nemo surrexit major inter mulierum natos Joanne Baptista (Matth. XI, 11). Sicut enim vos scitis, Gabriel angelus et ad Virginem Mariam mittitur, promittitur utrique filius, accipit ab utraque responsum. Respondit Zacharias ad Angelum filium promittentem: Unde hoc sciam? Ego enim sum senex, et uxor mea sterilis, et provecta in diebus suis (Luc. I, 18). Respondit et Maria: Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco (Ibid. 34)? Ambo de naturæ lege desperant, adhuc, credo, nesciebant, [accedente dono gratiæ Dei, legem cessare Naturæ.] Ergo ambo (a) de dubitatione respondent, et tamen ille punitur, ista benedicitur. Illi dicitur: Ecce eris tacens. Mariæ dicitur: Benedicta tu inter mulieres (Ibid. 42). Zacharias amittit vocem; Maria concipit Verbum. Post hæc vero quid? Verbum caro fit in Virgine, et vox nascitur de tacente. Joannes natus reddit patri vocem; pater loquens dat filio nomen. Mirantur omnes, stupescunt omnes, et inter se murrunt aliena miscentes. Dicunt sibi: Quid putas erit pater iste (Ibid. 66)? De Evangelio loquamur (b), Etenim manus Domini erat cum illo. Quid putas erit qui sic cœpit; adhuc tacitissus est, et jam magnus est; et si iste qui modo cœpit, magnus erit, qui semper erat, quid erit? Ille, quem Joannes adhuc in secreta materni ventris inclusus etiam ipsum jacentem in thalamo uteri virginis agnovit, et quia nondum poterat vocibus, motibus salutavit. Ille ergo quid erit? Vultis scire quid erit? breviter dicam, audite Prophetam: Ipsa inquit, Dominus universæ terræ vocabitur (Isaï. LIV, 6). Beati ergo Joannis Dominici præcursoris, hominis magni natalem diem festis cœlestibus celebrantes orationum ejus auxilia postulemus. Quia enim sponsi amicus est, potest etiam et nobis præstare, ut ad sponsam pertinere possimus, ut ejus gratiam invenire mereamur.

III. Sed si volumus invenire ejus gratiam, non faciamus natali ejus injuriam. Cessent religiones sacrilegiorum, cessent studia, atque joca vanitatum; non sint illa, qua fieri solent, non quædam jam in dæmonum honorem. Sed adhuc tamen secundum dæmonum morem. Hesterno die post vesperam putrescentibus flammis antiquis more dæmoniorum tota civitas flagrabat, atque putrescebat, et universum aërem funus obduxerat. Si parum attenditis Religionem, saltem injuriam cogitate communem. Scimus, fratres, hæc a pauperibus fieri, sed a majoribus fieri prohiberi debuerant. At enim quidam: Qui non vetat peccare, cum potest, jubet quidem. Fratres, in nomine Domini, et Dei nostri Jësu Christi, quia proficit Ecclesia per annos singulos, ista utique, et om-

(a) Vide Serm. 291. n. 3. ubi distincte exponitur hæc sententia; ordo in matutino sermone fusius de ea pertractaverat, quam breviter innuere hic tantum voluit.

(b) Liturgia illius Ecclesie idem Evangelium præscribebat, quod hodie in Missa legitur.

nis diminutio tendit ad nihilum, sed nondum ita consumpta sunt, ut securi tacere possimus. Nihil est vetustas et novitas, nisi pervenerit ad debitos fines, et vetus superstitio consumatur et nova religio perficiatur; Per Dominum nostrum Jesum Christum, cui est honor et gloria, et potestas, una cum Deo Patre omnipotente, et cum Spiritu sancto, nunc, et semper, et per omnia sæcula sæculorum. Amen.

SERMO IX.

De Evangelio Luc. xvii, 4. Dimitte, et dimittetur tibi.

Ex Codice Ms. n. 170, cui titulus: S. Augustini Opera T. IX; hunc excerpit tractatum (sic enim inscribitur in Codice) aliis jam editis permixtum in Codice illo contentis. Augustinus de hoc ipso Lucæ capitulo alius locutus fuerat ad mensam S. Cypriani, præsentem Comite Bonifacio, ut testatur sermo 114. Editionis Maurinæ, post quem locandus hic noster erit. Collatis autem in se his duobus, una eademque manus recognoscitur. Hunc in Bibliotheca editis non reperi. Elucubraturum vero fuisse opinor post annum 429, postquam divus Prosper ad Augustinum scripserat de hæresi Semipelagianorum jam in Gallia gliscente, qua gratiam ad initium fidei necessariam inficiabantur presbyteri Massilienses; nam, occasione arrepta a laudibus Dei, sibi ipsi quæstionem movet, num primitiæ fidei sint a Deo? quam ex Apostolo ad Philipp. confirmat. Cæterum egregius sane sermo est, continetque maximi momenti doctrinas ad fidem, et mores spectantes.

PRÆCEPTUM saluberrimum audivimus de sancto Evangelio tu dimittamus fratri, qui in nos peccaverit. Ne sufficiat hoc semel fecisse, sed quotiescumque peccaverit dimittendum esse, si veniam postulabit: hoc ergo ait: *Si septies in die peccaverit in te, et septies in die conversus fuerit ad te dicens: Pœnitent me; dimitte illi (Luc. xvii, 4).* Non septies in die intelligas, ergo quotiescumque; solet enim numerus septenarius pro universitate poni. Unde est illud: *Septies cadet justus, et resurget (Prov. xxiv, 16)*; id est, quotiescumque fuerit aliqua tribulatione humiliatus, non deserit, sed ab omnibus suis tribulationibus liberatur. Inde etiam est illud: *Septies in die laudabo te (Psal. cxviii, 16)*. Hoc est enim *Septies in die* quod est semper. Hoc ergo *Septies in die* quod alibi dicitur: *Semper laus ejus in ore meo (Id. xxxiii, 2)*. Non enim laudes Domini lingua tantummodo personamus, et quando tacemus non laudamus. Plane in omnibus bonis cogitationibus nostris, in omnibus actibus, et bonis moribus nostris illum laudamus, a quo hæc nobis accepisse gaudemus. Videmus enim etiam Apostolos petere, ut augeatur eis fides (Luc. xvii, 5). Numquid primitias fidei ipsi sibi dederunt, et augmentum a Domino petiverunt? Absit. Ille ergo petierunt, ut qui inchoavit ipse perficiat, secundum Apostolum: *Quoniam qui in vobis opus bonum cepit, perficit usque in finem (Philipp. i, 6)*. Et quod cantavimus modo (a) quid aliud demonstrat, charissimi: *Deduc me, Domine, inquit, in via tua, et ambulabo in veritate tua (Psal. lxxxv, 11)*. Non ait: *Adduc me ad viam tuam*; nam et hoc ipse facit; sed non, cum adduxerit, dimittat. Parum ergo est ad viam adduxisse, nisi sequatur, in via deduxisse, et ad patriam perduxisse. Cum ergo bona omnia habeamus a Deo,

(a) Ex tribus lectionibus in Liturgia positis eo die duas solum commemorat, secundam de Psal. 83. v. 11., tertiam de capite 17. Luc., de quo sermociatur; primam vero omisit, nisi forte illis verbis: *videmus etiam apostolos petere ut augeatur eis fides*, innuers voluerit lectum fuisse de Ep. ad Philipp., cuius attulit testimonium.

SANCT. AUGUST. XI.

in bonis omnibus operibus nostris quando datorem bonorum omnium cogitamus, Deum sine fide laudamus; cum autem Deum, si bene vivimus, sine fide laudamus, *Benedicamus Dominum in omni tempore, et semper laus ejus propter hoc in ore sit nostro (Psal. xxxiii, 2)*. *Septies, inquit, in die laudabo te*, septenario numero universitatem significans. Ergo si septies in die frater tuus peccaverit in te, et veniens dixerit: *Pœnitent me; dimitte illi*. Non tibi sit tadium semper ignoscere pœnitenti. Si non es debitor, impune esses molestus exactor; cum vero debitor habebas debitorem, et tu ejus sis debitor, qui non habet debitum, vide quid facias cum debitore tuo; hoc enim Deus facturum est cum suo. Audi, et time: *Lætetur, inquit, cor meum, ut timeam nomen tuum (Id. lxxxv, 11)*. Si lætaris quando tibi dimittur, time ut dimittas. Quantum enim timere debeas, idem ipse Salvator ostendit proponens servum illum in Evangelio, cum quo rationem Dominus fecit, et invenit eum debitorem centum millium talentorum; *Jussit eum vendidari, et omnia quæ habebat, et reddi (Matth. xviii, 32)*. Ille provolutus ad pedes Domini sui orare cepit, ut acciperet dilatationem, et meruit remissionem. Ille autem extens a facie Domini sui, omni sibi debito relaxato, invenit etiam ipse debitorem suum conservum suum, qui ei debebat centum denarios, et oborto collo cepit trahere ad solutionem. Quando ei dimissum est, lætatum est cor ejus; sed non sic ut timeret nomen Domini Dei sui. Servus dicebat conservo quod servus dixerat Domino: *Patientiam habe in me, et reddam tibi*. At ille: *Non: hodie reddis. Renuntiatum est patrifamilias; et quod nostis, non solum minatus est ei quod deinceps non esset remissurus (a), si debitorem inveniret, sed totum quod relaxaverat, in caput ejus replicavit, et reddere eum quidquid donaverat jussit. Quomodo ergo timendum est, fratres mei, si est in nobis fides, si credimus Evangelio, si mendacem Dominum non putamus? Timeamus, observemus, caveamus, dimittamus. Quid enim perdis ex eo, quod dimittis? Veniam das, non pecuniam; quanquam et in ipsa eroganda pecunia, aride arbores non esse debetis. In eroganda pecunia, indigentibus tribuis; in danda venia, peccanti ignoscis; utrumque Dominus videt, utrumque remunerat, utrumque uno loco commendavit: *Dimittite, et dimittetur vobis, date et dabitur vobis (Luc. vi, 37)*. Tu autem nec ignoscis, nec erogas; tenes iram, servas pecuniam. Observa iram, ubi non possis liberari per pecuniam: (b) *Non proderunt thesauri iniquis*: non est ista mca, sed divina sententia. Noverunt qui legerunt. Legi ut dicerem, credidi ut loquerer: *Non proderunt thesauri iniquis (Prov. x, 2)*. Videntur prodesse, sed non proderunt. Forte in presenti? forte; si tamen aliquid prosunt; sed in die illo non proderunt. Teneantur et non proderunt; contemnantur et proderunt. Justitia tunc bene uteris si amaveris, quia si non amaveris, non habebis fortitudinem, temperantiam, castitatem, charitatem. Aliis animi bonis bene uteris si amaveris; pecunia tunc bene uteris, si non amaveris. Postremo pecunia*

(a) Quamvis in Evangelio id non legatur, Augustinus tamen ad moralem locum insinuandum deducit illatione legitima, et tanquam in Evangelio positum reputat; unde etiam in Ser. 5. n. 2. Editionis ex eadem deductione loquens dixit: « Caveant ne si quis in illos peccaverit, et « noluerint ipsi dimittere, non solum deinceps non illis « dimittatur, sed etiam omnia, quæ dimissa fuerant, re- « plicentur. »

(b) Vide juxta Sixti Senensis criticem Augustini genus dicendi mixtum quam plurimum secum rapiens aliquando, quod lectorem, et familiarem, et acutum, et attentum, et bene memorem requirit. (Bibliat. Sanc. Voc. Aug.) Etenim cum docuisset iram temperare quem elemosynæ liberare non possent, occasione data prius de usu divitiarum loqui autumavit, ut postea a contrariis primam illam sententiam firmaret, resumens ab his verbis periodum, quam producta quidem digressionem abruperat: hæc dicit cum vis pecuniam servare, etc.

(Trente-deux.)

si amatur, in caelo servetur. Si timendum est ne amittatur, loco tutiore custodiat. Neque enim in conservanda pecunia silem tibi servat servus tuus, et fallit te Dominus tuus. Non cum dicentem audis: *Thesaurizate vobis thesaurum in caelo?* Ecce non tibi praecepit perdere, sed migrare: *Thesaurizate vobis thesaurum in caelo, quo fur non accedit, neque linea corrumpit; ubi enim est thesaurus tuus, ibi et cor tuum* (Matth. vi, 20, 21). In terra thesaurizas, in terra cor ponis. Quid futurum est in terra cordi tuo? Tabescit, putrescit, cinere cit. Sursum leva quod amas, et ibi ama, et noli putare hoc te recepturum esse quod ponis. Ponis enim mortalia, recipies immortalia; ponis temporalia, recipies aeterna; ponis terrena, recipies caelestia; postremo erogas quod tibi dedit Dominus tuus, et mercedem accipies ab ipso Domino tuo. Sed dices: Quomodo sum in caelo positurus, per quas machinas cum auro, et argento meo sum ascensurus in caelum? Quid queris machinas? Migra (a). Laturarii tui pauperes sunt, et per contritionem mundi facti sunt laturarii. Postremo trajectivum facis; hic das, et ibi accipis. Prorsus si hic dederis, ibi accipies, et cui dederis, ab illo accipies. Non tibi modo veniat in mentem pannosus quisque mendicis; sed veniat in mentem, *Quando uni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis* (Id. xxv, 40). In paupere accipit, qui pauperem fecit; a divite accipit, qui divitem fecit; quod enim dedit inde accipit; de suo das Christo, non de tuo. Quid enim te iactas, quia hic multa invenisti? Re cole qualis venisti. Cuncta hic invenisti, et multis inventis si male uteris, superbia tumuisti. Nonne de ventre matris nudus existi? Da ergo, da, ne perdas quod habes. Si dederis, ibi inventurus es; si non dederis, hic relicturus es; tamen dederis non dederis, migraturus es. Sed aliquando, etsi nugatoriam et improbandam et respiciendam ab auribus fidelium, tamen habet aliquam excusationem avaritia nolens erugare pauperi ex eo quod abundat. Dicit enim sibi: Si dedero, non habeo: et multum dando, egebo; et postea requiram a quo et ipse accipiam; debet mihi abundare non solum ad victum, et tegumentum, et domui meae, et familiae meae, sed etiam propter bonos casus, ut habeam quid calumniatori impendam, ut habeam unde redimam; casibus plene sunt res humanae, debeo mihi servare unde me possim liberare. Haec dicit cum vis pecuniam servare. Quid dicturus es quando peccanti non vis dare veniam? Si pecuniam piget erogare indigenti, ergo veniam poenitenti. Quid perdis si dederis? Novi quid perdas, novi quid amittas; video, sed bono tuo amittis. Amittis iram, amittis indignationem, amittis de corde odium fratris. Maveant illic ista? ubi eris? Ira, indignatio, odium permanent; quid de te facit? Quid mali de te non fecit? Audi Scripturam: *Qui odit fratrem suum, homicida est* (Joan. v, 15). Ergo et si septies in die peccaverit in me, dimittam illi? Dimitte, Christus hoc dixit, veritas dixit cui cantasti: *Deduc me, Domine, in via tua, et ambulabo in veritate tua*. Noli timere, non te decipit. Sed nulla, iniquis, erit disciplina; impunita erunt semper quaecumque peccata; delectat enim semper peccare, quando te ille qui peccat cogitat semper ignoscere. Non est ita. Et disciplina vigilet, et benevolentia non dormitet. Quid enim putas malum pro malo te reddere, cum peccanti dederis disciplinam? Absit. Bonum pro malo reddis, et tunc non bene facis si non dederis. Aliquando quidem etiam ipsa disciplina mansuetudine temperatur, data tamen est. Sed non aliud est eam negligentia extinguere, aliud mansuetudine temperare? Vigilet disciplina, ignosce et cede (b). Videte ipsum Dominum,

(a) Vocem hanc *laturarii*, et aliam *trajectivum* solemniter Augustino fuisse demonstrant Maurini. Vide Ser. 18. n. 4. serm. 38. n. 9. serm. 60. n. 8, etc.

(b) En excursu alio abruptam periodum, ad quam redit per illa verba: *sed quia ubi datus de disciplina*.

audite ipsum Dominum, cogitate cui quotidiani mendicis dicimus: *Dimitte nobis debita nostra* (Matth. vi, 12). Et tardia pateris quando tibi frater a sidue dicit: *Ignosce mihi poenitenti*. Tu quoties hoc dicis Deo? tacet ab hac supplicatione in omni oratione. Numquid vis ut dicat tibi Deus: *Ecce heri ignovi, nudius tertius ignovi, per tot dies ignovi, quoties adhuc ignosco?* Non vis ut dicat tibi: *Semper cum illis verbis venis, semper dicis: Dimitte nobis debita nostra*: semper pectus tundis, et tanquam ferrum durum non corrigis? Sed quia egebamus de disciplina, numquid non dimittit nobis Dominus Deus noster, quia ex fide dicimus: *Dimitte nobis debita nostra?* Et tamen quomodo vis dimittat nobis, quid de illo dictum est? quid de illo scriptum est? *Quem enim diligit Deus corrigit; sed forte verbis? Flagellat autem omnem filium, quem recipit* (Hebr. xii, 6). Ne indigetur peccator filius flagellatus corripit, et ipse unicus sine peccato dignatus est flagellari. Ergo da disciplinam, sed ex corde dimitte iram. Sic enim ait et ipse Dominus, cum de illo ageret debitore, cui replicavit omne debitum, quod inhumanus fuerit in conservum: *Sic et vobis, inquit, faciet Pater vester caelestis, si non dimiseritis unusquisque fratri suo de cordibus vestris* (Matth. xviii, 35). Ubi Deus videt, ibi dimitte; inde noli perdere charitatem; exerce salubrem severitatem; dilige et cede; dilige et verbera. Aliquando enim blandiris et saevis. Quomodo blandiris et saevis? quia peccata non arguis, et illa peccata interfectura sunt eum, quem perverse parcendo diligis. Verbum tuum aliquando asperum, aliquando durum; quod est fursum, attende, quid est facturum. Peccatum cor vastat, interiora demolitur, animam suffocat, animam perdit: miserere, cede. Constituite vobis, charissimi, ante oculos, ut planius intelligatis, quod loquor, homines duos (a). Puerulus quilibet incautus volebat sedere ubi noverant in gramine latere serpentem. Si sederet, morderetur, et moreretur. Noverant hoc homines duo. Ait unus: *Noli ibi sedere; contemptus est. Ivit sedere, ivit perire*. Ait alter: *Non vult iste nos audire, corripendus, tenendus, avellendus, colapho est percutiendus, quidquid possumus faciamus ne hominem perdamus*. Ait alius: *Dimitte, noli ferire, noli offendere, noli laedere*. Quis horum misericors? Parcens, ut homo a serpente moriatur, an saevius, ut homo liberetur? Et sic intelligite, eos qui sunt vobis subditi corrigitis, moribus imponite disciplinam. Servate benevolentiam, de corde dimitte, inus non sit ira, quia ira illa recens festuca est, tenuis, et quasi contemptibilis. Ira recens turbat oculum tanquam festuca in oculo: *Turbatus est in ira oculus meus* (Psal. vi, 8). Sed festuca illa suspicionibus nutritur, productione temporis roboratur, ad trabem perventura est ista festuca. Inveterata ira odium erit; jam ubi odium homicidium erit: *Qui odit fratrem suum, homicida est*, inquit (b). Et aliquando homines habentes in corde odium, reprehendunt irascentes: *odium tenes, irascentem reprehendis? Festucam in oculo fratris tui vides, trabem in tuo non vides* (Matth. vii, 3)? sermo concludatur. Dominus invocetur, ut quod praecipit, donare dignetur: *Dimitte, et dimitteur vobis; date, et dabitur vobis* (c) (Luc. vi, 37, 38).

SERMO X.

In Dedicatione Ecclesiae

Ex codicibus Ms. n. 98, 115, 123 et 545, quorum duo inscribuntur collectiones sermonum Augustini, duo

(a) Eandem fere similitudinem posuit serm. 82. n. 2. Edit.

(b) Brevis quidem digressio, stylum tamen indicans Augustini. Vide Pope Blount Censura Auctor. pag. 271. edit. 1710. Sententiam autem eandem iterat Augustinus saepissime; praecipue serm. 5. 42. 82.

(c) In fine sermonis legitur in Codice, *explicit de Evangelio Luc. 17. Tractatus*.

vero sunt lectionaria variorum sermones complectentia. sermonem hunc exemplari, nomine Augustini insignitum, et tanto Doctore dignum. Sed et in Codice n. 2. Biblioth. Pomposianae Monasterii S. Benedicti Cortuiae Ferrariensis, cujus index completus in Archivio Casinensi inter Miscellanea asservatur, extat fol. 77 a ter. Hic idem sermo Augustino pariter nuncupatus, et in tres lectiones divisus, VI, VII, VIII. Codex vero ille est membranaceus in folio characteribus Latinis saeculo XI, exaratus, 79 habens paginas, et ad oram primi folii legitur recentiori manu annotatum. Iste liber est Monachorum Congregationis S. Justinæ de Padova, deputatus usui Conventus S. Mariæ de Pomposa, signatus n. 5. In editis Bibliothecis non reperi. In editione Maurina inseres post serm. 358, eritque IV, in Dedicatione Ecclesiae. Familiares autem in Augustini lectione, inspectis sententiis simul cadentibus, aliisque figuris, quas in deliciis habuit S. Doctor, non secus ac transitionibus, ambagibus, argutiis, quibus Auditores recreare solent, germanum Augustini partum recognoscent.

I. ADMONEO VOS, dilectissimi, ut demus operam, ut simus domus Dei, ut habeamus in nobis habitantem Dominum; nam si habeamus in nobis Deum habitantem, semper eum habebimus adiutorem. Congra- tulemur istis bonis operibus, quæ in suis fidelibus operatus est Christus, et unusquisque in quantum divinitus adjuvatur bonorum operum profectus iugiter imitetur. Hoc est autem necessarium, fratres, ut omnis ædificet domum Deo. Ædificet autem dives, ædificet pauper; ædificet sublimis, ædificet humilis; ædificet dominus, ædificet servus. Sed quomodo simul hæc dicimus et diviti, pauperi, et sublimi et humili, et domino et servo? Quandoquidem nec facultas illis æqualis, nec dignitas, nec potestas? Potest denique fiducialiter respondere dives, et dicere: Ædifico domum Deo, quia copiosam possideo facultatem. Respondet sublimis: Ædifico domum Deo, quia excelsam adeptus sum in saeculo dignitatem. Respondet dominus: Ædifico domum Deo, quia magnam habeo in sublimitate potestatem. Quam bene gaudemus in istis, qui nos laetificant, et sermonibus, et operibus bonis! Sed ut isti nobis talia responderent, securus est dives de abundantia facultatum, attendit sublimis excellentiam honorum, considerat Dominus multitudinem subditorum. Audivimus ergo responsum divitis, audiamus et pauperis; audivimus responsum sublimis, audiamus et humilis; postremo audivimus responsum domini, audiamus et servi. Illi enim habuerunt quod promitterent, habent isti forsitan quod excusent. Dicit enim nobis sine dubio pauper: Quomodo possum domum Deo ædificare, qui sum inopia paupertatis strictus? Dicit nobis humilis: Quando possum fabricare domum Deo, qui sum ignobilitate dejectionis comprehensus? Deinde dicit servus: Quomodo possum fabricare domum Deo, qui teneor iugo servitutis obnoxius, et cum a domino meo vix diurni panis mihi prorogetur annonæ, ad ædificandum domum Deo nude mihi sufficiens potest esse substantia? Quasi videntur rationabiliter respondisse. Sed si responsum nostram velint libenter accipere, nullatenus se ab ædificatione domus Dei poterunt excusare. Respondemus ergo primitus pauperi quod donaverit Dominus, ut ipse potius ædificet dum ad ædificandum domum Deo salubriter admonetur. Audi quisquis de paupertate conquereris, et ideo ad ædificandum domum Dei te invalidum protestaris. Quare solum attendis paupertatem tuam, et despicias interiorum substantiam? Ibi enim domum Deo construere, ibi oportet te spiritualibus divitiis abundare: Proinde si pauper es inopia terrenæ facultatis, esto dives abundantia charitatis; non possides villam, possides sapientiam; non est nummus in sacculo, sit Deus in animo. Esto nitidus paupertate mentis, quod multo melius est, quam si pretiosis spleudeas indumentis; non habes deliciosos

cibos, quibus corpus pascitur, sint tibi boni mores, quibus anima saginatur: delictiosi enim cibi quod aliud noverunt, quam in corpore nutrire libidinem? boni autem mores sanctam in corde enutrient charitatem. Noli ergo pro magno querere divitias, quæ hic remanebunt; spirituales enim divitias si habueris, pauper non eris: imo si talis fueris, ut per corporales divitias spirituales inquiras, in eo vere dives eris, quia pauper laudabiliter eris: Sic vere domum Deo ædificabis, quia ipsa domus Dei tu eris. Ædificando quippe domum Dei non necesse est abundantia nummorum, quia non placet Deo numerositas solidorum, sed puritas animorum. Veram ergo domum Dei charitas ædificat, non facultas. Quod nobis donavit Deus respondimus pauperi; tempus est ut respondeamus et humili. Opponit enim nobis excusatione, quia nullum habuit in saeculo celsitudinis dignitatem.

II. Audi, et esto, charissime, humilis in corde, ut ob hoc existimes domum Dei ædificare te posse. II militas tua plus sit in voluntate, quam in necessitate. Esto humilis in corde, et incipiens in te domum Deo ædificare. Ipse enim dicit: *Super quem requiescit Spiritus meus, nisi super humilem, et quietum, et tementem verba mea (Isai. lxxvi, 2)*. Quanto ergo te fecit voluntas humilem, tanto te cognosce esse in sublimitate; et in quantum servaberis humilitatem cordis, in tantum Deo sanctissima fabricabis.

III. Jam nunc servis respondeamus, qui dum nobis opponunt servitutis conditionem, putant sibi ad fabricandum domum Deo nullam suppetere facultatem. Audi quisquis es temporaliter servus, quisquis teneris quocumque jure dominationis obstrictus, qui quis conditione qualibet obnoxius, ut ædifices domum Deo esto servus, esto et liber. Esto servus humiliter obediendo, esto liber fideliter serviendo, esto servus Domini tui, et noli esse servus peccati. Cum servieris homini, Deum cogita, Dei præcepta conserva, Dei voluntati semper obtempera, a Deo mercedem bonæ servitutis expecta: custodi fidem, fuge fraudem, cognosce Deo te reddere rationem de omni opere tuo: non te faciat pigritia contemptorem, non segnitia negligentem. Ista fiet, ut dum bonam exhibes servitutem, a Deo recipies perpetuam libertatem. Sit ergo in tuo corpore libertas, quæ in se habet veras magnasque divitias, non quibus homo mortalis inflatur, sed ex quibus Deo domus delectabilis fabricatur. *Apud Deum enim, ubi non est servus neque liber (Galat. iii, 23)*, ille veram domum Deo ædificat, qui bonam conversationem in Dei timore conservat. Quantum existimo, fratres, donante Domino, pauperibus, humilibus, servisque respondimus, ut agnoscat ædificare se debere domum Deo non extra se, sed in se. Verumtamen quia et divitum et pauperum, et sublimium et humilium, et dominorum et servorum servi sumus in Christo, quia ipse hoc præcepit, qui primum hoc fecit, *Qui cum sit verus dives, pro nobis pauper factus est, ut illius paupertate nos divites essemus (2 Cor. viii, 9)*; cum sit verus Altissimus, *Humiliavit semetipsum pro nobis factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis (Philip. ii, 8)*; cumque sit verus rerum omnium Dominus, semetipsum servus fecit, quando formam servi non solum pro nobis; verum ex nobis accepit. Ergo quia in Christo servi omnium sumus, sicut pauperibus, humilibus, et servis, ita divitibus, et sublimibus, et dominis debemus servitutem nostri reddere sermonis. Facilius enim solet et divites facultas inflare, et sublimes dignitas ventilare, et dominos potestas extollere. Proinde ipsi sunt sollicitius instruendi, ut studium quod habent in construendis Ecclesiis adhibeant semper operibus bonis, domumque veram Deo in semetipsis ædificent, cujus sancta ædificatio nulla vetustate concidat, nulla reprehensione succumbat. Vos ergo nunc alloquimur, vos in charitate ipsius nostri ædificatoris hortamur, qui divitiis abundatis, qui honoribus excellitis, qui dominatione potestatis gaudetis. Curam gerite, ut domum

Dei ædificetis in vobis non lapidibus, et lignis, sed moribus sanctis. Talis autem erit ædificatio vestra, qualis fuerit operatio vestra. Principaliter itaque estote stabiles in fundamento, et permanete in Christo. Deinde contra ipsam copiam, et abundantiam vestram custodite congruam in corde cautelam. Tunc enim ædificatis Deo veram domum, si nullum patiamini vestræ animæ detrimentum. Fugite superbiam, si non vultis pati ruinam; *Nolite sperare in incerto divitiarum* (1 Tim. vi, 17), et stabile semper habetis ædificii firmamentum. Divites estote semper in operibus bonis, ut non destructioni, sed ædificationi vestræ proficiant. Estote prout ad misericordiam, et nolite esse faciles ad rapinam. Facultas vestra non sit violenta; dignitas vestra non sit superba; potestas vestra non sit injusta. Omnes ergo fideles ædificate domum Deo bene vivendo. Attendamus, fratres, quid nos beatus Petrus admonet, et quomodo nobis curam hujus ædificationis injungat. Dicit enim: *Et vos tanquam lapides vivi superædificamini domus spirituales* (1 Petr. ii, 5). Ecce, fratres, in ista Ecclesia, quam cernimus, quomodo nobis placet lux, novitas, et firmitas. Proinde et nos, qui domus Dei sumus, bonis operibus luceamus, *Veteram hominem deponamus* (Ephes. iv, 22), et novum laudabiliter induamus; firmitatem quoque sanctæ charitatis indefessam jugiter habeamus. Ecce videmus columnas, quibus sunt superpositi parietes, videmus etiam lapides in ædificio sibi invicem coherentes. Qui sunt in domo Dei

columnæ, a quibus lapidum multitudo portatur, nisi viri spirituales, per quos multitudo fidelium gubernatur? Qui sunt lapides mutua sibi connexionem conjuncti, nisi omnes fideles, qui sunt unitatis vinculo colligati, qui habentes animam unam et cor unum in Deum, ædificant in semetipsis Deo habitaculum sempiternum? Coniungantur ergo lapides vivi lapidibus vivis in ædificio domus Dei; adhæreant sibi invicem sancti lapides, et insolubiliter socientur non admixtione calcis, sed dulcedine charitatis. Quisquis ergo intras in domum Dei, esto domus Dei; custodi fidem, tene unitatis Ecclesiæ charitatem, *Declina a malo, et fac bonum* (Psal. xxxvi, 28), fuge avaritiam, dilige misericordiam, fuge fornicationem, dilige castitatem; et si nondum potes esse in domo Dei columna, ut onus multorum lapidum portes, esto lapis adhærens lapidibus, ut in ædificio perseveres. Bonum est quidem, ut ædifices Deo etiam visibilem domum in jure tuo, in solo tuo, in prædio tuo; sed multum melius est ut ædifices Deo domum invisibilem in animo tuo. Extra te est domus orationis humanæ, intra te sit domus orationis tuæ. Illic frequenter habeto illam, et in te jugiter porta: ibi te Deus tanto exaudivit libentius, quanto in ea dignatur licentius habitare. In corde ergo tuo domum Deo semper ædifica, ipsam munda, illam Deo præpara, ubi et tu Deum semper possis habere præsentem, et ille te salubriter audiat orantem. Cui est honor, et regnum, et summa potestas in sæcula sæculorum. Amen.

INDEX SUPPLEMENTI.

SERMONES RECENS EDITI A MICHAËLE DIONYSIO,

CUI INDICI JUNGIMUS INITIA SERMONUM.

PREFATIO.	813-814
SERMO I. De Cerco paschali. <i>Deo et Domino nostro.</i>	817
SERMO II. In Sabbato sancto. <i>Multas divinas lectiones.</i>	821
SERMO III. De Sacramento altaris ad infantes. <i>Reddendi sermonis officium.</i>	826
SERMO IV. De Paschate. <i>Sicut veritas per Apostolos.</i>	828
SERMO V. Iterum de Paschate. <i>Audivimus Evangelium.</i>	850
SERMO VI. Iterum de Sacramento altaris ad infantes. <i>Hoc quod videtis.</i>	854
SERMO VII. De Paschate. <i>Dies Paschæ nos celebrare.</i>	856
SERMO VIII. In octava Paschatis ad infantes. <i>Sermo natus est ad vos, modo natus.</i>	858
SERMO IX. De Psalmi cxvii, vers. 1. <i>Confitemini Domino, quod nos voce, etc.</i>	841
SERMO X. De Psalmi cxliix, vers. 1. <i>Cantate Domino canticum novum. Teneamus dies ut cantemus.</i>	845
SERMO XI. In Natali Joannis Baptistæ. <i>Loquimur Charitatis vestræ.</i>	846
SERMO XII. In vigiliis apostolorum Petri et Pauli. <i>Omnia, quæ modo leguntur.</i>	851
SERMO XIII. In Natali Laurentii martyris. <i>Propter fastidium auditoris.</i>	855

SERMONES RECENS EDITI AB

DEDICATIO P. P. PAPÆ VII.	939-940
PREFATIONUM EDITORIS.	Ibid.
SERMO I. De decem plagis, et decem præceptis, quæ per Moysen data sunt populo Judæorum. <i>Domino Deo nostro.</i>	943
SERMO II. De proprio Natali. <i>Hodiernus dies, fratres.</i>	960
SERMO III. De contemptu temporalium rerum. <i>Admonet nos et solemnitas.</i>	971
SERMO IV. De Natali Domini. <i>Sanctificavit nobis istum diem dies.</i>	980
SERMO V. De verbis Apostoli ad Galatas vi, 1. <i>Si præoccupatus fueris, recollecte commemorantem.</i>	985

SERMO XIV. In Natali Cypriani martyris. <i>Sancta sollemnitas beatissimi Martyris.</i>	863
SERMO XV. Item in Natali Cypriani martyris. <i>Psalmum cantavimus: Benedictus.</i>	866
SERMO XVI. In Natali Martyrum Scillitanorum. <i>Martyres sancti, testes Dei.</i>	869
SERMO XVII. In sollemnitate sanctorum Machabæorum. <i>Evangelium et verbum dei vivum.</i>	874
SERMO XVIII. In Natali Quadrati martyris. <i>Præstitit Dominus Deus noster.</i>	881
SERMO XIX. De verbis Apostoli 1 Cor. xii, 31. <i>Supereminentem vobis viam demonstro. Eorum est loqui.</i>	887
SERMO XX. De verbis Psalmi xxxviii, 1-5: <i>Recti: Custodiam vias meas, etc. Christianorum est, quotidie.</i>	898
SERMO XXI. De verbis Psalmi xxxiii, 1: <i>Exultate, justi, Domino. In Dei laude gaudere.</i>	908
SERMO XXII. De verbis Psalmi li, 18: <i>Speravi in misericordia Dei. Primo respondeam fratri.</i>	915
SERMO XXIII. De verbis Psalmi cxlv, 1: <i>Laudabo Dominum in virtute mea. De verbis istius Psalmi.</i>	917
SERMO XXIV. De verbis Evangelii Luc. xvi, 19-31: <i>Homino quidam erat dives, etc. Christianorum fides.</i>	921
SERMO XXV. De verbis Evangelii Matth. xii, 41-51: <i>Ecce plus quam Jonas hic. Fa que de sancto Evangelio.</i>	953

OCTAVIO FRAJA FRANGIPANE.

SERMO VI. De pluribus Martyribus. <i>Martyrum generatum nomen est.</i>	988
SERMO VII. De sancto Joanne Baptista. <i>Quoniam voluit Dominus.</i>	991
SERMO VIII. Iterum de sancto Joanne Baptista. <i>Fratres charissimi, n. talem hodie.</i>	994
SERMO IX. De Evangelio Luc. xvii. <i>Dimittite et dimittetur tibi. Præceptum saluberrimum.</i>	997
SERMO X. In Dedicatione Ecclesiæ. <i>Admoneo vos, dilectissimi, ut demas.</i>	1000

FINIS TOMI UNDECIMI.

